

LL
C1283
.Zm30

54

1

LEXICON CAESARIANUM

CONFECIT

H. MEUSEL

VOLUMEN II

50824
11/9/0.

BEROLINI
W. WEBER
MDCCCXCIII

LEXICON
CAESARIANUM

CONFECIT

H. MEUSEL

VOLUMEN II

PARS I

(iaccō Paleio)

BEROLINI

W. WEBER

MDCCCXCIII

PRAEFATIO.

Iis, quae in prioris uoluminis praefatione dixi, pauca uidentur addenda. Iure a quibusdam uiris doctis, qui de primo huius lexici uolumine iudicium fecerunt, reprehensum est, quod non seuerè secundum litterarum ordinem uoces digesserim. In duobus sane uocabulorum generibus paulum ab illo ordine discessi: nam et aduerbia semper adiectiuis, a quibus ducta sunt, subiunxi, et participia, etiam si adiectiuorum munere funguntur, constanter ea uerba, a quibus originem ducunt, subsequi uolui. Qua quidem ratione paucis quibusdam locis aliquid incommodi ortum est. Sed in altero uolumine huic malo ita mederi conatus sum, ut suo loco indicarem, quae in pagina eius modi uoces inuenirentur. Vt in hac re constantia, ita in alia re inconstantia uituperatione digna est. Nam cum primo certis quibusdam uocibus, maxime nominibus propriis, ut *acies* (p. 86), *Aduatuca*, *Aduatuci*, *Alesia*, *antesignanus*, addidissem, quibus in libris de his ipsis rebus, locis, populis accuratius esset disputatum, aliquamdiu, quod quam manca necessario esset haec librorum enumeratio intellegebam, hoc indicare omisi. Postea tamen, cum non pauci uiri docti hanc ipsam operae meae partem uehementer probarent, denuo ea, quae congresseram, adscribere constitui. Ea, quae in lexico ipso suo loco desiderantur quaeque sero inueni, in *Addendis* adiunxi. Sed cum multa ex iis, quae collegeram, duobus libris, qui eodem fere tempore atque lexicon meum in Francogallia in lucem prodierunt, contineri animaduertentem, omnia, quae ipse conquisieram, cum iis contuli, quae in duobus illis libris enumerata sunt, et quaeumque ibi reperiuntur ipse praetermisi. Horum librorum alter inscriptus est: *Bibliographie générale des Gaules. Répertoire systématique et alphabétique des ouvrages, mémoires et notices concernant l'histoire, la topographie, la religion, les antiquités et le langage de la Gaule jusqu'à la fin du Ve siècle, par Ch.-Émile Ruelle. Paris 1880-86*; alter inscribitur: *Bibliographie des travaux historiques et archéologiques publiés par les Sociétés savantes de la France, dressés . . . par Robert de Lusteyrie et Eugène Lefèvre-Pontalis. Paris 1885 sqq.* Eius quem secundo loco commemorauit libri uix dimidiam partem absolutam esse, cum singulari quaedam cura atque diligentia confectus sit, ualde dolui. Horum librorum in *Addendis* demum rationem habere potui. — In reliquis rebus eandem quam priore uolumine rationem institui, nisi quod inde a littera *L* interposita littera *<o>* significanti, in uerborum ordine discrepare libros manu scriptos, cum antea quamlibet librorum dissensionem indicassem littera *<r>*. Praeterea in altero uolumine religiosius etiam quam in priore codicum scripturam respexi ac plurimos locos denuo examinaui, ne qui error subreperet in codicum discrepantia indicanda. Quae autem codicum lectiones adieruntur, eas semper fere ad unum illud uocabulum, quod antecedit, pertinere moneo, nisi si locus ipse satis declarat ad plura uerba eas esse referendas. — Orationum Caesaris earum tantum me dixisse rationem, quas a Caesare scriptas esse constat, nemo prudens improbat. Itaque consulto ea, quae a Suetonio (D. Iul. 66) Caesari tribuntur, quamquam et a Merguetio et a Mengio recepta sunt, spreui, praesertim cum oratio ipsa clamet Caesaris illa uerba non esse.

Quem ad modum in primi uoluminis praefatione pollicitus sum, tabulam coniecturarum huic uolumini adieci. Vniuersam nero meliorum editionum uarietatem, quamquam collectam habeo, tamen, ne duplicaretur huius tabulae ambitus, addere nolui. Ac plurima ex iis, quae praetermisi, nullius momenti sunt; quae utilia sunt, ea omnia in tabulam illam recepi.

Continentur igitur hoc libro hominum doctorum coniecturae, quibus Caesaris commentariorum uerba, qualia uetustissimis libris manu scriptis memoriae sunt tradita, emendare conati sunt. Quas ut colligerem, tredecim annorum spatio plus tria milia uoluminum perscrutatus sum: editiones et Caesaris et multorum scriptorum Graecorum Romanorumque, acta litteraria commentationesque academiarum, dissertationes inaugurales, libellos gymnasiorum, annales, ephemerides, miscellanea, symbolas litterarias, bibliothecas criticas, animaduersiones, obseruationes, analecta, opuscula, multa alia, quae quidem usque ad exitum anni 1891 publici iuris facta sunt. Quamquam ex maxima horum librorum libellorumque parte, quos inspexi et uolutaui, aut nullum aut admodum exiguum fructum percepi. Ex ueteribus Caesaris commentariorum editionibus diligenter contuli editionem principem, Aldinam (1513), Parisinas Vascosani et Rob. Stephani, ex recentioribus Schneideri, Nipperdei, Frigellii, Dübneri, Dinteri priorem, Holderi editiones. Inspexi praeterea editiones Beroaldi, Pauli Manutii, Lipsii, Scaligeri omnibus iis locis, quibus, cum mendum esse uideatur in codicibus manu scriptis, inter se discrepant editores. Sed ex ingenti coniecturarum numero non recepi eas, quae ideo a uiris doctis factae sunt, quod meliorum librorum manu scriptorum lectionem ignorabant, neque eas, quae prorsus absurdae sunt. Saepe sane haesitauim, utrum commemorarem certas quasdam coniecturas an silentio praetermitterem. Praestare tamen uisum est quam maxime esse in hac re facilem, liberalem, indulgentem. Itaque non raro mentionem feci coniecturarum, quae aperte falsae sunt longissimeque a uero abhorrent, si aut pluribus hominibus doctis dignae uisae sunt commemoratione aut locus ille, quem sanare conantur, prorsus est desperatus. Recentiores codices, quippe qui originem ducant omnes ex uetustioribus, qui etiam nunc exstant, in Bello Gallico plane neglexi; sed alia instituenda fuit ratio in Belli Ciuili commentariis. In ueteribus enim editionibus satis multae exstant lectiones, quae quamquam ex recentioribus tantum codicibus adhuc cognitae sunt, tamen aut uerae aut certe non plane reiiciendae uidentur. Ex his non paucas ex uetustis libris manu scriptis fluxisse docuit me codicis Ashburnhamiani et partis cuiusdam antiquissimi codicis Laurentiani (pl. 68, 8) collatio. Itaque quaecumque ueterum editionum lectiones in commentariis de Bello Ciuili a codicibus (= *afhl*) discrepantes aut bonae aut certe non improbandae uisae sunt, etiamsi ex libris mscr. petitae sunt, eas omnes in hanc tabulam recipiendas existimaui. Consulto in toto opere omisi leuiores quasdam res. uelut discrepantiam in uocibus *et—atque*, *neq—neque*, *neu—neue*, *confirmasse—confirmauisse*, *ii—hi*, quaeque aut ad orthographiam quam dicunt pertineat aut ad uerborum conlocationem.

Cum maxime breuitati esset studendum, certis quibusdam signis notisque constanter usus sum. Stellula hominum quorundam doctorum nominibus adposita (**Paul*, **WNitsche*, **PHarre*, **BKübler*, **Frig.*) indicati, hos uiros aut praesentes aut per litteras ea, quae adferuntur, mecum communicasse. Binis stellulis significauim, coniecturae auctorem arbitrari unam uocem iuterisse, ut 3, 64, 1 „*cohortes *Forehh.*“; ternis stellulis indicatur plura uerba intercisisse, ut 1, 18, 3 „se deiecerunt.“* Attius *Paul*“ idem ualeat quod „Paul censet inter uoces deiecerunt et Attius plura a librariis esse omissa.“ Vncorum tria (uel quattuor) adhibui genera: BG. II, 1 „alian] alteram *Aimoin.*, *Hotm.*“ significare, in libris et scriptis et editis exstare aliam eamque uocem ab *Aimoino* et *Hotmano* mutari in uocem alteram, uix est quod commemorare; — „ab aliis [quaerit] *Lips.*, *Scal.*“ (I 18, 2) significat in codicibus esse uerba ab aliis quaerit, sed uerbum quaerit a *Lipso* et *Scaligero* deleri; — „(et) ante se *Ashb.*; *uett. edd.*“ (BC. 1, 70, 3) significat particulam *et* in codd. x (*afhl*) deesse, addi in cod. *Ashb.* et ueteribus editionibus (quattuor); „sed (illatum) defenderit *Ciac.*“ (I 44, 6) significat participium illatum in nullo codice manu scripto inueniri, addi a *Ciacconio*; — lunulis plerumque inclusi eas coniecturas, quas ipsi auctores dubitanter proposuerunt, ut V 52, 1 „(neque enim uel paruulo *Ciac.*“; non numquam in iis lectionibus usus sum his lunulis, quas ex deterioribus codicibus uidentur hausisse ueteres editores, uelut III 24, 1 „(acie instructa *uett. edd.*)“ — Si quae emendatio ab omnibus editoribus recepta est, eam addito auctoris nomine primo loco posui, subiecti codicum scripturam, ut (I 1, 5): „*Oceano*, finibus *Belgarum*, attingit etiam *All.*; *oceanum* finibus *belgarum* attingit. etiam *X.*“ (3, 1, 6) „*hos ed. pr.*; *hoc*“ Si omnes libri et manu scripti et typis expressi consentiant, coniecturas hominum doctorum plerumque ita adfero, ut ea uerba, in quibus discedunt ab omnibus libris, litteris latius dispositis indicem atque distinguam; cf. 2, 41, 8 „*fortuna seruare uoluisset Cornelissen*“ (libri omnes habent: *fortuna seruare potuisset*). — Praeterea *defendendi* et *tuendi* uerbo ita semper usus sum, ut ad codicum mscr. uerba pertineat, uelut VI 5, 2

„eo quod meruerat *del. Apitz, Vielh.; defend. D., Allorner*“ idem est quod „uerba eo quod meruerat delenda censent Apitz et Vielhäber, eadem uerba a Caesare scripta esse demonstrare conantur Dinter et AHorner.“ Contra *probanti et improbanti* uerba semper pertinent ad coniecturas, uelut VI 7,6 uerbis „in consilio *del. Paul; prob. R-schn.*“ indicaui Rudolfum Schneiderum probare Guilelmi Pauli coniecturam, qui uerba illa delenda censet. (Probari autem coniecturam ab aliis saepe consulto non commemorauit.) — Haec fere sunt, quae explicatione uidentur egere.

Reliquum est, ut addam ipsum me eas, quas commemorauit, coniecturas ex editionibus, annalibus aliisque libris libellisue hausisse, aliorum uerbis me fidem non habuisse. Si qua coniecturarum, quas ipse non inueneram, ab aliis facta erat mentio, eos libros, in quibus prolata dicebatur illa coniectura, ipse euolui; si aliorum uerba discrepabant ab iis, quae ego exscripseram, denuo eius modi locos inspexi aut conatus sum (nam uiginti fere locis non licuit) inspicere. Qua in re cum unum meum, permultos aliorum deprehenderim errores, sperare licet non admodum magnum fore eorum locorum numerum, quo errauerim. Nihilominus non nulla a me praetermissa, non nulla non recte allata esse ueri simile est; de quibus qui me admonuerit gratissimum mihi fecerit.

Vnde singula petierim et quibus notis usus sim, ex eo quem subieci indice cognoscetur.

Achaintre = Caius Julius Caesar ad codices Parisinos recensitus cum . . . eruditorum notis, quibus suas adiecerunt N. L. Achaintre et N. E. Lemaire. Vol. I. II. Paris. 1819. 29 (raro inspexi).

Ἀθήναιον, σύγγραμμα περιοδικόν. Ἀθήνησιν (1872—)1882.

Aieardus. Quae adferuntur, ea hausta sunt ex Oudendorpii editione. Cf. Oud. praefat. fol. **3 uers.

Aim. = Aimoinus, De gestis Francorum, praefat. (Commemorauit pauca ex iis, quae ab Oud. et Nipp. proferuntur.)

Ald. = Caesaris commentar. Venetiis in aedibus Aldi, et Andreae soceri 1513 mense Aprili.

Ald. nep. = Scholia Aldi Manutii Pauli F. Aldi N. (Vsus sum editione Jungermanni, non numquam ipsius Aldi editionem a. 1588 inspexi.)

d'Anville = Jean Baptiste d'Anville, Notice de l'ancienne Gaule. Paris 1760. 4^o.

Apitz = C. I. Caesaris commentarii de Bello Gallico. Emendauit . . . Ioannes Apitzius. Berolini 1837. — *Apitz (SchCr.)* = Schedae criticae in C. I. Caesaris comm. de B. Gall. Scripsit I. Apitzius. Lips. 1835. — C. I. Caesaris comm. de Bello Ciuili. Emend. I. Apitzius. Berolini 1837.

H. d'Arbois de Jubainville, Les noms gaulois chez César et Hirtius de B. Gall. Paris 1891.

Antonius Augustinus commemoratur ab Ursino.

Arch. f. Lex. = Archiv für lateinische Lexikographie und Grammatik, hggb. v. Ed. Wölfflin. Leipz. 1884—90.

Seebodes Archiv u. *Seebode*.

Basiner = O. Basiner, De bello ciuili Caesariano. Mosquae 1883 (Ipse hunc librum non uidi.)

BB. = Blätter für das bayerische Gymnasialschulwesen Bd. 1. Bamberg 1865; Bd. 27. München 1891.

Bentl. = Caii Iulii Caesaris . . . commentarii. Notas et Animaduersiones addidit Tho. Bentleius. Accessere Coniecturae et Emendationes Jacobi Jurini. Londini 1712.

RBentl. = Richardus Bentleius. (Lucani Pharsalia c. notis Hugonis Grotii et Rich. Bentleii. Strawberry-Hill. 1760. 4^o.)

Ber. = Commentarii Caesaris recogniti per Philippum Beroaldum. 1512. 8^o.

Bergk (Rheinl.) = Theod. Bergk, Zur Geschichte und Topographie der Rheinlande in römischer Zeit. Leipzig 1882.

Krit. Bibl. = Kritische Bibliothek für das Schul- und Unterrichtswesen. Hildesheim.

Bipont. = C. Iulii Caesaris opera ad optimas editiones collata studiis societatis Bipontinae. 2 noll. Biponti 1782 (raro inspexi).

L.Bos (Anim.) = Lambertus Bos, Animaduersiones ad scriptores quosdam Graecos. Accedit specimen animaduers. Latinar. Franekerae 1715.

Brant. = Ioan. Brantii (Antverpianul) ad Caesaris comm. notae criticae (haustae ex Jungermanni ed.)

- Brisson* = Brisson, De formulis et sollempnibus populi Rom. uerbis. Francofurt. 1592. Fol.
- Britzschmayer* = Kritische Bemerkungen zu Stellen in . . . Caesar. Progr. Landshut 1868.
- Brut.* = Io. Michaelis Bruti libellus uariarum lection. (Vsus sum Jungermanni edit.)
- Camerarius* = Ioachimi Camerarii (Pabepergensis) annotationes (haustae ex Jungerm.)
- Canl. (NL)* = Guil. Canteri Nouarum lection. libri VII. Basil. 1581. (Autverp. 1571.)
- Cellar.* = C. Iulii Caesaris commentarii . . . Christoph. Cellarius recensuit. (Vsus sum ed. Lips. 1767, sed raro.) — Eiusdem Curae posteriores. Jenae 1687.
- Cent. Centr.* = Literarisches Centralblatt, hgg. v. F. Zarncke. Leipz.
- Claec.* = Petri Ciacconii Toletani in Caesaris comment. notae (petitae ex Jungerm. edit.)
- Clark.* = Caesaris commentar. Accesserunt annotat. Sam. Clarke. Lond. (1712) 1720. (Clarkii coniecturas hansi ex Oudendorpii edit.)
- Class. Rev. u. Rev.*
- Clericus* = J. Clerici Ars critica. Amstelod. 1697.
- Cluver* = Phil. Cluveri Germaniae antiquae libri III. Lugd. Bat. 1616 Fol. — Eiusdem Italia antiqua. LB. 1624. Fol.
- Cornelissen* = Aduersaria critica, scripsit JJCornelissen, in Mnemosyne, Noua Series, uol. 17 p. 44—49.
- W'Corr.* = Correspondenzblatt für die Gelehrten- und Realschulen Württembergs. Tübingen.
- Crusius (Prob. crit.)* = Chr. Crusius, Probabilia critica. Lips. 1753.
- Cuiacius.* Eius coniecturae commemorantur ab Oud. et Madv.
- Daehne* = C. Iulii Caesaris comment. Annotat. critic. adiecit Io. Christoph. Daehne. Lips. 1825.
- D'Anville u. Anville.*
- Dav.* = C. Iulii Caesaris Quae exstant Omnia. Ex recens. Joannis Davisii. Cantabrig. 1706. 4^o. — *Dav.*² = ed. altera additis curis secundis Davisii. Lond. 1727. (Davisii coniecturas hansi ex Oudendorp. edit.; paucis locis ipsius Davisii edit. priorem adii.)
- Db. (Düb.)* = C. Iulii Caesaris comment. Annotat. crit. instruxit F. Dübner. 2 tomi. Paris. 1867. 4^o; — *Db. 1858* = C. Iulii Caesaris commentarii. Texte revu . . . par Fr. Dübner. Paris 1858.
- Dederich (3. . .)* = ADederich, Kritische und exegetische Bemerkungen zu Caes. B. Civile in: Zeitschr. für die Alterthumswissenschaft, 3. Jahrg. 1836.
- Dint. u. Dt.*
- Dittenb.* = C. Iulii Caesaris comm. de B. Gall. Erklärt von Fr. Kraner. 15. Aufl. v. WDittenberger. Berlin 1890. Kritischer Anhang (p. 393 sqq.)
- Doering* = Mauritins Guil. Doering, Observationes criticae in aliquot Iulii Caesaris loca. (Pr.) Fribergae (1821).
- Dt. (Dint.)* = C. Iuli Caesaris commentar. recogn. B. Dinter. Lips. Teubn. 1864(—83). 1870(—87); — *Dt.*² = altera editio eiusdem libri. Lips. 1884; BC. 1888. — *Dt. (prf.)* = Caes. comm. recogn. B. Dinter. Vol. I. Comm. de B. Gall. Lips. 1864 p. XIII—LII. Vol. II. Comm. de B. Ciuili. Lips. 1870 p. V—LXXVI. — *Dt. (Qu.)* = Quaestiones Caesarianae. Scrips. B. Dinter. Grimae 1876 (GP. Grimma 1876). — *Dt.-Dob.* = Caes. comm. de B. Ciuili. Erklärt von A. Doberenz. 5. Aufl. besorgt v. G. B. Dinter. Leipz. 1884.
- Donatus (ad Liu.)*. Eius coniecturas sumpsit ex Drakenborchii edit. Amstel. 1738.
- Düb. u. Db.*
- Jac. Durantii Casellii* Variarum lectiones in Grut. Lamp. III.
- edl.* = editiones; *uett. edl.* = editio princeps, Aldina a. 1513, Vascosani, Roberti Stephani.
- ed. inc.* = Caes. comm. de B. Gall. 1473 Fol. s. 1.
- ed. pr.* = editio princeps. Romae, in domo Petri de Maximis. 1469. Fol.
- Elberl. (Obs.)* = C. G. Elberling, Observationes criticae ad Caii Iulii Caesaris comm. de B. Ciuili. Havniae 1828.
- Ellebodius u. Nicas.*
- Endl.* = J. P. Endler, Quaestionum Caesarianarum specimen. Norimbergae 1859. (GP. Nürnberg 1859.)
- Eos* = Eos. Süddeutsche Zeitschrift für Philologie und Gymnasialwesen. I. 2. Würzburg 1864. 66.

- Eussn.* (*JB.*) = Adam Eussner in: Jahresbericht über die Fortschritte der classischen Alterthums-
wissenschaft. Berlin. Calvary.
- PFaber* (*Semestr.*) = Petri Fabri Semestria. Lib. I et II Geneuae 1660; Lib. III Lugd. 1595. 4^o.
- Faern.* = Gabr. Faernus. Eius coniecturae passim commemorantur ab Ursino, Aldo Manutio
alisque in Jungermanni editione.
- Flade* = Christ. Gottlob Flade, Observationes ad loca quaedam Iulii Caesaris. Friburgae
1813. (GP.)
- CFleischer* (*Festschr.*) = Curt H. Fleischer, Kritisches und Exegetisches zum Bellum Gallicum.
Festschrift. Meissen 1879.
- Flod.* = Flodoardus, Historia ecclesiae Remensis.
- Forehh.* = J. N. G. Forchhammer, Quaestiones criticae de uera commentar. de Bell. Ciuili . . .
emendandi ratione. Hauniae 1852.
- Fr. u. Frig.*
- Freinsh.* (*Curt. — Flor.*) = Q. Curtius Rufus, cum suppl., commentariis et ind. Jo. Freinshemii.
Argentorati 1670; — L. Annaeus Florus, ed. Jo. Freinshemius. Argentor. 1669.
- Frig.* = C. Iulii Caesaris de B. Gall. libri. Recens. Andr. Frigell. Vol. I B. Gall. I—VIII;
Vol. II. P. I (collatio librorum); Vol. III. P. I. (de mendis codicum Caesaris) Upsaliae 1861.
- FFröhlich* = Franz Fröhlich, Das Kriegswesen Cäsars. Zürich 1889. 90.
- Georges* (*Lexic.*) = Ausführliches latein.-deutsches Handwörterbuch ausgearbeitet v. Karl Ernst
Georges. 7. Aufl. Leipzig. 1879. 80.
- Geyer* (*JB.*) = P. Geyer, Jahresberichte des philologischen Vereins zu Berlin (in ZG.)
- Gitlb.* = C. Iulii Caesaris comm. de B. Gall. Recens. Michael Gitlbauer. Friburgi Brisg. 1884.
85. (Raro inspexi.)
- Gland.* = Joannis Glandorpil annotationes in Caes. (haustae ex Jungermanni editione.)
- Glar.* = In Caesaris comment. Henrici Glareani annotationes (haustae ex Jungermanni edit.)
- Glück* = Christian Wilh. Glück, Die bei Caius Julius Caesar vorkommenden keltischen Namen.
München 1857.
- vGöl.* = August von Göler. Quae pertinent ad B. Gall. I—VI, ea sumpta sunt ex libro, qui
inscribitur: Cäsar's Gallischer Krieg in den Jahren 58—53 v. Chr. Stuttgart 1858; — quae
pertinent ad BG. VII, inueniuntur in: Cäsar's Gallischer Krieg i. d. J. 52 v. Chr. Karls-
ruhe 1859; — B. Ciuil. lib. I. tractatur ab eodem in h. l.: Bürgerkrieg zwischen Cäsar
und Pompeius i. J. 50/49 v. Chr. Heidelberg 1861 (= *vGöl.*, *Bürgerkr.*); — B. Ciuil. lib.
III in libro: Die Kämpfe bei Dyrrhachium und Pharsalus i. J. 48 v. Chr. Karlsruhe 1854
(= *vGöl.*, *Dyrrh.*) — *vGöl.*² = Caesars Gallischer Krieg und Theile seines Bürgerkriegs v.
Freih. Aug. v. Göler. Zweite Aufl. hggb. v. Freih. E. A. v. Göler. (I. Theil = B. Gall.;
II. Th. = B. Ciuile.) Freiburg u. Tübingen 1880.
- JGoerlitz* = Joannes Goerlitz, Emendationes Iulianae. GP. Wittenberg 1827.
- GP.* = Gymnasial-Programm.
- Graev.* = C. Iulius Caesar. Ex Musaeo J. G. Graevii. Lugd. Bat. 1713. (Raro inspexi.)
- Gron.* (*Obs.*) = Joh. Fred. Gronovii Observationum libri quatuor. (Vsus sum edit. Platneriana
Lips. 1755.)
- Grosse* = Bemerkungen über einige Stellen in Jul. Cäsar's Büchern vom Gall. Kriege, von Prediger
Grose 2. GP. Stendal 1827.
- Grut.* = Janus Gruterus. Eius coniecturas petiui ex Oudendorpii edit. — *Grut. Lamp.* =
Lampas artium liberalium seu Fax critica. Ed. J. Gruterus. T. 1—7. Francof. 1602—31.
- Gryph.* = Seb. Gryphius. Quae commemorantur, hausta sunt ex Oud. ed.
- Guischard(t)* (*Mém. milit.*) = Charles Guischart, Mémoires militaires sur les Grecs et les
Romains. Haye 1758. 4^o; — (*Mém. crit.*) = Ch. Guischart, nommé Quintus Icilius,
Mémoires critiques et historiques sur plusieurs points d'antiquités militaires. Berlin 1774. 4^o.
- Hand* (*Thurs.*) = Ferdinandi Handii Tursellinus. Vol. I—IV. Lips. 1829—45.
- IIIhartz* (*Adnot.*) = H. Hartz, Adnotationum ad Caesarem de B. Ciuili filios fasciculus. GP.
Züllichau 1864. — *IIIhartz* (*Coniect.*) = Coniectanea Caesariana scripsit Henricus Hartz.
Altonaniae 1886. (GP. Altona 1886)
- Hecker* = WAAHecker, Quaestiones de commentariis Caesaris de B. Gallico. (Diss. inaug.

- Groningae (1888). (Hunc libellum cum absoluto demum meo libro et partim typis expresso cognouerim, partem tantum coniecturarum recipere potui.)
- Heins.* uel *NHeins.* (*Aduers.*) — Nicol. Heinsius, *Aduersariorum libri IV.* Harlingae 1742. 4^o. — Reliquae Heinsii coniecturae ex Oudendorpii edit. petitae sunt.
- Held* = Caji Iulii Caesaris comment. de B. Gall. Mit Anmerkungen von J. C. Held. 4. Aufl. Sulzbach 1851; — *Caes. comm. de B. Ciuili.* Mit Anm. v. J. C. Held. 3. Aufl. Sulzbach 1834.
- Hell.* (*JB.*) = Heinrich Justus Heller, Jahresbericht über die Fortschritte der class. Alterthumswissensch. Berlin, Calvary 1891; — *Hell.* (*Ph. Suppl. 5*) = HJHeller, Kritische und exegetische Bemerkungen zu Caesars Commentarien. 5. Supplementband zum Philologus. (1885.)
- Hellwig* = Paul Hellwig, Über den Pleonasmus bei Cäsar. Pr. Berlin, Sophien-Gymnas. 1889.
- Herm.* = Hermes. Zeitschrift für classische Philologie. Berlin. Bd. 1. 1866; Bd. 26. 1891.
- HJ.* = Heidelberger Jahrbücher für Literatur. Jahrg. 1–65. Heidelberg 1808–72.
- Hist. Ztschr.* u. *Ztschr.*
- HM* u. *M.*
- EHoffm.*¹ = C. Iulii Caesaris comment. Recogn. Emanuel Hoffmann. Vol. II. Vindobonae 1857. Praefatio p. IV—LXXVI; — *EHoffm.*² = Caesaris comm. Iterum recogn. Eman. Hoffmann. Vindobonae 1890. Vol. I p. I—XXXV; uol. II p. III—XLVIII; — *EHoffm.* (*Stud.*) = Em. Hoffmann, Studien auf dem Gebiete der lateinischen Syntax. Wien 1884.
- FHofm.* = C. Iulii Caesaris comm. de B. Ciuili. Erklärt von Fr. Kraner. (Dritte—)zehnte Aufl. von Friedrich Hofmann. Berlin (1864—)1890. Vsus sum edit. quarta, octaua, decima; — *FHofm.* (*OBC.*) = Friderici Hofmanni de origine belli ciuili Caesariani commentarius. Berolini 1857.
- Hold.* = C. Iuli Caesaris B. Gall. libri VII. Recens. Alfred Holder. Freiburg i. B. und Tübingen 1882.
- Allorner* (*I. II.*) = Beiträge zu Cäsar. Von Anton Horner. Pr. des Gymnas. zu Wr.-Neustadt. (*I* = Wieuer-Neustadt 1878; *II* = Wr.-Neust. 1879.)
- Hotm.* (s. *Hotom.*) = Francisci Hotmani J. C. in Caesaris comm. notae renouatae (haustae ex Jungermanni edit.).
- Hug* (*JB.*) = Arnold Hug, Jahresbericht über die Fortschritte der class. Alterthumswissensch. Berlin, Calvary.
- Hvg* = C. Iulii Caesaris commentariorum de B. Gall. libri VIII. Erklärt von Christian Gottlob Herzog. 2. Aufl. Leipz. 1831; — C. Iulii Caesaris comm. de B. Ciuili libri III. Erkl. v. Chr. G. Herzog. Leipz. 1834.
- D. Jannoctii* coniecturae non numquam commemorantur a Jo. Mich. Bruto.
- JJ.* (= Jahns Jahrbücher) = (Nene) Jahrbücher für Philologie und Pädagogik. Leipzig, (Teubner) 1826—1891; — *JJ.*, *Suppl.* = Supplementband (1—17) zu den Jahrbüchern für classische Philologie. Leipz. (Teubner) 1855—90.
- JRh.* = Jahrbücher des Vereins von Alterthumsfreunden im Rheinlande. Heft 1—89. Bonn 1842—1890.
- de Jubainville* u. *d'Arbois.*
- Jungerm.* = C. Iulii Caesaris quae exstant. Editio adornata opera et studio Gothofredi Jungermani. Fraucufurti 1606. (Vsus sum editione altera, quae prodiit Francof. 1669, sed non raro priorem illam consului.)
- ed. Junt.* = editio Florent. (ex officina Philippi de Giunta) 1514. (Ipse hanc edit. non uidi.)
- Jur.* uel *Jurin.* u. *Bentl.*; — *Jur.* (*Addend.*) = *Bentl.* p. 567—571.
- AKayssler* = De rebus a C. Iulio Caesare apud Ilerdam in Hispania gestis, v. Kayssler. GP. Oppeln 1862.
- Kindsch.* (*Em.*) = Franc. Kindscher, Emendationes Caesarianae. Seruestae 1860. (GP. Zerbst 1860.) — *Kindsch.* (*Qu.*) = Franc. Kindscheri Quaestiones Caesarianae. GP. Zerbst 1864.
- Köchly* = Gaius Julius Cäsar's Memoiren über den Gallischen Krieg. Deutsch von H. Köchly und W. Rüstow. 3. Aufl. Stuttg. 1866; — Gaius Julius Cäsar's Memoiren über den Bürger-Krieg. Deutsch von H. Köchly. Stuttg. 1868; — *Köchly* (*kl. phil. Schr.*) = Herm. Köchly, opuscula philolog. Vol. II. Lips. 1882.

- Kohl* = Franc. Theod. Kohlii Commentationes criticae. Hamburgi et Kiloni 1727.
- Kraff.* uel *Kraff.* (*Beitr.*) = Hermann Kraffert, Beiträge zur Kritik und Erklärung lateinischer Autoren. GP. Aurich 1881 et 1882.
- Kran.* = C. Iulii Caesaris commentarii. Ed. Fridericus Kraner. Lips. (B. Tauchnitz) 1861; — *Kran.*² = C. Iulii Caesaris comment. de B. Ciuili. Erklärt von Fr. Kraner. 2. Aufl. Berlin (Weidmann) 1860; (cf. *FHofm.*;) — *Kran.* (*Obs.*) = Frid. Kraneri Observationes in aliquot Caesaris locos de interpolatione suspectos. Misena. (GP. Meissen 1852.)
- Kreyssig* = C. Iulii Caesaris comm. Adnotat. critic. adiecit Joa. Theoph. Kreyssig. Lips. 1826. (Hac editione uti mihi non licuit; quae commemorantur Kreyssigii coniecturae, eae ex Daehnii, Nipperdei aliorumque editionibus haustae sunt.)
- Krit. Bibl.* u. *Bibl.*
- Kühnast* (*Liv. Synt.*) = Ludwig Kühnast, Die Hauptpunkte der Livianischen Syntax. 2. Aufl. Berlin 1872.
- JKričala* (*ap. Pr.*) u. *Pramm.*; — eae coniecturae, quibus additur *Listy filol.*, commemorantur in *PhW.* 3, 1137.
- Lachm.* (*ad Luerc.*) = Caroli Lachmanni in T. Lucretii Cari de rerum natura libros commentarius. (* Berolini 1882.)
- Lambin.* (*ad Cornel.*) = Cornel. Nepos c. commentar. Dionys. Lambini, G. Longolii, H. Magii. Francof. 1608. Fol.
- Landgraf* (*Unters.*) = Gustav Landgraf, Untersuchungen zu Caesar und seinen Fortsetzern. Erlangen 1888.
- Latinus Latinus* commemoratur a Ciacc.
- JCLaurer* = Zur Kritik und Erklärung von Caesars Büchern über den Gall. Krieg. Beiträge von J. C. Laurer. Progr. Schwabach; *Laurer* (*I*) = Schwabach 1883; *Laurer* (*II*) = Schwabach 1884.
- Lemaire* u. *Achaintre.*
- FLLentz* = Variarum Lectionum. GP. Königsberg, Kneiphöf. Gymnas. 1852.
- Leodius* u. *Thomas.*
- Lippert* = C. Iulii Caesaris commentarii de B. Gallico, erläutert v. J. G. Lippert. Leipz. 1835. (Raro in specul.)
- Lips.* = C. Iulii Caesaris commentarii de B. Gall. et ciuili etc. Omnia nunc opera uiri docti emendata et edita. Antverp. (Plantin.) 1586; — *Lips.* (*Pol.*) = Iusti Lipsi Poliorrection libri V; — *Lips.* (*Mil. R.*) = J. Lipsi de militia Romana libri V; — *Lips.* (*Anul.*) = J. L. Analecta siue observationes reliquae ad militiam; — *Lips.* (*EL.*) = J. L. Electorum libri II; — *Lips.* (*Saturn.*) = J. L. Saturnalium sermonum libr. II.
- Lit. Centr.* u. *Centr.*
- Lochner* = G. W. C. Lochner, Observationes ad Caesaris comment. locos quosdam. Norimbergae 1828.
- HM* = H. Meusel; — *HM* (*LC.*) = Lexicon Caesarianum confecit H. Meusel. I. Berolini 1887; II. Berol. 1893; — *HM* (*JB.*) = HM in: Jahresberichte des philol. Vereins zu Berlin (*Zeitschr.* f. d. Gymnasialwesen 1885, 86).
- Madv.* uel *Madv.* (*AC. II*) = Jo. Nic. Madvigii Aduersaria critica ad scriptores Latinos. Hauniae 1873 p. 247–280; — *Madv.* (*op. ac.*) = Madv. opuscula academica (altera). Hauniae 1842; — *Madv.* (*Em. Liu.*) = Madv. Emendationes Liuianae. Hauniae 1860. (1877.) — *Madv.* (*Kl. phil. Schr.*) = Madv., Kleine philologische Schriften. Leipz. 1875.
- Man.* uel *PMon.* uel *Manut.* = Caesaris commentarii cum correctionibus Paulii Manutii, Venetiis (Ald.) 1559.
- Mannert* = Konrad Mannert, Geographie der Griechen und Römer. Nürnberg 1788 sqq.
- Markt.* = Jer. Marklandi explicationes ueterum aliquot auctorum, in: Euripidis Supplices Mulieres c. notis Jer. Marklandi integris et aliorum selectis. (Lond. 1775) Lipsiae 1822; pag. 262–279 ed. Londin. (= p. 309–324 ed. Lipsiens.)
- Maurer* (*Cruc. phil.*) = Theodor Maurer, Cruces philologicae. GP. Mainz 1882 (etiam separatim edit. Mainz 1882).
- RMy* = Rudolf Menge; *RMy* (*LC.*) = Lexicon Caesarianum composuerunt Rud. Menge et Siegmundus Preuss. Lips. 1890; — *RMy* (*Krit. Anh.*) = Kritischer Anhang zu Caes. comm. de

- B. Gall. herausgegeben. v. R. Menge. Gotha 1885; — *RMj (Qu.)* = Quaestiones Caesarianae. Scrips. R. Menge. GP. Eisenach 1883; — *RMj (Rel.)* = R. Menge, Über das Relativum in der Sprache Cäsars. GP. Halle a. S. (Lateinische Hauptschule) 1889.
- M. Miller* = Max Miller, Kritische und exegetische Beiträge zu Caesar. Pr. Aschaffenburg 1874.
- Mn. (Mnem.)* = Mnemosyne. Tijdschrift voor classieke litteratur. Deel 1—11. Leyden 1852—62; Nova series. Vol. 1—19. Lugd. Bat. 1873—91. (*Mnem.* = 1852—62; *Mn.* = Nova series 1873—91.)
- (*Th.*) *Momms. (CIL)* = Theodor Mommsen, Corpus Inscriptionum Latinarum; — *Momms. (RG.)* = Th. Mommsen, Römische Geschichte. Berlin, Weidmann. (Vsus sum editione quinta 1868. 69); — *Momms (RSt.)* = ThM., Römisches Staatsrecht. Leipz. 1871—87; 1876. 1887. — (Paucae Mommseni coniecturae commemorantur in Kraneri edit. Weidmanniana.)
- Montan.* = C. Iulii Caesaris quae exstant, opera et studio Arnoldi Montani. Amstelod. 1661. (Raro inspexi.)
- Mor. (Morus)* = C. Iulii Caesaris comment. Curavit editionem Sam. Fr. Nathan. Morus. Lips. 1780. (Plerumque usus sum editione Oberliniana, ipsius Mori editionem nonnumquam inspexi.)
- Morstadt* = Robert Adolf Morstadt, Abhandlung, worin vier Bruchstücke anderer Werke, die sich in Cäsar's Bücher vom Bürgerkriege eingeschlichen haben, nachgewiesen werden. GP. Schaffhausen 1850.
- BMüller* = Bernhard Müller, Zur Kritik und Erklärung von Caesars gallischem Kriege. Pr. Kaiserslautern 1877.
- HJMüller (Symb.)* = Hermann Johannes Müller, Symbolae ad emendandos scriptores Latinos. Partic. II, in: Festschrift zu der 2. Säcularfeier des Friedrichs-Werderschen Gymnasiums. Berlin 1881.
- (*Iw.*) *Müller* = Iwan Müller, in: Eos, Süddeutsche Zeitschr. f. Philol. u. Gymnasialwesen. I. Würzburg 1864, p. 65 sqq.)
- RMüller (JB.)* = Richard Müller, in: Jahresberichte des phil. Vereins zu Berliu. (ZG. 1875. 1878.)
- Muret. (J. L.)* = M. Antonii Mureti Variarum Lectionum libri XIX. (Vsus sum edit. Ruhaken. Lugd. Bat. 1789.)
- Muséon* = Le Muséon. Revue internationale. Tome 1—10. Louvain 1882—91.
- Napol.* = (Napoléon III.) Histoire de Jules César. Tome II. Paris 1866.
- Nicas.* = Nicasius Ellebodus Casletanus. Eius coniecturae commemorantur in editione Jungermann. (ab Aldo Manutio, Ciacc. aliueis.)
- Nipp.* uel *Np.* = C. Iulii Caesaris commentarii. Carolus Nipperdeius recensuit, optimorum codicum auctoritates annotavit, quaestiones criticae praemisit. Lips. 1847.
- Oberl.* = C. Iulii Caesaris comment. Post Cellarium et Morum denuo curavit Ier. Iac. Oberlinus. Lips. 1805.
- Oehl.* = C. Iulii Caesaris comment. Recogn. Franciscus Oehler. Lips. 1850.
- ÖZ.* = Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien. Jahrg. 1—42. Wien 1850—91.
- Oud.* = C. Iulii Caesaris . . . comment. c. integris notis Dionysii Vossii, Joannis Davisii, et Samuelis Clarkii. Cura et studio Francisci Oudendorpii. Lugd. Bat. et Rotterodami 1737. 4^o. (2 uoll.)
- (*Octavii*) *Pantagathi* et *Passeratii* coniecturae inveniuntur ap. Oud.
- Paul* = C. Iulii Caesaris comment. de Bello Civili. Edid. Guilelm. Theod. Paul. Editio maior. Vindobonae, Pragae, Lipsiae 1889. (Quae lunulis () inclusa sunt, ea aut dubitanter proposuit P. aut nunc improbat.)
- Perizonii* coniecturas petii ex Oud. edit.
- Petavii (ad Themist.)* = Themistius cum commentario. D. Petavii. Paris. 1618. 4^o.
- Petitius (Observ.)* = Sam. Petiti Observationum libri III. Paris. 1642. 4^o.
- Ph.* = Philologus. Zeitschrift für das klassische Alterthum. Jahrg. 1—49. (Stolberg) Göttingen 1846—91. (*Suppl. 5* = Fünfter Supplementband 1885.)
- PhA.* = Philologischer Anzeiger. Hggd. v. E. v. Leutsch. Band 1—17. Göttingen 1869—87.
- Phh.* = (Neue) Philologische Rundschau. Hggd. v. C. Wagener u. E. Ludwig. Bremen 1881—85; Gotha 1886—91.
- PhW.* = Berliner Philologische Wochenschrift. Jahrg. 1—11. Berlin, Calvary 1881—91.

- Pighii* mentio fit ap. D. Voss.
- Pluyg.* = Guil. Georg. Pluygers, Ad Caesarem, in: Mnemosyne, noua ser. nol. IX (1881) p. 1—12.
- Pr.* = Programm.
- Pramm.* = C. Iulii Caesaris comm. de Bello Gall. edid. Ignatius Prammer. Praga, Lipsiae 1883 p. V—XX; — *Pr.*² = edit. altera Lips. 1887 p. XXI—XXII; — *Pr. (Lexikogr.)* = Ignaz Prammer, Zur Lexikographie von Caesar de B. Gall. Pr. des Staatsgymnas. im VIII. Bezirke Wiens. Wien 1884.
- Procksch (CT.)* = A. Procksch, Die consecutio temporum bei Cäsar. Pr. Eiseberg 1874. (Leipz., Teubner 1874.)
- Queck* = C. Iulii Caesaris comment. de Bello Ciuili l. III. Erklärt von Gustav Queck. Jena 1853.
- RB.* = Revue de l'instruction publique en Belgique.
- RC.* = Revue critique d'histoire et de littérature. 1.—25. auuée. Paris 1866—91.
- Rev. celt.* = Revue celtique (fondée par H. Gaidoz. 1870—85.) Publiée sous la direction de H. d'Arbois de Jubainville. Paris.
- Class. Rev.* = The Classical Review. Vol. 1—5. London 1887—91.
- Rhelic.* = Joh. Rhellicani (Tigurini) in Caesaris comm. annotationes (haustae ex Jungermanni edit.)
- B. Rhenan.* = Beati Rhenani Rerum Germanicarum libri III. Basil. 1551. Fol.
- RhM.* = Rheinisches Museum für Philologie. Neue Folge. Frankf. 1842—91. (Jahrg. 1—46.)
- Barth. Ricius* commemoratur ab Oudendorpio.
- Riv. di Fil.* = Rivista di Filologia e d'Istruzione classica. Torino, Loescher.
- Robortellus* = Fr. Robortelli annotationes, in Gruteri Lampade, tom. II. Francof. 1604.
- RPh.* = Revue de philologie, de littérature et d'histoire anciennes. Tome 1—15. Paris 1877—91.
- Rub. uel Rubenius (El.)* = Phil. Rubenii Electorum libri II. Antverp. 1608. 4°.
- Rüstow* = W. Rüstow, Heerwesen und Kriegführung C. Julius Cäsars. 2. Aufl. Nordhausen 1862.
- JRutgers.* = Jani Rutgersii Variarum Lectionum libri VI. Lugd. Bat. 1618. 4°.
- A. H. de *Sallengre*, Nouus Thesaurus antiquitatum Romanar. Venet. 1735. Fol.
- Sambuc.* = J. Sambuci in comm. J. Caesaris lectiones et spicilegia quaedam (petit. ex Jungermanni edit.).
- Scal.* = C. Iulii Caesaris quae extant. Ex emendatione Ios. Scaligeri. (Vsus sum plerumque editione Elzeviriana, quae prodiit Amstelod. 1661, aliquamdiu edit. Elzevir anni 1635; ubi uisum est, iuspexi edit. Janssonianam, Amsterodami 1628.)
- O Schambach (Reit.)* = Schambach, Die Reiterei bei Caesar. GP. Mühlhausen in Thüringen 1881.
- Jo. Scheffer*, De militia nauali ueterum libri IV. Upsaliae 1654. 4°.
- Schelius (ad Hygin.)* = Hygini Gromatici . . . quae exstant e. not. R. H. S. (= Ratboldi Hermanni Schelii.) Amstelod. 1660. 4°.
- Schleussinger (Rheinbr.)* = August Schleussinger, Studie zu Caesars Rheinbrücke. München 1884 (Separat-Abdruck aus d. Blättern f. d. bayer. Gymnasialschulwesen.)
- Schn.* = Commentarii de bellis C. Iulii Caesaris. Recens. et illustr. Car. Ern. Christ. Schneider. Pars I. Halis 1840. Pars II. Halis 1849—1855.
- HSchn.* = Henricus Schneider, Loci Caesaris de Bello Ciuili commentariorum nonnulli explicati et emendati. Dissert. inaug. Vratislaviae 1859.
- RSchn. (JB.)* = Rudolf Schneider, Jahresberichte des philol. Vereins zu Berlin (ZG 1885—1891); — *RSchn. (Herda)* = Rud. Schneider, Herda. Ein Beitrag zur römischen Kriegsgeschichte. Berlin 1886.
- Schnell* = J. R. Schnell, Specimen obseruationum in Caesaris comment. Basileae 1789. 4°.
- Schweiz. Anz.* = Anzeiger für schweizer. Geschichte und Altertumskunde.
- Seebode's Archiv* = Archiv für Philologie und Pädagogik. Leipz., Teubner 1832—53.
- St.* = C. Iulii Caesaris rerum ab se gestarum commentarii. Lutetiae. Ex officina Rob. Stephani 1544.
- Achillis Statii* coniecturae proferuntur a Ciacc. et Hotm. et Dav.
- Stuechus* Eugubinus commemoratur ab Hotmano.

- Stoephasius* = Caesaris comm. ed. Joa. Chr. Stoephasius Magdeburg. (1815.) 1819. (Quae commemorantur, hausta sunt ex Daehni edit.)
- Stoffet* = Stoffel, Histoire de Jules César. Guerre civile. 2 Vol. Paris 1887.
- Wiener Studien*, Zeitschrift für classische Philologie. Wien 1879—91.
- Taylor*, *Lectiones Lysiacae* in: Lysias ed. Taylor. Londni 1739 (et Oratores Graeci ed. Reiske VI p. 219 sqq. Lips. 1772).
- Terpstra* = D. Terpstra, Observationes Criticae in Caesaris Commentarium de Bello Ciuili. (Miscellanea philologa. Ediderunt gymnasiorum Bataurorum doctores societate coniuncti. Ultraiecti 1854. p. 36—75.)
- Thomann* = Konr. Thomann, Der französische Atlas zu Cäsars gallischem Kriege. Progr. der Kantonsschule in Zürich; *Thomann* (I) = Zürich 1868; II = 1871; III = 1874.
- Hubertus Thomas Leodius, De Tungris et Eburonibus. Argentorati 1541.
- Tidskr.* = Tidskrift for Philologi og Pädagogik. 1-10. Kjöbenhavn 1860—73.
- Rob. Titius* (*Controuers.*) = Robert. Titius, Locorum controuersorum libri X. Florent. 1584. 4^o.
- Turneb.* (*Aduers.*) = Adriani Turnebi aduersariorum tomi III. Argentinae 1599. Fol.
- Ukert* (*Geogr.*) = Fr. Aug. Ukert, Geographie der Griechen und Römer. Weimar 1816—46.
- Urs. nel Ursin.* = Fuluii Ursini (Romani) notae in Caesaris comment. (haustae ex Jungermanni editione.)
- Valesius* = Hadriani Valesii Notitia Galliarum. Paris. 1675. Fol.
- Vasc.* = C. Iulii Caesaris rerum ab se gestarum commentarii. Parisiis. Ex officina Michaëlis Vascosani 1543; — *mg. Vasc.* = margo editionis Vascos.
- uett. edd. u. edd.*
- PVict. uel Victor.* = Petri Victorii Variarum et antiquarum lectionum libri XXXVIII. Argent. 1609.
- Vielh.* (*Beitr.*) = Leop. Vielhaber, Beiträge zur Kritik des Cäsarianischen bellum ciuile etc. Progr. d. Theres. Akad. Wien 1864; — *Vielh.* (*Spec. emend.*) = L. Vielhaber, Specimen emendationum (der 18. Philologen-Versammlung gewidmet). Wien 1858. (Hunc libellum inspicere non potui.)
- Voss.* = Dionysii Vossii animaduersiones in Caesaris comment. (Eas hausi ex Oudendorpii edit., non numquam Davisii et Graevii edit. inspexi.)
- Walther* = C. Iulii Caesaris de bello Gallico comment. Recens. H. Walther. Paderbornae et Monasterii 1887; — *Walther* (*Pr.*) = H. Walther, De Caesaris codicibus interpolatis. Pr. Grünberg i. Schl. 1885.
- Wasse* = Sallust. recens. Jos. Wasse. Cantabrig. 1710.
- WCorr. u. Corr.*
- AWeidner* (*Pr. FrWG.*) = AWeidner, Criticarum scriptionum specimen. Pr. Köln, Friedr.-Wilh.-Gymn. 1864.
- Whitte* = Gaji Iulii Caesaris de bello Gallico comm. Recens. Ioannes Kofod Whitte. Havniae 1844 p. III—XXXI; — *Whitte*³ = ed. tertia. Hauniae 1877.
- Wiener Studien u. Studien.*
- WktPh.* = Wochenschrift für klassische Philologie. Jahrg. 1—8. Berlin 1884—91.
- Wölff.* = Henricus Wölffel, Emendationes ad Caesaris libros de bello ciuili. Norimbergae. (GP. Nürnberg.) I = 1865; II = 1866.
- ThWopkens* (*Leet. Tull.*) = Thomae Wopkens Lectionum Tullianarum libri III. Iterum edid. F. Handius. Jenae 1829.
- Wsbj* = Alb. Sadolinus Wesenberg, Emendat. Ciceronis epistolarum. Dissert. inaug. Hauniae 1840.
- Zander* (*V. VI.*) = C. L. E. Zander, Andeutungen zur Geschichte des Römischen Kriegswesens. Fünfte (sechste) Fortsetzung. Pr. Ratzeburg 1859. 1864.
- ZAW.* = Zeitschrift für die Alterthumswissenschaft. 1834 Giessen; 1835—42 Darmstadt; 1843 Marburg; 1844—54 Cassel.
- ZG.* = Zeitschrift für das Gymnasialwesen. Jahrg. 1—45. Berlin, Weidmann 1847—91.
- Histor. Ztschr.* = Historische Zeitschrift. Hgg. v. H. v. Sybel. München (und Leipzig) 1859—91.

Reliqua suo loco accuratius indicantur.

Codicum notae.

- A* = Bongarsianus I. s. Amstelodam.
Ashb. = Ashburnhamensis
B = Parisinus I.
C = Vossianus I.
D = Egmondanus
E = Vratislaviensis I.
H = Gotorpiensis s. Hauniensis II.
M = Vaticanus 3864
N = Petauianus
O = Dresdensis I.
Q = Moysiaccensis
X = *AQBMah* }
α = *AQBM* } in B. Gall.
β = *ah(fl)* }
a = Parisinus II. s. Thuaneus
b = Leidensis I.
c = Scaligeranus
d = Cuiacianus
e = Hauniensis I.
f = Vindobonensis I.
h = Vrsinianus
i = Andinus
k = Oxoniensis
l = Riccardianus s. Florentinus
γ = archetypus codicum *ahfl* (in B. Cinili)
rec. = cod. quidam receus
recc. = codices non nulli recentes

Iaceo: ut, cum primi eorum (hostium) eecidissent, proximi iacentibus insisterent atque ex eorum corporibus pugnarent: II 27, 3; examinatus . . . concidit. hunc ex proximis unus iacentem transgressus eodem illo munere fungebatur: VII 25, 3.

lenibus atque utinam scriptis adiuncta foret uis, . . . nene ⟨e⟩ hac despectus parte iaceres! *ap. Suet. uit. Terent.* 5.

Iacetani: Oscenses . . . sese . . . impetrata facturos pollicentur. hos Tarraconenses et Iacetani et Ausetani et . . . Illurganonenses, qui flumen Hiberum attingunt, insequuntur ⟨an sequuntur?⟩: I, 60, 2; *cf.* § 3.

iacio. **A.** = *βάλλειν*: quae tamen (naues) ancoris iactis cum fluctibus complerentur: IV 28, 3; † (Aduatuci) armorum magna multitudo de muro in fossam . . . iacta . . . pace sunt usi: II 32, 4; † alii faces atque aridam materiem ⟨materiam β⟩ de muro in aggerem eminus iaciebant: VII 24, 4; † septimo oppugnationis die maximo coorto uento feruentes fusiles ⟨c⟩ ex argilla glandes fundis ⟨om. β⟩ et feruifecta iacula ⟨iac. feru. β⟩ in casas . . . iacere coeperunt (Neruii): V 43, 1; † antecedebat testudo . . . conuoluta ⟨c⟩ omnibus rebus, quibus ignis iactus et lapides lapidis ⟨iacc.⟩ defendi possent ⟨posset iacc.⟩: 2, 2, 4; ut ab igni, qui ex muro iaceretur, (musculus) tutus esset: 2, 10, 5; † ubi circumiecta multitudo hominum . . . undique in murum lapides iaci coepta sunt: II 6, 2; 2, 2, 4 *u.* ignis; † materiem: VII 24, 4 *u.* faces; † multitudinem: II 32, 4 *u.* arma; † ex hoc (genere radiis) effectos panes, cum in colloquiis Pompeiani famem nostris obiecerent, ulgo in eos iaciebant: 3, 48, 2; † qui ex ⟨om. β⟩ uallo turribusque tela iacerent: II 33, 4; quod ex totis ripis in unum atque angustum locum tela iaciebantur: 1, 50, 2; milites in exteriorem ⟨c⟩ uallum tela iaciebant: 3, 63, 6; persuasi equitibus nostris, . . . ut . . .

prius perturbatum exercitum pellerent quam a nobis telum in hostem iaceretur: 3, 86, 3.

B. = *χολῖν*: celeriter uineis ad oppidum actis, aggere iacto turribusque constitutis . . . legatos . . . mittunt: II 12, 5; 1, 25, 5 *u.* moles; † moles atque aggerem ab utraque parte litoris iaciebat: 1, 25, 5; haec insula . . . a superioribus regibus ⟨c⟩ in longitudinem passuum DCCCC in mare iactis molibus angusto itinere † ut ponte cum oppido coniungitur: 3, 112, 2; ab utroque portus cornu moles ⟨is Bail. iacimus: *ap. Cic. ad Att.* IX 14, 1.

iacio. **A. propr. a)** = iacere: matres familiae de muro uestem argentumque iactabant: VII 47, 5.

b) = agitare: multi ut diu iactato brachio praecipitent scutum ⟨c⟩ manu emittere: I 25, 4.

B. trsl. a) = agitare (uerbis, sermonibus): quod pluribus praesentibus eas res iactari nolebat: I 18, 1.

b) = ostentare: cum Lentulus aetatis honorem ostentaret, Domitius urbanam gratiam dignitatemque iactaret ⟨proferret *f*⟩: 3, 83, 1.

iacitura. **A.** = *damnum*: si nullam praeterquam uitae nostrae iacturam fieri uiderem: VII 77, 6; in quo iacturam dignitatis atque honoris ipse facturus esset: 1, 32, 4; — tamen hanc iacturam honoris sui rei publicae causa aequo animo (se) tulisse: 1, 9, 3; † qua rei familiaris iactura perpetuum imperium libertatemque se ⟨c⟩ consequi uideant: VII 64, 3; — il silentio noctis conati non magna iactura suorum sese ⟨c⟩ effecturos sperant ⟨c⟩: VII 26, 2.

B. = *doma, sumptus*: magnis enim iacturis sibi quisque eorum animos conciliabat: 3, 112, 10; — Germanos atque Ariouistum sibi adiunxerant eosque ad se magnis iacturis pollicitationibusque perduxerant: VI 12, 2.

(iactus, us: antecedebat testudo . . . conuoluta ⟨c⟩ omnibus rebus, quibus ignis iactus et lapides lapidis ⟨iacc.⟩ defendi pos-

sent (possit?) *Ciace*): 2, 2, 4; ¶ ut essent ab ictu iactu *Cobet*; telorum renigescuti: 2, 4, 2.)

iaculum: feruentes . . . glandes fundis et fernefacta iacula (iac. feruef. β) in casus . . . iacere coeperunt: V 43, 1; ¶ has (litteras) ille in (om. β) iaculo (sagulo *Kraner*) inligatas effert e): V 45, 4.

iam. I. ad tempus pertinet; 1. non addit. negatione: A. = ὅδῃ; a) e. uerbis; z) non sequitur eum in apodisi; zz) indicat. a) praes.: frustra, inquit, meae nitae subuenire conamini, quem iam sanguis uiresque deficiunt (deficiant *Fr.*): VII 50, 6.

b) perf.: 3, 83, 1 u. d).

c) **impf.:** iam Caesar a (e) Gergouia discessisse audiebatur, iam de Haedunorum defectione . . . rumores adferebantur Gallique . . . Caesarem . . . in prouinciam contendisse confirmabant. Bellouaci autem . . . coeperunt. tum cum a) Labienus . . . intellegebat: VII 59, 1; itaque de deditione omnes (in *adh.*; iam *Voss.*, *Dr.*; om. O) palam loquebantur et cum P. Attio agebant, ne . . . perturbari uellet. haec cum agerentur . . . : 2, 36, 2; nuntiabantur haec eadem Curioni . . . ; iamque Caesaris in Hispania res secundae in Africam nuntiis ac e) litteris perferebantur. quibus omnibus rebus . . . : 2, 37, 2; iamque frumenta maturescere incipiebant, atque ipsa spes inopiam sustentabat . . . ; crebraeque uoces militum . . . audiebantur: 3, 49, 1; iamque Pompeiani magna caede nostrorum castris Marcellini adpropinquabant . . . et (cum *Kellerbauer*) M. Antonius . . . cum cohortibus XII descendens ex loco superiore cernebatur, cuius aduentus . . . : 3, 65, 1, 2; spes uictoriae augetur, adeo ut . . . dicebant. iamque inter se palam de praemiis (CC) ac de (e) sacerdotiis contendebant in annosque consulatum definiebant, alii . . . petebant; magna . . . fuit controuersia: 3, 82, 4; magna . . . laetitia omnium discessum est; ac iam (ac etiam *h*) animo uictoriam praecipiebant, quod . . . uidebatur: 3, 87, 7; etsi totius diei continenti labore erant confecti (milites) noxae iam suberat, tamen munitione flumen a monte seclusit: 3, 97, 4; iamque de Caesaris aduentu fama ad ciuitates perferebatur. quibus cognitis rebus Pompeius . . . peruenit: 3, 102, 8.

d) **ppf.:** cum . . . id frater, qui iam proelio excesserat, procul animaduertisset: IV 12, 6; eo cum uenisset, maiores iam (om. β) undique in eum locum copiae Britannorum conuenerant: VII 8, 8; copias cogere . . . coepit. ac tantam sibi iam his rebus in Gallia e) auctoritatem

comparauerat, ut: V 55, 4; constabat inter omnes, quod iam ipse Caesar per exploratores cognouerat, . . . : VII 44, 3; Caesar continuato diem noctemque opere . . . huc iam *deduxerat rem, ut: 1, 62, 1; tertio die magna iam pars operis Caesaris (CC) processerat. illi . . . educunt: 1, 82, 1; cuius (salis) magna uis iam ex proximis erat salinis eo congesta: 2, 37, 5; sed eo fama iam praecurrerat (e), quam supra docuimus . . . itaque: 3, 80, 2; iam de sacerdote Caesaris Domitius, Scipio Spintherque (e) Lentulus cotidianis contentionibus ad grauissimas uerborum contumelias palam descenderunt (-erant *Voss. recte, ni fallor*): 3, 83, 1; haec constabant ex Gabinianis militibus, qui iam in consuetudinem Alexandrinae nitae ac licentiae uenerant et . . . dediderant (e) uxoresque duxerant: 3, 110, 2.

e) **impf. et ppf.:** Heluetii iam per angustias . . . suas copias traduxerant et in Haedunorum fines peruenerant eorumque agros populabantur. Haedui . . . : I 11, 1; his tamen omnibus *rebus annona creuit; iamque ad denarios (e) L in singulos modios annona peruenerat et militum uires inopia frumenti deminuerat atque incommoda in dies augebantur: 1, 52, 2.

f) **impf. et pf. (praes. ?):** iamque hiems adpropinquabat et tantis detrimentis acceptis (e) Octauius . . . Dyrrachium sese ad Pompeium recepit (Ol; *edd.*; recipit *afh*): 3, 9, 8.

ββ) **coni.; a) praes.:** (VII 50, 6 u. zz) a.)

b) **impf.:** Sabinus . . . castris sese (e) tenebat . . . , ut iam non solum hostibus in contemptionem Sabinus ueniret, sed etiam nostrorum militum uocibus non nihil carperetur: III 17, 5; — quo in consilio (e), cum tantum repentini periculi . . . accidisset ac iam omnia fere superiora loca multitudine armatorum completa conspicerentur neque . . . possent, prope iam desperata salute . . . sententiae dicebantur, ut: III 3, 2; magno spatio . . . confecto, cum iam pecus atque extrema impedimenta ab nostris tenerentur, ipsi densiores siluas peterent, eius modi sunt tempestates (e) consecutae, uti: III 29, 2; iis aliquantum itineris progressis, cum iam extremi essent in prospectu, equites a Q. Atrio . . . uenerunt: V 10, 2; his rebus . . . Caesari nuntiatis, cum iam ille urbanas res . . . commodiorem in statum peruenisse intellegeret, . . . profectus est: VII 6, 1; his quam longissime possent progredi (e) inssis, cum iam ex diei (e) tempore coniecturam caperet (β; *Schn.*; ceperat *BM*; *edd.*; ceperit *A*; ceperit *Q*) in castra peruentum, . . . pontem reficere coepit: VII 35, 4; cum iam me-

ridies <e> adpropinquare uideretur, ad ea castra . . . contendit: VII 83, 8; una (nauis) praemissa Massiliam huius nuntii perferendi gratia cum iam adpropinquaret urbi, omnis sese multitudo effudit <e>: 2, 7, 3; proinde sibi ac rei publicae parcerent, quom <Np.: cum Db., Dt.; om. codd.> quantum in bello fortuna posset iam ipsi incommodis suis satis essent documento: 3, 10, 6; cum graui uulnere esset adfectus aquilifer et a <iam Viell.; Dt.; om. N> uiribus deficeretur, . . . inquit: 3, 61, 3; tunc Caesar apud suos, cum iam esset agmen in portis, differendum est, inquit, iter: 3, 85, 4; — Pompeius, iam eum intra uallum nostri uersarentur, . . . se ex castris eiecit: 3, 96, 3.

c) ppf.: cognita Gallorum infirmitate quantum iam apud eos hostes uno proelio auctoritatis essent consecuti sentiebat: IV 13, 3; cum iam muro turres adpropinquassent <turris -asset β>, ex captiuis Caesar cognouit: VII 18, 1; et cum iam nostris <e> remissiore uento adpropinquasset <e>, idem auster increbuit <e>: 3, 26, 2.

d) impf. et ppf.: cum iam amplius horis sex <e> continenter pugnaretur ac non solum uires, sed etiam tela nostros <e> deficerent atque hostes acrius instarent languidioribusque nostris . . . fossas complere coepissent resque esset iam ad extremum perducta <deducta Ciaec.> casum, . . . adcurrunt: III 5, 1.

γγ) inf.: a) pr.: ubi iam se ad eam rem paratos esse arbitrati sunt, oppida sua omnia . . . incendunt: I 5, 2; frumentum Sequanos, Leneos, Lingones suministrare, iamque esse in agris frumenta matura: I 40, 11; VII 83, 8 u. β) b); ubi paulatim retorqueri agmen . . . conspexerunt iamque primos superare regionem castrorum animum aduerterunt, nemo erat adeo tardus . . . , quin: I, 69, 3; omnesque se iam iam se <Obl> ab equitatu circumueniri arbitrabantur: 2, 34, 6; tantus fuit omnium terror, ut alii adesse copias Iubae dicerent, alii cum legionibus instare Varum iamque se puluerem uenientium cornere: 2, 43, 2.

b) pf.: alius castra iam capta <AQβ> iam castra capta BM; Schm., Np., Dt.; iam capta castra reue.; Db.) pronuntiat, alius . . . contendit: VI 37, 7; Germani desperata expugnatione castrorum, quod nostros iam constitisse in munitionibus uidebant, . . . sese receperunt: VI 41, 1; VII 6, 1 u. β) b); Afranius contra multis rebus sui timoris signa † misisse <(iam) dedisse Madu.>: I, 71, 3; interim alii suos in castra inuitandi causa adducunt, alii ab suis abducuntur <e>, adeo ut una castra iam ficta ex binis

uiderentur: I, 74, 4; sed satis iam fecisse (se) officio satisque supplicii tulisse: I, 84, 3; his rebus tantum fiduciae . . . Pompeianis accessit, ut non de ratione belli cogitarent, sed uicisse iam sibi <e> uiderentur: 3, 72, 1.

δδ) pte.: a) coniunctum: laborantibus iam suis Germanos equites circiter CCCC summittit: VII 13, 1; (neque uero Pompeius . . . moram ullam ad insequendum intulit, sed † eadem <eo iam Hell.; u. CC> spectans, si . . . perterritos deprehendere posset, exercitum . . . eduxit: 3, 75, 3;)

• Ariouitum . . . desperantes iam de pugna et dispersos subito adortum: I 40, 8;

• Catuoleus . . . aetate iam confectus . . . se examinauit: VI 31, 5; pars iam egressa portis ab equitibus est interfecta: VII 28, 3; munitiones enim . . . expugnatis iam castris Pompei propriam expeditamque <ue om. Nofht> prope iam expeditam I det.; partam iam expeditamque Plogg. Caesaris uictoriam interpellauerunt: 3, 70, 2; siue error aliquis <e> siue etiam fortuna partam <partem af> iam <una add. a'> praesentemque uictoriam interpellauisset: 3, 73, 5.

b) abl. abs.: ac iam conuersis in eam partem nauibus . . . tanta subito . . . tranquillitas exstitit, ut: III 15, 3; hostes maximo clamore sienti <e> parta iam atque explorata uictoria . . . coeperunt: V 13, 3; his rebus comparatis represso iam <om. h'> Lucretio et remoto . . . in Heluios proficiscitur: VII 8, 1; parte iam obsidum tradita . . . equitatus hostium proen uisus est: VII 12, 4; cum in omnibus locis consumpta iam reliqua parte noctis pugnaretur: VII 25, 1; M. Petronius . . . sibi desperans multis iam <om. β> uulnerebus acceptis . . . inquit: VII 50, 4; (decurritur ad illud . . . senatus consultum, quo nisi piene in ipso urbis incendio atque in desperatione omnium salutis <atque iam desperata omnium salute Vüllh. . . nunquam ante descensum <e> est: I, 5, 3;)> compluribus <e> iam lapidibus ex illa <e> . . . turri subductis repentina ruina pars eius turris coniecit: 2, 14, 4; uos autem incerta <e> uictoria Caesarem secuti diiudicata iam belli fortuna uictum sequamini? 2, 32, 6; confecto iam labore exercitu . . . constitit: 2, 41, 1; munitiones enim . . . expugnatis iam castris Pompei propriam <CC> expeditamque <e> Caesaris uictoriam interpellauerunt: 3, 70, 2; Scipionis milites cohortatur, ut parta iam uictoria praedae ac praemiorum uelint esse participes: 3, 82, 1; his constitutis rebus signo iam protectionis dato tabernaculisque detentis <e> animum aduersum <e> est: 3, 85, 3; (quo <iam add. Ald.> perfecto <e>

opere illi de deditioe . . . agere coeperunt (c): 3, 97, 5; cum . . . properarem atque essem in itinere praemissis iam legionibus, praeterire tamen non potui, quin: *ap. Cic. ad Att.* IX 6 A; ne quo progredereis proclinata (c) iam re, quo integra etiam progrediendum tibi non existimasses: *ap. Cic. ad Att.* X 8 B, 1.

§) in apodosi sequitur eum u. **enm** p. 774 c) (2 (3) loc).

b) c. adiect. et numeral.: z) adiect.: (complices: 2, 11, 4 u. a) z) δδ) b); quae (uictoria) iam esset sibi atque omnibus Gallis explorata: VII 20, 7; ¶ propter linguae Gallicae scientiam, qua multa iam Ariouistus longinqua consuetudine utebatur (qua multum Ar. longa iam consu. uteb. *Ciace.*; quorum amicitia iam arionistus (arion. iam a) longinqua (longa h) consu. uteb. §): I 47, 4; (V 25, 3 u. §) §) tertius; quos ille multa iam nocte silentio (c) ex (e) fuga (c) excepit: VII 28, 6; 50, 4 u. a) z) δδ) b); etsi multis iam rebus perfidiam Haeduorum (c) perspectam habebat: VII 54, 2; quos (exercitus) contra se multos iam annos alherint: 1, 85, 5; multi iam menses erant et hiems praecipitauerat, neque . . . neniebant: 3, 25, 1.

§) numer.: z) cardinal.: iam duo praefecti fabrum Pompei in meam potestatem uenerunt et a me missi sunt: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 2; ¶ certior factus est tres iam partes copiarum Heluetios id flumen traduxisse, quartam fere (c) partem citra flumen Ararim reliquam esse: I 12, 2.

§) ordinal.: erant in ea legione fortissimi uiri centuriones, qui primis (iam primis §; *Schn.*; primis iam *Fr.*) ordinibus adpropinquarent: V 44, 1; ¶ tertium iam hunc annum regnantem inimici palam multis ex ciuitate auctoribus interfecerunt (sic §; tertium i. h. a. r. inimicis iam multis palam ex ciuitate et iis auctoribus eum interfecerunt *sic z*; u. *CC*): V 25, 3; ¶ tandem . . . quartum iam diem sine pabulo retentis iumentis . . . colloquium petunt: 1, 84, 1; ¶ Baculus . . . diem iam (om. *M*) quintum cibo caruerat: VI 38, 1.

c) e. aduerb.: iam amplius foris sex (c): III 5, 1 u. a) z) §) b); ¶ iam ante u. **ante** p. 275 b) (7 loc.): ¶ huc iam: 1, 62, 1 u. a) z) z) b); ¶ omnia haec iam pridem contra se parari: 1, 85, 8; ¶ quo in consilio (c) . . . prope iam desperata salute non nullae huius (c) modi sententiae dicebantur: III 3, 2, 3; Caesar, etsi prope exspecta iam aestas erat, tamen . . . adduxit: III 28,

1; idque se prope iam effectum habere: VII 29, 6; iam prope hieme confecta . . . legati . . . ueniunt (c): VII 32, 2; munitiones . . . expugnatis iam castris Pompei propriam (prope iam 1 det.: *Voss.*) expeditamque (que om. *NOfl.*; *Voss.*) Caesaris uictoriam interpellauerunt: 3, 70, 2; quae (frumenta?) prope iam matura erant: 3, 81, 3; ¶ qua spe adducti Germani latini (latius iam §) uagabantur: IV 6, 4.

d) c. subst.: quod in (iam in §) concilio Haeduorum Dumnorix dixerat: V 6, 2; ¶ Curio in Africam profectus ex Sicilia et iam (etiam *Paul*) ab initio copias P. Attii Vari (c) despiciens duas legiones . . . transportabat: 2, 23, 1; ¶ ut paene uno tempore et (c) ad siluas et in flumine et iam (om. §) in manibus nostris (et iam in m. n. del. *Paul*; u. *CC*) hostes uiderentur: II 19, 7; ¶ tantamque opinionem timoris praebuit, ut iam ad uallum castrorum hostes accedere auderent: III 17, 6.

B. = statim. breui: quid nos, inquit, hanc miseram ac tenuem sectamini praedam, quibus licet iam esse fortunatissimos (c)? VI 35, 8; an dubitamus, quin nefario facinore admissio Romani iam ad nos interficiendos concurrant? VII 38, 8; quod si iniquitatem loci timeret, datum iri (c) iam (*Madu.*; tamen *codd.*) aequo (*Madu.*; aliquo *O*; u. *CC*) loco pugnandi facultatem: 1, 71, 4; magnaue ex parte iam me una nobiscum de re iudicium facturum confido: 2, 31, 8; — Caesar enim adnentare iam iamque et adesse eius equites falso nuntiabantur (c): 1, 14, 1.

C. = tandem: iamque enim (*i. c.* Arionistum) ad sanitatem reuerti arbitrabatur, cum . . . polliceretur: I 42, 2; proinde ad praedam, ad gloriam properate, ut iam de praemiis nostris et de referenda gratia cogitare incipiamus: 2, 39, 3.

D. = tum: eodem fere tempore pons in Hiberno prope effectus nuntiabatur et in Sicori uadum reperiebatur. iam hero eo magis illi maturandum iter existimabant: 1, 63, 1; quae cum nauibus nostris adpropinquassent (c), nostri . . . refugiebant, illi . . . incautius sequebantur. iau (*nam dett., prob. Clark. et Oud.*; tum *Voss.*) ex omnibus partibus subito Antonianae scaphae . . . se in hostes incitauerunt: 3, 24, 3.

2. add. negat. (οὐδέτι): refractis portis, cum iam defenderet nemo: II 33, 6; ¶ postquam omnes Belgarum copias . . . ad se uenire uidit neque iam longe abesse . . . cognouit: II 5, 4; hoc facto proelio Caesar neque iam sibi legatos audiendos neque condiciones accipiendas

arbitratur: IV 13, 1; simili omnem exercitum inopia premi, nec iam vires sufficere cuiusquam nec ferre operis laborem posse: VII 20, 11. uehementer huic illos *e* loco timere nec iam aliter sentire, . . . quin *e* paene circumuallati . . . uiderentur: VII 44, 4; tum *e* Labienus . . . longe aliud sibi capiendum consilium . . . intellegebat neque iam ut aliquid adquireret proelioque hostes lacesseret, sed ut incolumem exercitum Agedineum reduceret cogitabat: VII 59, 4; agger ab uniuersis in munitionem *e* coniectus . . . ea, quae in terra occultauerant Romani, contigit; nec iam arma nostris nec vires suppetunt: VII 85, 6; ¶ hi propter propinquitatem *e* et celeritatem *e* hostium nihil iam Caesaris imperium exspectabant *e*: II 20, 4; ¶ si iam principatum Galliae obtinere non possint *e*: I 17, 3; primipilo . . . uulneribus confecto, ut iam se sustinere non posset: II 25, 1.

II. significat transiri ad aliam rem: ac iam ut omnia contra opinionem acciderent *e*, tamen se plurimum nauibus posse: III 9, 6; quod si iam, inquit, haec explorata habeamus, quae de exercitu alienatione dicuntur, . . . quanto haec dissimulari *e* . . . quam per nos confirmari praestet? 2, 31, 5; 3, 83, 1 *u. p. 4 b*).

[Falso: intellegere sese, tametsi iam et si *B.Mh*] . . . poenas bello repetisset: I 30, 2; at, credo, [si] Caesarem probatis, in *N*; iam *O*: me offenditis: 2, 32, 10.]

iam iamque: 1, 14, 1 *u. iam I. 1. B. extr.*

Ianuaris: (litteris *†* a fabio c. caesaris <his litteris Kal. Ian. in curia *Vielh.* consilibus redditis: 1, 1, 1;) haec senatus consulto <CC> perscribuntur a. d. VII. <CC> Id. Ian.: 1, 5, 4; Caesar ut Brundisium uenit, contionatus apud milites . . . II. Non. Ian. naues soluit: 3, 6, 2.

ibi. 1. ad locum pertinet: A. referendum est ad res (loca), quae ante commemoratae sunt; a) = eo loco: (in Venetos . . . contendit, cum ex alto se aestus incitauisset, quod bis <ibi *Vielh.*> accidit semper horarum XII spatio <u. CC>: III 12, 1;) III 25, 4 *u. complere;* ¶ appellare: VII 51, 1 *u. discere;* ¶ Alexandriae de Pompei morte cognoscit atque ibi primum e naue egrediens clamorem militum audit: 3, 106, 4; ¶ impedimentis castrisque nostri potiti sunt, ibi Ogetorigis filia *e* atque unus e filiis captus est: I 26, 1; ¶ circumire: III 25, 2 *u. complere;* ¶ quibus ex regionibus ueniunt quasque ibi res cognouerint: IV 5, 2; ad portum Ilium . . .

peruenit, ibi cognoscit . . . reliquas (naues) . . . instructas inuenit, eodem equitatus . . . conuenit: V 5, 2; uenit . . . in Nerniorum fines, ibi ex captiuis cognoscit . . . : V 48, 2; Caesar . . . in Italiam . . . proficiscitur, ibi cognoscit de Clodii caede de senatusque consulto certior factus . . . dilectum tota prouincia habere instituit: VIII 1, 1; locum castris deligit . . . ab Anarico longe milia passuum XVI, ibi per certos exploratores . . . quae ad Auaricum gerebantur *e* cognoscebat et *e* quid fieri uellet imperabat: VII 16, 2; Massiliam peruenit, ibi . . . cognoscit: 2, 21, 5; Cyprium peruenit, ibi cognoscit consensu omnium Antiochensium ciuiumque Romanorum, qui illic negotiarentur, arcem *e* captam esse: 3, 102, 6; ¶ coicere: III 25, 1 *u. complere;* ¶ colere: V 12, 2 *u. permanere;* ¶ cohortes V . . . pontem fluminis interrompebant, qui erat ab oppido milia passuum circiter III, ibi cum antecursoribus Caesaris proelio commisso celeriter Domitiani a ponte repulsi se in oppidum receperunt: 1, 16, 3; ¶ communicare: 2, 4, 5 *u. expedire;* ¶ hos (colles) primum praesidiis tenuit castellaque ibi communiit *e*, inde . . . : 3, 43, 1; ¶ ad hostium castra contendit, ibi <ubi *β*> cum alii *e* fossas complerent, alii multis telis coniectis defensores . . . depellerent, auxiliariisque . . . lapidibus telisque subministrandis et . . . caespitibus comportandis speciem . . . pugnantium praeberent, cum item ab hostibus constanter . . . pugnaretur telaque . . . missa non frustra acciderent *e*, equites circumitis hostium castris Crasso renuntiauerunt: III 25, 1, 2; ¶ qua proximum iter in ulteriorem Galliam per Alpes erat, . . . ire contendit, ibi Centrones et Graioceles *e* et Caturiges locis superioribus occupatis itinere exercitum prohibere conantur: I 10, 4; II 9, 4 *u. reperire;* ¶ Salonas peruenit, ibi concitatis Dalmatis reliquisque barbaris Issaum *e* a Caesaris amicitia auertit: 3, 9, 1; ¶ ipsi idoneum locum nacti reliquam noctis partem ibi confecerunt: 5, 28, 6; ¶ confirmare: 2, 1, 5 *u. expedire;* ¶ occupatoque oppido ibi praesidium collocat: I 38, 7; ad extremas fossas castella constituit ibique tormenta collocauit: II 8, 4; inde profectus Gorgobinam, Boiorum oppidum, quos ibi quod sibi *z*; quo sibi *h*; quos ibi *Ma* Helietico proelio victos *e* Caesar collocauerat . . . oppugnare instituit: VII 9, 6; delecto praesidio potitus loco duas ibi legiones collocauit: VII 36, 7; plonem locum nactus ibi <sibi *α*> co-

pias collocavit: 3,30,5; Pompeius neque a mari Dyrrachioque discedere uolebat, quod omnem apparatus belli . . . ibi collocauerat: 3,44,1; ¶ intra hanc fossam legiones reducit atque ibi sub armis proxima nocte conquisiuit: 1,41,6; ¶ ipse in Italiam . . . contendit duasque ibi legiones conscribit: I 10,3; neque enim sex legiones alia de causa missas in Hispaniam septimamque ibi conscriptam: 1,85,6; ¶ plerosque Belgas esse ortos a <c> Germanis Rhenumque antiquitus tractos <c> propter loci fertilitatem ibi consedissee Gallosque, qui ea loca incolerent, expulsi: II 4,1; ea, quae fertilissima Germaniae sunt loca, circum Hercyniam siluam . . . Volcae <c> Tectosages occupauerunt atque ibi conseruerunt: VI 24,2; ¶ Cenabum concurrunt ciuesque Romanos, qui negotiandi causa ibi constiterant, . . . interficiunt: VII 3,1; M. Aristium . . . ex oppido Caillono <c> educunt; idem facere cogunt eos, qui negotiandi causa ibi constiterant: VII 42,5; collem quendam nactus ibi constitit: 1,70,3; Larisam contendit. neque ibi constitit: 3,96,4; ¶ Britanniam attigit atque ibi in omnibus collibus expositas hostium copias armatas conspexit: IV 23,2; ¶ Indutimarus ad castra accedit atque ibi magnam partem diei consumit: V 58,2; ¶ neque prius fugere destiterunt quam ad flumen Rhenum . . . peruenerunt <c>. ibi perpauci aut uiribus confisi tranare <transnatare β> contenderunt aut linitibus inuentis sibi salutem reppererunt <pepererunt *Heinsius: Np.*: 153,2; ¶ ut se cum II legionibus Gades conferret, naues frumentumque omne ibi contineret: 2,18,6; hoc consedit loco atque eum communiuit omnesque ibi copias continuit: 3,51,8; ¶ Ariminum cum ea legione proficiscitur ibique tribunos plebis . . . conuenit: 1,8,1; ¶ conuocare: VII 4,1 u. incendere; ¶ in hac sunt insula domicilia Aegyptiorum et nicus oppidi magnitudine; quaeque ibi <Ochl.; quae qui ubique a; quaeque ubique β; quaeque O; quaeque ibi cumque Np.; Db., Dt.> naues . . . paulum suo cursu decesserunt, has more praedonum diripere consueverunt: 3,112,3; ¶ <decertare: IV 19,3 u. **ibidem**> ¶ seque in proxima oppida recipiebant; ibi se rursus isdem oportunitatibus <c> loci defendebant: III 12,4; ¶ fossas transuersas uiis praeducit atque ibi <inibi *Plugg.*> sudes stipitesque praecutus defigit: 1,27,3; ¶ depellere: III 25,1 u. complere; ¶ ad Vrum flumen est iter lactum, atque ibi reliqua pars exercitus dimissa est: 1,87,5;

¶ ad flumen Elauer pontem <c> refecit . . . ibi a Viridomaro atque Eporedorige Haeduis appellatus discit: VII 54,1; ¶ et sua sponte multi in disciplinam conueniunt et a parentibus propinquisque mittuntur. magnum ibi numerum uersuum ediscere dicuntur: VI 14,3; ¶ egredi: 3,106,4 u. audire; ¶ Pompeius naues magnas onerarias . . . adornabat. ibi turres cum ternis <turres quaternis *Paul*> tabulatis erigebat: 1,26,1; ¶ Suebos . . . ad extremos fines se recepisse. siluam esse ibi <ibi esse β> infinita magnitudine: VI 10,5; ei . . . litterae a Gadibus redduntur . . . consensisse Gaditanos principes cum tribunis cohortium, quae essent ibi in praesidio: 2,20,2; Pelusium peruenit. ibi casu rex erat <om. af> Ptolomaeus: 3,103,2; ¶ Tauroenta . . . perueniunt ibique naues expediunt rursusque se . . . animo confirmant et consilia communicant: 2,4,5; ¶ explicare: 1,78,3 u. relinquere; ¶ exponere: IV 23,2 u. conspiciere; ¶ trans id flumen omnes Neruios consedissee aduentumque ibi Romanorum <romanorum ibi a> exspectare: II 16,2; III milia passuum secundo flumine silentio progressi ibique <que om. A> se exspectari <-tare β> iubet: VII 60,1; Tarraconem paucis diebus peruenit. ibi totius fere citerioris provinciae legationes Caesaris aduentum exspectabant: 2,21,4; castra ad flumen Apsum <c> ponit <c> . . . ibique reliquarum ex Italia legionum aduentum exspectare et sub pellibus hiemare constituit: 3,13,5; ille idoneum locum in agris nactus . . . ibi aduentum exspectare Pompei eoque omnem belli rationem conferre constituit: 3,81,3; ¶ facere: VII 1,1 u. cognoscere: <VII 4,1 u. incendere;> castra oportunis locis erant posita ibique castella <posita VIII castellaque *R. Menge*> XXIII facta: VII 69,7; est animaduersum ab legionariis, qui dextram partem operis administrabant . . . magno sibi esse praesidio posse, si ibi <om. Ohl> pro castello ac receptaculo turrim . . . fecissent: 2,8,1; 3,16,2 u. relinquere; ¶ ipse Arimini . . . subsistit ibique dilectum habere instituit: 1,11,4; Capuae primum sese <c> confirmant . . . gladiatoresque, quos ibi Caesar in ludo habebat, . . . Lentulus *spe* libertatis <c> confirmat: 1,14,4; Camerino fugientem <c> Lucilium <c> Hirrum cum sex cohortibus, quas ibi in praesidio habuerat, excipit: 1,15,5; Oricum proficiscitur. quo cum uenisset, L. Torquatus, qui . . . oppido praecerat praesidiumque ibi Parthi norum habebat, . . . portas aperuit: 3,11,3; ¶ incolumem legionem . . . in Allobroges per-

duxit ibique hiemavit: III 6,5; L. Plancum cum legione . . . in Carnutes proficisci iubet ibique hiemare: V 25,4; 3,13,5 *u.* expectare; ¶ imperare: VII 16,2 *u.* cognoscere; ¶ in finibus Arnerorum audita sunt . . . simili ratione ibi (ubi *A*) Vercingetorix . . . conuocatis suis clientibus facile incendit (facere intendit β): VII 4,1; illi sub murum se recipiunt ibique museulum . . . incendunt: 2,14,4; ¶ (instituere: VII 1,1 *u.* cognoscere; 1,11,4 *u.* habere); ¶ (intendere: VII 4,1 *u.* incendere); ¶ tum uero suo more uictoriam conelamant . . . impetuque in nostros facto ordines perturbant. ibi L. Cotta pugnans interficitur eum maxima parte militum: V 37,4; ultimas oppidi partes . . . petiuerunt parsque ibi . . . a militibus, pars iam egressa portis ab equitibus est interfecta: VII 28,3; in castellum . . . intruperunt *et* quod eo pulsa legio sese receperat, non nullos ibi (sibi *Ol*) repugnantes interfecerunt: 3,67,6; nauticam paruulam conscendit eum paucis suis; ibi (et ibi *N: om. O*) ab Achilla et Septimio interficitur: 3,104,3; ¶ inuenire: I 53,2 *u.* contendere; (V 5,2 *u.* cognoscere;) Capuam peruenit ibique consules Pompeiunum inuenit, postulata Caesaris renuntiat: I,10,1; ¶ qui eum ad flumen Ligerim nenissent, . . . paucos dies ibi morati . . . reuertuntur: VII 5,4; recepto Firmo (CC) . . . iubet; ipse unum diem ibi rei frumentariae causa moratus Corfinium contendit. eo . . . : I,16,1; ad Herdam proficiscitur et sub castris Afranii constitit (consistit?) et ibi paulisper sub armis moratus facit aequo loco pugnandi potestatem: 1,41,2; ¶ montem excelsum capiunt ibique una (?) fronte contra hostem castra muniunt: I,80,2; M. Fauonium (e) ad flumen Aliaemonem . . . praesidio impedimentis legionum (e) reliquit castellumque ibi muniri iussit: 3,36,3; ¶ Viennam peruenit. ibi (inde *flk*) nactus (e) recentem equitatum . . . in Lingones contendit, ubi . . . hiemabant: VII 9,4; Caesar Anarici (e) complures dies commoratus summamque ibi copiam frumenti et reliqui comteatus nactus (e) exercitum . . . reficit (e): VII 32,1; ¶ nascitur ibi (in Britannia) plumbum album in mediterraneis regionibus, in maritimis ferrum: V 12,5; ¶ occupare: I 10,4 *u.* conari; ¶ opprimere: IV 15,2 *u.* perire; ¶ (parere: I 53,2 *u.* contendere); ¶ reliqui se in flumen praecipitauerunt atque ibi timore, lassitudine, ui fluminis oppressi perierunt: IV 15,2; ¶ Britanniae . . . maritima pars ab his (incolitur),

qui . . . ex Belgio transierunt (e) . . . et bello inlato ibi permanserunt (remanserunt β atque agros colere coeperunt: V 12,2; ¶ Volusenus perspectis regionibus omnibus, quantum ei facultatis dari potuit, qui nauis (e) egredi . . . non auleret, . . . reuertitur quaeque ibi perspexisset renuntiat: IV 21,9; ¶ flumen Axonam . . . exercitum traducere maturauit atque ibi castra posuit: II 5,4; in eo flumine pons erat. ibi praesidium ponit: II 5,6; cum ad oppidum accessisset castraque ibi poneret: II 13,3; illi eum tumultum . . . munierunt praesidiumque ibi posuerunt: 1,47,4; ad Asparagium Dyrrachinorum peruenit atque ibi idoneo loco castra ponit: 3,30,7; flumen transiit (e) atque in eandem partem, ex qua uenerat, rediit (e) ibique prope flumen edito natura loco castra posuit: 3,37,4; Dyrrachium uenit . . . atque ibi castra posuit: 3,41,5; Pharum (e) prehendit atque ibi praesidium posuit: 3,112,5; ¶ praebere: III 25,1 *u.* complere; ¶ Caesar . . . Apolloniam proficiscitur. eius (e) aduentu audito L. Staberius (e), qui ibi (urbi *Kindsch.*) praererat, aquam comportare in arcem . . . coepit: 3,12,1; ¶ prohibere: I 10,4 *u.* conari; ¶ clamore ab ea parte munitionis (e) sublato, cum . . . milites conuerisissent uehementerque ibi pugnatum esset . . . : III 22,4; 25,1 *u.* complere; ¶ (reficere: VII 32,1 *u.* nancisci); ¶ munitis castris duas ibi legiones (leg. ibi *h*) reliquit: I 49,5; Crassum Samarobriuae praeficit legionemque ei (e) attribuit, quod ibi impeditum exercitus . . . relinquebat: V 47,2; explicitus (e) uidebatur Herdam reuertit, quod ibi paulum frumenti reliquerant, ibi se reliquum consilium explicaturos confidebant: I,78,3; quibus rebus confectis Caesar magis eos (Massilienses) pro nomine et uctustate quam pro meritis in se ciuitatis conseruans duas ibi legiones praesidio relinquit (e): 2,22,6; ad flumen Bagradum peruenit. ibi C. Caninium Rebitum legatum cum legionibus reliquit: 2,24,2; D ex Gabinianis Alexandria, Gallos Germanosque, quos ibi A. Gabinus praesidii causa apud regem Ptolomaem reliquerat: 3,4,4; erat ad Buthrotum. . . . ibi (ubi *af*) certior . . . factus de postulatis . . . Bibuli legionem relinquit: 3,16,2; castra a cohortibus, quae ibi praesidio erant relictas, industrie defendebantur: 3,95,2; ¶ remanere: V 12,2 *u.* permanere; neque certum inueniri poterat, obtinendine Brundisii causa ibi remansisset . . . an inopia nauium ibi restitisset: I,25,3; ¶ renuntiare: III 25,2 *u.* complere; (1,10,1 *u.* inuenire); ¶

reperire: I 53, 2 *u.* contendere: ad flumen Axonam contenderunt . . . ibi uadis repertis partem suarum copiarum traducere conati sunt: II 9, 4; hostes . . . sese . . . alia ex parte oppidi eiecerant; magnus ibi numerus pecoris reperi- tus, multique in fuga sunt comprehensi atque interfecti: V 21, 6; ¶ repugnare: 3, 67, 6 *u.* interficere: ¶ resistere: 1, 25, 3 *u.* remanere: ¶ traducere: II 9, 4 *u.* reperire: ¶ tranare, tranatare: I 53, 2 *u.* contendere: ¶ in primis a te peto, quoniam confido me celeriter ad urbem venturum, ut te ibi uideam: *ap. Cir. ad Att.* IX 6 A.

b) = apud (inter) eos: quem (Commium) ipse Atrabatibus superatis regem ibi constitu- erat: IV 21, 7; grauissimumque ei rei sup- plicium (grauissimumque ibi (*i. e.* apud Gallos) suppl. horum delictorum ζ) eum cruciatus con- stitutum est: VI 17, 5; ¶ VI 14, 3 *u. a)* ediscere; ¶ (III 6, 5; V 25, 4 *ib.* hie- mare); ¶ 2, 22, 6 *ib.* relinquere.

B. pertinet ad ea, quae animo obuersantur: quod propter crebras commutationes aestu- um minus magnos ibi (= in illis maribus) fluctus (fl. ibi ζ) fieri cognouerat: V 1, 2.

C. pertinet ad ea, quae sequuntur: in eam partem ituros atque ibi futuros Heluetios, ubi eos Caesar constituisset atque esse uoluisset: I 13, 3.

(2. ad tempus referendum: V 37, 4 *u. 1. A. a)* interficere.)

[Falso: cum equitibus DCCCC, quos sibi (Op?; ibi *ahl*) praesidio reliquerat: 1, 41, 1; si idem non fecisset, sibi (ibi *ahl*) consilium cap- turos: 2, 20, 3.]

ibidem: unum in locum conuenirent; hunc esse delectum medium fere regionum earum, quas Suebi obtinerent. hic Romanorum aduen- tum expectare atque ibidem (Paul; ibi *codd. edd.*) decertare constituisse: IV 19, 3.

Iccinus. In X II 3. 1 *exstat* sicium (*sed s. eras. in B;* II 6, 4 *in a' scriptum est* iaius (*in a' ietius*): II 7, 1 *in z* icco, *in a'* iatio, *in M corr.* iccio, *in A^{2a}* ictio.

Remi . . . legatos Iccium et Andecumborium (c), primos ciuitatis, miserunt, qui dicerent . . . : II 3, 1; Iccius Remus, summa nobilitate et gratia inter suos, qui tum oppido praeerat (CC . minus (c) ex iis (duobus Paul), qui legati de pace ad Caesarem uenerant, nuntium (CC) ad eum mittit . . . : II 6, 4; eo de media nocte Caesar isdem ducibus usus, qui nuntii ab Iccio uenerant, . . . mittit: II 7, 1.

(Iccius portus u. Itius.)

(Iceni: Cemmagni Iceni. Cangii Lips.:

Np.) Segontiaci, Ancalites, Bibroci, Cassi lega- tionibus missis sese Caesari dedunt. ab his co- gnoscit: V 21, 1.)

ico: (Milo) lapide iectus ex muro periit (c): 3, 22, 2.

ictus, us: ubi tegimenta praependere pos- sent ad defendendos ictus aë repellendos: 2, 9, 3; — saxa quam maxima possunt uectibus promouent praecipitatae *e muro in musculum deuolunt. ictum firmitas materiae sustinet: 2, 11, 1; ¶ eadem ratione ictu scorpionis exanimato altero (c) successit tertius: VII 25, 3; — pluribus eorum scutis uno ictu pilorum transfixis et conligatis: I 25, 3; ¶ multum autem ab ictu lapidum . . . uiminea tegimenta galeis imposita defen- debant: 3, 63, 7; — ubi nero ea pars turris, quae erat perfecta, tecta atque munita (tecto munita Paul est ab omni ictu ho- stium: 2, 9, 5; — piscatoriasque (naues) adiecerant atque contexerant, ut essent ab ictu (iactu Cobet telorum remiges tuti: 2, 4, 2.

Id. u. Idus.

ideireo: sese ideireo ab suis discedere at- que ad eum uenire noluisse, quod facilius ciui- tatem in officio contineret: V 3, 6; Afranius Petreiusque terrendi causa atque operis impediendi copias suas . . . producunt et proelio lacesunt, neque ideireo Caesar opus intermittit (c): 1, 42, 3.

idem. I. Forma: *Nom. pl. masc. idem in X (z) inueniri uidetur* I 31, 1; V 42, 5; VI 13, 5; 2, 28, 1; — *dat. pl. masc. in z idem, in ζ idem:* VII 41, 2; *dat. pl. fem. idem (in (?), sed in Db. edit. iisdem, nulla scrip- turae uarietate indicata)* 3, 39, 1; (VII 45, 1 *in z*;) — *abl. pl. m. idem :* 3, 81, 1; *isdem ζ , hisdem z (ihisdem B)* II 7, 1; *isdem hl, hisdem af* 2, 19, 5; *isdem Naif?*; *hisdem hl* 3, 31, 2; *iisdem M ζ , hisdem AQC* I 17, 5; *abl. pl. fem. idem X III 12, 4; eisdem :* 1, 82, 3; *isdem Q ζ , hisdem IBM* VII 35, 4; (his z; *isdem ζ III 12, 3*;) *isdem ahl, hisdem f* 3, 94, 4 (*bis*); *isdem apl, hisdem h, eisdem O* 1, 81, 2; et *isdem za:* *eisdem (om. et) fl:* Flod. II 3, 5; *abl. pl. neutr. idem s* 2, 23, 1; 3, 20, 1; 101, 1; *eisdem :* 1, 8, 4; *isdem ζ , hisdem z* III 3, 3. *Frig. semper recepit* iisdem, *Db. plerumque. Videtur Caesar semper formis idem et isdem usus esse. Cf. H. Walther, Pr. Grünberg i. Schl. 1885 p. 18; Hauser, Pr. Villach 1883 p. XVII sq. (Caesar libro II singulariter (del censet Np.) idem pluraliter (et add. censet Np.) isdem dicendum confirmat: Charis. art. gramm. I p. III Kril.)*

H. Conlocatio. *Pronomen idem semper a Caesare ante subst. ponitur.*

III. Signif.: 1. pertinet ad ea, quae anteedunt; **A.** non additur aliud pron. (nec adiect.): a) adiectum est subst.; z) unum; zz) appellat.: nacti austrum naues solvant . . . et eum . . . remissione uento adpropinquasset <e>, idem auster increbuit <e> nostrisque praesidio fuit: 3, 26, 2; ¶ quosdam de exercitu nacti <e> captiuos ab his docebantur . . . falces testudinesque, quas idem captiuo docuerant, parare . . . coeperunt: V 42, 5; ¶ plerique nouas sibi ex loco religiones fingunt Cottaque et Titurii calamitatem, qui in eodem occiderint <e> consederint *Paul* castello <in eo castello occiderint &), ante oculos ponunt: VI 37, 8; ¶ ut . . . , si quid his per uim accidat, aut eundem casum una ferant aut: III 22, 2; ¶ quorum aduentu et Remis . . . studium propugnandi accessit et hostibus eadem de causa spes potiundi oppidi discessit: II 7, 2; ab his fit initium retinendi Sillii <e> atque Velanii, quod per eos suos se obsides . . . recuperaturos existimabant, horum auctoritate finitimi adducti . . . eadem de causa Trebium Terrasidumque retinent: III 8, 3; neque propter altitudinem facile telum adigebatur <e> et eadem de causa minus commode copulis <e> continebantur: III 13, 8; hos (Vbios) cum Suebi . . . expellere non potuissent, tamen . . . infirmiores . . . redegerunt, in eadem causa fuerunt Vsipetes et Teneteri: IV 4, 1; his pontibus pabulatum mittebat, quod ea, quae citra flumen fuerant, superioribus *diebus* consumpserat, hoc idem fere atque eadem de causa Pompeiani exercitus duces faciebant: 1, 40, 2; ¶ incredibili celeritate ad flumen decurrerunt . . . eadem enim <e> celeritate . . . ad nostra castra . . . contenderunt: II 19, 8; equo citato Larisam contendit, neque ibi constitit, sed eadem celeritate . . . ad mare peruenit: 3, 96, 4; ¶ primum pilum in legione X. duxerat . . . cum electi milites circiter CXX uoluntarii <e> eiusdem centuriae sunt prosecuti: 3, 91, 3; ¶ seque in deditionem ut recipiat petunt, qua re impetrata arma tradere iussi faciunt, . . . repulsus in oppidum tamen uti eadem deditionis conditione uteretur . . . impetrauit: III (21, 3) 22, 4; ad eandem (u. 2, 12 et 13) deditionis conditionem recurrunt: 2, 16, 3; ¶ Heluetii id, quod constituerant, facere conantur, ut e finibus suis exeant . . . persuadent . . . finitimis <e>, uti eodem usi consilio oppidis suis uicisque exustis una cum iis proficiscantur: I 5, 4; eo fama iam praecurrerat <e> . . . de

proelio Dyrrachino . . . itaque Androsthenes . . . cum se uictoriae Pompei comitem esse mallet quam socium Caesaris in rebus aduersis, . . . portas . . . praeccludit Metropolitae primo <e> eodem usi consilio isdem permoti rumoribus portas clausurunt: 3, (80, 2. 3) 81, 1; ¶ omnis Vari acies terga uertit seque in castra recepit . . . ac non nulli protinus eodem cursu in oppidum contenderunt: 2, (31, 6) 35, 4; ut . . . alii & dimissis equis eundem cursum confugerent (u. CC: 3, 69, 4; ¶ sese subito propriiunt hora circiter sexta eiusdem diei (eiusd. die *delect. consel. Ciuec.*: 1, 80, 3; — eodem die u. **dies** p. 899 77) 121, 1; 48, 1; IV 36, 1; V 52, 1; VI 3, 6; VII 19, 6; 1, 23, 5; 55, 1; 3, 11, 3; 98, 3; 105, 3; — (post diem septimum sese reuersurum confirmat. . . Labienum Treboniumque hortatur, . . . ad eam & cum z; *edd.*: eundem *Paul* diem reuertantur: VI 33, 5) — isdem diebus (Carnonensium ciuitas) . . . per se cohortes eiecit <e> portasque praecclusit: 2, 19, 5; ¶ quod ubi hostes uiderunt ea . . . refecta . . . eodemque exemplo sentiunt totam urbem . . . muro turribusque circummuniri <e> posse . . . , ad eandem deditionis condiciones recurrunt: 2, 16, 2; tabulae testamenti unae . . . Romam erant allatae, . . . alterae eodem exemplo relictae atque obsignatae Alexandriae proferebantur: 3, 108, 4; ¶ hanc (aquilam) . . . et uiuus . . . magna diligentia defendi et nunc moriens eadem fide Caesari restituo: 3, 64, 3; ¶ circumuenti omnes interfectique sunt, eandem fortunam tulit Camulogenus: VII 62, 8; ut . . . non ita multo se reliquorum ciuium fatum antecedere existimarent, quibus urbe capta eadem esset belli fortuna patienda: 2, 6, 1; ¶ Vbii, quorum fuit ciuitas . . . florens, ut est captus Germanorum, et paulo [quam] sunt eiusdem generis [et] ceteris humaniores (u. CC: IV 3, 3; u. *praeterea genus* p. 1373 e) eiusdem generis (5 loc.); ¶ omnes (naues) incendit eodemque igne nautas dominosque nauium interfecit: 3, 8, 3; ¶ per medios hostes perumpunt . . . hos subsecuti catones <e> equitesque eodem impetu militum uirtute seruantur: VI 40, 5; in proxima Octauii castra iruperunt, his expugnatis eodem impetu altera sunt adorti: 3, 9, 7; infestisque signis tanta ui in Pompei equites impetum fecerunt, ut . . . eodem impetu cohortes sinistrum cornu . . . circumierunt eosque a tergo sunt adortae: 3, 93, 6; ¶ *impedimenta* . . . Apolloniam praemisit . . . reliquas (legiones) . . . eodem itinere praemisit: 3, 75, 2; ¶ legionem

X. eodem iugo (illo *Göl.*; luce *Paul*) mittit: VII 45, 5; ¶ princeps in haec uerba iurat ipse; idem ius iurandum adigit Afranium: I. 76, 3; ¶ L. Fabius centurio . . . praecipitatur *e*. M. Petronius, eiusdem legionis centurio, . . . a *e* multitudine oppressus . . . inquit: VII 50, 4; quinque cohortes . . . castris praesidio relinquit; quinque eiusdem legionis reliquas . . . proficisci imperat: VII 60, 3; ¶ antesignanos . . . eum tumultum occupare iubet. qua re cognita celeriter . . . Afranii cohortes . . . ad eundem occupandum locum mittuntur: I, 43, 4; cohortes . . . crebro submittebantur . . . hoc idem Caesar facere cogebatur, ut summissis in eundem locum cohortibus defessos reciperet: I, 45, 8; ¶ quod . . . duo magistratum gerant . . . horum esse . . . alterum Cotum . . . , cuius frater Valetiacus proximo anno eundem magistratum gesserit: VII 32, 4; ¶ pedum XV fossam fieri iussit . . . fossaque ad eandem magnitudinem perfici iubet: I, 42, 1; ¶ eodem (in eodem §) mendacio (§ 2) de caede equitum et principum permouet *N*: permonet *X*: permanet *k*; *Ald.*): VII 38, 10; ¶ tigna bina sesquipedalia . . . dimensa ad altitudinem fluminis interuallo pedum duorum inter se iungebat. . . his item contraria duo ad eundem modum iuncta *e* . . . statuebat: IV 17, 5; ¶ aduersa nocte . . . continentem petierunt *e*. eadem nocte accidit, ut esset luna plena: IV 29, 1; expositis militibus naues eadem nocte Brundisium a Caesare remittuntur: 3. 8, 1; ¶ DC (equites) Gallos Deiotarus adduxerat . . . , ad eundem numerum Cotys *e* ex Thracia dederat: 3, 4, 3; ¶ ibi se rursus isdem (*u.* § 1) oportunitatibus loci (loci oport. §) defendebant: III 12, 4; ¶ T. Baluentio *e*, qui . . . primum pilum duxerat *e*, . . . utrumque femur tragula traiecit; Q. Lucanius, eiusdem ordinis, . . . interfecit: V 35, 7; ¶ quinque (cohortes) . . . aduerso flumine . . . proficisci imperat. conquirat etiam lintres; has . . . in eandem partem mittit (mitt. in eand. part. §): VII 60, 4; nuntiat . . . magnum ire agmen aduerso flumine sonitumque remorum in eadem parte exaudiri *e*: VII 61, 3; ¶ pontem instituit *e*, biduo perficit. . . equitum magnam partem flumen traiecit *e* . . . incolumesque cum magna praeda eodem ponte in castra reuertuntur: I, (54, 4); 55, (1.) 3; ¶ in Morinos proficiscitur, quod inde erat breuissimum in Britanniam traiectus . . . quae (naues) . . . uento tenebantur, quo minus in eundem portum uenire possent: IV (21, 3) 22, 4; ¶

scorpione ab latere dextro traiectus exanimatusque conceidit . . . eadem ratione ietu scorpionis exanimato altero *e* successit tertius: VII 25, 3; tributis quibusdam populis *e* priuatisque praemiis . . . proficiscitur . . . eadem ratione priuatis ac publice quibusdam *e* ciuitatibus habitis honoribus Tarracone discedit: 2, 21, 5; ¶ res: (1, 8, 4 *u.* nerba;) munitiones enim a castris ad flumen perductae . . . Caesaris uictoriam interpellauerunt; eadem res celeritate insequentium tardata nostris salutem attulit: 3, 70, 2; ¶ libenter Caesar . . . dat ueniam . . . obsidibus imperatis centum hos Haeduis custodiendis tradit. eodem Carnutes legatos obsidesque mittunt . . . ; eadem ferunt responsa: VI 4, 5; ¶ rumores: 3, 81, 1 *u.* consilium; ¶ L. Lentulus consul senatui rei^que publicae se non defuturum pollicetur, si . . . in eandem sententiam loquitur Scipio: Pompeio esse in animo rei publicae non deesse, si senatus sequatur: I, 1, 4; ¶ Labienus . . . , quo facilius hostibus timoris det *e* suspicionem, . . . castra moueri iubet . . . Labienus . . . eadem usus simulatione itineris placide progrediebatur: VI 8, 2; ¶ Lentulus . . . spe exercitus ac prouinciarum . . . mouetur . . . Scipionem eadem spes prouinciae atque exercituum impellit: I, 4, 3; ¶ isdem sublicis, quarum pars inferior integra remanebat, pontem reficere coepit: VII 35, 4; ¶ secundo magnoque uento ignem operibus inferunt. . . (postero die) eandem naeti tempestatem . . . ignem intulerunt: 2, 14, 5; ¶ Haedui . . . legatos ad Caesarem mittunt rogatum auxilium. . . eodem tempore, quo (*add. edd. uett.; Hold.; om. X; uell. edd.*) Haedui (*del. Ciacc.; It.*; atque Haedui *Walther*), Ambarri, necessarii et consanguinei Haeduorum, Caesarem certiore faciant: III 4, 4; eodem tempore equites nostri . . . cum se in castra reciperent, aduersis hostibus occurrebant: II 24, 1; eodem tempore a P. Crasso . . . certior factus: II 34; eodem fere (*om. §*) tempore P. Crassus cum in Aquitaniam peruenisset, . . . intellegebat: III 20, 1; eodem fere tempore Caesar (caes. temp. §) . . . eo exercitum adduxit *e*: III 28, 1; paulo ante tertiam uigiliam est animaduersum fumare aggerem . . . eodemque tempore . . . eruptio fiebat: VII 24, 3; his rebus expositis signum dat *e* et ab *e* dextra *e* parte alio ascensu eodem tempore Haeduis mittit: VII 45, 10; eodem tempore L. Fabius centurio quique una murum ascenderant . . . de *e* muro praecipitantur *e*: VII 50, 3; eodem tempore cla-

more exaudito dat tuba signum suis Vereingetorix atque ex oppido educit: VII 81, 3; cum iam meridies ⟨e⟩ adpropinquare uideretur, ad ea castra . . . contendit; eodemque tempore . . . reliquae copiae pro castris sese ostendere coeperunt: VII 83, 8; cuius operis maxima parte effecta eodem fere tempore missi ad ⟨e⟩ Pompeium ⟨e⟩ reuertuntur: I, 18, 6; huc equitatum mittit . . . eodemque tempore his rebus subsidio DC equites Numidae ex oppido . . . mittuntur a Varo: 2, 25, 3; equites ex statione nuntiant magna auxilia . . . Vticam uenire, eodemque tempore uis magna pulueris cernebatur, et uestigio temporis primum agmen erat in conspectu: 2, 26, 2; eodemque tempore Domitius in Macedoniam uenit: 3, 36, 1; eodem tempore equitatus regis Cotyis ⟨e⟩ ad castra Cassii aduolauit: 3, 36, 4; nauem expugnauit eodemque tempore ex altera parte molem tenuit naturalem obiectam ⟨CC⟩: 3, 40, 4; eodem tempore duobus praeterea locis pugnatum est: 3, 52, 1; eodem tempore equites ab sinistro Pompei cornu . . . uniuersi procurrerunt omnique multitudine sagittariorum se profudit: 3, 93, 3; eodem tempore tertiam aciem Caesar . . . procurrere ⟨e⟩ iussit: 3, 94, 1; eodem tempore D. Laelius cum classe ad Brundisium uenit: 3, 100, 1; eodemque ⟨que om. f⟩ tempore pugnatum est ad portum: 3, 111, 2; — isdem temporibus C. Curio in Africam profectus ex Sicilia . . . duas legiones . . . transportabat biduoque . . . adpellit ad . . . : 2, 23, 1; isdem temporibus M. Coelius Rufus praetor causa debitorum suscepta . . . tribunal suum iuxta C. Trebonii, praetoris urbani, sellam conlocauit et . . . : 3, 20, 1; isdem fere temporibus Cassius cum classe Syrorum et Phoenicum et Cilicum in Siciliam uenit . . . : 3, 101, 1; ¶ in testamento Ptolomaei patris heredes erant scripti . . . haec uti fierent per omnes deos . . . eodem testamento Ptolomaeus populum Romanum obtestabatur: 3, 108, 3; ¶ (adplicitatisque nostris ad terram nauibus ⟨propter eundem timorem add. codd.; Np., Ib., Dt.; del. E. Hoffm.⟩ pari atque antea ratione [egerunt. cassius] secundum nactus uentum . . . naues . . . immisit: 3, 101, 5;) ¶ animaluerit . . . Sequanos . . . tristes . . . terram intueri . . . nihil Sequani respondere, sed in eadem tristitia taciti permanere ⟨e⟩: I 32, 3; ¶ pauca eiusdem generis addit cum excusatione Pompei coniuncta, eadem fere atque eisdem uerbis ⟨Clark.; rebus codd.; de rebus Abd.⟩ praetor Roscius agit cum Caesare sibi que Pompeium commemorasse demonstrat: I, 8, 4; ¶

saepe ex equis desiliunt ac pedibus praedantur, equosque eodem remanere uestigio aduerecerunt ⟨e⟩: IV 2, 3; — re cognita tantus luctus excepit, ut urbs ab hostibus capta eodem uestigio uideretur: 2, 7, 3.

β) nom. propr.: hac oratione ab Diuiciaco habita omnes . . . petere coeperunt . . . cum ab his . . . (nullam) uocem exprimere posset, idem Diuiciacus Haedius respondit: I 32, 3.

γ) plura: legiones eas transduxerat Curio, quas . . . Corfinio receperat Caesar, adeo ut paucis mutatis centurionibus idem ordines manipuli que constarent: 2, 28, 1; in eadem inopia, egestate patientiaque et eodem uictu et cultu: VI 24, 4 u. p. 25 x) β); postridie . . . eadem et perfidia et simulatione usi Germani frequentes . . . uenerunt ⟨eadem simulat. et perf. germani usi fr. . . uen. β): IV 13, 4.

h) non adiectum est subst.: z) pron. idem referendum est ad certum quoddam subst.: zz) appellat.: Caesar . . . castra eo loco posuit. haec . . . contingebant neque longius . . . aberant. . . paucisque intermissis diebus eadem ⟨haec add. Nohl. Pompeius occupauerat: 3, 66, 4;

¶ III cohortes Orici oppidi tuendi causa reliquit isdemque custodiam nauium longarum tradidit: 3, 39, 1; neque uero Caesarem fefellit, quin ab iis cohortibus, quae . . . in quarta acie conlocatae erant, initium uictoriae oriretur ⟨e⟩ . . . ab his enim primum equitatus est pulsus, ab isdem factae caedes sagittariorum ac funditorum, ab isdem acies Pompeiana a sinistra parte [erat] circumita atque initium fugae factum: 3, 94, 4;

¶ illi (druides) rebus diuinis intersunt. . . fere de omnibus controuersiis . . . constituunt, et si quod est admissum facinus ⟨e⟩, si caedes facta . . . , idem decernunt ⟨e⟩, praemia poenasque constituunt. VI 13, 5;

¶ Ariouistum . . . ad occupandum Vesontionem . . . contendere. . . omnium rerum . . . summa erat in eo oppido facultas ⟨e⟩ idque ⟨idemque Paul⟩ natura loci sic muniebatur, ut: I 38, 4;

¶ a publicanis . . . pecuniam exegerat et ab isdem insequentis anni mutuum praeceperat: 3, 34, 2;

¶ (hac re cognita Caesar mittit complures equitum turmas eo de ⟨eisdem z⟩ media nocte; imperat, ut ⟨eq. turmas; eis de m. nocte imperat, ut cdd. plur.: eq. t. eodem mod. n.; imperat his β): VII 15, 1.)

¶ extruso mari aggerem ac molibus atque his ⟨idem β⟩ oppidi moenibus adaequatis: III 12, 3.)

β) nom. propr.: mittit . . . in Siciliam Cu-

tionem . . . eundem, cum Siciliam recepisset, protinus in Africam traducere exercitum iubet: I, 30, 2; — Varronem profiteri se *altero die ad colloquium uenturum atque una <codd.; eundem *Np.*; *Db.*, *Dt.*> uisurum, quem ad modum <*sic Elbert.*; uis utrumque admodum *codl.*; *u. CC.*> tuto legati uenire et quae uellent exponere possent: 3, 19, 3; — hunc (Vibullium) pro suis beneficiis Caesar idoneum iudicauerat, quem cum mandatis ad Cn. Pompeium mitteret, eundemque apud Cn. Pompeium auctoritatem habere intellegebat: 3, 10, 2; (Vibullius <*e*> . . . necessarium esse existimauit de repentino aduentu Caesaris Pompeium fieri certiore . . . atque ideo <*codl. uett.*; eidem *codd.*; idem *Morus*> continuato nocte ac die itinere . . . ad Pompeium contendit: 3, 11, 1; — — Roscius cum <*e*> Caesare Capuam peruenit ibique consules Pompeiisque inuenit . . . illi . . . scripta . . . mandata per eosdem <*Hotom.*; eos *Ofl.*; *Db.*> remittunt <permittunt (*om. eos re-*) *Nā*; per eosdem *om. Np.*; *Dt.*>: 1, 10, 1.

β) pron. idem non ad certum quoddam subst. pertinet; ζζ) masc.: esse non nullos, quorum auctoritas apud plebem plurimum ualeat . . . hos . . . multitudinem deterrere, ne frumentum conferant . . . ab iisdem nostra consilia . . . hostibus enuntiari: I 17, 5.

ββ) neutr.; ϑ) sing.; α) subi.: (erat occasio bene gerendae rei. neque uero id <idem *Nōahl*> Caesarem fugiebat, tanto sub oculis accepto detrimento perterritum exercitum sustinere non posse: 1, 71, 1;) ¶ ne hac parte neglecta reliquae nationes sibi idem licere arbitrarentur: III 10, 2.

б) obiect.: persuadet Castico . . . ut regnum in ciuitate sua occuparet . . . itemque Dumno-rigi Haeduo . . . ut idem conaretur persuadet: I 3, 5; ¶ idem facere *u. facio p. 1257 γγ)* (5 *loc.*); ¶ princeps in haec uerba iurat ipse; idem ius iurandum adigit Afranium; subsequuntur tribuni militum centurionesque; centuriatum producti milites idem iurant: 1, 76, 3; hoc idem reliqui iurant legati; tribuni <*e*> militum centurionesque sequuntur, atque idem omnis exercitus iurat: 3, 13, 4; iurauit se nisi uictorem in castra non reuersurum reliquosque ut idem facerent hortatus est. hoc laudans Pompeius idem iurauit: 3, 87, 6.

β) plur.: agere, commemorare: 1, 8, 4 *u. p. 21 extr.* uerba; ¶ ipse autem consumptis omnibus . . . frumentis summis erat in angustiis. sed tamen haec singulari patientia

milites ferebant. recordabantur enim eadem <eandem *Nahl*> se superiore anno in Hispania <inopiam *add. Nl.*> perpressos . . . maximum bellum confecisse: 3, 47, 6; ¶ quaerit ex solo ea, quae in conuentu dixerat . . . eadem

secreto ab aliis quaerit: I 18, 2; ¶ neque uero Pompeius . . . moram ullam ad insequendum intulit, sed † eadem spectans, si *in itinere impeditos perterritos deprehendere posset, exercitum e castris eduxit: 3, 75, 3; ¶ quorum . . . alter bello uicta Gallia eadem tribuerit <uicta G. ead. trib. *Madu.*; uictas galliae (gallias *Ohl*) adtribuerit *codd.*>: 1, 35, 4.

B. additur aliud pronom.: α) idem hic, hic idem *u. hic p. 1476 sq. β)* (11 († 10) *loc.*).

б) idem ille: trabes . . . distantes inter se binos pedes in solo conlocantur. . . alius in super ordo additur, ut idem illud interuallum seruetur: VII 23, 3; — quidam . . . Gallus . . . seui ac pieis traditas glebas in ignem . . . proieciat . . . hunc ex proximis unus iacentem transgressus eodem illo munere fungebatur: VII 25, 3.

eadem illa, quae: 1, 6, 1 *u. 2. A. б) z).*

с) qui idem: cum . . . nostros . . . defatigant, quibus propter magnitudinem castrorum perpetuo esset isdem in uallo permanendum: VII 41, 2.

2. pron. idem referendum est ad ea, quae sequuntur (aut adduntur); A. idem qui; α) non additur aliud pronom.; z) idem e. subst. ζζ) uno; ϑ) appellat.: sed isdem de causis Caesar, quae supra sunt demonstratae, proelio non lacessit: 1, 81, 2; sed eisdem *[de] causis, quae sunt cognitae, quo minus dimicare uellet mouebatur: 1, 82, 3; ¶ castrisque egregie munitis easdem copias, quas <quae β)> ante praesidio nauibus <uerant *add. β)*> reliquit <*e*>: V 11, 7; ¶ Antonius cum cohortibus et Attio eodem die, quo profectus erat, reuertitur: 1, 18, 3; eodem quo uenerat die . . . oppidum . . . expugnauit: 3, 80, 6; ¶ eo . . . Caesar isdem ducibus usus, qui nuntii ab Iccio uenerant, Numidas . . . mittit: II 7, 1; ipsi Aduatucam contendunt usi eodem duce, cuius haec indicio cognouerant: VI 35, 10; ¶ ipse de quarta uigilia eodem itinere, quo hostes ierant, ad eos contendit: I 21, 3; ut . . . eruptione facta isdem itineribus, quibus eo peruenissent, ad salutem contenderent: III 3, 3; eodem quo uenerat itinere Metiosedum <*e*> peruenit: VII 58, 2; ¶ qui si inuissent, se eodem loco quo Heluetios habiturum: I 26, 6; productos eodem loco, quo superioribus diebus constiterat, in acie conlocat: 2, 33, 4; ¶

qui omnes fere iis (his β ; iisdem *Paul* nominibus ciuitatum appellantur, quibus orti ex ciuitatibus eo peruenerunt: V 12, 2; ¶ de his eandem fere quam reliquae gentes habent opinionem: VI 17, 2; ¶ in eandem partem, ex qua uenerat, rediit *e*: 3, 37, 4; ¶ onerariae duae (naues) eosdem quos reliquae *e* portus (portus quos reliquae β capere non potuerunt: IV 36, 4; ¶ eo concilio dimisso idem principes ciuitatum, qui ante fuerat *uerba* qui ante fuer. *abundare uidentur Ciacc.*), ad Caesarem reuertentur: I 31, 1; ¶ quod . . . L. Pisonem legatum Tigurini eodem proelio quo Cassium interfecerant: I 12, 7; ¶ eadem ratione qua pridie ab nostris (a nostr. ead. r. q. prid. β) resistitur; hoc idem reliquis deinceps *e* fit diebus: V 40, 4; D. Laelius . . . ad Brundisium uenit eademque ratione, qua factum a Libone antea demonstrauimus, insulam obiectam portui Brundisino tenuit, similiter . . . 3, 100, 1; ¶ sinistro cornu milites . . . eodem quo uenerant receptu *Vascos.*: receptui *codd.*; impetu *Wölf.*) sibi consulabant: 3, 69, 4; ¶ eodem tempore quo: I 11, 4 *u. p.* 20 tempore; ¶ praestare eandem nobis dueibus uirtutem, quam saepe numero imperatori praestitistis: VI 8, 4.

B) nom. propr.: atque eundem Achillam, cuius supra meminimus, omnibus copiis praefecit *e*: 3, 108, 2; — Cicero data facultate Gallum ab eodem Verticeone (gallum eundem uerliconem β), quem supra demonstrauimus, repetit *e*: V 49, 2.

$\beta\beta$ **plura:** in eadem inopia, egestate, patientia, qua ante (*add. Heller; Hld., Dt.²*; patientia atque *Pluyg.*: patientiaque *Aldus; Np., Dt.¹*; patientia qua *codd.*; *Schn., Fr., Db.*) Germani permanent, eodem uictu et (*om. β*) cultu corporis utuntur: VI 24, 4; ¶ non eadem alacritate ac studio, quo in pedestribus uti proeliis consuerant, utebantur *e*: IV 24, 4.

β **sine subst.;** *zz* **masc.:** denique hos esse eosdem (germanos *h*; eosdem germanos *Ba*), quibus eum (cum quibus β) saepe numero Heluetii congressi . . . superarint *e*: 140, 7.

$\beta\beta$ **neutr.;** **3) sing.:** etsi idem, quod superioribus diebus acciderat, fore uidebat, ut *e* . . . effugerent: IV 35, 1; ¶ omnibus Gallis idem esse faciendum, quod Heluetii fecerint, ut domo emigrant: I 31, 11.

B) plur.: eadem de protectione cogitans, quae ante senserat, legiones . . . eduxit: VII 53, 1; ¶ eadem, quae Ambiorix cum Titurio egerat, commemorant: omnem esse in armis

Galliam *e*; Germanos Rhenum transisse . . . V 41, 2, 3; ¶ eadem, quae Litanicus pronuntiauerat, multitudini exponunt: omnes *e* equites Haednorum interfectos . . . : VII 38, 4, 5; ¶ eadem fere, quae ex nuntiis litterisque *e* cognouerat, coram perspicit: V 11, 2; ¶ postulauit deinde *e* eadem, quae legatis in mandatis dederat: ne . . . Haeduis . . . bellum inferret; obsides redderet . . . : I 43, 9.

b) additur aliud pron. (adiec.): **z) idem Ille** qui: equites . . . eodem illo quo uenerant cursu ab decumana porta in castra irrumpere conantur: VI 37, 1.

Pompeius eadem illa, quae per Scipionem ostenderat, agit: 1, 6, 1.

β **eadem omnia:** *quibus* (nobilibus) in hos eadem omnia sunt iura, quae dominis in seruos: VI 13, 3.

B. idem, quicumque: iuratque se eum non deserturum eundemque casum subiturum, quemcumque ei (*e*) fortuna tribuisset: 3, 13, 3.

C. idem atque (ac): (I 11, 4 *u. p.* 20 tempus;) Gallorum eadem (*om. C; Flod.*) atque Belgarum (Belgarum eadem atque Gallorum *Hlotom.*) oppugnatio est haec: ubi (*est. Ac ubi AQ; est. Haec ubi BA; est. At ubi β* : II 6, 2; VI 24, 4 *u. p.* 25 *z*) $\beta\beta$); neque uero idem profici longo itineris spatio, cum per alios condiciones ferantur, ac si coram de omnibus condicionibus disceptetur: 1, 21, 6.

haec eodem fere tempore Caesar atque Pompeius cognoscunt: 3, 30, 1.

D. et (et . . . et): haec eodem tempore Caesari mandata referebantur et legati ab Haeduis et a Treueris ueniebant: I 37, 1; erat difficile eodem tempore rapidissimo fluminis opera perficere et tela uitare: 1, 50, 3; sed tamen eodem fere tempore pons in Hiberno prope effectus nuntiabatur et in Sicori uadum reperiebatur: 1, 62, 3; interim Pompeius . . . V legiones *e* . . . subsidio suis duxit, eodemque tempore equitatus eius nostris equitibus adpropinquabat et acies instructa a nostris . . . cernebatur: 3, 69, 1;

erat eodem (β ; eo *z*) tempore et materiari et frumentari et tantas munitiones fieri (ueri *Schn.; Db.*) necesse: VII 73, 1; ¶ Pompeius . . . dixerat eodem se habiturum loco qui Romae remansissent et qui in castris Caesaris fuissent: 1, 33, 2; ¶ in se noui generis imperia constitui, ut idem ad portas urbanis praesideat (*Ald.*; praesidia *codd.*) rebus et duas bellicosissimas pro-

nuncias absens . . . obtineat: I, 85, 8; ¶ lequestris autem proelii ratio et cedentibus et insequentibus par atque idem periculum inferebat: V 16, 3.]

E. que: eadem est feminae marisque natura (statura *Paul*), eadem forma magnitudoque cornuum: VI 26, 3.

F. duo, omnes, uterque: a) duo: duas fossas quindecim pedes latas eadem altitudine perduxit: VII 72, 3.

b) omnes: nihil (se) nisi communi consilio acturos eundemque omnes fortunae exitum esse laturos: III 8, 3; ubi omnes idem sentire intellexit, . . . constituit: III 23, 8; (consent,) ut . . . eundem omnes ferant casum: VI 40, 3; longo circuitu easdem omnes iubet petere regiones: VII 45, 3.

c) uterque: uterque idem suis renuntiat: V milia passuum proxima intercedere (e) itineris campestris . . . : 1, 66, 4; eodemque die uterque eorum ex castris stativis . . . exercitum educunt: 3, 30, 3.

3. pron. idem spectat ad enuntiatum, quod intellegendum est (uelut atque unne, atque ipsi) (Suessiones,) fratres consanguineosque suos, qui eodem iure et (om. *fl*) isdem (e) legibus utantur, unum imperium (e) unumque (e) magistratum cum ipsis habeant: II 3, 5; his utrisque persuaserant, uti eandem belli fortunam experirentur: II 16, 3; renuntiauerunt non eadem esse diligentia ab decumana porta castra munita: III 25, 2; Massilienses . . . celeritate nauium . . . confisi nostros eludebant . . . factae enim subito ex umida materia (nostrae naues) non eundem usum celeritatis habebant (habuerant *O*): 1, 58, 3; Massilienses post superius incommodum ueteres ad eundem numerum ex naualibus productas naues refecerant . . . piscatoriasque adiecerant (u. *CC*): 2, 4, 1; neu contra eos arma ferrent, qui eadem essent usi fortuna eademque in obsidione perpersi: 2, 28, 3; tibi minus comode consulueris, si non fortunae obsecutus uideberis, . . . nec causam secutus — eadem enim tua fuit, cum ab eorum consiliis abesse *te debere* indicasti. *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1.*

[Falso: item (ide uel id est λ) populum Romanum uictis . . . ad suum arbitrium imperare consuesse: I 36, 1; at ueteranae legionis milites item (Of: idem *Nahl*; itidem *Ilvins*.) conflictati et tempestatis et sentinae uitiis neque ex pristina uirtute remittendum aliquid putauerunt et (e) . . . : 3, 28, 5.]

[Par atque idem V 16, 3.]

eodem. A. de loco: a) non sequitur re-

latium: ad iudicium omnem suam familiam . . . undique coëgit et omnes clientes obaeratosque suos . . . eodem conduxit: I 4, 2; ¶ in siluas paludesque confugiunt suaque eodem conferunt: VI 5, 7; ¶ III caetratorum cohortes in montem, qui erat . . . excelsissimus, mittit. hunc (e) . . . iubet occupare, eo consilio, uti ipse eodem omnibus copiis contenderet: 1, 70, 4; Tauroenta . . . ad Nasidium perueniunt ibique naues expediunt . . . eodem Brutus contendit: 2, 5, 1; ad eum (Domitium) omni celeritate et studio incitatus ferebatur. totius autem rei consilium his rationibus explicabat, ut, si Pompeius eodem contenderet, . . . illum . . . cogeret: 3, 78, 3; ¶ Caesar ad portum Itium cum legionibus peruenit. ibi cognoscit . . . eodem equitatus (e) totius Galliae conuenit: V 5, 3; (totius Galliae concilium Bibraete indicitur. (eodem *add. α* ; *edd. plur.*: ad diem *Paul*; *om. β* ; *Schn.*; eo *Vrsinius, prob. Db.*) conueniunt undique frequentes: VII 63, 6; ¶ in Senones proficiscitur . . . legatos . . . ad Caesarem mittunt . . . eodem Carnutes legatos obsidesque mittunt . . . ; eadem ferunt responsa: VI 4, 5; (Caesar mittit complures equum turmas eo de media nocte; imperat, ut (eq. turmas; eis de (eisdem α) m. nocte imperat, ut α ; *plur. edd.*; eq. t. eodem; med. n. imperat his, ut β): VII 45, 1; ¶ easdem omnes iubet petere regiones . . . legionem *X. eodem iugo (luce *Paul*: illo *Göl.*) mittit: VII 45, 5; ad eam partem munitionum ducit, quae pertinebat (e) ad mare . . . eodem naues, quas . . . habebat, mittit: 3, 62, 3; ¶ Curio Marcium Vticam nauibus praemitit; ipse eodem cum exercitu proficiscitur: 2, 24, 1; Caesar, postquam Pompeium ad Asparagium esse cognouit, eodem cum exercitu profectus . . . tertio die [macedoniam] ad Pompeium peruenit: 3, 41, 1; ¶ Pompeiani . . . castris Marcellini adpropinquabant . . . et M. Antonius . . . descendens ex loco superiore cernebatur . . . neque multo post Caesar . . . deductis quibusdam cohortibus ex praesidiis eodem uenit: 3, 65, 3.

b) sequitur relatiuum unde: ipse eodem, unde redierat, proficiscitur: V II, 7; — tanta tempestas subito coorta est, ut . . . aliae eodem, unde erant profectae, referrentur, aliae . . . : IV 28, 2; — cognoscit LX naues . . . eodem, unde erant profectae, reuertisse: V 5, 2.

B. = ad eandem rem, ad idem consilium: quod sua uictoria tam insolenter gloriarentur . . . , eodem pertinere: I 14, 4; haec omnia Caesar eodem illo pertinere arbitratur,

ut tridui mora interposita equites eorum . . . reuenterentur: IV 11, 4; ¶ sed † eadem <codl.; *It.*; eodem *F. Hofm.*) spectans, si in itinere impeditos perterritos deprehendere posset, exercitum e castris eduxit: 3, 75, 3.

[Falso: hī modo digressi <e> a Massiliensibus recentem eorum <Ohr²; eodem > pollicitationem animis continebant: 1, 57, 4.]

identidem: cum se illi identidem in siluas ad suos recipere ac rursus ex silua <e> in nostros impetum facerent: II 19, 5; (ille autem <enim X; identidem *II. Gilbert*; u. *CC.*) reuocatus resistere . . . coepit: V 7, 8.)

ideo: Vibullius <e> . . . necessarium esse existimauit de repente aduentu Caesaris Pompeium fieri certiore atque ideo <codl. uett.: eidem *codl.*; idem *Morus*) continuato nocte ac die itinere . . . ad Pompeium contendit, ut <e> adesse Caesarem nuntiaret <CC>: 3, 11, 1.

[Falso: hoc adeo <detl.; ideo *O.*> celeriter fecit, ut <e> simul adesse <CC> et venire nuntiaretur: 3, 36, 3.]

idoneus. A. absol.: defensores oppido idonei deliguntur: VII 15, 6; ¶ quod <e> minus idoneis equis utebantur: VII 65, 5; ¶ idoneum quandam hominem et callidum delegit: III 18, 1; huic rei idoneos homines deligebat, quorum quisque aut oratione subdola aut amicitia facillime capere <e> posset: VII 31, 2; ¶ (tandem Germani ab dextro latere summum <idoneum *Geyer*; u. *CC.*) iugum nacti hostes loco depellunt: VII 67, 5; ¶ Caesar idoneum locum nactus quid quaque <e> in <e> parte geratur cognoscit: VII 85, 1; Caesar . . . nactus idoneum locum fossas . . . complures facere instituit: 1, 61, 1; ipsi (militēs) idoneum locum nacti reliquam noctis partem ibi confecerunt: 3, 28, 6; (Pompeius) idoneum locum nactus ibi copias conlocauit: 3, 30, 5; ille (Caesar) <rei gerendae *add. Wölff.*> idoneum locum in agris nactus . . . ibi aduentum expectare Pompei . . . constituit: 3, 81, 3; — — ultra eum locum . . . castris idoneum locum delegit: 149, 1; exploratores centurionesque praemittit, qui locum idoneum castris <castr. idone. > deligant: II 17, 1; (V 9, 1 u. B. a) >); castris idoneum locum delegit: VI 10, 2; VII 35, 5 u. B. a) >); aciemque idoneo loco constituit: VII 53, 1; aciemque in locis idoneis instructa <e> . . . iubet: 1, 43, 3; ibi idoneo loco castra ponit: 3, 30, 7; loco <in loco N> idoneo et occulto omnem exercitum equitatumque conlocauit: 3, 38, 1; ipse idoneis (idoneos a¹) locis lunditores instruxit: 3, 46, 2; ¶ ipse idoneam tempestatem nactus <e> . . .

naues soluit: IV 36, 3; tandem idoneam nactus (nact. idone. > tempestatem milites equitesque conscendere naues <e> iubet: V 7, 4;

¶ nacti idoneum uentum ex portu exeunt: 2, 4, 5; nacti idoneum uentum ne occasione nauigandi dimitterent: 3, 25, 4.

B. additur a) ad quam rem alqd sit idoneum: z) dat.: Caesar . . . loco castris idoneo capto . . . ad hostes contendit: V 9, 1; loco castris idoneo defecto reliquas copias reuocauit: VII 35, 5; tum uero neque ad explorandum idoneum locum castris neque ad progrediendum data facultate consistunt: 1, 81, 1; (I 19, 1; II 17, 1; VI 10, 2 u. A. locus.)

¶) ad alqd: nulla feramentorum copia, quae esset <essent *Claec.*; sunt > ad hunc usum idonea: V 42, 3; ¶ quos (homines) . . . ex suis quisque ad hanc rem idoneos existimabat: 3, 103, 1; ¶ loco pro castris ad aciem instruendam natura oportuno atque idoneo . . . fossam obduxit <e>: II 8, 3; hunc ad egrediendum <aggred. > nequaquam idoneum locum (loc. neq. id. >) arbitratus: IV 23, 4; ¶ neque qui essent ad maiorem (maiores *E.*) nauium <e> multitudinem idonei portus reperire <e> poterat: IV 20, 4; ¶ nactus idoneam ad nauigandum tempestatem . . . soluit: IV 23, 1.

ad haec cognoscenda, prius quam periculum faceret, idoneum esse arbitratus C. Voluennum cum nauī longa <e> praemittit: IV 21, 1.

¶) idoneus, qui: tamen idoneos nactus homines, per quos ea, quae uellet, ad eum perferrentur, petit ab utroque: 1, 9, 1; ¶ hunc (Vibullium) pro suis beneficiis Caesar idoneum indicauerat, quem cum mandatis ad Cn. Pompeium mitteret: 3, 10, 2.

b) quibus rebus sit idoneum: Sabinus idoneo omnibus rebus <reb. omn. > loco castris sese <e> tenebat: III 17, 5.

Idus: si quid uellent, ad Id. April. <id. april. > reuenterentur: 17, 6; haec senatus consulto <CC> perscribuntur a. d. VII. <VIII *O.* Id. Ian. 1, 5, 4; Pompeius pridie eius diei <postridie *Idus *Claec.**> ex urbe profectus iter ad legiones habebat: 1, 14, 3; (legem promulgauit, ut sexennii die <*P. Manut.*; sexies seni dies *codl.*; sexies senis idibus *Hotom.*> sine usuris creditae pecuniae soluantur: 3, 20, 1;) a. d. VII. Idus Martias Brundisium ueni: *ap. Cic. ad Att.* IX 13 A, 1.

Igilium: manibus actuariis septem, quas Igili <*Claec.*; sigili > et in Cosano <e> a primatis coactas seruis, libertis, colonis suis compleuerat (Domitius): 1, 31, 2.

igitur. Cf. *Ed. Wölfflin, Archiv f. latein. Lexikograph.* III (1886) p. 560 sq.

accidisse igitur (cf. § 1—3) his, quod plerumque hominum nimia pertinacia atque arrogantia accidere soleat, uti . . . : I, 85, 4.

ignis. I. Forma: *Abl. sg. igni N (uel O):* I 1.1: 53, 7; VI 41, 3; 2. (6, 4); 10, 5 (*sed igne a pr.:* 10, 6; 16, 1; igne O: 3, 8, 3; — igni z. igne § VI 19, 3; igne z, igni § VII 4, 10, *haud scio an semper Caesar forma igni usus sit.*

II. Signif.: A. sing. (= *ἰτῶ:*) a) subi.: ne quid emineret, ubi ignis hostium adhaeresceret: 2, 9, 1; ¶ ne quid ignis hostium nocere posset: 2, 9, 3; ¶ posse: VII 21, 4 u. b) excitare: 2, 2, 4 *ib.* iacere: 2, 9, 3 u. a) nocere; ¶ cunque ignis ignes N magnitudine uenti latius serperet (<rent N): 3, 101, 6.

b) obi.: comprehendere: V 43, 2 u. differre; ¶ defendere: 2, 2, 4 u. iacere; ¶ hae (casae) <haec § (stramenta?)> celeriter ignem comprehenderunt et uenti magnitudine in omnem locum castrorum (<e) distulerunt: V 43, 2; hunc (ignem) sic distulit uentus, uti uno tempore agger, plutei, testudo, turris, tormenta flammam conciperent et prius haec omnia consumerentur quam: 2, 14, 2; ¶ alii . . . picem reliquasque (<e) res, quibus ignis excitari potest, fundebant: VII 24, 4; ¶ antecedebat testudo . . . conuoluta (<e) omnibus rebus, quibus ignis iactus et lapides <lapidis Ciacc.> defendi posset (<posset Ciacc.): 2, 2, 4; 2, 10, 5 u. e) ab; ¶ crebris diurnis nocturnisque eruptionibus aut aggeri ignem inferebant (Galli) aut: VII 22, 4; hostes . . . secundo magnoque uento ignem operibus inferunt: 2, 14, 1; eandem nacti tempestatem . . . ad alteram turrim (<e) aggeremque eruptione pugnaverunt multumque ignem intulerunt (Masienses): 2, 14, 5. (Cf. 2, 2, 6 B. a).)

(e) genet.: ignis iactus: 2, 2, 4 u. b) iacere.)

d) abl.: z): coria autem, ne rursus <coria rursus, ne?> igni ac lapidibus corrumpantur, centonibus conteguntur: 2, 10, 6; ¶ damnatum poenam sequi oportebat, ut igni cremaretur: I 4, 1; ¶ de uxoribus . . . quaestionem habent et, si compertum est, igni (<e) atque omnibus tormentis exercitatas interficiunt: VI 19, 3; omnes (naues) incendit eodemque igne <igni?> nautas dominosque nauium interfecit: 3, 8, 3; ¶ utrum igni statim necaretur an in aliud tempus reseruetur: I 53, 7; maiore commisso delicto igni (<e) atque omnibus tormentis necat: VII 4, 10; ¶

qua aut telis (<e) militibus aut igni (<nis O) operibus noceri (<re O) posset: 2, 16, 1.

§): quibus cum aqua atque igni interdixisset: VI 41, 3.

e) e. praep.: ut (musculus) a b igni, qui ex muro iaceretur, tutus esset: 2, 10, 5.

omniaque (<e), quae uiuis cordi fuisse arbitrantur, in ignem inferunt, etiam animalia, ac paulo supra hanc memoriam serui et clientes . . . una cremabantur: VI 19, 4; ¶ quidam . . . Gallus . . . serui ac picis traditas glebas in ignem . . . proieciat: VII 25, 2.

B. plur.: a) = sing. (*ἰτῶ:*) per Albicos eruptiones fiebant . . . ignesque aggeri et turribus inferebantur: quae <quos *Idet.*; *Kindsch.*> facile nostri milites repellebant: 2, 2, 6.

b) = *τὰ ἰτῶ:* z) obi.: ignes facere (fiunt) u. **facio** p. 1252 (3 loc.).

§) abl.: quae castra, ut <ex *add.* §) fumo atque ignibus significabatur, amplius milibus passuum octo in latitudinem patebant: II 7, 4.

γ) e. praep.: cum animaduertissent ex ignibus nocte cohortes nostras ad munitiones excurbare: 3, 50, 1. (Cf. §).)

e) = *ἰτῶσθί, ἰσχυροί:* celeriter . . . ignibus significatione facta ex proximis castris eo concursus est: II 33, 3.

[Falso: quae (nauis D. Brntii) ex insigni <O; igni N> facile agnosci poterat: 2, 6, 4.]

ignobilis: ciuitatem ignobilem atque humilem Eburorum sua sponte populo Romano bellum facere ausam uix erat credendum: V 28, 1.

ignominia. A. obi.: sic se complures annos illo imperante meruisse, ut nullam ignominiam acciperent, nusquam infecta (<e) re discederent: VII 17, 5; ¶ neque corpore laborem <Ciacc.; dolorem *coll.*; *edd.*> neque animo ignominiam (se) ferre posse: 1, 84, 4; milites . . . ignominiam non tulerunt, sed: 3, 101, 6; ¶ his duobus repndiatis Corfiniensem ignominiam <O;, Italiae fugam (<e) . . . sequimini! 2, 32, 13.

B. gen.: hoc se ignominiae laturus loco loc. lat. §), si inceptam oppugnationem reliquissent: VII 17, 6; ¶ utrosque et laudis cupiditas et timor ignominiae ad uirtutem excitabat (<e): VII 80, 5.

C. abl.: neque . . . aut ignominia <-miniam bl) amissarum nauium aut necessariarum rerum inopia . . . expelli potuit: 3, 100, 4; ¶ non nullos signiferos ignominia notauit ac loco mouit: 3, 74, 1; ¶ ille ignominia et dolore permotus palam se proficisci ad Ca-

sarem simulavit: 3, 21, 4; unam ex his quadremibus cum remigibus defensoribusque suis ceperunt, reliquas turpiter refugere coegerunt. . . . qua necessitate et ignominia permotus Libo discessit: 3, 24, 4.

D. e. praep.: quod sit omnibus datum semper imperatoribus, ut rebus feliciter gestis aut cum honore aliquo aut certe sine ignominia domum revertantur: 1, 85, 10.

ignorantia: munitionem . . . cohortes ignorantia loci sunt secutae, cum . . . arbitrentur: 3, 68, 2.

ignoro. A. sequ. obiect.: a) subst.: Pompeius enim primo ignorans eius consilium . . . existimabat: 3, 41, 4; ¶ reversus ille (Caesar) euentus belli non ignorans (ignarus *M²*: *pr. cdd.*) . . . iudicavit: VI 42, 1; ¶ quod . . . suam fugam aut occultari aut omnino ignorari posse existimarent: I 27, 4; ¶ quod (Caesar) loci naturam ignorabat: V 9, 8.

b) pron.: si ea, quae in longinquis nationibus geruntur, ignoratis: VII 77, 16; ¶ haec ad id tempus Caesar ignorabat: 3, 79, 3; ¶ quae ignorabant de L. Domitii fuga cognoscunt (Marsi): 1, 20, 4.

B. sequ. interrog. obl.: (Caesar) non ignorans, quanta ex dissensionibus incommoda oriri consuessent, . . . existimavit: VII 33, 1; neque se ignorare, quod esset officium legati, . . . quae vires suae, quae uoluntas erga Caesarem totius provinciae (*u. CC*): 2, 17, 2; nostrae naues duae . . . eum ignorarent, quem locum reliquae cepissent, . . . constituerunt: 3, 28, 1; (Caesar atque Pompeius) quo essent [cae (naues)] delatae primis diebus ignorabant: 3, 30, 1.

ignosco. A. e. dat.: a) alei: bello superatos esse Aruernos et Rutenos . . . , quibus populus Romanus ignouisset neque in provinciam redegisset: I 45, 2; — cum legati ad eum uenissent oratum, ut sibi ignosceret suaeque uitae consuleret, . . . iubet: VII 12, 3.

b) alei rei: festinationi meae breuitati que litterarum ignosces: *ap. Cic. ad Att. IX 6 A*; ¶ Caesar questus, quod . . . bellum sine causa intulissent, ignoscere imprudentiae dixit: IV 27, 5.

B. omis. dat.: culpam in multitudinem contulerunt (*e*) et propter imprudentiam ut ignosceretur petierunt: IV 27, 4.

ignotus: militibus autem ignotis locis, impeditis manibus, . . . simul et de (*e*) nauibus desiliendum et . . . eum hostibus erat pugnandum: IV 24, 2.

Iguuium. Iguuium. Codd.: 1, 12, 1 *habent tiguuium et tiguuorum*; 1, 12, 2 *in*

Lexic. Caesar. II.

Ita constat tiguuium, in af tiguuium; in O utroque loco est tiguuium; correxit Steuchus Eupubinus.

certior factus Iguuium Thermum praetorem cohortibus V tenere, oppidum munire, omniumque esse Iguuinorum optimam erga se uoluntatem. Curionem cum tribus cohortibus . . . mittit, cuius aduentu cognito diffusus muncicipii uoluntati (*e*) Thermus . . . profugit . . . Curio summa omnium uoluntate Iguuium recipit: 1, 12, 1, 2.

Ilerda. *Cf. Ch. Guischart (Quintus Iulius), Mémoires critiques et historiques. Tome II. (Histoire détaillée de la Campagne de Jules César en Espagne contre les Lieutenants de Pompée.) Berlin 1774; Kayssler, De rebus a Caesare ad Ilerdam gestis. Pr. Oppeln 1862; Rud. Schneider, Ilerda. Ein Beitrag zur römischen Kriegsgeschichte. Berlin 1886.*

Petreius . . . ad Afanium peruenit, constituuntque communi consilio bellum ad Ilerdam (<adigerdam *a*; adgertam *h¹*; ad ilertam *h²*; adiertam *l*; ad ylerdam *f²*, ad illerdam *O*; ad ilderdam *h³*) propter ipsius loci oportunitatem gerere: 1, 38, 4; (Caesar) omnibus copiis triplici instructa acie ad Ilerdam profici-citur . . . : 1, 41, 2; erat inter oppidum Ilerdam et proximum collem (*cod. Urs.; Vascos*; in oppido ilderda et proximo colle *codl.*) . . . planities (*e*) circiter passuum CCC: 1, 43, 1; hostem . . . terga uertere seque ad oppidum Ilerdam recipere et sub muro consistere cogit: 1, 45, 1; nonae legionis milites . . . sub montem (*e*), in quo erat oppidum positum Ilerda (<Ilerdam *af*>), succedunt: 1, 45, 2; *cf. § 5. 7*; 46, 2; 47, 3; Afranius paene omne frumentum ante Caesaris aduentum Ilerdam conuexerat: 1, 48, 5; harum omnium rerum facultates sine ullo periculo pons Ilerdae praebat: 1, 49, 2; dum haec ad Ilerdam geruntur: 1, 56, 1; hoc primum (<proelium *Paul*>) Caesari ad Ilerdam nuntiatur: 1, 59, 1; duabus auxiliariis cohortibus Ilerdae praesidio relictis omnibus copiis Sicorim transeunt: 1, 63, 1; (nostros) necessarii uictus inopia coactos fugere atque ad (<*om. O*>) Ilerdam reuerti: 1, 69, 1; erat unum iter, Ilerdam si reuerti uellent, alterum, si Tarracoenem peterent: 1, 73, 2; (legionarii) diem & XXII ab Ilerda frumentum inssi erant elferre: 1, 78, 1; ex propositis consiliis duobus explicitis (*e*) uidebatur Ilerdam reuerti, quod ibi paulum frumenti reliquerant, ibi se reliquum consilium explicatos confidebant: 1, 78, 3, 4; cum . . . de angustiis ad Ilerdam rei frumentariae accepit: 2, 17, 3.

ilico: quos sibi Caesar oblatos gmisus

⟨e⟩ † illos ⟨illico Bergk, Paul⟩ retineri insit: IV 13, 6; succurrit inimicis illi ⟨illico Paul⟩ Vorenus et laboranti subuenit: V 44, 9; omnes illo ad munitionem ⟨β; Schn., Hold.: illo munitionum α; vell. add.⟩; illico ad munitionem ⟨Göl.⟩ copiae traduntur: VII 45, 6.)

Ille. I. Forma: illut *scriptum est in a. receptum a Np.* 3, 60, 1.

II. Conlocatio. *Duobus locis*, 1, 44, 1 (militum illorum) et 3, 60, 1 (tempus illud) *pronomem post subst. conlocatum est*, 27 (28) *locis antecedit; reliquis locis non additur subst.*

III. Signif.; 1. **pertinet ad ea, quae antecedunt; A. non opponitur aliis nomin.:** a) **e. subst. agger:** 2, 15, 1 *u. 2. B. in.;* † quod nostri maiores nequaquam pari bello Cimbrorum Teutonumque fecerunt . . . nam quid illi simile bello fuit? VII 77, (12.) 13; † (cohortes IIII ex proximo castello deducit . . . cohortibus uisis, quas se sequi iusserat . . . cohortes aliae ⟨illae Paul⟩ adpropinquant ⟨e⟩: VII (87, 4) 88, (1.) 3;) † constituunt, ut . . . omnia prins experiantur ⟨e⟩ quam ad ⟨e⟩ Critognati ⟨e⟩ sententiam ⟨e⟩ descendant ⟨e⟩. illo tamen ⟨e⟩ potius ntendum consilio, . . . quam: VII 78, 2; † his erat inter se de principatu contentio, et ⟨om. β⟩ in illa (VII 32. 33) magistraturam ⟨e⟩ controuersia alter pro Comitolitauu, alter pro Coto . . . pugnaverant ⟨e⟩: VII 39, 2; † noli, inquit, existimare, Pompei, hunc esse exercitum, qui Galliam Germaniamque deuicerit. . . perexigua pars illius exercitus superest: 3, 87, 3; † nam illo (V 32—37) in eomodo de Sabini morte perlato omnes fere Galliae ciuitates de bello consultabant: V 53, 4; † trabes derectae . . . paribus internallis, distantes inter se binos pedes, in solo conlocantur. . . alius insuper ordo additur, ut idem illud interuallum seruetur: VII 23, (1—)3; † quidam ante portam oppidi Gallus . . . seui ac picis . . . glebas in ignem e regione turris . . . proiciebat, . . . concidit. hunc ex proximis unus iacentem transgressus eodem illo munere fungebatur; . . . nec prius ille est a propugnatoribus uacuum relictus locus quam: VII 25, 2—4; † truncis arborum aut ⟨CC⟩ † modum firmis ramis abscisis . . . fossae . . . ducebantur. huc illi stipites demissi ⟨e⟩ et ab infimo reuincti . . . ab ramis eminebant: VII 73, (2.) 3.

b) **sine subst.;** α) **pertinet ad subst. appellatum αα) eiusdem generis:** ut se utriusque superiores diuississe existimarent: Afraniani, quod . . . cogissent; nostri autem, quod . . . aduersarios . . . in oppidum compulissent.

illi eum tumulum, pro quo pugnatum est, magnis operibus munierunt ⟨e⟩ praesidiumque ibi posuerunt: 1, 47, 1—4; neque ad ripam dispositae cohortes aduersariorum perfecti patiebantur; quod illis prohibere erat facile: 1, 50, 1. 2; 63, 2 *u. p. -17 b)*; an paenitet uos, quod . . . ex portu . . . aduersariorum CC naues oneratas adduxerim ⟨CC⟩ eoque illos compulerim, ut: 2, 32, 12; † ciues Romani . . . tormenta effecerunt. quorum cognita sententia Octauius . . . oppugnationibus eos premere coepit. illi omnia perpeti parati maxime a re frumentaria laborabant: 3, 9, 3—5; † cohortes: 1, 50, 2 *u. aduersarii;* quartae aciei, quam instituerat sex ⟨e⟩ cohortium ⟨e⟩, dedit signum. illae ⟨ille uel illae N; illi recc.; Np., Dt.⟩ celeriter procurrerunt infestisque signis . . . impetum fecerunt: 3, 93, 5; † quod consules absint, sine illis non posse agi de compositione: 1, 26, 5; † de his duobus generibus alterum est druidum, alterum equitum. illi rebus diuinis interuentum, . . . religiones interpretantur; ad eos ⟨hos X: Schn., Fr., Hold.⟩ . . . concurrunt: VI 13, 4; † fit . . . certior Caesar duces aduersariorum silentio copias castris educere. quo cognito . . . iubet . . . illi exaudito clamore . . . iter supprimunt copiasque in castris continent: 1, 66, 1. 2; ipsos duces a pace abhoruisse; eos . . . interfecisse. accidisse igitur his, quod plerumque . . . accidere solet, uti . . . id cupidissime petant, quod paulo ante contemperint. neque nunc se illorum humilitate ⟨e⟩ . . . postulare, quibus rebus opes augeantur suae: 1, 85, 3—5; † equites sequi iubet sese iterque accelerat, ut . . . adoriri posset. at illi itinere totius noctis confecti subsequi non poterant: 2, 39, 6; insidias equitum conlocauit . . . et cum cotidiana consuetudine Q. Varus, praefectus equitum Domitii, nenisset, subito illi ex insidiis consurrexerunt: 3, 37, 5; stipendiumque equitum fraudabant et . . . auertebant. quibus illi rebus permoti uniuersi Caesarem adierunt palamque de eorum iniuriis sunt questi: 3, 59, 4; † quid hostes consilii caperent expectabat. illi etsi . . . se tuto dimicatuos existimabant, tamen tutius esse arbitrabantur: III 24, 1. 2; militibus . . . cum hostibus erat pugnandum, cum illi . . . audacter tela coicerent et equos insuefactos incitarent: IV 24, 2. 3; hostes . . . legatos de pace miserunt, . . . polliciti sunt. una cum his legatis Commius Atrebas uenit . . . hunc illi e nauis egressum, cum ad eos . . . Caesaris mandata deferret ⟨e⟩, comprehenderant atque in uincula coniecerant . . . : IV 27, 1—3; hostium copias conspicatus

est. illi equitatu atque essedis ad flumen progressi . . . nostros prohibere et proelium committere coeperunt: V 9, 2. 3; hostes in fugam dat <e> . . . atque omnes armis exiit. longius prosequi ueritus, quod siluae paludesque intercedebant neque etiam paruulo detrimento illorum locum <e> relinquii uidebat: V 51, 5; 52, 1; nostri . . . pila in hostes immittunt. illi ubi . . . uiderunt <e>, impetum † modo ferre non potuerunt . . . : VI 8, 6; ad hostium castra mane peruenit. illi <illuc B> celeriter . . . aduentu Caesaris cognito carros impediendo sua in artiores siluas abdidit . . . : VII 18, 2. 3; nostri . . . arripiunt . . . fit in hostes impetus [eorum], sed de muro sagittis tormentisque fugientes persequi prohibentur. illi sub murum se recipiunt ibique . . . incendunt: 2, 14, 3. 4; † praestate eandem nobis ducibus uirtutem, quam saepe numero imperatori praestitistis, atque <om. ζ> illum adesse <adesse eum ζ> et haec coram cernere existimate: VI 8, 4; deinde de imperatoris fide <e> quaerunt, rectene se illi sint commissuri: 1, 74, 2; † Caesarem . . . debere . . . dimittere neque adeo grauius irasci inimicis, ut <e>, cum illis nocere se speret. rei publicae noceat: 1, 8, 3; † legatos ad Caesarem de pace miserunt . . . re nuntiata ad suos <illi se add. ζ> quae imperarentur facere dixerunt: II 31, 1; 32, 3; — Arpincius et Iunius quae audierant <e> ad legatos deferunt. illi repentina re perturbati . . . non neglegenda existimabant . . . : V 28, 1; † quibus ex nauibus cum essent expositi milites circiter trecenti atque in castra contenderent, Morini . . . arma ponere iusserunt. cum illi orbe facto sese defenderent: IV 37, 1. 2; praemia proposuit militibusque signum dedit. illi subito ex omnibus partibus euolauerunt murumque celeriter compleuerunt: VII 27, 2. 3; Brundisini Pompeianorum militum iniuriis . . . permoti Caesaris rebus fauebant. itaque cognita Pompei profectio concursantibus illis atque in ea re occupatis uulgo ex tectis significabant: 1, 28, 1. 2; haec singulari patientia milites ferebant. recordabantur enim . . . se . . . uictores discessisse. non, illis <illi Clark> hordeum cum daretur, non legumina recusabant: 3, 47, 6. 7; † conspicataeque naues triremes duae nauem D. Brutii . . . sese in eam incitauerunt. e sed tantum . . . Brutus . . . enisus est, ut paruo momento antecederet. illae adeo grauius inter se incitatae conflixerunt, ut: 2, 6, 4. 5; naues longas occupare hostes conabantur; quarum erant L. auxilio missae ad Pompeium proelioque . . . facto domum redierant, illae triremes

omnes et quinqueremes: 3, 111, 3; † ne quam noctu oppidani a <e> militibus iniuriam acciperent. illi ante inito . . . consilio . . . eruptionem fecerunt: II 33, 1. 2; † ciuibus Romanis . . . certae pecuniae imperabantur, mutuasque illas ex senatus consulto <Aldus> mutuasque ex illo se consulto eodd. exigi dictitabant: 3, 32, 6; † Crassus equitum praefectos cohortatus . . . quid fieri uellet <e> ostendit. illi, ut erat imperatum, deuectis iis <e> cohortibus . . . celeriter ad . . . munitiones peruenerunt: III 26, 1. 2; † interfecto Indutiomaro . . . ad eius propinquos a Treueris imperium defertur. illi finitimos Germanos sollicitare . . . non desistunt: VI 2, 1; † seruo . . . persuadet praemiis, ut litteras ad Caesarem deferat. has ille in <e> iaculo inligatas effert <e> et . . . : V 45, 3. 4.

ζ) diuersi generis (et numeri). ζατὰ σίβεσιν: (quartae aciei, quam instituerat sex <e> cohortium <e>, dedit signum. illae N: illi recc.: Np. Dt.) . . . : 3, 93, 5 u. ζζ) cohortes; † consilium capit . . . equitatum noctu dimittere. discedentibus mandat, ut suam quisque eorum ciuitatem adeat . . . sua in illos merita proponit obtestaturque <e>, ut: VII 71, 2. 3; equites nostri . . . cum hostium equitatu proelium commiserunt. cum se illi identidem in siluas ad suos recipere ac . . . in nostros impetum facerent neque nostri . . . auderent: II 19, 5; partem equitatus ad eum insequendum mittit <e> . . . illi, ut erat imperatum, circumstistunt hominem atque interficiunt: V 7, 6. 9; † (Caesar legiones in Hispaniam praemisit [ad] VI [milia], auxilia peditum <praemis. VI. Ad illa auxilia ped. E. Hoffm.> V milia <e> . . . <addiderat add. E. Hoffm.>: 1, 39, 2;) † (milia armatorum . . . illi: IV 1, 4. 5 u. p. 45 d) ζζ) ζ) milia.)

ζ) pertinet ad nomina propr. ζζ) singula; ζ) ciuitatum: Staberius <e> . . . obsides . . . ab Apolloniatis exigere coepit. illi uero daturos se negare . . . quorum cognita uoluntate clam profugit Apollonia Staberius <e> illi ad Caesarem legatos mittunt oppidoque recipiunt. hos sequuntur . . . : 3, 12, 1—3; † alteram partem eius uici Gallis [ad hiemandum] concessit, alteram uacua ab his <illis B: ζ; Schm.> relictam cohortibus attribuit: III 1, 6; † dispositis praesidiis Germanos transire prohibebant. illi omnia experti . . . reuerti se . . . simulauerunt . . . : IV 3, 3. 4; nunc quod in eadem . . . patientia qua ante Germani permanent . . . , Gallis autem . . . transmarinarum rerum noticia multa ad copiam

atque usus <e> largitur, . . . ne se quidem ipsi cum illis uirtute comparant: VI 24, 5. 6; ¶ L. Torquatus . . . cum Graecos . . . arma capere iuberet, illi autem se . . . pugnatueros <e> negarent, . . . portas aperuit: 3, 11, 3. 4; ¶ Boios petentibus Haeduus . . . ut in finibus suis conlocarent concessit; quibus illi agros dederunt: I 28, 5; (35, 3 u. Sequani:) agmen Haeduorum conspicatus . . . iter eorum moratur . . . Eporedorigem et Viridomarum, quos illi interfectos existimabant, inter equites uersari . . . iubet: VII 40, 4. 5; ¶ in Menapios proficiscitur, illi nulla coacta manu . . . in siluas paludesque confugiunt: VI 5, 6. 7; ¶ in fines Neruiorum contendit et prius quam illi aut conuenire aut profugere possent, . . . obsides sibi dare coegit: VI 3, 1. 2; ¶ se Remis in clientelam dicabant, hos illi diligenter tuebantur: VI 12, 7. 8; ¶ (Haeduos) eoactos esse Sequanis obsides dare . . . et iure iurando ciuitatem obstringere sese neque . . . imploratos neque recusatueros, quo minus perpetuo sub illorum ditione atque imperio essent: I 31, 7; obsides, quos haberet ab Haeduus, redderet Sequanisque permetteret, ut quos illi haberent uoluntate eius reddere illis liceret: I 35, 3; ¶ Crassus ex itinere oppidum Sotiatium <e> oppugnare coepit, quibus fortiter resistentibus uineas turresque egit, illi alias eruptione temptata, alias cuniculis . . . actis . . . , ubi . . . nihil his rebus profici posse intellexerunt, legatos . . . mittunt . . . : III 21, 2. 3; ¶ Trinobantes <e> . . . legatos ad Caesarem mittunt . . . his <iis z> Caesar imperat obsides XL . . . Mandubraciumque ad eos mittit, illi imperata celeriter fecerunt: V 20, 1—4; ¶ Vbiis imperat . . . ; mandat, ut . . . cognoscant, illi imperata faciunt et . . . referunt: VI 10, 2—4.

§) **singulorum hominum:** Dioscorides et Serapion . . . ad Achillam peruenerunt, quos ille, cum in conspectum eius uenissent, . . . interfecit iussit: 3, 109, 4. 5; ¶ Q. Titurius, cum procul Ambiorigem suos cohortantem conspexisset, interpretem suum Cn. Pompeium ad eum mittit . . . ille appellatus respondit: V 36, 1. 2; cum his esse hospitium Ambiorigi sciebat; . . . haec prius illi detrahenda auxilia existimabat quam ipsum bello laeasset: VI 5, 4. 5; ad ipsum Ambiorigem contendit . . . ut magno accidit casu, ut in ipsum . . . incidere priusque eius aduentus . . . uideretur, . . . sic magnae fuit fortunae . . . ipsum eflugere mortem, . . . comites familiaresque eius . . . nostrorum uim sustinuerunt, his pugnantibus

illum in equum quidam ex suis intulit <e>: VI 30, 1—4; ut [non] modo uisum ab se Ambiorigem . . . contenderent, ut . . . paulum . . . defuisse uideretur atque ille latebris aut <e> saltibus se eriperet et . . . peteret: VI 43, 4—6; ¶ haec ad Antonium statim per Graecos deferuntur, ille missis ad Caesarem nuntiis unum diem sese castris tenuit; altero die ad eum peruenit Caesar: 3, 30, 6; ¶ (Caesar . . . illum: I 13, 2 u. p. 47 b);) defertur ea res ad Caesarem, ille ueritus . . . , ne ciuitas . . . deficeret, L. Plancum . . . in Carnutes proficisci iubet: V 25, 4; Caesarem (se) arbitrari profectum in Italiam . . . neque Eburones, si ille adesset, tanta contempione <e> nostri ad castra uenturos esse: V 29, 2; Caesar partitis copiis . . . celeriterque <e> effectis pontibus adit <e> tripertito . . . incendit . . . potitur, quibus rebus coacti Menapii legatos ad eum pacis petendae causa mittunt, ille obsidibus acceptis hostium se habiturum numero <e> confirmat, si: VI 6, 1—3; quem timorem Caesaris aduentus sustulit, reuersus ille euentus belli non ignorans . . . iudicauit: VI 41, 4; 42, 1; his rebus . . . Caesari nuntiatis, cum iam ille urbanas res . . . commodiorem in statum peruénisse intellexeret, . . . profectus est: VII 6, 1; Vereingetorix, ubi de Caesaris aduentu cognouit, . . . obuiam Caesaris proficiscitur, ille oppidum Biturigum . . . oppugnare instituerat: VII 12, 1. 2; (huius opera Commii . . . superioribus annis erat usus . . . Caesar; pro quibus meritis <β> quib. ille pro mer. z; *edd.*) ciuitatem eius immunem esse iusserat, iura legesque reddiderat atque ipsi Morinos attribuerat: VII 76, 1;) milites uero palam inter se loquebantur, . . . etiam cum uellet Caesar, sese non esse pugnatueros, ille in sua sententia perseuerat et . . . degreditur: I, 72, 4; Caesar milites aduersariorum . . . remitti iubet, sed ex numero tribunorum militum centurionumque non nulli . . . apud eum remanserunt, quos ille postea magno in honore habuit: I, 77, 1. 2; ad Caesarem mittit, paratum se esse legionem . . . tradere, ille ad eum Sex. Caesarem mittit atque huic tradi iubet: 2, 20, 7; erat in oppido <e> multitudo insolens belli diurnitate otii, Vticenses pro quibusdam Caesaris in se beneficiis illi amicissimi: 2, 36, 1; consules creantur Iulius Caesar et P. Serrilius; is enim erat annus, quo per leges ei consulens fieri liceret, his rebus confectis . . . non nullos . . . damnatos illis temporibus, quibus in urbe praesidia legionum Pompeius habuerat, . . . in integrum restituit, qui se illi initio <e> ciuiliis belli obtulerant: 3, 1, 1. 4. 5; (Pompeius) Apolloniam petere coepit,

ne Caesar orae maritimae ciuitates occuparet. at ille expositis militibus eodem die Oricum proficiscitur: 3, 11, 2, 3; nulla Thessaliae fuit ciuitas . . . , quin Caesari parerent <CC> atque imperata facerent. ille idoneum locum in agris nactus . . . ibi aduentum exspectare Pompei . . . constituit: 3, 81, 2, 3; Pompeius . . . aciem instruebat . . . exspectans, si iniquis locis Caesar se subieceret. ille <ego>; Caesar O(?); *cdl.*: om. a) nulla ratione ad pugnam elici posse Pompeium existimans . . . iudicauit: 3, 85, 1, 2; ¶ Senones . . . Cauarinum . . . interficere publico consilio conati, cum ille praesensisset ac <c> profugisset, usque ad fines insecuti . . . expulerunt: V 54, 2; ¶ haec (tragula cum epistula) . . . ad Ciceronem defertur. ille perlectam in conuentu militum recitat . . . : V 48, 8, 9; Cicero . . . diffidens de numero dierum Caesarem fidem seruaturum . . . simul eorum <c> permotus uocibus, qui illius patientiam paene obsessionem appellabant, . . . mittit <c>: VI 36, 1, 2; ¶ senatusque Coelium ab re publica remouendum censuit. hoc decreto eum consul . . . de rostris deduxit. ille ignominia et dolore permotus . . . simulauit . . . : 3, 21, 2—4; ¶ Coponius . . . naues ex portu educit . . . et cum iam nostris <nostris> remissione uento adpropinquasset <Fascos>; -assent *codd.*, idem. auster increbuit nostrisque praesidio fuit. neque uero ille ob eam causam conatu desistebat, sed . . . : 3, 26, 2, 3; ¶ Caralitani . . . sua sponte Cottam ex oppido eiciunt. ille perterritus . . . ex Sardinia in Africam profugit: 1, 30, 3; ¶ interfectus est etiam . . . Crastinus . . . gladio in os aduersum coniecto. neque id fuit falsum, quod ille in pugnam proficiscens dixerat: 3, 99, 1, 2; ¶ perterritum, inquit, hostem uidēs, Curio; quid dubitas uti temporis oportunitate? ille unum elocutus . . . sequi sese iubet et praecurrit ante omnes: 2, 34, 4, 5; ¶ Dolabella tuo nihil scito mihi esse iucundius. hanc adeo habebō gratiam illi: *ap. Cic. ad Att. IX 16, 3*; ¶ uosne uero L. Domitium an uos Domitius deseruit? nonne extremam pati fortunam paratos proiecit ille? non <c> sibi clam uobis salutem fuga petiuit? non <c> proditi per illum Caesaris beneficio estis conseruati? 2, 32, 8; ¶ accessit . . . aliud incommodum, quod Domitius . . . Heracliam . . . iter lecerat, ut ipsa fortuna illum <ipsam N> obicere Pompeio uideretur: 3, 79, 3; ¶ ipsum esse Dumnorigem . . . complures annos . . . Haeduum uectigalia paruo pretio redempta habere, propterea quod illo licente contra liceri <c> audeat nemo: I 18, 3; Dumno-

rix dixerat . . . id . . . Caesar cognouerat. ille omnibus primo precibus <c> petere contendit, ut: V 6, 2, 3; Dumnorix . . . discedere coepit. qua re nuntiata Caesar . . . partem equitatum ad eum insequendum mittit <c> . . . ; si uim faciat . . . , interfici iubet nihil hunc <eum> . . . pro sano facturum arbitratus, qui . . . neglexisset. ille autem <c> CC reuocatus resistere . . . coepit: V 7, 5—8; ¶ cum Furnium nostrum tantum uidissem . . . praetereire tamen non potui, quin et scriberem ad te et illum mitterem: *ap. Cic. ad Att. IX 6, 1*; ¶ praecipit . . . , unum omnes petant <c> Indutiomarum <om. 3> neu quis quem <c> prius uulneret, quam illum interfectum uiderit <c>, quod mora reliquorum spatium nactum illum elugere nolebat: V 58, 4; ¶ nuntii praemissi ab rege Iuba uenerunt, qui illum adesse cum magnis copiis dicerent: 2, 36, 3; ¶ Labieno . . . illi: VII 34, 2 u. p. 49 g; ¶ magnam partem laudis . . . ad Libonem peruenturam, si illo auctore atque agente ab armis sit discessum: 1, 26, 4; ¶ (prodit Libo . . . huc addit pauca . . . postulabat Caesar, ut . . . nihilo minus tamen agi posse de compositione, ut haec non remitterentur, neque hanc rem illi esse impedimento. Libo <illi esse impedimento. Libo Malu>; illis illi O) esse impedimenti loco O; esse impediuenti loco. ille *Steph.*: *cdl.*; esse impediuenti loco. illi *Ald.* neque legatos Caesaris recipere neque periculum praestare eorum, sed . . . : 3, 16, 3—17, 5; ¶ Litauiensis . . . inquit . . . producentur ii, quos ille edocuerat: VII 38, 1, 4; Haedui Litauiensem obsecrant, ut sibi consulat. quasi uero, inquit ille, consilii sit res: VII 38, 6, 7; ¶ M. Petronius . . . multis iam <c> uulneribus acceptis manipularibus suis, qui illum secuti <c> erant, . . . inquit: VII 50, 4; ¶ reperit . . . Pompeium remanere Brundisii . . . ueritusque, ne ille Italiam dimittendam non existimaret, . . . impedire instituit: 1, 25, 2, 4; Caesar etsi . . . maxime probabat . . . Pompeium sequi, prius quam ille <illie a> sese transmarinis auxiliis confirmaret, tamen: 1, 29, 1; postulatis Caesaris cognitis missuros (se) ad Pompeium, atque illum reliqua per se acturum hortantibus ipsis. interea manerent indutiae, dum ab illo rediri posset: 3, 16, 5; Caesar . . . acie instructa decernendi potestatem Pompeio fecit. ubi illum suis locis se tenere animum aduertit: 3, 41, 1, 2; Caesar . . . circumuallare Pompeium instituit haec spectans <c> . . . , uti pabulatione Pompeium prohiberet equitatumque eius . . . inutilem efficeret, tertio, ut auctoritatem,

qua ille maxime apud exteras nationes niti uidebatur, minueret, cum fama per orbem terrarum percrebuisset illum a Caesare obsideri neque audere proelio dimicare: 3, 43, 2—4; hi . . . haec ad Pompeium omnia detulerunt <e>. quibus ille cognitis . . . iubet: 3, 61, 3; 62, 1; totius autem rei consilium his rationibus explicabat, ut, si Pompeius eodem contenderet, abductum illum a mari . . . secum decertare cogeret . . .; si Apolloniam Oricumque oppugnare . . . conaretur, obsessio Scipione necessario illum suis auxilium ferre cogeret: 3, 78, 3, 4; ut . . . si quando quid Pompeius tardius aut consideratius faceret, unius esse negotium diei, sed illum delectari imperio . . . dicerent: 3, 82, 3; Pompeius se oppido tenet, nos . . . ab utroque portus cornu moles iacimus, ut aut illum <illum aut coni. H'sbj.> quam primum traicere quod habet Brundisii copiarum cogamus aut exitu <e> prohibeamus: *ap. Cic. ad Att. IX 14, 1*; ¶ ibi casu rex erat Ptolomaeus . . . magnis copiis cum sorore Cleopatra bellum gerens . . .; castraque Cleopatrae non longo spatio ab eius castris distabant, ad eum Pompeius misit, ut pro hospitio atque amicitia patris Alexandria reciperetur atque illius opibus in calamitate tegeretur: 3, 103, 2, 3; ¶ transfigitur sentum Pulioni <e> . . . impeditumque hostes circumstant, succurrit inimicus illi <illico Paul> Vorenus et laboranti subuenit; ad hunc se confestim a Pulione <e> omnis multitudo conuertit; illum neruto <e> transfixum <e> arbitrantur <e>: V 44, 9—11; ¶ Scipionis . . . ille: 3, 37, 2 *u. p. 49 k*) Domitius; cum . . . Scipionem in Macedoniam nenisse constaret, . . . Caesar mittit ad eum A. Clodium, suum atque illius familiarem, quem ab illo traditum initio et commendatum in suorum necessariorum numero habere instituerat: 3, 57, 1; Pompeius . . . suum cum Scipione honorem partitur classicumque apud eum cani et alterum illi iubet praetorium tendi: 3, 82, 1; ¶ Q. Titurius . . . ad eum (Ambiorigem) mittit. . . ille appellatus *respondet . . . ipsi . . . nihil <e> nocitum iri, inque eam <e> rem se suam fidem interponere, ille cum Cotta saucio communicat: V 36, 1—3; ¶ Fabius . . . Varum nomine appellans requirebat, uti . . . monere aliquid <e> uelle ac dicere uideretur, ubi ille saepius appellatus *respexit ac restitit et . . . quaesiuit, uerum apertum gladio appetit, paulumque afuit <e>, quin Varum interficeret; quod ille periculum sublato ad eius conatum scuto nitauit: 2, 35, 1, 2; ¶ La-

bienus . . . altercari cum Vatinius incipit, quorum mediam <e> orationem <e> interrumpunt subito undique tela immissa; quae ille obtectus armis militum uitauit: 3, 19, 5, 6; ¶ his copiis Vercassiuellaunum Aruernum . . . propinquum Vercingetorigis, praeficit, ille ex castris prima uigilia egressus . . . iussit: VII 83, 6, 7; ¶ celeriter haec . . . ad Vercingetorigem perferuntur <e>; quem perterriti omnes Aruerni circumstant atque obsecrant, ut . . . quorum ille precibus permotus castra . . . mouet: VII 8, 4, 5; nix DCCC . . . incolomes ad Vercingetorigem peruenerunt, quos ille multa iam nocte silentio <e> ex <e> fuga <e> excepit: VII 28, 5, 6; inuiti summae spei adulescentes Eporedorix et Viridomarus Vercingetorigi parent, ipse <ille §; Schm.> imperat reliquis ciuitatibus obsides: VII 63, 9; 64, 1.

§) plura; ¶): Remi, Lingones . . . illi: VII 63, 7 *u. p. 49 k*) Treueri.

§): persuadet Castico . . . itemque Dumnorigi . . . perfacile factu <e> esse illis probat <illis probat delenda cens. Hotom.> conata perficere: 13, 6; *cf. 2. C. 13, 6*; — Afranius Petreiusque . . . proelio laessunt, neque ideo Caesar opus intermittit . . . illi non diu commorati . . . copias in castra reducant: 1, 42, 2—4; 63, 1 *et* 64, 1 *u. p. 46 G*); quos ubi Afranius procul nisos cum Petreio conspexit, . . . consistit . . . Caesar in campis exercitum reficit <e> . . .; rursus conantes progredi insequitur et moratur, illi necessario maturius quam constituerant castra ponunt. . . quod fuit illis conandum atque omni ratione efficiendum: 1, 65, 1—3, 5; idem hoc fit a principibus Hispaniae, quos illi (*i. e.* Afranius et Petreius) <om. Na; Np., Dl.> euocauerant et secum in castris habebant obsidum loco: 1, 74, 5; Petreius atque Afranius, cum stipendium ab legionibus . . . flagitarentur <Ahl.; -retur *codl.*>, cuius illi diem nondum nenisse dicerent, . . . postulatum est: 1, 87, 3; — certior . . . factus de postulatis Libonis et Bibuli legionem relinquit; ipse Oricum reuertitur, eo cum nenisset, euocantur illi ad conloquium: 3, 16, 2, 3; — erant apud Caesarem . . . Allobroges II fratres, Raucillus <e> et Egus . . . his . . . eos . . . hi . . . eorum . . . his . . . Caesar . . . multa uirtuti eorum concedens rem totam distulit; illos secreto castigauit . . . monuitque, ut . . . ex praeteritis suis officiis reliqua sperarent, magnam tamen haec res illis offensionem . . . attulit: 3, 59—60, 2.

(G): Hercyniam siluam, quam Eratostheni <e> et quibusdam Graecis fama notam esse uideo, quam illi Orecyniam appellant: VI 24, 2.

7) pertinet ad nom. appellat. atque nom. propria: (Germani frequentes omnibus principibus maioribusque natu adhibitis ad eum . . . nenerunt . . . quos sibi Caesar oblatos gauisus <e> † illos <illico Paul> retineri iussit; ipse omnes copias castris eduxit equitatumque . . . subsequi iussit: IV 13, 4. 6; — Capuan peruenit ibique consules Pompeiūque inuenit; postulata Caesaris renuntiat. illi deliberata re respondent scriptaque ad eum mandata . . . remittunt <e>: 1, 10, 2.

δ) pronom. (plurali numero) non ad subst., sed aut (M) ad alias noces aut (B) ad enuntiatum superius pertinet aut (G) idem ualet quod aduersarii, hostes; ζζ) masc.; M): nonae legionis milites . . . temere insecuti longius fugientes in locum iniquum progrediuntur. . . hinc se recipere cum uellent, rursus illi ex loco superiore nostros premebant: 1, 45, 2. 3; ¶ quotannis singula milia armorum . . . educunt. reliqui, qui domi manserunt <e>, se atque illos alunt: IV 1, 4. 5; ¶ his rebus tantum fiduciae ac spiritus Pompeianis accessit, ut . . . uicisse iam sibi <e> uiderentur. non illi paucitatem nostrorum militum . . . causae fuisse cogitabant. non ad haec addebant . . . non denique recordabantur . . . sed . . . : 3, 72, 1—4; Caesar . . . munitione flumen a monte seclusit, ne noctu aquari Pompeiani possent. quo perfecto opere illi de deditioe missis legatis agere coeperunt <e>: 3, 97, 4. 5; ¶ reliqui se in castra recipiunt . . . ex quibus L. Petrosidius . . . occiditur. illi aegre ad noctem oppugnationem sustinent; noctu <e> . . . desperata salute se ipsi interficiunt: V 37, 4—6; ¶ Marcius <e> Rufus . . . cohortatur suos, ne animo deficient. illi orant atque obsecrant, ut in Siciliam nauibus reportentur: 2, 43, 1; Caesar Brundisium ad suos seuerius scripsit . . . illi adhibita audacia et uirtute . . . nacti austrum naues soluunt atque altero die Apolloniam [Dyrrachium] praeteruehuntur: 3, 25, 4; 26, 1.

B): Caesar iis, quos in castris retinuerat, discedendi potestatem fecit. illi supplicia cruciatuque Gallorum neriti, quorum agros uexauerant, remanere se apud eum uelle dixerunt: IV 15, 4. 5; ¶ genus hoc est ex essedis pugnae. . . . perequitant . . . ex essedis desiliunt aurigae interim . . . ita currus <e> conlocant, ut, si illi a multitudine hostium

premantur, expeditum ad suos receptum habeant: IV 33, 1. 2.

G): Caesar questus, quod . . . bellum sine causa intulissent, . . . obsides . . . imperauit: quorum illi partem <e> statim dederunt, partem . . . paucis <e> diebus sese daturus <e> dixerunt. interea . . . iusserunt: IV 27, 5—7; illi pluribus submissis <e> cohortibus repelluntur: V 15, 5; uehementer huic illos loco h. l. u. i. ζ) timere nec iam aliter sentire, uno colle ab <e> Romanis occupato si alterum amisissent, quin <e> paene circumuallati . . . uiderentur: VII 44, 4; hac nostris erat receptus tamen . . . omnia uulnera sustinebant. augebantur <e> illis copiae <e> atque ex castris cohortes . . . crebro submittebantur: 1, 45, 6. 7; illi perterriti uirtute equitum . . . minus audacter uagabantur, alias non longe <CC> a castris progressi spatio, ut celerem receptum haberent, angustiore pabulari <e>, alias longiore circuitu custodias stationesque equitum nitabant, aut aliquo accepto detrimento aut procul equitatu uiso ex medio itinere proiectis sarcinis fugiebant. postremo et plures intermittere dies et praeter consuetudinem omnium noctu instituerant pabulari: 1, 59, 2. 3; iam uero eo magis illi maturandum iter existimabant. itaque duabus auxiliaribus cohortibus Herdae praesidio relictis omnibus copiis Sicorim transeunt et cum duabus legionibus, quas superioribus diebus traduxerant <e>, castra coniungunt <e>: 1, 63, 1; 63, 2 u. p. 47 b); cernebatur equitatus nostri proelio nouissimos illorum premi uehementer: 1, 64, 1; Caesar . . . proelio non lacessit . . . illi animaduerso <e> uitio castrorum tota nocte munitiones proferunt castraque castris conuertunt <CC>. hoc idem postero die . . . faciunt totumque in ea re diem consumunt. sed quantum opere processerant et castra protulerant, tanto aberant ab aqua longius: 1, 81, 2. 3; Caesar . . . conatur tamen eos . . . circummunire, ut . . . eorum eruptiones demoretur; . . . illi et inopia pabuli adducti et quo essent ad † id expeditiores, omnia sarcinaria iumenta interficere iubent: 1, 81, 5. 6; tertio die magna iam pars operis Caesaris processerat. illi impediendae reliquae <e> munitionis causa <e> . . . legiones educunt <Steph.: ducunt uolul.> aciemque sub castris instruunt: 1, 82, 1; quid enim est illis optatius quam uno tempore et nos circummunire et uos nefario scelere obstringere? 2, 32, 3; Caesar cum suos ex omnibus partibus uniuerari uideret, recipere se iussit . . . illi autem hoc acius instabant neque regredi nostros patiebantur: 3, 45, 4. 5; omnia enim flumina . . . Caesar aut auerterat

aut . . . obstruxerat . . . ita <e> illi necessario loca sequi . . . palustria et puteos fodere cogebantur atque hunc laborem ad cotidiana opera addebant: 3, 49, 4. 5.

ζζ) **neutr.**: scire se illa (I 19. 4. 5) esse uera: I 20, 2.

B. opponuntur alia nomina: a) hic u. hic p. 1183 sq. A. (II loc.)

b) **ipse**: Heluetii . . . cum id, quod ipsi diebus XX acerrime confecerant, ut flumen transirent, illum (i. e. Caesarem) uno die fecisse intellegent, legatos ad eum mittunt: I 13, 2; quod, cum ipse (i. e. Dimiciacus) gratia plurimum . . ., ille (i. e. Dumnorix) minimum propter adulescentiam posset, per se ercuisset: I 20, 2; (Dumnorigem ad se uocat (Caesar), fratrem adhibet; quae <ille add. Paul> in eo reprehendat <e> ostendit, quae ipse intellegat, quae ciuitas queratur proponit: I 20, 6; si quid ipsi a Caesare opus esset, sese ad eum uenturum fuisse; si quid ille se uelit, illum ad se uenire oportere: I 34, 2; hic cum fratri intercluso ab hostibus auxilium ferret, illum ex <e> periculo eripuit, ipse equo uulnerato deiectus, quoad potuit, fortissime restitit: IV 12, 5; relinquebatur Caesari nihil nisi uti equitatu aguen aduersariorum male haberet et earperet, pons <e> enim ipsius magnum circuitum habebat, ut multo breuiore itinere illi ad Hiberum peruenire possent: 1, 63, 2; neque nunc id (se) agere, ut ab illis abductum exercitum teneat ipse, quod tamen sibi difficile non sit, sed ne illi habeant, quo contra se uti possint: 1, 85, 11; 3, 17, 3 u. 2. C.; Marcellinus <cohortes . . . nostris . . . submittit ex castris; quae <e> fugientes conspicatae neque illos suo aduentu confirmare potuerunt neque ipsae <ipsi hl> hostium impetum tulerunt: 3, 64, 1.

c) **is**: si hoc sibi remitti uellent, remitterent ipsi de maritimis custodiis; si illud tenerent, se quoque id retenturum: 3, 17, 4.

d) **iste**: duae sunt Albae, alia ista, quam nomen in † Aricia (Marsia Np.), et alia hic in † Italia (Latio Np.), uolentes Romani discretionem facere istos Albanos dixerunt, illos Albenses: ap. Pomp. comm. art. Don. (Keil I p. 144).

e) **ego, nos**: (praefecti fabrum a me missi) debent Pompeium hortari, ut malit mihi esse amicus quam iis, qui et illi et mihi semper fuerunt inimicissimi: ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 2; neque illud me mouet, quod ii, qui a me dimissi sunt, discessisse dicuntur, ut mihi rursus bellum inferrent; nihil enim malo quam

et me mei similem esse et illos sui: ap. Cic. ad Att. IX 16, 2; — uestro imperatori quam *consueuistis operam date, unum hoc proelium superest; quo confecto et ille suam dignitatem et nos nostram libertatem recuperabimus: 3, 91, 2; omnia enim secundissima nobis, aduersissima illis accidisse uidentur: ap. Cic. ad Att. X 8 B. 1.

f) **nostrī (noster)**: hanc (paludem) si nostri transirent hostes expectabant; nostri autem, si ab illis initium transeundi fieret, . . . parati in armis erant: 11 9, 1; 19, 5 u. p. 38 ζζ); (V 9, 3 u. p. 36. 37 hostes; e) equites hostium essedariiue . . . cum equitatu nostro . . . conflixerunt, ita <e> tamen, ut nostri . . . superiores fuerint atque eos <e> in siluas collesque compulerint. . . . at illi intermisso spatio . . . subito se ex siluis eiecerunt impetuque . . . facto . . . acriter pugnaverunt . . . perperunt seque . . . receperunt: V 15, 1—4; intellectum est nostros . . . minus aptos esse ad huius generis hostem, . . . propterea quod illi etiam consulto plerumque cederent et . . . ex essedis desilirent et pedibus dispari proelio contenderent <u. CC>: V 16, 1. 2; (VI 8, 6 u. p. 37 hostes; 1, 45, 2. 3 u. p. 45 2) fugientes; 1, 45. 6. 7 u. p. 46 6); se fortuna inclinauerat, ut nostri magna inopia necessariorum rerum conflictarentur, illi omnibus abundarent rebus superioresque haberentur: 1, 52, 3; (2, 14, 4 u. p. 37 hostes;) quae cum nauibus nostris adpropinquassent <e>, nostri ueterani in portum refugiebant, illi studio incitati incautius sequebantur: 3, 24, 2; (3, 26, 2 u. p. 41 Coponius;) ut nostri perpetuas munitiones † uidebant perductas ex castellis in proxima castella, ne quo loco erumperent Pompeiani ac nostros post tergum adorirentur [timebant], ita illi interiore spatio perpetuas munitiones efficiebant, ne quem <e> locum nostri intrare atque ipsos a tergo circumuenire possent, sed illi operibus uincebant, quod . . . praestabant et . . . minorem circuitum habebant: 3, 44, 4. 5; in nouo genere belli nouae ab utrisque bellandi rationes reperiebantur, illi cum animaduertissent . . . cohortes nostras ad munitiones exebare, silentio adgressi <e> uniuersi . . . sagittas coiciebant et se confestim . . . recipiebant, quibus rebus nostri usu docti haec reperiebant remedia, ut alio loco ignes facerent . . . : 3, 50, 1. 2; hic paulisper est pugnatum, cum inrumpere nostri conarentur, illi castra defenderent: 3, 67, 5.

cum his nauibus nostrae classi eius modi congressus erat, ut una celeritate et pulsu remorum praestaret, reliqua . . . illis essent aptiora et accommodatiora: III 13, 7.

g) se: quattuor legiones . . . Labieno ducendas dedit, sex ipse . . . duxit. equitatus partem illi attribuit, partem sibi reliquit: VII 34, 2; 1, 85, 11 u. **b)**: satis esse magna utrimque incommoda accepta . . . illum Italia expulsum amissa Sicilia et Sardinia duabusque Hispaniis et corioribus . . . centum atque XXX, se ; a a: om. *Ofhl*> morte Curionis . . . militumque deditio ad Curietam <c>: 3, 10, 4, 5.

h) suus: quibuscum <c> . . . Heluetii congressi non solum in suis <sedibus *add. B²ζ*>, sed etiam in illorum finibus plerumque superarint <c>: 1 40, 7; 1, 85, 2 u. **2.** C.; 3, 45, 4, 5 u. *p. 46 extr.*

i) ille . . . nomen appell.: illis . . . rei publicae: 1, 8, 3 u. *p. 37* inimici.

k) ille . . . nomen propr.: erant Orici Lucretius Vespillo et Minucius Rufus cum Asiaticis nauibus XVIII, . . . M. Bibulus cum nauibus CX Corcyrae, sed neque illi <*Jurin.*: III *Oaf*; quattuor *Nhl*> sibi confisi ex portu prodire sunt ausi, . . . neque Bibulus . . . satis mature occurrit: 3, 7, 1—3; ¶ tali

instructa acie tenere uterque propositum uidebatur: Caesar, ne <c> nisi coactus proelium committeret <c>, ille, ut opera Caesaris impediret: 1, 83, 3; postero die munitiones institutas Caesar parat perficere; illi uadum fluminis Sicoris temptare, si transire possent: 1, 83, 4; neque sine causa et Caesar amiceissime de uobis et illi grauissime iudicauerunt: 2, 32, 2; 2, 32, 8 u. *p. 41* Domitius; tum integras atque incolumes copias Caesar <c> inferiore <c> militum numero continebat, cum illi omnium rerum copia abundarent: 3, 47, 3; ¶ putares

non ab illis <i. e. ebris> Catonem, sed illos a Catone deprehensos: *ap. Plin. epist.* III 12, 3; ¶ Domitius castris Scipionis aciem suam subiecit, ille a uallo <c> non decedere perseuerauit: 3, 37, 2; ¶ ab hoc concilio Remi,

Lingones, Treueri auferunt, illi, quod amicitiam Romanorum sequebantur; Treueri, quod . . . VII 63, 7.

2. neque ad ea, quae antecedunt, perfinet neque ad ea, quae sequuntur: **A.** significat ea, quae animo obseruantur (= is, de quo agitur, ὁ ἐξεί, ὁ ἰότε); impellit . . . alios iracundia et temeritas, quae maxime illi hominum generi est imata: VII 42, 2; ¶

perpetuam esse paludem, quae influeret in Sequanam atque illum omnem locum magnopere impediret: VII 57, 4; tanta enim tempestas cooritur, ut nunquam illis locis maiores <c> aquas fuisse constaret: 1, 48, 1; ¶ genus erat pugnae militum illorum, ut . . . 1, 44, 1; ¶ utrisque ad minimum <c> occurrit

unum esse illud tempus <un. ill. e. t. praedicat ζ>, quo maxime contendere conueniat: VII 85, 2; quarum rerum illo tempore nihil factum, ne <c> cogitatum quidem <u. CC>: 1, 7, 5; Caesar neque tempus illud animaduersionis esse existimans et multa uirtuti eorum concedens rem totam distulit: 3, 60, 1; ¶ cum . . . omnem . . . Galliae salutem in illo uestigio temporis positam arbitrarentur: VII 25, 1.

cum DC deuotis, quos illi soldurios appellant: III 22 1; neque enim temere praeter mercatores illo adit uillo adit *z: Fr., Hohl.*: adit ad illos ζ quisquam: IV 20, 3; huius est longitudo lateris, ut fert illorum eorum fert ζ opinio, septingentorum milium: V 13, 5.

B. significat ea, quae aut loco uel tempore remota (= superior, inferior) aut nota sunt: aggerem . . . facere instituerunt aequa fere altitudine <c> atque ille congesticius ex materia fuerat agger: 2, 15, 1; ¶ decurritur

ad illud extremum atque ultimum senatus consultum, quo . . . numquam ante descensum <c> est: dent operam consules . . . ne quid res publica detrimenti capiat: 1, 5, 3; ¶ illa . . . controuersia: VII 39, 2 u. **1. A. a)**

controuersia; ¶ illo incommodo: V 53, 4 *ib.* incommodum; ¶ quid ergo? Romanos <c> in illis ulterioribus munitionibus animine <c> causa cotidie exerceri putatis? VII 77, 10; ¶ cum communibus inimicis . . . quorum ipse maximam partem illo adfinitatis tempore iniunxerat Caesari: 1, 4, 4; ¶ quod illi turbulentissimi superioribus temporibus tribuni plebis *post <u. CC>* octo denique menses . . . respicere ac timere consue-

rant <c>: 1, 5, 2.

C. in orat. obl. respondet secundae personae orationis rellae (= tu, uos, uester). Cf. *Knoke. GP. Bernburg 1881 p. 5. 6. 8.* se suis copiis suoque exercitu illis regna conciliaturum confirmat: 1 3, 6; (31, 7 u. *p. 39 90* Sequani) illum . . . beneficio ac liberalitate sua ac senatus ea praemia consecutum: 1 43, 5; qui nisi decedat . . . sese illum non pro amico, sed pro <c> hoste habiturum: 1 44, 11; magno se illum praemio remuneraturum et quaecumque bella geri uellet sine ullo eius labore et periculo confecturum: 1 44, 13; duces eorum . . . pronuntiarum <c> iusserunt, ne quis ab loco discederet: illorum esse praedam atque illis reseruari <c> quaecumque Romani reliquissent: V 31, 1; licere illis incolumibus <c> per se ex hibernis discedere . . .: V 41, 6; sic se complures annos illo imperante memisse, ut: VII 17, 5; regnum illum Galliae

malle Caesaris concessu quam ipsorum habere beneficio: VII 20, 2; ad utramque rem se illis offerre, seu morte sua Romanis satis facere seu uiuum tradere uelint: VII 89, 2; sin timore defugiant, illis illi *O*; *Ciace.*) se oneri non futurum (defuturum *O*; *Ciace.*) et per se rem publicam administraturum: I, 32, 7; reliquos enim omnes officium suum praestitisse: *se. qui* . . . configere noluerit (*e*); exercitum suum, qui . . . conseruarit et tlexerit; illius denique exercitus milites, qui per se de concilianda pace egerint: I, 85, 2; (85, 3—5 *u. p. 36* duces); 85, 11 *u. p. 47* b); sic belli rationem esse diuisam, ut illi (illic *a*) classe (*e*) naues auxiliae sua impederent, ipse ut aqua terraque eos prohiberet: 3, 17, 3.

3. pertinet ad ea, quae sequuntur; A. sequitur pron. relativum: a) non additur aliud pron.: cum intellexeret in iis (hiis *B*: illis ζ ; his *AQM B*; *Schn., Hold.*) locis sibi bellum gerendum, ubi paucis ante annis L. Valerius Praeconinus . . . interfectus esset atque unde L. Mallius (*e* . . . profugisset: III 20, 1; ¶ placuit, ut (*e*) Litanicus decem illis milibus, quae Caesari ad bellum mitterentur, praeficeretur atque ea ¶ ducenda curaret: VII 37, 7; ¶ quod illa pars equitatus Vsipetum et Tencterorum, quam supra commemorauimus . . . Mosam transisse neque proelio interfuisse, . . . se trans Rhenum . . . receperat . . . : IV 16, 2; ¶ ut eo neglecto sacramento, quo tenemini, respiciatis illud, quod deditione ducis et capitis deminutione sublatum est: 2, 32, 9; ¶ ambitus Pompeia lege damnatos illis temporibus, quibus in urbe (*e*) praesidia legionum Pompeius habnerat: 3, 1, 4; ¶ compluribus (*e*) iam lapidibus ex illa (ea *recc.*: *Np., Dtl.*) quae suberat turri (terra *Hart.*) subductis: 2, 11, 4.

(equitum uero operam . . . illic (ζ ; illis α) fuisse utilem, quo sint profecti: VII 20, 4.)

b) additur pron. idem: protinusque (equites) eodem illo quo uenerant cursu . . . in castra inrumperere conantur: VI 37, 1.

Pompeius eadem illa, quae per Scipionem ostenderat, agit: 1, 6, 1.

B. sequitur enuntiatum: a) quod: multis de causis Caesar statuit sibi Rhenum esse transeundum; quarum illa fuit iustissima, quod . . . suis quoque rebus eos timere uoluit: IV 16, 1; huic consilio suffragabatur etiam illa res, quod . . . ciuitates uictae nomen . . . absentis *Pompei* timebant, quae in amicitia manserant . . . eum diligebant, Caesaris autem erat in barbaris nomen obscurius: 1, 61, 3; neque

illud me mouet, quod ii, qui a me dimissi sunt, discessisse dicuntur, ut mihi rursus bellum inferrent: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 2.

b) acc. c. int.: illud se polliceri et iure iurando confirmare tutum (se *add.* ζ) iter per (suos *add.* ζ) fines daturum: V 27, 10; haec si grauius aut acerba uideantur, multo illa grauius aestimari (*e*) debere (*e*), liberos, coniuges in seruitutem abstrahi, ipsos interfici: VII 14, 10.

[**Falso:** (Suessiones,) fratres consanguineosque suos, qui . . . isdem legibus utantur, unum imperium unumque magistratum cum ipsis (illis ζ ; *Flod.*) habeant: II 3, 5; cum Caesar omnino XII naues longas praesidio duxisset, in quibus erant constratae III (*Jrsin.*; ille *af*; illi *Nhl*): 3, 7, 2.]

illic. *Cf. Knoke, GP. Bernburg 1881 p. 6.* (Dumnorigem) matrem in Biturigibus (*e*) homini illic nobilissimo ac potentissimo collocasse: I 18, 6; (illum ueruto (*e*) transfixum (*e*) arbitrantur (*e*). gladio comminus (*e*) rem gerit Vorenus (illic uero obcurat gladio comminusque rem gerit uorenus *det.*; *pr. edd.*; illic uero obcurat ocus gladio; comminusque rem gerit Vorenus *Schn.*): V 44, 11; ¶ equitum uero operam . . . illic (ζ ; illis α) fuisse utilem, quo sint profecti: VII 20, 4; ibi cognoscit consensu omnium Antiochensium ciuiumque Romanorum, qui illic negotiarentur, arcem (*e*) captam esse: 3, 102, 6.

(**illine:** illum ueruto (*e*) transfixum (*e*) arbitrantur (*e*; illine obcurat ocus *Oehler*): V 44, 10.)

illo. A.: in Britanniam proficisci contendit (*e*) . . . neque enim temere praeter mercatores illo adit (illo adit α ; *Frig.*; adit ad illos ζ) quisquam: IV 20, 3; ¶ (eisdem omnes iubet petere regiones . . . legionem *X eodem ¶ iugo (illo *Gül.*) mittit: VII 45, 5; ¶ disciplina in Britannia reperta . . . existimatur, et nunc qui diligentius eam rem cognoscere uolunt plerumque illo discendi causa proficiscuntur: VI 13, 12; ¶ augetur Gallis suspicio, atque omnes illo ad munitionem (ζ ; *Schn., Hold.*; illo munitionum α ; *rell. edd.*; *u. CC*) copiae traducuntur: VII 45, 6.

ad Scipionem properandum sibi existimabat: si Caesar iter illo haberet, ut subsidium Scipioni ferret: 3, 78, 6.

B.: haec omnia Caesar eodem illo pertinere arbitrabatur, ut tridui mora interposita equites eorum . . . reuerterentur: IV 11, 4.

illico u. illico.

illigo u. inligo.

(illucescit u. (in)lucescit) Inlucescit.)
(illudo u. inludo.)

Illurgauonensis. 1. adiect.: transi: etiam cohors Illurgauonensis *f*; Iurgauonensis *Oahl*) ad eum cognito ciuitatis consilio et signa ex statione transfert: 1, 60, 2.

2. subst.: hos (*i. e.* Oscenses et Calagurritanos) Tarraconenses et Iacetani et Ausetani et paucis post diebus Illurgauonenses (illurgauonenses *l pr.*), qui flumen Hiberum attingunt, insequuntur (sequuntur?): 1, 60, 2; *cf.* § 3. 4.

illustris u. inlustris.

Illyricum. *Scriptum est* illyricum (-o) *in A Qa* III 7, 1, *in A Q* II 35, 2, *in a* 3, 9, 1; illicum *in h* 3, 78, 4; ylliricum *in A* V 1, 5.

quas legationes Caesar, quod in Italiam Illyricumque properabat, inita (c) proxima (c) aestate (c) ad se reuerti iussit: II 35, 2; cum . . . Caesar pacatam Galliam existimaret . . . atque ita (c) inita hieme in (om. A Q) Illyricum profectus esset, quod eas quoque nationes adire et regiones cognoscere uolebat: III 7, 1; (Caesar) conuentibus Galliae ceterioris peractis in Illyricum proficiscitur: V 1, 5; *cf. qu. sqq.*: discessu Liburnarum ex Illyrico M. Octavius . . . Salonas peruenit: 3, 9, 1; ut, si . . . in Italiam transiret (c) (Pompeius), coniuncto exercitu cum Domitio per Illyricum Italiae subsidio proficisceretur: 3, 78, 4.

(Dui, Huii u. Heluii 1, 35, 4.)

(Immanuentius cuius (Mandubraccii) pater (Immanuentius *add. edd. pr.*; *Schn.*: inianuuetitius *add. h*; in ianue tutus *add. f*; alii inlanonitus *add. B marg.*) in ea ciuitate regnum obtinuerat interfectusque erat a Cassiellauno: V 20, 1.)

imbecillitas. *In codd. uidetur existare* imbecillitas.

A. propr.: ubi aut spatium inter muros aut imbecillitas materiae postulare uideretur, pilae interponuntur: 2, 15, 2.

B. trsl.: nolite . . . stultitia ac temeritate uestra aut animi imbecillitate (inb. au. §) omnem Galliam prosternere et perpetuae seruituti subicere (c): VII 77, 9.

imber: magno coorto imbri (c; imbre *z*; *edd.*) non inutilem hanc ad capiendum consilium tempestatem arbitratus est (c): VII 27, 1; ¶ uti . . . continuatione imbrium diutius sub pellibus milites contineri non possent: III 29, 2; ¶ frumenta . . . anni tempore atque imbribus procubuerant: VI 43, 3; milites, cum toto tempore frigore (luto

frigore §) et adsidiuis imbribus tardarentur: VII 24, 1.

imitor: quem (Sullam) imitaturus non sum: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 1; ¶ ii . . . neque eam, quam professe (c) aliis uim celeritatemque uiderant, imitari potuerunt (c): VI 40, 6; ¶ ut est summae genus sollertiae atque ad omnia imitanda et efficienda effingenda *Paul*), quae ab quoque traduntur (c), aptissimum: VII 22, 1.

immanis. *Codices omnibus fere locis aut omnes aut plurimi uidentur habere* immanis, imminere, immittere, immortalis, *sim.*: sed immanis *erstat in §* VI 16, 4; dimmensus *in h* IV 2, 2; imminere *in a* 1, 80, 5; immittit *in A teste Fr.* V 44, 6; immissa *in O*: 2, 41, 2. *in a* 2, 9, 3; immolantur *in X(?)* VI 16, 2, *in B* VI 17, 3; immolantur *in B* VI 16, 2; immortalis *in X(?)* V 52, 6, *in B* VI 16, 3, 5. *Quae cum ita sint, haud seio . . . Caesar scripserit* immanis, immitto, immortalis, immunis, *sim.*

quae res . . . et uires alit et immani corporum magnitudine homines efficit (c): IV 1, 9; alii immani magnitudine (magnitudinis immani §) simulacra habent (c): VI 16, 4.

(immensus: quibus (iumentis) maxime Galli delectantur (c) quaeque impenso (im-menso §) parant pretio: IV 2, 2.)

immineo: instabat agmen Caesaris atque uniuersum uniuersis *Paul*) imminebat: 1, 80, 5; — uidet imminere hostes: VI 38, 2.

[**Falso:** easque (storias) . . . in eminentibus (immin. *hl*) trabibus circum turrum (c) praepedentes reliquauerunt: 2, 9, 4.]

imminuo: nam etiam Caesaris beneficia imminuerat (*Jurinius*; beneficium mutauerat *codd.*; *edd.*: u. CC) consuetudo, qua offerrentur: 2, 29, 3.

immitto. **A. = mittere:** **a) = mittere in (oppidum):** (refractis portis . . . atque intro-missis (immissis §) militibus nostris . . . uendidit: II 33, 6); ¶ (praesidium in Cenabi tuendi causa quod eo mitterent (in eo mitterent *M*; quod immitterent *Fr.*) comparabant: VII 11, 4.)

b) = mittere contra: illi pluribus submissis (immissis §) cohortibus repelluntur: V 15, 5; ¶ agmen Haeduorum conspiciatus immisso equitatu iter eorum moratur: VII 10, 4; huc equitatum mittit (immittit *Plugg.*), ut diriperet atque haberet loco praedae: 2, 25, 3; peditatu dumtaxat procul ad speciem utitur, equites in aciem immittit (*Oftl. a corr.*: mittit *a pr.*; *edd.*): 2, 11, 2; ¶ si arborum trunci

sive naues (trabes *R'Schn.*) deiciendi operis causa (c) essent a barbaris immissae (Ciac.: missae X: *codd.*): IV 17, 10; Cassius . . . magno uento et secundo completas onerarias naues . . . rebus, quae sunt (e) ad incendia, in Pomponiamam (e) elassem immisit: 3, 101, 2; Cassius . . . pari atque antea ratione [egerunt. cassius] secundum nactus nentum onerarias naues [circiter XL] praeparatas ad incendium immisit: 3, 101, 5; † (trabes,) truncos: IV 17, 10 u. naues.

B. = demittere, deligere: haec (tigna) cum machinationibus immissa in flumen (flumine β) defixerat festucisque (e) adegerat: IV 17, 4; † haec utraque (tigna) insuper bipedalibus trabibus immissis . . . binis utrimque fibulis . . . distinebantur (e): IV 17, 6.

C. = ducere: super lateres coria inducuntur, ne canalibus aqua immissa lateres diluere possit (e): 2, 10, 6.

D. = coicere: mediocri spatio relicto Pulio pilum in hostes immittit (mittit β: V 44, 6; celeriter (e) nostri clamore sublato pila in hostes immittunt: VI 8, 6; † ne aut tela tormentis immissa (missa *Ohl*) tabulationem perfringerent aut saxa ex catapultis latericium discerterent: 2, 9, 3; quorum mediam orationem interrumpunt subito undique tela immissa: 3, 19, 6; leuiusque casura pila sperabat in loco retentis militibus quam si ipsi immissis telis occurrissent (e): 3, 92, 2.

immolo: animalia capta immolant (Galli): VI 17, 3; † qui sunt adfecti grauioribus morbis quique in proeliis periculisque uersantur aut pro uictimis homines immolant aut se immolatueros uouent administrisque ad ea sacrificia druidibus utuntur: VI 16, 2.

immortalis: siue casu siue consilio deorum immortalium (imm. deor. *af*) . . . princeps poenas persoluit: I 12, 6; consuesse enim deos immortales . . . concedere: I 14, 5; quibus (Suebis) ne dii quidem immortales pares esse possint (e): IV 7, 5; beneficio deorum immortalium . . . expiato incommo: V 52, 6; multa praeterea . . . de deorum immortalium ui ac (de ui deorum ac β) potestate disputant: VI 11, 6; non posse (e) deorum immortalium numen placari arbitrantur: VI 16, 3; supplicia eorum . . . gratiora dis immortalibus esse arbitrantur: VI 16, 5; ut . . . templa deorum immortalium adirent: 2, 5, 3; amatae meae Iuliae . . . paternum (genus) cum diis immortalibus coniunctum est: *ap. Suet.* 6.

immunis: ciuitatem eius immunem esse iusserat: VII 76, 1.

immunitas: druides . . . militiae uacationem omniumque rerum (onerum C. F. *Heinrich*) habent immunitatem (u. CC): VI 14, 1.

imp. u. imperator C. a).

impar. *Constare sibi uidentur codices in scriptura imperator, imperatorius, imperitus, imperium, imperare, impins, improbare, nisi quod inperatores (Np. teste) est in a 3, 92, 3, inperio in A VI 12, 6 (teste HOLL), inperaturum in B IV 8, 3 (teste Np.). Imperator exstat in Holderi editione nulla codicum discrepantia indicata 16 locis, in Nipperdeii editione belli ciuilibus 22 loc., in epistulis scries; imperatorius semel (uel bis); imperitus 9 (uel 10) locis; imperium in bello Gall. 56 loc., in bell. ciu. 25 loc.; imperare (et imperatum) in B. G. 65 loc., in B. C. 36 loc.; impius semel; improbare bis. Contra impulsu et impune scriptum est ab Holdero V 25, 4 et I 14, 4 nulla uarietate notata.*

In reliquis eius modi uocibus discrepant codices. Inpar est in ahl 1, 40, 6, impar in a 1, 47, 3; — inparatus (in X?) VI 30, 2, imparatissimus (in ?) 1, 30, 5; — impedimentum (-ta) in omnibus libris (X, ?) inueniri uidetur 15 belli Gallici, 14 belli ciuilibus locis, impedimenta 13 B. G. locis (I 24, 4; II 17, 2, 3; III 29, 2; V 31, 6; 49, 7; VI 32, 3, 5; 35, 1; VII 55, 2; 57, 1; 62, 10; 68, 2); discrepant codd. 20 locis (I 26, 1; II 19, 3 bis; 19, 6; 24, 5; 25, 1; V 33, 3, 6; 43, 4; 47, 2; VI 7, 4; 8, 3; VII 18, 3; 35, 3; 42, 6; 45, 2; 60, 3; 66, 5; 67, 3; 68, 1); — impedire in omnibus libris mscr. uidetur exstare 10 (11) B. G. locis, 30 B. C.; impedire quinquies (VII 24, 1; 26, 3; 40, 4; 57, 4; 70, 3); discrepantia codicum indicatur ab Holdero 20 locis (I 25, 3; 36, 2; II 9, 1; 10, 2; 17, 4; 20, 2; 22, 1; III 9, 4; 12, 2; 21, 3; IV 24, 2; 26, 2; V 6, 3; 7, 3, 5; 19, 1; VI 8, 1; 31, 2; VII 56, 2; 66, 4); impedire est in a 1, 25, 4; 62, 2; 3, 76, 3 (de rell. codd. B. C. nihil commemoratur); — impellere (impulsus, sim.) inueniri uidetur in X IV 16, 1; (in β VI 30, 4); in a 1, 1, 3; impellere uidetur exstare in X 7 (uel 8) loc. (II 14, 3; V 26, 2; VI 20, 2; VII 1, 3 (?); 20, 5; 42, 2, 4; (I 40, 4?); exstat in a 2, 38, 3 et 3, 40, 4; — inpendere (in X?) I 6, 1; discrepant codd. III 2, 1; — impenso est in Q (impenso in ABM?), immenso in β IV 2, 2; — imperfecta in z, infecta in β VI 12, 5; — impetrare II 3 (uel 15) + 7 locis in X uel z; 1 locis (III 21, 3; IV 11, 2; V 6, 4; VII 63, 5) partim impetrare, partim impetrare exhibent libri mscr.; — impetus in X uel z, ut uidetur,

40 (12) + 41 loc., inpetus *scmel* (V 15, 3), *dis-sensus codicum 5 locis B. G.* (IV 37, 3; V 17, 3; 18, 5; 21, 5; VII 62, 8); inpetus *est in a* 3, 81, 4; — implicati *in AQB*(*x?*), complicati *in* § VII 73, 4; implicitus *in a* 3, 18, 1; — imploro *in omnibus. ut uidetur*, 132, 4; 1, 1, 4; 3, 82, 5; imploro I 31, 7; *discrepant codd.* I 51, 3; V 7, 8; — imponere (*in X?*) I 51, 3; *in* : 1, 56, 2; 3, 2, 3; 6, 1, 2; 14, 1; 77, 1; *in* § VII 58, 4 (iniecitis *x*); imponere (*in X?*) I 42, 5; 44, 2; 45, 2; VII 54, 4; imponere *in a* 3, 21, 1; 32, 2; 62, 2; 63, 7; 74, 2; 103, 1; — inportare (*in X?*) I 1, 3; IV 2, 1, 6; V 12, 5; *in AQBa* (import. *in h*) IV 2, 2; import. *in af* 3, 42, 5, *in a* 3, 40, 5; — imprimis *in Med. ap. Cic. ut Atl.* IX 6 A, *reliquis locis* imprimis; — improbo 1, 32, 3; 2, 31, 1; — improbus I 17, 2; improbus 2, 31, 4; — inprouiso (*in X?*) I 13, 5; II 3, 1; V 22, 1; VI 3, 1; VII 72, 2; 80, 3; inprouiso *recepit Holder (sed in B reperiri inprouiso dicit Np.)* V 39, 1; inprou. *scripsit Np.* 1, 54, 3; 75, 2; 2, 6, 3; 3, 79, 3; — imprudens 3, 30, 2; *ad Atl.* X 8 B, 1; inprudens (*in X?*) III 29, 1; V 15, 3; *in a* 1, 51, 4; 2, 3, 1; 6, 3; imprudens *Nl* (prudens *afh*) 2, 38, 4; — inprudencia (*in X?*) IV 27, 5; V 3, 6; VII 29, 4; *in a* 3, 112, 3; *discrepant codd.* IV 27, 4; — impuberes 3, 14, 3; *discrep. codd.* VI 21, 4; inprudencia *in a* 3, 20, 3; — inpugnare (*in X?*) III 26, 4; *in x* I 44, 6 (oppugn. *in* §); in-pugnare *in Oaf*, pugnare *in hl* 3, 93, 6; — inpunitas *in af* (impunitas *in rel.?*) I 14, 5.

congressus impari numero magnos impetus legionum equitatusque sustinet; 1, 40, 6; quod iniquo loco atque impari congressi numero *<c>* quinque horis proelium sustinuisset; 1, 47, 3.

imparatus: ut in ipsum (Ambiorigem) incautum etiam atque imparatum incidere: VI 30, 2; qui (Pompeius) omnibus rebus imparatissimus *<N>*; imperatissimis *O*; imperitissimis *l2*; imparatissimis *b*; *add.*: non necessarium bellum suscepisset; 1, 30, 5.

impedimentum. A. sing. = ἐπιμόδισμα; a) dat.: Gallis magno ad pugnam erat impedimento, quod . . . neque euellere neque . . . pugnare poterant: I 25, 3; ubi . . . confertos milites sibi ipsos ad pugnam esse impedimento uidit: II 25, 1; neque hanc rem illi *<O>*; illis *z*; *del. Atl.*; *add.*: esse impedimento. Libo *<impedimento. Libo Mada>*; impedimenti loco *codd.*; impedimenti loco, illi *Atl.*; impedimenti loco, ille *Steph.*; *add.*: 3, 17, 4; quibus ad recipiendum crates derectae *<CC>* longurique obiecti *<c>* et institutae fossae magno impedimento fuerunt: 3, 16, 5.

b) genet.: 3, 17, 4 u. a).

B. plur. = τὰ σκεύη; a) subi.: cum . . . sua . . . omnia impedimenta atque omnes fortunas conflagrare intellegent: V 43, 4; . . . haec *<ae Oht; Ith>* (impedimenta) conquiescere ante iter confectum uenit: 3, 75, 1; *<* (intercedere: II 17, 2 u. d) numerus); cum . . . legiones . . . flumen transissent impedimenta *<* iumenta *Paul*, et omnis equitatus sequere retur: 1, 40, 3; . . . celeriterque (Vercingetorix) impedimenta ex *<c>* castris educi et se subsequi iussit: VII 68, 1.

b) obi.: (hostes) carros impedimenta *<* sua in artiores silvas abdiderunt: VII 18, 3; *<* iis impedimentis, quae secum agere ac portare non poterant, citra flumen Rhenum depositis custodiam *<c>* . . . reliquerunt: II 29, 4; *&* unde L. Mallius *<c>* proconsul impedimentis amissis profugisset: III 20, 1; VII 14, 8 u. e) *z*); *&* (totum montem hominibus compleri *&* et interea *<* impedimenta et Köchly *>* sarcinas in unum locum conferri . . . iussit: I 21, 2, 3); Heluetii cum omnibus suis carris secuti impedimenta in unum locum contulerunt: I 24, 4; tum copiis in tres partes distributis impedimenta omnium legionum Aduaticam contulit: VI 32, 3; (VII 55, 2 u. d) pars); *&* post eas (legiones) totius exercitus impedimenta collocarat: II 19, 3; VI 8, 3 u. praemittere; *&* Caesar impedimentis in proximum collem *&* deductis *<* eductis Mada; an ductis? *>* duabus *<c>* legionibus praesidio relictis secutus (hostes) . . . castra fecit: VII 68, 2; *&* deponere: II 29, 4 u. agere; *&* (desiderare: 1, 51, 6 u. d) numerus); *&* qua (legione) pulsa impedimentisque direptis futurum, ut reliquae contra consistere non auderent: II 17, 3; *&* ducere: VII 68, 2 u. deducere; *&* educere: VII 68, 1 u. a) subsequi; (68, 2 u. b) deducere); *&* quibus (impedimentis) interclusis exercitu Caesaris auxilium ferri nulla ratione poterat: 1, 70, 2; *&* totius exercitus impedimenta ad Labientum in Treucros *<* in Tr. del. Schaumbach *>* mittit: VI 5, 6; (VII 35, 3 u. d) *z*); *&* portare: II 29, 1 u. agere; *&* tum praemissis paulum impedimentis atque in tumulo quodam collocatis . . . inquit: VI 8, 3; nulla interposita mora sauciorum modo et agrorum habita ratione impedimenta *<O in marg.; om. >* omnia *<* omni NPhl *>* silentio prima nocte ex castris Apolloniam praemisit: 3, 75, 1; postero die Caesar similiter praemissis *<* praetermissis h *>* prima nocte impedimentis de quarta vigilia ipse egreditur: 3, 77, 1; *&* (producere: VII 45, 2 u. d) numerus); *&* consistit *<c>*

agmen; impedimenta inter <intra *Np.*> legiones recipiuntur: VII 67, 3; ¶ sententiae dicebantur, ut impedimentis relictis eruptione facta . . . ad salutem contenderent: III 3, 3; iusserunt pronuntiari <*e*>, ut impedimenta relinquerent atque in orbem consisterent: V 33, 3; quod ibi impedimenta exercitus . . . frumentumque omne . . . relinquebat: V 47, 2; duabus Agedineci legionibus atque impedimentis totius exercitus relictis ad Boios proficiscitur: VII 10, 4; reuertitur Agedinecum, ubi impedimenta totius exercitus relictia erant <*u. CC*>: VII 62, 10; si . . . relictis impedimentis suae salutis consulant, et usu rerum necessariorum et dignitate spoliatum iri (Romanos): VII 66, 5; castris . . . praesidio sex <*e*> cohortes relinquit <*e*> atque omnia impedimenta: I, 41, 2; ut . . . impedimenta totius exercitus cohortesque in castris relictas <relieta *et*> seruare non possent: I, 70, 2; (80, 4 *u. c*) praesidio relinquere; ¶ aequo animo municipia atque impedimenta in Italia relinquerent: 3, 6, 1; (76, 2 *u. d*) pars; ¶ repetere: 3, 76, 2 *u. d*) pars; ¶ seruare: I, 70, 2 *u. relinquere*; ¶ cum iam pecus atque extrema impedimenta ab nostris tenerentur: III 29, 2; ¶ Caesar . . . reliquas cohortes . . . impedimenta que ad se traduci iubet: I, 42, 5; ¶ ubi prima impedimenta nostri exercitus ab his . . . uisa sunt: II 19, 6.

c) dat.: si impedimentis <*b*> pedites *X*; *edd.*: pedites impedimentis *Koch*> suis auxilium ferant: VII 66, 5; I, 70, 2 *u. b*) intercludere; ¶ his (impedimentis) una legio missa praesidio est: 3, 75, 1; ¶ Labienus . . . praesidio quinque cohortium <*N. coh. praes. β*> praes. coh. quinque *edd. ante Ald.; Dh.*) impedimentis relicto cum XXV cohortibus magnoque equitatu contra hostem proficiscitur: VI 7, 4; — praesidio impedimentis legionem quartam decimam reliquit: VI 32, 5; Caesar ¶ relictis legionibus <impedimentis *Kran.*; impedimentis cum legionibus *Dt.*> subsequitur, praesidio impedimentis <*om. Kran.; Dt.*> paucae cohortes relinquit: I, 80, 4; Scipio M. Fauonium <*e*> . . . cum cohortibus VIII praesidio impedimentis legionum <*Glar.*; legionis *codd.*> reliquit: 3, 36, 3; ¶ duae legiones, quae proxime conscriptae erant, totum agmen claudabant praesidioque impedimentis erant: II 19, 3; quae (legiones) in nouissimo agmine praesidio impedimentis fuerant: II 26, 3; eo supplemento, quod nuper ex Italia uenerat, relicto Agedineci, ut esset impedimentis praesidio: VII 57, 1; (68, 2 *u. b*) deducere.)

d) gen.: inter singulas legiones impedimentorum magnum numerum intercedere: II 17, 2; prima luce magnum numerum impedimentorum <iumentorum *Claec.*> ex castris mulorumque produci deque <*e*> his stramenta <*e*> detrahi . . . iubet: VII 45, 2; desiderati sunt . . . equites pauci, ealorum atque impedimentorum <iumentorum *Eussner*> non magnus numerus: I, 51, 6; ¶ huc Caesar frumentum, pecuniam publicam, suorum atque exercitus impedimentorum magnam partem contulerat: VII 55, 2; quod subito consilium profectionis ceperant magna parte impedimentorum et sarcinarum relictia, ad haec repetenda . . . uallum relinquebant: 3, 76, 2.

e) abl.: **z)** ex castris proficiscuntur . . . longissimo agmine maximisque impedimentis: V 31, 6.

β) diu cum esset pugnatum, impedimentis castrisque <carrisque *Paul*> nostri potiti sunt: I 26, 4; Romanos pulsos superatosque, castris impedimentisque eorum hostes potitos ciuitati renuntiauerunt: II 24, 5.

γ) neque interesse, ipsosne interficiant impedimentisne exuant, quibus amissis bellum geri non possit: VII 14, 8; hos (M. Aristium eosque, qui negotiandi causa ibi constiterant) continuo *in* itinere adorti omnibus impedimentis exuunt: VII 42, 6.

l) c. praep.: **z)** ab: legiones a praesidio atque <*om. h*> impedimentis interclusas maximum flumen distinebat: VII 59, 5; ¶ ut . . . quae . . . quisque eorum carissima haberet, ab impedimentis petere atque arripere properaret: V 33, 6.

β) ad: alteri ad impedimenta et carros suos se contulerunt <*u. CC*>: I 26, 1; ¶ paucis turmis praesidio ad impedimenta dimissis <?> reliquos equites ad latera disponit: VI 8, 5; ¶ quem ad diem Caesar ad impedimenta legionemque reuerti constituerat: VI 35, 1.

(ibi (*i. e.* ad impedimenta) Orgetorigis filia <*e*> atque unus e filiis captus est: I 26, 4) ¶ ad multam noctem etiam ad impedimenta pugnatum est: I 26, 3.

γ) eum: reliquas copias eum omnibus impedimentis, ut consueuerat, misit: VII 35, 3; ¶ quinque (cohortes) . . . de media nocte cum omnibus impedimentis . . . proficisci imperat: VII 60, 3; ¶ simul eorum, qui cum impedimentis ueniebant, clamor fremitusque oriebatur: II 24, 3; uenerant eo sagittarii ex Rutenis, equites ex Gallia cum multis carris

magnisque impedimentis, ut fert Gallia consuetudo: I, 51, 1.

etsi (castra) erant exigua per se, uix hominum milium septem, praesertim nullis eum impedimentis: V 49, 7.

δ) inter: inter carros impedimentaue praedium commiserunt: IV 14, 4.

ε) sine: quod sine iumentis impedimentisque (sine impedimentis *Paul*) ad iter (CC) profectos uidebant: I, 69, 2; quae (castra) hoc erant etiam angustiora, quod sine impedimentis Caesar legiones transportauerat: IV 30, 1.

Impedimenta singulorum (priuatorum) hominum: VII 42, 6; (VII 55, 2; 3, 6, 1) *reliquis locis impedimenta sunt exercitus, eaque 8 locis Gallorum* (I 24, 4; 26, 1. 3. 4; III 29, 2; VII 18, 3; 68, 1; 1, 51, 1), 2 *locis Germanorum* (II 29, 4; IV 14, 4), *reliquis Romanorum*.

Calones atque impedimenta: I, 51, 6; **carri impedimentaue:** I (24, 4); 26, 1. (4); IV 14, 4; VII 18, 3; I, 51, 1; **castra impedimentaue:** I 26, 4; II 24, 5; **iumenta impedimentaue:** I, 69, 2; **mancipia atque impedi.**: 3, 6, 1; **imp. muliue:** VII 45, 2; **pecus atque imp.**: III 29, 2; **imp. et sarcinae:** (I 24, 3); 3, 76, 2.

Adiect.: extrema: III 29, 2; magnum: I 25, 3; 3, 46, 5; magna: I, 51, 1; maxima: V 31, 6; nulla: V 49, 7; omnia: V 43, 4; VII 35, 3; 42, 6; 60, 3; 1, 41, 2; 3, 75, 1; prima: II 19, 6.

impedio. A. = ἐπιποδίζειν, ἀπολίειν; a) **absol.**: nam ut (ne *Elbert.*; *Np.*) commutato consilio iter in prouinciam conuerteret, id (recc.; ut *X*) ne (c) metu (c) quidem necessario faciendum (c) existimabat, cum quod (*Steph.*; om. *codd.* & *edd.*) infamia atque indignitas rei et oppositus mons Cebenna (c) uiarumque difficultas impediabat, tum maxime quod: VII 56, 2; de Fausto impedit Philippus, tribunus plebis: I, 6, 4; obstructis (c) omnibus castrorum portis et ad impediendum obiectis *ericis* (u. CC) . . . exercitum eduxit: 3, 51, 2.

b) sequitur α) nihil nisi obi.: ne aditus atque incursum ad defendendum impeditur: I, 25, 9; ¶ (Caesar) exitus administrationesque Brundisium portus impedire instituit: I, 25, 4; ¶ equitatu praemisso, qui nonisimum agmen carperet atque impeditur: I, 78, 5; ¶ omnium impeditis (- occupatis) animis (an. imp. β) Dummorix . . . domum discedere coepit: V 7, 5; ¶ sic belli rationem esse diuisam, ut illi classe (c) naues auxiliaque sua impediunt, ipse ut aqua terraque eos prohiberet: 3, 17, 3; ¶ quo facilius finitimorum equitatum, si praedandi causa

ad eos uenissent (CC), impediunt (Neruii): II 17, 4; ¶ crebris Pompei litteris castigabantur, quoniam primo uenientem Caesarem non prohibuissent, *at reliquos eius exercitus impediunt: 3, 25, 3; ¶ exitus: I. 25, 4 u. administrationes; ¶ incursum: I, 25, 9 u. aditus; ¶ his rebus cum iter agminis nostri impediuntur: II 17, 5; etsi mons (c) Cebenna (c) . . . altissima nunc iter impediunt: VII 8, 2; agmen Haeduum conspicatus immisso equitatu iter eorum moratur atque impedit: VII 40, 4; una (acies) a (c) primo agmine iter impediunt coepit: VII 67, 1; (equites) magna multitudine circumfusa morari atque iter (iter atque *Paul*) impedire incipiunt: I, 63, 3; ipsi erant transcendendae ualles maximae ac difficillimae; saxa multis locis praerupta iter impediunt: I, 68, 2; fugientium multitudine ac turba portae castrorum occupantur atque iter impeditur: 2, 35, 3; ¶ illi impediendae (impediendae a) reliquae (*Forehb.*: rei quae : rei O) munitionis (munitiones a) causa (O: *Forehb.*: fiebat causa af; causa fiebat hl; - rei [quae munitionis fiebat] causa *Faern.*; *Np.*) . . . legiones educunt: I, 82, 1; primum sagittariis funditoribusque circumiectis, postea leuis armaturae magna multitudine missa tormentisque prolatis munitiones impediunt: 3, 45, 3; ¶ naues: 3, 17, 3 u. auxilia; ¶ quod Corus (c) uentus navigationem impediunt: V 7, 3; ¶ utraque re oppidorum oppugnatio impediuntur: III 12, 2; his tot rebus impedita oppugnatione milites, cum . . . tardarentur, tamen . . . omnia haec superauerunt: VII 24, 1; ¶ Afranius Petreiusque terrendi causa atque operis impediendi copias suas . . . producunt: I, 42, 2; ut opera Caesaris impediunt: I, 83, 3; ¶ partem: II 20, 2 u. res; ¶ quod riuus difficillimus ripis subiectus castris Scipionis progressus nostrorum impediunt: 3, 37, 3; ¶ cum . . . saepibus . . . densissimis . . . interiectis prospectus impediuntur (u. CC): II 22, 1; ¶ hominum (CC) enim multitudine receptus impediuntur: 3, 61, 2; ¶ quorum rerum magnam partem temporis (c) breuitas et successus (incursum β) hostium impediunt: II 20, 2; qui (L. Metellus) hanc rem distrahatur reliquasque res, quascumque agere instituerit, impediunt: I, 33, 3; (82, 1 u. munitione) ne res maximae spei maximaeque utilitatis eius iracundia impediuntur: 3, 16, 3.

erat in magnis Caesari (c) difficultatibus res, ne maiorem aestatis partem flumine impediuntur: VII 35, 1; ¶ ¶ *nostris* . . . etiam tarditate et grauitate nauium impediuntur: I,

58, 3; ¶ hostes ⟨e⟩ in fugam coniecti se ipsi multitudine impediunt atque . . . coartantur ⟨e⟩: VII 70, 3; quod religionibus impediti sese diceret [sese dic. imp. β]: V 6, 3.

β) obiect. et zz) ad e. gerund.: se et communes liberos . . . quos ad capiendam fugam naturae et virium infirmitas impedit: VII 26, 3; quibus (militibus) ad sequendum impeditis (Caesar) . . . exercitum educit: 3, 76, 3; ut . . . pedites . . . cum altitudine aquae tum etiam rapiditate fluminis ad transcendendum [non] impediuntur: I, 62, 2.

ββ) in alqa re: non oportere se ⟨e⟩ a populo Romano in suo iure impediti: I 36, 2.

(c) sequitur (ut.) ne: VII 56, 2 u. a.)

B. = ἄβατορ ποιεῖν, ἀλογοῦσθαι (cf. **impeditus** B. a): exitus: I, 25, 4 u. A. b) z) administrationes; ¶ iter: VII 8, 2; I, 68, 2; 2, 35, 3 ib. iter: ¶ perpetuam esse salutem, quae . . . illum omnem locum magnopere impedit: VII 57, 4; fossam . . . obduci iussit locumque in omnes partes quam maxime impediti [-dire a¹): 3, 46, 1; ¶ (reliqua pars serobis ad occultandas insidias uiminibus ac uirgultis ⟨β; uinculis z¹ integebatur ⟨β; tegebatur A¹; impediabatur BM): VII 73, 7.)

C. = occupare: animos: V 7, 5 u. A. b) z) animos.

impeditus. A. = impedimentis tardatus, sarcinis onustus, oneribus grauatus (opp. **impeditus**): pertinet a) ad milites: tota anxilia regis impedita ac perturbata . . . in fugam coeunt ⟨e⟩: 2, 26, 4; ¶ hostes u. **hostis** p. 153I (3/4) loc.: ¶ ut . . . tam exiguum manum praesertim fugientem atque impeditam adoriri non audeant: VI 8, 1; ¶ transire conantes (Atrebates) insecuti gladiis magnam partem eorum impeditam interfecerunt: II 23, 1.

eos (Heluetios) impeditos et inopinantes adgressus magnam partem eorum concidit: I 12, 3; — auertit hic ⟨e⟩ casus uaginam et gladium educere conanti (Pulioni) dextram moratur manuum, impeditumque ⟨que om. cdefi) hostes circumstant: V 44, 8; — si propter inopiam rei frumentariae Romani sese recipere coepissent, impeditos in agmine et sub sarcinis [infirmiore ⟨e⟩ animo] adoriri cogitabant: III 24, 3; proinde in agmine impeditos adoriantur ⟨e⟩: VII 66, 4.

illi (duces) . . . ueriti, ne noctu impediti sub onere conligere cogerentur aut ne . . . in angustiis tenerentur, iter supprimunt: I, 66, 2; ¶ hostes . . . incitatis equis impeditos (nostros)

adoriebantur: IV 26, 2; magna uis . . . telorum multa nostris [de improviso] imprudentibus atque impeditis uulnera inferebant: 2, 6, 3; — si *in itinere impeditos et *abd.* I) perterritos deprehendere posset: 3, 75, 3.

b) pertinet ad res: militibus autem ignotis locis, impeditis manibus, magno et graui onere armorum oppressis ⟨pressis β) . . . erat pugnandum: IV 24, 2; Gallis . . . erat impedimento, quod pluribus eorum scutis uno ictu pilorum transfixis et conligatis . . . neque enclere (ferrum) neque sinistra impedita satis commode pugnare poterant: I 25, 3; ¶ (Bruti naues) in eas (naues triremes) impeditas impetum faciunt: 2, 6, 6; neque Bibulus impeditis ⟨impedimentis a¹) nauibus dispersisque remigibus satis mature occurrit: 3, 7, 3.

B. = difficilis: a) de locis: ut altissimis fluminibus atque impeditissimis itineribus ⟨ripis f) nullum acciperet incommodum: 3, 77, 2; ¶ longius (in *add.* B²) impeditioribus locis secuti paucos ex suis deperdiderunt: III 28, 4; locisque impeditis ac siluestribus sese ⟨e⟩ occultabat: V 19, 1; hostem impedito atque iniquo loco tenetis: VI 8, 3; ¶ ubi cuique ⟨e⟩ aut ualles abdita aut locus siluestris aut ⟨locis siluestribus β) palus impedita ⟨paul impedita A) spem praesidii . . . offerebat, conederat: VI 34, 2; hunc ex omnibus fere partibus palus difficilis atque impedita cingebat: VII 19, 1; ¶ quod (flumen) ripis erat impeditis: 3, 75, 4; dextrum cornu eius riuus quidam impeditis ripis munebat: 3, 88, 5; ¶ oppidum autem Britanni uocant, cum siluas impeditas uallo atque fossa munierunt: V 21, 3; ¶ adeoque erat impedita uallis, ut in ascensu nisi subleuati a suis primi non facile enterentur: 2, 34, 5.

b) de rebus: nauigationem impeditam propter inscientiam locorum paucitatemque portuum sciebat ⟨u. CC): III 9, 4.

id propter anni tempus longum atque impeditum uidebatur: I, 29, 2; ¶ cum uictoribus nihil impeditum, uictis nihil tutum arbitrentur: II 28, 1.

[Falso: quod saepe homines temerarios atque imperitos ⟨β; impeditos z; *Aim.*) falsis rumoribus terreri . . . cognitum est: VI 20, 2.]

Morari atque impedit: (V 44, 8;) VII 40, 4; (I, 63, 3;) impedit . . . prohibere: 3, 17, 3; 25, 3; — loco impedito atque iniquo: VI 8, 3; (locis impeditis ac siluestribus: V 19, 1;) palus difficilis atque impedita: VII 19, 1.

Aduerb.: facilius: II 17, 4; magnopere: VII 57, 4; quam maxime: 3, 46, 1.

impello. A. propr.: quattuor biremes subiectis scutulis (CC) impulsus uectibus (imp. uect. del. Hug; Dt.; phalangis subiectis scutulis impulsus et uectibus (Caec.) in interiorem portum (c) tradaxit: 3, 40, 4.

B. trsl.; a) alqm: omnibus . . . oratio consulis, Scipionis, Catonis opponitur. Catonem ueteres inimicitiae Caesaris incitant . . . Lentulus aeris alieni magnitudine . . . mouetur. . . Scipionem eadem spes prouinciae atque exercituum impellit, . . . simul iudiciorum metus, adulatio atque ostentatio sui et potentium (u. CC): 1, 4, 3.

(Bellouacos) impulsos ab suis principibus . . . et ab Haeduis defecisse et populo Romano bellum intulisse: II 14, 3; si furore atque amentia impulsus (Arionistus) bellum intulisset: 140, 4; qui (Ambiorix et Catuouolcus) . . . Indutiomari Treueri nuntiis impulsus suos concitauerunt . . . : V 26, 2; hac impulsus occasione (Galli) . . . audacius de bello consilia inire incipiunt: VII 1, 3; his rebus impulsus (Curio) equitatum omnem . . . ad castra hostium mittit: 2, 38, 3.

b) alqm, ut: cum uideret Germanos tam facile impelli, ut (quod β) in Galliam uenirent: IV 16, 1; impellit alios (Haeduos) auaritia, alios iracundia et temeritas, . . . ut lenem auditionem habeant (habent BM) pro re comperita: VII 42, 2.

c) alqm ad alqd: quod saepe homines temerarios . . . falsis rumoribus terri et ad facinus impelli . . . cognitum est: VI 20, 2; adiuvat rem procliuatam (c) Conuictolitanis plebemque (c) ad furorem impellit, ut facinore admissa ad sanitatem reuerti pudeat (c): VII 42, 4; — ne is (c) multitudinis studio ad dimicandum impelleretur (β; A²Q²M²; impelletur α): VII 20, 5.

[Falso: illum in equum quidam ex suis intulit (impulit β): VI 30, 4.]

impendeo: mons autem altissimus impendebat: I 6, 1; montesque, qui impenderent, a maxima multitudine . . . teneri: III 2, 1.

impensus: quibus (iumentis) maxime Galli (c) delectantur (c) quaque impenso (immenso β) parant pretio: IV 2, 2.

imperator. A. subi.; a) abesse: VII 1, 7 u. peruenire; ¶ illum (imperatorem) adesse (adesse eum β) et haec coram cernere existimate: VI 8, 4; ¶ (gratias agere: 3, 91, 3 u. D.) ¶ (appellare: V 33, 2 u. G. a) officium;) ¶ augere: 3, 92, 3 u. debere; ¶ cernere: VI 8, 4 u. adesse; ¶ cohortari: V 33, 2 u. G. a) officium;) ¶ con-

sulere, debere: 3, 51, 4 u. G. a) partes; haec (animi incitationem atque alacritatem) non reprimere, sed augere imperatores debent: 3, 92, 3; ¶ deducere: VII 20, II u. statuere; ¶ dicere u. C. a) (3 loc.); ¶ dimittere: 1, 85, 10 u. F. dare; ¶ (gerere u. ib.: 1, 13, 1 u. C. b); ¶ cum Cimbris et Teutonibus a C. Mario pulsus non minorem laudem exercitus quam ipse imperator meritus uidebatur: I 40, 5; 1, 13, 1 u. C. b); ¶ pellere: I 40, 5 u. mereri; ¶ quod neque legiones audeant absente imperatore ex hibernis egredi neque imperator sine praesidio ad legiones peruenire possit (β; posset α: VII 1, 7; ¶ proficere: VII 20, II u. statuere; ¶ unum hoc proelium superest; quo confecto et ille (i. e. imperator uester) suam dignitatem et nos nostram libertatem recuperabimus: 3, 91, 2; ¶ reprimere: 3, 92, 3 u. debere; ¶ reuerti: 1, 85, 10 u. F. dare; ¶ quod plus se quam imperatorem de uictoria atque exitu rerum sentire existimarent: VII 52, 3; ¶ itaque statuisset imperatorem, si nihil in oppugnatione oppidi proficissent (proficisset β), triduo exercitum deducere (deducere M²; producere B²): VII 20, II; ¶ (superare: 1, 72, 2 u. G. b);) ¶ quanto . . . in periculo et castra et legiones et imperator uersaretur: II 26, 5; ¶ uideri: I 40, 5 u. mereri.

b): quod de re tanta et a tam perito imperatore nihil frustra confirmari uidebatur: 3, 87, 7; ¶ qui (ueterani milites) dimissi a superioribus imperatoribus in his prouinciis conederant: 3, 4, 1.

B. praedical.: his rebus gestis Curio . . . uniuersi exercitus conclamatione imperator appellatur: 2, 26, 1; (cf. 32, 11 G. a) nomen; Scipio detrimentis quibusdam circa montem Amanum acceptis imperatorem se appellauerat: 3, 31, 1; Pompeius eo proelio imperator est appellatus, hoc nomen obtinuit atque ita se postea salutari passus (est, sed (CC) in litteris nunquam scribere est solitus: 3, 71, 3; ¶ non recusare se, quin nullius usus imperator existimaretur, si: 3, 45, 6; ¶ ad munus omnes Vercingetorigem probant imperatorem: VII 63, 6; ¶ (salutare: 3, 71, 3 u. appellare.)

C. appos.: a) nom.: Caesar imp. s. d. Ciceroni imp.: Cic. ad Att. IX 6. 1; Caesar imp. Ciceroni imp. sal. dic.: ap. Cic. ad Att. IX 16, 2; Caesar imp. sal. d. Ciceroni imp.: ap. Cic. ad Att. X 8 B.

b) acc.: neque se neque reliquos municipes-

pati posse C. Caesarem imperatorem bene de re publica meritum tantis rebus gestis oppido moenibusque prohiberi: I, 13, 1; militesque appellat neu se neu Pompeium \Na: pompeium absentem *Ofid.*; [Pompeium] *Terpstra: Ib.*) imperatorem suum aduersariis ad supplicium tradant obsecrat: I, 76, 1; qui (Parthi) paulo ante M. Crassum imperatorem interfecerant: 3, 31, 3.

c) dat. u. a) (3 loc.).

d) c. praep.: I, 84, 3 u. II. b).

D. uocat.: respiciens Caesarem Faciam, inquit, hodie, imperator, ut aut uiuo mihi aut mortuo gratias agas: 3, 91, 3.

E. obi.: alius deleto exercitu atque imperatore uictores barbaros uenisse contendit: VI 37, 7; ¶ (interficere: 3, 31, 3 u. C. b)); ¶ (prohibere: I, 13, 1 *ib.*); ¶ tradere: I, 76, 1 *ib.*

F. dat.: quasi non et felicitas rerum gestarum exercitus beneuolentiam imperatoribus et res aduersae odia colligant \gent af: concilient *Ofid.*: 2, 31, 3; ¶ committere: I, 74, 2 u. G. a) fides; ¶ in se uno non seruari, quod sit omnibus datum semper imperatoribus, ut rebus feliciter gestis aut cum honore aliquo aut certe sine ignominia domum reuertantur exercitumque dimittant (reuertatur . . . dimittat *Paul.*: I, 85, 10; nestro imperatori quam consuenistis operam date: 3, 91, 1; ¶ (salutem dicere u. C. a)); ¶ ego certe meum rei publicae atque imperatori officium praestitero: IV 25, 3; praestate eandem nobis duobus uirtutem, quam saepe numero imperatori praestitistis: VI 8, 4.

G. genet.: a): ut reliquorum imperatorum res aduersae auctoritatem minuunt, sic huius ex contrario dignitas incommodo accepto in dies augebatur: VII 30, 3; ¶ cum pro se quisque in conspectu imperatoris etiam in c) extremis suis rebus operam nauare cuperet: II 25, 3; ¶ dignitas: (VII 30, 3 u. auctoritas) I, 7, 6 u. existimatio; ¶ hortatur, cuius imperatoris ductu VIII annis rem publicam felicissime gesserint plurimaeque proelia secunda fecerint, omnem Galliam Germaniamque pacauerint, ut eius existimationem dignitatemque ab inimicis deiciant: I, 7, 6; ¶ deinde de *add.* (*Cicero: Seal.; om. eodd.; edd.*) imperatoris fide *Cicero;* fidem *codd.; edd.*) quaerunt, rectene se illi sint commissuri: I, 74, 2; ¶ sese paratos esse imperatoris sui tribunorumque plebis iniurias defendere: I, 7, 7; ¶ (Pompeius . . . detractis insignibus imperatoris \recc.: imperatoris O.) . . . se ex castris eiecit: 3, 96, 3); ¶ neque (se

de summa belli suum iudicium, sed imperatoris esse existimauisse: I 41, 3; ¶ (cum ad eos oratoris modo Caesaris \cum ad eos imperatoris *ik:* V) mandata deferret \c): IV 27, 3); ¶ equidem me Caesaris militem dici uolui, uos me imperatoris nomine appellauistis: 2, 32, 14; cf. *qu. sqq.*: (3, 71, 3 u. B. appellare); ¶ eos facere arroganter, cum aut de officio imperatoris desperare aut praescribere uiderentur c): I 40, 10; et in appellandis cohortandisque militibus imperatoris et in pugna militis officia praestabat: V 33, 2; ¶ aliae enim sunt legati partes atque \aliae N) imperatoris, alter omnia agere ad praescriptum, alter libere ad summam rerum consulere debet: 3, 51, 4.

b): praesertim cum non minus esset imperatoris consilio superare quam gladio: I, 72, 2.

II. c. praep.: a) ab: fidem ab imperatore de Petrei atque Afranii uita petunt: I, 74, 3.

b) erga: non esse aut ipsis aut militibus suscensendum, quod fidem imperatorem suum Cu. Pompeium conseruare uoluerint \c): I, 84, 3.

c) sine: eum . . . nostri . . . quid sine imperatore et sine reliquis legionibus adulescentulo duce efficere possent perspicere cuperent: III 21, 1.

Imperator pertinet ad Caesarem plurimis locis; ad Ciceronem in *ep. ad Att.* IX 6 A; 16, 2; X 8 B; ad Crassum 3, 31, 3; ad Curionem 2, 26, 1; 32, 14; ad Marium I 40, 5; ad Pompeium I, 76, 1; 84, 3; 3, 45, 6; 71, 3; 87, 7; ad Scipionem 3, 31, 1; — ad Vercingetorigem VII (30, 3) 63, 6; non ad certum quandam hominem referendum est (I 40, 10); V 33, 2; VII 30, 3; I, 72, 2; 85, 10; 2, 31, 3; 3, 4, 1; 51, 4; 92, 3; (96, 3.)

Dux — imperator: III 21, 1; VI 8, 4.

Adiect.: omnes: I, 85, 10; tam peritus: 3, 87, 7; reliqui: VII 30, 3; superiores: 3, 4, 1; — nullius usus: 3, 45, 6; ¶ (hic: VII 30, 3) ipse: I 40, 5; (is: I, 7, 6) suus: I, 7, 7; 76, 1; 84, 3; noster: 3, 91, 1.

imperatorius: Pompeius, iam cum intra uallum nostri uersarentur, . . . detractis insignibus imperatoris \recc.: imperatoris O.; *edd.*) decumana porta se ex castris eiecit: 3, 96, 3; ¶ neque proelio decertare (Sulla) uoluit, . . . ne imperatorias sibi partes sumpsisse uideretur: 3, 51, 5.

imperatum u. impero p. 77.

imperfectus: Diuiciacus auxilii petendi causa Romam ad senatum profectus imperfecta \infecta \; Np.) re redierat: VI 12, 5.

imperitus. A. non additur genet.: cui rationi contra homines barbaros atque imperitos locus fuisset: I 40, 9; sperans barbaros atque imperitos homines inopia cibariorum ad ductos ad *c*) iniquam (*e*) pugnandi conditionem posse deduci: VI 10, 2; quod saepe homines temerarios atque imperitos (ξ ; impeditos *z*; *lim.*) falsis rumoribus terri et ad facinus impelli et de summis rebus consilium capere cognitum est: VI 20, 2; eos . . . homines imperitos et per colloquium deceptos crudelissime interfecisse: I, 85, 3.

B. imperitus ales rei: quod homines barbari et nostrae consuetudinis imperiti bellum populo Romano fecissent: IV 22, 1; * nostri . . . huius omnino generis pugnae (*pugn. gen. \beta*) imperiti non eadem alacritate . . . utebantur *CC*): IV 24, 4; ξ non se tam barbarum neque tam imperitum esse rerum, ut non sciret: I 44, 9; quod non adeo sit imperitus rerum, ut suis copiis populum Romanum superari (*e*) posse confidat: V 27, 4; uicisse Romanos . . . artificio quodam et scientia oppugnationis, cuius rei fuerint ipsi imperiti: VII 29, 2; ξ modo conscripti atque usus militaris imperiti ad tribunalum militum centurionesque ora conuertunt: VI 39, 2.

imperium. 1. = *πρόσταγμα, ζέλευσμα* (iussum, praeceptum): A. sing.: a) obiect.: exercitui . . . incessit . . . tantum . . . studium infamiae sarcendae, ut nemo aut tribuni aut centurionis (*e*-ones *abH*) imperium desideraret: 3, 74, 2; ξ hi propter propinquitatem et celeritatem (*e*) hostium nihil iam Caesaris imperium expectabant (*spectabant \beta*): II 20, 4; ξ nihil hunc (*e*) se absente pro sano facturum arbitratus, qui praesentis imperium neglexisset: V 7, 7.

b) dat.: qui (legati) polliceantur *e*) obsides dare atque imperio populi Romani obtemperare: IV 21, 5; Bellouaci . . . quod se suo nomine atque arbitrio . . . bellum gesturos *e*) dicerent (*e*) neque cuiusquam imperio obtemperaturos (neque . . . obtemp. *om. h*): VII 75, 5; quae (navis) perseuerauit neque imperio Caleni obtemperauit, quod . . . priuato . . . consilio administrabatur: 3, 14, 2; ξ quod hi neque ad concilia ueniebant neque imperio parebant: V 2, 4; (militēs) ad omnem laborem animo parati imperio paruerunt: 3, 95, 1.

c) abl.: Bessos partim mercenarios, partim imperio aut gratia comparatos . . . adiecerat: 3, 4, 6; ξ eius (Domitii) imperio classem quoque uersus (*sic a²*; eius cl. imp. quoquouersus *0*) dimittant: I, 36, 2; *se*

ea, quae faceret, iussu atque imperio facere Pompei, quae mandata ad se per Vibullum *e*) delata essent: 3, 22, 1.

d) *e*, praep.: pauci lenunculī ad officium imperiumque que *om. a*) conueniebant: 2, 43, 3.

B. plur.: neque ab uno omnia imperia administrari poterant: II 22, 1. (*e*; 2. A. b).

2. = *ἀρχή*: A. = imperandi ius, summa potestas, principatus (uel domi uel belli): a) sing.: z) subi.: populi Romani iustissimum esse in Gallia imperium: I 45, 3; — nullus erat) ordo, nullum imperium certum, cum suo quisque consilio uteretur: I, 51, 2; ξ egressi nullo certo ordine neque imperio: II 11, 1; (quod nullo ordine et imperio *add. Kimulsch.* sine timore iter fecerant: 2, 26, 4) ξ IV 16, 4 *u. d*) β).

\beta) obi.: qua rei familiaris iactura perpetuum imperium libertatemque se *e*) consequi uideant: VII 64, 3; ξ interfecto Indutimaro . . . ad eius propinquos a Treueris imperium defertur: VI 2, 1; omnium consensu ad eum defertur imperium, qua oblata potestate . . . imperat . . . iubet: VII 4, 7; ξ cum leges duo ex una familia . . . magistratus creari uetarent, . . . Cotum imperium deponere coegit, Cornictolitanem . . . potestatem obtinere iussit: VII 33, 3; cum proiectis fascibus et deposito imperio priuatus et captus ipse in alienam uenisset potestate: 2, 32, 9; *

imperium se a *e*) Caesare per prohibitionem nullum desiderare, quod habere uictoria posset *e*: VII 20, 7; ξ qui (inimici) . . . omnia permisceri mallent quam imperium exercitusque dimittere: I, 32, 5; ξ quod . . . erepto . . . semenstri imperio in urbem retraheretur: I, 9, 2; ξ populi Romani imperium Rhenum finire: IV 16, 4; ξ qui (Suessiones) eodem iure et *e*) isdem legibus utantur, unum imperium unumque (imperium unumque *om. \beta*) magistratum cum ipsis habeant: II 3, 5; VII 20, 7 *u. a.* desiderare; ξ quod ipse (Orgetorix) suae ciuitatis imperium obtenturus esset: I 3, 6; qui (Diuiciacus) cum magnae partis harum (*e*) regionum tum etiam Britanniae imperium obtinuerit: II 4, 7; Mandubracium . . . in ciuitatem mittat, qui praesit imperiumque obtineat: V 20, 3; *

ciuitati autem imperium totius prouinciae pollicetur: VII 61, 8; ξ totiusque belli imperium sibi postulare (Bellouaces: II 1, 5; . . . quin etiam ipsis (se imperium) remittere *Steph.* remitteret *coll.*), si sibi magis honorem tribuere quam ab se salutem accipere uideantur: 3

VII 20, 7; ¶ habent opinionem . . . Iouem imperium caelestium (coeleste *Am.*) tenere, Martem bella regere: VI 17, 2; ¶ ciuitates uictae nomen atque imperium absentis *Pompei* timebant: I, 61, 3; ¶ Cingetorigi . . . principatus atque imperium est traditum: VI 8, 9.

γ) dat.: obtemperare: IV 21, 5; VII 75, 5 u. I. A. b); ¶ Britanni hunc toti bello imperioque praefecerant: V 11, 9; ¶ qui iam ante se populi Romani imperio subiectos dolerent: VII 1, 3; ¶ hortaturque, ut se liberos et (in *add. QM²*) imperio natos meminerint: VII 37, 2.

δ) genet.; zz): summae diligentiae summam imperii seueritatem addit: VII 4, 9.

sequē alterum fore Sullam . . . ad quem summa imperii redcat: I, 4, 2; eo mortuo ad neminem unum summa imperii redit, sed separatim suam quisque classem ad arbitrium suum administrabat: 3, 18, 2; — toti tamen officio maritimo M. Bibulus praepositus cuncta administrabat: ad hunc summa imperii respiciebat (redibat *Ciace.?*): 3, 5, 4; ¶ conuenerant summa imperii bellique administrandi communi consilio permissa Cassiuelauo: V 11, 8; quibus (ducibus) summa imperii permissa erat: VII 79, 1; — duce Boduognato, qui summam imperii tenebat, ad eum locum contenderunt: II 23, 4; his praerat Viridomix ac summam imperii tenebat eorum omnium ciuitatum: III 17, 2; eo absente, qui summam imperii teneret: III 17, 7; qui (Adiatumnus) summam imperii tenebat: III 22, 1; — summam imperii se consulto nulli discedentem tradi disse: VII 20, 5; summa imperii traditur Camulogeno Aulero . . . propter singularem scientiam rei militaris: VII 57, 3; contendunt (Haedui), ut ipsis summa imperii tradatur: VII 63, 5; praefecti constituebantur. Commio Atrebatii, Viridomaro et Eporedorigi Haeduis, Vercassinellauno Aruerno . . . summa imperii traditur (praef. constituebantur commius atrebas, viridomarus et eporedorix hedui, uercassinellauno . . . traditur β): VII 76, 3.

β): cur sui quicquam esse imperii aut potestatis trans Rhenum postulare? IV 16, 4.

γγ): quod eum (e) (Dumnorigem) cupidum rerum nouarum, cupidum imperii, . . . magnae . . . auctoritatis cognouerat: V 6, 1.

ε) abl.; zz): illum (Pompeium) delectari imperio et consulares praetoriosque sermorum habere amero: 3, 82, 3.

β): quod . . . neque ulla necessitate neque imperio continerentur: II 11, 5; ¶ per-

facile esse . . . totius Galliae imperio (ium *B¹*) potiri: I 2, 2; (regno occupato per tres potentissimos ac firmissimos populos totius Galliae sese potiri (imperio *add. A³; Viell.*) posse sperant: I 3, 8; ¶ uti toti Galliae bellum inferrent imperioque potirentur (Heluetii): I 30, 3; ¶ ii (e), qui se ad eorum amicitiam adgregauerant (e), meliore condicione atque aequiore imperio se uti uidebant: VI 12, 6.

γγ): imperio (in imp. *Whitte*) populi Romani non modo de regno, sed etiam de ea quam habeat gratia desperare (Dumnorigem): I 18, 9; a potentioribus . . . uulgo regna occupabantur, qui minus facile eam rem (in *add. BMQ²*) imperio nostro consequi poterant: II 1, 4.

δδ) nullo certo imperio: II 11, 1; (2, 26, 1) u. z).

ξ) e. praep.; zz) cum: cum imperio u. cum p. 770 3. cum imperio (3 loc.).

ββ) de: et de imperio Caesaris et de . . . tribunis plebis grauissime acerbissimeque decernitur: I, 5, 4; ¶ neque exspectant . . . ut de eorum imperio ad populum feratur: I, 6, 6.

γγ) in: quod in tanto imperio populi Romani turpissimum sibi et rei publicae esse arbitrabatur: I 33, 2; (I 18, 9; II 1, 4 u. ε) γγ).

δδ) sub imperium: ardere Galliam tot contumeliis acceptis sub populi Romani imperium reductam: V 29, 4.

εε) sub imperio: (contineri: V 39, 1 u. esse; ¶ neque recusaturos (sese), quo minus perpetuo sub illorum ditione atque imperio essent: I 31, 7; qui (Eburones) sub imperio Ambiorigis et Catuolici erant: V 24, 4; qui omnes sub eorum imperio sunt (continebantur β): V 39, 1; Suebos . . . iis (e) nationibus, quae sub eorum sint (sunt β) imperio, denuntiare, ut: VI 10, 1; qui sub imperio Aruernorum esse consuerunt: VII 75, 2.

b) plur.; z) subi.: suaque esse eius modi imperia, ut non minus haberet iuris in se multitudine quam ipse in multitudinem: V 27, 3.

β) obi.: in se noni generis imperia constitui, ut idem ad portas urbanis praesideat (e) rebus et duas bellicosissimas prouincias absens tot annos (e) obtineat: I, 85, 8; ¶ praestare (e), si iam principatum Galliae (Haedui) obtinere non possint (e), Gallorum quam Romanorum imperia perferre (praeferre *af; Np., Db.*): I 17, 3; tantum se eius opinionis deperdidisse, ut populi Romani (β; *Ahd.*; a populo Romano z; *add.*) imperia perferrent (praef. *Mat¹*), grauissime dolebant (Galli): V 54, 5;

¶ non posse (se) eius (Arionisti) imperia diutius sustinere (sustineri *B*²; *Fr.*: I 31, 13.

7) **dat.**: qui mobilitate et leuitate animi nouis imperiis studebant: II 1, 3.

B. = res publica, fines ciuitatis: quietem Italiae, pacem prouinciarum, salutem imperii (Steph.; imperio *O*;) uni omnes acceptam relaturos: 3, 57, 4; (IV 16, 4 *u. A. a*) §) finire; II 3, 5 *ib.* habere.)

C. meton. = οἱ ἀρχοντες, τὰ ἔθλη; ita magnarum initia rerum, quae occupatione magistratum et imperiorum (Paul.; temporum *codd.*: *edd.*) sollicitam Italiam habebant, . . . facilem exitum habuerunt: 3, 22, 4; — erat plena (plane *a*) lictorum et imperiorum (imperatorumque *f*: et apparitorum *Porchh.*) prouincia: 3, 32, 4; ¶ nacti uacuas ab imperiis Sardiniam Valerius, Curio Siciliam eum exercitibus eo perueniunt (u. *CC*): 1, 31, 1; — eum Graecos . . . arma capere iuberet, illi autem se contra imperium populi Romani pugnaturos (c) negarent: 3, 11, 4; — insimulatus, . . . quod sine imperio tantas copias reliquisset: VII 20, 1.

Significat. dubia: num tu harum rerum natura accidere arbitraris, quod unam terram ac plures terras et urbem et urbes et imperium et imperia dicamus, neque quadrigas in unam (?) nominis figuram redigere neque harenam multitudinis appellatione conuertere possimus? *ap. Gell.* XIX 8, 8.

Inssu atque imperio: 3, 22, 1; dicio . . . imperium: I 31, 7; (imperia . . . ius: V 27, 3;) imperium (-a) . . . magistratus: II 3, 5; 3, 22, 4; imper. . . potestas: IV 16, 4; VII 4, 7; 33, 3; (2, 32, 9;) principatus . . . imp.: I 17, 3; VI 8, 9; (imp. . . regnum: I 18, 9; II 1, 4;) ¶ summa imperii bellicae administrandi: VII 8.

Genetiuis subiectiuus 25 locis additur; genef. obiect. his locis: belli: II 4, 5; Britanniae: II 4, 7; caelestium: VI 17, 2; ciuitatis(-um): I 3, 6; III 17, 2; Galliae: I 2, 2; (3, 8;) (30, 3;) prouinciae: VII 61, 8; magnae partis harrum regionum: II 4, 7.

Adiect.: aequius: VI 12, 6; certum: II 11, 1; 1, 51, 2; iustissimum: I 45, 3; (nostrum: II 1, 4;) noua: II 1, 3; (nullum: II 11, 1; VII 20, 7; 1, 51, 2; (2, 26, 4;) omnia: II 22, 1; perpetuum: VII 61, 3; semenstre: 1, 9, 2; (suum: IV 16, 4; sua: V 27, 3;) tantum: I 33, 2; (totum: V 11, 9; ullum: II 11, 5;) unum: II 3, 5; ¶ eius modi: V 27, 3; noui generis: 1, 85, 8.

impero. 1. Forma: imperauerat: 17,

6; 29, 3; IV 36, 2; V 1, 9; 3, 31, 2 (*his*): imperarat: II 33, 3; imperauerit: 1, 15, 2; 20, 5; imperauisset: 3, 6, 2; imperasset: IV 22, 1; 27, 1; VII 60, 1.

II. Signif.: 1. = ποροστάτευ: A. = postulare, ut alqd fiat; a) absol.: censu habito, ut Caesar imperauerat: I 29, 3; eeleriter, ut ante Caesar imperarat, ignibus significatione facta: II 33, 3; — iis ad diem adductis, ut imperauerat: V 1, 9; ¶ Basilus imperatum est facit: VI 30, 1; — Massilienses arma tormentaque ex oppido, ut est imperatum, proferunt: 2, 22, 5; ¶ seque in castra, ut erat imperatum, receperunt: II 11, 6; illi, ut erat imperatum, ⁴deuictis iis c cohortibus . . . perucenerunt: III 26, 2; illi, ut erat imperatum, circumstant hominem atque interficiunt: V 7, 9; Fabius, ut erat imperatum, adhibita celeritate praesidium ex saltu deiecit . . . : 1, 37, 3; eodem tempore equites ab sinistro Pompei cornu, ut erat imperatum, uniuersi procurrerunt . . . : 3, 93, 3; — Fabius, ut imperatum erat, non ita multum moratus in itinere cum legione occurrit: V 47, 3.

b) **additur z) obiect.**; zz) non additur **datiuus**: Caesar necessariis rebus imperatis ad cohortandos milites . . . decucurrit (c): II 21, 1.

legati uenerunt, qui . . . se . . . ea, quae imperasset, facturos pollicerentur (c): IV 22, 1; cohortatus, ut ea, quae imperasset, diligenter industrieque administrarent: VII 60, 1; ut omnia, quae imperarentur, sibi patienda (c) existimarent: VII 30, 1; quae imperaret (-uerit, -asset, -arentur) facere (facturos) *u. facio p. 1263 δ) (6 loc.)*; ¶ conclamantibus omnibus, imperaret quod uellet, quodenuque imperauisset se aequo animo esse facturos, . . . naues soluit: 3, 6, 2; — sese . . . quod rem postulare cognouisset imperaturum: 2, 40, 3.

§) **additur datiuus**: hoc se Vbiis (se ubiis *b*; suebis *z*; se ab ubiis *β*) imperaturum (zu: impetraturum *fh*): IV 8, 3; quaeque ad eam rem usui sint (sunt *Of*) militibus imperat et . . . iubet: VII 11, 5.

§) **ut; zz) non add. dat.**: Caesar . . . si qui ad eos Eburones ex fuga conuenissent, ad se ut reducerentur imperauit: VI 32, 2; mittit complures equitum turmas eo de media nocte; imperat, ut (Paul-Nitsche; mittit complures equitum turmas; eis de (eisdem *z*) media nocte imperat, ut *z*; *edd.*: m. e. eq. turmas eo de m. nocte; iis imperat, ut *c*: *Ald., Schm.*; m. e. eq. t. eodem med. n.; imperat his ut *β*) paulo

tumultuosius omnibus locis peruagentur *af*; *Prochsch*; uagarentur *z*; *edd.*: peruagarentur *h*; *Schn.*: VII 45, 1.

ζ) *add. dat.*: quorum per fines ierant, his uti conquirent et reducerent, si sibi purgati esse uellent, imperauit: I 28, 1; Heluetios . . . reuerti iussit et . . . Allobrogibus imperauit, ut iis frumenti copiam facerent; ipsos oppida . . . restituere iussit: I 28, 3; quos Caesar . . . suis . . . oppidis uti iussit et finitimis imperauit, ut ab iniuria et maleficio se suosque prohiberent: II 28, 3; discedens . . . Caesar . . . legatis imperat, quos legionibus praefecerat, uti quam plurimas possent hieme naues aedificandas ueteresque reficiendas curent (ζ; curarent *z*; *edd.*): V 1, 1; Cassiuellaunus . . . iis (ε; imperat, uti coactis omnibus copiis castra . . . adorianur atque oppugnent: V 22, 1; Sabinus . . . centuriones se sequi iubet et . . . iussus arma abicere imperatum facit suisque ut idem faciant imperat: V 37, 1; Vbiis (ubi is *Ba*) imperat, ut pecora deducant suaque (CC omnia ex agris in oppida conferant . . . ; mandat, ut: VI 10, 2; equitibus imperat, ut quam latissime possint (ε) nagentur et (ut *hh* quam maximum hostibus terrorem inferant: VII 8, 3; 45, 1 *u. z*); duumuiris municipiorum omnium imperat, ut naues conquirant Brundisiumque deducendas curent: 1, 30, 1; imperat militibus Caesar, ut naues faciant: 1, 54, 1; naues longas X Gaditanis ut facerent (Varro) imperauit, complures praeterea [in] Hispali faciendas curauit: 2, 18, 1; Saburra . . . his imperat, ut simulatione timoris paulatim cedant ac pedem referant; sese . . . imperaturum: 2, 40, 3; magistrisque imperat nauium (Marcius), ut primo uespere omnes scaphas ad litus adpulsas habeant: 2, 43, 1.

η) *ne*: Caesar . . . se . . . recepit suisque imperauit, ne quod omnino telum in hostes reicerent: I 46, 2; finitimisque (se) inperaturum, ne quam dediticiis populi Romani iniuriam inferrent: II 32, 2; obsides imperat et . . . constituit; interdicat atque imperat Cassiuellauno, ne Mandubracio nen Trinobantibus noceat (bellum faciat ζ): V 22, 5; (VII 86, 2 *u. δ*); simul tertiae aciei totique exercitui imperauit, ne iniussu suo concurreret; se . . . signum daturum: 3, 89, 4.

θ) *coniunctiuus*: huic imperat, quas possit alicat ciuitates horteturque (hortaturque *Ba*), ut (ε): IV 21, 8; imperat, si sustinere non possit (X; *Schn.*; posset *recc.*; *rell. edd.*), deductis cohortibus eruptione pugnet (ζ; pugnaret *z*; *edd.*; id nisi necessario ne faciat: VII 86, 2.

ε) *acc. c. inf.*: ζ) *pass.*: has (naues) omnes actuarias imperat fieri . . . ; iubet: V 1, 3; magnam partem equitatus ad eum insequendum mittit misit ζ retrahique imperat (imperauit *beeftl.* si uim faciat . . . ; interficere iubet: V 7, 6; naues . . . Octogesam adduci iubent . . . nauibus iunctis pontem imperat fieri: 1, 61, 1.

ζ) *depon.*: iubet . . . quinque . . . reliquas (cohortes) de media nocte . . . magno tumultu proficisci imperat: VII 60, 3.

δδ) *acl. et pass.*: eo partem nauium longarum conuenire, frumentum commeatumque . . . comportari (are *X*) imperat: 3, 42, 2.

ς) *interrog. obl.*: (Vercingetorix) quid fieri uellet imperabat: VII 16, 2.

paucis [diebus] quae fieri uellet Vticae constituit atque imperauit (Iuba): 2, 41, 3.

η) *breuit. dicendi*: omnes Vticae relinquunt (ε) et quo imperatum est transeunt: 2, 25, 7.

B. = *postulare, ut alqd detur, mittatur*: tota Italia . . . arma imperantur, pecuniae a municipiis exiguntur: 1, 6, 8; 3, 32, 2 *u. milites*; ¶ equites auxiliaque toti (Steph.; totius uel totius *edd.*) Lusitaniae a Petreio, Celtiberiae, Cantabris barbarisque omnibus . . . ab Afranio imperantur: 1, 38, 3; ¶ columnaria: 3, 32, 2 *u. milites*; ¶ equitatuque imperato bellum cum Germanis genere constituit: IV 6, 5; ¶ equites *u. eques p. 1028 et loc.*; ¶ frumentum: V 20, 4 *u. obsides*; 3, 32, 2 *u. milites*; ¶ Haeduis Segusiauisque . . . decem milia peditum imperat; huc addit equites octingentos: VII 64, 4; imperant Haednis atque (ε) eorum clientibus . . . milia XXXV; (*cf. qu. sqq. usque ad § 1*): VII 75, 2-4; ¶ dum milites, quos imperauerat, conuenirent: I 7, 6; ciuitatibus milites imperat certumque in locum conuenire iubet: V 1, 6; legati ueniunt quaeque imperauerit se cupidissime facturos pollicentur; milites imperat; mittunt: 1, 15, 2; in capita singula . . . tributum imponebant, columnaria, ostarina, frumentum, milites, arma, remiges, tormenta, uecturae imperabantur: 3, 32, 2; (I 7, 2 et VII 31, 4 *u. numerum*); ¶ Cato in Sicilia naues longas ueteres reficiebat, nouas ciuitatibus imperabat: 1, 30, 4; ¶ prouinciae toti quam maximum potest militum numerum imperat: I 7, 2; magnum iis (ε) numerum obsidum imperat: IV 22, 2; his Caesar numerum obsidum, quem ante (ante ζ) imperauerat, duplicauit: IV 36, 2; imperat certum numerum militum ciuitatibus: VII 31, 4; (statuunt) certum nume-

rum cuique ciuitati ζ; *Schn., Fr., Dh.*: cuique ex ciuitate z; *rell. edd.*: imperandum: VII 75, 1; imperant . . . milia XXXV; parem numerum Aruernis adiunctis Eleutetis CC. Cadurcis, Gabalis, Vellauis: VII 75, 2; legati ab Aruernis missi quae imperaret se facturos pollicentur. imperat magnum numerum obsidum: VII 90, 2; ¶ Caesar . . . ignoscere imprudentiae dixit obsidesque imperauit: IV 27, 5; Caesar obsides imperat eosque ad certam diem adduci iubet: V 1, 8; his Caesar imperat obsides XL frumentumque exercitui: V 20, 1; Caesar . . . obsides imperat et quid e . . . uectigalis . . . Britannia penderet constituit: V 22, 4; obsidibus imperatis centum hos Haednis custodiendos tradit: VI 4, 4; omnibus his ciuitatibus obsides imperat, certum numerum militum ad se celeriter adduci iubet (e : VII 4, 7; ipse e imperat reliquis ciuitatibus obsides: VII 61, 1; (IV 22, 2; 36, 2; VII 90, 2 u. numerum); ¶ ostiaria: 3, 32, 2 u. milites; ¶ magnam imperatam Asiae, Syriae regibusque omnibus et dynastis et tetrarchis et liberis Achaiae populis pecuniam exegerat: 3, 3, 2; ciuitatibus tyrannisque magnas imperauerat pecunias (copias O; : 3, 31, 2; interim acerbissime imperatae pecuniae tota prouincia exigebantur: 3, 32, 1; qui praeter imperatas pecunias suo etiam priuato compendio seruiebant: 3, 32, 4; accedebant . . . grauissimae usurae, quod in bello plerumque accidere consuevit uniuersis imperatis pecuniis: 3, 32, 5; ciuibus Romanis eius prouinciae, sed in singulos conuentus singulasque ciuitates certae pecuniae imperabantur, mutuasque illas ex senatus consulto exigi dicitabant, publicanis, ut in Syria (e) fecerant, insequentis anni uectigal promutuum: 3, 32, 6; ¶ Caesar iis ciuitatibus . . . pecus imperabat: 1, 52, 4; ¶ (pedites: VII 64, 4 u. milia); ¶ remiges, tormenta, uecturae: 3, 32, 2 u. milites; ¶ uectigal: 3, 32, 6 u. pecunia.

2. = ἀρχαί; A. = δεσποτείν; Ariouistum . . . superbe et crudeliter imperare: I 31, 12; — ius esse belli, ut, qui uicissent, iis, quos uicissent, quem ad modum uellent imperarent: I 36, 1; item (e) populum Romanum uictis non ad alterius praescriptum, sed ad suum arbitrium imperare consuesse: I 36, 1. B. = σφραγιζέιν: sic se complures annos illo (Caesare) imperante meruisse, ut nullam ignominiam acciperent (e): VII 17, 5.

imperatum: imperata (-tum) facere u. **facio** p. 1251 sq. b) (10 loc.) ¶ cum . . . uideret . . . Senones (e) ad imperatum (imperandum *Cicero*, non uenire: VI 2, 3.

Constituere — imperare: V 22, (4, 5; 2, 44, 3; interdicat atque imperat, ne: V 22, 5; iubere — imp: I 28, 3; II 28, 3; V 1, 3 6, 8; 7, 6; 37, 1 bis; VII (4, 7; 11, 5; 60, 3; 1, 20, 5 — 21, 2; 61, 4; imp. — mandare: VI 10, 2; — imp. — exigere: 1, 30, 4; imponere — imp.: 3, 32, 2.

Aduerb.: ante: II 33, 3; IV 36, 2; crudeliter, superbe: I 31, 12.

impetro. A. sequitur a) obiect.: z) subst.: petierunt . . . uti sibi . . . liceret, ea re impetrata sese . . . Caesari ad pedes proiecissent: I 31, 2; se . . . ut recipiat petunt, qua re impetrata arma tradere iussi faciunt: III 21, 3; petunt . . . ut . . . committet, re impetrata contendunt, ut . . . tradatur: VII 63, 5; Caesar . . . a militibus contendit, ne . . . dimitterent, qua re impetrata . . . instituit: 3, 97, 2.

β) pronom.: licere . . . in Vbiorum finibus considerare . . .; hoc se Vbiis se ubiis b; suis z; se ab ubiis ζ imperaturum za: impetraturum fh; : IV 8, 3; ¶ non minus se id contendere . . . , ne . . . , quam uti ea, quae uellent, impetrarent: I 31, 2; ne . . . castra moueret petierunt, ne id quidem Caesar ab se impetrari imperari . . . : imperare B.M; impetrare h posse dixit: IV 9, 2; ne longius progrediretur (e) orabant, cum id non impetrassent, petebant, uti: IV 11, 2; cum litteras ad senatum miserit, ut omnes ab exercitibus discederent, ne id quidem impetrassent (O; impetrasset . . . : 1, 9, 3.

b) enuntiat.: sperare (se) a multitudine impetrari (impetrare *Oehl.* posse, quod ad militum salutem pertineat: V 36, 2; sperare se *add.* ζ; pro eius iustitia quae petierint impetraturos: V 41, 8.

c) de u. de p. 816 (3 loc.).

d) ut: (Dumnorix) rem suscipit et a Sequanis impetrat, ut per fines suos Helueticos ire patiantur, obsidesque uti inter sese (e) dent pericit (e): I 9, 4; legatos . . . de deditione mittunt (Suessiones) et petentibus Remis ut conseruarent impetrant: II 12, 5; (Adiatumus) uti eadem deditionis condicione uteretur a (e) Crasso impetravit: III 22, 4; aequum esse ab iis (e) communis salutis causa impetrari, ut castra munire instituerent: VII 29, 7; aegre ab his (consulibus) impetratum est summa tribunorum plebis contentione, ut in senatu recitarentur (litterae); ut uero ex litteris ad senatum referretur impetrari non potuit: 1, 1, 1; (3, 15, 7 u. B.;) Labienus, cum ab eo impetrasset, ut sibi captiuos tradi iuberet, omnes . . . interfecit: 3, 71, 1.

B. intellegendum est ex iis, quae anteedunt, quid impetretur: his cum sua sponte persuadere non possent *c*, legatos ad Dumno-rigem Haeduum mittunt, ut eo deprecatore a Sequanis impetrarent: I 9, 2; si non impetraret, . . . se Haednorum iniurias non neglecturum: I 35, 4; petere contendit, ut . . . relinqueretur. . . . omni spe impetrandi adempta principes Galliae sollicitare . . . coepit: V 6, 4; finitimos Germanos sollicitare . . . non desistunt, cum a proximis impetrare non possent, ultiores temptant: VI 2, 2; interim postulant, ut sint indutiae, atque ab iis *c* impetrant: 3, 15, 7.

Impetrare ab alqo u. **ab** p. 17 (II (12) loc.).

impetus. A. = nis. uiolentia, incursio, cursus; a) in bello; z) obiect.: Massilienses et celeritate nauium et scientia gubernatorum confisi nostros eludebant impetusque eorum decipiebant *Np.*: excipiebant *codl.*: non excipiebant *Kran.*: *Db.*; exciebant *E. Hoffm.*; effugiebant *Terpstra*: 1, 58, 1; Numidae integri celeritate impetum nostrorum effugiebant: 2, 41, 6; ¶ (excipere: 1, 58, 1 u. decipere); ¶ excipere u. **excipio** p. 1199 D. (3 loc.) ¶ impetuque multitudinis in C. Trebonium facto et non nullis vulneratis (Coelius) eum de tribunali deturbauit: 3, 21, 2; u. praeterea **facio** p. 1268 sq. (29 loc.); ¶ ferre u. **fero** p. 1289 sq. (11 loc.); ¶

morari: 2, 26, 3 u. sustinere; ¶ equitatumque, qui sustineret hostium impetum, misit: I 24, 1; diutius cum sustinere nostrorum impetus non possent, . . . se . . . receperunt *u. CC*: I 26, 1; cum ab extremo agmine . . . consistentes fortiterque impetum nostrorum militum sustinerent: II 11, 4; neu perturbarentur animo hostiumque impetum fortiter sustinerent (milites): II 21, 2; propter iniquitatem loci . . . ne primum quidem posse impetum suum *imp. s. posse* *z* sustineri *z* sustinere *BM* existimabant: III 2, 4; interim nostri milites impetum hostium sustinuerunt atque . . . fortissime pugnaverunt: IV 37, 3; eo *c* impetu milites ierunt . . . , ut hostes impetum legionum atque equitum sustinere non possent . . . ac se fugae mandarent: V 18, 5; quod primum hostium impetum multis ultro uulneribus iulatis fortissime sustinerint: V 28, 4; ueritus (Labienus), ne *c* . . . hostium impetum sustinere non posset: V 47, 4; nostri . . . perturbantur ac uix primum impetum cohors in statione sustinet: VI 37, 3; in fide maneat atque hostium impetum magno animo sustineant (Boi): VII 10, 3; eorum impetum Galli sustinere non potuerunt atque in fugam coniecti . . . se . . . receperunt: VII 13,

2; castra munire instituerent, quo facilius repentinos hostium host. rep. *z* impetus sustinerent *z* sustinere possent *z*: VII 29, 7; neque nostrorum militum uictorum *z* uictorumque *z* impetum sustinere potuerunt: VII 62, 8; qui (sagittarii expeditique) suis cedentibus auxilio succurrerent et nostrorum equitum impetus sustinerent: VII 80, 3; (Plancus) congressus impari numero magnos impetus legionum *c* equitatusque sustinet: 1, 40, 6; quod (Africanus) . . . comminus tam diu stetit et nostrorum impetum sustinissent et . . . nostros primo congressu terga uertere coegissent: 1, 47, 2; praemittit equites, qui primum impetum sustineant ac morentur: 2, 26, 3; uno loco Volcaeus Tullus impetum legionis sustinuit cohortibus tribus atque eam loco depulit: 3, 52, 2; ut equitum mille etiam apertioribus locis VII milium *c* Pompeianorum impetum . . . sustinere auderent: 3, 84, 4; Caesar dispositis . . . cohortibus impetum eius sustinuit: 3, 111, 1; ¶ paulum *z* paululum *a* hostium impetus tardatus est: II 25, 3; murum, qui *quo* *z* nostrorum *z* nostrum *X. Hold.* impetum tardaret *z* tardaret *z*, praeduxerant: VII 46, 3; ea res saepe temptata etsi impetus eius consiliaque tardabat: 1, 26, 2; (Pompeius) quo facilius impetum Caesaris tardaret, ne sub ipsa profectioe milites oppidum intrumperent, portas obstruit: 1, 27, 3; ¶ nostri . . . impetum classis timebant: 3, 26, 4.

z *abl.*: cernebatur . . . inferri *c* signa et uniuersarum cohortium impetu *z* impetum *z* nostros propelli: 1, 64, 2; ¶¶ (hostes) abiectis armis *c* ultimas oppidi partes *z* *CC* *continenti* *z* continuo *z* impetu *z* *om. z* petiuerunt: VII 28, 2; ¶ eodem impetu u. **idem** p. 18 (3 loc.); ¶ ea celeritate atque eo *z* *om. z* impetu milites ierunt, cum capite solo ex aqua exstarent, ut: V 18, 5; ¶ id (oppidum) ex itinere magno impetu Belgae oppugnare coeperunt: II 6, 1; genus erat pugnae militum illorum, ut magno impetu primo procurrerent *z* concurrerent *hl* : 1, 44, 1; ut . . . legionum signa consistere iuberent magnoque impetu equitatum *z* *atu hl* repellerent, eo summo repente incitati cursu sese . . . demitterent *c*: 1, 79, 4; hic nullo in loco Macedoniae moratus magno impetu tetendit *z* *Nhl*: tendit *af*: contendit *O* ad Domitium: 3, 36, 2; ¶ quos primo hostium impetu pulsos dixeram: II 24, 1; an paenitet uos . . . , quod classem hostium primo impetu adueniens profligauerim? 2, 32, 12; scaphae . . . se in ho-

stes incitauerunt primoque impetu niam ex his *quadriremibus . . . ceperunt, reliquas turpiter refugere coegerunt: 3, 24, 3; Achilles . . . occupabat Alexandriam . . . primo impetu domum eius inrumpere conatus: 3, 111, 1.

γ) **e. praep.:** quo commodius **ab** impetu nauium incendiisque (rates) defenderet: 1, 25, 10; † tertia (pars) uacabat (<e> ad incursum atque impetum militum relicta: 1, 82, 4.

b) maris, fluminis, uenti: tantas tempestates Oceani tantosque impetus uentorum sustineri (<sustinere α>) . . . non satis commode posse (<om. β>) arbitrabantur: III 13, 6; † (tigna) ab inferiore parte contra uim atque impetum fluminis conuersa statuebat: IV 17, 5; — (Veneti) in magno impetu maris atque aperto (<in magno imp. uentorum atque mari aperto *Vieth.*; in mari magni impetus atque aperto *Ciace.*) paucis portibus interiectis . . . omnes fere, qui eo mari uti consuerunt, habent uectigales: III 8, 1.

B. = industria ac uigor agendi: 1, 26, 2 *u. A. a) α) tardare.*

Impetus plurali numero: I 26, 1; 52, 4; III 13, 6; VII 29, 7; 80, 3; 1, 26, 2; 40, 6; 58, 1; † **impetus classis:** 3, 26, 4; **fluminis:** IV 17, 5; **gladiorum:** I 52, 4; **maris:** III 8, 1; **multitudinis:** 3, 21, 2; **nauium:** 1, 25, 10; (2, 6, 6); **uentorum:** III (8, 1) 13, 6; *reliquis locis* militum; † **impetus — concursus:** VI 8, 6; **imp. — congressus:** 1, 47, 2; **incursum atque impetus:** 1, 82, 4; **uis atque impetus:** IV 17, 5.

Adiect.: **apertus(?)**: III 8, 1; **continens:** VII 28, 2; **idem:** VI 40, 5; 3, 9, 7; 93, 6; **is:** V 18, 5; **magnus:** II 6, 1; III 8, 1; 1, 44, 1; 79, 4; 3, 36, 2; **magni:** 1, 40, 6; (**noster:** VII 46, 3); **primus:** II 24, 1; III 2, 4; 19, 3; V 28, 4; VI 37, 3; 2, 25, 5; 26, 3; 32, 12; 34, 3; 3, 24, 3; 111, 1; **quis:** III 29, 1; **repentini:** VII 29, 7; (**suus:** III 2, 4); **tanti:** III 13, 6; (**unus:** III 19, 3.)

impius: quibus ita (<e>) est interdictum, hi numero impiorum ac sceleratorum habentur, his (<e>) omnes decedunt (<e>): VI 13, 7.

implico. A. propr.: (has (litteras) ille in iaculo inligatas (<implicatas *Hoffmann* effert (<e>): V 45, 4;) † quini erant (<e>) ordines coniuncti inter se atque implicati (<complic. β>): VII 73, 4.

B. trsl.: Bibulus . . . grauiore morbo ex frigore ac labore implicatus . . . uim morbi sustinere non potuit: 3, 18, 1.

imploro. A. alqd: auxilium *u. auxilium p. 392 β) (3 loc.);* † ille . . . se manu

defendere suorumque fidem implorare (implorare *B*): coepit *u. CC*: V 7, 8; cum eius necessarii fidem implorarent Pompei, praestaret quod proficiscenti recepsisset: 3, 82, 5.

B. alqm. ne: quae (mulieres) in *e* proelium proficiscentes milites *add. B*: passis manibus flentes implorabant, ne se in seruitutem Romanis traderent: 151, 3.

impono. A. propr. (= ponere in aliqua (nauibus): a) non additur, quo imponatur: (Albicos: 1, 56, 2 *u. numerum;*) † atque eae (<e> ipsae copiae hoc infrequenter [copiae] imponuntur (in naues, quod: 3, 2, 3; † impositae, ut supra demonstratum est, legiones VII (<VI *Np.*): 3, 6, 2; † (milites: 3, 6, 1 *u. numerum;*) † Massilienses . . . naues longas expediunt . . . multa huc minora nauigia addunt . . . magnum numerum sagittariorum, magnum Albicorum . . . imponunt: 1, 56, 2; expediti naues conscenderent, quo maior numerus militum posset imponi: 3, 6, 1; † (sagittarios: 1, 56, 2 *u. numerum.*)

b) additur, quo imponatur alqd: z) in (naues): aes: 3, 103, 1 *u. pondus;* † aggerem: 3, 62, 2 *u. numerum;* † equites: 3, 14, 1 *u. legiones;* † Calenus legionibus equitibusque Brundisii in naues impositis . . . naues soluit: 3, 14, 1; † magnum numerum leuis armaturae et sagittariorum aggeremque omnem noctu in scaphas et naues actuaras (Pompeius) imponit: 3, 62, 2; † Pompeius . . . aeris magno pondere ad militarem usum in naues imposito (<deposito *f* . . . Pelusium peruenit: 3, 103, 1; † (sagittarios: 3, 62, 2 *u. numerum.*)

β) **eo:** Caesar . . . commodissimum esse statuit omnibus equis Gallis equitibus detractis eo (<in eos *B*?) legionarios (<legion. eo *h* milites legionis decimae . . . imponere (imponerent *A*): I 42, 5; deprensus (<e> nauibus circiter (<e>) quinquaginta (<e>) . . . atque eo militibus impositis (<β>) iniectis α; *add.*: . . . oppido potitur (Labienus): VII 58, 4; scaphas . . . contexit (Antonius) eoque milites detectos imposuit: 3, 24, 1; † (Germani) omnem . . . aciem suam raedis et carris circumdederunt . . . eo mulieres imposuerunt: 151, 3.

γ) **alei rei:** multum autem ab ictu lapidum . . . niminea tegimenta galcis imposita defendebant: 3, 63, 7.

B. trsl. = iniungere (imperare): ut . . . sibi quisque etiam poenae loco grauiores imponeret labores: 3, 74, 2; † si qua esset imposita dimicandi necessitas: 3, 77, 1; † sti-

pendium (se) capere iure belli. quod uictores uictis imponere consuerint: I 44, 2; quibus (Aruernis et Rutenis) populus Romanus ignouisset . . . neque stipendium imposuisset: I 45, 2; exposuit, . . . quam humiles (Haeduos) accepisset, . . . multatos agris, . . . imposito stipendio, obsidibus summa cum contumelia extortis: VII 51, 4; ¶ in capita singula seruorum ac liberorum tributum imponebatur: 3, 32, 2.

importo: aere utuntur importo: V 12, 5; ¶ qui commentus Byllide <e> atque Amantia <e> importari in oppidum prohibebat <CC>: 3, 40, 5; ¶ plerumque frumento utuntur importo: 3, 42, 5; ¶ quin etiam iumentis . . . [Germani] importatis <his add. z; importatiis Oudend.; u. CC> non utuntur: IV 2, 2; ¶ mercatoribus est aditus magis <e> eo. ut quae bello ceperint quibus uendant habeant, quam quo ullam rem ad se importari desiderent: IV 2, 1; ¶ (uinum ad se omnino <omnino ad se §> importari non sinunt <patuunt §; u. CC>: IV 2, 6.)

minimeque ad eos mercatores saepe commentantur atque ea, quae ad effeminandos animos pertinent, important: I 1, 3.

imprimis u. in 2. C. a) 7) §§).

improbo: Curio utrumque improbus consilium . . . dicebat: 2, 31, 1; ¶ latum ab X tribunis pl. . . , ut sui ratio absentis haberetur, ipso consule Pompeio; qui si improbasset, cur ferri passus esset <e>? si probasset, cur . . . prohibuisset? 1, 32, 3.

improbns. 1. adiect.: hos seditiosa atque improba oratione multitudinem detertere, ne frumentum conferant: I 17, 2.

2. ui subst.: nam neque pudentes <e> suspicari oportet sibi parum credi neque improbos scire sese timeri, quod illis licentiam timor auget noster, his <his . . . illis Genoll; his suspicio uir quidam doctus ap. Ciacc.> studia deminuat <e>: 2, 31, 4.

impronisus. (I. adiect.: communi . . . fit uitio naturae, ut inuisitatis <Elbert.; inuisitatis N; inpronisus Freudenb.; Dt.; u. CC> atque incognitis rebus magis confidamus uehementiusque exterreamur: 2, 4, 4.)

2. ui subst.: de improuiso u. de p. 822 F. (7 loc.): ¶ accessit etiam ex improuiso aliud incommodum: 3, 79, 3.

improniso: quod improuiso unum pagum adortus esset <CC>: I 13, 5; ¶ improuiso ad uallum aduolat: 1, 75, 2; ¶ continentemque ripae collem improuiso occupat: 1, 54, 3.

imprudens: equites . . . imprudentes

atque <O²; imprudentesque atque Nl; Db.; prudentisque ad af; prudentes atque h; et prudentis atque O¹> inopinantes hostes adgrediuntur: 2, 38, 4; ¶ ne quis inermibus imprudentibusque militibus ab latere impetus fieri posset: III 29, 1; ¶ freto Siciliae imprudente atque inopinante Curione pernehitur: 2, 3, 1; ¶ illi . . . imprudentibus nostris atque occupatis in munitione castrorum subito se ex siluis eiecerunt: V 15, 3; magna uis enim missa telorum multa nostris [de improuiso] imprudentibus atque impeditis uulnera inferebant: 2, 6, 3; ¶ ad hos opprimendos . . . proficiscitur imprudentesque ante missis equitibus adgreditur: 1, 51, 4; — si imprudentes ex insidiis adoriri posset: 3, 30, 2.

imprudenter: etsi te nihil temere, nihil imprudenter facturum iudicaram: ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1.

imprudentia: Caesar . . . ignoscere (se) imprudentiae dixit: IV 27, 5; ¶ (uaues) imprudentia aut tempestate paulum suo cursu decesserunt: 3, 112, 3; — factum imprudentia Biturigum . . . , uti hoc incommodum acciperetur: VII 29, 4; ¶ culpam in multitudinem contulerunt <e> et propter imprudentiam ut ignosceretur petierunt: IV 27, 4; — ne omnis nobilitatis discessu plebs propter imprudentiam laboraretur: V 3, 6.

impubes: qui diutissime impuberes permanserunt, maximam inter suos ferunt laudem: VI 21, 4; ¶ de seruis liberisque omnibus ad impuberes supplicium sumit et ad unum <omnes add. b> interficit: 3, 14, 3.

impudentia: integras uero tenere possessiones qui se debere fateantur, cuius animi aut cuius impudentiae est? 3, 20, 3.

impugno. A. alqm: id se sui muniendi, non Galliae impugnandae <oppugnandae §> causa facere: I 44, 6.

B. abs.: nostri redintegratis uiribus . . . acrius impugnare coeperunt: III 26, 4; (cohortes sinistrum cornu pugnantibus <impugnantibus O¹af> etiam tum ac resistentibus in acie Pompeianis circumierunt: 3, 93, 6.)

impulsu: ne ciuitas eorum impulsu deficeret: V 25, 4.

impune: quod . . . tam diu se impune iniurias intulisse <Pramm., RSchn.; tulisse codd.: add.> admirarentur: I 14, 4.

impunitas: consuesse enim deos . . . quos pro scelere eorum ulcisci uelint, his secundoiores interdum res et diuturniorem impunitatem concedere: I 14, 5.

imus u. inferus.

in. I. Forma: impericulo *scriptum est in ABM* II 26, 5 (*pro in periculo*); impetenda pace *in BM* (*in petenda pace in A(?)*) IV 27, 4; imperpetuum *in B* V 38, 2; (in campum *in A* VII 79, 3; imposterum *in O* 3, 86, 5.)

II. Conlocatio. 1. in e. acc.: aequum in locum: 3, 56, 1; (*sed in aequum locum*: VII 28, 2; 53, 2;) certumque in locum: V 1, 6; iniquum in *<om. β>* locum: VI 40, 6; (*sed in locum iniquum*: II 23, 2; 1, 45, 2; in locum iniquiorem: II 10, 4;) unum in locum: IV 19, 2; in unum *<z>*; unum in *<β>* locum: III 16, 2; VI 10, 1 (*sed in unum locum*: I 24, 3, 4; 34, 3; II 2, 4; 5, 4; 25, 1; VI 17, 3; VII 9, 5; 1, 71, 3; 3, 73, 1; in unum atque angustum locum: 1, 50, 2; *cf. in eum locum*: II 16, 5; V 11, 8; 35, 3; VI 43, 4; 44, 1; 1, 46, 4; 84, 2; in ea loca: IV 7, 1; in eundem locum: 1, 45, 8; in omnem locum: V 43, 2; in superiora loca: V 8, 6; in suum locum: V 50, 3; — in antiquum locum: I 18, 8; — in locum deiectus *<CC>* inferiorem *<inf. deiectus β>*: V 44, 12; in loca superiora: 1, 51, 6; in locum tutum: 2, 41, 7; — in diem certam: I 30, 4; in una castra: 3, 82, 1; in unum oppidum: II 29, 2; ¶ quam in fortunam quamque in amplitudinem *<sic z>*: in eam fort. amplitudinemque *<β>*: VII 51, 4; ¶ aliam in partem: II 24, 1, 3; (*sed in aliam part.*: 1, 21, 6; contrariamque in partem: 1, 69, 1; (*sed in contrariam partem*: IV 17, 7; 3, 63, 2;) nullam in partem: 2, 28, 4; (in omnes partes *<z>*; omnes in partes *<β>*: VI 31, 1; in omnes partes: II 24, 4; IV 19, 2; 34, 5; V 49, 8 *<in omnem partem β>*; 53, 4; VI 43, 1, 4; VII 9, 2; 63, 1; 3, 46, 1;) quam in partem: I 40, 1; (II 21, 1;) IV 32, 1; VI 37, 6; quam in *<z>*: in quam *<β>* partem: V 34, 3; quam quisque ab opere in partem casu deuenit: II 21, 6; quas in partes: I 15, 1; quaecumque in partem: 2, 41, 4; quascumque in *<om. z>* partes: V 41, 6; 3, 102, 1; (*cf. in alteram partem*: II 21, 4; in duas partes: III 1, 6; VII 34, 1; 1, 40, 5; 55, 2; 3, 72, 2; 104, 1; in partes diuisae sunt duas *<z>*; diuisae sunt in duas p. *<β>*): VI 11, 5; in partes duas *<fhl>* in d. p. a): 1, 35, 3; in eam partem: I 13, 3; III 15, 3; IV 32, 2; in eas partes: I 31, 3; VI 33, 1; in eandem partem: VII 60, 4; 3, 37, 4; in pacatissimam et quietissimam partem: V 21, 7; in plures diffluit *<c>* partes: IV 10, 4; in tres partes: VI 32, 3; VII 61, 4; 67, 1; in partes tres: I 1, 1; in nullam p.: 2, 17, 2; in utram p.: I 12, 1; in utramque p.: 1, 86, 3; 3, 70, 2; in utramque partem *<β>*; in utraque parte *<z>*: V 29, 6; 30, 1; — in alias ciuitates: I 18, 7; in aliud

tempus: I 53, 7; 1, 86, 2; 3, 60, 3; ¶ (inque eam rem *<z>*: in quam rem *<β>*: V 36, 2;) ¶ interiorem in portum *Ciacc.*; partem *codd.*: 3, 39, 2; (*sed in interiorem portum Forchh.*; partem *codd.*; *Np. Dt.*: 3, 40, 1; *cf. in ulteriorem portum*: IV 23, 1; in eundem portum: IV 22, 4;) ¶ (summa in *Forchh.*: summum *(om. in)*); summum in *O*; *Dh.*: in summum I.: *Np.*) iugum uirtute conitur: 1, 46, 3;) ¶ commodiorem in statum: VII 6, 1; *sed in hunc statum*: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C. 2; in pristinum statum: VII 54, 4;) ¶ magnamque in spem ueniebat: I 42, 3; magnum in timorem: 1, 61, 2; *sed in magnam conuallem*: V 32, 2; *cf. in maiora castra*: 3, 67, 6; in castra maiora: I 49, 5; — in eam spem: 1, 72, 1;) ¶ mirum in modum: I 41, 1; (*sed in seruilem modum*: VI 19, 3; ad *<z>*: in *<β>* hunc modum: V 27, 1;) ¶ summum in cruciatum: I 31, 2; summamque in sollicitudinem ac timorem *<Elbert>*; summaque in sollicitudine ac timore *codd.*: 3, 31, 4; summam in spem: I 18, 9; (*sed in summum periculum*: V 31, 1; 1, 19, 3.)

quorum in fines: II 10, 4.

Reliquis locis praepositio in primo loco posita est: in fines suos, in locum tutum. *similia 22 (23) loc.*: in proxima oppida, in unum locum. in eam partem, *sim. 153 (160) loc.*: in Menapiorum fines, in eius conspectum, *sim. 19 (20) loc.*: in fines Sugambrorum, in conspectum agminis nostri, *sim. 31 (32) loc.*: in proxima Octauii castra, in singula diei tempora, *sim. 4 (6) loc.* (I 28, 5 *c*; V 43, 2 *c*); (VI 10, 2;) VII 16, 2; 3, 9, 6; *ap. Gell. XIX* 8, 8; in eas partes Galliae, in superiores . . ordines huius legionis, *sim. 5 (6) loc.* (I 18, 8; 34, 3; IV 22, 5; (V 13, 2 *c*); VI 40, 7; 44, 1;) in capita singula seruorum ac liberorum: 3, 32, 2; in sua et Pompei uerba: 2, 18, 5.

2. in e. abl.: ueteribus suis in castris *— sic Ofhl.*: in *om. a*: in ueteribus suis castris *Np. Dt.*: 3, 76, 1; (*sed in suis ueteribus castris*: 3, 76, 2; *cf. in nostris castris*: II 21, 2; 26, 4; castris nostr. *<β>*; in superioribus castris: 1, 42, 5; in *<om. codd.* *Np.*) castris statuius: 3, 37, 1;) ¶ multis in ciuitatibus: VI 17, 4; (in multis . . *nusquam*;) — in Aulercis Lexobisque, reliquis item in *add. β* ciuitatibus: III 29, 3; (*sed in reliquis ciuitatibus*: VII 15, 1; *cf. in omnibus ciuitat.*: VI 11, 2; in sua ciuitate: V 25, 4; in ea *c*: V 3, 2; 20, 1; in eiu. sua: I 3, 4; IV 12, 1; — in reliquis rebus (maribus, institutis): V 1, 2; VI 14, 3; 48, 3; 3, 68, 1; in reliqua Gallia: I 20, 2;) ¶ in certis ocul-

tisque (in *add.* β) itineribus: VI 34,4; in eo itinere: I 3,4) ¶ angusto in loco: VI 30,3; (in angusto . . . *nusquam*;) — nullo in loco Macedoniae: 3,36,2; (cf. *infra* nulla in re; in nullo . . . *nusquam*;) — his in (sic α; in his β) locis: IV 29,4; (sed in his locis: III 1,3; 7,3; IV 20,1; 22,1; VII 9,1; (locis *om.* α) V 7,3; (iis *A¹BM*; *Fr., Db.*) V 22,1; *praeterea* in his prouinciis, rebus, *sim.* II *loc.*; in hac (hoc) insula, (numero,) *sim.* 6 *loc.*;) — omnibus in locis: II 27,2; cf. *infra* omnibus in partibus; (sed in omnibus locis: VII 25,1; *praeterea* in omnibus collibus, rebus, *sim.* 8 *loc.*;) in omni Gallia: VI 13,1;) — uno in loco: IV 1,7; cf. *infra* una in parte; (sed in (om. *AQ*) una uirtute: II 33,4;) — reliquis in locis: VI 25,5; cf. *supra* reliquis in ciuitatibus; (sed in eo loco 6 *loc.*;) in his locis 7 *loc.*;) (in *add.* β) suo loco: V 50,1; in aperto loco: II 18,3; in decliui ac praecipiti loco: IV 33,3; in iis (illis β) locis: III 20,1; in omnibus locis: VII 25,1; in loco palustri, aperto, *sim.* *ter.*; in locis superioribus, idoneis, *sim.* *series*;) ¶ alia in parte: II 22,1; 23,3; (in alia *nusquam*;) — omnibus in (om. *a*;) in omnibus *b*) partibus: VII 67,3; (sed in omnibus partibus: VII 15,2; in omnibus Eburonum part.: VI 35,1; in omnibus pagis partibusque: VI 11,2; cf. *supra* omnibus in locis; — quid quaque in (sic β; qua ex α; quaque ex *add.*) parte geratur: VII 85,1; (in quaque parte: II 22,1;) — una in parte: VII 80,6; cf. *supra* uno in loco; (in quaque, sinistra parte, *sim.* 6 *loc.*;) ¶ quibus (*pron. relat.*) in castellis (in quibus (om. castellis) *bdhik*;) VII 69,7; — quo in consilio: III 3,2; — qua in fuga: 2,35,1; — quo in loco: I 49,1; VI 30,1; 3,37,5; quibus in locis: IV 7,1; 2,9,8; quibus quisque in locis: 1,44,3; — quo in numero: III 7,4; 27,1; 2,44,3; quo sunt in numero: VII 75,4; — qua in re: I 12,7; V 8,4; 1,85,2; quibus in rebus: 3,32,5; — quibus in tabulis: I 29,1; ¶ quo (*pron. interrog.*) in loco: II 26,5; V 9,1; — quibus in locis: VI 35,7; ¶ quantoque in periculo: II 26,5; V 48,2; quanto res sit (sit res β) in periculo: VI 39,1; quanto res in periculo fuerit: VII 41,2; ¶ si qua in parte: VII 67,4; ¶ magno erant in periculo res: 1,79,3; — magno in honore (habere): 1,77,2; 3,47,7; (sed (in *add.* β) aliquo sunt numero atque honore: VI 13,1; cf. in magnis . . . difficultatibus: VII 35,1; in magna difficultate: 3,15,3; in magno impetu maris: III 8,1; cf. 3,14,3) ¶

nulla in re: V 33,2; (VII 65,4 in *cod. a*); (cf. in ea re 5 (6) *loc.*;) in re militari 5 *loc.*;) in his, reliquis rebus, *sim.* 10 *loc.*;) in rebus aduersis: 3,80,3; (in *add.* β) extremis suis rebus: II 25,3; ¶ summis erat in angustiis: 3,47,5; — summo esse in periculo: VII 32,3; (sed in summo periculo: VII 26,4; in summo esse rem discrimine: VI 38,2; in summa omnium rerum inopia: V 2,2; — in summo colle: II 26,3; in colle summo: VII 69,1; in summo iugo: I 24,2; — in his angustiis: 1,54,1; in his erat angustiis: 1,78,3; ¶ toto hoc in genere: V 16,1; (in toto . . . *nusquam*.)

quorum in finibus: VII 14,6; quorum in aedibus fanisque: *ap. Gell.* IV 16,8; — quorum in consilio: VII 77,4; quorum erant in clientela (fide): VI 4,5; VII 5,2; quorum antiquitus erat in fide: VI 4,2; quorum ipsi in potestate sunt: *ap. Suet.* 6; (sed in quarum altera: 3,101,6; cf. cum essent in quibus demonstrauit angustiis: 3,15,6;) — horum in agris ciuitatibusque: VII 77,15; suorum in terrore ac fuga: 3,71,2; (mortis (in *add.* β) periculo: V 30,2; hostium se (in *add.* β) numero habiturum: VI 6,3.)

Reliquis locis praepositio in primum locum obtinet: in eo loco, in primo congressu, *sim.* 14 (155) *loc.*;) in finibus suis, in rebus aduersis, *sim.* 34 (36) *loc.*;) in Caesaris castris, in eorum fide, *sim.* 29 (33) *loc.*;) in castris Caesaris, in conspectu omnium, *sim.* 59 (61) *loc.*;) in ipso fluminis uado, in tanta rerum iniquitate, *sim.* 12 (13) *loc.*;) in sinistra parte aciei, in extrema spe salutis, *sim.* 9 (10) *loc.*;) in milibus passuum tribus: VI 36,2; in (c) custodiarum uaria diligentia: 3,61,3; nullo in loco Macedoniae: 3,36,2; cf. V 16,1; in magno impetu maris atque aperto (?): III 8,1.

In annosque: 3,82,4.

Inque eam rem (in quam rem β): V 36,2; inque eis: 2,10,1.

III. Signif.; **I. in c. acc.**; **A. de loco; a) = εἰς** (significat alqd moueri aliquo ita, ut ad ipsum illum locum peruenerit atque in illo loco sit (Ziel);) pendet α) ex uerbis αα) mouendi: (abdere u. **abdo B. a)** p. 11 (9 *loc.*;) ¶ alii suos in castra inuitandi causa adducunt (abducunt *f*), alii ab suis abducuntur (adduc. *abl*): 1,74,4; ¶ accersere u. arcessere; ¶ adducere u. **adduco** p. 149 (3) (4 *loc.*); ¶ uti ex locis superioribus in litus telum adigi posset: IV 23,3; ¶ si legiones in prouinciam arcesseret (c): VII 6,3.

postquam omnes Belgarum copias in unum locum coactas ad se uenire nudit: II 5,4;

navium quod ubique fuerat in unum (unum in β) locum coegerant: III 16, 2; Suebos omnes in unum (unum in β) locum copias cogere: VI 10, 1; priusque omnes in unum locum cogit quam: VII 9, 5; coactoque in unum locum exercitu contionem . . . habuit: 3, 73, 1; — omnem ex agris multitudinem seruorum ac liberorum in oppidum cogit: 3, 80, 3; — omnes amici consulum . . . in senatum coguntur: 1, 3, 4; — naues in Venetiam . . . quam plurimas possunt cogunt: III 9, 9; ¶ milia sagittarum circiter XXX in castellum coniecta Caesari renuntiauerunt (c): 3, 53, 4; agger ab uniuersis in munitionem (munitione β) coniectus . . . contegit: VII 85, 6; interfectus est . . . gladio in os aduersum coniceto: 3, 99, 1; in uallem: III 2, 4 u. decurrere; hostes . . . lapides gaesaque (c) in uallum coicere: III 4, 1; u. praeterea **coicio** p. 598 sq. β) zz) (6 loc.); ¶ (gentibus cognationibusque hominum quique una (β; qui cum una z; qui in unum *Viell.*; u. *CC*) coierunt . . . attribuunt: VI 22, 2; ¶ (qui non [superiore nocte] tuto a Vari in Curionis castra commeaerant (*sic Dt.*); 2, 29, 4;) ¶ compellere u. **compello** p. 619 A. b) (8 loc.); ¶ aquam comportare in arcem (arce a; *Np.*) . . . coepit: 3, 12, 1; cum . . . frumentum . . . in hiberna comportauissent: V 26, 2; frumenta ex agris in oppida comportant: III 9, 8; ¶ nuntiauerunt manus cogi, exercitum (c) in unum locum conduci: II 2, 4; ¶ (se) conferre in castra u. **castra** p. 474 h) z) (3 loc.); — arma omnia priuata ac publica in domum Gallonii contulit: 2, 18, 2; pecunias monumentaque, quae ex fano Herculis conlata erant in priuatam (praetoriam *Paul*) domum, referri in templum iubet: 2, 21, 3; — sarcinas in unum locum conferri . . . iussit: I 24, 3; Heluetii . . . impedimenta in unum locum contulerunt: I 24, 4; ubi suos urgeri signisque in unum locum conlatis . . . confertos milites sibi ipsos ad pugnam esse impedimento uidit: II 25, 1; reliquasque (c) res in unum locum conferunt: VI 17, 3; quod . . . conlatis . . . in unum locum signis conferti neque ordines neque signa seruarent: 1, 71, 3; — paucis amissis sese in proximos montes conferunt: 1, 54, 5; — cum se suaque omnia in oppidum Bratuspantium contulissent: II 13, 2; sua omnia in unum oppidum egregie natura munitum contulerunt: II 29, 2; Vbiis imperat, ut pecora deducant (se *add. Phyy.*) suaque omnia ex agris in oppida conferant: VI 10, 2; neque suo consilio . . . Domitium se in oppidum Continium

contulisse: 1, 19, 3; quem (commeatum) in oppidum contulerant -rat *ahl* : 1, 43, 2; pecuniam omnem omniaque ornamenta ex fano Herculis in oppidum Gades contulit: 2, 18, 2; — se in praetorium contulit: 3, 94, 7; — frumenti quod inuentum est in publicum conferunt: 1, 36, 3; quod (panicum atque hordeum) ad huius modi casus antiquitus paratum in publicum contulerant: 2, 22, 1; — quae repentini tumultus timore ex agris in urbem conferantur: 2, 25, 2; ¶ confugere u. **confugio** p. 649 sq. (3 loc.); ¶ equitatus . . . summa in (*Forehh.*; summum ; ; summum in *O. Db.*; in summum *edd. uett.*; *Np.* iugum uirtute conititur: 1, 46, 3; ¶ (milites equitesque conscendere in *add. z*; *edd.*) naues iubet: V 7, 4; ¶ contendere u. **contendo** p. 706 sq. c) β) ββ) 10 loc.; ¶ neque exercitum (se sine magno commeatu atque molimento (c) in unum locum contrahere posse: I 34, 3; ¶ frumentum ex finitimis regionibus atque (in *add. afh*; *om. l.*; ex *add. O*; *edd.*) omnibus castellis in urbem conuenerant: 1, 34, 5; ¶ neque quo signa ferantur neque quam in partem quisque conueniat (contendat?) prouident: VI 37, 6; u. praeterea **conuenio** p. 724 sq. b) (7 loc.); ¶ conuertere: 3, 36, 2 u. b) z) zz) b) conuerture.

(ad cohortandos milites, quam (in *add. X*; *om. l det.*; *ego deleui*) partem fors obtulit, decucurrit (decurrit β : II 21, 1;) cum ipsi ex montibus in uallem decurrerent et tela coicerent: III 2, 4; ¶ copias ex locis superioribus in campum deducit (ducit a. *Np.*, *Dt.*): 2, 40, 4; u. praeterea **deduco** p. 836 sq. β) (9 loc.); ¶ in locum delatus (*Paul*: deiectus z; *edd.*) inferiorem (inferiorem deiectus β) concidit: V 44, 12; in scrobes delati (delapsi β) transfodiebantur: VII 82, 1; ¶ (deicere: V 44, 12 u. deferri;) ¶ delabi: VII 82, 1 *ib.*; ¶ has publicis in terram demissis (dimissis *O*;) praesaesperat: 3, 49, 4; u. praeterea **demitto** p. 855 β) (5 loc.); ¶ omnibus undique conquisitis iumentis in castra deportant (frumentum): 1, 60, 3; ¶ cum Vercingetoris nihilo magis (c in aequum locum descenderet (-erit *h*); VII 53, 2; omnes . . . ex superioribus locis in planitiem descendere . . . iussit: 3, 98, 1; ¶ quam quisque ab opere in partem casu deuenit: II 21, 6; ¶ saxa . . . promouent praecipitataque e muro in museulum deuoluunt: 2, 11, 1; easque (cupas) de muro in museulum deuoluunt: 2, 11, 2; ¶ hae (c (casae) celeriter ignem . . . in omnem

locum castrorum (castrorum locum β; *Ald.*) distulerunt: V 43, 2; ¶ praefectos tribunosque militum complures in finitimas ciuitates frumenti (e) causa dimisit: III 7, 3; eos conlaudat atque in oppidum dimittit: 1, 21, 2; ¶ utrique in castra discedunt: 1, 83, 3; reliqui ex fuga in ciuitates discedunt: VII 88, 7; qui (milites) lignationis munitioisque causa in siluas discessissent: V 39, 2; — discedens ab hibernis Caesar in Italiam . . . legatis imperat: V 1, 1; ¶ (copias in campum ducere: 2, 40, 4 u. deducere;) — animaduersum est . . . cohortes quasdam . . . in uetera castra duci: 3, 66, 1; — in fines u. **finis** p. 1305 (4 loc.) (*A loc.*); — reliquum exercitum . . . legatis in Menapios atque in eos pagos Morinorum . . . ducendum (deducendum β) dedit: IV 22, 5; — quam in partem aut quo consilio ducerent: I 40, 1; quam (legionem) L. Roscio in pacatissimam et quietissimam partem ducendam dederat: V 24, 7; — inde in Allobrogum fines, ab Allobrogibus in Segusianuos (e) exercitum ducit: I 10, 5; exercitumque in Bellouacos ducit: II 13, 1; IV 22, 5 u. in pagos; unam (legionem) in Morinos ducendam C. Fabio legato dedit, alteram in Neruios Q. Ciceroni, tertiam in Esuuios (e) L. Roscio: V 24, 2; quattuor legiones in Senones Parisiosque Labieno ducendas dedit, sex ipse in Aruernos ad oppidum Gergouiam secundum flumen Elauer duxit: VII 34, 2.

(impedimentis in proximum collem † deductis (eductis *Maduig*): VII 68, 2;) ¶ hos (e) ipse rursus singulos exceptans in murum extulit: VII 47, 7; ¶ cum equitatus noster liberius praedandi (e) uastandique causa se in agros eiecerat (effunderet β): V 19, 2; tempestate prope omnes naues adflictas atque in litus (β; *Fr.*; litore z; *rell. edd.*) eiectas esse: V 10, 2; gubernatorem in terram nauem (nauem in terr. h) eicere cogunt: 3, 28, 5; ¶ si forte . . . hostes in suum locum elicere posset: V 50, 3; ¶ eo in Italiam euocato: 3, 21, 4; ¶ quin . . . in prouinciam exirent atque inde in Italiam contenderent: I 33, 4; ¶ si ab (e) re frumentaria Romanos excludere aut adductos inopia in prouinciam (in prou. *Nicasius Ellebodiis*; prouincia β; ex prouincia z) expellere (excludere β) possent (u. *CC*): VII 55, 9; ¶ neque adfectum ualetudine filium exponere in terram (O; terra z) patitur: 1, 31, 3; militibus ac sagittariis in terram (terra *Najfl*) expositis: 3, 23, 2.

fugere in prouinciam Romanos: VII 66, 3. alii faces atque aridam materiem (e) de muro

in aggerem eminus iaciebant: VII 24, 4; feruentes . . . glandes fundis (e) et feruefacta iacula (e) in casas . . . iacere coeperunt: V 43, 1; armorum magna multitudine de muro in fossam . . . iacta: II 32, 4; ex totis ripis in unum atque angustum locum tela iaciebantur: 1, 50, 2; in mare iactis molibus: 3, 112, 2; undique in murum lapides iaci coepti sunt: II 6, 2; milites in exteriorem (interiorem *NOtbl*) uallum tela iaciebant: 3, 63, 6; ¶ haec (tigna) cum machinationibus immissa in flumen (flumine β) defixerat: IV 17, 4; ¶ imponere u. **impono** p. 82 A. b) z) (3 loc.); ¶ qui conmeatus Byllide (e) atque Amantia (e) importari in oppidum prohibebat (*CC*): 3, 40, 5; ¶ ne in angustias incidere, . . . se in fossas praecipitabant (e): 3, 69, 3; ¶ pars erat regiae exigua, in quam ipse habitandi causa initio erat inductus: 3, 112, 8; ¶ illum in equum quidam ex suis intulit (impulit β): VI 30, 4; omniaque (e), quae uiuis cordi fuisse arbitrantur, in ignem inferunt, etiam animalia: VI 19, 4; ¶ quod (flumen) influit in Mosam (u. *CC*): VI 33, 3; (in flumine Ligeri,) quod influit in (om. β) Oceanum: III 9, 1; multisque capitibus (Rhenus) in Oceanum influit (fluit *Aimoin.*): IV 10, 5; Mosa . . . parte quadam ex Rheno recepta, quae appellatur Vacalus, insulam (que (uel) quae) *add. codd.*; *Fr.*) efficit Batauorum, (in Oceanum influit *add. X*; *Fr.*) neque longius ab eo (Ald.; Oceano *X*; *edd.*) milibus passuum LXXX in Oceanum (Ald.; Rhenum *codd. et edd.*) influit (u. *CC*): IV 10, 2; a lacu Lemanno, qui (CC) in flumen Rhodanum influit (fluit *f*): 1, 8, 1; flumen est Arar, quod per fines Haeduorum et Sequanorum in Rhodanum influit, incredibili lenitate, ita ut oculis in utram partem fluat iudicari non possit: I 12, 1; perpetuam esse paludem, quae influeret in Sequanam: VII 57, 4; ¶ aute haec taleae (e) pedem longae . . . totae in terram infodiebantur (efflod. β): VII 73, 9; ¶ inrumpere in castellum, in castra u. **castra** p. 475 (4 loc.); (Petronius) simul in medios hostes inrupit: VII 50, 5; perturbantur Galli; . . . non nulli perterriti in oppidum inrumpunt: VII 70, 6; ne sub ipsa profectione milites (in *add. Paul*) oppidum inrumpent: 1, 27, 3; non posse (e) milites contineri, quin spe (e) praedae in urbem inrumpent: 2, 12, 4 (*Np.* 5); ¶ (nostri cedentes usque ad (pr. *edd.*; usque in z; *Fr.*, *Hold.*; ad β) castra insecuti (consecuti β) sui colligendi facultatem (e) non dederunt: VII 80, 8; ¶ reperti sunt complures nostri

militēs, qui in phalanga <ego; phalangā β; phalangas z; *edd.*> insilirent: I 52, 5; ¶ eam <c> (contabulationem) in parietes instruxerunt <-erant *Nhl.*> ita, ut <u. CC>: 2, 9, 1; ¶ (Caesar . . . in fines Sugambrorum contendit <intendit β>: IV 18, 2; ¶ ¶ introducere in fines u. **fines** p. 1305 (3 loc.); ¶ ¶ inuehi: 2, 44, 3 u. uehi; ¶ ¶ ire u. **eo** p. 1017 b) γ) (4 loc.: 1 13, 3; 1, 11, 2; 10, 3; (3, 34, 2.))

incidit in Vibullium Rufum missum a Pompeio in agrum Picenum confirmandorum hominum causa: 1, 15, 4; petunt, ut Mandubracium . . . in ciuitatem mittat, qui praesit: V 20, 3; cum ultro in continentem legatis missis pacem ab se petissent: IV 27, 5; imperat magnum numerum obsidum, legiones <-nem β> in hiberna mittit <mitti β>: VII 90, 3; statuunt, ut X milia hominum delecta ex omnibus copiis <c> in oppidum mittantur <submittantur β; *Schn.*>: VII 21, 2; in reliquis prouinciis praetores <praetorii *Pighius*> mittuntur <u. CC>: 1, 6, 6; ne ex praetura et consulatu, ut semper, sed <c> per paucos probati et electi in prouinciis mittantur: 1, 85, 9; Cicero . . . quinque cohortes frumentatum in proximas segetes mittit <om. β>, quas inter et castra unus omnino collis intererat <misit *add.* β>: VI 36, 2; — C. Caluiscium Sabinum cum cohortibus V paucisque equitibus in Aetoliam misit: 3, 34, 2; Domitius ad Pompeium in Apuliam peritos regionum . . . cum litteris mittit, qui petant: 1, 17, 1; Caesar . . . in Epirum rei frumentariae causa Q. Tillium et L. Canuleium legatum <-tos f> misit: 3, 42, 3; ne ex his nationibus auxilia in Galliam mittantur: III 11, 3; Caesar . . . trans Rhenum in Germaniam mittit ad eas ciuitates, quas . . . pacauerat, equitesque ah his accessit: VII 65, 4; cognoscit missum in Hispaniam <in II. *add.* *Abd.*; *Dt.*; *om. eodd.*; *Np.*, *Db.*> a Pompeio Vibullium <c> Rufum: 1, 34, 1; Vibullii . . . quem a Pompeio missum in Hispaniam <hispania :> demonstratum est: 1, 38, 1; neque enim sex legiones alia de causa missas in Hispaniam: 1, 85, 6; duabus legionibus missis in ulteriorem Hispaniam cum Q. Cassio . . . progreditur <c>: 2, 19, 1; Caesar . . . duas ibi legiones praesidio relinquit <c>, ceteras in Italiam mittit; ipse ad urbem proficiscitur: 2, 22, 6; tota Italia dilectus habeatur; Faustus Sulla prope <pro praetore *P. Man.*> in Mauretanium mittatur <mittitur O>: 1, 6, 3; mittit in Sardiniam cum legione una Valerium legatum, in Siciliam Curionem pro praetore <c> cum legionibus II <c>: 1, 30, 2; Domitianas enim cohortes protinus a

Corfinio in Siciliam miserat: 1, 25, 2; statimque in Siciliam (Curio) misit, uti . . . equitatus ad se mitteretur: 2, 37, 4; L. Cassium Longinum cum legione thronum . . . atque equitibus CC in Thessaliam <*Abd.*> in thessalum ire *Nahl.*; in thessaliam ire f) . . . misit: 3, 34, 2; — Caesar . . . statim nuntium in Bellouacos ad M. Crassum quaestorem <om. β> mittit: V 46, 1; unam legionem . . . et cohortes V in Eburones . . . misit: V 24, 4; altera ex parte Gabalos proximisque pagos Aruernorum in Heluios, item <in *add.* β> Rutenos Caduroscque ad fines Volcarum Arecomicorum depopulandos mittit (Vercingetorix): VII 64, 6; Caesar postero die T. Labienum legatum cum iis legionibus . . . in Morinos, qui rebellionem fecerant, misit: IV 38, 1; Lucretium Cadureum . . . cum parte copiarum in Rutenos mittit: VII 5, 1; interim Lucretius Cadureus in Rutenos missus eam ciuitatem Aruernis conciliat: VII 7, 1; mandat (Vbiis), ut crebros exploratores in Suebos mittant: VI 10, 3; T. Labienum legatum in Treueros . . . cum equitatu mittit <misit a>: III 11, 1; totius exercitus impedita ad Labienum in Treueros <in *Tr. del. Schambach*> mittit duasque ad eum legiones <c> proficisci iubet: VI 5, 6; ad eum legatos mittunt, qui doceant neque auxilia ex sua ciuitate <ex sua ciuit. aux. β> in Treueros missa neque: VI 9, 6; sibiue ut potestatem faceret in Vbiis legatos mitteud: IV 11, 2; — Ser. Galbam cum legione XII. et parte equitatus in Nantuates <c>, Veragros Sedunosque misit: III 1, 1; quo in numero est T. Terrasidius missus in Esumios <unellos a; unellos sesuuios *fu.*>, M. Trebius Gallus in Coriosolitas <c>, Q. Velauius cum T. Silio <c> in Venetos: III 7, 4; Q. Titurium Sabinum legatum cum legionibus tribus in Venellos <c>, Coriosolitas <c> Lexobiosque <c> mittit: III 11, 4; C. Antistium Reginum in Ambiaretos, T. Sextium in Bituriges, C. Caninium Rebilum in Rutenos cum singulis legionibus mittit: VII 90, 6; ¶ quorum ille precibus permotus castra ex Biturigibus mouet in β; per z; per Boios in *Victh.*; *om. Fr.*, *Db.*> Aruernos uersus: VII 8, 5; in Haeduos mouit castra: VII 53, 3.

quibus (nauiibus) in Britanniam nauigare conserunt: III 8, 1.

ex castello in castellum perducta munitione circumvallare Pompeium instituit: 3, 43, 2; ut nostri perpetuas munitiones ¶ uidebant perductas ex castellis in proxima castella <u. CC>: 3, 44, 4; — incolumem legionem in Nantuates <c>, inde in Allobroges perduxit: III 6,

5; ¶ prius ad continentem uisus <e> est Caesar quam de eius aduentu fama omnino in eas regiones perferretur: 3, 7, 3; iamque Caesaris in Hispania res secundae in Africam nuntiis ac <e> litteris perferbantur: 2, 37, 2; eae res in Galliam Transalpinam celeriter perferuntur: VII 1, 2; ¶ peruenire in castra u. **castra** p. 475 (6 loc.); — quae (naues) omnes incolumes ad <in §> continentem peruenierunt: IV 36, 4; — in fines u. **finis** p. 1305 (7 loc.); — certior factus est in hiberna peruentum: V 25, 5; pauci . . . incertis itineribus per siluas ad T. Labienum legatum in hiberna perueniunt: V 37, 7; — sex milium circuitu in oppidum peruenit <-niunt Nhl; u. CC>: 2, 24, 4; — — qui (Attius Varus) . . . protinus ex fuga in Africam peruenerat: 1, 31, 2; per fines Marrucinorum, Frentanorum, Larinatum in Apuliam peruenit: 1, 23, 5; cum (P. Crassus) in Aquitaniam peruenisset: III 20, 1; in Ciliciam <scilicet a'> atque inde Cyprum peruenit (Pompeius): 3, 102, 5; Caesar . . . ab urbe proficiscitur atque in ulteriorem Galliam peruenit: 1, 33, 4; ¶ Caesar postquam Pompeium ad Asparagium esse cognouit, eodem cum exercitu profectus . . . tertio die <maedoniam add. O.; del. Forehh.; in Macedoniam add. I rec.; Np.> ad Pompeium peruenit: 3, 41, 1; ¶ ut pauci milites patresque <e> familiae . . . recepti in Siciliam incolumes peruenirent: 2, 44, 1; Cassius in Thessaliam cum legione peruenit: 3, 35, 2; Pompeius paucis post diebus in Thessaliam peruenit: 3, 82, 1; — postero die in Neruius peruenit: V 38, 2; dum omnibus fortunis sociorum consumptis in Santonos Heluetii peruenirent: I 11, 6; ¶ reliqui se <CC> in flumen praecipitauerunt: IV 15, 2; plerique . . . ex X pedum munitione se <e> in fossas praecipitabant <P. Mamut.; praecipitant eodl.>: 3, 69, 3; ¶ in regnum praemisit: 2, 44, 2 u. remittere; — quem (Commium) supra demonstraueram a Caesare in Britanniam praemisum: IV 27, 2; C. Fabium legatum cum legionibus III . . . in Hispaniam praemittit: 1, 37, 1; Caesar legiones in Hispaniam praemisit <praeterm. l> [ad] VI [milia], auxilia peditum V milia <e>, equitum III milia <u. CC>: 1, 39, 2; eum (Milonem) in Thurinum ad sollicitandos pastores praemisit: 3, 21, 4; ¶ in primam aciem processit: II 25, 2; ¶ cum matres familiae repente in publicum procurrerunt <procurrerant §>: VII 26, 3; calones in proximum <e> tumultum procurunt: VI 40, 1; ¶ Caesar exercitum in aciem aequum in locum produxit: 3, 56, 1; omnes . . . Domitium

productum in publicam circumsistunt: 1, 20, 5; ¶ Crassus in fines Vocatum et Tarusatum profectus est: III 23, 1; ipse cum legionibus expeditis III et equitibus DCCC in fines Treuerorum proficiscitur: V 2, 4; T. Labienum cum legionibus tribus ad Oceanum uersus in eas partes, quae Menapios attingunt, proficisci iubet: VI 33, 1; censebat, ut Pompeius in suas prouincias proficisceretur: 1, 2, 3; proficiscatur Pompeius in suas prouincias: 1, 9, 5; — isdem temporibus C. Curio in Africam profectus ex Sicilia . . . duas legiones . . . transportabat: 2, 23, 1; P. Crassum cum cohortibus legionariis duodecim et magno numero equitatus in Aquitaniam proficisci iubet: III 11, 3; Caesar . . . tamen in Britanniam proficisci contendit <cont. prof. §>: IV 20, 1; quos (Morinos) Caesar in Britanniam proficiscens pacatos reliquerat: IV 37, 1; ipse in citeriorem Galliam ad conuentus agendos profectus est: I 54, 3; in Transalpinam Galliam profectus est: VII 6, 1; in Hispaniam proficisci constituit: 1, 30, 1; cum . . . in hieme in <om. A Q §> Illyricum profectus esset: III 7, 1; ipse <e> . . . in Illyricum proficiscitur: V 1, 5; ipse . . . in Italiam profectus est: II 35, 3; cum in Italiam proficisceretur Caesar: III 1, 1; Caesarem (se) arbitrari profectum in Italiam <italia §>: V 29, 2; in Italiam ad conuentus agendos profectus est: VI 44, 3; Caesar, ut constituerat, in Italiam ad conuentus agendos proficiscitur: VII 1, 1; (3, 33, 2 u. §) iter;) Cn. Domitium Caluinum cum legionibus duabus . . . et equitibus D in Macedoniam proficisci iussit: 3, 34, 3; — Ambiorix statim cum equitatu in Aduatucos . . . proficiscitur: V 38, 1; ipse (Vercingetorix) in Bituriges proficiscitur: VII 5, 1; L. Plancum cum legione ex Belgio celeriter in Carnutes proficisci iubet: V 25, 4; ipse in Haeduos proficisci statuit: VII 33, 2; in Haeduos proficiscitur: VII 90, 1; in Heluios proficiscitur: VII 8, 1; ipse cum legionibus expeditis quinque in Menapios proficiscitur: VI 5, 6; ipse cum omnibus copiis in Morinos proficiscitur: IV 21, 3; eodem die cum legionibus in Senones <senonas §> proficiscitur magnisque itineribus eo peruenit: VI 3, 6; Labienum cum duabus <e> legionibus et equitatu in Sequanos proficisci iubet: VII 90, 4; ipse in Treueros proficiscitur: VI 6, 4; Brutum . . . classi . . . praeficit et, cum primum possit <e>, in Venetos proficisci iubet: III 11, 5; ¶ quorum pars in Arduennam siluam, pars in continentes paludes profugit: VI 31, 2; ille (Cotta) perterritus . . . ex Sardinia in Africam profugit: 1, 30, 3; qui eius <e> consilii principes fuissent . . . in Bri-

tanniam profugisse: II 14, 4; ¶ cum illi (hostes) aut ex arido aut paulum in aquam **progressi** . . . tela coierunt: IV 21, 3; — neque nostros in locum iniquiorem progredi pugnandi causa uiderunt: II 10, 4; (milites) in locum iniquum **progressi** . . . hostes . . . in fugam coniecerunt (c): II 23, 2; milites . . . in locum iniquum progrediuntur: I, 45, 2; — equitesque in ulteriorem portum progredi . . . iussit: IV 23, 1; — progressus in Nitiobrogas et Gabalos ab utrisque obsides accipit (c): VII 7, 2; ¶ quidam . . . Gallus . . . seni ac piis traditas glebas in ignem e regione turris proiebat: VII 25, 2; ¶ quod (Caesar) in Italiam Illyricumque properabat: II 35, 2; ¶ quae (naues) necessario . . . in altum prouectae continentem petierunt (c): IV 28, 3.

erant qui censerent de tertia uigilia in Castra Cornelia recedendum: 2, 30, 3; ¶ se **recipere** in castra u. **castra** p. 475 sq. (19 loc.); — qui se ex fuga in finitimas ciuitates (b; om. O.) recepisse dicerentur: 3, 102, 6; — legio . . . locum non (c) tenuit atque in proximum collem sese recepit (recipit f): I, 44, 5; — uti . . . in iugo insistere (c) et se inde in currus citissime recipere consuerint: IV 33, 3; — illa pars . . . post fugam suorum se trans Rhenum in fines Sugambrorum receperat: IV 16, 2; Caesar . . . se in fines Vbiorum recepit: IV 19, 1; — nacti enim spatium (nostri) se in loca superiora receperunt: I, 51, 6; — qui (Heluetii) in montem sese receperant: I 25, 6; alteri se, ut coeperant, in montem receperunt, alteri ad . . . carros suos se contulerunt (u. CC): I 26, 1; — se in castra munitionesque (se intra munitiones β) suas recipiunt: III 6, 3; se in antiquas munitiones recepit (Pompeius): 3, 54, 2; — magno numero nauium adpulso . . . sua deportabant omnia (c) seque in proxima oppida recipiebant: III 12, 3; qui ab (c) Alesia (c) processerant, maesti prope uictoria desperata se in oppidum receperunt: VII 80, 9; celeriter Domitiani a ponte repulsi se in oppidum receperunt: I, 16, 3; equitatu . . . omni fere incolumi, quod se per (quod semper al) litora celeriter in oppidum recepit (recipit alh): 2, 26, 4; qui omnes discessu Curionis multaque praeterea per simulationem uulnerum ex castris in oppidum propter timorem sese recipiunt: 2, 35, 6; — Caesar . . . persequendum sibi Pompeium existimauit, quascumque in partes (quascumque a) in parte al se (om. Oh^u) ex fuga recepisset: 3, 102, 1; — duo (nauigia) . . . sese in portum receperunt: 2, 22, 4; quo cognito (Calenus) se in portum

recepit (recep. Of): 3, 14, 2; — diebusque e post paucis se in regnum cum omnibus copiis recepit: 2, 44, 3; — cum se illi identidem in siluas ad suos reciperent: II 19, 5; comperit Suebos sese (se β) in siluas recepisse: VI 29, 1; — — Caesar . . . se in (om. Al) Galliam recepit: IV 19, 4; — — ut eos (equites) . . . in medium reciperent agmen: I, 79, 5; — receptisque omnibus in una castra legionibus . . . iubet: 3, 82, 1; — copias omnes, quas oppido conlocauerat, in oppidum recipit (β; Pr.: recepit z; *rell. edd.*): VII 71, 8; ¶ in eandem partem, ex qua uenerat, rediit (c): 3, 37, 4; ¶ **reducere** in castra u. **castra** p. 476 (11 loc.); — eo celeriter collecto negotio rursus in hiberna legiones reduxit: VI 3, 3; — Varus . . . de tertia uigilia silentio exercitum in oppidum reducit: 2, 35, 7; — is (Acilius) naues nostras interiorem in portum (Cluac.; partem codd.) post oppidum reduxit: 3, 39, 2; — (hi omnes) Ptolomaeum patrem in regnum reduxerant: 3, 110, 6; — cum in Italiam, ex qua profectus sum, redactus existimabor bello perfecto: 3, 18, 4; — — Vercingetorix rursus in Bituriges exercitum reducit (reduxit β: VII 9, 6; Indutiomarus . . . noctu profugit copiasque omnes in Treueros reducit: V 53, 2; ¶ captique eius refertur in (ad ab) castra: V 58, 6; Petreius atque Afranius oblata facultate in castra sese referunt: I, 72, 5; ii, qui uulnera acceperant neque acie excedere neque in locum tutum referri poterant: 2, 44, 7; relatis in publicum cornibus . . . magnam ferunt laudem: VI 28, 3; pecunias monumentaque, quae ex fano Herculis confata erant in priuatum (C) domum, referri in templum iubet: 2, 21, 3; ¶ multi praeterea in finitimas ciuitates refugerunt: 3, 99, 3; L. Domitius ex castris in montem fugiens . . . ab equitibus est interfectus: 3, 99, 4; nostri ueterani in portum fugiebant: 3, 24, 2; ¶ reliqui in oppidum reiecti sunt: II 33, 5; eos, qui eruptionem tulerant, in oppidum receiebant: 2, 2, 6; ¶ interea suos remigrare in agros (in agr. remigr. β) iusserunt: IV 24, 7; trans Rhenum in suos uicos remigrauerant (uerunt Alh): IV 4, 6; ¶ partemque legionum in castris Pompei remanere iussit, partem in sua castra remisit: 3, 97, 3; Caesum Fabium cum sua legione remittit in hiberna (cum leg. in sua rem. lib. β: V 53, 3; Iuba . . . paucos electos in regnum remisit (praemisit Hartz): 2, 44, 2; — Antonius . . . plerasque naues in Italiam remittit ad reliquos milites equitesque transportandos: 3, 29, 2; ¶ repulsus in

oppidum tamen . . . (Adiatunus) impetrauit: III 22, 4; (nostri) multis interfectis reliquos infecta re in oppidum repulerunt: 2, 14, 6; nostri celeriter arma ceperunt eosque in silnas repulerunt: III 28, 4; ¶ orant atque obsecrant, ut in Siciliam nauibus reportentur: 2, 43, 1; ¶ doluisse se, quod . . . erepto . . . semenstri imperio in urbem retraheretur: 1, 9, 2; ¶ (equites) incolumes . . . eodem ponte in castra reuertuntur: 1, 55, 3; iurauit se nisi victorem in castra non reuersurum: 3, 87, 6; eas (legiones), quas secum duxerat, . . . in castra reuerti iussit: 3, 98, 3; Heluetios, Tulingos, Latonicos <e> in fines suos, unde erant profecti, reuerti iussit: 128, 3; cum in eum locum, unde erant egressi <progressi β>, reuerti coeperant: V 35, 3; ita re infecta in oppidum reuenterunt: VII 82, 4; Lentulus ut in oppidum reuerti liceat petit: 1, 22, 6; (Galba) postero die . . . in provinciam reuerti contendit: III 6, 4; postulare, ut Caesar Arimino excederet atque in provinciam reuenteretur: 1, 11, 1; illi (Germani) omnia experti . . . reuerti se in suas sedes regionesque simulauerunt: IV 4, 4; — conuentibusque <e> peractis in citeriorem Galliam reuertitur atque inde ad exercitum proficiscitur: V 2, 1; Caesar in Galliam reuenteretur, Arimino excederet . . . ; quae si fecisset, Pompeium in Hispanias iturum: 1, 10, 3; ¶ etsi (Caesar) multis necessariisque rebus in Italia <ia O> reuocabatur: 2, 18, 7.

longas naues, quibus Caesar exercitum transportandum curauerat quasque in aridum subduxerat: IV 29, 2; Caesar suas copias in proximam collem subducit: 122, 3; copias suas Caesar in proximum collem subducit: 124, 1; ¶ ex reliquis duas <e> in stationem cohortes <e> succedere . . . iussit: IV 32, 2; ¶ summittere: VII 21, 2 u. mittere (in oppidum); summissis in eundem locum cohortibus: 1, 45, 8.

raros milites . . . ex maioribus eastris in minoram traducit: VII 45, 7; magni interesse arbitratur quam primum . . . cohortes . . . ad se in castra traducere: 1, 21, 1; quattuor biremes subiectis scutulibus <CC> impulsas uectibus <u. CC> in interiorem portum <Ciacc.; partem codd.: Np., Dt.> traduxit: 3, 40, 4; — eundem (Curionem) . . . protinus in Africam traducere exercitum iubet: 1, 30, 2; id esse consilium Caesaris, ut . . . hos omnes in Britanniam traductos necaret: V 6, 5; ne quam multitudinem hominum amplius trans Rhennum in Galliam (ingaliam B) traduceret: 135, 3; quod multitudinem Germanorum in Galliam traducat: 144, 6; ¶

transcendere in hostium naues contende-
bant: III 15, 1; in hostium naues transcende-
bant: 1, 58, 4; ¶ constituunt . . . in Celti-
beriam bellum transferre: 1, 61, 2; disciplina
in Britannia reperta atque inde in Galliam
translata esse <e> existimatur: VI 13, 11; ¶
qui (Boi) trans Rhennum incoluerant et in agrum
Noricum transierant: 15, 4; ne propter boni-
tatem agrorum Germani . . . *ex suis finibus
in Heluetiorum fines transirent: 128, 4; nemi-
nem postea belli inferendi causa in Britanniam
transiturum confidebant: IV 30, 2; si se inuito
Germanos in Galliam transire non aequum
existimaret: IV 16, 4; ut, . . . si in Italiam
(Pompeius) transiret <transire s>, . . . Italiae
subsidio proficisceretur: 3, 78, 4; ¶ qui
nuper in Galliam transportati essent: 137,
2; 2, 23, 1 u. proficisci in Africam.

ipse equo in oppidum uectus <inuectus
Ciacc.> . . . constituit: 2, 44, 3; ¶ uenire
in castra u. **castra** p. 476 sq. (5 loc.); cum
C. Volusenus missus cum equitatu ad <in β>
castra uenisset: VI 41, 2; — ex qua (ciuitate)
Mandubracius adulescens Caesaris fidem secutus
ad eum in continentem <Galliam add.
codd.; ead.; del. Ciacc.> uenerat: V 20, 1; —
cum in fanum uentum esset: 3, 33, 1; —
uenit magnis itineribus in Neruiorum fines:
V 48, 2; — quod . . . alio se <e> in hiberna
consilio uenisse (Galba) meminerat: III 6, 4;
diebus quindecim, quibus in hiberna
uentum est: V 26, 1; — qui cum . . . Pompeium
sequerentur atque in insulam uenissent:
3, 102, 7; — uenitur in eum locum, quem
Caesar delegit: 1, 84, 2; — praeterea se ne-
que sine exercitu in eas partes Galliae uenire
audere, quas Caesar possideret, neque: 134,
3; — (naues) uento tenebantur, quo minus in
eundem portum uenire possent: IV 22, 4; —
cur in suas possessiones ueniret? 144, 8; —
quod prius in tumulum Afraniani uenerat:
1, 43, 5; — — cum (Tubero) in Africam
uenisset: 1, 31, 2; hic (Quintilius Varus) dimis-
sus a Caesare in Africam uenerat: 2, 28, 1; cum
(Caesar) in Asiam uenisset: 3, 105, 1; post
diem quartum quam est in Britanniam uen-
tum: IV 28, 1; in Galliam magnam eorum
multitudinem uenire populo Romano pericu-
losum uidebat: 133, 3; se prius in Galliam
uenisse quam populum Romanum: 144, 7;
cum uideret Germanos tam facile impelli, ut
<e> in Galliam uenirent: IV 16, 1; (V 20, 1 u.
s. in continentem;) cum Caesar in Galliam
uenit: VI 12, 1; eodemque tempore Domitius in
Macedoniam uenit: 3, 36, 1; cum . . . Scipionem

.. in Macedoniam uenisse constaret: 3, 57, 1; isdem fere temporibus Cassius cum classe Syrorum et Phoenicum et Cilicum in Siciliam uenit: 3, 101, 1; — — postquam (Caesar) ex Menapiis in Treueros uenit: VI 9, 1; ¶ eum pars hominum in agris remaneret, pars etiam in castra uentitaret: IV 32, 1.

β) aliis: abdere u. **abdo** B. a) p. 41 (9 loc.): ¶ (quos una cum pueris mulieribusque in aestuariis ac paludibus coniectos <collectos X; Schn., Db.> dixeramus: II 28, 1; auxiliis in mediam aciem coniectis <adik; collectis h; collectis x>: III 24, 1;) ¶ ipsum ... sororem ex matre et propinquas suas nuptum in alias ciuitates conlocasse: I 18, 7; ¶ coactus est ... legiones ... in plures ciuitates distribuere: V 24, 1; magnum numerum ex Thessalia ... supplementi nomine in legiones distribuere: 3, 4, 2; ¶ id autem est iugum directum emineus in mare: 2, 24, 3; ¶ concilio ... in eum locum Galliae indicto: VI 44, 1; ¶ his rebus in Italiam (Italia a) Caesari <c> nuntiatis: VII 6, 1; ¶ perferre u. **xx** perferre; ¶ facile erat ex castris C. Trebonii ... prospicere in urbem: 2, 5, 3; ¶ L. Cotta legatus omnes cohortes ordinesque adhortans in <om. β> aduersum <aduersus β> os <hos β> funda uulneratur: V 35, 8.

β) ex subst.: aditus uiasque in Suebos perquiri: VI 9, 8; ¶ cuius frater Moritasgus aduentu in Galliam Caesaris cuiusque maiores regnum obtinuerant <moritasgus ante cuiusque mai. r. obt. ante aduentum caes. in galliam a>: V 51, 2; ¶ fit celeriter concursus in praetorium: 1, 76, 1; ¶ magna coacta manu in prouinciam Narbonem uersus eruptionem <irruptionem Hart> facere contendit (Lucretius): VII 7, 2; ¶ non potest esse propter angustias nauibus introitus in portum: 3, 112, 4; ¶ iterque (Pompeius) ex Macedonia in hiberna Apolloniam Dyrrachiumque habebat: 3, 11, 2; quia proximum iter in ulteriorem Galliam per Alpes erat: I 10, 3; ipse iter in Macedoniam parare incipit paucisque post diebus est profectus: 3, 33, 2; Pompeius per Candauiam iter in Macedoniam expeditum habebat: 3, 79, 2; — iter facere u. **facio** p. 1270 iter facere in et per ... in (6 (8) loc.): ¶ ut ... et tutius et facilius in Siciliam receptus daretur: 2, 30, 3; ¶ ut ... id morari reditum in Italiam uideretur: 3, 82, 2; ¶ quod inde erat breuissimum in Britannium traiectus: IV 21, 3; quo ex portu commodissimum in Britanniam traiectum <trans-

missum *Hotom.* esse cognouerat: V 2, 3; pari spatio transmissus atque ex Gallia est in Britanniam: V 13, 2; ¶ uia: VI 9, 8 u. aditus.

b) = ἠρόζ (significat alqd alqo conuersum esse (Richtung)): x) suspensum est **xx** ex uerbis: a) in (alteram, contrariam, eam *cell.*) partem, in (omnes *cell.*) partes: alique aliam in partem perterriti ferebantur: II 24, 3; ¶ in alteram partem item cohortandi causa profectus pugnantibus occurrit: II 21, 4; ¶ alter conuersus in contrariam partem erat uallus: 3, 63, 2; — erat enim iter a proposito diuersum, contrariamque in <om. a> partem iri <iri in partem h> uidebatur: 1, 69, 1; — quibus disclusis atque in contrariam partem reuinctis tanta erat operis firmitudo: IV 17, 7; ¶ iam conuersis in eam partem nauibus, quo <in quam β> uentus ferebat, tanta subito malacia ... exstitit: III 15, 3; — cohortes ... secum in eam partem proficisci ... iussit: IV 32, 2; ¶ has (linitres) magno sonitu remorum incitatas in eandem partem mittit <mitt. in eand. p. β>: VII 60, 4; ¶ legationes in omnes partes circummittuntur: VII 63, 1; — Suebos ... nuntios in omnes partes dimisisse <missis B>: IV 19, 2; barbari nuntios in omnes partes dimiserunt: IV 31, 5; speculatoribus in omnes partes <omnem partem β> dimissis: V 49, 8; nuntios legationesque in omnes partes dimittebant: V 53, 4; Caesar ... magno coacto *equitum* numero ex finitimis ciuitatibus in omnes partes dimittit: VI 13, 1; saepe in eum locum uentum est tanto in omnes partes dimisso <Paul: diuiso *codl.*: *edd.xx decurrere; ¶ (eos incusant), quod aut quam in partem aut quo consilio ducerentur sibi quaerendum ... putarent: I 10, 1; — ferre: III 15, 3 u. s. in eam partem; ¶ licere illis incolumibus ... quaequamque in <β> <om. x> partes uelint sine metu proficisci: V 14, 6; ¶ (in ullam partem: 2, 17, 2 u. C. b) x) **xx**) in ullam partem; ¶ in Rhodanum influit in-*

credibili lenitate, ita ut oculis in utram partem fluat indicari non possit: I 12, 1.

b) c. aliis subst.: ne de improviso aut noctu ad *AM*; aut *BM* (i); in β munitiones hostium (c) multitudo aduolare: VII 72, 2; ¶ ut (CC) commutato consilio iter in prouinciam conuerteret: VII 56, 2; subito se ad Cassium Longinum in Thessaliam conuertit: 3, 36, 2; ¶ magno esse usui posse, si haec esset in altitudinem turris elata: 2, 8, 3; ¶ Nernii . . teneris arboribus incisis atque inflexis (c) crebrisque (c) in latitudinem ramis enatis (om. β) et rubis sentibusque interiectis edecerant, ut: II 17, 1; ¶ panes, cum in colloquiis Pompeiani famem nostris obiectarent, uulgo in eos iaciebant: 3, 18, 2; ¶ ex eo loco III caetrorum cohortes in montem, qui erat in conspectu omnium excelsissimus, mittit: I, 70, 4; ¶ perducere: 3, 43, 2; 41, 1 u. a) z) zz) perducere; ¶ Belgae . . spectant in septentriones (c) et orientem solem: II 6.

β) ex subst.: a) aliam, quam, quameumque in partem; ac rursus aliam in partem fugam aliam partem fuga *Ciace* petebant: II 21, 1; ¶ quam in (in quam β) partem Romani impetum fecerint, cedant: V 34, 3; — puluerem maiorem . . in ea parte uideri, quam in partem legio iter fecisset: IV 32, 1; uideant, quas in partes hostes iter faciant: I 15, 1; ¶ hi quameumque in partem impetum fecerant, hostes loco cedere cogebant: 2, 41, 4.

b) c. aliis subst.: despectus u. **despectus A.** p. 871 sq. (3 loc.).

γ) ex adiect.: I. Plancus . . locum capit superiorem diuersamque aciem in duas partes (in duas partes *glossoma uidetur Ciace*) constituit, ne ab equitatu circumueniri posset: I, 40, 5.

β) absol.: in altitudinem u. **altitudo** p. 244 A. e) et B. e) et C. (7 + 2 + 1 loc.); ¶ (minus horis tribus milium pedum (c) XV in circuitu (circuitum z; *Fr.*) munitionem perfecerunt (decem milium in circuitu munitionem pedum XV perfecerunt β): V 42, 4; ¶ (in frontem: II 8, 3 et VII 23, 2 u. 2. A. b) in fronte; ¶ qui (fines) in longitudinem milia passuum CCXL in latitudinem CLXXX patebant: I 2, 5; quae castra . . . amplius milibus passuum octo in latitudinem patebant: II 7, 1; (collis) tantum aduersus in latitudinem patebat, quantum loci acies instructa occupare (c) poterat: II 8, 3; praeruptus locus erat . . . ac tantum in latitudinem patebat, ut tres in-

structae cohortes eum locum explerent: I, 45, 4; erat eo loco fossa pedum (pedes z) XV et uallum contra hostem in altitudinem pedum (pedes f) X, tantundemque eius ualli agger in latitudinem (altitud. *NO*) patebat: 3, 63, 1; — una ex parte leniter adcliuis aditus in latitudinem (altitudinem z) non amplius ducentorum (c) pedum relinquebatur: II 29, 3; fossas pedum (pedes l) XXX in latitudinem complures facere instituit: I, 61, 1; ¶ qui (fines) in longitudinem (-ine a) milia passuum CCXL in latitudinem CLXXX patebant: I 2, 5; quae (Arduenna silua) . . . milibus . . . amplius quingentis (CC) in longitudinem patet: VI 29, 4; aute id (c) oppidum planities circiter milia passuum III in longitudinem patebat: VII 69, 3; quam (planitiem) . . . tria milia passuum in longitudinem (in long. om. β) patere supra demonstraui: VII 70, 1; quam (planitiem) in longitudinem III (quattuor z; tria *B*) milia passuum (mil. pass. III β) patere demonstraui: VII 79, 2; — ab oppido autem decliuis locus leni (c) fastigio uergebat in longitudinem (-ne *hl*) passus (c) circiter CCCC: I, 45, 5; — hoc (latus) (huic β) milia passuum octingenta in longitudinem esse existimatur (arbitrantur β): V 13, 6; partem ultimam pontis . . . in longitudinem pedum ducentorum rescindit: VI 29, 2; trabes directae † perpetuae (XIII pedum *R. Menge*) in longitudinem paribus interuallis, distantes inter se binos pedes, in solo conlocantur (u. *CC*): VII 23, 1; a medio fere colle in longitudinem (β ; longitudine z), ut natura montis ferebat, ex grandibus saxis sex pedum murum . . . praeduxerant (Galli: VII 46, 3; storias autem ex tunibus ancorariis tres in (ad *Paul*) longitudinem parietum turris latas III pedes fecerunt: 2, 9, 4; haec insula . . . a superioribus regibus (c) in longitudinem passuum DCCCC in mare iactis molibus angusto itinere *ut ponte cum oppido coniungitur: 3, 112, 2.

B. de tempore; significat a) pertinere (duci) alqd usque in certum tempus; prope in noctem rem deduxerant (z; duxerant *O; Np., Dt.*): 3, 51, 7; — bellum in hiemem ducere cogitabant: I, 61, 3; — optimum factu esse duxerunt . . . rem in hiemem producere: IV 30, 2.

b) alqd in certum tempus constitui, differri, sim.: in tertium annum projectionem lege confirmant (conferunt *Kveicu*; constituunt *Prammer*): I 3, 2; ¶ in (posterum, certum, longiorem) diem u. **dies** p. 903 e)

et p. 904 e) γ) (1 + 2 loc.); ¶ naues duae tardius cursu confecto in noctem coniectae . . . in ancoris constiterunt: 3, 28, 1; ¶ (in praesentia u. 2. B. a) in praesentia; ¶ in aliud tempus differre, reseruare u. **alius** p. 233 (uers. 9—14) (3 loc.).

e) pertinere alqd per longius (futuri) temporis spatium: (Dumnorigem) complures (in complures H. Gilbert) annos portoria . . . redempta habere: I 18, 3; ¶ (ex litteris Caesaris dierum <N; Frig., Db.; dies codd.; Schn., Xp., Hohl.; in dies Hl.) quindecim supplicatio decreta est: II 35, 4; ¶ frumentum his <c> in locis in hiemem prouisum non erat: IV 29, 4; ¶ quanta . . . in perpetuum sui liberandi facultas daretur: IV 31, 5; hortaturque, ne sui in perpetuum liberandi atque ulciscendi Romanos . . . occasionem dimittant: V 38, 2; hanc adepti victoriam in perpetuum se fore victores confidebant: V 39, 4; ¶ laudat Pompeius <CC> atque in posterum confirmat: I, 3, 1; tribuitis <CC> quibusdam populis <c> priuatisque praemiis reliquos in posterum bona spe complet: 2, 21, 2; ¶ (in praesentia u. 2. B. a) in praesentia; ¶ monet, ut in reliquum tempus omnes suspensiones uitet: I 20, 6; quo diligentius in reliquum tempus a barbaris ius legatorum conseruaretur: III 16, 4; magni interesse etiam in reliquum tempus ad opinionem Galliae existimans tantas uideri Italiae facultates, ut: VI 1, 3.

d) ni distributius; z) in dies u. **dies** p. 903 e) (6 loc.).

β) alia: magistratus ac principes in annos singulos gentibus cognationibusque hominum . . . quantum . . . uisum est agri attribuunt: VI 22, 2; quid <c> in annos singulos uectigalis populo Romano Britannia penderet constituit: V 22, 4; — palam de praemiis . . . contendebant in annosque consulatum definiebant: 3, 82, 4; — ibi per certos exploratores in singula diei tempora quae ad Auaricum gererent <c> cognoscebat: VII 16, 2.

e) in dies = certis pensionibus: legem promulgauit, ut sexenni die <P. Manut.; sexies semi dies codd.; semisse in dies Lips.; J. P. Gronouius; sex pensionibus Abl.> sine usuris creditae pecuniae soluantur: 3, 20, 4.)

C. transl.; a) finem et terminum significat (= A. a); pendet ex uerbis (cf. d) et e); in paene in conspectu exercitus nostri . . . liberorum in seruitutem abduci . . . non debuerint: I 11, 3; ¶ multo illa grauius aestimari <c> debere <c> liberos, coniuges in seruitutem abstracti: VII 11, 10; bona ciuium

Romanorum diripiunt, caedes faciunt, in seruitutem abstrahunt: VII 42, 3; ¶ reliquos omnes obsidibus . . . traditis in deditioem accepit: I 28, 2; armisque . . . traditis in deditioem Suesionem accepit: II 13, 1; ¶ in eam se consuetudinem adllexerunt abduxerunt BM), ut: IV 1, 10; (si ab <c> re frumentaria Romanos excludere aut atque I det. adductos inopia <in inopiam I det. in <c> provinciam <c> expellere <c> possent u. CC): VII 55, 9; ¶ in fugam coicere u. **coicio** p. 599 β) (13 loc.); — (IV 27, 4 u. conferre: ¶ eius rei culpam in multitudinem contulerunt β; coniecerunt z; ead.; IV 27, 4; qui suum timorem in rei frumentariae simulationem <subuentionem Kraff.; u. CC> angustiasque itineris conferrent <conferret X>: I 40, 10; ¶ et sua sponte multi in disciplinam conueniunt et a parentibus propinquisque mittuntur: VI 11, 2; ¶ num tu harum rerum natura accidere arbitraris, quod unam terram ac plures terras . . . dicamus, neque quadrigas in unam nominis figuram redigere neque harenam multitudinis appellatione <in multitudine appellationem Gron.> conuertere possimus? ap. Gell. XIX 8, 8; (cum hostium acies a sinistro cornu pulsa atque in fugam coniecta <Bβ; conuersa z; ead.> esset: I 52, 6; ¶ in fugam dare u. **do** p. 917 B. (3 loc.); ¶ neque ab eo prius Domitiani milites discedunt quam in conspectum <conspectu a> Caesaris deducatur: I, 22, 2; u. praeterca **deduco** p. 837 z) β) d) β) β) (3-4) † 3 loc.); ¶ sese suas exercitusque fortunas in dubium non deuocaturum: VI 7, 6; ¶ se Remis in clientelam dicebant <dicebant MCA.: VI 12, 7; sese in seruitutem <in seruit. sese β; dicant <addicunt Aim.> nobilibus: VI 13, 2; ¶ (exposuit) quam in fortunam quamque in amplitudinem † deduxisset <deduxisset Mada.; in eam fort. amplitudinemque duxisse β>: VII 51, 4; ¶ quae opinio erat edita in uulgus: 3, 29, 3; ¶ (educere: VII 51, I u. ducere) ¶ postea quam in uulgus militum elatum est: I 46, 4; quod neque in uulgum <uulgus P. Harre, recte, ni fallor> disciplinam offerri uelint neque: VI 14, 4; ¶ non nullae cohortes in agmen Caesaris, aliae <c> in equites incidunt: I, 21, 4; (Valerius) in ipsum Caesarem hostes <c> equitatu <c> persequentem incidit: I 53, 5; (Lentulus Spinther) relictus in itinere cum paucis incidit in Vibullium Rufum: I, 15, 1; ut (Basilus) in ipsum (Ambiorigem) incautum etiam atque imparatum incidere: VI 30, 2; ¶ ut . . . omnes . . . et animo et opibus in id bellum incumberent.

VII 76, 2: ¶ M. Marcellus, ingressus in eam orationem non oportere . . . referri: 1, 2, 2; quem ingressum in sermonem Pompeius interpellauit: 3, 18, 3: ¶ totus et mente et animo in bellum bello A(Q) Treuerorum et Ambiorigis insistit: VI 5, 1: ¶ eos extra ordinem in senatum legendos curauerat: 3, 59, 2: ¶ in aciem mittere: 2, 41, 2 u. C. b) 3) xx) 3) b) immittere;) mittere in disciplinam: VI 14, 2 u. conuenire: ¶ qui dicerent se suaque omnia in fidem atque in om. 3) potestatem populi Romani permittere: II 3, 2: ¶ Q. Fulginius (primus hastatus), qui propter eximiam uirtutem ex inferioribus ordinibus in eum locum peruenerat: 1, 46, 4; (Morini) omnes e fere e in potestatem Labieni peruenerunt (uenerunt 3: IV 38, 2; demonstrauimus L. Vibullium (e) Rufum . . . bis in potestatem peruenisse Caesaris: 3, 10, 1; eum iam ille urbanas res uirtute Cn. Pompei commodiorem in statum peruenisse intellexeret: VII 6, 1; ut res publica in hunc statum perueniret: ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 2; magnum in timorem Afranios Petreiusque peruenerunt: 1, 61, 2; ¶ prolium prodire: 3, 86, 2 et in aciem producere: 3, 56, 1 u. e) proliore, producere; ¶ matres familiae . . . liberos . . . in conspectum proferre coeperunt: VII 48, 3; ¶ proficisci in proelium, pugnam u. e) proficisci; ¶ quos . . . postea in parem (partem X) iuris libertatisque conditionem (conditione X) atque ipsi erant receperunt: 1, 28, 5; seque in dedicationem ut recipiat petunt: III 21, 3; sese eos in fidem recepturum et conseruaturum: II 15, 1; quibus adductis eos in fidem recepit (recipit af: haec omnia om. h): IV 22, 3; orabant (e), ut se in seruitutem receptos cibo iuuarent: VII 78, 4: ¶ num tu harum rerum natura accidere arbitraris, quod unam terram ac plures terras . . . dicamus, neque quadrigas in unam (2) nominis figuram redigere . . . possumus? ap. Tiell. XIX 8, 8; — certior factus est omnes eas ciuitates in dicionem (3; Np., Dt.; dedicationem z: rell. ebl. potestatemque populi Romani esse redactas (red. esse 3: II 34; quod eo oppido recepto ciuitatem Biturigum se in potestatem redacturum confidebat: VII 13, 3; habendum fortunae gratiam . . . quod finitimas frumentariasque prouincias in potestatem redegressit: 3, 73, 3; — Haednos a (e) Caesare in seruitutem redactos omnes (omnes red. 3) indignitates contumeliasque perferre: II 14, 3: ¶ cum communibus inimicis in gratiam redierat: 1, 4, 4; ut non solum in pristinum statum redissent, sed: VII 54, 4;

¶ ut tribunos plebis . . . expulsos in suam dignitatem restitueret: 1, 22, 5; centuriones in priores ordines (in pr. ord. Ciacc.: ampliores ordines 3; ampliori ordini Lips.), equites Romanos (eq. R. ahlf); tribunos Ciacc. in tribunum restituit honorem: 1, 77, 2; quod eorum aduentu . . . Diuicius frater in antiquum locum gratiae atque honoris sit restitutus: I 18, 8; — praetoribus tribunisque (e) plebis rogationes ad populum ferentibus non nullos ambitus Pompeia lege damnatos . . . in integrum restituit: 3, 1, 4: ¶ numquam se amisso exercitu . . . in eius (Caesaris) conspectum reuersurum confirmat: 2, 42, 4; ¶ Sequani principatum dimiserant (CC); in eorum locum Remi successerant: VI 12, 7; ¶ sese paratos esse . . . L. Domitium niuum eius potestati (in eius potestatem Ohl) tradere: 1, 20, 5; ne se in seruitutem Romanis traderent: 1, 51, 3: ¶ quorum (centurionum) non nulli ex inferioribus ordinibus reliquarum legionum uirtutis causa in superiores erant ordines huius legionis traducti: VI 40, 7; ¶ per Treueros uenisse (eum) Germanis (e) in amicitiam cognouerat: VI 5, 4; — quod per eum in collegium pontificum uenerat: 1, 22, 4; — neque ullum laborem . . . despiciens † neque (ne quod Oul.; Np., Db.) subsidium expectans, si in Caesaris complexum (expectanti Caesari in conspectum Np., Db.) uenire posset: 3, 8, 4; — ut in colloquium uenire inuitatus grauaretur: 1, 35, 2; in conspectum uenire u. **conspectus** p. 682 C. b) 5 (6) loc): — qui (milites iam in consuetudinem Alexandrinae uitae ac licentiae uenerant: 3, 110, 2; — ut iam non solum hostibus in contemptionem (contemptum f) Sabinus ueniret, sed etiam: III 17, 5; eo consilio, ut in summam contemptionem (contentionem 3) hostibus ueniat: V 49, 7; — quod . . . summum in eruciatum se uenturos uiderent: 1, 31, 2; — in dedicationem uenire u. **aditio** p. 833 D. 3 loc.); — in fidem uenire: II 13, 2 u. in potestatem uenire; — saepe in eum locum uentum est tanto in omnes partes (dimisso equitatu, ut . . . contenderent: VI 43, 4; — id (e) quem (e) ad modum fieri possit non nulla mihi (e) in mentem ueniunt: ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 1; — se . . . magnumque numerum senatorum . . . in periculum esse uenturum: 1, 17, 2; — sese in eius fidem ac potestatem uenire neque (e) contra populum Romanum armis contendere: II 13, 2; omnes (e) fere (e) in potestatem Labieni peruenerunt (uenerunt 3): IV 38, 2; Massilienses . . . auxiliis prouinciarum

et exercituum desperatis, quos in Caesaris potestatem uenisse cognouerant, sese dedere . . . constituunt: 2, 22, 1; quid irati grauius de uobis sentire possunt quam ut . . . in eorum potestatem ueniatis, qui se per uos perisse existimant? 2, 32, 4; cum . . . deposito imperio priuatus et captus ipse in alienam uenisset potestatem? 2, 32, 9; iam duo praefecti fabrum Pompei in meam potestatem uenerunt: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 2*; — summamque in sollicitudinem ac timorem (*Elberl.*; summaque in sollicitudine ac timore) Parthici belli prouincia <-ciam a> cum uenisset: 3, 31, 4; — si quid accidat Romanis, (Dumnorigem) summam in spem per Heluetios regni obtinendi uenire: I 18, 9; magnamque in spem ueniebat pro suis tantis . . . beneficiis . . . fore, uti pertinacia desisteret: I 42, 3; eos, qui in spem (qui spe *Ciac.*) potiundorum <e> castrorum uenerant, . . . interficiunt: III 6, 2; simul atque oppidani . . . in spem auxilii uenerunt: VII 12, 5; simul in spem ueniebant eius affirmatione de reliquis adiungendis ciuitatibus: VII 30, 4; Caesar in eam spem uenerat se sine pugna et sine uulnere suorum rem conficere posse: I, 72, 1; cum in spem uenero de compositione aliquid me posse (*Lamb.; om. codd.; edd.*) conficere (aliqui me conficere *del. Vrsin.; Bail.*), statim uos certiores faciam: *ap. Cic. ad Att. IX 13 A, 1*; — de morte <CC> si res in suspicionem uenit, . . . quaestionem habent: VI 19, 3; — in timorem uenire: 3, 31, 4 *u.* in sollicitudinem *u.*; ¶ qui belli initium faciant <faciat β> et sui capitis periculo Galliam in libertatem iudicent <iudicet β>: VII 1, 5; ut se et populum Romanum factione <c> paucorum oppressum in libertatem <libertati om. in> O) iudicaret: I, 22, 5; gratias agit . . . Gaditanis, quod conatus aduersariorum iniregissent seseque in <om. a> libertatem iudicassent <uissent I>: 2, 21, 4.

b) et partem regionemque, quo dirigitur aliquid, et animum ac uoluntatem significat; a) partem quasi regionemque iudicat; zz) in (aliam, ullam, utramque *edd.*) partem: tanta erat . . . expectatio, ut alius in aliam partem mente atque animo traheretur, quid ipsis Corfiniensibus, quid Domitio, quid Lentulo, quid reliquis accideret, qui quosque euentus exciperent: I, 21, 6; ¶ haec habita oratione nullam in partem ab exercitu Curionis sit significatio: 2, 28, 4; ¶ haec omnibus terebat sermonibus neque se in ullam partem mouebat: 2, 17, 2; ¶ suam sententiam in utramque partem <β> in utraque parte z) esse tutam: V 29, 6; haec in utramque <β>

utraque *ABM* partem *B^oQ^o*; parte *AM* disputatione habita . . . inquit: V 30, 1; paucis cum esset in utramque partem uerbis disputatum, res huc deducitur, ut: I, 85, 3; ita paruae res magnum in utramque partem momentum haberent: 3, 70, 2.

β) alia: ipsi uero nihil <c> nocitum iri, inque eam in quam β rem se suam fidem interponere: V 36, 2; multa ab Caesare in eam sententiam dicta sunt, qua re negotio desistere non posset: I 45, 1; in eandem sententiam loquitur Scipio: I, 1, 4; — princeps in haec uerba iurat ipse: I, 76, 3; prouinciam omnem in sua et Pompei uerba ius iurandum adiebat: 2, 18, 5.

β) aut animum uoluntatemque significat aut ea, quae amico inimicæ animo sunt; zz) = contra: β) pendet ex uerbis: a); quantum in se facinus admisissent intellegebant: III 9, 3; ¶ satis esse causae arbitrabatur, quare in eum aut ipse animaduerteret aut ciuitatem animaduertere iuberet: I 19, 1; ¶ in se iura magistratum commutari: I, 85, 9; ¶ ne quod in se scelus concepisse neu suos prodidisse uideantur: I, 74, 3; ¶ in se noui generis imperia constitui: I, 85, 8; ¶ Ariouistum . . . obsides . . . postulare et in eos omnia exempla cruciatusque edere: I 31, 12; ¶ Bibulus . . . in manibus (manibus) occurrit et uacuis circiter XXX in eas indiligentiae <c> suae ac doloris iraxundiam (*Furn.*; <-dia *codd.*) erupit omnesque incendit <u. CC>: 3, 8, 3; ¶ ne quid grauius in fratrem statueret: I 20, 1; ¶ in se <etiam *abl. Na;* *edd.*> aetatis excusationem nihil ualere: I, 85, 9; ¶ in quos eo grauius Caesar iudicandum statuuit: III 16, 4.

b) ut spatium pila in hostes <in host. pila β> coiciendi non daretur: I 52, 3; — (in auersos: IV 26, 3 *u.* in uniuersos;) cum . . . equites . . . ex loco superiore in auersos <Vrsin.; aduersos *apl.*; aduersarios *Oh*> tela coiciebant: I, 79, 3; — hunc scutis protegunt hostes, in illum uniuersi tela coiciunt <sic β> protegunt, in hostem tela uniuersi coiciunt z; *edd.*>: V 14, 6; — quod . . . e loco superiore in nostros uenientes tela coiciebant: I 26, 3; equites Ariouisti . . . lapides telaque in nostros coicere: I 46, 1; Germani retineri non potuerant <c>, quin in nostros tela <tela in nostr. β> coicerent: I 47, 2; ut . . . ex tumulo tela in nostros coicerent: II 27, 4; ne . . . interdum tela in nostros operi destinatos coicere possent <c>: VII 72, 2; — alii ab latere aperto in uniuersos <auersos *Ciac.*> tela coiciebant: IV 26, 3; — — hinc

celeriter deieci se in signa <in signa se §> manipulosque coiciunt: VI 40, 1; ¶ se <e> ex naui proiecit atque in hostes aquilam ferre coepit: IV 25, 4; ¶ prius . . . quam a nobis telum in hostem iaceretur: 3, 86, 3; ¶ peditatu dumtaxat procul ad speciem utitur, equites in aciem immittit <Ofhl, a corr.; mittit a pr.; add.>: 2, 41, 2; Cassius . . . onerarios naues . . . in Pompeianam <e> classem immisit: 3, 101, 2; Iulio pilum in hostes immittit mittit §>: V 44, 6; nostri . . . pila in hostes immittunt: VI 8, 6; ¶ Antonianae scaphae . . . se in hostes incitauerunt: 3, 24, 3; naues triremes duae . . . sese in eam (nauem) incitauerant <-runt?>: 2, 6, 4; ¶ monnit, ut . . . conuersa signa in hostes inferrent: II 26, 1; ¶ mittere in: V 44, 6 u. immittere; ut nullum frustra telum in eos mitteretur: 1, 45, 6; ¶ ne quod omnino telum in hostes reiecerit: 1, 46, 2.

B) pendet ex subst.: (C. Caesar . . . in Dolabellam actionis I. lib. I <e; CC>): ap. *Gell.* IV 16, 8; ¶ (nondum bono animo in: I 6, 3 u. §>) **b)** animus; qui iam ante inimico in nos animo <an. in nos §> fuisset: V 4, 4; alieno esse animo in Caesarem milites: 1, 6, 2; ¶ ipse habuit graues in Caesarem contiones <contentiones f. : 2, 18, 3; ¶ impetuque multitudinis in C. Trebonium facto . . . eum de tribunali deturbauit: 3, 21, 2; u. praeterea **facio** p. 1268 sq. (25 loc.): ¶ omnium temporum iniurias inimicorum in se commemorat: 1, 7, 1; ¶ iudicia in priuatos reddebat: 2, 18, 5.

C) pendet ex adiect.: inimicus: V 4, 4 u. **B)** animus.

§> = erga: **a)** pendet ex uerbis: se id, quod in Neriuis <neruius B²§; Fr.> fecisset, facturum: II 32, 2; ¶ ut sua <om. §> clementia ac mansuetudine in eos utatur: II 14, 5; ut in miseros ac supplices usus misericordia uideretur: II 28, 3.

b) pendet ex subst.: quod nondum bono animo in populum Romanum uiderentur: 1, 6, 3; sese tamen hoc esse in Ciceronem populumque Romanum <cicerone pop. r. §> animo, ut: V 41, 5; ¶ magnamque in spem ueniebat pro suis tantis populique Romani in eum beneficiis . . . fore, uti: I 42, 3; sua senatusque in eum beneficia commemorauit <e>: I 43, 4; sese pro Caesaris in se beneficiis plurimum ei confiteri debere: V 27, 2; Caesarisque in se beneficia exponit: 1, 22, 3; quod sibi . . . gratia relata non sit pro suis in eos maximis beneficiis: 1, 23, 3; ne noua Caesaris officia ueterum suo-

rum beneficiorum in eos memoriam expellerent: 1, 34, 3; Vtienses pro quibusdam Caesaris in se beneficiis illi (erant) amicissimi: 2, 36, 1; ¶ hinc Caesar pro eius uirtute atque in se beneuolentia . . . maiorum locum restituerat: V 25, 2; nihil se . . . de sua in Haeduos beneuolentia deminuere: VII 43, 4; tanta eius humanitas, . . . ea in me est beneuolentia: ap. *Cic. ad Att.* IX 16, 3; ¶ quae senatus consulta quotiens quamque honorifica in eos facta essent: I 43, 7; ¶ fides: (I 19, 2 u. studium;) quorum in se fidem perspexerat: V 5, 4; ¶ Caesaris in se indulgentiam <sic §; *Sohn.*: indulg. in se z; *edd. rell.*> requirit: VII 63, 8; ¶ discedentibus his breuiter sua in Haeduos merita exposuit: VII 54, 3; sua in illos merita proponit: VII 71, 3; magis eos pro nomine et uetustate quam pro meritis in se ciuitatis conseruans: 2, 22, 6; qui de meis in uos meritis praedicaturus <e> non sum: 2, 32, 10; ¶ (misericordia: II 28, 3 u. a) uti) ¶ exercitum eum . . . cohortaretur suaque in eum perpetui <perpetuum a> temporis officia <-ium a> praedicaret: 3, 90, 1; ¶ senatus consultum: I 43, 7 u. consultum; ¶ quod Diuiciaci fratris summum in populum Romanum studium, summam in se uoluntatem, egregiam fidem, iustitiam, temperantiam cognouerat: I 19, 2; cuius tam egregiam in se uoluntatem perspexisset: V 4, 3; tanta ac tam senenda in Caesarem uoluntas prouinciae reperiebatur: 2, 20, 1.

77) uox media: ut non minus haberet iuris in se multitudine quam ipse in multitudinem: V 27, 3; *quibus* (nobilibus) in hos eadem omnia sunt intra quae dominis in seruos: VI 13, 3; ¶ qui (magistratus) . . . uitae necisque in suos habet potestatem: I 16, 5; uiri in uxores sicuti in liberos uitae necisque habent potestatem: VI 19, 3.

c) ut distributua: militibus . . . agros . . . pollicetur, quaterua *Glur.*: XL *codl.*> in singulos ingera: I, 17, 4; iamque ad denarios <e> L in singulos modios annona peruenat: 1, 52, 2; in capita singula sermonum ac liberorum tributum imponebatur: 3, 32, 2; ciuibus Romanis eius prouinciae, sed in singulos contentus singulasque ciuitates certae pecuniae imperabantur: 3, 32, 6.

d) ut consecutua: z) e. uerbis diuidendi, sim.; abscisum <abscissum I.> in duas partes exercitum: 3, 72, 2; ¶ ubi Oceano adpropinquat <e>, in plures diffluit <§; defluit z; *edd.*> partes multis ingentibusque insulis

effectis: IV 10, 4; ¶ ante *e* hos *e* obli- quis (*e*) ordinibus in quineuicem dispositis serobes . . . fodiebantur: VII 73, 5;

distribuere *u.* **distribu** *p.* 935 sq. **B.** (4 (5) loc.); ¶ diuidere *u.* **diuido** *p.* 939 sq. **A. b)** (7 (8) loc.).

§) *e.* aliis uerbis: in deditioem accipere *u.* **u)** accipere; ¶ in publicum addicere: 2, 18, 5 *u.* **c)**; ¶ in fugam coicere *u.* **coic** *p.* 599 sq. (13 loc.); ¶ impedimenta relinquere atque in orbem consistere: V 33, 3; ¶ conuertere: *ap.* *Gell.* XIX 8, 8 (et I 52, 6) *u.* **a)** conuertere; ¶ se in clientelam (seruitutem) dicare: VI 12, 7; 13, 2 *u.* **a)** dicare; ¶ quibus populus Romanus ignouisset neque in prouinciam redigisset: I 45, 2; quae (finitima Gallia) in prouinciam redacta . . . perpetua premitur seruitute: VII 77, 16; *u.* **praeterea a)** redigere (5 loc.); ¶ incredibili felicitate auster . . . in Africum se uertit: 3, 26, 5; * *futurum*, ut (*om.* *O*; *Np.*, *Di.*) detrimentum in bonum uerteret -retur *O* : 3, 73, 6; ne ea, quae rei publicae causa egerit, in suam contumeliam uertat: 1, 8, 3; ¶ in libertatem uindicare *u.* **a)** uindicare (3 loc.).

e) *u* finali: eorum bona in publicum addicebat: 2, 18, 5; ¶ quascumque postea controuersias inter se milites habuerunt, sua sponte ad Caesarem in ius (in ius *Gulielmus*: *intus O*;) adierunt (ad Caes. euntes adferunt *Hart*): 1, 87, 2; ¶ in disciplinam conuenire: VI 14, 2 *u.* **a)** conuenire; ¶ eique (Dumnorigi) filiam suam in matrimonium dat: I 3, 5; etsi eam pecuniam publicam esse constabat datamque a Pompeio in stipendium: I, 23, 4; ¶ nen se . . . hostibus in cruciatum (in cruce. host. §; *Np.*) dedant: VII 71, 3; ¶ se in clientelam (seruitutem) dicare: VI 12, 7; 13, 2 *u.* **a)** dicare; ¶ ex ea ciuitate Orgetorigis filiam in matrimonium duxerat: I 9, 3; ¶ in disciplinam mitti: VI 14, 2 *u.* **a)** conuenire; triperito milites *e* equitesque in expeditionem misit: V 10, 1; ¶ quas (pecunias) erant in publicum Varroni ciues Romani polliciti: 2, 21, 2; ¶ rationem consilii mei accipite, quo firmiore animo in (*om.* *x*) proelium (proelio *Nhl*) prodeatis: 3, 86, 2; ¶ omnibus deinceps diebus Caesar exercitum in aciem aequum in locum produxit: 3, 56, 1; ¶ quae (mulieres) in (ad §) proelium proficiscentes (milites *add.* *B* §) passis manibus flentes implorabant: I 51, 3; quod ille in pugnam proficiscens dixerat: 3, 99, 2; ¶ tradere *u.* **a)** tradere.

D) u modalis: apud quos Ambiorix ad (in §)

Lexic. Caesar. II

hunc modum locutus est: V 27, 1; — hac oratione habita mirum in modum conuersae sunt omnium mentes: I 41, 1; — de uxoribus in seruilem modum quaestionem habent: VI 19, 3; ¶ obstructis in speciem portis singulis ordinibus caespitum: V 51, 4; hoc eum in ob *Hotom.* speciem uarietatemque opus deforme non est . . . tum: VII 23, 5; ¶ hi rursus in uicem anno post in armis sunt, illi domi remanent: IV 1, 5; defatigatae in uicem integri succedunt: VII 85, 5; (expeditae cohortes nouissimum agmen claudabant + pluresque plures, quae in uicem *Kochly* in locis campestribus subsistebant: I, 79, 1) ex castris sibi legiones alias occurrere et eas, quas secum duxerat, in uicem requiescere atque in castra reuerti iussit: 3, 98, 3.

2. in e. abl.: A. de loco: a) suspensum x) ex uerbis: xx) e. subst. locum significatibus: qui in siluis *AQM*; siluas *B*; *Fr.* silua *B* §; abditi latebant: II 19, 6; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut: I 39, 4; ¶ cum aliquid calamitatis in proximis hibernis esset acceptum: V 29, 1; quos (milites) ex eius exercitu acceptos in Syria syriam *N*; Gabinius Alexandriam traduxerat: 3, 103, 5; ¶ quod rursus minuente aestu naues in uadis afflietarentur: III 12, 1; ¶ filiumque pucrii aetate in publico in conspectu patris adscitum turpe ducunt: VI 18, 3; ¶ naues interim longas aedificari in flumine Ligeri *e* . . . iubet: III 9, 1; ¶ hiemem agere: V 22, 4 *u.* hiemare; ¶ satis esse magna utrimque incommoda accepta . . . illum . . . amissa Sicilia et Sardinia . . . et cohortibus in *add.* *Vascos*; *om.* *cobl.* Italia atque Hispania ciuium Romanorum centum atque XXX: 3, 10, 1, 5; ¶ (qui superiore nocte in contuberniis circulisque auditi fuerant sermones militum dubii *Madu.* *u.* *CC* : 2, 29, 4) nam quae Cenabi oriente sole gesta essent, ante primam coniectam nigiliam in finibus Aruernorum audita sunt: VII 3, 3.

quinqueremem et minores duas naues in angustiis portus cepit: 3, 100, 2; ¶ huc magnum numerum equorum . . . in Italia atque Hispania coemptum *AQ* §; coemptus *BM*; coemptos *M*; *Fr.* miserat: VII 55, 3; ¶ quas (naues) Igili *e* et in Cosano *e* a primatis coactas seruis, libertis, colonis suis compleuerat: 1, 34, 2; ¶ dies circiter XXV in eo loco commoratus: V 7, 3; ¶ comparare: 2, 18, 6 *u.* ducere; tantam sibi iam his rebus in Gallia *e* iam § auctoritatem comparauerat, ut: V 55, 1; ¶ quod pridie noctu

conclamatum esset in <om. s; a O> Caesaris castris: 1, 67, 2; ¶ quibus in tabulis nominatim ratio confecta erat, qui numerus domo exisset: I 29, 1; ¶ cum in loco aequo atque aperto confligeretur: 1, 71, 1; ¶ quibuscum <e> saepe numero Heluetii congressi non solum in suis <sedibus add. B²β>, sed etiam in illorum finibus plerumque superarint <e>: 1, 40, 7; ¶ ut . . . praesidiis . . . in angustiis **conlocatis** exercitum itinere prohiberent: 1, 65, 4; — ut trabes erant in capreolis conlocatae: 2, 10, 5; — in ciuitatibus: III 29, 3 *u. β* conlocare *extr.*; — quas (pedestres copias) in conualle in insidiis conlocauerant: III 20, 4; — Ciliciensis legio coniuncta cum cohortibus Hispanis . . . in dextro cornu erant conlocatae: 3, 88, 2; Caesar . . . X. legionem in dextro cornu, nonam in sinistro conlocauerat: 3, 89, 1; — Boios petentibus Haeduis . . . ut in <om. a> finibus suis conlocarent concessit: 1, 28, 5; duas legiones ad fines Treuerorum, duas in Lingonibus, sex reliquas in Senonum finibus Agedinci in hibernis conlocavit: VI 44, 3; — in hibernis conlocare *u. hiberna p. 1423 f* (3 loc.): — in insidiis conlocat: III 20, 4 *u. s.* in conualle; — in summo iugo duas legiones . . . et omnia auxilia conlocari <CC> . . . iussit: 1, 24, 2; — ordinatim structo tecto <Oul.: om. codd.> ut trabes erant in capreolis conlocatae. lateribus <Of?: Aldus; in lateribus *ald*> et <pars *recc.*; om. O:> into musculus . . . contegitur <u. CC>: 2, 10, 5; — uti in his locis legionem hiemandi causa conlocaret: III 1, 3; — magni ponderis saxa et praeacutas trabes in muro conlocabant <-runt β>: II 29, 3; quibus uiribus praesertim homines <e> tantulae staturae . . . tanti oneris turrim <e> in muro <Q¹β> muros z) sese conlocare *posse* confiderent <u. CC>: II 30, 4; qui erant in muro custodiae causa conlocati: 1, 28, 3; — conlocatis insidiis bipertito in siluis: V 32, 1; — trabes derectae . . . paribus interuallis . . . in solo conlocantur: VII 23, 1; duae primum trabes in solo . . . conlocantur: 2, 10, 2; — praemissis paulum impedimentis atque in tumulo quodam conlocatis . . . inquit: VI 8, 3; — in Belgio: V 24, 3 *u. β* conlocare (in Belgis); ¶ cum . . . perfererent . . . uniuersi in Epiro atque Aetolia conscripti milites: 3, 61, 2; in summo iugo duas legiones, quas in Gallia citeriore proxime conscripserat, et omnia auxilia conlocari <CC> . . . iussit: 1, 24, 2; Caesar duas legiones in citeriore Gallia nouas conscripsit: II 2, 1; ¶ (ipsi profecti <e> a <e> palude ad ripas <in ripas *fl.* in ripa *a.* in ripis *Ald.*

Sequanae e <e> regione Lutetiae contra Labieni castra consistunt: VII 58, 6; *u. praeterea consido p. 669 et 670 A. et B. et C. b*) (2 + 4 + 6 (7) loc.); ¶ reliquos . . . ne in locis quidem superioribus consistere patiuntur: III 6, 2; Pompeiani in quodam monte constiterunt: 3, 97, 4; accedebat, ut . . . in uadis consistenter tutius: III 13, 9; *u. praeterea consisto p. 678 δδ* (16 loc.) et *p. 680 b*) (4 loc.); ¶ multis in ciuitatibus harum rerum extractos & cumulos locis consecratis <cons. loc. β> conspiciari licet: VI 17, 4; ¶ naues propter magnitudinem nisi in alto constitui non poterant: IV 24, 2; Afranius copias educit et in medio colle sub castris constituit: 1, 41, 2; magnoque numero iumentorum in flumine supra atque infra constituto traducit exercitum: 1, 64, 6; pedestresque copias . . . in locis superioribus constituunt: VII 79, 2; in extremo ponte turrim <e> tabulatorum quattuor constituit: VI 29, 3; ¶ in ea ciuitate duo de principatu inter se contendebant: V 3, 2; ¶ (suosque omnes <in *add. a; ead.*> castris continuit: 3, 30, 5;) *u. praeterea castra p. 477 i*) (3 loc.); — (utrique sese <se in β> suo loco continent: V 50, 1; si reliquam partem hiemis uno <in *add. recc.; Dt.*> loco legiones contineret: VII 10, 1;) ¶ subitum bellum in Gallia coortum est: III 7, 1.

cum alius discessisset, alius ex diutino labore in ipsis operibus quieti se dedisset: 2, 14, 1; ¶ si paene in ipsis cadaueribus proelio decertare cogentur: VII 77, 8; ut potius in suis quam in alienis finibus decertarent: II 10, 4; ¶ defigere *u. defigo p. 846 b*) (4 loc.); ¶ hostes . . . noctu in siluis delituerant: IV 32, 4; ¶ alii . . . depositis in contubernio armis uallum relinquebant: 3, 76, 2; (in muro: 3, 9, 6 *u. disponere*;) **HS** <e> **LX**, quod aduexerat Domitius atque in publico deposuerat, . . . Domitio reddit: 1, 23, 4; uti . . . liberos, uxores suaque omnia in siluis <siluas *F.*> deponeret: IV 19, 2; quam (praedam) in siluis deposuerant: VI 41, 1; ¶ multos in agris inopinantes deprehendit: VI 30, 1; quas (naues) in portu Brundisino deprehenderat: 1, 26, 1; in ipso fluminis uado deprehensus Indutiomarus interficitur: V 58, 6; ¶ demonstrauimus L. Vibullium Rufum . . . bis in potestate peruenisse Caesaris atque ab eo esse dimissum, semel ad Corfinium, iterum in Hispania: 3, 10, 1; ¶ ut in muris armata ciuitas discurreret: 3, 105, 3; ¶ **disponere** in castellis: (VII 69, 7 *u. ponere*;) (reliquis cohortes VII <in *add. a; Np., Dt.*> castris propinquisque ca-

stellis praesidio disposuerat: 3, 88, 4; — eas (scaphas) in litore pluribus locis separatim disposuit: 3, 24, 1; — praesidiis in *pauc. rec.*: *om. Or; Np.*) montibus dispositis: 1, 72, 5; paulo incautus custodias in muro dispositas uidebat: VII 27, 1; tormenta in muris disposuit: 1, 17, 3; expeditos autem ex euocatis *cum* sagittariis funditoribusque raros in muro turribusque disponit: 1, 27, 5; custodias uigiliasque in turribus muroque disposuit: 2, 19, 3; pueris mulieribusque in muro dispositis <depos. *ah*> . . . ipsi . . . in proxima Octauii castra intruerunt: 3, 9, 6; — fundis librilibus sudibusque, quas in opere disposuerant, . . . Gallos <c> proterrent: VII 81, 4; ipse in <e; *om. Or; Np.* iis <c> operibus, quae facere instituerat, milites disponit: 1, 21, 3; — ut . . . in suis ordinibus dispositi <dispositis *at*> dispersos adorirentur: 3, 92, 2; — equitatum omnem et peditum milia X sibi . . . mitterent, quae in praesidiis rei frumentariae causa disponeret: VII 34, 1; — crebrasque in ripis custodias disponit: 1, 83, 5; — in turribus: 1, 27, 5; 2, 19, 3 *u.* in muro; — Caesar dispositis in uallo custodiis <c> recipi prohibebat: VII 78, 5; — procul in uia dispositis familiaribus suis principibusque ciuitatum: VII 28, 6; — — quas (legiones) a Caesare acceptas in Apulia hibernorum causa disposerat: 1, 14, 3; — in insula frumento nauibusque comparatis bellum duci non difficile existimabat: 2, 18, 6; quam (uxorem) in Gallia <iam *h* duxerat: 153, 4.

quibus (fossis) . . . uadum . . . in eo flumine efficeret: 1, 61, 1; pons in Hiberno prope effectus nuntiabatur et in Sicori uadum reperiebatur: 1, 62, 3; qui dies maritimos aestus maximos in Oceano efficere consuevit: IV 29, 1; in Sicore flumine pontes effecerat duos: 1, 40, 1; — ¶ (in litus <litore *z*; *add.*) eiectas esse: V 10, 2 *u. p. 91* eicere); — ¶ qui erant in agris <u. *CC*> reliqui discesserunt: IV 34, 3; — quae (cohortes) praesidio in <om. *N*> castellis fuerant: 3, 99, 3; sed in castello nemo fuit omnino militum, quin uulneretur: 3, 53, 3; qui in castris Caesaris fuissent: 1, 33, 2; alii domos bonaque eorum, qui in castris erant Caesaris, petebant <*CC*>: 3, 82, 4; — in Gallia non solum in omnibus ciuitatibus atque in omnibus pagis partibusque <partibusque *del. Davis; Np., Fr.*>, sed paene etiam in <β; *om. z; Np.*> singulis domibus factiones sunt: VI 11, 2; — qui in classe erant proficisci properabant: 2, 43, 3; ipsum erat oppidum Alesia <c> <positum *add. RSchn.*> in colle summo admodum edito loco: VII 69, 1;

— erant in sinistro cornu legiones duae: 3, 88, 1; in hoc medio cursu est insula: V 13, 3; — in singulis domibus: VI 11, 2 *u. s.* in ciuitatibus; — est in finibus *u. fines p. 1366 1/2*) <β *loc.*>; — in eo flumine pons erat: II 5, 6; — (cum esset Caesar in ceteriore Gallia in hibernis *add. za; Schn., Fr.*: hibernis *add. fhk; del. Goerlitz*: II 1, 1;) tempus autem <c> erat difficillimum, quo neque frumenta in + hibernis aceruis *F. Hofm.; Dh.*: herbis *Ellebodius*: horreis *Apit*: cauernis *Hell.*: Hiberis *Kindsch.*: *u. CC*) erant neque: 1, 48, 5; — Pharus est in insula turris magna altitudine: 3, 112, 1; in hac sunt insula domicilia Aegyptiorum et uicis oppidi magnitudine: 3, 112, 3; — cum . . . eos in eo loco, quo tum <c> essent, suum aduentum expectare iussisset: 1, 27, 2; quod in his locis inopia frumenti erat: III 7, 3; quibus in locis esse Germanos <c> audiebat: IV 7, 1; ad ipsum Ambiorigem contendit, quo in loco cum paucis equitibus esse dicebatur: VI 30, 1; quibus in locis sit Caesar ex captiuis quaerunt: VI 35, 7; in eo loco ipse erat Pompeius: 3, 88, 1; — quae (naues) erant in naualibus: 3, 111, 6; — omnium rerum, quae ad bellum usui erant, summa erat in eo oppido facultas <difficultas *X*>: 1, 38, 3; sed tanti erant antiquitus in oppido omnium rerum ad bellum apparatus tantaque multitudo tormentorum, ut: 2, 2, 1; erat in oppido <u. *Nahl*> multitudo insolens belli . . . : 2, 36, 1; — in omnibus pagis partibusque: VI 11, 2 *u. s.* in ciuitatibus; — planities erat magna et in ea tumulus terrenus satis grandis: 1, 43, 1; — cum iam esset agmen in portis: 3, 85, 4; — quae ciuitas est in prouincia: 1, 10, 1; magna esse Pompei beneficia et magnas clientelas in ceteriore prouincia sciebat: 2, 18, 7; impetique facto in Cassianam classem quinqueremes <c> duas, in quarum altera erat Cassius, ceperunt: 3, 101, 6; — prius quam ea pars Menapiorum, quae citra Rhenum quiescit <c> qui <β> in suis sedibus *abl. e a; β; Schn.* erat, certior fieret: IV 4, 7; — atque in hoc fere medio spatio tumulus erat: 1, 43, 1; — cohortes, quae in stationibus erant, secum in eam partem proficisci . . . iussit: IV 32, 2; *cf. infra C, D* in statione <β *loc.*>; — reliquum quidem in terris esse nemineu, quem non superare possint: IV 7, 5; — in hoc tractu <*Fuern.*: nec tractu *coll.*: *u. CC*> oppidi pars erat regiae exigua, in quam ipse habitandi causa initio erat inductus: 3, 112, 8; — Pompeius erat eo tempore in Caudantia iterque ex Macedonia in hiberna Apolloniam Pyrra-

chiumque habebat: 3, 11, 2; erat omnino in Gallia ulteriore legio una: 17, 2; nunc esse in Gallia ad centum et XX milium numerum: 131, 5; quid in sna Gallia . . . aut Caesaris aut omnino populo Romano negotii esset: 134, 4; cum esset Caesar in citeriore Gallia [in hibernis]: II 1, 1; materia cuiusque generis ut in Gallia est: V 12, 5; VI 11, 2 *u. s.* in ciuitatibus; in omni Gallia eorum hominum, qui (in *add.* §) aliquo sunt numero atque honore, genera sunt duo: VI 13, 1; cuius (taxi) magna in Gallia Germanique copia est: VI 131, 5; quorum (sagittariorum) erat permagnus (e) numerus in Gallia (in gallia numerus §): VI 131, 4; — neque quid in quaque parte opus esset prouideri . . . (poterat): II 22, 1; ¶ in quarta quaque earum (ratium) turres binorum tabulatorum excitabat: 1, 25, 10; ¶ ipse grauissima hieme in nauibus excubans: 3, 8, 4; ¶ quid ergo? Romanos (e) in (om. A Q) illis ulterioribus munitionibus animine (e) causa cotidie exerceri putatis? VII 77, 10; ¶ ibi in omnibus collibus expositas hostium copias armatas conspexit: IV 23, 2; in terra exponere: 1, 31, 3 et 3, 23, 2 *u. p. 91*; ¶ item (in *add. h.* Trallibus (e) in templo Victoriae . . . palma per eos dies (in tecto *add. codd.*; *del. C. F. Hermann*: in tectum *Oehler*: integra *Oud.*) inter coagmenta lapidum ex pavimento existitis ostendebatur: 3, 105, 5; ¶ (in siluis oportuno atque occulto loco . . . Romanorum aduentum expectabant: V 32, 1.) monet, ut ignes in castris fieri prohibeat: VI 29, 5; hoc idem fit (§; *om. z*) in reliquis ciuitatibus (in reliquis fit ciuit. *Fr.*; *Dt.*): VII 15, 1; in quibus (nauibus) ad libram (CC) fecerat turres: 3, 40, 2; Germani una in parte confertis turmis in hostes (e) impetum fecerunt: VII 80, 6; fit equestre proelium in ea planitie: VII 70, 1; — pontem in Arare faciendum curat: 1 13, 1; (complures (naues) praeterea (in *add. codd.*; *del. P. Manut.* Hispali (aut ipse Hispali aut in Baeti scribent. *ens. Vielh.* faciendas curauit: 2, 18, 1;) in Gallia: V 8, 1 *u. gerere*; factum etiam nuper (eius hostis periculum) in Italia seruili tumultu: 1 40, 5; ut in Syria (Steph.; in sorte *codd.*) fecerant: 3, 32, 6; neque ante proelium in Thessalia factum cognitum . . . expelli potuit: 3, 100, 4; neque multo post de proelio facto in Thessalia cognitum est: 3, 101, 7; proelioque in Thessalia facto domum redierant: 3, 111, 3; — classesque ipsius, quas hieme in Sicilia, Gallia, Italia fecerat (rant *Na*), morabantur: 3, 42, 3; ¶ qui (Cornus

magnam partem omnis temporis in his (e) locis (§; *om. z*) flare consuevit: V 7, 3.

nostra consilia quaeque in castris gerantur hostibus euuntiari: 1 17, 5; quae res in nostris castris (castr. nostr. §) gerentur conspicatus: II 26, 4; cum . . . esset nuntiatum (e), quae in sinistro cornu gererentur: VII 62, 6; ipsi in eorum finibus bellum gerunt: 1 1, 4; quorum in finibus bellum geratur: VII 14, 6; cum intellexeret in iis (illis §) locis sibi bellum gerendum, ubi: III 20, 1; dum (e) haec in his (e) locis geruntur: V 22, 1; (in longinquis nationibus: VII 77, 16 *u. §§*) gerere); haec in omnibus Eburonum partibus gerebantur: VI 35, 1; quid quaque in (sic §; *Fr.*: qua ex z; quaque ex *edd.*) parte geratur cognoscit: VII 85, 1; — haec quae in Achaia atque apud (?) Dyrrachium gererentur Scipionemque in Macedonia uenisse constaret: 3, 57, 1; ut . . . quae . . . in Gallia gererentur (ferent §) cognosceret: V 8, 1; quod una in Gallia bella gesserant: 3, 79, 6; dum haec in Hispania geruntur: 2, 1, 1; cognitis iis (e) rebus, quae sunt gestae in citeriore Hispania: 2, 18, 6; an uero in Hispania (am *f*) res gestas Caesaris non audistis? 2, 32, 5; † quod gestum in Hispania diceret: 3, 83, 2; cognitis iis (e) rebus, quae sunt in Italia gestae: 2, 17, 1; factus Vibullius certior, quae res in Piceno gererentur: 1, 15, 4.

in agris habet dilectum egentium ac perditorum: VII 4, 3; — quorum magnam copiam in castris habebat, in his Diuiciaco et Lisco: 1 16, 5; quos illi (e) . . . secum in castris habebant obsidum loco: 1, 74, 5; — qui castra in colle habebat: 3, 85, 1; — nocturnaque in locis desertis concilia habebant: V 53, 4; — quos (gladiatores) ibi Caesar in ludo habebat: 1, 14, 4; — expugnato in (om. *Val*) itinere oppido Parthinorum, in quo Pompeius praesidium habebat: 3, 41, 1; — cuiusque auctoritas in his regionibus magui habebatur: IV 21, 7; — quod senatus in urbe habebatur: 1, 2, 1; lictoresque habent in urbe et (P. *Man.*; ex *codd.*) Capitolio priuati (e; *u. CC*): 1, 6, 7; damnatos illis temporibus, quibus in urbe (bem *apl*) praesidia legionum Pompeius habuerat: 3, 1, 4; — — sedes (se) habere in Gallia ab ipsis concessas: 1 44, 2; quod exercitum (CC) in Gallia habent: 1 44, 10; ¶ quartam (legionem) in Remis cum T. Labieno in confinio Treuerorum hiemare iussit: V 24, 2; cum constituisset (e) hiemare (hiemem §) in continenti propter repentinos Galliae motus (agere *add.* §): V 22, 4; quae (legio) in eorum

⟨CC⟩ **finibus** hiemabat (‡; hiemauerat z; *edd.*): VI 7, 1; constituit . . . ipse cum reliquis eius legionis cohortibus in uico Veragrorum . . . hiemare: III 1, 4; — in Gallia: II 1, 3 *u.* inueterascere; quod omnibus constabat hiemari (‡; hiemare z) in Gallia oportere, frumentum his in locis in hiemem prouisum non erat: IV 29, 4.

(ut ipsis consistendi in suis munitionibus locus non esset, cum paene inaedificata ⟨aedif. O⟩ ⟨in *add. codd. et edd.; del. Gemoll.* muris ab exercitu nostro moenia niderentur: 2, 16, 2; ¶ in castris Curionis magnus † omnium incessit timor ⟨CC⟩: 2, 29, 1; ¶ has (litteras) ille in ⟨om. ‡⟩ iaculo indigatas ⟨CC⟩ effert ⟨c⟩: V 45, 4; ¶ tantum efficiunt, uti . . . in iugo insistere ⟨consistere a⟩ et se inde ⟨c⟩ in curris citissime recipere consuevit: IV 33, 3; ¶ armorum officinas in urbe instituerant: 1, 34, 5; ¶ ipse interim in colle medio triplicem aciem instruxit: I 24, 2; copias omnes in loco edito atque aperto instruxerunt: VII 18, 3; acieque in ⟨*del. Paul.*⟩ locis idoneis instructa ⟨structa N⟩ . . . iubet: 1, 43, 3; in hac ⟨*1 det.; Steph.; hanc O.*⟩ ⟨planitie⟩ contra hostem aciem instruit: 1, 70, 3; ¶ productos palam in praetorio interficiant: 1, 76, 4; in uado: V 58, 6 *u.* deprehendere; compluresque milites huius ⟨in uis *Madu.*⟩ urbis omnibus partibus interficiebantur: 3, 106, 5; ¶ horum omnium pars magna in fossis munitionibusque et fluminis ripis oppressa suorum in terrore ac fuga sine ullo uulnere interiiit ⟨c⟩: 3, 71, 2; pluresque in eo loco sine uulnere quam in proelio aut fuga intererunt: 2, 35, 3; ¶ Tubero, cum in Africam uenisset, inuenit in provincia cum imperio Attium Varum: 1, 31, 2; ¶ quibus quisque in locis miles inueterauerit: 1, 44, 3; populi Romani exercitum hiemare atque inueterascere in Gallia moleste ferebant: II 1, 3.

si qua in parte nostri laborare aut grauius premi uidebantur: VII 67, 4; ¶ latere: II 19, 6 *u.* abdere; ¶ ut . . . lauarentur ⟨lauantur *codd.*⟩ in fluminibus: IV 1, 10.

sic neque in loco manere ordinesque seruare neque procurriere . . . tutum uidebatur: 2, 41, 6; ¶ Scipio biduum in ⟨*edd. uell.; om. codd.; Np.*⟩ castris stantiis moratus ad flumen . . . Aliaemonem tertio die . . . exercitum uado traducit: 3, 37, 1; — Caesar paucos dies in eorum finibus moratus ⟨moratur *M.*⟩ . . . se in fines Vbiorum recepit: IV 19, 1; — dum in his locis Caesar multum parandarum causa moratur: IV 22, 1; Caesar

biduum in his locis moratus . . . ab exercitu discedit: VII 9, 1; hic (Scipio) nullo in loco Macedoniae moratus magno impetu tetendit *c.* ad Domitium: 3, 36, 2; — — Caesar paucos dies in Asia moratus . . . Alexandriam peruenit: 3, 106, 1; ipse iterea . . . in Gallia morari constituit: V 24, 8.

quos natos in insula ipsa (‡; ipsi z; *edd.* memoria proditum dicunt: V 12, 1; nascitur ibi plumbum album in mediterraneis regionibus, in maritimis ferrum: V 12, 5; multaue in ea (silua) genera ferarum nasci constat, quae reliquis in locis uisa non sint: VI 25, 5; ¶ L. Lentulus comprehenditur ab rege et in custodia necatur: 3, 104, 3.

principatum, regnum obtinere in ciuitate *u. ciuitas p. 554 9) (5 loc.)*: ¶ qui in eodem occiderint castello ⟨in eo castello occiderint ‡⟩: VI 37, 8; ¶ (hi ⟨his ‡; *Np.*⟩ insulis ⟨in siluis *BM.*⟩ in insulis ⟨*qf.*⟩ in iis insulis *II'sby.*) sese occultauerunt, quas aestus efficere consuevit ⟨c⟩: VI 31, 3; ¶ quae in terra ⟨*terram Ndik.*⟩ occultauerant Romani: VII 85, 6; ¶ persuadet Castico, . . . ut regnum in ciuitate ⟨in *ciu. om. Bf.*⟩ sua occuparet: I 3, 4; quod in Gallia a potentioribus . . . uulgo regna occupabantur: II 1, 4; ¶ nullum eius modi casum exspectans, quo . . . in milibus passuum tribus offendi posset: VI 36, 2; ¶ subito in tabernaculo oppressus: VII 46, 5; 3, 71, 2 *u.* interire; ¶ ne qua in castris . . . seditio oreretur: VII 28, 6; ¶ ostendere: 3, 105, 5 *u.* existere.

quo in loco superioribus fere diebus nostri pabulari consueuerant ⟨c⟩: 3, 37, 5; ¶ ut potius in siluis Gallorum uita quam legionarius miles periclitetur ⟨c⟩: VI 34, 8; ¶ quod . . . promiscue in fluminibus perluuntur: VI 21, 5; ¶ quibus . . . perpetuo esset isdem in uallo permanendum: VII 41, 2; ¶ eadem ⟨c⟩ se superiore anno in Hispania perpressos labore et patientia maximum bellum confecisse: 3, 47, 6; ¶ perscribit in litteris hostes ab se discessisse: V 49, 3; ¶ peruenire: 3, 10, 1 *u.* dimittere; ¶ quorum in aedibus fanisque posita et honori erant et ornatu: *ap. Gell.* IV 16, 8; — tabulae testamenti . . . Romani ⟨c⟩ erant allatae, ut in aerario ponerentur: 3, 108, 4; — castra oportunis locis erant posita ibique castella XXIII facta, quibus in castellis ⟨in quibus ⟨*om. cast.*⟩ *bdehik.*⟩ interdiu stationes ponebantur ⟨*dispon. ‡*⟩: VII 69, 7; — ipsum erant oppidum Alesia ⟨c⟩ positi *add. RSchm.*⟩ in colle summo: VII 69, 1; Caesar quoque in proximo

colle castra ponit: 1,65,5; — in fanis *u.* in aedibus; — castraque ad flumen Apsum ponit <Ald.: flumen habus supponit O> in <ut a> finibus Apolloniatum: 3,13,5; — Lutetiam proficiscitur. id est oppidum Parisiorum, quod positum est <quod et est om. §> in insula fluminis Sequanae: VII 57,1; Metiosodum peruenit. id est oppidum Senonum in insula <silua add. ABM; fluminis add. Q?> Sequanae <sequane AQ; sequana BM§> positum: VII 58,3; — erant eius modi fere situs oppidorum, ut posita in extremis lingulis promunturiisque neque pedibus aditum haberent neque nauibus: III 12,1; — quae (urbs) posita in altissimo monte omnes aditus difficiles habebat: VII 36,1; Vercingetorix castris prope oppidum <in monte add. §; Schn.: probat Db.> positus . . . separatim singularum ciuitatum <e> copias conlocauerat: VII 36,2; sub montem <e>, in quo erat oppidum positum Ilerda, succedunt: 1,45,2; — in promunturiis: III 12,1 *u.* in lingulis; — qui uicus positus in ualle . . . altissimis montibus undique continetur: III 1,5; — ille oppidum Biturigum positum in uia Nouiodunum <bitur. pos. i. u. nouiod. §; om. z; Bitur. pos. in uia uicis includ. Ond.; om. Fr.> oppugnare instituerat: VII 12,2; ¶ cum ipse gratia plurimum domi atque in reliqua Gallia, ille minimum propter adulescentiam posset: I 20,2; ¶ praependere: 2,9,4 *u.* religare; ¶ neque in <om. f> fascibus insignia laureae praetulit: 3,71,3; ¶ premere: VII 67,4 *u.* laborare; ¶ item alia in parte diuersae duae legiones . . . in ipsis fluminis ripis proeliabantur: II 23,3; ¶ in contuberniis centuriones militesque <H. Schneider: in contub. commilitesque codd.> non nulli grauiora proferebant <add. Heller>: 2,29,4; ¶ quibus ex <in Paul> locis cum longius esset progressus: 2,41,1; ¶ frumentum in <om. §> Gallia <in Gallia om. Flod.> propter siccitates angustius prouenerat: V 24,1; ¶ frumentum his in <in his §> locis in hiemem prouisum non erat: IV 29,4; ¶ acriter in eo loco pugnatum est: II 10,2; equites uero . . . omnibus in locis pugnant <pugnae §>, quo <om. §>, pugnant quo del. Np.: *u.* CC> se legionariis militibus praeferrant: II 27,2; cum in omnibus locis consumpta iam reliqua parte noctis pugnaretur: VII 25,1; — pugnatur una <tunc add. §; Schn.> omnibus in <om. a> in omni h> partibus: VII 67,3.

haec in Haedunorum finibus recensebantur: VII 76,3; ¶ Caesar in campis exer-

citum reficit <e>: 1,65,2; hae copiae . . . ex dilectibus <e> horum annorum in eiteriore Gallia sunt relectae: 3,87,5; Cato in Sicilia naues longas ueteres reficiebat: 1,30,4; ¶ easque (storias) ex tribus partibus, quae ad <e> hostes uergebant <e>, in <add. Paul> eminentibus <imminentibus hl> trabibus . . . praependentes religauerunt: 2,9,4; ¶ relinquare in castris *u.* castra p. 478 (7 loc.); — in continenti *u.* **contineus** p. 715 e) (3 loc.): — eo minus ueritus nauibus, quod in litore molli atque aperto deligatas ad ancoras <e> relinquebat: V 9,1; L. Caesar filius . . . adpulsus . . . ad proximum litus trireme constrata et in litore relicta pedibus Hadrumetum profugerat <CC>: 2,23,3; postquam in litore relictam nauem conspexit: 2,23,5; — fenestrasque quibus in locis uisum est ad tormenta mittenda in struendo <e> reliquerunt: 2,9,8; — portae quibus locis uidetur eruptionis causa in muro relinquantur: 2,15,4; — relinquit in opere cohortes duas: 3,67,2; — quos (milites) rex in oppido praesidium causa reliquerat: 3,106,4; — in altera parte fluminis Q. Titurium . . . cum sex cohortibus relinquit <reliquit Baeff. Flod.>: II 5,6; — ei legioni, quae in praesidio relinquebatur, deberi frumentum <e> sciebat: VI 33,4; erat aeger in <§; Schn., Fr.; cum z; rell. add.> praesidio relictus P. <e> Sextius Baculus: VI 38,1; qui in <a¹; om. zh; add.> praesidio contra castra <e> Labieni <e> erant relictii: VII 62,8; — — perpaucos . . . relinquare in Gallia, reliquos obsidum loco secum ducere decreuerat: V 5,4; ille omnibus primo <e> precibus petere contendit, ut in Gallia relinqueretur: V 6,3; Caesar . . . constituerat nullam partem belli in Hispaniis <-anis l; -ania N> relinquare: 2,18,7; aequo animo mancipia atque impedimenta in Italia relinquerent (milites): 3,6,1; — — in occulto relinquare: VI 35,10 *u.* C. g); ¶ cum pars hominum in agris remaneret, pars etiam in castra uentitaret: IV 32,1; partemque legionum in castris Pompei remanere iussit, partem in sua castra remisit: 3,97,3; principes Galliae sollicitare . . . hortarique coepit, uti <e> in continenti remaneret: V 6,4; neque longius anno remanere uno in loco colendi <e> causa licet: IV 1,7; quae (iuuentus) in oppido remanserat <u. CC>: 2,5,3; sibi nullam cum iis <e> amicitiam esse posse, si in Gallia remanerent: IV 8,1; ¶ exisse (se), si quid frumenti aut pecoris in agris reperire possent <e>: VII 20,10; in castris Heluetiorum tabulae repertae sunt: I 29,1; disciplina in Britannia reperta atque

inde in Galliam translata esse (c) existimatur: VI 13, 11; pons in Hiberno prope effectus nuntiabatur et in Sicori uadum reperiebatur: I, 62, 3; ¶ cum diuersae c. legiones c. adiae alia in parte hostibus resisterent: II 22, 1; — audit Iubam reuocatum . . . controuersiis Lepitanorum restitisse in regno: 2, 38, 1; ¶ quos in castris retinuerat: IV 15, 4; duas in castris legiones retinuit: 3, 75, 2; leuiusque casura pila sperabat in loco retentis militibus: 3, 92, 2; cireiter parte tertia (armorum) . . . celata atque in oppido retenta: II 32, 4.

in litteris scribit se . . . celeriter adfore: V 48, 6; hoc (imperatoris) nomen obtinuit . . . , sed <CC> in litteris numquam scribere est solitus neque in (om. f) fascibus insignia laeuae praetulit: 3, 71, 3; in testamento Ptolomaei patris heredes erant scripti (armorum) ex duobus filiis maior et ex duabus filiabus ea, quae: 3, 108, 3; ¶ Pergamique in occultis ac reconditis <NOHt; recognitis af> templi (reec.; templis O) . . . tympana sonuerunt: 3, 105, 4; ¶ magna praeterea multitudo calonum, magna uis inumentorum, quae in castris subsederant (subsederat z; Schn.), . . . sequitur: VI 36, 3; ¶ cohortes nouissimum agmen claudabant ¶ pluresque (pluribusque Göl.) in locis campestribus subsistebant: 1, 79, 1; ¶ comites familiaresque eius angusto in loco paulisper equitum nostrorum uim sustinuerunt: VI 30, 3.

ne ab equitatu Caesaris in angustiis (illae angustiae Paul) tenerentur: 1, 66, 2; in catenis tenere: V 27, 2 u. C. a) z) tenere; ¶ nuntiarum in castris Romanorum praeter consuetudinem tum uoluari: VII 61, 3.

eum . . . hostes in nostris castris uersari uidissent: II 24, 2; ut (c) Germanos diutius in Gallia uersari noluerant (c): II 1, 3; ¶ uidere: VI 25, 5 u. nasci; ¶ uictis in Alpiibus Sedunis: III 7, 1; ¶ paulo facit humiliores (naues) quam quibus in nostro mari uti consueuimus: V 1, 2; paulo latiores (facit naues) quam quibus in reliquis utimur maribus (in rel. mar. uti adsueuerant z: V 1, 2; huius opera Commii . . . superioribus annis erat usus in Britannia (in Br. del. Paul) Caesar: VII 76, 1.

z) c. subst., quae populum significant: tres (legiones) in ¶ Belgis (belgio z) conlocauit: V 24, 3; matrem in Biturigibus (c) homini illic nobilissimo ac potentissimo conlocasse: I 18, 6; Q. Tullium Ciceronem et P. Sulpicium Camilloni (c) et Matiseone in Haeduis ad Ararum rei frumentariae causa conlocat: VII 90, 7; duas

legiones ad fines Treuerorum, duas in Liugonibus, sex reliquas in Senonum finibus Agedinci in hibernis conlocauit: VI 44, 3; constituit cohortes duas in Nantuatibus (c) conlocare: III 1, 4; C. Fabium legatum (c) et L. Minucium Basilum (c) cum legionibus duabus in Remis conlocat: VII 90, 5; — et in Auleris Lexouillisque, reliquis item (in add. z) ciuitatibus, quae proxime (c) bellum fecerant, in hibernis conlocauit: III 29, 3; ¶ Caesar in Belgis omnium legionum hiberna constituit: IV 38, 4; praesidia in Rutenis provincialibus. Volcis Aremicis, Tolosatibus circumque Narbonem . . . constituit: VII 7, 4; ¶ ne aestatem in Treueris consumere cogeretur: V 4, 1; ¶ erat in Carnutibus summo loco natus Tasgetius: V 25, 1; ¶ quae (naues) in Meldis factae erant: V 5, 2; ¶ si ea, quae in longinquis nationibus geruntur, ignoratis: VII 77, 16; — rem gestam in Eburonibus perscribit: V 47, 5; inscii, quid in Haeduis gereretur: VII 77, 1; quaeque in Treueris gererentur ostendit: V 3, 3; dum haec in Venetis geruntur: III 17, 1; ¶ in Lucanis Brutillisque . . . dilectus habebat: 1, 30, 4; ¶ P. Crassus . . . proximus mare Oceanum (qui add. Bz) in Andibus hiemabat (c): III 7, 2; quartam (legionem) in Remis cum T. Labieno in confinio Treuerorum hiemare iussit: V 24, 2; ¶ cuius pater regnum in Sequanis multos annos obtinuerat: I 3, 4; ¶ Commium Atrabatem cum equitatu custodis loco in Menapiis relinquit, ipse in Treueros proficiscitur: VI 6, 4; firmo in Treueris ad pontem praesidio (c) relicto: VI 9, 5.

z) = o' εr seu o'v εr (plurimis locis pendet ex subst.); zz) quae (legiones) in nouissimo agmine praesidio impeditis fuerant: II 26, 3; impeditos (Romanos) in agmine et sub sarcinis . . . adoriri cogitabant: III 24, 3; proinde in (ik; Schn., Db., Hodd.; om. X; rel. add.) agmine impeditos (Romanos) adoriantur (c): VII 66, 4; ¶ non modo frumenta in agris matura non erant, sed ne pabuli quidem satis magna copia suppetebat: I 16, 2; huiusque esse in agris frumenta matura: I 40, 11; VI 30, 1 u. z) zz) deprehendere; trumentumque in agris et pecoris copiam nactus . . . iter in (c) Senones (c) facere instituit: VII 56, 5; Cosam in agro Thurino (Compsam in a. Hirpino Gibaud. a' Dauis.; F. Hofm.) oppugnare coepit: 3, 22, 2; idoneum locum in agris nactus: 3, 81, 3; ¶ ad horam nonam in ancoris expectauit: IV 23, 4; naues duae . . . in noctem coniectae . . . contra Lissum in ancoris constiterunt: 3, 28, 1;

¶ quos cum apud se in castris Ariouistus conspexisset: I 47, 6; quem quisque in castris notum aut municipem habebat conquirat: I, 74, 1; in castris Pompei uidere licuit trichilas <c> structas <c>, magnum argenti pondus expositum, recentibus caespitibus tabernacula constrata: 3, 96, 1; ¶ in ciuitate u. **ciuitas** p. 554 9) *extr. (5 loc.)*; ¶ milites . . . cursu incitato <CC> in summo colle ab hostibus conspiciantur: II 26, 3; ¶ breuiore esse quam in continenti noctes <noct. qu. in cont. §/> uidebamus <c>: V 13, 4; ¶ in contuberniis: 2, 29, 4 u. x) xx) proferre; ¶ omnibus arboribus longe lateque in finibus Massiliensium excisis et coniectis: 2, 15, 1; ¶ hostes impeditos nostri in flumine adgressi magnum eorum numerum occiderunt: II 10, 2; ut paene uo tempore et ad siluas et in flumine et iam <c> in manibus nostris hostes uiderentur <u. CC>: II 19, 7; ¶ in aperto loco secundum flumen paucae stationes equitum uidebantur: II 18, 3; etsi in his locis . . . maturae sunt hiemes: IV 20, 1; tantum . . . efficiunt, uti in decliui ac praecipiti loco incitatos equos sustinere . . . consuerint: IV 33, 3; neque in eo loco hostis est uisus: V 8, 5; multaue in ea (silua) genera ferarum nasci constat, quae reliquis in locis uisa non sint: VI 25, 5; ¶ in manibus nostris: II 19, 7 u. in flumine; ¶ longe aliam esse nauigationem in concluso <uastissimo add. afi> mari atque in uastissimo <om. §/> atque <om. AQ/> apertissimo <om. AQ> Oceano <u. CC>: III 9, 7; ¶ seu quid in munitionibus perfectum non erat: 3, 61, 3; ¶ (ut . . . omnes . . . superioris aetatis cum liberis atque uxoribus ¶ publicis custodiis quae aut muro <codd. [publicis custodiisque] aut in muro Db.) ad caelum manus tenderent: 2, 5, 3;) ¶ in Oceano: III 9, 7 u. in mari; ¶ uti . . . mercatores in oppidis uulgos circumstiat: IV 5, 2; centuriones in oppido . . . portas occupauerunt: VII 12, 6; qua significatione qui in oppido obsidebantur de suo aduentu cognoscere possent: VII 81, 2; 2, 2, 1 u. x) xx) esse (in oppido); ¶ puluerem maiorem, quam consuetudo ferret, in ea parte uideri, quam in partem legio iter fecisset: IV 32, 1; in omnibus partibus incendia conspiciuntur: VII 15, 2; sonitumque rorum in eadem parte exaudiri <audiri §/>: VII 61, 3; (Pothinus nutricius pueri et procurator regni, in parte (partem a; partes b¹) Caesaris *add. codd.: Ap. Dt.; del. F. Hfm.; Db.*) . . . a Caesare est interfectus: 3, 112, 11;) ¶ in pronuncia: I, 31, 2 u. x) xx) inuenire; 2, 18, 7 *ib.* esse (in pro-

nuncia); ¶ scutoque ad eum relato Scaenae centurionis inuenta sunt in eo foramina CXX <c>: 3, 53, 4; ¶ in statione: VI 37, 3 u. C. f) ¶ constabat Elide in templo Mineruae . . . simulacrum Victoriae . . . ad nauas se templi limenque conuertisse: 3, 105, 2; ¶ in uadis: III 12, 1 u. x) xx) adficere.

§) in Alpibus: III 7, 1 u. x) xx) uincere; — grauis autumnus in Apulia circumque Brundisium . . . exercitum ualetudine temptauerat: 3, 2, 3; — duae sunt Albae, alia ista quam nouimus in ¶ Aricia <Marsia *coni. Np.*> et alia hic in ¶ Italia <Latio *coni. Np.*>: *ap. Pomp. comm. art. Dou. (gramm. Lat. V p. 144 ed. Keil)*; — in Britannia: VII 76, 1 u. x) xx) uti; — populi Romani iustissimum esse in Gallia imperium <esse in gallia imp. alio loco habent B²§/>: I 45, 3; neque ullos in Gallia uacare agros: IV 8, 2; loca sunt temperatiora quam in Gallia remissioribus frigoribus: V 12, 6; bis . . . agros . . . in Gallia ex hostibus captos . . . tribuerat: 3, 59, 2; — qui habeant domicilium aut possessionem in Hispania <-niam §/>: I, 86, 3; M. Varro in ulteriore Hispania initio cognitis his rebus, quae sunt in Italia gestae, . . . amicissime de Caesare loquebatur: 2, 17, 1; iamque Caesaris in Hispania res secundae in Africam nuntiis . . . perferabantur: 2, 37, 2; — in Italia atque Hispania: 3, 10, 5 u. x) xx) amittere; — profisciscatur Pompeius in suas prouincias, . . . discedant in Italia omnes <omn. i. it. hl> ab armis: I, 9, 5; multos autumnii pestilentia in Italia consumpsit, . . . multi sunt relictii in continenti: 3, 87, 3; (*cf.* in ¶ Aricia;) — in Latio, in Marsia *ib.*; — in Sicori uadum: I, 62, 3 u. x) xx) reperire; — eodemque die Antiochiae in Syria bis tantus exercitus clamor et signorum sonus exauditus est, ut in muris armata ciuitas discurreret: 3, 105, 3.

7) in occultis ac reconditis templis: 3, 105, 4 u. x) xx) sonare.

7) ex adiect.: xx) posit.: abditus u. x) xx) abdere.

§) superl.: III caetratorum cohortes in montem, qui erat in conspectu omnium excelsissimus, mittit: I, 70, 4; — Bellouaci, quae ciuitas in Gallia maximam habet opinionem uirtutis: VII 59, 5; — oppidum Auaricum, quod erat maximum munitissimumque in <a §/> finibus Biturigum: VII 13, 3; — qui . . . plurimum ante in Gallia potuissent: I 31, 7; qui in re publica <rebus a> iudicisque tum plurimum pollebant <u. CC>: I, 4, 3; —

hic summo in Aruernis ortus loco et magnae habitus auctoritatis . . . inquit: VII 77, 3.

b) absol.: (castra in altitudinem <altitudine X> pedum XII uallo fossaque . . . munire iubet: II 5, 6;) ¶ in circuitu u. **circuitus** p. 530 E. (7 loc.); ¶ (collis) ex utraque parte lateris deiectus habebat et in <om. β> fronte <recc.: Hell.; Schn., (Db.) Illd.; frontem X; rell. edd.> leniter fastigatus <c> paulatim ad planitiem redibat: II 8, 3; ea . . . interualla grandibus in fronte <frontem a corr., fh; in fr. spuria iudicat Lattmann> saxis efferebantur <c>: VII 23, 2; ¶ (in longitudine: VII 46, 3; 1, 45, 5 u. p. 104 β) in longitudinem.)

B. ad tempus pertinet: **a) in e. subst.:** multum fortunam in repentino hostium aduentu potuisse iudicauit: VI 42, 1; ¶ adeoque erat impedita uallis, ut in ascensu nisi subleuati a suis primi non facile enterentur: 2, 34, 5; ¶ in bello u. **bellum** p. 412 sq. (II (12) loc. except. VI 15, 1;) ¶ ut . . . illius opibus in calamitate tegetur: 3, 103, 3; ut plerumque in calamitate ex amicis inimici existunt: 3, 104, 1; ¶ etsi in eius modi casu reprehendendum non est: V 33, 4; ¶ in certamine: V 44, 14 u. in contentione; ¶ in concilio u. **concilium** p. 630 (8 (11) loc.); ¶ nostri in primo congressu circiter LXX ceciderunt: 1, 46, 4; ¶ in conloquio (-iis) u. **conloquium** p. 658 D. (7 loc.); ¶ in consilio u. **consilium** p. 671 extr. et 672 (8 (9) loc.); ¶ cum in consulatu suo rex atque amicus a senatu appellatus esset: I 35, 2; ¶ neque ipsos in his contentionibus, quas Haedni secum . . . habuissent, auxilio populi Romani usos esse: I 44, 9; sic fortuna in contentione et certamine utrumque uersauit, ut: V 44, 14; ne paruum modo detrimentum in contentione propter iniquitatem loci accideret <acciperet β>: VII 52, 2; ¶ in contione u. **contio** p. 716 b) (1 loc.); ¶ in illa magistratum <c> controuersia alter pro Conuletolitani, alter pro Coto . . . pugnaverunt <c>: VII 39, 2; ¶ quaerit ex solo ea, quae in conuentu dixerat: I 18, 2; ille perlectam (epistolam) in conuentu militum recitat: V 48, 9; ¶ extremum atque ultimum senatus consultum, quo nisi paene in ipso urbis incendio atque in <om. f> desperatione omnium salutis (iam desperata omnium salute Viehh.) . . . nunquam ante descensum <c> est: 1, 5, 3; ¶ ut <c> in eius modi difficultatibus quantum diligentia prouideri poterat prouidebatur: VI 34, 7; ¶

retineri urbano motu Caesarem neque in tantis dissensionibus ad exercitum uenire posse: VII 1, 2; quod perterritus miles in ciuili dissensione timori magis quam religioni consulere consuerit <c>: 1, 67, 3; ¶ haec (cornua) . . . argento circumcludunt atque in amplissimis epulis pro poculis utuntur: VI 28, 6; ¶ quibus (clientibus) more Gallorum nefas est etiam in extrema fortuna deserere patronos: VII 40, 7; ¶ in fuga u. **fuga** p. 1346 F. d) (8 loc. except. II 11, 5 et I 51, 2); ¶ qui in furto aut in <om. β> latrocinio aut aliqua <CC> noxia <c> sint comprehensi: VI 16, 5; ¶ qui minus facile eam rem <in add. BMQ; Whittle> imperio nostro consequi poterant: II 1, 4; ¶ in incendio: 1, 5, 3 u. desperatione; ¶ ut in itinere copia frumenti suppeteret: I 3, 1; in eo itinere persuadet Castico, . . . ut regnum in ciuitate sua occuparet: I 3, 4; (ne (Sequani) <in add. af> itinere Heluetios prohibeant: I 9, 4;) cum eum in itinere conuenissent: I 27, 2; in itinere agmen nostrum <c> adorti: III 20, 3; qui in itinere congressi magnopere . . . orabant: IV 11, 1; in fines Sugamrorum contendit <c>. interim <in itinere Hart> a compluribus ciuitatibus ad eum legati ueniunt: IV 18, 3; Caesar legiones equitatumque renocari atque in <om. β> itinere resistere <desistere β> iubet: V 11, 1; equites hostium esedariique acriter proelio cum equitatu nostro in <om. M> itinere conflixerunt: V 15, 1; haec posse in itinere accidere: V 33, 2; Fabius . . . non ita multum moratus in itinere cum legione occurrit: V 47, 3; legiones . . . se absente in itinere proelio dimicaturas intellegebat: VII 6, 3; hos continuo in <pr. edd.; om. codd.> itinere adorti omnibus impediuentis exuunt: VII 42, 6; milites in itinere ab eo discedunt: 1, 12, 2; relictus in itinere eum paucis incidit in Vibullium Rufum missum a Pompeio in agrum Picenum: 1, 15, 4; quas (legiones) . . . in itinere compleuerat: 1, 25, 1; (ne itinere <in itin. h> aut traiecit intercluderetur: 2, 20, 1;) reliqui in itinere substituerunt: 2, 41, 3; ut ueniuntibus in itinere se opponeret: 3, 30, 2; expugnato in <om. Nat> itinere oppido Parthinorum, in quo Pompeius praesidium habebat, tertio die ad Pompeium peruenit: 3, 41, 1; si in <add. Paul> itinere impeditos perterritos <CC> deprehendere posset: 3, 75, 3; conspicati in <om. N> itinere exploratores Domitii: 3, 79, 6; simulque in itinere ut aliquam occasionem dimicandi nancisceretur: 3, 85, 2; ¶ in latrocinio: VI 16, 5 u. in furto; non hos palus <in add. codd.; edd. plur.; del. D.; Db.> bello latrocinisque

natos, non siluae morantur: VI 35, 7; ¶ quotienscumque sit decretum, darent operam magistratus, ne quid res publica detrimenti caperet, . . . factum in (om. l) perniciosis legibus, in ui tribunicia, in secessione populi, templis locisque editioribus occupatis: 1, 7, 5; ¶ quod plerumque iis (e) accidere (e) consuevit, qui in ipso negotio consilium capere coguntur: V 33, 1; ¶ in noxia: VI 16, 5 u. in furto; ¶ qui eadem essent usi fortuna eademque in obsidione perpassi: 2, 28, 3; ¶ cum in opere singulas legiones (CC) appellaret: VII 17, 4; ¶ si nihil in oppugnatione oppidi profecissent (profecisset β): VII 20, 11; paucis in oppugnatione amissis re infecta inde discessit: 3, 40, 6; ¶ quos (seruos) in pabulatione paucis ante diebus exceperat: VII 20, 9; ¶ in pace nullus (e) est communis magistratus: VI 23, 5; ¶ (neque is sum, inquit, qui grauissime ex uobis mortis (in add. β) periculo terrear: V 30, 2) quod plerumque in summo periculo timor misericordiam non recipit: VII 26, 4; ¶ quod in petitione consulatus erat subleuatus: 1, 22, 4; ¶ satis habebat in praesentia hostem rapinis . . . prohibere: I 15, 4; quos in praesentia tribunos militum circum se habebat: V 37, 1; si qui etiam in praesentia se occultassent: VI 43, 3; quoniam in praesentia obsidibus cauere inter se non possint (e): VII 2, 2; Marcellus . . . passurum in praesentia negat: 1, 6, 4; itaque in praesentia Pompei sequendi rationem onittit, in Hispaniam proficisci constituit: 1, 30, 1; in praesentia (praesentiam bl) similem rationem operis instituit: 1, 42, 1; differendum est, inquit, iter in praesentia nobis: 3, 85, 4; ¶ cum his in proeliis uersabantur: I 48, 5; quo plerumque genere in proeliis uti consuerunt: IV 24, 1; quo (studio) in pedestribus uti proeliis consueuerunt: IV 24, 4; ita mobilitatem equitum, stabilitatem peditum in proeliis praestant: IV 33, 3; quo insigni in proeliis uti consueuerat (e; u. CC): VII 88, 1; — pluresque in eo loco sine uulnere quam in proelio aut (in add. Paul) fuga intereunt: 2, 35, 3; — in eo proelio ex equitibus nostris interficiuntur quattuor et septuaginta: IV 12, 3; in eo proelio cum graui uulnere esset adfectus aquilifer: 3, 64, 3; in eo proelio non amplius CC milites desiderauit, sed centuriones . . . circiter XXX amisit: 3, 99, 1; ¶ atque hoc horridiores (e) sunt in pugna aspectu: V 14, 2; et in appellandis cohortandisque militibus imperatoris et in pugna militis officia praestabat: V 33, 2; quibus in pugna uitae periculum accideret (-rat NO): 2, 6, 1;

praestare . . . per uirtutem in pugna belli fortunam experiri: 2, 30, 2; ¶ qua in re Caesar non solum publicas, sed etiam priuatas iniurias ultus est: I 12, 7; etiam pro se quisque in conspectu imperatoris etiam in (β; om. α) extremis suis rebus operam nauare cuperet: II 25, 3; qua in re admodum fuit militum uirtus laudanda: V 8, 4; ¶ in secessione: 1, 7, 5 u. in legibus; ¶ impetratum est summa tribunorum plebis contentione, ut in senatu recitarentur (litterae): 1, 1, 1; qui . . . ab se reliquisque in senatu interrogatus . . . confirmauisset: 1, 30, 5; neque se reformidare quod in senatu Pompeius paulo ante dixisset: 1, 32, 8; Pompeius enim discedens ab urbe in senatu dixerat . . . : 1, 33, 2; ¶ in spe: III 26, 4 u. (C. b) in spe; ¶ pars magna . . . suorum in (om. V.) terrore ac fuga sine ullo uulnere interit (e): 3, 71, 2; ¶ quorum (consiliorum) eos in (e *Aimoïn.* *rece.*: *White, haud scio an recte*) uestigio paenitere necesse est: IV 5, 3; ¶ in ui: 1, 7, 5 u. in legibus; ¶ crebraeque uoces militum in uigiliis conloquiisque audiebantur: 3, 49, 2; ¶ ut (e) omnibus in uita commodis una cum iis (e) fruantur: III 22, 2.

b) in c. abl. gerund.: diutius in his rebus administrandis morati: VII 82, 4; in his administrandis rebus quam maxime cocursari et cum simulatione agi timoris iubet: V 50, 5; — et in appellandis cohortandisque militibus imperatoris et in pugna militis officia praestabat: V 33, 2; — continuato diem noctemque opere in flumine auertendo: 1, 62, 1; — tanta fuit in castris capiendis (cap. castr. β) celeritas: VII 46, 5; quod sunt in consiliis capiendis mobiles: IV 5, 1; sed in consilio capiendo omnem Galliam respiciamus: VII 77, 7; — iniuriam in eripiendis legionibus (Ald.: legibus *codd.*) praedicat, crudelitatem et insolentiam in circumscribendis tribunis plebis: 1, 32, 6; — in cohortandis militibus: V 33, 2 u. in appellandis; ut ipse in cohortandis militibus pronuntiauerat: 3, 94, 3; — et in commemoranda ciuitatis calamitate . . . dixerunt: II 28, 2; — magnamque res diligentiam requirebat non in summa exercitus tuenda . . . , sed in singulis militibus conseruandis: VI 34, 3; — in eripiendis legionibus: 1, 32, 6 u. in circumscribendis; — relinquebatur, ut . . . tantum in agris uastandis incendiisque faciendis hostibus noceretur, quantum: V 19, 3; ne in opere faciundo milites repentino hostium incursu exterrentur: 1, 41, 4; — ut potius in nocendo aliquid praeter-

mitteretur (omitteretur ζ), ... quam cum aliquo militum detrimento noceretur: VI 34, 7; — in occupandis praesidiis magna vi uterque nitebatur (Nd; uidebatur s; utebatur O : 3, 45, 1; — ut ... diligentiam in perdiscendo ac memoriam remittant: VI 14, 4; — si esset in perficiendis pontibus periclitandum: VII 56, 1; — in petenda pace eius rei culpam in multitudinem contulerunt (e): IV 27, 4; — ne aut ingratus (CC) in referenda gratia aut arrogans in praeripiendo (praecip. pl) populi beneficio (benef. praer. pop. af) uideretur: 3, 1, 6; — reperiebat etiam in quaerendo (in quaer. zh; inquirendo af) Caesar: I 18, 10; ne in quaerendis suis (ne inquirendo suos ζ) pugnandi (e) tempus dimitteret: II 21, 6; — neque usae nocturna aura (naues) in redeundo offenderat: 3, 8, 2; — in referenda gratia: 3, 1, 6 u. in praeripiendo; — fenestrasque ... ad tormenta mittenda in struendo (instruenda O'af) reliquerunt: 2, 9, 8; — qui celeritatem in transportandis legionibus adhiberet: 3, 8, 2; — in summa tuenda: VI 34, 3 u. in conseruandis; — in agris uastandis: V 19, 3 u. in faciendis.

C. trsl.; a) respondet notioni locali (cf. A.); z) pendet ex uerbis: consistere u. **consisto** p. 681 B. (9 loc.); ¶ quod suum periculum in aliena uident uirtute (ζ; Schn.; salute z; rell. edd.) constare (consistere di; edd. uelt.): VII 84, 4; monuitque eius diei uictoriam in earum cohortium uirtute constare (consistere f): 3, 89, 3; (quod penes eos (paene in eo ik; Np.; paene ex eo Em. Hoffm.), si id oppidum retinuisent, summam uictoriae constare intellegebant: VII 21, 3; V 36, 4 u. perseuerare;) ¶ in his operibus consiliisque biduum consumitur: 1, 82, 1; biduoque et noctibus tribus (nocte in Ciacc.) navigatione consumptis appellit: 2, 23, 1; in his rebus circiter dies X consumit: V 11, 6; diebusque in ea re consumptis VIII: 1, 27, 1; totumque in ea re diem consumit: 1, 81, 3; ¶ continere in officio u. **contineo** p. 713 c) (1 loc.); ¶ dispersis in opere nostris subito ... euolauerunt: III 28, 3; ¶ nec (e) minus se in (ζ; ab z; edd.) milite modestiam et continentiam (et cont. om. ζ) quam uirtutem atque animi magnitudinem desiderare: VII 52, 1; ¶ neque nullum fere diem intermittebat, quin equestri proelio ... quid in quoque esset animi ac uirtutis suorum periclitaretur (e : VII 36, 4; proinde, si quid in nobis animi est (est in u. a. ζ), persequamur eorum mortem: VII 38, 8; quod summa auctoritas antiquitus

erat in Haeduis magnaue eorum erant (om. ζ clientelae: VI 12, 2; omnes ... grauioris aetatis, in quibus aliquid consilii aut dignitatis fuit: III 16, 2; tantum fuit in militibus studii, ut: 1, 64, 8; — hic e' cognosci licuit, quantum esset hominibus praesidii in animi firmitudine: 3, 28, 4; — est ergo in genere et sanctitas regum ... et caerimonia deorum: ap. Suet. 6; — tanta in iis nauibus erat firmitudo: III 13, 8; — nisi (e) quid in Caesare populoque Romano sit auxilii: I 31, 14; — Bellouacis omni tempore in fide atque amicitia ciuitatis (e) Haeduae fuisse: II 14, 2; — esse in angustiis u. **angustiae** p. 261 b) (1 loc.): — ubi ... hostes ... ab utroque latere instare et rem esse in angusto uidit: II 25, 1; — mihi est in animo u. **animus** p. 269 B. (3 loc.); — in armis esse u. **arma** p. 308 (12 loc.): — in eadem causa iauerunt Vsiptes et Tencteri: IV 1, 1; — quorum erant in (in quorum erant ζ; Flod.) clientela: VI 4, 5; — (in curatione: 3, 104, 1 u. infra in procuracione); — erat in magnis Caesari (ζ; Schn., Db.; caesaris z; rell. edd. difficultatibus res: VII 35, 1; erat res in magna difficultate: 3, 15, 3; — uidet ... in summo esse rem (rem esse ζ) discrimine: VI 38, 2; — esse in fide alcs u. **fides** p. 1297 C. c) (ζ) (1 loc.); — in herbis esse: 1, 48, 5 u. A. a) z) z) esse in hibernis; — in honore esse u. **honos** p. 1511 e) (3 loc.); — expectari etiam ab his Aduatuorum copias atque esse in itinere: II 16, 4; hanc sibi commodissimam belli rationem iudicauit, uti castra ... moueret semperque esset in itincribus: 3, 85, 2; cum ... properarem atque essem in itinere praemissam legionibus: ap. Cic. ad Att. IX 6 A.; cum ... quo in loco res esset quantoque in periculo ... imperator uersaretur cognouissent: II 26, 5; — in omni Gallia eorum hominum, qui (in add. ζ) aliquo sunt numero atque honore, genera sunt duo: VI 13, 1; — se suosque omnes in officio futuros (confirmat add. ζ neque ab amicitia populi Romani defecturos confirmauit: V 3, 3; — quod ... semper ... (legiones) plures ... partitis temporibus erant in opere: VII 24, 5; — cognoscit, quae ... gerantur quantoque in periculo res sit: V 18, 2; quanto res sit sit res ζ in periculo cognoscunt: VI 39, 1; summo esse in periculo rem: VII 32, 3; equites ... quanto res in periculo fuerit exponunt: VII 11, 2; tum magno erat in periculo res: 1, 79, 3; — quorum oppida omnia in potestate eius essent: I 32, 5; itaque esse ciuitatem in sua potestate (ciu. in s. pot. esse

§): V 3, 7; deorum, quorum ipsi in potestate sunt reges: *ap. Suet.* 6; — qui propter aetatem eius in procuratione (curatione *a: Np., Dt.*) erant regni: 3, 104, 1; erat in procuratione regni propter aetatem pueri nutricius eius . . . Pothinus: 3, 108, 1; — cum iam extremi essent in prospectu: V 10, 2; — multumque sunt in uenationibus: IV 1, 8; ¶ duas legiones in armis exebare iubet: VII 11, 6; ¶ hoc neque ipse transire habebat in animo (in animo habebat §) neque hostes transituros existimabat: VI 7, 5; — milia enim XX in armis habebat: 3, 110, 1; — quos ille postea magno in honore habuit: 1, 77, 2; pecus (CC) . . . magno in honore habebant: 3, 47, 7; — pollicitum (esse *add. B²§*) se in cohortis (in coh. se §) praetoriae loco decimam legionem habiturum: I 42, 6; se in hostium habiturum loco, qui non . . . ad Castra (Cornelia) naues traduxisset (e): 2, 25, 6; — in obsidione, in (sua) potestate habere, in se habere *u. habeo p. 1401 δδ* (7 *loc.*); ¶ toto hoc in (del. *Ciacc.*) genere pugnae . . . intellectum est: V 16, 1; ¶ in ea re omnium nostrorum intentis animis: III 22, 1; ¶ quae (ciuitates) in amicitia manserant (manserunt *Ol*) [Pompei], magnis adfectae beneficiis eum diligebant: 1, 61, 3; obtestatur, ut in fide maneant: VII 4, 5; praemittit ad Boios qui . . . hortentur . . . ut in fide maneant: VII 10, 3; consolatus Indutiomarum hortatusque est, uti in officio maneret: V 4, 2; si in eo manerent, quod conuenisset: I 36, 5; ¶ si † pedites (impedimentis *b; recte ni fallor*) suis auxilium ferant atque in eo morentur: VII 66, 5; ¶ imprudentibus nostris atque occupatis in munitione castrorum subito se exsilus eiecerunt: V 15, 3; ad nostra castra atque eos, qui in opere occupati erant, contenderunt: II 19, 8; milites occupatos in opere (in op. occ. §) adoriebantur: VII 22, 4; a militibus contendit, ne in praeda occupati reliqui negotii gerendi facultatem dimitterent: 3, 97, 1; Caesar hostibus in pugna occupatis . . . Pharum (e) prehendit: 3, 112, 5; cognita Pompei protectione concursantibus illis atque in ea re occupatis vulgo ex tectis significabant: 1, 28, 2; in his rebus fere erat Fufius occupatus: 3, 55, 3; — dispersos depositis armis in metendo occupatos subito adorti: IV 32, 5; ¶ prima et secunda acies in armis, ut ab initio constituta erat, permanebat: 1, 41, 4; qui in iugo constiterant (e) . . . neque in eo quod probauerant consilio permanere . . . neque . . . uim celeritatemque . . . imitari potuerunt (e): VI 40, 6;

annos non nulli XX (e) in disciplina permanent: VI 14, 3; quod (e) in eadem inopia, egestate, patientia, qua *ante*, Germani permanent, eodem uictu et (e) cultu corporis utuntur (u. CC): VI 24, 4; ciuitates sollicitat, ut in ea libertate, quam a maioribus acceperint (e), permanere quam Romanorum seruitutem perferre malint (e): III 8, 4; (nuntios tota ciuitate Haedunorum dimittit; eodem (in eodem §) mendacio de caede equitum et principum permouet (N; permonet *X; permanet B¹k; Abd.*): VII 38, 10;) quem (Cingetorigem) ab initio permansisse in officio demonsttrauimus: VI 8, 9; hortatusque, ut in ea sententia permanerent, eos (legatos) domum remittit: IV 21, 6; nihil Sequani respondere, sed in eadem tristitia taciti permanere (permansere *A(B)af*): I 32, 3; ¶ ille in sua sententia perseuerat: 1, 72, 4; Cotta se ad armatum hostem iturum negat atque in eo perseuerat (constitit §): V 36, 4; tametsi magnopere admirabatur Magium, quem ad Pompeium cum mandatis miserat, ad se non remitti . . . , tamen omnibus rebus (CC) in eo perseuerandum putabat: 1, 26, 2; ¶ ubi eos in sententia perstare (praestare *AQ¹B¹f*) uiderunt: VII 26, 4; ¶ id ne accidat, **positum** in eius diligentia atque auctoritate: VII 32, 5; — in celeritate *u. celeritas p. 505 F. (5 loc.)*; — (cum priores) perturbatis ordinibus omnes (CC) in fuga sibi praesidium ponerent: II 11, 5; — cum . . . omnem . . . Galliae salutem in illo nestigio temporis positam arbitrarentur: VI 25, 1; — proinde omnia in uictoria posita (esse *add. §*) existimarent: V 34, 1; — (milites) omnem spem salutis in uirtute ponerent: III 5, 3; reliquum erat certamen positum in uirtute, qua nostri milites facile superabant: III 14, 8; cum Sotiates (e) superioribus uictoriis freti in sua (om. *B¹*) uirtute totius Aquitaniae salutem positam putarent: III 21, 1; nostri . . . tamen omnem spem salutis (sal. sp. §) in uirtute ponebant: V 34, 2; — ne cuncta Gallia deficeret, quod nullum amicis in eo praesidium uideret (uideretur *M; Np., Fr., Db., Dt.*) positum esse (praes. positum uideret §): VII 10, 1; ¶ ne qua spes in fuga (fugae *Pramm.*) relinqueretur: I 51, 2; ¶ hortatur, ut spem omnem in uirtute reponant: 2, 41, 3; ¶ quorum in consilio omnium uestrum consensu pristinae residere uirtutis (uirt. resid. §) memoria uideret: VII 77, 4; ¶ (primam et secundam aciem in armis esse (sese tenere §), tertiam castra munire iussit: I 49, 2;) quos Aduatuci obsidum numero missos apud se in seruitute et catenis tenuissent:

V 27, 2; Haeduos, fratres consanguineosque saepe numero a senatu appellatos, in seruitute atque in ditione (deditione *B²*) uidebat Germanorum teneri: I 33, 2; magnam partem Galliae (gallorum *β*) in officio tenuit: V 51, 1; omnes (e) eorum milites in potestate Caesaris teneri: VII 43, 1; ¶ hi (equites), cum est usus atque aliquod bellum incidit, . . . omnes in bello uersantur: VI 15, 1; quod in simili culpa uersabantur: 3, 110, 4; suosque (e) languidius in opere uersari iussit: VII 27, 1; cuius rei timore exterriti diem noctemque in opere uersantur (Romani): VII 77, 11; cum . . . quo in loco res esset quantoque in periculo et castra et legiones et imperator uersaretur cognouissent: II 26, 5; quique in proeliis periculisque uersantur: VI 16, 2; in proeliis uersari: I 48, 5 *u. B. a)* in proelio.

β) = quod attinet ad; *zz*) pendet ex uerbis: consulere: I, 85, 2 *u. putare*; ¶ Cotta . . . nulla in re communi salutis deerat: V 33, 2; ¶ in reliquis uitae institutis hoc fere ab reliquis differunt, quod: VI 18, 3; ¶ haec eadem ratio est in summa totius Galliae: VI 11, 5; ¶ (ut tribunos plebis (in ea re *add. codd.; Np., Db.; unc. incl. Dt.; u. CC*) ex ciuitate expulsos in suam dignitatem restitueret: I, 22, 5;) ¶ se id, quod in Neruiis (neruios *B²*; *Fr.*) fecisset, facturum: II 32, 2; quod facere in eo consuerunt (e), cuius orationem adprobant: VII 21, 1; cum de exercitiis dimittendis ultro (e) postulauisset; in quo iacturam dignitatis atque honoris ipse facturus esset: I, 32, 4; ¶ non oportere se (e) a populo Romano in suo iure impediri: I 36, 2; ¶ nos esse iniquos, quod (e) in suo iure se interpellarem: I 44, 8; ¶ at, credo, **[si]* Caesarem probatis, in (N; iam O;) me offenditis: 2, 32, 10; ¶ quod in eo peccandi Germanis causa non esset: I 47, 4; ¶ multum cum in omnibus rebus tum in re militari potest fortuna: VI 30, 2; quae (fortuna) plurimum potest cum in reliquis rebus tum praecipue in bello: 3, 68, 1; ¶ concursum ad se fieri uidet, quod fascies anteferrentur, in hoc omnis multitudo maiestatem regiam minui praedicabat: 3, 106, 4; ¶ proficere: VII 20, 11 *u. B. a)* in oppugnatione; ¶ qua in re omnium suorum uitae consulendum putarint: I, 85, 2; ¶ qui (e) quod ab altero (e) postulauerit in se recuarent: I, 32, 5; ¶ quae in eo reprehendat ostendit: I 20, 6; ¶ in se uno non seruari, quod sit omnibus datum semper imperatoribus: I, 85, 10; superius tamen institutum

in equitibus . . . seruabat: 3, 84, 3; ¶ in quo si non (e) praesens periculum, at certe longinqua (e) obsidione famies esset timenda (pertimescenda *bbfjk*: V 29, 7; ¶ cum in reliquis fere rebus reb. fere *β*), publicis priuatisque rationibus (*del. Miller*), Graecis litteris utantur (tantum litteris *β*: VI 14, 3; ut his testibus in summa (summam *Nid* pecuniae (sumenda pecunia *Claec.*) uteretur: 3, 105, 1; ut tuis consiliis atque opibus, ut consueui, in omnibus rebus utar: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 3. *β*) pendet ex subst.: auctoritas: II 4, 3 *u. spiritus*; ¶ sic terrore (CC) oblato a ducibus crudelitas in supplicio . . . spem praesentis ditionis sustulit: I, 76, 5; ¶ nouum in re publica (rem publicam *N* introductum exemplum queritur: I, 7, 2; ¶ (Germanos) incredibili uirtute atque exercitatione in armis esse: I 39, 1; ¶ qui . . . intra praesidia Pompei fuissent neque operam in re militari praestitissent: 3, 83, 3; ¶ quibus in rebus prolationem diei donationem esse dicebant: 3, 32, 5; ¶ ratio: VI 11, 5 *u. zz*) esse; ¶ cum se uictoriae Pompei comitem esse mallet quam socium Caesaris in rebus aduersis: 3, 80, 3; ¶ uti . . . magnam sibi auctoritatem magnosque spiritus in re militari sumerent: II 4, 3; ¶ qui . . . non magnum in re militari usum habebant: I 39, 2; qui magnum in castris usum habebant: I 39, 5; quod magnum habere usum in re militari sciebat: 2, 34, 1.

77) pendet ex adiect.: ne continentior in uita hominum quam in pecunia fuisse uideatur: I, 23, 4; ¶ (neue *Roth, Reiff.*; neque *codd. plur.*; neque in *EZ; ebd.*) hac despectus parte iaceres: *ap. Sueton. uit. Terent.* 5;) ¶ (Germani) exercitatusissimi in armis: I 36, 7; Albici . . . homines asperi et montani et (e) exercitati in armis: I, 57, 3.

7) = inter (*cf. A. a) z) β*); *zz*) suspensum *¶*) ex uerbis: nolite, obsecro, committere, quod ante in exercitu Caesaris non accidit, ut: 3, 64, 4; ¶ (audire in contubernis: 2, 29, 4 *u. A. a) z) zz*) audire;) ¶ Eporedorix Haeduus . . . et una Viridomarus . . . in equitum numero contenerant: VII 39, 1; ¶ postulauit deinde (e) eadem, quae legatis in mandatis dederat: I 43, 9; ¶ deponere in contubernio: 3, 76, 2 *u. A. a) z) zz*) deponere; ¶ in desertorum ac proditorum numero ducuntur (dicuntur *B²*): VI 23, 8; ne se in hostium numero duceret: VI 32, 1; ¶ *esso* in exercitu *u. exercitus p. 1216 z)* (*β loc.*): = erant in ea legione tortissimi

uiri centuriones: V 44, 1; in his erant legionibus hominum milia tria CC: 3, 106, 2; — maxima pars Aquitaniae . . . obsides . . . misit <c>, quo in numero fuerunt Tarbelli, Bigeriones . . . Sibuzates, Cocosates: III 27, 1; imperant . . . XXX (milia) uniuersis ciuitatibus, quae . . . Aremoricae appellantur, quo sunt in numero Coriosolites <c>, Redones, . . . Venelli <c>: VII 75, 4; prosequentibus compluribus senatoribus, quo in numero erat Ser. Sulpicius et Licinius Damasippus: 2, 44, 3; ad duo <c> milia . . . cecidisse reperiēbamus, euocatos centurionesque complures; in eo fuit numero Valerius Flaccus: 3, 53, 2; erant apud Caesarem <in add. f; Dt.; ex hl; F.; om. a; u. CC> equitum numero Alfobroges II fratres: 3, 59, 1; cum militibus regis colloqui coeperunt . . . in hoc erant numero complures Pompei milites: 3, 103, 5; — cum leges duo ex una familia uino utroque non solum magistratus creati uetarent, sed etiam in senatu esse prohiberent: VII 33, 3; — in his fuit Ariouistus: I 53, 3; (in his fuit M. Opimius <u. CC>: 3, 38, 4); — cum classe nauium XVI, in quibus paucae erant aerae <CC>, L. Domitio . . . subsidio missus: 2, 3, 1; cum Caesar omnino XII naues longas praesidio duxisset, in quibus erant constratae <c> III <c>: 3, 7, 2; reliquas cohortes, numero XXXIII, in quibus erat legio nona: 3, 67, 3; ¶ reductos in hostium numero habuit: I 28, 1; (hostium se habiturum <in add. af> numero <num. hab. β> confirmat, si: VI 6, 3) quem . . . in snorum necessariorum numero habere instituerat: 3, 57, 1; — intra annum uero uicesimum feminae notitiam habuisse in turpissimis habent rebus: VI 21, 5; ¶ quo in numero est T. Terrasidius missus in Esumios <c>: III 7, 4; ¶ quotiens uel ducis uitio uel culpa tribuni in exercitu <exercitum N> esset offensum: 3, 72, 4; ¶ tu quoque tu in summis <c>, o dimidiata Menander, poneris: *ap. Suet. uita Terent.* 5.

β) ex subst.: L. Pupius, . . . qui hunc eundem ordinem in exercitu Cn. Pompei antea duxerat: 1, 13, 4; ¶ erat Crastinus euocatus in exercitu Caesaris, qui superiore anno apud eum primum pilum in legione X. duxerat: 3, 91, 1.

γ) ex adiect.: Caesaris autem erat in barbaris nomen obscurius: 1, 61, 3.

δ) absol.: in his u. *hic p. 1170 (U loc.)*; ¶ multae res eum hortabantur, . . . in primis quod Haeduos . . . in seruitute atque in ditione <c> uidebat Germanorum teneri: I 33, 2; multa Caesarem . . . incitabant . . . in primis

ne hac parte neglecta reliquae nationes sibi idem licere arbitrarentur: III 10, 2; hunc secum habere in primis constituerat: V 6, 1; Senones, quae est ciuitas in primis firma: V 54, 2; in primis hoc uolunt persuadere non interire animas: VI 14, 5; <eius add. β; Ath.> in primis rationem esse habendam dicunt, . . . ut: VII 1, 6; in primis equitatu studet: VII 4, 9; quid fieri uelit <c> ostendit; in primis monet, ut contineant milites: VII 45, 8; mandat, ut . . . hortetur; in primis ut ipse cum Pompeio colloqueretur postulat: 1, 26, 3; exercitum cum . . . cohortaretur . . . , in primis commemorauit: 3, 90, 1; in primis <in primis M> a te peto, . . . ut: *ap. Cic. ad Att.* IX 6 A.

β) ni condicionali: in eius modi casu: V 33, 4 u. B. a) in casu; ¶ (erant sententiae, quae . . . castra . . . Vari oppugnanda censerent, quod id <om. codd.: Dt.; add. (Clark.) Madu.; in add. Clark.: Np., Db.> huius modi militum consiliis omnium <Clark.; del. Madu.; otium codd.; edd.> maxime contrarium esse arbitrarentur: 2, 30, 1); ¶ ¶ in contentione: VII 52, 2 u. B. a) in contentione; ¶ in desperatione: 1, 5, 3 u. B. a) in desperatione; ¶ contra in dissensione <-nem α> nullam se salutem perspicere: V 31, 2; ¶ in extrema fortuna: VII 40, 7 u. B. a) in fortuna; ¶ ((Dumnorigem) imperio <in imperio Whitte> populi Romani . . . de regno desperare: I 18, 9); H 1, 4 u. B. a) in imperio; ¶ in incendio: 1, 5, 3 *ib.* in desperatione; ¶ in perniciosis legibus: 1, 7, 5 *ib.* in legibus; ¶ ne militum introitu et <in Ciacc.> nocturni temporis licentia oppidum diriperet: 1, 21, 2; ¶ nam plerumque in nouitate fama rem <c> antecedit <c>: 3, 36, 1; ¶ in extremis suis rebus: II 25, 3 u. B. a) in re; ¶ in secessione: 1, 7, 5 *ib.* in legibus; ¶ quod plerumque in spe uictoriae accidere consueuit: III 26, 4; ¶ in ui triuincialia: 1, 7, 5 u. B. a) in legibus.

γ) ni casuali: Labienus <in add. Plugg.> tanta rerum commutatione longe aliud sibi capiendum consilium . . . intellegebat: VII 59, 3; ¶ in eius modi difficultatibus: VI 34, 7 u. B. a) in difficultate; ¶ temporibusque rerum et spatiis locorum et <N> in O.; *Forehh.; del. Np., Db.*) custodiarum uaria <Of> iuria a; uirium hl) diligentia <-tiam hl> animaduersa <-uersis Forehh.; u. CC>: 3, 61, 3; ¶ in tantis dissensionibus: VII 1, 2 u. B. a) in dissensionibus; ¶ in nouo genere belli nouae ab utrisque bellandi rationes reperiēbantur: 3, 50, 1; ¶ quod in

tanto imperio populi Romani turpissimum sibi et rei publicae esse arbitrabatur: I 33, 2; ¶ et in magno impetu *u. CC.* maris atque aperto . . . omnes fere . . . habent uentigales: III 8, 1; ¶ itaque in tanta rerum iniquitate fortunae quoque euentus uarii sequebantur: II 22, 2; ¶ (siluae incertis occultisque <occultatisque β> itineribus <in itineribus β> confertos adire prohibebant: VI 34, 4); ¶ cum . . . reliqui in labore pari ac periculo ne unus omnes antecederet recusant: 3, 82, 5; ¶ equitum uero operam neque in loco palustri desiderari debuisse et: VII 20, 4; ¶ quod in tanta multitudine dediticiorum suam fugam aut occultari aut omnino ignorari posse existimarent: I 27, 4; ¶ (quibus rebus perturbatis nostris nouitate <in nouitate *Schenkl.*: pugnae . . . Caesar auxilium tulit: IV 34, 1); ¶ in periculo pari: 3, 82, 5 *u.* in labore p.; ¶ haec quoque . . . in tanta propinquitate castrorum ad hostes deferuntur: VI 7, 9; ¶ unam ut in miseris rebus spem reliquam salutis esse arbitratus: 2, 42, 1; ¶ ut . . . in extrema spe salutis . . . pugnari debuit: II 33, 4.

d) ut concess.: singulari militum studio in summa omnium <e> rerum inopia circiter sescentas . . . naues . . . inuenit instructas: V 2, 2; ¶ hostes etiam in extrema spe salutis tantam uirtutem praestiterunt, ut: II 27, 3.

e) ut consecuta: posteroque die productos eodem loco . . . in acie conlocat: 2, 33, 4; quae (cohortes) contra equitatum in quarta acie conlocatae essent: 3, 94, 3; — in acie constituere *u. acies p. 90 2. e) (β loc.)*; — pugnantibus <e> etiam tum ac resistentibus in acie Pompeianis: 3, 93, 6; ¶ reliquas legiones in armis expeditas contra hostem constituit: 1, 42, 1; ¶ in conspectu *u. conspectus p. 682 sq. C. e) (II loc. excepto ultimo)*; ¶ magna auxilia conuenisse, magna esse in spe atque expectari *u. CC.*: 2, 17, 3; ¶ tertium <e> in subsidiis locum alariae cohortes <e> obtinebant <e>: 1, 83, 1.

f) ut finali: quas (pedestres copias) in conuale in insidiis conlocauerant: III 20, 4; ¶ quae (cohortes) essent ibi in praesidio: 2, 20, 2; quas (cohortes) ibi in praesidio habuerat: 1, 15, 5; ¶ qui erant in statione pro castris conlocati: V 15, 3; — qui pro portis castrorum in statione erant: IV 32, 1; consequuntur <e> hunc centuriones eius cohortis, quae in statione erat: VI 38, 3; quae in statione

pro castris erant Afranii cohortes: 1, 43, 4; ab iis <e> cohortibus, quae erant in statione stationes *N.*: ad portas, defenduntur: 1, 75, 3; — quos (centuriones) in statione ad praetorium portam <e> posuerat: 3, 94, 6; — uix primum impetum cohors in statione <stationem *IQ*> sustinet: VI 37, 3.

g) ut modali: postremo in acie praestare interfici quam non ueterem belli gloriam . . . recuperare: VII 1, 8; non uirtute neque in acie uicisse Romanos, sed artificio quodam et scientia oppugnationis: VII 29, 2; neque fortunam (se) temptaturum aut in <om. β> acie dimicaturum: VII 64, 2; ¶ (petieruntque, uti sibi secreto <in occulto *add. za: Schm., Np., Db.*: occulto *add. h.*: in occulto *om. pauv. dell.*: *del. Bentl.*> de sua omniumque salute cum eo agere liceret: I 34, 1); quod soli ne in occulto quidem queri . . . auderent: I 32, 4; intra eas siluas hostes in occulto sese continebant: II 18, 3; Germani quam nacti erant praedam in occulto relinquunt: VI 35, 10; legionibusque <e> [intra uincas] in occulto expeditis <e> cohortatus <e> . . . signum dedit: VII 27, 2; postero die <e> cum duabus legionibus in occulto restitit: VII 35, 2; prima et secunda acies in armis . . . permanebat; post hos <e> opus in occulto a III. acie fiebat: 1, 41, 4.

[Falso: hostes . . . signo dato decurrere, lapides <in pedes *B²*> gaesaque <e> in uallum coicere: III 4, 1; quid hominum <β> quid inominum *IQ?*; quid in hominum *B.M., Georr.*; quid enim hom. *Fr., Db.*> milibus LXXX <e> uno loco interfectis propinquis . . . nostris animi fore existimatis: VII 77, 8; referunt consules de republica <in ciuitate *add. codd.*: *u. CC.*: 1, 1, 2; frumentum ex finitimis regionibus atque <in *add. afl.*: *om. l.*: ex *add. O¹, eod.*> omnibus castellis in urbem conuexerant: 1, 34, 5; erat inter oppidum Herdam et proximum collem <eod. *Fr.*: *Vascos.*: in oppido Herda et proximo colle *codd.*> . . . planitia <e>: 1, 43, 1; pecora, quod secundum poterat esse inopiae <β> in opere *O.*> subsidium: 1, 48, 6; pauci <e> ex his militibus ¶ arma in flumine <e> ablati flumine *Db.*; arrepti in flumine *O.*; ut fluminis abrepti *Abd.*: abr. ut fl. *Np., DL.* . . . excipiuntur: 1, 64, 7; hac uos fortuna atque his ducibus repudiatis Corfiniensem ignominiam, <in *add. codd.*> Italiae fugam <e>, [aut] Hispaniarum deditionem, <in *add. codd.*> Africi belli praecidia sequimini: 2, 32, 13; itaque de deditione omnes <in *add.*: iam *Voss.*: *DL.*: *om. O.*> palam loquebantur: 2, 36, 2; qui se illi initio <Steph.: in otio <*uel ocio*> *codd.*> ciuilibus belli obtulerant: 3, 1, 5; ut paene omnes ex <Turin.: in *codd.*> Epiro finitimisque

regionibus signa relinquerent: 3, 13, 2; simulavit sese in *add. hl*) angustiis rei frumentariae ad ductum castra mouere: 3, 38, 1; frumentum . . . per equites (importa *add. a*; in porta *add. fh*) comportarat: 3, 42, 5; non iniquitatem loci atque (in *add. af*) angustias . . . causae fuisse cogitabant: 3, 72, 2; denique recordari debere, qua felicitate (e) . . . omnes incolumes essent transportati, si non (transportatis in *add.*; transportati, sin *f*): 3, 73, 3, 4; ut . . . omnes arderent (in *add. af*) cupiditate pugnandi: 3, 74, 2; Achillam, (in *add.*; praefectum reginam, . . . miserunt: 3, 101, 2.

Repetita est praepos.: in Menapios atque in eos pagos: IV 22, 5; in fidem atque in (om. *β*) potestatem: II 3, 2; — quam in fortunam quamque in amplitudinem (in eam fort. amplitudinemque *β*): VII 54, 4; ¶ in seruitute atque in ditione: I 33, 2; *sim.* VI 21, 3; 1, 5, 3; — non solum in omnibus civitatibus atque in omnibus pagis partibusque, sed paene etiam in (om. *α*) singulis domibus: VI 11, 2; cf. 140, 7; — et in . . . et in: II 19, 7; V 33, 2; — potius in . . . quam in: II 10, 4; — in furto aut in (om. *β*) latrocinio: VI 16, 5; — — in . . . in . . . in: I, 7, 5.

Non repetita est praepos. in e. acc.: in . . . ae (atque): II 13, 2; 28, 1, 3; 29, 4; IV 18, 4; (3, 31, 4); — in . . . et: (I 1, 6;) VII 7, 2; 3, 62, 2; — in . . . que *I2(-I4) loc.*: — in Carnutes, Andes, Turones II 35, 3; *sim.* III 1, 1; 11, 4; ¶ in e. abl.: in . . . (ae) atque: II 14, 2; (VI 13, 1 (e); VII 28, 1; 32, 5; 55, 3; 86, 3; 3, 10, 5 (e); 61, 2; 71, 2; 82, 5; — in . . . et: V 27, 2; 44, 11; (VI 22, 1 (e); 1, 6, 7; 2, 20, 4; — in . . . que *I5(-20) loc.* — in Sicilia, Gallia, Italia: 3, 42, 3; *sim.* VII 7, 4; — in . . . que . . . et: 3, 71, 2; — in . . . aut: 2, 35, 3.

In hiberna in Sequanos: I 54, 2; *sim.* II 35, 3; 3, 31, 4; (56, 1) — in silvas ad suos: II 19, 5; IV 13, 4; V 3, 7; 18, 1; 20, 1; 37, 7; 46, 1; VI 5, 6; VII 34, 2; 65, 4; 1, 17, 1; 21, 1; 2, 25, 5; 26, 1; — in . . . trans: I 35, 3; IV 4, 6; 16, 2; VII 65, 4; — in . . . uersus: VII 7, 2; — ad . . . uersus . . . in: VI 33, 1; — Pergamum in hiberna: 3, 31, 4; 11, 2; ¶ in finibus . . . in hibernis, *sim.* (II 1, 1;) III 20, 4; 29, 3; V 24, 2; VI 11, 2; 13, 10; 18, 3; 41, 3; — in . . . ad: VI 9, 5; VII 90, 7; 1, 75, 3; 3, 13, 5; 37, 1 (e); 76, 2; 91, 6; in . . . apud: V 27, 2; 3, 57, 1; — in . . . circum: VII 7, 4; in . . . contra: VII 62, 8; 3, 76, 1; — in . . . pro: IV 32, 1; V 15, 3; VII 89, 4; 1, 43, 4; — in . . . sub: 1, 41, 2; — — ibi in (collibus): IV 23, 2; V 12, 5; 1, 11, 4; 15, 5;

2, 20, 2; — in . . . abl. loci: V 32, 1; VI 17, 4; VII 69, 1; 90, 7; 3, 24, 1; 105, 5.

inaedifico. A. = adstruere: ut ipsi consistendi in suis munitionibus locus non esset, cum paene inaedificata (aedif. *O*) muris (Gemoll: in muris *codl.*; *edd.*: ab exercitu nostro moenia uiderentur ac telum manu coiceretur: 2, 16, 2.

B. = praesaepire: portas obstruit, nicos plateasque inaedificat, [ac] fossas transversas uis praeducit atque ibi sudes stipitesque praecutis defigit, haec leuibis cratibus terraque inaequat; aditus autem atque itinera duo, quae . . . ad portum ferebant, maximis defixis trabibus atque eis praecutis praesaepit: 1, 27, 3, 4.

inaequo: 1, 27, 4 u. **inaedifico B.**

inanis. A. propr.: ita complures dies inania (Mulu: uacua *Ciace.*; om. *codl.*; *edd.*) manserant castra: 3, 66, 7; ¶ quae (naues) inanes (inanis *A(ϕ)*) ex continenti ad eum remitterentur: V 23, 4; sperans alicui se parti onustarum nauium occurrere posse inanibus occurrit: 3, 8, 3; quae (naues longae) erant deligatae ad terram atque inanes: 3, 40, 4.

B. trsl.: ut . . . inani simulatione sese ostentare (eos) cognosceret: VII 19, 3.

inauditus: aggerem noui generis atque inauditum . . . facere instituerunt: 2, 15, 1; ¶ tanquam scopulum, sic fugias inauditum (infrequens *Macrob.*) atque insolens uerbum: *ap. Gell.* I 10, 4; cf. *Macrob. sat.* 15, 2.

imbecillitas u. imbecillitas.

ineautus: ut in ipsum (Ambiorigem) incautum etiam atque imparatum incidere: VI 30, 2.

ineante: paulo incautius custodias in muro dispositas uidebat: VII 27, 1; ¶ studio incitati incautius sequebantur: 3, 24, 2.

incedo. A. abs.: in castris Curionis magnus ¶ omnium incessit timor, nam is (timor animis *Voss.*; *Db.*: u. *CC*) uariis hominum sermonibus celeriter augetur: 2, 29, 1; magnusque incesserat timor sagittarum: 3, 44, 7; tantusque eo facto timor incessit, ut: 3, 101, 3. (Cf. B. 3, 74, 2.)

B. add. datiu.: exercitui (exercitu *Np.*) quidem omni tantus incessit ex incommodo dolor tantumque studium infaniae sarcindae, ut: 3, 74, 2; — tantusque terror incidit (inCESSIT *Ciace.*) eius exercitui (O: exercitus *N*); . . . ut: 3, 13, 2; — timor: 2, 29, 1 u. A.

incendium. A. obi.: in omnibus partibus incendia conspiciuntur; quae etsi magno

cum dolore omnes ferebant, tamen: VII 15, 2; ¶ ut . . . tantum in agris uastandis incendiisque faciendis hostibus noceretur, quantum: V 19, 3.

B. gen.: fumi incendiorum procul uidebantur: V 48, 10.

C. abl.: summa difficultate rei frumentariae affecto exercitu temeritate Boiorum, indiligentia Haedunorum, incendiis aedificiorum: VII 17, 3; ¶ reliquum (frumentum) flumine atque incendio corruperunt: VII 55, 8.

D. c. praep.: quod et ab incendio lapis et ab ariete materia defendit: VII 23, 5; quo commodius ab impetu nauium incendiisque (rates) defenderet: 1, 25, 10.

completas onerarias naues taeda et pice et stuppa reliquisque rebus, quae (usui *add. Freudentb.*) sunt (apta *add. Ohl*) ad incendia, in Pomponianam (e) classem immisit: 3, 101, 2; — onerarias naues [circiter XI] praeparatas ad incendium immisit: 3, 101, 5.

(extremum atque ultimum senatus consultum,) quo nisi paene in ipso urbis incendio . . . numquam ante descensum (e) est: 1, 5, 3.

incendo. A. propr.: aedificia *u. aedificium* **B. p. 193 sq. (11 loc.):** ¶ cupas taeda ac pice refertas incendunt: 2, 11, 2; ¶ illi (hostes) sub murum se recipiunt ibique musculum turrinam libere incendunt: 2, 14, 4; ¶ Bibulus . . . omnes (naues) . . . incendit eodemque igne nautas dominosque nauium interfecit: 3, 8, 3; (Libo) naues onerarias quasdam nactus incendit: 3, 23, 2; (Pompeius filius) naues longas adgressus . . . III ex his abduxit (e), reliquas incendit: 3, 40, 4; ipse Lissum profectus naues onerarias XXX . . . adgressus omnes incendit: 3, 40, 5; Cassius . . . omnes naues incendit: 3, 101, 2; omnesque eas naues et reliquas, quae erant in naualibus, incendit: 3, 111, 6; ¶ Heluetii . . . oppida sua omnia, numero ad duodecim, uicos ad quadringentos, reliqua priuata aedificia incendunt, frumentum omne . . . comburunt: 1, 5, 2; ipsos (Heluetios, Tulingos, Latouicos) oppida uicosque, quos incendunt, restituere iussit: 1, 28, 3; oppidum (Cenabum) diripit atque incendit: VII 11, 9; praeterea oppida incendi oportere, quae non . . . sunt . . . tata: VII 11, 9; (Noniodunum) oppidum, quod a (e) se teneri non posse indicabant, ne cui (e) esset usui Romanis, (Eporedorix et Viridomarum) incendunt: VII 55, 7; ¶ (Caesar (e) legiones . . . portis incensis intronmittit: VII 11, 8; ¶ turrinam: 2, 14, 4 *u. musculum*; ¶ uicos: 1, 28, 3 *u. oppida*; *praeterea u. aedificium*

B. p. 193 sq. (7 loc.): ¶ uno die amplius XX urbes Biturigum incenduntur: hoc idem lit (e) in reliquis ciuitatibus: VII 15, 1.

deliberatur (e) de Anarico in communi concilio, incendi placeat (e) an defendi: VII 15, 3; quod re integra primo incendendum Anaricum, post deserendum censuerat: VII 30, 2; — hostes . . . Lutetiam incendi (incendunt (e) pontesque eius oppidi rescindi iubent: VII 58, 6.

B. trsl.: simili ratione (oratione *Paul*) ibi Vercingetorix . . . conuocatis suis clientibus facile incendit (facere intendit (e) : VII 1, 1; ¶ propterea quod est quaedam animi incitatio atque alacritas naturaliter innata omnibus, quae (qui *recc. Faern.*) studio pugnae incenditur (incenduntur *recc. Faern.* : 3, 92, 3. *Cf. qu. sqq.*

incertus: incerto etiam nunc (e) exitu uictoriae . . . signa . . . intulerunt: VII 62, 6; ¶ incertis itineribus per siluas ad T. Labieum . . . perueniunt: V 37, 7; siluae incertis oculis (occulatisque (e) itineribus (in itineribus (e) confertos adire prohibebant: VI 34, 4; ¶ paucis interfectis reliquis incertis ordinibus perturbauerant: IV 32, 5; ¶ his . . . auditionibus permoti . . . saepe consilia inueniunt, quorum eos in (C) uestigio paenitere necesse est, cum incertis rumoribus (moribus (e) seruiant et plerique ad uoluntatem eorum ficta respondeant (cum incerta, ut eorum auribus seruiant, et plerumque ad uol. e. f. resp. *Claue.*) : IV 5, 3; ¶ ut incertis temporibus diuersisque itineribus iretur: VII 16, 3; ¶ uos autem incerta (Aldus: certa *codl.*) uictoria Caesarem secuti diuicata iam belli fortuna uictum sequamini: 2, 32, 6.

[**Falso:** neque eorum moribus turpius quietum aut incertum (incertus (e) habetur quam ephippiis (e) uti: IV 2, 4.]

incido. A. propr.: et quidquid incidit, fastigio musculi elabitur (elab. O : 2, 11, 1.

B. trsl.: a) = occurrere, (in manus ales) uenire; plerique ex his, ne in angustias inciderent, . . . se in fossas praecipitabant (e) : 3, 69, 3; ¶ incidere in aliquam *u. in p. 106 (1 loc.)*.

b) = incidere, inuadere: tantisque terror incidit (incessit *Claue.*) eius exercitui (O: exercitus N), ut: 3, 13, 2.

c) = accidere: si qua bella inciderint: II 14, 6; cum est usus atque aliquid bellum incidit, quod tere . . . quotannis accidere solebat: VII 5, 1; ¶ ubi quae (e) maior atque illustrior incidit res: VII 3, 2.

incido: Nernii antiquitus . . . teneris arboribus incisus atque inflexis <e> . . . et rubis sentibusque interiectis effecerant, ut: II 17, 4.

incipio. A. c. obiect.: hoc se ignominiae laturus <e> loco, si inceptam oppugnationem reliquissent: VII 17, 6; ¶ (sic se complures annos illo imperante meruisse, ut . . . nusquam infecta <β> incepta z; Fr.; *Di.*) re discederent: VII 17, 5.)

B. c. inf.: a) act.: (T. Labienus) † summissa oratione loqui de pace atque altercari cum Vatinius incipit <u. CC>: 3, 19, 5; ¶ Saburra . . . circumire ordines atque hortari incipit: 2, 41, 2; equitatus hostium ab utroque cornu circumire aciem nostram et auersos <e> proterere incipit: 2, 41, 5; ¶ ut iam de praemiis nostris et de referenda gratia cogitare incipiamus: 2, 39, 3; ¶ ut . . . alii uallum manu scindere, alii fossas complere inciperent: V 51, 4; ¶ consilio conuocato <e> de summa rerum deliberare incipit (Curio): 2, 30, 1; ¶ Haedui manus tendere et <e> deditionem significare <u. CC> et proiectis armis mortem deprecari incipiunt: VII 40, 6; ¶ ab his primo Marsi dissentire incipiunt: 1, 20, 3; ¶ triplicemque aciem ducere incipit: 1, 64, 7; uallumque ex castris ad aquam ducere incipiunt: 1, 73, 3; ¶ cum primum pabuli copia esse inciperet: II 2, 2; ¶ rem frumentariam expedire incipit: 1, 54, 5; ¶ sese subito proripiunt . . . et . . . iter facere incipiunt: 1, 80, 3; ¶ hortari: 2, 41, 2 u. circumire; ¶ sese ad nouissimum agmen ostendunt et magna multitudine circumfusa morari atque iter <iter atque Paul> impedire incipiunt: 1, 63, 3; ¶ (Galli) audacius de bello consilia inire incipiunt: VII 1, 3; (Haedui) consilia clam de bello inire incipiunt: VII 43, 3; ¶ loqui: 3, 19, 5 u. altercari; ¶ cum maturescere frumenta inciperent: VI 29, 4; iamque frumenta maturescere incipiebant: 3, 49, 1; ¶ morari: 1, 63, 3 u. impedire; ¶ Eburones, Neruii, Aduatuici atque horum omnium socii et <e> clientes legionem oppugnare incipiunt: V 39, 3; ¶ Pompeius . . . aduentu nauium protectionem parare incipit: 1, 27, 2; ipse iter in Macedoniam parare incipit paucisque post diebus est profectus: 3, 33, 2; ¶ proterere: 2, 41, 5 u. circumire; ¶ scindere: V 51, 4 u. complere; ¶ significare, tendere: VII 40, 6 u. deprecari.

(b) pass.: necessarium esse existimauit de repentino aduentu Caesaris Pompeium fieri certior, uti ad id consilium capere posset, † an-

tequam de mandatis agi <agere O> inciperet <coll.;> inciperetur *Np.*: *edl.*; quam de mandatis agi *Ciucc.*; *u. CC*: 3, 11, 1.

incitatio: quod est quaedam animi incitatio atque alacritas naturaliter innata omnibus, quae studio pugnae incenditur. hanc non reprimere, sed augere imperatores debent: 3, 92, 3.

[Falso: ut (nostra classis) una celeritate et pulsu remorum <incitatione *adh.* β> praestaret: III 13, 7.]

incito. A. propr. (= agitare, concitare); **a) alqd:** milites . . . proelio nuntiato cursu incitato <incitati *Hottom.*> in summo colle ab hostibus conspiciebantur: II 26, 3; ¶ equum *u. equus p. 1051 (5 loc.)*; ¶ acquirit etiam lintres; has magno sonitu remorum incitatas in eandem partem mittit <e>: VII 60, 4; ¶ naues longas . . . paulum remoueri . . . et remis incitari . . . iussit: IV 25, 1; ¶ funes . . . nauigio remis incitato praerumpiebantur <e>: III 14, 6; ¶ illae (triremes) adeo grauiter inter se incitatae conflixerunt, ut: 2, 6, 5.

b) alqm: ut eorum (equitum) nemo consisteret omnesque conuersi <itati *P*> non solum loco excederent, sed protinus incitati fuga montes altissimos peterent: 3, 93, 5; ¶ (milites: II 26, 3 *u. a)* cursum; ¶ milites . . . ex inferiore loco aduersus cliuam <e> incitati cursu praecipites Pompeianos egerunt <e>: 3, 46, 5; ¶ relinquebatur, ut (Afranius) eo (equitatu) summoto repente incitati cursu sese in ualles uniuersi demitterent <e>: 1, 79, 4.

c) se: cum ex alto se aestus incitauisset: III 12, 1; conspicataeque naues triremes duae nauem D. Bruti . . . duabus ex partibus sese in eam incitauerunt <ego, -nerant *coll.*; *edl.*>: 2, 6, 4; ex omnibus partibus subito Antonianae scaphae signo dato se in hostes incitauerunt: 3, 24, 3; quo maior uis aquae se incitauisset: IV 17, 7; — nostri . . . arma . . . arripiunt; alii ex castris sese incitant: 2, 14, 3.

B. trsl.: **a) = impellere, commouere;** **z):** horum fuga nauium onerariarum magistros incitabat <inuitabat *Paul*>: 2, 43, 3; ¶ Pompeius . . . segniore <f; seniore *N'Oahl*> castigat atque incitat: 1, 3, 1; ¶ Catonem ueteres inimicitiae Caesaris incitant et dolor repulsae. Lentulus aeris alieni magnitudine . . . mouetur. . . Scipionem eadem spes impellit . . . ipse Pompeius ab inimicis Caesaris incitatus . . . totum se ab eius amicitia auerterat: 1, 4, 2-4; (cum intellegeret . . . Gallos . . . celeriter . . . excitari, omnes autem ho-

mines natura libertati studere (libertatis studiosè incitari β): III 10, 3.)

β): etiam crebris nuntiis incitati . . . magno cursu (c) eo contenderunt: VII 48, 1; — magnum numerum sagittariorum, magnum Albi-
corum . . . imponunt atque hos praemiis pollicitationibusque incitant: 1, 56, 2; (hunc (incitatum *add. eodd.*; *del. Kran.*; incitatum a *add. Vellh.*; *Del.*) suis et regis illatum (om. *O.*; *del. Forchh.*) pollicitationibus quae fieri uellet . . . edocuit: 3, 108, 2; — quibus rebus et hostes terreri et suos incitari existimauerunt: 3, 92, 3; — quod eo (nostri) incitati studio inconsultius processerant: 1, 45, 6; nostri ueterani in portum refugiebant, illi studio incitati incautius sequebantur: 3, 24, 2; ad eum omni celeritate et studio incitatus ferebatur: 3, 78, 2.

γ): sed multa Caesarem tamen (c) ad illud bellum incitabant: iniuria (c) retentorum equitum Romanorum, rebellio facta post deditionem, defectio datis obsidibus, tot ciuitatum (c) coniuratio, in primis ne hac parte neglecta reliquae nationes sibi idem licere arbitrentur: III 10, 1, 2.

b) = exacerbare: cum ciuitas ob eam rem incitata armis ius suum exsequi conaretur: I 4, 3; ¶ milites nostri pristini diei perfidia incitati in castra iruperunt: IV 14, 3; et Cenabensi (c) caede et labore operis incitati (milites) non . . . mulieribus, non infantibus pepercerunt: VII 28, 4.

incitatus ui adiect. u. **incito** A, a) cursum, lintres, trirames; A. b) (β loc.); u. *praeterita equus p. 1051*.

(**incitate**: referunt consules de re publica (in ciuitate *add. eodd.*; *del. Scal.*; *eod.*; incitate *Petr. Faber*; u. *CC*): I, 1, 2.)

inclino: adiuuat rem proclinatam (inclinatam β) Coniectolitanis plebemque (c) ad furorem impellit: VII 42, 4; existimauit . . . pro nostra beneuolentia petendum, ne quo progredieris proclinata (CM; inclinata *alii*) iam re, quo integra etiam progrediendum tibi non existimasses: *ap. Cic. ad Att.* X 8 B, 1; ¶ et tam (an ita pro et tam?) paucis diebus magna erat rerum facta commutatio ac se fortuna inclinauerat, ut: 1, 62, 3.

includo: in castellum, quod erat inclusum maioribus castris, iruperunt: 3, 67, 6; ¶ ita minora castra inclusa maioribus castelli (lis *ah*) atque arcis locum obtinebant: 3, 66, 5; ¶ (eam (c) (contignationem) in parietes instruxerunt (erant *Nhl*) ita, ut (eam-

que intra parietes incluserant ita, ut *Ciace.*): 2, 9, 1.)

incognitus: communi enim (c. lit uitio naturae, ut inuisitatis atque incognitis rebus magis confidamus uehementiusque exterreamur (u. *CC*): 2, 4, 4; omnibus interfui proclis neque temere incognitam rem pronuntio: 3, 57, 2; ¶ nostrisque id erat incognitum: IV 29, 1; — quae omnia fere Gallis erant incognita: IV 20, 2.

incolo. A. transit.; a) alqd: (Belgas) ibi conuicisse Gallosque, qui ea loca incolerent, expulisse: II 4, 1; ¶ qui (Albici) . . . montes . . . supra Massiliam incolebant: 1, 34, 4; ¶ Gallia est omnis diuisa in partes tres, quarum unam incolunt Belgae, aliam Aquitani, tertiam qui . . . Galli appellantur: 11, 1; quarum (insularum) pars magna a feris barbarisque nationibus incolitur: IV 10, 4; Britanniae pars interior (inferior β; om. *A*) ab iis (c) incolitur, quos natos in insula ipsa (c) memoria proditum dicunt, maritima pars ab iis (c), qui . . . ex Belgio transierunt (c): V 12, 1, 2; ¶ quas regiones Menapii incolebant et (c) ad utramque ripam fluminis agros, aedificia uicosque habebant: IV 4, 2; ¶ ripas: II 3, 4 u. B. c) *in.*; ¶ Rhenus autem oritur ex Lepontiis, qui Alpes incolunt: IV 10, 3; — ex his . . . sunt humanissimi, qui Cantium incolunt: V 14, 1.

b) subaudiend. est obiect.: neque quanta esset insulae magnitudo neque quae aut quantae nationes incolerent . . . reperire (c) poterat: IV 20, 4.

B. intrans.; (a): neque longius anno remanere uno in loco colendi (β; incolendi α; *eod.*) causa licet: IV 1, 7.)

b): qui (Vbi?) proximi Rhenum incolunt: 154, 1.

c): Germanosque, qui eis Rhenum incolant (qui ripas rheni incolunt B:β), sese cum his coniunxisse: II 3, 4; ¶ proximique sunt Germanis, qui trans Rhenum incolunt: II 4, 4; Boiosque, qui trans Rhenum incoluerant et in agrum Noricum transierant, . . . sibi adsciscunt: 15, 4; ne . . . Germani, qui trans Rhenum incolunt, . . . in Heluetiorum fines transirent: 128, 4; uti ab iis (c) nationibus, quae trans Rhenum incolerent, mitterentur legati ad Caesarem: II 35, 1.

incolomis. *Scriptum est incolomis in B^{Ma} 153, 7; in B^a VII 88, 4; in B III 6, 5; VI 40, 4; VII 59, 4; in a I, 18, 4; 23, 3; 2, 35, 6.*

A. ad certum quoddam subst. pertinet; a):

antesignani: 3, 75, 5 *u. B. b*); ¶ incolumemque ad eum deferre (aquilam): 3, 64, 4; ¶ quibus (ciuibus) saluis atque incolumibus rem obtinere malebat: 1, 72, 3; ¶ omnibus suis incolumibus copiis <om. β > eodem die ad Ciceronem peruenit: V 52, 1; integras atque incolumes copias Caesar <e> inferiore <e> militum numero continebat: 3, 47, 3; ¶ incolumesque (equites) cum magna praeda . . . reuertuntur: 1, 55, 3; sese incolumes in castra conferunt: 2, 42, 5; 3, 75, 5 *u. B. b*); ¶ equitatuque omni fere incolumi . . . magnum peditum uumerum interficiunt: 2, 26, 4; ¶ adesse cum incolumi Caesarem exercitu: VI 41, 2; neque incolumi exercitu Germanos castra oppugnatos fuisse: VI 41, 3; incolumem exercitum traduxit: VII 56, 4; ut incolumem exercitum Agedincum reduceret cogitabat: VII 59, 4; tracto incolumi exercitu copias instruit: 1, 64, 7; au paenitet uos, quod saluum atque incolumem exercitum nulla omnino naue desiderata traduxerim? 2, 32, 12; ¶ nullo hoste prohibente . . . incolumem legionem in Nantuates <e> . . . perduxit: III 6, 5; ¶ (ueteres milites) per medios hostes perrumpunt incolumesque ad unum omnes in castra perueniunt: VI 40, 4; (40, 8 *u. pars*) ut pauci milites patresque <e> familiae . . . in Siciliam incolumes peruenirent: 2, 44, 1; 3, 28, 6 *u. B. b*); ¶ naues . . . , quae omnes incolumes ad <e> continentem peruenere: IV 36, 4; omnesque incolumes naues perduxit: V 23, 6; omnibus nauibus ad unam incolumibus milites exposuit: 3, 6, 3; ¶ militum pars . . . praeter spem incolumis in castra peruenit: VI 40, 8; ¶ patres familiae: 2, 44, 1 *u. milites*.

b): Germani: 3, 52, 2 *u. B. b*); ¶ Attiumque incolumem dimisit: 1, 18, 4; — L. Torquatus . . . oppidum Caesari deditit incolumisque ab eo conseruatus est: 3, 11, 4.

B. pertinet ad adiect. uel pron. ; a): licere illis incolumibus per se <per se inc. β > ex liberis discedere et . . . sine metu proficisci: V 41, 6; — uix **DCCC** (<octoginta Orosius> . . . incolumes ad Vercingetorigem peruenere: VII 28, 5; — dimittit omnes incolumes: 1, 23, 3; recordari debere, qua felicitate <e> . . . omnes incolumes essent transportati: 3, 73, 3; — an qui incolumes resistere non potuerunt, perditum resistent? 2, 32, 6; — sortium beneficio se esse incolumem <-men a>: I 53, 7; — omnibus suis incolumibus: V 52, 1 *u. A. a*) copiae; suosque omnes incolumes receperunt: VII 12, 6; Curio exercitum in castra reducit suis omnibus praeter Fabium incolumibus <-minibus a : 2,

35, 6; — nostri . . . suos incolumes reduxerunt: V 22, 2.

b): nostri ad unum omnes incolumes per paucis uulneratis . . . se in castra receperunt: IV 15, 3; illi . . . per medios audacissime perruperunt seque inde incolumes receperunt: V 15, 4; ambo incolumes compluribus interfectis summa cum laude sese intra munitiones <intra mun. se β > recipiunt: V 44, 13; pauci ex tanto numero se incolumes <incol. se β > in castra recipiunt: VII 88, 4; (milites) non nullis eorum interfectis incolumes se ad nostros receperunt: 3, 28, 6; Germani . . . compluribus interfectis sese ad suos incolumes receperunt: 3, 52, 2; ut . . . ipsi (equites et antesignani) . . . incolumes se <sese f> ad agmen recipere: 3, 75, 5.

incolumitas: de deditioe eorum agebat et incolumitatem deditis pollicebatur: 3, 28, 2.

incommodus (adiect.): habetque (hic locus) non incommodam <-da a> aestate <del. Ciacc.> stationem: 2, 23, 2.

incommodum (ui subst.). **A. subi.**: accessit etiam ex improviso aliud incommodum, quod Domitius . . . Heracliam . . . iter fecerat: 3, 79, 3; ¶ accidit etiam repentinum incommodum biduo, quo haec gesta sunt: 1, 48, 1; ¶ non ignorans, quanta ex dissensionibus incommoda oriri consuessent: VII 33, 1.

B. obi.: inc. accipere *u. accipio p. 80 (9 loc.)*; ¶ quae res . . . magnum . . . uostris attulerat incommodum: 3, 63, 5; ¶ incommoda in dies augebantur: 1, 52, 2; ¶ (euitare: VII 45, 9 *u. habere*) ¶ quod . . . uirtute eorum expiato incommodo neque hostibus diutina laetitia <e> neque ipsis longior dolor reliquatur: V 52, 6; ¶ ut, qui aliquid <aliqui α > iusti <uicti Olt> incommodi expectauissent, ultro praemium missionis ferrent: 1, 86, 1; ¶ quid iniquitas loci habeat incommodi <inc. hab. β > proponit; hoc una celeritate posse uitari < β > euitari *Paul*; mutari α ; *edd.*): VII 45, 9; — satis esse magna utriusque incommoda accepta, quae pro disciplina et praecipis habere possent <e>, ut reliquos casus timerent: illum Italia expulsam amissa Sicilia et Sardinia duabusque Hispaniis et cohortibus . . . centum atque XXX, se <e> morte Curionis et detrimento Africani exercitus tanto <u. CC> militumque deditioe ad Curictam <e>: 3, 10, 4, 5; ¶ (mutare: VII 45, 9 *u. habere*); ¶ illo incommodo de Sabini morte perlato omnes . . . de bello consultabant: V 53, 4; ¶ id tamen (incommodum) se celeriter maioribus

commodis sanaturum <senaturum *A*²: sarturum *coni. Schn.*: VII 29, 5; dandam omnibus operam, ut acceptum incommodum uirtute sarciretur: 3, 73, 5; ¶ reliqua, ut poterant, incommoda per se <per se incomm. *O* sustinebant: 3, 9, 5; ¶ an non, uti corporis uulnera, ita exercitus incommoda sunt tegenda? 2, 31, 6; ¶ uitare: VII 45, 9 *u. habere.*

C. gen.: reminisceretur et ueteris incommodi populi Romani et pristinae uirtutis Heluetiorum: I 13, 4.

aliquid incommodi: 1, 86, 1 *u. B.* expectare; ¶ ne quid ex contagione <*e*> incommodi accipiant: VI 13, 7; VII 45, 9 *u. B.* habere.

D. abl.: dispersosque . . . adoriebatur magnoque incommodo adficiebat: VII 16, 3; ¶ tamen tot <tam multis *?*> incommodis conflictati multis uulneribus acceptis resistebant: V 35, 5; ¶ ne <*CC*> perturbarentur incommodo: VII 29, 1; ¶ *cum* quantum in bello fortuna posset iam ipsi incommodis suis satis essent documento: 3, 10, 6.

E. c. praep.: exercitui <*CC*> quidem omni tantus incessit ex incommodo dolor tantumque studium infamiae <ignominiae *f*> sarcientdae, ut: 3, 74, 2.

Massilienses post superius incommodum ueteres . . . naues refecerant: 2, 4, 1.

incommode: quod consilium, etsi . . . reprehendum non est, tamen incommode accidit: V 33, 4; ¶ ((naues) minus commode <incommode *Herzog*> copulis <*I det.*: scopulis *X*; *Herzog*; *u. CC*> continebantur: III 13, 8.)

inconsultius: eo incitati studio inconsultius processerant: 1, 45, 6.

increb(r)esco: cum iam nostris <*e*> remissione uento adpropinquasset <*e*>, idem auster increbuit <-bruit *Nfl*: 3, 26, 2.

incredibilis. **A. propr.:** scio me, inquit, paene incredibilem rem polliceri: 3, 86, 2.

B. trsl. (= singularis): incredibili celeritate *u. celeritas p. 595 c* (*I loc.*); ¶ ingenti magnitudine corporum Germanos, incredibili uirtute atque exercitatione in armis esse: I 39, 1; ¶ incredibili felicitate auster . . . in Africum se uertit: 3, 26, 5; ¶ quod (flumen) . . . in Rhodanum influit, incredibili lenitate, ita ut oculis in utram partem fluat iudicari non possit: I 12, 1; ¶ uirtute: I 39, 1 *u. exercitatione.*

increpito: (Nernios) increpitare atque incusare reliquos Belgas, qui se populo Romano

dedidissent <*e*> patriamque <*e*> uirtutem proiecissent: II 15, 5; (Aduatnei) primum irridere ex muro atque increpitare uocibus, quod tanta machinatio ab <*e*> tanto spatio instrueretur <*e*>: II 30, 3.

incumbo: ut . . . omnes . . . et animo et opibus in id bellum incumberent: VII 76, 2.

incursio: quo incursionis hostium uitandae <incursiones . . . uitandi *af*> causa conuenire consuerunt: V 21, 3; ¶ simul hoc se fore tutiores arbitrantur repentinae incursionis timore sublato: VI 23, 3; ¶ a Pirastis <*e*> finitimam partem prouinciae incursionibus uastari audiebat: V 1, 5; (hanc <*e*> (siluam) . . . pro natiuo muro obiectam Cheruscos ab Suebis Suebosque ab Cheruscis <iniuriis incursionibusque *add. coll.*: *add.*: *del. Paul*> prohibere: VI 10, 5.)

incursus: quarum rerum magnam partem temporis <*e*> breuitas et successus <incursus *?*> hostium impediabat: II 20, 2; ¶ ne alitus atque incursum <ingressus *Paul*> ad defendendum impediretur: 1, 25, 9; — quod uix equitum incursum sustinerent: 1, 71, 3; ¶ ne in opere faciundo milites repentino hostium incursum exterrerentur atque opere prohiberentur: 1, 41, 4; ¶ ut tuto ab repentino hostium incursum etiam singuli commeare possent: VII 36, 7; — tertia (pars) uacabat <*e*> ad incursum atque impetum militum relicta: 1, 82, 4; quam (turrii) primo ad repentinum incursum <ad rep. inc. *del. Paul*> humilem paruamque fecerunt: 2, 8, 1.

incuso: conuocato consilio <*e*> omniumque ordinum . . . adhibitis centurionibus uehementer eos incusauit, primum quod aut quam in partem aut quo consilio ducerentur sibi quaerendum aut cogitandum putarent: I 10, 1; (Nernios) increpitare atque incusare reliquos Belgas, qui se populo Romano dedidissent <*e*> patriamque <*e*> uirtutem proiecissent: II 15, 5.

inde. **A. ad locum peruenit: a) — ex eo loco; z) pendet ex uerbis:** mittuntur etiam ad eas ciuitates legati, quae . . . inde auxilia ducesque arcessuntur: III 23, 3; ¶ quin . . . in prouinciam exirent atque inde in Italiam contenderent: I 33, 1; Nieman peruenit ibi <inde *flk*> manetis recentem equitatum . . . per fines Haeduorum in Lingones contendit: VII 9, 4; ¶ quod certe inde <= de colle> decedendum <cedendum *f*> esset Afranio: 1, 71, 1; ¶ Lissum expugnare conatus . . . triduum moratus . . . te infecta inde discessit: 3, 10, 6; ¶ in fines Vocontiorum . . . peruenit;

inde in Allobrogum fines, ab Allobrogibus in Segusianos $\langle c \rangle$ exercitum ducit: I 10, 5; ¶ dimisit $\langle c \rangle$ enim circum omnes propinquas provincias atque inde auxilia euocauit: 3, 112, 6; ¶ incolumem legionem in Nantuates $\langle c \rangle$, inde in Allobroges perduxit ibique hiemant: III 6, 5; ¶ Labienus reuertitur Agedincum, ubi impedimenta . . . relicta erant; inde die III. \langle Whitt. prob. Db.: Hbd.: Ut.: inde ζ : indie M(), i cras.: indiem AB) cum omnibus copiis ad Caesarem peruenit: VII 62, 10; pedibusque Narbonem atque inde Massiliam peruenit. ibi . . . : 2, 21, 5; in Ciliciam atque inde Cyprum peruenit. ibi . . . : 3, 102, 5; ¶ in citeriorem Galliam reuertitur atque inde ad exercitum proficiscitur. eo . . . : V 2, 1; in Bituriges exercitum reducit $\langle c \rangle$ atque inde profectus Gorgobianum . . . oppugnare instituit: VII 9, 6; Luceria proficiscitur Canusium atque inde Brundisium: 1, 24, 1; oppidum est $\langle c \rangle$ defensum, Cassiusque ad Sulpicianam inde classem profectus est $\langle om. f \rangle$ Vibonem $\langle c \rangle$: 3, 101, 4; ¶ naues longas . . . ad latus apertum hostium constitui atque inde fundis, sagittis, tormentis hostes propelli ac summoneri iussit: IV 25, 1; ¶ uti . . . in iugo insistere $\langle c \rangle$ et se inde \langle inde se ae; se om. h) in curru citissime recipere consuerint: IV 33, 3; per medios audacissime perruerunt seque inde incolumes receperunt: V 15, 4; si . . . legiones $\langle CC \rangle$ Caesaris sese receperunt inde, quo temere essent progressae: 3, 45, 6; ¶ in Britanniam proficisci contendit $\langle c \rangle$, quod omnibus fere Gallicis $\langle c \rangle$ bellis hostibus nostris inde sumministrata auxilia intellegebat: IV 20, 1; ¶ summonere: IV 25, 1 u. propellere; ¶ disciplina in Britannia reperta atque inde in Galliam translata esse $\langle c \rangle$ existimatur: VI 13, 11.

β) pendet ex subst.: adpulsisque Messanam nauibus atque inde propter repentinum terrorem principum ac senatus fuga facta ex naualibus eorum unam $\langle c \rangle$ deducit: 2, 3, 2; ¶ in Morinos proficiscitur, quod inde erat breuissimus in Britanniam traiectus: IV 21, 3.

γ) pendet ex aduerb.: neque longius ab eo \langle longius inde Bergk) milibus passuum LXXX in Oceanum influit $\langle u. CC \rangle$: IV 10, 2.)

b) = post eum locum: post eas totius exercitus impedimenta conlocarat; inde duae legiones . . . totum agmen claudabant praesidioque impedimentis erant: II 19, 3; V milia passuum proxima intercedere $\langle c \rangle$ itineris campestris, inde excipere loca aspera et montuosa: 1, 66, 4.

B. ad tempus pertinet (= deinde, post):

ii, qui ad alteram partem oppidi . . . conuenerant, primo exaudito clamore, inde \langle deinde b) etiam crebris nuntiis incitati . . . eo contenderunt: VII 48, 1; producit tum $\langle c \rangle$ res, aciesque ad solis occasum continentur; inde utrique in castra discedunt. postero die . . . : 1, 83, 3; (his castris) expugnatis eodem impetu altera sunt adorti \langle inde tertia et quarta add. codd. et edd.: del. Hart) et deinceps reliqua: 3, 9, 7; hos (colles) primum praesidiis tenuit castellaque ibi communiit $\langle c \rangle$. inde, ut loci cuiusque natura ferebat, ex castello in castellum perducta munitione circumvallare Pompeium instituit: 3, 43, 2; 101, 1 u. A. a) α) proficisci.

(indefinite: referunt consules de re publica \dagger in ciuitate \langle indefinite Ciacc.): 1, 1, 2.)

indicium: Aduatucam contendunt usi eodem duce, cuius hacc indicio cognouerant: VI 35, 10; — eorum indicio ad ipsum Amborigem contendit: VI 30, 1; — Romani si casu interuenerint $\langle c \rangle$, fortunaee, si alicuius indicio uocati, huic habendam gratiam: VII 20, 6; ¶ ea res est Heluetiis per indicium enuntiata: I 4, 1.

indicio: Pothinus $\langle c \rangle$. . . indicatis deprehensisque internuntiis a Caesare est interfectus: 3, 112, 11.

indico: concilium u. **concilium** p. 629 b) (\bar{t} loc.); ¶ (indictis inter se principes Galliae conciliis $\langle \beta \rangle$; consiliis α) siluestribus ac remotis locis queruntur de Acconis morte: VII 1, 4; ¶ (consules, quod ante id tempus accidit numquam, ante Latinas indictas (A. L. I.) add. Hell.) ex urbe proficiscuntur: 1, 6, 7; ¶ (Romae dierum uiginti supplicatio redditur \langle indicitur recc.; Ald.): VII 90, 8.)

indictus: principes ciuitatis . . . insimulati prodicionis ab Romanis indicta causa $\langle om. M^t \rangle$ interfecti sunt: VII 38, 2.

indigeo: ad proelium egressi Curionis milites iis $\langle c \rangle$ rebus indigebant, quae ad oppugnationem castrorum erant usui: 2, 35, 5.

indignitas: \dagger quod infamia atque indignitas rei . . . uiarumque difficultas impediabat: VII 56, 2; ¶ Haeduos a $\langle c \rangle$ Caesare in seruitutem redactos omnes \langle omn. redact. ζ) indignitates contumeliasque perferre: II 14, 3.

indignor: indignantes milites \langle indignatis militibus a) Caesar, quod conspectum suum hostes perferre $\langle c \rangle$ possent . . . , et signum proelii exposcentes edocet: VII 19, 4; ¶ is (Pothinus) primum inter suos queri atque

indignari coepit regem ad causam dicendam euocari: 3, 108, 1.

indignus: nulla tamen uox *c* est ab *(c)* iis audita populi Romani maiestate et superioribus uictoriis indigna: VII 17, 3; ¶ nihil, quod ipsis esset indignum, committebant: V 35, 5.

indigne: persequamur eorum mortem, qui indignissime interierunt: VII 38, 8.

indiligens: si indiligentiores fuerint, milia hominum delecta *(c)* LXXX . . . interitura demonstrat: VII 71, 3.

indiligenter: deditione facta nostros praesidia deducturos *(c)* aut denique indiligentius *(indulgentius B^a a^z h)* seruatuos crediderant: II 33, 2.

indiligentia: Bibulus . . . in eas (manus) indiligentiae *(Ursini cod.: diligentiae rdl.)* suae ac doloris iracundiam *(Faern.: -dia codd.)* erupit omnesque incendit *n. CCN:* 3, 8, 3; ¶ summa difficultate rei frumentariae affecto exercitu tenuitate Boiorum, indiligentia *(diligentia Bⁿ)* Haednorum: VII 17, 3.

(indomitus: pastoresque Domitii *Dh., Cobet;* indomiti *codd.; Np., DL*) spe libertatis excitati sub oculis domini suam probare operam studebant: 1, 57, 4.)

(Induciomarus u. Indutiomarus.)

induco. A. = ἰνδύειν εἰς: a) propr. (= εἰσάγειν): (Carmonensium) ciuitas ÷ deductis *(an inductis?)* tribus in arcem oppidi *(c)* cohortibus a Varrone praesidio per se cohortes eiecit *(O²: iniecit O³):* 2, 19, 5; ¶ (quod deditione facta nostros praesidia deducturos *(non inducturos B² z)* aut denique indiligentius *(c)* seruatuos crediderant: II 33, 2;) ¶ pars erat regiae exigua, in quam ipse (Caesar) habitandi causa initio erat inductus: 3, 112, 8.

b) trsl. (= ἐξάγειν, ἐκείρειν): is (Orgetorix) . . . regni cupiditate inductus coniurationem nobilitatis fecit et ciuitati persuasit, ut: I 2, 1; — hominum milia VI . . . siue timore perterriti . . . siue spe salutis inducti, quod . . . suam fugam . . . ignorari posse existimarent, . . . ad Rhenum . . . contenderunt: I 27, 4.

B. = περιείνειν, περιζάλλειν, περιθάλπειν (-εσθαί): super lateres coria inducuntur, ne canalibus aqua immissa lateres diluere possit *(c):* 2, 10, 6; ¶ quae (scuta) subito, ut temporis exiguitas postulabat, pellibus induxerant: II 33, 2; ¶ (ut non modo ad insignia adaccommodanda, sed

etiam ad galeas induendas B^a a²: inducendas X: *Hobl.* . . . tempus defuerit: II 21, 5.

(indulgenter: quod deditione facta nostros praesidia deducturos *c* aut denique indiligentius *(indulgentius B^a a^z h)* seruatuos crediderant: II 33, 2.)

indulgentia: Haedui queruntur fortunae commutationem et Caesaris indulgentiam in se in se ind. z: *Schn.* requirunt: VII 63, 8.

indulgeo: quod *c* semper Haeduum ciuitati praecipue indulserat: VII 40, 1; — huic legioni Caesar et indulserat huic caes. leg. induls. z praecipue et propter uirtutem confidebat maxime: I 40, 15.

induo. A. = imponere capiti: ut non modo ad insignia adaccommodanda, sed etiam ad galeas induendas B^a a²: inducendas X: *Hobl.* . . . tempus defuerit: II 21, 5.

B. se induere = implicari, se transfodere: quo qui intrauerant, se ipsi acutissimis uallibus induebant: VII 73, 1; postea quam propius successerunt, aut se ipsi *add. z; Schn.* stimulis inopinantes induebant aut . . . transfodiebantur aut . . . interibant: VII 82, 1.

industria: ita Cassio industria Domitii, Fauonio Scipionis celeritas salutem attulit: 3, 36, 8; • si non omnia caderent secunda, fortunam secunda fortuna *Nahl* esse industria *(industriam hl)* subleuandam *(-anda Na):* 3, 73, 1; — Massilienses . . . naues relecerant summaque in industria armauerant: 2, 3, 1; — equidem et quidem *(Non.)* mihi uideor uidetur *(Non.)* pro nostra *(om. Non.)* necessitate non labore, non opera, non industria defuisse . . . uidetur . . . non labor . . . *ml* uideor . . . non labori, non operae . . . *scripsisse Caesarem credit Quicherat:* *op. Gall.* XIII 3; *cf. Non. p. 354.*

industrie: ea, quae imperasset, diligenter industrieque administrarent: VII 60, 1; — castra a cohortibus, quae ibi praesidio erant relictæ, industrie defendebantur, multo etiam acrius a Thracibus barbarisque auxiliis: 3, 95, 2.

indutiæ. *Scriptum est* induciis (-arum) *in AQB* IV 13, 5, *in A* IV 12, 1, *in b* 1, 85, 3.

interim postulant, ut sint indutiæ, atque ab his *(c)* impetrant: 3, 15, 7; — interea manerent indutiæ, dum: 3, 16, 5; • ubi . . . uiderunt indutiisque per scelus uiolatis suam uirtutem inrisi fore perdoluerunt: 2, 15, 1; ¶ is *(c)* dies indutiis inductus Bⁿ erat ab his *(c)* petitus: IV 12, 1; ¶ indutiæ quodam genere misericordia factæ

adventus Caesaris expectatur: 2, 13, 2; — eos neque colloqui neque indutiarum iura servasse et homines . . . per colloquium deceptos crudelissime interfecisse: 1, 85, 3; ¶ quod ad indutias pertinere, sic belli rationem esse diuisam, ut: 3, 17, 3; — ut, si quid possent, de indutiis fallendo impetrarent: IV 13, 5; ille . . . unum instare <stare a> de indutiis uehementissimeque contendere: 3, 17, 5.

Indutiomarus. *Codd. § semper uidentur habere indutiom.; induciom. exstat in x V 3, 2 (sed induriom. in Qpr.); in A Q V 3, 4; 26, 2; 55, 3; 57, 2, 3; 58, 1. 2. 4. 6; VI 2, 1; in B Q V 4, 1; in A V 53, 2; VI 8, 8; in Q V 3, 5; 4, 2. 4; induciom. in A V 55, 1. — Indutiom. (Atiam, Orosii codd. habent et Flori cod. Nazar. in Bamb. scriptum est indubiom.) et cod. uetustissimus in Cic. or. p. Font. omnibus locis.)*

in ea (i. e. Treuerorum) ciuitate duo de principatu inter se contendebant, Indutiomarus et Cingetorix: V 3, 2; at Indutiomarus equitatum peditatumque cogere, . . . bellum parare instituit: V 3, 4; neritus (Indutiomarus ueritus §, ne ab omnibus desereretur, Indutiomarus om. §; del. Ciacc.: Hold.) legatos ad Caesarem mittit . . . : V 3, 5; cf. qu. sqq.: Indutiomarus ad se cum ducentis obsidibus uenire iussit: V 4, 1; his adductis, in iis filio <c> propinquisque eius omnibus, . . . consolatus Indutiomarus hortatusque est, uti in officio maneret: V 4, 2; id tulit <c> factum graniter Indutiomarus, suam gratiam inter suos minui, et . . . : V 4, 4; (Ambiorix et Catuoleus) Indutiomari Treueri nuntii impulsus suos concitauerunt: V 26, 2; Indutiomarus, qui postero die castra Labieni oppugnare decreuerat, noctu profugit copiasque omnes in Treueros reducit: V 53, 2; Treueri uero atque Indutiomarus totius hiemis nullum tempus intermiserunt, quin trans Rhenum legatos mitterent . . . : V 55, 1; hac spe lapsus Indutiomarus nihilo minus copias cogere, exercere, a finitimis equos parare, exsules damnatosque tota Gallia magnis praeniis ad se allicere coepit: V 55, 3; cf. qu. sqq.: (Labienus) a Cingetorige atque eius propinquis oratione Indutiomari cognita, quam in concilio habuerat, nuntios <c> mittit <c>: V 57, 2; interim prope cotidie cum omni equitatu Indutiomarus sub castris eius uagabatur . . . : V 57, 3; cum maiore in dies contemptione <c> Indutiomarus ad castra accederet: V 58, 1; interim ex consuetudine cotidiana Indutiomarus ad castra accedit atque ibi magnam partem diei consumit: V 58, 2; cf. § 3; praecipit atque inter-

dicat, proterritis <c> hostibus atque in fugam coniectis . . . unum omnes petant <c> Indutiomarus om. §): V 58, 4; cf. qu. sqq.: in ipso fluminis uado deprehensus Indutiomarus interficitur caputque eius refertur in castra: V 58, 6; interfecto Indutiomaro, ut docuimus, ad eius propinquos a Treueris imperium defertur: VI 2, 1; cum his propinqui Indutiomari . . . ex ciuitate excesserunt <c>: VI 8, 8.

ineo. A. intrans.: ineunte aestate: II 2, 1 u. **B. a)** aestatem.

B. transit.: a) tempus: et inita <ineunte B> aestate in ulteriore <c> Galliam qui deduceret Q. Pedium legatum misit: II 2, 1; quas legationes Caesar . . . inita proxima aestate <initio proximae aestatis §> ad se reuerti iussit: II 35, 2; ¶ cum . . . inita hieme in <c> Illyricum profectus esset: III 7, 1; ¶ secunda inita om. §> cum soluisset uigilia, prima luce terram attingit: V 23, 6; tertia inita uigilia silentio exercitum eluxit: 3, 54, 2.

b) magistratum: V primis diebus, quibus haberi senatus potuit, qua ex die consulatum iniiit Lentulus, . . . decernitur: 1, 5, 4; ¶ (M. Coelius Rufus praetor . . . initio magistratus inito magistratu Iob.) tribunal suum iuxta C. Trebonii, praetoris urbani, sellam collocant: 3, 20, 1.)

c) alia: consilium u. **consilium** p. 673 sq. C. b) (16 loc.); ¶ qui se summam a <c> Caesare gratiam inuitos putarent: VI 43, 5; ¶ coactis equitum milibus <c> VIII et peditum circiter CCL <c> haec in Haeduorum finibus recensebantur, numerusque inibatur inibantur B.M.): VII 76, 3; ¶ ut quo primum occurreretur <c> aut cui rei ferretur auxilium uix ratio iniri posset: VII 24, 1; ratione inita frumentum se exigue <c> dierum XXX habere: VII 71, 4; cum horum omnium (proeliorum) ratio haberetur <iniretur Ciacc.>, ad duo <c> milia numero ex Pompeianis cecidisse reperiebamus: 3, 53, 1.

inermis (-mus): calones perterritos hostes conspiciat etiam inermes armatis occurrerunt <c>: II 27, 1; ¶ omnes sagittarii funditoresque destituti inermes sine praesidio <destituti, inermes, sine pr. Ib.> interfecti sunt: 3, 93, 5; ¶ cum hostes . . . perterriti inermes cum infulis se porta foras uniuersi proripiunt: 2, 11, 4 (12, 1 Np.); ¶ ut arma per manus necessario traderentur militesque inermes <Of; RSchm.: inermis a; inermi Oph; edd.> subleuatiue alii ab aliis magnam partem itineris conficerent: 1, 68, 2; ne quis

inermibus imprudentibusque militibus ab latere impetus fieri posset: III 29, 1.

hic (Baenlus) diffusus suae atque omnium salutis inermis ex tabernaculo prodit: VI 38, 2; — quod, quos aliquamdiu inermes (A²B²?) inermos α ; *edd.*) sine causa timissent, hos postea armatos ac victores superassent: I 40, 6.

iuers: neque eorum moribus turpius quicquam aut inertius (inercius β) habetur quam ephippiis (e) uti: IV 2, 4.

infamia: nam ut . . . iter . . . conuerteret, id ne metu quidem necessario faciendum existimabat, cum *quod infamia atque indignitas rei . . . impediabat, tum maxime quod: VII 56, 2; ¶ latrocinia nullam habent infamiam, quae extra fines cuiusque ciuitatis fiunt: VI 23, 6; — exercitui (CC) quidem omni tantus incessit ex incommodo dolor tantumque studium infamiae (ignominiae f) sarcinae, ut: 3, 74, 2; ¶ simul infamia duarum legionum permotus . . . rem ad arma deduci studebat: I, 4, 5; ¶ fore, ut . . . magna cum infamia castris se contineret: 3, 37, 4; neque clientes sine summa infamia deserui possunt: *ap. Gall.* V 13, 6.

infans: non aetate confectis, non mulieribus, non infantibus pepercerunt: VII 28, 4; ¶ obtestabantur Romanos, ut sibi parcerent, ne, sicut Anarici fecissent, ne a (om. β) mulieribus quidem atque infantibus abstinerent: VII 47, 5.

infectus: Diuiciacus auxilii petendi causa Romam ad senatum profectus imperfecta (infecta β ; *Np.*) re redierat: VI 12, 5; sic se complures annos illo imperante meruisse, ut nullam ignominiam acciperent, nusquam infecta (β ; incepta α ; *Fr., Dt.*) re discederent: VII 17, 5; itaque multis infectis reliquis infecta re in oppidum reptulerunt: 2, 14, 6; ad conloquium non admittitur . . . infectaque re sese ad Caesarem recepit: 3, 57, 5; — ita re infecta in oppidum reuerterunt: VII 82, 4; Lissum expugnare conatus . . . paucis in oppugnatione amissis re infecta inde discessit: 3, 40, 6; ¶ Caesar frustra diebus aliquot consumptis, ne reliquum tempus amittat (e), infectis iis, quae agere destinauerat, . . . proficiscitur: I, 33, 4.

infero. A. propr.; a): omniaque, quae (e) nimis cordi fuisse arbitratur, in ignem (Galli) inferunt (mittunt a *pr.*), etiam animalia: VI 19, 4; ¶ eruptiones fiebant . . . ignesque aggeri et turribus inferebantur: 2, 2, 6; *u. praeterca ignis p. 31 b) (3 loc.);* ¶ (Neruios) nihil pati uini reliquarumque rerum

ad luxuriam pertinentium (ad *lux. pert. om. α ; Np., Fr., Dt.*) inferri: II 15, 4.

b): Romani conuersa signa bipertito intulerunt, prima et secunda acies, ut uictis ac summotis resisteret, tertia, ut ueniens sustineret: I 25, 7; centurionibusque nominatim appellatis reliquos cohortatus milites (*del. Eussn.*) signa inferre et manipulos laxare iussit: II 25, 2; post tergum hostium legionem ostenderunt (tribuni) signaque intulerunt: VII 62, 6; cernebatur . . . inferri (ferri *O²; Paul*) signa et uniuersarum cohortium impetu (e) nostros propelli: I, 64, 2; constituerat signa inferentibus resistere (e), prior proelio non lacessere: 1, 82, 5; — tribunos militum monuit, ut paulatim sese legiones coniungerent et conuersa signa in hostes inferrent (inferret *B²M.*): II 26, 1; — si qua in parte nostri laborare aut grauius premi uidebantur, eo signa inferri (ferri *Paul*) Caesar (caes. inf. β) aciemque conuerti (e) iubebat: VII 67, 4; proximos colles capere uniuersos atque eo signa inferri (ferre *Paul*) iubet: 2, 42, 1; eo signa (Caes.; signo *codd.; Np., Dt.*) legionis inlata (e; *Caes.*; inlato (*uel illato*) *O:*; *Np., Dt.*; lata *Paul*) speculatores Caesari renuntiarunt (rem nuntiarunt *Np.*): 3, 67, 1.

c): his pugnantibus illum (Ambiorigem) in equum quidam ex suis intulit (impulit β): VI 30, 4.

B. frasl.: a) proxime accedit ad notionem propriam: bellum *u. bellum p. 405 sq. (21 (24) loc.).*

b) = efficere, adferre, auctorem (causam) esse: (quo . . . \dagger latorum (*codd.*; illata sceleratorum *Koch; Db.*; illata malorum *Kindsch.*; *u. CC*) audacia nunquam ante descensum (e) est: I, 5, 3; ¶ calamitatem *u. calamitas A. p. 438 (3 loc.);* ¶ eum de loco et tempore (e) eius rei controuersia inferretur: I, 86, 2; ¶ magnisque ulro illatis detrimentis (nostri) eos . . . reiciebant: 2, 2, 6; non . . . recordabantur, quam parulae saepe causae uel falsae suspitionis uel terroris repentini uel obiectae religionis magna detrimenta intulissent: 3, 72, 4; ¶ quod . . . tam diu se impune iniurias intulisse (*Fr., BSchn.*; tulisse *codd. et edd.*) admirarentur: I 11, 1; si Haeduis de iniuriis, quas ipsis sociisque eorum intulerint (A²Q²?) intulerant (*M²Q²*), item si Allobrogibus satis faciunt: I 11, 6; (se finitimus imperatorum) ne quam dediticis populi Romani iniuriam inferrent: II 32, 2; uti aut ipsi iniurias inferrent aut inlatas propulsarent: VI 15, 1; ne aut inferre iniuriam nideretur aut:

VII 51, 2; ¶ neque uero Pompeius cognito consilio eius moram ullam ad insequendum intulit: 3, 75, 3; Pompeius <e> primi diei mora inlata . . . quarto <e> die finem sequendi fecit: 3, 77, 3;

¶ [equestris autem proelii ratio et cedentibus et insequentibus par atque idem periculum inferebat: V 16, 3;] qui nostris manibus periculum intulerant, de suo timere cogebantur: 3, 27, 1;

¶ cuius <e> aduentu spe inlata militibus ac redintegrato animo . . . paulum hostium impetus tardatus est: II 25, 3; ut spe consequendi inlata . . . paene naturam studio uincerent: VI 43, 5;

¶ ex fremitu eorum inlata suspicione ad suos se recipere coeperunt: 3, 38, 3;

¶ equitibus imperat, ut . . . quam maximum hostibus terrorem inferant: VII 8, 3; iamque Pompeiani . . . adpropinquabant non mediocri terrore inlato reliquis cohortibus: 3, 65, 1; milites docuit, quantum usum haberet . . . reliquis ciuitatibus huius urbis exemplo inferre terrorem: 3, 80, 5;

¶ snas copias Arionistus multis et <e> inlatis et acceptis uulneribus in castra reduxit: I 50, 3; quod primum hostium impetum multis ulro uulneribus inlatis fortissime sustinuerunt: V 28, 4; magna uis eminus missa telorum multa nostris [de improuiso] imprudentibus atque impeditis uulnera inferebant <-bat?>: 2, 6, 3.

c) = adferre, proferre, commemorare: quorum alius alia causa inlata <allata Ciacc.>, quam sibi ad proficiscendum necessariam esse diceret, petebat, ut: I 39, 3; ¶ (controversiam: I 86, 2 u. b) controversiam.)

(inferus.) I. inferior. A. propr.: a) = depressior: (duas fossas . . . , quarum interiore <inferiore Gll.> campestribus ac demissis locis aqua ex flumine deriuata completit: VII 72, 3;) ¶ neque (hostes) a <e> fronte ex inferiore loco subeuntes intermittere . . . uidit: II 25, 1; ut neque ex inferiore <superiore a'> loco satis commode tela adigi <e> possent et: III 14, 4; in locum delatus <Paul.> deiectus z; <edd.> inferiorem <inferiorem deiectus β> concidit: V 44, 12; legionem *X . . . paulum <e> progressam inferiore constituit loco: VII 45, 5; etsi (equitatus) deiectus <e> atque inferioribus locis consisterat: I 46, 3; milites . . . ex inferiore loco aduersus cliuam <P. Manut.> pilum <edd.> tumulum <Faern.> incitati cursu praecipites Pompeianos egerunt <e>: 3, 46, 5; ¶ Belgae . . . pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni: I 1, 6; (tigna) interuallo pedum quadragenum <e> ab inferiore parte contra uim atque impetum fluminis conuersa statuebat: IV 17, 5; sublicae et ad inferiorem partem fluminis

oblique agebantur . . . et aliae item supra pontem: IV 17, 9; isdem sublicis, quarum pars inferior integra remanebat, pontem reficere coepit: VII 35, 4; ¶ atque inferiore omni spatio uacuo relicto superiorem partem <inferiorem partem (om. omni sp. u. r. sup.) A'Q> collis . . . castris compleuerant: VII 46, 3.

b) ad descriptionem terrarum perfinet (= ad occidentem uersus?): huius lateris alter angulus . . . ad orientem solem, inferior ad meridiem spectat: V 13, 1; ¶ ut . . . aliae (naues) ad inferiorem partem insulae, quae est propius solis occasum <quae e. p. s. occ. del. RSehn.>, . . . deicerentur: IV 28, 2; (I 1, 6 u. a) pars.)

B. frsl.; a) ad ordinem et dignitatem perfinet: centuriones, quorum non nulli ex inferioribus ordinibus reliquarum legionum uirtutis causa in superiores erant ordines huius legionis traducti: VI 40, 7; qui propter eximiam uirtutem ex inferioribus ordinibus in eum locum peruenerat: I 46, 4.

b) = infirmior, minor: ¶ (Romanos) impeditos in agmine et sub sarcinis [infirmiore <inferiore β> animo] adoriri cogitabant: III 24, 3;) ¶ integras atque incolumes copias Caesar <e> inferiore <-ores Oahl> militum numero continebat: 3, 47, 3; ¶ ubi nostros non esse inferiores intellexit: II 8, 3; — cum (Afrani) esse omnium iudicio inferiores uiderentur: I 47, 2; — erat multo inferior numero nauium Brutus: I 57, 1; — quoniam numero (Caesar) multis partibus esset inferior: 3, 84, 3.

[Falso: Britanniae pars interior <inferior β> ab iis <e> incolitur, quos: V 12, 1.]

2. infimus. A. adiect.: a) ui attribut.; z) propr.: ab infimis <infirmis a'> radicibus montis intermissis circiter passibus CCC castra facere constituit: I 41, 3; copias suas ad infimas montis radices producent: I 42, 2; ad infimas radices montis aciem instruebat: 3, 85, 1; ¶ sub musculo milites uectibus infima saxa turris hostium, quibus fundamenta continebantur, conuellunt: 2, 11, 3.

β) frsl.: Fabius Paelignus quidam ex infimis ordinibus de exercitu Curionis: 2, 35, 1.

b) ui partit. (cf. O. Riemann, RPh. V 103 sqq.); collis nascebatur . . . passus circiter ducentos infimus apertus, ab <e> superiore parte siluestris: II 18, 2; cohortes . . . sub infimo colle ab <e> dextro latere hostium constitueret: VII 49, 1; nec longius ab infimo <infirmo a'> colle progressi copias . . . reducunt: I 42, 4;

¶ singuli ab infimo solo pedes <c> terra exculebantur: VII 73, 7.

B. uī subst.: collis erat leniter <c> ab infimo adliuis: VII 19, 1; huc illi stipites demissi et ab infimo reuincti . . . ab ramis eminebant: VII 73, 3; ¶ scrobes trium <c> in altitudinem pedum <c> fodiebantur paulatim angustiore ad infimum <imum *Ciace.*> fastigio: VII 73, 5.

3. imus: locus erat castrorum editus et paulatim ab imo adliuis circiter passus mille: III 19, 1; — tigna bina sesquipedalia paulum ab imo praecuta . . . inter se iungebat: IV 17, 3; — (uicos atque aedificia incendi oportere hoc spatio † a boia <ab imo (= *funditus*) omnia *E. Hoffm.*> quoque uersus: VII 14, 5;) ¶ ad imum: VII 73, 5 *u. infimus extr.*

infestus. A. uī aet. (= *infensus*): nostri milites dato signo cum infestis pilis <om. *hl;* signis *N;* *Ciace.*> procucurrissent: 3, 93, 1; — illae <c> (cohortes) celeriter procucurrerunt infestisque signis <pilis *Ciace.*> tanta uī in Pompei equites impetum fecerunt, ut: 3, 93, 5; ubi praeter spem quos fingere credebant infestis signis ad se ire uiderunt <c>: VI 8, 6; legiones . . . infestis contra hostes <c> signis constituerunt: VII 51, 3.

B. uī pass. (= infestatus): haec (fama) itinera infesta reddiderat: 3, 79, 4.

inficio: omnes uero se Britanni nitro <*fluk;* intro *a;* nitro *z.*> inficiunt, quod caeruleum efficit colorem: V 14, 2.

infidelis: qui (Bellouaci) iam <c> ante <c> erant per se infideles: VII 59, 2.

infidelitas: ut magno cum dolore infidelitatis suspicionem sustinere uiderentur: 2, 33, 1.

infigo: taleae <c> pedem longae ferreis hamis infixis <β; infixae *z.*> totae in terram infodiebantur <c>: VII 73, 9; (125, 3 *u. inflecto.*)

infirmus u. inferus 2.

infirmus: ut . . . infinito labore suscepto . . . paene naturam studio uincerent: VI 43, 5; ¶ siluam esse ibi <c> infinita magnitudine: VI 10, 5; ¶ hominum est infinita multitudo creberrimaeque aedificia . . . pecorum <c> magnus numerus <numerus ingens β>: V 12, 3.

(infinitate: referunt consules de re publica <in ciuitate *add. codd.; incl. Scal.; add.; infinite Ciace.; u. CC*>: 1, 1, 2.)

infirmitas. A. corporis: se et communes liberos . . . quos ad capiendam fugam naturae et uirum infirmitas impediret: VII 26, 3.

B. animi, ingenii: cognita Gallorum in-

firmitate quantum iam apud eos hostes uno proelio auctoritatis essent consecuti sentiebat: IV 13, 3; — infirmitatem Gallorum uertit . . . nihil his committendum existimauit: IV 5, 1.

infirmus. 1. adiect.: A. propr.: infirmas arbores pondere adfligunt: VI 27, 5; ¶ infirmis nauibus hiemi navigationem subiciendam non existimabat: IV 36, 2.

B. trsl.; a) = inualidus; z) posit.: Caesar confusus fama rerum gestarum infirmis auxiliis proficisci non dubitauerat: 3, 106, 3; ¶ ciues Romani . . . cum essent infirmi ad resistendum propter paucitatem hominum crebris confecti uulneribus: 3, 9, 3; ¶ non magnis facultatibus, quod ciuitas erat exigua et infirma: VII 17, 2.

β) comp.: itaque infirmiores <-ris *a?*> milites ex omnibus centuriis deligi iubet, quorum aut animus aut uires uidebantur sustinere non posse: 1, 61, 5; ¶ (Vbios Suebi) nectigales sibi fecerunt ac multo humiliores infirmioresque redegerunt: IV 3, 4.

b) = *timidus, animo fracto:* tenuis atque infirmi haec animi uideri: 1, 32, 8; (si propter inopiam rei frumentariae Romani sese recipere coepissent, impeditos in agmine et sub sarcinis (infirmiore <inferiore β> animo *add. codd.*; infirmiores animo *Keißala;* iniquiore loco *Vielh.; del. Paul.; u. CC*) adori cogitabant: III 21, 3;) ¶ quicumque alterum obsidere conati sunt, perensos atque infirmos hostes adorti <*CC*> aut proelio superatos aut aliqua offensione permotos continuerunt: 3, 47, 2.

2. uī subst.: quorum uocibus et concursu terrentur infirmiores, dubii confirmantur: 1, 3, 5.

inflate u. inflo extr.

inflecto: Nervi antiquitus . . . teneris arboribus incisis atque inflexis crebrisque <infl. crebrisque *B?β; om. α; Fr.; Dt.;* inflexis crebris *Schn.*> in latitudinem ramis enatis <c> . . . effecerant, ut: II 17, 4; ¶ Gallis magno ad pugnam erat impedimento, quod pluribus eorum scutis uno ictu pilorum transfixis et conligatis, cum ferrum se inflexisset <*pr. add.; inflexisset X; inflexisset G. Hermann;* neque euellere neque sinistra impedita satis commode pugnare poterant: 125, 3.

(inflo: 125, 3 *u. inflecto.*)

inflo: hunc <uicitatum *add. codd.; Np;* uicitatum a *add. Vielh.; Dt.; del. Kran.*> suis et regis inflatum <om. *OP; del. Forchh.*> pollicitationibus quae fieri uellet . . . elocuit: 3, 108, 2.

inſlate: haec tamen ab ipsis inflatus commemorabantur: 2, 39, 4; ¶ *de proelio ad Dyrrachium facto *elatus inflatusque multo, quam res erat gesta, fama percrebuerat <e>: 3, 79, 4; ¶ cum . . . haec ad eum *elatus atque inflatus Afranius perscribat <e>: 2, 17, 3.

inſluo: Rhenum tranſierunt non longe a mari, quo <eui β> Rhenus inſluit: IV 1, 1; ¶ inſluere in u. in p. 92 (7 loc.)

inſodio: taleae <e> pedem longae ferreis hamis inſixis <e> totae in terram inſodiebantur <effod. β>: VII 73, 9.

infra. 1. adverb.: duae (naues) eosdem quos reliquae <e> portus <e> capere non poterunt et paulo infra delatae sunt: IV 36, 4; magnum ire agmen aduerso flumine . . . et paulo infra milites nauibus transportari: VII 61, 3; magnoque numero iumentorum in flumine supra atque infra constituto traducit exercitum: 1, 64, 6.

2. praep.: A. propr.: transeunt <e> Rhenum . . . triginta milibus passuum infra eum locum, ubi pons erat perfectus: VI 35, 6; eum inter eam <interea >; infra eam *Eussu.* contignationem parietes exstruerentur: 2, 9, 3.

B. trsl.: hi (uri) sunt magnitudine paulo infra elephantos: VI 28, 1.

inſrequens: (tamquam scopulum, sic fugias inauultum <inſrequens *Macrob.*> atque insolens uerbum: *ap. Gell.* I 10, 4; *cf. Macrob. sat.* 15, 2;) atque eae <e> ipsae copiae hoc inſrequentiores <copiae> inſponuntur, quod multi Gallicis <e> tot bellis defecerant . . . : 3, 2, 3.

inſringo: gratias agit . . . Gaditanis, quod conatus aduersariorum inſregissent: 2, 21, 1; ¶ id . . . fecisse dicebatur, ut primus excursus <inſurus?> uisque militum inſringeretur: 3, 92, 2.

inſula: cum hostes . . . perterriti inermes eum inſulis se <inſulsiſſe *af*> porta foras uniuersi proripiunt, ad legatos atque exercitum supplices manus tendunt: 2, 11, 4 (12, 1 *Np.*).

ingens: (Rhenus) in plures diſſluit <e> partes multis ingentibusque inſulis effectis: IV 10, 4; ¶ qui ingenti magnitudine corporum Germanos, incredibili uirtute . . . esse praedicabant: I 39, 1; quae (silua Arduenna) ingenti magnitudine . . . a flumine Rheno ad initium Remorum pertinet: V 3, 4; ¶ hominum est infinita multitudo creberrimae aedificia . . . , pecorum <e> magnus numerus numerus ingens β>: V 12, 3.

ingratus. A. = iniuendus: fuit haec oratio non ingrata Gallis: VII 30, 1.

B. = beneficiorum immemor: ne ant ingratus <cessator *Bentl.*: ignaues *Herzog*> in referenda gratia aut arrogans in praeripiendo <e> populi beneficio <e> uideretur: 3, 1, 6.

ingrauesco: his tamen omnibus *rebus annona creuit; quae fere res non solum inopia praesentis, sed etiam futuri temporis timore ingrauescere consuevit: 1, 52, 1.

ingredior. A. propr.; a) intr.: qui . . . Teutonos Cimbroque intra fines suos <suos fin. β> ingredi prohibuissent <e>: II 4, 2; — nostrosque intra munitiones ingredi prohibebant: V 9, 6.

(b) transit.: numquam ante hoc tempus exercitum populi Romani Galliae prouinciae finibus <fines β> egressum <ingressum *B²β*>: I 44, 7.)

B. trsl.; a) intr.: dixerat aliquis leniorem sententiam, ut primo M. Marcellus, ingressus in eam orationem <rationem *f*> non oportere ante . . . referri quam: 1, 2, 2; — quem (Vibullium) ingressum in sermonem Pompeius interpellauit et loqui plura prohibuit: 3, 18, 3.

b) transit.: ne frustra ingressus turpem causam uideretur: 3, 20, 4.

ingressus: ne aditus atque ineursus <ingressus *Paul*> ad defendendum impediretur: 1, 25, 9; ¶ nunc (se) . . . circummunis prohiberi aqua, prohiberi ingressu: I, 84, 4.

(Inianuetitius: cuius (Mandubraei) pater <Imanuetius *add. ead. pr.*; *Schn.*: inianuetitius *add. h.*; in iamue tutus *add. f*> in ea ciuitate regnum obtinuerat . . . : V 20, 1.)

(inibi: fossas transuersas uis praeducit atque ibi <inibi *Pluyg.*> sudes stipitesque praecatos defigit: 1, 27, 3.)

inicio. A. propr.; a) eamque contabulationem summam lateribus lutoque constrauerunt, centonesque insuper iniecerunt, ne . . . : 2, 9, 3; ¶ iniecta manu ferrea et retenta utraque naue . . . in hostium naues transcendebant: 1, 58, 4; si quando nostri facultatem nacti ferreis manibus iniectis nauem <e> religauerunt: 2, 6, 2; ¶ haec directa materia <materie β> iniecta contexebantur <contegeb. ?> ac <e> longuriis cratibusque consternebantur: IV 17, 8; ¶ supraque eum locum II tigna transuersa iniecerunt [ut] non longe ab extremis parietibus: 2, 9, 2; eo super tigna bipedalia inieciunt eaque laminis clausisque religant: 2, 10, 3; pilae interponuntur, trauersaria tigna inieciuntur, quae firmamento esse possint: 2, 15, 2; ¶

supraque ea tigna directo <c> transuersas trabes iniecerunt easque <c> axibus religauerunt: 2, 9, 2.

(b): deprensus <c> nauibus circiter <c> quinquaginta <c> celeriterque coniunctis atque eo militibus impositis <β> iniectis z; *edd.* . . . oppido potitur: VII 58, 4.)

B. trsl.: hac oratione habita . . . conuersae sunt omnium mentes summaque aiaeritas et cupiditas belli gerendi iniecta <R. Menge> in nata *codd. et edd.* est: I 41, 1; multo maior aacritas studiumque pugnandi maius exercitui iniectum est: I 46, 4; ¶ ut Germanis metum inieceret: IV 19, 4; ¶ magnumque nostris terrorem iniecit (Libo): 3, 23, 2; ¶ equitatumque omnibus locis iniciendi <iniciendi BM> timoris causa ostentare coeperunt: VII 55, 9.

[Falso: † deductis tribus in arcem oppidi <c> cohortibus a Varrone praesidio per se cohortes eiecit <O>; iniecit O>]: 2, 19, 5.]

inimicitiae: (Caesar . . . quadrigas . . . pluratino semper numero dicendas putat, sicut † circa arma et moenia et comitia et inimicitias: *ap. Gell.* XIX 8, 4.)

A. subi.: Catonem ueteres inimicitiae Caesaris incitant et dolor repulsae: I, 4, 2.

B. obi.: qui ueteres inimicitias cum Caesare gerebant: I, 3, 4; ¶ quod is (Bibulus) iracundia summa erat inimicitiasque habebat etiam priuatas cum Caesare ex acclitate et praetura conceptas <susceptas Paul>; 3, 16, 3; ¶ omnes aut de honoribus suis aut . . . de persequendis inimicitias <inimicis Ob> agebant: 3, 83, 5.

C. e. praep.: qui <c> propter ueteres inimicitias nullo modo cum Haeduis coniungi poterant: VI 12, 7.

inimicus. 1. adiect.; **A. posit.;** **a) attrib.:** neque homines inimico animo . . . temperatos ab iniuria . . . existimabat: I 7, 5; qui iam ante inimico in nos animo <animo in nos β> fuisset, multo grauius hoc dolore exarsit: V 4, 4; ¶ magno cum periculo provinciae futurum, ut homines bellicosos, populi Romani inimicos, . . . finitimos haberet: I 10, 2.

b) praed.: sibi omnes fere finitimos esse inimicos ac suae uirtuti inuidere: II 31, 5.

B. superl.: debebant Pompeium hortari, ut malit mihi esse amicus quam iis, qui et illi et mihi semper fuerunt inimicissimi: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 2.

2. subst.; **A. subi.;** **a):** dimittere: I, 32, 5 u. F. acerbitas; ¶ ut alter alteri inimicus <del. Ciacc.> auxilio salutique esset: V 11,

14; ¶ tertium iam hunc annum regnantem inimici palam multis ex ciuitate auctoribus interfecerunt <sic β>; inimicis iam inimicissimi Paul> multis palam ex ciuitate et iis auctoribus cum interfecerunt z; u. CC): V 25, 3; ¶ malle, postulare, recusare: I, 32, 5 u. F. acerbitas; ¶ succurrit inimicus illi <CC> Vorenus et laboranti subuenit: V 41, 9.

b): ut quisque acerbissime crudelissimeque dixit, ita [quam] maxime ab inimicis Caesaris conlaudatur: I, 2, 8; ¶ a quibus inimicis) deductum ac deprauatum Pompeium queritur: I, 7, 1; ¶ doluisse se, quod populi Romani <c> beneficium sibi per contumeliam ab inimicis extorqueretur: I, 9, 2; ¶ ipse Pompeius ab inimicis Caesaris incitatus . . . totum se ab eius amicitia auerterat: I, 4, 4; ¶ subiecit etiam L. Metellus, tribunus plebis, ab inimicis Caesaris: I, 33, 3.

c): latum ab X tribunis plebis contra dicentibus inimicis. . . . ut: I, 32, 3; (V 25, 3 u. a) interficere.)

B. praed.: ut plerumque in calamitate ex amicis inimici existunt: 3, 101, 1.

C. appos.: I 10, 2 u. I. A. a).

(D. obi.: iniungere: I, 4, 4 u. F. pars.)

E. dat.: auxilio salutique esse: V 14, 14 u. A. a) esse; ¶ neque (Caesarem debere) adeo grauius irasci inimicis, ut <c>, cum illis nocere se speret, rei publicae nocent: I, 8, 3.

F. genet.: acerbitatem inimicorum docet, qui <quid abt>, quod ab altero <c> postularent, in se recusarent atque omnia permisceri mallent quam imperium exercitusque dimittere: I, 32, 5; ¶ uti se a contumeliis inimicorum defenderet: I, 22, 5; ¶ omnium temporum iniurias inimicorum in se commemorat: I, 7, 1; coepto senatu iniurias inimicorum commemorat: I, 32, 2; ¶ cum communibus inimicis . . . quorum ipse maximam partem illo admittatis tempore iniunxerat Caesari <c>: I, 4, 4.

G. e. praep.: hortatur, . . . ut eius existimationem dignitatemque ab inimicis defendant: I, 7, 6; ¶ Pompeius . . . cum communibus inimicis in gratiam redierat: I, 1, 4.

iniquitas. A. propr. (iniquitas loci) — τὸ ἀνομιαν; **a) subi.:** neu quod iniquitas loci attulisset, id uirtuti <om. β> hostium <hosti β> tribuerent: VII 53, 4; ¶ nou illi . . . iniquitatem loci atque angustias . . . causae fuisse cogitabant: 3, 72, 2; ¶ quid iniquitas loci habeat <c> incommodi proponit:

VII 45, 9; * exposuit ⟨c⟩, quid iniquitas loci posset: VII 52, 2.

b) obi.: quod si iniquitatem loci timeret, datum iri ⟨c⟩ *iam *aequo loco pugnandi facultatem: I, 71, 4.

c) e. praep.: quod ⟨c⟩ propter iniquitatem loci . . . ne primum quidem posse ⟨c⟩ impetum suum sustineri ⟨c⟩ existimabant: III 2, 4; — ne paruum modo detrimentum in contentione propter iniquitatem loci accideret ⟨c⟩: VII 52, 2.

B. trsl.: **a) = ἀκαρία:** ut . . . , qui iniquitatem condicionis perspiceret, inani simulatione (eos) sese ostentare cognosceret: VII 19, 3.

itaque in tanta rerum iniquitate fortunae quoque euentus uarii sequebantur: II 22, 2.

b) = ἀρεμείθεια: summae se iniquitatis condemnari debere, nisi eorum uitam sua ⟨c⟩ *laude habeat cariorem: VII 19, 5.

iniquus. A. propr. de loco: a) posit.: **z):** cum Galli . . . lumen transire et iniquo loco committere proelium non dubitant: VI 8, 1; — quod iniquo loco atque impari congressi numero ⟨quod add. hl⟩ quinque horis proelium sustinuisserunt: I, 47, 3; — (hostes) copias traducunt aciemque iniquo loco constituunt: V 51, 1; — erat magni periculi res tantulis ⟨c⟩ copiis iniquo loco dimicare: V 49, 6; hos turpissimae fugae rationem habere, illos etiam iniquo loco dimicandum putare: 2, 31, 1; ut non iniquo loco posse dimicari ⟨dimicare a1⟩ uideretur: 3, 85, 3; — necessario ⟨c⟩ paene iniquo loco et leniter ⟨c⟩ declina castra fecerant ⟨c⟩: VII 83, 2; — procul ab aqua et natura iniquo ⟨inico O⟩ loco castra ponunt: I, 81, 1; — ut . . . in extrema spe salutis iniquo loco contra eos, qui ex ⟨c⟩ nullo turribusque tela iacerent, pugnari debuit: II 33, 4; cum iniquo loco pugnari . . . uideret: VII 49, 1; hoc pugnabatur loco et propter angustias iniquo et quod sub ipsis radicibus montis constiterant: I, 45, 6; — hostem impedito atque iniquo loco tenetis: VI 8, 3.

β): si iniquis locis Caesar se subiceret: 3, 85, 1; ¶ nam ex iniquo progressi loco in summo constiterant: 3, 51, 6; ¶ se in castra recipere comati iniquum in ⟨om. β⟩ locum demiserunt: VI 40, 6; — in locum iniquum progressi: II 23, 2; temere insecti longius fugientes in locum iniquum progrediuntur: I, 45, 2.

b) comp.: neque nostros in locum iniquiorem progredi pugnandi causa uiderunt: II 10, 4; ¶ (impeditos in agmine et sub

sarcinis ⟨infirmiore ⟨c⟩ animo add. codd.; iniquiore loco Vielh.; u. CC⟩ adoriri cogitabant: III 24, 3.)

c) superfl.: (homines ausos esse) subire iniquissimum locum: II 27, 5; ¶ atque iniquissimo nostris ⟨β; nostrorum z⟩ loco proelium committere coeperunt: V 32, 2.

B. trsl.: **a) = ἄκαρος, χαλεπός:** sperans barbaros . . . homines . . . ad iniquam ⟨in aliquam β⟩ pugnandi condicionem posse deduci: VI 10, 2; ¶ iniquum ⟨inieuum Q; exigum β; Schn.⟩ loci ⟨delend. uidetur Ciacc.⟩ ad declinitatem fastidium magnum habet momentum: VII 85, 4.

b) = ἀρεμείθεις, ἄδιος: erat iniqua condicio postulare, ut Caesar Arimino excederet . . . , ipsum et provincias et legiones alienas tenere . . . : I, 11, 1, 2; ¶ nos esse iniquos, quod in suo iure se interpellaremus: I 44, 8; ¶¶ si pace uti ⟨c⟩ uelint ⟨c⟩, iniquum esse de stipendio recusare: I 44, 4.

initium. A. = ἀρχή; a) subi.: initium fit u. **facio** p. 1269 (6 loc.); ¶ ita magnarum initia rerum, quae occupatione magistratum et *imperatorum sollicitam Italiam habebant, celerem et facilem exitum habuerunt ⟨habebant a1⟩: 3, 22, 4; ¶ ut reperriri non possent ⟨c⟩, a quibus initium appellandi nasceretur: 3, 20, 2; ¶ initium repentini tumultus ac defectionis ortum est ab Ambiorige et Catuuoale: V 26, 1; ne initium inferendi belli a ⟨c⟩ Massiliensibus oriatur: I, 35, 1; neque uero Caesarem fefellit, quin ab iis ⟨c⟩ cohortibus . . . initium uictoriae oriretur ⟨oreretur hl⟩: 3, 94, 3.

b) praed.: hoc more Gallorum est initium belli ⟨initium bellum MB2; initium bellorum M2; pr. add.⟩: V 56, 2; initium belli ac defectionis hoc esse arbitratus: VI 3, 4; haec initia belli Alexandrini fuerunt ⟨u. CC⟩: 3, 112, 11.

c) obi.: una pars . . . initium capit a flumine Rhodano: I 1, 5; — ut rursus communicato consilio . . . aliud initium ⟨adiumentum Hart.⟩ belli ⟨belli initium β⟩ capere possint ⟨c⟩: VI 33, 5; ¶ ab his . . . est . . . acies Pompeiana . . . circumita atque initium fugae factum: 3, 91, 4; — u. praeterea **facio** p. 1269 (9 loc.) ¶ ⟨ut add. β⟩ dies natales et mensium ⟨c⟩ et annorum initia sic obseruant ⟨obseruent Aa⟩, ut noctem dies subsequatur: VI 18, 2.

d) abl.: Caesar initio orationis sua senatusque in eum beneficia commemorauit ⟨praedicauit B2β⟩ . . . postulauit deinde ⟨om. z⟩: I 43, 4; quas legationes Caesar . . . inita proxima

aestate <initio proximae aetatis ζ> ad se reuerti iussit: II 35, 2; hanc enim (legionem) initio tumultus euocauerat <u. CC>: I, 7, 7; quod . . . initio <ab initio Paul> locum tumultumque tenuissent <initio l. t. ten. om. hl>: I, 47, 2; M. Varro . . . initio cognitis iis <e> rebus, quae sunt in Italia gestae, diffidens Pompeianis rebus amicissime de Caesare loquebatur . . . ; postea uero: 2, 17, 1; non nullos . . . in integrum restituit, qui se illi initio <Steph. > in otio <uel ocio> codd.) ciuilis belli obtulerant: 3, 1, 5; M. Coelius Rufus praetor causa debitorum suscepta initio magistratus <initio magistratu> *Hot.*; inuito magistratu *Voss.*) tribunal suum iuxta C. Trebonii . . . sellam collocauit: 3, 20, 1; Caesar mittit ad eum A. Clodium, suum atque illum familiarem, quem ab illo traditum initio et commendatum in suorum necessariorum numero habere instituerat: 3, 57, 1; erant in sinistro cornu legiones duae traditae a Caesare initio dissensionis: 3, 88, 1; in quam (regiam) ipse habitandi causa initio erat inductus: 3, 112, 8.

e) c. praep.; z) ab: oppidi murus <e> a <e> planitie atque initio ascensus recta regione . . . MCC passus aberat: VII 46, 1; ¶ ab hoc profectus <prouectus> *Grut.*) initio . . . legem promulgauit, ut: 3, 20, 4.

quod . . . <ab add. Paul> initio locum tumultumque tenuissent: I, 47, 2; u. *praeterea ab 2. p. 10 (7 loc.)*.

ζ) ad: neque <e> quisquam est huius Germaniae, qui se . . . [laudisse aut] adisse ad initium eius <e> siluae dicat: VI 25, 4; ¶ quae (silua) . . . per medios fines Treuerorum a flumine Rheno ad initium Remorum pertinet: V 3, 4; ¶ ad quarum initium siluarum cum Caesar <e> peruenisset: III 28, 3; ¶¶ ad eius initium siluae <siluae initium ζ> Suebos aduentum Romanorum expectare constituisse: VI 10, 5.

B. initia = τὰ στοιχεία: habent opinionem . . . Minerum operum atque artificiorum initia <initium A Q> tradere: VI 17, 2.

Initia (plur.): VI (17, 2) 18, 2; <VII 1, 5> 3, 22, 4; 112, 11.

Initium aetatis <e>: II 35, 2; annorum: VI 18, 2; magistratus: 3, 20, 1; mensium: VI 18, 2; ¶ belli *8 loc. (u. uol. I. p. 108)*; defectionis: V 26, 1; VI 3, 4; dissensionis: 3, 88, 1; fugae: I 18, 10; 3, 69, 2; 91, 4; 96, 4; orationis: I 43, 4; rerum: 3, 22, 4; tumultus: V 26, 1; I, 7, 7; uictoriae: 3, 91, 3; ¶ ascensus: VII 46, 1; (partis: I 1, 5); Remorum: V 3, 4; siluae (-arum): III 28, 3; VI 10,

5; 25, 4; ¶ appellandi, *sim.*: II 9, 1, 2; III 8, 2; I, 35, 1; 3, 20, 2.

Adiect: aliud: VI 33, 5; (hoc: 3, 20, 4).

iniungo: Pompeius . . . cum commanibus inimicis in gratiam redierat, quorum ipse maximam partem illo adfinitatis tempore iniunxerat Caesari. simul <sic hl> iniunxerat. Caesar simul <uof>: I, 4, 1; ¶ his (ciuitatibus) grauiora onera iniungebat (Varro): 2, 18, 5; ¶ Romani . . . quid uolunt nisi . . . his aeternam iniungere seruitutem? VII 77, 15.

iniuria. A. subi.: multa Caesarem tamen <e> ad id bellum incitabant: iniuria ζ; iniuriae z; *abl.*) retentorum equitum Romanorum, . . . tot ciuitatum <e> conuratio: III 10, 2.

B. obi.: iniuriam (-as accipere u. **accipio** p. 80 (3 loc.)) ¶ omnium temporum iniurias inimicorum in se commemorat: I, 7, 1; coacto senatu iniurias inimicorum commemorat: I, 32, 2; ¶ uti et rei publicae iniuriam et suum dolorem eius uoluntati ac precibus condonet: I 20, 5; ¶ sese paratos esse imperatoris sui tribunorumque plebis iniurias defendere: I, 7, 7; ¶ magnam Caesarem iniuriam facere <fac. iniur. h> qui . . . uectigalia sibi deteriora faceret: I 36, 4; et amicitiae grauiorem iniuriam feceris et tibi minus commode consulueris, si: *ap. Cic. ad Att. X 8 B. 1*; ¶ (quod . . . tam diu se impune iniurias intulisse *Pr., R. Schu.*; tulisse *codd. et abl.*) admirarentur, eodem pertinere: III 4, 4; ¶ inferre u. **infero** p. 162 (5 (6) loc.); ¶ quae res etsi nihil ad lenandas iniurias pertinere uidebantur, tamen: I, 9, 1; ¶ se Haeduum iniurias non neglecturum: I 35, 4; 36, 6; ¶ hortatur, ut simili ratione, atque ipse fecerit, suas iniurias persequantur: VII 38, 10; ¶ iniuriam in eripiendis legionibus <e> praedicat: I, 32, 6; ¶ uti aut ipsi iniurias inferrent aut inlatis propulsarent: VI 15, 1; ¶ qua in re Caesar non solum publicas, sed etiam priuatas iniurias ultus est: I 12, 7.

C. dat.: magnam se habere spem . . . Ario-uistum finem iniuriis facturum: I 33, 1.

D. gen.: quod si ueteris contumeliae obliuisci uellet, num etiam recentium iniuriarum, quod eo inuito iter per provinciam per uim temptassent, quod Haeduos, quod Ambarros, quod Allobrogas <e> uexassent, memoriam <memoria M(ζ)> deponere posse? I 14, 3.

si alicuius iniuriae sibi conscius fuisset: I 14, 2.

E. abl.; a): Brundisini Pompeianorum militum iniuriis atque ipsius Pompei contumeliis

permoti Caesaris rebus fauebant: I, 28, 1; quibus iniuriis permotus Caesar legiones tres Massiliam adducit: I, 36, 4.

b) neue Haeduis iniuria laefferet neue his sociisque eorum bellum inferret: I 35, 3; ¶ cum aut <e> aere alieno aut magnitudine tributorum aut iniuria potentiorum premuntur: VI 13, 2.

c) ut tribunos plebis † in ea re <iniuria Faern.> ex ciuitate expulsos in suam dignitatem restitueret: I, 22, 5; — neque (se) his <e> neque eorum sociis iniuria <iniuriis β> bellum inlaturum: I 36, 5.

d) (hanc <e> (siluam) . . . pro natuo muro obiectam Cheruseos ab Suebis Suebosque ab Cheruseis <iniuriis incursionibusque add. codd. et edd.; del. Paul> prohibere: VI 10, 5;) VI 23, 9 u. F. a) prohibere.

F. c. praep.: a) ab: Caesarem . . . Galliam . . . omnem ab Ariouisti iniuria posse defendere: I 31, 16; petunt, ut Mandubraeum ab iniuria Cassiellauni defendat: V 20, 3; ¶ finitimis imperauit, ut ab iniuria et maleficio se suosque prohiberent: II 28, 3; Trinobantibus defensis atque ab omni militum iniuria prohibitis: V 21, 1; qui quacumque <e> de causa ad eos uenerunt, ab <om. β> iniuria prohibent, sanctos <e> habent: VI 23, 9; ¶ neque homines inimico animo . . . temperaturos ab iniuria et maleficio existimabat: I 7, 5.

b) de: quorum . . . legati . . . de Sueborum iniuriis querantur: IV 8, 3; Caesarem adierunt palamque de eorum iniuriis sunt questi: 3, 59, 4; ¶ si Haeduis de iniuriis, quas ipsis sociisque eorum intulerint, item si Allobrogibus satis faciant: I 14, 6; seseque paratos esse . . . omnibus rationibus <om. β> de iniuriis satis facere: V 1, 7.

c) pro: tametsi <e> pro ueteribus Heluetiorum iniuriis populi Romani <pop. R. del. Pr.> ab his poenas bello repetisset: I 30, 2; ¶ ne . . . ulciscendi Romanos pro iis <e> quas acceperint <e> iniuriis occasionem dimittant: V 38, 2.

d) sine: neque ullos in Gallia uacare agros, qui dari tantae praesertim multitudini sine iniuria possint: IV 8, 2; — ut sine maleficio et iniuria transeant: I 9, 4.

Iniuria . . . maleficium: I 7, 5; 9, 4; II 28, 3; (iniuria . . . contumelia: I 14, 3; I, 28, 1) (iniuriae incursionesque: VI 10, 5;) ¶ iniuria e. genet. obiect.: I 20, 5; 35, 4; 36, 6; I, 7, 7; (cf. suae VII 38, 10;) — e. genet. obiect. et subiect. I 30, 2; — e. genet. epexeget.: III 10, 2; iniuriae in alqm: I, 7,

1; — iniuria in eripiendis legionibus: I, 32, 6.

Adiect.: (ali)qua: I 14, 2; (II 32, 2; 33, 1) grauior: ap. Cic. ad Att. X 8 B. 1; magna: I 36, 4; omnis: V 21, 1; priuatae, publicae: I 12, 7; recentes: I 14, 3; neteres: I 30, 2.

iniussu: tertiae aciei totique exercitui imperauit, ne iniussu suo concurreret: 3, 89, 4; — quod ea omnia non modo iniussu suo et ciuitatis, sed etiam inscientibus ipsis fecisset: I 19, 1; — neque ex hibernis iniussu Caesaris discendum existimabant <e>: V 28, 3.

inligo. Codd. semper uidentur habere inligare, inlustris, inlatus, -urus, nisi quod 2, 2, 6 in eod. a uidetur existare illata.

has (litteras) ille in <om. β> iaculo inligatas (implicatas Hoffm.) effert <e>: V 45, 4; ¶ ut, quo maior uis aquae se incitauisset, hoc artius (tigna) inligata <ligata β> tenerentur: IV 17, 7.

(inlucesco: ubi luxit <illuxit O>, . . . iubet: I, 23, 1.)

(inludo: C. Caesar . . . in Dolabellam actionis I. lib. I: isti <Hert> actionis inlubishi (uel inlubishi) codd.; actionis * * * dis inlusisti con. Np.), quorum in aedibus fanisque posita et honori erant et ornata: ap. Gell. IV 16, 8.)

inlustris: horum esse alterum Coniectolitaem, florentem et inlustrum adulescentem: VII 32, 4; cum pater familiae inlustriore loco natus decessit: VI 19, 3.

ubi quae <e> maior atque inlustrior incidit res: VII 3, 2.

inn. u. imm.

innascor: (conuersae sunt omnium mentes summaque alacritas et cupiditas belli gerendi iniecta <R. Menge> innata codd. et edd.) est: I 41, 1; quod est quaedam animi incitatio atque alacritas naturaliter innata omnibus: 3, 92, 3; iracundia et temeritas, quae maxime illi hominum generi est innata: VII 42, 2.

innitor: ut nostri, etiam qui uulneribus confecti procebuissent, scutis innixi proelium redintegrent: II 27, 1.

innocens: ne communi odio Germanorum innocentes pro nocentibus poenas pendant: VI 9, 7; — cum eius generis copia defecit <e>, etiam ad innocentium <innocentiam h> supplicia descendunt: VI 16, 5.

innocentia: suam innocentiam perpetua uita, felicitatem <e> Heluetiorum bello esse perspectam: I 40, 13.

inopia. A. absol. = egestas, pauper-

tas: fortasse inopiam excusare et calamitatem aut propriam suam aut temporum queri . . . etiam mediocrius est animi: 3, 20, 3; ¶ in eadem inopia, egestate, patientia, qua ante, Germani permanent (u. CC): VI 24, 4.

B. additur genitivus vel intellegendus est (rei frumentariae): a) subi.: militum vires inopia frumenti deminuerat: 1, 52, 2; ¶ quod in his locis inopia frumenti erat: III 7, 3; erat summa inopia pabuli, adeo ut foliis . . . et . . . radicibus contusis equos alerent: 3, 58, 3; ¶ multae res ad hoc consilium Gallos hortabantur: . . . inopia cibariorum, cui rei parum diligenter ab iis (e) erat prouisum, spes Venetici belli: III 18, 6.

b) obi.: inopiam ferre u. **fero** p. 1290 (3 loc.); ¶ (leuare: 1, 52, 4 u. tutari); quod (genus radicis) admixtum lacte (e) multum inopiam leuabat: 3, 48, 1; ¶ (mitigare: 1, 52, 4 u. tutari); ¶ perpressos (se) omnium rerum inopiam: 1, 84, 4; meminerant (milites) ad Alesiam magnam se inopiam perpressos, multo etiam maiorem ad Anaricum maximarum [se] gentium uictores discississe (magna usos inopia, multo etiam maiore ad A. maxim. se gent. u. disc. Ciacc.): 3, 47, 6; ¶ docuit, quantum usum haberet ad subleuandam omnium rerum inopiam potiri oppido pleno atque opulento: 3, 80, 5; ¶ sustentare: 1, 52, 4 u. tutari; iamque frumenta maturescere incipiebant, atque ipsa spes inopiam sustentabat, quod celeriter se habituros copiam confidebant: 3, 49, 1; ¶ ut non posse inopiam diutius sustinere confiderent: 1, 69, 2; ¶ ipse praesentem inopiam quibus poterat subsidiis tutabatur (mitigabat *coni. Db.*; leuabat *Köndsch.*; sustentabat *Paul.*): 1, 52, 4; ¶ inopiam frumenti ueritus . . . constituit non progredi longius: VI 29, 1; ¶ quem (e) ubi Caesar intellexit praesentis periculi atque inopiae nitandae causa omnem orationem (e) instituisse: 3, 17, 6.

c) dat.: ad hunc modum distributis legionibus facillime inopiae rei (add. *RSchn.*; *om. codd. et edd.*) frumentariae sese mederi posse existimauit: V 24, 6.

d) gen.: pecora, quod secundum poterat esse inopiae (inopie *b*; in opere *O.*) subsidium, . . . finitimae ciuitates longius remouerant: 1, 48, 6.

e) abl.: **z)** inopia ad ductus u. **adduco** p. 150 (2) (5 loc.); ¶ interelusum itinere . . . Caesarem inopia frumenti coactum in prouinciam contendisse: VII 59, 1; (nostros) necessarii nictus inopia coactos figure: 1, 69, 1;

¶ maxime frumenti commeatusque (que *om.* β) inopia permotus . . . in prouinciam reuerti contendit: III 6, 4; ¶ qui in oppida compulsi ac simili inopia subacti eorum corporibus, qui aetate ad bellum inutiles (e) uidebantur, uitam tolerauerunt: VII 77, 12.

(hoc unum (inopia nauium *add. codd.*; *del. Hottom.*; *defraud. Hölffcl.*) Caesari ad celeritatem conficiendi belli defuit: 3, 2, 2; ¶ — quod castra mouisset, factum inopia pabuli: VII 20, 3; — his . . . omnibus **rebus* amona creuit; quae fere res non solum inopia (abundare uideatur *Ciacc.*) praesentis, sed etiam futuri temporis timore ingrauescere consuevit: 1, 52, 1; — ut . . . his . . . rerum omnium inopia pereundum uideretur: VI 43, 3; — omnibus rebus obsessi, quartum iam diem sine pabulo retentis iumentis, aquae, lignorum (ligni *Othl.*, frumenti inopia, colloquium (e) petunt: 1, 81, 1; — neque certum inueniri poterat, obtinendine Brundisii causa ibi remansisset . . . an inopia nauium ibi restitisset: 1, 25, 3.

β) uti autem ipsos ualeitudine non bona cum angustiis loci et odore tactro . . . et cotidianis laboribus insuetos operum, tum aquae summa inopia adfectos (*del. Ciacc.*): 3, 49, 3; ¶ ut nostri magna inopia necessariarum rerum conflictarentur, illi omnibus abundarent rebus: 1, 52, 3; ¶ neque . . . aut ignominia amissarum nauium aut necessariarum rerum inopia ex porta insulae expelli potuit: 3, 100, 4; ¶ simili omnem exercitum inopia premi: VII 20, 11; ¶ (uti: 3, 47, 6 u. *b*) perpeti.)

f) e. praep.: **z)** ad: Massilienses (e) omnibus defessi malis, rei frumentariae ad summam inopiam adducti . . . sese dedere . . . constituit: 2, 22, 1.

β) ex: Caesar . . . summam . . . copiam frumenti et reliqui commeatus nactus (e) exercitum ex labore atque inopia refecit (e): VII 32, 1.

γ) in: singulari militum studio in summa omnium rerum (rer. omn. β) inopia circiter sescentas . . . naues . . . inuenit instructas: V 2, 2.

δ) propter: neque nostros exercitus propter frumenti inopiam (inop. frum. β) diutius apud se morari posse confidebant: III 9, 5; pelles (erant) pro uelis alutaeque tenuiter confectae, haec (*del. Virg.*) sine propter lini inopiam (inop. lini β) atque eius usus inscientiam (e) sine eo (e), . . . quod: III 13, 6; si propter inopiam rei frumentariae Romani sese recipere coepissent: III 24, 3; cum neque ui contendere propter inopiam

nauium neque clam transire . . . possent: IV 4,4; fuit antea tempus, cum . . . Galli . . . propter hominum multitudinem agrique inopiam trans Rhenum colonias mitterent: VI 24, 1.

Inopia, egestas: VI 24, 4; **fames et inopia:** VII 20, 10.

Inopia agri: VI 24, 1; **aquae:** 1, 84, 1; 3, 49, 3; **cibariorum:** III 18, 6; VI 10, 2; **commentatus:** III 6, 4; **frumenti:** III 6, 4; 7, 3; 9, 5; VI 29, 1; VII 59, 1; 1, 52, 2; 84, 1; **lignorum** <e>: 1, 84, 1; **lini:** III 13, 6; **nauium:** IV 4, 4; 1, 25, 3; (3, 2, 2); **pabuli:** VII 20, 3; 1, 81, 6; 3, 58, 3; **omnium (necessariorum) rerum:** I 27, 1; V 2, 2; VI 43, 3; 1, 52, 3; 84, 4; 3, 80, 5; 100, 4; **rei frumentariae:** III 24, 3; V 24, 6 <e>; 2, 22, 1; **uictus:** 1, 69, 1.

Adiect.: eadem: VI 24, 4; (**frumentaria:** V 24, 6;) **magna (maior):** 1, 52, 3; 3, 47, 6; **praesens:** 1, 52, 4; (3, 17, 6); **similis:** VII 20, 11; 77, 12; **summa:** V 2, 2; 2, 22, 1; 3, 49, 3; 58, 3.

inopinans: se <ipsi add. > <Schm.> stimulis inopinantes inducebant (Galli: VII 82, 1; ¶ eos impeditos et inopinantes adgressus magnam partem eorum concidit: I 12, 3; qui inopinantes <-tis a> pabulatores et sine ullo dissipatos timore adgressi intercipiunt: 1, 55, 1; equites . . . imprudentes atque imprudentesque atque *Ni*; *Db.*: prudentisque ad *af*: prudentes atque *h.*: et prudentis atque *Op*) inopinantes <-tis af> hostes adgrediuntur: 2, 38, 4; — celeriter contraque omnium opinionem confecto itinere multos in agris inopinantes deprehendit: VI 30, 1; — insecios inopinantesque Menapios oppresserant: IV 4, 5; quibus (Aruentis oppressis inopinantibus: VII 8, 3; exploratores hostium . . . inopinantes . . . ab nostris opprimuntur: VII 61, 1; — inopinantes nostri re noua perturbantur: VI 37, 3; ¶ <omnibus add. > suis inopinantibus quam maximis potest itineribus Viennam peruenit: VII 9, 3; L. Nasidius . . . freto Siciliae imprudente atque inopinante Curione peruehitur: 2, 3, 1; subitoque hoc opus) inopinantibus hostibus . . . ad turrim hostium admoent: 2, 10, 7.

imp. u. imp.

(inquam) inquit. *Scriptum est* inquit *in BQ* V 30, 1; *in AQ* V 44, 3; VI 8, 3; *in A* VI 35, 8; *in B* VII 20, 8; *in a* 2, 31, 2, 5; 32, 2; 39, 3; 3, 18, 4; 64, 3; 85, 4; 86, 2; 91, 1, 3; 94, 6.

qui decimae legionis aquilam ferebat, contestatus obtestatur > deos, ut ea res legioni feliciter eueniret, Desilite, inquit, commilitones <e>

nisi uultis aquilam hostibus proderere . . . hoc cum noce magna dixisset: IV 25, 3; hac in utramque <e> partem <e> disputatione habita cum . . . resisteretur. Vincite, inquit, si ita uultis, Sabinus, et id clariore uoce, ut magna pars militum exaudiret; neque is sum, inquit, qui grauissime ex uobis mortis periculo <e> terrear . . . : V 30, 1—3; ex his Pulio, cum acerrime . . . pugnaretur, Quid dubitas, inquit, Vorene? aut . . . haec cum dixisset: V 44, 3; tum . . . impedimentis . . . in tumulto quodam conlocatis Habetis, inquit, milites, quam petistis facultatem. . . simul . . . iubet: VI 8, 3, 4; atque unus ex captiuis Quid uos, inquit, hanc miseram . . . sectamini praedam, quibus licet iam esse fortunatissimos <e>? . . . : VI 35, 8, 9; haec ut intellegatis, inquit, a me sincere pronuntiari, audite Romanos milites: VII 20, 8; haec, inquit, a me, Vercingetorix <del. Giltbauer>, beneficia habetis, quem proditiōnis in-simulatis; cuius . . . : VII 20, 12; Lituicicus . . . conuocatis subito militibus lacrimans Quo proficiscimur, inquit, milites? . . . : VII 38, 1—3; quasi nero, inquit ille, consilii sit res ac non necesse sit nobis Gergouiam contendere . . . : VII 38, 7, 8; M. Petronius . . . centurio . . . a <e> multitudine oppressus ac sibi <e> desperans . . . manipularibus suis, qui illum secuti erant <e>, Quoniam, inquit, me una uobiscum seruare non possum, uestrae quidem certe uitae prospiciam, quos . . . : VII 50, 4; conantibus auxiliari suis Frustra, inquit, meae uitae subuenire conamini . . . ; proinde . . . : VII 50, 6; hic . . . magnae habitus auctoritatis Nihil, inquit, de eorum sententia dicturus sum, qui . . . : VII 77, 3—16; qua enim, inquit, fiducia . . . munitissima castra expugnari posse confidimus? . . . : 2, 31, 2—4; quod si iam, inquit, haec explorata habeamus . . . , quanto haec dissimulari <e> et occultari quam per nos confirmari praestet? . . . : 2, 31, 5—8; uos enim uestrumque factum, inquit, omnia <Ofhl> omnia, inquit *Na: add.* deinceps municipia sunt secuta, neque . . . : 2, 32, 2—14; tum <e> Rebilus, legatus Caesaris, quem Curio secum . . . duxerat, quod magnum habere usum in re militari sciebat, Perterritum, inquit, hostem uides, Curio; quid dubitas uti temporis oportunitate? 2, 34, 4; proximaque (Curio) respiciens signa Videtisne, inquit, milites, captiuorum orationem cum perfugis conuenire? . . . : 2, 39, 3; quem . . . Pompeius interpellauit et loqui plura prohibuit. Quid mihi, inquit, aut uita aut ciuitate opus est, quam beneficio Caesaris habere uidebor? . . . : 3, 18, 4; in eo proelio cum graui uul-

nere esset adfectus aquilifer . . . , conspicatus
 ꝑ equites nostros. Hanc ego, inquit, et uiuus
 multos per annos magna diligentia defendi et
 nunc moriens eadem fide Caesari restituo . . . :
 3, 61, 3, 4; tunc (tunc *f*) Caesar apud suos,
 cum iam esset agmen in portis, Differendum
 est, inquit, iter in praesentia nobis et de proelio
 cogitandum . . . : 3, 85, 4; id cum essent plerique
 admirati, Scio me, inquit, paene incredi-
 bilem rem polliceri; sed . . . simul demittiauit.
 ut: 3, 86, 2—4; hunc Labienus excepit et, cum
 . . . Pompei consilium summis laudibus efferret,
 Noli, inquit, existimare, Pompei, hunc
 esse exercitum, qui Galliam Germaniamque
 deuicerit . . . haec cum dixisset: 3, 87, 2—5;
 hic signo dato Sequimini me, inquit, manipu-
 lares mei qui fuistis, et uestro imperatori
 quam *consecuistis operam date . . . : 3, 91, 1,
 2; simul respiciens Caesarem Faciam, inquit,
 hodie, imperator, ut aut uiuo mihi aut mortuo
 gratias agas. haec cum dixisset (Crastinus): 3,
 91, 3; Pompeius . . . iis centurionibus, quos
 . . . ad praetoriam portam posuerat, clare, ut
 milites exaudirent, Teuemi, inquit, castra et
 defendite diligenter, si quid durius acciderit,
 ego . . . haec cum dixisset: 3, 94, 6.

(inquirō: reperiebat etiam in quaerendo
 <etiam inquirendo *Ciacc.*) Caesar: I 18, 10; ne
 in quaerendis suis <ne inquirendo suos ꝑ pu-
 gnandi <c> tempus dimitteret: II 21, 6; [relin-
 quebatur <Oud.; relinquerebatur *b*: rei inquire-
 batur ꝑ; requirebatur *N*: tum inquirebatur *O* .
 ut: 1, 79, 4.]

inrideo. In *B. Gall. codd. omnes uidentur*
habere inridere, inridicule, inrumperere,
inruptio, nisi quod in B² irridicule a corre-
ctore inlatum est. In B. Ciu. duobus locis 2, 12,
4 et 13, 4) inueniri uidetur in a inrumperere
et 2, 15, 1 in eodem cod. irrisui, reliquis locis
teste Np. in a exstat inrumperere.

ubi . . . uiderunt (Aduatuci), primum in-
 ridere ex muro atque increpitare uocibus, quod
 tanta machinatio ab <c> tanto spatio instrueretur
 <c>: II 30, 3.

inridicule: quod cum fieret, non iri-
 dicule quidam ex militibus decimae legionis
 dixit . . . : I 42, 6.

irrisui: indutiisque per scelus uiolatis suam
 uirtutem irrisui fore <fieri *Paul* perdo-
 luerunt: 2, 15, 1.

inrumpo. A. abs.: hic paulisper est pu-
 gnatum, cum inrumperere nostri <castra *abl. f*
 conarentur, illi castra defenderent: 3, 67, 5; (cer-
 nebatur . . . non <c> nunquam *subsistere

extremum agmen atque iter *abl. Fuchb.; oul.*
abl. interrumpi inrumpi Np. : 1, 64, 1)

B. inrumperere in u. in p. 92 (1 + 1 bo):
cf. infra C. oppidum 2, 13, 4.

C. inrumperere alqd: Achillas . . . occupabat
 Alexandriam praeter eam *c* oppidi partem,
 quam Caesar . . . tenebat, primo impetu do-
 mum eius inrumperere conatus: 3, 111, 1:

ne sub ipsa protectione milites in *abl. Paul*
 oppidum inrumperent: 1, 27, 3; aegreque tunc
 sunt retenti, quin in *uidetur abh. abh. u.* oppi-
 dum inrumperent: 2, 13, 4:

(quaeque
 pars hostium quaeque host. pars ꝑ; quaeque
 parti host. z: quaeque pars host. *Np.*: quaeque
 parte host. *Db.* certissima est manus est
Db. uisa, inrumperere eam inrumperit ꝑ; *ou* ea in-
 rumperit? : V 44, 1.)

inruptio: in provinciam Narbonensem
 uersus erupit inruptionem *Hur.* in-
 cere contulit: VII 7, 2; (ne qua subito in-
 ruptio ab hostium iudicio fiat *haec* . . .
del. Paul : VII 70, 2.)

inseius: quod ea omnia non modo in-
 iussu suo et cōtatis, sed etiam in seientibus
 ipsis fecisset: I 19, 1; Dumnorix cum
 equitibus Haeduorum a castris in seiente Caesare
 domum discedere coepit: V 7, 5.

inseientia. A.: nauigationem impeditam
 propter inseientiam locorum paucitatem-
 que portuum sciebat <u. *CC* : II 9, 1; pelles
 (erant) pro uelis alutaeque tenuiter confectae,
 hae <CC> siue propter lini inopiam <c> atque
 eius usus inseientiam inseientia ꝑ . siue eo
 <c> . . . , quod: III 13, 6.

B. (*cf. Ischn. BPhW IV 1381*): tactum
 est oportunitate loci, hostium inseientia
 ac defugatione, . . . ut: III 19, 3.

C: nihil se propter inseientiam leuitatem-
 que <c> vulgi grauius de ciuitate iudicare:
 VII 43, 4.

inseius: in seios inopinantesque Me-
 napios oppresserunt: IV 4, 5:

* ii. qui Alesia obsidebantur, . . . consumpto omni
 frumento in seio, quid in Haeduis gereretur,
 . . . consultabant: VII 77, 1.

insequor. I. Forma: insecuntur *est in*
a 1, 60, 2.

II. Signif.: A. subief. sunt homines: a) hos-
 (tili animo: z) alqm: zz): qui equites) cupi-
 dius nouissimum agmen insecuti alieno loco
 . . . proelium committunt: I 15, 2; * in
 ipsum Caesarem hostes equitatu hostis equi-
 tatum *AQB*: hostium equitatum *B*: ꝑ; perse-
 quentem <z> insequentem ꝑ incidit: I 33, 5.

ꝑ): (Atrebatē) transire conantes in se-

cuti (milites) gladiis magnam partem eorum impeditam interfecerunt: II 23, 1; — rursus se ad signa recipientes (Romanos) insequuntur: V 34, 4; — quos (Suebos) Vbii <c>... perterritos [senserunt] insecuti magnam ex his numerum occiderunt: I 54, 1.

77): Senones . . . Cauarinnm . . . interficere . . . conati, cum ille . . . profugisset, usque ad fines insecuti regno domoque expulerunt: V 54, 2; — magnam partem equitatus ad eum (Dumnorigem) insequendum mittit <c> retrahique imperat <c>: V 7, 6; — omnibus coactis nauibus Pompeius praesentem facultatem insequendi sui ademerat: I, 29, 1.

δδ): cedentes insequi u. **cedo** p. 499 uersu 1 sqq. (3 loc.); — Caesar . . . rursus conantes progredi insequitur et moratur: I, 65, 2; — nonae legionis milites . . . temere insecuti longius fugientes in locum iniquum progrediuntur: I, 45, 2; — Heluetii . . . itinere conuerso nostros a nouissimo agmine insequi ac lacessere coeperunt: I 23, 3; hostem insolenter atque acriter nostros insequentem supprimit: I, 45, 1.

β) intellegendum est obiect.: Afranii copias equitatus Caesaris insequens morabatur: I, 70, 1; ¶ equitesque eius angustiis . . . ad insequendum tardabantur: 3, 70, 1; ¶

(hostes maximo clamore sicuti <insecuti quasi β> parta iam atque explorata uictoria . . . coeperunt: V 43, 3;) ut . . . quo minus libere hostes insequerentur terreret <CC>: VII 49, 2; ne tum quidem insecutis hostibus . . . pontem <c> reficit <c>: VII 53, 4; quae res . . . hostes ad insequendum tardabat: VII 67, 4; ¶¶ intolerantius Gallos insequentes legio decima tardauit: VII 51, 1; — palus . . . Romanos ad insequendum tardabat: VII 26, 2; — (Vbii: I 54, 1 u. z) ββ) Suebos) ¶ pontones . . . Lissi relinquit, hoc consilio, ut . . . aliquam Caesar ad insequendum facultatem haberet: 3, 29, 3; — neque uero Pompeius . . . moram ullam ad insequendum intubit: 3, 75, 3; — (Scipio ad sequendum <insequendum Graecius> paratus equitatum . . . praemisit: 3, 38, 2;) — si acrius insequi uoluisset (Sulla): 3, 51, 3; ¶ equitatu suo pulso atque insequenibus nostris subito pedestres copias . . . ostenderunt: III 20, 4; compluribus interfectis cupidius insecuti (nostri) non nullos ex suis amiserunt: V 15, 2; cernebatur . . . nostros propelli, dein rursus conuersos conuerso O> insequi: I, 61, 2; sed insequentes nostros, ne longius prosequerentur, Sulla reuocauit: 3, 51, 2; nostros ex superiore insequentes loco uerebantur: 3, 51, 7; —

quo paratiores essent ad insequendum omnes: I, 81, 2; ¶ [equestris autem proelii ratio et cedentibus et insequentibus par atque idem periculum inferebat: V 16, 3;] eadem res celeritate insequentium tardata nostris salutem attulit: 3, 70, 2.

b) animo non hostili (= sequi): sed rex omnibus <c> copiis insequabatur <an sequebatur?> et sex milium passuum interuallo a Saburra conederat: 2, 38, 3; Oscenses . . . sese . . . imperata facturos pollicentur. hos Tarraconenses et Iacetani et Ausetani et paucis post diebus Illurgauonenses . . . insequuntur <an sequuntur?>: I, 60, 2.

B. subiect. est annus uel dies: a publicanis . . . pecuniam exegerat et ab isdem insequentis anni mutuum praeceperat: 3, 31, 2; publicanis, ut in Syria <c> fecerant, insequentis anni uectigal promutuum (imperabant): 3, 32, 6; ¶ has munitiones insequentibus auxit diebus: 3, 112, 8.

Aduerb.: acriter, acrius: I, 45, 1; 3, 51, 3; cupidius: I 15, 2; V 15, 2; insolenter: I, 45, 1; intolerantius: VII 51, 1; libere: VII 49, 2; longius: II 19, 5; I, 45, 2; temere: I, 45, 2.

insero: (erant magno usu) falces praeacutae insertae <CC> adfixaeque longuriis: III 14, 5.

insidiae. A. propr. = ἐνέδρα (el locum et homines significant); a) obi.: nostri cognitio ¶ hostium <hosti Voss.; del. Oud.; <an ab hostibus?> insidiis . . . duas nacti turmas exceperunt: 3, 38, 4; ¶ hostes . . . conlocatis insidiis bipertito in siluis . . . Romanorum aduentum expectabant: V 32, 1; noctu insidias equitum conlocauit, quo in loco . . . nostri pabulari consueuerant <c>: 3, 37, 5; ¶ cum . . . primae . . . turmae insidias intransissent: 3, 38, 3; ¶ quod Pompeius insidias timens . . . munitionibus adpropinquare aliquamdiu non audebat: 3, 70, 1.

b) genet.: ipsam enim equitatu expeditisque . . . insidiarum <insidiandi β> causa eo <c> profectum, quo: VII 18, 1.

c) c. praep.: si imprudentes ex insidiis adoriri posset: 3, 30, 2; — subito illi ex insidiis consurrexerunt: 3, 37, 5.

subito pedestres copias, quas in conualle in insidiis conlocauerant, ostenderunt: III 20, 4.

B. 1rs1. = fraus, dolus: reliqua pars scrobis ad occultandas insidias uimibus ac uirgultis <c> integebatur <c>: VII 73, 7; — Caesar . . . insidias ueritus . . . exercitum . . . continuit: III 12, 2; ¶ se ita a patribus

maioribusque suis didicisse, ut magis uirtute contenderent quam dolo *sic* *Dr.*²: uirtute quam dolo contend. *codd.*: *chl.*) aut insidiis niterentur (uterentur *RSchn.*: *u. CC.*: I 13, 6; ¶ uereri se, ne per insidias ab eo circumueniretur: I 42, 4; — qui per dolum atque insidias petita pace ultro bellum intulissent: IV 13, 1.

insidiōr: neque ex occulto insidiandi et dispersos circumueniendi singulis deerat audacia: VI 34, 6; cognouit . . . ipsum cum equitatu expeditisque . . . insidiarum (insidiandi *z*) causa eo (e) profectum, quo: VII 18, 1.

insignis. I. adiect.: quae pars ciuitatis Heluetiae insignem calamitatem populo Romano intulerat: I 12, 6.

2. **insigne** subst.; A. = signum, indicium (sing.): (uexillum (erat) proponendum, quod erat insigne, cum ad arma concurrere oporteret *add. codd.*; *edd. plur.*; *del. Ald.*: II 20, 1;) tametsi dextris umeris exsertis animaduertebantur, quod insigne pactum (Heller; *Dr.*; pacatis *Ald.*; pacatum *X.*; *edd.*: pacatorum *Klussmann;* *Dr.*²; *u. CC.*) esse consuerat: VII 50, 2; ¶ eius (Caesaris) aduentu ex colore uestitus cognito, quo insigni in proeliis uti consuerat (e; *u. CC.*): VII 88, 1; ¶ quae (nauis D. Brutii) ex insigni (O; igni *N.*) facile agnosci (<ere af) poterat: 2, 6, 4.

B. = ornamentum (plur.); a) imperatoris: Pompeius . . . detractis insignibus imperatoris (<ere; imperatoris O; *edd.*) decumana porta se ex castris eiecit: 3, 96, 3; — neque in fascibus insignia laurae praetulit: 3, 71, 3.

b) militum: ut non modo ad insignia accommodanda, sed etiam ad galeas induendas (e) . . . tempus defuerit: II 21, 5; — tectis insignibus suorum occultatisque signis militaribus raros milites . . . traducit: VII 45, 7; ¶ id se a Gallicis armis atque insignibus cognouisse: I 22, 2.

insilio: reperti sunt complures nostri milites, qui in phalanga (ygo; phalanga *B.*²; phalangas *z*; *edd.*) insilirent et (e) scuta manibus renellerent: I 52, 5.

insimulo: Vercingetorix . . . proditiōnis insimulatus (insimulatur *recc.*; *prob. Owl.*, quod castra propius Romanos mouisset, quod cum omni equitatu discessisset, quod sine imperio tantas copias reliquisset, quod eius discessu Romani tanta . . . celeritate uenissent, . . . respondit: VII 20, 1; haec, inquit, a me, Vercingetorix, beneficia habetis, quem proditiōnis insimulatis: VII 20, 12; principes ciuitatis, Eporedorix et Vinidomarus, insimulati proditiōnis ab Romanis indicta causa interfecti sunt: VII 38, 2.

insimulo: cum (es)edarii se inter equitum turmas insinuauerunt (erint *Q. recc.*; *B. M. h.*, ex essedis desiliunt *u. CC.*: IV 33, 1.

insisto. A. propr.: nostri tamen, quod neque ordines seruare neque firmiter insistere . . . poterant . . . magnopere perturbabantur: IV 26, 1; — uti . . . per temonem percurrere et in iugo insistere (consistere a et se inde e in curru citissime recipere consuerint: IV 33, 3; — ut, cum primi eorum cecidissent, proximi iacentibus insisterent atque ex eorum corporibus pugnarent: II 27, 3.

B. trst.: neque satis . . . tribunis . . . constabat, quid agerent aut quam rationem pugnae insisterent (insisterent *Claec.*: III 14, 3; — totus et mente et animo in bellum (bello *AQ.* Treuerorum et Ambiorigis insistit: VI 5, 1; — (hi consuetudine populi Romani loca capere, castra munire, comaeatibus nostros intercludere instituant (insistunt *afik.*: III 23, 6.)

insolens. A.: erat in oppido (e) multitudo insolens belli diuturnitate otii: 2, 36, 1.

B.: tamquam scopulum, sic fugias inauditum (infrequens *Macroh.*, atque insolens uerbum: *ap. Tiell.* I 10, 4; *cf. Macroh. sat.* 15, 2.

insolenter: quod sua uictoria tam insolenter gloriarentur: I 14, 4; — hostem insolenter atque acriter nostros insequente in suppressit: 1, 45, 1; ¶ Pompeiani hoc insolentius atque audacius nostros premere et instare coeperunt: 3, 46, 3.

insolentia: (praedicat) crudelitatem et insolentiam in circumscribendis tribunis plebis: 1, 32, 6.

insolitus: ut . . . insolitum ad laborem Pompei exercitum cotidianis itineribus defatigaret: 3, 85, 2.

inspecto: accidit inspectantibus nobis, quod . . . praetereundum non existimauimus: VII 25, 1; altera ex duabus legionibus . . . ex castris Varronis adstante et inspectante ipso signa sustulit: 2, 20, 4.

(insperatus: cohortati inter se, ne speratam (insperatam tantam *Claec.*) praedam ex manibus dimitterent: VI 8, 1.)

instabilis: ut maritimae res postulant, ut quae (e) celere atque instabilem motum haberent: IV 23, 5.

instar: effecerant, ut instar muri haec saepes munimentum (af; munimentis *z*; *Fr.*; munimenta *Q.*; *Np.*, *Db.*; munimenta iis *Rosch.*

Holl.: munim. *del. Modu.*) praebent: II 17, 1: (ut erant loca montuosa et † ad specus instar specuum *Freudenberg* angustiae uallium: 3, 49, 4) animaduersum est . . . cohortes quasdam, quod instar legionis uideatur, esse post silnam: 3, 66, 1.

instigo: intellexit . . . Senones Camnutesque conscientia facinoris instigari (<gare A § : V 56, 1.

instituo. A. propr.: duplici acie instituta . . . expectabat: III 21, 1: acie triplici instituta . . . ad hostium castra peruenit: IV 14, 1; (3, 93, 4 u. B. a) z) zz) 2) aciem: † primum infidere . . . , quod tanta machinatio ab <c> tanto spatio instrueretur institueretur § : II 30, 3.

B. trsl.: a) = (nouī aliquid) efficere, comparare, incipere, introducere (*cf. C. F. W. Müller ad Cic. Lael. ad. Seyffert² p. 72*): z) sequ. obiect.: zz) subsl.: 2) coner.: ex tertia acie singulas cohortes detraxit atque ex his quartam instituit: 3, 89, 3; quartae aciei, quam instituerat sex cohortium <Faern.> ex cohortibus *of*: ex cohortium numero *Ohl*: *Db.*, dedit signum: 3, 93, 4: † quibus ad recipiendum . . . institutae fossae magno impedimento fuerunt: 3, 46, 5; † (machinationem: II 30, 3 u. A.) † institutas turres, testudines munitionesque hostium admiratur: V 52, 2; eius munitionis, quae ab Romanis instituebatur, circuitus XI <c> milia <c> passuum tenebat: VII 69, 6; postero die munitiones institutas Caesar parat perficere: 1, 83, 4; Caesar haec genera munitionis instituit: VII 72, 1; † Labieno scribit, ut quam plurimas possit <c> iis legionibus, quae sint <c> apud eum, naues instituat: V 11, 4; † armorum officinas in urbe instituerant (Masilien-ses): 1, 34, 5; † opere instituto fit equestre proelium: VII 70, 1: quibus rebus nuntiatīs Afranio <ius?> ab instituto opere discedit: 1, 75, 1; † pila: V 40, 6 u. sudes; † quo (tempore) pons institui coeptus est: IV 18, 4; ex utraque parte pontem instituit <institutum *Ofhl*>, biduo perficit: 1, 54, 4; † naues . . . aedificari . . . , remiges ex prouincia institui <instituit §>, nautas gubernatoresque comparari iubet: III 9, 1; † multae praenestae sudes, magnus muralium pilorum numerus instituitur: V 40, 6; † testudines, turres: V 52, 2 u. munitionem.

§) absfr.: intellegebat. . . quae . . cum (Indutionarum) res ab instituto consilio deterret: V 4, 1; † Caesar conquiri milites . . . dilectumque institui iubet: 1, 16, 1; †

eius rei si exemplum non haberemus, tamen libertatis causa institui et posteris prodi pulcherrimum iudicarem <tot. hoc enunt. om. §>: VII 77, 13; † genus: VII 72, 1 u. 2) munitionem; † numerum: V 40, 6 *ib.* sudes; † quem <c> (Libonem) ubi Caesar intellexit praesentis . . . inopiae uitandae causa omnem orationem rationem <Ofhl> instituisse: 3, 17, 6; † neque satis Bruto . . . uel tribus militum centurionibusque . . . constabat, quid agerent aut quam rationem pugnae insisterent <instituerent *Ciac.*>: III 14, 3; rationem pontis hanc instituit: IV 17, 2; nota atque instituta ratione magno militum studio paucis diebus opus <c> efficitur: VI 9, 4; si continere <c> ad signa manipulos nellet <c>, ut instituta ratio et consuetudo exercitus Romani postulabat: VI 31, 6; in praesentia <c> similem rationem operis instituit . . . : 1, 42, 1; 3, 17, 6 u. orationem: † publiceque eiusdem <c> generis habent instituta sacrificia: VI 16, 3; † dum . . . longior . . . consulto ab Amborige instituitur sermo <sermo ab amb. inst. §>: V 37, 2.

§§) pron.: idque <§> *Db.*; itaque z; *rell. cdl.*) eius rei causa antiquitus institutum uideatur, ne quis ex plebe contra potentio-rem auxilii egeret: VI 11, 4; id mihi duabus de causis instituisse uidentur, quod . . . : VI 14, 4.

§) sequ. ut: neque frustra antiquitus institutum est, ut signa undique conicerent clamoremque uniuersi tollerent: 3, 92, 3.

7) sequ. infn.: reliquaque . . . administrare instituit: VII 19, 6; Trebonius ea, quae sunt amissa, multo maiore militum studio administrare et reficere instituit: 2, 15, 1; † (agere: III 28, 1 u. gerere;) qui . . . res, quascumque agere instituerit, impediatur: 1, 33, 3; turres uineasque ad oppugnationem urbis agere, naues longas Arelate numero XII facere instituit: 1, 36, 4; C. Trebonius . . . aggerem, uineas turresque ad oppidum agere instituit: 2, 1, 1; Vibullius . . . de mandatis Caesaris agere instituit: 3, 18, 3; † reliquis deinceps diebus <c> Caesar siluas caedere instituit: III 29, 1; † hi (duces) consuetudine populi Romani loca capere, castra munire, commeatibus nostros intercludere institutum <insistunt *afil*>: III 23, 6; † reliquis diebus oppidum uallo castellisque circummunire <N: circumuenire O: *cdl.*> instituit: 1, 18, 6; postero die Curio obsidere Vticam ualloque circummunire <uenire O instituit: 2, 36, 1; montem opere circummunire <uenire 2 *det.*> instituit: 3, 97, 2; † perspecto urbis situ . . . adhortatus ad laborem

milites *<e>*; alesia *add. §*) circumvallare instituit: VII 68, 3; munitione circumvallare *<vallare f>* Pompeium instituit: 3, 43, 2; **(circumuenire: 1, 18, 6 u. circummunire;)** ¶ Indutimarus equitatum peditatumque cogere, . . . bellum parare instituit: V 3, 4; ¶ Caesar primis diebus castra magnis operibus munire et ex finitimis municipiis frumentum comportare reliquasque copias expectare instituit: 1, 18, 4; ¶ *(deportare: V 23, 2 u. reportare;)* ¶ *(expectare: 1, 18, 4 u. comportare;)* ¶ *(discedens ab hibernis Caesar in Italiam, ut quotannis facere consueerat <instituerat §>), legatis imperat: V 1, 1; paulo <e> supra eum locum . . . facere pontem instituit: VI 9, 3; Caesar promotam turri decetisque <e> operibus, quae facere instituerat, . . . iussit: VII 27, 1; iter in <e> Senones <e> facere instituit: VII 56, 5; ipse in iis <e> operibus, quae facere instituerat, milites disponit: 1, 21, 3; 36, 4 u. agere; fossas . . . complures facere instituit: 1, 61, 1; musculum . . . facere instituerunt: 2, 10, 1; aggerem noui generis . . . facere (milites) instituerunt: 2, 15, 1; ¶ quibus etiam a propinquis nostris opem ferre institimus: *ap. Gell. V 13, 6;* ¶ qui (Mormi Menapiique) longe alia ratione ac reliqui Galli bellum gerere <agere §> coeperunt <instituerunt §>: III 28, 1; ¶ Caesar . . . dilectum habere instituit: VI 1, 1; quaestionem habere instituit: VI 41, 1; dilectum tota provincia habere instituit <institunt M>: VII 1, 1; quos ab initio secum <e> habere instituerat: VII 13, 1; ibique dilectum habere instituit: 1, 11, 4; dilectumque colonorum . . . habere institunt (magistratus): 1, 14, 4; quem . . . in suorum necessarium numero habere instituerat <constit. N>: 3, 57, 1; ¶ exitus administrationesque Brundisini portus impedire instituit: 1, 25, 4; ¶ intercludere: III 23, 6 u. capere; ¶ postremo et plures intermittere dies et praeter consuetudinem omnium noctu instituerant <ego> constituerant *codd. et ald.* pabulari: 1, 59, 3; ¶ frumentum parce et paulatim metiri instituit (Vercingetorix): VII 71, 8; ¶ munire: III 23, 6 u. capere; cum Caesar <e> . . . castra . . . munire instituisset: III 28, 3; ut castra munire instituerent: VII 29, 7; primumque eo tempore Galli castra munire instituerunt <u. CC>: VII 30, 4; 1, 18, 4 u. comportare; ¶ obsidere: 2, 36, 1 u. circummunire; ¶ (Vercingetorix) Gorgobinam . . . oppugnare instituit: VII 9, 6; altero die cum ad oppidum Senonum Vellaunodunum uenisset, . . . oppugnare instituit:*

VII 11, 1; ille oppidum . . . Noniodunum <e> oppugnare instituerat: VII 12, 2; (M. Octavius Salonas) oppidum oppugnare instituit: 3, 9, 2; ¶ pabulari: 1, 59, 3 u. intermittere; ¶ (Veneti reliquaeque ciuitates) pro magnitudine periculi bellum parare et maxime ea, quae ad usum nauium pertinent, prouidere instituerunt: III 9, 3; V 3, 4 u. cogere; ¶ Rutilius Lupus . . . Isthmum <e> praemunire instituit: 3, 55, 2; ¶ hic coesedit (Camulogenus) nostrosque transitu prohibere instituit: VII 57, 4; Vatinius . . . per equites dispositos aqua prohibere classarios instituit: 3, 100, 2; ¶ prouidere: III 9, 3 u. parare; ¶ reficere: 2, 15, 1 u. administrare; ¶ duobus comaeatibus exercitum reportare deportare §> instituit <constituit §>: V 23, 2.

d) omiss. inlin.: concilio Galliae primo uere, ut uti §> instituerat, indicto: VI 3, 4; frumentoque exercitui prouiso, ut instituerit, in Italiam ad conuentus agendos profectus est: VI 44, 3.

b) = imbuerere, docere, adsuefacere: ita Heluetios a maioribus suis institutos esse, uti obsequia accipere, non dare consueverint: I 14, 7.

Adverb.: antiquitus: VI 11, 4; 3, 92, 3; consulto: V 37, 2; frustra: 3, 92, 3; ita: I 14, 7; — praeter consuetudinem: 1, 59, 3.

institutum. A. obi.: demonstrare: 3, 84, 3 u. seruare; ¶ ut et militare institutum seruaretur et quam serissime <e> eius profectio cognosceretur, conclamari iussit: 3, 75, 2; superius tamen institutum in equitibus, quod demonstrauimus, seruabat, ut . . . adulescentes atque expeditos ex antesignanis . . . inter equites proelium inheret: 3, 84, 3; Caesar superius institutum seruans X. legionem in dextero cornu, nonam in sinistro collocauerat: 3, 89, 1.

B. genet.: non oblitus pristini instituti Caesar mittit ad eum (Scipionem) L. Clodium: 3, 57, 1.

C. abl.: a) proximo die instituto suo Caesar <e> castris utrique copias suas eduxit: 1, 50, 1; quod instituto Caesaris semper duae <e> legiones pro castris excubabant <e> pluresque partitis temporibus erant in opere: VII 24, 5; hi <e> bona locupletum diripere, stipendii <e> augendi causa regis domum obsidere, regno expellere alios, alios accessere uetere quodam Alexandrini exercitus instituto consueuerat: 3, 110, 5.

b): neque quem usum belli haberent aut quibus institutis uterentur . . . reperire <e> poterat: IV 20, 4; meo instituto usus sum

et eum statim missum feci: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 2.*

c): hi omnes lingua, institutis, legibus inter se differunt: I 1, 2.

D. c. praep.: in reliquis uitae institutis hoc fere ab reliquis differunt, quod: VI 18, 3.

insto. A. = iuminere (insequi), propinquum esse; a) de hominibus (hostibus): instabat agmen Caesaris atque uniuersum imminabat: I 80, 5; — equitesque Pompei hoc acrius instare . . . aciemque nostram a latere aperto circumire coeperunt: 3, 93, 3; — hostes neque . . . ex inferiore loco subennentes intermittere et ab utroque latere instare . . . uidit: II 25, 1; cum . . . hostes acrius instarent: III 5, 1; ¶ altera ex *c)* parte Bellouaci . . . instabant *⟨Alqa'⟩*; instabat *BMa'h*), alteram *c)* Camulogenus parato atque instructo exercitu tenebat: VII 59, 5; — Heluetii, qui in montem sese receperant, rursus instare et proelium reintegrare coeperunt: I 25, 6; — Pompeiani hoc insolentius atque audacius nostros premere et instare coeperunt: 3, 46, 3; ¶ (ut alii dicerent) cum legionibus instare Varum iamque se puberem ueniuntium cernere: 2, 43, 2; — (Vorenus) dum cupidius instat, . . . concidit: V 44, 12; ¶ illi autem hoc acrius instabant neque regredi nostros patiebantur: 3, 45, 5.

b) de tempore: quod aestiuum tempus instantis belli, non questionis esse arbitratur *c)*: VI 4, 3; ¶ (non praetermittendum tantum *⟨instans tantum β⟩* commodum existimauerunt: VII 55, 4) ¶ (intellexit) diem instare, quo die frumentum militibus metiri oporteret: I 16, 5.

B. = (urgere.) flagitare: ille *c)* . . . unum instare *⟨stare a) de indutiis uehementissimeque contendere: 3, 17, 5.*

instrumentum: magne fuit fortunae omni militari instrumento, quod circum se habebat, erepto . . . ipsum effugere mortem: VI 30, 2; ¶ quid ex instrumento hibernorum relinquere cogere: V 31, 4.

instruo. A. = struo, aedifico: ubi turris altitudo perducta est ad *⟨Ald.⟩*; ut *O) contabulationem ⟨Ald. : ionis O)⟩*, eam *⟨Ald. ; causa O)⟩* in parietes instruxerunt *⟨erant Nhl. eamque intra parietes incluserant Ciacc.⟩* ita, ut capita tignorum extrema parietum structura tegerentur: 2, 9, 1; ¶ primum inridere ex muro . . . quod tanta machinatio ab *c)* tanto spatio instrueretur *⟨institueretur β⟩*: II 30, 3; ¶ singulari militum studio in summa omnium *c)* rerum inopia circiter sescentas eius generis, cuius supra demonstrauius, naues et longas

XXVIII inuenit instructas *⟨structas Hartz.⟩*: V 2, 2; ¶ ubi tempus alterius contabulationis uidebatur, tigna item ut primo *⟨-ma l) tecta extremis lateribus instruebant: 2, 9, 7.*

B. = constituere, disponere, in acie collocare: quantum loci acies instructa occupare *⟨c)⟩* poterat: II 8, 3; acies instructa a nostris . . . cernebatur: 3, 69, 1; *u. praeterea acies p. 88 sq. (23 loc.)*; ¶ locus . . . tantum in latitudinem patebat, ut tres instructae cohortes eum locum expleret: I 45, 4; ¶ copias *u. copia p. 736 sq. (7 loc.)*; ¶ instructo exercitu magis, ut loci natura . . . quam ut rei militaris ratio atque ordo postulabat: II 22, 1; sic . . . exercitum constituebat, ut tertia acies uallum contingeret, omnis quidem instructus exercitus telis ex uallo abiectis *c)* protegi posset: 3, 56, 2; ¶ ipse idoneis locis funditores instruxit, ut praesidio nostris se recipientibus essent: 3, 46, 2.

C. = parare, ornare; a) alqa re: onerarias naues . . . deducunt, parum clauis aut materia atque armamentis instructis ad reliquas armandas reficiendasque utuntur: I 36, 2; ¶ sic omnibus rebus instructa classe magna fiducia ad nostras naues procedunt: I 56, 3; — reliquas (naues) paratas ad nauigandum atque omnibus rebus instructas inuenit: V 5, 2; has (naues) superioribus diebus refeceerat atque omnibus rebus instruxerat (Brutus): 2, 5, 1; quarum (nauium) longarum) erant L auxilio missae ad Pompeium . . . illae triremes omnes et quinqueremes, aptae instructaeque omnibus rebus ad nauigandum: 3, 111, 3; ¶ hi manus ferreas atque harpagones paraerant magnoque numero pilorum, trugularum reliquorumque telorum se instruxerant: I 57, 2.

b) absol.: tali modo instructa classe . . . naues conscendunt: 2, 4, 3; ¶ altera ex *c)* parte Bellouaci . . . instabant, alteram *⟨altera β⟩* Camulogenus parato atque instructo exercitu tenebat: VII 59, 5; ¶ (naues: V 2, 2 *u. A.)* ¶ Vatinius . . . teetis instructisque saphis elicit naues Laelianas: 3, 100, 2.

D. = edneare: quod erant honesto loco nati (Rauellus et Egnus) et instructi liberaliter magnoque comitatu . . . uenerant uirique fortes habebantur et in honore apud Caesarem fuerant *c)*: 3, 61, 1.

[**Falso:** fenestras . . . ad tormenta mittenda in struendo *⟨instruenda O'af)⟩* reliquerunt: 2, 9, 8.]

insuefactus: cum illi . . . notissimis locis . . . equos insuefactos incitent: IV 24, 3.

insuetus. A. ales rei: haec tum ratio nostros perturbauit insuetos huius generis pugnae: I, 41, 4; — sic sunt animo consternati (confirmati *Np.*) homines insueti laboris, ut omnia, quae imperarentur, sibi patienda (e) existimarent: VII 30, 4; — quod insuetus nauigandi mare timeret: V 6, 3; — uti autem ipsos ualetudine non bona cum angustis loci . . . et cotidiane laboribus insuetos operum, tum: 3, 49, 3.

B. ad: quorum erant . . . eorpora insuetata ad onera portanda: I, 78, 2.

insula. A. subi.: efficere: 3, 112, 2 u. C. obicere; ¶ insula natura (est) triquetra (triquadra a; triquarta h; utriue x), cuius unum latus est contra Galliam: V 13, 1; in hoc medio cursu est insula, quae appellatur Mona: V 13, 3; ita omnis insula est in circuitu nicies centum milium passuum: V 13, 7; hae (e) (naues) ad insulam, quae est contra Massiliam, stationes obtinebant: I, 56, 3; Brundisium uenit insulamque, quae contra portum Brundisium est, occupauit: 3, 23, 1.

B. apposit.: qua ex parte est Hibernia (insula *add. β*): V 13, 2.

C. obi.: si modo insulam adisset, (et *add. α; Schm., Np., Hodd.*) genus hominum perspexisset, loca, portus, aditus cognouisset: IV 20, 2; ¶ appellare: V 13, 3 u. A. esse; ¶ quod equites cursum tenere atque insulam capere non potuerant (e): IV 26, 5; ¶

haec insula . . . angusto itinere ut ponte cum oppido coniungitur: 3, 112, 2; ¶ molem tenuit naturalem obiectam (u. *CC*), quae (obiectamque *codd.*) paeninsulam (paeninsulam *Dt.*; paene insulam *codd.; rell. edd.*) oppidum effecerat (efficiebat *Ciace.; u. CC*): 3, 40, 4; u. praeterea **efficio** p. 994 (3 loc.); ¶ (existimare: V 13, 3 u. obicere); ¶ (incolere: IV 20, 4 u. D. magnitudo); ¶ neque (Romanos) eorum locorum, ubi bellum gesturi essent, uada, portus, insulas nouisse (nosse *β*): III 9, 6; ¶ complures praeterea minores obiectae (β; subiectae α; *edd.*; superiectae *Em. Hoffm.*) insulae existimantur: V 13, 3; D. Laelius . . . insulam obiectam portui Brundisio tenuit: 3, 100, 1; haec insula obiecta Alexandriae portum efficit: 3, 112, 2; ¶ occupare: 3, 23, 1 u. A. esse; ¶ ut . . . urbem insulamque Caesari seruant (reseruant *Ciace. (?)*): 2, 20, 2; ¶ (subicere: V 13, 3 u. obicere); ¶ tenere: 3, 100, 1 u. obicere.

D. genet.: (aditus: IV 20, 2 u. C. adire); ¶ a compluribus (eius *add. β*) insulae ciuitatibus ad eum legati ueniunt: IV 21, 5; ¶ latus: V 13, 1 u. A. esse; ¶ (loca: IV 20, 2 u. C. adire); ¶ neque quanta esset insulae magnitudo neque quae aut quantae nationes incolerent . . . reperire (e) poterat: IV 20, 4; ¶ quarum (insularum) pars magna a feris barbarisque nationibus incolitur: IV 10, 4; ut . . . aliae ad inferiorem partem insulae . . . deicerentur: IV 28, 2; ut eam partem insulae caperet, qua optimum esse egressum . . . cognouerat: V 8, 3; ¶ (portus: IV 20, 2 u. C. adire).

E. abl.: qui proximi (e) Oceano fuerunt, hi (his *β; Np.*) insulis (α); in siluis *BM*: in insulis *Qf*: in iis insulis *Hsbj*, sese occultauerunt, quas aestus efficere consuerunt (e): VI 31, 3.

F. e. praep.: a) ab: quae (turris) nomen ab insula cepit (coepit *fhj*; accepit a; *edd.*): 3, 112, 1.

b) ad: I, 56, 3 u. A. esse.

c) de: de quibus insulis (quibus insulis *uel qu. in ins. Eussa.*) non nulli scripserunt dies continuos XXX sub bruma esse noctem: V 13, 3.

d) ex: Pompeius . . . magnam ex Asia Cycladibusque insulis . . . classem coegerat: 3, 3, 1; ¶ neque . . . ex (om. *f*) portu insulae expelli potuit: 3, 100, 4.

e) in insulam: qui cum (e) . . . Pompeium sequerentur atque in insulam (Rhodum) uenisent: 3, 102, 7.

f) in insula: (quaeque ibi (e) (in insula) naues imprudentia aut tempestate paulum suo cursu decesserunt, has more praedonum diripere consuerunt: 3, 112, 3); ¶ in insula frumento nauibusque comparatis bellum duci non difficile existimabat: 2, 18, 6; ¶ in hac (una *add. O*) sunt insulae domicilia Aegyptiorum et nicus oppidi magnitudine: 3, 112, 3; V 13, 3 u. e); ¶ Britanniae pars interior (e) ab iis (e) incolitur, quos natos in insula ipsa (β; ipsi α; *add.*) memoria proditum dicunt: V 12, 1; ¶ Lutetiam proficiscitur, id est oppidum Parisiorum, quod positum est (quod et est *om. β*) in insula fluminis Sequanae: VII 57, 1; Metiosedum peruenit, id est oppidum Senonum in insula (silua *add. ABM*; fluminis *add. Q*) Sequanae (sequanae *IQ*; sequana *BMβ*) positum: VII 58, 3; ¶ Pharus est in insula turris magna altitudine . . . quae nomen ab insula cepit (e): 3, 112, 1.

(insumo: intellexit frustra tantum laborem sumi (insumi *uel* consumi *Paul.*): III 11, 1.)

¶ a compluribus (eius *add. β*) insulae ciuitatibus ad eum legati ueniunt: IV 21, 5; ¶ latus: V 13, 1 u. A. esse; ¶ (loca: IV 20, 2 u. C. adire); ¶ neque quanta esset insulae magnitudo neque quae aut quantae nationes incolerent . . . reperire (e) poterat: IV 20, 4; ¶ quarum (insularum) pars magna a feris barbarisque nationibus incolitur: IV 10, 4; ut . . . aliae ad inferiorem partem insulae . . . deicerentur: IV 28, 2; ut eam partem insulae caperet, qua optimum esse egressum . . . cognouerat: V 8, 3; ¶ (portus: IV 20, 2 u. C. adire).

Lexic. Caesar. II.

insuper: his conlocatis et coagmentatis alius *insuper* ordo additur: VII 23, 3; ¶ haec utraque *insuper* bipedalibus trabibus immixtis . . . binis utrimque fibulis ab extrema parte distinebantur <c>: IV 17, 6; ¶ eamque contabulationem summam lateribus lutoque constraxerunt . . . centonesque *insuper* iniecerunt: 2, 9, 3.

[**Falso:** hanc *super* <conl. Np.; insuper codd.> contignationem . . . latericulo adstruxerunt: 2, 9, 2.]

integer. 1. adiect.; A. pertinet ad homines (posit.): (quae (cohortes) praesidio castris relictæ intritæ <ik; interritæ <aa; intrite h; integræ f) ab labore erant: III 26, 2;) ¶ tum integras atque incolomes copias Caesar <c> inferiore <c> militum numero continebat: 3, 47, 3; ¶¶ Numidæ integri celeritate impetum nostrorum effugiebant: 2, 41, 6; ¶¶ ad summam desperationem nostri perueniunt et partim fugientes ab equitatu interficiuntur, partim integri prociunt: 2, 42, 2; ¶ cohortatus, quos integros superauissent, ut uictos contemnerent: 2, 5, 2.

B. pertinet ad res; a) posit.: (Trallibus <c> in templo Victoriae . . . palma per eos dies <in tecto add. codd.; del. CFHermann; integra Oud.) inter coagmenta lapidum ex pavimento existisse ostendebatur: 3, 105, 5;) ¶ harum omnium rerum facultates sine ullo periculo pons Ilerdæ præbebat et loca trans flumen integra: 1, 49, 2; ¶ superioris anni munitiones integræ manebant: VI 32, 5; munitiones quidem omnes integræ erant: 3, 66, 7; quod (militum) ab opere integris munitionibus uocabatur: 3, 76, 2; ¶ quarum (sublicarum) pars inferior integra remanebat: VII 35, 4; ¶ integras uero tenere possessiones qui se debere fateantur cuius . . . impudentiæ est? 3, 20, 3; ¶ re integra primo incendendum Auaricum, post deserendum censuerat: VII 30, 2; ne quo progredieris proclinata <c> iam re, quo integra etiam progrediendum tibi non existimasses: ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1; ¶ nostri primo integris uiribus fortiter repugnare <c>: III 4, 2; quod . . . hostes defessis proelio excedebant, alii integris uiribus succedebant: III 3, 3; quos impeditos <c> integris uiribus milites nostri consecuti . . . occiderunt: III 19, 4.

b) superl.: ut quam integerrima essent ad pacem omnia: 1, 85, 2.

2. ni subst.: A. mase.; a) subi.: accedebat, ut . . . alios alii <c> deinceps exciperent integreque et recentes defatigatis succederent: V 16, 4; cum crebro integri defessis <int. def.

crebro β) succederent nostrosque adsiduo labore defatigarent: VII 41, 2; defatigatis in uicem integri succedunt: VII 85, 5; ex castris cohortes per oppidum crebro submittebantur, ut integri defessis succederent: 1, 45, 7; cum recentes atque integri defessis successissent: 3, 94, 2.

b) obi.: ipse . . . integros <integro β) subsidio adducit: VII 87, 2; ¶ ex superiore <c> pugnans loco integrosque semper defatigatis summittens . . . nostros uicit: 3, 40, 2; ¶ et cursu et spatio pugnae defatigati <c> non facile recentes atque integros sustinebant: VII 48, 4.

B. neutr.: non nullos ambitus Pompeia lege damnatos . . . in integrum restituit: 3, 1, 4.

intego: reliquum corpus nauium uiminibus contextum coriis tegebatur: 1, 54, 2; ¶ quidquid est contignatum, cratibus consternitur, crates luto <que add. Ozh) integuntur: 2, 15, 2; ¶ proximam fossam cratibus <gratibus AQB) integunt atque agger explent: VII 79, 4; ¶ reliqua pars scrobis ad occultandas insidias uiminibus ac uirgultis <β; uinculis α) tegebatur <β; tegebatur AQ; impediatur BM): VII 73, 7; ¶ itaque pedalibus lignis coniunctis inter se porticus tegebantur: 2, 2, 3; ¶ has (rates) terra atque agger tegebat: 1, 25, 9; ¶ totum autem murum . . . turribus contabulauerant atque has coriis intexerant: VII 22, 3.

intellego. *Intelleg. scriptum est in Oz 2, 16, 3, in A corr. I 13, 2, in h II 14, 4; reliquis locis codd. uidentur exhibere intellegere.*

A. sequ. obi.: de Cicerone te uideo quiddam scripsisse, quod ego non intellexi: ap. Cic. ad Q. fr. II 10 (12), 4; — quae ipse intellegat, quae ciuitas queratur proponit: I 20, 6; quae tametsi Caesar intellegebat, tamen quam mitissime potest legatos appellat: VII 43, 4.

B. sequ. acc. e. inf.; a) praes.: ubi se diutius dnci intellexit et diem instare: I 16, 5; quod . . . uidebat . . . eorumque obsides esse apud Ariouistum ac Sequanos intellegebat: I 33, 2; ubi cum castris se <c> tenere Caesar intellexit: I 49, 1; ubi ne tum quidem eos prodire intellexit: I 50, 2; ubi nostros non esse inferiores intellexit: II 8, 3; cum intellegeret omnes fere Gallos nouis rebus studere et ad bellum mobiliter celeriterque excitari, omnes autem homines natura libertati studere <c> et condicionem seruitutis odisse, . . . putauit: III 10, 3; Caesar ubi intellexit frustra tantum laborem sumi <CC) neque hostium fugam . . . reprimi neque iis noceri posse, statuit: III 14, 1; illi . . . ubi

diligentia nostrorum nihil his rebus profici posse intellexerunt, . . . mittunt: III 21, 3; (Crassus) ubi omnes idem sentire intellexit, . . . constituit: III 23, 8; cum (Germani) intellegerent et posse et audere populi Romani exercitum Rhenum transire: IV 16, 1; principes Britanniae . . . cum equites <e> et naues et frumentum Romanis deesse intellegerent et . . . cognoscerent: IV 30, 1; quod cum merito eius a se fieri intellegebat, tum magni interesse arbitratur: V 4, 3; quod esse ex usu Galliae intellexissent: V 6, 6; toto hoc in <del. Ciacc.> genere pugnae . . . intellectum est nostros propter grauitatem armorum <e> . . . minus aptos esse ad huius generis hostem, equites autem magno cum periculo proelio <e> dimicare: V 16, 1. 2; cum . . . neque multum aestatis superesset atque id facile extrahi posse intellexeret: V 22, 4; cum . . . sua . . . omnia impedimenta atque omnes fortunas conflagrare intellegerent (militēs): V 43, 4; quos (Remos) quod adaequare apud Caesarem gratia intellegebatur: VI 12, 7; cum (centuriones) ex significatione Gallorum noui aliquid ab iis iniri consilii intellexissent: VII 12, 6; haec ut intellegatis, inquit, a me sincere pronuntiarī, audite Romanos militēs: VII 20, 8; quod penes <e> eos, si id oppidum retinuisent, summam uictoriae constare intellegebant: VII 21, 3; quod hostes equitatu superiores esse intellegebat: VII 65, 4; M. Antonius et C. Trebonius . . . qua ex parte nostros premi intellexerant, . . . summitabant: VII 81, 6; quod omnem provinciam consentire intellegebat (Cotta): I, 30, 3; omne (opus) prius est perfectum quam intellegeretur ab Afranio castra muniti: I, 41, 5; quo spatio plures rem posse casus recipere intellegebant: I, 78, 4; ubi hostes uiderunt . . . eodemque exemplo sentiant . . . suorumque tormentorum usum . . . *spatii *propinquitate intrare parique condicione . . . bellandi data se uirtute <e> nostris adaequare non posse intellegunt: 2, 16, 3; Curio, ubi . . . neque cohortationes suas neque preces audiri intellegit, . . . iubet: 2, 42, 1; hanc . . . apud Cn. Pompeium auctoritatem habere intellegebat: 3, 10, 2; idque ita esse cum ex aliorum obiectionibus tum etiam ex domestico iudicio atque animi conscientia intellegebant (Raucillus et Egnus): 3, 60, 2.

b) perf.: cum (Heluetii) id, quod ipsi diebus XX aegerime confecerant, . . . illum uno die fecisse intellegerunt: I 13, 2; (se) eo deceptum, quod neque commissum a se intellegeret, quare timeret, neque sine causa timendum putaret: I 14, 2; intellegere sese, tumetsi . . . poenas bello repetisset, tamen eam rem non minus ex usu

terrae Galliae quam populi Rom. accidisse: I 30, 2; ubi (hostes) . . . spem se fefellisse intellexerunt . . . uiderunt: II 10, 4; quod intellegebant (Morini Menapiique) maximas nationes, quae proelio contendissent, pulsas superatasque esse: III 28, 2; quod . . . hostibus nostris inde sumministrata auxilia intellegebat et . . . arbitratur: IV 20, 1; cum iam ille (Caesar) urbanas res uirtute Cn. Pompei commodiorem in statum peruenisse intellegeret: VII 6, 1; intellegere se diuisum esse populum *Romanum* in partes duas <e>: I, 35, 3.

c) fut.: id si fieret, intellegebat magno cum periculo provinciae futurum, ut homines bellicosos . . . finitimos haberet: I 10, 2; uti ea, quae polliceantur, facturos intellegat: I 14, 6; (legiones) se absente in itinere proelio dimicaturas intellegebat; . . . uidebat: VII 6, 3; **¶** P. Crassus, cum in Aquitaniam peruenisset . . . cum intellegeret <CC> in iis <e> locis sibi bellum gerendum, ubi . . . Praeconinus . . . interfectus esset . . . non mediocrem sibi diligentiam adhibendam intellegebat <CC>: III 20, 1; Labienus tanta rerum commutatione longe aliud sibi capiendum consilium atque antea senserat intellegebat: VII 59, 3.

d) pr. et pf.: quem ubi Caesar intellexit . . . inopiae uitandae causa omnem orationem instituisse neque ullam spem aut condicionem pacis adferre, . . . sese recepit: 3, 17, 6.

e) pr. et fut.: ubi intellexit (Indutiomarus) ultro ad se ueniri, . . . Senones Carnutesque conscientia facinoris instigari <e>, . . . Nervios Aduaticosque bellum Romanis parare, neque sibi uoluntariorum copias defere, si . . . progredi coepisset, . . . iudicit <e>: V 56, 1.

C. sequ. interrog. obl.: intellegere sese, quanto id eum periculo fecerit: I 17, 6; intellecturum (Caesarem), quid inuicti Germani . . . uirtute possent: I 36, 7; ut quam primum intellegere posset, utrum apud eos pudor atque officium an timor plus <e> ualeret: I 40, 14; quod (principes consilii) intellegerent, quantum calamitatem ciuitati intulissent: II 14, 4; quod quantum in se facinus admisissent intellegebant (Veneti . . .): III 9, 3; Caesar etsi intellegebat, qua de causa ea dicerentur quaeque eum res ab instituto consilio detererret, tamen: V 4, 1.

D. add. aduerb.: illi ante inito, ut <postea add. Pramm.> intellectum est, consilio . . . eruptionem fecerunt: II 33, 2.

Intellegere alqd ex aliqua re: VII 12, 6; 3, 60, 2; **in (?) aliqua re:** V 16, 1.

Aduerb.: quam primum: I 40, 14.

(intendo): hostes undique circumuenti . . .

se per munitiones deicere et fuga salutem petere contenderunt (f: intenderunt X: *edd.*): III 26, 5; simili ratione (oratione Paul) ibi Veringetorix . . . comocatis suis clientibus facile incendit (faecere intendit β): VII 4, 1; ¶ Caesar . . . in fines Sugambrorum contendit (intendit β): IV 18, 2.)

intentus: omnes milites intenti (omnium militum int. animi β ; *Schn.*) pugnae (e) pronuntium expectabant: VII 80, 2; ¶ omnium animi intenti esse ad pacem nidebantur: 3, 19, 4; — omnium oculis mentibusque ad pugnam intentis . . . peruenerunt: III 26, 2; ¶ in ea re omnium nostrorum intentis animis (intenti animi B²) . . . Adiatumnus . . . eruptionem facere conatus: III 22, 1.

inter. I. Conlocatio: quos inter controversia esset: VII 33, 2; quas inter et castra: VI 36, 2; saxa inter et alia loca periculosa (u. CC): 3, 6, 3.

II. Signif. A. de loco (= μεταξὺ): a) pendet ex uerbis: atque inter carros impeditaque proelium commiserunt: IV 14, 4; ¶ proelio equestri inter duas acies contendebatur: II 9, 2; ¶ qui (mons Iura) est inter Sequanos et Heluetios: I 2, 3; unum (iter erat) per Sequanos, angustum et difficile, inter montem Iuram et flumen Rhodanum: I 6, 1; palus erat non magna inter nostrum atque hostium exercitum: II 9, 1; quorum (Ebrorum) pars maxima est inter Mosam ac (et β) Rhenum: V 24, 4; erat inter Labienum atque hostem difficili transitu flumen: VI 7, 5; qui (Segni Condruisique) sunt inter Eburones Treucrosque: VI 32, 1; erat inter oppidum Ilerdam et proximum collem (dett.; in oppido Ilerda et proximo colle O:) . . . planitia (e): 1, 43, 1; castra . . . cum essent inter flumina duo, Sicorim et Cingam: 1, 48, 3; erat uallis inter duas acies . . . non ita magna (e): 2, 34, 1; cum esset inter bina castra campus circiter milium passuum VI: 3, 37, 2; ¶ legionibusque (e) (intra uineas *add. β et plur. *edd.**; extra castra uineas *add. BM.*; extra uineas *add. Aq.*; inter castra uineasque *add. Heller; Dt., Hold.*; *ego deleui*; u. CC) in occulto expeditis (e) cohortatus (e): VII 27, 2; ¶ atque inter duos uallos, qua perfectum opus non erat, (per mare *add. *codd.**; *Np., Dt., del. Nicos.; Db.*) nauibus expositi (expositis O.; nauibus expos. *del. Dt.*) in auersos (e) nostros impetum fecerunt: 3, 63, 8; ¶ est bos cerui figura, cuius a media fronte inter aures unum cornu exsistit excelsius: VI 26, 1; Trallibus (e) in templo Victoriae . . . palma per eos dies

[in fectio] inter (per f) coagmenta lapidum ex pauimento exsistisse ostendebatur: 3, 105, 5; ¶ quod inter fines Heluetiorum et Allobrogum . . . Rhodanus fluit: I 6, 2; quod (lumen) inter eum et Domitii castra fluebat: 3, 37, 1; ¶ quae (siluae) intercederent inter ipsos atque Ariouñtum (quae inter eos atque ariou. intere. B² β): I 39, 6; inter singulas legiones impeditorum magnum numerum intercedere: II 17, 2; ¶ uti inter nouissimum hostium agmen et nostrum primum non amplius quinque aut senis milibus passuum interesset: I 15, 5; quinque cohortes frumentatum in proximas segetes mittit (om. β), quas inter et castra unus omnino collis intererat, (misit *add. β*): VI 36, 2; inter (rece.; *Add.*; ut inter O;) bina castra Pompei atque (et f) Caesaris unum flumen [tantum] intererat Apsus (e): 3, 19, 1; ¶ reliquas (cohortes) inter aciem (acies af) mediam (medias f. cornuaque interiecerat (runt a): 3, 88, 3; ¶ equitatus . . . noster . . . inter duas acies perequitans . . . nostris receptum dat: 1, 46, 3; ¶ relinquere: 3, 92, 1 u.

b) spatium: ¶ Aquitania . . . spectat inter occasum solis et septentriones (spect. ad occ. solis *Ciac.*): I 1, 7; ¶ qua felicitate (e) inter medias hostium classes oppletis . . . litoribus omnes incolumes essent transportati: 3, 73, 3.

b) pend. ex subst.: ubi aut spatium inter muros aut imbecillitas materiae postulare uideretur: 2, 15, 2; inter duas acies tantum erat relictum spatii, ut: 3, 92, 1; ¶ postridie terram attingit Germiniorum. saxa inter et (attigit. inter Ceramiorum saxa et *Em. Hoffm.*) alia loca periculosa quietam noctem stationem . . . milites exposuit: 3, 6, 3.

c) non pendet ex certis quibusdam uocibus: non nulli inter carros raedasque (Miser; *Hold.*; rotasque *codd.*; *rell. *edd.**) mataras ac tragulas subiciebant: I 26, 3; (ut . . . in summo ingo duas legiones . . . et omnia auxilia conlocaret (e) ac totum montem hominibus compleret (e). † interea (inter ea *Gil.*) sarcinas in unum locum conferri . . . iussit: I 24, 3; itaque pedibus liguis coniunctis inter se porticus integebantur, atque hac agger inter manus proferebatur: 2, 2, 3.

B. de tempore: qui (Germani) inter (intra *B corr.*) annos XIII tectum non subissent: I 36, 7.

C. multitudinem significat. = apud, in numero (-rum): a) = *év*; z) pendet ex uerbis: e constabat inter omnes: VII 41, 3; ¶ quem inter suos eo die dixisse constabat: VII

47,7; ¶ inter quos dominari consensent: II 31,6; ¶ seque alterum fore Sullam <CC> inter suos gloriatur: I,4,2; ¶ (Nerui) qui maxime feri inter ipsos habeantur <habebantur β>: II 4,8; ¶ indignari: 3,108,1 *u.* queri; ¶ minui: V 4,4 *u.* β) gratia; ¶ ipsos se inter multitudinem militum occultasse: VII 38,5; ¶ sanctitas regum, qui plurimum inter homines pollent: *ap. Suet.* 6; ¶ qui (expediti) inter equites proeliari consensent: VII 18,1; qui (lenis armaturae pedites) inter eos proeliari consueverant: VII 65,4; ut . . . adulescentes atque expeditos ex antesignanis . . . inter equites proeliari iuberet: 3,84,3; ¶ primum inter suos queri atque indignari coepit regem ad causam dicendam euocari: 3,108,1; ¶ plurimum inter eos Bellouacos et uirtute et auctoritate et hominum numero ualere: II 4,5; magni interesse arbitrabatur eius auctoritatem inter suos quam plurimum ualere: V 4,3; ¶ quod expeditior erat quam ii <e>, qui inter <intra B²>) aciem uersabantur: I 52,7; et Gallus inter Gallos sine ulla suspicione uersatus ad Caesarem peruenit (seruus): V 45,4; Eporedorigem et Viridomarum . . . inter equites uersari suosque appellare <e> iubet: VII 40,5.

β) pendet ex subst.: quod erat ciuitas magna inter Belgas auctoritate atque hominum <e> multitudine praestabat: II 15,1; (V 4,3 *u.* z) ualere; quod eum <e> cupidum rerum nouarum, . . . magnae inter Gallos auctoritatis cognouerat: V 6,1; Senones, quae est ciuitas . . . magnae inter Gallos auctoritatis: V 51,2; neque, aliter si faciat, ullam inter suos <inter suos nullam a> habet <habent f; habeant k; haberet M¹; habeat I det.> auctoritatem: VI 11,4; druidibus praest unus, qui summam inter eos habet auctoritatem: VI 13,8; ¶ Iccius Remus, summa nobilitate et gratia inter suos, . . . mittit: II 6,4; id tulit <e> factum grauius Indutiomarum, suam gratiam inter suos minui: V 4,4; ¶ qui diutissime impuberes permanserunt, maximam <maxime A> inter suos ferunt laudem: VI 21,4; ¶ quorum (Treuerorum) inter Gallos uirtutis opinio est <opinio est uirt. β> singularis: II 24,4.

b) = *zig*: silentio adgressi <aggressi NOh²; aduersi abM; om. f> uniuersi <Np.; uniuersam in rece.; Holom.> multitudinem sagittas coieciabant: 3,50,1; ¶ et cum se inter equitum turmas insinuauerunt <erint B²M²h>, ex essedis desiliunt <u. CC>: IV 33,1; ¶ Galli inter equites raros sagittarios expeditosque lenis

armaturae interiecerant: VII 80,3; ¶ impedimenta inter intra Np.) legiones recipiuntur: VII 67,3.

D. rationem (et necessitudinem) intercedere significat inter plures; a) inter e. subst. uel pronom. demonstr. (relat.); z) pendet ex uerbis: uelle se de iis e. rebus, quae inter eos agi coeptae neque perfectae essent, agere cum eo: I 47,1; haec dum inter eos aguntur: I,36,1; ¶ quod tempus inter eos committendi proelii conuenerat: II 19,6; ¶ quod obsides inter eos dandos curasset: I 19,1; ¶ saepe ultro citroque cum legati saepe cum leg. ultro citroque β) inter eos mitterentur: I 42,4.

β) pend. ex subst.: arbitros inter ciuitates dat: V 1,9; ¶ magnaue inter eos existit controuersia <controuersia orta est ajik : V 28,2; principes regionum atque pagorum inter suos ius dicunt controuersiasque minuunt: VI 23,5; senatumque omnem et quos inter controuersia esset ad se Decetiam euocauit: VII 33,2; magnaue inter eos in consilio fuit controuersia, oporteretne Lucillii <e> Hirri . . . rationem haberi: 3,82,5; celeriter est inter eos de principatu controuersia orta: 3,112,10; ¶ tantaue inter eos dissensio existit, ut: I, 20,4; ¶ concurrunt <e> his auxiliis uisis; fit <et β> gratulatio inter eos: VII 79,3; ¶ ius: VI 23,5 *u.* controuersia.

b) inter se; z) pendet ex uerbis; zz): dum de condicionibus inter se agunt: V 37,2; ¶ quoniam in praesentia obsidibus cauere inter se non possint <e>: VII 2,2; ¶ reliqui coeunt inter se . . . gladiosque destringunt: I, 75,3; ¶ complere: VII 73,4 *u.* implicare; ¶ concurrunt equites inter se: 2, 25,5; ¶ iure iurando inter se confirmant: VI 2,2; ¶ illae adeo grauius inter se incitatae conflixerunt: 2,6,5; ¶ coniungere *u.* **coniungo** p. 651 b) (3 loc.); ¶ celeriter missis legatis per suos principes inter se coniuuant: III 8,3; ¶ principes Britanniae . . . inter se conlocuti . . . optimum factu esse dixerunt: IV 30,1; milites . . . inter se per tribunos <e> militum centurionesque atque honestissimos sui generis colloquuntur: I,20,1; ¶ nisi omnia consentiant inter se, non potest fieri, ut nominis similitudo sit: *ap. Pompei. comm. art. Don. (gramm. Lat. ed. Keil V p. 198)*; ¶ quid quoque <e> pacto agi placeat occulte inter se constitunt: VII 83,5; ¶ hi cum tantopere de potentatu inter se multos annos contenderent: I 31,4; in ea ciuitate duo de principatu inter se con-

tendebant, Indutiomarus et Cingetorix: V 3, 2; (omnibusque annis de locis $\langle e \rangle$ summis simultatibus contendebant (inter se?): V 44, 2; crebroque inter se equestribus proeliis contendebant: 1, 40, 2; iamque inter se palam de praemiis $\langle CC \rangle$ ae de $\langle e \rangle$ sacerdotiis contendebant: 3, 82, 4; ¶ inter se fidem et ius iurandum dant: I 3, 8; obsidesque uti inter sese $\langle se \rangle$ dent periclit $\langle e \rangle$: I 9, 4; omnes Belgas . . . contra populum Romanum coniurare obsidesque inter se dare: II 1, 1; barbari . . . conirare, obsides inter se dare . . . coeperunt: III 23, 2;

¶ hi omnes lingua, institutis, legibus inter se differunt: II 1, 2; non alienum esse uidetur . . . quo differant hae nationes inter sese proponere: VI 11, 1; ¶ sibi placere regem Ptolemaeum atque . . . Cleopatram . . . de controuersiis iure apud se potius quam inter se armis discere: 3, 107, 2; ¶ distare *u. disto* p. 934 sq. (5 loc.); ¶ quini erant $\langle e \rangle$

ordines coniuncti inter se atque implicati \langle complic. $\beta \rangle$: VII 73, 4; ¶ indictis inter se principes Galliae conciliis $\langle \beta \rangle$; consiliis $\langle z \rangle$. . . queruntur de Acconis morte: VII 1, 4; ¶ cum hae (cohortes) perexiguo intermisso loci $\langle e \rangle$ spatio inter se constitissent: V 15, 4; ¶ tigna bina . . . intervallo pedum duorum inter se iungebat: IV 17, 3; ¶ milites uero palam inter se loquebantur: 1, 72, 4; ¶ pecuniam atque equos inter se partiti sunt (Eporedorix Viridomarusque): VII 55, 5; Afranius et Petreius et Varro . . . officia inter se partiuntur, uti . . . : 1, 38, 1; id opus inter se Petreius atque Afranius partiuntur: I, 73, 3; ¶ iure iurando ne quis enuntiaret . . . inter se saucerunt: I 30, 5.

$\langle \beta \rangle$ = *se inter se*: tum nostri cohortati \langle hortati $\Delta \rangle$ inter se, ne tantum dedecus admitteretur, uniuersi ex $\langle e \rangle$ nauis desilierunt $\langle e \rangle$: IV 25, 5; Galli cohortati inter se, ne speratam praedam ex manibus dimitterent, . . . non dubitant: VI 8, 1; itaque inter se cohortati . . . per medios hostes perimpunt: VI 40, 4; ¶ ut idem illud intervallo seruaret neque inter se contingant trabes: VII 23, 3; milites disponit . . . , ut contingant inter se atque $\langle e \rangle$ omnem munitionem expleant: 1, 21, 3.

$\langle \beta \rangle$ *pendet ex subst.*: crebraque inter se colloquia milites habebant: 3, 19, 1; ¶ his erat inter se de principatu contentio: VII 39, 2; ¶ hi perpetuas inter se controuersias habebant, quinam \langle uter alteri $\beta \rangle$ anteferretur: V 44, 2; quaecumque postea controuersias inter se milites habuerunt: 1, 87, 2; ¶

ut non longo inter se spatio castra facerent: 1, 87, 4.

$\langle \gamma \rangle$ *pend. ex adiect.*: uxores habent den³ duodenique inter se communes \langle comm. int. se $\beta \rangle$ et maxime fratres cum fratribus parentesque cum liberis: V 14, 4.

[*Falso*: iter in \langle inter $\beta \rangle$; *om. B^v*] Senones $\langle e \rangle$ facere instituit: VII 56, 5; cum \dagger inter eam \langle edd. interea γ ; intra eam *R. Menge*; infra eam *Eussn.*) contignationem parietes exstruerentur: 2, 9, 3; Pompeianis . . . intra \langle inter *Oagl*) ualium compulsis: 3, 95, 1.]

intercedo. A. = *ire inter*: a) *propr.*: z) *de impedimentis*: demonstrarunt inter singulas legiones impedimentorum magnum numerum intercedere: II 17, 2.

$\langle \beta \rangle$ *de tempore (= praeterire)*: ut spatium intercedere posset, dum milites . . . conuenirent: I 7, 6; ¶ neque ullum fere totius hiemis tempus sine sollicitudine Caesaris intercessit, quin . . . nuntium acceperet: V 53, 5; nullum intercedebat tempus, quin extremi cum equitibus proeliarentur: 1, 78, 5; ut, quidquid intercederet temporis, hoc omne $\langle e \rangle$ uictoriam $\langle e \rangle$ morari uideretur $\langle e \rangle$: 2, 39, 5; spes uictoriae augetur, adeo ut, quidquid intercederet temporis, id morari reditum in Italiam uideretur: 3, 82, 2.

b) *trsl.*: z) = *uolare, impedire*: intercedit M. Antonius, Q. Cassius, tribuni plebis: 1, 2, 8.

$\langle \beta \rangle$ = *accidere, incidere*: quod saepe in bello paruis momentis magni casus intercederent: 1, 21, 1.

B. = *esse inter*: a) *propr. (de loco)*: oppidi murus $\langle e \rangle$ a $\langle e \rangle$ planitie . . . recta regione, si nullus am fractus intercederet, MCC passus aberat: VII 46, 1; ¶ V milia passuum proxima intercedere \langle intercidere $\langle e \rangle$ itineris campestris, inde excipere loca aspera et montuosa: 1, 66, 4; ¶ longius prosequi ueritus, quod siluae paludesque intercedebant: V 52, 1; palus, quae perpetua \langle perpetua quae $\beta \rangle$ intercedebat, Romanos ad insequendum tardabat: VII 26, 2; ¶ quae (siluae) intercederent inter ipsos atque Ariouistum \langle quae inter eos atque ariou. interced. *B³ β* : I 39, 6; V 52, 1 *u. palus*; ¶ non exaudito $\langle e \rangle$ sono tubae, quod satis magna \langle magnae $\beta \rangle$ ualles intercedebat \langle -bant $\beta \rangle$: VII 47, 2.

b) *trsl.*: huic superiore tempore cum reliquis ciuitatibus contentia bella intercesserant: V 11, 9; ¶ huic et paternum hospitium cum Pompeio et simultas cum Curione inter-

cedebat: 2, 25, 4; ¶ docebat <e> etiam, quam ueteres quamque iustae causae necessitudinis ipsis cum Haeduis intercederent: I 43, 6; necessitudinem quidem sibi nihilominore cum Caesare intercedere: 2, 17, 2.

intercessio: nouum . . . introductum exemplum queritur, ut tribunicia intercessio <potestas *Ciace.*> armis notaretur <uetaretur *Madu.*> atque <potestas *add. Hell.*> opprimeretur, quae superioribus annis *sine armis esset restituta <constituta *Ciace.*; opposita *F. Hoffm.*; *u. CC.*>: 1, 7, 2; Sullam nudata omnibus rebus tribunicia potestate tamen intercessionem liberam reliquisset: 1, 7, 3; ¶ nec tribunis plebis sui periculi deprecandi neque etiam extremi iuris <intercessione *add. eodl. et edd.*; *del. Manul.*; intercessionis *Ciace.*> retinendi . . . facultas tribuitur: 1, 5, 1; ¶ refertur festum de intercessione tribunorum: 1, 2, 8.

(intercedo: V milia passuum proxima intercedere <intercidere *O.*> itineris campestris: 1, 66, 4.)

intercipio. A. animantes: ut non nulli milites . . . repentino equitum aduentu interciperentur <interficerentur β .>: V 39, 2; ¶ qui (equites) inopinantes pabulatores . . . adgressi magnum numerum iumentorum atque hominum intercipiunt: 1, 55, 1; ¶¶ (ab his fit initium retinendi Sili <e> atque Velanii <et si quos intercipere potuerunt *add. β .*>: III 8, 2;) obsessis omnibus uis missi intercipiuntur: V 40, 1.

B. inanima: ne intercepta epistula nostra ab hostibus consilia cognoscantur: V 48, 4; ¶ has (naues triremes) cum audacis progressas Libo uidisset, sperans intercipi posse quadriremes V ad eas misit: 3, 24, 2; ¶ ut . . . tela in nostros coicerent et pila intercepta remitterent: II 27, 4.

[**Falso:** ipsos crudeliter excruciatos interficit <intercipit β .>: VII 38, 9.]

intercludo. A. alqd: (hostes) tutius esse arbitrabantur obsessis uis commeatu intercluso sine ullo <e> uulnere uictoria potiri: III 24, 2; ¶ quod pontis atque itinerum angustiae multitudini < β ; multitudinis α ; *edd.*> fugam intercluserant: VII 11, 8; ¶ cum . . . neque subsidio ueniri neque commeatu supportari interclusis itineribus possent: III 3, 2; quod . . . interclusis omnibus itineribus nulla re ex provincia atque Italia subleuari poterat: VII 65, 4; Caesar praesidiis in montibus dispositis omni ad Iberum intercluso <in-

terclusos *O.*> itinere quam proxime potest hostium castris castra communit: 1, 72, 5.

B. alqm: a) additur. unde alqs prohibeatur; z) ab alqa re: rationem esse habendam dicunt, . . . ut Caesar ab exercitu intercludatur: VII 1, 6; legiones a praesidio atque impedimentis interclusas maximum flumen distinebat: VII 59, 5; Caesar . . . ab oppido et ponte et com meatu omni . . . se interclusurum aduersarios confidebat: I, 43, 2; sperans Pompeium aut Dyrrachium compelli aut <ut *acf*> ab eo <aut oppido *Paul*> intercludi posse: 3, 41, 3.

β) alqa re: uti frumento com meatuque . . . Caesarem intercluderet: I 48, 2; hi consuetudine populi Romani loca capere, castra munire, com meatibus nostros intercludere instituunt <e>: III 23, 6; ¶ quin paene circumuallati atque omni exitu et pabulatione interclusi uiderentur: VII 44, 4; ¶ frumento: I 48, 2 *u. com meatu*; magnum in timorem Afranius Petreiusque perueniunt, ne omnino frumento pabuloque intercluderentur: 1, 61, 2; ¶ Gallique in conloquiis interclusum itinere <Elauere *de Sauley*> et Ligeri <e> Caesarem . . . in prouinciis contendisse confirmabant: VII 59, 1; hoc uero magis properare Varro, . . . ne itinere <in itin. *k*.> aut traiectu intercluderetur: 2, 20, 1; tum uero omni interclusus itinere ad Caesarem mittit <Varro>: 2, 20, 7; ¶ oppido: 3, 41, 3 *u. z)* *extr.*; ¶ pabulatione: VII 41, 4 *u. exitu*; ¶ pabulo: 1, 61, 2 *u. frumento*; ¶ quod re frumentaria intercludi posse <Romanos Helueti confiderent: I 23, 3; quod re frumentaria aduersarios interclusisset: 1, 72, 1; ¶ optimum factu esse duxerunt . . . frumento com meatuque nostros prohibere . . . quod his superatis aut reditu interclusis neminem postea belli inferendi causa in Britanniam transiturum confidebant: IV 30, 2; ¶ traiectu: 2, 20, 1 *u. itinere*; ¶¶ Pompeius interclusus Dyrrachio . . . castra communit: 3, 42, 1; ¶ si hostem Ibero intercludere et frumento <O> frumentum > prohibere potuissent: 1, 68, 3; ¶ Ligeri: VII 59, 1 *u. itinere*.

b) non additur, a qua re alqs intercludatur: res . . . huc erat . . . deducta, ut . . . impedimenta totius exercitus cohortesque in castris relictas seruare non possent; quibus interclusis exercitu Caesaris auxilium ferri nulla ratione poterat: 1, 70, 2; ¶ hic cum fratri intercluso ab hostibus auxilium ferret: IV 12, 5; ¶ milites . . . ueniri, ne angustiis intercluderentur, cum extra et intus hostem

habere, . . . sibi consulebant: 3, 69, 4; ¶ aquae magnitudine pons est interruptus et reliqua multitudo equitum interclusa: 1, 40, 3; ¶¶ Caesarem duobus exercitibus et locorum angustiis facile intercludi posse frumentoque prohiberi: 1, 17, 1; ¶ neque ii, qui pabulatum longius progressi erant, interclusi fluminibus reuerti . . . poterant: 1, 48, 4.

interdico. A. alci alq̄a re: quibus cum aqua atque igni interdixisset: VI 44, 3; ¶ qua adrogantia in conloquio Ariouistus usus omni Gallia Romanis interdixisset: I 46, 4; ¶ si qui aut priuatus <e> aut populus eorum (druidum) decreto non stetit, sacrificiis interdicitur. . . . quibus ita <om. β> est interdictum (<intelleg. sacrificiis>), hi numero impiorum ac sceleratorum habentur, his <e> omnes decedunt <e>: VI 13, 6. 7.

B. alci. ne (neu): interdicit atque imperat Cassiuellauno, ne Mandubracio neu Trinobantibus noceat <e>: V 22, 5; praecipit atque interdicit, proterritis <e> hostibus . . . unum omnes petant <e> Indutiomarum, neu quis quem <quisquam alium β> prius uulneret quam illum interfectum uiderit <e>: V 58, 4; interdicitque omnibus, ue quemquam interficiant: VII 40, 4.

interdiu: non numquam interdiu, saepius noctu si perrumpere possent conati: I 8, 4; quibus in castellis <e> interdiu stationes ponebantur (<dispon. β>), ne qua subito eruptio fieret; haec eadem noctu excubitoribus ac firmis praesidiis tenebantur (<detineb. β>): VII 69, 7; ne de improviso aut noctu ad <e> munitiones hostium <e> multitudo aduolaret aut interdiu tela in nostros . . . coicere possent <e>: VII 72, 2; circumfundi noctu equitatum Caesaris atque omnia . . . itinera obsidere . . . qua re omni ratione esse interdiu perrumpendum: 1, 67, 3. 5; siue noctu siue interdiu erumperent: 1, 81, 2; — uterque . . . exercitum educunt, Pompeius clam et noctu. Caesar palam atque interdiu: 3, 30, 3.

interdum: consuesse enim deos . . . quos pro scelere eorum ulcisci uelint, his secundores interdum res et diuturniorem impunitatem concedere: I 14, 5; hi neque uultam fingere neque interdum lacrimas tenere poterant: I 39, 4.

interea: respondit . . . ad Id. Apr. reuerterentur, interea ea legione, quam secum habebat . . . murum . . . fossamque perducit: I 8, 1; totum montem hominibus compleri ¶ et interea sarcinas in unum locum conferri et eum . . . muniri iussit <u. CC>: I 24, 3; (legati se dixerunt) post diem tertium ad Caesarem reuersuros;

interea ne propius se castra moueret petierunt <e>: IV 9, 1; (obsidum partem) ex longinquioribus locis accersitam paucis <e> diebus sese <e> daturos <e> dixerunt. interea suos remigrare <e> in agros iusserunt: IV 27, 7; ipse interea, quoad legiones conlocatas <e> munitaque hiberna cognouisset, in Gallia morari constituit: V 24, 8; quantasuis [magnas etiam] copias Germanorum sustineri posse munitis hibernis docebant . . . ; re frumentaria non premi; interea et ex proximis hibernis et a Caesare conuentura subsidia: V 28, 5; quae ab reliquis Gallis ciuitates dissentirent, has sua diligentia adiuncturum . . . interea aequum esse ab iis communis salutis causa impetrari, ut castra munire instituerent: VII 29, 7; interea, dum haec geruntur, hostium copiae . . . conueniunt: VII 66, 1; . . . interea Commius reliquique <e> duces . . . cum omnibus copiis ad Alesiam perueniunt et . . . considunt: VII 79, 1; Caesar in Galliam reuertetur, . . . exercitus dimitteret; . . . interea, quoad fides esset data Caesarem facturum quae polliceretur, non intermissuros consules Pompeiumque dilectus: 1, 10, 4; Pisaurum, Fanum, Aconam singulis cohortibus occupat. interea certior factus Iguuium Thermum praetorem cohortibus V tenere . . . , Curionem cum tribus cohortibus . . . mittit: 1, 12, 1; Caesar . . . omnem agrum Picenum percurrit. . . . interea legio XII. Caesarem consequitur: 1, 15, 3; relinquatur, ut ex longinquioribus regionibus . . . naues essent expectandae. id . . . longum . . . uidebatur. interea ueterem exercitum <CC>, duas Hispanias confirmari . . . , auxilia, equitatum parari, Galliam Italiamque temptari se absente nolebat: 1, 29, 3; condiciones pacis . . . Romae ab senatu et a populo peti debere. ¶ interea et <id interesse Madu.: u. CC> rei publicae et ipsis placere oportere, si uterque . . . iuranisset se triduo proximo exercitum dimissurum: 3, 10, 9; postulatis Caesaris cognitissimos ad Pompeium, atque illum reliqua per se acturum hortantibus ipsis, interea manerent indutiae, dum ab illo rediri posset, neue alter alteri noceret: 3, 16, 5.

[**Falso:** cum ¶ interea contignationem parietes extruerentur: 2, 9, 3.]

intereo. A. = perire, pessumdari; a) de animantibus: in primis hoc uolunt persuadere, non interire animas, sed ab aliis post mortem transire ad alios: VI 14, 5; ¶ qui (ciues Romani) Cenabi perfidia Gallorum interiret: VII 17, 7; ¶ omnis noster equitatus, omnis nobilitas interit (<perit h>): VII 38, 2; ¶ milia hominum delecta LXXX una secum

⟨LXXX delecta secum ζ⟩ interitura demonstrat: VII 71, 3; ¶ cognoscebant equos eorum tolerari, reliqua vero iumenta interisse: 3, 49, 3; ¶ milia: VII 71, 3 *u.* homines; ¶ nobilitas: VII 38, 2 *u.* equitatus; ¶ interfectos esse legatos duos ⟨e⟩ magnamque partem exercitus interisse demonstrat: V 38, 3; horum omnium pars magna in fossis munitionibusque et fluminis ripis oppressa suorum in terrore ac fuga sine ullo vulnere interit ⟨interit *abl.*⟩: 3, 71, 2; ¶ magna pars (exercitus) deperiit, . . . multos autumnii pestilentia . . . consumpsit . . .; quod fuit roboris, duobus proeliis Dyrrachinis interiit: 3, 87, 5; ¶¶ (Galli) aut se ⟨e⟩ stimulis inopinantes induebant aut in scrobes delati ⟨e⟩ transfodiebantur aut . . . traieci pilis muralibus interibant ⟨ζ; interiebant α⟩: VII 82, 1; ¶¶ pauci . . . ablati ⟨e⟩ flumine ab equitatu excipiuntur ac subleuantur; interit tamen nemo: 1, 64, 7; — pluresque in eo loco sine vulnere quam in proelio aut fuga intereunt: 2, 35, 3; — qui . . . non ⟨e⟩ reiecti et relegati longe a ⟨e⟩ ceteris aut ferro aut fame intereant: V 30, 3; persequamur eorum mortem, qui indignissime interierunt, atque hos latrones interficiamus: VII 38, 8.

b) de nauibus: eo die naues Massiliensium cum iis, quae sunt captae, intereunt VIII 1, 58, 4; tempestas . . . naues Rhodias adflixit, ita ut ad unam omnes . . . eliderentur et naufragio interirent: 3, 27, 2.

B. = ad irritum redigi: ita multorum mensium ⟨e⟩ labor hostium perfidia et vi tempestatis puncto temporis interiit: 2, 14, 4; ¶ suorumque tormentorum usum ⟨usu *abl.*⟩, quibus ipsi magna sperauissent, spatii propinquitate ⟨*Madu.*; spatio propinquitatis *coll. et edd.*⟩ interire . . . intellegunt: 2, 16, 3.

interficio. A. obiect, est appellat.: exercitum . . . reducit suis omnibus . . . incolumibus, ex numero aduersariorum circiter DC interfectis ac mille ⟨e⟩ uulneratis: 2, 35, 6; ¶ (aunum: I 12, 7 *u. B. b)* Cassium); ¶ Labienus ⟨e⟩ . . . (captiuos) omnes productos ⟨e⟩ . . . commilitones appellans . . . in omnium conspectu interfecit: 3, 71, 4; ¶ centuriones *u. centurio p. 512 (3 (1) loc.)*; ¶ Carnutes . . . Cenabum concurrunt ciuesque Romanos, qui negotiandi causa ibi constiterant, in his C. Fulium Citam, honestum equitem Rom., . . . interficiunt bonaque eorum diripiunt: VII 3, 1; ipsos (ciues Rom.) crudeliter exercuciatos (Litauicens) interfecit ⟨intercepit ζ; VII 38, 9; monebatur etiam misericordia ciuium,

quos interficiendos uidebat: 1, 72, 3; ¶ unamque cohortem . . . seclusam ab reliquis circumueniunt atque interficiunt incolumesque . . . reuertuntur: 1, 55, 3; ¶ (consulem: I 12, 5 *u. B. b)* Cassium); ¶ itaque interfectis Nouioduni custodibus quique eo negotiandi (aut itineris *add. ζ; Schm.*) causa conuenerant pecuniam . . . inter se partiti sunt: VII 55, 5; ¶ eodemque igne nauas dominosque nauium interfecit ⟨-fecit *O.*⟩: 3, 8, 3; ¶ (dnnum uirum: VII 65, 2 *u. B. b)* Domnotaurum); ¶ non nullis eorum (equitum) interfectis (milites) incolumes se ad nostros ceperunt: 3, 28, 6; *u. praeterca eques p. 1028 (3 loc.)*: VII 3, 1 *u.* ciues; ¶ filium: VII 65, 2 *u. B. b)* Domnotaurum); hi . . . Bibuli filios duos interfecerant: 3, 110, 6; ¶ frater (Pisonis) . . . incitato equo se hostibus obtulit atque interfectus est ⟨est interfectus ζ; IV 12, 6; ego fratribus atque omnibus meis propinquis interfectis dolore prohibeor . . . pronuntiare: VII 38, 3; ¶ quibus submotis omnes sagittarii funditoresque destituti inermes sine praesidio interfecti sunt: 3, 93, 5; ¶ homines: III 6, 2 *u.* partem; (VI 34, 5 *u.* stirpem); VII 77, 8 *u.* milia; illi (equites), ut erat imperatum, circumstant hominem (i. e. Dumnorigem) atque interficiunt: V 7, 9; eos (duces) . . . homines imperitos et per conloquium deceptos crudelissime interfecisse: 1, 85, 3; ¶ hostes *u. hostis p. 1531 (5 (13) loc.)*; ¶ (imperatorem: 3, 31, 3 *u. B. b)* Crassum); ¶ inopia pabuli adducti . . . omnia sarcinaria iumenta interfici iubent: 1, 81, 6; ¶ proinde . . . persequamur eorum mortem, qui indignissime interierunt atque hos latrones interficiamus: VII 38, 8; ¶ legatum: (I 12, 7 *u. B. b)* Cassium; III 20, 1 *ib.* Valerium); interfectos esse legatos duos ⟨e⟩ magnamque partem exercitus interisse demonstrat: V 38, 3; ¶ nihil esse negotii subito oppressam Legionem, quae cum Cicerone hiemet, interfici: V 38, 4; ¶ milia: III 6, 2 *u.* partem; Caesar . . . circiter tribus milibus hostium ⟨om. ζ⟩ ex nouissimo agmine interfectis . . . castra fecit: VII 68, 2; quid hominum ⟨e⟩ milibus LXXX ⟨e⟩ uno loco interfectis propinquis sanguineisque nostris animi fore existimatis: VII 77, 8; ¶ milites: (V 37, 4 *u. B. b)* Cottam); (ut non nulli milites . . . repentino equitum aduentu interepererent ⟨interficerent ζ; V 39, 2; ex Afraniam interficiuntur T. Caccilius, primi pili centurio, et praeter eum centuriones IIII, milites amplius CC: 1, 46, 5; 75, 2 *u. C. e)*; edicunt, penes quem quisque sit

Caesaris miles, ut producat <e>; productos palam in praetorio interficiunt: 1, 76, 4; compluresque milites, etiam non nulli centuriones, interficiuntur: 1, 80, 5; milites ad unum omnes interficiuntur: 2, 42, 5; 44, 2 *u. partem*; crebrae . . . ex concursu multitudinis concitationes fiunt compluresque milites huius <CC> urbis omnibus partibus interficiebantur: 3, 106, 5; ¶ ita sine ullo periculo tantam eorum multitudinem nostri interfecerunt, quantum fuit diei spatium: II 11, 6; ¶ nautas: 3, 8, 3 *u. dominos*; ¶ omni nobilitate Haeduorum interficta tantum potentia antecesserant, ut: VI 12, 3; ¶ quorum (hostium) magno numero interfecto Crassus . . . oppidum Sotiatium <e> oppugnare coepit: III 21, 2; reliqua fuga desperata magno numero interfecto reliqui se in flumen praecipitauerunt: IV 15, 2; magnoque <e> eorum (hostium) numero <e> interfecto neque sui colligendi neque consistendi . . . facultatem (nostri) dederunt: V 17, 4; quos Labienus equitatu consecutus magno numero interfecto, compluribus captis . . . ciuitatem recepit <e>: VI 8, 7; magnus (hostium) numerus capitur atque interficitur: VII 88, 7; (nostri) magno numero Albicorum et pastorum interfecto partem nauium deprimit: 1, 58, 4; (equites) tota auxilia regis . . . in fugam [se] coiciunt equitatuque omni fere incolumi . . . magnum peditum numerum interficiunt: 2, 26, 4; hos (Numidas) . . . adorti magnum eorum numerum interficiunt (equites): 2, 38, 5; (ciues Romani) eos castris expulerunt et magno numero interfecto reliquos . . . in naues confugere coegerunt: 3, 9, 7; — ut . . . maximus numerus hostium uulneretur atque interficeretur: V 43, 5; ¶ transire conantes (Atrebatas) insecti gladiis magnam partem eorum impeditam interfecerunt (milites): II 23, 1; ex hominum milibus amplius triginta . . . plus tertia parte interfecta reliquos perterritos in fugam coiciunt: III 6, 2; V 37, 4 *u. B. b)* Cottam; magna parte exercitus nostri interfecta multo minorem superesse . . . partem: V 55, 1; parsque (hostium) ibi . . . a militibus, pars iam egressa portis ab equitibus est interfecta: VII 28, 3; quarum cohortium milites . . . Iuba conspicuus . . . magnam partem eorum interfici iussit: 2, 44, 2; ita ut . . . interirent et ex magno remigum propugnatorumque numero pars ad scopulos adlisa interficeretur, pars ab nostris detraheretur <e>: 3, 27, 2; ¶ pastores: 1, 58, 4 *u. numerum*; ¶ eius pater . . . regnum obtinuerat <e> interfectusque erat a Cassiellauno: V 20, 1; cuius pater . . . ob eam causam, quod regnum adpetebat,

a <e> ciuitate erat interfectus (<interdictus hik>): VII 4, 1; ¶ (omnia aediticia . . . incendebantur, <peccora interficiebantur *add. β*>), praeda ex omnibus locis agebatur: VI 43, 2; ¶ pedites: 2, 26, 4 *u. numerum*; ¶ praefectum: 3, 60, 4 *u. B. b)* Volusenum; ¶ ut quos (principes?) in conspectu Galliae interficere uereretur, hos omnes in Britanniam traductos necaret: V 6, 5; principes ciuitatis, Eporedorix et Viridomarus, insimulati proditionis ab Romanis indicta causa interfecti sunt: VII 38, 2; 65, 2 *u. B. b)* Domnotaurum; ¶ propinquos: VII 38, 3 *u. fratres*; ¶ propugnatores, remiges: 3, 27, 2 *u. partem*; ¶ quibus in fugam coniectis sagittarii circumuenti interfectique sunt: VII 80, 7; 3, 93, 5 *u. funditores*; ¶ Aulerci Lexoniique senatu suo interfecto, quod auctores belli esse nolebant, portas clausurunt: III 17, 3; ¶ qui (Bibulus) de seruis liberisque omnibus ad impuberes supplicium sumit et ad unum <omnes *add. b*> interficit: 3, 14, 3; ¶ ubi suos urgeri . . . uidit . . . quartae cohortis omnibus centurionibus occisis signiferoque <e> interfecto . . . : II 25, 1; ¶ si negotium confici stirpemque hominum sceleratorum interfici uellet <e>: VI 34, 5; ¶ qui (tirones) omnes ad eum perducti <e> contra religionem iuris iurandi in eius conspectu <e> crudelissime interficiuntur: 3, 28, 4; ¶ (tribunum: V 15, 5 *u. B. b)* Laberium); ¶ hos (uros) studiose foueis captos interficiunt: VI 28, 2; qui plurimos ex his (uris) interfecerunt (<interfecerint *Qasf. Aim.*>), . . . magnam ferunt laudem: VI 28, 3; ¶ de uxoribus . . . quaestionem habent et, si compertum est, igni <e> atque omnibus tormentis exercitatas interficiunt: VI 19, 3.

B. obi, est nomen proprium: a) ciuitatis: Albicos: 1, 58, 4 *u. A. numerum*; ¶ atque unum <b: unicum *ahl*; unicum *O*; egum *uel aegm Nf*> Allobrogem ex duobus, quos per fugisse ad Pompeium supra docuimus, cum quibusdam interficit: 3, 84, 5; ¶ Atrebatas: II 23, 1 *u. A. partem*; ¶ Gallos: VII 70, 7 *u. C. a)* multos; ¶ Massilienses: 2, 14, 6 *ib.*; ¶ his (Menapiis) interfectis nauibusque eorum occupatis . . . flumen transierunt (Vsiptes et Tencteri): IV 4, 7; ¶ neque nero primum impetum nostrorum Numidae ferre potuerunt, sed interfectis circiter CXX reliqui se in castra . . . receperunt: 2, 25, 5; 38, 5 *u. A. numerum*; ¶ neque interesse, ipsosne (Romanos) interficiant impedimentisne exuant: VII 14, 8.

b) singulorum hominum: Caecilium: 1,

46, 5 *u. A.* milites; ¶ quod si eum (Caesarem) interfecerit, multis sese nobilibus . . . gratum esse facturum: I 41, 12; ¶ hic pagus . . . L. Cassium consulem interfecerat et eius exercitum sub iugum miserat: I 12, 5; quod eius soceri L. Pisonis aum, L. Pisonem legatum, Tigurini eodem proelio quo Cassium interfecerant: I 12, 7; ¶ Senones . . . Caucuarinum . . . interficere publico consilio conati . . . expulerunt: V 54, 2; ¶ qui (Milo) Clodio interfecto eo (<e>) nomine erat damnatus: 3, 21, 4; ¶ (Coelius) ab his (equitibus) est interfectus: 3, 22, 3; ¶ ibi L. Cotta pugnans interficitur cum maxima parte militum: V 37, 4; ¶ qui (Parthi) paulo ante M. Crassum imperatorem interfecerant: 3, 31, 3; ¶ centuriones . . . circiter XXX amisit. interfectus est etiam fortissime pugnans Crastinus . . . gladio in os aduersum coniecto: 3, 99, 1; ¶ Curio numquam se . . . in eius conspectum reuersurum confirmat atque ita proelians interficitur: 2, 42, 4; ¶ L. Domitius ex castris in montem refugiens . . . ab equitibus est interfectus: 3, 99, 4; ¶ C. Valerio Domnotaurō (<e>), Caburi filio (duumuiro (*om. cab. fil.*) §), principe ciuitatis, compluribusque aliis interfectis intra oppida . . . compelluntur: VII 65, 2; ¶ si uim faciat (Dumnorix) neque pareat, interfici iubet: V 7, 7; 7, 9 *u. A.* hominem; ¶ Eporedorigem et Viridomarum: VII 38, 2 *u. A.* principes; Eporedorigem et Viridomarum, quos illi interfectos existimabant, inter equites uersari . . . iubet: VII 40, 5; ¶ eodem tempore L. Fabius (sabinus *AQ*) centurio quique una murum ascenderant circumuenti atque interfecti de (<e>) muro praecipitabantur (<e>): VII 50, 3; — Fabius a proximis militibus circumuentus interficitur (interf. circ. *a?*): 2, 35, 2; ¶ C. Fuffius Cita: VII 3, 1 *u. A.* ciues; ¶ praecipit . . . omnes petant (<e>) Indutiomarum (<e>) neu quis (<e>) quem prius uulneret quam illum interfectum uiderit (<e>): V 58, 4; in ipso fluminis uado deprehensus Indutiomarus interficitur caputque eius refertur in castra: V 58, 6; interfecto Indutiomaro . . . ad eius propinquos . . . imperium defertur: VI 2, 1; ¶ eo die Q. Laberius (<e>) Durus, tribunus militum, interficitur: V 15, 5; ¶ Q. Lucanius, eiusdem ordinis, fortissime pugnans, dum circumuento filio subuenit, interficitur: V 35, 7; ¶ Pisonem: I 12, 7 *u. Cassium*; interficiuntur LXXIII, in his uir fortissimus Piso Aquitanus: IV 12, 4; ¶ Achillam . . . et L. Septimium . . . ad interficiendum Pom-

peium miserunt: 3, 101, 2; ibi ab Achilla et Septimio interficitur: 3, 104, 3; ¶ Pothinus (<e>) . . . indicatis deprehensisque internuntiis a Caesare est interfectus: 3, 112, 11; ¶ (Sabinus) interim, dum de condicionibus . . . agunt . . . paulatim circumuenti interficitur: V 37, 2; ¶ tertium iam hunc (Tasgetium) annum regnantem iniuici (<e>) palam (<e>) multis ex ciuitate auctoribus (eum *abd. z*) interfecerunt: V 25, 3; quorumque opera cognouerit (<e>) Tasgetium interfectum, hos comprehensos ad se mittere (iubet): V 25, 4; neque aliter Carnutes interficiendi Tasgetii consilium fuisse capturos: V 29, 2; ¶ ubi pauca ante annis L. Valerius Praeconinus legatus exercitu pulso interfectus esset: III 20, 1; VII 65, 2 *u. Domnotaurum*; ¶ paulumque adit, qui Varum (Fabius) interficeret: 2, 35, 2; ¶ Viridomarum *u. Eporedorigem*; ¶ primum conati sunt (Rauellus et Egnus) praefatum equitum C. Volusem u. interficere: 3, 69, 4; ¶ quos (Dioscoriden et Serapionem) ille (Achillas), cum in conspectum eius uenissent, . . . corripit atque interfici iussit; quorum alter accepto uulnere occupatus (<CC>) per suos proceiso sublatus, alter (<acc. uuln. occ. p. s. p. o. subl., alter *om. af*) interfectus est: 3, 109, 5.

C. obi. sunt pronom., adiect., sim.; a): alios: VII 65, 2 *u. B. b)* Domnotaurum; ¶ alterum: 3, 109, 5 *u. B. b)* *extr.*; ¶ omnesque (caetrati) ab eis circumuenti in conspectu utriusque exercitus interficiuntur (ab equitatu): I, 70, 5; ¶ complures *u. complures* *p. 623 sq. b)* (*s. loc.*); ¶ multo illa grauius aestimari debere (<e>), liberos, coninges in seruitutem abstrahi, ipsos interfici: VII 14, 10; ¶ liberos: 3, 14, 3 *u. A.* seruos; ¶ magnus ibi numerus pecoris repertus, multique in fuga sunt comprehensi atque interfecti: V 21, 6; nostri eruptione facta multis eorum interfectis . . . suos incolentes reduxerunt: V 22, 2; multis utrimque interfectis maiorem multitudinem ad arma (<e>) concitant (Haedui): VII 42, 6; multis interfectis, compluribus equis captis Germani sese recipiunt: VII 70, 7; itaque multis interfectis reliquos infecta re in oppidum (nostri) reppererunt: 2, 14, 6; ¶ nostri . . . non nullos ibi repugnantes interfecerunt: 3, 67, 6; ¶ an dubitamus, quin . . . Romani iam ad nos interficiendos concurrant? VII 38, 8; ¶ nostri . . . partim fugientes ab equitatu interficiuntur, partim integri procumbunt: 2, 42, 2; ¶ reliquos omnes equitatu consecuti (<consecuti equites §) nostri interfecerunt: I 53, 3; ne eo quidem tempore quisquam

loco cessit, sed circumuenti omnes interfectique sunt: VII 62, 7; ne grauius permoti milites . . . diutino labore omnes puberes interfererent: 2, 13, 3; (3, 14, 3 *u. A.* seruos; 28, 4 *ib.* tirones) reliquos omnes earum turmarum aut interfecerunt aut captos ad Domitium deduxerunt (*u. CC*): 3, 38, 4; ¶ (hostes nostrorum) paucis interfectis reliquos incertis ordinibus perturbaerant: IV 32, 5; paucisque utrimque interfectis Caesar loca maxime necessaria complexus noctu praemunit (*e*): 3, 112, 7; ¶ hostes impeditos nostri . . . adgressi magnum eorum numerum occiderunt. . . primos (que *add. §*), qui transierant, equitatu circumuentos interfecerunt: II 10, 3; ¶ puberes: 2, 13, 3 *u. omnes*; ¶ interdictique omnibus, ne quemquam interficiant: VII 40, 4; ¶ quos: V 6, 5 *u. A.* principes; suo beneficio conseruatos . . . quos iure belli interficere potuisset: VII 41, 1; ¶ quosdam: 3, 84, 5 *u. B. a)* Allobrogem; ¶ reliquos: I 53, 3 *et* 3, 38, 4 *u. omnes*; ¶ si sese (se si §) interfici nollent, arma ponere iusserunt: IV 37, 1; noctu (*e*) ad unum omnes desperata salute se ipsi interficiunt: V 37, 6; ¶ cum (Germani) suos interfici niderent: IV 15, 1; qui (exercitus) iniuria etiam accepta suisque interfectis quos in sua potestate habuerit conseruauit: 1, 85, 2.

b) numer.: (Vorenus) uno interfecto reliquos paulum propellit: V 44, 11; — in medios hostes irrupit duobusque interfectis reliquos a porta paulum (*e*) summouit: VII 50, 5; — in eo proelio ex equitibus nostris interficiuntur quattuor et septuaginta (LXX. III *a*): IV 12, 3; — ex his circiter LXXX interfectis, reliquis in fugam coniectis, duobus amissis in castra se receperunt (nostri): 3, 37, 7; — CXX: 2, 25, 5 *u. B. a)* Numidas; — ex numero aduersariorum circiter DC interfectis ac mille (*e*) uulneratis: 2, 35, 6.

c) enuntiat.: eos, qui in spem potiendorum castrorum uenerant, undique circumueutos interficiunt (milites): III 6, 2; neque . . . repertus est quisquam, qui eo interfecto, cuius se amicitiae denouisset, mori (*e*) recusaret: III 22, 3; VII 50, 3 *u. B. b)* Fabium; 55, 5 *u. A.* custodes; sic cum suis fugientibus permixti, quos non siluae montesque tegerunt, ab equitatu sunt interfecti: VII 62, 9; (Petreius) colloquia militum interrumpit, nostros repellit a castris, quos deprendit (*e*) interficit: 1, 75, 2; qui una procurrerant leuis armaturae (*e*), circumueniebantur atque interficiebantur ab nostris: 2, 34, 3.

d) intelligend. est obi.: sibi praestare . . . quamuis fortunam a populo R. pati quam ab

his per cruciatum (*e*) interfici, inter quos dominari consuessent: II 31, 6; postremo in acie praestare interfici quam non ueterem belli gloriam . . . recuperare: VII 1, 8.

Interficere alqm iudicta causa: VII 38, 2; iure belli: VII 41, 1; sine ullo periculo: II 11, 6; contra religionem iuris iurandi: 3, 28, 4; ¶ igne: 3, 8, 3; (VI 19, 3;) per cruciatum (-tus): II 31, 6; (gladiis (-io): II 23, 1; 3, 99, 1; tormentis: VI 19, 3;) ¶ se interficere: V 37, 6.

Adverb.: crudelissime: 1, 85, 3; 3, 28, 4; palam: V 25, 3; 1, 76, 4.

(Interimere non exstat in Caesaris scriptis.)

interficio: (duces aduersariorum) crebras stationes disponunt equitum et cohortium alarum legionariasque intericiunt cohortes: 1, 73, 3; reliquas (cohortes legionesque Pompeius) inter aciem mediam comuaque interiecerat (-rant *a*): 3, 88, 3; ¶ expeditos: VII 80, 3 *u. sagittarios*; ¶ Neruii antiquitus . . . teneris arboribus incisis atque inflexis (*e*) crebrisque (*e*) in latitudinem ramis enatis (*e*) et rubis sentibusque interiectis efflecerat, ut: II 17, 4; ¶ saepes: II 22, 1 *u. interiectus*; ¶ quin equestri proelio interiectis sagittariis quid in quoque esset animi ac uirtutis suorum periclitaretur (*e*): VII 36, 4; Galli inter equites raros sagittarios expeditosque leuis armaturae interiecerant: VII 80, 3; ¶ ut . . . (trabes) singulae singulis saxis interiectis arte continerant: VII 23, 3.

P. Attii equitatus omnis et una leuis armaturae (Ald.: armatura et *codd.*) interiecti (-iecto *a*) complures, cum se in uallem demitterent (*e*), cernebantur: 2, 34, 2.

interiectus ui adiectiui. A. de loco: conuallis: 2, 27, 4 *u. uallis*; ¶ in magno impetu maris atque aperto paucis portibus interiectis, quos tenent ipsi, omnes fere . . . habent uectigales (*u. CC*): III 8, 1; ¶ cum . . . resisterent saepibusque densissimis, ut ante demonstrauius, interiectis prospectus impediretur (*u. CC*): II 22, 1; ¶ indignantes milites . . . quod conspectum suum hostes perferre (*e*) possent tantulo spatio interiecto: VII 19, 4; reliquis ex omnibus partibus colles mediocri interiecto spatio . . . oppidum cingebant: VII 69, 4; cogebantur Corcyra atque Acarnania longo interiecto nauigationis spatio pabulum supportare: 3, 58, 4; ¶ atque una ualle (atque conualle *Paul*) non magna interiecta suas uterque copias instruit: 2, 27, 4.

B. de tempore: interiectisque aliquot diebus

... subito meridiano tempore ... portis se
 † foras rumpunt: 2, 14, 1; ¶ interim Pom-
 peius hac satis longa interiecta mora et re-
 nuntiata V ⟨e⟩ legiones ⟨e⟩ ... subsidio suis
 duxit: 3, 69, 1; ¶ breui spatio interiecto
 ... hostes ex omnibus partibus signo dato de-
 currere: III 4, 1; ut maiore spatio temporis in-
 teriecto militum mentes sanarentur: 2, 30, 3.

interim: dies circiter quindecim iter fece-
 runt ... interim cotidie Caesar Haeduos frum-
 entum ... flagitare: I 16, 1; equitatumque,
 qui sustineret hostium impetum, misit. ipse inter-
 im ... aciem instruxit: I 24, 2; dies conloquio
 dictus est ex eo die quintus. interim saepe ultro
 ⟨e⟩ citroque ⟨e⟩ cum legati inter eos mitteren-
 tur, Ariouistus postulauit: I 42, 4; hanc (palu-
 dem) si nostri transirent, hostes expectabant.
 ... interim proelio equestri inter duas acies
 contendebatur: II 9, 2; castris munitis uineas
 agere ... coepit. interim omnis ex fuga Sues-
 sionum multitudo in oppidum proxima nocte
 conuenit: II 12, 4; cum se illi identidem ...
 recipere ... , interim legiones sex ⟨e⟩ ...
 opere dimenso castra munire coeperunt: II 19,
 5; ... interim milites legionum duarum, quae
 ... praesidio impedimentis fuerant, proelio
 nuntiato cursu incitato ... ab hostibus con-
 spiciebantur: II 26, 3; maiori tamen parti pla-
 cuit hoc reseruato ⟨e⟩ ad extremum *casum*
 consilio interim rei euentum experiri et castra
 defendere: III 3, 4; quod ipse aberat longius,
 naues interim longas aedificari ... , remiges ...
 institui ⟨e⟩, nauas gubernatoresque comparari
 iubet: III 9, 1; ad quarum initium siluarum
 cum Caesar peruenisset castraque munire in-
 stituisset, neque hostis interim uisus esset: III
 28, 3; ... interim ad praefectos, qui ... antecesser-
 ant, mittit: IV II, 6; Caesar ... in fines Sugam-
 brorum contendit. interim ⟨in itinere Hart.⟩ a
 compluribus ciuitatibus ad eum legati ueniunt:
 IV 18, 3; ipse ... in Morinos proficiscitur ...
 huc naues ... iubet conuenire. interim consilio
 eius cognito et per mercatores perlato ad Brit-
 tannos ... ad eum legati ueniunt: IV 21, 5;
 dum reliquae naues eo conuenirent, ... in an-
 coris expectauit. interim legatis tribunisque
 militum conuocatis ... quae fieri uellet osten-
 dit monuitque ... : IV 23, 5; ex essedis desi-
 liunt et pedibus ⟨e⟩ proeliantur. aurigae interim
 paulatim ⟨e⟩ ex proelio excedunt atque ita cur-
 rus ⟨e⟩ conlocant, ut: IV 33, 2; secutae sunt
 continuos complures dies tempestates ... interim
 barbari nuntios in omnes partes dimiserunt
 paucitatemque nostrorum militum suis
 praedicauerunt et ... demonstrauerunt: IV 34,

5; Caesar omnem ... equitatum suis auxilio
 misit. interim nostri milites impetum hostium
 sustinuerunt atque amplius horis quattuor for-
 tissime pugnaverunt et ... complures ... oc-
 ciderunt: IV 37, 3; ... interim Trinobantes ...
 legatos ad Caesarem mittunt pollicenturque
 ... : V 20, 1; ... interim ab omnibus legatis
 ... certior factus est: V 25, 5; cum quaequam
 ⟨e⟩ cohors ex orbe excesserat atque impetum
 fecerat, hostes uelocissime fugiebant; interim
 eam partem nudari necesse erat et ab latere
 aperto tela recipi ⟨e⟩: V 35, 2; interim, dum
 de condicionibus inter se agunt longiorque con-
 sulto ab Ambiorige instituitur sermo ... , pau-
 latim circumuentus interficitur: V 37, 2; con-
 sedit et ... castra communit ... interim
 speculatoribus in omnes ⟨e⟩ partes ⟨e⟩ dimissis
 explorat: V 49, 8; ... interim ad Labienum
 ... incredibili celeritate de uictoria Caesaris
 fama perfluit: V 53, 1; equitesque undique
 euocat; his certam ⟨e⟩ diem conueniendi dicit.
 interim prope cotidie cum omni equitata In-
 dutionarus sub castris eius uagabatur ... ;
 equites plerumque omnes tela ... coiciebant:
 V 57, 3; intromissis equitibus ... omnes suos
 custodiis intra castra continuit ... interim ex
 consuetudine cotidiana Indutionarus ad castra
 accedit atque ibi magnam partem diei consumit:
 V 58, 2; aditus uiasque in Suebos perquirat. in-
 terim paucis post diebus fit ab Vbiis certior:
 VI 10, 1; ... interim confecta frumentatione
 milites nostri clamorem exaudiunt; praecurrunt
 equites; ... cognoscunt: VI 39, 1; ... interim
 Lucretius Cadureus in Rutenos missus eam
 ciuitatem Aruernis conciliat: VII 7, 1; ... in-
 terim Teutonatus ... cum magno equitum
 suorum numero ⟨e⟩ ... ad eum peruenit: VII
 31, 5; ... interim nuntio allato omnes ⟨e⟩
 eorum milites in potestate Caesaris teneri con-
 currunt ad Aristum ... : VII 43, 1; ... in-
 terim ii, qui ... munitionis causa conuenierant,
 primo exaudito clamore ... eo contenderunt:
 VII 48, 1; Ponnitius ad Pompeium ... peritos
 regionum ... cum litteris mittit, qui ... orent,
 ut sibi subueniat. ... interim suos cohortatus
 tormenta in muris disponit certasque cuique
 partes ... attribuit. militibus ... agros ex
 suis possessionibus pollicetur. ... interim Cae-
 sari nuntiatur: I, 17, 3 et 18, 1; ... interim Oscen-
 ses et Caligurritani ... mittunt ad eum lega-
 tos seseque imperata facturos pollicentur: I, 60,
 1; legatosque de pace ... ad Caesarem mittunt.
 interim alii suos in castra inuitandi causa ad-
 ducunt, alii ab suis abducuntur ⟨adduc. abl.
 ... : I, 74, 4; ... interim L. Nasidius ... flecto

Siciliae . . . peruehitur adpulsisque Messanam nauibus . . . deducit: 2, 3, 1; . . . interim sub musculo milites uectibus infima saxa turris hostium . . . conuellunt: 2, 11, 3; . . . interim aduentu longarum nauium Curio pronuntiare ouerariis nauibus iubet: 2, 25, 6; . . . interim postulant, ut sint indutiae, atque ab iis <c> impetrant: 3, 15, 7; crebraque inter se conloquia milites habebant, neque ullum interim telum per pactiones loquentium traiciebatur: 3, 19, 1; . . . interim Milo dimissis circum municipia litteris . . . quos ex aere alieno labore arbitratur sollicitabat: 3, 22, 1; . . . interim acerbissime imperatae pecuniae tota prouincia exigebantur: 3, 32, 1; multaque erant intra eum locum manu sata, quibus interim iumenta pasceret: 3, 44, 3; . . . interim certior factus P. Sulla . . . auxilio cohorti uenit: 3, 51, 1; . . . interim Pompeius hac satis longa interiecta mora et re nuntiata V <c> legiones <c> ab opere deductas <c> subsidio suis duxit: 3, 69, 1; ipse enim necessario etesiis tenebatur . . . interim controuersias regum ad populum Romanum et ad se . . . pertinere existimans . . . ostendit sibi placere . . . : 3, 107, 2; has munitiones insequentibus auxit diebus . . . interim filia minor Ptolomaei regis uacuum possessionem regni sperans ad Achillam sese ex regia traiecit unaque bellum administrare coepit: 3, 112, 9.

interior. 1. adiect. Cf. *Riemann, RPh. I 103 sqq.*

duas fossas . . . perduxit, quarum interiorum <inferiorem Göler> campestribus ac demissis locis aqua . . . compleuit: VII 72, 3; ¶ <inita <c> aestate in ulteriorem <β; interiorum α; edd.> Galliam qui deduceret Q. Pedium legatum misit: II 2, 1; ¶ legionarii interioris munitionis defensores . . . tormentis . . . terrebant: 3, 63, 6; ¶ Britanniae pars interior <inferior β; om. A> ab iis incolitur, quos . . . ; maritima pars ab iis, qui: V 12, 1; is nanes nostras interiorum in portum <Ciace.; partem codd.> post oppidum reduxit: 3, 39, 2; quattuor biremes . . . in interiorum portum <Ciace.; partem codd.; Np., Dt.> traduxit: 3, 40, 4; ¶ illi interiore spatio perpetuas munitiones efficiebant: 3, 44, 4; illi operibus uincebant, quod . . . interiore spatio minorem circuitum habebant: 3, 44, 5; ¶ <nauibus circumnecti milites in exteriorum <interiorem NOhl> uallum tela iaciebant: 3, 63, 6; ¶ relicto interiore uallo maiorem adiecerat munitionem: 3, 66, 1.

2. ui subst.; A. = mediterranei: interiores plerique frumenta non serunt, sed lacte et

carne uiuunt pellibusque sunt uestiti: V 14, 2.

B. = hostis interior, ii qui munitionibus circumuallati erant: at interiores, dum ea, quae . . . ad eruptionem praeparata <c> erant, proferunt, priores fossas explent, diutius in his rebus administrandis morati prius suos discessisse cognouerunt quam munitionibus adpropinquarent. ita re infecta in oppidum reuerterunt: VII 82, 3, 4; interiores desperatis campestribus locis . . . loca praerupta . . . temptant; huc ea, quae parauerant, conferunt. multitudine telorum ex turribus propugnantes deturbant, aggere et eratibus fossas explent, faleibus uallum ac loriceam rescindunt: VII 86, 4, 5.

interitus: Labienus interitu Sabini et <om. β> caede cohortium cognita . . . litteras Caesari remittit <c>: V 47, 4.

intermitto (opp. continuare).

1. transitivae; A. = uacuum relinquere, interuallum relinquere; a) de loco: quae (pars oppidi) intermissa a flumine et palude <β; a paludibus α; edd.> aditum . . . angustum habebat: VII 17, 1; ¶ ab infimis radicibus montis intermissis circiter passibus CCCC castra facere constituit: 1, 41, 3; ¶ quam (planitiem) intermissam <a addend. ?> collibus tria milia passuum in <c> longitudinem <c> patere supra demonstraui: VII 70, 1; ¶ cum hae <c> (cohortes) perexiguo intermisso loci <del. Np.> spatio inter se constitissent: V 15, 4; mille passuum intermisso spatio castra communit: VI 7, 4; ut . . . (trabes) paribus iutermisiss <b; Hotom.; intermissae X; edd.> spatiis singulae singulis saxis interiectis arte contingantur: VII 23, 3; hoc intermisso spatio duas fossas . . . perduxit: VII 72, 3; taleae . . . in terram infodiebantur mediocribusque intermissis spatiis omnibus locis disserebantur: VII 73, 9; milites disponit non certis spatiis intermissis, . . . sed perpetuis uigiliis stationibusque: 1, 21, 3; ab eo (uallo) intermisso spatio pedum DC alter conuersus in contrariam partem erat uallus: 3, 63, 2.

b) de tempore: diem u. dies p. 893 b) (S loc.); ¶ dum ea conquiruntur et conferuntur, nocte (?) intermissa (?) circiter hominum milia sex . . . prima (?) nocte (?) e castris Heluetiorum egressi ad Rhenum . . . contenderunt: I 27, 4; Ambiorix statim . . . proficiscitur neque noctem neque diem intermittit: V 38, 1; ¶ partem: V 40, 5 u. tempus; ¶ at illi intermisso spatio imprudentibus nostris . . . subito se ex siluis eiecerunt: V 15, 3; paruoque spatio intermisso . . . conclamari iussit: 3, 75,

2; satis longo spatio temporis a Dyrrachiis proeliis intermisso (<intermissi a>) . . . temptandum Caesar existimavit: 3, 84, 1; paruoque intermisso temporis spatio ac rursus renouato cursu pila miserunt: 3, 93, 1; ¶ breni tempore intermisso in castra legiones reduxit: IV 34, 2; in his rebus circiter dies X consumit ne nocturnis quidem temporibus ad laborem militum intermissis: V 11, 6; nulla pars nocturni temporis ad laborem intermittitur: V 40, 5; Treueri . . . totius hiemis nullum tempus intermiserunt, quin trans Rhenum legatos mitterent, ciuitates sollicitarent, pecunias pollicerentur, . . . dicerent: V 55, 1; cum . . . milites . . . hortaretur, ne quod omnino tempus ab opere intermitteretur: VII 24, 2; Caesar, ut reliquum tempus a (<om. f>) labore intermitteretur, milites in proxima municipia deducit: I, 32, 1; (3, 84, 1 et 93, 1 u. spatium;) ¶ ipse triduo intermisso cum omnibus copiis eos sequi coepit: I 26, 6.

B. = aliquandiu omittere; a) alqd: sic neque agri cultura nec ratio atque usus belli intermittitur: IV 1, 6; ¶ interea . . . non intermissuros consules Pompeiumque dilectus: I, 10, 4; dilectus circa (<c>) urbem intermittuntur: I, 14, 4; ¶ paulum quidem intermissa flamma . . . centuriones recesserunt: V 43, 6; ¶ hominum milia CXXX . . . tota nocte continenter ierunt; nullam partem noctis itinere intermisso in fines Lingonum die quarto peruenierunt (<u. CC>): I 26, 5; septimo die, cum iter non intermitteret, ab exploratoribus certior factus est: I 41, 5; neque diurno neque nocturno itinere intermisso . . . in Lingones contendit: VII 9, 4; quod properans noctem diei coniunxerat neque iter intermiserat: 3, 13, 2; Caesar . . . parua parte (<paruam partem?>) noctis itinere intermisso mane Dyrrachium uenit: 3, 41, 5; eadem celeritate . . . nocturno itinere non intermisso . . . ad mare peruenit: 3, 96, 4; ¶ qui necetioris grauiusque nauigiis non intermisso remigandi labore tongarum nauium cursum adaequarunt (<c>): V 8, 4; ¶ qui per sacerdotes more ciuitatis intermissis magistratibus esset creatus: VII 33, 4; ¶ eius modi sunt tempestates (<c>) consecutae, uti opus necessario intermitteretur: III 29, 2; neque idcirco Caesar opus intermittit (<intermisit Na?>): I, 42, 3; ¶ milites certiores facit, paulisper intermitterent proelium . . . seque ex labore refecerunt: III 5, 3; ¶ Caesar intermissa profectioe atque omnibus rebus postpositis . . . mittit: V 7, 6; ¶ rationem atque usum belli: IV 1, 6 u. agrum culturam; ¶

media circiter nocte uento intermisso cursum non tenuit: V 8, 2.

b) c. inf.: ex eo, quod obsides dare intermiserant, . . . suspicabatur: IV 31, 1.

C. = non perficere (?): qua (<c>); quam *BM*: quiam *A*; quia *Q*; qua nostrum *Fr.*: *Holl.*: erat nostrum opus (<c>); *Schn.*: opus erat *z*; *rell. edd.* (>) intermissum imperfectum *Nitsche*), secunda uigilia silentio equitatum dimittit (<c>): VII 71, 5.

2. intrans.: reliquum spatium . . . , qua flumen intermittit, mons continet: I 38, 5; ¶ hostes neque a (<c>) fronte ex inferiore loco subeuntes intermittere et ab utroque latere instare . . . uidit: II 25, 1.

Nullum diem (tempus) intermittere, quin: V 55, 1; VII 36, 4; — nocturnum tempus ad laborem int.: V 11, 6; 40, 5; — tempus a labore (ab opere) int.: VII 24, 2; I, 32, 1; — longo spatio a proeliis (= post pr.) intermisso: 3, 84, 1; — pars intermissa a flumine et palude: VII 17, 1; planities intermissa collibus (?): VII 70, 1; — ab infimis radicibus intermissis passibus **CCCC**: I, 41, 3; *sim.* 3, 63, 2; — intermisso spatio inter se: V 15, 4.

Aduerb.: necessario: III 29, 2; paulisper: III 5, 3; paulum: V 43, 6; partem noctis: I 26, 5; *cf.* 3, 41, 5.

internecio. *Interneccio scriptum est in Q*, *interneccio in BM* II 28, 1; *interneccio in Ca* I 13, 7.

prope ad interneccionem gente ac nomine Nerniorum redacto: II 28, 1; ¶ ne committeret, ut is locus . . . ex calamitate populi Romani et interneccione exercitus nomen caperet aut memoriam proderet: I 43, 7.

internuntius: Pothinus . . . cum ad Achillam nuntios mitteret . . . , indicatis deprehensisque internuntiis a Caesare est interfectus: 3, 112, 11; — post paulo tamen internuntiis ultro citroque missis . . . de L. Domitii fuga cognoscunt: I, 20, 4.

interpello. **A.:** cuius orationem Caesar interpellat: I, 22, 5; ¶ qua oratione permoti milites crebro etiam dicentem (<add. f. Dt. om. Na; Np., Db.>) interpellabant, ut magno cum dolore infidelitatis suspicionem sustinere uiderentur (<qua oratione permoti . . . uiderentur om. hl>): 2, 33, 1; — quem ingressum in sermonem Pompeius interpellauit et loqui plura prohibuit: 3, 48, 3.

B.: munitiones . . . ad flumen perductae expugnatis iam castris Pompei propriam (<c>) expeditamque (<c>) Caesaris uictoriam inter-

pellauerunt: 3, 70, 2; siue ipsorum perturbatio siue error aliquis siue etiam fortuna partam iam praesentemque uictoriam interpellauisset: 3, 73, 5; ¶ nos esse iniquos, quod in suo iure se interpellaremus: I 44, 8; — T. Ampium conatum esse pecunias tollere Epheso . . . , sed interpellatum aduentu Caesaris profugisse: 3, 105, 1.

interpono. A. propr.: ubi aut spatium inter muros aut imbecillitas materiae postulare uideretur, pilae interponuntur: 2, 15, 2.

B. trsl.: a) = **interficere**: paucis diebus interpositis noctu insidias equitum conlocauit: 3, 37, 5; ¶ Caesar . . . nulla interposita dubitatione legiones . . . educit: VII 40, 1; ¶ hos exspectari equites atque eius rei causa moram interponi arbitrabatur: IV 9, 3; ut tridui mora interponi equites eorum . . . reuerterentur: IV 11, 4; ut milium VI ad iter addito [ad uadum] circuitu magnaque ad uadum fluminis mora interposita eos . . . consequerentur: 1, 64, 8; recepto Caesar Orico nulla interposita mora Apolloniam proficiscitur: 3, 12, 1; nulla interposita mora . . . *impedimenta* omnia silentio prima nocte ex castris Apolloniam praemisit: 3, 75, 1; ¶ hoc spatium interposito reliqui sese confirmant: VI 38, 5; longo interposito spatio, cum diurnitas oppugnationis neglegentiores Octauianos effecisset, . . . iruperunt: 3, 9, 6; spatiumque interponendum ad recreandos animos putabat: 3, 74, 3; ¶ neque ulla ad id tempus belli suspicione interposita: IV 32, 1.

b) = **impediendi aut confirmandi causa alqd ponere, dare, facere**: quod neque conloquium interposita causa tolli uolebat neque: I 42, 5; ¶ hoc decreto interposito cohortatus Haeduos . . . exercitum in duas partes diuisit: VII 34, 1; ¶ fidem u. *fides* p. 1296 B. (3 loc.)

interpres: cotidianis interpretibus remotis per C. Valerium Procillum <e> . . . cum eo conloquitur: I 19, 3; — Q. Titurius . . . interpretem suum Cn. Pompeium ad eum mittit: V 36, 1.

interpretor: (druides) sacrificia publica ac priuata procurant, religiones interpretantur: VI 13, 4.

(interritus: quae (cobortes) praesidio castris relictae intritae <ik>; interrtae *za*²; intrite *h*) ab labore erant: III 26, 2.)

interrogo: hi <e> (serui) iam ante <e> edocti <e>, quae interrogati pronuntiarent, milites se esse legionarios dicunt: VII 20, 10; qui (Pompeius) . . . ab se reliquisque in senatu interrogatus omnia sibi esse ad bellum

apta ac parata confirmauisset: 1, 30, 5; — Labienus . . . captiuos . . . commilitones appellans et magna uerborum contumelia interrogans, solerentne ueterani milites fugere, in omnium conspectu interfecit: 3, 71, 4.

interrumpo. A. propr.: agmen: 1, 64, 1 u. B. iter; ¶ hoc se colle interruptis pontibus Galli fiducia loci continebant: VII 19, 2; Vercingetorix omnibus interruptis eius fluminis pontibus ab altera fluminis <e> parte iter facere coepit: VII 34, 3; cohortes V praemissae a Domitio ex oppido pontem fluminis interrompebant: 1, 16, 2; subito ui <e> uentorum <e> et aquae magnitudine pons est interruptus <interrutus *h*> et reliqua multitudo equitum interclusa: 1, 40, 3; pons, qui fuerat tempestate interruptus <praeruptus *f*>, paene erat reffectus: 1, 41, 1; tempestas coiritur . . . pontesque ambo, quos C. Fabius fecerat, uno die interrupti: 1, 48, 2.

B. trsl.: (Petreius) conloquia militum interrumpit: 1, 75, 2; ¶ cernebatur . . . nouissimos illorum premi uehementer ac non numquam <e> subsistere <Vascos>; sustinere *codd.*; *cdd.*) extremum agmen atque iter <add. *Forehb.*; *om. codd.*; *cdd.*> interrumpi <inrumpi *Np.*>: 1, 64, 1; ¶ quorum mediam orationem <media oratione *hl*> interrumpunt subito undique tela inmissa: 3, 19, 6.

interseindo: ut . . . alii turres reducerent aggeremque interseinderent: VII 24, 5; ¶ ut . . . castellum . . . expugnarent pontemque interseinderent: II 9, 4.

intersum. A. propr. u. **inter** p. 200 interesse (3 loc.).

B. trsl.: a) **interesse rei** = **adesse, particeps** esse: qui ordinis essent senatorii belloque una cum ipsis interfuissent: 3, 83, 3; ¶ quam (partem equitatus) supra commemorauimus . . . Mosam transisse neque proelio interfuisse: IV 16, 2; accelerat Caesar, ut proelio intersit: VII 87, 5; omnibus interfui proeliis: 3, 87, 2; ¶ illi (druides) rebus diuinis intersunt, sacrificia publica ac priuata procurant: VI 13, 4; ¶ ab iis <e> Caesar haec facta cognouit, qui sermoni interfuerunt <-rant *Kindsch.*>: 3, 18, 5.

b) **impers. interest**: z) non additur, cuius intersit: zz) sequi. (acc. e.) inf.: magni interesse arbitrabatur eius auctoritatem inter suos quam plurimum ualere: V 4, 3; magni interesse etiam in reliquum tempus ad opinionem Galliae existimans tantas uideri Italiae facultates, ut: VI 1, 3; etsi magni interesse arbitra-

batur quam primum oppido potiri cohortesque ad se in castra traducere: I, 21, 1.

§) sequ. interrog. obl.: neque interesse, ipsosne interficiant impedimentisne exuant: VII 14, 8.

§) additur, cuius intersit: docet, quanto opere rei publicae communisque salutis intersit manus hostium distineri: II 5, 2; interesse rei publicae et (ut a) communis salutis se cum Pompeio colloqui: I, 24, 5; ¶ condicionibus pacis . . . Romae ab senatu et a populo peti debere. † interea et rei publicae (debere, id interesse rei publicae *Madu.*) et ipsis placere oportere: 3, 10, 9.

internallum. (*Semper ad locum pertinet.*)

A. obi.: ea autem quae diximus internalla grandibus in fronte (e) saxis efferebantur (e): VII 23, 2; ¶ his collocatis . . . alius insuper ordo additur, ut idem illud internallum seruetur neque inter se contingant trabes, sed paribus intermissis (e) spatiis singulae singulis saxis interiectis arte contineantur: VII 23, 3.

B. abl.: quod oppidum a Corfinio VII milium internallo abest: I, 18, 1; — trabes directae . . . paribus internallis, distantes inter se binos pedes, in solo collocantur: VII 23, 1; Vercingetorix castris prope oppidum positus (e) medioeribus circum se internallis separatim singularum civitatum (e) copias collocauerat: VII 36, 2; — rex . . . sex milium passuum (e) internallo a (e) Saburra considerat: 2, 38, 3; — item equites Ariouisti pari internallo constituerunt: I 43, 2; cum (e) in dextro cornu legio duodecima et non magno ab (om. a) ea (om. h) internallo septima constitisset: II 23, 4; — suas copias . . . eduxerunt generatimque constituerunt (instituerunt *B²§*) paribus (paribusque *B²§*) internallis, Harudes (e), Marcomannos (e), . . . Suebos: I 51, 2; — tigna bina . . . internallo pedum duorum inter se iungebat: IV 17, 3; — ut nunquam conferti, sed rari magnisque internallis proeliarentur: V 16, 4; — eo die quo consuerat internallo hostes sequitur et milia passuum tria ab eorum castris castra ponit: I 22, 5; — contraria duo (tigna) . . . internallo pedum quadragenum (XL §) ab inferiore parte . . . stabebat: IV 17, 5.

internenio: hoc ipso tempore et casu Germani equites interueniunt: VI 37, 1; Romani si casu interuenient (§; interuenient α), fortunae, si alicuius indicio uocati, huic habendam gratiam: VII 20, 6.

internentu(s): ut perpaucae ex omni numero (naues) noctis internentu ad terram peruenerint (e): III 15, 5.

intexo: scutis ex cortice factis aut uiminibus intextis . . . eruptionem fecerunt: II 33, 2.

intoleranter: sed intolerantius Gallos insequentes legio decima tardauit: VII 51, 1.

intra. A. de loco: a) e. uerbis 2) mouendi, faciendi, sim.: monet, ut tragulam cum epistula . . . intra munitionem (munitiones §) castrorum abiciat: V 48, 5; ¶ tela intra munitionem ex omnibus partibus coeiciunt: V 51, 2; equites plerumque omnes tela intra uallum coeiciant: V 57, 3; illi . . . silentio adgressi (e) uniuersi (Np.: uniuersas *codd.*) intra (Oh; inter *Napl*) multitudinem sagittas coeiciant: 3, 50, 1; ¶ intra oppida ac muros (murosque §) compelluntur: VII 65, 2; Caesar Pompeianis ex fuga intra (inter *Oapl*) uallum compulsi . . . milites cohortatus est: 3, 95, 1; ¶ qui . . . Teutonos Cimbroque intra fines (e) suos ingredi prohibuerint (e): II 4, 2; nostrosque intra munitiones ingredi prohibebant: V 9, 6; ¶ quod intrare intra praesidia periculosum putabat: VII 8, 1; ¶ Petrosidius aquilifer . . . aquilam intra uallum proiecit: V 37, 5; ¶ qui (Sequani) intra fines suos Ariouistum recepissent: I 32, 5; impedimenta inter (intra *Np.*) legiones recipiuntur: VII 67, 3; Pompeius, ubi nihil profici equitatu cognouit, . . . rursus eum nauibus ad se intra munitiones recipit (recepit *h*): 3, 58, 2; — se in castra munitionesque suas (se intra munitiones suas §) recipiunt: III 6, 3; ambo incolumes . . . sese intra munitiones (intra nun. se §) recipiunt: V 44, 13; hos montes intrare cupiebant (Np.: intra se recipiebant *codd.*; intrasse cupiebant *Elhoffm.*; hos intra montes se recipiebant *Ald.*): 1, 65, 4; ¶ Vercingetorix . . . suos intra munitiones reduxit: VII 51, 4; sub uesperum Caesar intra hanc fossam legiones reducit: 1, 41, 6.

§) e. aliis: intra haec tegimenta abditi atque muniti parietes lateribus exstruebant: 2, 9, 6; ¶ Lissum profectus naues onerarias XXX a Antonio relictas intra portum adgressus omnes incendit: 3, 40, 5; ¶ ut intra munitionem et sine timore et sine stationibus aquari possent: 1, 73, 3; ¶ ut intra siluas aciem ordinesque constituerant: II 19, 6; ¶ intra eas siluas hostes in occulto sese continebant: II 18, 3; Labienus suos intra munitionem continebat: V 57, 4; omnes suos custodiis intra castra continebat: V 58, 4;

postero die omnem exercitum intra fossam continet: 1, 42, 1; militesque omnes intra vallum castrorum <e> continuit: 3, 76, 1; ¶ cum hostem <e> intra portas esse existimarent: VII 47, 4; non minus qui intra munitiones erant perturbantur Galli <e>: VII 70, 6; multaque erant intra eum locum manu sata: 3, 44, 3; quique intra praesidia Pompei fuissent: 3, 83, 3; ¶ legionibusque <e> (intra vineas *add. β*; extra castra vineas *add. BM*; extra vineas *AQ*); inter castra vineasque *add. Heller; Dt., Hohl; ego del.*) in occulto expeditis <e>: VII 27, 2; ¶ (cum † interea (intra eam *R. Menge*) contignationem parietes exstruerentur: 2, 9, 3;) 2, 9, 6 *u. abdere*; ¶ (eam <e> (contabulationem) in parietes instruxerunt <-rant *Nhl*; — eamque intra parietes incluserant *Clae.*): 2, 9, 1;) ¶ muniti: 2, 9, 6 *u. abdere*; ¶ Caesar . . . intra has (crates) . . . fossam tectis militibus obduci iussit: 3, 46, 1; ¶ ne intra munitionem opprimeretur: 3, 69, 3; ¶ relinquere: 3, 40, 5 *u. adgredi*; ¶ serere: 3, 44, 3 *u. esse*; frumenta enim, quae fuerant intra munitiones sata, consumperant: 3, 58, 3; ¶ quod expeditior erat quam ii <e>, qui inter (intra *Bβ*) aciem versabantur: I 52, 7; iam cum intra vallum nostri versarentur: 3, 96, 3.

b) e. subst.: non illi . . . ancipitem terrorem intra extraque munitiones . . . causae fuisse cogitabant: 3, 72, 2.

B. de tempore: qui (Germani) inter (intra *B²*) annos XIII tectum non subsissent: I 36, 7; intra annum uero nicesimum feminae notificationem habuisse in turpissimis habent rebus: VI 21, 5.

intritus: quae (cohortes) praesidio castris relictae intritae (<*ih*: interritae *za²*; intrite *h*; integrae *f*; *a³ om. h. l.*) ab labore erant: III 26, 2.

1. intro, intrare. A. intr.: quod (Lucretius) intrare intra praesidia periculosum putabat: VII 8, 1; ¶ quo (quod *a*) non modo non <*CC*> intrari, sed ne perspicere quidem posset <e>: II 17, 4; quo qui intrauerant (<-uerat *B¹*) se ipsi (ipse *B¹*) acutissimis nullis induebant: VII 73, 4.

B. transit.: cum . . . primae . . . turmae (turbae *af*) insidias intrauissent: 3, 38, 3; ¶ ne quem (neque *N*:) locum (ne quo loco *O*) nostri intrare atque ipsos . . . circumuenire possent: 3, 44, 4; ¶ hos montes intrare cupiebant (<*Np.*: intra se recipiebant *codd.*; intrasse cupiebant *Em. Hoffm.*; hos intra montes se recipiebant *Ald.*): 1, 65, 4.

2. intro (adverb.): quo simul atque intro (<intus *O*> est itum: 3, 26, 5.

introduco. A. propr.: a) additur, quo: in fines *u. fines p. 1305 ζζ* (*β loc.*); ¶ nostri . . . nacti portum . . . eo naues introduxerunt: 3, 26, 4.

b) non additur, quo: quod oppidum Attius cohortibus introductis tenebat: 1, 12, 3; ¶ Varus praesidium, quod introduxerat, ex oppido educit: 1, 13, 2.

B. trsl.: nonum in re publica (rem publicam *N*) introductum exemplum queritur, ut tribunicia intercessio . . . opprimeretur: 1, 7, 2.

introeo: centuriones . . . nutu uocibusque hostes, si introire uellent, uocare coeperunt: V 43, 6. *Cf. 2. intro.*

introitus. A. = τὸ εἰσέραι: iis autem inuitis, a quibus Pharus tenetur, non potest esse propter angustias nauibus introitus in portum: 3, 112, 4; ¶ ne militum introitu et nocturni temporis licentia oppidum diriperetur: 1, 21, 2.

B. = aditus: crebris arboribus succis omnes introitus erant praecclusi: V 9, 5; ¶ turrim <e> effectam ad ipsum introitum portus opposuit: 3, 39, 2.

intromitto: centuriones: VII 12, 4 *u. milites*; ¶ nocte una intromissis equitibus omnium finitimarum ciuitatum <e> . . . omnes suos custodiis intra castra continuit: V 58, 1; ¶ legiones . . . portis incensis intromittit atque oppido potitur: VII 11, 8; ¶ refractis portis . . . atque intromissis (<inmissis *β*>) militibus nostris . . . nendidit: II 33, 6; centurionibus et paucis militibus intromissis, qui arma iumentaue conquierent, equitatus hostium procul uisus est: VII 12, 4.

introrsus: ut non facile introrsus perspicere posset <e>: II 18, 2; ¶ hanc <e> (silnam) longe introrsus pertinere: VI 10, 5; ¶ laqueis falces auertebant, quas cum destinarent, tormentis introrsus reducebant: VII 22, 2; ¶ haec <e> (trabes) reuinciuntur <e> introrsus (<*a*: extrorsus *zh*) et multo aggere uestiuntur: VII 23, 2; materia . . . , quae perpetuis trabibus *pedum *quadragesimum plerumque introrsus reuincta neque perrumpi neque distrahi potest: VII 23, 5.

introrumpo: quod ea (<*β*; eas *α*> non posse introrumpere uidebantur: V 51, 4.

inturo: (animaduertit Sequanos) tristes capite demisso terram intueri: I 32, 2.

intus: erat unus intus Neruius, nomine Vertico: V 45, 2; confirmatur <e> opinio barbaris . . . nullum esse intus praesidium: VI

37, 9; ¶ ueriti, ne angustiis intercluderentur, cum extra et <om. a intus hostem haberent: 3, 69, 4.

[Falso: sua sponte ad Caesarem in ius <in ius *Guilielmus*; intus *O*> adierunt <u. *CC*>: 1, 87, 2.]

inuado: quibus rebus Romam nuntiatis tantum repente terror innasit, ut: 1, 14, 1.

inuehor: ipse (Iuba) equo in oppidum uectus <inuectus *Viacc.*> . . . quae fieri uellet Vticae constituit: 2, 44, 3.

inuenio. A. propr.: a) alqd: frumenti quod inuentum est in publicum conferunt: 1, 36, 3; ¶ est etiam genus radicis inuentum ab iis <e>, qui: 3, 48, 1; ¶ perpauci . . . in tribus inuentis sibi salutem reppererunt <CC>: 1, 53, 2; ¶ ad Ligerem uenit uadoque per equites inuento . . . incolumem exercitum traduxit: VII 56, 4.

b) alqm: *Roscius* cum <e> *Caesare* *Capuam* peruenit ibique consules *Pompeium* que inuenit <conuenit *Paul*>: 1, 10, 1; ¶ finitimos Germanos sollicitare . . . non desistunt. . . inuentis non nullis ciuitatibus iure iurando inter se confirmant: VI 2, 2; ¶ *Tubero*, cum in *Africam* uenisset, inuenit in pronincia eum imperio *Attium Varum*: 1, 31, 2.

B. trsl.; a) = animaduertere, uidere, cognoscere; α) c. obi.: scutoque ad eum relato *Seacuae* centurionis inuenta sunt in eo foramina CXX <e>: 3, 53, 4.

β) c. dupl. acc.: sescentas eius generis cuius supra demonstrauimus naues et longas XXVIII inuenit instructas <structas *Hartx*>: V 2, 2; reliquas (naues) paratas ad nauigandum atque omnibus rebus instructas inuenit: V 5, 2; naues inuenit refectas: V 23, 1; ¶ ipsis, ad quorum commodum pertinebat, durior inuentus est *Coelius*: 3, 20, 4.

γ) c. ace. c. inf.: naues . . . inuenit instructas, neque multum abesse ab eo, quin paucis diebus deduci possint: V 2, 2; postea uero . . . hominum adhibita sollertia <u. *CC*> inuentum est magno esse usui posse, si: 2, 8, 3.

b) = comperire: inueniebat ex captiuis <e> *Sabim flumen* a <e> castris suis non amplius milia passuum decem abesse: II 16, 1; ¶ reperit . . . *Pompeium* remanere *Brundisii* . . . neque certum inueniri <-ire *Paul*> poterat, obtinendine *Brundisii* causa ibi remansisset . . . an inopia nauium ibi restitisset: 1, 25, 3.

inuentor: hunc (*Mercurium*) omnium inuentorem artium ferunt: VI 17, 1; ¶ huius <e> te paene principem copiae atque

inuentorem bene de nomine ac dignitate populi Romani meritum esse existimare debemus: ap. *Cic. Brut.* 253.

inueterasco: populi Romani exercitum hiemare atque inueterascere in Gallia moleste ferebant: II 1, 3; — fere fit, quibus quisque in locis miles inueterauerit, ut multum earum regionum consuetudine moueatur: 1, 44, 3; — inueterauerant hi omnes <inuet. homines a> compluribus *Alexandriae* bellis: 3, 110, 6; ¶ ut nihil nisi hiberna recesent atque hanc inueterascere <inueterescere α. consuetudinem nolint: V 41, 5.

inuiere. a. in 1. C. I) p. III (3 et 4) loc.

inuietus: intellecturum, quid inuicti Germani . . . uirtute possent: I 36, 7.

inuideo: sibi omnes fere finitimos esse inimicos ac suae uirtuti inuidere: II 31, 5.

inuidia: Romani . . . quid uolunt nisi inuidia adducti quos fama nobiles potentesque bello cognouerunt, . . . his aeternam inuigere seruitutem? VII 77, 15; a quibus deductum ac deprauatum *Pompeium* queritur inuidia atque obtrectatione laudis suae: 1, 7, 1.

inuiolatus: quod (legatorum) nomen ad <apud *ef*> omnes nationes sanctum inuiolatumque semper fuisse: III 9, 3.

inuisitatus: communi enim fit uitio naturae, ut inuisitatis <*Elbert.*: inuisis latitatis *N*.; inuisitatis *Db.*; inuisitatis *Freudenb.*; *Di.*; inuisis latitantibus *O*; inuisis [latitatis] *Np.*; u. *CC*> atque incognitis rebus magis confidamus uehementiusque extereamur: 2, 4, 4.

(inuisis u. inuisitatus.)

inuito. A. propr.: ut in colloquium uenire inuitatus (*Arionistus*) grauaetur: I 35, 2; (referunt consules de re publica † in ciuitate <inuitati *Hell.*>: I, 1, 2; ¶ alii suos in castra inuitandi causa adducunt, alii ab suis abducuntur <adduc. *ahl*>: 1, 74, 4; ¶ missas legationes ab non nullis ciuitatibus ad Germanos inuitatosque eos, uti ab *Rheno* discederent: IV 6, 3.

B. trsl. (= impellere): quibus omnibus rebus hostes inuitati copias traducunt: V 51, 1; ¶ horum fuga nauium onerariarum magistros incitabat <inuitabat *Paul*>: 2, 43, 3; ¶ (*Sugambri*) inuitati praeda longius procedunt: VI 35, 7; — alii (milites) . . . ad haec repetenda inuitati propinquitate superiorum castrorum . . . uallum relinquebant: 3, 76, 2.

inuitus. A.: inuiti summae spei adulescentes *Eporodrix* et *Viridomarus* *Vercingetorigi* parent: VII 63, 9; — uti et uia-

tores etiam inuitos <etiam inuitos *del. Hartz*> consistere cogant et: IV 5, 2; — — neu dimicare inuitus cogeretur (Caesar): 3, 112, 8; Scipio suspicatus fore, ut postero die aut inuitus amicare cogeretur aut: 3, 37, 4; — minis amicorum Pompei plerique compulsi inuiti <inulti *h*> et coacti Scipionis sententiam sequuntur: 1, 2, 6; — neu quis inuitus sacramentum <*e*> dicere cogatur: 1, 86, 1; — haec tamen dicere: uenisse inuitos, eiec-tos domo: IV 7, 3.

B.: (M. Coelius Rufus praetor causa debitorum suscepta initio magistratus <inuito magistratu *Joss.*> tribunal suum iuxta C. Trebonii, praetoris urbani, sellam conlocauit: 3, 20, 1; — qua (uia) Sequanis inuitis propter angustias ire non poterant: I 9, 1; — si se inuito transire conarentur: I 8, 2; si se inuito Germanos in Galliam transire non aequum existimaret: IV 16, 4; — quod eo inuito iter per prouinciam per uim temptassent: I 14, 3; iis <is *afh*; his *Ol*> autem inuitis, a quibus Pharus tenetur, non potest esse propter angustias nauibus introitus in portum: 3, 112, 4.

inuoluo. **A.** = uoluere in alqd: cupas taeda ac pice refertas . . . in musculum deuoluunt. inuolutae <deuolutae *Lipsius*> labuntur, delapsae . . . ab opere remouentur: 2, 11, 2.

B. = uelare: reliqui . . . repente periculo exterriti sinistras sagis inuoluunt: 1, 75, 3; ¶ (antedebat testudo . . . conuoluta <euoluta *Ohl*; inuoluta *Ciacc.*> omnibus, quibus . . . lapides defendi possent: 2, 2, 4.)

inuisitatus. **A.** **pos.:** et nauium figura et <*e*> remorum motu et inuisitato <inuisitato *Q*> genere tormentorum permoti barbari constituerunt: IV 25, 2; ¶ erat noua et inuisitata belli ratio cum tot castrorum numero tantoque spatio et tantis munitionibus et toto obsidionis genere, tum etiam reliquis rebus: 3, 47, 1; ¶ (communis enim <*e*> fit uitio naturae, ut inuisitatis <*Elberl.*; inuisis latitatis *N*; inuisitatis *Db.*; u. *CC*> atque incognitis rebus magis confidamus uehementiusque exterreamur: 2, 4, 4.) ¶ noua atque inuisitata specie commoti legatos ad Caesarem de pace miserunt: II 31, 1.

B. comp.: naues longas, quarum et species erat <*e*> barbaris inuisitator et motus ad usum expeditur: IV 25, 1.

inutilis. **A.** ad alqd: uti . . . equitatum . . . eius ad rem gerendam inutilem efficeret: 3, 43, 3; — compluribus <*e*> nauibus fractis reliquae cum <*e*> essent fluuib, ancoris reliquisque armamentis amissis ad nauigandum

inuitiles: IV 29, 3; — magno coorto imbre <*e*> non inutilem hanc ad capiendum consilium tempestatem arbitratus est <*e*>: VII 27, 1; ¶ mulieres quique per aetatem ad pugnam inuitiles <esse *add. B²*> uiderentur: II 16, 5; eorum corporibus, qui aetate ad bellum inuitiles <inut. ad b. *β*> uidebantur, uitam tolerauerunt: VII 77, 12.

B. alci rei: ut ii <*e*>, qui ualetudine ant aetate inuitiles sicut <*β*; sunt *z*; *edd.*> bello, oppido excedant: VII 78, 1.

ipse. **A.** in narratione; **a)** addit. subst.; **z)** appellat.: id (frumentum) erat perexiguum cum ipsius agri natura, . . . tum quod Pompeius . . . frumentum . . . omne . . . comportarat <*e*>: 3, 42, 5; ¶ quid hominum milibus LXXX <*e*> uno loco interfectis propinquis . . . nostris animi fore existimatis, si paene in ipsis cadaueribus proelio decertare cogentur: VII 77, 8;

¶ omnis noster equitatus, omnis nobilitas interiit . . . haec ab his <*β*; *Schn.*; ipsis *z*; *rell. edd.*> cognoscite, qui ex ipsa caede fugerunt <*CC*>: VII 38, 3; ¶ castra . . . munire <*e*> iubet. ab his <ipsis *β*; *Flod.*> castris oppidum Remorum nomine Bibrax aberat milia passuum octo: II 6, 1; ¶ Calenus Delphos, Thebas, [et] Orchomenum uoluntate ipsarum ciuitatum <*e*> recepit: 3, 55, 3; ¶ (completur urbs † et ius <*x*; ad ius *O*; et ipsum *Hug*; *Db.*; u. *CC*> comitium tribunis, centurionibus, euocatis <*e*>: 1, 3, 3;) ¶ nulla fuit ciuitas, quin . . . partem senatus Cordubam <*e*> mitteret . . . simul ipse Cordubae conuentus per se portas Varroni clausit, . . . disposuit, . . . retinuit: 2, 19, 3; ¶ eo legiones XII, equitatum omnem uenire iusserat . . . atque eae <*hl*; heae *af*; bae *O in ras.*; *edd.*> ipsae copiae hoc infrequentiores [copiae] imponuntur, quod: 3, 2, 3;

¶ nec dabat suspicionem fugae quisquam. ipse dux hostium Camulogenus suis aderat atque eos cohortabatur <*e*>: VII 62, 5; omnium ordinum partes in misericordia constitisse, ipsos duces a pace abhoruisse: 1, 85, 3; ¶ quod illis prohibere erat facile cum ipsius fluminis natura atque aquae magnitudine, tum quod:

1, 50, 2; ¶ ut ipsa fortuna illum <ipsum *N*> obicere Pompeio uideretur: 3, 79, 3; ¶ cum Cimbris et Teutonibus a C. Mario pulsus non minorem laudem exercitus quam ipse imperator meritus uidebatur: I 40, 5; ¶ quo (senatus consulto) nisi paene in ipso urbis incendio . . . numquam ante descensum <*e*> est: 1, 5, 3; ¶ Britanniae pars interior <*e*> ab iis <*e*> incolitur, quos natos in insula ipsa <*β*;

>

ipsi *z*; *edd.*) memoria proditum dicunt: V 12, 1; ¶ faucibusque portus nauem onerariam submersam obiecit et huic alteram adiunxit; super quas turrim *(c)* effectam ad ipsum introitum portus opposuit: 3, 39, 2; ¶ si continere *(c)* ad signa manipulos uellet *(c)*, . . . locus ipse erat *(erat ipse β)* praesidio barbaris: VI 34, 6; aegre portas nostri tuentur; reliquos aditus locus ipse per se munitioque defendit: VI 37, 5; constituunt . . . bellum ad Herdam propter ipsius loci oportunitatem gerere: I, 38, 4; ¶ esse non nullos, . . . qui priuatum plus possint *(c)* quam ipsi *(ipse Ciacc.)* magistratus: I 17, 1; ¶ administrantibus M. Antonio et Fulio Caleno multum ipsis militibus hortantibus neque ullum periculum pro salute Caesaris recusantibus . . . naues soluunt: 3, 26, 1; ¶ multa huc minora nauigia addunt, ut ipsa multitudine nostra classis terreatur: 1, 56, 2; ¶ *(munitio: VII 20, 3 u. b) z)* locus; ¶ si mons erat ascendendus, facile ipsa loci natura periculum repellebat: 1, 79, 2; ¶ quod plerumque iis *(c)* accidere consuevit, qui in ipso negotio consilium capere coguntur: V 33, 1; ¶ perspecto urbis situ . . . *(alesiam add. β)* circumuallare instituit. ipsum erat oppidum Alesia *(om. β)* in colle summo admodum edito loco: VII 69, 1; castra . . . conspicit . . . admodum munita natura loci, una ex parte ipso oppido Vtica, altera: 2, 25, 1; ¶ meridiano tempore, cum alius discessisset, alius ex diutino labore in ipsis operibus quieti se dedisset: 2, 14, 1; ¶ portae: VI 42, 2 *u. uallum*; ¶ aduentu nauium profectionem parare incipit et . . . ne sub ipsa profectione milites oppidum *(CC)* intrumperent, portas obstruit: 1, 27, 3; ¶ quae *(praesidia)* ex ipsa coacta *(c)* pronincia ab L. Caesare legato ad omnes partes opponebantur: VII 65, 1; ¶ erat e regione oppidi collis sub ipsis radicibus montis: VII 36, 5; hoc pugnabatur loco et propter angustias iniquo et quod sub ipsis radicibus montis constiterant: 1, 45, 6; ¶ atque ego cum ex ipsa re magnam capio uoluptatem, tum meum factum probrum abs te triumpho gaudio *(c)*: *ap. Cic. ad Att. IX 16, 2*; ¶ regis: II 13, 1 *u. β)* Galba; est ergo in genere et sanctitas regum, qui plurimum inter homines pollent, et caciromonia deorum, quorum ipsi in potestate sunt reges: *ap. Suet. 6*; ¶ duae legiones . . . profligatis Veromanduis *(c)* . . . ex loco superiore in ipsis fluminis ripis proclabantur: II 23, 3; inter bina castra . . . flumen *[tantum]* intererat Apsus *(c)* . . . mittit P. Vatinius

legatum ad ripam ipsam fluminis: 3, 19, 2; ¶ id uero militibus fuit pergratum et incundum, ut ex ipsa significatione cognosci potuit: 1, 86, 1; ¶ iamque frumenta maturescere incipiebant, atque ipsa spes inopiam sustentabat: 3, 49, 1; ¶ strepitus: IV 33, 1 *u. terror*; ¶ hoc ipso tempore et *(om. k)* casu Germani equites interueniunt: VI 37, 1; iam prope hieme confecta, cum ipso anni tempore ad gerendum bellum uocaretur: VII 32, 2; nisi eo ipso *(om. Nl)* tempore quidam nuntii de Caesaris uictoria . . . essent allati: 3, 101, 3; ¶ primo per omnes partes peregritant *(essedarii)* . . . atque ipso terrore equorum et strepitu rotarum ordines plerumque perturbant: IV 33, 1; ¶ musculum . . . , quem *(c)* a turri latericia ad hostium turrim . . . perducerent, facere instituerunt . . . hoc opus omne tectum uineis ad ipsam turrim perficiunt: 2, 10, 7; ¶ et cum unum omnes peterent. in ipso fluminis uado deprehensus Indutiomarus interficitur: V 58, 6; ¶ ut se sub ipso uallo constipauerant: V 43, 5; multum fortunam . . . potuisse iudicauit, . . . quod paene ab ipso uallo portisque castrorum barbaros auertisset: VI 42, 2; ¶ quae quidem res Caesari non minorem quam ipsa uictoria uoluptatem attulit: I 53, 6.

β) *nom. propr.*: (Basilus) multos in agris inopinantes deprehendit; eorum indicio ad ipsum Ambiorigem contendit: VI 30, 1; ¶ ipse autem Arionistus tantos sibi spiritus . . . stumperat, ut: I 33, 5; ¶ in ipsum Caesarem hostes *(c)* equitatu *(c)* persequentem *(c)* incidit: I 53, 5; timorem Romanorum proponit, quibus angustis ipse Caesar a Venetis prematur *(c)* docet: III 18, 3; constabat inter omnes, quod iam ipse Caesar per exploratores cognouerat, . . . : VII 41, 3; ipsum Caesarem . . . praesentem *(om. β)* adesse existimarent: VII 62, 2; *(dictatore habente comitia Caesare consules creantur Iulius (ipse G. Sauppe) Caesar et P. Scruilius: 3, 1, 1)* ¶ Camulogenus: VII 62, 5 *u. z)* dux; ¶ non aegris, non uulneratis facultas quietis datur . . . ipse Cicero, cum tenuissima uafetudine esset, ne nocturnum quidem sibi tempus ad quietem relinquebat: V 40, 7; ¶ tanta erat . . . expectatio . . . , quid ipsis Corfiniensibus, quid Domitio, quid Lentulo, quid reliquis accideret: 1, 21, 6; ¶ suspectis praemissis equitibus ipsam adfere Curionem: 2, 40, 3; ¶ Caesar . . . Dumorigem . . . designari sentiebat . . . reperit esse uera: ipsum esse Dumorigem: I 18, 3; ¶ obsidibus acceptis

primis ciuitatis atque ipsius Galbae regis duobus filiis: II 13, 1; ¶ eae <e> res in Galliam Transalpinam celeriter perferuntur. ad dunt ipsi et adtingunt rumoribus Galli. quod res poscere uidebatur: VII 1, 2; ¶ pastoresque Domitii <c> . . . suam probare operam student. ipsi Massilienses . . . nostros eludebant: I, 58, 1; ¶ constabat Elide in templo Mineruae . . . simulacrum Victoriae, quod ante ipsam Mineruam collocatum esset . . . , se . . . conuertisse: 3, 105, 2; ¶ magno numero interfecto reliquos atque ipsum Octauium in naues confugere coegerunt: 3, 9, 7; ¶ nisi eo ipso tempore quidam nuntii de Caesaris uictoria . . . essent allati, existimabant plerique futurum fuisse, uti (oppidum) amitteretur . . . neque multo post de proelio facto in Thessalia cognitum est, ut ipsi Pompeianis fides fieret: 3, 101, 7; ¶ haec Scipionis oratio, quod senatus in urbe habebatur Pompeiusque aderat <CC>, ex ipsius ore Pompei mitti uidebatur: I. 2, 1; . . . ipse Pompeius ab inimicis Caesaris incitatus . . . totum se ab eius amicitia auerterat: I, 4, 4; Brundisini Pompeianorum militum iniuriis atque ipsius Pompei contumeliis permoti Caesaris rebus fauebant: I, 28, 1; latum ab X tribunis plebis . . . , ut sui ratio absentis haberetur ipso consule Pompeio: I, 32, 3; in eo loco ipse erat Pompeius. mediam aciem Scipio . . . tenebat: 3, 88, 1.

b) non additur subst.; z) pertinet ad appellat. <zz> eodem genere: huc cum se consuetudine reclinauerunt (alces). infirmas arbores pondere adiligunt atque una ipsae concidunt: VI 27, 5; ¶ his tunc cognitis rebus amici regis . . . palam liberaliter responderunt eumque ad regem uenire iusserunt; ipsi clam consilio imito Achillam . . . et L. Septimium . . . ad interficiendum Pompeium miserunt: 3, 104, 2; ¶ antesignani: 3, 75, 5 u. equites; ¶ perumpere nituntur (barbari) seque ipsi adhortantur, ne: VI 37, 10; ¶ ostendit ciues Romanos . . . ; magnum numerum frumenti commeatusque diripit, ipsos crudeliter excruciatos interficit <c>: VII 38, 9; (ciues Romani) pueris mulieribusque in muro dispositis <c> . . . ipsi manu facta . . . in proxima Octauii castra iruperunt: 3, 9, 6; ¶ quae (cohortes) fugientes conspiciatae neque illos suo aduentu confirmare potuerunt neque ipsae <ipsi hl> hostium impetum tulerunt: 3, 64, 1; ¶ erant per se magna, quae gesserant equites . . . ; haec tamen ab ipsis inflatus commemorabantur: 2, 39, 4; qui (equites et antesignani) tantum profecerunt, ut equestri proelio com-

misso pellerent omnes compluresque interficerent ipsique <que om. h> incolumes se ad agmen reciperent: 3, 75, 5; ¶ ubi (hostes) . . . nostros in locum iniquiorem (non) progredi . . . uiderunt atque ipsos <ipsis a> res frumentaria deficere coepit: II 10, 4; hostes, ubi primum nostros equites conspexerunt, quorum erat V milium numerus, cum ipsi non amplius octingentos <c> equites haberent, . . . perturbaerunt: IV 12, 1; ipsi (hostes) ex siluis rari propugnabant nostrosque . . . prohibebant: V 9, 6; cum . . . semper . . . hostibus spes uictoriae redintegretur, eo magis, quod . . . uidebant nec facile adire apertos ad auxiliandum animaduertebant semperque ipsi <illi A> recentes defessis succederent: VII 25, 1; hostes . . . pontes . . . rescindi iubent; ipsi profecti <c> a palude . . . contra Labieni castra considunt: VII 58, 6; hostes in fugam coniecti <c> se ipsi multitudine impediunt: VII 70, 3; ¶ quod propius Romanos accessisset, persuasum loci oportunitate, qui se ipse sine <ipse sine Bentl. : ipse ut Kran. : Pt. : ipsum codd. : Schn., Fr., Db. : ipsius Em. Hoffm. : ipsa conl. Db. : Hold.) munitione defenderet: VII 20, 3; ¶ neque enim temere praeter mercatores illo <c> adit <e> quisquam neque iis <e> ipsis quicquam praeter oram maritimanam . . . notum est: IV 20, 3; ¶ (milites) quid fieri oporteret non minus commode ipsi sibi praescribere <c> quam ab aliis doceri poterant: II 20, 3; milites . . . magnam partem eorum impeditam interfecerunt. ipsi transire flumen non dubitauerunt . . . : II 23, 2; ubi . . . confertos milites sibi ipsos ad pugnam esse impedimento uidit: II 25, 1; ueteranae legionis milites . . . gubernatorem in terram nauem eicere cogunt, ipsi idoneum locum nacti reliquam noctis partem ibi confecerunt et . . . : 3, 28, 6; leuiusque casura pila sperabat in loco retentis militibus quam si ipsi immisis telis occurrissent <c>: 3, 92, 2; si quis a domino prehenderetur, consensu militum eripiebatur, qui uim suorum . . . ipsi pro suo periculo defendebant: 3, 110, 4; ¶ quod si eum interfecerit, multis sese nobilibus principibusque populi Romani gratum esse facturum; id se ab ipsis per eorum nuntios compertum habere: I 44, 12; ¶ turris tectum per se ipsum pressionibus <c> . . . tollere coeperunt: 2, 9, 5.

β) καιά σίνας: parsque ibi, cum angusto exitu portarum se ipsi premerent, a militibus . . . est interfecta: VII 28, 3.

γ) pertinet ad nom. propr.; ζζ) homines; α) singulos: cum his esse hospitium Am-

biorigi sciebat . . . ; haec prius illi detrahenda auxilia existimabat quam ipsum bello laeessere: VI 5,5; magno accidit casu, ut in ipsum incautum etiam atque imparatum incidere: VI 30,2; magnae fuit fortunae omni militari instrumento . . . erepto . . . ipsum effugere mortem: VI 30,2; ¶ haec (ratione: ne ipsum quidem Ariouistum sperare nostros exercitucapi posse: I 40,9; ¶ (Bibulus litora omnia . . . classibus occupauit, custodiisque diligentius dispositis ipse grauissima hieme in nauibus excubans . . . : 3,8,4; Bibulus . . . sicuti mari portibusque Caesarem prohibebat, ita ipse omni terra earum regionum prohibebatur: 3.15.1; ¶ ei munitioni . . . T. Labienum legatum (Caesar) praefecit; ipse in Italiam magnis itineribus contendit . . . conscribit . . . educit: I 10,3; Labienum . . . summum iugum montis ascendere iubet . . . ipse de quarta nigilia . . . ad eos contendit . . . mittit: I 21,3; cum summus mons a Labieno teneretur, ipse ab hostium castris non longius mille et quingentis passibus abesset: I 22,1; Caesar . . . equitatum . . . misit. ipse interim . . . triplicem aciem instruxit . . . : I 24,2; Caesar ad Lingonas litteras nuntiosque misit, ne . . . ipse triduo intermisso cum omnibus copiis eos sequi coepit: I 26,6; Caesar praesidium <e> . . . reliquit, omnes <e> alarios . . . constituit . . . ; ipse triplici instructa acie usque ad castra hostium accessit: I 51,1; Caesar singulis legionibus singulos legatos . . . praefecit . . . ; ipse a dextro cornu . . . proelium commisit: I 52,2; hibernis Labienum praeposuit; ipse in citeriorem Galliam ad conuentus agendos profectus est: I 54,3; Caesar duas legiones . . . conscripsit et . . . Q. Pedium legatum misit. ipse, cum primum pabuli copia esse inciperet, ad exercitum uenit . . . : II 2,2; Caesar . . . obsides ad se adduci iussit. quae omnia ab his diligenter . . . facta sunt. ipse Diuiciacum Haeduum magnopere cohortatus docet . . . : II 5,2; scuto . . . militi detracto, quod ipse eo sine scuto nenerat, . . . iussit: II 25,2; quas legationes Caesar . . . ad se reuerti iussit. ipse . . . in Italiam profectus est: II 35,3; Caesar a <e> Crasso certior factus, quod ipse aberat longius, naues interim longas aedificari . . . iubet: III 9,1; his rebus celeriter administratis ipse, cum primum per anni tempus potuit, ad exercitum contendit: III 9,2; Brutum . . . in Venetos proficisci iubet. ipse eo pedestribus copiis contendit: III 11,5; quos sibi Caesar oblatos gauisus <e> illos <CC> retineri iussit. ipse omnes copias castris eduxit . . . iussit: IV 13,6. Volusenum cum

nauis <e> longa praemittit. huic mandat . . . ipse cum omnibus copiis in Morinos proficiscitur . . . : IV 21,3; Commium, quem ipse Atrebatibus superatis regem ibi constituerat, . . . mittit: IV 21,7; a quibus eum paulo tardius esset administratum, . . . ipse hora diei circiter <e> quarta . . . Britanniam attingit . . . : IV 23,2; his Caesar numerum obsidum . . . duplicauit. . . ipse idoneam tempestatem nactus paulo post mediam noctem naues soluit: IV 36,3; ea . . . ex Hispania adportari iubet. ipse ita <e> conuentibus Galliae citerioris peractis in Illyricum proficiscitur: V 1,5; huic rei quod satis esse uisum est militum reliquit. ipse cum legionibus expeditis III et equitibus DCCC in fines Treuerorum proficiscitur: V 2,4; Labieno in continenti <e> cum tribus legionibus . . . relicto . . . ipse cum quinque legionibus . . . naues soluit . . . : V 8,2; praesidio nauibusque <e> Q. <e> Atrium praefecit. ipse noctu progressum illa passum circiter <e> XII hostium copias conspicatus est: V 9,2; Caesar legiones equitatumque reuocari . . . iubet; ipse ad naues reuertitur . . . : V 11,1; Labieno scribit, ut . . . naues instituat. ipse, etsi res erat multae operae ac laboris, tamen commodissimum esse statuit . . . : V 11,5; easdem copias . . . praesidio nauibus relinquit <e>, ipse eodem, unde redierat, proficiscitur: V 11,7; . . . ipse interea . . . in Gallia morari constituit: V 24,8; Caesar Fabium . . . remittit in hiberna, ipse cum tribus legionibus circum Samarobriam . . . hiberna constituit et, quod tanti motus Galliae existerant, totam hiemem ipse ad exercitum manere decreuit: V 53,3; totius exercitus impedimenta ad Labienum in Treueros mittit duasque ad eum legiones <e> proficisci iubet; ipse cum legionibus expeditis quinque in Menapios proficiscitur: VI 5,6; Commium Atrebatem eum equitatu . . . in Menapiis relinquit, ipse in Treueros proficiscitur: VI 6,4; ei loco praesidioque C. Volucanum . . . praefecit. ipse, cum maturescere frumenta inciperent, ad bellum Ambiorigis profectus . . . L. Minucium Basilum cum omni equitatu praemittit: VI 29,1; C. Trebonium . . . ad eam regionem . . . depopulandam mittit; ipse eum reliquis tribus <e> (legionibus) ad flumen & Scaldem . . . ire constituit: VI 33,3; ea qui conficeret C. Trebonium legatum relinquit, ipse ut quam primum iter faceret <e>, Cenabum Carnutum proficiscitur: VII 11,3; quod legibus Haeduum iis, qui summum magistratum obtinerent, excedere ex finibus non liceret, . . . ipse in Haeduos proficisci statuit . . . : VII 33,2; quattuor

legiones . . . Labieno ducendas dedit, sex ipse in Aruernos . . . duxit . . . : VII 34, 2; Caesar . . . quam mitissime potest legatos appellat. . . . ipse maiorem Galliae motum exspectans . . . consilia inibat, quem ad modum . . . : VII 43, 5; ad T. Sextium legatum . . . misit, ut cohortes . . . constitueret . . . ipse paulum . . . cum legione progressus . . . euentum pugnae exspectabat: VII 49, 3; imperat, . . . deductis cohortibus eruptione pugnet <e>; id nisi necessario ne faciat. ipse <om. β> adit <e> reliquos . . . : VII 86, 3; mittit primo <e> Brutum adulescentem cum cohortibus Caesar <e>, post eum aliis C. Fabium legatum; postremo ipse, cum uehementius pugnaretur, integros <e> subsidio adducit: VII 87, 2; iubet arma tradi, principes produci. ipse in munitione pro castris *considit: VII 89, 4; Q. Tullium Ciceronem et P. Sulpicium Cauillonem <e> et Matisconem . . . conlocat. ipse Bibracte <e> hiemare constituit: VII 90, 8; M. Antonium cum cohortibus V Arretium mittit; ipse Arimini cum duabus [legionibus] subsistit . . . : 1, 11, 4; Caesar conqueri milites . . . dilectumque institui iubet; ipse unum diem ibi rei frumentariae causa moratus Corfinium contendit: 1, 16, 1; Caesar . . . portas murosque adseruari iubet. ipse in iis <e> operibus, quae facere instituerat, milites disponit: 1, 21, 3; Caesar . . . milites in proxima municipia deducit; ipse ad urbem proficiscitur: 1, 32, 1; cognoscit missum a Pompeio Vibullium Rufum, quem paucis ante diebus Corfinio captum ipse dimiserat: 1. 34, 1; praemiserat . . . parem ex Gallia numerum, quam <quamquam a/; quem O; Db.> ipse pacauerat <parauerat O; Db.>: 1, 39, 2; hunc <pon-tem> noctu <e> perfici iussit. ipse cognita locorum natura ponti castrisque praesidio sex <e> cohortes relinquit <e> . . . : 1, 41, 2; Caesar . . . calones ad longinquoiores ciuitates dimittebat; ipse praesentem inopiam quibus poterat subsidiis tutabatur <CC>: 1, 52, 4; relinquebatur Caesari nihil nisi uti equitatu agmen aduersariorum male haberet et carperet. pons <e> enim ipsius magnum circuitum habebat, ut multo breuiore itinere illi ad Hiberum peruenire possent: 1, 63, 2; quae itinera ad Hiberum . . . pertinebant, castris hostium oppositis tenebantur. ipsi erant transcendendae ualles maximae: 1, 68, 2; Caesar equitatu praemisso . . . ipse cum legionibus subsequitur: 1, 78, 5; duabus legionibus missis in ulteriorem Hispaniam cum Q. Cassio, tribuno plebis, ipse cum <e> DC equitibus magnis itineribus progreditur <e> . . . : 2, 19, 1; prouinciae Q. <e> Cassium

praeficit; huic IIII legiones attribuit. ipse iis <e> nauibus, quas . . . Gaditani iussu Varronis fecerant, Tarraconem <e> paucis diebus peruenit: 2, 21, 4; Caesar . . . duas ibi legiones praesidio relinquit <e>, ceteras in Italiam mittit; ipse ad urbem proficiscitur: 2, 22, 6; ibi . . . legionem relinquit; ipse Oricum reuertitur: 3, 16, 2; quod tanta diligentia omnia litora a Pompeianis tenebantur classesque ipsius, quas hieme . . . fecerat, morabantur: 3, 42, 3; Caesar . . . fossam tectis militibus obduci iussit locumque . . . impediri. ipse idoneis locis funditores instruxit: 3, 46, 2; at <e> tum integras atque incolumes copias Caesar inferiore <e> militum numero continebat, cum illi omnium rerum copia abundarent; . . . ipse autem consumptis omnibus longe lateque frumentis summis erat in angustiis: 3, 47, 5; reliquit in opere cohortes duas . . . , ipse diuerso itinere . . . reliquas cohortes . . . eduxit: 3, 67, 3; sinistro cornu, ubi erat ipse, celeriter adgressus Pompeianos ex uallo deturbauit: 3, 67, 4; postero die Caesar similiter praemissis prima nocte impedimentis de quarta uigilia ipse egreditur: 3, 77, 1; sinistro cornu Antonium, dextro P. Sullam, media acie Cn. Domitium praeposuerat. ipse contra Pompeium constitit: 3, 89, 2; neque uero Caesarem fefellit, quin ab iis <e> cohortibus . . . initium uictoriae oriretur <e>, ut ipse in cohortandis militibus pronuntiauerat: 3, 94, 3; legiones sibi alias ex Asia adduci iussit, quas ex Pompeianis militibus confecerat. ipse enim necessario etesiis tenebatur: 3, 107, 1; in hoc tractu <e> oppidi pars erat regiae exigua, in quam ipse habitandi causa initio erat inductus: 3, 112, 8; † (Coelius) Milonem . . . sibi coniunxit atque eum in Thurinum . . . praemisit. ipse cum Casilinum uenisset . . . sese auertit: 3, 21, 5; † ciuitatem eius (Commi) immunem esse iusserat, iura legesque reddiderat atque ipsi <β>; quae ipsi BM; quae ipse AQ) Morinos <morinis AQ) attribuerat: VII 76, 1; † horum esse . . . alterum Cotum, antiquissima familia natum atque ipsum hominem summae potentiae et magna cognitionis: VII 32, 4; † Curio Marcium <e> Vticam nauibus praemittit; ipse eodem cum exercitu proficiscitur . . . : 2, 24, 1; ibi C. Caninium Rebilum legatum cum legionibus *relinquit; ipse cum equitatu antecedit ad Castra exploranda Cornelia <e>: 2, 24, 2; nouitate rei Curio permotus praemittit equites . . . ; ipse celeriter ab opere deductis legionibus aciem instruit: 2, 26, 3; † litteris perlectis Domitius . . . pronuntiat Pompeium celeriter subsidio uenturum hortaturque eos . . . ; ipse

arcano cum paucis familiaribus suis colloquitur consiliumque fugae capere constituit: I, 19, 2; L. Domitius . . . nauibus III comparatis, ex quibus duas familiaribus suis attribuerat, unam ipse conscenderat, . . . profectus est: 2, 22, 2; ex his unum ipsius nauigium . . . fugere perseuerauit auxilioque tempestatibus ex conspectu abiit (e), duo . . . sese in portum receperunt: 2, 22, 4; sacramento quidem uos tenere qui potuit, cum proiectis fascibus et deposito imperio priuatus et captus ipse in alienam uenisset potestatem? 2, 32, 9; ¶ (Dum norigem) matrem in Biturigibus (e) homini illic nobilissimo . . . conlocasse, ipsum ex Heluetiis uxorem habere: I 18, 7; ¶ L. Fabius centurio (e) . . . tres suos nactus manipulares atque ab iis subleuatus murum ascendit, hos (e) ipse rursus singulos exceptans in murum extulit: VII 47, 7; ¶ Galba . . . constituit cohortes duas in Nantuatibus conlocare et ipse cum reliquis eius legionis cohortibus in uico Veragrorum . . . hiemare: III 1, 4; ¶ Iuba . . . peditum . . . partem . . . Saburrae summittit (e); ipse cum reliquis copiis elephantisque LX lentius subsequitur: 2, 40, 2; Iuba . . . magnam partem eorum interfici iussit . . . cum Varus suam fidem ab eo haedi quereretur neque resistere auderet. ipse equo in oppidum uectus (CC) . . . paucis [diebus] quae fieri uellet Uticae constituit . . . : 2, 44, 3; ¶ hoc neque ipse (Labienus) transire habebat (e) in animo neque hostes transituros existimabat: VI 7, 5; has (lintres) magno sonitu remorum incitatas in eandem partem mittit. ipse post (e) paulo silentio egressus cum tribus legionibus eum locum petit, quo naues adpelli iusserat: VII 60, 4; ¶ milites ab eo (Lentulo) accipit, ipsum dimittit: I, 15, 4; ¶ cuius (Mandubracii) pater in ea ciuitate regnum obtinuerat interfectusque erat a Cassiuellanno, ipse fuga mortem uitauerat: V 20, 1; ¶ Marcius (e) Rufus quaestor . . . postquam in litore relictam nauem conspexit, hanc remulco (e) abstraxit; ipse ad Curionem (e) cum classe redit: 2, 23, 5; ¶ Orgetorix mortuus est, neque abest suspicio, ut Heluetii arbitrantur, quin ipse sibi mortem conseruierit: I 4, 4; ¶ princeps in haec uerba iurat ipse (Petreius); idem (iurat. ipse idem *Oahl*: ius iurandum adigit Afranium; subsequuntur (adigit. afranium subseq. *Oahl*) tribuni militum centurionesque . . . : 1, 76, 3; ¶ Petrosidius aquilifer . . . aquilam intra uallum proiecit, ipse pro castris fortissime (e) pugnant occiditur: V 37, 5; ¶ hic (Piso) cum fratri . . .

auxilium ferret, illum ex (e) periculo eripuit, ipse equo uulnerato deiectus, quoad potuit, fortissime restitit . . . : IV 12, 5; ¶ Pompeius . . . cum communibus inimicis in gratiam redierat, quorum ipse maximam partem illo adfinitatis tempore iniunxerat Caesari (e): 1, 4, 4; erat iniqua condicio postulare, ut Caesar Arimino excederet atque in prouinciam reuerteretur, ipsum (Pompeium) et prouincias et legiones alienas (?) tenere: 1, 11, 1; † si peracto cons. caesaris cons. non praefectus esset si pacto Caesar stetisset, ipse non profectus esset (*Velh.*): 1, 11, 2; magnam imperatam . . . Aethiopiae populis pecuniam exegerat, magnam (e) societates earum prouinciarum, quas ipse obtinebat, sibi numerare coegerat: 3, 3, 2; Pompeius . . . ad Scipionem properandum sibi existimabat: si Caesar iter illo haberet, ut subsidium Scipioni ferret; si ab ora maritima . . . discedere nollet, quod legiones equitatumque ex Italia expectaret (e); ipse ut omnibus copiis Domitium adgrederetur: 3, 78, 6; utrum auertendae suspicionis causa Pompeius proposuisset (edictum), . . . an nouis dilectibus . . . Macedoniam tenere conaretur, existimari non poterat. ipse ad ancoram unam noctem constitit et . . . : 3, 102, 4; Achillam . . . et L. Septimium . . . ad interficiendum Pompeium miserunt. ab his liberaliter ipse appellatus et quadam notitia Septimii productus . . . nauiculam paruulam conscendit: 3, 101, 3; ¶ (Ch. Pompeius filius) D. Laelium . . . reliquit . . . ipse Lissum profectus naues onerarias XXX . . . incendit: 3, 40, 5; ¶ (Scipio) his literis acceptis quos aduocauerat dimittit; ipse iter in Macedoniam parare incipit paucisque post diebus est profectus: 3, 33, 2; ¶ (M. Varro) arma omnia . . . in domum Gallonii contulit. ipse habuit graues in Caesarem contiones . . . : 2, 18, 3; altera ex duabus legionibus . . . ex castris Varronis adstante et inspectante ipso (ipse *af*) signa sustulit: 2, 20, 4; ¶ (Vercingetorix) Lucterium Cadureum . . . cum parte copiarum in Rutenos mittit; ipse in Bituriges proficiscitur: VII 5, 1; cognouit Vercingetorigem . . . castra nouisse . . . atque ipsam eum equitatu . . . insidiarum (e) causa eo (e) profectum, quo: VII 18, 1; fuit haec oratio non ingrata Gallis et (e) maxime, quod ipse animo non dececerat . . . : VII 30, 1; inuulti summae spei adulescentes Eporedorix et Viridomarus Vercingetorigi parent. ipse (ille 3; *Schn.*) imperat reliquis ciuitatibus obsides . . . : VII 61, 1.

3) plures: frumenti quod subito potuerunt nauibus auerterunt, reliquum flumine atque in-

condio corruperunt (Eporedorix et Viridomarus). ipsi ex finitimis regionibus copias cogere . . . disponere . . . ostentare coeperunt: VII 55, 9;

¶ magnum in timorem Afranius Petreiusque perueniunt, ne omnino frumento pabuloque intercluderentur, quod multum Caesar equitatu ualebat. itaque constituunt ipsi (?) his (Np.: iis *Oud.*; *om. codd.*; *Db.*) locis (constituunt iis locis *Ciace.*) excedere et in Celtiberiam bellum transferre: I, 61, 2; ut equitatum effugerint Caesaris praesidiisque in angustiis collocatis exercitum itinere prohiberent, ipsi sine periculo ac timore Hiberum copias traducerent: I, 65, 4; id opus inter se Petreius atque Afranius partiuntur ipsique perficiendi operis causa longius progrediuntur: I, 73, 3;

¶ nam praeteruectas Apolloniam Dyrrachiumque naues (Caesar atque Pompeius) uiderant, ipsi (uiderant ipsi, et *Madu.*) iter secundum eas terra (e) derexerant: 3, 30, 1.

§) ciuitates: Aduatuci . . . trabes in muro conlocabant. ipsi erant ex Cimbris Teutonisque prognati: II 29, (1) 4;

¶ quibus (Biturigibus) id consilii fuisse cognouerunt, ut . . . una ex parte ipsi (ipsi ex parte §), altera Arierni se circumstiterent: VII 5, 5; datur petentibus (Biturigibus) uenia dissuadente primo Vercingetorige, post concedente et precibus ipsorum et misericordia uulgi: VII 15, 6;

¶ propter iniquitatem loci, cum ipsi ex montibus in uallem decurrerent et tela coicerent, ne primum quidem posse (e) impetum suum sustineri (Galli) existimabant: III 2, 4; fuit antea tempus, cum Germanos Galli uirtute superarent. . . nunc quod (e) in eadem inopia . . . Germani permanent . . . , Gallis autem prouinciarum propinquitas et transmarinarum rerum notitia multa ad copiam . . . largitur, . . . ne se quidem ipsi cum illis uirtute comparant: VI 24, 6; postea quam propius successerunt (Galli), aut se (ipsi *add. §; Schn.*) stimulis inopinantes induebant aut in scrobes delati (e) transfodiebantur: VII 82, 1;

¶ Germani quam nacti erant praedam in occulto relinquunt; ipsi Aduatucam contendunt: VI 35, 10;

¶ si Haeduis de iniuriis, quas ipsis sociisque eorum intulerint, . . . satis faciant: I 14, 6; quibus illi (Haedui) agros dederunt quosque postea in parem (e) iuris libertatisque condicionem (e) atque ipsi erant reeperunt: I 28, 5; neque . . . Haeduos Romanis auxilium tulisse neque ipsos (a; ipsis *zh*) in his contentioneibus, quas Haedui secum . . . habuissent, auxilio populi Romani usos esse: I 44, 9;

¶ quod fere cotidianis proeliis (Heluetii) cum

Germanis contendunt, cum aut suis finibus eos prohibent aut ipsi in eorum finibus bellum gerunt: I 14, 4; Heluetii . . . cum id, quod ipsi diebus XX aegerime conlecerant, ut flumen transirent, illum uno die leuissimè intellexerunt: I 13, 2; Heluetii . . . impedimenta in unum locum contulerunt; ipsi confertissima acie (u. CC) . . . phalange facta sub primam nostram aciem successerunt: I 24, 5;

¶ Romanos . . . inopiam non laturos . . . ; neque interesse, ipsosne interficiant impedimentisne exuant: VII 14, 8;

¶ animaduertit . . . Sequanos nihil earum rerum facere, quas ceteri facerent, sed tristes capite demisso terram intueri. eius rei quae causa esset miratus ex ipsis quaesit: I 32, 2;

¶ Vbii . . . paulo [quam] sunt eiusdem generis [et] ceteris humaniores, propterea quod . . . multum . . . ad eos mercatores uentitant et ipsi propter propinquitatem [quod] Gallis sunt moribus adsuefacti: IV 3, 3;

¶ Veneti . . . usu rerum (e) nauticarum reliquos (e) antecedunt et in magno impetu maris atque aperto paucis portibus interiectis, quos tenent ipsi, omnes fere . . . habent nectigales: III 8, 1; summaque erat (nostris nauibus) . . . raris ac prope nullis portibus difficultas nauigandi. namque ipsorum (Venetorum) naues ad hunc modum factae armataeque erant: III 13, 1.

Heluetios, Tulingos, Latouicos (e) in fines suos . . . reuerti iussit et . . . Allobrogibus imperauit, ut iis (e) frumenti copiam facerent; ipsos oppida uicosque, quos incenderant, restituere iussit: I 28, 3.

7) non ad certum aliquod subst. pertinet; zz) mase.: 2) subi.: ubi prima impedimenta nostri exercitus ab iis (e), qui in siluis (e) abditati latebant, uisa sunt, . . . ut (e) intra siluas aciem ordinesque constituerant atque ipsi sese confirmauerant, . . . prouolauerunt: II 19, 6; cum iam pecus atque extrema impedimenta ab nostris tenerentur, ipsi densiores siluas peterent: III 29, 2; (ipsi (dicunt): V 12, 1 u. A. a) 2) insula;) reliqui se in castra recipiunt. . . noctu (e) ad unum omnes desperata salute se ipsi interficiunt: V 37, 6; quod fere (e) ante Caesaris aduentum quotannis accidere solebat, uti aut ipsi iniurias inferrent aut iulatas propulsarent: VI 15, 1; quo qui intrauerant (uerat *B¹*), se ipsi (ipse *B¹*) acutissimis uallis induebant: VII 73, 4; haec tum ratio nostros perturbauit insuetos huius generis pugnae: circumiri enim sese . . . procurrentibus singulis arbitrabantur; ipsi autem suos ordines (e) seruare neque . . . eum locum, quem ceperant, dimitti censuerant (e) oportere: I, 44, 4; res tamen ab Afraniis

⟨e⟩ huc erat necessario deducta ⟨e⟩, ut, si priores montes . . . attingissent, ipsi periculum vitarent, impedimenta . . . seruare non possent: I, 70, 2; quae uolumus et credimus libenter et quae sentimus ipsi reliquos sentire speramus: 2, 27, 2; quicumque alterum obsidere conati sunt, percussos atque infirmos hostes . . . continuerunt, cum ipsi numero equitum militumque praestarent: 3, 47, 2; libenter etiam ex perfugis cognoscebant equos eorum tolerari, reliqua uero iumenta interisse; uti autem ipsos ualitudine non bona: 3, 49, 3; (I 44, 2 u. 2.)

B) genet.: Gallia est omnis diuisa in partes tres, quarum unam incolunt Belgae, aliam Aequitani, tertiam qui ipsorum lingua Celtae, nostra Galli appellantur: I 1, 1; sedes (se) habere in Gallia ab ipsis concessas, obsides ipsorum uoluntate datos: I 44, 2.

C) abl.: nihil, quod ipsis esset indignum, committebant: V 35, 5; atque ipsis, ad quorum commodum pertinebat, durior inuentus est Coelius: 3, 20, 4.

D) c. praep.: (haec ab his ⟨β; *Schn.*; ipsis *z*; *rell. edd.*; istis *Oud.*) cognoscite, qui ex ipsa caede fugerunt ⟨CC⟩: VII 38, 3.)

⟨ββ) **neutr.:** iametsi dextris umeris exsertis animaduertebantur, quod insigne pactum ⟨e⟩ esse consueat, tamen id ipsum sui fallendi causa milites ab hostibus factum existimabant: VII 50, 2; ¶ tum demum Titurius, qui ⟨e⟩ nihil ante pronidisset, trepidare et concursare cohortesque disponere, haec tamen ipsa timide: V 33, 1.

B. in orat. obl.; a) respondet pronomini primae pers.; z) sing.; zz) = ego; quod, cum ipse ab esset, motum Galliae uerebatur: V 5, 4; — si ipsi laeesserentur, sustinerent, quoad ipse cum exercitu propius accessisset: IV 11, 6; — ne tanta et tam coniuncta populo Romano ciuitas, quam ipse semper aluisset omnibusque rebus ornasset, ad uim atque arma descenderet ⟨e⟩, . . . existimauit: VII 33, 1; — satis esse causae arbitrabatur, quare in eum aut ipse animaduertere aut ciuitatem animaduertere iuberet: I 19, 1; — mandat, ut Libonem de concilianda pace hortetur; in primis ut ipse cum Pompeio conloqueretur postulat: I 26, 3; — si legiones in prouinciam arcesseret ⟨e⟩, se absente in itinere proelio dimicaturas intellegebat; si ipse ad exercitum contenderet, ne iis ⟨e⟩ quidem eo tempore, qui quieti ⟨e⟩ uiderentur, suam salutem recte committi uidebat: VII 6, 4; hunc (montem) magno cursu concitatos iubet occupare, eo consilio, uti ipse eodem omnibus copiis contenderet et . . . Octogesanum

perueniret: I, 70, 4; — a quibus . . . deprauatum Pompeium queritur iniuria atque obtreccatione laudis suae, cuius ipse honori et dignitati semper fauerit adiutorque fuerit: I, 7, 1; — hortatur, ut simili ratione atque ipse fecerit suas iniurias persequantur: VII 38, 10; patientiam proponit suam, cum de exercitibus dimittendis ultro ⟨e⟩ postulauisset; in quo iacturam dignitatis atque honoris ipse facturus esset: I, 32, 4; — suaeque esse eius modi imperia, ut non minus haberet inris in se multitudo quam ipse in multitudinem: V 27, 3; — quae ipse intellegat, quae ciuitas queratur proponit: I 20, 6; — perfacile factu ⟨e⟩ esse illis probat conata perficere, propterea quod ipse suae ciuitatis imperium obtenturus esset: I 3, 6; — ornasset: VII 33, 1 u. aluisset; — perueniret: I, 70, 4 u. contenderet; — nec quemquam ex eo plus quam se doloris capere, propterea quod, cum ipse gratia plurimum domi atque in reliqua Gallia, ille minimum propter adulescentiam posset, per se creuisset: I 20, 2; — si ipse populo Romano non praescriberet, quem ad modum suo iure uteretur, non oportere se a pop. R. in suo iure impediri: I 36, 2; — sic belli rationem esse diuisam, ut illi classe naues auxiliaque sua impedirent, ipse ut aqua terraque eos prohiberet: 3, 17, 3; — exposuit ⟨e⟩, quid iniquitas loci posset, quod ipse ad Auaricum sensisset: VII 52, 2; — petit atque hortatur, ut sine eius offensione animi uel ipse de eo causa cognita statuatur uel ciuitatem statuere iubeat: I 19, 5; — si quid ei a Caesare grauius accidisset, cum ipse eum locum auariciae apud eum teneret, non enim existimaturum non sua uoluntate factum: I 20, 4; neque nunc id (se) agere, ut ab illis abductum exercitum teneat ipse, quod tamen sibi difficile non sit, sed: I, 85, 11; — quoniam ad id tempus facultas conloquendi non fuerit atque ipse ⟨Caes.⟩ ad se *codl.* Brundisium sit uenturus, interesse rei publicae . . . se cum Pompeio conloqui: I, 24, 5.

⟨ββ) **mihī:** ut ipsi concedi non oporteret, si in nostros fines impetum faceret, sic item nos esse iniquos, quod ⟨e⟩ in suo iure se interpellarem: I 11, 8; — si quid ipsi a Caesare opus esset, sese ad eum uenturum fuisse; si quid ille se uelit, illum ad se uenire oportere: I 34, 2.

γγ) **mens:** cum . . . neque, ut postea ex captiuis comperit, aut ipsis aduentus aut Labieni cognitus esset: I 22, 1; — certior factus hostes . . . concessisse milia passuum ab ipsis castris octo: I 21, 1; — ne proelium committ-

teret, nisi ipsius copiae prope hostium castra uisae essent: I 22, 3; — cur de sua uirtute aut de ipsius diligentia desperarent? I 40, 4.

ꝛ) plur.; zz) subi.; Ꝟ) nom.: id esse facile, quod <e> equitatu ipsi abundant et quod anni tempore subleuentur: VII 14, 3; — si forte pro sua clementia ac mansuetudine, quam ipsi ab aliis audirent, statuisset: II 31, 4; — proficiscatur Pompeius in suas provincias, ipsi exercitus dimittant: I, 9, 5; — fuerint imperiti: VII 29, 2 u. b) ꝛ) zz) Ꝟ); proinde sibi ac rei publicae parcerent, eum quantum in bello fortuna posset iam ipsi incommodis suis satis essent documento: 3, 10, 6; — uenerunt . . . sui purgandi <e> causa, quod contra atque esset dictum et ipsi petissent proelium pridie commisissent: IV 13, 5; — ubi hostes uiderunt . . . suorum . . . tormentorum usum, quibus ipsi magna sperauissent, *spatii *propinquitate interficere: 2, 16, 3.

Ꝟ) acc.: non ad haec addebant . . . sibi que ipsos multitudine atque angustiis maius attulisse detrimentum quam ab hoste acceperant: 3, 72, 3; — a Viridomaro atque Eporedorige Haeduis appellatus disceit . . . Litanicum ad sollicitandam Haeduus profectum; opus esse ipsos (et ipsos ꝛ; *Schn.*) antecedere ad confirmandam ciuitatem: VII 54, 1; — omnes <e> equites Haeduorum interfectos, quod conlocuti cum Aruernis dicerentur; ipsos se inter multitudinem militum occultasse atque ex media caede fugisse <effugisse Paul>: VII 38, 5.

ꝛ) abl.: missuros (se) ad Pompeium, atque illum reliqua per se acturum hortantibus ipsi: 3, 16, 5; — quod ea omnia non modo in iussu suo et ciuitatis, sed etiam inscientibus ipsi fecisset: I 19, 1.

ꝛꝛ) obi.: illi perpetuas munitiones efficiebant, ne quem <e> locum nostri intrare atque ipsos a tergo circumuenire possent: 3, 44, 4; — ne ob eam rem aut suae magnopere uirtuti tribueret aut ipsos despiceret: I 13, 5.

ꝛꝛ) dat.: sentiunt totam urbem . . . muro . . . circummuniri posse, sic ut ipsi <istis h> consistendi in suis munitionibus locus non esset: 2, 16, 2; — docebat <e> etiam, quam ueteres quamque iustae causae necessitudinis ipsi cum Haeduis intercederent: I 43, 6; — ꝛ interea et rei publicae et ipsi placere oportere, si uterque in contione iurauisset: 3, 10, 9; — loquitur Afranius: non esse aut ipsi aut militibus suscensendum, quod fidem erga imperatorem suum . . . conseruare uoluerint <e>: 1, 84, 3; — harum ipsi rerum co-

piam suppeteret: VII 14, 6; — contendunt, ut ipsis summa imperii tradatur: VII 63, 5.

ꝛꝛ) genet. = noster: regnum illum Galliae malle Caesaris concessu quam ipsorum habere beneficio: VII 20, 2.

ꝛꝛ) e. praep.: principes Galliae . . . queruntur de Aeconis morte; posse hunc casum ad ipsos recidere <hunc cas. ad i. rec. posse ꝛ> demonstrant: VII 1, 4; ꝛ (Suessiones) fratres consanguineosque suos, qui . . . unum imperium <e> unumque <e> magistratum cum ipsis <illis ꝛ; Flod.> habeant: II 3, 5; — placere sibi . . . tabellas dari ad iudicandum iis, qui . . . bello . . . una cum ipsis interfuisent: 3, 83, 3; ꝛ se . . . magnitudinem siluarum, quae intercederent inter ipsos atque Ariouistum <quae inter eos atque ariou. interced. B>ꝛ, . . . timere dicebant: I 39, 6; totidem Neruius (polliceri), qui maxime feri inter ipsos habeantur <e> longissimeque absint: II 4, 8.

b) respondet pronomini secundae personae; z) sing.; zz) subi.; Ꝟ) = tu: haec quo facilius . . . fiant . . . , aut ipse propius accedat aut se patiatur accedere: 1, 9, 6; — ab Cn. Pompeio . . . petit, quoniam ipse ad urbem cum imperio rei publicae causa remaneret <e>, . . . iuberet: VI 1, 2; — I 19, 5 u. p. 246 zz) statuere.

Ꝟ) = te: commonefacit, quae ipso praesente in concilio Gallorum de Dumnorige sint dicta: I 19, 4.

ꝛꝛ) dat.: respondit . . . sperare a multitudine impetrari posse quod ad militum salutem pertineat; ipsi uero nihil <e> nocitum iri, inque <e> eam rem se suam fidem interponere: V 36, 2.

ꝛꝛ) genet. (= tuus): ipsius castris: I 21, 1 u. a) z) ꝛꝛ).

ꝛ) plur.; zz) subi.; Ꝟ) nom.: VII 14, 3 u. a) ꝛ) zz) Ꝟ) abundant; — contionatus apud milites . . . mancipia atque impedimenta in Italia relinquerent, ipsi exiitum naues conscenderent: 3, 6, 1; — aequo modo animo sua ipsi frumenta corrumpant adificiaque incendiant: VII 64, 3; — (uicisse Romanos) artificio quodam et scientia oppugnationis, cuius rei fuerint ipsi imperiti: VII 29, 2; — (cupiditatem militum reprehendit,) quod sibi ipsi iudicauissent, quo procedendum . . . uideretur: VII 52, 1; — ne hostes proelio lacesserent, et si ipsi lacesserentur, sustinerent, quoad ipse cum exercitu propius accessisset: IV 11, 6; — postulabat Caesar, ut legatos sibi ad Pompeium sine periculo mittere liceret, id-

que ipsi fore recipere aut acceptos per se ad eum perducerent: 3, 17, 2; — si hoc sibi remitti uellent, remitterent ipsi de maritimis custodiis; si illud tenerent, se quoque id retenturum: 3, 17, 4.

3) ace.: quin nemo eorum progredi modo <e> extra agmen audeat, ne <et z> (Np.) Pr., Db.) ipsos quidem <non add. z> ead. exc. Schn.) debere dubitare: VII 66, 6; — de itinere ipsos breui tempore iudicaturus: 140, 11.

C) abl.: quod castra mouisset, factum inopia pabuli etiam ipsis hortantibus: VII 20, 3.

β) obi.: sibi numquam placuisse Auaricum defendi, cuius rei testes ipsos haberet: VII 29, 4; — multo illa grauius aestimari <e> debere <e>, liberos, coniuges in seruitutem abstrahi, ipsos interfici: VII 14, 10.

77) dat.: quod . . . uirtute eorum expiatio incommodo neque hostibus diutina lactitia <e> neque ipsis longior dolor relinquitur: V 52, 6; — quin etiam ipsis (se imperium) remittere <Steph. remitteret ead. l.>, si sibi magis honorem tribuere quam ab se salutem accipere uideantur: VII 20, 7; — ipsis suppeteret: VII 14, 6 u. a) β) 77).

δδ) genet. (= uester): ipsorum esse consilium, uelintne . . . deducere: V 27, 9; — siue ipsorum perturbatio siue error aliquis . . . partam iam praesentemque uictoriam interpellauisset, dandum omnibus operam, ut: 3, 73, 5.

C. in orat. recta: neque tanti sum animi, ut siue spe castra oppugnanda censeam, neque tanti timoris, ut ipse <spe Ciac. > delicias: 2, 31, 8.

[**Falso:** id <ipsi hi> id ipsi N) si fecissent, magno eorum capitis periculo futurum: 3, 102, 6.]

(Et ipsi: VII 51, 1; 66, 6.)

Se ipse: VII 20, 3; ¶ se ipsi: V 37, 6; VI 24, 6; 37, 10; VII 28, 3; 70, 3; 73, 4; (82, 1 β) ipsi sese: II 19, 6; — ipsos se: VII 38, 5;

¶ ipse sibi: 14, 4; — ipsi sibi: II 20, 3; — sibi ipsi: VII 52, 1; — sibi ipsos: II 25, 1; 3, 72, 3; ¶ ipse per se: VI 37, 5; — per se ipsum: 2, 9, 5; ¶ ipse suae: 13, 6; — sua ipsi: VII 61, 3.

cae <hae ead. > ipsae copiae: 3, 2, 3; eo ipso tempore: 3, 101, 3; iis <e> ipsis: IV 20, 3; id ipsum: VII 50, 2; ¶ hoc ipso tempore: VI 37, 1; haec ipsa: V 33, 4.

iraecundia: impellit alios auaritia, alios iracundia et temeritas, quae maxime illi hominum generi est innata, ut: VII 12, 2; ¶ Caesarem quoque pro sua dignitate debere et

studium et iracundiam suam rei publicae dimittere, neque adeo grauius irasci inimicis, ut: 1, 8, 3; — Bibulus . . . inanibus (manibus) occurrit et . . . in eas indiligentiae *Ursini eod.*; diligentiae *O.*; suae ac doloris iracundiam *Faern.*; -dia ead.: dolor ac iracundia *Ciac.*; erupit omnesque incendit: 3, 8, 3;

¶ ne res maximae spei maximaeque utilitatis eius iracundia impedirentur: 3, 16, 3; — prodit Libo atque <e> excusat Bibulum, quod is iracundia summa erat: 3, 16, 3; ¶ ne quis aut <e> ex huius iracundia aut ex eo quod meruerat odio ciuitatis motus existat: VI 5, 2.

iraecundus: (Ariouistum) hominem esse barbarum, iracundum, temerarium: I 31, 13.

irascor: Caesarem . . . debere . . . iracundiam suam rei publicae dimittere neque adeo grauius irasci inimicis, ut <e>, cum illis nocere se speret, rei publicae noceat: 1, 8, 3.

iratus: aut quid irati illi grauius de uobis sentire possunt quam ut eos prodatis, qui se uobis omnia debere iudicant, in eorum potestatem ueniatis, qui se per uos perisse existimant: 2, 32, 4.

irr. u. irr.

is. Cf. Knoke, Pr. Bernburg 1881 p. 7, 8.

I. Forma. Cf. Hartz., Pr. Frankfurt a. O. 1875 p. 23; Spillmann, Pr. St. Gallen 1878 p. 21, 22. Nom. plur. ei inuenitur in eod. abl 1, 86, 3 illi in f); in NOahl 3, 73, 6 (ii in f?); in z V 51, 5, sed hoc loco recte omitti uidetur pronomen in β; IV 3, 3 Paul eod. eod. scripturam et mutat in ei. Reliquis (31) locis ead. tenetur forma ii, sed ita, ut omnibus fere his locis alii codices exhibeant hi, alii hii, non nunquam omnes hi. Dat. ius eis semel constat in X 12, 3; bis in : 1, 73, 2; 86, 4; — 3, 109, 2 dubitari potest, datiuus sit an ablat.: eis constat in z, iis in β VI 40, 4; eis in β, iis in z IV 7, 4; eis in a, his in z, iis in B?h? 143, 8; praeterea Np. et qui eum secuti sunt editores VII 45, 4 ex eod. eod. z scripturam eisdem effecerunt eis de, quod ferri nequit; item iniuria Np. 3, 15, 6 scripsit eis, quo loco ei est in a, sibi eius in Ohl; desunt haec uerba in f. Reliquis locis (40 fere numero), quibus requiritur datiuus plur. pronominis is, ead. alii iis, alii hii, alii his habent; (13 locis omnes ead. consentiant in forma his.) Ablatiuus plur. eis ter inuenitur in : 1, 27, 4; 70, 5; 2, 10, 2; eadem forma constat in β V 3, 4, in BM V 51, 5, in a IV 12, 1, in h III 11, 3; praeterea 3, 97, 2 Db. scripsit iugis eis, quo loco ead. habent iuris eius. Contra iis est in eod. 110 fere locis, sed

ita, ut eadem, quam in dativo deprehendimus, discrepantia inueniatur (36 fere locis in omnibus constat his). Quae cum ita sint, recte Spillmannus mihi uidetur statuisse, Caesarem semper usum esse formis ii et iis.

II. Conlocatio: Pronomen is post substantiuum positum est his locis: III 8, 1 et IV 19, 3 (regionum earum); 2, 1, 3 (pars ea: 2, 28, 1 (legiones eas); praeterea edd. scripserunt legiones eae (haec codd.) 2, 29, 3; conuentis is (si codd. 2, 36, 1; omnibus rebus iis (rebus his z; his rebus 2) IV 19, 4; — ingis eis *recepit Ib.* (iuris eius codd.; ingis eius *Np. DL.*) 3, 97, 2; antecedit pronomen reliquis 513 (563) locis.

III. Signif.: 1. pertinet ad ea, quae antecedunt: A. non pertinet ad enuntiat. relatiuum: a) non additur aliud pronom. uel adiect.; z) additur substant.: zz) unum: 2) pronomen ui attributi (cf. 2. A. a): ipsum ex Heluetiis uxorem habere . . . , fauere et cupere Heluetiis propter eam adfinitatem: I 18, (7), 8.

his rebus gestis . . . subitum bellum in Gallia coortum est, eius belli haec fuit causa: III 7, (1), 2; naues in Venetiam, ubi Caesarem primum bellum gesturum (e) constabat, . . . cogunt, socios sibi ad id bellum Osismos, . . . Diablintes (e), Menapios adiscunt: III 9, (9), 10; (10, I u. 2. A. a) bellum;) cum bellum ciuitas aut inlatum defendit aut infert, magistratus, qui ei bello praesint . . . , deliguntur: VI 23, 4.

plerique nouas sibi ex loco religiones fingunt Cottaeque et Titurii calamitatem, qui in eodem occiderint (CC) castello (in eo castello occiderint 2), ante oculos ponunt: VI 37, 8; ¶ ne se armis despoliaret, sibi omnes fere finitimos esse inimicos . . . , a quibus se defendere traditis armis non possent, sibi praestare, si in eum casum deducerentur, quamuis fortunam a populo Romano pati quam: II 31, (4)–6; ¶ ob eam causam (ob eas causas) u. **causa** p. 495 7) 10 loc. except. VII 4, 1; ¶ Dumnorix . . . Heluetiis erat amicus, quod ex ea ciuitate Orgetorigis filiam in matrimonium duxerat: I 9, 3; haec (Treuerorum) ciuitas longe plurimum . . . equitatu ualet . . . Rhenumque . . . tangit, in ea ciuitate duo de principatu inter se contendebant: V 3, (1), 2; Trinobantes (e), prope firmissima . . . ciuitas, ex qua Mandubracius (e) . . . uenerat, eius pater in ea ciuitate regnum obtinuerat (e) . . . , mittunt: V 20, 1; interim Lueterius Cadurens in Rutenos missus eam ciuitatem Aruernis conciliat: VII 7, 1; separatim singularum ciuitatum

copias conlocauerat . . . principesque earum ciuitatum (e) . . . ad se conuenire (e) iuebat: VII 36, 3; ¶ ad nostras naues procedunt, quibus praecerat D. Brutus . . . erat multo inferior numero nauium Brutus; sed electos ex omnibus legionibus fortissimos uiros . . . Caesar ei classi attribuerat: 1, (56 extr.) 57, 1; ¶ Antonius cum cohortibus . . . eodem die . . . reuertitur, Caesar eas cohortes cum exercitu suo coniunxit: 1, 18, (3), 4; munitionem . . . dextri Caesaris cornu (e) cohortes . . . sunt secutae . . . omnisque noster equitatus eas (has N) cohortes est secutus: 3, 68, (2), 3; ex tertia acie singulas cohortes detrahit atque ex his quartam instituit . . . monuitque eius diei uictoriam in earum cohortium uirtute constare: 3, 89, 3; ¶ quod is collis . . . paulatim ad planitiem redibat (e), ab utroque latere eius collis transuersam fossam obduxit (e): II 8, 3; ¶ diem concilio constituerunt . . . eo concilio dimisso idem principes . . . ad Caesarem reuerterunt: I (30, 5;) 31, 1; (40, 1 u. consilium;) armatum concilium indicit . . . in eo concilio Cingetorigem . . . hostem indicat (e): V 56, (1), 3; ¶ maxima coorta tempestate prope omnes naues adflictas . . . esse . . . itaque ex eo concursu nauium magnum esse incommodum acceptum: V 10, (2), 3; ¶ conuocato consilio (concilio 2) omniumque ordinum ad id consilium (concilium 2) adhibitis centurionibus uehementer eos incusauit: I 40, 1; Bellouacos . . . impulsos ab suis principibus . . . populo Rom. bellum intulisse, qui eius (huius B: 2) consilii principes fuissent . . . , in Britanniam profugisse: II 14, (3), 4; ab hoc consilio afuisse existimabantur . . . cognito eius aduentu Acco, qui princeps eius consilii fuerat, iubet: VI (3, 5;) 4, 1; Catumolcus (e) . . . , qui una cum Ambiorige consilium inierat, . . . detestatus Ambiorigem, qui eius consilii auctor fuisset, taxo . . . se exanimauit: VI 31, 5; de coniuratione Senonum et Carnutum quaestionem habere instituit et de Accone, qui princeps eius consilii fuerat, . . . supplicium sumpsit: VI 44, (1), 2; ¶ hanc super (e) contignationem . . . latericulo adstruxerunt . . . cum † inter eam (interea z) contignationem parietes exstruerentur; eamque contabulationem summam lateribus lutoque constrauerunt: 2, 9, 3; ubi tempus alterius contabulationis uidebatur, tigna item . . . tecta extremis lateribus instruebant exque ea contignatione rursus summam (e) contabulationem storiisque cleuabant: 2, 9, 7; ¶ legio . . . sese . . . Hispanum (e) recepit . . . quod

factum adeo eius contentus ciues Romani comprobauerunt, ut: 2, 20, (4.) 5; Lissum expugnare conatus defendentibus ciuibus Romanis, qui eius contentus erant, . . . re infecta inde discessit: 3, 40, 6; ¶ (ab exercitu discedit; Brutum adulescentem his ciuis *Qh*; hiis *AQ²a* copiiis praefecit: VII 9, (1.) 2.)

diem dicunt, qua die ad ripam Rhodani omnes conueniant, is dies erat a. d. V. Kal. April.: 16, 4; tempore eius rei constituto ab concilio *(c)* disceditur, ubi ea dies uenit, Carnutes . . . concurrunt: VII (2, 3;) 3, 1; post diem septimum sese reuersurum confirmat, quam ad *(c)* diem ei legioni . . . deberi *(c)* frumentum sciebat. Labienum Treboniumque hortatur, . . . ad eam *(z)*; eum *z*; *abl.*: eundem *Paul-* diem reuertantur: VI 33, (1.) 5.

exercitum modo Rhenum transportaret . . . tantum esse nomen *(c)* atque opinionem eius exercitus *(exercitus Romani z)* Ariouisto pulso . . ., uti: IV 16, (6.) 7.

in omnibus ciuitatibus . . . factiones sunt earumque factionum principes *(c)* sunt, qui summam auctoritatem eorum iudicio habere existimantur: VI 11, 3; ¶ principibus Trenerorum ad se conuocatis hos *(cos z)* singillatim Cingetorigi conciliauit . . . id tulit factum grauius *(id factum gr. tul. z; Schn.)* Indutiomarus, suam gratiam inter suos nimis: V 4, (3.) 4; Dumnorix dixerat sibi a Caesare regnum ciuitatis deferri; quod dictum Haedui grauius ferebanti neque recusandi . . . causa legatos ad Caesarem mittere audebant, id factum ex suis hospitibus Caesar cognouerat: V 6, 2; Indutiomarus interficitur . . . pauloque habuit post id factum Caesar quietiorem Galliam *(c)*: V 58, (6.) 7; Cassius . . . omnes naves incendit . . . timorque eo facto incessit, ut: 3, 101, (2.) 3; ¶ flumen est Arar. . . id Heluetii transibant, ubi per exploratores Caesar certior factus est tres iam partes copiarum Heluetios id flumen traduxisse, quartam . . . citra flumen Ararim reliquam esse: 112, (1.) 2; flumen Axonam . . . exercitum traducere naturauit atque ibi castra posuit. . . in eo flumine pons erat: II 5, (1.) 6; inueniebat . . . Sabim flumen . . . milia passuum decem abesse; trans id flumen omnes Nervios consedissee aduentumque ibi Romanorum exspectare: II 16, (1.) 2; collis . . . ad flumen Sabim . . . uergebat, ab eo flumine . . . collis nascebatur aduersus huic et contrarius: II 18, (1.) 2; sex (legiones) . . . secundum flumen Elauer duxit, qua re cognita Vereingetorig *(c)* omnibus interruptis eius fluminis pontibus ab altera fluminis *(claueris z)* parte iter facere

coepit: VII 34, (2.) 3; quibus (fossis) partem aliquam Sicoris auerteret namque in eo flumine efficeret: 1, 61, 1; ¶ fossam . . . directis lateribus duxit, ut eius fossae *om. z* solum tantumdem pateret, quantum summae fossae *(summa om. fossae) z*; summa fossae *Schn.* labra distarent *(c)*; reliquas omnes munitiones ab ea fossa pedes *(CC)* quadringentos *(c)* reduxit *(c)*: VII 72, 1, 2.

pro uictimis homines immolant . . . administrisque ad ea sacrificia druidibus utuntur . . . publiceque eiusdem *(eius z)* generis habent instituta sacrificia: VI 16, (2.) 3; supplicia eorum, qui in furto aut in latrocinio aut aliqua noxia *(c)* sint comprehensi, gratiora dis immortalibus esse arbitrantur; sed cum eius generis copia defecit *(c)*, etiam ad innocentium supplicia descendunt: VI 16, 5; institutum . . . seruabat, ut . . . expeditos . . . inter equites procliari iuberet, qui cotidiana consuetudine usum quoque eius generis procliorum perciperent: 3, 81, 3.

summa imperii traditur Camulogeno Aulercio, qui . . . propter singularem scientiam rei militaris ad eum est honorem enocatus *(CC : VII 57, 3.*

(eius lateris: V 13, 6 u. p. 270 latus;) ¶ placuit ei, ut ad Ariouistum legatos mitteret. . . ei legationi Ariouistus respondit: 134, (1.) 2; ¶ huic permisit, . . . uti in his locis legionem . . . conlocaret. Galba . . . constituit cohortes duas in Nantnatibus *(c)* conlocare et ipse cum reliquis eius legionis cohortibus in uico Verigrorum . . . hiemare: III 1, (3.) 4; praesidio impedimentis legionem quartam decimam reliquit . . . ei legioni castrisque Q. Tullium Cicronem praefecit *(c)*: VI 32, (5.) 6; conclamant legionis XII. . . milites . . . cognita militum uoluntate Ariminum eum ea legione proficiscitur: 1, (7, 7;) 8, 1; legionem *(c)* reduci iussit . . . Caesar . . . suos per Antonium, qui ei legioni praecerat, cohortatus tuba signum dari . . . iussit: 3, 46, (2.) 4; ¶ ultra eum locum, quo in loco Germani consederant, circiter passus sescentos ab his, castris idoneum locum delegit acieque triplici instructa ad eum locum uenit . . . hic *(is z)* locus ab hoste circiter passus sescentos, uti dictum est, aberat: 149, 1, 3; omnibusque armis ex oppido conlatis ab eo loco in fines Anubianorum peruenit: II 15, 2; totis fere . . . nudatis castris *(c)*, cum *(c)* in dextro cornu legio duodecima et . . . septima constitisset omnes Nervii . . . ad eum locum contenderunt: II 23, 1; alteram partem eius uici Gallis [ad hiemandum] concessit, alteram uacantem ab his *(c)* relictam cohortibus at-

tribuit. eum locum uallo fossaque muniuit: III 1, 6; hunc ad egrediendum <e> nequaquam idoneum locum <e> arbitratus . . . in ancoris exspectauit . . . sublatis ancoris circiter millia passuum septem ab eo loco progressus . . . naues constituit: IV 23. (4.) 6; ipse eodem, unde redierat, proficiscitur. eum uenisset, maiores iam <e> undique in eum locum copiae Britannorum conuenerant: VII 11, (7.) 8; eum est animaduersum a uenatoribus, quo se recipere consuerint, omnes eo loco aut ab radicibus subruunt aut . . . VI 27, 4; in extremo ponte turrim . . . constituit praesidiumque . . . pontis tuendi causa ponit magnisque eum locum munitionibus firmat. ei loco . . . VI 29, 3; exercitum . . . Durocororum . . . reducit, concilioque in eum locum Galliae indicto . . . quaestionem habere instituit: VI 44, 1; loco castris idoneo delecto reliquas copias reuocauit . . . Caesar ex eo loco quintis castris Gergouiam peruenit: VII (35, 5;) 36, 1; quem (collem) si tenerent nostri, et aquae magna parte et pabulatione libera prohibetur hostes uidebantur. sed is locus praesidio ab his . . . tenebatur: VII 36. (5.) 6; omnem eam planitiem . . . complent pedestresque copias paulum ab eo loco *abductas in locis superioribus constituunt: VII 79, 2; hic uenientem Vticam nauibus Tiberonem portu atque oppido prohibet . . . sublatis ancoris excedere eo loco eogit: 1, 31, 3; praeruptus locus erat . . . ac tantum in latitudinem patebat, ut tres instructae cohortes eum locum explerent: 1, 45, 4; nostri . . . circiter LXX ceciderunt, in his Q. Fulginius ex primo bastato (Fulg. primus hastatus *Vascos*.) legionis XIII., qui propter eximiam uirtutem ex inferioribus ordinibus in eum locum peruenerat: 1, 46, 4; naues . . . Oetogesam <e> adduci iubent. id erat oppidum positum ad Hiberum . . . ad eum locum fluminis nauibus iunctis pontem imperant fieri: 1, 61, 4; collem quendam nactus ibi constitit. ex eo loco III caetratorum cohortes . . . mittit: 1, 70, (3.) 4; hanc super <e> contignationem . . . latericulo adstruxerunt supraque eum locum II tigna transuersa iniecerunt: 2, 9, 2; antecedit ad Castra exploranda Cornelia <e>, quod is <his af> locus peridoneus castris habebatur: 2, 24, 2; hac <e> . . . turba portae castrorum occupantur atque iter impeditur, pluresque in eo loco sine uulnere quam in proelio aut fuga intereunt: 2, 35, 3; Pompeius . . . idoneum locum nactus ibi copias conlocant . . . cuius aduentu eognito Pompeius . . . ex eo loco discedit: 3, 30, (5.) 7; XV milia passuum *in circuitu amplexus hoc spatio pabulabatur; multaque erant intra eum locum

manu sata: 3, 44, 3; erat eo loco fossa . . . et uallum . . . timens Caesar, ne nauibus nostri circumuenirentur, duplicem eo loco fecerat uallum: 3, 63, 3; animaduersum est . . . cohortes quasdam . . . esse post silnam et in uetera castra duci . . . superioribus diebus nona Caesaris legio . . . castra eo loco posuit. . . post mutato consilio . . . Caesar paulo ultra eum locum castra transtulit, paucisque intermissis diebus eadem <e> Pompeius occupauerat et quod eo loco plures erat legiones habiturus, . . . maiorem adiecerat munitionem. . . sed is quoque mutato consilio . . . eo loco excesserat: 3, 66, 1. 2. 4. 6; (Pompeius) eo loco excesserat. . . eo signa <e> legionis inlata <e> speculatores Caesari renuntiarunt . . . is <his ah> locus aberat a nouis Pompei castris circiter passus quingentos: 3, (66, 6;) 67, 1.) 2; ueteribus suis in <e> castris . . . condisit . . . duplicatoque eius diei itinere VIII milia passuum ex eo loco procedit: 3, 76, (1.) 3; erant in sinistro cornu legiones duae traditae a Caesare . . . in eo loco ipse erat Pompeius: 3, 88, 1; Pompeiani, quod is <his h> mons erat sine aqua, diffisi ei loco relicto monte uniuersi . . . Larisam uersus se recipere coeperunt: 3, 97, 2; uocatis ad se Amphipoli hospitibus . . . cognito[que] Caesaris aduentu ex eo loco discessit: 3, 102, 4; coniectans eum Aegyptum iter habere propter necessitudines regni reliquasque eius loci oportunitates: 3, 106, 1.

reliquum spatium . . . mons continet magna altitudine, ita ut radices (eius *add. B² C*) montis . . . ripae fluminis contingant: 138, 5; montem opere circummunire instituit. Pompeiani, quod is <his h> mons erat sine aqua, diffisi ei loco relicto monte uniuersi . . . Larisam uersus se recipere coeperunt: 3, 97, 2; ¶ Coelius . . . peruenit Thurios. ubi cum quosdam eius municipii sollicitaret . . . est interfectus: 3, 22, 3; ¶ ad eam partem munitionum ducit, quae pertinebat <e> ad mare . . . eodem naues . . . mittit . . . ad eas munitiones Caesar Lentulum Marcellinum . . . positum habebat: 3, 62, (2-) 4; ¶ probat rem senatus de mittendis legatis; sed . . . timoris causa pro se quisque id munus legationis recusabat: 1, 33, 1; ¶ aggerem noui generis . . . ex latericiis duobus muris . . . atque eorum murorum contignatione <e> facere instituerunt: 2, 15, 1.

alteram nauem . . . pluribus adgressus nauibus . . . nostros uicit delectisque <e> defensoribus . . . eam <etiam Ol> nauem expugnauit: 3, 40, (2.) 3; ¶ magno . . . hominum numero capto . . . in deditionem uenire

atque obsides sibi dare coegit. eo celeriter confecto negotio rursus in hiberna legiones rediit: VI 3, (2) 3; (exercitus equitatusque equitibus Romanis administrantibus, quos ei negotio praefecerat, celeriter transmittitur: VII 61, 2) duas legiones suas antecedere, reliquas subsequi iussit, ut non longo inter se spatio castra facerent, eique negotio Q. Fufium Calenum legatum praeficit: I, 87, 4; ¶ qui (Milo) Clodio interfecto eo (Scal.: eius *codd.* nomine erat damnatus: 3, 21, 4; ¶ hos <e> posse conficere armata milia centum; pollicitos ex eo numero electa <e> sexaginta <e>: II 4, 5; 2, 7, 2 u. 2. A. a) numerus: ad duo milia numero ex Pompeianis cecidisse reperiebamus, euocatos centurionesque complures. in eo fuit numero Valerius Flaccus: 3, 53, 1. 2.

qui uirtute belli omnibus gentibus praeferebantur, tantum se eius opinionis deperdidisse . . . grauissime dolebant: V 34, 5; ¶ extremum oppidum Allobrogum est . . . Genaua <e>. ex eo oppido pons ad Heluetios pertinet: I 6, 3; nuntiatum est ei Ariouistum . . . ad occupandum Vesontionem . . . contendere . . . namque omnium rerum . . . summa erat in eo oppido facultas <e>: I 38, (1) 3; cum se suaque omnia in oppidum Bratuspantium contulissent atque ab eo oppido Caesar . . . circiter milia <e> passuum quinque abesset: II 13, 2; reliqui in oppidum reiecti sunt. postidie eius diei . . . sectionem eius oppidi uniuersam Caesar uendidit: II 33, (5) 6; Caesar ad oppidum Auaricum . . . profectus est, quod eo oppido recepto ciuitatem Biturigum se in potestatem redacturum confidebat: VII 13, 3; statuunt, ut X milia hominum . . . in oppidum mittantur <e>, nec solis Biturigibus communem salutem committendam censent, quod penes <CC> eos, si id oppidum retinuisset, summam uictoriae constare intellegebat: VII 21, 3; Lutetiam incendi <e> pontesque eius oppidi rescindi iubent: VII 58, 6; ipsum erat oppidum Alesia <e> in colle summo . . . ante id <om. > oppidum planities circiter milia passuum III in longitudinem patebat: VII 69, (1) 3; Aesulum Picenum proficiscitur. id oppidum Lentulus Spinther X cohortium tenebat: I, 15, 3; nuntiatum Subuonenses, quod oppidum a Corinio VII milium interuallo abest, . . . a Q. Lucretio senatore et Attio Paeligno prohiberi, qui id oppidum VII cohortium praesidio tenebat: I, 18, 1; Hadrumetum perflugerat. id oppidum C. Considius Longus unius legionis praesidio tenebatur: 2, 23, (3) 4; ¶ murum . . . fossamque perducit. eo opere perfecto praesidia disponit: I 8, (1) 2;

Lexie Caesar. II.

uallumque . . . ducere incipiunt . . . id opus inter se Petreius atque Afranius partiuntur ipsique perficiendi operis causa longius progrediuntur: I, 73, 3; aggerem, uincas turesque ad oppidum agere instituit . . . ad ea perficienda opera C. Trebonius . . . comportari iubet: 2, 1, (1) 4; castra . . . conspicit . . . admodum munita natura loci, una ex parte ipso oppido Vtica, altera a theatro, quod est ante oppidum, substructionibus <e> eius operis maximis: 2, 25, 1; ¶ misso ad uesperum senatu omnes, qui sunt eius ordinis, a Pompeio euocantur: 1, 3, 1.

hunc (collem) . . . palus difficilis . . . cingebat . . . Galli generatim . . . distributi . . . omnia uada ac & saltus eius paludis eius paludis *includ. Di.* obtinebant <e>. sic animo parati, ut, si eam paludem Romani percurrere conarentur, haesitantes premerent: VII 19, 1; 2; ¶ ipse a dextro cornu, quod eam partem partem eam & minime firmam hostium esse animaduuerat, proelium commisit: I 52, 2; ut in sinistra parte acie <e> constituerant. . . Atrebatas — nam his <AQ> iis ea pars obuenerat, — . . . in flumen compulerunt: II 23, 1; ad eas quas diximus munitiones peruenerunt . . . tum uero clamore ab ea parte audito nostri . . . acrius impugnare coeperunt: III 26, (2) 4; nuntiauerunt <e> puluerem maiorem . . . in ea parte uideri, quam in partem legio iter fecisset. Caesar . . . cohortes, quae in stationibus erant, secum in eam partem proficisci . . . iussit: IV 32, (1) 2; ab decumana porta in castra inrumpere conantur, nec prius sunt nisi obiectis ab ea parte siluis quam castris adpropinquarent: VI 37, (1) 2; intellegere se diuisum esse populum *Romanum* in partes duas <e>. . . principes uero esse earum partium Cn. Pompeium et C. Caesarem: I, 35, 3, 1; ¶ HS LX . . . Domitio reddit, . . . etsi eam pecuniam publicam esse constabat datamque a Pompeio in stipendium: I, 23, 4; ¶ magno pecoris atque hominum numero capto atque ea praeda militibus concessa: VI 3, 2; ¶ Caesar . . . sua senatusque in eum beneficia commemorant <e>, quod rex appellatus esset a senatu, quod amicus, quod munera amplissime <e> missa; . . . illum . . . beneficio ac liberalitate sua ac senatus ea praemia consecutum: I 13, 1, 5; ¶ proelium u. 2. A. a) proelium; ¶ Tubero, cum in Africam uenisset, inuenit in provincia eum imperio Attium Varum, qui . . . protinus ex fuga in Africam peruenerat atque eam sua sponte uacuum occupauerat . . . hominum et locorum notitia et usu eius provin-

ciāe nactus aditus ad ea conanda, quod paucis ante annis ex ⟨e⟩ praetura eam provinciam obtinuerat: I, 31, 2; aes alienum provinciae eo biennio multiplicatum est. neque minus ob eam causam ciuibus Romanis eius provinciae . . . certae pecuniae imperabantur: 3, 32, (5.) 6.

regio *u. 2. A. a)* regio; ¶ intellegere sese, tametsi ⟨e⟩ pro ueteribus Heluetiorum iniuriis populi Romani ab his poenas bello repetisset, tamen eam rem non minus ex usu terrae Galliae quam populi Romani accidisse: I 30, 2; eodemque tempore pugnatum est ad portum, ac longe maximam ea res attulit dimicationem: 3, 111, 2; (elatum est,) impetum . . . *ut* in nostros eius equites fecissent eaque res colloquium ut ⟨e⟩ diremisset: I 46, 4; capti compendio ex direptis bonis, quod ⟨CC⟩ ea res ad multos pertinebat, . . . consilia clam de bello inire incipiunt: VII 43, 3; tametsi magnopere admirabatur Magium, quem ad Pompeium cum mandatis miserat, ad se non remitti, atque ea res saepe temptata etsi impetus eius consiliaque tardabat, tamen . . . putabat: 1, 26, 2; — ripa . . . erat acutis sudibus praefixisque ⟨e⟩ munita, eiusdemque generis sub aqua defixae ⟨e⟩ sudes flumine tegebantur. his ⟨3; hiis Q²; iis z; Fr.⟩ rebus cognitis a captiuis . . . Caesar . . . iussit: V 18, (3.) 4; disciplina in Britannia reperta . . . existimatur, et nunc qui diligentius eam rem cognoscere uolunt, plerumque illo discendi causa proficiscuntur: VI 13, 12; his ⟨3; iis z; Schn., Fr.⟩ rebus § 2—4) cognitis Caesar . . . peruenit: VII 41, 5; constituerunt ea, quae ad proficiscendum pertinerent, comparare, iumentorum et carrorum quam maximum numerum coemere, sementes quam maximas facere, . . . cum proximis ciuitatibus pacem et amicitiam confirmare. ad eas res conficiendas biennium sibi satis esse duxerunt; in tertium annum profectionem lege confirmant. ⟨ad eas res conficiendas *add. codd.; del. Whitte: Fr., Db.*⟩ Orgetorix ⟨deligitur. is *add. codd.; del. iid.*⟩ sibi legationem ad ciuitates suscepit ⟨*u. CC*⟩: I 3, (1.) 2, 3; his ⟨3; iis z; Fr., Db.⟩ confectis rebus (1, 5—9) conuentibusque peractis in ceteriorem Galliam reuertitur: V 2, 1; pollicetur L. Piso censor sese iturum ad Caesarem, item L. Roscius praetor, qui de his rebus eum doceant; sex dies ad eam rem conficiendam spatii postulant: 1, 3, 6; in Gallia a potentioribus . . . uulgo regna occupabantur, qui minus facile eam rem imperio ⟨e⟩ nostro consequi poterant: II 1, 4; constituerunt optimum esse domum suam quemque reuerti . . . ea re constituta secunda nigilia . . . castris egressi . . . fecerunt: II (10, 4;) 11,

1; (Tasgetium) interfecerunt. defertur ea res ad Caesarem: V 25, (3.) 4; adlato nuntio de oppugnatione Vellaunoduni, cum longius eam rem ductum iri existimarent: VII 11, 4; ea res (13, 4—8) est Heluetiis per indicium enuntiata: I 4, 1; nocte una intronmissis equitibus omnium finitimarum ciuitatum ⟨e⟩ . . . tanta diligentia omnes . . . continuit, ut nulla ratione ea res enuntiarum aut ad Treueros perferri posset: V 58, 1; aegreque tunc sunt retenti, quin oppidum ⟨CC⟩ inrumperent, grauiterque eam rem tulerunt: 2, 13, 4; quod pluribus praesentibus eas res (1 17) iactari nolebat: I 18, 1; petieruntque, uti sibi secreto . . . de sua omniumque salute eum eo agere liceret. ea re impetrata sese omnes flentes Caesari ad pedes proicerunt: I 31, (1.) 2; iter ab Heluetiis auertit ac Bibraete ire contendit. ea res . . . hostibus nuntiatur: I 23, (1.) 2; iamque Pompeiani magna caede nostrorum castris Marcellini adpropinquabant . . . et M. Antonius, qui proximum locum praesidorium tenebat, ea re nuntiata eum cohortibus XII . . . cernebat: 3, 65, (1.) 2; ibi cognoscit de Clodii caede de senatusque consulto certior factus . . . dilectum tota provincia habere instituit. eae ⟨hae 3⟩ res in Galliam Transalpinam celeriter perferuntur: VII 1, 2; petierunt, uti sibi concilium totius Galliae . . . indicere . . . liceret. ea re permissa diem concilio constituerunt: I 30, (4.) 5; gladiatores . . . spe libertatis confirmat atque his equos attribuit et se sequi iussit; quos postea monitus ab suis, quod ea res omnium iudicio reprehendebatur, . . . distribuit: 1, 14, (4.) 5; — neque saepe accidit, ut neglecta quispiam religione aut capta apud ⟨e⟩ se ⟨e⟩ occultare aut posita tollere auderet, grauissimumque ei rei supplicium ⟨grauissimumque ibi suppl. horum delictorum 3⟩ cum cruciatiu constitutum est: VI 17, 5; imperat reliquis ciuitatibus obsides diemque ⟨*Hottom.; Np., Fr., Dt., denique codd.; Schn., Db.*⟩ ei ⟨*huic Np.; Dt.*⟩ rei constituit ⟨*diem add. codd.; Schn., Db.; u. CC*⟩: VII 64, 1; Varronem . . . misurum ⟨e⟩, quem ad modum ⟨e⟩ tuto legati uenire et quae uellent exponere possent; certumque ei rei tempus constituitur. quo cum esset postero die uentum, magna utrimque multitudo conuenit, magnaue erat expectatio eius rei: 3, 19, 3, 4; 3, 33, 1 *u. infra* eius rei dies; deiectis ⟨e⟩, ut diximus, antennis . . . milites summa ui transcendere in hostium naues contendebant. . . . cum ei rei nullum reperiretur auxilium: III 13, (1.) 2; cum ⟨e⟩ equitatu nihil possent — neque enim ad hoc tempus ei rei student: II 17, 4; — unus quisque enim opiniones fingebat et ad id,

quod ab alio audierat, sui aliquid timoris addebat. hoc ubi uno auctore ad plures permanerat atque alius alii tradiderat, plures auctores eius rei uidebantur: 2, 29, 2; sese omnia de pace expertum (<c>) nihil adhuc effecisse; id arbitrari uitio factum eorum, quos esse auctores eius rei uoluisset: 3, 57, 2; animaduertit . . . Sequanos . . . tristes capite demisso terram intreri. eius rei quae causa esset miratus ex ipsis quaesit: I 32, 2; magistratus . . . in annos singulos gentibus cognationibusque hominum . . . quantum . . . uisum est agri <c> attribuunt atque anno post alio transire cogunt. eius rei multas adferunt causas: VI 22, (2.) 3; hos expectari equites atque eius rei causa moram interponi arbitrabatur: IV 9, 3; hiemare Dyrrachii . . . constituerat, ut mare transire Caesarem prohiberet, eiusque (<cuius Lips.>) rei causa omni ora maritima elassem disposuerat: 3, 5, 2; Caesar . . . reperiebat T. Ampium conatum esse pecunias tollere Epheso ex fano Dianae eiusque rei causa senatores omnes ex provincia euocasse: 3, 105, 1; eogebantur . . . pabulum supportare, quodque (<c>) erat eius rei minor copia, hordeo adaugere: 3, 58, 4; hunc illi . . . comprehenderant atque in uincula coniecerant. in (<c>) petenda pace eius rei culpam in multitudinem contulerunt (<c>): IV 27, (3.) 4; Ephesi a fano Dianae depositas antiquitus pecunias Scipio tolli iubebat. certaue eius rei (<ei rei Achilles Statius>) die constituta (<Vrsinus>: ceteraque eius diei constituta O.) 3, 33, 1; eius rei expectatio: 3, 19, 4 u. s. ei rei tempus constituitur; id uero militibus fuit pergratum . . . , ut . . . ultro praemium missionis ferrent. nam cum de loco et tempore (<c>) eius rei controuersia inferretur, . . . significare coeperunt, ut: 1, 86, (1.) 2; qua ex re fieri, uti earum rerum (§ 1. 2) memoria magnam sibi auctoritatem magnosque spiritus in re militari surerent: II 4, 3; Caesar etsi ad spem conficiendi negotii maxime probabat coactis nauibus mare transire . . . , tamen eius rei moram temporisque longinquitatem timebat: 1, 29, 1; multi iam menses erant . . . neque Brundisio naues legionesque ad Caesarem ueniebant. ac non nullae eius rei praetermissae occasiones Caesari uidebantur: 3, 25, 1; in primis ut ipse cum Pompeio conloqueretur postulat. magnopere sese confidere demonstrat, si eius rei sit potestas facta, fore, ut aequis conditionibus ab armis discedatur, cuius rei . . . : 1, 26, (3.) 1; summam suam esse ac fuisse semper uoluntatem, ut componeretur (<c>) atque ab armis discederetur; sed potestatem eius rei nullam habere: 3, 16, 4; ut iure iurando . . . sanciat

petunt . . . ne facto initio belli ab reliquis deserantur. tum conlandatis Carnutibus dato iure iurando ab omnibus, qui aderant, tempore eius rei constituto ab concilio <c> disceditur: VII 2, (2.) 3; quod multitudinem Germanorum in Galliam trudat, id se sui muniendi, non Galliae impugnandae <c> causa facere; eius rei testimonium (<testimonio B>) esse, quod nisi rogatus non uenerit: I 44, 6; ita Heluetii a maioribus suis institutos esse, uti ob-ides accipere, non dare consuerint; eius rei populum Romanum esse testem: I 44, 7; ut, si arborum trunci siue naues CC delendi operis causa (<c>) essent a barbaris immissae. his defensoribus earum rerum uis minueretur neu ponti nocerent: IV 17, 10; in Illyricum proficiscitur, quod a Pirustis (<c>) finitimam partem prouinciae incursionibus uastari audiebat. . . . Pirustae legatos . . . mittunt, qui doceant nihil earum rerum publico factum consilio: V 1, (5.) 7; — quod non fore dicto audientes neque signa laturi dicantur, nihil se ea re commoueri: I 40, 12; (<Neruius>) nihil pati uini reliquarumque rerum ad (<c>) luxuriam (<c> pertinentium (<c>) inferri, quod his (<β> iis <α> <del.>) rebus relanguescere animos et (<c>) remitti uirtutem (<c> existimarent: II 15, 4; {uinum ad se omnino importari non sinunt (<c>), quod ea re . . . remollescere homines . . . arbitrantur: IV 2, 6;} — nihil esse negotii subito oppressam legionem, quae cum Cicerone hiemet, interfici; se ad eam rem (<interfici posse> ad eam rem se <β> proficetur adiutorem: V 38, 4; quae grauissime adlictae erant naues, earum materia atque aere ad reliquas reficiendas utebatur, et quae ad eas res erant usui, ex (<c> continenti comportari (<c> iubebat: IV 31, 2; in posterum oppugnationem difert quaeque ad eam rem usui sint militibus imperat: VII 11, 5; Heluetii id, quod constituerant, facere conantur, ut e finibus suis exeant, ubi iam se ad eam rem paratos esse arbitrati sunt: I 5, (1.) 2; ipsi uero nihil (<c>) nocitum iri, inque eam (<in quam <β> rem se suam fidem interponere: V 36, 2; tanta est contentione actum, quanta agi debuit, cum illi (<c>) celerem in ea re uictoriam, hi salutem suam consistere uiderent: 3, 111, 5; prope dimidia parte operis a Caesare effecta diebusque in ea re consumptis VIII naues . . . reuertuntur: 1, 27, 1; tota nocte munitiones proferunt castraque castris conuertunt (<c>). hoc idem postero die a prima luce faciunt totumque in ea re diem consumunt: 1, 81, 3; arma tradere iussi faciunt, atque in ea re omnium nostrorum intentis animis . . . : III (21, 3) 22, 1; cognita Pompei protec-

tione concursantibus illis atque in ea re occupatis vulgo ex tectis significabant: I, 28, 2; ad iudicium omnem suam familiam . . . undique coegit et omnes clientes obaeratosque suos . . . eodem conduxit; per eos, ne causam diceret, se eripuit. cum ciuitas ob eam rem incitata armis ius suum exsequi conaretur: I 4, (2) 3; quod improuiso unum pagum adortus esset, . . . ne ob eam rem aut suae magnopere uirtuti tribueret aut ipsos despiceret: I 13, 5; unum se esse ex omni ciuitate Haeduorum, qui adduci non potuerit, ut irararet aut liberos suos obsides daret. ob eam rem se ex ciuitate profugisse: I 31, (8) 9.

pro uictimis homines immolant . . . administrisque ad ea sacrificia druidibus utuntur: VI 16, 2; ¶ constituerunt optimum esse domum suam quemque reuerdi . . . ad eam sententiam cum reliquis causis haec quoque ratio eos deduxit, quod: II 10, (4) 5; legati ueniunt, qui polliceantur (e) obsides dare atque imperio populi Romani obtemperare. quibus auditis liberaliter pollicitus hortatusque, ut in ea sententia permanerent, eos domum remittit: IV 21, (5) 6; ¶ siluam esse ibi . . . , quae appellatur Bacenis; hanc (e) longe introrsus pertinere et . . . prohibere; ad eius initium siluae (siluae initium z) Suebos aduentum Romanorum exspectare constituisse: VI 10, 5; huius Hercyniae (e) siluae . . . latitudo nouem dierum iter expedito patet . . . neque (e) quisquam est huius Germaniae, qui se aut [audisse aut] adisse ad initium eius (huius z; *Lim.*) siluae dicat: VI 25, (1) 4.

sen quis Gallus seu Romanus (e) uelit ante horam tertiam ad se transire, sine periculo licere; post id tempus non fore potestatem: V 51, 3; ¶ quantum eorum tignorum (§ 3—5) iunctura distabat: IV 17, 6; II tigna transuersa iniecerunt . . . , supraque ea tigna derecto transuersas trabes iniecerunt: 2, 9, 2; ¶ planities erat magna et in ea tumulus terrenus satis grandis. hic locus . . . aberat. eo . . . uenerunt. legionem Caesar, quam equis deue-xerat (e), passibus ducentis ab eo tumulo constituit: I 13, (1) 2; in hoc fere medio spatio tumulus erat paulo editior; . . . anius legionis antesignanos procurrere atque eum tumulum occupare iubet: I, 43, (1) 3; ¶ nostri . . . duas nacti turmas exceperunt . . . reliquos omnes earum turmarum aut interfecerunt aut captos ad Domitium deduxerunt: 3, 38, 4; ¶ ubi ex ea turri (2, 8. 9) quae circum essent opera tueri se posse sunt confisi: 2, 10, 1; compluribus (e) iam lapidibus ex illa (e), quae

suberat, turri subductis repentina ruina pars eius turris conceidit: 2, 11, 4.

cum se maior (e) pars agminis in magnam conuallē demisisset (e), ex utraque parte eius uallis subito se (e) ostenderunt: V 32, 2; ¶ erat eo loco fossa pedum (e) XV et uallium (uallus *Ald.*) contra hostem in altitudinem pedum X, tantundemque eius ualli agger in latitudinem (e) patebat: 3, 63, 1; ¶ constituit . . . in uico Veragrorum, qui appellatur Octodurus, hiemare, qui uicus . . . montibus undique continetur. cum hic (e) . . . flumine (e) diuideretur, alteram partem eius uici Gallis [ad hiemandum] concessit: III 1, (4—) 6.

z) pronomēn uī subst.: electos ex omnibus legionibus fortissimos uiros . . . Caesar ei classi attribuerat, qui sibi id muneris depoposcerant: 1, 57, 1.

z) pronomēn praedīcati gēnus sequitur: dictatore habente comitia Caesare consules creantur Iulius Caesar et P. Scruilius: is enim erat annus, quo per leges ei consulem fieri liceret: 3, 1, 1; ¶ neque enim aliter facere poterit (Dolabella): tanta eius humanitas, is sensus, ea in me est beneuolentia: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 3; ¶ antecedit ad Castra exploranda Cornelia (e), quod is locus peridoneus castris habebatur. id autem est iugum derectum: 2, 24, (2) 3; ¶ hume teretes stipites feminis crassitudine ab summo praeacuti et praeusti demittebantur (e). . . huius generis octoni ordines ducti (e) ternos inter se pedes distabant. id ex similitudine floris liliū appellabant (-abatur z): VII 73, (6) 8; ¶ munitionem, quam (e) pertinere (e) a castris ad flumen supra demonstrauimus, dextri Caesaris cornu (e) cohortes ignorantia loci sunt secutae, cum portam quaerent castrorumque eam munitionem esse arbitrarentur: 3, 68, 2; ¶ impedimenta . . . Aduaticam contulit. id castelli nomen est: VI 32, 3; ¶ Lutetiam proficiscitur. id est oppidum Parisiorum, quod positum est (quod et est *om.* z) in insula fluminis Sequanae: VII 57, 1; Metiosedum (e) peruenit. id est oppidum Senonum in insula (e) Sequanae (e) positum: VII 58, (2) 3; naues . . . Octogesam (e) adduci iubent. id erat oppidum positum ad Hiberum: 1, 61, 4; ¶ is sensus: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 3 *u.* beneuolentia.

z) plura: sua in Haeduos merita exposuit; quos et quam humiles accepisset . . . et quam in fortunam quamque in amplitudinem † deduxisset (et in eam fort. amplitudinemque duxisse z): VII 54, 3, 4; ¶ (ei legioni

castrisque: VI 32, 6 *u. p.* 254 legio;) ¶ in extremo ponte turrim . . . constituit praesidiumque cohortium duodecim pontis tuendi causa ponit magnisque eum locum munitionibus firmat. ei loco praesidioque C. Volcacium Tullum (*e*) adulescentem praefecit: VI 29, 3.

(z) non additur subst.: zz) pronomen pertinet ad certa quaedam substantia, quae antecedunt: z) ad singula; a) appellativa; aa) genus pronominis et substantiui idem est: a) non additur atque, et, neque: (adulescens: I, 8, 2 *u. b*) bb) L. Caesar; I, 34, 3, 4 *u. 2. B.*) ¶ constituit, ut arbitri darentur; per eos fierent aestimationes possessionum et rerum, quanti quaeque earum ante bellum fuisset, atque eae (haec *a*; aec *h*; eae *l*: *Ald.*: hec *f*; ea *NO*; hae *add.*) creditoribus traderent: 3, 1, 2; ¶ (cum ex alto se aestus incitauisset, quod his accidit <*a*>; [bis] accidit *Np.*; iis accidit *h*: hi accedit *z*; is accedit *Hug.*; *Dt.*, *Db.*, *Ill.*; *u.* *CC*) semper horarum XII spatio: III 12, 1;) ¶ aggerem . . . exstruxerunt, cum is (his *Ma'e*; *om.* *AQ*) murum hostium paene contingeret: VII 24, 1, 2; ¶ constituit, ut arbitri darentur; per eos fierent aestimationes possessionum et rerum: 3, 1, 2; ¶ his sunt arbores pro eubilibus; ad eas se adplicant: VI 27, 3; omnes eo loco aut ab radicibus subruunt aut accidunt (<*e*> arbores tantum, ut summa species earum stantium relinquatur: VI 27, 1; ¶ aquam comportare in arcem (arce *a*; *Np.*) atque eam munire . . . coepit: 3, 12, 1.

at barbaris consilium non defuit; nam duces eorum tota acie pronuntiarum (<*e*> iusserunt, ne: V 34, 1; ne omnino metum reditus sui barbaris tolleret atque ut eorum auxilia tardaret: VI 29, 2.

quosdam (quos clam *Fr.*; quos *W'hitte*; *Dt.* de exercitu nacti (z; habebant *z*; *add.* captiuos ab his (z; hiis *Q*; iis *ABM*; *Sch.*, *Fr.* *Ill.*) docebant: V 42, 2; ¶ (quae res et latus unum castrorum . . . muniebat et post eum (ea *Ciac.*) quae essent (erant z, tuta ab hostibus reddebat: II 5, 5) ¶ (centurio: I 10, 1 *u. bb*) consilium; 1, 46, 5 *u. b*) bb) Caccilius;) ¶ ciuesque Romanos, qui negotiandi causa ibi constiterant, in his (iis z C. Fulium Citam, . . . interficiunt bonaque eorum diripiunt: VII 3, 1; ciues Romani . . . tormenta effecerunt, quorum cognita sententia Octavius . . . obsidione et oppugnationibus eos (eos *post* et *ponit f.* *post* premere *l*) premere coepit, illi . . . 3, 9, 3, 4; contentus ciuium Romanorum, qui

Lissum obtinebant, quod oppidum iis is *ah*: his *pl*: antea Caesar attribuerat . . . Antonium recipit: 3, 29, 1; ¶ laborabat, ut reliquas cinitates adiungeret atque earum principes (ear. *pr.* z; *Sch.*: eas *z*; *rell. obd.* donis *e* pollicitationibusque *e* alliciebat *e*: VI 131, 1; unam esse Haeduorum cinitatem, quae certissimam Galliae uictoriam distineat *e*: eius auctoritate reliquas *e* contineri: VII 37, 3; ¶ (consul: I 7, 4 et 12, 5 *u. b*) bb) L. Cassius: 1, 6, 5 *u. B*) b) bb)) ¶ ubi turris altitudo perducta est ad (Add.: ut *O*: contabulationem (Ala: sionis *O*:), eam Add.: causa *O*: in parietes instruxerunt *e* ita, ut: 2, 9, 1; ¶ Caesaris copiae nequaquam erant tantae, ut eis, extra oppidum si esset dimicandum, confideret: 3, 109, 2; ¶ inter aures unum cornu existit . . . ab eius summo sicut palmae ramique (<*e*> late diffunduntur *e*: VI 26, 1, 2; ¶ cupas . . . pice refertas incendunt easque de muro in musculum deuoluunt: 2, 11, 2.

detrimentum: VI 1, 3 *u. z*) B) a) bb) augere; ¶ alterum (genus) est druidum, alterum equitum, illi rebus diuinis intersunt, . . . religiones interpretantur; ad eos *Np.*: *Db.*, *Dt.*: hos *codl.*; *Aim.*; *Sch.*, *Fr.* *Holl.*) magnus adulescentium numerus disciplinae causa concurrat, magnoque hi sunt apud eos honore. . . si qui aut priuatus (<*e*> aut populus eorum decreto non stetit, sacrificiis interlicunt: VI 13, 3, 4, 6; hiis autem omnibus druidibus praest unus, qui summam inter eos habet auctoritatem . . . hi . . . considunt in loco consecrato, huc omnes undique, qui controuersias habent, conueniunt eorumque decretis iudiciisque parent: VI 13, 8-10; ¶ duces uero eorum consilium suum laudibus ferebant, quod se castris tenuissent; multumque eorum opinionem adiuuabat, quod . . . uidebant: 1, 69, 2; duces aduersariorum . . . consultabant. . . haec consiliantibus eis nuntiantur aquatores ab equitatu premi nostro: 1, 73, 1, 2; ipsos duces a pace abhoruisse; eos neque colloqui neque iudicium iura seruasse et . . . interfecisse: 1, 85, 3.

ad eos equites, qui agmen antecessissent, praemitteret eosque pugna prohiberet: IV 11, 2; (ex equitibus nostris interficiuntur IXXIII, in his (h; hiis *Q'ah*; iis *z*; *Fr.*, *Db.*) uir fortissimus Piso Aquitanus: IV 12, 3, 4;) magno eum periculo nostrorum equitum cum iis (hiis *Q*; his z confligebat: V 19, 2; equitesque undique euocat, his (A; iis *Db.* certam (<*e*> diem conueniendi dicit: V 57, 2; equites) omnes in bello uersantur, atque eorum ut quisque est

genere copiisque <e> amplissimus, ita plurimos civem <e> se ambactos clientesque habet <e>: VI 15, 2; ¶ cogunt equitum duo milia Sugambri <e> . . . transeunt <A>β; transeunti BM; transeunt ii Fr.; Rhenum nauibus: VI 35, 5. 6; ¶ laborantibus iam suis Germanos equites . . . summittit . . . eorum impetum Galli sustinere non potuerunt: VII 13, 1. 2; Caesar mittit complures equitum turmas eo de media nocte; imperat (Ald.) Nitsche (Paul); turmas eodem media nocte; imperat his (uel iis) β; turmas; eisdem media nocte imperat ζ; turmas; eis de med. n. imp. Xp.; cdd. plur.), ut: VII 45, 1; equitesque ab his accessit et leuis armaturae pedites, qui inter eos proeliari consuerant: VII 65, 4; nam de equitibus hostium, quin nemo eorum progredi modo <e> extra agmen audeat, ne <e> ipsos quidem debere dubitare: VII 66, 6; celeriter sese tamen Galli equites expediunt proeliumque committunt. ii <hi> Ob; id ; hi cdd. uet.), dum pari certamine res geri potuit, magnum hostium numerum pauci sustinere: I, 51, 4. 5; nec . . . equitum uim caetrati sustinere potuerunt omnesque ab eis circumuenti . . . interficiuntur: I, 70, 5; tantum ab equitum suorum *auxilio aberant, . . . ut eos superioribus perterritos proeliis in medium reciperent agmen utroque eos tuerentur: I, 79, 5; erant per se magna, quae gesserant equites <milites a>, praesertim eum eorum exiguus numerus cum tanta multitudinem Numidarum conferretur: 2, 39, 4; missis ad eos ab Otacilio <e> equitibus . . . circiter CCCC quique eos armati ex praesidio secuti sunt, se defenderunt: 3, 28, 6; insidias equitum conlocavit et subito illi ex insidiis consurrexerunt. sed nostri fortiter impetum eorum tulerunt: 3, 37, 5. 6; equitum magnam partem . . . praemisit. qui cum essent progressi . . . inlata suspicione ad suos se recipere coeperunt, quique hos sequebantur, celerem eorum receptum conspicati restiterunt: 3, 38, 2. 3; tanta ui in Pompei equites impetum fecerunt, ut eorum nemo consisteret: 3, 93, 5; ¶ omnem equitatum, qui nouissimum agmen moraretur, praemisit. his <e>que β. Q. Pedium et L. Aurunculeium Cottam legatos praefecit: II 11, 3; relinquebatur, ut . . . equitatum repellerent, eo summo repente . . . sese in nalles uniuersi demitterent <e>: I, 79, 1; Pompeius, ubi nihil profici equitatu cognouit, paucis intermissis diebus rursus eum nauibus . . . recipit: 3, 58, 2; ¶ exercitum eum . . . cohortaretur suaque in eum perpetui temporis officia praedicaret: 3, 90, 1.

(familiaris: I 53, 6 u. b) bb) Valerius;)

¶ nascitur ibi . . . ferrum, sed eius <om. β> exigua est copia: V 12, 5; ¶ fuerunt duae filiae; harum earum β) altera occisa, altera capta est: I 53, 4; ¶ (filii: 3, 59, 2. 4; 60, 1 u. S) b) bb); ¶ flumen est Arar, quod . . . in Rhodanum influit. . . id Heluetii ratibus . . . transibant: I 12, 1; (ad flumen Elauer pontem <β; Schn.; pontes ζ; uell. cdd.) reficit eoque exercitum <(refecit exercitumque β)> traducit <-duxit ζ): VII 53, 4; ¶ eius fossae <om. β): VII 72, 1 u. p. 254 fossa; duas fossas . . . perduxit; . . . post eas <postea β> aggerem . . . exstruxit: VII 72, 3. 4; ¶ Caesarem . . . obsecrare coepit, ne quid grauius in fratrem statueret. scire se illa esse uera, nec quemquam ex eo plus quam se doloris capere: I 20, 2; 3, 59, 2. 4; 60, 1 u. S) b) bb); ¶ omnibus castellis quod esset frumenti conquiri iussit. id erat perexiguum: 3, 42, 4. 5.

est etiam genus radices inuentum . . . quod . . . multum inopiam leuabat. id ad similitudinem panis effingebant. eius erat magna copia. ex hoc . . . : 3, 48, 1. 2.

consuesse enim deos immortales, quo grauius homines ex commutatione rerum doleant, quos pro scelere eorum ulcisci uelint, his secundoires interdum res . . . concedere: I 14, 5; (53, 6 u. b) bb) Valerius; 3, 59, 2. 4; 60, 1 u. S) b) bb); ¶ (hospes: I 53, 6 u. b) bb) Valerius;) ¶ eodem itinere, quo hostes ierant, ad eos contendit: I 21, 3; hostes sequitur et milia passuum tria ab eorum castris castra ponit: I 22, 5; facile hostium phalangem perfrugerunt. ea disiecta gladiis districtis in eos impetum fecerunt: I 25, 2; committendum non putabat, ut pulsus hostibus dici posset eos ab se . . . circumuentos: I 46, 3; hostibus pugnandi potestatem fecit. ubi ne tum quidem eos prodire intellexit, . . . reduxit: I 50, 1. 2; hostes . . . ad flumen Axonam contenderunt . . . Caesar omnem equitatum . . . traducit atque ad eos contendit: II 9, 3; 10, 1; hostes impeditos nostri in flumine adgressi magnum eorum numerum occiderunt: II 10, 2; 10, 3 u. β) ζζ) ϑ) b) dd) corpora; hostes . . . constituerunt . . . ad eam sententiam . . . haec quoque ratio eos deduxit, quod: II 10, 4. 5; hostes . . . tantam uirtutem praestiterunt, ut, cum primi eorum cecidissent, proximi iacentibus insisterent atque ex eorum corporibus pugnarent: II 27, 3; ubi intellexit . . . neque hostium fugam . . . reprimi neque iis <his β; Schn.; hiis Q> noceri posse, statuit exspectandam classem. quae ubi conuenit ac primum ab hostibus uisa est, circiter CCXX <e> naues eorum paratissimae . . . nostris aduersae constiterunt:

III 14, 1, 2; huic . . . persuadet, uti *e* ad hostes transeat. qui ubi pro perfuga ad eos uenit: III 18, 2, 3; factum est . . . hostium . . . defatigatione . . . , ut . . . statim terga uerterent. quos impeditos *e* . . . milites nostri consecuti magnum numerum eorum occiderunt: III 19, 3, 4; (prius in hostium castris constiterunt quam plane ab his *(AQ)*; iis *BM*; *Schn. Fr. Db.*) uideri . . . posse(n)t: III 26, 3; hostes . . . nihil timentibus nostris, quod legati eorum paulo ante . . . discesserant, . . . celeriter nostros perturbauerunt: IV 12, 1; nostri . . . in hostes impetum fecerunt atque eos in fugam dederunt: IV 26, 5; hostes . . . legatos de pace miserunt. . . . una cum his legatis Commius Atrebas uenit . . . hunc illi e nauis egressum, cum ad eos oratoris modo Caesaris mandata deferret *e*, comprehenderant: IV 27, 1—3; hostes . . . terga uerterunt, quos tanto spatio secuti, quantum *e* . . . efficere potuerunt, complures ex iis *(his §)* occiderunt: IV 35, 2, 3; hostes . . . terga uerterunt magnisque eorum numerus est occisus: IV 37, 4; hostium copias conspicatus est. illi . . . coeperunt . . . prohibebant. at milites legionis septimae . . . locum ceperunt eosque ex siluis expulerunt paucis uulneribus acceptis; sed eos fugientes longius Caesar prosequi ueluit: V 9, 2. 3. 6—8; hostes . . . ad pabulatores aduolauerunt . . . nostri acriter in eos impetu facto repulerunt: V 17, 1—3; equites . . . praecipites hostes egerunt, magnoque *e* eorum numero *(num. eor. §)* interfecto neque sui colligendi neque consistendi . . . facultatem dederunt: V 17, 3, 4; neque post id tempus unquam summis nobiscum copiis hostes contenderunt. Caesar cognito consilio eorum ad flumen Tamesim . . . exercitum duxit: V 17, 5; 18, 1; hostes suos *e* ab oppugnatione redulerunt. tum . . . conclamauerunt, uti *e* aliqui . . . ad colloquium prodiret. mittitur ad eos colloquendi *e* causa *e* Arpincius . . . et Q. Iunius: V 26, 3, 4; 27, 1; hostes in fugam dat *e* . . . magnumque ex iis *(A; Schn. Hohl.; eis BM; rell. ead.)* his *(Q)* numerum occidit atque omnes armis exiit: V 51, 5; Labienus hostium cognito consilio sperans temeritate eorum fore aliquam dimicandi facultatem . . . proficiscitur: VI 7, 4; cum . . . ad hostem proficisci constitisset, sine cum ex paludibus siluisque clicere sine obsidione premere posset: VII 32, 2; Germani . . . in hostes *(hostem §)* impetum fecerunt eosque propulerunt: VII 80, 6.

praestate eandem nobis ducibus uirtutem, quam saepe numero imperatori praestitistis, atque *(om. §)* illum adesse *(adesse cum §)* et

haec eorum cernere existimate: VI 8, 4; factum imprudentia Biturigum . . . , uti hoc incommodum acciperetur. id tamen se celeriter maioribus commodis sanaturum *CC*: VII 29, 4, 5; ¶ *(tertium iam hunc annum regnantem inimici palam multis ex ciuitate auctoribus interfecerunt (inimicis iam multis palam ex ciu. et iis auctoribus cum interf. z; u. CC.: V 25, 3.)*

latrocinia nullam habent infamiam, quae extra lines eniusque ciuitatis fiunt, atque ea inuentus exerceandae . . . causa fieri praedicunt: VI 23, 6; ¶ huius est longitudo lateris . . . septingentorum milium. tertium est contra septentriones; cui parti nulla est obiecta terra, sed eius angulus alter *B. Menge*; lateris *codl.; ead.*; alter lateris *Paul.* maxime ad *e*. Germaniam spectat. hoc . . . : V 13, 6; ¶ Heluetii . . . legatos de deditione ad eum miserunt. qui cum . . . petissent atque eos in eo loco . . . suum aduentum expectare iussisset, parauerunt: I 27, 2; quod legati eorum paulo ante a Caesare discesserant atque is *(his AQ)* dies indutiis erat ab his iis *(eis a; is Q)* petitus: IV 12, 1; ad eum legati ueniunt, qui polliceantur . . . obtemperare. quibus auditis liberaliter pollicitus hortatusque, ut in ea sententia permanerent, eos domum remittit et cum iis *(his §; hiis Q; is B)* una Commium . . . mittit: IV 21, 5—7; legatos ad eum mittunt. . . . percepta *e* oratione *e* eorum Caesar obsides imperat eosque ad certum diem adduci iubet: V 1, 7, 8; 28, 2 *u. bb)* consilium; 1, 31, 3, 4 *u. 2. B;* 3, 15, 7 *u. S) b) bb)*; *Libo* neque legatos Caesaris recipere neque periculum praestare eorum, sed totam rem ad Pompeium reicere: 3, 17, 5; (39, 1, 2 *u. b) bb)* Acilius; ¶ se cum sola decima legione iturum, de qua non dubitaret, sibi que eam praetoriam cohortem futuram: I 40, 15; ¶ *(quidam ex militibus decimae legionis dixit: plus quam pollicitus esset Caesarem (i adl. z; Fr.; om. B²)* facere: I 42, 6; ¶ consuetudine sua Caesar sex legiones expeditas ducbat; post eas totius exercitus impedimenta conlocarat: II 19, 5; cum *e* in dextro cornu legio duodecima et non magno ab *(om. a)* ea *(om. b)* intervallo septima constitisset: II 23, 4; tres (legiones) in ¶ Belgis *e* conlocauit; his *(iis z; Fr.)* . . . quaestorem *e* et . . . legatos praefecit: V 21, 3; timere Caesarem creptis *e* ab eo dualis legionibus, ne ad eius periculum reseruari et retinere eis ad urbem Pompeius uideretur: I, 2, 3; impetum legionis sustinuit cohortibus tribus atque eam loco depulsi: 3, 52, 2; ¶ *Tiberos*: I 31, 12

u. obsides; ¶ pelles (erant) pro nelis alutaeque tenuiter confectae, hae <CC> siue propter lini inopiam <e> atque eius usus inscientiam <e>, siue eo <e>, . . . quod: III 13, 6; ¶ sarcinas in unum locum conferri et eum . . . muniri iussit: I 24, 3; hoc consedit loco atque eum communiuit omnesque ibi copias continuit: 3, 51, 8.

L. Fabius <e>, centurio <e> legionis VIII, . . . tres suos nactus manipulares atque ab iis <his z> subleuatus murum ascendit, hos <eos z> ipse rursus . . . : VII 47, 7; ¶ quod apud Germanos ea <e> consuetudo esset, ut matres familiae eorum sortibus et <e> uaticinationibus declararent, utrum proclium committi ex usu esset necne; eas ita dicere: I 50, 4, 5; ¶ accidit, . . . ut uulgo milites ab signis discederent, quaeque <e> quisque eorum carissima haleret, ab impedimentis petere . . . properaret: V 33, 6; accidit, . . . ut non nulli milites . . . interciperentur <e>. his <A z>; iis *BM()*; *Fr.*, *Db.*) circumuentis magna manu Elurones . . . legionem oppugnare incipiunt: V 39, 2, 3; 52, 6 u. 2. B.; hoc ueteres non probant milites . . . itaque . . . duce C. Trebonio, equite Romano, qui iis <z>; eis z; *edd.*) erat praepositus, . . . perrumpunt: VI 40, 4; summa difficultate rei frumentariae adfecto exercitu . . . usque eo, ut complures dies frumento milites caruerint . . . , nulla tamen nox est ab iis <ex iis uox est z> audita populi Romani maiestate . . . indigna: VII 17, 3; 19, 5 et 52, 3 u. 2. B.; alieno esse animo in Caesarem milites neque iis <his *edd.*> posse persuaderi, uti cum defendant aut sequantur saltem: 1, 6, 2; non nulla pars militum domum discedit; reliqui ad Caesarem perueniunt, atque una cum iis deprentus L. Pupius . . . adducitur: 1, 13, 4; Atraniani milites . . . ex castris procurrerant . . . duces uero eorum consilium suum laudibus ferebant: 1, 69, 1, 2; 2, 32, 1 u. 2. B.; quarum cohortium milites . . . iuba conspicatus suam esse praedicans praedam magnum partem eorum interfici iussit, paucos . . . remisit <CC>: 2, 44, 2; ueteranae legionis milites . . . reliquam noctis partem ibi conferunt et luce prima missis ad eos ab Otacilio <e> equitibus . . . circiter CCCC quique eos armati ex praesidio secuti sunt, se defenderunt: 3, 28, 5, 6; cum militibus regis colloqui coeperunt eosque hortari, ut: 3, 103, 4; quae res apud milites largitionis auxit; magnis enim iacturis sibi quisque eorum animos conciliabat: 3, 112, 10; ¶ ex eo proelio circiter hominum milia CXXX superferuntur eaque tota nocte continenter ierunt:

I 26, 5; placuit, ut <e> Litaenicus decem illis milibus, quae Caesari ad bellum mitterentur, praeficeretur atque ea † ducenda <ea traducenda *Plugg.*: eo ducenda *Paul*> curaret: VII 37, 7; ¶ Pompeiani, quod is mons erat sine aqua, diffisi ei loco relicto monte uniuersi iugis <Hassius; iris O>; u. CC) eius <eis *Clark.*: *Db.*> Larisam uersus se recipere coeperunt: 3, 97, 2; ¶ magnum numerum impedimento- rum (iumentorum *Clacc.*) ex castris mulorum- que produci deque <Dauis>; neque z; u. CC) his <iis h; hiis a> stramenta <uerba mulorumque pr. deque his stramenta *om. z.*> detrabi . . . iubet: VII 45, 2; ¶ milites . . . ad munitionem perueniunt eamque transgressi trinis castris potiuntur: VII 46, 4.

qui nauiculum deligatam ad ripam nactus ea profugit: I 53, 3; ¶ cum his nauibus nostrae classis . . . congressus erat . . . neque enim iis <h; hiis a>; his z; *edd.*> nostrae rostro nocere poterant — tanta in iis <his X; *Hold.*> erat firmitudo — neque: III 13, 7, 8; naues XVIII . . . soluerunt, quae cum . . . uiderentur, tanta tempestas subito coorta est, ut nulla earum cursum tenere posset, sed aliae . . . referentur, aliae . . . deicerentur: IV 28, 1, 2; neque enim naues erant aliae, quibus reportari possent, et omnia decerant, quae ad reficiendas naues <eas z> erant <e> usui: IV 29, 4; naues soluit; quae omnes incolumes ad <e> continentem perueniunt; sed <e> ex iis <his z> onerariae duae eosdem . . . portus capere non potuerunt: IV 36, 4; quam plurimas . . . naues aedificandas . . . curarent, earum modum formamque demonstrat <e>: V 1, 1, 2; naues inuenit refectas; his <z>; iis z) deductis . . . instituit: V 23, 1, 2; conspicataeque naues triremes duae nauem D. Bruti duabus ex partibus sese in eam incitauerunt. . . qua re animaduersa quae proximae ei loco ex Bruti classe naues erant, in eas impeditas impetum faciunt: 2, 6, 4, 6; Bibulus . . . inanibus (nauibus) occurrit et nactus circiter XXX in eas indiligentiae <e> suae . . . iracundiam <e> erupit omnesque incendit: 3, 8, 3; nauesque triremes duas . . . prodire iussit, has cum audacius progressas Libo uidisset, sperans intercipi posse quadriremes V ad eas misit: 3, 24, 1, 2; praeruectas . . . naues uiderant, ipsi iter secundum eas terra (terras O;) derexerant, sed quo essent <eae *add. fhl.*; *edd.*: haec a; haec O; haec N; *om. f.*: ego *delcui*> delatae primis diebus ignorabant: 3, 30, 1; qui (locus) . . . aditum . . . habet nauibus medioerem atque eas a quibusdam protegit uentis: 3, 42, 1.

Ariouistum . . . obsides nobilissimi cuius-

que liberos poscere et in eos omnia exempla cruciatusque edere: I 31, 12; his Caesar numerum obsidum . . . duplicavit eosque in continentem adduci iussit: IV 36, 2; Caesar obsides imperat eosque ad certam diem adduci iubet. . . iis <hiis Q²a; his h: *Schn.*> ad diem adductis . . . arbitros inter ciuitates dat: VI, 8, 9; Indutiomarum . . . cum ducentis obsidibus venire iussit. his <hiis M; iis AQBh> adductis, in iis <hiis Qa> filio <filiis z> propinquisque eius omnibus: V 4, 1, 2; ¶ omnium rerum . . . summa erat in eo oppido facultas <c> idque <idemque Paul> natura loci sic muniebatur, ut: I 38, 3, 4; ab his castris oppidum Remorum nomine Bibrax aberat milia passuum octo, id ex itinere magno impetu Belgae oppugnare coeperunt: II 6, 1; ad oppidum Nouiodunum contendit, id ex itinere oppugnare conatus . . . expugnare non potuit: II 12, 1, 2; ¶ cum ad oppidum Senonum Vellamodunum uenisset, . . . oppugnare instituit eoque <z> idque z; *edd.*> biduo circumuallauit: VII 11, 1; ¶ oratio: VII 77, 2 u. b) bb) Critognatus.

cum pater familiae industriore loco natus decessit, eius propinqui conueniunt: VI 19, 3; ¶ equitum milia erant sex, totidem numero pedites uelocissimi ac fortissimi, quos . . . delegerant; cum his in proeliis uersabantur; ad eos se equites recipiebant: I 48, 5, 6; ¶ hostium phalangem perfrēgerunt, ea disiecta gladiis dextris in eos impetum fecerunt: I 25, 2; ¶ planities erat magna et in ea tumulus terrenus: I 43, 1; ¶ ad flumen Elauer pontem <z> *Schn.*; pontes z; *rell. edd.*> refecit eoque exercitum <refecit exercitumque z> traducit <c>: VII 53, 4; ¶ C. Caesar: possessiones redemi easque postea pluris uenditas: *ap. Diomed. art. gramm. I 368 Keil*; ¶ conuocatis eorum principibus . . . grauius eos accusat: I 16, 5; 16, 6 u. 2. B.; principibus Galliae euocatis <c> Caesar ea, quae cognouerat, dissimulanda sibi existimauit eorumque animis permulsis et confirmatis . . . bellum cum Germanis gerere constituit: IV 6, 5; principes Britanniae . . . rursus coniuratione facta . . . suos clam ex agris deducere coeperunt, at Caesar, etsi nondum eorum consilia cognouerat, tamen . . . suspicabatur: IV 30, 1, 2; 31, 1; principibus Treuerorum ad se conuocatis hos <eos z> singillatim Cingetorigi conciliauit: V 4, 3; idem hoc fit a principibus Hispaniae, quos illi <c> . . . habebant obsidum loco, hi <ii Oh; Ah; hii f> suos notos hospitesque querebant, per quem quisque eorum aditum commendationis haberet ad Caesarem: I, 74, 4, 5; ¶

privati: 2, 18, 5 u. z) ſ) b) dd) bona; ¶ erat in procuratione regni propter aetatem pueri nutricius eius, eunuchus nomine Pothinus: 3, 108, 1.

alias deinceps . . . rates iungebat. has . . . eratibus ac pluteis protegebat; in quarta quaque earum turres . . . exibat: 1, 25, 8—10; ¶ Cassiuellaunus ad Cantium . . . , quibus regionibus quattuor reges praeerant, . . . nuntios mittit atque iis <(L?)QBAM; hiis Qa; his Azh; Np., *Schn., Dll., Hodd.*> imperat, uti . . . castra naualia . . . oppugnent: V 22, 1; nihil contra se regem ausurum <c> existimabat, sed ubi certis auctoribus comperit minus V et XX milibus longe ab Utica eius copias abesse, . . . sese . . . recepit: 2, 37, 2, 3; amici regis, qui propter aetatem eius in procuratione <c> erant regni, . . . palam liberaliter responderunt: 3, 104, 1.

scaphas nauium magnarum . . . eratibus pluteisque contexit eoque milites delectos imposuit atque eas in litore . . . disposuit: 3, 24, 1; ¶ scutoque ad eum relato Scaeuae centurionis inuenta sunt in eo foramina CXX <c>: 3, 53, 4; ¶ seruo spe libertatis . . . persuadet . . . ut litteras ad Caesarem deferat, has ille . . . effert <c> . . . ab eo de periculis Ciceronis legionisque cognoscitur <c>: V 45, 3, 4, 5; ¶ multa praeterea de sideribus atque eorum motu . . . iuuentuti tradunt: VI 14, 6; ¶ neque <c> quisquam est . . . , qui se . . . adisse ad initium eius <huius z> silinae dicat . . . ; multaque in ea genera ferarum nasci constat: VI 25, 4, 5; ¶ storias autem ex funibus ancorariis tres . . . fecerunt easque <eosque a> ex tribus partibus . . . religauerunt: 2, 9, 4.

tigna bina . . . iungebat, haec eum . . . deflexerat . . . , his <ii AQ; Hodd.> item contraria duo . . . statuebat: IV 17, 3—5; eo super tigna bipedalia iniiciunt eaque laminis clauisque religant: 2, 10, 3; ¶ in castris Curionis magnus ¶ omnium incessit timor; nam is <his af; iis hl> mariis hominum sermonibus celeriter augetur <u. C'>: 2, 29, 1; ¶ tirones: 3, 28, 4 u. 2. C.; ¶ tantaque <erat> multitudo <C'> tormentorum, ut eorum uim nullae contextae uiminibus uineae sustinere possent: 2, 2, 1; ¶ supraque ea tigna derecto <c> transversas trabes iniecerunt easque <a> eaque <Ohl> axibus religauerunt, has trabes <c> . . . : 2, 9, 2; duae primum trabes in solo . . . conlocantur inque eis columellae delignantur, has . . . : 2, 10, 2; ¶ turmae: VII 45, 1 u. equites; ¶ ibi turres . . .

erigebat casque multis tormentis . . . completas ad opera Caesaris adpellebat: I, 26, 1.

erat eo loco fossa . . . et uallum (uallus *Ald.*) contra hostem . . . pedum X, tantundemque eius ualli agger in latitudinem (e) patebat. ab eo intermisso spatio pedum DC alter conuersus in contrariam partem erat uallus: 3, 63, 1, 2; ¶ uti . . . uiatores . . . consistere cogant et quid (e) quisque eorum de quaque re audierit . . . quaerant: IV 5, 2; ¶ tertium est genus eorum, qui uri appellatur. hi sunt . . . figura tauri. magna uis eorum est (est eorum *a(h)f*) et magna uelocitas . . . hos . . . : VI 28, 1, 2; ¶ (duae fuerunt Arionisti uxores . . . utraque (e) in ea fuga periit. fuerunt (periit. fuerunt *Hug*; perierunt *edd.*; *edd. plur.*) duae filiae: harum (earum β) altera (duae filiae harum altera *edd.*; *edd. plur.*) occisa, altera capta est: I 53, 4;) uxores habent deni duodenique inter se communes (e) . . . ; sed qui (e) sunt ex iis (ABM; *Fr.*; *Hold.*; his β; *rell. edd.*; hiis Q) nati, eorum habentur liberi, quo (e) primum uirgo (e) quaeque deducta (e) est: V 14, 5.

α) atque is, et is, neque is: duabusque missis subsidio cohortibus a Caesare atque iis (hiis Q *corr.*, a; his *Np.*, *Dt.*) primis legionum duarum: V 15, 4; leui facto equestri proelio atque eo (β; *Schm.*; *om.* α; *rell. edd.*) secundo in castra exercitum reduxit: VII 53, 2; aditus . . . maximis defixis trabibus atque eis praecautis praesaeptis: I, 27, 4; ¶ conloquium petunt et id, si fieri possit, semoto a militibus loco: I, 84, 1; ne . . . multis . . . secundis proeliis unum aduersum et id medioere opponere: 3, 73, 2; ¶ quod legionem neque eam (β; tam α) plenissimam . . . propter paucitatem despiciebant: III 2, 3.

bb) genus (et numerus) pronominiis alia sunt atque substantiuū (*ααα σίρεσιν*): (amicitiam populi Romani sibi ornamento et praesidio, non detrimento esse oportere, † idque (itaque *Paul*) se hac (ea *BM*; *edd.*) spe petisse: I 44, 5;) ¶ ciuitati persuasit, ut de finibus suis . . . exirent . . . id hoc facilius eis persuasit, quod undique loci natura Helmetii continentur: I 2, 1—3; ¶ conuocato consilio (e) omniumque ordinum ad id consilium (e) adhibitis centurionibus uehementer eos (*om.* A) incusauit: I 40, 1; (legati) ad consilium rem deferunt magnaque inter eos existit (e) controuersia: V 28, 2; in consilio (concilio *Np.*, *Dt.*) pronuntiat Pompeium celeriter subsidio uenturum hortaturque eos, ne animo deficiant: I, 19, 1; ¶ subito pedestres copias . . .

ostenderunt. hi (β; ii *BM*; *Fr.*; iis *AQ*) nostros disiectos adorti proelium renouarunt: III 20, 4; his (regibus) imperat, uti coactis omnibus copiis castra . . . oppugnent. ii (hi *h*; hii *af*) cum ad castra uenissent, nostri eruptione facta multis eorum interfectis . . . suos incolumes reduxerunt: V 22, 1, 2; copias equitatus peditatusque subsidio Biturigibus mittunt. qui cum ad flumen Ligerim uenissent, . . . reuertuntur . . . Bituriges eorum discessu statim se (e) cum Aruernis coniungunt (e): VII 5, 3, 4, 7; ¶ consilium capit omnem . . . equitatum noctu dimittere. discedentibus mandat, ut suam quisque eorum ciuitatem adeat: VII 71, 2; ¶ deinde reliquae legiones cum tribunis militum et primorum ordinum centurionibus egerunt, uti Caesari satis facerent; . . . eorum satisfactione accepta . . . profectus est: I 41, 3, 4; ¶ circiter hominum milia CXXX superfuerunt eaque tota nocte continenter ierunt. . . in fines Lingonum die quarto peruenerunt, cum . . . nostri triduum morati eos sequi non potuissent. Caesar ad Lingonas . . . misit, ne eos frumento neue alia re iuuarent . . . ipse triduo intermisso cum omnibus copiis eos sequi coepit: I 26, 5, 6; (VI 35, 5, 6 *u. p.* 267 equites;) ¶ ad eam partem (Heluetiorum) peruenit, quae nondum flumen transierat. eos impeditos et inopinantes adgressus magnam partem eorum (eor. part. *af*) concidit: I 12, 2, 3.

b) nomina propria aa) ciuitatum: (Allobroges: 3, 59, 2, 4 et 60, 1 *u.* β) b) bb); ¶ ab eo loco in fines Ambianorum peruenit. . . . eorum fines Neruii attingebant: II 15, 2, 3; ¶ cuniculis . . . actis, cuius rei sunt longe peritissimi Aquitani, propterea quod multis locis apud eos aerariae secturaeque (CC) sunt: III 21, 3; ¶ legionis nonae et decimae milites . . . Atrebates (nam his (iis *BM*; *Fr.*) ea pars obnenerat) . . . in flumen compulerunt et transire conantes insecuti gladiis magnam partem eorum impeditum interfecerunt: II 23, 1; ¶ Auximatibus agit gratias seque eorum facti memorem fore pollicetur: I, 13, 5.

horum omnium fortissimi sunt Belgae, propterea quod a cultu . . . prouinciae longissime absunt minimeque ad eos mercatores saepe commeant: I 1, 3; dat negotium . . . Gallis, qui finitimi Belgis erant, uti ea, quae apud eos gerantur, cognoscant . . . hi . . . nuntiauerunt manus cogi . . . tum uero dubitandum non existimauit, quin ad eos proficisceretur (e): II 2, 3—5; perosque Belgas esse

ortos a <e> Germanis . . . de numero eorum omnia se habere explorata Remi dicebant . . . plurimum inter eos Bellouacis . . . ualere. hoc <eos §> posse conficere armata milia centum: II 4, 1. 4. 5; ¶ Bellouaci: (II 4, 5 u. Belgae;) si suas copias Haedui in fines Bellouacorum introduxerint et eorum agros populari coeperint: II 5, 3; petere non solum Bellouacos, sed etiam pro his <iis BM> Haeduos, ut sua <e> clementia ac mansuetudine in eos utatur: II 14, 5; ¶ nec solis Biturigibus communi salutem committendam censent, quod penes eos <paene in eo ik: Np.; paene ex eo Em. Hoffm.>, si id oppidum retinuissent, summam uictoriae constare intellegebant: VII 21, 3. gratias agit . . . Gaditanis, quod . . . sese . . . in libertatem uindicasset, tribunis militum centurionibusque, qui eo praesidii causa uenerant, quod eorum consilia sua uirtute confirmassent: 2, 21, 1; ¶ Gallis magno . . . erat impedimento, quod pluribus eorum sentis uno ictu pilorum transfixis . . . (non) satis commode pugnare poterant: I 25, 3; multae res ad hoc consilium Gallos hortantur: . . . inopia cibarium, cui rei parum diligenter ab his <X; Schn., Fr., Db., Hld.; iis Np., Dt.> erat prouisum: III 18, 6; ut ad bella suscipienda Gallorum . . . promptus est animus, sic mollis ac minime resistens ad calamitates perferendas mens eorum est: III 19, 6; cognita Gallorum infirmitate quantum iam apud eos hostes no proelio auctoritatis essent consenti sentiebat: IV 13, 3; cum ex significatione Gallorum noui aliquid ab iis <his f> iniri consilii <e> intellexissent: VII 12, 6; consilia cuiusque <e> modi Gallorum occurrebant . . . aggerem cuniculis subtrahebant, eo scientius, quod apud eos magna sunt ferrariae atque omne genus cuniculorum notum atque usitatum est: VII 22, 1, 2; ¶ quod (Heluetii) fere cotidianis proeliis cum Germanis contendunt, cum aut suis finibus eos prohibent aut ipsi in eorum finibus bellum gerunt: II 4; paulatim autem Germanos consueserunt Rhenum transire et in Galliam magnam eorum multitudinem uenire populo Romano periculosum uidebat: I 33, 3; ultra eum locum, quo in loco Germani conederant, circiter passus sescentos ab his <eis Clark.; iis Np., Dt.; uerba ab his abundare censet Ciacr.>, castris idoneum locum delegit: I 49, 1; quod apud Germanos ea <e> consuetudo esset, ut matres familiae eorum sortibus et <e> uaticinationibus declararent: I 50, 4; (IV 2, 2 u. 2. A. b) §); missas legationes ab non nullis ciuitatibus ad Germanos inuitatosque eos, uti ab Rheno discederent: IV

6, 3; a quibus (Germanis) cum paucorum dierum iter abesset, legati ab his <iis Np., Fr.> uenerunt: IV 7, 2; cum uideret Germanos tam facile impelli, ut <e> in Galliam uenirent, suis quoque rebus eos timere uoluit: IV 16, 1; Germani, qui auxilio ueniebant, . . . sese domum receperunt <e>. cum his <BMQ: iis h; hiis a> propinqui Indutiomari, qui defectionis auctores fuerant, comitati eos ex ciuitate excesserunt <e>: VI 8, 7, 8; duabus de causis Rhenum transire constituit; quarum una <e> erat <e>, quod Germani add. Bergk) auxilia contra se Treueris miserant, altera, ne ad eos Ambiorix receptum <ambiorix rec. ad eos §> haberet: VI 9, 1, 2; 22, 1 u. 2. A. b) §) ðð) metus; 23, 9 ib. εε) ad; ¶ Heluetii iam . . . in Haeduum fines peruenerant eorumque agros populabantur: I 11, 1; si Haeduis de iniuriis, quas ipsi sociisque eorum intulerint, . . . satis faciant: I 14, 6; quem (equitatum) ex omni prouincia et Haeduis atque eorum sociis eoactum habebat: I 15, 1; diem ex die ducere Haedui . . . ubi se diutius duei intellexit . . . conuocatis eorum principibus . . . grauius eos accusat: I 16, 5; cum his Haeduos eorumque clientes . . . contendisse: I 31, 6; quod Haeduos . . . in ditione uidebat Germanorum teneri eorumque obsides esse apud Arionistum . . . intellegebat: I 33, 2; neue Haeduos iniuria lacesseret neue his sociisque eorum bellum inferret: I 35, 3; Haeduis se obsides redditurum non esse neque his <coll.: Schn., Hld., Dt.; iis rell. eoll.> neque eorum sociis iniuria bellum inlaturum: I 36, 5; si id non fecissent, longe iis <his X: Schn., Hld.> fraternum nomen populi Romani afuturum: I 36, 5; docebat <e> etiam, quam ueteres . . . causae necessitudinis ipsis cum Haeduis intercederent, quae senatus consulta quotiens quamque honorifica in eos facta essent: I 43, 6, 7; postulauit . . . ne aut Haeduis aut eorum sociis bellum inferret: I 43, 9; quod summa auctoritas antiquitas erat in Haeduis magnaeque eorum erant <om. §> clientelae: VI 12, 2; ut magnam partem clientium ab Haeduis ad se traducerent obsidesque ab his <coll.: iis Np., Fr., Dt.> principum filios acciperent: VI 12, 3, 4; aduentu Caesaris facta commutatione rerum obsidibus Haeduis redditis, ueteribus clientelis restitutis, nouis per Caesarem comparatis, quod ii <e>, qui se ad eorum amicitiam adgregauerant <e>, meliore condicione . . . se uti uidebant, reliquis rebus eorum gratia dignitateque <e> amplificata Sequani principatum dimiserant: VI 12, 6; quod legibus Haeduum iis <e>, qui summum magistratum obtinerent, ex-

cedere ex finibus non liceret, ne quid de iure aut de legibus (de legibus aut iure §) eorum deminuisse uideretur, ipse in Haeduos proficisci statuit: VII 33, 2; agmen Haednorum conspiciatus immisso equitatu iter eorum moratur: VII 40, 4; Haedui . . . maiorem multitudinem ad arma <e> concitant. interim nuntio allato omnes eorum <eor. omn. §> milites in potestate Caesaris teneri concurrunt ad Aristium: VII 42, 1—6; 43, 1; Litaueccum Bibracte <e> ab Haeduis receptum, quod est oppidum apud eos maximae auctoritatis: VII 55, 4; defectione Haednorum cognita bellum augetur <e> . . . quantum . . . pecunia ualent, ad sollicitandas ciuitates nituntur; naeti obsides, quos Caesar apud eos deposnerat, horum supplicio dubitantes terriunt: VII 63, 1—3; imperant Haeduis atque <e> eorum clientibus . . . milia XXXV: VII 75, 2; ¶ Heluetii: I 7, 1 u. 2. A. b) §) zz); Heluetii iam . . . in Haednorum fines peruenerant. . . Haedui, cum se suaque ab iis <his a> defendere non possent, legatos . . . mittunt: I 11, 1. 2; 12, 2. 3 u. p. 276 bb) extr.; in eam partem ituros atque ibi futuros Heluetios, ubi eos Caesar constituisset atque esse uoluisset: I 13, 3.

Massilienses: 1, 34, 3. 4 u. 2. B.; quibus mandatis acceptis Massilienses portas Caesari clauerant; Albicos . . ., qui in eorum fide antiquitus erant . . ., ad se uocauerant: 1, 34, 4; 35, 1 u. 2. B.; cum his agit, ne initium inferendi belli *a Massiliensibus oriatur; debere eos . . . obtemperare. reliqua, quae ad eorum sanandas mentes pertinere arbitrabatur, commemorat: 1, 35, 1. 2; hi modo digressi <e> a Massiliensibus recentem eorum <Ohr²> eorundem N; eodem s) pollicitationem animis continebant: 1, 57, 4; Massilienses arma . . . proferunt, . . . pecuniam ex publico tradunt. quibus rebus collectis Caesar magis eos pro nomine et uetustate quam pro meritis in se ciuitatis conseruans duas ibi legiones praesidio relinquit <e>: 2, 22, 5. 6; ¶ Menapios oppresserunt, qui . . . in suos uicos remigrauerant <e>. his interfectis nauibusque eorum occupatis . . . flumen transierunt atque omnibus eorum aedificiis occupatis reliquam partem hiemis se eorum copiis alue-runt: IV 4, 5—7; legati, qui in Menapiorum fines legiones duxerant, omnibus eorum agris uastatis, frumentis succis, aedificiis <e> incensis . . . se . . . receperunt: IV 38, 3.

eorum fines Nerui attingebant. quorum de natura . . . cum quaereret, sic reperiebat: nullum aditum esse ad eos <nullum esse aditum ad hos §> mercatoribus . . . cum per eorum

fines triduum <e> iter fecisset, inueniebat ex captiuis <eorum add. B²>: II 15, 3. 4; 16, 1; quidam ex his . . . nocte ad Neruios peruenerunt atque his <A Qaf; iis B Mh; Fr. Db.> demonstrarunt: II 17, 2; Neruii antiquitus . . ., quo facilius finitimorum equitatum, si praelandi causa ad eos uenissent <CC>, impedirent, . . . effecerant, ut: II 17, 4; facile hac oratione Neruiis persuadet. itaque confestim dimissis nuntiis ad Ceutrones, Grudios, . . . Geidumnos, qui omnes sub eorum imperio sunt <e>, . . . cogunt: V 38 extr.; 39, 1; ¶ Numidae . . . passim conserderant. hos oppressos somno et dispersos adorti magnum eorum numerum interficiunt: 2, 38, 4. 5.

praedae loco Parthinos habuerat frumentumque omne conquisitum spoliatis effossisque eorum domibus per equites comportarat <e>: 3, 42, 5.

huc <e> (se) iturum <e> per fines Remorum eorumque agros populaturum: V 56, 5; ¶ Romanos pulsos superatosque, castris impedimentisque eorum hostes potitos: II 24, 5; qui ad hunc modum locuti: non (se) existimare Romanos sine ope diuina <e> bellum gerere . . . se suaque omnia eorum potestati permittere dixerunt: II 31, 2. 3; si suam gratiam Romani uelint, posse iis <z; eis §> utiles esse amicos: IV 7, 4; Romani si casu interuenerint <e>, fortunae . . . habendam gratiam, quod et paucitatem eorum ex loco superiore cognoscere et uirtutem despiciere potuerint, qui . . .: VII 20, 6.

Senones . . . Cauarinum, quem Caesar apud eos regem constituerat, . . . interficere . . . conati . . . expulerunt: V 54, 2; ¶ peius uictoribus Sequanis quam Haeduis uictis accidisse, propterea quod Ariouistus . . . in eorum finibus conserdisset: I 31, 10; nihil Sequani respondere . . . cum ab his <iis rece.; Fr.> saepius quaereret: I 32, 3; Sequani principatum dimiserant. in eorum locum Remi successerant: VI 12, 6. 7; ¶ Suebi . . . domum reuerti coeperunt. quos Vbii <e> . . . insecuti magnum ex his <iis Fr.; ex his magnum §> numerum occiderunt: I 54, 1; IV 1, 3. 4. 7; 2, 2. 4 u. 2. A. b) §); fit . . . certior Suebos . . . copias cogere atque iis <e> nationibus, quae sub eorum sint <sunt §> imperio, denuntiare, ut: VI 10, 1; mandat, ut crebros exploratores in Suebos mittant quaeque apud eos gerantur cognoscant: VI 10, 3; ¶ SueSSIONES . . . fines <e> latissimos feracissimosque agros possidere. apud eos fuisse regem nostra etiam memoria Diuiciacum: II 4, 6. 7; ¶ se trans Rhenum in fines Sugam-

brorum receperat seque cum iis (hiis *Qa*; his *h*) coniunxerat: IV 16, 2; Sugambri (e) . . . se . . . in solitudinem ac silvas abdiderant. Caesar paucos dies in eorum finibus moratus . . . se in fines Vbiorum recepit: IV 18, 4; 19, 1.

Treueri . . . Labienum cum una legione, quae in eorum (Remorum *Schambach*) finibus hiemabat (e), adoriri parabant: VI 7, 1; ¶ Trinobantes . . . legatos ad Caesarem mittunt . . . his (h; hiis *Q^a*; iis *z*; *Fr.*) Caesar imperat obsides XL . . . Mandubraciumque ad eos mittit: V 20, 1. 2. 4.

(ad alteram partem succedunt Vbii . . . et <codd.; e*d.*; ei *Paul*) paulo [quam] sunt eiusdem generis [et] ceteris humaniores, propterea quod Rhenum attingunt multumque ad eos mereatores uentitant: IV 3, 3; Caesar paucos dies in eorum finibus moratus . . . se in fines Vbiorum recepit atque iis (his *z*; hiis *Q^b*) auxilium suum pollicitus . . . haec ab iis (his *a^bh*; is *B^at*) cognouit: IV 19, 1; ¶ Sabinum . . . in fines Venellorum (e) peruenit. his (z; hiis *Q²*; iis *z*; *Fr.*, *Db.*) praecerat Viridoux: III 17, 1. 2.

bb) hominum: Dioscorides et Serapion . . . ad Achillam peruenerunt. quos ille, cum in conspectum eius uenissent, . . . corripit atque interfici iussit: 3, 109, 4. 5; Achillas . . . occupabat Alexandriam . . . sed Caesar dispositis per nias cohortibus impetum eius sustinuit: 3, 111, 1; ¶ huic officio oppidoque M. Acilius (<*Achainre*; Acilius *Faern*; caninianus *O*>) legatus praecerat. is naues nostras . . . post oppidum reduxit et ad terram deliquit . . . obiecit . . . coniunxit . . . : 3, 39, 1. 2; ¶ Titurius, eum procul Ambiorigem suos cohortantem conspexisset, interpretem suum Cu. Pompeium ad eum mittit . . . ille appellatus respondit: V 36, 4; ille cum Cotta saucio communicat, . . . ut . . . eum Ambiorige una colloquantur. sperare (se *add.* *z*) ab eo de sua ac militum salute impetrari posse: V 36, 3; Ambiorix statim eum equitatu in Aduatucos, qui erant eius regno finitimi, proficiscitur: V 38, 1; quod pro explorato habebat Ambiorigem proelio non esse contenturum (e), reliqua eius consilia animo circumspiciebat: VI 5, 3; si aut Ambiorigem aut eius legatos finibus suis recepissent: VI 6, 3; ad ipsam Ambiorigem contendit . . . magnae fuit fortunae . . . ipsum effugere mortem. sed hoc (<.>) factum est, quod . . . comites familiaresque eius angusto in loco paulisper equitum nostrorum uim sustinuerunt: VI 30, 1—3; ¶ erat eo tempore Antonius Brundisii; is (<*add.* *Forchh.*; *om.* *O*; qui *recc.* (?);

Np.) uirtute militum confisus scaphas . . . contexit . . . : 3, 21, 1; Pompeius, quia . . . flumen ei transeundum non erat, . . . ad Antonium contendit, atque ubi eum (<*obl.*; eum ubi *af*; *edd.*) adpropinquare cognouit, idoneum locum nactus ibi copias collocauit: 3, 30, 4. 5; haec ad Antonium statim per Graccos deferuntur. ille . . . unum diem sese castris tenuit; altero die ad eum peruenit Caesar: 3, 30, 6; ¶ quod Ariouistus . . . Sequanos decedere iuberet, propterea quod . . . Harudum milia hominum XXIII ad eum uenissent (uen. ad eum *h*): 131, 10; Ariouistum . . . in eos omnia exempla cruciatusque edere, si qua res non ad nutum aut ad uoluntatem eius facta sit. hominem esse barbarum, iracundum, temerarium; non posse (se) eius imperia diutius sustinere: 131, 12. 13; haec si enuntiata Ariouisto sint, non dubitare, quin de omnibus obsidibus, qui apud eum sint, grauissimum supplicium sumat: 131, 15; qui (Sequani) intra fines suos Ariouistum recepissent, quorum oppida omnia in potestate eius (ei *A¹*) essent: 132, 5; placuit ei, ut ad Ariouistum legatos mitteret, qui ab eo postularent, uti . . . deligeret. uelle sese de re publica et summis utriusque rebus cum eo agere: 131, 1; ei legationi Ariouistus respondit: . . . his responsis ad Caesarem relatis (e) iterum ad eum Caesar legatos cum his mandatis mittit: 134, 2; 35, 1; Ariouistum se consule cupidissime populi Romani amicitiam adpetisse, cur hunc tam temere quisquam ab officio discessurum iudicaret? sibi quidem persuaderi . . . eum neque suam neque populi Romani gratiam repudiaturum: 140, 2. 3; Ariouistus legatos ad eum mittit . . . non respuit condicionem Caesar, iamque eum ad sanitatem reuerti arbitrabatur . . . magnamque in spem ueniebat pro suis tantis populique Romani in eum beneficiis . . . fore, uti pertinacia desideret: 142, 1—3; Ariouistus ex equis ut (e) colloquerentur . . . postulauit, ubi (e) eo uentum est, Caesar . . . sua senatusque in eum beneficia commemorauit (e): 143, 3. 4; elatum est, qua adrogantia in colloquio Ariouistus usus omni Gallia Romanis interdixisset impetumque (ut in nostros eius equites fecissent: 146, 4; biduo post Ariouistus ad Caesarem legatos mittit (e) . . . (Caesar) legatum [e (e) suis] sese magno cum periculo ad eum missurum . . . existimabat, commodissimum uisum est C. Valerium Procellum . . . ad eum mittere: 147, 1. 3. 1; ut, si uellet Ariouistus proelio contendere, ei potestas non daret: 148, 3; Ariouistus . . . exercitum castris continuit, equestri proelio cotidie contendit. . .

ubi eum castris se <e> tenere Caesar intellexit: I 48, 5; 19, 1; ¶ Attius u. Varus.

Basilus: VI 29, 5 u. 2. B.; Basilus ut imperatum est facit. . . magno accidit casu, ut . . . incideret priusque eius aduentus <aduentus eius *helf*; *om. ik*> ab hominibus <e> uideretur quam: VI 30, 2; ¶ prodit Libo atque <e> excusat Bibulum, quod is iracundia summa erat inimicitiasque habebat etiam priuatas cum Caesare . . . ob eam causam colloquium uitasse, ne res maximae spei maximaeque utilitatis eius iracundia impedirentur: 3, 16, 3; Bibulus . . . uim morbi sustinere non potuit. eo mortuo ad neminem unum summa imperii redit: 3, 18, 1. 2.

ex Afranianis interficiuntur T. Caecilius, primi pili centurio, et praeter eum centuriones III: 1, 46, 5; ¶ Caesari eum id nuntiatum esset . . . maturat ab urbe proficisci. ubi de eius aduentu Heluetii certiores facti sunt. legatos ad eum mittunt: I 7, 1, 3; cf. 2. B. (I 7, 3); Caesar . . . respondit . . . disponit . . . communit . . . ubi . . . legati ad eum reuerterunt: I 7, 4; 8, 1—3; qua in re Caesar . . . etiam priuatas iniurias ultus est, quod eius soceri L. Pisonis auum . . . Tigurini . . . interfecerant: I 12, 7; hoc proelio facto . . . exercitum traducit. Heluetii repentino eius aduentu commoti, cum id, quod ipsi diebus XX aegerime confecerant, . . . illum uno die fecisse intellegerent, legatos ad eum mittunt: I 13, 1. 2; si quid ei a Caesare grauius accidisset, eum ipse eum locum amicitiae apud eum teneret: I 20, 4; cum . . . ipse . . . abesset . . . Considius equo admissio ad eum accurrit: I 22, 2; Caesar ad Lingonas litteras nuntiosque misit. . . ipse . . . eos sequi coepit. Heluetii . . . legatos de deditioe ad eum miserunt. qui cum eum in itinere conuenissent seque ad pedes <eius *add. hfluk*> proiecissent: I 26, 6; 27, 1. 2; petierunt, uti sibi concilium totius Galliae . . . indicare idque Caesaris uoluntate facere <CC> liceret: sese habere quasdam res, quas ex communi consensu ab eo petere uellent: I 30, 4; 31, 1 u. 2. B.; Caesar . . . hac oratione habita concilium dimisit. et secundum ea multae res eum hortabantur, quare sibi eam rem cogitandam . . . putaret: I 33, 1. 2; quam ob rem placuit ei, ut ad Ariouistum legatos mitteret: I 34, 1; si quid ipsi a Caesare opus esset, sese ad eum uenturum fuisse: I 34, 2; Caesar . . . ad Ariouistum contendit. eum tridui uiam processisset, nuntiatum est ei . . . : I 37, 1. 5; 38, 1; 39, 3 u. 2. B.; princepsque decima legio per tribunos militum ei gratias egit: I 41, 2; cognito Caesaris

aduentu Ariouistus legatos ad eum mittit: I 42, 1; postulauit, ne quem peditem ad colloquium Caesar adduceret: uereri se, ne per insidias ab eo circumueniretur: I 42, 4; debere se suspicari . . . Caesarem . . . exercitum . . . sui opprimendi causa habere. qui nisi decedat . . . , sese illum non pro amico, sed pro <e> hoste habiturum. quod si eum interfecerit, multis sese nobilibus . . . gratum esse facturum . . . ; quorum omnium gratiam atque amicitiam eius morte redimere posset. quod si decessisset . . . , magno se illum praemio remuneraturum et, quaecumque bella geri uellet, sine ullo eius labore et periculo confecturum: I 44, 10—13; Ariouistus ad Caesarem legatos mittit <e>, uelle se de iis <e> rebus, quae inter eos agi coeptae neque perfectae essent, agere cum eo: I 47, 1; praeter castra Caesaris suas copias traduxit et milibus passuum duobus ultra eum castra fecit: I 48, 2; quae quidem res Caesari . . . uoluptatem attulit . . . item M. Metius repertus et ad eum reductus est: I 53, 6. 8; cum esset Caesar in citeriore Gallia . . . , crebri ad eum rumores adferebantur litterisque item Labieni certior fiebat: II 1, 1; eo cum . . . uenisset (Caesar), Remi . . . ad eum legatos . . . miserunt: II 3, 1; ibi castra posuit. quae res et latus unum castrorum . . . muuebat et post eum <ea *Ciace.*> quae essent <erant 9; *Flod.*> tuta ab hostibus reddebat: II 5, 4. 5; Iceius . . . , unus ex iis, qui legati . . . ad Caesarem uenerant, nuntium ad eum mittit: II 6, 4; manus ad Caesarem tendere et noce significare coeperunt, sese in eius fidem ac potestatem uenire: II 13, 2; post discessum Belgarum dimissis Haeduorum copiis ad eum reuertentur: II 14, 1; legatos ad Caesarem miserunt seque ei dederunt <e>: II 28, 2; sectionem eius oppidi uniuersam Caesar uendidit. ab iis <e>, qui emerant, capium numerus ad eum relatus est milium quinquaginta trium: II 33, 6. 7; Caesar . . . , quod omni Gallia pacata Morini Menapiique supererant, qui in armis essent neque ad eum unquam legatos de pace misissent, . . . eo exercitum adduxit <e>: III 28, 1; Caesar cum ab hoste non amplius passuum XII milibus abesset, . . . ad eum legati reuertuntur: IV 11, 1; quod postridie . . . Germani frequentes . . . ad eum in castra uenerunt: IV 13, 4; Caesar iis <e> . . . discedendi potestatem fecit. illi . . . remanere se apud eum uelle dixerunt: IV 15, 5; Caesar . . . in fines Sugambrorum <e> contendit <e>. interim a compluribus ciuitatibus ad eum legati ueniunt: IV 18, 2. 3; huc uanes . . . iubet (Caesar) conuenire. interim consilio eius cognito et per mer-

catores perlato ad Britannos a compluribus (eius *add.* ζ) insulae ciuitatibus ad eum legati ueniunt: IV 21, 4, 5; dum in his locis Caesar . . . moratur, ex magna parte Morinorum ad eum legati uenerunt: IV 22, 1; reliquum exercitum . . . legatis in Menapios atque in eos pagos Morinorum, ab quibus ad eum legati non uenerat, ducendum (e) dedit: IV 22, 5; tempore opportunissimo Caesar auxilium tulit; namque eius aduentu hostes constiterunt, nostri se ex timore receperunt: IV 34, 1; eo cum uenisset (Caesar), . . . iubet, qua re nuntiata Pirustae (e) legatos ad eum mittunt: V 1, 6, 7; e quibus alter, simul atque de Caesaris legionumque aduentu cognitum est, ad eum uenit: V 3, 3; postea quam non nulli principes ex ea ciuitate . . . ad Caesarem uenerunt et de suis priuatim (e) rebus ab eo petere coeperunt: V 3, 5; legatos ad Caesarem mittit: sese idcirco ab suis discedere atque ad eum uenire noluisse, quo: V 3, 6; seseque (e), si Caesar permitteret, ad eum in castra uenturum, suas ciuitatisque fortunas eius fidei permissurum: V 3, 7; Mandubracius adulescens Caesaris fidem secutus ad eum in continentem [Galliam] uenat: V 20, 1; legatos ad Caesarem mittunt pollicenturque sese ei dedituros: V 20, 2; duobus comitatibus exercitum reportare (e) instituit (e), ac sic accidit, uti . . . ex iis (e), quae inanes ex continenti ad eum remitterentur, . . . perpaucae locum caperent: V 23, 2-4; sese pro Caesaris in se beneficiis plurimum ei confiteri debere, quod eius opera stipendio liberatus esset: V 27, 2; quod cum faciat, et ciuitati sese consulere . . . et Caesari pro eius meritis gratiam referre: V 27, 41; legatos . . . ad Caesarem mittunt, sperare (se) pro eius iustitia quae petierint impetraturos: V 41, 8; Caesar . . . nuntium . . . ad M. Crassum quaestorem (e) mittit, cuius hiberna aberant ab eo milia passuum XXV: V 46, 1; missis ad Caesarem . . . legatis, cum is (his *Ad.*) omnem (e) ad se senatum uenire iussisset, dicto audientes non fuerunt: V 54, 3; Cingetorigem, . . . quem supra demonstrauimus Caesaris secutum fidem ab eo non discessisse (e), hostem indicat (e): V 56, 3; in Senones (e) proficiscitur magnisque itineribus eo peruenit, cognito eius aduentu Aeco, qui princeps eius consilii fuerat, iubet: VI 3 *exte.*; 4, 1; Caesar . . . aedificia uicosque incendit, magno . . . hominum numero potitur, quibus rebus coacti Menapii legatos ad eum pacis petendae causa mittunt, ille . . . : VI 6, 1, 2; Caesar . . . reliquas copias equitatumque traducit, Vbi . . . purgandi sui (e) causa ad eum legatos mittunt:

VI 9, 1, 5, 6; diffidens . . . Caesarem fidem seruaturum, quod longius eum *add.* ζ progressum audiebat neque ulla de reditu eius fama adferebatur: VI 36, 1; priusque omnes in unum locum cogit (Caesar quam de eius aduentu Aruernis nuntiari posset: VII 9, 5; magnam haec res Caesaris difficultatem ad consilium capiendum adferebat, . . . ne stipendiarius Haeduorum expugnatis cuncta Gallia deficeret, quod nullum amicis in eo praesidium uideret *AdBz.*; *Schn.*; uideretur *M.* *vell. add.* positum esse (e): VII 10, 1; Vercingetorix . . . obuiam Caesari proficiscitur, ille oppidum . . . Nouiodunum oppugnare instituerat, quo ex oppido cum legati ad eum uenissent, . . . iubet: VII 12, 1-3; oppidani perterriti comprehensos eos, quorum opera plebem concitatum existimabant, ad Caesarem perduxerunt (e) seseque ei dederunt: VII 13, 2; quin etiam Caesar cum . . . diceret, muniti ab eo ne id faceret petebant: VII 17, 4; Caesar . . . exercitum . . . reficit (e), iam prope hieme confecta, cum . . . ad hostem proficisci constituisset, sine eum ex paludibus . . . elicere sine obsidione premere posset, legati ad eum principes Haeduorum ueniunt (e): VII 32, 1, 2; 32, 5 *a.* 2. B.; esse non nullo se Caesaris beneficio adfectum, sic tamen, ut iustissimam apud eum causam obtinuerit: VII 37, 4; Eporodorix . . . et una Viridomarus . . . quem Caesar . . . ex humili loco (e) ad summam dignitatem perduxerat, in equitum numero conuenerant nominatim ab eo euocati: VII 39, 1; admiratus (Caesar) quaerit ex perflugis causam, quorum magnus ad eum cotidie numerus confluebat: VII 41, 2; (munitiones . . . perfecit, ut ne magna quidem multitudine, si ita accidat, \ddagger eius discessu (equitum discessu *Gül.*; eius accessu *conl.* *Ap.*; Vercingetorigis arcessitu *Paul.*; [eius discessu] *Kran.*; *Pl.*; [si ita accidat eius discessu] *Whittle.* *a.* CC) munitionum praesidia circumfundi posset: VII 74, 1); accelerat Caesar, ut proelio intersit, eius aduentu ex colore nescitus cognito . . . hostes (CC) proelium committunt: VII 87, 5; 88, 1; sin Caesarem respiciant atque eius gratiam sequantur: 1, 1, 3; timere Caesarem creptis (Xp.; correptis *O.*) ab eo duabus legionibus, ne ad eius periculum . . . retinere eas ad urbem Pompeius uideretur: 1, 2, 3; ante certam diem Caesar exercitum dimittat; si non faciat, cum aduersus rem publicam facturum uideri: 1, 2, 6, 7; pollicetur L. Piso censor sese iturum ad Caesarem, item L. Roscius praetor, qui de his rebus eum doceant: 1, 3, 6; legati ad Caesarem mittantur, qui uoluntatem senatus ei

proponant: 1, 3, 7; Pompeius ab inimicis Caesaris incitatus . . . totum se ab eius amicitia auerterat: 1, 4, 4; nec docendi Caesaris propinquus eius spatium datur: 1, 5, 1; tribuni plebis sese . . . ad Caesarem conferunt. is eo tempore erat Raennae expectabatque: 1, 5, 5; alieno esse animo in Caesarem milites neque iis <c> posse persuaderi, uti eum defendant aut sequantur saltem: 1, 6, 2; Ariminum . . . proficiscitur (Caesar) ibique tribunos plebis, qui ad eum confugerant, conuenit: 1, 8, 1; Roscius . . . ibi . . . consules Pompeiisque inuenit; postulata Caesaris renuntiat. illi deliberata *re* respondent scriptaque ad eum mandata . . . remittunt <c>: 1, 10, 1. 2; Caesar enim aduentare iam iamque et adesse eius equites falso mntiabantur: 1, 14, 1; Auximo <c> Caesar progressus <c> omnem agrum Picenum percurrit. cunctae earum regionum praefecturae libentissimis animis eum recipiunt exercitumque eius omnibus rebus iuuant. etiam Cingulo . . . ad eum legati ueniunt: 1, 15, 1. 2; Caesar . . . reliquas . . . copias expectare instituit. eo triduo legio VIII. ad eum uenit: 1, 18, 4. 5; 20, 5 *u.* 2. B.; neque ab eo prius Domitiani milites discedunt quam in conspectum Caesaris deducatur. cum eo de salute sua *agit*: 1, 22, 2. 3; Caesarisque in se beneficia exponit, quae erant maxima: quod per eum in collegium pontificum uenerat, quod . . . : 1, 22, 3. 4; non nullae cohortes in agmen Caesaris, aliae <c> in equites incidunt. reducitur ad eum deprensus ex itinere N. <c> Magius: 1, 24, 4; tametsi . . . admirabatur (Caesar) Magium . . . ad se non remitti, atque ea res saepe temptata etsi impetus eius consiliaque tardabat, tamen . . . in eo perseuerandum putabat: 1, 26, 2; Caesar iis ciuitatibus, quae ad eius amicitiam accesserant, . . . peens imperabat: 1, 52, 4; imperat militibus Caesar, ut naues faciant, cuius generis eum superioribus annis usus Britanniae docuerat: 1, 54, 1; interim Oscenses et Calagurritani . . . mittunt ad eum legatos: 1, 60, 1; transit etiam cohors Illurganonensis ad eum cognito ciuitatis consilio: 1, 60, 4; relinquebatur Caesaris nihil nisi uti equitatu agmen aduersariorum male haberet et carperet. pons <c> enim ipsius magnum circuitum habebat, ut multo breuiore itinere illi ad Hiberum peruenire possent. equites ab eo missi flumen transeunt: 1, 63, 2. 3; neque nero id <c> Caesarem fugiebat . . . idque ex <c> omnibus partibus ab eo flagitabatur: 1, 71, 1; ad Caesarem ueniunt seque ei commendant: 1, 74, 4; magnumque fructum suae pristinae lenitatis . . . Caesar ferebat, consiliumque eius a cunctis probabatur: 1, 74, 7; Caesar milites

aduersariorum . . . conquiri et remitti iubet. sed ex numero tribunorum militum centurionumque non nulli sua uoluntate apud eum remanserunt. quos ille postea magno in honore habuit: 1, 77, 1. 2; eique negotio Q. Fufius Calenum legatum praeficit (Caesar). hoc eum praescripto . . . ad Varum flumen est iter factum: 1, 87, 4. 5; praedicauit aduersa Caesarem proelia fecisse, magnum numerum ab eo militum ad Afranium perugisse: 2, 18, 3; tradita legione Varro Cordubam ad Caesarem uenit; relatis ad eum publicis eum fide rationibus quod penes eum est pecuniae tradit: 2, 20, 8; Curio nunquam se amisso exercitu, quem a Caesare fidei commissum acceperit, in eius conspectum reuersurum confirmat: 2, 42, 4; dictatore habente comitia Caesare consules creatur Iulius Caesar et P. Seruilius: is enim erat annus, quo per leges ei <emm b> consulum fieri liceret: 3, 1, 1; quod prius ad continentem uisus <c> est Caesar quam de eius aduentu fama omnino in eas regiones perferretur: 3, 7, 3; cui <c> rei missis <c> ad Caesarem legatis auxilium ab eo petebant: 3, 9, 5; demonstrauius L. Vibullium Rufum . . . bis in potestatem peruenisse Caesaris atque ab eo esse dimissum: 3, 10, 1; se atque oppidum Caesari dedit incolumisque ab eo conseruatus est: 3, 11, 4; recepto Caesar Orieo . . . Apolloniam proficiscitur. eius <Ofhl> cuius *a*; *cdl.* aduentu audito L. Staberinus <c>, qui ibi praeerat, aquam portare in arcem <c> atque eum munire . . . coepit: 3, 12, 1; quoniam primo uenientem Caesarem non prohibuissent, *at reliquos eius exercitus impedirent: 3, 25, 3; pontones Lissi relinquit hoc consilio, ut . . . aliquam Caesar ad insequendum facultatem haberet, nuntiosque ad eum celeriter mittit: 3, 29, 1; Caesar . . . temptandas sibi provincias . . . existimabat; et eum ad eum ex Thessalia Aetoliaque legati uenissent, . . . misit: 3, 34, 1. 2; (Caesar) Dyrrachium profectus est . . . Pompeius enim primo ignorans eius consilium . . . angustiis rei frumentariae compulsus discessisse existimabat; postea . . . castra mouit breuiore itinere se occurrere ei posse sperans: 3, 41, 3. 4; milia sagittarum circiter XXX in castellum coniecta Caesari renuntianerunt <c>, scutoque ad eum relato Scaeuae centurionis iuenta sunt in eo foramina CXX <c>: 3, 53, 4; nolite, obsecro, committere, quod ante in exercitu Caesaris non accidit, ut rei militaris dedecus admittatur, incolumemque ad eum deferte: 3, 64, 4; Caesar . . . reliquit in opere cohortes duas . . . ; ipse . . . reliquas cohortes . . . ad legionem Pompei . . . eduxit. neque eum prima opinio

fefellit: 3, 67, 3. 4; 75, 2 *u.* 2. C.; celeriter ex conspectu castrorum discessit. neque uero Pompeius cognito consilio eius moram ullam ad insequendum intulit: 3, 75, 2. 3; fama pererebuerat pulsum fugere Caesarem paene omnibus copiis amissis. haec . . . ciuitates non nullas ab eius amicitia auertebat: 3, 79, 4; quae gens paucis ante mensibus ultro ad Caesarem legatos miserat . . . praesidiumque ab eo militum petierat: 3, 80, 1; temptandum *Caesar* existimauit, quidnam Pompeius propositi . . . haberet. itaque . . . aciem . . . instruxit. . . quae res in dies confirmationem eius exercitum efficiebat: 3, 84, 1. 2; erat Crastinus euocatus in exercitu Caesaris, qui superiore anno apud eum priuam pilum in legione X. duxerat: 3, 91, 1; Pompeius suis praedixerat, ut <c> Caesaris impetum exciperent . . . aciemque eius distrabi paterentur: 3, 92, 1; Caesar prima luce omnes eos . . . arma proicere iussit. quod ubi . . . fecerunt passisque palmis . . . flentes ab eo salutem petierunt, consolatus consurgere iussit: 3, 98, 1. 2; de his rebus cum ageretur apud Caesarem isque maxime uellet . . . controuersias regum componere: 3, 109, 1; Achillas . . . occupabat Alexandriam praeter eam <c> oppidi partem, quam Caesar cum militibus tenebat, primo impetu domum eius intrupere conatus: 3, 111, 1; Caesar . . . ibi praesidium posuit. quibus est rebus effectum, uti tuto frumentum auxiliaque nauibus ad eum supportari possent: 3, 112, 6; ¶ eo L. Caesar adulescens uenit, cuius pater Caesaris erat legatus. is reliquo sermone confecto . . . habere se a Pompeio ad eum privati officii mandata demonstrat: 1, 8, 2; reliquae Caesaris naues <cognita *add. R. Sch.*> eius fuga se Hadrumetum <c> receperunt. hunc . . . : 2, 23, 4; ¶ eo Q. <c> Caenum misit eique <*Gland.*> et q. *coll.*; et C. *Ciuce.* Sabinum et Cassium . . . adiungit: 3, 55, 1; ¶ summa imperii traditur Camulogeno Aureo, qui . . . propter singularem scientiam rei militaris ad eum est honorem euocatus. is cum animaduertisset: VII 57, 3. 4; ¶ (Caninianus: 3, 39, 1. 2 *u.* Acilius); ¶ memoria tenebat L. Cassium consulem occisum exercitumque eius ab Heluetiis pulsum: 17, 4; hic pagus . . . L. Cassium consulem interfecerat et eius exercitum sub iugum miserat: 112, 5; — prius Cassius ad Messanum nauibus aduolauit quam Pompeius de eius aduentu cognosceret: 3, 101, 1; ¶ ad Ciceronis hiberna <c> aduolant <c> nondum ad eum fama de Titurii morte perlata. huic <CC> . . . : V 39, 1; ad Ciceronem perfugerat summamque ei fidem pra-

stiterat: V 45, 2; Ciceronem pro eius merito legionemque conlaudat: V 52, 3; ei legioni castrisque Q. Tullium Ciceronem praeficit <c> ducentosque equites ei <?> *om. z;* *edd.* attribuit: VI 32, 6; ¶ principibus Treuerorum ad se conuocatis hos <eos <?> singillatim Cingetorigi conciliauit, quod cum merito eius a se fieri intellegebat, tum <c> magni interesse arbitrabatur eius auctoritatem inter suos quam plurimum ualere, cuius tam egregiam in se uoluntatem perspexisset: V 43, 3; in eo concilio Cingetorigem . . . hostem indicat <c> bonaque <c> eius publicat: V 56, 3; a Cingetorige atque eius propinquis oratione Indutiomari cognita: V 57, 2; ¶ (nuntiis ad Milonem missis, qui Clodio interfecto eo <*Scal.*> eius *coll.*) nomine erat damnatus: 3, 21, 4; ¶ senatusque Coelium ab re publica remouendum censuit. hoc decreto non consul senatu prohibuit et contionari conantem de rostris deduxit. ille . . . (Milonem) praemisit. ipse cum Casilinum uenisset unoque tempore signa eius militaria atque arma Capuae essent comprehensa <c> . . . , patefactis consiliis exclusus Capua et periculum ueritus, quod conuentus arma ceperat atque eum hostis loco habendum existimabat, consilio destitit: 3, 21, 2—5; ¶ rogati tamen ab Commio pro eius hospitio duo milia miserunt <c>: VII 75, 5; huius opera Commii . . . erat usus in Britannia Caesar; quibus <c> ille <c> pro meritis ciuitatem eius immunes esse iusserat, iura legesque reddiderat atque <c> ipsi Morinos attribuerat: VII 76, 1; ¶ P. Crassus adulescens cum legione septima . . . in Andibus hibernabat. is . . . praefectos tribunosque militum complures in finitimas ciuitates . . . dimisit: III 7, 2. 3; — Crassum Samaritruae praeficit <c> legionemque ei <?> *om. z;* *edd.* attribuit: V 47, 2; ¶ erat Crastinus euocatus in exercitu Caesaris. . . hic . . . inquit . . . haec cum dixisset, . . . procurrit, atque cum electi milites circiter CXX uoluntarii <c> eiusdem centuriae sunt prosecuti: 3, 91, 1—3; Caesar existimabat eo proelio excellentissimum uirtutem Crastini fuisse optimeque eum de se meritum indicabat: 3, 99, 2; ¶ non praetereunda oratio Critognati uidetur <c> propter eius singularem et <c> ueritatem crudelitatem. hic . . . : VII 77, 2; ¶ (litteris ab eo <*i. e.* Curione) C. <*Db.*> litteris a Fabio c. *fh*; litt. a F. es. *D*; litt. a F. em. *a*; *u.* CC) Caesaris <caesare *a*> consulibus redditis: 1, 1, 1; quo facto ad Curionem equites reuertuntur captiuosque ad eum reducunt: 2, 38, 5; hortatur Curionem Cn. Domitius . . . et se ab eo non

discessurum pollicetur: 2,42,3; ¶ signa ad Curium transferunt atque ad eum transeunt: 1,24,3.

Diuiciacum ad se uocari iubet et . . . eum eo colloquitur; . . . petit atque hortatur, ut sine eius offensione animi uel ipse de eo causa cognita statuatur uel ciuitatem statuere iubeat: I 19,3,5; Diuiciacus . . . Caesarem complexus obsecrare coepit, ne . . . haec cum . . . peteret, Caesar eius dextram premit: I 20,1,5; cf. 2. B. I 20,5; itinere exquisito per Diuiciacum, quod ex *Gallis ei maximam fidem habebat: I 11,4; ipse Diuiciacum Haedum magnopere cohortatus docet . . . his *dati* mandatis eum ab *e* se dimittit: II 5,2,3; ¶ eius legationis Diuico princeps fuit, qui bello Cassiano dux Heluetiorum fuerat, is ita cum Caesare egit: I 13,2,3; ¶ neque enim aliter facere poterit (Dolabella): tanta eius humanitas, is sensus, ea in me est beneuolentia: *ap. Cic. ad Att.* IX 16,3; ¶ eodemque tempore Domitius in Macedoniam uenit, et cum ad eum frequentes ciuitatum *e* legationes *e* conuenire coepissent, nuntiatum est: 3,36,1; magno impetu tetendit *e* ad Domitium, et cum ab eo milia passuum XX afuisset, subito se ad Cassium . . . conuertit: 3,36,2; timens Domitio, ne aduentu Pompei praeoccuparetur, ad eum omni celeritate . . . ferebatur: 3,78,2; praemisissis nuntiis ad Cn. Domitium Caesar ei *f*: caesari *a*: caesar *Ohl*: *Np.*, *Dt.* scripsit et quid fieri uellet ostendit: 3,78,5; — Domitius nauibus Massiliam peruenit atque ab iis *e* receptus urbi praeficitur; summa ei belli administrandi permittitur, eius imperio *e* classem quoque uersus dimittunt: 1,36,1,2; L. Domitius . . . in montem refugiens, cum nires eum *e* lassitudine defecissent, ab equitibus est interfectus: 3,99,4; ¶ Dumnorigi Haeduo . . . ut idem conaretur persuadet eique filiam suam in matrimonium dat: I 3,5; legatos ad Dumnorigem Haedum mittunt, ut eo deprecatore a Sequanis impetraret: I 9,2; (Dumnorigem) odisse etiam suo nomine Caesarem et Romanos, quod eorum aduentu potentia eius deminuta . . . sit: I 18,8; initium eius fugae factum a Dumnorige atque eius equitibus: I 18,10; satis esse causae arbitratur, quare in eum aut ipse animaduertet aut ciuitatem animaduertere iuberet: I 19,1; nam ne eius supplicio Diuiciaci animum offenderet uerebatur: I 19,2; commonefacit, quae ipso praesente in concilio Gallorum de Dumnorige sint dicta, et ostendit, quae separatim quisque de eo apud se dixerit; petit atque hortatur, ut sine

eius offensione animi uel ipse de eo causa cognita statuatur uel ciuitatem statuere iubeat: I 19,4,5; Dumnorigem ad se uocat, fratrem adhibet; quae ille *add. Paul* in eo reprebendat *e* ostendit: I 20,6; erat una cum ceteris Dumnorigem Haeduo . . . hunc secum habere in primis constituerat, quod eum *om.* §) cupidum rerum nouarum, cupidum imperii, magni animi, magnae inter Gallos auctoritatis cognouerat: V 6,1; deterrendum quibuscumque rebus posset Dumnorigem statuere; quod longius eius amentiam progredi uidebat, prospiciendum *e*, ne quid sibi ac rei publicae nocere posset: V 7,1,2; dabat operam, ut in officio Dumnorigem contineret, nihil tamen setius omnia eius consilia cognosceret *e*: V 7,3; Dumnorigem cum equitibus Haeduo . . . domum discedere coepit, qua re nuntiata Caesar . . . magnam partem equitatus ad eum insequendum mittit *e* retrahique imperat *e*: V 7,5,6.

Fabius Paelignus quidam . . . Varum nomine appellans requirebat . . . paulumque afuit, quin Varum interficeret; quod ille periculum sublato ad eius conatum scuto uitauit: 2,35,2; ¶ Fauonio auxilium ferre contendit, itaque die ac nocte continuato itinere ad eum peruenit: 3,36,7,8.

Galba . . . castellis . . . compluribus eorum expugnatis missis ad eum undique legatis . . . constituit: III 1,4.

Hirrus u. Lucilius.

Indutiomarus legatos ad Caesarem mittit. . . . Caesar etsi intellegebat, . . . quae . . . cum res ab instituto consilio deterreret, tamen . . . Indutiomarus ad se eum ducentis obsidibus uenire iussit, his *e* adductis, in iis *e* filio *e* propinquisque eius omnibus, consolatus Indutiomarus . . . est: V 3,5; 4,1,2; Indutiomarus nihilo minus copias cogere, exercere . . . coepit, ac tantam sibi . . . auctoritatem comparauerat, ut undique ad eum legationes concurrerent, gratiam atque amicitiam publice priuatimque peterent: V 55,3,4; Indutiomarus interficitur caputque eius refertur in castra: V 58,6; interfecto Indutiomaro . . . ad eius propinquos a Treueris imperium deferitur: VI 2,1; ¶ audit Iubam . . . restitisse in regno, Saburam, eius praefectum, . . . Vticae adpropinquare: 2,38,1; Iuba . . . magnam partem eorum interfici iussit . . . , cum Varus suam fidem ab eo haedi quereretur: 2,44,2.

Labienus, ut erat ei praeceptum a Caesare, . . . nostros exspectabat: I 22,3; Labieno scribit, ut quam plurimas possit *e* iis legionibus, quae sint *Procksch*: sunt X; *edd.* apud eum,

naues instituat: V 11, 4; pauci . . . ad T. Labienum legatum . . . perueniunt atque eum de rebus gestis certiores faciunt: V 37, 7; Labienus . . . caede cohortium cognita, cum omnes ad eum Treuerorum copiae uenissent *e*, . . . litteras Caesaris remittit. Caesar consilio eius probato . . . ponebat: V 47, 4—48, 1; Labienus . . . equites . . . undique euocat; his certam *e* diem conueniendi dicit. interim prope cotidie cum omni equitatu Indutiomarus sub castris eius uagabatur: V 57, 1—3; totius exercitus impedimenta ad Labienum . . . mittit etiamque ad eum legiones (*AQ*); *Schn., Hohl.*; legiones ad eum *BM: rell. edd.* proficisci iubet: VI 5, 6; Labienum . . . adoriri parabant, iamque ab eo non longius bidui *e* uia aberant, cum: VI 7, 2; qua ex frequentia T. Labienus prodit, † summissa *(sed is omissa Madu.)* oratione loqui *(del. Madu.)* de pace atque *(del. Madu.)* alterari cum Vatinio incipit: 3, 19, 5; ¶ iugiter oppidum Lentulus Spinther X cohortibus tenebat; qui . . . incidit in Vibullium Rufum . . . a quo factus Vibullius certior, quae res in Piceno gererentur, milites ab eo accipit, ipsum dimittit: I, 15, 3, 4; recepto Firmo *(CC)* expulsoque Lentulo Caesar conquiri milites, qui ab eo discesserant, . . . iubet: I, 16, 1; Lentulus Spinther . . . eum uigiliis . . . nostris conloquitur: uelle, si sibi fiat potestas, Caesarem conuenire. facta potestate ex oppido mittitur, neque ab eo prius Domitiani milites discedunt quam: I, 22, 1, 2; ¶ Caninium Rebilum legatum, familiarem necessariumque Scribonii Libonis, mittit ad eum conloquii causa: I, 26, 3; ¶ eum quibusdam adolescentibus conloquitur, quorum erat princeps Litaniceus atque eius fratres *(frater fl.)*: VII 37, 1; placuit, ut *e* Litaniceus decem illis milibus . . . praeficeretur atque ea † duenda curaret fratresque eius ad Caesarem praerent: VII 37, 7; Litaniceum obsecrant, ut sibi consulat . . . ostendit ciues Romanos, qui eius praesidii fiducia una erant: VII 38, 6, 9; cum . . . cognouissent Litaniceum Bibracte *e* ab Haeduis receptum, . . . Cornetolitanum magistratum magnamque partem senatus ad eum conuenisse: VII 55, 4; ¶ magnaue inter eos in consilio fuit controuersia, oportere Lucilium *(Np.)*: I, f; lucii *(Oahl)* Hirri, quod is a Pompeio ad Parthos *e* missus esset, . . . absentis rationem haberi, cum eius necessarii fidem implorarent Pompei, praestaret quod proficiscenti recepisset, ne per eius auctoritatem deceptus uideretur: 3, 82, 5.

N. Magnum *(Perizon.)*; magnum M. Pompei praefectum, deprehendi, scilicet meo instituto

usus sum et eum statim missum feci: *op. Cic. ad Att.* IX 7 C, 2; ¶ clam nuntiis ad Milonem missis . . . atque eo in Italiam euocato . . . sibi coniunxit atque eum in Thurinum . . . praemisit: 3, 21, 4.

apud Heluetios longe nobilissimus fuit et ditissimus Orgetorix. is M. Messala et M. *e* Pisono consulibus . . . coniurationem nobilitatis fecit et ciuitati persuasit, ut: I 2, 1; [ad eas res conficiendas] Orgetorix [deligitur. is] sibi legationem ad ciuitates suscepit: I 3, 3; Orgetorix mortuus est, neque abest suspicio, . . . quin ipse sibi mortem conscuerit. post eius mortem nihilo minus Helactii id, quod constituerant, facere conantur: I 4, 4; 5, 1; ¶ tirones . . . se Otacilio cetailio; dediderunt, qui omnes ad eum perducti *e* contra religionem iuris iurandi in eius conspectu *e* crudelissime interficiuntur: 3, 28, 4.

(Pompeius: VI 1, 2 *n. 2. B.*) Pompeio esse in animo rei publicae non deesse, si senatus sequatur; si cunctetur . . . nequiquam eius auxilium, si postea uelit, senatum imploraturum: I, 1, 4; eadem fere . . . Roscius agit eum Caesar sibi Pompeium commemorasse demonstrat, quae res etsi nihil ad leuandas iniurias pertinere uidebantur, tamen idoneos nactus homines, per quos ea, quae uellet, ad eum perferrentur, petit ab utroque, quoniam Pompei mandata ad se detulerint, ne grauentur sua quoque ad eum postulata deferre: I, 8, 1; 9, 1; reducitur ad eum . . . N. *e* Magnus Cremona *(CC)*, praefectus fabrum Cu. Pompei, quem Caesar ad eum remittit eum mandatis *(CC)*: I, 21, 4, 5; ciuitates uictae nomen atque imperium absentis Pompei *(Dauis.; om. eodd.)* timebant, quae in amicitia manserant *(Pompei adl. eodd.; del. Dauis.)*, magnis adiectae beneficiis eum diligebant: I, 61, 3; Pompeius . . . Dyrrachio timens diurnis *e* nocturnisque itineribus contendit, simul [ac] Caesar adpropinquare dicebatur, tantusque terror incidit eius exercitui *e*, . . . ut: 3, 13, 1, 2; cum prope Dyrrachium Pompeius constitisset . . ., Labienus procedit iuratque se eum non deserturum eundemque casum subiturum, quoniamque ei *(et hl)* fortuna tribuisset: 3, 13, 3; postulabat Caesar, ut legatos sibi ad Pompeium sine periculo mittere liceret, idque ipsi fore recipere aut acceptos per se ad eum perdicere: 3, 17, 2; Pompeius, quia . . . illum ei transeundum non erat, magnis itineribus ad Antonium contendit: 3, 30, 4; ad Pompeium peruenit iuxtaque eum castra posuit et . . . decernendi potestatem Pompeio fecit: 3, 41, 1; uti pabulatione

Pompeium prohiberet equitatumque eius ad rem gerendam inutilem efficeret: 3, 43, 3; exercitum in aciem . . . produxit, . . . ut paene castris Pompei legiones subiceret, tantumque a uallo eius prima acies aberat, uti: 3, 56, 1; Pompeius . . . munitionem ad flumen perduxerat . . .; sed is (his α) quoque mutato consilio . . . eo loco excesserat: 3, 66, 4. 6; interim Pompeius . . . V (e) legiones (e) . . . subsidio suis duxit; eodemque tempore equitatus eius nostris equitibus adpropinquabat: 3, 69, 1; Pompeius insidias timens, credo, quod haec praeter spem acciderant eius, qui paulo ante ex castris fugientes suos conspexerat, munitionibus adpropinquare aliquamdiu non audebat equitesque eius angustis . . . ad insequendum tardabantur: 3, 70, 1; Pompeius eo proelio imperator est appellatus . . . at Labienus (e), cum ab eo impetrauisset, ut sibi captiuos tradi iuberet, omnes . . . interfecit: 3, 71, 3. 4; Pompeius confecto eius diei itinere in suis ueteribus castris . . . consedit, eius (cuius O) milites . . . longius progrediebantur: 3, 76, 2; cum eius (Hirri) necessarii fidem implorarent Pompei, praestaret quod proficiscenti recepisset, ne per eius auctoritatem deceptus uideretur: 3, 82, 5; Caesar, cum Pompei castris adpropinquasset, ad hunc modum aciem eius instructam animum aduertit (e): 3, 88, 1; has firmissimas se habere Pompeius existimabat . . . cohortes CX (CO) expleuerat. haec erant milia (e) XLV, euocatorum circiter duo, quae ex beneficiariis superiorum exercituum ad eum conuenerant (e). . . reliquas cohortes VII castris propinquisque castellis praesidio disposuerat, dextrum cornu eius riuus quidam . . . muniebat: 3, 88, 4. 5; ad eum (Ptolomaeum) Pompeius misit, ut pro . . . amicitia patris Alexandria reciperetur atque illius opibus in calamitate tegeretur, sed qui ab eo missi erant, . . . coeperunt: 3, 103, 3. 4; suum officium Pompeio praestarent (e) neue eius fortunam despicerent (e): 3, 103, 4; in hoc erant numero complures Pompei milites, quos ex eius exercitu acceptos . . . Gabinus (e) Alexandriam traduxerat: 3, 103, 5; amici regis . . . siue timore adducti, . . . ne Pompeius Alexandriam Aegyptumque occuparet, siue despecta eius fortuna . . . his, qui erant ab eo missi, palam liberaliter responderunt eumque ad regem uenire iusserunt: 3, 104, 1; ab his liberaliter ipse (Pompeius) appellatus et quadam notitia Septimii productus, quod bello praedonum apud eum ordinem duxerat, nauiculam . . . conscendit: 3, 104, 3; cum audisset Pompeium Cypri usum, coniectans eum Aegyptum iter habere . . .

Alexandriam peruenit: 3, 106, 1; † prius Cassius . . . aduolauit quam Pomponius de eius aduentu cognosceret perturbatumque eum nactus . . . onerarias naues . . . immisit: 3, 101, 1. 2; † erat in procuracione regni propter aetatem pueri nutricius eius, eunuchus nomine Pothinus, is primum inter suos queri atque indignari coepit: 3, 108, 1; † Procellus u. Valerius; † testamento Ptolomaeus populum Romanum obtestabatur, tabulae testamenti unae per legatos eius Romam (e) erant allatae: 3, 108, 3. 4; — ibi casu rex erat Ptolomaeus, puer aetate, magnis copiis cum sorore Cleopatra bellum gerens, quam . . . expulerat; castraque Cleopatrae non longo spatio ab eius castris distabant, ad eum Pompeius misit, ut . . . Alexandria reciperetur atque illius opibus . . . tegeretur: 3, 103, 2. 3; sibi placere regem Ptolomaeum atque eius sororem Cleopatram exercitus, quos haberent, dimittere: 3, 107, 2.

Sabinus . . . castris sese (e) tenebat, cum Viridoux contra cum duorum (e) milium spatio consedisset: III 17, 5; tum denum Titurius . . . concursare cohortesque disponere, haec tamen ipsa timide atque ut eum (ei befk) omnia deficere uiderentur: V 33, 1; † scutoque ad eum relato Scaeuae centurionis inuenta sunt in eo foramina CXX (e), quem Caesar . . . ab octauis ordinibus ad primipilum se traducere pronuntiauit; eius enim opera (e) castellum . . . conseruatum esse constabat: 3, 53, 4. 5; † eum in famum uentum esset adhibitis compluribus ordinis senatorii, quos aduocauerat Scipio, litterae ei redduntur: 3, 33, 1; Scipio biduum . . . moratus ad flumen, quod inter eum et Domitii castra fluebat: 3, 37, 1; cum . . . Scipionem . . . in Macedoniam uenisse constaret, non oblitus pristini instituti Caesar mittit ad eum A. Clodium, suum atque illius familiarem, quem ab illo . . . commendatum in suorum necessariorum numero habere instituerat, huic dat litteras mandataque ad eum, quorum (e) haec erat summa . . . haec ad eum mandata Clodium refert: 3, 57, 1. 2. 5; Domitius, qui dies complures castris Scipionis castra conlata habuisset, rei frumentariae causa ab eo discesserat: 3, 79, 3; suum cum Scipione honorem partitur classicumque apud eum cani et alterum illi iubet praetorium tendi: 3, 82, 1; † Scribonius u. Libo.

erat in Carnutibus summo loco natus Tasgetius, cuius (β; huius α; Fr.) maiores in sua ciuitate regnum obtinuerant, huic Caesar pro eius uirtute atque in se beneuolentia, quod in

omnibus bellis singulari eius opera fuerat usus, maiorum locum restituerat. tertium iam huic annum regnantem inimici palam multis ex ciuitate auctoribus interfecerunt *<sic §>*; inimicis iam multis palam ex ciuitate et iis auctoribus eum interfecerunt *z; u. CC)*: V 25, 1—3; ¶ Thermus cohortes ex urbe reducit et profugit. milites in itinere ab eo discedunt: I, 12, 2; ¶ Titurius u. Sabinus; ¶ impetque multitudinis in C. Trebonium facto et non nullis uulneratis eum de tribunali deturbanit: 3, 21, 2. commodissimum uisum est C. Valerium Procillum . . . , quod in eo peccandi Germanis causa non esset, ad eum mittere: I 17, 4; C. Valerius Procillus . . . in ipsum Caesarem . . . incidit. quae quidem res Caesari . . . uoluptatem attulit, quod hominem honestissimum prouinciae Galliae, summi familiarem et hospitalem, . . . sibi restitutum uidebat *<e>* neque eius calamitate de tanta uoluptate . . . quicquam fortuna deminuerat. is *<hic §>* se praesente de se ter sortibus consultum dicebat: I 53, 5—7; ¶ M. Varro . . . eum . . . cognouit . . . atque haec ad eum *>elatus* atque inflatus Afranius perscribent *<e>*, se quoque ad motus fortunae mouere coepit: 2, 17, 1, 3; hoc uero magis properare Varro, ut . . . Gades contenderet . . . progresso ei paulo longius litterae a Gadibus redduntur: 2, 20, 1, 2; Varro . . . certior ab suis factus est praecelsum esse portas. tum . . . ad Caesarem mittit paratum se esse legionem eum iusserit tradere. ille ad eum Sex. Caesarem mittit atque huic tradi iubet: 2, 20, 6, 7; tradita legione Varro Cordubam ad Caesarem uenit. relatis ad eum publicis . . . rationibus quod penes eum est pecuniae tradit: 2, 20, 8; ¶ centuriones Marsi duo . . . ad Attium Varum perfugiunt. hi siue uere quam habuerant opinionem ad eum perferunt, siue etiam anribus Vari seruiunt, . . . confirmant quidem certe: 2, 27, 1, 2; Fabius . . . Varum nomine appellans requirebat, uti unus esse *<e>* ex eius militibus . . . uideretur. ubi ille . . . : 2, 35, 1; reliquae copiae missis ad Varum noctu legatorum numero centurionibus sese ei dederunt: 2, 44, 1; ¶ simili ratione ibi Vercingetorix . . . conuocatis suis clientibus facile *<e>* incendit *<e>*. cognito eius consilio ad arma concurritur: VII 4, 1, 2; omnium consensu ad eum defertur imperium: VII 4, 7; ipse (Vercingetorix) in Bituriges proficiscitur. eius aduentu Bituriges ad Haeduos . . . legatos mittunt: VII 5, 1, 2; Vercingetorix . . . proditiōnis insinulatus, . . . quod eius discessu Romani tanta oportunitate . . . uenissent, . . . respondit: VII

20, 1; summum esse Vercingetorigem ducem, nec de eius fide dubitanda: VII 21, 1; simul in speim ueniebant eius adfirmatione de reliquis adiungendis ciuitatibus: VII 30, 1; Vercingetorix . . . iubet. his rebus . . . expletur. interim Tentomatus *<e>* . . . cum magno equitum suorum numero *<e>* . . . ad eum peruenit: VII 31, 1, 4, 5.

cc) terrarum: qui . . . in Africam penetrat atque eam sua sponte uacuum occupauerat: 1, 31, 2.

dd) oppidorum: sperans Pompeium aut Dyrachium compelli aut *>ut acf)* ab eo *>?* oppido *>Paul)* intercludi posse, quod omnem comitatum . . . eo contulisset: 3, 41, 3.

ce) luminum: Mosa . . . parte quadam ex Rheno recepta . . . insulam efficit Batanorum neque longius ab eo *<occano X)* milibus passuum LXXX in Oceanum rhenum *X)* influit *<sic Abd.; u. e et CC)*: IV 10, 2; ¶ quod inter fines Heluetiorum et Allobrogum . . . Rhodanus fluit isque *>hisque ABM)* non nullis locis uado transitur: I 6, 2.

3) ad plura subst. pronomem pertinet: a) appellatiua: aa) eiusdem generis: populi Rom. hanc esse consuetudinem, ut socios atque amicos . . . gratia, dignitate, honore auctiores uelit esse; quod uero ad amicitiam populi Romani attulissent, id iis *>B²: eis a:* his *>z)* eripi quis pati posset? I 43, 8; ¶ frumenti copiam . . . habebant . . . caetrati auxiliaresque nullam . . . itaque magnus eorum cotidie numerus ad Caesarem perfugiebat: 1, 78, 1, 2; ¶ reliquae legiones cum tribunis militum et primorum ordinum centurionibus egerunt, uti *>per eos add. B²5)* Caesari satis facerent: I 41, 3; *>cf. p. 276 bb)* legiones; haec eadem centurionibus tribunisque militum mandabant, ut per eos ad Caesarem deferrentur *<e>*: VII 17, 8; milites . . . centuriones *>que add. Ofhl)* tribunosque militum adire atque obsecrare, ut per eos Caesar certior fieret: 1, 64, 3; ¶ omnes clientes obaeratosque suos . . . eodem conduxit; per eos ne causam diceret se eripuit: I 4, 2; ¶ quid . . . propinquis consanguineisque nostris animi fore existimatis, si . . . ? nolite hos *<e>* nostro auxilio exspoliare *<e>* . . . an, quod ad diem non uenerunt, de eorum fide constantique dubitatis? . . . si *<e>* illorum nuntis confirmari non potestis omni aditu praesaepto, his utimini testibus adpropinquare eorum aduentum: VII 77, 8—11; ¶ equites hostium essedarique . . . cum equitatu nostro in itinere conflixerunt, ita *<e>* tamen, ut nostri

omnibus partibus superiores fuerint atque eos
 (AQB; omnes BM; Fr.) in silvas collesque
 compulerint: V 15, 1; ¶ milites equitesque
 in expeditionem misit . . . his (M^h;
 hiis Q^a; iis AQ^aB^a; Fr., Ib.; is M^a) aliquan-
 tum itineris progressis . . . equites a Q. Atrio
 ad Caesarem uenerunt: V 10, 1, 2; ¶ equi-
 tesque ab his accessit et leuis armaturae pe-
 dites, qui inter eos proclari consuerant. eorum
 aduentu . . . a tribunis militum . . . atque euo-
 catis equos sumit Germanisque distribuit: VII
 65, 4, 5; ¶ missis ad eos ab Otacilio (e)
 equitibus circiter CCCC quique eos ar-
 mati ex praesidio secuti sunt se defende-
 runt et non nullis eorum interfectis incolumes
 se ad nostros receperunt: 3, 28, 6; ¶ simul
 ab sinistro cornu P. Attii equitatus omnis
 et una leuis armaturae (e) interiecti
 complures, cum se in uallem demitterent (e),
 cernebantur. ad eos Curio equitatum . . . mittit:
 2, 34, 2, 3; ¶ expeditos autem ex euo-
 catis ^{cum} sagittariis funditoribusque
 . . . disponit. hos certo signo reuocare consti-
 tuit . . . atque iis (hiis B; his O) expedito
 loco actuaria nauigia relinquit: 1, 27, 5, 6; ¶
 singulis legionibus singulos legatos et quae-
 storem praefecit, uti (e) eos testes suae quis-
 que uirtutis haberet: 152, 1; ¶ legatis
 tribunisque militum conuocatis . . . monuit
 . . . ad nutum et ad tempus omnes res ab iis
 (his §; hiis Q) administrarentur: IV 23, 5; ¶
 quod si eum interfecerit, multis sese nobili-
 bus principibusque populi Romani gratum
 esse facturum. id se ab ipsis per eorum nun-
 tios compertum habere: 144, 12; ¶ ser-
 uos, pastores (seruos pastores *Plugg.*) armat
 atque iis (h; hiis a; his Opl; ead. uct.) equos
 attribuit; ex his (iis Ald.) circiter CCC equites
 conficit: 1, 24, 2.

constituit, ut arbitri darentur; per eos fierent
 aestimationes possessionum et rerum,
 quanti quaeque earum ante bellum fuisset,
 atque eae (Ald.; hec f; ante NO; heae a. aae h;
 hae ead.) creditoribus traderentur: 3, 1, 2.

bb) diuersi generis: uiri quantas pecunias
 ab uxoribus dotis nomine acceperunt (e),
 tantas ex suis bonis . . . cum dotibus com-
 municant. . . . uter (e) eorum uita superarit
 (e), ad eum pars utriusque cum fructibus (e)
 superiorum temporum peruenit: VI 19, 1, 2;
 ¶ iumentorum mulorumque: VII 45, 2 u.
 p. 272 muli; ¶ obsides, arma, seruos,
 qui ad eos perflugissent, poposcit. dum ea con-
 quiruntur et conferuntur: 127, 3, 4; ¶
 (in summo iugo duas legiones et omnia

auxilia conlocari (e) . . . et † interea (inter
 ea Fr. sarcinas in unum locum conferri . . .
 iussit: I 24, 2, 3.)

b) nomina propr.; aa) ciuitatum: ibi Cen-
 trones et Graioceii (e) et Caturiges . . .
 exercitum prohibere conantur. compluribus his
 (Ca; iis AQ^aM^h; Fr., *Holl.*) proclis pulsus . . . in
 fines Vocontiorum . . . peruenit: I 10, 5; quod
 per fines Sequanorum Heluetios traduxisset,
 quod obsides inter eos dandos carasset: I
 19, 1; Heluetios, Tulingos, Latouicos
 (e) in fines suos . . . reuerti iussit . . . Allo-
 brogibus imperauit, ut iis (his ead.; *Schn.*,
Db., *Holl.*) frumenti copiam facerent: I 28, 3;
 Neruios . . . aduentum . . . ibi Romanorum
 exspectare una cum Atrebatibus (e) et
 Veromanduis . . .; exspectari etiam ab his
 iis Fr. Adnatueorum copias: II 16, 2, 4; ipsi
 erant ex Cimbris Teutonisque prognati,
 qui . . . impedimentis . . . custodiam (e)
 ex suis ac praesidium (e) sex milia hominum una
 reliquerunt. hi (MQ^aB^a; hii AB^a; ii h) post
 eorum obitum multos annos a finitimis exagitati
 . . . delegerunt: II 29, 4, 5; Galbam cum
 legione duodecima . . . in Nantuates (e),
 Veragros Sedunosque misit. Galba secun-
 dis aliquot proclis factis castellisque compluri-
 bus eorum expugnatis . . . constituit: III 1.
 1, 4; 29, 3 u. 2. A. b) §); Cenimagni, Segon-
 tiaci, Ancalites, Bibroci, Cassi legatio-
 nibus missis sese Caesari dedunt. ab his (iis z;
Schn., *Fr.*, *Hll.*, *DL.*) cognoscit: V 21, 1, 2; Segni
 Condrasique . . . legatos ad Caesarem mise-
 runt . . . Caesar . . . si qui ad eos Eburones
 ex fuga conuenissent, ad se ut reducerentur
 imperauit; si ita fecissent, fines eorum se uo-
 laturum negauit: VI 32, 1, 2; reseruat Hae-
 duis atque (e) Aruernis, si per eos ciui-
 tates recipere posset: VII 89, 5.

bb) hominum: cognito Caesaris aduentu
 (e) Ariouistus legatos ad eum mittit . . .
 interim saepe ultro citroque cum (e) legati (e)
 inter eos mitterentur, Ariouistus postulauit: I
 42, 1, 4; ab his fit initium retinendi Sillii (e)
 atque Velanii (e; et si quos intercipere
 potuerunt *add.* §, quod per eos suos se obsi-
 des . . . recipituros existimabant: III 8, 2;
 erant in ea legione fortissimi uiri . . . T. Pulio
 (e) et L. Vorens. hi (z; ii h; *Ald.*; hii a)
 perpetuas inter se controuersias habebant: V
 44, 2; quod duo magistratum gerat . . . ho-
 rum esse alterum Coniectolitauem . . .,
 alterum Cotum . . . ciuitatem esse omnem
 in armis; diuisum senatum, diuisum populum,
 suas cuiusque eorum clientelas (u. CC): VII

32, 3—5; Eporedorix . . . et una Viridomarus . . . conuenerant nominatim ab eo euocati. his erat inter se . . . contentio . . . ex his ⟨iis Np.⟩ Eporedorix . . . rem ad Caesarem defert: VII 39, 1—3; ibi a Viridomaro atque Eporedorige Haeduis appellatus discit . . . Litanicco ad sollicitandos Haeduos profectum; opus esse ipsos ⟨c⟩ antecedere . . . etsi . . . horum ⟨eorum §⟩ discessu maturari ⟨c⟩ defectionem ciuitatis existimabat, tamen eos retinendos non censuit ⟨c⟩ . . . discedentibus his ⟨iis h⟩ breuiter sua in Haeduos merita exposuit. . . his datis mandatis eos ab se dimisit ⟨c⟩: VII 54, 1—4; eo cum Eporedorix Viridomarusque uenissent, . . . existimauerunt . . . quam ad spem multum eos adiunabat, quod Liger ex niuibus creuerat: VII 55, 4, 10; Philippus et Cotta ⟨marcellus O²; Philippus et Marcellinus collega Zumpt d' Kindsch.; Paullus et Marcellus Terpstra; consules conl. Np., prioris anni consules Hug⟩ priuato consilio praeter-euntur neque eorum sortes deiciuntur: I, 6, 5; Roscius cum ⟨c⟩ Caesare Capuam peruenit ibique consules Pompeiumque inuenit . . . illi deliberata re respondent scriptaque ad eum mandata remittunt ⟨Np.⟩; permittunt Na; per eos remittunt Ofhl; Db.): I, 10, 1, 2; principes uero esse earum partium Cn. Pompeium et C. Caesarem, patronos ciuitatis; quorum alter . . . concesserit, alter . . . uectigalia . . . auxerit, qua re paribus eorum beneficiis parem se quoque uoluntatem tribuere debere et neutrum eorum contra alterum iniurare: I, 35, 4, 5; haec Afranius Petreiusque et eorum amici pleniora etiam . . . Romam ad suos perscribebant: I, 53, 1; loquuntur ambo . . . cum M² ⟨c⟩ Acilio ⟨c⟩ et Statilio Murco legatis . . . postulant, ut sint indutiae, atque ab iis ⟨his coll.⟩ impetrant: 3, 15, 6, 7; diuersa sibi ambo consilia capiunt: Caesar, ut quam primum se cum Antonio coniungeret, Pompeius, ut ueniētib; in itinere se opponeret . . . eodemque die uterque eorum ex castris statim . . . exercitum educunt: 3, 30, 2, 3; Cassium Longinum . . . in Thessaliam, Calpurnium Sabinum . . . in Aetoliam misit; maxime eos . . . de re frumentaria ut prouiderent hortatus est: 3, 34, 2; erant apud Caesarem . . . Allobroges H fratres, Raucillus ⟨c⟩ et Egus, Adruelli filii, . . . singulari uirtute homines . . . his domi . . . amplissimos magistratus mandauerat atque eos extra ordinem in senatum legendos curauerat . . . hi . . . stipendium . . . equitum fraudabant . . . quibus illi rebus permoti uniuersi Caesarem adierunt palamque de eorum

iniuriis sunt questi et . . . addiderunt falsum ab his iis? equitum numerum deferri . . . Caesar . . . multa uirtuti eorum concedens rem totam distulit, illos secreto castigauit, quod: 3, 59 et 60, 1; his iis P. Mout. de causis uterque eorum i. e. Caesar et Pompeius) celeritati studebat: 3, 78; 79, 1; idem hoc L. Lentulo . . . et P. Lentulo consulari ac non nullis aliis acciderat Rhodi; qui cum . . . in insulam uenissent, oppido . . . recepti non erant, missisque ad eos nuntiis, ex c. his locis discederent, . . . naues soluerant c.: 3, 102, 7.

cc) ciuitatum et hominum: (Dumnorigem) odisse . . . Caesarem et Romanos, quod eorum aduentu potentia eius deminuta . . . sit: I 18, 8; Germanos atque Arionistum sibi adiunxerant eosque ad se magnis iacturis pollicitationibusque perduxerant: VI 12, 2; Domitium Massiliensense de suo aduentu certiores facit eosque magno opere hortatur, ut rursus . . . configant: 2, 3, 3.

c) appellat. et nom. propr.: initium eius fugae factum a Dumnorige atque eius equitibus; eorum fuga reliquum esse equitatum perterritum: I 18, 10; ab his (militibus) primo Marsi dissentire incipiunt . . . tantaque inter eos dissensio existit, ut: I, 20, 3, 4; euocat ad se Caesar Massilia ⟨c⟩ XV primos, cum his ⟨iis h; is a⟩ agit . . . legati . . . remittant . . . haec dum inter eos aguntur, Domitius nauibus Massiliae peruenit: I, 35; 36, 1; filia minor Ptolomaei ad ⟨c⟩ Achillam sese ex regia traiecit . . . sed celeriter est inter eos de principatu controuersia orta: 3, 112, 9, 10.

§) pronomen non ad substant. pertinet, sed aut ad alias uoces aut ad enuntiatum superius; 2) masc.: a) sing.: summum imperii se consulto nulli discedentem tradidisse, ne is ⟨M²; his N. multitudinis studio ad dimicandum impelleretur: VII 20, 5.

b) plur.: aa) subi.: hi ⟨ii hl⟩ (§ 1—1) bona locupletum diripere, . . . regis domum obsidere, regno expellere alios, alios accessere uctere quodam Alexandrini exercitus instituto consueuerat: 3, 110, 5; § dentesque proiectae ad pedes suorum omnibus precibus petierunt ⟨c⟩, ne . . . ubi eos in sententia perstare uiderunt: VII 26, 3, 4; § celeriter nostros perturbauerunt; rursus ⟨iis add. h; his add. a⟩ resistentibus nostris add. f.) consuetudine ⟨c⟩ sua ad pedes desiluerunt: IV 12, 1, 2.

bb) obi.: Caesar . . . suos facit certiores eosque ad dimicandum animo confirmat: V 49, 1; ipse dux hostium Cambogenus suis aderat

atque eos (eosque a; eos om. A¹) cohortabatur hortabatur β): VII 62, 5; ut uenientibus resistant atque eos propellant: 1, 55, 2; sic belli rationem esse diuisam, ut illi classe naues auxiliaque sua impedirent, ipse ut aqua terraque eos prohiberet: 3, 17, 3; cohortes sinistrum cornu pugnantes <ε> etiam tum ac resistentibus in acie Pompeianis circumierunt eosque a tergo sunt adortae: 3, 93, 6; ¶ optimum factu esse duxerunt . . . frumento commatuque nostros prohibere et rem in hiemem producere, quod his (iis X; Fr. Illd.) superatis aut reditu interclusis neminem postea belli inferendi causa in Britanniam transiurum confidebant: IV 30, 2.

cc) dat.: quorum haec est condicio, ut <ε> omnibus in uita commodis una cum iis <ε> fruantur, quorum se amicitiae dederint; si quid his (A²ah?; iis A¹MB²; Fr., Db., Hold.: hiis Q; iss B¹) per uim accidat, . . . sibi mortem consciscant: III 22, 2; qua ex parte nostros premi intellexerant, his (Baef; iis A¹Mh; hiis Q) auxilio ex ulterioribus castellis deductos summittabant: VII 81, 6.

dd) gen.: quibus ita est interdictum, . . . his <ε> omnes decedunt, aditum eorum (β; Schm.: om. z; add. rcll.) sermonemque defugiunt: VI 13, 7; — indicia in priuatis reddebat, qui (reddebat; qui Db., Dt.) uerba atque orationem aduersus rem publicam habuissent; eorum (habuissent, eorum Db., Dt.) bona in publicum addebat: 2, 18, 5; — caput: 3, 102, 6 u. 2. B.; — ex omni numero . . . uix DCCC . . . incolumes ad Vercingetorigem peruenerunt, quos ille . . . excepit ueritus, ne qua in castris ex (om. β) eorum concursu (con. eor. β) et misericordia uulgi seditio oreretur: VII 28, 5, 6; — nostri . . . magnum eorum (hostium) numerum occiderunt; per eorum corpora reliquos audacissime transire conantes multitudinem telorum repulerunt: II 10, 2, 3; ut, cum primi eorum cecidissent, proximi iacentibus insisterent atque ex eorum corporibus pugnarent: II 27, 3; — cum diurnitas oppugnationis negligentiores Octavianos effecisset, nacti occasione meridiana temporis discessu eorum . . . in proxima Octauii castra intraverunt: 3, 9, 6; — Massilienses . . . nostros eludebant impetusque eorum decipiebant <ε>: 1, 58, 1; ¶ nostri . . . arma quae possunt arripiunt; alii ex castris sese incitant, fit in hostes impetus (eorum add. O.; Dt.; del. Steph.): 2, 14, 3; — ueritus, quod ad plures pertinebat, ne ciuitas eorum impulsu deficeret: V 25, 4; — multos in agris inopinantes deprehendit; eorum in-

dicio ad ipsum Ambiorigem contendit: VI 30, 1; — hi nouissimos adorti et multa milia passuum persecuti magnam multitudinem eorum (ceterorum Paul) fugientium conciderunt: II 11, 4; quodcumque addebatur subsidio, id corruptum timore fugientium terrorem et periculum angebat; hominum (horum add. uett.; eorum Ciacc.) enim multitudinem receptus impediabatur: 3, 64, 2; ut . . . VII milium Pompeianorum impetum . . . sustinere auderent neque magnopere eorum multitudine terrentur: 3, 84, 4; — pars: 1, 23, 3 u. 2. B.; — panes, cum in conloquiis Pompeiani famem nostris obiecerent, uulgo in eos iaciebant, ut spem eorum minuerent: 3, 48, 2; ¶ eos, qui in monte consederant, . . . arma proicere iussit, quod ubi . . . fecerunt, . . . omnes conseruauit militibusque suis commendauit, ne qui eorum uiolaretur: 3, 98, 1, 2; — interim ii <ε>, qui ad alteram partem oppidi . . . conuenerant, primo exaudito clamore . . . eo contenderunt, eorum ut quisque primus uenerat, sub muro consistebat: VII 48, 1, 2; — summo esse in periculo rem, quod . . . duo magistratum gerant et se uterque eorum legibus creatum esse <ε> dicat; eorum . . . : VII 32, 3.

ee) e. praep.: hos omnes (§ 1. 2) productos a contumeliis militum conuiciisque prohibet; pauca apud eos loquitur: 1, 23, 3; eos, qui in monte consederant, . . . consolatus consurgere iussit et pauca apud eos de lenitate sua locutus . . . omnes conseruauit: 3, 98, 1, 2.

(cum his (iis h; is a) agit: 1, 35, 1 u. p. 302 e); flumen a monte seclisit, ne noctu aquari Pompeiani possent, quo perfecto opere illi de deditioe . . . agere coeperunt <ε>. pauci ordinis senatorii, qui se cum iis (his NOahl) coniunxerant, nocte fuga salutem petierunt: 3, 97, 4, 5.

quo <ε> lege communi omnes puberes (et add. z) armati conuenire consuerunt <ε>. qui ex iis (his β) nouissimus conuenit <ε>, . . . necatur: V 56, 2.

in eos: 1, 23, 3 u. 2. B.; sub ipsis radicibus montis (nostri) constiterant, ut nullum frustra telum in eos mitteretur: 1, 45, 6; panes, cum in conloquiis Pompeiani famem nostris obiecerent, uulgo in eos iaciebant: 3, 48, 2.

in iis: IV 12, 3, 4 u. p. 266 equites; V 4, 2 u. p. 273 obsides; VII 3, 1 u. p. 265 ciues.

ubi prima impedimenta nostri exercitus ab iis <ε>, qui in siluis <ε> abditii latebant, uisa sunt, quod tempus inter eos committendi proelii conuenerat: II 19, 6.

ϑ) neutr.; α) sing.; αα) subi.: nuntiatum

est ei Ariouistum . . . ad occupandum Vesontionem . . . contendere. id ne accideret magno-
 pere (e) sibi praecauendum Caesar existimabat: I 38, 1, 2; fore, uti pars cum parte ciuitatis con-
 fligat; id ne accidat, positum in eius diligentia
 atque auctoritate: VII 32, 5; erat in magnis
 Caesaris (e) difficultatibus res, ne maiorem
 aestatis partem flumine impediretur . . . ; ita-
 que, ne id accideret (accederet *B³M*), . . . in
 occulto restitit: VII 35, 1, 2; relinquebatur, ut
 . . . quam latissimas regiones praesidiis teneret
 Caesarisque copias . . . distineret; idque (id
 quod *N*; quod *f*) accidit: 3, 44, 2; ¶ con-
 fieri: VII 58, 2 u. bb) conficere; ¶ postu-
 labat Caesar, ut legatos sibi ad Pompeium sine
 periculo mittere liceret, idque ipsi fore reci-
 perent: 3, 17, 2; — erant sententiae, quae conan-
 dum omnibus modis castraque Vari oppugnanda
 censerent, quod id (Clark.: om. codd. et edd.)
 huius modi militum consiliiis omnium (Clark.;
 otium codd. et edd.) maxime contrarium esse
 arbitrarentur: 2, 30, 1; — ita . . . paene sine
 uulnere bellum conficiemus. id autem difficile
 non est, cum: 3, 86, 4; — rationem esse habendam
 dicunt, ut Caesar ab exercitu intercludatur.
 id esse facile, quod: VII 1, 6, 7; omni-
 bus modis huic rei studendum, ut pabulatione
 et (e) commeatu Romani prohibeantur (e). id
 esse facile, quod: VII 14, 2, 3; — ut esset luna
 plena, qui dies maritimos aestus maximos in
 Oceano efficere consuevit, nostrisque id erat
 incognitum: IV 29, 1; — tantum apud homi-
 nes barbaros ualuit esse aliquos repertos
 principes inferendi belli (e), . . . ut . . . nulla
 fere ciuitas fuerit non suspecta nobis. idque
 adeo haud scio mirandumne sit: V 54, 4, 5;
 — id erat perexiguum: 3, 42, 4.5 u. p. 268
 frumentum; — prouinciis excederet exercitum-
 que dimitterent . . . hanc unam atque extre-
 mam esse pacis conditionem. id nero militibus
 fuit pergratum et iucundum . . . , ut, qui
 aliquid (e) iusti (e) incommodi expectauissent,
 ultro praemium missionis ferrent: 1, 85, 12; 86,
 1; — de Cicerone te uideo quiddam scripsisse,
 quod ego non intellexi; quantum autem con-
 iectura consequer, id erat eius modi, ut
 magis optandum quam sperandum putarem:
ap. Cic. ad Q. fr. II 10 (12), 1; — magnam
 tamen haec res illis offensionem et contemp-
 tionem ad omnes attulit, idque ita esse . . .
 ex domestico iudicio atque animi conscientia
 intellegebant: 3, 60, 2; — exercitum modo Rhen-
 num transportaret; id sibi ad auxilium spem-
 que (CC) reliqui temporis satis futurum:
 IV 16, 6; fugere in prouinciam Romanos Gallia-

que excedere: id sibi ad praesentem obtinendam
 libertatem satis esse: VII 66, 3, 4; ¶ con-
 ditiones pacis . . . ab senatu et a populo peti
 debere. † interea et (id interesse *Madu.*)
 rei publicae et ipsis placere oportere . . . : 3, 10,
 9; ¶ docet, quanto opere rei publicae . . .
 intersit manus hostium distineri. id fieri posse,
 si: II 5, 2, 3; sese suo loco (continet) . . . Caes-
 sar, si forte timoris simulatione hostes in suum
 locum elicere posset . . . ; si id efficere (fieri β)
 non posset, ut . . . nallum . . . transiret: V 50, 3;
 VI 1, 3 u. bb) augere; ad se cum omnibus copiis
 uenire. id ne fieri posset obsidione . . . fiebat:
 I, 19, 4; haec noua sit ratio uincendi, ut miseri-
 cordia et liberalitate nos muniamus. id quem
 ad modum (eo cum admodum *Med.*) fieri possit
 non nulla mihi in mentem ueniunt: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 1; ¶ iusserunt pronuntiarum
 (e), ut impedimenta relinquerent . . . non sine
 summo timore et desperatione id factum uide-
 batur: V 33, 3, 5; relinquebatur, ut ex longin-
 quioribus regionibus . . . naues essent exspec-
 tandae. id propter anni tempus longum atque
 impeditum uidebatur: 1, 29, 2; conati sunt praefec-
 tum equitum C. Volusenum interficere . . .
 postquam id difficilium (O², f¹ in ras.; facilius
 a; facinus *Nohl*) uisum est . . . , transierunt:
 3, 60, 4, 5.

bb) obi.: (adaugere: VI 1, 3 u. augere;) ¶
 dixerat, prius quam concurrerent acies, fore, uti
 exercitus Caesaris pelleretur (e). id cum essent
 plerique admirati (mirati *B*), . . . inquit: 3,
 86, 1, 2; ¶ Heluetii . . . nostros a nouissimo
 agmine insequi ac lacessere coeperunt. post-
 quam id animum aduertit, . . . subducit:
 I 23, 3; 24, 1; a dextro cornu uehementer mul-
 titudine suorum nostram aciem premebant. id
 cum animaduertisset P. Crassus adulescens, . . .
 misit: I 52, 6, 7; eum circumueniens . . . cecidi-
 dit (e) atque id frater . . . procul animadu-
 uertisset: IV 12, 6; ¶ ut si quid esset in
 bello detrimenti acceptum, non modo id breui
 tempore sarciri (β; resarciri *z*; edd.), sed etiam
 maioribus augeri (adaugeri β) copiis posset:
 VI 1, 3; ¶ montem, quem a Labieno occu-
 pari uoluerit, ab hostibus teneri; id se a Gal-
 licis armis atque insignibus cognouisse: I
 22, 2; ¶ si cum interfecerit, multis sese
 nobilibus . . . gratum esse facturum; id se ab
 ipsis per eorum nuntios compertum habere:
 I 41, 12; ¶ consilium ceperunt (e) ex op-
 pido profugere . . . , id silentio noctis conati
 non magna factura suorum sese (e) effecturos
 sperabant (e): VII 26, 1, 2; ¶ Labienus
 primo uincas agere, cratibus atque aggere pa-

ludem explere atque iter munire conabatur. postquam id difficilius confieri (d) *Qua*h; cum fieri *BM*: confici *Q*?) animaduertit (c), . . . peruenit: VII 58, 1, 2; ¶ Boi et Tulingi . . . ex itinere nostros *ab latere aperto adgressi circumuenire (c) et id conspicuati Heluetii . . . proelium redintegrare coeperunt: I 25, 6; ¶ etsi summa difficultas faciendi (c) pontis proponebatur, tamen id sibi contendendum aut aliter non traducendum exercitum existimabat: IV 17, 2; ¶ magnum enim quod adferbant uidebatur, et Caesarem id summe sciebant cupere: 3, 15, 8; ¶ efficere *u. efficio* p. 995 §) (5 *loc.*); ¶ cum . . . neque multum aestatis superesset atque id facile extrahi posse intellegeret: V 22, 4; ¶ facere *u. facio* p. 1257—59 §) (53 *loc.*); ¶ neque uero id (c) Caesarem fugiebat . . . perterritum exercitum sustinere non posse, praesertim . . . cum in loco aequo atque aperto configeretur; idque ex (c) omnibus partibus ab eo flagitabatur: 1, 71, 1; ¶ ne propius se castra moueret petierunt, ne id quidem Caesar ab se impetrari posse dixit: IV 9, 1, 2; magnopere ne longius progrediretur (c) orabant, cum id non impetrassent, petebant: IV 11, 1, 2; cum litteras ad senatum miserit, ut omnes ab exercitibus discederent, ne id quidem impetrauisse (c); impetrasset (c): 1, 9, 3; ¶ in omnibus ciuitatibus . . . factiones sunt earumque factionum principes (c) sunt qui summam auctoritatem eorum iudicio habere existimantur, quorum ad arbitrium iudiciumque summa omnium rerum consiliorumque redeat, idque (c); *Sehn., Db.*: itaque z; *rell. ohd.*) eius rei causa antiquitus institutum uidetur, ne: VI 11, 3, 4; neque fas esse existimant ea litteris mandare . . . id mihi duabus de causis instituisse uidentur: VI 14, 3, 4; ¶ petere contendit, ut in Gallia relinqueretur . . . postea quam id obstinate sibi negari uidit, . . . coepit: V 6, 3, 4; conloquium petunt et id, si fieri possit, semoto a militibus loco, ubi id a Caesare negatum . . . est: 1, 84, 1, 2; ¶ magno esse usui posse, si haec esset in altitudinem turris elata, id hac ratione perfectum est: 2, 8, 3; ¶ ciuitati persuasit, ut de finibus suis . . . exirent . . . id hoc facilius eis persuasit, quod: I 2, 1, 3; ¶ ciuitati . . . hanc fuisse belli causam, quod repentinae Gallorum coniurationi resistere non potuerit, id se facile ex humilitate sua probare posse, quod: V 27, 4; ¶ Galli se omnes ab Dite patre prognatos praedicant idque ab (c) druidibus proditum dicunt: VI 18, 1; ¶

si hoc sibi remitti uellent, remitterent ipsi de maritimis custodiis; si illud tenerent, se quoque id retenturum: 3, 17, 4; ¶ (resarcire,) sarcire: VI 1, 3 *u. augere*; ¶ aut iterum conloquio diem constitueret aut, si id minus uellet, e (c) suis legatis aliquem ad se mitteret: I 47, 1; ¶ ietum firmitas materiae sustinet, et quidquid incidit, fastigio musculi elabitur, id ubi uident, mutant consilium: 2, 11, 1, 2.

paulo facit humiliores (naues) quam quibus in nostro mari uti consueuimus, atque id eo magis, quod . . . minus magnos ibi fluctus (c) fieri cognouerat: V 1, 2; uincite, inquit, si ita multis, Sabinus, et id clariore noce, ut magna pars militum exaudiret: V 30, 1; reliquas omnes munitiones ab ea fossa pedes (c) quadringentos reduxit (deduxit §); id hoc consilio, . . . ne de improviso . . . hostium (c) multitudo aduolaret: VII 72, 2; conloquium petunt et id: 1, 84, 1 *u. p. 275* §).

(cc) genet.: uelle se de maximis rebus cum Caesare loqui, si sibi *recc.*: sibi eius *Ohd.*; an sibi eius rei?; ei a; eis *Np.*; *om. f*) facultas detur: 3, 15, 6.)

dd) c. praep.: (conatur tamen eos . . . circumuenire, ut . . . repentinas eorum eruptiones demoretur; quo necessario descensuros existimabat, illi et inopia pabuli adducti et quo essent ad iter (*Manut.*; id *codl.*; *edd.*) expeditiores, omnia sarcinaria iumenta interfici iubent: 1, 81, 5, 6.) necessarium esse existimauit de repentino aduentu Caesaris Pompeium fieri certiozem, uti ad id consilium capere posset: 3, 11, 1.

de (CC) quibus insulis non nulli scripserunt dies continuos XXX sub bruma esse noctem, nos nihil de eo percontationibus reperiebamus: V 13, 3, 4.

ex eo: I 20, 2 *u. p. 268* frater.

si impedimentis (c) suis auxilium ferant atque in eo morentur, iter facere (c) non posse: VII 66, 5; ¶ Cotta se ad armatum hostem iturum negat atque in eo perseuerat (constitit §): V 36, 4; haec Caesar ita administrabat, ut condiciones pacis dimittendas non existimaret . . . omnibus rebus in eo perseuerandum putabat: 1, 26, 2.

b) plur.; aa) subi.: cum ea (§ 1—5) ita sint, tamen, si obsides ab iis sibi dentur, . . . sese cum iis pacem esse facturum: I 14, 6.

bb) obi.: qui . . . in Africam peruenerat atque eam sua sponte uacuum occupauerat dilectuque habito duas legiones effecerat hominum et locorum notitia et usu eius prouinciae nactus aditus

ad ea conanda: I, 31, 2; ¶ arma conferri <c>, iumenta produci, sescentos obsides dari iubet. ea qui conficeret, C. Trebonium legatum relinquit: VII 11, 2, 3; ¶ Caesar etsi intellegebat, qua de causa ea (c. 3, 6, 7) dicerentur quaeque eum res ab instituto consilio deterreret, tamen: V 4, 1; illi . . . , etsi ab hoste ea (V 27) dicebantur, tamen non uegligenda existimabant: V 28, 1; ¶ dum ea geruntur: IV 32, 1; ¶ multi in disciplinam conueniunt . . . magnum ibi numerum uersum ediscere dicuntur . . . neque fas esse existimant ea litteris mandare: VI 14, 2, 3.

cc) e. praep.: haec quam potest . . . subiectissime exponit. ad ea Caesar respondit: I, 84, 3—5; 85, 1.

contra ea (28, 3—6) Titurius sero facturos clamitabat, cum: V 29, 1; cum superioris etiam ordinis non nulli . . . manendum eo loco et rem proelio committendam existimarent. contra ea Caesar neque satis militibus perterritis confidebat spatiumque interponendum . . . putabat <u. CC>: 3, 74, 2, 3.

animos confirmauit pollicitusque est sibi eam rem curae futuram. . . . et secundum ea multae res cum hortabantur, quare sibi eam rem cogitandam et suscipiendam putaret: I 33, 1, 2.

b) adduntur alia pronom. uel adiect.; z) ipse: tantum nauium repperit, ut anguste ꝑ XV milia <dimidium Hüllf. > legionariorum militum . . . transportari <c> possent . . . atque eae <hl> heae af; hae O in ras.: edl. ipsae copiae hoc infrequenter <copiae> imponuntur, quod: 3, 2, 3; ¶ nisi eo ipso <om. N> tempore quidam nuntii de Caesaris uictoria . . . essent allati: 3, 101, 3; ¶ neque enim temere praeter mercatores illo <c> adit <c> quisquam, neque iis <hiis Qa: his f; Schu. > ipsis quisquam praeter oram maritimam . . . notum est: IV 20, 3; ¶ tametsi dextris umeris exsertis animaduertebantur, quod insigne pactum <c> esse consueerat, tamen id ipsum sui fallendi causa milites ab hostibus factum existimabant: VII 50, 2.

ꝑ) omnis: a P. Crasso, quem cum legione una miserat ad Venetos, Venellos <c>, Osismos, Coriosolitas <c>, Estuuios <c>, Aulercos, Redones <c>, . . . certior factus est omnes eas ciuitates in dicionem <c> . . . populi Romani esse redactas <c>: II 34; ¶ omnes Galliae ciuitates . . . contra se castra habuisse; eas omnes copias a se uno <c> proelio pulsas <c> ac superatas esse: I 41, 3; ¶ rem obtinuit Caesar omnesque eas (§ 2, 3) naues et reli-

quas, quae erant in naualibus, incendit: 3, 111, 6; ¶ (nec prius ille est a propugnatoribus nauis relictus locis, quam restincto aggere atque omni ea <abl. z; om. ꝑ; Schu.: ex Clave.: rell. edl. > parte summitis hostibus finis est pugnae factus: VII 25, 4;) ex his ꝑ; <abl. plur.: iis ABM: Fr.; hiis Q> omnibus § 2 iudicat rebus . . . : V 52, 3; ¶ reliquos omnes Belgas in armis esse Germanosque . . . sese cum his coniunxisse, tantumque esse eorum omnium furorem, ut: II 3, 4, 5; hi . . . multos annos a finitimis exagitati . . . consensu eorum omnium pace facta hunc sibi domicilio locum delegerunt: II 29, 5; hos leuis armaturae Lusitani peritique earum regionum caetrati eiterioris Hispaniae consectabantur: quibus erat proelue tranare flumen, quod consuetudo eorum omnium est, ut sine utribus <c> ad exercitum non eant: I, 48, 7; ¶ ex iis ABM: Fr.; hiis Q; his ꝑ; rell. edl. > omnibus (V 12, 13) longe sunt humanissimi qui Cantium incolunt: V 14, 1; ¶ quod per fines Sequanorum Heluetios traduxisset, quod obsides inter eos dandos curasset, quod ea omnia non modo iniussu suo et ciuitatis, sed etiam inscientibus ipsis fecisset: I 19, 1.

ꝑ) quinque: duas . . . ibi legiones con-cribit et tres . . . ex hibernis educit et . . . cum his <a: iis A^qMCh; Fr., Holl.; is Q> quinque legionibus ire contendit: I 10, 3.)

B. pertinet ad enuntiatum relatiuum: a) qui . . . is: z) additur subst.: ut a quo genere hominum uictoriam sperasset, ab eo initio fugae facto paene proditus uideretur: 3, 96, 4; ¶ hortatur, cuius imperatoris ductu VIII annis rem publicam felicissime gesserint . . . ut eius existimationem dignitatemque ab inimicis defendant: I, 7, 6; ¶ quae grauissime afflictae <c> erant naues, earum materia atque aere ad reliquas reficiendas utebatur: IV 31, 2; ¶ quae pars ciuitatis Heluetiae insignem calamitatem populo Romano intulerat, ea princeps poenas persoluit: I 12, 6; ¶ (quaeque <quaque Np. Db. > pars ꝑ; parti z; parte recc.: pr. edl.: Db. > hostium <host. pars ꝑ> confertissima est <manus est Db. > uisa, in-rumpit <am (an ea?)> inrumpit ꝑ: V 11, 1) quod fere fit, quibus quisque in locis miles inueterauerit, ut multum earum regionum consuetudine moueatur: I, 11, 3.

ꝑ) sine subst.: z) masc.: ꝑ) sing.: qui horum quid acerbissime crudelissimeque fecerat, is et uir et ciuis optimus habebatur: 3, 32, 3.

ꝑ) plur.: consuesse enim deos immortales,

quo grauius homines ex commutatione rerum doleant, quos pro scelere eorum ulcisci uelint, his (iis *AQ*; *Fr. Hold.*) secundoiores interdum res . . . concedere: I 14, 5; quorum per fines (per fines quorum *af*) ierant (irent *Ciace.*), his (iis *AQ*; *Fr., Db.*) uti conquirerent et reducerent . . . imperauit: I 28, 1; quorum in fines primum Romani exercitum introduxissent, ad eos defendendos undique conuenirent (<CC>: II 10, 4; (V 42, 2 u. p. 265 captiui; quibus ita <e> est interdictum, hi (<AQβ>, *Aim.*); hi *MC*: ii pr. *edd.*) numero impiorum . . . habentur: VI 13, 7; quod quorum in finibus bellum geratur, eorum opibus subleuentur: VII 14, 6; 2, 18, 5 u. p. 303 *db*) bona.

β) neutr.: quod antea de conloquio postulasset, id per se fieri licere: I 42, 1; quod uero ad amicitiam populi Romani attulisset, id iis <e> eripi quis pati posset? I 43, 8; neu quod iniquitas loci attulisset, id uirtuti <e> hostium <e> tribuerent: VII 53, 1.

γ) quo . . . ab ea parte: V 34, 2 u. 2. A. a) pars.

b) quicquid . . . id: (quod <quicquid β> praeterea nauium longarum habebat, <id *add.* β> quaestori <e>, legatis praefectisque distribuit <u. CC>: IV 22, 3;) quicquid huc <e> circuitus <e> ad molliendum cliuum accesserat, id spatium itineris augebat (spatio itineris augebatur β): VII 46, 2; ut quicquid intercederet temporis, id morari reditum in Italiam uideretur: 3, 82, 2.

c) quodeumque . . . id: quodecumque addebatur subsidio, id corruptum <CC> timore fugientium terrorem et periculum augebat: 3, 64, 2.

d) uter . . . is: uter <ut β> eorum uita superarit <e>, ad eum pars utriusque cum fructibus <e> superiorum temporum peruenit: VI 19, 2.

2. neque ad ea, quae antecedunt, neque ad ea, quae sequuntur, pertinet, sed aut significat ea, quae animo obuersantur (= ὁ ἐξελῆ, ὁ τόρε) aut in oratione obl. respondet pronomini tu. uos, aut pron. ego. nos orationis rectae; A. = is de quo cogitatur, ὁ ἐξελῆ, ὁ τόρε; a) c. subst.: quod eo anno frumentum in <e> Gallia propter siccitates angustius prouenerat: V 24, 1;

¶ quantum quisque multitudinem in . . . concilio ad id bellum pollicitus sit <e>: II 4, 4; erant hae <e> difficultates belli gerendi, quas supra ostendimus, sed multa Caesarem tamen <e> ad id bellum iucitabant: III 10, 1; arbitratus id bellum celeriter confici posse eo exercitum adduxit <e>: III 28, 1; ut . . . omnes . . . et animo et opibus in id bellum incumbere-

rent: VII 76, 2; concilio <e> conuocato id bellum <ex bello *a*1; et bellum *fh*> se suscepisse <e> . . . communis libertatis causa demonstrat et . . . : VII 89, 1;

¶ cum ad oppidum Senonum Vellaunodunum uenisset, . . . oppugnare instituit eo que β; idque *z*; *edd.*) biduo (<de uerbis eo biduo u. *Blat.*, *Pr. Offenburg 1861*) circumvallauit: VII 11, 1; eo biduo Caesar cum equitibus DCCCC . . . in castra peruenit: 1, 41, 1; parte circiter tertia exercitus eo biduo dimissa: 1, 87, 4; ¶ itaque aes alienum prouinciae eo biennio multiplicatum est: 3, 32, 5; ¶ in eo castello: VI 37, 8 u. p. 251 castellum; ¶ postea quam non nulli principes ex ea ciuitate . . . ad Caesarem uenerunt: V 3, 5; ¶ concursus: V 10, 3 u. p. 252 concursus; ¶ eius consilii: VI 44, 2 u. p. 252 consilium; cum se uel principes eius consilii fore profiterentur: VII 37, 6; ¶ conuentus: 2, 20, 5 et 3, 40, 6 u. p. 253 conuentus; ¶ legio, quae in eo cornu constiterat, locum non <e> tenuit: 1, 44, 5;

¶ atque is <his *AQβ*> dies indutiis erat ab his <e> petitus: IV 12, 1; aegre is dies sustentatur: V 39, 4; ea dies neniit: VII 3, 1 u. p. 253 dies; — neque erat quisquam omnium, quin in eius diei casu suarum omnium fortunarum euentum consistere existimaret: 2, 5, 4; cupiens eius diei detrimentum sarcire: 3, 67, 2; ut facile existimari posset nihil eos de euentu eius diei timuisse: 3, 96, 1; confecto iusto itinere eius diei, quod proposuerat: 3, 76, 1; confecto eius (eiusdem *O*) diei (die *N*) itinere: 3, 76, 2; duplicatoque eius diei itinere VIII milia passuum ex eo loco procedit: 3, 76, 3; sed haec eius (huius *a*1?) diei praefertur opinio, ut: 1, 47, 1; per orbem terrarum fama ac litteris uictoriam eius diei celebrabant <e>: 3, 72, 4; mouitque eius diei uictoriam in earum cohortium uirtute constare: 3, 89, 3; — eorum dierum consuetudine itineris nostri exercitus perspecta: II 17, 2; — postridie eius diei et pridie eius diei u. **dies** p. 896 (7 + 2 loc.); — — eo die u. **dies** p. 899 γγ) (15 (16) loc.); (his β; hiis *Q*; iis *ABM*; *Fr., Db.*) paucis diebus Aulerci . . . portas clauserunt: III 17, 3;) — dies conloquio dictus est ex eo die quintus: I 42, 3; eodem die castra promouit . . . postridie eius diei . . . traduxit . . . fecit. . . ex eo die dies continuos quinque Caesar pro castris suas copias produxit: I 48, (1—β; — omnium superiorum dimicationum fructum in eo die atque hora docet consistere: VII 86, 3; — namque etiam per eos dies proelium secundum equestre fecit: 3, 84, 5; Tralibus <e> in templo Victoriae

... palma per eos dies ... ex pauimento existisse ostendebatur: 3, 105, 5; ¶ reperiebat ... , quod proelium equestre aduersum paucos ante diebus esset factum, initium eius fugae factum a Dumnorige atque eius equitibus: I 18, 10; utraque *c* in ea fuga perit (*c* : I 53, 4; ¶ cum ... ex Thessalia Aetoliaque legati uenissent, qui praesidio misso pollicerentur earum gentium ciuitates imperata facturas, ... misit: 3, 34, 2; ¶ eius generis *u. p.* 254 genus (*β loci*): ¶ in ea hora: VII 86, 3 *u.* in eo die; ¶ factum eius hostis periculum patrum nostrorum memoria: I 40, 5; ¶ a compluribus eius *add. β* insulae ciuitatibus ad eum legati ueniunt: IV 21, 5; ¶ Orgetorix ... sibi legationem ad ciuitates suarum, in eo itinere persuadet Castico ... , ut: I 3, 3, 4; ipse cum Casilinum uenisset ... , patefactis consiliis exclusus Capua ... consilio destitit atque ab eo itinere sese auertit: 3, 21, 5; ¶ Vereingetorix castris prope oppidum in monte (in m. *β*; *Schn. (Db.) om. α*; *rell. edd.*) positus ... copias conlocauerat, atque omnibus eius iugi collibus occupatis ... horribilem speciem praebebat: VII 36, 2; constabat inter omnes ... dorsum esse eius iugi prope aequum: VII 44, 3; (Pompeiani, quod is mons erat sine aqua, diffusi ei loco relicto monte uniuersi iugis *Wassius*; iuris *O*;) eius *(eis Clark.; Db.)* Larisam uersus se recipere coeperunt: 3, 97, 2; ¶ erant in ea legione fortissimi uiri centuriones: V 44, 1; ¶ hoc itinere est fons, quo *(c)* mare succedit longius, lateque is *locus* restagnat: 2, 24, 1; — Romanos ... perpetuae possessionis (causa) culmina Alpium occupare conari et ea loca finitimae *(CC)* prouinciae adiungere sibi persuasum habebant: III 2, 5; Rhenumque antiquitus traductos propter loci fertilitatem ibi condisse Gallosque, qui ea loca incolerent, expulisse: II 4, 1; si quid ei a Caesare grauius accidisset, cum ipse eum locum amicitiae apud eum teneret: I 20, 4; — quae proximae ei loco ex Bruti classe naues erant, in eas impeditas impetum faciunt: 2, 6, 6; — erat eo loco fossa pedum *(c)* XV et uallum *(CC)* contra hostem in altitudinem pedum X: 3, 63, 1; cum superioris etiam ordinis non nulli ... manendum eo loco et rem proelio committendam existimarent: 3, 74, 2; cum ... illi castra defenderent fortissime[que] T. Pulione *(c)* ... e *(c)* loco propugnante: 3, 67, 5; ¶ constituunt ¶ ipsi *(ipsi his Np. iis Ciacc.)* locis excedere: 1, 61, 2; ¶ quas (legiones) Narbone circumque ea loca hie mandandi causa disposuerat: 1, 37, 1; — pauloque

citra circa *O. l. pr.* eum locum aliis comprehensis collibus munitiones perfecerunt: 3, 46, 6; — hostes protinus ex eo loco ad flumen Axonam contenderunt: II 9, 3; paulum ex eo loco degreditur: 1, 72, 4; postero die castra ex eo loco mouent: I 15, 1; hanc sibi commodissimam belli rationem iudicauit, uti castra ex eo loco moueret semperque esset in itineribus: 3, 85, 2; neque prius fugere destiterunt quam ad flumen Rhenum milia passuum ex eo loco circiter quinque *CC* peruenerunt *(c)*: I 53, 1; quae (naues) ex eo loco a milibus passuum octo uento tenebantur: IV 22, 4; ab his *c* cognoscit non longe ex eo loco oppidum Cassiuellauni abesse: V 21, 2; — dies circiter XXV in eo loco commoratus: V 7, 3; qui Corus magnam partem omnis temporis in his iis *α*; *Fr., Db.*) locis *β*; *om. α* flare consuevit: V 7, 3; dum *(c)* haec in his *α*-*β*; *Fr., Db.*; iis *α*-*β*; *Fr., Db.*; hiis *Q* locis geruntur: V 22, 1; dum in his iis *β*; *Fr.*) locis Caesar ... moratur: IV 22, 1; acriter in eo loco pugnatum est: II 10, 2; neque in eo loco hostis est uisus: V 8, 5; ¶ *Q*. Titurium Sabinum ... in Venellos *(c)*, Coriosolites *(c)* Lexobiosque mittit, qui eam manum distingendam curet: III 11, 4; ¶ in magno impetu maris atque aperto ... omnes fere, qui eo mari uti consuerunt, habent uectigales: III 8, 1; ¶ eius modi *u. eius modi p. 1004* V 33, 4; V 29, 5; VI 31, 7; 1, 79, 4; ¶ quod eas quoque nationes adire et regiones cognoscere uolebat: III 7, 1; Crassum ... in Aquitaniam proficisci iubet, ne ex his *(ex eis h)*; ex iis *h*; exiguis *al*) nationibus auxilia in Galliam mittantur: III 11, 3; ¶ (ea tota nocte: I 26, 5 *u. p.* 271 *ext.*) tantus fuit ... terror, ut ea nocte, cum C. Volusenus missus cum equitatu ad *(c)* castra uenisset, fidem non faceret adesse cum incolumi Caesarem exercitu: VI 11, 2; neque uero *(Faern.)* eo *codd.* tam remisso ac languido animo quisquam omnium fuit, qui ea nocte conuenerit: 1, 21, 5; ¶ ex omni *(eo add. aepl^hik*; omni ex *Fr.; Db.* numero, qui fuit circiter milium XI, uix DCCC ... ad Vereingetorigem peruenerunt: VII 28, 5; Nasidianae naues ... celeriter ... pugna exeserunt ... ; itaque ex eo numero nauium nulla desiderata est: 2, 7, 2; ¶ eius ordinis: 1, 3, 1 *u. p.* 258 *ordo*; ¶ certior tactus est ... quartam fere *(c)* partem citra flumen Ararim reliquam esse ... is pagus appellabatur Tigurinus: 1 12, 2, 1; ¶ cum partem *(c)*: 1 52, 2 *u. p.* 258 *pars*; alia ex parte oppidi Adiatunus ... eruptionem facere co-

natus clamore ab ea parte munitionis <e> sublato . . . repulsus: III 22, 1, 4; et quotiens <quo Paul> quaeque cohors praecurrerat <e>, ab ea parte magnus numerus hostium cadebat: V 34, 2; interim eam partem nudari necesse erat et ab latere aperto tela recipi <recipere β>: V 35, 2; missis ad eos ab Otacilio equitibus, qui eam partem orae maritimae adseruabant, circiter CCC: 3, 28, 6; uincis eam partem castrorum obtexit: 3, 54, 1; ¶ parentes suos commendabant, si quos ex eo < suo a> periculo fortuna seruare potuisset: 2, 41, 8; ¶ Pompeius eo proelio imperator est appellatus: 3, 71, 3; sic enim Caesar existimabat, eo proelio excellentissimam uirtutem Crastini fuisse: 3, 99, 2; — ex eo proelio circiter hominum milia CXXX superfluerunt: 1 26, 5; — in eo proelio ex equitibus nostris interficiuntur quattuor et septuaginta: IV 12, 3; in eo proelio cum graui uulnere esset adfectus aquilifer et a <CC> uiribus deficeretur, conspicatus † equites nostros . . . inquit: 3, 64, 3; in eo proelio non amplius CC milites desiderauit, sed centuriones, fortes uiros, circiter XXX amisit: 3, 99, 1; ¶ ciues Romanos eius prouinciae sibi . . . tritici *modium CXX milia polliceri coegit: 2, 18, 4; erat edictum Pompei nomine Amphipoli propositum, uti omnes eius prouinciae iuniores . . . iurandi causa conuenirent: 3, 102, 2; ¶ regiones: III 7, 1 u. nationes; huius est ciuitatis longe amplissima auctoritas omnis orae maritimae regionum earum: III 8, 1; auxilia ex Britannia, quae contra eas regiones posita est, arcessunt <haec omnia desunt in β>: III 9, 10; interim Trinobantes, prope firmissima earum regionum ciuitas, . . . legatos ad Caesarem mittunt: V 20, 1; omnem agrum Picenum perecurrit, cunctae earum regionum praefecturae libentissimis animis eum recipiunt exercitumque eius omnibus rebus iuuant: 1, 15, 1; qui erant pabulandi aut frumentandi causa progressi, hos leuis armaturae Lusitani peritique earum regionum caetrati citerioris Hispaniae consecrabantur: 1, 48, 7; prius ad continentem uisus <e> est Caesar quam de eius aduentu fama omnino in eas regiones perferretur: 3, 7, 3; sicuti mari portibusque Caesarem prohibebat, ita ipse omni terra earum regionum prohibebatur: 3, 15, 1; cuius prouinciae ab ea parte, quae libera appellabatur, Menedemus, princeps earum regionum, missus legatus omnium suorum excellens studium profitebatur: 3, 34, 4; ignorans eius consilium, quod diuerso ab ea regione itinere profectum uidebat: 3, 41, 4; ¶ pollicitusque

est sibi eam rem curae futuram: I 33, 1; secundum ea multae res eum hortabantur, quare sibi eam rem cogitandam et suscipiendam putaret: I 33, 2; ob easque res ex litteris Caesaris dierum <e> quindecim supplicatio decreta est, quod ante id tempus accidit nulli: II 35, 4; M. Marcellus, ingressus in eam orationem non oportere ante de ea re ad senatum referri quam dilectus tota Italia habiti . . . essent: 1, 2, 2; ¶ collis nascebatur . . . ab superiore parte siluestris . . . intra eas siluas hostes in occulto sese continebant: II 18, (2.) 3; ¶ Heluetii ea spe delecti nauibus iunctis . . . si perumpere possent conati: I 8, 4; amicitiam populi Romani sibi ornamento et praesidio, non detrimento esse oportere, † idque se hac <A(β)> ea BM; edd.) spe petisse: I 44, 5; ¶ quantoque eius <del. Koch> amplius processerat temporis, tanto erant alacriores ad custodias: 3, 25, 2; — eo ipso tempore . . . allati: 3, 101, 3 u. p. 309 b) z); (tribuni) post tergum hostium legionem ostenderunt, ne eo quidem tempore quisquam loco cessit: VII 62, (6.) 7; ne iis <bis z; Schm.> quidem eo tempore, qui quieti <qui eo temp. pacati β> qui om. AB) uiderentur, suam salutem recte committi uidebat: VII 6, 4; dicitur eo tempore glorians apud suos Pompeius dixisse: 3, 45, 6; (erat eodem β; eo z) tempore et materiari et frumentari et tautas munitiones fieri <CC> necesse: VII 73, 1) is eo tempore erat Rauennae exspectabatque suis lenissimis <e> postulatis responsa: 1, 5, 5; Pompeius erat eo tempore in Candauia iterque ex Macedonia in hiberna . . . habebat: 3, 11, 2; Caesar eo tempore eum legione una profectus ad . . . rem frumentariam expediendam . . . erat ad Buthrotum: 3, 16, 1; erat eo tempore Antonius Brundisii: 3, 24, 1; proelio decertare . . . , quod eo tempore statuerat <e> non esse faciendum: 3, 44, 1; primumque eo tempore Galli castra munire instituerunt <u. C(β)>: VII 30, 4; qui eo tempore principatum in ciuitate obtinebat: I 3, 5; ne singulari quidem <e> unquam homini eo tempore anni senitae patuerent: VII 8, 3; celeterique saltus Pyrenaeos occupari iubet, qui eo tempore ab L. Afranio legato praesidiis tenebantur: 1, 37, 1; — nulla fuit ciuitas, quin ad id tempus partem senatus Cordubam <e> mitteret: 2, 19, 2; u. praeterea ad p. 122 B. (β loc.); — ante id tempus u. ante p. 277 B. (A loc.); — Caesar ex eo tempore, dum ad flumen Varum ueniatur, se frumentum daturum pollicetur: 1, 87, 1; — neque post id tempus unquam summis nobiseum copiiis hostes contenderunt: V 17, 5; ¶ Caesar

primis <a tribus primis l; tribus primis h; Abd.) diebus castra magnis operibus munda . . . reliquasque copias expectare instituit. eo <eodem a) triduo legio VIII. ad eum venit cohortesque ex nouis Galliae dilectibus XXII equitesque ab rege Norico circiter CCC: I, 18, 4. 5; (de uerbis eo triduo a Fr. Blatz, Pr. Offenbury 1861.) ¶ postero die omnibus eius uici aedificiis incensis in provinciam reuerti contendit: III 6, 4.

b) sine subst.; z) sing.: quod si quid ei (fratri) a Caesare grauius accidisset, cum ipse eum locum amicitiae apud eum teneret, neminem existimatum non sua uoluntate factum: I 20, 4; ¶ is = Caesar: I 13, 2; 22, 2; 31, 1; 41, 2 u. p. 283; 53, 8; II 14, 1 u. p. 284; 1, 8, 1; 60, 1. 4 u. p. 287; is = Dumnorix: I 19, 1. 2 u. p. 291; = Pompeius: 1, 9, 1 u. p. 291.

β) plur.: eorum <eius Ciacc.; del. Kraff.; u. CC) una pars, quam Gallos obtinere dictum est, initium capit a flumine Rhodano, continetur . . . I 1, 5; Caesari cum id nuntiatum esset, eos per provinciam nostram iter facere conari, maturat ab urbe proficisci: I 7, 1; ita sine ullo periculo tantam eorum multitudinem nostri interfecerunt, quantum fuit diei spatium: II 11, 6; Caesar honoris Diuiciaci atque Haeduarum causa sese eos in fidem recepturum et conseruaturum dixit: II 15, 1; nostri celeriter arma ceperunt eosque in siluas repperunt: III 28, 4; itaque uastatis omnibus eorum agris, uicis aedificiisque incensis Caesar <e) exercitum reduxit <e): III 29, 3; Sueborum gens est longe maxima . . . hi centum pagos habere dicuntur . . . sed priuati ac separati agri apud eos nihil est: IV 1, 3. 4. 7; ¶ quin etiam iumentis . . . [Germani] importatis non utuntur, sed quae sunt apud eos nata . . ., haec cotidiana exercitatione summi ut sint laboris efficiunt: IV 2, 2; neque eorum moribus turpius quicquam aut inertius habetur quam ephippiis <e) uti: IV 2, 4; est . . . hoc Gallicae consuetudinis, uti . . . cogant . . . his rumoribus <e) . . . permoli de summis saepe <e) rebus consilia ineunt, quorum eos in <e) uestigio paenitere necesse est, cum incertis rumoribus <e) seruiant et plerique ad uoluntatem eorum ficta respondeant: IV 5, 2. 3; cognouerat enim magnum partem equitatus ab iis <his eod.; Schn., Hobb.) aliquot diebus ante . . . trans Mosam missum: IV 9, 3; ut tridui mora interposita equites eorum, qui abessent, reuertentur: IV 11, 4; magnum iis <his B²β; hiis O) numerum obsidum imperat: IV 22, 2; quibus adductis eos in fidem recepit <e): IV 22, 3; huius est

longitudo lateris, ut fert illorum eorum fert β) opinio, septingentorum milium: V 13, 5; 41, 1 u. p. 310 β) ex iis omnibus; 28, 2 u. p. 275 ββ) consilium; hostes, postea quam ex nocturno fremitu uigiliisque de protectione eorum <eius β) senserunt, . . . expectabant: V 32, 1; quo praecepto ab iis his β) diligentissime obseruato . . . hostes uelocissime refugiebant: V 35, 1; VI 9, 1. 2 u. p. 278 Germani; in omnibus ciuitatibus . . . factiones sunt earumque factionum principes <e) sunt, qui summam auctoritatem eorum iudicio habere existimantur: VI 11, 3; ad eos <e) (druides) magnus adulescentium numerus disciplinae causa conuenit, magnoque hi sunt apud eos honore: VI 13, 1; haec poena apud eos est grauissima: VI 13, 6; 13, 8 u. p. 266 druides; ac paulo supra hanc memoriam serui et clientes, quos ab iis h; hiis a; his z; Aim.; Schn., Hobb.) dilectos esse constabat, iustis funebribus <e) confectis una cremabantur: VI 19, 4; agri culturae non student, maiorque pars eorum uictus in lacte, caseo <e) carne consistit: VI 22, 1; qui quacumque <e) de causa ad eos uenerunt, ab iniuria prohibent: VI 23, 9; ut iure irando ac fide sanciatum petunt conlatis militaribus signis, quo <e) more eorum grauissima <e) caerimonia <e) continetur <e): VII 2, 2; Fabium discessu eorum duabus relictis portis obstruere ceteras: VII 41, 4; uniuersis ciuitatibus, quae Oceanum attingunt quaeque eorum consuetudine Aemoriae appellantur: VII 75, 1; Mandubii, qui eos oppido receperant, . . . exire coguntur: VII 78, 3; concurrunt <concurrunt β) his auxiliis uisis; fit <e) gratulatio inter eos, atque omnium animi ad laetitiam excitantur: VII 79, 3; haec dum inter eos aguntur, Domitius nauibus Massiliam peruenit atque ab iis <h; his Oafl) receptus urbi praeficitur; summa ei belli administrandi permittitur, eius . . .: I, 36, 1; his eos supplicis <e) male <e) haberi <e) Caesar . . . quam proelio decertare malebat: I, 81, 5; conatur tamen eos uallo fossaque circummunire, ut quam maxime repentinis eorum eruptiones demoretur; quo necessario descensuros existimabat. illi . . .: I, 81, 5; res huc deducitur, ut ei, qui habeant domicilium aut possessionem in Hispania <e), statim, reliqui ad Varum flumen dimittantur; ne quid eis <e) cui de his O) nocetur neu quis imitus sacramentum <e) decere cogatur a Caesare euetur: I, 86, 3. 4; addit etiam, ut quae quisque eorum in bello amiserit . . . restituantur: I, 87, 1; adpulsisque Messanum nauibus atque inde propter repentinum terrorem principum ac senatus fuga facta

ex naualibus eorum *unam* deducit: 2,3,2; suos cohortatus, quos integros superauissent, ut uictos contemnerent, plenus spei bonae atque animi aduersus eos *(eas Ohl)* proficiscitur: 2,5,2; quae res eorum perterritos animos confirmauit: 2,36,3; in proxima Octauii castra intraverunt . . . omnibusque eos castris expulerunt et magno numero interfecto reliquos . . . in naues confugere coegerunt: 3,9,7; has (naues) . . . Otacilius *(e)* . . . expugnare parabat; simul de deditione eorum agebat et incolumitatem deditis pollicebatur: 3,28,2; libenter etiam ex perfugis cognoscebant equos eorum tolerari, reliqua uero iumenta interisse, uti autem ipsos . . . : 3,49,3; magnaue inter eos in consilio fuit controuersia: 3,82,5; tibi minus commode consulueris, si non fortunae obsecutus uideberis, . . . nec causam secutus — eadem enim tum fuit, cum ab eorum consiliis abesse *te debere* iudicasti: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1.*

B. in oratione obliqua pronomem is respondet pronomini secundae personae orationis rectae (= tu, tuus, uos, uester): sibi esse in animo sine ullo maleficio iter per prouinciam facere . . . ; rogare, ut eius uoluntate id sibi facere liceat: I 7,3; cum ea ita sint, tamen, si obsides ab iis *(bis Caf)* sibi dentur, . . . sese cum iis *(his af)* pacem esse facturum: I 14,6; eos accusat, quod . . . tam propinquis hostibus ab iis *(his AQCca)* non subleuetur, praesertim cum magna ex parte eorum precibus adductus bellum susceperit: I 16,6; 19,5 *u. p. 291 sq.* Diuiciacus; tanti eius apud se gratiam esse ostendit, uti et rei publicae iniuriam et suum dolorem eius uoluntati ac precibus condonet: I 20,5; fratrem adhibet; quae in eo reprehendat ostendit: I 20,6; (Caesar) obsides, arma, seruos, qui ad eos perfugissent, poposcit: I 27,3; 30,4 *u. p. 283* Caesar; ad Caesarem reuerterunt petieruntque, uti sibi secreto [in occulto] de sua omniumque salute cum eo agere liceret: I 31,1; 34,1 *u. p. 282* Ariouistus; 34,2 *u. p. 283* Caesar; haec esse, quae ab eo postulare: I 35,2; obsides . . . redderet Sequanisque permetteret, ut, quos illi haberent, uoluntate eius reddere illis liceret: I 35,3; si [id] ita fecisset, sibi populoque Romano perpetuam gratiam atque amicitiam cum eo futuram: I 35,4; petebat, ut eius uoluntate discedere liceret: I 39,3; ut quam primum intellegere posset, utrum apud eos pudor atque officium an timor plus *(e)* ualeret: I 40,14; 42,4; 44,10—13; 47,1; II 13,2 *u. p. 284*; II 31,2,3 *u. p. 280* Romani; se magis consuetudine *(CC)* sua quam merito eorum ciuitatem conseruaturum: II 32,

1; IV 7,4 *u. p. 280* Romani; sibi nullam cum iis *(h: is a; his z; ehl.)* amicitiam esse posse, si: IV 8,1; huc postero die quam frequentissimi conuenirent, ut de eorum postulatis cognosceret: IV 11,5; 15,5 *u. p. 284*; 16,7 *u. p. 253* exercitus; 23,5 *u. p. 299 aa)* legati tribuni; V 3,6 et 7; 20,2 *u. p. 285*; V 11,4 *u. p. 292 sq.* Labienus; quorum alter milia passuum circiter quinquaginta, alter paulo amplius ab iis *(ab iis om. §)* absit: V 27,9; [leuitate armorum et cotidiana exercitatione nihil iis *(his z; ex his §)* noceri posse: V 34,4;] errare eos dicunt, si quicquam . . . praesidii sperent: V 41,5; perscribit in litteris hostes ab se discessisse omnemque ad eum multitudinem conuertisse: V 49,3; quod beneficio deorum immortalium et uirtute eorum expiato incommodo neque hostibus diutina laetitia *(e)* neque ipsis longior dolor reliquatur: V 52,6; (ab Cn. Pompeio proconsule petit, quoniam . . . remaneret *(e)*, quos ex Cisalpina Gallia consul *(Ciac.: Hold., Dt.²; consulis X: rell. edd.;* consul *is Rubenius)* sacramento rogauisset, ad signa conuenire . . . iuberet: VI 1,2;) monet, ut ignes in castris fieri prohibeat, ne qua eius aduentus procul significatio fiat: VI 29,5; 32,1,2 *u. p. 300 b) aa)*; quos (milites) cum . . . paratos uideat . . . , summae se iniquitatis condemnari debere, nisi eorum uitam sua *(e)* ³laude habeat cariores: VII 19,5; 20,1 *u. p. 297 extr.*; interea aequum esse ab iis *(§; his z; Seln.)* communis salutis causa impetrari, ut castra munire instituerent: VII 29,7; id ne accidat, positum in eius diligentia atque auctoritate: VII 32,5; 43,1 *u. p. 279* Haedui; quanto opere eorum animi magnitudinem admiraretur, quos *(§; quod z)* non castrorum munitiones, non altitudo montis, non murus oppidi tardare potuisset, tanto opere licentiam adrogantiamque reprehendere: VII 52,3; habere se a Pompeio ad eum priuati *(e)* officii mandata demonstrat: 1,8,2; 13,5 *u. p. 276* Auximates; legatosque ex suo numero ad Caesarem mittunt: sese paratos esse . . . L. Domitium uiuum eius potestati (in eius potestatem *Ohl)* tradere: 1,20,5; hos omnes productos a contumeliis militum conuiciisque prohibet; pauca apud eos loquitur, quod sibi a parte *(aperte Oael)* eorum gratia relata non sit pro suis in eos maximis beneficiis: 1,23,3; (cognosceit) praemissos etiam legatos Massilienses domum, nobiles adulescentes, quos . . . Pompeius erat adhortatus, ne noua Caesaris officia ueterum suorum beneficiorum in eos memoriam expellerent: 1,34,3; cum his *(e)* agit, ne initium inferendi

belli *a Massiliensibus oriatur; debere eos Italiae totius auctoritatem sequi potius quam unius hominis uoluntati obtemperare: I, 35, 1; primum agunt gratias omnes omnibus, quod sibi perterritis pridie peperissent: eorum se beneficio uiuere: I, 74, 2; dimisso consilio contionem aduocat militum, commemorat, quo sit eorum usus studio ad Corfinium Caesar, ut magnam partem Italiae beneficio atque auctoritate eorum suam fecerit, uos enim . . . : 2, 32, 1; 42, 3 u. p. 290 extr.; 44, 2 u. p. 292 Iuba; 3, 13, 3 u. p. 294 Pompeius; 3, 17, 3 u. p. 303 66); 3, 82, 5 u. p. 295: nuntiosque dimissos ad eos, qui se ex fuga in finitimas ciuitates recepisse dicerentur, ne Antiochiam adirent; id <c> si fecissent, magno eorum capitis periculo futurum: 3, 102, 6.

C. pron. is locum uidetur obtinere pronomini reflexiui (= ego, nos, noster orationis reetae.) Cf. Kitt, Pr. Braunsberg 1875 p. 3—9.)

persuadent . . . finitimis, uti eodem usi consilio oppidis suis uicisque exustis una cum iis <his X; *Holl.*> proficiscantur: I 5, 4; Allobrogibus sese uel persuasuros . . . existimabant uel ui coacturos, ut per suos fines eos ire paterentur: I 6, 3; ita se omni tempore de populo Romano meritos esse, ut paene in conspectu exercitus nostri agri uastari, liberi eorum <orum A> in seruitutem abduci . . . non debuissent: I 11, 3; num etiam recentium iniuriarum, quod eo inuito iter per prouinciam per uim temptassent, . . . memoriam deponere posse <c>? I 14, 3; (ueniebant) Haedui questum, quod Harudes . . . fines eorum popularentur: I 37, 2; (non se hostem uereri, sed . . . magnitudinem siluarum, quae intercederent inter ipsos atque Ariouistum <quae inter eos atque ariouistum intercederent B²β>, . . . timere dicebant: I 39, 6;) uelle se de iis <c> rebus, quae inter eos agi coeptae neque perfectae essent, agere cum eo: I 47, 1; quod uererentur, ne omni pacata Gallia ad eos exercitus noster adduceretur: III, 2; commentus ab Remis . . . ut sine periculo ad eum portari possent <c> efficebat: II 5, 5; (quod his <c> rebus relanguescere animos <eorum add. z; *Schn., Fr., Ib.; om. β*> et <c> remitti uirtutem <c> existimarent (Neruii): II 15, 4;) II 17, 4 u. p. 280 Neruii; sese . . . plurimum ei confiteri debere, quod . . . stipendio liberatus esset . . . , quodque ei et <c> filius et fratris filius a <c> Caesare remissi <c> essent: V 27, 2; VI 29, 5 u. 2. B.; in primis rationem esse habendam dicunt, prius quam eorum claudestina consilia elerantur, ut: VII 1, 6; 43, 1 u. p. 279 Haedui; (74, 1 u. p. 286 Caesar);

timere Caesarem ereptis <c> ab eo duabus legionibus, ne ad eius periculum reseruare et retinere eas ad urbem Pompeius uideretur: I, 2, 3; neque expectant, . . . ut de eorum imperio ad populum feratur: 1, 6, 6; quorum alter agros Volcarum Arecomiorum . . . publice iis <is a; iis *Ofll*> concesserit: 1, 35, 4; (loquuntur . . . cum . . . legatis . . . : uelle se de maximis rebus cum Caesare loqui, si sibi <recc.: sibi eius *Ohl*: ei a; eis *Np.: om. f*> facultas detur: 3, 15, 6;) tirones . . . iure iurando accepto nihil iis <his *codd.*> nocituros hostes se Otacilio dediderunt: 3, 28, 4; ignesque fieri prohibuit, quo occultior esset eius aduentus: 3, 30, 5; paruoque spatio intermisso, ut . . . quam serissime <c> eius profectio cognosceretur, clamari iussit: 3, 75, 2.

3. pertinet ad ea, quae sequuntur: A. sequitur enuniatum relatiuum: a) is . . . qui; aa) pronomini is non additur adiectiuum: z) pronomina is . . . qui referenda sunt ad certa substantiua, quae zz) adduntur; 2) singula: tantae multitudinis aditu <c> perterriti ex iis <his X; *Schn., Illd.*> aedificiis, quae trans flumen habuerant, demigrauerunt: IV 4, 3; partim cum iis <his X; *Schn., Illd.*> quae partim sumptis quae *Hug*> retinuerant et elauerant a ruis, partim scutis ex cortice factis . . . eruptionem fecerunt: II 33, 2; ¶ ad ea <om. a¹> castra, quae supra demonstrauium, contendit: VII 83, 8; ¶ id eame de causa, quam legatis pronuntiarunt <pr. *edd.*> pronuntiarint z; pronuntiauerint β), an perfidia adducti fecerint, . . . non uidetur pro certo esse ponendum <c>: VII 5, 6; ¶ et iis <his *codd.*> eenturionibus, quos in statione ad praetoriam portam <c> posuerat, . . . tuemini, inquit, castra: 3, 94, 6; ¶ mittuntur etiam ad eas ciuitates legati, quae sunt citerioris Hispaniae finitimae Aquitaniae: III 23, 3; magnas Gallorum copias earum ciuitatum, quae Armoricae <c> appellantur, oppugnandi sui causa conuenisse: V 53, 6; trans Rhenum in Germaniam mittit ad eas ciuitates, quas superioribus annis pacauerat, equitesque ab his arcessit: VII 65, 4; LX milia ex omni numero deligunt earum ciuitatum <c>, quae maximam uirtutis opinionem habebant: VII 83, 4; ut . . . superiores . . . haberentur. Caesar iis ciuitatibus <haberentur caesaris ciuit. a¹>, quae ad eius amicitiam accesserant. . . pecus imperabat: 1, 52, (3.) 4; ¶ illi, ut erat imperatum, deuctis <*Paul.*: eductis *codd.*; *edd.*> iis <his Q: is B²; III β; *Schn.*> cohortibus, quae praesidio castris relictiae intritae <c> ab labore erant, et

longiore itinere circumductis . . . celeriter ad eas quas diximus munitiones perueniunt: III 26, 2; duplicatoque earum cohortium numero, quas cum Q. Titurio amiserat, . . . docuit: VI 1, 4; consequuntur <e> hunc centuriones eius cohortis, quae in statione erat: VI 38, 3; seque in castra recipiunt et ab iis <I det.: his O> cohortibus, quae erant in statione <e> ad portas, defenduntur: I 75, 3; neque vero Caesarem fefellit, quin ab iis his <coll.: Schn.> cohortibus, quae contra equitatum in quarta acie conlocaatae essent, initium victoriae oriretur <e>: 3, 94, 3; ¶ ea condicione, quae a Caesare ferretur, se usuros ostendebant: IV 11, 3; ¶ at ii <e>, qui in iugo constiterant <e>, . . . neque in eo quod probauerant consilio permanere . . . neque . . . celeritatem . . . imitari potuerunt <e>: VI 40, 6; ¶ neque ipsos in his <iis ed. pr.: Fr., Db.> contentionibus, quas Haedui secum . . . habuissent, auxilio populi Romani usos esse: I 44, 9; ¶ II tigna transversa iniecerunt . . . , quibus suspendentes <-erunt af> eam contignationem, quae turri tegimento esset futura: 2, 9, 2; ¶ erat in oppido <-dum Nahl> multitudo insolens belli . . . , conuentus is <Grut.: si coll.: del. Paul>, qui ex nariis generibus constaret, terror ex superioribus proeliis magnus: 2, 36, 1; ¶ cum iis <his β; Schn.> copiis, quas a Caesare acceperat, . . . peruenit: III 17, 1; ut . . . abductum illum a mari atque ab iis <his coll.> copiis, quas Dyrrachii comparauerat, [frumento ac com meatu] abstractum . . . secum decertare cogeret: 3, 78, 3; ¶ ubi ea dies, quam constitnerat cum legatis, venit: I 8, 3; ¶ (erant hae <AQβ; haec BM: eae Fr., Db.> difficultates belli gerendi, quas supra ostendimus: III 10, 1); ¶ Labienum . . . cum duabus legionibus et his <X; Schn., Hobb.; iis rec.: rell. edd.> ducibus, qui iter cognouerant, . . . ascendere iubet: I 21, 2; ¶ cum id non impetrassent, petebant, uti ad eos equites, qui agmen antecessissent, praemitteret eosque pugna prohiberet: IV 11, 2; 2, 42, 5 u. p. 330; ¶ sed eos exercitus, quos contra se multos iam annos aluerint, uelle dimitti: I 85, 5; ¶ neque iam longe abesse ab iis <his coll.: Schn., Hobb.> quos miserat exploratoribus . . . cognouit: II 5, 1; ¶ eo autem frumento, quod flumine Arare nauibus subuexerat, propterea uti minus poterat, quod: I 16, 3; ¶ sescentas eius generis, cuius supra demonstrauius, naues . . . inuenit instructas: V 2, 2; ¶ imperio populi Romani (eum) . . . etiam de ea quam habeat

gratia desperare: I 18, 9; ¶ ea quae secuta est hieme, qui fuit annus Cn. <e> Pompeio, M. <e> Crasso consulibus, Vspites . . . transierunt: IV 1, 1; ¶ in omni Gallia eorum hominum, qui aliquo <e> sunt numero atque honore, genera sunt duo: VI 13, 1; ¶ iis <his A; hiis Qa> impedimentis, quae secum agere ac portare non poterant, citra flumen Rhenum depositis: II 29, 4; ¶ ne . . . ulciscendi Romanos pro iis <his X; Schn., Hobb.> quam acceperint <acceperant af> iniuriis occasionem dimittant: V 38, 2; ¶ ea autem quae diximus interualla grandibus in fronte <e> saxis effercuntur <e>: VII 23, 2; ¶ interea ea legioe, quam secum habebat, militibusque, qui ex provincia conuenerant, . . . murum . . . fossamque perducit: I 8, 1; Labienum . . . cum iis <BM: om. β; hiis Q²; his A¹; Schn.> legionibus, quas ex Britannia reduxerat, in Morinos . . . misit: IV 38, 1; Labieno scribit, ut quam plurimas possit <e> iis <his A²; hiis B^{2a} legionibus, quae sicut <Procksch: sunt coll.: edd.> apud eum, naues instituat: V 11, 4; quam <CC> ad <e> diem ei legioni, quae in praesidio relinquebatur, deberi frumentum <e> sciebat: VI 33, 4; quod abiuncto <e> Labieno atque iis hiis <B²Q²; his a> legionibus, quas una miserat, uehementer timebat: VII 56, 2; uti . . . Varro cum iis <hiis b; is a²?; his O> quas habebat legionibus omnem ulteriorem Hispaniam tueatur: I, 38, 2; legionesque eas transduxerat <e> Curio, quas <Aldus: quas curio > superioribus temporibus Corfinio receperat Caesar: 2, 28, 1; erat ciuile bellum . . . legiones eae <hae β; haec Ob>, quae paulo ante apud aduersarios fuerant: 2, 29, 3; ¶ sollicitant, ut in ea libertate, quam a maioribus acceperint <β; Fr.: acceperant z; rell. edd.>, permanere quam Romanorum seruitutem perferre malint <e>: III 8, 4; ¶ cum . . . eos in eo loco, quo tum <e> essent, suum aduentum exspectare iussisset: I 27, 2; ultra eum locum, quo in loco Germani conserant, circiter passus seseutos ab his, castris idoneum locum delegit: I 49, 1; iter in ea loca facere coepit, quibus in locis esse Germanos <e> audiebat: IV 7, 1; tertiae cohortis centuriones ex eo quo stabant loco recesserunt suosque omnes remouerunt: V 43, 6; paulo <e> supra eum locum, quo ante exercitum traduxerat, facere pontem instituit: VI 9, 3; itaque <e> ea quae fertilissima Germaniae sunt loca circum Hercyniam siluam . . . Volcae <e> Tectosages occupauerunt atque ibi conserant: VI 24, 2; neque sine graui causa eum locum, quem ceperant, dimitti cen-

suerant (e) oportere: I, 44, 4; venit in eum locum, quem Caesar delegit: I, 81, 2; adpellit ad eum locum, qui appellatur Anquillaria (e) hic locus . . . : 2, 23, 1; ad eum locum, qui appellabatur Palaeste (e), omnibus nauibus ad unam incolumibus milites exposuit: 3, 6, 3; * duabus ex partibus . . . una erat proxima portui (e) naualibusque, altera ad partem portam *Dederich: Dl.*, qua (quae *afh*) est aditus ex Gallia atque Hispania, ad id mare, quod adigitur (*Madu*; adigit *O*; adiacet *Np.*; *edd.*: *u. CC*) ad ostium Rhodani: 2, 1, 2; * noctu ex (ea *z*) materia, quam munitionis causa comportauerant (comportauerunt *z*), turres . . . excitantur: V 40, 2; * ob eas causas ei munitioni, quam fecerat, T. Labienum legatum praefecit: I 10, 3; celeriter ad eas quas diximus munitiones peruenit: III 26, 2; eius munitionis, quae ab Romanis instituebatur, circuitus XI (e) milia passuum tenebat: VII 69, 6; ¶ uti ab iis (his *X*: *Schn.*, *Hold.*) nationibus, quae trans Rhenum incolerent, mitterentur legati ad Caesarem: II 35, 1; Suehos . . . copias cogere atque iis (*recc.*: his *X*; *Schn.*, *Hld.*) nationibus, quae sub eorum sint (sunt *z*) imperio, denuntiare, ut: VI 10, 1; ¶ ipse iis (hiis *b*; his *s*) nauibus, quas M. Varro quasque Gaditani iussu Varronis fecerant, Tarraconem (e) . . . peruenit: 2, 21, 4; M. Octavianus cum iis (his *codl.*) quas habebat nauibus Salonas peruenit: 3, 9, 1; ¶ (qui omnes fere ¶ iis his *z*; iisdem *Paul* nominibus ciuitatum appellantur, quibus orti ex ciuitatibus eo peruenierunt: V 12, 2;) ¶ atque eum quem supra demonstrauimus numerum expleuerat: 3, 4, 6; ¶ ne quis aut (e) ex huius iracundia aut ex eo quod meruerat odio (u. *CC*) ciuitatis motus exsistat: VI 5, 2; ¶ impeditis hostibus propter ea quae ferebant onera subito . . . eruptionem fieri iubet: III 19, 2; ¶ ipse in (e; *om. O*; *Np.*) iis (his *O*) operibus, quae facere instituerat, milites disponit: I, 21, 3; ¶ milia sex eius pagi, qui Verbigenus appellatur . . . contenderunt: I 27, 1; reliquum exercitum . . . legatis in Menapios atque in eos pagos Morinorum, a (e) quibus ad eum legati non uenerant, ducendum (e) dedit: IV 22, 5; ¶ Aquitania a Garumna (e) flumine ad Pyrenaeos montes et eam partem Oceani, quae est ad Hispaniam, pertinet: I 1, 7; e castris profectus ad eam partem peruenit, quae nondum flumen transierat: I 12, 2; se neque sine exercitu in eas partes Galliae uenire aulere, quas Caesar possideret neque: I 33, 3; certior factus est ex ea

parte uici, quam Gallis concesserat, omnes noctu discessisse: III 2, 1; conuersis in eam partem nauibus, quo (in quam *afh*) uentus ferebat: III 15, 3; prius quam ea pars Menapiorum, quae citra Rhenum (e) erat, certior fieret: IV 4, 7; nuntiauerunt puluerem maiorem, quam consuetudo ferret, in ea parte uideri, quam in partem legio iter fecisset: IV 32, 1; contendit, ut eam partem insulae caperet, qua optimum esse egressum . . . cognouerat: V 8, 3; Labienum . . . ad Oceanum uersus in eas partes, quae Menapios attingunt, proficisci iubet: VI 33, 1; castris ad eam partem oppidi positus Caesar, quae intermissa a flumine et palude (e) aditum . . . angustum habebat, . . . coepit: VII 17, 1; ne . . . ea pars, quae minus sibi (e) confideret, auxilia a Vercingetorige arcesseret (e): VII 33, 1; ab his primo Marsi dissentire incipiunt eamque oppidi partem, quae munitissima uideretur, occupant: I, 20, 3; huius quoque spatii pars ea, quae ad arcem pertinet, . . . longam et difficilem habet oppugnationem: 2, 1, 3; ubi nero ea pars turris, quae erat perfecta, tecta atque munita est: 2, 9, 5; (id ingum est) paulo leniore (e) fastigio ab ea parte, quae ad Vtiem uergit: 2, 24, 3; Iuba . . . peditem eam partem, cui maxime confidebat, Saburrae summittit (e : 2, 40, 1; cuius prouinciae ab ea parte, quae libera appellabatur, Menedemus, princeps earum regionum, missus legatus omnium suorum excellens studium prolebat: 3, 31, 4; cohortes LX . . . ad eam partem munitionum ducit, quae pertinebat (*O*; -bant : *Np.*, *Dh.* ad mare longissimeque a maximis castris Caesaris aberat (*l. rec.*; aberant *O*; *Np.*, *Dh.*: 3, 62, 2; dextrum eorum . . . ea parte, quam prouerat (*Np.*: ex parte qua (quam *Ohl*) prouerat *codl.*), sese recipiebat: 3, 69, 3; ut . . . eam partem, cui maxime confidebat (fidebat *f*), perterritam animum aduertit (e): 3, 91, 5; Achilles . . . occupabat Alexandriam praeter eam (2 *dell.*: praeterea *O*) oppidi partem, quam Caesar cum militibus tenebat (u. *CC*): 3, 111, 1; ¶ fit equestre proelium in ea planitie, quam intermissam collibus tria milia passuum in (e) longitudinem (e) patere supra demonstrauimus: VII 70, 1; ¶ castris (e) positus (e) e regione unius eorum pontium, quos Vercingetorigis rescindendos curauerat: VII 35, 2; ¶ memores eorum praeceptorum, quae paulo ante ab suis acceperant, hoc animo decertabant, ut: 2, 6, 1; ¶ Germani . . . cum ea praeceda, quam in siluis deposuerant, trans Rhenum sese receperunt: VI 41, 1; ¶ huic bello seruient eaque quae

<uett. eod.; ea quae BMA²Q²; Schn.: eaque A¹Q^h: atque quae af) meruissent praemia ab se denicta Gallia exspectarent: VII 34, 1; ¶ Sulpicius Rufum legatum cum eo praesidio, quod satis esse arbitrabatur, portum tenere iussit: IV 22, 6; ¶ (pecuniam) societates earum prouinciarum, quas ipse obtinebat, sibi numerare coegerat: 3, 3, 2; ¶ hunc (locum) esse delectum medium fere regionum earum, quas Suebi obtinerent: IV 19, 3; neque iis <c) ipsis quicquam praeter oram maritimam atque eas regiones, quae sunt contra Gallias, notum est: IV 20, 3; Cassiuellaunus . . . iis <hiis Q²a) regionibus, quibus nos iter facturos cognouerat, pecora atque homines . . . compellebat: V 19, 1; C. Trebonium . . . ad eam regionem, quae ad <c) Aduatucos <c) adiacet, depopulandam mittit: VI 33, 2; ¶ eo sibi minus dubitationis dari, quod eas res, quas legati Heluetii commemorassent, memoria teneret: I 14, 1; animaduertit . . . Sequanos nihil earum rerum facere, quas ceteri facerent: I 32, 2; uelle se de iis <h: Fr.: Db.: his za: rell. eod.) rebus, quae inter eos agi coeptae neque perfectae essent, agere cum eo: I 47, 1; uix ut iis <B^h: his a; Schn.: om. z; Db., Hold.) rebus, quas constituissent, conlocandis atque administrandis tempus daretur: III 4, 1; M. Varro . . . initio cognitis iis <hiis a; his Ofhl) rebus, quae sunt in Italia gestae, . . . amicissime de Caesare loquebatur: 2, 17, 1; cognitis iis <I det.: his b; his O:) rebus, quae sunt gestae in eiteriore Hispania, bellum parabat: 2, 18, 6; ad proelium egressi Curionis milites iis <his eod.) rebus indigebant, quae ad oppugnationem eastrorum erant usui: 2, 35, 5; ¶ relinquitur noua religio, ut eo neglecto sacramento, quo tenemini, respiciatis illud, quod deditioe ducis . . . sublatum est: 2, 32, 9; ¶ qui erant in muro custodiae causa conlocati, eo signo, quod conuenerat, reuocantur: 1, 28, 3; ¶ Labienus eo supplemento, quod nuper ex Italia uenerat, relicto Agedine . . . Lutetiam proficiscitur: VII 57, 1; ¶ Sugambri <c) ex eo tempore, quo pons institui coeptus est, fuga comparata . . . excesserant: IV 18, 4; ¶ illi eum tumultum, pro quo pugnatum est, magnis operibus munierunt <c) praesidiumque <c) ibi posuerunt: 1, 47, 4; ¶ (compluribus <c) iam lapidibus ex illa <ea recc.; Np., Dt.) quae suberat turri <terra Hart:) subduetis . . . pars eius turris concidit: 2, 11, 4.)

3) plura: neque in eo quod probauerant consilio permanere . . . neque eam quam prodesse

<profuisse 3) aliis uim celeritatemque uiderant imitari potuerunt <c): VI 40, 6.

3) antecedunt: uel sibi agros attribuunt uel patientur eos tenere <ten. eos 3), quos armis possederint: IV 7, 4; ¶ equites: 2, 42, 5 u. p. 330 a) bb); ¶ heredes erant scripti ex duobus filiis maior et ex duobus filiabus <b; om. O:) ea, quae aetate antecedebat: 3, 108, 3; ¶ harum omnium legionum hiberna praeter eam, quam L. Roscio in pacatissimam et quietissimam partem duendam dederat, milibus passuum C continebantur: V 24, 7; sibi legiones alias occurrere et eas, quas secum duxerat, in uicem requiescere atque in castra reuerti iussit: 3, 98, 3; ¶ uti . . . neque hoc neque superiore anno ulla <c) omnino nauis, quae milites portare, desideraretur, at ex iis <hiis Q: his 3), quae inanes . . . ad eum remitterentur, . . . perpancae locum caperent: V 23, 4; eo die naues Massiliensium cum iis <hiis b; his O:) quae sunt captae, intereunt VIII: 1, 58, 4; eodem Brutus contendit aucto nauium numero. nam ad eas, quae factae erant Arelate per Caesarem, captiuae Massiliensium accesserant sex. has . . . : 2, 5, 1. in eo fuit numero Valerius <ual. eod.) Flaccus, L. filius, eius, qui praetor Asiam obtinuerat: 3, 53, 2.

3) pronomina is . . . qui non referenda sunt ad ceria quaedam subst.; zz) masc.; 3) sing.: neque is sum, inquit, qui grauissime ex uobis mortis periculo <c) terrear: V 30, 2; ¶ si uero alteri paulum modo tribuisset fortuna, non esse usurum condicionibus pacis eum, qui superior uideretur, neque fore aequa parte contentum, qui se omnia habiturum confideret: 3, 10, 7; ¶ quantum ei <et BM) facultatis <c) dari potuit, qui nauis <c) egredi ac se barbaris committere non auderet: IV 21, 9; ¶ eius, qui: 3, 70, 1 u. p. 295 Pompeius); ¶ magni interesse arbitrabatur eius auctoritatem inter suos quam plurimum ualere, cuius tam egregium in se uoluntatem perspexisset: V 4, 3; ¶ cum tanta multitudine hostium, praesertim eo absente, qui summam imperii teneret, nisi aequo loco . . . legato dimicandum non existimabat: III 17, 7; ¶ neque adhuc . . . repertus est quisquam, qui eo interfecto, cuius se amicitiae deuouisset, mori <c) recusaret: III 22, 3; quod facere in eo consuerunt <c), cuius orationem adprobant: VII 21, 1.

3) plural.; a) nom. ii; aa) ii . . . qui: quod . . . unum pagum adortus esset, cum ii <hi a: hi Schn.), qui flumen transissent, suis auxilium

ferre non possent, ne ob eam rem . . . ipsos despiceret: I 13, 5; horum uocibus . . . paulatim etiam ii (hi α ; *Schn., Hld.*), qui magnum in castris usum habebant, milites centurionesque (CC) quique (e) equitatu praeerant, perturbabantur: I 39, 5; expeditior erat quam ii (hi *X. Schn., Hld.*), qui inter (e) aciem uersabantur: I 52, 7; duces uero ii (AQ; hi BM β) deliguntur, qui una cum Q. Sertorio omnes annos fuerant: III 23, 5; quod ii (hi a^2h), qui frumentandi causa ierant (erant β) trans Mosam (profecti *add. \beta*), nondum redierant (u. CC): IV 12, 1; dum ea geruntur, . . . ii (hi β), qui pro portis castrorum in statione erant, Caesari nuntiauerunt (renuntiauerunt β : IV 32, 1; (quod (ei *add. \alpha*; *edd.*; *om. \beta*), qui uirtute belli omnibus gentibus praeferebantur, . . . grauissime dolebant: V 54, 5; (quod ii (Pr., Db.: hii *a*; hi *zh*; *rell. edd.*), qui se ad eorum amicitiam adgregauerant (e), meliore condicione . . . se uti uidebant: VI 12, 6; ii (hi; hii *M^oC*; hi AQMa; *Schn., Hld.*), qui (om. β) propter ueteres inimicitias nullo modo cum Haednis coniungi poterant, se Remis in clientelam dicabant (e): VI 12, 7; consurgunt ii (AQh; hii *a*; hi BM (sec. Pr.); *Schn., Hld.*; hi α (sec. Db.); hii *a*; ii *h*; hi α (sec. *Hld.*), qui et causam et hominem probant, suumque auxilium pollicentur atque a (e) multitudine conlaudantur: VI 23, 7; at ii (hii AQ; *om. af*), qui (om. β in iugo constiterant (constiterunt β), . . . neque in eo quod probauerant consilio permanere . . . neque eam quam prodesse (profuisse β) aliis uim celeritatemque uiderant imitari potuerunt (β ; potuerant α): VI 40, 6; interim ii (hi *zaf*; *Schn., Hld.*), qui ad alteram partem oppidi . . . munitionis causa conuenerant, primo exaudito clamore . . . eo contenderunt, eorum . . . VII 48, 1; at ii (AQ; hi Ma; hii B^oM^oQ^oh), qui in (e) praesidio contra castra (e) Labieni (e) erant relictii, cum proelium commissum audissent, subsidio suis ierunt collemque ceperunt neque . . . sustinere potuerunt: VII 62, 8; at ii (ed. pr.; hi *X*; *Schn., Hld.*), qui Alesia obsidebantur, . . . concilio (e) coepto de exitu suarum fortunarum (e) consultabant: VII 77, 1; constituunt, ut ii (hi α ; *Schn., Hld.*; *om. \beta*), qui ualitudine aut aetate inutilis sint (β ; sunt α ; *edd.*) bello, oppido excedant: VII 78, 1; ex omnibus partibus et (om. β) ii (hi M^o β), qui munitionibus continebantur, et ii (AQ; *Schn. Pr., Db.*; hi BM β ; *rell. edd.*), qui ad auxilium conuenerant, clamore et ululatu suorum animos confirmabant: VII 80, 4; at ii (hi M^o β), qui ab (e) Alesia (e) processerant, maesti . . . se in

oppidum receperunt: VII 80, 9; neque ciuitates, quae ad Caesaris amicitiam accesserant, frumentum supportare neque ii, qui pabulatum longius progressi erant, interclusi fluminibus reuerti . . . poterant: 1, 48, 4; sed plerosque ii (hi Na; 1. (sea L.) hl), qui receperant, celant noctuque per nullum emittunt: 1, 76, 4; cum uallis aut locus decliuis suberat neque ii hi Q., qui antecesserant, laborantibus opem ferre poterant: 1, 79, 3; res huc deducitur, ut ei illi *f*; *om. O*), qui habeant domicilium aut possessionem in Hispania (nium α), statim, reliqui ad Varum flumen dimittantur: 1, 86, 3; simul ii (hi *edd.*), qui uulnera acceperant, neque acie excedere neque in locum tutum referri poterant: 2, 41, 7; (futurum, ut . . . ei (ii *f*), qui ante dimicare timuissent, ultro se proelio offerrent: 3, 73, 6; neque illud me mouet, quod ii, qui a me dimissi sunt, discessisse dicuntur, ut mihi rursus bellum inferrent: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 2.

bb) ii, quos: producantur ii A; hii Q; hi BM β ; *Np., Dt., Hld.*), quos ille edocuerat, quae dici uellet, atque eadem, quae Litauicus pronuntiauerat, multitudini exponunt: VII 38, 4; equites ex proelio perpauci se recipiunt; sed ii (hi *edd.*), quos ad nouissimum agmen equorum reficiendorum causa substituisse demonstratum est, fuga totius exercitus procul animaduersa sese incolumes in castra conferunt: 2, 42, 5.

b) acc. eos; aa) eos, qui: ita commutata fortuna eos, qui in spem potiundorum castrorum uenerant, undique circumuentos interficiunt: III 6, 2; qui postulerent, eos, qui sibi Galliaeque bellum intulissent, sibi dederent: IV 16, 3; ut eos, qui fugerant, persequerentur: V 10, 1; idem facere cogunt eos, qui negotiandi causa ibi constiterant, hos . . . VII 42, 5; nolite hos (hoc β) uestro auxilio exspoliare (spoliare (a^2h), qui eos, qui β) uestrae salutis causa suum periculum neglexerunt: VII 77, 9; eos, qui uenerant, conlaudat atque in oppidum dimittit: 1, 21, 2; ut . . . eos, qui de tertia uigilia exissent, ante horam diei VIII. consequerentur: 1, 64, 8; eos, qui eruptionem fecerant, in oppidum reiciebant: 2, 2, 6; quid irati grauius de uobis sentire possunt, quam ut eos prodatis, qui se nobis omnia debere dicunt: 2, 32, 4; ¶ quod neque . . . disciplinam offerri uelut neque eos, qui discunt (discunt β), litteris confisos minus memoriae studere: VI 11, 4; ut facile existimari posset nihil eos de euentu eius diei timuisse, qui non necessarias conquirerent uoluptates: 3, 96, 1; * ad nostra castra

atque eos, qui in opere occupati erant, contenderunt: II 19, 8; nuntiosque dimissos ad eos, qui se ex fuga in finitimas *ciuitates* recepisse dicerentur: 3, 102, 6; — ut . . . in extrema spe salutis . . . contra eos, qui ex *c*) nullo turribusque tela iacerent, pugnari debuit: II 33, 4; neu contra eos arma ferrent, qui eadem essent usi fortuna eademque in obsidione perpassi: 2, 28, 3; — impetuque in eos facto, qui erant in statione pro castris conlocati, acriter pugnauerunt: V 15, 3.

bb) eos, quos; eos, quorum: deorum numero eos solos ducunt, quos cernunt et quorum aperte opibus iuuantur, Solem et Vulcanum et Lunam: VI 21, 2; oppidani . . . comprehensos eos, quorum opera plebem concitatam existimabant, ad Caesarem perduxerunt (produx. β; *Fr.*): VII 13, 2.

c) dat. iis: aa) iis, qui: quod plerumque iis *om.* β) accidere (accedere *BM*) consuevit, qui in ipso negotio consilium capere coguntur: V 33, 1; magna proponit iis *h;* hiis *a:* his *z;* *Schn., Hold.*), qui occiderint, praemia: V 58, 5; ne iis *h;* his *z;* *Schn., Hold.*; hiis *a*) quidem eo tempore, qui quieti (qui eo temp. pacati β; *Ald.*; qui *om.* *AB*) uiderentur, suam salutem recte committi uidebat: VII 6, 4; iis *his* *codd.*; *Schn., Hold.*), qui primi murum ascendissent *c*), praemia proposuit: VII 27, 2; quod legibus Haednorum iis *is* *Q:* his *ABM*; *Schn., Hold.*), qui summum magistratum obtinerent, excedere ex finibus non liceret: VII 33, 2; capitis poenam iis *his* β; *om. fik*), qui non paruerint, constituit: VII 71, 6; addit etiam, ut quae quisque eorum in bello amiserit, quae sint penes milites suos, iis *his* *codd.*), qui amiserant (*rint f*), restituuntur: 1, 87, 1; placere sibi bello confecto ternas tabellas dari ad iudicandum iis *h:* is *a:* his *Opt*); qui ordinis essent senatorii belloque una cum ipsis interfuissent: 3, 83, 3; debebant Pompeium hortari, ut malit mihi esse amicus quam iis *his* *M*), qui et illi et mihi semper fuerunt inimicissimi: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 2.*

bb) iis, quos: ius esse belli, ut, qui uicissent, iis *his* *codd.*; *Schn., Hold.*), quos uicissent, quem ad modum uellent imperarent: I 36, 1; Caesar iis *his* *z;* *Schn., Hold.*), quos in castris retinuerat, discedendi potestatem fecit: IV 15, 4; bona restituit iis *is* *hl:* his *Oaf*), quos liberius locutos hanc poenam tulisse cognouerat: 2, 21, 2.

d) gen. eorum: aa) eorum, qui: ratio confecta erat, qui numerus domo exisset eorum, qui arma ferre possent, et item separatim pueri, senes mulieresque: 129, 1; eorum, qui domum *c*) redie-

runt, . . . repertus est numerus milium *C* et decem: I 29, 3; adiuuabat *c*) etiam eorum consilium, qui rem deferabant, quod: II 17, 4; simul eorum, qui cum impedimentis ueniebant, clamor fremitusque oriebatur: II 24, 3; Cottae quidem atque eorum, qui dissentirent, consilium quem habere *c*) exitum? V 29, 7; supplicia eorum, qui in furto aut in *c*) latrocinio . . . sint comprehensi, gratiora dis immortalibus esse arbitrantur: VI 16, 5; tertium est genus eorum, qui *earum* quae *Am.*) *uri* appellantur. hi . . . : VI 28, 1; simul eorum permotus uocibus *permot.* uoc. eor. β), qui illius patientiam paene obsessionem appellantur: VI 36, 2; (Romani si casu interuenerint *c*), fortunae . . . habendam gratiam, quod et paucitatem eorum . . . cognoscere et uirtutem despiciere potuerint, qui dimicare non ausi turpiter se . . . receperint: VII 20, 6;) persequamur eorum mortem, qui indignissime interierunt: VII 38, 8; nihil, inquit, de eorum sententia dicturus sum, qui turpissimam seruitutem deditiois nomine appellant, neque hos . . . : VII 77, 3; qui . . . eorum corporibus, qui aetate ad bellum inuitiles *c*) uidebantur, uitam tolerauerunt neque se hostibus *c*) tradiderunt: VII 77, 12; omnes amici consulum, necessarii Pompei atque eorum *ii* *Hotom.*), qui ueteres inimicitias cum Caesare gerebant, in senatum coguntur: 1, 3, 4; ad quos legati mitterentur, his *iis* *Ald.*) auctoritatem attribui *c*) timoremque eorum, qui mitterent, significari *c*): 1, 32, 8; erant plena laetitia et gratulatione omnia *et* eorum, qui tanta pericula uitasse et eorum, qui sine uulnere tantas res confecisse uidebantur: 1, 74, 7; quid irati grauius de nobis sentire possunt, quam ut eos prodatis, qui se uobis omnia debere iudicant, in eorum potestatem ueniat, qui se per uos perisse existimant? 2, 32, 4; prout cuiusque eorum, qui negotiis praerant, aut natura aut studium ferebat: 3, 61, 3; alii domos bonaque eorum, qui in castris erant Caesaris, petebant: 3, 82, 4.

bb) eorum, quos: VII 52, 3 *u. 2. B. p. 320;* sese omnia de pace expertum *c*) nihil adhuc *effecisse:* **id* arbitrari uitio factum eorum, quos esse auctores eius rei uolnisset: 3, 57, 2.

(cc) eorum, quibus: V 14, 5 *u. b) z.)*

c) abl. iis: aa) iis, qui: conlaudatis militibus atque iis *hiis* *Q²a*), qui negotio praefuerant, quid fieri uelit ostendit: V 2, 3; Induntiorum equitatum pediatumque cogere iisque *eisque* β), qui per aetatem in armis esse non poterant, in siluam Arduennam abditis . . . bellum parare instituit: V 3, 4; media circiter nocte iis

⟨his O:⟩, qui [ad]aquandi causa longius a castris processerant, ab equitibus correptis fit ab his certior Caesar: I, 66, 1.

bb) iis, quos: hortantibus iis ⟨his 3⟩, quos ex Tencteris atque ⟨e⟩ Vsiptibus apud se habebant: IV 18, 4.

cc) iis, a quibus: iis ⟨is afh; his Ol⟩ autem inuitis, a quibus Pharus tenetur, non potest esse . . . introitus in portum: 3, 112, 4.

dd) ab iis, qui: quod . . . a potentioribus atque iis ⟨his codd.; Schn., Hold.⟩, qui ad conducendos homines facultates habebant, vulgo regna occupabantur: II 1, 4; ubi prima impedimenta nostri exercitus ab iis BM; his AQ3; Schn.), qui in siluis ⟨e⟩ abditi latebant, uisa sunt: II 19, 6; ab iis ⟨his X; Schn., Hold.⟩, qui emerant, capitum numerus ad eum relatus est milium quinquaginta trium: II 33, 7; neque condiciones accipiendas arbitrabatur ab iis ⟨his AQ3; Schn., Hold.⟩, qui per dolum . . . petita pace ultro bellum intulissent: IV 13, 1; incolitur . . . maritima pars ab iis ⟨his 3⟩, qui praedae ac belli inferendi causa ex Belgio transierunt ⟨3; transierant z; Schn., Db., Dt., Hold.⟩: V 12, 2; et ab iis ⟨his 3⟩, qui cesserant, et ab iis ⟨his 3⟩, qui proximi steterant, circumueniebantur: V 35, 3; hostes re cognita ab iis ⟨his BM3⟩, qui Metiosedo ⟨e⟩ fugerant ⟨profugerant 3; Ald.; Schn.⟩, Lutetiam incedi ⟨e⟩ . . . iubent: VII 58, 6; sermones militum dubii ⟨e⟩ durius accipiebantur, non nulli etiam ab iis ⟨his codd.⟩, qui diligentiores uideri uolebant, fingebantur: 2, 29, 4; ab iis ⟨N; his O:⟩ Caesar haec facta cognouit, qui sermoni interfuerunt: 3, 18, 5; est etiam ⟨e⟩ genus radicis inuentum ab iis ⟨his codd.⟩, qui fuerant † ualeribus: 3, 18, 1.

cc) ex iis, qui: Iccius Remus, . . . unus e) ex iis ⟨his X; Schn., Hold.⟩, duobus Paul, qui legati de pace ad Caesarem uenerant: II 6, 4; an non audistis ⟨e⟩ ex iis ⟨his codd.⟩, qui per causam ualetudinis remanserunt, cohortes esse Brundisii factas? 3, 87, 4.

ff) ab (eum, ex) iis, quos: Britanniae pars interior ⟨e⟩ ab iis ⟨his Q; his 3⟩ incolitur, quos natos in insula ipsa ⟨e⟩ memoria proditum dicunt: V 12, 1; † qui eum iis ⟨his 3⟩ una fuerant, quos primo hostium impetu pulsos dixeram: II 21, 1; ipsi manu facta eum iis ⟨his codd.⟩, quos nuper [maximi] liberauerant, in proxima Octauii castra intruperunt: 3, 9, 6; ad Pompeium transierunt eum iis ⟨his codd.⟩, quos sui consilii participes habebant: 3, 60, 5; † idoneum quendam hominem et callidum delegit, Gallum, ex iis ⟨his codd.⟩

Schn., Hold.), quos auxilii causa secum habebat: III 18, 1.

gg) eum iis, quorum: quorum haec est condicio, ut e, omnibus in uita commodis una eum iis ⟨his codd.; Schn., Hold.⟩ fruantur, quorum se amicitiae dederint: III 22, 2.

3) neutr.: 3) sing.: a) id, quod: magna, id ⟨om. 3⟩ quod necesse erat accidere, totius exercitus perturbatio facta est: IV 29, 3; etsi nondum eorum consilia cognouerat, tamen . . . fore id, quod accidit, suspicabatur: IV 31, 1; quas (legiones) C. Fabius . . . subsidio nostris miserat suspicatus fore id, quod accidit, ut . . . uterentur: I, 40, 7; † Caesar — id quod erat suspicatus aliquid noui e a barbaris initum consilii: IV 32, 2; si, id quod magis futurum confidat ⟨e⟩, relictis impedimentis suae saluti consulant: VII 66, 5; † neque id fuit falsum, quod ille in pugnam proficiscens dixerat: 3, 99, 2.

consecutus id, quod animo proposuerat, Caesar receptui cani e iussit: VII 47, 1; quod fere libenter homines id, quod uolunt, credunt: III 18, 6; — his rebus celeriter id, quod Auarici deperierat, expletur: VII 31, 4; — facere u. facio p. 1259 sq. et) (4 loc.): — accidisse igitur his . . . , uti eo recurrant et id cupidissime petant, quod paulo ante contempserint: I, 85, 4; — iamque eum ad sanitatem reuerti arbitrabatur, eum id, quod antea petenti denegasset, ultro polliceretur: I 42, 2.

b) eo, quod: (se) exspectato legitimo tempore consulatus eo fuisse contentum, quod omnibus ciuibus pateret: I, 32, 2; Caesar ut cognosceret postulatum est, eoque utrique, quod statuit, contenti fuerunt: I, 87, 3.

c) ad id, quod; in eo, quod: unus quisque . . . ad id, quod ab alio audierat, sui aliquid timoris addebat: 2, 29, 1; † si in eo manerent, quod conuenisset: I 36, 5.

3) plur.: a) ea, quae: Trebonius ea, quae sunt amissa, multo maiore militum studio administrare et reficere instituit: 2, 15, 1; cohortatus, ut ea, quae imperasset, diligenter industrialeque administrarent: VII 60, 1; ea, quae sunt usui ⟨e⟩ ad armandas naues, ex Hispania adportari iubet: V 1, 4; — mittit P. Vatinium . . . , qui ea ⟨om. l.⟩, quae maxime ad pacem pertinere uiderentur, ageret: 3, 19, 2; — uti ea, quae apud eos gerantur, cognoscant seque de his rebus certiores faciant: II 2, 3; constituerunt ea, quae ad proficiscendum pertinent, comparare: I 3, 1; — huc ea, quae parauerant, conferunt: VII 86, 4; — quod ea, quae citra flumen fuerant, superioribus

diebus consumpserat: I, 40, 1; — agger . . . in munitionem <e> coniectus . . . ea, quae in terra occultauerant Romani, contegit: VII 85, 6; — huic (Marti), cum proelio dimicare constituerunt, ea, quae bello ceperint <ceperunt 3>, plerumque deuocatis <e> Caesar ea, quae cognouerat, dissimulanda sibi existimauit: IV 6, 5; — non minus se id contendere et laborare, ne ea, quae dixissent, enuntiarentur, quam: I 31, 2; — facere u. **facio** p. 1260 44) (5 (6) loc.): — ne ea, quae accidissent, grauius ferrent neue his rebus terre-rentur: 3, 73, 2; — si ea, quae in longinquis nationibus geruntur, ignoratis: VII 77, 16; — non minus se id contendere . . . , ne ea, quae dixissent, enuntiarentur, quam uti ea, quae uellent, impetrarent: I 31, 2; — minimeque ad eos mercatores saepe commeant atque ea, quae ad esleminandos animos pertinent, important: I 1, 3; — idoneos nactus homines, per quos ea, quae uellet, ad eum perferrentur: I, 9, 1; — quam ualde probetis ea, quae apud Corfinium sunt gesta: ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 1; — at interiores, dum ea, quae a Vercingetorige ad eruptionem praeparata erant *recc.*: *Ald.*: praeparauerant X, proferunt, . . . cognouerunt: VII 82, 3; — maxime ea, quae ad usum nauium pertinent, prouidere instituunt: III 9, 3; — quaerit ex solo ea, quae in conuentu dixerat: I 18, 2; — reficere: 2, 15, 1 u. administrare: ubi hostes uiderunt ea, quae diu longoque spatio refici non posse sperassent, paucorum dierum opera et labore ita refecta, ut: 2, 16, 1; — memoria tenerent milites ea, quae pridie sibi <e> confirmassent: 2, 34, 5; — ne ea, quae rei publicae causa egerit, in suam contumeliam uertat: I, 8, 3.

b) iis, quae: infectis iis <is a; hiis l; his Ofh>, quae agere destinauerat, . . . proficisci-tur: 1, 33, 4.

bb) pronomini is additur adiectiuum: z) om-nis: zz) e. subst.: (Viridoux) summam imperii tenebat eorum omnium ciuitatum, quae defecerant: III 17, 2; ¶ omnem eam ma-teria m, quae erat caesa, conuersam ad hostem conlocabat et pro uallo ad utrumque latus ex-struebat: III 29, 1; ¶ omnem eam pla-nitiem, quam in longitudinem III <e> milia passuum patere demonstrauimus, complot: VII 79, 2; ¶ cum . . . ad Caesarem perfuge-rent . . . uniuersi in Epiro atque Aetolia con-scripti milites earumque regionum omnium, quae a Caesare tenebantur: 3, 61, 2; ¶

omnibus rebus iis <his z; Schn., Hold.; his reb. 3> confectis, quarum rerum causa tradu-cere exercitum constituerat: IV 19, 4.

3) sine subst.: (Galli concilio principum indicto non omnes eos add. Np., Dt., Db.; om. 3; hos z; Schn., Fr., Hold.), qui arma ferre possent, . . . conuocandos statuunt, sed: VII 75, 1; ¶ Caesar prima luce omnes eos, qui in monte conserderant <qui montem conscende-rant O . . . descendere atque arma proicere iussit: 3, 98, 1.

3) tres: praesidio impedimentis legionem quartam decimam reliquit, unam ex his <?; iis h> tribus, quas proxime conscriptas ex Italia traduxerat, ei legioni . . . : VI 32, 5.

b) is . . . quo, ubi, unde; z) is . . . quo: mulieres quique . . . ad pugnam inutiles uide-rentur <e>, in eum locum coniecisse, quo prop-ter paludes exercitui aditus non esset: II 16, 5; egressus cum tribus legionibus eum locum petit, quo <qua A?> naues adpelli iusserat: VII 60, 4; ¶ ac iam conuersis in eam partem nauibus, quo <in quam a?/fh> uentus ferebat, tanta subito malacia . . . exstitit, ut: III 15, 3;

¶ qui sunt ex iis <e> nati, eorum habentur liberi, quo <quibus 3> primum <e> uirgo <uirgines 3> quaeque deducta <ductae 3> est <sunt 3>: V 14, 5.

3) is . . . ubi: quod is collis, ubi castra posita erant, . . . tantum . . . in latitudinem patebat, quantum: II 8, 3; ¶ ne com-mitteret, ut is locus, ubi constitissent, ex calamitate populi Romani . . . nomen caperet: I 13, 7; in Carnutes, Andes, Turones, quaeque <e> ciuitates propinquae iis <recc.: Fr.; his X; rell. add.> locis erant, ubi bellum gesserat, le-gionibus in hiberna <e> deductis . . . profectus est: II 35, 3; ne saucio quidem eius loci, ubi con-stiterat, relinquendi . . . facultas dabatur: III 4, 4; Romanos neque . . . neque eorum locorum, ubi bellum gesturi essent, uada, portus, in-sulas nonisse <e>: III 9, 6; cum intellexeret in iis <hiis B; illis 3; his z; Schn., Hold.> locis sibi bellum gerendum, ubi paucis ante annis L. Valerius . . . exercitu pulso interfectus esset: III 20, 1; transeunt Rhenum . . . triginta mili-bus passuum infra eum locum, ubi pons erat perfectus praesidiumque a <e> Caesare relictum: VI 35, 6; ipse paulum <e> ex eo loco cum le-gione progressus, ubi constiterat, euentum pugnae expectabat: VII 49, 3; ¶ si pacem . . . cum Heluetiis faceret, in eam partem ituros atque ibi futuros Heluetios, ubi eos Caesar constituisset atque esse uoluisset: I 13, 3.

7) is . . . unde: noluit eum locum, unde

Heluetii discesserant, uacare: I 28, 4; in iis (hiis B¹; his α; illis β) locis sibi bellum gerendum, ubi . . . Praeconinus . . . interfectus esset atque unde L. Mallius <c> proconsul impedimentis amissis profugisset: III 20, 1; cum in eum locum, unde erant egressi <progressi β>, reuerti coeperant, . . . circumueniebantur: V 35, 3.

B. sequitur enuntiatum finale: a) ut: eo consilio, ut u. **consilium** p. 676 β) (6 loc.); ¶ neque nunc id (se) agere, ut ab illis abductum exercitum teneat ipse, . . . sed ne illi habeant, quo contra se uti possint: I, 85, 11; id contendere et laborare, uti: I 31, 2 u. b).

b) ne: idque <c> eius rei causa antiquitus institutum uidetur, ne quis ex plebe contra potentiorum auxilium egeret: VI 11, 4; ¶ non minus se id contendere et laborare, ne ea, quae dixissent, enuntiantur, quam, uti ea, quae uellent, impetrarent: I 31, 2; — id agere, ne: I, 85, 11 u. a); praesertim cum id agerent, ne eines cum ciuibus armis decertarent: 3, 19, 2.

C. sequitur enuntiatum consecutiuum uel explicatiuum; a) ut: Scipione ea esse auctoritate, ut non solum libere quae probasset exponere, sed etiam ex magna parte compellere <c> atque errantem regere posset: 3, 57, 3; ¶ sed ea celeritate atque eo <om. β> impetu milites ierunt, cum capite solo ex aqua exstarent, ut hostes impetum legionum . . . sustinere non possent ripasque dimitterent ac se fugae mandarent: V 18, 5; ¶ id esse consilium Caesaris, ut quos in conspectu Galliae interficere uereretur, hos omnes in Britanniam traductos necaret: V 6, 5; quibus id consilii <-ium f> fuisse cognouerint, ut, si flumen transissent, una ex parte ipsi <c>, altera Aruerni se circumstiterent: VII 5, 5; ¶ quod apud Germanos ea <om. β> consuetudo esset, ut matres familiae eorum sortibus et uaticinationibus <c> declararent . . . : I 50, 4; atque in eam se consuetudinem adduxerunt <abduxerunt BM>, ut locis frigidissimis neque uestitus praeter pelles haberent <habebant DE>; *edd. pr.*) quicquam . . . et lauarentur <lauantur *edd.*> in fluminibus: IV 1, 10; ¶ eo impetu, ut: V 18, 5 u. ea celeritate; ¶ saepe in eum locum uentum est . . . , ut <ubi *Frendenberg*> [non] modo uisum ab se Ambiorigem in fuga circumspicerent captiui nec plane etiam abesse ex conspectu contenderent: VI 43, 4; ¶ erant eius modi fere situs oppidorum, ut . . . neque pedibus aditum haberent . . . neque nauibus: III 12, 1; cum his nauibus nostrae classis eius modi congressus erat, ut una cele-

ritate . . . praestaret. reliqua . . . illis essent aptiora: III 13, 7; eius modi sunt tempestates <c>, consecutae, uti opus necessario intermitteretur et . . . sub pellibus milites contiueri non possent: III 29, 2; suaque esse eius modi imperia, ut non minus haberet irris in se multitudo quam ipse in multitudinem: V 27, 3; id erat eius modi, ut magis optandum quam sperandum putarem: *ap. Cic. ad Q. fr.* II 10 (12), 4; ¶ tanta erat operis firmitudo atque ea rerum natura, ut, quo maior uis aquae se incitauisset, hoc artius indigata <c> tenerentur: IV 17, 7; ¶ tanta militum uirtus atque ea praesentia animi fuit, ut . . . non modo demigrandi causa de uallo decederet nemo, sed paene ne respiceret quidem quisquam ac tum omnes acerrime . . . pugnarent: V 43, 4; ¶ eo tum statu res erat, ut longe principes haberentur Haedui <c>, secuum locum dignitatis Remi obtinerent: VI 12, 9.

certior factus est . . . montes . . . a maxima multitudine . . . Veragrorum teneri. id aliquot de causis acciderat, ut subito Galli belli renouandi . . . consilium caperent: III 2, 2; (id fuit pergratum, ut: I, 86, 1 u. p. 305 *aa*) fuit pergratum.)

<eius *add. β*; *Ald.*> in primis rationem esse habendam dicunt, . . . ut Caesar ab exercitu intercludatur: VII 1, 6.

b) quoniam: neque multum abesse ab eo <ab eo *del. Ciacc.*>, quoniam paucis diebus deduci possint <c>: V 2, 2.

D. sequitur enuntiatum causale: id ea de causa faciebat, quod cum tanta multitudine hostium . . . nisi aequo loco . . . legato dimicandum non existimabat: III 17, 7; cuius pater . . . ob eam causam, quod regnum adpetebat, a <c> ciuitate erat interfectus: VII 4, 1; ¶ id ea maxime ratione fecit, quod noluit eum locum, unde Heluetii discesserant, uacare: I 28, 4; ¶ (oportuissima res <β>; oportuissimae res α; *Holl.*; oportuissime ea res *Schenkl*) accidit, quod . . . Germani . . . in castra uenerunt: IV 13, 4.)

sed eo deceptum, quod neque commissum a se intellexeret, quare timeret, neque sine causa timendum putaret: I 14, 2; et ex euentu nauium suarum et ex eo, quod obsides dare interniserant, . . . suspicabatur: IV 31, 1. Cf. **eo** 2. et 3. A.

E. sequi enuntiat. condition.: quod penes eos <paene in eo *ik*; *Np.*; paene ex eo *Em. Hoffm.*>, si id oppidum retinissent, summam uictoriae constare intellegebant: VII 24, 3; hunc laborem recusabat nemo, quod cum omnium

laborum finem fore existimabant, si hostem Hiberno intercludere et frumento <3> prohibere potuissent: I, 68, 3; † eadem <codd.; Dt.: id *conice. Np.*; eodem *F. Hofm.*; eo iam *Hell.*> spectans, si *in itinere impeditos perterritos deprehendere posset, exercitum e castris eduxit: 3, 75, 3.

F. sequi. aec. c. inf.: dixerat aliquis leniorem sententiam, ut primo M. Marcellus, ingressus in eam orationem <rationem *f.*>, non oportere ante de ea re ad senatum referri, quam . . . exercitus conscripti essent: 1, 2, 2; ¶ Caesar in eam spem venerat, se sine pugna . . . rem conficere posse, quod . . . interclusisset: 1, 72, 1.

Caesari cum id nuntiatum esset, eos per provinciam nostram iter facere conari, maturat ab urbe proficisci: 17, 1; hos <c> (principes) singillatim Cingetorigi conciliauit . . . id tulit <c> factum grauitur Indutiomarus, suam gratiam inter suos minui: V 4, 4; ¶ utrisque ad animum <id animo *Fr.*> occurrit, inum esse illud <c> tempus, quo maxime contendendi conueniat: VII 85, 2; ¶ neque uero id <idem *N Oahl*> Caesarem fugiebat, tanto sub oculis accepto detrimento perterritum exercitum sustinere non posse: 1, 71, 1.

G. sequitur interrog. obl.: multa a <c> Caesare in eam sententiam dicta sunt, quare negotio desistere non posset: I 45, 1.

H. pronomen is pertinet ad factum, quod statim commemoratur: qui decimae legionis aquilam terebat, contestatus <c> deos, ut ea res legioni feliciter eueniret, . . . in hostes aquilam ferre coepit: IV 25, 3, 4; exercitus equitatusque equitibus Rom. administrantibus, quos ei negotio praefererat, celeriter transmittitur: VII 61, 2; persuasi equitibus nostris, idque mihi <idque mihi *a*> facturos confirmauerunt, ut . . . adgrederentur: 3, 86, 3.

[Falso: item idē *BQa*; id est *AMP²Q²h*] populum Romanum uictis . . . ad suum arbitrium imperare consuevit: I 36, 1; reliquos equites <eorum *add. β*> consecrati paucos . . . reliquerunt: III 19, 4; tantum esse nomen <apud eos *add. β*> atque opinionem eius <c> exercitus Ariouisto pulso . . . uti: IV 16, 7. quod ea <β; eas *z*> non posse introrumpere uidebantur: V 51, 4; neque etiam paruulo detrimento illorum locum <eos *add. β*> relinqui uidebat: V 52, 1; magistratus . . . quantum et <β; *Aim.*; ei *z*> quo loco uisum est agri attribuunt: VI 22, 2; Segusianisque, qui sunt finitimi <c; ei *add. zha²*; finitimae *a¹*; finitimei *Np.*> provinciae, decem milia peditum imperat: VII 64, 4; ipse

<c> adit <at id *af*; ad id *a²i*; id *h*> reliquos, cohortatur: VII 86, 3; neque uero <*Faern.*; eo *codd.*> tam remisso . . . animo quisquam omnium fuit, qui: 1, 21, 5; ut tribunos plebis <in ea re *add. codd.*; *Np.*, *Dh.*; u. *CC*> ex ciuitate expulsos . . . restitueret: 1, 22, 5; HS LX . . . adlatum ad se ab Huiris <a Huiris *Ald.*; ab iis <uel his> uiris *O*> Corfiniensibus Domitio reddidit: 1, 23, 4; ut . . . nec quicquam omnino relinquereetur, qua aut telis <*Förchh.*; eis *z*; ab eis *N*; uis *O*; uis *1 det.*; *Np.*, *Dt.*> militibus aut igni operibus uoceri posset: 2, 16, 1; aquae et salis copia, cuius magna uis iam ex proximis erat salinis eo congesta. non materia <salinis. ea congesta non materia *af*>: 2, 37, 5; qui . . . elementer et moderate ius <moderata eius *z*> dicendum existimabat: 3, 20, 2; omniaque post ea quae haberet <*Ald.*; omniaque post ea quae haberet *O*>: 3, 33, 1; nulla Thessaliae fuit ciuitas praeter Larisaeos <larisâ eos *ahl*>, . . . quiu: 3, 81, 2; cum illi celerem in ea re uictoriam, hi <ii *hl*> salutem suam consistere uiderent: 3, 111, 5.]

Id consilii: VII 5, 5; id muneris: 1, 57, 1.

Galba . . . missis ad eum legatis . . . constituit: III 1, 4; — quos pro scelere eorum ulcisci uelint: I 14, 5; quos . . . consecuti magnum numerum eorum occiderunt: III 19, 4; *cf.* IV 35, 3; (V 42, 2;) quibus (legatis) auditis . . . eos domum remittit: IV 21, 6; *cf.* I 16, 5; — cum his propinqui Indutiomari . . . comitati eos . . . excesserunt: VI 8, 8; iis . . . correptis fit ab his certior Caesar: 1, 66, 1; — ad eum Pompeius misit, ut . . . reciperetur atque illius opibus . . . tegetur: 3, 103, 3; *cf.* 60, 1; 82, 1; — hinc Caesar pro eius uirtute . . . restituerat: V 25, 2; — nostri . . . in eos impetu facto repulerunt: V 17, 3.

Is = talis, tantus u. 3. C.; *cf.* I 20, 4; II 16, 5; 31, 6; IV 22, 6; V 30, 2; VI 13, 1; 2, 36, 1.

Haec et similia saepius.

eâ: obstructis in speciem portis . . . , quod ea <β; eas *z*> non posse introrumpere uidebantur: V 51, 4; ¶ posse (se) et audere ea transire illum, qua traductus esset equitatus: 1, 64, 3.

eo. 1. = ἐξείσε: **A. pertinet ad ea, quae antecedunt; a) = ad (in) eum locum, (in fines.) ad eum (eos):** quod omni Gallia pacata Morini Menapiique supererant, qui in armis essent, . . . eo exercitum adduxit <duxit β>: III 28, 1; ¶ maturandum sibi censuit, si esset in perficiendis pontibus periclitandum, ut, prius quam essent maiores eo coactae copiae, dimicaret: VII 56, 1; ¶ eum locum uallo fossa-

que muniuit. cum dies hibernorum complures transissent frumentumque *(c)* eo comportari iussisset: III (1, 6); 2, 1; 3, 42, 2 *u.* conuenire; ¶ qua minime arduus ad nostras munitiones ascensus uidebatur, . . . eruptionem fecerunt. celementer . . . ex proximis castellis eo concursum est: II 33, 3; ¶ trans flumen Apsum *(c)* positis castris eo copias omnes auxiliaque conduxit: 3, 13, 6; ¶ quod . . . continentes . . . siluas ac paludes *(c)* habebant, eo se suaque omnia contulerunt: III 28, 2; sperans Pompeium . . . Dyrrachium compelli . . . posse, quod omnem comitatum totiusque belli apparatus eo contulisset: 3, 41, 3; idoneum locum in agris nactus . . . ibi aduentum expectare Pompei eoque omnem belli rationem conferre constituit: 3, 81, 3; ¶ castra erant ad bellum ducendum aptissima . . . salis copia, cuius magna uis iam ex proximis erat salinis eo *(ca af)* congesta: 2, 37, 5; ¶ Brutum . . . in Venetos proficisci iubet. ipse eo pedestribus copiis contendit: III 11, 5; crebris nuntiis incitatis oppidum a Romanis teneri . . . magno cursu *(c)* eo contenderunt: VII 48, 1; Dyrrachio timens diurnis eo *(Oll; om. f; seu a)* nocturnisque itineribus contendit: 3, 13, 1; ¶ quo proelio bellum Venetorum totiusque orae maritimae confectum est. nam cum omnis iuuentus, omnes etiam grauioris aetatis . . . eo conuenerant, tum: III 16, 2; hunc ad egrediendum *(c)* nequaquam idoneum locum *(c)* arbitratus, dum reliquae naues eo conuenirent, . . . in ancoris exspectauit: IV 23, 4; neque in eo loco hostis est uisus; sed . . . cum magnae manus eo conuenissent, multitudine nauium perterritae . . . discesserant: V 8, (5.) 6; senatumque omnem . . . ad se Decetium euocauit. cum prope omnis ciuitas eo conuenisset: VII 33, (2.) 3; interfectis Nonioduni custodibus quique eo negotiandi causa *(c)* conuenerant: VII 55, 5; (concilium Bibracte indicitur. *(eodem add. α; plur. add.; om. β; Schn.; eo Ursinus, prob. Db.)* conueniunt undique frequentes: VII 63, (5.) 6;) edito loco . . . castra communiit eo partem nauium longarum conuenire, frumentum comitatumque ab Asia . . . comportari imperat: 3, 42, (1.) 2; ¶ conuertere: VII 67, 4 *u.* ferre; ¶ quas Caesari esse amicas ciuitates arbitrabatur, his grauiora onera iniungebat praesidiaque eo deducebat: 2, 18, 5; ¶ naues . . . Dyrrachio remissa, quae priorem partem exercitus eo deportauerant, Brundisium reuertuntur: I, 27, 1; ¶ Crassum Samarobriuae praeficit . . . , quod ibi . . . frumentum omne, quod eo tolerandae hiemis causa

deuexerat, relinquebat: V 47, 2; ¶ ducere: III 28, 1 *u.* adducere; placuit, ut *(c)* Litauiensis decem illis milibus, quae Caesari ad bellum mitterentur, praeficeretur atque ea *(c)* Paul: † ducenda *codd.; add.: Paul;* tradenda *Plagg.;* curaret: VII 37, 7; ¶ siue *(si uel Hotom.; Np.)* ad litora Apolloniatum siue ad Labacium *(siue ad Lab. add. P. Hofm.; om. codd.; Np.)* cursum derigere atque eo naues eicere *(Add. eligere Np.)* possent: 3, 25, 4; ¶ ferre: III 4, 2 *u.* occurrere; si qua in parte nostri laborare . . . uidebantur, eo signa inferri *(ferri Paul; Caesar caes. inf. β)* aciemque conuerti *(a²fb; constitui α; add.)* iubebat: VII 67, 4; proximos colles capere uniuersos atque eo signa inferri *(ferre Paul)* iubet: 2, 42, 1; complures dies *inania* manserant castra; munitiones quidem omnes integrae erant, eo signa *(Ciacc.; signo codd.; Np. Dt.)* legionis inlata *(Ciacc.; lata Paul; inlato (uel illato) O.; Np., Dt.)* speculatores Caesari renuntiarunt *(rem nuntiarunt Np.):* 3, (66, 7); 67, 1; ¶ nacti portum, qui appellatur Nymphaeum . . . , eo naues introduxerunt: 3, 26, 4; ¶ castris idoneum locum delegit. . . . eo circiter . . . sedecim milia expedita . . . Arionistis misit: 149, (1.) 3; ab his *(c)* castris oppidum Remorum nomine Bibrax aberat milia passuum octo eo *(del. Hotom.)* de media nocte Caesar . . . sagittarios et funditores . . . subsidio oppidanis mittit: II (6, 1.) 7, 1; Caesar in Belgis . . . hiberna constituit. eo duae omnino ciuitates ex Britannia obsides miserunt: IV 38, 4; praesidium Cenabi tuendi causa, quod eo mitterent *(in eo mitterent M; conmitterent h; inmitterent Fr.),* comparabant. huc . . . : VII 11, 4; animaduertit *(c)* collem, qui ab hostibus tenebatur, nudatum hominibus. . . . hac re cognita Caesar mittit complures equitum turmas eo de media nocte; imperat *(Nitsche; eq. t. eodem med. u.; imperat his (uel iis) β; eisdem (eis de plur. add.)* media nocte imperat *α; plur. add.; u. CC),* ut: VII (44, 1.) 45, 1; in Haeduos proficiscitur; ciuitatem recipit. eo legati ab Aruernis missi quae imperaret se facturos pollicentur: VII 90, (1.) 2; Caesari nuntiatum Sulmonenses . . . cupere ea facere, quae uellet . . . mittit eo M. Antonium cum . . . cohortibus V: 1, 18, (1.) 2; pecuniam omnem . . . in oppidum Gades contulit; eo sex cohortes praesidii causa ex provincia misit: 2, 18, 2; 3, 22, 2 *u.* uenire; Coelius . . . peruenit Thurios, ubi cum . . . equitibus . . . Caesaris Gallis atque Hispanis, qui eo praesidii *(P. Manut.; praecundi codd.)* causa missi erant,

pecuniam polliceretur. . . est interfectus: 3, 22, 3; temptandam sibi Achaïam . . . existimabat Caesar. itaque eo Q. <Nyl; eoque Oah; eo Q. Np., Dt.) Calenum misit: 3, 55, 1; ¶ et quaecumque <β; ut quaeque α; edd.) pars castrorum nudata defensoribus premi uidebatur, eo occurrere et auxilium ferre: III 4, 2; ¶ cum . . . eos in eo loco, quo tum essent, suum aduentum exspectare iussisset, paruerunt. eo postquam Caesar peruenit, . . . poposcit: I 27, 2, 3; sententiae dicebantur, ut . . . eruptione facta isdem itineribus, quibus eo peruenissent, ad salutem contendrent: III 3, 3; Britanniae . . . maritima pars ab iis <e> (incolitur), qui . . . ex Belgio transierunt <e>, qui omnes fere † iis nominibus ciuitatum appellantur, quibus orti ex ciuitatibus eo peruenierunt: V 12, 2; cum ab hibernis Ciceronis milia passuum abesset <e> circiter <e> LX eoque post horam nonam diei Caesar peruenisset: V 53, 1; eodem die cum legionibus in Senones <e> proficiscitur magnisque itineribus eo peruenit: VI 3, 6; in Lingones contendit, ubi duae legiones hiemabant. eo cum peruenisset, ad reliquas legiones mittit: VII 9, (4.) 5; nacti uacuas ab imperiis Sardiniam Valerius, Curio Siciliam cum exercitibus eo perueniunt <u. CC>: 1, 31, 1; ¶ quae gens paucis ante mensibus nitro ad Caesarem legatos miserat . . . sed eo fama iam praecurrerat <e> . . . de proelio Dyrrachino: 3, 80, (1.) 2; ¶ Viennam peruenit. ibi nactus recentem equitatum, quem multis ante diebus eo praemiseraat, . . . in Lingones contendit: VII 9, (3.) 4; ¶ ab oppido autem decliuus locus . . . uergebat in longitudinem <e> *passus circiter CCC. hac nostris erat receptus, quod eo incitati studio inconsultius processerant: 1, 45, (5.) 6; ¶ ipse in munitione pro castris *considit; eo duces producuntur: VII 89, 4; ¶ cognoscit non longe . . . oppidum Cassiuellami abesse . . . eo proficiscitur cum legionibus: V 21, (2.) 4; ¶ quod mons † suberat circiter mille passuum, eo se recipere coeperunt: I 25, 5; in castellum . . . iruperunt et quod eo <quo (pro et quod eo) dett.; foss.> pulsa legio sese receperat, non nullos ibi repugnantes interfecerunt: 3, 67, 6; ¶ traducere: VII 37, 7 u. ducere; ¶ si forte Pompeius uacuum existimas Italiam eo traiecisset exercitum: 3, 29, 3; ¶ planities erat magna et in ea tumulus terrenus . . . eo, ut erat dictum, ad colloquium uenerunt: I 43, 1; legionem Caesar . . . passibus ducentis ab eo tumulo constituit . . . Arionistus . . . praeter se denos ut <e> ad colloquium adduce-

rent <e>, postulauit. ubi <e> eo uentum est, Caesar . . . commemorauit <e>: I 43, 2(-4); diebusque circiter quindecim ad fines Belgarum peruenit. eo cum de improviso celeriusque omni opinione uenisset: II (2, 6;) 3, 1; Caesar . . . ad dextrum cornu profectus . . . scuto . . . militi detracto, quod ipse eo sine scuto uenerat, . . . iussit <u. CC>: II 25, (1.) 2; quod oppidum . . . paucis diebus, quibus eo uentum erat, expugnatum cognouerant: III 23, 2; Caesar . . . ad exercitum proficiscitur. eo cum uenisset, . . . cognouit: IV 6, (1.) 2; huic imperat, quas possit, adeat ciuitates . . . seque <e> celeriter eo <eo cel. β> uenturum nuntiet: IV 21, 8; in Illyricum proficiscitur. . . eo cum uenisset, ciuitatibus milites imperat: V 1, (5.) 6; inde ad exercitum proficiscitur. eo cum uenisset, . . . inuenit: V 2, (1.) 2; ipse eodem, unde redierat, proficiscitur. eo cum uenisset, maiores iam <e> undique in eum locum copiae Britannorum conuenerant: V 11, (7.) 8; ad flumen Tamesim <e> in fines Cassiuellami exercitum duxit . . . eo cum uenisset, animum aduertit <e>: V 18, (1.) 2; in Transalpinam Galliam profectus est. eo cum uenisset, magna difficultate adiciebatur, qua ratione ad exercitum peruenire posset: VII 6, (1.) 2; Caesar omnibus consiliis anteuertendum existimauit, ut Narbonem proficisceretur. eo cum uenisset, . . . constituit: VII 7, (3.) 4; Nouiodunum erat oppidum Haeduorum . . . huc magnum numerum eorum . . . miserat. eo cum Eporedorix Viridomarusque uenissent . . . existimauerunt: VII 55, (1. 3.) 4; ipse . . . eum locum petit, quo naues adpelli iusserat. eo cum esset uentum <uent. esset β>, exploratores hostium . . . ab nostris opprimuntur: VII (60, 4;) 61, 1; Ariminum . . . proficiscitur ibique tribunos plebis . . . conuenit; . . . eo L. Caesar adulescens uenit: 1, 8, (1.) 2; ipse unum diem ibi . . . moratus Corfinium contendit. eo cum uenisset, cohortes V . . . pontem fluminis interrompebant: 1, 16, (1.) 2; nuntiatu Afranio magnos commentus <e> . . . ad flumen contistisse. uenerat eo sagittarii ex Rutenis, equites ex Gallia cum multis carris magnisque impedimentis: 1, 51, 1; pecuniam . . . in oppidum Gades contulit; eo sex cohortes . . . misit Gaiumque Gallonium, . . . qui eo procurandae hereditatis causa uenerat missus a Domitio, oppido Gadibus praefecit: 2, 18, 2; Cordubae conuentus . . . cohortes duas, . . . cum eo casu uenissent, . . . retinuit: 2, 19, 4; gratias agit . . . Gaditanis . . . tribunis militum centurionibusque, qui eo praesidii causa uenerant, quod eorum consilia . . . confirmas-

sent: 2, 21, 1; Brundisiumque peruenit. eo legiones XII, (et *add. Cellarius*) equitatum omnem venire iusserat: 3, 2, 1; ipse Oricum reuertitur. eo cum uenisset, euocantur illi ad colloquium: 3, 16, (2.) 3; Cosam in agro Thurino (*u. CC*) oppugnare coepit. eo cum † a Q. Pedio praetore cum legione * * *, lapide ictus ex muro periit (<e>; eo cum Q. Ped. pr. missa legione lap. ict. ex m. periit *F. Hoffm.*: eo cum Q. Pedius praetor cum legione uenisset, l. i. ex m. p. *Kraff.*: *u. CC*): 3, 22, 2.

b) = in eos (eas): imponere *u. impono* p. 82 A. **b)** β) (*4 loc.*); † (deprensis <e>) nauibus circiter quinquaginta . . . atque eo militibus impositis (β; iniectis *z*; *edd.*) . . . oppido potitur: VII 58, 4; †) has (columellas) inter se capreolis . . . coniungunt, ubi tigna . . . conlocantur. eo super tigna bipedalia iaciunt: 2, 10, 3.

B. pertinet ad ea, quae sequuntur: a) *prop.*: eognouit . . . ipsum . . . insidiarum (<e>) causa eo (<om. β>) profectum, quo nostros postero die pabulatum uenturos arbitrareretur: VII 18, 1; repulsus hostibus eo, quo (<quod A>) Labienum miserat, contendit: VII 87, 3.

b) *trsl.*: an paenitet uos, quod . . . adduxerim eoque illos compulerim, ut neque pedestri itinere neque nauibus commeatu inuari possint: 2, 32, 12; — accidisse igitur his, . . . uti eo recurrant et id cupidissime petant, quod paulo ante contempserint: 1, 85, 4; † in castra inrumpere conantur, nec prius sunt uisi . . . quam castris adpropinquarent, usque eo, ut, qui sub uallo (<e>) tenderent mercatores, recipiendi sui facultatem non haberent: VI 37, 2; summa difficultate rei frumentariae adfecto exercitu . . ., usque eo, ut complures dies frumento milites cauerint et pecore . . . extremam famem sustentarint (<e>): VII 17, 3.

2. eo = *διὰ τοῦτο*, *ideo*: eo quod: (I 14, 2 *u. is* p. 338 D.) Heluetii, seu quod . . . existimarent . . ., siue eo (<delend. ueniet *Uacc.sed hoc* <quoque *add. z*; *plur. edd.*; *om. β*; eo *add. ik*; *Schn., Dh.*) factum est, quod aedificio circumdato silua . . . comites . . . paulisper equitum nostrorum uim sustinuerunt: VI 30, 3; † mercatoribus est aditus magis eo (eo magis

β, ut quae bello ceperint quibus uendant habeant, quam quo ullam rem ad se importari desiderant: IV 2, 1; † (II 7, 1 *u. 1. A. a*) mittere.)

3. eo e. comp. = *τοσοῦτο*: A. sequi. quod: haec eo facilius magnam partem aestatis faciebant, quod nostrae naues tempestatibus detinebantur summaque erat . . . difficultas nauigandi: III 12, 5; † Heluetii, seu quod timore perterritos Romanos discedere a se existimarent, eo magis, quod pridie . . . proelium non commisissent, siue eo, quod . . . confiderent, . . . coeperunt: 123, 3; colloquendi Caesari causa uisa non est et eo magis, quod pridie . . . Germani retineri non potuerant *e*, quin: I 47, 2; reliquum erat certamen positum in uirtute, qua nostri milites facile superabant, atque eo magis, quod in conspectu Caesaris atque omnis exercitus res gerebatur: III 14, 8; (naues) paulo facit humiliores, quam quibus in nostro mari uti consueuimus, atque id eo magis, quod propter crebras commutationes aestuum minus magnos ibi fluctus (<e>) fieri cognouerat: VI 1, 2; cum . . . hostibus spes uictoriae redintegraretur, eo magis, quod denstos pluteos turrium uidebant nec facile adire apertos ad auxiliandum animaduertebant: VII 25, 1; controuersias regum . . . ad se . . . pertinere existimans atque eo magis officio suo conuenire, quod superiore consulatu cum patre Ptolomaeo . . . societas erat facta, ostendit: 3, 107, 2; † eo sibi minus dubitationis dari, quod eas res . . . memoria teneret: I 14, 1; ad hostes contendit, eo minus ueritus nauibus, quod in litore molli . . . deligatas ad ancoras (<e>) relinquebat: V 9, 1; † aggerem emiculis subtrahent, eo scientius, quod apud eos magnae sunt ferrariae atque omne genus cuniculorum . . . usitatum est: VII 22, 2.

B. sequi. quo: (respondit) atque eo grauius (se) ferre, quo minus merito populi Romani (res) accidissent (<e>): I 11, 1; in quos eo grauius Caesar iudicandum statuit, quo diligentius in reliquam tempus a barbaris ius legatorum conseruaretur: III 16, 1.

C. non sequitur aliud enuntiat: se (<e> in signa manipulosque coiciunt; eo magis timidos perterrent milites: VI 10, 1; in Sicori uadum reperiebatur, iam uero eo magis illi naturandum iter existimabant: I, 63, 1.

Issa: ibi concitatis Dalmatiae reliquisque barbaris Issam (<P. Mann.; *bissam* O; *hissam* <)> a Caesaris amicitia auertit: 3, 9, 1.

iste: animi est ista mollitia (β; molestia *z*), non uirtus, paulisper inopiam (<e

ferre non posse: VII 77, 5; ¶ (duae sunt Albae, alia ista, quam nouimus in † Aricia, et alia hic in † Italia. uolentes Romani discretionem facere istos Albanos dixerunt, illos Albenses: *ap. Pomp. comm. art. Don. (Köhl V p. 114); cf. Np. p. 753 sq. adnot.*) C. Caesar . . . in Dolabellam actionis I. lib. I: isti *(sic Hert)*: actionis in libusti *(uel inlibuisti) codl.*: u. CC), quorum in aedibus fomisque posita et honori erant et ornatu: *ap. Gell. IV 16, 8.*

Isthmus: Rutilius Lupus, qui Achaia missus a Pompeio obtinebat, Isthmum *(sthummum af; stunnum Nhl)* praemunire instituit, ut Achaia Fufium prohiberet: 3, 55, 2.

ita. 1. pertinet ad ea, quae antecedunt: A. non respondet particulae ut, sicut: a) = eo modo, ea ratione *(cf. itaque A.)*: munitiones . . . perfecit, ut ne magna quidem multitudine, si ita accidat *(accidit M¹: u. CC)*, † eius discessu munitionum praesidia circumfundi possent: VII 74, 1; *(reliquas merces commeatusque ad obsidionem urbis, si (ita add. RSehn.) accidat (-dant :), reseruat: 1, 36, 3; ¶ ita (§ 5—8) Cassio industria Domitii, Fauonio Scipionis celeritas salutem attulit: 3, 36, 8; ¶ adgredi: 3, 40, 4 u. b); ¶ his sunt arbores pro cubilibus: ad eas se adplicant atque ita paulum modo reclinatae quietem capiunt: VI 27, 3; ¶ cogere: 3, 49, 5 u. b); ¶ commutare: III 6, 2 u. b); ¶ persuasi equitibus nostris, . . . ut . . . circumuenta ab tergo acie prius perturbatum exercitum pelle- rent quam a nobis telum in hostem iaceretur. ita sine periculo legionum et paene sine uulnere bellum conficiemus: 3, 86, (3.) 4; ¶ reliqui coeunt inter se et . . . sinistras sagis inuolunt gladiosque destringunt atque ita se a caetratis equitibusque defendunt . . . seque in castra recipiunt: 1, 75, 3; ¶ cum ea ita (§ 1—5) sint, tamen, si obsides ab iis sibi dentur, . . . sese cum iis pacem esse facturum: I 14, 6; magnam tamen haec res illis offensionem et contempionem ad omnes attulit, idque ita esse . . . etiam ex domestico iudicio atque animi conscientia intellegebant: 3, 60, 2; ¶ ita (§ 1—7) tuto ac sine ullo uulnere ac periculo sex tabulata exstruxerunt: 2, 9, 8; ¶ facere u. facio p. 1273 2. A. (3 loc.): ita (3, 51 et 52) uno die VI proeliis factis, . . . cum horum omnium ratio haberetur, ad duo <e> milia <e> numero ex Pompeianis cecidisse reperi-ebamus: 3, 53, 1; ¶ ita (§ 1—4) commeatu et qui frumenti causa processerant tuto ad se recipit et rem frumentariam expedire incipit: 1, 54, 5; ¶ si qui aut priuatus <e>*

aut populus eorum decreto non stetit, sacrificiis interdicit . . . quibus ita *(om. §)* est interdictum, hi <e> numero . . . sceleratorum habentur: VI 13, (6.) 7; ¶ hi nouissimos adorti et multa milia passuum prosecuti magnam multitudinem eorum fugientium conciderunt . . . ita sine ullo periculo tantam eorum multitudinem nostri interfecerunt, quantum fuit diei spatium: II 11, (4—) 6; ¶ illi . . . musculum turrimque latericiam libere incendunt. ita multorum *(itaque duorum Köndsch.)* mensium <e> labor hostium perfidia et ui tempestatis puneto temporis interiit: 2, 14, 4; ¶ praetere . . . non potui, quin . . . illum mitterem (ad te) gratiasque agerem; etsi hoc et feci <e> saepe et saepius mihi facturus uideor: ita de me mereris: *ap. Cic. ad Att. IX 6 A;* ¶ discussa <e> niue sex <e> in altitudinem <e> pedum atque ita niis *(uiis ita h)* patefactis . . . ad fines Aruernorum peruenit: VII 8, 2; ¶ eos impeditos . . . adgressus magnam partem eorum concidit . . . ita siue casu siue consilio deorum immortalium . . . ea (pars) princeps poenas persoluit: I 12, (3.) 6; ¶ ita (§ 1. 2) mobilitatem equitum, stabilitatem peditum in proeliis praestant: IV 33, 3; ¶ ita (I 25) ancipiti proelio diu atque acriter pugnatum est: 126, 1; VII 50, 6 u. b); ita (1, 43—46, 3) uario certamine pugnatum est: 1, 46, 4; ¶ recipere: 1, 54, 5 u. incipere; se recip.: 1, 75, 3 u. defendere; ¶ Crassus . . . tertiam aciem <e> laborantibus nostris subsidio misit. ita proelium restitutum est, atque omnes hostes terga uerterunt: I 52, 7; 53, 1; ¶ Pompeius eo proelio imperator est appellatus. hoc nomen obtinuit atque ita se postea salutari passus **est*: 3, 71, 3; ¶ ita (§ 2—4) *(itaque O)* fastigate <e> atque ordinatim structo *tecto* . . . musculus . . . contegitur: 2, 10, 5; ¶ L. Plancus . . . locum capit superiorem diuersamque aciem . . . constituit, ne ab equitatu circumueniri posset. ita congressus impari numero magnos impetus legionum equitatusque sustinet: 1, 40, (5.) 6; ¶ hos illi diligenter tuebantur: ita et nouam et repente collectam auctoritatem tenebant: VI 12, 8; ¶ pontem in Arare faciendum curat atque ita exercitum traducit: I 13, 1; ¶ relinquatur, ut . . . equitatum repellerent, eo summo repente incitati cursu sese in ualles uniuersi demitterent <e> atque ita *(item Paul)* transgressi rursus in locis superioribus consisterent: 1, 79, 4; ¶ cum . . . resisteretur Vincite, inquit, si ita uultis, Sabinus: V 30, 1. b) = itaque, cum ea esset *(sit)* rerum con-

dicio: I 53, 1 u. a) restituere; II 11, 6 u. a) interficere; eruptione facta neque cognoscendi, quid fieret, neque sui colligendi hostibus facultatem relinquunt. ita (itaque *B³h*) commutata fortuna eos, qui in spem potiendorum castrorum uenerant, undique circumuentos interficiunt: III 6, (1.) 2; cum . . . pacatam Galliam existimaret superatis Belgis, expulsis Germanis, uictis in Alpibus Sedunis, atque ita (om. β) in ita hieme in (e) Illyricum profectus esset: III 7, 1; erant eius modi fere situs oppidorum, ut . . . neque pedibus aditum haberent . . . neque nauibus. . . ita utraque re oppidorum oppugnatione impediatur: III 12, (1.) 2; accidit, ut esset luna plena, qui dies maritimos aestus maximos . . . efficere consuevit, nostrisque id erat incognitum. ita uno tempore et longas naues . . . aestus complebat (β ; compleuerat α ; *edd.*) et onerarias . . . tempestas adfliebat: IV 29, (1.) 2; (ipse (ita β) conuentibus Galliae citerioris peractis in Illyricum proficiscitur: V 1, 5;) hoc (latu) pertinet (e) circiter milia passuum quingenta. . . huius (alterius) est longitudo lateris . . . septingentorum milium. tertium . . . milia passuum octingenta in longitudinem esse existimatur (e). ita omnis insula est in circuitu uices centum milium passuum: V 13, (2. 5.) 7; in medios hostes irupit duobusque interfectis reliquos . . . paulum (e) summouit. conantibus auxiliari suis Frustra, inquit, meae uitae subuenire conamini. . . proinde abite, dum est facultas. . . ita pugnans post paulum (e) conceidit ac suis saluti fuit: VII 50, (5.) 6; interiores . . . prius suos discessisse cognouerunt quam munitionibus adpropinquarent. ita re infecta in oppidum reuenterunt: VII 82, 4; renuntiat, quod consules absint, sine illis non posse agi de compositione. ita saepius rem frustra temptatam Caesar aliquando dimittendam sibi indicat: I, 26, (5.) 6; manus ferreas atque harpagones parauerant magnoque numero pilorum, tragularum reliquorumque telorum se instruxerant. ita cognito hostium aduentu suas naues ex portu educunt, cum Massiliensibus confligunt: I, 57, 2; hac habita oratione nullam in partem ab exercitu Curionis fit significatio, atque ita suas uterque naues reducit: 2, 28, 4; erant per se magna, quae gesserant equites . . .; haec tamen ab ipsis inlatius commemorabantur. . . multa praeterea spolia proferbantur (e). . . ita spei Curionis militum studia non decernit: 2, 39, (1.) 5; Curio nunquam se amisso exercitu . . . in eius (Caesaris) conspectum reuersurum confirmat atque ita proelium interficitur: 2, 42, 4; Calenus . . . litteras a Caesare accipit . . . por-

tus litoraue omnia classibus aduersariorum teneri. quo cognito . . . naues . . . omnes reuocat. una ex his, quae . . . (non) obtemperauit, . . . a Bibulo expugnata est; qui de . . . omnibus . . . supplicium sumit. . . ita itaque *b* in (e) exiguo tempore magnoque casu totius exercitus salus constitit: 3, 14, (1—3); ubi cum . . . equitibus . . . Caesaris Gallis atque Hispanis . . . pecuniam polliceretur, ab his est interfectus. ita magnarum initia rerum, quae . . . sollicitam Italiam habebant, celerem et facilem exitum habuerunt: 3, 22, (3.) 4; eam nauem expugnauit, eodemque tempore ex altera parte . . . quattuor biremes . . . in interiore portum (e) traduxit. ita ex utraque parte naues longas adgressus . . . III ex his abduxit (f; add. *abl.*), reliquas incendit: 3, 40, (2—4); ut (e) erant loca montuosa et \ddagger ad specus angustiae uallium, has sublicis in terram demissis (e) praesaepserat terramque adgresserat (e), ut aquam contineret (e). ita (O; itaque *recc. i.?*; *edd.*) illi necessario loca sequi demissa (e) ac palustria et iuteos fodere cogebantur atque hunc laborem ad cotidiana opera addebant: 3, 49, (1.) 5; Pompeianis magnam res ad receptum difficultatem adferebat. . . ita necessario atque ex tempore capto consilio Pompeius tumulum quendam occupauit: 3, 51, (6—8); quod eo loco plures erat legiones habiturus, relicto interiore uallo maiorem adiecerat munitionem. ita minora castra inclusa maioribus castelli (e) atque arcis locum obtinebant: 3, 66, (1.) 5; is quoque . . . eo loco excesserat. ita complures dies *manu* manserant castra: 3, 66, (6.) 7; ita (3, 66—70) paruae res magnum in utramque partem momentum habuerunt: 3, 70, 2; eodem tempore tertium aciem Caesar, quae quiesca fuerat . . ., procurrere (e) iussit. ita cum recentes atque integri defessis successissent, alii autem a tergo adorirentur, sustinere Pompeiani non potuerunt atque inuersi terga uerterunt: 3, 94, (1.) 2; Caesar . . . reperiebat T. Amphium conatum esse pecunias tollere Epheso ex fino Dianae, . . . sed interpellatum aduentu Caesaris profugisse. ita (*cf.* 3, 33, 1. 2) duobus temporibus Ephesiae pecuniae Caesar auxilium tulit: 3, 105, 1.

B. ita respondet particulae ut, (sicut):
a) sicuti . . . ita: et, sicuti mari portibusque (Bibulus) Caesarem prohibebat, ita ipse omni terra earum regionum prohibebatur: 3, 15, 1; ut cogerentur sicuti reliquum commicatum, ita ligna atque aquam Coreyra (e) . . . supportare: 3, 15, 3.

b) ut . . . ita; z): quod ab non nullis Gallis

sollicitarentur, partim qui, ut <(B?) Q; om. A; B? M?) Germanos diutius in Gallia uersari noluerant (uolent ?), ita populi Romani exercitum hiemare . . . in Gallia moleste ferebant: II 1, 3; sed ut superioris temporis contentionem nostri omnem remiserant, ita proximi diei casu admoniti omnia ad defensionem parauerant: 2, 14, 6; an non, uti corporis uulnera, ita exercitus incommoda sunt tegenda . . .? 2. 31, 6; atque ut nostri perpetuas munitiones † uidebant perductas ex castellis in proxima castella . . . ita illi interiore spatio perpetuas munitiones efficiebant: 3. 44, 4.

β) ut . . . ita e. superl.: eorum (equitum) ut quisque est (om. *Aim.*) genere copiosiusque <e> amplissimus, ita plurimos circum <e> se ambactos clientesque habet (habent β): VI 15, 2; dicuntur sententiae graues; ut quisque acerbissime crudelissimeque dixit, ita <quam add. codd.: *Np.; del. Kinulcher*> maxime ab inimicis Caesaris conlaudatur: 1, 2, 8.

2. neque ad ea, quae anteedunt, neque ad ea, quae sequuntur, pertinet: Morini . . . spe praedae adducti primo non ita magno suorum numero circumsteterunt (militēs): IV 37, 1; erat uallis inter duas acies, ut supra demonstratum est, non ita magna <*Ciace.*: magno codd., at <*Ciace.*; aut *O.*> difficili et arduo ascensu: 2, 34, 1; † Fabius, ut imperatum erat, non ita multum moratus in itinere cum legione occurrit: V 47, 3; ut . . . quibus in pugna uitae periculum accideret (<-rat *NO.*>), non ita multo se reliquorum ciuium fatum anteedere existimarent: 2, 6, 1.

3. pertinet ad ea, quae sequuntur: A. sequitur oratio obl.: is ita cum Caesar egit: si pacem populus Romanus cum Heluetiis faceret . . .: I 13, 3; † milites . . . secessionem faciunt atque ita inter se per tribunos <e> militum . . . conloquuntur: obsideri se a Caesare: 1, 20, 1; † eas ita dicere: non esse fas Germanos superare, si . . .: I 50, 5; † his Caesar ita respondit: eo sibi minus dubitationis dari, quod . . .: I 14, 1.

B. sequ. ut comparatiuum: (triplicem aciem instruxit legionum quattuor neteranorum † ita uti supra; sed in <*sic A?*> *Schn.*; ita uti supra sed in *B?*: ita uti supra se in *B? M?*): *Gracuius*; *Fr., Db.*: [ita uti supra;] sed in *Np.*; *Hold.*: [ita uti supra se;] in *Dt.*; atque supra se in *Dt.* summo iugo duas legiones . . . conlocari <*X.*: conlocaret *Gracuius*; *Fr., Db.*: conlocant *Dt.*> . . . iussit <*u. CC*: I 24, 2; †) cum esset Caesar in citeriore Gallia [in hibernis], ita uti supra <e> demonstrauimus: II 1, 1; huius opera

Comitii, <ita add. β; *Schn.*> ut antea <ante β> demonstrauimus, . . . superioribus annis erat usus . . . Caesar: VII 76, 1; — ubi prima impedimenta nostri exercitus . . . uisa sunt, quod tempus inter eos committendi proelii conuenerat, ut <ita ut *B?*; *Schn.*; *Hold.*> intra siluas aciem ordinesque <ita add. α> constituerant atque ipsi sese confirmanerant, subito . . . pronolauerunt: II 19, 6; pugnatumque ab hostibus ita acriter est, ut a uiris fortibus . . . pugnari debuit: II 33, 4.

C. sequ. ut conuent.: (flumen Arar) in Rhodanum influit, incredibili lenitate, ita ut oculis in utram partem fluat iudicari non possit: II 12, 1; reliquum spatium . . ., qua flumen intermittit, mons continet magna altitudine, ita ut radices montis ex utraque parte ripae fluminis contingant: I 38, 5; aurigae . . . ex proelio excedunt atque ita currus <e> conlocant, ut, si illi a multitudine hostium premantur, expeditum ad suos receptum habeant: IV 33, 2; † ita se omni tempore de populo Romano meritos esse, ut paene in conspectu exercitus nostri agri uastari, . . . oppida expugnari non debuissent: I 11, 3; ita Heluetios a maioribus suis institutos esse, uti obsides accipere, non dare consuerint: I 14, 7; equites hostium . . . cum equitatu nostro . . . conflixerunt, ita <β; *Schn.*: om. α; *rell. codd.*> tamen, ut nostri omnibus partibus superiores fuerint atque eos <e> in siluas . . . compulerint: V 15, 1; † se ita a patribus maioribusque suis didicisse, ut magis uirtute contenderent quam dolo aut insidiis niterentur <*u. CC*>: I 13, 6; ita dies circiter quindecim iter fecerunt, uti inter nouissimum hostium agmen et nostrum primum non amplius quinīs aut senis milibus passuum interesset: I 15, 5; ita nostri acriter <e> in hostes . . . impetum fecerunt itaque hostes repente celeriterque procurrerunt, ut spatium pila <e> in hostes coiciendi non daretur: I 52, 3; reliquos in fugam coniecerunt, atque ita perterritos egerunt, ut non prius fuga desisterent quam in conspectum <e> agminis nostri uenissent: IV 12, 2; cuius loci haec erat natura atque <om. β> ita <adeo β> montibus angustissime <*Paul.*; angustis *X.*; *edd.*> mare continebatur, uti ex locis superioribus in litus telum adigi posset: IV 23, 3; reliquas copias . . . misit † captis <ita partitis *P. Thomas*: ita positis *M. Miller*: ita apertis *Deiter*: ita locatis *Norak.*; *u. CC*> quibusdam cohortibus, uti <ut β> numerus legionum constare uideretur: VII 35, 3; huc teretes stipites . . . demittebantur <dimitt. *X*> ita, ut non amplius digitis quattuor ex terra emine-

rent: VII 73, 6; (et tam <an> ita pro et tam?) paucis diebus magna erat rerum facta commutatio ac se fortuna inclinauerat, ut nostri magna inopia . . . conflictarentur, illi omnibus abundarent rebus superioresque haberentur: I, 52, 3; eam (contabulationem) in parietes instruxerunt <rant Nhl> ita, ut capita tignorum extrema parietum structura tegerentur: 2, 9, 1; ubi hostes uiderunt ea, quae . . . refeci non posse sperassent, paucorum dierum . . . labore ita refecta, ut nullus <c> perfidiae . . . locus esset nec quicquam omnino relinqueretur, quae . . . operibus noceri posset, . . . recurrunt: 2, 16, 1; tempestas et nostros texit et naues Rhodias adfixit, ita ut ad unam omnes . . . eliderentur et naufragio interirent et ex magno remigum . . . numero pars ad scopulos adlisa interficeretur, pars ab nostris detraheretur <c>: 3, 27, 2.

D. ita . . . ut = quidem . . . sed: atque haec Caesar ita administrabat, ut condiciones pacis dimittendas non existimaret: I, 26, 2.

Ita e. adiect. uel aduerb. u. 2. p. 351 (4 loc.); praeterea I 52, 3; II 33, 4; (I, 52, 3.)

Italia: ipse in Italiam magnis itineribus contendit duasque ibi legiones conscribit et tres, quae circum Aquileiam hiemabant, ex hibernis educit: I 10, 3; neque sibi homines feros . . . temperaturos existimabat, quin . . . in prouinciam exirent atque inde in Italiam contenderent: I 33, 4; factum etiam nuper (cius hostis periculum) in Italia seruili tumultu: I 40, 5; cum (Cimbri Teutonique) iter in <per B^{3a}; om. h> prouinciam nostram atque Italiam facerent: II 29, 4; quas legationes Caesar, quod in Italiam Illyricumque properabat, in ita <c> proxima <c> aestate <c> ad se reuerti iussit: II 35, 2; ipse . . . legionibus in hiberna <c> deductis in Italiam profectus est: II 35, 3; cum in Italiam proficeretur Caesar, Ser. Galbam . . . in Nantuates . . . misit: III 1, 1; discedens ab hibernis Caesar in Italiam, ut quotannis facere consueat <c>, legatis imperat . . . uti: V 1, 1; Caesarem (se) arbitrari profectum in Italiam <italia β>: V 29, 2; magni interesse . . . ad opinionem Galliae existimans tantas uideri Italiae facultates, ut, si quid esset in bello detrimenti acceptum, non modo id breui tempore succiri <c>, sed etiam maioribus augeri <c> copiis posset: VI 1, 3; praesidio impedimentis legionem quartam decimam reliquit, unam ex his tribus, quas prolixo conscriptas ex Italia traduxerat: VI 32, 5; frumentoque exercitui prouiso, ut instituerat, in Italiam ad conuentus agendos profectus est: VI 44, 3; quia Gallia Caesar, ut

constituerat, in Italiam ad conuentus agendos proficiscitur. ibi cognoscit de Clodii caede, de senatusque consulto certior factus, ut omnes iuniores Italiae conirarent, dilectum tota prouincia habere instituit: VII 1, 1; his rebus in Italiam <italia a> Caesari <c> nuntiatis . . . in Transalpinam Galliam profectus est: VII 6, 1; supplementumque, quod ex Italia adduxerat, in Heluios . . . conuenire iubet: VII 7, 5; huc magnum numerum equorum huius belli causa in Italia atque Hispania coemptum <c> miserat: VII 55, 3; eo supplemento, quod nuper ex Italia uenerat, relicto Agedinici: VII 57, 1; quod . . . interclusis omnibus itineribus nulla re ex prouincia atque Italia subleuari poterat: VII 65, 4; non oportere ante de ea re ad senatum referri quam dilectus tota Italia habiti . . . essent: I, 2, 2; ad senatum refertur: tota Italia dilectus habeatur: I, 6, 3; tota Italia dilectus habentur, arma imperantur, pecuniae a municipiis exiguntur, et fanis tolluntur, omnia diuina humanaque iura permiscuntur: I, 6, 8; ne grauentur sua quoque ad eum (Pompeium) postulata deferre, si paruo labore magnas controuersias tollere atque omnem Italiam metu liberare possint: I, 9, 1; tota Italia dilectus haberi: I, 9, 4; discedant in Italia omnes <omn. in it. h> ab armis: I, 9, 5; quo facilius omne Hadriaticum mare ab extremis Italiae partibus regionibusque Graeciae in potestate haberet atque ex utraque parte bellum administrare posset: I, 25, 3; ueritusque, ne ille Italiam dimittendam non existimaret, exitus . . . Brundisini portus impedire instituit: I, 25, 4; Pompeius, siue operibus Caesaris permotus siue etiam quod ab initio <le add. f> Italia excedere constituerat, . . . incipit: I, 27, 2; interea . . . Galliam Italiamque temptari se absente uolebat: I, 29, 3; Caralitani, simul ad se Valerium mitti audierunt, nondum profecto ex Italia sua sponte Cottam ex oppido eiciunt: I, 30, 3; debere eos Italiae totius auctoritatem sequi potius quam unius hominis uoluntati obtemperare: I, 35, 1; neque maximi comitatus <Bernald.; comitatus eoid., qui ex Italia Galliaeque ueniebant, in castra peruenire poterant: I, 48, 4; nulli ex Italia ad Cn. Pompeium proficiscerentur: I, 53, 3; M. Varro . . . cognitis iis <c> rebus, quae sunt in Italia gestae, diffidens Pompeianis rebus amicissime de Caesare loquebatur: 2, 17, 1; Caesar, etsi multis necessariisque rebus in Italiam <ia O> reuocabatur, tamen constituerat nullam partem belli in Hispaniis relinquere: 2, 18, 7; Caesar . . . duas ibi legiones praesidio relinquit <c>, ceteras in Italiam mittit; ipse ad urbem proficiscitur.

2, 22, 6; commemorat, quo sit eorum usus studio ad Corfinium Caesar, ut magnam partem Italiae beneficio atque auctoritate eorum suam fecerit: 2, 32, 1; Pompeius enim nullo proelio pulsus uestri facti praeiudicio demotus Italia excessit: 2, 32, 2; Caesar . . . provinciam Siciliam atque Africam, sine quibus urbem atque Italiam tueri non potest, uestrae fidei commisit: 2, 32, 2; hac uos fortuna atque his ducibus repudiatis Corfiniensem ignominiam, (in *add. codd.*; an *Ald.*; *del. Ciacc.*) Italiae fugam (l: fuga *Oafh*, (an *add. O.*; *Ald.*) Hispaniarum dedicationem . . . sequimini! 2, 32, 13; cum fides tota Italia totam Italiam *af* esset angustior neque creditae pecuniae soluerentur, constituit, ut arbitri darentur: 3, 1, 2; legiones effecerat ciuium Romanorum VIII: V ex Italia, quas traduxerat: unam . . . : 3, 4, 1; Caesar . . . contionatus apud milites, . . . aequo animo mancipia atque impedita in Italia relinquerent: 3, 6, 1; satis esse magna utrimque incommoda accepta . . . : illum Italia expulsum amissa Sicilia et Sardinia duabusque Hispaniis et cohortibus in (*add. Vascos.*; *om. codd.*) Italia atque Hispania ciuium Romanorum centum atque XXX: 3, 10, (4), 5; (se) neque portas consuli praecusuros neque sibi iudicium sumpturos contra atque omnis Italia *populusque* Rom. iudicauisset: 3, 12, 2; ibique reliquarum ex Italia legionum aduentum expectare . . . constituit: 3, 13, 5; cuius rei opinio tolli non poterit, cum in Italiam, ex qua profectus sum, reductus existimabor bello perfecto: 3, 15, 4; clam nuntiis ad Milonem missis . . . atque eo in Italiam euocato . . . sibi coniunxit: 3, 21, 4; ita magnarum initia rerum, quae occupatione magistratum et imperiorum sollicitam Italiam habebant, celerem et facilem exitum habuerunt: 3, 22, 4; Antonius . . . plerasque naues in Italiam remittit ad reliquos milites equitesque transportandos: 3, 29, 2; pontones . . . Lissi relinquit hoc consilio, ut, si forte Pompeius uacuum existimans Italiam eo traiecisset exercitum, . . . aliquam Caesar ad insequendum facultatem haberet: 3, 29, 3; III cohortes Orici . . . reliquit isdemque custodiam nauium longarum tradidit, quas ex Italia transduxerat: 3, 39, 1; classesque ipsius, quas hieme in Sicilia, Gallia, Italia fecerat, morabantur: 3, 42, 3; quod si fecisset, quietem Italiae, pacem provinciarum, salutem imperii (e) nui omnes acceptam relatuos: 3, 57, 4; habendam fortunae gratiam, quod Italiam sine aliquo uulnere cepissent: 3, 73, 3; ut, si . . . in Italiam transiret (e), coniuncto exercitu cum Domitio per Illyricum Italiae subsidio proficere-

retur: 3, 78, 4; si ab ora maritima Oricoque (e) discedere nollet, quod legiones equitatumque ex Italia exspectaret (e): 3, 78, 6; spes uictoriae augetur, adeo ut quidquid intercederet temporis, id morari reditum in Italiam uideretur: 3, 82, 2; multos autumnii pestilentia in Italia consumpsit: 3, 87, 3.

[**Falso:** 2, 20, 6 u. **Italica**; duae sunt Albae, alia ista, quam nouimus in Aricia (Marsia *coni. Np.* et alia hic in Italia (Latio *coni. Np.*): *ap. Pomp. comm. art. Don. (gramm. Lat. V p. 144 ed. Keil).*]

Italica: Varro, cum itinere conuerso sese Italicam (Faenus; italiam *codd.* uenturum praemisisset (Lips.: promississet *codd.*: conuerso equites Italicam praemisisset *Ciacc.*), certior ab suis factus est praecusulas esse portas: 2, 20, 6.

Italicius: Caesar . . . de Italicis comaeibus desperans . . . in Epirum rei frumentariae causa . . . L. Canuleium legatum misit: 3, 42, 3.

itaque. A. (itâque) = et ita: ita nostri acriter in hostes signo dato impetum fecerunt itaque hostes repente celeriterque procurrerunt. ut: I 52, 3; (V 3, 7 u. **B.**) (in omnibus ciuitatibus . . . factiones sunt earumque factionum principes (e) sunt, qui summam auctoritatem eorum iudicio habere existimantur, quorum ad arbitrium . . . summa omnium rerum consiliorumque redeat. idque (S; *Schn. Db.*: itaque x; *rell. edd.*) eius rei causa antiquitus institutum uidetur, ne quis ex plebe contra potentioerem auxilii egeret: VI 11, (3.) 4.)

B. = ideo, igitur: (Heluetii) legatos ad Dumnorigem Haeduum mittunt, ut eo deprecatore a Sequanis impetrarent. Dumnorix . . . apud Sequanos plurimum poterat et Heluetiis erat amicus . . . et quam plurimas ciuitates suo beneficio habere obstrictas uolebat. itaque rem suscipit et a Sequanis impetrat: I 9, (2—) 4; ne eius supplicio Diuiciaci animum offenderet uerebatur. itaque prius quam quicquam conaretur, Diuiciacum ad se uocari iubet et . . . cum eo conloquitur: I 19, (2.) 3; Caesar . . . maturandum sibi existimauit, ne, si noua manus Sueborum cum ueteribus copiis Ariouisti sese coniunxisset, minus facile resisti posset. itaque re frumentaria quam celerrime potuit comparata magnis itineribus ad Arionistum contendit: I 37, (4.) 5; . . . quod non fore dicto audientes neque signa latari dicantur. nihil se ea re commoueri: . . . itaque se quod in longiore diem conlaturus fuisset (e), representaturum (e) et proxima nocte . . . castra moturum: I 40, (12—) 14; amicitiam populi Romani sibi ornamento et praesidio, non detrimento esse oportere. † idque

⟨itaque Paul⟩ se hac ⟨e⟩ spe petisse: I 44, 5; quorum aduentu et Remis . . . studium propugnandi accessit et hostibus . . . spes potumendi oppidi discessit. itaque paulisper apud oppidum morati . . . ad castra Caesaris omnibus copiis contenderunt et . . . castra posuerunt: II 7, (2.) 3; neque certa subsidia conlocari neque quid in quaque parte opus esset prouideri neque ab uno omnia imperia administrari poterant. itaque in tanta rerum iniquitate fortunae quoque euentus uari sequebantur: II 22, (1.) 2; Baculus . . . et . . . Volusenus . . . ad Galbam adcurunt atque unam esse spem salutis docent, si eruptione facta extremum auxilium experirentur. itaque conuocatis centurionibus celeriter milites certiores facit . . .: III 5, (2.) 3; multa Caesarem tamen ad id bellum incitabant: . . . tot ciuitatum coniuratio, in primis ne hac parte neglecta reliquae nationes sibi idem licere arbitrentur. itaque cum intellexeret . . . Gallos . . . ad bellum mobiliter celeriterque excitari . . ., prius quam plures ciuitates conspirarent, partendum sibi ac latius distribuendum exercitum putauit. itaque T. Labienum legatum in Treueros . . . mittit . . . P. Crassum . . . in Aquitaniam proficisci iubet . . . Sabinum . . . mittit . . . D. Brutum . . . in Venetos proficisci iubet, ipse eo . . . contendit: III 10, (1—) 3; 11, 1(—5); reliqui neque quo se reciperent neque quem ad modum oppida defenderent habebant. itaque se ⟨e⟩ suaque ⟨e⟩ omnia Caesari dederunt: III 16, (3.) 4; in quos eo grauius Caesar iudicandum statuit, quo diligentius in reliquum tempus a barbaris ius legatorum conseruaretur. itaque omni senatu necato reliquos sub corona uendidit: III 16, 4; eodem fere tempore P. Crassus cum in Aquitaniam peruenisset, . . . non mediocrem sibi diligentiam adhibendam intellegebat. itaque ⟨ita a⟩ re frumentaria prouisa, auxiliis equitatuque comparato . . . in Sotiatium ⟨e⟩ fines exercitum introduxit: III 20, (1.) 2; eius modi sunt ⟨e⟩ tempestates consecutae, uti . . . diutius sub pellibus nūlites contineri non possent. itaque nastatis omnibus eorum agris . . . exercitum reduxit ⟨β; perduxit α⟩: III 29, (2.) 3; neque eorum moribus turpius quicquam aut inertius habetur quam ephippiis uti. itaque ad quemuis numerum ephippiatorum equitum quamuis pauci adire audent: IV 2, (4.) 5; maximam putant esse laudem quam latissime a suis finibus uacare ⟨e⟩ agros . . . itaque una ex parte a Suebis circiter milia passuum sescenta ⟨e⟩ agri uacare dicuntur: IV 3, (1.) 2; nauibus transire . . . neque suae neque populi Romani dignitatis esse statuebat. ita-

que, etsi summa difficultas faciendi ⟨e⟩ pou- tis proponebatur . . ., tamen id sibi contendendum aut aliter non traducendum exercitum existimabat: IV 17, (1.) 2; magno sibi usui ⟨e⟩ fore arbitrabatur, si modo insulam adisset ⟨e⟩, genus hominum perspexisset, loca, portus, aditus cognouisset; quae omnia fere Gallierant incognita. neque enim temere praeter mercatores illo ⟨e⟩ adit ⟨e⟩ quisquam neque iis ⟨e⟩ ipsis quicquam praeter oram maritimam atque eas regiones, quae sunt contra Gallias, notum est. itaque uocatis ⟨e⟩ ad se undique mercatoribus neque quanta esset insulae magnitudo neque . . . neque . . . neque qui essent . . . idonei portus reperire ⟨e⟩ poterat: IV 20, (2—) 1; optimum factu esse duxerunt rebellione facta frumento commeatuque nostros prohibere. . . . itaque rursus coniuratione facta paulatim ex castris discedere et ⟨e⟩ suos clam ex agrideducere coeperunt: IV 30, 2; at Caesar, etsi nondum eorum consilia cognouerat, tamen . . . fore id, quod accidit, suspicabatur. itaque ad omnes casus subsidia comparabat: IV 31, (1.) 2; nam et frumentum ex agris cotidie in castra conferebat et quae grauissime adflictae erant naues, earum materia atque aere ad reliquas relucendas utebatur, et quae ad eas res erant usui, ex continenti comportari ⟨e⟩ iubebat. itaque cum summo studio a militibus administraretur, XII nauibus amissis reliquis ut nauigari ⟨e⟩ satis commode posset effecit: IV 31, (2.) 3; sese idcirco ab suis discedere atque ad eum uenire noluisse, quo facilius ciuitatem in officio contineret, ne omnis nobilitatis discessu plebs propter imprudentiam laberetur. itaque esse ⟨e⟩ ciuitatem in sua potestate, seseque . . . ad eum . . . uenturum . . .: V 3, (6.) 7; (staturebat,) quod longius eius (Dumnorigis) amentiam progredi uidebat, prospiciendum, ne quid sibi ae rei publicae nocere posset. itaque dies circiter XXV in eo loco commoratus . . . dabat operam, ut in officio Dumnorigem contineret . . .: V 7, (2.) 3; maxima coorta tempestate prope omnes naues adflictae atque in litus ⟨e⟩ eiectae esse, quod neque ancorae finesque sustinerent neque nautae gubernatoresque nimis tempestatis pati possent. itaque ex eo concursu nauium magnum esse incommodum acceptum: V 10, (2.) 3; eadem fere, quae ex nuntiis litterisque cognouerat, coram perspexit, sic ut amissis circiter XL nauibus reliquae tamen refici posse magno negotio uiderentur. itaque ex legionibus fabros deligit ⟨e⟩ et ex continenti alios arcessi ⟨e⟩ iubet. . . . scribit . . . statuit: V 11, (2.) 3; illi (legati) . . ., etsi ab hoste ea dicebantur, tamen

non neglegenda existimabant, maximeque hanc re permouebantur, quod . . . uix erat credendum. itaque ad consilium rem deferunt: V 28, (1.)2; facile hac oratione Neruis persuadet. itaque confestim dimissis nuntiis ad Ceutrones . . . Geidumnos . . . quam maximas manus <c> possunt cogunt <c> et . . . aduolant <c>: V 38, 4; 39, 1; Labienus . . . ne quam occasionem rei bene gerendae dimitteret cogitabat. itaque a Cingetorige . . . oratione Indutiomari cognita . . . nuntios <om. β> mittit <circummittit β> ad finitimas ciuitates equitesque undique euocat; . . . dicit: V 57, (1.)2; Caesar . . . maturius sibi de bello cogitandum putauit. itaque nondum hieme confecta proximis quattuor coactis legionibus de improviso in fines Neruorum contendit et . . . coegit: VI (2,3) 3, 1; tantis excitati praemiis et sua sponte multi in disciplinam conueniunt et a parentibus propinquisque mittuntur. magnum ibi numerum uersuum ediscere dicuntur. itaque annos non nulli XX <c> in disciplina permanent: VI 14, (2.)3; fuit antea tempus, cum Germanos Galli uirtute superarent, ultro bella inferrent, . . . trans Rhenum colonias mitterent. itaque <atque β> ea quae fertilissima Germaniae sunt loca . . . Tectosages occupauerunt atque ibi consederunt: VI 24, (1.)2; hoc ueteres non probant milites, quos . . . una profectos docuimus. itaque inter se cohortati . . . per medios hostes perrumpunt incolumesque . . . in castra perueniunt: VI 40, 4; magnam haec res Caesari difficultatem ad consilium capiendum adferebat. . . . praestare usum est tamen omnes difficultates perpeti quam tanta contumelia accepta omnium suorum uoluntates alienare. itaque cohortatus Haeduos de supportando comaeatu praemittit ad Boios, qui . . . hortentur . . . ad Boios proficiscitur: VII 10, (1—)3; simili omnem exercitum inopia premi, nec iam uires sufficere cuiusquam nec ferre operis laborem posse. itaque statuisse imperatorem . . . triduo exercitum deducere: VII 20, 11; plusque animo prouidere et praesentire existimabatur (Vercingetorix), quod . . . censuerat. itaque ut reliquorum imperatorum res aduersae auctoritatem minuunt, sic huic ex contrario dignitas incommo- do accepto in dies angebatur: VII 30, (2.)3; erat in magnis Caesari <c> difficultatibus res, ne maiorem aetatis partem flumine impediretur, quod non fere ante autumnum Elauer uado transiri solet. itaque, ne id accideret, . . . in occulto restitit . . . misit . . . coepit. . . . renouauit: VII 35, (1.)2; eo cum Eporedorix Viridomarusque uenissent et . . . cognou-

uissent, . . . non praetermittendum tantum <c> commodum existimauerunt. itaque interfectis Nouioduni custodibus . . . pecuniam atque equos inter se partiti sunt . . . : VII 55, (4.)5(—9); Caesar maturandum sibi censuit. . . . itaque admodum magnis diurnis nocturnisque itineribus confectis contra omnium opinionem ad Ligerem uenit . . . : VII 56, (1—)3(—5); tantis subito difficultatibus obiectis ab animi uirtute auxilium petendum uidebat. itaque <β> *Schm.*; *om. vell.*) sub uesperum consilio <c> conuocato cohortatus, ut . . . administrarent, naues . . . singulas equitibus Rom. attribuit et . . . iubet . . . : VII (59, 6;) 60, 1(—4); qua re ad haec rursus opera addendum Caesar putauit, quo minore numero militum munitiones defendi <c> possent. itaque truncis arborum . . . abscis . . . perpetuae fossae . . . ducebantur . . . : VII 73, 2(—9); concurrunt <c> his auxiliis uisus; fit <c> gratulatio inter eos, atque omnium animi ad laetitiam excitantur. itaque <atque A Q> productis copiis ante oppidum considunt et proximam fossam cratibus integunt atque aggere explent seque . . . comparant: VII 79, (3.)4; nec tribunis plebis sui periculi deprecandi . . . facultas tribuitur, sed de sua salute septimo die cogitare coguntur decurritur ad illud extremum . . . senatus consultum . . . : de ut operam consules . . . , ne quid res publica detrimenti capiat. haec senatus consulto <CC> perscribuntur a. d. VII. Id. Ian. itaque V primis diebus, quibus haberi senatus potuit, . . . et de imperio Caesaris et de amplissimis miris, tribunis plebis, grauissime acerbissimeque decernitur: 1, 5, (1—)4; erat iniqua condicio . . . exercitum Caesaris uelle dimitti, dilectus habere. . . . tempus uero conloquio non dare neque accessurum polliceri magnam pacis desperationem adferebat. itaque ab Arimino M. Antonium cum cohortibus V Arretinum mittit; ipse Arimini cum duabus [legionibus] subsistit ibique dilectum habere instituit occupat: 1, 11, (1—)4; post paulo tamen . . . quae ignorabant de L. Domitii fuga cognoscunt. itaque omnes uno consilio Domitium productum in publicum circumstant et custodiunt legatosque . . . ad Caesarem mittunt: 1, 20, (4.)5; atque haec Caesar ita administrabat, ut conditiones pacis dimittendas non existimaret; ac tametsi magnopere admirabatur Magnum, quem ad Pompeium cum madata miserat, ad se non remitti . . . , tamen omnibus rebus in eo perseuerandum putabat. itaque Caninium . . . , familiarem necessariumque Scribonii Libonis, mittit ad eum conloquii causa: 1, 26, (2.)3;

Brundisini . . . Pompei contumeliis permoti Caesaris rebus fauebant. itaque cognita Pompei profectio . . . uulgo ex tectis significabant. 1, 28, (1.) 2; interea ueterem exercitum, duas Hispanias confirmari . . ., auxilia, equitatum parari, Galliam Italiamque temptari se absente nolebat. itaque in praesentia Pompei sequendi rationem omittit, in Hispaniam proficisci constituit . . . : 1, (29, 3) 30, 1; genus erat pugnae militum illorum, ut . . . procurrerent $\langle e \rangle$, . . . pugnarent . . . ipsi autem (nostri milites) suos ordines $\langle e \rangle$ seruare neque ab signis discedere neque . . . eum locum, quem ceperant, dimitti censerant $\langle CC \rangle$ oportere. itaque $\langle ita b \rangle$ perturbatis antesignanis legio . . . locum non $\langle e \rangle$ tenuit atque in proximum collem sese recepit: 1, 44, (1—) 5; *nostri* cum $\langle e \rangle$ minus exercitatis remigibus minusque peritis gubernatoribus utebantur . . ., tum etiam tarditate et grauitate nauium impediabantur: factae enim subito ex umida materia non eundem usum celeritatis habebant $\langle e \rangle$. itaque, dum locus comminus $\langle e \rangle$ pugnandi daretur, aequo animo singulas binis nauibus obiciebant atque . . . : 1, 58, (3.) 4; magnum in timorem Afranius Petreiusque peruenerunt, ne omnino frumento pabuloque intercluderentur, quod multum Caesar equitatu ualebat. itaque constituunt ipsi $\langle ? \rangle$ *his* locis excedere et in Celtiberiam bellum transferre: 1, 61, 2; iam uero eo magis illi maturandum iter existimabant. itaque duabus auxiliariis cohortibus Ilerdae praesidio relictis . . . Sicorim transiunt et . . . castra coniungunt $\langle e \rangle$: 1, 63, 1; quorum . . . uocibus excitatus Caesar, etsi timebat tantae magnitudini $\langle e \rangle$ fluminis exercitum obicere, conandum tamen . . . iudicat. itaque infirmiores milites . . . deligi iubet . . . hos cum legione una praesidio castris relinquit; reliquas legiones expeditas educit magnoque numero iumentorum in flumine . . . constituto traducit exercitum: 1, 64, (4.) 5. (6.); frumenti copiam legionarii non nullam $\langle e \rangle$ habebant . . ., caetrati auxiliaresque nullam . . . itaque magnus eorum cotidie numerus ad Caesarem perfluebat: 1, 78, (1.) 2; perpressos (se) omnium rerum inopiam; nunc uero . . . neque corpore [†]laborem neque animo ignominium ferre posse. itaque $\langle ita b \rangle$ se uictos confiteri: 1, 81, (4.) 5; tantaque (erat) \dagger multitudo \langle amplitudo *Paul* \rangle tormentorum, ut eorum uim nullae . . . uincere sustinere possent. asses enim pedum XII cuspidibus praefixi . . . per III ordines cratium in terra delitebantur. itaque pedalibus lignis coniunctis inter se porticus intuebantur . . . : 2, 2, (1—) 3; eodem Brutus contendit aucto nauium numero. nam ad eas,

quae factae erant Arelate . . ., captiuae Massiliensium accesserant sex. has . . . omnibus rebus instruxerat. itaque suos cohortatus . . . plenus spei bonae . . . aduersus eos $\langle e \rangle$ proficiscitur: 2, 5, (1.) 2; Nasidianaue naues nullo usui fuerunt celeriterque pugna excesserunt; non enim has . . . propinquorum praecepta ad extremum uitae periculum adire cogebant. itaque ex eo numero nauium nulla desiderata est: 2, 7, (1.) 2; captam (se) suam urbem uidere; opera perfecta, turrim subrutam: itaque ab defensione desistere: 2, 12, 3 (*Np.* 4); nostri . . . proximi diei casu admoniti omnia ad defensionem parauerant. itaque multis interfectis reliquos infecta re in oppidum reppererunt: 2, 14, 6; Caesar, etsi multis necessariisque rebus in Italiam $\langle e \rangle$ reuocabatur, tamen constituerat nullam partem belli in Hispaniis relinquere, quod . . . sciebat. itaque duabus legionibus missis in ulteriorem Hispaniam . . . ipse cum $\langle e \rangle$ 10[†] equitibus magnis itineribus progreditur $\langle e \rangle$ edictumque praemittit: 2, (18, 7) 19, 1; (\dagger neque enim ex Marsis Paclignisque ueniebant, ut qui superiore nocte in contuberniis conuulitesque nonnulli grauiora sermones militum dubia durius accipiebantur $\langle sic\ codd. \rangle$; neque enim ex Marsis Paclignisque ueniebant Vticam, qui non [superiore nocte] tuto a Vari in Curionis castra commearent —. Itaque nonnulli grauiores sermones militum [dubia] durius accipiebantur *sic Dt.*): 2, 29, 4; \dagger animus Attianorum . . . nihil de resistendo cogitabat, omnesque se iam $\langle e \rangle$ ab equitatu circumueniri arbitrabantur. itaque prius quam . . . nostri propius accederent, omnis Vari acies terga uertit seque in castra recepit: 2, 34, 6; sed cum loci natura et munitio castrorum aditum $\langle e \rangle$ prohibebant $\langle e \rangle$, tum $\langle e \rangle$ quod . . . Curionis milites iis $\langle e \rangle$ rebus indigebant, quae ad oppugnationem castrorum erant usui. itaque Curio exercitum in castra reducit: 2, 35, (5) 6; erat in oppido $\langle e \rangle$ multitudo insolens belli . . ., Vticenses pro quibusdam Caesaris in se beneficiis illi amicissimum, . . . terror ex superioribus proeliis magnus. itaque de delitione omnes [in] palam loquebantur et cum P. Attio agebant, ne: 2, 36, (1.) 2; ubi . . . comperit minus V et XX milibus . . . eius (dubae) copias abesse, . . . sese in Castra Cornelia recepit . . . castra erant ad bellum duendum aptissima . . . non materia . . ., non frumentum . . . deficere poterat. itaque omnium suorum consensu Curio reliquas copias expectare et bellum ducere parabat: 2, 37, (3—) 6; sed tantus fuit omnium terror, ut alii adesse copias tubae dicerent, alii . . ., alii classem

hostium celeriter aduolaturam suspicarentur. itaque perterritis omnibus sibi quisque consulebat: 2, 43, (2.) 3; fiebat aequitate decreti . . . ut reperiri non possent <e>, a quibus initium appellandi nasceretur. nam fortasse inopiam excusare . . . etiam mediocrius est animi; integras uero tenere possessiones qui se debere fateantur cuius animi aut cuius impudentiae est? itaque hoc qui postularet reperiebatur nemo: 3, 20, (2—) 1; incredibili felicitate auster . . . in Africum se uertit. hic subitam commutationem fortunae uidere licuit: qui modo sibi timuerant, hos tutissimus portus recipiebat <e>, qui nostris nauibus periculum intulerant, de suo timere cogebantur. itaque tempore commutato tempestas et nostros texit et naues Rhodias adfixit, ita ut . . . : 3, (26, 5—) 27, 2; acerbissime imperatae pecuniae tota provincia exigebantur . . . accedebant ad haec grauissimae usurae . . . itaque aes alienum prouinciae eo biennio multiplicatum est: 3, 32, (1—) 5; (Scipio) Faonius auxilium ferre contendit. itaque die ac nocte continuato itinere ad eum peruenit: 3, 36, (7.) 8; ubi illum suis locis se tenere animum <e> aduertit. reducto in castra exercitu aliud sibi consilium capiendum existimauit. itaque postero die . . . Dyrrachium profectus est: 3, 41, (2.) 3; (omnia enim flumina . . . Caesar aut auerterat aut . . . obstruxerat . . . terramque adgesserat <e>), ut aquam contineret <e>. ita <O>: itaque *recor.?*; *edd.*) illi necessario loca sequi . . . palustria et puteos fodere cogebantur: 3, 49, (4.) 5; temptandam sibi Achaiam . . . existimabat Caesar. itaque existimabat. caesar itaque *codd.*) eo Q. <e> Calenum misit eique <e> Sabinum et Cassium . . . adiungit: 3, 55, 1; duplicem eo loco fecerat nullum . . . sed operum magnitudo et continens omnium dierum labor . . . perficiendi spatium non dabat. itaque contra mare transuersum nullum . . . nondum perfeceerat: 3, 63, (3—) 5; accessere subito . . . Pompeiani . . . simul . . . in exteriorum <e> uallum tela iaciebant, . . . magnaue multitudo sagittariorum . . . circumfundebatur. multum autem ab ictu lapidum, quod unum nostris erat telum, uiminea tegimenta . . . defendebant. itaque cum omnibus rebus nostri premerentur atque aegre resisterent, animaduersum est nitium munitionis, quod supra demonstratum est atque . . . (Pompeiani nostros) terga uertere coegerunt: 3, 63, (6—) 8; quae (cohortes) fugientes conspicatae neque illos suo aduentu confirmare potuerunt neque ipsae <e> hostium impetum tulerunt. itaque quodcumque addebat subsidio, id cor-

rptum <CC> timore fugientium terrorem et periculum angebat: 3, 64, (1.) 2; Caesar a <e> superioribus consiliis depulsus omnem sibi commutandam belli rationem existimauit. itaque uno tempore praesidiis omnibus deductis . . . coactoque in unum locum exercitu contionem . . . habuit hortatusque est, ne: 3, 73, 1; Caesar neque satis militibus perterritis confidebat . . . *et* . . . magnopere rei frumentariae timebat. itaque nulla interposita mora . . . *impedimenta* omnia <e> silentio . . . Apolloniam praemisit . . . : 3, (74, 3;) 75, 1; timens Domitio . . . ad eum omni celeritate . . . ferebatur. totius autem rei consilium his rationibus explicabat, ut . . . cogeret. itaque praemissis nuntiis ad Cn. Domitium Caesar ei <e> scripsit et quid fieri uellet ostendit . . . : 3, 78, (2—) 5; quae gens paucis ante mensibus . . . praesidium . . . ab eo militum petierat. sed eo fama iam praecurrerat <e> . . . de proelio Dyrrachino, quod multis auxerat <e> partibus. itaque Androsthenes, praetor Thessaliae, cum se uictoriae Pompei comitem esse mallet . . ., omnem ex agris multitudinem . . . in oppidum cogit portaque praecludit et . . . mittit: 3, 80, (1—) 3; milites docuit, quantum usum haberet . . . potiri oppido . . . opulento, . . . prius quam auxilia concurrerent. itaque usus singulari militum studio eodem quo nenerat die . . . oppidum . . . expugnauit: 3, 80, (5.) 6; temptandum Caesar existimauit, quidnam Pompeius propositi aut uoluntatis ad dimicandum haberet. itaque ex castris exercitum eduxit aciemque instruxit: 3, 84, (1.) 2; his erat rebus effectum, ut equitum mille . . . VII milium Pompeianorum impetum . . . sustinere auderent neque . . . terrentur. namque <itaque?> etiam per eos dies proelium secundum equestre fecit: 3, 84, (4.) 5; naues longas occupare bostes conabantur . . .; quas si occupauissent, classe Caesari <e> erepta . . . commeatu auxiliisque Caesarem prohiberent. itaque tanta est contentione actum, quanta agi debuit, cum illi <e> celerem in ea re uictoriam, hi <e> salutem suam consistere uiderent: 3, 111, (4.) 5.

item. A. non respondet particula ut; a) non additur atque. et, quae: Haedui . . . legatos ad Caesarem mittunt rogatum auxilium. . . . eodem tempore . . . Ambarri . . . Caesarem certiores faciunt sese . . . non facile ab oppidis uim hostium prohibere. item Allobroges . . . se ad Caesarem recipiunt et demonstrant sibi praeter agri solum nihil esse reliqui: I 11, (2. 4.) 5; si Haeduis de iniuriis, quas ipsis sociisque eorum intulerint, item si Allobrogibus satis

faciant, sese cum iis pacem esse facturum: I 14, 6; ius esse belli, ut, qui uicissent, iis, quos uicissent, quem ad modum uellent imperarent item (*recc.*; idē *uel* id est X) popululum Romanum uictis non ad alterius praescriptum, sed ad suum arbitrium imperare consuesse: I 36, 1; legionem Caesar, quam equis deuexerat (c), passibus ducentis ab eo tunulo constituit. item equites Ariouisti pari intervallo constituerunt: I 43, 2; C. Valerius Procilus, cum . . . uinctus traheretur, in ipsum Caesarem . . . incidit . . . item M. Metius repertus et ad eum reductus est: I 53, (5.) 8; sex legiones pro castris in acie constituit. hostes item (et *add.* β) suas copias ex castris eductas instruxerant: II 8, 5; omnes maiores natu ex oppido egressi manus ad Caesarem tendere et uoce significare coeperunt, sese in eius fidem . . . uenire . . . item, cum ad oppidum accessisset . . ., pueri mulieresque ex muro passis manibus suo more pacem ab Romanis petierunt: II 13, (2.) 3; Caesar necessariis rebus imperatis ad cohortandos milites . . . deuecurrit (c) et ad legionem decimam (c) deuenit. milites . . . cohortatus . . . proclii committendi signum dedit. atque in alteram partem item cohortandi causa protectus pugnantibus occurrit: II 21, (1—) 4; legionis nonae et decimae milites . . . Atrebatas . . . celeriter ex loco superiore in flumen compulerunt . . . ipsi . . . in locum iniquum progressi rursus resistentes (c) hostes redintegrato proelio in fugam coniecerunt (c). item alia in parte . . . legiones undecima et octaua profligatis Veromanduis . . . ex loco superiore in ipsis fluminis ripis proclibantur: II 23, (1—) 3; Caesar ab decimae legionis cohortatione ad dextrum cornu profectus, ubi suos urgeri . . . uidit, . . . iussit. . . Caesar cum septimam legionem, quae iuxta constituerat, item urgeri ab hoste uidisset, . . . mouit: II (25, 1); 26, 1; ibi cum alii fossas complerent, alii multis telis coniectis defensores uallo munitionibusque depellerent auxiliaresque . . . lapidibus telisque subministrandis . . . speciem atque opinionem pugnantium praebent, cum item ab hostibus constanter ac non timide pugnaretur telaque . . . non frustra acciderent, equites . . . renuntiauerunt: III 25, 1; Caesar (c) exercitum . . . in Audercis Lexouisque, reliquis item (in *add.* β) ciuitatibus, quae proxime (c) bellum fecerant, in hibernis conlocauit: III 29, 3; IV 1, 1 a, b) β); tigna bina . . . intervallo pedum duorum inter se iungebat, haec cum . . . adegerat . . ., his item contraria duo ad eundem modum iuncta (c) . . . ab inferiore parte . . . statuebat: IV 17, (3—) 5; tum

nostrī cohortati inter se . . . uniuersi ex nauī desilierunt (c), hos item (alii *add.* *add.*) ex proximis [primis] nauibus cum conspexissent, subsecuti hostibus adpropinquarunt c : IV 25, (5.) 6; scaphas longiarum nauium, item speculatoria nauigia militibus compleri iussit: IV 26, 4; cum his (Menapiis esse hospitium Ambiorigi sciebat; item per Treueros uenisse Germanis (c) in amicitiam cognouerat: VI 5, 4; multaque in ea (silua) genera ferarum nasci constat, quae reliquis in locis uisa non sint . . . est bos cerui figura . . . sunt item quae appellantur alees (c): VI (25, 5; 26, 1); 27, 1; Gabalos proximisque pagos Aruernorum in Heluios, item Rutenos Cadurcosque ad fines Volcarum Arcemicorum depopulandos mittit: VII 61, 6; Germani . . . in hostes (c) impetum fecerunt eosque propulerunt, quibus in fugam coniectis sagittarii circumnenti interfectique sunt. item ex reliquis partibus nostri cedentes usque (c) ad (c) castra insecuti (c) sui colligendi (c) facultatem non dederunt: VII 80, (6—) 8; pollicetur L. Piso censor sese iturum ad Caesarem, item L. Roscius praetor, qui de his rebus eum doceant: 1, 3, 6; Vibullius . . . milites ab eo accipit, ipsum dimittit. item ex finitimis regionibus quas potest contrahit cohortes ex dilectibus Pompeianis: 1, 15, (4.) 5; quae (cohortes) procul equitatum Caesaris conspicuae . . . signa ad Curium transferunt atque ad eum transeunt. item reliquis itineribus non nullae cohortes in agmen Caesaris, aliae (c) in equites incidunt: 1, 24, (3.) 4; cognoscit missum in Hispaniam a Pompeio Vibullium Rufum, quem pauca ante diebus Corfinio captum ipse dimiserat; profectum item dimiserat praefectum; item *al(h?)* Domitium ad occupandam Massiliam . . . praemissos etiam . . . : 1, 34, (1.) 2; itaque pedibus lignis coniunctis inter se porticus intuebantur, atque haec agger inter manus proferebatur. anteedebat testudo pedum LX aequandi loci causa, facta item ex fortissimis lignis: 2, 2, (3.) 4; frumenti magnum numerum coegit, quod Massiliensibus, item quod Afranio Petreioque (c) mitteret: 2, 18, 1; huc Dardanos, Bessos partim mercenarios, partim imperio aut gratia comparatos, item Macedones, Thessalos ac reliquarum gentium et ciuitatum adiecerat: 3, 4, 6; tirones . . . salo nausaeque confecti . . . se Otacilio dederunt . . . at ueteranae legionis milites item *Off.*; idem *Nabl.*; itidem *Heins.*) conflictati et tempestatis et sentinae uitis neque ex pristina uirtute remittendum aliquid putauerunt et . . . : 3, 28, (1.) 5; ciuitatibus tyrannisque magnas imperauerat pecunias, item (c)que

add. N) a publicanis suae prouinciae debitam biennii pecuniam exegerat et ab isdem . . . praeciperat: 3, 31, 2; necturasque frumenti finitimis ciuitatibus discripsit *<e>*. item Lisso Parthinisque et omnibus castellis quod esset frumenti conquiri iussit: 3, 42, 4; relicto interiore uallo maiorem adiecerat munitionem. . . item ab angulo castrorum sinistro munitionem ad flumen perduxerat: 3, 66, (4.) 6; ibi (Pompeius) ab Achilla et Septimio interficitur. item L. Lentulus comprehenditur ab rege et in custodia necatur: 3, 104, 3; " item constabat Elide in templo Mineruae . . . simulacrum Victoriae . . . ad ualuas se templi limenque conuertisse: 3, 105, (1.) 2; Pergamique in occultis ac reconditis *<c>* templi *<c>* . . . tympana sonuerunt. item Tralibus in templo Victoriae . . . palma per eos dies . . . ex pauimento exstitisse ostendebatur: 3, 105, (4.) 5.

b) additur particula copulatiua; *z*) atque: prorae (erant) admodum erectae atque item puppes, ad magnitudinem fluctuum . . . accommodatae: III 13, 2.

z) et: quibus in tabulis nominatim ratio conlecta erat, qui numerus domo exisset eorum, qui arma ferre possent, et item separatim pueri, senes mulieresque: I 29, 1; P. Sextius Baculus, primi pili centurio, . . . et item C. Volusenus . . . ad Galbam adcurrunt *<c>*: III 5, 2; Vsiptes Germani et *<om. z>* item Tene-teri . . . Rhenum transierunt: IV 1, 1; — subli- cae et ad inferiorem partem fluminis oblique agebantur et aliae item supra pontem mediocri spatio: IV 17, (9.) 10.

z) *que*: in eo itinere persuadet Castico . . . ut regnum in ciuitate sua occuparet, quod pater ante habuerat, itemque Dumnorigi Haeduo . . . ut idem conaretur persuadet: I 3, (4.) 5; cum fides tota Italia esset angustior neque creditae pecuniae soluerentur, constituit, ut arbitri darentur . . . itemque praetoribus tribunisque plebis rogationes ad populum ferentibus non nullos ambitus . . . damnatos . . . in integrum restituit: 3, 1, (2—) 4; Vatinius . . . scaphis elicit naues Laelianas atque . . . quinqueremem et minores duas . . . cepit, itemque per equites dispositos aqua prohibere classarios instituit: 3, 100, 2.

crebri ad eum rumores adferebantur, litterisque item Labieni certior fiebat omnes Belgas . . . coniurare: II 1, 1; Veneti reliquaeque item ciuitates . . . pro magnitudine periculi bellum parare . . . instituunt: III 9, 3.

B. respondet particula *ut*: ut ipsi concedi non oporteret, si in nostros fines impetum

faceret, sic item nos esse iniquos, quod *<e>* in suo iure se interpellaremus: I 44, 8; ¶ ubi tempus alterius contabulationis uidebatur, tigna item ut primo tecta extremis lateribus instruebant: 2, 9, 7.

iter. A. = (*τὸ ἴερα.*) ἡ πορεία: **a**) subiect.; *z*): multi . . . defecerant longun- que iter ex Hispania *[magnum] numerum deminuerat *<Nhl*; dimin. *Oaf*): 3, 2, 3; ¶ erat enim iter a proposito diuersum, contrariamque in partem iri uidebatur: 1, 69, 1; Caesari circuitu maiore iter erat longius, aduerso flumine, ut uado transire posset: 3, 30, 4; ¶ tantusque terror incidit eius exercitui . . . , ut . . . fugae simile iter uideretur: 3, 13, 2.

z): (Pompeius, quia *<expedito itinere>* *add. codd.*; *edd.*; *expedito itinere*, quia *Ciace.*; Pompeius, quod [*expedito itinere*] *Paul*) flumen ei transeundum non erat, magnis itineribus ad Antonium contendit: 3, 30, 4;) quod multum *expedito* (*expedito* *ah*) itinere antecesserat Caesar: 3, 75, 3.

b) *obiect.*: iterque accelerat, ut quam maxime ex fuga perterritos adoriri posset: 2, 39, 6; ¶ quod iter ab Arare Heluetii auerterant: I 16, 3; iter ab Heluetiis auertit ac Bibracte ire contendit: I 23, 1; ¶ equitum *<c>* magnam *<e>* partem ad explorandum iter Domitii et cognoscendum praemisit: 3, 38, 2; ¶ quibus litteris acceptis consilium Scipio iteque commutat: 3, 36, 7; ¶

conficere *u. conficio p. 610 sq. (17 loc.)*; ¶ ideo *<c>* continuato nocte ac die itinere . . . ad Pompeium contendit: 3, 11, 1; itaque die ac nocte continuato itinere ad eum peruenit: 3, 36, 8; ¶ Heluetii . . . commutato consilio atque itinere conuerso nostros . . . lacessere coeperunt: I 23, 3; ut *<CC>* commutato consilio iter in prouinciam conuerteret: VII 56, 2; cum itinere conuerso sese Italicam *<c>* uenturum praemisisset *<e>*: 2, 20, 6; ¶

negat se more et exemplo populi Romani posse iter ulli per prouinciam dare: I 8, 3; illud se . . . confirmare, tutum *<se add. z>* iter per *<suos add. z>* fines daturum: V 27, 10; ¶ nullo hoste prohibente aut iter demorante incolum legionem . . . in Allobroges perduxit: III 6, 5; ¶ praeteruertas . . . naues uide-

runt, † ipsi iter secundum eas terra *<I det. terras Oz>* derexerant *<uiderant ipsi, et iter sec. eas terra d. Madu. uiderant ipsi, ut iter secundo austro derex. Paul; ipsi iter s. e. t. d. interpolatoris esse censet Kraff.>*: 3, 30, 1; ¶ differendum est, inquit, iter in praesentia nobis: 3, 85, 4; ¶ exercitum educit dupli-

catoque eius diei itinere VIII milia passuum ex eo loco procedit: 3, 76, 3; quantumcumque itineris equitatu efficere poterat, cotidie progrediebatur: 3, 102, 1; explorare: 3, 38, 2 u. cognoscere; facere u. **facio** p. 1269 sq. (33 loc.); habere u. **habeo** p. 1404 2. (5 loc.): 3, 79, 2 u. B. b) habere; impedire u. **impedio** p. 62 (7 loc.); intermittere u. **intermitto** p. 221 B. a) (6 loc.); cernebatur . . . non nunquam subsistere extremum agmen atque iter (add. Forchh.) interrompi (u. CC): 1, 64, 1; iam vero eo magis illi maturandum iter existimabant: 1, 63, 1; agmen Haeduorum conspicatus immissio equitatu iter eorum moratur atque impedit: VII 40, 4; magna multitudine circumfusa morari atque iter (iter atque Paul) impedire incipiunt: 1, 63, 3; uti ipse . . . mutato itinere iugis Oetogesam perueniret: 1, 70, 4; ipse iter in Macedonia parare incipit paucisque post diebus est profectus: 3, 33, 2; (pronuntiatur prima luce ituros (iter Ciacc.): V 31, 4); proponere: 1, 69, 1 u. a) z) esse; confecto iusto itinere eius diei, quod proposuerat Caesar, tractoque exercitu . . . condescit: 3, 76, 1; Cassinellanus . . . itinera nostra seruabat paulumque ex uia excedebat: V 19, 1; ueriti, ne . . . in angustiis tenerentur, iter supprimunt copiasque in castris continent: 1, 66, 2; quod eo inuito iter per prouinciam per uim temptasset: I 14, 3.

c) **accus. spatii**: a quibus cum paucorum dierum iter abesset: IV 7, 2; — Hereyniae (e) siluae . . . latitudo nonem dierum iter expedito (exped. iter a) patet: VI 25, 1; — cum dierum iter LX processerit: VI 25, 4; — iis (e) aliquantum itineris progressis . . . equites . . . uenerunt: V 10, 2; ipse eodem . . . proficiscitur biduique iter progressus ad flumen Bagradam peruenit: 2, 24, 1.

d) **genet.**: Basilum cum omni equitatu praemittit, si quid celeritate itineris atque oportunitate temporis proficere possit (e): VI 29, 4; corum dierum consuetudine itineris nostri exercitus perspecta: II 17, 2; hunc omnium inuentorem artium ferunt, hunc uiarum atque itinerum ducem: VI 17, 1; adhortatus milites, ne necessario tempore itineris labore permoneantur: VII 40, 4; totius diei pugna atque itineris labore defessi rem in posterum diem distulerunt: 1, 65, 5; reliqui uulneribus ex proclis atque labore ac magnitudine itineris confecti consequi non poterant: 3, 106,

2; cum . . . omnes sine timore iter facerent nisi superiorum temporum atque itinerum licentia: 1, 51, 2; cum sibi quisque primum itineris locum peteret et domum peruenire properaret: II 11, 1; magnitudo: 3, 106, 2 u. labor; mensura: VI 25, 1 u. B. c); celeriter equitatus ad cotidianum itineris (del. Ciacc.) officium reuertitur: 1, 80, 4; saxa . . . iter impediabant, ut . . . subleuati . . . alii ab aliis magnam partem itineris conficerent: 1, 68, 2; eadem usus simulatione itineris placide progrediebatur: VI 8, 2; spatium u. B. e) spatium.

Romanos non solum itinere causa, sed etiam perpetuae possessionis culmina Alpium occupare conari: III 2, 5; interfectis Nouioduni custodibus quique eo negotiandi (aut itineris add. β; Selm.) causa conuenerant: VII 55, 5.

aliquantum itineris: V 10, 2 u. e) progredi; quantumcumque it.: 3, 102, 1 u. b) efficere.

e) **abl. z)**: illi itinere totius noctis confecti subsequi non poterant: 2, 39, 6; haec spectans, . . . in itinere ut aliquam occasionem dinicandi nancisceretur et insolitum ad laborem Pompei exercitum cotidianis itineribus defatigaret: 3, 85, 2; ut . . . tantum in agris uastandis incendiisque faciendis hostibus noceretur, quantum labore atque itinere legionarii milites efficere poterant: V 19, 3; (si in <add. b¹> itinere impeditos (et add. Γ.) perterritos deprehendere possit: 3, 75, 3.)

β): expedito itinere: 3, (30, 4); 75, 3 u. a) β); Dyrrachio timens diurnis eo (e) nocturnisque itineribus contendit: 3, 13, 1; I 38, 7 u. infra magnis itin.; Vercingetorix . . . magnis itineribus antecessit: VII 35, 6; — ipse in Italiam magnis itineribus contendit: I 10, 3; re frumentaria quam eburne potuit comparata magnis itineribus ad Arionistum contendit, cum tridni uiam processisset: I 37, 5; huc Caesar magnis nocturnis diurnisque itineribus contendit: I 38, 7; Fabius . . . adhibita celeritate praesidium ex saltu deiecit magnisque itineribus ad exercitum Afranii contendit: 1, 37, 3; Pompeius . . . magnis itineribus ad Antonium contendit: 3, 30, 4; — cum se magnis itineribus extenderet et praegressos consequi cuperet: 3, 77, 3; — eodem die . . . in Senones (e) proficiscitur magnisque itineribus eo peruenit: VI 3, 6; Corfinium magnis itineribus peruenit: 1, 15, 6; — ipse cum (e) D¹ equitibus magnis itineribus progredietur praegr. Obl.: 2, 19, 1; uenit

magnis itineribus in Neruiorum fines: V 48, 2; * re noua perturbatus maioribus itineribus Apolloniam petere coepit: 3, 11, 2; ¶ maturat . . . proficisci et quam maximis potest itineribus in Galliam ulteriorem contendit et ad Genauam peruenit: I 7, 1; suis inopinantibus quam maximis potest itineribus Viennam peruenit: VII 9, 3; ¶ Vercingetorix minoribus Caesarem itineribus <itin. caes. §> subsequitur: VII 16, 1; quantumcumque itineris equitatu efficere poterat, cotidie progrediebatur legionemque unam minoribus itineribus subsequi iussit: 3, 102, 1; ¶ nocturnis itin. u. diurnis; ¶ hunc cum obliquo itinere caetrati peterent: 1, 70, 5.

γ) (eo itinere sese auertit: 3, 21, 5 u. f) z): ¶ Caesar legiones equitatumque reuocari atque in <om. §> itinere resistere desistere §> iubet: V 11, 1; ¶ intercludere u. **intercludo** p. 206 §> (3 loc.); ¶ ne (Sequani) <in add. af> itinere Heluetios prohibeant: I 9, 4; ibi Ceutrones et Graioceli et Caturiges locis superioribus occupatis itinere exercitum prohibere conantur: I 10, 4; ut . . . praesidiis . . . in angustiis conlocatis exercitum <in add. h'> itinere prohiberent (Afranius et Petreius): 1, 65, 4.

f) e. praep.; z) ab: consilio destitit atque ab <ego add.; om. codd. et edd.> eo itinere sese auertit: 3, 21, 5; sed Caesarem Apollonia <-iam a> a derecto itinere auerterat <aduert. h: - Caesar Apolloniam recto itinere diuenterat uel Caesar ab Apollonia rectum iter auerterat Ciacc.>: 3, 79, 2; ¶ quas (legiones) ab itinere Asiae Syriaeque ad suam potentiam dominatumque conuerterat: 1, 4, 5.

§) ad: milium VI ad iter addito circuitu <u. CC>: 1, 61, 8; ¶ sine iumentis impedimentisque † ad iter ab Ilerda <Paul> profectos uidebant: 1, 69, 2; ¶ quo essent ad iter <Manut.: id codd. et edd.; ad id del. Kraff.> expeditiores, . . . iumenta interfici iubent: 1, 81, 6.

η) ex itinere u. **ex** p. 1175 sq. B. a) (S 49) loc.).

θ) in itinere u. **in** p. 130 (21(23) loc.); — esse in itinere u. **in** p. 134 (5 loc.)

B. = ἵ ὁδός; a) subi.; z): erant omnino itinera duo, quibus itineribus domo exire possent: unum per Sequanos, angustum et difficile, inter montem Iuram et flumen Rhodanum, uix qua singuli carri ducerentur . . . ; alterum <iter add. A Q> per provinciam nostram, multo facilius atque expeditius: I 6, 1, 2; qua proximum iter in ulteriorem Galliam per Alpes erat,

cum his quinque legionibus ire contendit: I 10, 3; erat unum iter <consilium Ciacc.>, Ilerdam si reuerti uellent, alterum, si Tarraconem peterent: 1, 73, 2; ¶ a milibus passuum V itinera difficilia atque angusta excipiebant: 1, 65, 3; ¶ aditus autem atque itinera duo, quae extra murum ad portum ferebant, maximis defixis trabibus . . . praesaeptis: 1, 27, 4; ¶ nam quae <l; namque Oafh> itinera ad Iberum atque Octogesam pertinebant, castris hostium oppositis tenebantur: 1, 68, 1.

§): Caesar exploratis regionibus . . . copias castris educit magnoque circuitu nullo certo itinere exercitum ducit <Add.; educit codd.>: 1, 68, 1; ut altissimis fluminibus atque impeditis itineribus <ripis f> nullum acciperet incommodum: 3, 77, 2; siluae incertis occultisque <occultatisque §> itineribus <in itineribus §> confertis <confertis BM> adire prohibebant: VI 34, 4.

b) obi.: Labienum . . . cum . . . his <e> ducibus, qui iter cognouerant, summum iugum montis ascendere iubet: I 21, 2; ¶ pedestria esse itinera concisa aestuariis . . . sciebat: III 9, 4; ¶ ut exploratis itineribus minore cum <e> periculo uallem riuumque transiret: V 50, 3; ¶ itinere exquisito per Diuiciacum . . . , ut milium amplius quinquaginta circuitu locis apertis exercitum duceret, . . . profectus est: I 41, 4; ¶ sibi esse in animo . . . iter per provinciam facere, propterea quod aliud iter haberent nullum: I 7, 3; Pompeius per Candauiam iter in Macedonia expeditum habebat: 3, 79, 2; ¶ intercludere u. **intercludo** p. 205 sq. (3 loc.); ¶ Labienus . . . cratibus atque aggere paludem explere atque iter munire conabatur: VII 58, 1; ¶ circumfundi noctu equitatum Caesaris atque omnia loca atque itinera obsidere <-eri O>: 1, 67, 3; ¶ causa mittendi fuit, quod iter per Alpes . . . patefieri uolebat: III 1, 2; ¶ Caesar praecepto <Oud.; praefecto occupato >; praecooccupato <Add. nep.: add.; profectus occupato Ach. Stat.; projectionis occup. Hot.> itinere ad Dyrrachium finem properandi facit: 3, 13, 5; ¶ praesaeptis: 1, 27, 4 u. a) z) ferre; ¶ haec (fama) itinera infesta reddiderat: 3, 79, 4; ¶ tenere: 1, 68, 1 u. a) z) pertinere.

e) genet.: non se hostem uereri, sed angustias itineris et <e> magnitudinem siluarum . . . timere dicebant: I 39, 6; qui suum timorem in rei frumentariae simulationem <CC> angustiasque itineris <itinerum B²(h?)> confer-

rent (e), facere arroganter: I 40, 10; pontis atque iterum angustiae multitudini (e) fugam intereluserant: VII 11, 8; ¶ iterum dux: VI 17, 1 u. A. d) dux); ¶ silvae . . . latitudo novem dierum iter expedito patet: non enim aliter finiri potest, neque mensuras iterum nouerunt: VI 25, 1; ¶ V milia passuum proxima intercedere intercedere (e) itineris campestris, inde excipere loca aspera et montuosa: 1, 66, 4; ¶ quicquid huc (e) circuitus (e) ad molliendum cliuium accesserat, id spatium itineris augebat (spatio itineris augebatur (z)): VII 46, 2; neque uero idem proficili longo itinere (an addent. interiecto) spatio, cum per alios conditiones ferantur, ac si eorum de omnibus conditionibus disceptetur: 1, 24, 6.

d) abl.: z): haec insula . . . in mare iactis molibus angusto itinere ut - *Kraff.*: et *codl. et edd.*; angusto it. et ponte *del. Schambach* ponte cum oppido coniungitur: 3, 112, 2.

z): magno circuitu difficili angustoque et angusto N) itinere Dyrrachium profectus est: 3, 41, 3; quod angusto itinere per aggeres (equitatus) ascendebat (ascenderat *Ciace.*): 3, 69, 2; ¶ breuiore itinere u. **breuis** p. 424 1. a) (3 loc.); ¶ (nullo certo itinere: 1, 68, 1 u. a) z); ¶ (commodissimo it.: V 49, 8 u. quo itinere); Caesar . . . IIII secum legiones duxit commodiorem itinere Pompeianis occurrere coepit: 3, 97, 3; ¶ abest directo itinere ab Utica paulo amplius passus mille: 2, 24, 4; ¶ difficili it.: 3, 41, 3 u. angusto it.; ¶ ut incertis temporibus diuersisque itineribus iretur: VII 16, 3; quod diuerso ab ea regione itinere profectum uidebat: 3, 41, 4; ipse diuerso itinere quam potuit occultissime reliquas cohortes . . . eduxit: 3, 67, 3; ¶ reliquas (legiones) de quarta uigilia compluribus portis eductas eodem itinere praemisit: 3, 75, 2; I 21, 3; III 3, 3; VII 58, 2 u. **idem** p. 21 *extr.*; ¶ expedito itinere: 3, (30, 1) 75, 3 u. A. a) z); ¶ incertis itineribus per siluas ad T. Labienum legatum in hiberna perueniunt: V 37, 7; ¶ deuectis iis cohortibus . . . et longiore itinere circumductis . . . peruenerunt: III 26, 2; et longo itinere ab his circumducti ad portum perueniunt: 1, 28, 4; ¶ reuocantur notisque (noctisque N) itineribus ad naues decurrunt: 1, 28, 3; ¶ (nullo certo itinere: 1, 68, 1 u. a) z); ¶ ut neque pedestri itinere neque nauibus comiteatu iuari possint: 2, 32, 12; ¶ quibus accidit rebus, ut pluribus dimissi *Stroph.* dimissis *codl.*; *Ciace.*) itineribus (*del. Ciace.*) a Caesare ad Domitium et a Domitio ad Cae-

sarem nulla ratione iter conficere possent: 3, 79, 5; ¶ erant omnino itinera duo, quibus itineribus domo exire possent: I 6, 1; iter per Alpes, quo magno cum periculo magnisque cum (e) portoribus mercatores ire consueverant, patefieri uolebat: III 1, 2; explorat, quo commodissime commodissimo z) itinere uallem (z); *Np.*; *Schu.*: ualles z); *vall. edd.* transire X; *Np.*; *Schu.*: transiri *vall. edd.* possit (e): V 49, 8; — eodem itinere, quo isdem itineribus, quibus) u. **idem** p. 21 *extr.* (3 loc.); ¶ exeunt rectoque ad Hiberum itinere contendunt: 1, 69, 4.

z): abest directo itinere ab Utica paulo amplius passus mille, sed hoc itinere est fons: 2, 24, 4; ¶ medio fere itinere equites a Fabio missi quanto res in periculo fuerit exponunt: VII 41, 2; ¶ item reliquis itineribus non nullae cohortes in agmen Caesaris . . . incidunt: 1, 24, 4.

z): itinere intercludere u. **intercludo** p. 206 (z) (3 loc.).

e) c. praep.: a directo itinere auertere: 3, 79, 2 u. A. I) z): ¶ de itinere ipsos breui tempore iudicatos: I 40, 11; ¶ quorum equitum nulli ex itinere excedere licebat, quin . . . exciperetur: 1, 79, 5; ¶ (incertis occultatisque in itineribus: VI 34, 4 u. a) z).)

Viarum atque iterum: VI 17, 1; — iter Asiae Syriaeque: 1, 4, 5.

Adiect.: aliud: I 7, 3; alterum: I 6, 2; 1, 73, 2; angustum (-a) u. *Vol. I p. 261 sq. 15 loc.*; breuis *ib.* p. 424 (3 loc.); campestre: 1, 66, 4; certum: 1, 68, 1; commodius, -issimum: 3, 97, 3; V 49, 8; cotidiana: 3, 85, 2; directum: 2, 24, 4; 3, 79, 2; difficile (-ia): I 6, 1; 1, 65, 3; 3, 11, 3; diuersum (-a): VII 16, 3; 1, 69, 1; 3, 11, 4; 67, 3; diurnum (-a): I 38, 7; VII 9, 4; 56, 3; 3, 13, 1; duo: I 6, 1; 1, 27, 1; expeditum: 3, 30, 1; 75, 3; 79, 2; expeditus: I 6, 2; facilius: I 6, 2; impeditissima: 3, 77, 2; incerta: V 37, 7; VI 31, 4; infesta: 3, 79, 4; iustum: I 23, 5; 3, 76, 1; longum: 1, 28, 4; 3, 2, 3; longius: III 26, 2; 3, 30, 4; magnum (-a): II 12, 1; VII 56, 3; *praetera* A. e) (II loc.); maiora: 3, 11, 2; maxima: I 7, 1; VII 9, 3; media: VII 11, 2; 1, 59, 3; minora: VII 16, 1; 3, 102, 1; nocturnum (-a): I 38, 7; VII 9, 4; 56, 3; 3, 13, 1; 96, 4; nostrum (-a): II 17, 2; V 19, 1; nota: 1, 28, 3; nullum: I 7, 3; 1, 68, 1; obliquum: 1, 79, 5; occulta: VI 31, 1; omne (-ia): IV 4, 5; VII 65, 1; 1, 67, 3; 72, 5; 2, 20, 7; pedestre (-ia): III 9, 1; 2, 32, 12; plura: 3, 79,

5; proximum: I 10, 3; rectum: 1, 69, 4; reliqua: 1, 24, 4; simile: 3, 13, 2; superiora: 1, 51, 2; tutum: V 27, 10; unum: 1, 6, 1; 1, 73, 2.

iterum: (cum ex alto se aestus incitauisset, quod bis <iterum *Frig.*> accidit <e> semper horarum XII spatio: III 12, 1;) ¶ aut: I 47, 1; ¶ cum his Haeduos eorumque clientes semel atque iterum armis contendisse: I 31, 6; ¶ demonstrauius L. Vibullium Rufum . . . bis in potestatem peruenisse Caesaris atque ab eo esse dimissum, semel ad Corfinium, iterum in Hispania: 3, 10, 1; ¶ si iterum experiri uelint <e>, se iterum paratum esse decertare: I 44, 4; ¶ his responsis ad Caesarem relatis <e> iterum ad eum Caesar legatos cum his mandatis mittit: 1 35, 1.

(Itinius: M. + itinium *Med.*; Titinium *Wsbj.*; Orlium *Virt.*; Furium *Crat.*: Rufum *Crat. maryo.*: Fuluium *Lahmeyer*), quem mihi commendas, uel regem Galliae faciam uel hunc Leptae delegabo <u. CC>: *ap. Cic. ep. ad fam.* VII 5, 2.)

(itidem: ueteranae legionis milites item <Of. idem *Nahl.*: itidem *Heins.*> conflictati et tempestatis et sentinae uitii neque ex pristina uirtute remittendum aliquid putauerunt et <e>: 3, 28, 5.)

Itius (portus). *Cf. Jöhns p. 366; praeterea Eecardus, Io. Ge., Diss. de portu Iccio (in Miscell. Lips. VIII (1718) p. 255 sqq.; Morel de Campenelle, Recherches sur le Port Itius (in Travaux de la soc. royale d'émulation d'Abberville 1828); de Charnacé, Notice sur portus Itius (in Comptes rendus de l'acad. des inscrip. et belles-lettres. T. IV 1860 p. 61—63); v. Güler, Cäsars Gall. Krieg i. J. 51 v. Chr. 1860 p. IV—VI (I² 128 sqq.); Haigueré, D., Étude sur le portus Itius. Arras 1862; Robitaille, Fr. Jos., Étude comparée des recherches de M. de Sauley et M. Haigueré sur le portus Itius. St. Omer 1865; Napoléon III, VII, VIII (1865); Heller, Philol. 26 (1867) p. 671—73; Desjardin, E., Géogr. de la Gaule romaine. I. (1876) p. 318 sqq.; Wauters, A. Wissenschaft, l'ancien portus Iccius (in Athenaeum belge II 1879.) Rud. Schneider, Pr. Berlin. Königsst. Gymn. 1888.*

omnes ad portum Itium conuenire iubet, quo ex portu commodissimum in Britanniam traiectum CC esse cognouerat, circiter milium

passuum XXX [transmissum] a continenti: V 2, 3; his rebus constitutis Caesar ad portum Itium cum legionibus peruenit. ibi cognoscit: V 5, 1. *Cf. qu. sqq. et IV 22, 4; 23, 1; 28, 1.)*

iuba: tanta erat horum (peditum) exercitatione celeritas <e>, ut iubis subleuati equorum <ego; eqnorum subleuati X; *edd.*> cursum adaequarent: I 48, 7.

Iuba: refertur etiam de rege Iuba, ut socius sit atque amicus; Marcellus consul passurum in praesentia negat: 1, 6, 4; subsidio DC equites Numidae ex oppido (Vtica) peditesque CCCC mittuntur a Varo, quos auxilii causa rex Iuba paucis diebus ante Vticam miserat. huic et paternum hospitium cum Pompeio et simultas cum Curione intercedebat, quod tribunus plebis legem promulgauerat, qua lege regnum Iubae publicauerat: 2, 25, 3. 4; haec cum agerent, nuntii praemissi ab rege Iuba inua h) uenerunt, qui illum adesse cum magnis copiis dicerent: 2, 36, 3; *cf.* 37, 2. 3; audit Iubam reuocatum finitimo bello et controuersis Leptitanorum restitisse in regno, Saburram. eius praefectum, cum mediocribus copiis missum Vticae adpropinquare: 2, 38, 1; *cf.* 38, 3 et 39, 3; Iuba certior factus a Saburra de nocturno proelio II milia Hispanorum et Gallorum equitum, quos suae custodiae causa circum se habere consuerat, et peditum eam partem, cui maxime confidebat, Saburrae submittit <e>. ipse cum reliquis copiis elephantisque LX lentius subsequitur: 2, 40, 1. 2; *cf.* 41, 7; tantus fuit omnium terror, ut alii adesse copias Iubae dicerent, alii cum legionibus instare Varum iamque se puluerem uenientium cernere: 2, 43, 2; quarum <e> cohortium <e> milites <e> postero die ante oppidum Iuba conspicuam suam esse praedicans praedam magnam partem eorum interfici iussit, paucos electos in regnum remisit (praemisit *Hart.*), cum Varus suam fidem ab eo laedi quereretur neque resistere auderet. ipse equo in oppidum uectus . . . paucis [diebus] quae fieri uellet Vticae constituit atque imperauit diebusque <e> post paucis se in regnum cum omnibus copiis recepit: 2, 44, 2. 3.

(iubar: Plinius ait inter cetera etiam istud C. Caesarem dedisse praeceptum, quod neutra nomina ar nominatio clausa per i datium ablatiuumque singulares ostendant; iubar tamen ab hac regula dissidere. nam ut huic iubari dicimus, ab hoc iubare dicendum est: *Charis. art. gramm. I p. 133 Keil.*)

iubeo. A. forma actiua; a) sequitur obiect.: (qui (principes Britanniae) post proelium <factum *add.* §, ad Caesarem <ea quae

iusserat caesar facienda §) conuenerant: IV 30, 1; cf. B. a).

b) sequuntur acc. e. inf.: z) singuli; zz) act.; a): trium mensum ⟨e⟩ molita cibaria sibi quemque domo efferre iubent (Heluetii): I 5, 3; satis esse causae arbitratur, quare in cum aut ipse animaduerteret aut ciuitatem animaduertere iuberet: I 19, 1; (Caesar Diuiciacum) hortatur, ut . . . nel ipse de eo causa cognita statuat uel ciuitatem statuere iubeat: I 19, 5; de tertia nigilia T. Labienum . . . summum iugum montis ascendere iubet (iubet asc. af): I 21, 2; qui, cum . . . eos in eo loco, quo tum essent, suum aduentum expectare iussisset, paruerrunt: I 27, 2; Heluetios, Tulingos, Latouicos ⟨e⟩ in fines suos, unde erant profecti, reuerti iussit et . . . Allobrogibus imperauit, ut iis ⟨e⟩ frumenti copiam facerent; ipsos oppida uicosque, quos incenderant, restituere iussit: I 28, 3; quod Arionistus . . . nuuc de altera parte tertia Sequanos decedere iuberet: I 31, 10; Labienum legatum cum legionibus tribus subsequi iussit: II 11, 3; quos Caesar . . . conseruauit suisque finibus atque oppidis uti iussit et finitinis imperauit, ut: II 28, 3; quas legationes Caesar . . . inita ⟨e⟩ proxima ⟨e⟩ aestate ⟨e⟩ ad se reuerti iussit: II 35, 2; P. Crassum . . . in Aquitaniam proficisci iubet, ne: III 11, 3; D. Brutum . . . Gallicis . . . nauibus, quas ex . . . pacatis regionibus conuenire iusserat, praeficit ⟨e⟩ et, cum primum posset, in Venetos proficisci iubet: III 11, 5; quos . . . retineri iussit; ipse omnes copias castris eduxit equitatumque . . . agmen subsequi iussit: IV 13, 6; Sulpicium Rufum legatum cum eo praesidio, quod satis esse arbitratur, portum tenere iussit: IV 22, 6; in terea suos remigrare in agros ⟨in agr. rem. §) iusserunt (hostes): IV 27, 7; ciuitatibus milites imperat certumque in locum conuenire iubet: V 1, 6; omnes ad portum Ilium conuenire iubet: V 2, 3; Indutiomarum ad se cum ducentis obsidibus uenire iussit: V 4, 1; Caesar praemisso equitatu festimam legiones subsequi iussit: V 18, 4; quartam (legionem) in Remis cum T. Labieno in confinio Treucrorum hibernare iussit: V 24, 2; peditatumque sese ⟨se M§; om. Np.) subsequi ⟨sequi A) iubet (Ambiorix): V 38, 1; cum is (Caesar) omnem ad se ⟨ad se omnem §) senatum uenire iussisset, dicto audientes non fuerunt: V 51, 3; cognito eius aduentu Aeco . . . iubet in oppida multitudinem conuenire: VI 4, 1; Canarinum cum equitatu Senonum secum proficisci iubet, ne: VI 5, 2; duasque ad eum legiones ⟨M§; leg. ad eum BM; Np.,

Fr., Ib., Dt.) proficisci iubet: VI 5, 6; (Ambiorix) dimissis . . . nuntiis sibi quemque consulere iussit: VI 31, 2; Labienum . . . in eas partes, quae Menapios attingunt, proficisci iubet: VI 33, 1; duas legiones in armis excubare iubet: VII 11, 6; quas legiones) expeditas esse iusserat: VII 11, 8; suosque suos quoque §; Schn.) languidius in opere uersari iussit et quid fieri uellet ostendit: VII 27, 1; Conuictolitam, qui per sacerdotes . . . esset creatus, potestatem obtinere iussit: VII 33, 4; principesque eorum ciuitatum ⟨e⟩ (Vercingetorix) . . . prima luce cotidie e ad se conuenire iubebat (iub. com. §); VII 36, 3; longo circuitu easdem omnes iubet petere regiones: VII 45, 3; imperat (Vercingetorix) . . . obsides . . . omnes equites, XV milia numero, celeriter conuenire iubet: VII 61, 1; 61, 5 u. §§) a); Caesar summ quoque equitatum tripertito diuisum contra hostem ire iubet: VII 67, 2; diem XXX pabulum frumentumque habere omnes omnia hab. §) conuictum iubet: VII 74, 2; quibus ille pro meritis ⟨pro quib. mer. §) ciuitatem eius immunem esse iusserat: VII 76, 1; militesque ex nocturno labore sese recedere iussit (Vercassivellamus): VII 83, 7; turris equitum et cohortibus uisis, quas se sequi iusserat: VII 88, 1; Labienum cum duabus ⟨e⟩ legionibus . . . in Sequanos proficisci iubet: VII 90, 4; reliquas legiones ex hibernis euocat et subsequi iubet: I, 8, 1; gladiatores . . . spe libertatis ⟨e⟩ confirmat . . . et se sequi iussit (Lentulus): I, 14, 4; milites Domitianos sacramentum apud se dicere iubet: I, 23, 5; (Pompeius) milites silentio naues conscendere iubet: I, 27, 5; eundem, cum Siciliam recepisset, protinus in Africam traducere exercitum iubet: I, 30, 2; C. Fabium . . . praemittit celeriterque saltus Pyrenaeos occupari ⟨occupare Paul) iubet: I, 37, 1; reliquas legiones, quae longius hibernabant, subsequi iubet: I, 37, 2; hunc ⟨e⟩ (montem) magno cursu caetratos concitatos (Afranius) iubet occupare, eo consilio, uti: I, 70, 4; relinquatur e; ut . . . legionum signa consistere iuberent: I, 79, 1; Caesar . . . equitatum omnem conuenire iubet: I, 82, 2; (Curio) equites sequi iubet sese iteque accelerat: I, 39, 6; nauesque triremes duas . . . ad fauces portus prodire iussit (Antonius): I, 21, 1; Cn. Domitium Calpurnum cum legionibus duabus . . . in Macedonia proficisci iussit (iubet O): I, 31, 3; equitatumque . . . festimam decemana porta in castra se recipere iussit: I, 76, 1; alteram (legionem) alteri praesidio esse iusserat: I, 89, 1; eodem tempore tertiam aciem Caesar . . . procurrere ⟨edl. pr.;

praecurrere : praecurrere *O*) iussit: 3, 94, 1; Caesar copias suas diuisit partemque legionum in castris Pompei remanere iussit: 3, 97, 3; Caesar . . . progrediebatur legionemque unam minoribus itineribus subsequi iussit: 3, 102, 1; amici regis . . . palam liberaliter responderant enimque ad regem venire iusserunt: 3, 104, 1; Caesar . . . cum legione una, quam se ex Thessalia sequi iusserat, et altera, quam ex Achaia . . . euocauerat, . . . Alexandriam peruenit: 3, 106, 1; milites tamen omnes in armis esse iussit (iuss. esse *h*) regemque hortatus est, ut: 3, 109, 3.

b): huc naues undique ex finitimis regionibus et quam superiore aestate ad Veneticum bellum effecerat (*e*) classem iubet conuenire: IV 21, 4; milites equitesque conscendere (*e*) naues iubet: V 7, 4; his militibus Q. Titurium Sabinum et L. Aurunculeium Cottam legatos praecesse (esse *z*) iussit: V 24, 5; Sabinus quos in praesentia tribunos militum circum se habebat et primorum ordinum centuriones se sequi iubet et . . . iussus arma abicere imperatum facit suisque ut idem faciant imperat: V 37, 1; partem copiarum ex prouincia supplementumque, quod ex Italia adduxerat, in Heluios . . . conuenire iubet: VII 7, 5; 88, 1 *u. a*); eo legiones XII, (et *add. Cellarius*) equitatum omnem venire iusserat: 3, 2, 1; superius . . . institutum . . . seruabat, ut . . . adulescentes atque expeditos ex antesignanis . . . inter equites proeliari iuberet (iubet *af*): 3, 84, 3.

c): centurionibusque nominatim appellatis reliquos cohortatus milites (*del. Eusn.*) signa inferre et manipulos laxare iussit: II 25, 2; equitesque in ulteriorem portum progredi et naues conscendere et se sequi iussit: IV 23, 1; L. Plancum cum legione . . . celeriter in Carnutes proficisci iubet ibique biemare, quorumque opera cognouerit (*z*; *Schn., Frig., Db.*; cognouerat *z*; *rell. edd.*) Tasgetium interfectum, hos comprehensos ad se mittere: V 25, 4; iubet media nocte legionem proficisci celeriterque ad se venire: V 46, 2; Caesar consulto equites cedere seque in castra recipere iubet; simul . . . : V 50, 5; simul ab Cn. Pompeio proconsule petit . . . , quos ex Cisalpina Gallia consul sacramento rogauisset, ad signa conuenire et ad se proficisci iuberet: VI 1, 2; unius legionis antesignanos procurrere atque eum tumulum occupare iubet: 1, 43, 3; Curio . . . proximos colles capere uniuersos atque eo signa inferri (ferre *Paul*) iubet: 2, 42, 1; L. Torquatus . . . , cum Graccos murum ascendere atque arma capere iuberet (iussisset *b*; iubet *O*), illi autem se

. . . pugnaturus negarent, . . . portas aperuit: 3, 11, 3, 4; tegimenta galeis milites ex uimibus facere atque aggerem iubet comportare: 3, 62, 1; Caesar prima luce omnes eos, qui in monte consederant, . . . in planitiem descendere atque arma proicere iussit, quod ubi . . . fecerunt, . . . consurgere iussit: 3, 98, 1. (2.)

d): Eporedorigem et Viridomarum . . . inter equites uersari suosque appellare (<ari *z*) iubet: VII 40, 5.

z): **pass. : a**): prouinciae toti quam maximum potest militum numerum imperat . . . ; pontem, qui erat ad Genauam (*e*), iubet rescindi: I 7, 2; Diuiciacum ad se uocari iubet: I 19, 3; castra . . . pedum XII nallo fossaque duodeuiginti pedum muniri (<1; *Fr.*: munire *BMQz*; *rell. edd.*) iubet: II 5, 6; cum dies . . . transissent frumentumque (et frumentum *z*) eo comportari (Galba) iussisset: III 2, 1; (Sabinus) subito duabus portis eruptionem fieri iubet: III 19, 2; quos sibi Caesar oblatos gauisus (*e*) illos (illico *Paul*) retineri iussit; ipse . . . equitatum . . . subsequi iussit: IV 13, 6; quibus . . . liberaliter respondet (<e) obsidesque ad se adduci iubet: IV 18, 3; quae ad eas res erant usui ex (*e*) continenti comportari (comparari *z*) iubebat: IV 31, 2; numerum obsidum . . . duplicauit eosque in continentem adduci iussit: IV 36, 2; ea, quae sunt usui (*e*) ad armandas naues, ex Hispania adportari iubet: V 1, 4; Caesar obsides imperat eosque ad certam diem adduci iubet: V 1, 8; ex legionibus fabros deligit (<deligi *z*) et ex continenti alios accessi (<accessi *Q*); accessiri uel accessiri *z*) iubet: V 11, 3; (Labienu) quid sui sit consilii proponit et . . . maiore strepitu et tumultu, quam populi Romani fert consuetudo, castra moueri iubet: VI 7, 8; (Vercingetorix) omnibus his ciuitatibus obsides imperat, certum numerum militum ad se celeriter adduci iubet (*z*; iussit *z*; *Fr., Db.*), . . . constituit: VII 4, 7; Caesar ex castris equitatum educi iubet, proelium (<proeliumque *z*) equestre committit (<committi *Hotom.*): VII 13, 1; fratres Litauici cum comprehendi iussisset (<iussit set *B*), reperit . . . fugisse (<e): VII 40, 3; 58, 6 *u. z*) (*z*); (Labienu) eum locum petit, quo naues adpelli iusserat: VII 60, 4; his (Vercingetorix) praeficit fratrem Eporedorigis bellumque inferri (<re *z*) Allobrogibus iubet: VII 64, 5; paulum legiones Caesar, quas pro uallo constituerat, promoueri iubet: VII 70, 5; Vercingetorix iubet portas (<port. iub. *z*) claudi, ne: VII 70, 7; (Vercingetorix) frumentum omne ad se referri iubet. . . . constituit: VII 71, 6; (80, 1 *u. z*) (*z*);) doluisse se, quod . . . in ur-

bem retraheretur, cuius absentis rationem haberi proximis comitiis populus iussisset: I, 9, 2; (Pompeius) copias undique omnes ex nouis dilectibus ad se cogi iubet: I, 24, 2; 37, 1 *u. zz) n*); pons . . . paene erat relictus; hunc noctu <e> perfici iussit: I, 41, 1; castra . . . uallo muniri uetuit, . . . sed a fronte [castra] contra hostem pedum XV fossam fieri iussit: I, 41, 4; fossasque ad eandem magnitudinem perfici iubet: I, 42, 1; infirmiores milites ex omnibus centuriis deligi iubet: I, 64, 5; illi . . . omnia sarcinaria iumenta interfici iubent: I, 81, 6; quarum <e> cohortium <e> milites <e> . . . Iuba conspicatus suam esse praedicans praedam magnam partem eorum interfici iussit: 2, 44, 2; cum prope Dyrrachium Pompeius constitisset castraque metari iussisset: 3, 13, 3; Ephesi a fano Dianae depositas antiquitus pecunias Scipio tolli iubebat: 3, 33, 1; (Scipio) M. Fauonium . . . reliquit castellumque ibi muniri iussit: 3, 36, 3; quod esset frumenti conquiri iussit: 3, 42, 4; his rebus confectis <e> legionem (<Faurn.> legiones <codd.>) reduci iussit: 3, 46, 2; castra <e> secundum mare iuxta Pompeium muniri <ego> munire <codd.> <edd.> <u. UC> iussit: 3, 65, 4; Labienus <e> cum ab eo (Pompeio) impe-trauisset, ut sibi captiuos tradi iuberet, omnes . . . interfecit: 3, 71, 4; legiones sibi alias ex Asia adduci iussit: 3, 107, 1.

b): scaphas longarum nauium, item speculatoria nauigia militibus compleri iussit: IV 26, 4; portas murosque adseruari iubet: I, 21, 2; Caesar . . . omnes senatores senatorumque liberos, tribunos militum equitesque Romanos ad se produci iubet: I, 23, 1; reliquas cohortes, quas in superioribus castris reliquerat, impedimentaque ad se traduci iubet: I, 42, 5; C. Trebonius . . . cuocat; uimina materiamque comportari iubet: 2, 1, 4; pecunias monumentaque . . . referri in templum iubet: 2, 21, 3.

c): sagittariosque omnes . . . conquiri et ad se mitti iubet (Vercingetorix): VII 31, 4; toto flumine Hiberno naues conquiri et Octogesam <conquiri et Oct. ego> conquirere totogesima *Nx*; conquirere et Octogesam *O*; <edd.> adduci iubent: I, 61, 4; Caesar, qui milites aduersariorum <mil. adu. qui Ouhl> in castra . . . uenerant, summa diligentia conquiri et remitti iubet: I, 77, 1; uti ad Pompeium litteras mitteret, naues reliquas, si uellet, subduci et refici iuberet: 3, 23, 3; quos ille (Achillas) . . . corripit atque interfici iussit: 3, 109, 5.

γγ) ael. et pass.: Caesar legiones equitatumque reuocari <reuocare A> atque in <om. β> itinere resistere <desistere β> iubet: V 11, 1; cele-

riterque (Vercingetorix) impedita ex castris educi et se subsequi iussit: VII 68, 1; (naues conquirere et . . . adduci: I, 61, 4 *u. ββ) c. β*).

β) plures: *zz) ael.:* primam et secundam aciem in armis esse sese tenere β, tertiam castra munire -ri A iussit: I 49, 2; nihilo scitius Caesar . . . duas acies hostem propulsare, tertiam opus perficere iussit: I 49, 4; equitum partem se β; <om. z> sequi, partem circumire exteriores munitiones et ab tergo hostes adoriri iubet: VII 87, 4; duas legiones suas antecedere, reliquas subsequi iussit: I, 87, 4; ex castris sibi legiones alias occurrere et eas, quas secum duxerat, in uicem requiescere atque in castra reuerti iussit: 3, 98, 3.

ββ) pass.: in summo iugo duas legiones . . . et omnia auxilia conlocari ac totum montem hominibus compleri β et interea sarcinas in unum locum conferri et eum ab iis, qui in superiore acie constituerant, muniri iussit *u. UC*; I 24, 2, 3; cum castra moueri ac signa ferri iussisset, non fore dicto audientes milites: I 39, 7; naues interim longas aedificari in flumine Ligeri <e>, . . . remiges ex pronuncia institui instituit β, nauas gubernatoresque comparari iubet: III 9, 1; naues longas . . . paulum remoneri ab oncrariis nauibus et remis incitari et ad latus apertum hostium constitui atque inde fundis, sagittis, tormentis hostes propelli ac summoueri iussit: IV 25, 1; V 11, 3 *u. z) ββ) n*); equites cedere seque in castra recipere iubet; simul ex omnibus partibus castra altiore uallo muniri <munire β> portasque obstrui atque in his administrandis rebus quam maxime concursari et cum simulatione agi timoris iubet: V 50, 5; simul (Labienus) signa ad hostem conuertit aciemque derigi iubet: VI 8, 5; missis . . . legatis de delitione arma conferri <proferri β>, iumenta produci, sescentos obsides dari iubet: VII 11, 2; arma conferri <proferri β>, equos <iumenta Kellerbauer> produci, obsides dari iubet: VII 12, 3; E, 1 *u. z) ββ) n*); Caesar celeriter sarcinas conferri, arma expediri iussit: VII 18, 4; hostes . . . Lutetiam rescindi <incendunt β> pontesque eius oppidi rescindi iubent: VII 58, 6; si qua in parte nostri laborare . . . uidebantur, eo signa inferri ferri Paul Caesar -caes. inf. β> aciemque conuertit <a¹fb> constitui z; <edd.> conferri a¹β> iubebat: VII 67, 4; Caesar . . . equitatum ex castris educi <educit β> et proelium committi iubet: VII 80, 1; iubet arma tradi, principes produci: VII 89, 3; Caesar conquiri milites, qui ab eo discesserunt, dilectumque institui iubet: I, 16, 1; Caesar scalas

parari militesque armari iubet, ne . . . dimittat: I, 28, 2; signum dari iubet et uasa militari (militaria *codd.*) more conclamari: I, 66, 2; Caesar . . . crates . . . contra hostem proferri et aduersas locari, intra has . . . fossam tectis militibus obduci iussit locumque in omnes partes quam maxime impediri (-dire *a*). ipse . . . instruxit . . . his rebus confectis (e) legionem reduci iussit: 3, 46, 1, (2); Caesar . . . suos per Antonium . . . cohortatus tuba signum dari atque in hostes impetum fieri iussit: 3, 46, 4; Caesar castris munitis scalas musculosque ad repentinam oppugnationem fieri et crates parari iussit: 3, 80, 4; (Pompeius) suum cum Scipione bonorem paritur classicumque apud eum cani et alterum illi iubet praetorium tendi: 3, 82, 1.

77) act. et pass.: Caesar Remos cohortatus . . . omnem senatum ad se conuenire principumque liberos obsides ad se adduci iussit: II 5, 1; sub uesperum (e) Caesar portas claudi militesque ex oppido exire iussit: II 33, 1; cohortes, quae in stationibus erant, secum in eam partem proficisci, ex reliquis duas (e) in stationem cohortes (om. *β*) succedere, reliquas armari et confestim sese (se *β*) subsequi iussit: IV 32, 2; (V 50, 5 u. *ββ*); VII 40, 5 u. *z*) *zz*) *b*);) prima luce magnum numerum impedimentorum (CC) ex castris mulorumque produci deque his (Dauis, neque hiis (ul' iis) *β*); atque iis (Ciacce: *Fr.*) stramenta detrahi (mulorumque prod. . . . stramenta *om.* *z* mulionesque cum cassidibus . . . collibus circumuehi iubet: VII 45, 2; (60, 1 u. *e*) *z*) *zz*); † hora X. subsequi pabulatores equitesque reuocari iubet (u. CC: 1, 80, 4; 2, 42, 1 u. *z*) *zz*) *c*).

e) sequ. infim.: *z*) subaudiendum est ubi, ex iis, quae antecedunt; *zz*) act.: cum essent expositi milites circiter trecenti . . . Morini . . . circumsteterunt ac, si sese (e) interfici nollent, arma ponere iusserunt: IV 37, 1; V 1, 6 u. *p.* 377; naues . . . singulas equitibus Rom. attribuit et prima confecta uigilia III milia passuum . . . silentio progredi ibique se exspectari (-tare *f recte. ni fallor*) iubet: VII 60, 1; 64, 5 u. *p.* 380 *a*); 1, 8, 1; 14, 4; 37, 1 u. *p.* 378; ille (Curio) unum eloentus, ut memoria tenerent milites ea, quae pridie sibi (e) confirmassent, sequi sese iubet: 2, 34, 5; Caesar, cum suos . . . uulnerari nideret, recipere se iussit et loco excedere: 3, 45, 4; ut, cum Caesar signa fugientium manu prenderet et consistere iuberet, . . . signa dimitterent: 3, 69, 4; omnes eos, qui in monte conserderant. . . . arma proicere iussit, quod ubi . . .

fecerunt passisque palmis . . . ab eo salutem petierunt, consolatus consurgere iussit: 3, 98, 2.

ββ) pass.: magnam partem equitatus ad eum (Duunorigem) insequendum mittit (e) retrahique imperat (e); si uim faciat neque pareat, interfici iubet: V 7, 7; (VII 40, 3 u. *b*) *z*) *ββ*) *a*); 1, 77, 1 u. *b*) *z*) *ββ*) *c*);) paratum se esse legionem cui iusserit tradere, ille ad eum Sex. Caesarem mittit atque huic tradi (-ere *b*) iubet: 2, 20, 7.

β) subiectum esse uolunt interpretes et grammatici eos, quorum munus et officium est id agere, quod uerbo enuntiati indicatur: V 33, 3; 34, 1; VII 47, 1; 2, 25, 6 u. *γ*); — V 50, 5 u. *b*) *β*) *ββ*); II 5, 6; 3, 13, 3 et 65, 4 u. *b*) *z*) *ββ*) *a*).

γ) inf. pass. uerborum intransiuorum: (Titurius et Cotta) iusserunt pronuntuari (bh: *Fr.*: pronuntiare *za(?)*; *rell. edd.*), ut . . . in orbem consisterent: V 33, 3; duces eorum tota acie pronuntuari (*β*; *Fr.*: -are *z*; *rell. edd.*) iusserunt. ne quis ab loco discederet: V 34, 1; Ambiorix pronuntuari iubet, ut procul tela coiciant neu: V 34, 3; concursari . . . agi: V 50, 5 u. *b*) *β*) *ββ*); praecomibusque circummissis pronuntuari (hostes) iubent, . . . licere: V 51, 3; Caesar receptui cani (canere *β*) iussit: VII 47, 1; Curio pronuntuari (ego: -iare *codd.*; *edd.*) onerariis nauibus iubet, . . . se in hostium habiturum loco, qui: 2, 25, 6; paruoque spatio intermisso . . . conclamari iussit statimque . . . discessit: 3, 75, 2.

d) subaudiendus est acc. e. inf.: Galli . . . consilium ceperunt (e) ex oppido profugere hortante et iubente Vercingetorige: VII 26, 1; paratum se esse legionem cui iusserit (cuius erit *a*: cui erit *f*) tradere: 2, 20, 7.

B. forma passiuu: a) e. obi.: quod iussi sunt (milites), faciunt: III 6, 1.

b) e. inf.: qua re impetrata (Sotiates) arma tradere iussi faciunt (imperatum faciunt *Brandstäter*): III 21, 3; Sabinus . . . iussus arma abicere imperatum facit suisque ut idem faciant imperat: V 37, 1; his (copiis) quam longissime possent progredi (*β*; *Schn. Db.*: egredi *z*; *rell. edd.*; proficisci *f*) iussis . . . pontem reficere coepit: VII 35, 4; quod (legionarii) dierum † XXII ab Herda frumentum iussi erant efferre: 1, 78, 1.

(*Tubo u. Vibo.*)

(*Tubulius u. Vibullius.*)

iucundus: id uero militibus fuit pergratum et iucundum . . . ut, qui aliquid (e) iusti (e) incommodi exspectauissent, ultro

praemium missionis ferrent: 1, 86, 1; — Dola-bella tuo nihil scito mihi esse iucundius: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 3.

iudex: non nullos ambitus Pompeia lege damnatos . . . , quae iudicia aliis (testes *add. Ciacc.*) audientibus iudicibus, aliis sententiam ferentibus singulis diebus erant perfecta, in integrum restituit: 3, 1, 4.

iudicium. **A.** = quaestio et cognitio legibus constituta: iudicia perficere: 3, 1, 4 *u. iudex*; — et iudicia in priuatis reddebat, qui <reddebat; qui *Db., Dt.*> uerba atque orationem aduersus rem publicam habuissent; eorum <habuissent, eorum *Db., Dt.*> bona in publicum addicebat: 2, 18, 5; — iudicium uereri: VI 44, 3 *u. B. b*); ¶ Scipionem eadem spes . . . impellit, . . . simul iudiciorum metus, adulatione atque ostentatio sui et potentium, qui in re publica iudiciisque tum plurimum pollebant <metus atque ostentatio sui et potentiae, qua in rep. iud. tum plur. pollebat *Madu.: u. CC.*>: 1, 4, 3; ¶ die constituta causae dictionis Orgetorix ad iudicium omnem suam familiam . . . undique coegit et omnes clientes obaeratosque suos . . . eodem conduxit; per eos, ne causam diceret, se eripuit: I 4, 2.

B. = sententia, quam ferunt iudices aut ii, qui iudicium quodam modo loco sunt; arbitrium, disceptatio; **a)** subi.: neque (se) de summa belli suum iudicium, sed imperatoris esse <*om. AQ.*> existimauisse: I 41, 3.

b) obi.: iud. facere *u. C. a*); ¶ si iudicium senatus obseruari oporteret, liberam debere esse Galliam, quam bello uictam suis legibus uti uoluisset: I 45, 3; ¶ neque sibi iudicium (se) sumptuos contra atque omnis Italiae populusque Rom. iudicauisset: 3, 12, 2; ¶ non nulli iudicium ueriti profugerunt: VI 44, 3.

e) dat.: huc omnes undique, qui controuersias habent, conueniunt eorumque (*i. e.* druidum) decretis iudiciisque parent: VI 13, 10.

d) genet.: decuriones . . . conueniunt; docent sui iudicii rem non esse: 1, 13, 1; neque sui iudicii neque suarum esse uirum decernere <*J. Fr. Gron.; Np.*; discernere *codl.: Db., Dt.*>, utra pars iustiorē habeat causam: 1, 35, 3.

e) abl.: statuerat enim prius hos <*Oh; hoc aff.*> iudicio populi debere restitui quam suo beneficio uideri receptos: 3, 1, 6; ¶ depositis armis auxiliisque . . . necessario populi senatusque iudicio fore utrumque contentum: 3, 10, 9; ¶ neque id quod fecerit <*e.*> de oppugnatione castrorum aut iudicio aut

uoluntate sua fecisse, sed coactu ciuitatis: V 27, 3.

f) c. praep.: (principes,) quorum ad arbitrium iudiciumque summa omnium rerum consiliorumque redeat: VI 11, 3.

C. = opinio, existimatio; **a)** obi.: tu explorato <quo et plorato *M.*> et uitae meae testimonio et amicitiae iudicio neque tutius neque honestius reperies quicquam quam ab omni contentione abesse: *ap. Cic. ad Att.* X 8 B, 2; ¶ ei gratias egit, quod de se optimi iudicium fecisset: I 41, 2; magnaue ex parte iam me una uobiscum de re iudicium facturum confido: 2, 31, 8.

b) abl.: quod ea res omnium iudicio reprehendebatur: 1, 14, 5; ¶ earumque factionum principes <*e.*> sunt, qui summam auctoritatem eorum iudicio habere existimantur: VI 11, 3; *cf. B. extr.*: cum esse omnium <omu. esse *h.*> iudicio inferiores uiderentur: 1, 47, 2; magnumque fructum suae pristinae lenitatis omnium iudicio Caesar ferebat, consiliumque eius a cunctis probabatur: 1, 74, 7.

c) c. praep.: idque ita esse . . . etiam ex domestico iudicio atque animi conscientia intellegebant: 3, 60, 2.

D. = uoluntas, consilium: Ambiorix copias suas iudicione non conduxerit, quod proelio dimicandum non existimaret <*e.*>, . . . an tempore exclusus . . . dubium est: VI 31, 1; V 27, 3 *u. B. e.*

iudico. **A.** = sententiam ferre, iudicium facere; **a)** absol.: neque (se) sibi iudicium sumptuos contra atque omnis Italiae populusque Romanus iudicauisset: 3, 12, 2; placere sibi bello confecto ternas tabellas dari ad iudicandum iis, qui ordinis essent senatorii belloque una cum ipsis interfuerent, sententiasque de singulis ferrent: 3, 83, 3 (*l.*)

b) sequitur *z)* de *u. de p. Sib* (5 *loc.*)

z) interrog. obi.: in Rhodanum influit, incredibili lenitate, ita ut oculis in utram partem fluat iudicari non possit: I 12, 1; ex quo iudicari posse <posset *X.*>, quantum haberet in se boni constantia: I 40, 6; ex his <*e.*> omnibus iudicat rebus, quanto cum periculo et quanta cum <*e.*> uirtute res sint administratae: V 52, 3; cupiditatem . . . militum reprehendit, quod sibi ipsi iudicauissent, quo procedendum aut quid agendum uideretur: VII 52, 1.

B. = putare, existimare, censere; sequitur **a)** acc. c. inf.: neque se iudicare Galliam potius esse Arionisti quam populi Romani: I 45, 1; expectare uero, dum hostium copiae auerentur . . . , summae dementiae esse iudicabat et . . .

sentiebat: . . . existimabat: IV 13, 2; ne se in hostium numero duceret neue omnium Germanorum . . . unam esse causam iudicaret: VI 32, 1; (Eporedorix Viridomarusque) oppidum, quod a $\langle e \rangle$ se teneri non posse iudicabant, . . . incenderunt: VII 55, 7; ut eos prodatis, qui se uobis omnia debere indicant, in eorum potestatem ueniatis, qui se per uos perisse existimant: 2, 32, 4; eadem enim tum fuit (causa), cum ab eorum consiliis abesse te debere $\langle te \rangle$ debere *om. codd.: edd.*; te debere *uel* te oportere *addend. conic. Wshq.* indicasti: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; ¶ ut non nequam tantae uirtutis homines iudicari \langle iudicari \rangle deberet $\langle B^2$; deberent \rangle ausos esse \langle ausi quod essent \rangle \% *corr.* transire latissimum flumen: II 27, 5; multum fortunam in repentino hostium aduentu potuisse indicauit, multo etiam amplius, quod paene ab ipso uallo . . . barbaros auertisset: VI 42, 1, 2; sic enim Caesar existimabat eo proelio excellentissimam uirtutem Crastini fuisse optimeque eum de se meritum iudicabat: 3, 99, 2; ¶ cur hunc tam temere quisquam ab officio discessurum iudicaret? I 40, 2; etsi te nihil temere, nihil imprudenter facturum iudicaram, tamen . . . scribendum ad te existimauit: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; ¶ quod . . . neque has tantularum $\langle e \rangle$ rerum occupationes sibi *add. \%* Britanniae anteponendas iudicabat: IV 22, 2; ita saepius rem \langle rem saepius \rangle frustra temptatam Caesar aliquando dimittendam sibi iudicat et de bello cogitandum: *Cicacc.: agendum codd.: edd.*: 1, 26, 6; Caesar, etsi timebat . . . obicere, conandum tamen atque experiendum iudicat: 1, 64, 4.

b) dupl. acc.: quem (locum) ex omni Gallia opportunissimum ac fructuosissimum iudicasset (Heluetii): I 30, 3; hunc pro suis beneficiis Caesar idoneum iudicauerat, quem . . . mitteret: 3, 10, 2; nulla ratione ad pugnam elici posse Pompeium existimans hanc sibi commodissimam belli rationem iudicauit, uti: 3, 85, 2; ¶ cuius rei si exemplum non haberemus, tamen libertatis causa institui et posteris prodi pulcherrimum iudicarem \langle haec omnia *om. \%* \rangle : VII 77, 13; ¶ magistratus quae uisa sunt occultant, quaeque $\langle e \rangle$ esse ex usu iudicauerunt \langle iudicauerint \rangle *sim.* multitudini produnt: VI 20, 3; ¶ (tantae uirtutis homines: II 27, 5 u. a.).

C. = declarare, pronuntiare: in eo concilio Cingetorigem, alterius principem factionis, generum suum, . . . hostem iudicat \langle iudicandum curat \rangle \% bonaque $\langle e \rangle$ eius publicat: V 56, 3.

(D. = constituere; c. inf.: ap. Cic. ad Att. X 8 B. 1 u. B. a.)

iugerum: militibus in contione agros ex suis possessionibus pollicetur, quaterna \langle *Glar.: margo Vase.; XL codd.* \rangle in singulos iugera et pro rata parte centurionibus euocatisque: 1, 17, 4.

iugum. A. equorum: uti . . . per temonem percurrere et in iugo insistere \langle consistere \rangle $\langle a \rangle$ et se inde $\langle e \rangle$ in currus citissime recipere consuerint: IV 33, 3.

B. seruitutis nel ignominiae signum: memoria tenebat L. Cassium consulem occisum exercitumque eius ab Heluetiis pulsum et sub iugum missum: I 7, 4; hic pagus . . . patrum nostrorum memoria L. Cassium consulem interfecerat et eius exercitum sub iugum miserat: I 12, 5.

C. montium: a) subi., praed.: antecedit ad Castra exploranda Cornelia $\langle e \rangle$, id autem est iugum directum, eminens in mare, utraque ex parte praeruptum atque asperum, sed tamen paulo leniore $\langle e \rangle$ fastigio ab ea parte, quae ad Vticam uergit, abest directo itinere ab Vtica paulo amplius passus mille: 2, 24, 3, 4.

b) obi.: Labienum . . . cum duabus legionibus et his ducibus, qui iter cognouerant, summum iugum montis ascendere iubet: I 21, 2; ¶ Germani ab dextro latere summum \langle idoneum *Geyer* \rangle iugum \langle suorum subsidium *Paul* \rangle nacti $\langle e \rangle$ hostes loco depellunt: VII 67, 5; ¶ erat ex omnibus castris, quae summum undique iugum tenebant, despectus: VII 80, 2.

c) genet.: omnibus eius iugi collibus occupationis: VII 36, 2; ¶ dorsum esse eius iugi prope aequum: VII 44, 3.

d) abl.: legionem decimam eodem iugo \langle luce *Paul*; illo *Güll.* \rangle mittit: VII 45, 5; — hunc (montem) . . . iubet occupare, eo consilio, uti ipse eodem . . . contenderet et mutato itinere iugis Octogesam perueniret: 1, 70, 4; — Pompeiani, quod is mons erat sine aqua, diffusi ei loco relicto monte uniuersi \% iuris \langle ; iugis *Wassius; edd.* \rangle eius \langle eis *Clark.*; *Db.*: uniuersi locis aequis *Paul*: uniu. iugis illis *Wüll.*: inuis siluis *Wölff.* \rangle Larisam uersus *se* recipere coeperunt: 3, 97, 2.

e) c. praep.: qui ab \langle *om. z*; e *Fr.* \rangle decumana porta ac $\langle e \rangle$ summo iugo collis nostros uictores flumen transisse $\langle e \rangle$ conspexerant: II 24, 2.

equitatus . . . ab utroque latere . . . summa in \langle *Forchh.*: summum \rangle ; summum in *O*: *Db.*:

in summum *edd. uell.*; *Xp.* iugum uirtute conititur: I, 46, 3.

in summo iugo duas legiones . . . et omnia auxilia conlocari (<*u. CC*>) . . . iussit: I 21, 2; ¶ (consent.) ut in (<*om. M.*>) iugo consistant: VI 40, 3; ii, qui in iugo constiterant (<constiterunt β >), . . . neque in . . . consilio permanere . . . neque . . . uim celeritatemque . . . imitari potuerunt (<*e*>): VI 40, 6.

Iulius. 1. adiect.: qui (coloni) lege Iulia Capnam deducti erant: I, 11, 4.

2. subst. **Iulius**: dictatore habente comitia Caesar consules creantur Iulius (ipse *G. Sauppe*) Caesar et P. Scruilius: 3, 1, 1; a Venere (sunt) Iulij, cuius gentis familia est nostra: *ap. Sacl.* 6.

Iulia: amitae meae Iuliae maternum genus ab regibus ortum, paternum cum diis immortalibus coniunctum est: *ap. Sacl.* 6.

iumentum (*semper plurali numer.*) A. subi.: (frumenta (<iumenta Kraff.>) enim, quae fuerant intra munitiones sata, consumpserant: 3, 58, 3;) ¶ cognoscebant equos eorum tolerari (<uix tolerari *P. Abaut.*>), reliqua uero iumenta interisse: 3, 49, 3; ¶ quae (iumenta) sunt apud eos nata, parua (< β >; *Xp.* *Di.*: praua α ; *rell. edd.*) atque deformia, haec cotidiana exercitatione summi ut sint laboris efficiunt: IV 2, 2; ¶ sequi: (VI 36, 3 *u. D.* nis;) eum . . . legiones . . . flumen transissent impedimenta (<iumenta *Paul.*>) et omnis equitatus sequeretur: I, 40, 3; ¶ subsidere: VI 36, 3 *u. D.* nis.

B. obi.: (coerere: I 3, 1 *u. D.* numerus;) ¶ centurionibus et paucis militibus intromissis, qui arma iumentaue conquirerent: VII 12, 4; omnibus undique conquisitis iumentis in castra deportant (frumentum): I, 60, 3; ¶ (constituere: I, 61, 6 *u. D.* numerus;) ¶ (desiderare: I, 51, 6 *ib.*) ¶ (euocare: 2, 1, 4 *ib.* multitudo;) ¶ importare: IV 2, 2 *u. E.* uti; ¶ (intereipere: I, 55, 1 *u. D.* numerus;) ¶ et inopia pabuli ad ducti et quo essent ad iter expeditiores omnia sarcinaria iumenta interfici iubent: I, 81, 6; ¶ ¶ omnibus copiis (<oppidis *Lips.*; *Db.*: *u. CC*>) mutatis ad celeritatem iumentis ad Pompeium contendit: 3, 11, 1; ¶ iumentis, quibus maxime Galli delectantur (<gallia delectatur β >) quaeque impenso (<immenso β >) parant praefio: IV 2, 2; ¶ multaque erant . . . manu sata, quibus interim iumenta pasceret (<rent *O.*>): 3, 44, 3; ¶ missis . . . legatis de deditione arma conferri (<*e*>), iumenta produci, sescentos obsides dari iubet: VII 11, 2; arma conferri (<*e*>), equos (<iumenta *Kellerbauer*>) produci, obsides

dari iubet: VII 12, 3; 15, 2 *u. D.* numerus;) ¶ quartum iam diem sine pabulo retentis iumentis: I, 81, 1; ¶ (transportare: V 1, 2 *u. D.* multitudo;) ¶ (uocare: 2, 1, 1 *ib.*)

C. dat.: neque iumentis onera deponunt: I, 80, 2.

D. genet.: ad onera ac (<*e*>) multitudinem iumentorum transportandam paulo latiores (<*e*>) (facit naues): V 1, 2; frumenta non solum a (<*e*>) tanta multitudine iumentorum atque hominum hom. iumentorumque mult. β consumebantur, sed etiam: VI 43, 3; ad ea perficienda opera C. Trebonius magnam iumentorum atque hominum multitudinem ex omni prouincia euocat (<*Ciac.*: uocat *edd. et edd.*: 2, 1, 1; ¶ constituerunt iumentorum et carrorum quam maximum numerum coerere: I 3, 1; prima luce magnum numerum impedimentorum iumentorum (<*Ciac.*>) ex castris mulorumque (<*e*>) produci deque (<*e*> his stramenta (<*e*> detrahi . . . iubet: VII 45, 2; desiderati sunt eo die . . . equites pauci, calorum atque iumentorum (<*Eussner*; impedimentorum *edd. et edd.* non magnus numerus: I, 51, 6; inopinantes pabulatores . . . adgressi magnum numerum iumentorum atque hominum intercipiunt: I, 55, 1; magnoque numero iumentorum in flumine supra atque infra constituto traducit exercitum: I, 61, 6; ¶ magna praeterea multitudo calorum, magna uis iumentorum, quae in castris subsederant (<subsederat β ; *Schn.*>) facta potestate sequitur: VI 36, 3.

E. abl.: quibus (iumentis) maxime Galli delectantur (<gallia delectatur β >): IV 2, 2; ¶ iumentis deportare alqd: I, 60, 3 *u. B.* conquirere; — quin etiam iumentis . . . [Germani] importatis (<his *abl. z.*; *Schn.*>) non utuntur: IV 2, 2; ¶ magnoque comitatu et multis iumentis uenerant: 3, 61, 1; ¶ (iumentis onera deponere: I, 80, 2 *u. C.*)

F. c. praep.: detrahere de: VII 45, 2 *u. D.* numerus.

quod sine iumentis impedimentisque ad iter (<sine impedimentis ab Herda *Paul.* profectos uidebant: I, 69, 2.

[**Falso**: subito ui uentorum ui uent. *I del.*: iumentorum *O.*) et aquae magnitudine pons est interruptus: I, 40, 3.]

iunctura: quantum eorum tignorum iunctura distabat (<*u. CC*>): IV 17, 6.

Iuueus: refugere (<*e*>) hoc munus, M. Iuuee (<*Xp.*; iuuee *UPR*; *u. CC*>) non potui: *ap. Gell.* V 13, 6.

iungo. A. propr.: has (naues) perfectas

carris iunctis deuehit: 1, 54, 3; ¶ lintres: I 12, 1 *u.* rates; ¶ Heluetii . . . nauibus iunctis ratibusque compluribus factis . . . si perrumpere possent conati: I 8, 4; ad eum locum fluminis nauibus iunctis pontem imperant fieri legionesque duas flumen Sicorim transducunt: 1, 61, 4; ¶ (huius generis octoni ordinibus ducti (β; iuncti α) ternos inter se pedes distabant: VII 73, 8; ¶ id (flumen) Heluetii ratibus ac lintribus iunctis transibant: I 12, 1; his perfectis . . . alias deinceps pari magnitudine rates iungebat: 1, 25, 8; ¶ tigna bina sesquipedalia . . . intervallo pedum duorum inter se iungebat (iungebant *A*¹: iungebantur *Q corr.*): IV 17, 3; his item contraria duo ad eundem modum iuncta (diuincta β) . . . statuebat: IV 17, 5.

B. trsl.: hoc opus . . . ad turrim hostium admonent, ut aedificio iungatur (coniung. *b*): 2, 10, 7; ¶ (nostri perpetuas munitiones † uidebant *codd.*; iungebant *Faern.*; *u. CC*) perductas ex castellis in proxima castella: 3, 44, 4; — cum duabus legionibus, quas superioribus diebus traduxerant (e), castra coniungunt (*Ofhl.*: iungunt *a*; *edd.*): 1, 63, 1; — (Bituriges eorum discessu statim se (β; *om. α*; *edd.*) cum Aruernis coniungunt (β; iunguntur *α*; *edd.*): VII 5, 7.)

iunior(es): de senatusque consulto certior factus, ut omnes iuniores Italiae coniuarent, dilectum . . . habere instituit: VII 1, 1; erat edictum . . . propositum, uti omnes eius prouinciae iuniores, Graeci ciuesque Romani, iurandi causa conuenirent: 3, 102, 2.

Iunius: mittitur ad eos conloquendi (e) causa (e) Arpineius (e) . . . et Q. Iunius ex Hispania quidam, qui iam ante missu Caesaris ad Ambiorigem uentitare consuerat (consuerunt *M*; consueuerant β). apud quos Ambiorix ad (e) hunc modum locutus est: V 27, 1; Arpineius et Iunius quae audierant (e) ad legatos deferunt: V 28, 1.

Iuppiter: *deorum maxime Mercurium colunt . . . post hunc Apollinem et Martem et Iouem et Mineruam. de his eandem fere quam reliquae gentes habent opinionem: Apollinem morbos depellere, . . . Iouem imperium caelestium tenere: VI 17, 2.

Iura: (loci natura Heluetii continentur:) altera ex parte monte Iura (iura *B*) altissimo, qui est inter Sequanos et Heluetios: I 2, 3; unum (iter erat) per Sequanos, angustum et difficile, inter montem Iuram et flumen Rhodanum, nix qua singuli earri ducerentur: I 6,

1; a lacu Lemanno, qui in flumen Rhodanum influit, ad montem Iuram, qui fines Sequanorum ab Heluetiis diuidit, . . . murum . . . fossamque perducit: I 8, 1

iuro. A. absol.: a) (Haeduos) coactos esse . . . iure iurando ciuitatem obstringere sese neque obsides repetituros neque . . . ; unum se esse . . . , qui adduci non potuerit, ut iuraret: I 31, 8; Pompeius idem (item *Paul*) iurauit; nec uero ex reliquis fuit quisquam, qui iurare dubitaret: 3, 87, 6; omnes eius prouinciae iuniores, Graeci ciuesque Romani, iurandi causa conuenirent: 3, 102, 2.

b): (Petreius) princeps in haec uerba iurat ipse; idem (iurat. ipse idem *Oahl*) ius iurandum adigit Afranium; subsequuntur (adigit. afranium subseq. *Oahl*) tribuni militum centurionesque: 1, 76, 3.

B. sequitur a) obi.: idem *u. idem p. 23 b)* (*A (3) loc.*).

b) ace. e. inf.: ut . . . (Sequani Haeduos) publice iurare coegerent nihil se (esse *M*) contra Sequanos consilii iniuros: VI 12, 4; postulat (e), ut iurent (uenirent *af*) omnes se exercitum ducesque non deserturos neque prodituros neque sibi separatim a reliquis consilium capturos. princeps in haec uerba iurat ipse: 1, 76, 2; si uterque in contione statim iurauisset se triduo proximo exercitum dimissurum: 3, 10, 9; Labienus procedit iuratque se eum non deserturum eundemque casum subiturum, quemcumque ei fortuna tribuisset. hoc idem reliqui iurant legati: 3, 13, 3; haec cum dixisset (Labienus), iurauit se nisi uictorem in castra non reuersurum, reliquosque ut idem facerent hortatus est: 3, 87, 6.

ius. A. = quod legibus aut consuetudine sanctum, concessum est: a) **subi.:** ius esse belli, ut, qui uicissent, iis, quos uicissent, quem ad modum uellent imperarent: I 36, 1; plerique . . . sese (e) in seruitutem dicant nobilibus, *quibus* in hos eadem omnia sunt iura, quae dominis in seruos: VI 13, 3.

b) obi.: quae (finitima Gallia) in prouinciam redacta iure et legibus commutatis securibus subiecta perpetua premitur seruitute: VII 77, 16; in se iura magistratum commutari, ne ex praetura et consulatu, ut semper, sed (e) per paucos . . . electi in prouincias mittantur: 1, 85, 9; ¶ quo diligentius in reliquum tempus a barbaris ius legatorum conseruaretur: III 16, 4; ¶ principes regionum atque pagorum inter suos ius dicunt controuersiasque minuunt: VI 23, 5; qui *his* temporibus clementer et moderate ius (mode-

rata eius > dicendum existimabat: 3, 20, 2; ¶ cum ciuitas ob eam rem incitata armis ius suum exsequi conaretur: I 4, 3; ¶ suaque esse eius modi imperia, ut non minus haberet iuris in se multitudo quam ipse in multitudinem: V 27, 3; ¶ omnia diuina humanaque iura <del. *Grut.*> permiscerentur: 1, 6, 8; ¶ neque his potentibus ius redditur: VI 13, 7; — quibus <e> ille <e> pro meritis ciuitatem eius immunem esse iusserat, iura legesque reddiderat: VII 76, 1; ¶ iura, leges, agros, libertatem nobis reliquerunt: VII 77, 14; nec tribunis plebis sui periculi deprecandi neque etiam extremi iuris [intercessionem] retinendi, quod L. Sulla reliquerat <u. *CO.*>, facultas tribuitur: 1, 5, 1; ¶ eos neque conloquii neque indutiarum iura seruasse: 1, 85, 3.

e) genet.: quos . . . postea in parem <partem *codd.*> iuris libertatisque conditionem <a>; conditione <ab> atque ipsi erant receperunt: I 28, 5; ¶ minus iuris: V 27, 3 *u. b)* habere.

d) abl.: si ipse populo Romano non praescriberet, quem ad modum suo iure uteretur: I 36, 2; qui (Suessiones) eodem iure et <om. *fh.*> idem legibus utantur, unum imperium <e> unumque <e> magistratum cum ipsis habeant: II 3, 5; ¶ stipendium (se) capere iure belli, quod victores victis imponere consuerint: I 44, 2; — suo beneficio conseruatos . . . quos iure belli interficere potuisset: VII 41, 1; ¶ sibi placere regem Ptolomaeum atque . . . Cleopatram . . . de controuersiis iure apud se potius quam inter se armis disceptare: 3, 107, 2.

e) e. praep.: ne quid de iure aut de legibus <de legibus aut iure > eorum deminuisse uideretur: VII 33, 2; ¶ cur enim potius Haedui de suo iure et de legibus ad Caesarem disceptatorem <disceptatum *R. Steph.*> quam Romani ad Haeduos ueniant? VII 37, 5.

non oportere se a populo Romano in suo iure impediri: I 36, 2; ¶ nos esse iniquos, quod <e> in suo iure se interpellaremus: I 44, 8.

quod ne facias pro iure nostrae amicitiae a te peto: *ap. Cic. ad Att. X 8 B. 1.*

B. = iudicium: quascumque postea controuersias inter se milites habuerunt, sua sponte ad Caesarem in ius <in ius *Guilielmus*; ius > a) adierunt <ad Caes. euntes adferunt *Hart.*>: I, 87, 2.

[Falso: completur urbs † et ius comitiam: 1, 3, 3; relicto monte uniuersi † iuris eius Larisam uersus se recipere coeperunt: 3, 97, 2.]

ius iurandum. A. obi.: irones . . . iure iurando accepto nihil iis <e> nocituros hostes se Otacilio dediderunt: 3, 28, 4; ¶ alqui ius iurandum adigere: VII 67, 1 *u. C.* adigere; princeps in haec uerba iurat ipse: idem iurat. ipse idem *Oahl*) ius iurandum adigit <adiit *L. Afranium*; subsequuntur <adigit. afranium subseq. *Oahl*> tribuni militum centurionesque: 1, 76, 3; prouinciam omnem in sua et Pompei uerba ius iurandum adigebat: 2, 18, 5; ¶ inter se fidem et ius iurandum dant: I 3, 8; dato iure iurando ab omnibus, qui aderant, . . . ab concilio <e> disceditur: VII 2, 3; ¶ fidem reliquis interponere, ius iurandum ius iur. <del. *Eussner*> postulare, ut quod esse ex usu Galliae intellexissent, communi consilio administrarent: V 6, 6.

B. genet.: crudelitas in supplicio, noua religio iuris iurandi spem praesentis deditiois sustulit mentesque militum conuertit et rem ad pristinam belli rationem redegit: 1, 76, 5; qui omnes . . . contra religionem iuris iurandi in eius conspectu <e> crudelissime interficiuntur: 3, 28, 4.

C. abl.: probata re atque omnibus iure iurando <ad iniurandum > ius iurandum *Ciac.*> adactis: VII 67, 1; ¶ illud se polliceri et iure iurando confirmare, tutum <se *add.*> iter per <suos *add.*> fines daturum: V 27, 10; inuentis non nullis ciuitatibus iure iurando inter se confirmant obsidibusque de pecunia cauent: VI 2, 2; conclamant equites sanctissimo iure iurando confirmari oportere, ne . . . : VII 66, 7; ¶ quorum si principes ac senatus sibi iure iurando fidem fecisset: IV 11, 3; ¶ (Haeduos) coactos esse Sequanis obsides dare . . . et iure iurando ciuitatem obstringere, sese neque obsides repetituros neque auxilium a populo Romano imploratos neque recusatos, quo minus . . . essent: I 31, 7; ¶ iure iurando ne quis enuntiaret, nisi quibus communi consilio mandatam esset, inter se sanxerunt: I 30, 5; quoniam in praesentia obsidibus cauere inter se non possunt <e>, ne res offeratur, at <e> iure iurando ac fide sanciantur petunt conlatis militaribus signis, quo <e> more eorum grauissima <e> caerimonia <e> continetur <e>, ne facto initio belli ab reliquis deserantur: VII 2, 2; haec quo facilius certisque conditionibus fiant et iure iurando sanciantur <sanctiatur *af*>, . . . propius accedat: 1, 9, 6; ¶

quod solus neque iure iurando neque obsidibus teneretur (u. CC : I 31, 9).

D. e. praep.: ad ius iurandum adigere: VII 67, 1 u. C. adigere.

iussu: quae (naues) missu (iussu *O. Paul*) Bruti consuetudine cotidiana ad portum excubabant: 2, 22, 3; — quas (naues) M. Varro quasque Gaditani iussu Varronis fecerant: 2, 21, 4; *se* ea, quae faceret, iussu atque imperio facere Pompei; quae mandata ad se per Vibullium delata essent: 3, 22, 1; — qui (C. Fufius Cita) rei frumentariae (causa *add.* § iussu Caesaris praecerat: VII 3, 1; erant (e) Orici Laetretius Vespillo (e) et Minucius Rufus cum Asiaticis nauibus XVIII, quibus iussu D. Laelii praecerant (P. *Mant.*: -rat *coll.*): 3, 7, 1; L. Torquatus, qui iussu Pompei oppido praecerat praesidiumque ibi Parthimorum habebat, . . . portas aperuit: 3, 11, 3, 4.

iustitia: quod Diniciaci fratris summum in populum Romanum studium, summam in se uoluntatem, egregiam fidem, iustitiam, temperantiam cognouerat: I 19, 2; quae gens ad hoc tempus . . . summam . . . habet iustitiae (iustitiam §) et bellicae laudis opinionem: VI 24, 3; § se (e) uero, ut operibus (e) auteire (e) studuerit, sic iustitia et aequitate uelle superare: I 32, 8; § sperare (se) pro eius iustitia quae petierint impetraturos: V 41, 8; — ad hunc propter iustitiam prudentiamque summam (suam z; *plur. coll.*) totius belli (summam *add.* z; *plur. coll.*) omnium uoluntate deferri: II 4, 7.

iustus. 1. adiect.: A. propr.: a) = quod iustitiae et aequitati respondet: neque sui iudicii . . . esse . . . decernere (e), utra pars iustioreni habeat causam: 1, 35, 3; ut iustissimam apud eum causam obtinuerit: VII 37, 4.

b) = quod iuri et legibus respondet, legitimus: (et honesti (honestissimi *Paul*) ex iuuentute et cuiusque (iustae *Paul*) aetatis amplissimi (e) . . . naues conscenderant: 2, 5, 5;) § si antiquissimum quodque tempus spectari oporteret, populi Romani iustissimum esse in Gallia imperium: I 45, 3.

B. trsl.: a) = quod consuetudini et mori respondet: sic deinceps omne opus contextitur, dum iusta (iuxta *Ad*) muri altitudo expleatur (e): VII 23, 4; § (funus: VI 19, 1 u. 2;) § eodem die castra mouet iustum quae iter conficit: I, 23, 5; confecto iusto itinere eius diei . . . consedit: 3, 76, 1.

b) = grauis, idoneus: cum (e) neque aditum neque causam postulandi iustam haberet: I

43, 5; docebat (e) etiam, quam ueteres quamque iustae causae necessitudinis ipsis cum Haeduis intercederet: I 43, 6; multis de causis . . . , quarum illa fuit iustissima, quod . . . suis quoque rebus eos timere noluit: IV 16, 1.

c) = meritis: ut, qui aliquid (aliqui z) iusti (quieti *Old*) incommodi expectauissent, ultro praemium missionis ferrent: 1, 86, 1.

2. **ui subst.:** serui et elientes, quos ab iis dilectos esse constabat, iustis funebribus (Lips.; *Schn.*; funebribus X; *vell. coll.*) confectis una cremabantur: VI 19, 4.

iuuentus: omnis iuuentus, omnes etiam grauioris aetatis . . . eo conuenerant: III 16, 2; — facile erat . . . prospicere in urbem, ut omnis iuuentus, quae in oppido remanserat, omnesque superioris aetatis . . . ad caelum manus tenderent aut templa deorum immortalium adirent et ante simulacra proiecti uictoriam ab dis exposcerent (u. CC): 2, 5, 3; § ea (atrocinia) iuuentutis exercendae ac desidia minuendae causa fieri praedicant: VI 23, 6; § multa praeterea de sideribus atque eorum motu, de mundi ac terrarum magnitudine, de rerum natura, de deorum immortalium (e) ni (e) ac potestate disputant et iuuentuti tradunt: VI 11, 6; § et honesti ex iuuentute et cuiusque aetatis amplissimi (e) nominatim euocati atque obsecrati naues conscenderant (u. CC): 2, 5, 5.

iuuo. A. alqu: (se debere) neutrum eorum contra alterum iuuare: 1, 35, 5.

B. alqu alqa re: orabant (e), ut se in seruitutem receptos cibo iuuarent: VII 78, 4; § ut neque pedestri itinere neque nauibus com meatu iuuari (illi) possint: 2, 32, 12; § frumento: II 3, 3 u. rebus; petit ab his omnibus, ut se frumento iuuent: 1, 60, 3; § Petraeus (e) . . . suis ac suorum opibus Caesarem enixe iuuabat: 3, 35, 2; § ad Lingonas . . . misit, ne eos frumento neue alia re iuuarent: I 26, 6; paratosque (se) esse et obsides dare et imperata facere et oppidis recipere (Romanos, an Caesarem?) et frumento ceterisque rebus iuuare: II 3, 3; eunetas earum regionum praefecturae libentissimis animis eum recipiunt exercitumque eius omnibus rebus iuuant: 1, 15, 1; conuentus ciuium Romanorum . . . Antonium recipit (recepit *f*) omnibusque rebus iuuat (luit *a*; iuit *h¹*): 3, 29, 1.

deorum numero (Germani) eos solos ducunt, . . . quorum aperte opibus iuuantur: VI 21, 2.

C. intellegendum est obieet.: ne eos frumento neue alia re iuuarent; qui (CC) si iuuis-

sent, se eodem loco quo Heluetios habiturum: I 26, 6; cf. B. rebus II 3, 3; quod spatii breuitate (*Madu.*: breuitas *codd.*; *edd.* etiam in fugam coniectis aduersariis non multum ad summam uictoria (*Madu.*: uictoriae *codd.*; *edd.*) iuuare poterat: I, 82, 3.

iuxta. 1. **adverb.**: septimanam legionem, quae iuxta constiterat, item urgeri ab hoste: II 26, 1.

K

Kal.: is dies erat a. d. V. Kal. April. I. Pisone, A. Gabinio consulibus: I 6, 4; (his litteris Kal. Ian. in curia consulibus redditis *sic*

2. **praep.:** M. Coelius Rufus praetor . . . tribunal suum iuxta C. Trebonii, praetoris urbani, sellam conlocauit: 3, 20, 1; — castra secundum mare . . . iuxta Pompeium maniri *e.* iussit *a. CC.*: 3, 65, 4; — ad oppidum constitit iuxtaque murum castra posuit: I, 16, 4; ad Pompeium peruenit iuxtaque eum castra posuit: 3, 41, 1.

Uell.: I, 1, 1; XV. Kal. Maias ex itinere: *ap. Cic. ad Att.* X 8 B, 2.

L

L. = Lucius. *Si fides habenda est editoribus, codices plurimis (18 uel 19) B. Gallici locis omnes plene scriptum habent hoc praenomen, omnibus fere B. Ciuilis locis (10 uel 11) numero per notam scriptum. Compendio notatum uidetur in N I 6, 4; 7, 4; 12, 5, 7 (bis); 21, 4; 23, 2; VII 47, 7 (sed hoc loco in z erstat labius pro L. Fabius); ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 1; praeterea errore I 35, 4 pro M. — Lucii inueniri in a 3, 96, 1 dicit Np. — Lucius (plene scriptum) est in z, omissum praenomen in § IV 22, 5 et V 37, 5; Lucio in §, om. in z V 1, 1. (Lutio inuenitur in A VII 65, 1, in h V 1, 1; — I, 13, 4 errore leuissimo sl. pro L. scriptum esse in *codd.* uix dignum est, quod commoretur.*

Additum est praenomen L. his nominibus: Aemilius I 23, 2; Afranius I, 37, 1; 3, 83, 2; Aurunculeius Cotta II 11, 3; IV 22, 5 *e.*; 38, 3; V 24, 5; 28, 3; 35, 8; 37, 4; Basilus u. Minucius; Caecilius Rufus I, 23, 2; Caesar VII 65, 1; — I, 8, 2; 2, 23, 3; Canuleius 3, 42, 3; Cassius I 7, 4; 12, 5; Cassius Longinus 3, 34, 2; Cotta u. Aurunculeius; Decidius Saxa I, 66, 3; Domitius V 1, 1 *e.*; 1, 6, 5; 20, 4, 5; 23, 2; 56, 1; 2, 3, 1; 22, 2; 32, 8; 3, 83, 3; 99, 4; Fabius VII 47, 7 *e.*; 50, 3; Flaccus u. Valerius; (Labienus I 22, 1); Lentulus I, 1, 2; 2, 5; 3, 96, 1; 102, 7; 101, 3; Longinus u. Cassius; Luceius 3, 18, 3; Mallius *e.* III 20, 1; Manlius I, 24, 3; Metellus I, 33, 3; Minucius Basilus VI 29, 1; VII 90, 5; Munatius Plancus V 24, 3; 25, 4; 1, 40, 5; Nasidius 2, 3, 1; 4, 4; Petrosidius V 37, 5 *e.*; Piso I 12, 7; — I 6, 4; 12, 7; I, 3, 6; (I 35, 4); Plancus u. Munatius; Praeconinus u. Valerius; Pupius I, 13, 4 *e.*; Roscius V 24, 2, 7; 53, 6; I,

3, 6; Rubrius I, 23, 2; Rufus u. Caecilius u. Vibullius; Saxa u. Decidius; Septimius 3, 101, 2; (Sertorius I, 61, 3); Staberius 3, 12, 1; Sulla I 21, 4; 1, 5, 1; *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 1; Tiburtius 3, 39, 6; Torquatus 3, 11, 3; Valerius Flaccus 3, 53, 2; Valerius Praeconinus III 20, 1; Vibullius Rufus I, 38, 1; 3, 10, 1; Vorenus V 44, 1.

L. u. quinquaginta.

Labates: ne occasionem nauigandi dimitterent, siue si uel *Hobom.*; *Np.*; ad litora Apolloniatum siue ad Labeatium (siue ad Lab. *add. P. Hofm.*; *om. codd.*; *Np.*; cursum derigere atque eo naues eicere *e.*; possent *a. CC.*: 3, 25, 4.

labefacio: Massilienses . . . deiecta turri, labefacta magna parte muri, . . . sese dedere . . . constituerunt: 2, 22, 1.

Laberius: eo die Q. Laberius (labienus §; *Oros.* Durus, tribunus militum, interficitur: V 15, 5.

T. (Titus?) Labienus: ei munitioni, quam fecerat, T. *com. a*) Labienum legatum praefecit: I 10, 3; de tertia milia T. Labienum legatum pro praetore cum duabus legionibus et his *CC.* duobus . . . summum ingum montis ascendere iubet . . . I 21, 2; prima luce, cum summus mons a Lucio (l. *q. add. codd.*; *del. Np.*; T. *pr. obl.*) Labieno teneretur, . . . neque . . . aut ipsius aduentus aut Labieni cognitus esset. Considius . . . accurrit, dicit montem, quem a Labieno occupari noluerit, ab hostibus teneri: I 22, 1, 2; Labienus, ut erat ei praecipuum a Caesare, ne proclium committeret, nisi ipsius copiae . . . uisae essent, . . . monte occupato nostros expectabat proelique

abstinebat: I 22, 3; *cf.* § 4; hibernis Labienum praeposuit: I 54, 3; erebri ad eum rumores adferebantur litterisque item Labieni certior fiebat . . . : II 1, 1; T. *<om. β>* Labienum legatum cum legionibus tribus subsequi iussit: II 11, 3; *cf. qu. sqq.*; T. *<om. h>* Labienus castris hostium potitus et ex loco superiore quae res in nostris castris *<o>* gererentur conspicuus decimam legionem subsidio nostris misit: II 26, 4; T. Labienum legatum in Treueros . . . cum equitatu mittit: III 11, 1; *cf.* § 2; Caesar postero die T. Labienum legatum . . . in Morinos, qui rebellionem fecerant, misit. qui . . . omnes *<e>* fere *<e>* in potestatem Labieni peruenierunt *<e>*: IV 38, 1, 2; his rebus gestis Labieno in continenti *<e>* . . . relicto, ut portus tueretur et rem *<e>* frumentariam *<e>* prouideret quaeque in Gallia gererentur *<e>* cognosceret consiliumque pro tempore et pro re caperet, . . . naues soluit: V 8, 1, (2); Labieno scribit, ut quam plurimas possit *<e>* iis legionibus, quae sint *<e>* apud eum, naues instituat: V 11, 4; uti . . . ex iis *<e>* (nauib.) . . ., quas postea Labienus *<laiuenus z>* faciendas curauerat numero LX, perpaucae locum caperet: V 23, 4; quartam (legionem) in Remis cum T. Labieno in confinio Treuerorum hiemare iussit: V 24, 2; uelintue . . . milites aut *<e>* ad Ciceronem aut ad Labienum *<-onum A1>* deducere, quorum alter . . . : V 27, 9; pauci . . . elapsi *<e>* incertis itineribus per siluas ad T. Labienum legatum in hiberna perueniunt atque eum de rebus gestis certiore faciant: V 37, 7; scribit Labieno, si rei publicae commodo facere possit *<e>*, eum legione ad fines Neruiorum ueniat: V 46, 4; Labienus interitu Sabini et *<e>* caede cohortium cognita, cum omnes ad eum Treuerorum copiae uenissent *<e>*, ueritus, ne, si *<e>* ex hibernis fugae similem projectionem fecisset, hostium impetum sustinere non posset, praesertim quos recentis uictoria efferri sciret, litteras Caesari remittit *<e>*, quanto cum periculo legionem ex hibernis educturus esset; rem gestam in Eburonibus perscribit, docet . . . : V 47, 4, 5; interim ad Labienum per Remos incredibili celeritate de uictoria Caesaris fama perfertur, ut, cum ab hibernis Ciceronis milia passuum abesset *<o>* circiter *<e>* LX . . ., ante mediam noctem ad portas castrorum clamor oreretur *<e>*, quo clamore significato uictoriae gratulatioque ab Remis Labieno fieret: V 53, 1; qui (Indutiomarus) postero die castra Labieni oppugnare decreuerat: V 53, 2; (pronuntiat se) castra Labieni oppugnaturum: V 56, 5; Labienus, cum . . . munitissimis castris sese teneret, de suo

ac legiois periculo nihil timebat, ne quam occasionem rei bene gerendae dimitteret cogitabat. itaque . . . : V 57, 1(—3); Labienus suos intra munitionem continebat timorisque opinionem quibuscumque poterat rebus augebat: V 57, 4; *cf. qu. sqq.*; subito Labienus duabus portis omnem equitatum emittit: V 58, 4; *cf. qu. sqq.*: totius exercitus impedimenta ad Labienum in Treueros *<u. CC>* mittit duasque ad eum legiones *<o>* proficisci iubet: VI 5, 6; Treueri magnis coactis . . . copiis Labienum . . . adoriri parabant: VI 7, 1; *cf.* § 2; Labienus hostium cognito consilio sperans . . . fore aliquam dimicandi facultatem praesidio *<o>* quinque cohortium impedimentis relicto . . . contra hostem proficiscitur et . . . castra communit: VI 7, 4; erat inter Labienum atque hostem difficili transitu flumen: VI 7, 5; *cf.* § 5, 6; Labienus noctu *<e>* tribus militum primisque ordinibus conuocatis *<e>* quid sui sit *<o>* consilii proponit: VI 7, 8; *cf. qu. sqq.*; quae fore suspicatus Labienus, ut omnes citra flumen eliceret, eadem usus simulatione itineris placide progrediebatur: VI 8, 2; *cf.* § 3—5; quos Labienus equitatu consecutus magno numero interfecto, compluribus captis paucis post diebus ciuitatem recepit *<e>*: VI 8, 7; partito exercitu T. Labienum . . . in eas partes, quae Menapios attingunt, proficisci iubet: VI 33, 1; Labienum Treboniumque hortatur, si rei publicae commodo facere possint, ad eam *<e>* diem reuertantur, ut . . . : VI 33, 5; quattuor legiones in Senones Parisiosque Labieno ducendas dedit: VII 34, 2; quod abiuncto *<e>* Labieno atque iis legionibus, quas una miserat, uehementer timebat: VII 56, 2; Labienus eo supplemento, quod nuper ex Italia uenerat, relicto Agedinci, . . . cum III legionibus Lutetiam proficiscitur: VII 57, 1; *cf.* § 2; Labienus primo uineas agere, cratibus atque aggere paludem explere atque iter munire conabatur: VII 58, 1; *cf.* § 2—5; e regione Lutetiae contra Labieni castra considunt: VII 58, 6; tum *<e>* Labienus tanta rerum commutatione longe aliud sibi capiendum consilium atque antea senserat intellegebat . . . : VII 59, 3; *cf.* 59, 4—60, 4; 61, 2; reliquas copias contra Labienum duxerunt: VII 61, 5; Labienus milites cohortatus . . . dat signum proelii: VII 62, 2; ii *<e>*, qui in *<e>* praesidio contra castra Labieni *<β>*; contra Labienum *<z>* erant relicti, . . . subsidio suis ierunt: VII 62, 8; hoc negotio confecto Labienus reuertitur Agedincum, ubi impedimenta totius exercitus relicta erant; inde . . . ad Caesarem peruenit: VII 62, 10; Caesar Labienum cum cohortibus *<o>* sex subsidio

laborantibus mittit; imperat . . . : VII 86, 1, 2; repulsis hostibus eo, quo Labienum miserat, contendit: VII 87, 3; Labienus . . . conctis γ una de XL cohortibus, quas ex proximis praesidiis deductas fors obtulit, Caesarem per nuntios facit certiorum, quid faciendum existimet: VII 87, 5; T. <om. ζ Labienum cum duabus <ο> legionibus et equitatu in Sequanos proficisci iubet; huic M. <ε> Sempronium Rutilum attribuit: VII 90, 4; etiam Cingulo, quod oppidum Labienus constituerat suaeque pecunia exaedificauerat, ad eum legati veniunt: 1, 15, 2; perterrito etiam tum exercitu princeps Labienus procedit iuratum se eum non deserturum eundemque casum subiturum, quemcumque ei fortuna tribuisset: 3, 13, 3; qua ex frequentia T. Labienus prodit; † summissa oratione loqui de pace atque altereari cum Vatinius incipit: 3, 19, 5; tum Labienus desinit ergo de compositione loqui; nam nobis nisi Caesaris capite relato pax esse nulla potest: 3, 19, 7; at Labienus <ad labienum ε>, cum ab eo impetravisset, ut sibi captivos trahi iuberet, omnes productos <ε> ostentationis, ut videbatur, causa, quo maior perfugae fides haberetur, commilitones appellans et magna uerborum contumelia interrogans, solerentne veterani milites fugere, in omnium conspectu interfecit: 3, 71, 4; hunc Labienus excepit et, cum Caesaris copias despiceret, Pompei consilium summis laudibus efferret, . . . inquit . . . : 3, 87, 1(-6).

[Falso V 15, 5 u. **Laberius**.]

labor. A. propr.: cupas taeda ac pice refertas incendunt easque . . . in musculum deuoluunt, involutae <CC> labuntur, delapsae . . . longuriis fureisque ab opere remouentur: 2, 11, 2.

B. 1st.; a): haec spe lapsus ludibrianus nihilo minus copias cogere . . . coepit: V 55, 3.

b): ne omnis nobilitatis discessu plebs propter imprudentiam laboretur: V 3, 6.

(c): pauci ex proelio elapsi <ζ> lapsi z; *Ap.* . . . ad T. Labienum legatum . . . perueniunt: V 37, 7.)

labor. A. — νόρος: a) subi.: ubi tantos suos labores et apparatus male cecidisse niderunt: 2, 15, 1; ¶ operum magnitudo et continens omnium dierum labor . . . perficiendi spatium non dabat: 3, 63, 4; ¶ deesse: *ap. Gall.* XIII 3 u. e) δ); ¶ ita multorum mensium <ε> labor hostium perfidia et ni tempestatis puncto temporis interit: 2, 14, 1.

b) obi.: puteos fodere cogebantur atque hunc laborem ad cotidiana opera addebant: 3, 19, 5; ¶ consumere: III 14, 1 u. sumere;

¶ ipse . . . in nauibus excubans neque ullum laborem aut munus despiciens: 3, 8, 4; ¶ ferre u. **fero** p. 1290 (6 loc.); ¶ ut . . . sibi quisque etiam poenae loco gratiores imponeret labores: 3, 71, 2; ¶ (in-)sumere: III 14, 1 u. sumere) ¶ non intermisso renigandi labore longarum nauium cursum adaequarunt <ε>: V 8, 4; ¶ sed hunc laborem recusabat nemo, quod cum omnium laborum finem fore existimabant, si hostem Hibero intercludere . . . potuissent: 1, 68, 3; ¶ hunc . . . locum probat . . . quod superioris anni munitiones integrae manebant, ut militum laborem subleuaret: VI 32, 5; ¶ intellexit frustra tantum laborem sumi consumi uel insumi *Paul.*: III 14, 1; ¶ ut spe consequendi inlata atque infinito labore suscepto . . . paene naturam studio nincerent: VI 43, 5; Pompeius primi diei mora inlata et reliquorum dierum frustra labore suscepto . . . finem sequendi fecit: 3, 77, 3.

c) dat.: deesse u. e) δ); ¶ ne labori suo neu periculo parceret: 1, 64, 3; ¶ a paruis <ε> labori ac duritiae student: VI 21, 3; ¶ cohortatur, ne labori succumbant: VII 86, 3.

d) genet.: z): diurni laboris detrimentum <-to h> sollertia et uirtute militum breui reconciliatur <reconcinnatur *Abd.*: 2, 15, 4; ¶ Romani, si rem obtinuerint, finem laborum omnium expectant: VII 85, 3; 1, 68, 3 u. **b)** recusare; quoniam prope ad finem laborum ac periculorum esset peruentum: 3, 6, 1; ¶ sui laboris milites semper euentu belli praemia petuerunt: 2, 32, 10; ¶ cum laboris sui periculique testimonium adferre uellent: 3, 53, 4.

ζ): nemo erat adeo tardus aut fugiens laboris, quin: 1, 69, 3; ¶ sic sunt animo consternati <confirmati *Ap.* homines insueti laboris, ut: VII 30, 4.

η): etsi res erat multae operae ac laboris: V 11, 5.

e) abl.: z) causae: confectus labore u. **conficere** p. 612 C. (1 loc.); ¶ nisi crebris subsidiis ac totius diei labore milites essent fuissent? defessi: VII 88, 6; totius diei pugna atque itineris labore defessi rem in posterum diem distulerunt: 1, 65, 5; ¶ et Cembensi <ε> caede et labore operis incitanti non aetate confectis, non mulieribus, non infantibus pepercerunt: VII 28, 4; ¶ adhortatus milites, ne necessario tempore itineris labore permoneantur: VII 10, 1; ne graminis permoti milites et defectionis odio et contemp-

tione *c*) sui et diutino labore omnes puberes interfecerunt: 2, 13, 3.

uti autem ipsos ualitudine non bona cum angustiis loci et odore taetro ex multitudine cadauerum et cotidianis laboribus insuetos operum: 3, 49, 3.

β) *instr.*: se superiore anno . . . labore et patientia maximum bellum confecisse: 3, 47, 6; ¶ summo labore militum Caesar continuato diem noctemque opere in flumine auertendo huc iam deduxerat (*Achill. Stat.*: *redux. coll.*; *edl. rem*, ut: 1, 62, 1; ¶ cum crebro *o* integri defessis succederent nostrosque adsiduo labore defatigarent: VII 41, 2; ¶ hos (uros) studiose foueis captos interficiunt. hoc se labore durant adulescentes: VI 28, 3; ¶ quantum labore atque itinere legionarii milites efficere poterant: V 19, 3; ¶ si paruo labore magnas controuersias tollere atque omnem Italiam metu liberare possint: 1, 9, 1; ¶ discussa *c*) niue sex *o* in altitudinem *c*) pedum atque ita uis patefactis summo militum sudore (*Arure β*; *Schn.*: sudore ac labore *Oul.* ad fines Aueruorum peruenit: VII 8, 2; ¶ (*reducere*: 1, 62, 1 *u.* *deducere*); ¶ uiderunt ea, quae diu longoque spatio refici non posse sperassent, paucorum dierum opera et labore ita refecta, ut: 2, 16, 1; ¶ tamen continenti labore omnia haec superauerunt et . . . aggerem . . . exstruxerunt: VII 24, 1; labore et perseuerantia nauarum [et] uim tempestatis superari posse sperabat: 3, 26, 3; ¶ tollere: 1, 9, 1 *u.* liberare; ¶ labore et multitudine telorum nostros uicit: 3, 40, 2.

γ) *modi*: VII 8, 2 *u.* β) patefacere: 1, 62, 1 *ib.* deducere.

δ) *limital.*: equidem et quidem *Non.* mihi uideor (uidetur *Non.*) pro uostra *om. Non.* necessitate non labore, non opera, non industria defuisse . . . uidetur . . . non labor . . . *uel* uideor . . . non labori, non operae (*Quicherat*): *ap. Gell.* XIII 3; *cf. Non. p. 354.*

ε) *e. praep.*: *z*) ab: ut reliquum tempus a *om. f*) labore intermitteretur: 1, 32, 1; ¶ quos spes praedandi studiumque bellandi ab agri cultura et cotidiano labore reuocabat: III 17, 4; ¶ quae (cohortes) praesidio castris relictas intritae *ib.*: interritae X; integrae *f*) ab labore erant: III 26, 2.

ζ) *ad*: adhortatus ad laborem milites (*mil.* ad lab. β) (Alesiam) circumuallare instituit: VII 68, 3; ¶ ne nocturnis quidem temporibus ad laborem militum intermissis: V 11, 6; nulla pars nocturni temporis ad laborem intermittitur: V 40, 5; ¶ ut . . . insu-

litum ad laborem Pompei exercitum cotidianis itineribus laboribus *N*) defatigaret: 3, 85, 2; ¶ ad omnem laborem animo parati imperio paruerunt: 3, 95, 1.

γ) *ex*: paulisper intermitterent proelium . . . seque ex labore reficerent recipere *o*); III 5, 3; militesque ex nocturno labore sese reficere iussit: VII 83, 7; exercitum ex labore atque inopia reficit *c*): VII 32, 1; ¶ grauiore morbo ex frigore ac labore implicatus: 3, 18, 1; ¶ cum alius discessisset, alius ex diutino labore in ipsis operibus quieti se dedisset: 2, 14, 1.

δ) *in labore*: in labore pari ac periculo ne unus omnes antecederet: 3, 82, 5.

ε) *pro*: aliquando pro tantis laboribus fructum uictoriae perciperent: VII 27, 2.

ζ) *sine*: quaecumque bella geri uellet, sine ullo eius labore et periculo (se) confecturum: I 44, 13.

B. = facultas laboris perferendi: quae (iumenta) sunt apud eos nata, parua *c*) atque deformia, haec cotidiaua exercitatione summi ut sint laboris efficiunt: IV 2, 2.

(**C.** = opus: labor interiit: 2, 14, 4 *u.* **A. a**) interire.)

Labores et apparatus: 2, 15, 1; labor ac duritia: VI 21, 3; frigus ael.: 3, 18, 1; l. opera, industria: *ap. Gell.* XIII 3; l. atque inopia: VII 32, 1; l. atque iter: V 19, 3; l. aut munus: 3, 8, 4; opera (ac, et) l.: V 11, 5; 2, 16, 1; *cf. supra* industria; l. et patientia: 3, 47, 6; labor(es) . . . periculum (-a): I 44, 13; 1, 64, 3; 3, 6, 1; 53, 4; 82, 5; labor et perseuerantia: 3, 26, 3.

Labor belli aut fugae: VI 31, 5; l. itineris: VII 40, 4; 1, 65, 5; 3, 106, 2; l. operis: VII 20, 11; 28, 4; remigandi l.: V 8, 4; ¶ labor omnium (paucorum, reliquorum) dierum: 2, 16, 1; 3, 63, 4; 77, 3; totius diei l.: VII 88, 6; (1, 65, 5?) 3, 97, 4; multorum mensium l.: 2, 14, 4.

Adiect.: adsiduus: VII 41, 2; continens: VII 24, 1; 3, 63, 4; 97, 4; cotidianus (-i): III 17, 4; 3, 49, 3; diutinus: 2, 13, 3; 14, 1; diuturnus: 2, 15, 4; grauiores: 3, 74, 2; infinitus: VI 43, 5; multus: V 11, 5; nocturnus: VII 83, 7; omnis: 3, 95, 1; omnes: VII 85, 3; 1, 68, 3; par: 3, 82, 5; paruus: 1, 9, 1; summus: IV 2, 2; VII 8, 2 (*c*); 1, 62, 1; tantus (-i): III 14, 1; VII 27, 2; 2, 15, 1; nullus: I 44, 13; 3, 8, 4.

laboro. **A.** = id agere, ut: nec minus, quam est pollicitus, Vercingetorix animo laborabat, ut reliquas ciuitates adiungeret: VII

31, 1; non nimis se id contendere et laborare, ne ea, quae dixissent, enuntiarentur, quam uti . . . impetrarent: I 31, 2.

B. = premi, in periculo versari: a) absol.: z) verb. limit.: si qua in parte nostri laborare aut grauius premi uidebantur: VII 67, 4; — illae (maues) adeo grauius inter se incitatae conflixerunt, ut uehementissime utraque ex concursu laborarent, altera uero . . . tota conlaberetur: 2, 6, 5; * maxime ad superiores munitiones laboratur: VII 85, 4.

z) particip.: cum uallis . . . suberat neque ii, qui antecesserant, morantibus laborantibus *Claeae*, opem ferre poterant: I 79, 3; * tertiam aciem *e* laborantibus nostris subsidio misit: I 52, 7; VII 85, 1 a. summittere: Caesar Labienum cum cohortibus sex *a* subsidio laborantibus mittit: VII 86, 1; * succurrit inimicus illi Vorenus et laboranti subuenit: V 44, 9; * undique suis laborantibus succurrebant: 2, 6, 2; * laborantibus iam suis (suos *M.* Germanos equites circiter CCCC summittit: VII 13, 1; laborantibus nostris Caesar Germanos summittit: VII 70, 2; Caesar . . . laborantibus summittit subsidium summ. *N.*; subsidia mittit *Claeae*; auxilium summittit *DEK*: VII 85, 1; Marcellinus * cohortes subsidio nostris laborantibus submitit submitit *f.* ex castris: 3, 64, 1; — quos laborantes conspexerat, his subsidia submittebat: IV 26, 4; * ut neque subsidia ab lateribus submitti neque equites laborantibus usui esse possent: 1, 45, 4.

b) ab. ex re: ne ab re frumentaria duris subuentionibus laboraret: VII 10, 1; illi omnia perpeti parati maxime a re frumentaria laborabant: 3, 9, 5; * quos ex aere alieno laborare arbitrabatur, sollicitabat: 3, 22, 1.

labrum. A. propr.: capillorum (Britanni sunt promisso atque omni parte corporis rasa praeter caput et labrum *et. lab. Hel. Haet.* superius: VII 3.

B. trsl.: ut oris fossae *e* solum tantumdem pateret, quantum summe fossae summa *om.* fossae z; summa fossae *Schn.* labra distant *e* distabant z: VII 72, 1; * haec (cornua) studiose conquisita ab labris argento circumcludunt: VI 28, 6.

lac: genus radicis . . . , quod appellatur clara, quod admixtione mixtum *(p.)* admixto *Paul.* lacte *Obt. Np.* *Dt.* lacti *ot.* *Db.* multum inopiam lenabat: 3, 18, 1; neque nullum frumento, sed maximum partem lacte atque pecore uiuunt: IV 1, 8; interiores plerique frumenta non serunt, sed lacte et cume

uuant: V 44, 2; * agri culturae non serunt, maxime pars eorum uictus in lacte, caseo, et caseo et z carne *carneque Dom.* consistit: VI 22, 1.

Lacedaemon: sagittarios Creta, Lacedaemone *-denomia f.* ex Ponto atque Syria reliquosque ciuitatibus III milia *e* numero habebat: 3, 4, 3.

lacer: lacer an lacris? ut tener, puer . . . , quod ita dici debere et Caesar de analogia libro II, nec non et Valgius . . . disputant: *Charis. art. gram.* I p. 135 *Köl.*

laesso. *Lacessere scriptura est in z* VII 59, 4; *in d* IV 11, 6; *in B* V 17, 1; *in d* IV 34, 2.

A. alqm; rarique hostes, se ostendere et lenius, lentius z quam pridie nostros equites proelio lacessere coeperunt: V 17, 1; * hostes *a* hostis *p.* 1531 *sq.* 3 *loc.* * Germanos neque priores populo Romano bellum inferre neque tamen recusare, si lacessantur, quin armis contendant: IV 7, 3; — neue Haeduos iniuria lacesseret neue his sociisque eorum bellum inferret: I 35, 3; * si ipsi (praefecti et equitatus) lacesserentur, sustinerent: IV 11, 6; haec prius illi Amborigi detrahenda auxilia existimabat quam ipsum bello bellum *BM* lacesseret: VI 5, 5; Heluetii . . . nouissimo argmine proelio nostros lacessere coeperunt: I 15, 3; Heluetii . . . nostros a nouissimo argmine insequi ac lacessere coeperunt: I 23, 3.

B. sine obiecti: (ad lacessendum hostem *obl.* z; *om.* z; *obl.* et ad *e* committendum proelium alienum esse tempus arbitratus: IV 31, 2; z) * Atranius Petreusque terrendi causa . . . copias suas . . . produciunt et proelio lacessunt: I 42, 2; isdem de causis Caesar . . . proelio amplius *obl.* *O* non lacessit: I 84, 2; constituerat signa interentibus resistere desistere z, prior proelio non lacessere: I 82, 5.

lacrima: hi neque uultum fingere neque interdum lacrimas tenere poterant: I 39, 1; * Diuiciacus multis cum lacrimis Caesarem complexus obsecrare coepit: I 20, 1.

lacrimo: Litaicus . . . comocatis subito militibus lacrimans Quo proficiscimur, inquit milites? VII 38, 1.

laeus: continentur Heluetii ex parte tertia Laeu Lemano et flumine Rhodano: I 2, 3; * a laeu Lemano, qui *qua Hel. u. C.* in flumen Rhodanum influit, ad montem Iuram . . . murum . . . perducit: I 8, 1; qui Nautnates, Veragni, Seduni *a. e.* finibus

Allobrogum et lacu Lemanno et flumine Rhodano ad summam Alpes pertinent: III 1, 1.

laedo: neque ab se fidei laesam: VI 9, 6; cum Varus suam fidem ab eo (Iuba) laedi quereretur: 2, 44, 2.

Laelianus: Vatinius . . . tectis instructisque scaphis elicit naues Laelianas: 3, 100, 2; *cf. qu. sqq.*

D. Laelius: praecerat Aegyptiis nauibus Pompeius filius, Asiaticis D. Laelius (lebus *h*) et C. Triarius: 3, 5, 3; erant (e Orici Lucretius Vespillo (e) et Minucius Rufus cum Asiaticis nauibus XVIII, quibus iussu D. Laelii praecerant (e): 3, 7, 1; hoc confecto negotio (Pompeius filius) D. Laelium ab Asiatica classe abductum reliquit, qui comecatus Byllide (e) atque Amantia (e) importari in oppidum prohibebat (prohibeat *Np.*): 3, 40, 5; eodem tempore D. Laelius cum classe ad Brundisium uenit eademque ratione, qua factum a Libone antea demonstrauius, insulam obiectam portui Brundisino tenuit: 3, 100, 1; *cf. § 2*; Laelius tempore anni commodiore usus ad nauigandum onerariis nauibus Coreyra Dyrrachioque aquam suis supportabat neque a proposito deterrebat neque ante proelium in Thessalia factum cognitum aut ignominia (e) amissarum nauium aut necessariorum rerum inopia ex portu insulaque expelli potuit: 3, 100, 3, 4.

(laetatio: V 52, 6 *u. laetitia A. Cf. ZG. 1886, JB. p. 286.)*

laetitia. A. obi.: quod beneficio deorum . . . expiato incommodo neque hostibus diutina laetitia (z; laetatio *z*; *edd.*) neque ipsis longior dolor relinquatur: V 52, 6.

B. abl.: ille perfectam (epistolam) in conuentu militum recitat maximaque omnes laetitia adiecit: V 48, 9; ¶ erant plena laetitia et gratulatione omnia, et eorum, qui tanta pericula uitasse, et eorum, qui sine vulnere tantas res confecisse uidebantur: 1, 74, 7; ¶ haec tum (Mada: cum *coll.*: *edd.*) facta sunt in consilio, magna que (Mada: magna *coll.*: *edd.*) spe et laetitia omnium discessum est: 3, 87, 7.

C. c. praep.: fit (e) gratulatio inter eos, atque omnium animi ad laetitiam excitantur: VII 79, 3.

laetus: qua re concessa laeti ut explorata uictoria . . . ad castra pergunt (Galli): III 18, 8; Afraniani milites uisendi causa laeti (loci *O*) ex castris praecurrebant: 1, 69, 1.

(lucius: cum se illi identidem in siluas ad suos reciperent ac rursus ex silua laeua (z) in nostros impetum facerent: II 19, 5.)

lamina: tigna bipedalia iniiciunt eaque laminis clausisque religant: 2, 10, 3; ¶

(utuntur aut aere aut nummo aureo (e) aut taleis *af*: aliis *zh*: laminis *Faeru.*) ferreis ad certum pondus examinatis pro (e) nummo (e: V 12, 4.)

languo: nostris languentibus atque animo remissis subito meridiano tempore . . . portis se foras † rumpunt: 2, 14, 1.

languidus: neque uero (e) tam remisso ac languido animo quisquam omnium fuit, qui ea nocte conqueuerit: 1, 21, 5; ¶ cum . . . hostes acrius instarent languidioribusque nostris uallum scindere et fossas complere coepissent: III 5, 1.

languide: suosque (e) languidius in opere uersari iussit: VII 27, 1.

(languor: omnia excogitantur, quare nec sine periculo maneatur et languore (langore *Bl(Ph)*) militum et uigiliis periculum augeatur (haec omnia *del. Paul. u. CC*): V 31, 5.)

lapis. A. subi.: et ab incendio lapis et ab ariete materia defendit: VII 23, 5.

B. obi.: lapides coicere *u. coicio p. 597 (A loc.)*: ¶ antecedebat testudo . . . conuoluta (e) omnibus rebus, quibus ignis iactus et lapides (lapidis *Ciace*) defendi possent: 2, 2, 1; ¶ ubi circumiecta multitudine hominum totis moenibus undique in murum lapides iaci coepti sunt: II 6, 2; ¶ compluribus (b; cum pluribus *O*;) iam lapidibus ex illa (e) quae suberat turri subductis . . . pars eius turris concidit, pars reliqua consequens procumbebat: 2, 11, 1; ¶ cum . . . auxiliares lapidibus telisque subministrandis . . . speciem . . . pugnantium praerent: III 25, 1.

C. genet.: Tralibus in templo Victoriae . . . palma per eos dies [in tecto] inter coagmenta lapidum ex pavimento exstitisse ostendebatur: 3, 105, 5; ¶ (lapidis iactus: 2, 2, 4 *u. B.* defendere); ¶ multum autem ab ictu lapidum, quod unum nostris erat telum, uiminea tegimenta . . . defendebant: 3, 63, 7.

D. abl.: coria autem, ne rursus igni ac lapidibus corrumpantur, centonibus conteguntur: 2, 10, 6; ¶ ex omni parte lapidibus coniectis deturbati turrisque succensa est: V 43, 7; ¶ lapide ictus ex muro periit (e): 3, 22, 2; ¶ fundis, sagittis, lapidibus nostros de uallo proturbare . . . parant: VII 81, 2.

laqueus: laqueis falces auertebant: VII 22, 2.

largior: his rebus (Dumnorigem) et suam rem familiarem auxisse et facultates ad largiendum (largundum *A*¹ magnas com-

parasse: I 18, 4; — Gallis . . . provinciarum *CC* propinquitas et transmarinarum rerum notitia multa ad copiam atque usus usum ζ largitur: VI 24, 5.

largiter: neque solum domi, sed etiam apud finitimas civitates (Dumnorigem) largiter posse: I 18, 6.

largitio. **A. obi:** quae res apud milites largitiones auxit; magnis enim iacturis sibi quisque eorum animos conciliabat: 3, 112, 10; ζ deductis . . . in hiberna legionibus maximas largitiones fecit: 3, 31, 4.

B. genet.: huc pauca ad spem largitionis addidit, quae (quam *Paul* ab sua liberalitate, si se . . . secuti essent, expectare deberent: 2, 28, 3.

C. abl.: ne qua aut largitionibus aut . . . falsis nuntiis commutatio fieret voluntatis: 1, 21, 1; ζ Lentulus aeris alieni magnitudine . . . et regum appellandorum largitionibus monetur: 1, 4, 2; ζ Dumnorig gratia et largitione apud Sequanos plurimum poterat: 19, 3; ζ largitione militum voluntates redemit: 1, 39, 4.

Larinates: (Pompeius) per fines Marruciorum, Frentanorum, Larinatium in Apuliam peruenit: 1, 23, 5.

Larisa: Scipio discessu exercituum $\langle c \rangle$ ab $\langle c \rangle$ Dyrrachio cognito Larisam $\langle Oahl: \text{larissam } f \rangle$ legiones adduxerat; Pompeius nondum Thessaliae adpropinquabat: 3, 80, 4; Pompeius . . . se ex castris eiecit protinusque equo citato Larisam $\langle \text{larissam } af \rangle$ contendit, neque ibi constitit, sed: 3, 96, 3; Pompeiani . . . diffisi ei loco relicto monte uniuersi iugis $\langle \text{Hassius: iuris } \rangle$ eius Larisam $\langle \text{larissam } af \rangle$ uersus se recipere coeperunt: 3, 97, 2; eodemque die (Caesar) Larisam peruenit: 3, 98, 3.

Larisaci: nulla Thessaliae fuit ciuitas praeter Larisaeos $\langle \text{larisā eos } ahl \rangle$, qui magnis ζ exercitibus Scipionis tenebantur *u. CC*, quin Caesari parerent $\langle CC \rangle$ atque imperata facerent: 3, 81, 2.

lassitudo: sperabat . . . fore, ut duplicato cursu Caesaris milites examinarentur *e* et lassitudine conficerentur: 3, 92, 2; milites et animo perterriti et lassitudine confecti . . . de . . . fuga . . . cogitabant: 3, 95, 3; — nostros vires lassitudine deficiebant: 2, 11, 7; L. Domitius ex castris in montem refugiens, cum vires cum lassitudine defecissent, ab equibus est interfectus: 3, 99, 4; — cursu ac lassitudine examinatos uulneribusque *e* confectos Atrebates . . . comperunt: 11 23, 1;

ibi timore, lassitudine, ut fluminis oppressi perierunt: IV 15, 2.

latebra(e): ut . . . ille latebris aut *ae dl:* *Schu.:* siluis aut *add. ζ :* *Schu.:* saltibus se eriperet et *e* noctu occultatus *e* alias regiones partesque peteret: VI 43, 6.

lateo: ubi prima impedimenta nostri exercitus ab iis, qui in siluis *AtM:* siluas *B:* *Frig.:* silua *B ζ* abditi latebant, uisa sunt: II 19, 6; ζ ut nullum paulo fortius factum latere posset: III 14, 8.

later. **A. plur.:** quadratas regulas . . . defigunt, quae lateres, qui super musculo *L. Man.:* musculos *coll.:* *dl. Np.:* struantur, contineant: 2, 10, 4; — super lateres coria inducuntur, ne canalibus aqua immissa lateres diluere possit $\langle c \rangle$: 2, 10, 6; ζ eaque contabulationem summam lateribus lutoque constrauerunt *castrauerunt af*, ne quid ignis hostium nocere posset, centonesque insuper iniecerunt: 2, 9, 3; — ita fastigate fastigato: atque ordinatim structo tecto *Oahl.:* *om coll.:*, ut trabes erant in capreolis collocatae, lateribus *Of?;* *Ablus:* in lateribus $\langle \rangle$ et $\langle \text{rec.: *om. } \rangle*$ luto musculus $\langle \text{lis } af \rangle$, ut ab igni . . . tutus esset, contegitur *u. CC*: 2, 10, 5; — intra haec tegimenta abditi atque muniti parietes lateribus exstruebant: 2, 9, 6; — tigna item ut primo tecta extremis lateribus instruebant: 2, 9, 7; ζ occupae delapsae ab *e* lateribus longuissimis furis; que ab opere remouentur: 2, 11, 2; — super lateres: 2, 10, 6 *u. supra.*

B. Sing. ut collect.: si ibi *e* pro castello ac receptaculo turrim ex latere sub muro fecissent: 2, 8, 1.

laterculus u. latericulus.

latericulus. 1. adiect. : aggerem noui generis . . . ex latericiis duobus muris senum pedum crassitudine atque eorum murorum contignatione *e* facere instituerunt: 2, 15, 1; ζ quem *e* musculum a turri latericia ad hostium turrim murumque perducerent: 2, 10, 1; musculus ex turri latericia a nostris . . . defenditur: 2, 11, 3; musculum turrimque latericiam libere incendunt: 2, 11, 1.

2. ut subst. **latericium:** centonesque insuper iniecerunt, ne . . . saxa ex catapultis latericium discenterent: 2, 9, 3.

latericulus: hunc super *com Np.:* insuper *coll.:* contignationem, quantum tectum plutei ac uincarum passum est, latericulo laterulo *Kran.:* adstruxerunt: 2, 9, 2.

Latinus: (consules, quod ante id tempus accedit nunquam, ante Latinas indictas

ante Lat. ind. (A. L. L.) *abl. Hell.* ex urbe proficiscuntur: 1, 6, 7; his rebus et feriis Latinis comitisque omnibus perficiendis perfaciendis *af*: perficiendis *Nb.* XI dies tribuit: 3, 2, 1.

Latito: communi enim ⟨*e*⟩ fit uitio naturae, ut inuisitatis *Elberl.*: inuisis latitatis *N*: inuisitatis *Db.*: improuisis *Freudentb.*: *Dt.*: inuisis latitantibus *O*: inuisis [latitatis] *Np.* atque incognitis rebus magis confidamus uehementiusque exterreamur: 2, 4, 4.†

Latitudo. A. propr. (τὸ ἐξῆχος): (a) subi.: fluminis erat altitudo pedum circiter ⟨*o*⟩ trium [latitudo ped. circ. CCC aut altitudo ped. circ. XXIX *Ciace.*: II 18, 3.]

b) *abl.*: mediocri latitudine fossam . . . obduci iussit: 3, 46, 1.

c) *c. praep.*: z) in latitudinem: Neruii . . . teneris arboribus incisis atque inflexis ⟨*e*⟩ crebrisque ⟨*e*⟩ in latitudinem ramis enatis ⟨*om.* †) et rubis sentibusque interiectis efflecerat, ut: II 17, 4; u. praeterea in p. 103 sq. †) (loc).

‡) propter lat.: id (oppidum) ex itinere oppugnare conatus . . . propter latitudinem fossae murique altitudinem paucis defendentibus expugnare non potuit: II 12, 2; summa difficultas faciendi ⟨*e*⟩ pontis proponebatur propter latitudinem, rapiditatem altitudinemque fluminis: IV 17, 2.

B. trsl. (= τὸ μῆκος, μέγεθος): huius Heremyae ⟨*e*⟩ siluae . . . latitudo nouem dierum iter expedito patet: VI 25, 1; (Aquitaniam,) quae pars, ut ante dictum est, et regionum latitudine et multitudine hominum † ex tertia parte Galliae ⟨*e*⟩ est aestimanda *n. CC*: III 20, 1.

[Falso: turres ad altitudinem ⟨latitudinem †) ualli . . . parare ac facere coeperunt: V 42, 5] aggerem . . . facere instituerunt aequa fere altitudine ⟨*Vascos*: latitudine *coll.*), atque ille congesticius ex materia fuerat agger: 2, 15, 1.]

Latium: duae sunt Albae, alia ista quam nouimus in † Aricia *Marsia coni. Np.* et alia hic in † Italia ⟨*Latio coni. Np.*⟩: *ap. Pomp. comm. art. Don. (gramm. Lat. V p. 114 ed. Keil).*

Latobrigi u. Latonici.

Latob: decurritur ad illud extremum . . . senatus consultum, quo nisi pacem in ipso urbis incendio atque in desperatione omnium salutis † latorum ⟨*coll.*: illata sceleratorum *Koch*: *Db.*: soluta malorum *Kindsch.*: latronum *coll.* *Ciace.*: paucorum *Np.*: togatorum *Hell.*: senatorum *Hug*; *u. CC*: audacia ⟨latorum audacia

unc. incl. Dt.) nunquam ante descensum ⟨*Kohl* discessum *coll.*⟩ est: 1, 5, 3.†

Latouici. Cf. *Glück* p. 112–116; *J. Becker ZAW.* 1851 p. 130 sq.: 150. (latobogiorum *crstat in Orosii* (VI 7, 5) *codicibus*, sed latobogiorum in *cod. R.*)

persuadent Rauracis et Tulingis ⟨*e*⟩ et Latouicis *A*: lotouicis *Q*: latoebis *M*: latocucis *B²*: latobicis *B¹*: Latobrigis *Schn., Np., Fr., Db.*, *haud scio an recte* finitimis ⟨*e*⟩, uti eodem usi consilio oppidis suis uicisque exustis una cum iis proficiscantur: 15, 1; Heluctios, Tulingos, Latouicos ⟨latobrigos *N*: latouicos *A* in *margin.*: latobicos *B uar.* in fines suos, unde erant profecti, tenerti iussit, et quod omnibus frugibus ⟨*e*⟩ amissis domi nihil erat, quo famem tolerarent, Allobrogibus imperauit, ut iis ⟨*e*⟩ frumenti copiam facerent; ipsos oppida uicosque, quos incenderant, restituere iussit: 1 28, 3; summa erat capitum . . . Tulingorum *miliū XXXVI, Latouicorum latobrigorum *coll.* XIII, Rauracorum XXIII, Boiorum XXXII: 1 29, 2.

Latro: hos latrones interficiamus: VII 38, 8. † (quo . . . † latorum . . . latronum *coll. Ciacc.*: audacia nunquam ante descensum ⟨*e*⟩ est: 1, 5, 3;†) ut potius priuato paucorum et latronum quam regio consilio susceptum bellum uideretur: 3, 109, 6; magna-que praeterea multitudo undique ex Gallia perditorum hominum latronumque conuenerat ⟨*e*⟩, et *Paul.*: *om. coll.*: *coll.* quos spes praedandi studiumque bellandi ab agri cultura et cotidiano labore reuocabat: III 17, 4; † huc accedebant collecti ex praedonibus latronibusque Syriae Ciliciaeque prouinciae finitimarumque regionum: 3, 110, 3.

Latrociniū: latrocinia nullam habent infamiam, quae extra fines cuiusque ciuitatis fiunt atque ea inuentis exercendae ac desidia minuendae causa fieri praedicant: VI 23, 6; † supplicia eorum, qui in furto aut in *com.* † latrocinio aut aliqua noxia ⟨*e*⟩ sint comprehensi, graviora dis immortalibus esse arbitrantur: VI 16, 5; non hos palus in *del. Dt.*; *Db.* bello latrociniisque natos, non siluae morantur: VI 35, 7.

latus. A. = ἐρῆς (propr.): a) posit.: diebus XXV aggerem latum ⟨longum *coni. Rinstow et Güler*⟩ pedes CCCXXX, altum pedes LXXX exstruxerunt: VII 24, 1; † (inter bina castra . . . unum flumen ⟨tantum *abl. coll.*: *Np.*: *del. Kran.*: latum *Kindsch.*) intererat Apsus ⟨*e*⟩: 3, 19, 1; † duas fossas quindecim pedes ⟨pedum *h*⟩ latus eadem alti-

tudine perduxit: VII 72, 3; * storias . . . tres in longitudinem parietum turris latus III pedes fecerunt: 2, 9, 4.

b) comp.: ad onera ac *c* multitudinem inmentorum transportandam paulo latiores valtiores ζ (facit naues), quam quibus in reliquis utimur *c* maribus: V 1, 2; * huic ex omnibus fere partibus palus . . . cingebat non latior pedibus quinquaginta: VII 19, 1.

c) superl.: (continentur) una ex parte flumine Rheno latissimo atque altissimo: I 2, 3; transire latissimum flumen: II 27, 5.

B. = μαζός, μέγας: ne latus fines parare studeant: VI 22, 3.

quoad licebat latiore uti *c* spatio: I, 58, 1.

Suessiones suos esse finitimos; fines *B*² ζ ; *Schn., Holl.; om. z; edd. vell.* latissimos feracissimosque agros possidere: II 4, 6; (ciuitatibus maxima laus est quam latissime (latissimis ζ) circum se vastatis finibus solitudines habere: VI 23, 1; ¶ ut . . . quam latissimas regiones praesidiis teneret: 3, 44, 2.

late. A. (prop.) = ε.ι.ι. το.λ.ι.: a) posit. z): ab eius summo sicut *c* ut *R. Steph.* palmae ramique (rami quam ζ late diffunduntur (diffundunt ζ ; *R. Steph.*): VI 26, 2; ¶ hoc itinere est fons, quo (c) mare succedit longius, (succedit, longe ut *Paul*) lateque is locus restagnat (et *Paul*): 2, 21, 1; * naues . . . incendit, quod tam late (lata *stell.*) tueri parua manu non poterat: 3, 111, 6; * ut et minus late uagarentur et minus facile finitimis bellum inferre possent: I 2, 4.

ζ) longe lateque: deinde omnibus longe lateque aedificiis incensis se *a* in castra ceperunt: IV 35, 3; omnibus arboribus longe lateque in finibus Massiliensium excisis et connectis: 2, 15, 1; (24, 4 u. z) restagnare; stationes litoraeque omnia longe lateque classibus occupauit: 3, 8, 4; consumptis omnibus longe lateque frumentis summis erat in angustiis: 3, 47, 5.

b) comp.: partiendum sibi ac latus distribuendum exercitum putauit: III 10, 3; * (percrebescere: 3, 79, 4 u. B.) ¶ eumque ignis magnitudine uenti latus serperet: 3, 101, 6; ¶ qua spe adducti Germani latus (latus iam ζ) uagabantur: IV 6, 1; Cassiuellanus . . . hoc metu latus uagari (equites nostros) prohibebat: V 19, 2; his paucos addit equites, qui latus cautius ζ ostentationis causa uagantur ζ ; uagarentur z; *edd.*: VII 45, 3.

c) superl.: mouet, ut in omnes partes equi

tes quam latissime peruagentur: VII 9, 2; * publice *CC* maximam putant esse laudem quam latissime a suis finibus uacare (uagari *EM*) agros *om. \zeta*: IV 3, 1; * imperat, ut quam latissime possint possent *AD* uagentur: VII 8, 3; * ciuitatibus maxima laus est quam latissime (latissimis ζ) circum se vastatis finibus solitudines habere: VI 23, 1.

(B. frsl.: haec ad eum elatius *Claec.*: latus *codd.*; *edd.* atque inflatus Afranius perscribebat (praeser. *apl.*: 2, 17, 3; de proelio ad Dyrrachium facto elatius *Claec.*: latus *codd.*; *edd.*: inflatusque multo, quam res erat gesta, fama percrebuerat *ex*: 3, 79, 4.)

lātus. A. subi.: insula natura triquetra *c*, cuius unum latus est contra Galliam: V 13, 1; tertium (latus) est contra septentriones; cui parti nulla est obiecta terra: V 13, 6; hoc (latus) huic ζ milia passuum octingenta in longitudinera esse existimatur, arbitrantur *a*: V 13, 6; * hoc pertinet latus tenet ζ circiter milia passuum quingenta: V 13, 2; * alterum (latus) uergit ad Hispaniam atque occidentem solem: V 13, 2.

B. obi.: singulaque latera castrorum singulis attribuit legionibus munienda: I, 42, 1; * sagittarii funditoresque media continebantur acie, equitatus latera cingebat: I, 83, 2; * quae res et latus unum castrorum ripis fluminis muniēbat et: II 5, 5.

C. genet.: huius lateris alter angulus . . . ad orientem solem, inferior ad meridiem spectat: V 13, 1; sed eius angulus alter *R. Menge*: lateris *codd.*; *edd.*: alter lateris *Paul* maxime ad *c* Germaniam spectat: V 13, 6; * ex utraque parte lateris defectus habebat: II 8, 3; * huius est longitudo lateris . . . septingentorum milium: V 13, 5.

D. abl.: a) fossam pedum XX derectis lateribus duxit: VII 72, 1.

(b): ex itinere nostros ab *ego*; *om. codd.*, *edd.* latere aperto adgressi circumuenire *ex* . . . coeperunt: I 25, 6; quorum pars ab *ego*; *om. codd.*; *edd.* aperto latere legiones circumuenire . . . coepit: II 23, 5.)

E. c. praep.: a) ab: I 25, 6 et II 23, 5 u. D. b); u. praeterea **ab** p. 37, 38 (17 loc.); hostes neque a (c) fronte ex inferiore loco subeuntes intermittere et ab utroque latere instare . . . iudic: II 25, 1; has (rates) . . . a fronte atque ab utroque latere cratibus ac pluteis protegebat: I, 25, 9; * (delapsae) curiae taeda ac pie referatae ab *Offl.*; a *a*; *Ap., DL.* lateribus

longiuribus furcisque ab opere remouentur: 2, 11, 2.)

b) ad latus *u.* ad *p.* II 7 (3 *loc.*).

Adiect.: alterum: V 13, 2; apertum: I 25, 6; II 23, 5; IV 25, 1; 26, 3; V 35, 2; VII 50, 1; 52, 2; 1, 44, 4; 3, 86, 3; 93, 3; directa: VII 72, 1; dextrum: VII 25, 2; 49, 1; 67, 5; duo: VII 67, 1; singula: 1, 42, 1; tertium: V 13, 6; unum: II 5, 5; V 13, 1; utrumque: II 8, 3; 25, 1; III 29, 1; VII 24, 3; 1, 25, 9; 46, 3.

laudo: qua in re admodum fuit militum uirtus laudanda: V 8, 4; laudat Pompeius promptos *Pantagathus; u. CC*) atque in posterum confirmat, segniores *f;* seniores *N(ahl)* castigat atque incitat: 1, 3, 1; hoc laudans Pompeius idem iurauit: 3, 87, 6.

lauo: in eam se consuetudinem adduxerunt *e;* (Suebi), ut locis frigidissimis neque nescitus praeter pelles haberent habeant *DE; edd. pr.* quicquam *e;* . . . et lauarentur *Weissenborn;* lauantur *coll. Fr.* in fluminibus: IV 1, 10.

laurea: neque in fascibus insignia laureae praetulit: 3, 71, 3.

laus. A. = gloria; a) praed.: publice <rei publicae *P.Schn.*> maximam putant esse laudem quam latissime a suis finibus uacare <*e;* agros *e;*> IV 3, 1; ciuitatibus maxima laus est quam latissime <*e;* circum se uastatis finibus solitudines habere: VI 23, 1.

b) **obi.:** centuriones . . . , ne ante partam *portam BM)* rei militaris laudem <laudem rei mil. *b;* laudis militaris *a;* amitterent, fortissime pugnantes conciderunt: VI 40, 7; ¶ qui diutissime impuberes permanserunt, maximam inter suos ferunt laudem: VI 21, 4; qui plurimos ex his interfecerunt *e;* . . . magnam ferunt laudem: VI 28, 3; ¶ cum Cimbris . . . pulsus non minorem laudem exercitus quam ipse imperator meritus uidebatur: I 40, 5; ¶ parere: VI 40, 7 *u.* amittere; ¶ tanta uniuersae Galliae consensio fuit . . . pristinae belli laudis recuperandae, ut: VII 76, 2.

c) **genet.:** utrosque et laudis cupiditas et timor inuominiae ad uirtutum excitandum *e;*: VII 80, 5; ¶ a quibus deductum ac deprauatum Pompeium queritur inuidia atque obtreptione laudis suae, cuius ipse honori et dignitati semper fauerit: 1, 7, 1; ¶ cuius rei magnam partem laudis atque existimationis ad Libonem peruenturam: I, 26, 4.

d) **abl.:** cum Caesaris copias despiceret, Pompei consilium summis laudibus efferret: 3, 87, 1; duces uero eorum consilium summi laudibus ferebant <efferebant *Plagg.*>, quod se castris tenuissent: 1, 69, 2.

summae se iniquitatis condemnari debere, nisi eorum uitam sua <*o;* laude *Dauis.*; salute *coll. edd.* habeat cariorem: VII 19, 5.

e) **e. praep.:** satis et ad laudem et ad utilitatem profectum perfectum *A(φ)*; arbitratus: IV 19, 4; ¶ ambo incolumes compluribus interfectis summa cum laude sese <*e;* intra munitiones recipiunt: V 44, 13; ¶ quos cum sic animo <*o;* paratos uideat <*e;*>, ut nullum pro sua laude periculum recusent: VII 19, 5; (quem locum tuae probandae <*dik.*; pro laude *X; Fr.*> uirtutis pro laude uirt. tuae *β*) exspectas <*z;* spectas *z;* *Fr. Db.*>: V 44, 3.)

B. = uirtus, meritum: quae gens ad hoc tempus . . . summaui . . . habet iustitiae <*e;* et bellicae laudis opinionem: VI 24, 3; ¶ haec tamen ab ipsis inflatus commemorabantur, ut de suis homines laudibus libenter <*CC*> praedicant: 2, 39, 4.

laxo: (reliquas copias . . . misit ¶ captis <laxatis *Kindsch.*> quibusdam cohortibus, uti <*e;* numerus legionum constare uideretur: VII 35, 3;) ¶ centurionibusque nominatim appellatis reliquos cohortatus milites <*CC*> signa inferre et manipulos laxare iussit: II 25, 2.

(lectus *u.* lego.)

legatio. A. quod pertinet ad legatos = *αρχεσβειται;* a) = legati munus, *αρχεσβεία. αρχεσβείαις;* Orgetorix . . . sibi legationem ad ciuitates suscepit: I 3, 3; ¶ maximeque timoris causa pro se quisque id munus legationis recusabat: 1, 33, 1; — qui ab eo missi erant, conlecto legationis officio liberius eum militibus regis conloqui coeperunt: 3, 103, 4.

b) = legati, *αρχεσβειται;* z) **subi.:** tantam sibi . . . auctoritatem comparauerat, ut undique ad eum legationes concurrerent, gratiam atque amicitiam publice priuatimque peterent: V 55, 4; ¶ cum ad eum frequentes ciuitatum <*e;* legationes <legiones *ab*> conuenire coepissent: 3, 36, 1; ¶ uenerant eo sagittarii . . . erant praeterea . . . complures honesti adulescentes . . . erant legationes ciuitatum; erant legati Caesaris: 1, 51, 3; *cf. qu. sqq.*; ¶ ibi totius fere citerioris prouinciae legationes Caesaris aduentum exspectabant: 2, 21, 4; ¶ petere: V 55, 4 *u.* concurrere; ¶ (polliceri: II 35, 1 *u.* β) mittere;) ¶ uti . . . mitterentur legati . . . qui . . . pollicerentur, quas legationes Caesar . . . inita <*e;* proxima <*e;* aestate <*e;* ad se reuerti iussit: II 35, 2.

β) **obi.:** legationes <legiones *BM*> in omnes partes circummittuntur: VII 63, 1; reliquas ciui-

tates circummissis legationibus amicitiae (*Ciacc.*: amicitia *codd.*: *edd.*: Caesaris (*O.*: Caesaris *codd.*) conciliare studebat: 3, 55, 3; ¶ (ciuitates) nuntios legationesque in omnes partes dimittebant et . . . explorabant: V 53, 4; dimittit quoque (e) uersus legationes; obtestatur: VII 4, 5; ¶ (uti ab iis nationibus . . . mitterentur (o) legati (legationes *G. Sauppe*) ad Caesarem, qui (quae *B²*) se obsides daturas, imperata facturas pollicerentur: II 35, 1; (Veneti et horum finitimi) communem legationem ad P. Crassum mittunt, si uelit suos recipere (e), obsides sibi (e) remittat: III 8, 5; cognouit missas legationes ab non nullis ciuitatibus ad Germanos inuitatosque eos, uti: IV 6, 3; Cenimagni, Segontiaci, Ancalites, Bibroci, Cassi legationibus missis sese Caesari dedunt: V 21, 1.

γ) *dat.*: ut . . . legatos mitteret . . . ei legationi Arionistus respondit: I 34, 2.

δ) *genef.*: legatos ad eum mittunt nobilissimos ciuitatis, cuius legationis Nammecius et Verucloctius principem (principum *X*) locum obtinebant: I 7, 3; ¶ legationis munus: 1, 33, 1 *et* leg. officium: 3, 103, 4 *u. a*); ¶ legatos ad eum mittunt; cuius legationis Diuico princeps fuit: I 13, 2.

ε) *abl.*: circummissis legationibus conciliare: 3, 55, 3 *u. β*) circummittere; ¶ legationibus missis sese dedunt: V 21, 1 *u. β*) mittere; ¶ cum . . . uideret . . . a (e) Treueris Germanos crebris legationibus sollicitari: VI 2, 3; (Haedui) consilia clam de bello inire incipiunt ciuitatesque reliquis legationibus sollicitant: VII 43, 3; (Vercingetorix) nihilominus clandestinis nuntiis legationibusque Allobrogas (e) sollicitat: VII 64, 7.

B. legati = ἐπιστάτης munus: praecoccupatum sese legatione (-nem *abl.* ab Cn. Pompeio, teneri obstructum fide: 2, 17, 2.

legatus. **A.** = πρεσβευτής; **a)** *subi.*: **z)** (adferre: 3, 108, 4 *u. f*) per legatos); ¶ quas (res) legati Heluetii (leg. Helu. *del. Ciacc.*) commemorassent: I 14, 1; ¶ congregari: IV 11, 1 *u. petere*; ¶ qui (legati) cum eum in itinere conuenissent seque ad pedes (eius *add. bfhik*) proiecissent suppliciterque locuti flentes pacem petissent: I 27, 2; totius fere Galliae legati, principes ciuitatum, ad Caesarem gratulatum conueniunt: I 30, 1; ¶ demonstrare: V 1, 7 *u. e*) mittere ad; ¶ (depreari: V 6, 2 *et* VI 4, 2 *ib.*) ¶ dicere: I 7, 3 *et* II 3, 1 *ib.*; qui (legati) ad hunc modum locuti, non (se) existimare . . . se suaque omnia eorum potestati permittere dixerunt: II 31, 2, 3; re nuntiata (CC) ad

suos (illi se *add. β*) quae imperarentur facere dixerunt (legati: II 32, 3; legati haec se ad suos relaturos dixerunt et . . . post diem tertium ad Caesarem reuersuros: IV 9, 1; ¶ quod legati eorum (hostium) paulo ante a Caesare discesserant: IV 12, 1; ¶ docere: V 1, 7 *et* VI 9, 6 *u. e*) mittere ad; ¶ quorum (Vbiorum) sint legati apud se et de Sueborum iniuriis querantur et a se auxilium petant: IV 8, 3; uenerant eo . . . sagittarii . . . erant praeterea . . . legationes ciuitatum; erant legati Caesaris. hos omnes flumina continebant: 1, 51, 3; ¶ excusare: IV 22, 1 *u. uenire* ad; ¶ exponere: 3, 19, 3 *u. uenire*; ¶ flere: I 27, 2 *u. conuenire*; ¶ (gratulari: I 30, 1 *ib.*) ¶ impetrare: IV 11, 1 *u. petere*; ¶ loqui: I 27, 2 *u. conuenire*: II 31, 2 *u. dicere*; ¶ (nuntiare: II 32, 3 *u. dicere*; ¶ orare: IV 11, 1 *u. petere*; VI 32, 1 *u. e*) mittere ad: VII 12, 3 *et* 32, 2 *u. a*) **z)** uenire ad; ¶ ostendere: IV 11, 3 *u. petere*; ¶ petere: I 27, 2 *u. conuenire*; petierunt (legati), uti sibi concilium totius Galliae . . . indicere . . . liceret: I 30, 4; IV 8, 3 *u. esse*; interea ne propius se castra moueret petierunt (legati): IV 9, 1; qui (legati) in itinere congressi magnopere ne longius progrediretur (e) orabant. cum id non impetrassent, petebant, uti . . . praemitteret . . . ; ea condicione . . . se usuros ostendebant: IV 11, 1, 3; 18, 3 *u. d*) respondere: (VI 6, 2 *u. e*) mittere ad; ¶ polliceri: II 35, 1 *ib.*; IV 21, 5 *et* 22, 1 *u. a*) **z)** uenire ad; obsides daturas quaeque imperasset (sese *add. β*) facturos (esse *add. z*) polliciti sunt (hostes *an* legati?): IV 27, 1; VII 90, 2 *u. e*) mittere; 1, 15, 2 *et* 3, 34, 2 *u. a*) **z)** uenire ad; ¶ posse: 3, 19, 3 *u. uenire*; ¶ postulare: I 31, 1 *u. e*) mittere ad; ¶ se proicere: I 27, 2 *u. conuenire*; ¶ proponere: 1, 3, 7 *u. e*) mittere ad; ¶ (purgare: VI 9, 6; VII 43, 2 *ib.*) ¶ queri: (I 37, 1 *u. uenire*); IV 8, 3 *u. esse*; ¶ recusare: V 6, 2 *u. e*) mittere ad; ¶ referre: (IV 9, 1 *u. dicere*); euocat ad se Caesar Massilia (e) XV primos. cum his agit . . . commemorat. cuius orationem legati domum referunt atque ex auctoritate (CC) haec Caesari renuntiant: 1, 35, 3; ¶ reuerti: (I 7, 6 *u. d*) respondere; ubi ea dies, quam constituerat cum legatis, uenit et legati ad eum reuenterunt (reuertuntur *a*): 18, 3; (IV 9, 1 *u. dicere*) ut erat constitutum, ad eum legati reuertuntur: IV 11, 1; ¶ rogare: I 11, 2 *et* VII 5, 2 *u. e*) mittere ad; ¶ (satis facere: V 51, 3 *ib.*) ¶ uelle: (I 7, 6 *u. d*) respondere; 3,

19, 3 *u. uenire*; ¶ haec eodem tempore Caesari mandata referebantur et legati ab Haeduis et a Treueris *ueniebant*: Haedui questum, quod: I 37, 1; legati ab his (Germanis) uenerunt, quorum haec fuit oratio: IV 7, 2; 27, 2 *u. i)* cum; Varronem . . . nisurum *<e>*, quem *<e>* ad modum tuto legati uenire et quae uellent exponere possent *<u. CC>*: 3, 19, 3; — — Iccius Remus, . . . unus *<e>* ex iis, qui legati de pace ad Caesarem *uenerant*, nuntium . . . mittit: II 6, 4; interim *<in itinere Hartz>* a compluribus ciuitatibus ad eum legati ueniunt: IV 18, 3; a compluribus insulae *<e>* ciuitatibus ad eum legati *<legati ad eum a>* ueniunt, qui pollicentur *<pollicerentur β>* obsides dare: IV 21, 5; ex magna parte Morinorum ad eum legati uenerunt, qui se de superioris temporis consilio excusarent . . . seque ea, quae imperasset, facturos pollicerentur *<β; pollicentur α>*: IV 22, 1; in Menapios atque in eos pagos Morinorum, ab quibus ad eum legati non uenerant, ducendum *<e>* (exercitum) dedit: IV 22, 5; eodem die legati ab hostibus missi ad Caesarem de pace uenerunt: IV 36, 1; quo ex oppido cum legati ad eum uenissent oratum, ut sibi ignosceret, . . . iubet: VII 12, 3; iam prope hieme confecta . . . legati ad eum principes Haedorum ueniunt *<uenerunt β>* oratum, ut . . . subueniat: VII 32, 2; etiam Cingulo . . . ad eum legati ueniunt quaeque imperauerit se cupidissime facturos pollicentur: I, 15, 2; cum ad eum ex Thessalia Aetoliaque legati uenissent, qui praesidio misso pollicerentur earum gentium ciuitates imperata facturam, . . . misit: 3, 34, 2.

β) ab *e. pass.*: quod legati . . . discesserant atque is *<e>* dies indutiis erat ab his (iis *β)* petitus: IV 12, 1.

b) *praedicat*: II 6, 4 *et* VII 32, 2 *u. a)* *α)* uenire ad; a quo missi Dioscorides et Scrapion, qui ambo legati Romae fuerant . . . ad Achillam peruenerunt: 3, 109, 4; ¶ I 7, 3 *et* II 3, 1 *u. e)* mittere ad; 3, 31, 4 *ib.* mittere.

c) *obi.*: accipere: 3, 17, 2 *u. mittere* ad; 3, 17, 5 *u. recipere*; ¶ (adhortari: I, 34, 3 *u. praemittere*); ¶ tamen quam mitissime potest legatos appellat: VII 43, 4; ¶ hoc facto proelio Caesar neque iam sibi legatos audiendos neque condiciones accipiendas arbitrabatur: IV 13, 1; quibus (legatis) auditis liberaliter pollicitus hortatusque, ut in ea sententia permanerent, eos donum remittit et eum iis una Commium: IV 21, 6; ¶ quantum in se facinus admisissent intellegebant: legatos, quod nomen ad omnes nationes sanctum in-

uolatumque semper fuisset, retentos ab se et in uincla *<e>* coniectos: III 9, 3; ¶ (continere: I, 51, 3 *u. a)* *α)* esse); ¶ barbari . . . legatos quoque uersum *<e>* dimittere . . . coeperunt: III 23, 2; ¶ (hortari: IV 21, 6 *u. audire*); ¶ interim saepe ultro citroque cum legati *<saepae cum leg. ultro citroque β>* inter eos *mitterentur*, Ariouistus postulauit: I 42, 4; confirmare (Neruios) sese neque legatos missuros neque ullam conditionem pacis accepturos: II 15, 6; celeriter (Veneti finitimique) missis legatis per suos principes inter se coniurant: III 8, 3; sibi . . . potestatem faceret in Vbios legatos mittendi: IV 11, 2; cum ultro in continentem legatis missis pacem ab se petissent: IV 27, 5; 36, 1 *u. infra* mittere ad; nullum tempus intermiserunt, quin trans Rhenum legatos mitterent: V 55, 1; eodem Carnutes legatos obsidesque mittunt: VI 4, 5; tertio die missis ex oppido legatis de deditioe arma conferri *<e>* . . . iubet: VII 11, 2; eo legati ab Aruernis missi quae imperaret se facturos pollicentur: VII 90, 2; probat rem senatus de mittendis legatis; sed qui mitterentur non reperiebantur: I, 33, 1; cuius prouinciae ab ea parte, quae libera appellabatur, Menedemus, princeps earum regionum, missus legatus omnium suorum excellens studium profitebatur: 3, 34, 4; quibus modis ad Oricum cum Libone de mittendis legatis contendisset: 3, 90, 2; illi de deditioe missis legatis agere coeperunt *<e>*: 3, 97, 5; — — Heluetii . . . legatos ad eum *mittunt* nobilissimos ciuitatis, cuius legationis Nammeius et Veruloetius principem *<e>* locum obtinebant, qui dicerent sibi esse in animo . . . ; rogare, ut . . . liceat: I 7, 3; (Heluetii) legatos ad Dumnorigem Haeduum mittunt, ut . . . impetrarent: I 9, 2; Haedui . . . legatos ad Caesarem mittunt rogatum auxilium: I 11, 2; Heluetii . . . legatos ad eum mittunt; cuius legationis Diuico princeps fuit: I 13, 2; Heluetii omnium rerum inopia adducti legatos de deditioe ad eum miserunt: I 27, 1; placuit ei, ut ad Ariouistum legatos mitteret, qui ab eo postularent, uti . . . deligeret . . . ei legationi Ariouistus respondit: I 34, 1. (2) his responsis ad Caesarem relatis *<legatis X>* iterum ad eum Caesar legatos cum his mandatis mittit: I 35, 1; cognito Caesaris aduentu *<o>* Ariouistus legatos ad eum mittit: I 42, 1; biduo post Ariouistus ad Caesarem legatos mittit *<misit β>*: I 47, 1; 47, 1 *et* 3 *u. B. d)* mittere; Remi . . . ad eum legatos Iccium *<e>* et Andecumborium *<e>*, primos ciuitatis, miserunt, qui dicerent *<qui dic. om. β>*:

II 3, 1; (Senones) legatos ad Caesarem de deditioe mittunt: II 12, 5; maiores natu . . . omnium . . . consensu legatos ad Caesarem miserunt seque ei dederunt (*c*): II 28, 2; (Aduatuci) inusitata specie commoti legatos ad Caesarem de pace miserunt, qui . . . dixerunt: II 31, 1; uti ab iis (*c*) nationibus, quae trans Rhenum incolerent, mitterentur legati (legationes *G. Sauppe*) ad Caesarem (leg. ad caes. mitt. §, qui (quae *B² §*) se obsides daturas, imperata facturas pollicerentur. quas legationes . . . II 35, 1; Galba . . . (a Nantuatibus, Veragris Sednisque) missis ad eum undique legatis obsidibusque datis et pace facta constituit: III 1, 4; illi (Sotiates) . . . ubi . . . nihil his rebus profici posse intellexerunt, legatos ad Crassum mittunt, . . . petunt: III 21, 3; mittuntur etiam (a Vocatibus et Tarusatibus) ad eas ciuitates legati, quae . . . inde auxilia . . . arcessuntur: III 23, 3; Morini Menapiique supererant, qui in armis essent neque ad eum unquam legatos de pace misissent: III 28, 1; qui (Vbii) uni ex Transrhenanis ad Caesarem legatos (*om. §*) miserant, amicitiam fecerant, obsides dederant: IV 16, 5; hostes proelio superati . . . statim ad Caesarem legatos de pace miserunt; . . . polliciti sunt: IV 27, 1; eodem die legati ab hostibus missi ad Caesarem de pace uenerunt: IV 36, 1; Pirustae (*c*) legatos ad eum mittunt, qui doceant nihil . . . publico factum consilio, seseque paratos esse demonstrent (*Claue.*; demonstrant *codd.*; *edd.*) . . . satis facere: V 1, 7; ueritus (indutiomarus ueritus §, ne ab omnibus desereretur, Indutiomarus (*om. §*) legatos ad Caesarem mittit: sese . . . noluisse: V 3, 5; neque recusandi aut deprecandi causa legatos ad Caesarem mittere (Haedui) audebant: V 6, 2; interim Trinobantes . . . legatos ad Caesarem mittunt pollicenturque . . . petunt: V 20, 1; Cassinellaunus . . . legatos per Atrebatem Commium de deditioe ad Caesarem mittit: V 22, 3; si ab armis discedere uelint, se adiutore utantur legatosque ad Caesarem mittant: V 41, 8; (Senones) missis ad Caesarem satis faciendi (*c*) causa legatis, cum is . . . iussisset, dicto audientes non fuerunt: V 51, 3; (Senones) necessario sententia desistunt legatosque deprecandi causa ad Caesarem mittunt; adeunt (*c*) per Haeduos: VI 4, 2; qui (Menapii) uni ex Gallia de pace ad Caesarem legatos nunquam miserant: VI 5, 4; quibus rebus coacti Menapii legatos ad eum pacis petendae causa mittunt: VI 6, 2; Vbii . . . purgandi sui (*c*) causa ad eum legatos mittunt, qui doceant . . .

petunt atque orant . . . pollicentur: VI 9, 6; Segni Condrusique . . . legatos ad Caesarem miserunt oratum, ne: VI 32, 1; eius aduentu Bituriges ad Haeduos . . . legatos mittunt subsidium rogatum: VII 5, 2; (Haedui) legatos ad Caesarem sui purgandi *o* gratia mittunt: VII 43, 2; cum . . . cognouissent . . . legatos ad Vercingetorigem de pace et (*de abd. §*) amicitia concilianda publice missos: VII 55, 4; mittuntur de his rebus ad Caesarem legati: VII 89, 3; dicuntur . . . sententiae, ut legati ad Caesarem mittantur, qui uoluntatem senatus ei proponant: 1, 3, 7; omnes uno consilio Domitium . . . custodiunt legatosque ex suo numero ad Caesarem mittunt: 1, 20, 5; legatos ad Pompeium de compositione mitti oportere: 1, 32, 8; ad quos legati mitterentur, his auctoritatem attribui (*NO*; attribuit: timoremque eorum, qui mitterent, significari *NO*; -re: 1, 32, 8; interim Oscenses et Calagurritani . . . mittunt ad eum legatos seseque imperata facturos pollicentur: 1, 60, 1; legatosque de pace primorum ordinum centuriones ad Caesarem mittunt milites: 1, 74, 3; (2, 44, 1 *u. e*) numerus; cui rei missis (*Xp.*; qui remisiss *O*); qua re missis *Brutus* ad Caesarem legatis (nuntis *O* auxilium ab eo petebant: 3, 9, 5; illi (Apolloniates) ad Caesarem legatos mittunt oppidoque recipiunt: 3, 12, 3; (reliquae finitimae ciuitates totaque Epiros) legatis ad Caesarem missis quae imperaret facturos pollicentur: 3, 12, 1; postulabat Caesar, ut legatos sibi ad Pompeium sine periculo mittere liceret, idque ipsi fore recipere aut acceptos per se ad eum perducerent: 3, 17, 2; liceretne ciuibus ad ciues de pace (*u. CC*) tuto (*Foss.*; duos *Opl*; duo *ah*; *del. Abl.*; *Xp.* *Db.*) legatos mittere, quod etiam fugitiuis . . . licuisset: 3, 19, 2; quae gens paucis ante mensibus ultro ad Caesarem legatos miserat, ut suis omnibus facultatibus uteretur, praesidiumque ab eo militum petierat: 3, 80, 1; regemque hortatus est, ut ex suis necessariis quos haberet maximae auctoritatis legatos ad Achillam mitteret . . . a quo missi Dioscorides et Serapion: 3, 109, 3; § obicere: I 17, 3 *u. B.* *d*) mittere; § perducere: 3, 17, 2 *u.* mittere ad; § cognoscit . . . praemissos etiam legatos (*del. Clave.*) Massilienses domum, nobiles (*domi nobiles Clave.*) adulescentes, quos ab urbe discedens Pompeius erat adhortatus, ne: 4, 31, 3; § si aut Ambiorigem aut eius legatos finibus suis recepissent: VI 6, 3; § Libo neque legatos Caesaris recipere accip. *Paul.*) neque periculum praestare eorum:

3, 17, 5; ¶ remittere: IV 21, 6 u. audire; (3, 9, 5 u. mittere ad); ¶ retinere: III 9, 3 u. coicere.

d) dat.: postulavit deinde <c> eadem, quae legatis in mandatis dederat: I 43, 9; ¶ legatis respondit, diem se ad deliberandum sumpturum; si quid uellent, ad Idus April. reuenterentur: I 7, 6; his (legatis) Caesar ita respondit: I 14, 1; quibus (legatis) pacem atque amicitiam petentibus liberaliter respondet <c>: IV 18, 3.

e) gen.: quo diligentius in reliquum tempus a barbaris ius legatorum conseruaretur: III 16, 4; ¶ reliquae copiae missis ad Varum noctu legatorum numero centurionibus sese ei dederunt: 2, 44, 1; ¶ oratio: IV 7, 2 u. a) z) uenire; legatos ad eum mittunt, qui doceant . . . percepta oratione <accepta ratione > eorum Caesar obsides imperat: V 1, 8; ¶ periculum: 3, 17, 5 u. e) recipere.

i) c. praep.: eum ab his (legatis?) quaereret . . . sic reperiebat: II 4, 1.

constituere eum legatis: I 8, 3 u. a) z) reuerti; — cum iis una . . . mittit: IV 21, 6 u. e) audire; — una cum his legatis Comnius Atrebas uenit: IV 27, 2.

tabulae testamenti unae per legatos eius Romam <c> erant allatae: 3, 108, 4.

B. = ἑπιστάτης; a) subi.: z) (adducere: V 46, 3 u. e) δ) ad); ¶ (adhibere: 3, 8, 2 u. e) z); ¶ (adhortari: V 35, 8 u. e) z); ¶ (adire: III 11, 2 u. d) mittere); ¶ (legati) per se quae uidebantur administrabant: II 20, 4; ¶ (adoriri: II 11, 4 u. e) >); ¶ (aedificare: V 1, 1 u. d) praeficere); ¶ (agere: 2, 1, 1 u. e) z); 3, 19, 2 u. d) mittere); 3, 51, 4 u. f) partes; ¶ (ascendere: I 21, 2 u. e) >); ¶ (capere: VII 51, 2 u. e) δ) cum); ¶ (complere: 3, 39, 2 u. e) z); ¶ (concidere: II 11, 4 u. e) >); ¶ (concurrere) legati, centuriones tribuniq; militum: 1, 71, 2; ¶ (conficere: VII 11, 3 u. d) relinquere); ¶ (coniungere: 3, 39, 2 u. e) z); ¶ (constituere: VII 49, 1 u. d) relinquere); ¶ (continere: (III 11, 2 u. d) mittere); in primis monet (legatos), ut contineant milites: VII 45, 8; ¶ (curare: (III 11, 4 u. d) mittere); V 1, 1 u. d) praeficere; ¶ (debere: 3, 19, 3 u. d) mittere; 3, 51, 4 u. f) officium); ¶ (deducere: (II 2, 1 u. d) mittere; IV 22, 5 u. e) >); VII 81, 6 u. e) z);) quibus rebus commoti legati milites ex opere deducunt <diducere N>, oppugnatione desistunt; operibus custodias relinquunt: 2, 13, 1; ¶ (defendere: VII

81, 6 u. e) z); ¶ (ad consilium rem deferunt (legati), magnaue inter eos existit <c> controuersia: V 28, 2; ¶ (deligare: 3, 39, 2 u. e) z); ¶ (desistere, (diducere): 2, 13, 1 u. d) deducere; ¶ (dimicare: III 17, 7 u. >); ¶ (quod ab opere singulisque legionibus singulos <del. A. Miller> legatos Caesar discedere nisi munitis castris uetuerat: II 20, 3; ¶ (distinere: III 11, 4 u. d) mittere); ¶ (ducere: IV 22, 5 u. e) >); IV 38, 3 u. e) z); V 24, 2 u. e) >); ¶ (educere: VII 49, 1 u. d) relinquere); ¶ (efficere: 3, 39, 2 u. e) z); ¶ (illi (legati) repentina re perturbati . . . non negligenda existimabant, maximeque hac re permouebantur, quod . . . : V 28, 1; ¶ (hi (legati) propter propinquitatem et celeritatem hostium nihil iam Caesaris imperium expectabant: II 20, 4; ¶ (habere: VI 1, 1 u. e) δ) per; 1, 30, 4 u. g) >); 2, 34, 4 u. e) z); ¶ (mandat (Rebilo legato), ut Libonem de concilianda pace hortetur: 1, 26, 3); ¶ (incedere: IV 38, 3 u. e) z); ¶ (inquit: 2, 34, 4 ib.); ¶ (instituere: 2, 1, 1 ib.); ¶ (intelligere: VII 81, 6 ib.); ¶ (ire: VII 47, 1 u. ib.); ¶ (hoc idem reliqui iurant legati; tribuni <af> hos tribuni *Ohl*; *Db*) militum centurionesque sequuntur: 3, 13, 4; ¶ (loqui: 3, 19, 3 u. d) mittere); ¶ (neglegere: V 28, 1 u. e) existimare); ¶ (obicere: 3, 39, 2 u. e) z); ¶ (obtinere: (VII 83, 3 u. e) z); 1, 38, 1 ib.); 2, 17, 2 u. f) officium; ¶ (occupare: 1, 37, 1 u. e) >); ¶ (opponere: 3, 39, 2 u. e) z); ¶ (pabulari: V 17, 2 u. e) δ) cum); ¶ (partiri: 1, 38, 1 u. e) z); ¶ (posse: V 1, 1 u. d) praeficere; ¶ (praeesse: II 9, 4 u. e) z); V 24, 5 u. e) >); 3, 15, 6 u. e) δ) cum; 3, 39, 1 u. e) z); ¶ (prohibere: III 11, 2 u. d) mittere); ¶ (pronuntiare: 3, 19, 2 ib.); ¶ (prosequi: II 11, 4 u. e) >); ¶ (se recipere: IV 38, 3 u. e) z); ¶ (reducere: 3, 39, 2 ib.); ¶ (reficere: V 1, 1 u. d) praeficere); ¶ (relinquere: 2, 13, 1 u. d) deducere; ¶ (scire: 3, 15, 8 u. e) δ) cum); ¶ (submergere: 3, 39, 2 u. e) z); ¶ (subsequi: II 11, 3 u. e) >); ¶ (succidere: IV 38, 3 u. e) z); ¶ (summittere: VII 81, 6 ib.); ¶ (tenere: IV 22, 6 u. e) >); ¶ (terrere: VII 49, 2 u. d) relinquere); ¶ (tradere: 3, 39, 2 u. e) z); ¶ (transportare: 3, 8, 2 ib.); ¶ (nastare: IV 38, 3 u. e) z); ¶ (uidere: VII 49, 2 u. d) relinquere.)

>): administrari a (legatis): IV 23, 5 u.

d) conuocare; ¶ (exspectari: 2, 12, 2 *u. g) §*); ¶ interim ab omnibus legatis quaestoreque *<e>*, quibus legiones tradiderat, certior factus est: V 25, 5; (53, 6 *u. d) praeficere*); ¶ ante id tempus fingi a legatis amicisque Caesaris arbitrabantur: 3, 101, 7; ¶ (opponi: VII 65, 1 *u. c) §*) ab); ¶ milites . . . a *<e>* tribunis militum legatisque . . . retinebantur: VII 47, 2; quod . . . indicauissent neque . . . a *<e>* tribunis militum legatisque contineri potuissent: VII 52, 1; ¶ (teneri: 1, 37, 1 *u. c) §*) ab).

7) cum tanta multitudinē hostium . . . nisi aequo loco . . . legato *<del. Ciacc.>* dimicandum non existimabat: III 17, 7.

b) praed.; legatos esse: (V 24, 5 *u. c) §*); cuius pater Caesaris erat legatus: 1, 8, 2; ¶ (M. † itiniū, quem mihi commendas, uel regem Galliae faciam uel hunc Leptae delegabo *<Lamb.; delega Mod.; uel tertiae legionis legatum Manut.; uel Leptae legatum Crat.; uel Leptide legatum Rutgers.; ap. Cic. ad fum. VII 5, 2.*

c) appositio; z) nom.: cui (castello) praeerat Q. Titurius legatus: II 9, 4; ubi paucis ante annis L. Valerius Praeconinus legatus exercitu pulso interfectus esset: III 20, 1; at Q. *<e>* Titurius et L. Cotta legati, qui in Menapiorum fines legiones duxerant, omnibus eorum agris uastatis, frumentis succis, aedificiis *<que add. §>* incensis . . . se *<e>* ad Caesarem receperunt: IV 38, 3; L. Cotta legatus omnes cohortes ordinesque adhortans in *<e>* aduersum *<e>* os *<e>* funda uulneratur: V 35, 8; (legionisque *<e>* decimae, quacum erat, continuo *<Gül.; contionatus codd.; quacum ierat C. Trebonius legatus Paul>* signa constituit *<e>*: VII 47, 1); M. Antonius et C. Trebonius legati, quibus hae partes ad defendendum obtulerant, qua ex parte nostros premi intellexerant, his *<e>* auxilio ex ulterioribus castellis deductos summittebant: VII 81, 6; haec (castra) C. Antistius Reginus et C. *<e>* Caninius Rebilus legati cum duabus legionibus obtinebant: VII 83, 3; Afranius et Petreius et Varro, legati Pompei, quorum unus Hispaniam citiorem *tribus legionibus, alter alteriorem . . . duabus legionibus, tertius . . . Lusitaniam . . . pari numero legionum obtinebat, officia inter se partiuntur, uti: 1, 38, 1; C. Trebonius legatus . . . aggerem, uincas turresque ad oppidum agere instituit: 2, 1, 1; hunc *<e>* Rebilus, legatus Caesaris, quem Curio secum ex Sicilia duxerat, quod magnum habere usum in re militari sciebat, . . . inquit: 2, 34, 4; huic officio praepositus erat Fulius*

Calenus legatus, qui celeritatem in transportandis legionibus adhiberet: 3, 8, 2; huic officio oppidoque M. *<e>* Acilius *<e>* legatus praeerat. is naues nostras interiorem in portum *<e>* . . . reduxit et ad terram deliguit faucibusque portus nauem onerariam submersam obiecit et huic alteram coniunxit; super quas turrim *<e>* effectam ad ipsum introitum portus opposuit et militibus compleuit tuendamque . . . tradidit: 3, 39, 1, 2.

§) acc.: I 10, 3 *u. d) praeficere:* L. Pisonem legatum Tigrini eodem proelio quo Cassium interfecerat: I 12, 7; T. Labienum legatum pro praetore cum duabus legionibus . . . summum iugum montis ascendere iubet: I 21, 2; II 2, 1 *u. d) mittere;* II 5, 6 *ib. relinquere;* his *<e>* *<scilicet i. e. equitatu)>* §: Q. Pedium et L. Aurunculeium Cottam legatos praefecit. T. Labienum legatum cum legionibus tribus subsequi iussit. hi nouissimos adorti et multa milia passuum prosequuti magnam multitudinem eorum fugientium conciderunt: II 11, 3, 4; III 11, 1 *et 4 u. d) mittere;* P. *<e>* Sulpicium Rufum legatum . . . portum tenere iussit: IV 22, 6; IV 38, 1 *u. d) mittere;* V 24, 3 *ib. praeficere;* his militibus Q. Titurium Sabinum et L. Aurunculeium Cottam legatos praeesse *<esse §>* iussit: V 24, 5; VII 11, 3 *et 40, 3 u. d) relinquere;* VII 87, 1 *ib. mittere;* C. Fabium legatum *<om. §; Flod.; et L. Minucium Basilum <e>* cum legionibus duabus in Remis conlocat: VII 90, 5; 1, 26, 3 *et 30, 2 u. d) mittere;* 1, 36, 5 *ib. relinquere;* C. Fabium legatum cum legionibus III . . . in Hispaniam praemittit celeriterque saltus Pyrenaeos occupari *<-pare Paul>* iubet: 1, 37, 1; 87, 4 *u. d) praeficere;* 2, 24, 2 *ib. relinquere;* 3, 19, 2 *et 42, 3 ib. mittere.*

7) dat.: reliquam exercitum Q. *<e>* Titurio Sabino et L. *<e>* Aurunculeio Cottae legatis in Menapios . . . ducendum *<deducendum §>* dedit: IV 22, 5; ex quibus (legionibus) unam in Morinos ducendam C. Fabio legato dedit: V 24, 2.

d) c. praep.: **ab:** (V 53, 6 *u. d) praeficere*); praesidia . . ., quae ex ipsa coacta *<e>* prouincia ab L. Caesare legato ad omnes partes opponebantur: VII 65, 1; qui (saltus Pyrenaeo eo tempore ab L. Afranio legato praesidiis tenebantur: 1, 37, 1; quam (legionem) ex Achaia a Q. *<achaea atque N°ph>* Fulio *<fusio O.>* legato euocauerat: 3, 106, 1; ¶ *<e>* per siluas ad T. Labienum legatum in libera perueniunt atque cum de rebus gestis certiorum faciunt: V 37, 7; alterum (nuntium) ad C. Fabium legatum *<om. Q>* mittit, ut in Atrabatum *<e>* fines legionem adducat: V 16, 3; VII 49, 1

u. d) relinquere; ¶ cum Caesar pabulandi causa tres legiones atque omnem equitatum eum C. Trebonio legato misisset: V 17, 2; Caesar partitis copiis cum C. Fabio legato (*om. β*) et M. Crasso quaestore . . . adit (*e*) triperdito: VI 6, 1; quae (cohortes) ex castris minoribus eductae cum T. Sextio legato ceperant locum (*loc. cep. β*) superiorem: VII 51, 2; loquuntur ambo ex nauibus cum M. (*e*) Acilio et Statio Murco legatis, quorum alter oppidi muris, alter praesidiis terrestribus praecerat. . . . postulant, ut sint indutiae, atque ab iis (*e*) impetrant Caesarem id summe sciebant cupere: 3, 15, 6—8; ¶ per M. Silanum, C. Antistium Reginum, T. Sextium legatos dilectum habere instituit: VI 1, 1; Afranii etiam filius . . . cum Caesare per Sulpicium legatum agebat: 1, 74, 6.

d) obi. (audire: 3, 19, 3 *u. mittere*;) ¶ commouere: 2, 13, 1 *u. a) z)* deducere; ¶ (conlocare: VII 20, 5 *u. e) β*;) ¶ interim legatis tribunisque militum conuocatis . . . quae fieri uellet ostendit monuitque, . . . ad nutum et ad tempus omnes res ab iis (*e*) administrarentur. his dimissis . . . constituit: IV 23, 5, 6; ¶ (ducere: 2, 34, 4 *u. e) z*;) ¶ (certiorem facere: V 37, 7 *u. e) δ*) ad; ¶ uti eos (legatos) testes suae quisque uirtutis haberet: I 52, 1; ¶ (interficere: I 12, 7 *u. e) β*;) III 20, 1 *u. e) z*;) interfectos esse legatos duo (*e*): V 38, 3; ¶ uti aut iterum conloquio diem constitueret aut . . . ex (*e*) suis legatis (*del. (Davis.) Dt. Hohl.*: legatum *Davis.*) aliquem ad se mitteret: I 47, 1; legatum ex (*e*) suis *abl. codd.*; *edd.*: *del. Viell.*) sese magno cum periculo ad eum missurum et hominibus feris obiecturum existimabat: I 47, 3; inita (*e*) aestate in ulteriorem (*e*) Galliam qui deduceret Q. Pedium legatum misit: II 2, 1; itaque T. Labienum legatum in Treueros . . . cum equitatu mittit. huic mandat, Remos reliquosque Belgas adeat atque in officio continent Germanosque . . . prohibeat: III 11, 1, 2; Q. Titurium Sabinum legatum cum legionibus tribus in Venellos (*e*), Coriosolitas (*e*) Lexouiosque mittit, qui eam manum distinendam curet: III 11, 4; Caesar postero die T. Labienum legatum (*om. h*) . . . in Morinos . . . misit: IV 38, 1; (V 17, 2 *u. e) δ*) cum; ¶ mittit primo (*e*) Brutum adulescentem cum cohortibus Caesar (*e*), post eum aliis C. Fabium legatum: VII 87, 1; itaque Caninium Rebilum legatum legat. *h^l*, familiarem necessariumque Scribonii Libonis, mittit ad eum conloqui

causa: I, 26, 3; mittit in Sardiniam cum legione una Valerium legatum, in Siciliam Curionem pro praetore: 1, 30, 2; mittit P. Vatinius legatum ad ripam ipsam fluminis, qui ea, quae maxime ad pacem pertinere uiderentur, ageret et crebro magna uoce pronuntiaret, liceretne multa suppliciter locutus est, ut de sua atque omnium salute debebat, silentioque ab utrisque militibus auditus: 3, 19, 2, 3; in Epirum rei frumentariae causa Q. Tillium et L. Canuleium legatum (*-tos f*) misit: 3, 42, 3; ¶ monere: IV 23, 5 *u. conuocare*; (VII 45, 8 *u. a) z*) continere; ¶ obicere: I 47, 3 *u. mittere*; ¶ permouere, perturbare: V 28, 1 *u. a) z)* existimare; ¶ ei munitioni . . . T. Labienum legatum praefecit: I 10, 3; Caesar singulis legionibus singulos (*del. Miller*) legatos et quaestorem praefecit: I 52, 1; his (*e*ique *β*) Q. Pedium et L. Aurunculeium Cottam legatos praefecit: II 11, 3; legatis imperat, quos legionibus praefecerat, uti quam plurimas possint (*-sent X; edd.*) hieme naues aedificandas ueteresque reficiendas curent (*crarent z; edd.*): V 1, 1; his (legionibus) M. Crassum quaestorem (*Nk; Abl.*: quantum *z*: *om. β*) et L. Munatium Plancum et C. Trebonium legatos praefecit: V 24, 3; ab L. Roscio (legato *add. β*; quaestore *add. z; Schn.: del. Oud.*), quem legioni tertiae decimae praefecerat, certior factus est: V 53, 6; legatiscue, quos singulis legionibus praefecerat, quid fieri uelit (*e*) ostendit: VII 45, 8; duas legiones suas antecedere, reliquas subsequi iussit . . . , eique negotio Q. Fufium Caenum legatum praefecit: 1, 87, 4; ¶ praemittere: 1, 37, 1 *u. e) β*;) ¶ (praepone: 3, 8, 2 *u. e) z*;) ¶ in altera parte fluminis Q. Titurium Sabinum legatum cum sex cohortibus relinquit (*reliquit B²β; Flod.*): II 5, 6; Haedui de consilio legatorum, quos Caesar ad exercitum reliquerat, copias . . . subsidio Biturigibus mittunt: VII 5, 3; ea qui conficeret, C. Trebonium legatum relinquit: VII 11, 3; C. (*e*) Fabium legatum cum legionibus duabus castris praesidio relinquit (*reliquit a*): VII 40, 3; ad T. Sextium legatum, quem minoribus castris praesidio reliquerat, misit, ut cohortes . . . celeriter educeret et sub infimo colle . . . constitueret, ut, si nostros loco depulsos (*e*) uidisset, quo minus libere hostes insequerentur tereretur: VII 49, 1, 2; C. Trebonium legatum ad oppugnationem Massiliae relinquit: 1, 36, 5; C. Trebonius legatus, qui ad oppugnationem Massiliae relictus erat, . . . instituit: 2, 1, 1; ibi C. Caninium Rebilum legatum cum

legionibus reliquit: 2, 24, 2; ¶ sequi: 3, 13, 4 u. a) z) iurare; ¶ vulnerare: V 35, 8 u. e) z).

e) dat.: (dare: IV 22, 5 et V 24, 2 u. e) 7); ¶ quod <e> praeterea nauium longarum habebat <e>, quaestori <quaestoribus > ¶ legatis praefectisque distribuit: IV 22, 3; ¶ imperare: VI 1, 1 u. d) praeficere: ¶ (mandare: III 11, 2 u. d) mittere: 1, 26, 3 u. a) z) hortari; ¶ (obuenire: VII 81, 6 u. e) z); ¶ ostendere: (IV 23, 5 u. d) conuocare: VII 45, 8 u. d) praeficere: ¶ id eane de causa, quam legatis pronuntiarunt <pr. edd. > pronuntiarint z); pronuntiauerint >, an perfidia adducti feerint: VII 5, 6; ¶ legatisque nostris renuntiant: VII 5, 5; ¶ tradere: V 25, 5 u. a) >) fieri; ¶ (uideri: II 20, 4 u. a) z) administrare.)

f) genet.: de consilio legatorum: VII 5, 3 u. d) relinquere; ¶ quod detrimentum culpa et nequitie legati sit acceptum: V 52, 6; ¶ neque se ignorare, quod esset officium legati <to h pr. >, qui fiduciarium operam obtineret <u. CC>: 2, 17, 2; ¶ aliae enim sunt legati partes atque imperatoris: alter omnia agere ad praescriptum, alter libere ad summam rerum consulere debet: 3, 51, 4; ¶ (pedes: 2, 12, 2 u. g) >); ¶ temeritas: V 52, 6 u. c) a).

(quorum alter: 3, 15, 6 u. e) d) cum; quorum unus: 1, 38, 1 u. e) z).)

g) e. praep.; z) ab: (euocare a legato: 3, 106, 1 u. e) d) ab); ¶ (impetrare: 3, 15, 7 *ib.* cum.)

>) ad: Arpineius et Iunius quae audierant <e> ad legatos deferunt: V 28, 1; ¶ (mittere ad: VII 49, 1 u. d) relinquere); ¶ peruenire ad: (V 37, 7 u. e) d) ad; ubi hostes ad legatos exercitumque peruenierunt, uniuersi se ad pedes proiciunt; orant, ut aduentus Caesaris expectetur: 2, 12, 2 (Xp. 3); ¶ ad legatos atque exercitum supplices manus tendunt: 2, 11, 4 (Xp. 12, 1).

7) cum: consilio cum legatis et quaestore communicato . . . accidit: IV 13, 1; ¶ (loqui: 3, 15, 6 u. e) d) cum); ¶ (mittere: V 17, 2 *ib.*); ¶ (partiri: VI 6, 1 *ib.*)

d) ex: aliquem ex suis legatis: 147, 1 u. d) mittere; cf. *ibid.* 147, 3.

e) inter: exsistere: V 28, 2 u. a) z) deferre. >) per: (agere: 1, 74, 6 u. e) d) per); ¶ in Lucanis Bruttisque per legatos suos ciuium Romanorum dilectus habebat: 1, 30, 1.

[Falso: his responsis ad Caesarem relatis /;

legatis X iterum . . . Caesar legatos . . . mittit: I 35, 1.]

Legati dicuntur hi a) Caesaris: M. Aedilius: 3, 15, 6; 39, 1; C. Antistius Reginus: VI 1, 1; VII 83, 3; M. Antonius: VII 81, 6; L. Aurunculeius Cotta: II 11, 3; IV 22, 5; 38, 3; V 24, 5; 35, 8; L. Caesar: VII 65, 1; 1, 8, 2; C. Catinus Robilus: VII 83, 3; 1, 26, 3; 2, 24, 2; 34, 4; L. Canuleius: 3, 42, 3; C. Fabius: V 24, 2; 46, 3; VI 6, 1 e); VII 40, 3; 87, 1; 90, 5 e); 1, 37, 1; Q. Fufius Calenus: 1, 87, 4; 3, 8, 2; 106, 1; T. Labienus: I 10, 3; 21, 2; II 11, 3; III 11, 1; IV 38, 1; V 37, 7; L. Munatius Plancus: V 24, 3; Q. Pedius: II 2, 1; 11, 3; L. Roscius: V 53, 6; T. Sextius: VI 1, 1; VII 49, 1; 51, 2; M. Silanus: VII 1, 1; Statius Mureus: 3, 15, 6; P. Sulpicius Rufus: IV 22, 6; 1, 74, 6; Q. Titurius Sabinus: II 5, 6; 9, 4; III 11, 4; IV 22, 5; 38, 3; V 24, 5; C. Trebonius: V 17, 2; 24, 3; VII 11, 3; (47, 1); 81, 6; 1, 36, 5; 2, 1, 1; Valerius: 1, 30, 2; P. Vatinius: 3, 19, 2.

b) Pompei: L. Afranius: 1, 37, 1; 38, 1; Petreius: 1, 38, 1; Varro *ib.*

c) aliorum: L. Piso: I 12, 7; L. Valerius Praeconius: III 20, 1.

Adiect.: (aliqui: 147, 1; alter: 1, 38, 1; 3, 15, 6; duo: V 38, 3; (3, 19, 2) Heluetii: I 11, 1; Massilienses, (mobiles): 1, 31, 3; (nostris: VII 5, 5); omnes: V 25, 5; reliqui: 3, 13, 4; singuli: I 52, 1; II 20, 3; tertius, unus: 1, 38, 1.)

legio. A. subi.; a) abesse: II 17, 2 u. venire in; ¶ conclamant legionis XIII, quae aderat, milites: 1, 7, 7; (V 48, 6; 1, 15, 6; 3, 36, 1, 6 u. F. e) z) adesse); ¶ adoriri: II 11, 4 u. concidere); ¶ (adpropinquare: 1, 51, 5 u. D. signat); ¶ princepsque decima legio per tribunos militum ei gratias egit, quod de se optimum iudicium fecisset: 141, 2; deinde reliquae legiones cum tribunis per tribunos >) militum et primorum ordinum centurionibus <ones > egerunt, uti <per eos adl. > Caesaris satis facerent: se neque <e> unquam dubitasse neque timuisse neque de summa belli suum iudicium . . . esse existimauisse, eorum satisfactione accepta . . . profectus est: 141, 3, 4; ¶ (amittere: 3, 67, 3 u. esse in); ¶ antecedere: 1, 87, 1 u. subsequi); ¶ (ascendere: 121, 2 u. F. e) z) ascendere); ¶ attingere: VII 51, 3 u. consistere); ¶ audere: II 17, 3 *ib.*; VII 1, 7 u. F. b) peruenire.

circummunire: 3, 66, 2 u. ponere); ¶ elaudere: II 49, 3 u. esse praesidio); ¶ coepisse: II 49, 5 u. uenire); (1, 51, 5 u. D.

signa; 3, 45, 2 *u.* occupare; ¶ (cognoscere: II 26, 5 *u.* uersari; 2, 20, 4 *u.* considerare;) ¶ conari: 3, 69, 2 *u.* resistere; ¶ (hi (equitatus et legiones?) nouissimos adorti et multa millia passuum prosecuti magnam multitudinem eorum fugientium conciderunt: II 11, 4;) ¶ (se conferre: 2, 18, 6 *u.* **F. c**) ¶ (se conferre;) ¶ decima legio . . . se . . . esse ad bellum gerendum paratissimam confirmavit: I 41, 2; ¶ congregari: II 23, 3 *u.* proeliari; ¶ (1, 40, 3 *u.* transire;) ¶ tribunos militum monuit, ut paulatim sese legiones coniungerent et conuersa signa in hostes inferrent: II 26, 1; ¶ (conquiescere: 1, 41, 6 *u.* **B.** reducere;) ¶ interea legio XII. Caesarem consequitur: 1, 15, 3; ¶ his cognitis rebus altera ex duabus legionibus, quae uernacula appellabatur <atur *bl*¹>, ex castris Varronis . . . signa sustulit seseque Hispalim <N> hispali *O*> recepit atque in foro et porticibus sine maleficio consedit: 2, 20, 4; ¶ qua (legione) pulsa impedimentisque direptis futurum, ut reliquae contra consistere non auderent: II 17, 3; cum <e> in dextro cornu legio duodecima et non magno ab <om. a> ea <om. > interuallo septima constitisset: II 23, 4; cum septimam legionem, quae iuxta constiterat, item urgeri ab hoste uidisset: II 26, 1; (VII 47, 1 *u.* **D.** signa;) VII 49, 3 *u.* **F. c**) ¶ progredi; sed intolerantius Gallos insequentes legio decima tardauit, quae pro subsidio paulo aequiore loco constiterat: VII 51, 1; legiones, ubi primum planities attigerunt, infestis contra hostes <e> signis constiterunt <-rant *M*>: VII 51, 3; primo concursu ab <e> dextro cornu, ubi septima legio constiterat, hostes . . . in fugam coiciuntur: VII 62, 3; perturbatis antesignanis legio, quae in eo cornu constiterat, locum non tenuit <locum continuit *NO*> atque in proximum collem sese recepit: 1, 44, 5; (79, 4 *u.* **D.** signa;) prius quam plane legiones <suspectum *Np*> explicari et consistere possent: 2, 26, 4; ¶ (contendere: VI 3, 1 *u.* **B.** cogere; 2, 20, 1 *u.* **F. c**) ¶ (contendere;) ¶ (continere: 1, 44, 5 *u.* consistere;) ¶ conuenire: 1, 7, 7 *u.* **B.** euocare; ¶ (conuertere: II 26, 1 *u.* sese coniungere.) (depopulari: VI 33, 2 *u.* **D.** numerus;) ¶ desistere: V 11, 1 *u.* **B.** reuocare; ¶ (dimittere: II 19, 5 *u.* uenire; ¶ (dimittere: VII 6, 3 *u.* **B.** arcessere; ¶ (dimittere: II 19, 5 *u.* uenire;) ¶ discedere: VI 39, 4 *u.* redire; ¶ (dubitare: I 41, 3 *u.* agere.) egredi: VII 1, 7 *u.* **F. b**) ¶ peruenire: (VII 60, 4 *u.* **F. c**) ¶ (egredi:) 1, 40, 3 *u.* transire;

¶ erant, ut supra demonstratum est, legiones Afranii III, Petrei duae: 1, 39, 1; erat ciuile bellum . . . legiones eae <bae >, quae paulo ante apud aduersarios fuerant: 2, 29, 3; — legiones, quas expeditas esse iusserat, portis incensis intromittit atque oppido potitur: VII 11, 8; (se esse paratissimam: I 41, 2 *u.* confirmare; se cum sola decima legione iturum, de qua non dubitaret, sibi que eam praetoriam cohortem futuram: I 40, 15; — inde duae legiones, quae proxime conscriptae erant, totum agmen clauderent praesidioque impedimentis erant: II 19, 3; interim milites legionum duarum, quae in nouissimo agmine praesidio impedimentis fuerant, . . . conspiciebantur: II 26, 3; alteram (legionem) alteri praesidio esse iusserat: 3, 89, 1; cum esset legio praesidio Messanae: 3, 101, 3; — (esse ad: 3, 16, 1 *u.* **F. c**) esse;) — quam plurimas possit <e> iis legionibus, quae sint <Procksch> sunt *X: edd.*) apud eum, naues instituat: V 11, 4; 2, 29, 3 *u.* supra (esse); — erat omnino in Gallia ulteriore legio una: I 7, 2; quod instituto Caesaris semper duae <due semp. > legiones pro castris exuebant <-barunt > pluresque partitis temporibus erant in opere: VII 24, 5; reliquas cohortes, numero XXXIII, in quibus erat legio nona <non *af*> multis amissis centurionibus deminutoque militum numero, . . . eduxit: 3, 67, 3; erant in sinistro cornu legiones duae: 3, 88, 1; ¶ duas legiones in armis excubare iubet: VII 11, 6; 24, 5 *u.* esse in; ¶ (existimare: I 41, 3 *u.* agere.)

castra facere: 1, 87, 4 *u.* subsequi; — impetum facere: 3, 69, 2 *u.* resistere; — quam in partem legio iter fecisset: IV 32, 1; (1, 39, 3 *u.* **F. c**) ¶ (facere; — (seditionem facere: 1, 87, 3 *u.* **A. b**) flagitari; —) (decimam legionem subsidio nostris misit, qui . . . nihil ad celeritatem sibi reliqui fecerunt: II 26, 5; ¶ ferre: VII 17, 4 *u.* **B.** appellare; ¶ (frumentari: IV 32, 1 *u.* **B.** mittere.)

(gerere: I 41, 2 *u.* confirmare.)

hiemare *u.* **hiemo** *p.* 1497 (*S* (II) *loc.*); (II 6, 5 *u.* **B.** perducere.)

(incendere: VII 11, 8 *u.* esse expeditas;)

¶ signa inferre: II 26, 1 *u.* sese coniungere; ¶ (instare: 2, 43, 2 *u.* **F. c**) ¶ (instare;) ¶ (ire: I 10, 3; 40, 15; VI 33, 3; 3, 34, 2 *u.* **F. c**) ¶ (ire.)

munire: II 19, 5 *u.* uenire; (1, 42, 1 *u.* **C.** attribueret;) 3, 45, 2 *u.* occupare.

se obicere: 3, 66, 2 *u.* ponere; ¶ (obtinere: VII 83, 3 *u.* **F. c**) ¶ (obtinere;) ¶

(C. Fabium legatum cum legionibus III . . . praemittit celeriterque saltus Pyrenaeos occupari occupare *Paul.* iubet: 1.37.1; cum legio Caesaris nona praesidium quoddam praesidio collem *Ciacc.* occupauisset et munire coepisset: 3.45.2; * occurrere: (V 47.3 *a. F. c) z)* occurrere: 1.40.4 *u. B.* traicere: 3.98.3 *u. reuerti*; * opprimere: 1.51.4 *u. F. c) z)* proficisci.)

(pabulari: V 17.2 *u. B.* mittere; * percipere: VII 27.2 *u. B.* cohortari; * peruenire *u. cum p. 760 cetr.* peruenire cum legionibus (6 loc.): * petere: VII 60.4 *u. F. c) z)* egredi: * superioribus diebus nona (non a Caesaris legio, cum se obieisset Pompeianis copiis atque opere . . . ut demonstrauius, circumnauiret, castra eo loco posuit: 3.66.2; * duabus legionibus . . . relictis, ut, si quo opus esset, subsidio duci possent: II 8.5; V 27.5 *u. uenire cetr.*: (V 38.4 *u. B.* opprimere: 2.26.4 *u.* consistere: 3.8.1 *u. B.* transportare; * postulare: 1.87.3 *u. b)* flagitari) * item alia in parte diuersae duae legiones, et *abd. Ciacc.* undecima et octaua, profligatis Veromanduis (<c>), quibuscum erant congressae *ego; congressi codd.; add.*, ex loco superiore in ipsis fluminis ripis proeliabantur: II 23.3; * proficisci: V 46.2 *u. uenire ad; impedimenta ad Labienum . . . mittit duasque ad eum legiones - A G 2; leg. ad eum BM* proficisci iubet: VI 5.6; (proficisci eum legionibus *u. cum p. 761 sq. (15 loc.)*) * (profligare: II 23.3 *u. procliari*); * progredi: VII 45.5 *u. B.* mittere; (VII 49.3 *u. F. c) z)* progredi: 3.45.6 *u. se recipere*; * (prosequi: II 11.4 *u. concidere*.)

se recipere: 1.41.5 *u. consistere*: 2.20.4 *u. consistere*; si sine maximo detrimento legiones (legio nona *Ciacc.*; legio *Np.* Caesaris sese recepissent - *set Ciacc.; Np.* inde, quo temere essent progressae - *esset progressa Ciacc.; Np.*): 3.45.6; quod eo pulsa pulso *l* legio sese receperat (*u. CC*): 3.67.6; * redisse primo legiones credunt, quas longius discessisse ex captiuis cognouerant: VI 39.4; * remanere: 3.97.3 *u. D.* pars; * repellere: 1.79.4 *u. D.* signa; * requiescere: 3.98.3 *u. reuerti*; * cum diuersae legiones *Ciacc.*; diuersis legionibus *codd.; add.*; diuersis locis legiones *l*; *u. CC*) aliae adia in parte hostibus resisterent: II 22.1; V 41.1 *u. B.* reuocare: legio Pompeiana pompeiana legio *Obt.* celeris *ce* spe subsidii confirmata ab decumana porta resistere conatur *Stroph.*

conatur *codd.* atque ultro in nostros impetum faciebat: 3.69.2; * hac adhibita diligentia ex castris sibi legiones adias occurrere et eas, quas secum duxerat, in uicem requiescere atque in castra reuerti iussit: 3.98.3.

satis facere: I 41.3 *u. agere*; * sequi: 3.106.1 *u. B.* euocare; * soluere: V 8.2 *u. F. c) z)* soluere; * Caesar praemisso equitatu confestim legiones subsequi iussit: V 18.4; reliquas legiones ex hibernis euocat et subsequi iubet: 1.8.1; reliquas legiones, quae longius hiemabant, subsequi iubet: 1.37.2; duas legiones suas antecedere, reliquas subsequi iussit, ut non longo inter se spatio castra facerent: 1.87.4; Caesar . . . progrediebatur legionemque unam minoribus itineribus subsequi iussit: 3.102.1; - subsequi eum legionibus *u. cum p. 762 (3 loc.)*.

tardare: VII 51.1 *u. consistere*; * quem locum XII. (<10>): quintadecima *BM; Fr.* legio tenebat: VII 62.4; 1.44.5 *u.* consistere: 3.88.1 *u. F. c) z)* tenere; * timere: I 41.3 *u. agere*); * tollere: 2.20.4 *u. consistere*; * existimabant tribus *CC* loci transire legiones: VII 61.4; hinc cum cotidiana consuetudine egressae *Jurinius*; congressae *codd.* pabulatoribus praesidio propiore ponte legiones *Np.*; proprio relegiones *a*; proprio legiones *Ofhl.*; propiore *ponte* legiones *Dh.*; priores legiones *Kran.*; Fabianae duae flumen transissent: 1.40.3; 3.33.1 *u. F. c) z)* transire); * tueri: 1.38.2 *ib.* tueri; 3.31.1 *u. B.* deducere.)

interim legiones sex *om. 2*, quae primae ante 2 uenerant, opere dimisso dimisso 2 castra munire coeperunt: II 19.5; cum duanuisse legiones missu Caesaris cognouerunt: VI 7.2; (reliquae legiones nondum conuenierant - *Ofhl.* uenerant *Np.*; *Np., Dh.*: 1.7.7; 39.3 *u. F. c) z)* facere); (extinctis rumoribus de auxiliis legionum, quae cum Pompeio per Mauretianam uenire dicebantur: 1.60.5; 2.43.2 *u. F. c) z)* instare); - iubet media nocte legionem proficisci celeriterque ad se uenire: V 46.2; 46.4 *u. l. c) z)* uenire; eo triduo legio VIII. ad eum uenit cohortesque . . . XXII equitesque . . . CCC, quorum aduentu altera castra . . . ponit: 1.18.5; neque Brundisio naues legionesque ad Caesarem ueniebant: 3.25.1; - neque esse quietam negotii, cum prima legio in castra uenisset reliquaeque legiones magnum spatium abessent, hanc subsarcinis adoriri: II 17.2; - eo legiones XII, equitatum omnem uenire iusserat: 3.2.1; 22.2 *u. F. c) z)* *cetr.*); - auxilio uenire: 3.

51,1 *u. F. e*) *z*) uenire;) ne qua legio alteri ζ ; alterae *z*; *edd.*; *del. Weidner*) legioni subsidio uenire posset: V 27, 5; ζ (legionem subsidio nostris misit. qui cum ex equitum . . . fuga quo in loco res esset quantoque in periculo et castra et legiones et imperator uersaretur cognouissent: II 26, 5.)

b) *ab e. pass.*: Petreius atque Afranius cum stipendium ab legionibus paene seditione facta flagitarentur (*Ald.*; -retur *codl.*), . . . Caesar ut cognosceret postulatum est: 1, 87, 3; ζ (nuntuari: VII 62, 6 *u. D. tribuni.*)

e) *abl. abs.*: conferta legione ex omnibus partibus tela coici animaduertit: IV 32, 3; ζ (diuersis legionibus: II 22, 1 *u. a*) resistere.)

B. obi.: abducere: 1, 9, 4 *u. retinere.* ζ accipere: 1, 14, 3 *u. disponere.*; 2, 23, 1 *u. transportare.* ζ ad C. Fabium legatum mittit, ut in Atrebatum (*e* fines legionem adducat: V 46, 3; tribus ante exactam hiemem et constitutis et adductis legionibus . . . docuit: VI 1, 4; Caesar legiones tres Massiliam adducit: 1, 36, 4; Scipio . . . Larisam legiones adduxerat: 3, 80, 4; legiones sibi alias ex Asia adduci iussit, quas ex Pompeianis militibus confecerat: 3, 107, 1; ζ Caesar superius institutum seruans X. legionem in dextro cornu, nonam (non iam *a*; IX *h*) in sinistro collocauerat. tametsi erat (*erant af*) Dyrrachinis proeliis uehementer attenuata (*-tae af*), et huic sic adiunxerat *ego*; ad *af*; adiunxit *Ohl.*; *edd.*) octauam, ut paene unam (*om. hl*) ex duabus efficeret: 3, 89, 1; ζ adoriri: II 17, 2 *u. A. a*) uenire in; (VI 7, 1 *u. F. e*) ζ) adoriri; ζ cum in opere singulas legiones (singulos legionarios *Pluyg.*) appellaret et, si arcibus inopiam ferrent, se dimissurum oppugnationem diceret: VII 17, 4; — *u. praeterea appello* *p. 288 7)* (5 *loc.*): ζ si legiones in provinciam arcesseret (ζ ; arcerseret *z*; arcesseret *Dt.*¹), se absente in itinere proelio dimicaturas intellegebat: VII 6, 3; ζ attenuare: 3, 89, 1 *u. adiungere.* ζ Crassum Samarobriuae praeficit legionemque ei (ζ ; *om. z*; *edd.*) attribuit: V 47, 2; provinciae Q. (*e*) Cassium praeficit; huic IIII legiones atriluit: 2, 21, 3.

quorum pars *ab* aperto latere legiones circumuenire . . . coepit: II 23, 5; cum multitudine hostium castra compleri, (nostras *add. z*; *Fr.*; *del. Np.*; castr. compl. nostra, leg. *a*²; *Db.*; *Dt.*, *Hld.*; castr. nostra compl., nostras leg. *B*²; *Schn.*), legiones premi et paene circumuentas teneri . . . uidissent: II 24, 4; ζ proximis quattuor coactis legionibus de im-

prouiso in fines Neruiorum contendit: VI 3, 1; VII 9, 5 *u. F. b*) mittere: ζ legionibusque (legiones ζ [intra inueas *e*]) in occulto expeditis (expeditas ζ) cohortatus (cohortatur ζ . . . ut aliquando pro tantis laboribus fructum uictoriae perciperent. . . . signum dedit: VII 27, 2; ζ Brundisium cum legionibus VI peruenit, ueteranis III et (*e*) reliquis, quas ex nouo dilectu confecerat atque in itinere compleuerat: 1, 25, 1; dilectum habuit tota provincia, legionibus completis duabus cohortes circiter XXX alarias addidit: 2, 18, 1; ζ conficere: 1, 25, 1 *u. complere.*; 3, 107, 1 *u. adducere.* ζ confirmare: 3, 69, 2 *u. A. a*) resistere: ζ Ciliciensis legio coniuncta cum cohortibus cum coh. *om. Nhl*) Hispanis, quas traductas ab Afranio docuimus, in dextro cornu erant collocatae. has firmissimas se habere Pompeius existimabat: 3, 88, 2, 3; ζ Cicronem pro eius merito legionemque conlaudat: V 52, 3; ζ conlocare *u. con-*

loco *p. 655 z) zz) et (z) zz) (+ + 4 (5) loc.)*; ζ conscribere *u. conscribo* *B. p. 664 sq. (9 loc.)*; ζ conspicere: 1, 40, 7 *u. D. signa*); ζ constituere *u. constituo* *p. 686 (7 loc.)*; VI 1, 4 *u. adducere.* ζ si reliquam partem hiemis uno loco legiones contineret: VII 10, 1; ζ conuertere: 1, 4, 5 *u. D. infamia*; ζ (corripere: 1, 2, 3 *u. retinere.*) ζ (legiones effecerat . . . duas ex Asia, quas Lentulus consul conscribendas curauerat: 3, 4, 1.)

dare legionem ducendam *u. do* *p. 916 (3 loc.)*; ζ celeriter ab opere deductis legionibus aciem instruit: 2, 26, 3; legiones equitescque ex Syria deduxerat (deduxit *Ciace.*): 3, 31, 3; Caesar . . . deducta Oricio (*del. Paul*) legione, quam tuendae orae maritimae causa posuerat, . . . existimabat: 3, 34, 1; interim Pompeius . . . V legiones (Np.: V^{ta} legione *af*; V (*uel* V^{ta}m) legionem *Ohl*) ab opere deductas (Np.; deducta *af*; deductam *Ohl*) subsidio suis duxit: 3, 69, 1; *u. praeterea deduco* *p. 836 (z) (3 loc.)*; ζ deligere: 1, 46, 3 *u. D. periculum*; (1, 80, 4 *u. relinquere.*) ζ depellere: 3, 52, 2 *u. D. impetus.* ζ quod legionem neque eam (ζ ; tam *z* plenissimam detractis cohortibus duabus et compluribus singillatim . . . absentibus (*e*) propter paucitatem despiciebant: III 2, 3; ζ legioem Caesar, quam equis deuexerat (B² ζ ; uexerat *z*; *Fr.*, *Hold.*, *Dt.*²), passibus ducentis ab eo tumulto constituit: I 43, 2; ζ (dici: 1, 60, 5 *u. A. a*) uenire;) ζ iter ad legiones habebat, quas a Caesare acceptas in Apulia hi-

bernorum causa disposuerat: 1,11,3: quas (legiones) Narbone Cabillonae *Claev.* circum- que ea loca hiemandi causa .CC. disposuerat: 1,37,1; * legiones a praesidio atque impedimentis interclusas maximum flumen distinebat (destinabat a : VII 59,5: * coactus est aliter . . . exercitum in hibernis collocare legionesque in plures civitates distribuere: V 24,1; ad hunc modum distribuit legionibus facillime inopiae *Nov.* frumentariae sese meredi posse existimavit: V 24,6: * ducere u. **duco** p. 963 (11 loc.).

educere u. **educō** p. 990 a) et b) 1 loc.) et p. 991 (7 loc.); * dilectuque habito duas legiones effecerat: 1,31,2; 3,4,1 u. traducere; 3,89,1 u. adiungere: * (eligere: 1,80,4 u. relinquere;) * eripere: 1,2,3 u. retinere; iniuriam in eripiendis legionibus (<Ald.: legibus *codd.*) praedicat: 1,32,6: * hanc enim (legionem) initio tumultus evocauerat; reliquae nondum conuenerant *Offh.*: tenebant *Na.* *Np.*, *Dt.*): 1,7,7; reliquas legiones ex hibernis euocat et subsequi iubet: 1,8,1; Caesar . . . cum legione (ibus) *V.* una, quam se ex Thessalia sequi iusserat, et altera, quam ex Achaia a Q. (<achaia atque *NOhl.*: Fufio *p.* legato euocauerat, equibusque DCCC et navibus longis . . . Alexandriam peruenit: 3,106,1; * hanc (legionem) rursus XIII. legionis cohortes exceperunt: VII 51,2; * expedire legionem. legio expedita u. **expeditio. expeditus** p. 1226 et 1227 (2 + 7 loc.); * explicare: 2,26,4 u. A. a) consistere; * praeter has (legiones) expectabat cum Scipione ex Syria legiones II: 3,4,3; quod legiones (legionem) *H. Schneider* equitatumque ex Italia expectaret spectaret *N.*): 3,78,6.

facere: 3,4,1 u. traducere.

habere u. **habeo** p. 1397 (1 loc.); 1,42,6 u. rescribere; 3,1,4 u. D. praesidium: (3,62,4 u. F. e) §) ponere; 3,88,3 u. coniungere.)

impositae, ut supra demonstratum est, legiones VII (<VI *Np.*; V *Claev.*): 3,6,2; Calenus legionibus equibusque Brundisii in naues impositis . . . naues soluit: 3,14,1; * intercludere: VII 59,5 u. distinere; * interficere: V 38,4 u. opprimere; * reliquas (legiones et cohortes) inter aciem mediam conuaque interiecerat (erant a : 3,88,3; * intromittere: VII 11,8 u. A. a) esse expeditas.

T. Labienus . . . decimam legionem subsidio nostris misit: II 26,4; legione ex consuetudine una frumentatum missa, quae appellabatur

septima. . . nuntiauerunt *e.*: IV 32,1; cum Caesar pabulandi causa tres legiones atque omnem equitatum cum C. Trebonio legato misisset: V 17,2; unam legionem . . . et cohortes V in Eburones . . . misit: V 24,4; legionem X. *Paul.*: unam X: *obd.* eodem iugo luce *Paul.* mittit et *om.* § paulum *e.* progressam interiore constituit loco siluisque occultat: VII 45,5; abimeto *e.* Labieno atque iis legionibus, quas una miserat, nehementer timebat: VII 56,2; imperat magnum numerum obsidum: legiones -nem § in hiberna mittit mitti §: VII 90,3; quas legiones C. Fabius ulteriore ponte subsidio nostris miserat: 1,49,7; neque enim sex legiones alia de causa missas in Hispaniam septimanque ibi conscriptam: 1,85,6; duabus legionibus missis in ulteriore Hispaniam cum Q. Cassio . . . ipse cum *e.* DC equibus . . . progreditur *e.*: 2,19,1; duas ibi legiones praesidio relinquit *e.*, ceteras in Italiam mittit: 2,22,6; statimque in Siciliam misit, uti duae legiones reliquisque equitatus ad se mitteretur: 2,37,4; his una legio missa praesidio est: 3,75,1; — (mittere cum legione u. **cum** p. 765 (8 loc.); 3,22,2 u. F. e) 2) *extr.*)

occultare: VII 45,5 u. mittere: *

nullum eius modi casum expectans, quo nouem oppositis (expositis *AQ.*) legionibus (leg. opp. a maximoque equitatu . . . offendi posset: VI 36,2; * ut subito Galli belli renouandi legionisque opprimendae consilium caperent: III 2,2; nihil esse negotii subito oppressam legionem, quae cum Cicerone hienet, interfici; se ad eam rem interfici posse; ad eam rem se *u.* proficetur adiutorem: V 38,1; hanc legionem sperans Caesar se opprimere posse . . . eluxit: 3,67,2; * magna manu Eburones, Neruii, Aduatuci atque horum omnium socii et *e.* clientes legionem oppugnare incipiunt: V 39,3; * (tribuni) post tergum hostium legionem ostenderunt signaque intulerunt: VII 62,6.

peHere: II 17,3 u. A. a) consistere: 3,67,6 *ib.* se recipere; * incolentem legionem in Nantuates *e.*, inde in Allobroges perduxit ibique hiemavit: III 6,5; * ponere: 3,34,1 u. deducere; 3,62,4 u. F. e) §) ponere) * praemittere: (1,37,1 *ib.* praemittere: Caesar legiones in Hispaniam praemiserat praeterm. *A.* ad *abd.* *codd.* del. *Np.*, *Dh.*, *Dt.*: VI milia *abd.* *codd.* *exc. h.* del. *Np.*, *Dh.*, *Dt.*: 1,39,2; reliquas (legiones) de quarta vigilia compluribus portis eductas eodem itinere praemisit: 3,75,2; cum . . . essem in itinere praemissis

iam legionibus: *ap. Cic. ad Att. IX 6 A*; ¶ premere: *II 21, 4 u. circumuenire*; ¶ legione producta (producta legione β cognoscit non decimum quemque *c*) esse reliquum (*c*) militem sine uulnere: *V 52, 2*; sibi dubitandum non putauit, quin productis legionibus proelio decertaret: *3, 37, 2*; ¶ paulum legiones Caesar, quas pro uallo constituerat, promoueri iubet: *VII 70, 5*.

recipere: *2, 28, 1 u. traducere*; receptisque omnibus in una castra legionibus suum cum Scipione honorem partitur: *3, 82, 1*; ¶ quattuor reliquas (legiones *abl. B²β*) in castra maiora reduxit: *I 49, 5*; breui tempore intermisso in castra legiones reduxit: *IV 34, 2*; Caesar postero die T. Labienum legatum cum iis (*om. β*; his *10*) legionibus, quas ex Britannia reducerat, in Morinos . . . misit: *IV 38, 1*; eo celeriter confecto negotio rursus in hiberna legiones reduxit: *VI 3, 3*; quarum (legionum) aduentu proelium dirimitur ac suas uterque legiones reducit in castra: *1, 40, 7*; sub nesperum Caesar intra hanc fossam legiones reducit atque ibi sub armis proxima nocte conquiescit: *1, 41, 6*; his rebus confectis (*c*) legionem (*Faern.*; legiones *codl.*) reduci iussit: *3, 16, 2*; ¶ (reficere: *1, 80, 4 u. relinquere*); ¶ remittit castris duas ibi legiones (*leg. ibi β*) reliquit et partem auxiliorum: *I 49, 5*; hoc facto duabus legionibus, quas proxime conscripserat, in castris relictis . . . reliquas sex legiones pro castris in acie constituit: *II 8, 5*; quam ad (*o*) diem ei legioni, quae in praesidio relinquebatur, deberi frumentum (*o*) sciebat: *VI 33, 4*; duabus Agedinici legionibus atque impedimentis totius exercitus relictis ad Boios proficiscitur: *VII 10, 4*; ¶ Caesar † relictis (relictas *a¹*; reliquis *Hell.*; electis *Pauly*; delectis *Hölff.*; cunctis *Oehl.*; reffectis *Becker. Db.*; eductis *Faern.*; expeditis *coni. Np.*) legionibus (impedimentis *Kran.*; impedimentis eum legionibus *Dt.*; munitionibus eum legionibus *Köchly*) subsequitur: *1, 80, 4*); ¶ ibi certior . . . factus de postulatis Libonis et Bibuli legionem relinquit (reliq. *Nöhl.*); ipse Oricum reuertitur: *3, 16, 2*; — (Labieno in continenti (*c*) eum tribus legionibus et equitum milibus duobus relicto . . . ipse soluit: *V 8, 1*; ibi C. Caminini Rebilum legatum cum legionibus reliquit: *2, 24, 2*) — praesidio impedimentis legionem quartam decimam reliquit, unam ex his (iis *rec.*; *Steph.*) tribus, quas proxime conscriptas ex Italia traduxerat: *VI 32, 5*; Caesar impedimentis in proximum collem deductis duabus (duabusque *h. Ald.*) legionibus praesidio relie-

tis secutus . . . ad Alesiam castra fecit: *VII 68, 2*; — Caesar . . . duas ibi legiones praesidio relinquit (relinquit (*a²f*)): *2, 22, 6*; — (Fabium legatum cum legionibus duabus castris praesidio relinquit (reliquit *a*): *VII 40, 3*; hos cum legione una praesidio castris relinquit: *1, 61, 6*); ¶ remittere: (*V 53, 3 u. F. c*) (β) *extr.*) Caesar copias suas diuisit partemque legionum in castris Pompei remanere iussit, partem in sua castra remisit, IIII secum legiones duxit: *3, 97, 3*; ¶ pollicitum (*c*) se (*o*) in cohortis praetoriae loco decimam legionem habiturum, ad equum rescribere: *I 12, 6*; ¶ timere Caesarem ereptis (*Ap.*; correptis *O.*; surreptis *Ouhl.*) ab eo duabus legionibus, ne ad eius periculum reseruare et retinere eas ad urbem Pompeius uideretur: *1, 2, 3*; tota Italia dilectus haberi, retineri legiones II, quae ab se simulatione Parthici belli sint abductae: *1, 9, 4*; duas in castris legiones retinuit: *3, 75, 2*; ¶ Caesar legiones equitatum reuocari (reuocare *A.* atque in (*om. β*) itinere resistere desistere β) iubet (*u. CC*): *VII 1, 1*; Caesar ab opere legiones reuocat, equitatum omuem conuenire iubet, aciem instruit: *1, 82, 2*.

(spectare: *3, 78, 6 u. exspectare*); ¶ exercitum in aciem . . . produxit, . . . ut pacem castris Pompei legiones subiceret (subicere *Ouhl.*): *3, 56, 1*; ¶ (surripere: *1, 2, 3 u. retinere*).

tenere: *II 24, 4 u. circumuenire*; erat iniqua condicio postulare, ut Caesar . . . in prouinciam reuerteretur, ipsam et prouincias et legiones alienas (absentem *Paul.*) tenere: *1, 11, 1*; ¶ ab omnibus legatis quaestoreque, quibus (quaestoribusque, quibus *X.*; *u. CC*) legiones tradiderat, certior factus est: *V 25, 5*; multi ex duabus legionibus, quae sunt traditae a Caesare, arcessuntur: *1, 3, 2*; (Varro) ad Caesarem mittit paratum se esse legionem cui iusserit tradere, ille ad eum Sex. Caesarem mittit atque huic tradi iubet, tradita legione Varro Cordubam ad Caesarem venit: *2, 20, 7, 8*; erant in sinistro cornu legiones duae traditae a Caesare initio dissensionis ex senatus consulto: *3, 88, 1*; ¶ (reliquit) unam ex his tribus (legionibus), quas proxime conscriptas ex Italia traduxerat: *VI 32, 5*; celeriter effecto opere legionibusque tradactis (β ; *om. z*) et loco castris idoneo delecto reliquas copias reuocauit: *VII 35, 5*; Caesar legionibus transductis ad *o*; pidum constitit: *1, 16, 4*; pontem imperant fieri legionesque duas flumen Sicorim transducunt: *1, 61, 4*; Sicorim transeunt et cum duabus legionibus, quas superioribus diebus traduxerant (erunt

NOapl), castra coniungunt *c*: 1, 63, 1; legionesque eas transduxerat Curio, quas *Abus*: quas curio *z* superioribus temporibus Corfinio receperat Caesar: 2, 28, 1; legiones effecerat civium Romanorum VIII: V ex Italia, quas traduxerat; unam ex Cilicia (*c*, veteranam, quam factum ex duabus gemellam appellabat; unam ex Creta et Macedonia ex veteranis militibus . . .; duas ex Asia: 3, 4, 1; (§88, 2 *a*. coniungere;)

¶ celeriter suo ponte Afranium . . . legiones IIII (III *a*; *Np.*, *Dt.* equitatumque omnem traiecit duabusque que *om. ubi*) Fabianis occurrit legionibus: 1, 40, 4; huic legionem postea transiecit *fh*: transie. *c*. *a*: traiecit *O*; *Db.*; traiecit *Np.*, *Dt.* atque ex utraque parte pontem instituit *c*.: 1, 51, 4;

¶ satis esse ad duas transportandas legiones existimabat quod *c* praeterca navium longarum habebat: IV 22, 3; quod sine impedimentis Caesar legiones transportauerat: IV 30, 1; C. Curio . . . iam ab initio copias P. Attii Vari despiciens duas legiones ex IIII, quas acceperat a Caesare (*hl*; accep. quas a *c*. *af*; quas a *c*. acc. *uulgo*; *Np.*, *Dt.*), D equites transportabat: 2, 23, 1; naues . . . remittuntur, ut reliquae legiones equitatusque transportari possent: 3, 8, 1; huic officio praepositus erat Fufius Calenus legatus, qui celeritatem in transportandis legionibus adhiberet: 3, 8, 2.

(uehere: I 43, 2 *a*. deuehere; ¶ equites, cum post se *z*; *om. z*; *Frij.* legiones uiderent, praecipites hostes egerunt: V 17, 3; ¶ urgere: II 26, 1 *a*. A. a) consistere.

C. dat.: addere: 2, 18, 1 *a*. B. complere; ¶ adinngere: 3, 89, 1 *ib.* adlungere;

(his (legionibus?) Antonianos milites admisserat: 3, 4, 2); ¶ singulaque latera castrorum singulis attribuit legionibus manienda: 1, 42, 1;

¶ huic legioni Caesar et (huic caes. leg. *z*) indulserat praecipue et propter uirtutem confidebat maxime: I 30, 15; cui (legioni decimae) [quam (quod *z*)] maxime confidebat (*a*. *CC*): I 42, 5; (1, 42, 3 *a*. D. praesidium) ¶ legioni deberi frumentum: VI 33, 4 *a*. B. relinquere; ¶ (est proelium: I 46, 3 *a*. D. periculum) praesidio esse: 3, 89, 1 *a*. A. a) praesidio esse;

¶ ut ea res legioni feliciter eueniret: IV 25, 3; ¶ (facere: I 42, 6 *a*. D. milites;)

¶ indulgere: I 40, 15 *a*. confidere; ¶ occurrere: 1, 40, 1 *a*. B. traicere;

¶ qui (Plancus) legionibus praecerat: 1, 40, 5; qui (Antonius) ei legioni praecerat: 3, 46, 1;

¶ Caesar singulis legionibus singulos legatos et quaestorem praefecit: I 52, 1; legatis imperat,

quos legionibus praefecerat, uti: V 1, 1; his *c* (legionibus) M. Crassum quaestorem *c* et L. Munatium Plancum et C. Trebonium legatos praefecit: V 24, 3; ab L. Roscio legato *add. z*; quaestore *add. z*; *del. Oud.* quem legioni tertiae decimae praefecerat, certior factus est: V 53, 6; ei legioni castrisque Q. Tullium Ciceronem praefecit praefecit *z* ducentosque equites ei *c* attribuit: VI 32, 6; legatisque, quos singulis legionibus praefecerat, quid fieri uelit (*c* ostendit: VII 15, 8; ¶ timere legionibus: VII 56, 2 *a*. B. mittere; ¶ ne qua legio alteri (*z*; alterae *z*; *add. del. Wriibur*) legioni subsidio uenire posset: V 27, 5.

(legioni signa constituere: VII 47, 1 *a*. D. signa)

D. genet.: triplicem aciem instruxit legionum quattuor ueteranorum *X*: ueteranorum *Vlt.*; *Np.*, *Dt.*: I 24, 2; acies erat Afraniana duplex legionum leg. *Oud* V: I, 83, 1;

¶ simul atque de Caesaris legionumque aduentu cognitum est: V 3, 3; quae res omnem dubitationem aduentus legionum expulit: V 48, 10; (1, 18, 5 *a*. A. a) uenire ad; 1, 40, 7 *a*. B. reducere; ibique reliquarum ex Italia legionum aduentum expectare . . . constituit: 3, 13, 5;

¶ ut neque longius ab agmine legionum discedi Caesar pateretur et: V 19, 3;

¶ acie . . . instructa (*c*) unius legionis antesignanos praecurrere . . . iubet: 1, 43, 3;

¶ qui decimae legionis aequilam ferebat, contestatus contestatur *z*) deos, ut ea res legioni feliciter eueniret . . . inquit: IV 25, 3;

¶ auxilia legionum: 1, 60, 5 *a*. A. a) uenire;

¶ L. Fabius *c*, centurio (*om. z*) legionis VIII. . . murum ascendit: VII 47, 7; M. Petronius

c, eiusdem legionis centurio, . . . inquit: VII 50, 4;

¶ constituit . . . ipse cum reliquis eius legionis regionis *b*) cohortibus in uico Veragrorum . . . hiemare: III 1, 1; duabus . . .

missis subsidio cohortibus a Caesare atque iis *c*) primis legionum duarum: V 15, 1; hanc rursus XIII. legionis cohortes exceperunt: VII 51, 2; quinque cohortes . . . castris praesidio relinquit; quinque eiusdem legionis reliquas de

media nocte . . . proficisci imperat: VII 60, 3; Caesar cohortes legionis XIII. ex praesidiis deducit (deduci *hl*): 1, 12, 3; mittit eo M. Antonium cum legionis (leg. *a*; legione *Nhl*; uibus *Of*; XIII. *z* *Fossius*; VIII *NO.*; XII. *Clave*;

cohortibus V: 1, 18, 2; primam aciem quattuor cohortes ex V legionibus tenebant, has subsidiariae tertiae et rursus aliae (et r. a. *om. af*) totidem suae cuiusque legionis (legion *a*) subsequabantur: 1, 83, 2; ad mare II. *Forchh.*

nostrae : *Np.*) cohortes nonae legionis (nona legiones *a*: IX^{ua} leg. *h*; non. leg. *l*; nona legio *f*; nonae legiones *O*) excubuerant *u. CC*: 3, 63, 6; ¶ Caesar ab decima legionis cohortatione ad dextrum cornu profectus . . . processit: II 25, 1; ¶ nostri . . . circiter LXX ceciderunt, in his Q. (c) Fulginius ex primo hastato (Fulg. primus hastatus *Vascos.*) legionis XIII.: 1, 46, 4; ¶ Caesar in Belgis omnium legionum hiberna constituit: IV 38, 4; harum . . . omnium legionum hiberna praeter eam, quam L. Roscio in pacatissimam et quietissimam partem ducendam dederat, milibus passuum centum continebantur: V 24, 7; ¶ impedimenta omnium legionum Aduatucam contulit: VI 32, 3; Fauonium (c) . . . cum cohortibus VIII praesidio impedimentis legionum (Glar.: legionis *codd.*) reliquit: 3, 36, 3; ¶ ut hostes impetum legionum atque equitum sustinere non possent: V 18, 5; magnos impetus legionum (legiones *f*; legionem *a*) equitatusque sustinet: 1, 40, 6; uno loco Volcaceius (c) Tullus impetum legionis sustinuit cohortibus tribus atque eam loco depulit: 3, 52, 2; impetum legionum tulerunt: 3, 93, 2; ¶ in familia duarum legionum permotus, quas ab itinere Asiae Syriaeque ad suam potentiam dominatumque conuerterat: 1, 4, 5; ¶ cohortes quasdam, quod instar legionis uideretur, . . . in uetera castra duci: 3, 66, 1; ¶ M. † itiuuium, quem mihi commendas, uel regem Galliae faciam uel hunc Leptae delegabo (Lamb.: delega *Med.*; uel tertiae legionis legatum *Manut.*): *ap. Cic. ad fam.* VII 5, 2; ¶ commodissimum esse statuit omnibus equis Gallis equitibus detracta eo legionarios milites legionis decimae . . . imponere: I 42, 5; non inridicule quidam ex militibus decimae legionis dixit: plus, quam pollicitus esset, Caesarem (ei *abl. z*; *Fr.*) facere: I 42, 6; legionis nonae et decimae milites . . . Atrebatas . . . in flumen compulerunt: II 23, 1; duodecimae legionis confertos milites sibi ipsos ad pugnam esse impedimento uidit: II 25, 1; 26, 3 *u. A. a*) esse praesidio; at milites legionis septimae . . . locum ceperunt: V 9, 7; reliquarum legionum milites (milites *leg. Schn.*) . . . retinebantur: VII 47, 2; conclamant legionis XIII., quae aderat, milites: 1, 7, 7; sed nonae (nonae *Naf*) legionis milites . . . in locum iniquum progrediuntur: 1, 45, 2; at ueteranae legionis milites . . . neque ex pristina uirtute remittendum aliquid putauerunt et (c): 3, 28, 5; milites legionis VIII. VIII *del. Grut.*; *Ib.* subito conspirati pila coniecerunt: 3, 46, 5; ¶ C. Tre-

bonium cum pari legionum numero ad eam regionem . . . depopulandam mittit: VI 33, 2; uti (c) numerus legionum constare uideretur: VII 35, 3; Vettonum agrum Lusitaniamque pari numero legionum obtinebat: 1, 38, 1; ¶ etsi opinione trium legionum delectus ad duas reciderat. (Pluyg.: redierat *X*; *cdd.*): V 48, 1; ¶ centuriones, quorum non nulli ex inferioribus ordinibus reliquarum legionum uirtutis causa in superiores erant ordines huius legionis traducti: VI 40, 7; ¶ Caesar copias suas diuisit partemque legionum in castris Pompei remanere iussit, partem in sua castra remisit: 3, 97, 3; ¶ sine ullo periculo (peric. ullo *z*) legionis (legioni *Ciacc.*) delectae cum (c) equitatu proelium fore uidebat: I 46, 3; ab eo de periculis Ciceronis legionisque cognoscitur (c): V 45, 5; de suo ac legionis periculo nihil timebat: V 57, 1; ita sine periculo legionum et paene sine uulnere bellum conficemus: 3, 86, 4; ¶ praesidio legionum addito nostris (c) animus (c) augetur: VII 70, 3; neque idcirco Caesar opus intermittit confisus praesidio legionum trium: 1, 42, 3; id oppidum C. Considius Longus unius legionis praesidio tuebatur: 2, 23, 4; quibus (temporibus) in urbe (c) praesidia legionum Pompeius habuerat: 3, 1, 4; ¶ (eorum satisfactione: I 41, 4 *u. A. a*) agere;) ¶ legionisque (z; *Göler*; legionique *z*; *Np., Fr.*) decimae, quacum erat, continuo (Göl.: contionatus *codd.*; *Schn., Np., Fr.*; *u. CC*) signa constituit (constiterunt (uel constiterent) *z*; *Schn.*): VII 47, 1; commisso . . . proelio signa legionum duarum procul ab utrisque conspiciuntur: 1, 40, 7; seque ad signa legionum recipere coguntur: I, 43, 5; ubi signa legionum adpropinquare coeperunt: 1, 51, 5; ut . . . legionum signa consistere iuberent magnoque impetu equitatum repellerent: 1, 79, 4; eo signa (Ciacc.: signo *codd.*; *Np., Dt.*) legionis inlata (c: *Ciacc.*; lata *Paul*: inlato (uel illato) *Ox.*; *Np., Dt.*) speculatores Caesari renuntiarunt (rem nuntiarunt *Np.*): 3, 67, 1; ¶ expositis omnibus copiis Antonius, quarum erat summa ueteranarum (norum *Ox*) trium legionum uniusque trionum et equitum DCCC, . . . naues . . . remittit: 3, 29, 2; ¶ cum septimae legionis (VII. legionis *z*; a septima legione *z*) tribunis esset (o) nuntiatum, quae in sinistro cornu gererentur, post tergum hostium legionem ostenderunt: VII 62, 6.

quarum (legionum) una (om. *hl*) prima, altera tertia (IV. *Ciacc.*) appellabatur: 3, 88, 1.

E. *abl.*: legionibus naues instituerent: V 11, 4 *u. A. a*) esse apud; ¶ quorum unus

Hispaniam citeriorem tribus legionibus. alter ulteriorem (trib. leg., alt. ult. *om. eodl.*; *add. Np.*: quor. un. III leg. Hisp. cit., alter *Albus* a saltu Castulonensi ad Anam duabus legionibus, tertius Vettonum agrum Lusitanianque pari numero legionum obtinebat: 1,38,1; ¶ interea ea legione, quam secum habebat, militibusque, qui ex provincia conuenerant, . . . murum . . . fossamque perducit: 1,8,1; ¶ reliquis (cunctis) legionibus subsequi: 1,80,4 *u. B.* relinquere; ¶ (tueri: 2,23,4 *u. D.* praesidium.)

F. e. praep.; a) ab: sic uti ab signis legionibusque non absisterent ([non] abstinerent *Vielh.*): V 17,2; ¶ ab opere singulisque legionibus singulos legatos Caesar discedere nisi munitis castris uetuerat: II 20,3; ¶ cum paulum ab legionibus nostros remouissent (*u. CC*): V 16,2.

non magno ab ea (legione) intervallo: II 23,4 *u. A. a)* consistere.

b) ad: ad legionem decimam deuenit: II 21,1; ¶ reliquias cohortes . . . ad legionem Pompei castraque minora duplici acie eduxit (duxit *V.*): 3,67,3; ¶ ad reliquias legiones mittit priusque omnes in unum locum cogit quam: VII 9,5; ¶ nullo cum periculo ad proximam legionem (eos) peruenturos: V 29,6; quod neque legiones audeant absente imperatore ex hibernis egredi neque imperator sine praesidio ad legiones peruenire possit (*c*): VII 1,7; ¶ opinione trium legionum deictus ad duas reciderat (*Phygg.*: redierat *X*; *edd.*): V 48,1; ¶ abite . . . uosque ad legionem recipite: VII 50,6; ¶ quem ad diem Caesar ad impedimenta legionemque reuerti constituerat: VI 35,1.

M. Aristium, tribunum militum, iter ad legionem facientem . . . educunt: VII 42,5; — Cn. Pompeius . . . ex urbe profectus iter ad legiones habebat: 1,14,3.

e) cum; z): scribit se cum legionibus (legione esse β) profectum celeriter adfore: V 48,6; Caesaremque adesse cum legionibus duabus nuntiat: 1,15,6; nuntiatum est adesse Scipionem cum legionibus (*Ular.*; legione *eodl.*): 3,36,1; Domitium cum legionibus adesse: 3,36,6; ¶ Labienum legatum pro praetore cum duabus legionibus . . . summum ingum montis ascendere iubet: 1,21,2; ¶ ut se cum II legionibus (secum II legiones *O*) Gades conferret: 2,18,6; ¶ castra coniungere (*c*) cum leg.: 1,63,1 *u. B.* traducere; ¶ ut cum legionibus quam primum Gades con-

tenderet: 2,20,1; ¶ silentio egressus cum tribus legionibus eum locum petit petit *a*: VII 60,4; ¶ esse cum: VII 47,1 *u. D.* signa; Caesar eo tempore cum legione una profectus ad . . . rem frumentariam expediendam . . . erat ad Buthrotum: 3,16,1; ¶ audierat Pompeium per Mauretianam cum legionibus iter in Hispaniam facere confestimque esse venturum: 1,39,3; ¶ hiemare *u. cum p. 760 (3 loc.)*; ¶ ut alii adesse copias Iubae dicerent, alii cum legionibus instare Varum iamque se puluerem uentientum cernere: 2,43,2; ¶ qua proximum iter . . . erat, cum his quinque legionibus ire contendit: 1,10,3; se cum sola decima legione iturum: 1,40,15; ipse cum reliquis tribus VIII ζ (legionibus) ad . . . extremas . . . Arduennae partes ire constituit: VI 33,3; L. Cassium Longinum cum legione tironum, quae appellabatur XXVII., atque equitibus CC in Thessaliam *f*; thessalum *Nahl*) ire (*X*; *del. Abd.*; *edd.*), C. Calpurnium . . . in Aetoliam inssit *Paul*; misit *eodl.*: *edd.*): 3,34,2; ¶ haec (castra) C. Antistius Reginus et C. (*c*) Caninius Rebilus legati cum duabus legionibus obtinebant: VII 83,3; ¶ Fabius . . . in itinere cum legione occurrit: V 47,3; ¶ peruenire cum *u. cum p. 760 (6 loc.)*; ¶ petere: VII 60,4 *u. egredi*; ¶ ipse cum legionibus expeditis III et equitibus DCCC in fines Treuerorum proficiscitur: V 2,4; Labienum cum duabus ζ ; duabus cum *z*; *edd.*) legionibus et equitatu in Sequanos proficisci iubet: VII 90,4; ad hos opprimendos cum omni equitatu tribusque legionibus Afranius de nocte proficiscitur: 1,51,4; Cn. Domitium Calpinum cum legionibus duabus (*om. f*), XI, et XII., et equitibus D in Macedonia proficisci inssit: 3,31,3; *u. praeterca cum p. 761 sq. (11 loc.)*; ¶ ipse paulum (*c*) ex eo loco cum legione progressus, ubi constiterat, euentum pugnae expectabat: VII 49,3; ¶ postero (*c*) die (*c*) cum duabus legionibus in occulto restitit: VII 35,2; ¶ ipse cum quinque legionibus et pari numero equitum . . . soluit: V 8,2; ¶ subsequi *u. cum p. 762 (3 loc.)*; ¶ mediam aciem Scipio cum legionibus Syriacis tenebat: 3,88,1; ¶ mare transisse (*ire f*) cum legionibus Caesarem: 3,33,1; ¶ Varro cum iis (<his *O*; >) quas habebat legionibus omnem ulteriorem Hispaniam teneat: 1,38,2; ¶ scribit Labieno, . . . cum legione ad fines Neruiorum ueniat: V 46,1; 1,39,3 *u. facere*; P. Sulla . . . auxilio cohorti uenit cum legionibus duabus: 3,51,1; ¶ eo cum a ζ .

Pedio praetore cum legione * * * eo cum Q. Pedius praetor c. leg. uenisset *Kraff.*: ea cum a Q. P. pr. cum leg. teneretur *Gland.*, lapide ietus ex muro periit <e>: -eo cum Q. Ped. pr. missa legione lap. ict. ex m. periit *F. Hofm.*: 3, 22, 2.

§: Labienum cum una legione, quae in eorum <CC> finiibus biemabat <§: biemauerat z: *coll.*>, adoriri parabant: VI 7, 1; ¶ C. Fabium legatum <e> et L. Minucium Basilum <e> cum legionibus duabus in Remis conlocat: VII 90, 5; ¶ mittere u. **cum** p. 765 (7 8) loc.: ¶ ad eas munitiones Caesar Lentulum Marcellinum quaestorem cum legione VIII. positum habebat: 3, 62, 4; ¶ C. Fabium legatum cum legionibus III. in Hispaniam praemitit: 1, 37, 1; ¶ relinquere u. **cum** p. 765 (4 loc.): ¶ Caesar Fabium cum sua legione remittit in hiberna <cum leg. in sua rem. lib. §: V 53, 3.

d) de: dubitare de l.: I 40, 15 u. A. a) esse praetorium cohortem; ¶ iudicium facere de: I 41, 2 *ib.* agere.)

e) ex: itaque ex legionibus fabros deligit <deligi §> et ex continenti alios arcessi <e> iubet: V 11, 3; ¶ ut paene unam <om. hl> (legionem) ex duabus efficeret: 3, 89, 1; ¶ sed electos <delectos O> ex omnibus legionibus fortissimos uiros, antesignanos, centuriones, Caesar ei classi attribuerat: 1, 57, 1; ¶ facere ex duabus unam: 3, 4, 1 u. B. traducere.

complures erant in <e> castris <e> ex legionibus <omnibus legion. ?> aegri relict: VI 36, 3; ¶ multi ex duabus legionibus . . . arcessuntur <e>: 1, 3, 2 u. B. tradere; ¶ qui (militis) ex ueteribus legionibus erant relict praesidio nauibus ex numero aegrorum: 3, 101, 6; ¶ ex quibus (legionibus) unam in Morinos ducendam C. Fabio legato dedit, alteram in Neruios Q. Ciceroni, tertiam in Esumios L. Roscio: V 24, 2; *cf.* § 3, 4; unam ex his tribus: VI 32, 5 u. B. relinquere; ¶ duas legiones ex III: 2, 23, 1 u. B. transportare; ¶ altera ex: V 24, 2 u. s. una: 2, 20, 4 u. A. a) considerare; ¶ primam aciem quaternae cohortes ex V legioibus <ex quaque legione *Ellenolius* tenebant: 1, 83, 2; ¶ harum altera nanis CCXX e legione tironum sustulerat, altera ex ueterana paulo minus CC:

3, 28, 3.
l) in legiones: praeterea magnum numerum ex Thessalia, Boeotia, Achaia Epiroque <e> supplementi nomine in legiones distribuebat: 3, 4, 2.

g) in legionibus: erant in ea legione fortissimi uiri centuriones: V 44, 1; in his erant legionibus hominum milia tria CC: 3, 106, 2; ¶ qui superiore anno apud eum primum pilum in legione X. duxerat: 3, 91, 1.

h) inter (intra): inter singulas legiones impedimentorum magnum numerum intercedere: II 17, 2; ¶ impedimenta inter <intra *Xp.*> legiones recipiuntur: VII 67, 3; ¶ (inter se: 1, 87, 4 u. A. a) subsequi.)

i) post: post eas (legiones) totius exercitus impedimenta conlocarat: II 19, 3.

k) praeter: V 24, 7 u. D. hiberna: 3, 4, 3 u. B. expectare.

l) sine: quid sine imperatore et sine reliquis legionibus adulescentulo duce efficere possent: III 21, 1.

[Falso: legationes <legiones *BM*> in omnes partes circummittuntur: VII 63, 1; cum ad eum frequentes ciuitatum <e> legationes <legiones *ah*> conuenire coepissent: 3, 36, 1; cognitis per exploratores regionibus <§: legionibus z>: VII 83, 4; Arimini cum duabus <legionibus *add. coll.*>, *del. Davis.*> subsistit: 1, 11, 4.]

Legiones ciuium Rom.: 3, 4, 1; tironum: 3, 28, 3; 29, 2; 34, 2; ueteranorum: I 24, 2 (?).

Adiect.: aliae: II 22, 1; 3, 98, 3; 107, 1; alienae: 1, 11, 1 (?); (aliqua: V 27, 5; altera: V 24, 2; 27, 5; 2, 20, 4; 3, 88, 1; 89, 1 (*bis*); 106, 1; ceterae: 2, 22, 6; Ciliciensis: 3, 88, 2; conferta: IV 32, 3; (cunctae: 1, 80, 4) decem: 1, 6, 2; delecta: I 46, 3; diuersae: II 22, 1; 23, 3; duae u. **duo** p. 972—974 (58 (60) loc.): duodecim: 3, 2, 1; (eadem: VII 50, 4; 60, 3); expeditae u. **expeditus** p. 1227 (7 loc.): Fabianae: 1, 40, 3, 4; (firmissimae: 3, 88, 3); gemellae: 3, 4, 1; incolumis: III 6, 5; (nostrae: II 24, 4) nouae: II 2, 1; nouem: VI 36, 2; 1, 6, 2; 3, 4, 1; omnes: IV 38, 4; V 24, 7; VI 32, 3; VII 9, 5; 1, 57, 1; 3, 82, 1; parat(issim)a(e): I 41, 2; 1, 6, 2; plenissima: III 2, 3; plures: VII 24, 5; 3, 66, 4; Pompeiana: 3, 69, 2; prima(e): II 17, 2; 19, 5; (princeps: I 41, 2) proxima(e): V 29, 6; VI 3, 1; quacque: 1, 83, 2; quarta: V 24, 2; quattuor: I 24, 2; 49, 5; V 2, 4; VI 3, 1; VII 34, 2; 40, 1; 57, 1; 1, (30, 2) 40, 4; 2, 21, 3; 23, 1; 3, 97, 3; quinque: I 10, 3; V 8, 2; VI 5, 6; 1, 83, 1, 2; 3, 4, 1; 69, 1; reliquae: I 41, 3; 49, 5; II 8, 5; 17, 2, 3; III 21, 1; VI 33, 3; 40, 7; 44, 3; VII 9, 5; 47, 2; 1, 7, 7; 8, 1; 25, 1; 37, 2; 42, 1; 64, 6; 80, 4 (?); 87, 4; 3, 8, 1; 13, 5; 75, 2; (88, 3) septem: 3, 6, 2; septima: 1, 85, 6; sex: II 8, 5; 19, 2, 5; VI 44, 3; VII 34, 2; 1, 25, 1; 39, 2; 85, 6; (3, 6, 2) singulae: I 52,

1; II 17, 2; 20, 3; VII 17, 4; 45, 8; 90, 6; 1, 42, 1; sola: I 40, 15; sua(e): V 53, 3; 1, 40, 7; Syriacae: 3, 88, 1; tertia: V 24, 2; tres: I 10, 3; 12, 2; II 11, 3; III 11, 4; V 8, 1; 17, 2; 24, 3; 48, 1; 53, 3; VI 1, 4; 32, 5; 33, 1; 2, 3; VII 60, 4; 1, 25, 1; (30, 2;) 36, 4; 37, 1; 38, 1; 39, 1; (40, 4;) 42, 3; 43, 3; 51, 4; 3, 29, 2; uernacula: 2, 20, 4; ueterana(e): I 24, 2(?); 1, 25, 1; 3, 4, 1; 28, 3, 5; 29, 2; ueteres: 3, 101, 6; una: I 7, 2; II 34; IV 32, 1; V 24, 2, 4; VI 7, 1; 32, 5; (VII 45, 5;) 1, 30, 2; 43, 3; 64, 6; 2, 23, 4; 3, 4, 1 (*bis*); 16, 1; 29, 2; 75, 1; 88, 1; 89, 1; 102, 1; 106, 1.

Legio prima: 3, 88, 1; tertia *ib.*; (quinta: 3, 69, 1;) **VII.**: II 23, 4; 26, 1; III 7, 2; IV 32, 1; V 9, 7; VII 62, 3, 6; **VIII.**: II 23, 3; VII 47, 7; (50, 4;) 1, 18, (2.) 5; 3, 89, 1; **IX.**: II 23, 1; 1, 45, 1, 2; 3, 45, 2, (6?) 4; 46, 5; 62, 4; 63, 6; 66, 2; 67, 3; 89, 1; **X. u. decimus** p. 829 sq. (15 loc.); **XI.**: II 23, 3; 3, 34, 3; **XII. u. duodecimus** p. 979 (6 loc.); **XIII. u. decimus** p. 830 B. a) (5 (6) loc.); **XIV. ib.** b) (2 loc.); **(XV.**: VII 62, 4;) **XXVII.**: 3, 34, 2.

legionarius. 1. adiect.: P. Crassum cum cohortibus legionariis duodecim . . . in Aquitaniam proficisci iubet: III 11, 3; crebrastationes disponunt equitum et cohortium alariarum legionariasque intericiunt cohortes: 1, 73, 3; ¶ commodissimum esse statuit omnibus equis Galii equitibus detractis eo legionarios milites legionis decimae . . . imponere: I 42, 5; quo minus multitudine militum legionariorum pro hostium numero ualebat: I 51, 1; equites uero . . . omnibus in locis pugnant <e>, quo <c> se legionariis militibus praeferrant: II 27, 2; quantum labore atque itinere legionarii milites efficere poterant: V 19, 3; ut potius in siluis Gallorum uita quam legionarius miles periclitetur <e>: VI 34, 8; hi . . . milites se esse legionarios dicunt: VII 20, 10; ut anguste XV milia <LX cohortes conū. Np.> legionariorum <narium af> militum, DC <e> equites <recc.> milites <v> transportari <e> possent u. CC: 3, 2, 2.

2. **ui subst.:** (cum in opere singulas legiones <singulos legionarios Plugg.> appellaret et, si acerbius inopiam ferrent, se dimissurum oppugnationem diceret: VII 17, 4;) frumenti copiam legionarii <ari> non nullam <Gryphius> nonnulli *codd.* habebant, quod dierum ¶ XXII ab Herda frumentum iussi erant efferre, caetrati auxiliaresque nullam: 1, 78, 1; est animaduersum ab legionariis, qui dextram partem operis administrabant, . . . magno sibi esse *om. hi* pra-

sidio posse. si . . . turrim ex latere sub muro fecissent. quam primo . . . humilem paruamque iecerunt iecerant *Ciace.* huc se referebant; hinc . . . propugnabant. hinc ad repellendum et prosequendum hostem procurrebant: 2, 8, 1, 2; et legionarii interioris munitionis defensores ¶ scalis admotis tormentis . . . telisque terrebant: 3, 63, 6.

legitimus: docet se nullum extraordinarium honorem adpetisse. sed expectato legitimo tempore consulatus *del. Ciacc.* eo fuisse contentum, quod omnibus ciuibus pareret: 1, 32, 2.

lego: eos extra ordinem in senatum legendos curauerat: 3, 59, 2.

(Bellouacos . . . pollicitos ex eo numero electa <lecta & milia *add. B²*>) sexaginta: II 4, 5.)

legumen: non, illis illi *Clark.* hordeum cum daretur, non legumina recusabant: 3, 47, 7.

lacus Lemannus u. lacus.

lambunculus u. lenunculus.

Lemouices: celeriter sibi Senones. . . Cadurcos, Turonos, Aulercos, Lemouices, Andos reliquosque omnes, qui Oceanum attingunt, adiungit <e>: VII 4, 6; imperant . . . Sequanis, Senonibus, Biturigibus, Santonis, Rutenis, Carnutibus duodena <e> milia; Bellouacis decem; totidem Lemouicibus <tot. Lem. *uncis includ. Np.*: *Dt.*: VII 75, 3; imperant . . . Atrebatibus IIII (milia); Veliocassis totidem *add. Np.*: *Dt.*, Lexouii <Lemouicibus *Np.*: *Dt.* et Aulercis <om. & Eburouicibus <e> terna <om. & u. CC>: VII 75, 3; quo sunt in numero Coriosolites, Redones, Ambibarii, Calctes, Osismi, <ueneri *add. & Lemouices includ. unc. Ib.*: Lexouii *Np.*: *Dt.*: Nannetes *Fr.*, Venelli <Veneti, Vnelli *Schn.*: VII 75, 4; Sedulius <e>, dux et princeps Lemouicum <v>; remustum &; remorum tum (*B?*) *C*; remorum *M?*; Germanorum *pr. add.*: Lemouicum Armoricarum *conū. Schn.*) occiditur: VII 88, 4.

lenis. A. **prop.:** ab oppido autem decluis locus leni *Plugg.* tenui *codd.*: *add.* fastigio uergebat in longitudinem <e> passus circiter CCCC: 1, 45, 5; id autem est nigrum directum . . . utraque ex parte praeruptum atque asperum, sed tamen paulo leniore leniore *Oaf*) fastigio ab ea parte, quae ad Vticam uergit: 2, 24, 3; ¶ naues XVIII . . . ex superiore portu leni uento soluerunt: IV 28, 1; duriusque cotidie tempus ad transportandum lenioribus <saenioribus *Hollf.*: *Dt.*: uentis expectabant <bat *Hollf.*: *Dt.*: 3, 25, 3; ¶

et leni Africo proeuctus media circiter nocte uento intermisso cursum non tenuit: V 8, 2.

B. trsl.: exspectabatque suis lenissimis $\langle N; \text{lenissimis } O; \rangle$ postulatis responsa: 1, 5, 5; ¶ lenibus atque utinam scriptis adiuncta foret nis: *ap. Sueton. uit. Terent.* 5; ¶ dixerat aliquis leniorem sententiam: 1, 2, 2; ¶¶ ut quam lenissimum me praeberem: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C.* 1.

leniter. A. propr.: una ex parte leniter adeliuis aditus . . . relinquebatur: II 29, 3; collis erat leniter $\langle 1Q; \text{leuiter } BM; \rangle$ $\langle X \text{ teste } Hohl. \rangle$ ab infimo adeliuis: VII 19, 1; ¶ paene iniquo loco et leniter $\langle a; \text{leuiter } zh \rangle$ declini castra fecerant $\langle e \rangle$: VII 83, 2; ¶ \langle collis \rangle ex utraque parte lateris deiectus habebat et in $\langle om. \beta \rangle$ fronte $\langle c \rangle$ leniter fastigatus \langle castigatus $B; \beta; \text{castigatus castratus } z \rangle$ paulatim ad planitiem redibat: II 8, 3.

B. trsl.: si cunctetur (senatus) atque agat lenius \langle lentius $Ciac.$ \rangle : 1, 1, 4; ¶ lenius \langle lentius $\beta \rangle$ quam pridie nostros equites proelio lacessere coeperunt: V 17, 1.

lenitas. A. propr.: quod (flumen) . . . in Rhodanum influit, incredibili lenitate, ita ut oculis in utram partem fluat iudicari non possit: I 12, 1.

B. trsl.: magnumque fructum suae pristinae lenitatis omnium iudicio Caesar ferebat: 1, 74, 7; ¶ pauca apud eos de lenitate sua locutus . . . omnes conseruauit: 3, 98, 2.

lenite. (agere: 1, 1, 4 u. leniter B. agere;) ¶ lente atque paulatim proceditur crebroque . . . subsistunt: 1, 80, 1; ¶ \langle lenius \langle lentius $\beta \rangle$ \rangle quam pridie nostros equites proelio lacessere coeperunt: V 17, 1; ¶ ipse cum reliquis copiis elephantisque LX lenitense subsequitur: 2, 40, 2.

Lentulus. 1. L. (Cornelius) Lentulus: L. Lentulus consul senatui reique publicae se non defuturum pollicetur, si . . . : 1, 1, 2; *cf. qu. sqq.:* hi omnes conuicio L. Lentuli consulis $\langle om. f \rangle$ correpti exagitabantur. Lentulus sententiam Calidii pronuntiarum se omnino negauit: 1, 2, 5; $\langle cf. \text{ § } 6; 3, 4; 4, 1; \rangle$ Lentulus aeris alieni magnitudine et spe exercitus ac prouinciarum et regum appellandorum largitionibus mouetur, seque alterum fore Sullam \langle Cornelium $Vieth. \rangle$ inter suos gloriatur, ad quem summa imperii redeat: 1, 4, 2; V primis diebus, quibus haberi senatus potuit, qua ex die consulatum mittit Lentulus, . . . decernitur: 1, 5, 4; $\langle cf. \text{ § } 6, 7; 10, 1. 2. 4; \rangle$ tantus repente terror inuasit, ut, cum Lentulus consul ad aperiendum aerarium uenisset ad pecuniam

Pompeio ex senatus consulto proferendam, protinus . . . profugeret: 1, 14, 1; $\langle cf. \text{ § } 2; \rangle$ gladiatoresque, quos ibi Caesar in ludo habebat, ad forum productos $\langle c \rangle$ Lentulus *spe* libertatis $\langle e \rangle$ confirmat . . . : 1, 14, 4; *cf. qu. sqq.:* legiones effecerat . . . duas ex Asia, quas Lentulus consul conscribendas curauerat: 3, 4, 1; in castris Pompei uidere licuit . . . L. etiam Lentuli et non nullorum tabernacula protecta bedera . . . : 3, 96, 1; idem hoc L. Lentulo, qui superiore anno consul fuerat, et P. Lentulo consulari ac non nullis aliis acciderat Rhodi; qui . . . : 3, 102, 7; item L. Lentulus comprehenditur ab rege et in custodia necatur: 3, 104, 3.

2. (P. Cornelius) Lentulus Marcellinus: ad eas munitiones Caesar Lentulum Marcellinum \langle marcellum $a \rangle$ quaestorem cum legione VIII. positum habebat. huic . . . : 3, 62, 4; hoc tumultu nuntiato Marcellinus \langle marcellus $Oa \rangle$. . . cohortes subsidio nostris laborantibus submittit ex castris: 3, 64, 1; iamque Pompeiani magna caede nostrorum castris Marcellini adpropinquabant: 3, 65, 1.

3. P. (Cornelius) Lentulus Spinter: id oppidum (Asculum) Lentulus Spinter X cohortibus tenebat; qui . . . : 1, 15, 3; *cf. qu. sqq.:* recepto Firmo expulsoque Lentulo Caesar conquiri milites, qui ab eo discesserant, . . . iubet: 1, 16, 1; quid ipsis Coriniensibus, quid Domitio, quid Lentulo, quid reliquis accideret: 1, 21, 6; quarta uigilia circiter Lentulus Spinter de muro cum uigiliis . . . nostris colloquitur: 1, 22, 1; *cf. § 2—5;* cuius oratione confirmatus Lentulus ut in oppidum reuerti liceat petit; . . . facta potestate discedit: 1, 22, 6; erant quibusque ordinis senatorii, \langle Davis.; quinquaginta \langle uel \rangle ordines $codd. \rangle$ quinquaginta: ordinis senatorii \langle E. Hoffm. \rangle L. Domitius, P. \langle om. $hl \rangle$ Lentulus Spinter, L. Caecilius Rufus, Sex. Quintilius Varus quaestor, L. Rubrius: 1, 23, 2; $\langle cf. \text{ § } 3; \rangle$ iam de sacerdotio Caesaris Domitius, Scipio Spinterque \langle Ald.; spinter, q. $codd. plur. \rangle$ spinter et $f \rangle$ Lentulus cotidianis contentionibus ad grauissimas uerborum contumelias palam descendebant, cum Lentulus aetatis honorem ostentaret, Domitius . . . : 3, 83, 1; idem hoc L. Lentulo, qui superiore anno consul fuerat, et P. Lentulo consulari . . . acciderat Rhodi; qui . . . : 3, 102, 7.

lenunculus: horum fuga nauium onerariarum magistris incitabat: pauci lenunculi \langle lenunculi $cod. Ciac. \rangle$ ad officium imperiumque conueniebant: 2, 43, 3.

M. (Aemilius) Lepidus: seseque dic-

tatorem dietum a M. Lepido praetore cognoscit: 2, 21, 5.

Lepontii: Rhenus autem oritur ex Lepontiiis, qui Alpes incolunt: IV 10, 3.

Lepta: M. † itifium, quem mihi commendas, uel regem Galliae faciam uel hunc Leptae delegabo <c>; si uis, tu <uel Leptae legatum, si uis; tu *Crat.*: uel Leptide legatum, si uis; tu *Rutgers.*: uel hunc lepta delega si uis tu *Med.*> ad me alium mitte, quem omnem: *ap. Cic. ad fam.* VII 5, 2.

Leptis u. Lepta.

Leptitani: Iubam reuocatum finitimo bello et controuersiis Leptitanorum restitisse in regno: 2, 38, 1.

Lepus: (Britanni) leporem et gallinam et anserem gustare fas non putant; haec tamen alunt animi uoluptatisque <c> causa: V 12, 6.

Leuaci: dimissis nuntiis ad Centrones, Grudios, Leuacos, Pleumoxios, Geidummos, qui omnes sub eorum (Neruiorum) imperio sunt <c>, quam maximas manus <o> possunt cogunt <c> et de improviso ad Ciceronis <o> hiberna aduolant <c>: V 39, 1.

Leuci: frumentum Sequanos, Leucos, Lingones <c> sumministrare: I 40, 11.

leuis. A. propr.: leuis armaturae u. armatura *p. 309 sq. (II (12) loc.)*: († per mare <milites leuis armaturae *Ciac.*> nauibus expositi <c> in auersos <c> nostros impetum fecerunt: 3, 63, 8;) † haec leuibus cratibus terraque inaequat: 1, 27, 4; † carinae ac prima <Np.: primum *codd.*: statumina ex <af> et *Ohl*; *om. Np.*: *Di.*> leui materia <primum statumen aluei materia *E. Hoffm.*> liebant: 1, 54, 2.

B. trsl.; a) = exiguus, mediocris; z) pos.: impellit alios auaritia, alios iracundia et temeritas, . . . ut leuem audicionem habeant pro re comperta: VII 42, 2; † quorum salutem neque propinqui neglegere neque ciuitas leui momento aestimare possit: VII 39, 3; † equestrique eo die proelio leui facti: VII 36, 1; leui facti equestri proelio atque eo <c> secundo in castra exercitum reduxit: VII 53, 2.

‡) **comp.:** maiore commisso delicto . . . necat, leniore de causa auribus descetis aut singulis effossis oculis domum remittit: VII 4, 10; † (id autem est iugum decretum . . . sed tamen paulo leniore leniore *Oaf*) fastigio ab ea parte, quae ad Vticam uergit: 2, 24, 3; † de meis in uos meritis praedicaturus <c> non sum, quae sunt adhuc et mea uoluntate et uestra expectatione leniora: 2, 32, 10.

‡) **superl.:** expectabatque suis lenissimis <Nb> lenissimis <O> postulatis responsa: I, 5, 5.)

b) = temerarius, neglegens: postremo quid esse <c> lenius aut turpius quam auctore hoste de summis rebus capere consilium? V 28, 6.

leniter. A. propr.: (a) pos.: collis erat leniter <AQ> leuiter *BM* (X *sec. Hobb.*) ab infimo adcliuis: VII 19, 1; paene iniquo loco et leniter <a> leuiter <zb> decliui castra fecerant <c>: VII 83, 2.)

b) comp.: leniusque casura pila sperabat in loco retentis militibus, quam si ipsi inmissis telis occurrissent <c>: 3, 92, 2.

B. trsl.: leniusque tempestatis quam classis periculum aestimauerunt: 3, 26, 1.

leuitas. (A. propr.: leuitate armorum et cotidiana exercitatione nihil iis <c> noceri posse: V 34, 4.)

B. trsl.: qui mobilitate et leuitate animi nouis imperiis studebant: II 13; † nihil se propter inscientiam leuitatemque <et leuitatem > uulgi grauius de ciuitate iudicare neque de sua in Haeduos beneuolentia deminueret: VII 43, 4.

leuo. A. = expedire, subuenire: quae res etsi nihil ad leuandas iniurias pertinere uidebantur, tamen: I, 9, 1; † (ipse praesentem inopiam quibus poterat subsidiis tutabatur <leuabat *Kindsch.*: u. *CC*): 1, 52, 4;) genus radiceis . . . , quod admixtum lacte <c> multum inopiam leuabat: 3, 48, 1.

B. = liberare: ciuitati sese consulere, quod hibernis leuatur: V 27, 11.

lex. A. subi.: siremps tantum per nominatiuum et ablatiuum declinatur (Caesar ergo <caesare ergo *cod.*: Caesar de analogia *Ritschl.*: Caesar eius ergo *Huschke*) siremp-lex esto quasi sacram uiolauerit dixisse pronuntiaudus est <dixit pro nominatiuo esse *Ritschl.*: dixit sine e pronuntiaudum esse *coni. Keil.*: *Charis. art. gramm. I p. 143 sq. Keil.*: * cum leges duo ex una familia uiuo utroque non solum magistratus creati uetarent, sed etiam in senatu esse prohiberent: VII 33, 3.

B. obi.: respicite finitimam Galliam, quae in prouinciam redacta iure et legibus commutatis securibus subiecta perpetua premitur seruitute: VII 77, 16; † ibi legem de dictatore <legem delictionis *af*> ha tam seseque dictatorem dietum a M. Lepido praetore cognoscit: 2, 21, 5; † (quarum rerum illo tempore nihil factum, ne cogitatum quidem; <nulla lex promulgata, non cum populo agi coeptum, nulla secessio facta *add. codd.*: *del.*

Np.; *u.* *CC*): 1, 7, 5; quod (Curio) tribunus plebis legem promulgauerat, qua lege regnum Iubae publicauerat: 2, 25, 4; (Coelius) legem promulgauit, ut sexenni <e> die <e> sine usuris creditae pecuniae soluantur: 3, 20, 4; (Coelius) ad hominum excitanda studia sublata priore lege duas promulgauit, unam, qua mercedes habitationum annuas conductoribus donauit, aliam <alteram Faern. tabularum nouarum: 3, 21, 1; ¶ ciuitatem eius immunem esse iusserat, iura legesque reddiderat: VII 76, 1; ¶ iura, leges, agros, libertatem nobis reliquerunt: VII 77, 14; ¶ tollere: 3, 21, 1 *u.* promulgare.

C. abl.: a): cogere: V 56, 2 *u.* c) consuesse; ¶ in tertium annum profectioem lege confirmant <CC>: I 3, 2; ¶ qua (lege) donauit: 3, 21, 1 *u.* **B.** promulgare; ¶ superiore consulatu enim patre Ptolomaeo et lege et senatus consulto societas erat facta: 3, 107, 2; ¶ publicare: 2, 25, 4 *u.* **B.** promulgare; ¶ (ciuitates) habent legibus sanctum, si quis <e> quid . . . acceperit, uti ad magistratum deferat: VI 20, 1; ¶ quam (Galliam) bello uictam suis legibus (leg. suis *a*) uti uoluisset (senatus): I 45, 3; qui (Suessiones) eodem iure et <om. fh> isdem legibus utantur, unum imperium <e> unumque <e> magistratum cum ipsis habeant: II 3, 5.

b): hi omnes lingua, institutis, legibus inter se differunt: I 1, 2.

c): quo quod <β> lege communi omnes puberes et *add.* *α*) armati conuenire consueverunt (coguntur <β> : V 56, 2; ¶ quod . . . duo magistratum gerant et se uterque eorum legibus creatum esse <e> dicat: VII 32, 3; ¶ praetoribus tribunisque <e> plebis rogationes ad populum ferentibus non nullos ambitus Pompeia lege damnatos . . . in integrum restituit: 3, 1, 4; ¶ qui (coloni) lege Iulia Capuam deducti erant: 1, 14, 4; ¶ quod legibus Haedunorum iis, qui summum magistratum obtinerent, excedere ex finibus non liceret: VII 33, 2.

D. e. praep.: ne quid de iure aut de legibus <de legibus aut iure <β> eorum deminuisse uideretur: VII 33, 2; ¶ cur enim potius Haedui de suo iure et de legibus ad Caesarem disceptatorem quam Romani ad Haeduos ueniant? VII 37, 5.

quotiensumque sit decretum, darent operam magistratus, ne . . . factum in perniciosis legibus, in ui tribunicia . . . : 1, 7, 5.

is enim erat annus, quo per leges ei consulere fieri liceret: 3, 1, 1.

[**Falso:** iniuriam in eripiendis legionibus *Ald.*; legibus *codd.*] praedicat: 1, 32, 6.]

Lexouii. *Lexouii semper scriptum est in β. in α. his:* III 17, 3 et VII 75, 3 (*sed h. l. lioxouii*); *reliquis tribus loeis* (III 9, 10; 11, 4; 29, 3) *in α. exstat lexobii.* *Verisimile igitur est scribendum esse Lexouii; quae quidem scriptura confirmatur Plinii et Orosii codicibus: nam ap. Plin. IV 107 unus cod. A (Silligio teste: Dellefsen tacet) habet lexobii, reliqui lexouii; ap. Oros. VI 8, 18 in omnibus libris exstat littera u (in plurimis lioxouios), VI 8, 8 in uno D lexobios, in LPR lioxouios.*

socios sibi ad id bellum Osismos, Lexonios, Namuetes, Ambiliatos <e>, Morinos, Diabliutes <e>, Menapios adsciscunt: III 9, 10; Q. Titurium Sabinum legatum cum legionibus tribus in Venellos <e>, Coriosolitas <e> Lexouiosque mittit: III 11, 4; his paucis diebus Aulerci Eburonices Lexouique seuatu suo interfecto . . . portas clauerunt <CC> seque <e> cum Viridonice coniunxerunt <CC>: III 17, 3; in Aulercis Lexouii-que, reliquis item ciuitatibus <e>, quae proxime <e> bellum fecerant, in hibernis (exercitum) conlocant: III 29, 3; imperant . . . Atebatibus III (milia); Velicassis (totidem *add.* *Np.*: *Dt.*), Lexouii (Lemouicibus *Np.*: *Dt.*) et Aulercis <e> Eburonicibus <e> terna <e>, . . . XXX uniuersis ciuitatibus, quae Oceanum attingunt quaeque eorum consuetudine Aremoricae <e> appellantur, quo sunt in numero Coriosolites, Redones, Ambibari, Caletes, Osismi. (ueneti *add.* <β>), † Lemouices (*unc. incl. Db.*: Lexouii *Np.*: *Dt.*: Namnetes *Fr.*). Venelli (Veneti, Vnelli *Schn.*: VII 75, 3, 4.

libens: cunctae earum regionum praefecturae libentissimis animis eum recipiunt exercitumque eius omnibus rebus inuant: 1, 15, 1.

libenter: (accipere: VI 4, 3 *u.* dare); ¶ adpetere: I 44, 5 *u.* recusare; ¶ Clodius . . . primis diebus, ut uidebatur, libenter auditis reliquis ad colloquium non admittitur: 3, 57, 5; ¶ libenter etiam ex perfugis cognoscebant (audiebant *f*) . . . : 3, 49, 3; ¶ quod fere libenter homines id, quod nolunt, credunt: III 18, 6; quae uolumus et credimus libenter et quae sentimus ipsi reliquos sentire speramus: 2, 27, 2; ¶ libenter Caesar pentibus Haeduis dat ueniam excusationemque accipit: VI 4, 3; ¶ de suis homines laudibus libenter (licenter *Paul*) praedicant: 2, 39, 4; ¶ non minus libenter sese (se libenter <β>) recusaturum populi Romani amicitiam, quam adpetierit: I 44, 5; ¶ consilio uestro

utar libenter (lub. *Med.*, et hoc libentius (lub. *Med.*), quod: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 1.

liber. 1. adiect.: A. = ἐλευθερος, ἀνιόρωμος: saepe clamitans liberum se liberaeque esse ciuitatis (ciu. esse β: V 7, 8; pars: 3, 34, 4 u. *infra* Macedonia; magnam imperatam Asiae . . . et liberis Aethiopiae populis pecuniam exegerat: 3, 3, 2; liberam debere esse Galliam, quam bello uictam suis legibus uti uoluisset (senatus): I 45, 3; Domitium . . . in Macedoniam proficisci iussit; cuius provinciae ab ea parte, quae libera appellabatur, Menedemus . . . misus legatus . . . profitebatur: 3, 34, 4; saepe clamitans liberum se liberaeque esse (o) ciuitatis: V 7, 8; hortaturque, ut se liberos et imperio natos meminerint: VII 37, 2.

B. = ἀνώλυτος: uado . . . inuento . . . ut brachia modo atque uerui ad sustinenda arma liberi ab aqua esse possent: VII 56, 4; libera (sint *add. Vielh.*) comitia atque omnis res publica senatui populoque Romano permittatur: I, 9, 5; quorum discessu liberam nacti milites conloquiorum facultatem uulgo procedunt: I, 74, 1; non datur libera (ultra *Schmelle*; u. *CC.* muri defendendi (e) facultas (haec uerba suspecta *Grutero unc. incl. Np.*): 2, 11, 3; Sullam nudata omnibus rebus tribunicia potestate tamen intercessionem liberam reliquisse: I, 7, 3; et aquae magna parte et pabulatione libera prohibitori hostes uidebantur: VII 36, 5; si decessisset (e) et liberam possessionem Galliae sibi tradidisset: I 44, 13; res publica: I, 9, 5 u. comitia; uerui: VII 56, 4 u. brachia.

2. **liberi** uī subst.: A. = οἱ ἐλευθεροί: in capita singula seruorum ac liberorum tributum imponabatur: 3, 32, 2; — omnem ex agris multitudinem seruorum ac liberorum in oppidum cogit: 3, 80, 3; de seruis liberisque omnibus ad impuberes supplicium sumit et ad unum (omnes *add. b*) interficit: 3, 14, 3.

B. = ἑλένα; a) **subi.**: suos liberos, nisi cum adoleuerunt, ut munus militiae sustinere possint, palam ad se adire (ire a) non patiuntur, filiumque puerili aetate in publico in conspectu patris adistere turpe ducunt: VI 18, 3; cf. e) abducere et dedere et d) β).

b) **praed.**: qui (e) sunt ex iis nati, eorum habentur liberi, quo e) primum (e) uirgo (e) quaeque deducta (e) est (e): V 14, 5.

c) **obi.**: ut pene in conspectu exercitus nostri

agri uastari, liberi eorum in seruitutem abduci . . . non debuerint: I 11, 3; suos ab se liberos abstractos obsidum nomine dolere: III 2, 5; multo illa grauius aestimari (e) debere (e), liberos, coniuges in seruitutem abstrahi, ipsos interfici: VII 14, 10; principumque liberos obsides ad se adduci iussit: II 5, 1; unum se esse . . . , qui adduci non potuerit, ut . . . liberos suos obsides daret: I 31, 8; petierunt, ne se et communes liberos hostibus ad supplicium dederent, quos ad capiendam fugam naturae et uirium infirmitas impediret: VII 26, 3; liberos, uxores suaeque omnia in siluis deponerent: IV 19, 2; uxoresque duxerant, ex quibus plerique liberos habebant: 3, 110, 2; impedire: VII 26, 3 u. dedere; Ariouistum . . . obsides nobilissimi cuiusque liberos poscere et in eos omnia exempla cruciatusque edere: I 31, 12; omnes senatores senatorumque liberos . . . ad se produci iubet: I, 23, 1; matres familiae . . . more Gallico passum (e) capillum ostentare liberosque in conspectum proferre coeperunt: VII 48, 3; (proicere: 2, 5, 3 u. d) β).

d) e. **praep.**: 2) **ad**: ne ad liberos, ne ad parentes, ad uxorem (uxores β) aditum habeat: VII 66, 7.

β) **cum**: facile erat . . . prospicere in urbem, ut . . . omnes . . . superioris aetatis cum liberis atque uxoribus . . . ad caelum manus tenderent aut templa . . . adirent et ante simulacra proiecti nictiorum ab dis exposerent: 2, 5, 3; (erant praeterea cuiusque generis hominum milia circiter VI cum seruis libertisque *Hotom.*; liberisque *coll.*, *obl.*; sed nullus ordo, nullum imperium certum, cum suo quisque consilio uteretur: I, 51, 2); Mandubii . . . cum liberis atque uxoribus exire coguntur: VII 78, 3; cf. § 4. 5; uxores habent deni duodenique inter se communes (o) et maxime fratres cum fratribus parentesque cum liberis: V 14, 4.

γ) **in e. acc.**: omnia exempla cruciatusque edere: I 31, 12 u. e) poscere; uiri in uxores sicuti in liberos nictae necisque habent potestatem: VI 19, 3.

libere. A. = ita ut nemo impediat: a) **pos.**: aliae . . . sunt legati partes atque imperatoris: alter omnia agere ad praescriptum, alter libere ad summam rerum consulere debet: 3, 51, 1; quo praesidio tuto et libere senatus quae uellet decernere auderet: I, 2, 2; plerisque uero libere decernendi potestas eripitur: I, 3, 5; erat simile bellum;

genus hominum, cui *Oud.*: quod *ahl*: *Db.* liceret (licere *af*) libere (liberare *f*) facere (cui quod liberet liceret facere *Madu.*) et sequi quod nellet (uel *af*): 2, 29, 3; ¶ muscu-

lum turrinque latericiam libere incendunt: 2, 14, 4; ¶ quo minus libere hostes inse-

querentur: VII 49, 2; ¶ ut libere pabulari (fabulari *ahl*: populari *N*: posset nec minus aditum nauibus haberet: 3, 65, 4; ¶ sequi: 2, 29, 3 *u.* facere; ¶ perterriti nirtute equitum minus libere, minus audacter uagabantur: 1, 59, 2.

b) comp.: munitionem ad flumen perduxerat . . . , quo liberins *a* (ac sine *Ohd*) periculo militibus aquarentur: 3, 66, 6.

B. = **audacter**: cum equitatus noster liberius praedandi (o) nastandique causa se in agros eiecerat (effunderet *β*): V 19, 2; *cf.* A. a) *extr.* 1, 59, 2.

C. = **aperte, ingenue**: a) **pos.**: Scipionem ea esse auctoritate, ut non solum libere quae probasset exponere, sed etiam ex magna parte compellere (*Nahl*: compellere *Of?*: *edd.*) atque errantem regere posset: 3, 57, 3.

b) comp.: confecto legationis officio liberius cum militibus regis colloqui coeperunt: 3, 103, 4; ¶ dicit liberius atque audacius: I 18, 2; ¶ hac impulsu occasione . . . liberius atque audacius de bello consilia inire incipiunt: VII 1, 3; ¶ bona restituit iis, quos liberius locutos hanc poenam tulisse cognouerat: 2, 21, 2.

liberaliter. A. = ita ut homine honesto loco nato dignum est: quod erant honesto loco nati et instructi liberaliter magnoque comitatu . . . uenerant: 3, 61, 1.

B. = **comiter, benigne**: ab his liberaliter ipse appellatus . . . conscendit: 3, 104, 3; ¶ quibus auditis liberaliter pollicitus hortatusque, ut in ea sententia permanerent, eos domum remittit: IV 21, 6; ¶ Caesar Remos cohortatus liberaliterque oratione prosecutus . . . iussit: II 5, 1; ¶ quibus pacem atque amicitiam petentibus liberaliter respondet (β; -dit *z*: *edd.*): IV 18, 3; amici regis his, qui erant ab eo missi, palam liberaliter responderunt: 3, 104, 1.

liberalitas: illum . . . beneficio ac liberalitate sua ac senatus ea praemia consecutum: I 43, 5; — haec nona sit ratio uincendi, ut misericordia et liberalitate nos muniamus: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 1; ¶ pauca ad spem largitionis addidit, quae ab sua liberalitate, si se . . . secuti essent, expectare deberent: 2, 28, 3; omniaque

ex uictoria et ex sua liberalitate sperarent: 3, 6, 1; — esse Dumnorigem, . . . magna apud plebem propter liberalitatem gratia: I 18, 3.

liberi u. liber 2. B. p. 457 sq.

libero. A. = in libertatem iudicare, liberum reddere: ciues Romani . . . seruos . . . omnes puberes liberauerunt: 3, 9, 3; ¶ ipsi manu facta eum iis (e), quos nuper (maximi *add.* :; maxime *f*?: *Db.*: *seclud.* *Np.*, *Dt.*; nuperrime *Oehl.*: *u.* *CC*) liberauerant, in . . . castra inruerunt: 3, 9, 6; ¶ quanta . . . in perpetuum sui liberandi facultas daretur: IV 34, 5; ne sui in perpetuum liberandi atque ulciscendi Romanos . . . occasionem dimittant: V 38, 2; ¶ Sulla . . . liberatis suis hoc fuit contentus neque proelio decertare uoluit: 3, 51, 5.

B. alqm alqa re = **exsoluere, leuare**: si paruo labore . . . omnem Italiam metu liberare possint: 1, 9, 1; ¶ ut Vbios obsidione liberaret: IV 19, 4; quoniam obsidione liberatum Ciceronem sciebat: V 49, 6; ¶ periculo: 3, 83, 4 *u.* C.; ¶ quod eius opera stipendio liberatus esset: V 27, 2.

C. = **absolnere**: fortasse non se liberari (liberare *a*), sed in aliud tempus reseruari arbitrati . . . constituerunt: 3, 60, 3; ¶ unam fore tabellam, qui liberandos omni periculo censerent, alteram, qui capitis damnarent, tertiam, qui pecunia multarent: 3, 83, 4.

libertas. A. = *ἐλευθερία, ἀυτονομία*; a) **obi.**: accipere: III 8, 4 *u.* d) γ); VII 1, 8 *u.* recuperare; ¶ his Caesar libertatem (lib. caes. a concessit: IV 15, 5; ¶ qua rei familiaris iactura perpetuum imperium libertatemque se (β; *om.* *z*) consequi uideant: VII 64, 3; ¶ neque dubitare [debeant], quin, si Heluetios superauerint Romani, una cum reliqua Gallia Haeduis libertatem sint erepturi: I 17, 4; ¶ id sibi ad praesentem obtinendam libertatem satis esse: VII 66, 4; ¶ praesertim cum de recuperanda communi libertate consilium initum uideretur: V 27, 6; in aeie praestare interfeci quam non ueterem belli gloriam libertatemque, quam a maioribus acceperint (β; acceperant *z*), recuperare: VII 1, 8; et ille suam dignitatem et nos nostram libertatem recuperabimus: 3, 91, 2; ¶ iura, leges, agros, libertatem nobis reliquerunt: VII 77, 14; ¶ tanta uniuersae Galliae consensio fuit libertatis iudicandae et pristinae belli laudis recuperandae, ut: VII 76, 2.

b) dat.: omnes autem homines natura libertati studere (libertatis studiose incitari β; et

condicionem seruitutis odisse: III 10, 3; ¶ esse non nullo se Caesaris beneficio adfectum, . . . sed plus communi libertati tribuere: VII 37, 4.

c) gen.: quos . . . postea in parem (partem X) iuris libertatisque condicionem (conditione X), atque ipsi erant, receperunt: I 28, 5; ¶ seruo spe libertatis magnisque persuadet praemiis: V 45, 3; gladiatores . . . ad forum productos (c) Lentulus spe (Np.; om. *codl.*: Paul) libertatis (tati Ob; libertate Paul) confirmat: I, 14, 4; pastoresque Domitii (c) spe libertatis excitati sub oculis Domini (c) suam probare operam studebant: I, 57, 4; ¶ libertatis causa u. **causa p.** 488 (3 loc.).

d) e. praep.; z) de: neu se optime de communi libertate meritum hostibus in cruciatum (de comm. lib. opt. mer. in cruc. host. β) dedant: VII 71, 3.

β) in libertatem vindicare u. in p. 109 a) extr. (3 loc.).

γ) in e. abl.: ut in ea libertate, quam maioribus acceperint (β; Fr.; -perant z; *rell. edd.*), permanere quam Romanorum seruitutem perferre malint (c): III 8, 4.

B. = ἀκολασία, licentia: quae res et cibi genere et cotidiana exercitatione et libertate uitae . . . uires alit: IV 1, 9.

libertus: quas (naues) Igili et in Cosano . . . seruis, libertis, colouis suis compleuerat: I, 34, 2; ¶ erant praeterea cuiusque generis hominum milia circiter VI cum seruis libertisque (Holom.; liberisque *codl.*: *edd.*): I, 51, 2.

(libet: erat civile bellum; genus hominum, cui (Ond.; quia f; quod *ahl*; *Db.*) liceret (licere *af*) libere (liberare f) facere (cui quod liberet liceret facere *Madu.*) et sequi quod uellet (c): 2, 29, 3.)

(L.) Scribonius Libo: Caninium Rebilum legatum, familiarem necessariumque Scribonii (boni *af*) Libonis, mittit ad eum colloquii causa; mandat, ut Libonem de concilianda pace hortetur: I, 26, 3; cuius rei magnam partem laudis atque existimationis ad Libonem peruenturam, si illo auctore atque agente ab armis sit discessum: I, 26, 4; Libo a colloquio Caninii digressus ad Pompeium proficiscitur . . . : I, 26, 5; praecerat . . . Liburnicae atque Achaicae classi (classis *abl*) Scribonius (Scribonius *hl*; tribonius *O*) Libo et M. Octavius: 3, 5, 3; 9, 1 u. **Liburna(c):** cum . . . se Libo cum Bibulo coniunxisset, loquuntur ambo ex nauibus cum M. (c) Acilio (c) et Statio Murco legatis: 3, 15, 6; *cf. qu. sqq.*; ibi certior ab Acilio

et Murco per litteras factus de postulatis Libonis et Bibuli legionem relinquit: 3, 16, 2; eocantur illi ad colloquium, prodit Libo atque b; neque : : a. CC) excusat Bibulum, quod: 3, 16, 3; *cf.* 16, 4—17, 4; neque hanc rem illi O; *Madu.*: illis : : *abl. Abl.*: *edd.*) esse impedimento. Libo (sic *Madu.*: impedimento loco *codl.*: *edd.*) neque legatos Caesaris recipere neque periculum praestare eorum, sed totam rem ad Pompeium reicere; unum instare de indutiis uehementissimeque contendere: 3, 17, 5; *cf.* § 6; Vibullius . . . adhibito (que *abl. af*) Libone (librone *abl*) et L. Lucecio (c) et Theophane, quibuscum communicare de maximis rebus Pompeius consueuerat, de mandatis Caesaris agere instituit: 3, 18, 3; Libo profectus ab Orico cum classe, cui praecerat, nauium L Brundisium uenit insulamque, quae contra portum Brundisium est, occupauit: 3, 23, 1; *cf. qu. sqq.*; has (triremes) cum audacius progressus Libo uidisset, sperans intercipi posse quadrirems V ad eas misit: 3, 24, 2; qua necessitate et ignominia permotus Libo discessit a Brundisio obsessionemque nostrorum omisit: 3, 24, 4; testibus se militibus uti posse . . . , quibus modis ad Oricum cum Libone de mittendis legatis contendisset: 3, 90, 2; D. Laelius cum classe ad Brundisium uenit eademque ratione, qua factum a Libone antea demonstrauimus, insulam obiectam portui Brundisino tenuit: 3, 100, 1.

libra: nauem . . . pluribus adgressus nauibus, in quibus ad libram (in qu. altiores *Ciace.* fecerat turres, . . . nostros uicit: 3, 10, 2.

librilibus: fundis librilibus sudibusque, quas in opere disposerant, ac (c) glandibus Gallos (c) proterrent: VII 81, 4.

Liburna(c): discessu Liburnarum (Libonis Paul) ex Illyrico M. Octavius cum iis (c) quas habebat nauibus Salonas peruenit: 3, 9, 1.

Liburnicus: praecerat . . . Liburnicae atque Achaicae classi Scribonius Libo et M. Octavius: 3, 5, 3.

(licenter: de suis homines laudibus libenter (licenter Paul) praedicant: 2, 39, 1.)

licentia. A. obi.: quod illis (improbis) licentiam timor augeat noster: 2, 31, 1; ¶ at (c) etiam ut media nocte proficiscamur addunt, quo maiorem, credo, licentiam habeant qui peccare conentur: 2, 31, 7; ¶ licentiam adrogantique (eorum se) reprehendere, quod plus se quam imperatorem de victoria . . . sentire existimarent: VII 52, 3.

B. gen.: qui (milites) iam in consuetu-

dicem Alexandrinae uitae ac licentiae uenerant et nomen disciplinamque populi Rom. dederant <c>: 3, 110, 2.

C. abl.: ueritus, ne militum introitu et <in Ciacc.> nocturni temporis licentia oppidum diriperetur: 1, 21, 2; ¶ cum . . . omnes sine timore iter facerent usi <O²; usu > superiorum temporum atque itinerum licentia: 1, 51, 2.

liceor: complures annos . . . neccigalia paruo pretio redempta habere (Dumnorigem), propterea quod illo licente <dicente C², contra liceri Ald.> licere z; dicere C² audeat nemo: I 18, 3.

licet. A. additur subi.: a) pronom.: ne . . . reliquae nationes sibi idem licere arbitrantur: III 10, 2; ¶ liceretne ciuibus ad ciues . . . legatos mittere, quod etiam fugitiuis ab saltu Pyrenaeo praedonibusque licuisset: 3, 19, 2.

b) **infin.;** z) non additur datiuus: sed licere, si uelint, in Vbiorum finibus considerare: IV 8, 3; ¶ multis in ciuitatibus harum rerum exstructos cunulos locis consecratis <o> conspicari licet: VI 17, 4; ¶ alius alia causa inlata . . . petebat, ut eius uoluntate discedere liceret: I 39, 3; ¶ (si quidem ex castris egredi non liceret <haec uerba del. Paul>: VI 36, 2); ¶ neque longius anno remanere uno in loco colendi <e> causa licet: IV 1, 7; ¶ Lentulus ut in oppidum renerti liceat petit; . . . facta potestate discedit: 1, 22, 6; ¶ hic subitam commutationem fortunae uidere licuit: 3, 27, 1; in castris Pompei uidere licuit trichilas <e> structas <e> . . . : 3, 96, 1; ¶ quoad licebat latiore uti foss.: ut i) spatio: 1, 58, 1.

β) **additur datiuus;** zz): petieruntque, uti sibi secreto [in occulto] de sua omniumque salute cum eo agere liceret, ea re impetrata: I 31, 1; ¶ quod legibus Haedorum iis <e>, qui summum magistratum obtinerent, excedere ex finibus non liceret: VII 33, 2; quorum (equitum) nulli ex itinere excedere licebat, quin . . . exciperetur: 1, 79, 5; ¶ rogare (se), ut eius uoluntate id sibi facere liceat: I 7, 3; petierunt, uti sibi concilium totius Galliae in diem certam indicare idque Caesaris noluntate facere liceret <idque et facere del. Hart>: I 30, 4; erat ciuile bellum; genus hominum, cui <Oud.> quia f; qui O: quod *ahl*; *Db.* liceret <licere af> libere <liberare f> facere <cu quod liberet liceret facere *Madu.*> et sequi quod uellet <uel af>: 2, 29, 3; ¶ indicere: I 30, 4 u. facere; ¶ postulabat Caesar, ut

legatos sibi ad Pompeium sine periculo mittere liceret: 3, 17, 2; liceretne ciuibus ad ciues de pace tuto <e> legatos mittere: 3, 19, 2; ¶ Sequanisque permetteret, ut, quos (obsides) illi haberent, uoluntate eius reddere illis liceret: I 35, 3; ¶ sequi: 2, 29, 3 u. facere.

β²): licere illis incolnibus per se <per se incol. β> ex hibernis discedere et quascumque in <e> partes uelint sine metu proficisci: V 41, 6; (VI 35, 8 u. d.)

c) **acc. c. inf. (inf. pass.):** hic <Ald.; his *codd.*> cognosci licuit, quantum esset hominibus praesidii in animi firmitudine: 3, 28, 4; ¶ quod autem de conloquio postulasset, id per se fieri licere: I 42, 1; (3, 1, 1 u. d.)

d) **dat. et acc. c. inf.:** quid uos, inquit, hanc . . . tenuem sectamini praedam, quibus licet iam esse fortunatissimos <AQ²; *Schn.*, *Hold.*, *Dt.*: -simis *BM*; *rell. edd.*>? VI 35, 8; is enim erat annus, quo per leges ei <eum h> consulem fieri liceret: 3, 1, 1.

B. **subaudiend. est subiect. (inf.):** qui, si per te liceat, perendino die . . . communem cum reliquis belli casum sustineant, non . . . intereant: V 30, 3; respondit, si uelit secum conloqui, licere: V 36, 2; seu quis Gallus seu <e> Romanus uelit ante horam tertiam ad se transire, sine periculo licere; post id tempus non fore potestatem: V 51, 3; sua sponte, dum sine periculo liceret, excederet Gadibus: 2, 20, 3.

Licinius Damasippus: ipse (Iuba) equo in oppidum uectus prosequentibus compluribus senatoribus, quo in numero erat Ser. Sulpicius et Licinius Damasippus, . . . imperauit: 2, 44, 3.

lictor(es): lictoresque habent in urbe et <e> Capitolio prinati <*Steph.*; priuatim *codd.*> contra omnia uetustatis exempla: 1, 6, 7; erat plena <plane a> licitorum et ¶ imperiorum <et apparitorum *Forchh.*; et interpretum *Paul*> prouincia, differta ¶ praeceptis <praefectis *Ald.*; praeconibus *Paul*> atque exactoribus, qui praeter imperatas pecunias suo etiam priuato compendio seruebant. dicitabant enim se domo patriaque expulsos omnibus necessariis egere rebus, ut honesta praescriptione rem turpissimam tegerent: 3, 32, 4.

Liger. Acc. *ligerim* *exstat* in X VII 5, 4, in B²M² VII 56, 3, in β VII 11, 9; *etiam* *Hirtius* VIII 27, 2 *scripsit* *ligerim*; (*ligerem* in z VII 11, 9 et 56, 3); *abl. ligeri* in B²(a)sh III 9, 1, in *BM* VII 59, 1; *ligere* in z III 9, 1, in AQ² VII 59, 1. (*Orosii codd. optimi* *habent* *ligerio* VI 8, 10. *Plin.* IV 107 *Silligius* *edidit* *Ligerim*, *Deltefs.* *Ligerem* *nulla* *scriptu-*

rae discrepantia indicata.) Caesarem constanter aut Ligerim, Ligeri aut Ligerem, Ligere scripsisse veri simillimum est. Mihi quidem Ligerim et Ligeri ei tribuendum uideatur.

naues interim longas aedificari in flumine Ligeri <e>, quod influit in <e> Oceanum, . . . iubet: III 9, 1; qui cum ad flumen Ligerim uenissent, quod Bituriges ab Haeduis diuidit, paucos dies ibi morati neque flumen transire ausi domum reuertuntur: VII 5, 4; cf. § 5; quod oppidum Cenabum pons fluminis Ligeris contingebat <β> continebat <α>: VII 11, 6; cf. § 7. (8); exercitum Ligerim <e> traducit atque in Biturigum fines peruenit: VII 11, 9; Nouiodunum erat oppidum Haeduorum ad ripas Ligeris oportuno loco positum: VII 55, 1; cf. § 8; praesidia custodiasque ad ripas Ligeris disponere . . . coeperunt: VII 55, 9; quod Liger ex niuibus creuerat, ut omnino uado non posse transiri <e> uideretur: VII 55, 10; (cf. 56, 1.) contra omnium opinionem ad Ligerim <e> uenit: VII 56, 3; cf. § 4; Gallie in conloquiis interclusum itinere (Elauere de Sauley) et Ligeri <e> Caesarem inopia frumenti coactum in prouinciam contendisse confirmabant: VII 59, 1.

lignatio: qui (milites) lignationis munitionisque causa in siluas discessissent: V 39, 2.

lignator: subitoque oppressis lignatoribus magna manu ad castra oppugnatum <e> uenerunt: V 26, 2.

ligneus: celeriter ciues Rom. ligneis effectis turribus his sese munierunt: 3, 9, 3.

lignor: neque lignandi atque neque Ol aquandi neque naues ad terram *deligandi potestas fiebat: 3, 15, 2; milites . . . alii lignandi <ligandi a> pabulandique causa longius progrediebantur: 3, 76, 2.

lignum: pedalibus lignis coniunctis inter se porticus integebantur: 2, 2, 3; — summis angustis rerum necessariarum premebantur, adeo ut cogerentur sicuti reliquum comemeatum ita ligna atque aquam Coreyra <e> nauibus onerariis supportare: 3, 15, 3; * omnibus rebus obsessi, . . . aquae, lignorum <ligni Ohol>, frumenti inopia, conloquium petunt: 1, 81, 1; * antecedebat testudo pedum LX . . . facta item ex fortissimis <firmisimis Hotom.> lignis: 2, 2, 4.

ligo: ut, quo maior nis aquae se incitauisset, hoc artius (tigna) inligata <ligata β> tenerentur: IV 17, 7.)

lilium: scrobes . . . fodiebantur . . . bucceretes stipites . . . demittebantur <e> . . . huius generis octoni ordines ducti <e> ternos inter se pedes distabant, id ex similitudine floris

lilium appellabant -abatur β . ante haec taleae <e> pedem longae . . . in terram infodiebantur: VII 73, 8, 9.

limen: constabat Elide in templo Mineruae . . . simulacrum Victoriae . . . ad ualuas se templi limenque conuertisse: 3, 105, 2.

linea: alternis trabibus ac saxis, quae rectis lineis suos ordines seruant: VII 23, 5.

Lingones. *Plurimi codd. habent* Lingones; *sed* linguon. *inuenitur in* β VII 66, 2, *in af* 140, 11, *in a* 126, 5, 6, *in h* VI 44, 3 *et* VII 63, 7; *acc. plur. (lingonas) existat in* X 126, 6, *in B² β* 140, 11; (*qua formae etiam Tacitus constanter uidetur usus esse*) Lingones *in* X VII 9, 4. (*Errone* 126, 5 *in MB² scriptum est* linguum, 126, 6 *in* A ligogonas, VII 66, 2 *lingorum in B¹ M¹, ligonum in M², lingonem in Q¹, linguones in h¹.)*

in fines Lingonum <e> die quarto peruenerunt: 126, 5; Caesar ad Lingonas <e> litteras nuntiosque misit, ne eos frumento uene alia re iuuarent; qui CC si iuuissent, se eodem loco quo Heluetios habiturum: 126, 6; frumentum Sequanos, Leucos, Lingones <e> sumministrare: 140, 11; Mosa profluit ex monte Vosego, qui est in finibus Lingonum: IV 10, 1; duas legiones ad fines Treuerorum, duas in Lingonibus, sex reliquas in Senonum finibus Agedinci in hibernis collocauit: VI 44, 3; per fines Haeduorum in Lingones contendit, ubi duae legiones hiemabant, . . . eo cum peruenisset, ad reliquas legiones mittit priusque omnes in unum locum cogit, quam: VII 9, 4, 5; ab hoc concilio Remi, Lingones, Treueri afuerunt, illi, quod amicitiam Romanorum sequebantur, Treueri, quod . . . VII 63, 7; cum Caesar in Sequanos <in S. om. β> per extremos Lingonum <e> fines iter faceret: VII 66, 2.

lingua: commodissimum ritum est . . . Procillum . . . et propter fidem et propter linguae Gallicae scientiam, qua <e> multa <e> iam Ariouisticus longinqua consuetudine utebatur, . . . mittere: 147, 4; * qui ipsorum lingua Celtae, nostra Galli appellantur: 11, 1; — hi omnes lingua, institutis, legibus inter se differunt: 11, 2.

lingula: erant eius modi fere situs oppidorum, ut posita in extremis lingulis promuntoriisque neque pedibus aditum haberent . . . neque nauibus: III 12, 1.

linter: conquirat etiam lintres linteres <α> linteres B²>; has magno sonitu remorum incitatas in eandem partem mittit <e>: VII 60, 4; aut lintribus inuentis sibi salutem reppererunt <e>: 153, 2. id flumen Hel

uetii ratibus ac lintribus (lintibus *AQ*) iunctis transibant: I 12, 1; ¶ duasque naues cum militibus . . . scaphis lintribusque (lyntr. *a*) reprehendunt: I, 28, 4.

Linum: pelles (erant) pro uelis alutaeque tenuiter confectae, haec (CC) siue propter lini inopiam (inop. lini *β*) atque eius usus inscientiam (c) siue: III 13, 6.

Lis: (in *is* desinentia longam, cuiuscumque sint generis, Latina ablata *s.* addita *tis* faciunt genetiium, ut haec lis, litis, hic et haec Samnis, huius Samnitum. sic Caesar de analogia: *Prise. inst.* VI 64 *in.*) arbitros inter ciuitates dat, qui litem aestiment poenamque constituent: V I, 9.

Liscus: conuocatis eorum (Haeduorum) principibus, . . . in his Diuiciaco et Lisco, qui summo magistratu praerat (praeerat X), quem uergobretum appellant Haedui, qui creatur annuus et uitae necisque in snos habet potestatem, grauiter eos accusat: I 16, 5; tum demum Liscus oratione Caesaris adductus quod antea tacuerat proponit: I 17, 1; *cf. qu. sqq.*: Caesar hac oratione Lisci Dumnorigem . . . designari sentiebat; sed quod pluribus praesentibus eas res iactari nolbat, celeriter concilium dimittit, Liscum retinet, quaerit ex solo ea, quae in conuentu dixerat. dicit liberius atque audacius: I 18, 1, 2; *cf. qu. sqq.*

Lissus. *cf. Db. ad* 3, 28, 1.

nacti portum, qui appellatur Nymphaeum, ultra Lissum milia passuum III, eo naues introduxerunt: 3, 26, 4; nostrae naues duae . . . contra Lissum (lyssum *a*) in ancoris constituerunt: 3, 28, 1; qui (Otacilius Crassus) Lissi praerat: 3, 28, 2; conuentus ciuium Romanorum, qui Lissum obtinebant, quod oppidum iis (c) antea Caesar attribuerat muniendumque curauerat, Antonium recepit (c): 3, 29, 1; pontones . . . Lissi relinquit (Antonius): 3, 29, 3; ipse (Pompeius filius) Lissum profectus naves onerarias XXX a M. Antonio relictas intra portum adgressus omnes incendit; Lissum expugnare conatus defendentibus ciuibus Romanis . . . re infecta inde discessit: 3, 40, 6; item Lisso Parthisque et (CC) omnibus castellis quod esset frumenti conquiri iussit: 3, 42, 4; praesidioque Apolloniae cohortibus (cohortium *N.*) III, Lissi I, III Orici relictis . . . iter facere coepit: 3, 78, 5.

Litauecus. *In plurimis codd. exstat* litauecus; *sed* litauecus *est in* *z* VII 40, 7, *in a* VII 37, 7; 39, 3; 42, 1; (litauecus *in A* VII 37, 1; 38, 4 (*Holl. teste*); litauecus *in AQ* VII 38, 6. *in A (teste Frig.)* VII 38, 4; litauius

in a VII 37, 1; litauecus *in BM* VII 40, 6; tali uecus *in M* VII 37, 7.) *cf. Glück p. 119—121.*

(Coniectolitaui) cum quibusdam adulescentibus conloquitur, quorum erat princeps Litauecus atque eius fratres (frater *fh*), amplissima familia nati adulescentes: VII 37, 1; *cf. §* 2—6; placuit, ut (c) Litauecus decem illis milibus, quae Caesari ad bellum mitterentur, praeficeretur atque ea † ducenda curaret fratresque eius ad Caesarem praecurrerent . . . : VII 37, 7; Litauecus accepto exercitu, cum milia passuum circiter XXX (c) ab Gergouia abesset, conuocatis subito militibus lacrimans Quo proficiscimur, inquit, milites? VII 38, 1, 2; *cf. qu. sqq.*; producuntur ii, quos ille edocuerat, quae dici nellet, atque eadem, quae Litauecus pronuntiauerat, multitudini exponunt: VII 38, 4; conclamant Haedui et Litauecum obscant, ut sibi consulat: VII 38, 6; *cf. §* 7—10; Eporedorix cognito Litanicci consilio . . . rem ad Caesarem defert: VII 39, 3; *cf. qu. sqq.*: fratres Litaueci cum comprehendi iussisset, paulo ante repperit ad hostes fugisse (c): VII 40, 3; his cognitis et Litaueci fraude perspecta Haedui . . . mortem deprecari incipiunt: VII 40, 6; Litauecus cum suis clientibus . . . Gergouiam profugit (c): VII 40, 7; Haedui primis (c) nuntiis ab Litaueco acceptis nullum sibi ad cognoscendum spatium relinquunt: VII 42, 1; Litaueci fratrumque bona publicant: VII 43, 2; discit cum omni equitatu Litauecum ad sollicitandos Haeduos profectum: VII 54, 1; cum . . . cognouissent Litauecum Bibracte (c) ab Haeduis receptum, . . . Coniectolitaueum magistratum magnamque partem senatus ad eum conuenisse: VII 55, 4; qui (Canarillus) post defectionem Litanicci pedestribus copiis praefuerat: VII 67, 7.

Litterae. (litterae VII 1, 2 *inuenitur in a.*)

A. propr. (litterarum formae): in castris Heluetiorum tabulae repertae sunt litteris Graecis confectae: I 29, 1; — hanc (epistulam) Graecis conscriptam litteris mittit, ne intercepta epistula nostra ab hostibus consilia cognoscantur: V 48, 4; — neque fas esse existimant ea litteris mandare, cum in reliquis fere (o) rebus, publicis priuatisque rationibus, Graecis litteris utantur (utantur litteris *β*): VI 14, 3.

B. trsl. (ut γράμματα) = quicquid scrip- tum est; a) = liber. scriptum: litteris mandare: VI 14, 3 *u. A. extr.*; ¶ quod neque in uulgum disciplinam efferri uelint neque eos, qui discunt (c), litteris confisos minus memoriae studere; quod fere perlisque accidit,

ut praesidio litterarum diligentiam in perdiscendo ac memoriam remittant: VI 14, 1.

b) = epistula; z) subi.: Scipionem properantem sequi litterae sunt consecutae a M. Fauonio, Domitium cum legionibus adesse neque se praesidium . . . tenere posse: 3, 36, 6.

β) obi.: litteras accipere u. **accipio** p. 78 β) (*A loc.*); ¶ adferre: (V 45, 4 u. efferre); quibus litteris circiter media <c> nocte <c> Caesar adlatis suos facit certiores: V 49, 4; ¶

(cognoscere: VII 90, 8 u. δ) cognoscere; ¶ huic dat litteras mandataque ad eum, quorum <quarum NOhl; Db.> haec erat summa: 3, 57, 2;

¶ seruo . . . persuadet praemiis, ut litteras ad Caesarem deferat: V 45, 3; qui litteras ad Caesarem deferat <referat β>: V 49, 2; ¶

dimittere: (V 47, 5 u. remittere); Milo dimissis circum municipia litteris se ea, quae faceret, iussu atque imperio facere Pompei, . . . sollicitabat: 3, 22, 1; simul a Pompeio litteris per omnes provincias ciuitatesque dimissis <demissis Oal> *de proelio ad Dyrrachium facto . . . fama percubuerat: 3, 79, 4; ¶

has (litteras) ille in <om. β> iaculo in ligatas <implicatas Hoffm.> effert <adfert β>: V 45, 4; ¶ Caesar ad Lingonas litteras nuntiosque misit, ne eos . . . iuuarent . . . : I 26, 6; mittuntur ad Caesarem confestim a <c> Cicerone litterae <nuntiique add. Eussn.> magnis propositis praemiis, si <qui H. J. Müller> pertulissent: V 40, 1; tanto crebriores litterae nuntiique ad Caesarem mittebantur (a Cicerone): V 45, 1; cum litteras ad senatum miserit, ut omnes ab exercitiis discederent, ne id quidem impetrassent <c>: I, 9, 3; uti ad Pompeium litteras (Libo) mitteret, naues reliquas, si uellet, subduci . . . iuberet: sua classe auxilia sese Caesaris prohibitorium: 3, 23, 3; ¶

perferre: V 40, 1 u. mittere; quibus litteris nuntisque Romam perlatis magni domum concursus ad Afranium . . . fiebant: I, 53, 3; ¶

litteris perlectis Domitius . . . pronuntiat: I, 19, 1; ¶ recitare: I, 1, 1 u. reddere; ¶ litteris ab eo C. <Db.> litteris a Fabio c. Ofhl²; litt. a Fabio es. P; litt. a Fabio cum a; [a Fabio C.] Scal.; Xp.; litt. a Gaio Oud.; Dl.) Caesaris <caesare a: Oud.; Dl.> consulibus redditis <litteris <Caesaris a C. Curione> consulibus redditis Ciace.> aegre ab his impetratum est . . . , ut in senatu recitarentur: I, 1, 1; progresso ei paulo longius litterae a <add. Oshl²; Abl.; Dl.; om. z; Xp.; Db.> Gadibus redduntur, simul atque sit cognitum de edicto Caesaris, consensisse Gaditanos principes cum tribus cohortium . . . , ut . . . expellerent: 2, 20, 2; litterae ei <Scipioni> redduntur

<traduntur f a Pompeio, mare transisse cum legionibus Caesarem properat . . . uenire: 3, 33, 1; ¶ referre: V 49, 2 u. deferre; ¶ Labienus . . . litteras Caesari remittit β; mittit f; dimittit z, quanto cum periculo legionem . . . educturus esset: rem gestam in Eburonibus perscribit: docet: V 47, 5; ¶ <scribere: 3, 71, 3 u. ε> 77). ¶

γ) genet.: festinationi meae breuitatique litterarum ignoscas: ap. Cic. ad Att. IX 6 A: ¶ quarum <c> <litterarum> summa: 3, 57, 2 u. β) dare.

δ) abl.: et crebris Pompei litteris castigabantur, quoniam . . . non prohibuissent, *at . . . impedirent: 3, 25, 3; ¶ <† his litteris cognitis z; <Xp., Db.> Fr.: his [litteris] cogn. Kr.: Hbl.; his rebus litt. Caes. cognitis Faerri liber; Schm.; his rebus ex litteris Caesaris cogn. Dl.; huius anni rebus cogn. β) Romae dierum niginti supplicatio redditur: VII 90, 8; ¶

his nuntiis litterisque comotus Caesar duas legiones . . . nonas conscripsit: II 2, 1; ¶ per orbem terrarum fama ac litteris victoriam eius diei concelebant <c>: 3, 72, 4; ¶ hunc . . . quae fieri uellet litteris nuntisque edocuit: 3, 108, 2; ¶ crebri ad eum rumores adferebantur litterisque item Labieni certior fiebat . . . : II 1, 1; Calenus . . . litteras a Caesare accipit <accep. l. u. quibus certior factus . . . : 3, 14, 1; ¶ iamque Caesaris in Hispania res secundae in Africam nuntis ac <c> litteris perferebantur: 2, 37, 2; ¶ gaudeo mehercule uos significare litteris, quam ualde probetis ea, quae apud Corfinium sunt gesta: ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 1; ¶ Fabius finitimarum ciuitatum animos litteris nuntisque temptabat: I, 40, 1.

ε) e. praep.: zz) cum: Domitius ad Pompeium . . . peritos regionum . . . cum litteris mittit: I, 17, 1.

ζ) ex: eadem fere, quae ex nuntis litterisque <ue om. β> litterisque delect. cens. Vich.) cognouerat, coram perspicit: V 41, 2; (VII 90, 8 u. δ) cognoscere; ¶ ob easque res ex litteris Caesaris dierum <c> quindecim supplicatio decreta est: II 35, 4; his rebus gestis ex litteris Caesaris dierum niginti supplicatio a senatu decreta est: IV 38, 5; ¶ ut nero ex litteris ad senatum referretur <referatur a> impetrari non potuit: I, 1, 1.

ζζ) in: perscribit in litteris hostes . . . discessisse: V 49, 3; ¶ in litteris scribit se . . . celeriter adfore; hortatur, ut: V 48, 6; hoc <imperatoris> nomen obtinuit atque ita se postea salutari passus est <add. l. u. sed <neque Xp.;

edd. in litteris numquam *Bergh*; quas *codd.* *edd.*) scribere est solitus (hoc nomine abstinnit neque ita se p. sal. passus est neque in litt. praescribere est solitus *Paul*) neque in fascibus insignia laeurae praetulit: 3, 71, 3.

δδ) per: ibi <e> certior ab Acilio et Murco per litteras factus de postulatis Libonis et Bibuli legionem relinquit: 3, 16, 2; ¶ Caesar enim per litteras Trebonio magnopere mandauerat, ne . . . pateretur: 2, 13, 3.

e) = tabulae publicae: quod ibi impedimenta exercitus, obsides ciuitatum <c> litteras publicas frumentumque omne . . . relinquebat: V 47, 2.

(Fama ac litterae: 3, 72, 4;) litterae mandataque: 3, 57, 2; litterae munifque: I 26, 6; II 2, 1; V 11, 2; (40, 1;) 45, 1; 1, 40, 1; 53, 3; 2, 57, 2; 3, 108, 2; (rumores . . . litterae: II 1, 1.)

Litterae - epistulae: II 1, 1(?) ; 2, 1(?) ; V 40, 1; 45, 1; 1, 40, 1; 53, 3; 2, 37, 2; 3, 22, 1; 25, 3; 71, 3; 72, 4; 79, 4; 108, 2(?).

Litterae ab alio: (1, 1, 1;) 2, 20, 2(?); 3, (14, 1;) 33, 1; 36, 6.

Sequ. acc. c. inl. (or. obl.): I 26, 6; V 47, 5; 1, 9, 3; 2, 20, 2; 3, 22, 1; 23, 3; 33, 1; 36, 6.

Adiect. crebrae: II 1, 1(?) ; 3, 25, 3; crebriores: V 45, 1; Graecae: I 29, 1; V 48, 4; VI 14, 3; publicae: V 47, 2.

litus. *Scriptum est* littus in *BM* V 9, 1, in *A* IV 26, 2, in *al* 2, 26, 4, in *af* 2, 43, 4, in *a* 2, 23, 3; 3, 8, 4; 15, 2; 25, 4; 73, 3.

A. obi.: claudere: 3, 23, 1 *u. tenere*; ¶ tanta erat completis (totis *add. Paul*) litoribus contentio, qui potissimum . . . conscenderent, ut multitudine atque onere non uulli deprimerentur: 2, 43, 4; ¶ neque sibi nudanda litora et relinquendos portus existimabant: 3, 15, 5; ¶ a Sasonis ad Curici <e> portum stationes (a Salonis ad Oricum portus, stationes *Np.* *Db.* litoraque omnia longe lateque classibus occupauit: 3, 8, 4; ¶ qua felicitate <c> inter medias hostium classes oppletis non solum portibus, sed etiam litoribus omnes incolumes essent transportati: 3, 73, 3;

¶ est certior factus portus (portum *Naf*) litoraque omnia classibus aduersariorum teneri: 3, 14, 1; praesidiis enim dispositis omnia litora a Caesare tenebantur: 3, 15, 2; praestare arbitrabatur unum locum . . . quam omnia *Ciacr.*: omnium *codd.* litora ac portus custodia clausos (classium *Ciacr.*: classis *Paul* teneri *recc.*: tueri *Paul*): 3, 23, 1; quod tanta diligentia omnia litora a Pompeianis tenebantur: 3, 42, 3; ¶ tueri: 3, 23, 1 *u. tenere*.

B. genet.: moles atque aggerem ab utraque

parte litoris iaciebat, quod his locis erat uadosum mare: 1, 25, 5.

C. abl.: aperto (<?; *om. z*) ac plano litore naues constituit (<u. CC>): IV 23, 6.

D. e. praep.: a) ab: a litore discesserant: V 8, 6.

b) ad: ad pulsaeque ad proximum litus trirème: 2, 23, 3; primo uespere omnes scaphas ad litus ad pulsas habeant: 2, 43, 1; ¶ siue (<si uel *Hotom.*; *Np.*) ad litora Apolloniatium siue ad Labeatium (<siue ad Lab. *add. F. Hofm.*; *om. codd.*; *Np.*) cursum derigere atque eo naues eicere (<Ald.: eligere *N*>) possent: 3, 25, 4.

c) ex: ubi ex litore aliquos singulares ex nauis egredientes conspexerant: IV 26, 2.

d) in litus: uti ex locis superioribus in litus telum adigi posset: IV 23, 3; ¶ maxima coorta tempestate prope omnes naues adflictas atque in litus (<?; *Fr.*; litore *z*; *rell. edd.*) eiectas esse: V 10, 2; (3, 25, 4 *u. b*.)

e) in litore: eas (scaphas) in litore pluribus locis separatim disposuit: 3, 24, 1; ¶

(eicere: V 10, 2 *u. d*.) ¶ eo minus ueritus nauibus, quod in litore molli atque aperto deligatas ad ancoras <e> relinquebat: V 9, 1; ex alto refugerat ad pulsaeque ad proximum litus trirème constrata et in litore relicta pedibus Hadrumetum profugerat <c>: 2, 23, 3; postquam in litore relictam nauem conspexit: 2, 23, 5.

f) per litora: quod (equitatus) se per (<quod semper *al*>) litora celeriter in oppidum recepit <e>: 2, 26, 4.

locellus: locellum tibi signatum remisit: *ad Pison. ap. Charis. I p. 79 Keil.*

loco: Caesar . . . crates ad extremum tumulum contra hostem proferri et aduersas locari . . . iussit: 3, 46, 1.

locuples. 1.: deductis Pergamum atque in locupletissimas urbes in hiberna legionibus: 3, 31, 4; ¶ eos . . . in senatum legendos curauerat agrosque . . . tribuerat locupletesque ex egentibus lecerat: 3, 59, 2.

2.: hi bona locupletum diripere . . . consuerant: 3, 110, 5.

locus. I. Forma: *Phuralis loci nusquam apud Caesarem reperitur: loca 27 locis* (II 4, 1; 19, 5; III 2, 5; 3, 2; 14, 9; 23, 6; IV 7, 1; 20, 2; V 8, 6; 12, 6; VI 24, 2; 34, 3; VII 7, 4; 86, 4; 1, 37, 1; 49, 2; 51, 6; 66, 3, 4; 67, 3; 3, 6, 3; 25, 5; 42, 5; 44, 6; 49, 4, 5; 112, 7); locorum et locis nonagies fere.

II. Signif.: A. propp. = τόπος, χώρα, χωρίον. ἰσχύς; a) subi.: is (<his *ahl*>) locus aberat a: nouis Pompei castris circiter passus quingentos: 3, 67, 2; *u. praeterra hic p. 1129 sq. (3 loc.)*

¶ ne committeret, ut is locus, ubi constitissent, ex calamitate populi Romani et interneccione exercitus nomen caperet aut memoriam proderet: I 13, 7; ¶ reliquos aditus locus ipse per se munitioque defendit: VI 37, 5; se ipse defendit: VII 20, 3 u. d) z) oportunitas; ¶ locus erat castrorum editus et paulatim ab imo adeliuis circiter passus mille: III 19, 1; — (dorsum esse eius iugi prope aequum, sed <hunc add. z; hunc locum *add. Paul.* siluestre <-strem z; *Paul.*) et angustum, qua: VII 44, 3;) — quod sunt loca aspera ac c) montuosa: 3, 42, 5; 49, 4 u. montuosa: — erant coniuncta: 1, 64, 1 u. f) ¶) zz) cernere: — sub montem . . . succedunt. . . praeruptus <*del. Madu.*) locus erat, utraque ex parte directus <deiectus *Viell.*>, ac tantum in latitudinem patebat, ut tres instructae cohortes eum locum explerent: 1, 45, 4; — editus: III 19, 1 u. adeliuis: — fertilissima: VI 24, 2 u. b) occupare; — praesidia in Rutenis . . . Tolosatibus circumque Narbonem, quae loca hostibus erant finitima, constituit: VII 7, 4; — (uti locum deligerent,) quem ex omni Gallia oportunissimum ac fructuosissimum iudicasset: I 30, 3; — hunc ad egrediendum c) nequaquam idoneum locum <loc. neq. idon. §) arbitratus . . . exspectavit: IV 23, 4; — montuosa: 3, 42, 5 u. aspera; ut <c) erant loca montuosa et † ad specus <et aspera *Paul.* angustiae uallium <u. CC): 3, 49, 4; — haec loca uicinitatibus erant nota: VI 34, 3; — oportunissimus: I 30, 3 u. fructuosissimus: — praeruptus: 1, 45, 4 u. directus; (siluestris: VII 44, 3 u. angustus;) loca sunt temperatiora quam in Gallia remissioribus frigoribus: V 12, 6; — Caesar . . . infirmis auxiliis proficisci non dubitauerat aequae *Np.*: atque *codd.*) omnem sibi locum tutum fore <*om. fl.* existimans: 3, 106, 3; — locus ipse erat er. ipse §) praesidio barbaris: VI 34, 6; ¶ V milia passuum proxima intercedere c) itinere campestris, inde excipere loca aspera et montuosa: 1, 66, 4; ¶ habere: 2, 23, 2 u. b) continere; 3, 42, 1 u. e) g) edito loco; ¶ ubi cuique <c) aut ualles ablitia aut locus siluestris aut <locis siluestribus §) palus impedita spem praesidii aut salutis aliquam offerebat, conserat: VI 34, 2; ¶ patere: I 10, 2 et VII 28, 1 u. e) †) locis patentibus: 1, 45, 1 u. esse directum; ¶ cum . . . nostri (non) longius, quam quem ad finem porrecta praeta *Paul.*; ac *add. codd.*: *del. Moris.* porrecta ac *del. Dt.* loca aperta *del. Holom.*; *Fr.* pertinebant, cedentes insequi auderent: II 19, 5;

¶ harum omnium rerum facultates sine ullo periculo pons Herdae praebabat et loca transflumen integra, quo omnino Caesar adire non poterat: 1, 49, 2; ¶ proderet: I 13, 7 u. capere; ¶ protegere: 3, 42, 1 u. e) g) edito loco; ¶ hoc itinere est fons, quo c) mare succedit longius. — succedit, longe ut *Paul.* lateque is locus restagnat — et *Paul.*: 2, 24, 4; ¶ cum uallis aut locus decliuis suberat: 1, 79, 3; ¶ noluit eum locum, unde Heluetii discesserant, uacare: I 28, 4; haec a custodiis c) clasium loca maxime uacabant: 3, 25, 5; ¶ ab oppido autem decliuis locus leni fastigio uergebat in longitudinem passus circiter CCCC: 1, 45, 5.

locis frigidissimis: IV 1, 10 u. e) g) loc. frigid.

b) obi.: ut mouendis castris pluribusque adeundis locis commodiore re frumentaria o) uteretur: 3, 85, 2; ¶ Romanos . . . culmina Alpium occupare conari et ea loca finitimae finitima *Fossius: Fr., Db.* prouinciae adiungere sibi persuasum habebant: III 2, 5; ¶ antecedeat testudo pedum LX aequandi loci causa: 2, 2, 4; ¶ appellare u. **appello** p. 287 §) (3 loc.): ¶ arbitrari: IV 23, 4 u. a) esse idoneum; ¶ ut superioribus diebus suis §): ut z: *Np., Fr., om. Db.*; uni *pr. cdd.* cuique erat locus loc. er. *afil.* attributus definitus *ik.*: VII 81, 1; ¶ milites . . . testudine facta et c) aggere ad munitiones adiecto locum ceperunt: V 9, 7; u. *praeterea capio* p. 445 sq. §): p. 446 e) et d) 5 + 2; 3 loc.); ¶ claudere: 3, 23, 1 u. tenere; ¶ si modo insulam adisset. . . loca, portus, aditus cognouisset: IV 20, 2; ¶ hoc consedit loco atque eum communiuit omnesque ibi copias continuit: 3, 51, 8; ¶ Caesar loca maxime necessaria complexus ampl. *Nl.* noctu praemunit praemuniti a. muniti f; praemunit *Np., Db.*: 3, 112, 7; ¶ cum . . . iam omnia fere superiora loca multitudine armorum completa conspicerentur: III 3, 2; quae pars collis ad orientem solem c) spectabat, hunc omnium locum copiae Gallorum compleuerat: VII 69, 5; ¶ coniungere: 1, 61, 1 u. f) ¶) zz) cernere; ¶ consero: VI 13, 10 u. f) ¶) zz) considere: VI 47, 1 u. e) †) l. conseratis; ¶ conspicere: III 3, 2 u. complere; ¶ continere: (1, 44, 5 u. tenere) adpellit ad eum locum, qui appellatur Anquillaria hic locus abest a Clupeis CC passuum XXI milia c) habetque non incommodam — da *apl.* aestate CC stationem et aquae *Cauc.* duo

bus eminentibus promuntoriis continetur: 2, 23, 2; ¶ locum se aequum <se aequum *Victorius*; secundum *O*: se eis *f*; secum *abl*: se tutum *Ciacc.*> ad dimicandum dedisse: 3, 73, 5; ¶ deligere *u. deligo p. 853 sq. A. b) et B. a) (2 † 9 loc.)*: ¶ non nullos . . . deserto <*A*: desertos *BMQ*?; *Fr*: loco *add. Klussmann*> proelio excedere acie <*add. Oud.*: *om. codl.*: *add.*>: II 25, 1; ¶ interiores desperatis campestribus locis propter magnitudinem munitionum loca praerupta † ex <*e*> ascensu temptant: VII 86, 4; ¶ neque ab signis discedere neque sine graui causa eum locum, quem ceperant, dimitti censuerant <*e*> oportere: I, 14, 4; (ut . . . alii † dimissis equis eundem cursum confugerent <*sic codl.*: dimissis locis aequis <*sic Chr. Aem. Lorenz.*> eodem cursu fugerent *Il.*: 3, 69, 4; ¶ rursusque alia pressione <*e*. ad aedificandum sibi locum expediebant: 2, 9, 6; ¶ locus . . . tantum in latitudinem patebat, ut tres instructae cohortes eum locum expererent: 1, 45, 4; ¶ explorare *u. exploro p. 1233 a) (3 loc.)*: ¶ magnisque eum locum munitionibus firmat: VI 29, 3; ¶ antecedit ad Castra exploranda Cornelia <*e*>, quod is <his *af*> locus peridoneus castris habebatur: 2, 24, 2; ¶ perpetuam esse paludem, quae . . . illum omnem locum magnopere impediret: VII 57, 4; fossam . . . obduci iussit locumque in omnes partes quam maxime impediri <-dire *a*?>: 3, 46, 1; *cf. impeditus p. 61 B. a) (3 loc.)*: ¶ (Belgas) propter loci fertilitatem ibi consedissee Gallosque, qui ea loca incolerent, expulisse: II 4, 1; ¶ perpetuas munitiones efficiebant, ne quem <neque *N*> locum <ne quo loco *O* nostri intrare atque ipsos . . . circumuenire possent: 3, 44, 4; ¶ (uti locum deligerent,) quem ex omni Gallia opportunissimum ac fructuosissimum indicassent: I 30, 3; ¶ sarcinas in unum locum conferri et eum ab his, qui in superiore acie constiterant, muniri iussit: I 24, 3; una ex parte leniter adclinis aditus . . . relinquatur: quem locum duplici altissimo muro (Aduatuci) munerant -runt *acf*): II 29, 3; alteram partem eius uici . . . cohortibus (Galba) attribuit, cum locum nullo fossaque munivit: III 1, 6; locum nanci egregie et natura et opere munitum: V 9, 4; cognoscit non longe . . . oppidum Cassiuellami abesse. . . oppidum autem Britanni nocant, cum siluas impeditas nullo atque fossa munerunt . . . eo proficiscitur cum legionibus: locum reperit egregie natura atque opere munitum: V 21, 4; certior factus est in hiberna peruentum † locumque hibernis *del.*

Viell.: *Hold.* esse munitum: V 25, 5; et locum castris deligit paludibus siluisque munitum ab Auarico longe milia passuum XVI: VII 16, 1; uehementer <*o*> huic illos <*o*> loco timere nec iam aliter sentire, uno colle ab <*e*> Romanis occupato si alterum amisissent, quin <*e*> paene circumuallati . . . uiderentur, ad hunc munitum locum <β; *Schn., Db.*: *om. rell.*> omnes a Vercingetorige euocatos: VII 44, 5; ¶ (hostes) se in siluas abdiderunt locum nanci egregie et natura et opere munitum: V 9, 4; idoneum locum nancisci *u. idoneus p. 29 (5 loc.)*: ¶ nouisse: VII 80, 1 *u. tenere*; ¶ circumfundi noctu equitatum Caesaris atque omnia loca atque itinera obsidere <-eri *O*>: 1, 67, 3; ¶ acies erat Afraniana duplex legionum V, tertium <*Ciacc.*: *tertia codl.*> in subsidiis locum alariae cohortes obtinebant cohortis obtinebat *hl*): 1, 83, 1; ¶ ibi Ceutrones et Graioceli et Caturiges locis superioribus occupatis itinere exercitum prohibere conantur: I 10, 4; quod pridie superioribus locis occupatis proelium non commisissent: I 23, 3; itaque <*e*> ea quae fertilissima Germaniae sunt loca circum Hercyniam siluam . . . Volcae <*e*> Tectosages occupauerunt atque ibi conederunt: VI 24, 2; quotienscumque sit decretum, darent operam magistratus, ne . . . factum . . . in secessionem populi, templis locisque editoribus occupatis: 1, 7, 5; antesignanos . . . eum tumultum occupare iubet, qua re cognita celeriter . . . Afranii cohortes breuiore itinere ad eundem occupandum locum mittuntur: 1, 43, 4; — (collis) tantum aduersus in latitudinem patebat, quantum loci acies instructa occupare (tenere β) poterat: II 8, 3; ¶ tamen hunc (locum) duabus ex partibus oppugnare contendit: V 21, 4; ¶ quod . . . milia hominum XXIII ad eum uenissent, quibus locus ac sedes pararentur: I 31, 10; ¶ cum sibi quisque primum itineris locum peteret: II 11, 1; quorum . . . pars summum castrorum locum petere coepit: II 23, 5; (Labienu) cum tribus legionibus eum locum petit <petiit *a*, quo <qua *AQ*> naues adpelli iusserat, eo cum esset <*o*> uentum: VII 60, 4; 61, 1; summa exercitus salua locum, quem petant, capi posse: 1, 67, 5; ¶ porrigere: II 19, 5 *u. a*) pertinere; ¶ praemunire: 3, 112, 7 *u. complecti*; ¶ quem (locum) domestici belli, ut uidebatur <*e*>, causa <*o*> iam ante praeparauerant: V 9, 4; ¶ impedimenta . . . Aduatucam contulit, id castelli nomen est . . . hunc cum reliquis rebus locum probarat <probaret *Q*?> probabat β, tum <*e*> quod . . . munitiones

integrae manebant: VI 32, 5; * ne saucio quidem eius loci, ubi constiterat, relinquendi ac sui recipiendi facultas dabatur: III 1, 4; nec prius ille est a propugnatoribus uacuis relictus locus, quam . . . finis est pugnandi factus: VII 25, 4; neque regredi nostros patiebantur, quod timore adducti locum relinquere uidebantur: 3, 45, 5; qui in uallo constiterant, . . . confecti uulneribus locum reliquerunt: 3, 95, 1; † (reperire: V 21, 4 u. munire); † illi necessario loca sequi demissa /; dimissa *Oafh.* ac palustria et puteos fodere cogebantur: 3, 49, 5; * tanta uirtuti homines . . . ausos esse . . . ascendere altissimas ripas, subire iniquissimum locum: II 27, 5; † interiores desperatis campestribus locis propter magnitudinem munitionum loca praerupta † ex / atque ex †) ascensu exscensu *Madr.; Illd.* temptant: VII 86, 4; * tenere: II 8, 3 u. occupare *extr.*; omnes enim colles ac loca superiora . . . ab exercitu tenebantur: III 11, 9; sin autem locum tenere uellent, nec uirtuti locus relinquebatur neque: V 35, 4; quem (collem) si tenerent nostri, . . . pabulatione libera prohiberi hostes uidebantur, sed is locus praesidium ab his non nimis firmo tenebatur: VII 36, 6; ab sinistro (cornu), quem locum XII. <e> legio tenebat, . . . resistebant: VII 62, 4; ut, si usus ueniat, suum quisque locum teneat et nouerit: VII 80, 1; legio, quae in eo corum constiterat, locum non tenuit (locum continuit *NO.*) atque in proximum collem sese recepit: I, 44, 5; quod (Afrani) . . . sustinisset et initio locum tumultumque tenuissent et in. l. tumultumque ten. *om. hl*): I, 47, 2; praestare arbitrabatur unum locum, qua necessarius nostris erat egressus, quam omnia (*Cacc.*; omnium *codd.*) litora ac portus custodia clausos teneri <recc.> tueri : custodia classis tueri *Paul*): 3, 23, 1; M. Antonius, qui proximum locum praesidorum tenebat, ea re nuntiata cum cohortibus XII descendens ex loco superiore cernebatur: 3, 65, 2; † tueri: 3, 23, I u. tenere; * late . . . is locus restagnat; quem si qui <c> uitare noluerit (uoluerunt *NO.*), sex milium circuitu in oppidum peruenit (<niunt *Nhl*): 2, 21, 4.

c) dat.; z): cum eius modi locis esset adpropinquatum: I, 79, 4; * Pompeiani, quod is mons erat sine aqua, diffisi ei loco . . . Iarissam uersus se recipere coeperunt: 3, 97, 2; † in extremo ponte turrin . . . constituit praesidiumque cohortium duodecim pontis tendi causa ponit magnisque cum locum munitionibus firmat, ei loco praesidioque C. Volcacium

Tullum e adolescentem praefecit: VI 29, 3; * semper . . . expectans, si iniquis locis Caesar se subiceret: 3, 85, 1; * uehementer huic illos loco h. l. ueh. ill. † timere: VII 44, 4.

‡): cum legio Caesaris nona praesidium quoddam praesidio collem *Cacc.* occupauisset et munire coepisset, huic loco huic l. *del. Cacc.* propinquum et contrarium collem Pompeius occupauit: 3, 45, 2; * finitimus: I 19, 2 u. e) e) locis patentibus: * quae . . . ciuitates propinqua eis e locis erant, ubi bellum gesserat: II 35, 3; * quae proxima ei loco ex Bruti classe naues erant: 2, 6, 6.

d) genet.; z): Caesarem duobus exercitibus et locorum angustiis facile intercludi posse: I, 17, 1; uti autem ipsos maletudine non bona cum angustiis loci et odore tacto . . . , tum: 3, 49, 3; non iniquitatem loci atque in *add. af*: angustias praecoccupatis castris . . . causae fuisse cogitabant: 3, 72, 2; id efficiebant angustiae loci: 3, 112, 7; * iniquum (exiguum †; *Schn.*) loci (*del. Cacc.*) ad decliuitatem fastigium magnum habet momentum: VII 85, 4; * Rhenumque antiquitas traductos propter loci fertilitatem ibi condisisse: II 4, 1; * hoc se colle interruptis pontibus Galli fiducia loci continebant: VII 19, 2; * munitionem . . . cohortes ignorantia loci sunt secutae: 3, 68, 2; * iniquitas loci u. **iniquitas** A, p. 170 sq. (7 loc.); * nauigationem impeditam propter inscientiam locorum paucitatemque portuum sciebant u. *CC.*: II 9, 4; † neque (Romanos) eorum locorum, ubi bellum gesturi essent, uada, portus, insulas nouisse <c>: III 9, 6; † (loci munitio: 2, 37, 5 u. natura l. aptissima); * loci natura

erat haec, quem locum nostri castris delegerant: II 18, 1; in omnibus collibus expositas hostium copias armatas conspexit, cuius loci haec erat natura . . . , uti: IV 23, 3; inde, ut loci cuiusque natura ferebat, ex castello in castellum perducta munitione circumuallare Pompeium instituit: 3, 43, 2; instructo exercitu magis ut loci natura deictusque <c> collis . . . quam ut rei militaris ratio . . . postulabat: II 22, 1; circumuallare loci natura prohibebat: VII 17, 1; sed cum loci natura et (tum *E. Hoffm.*) munitio castrorum aditum prohibebant, tum <O> adiri tunc . . . adiri tunc prohibebat *E. Hoffm.*) quod . . . milites is rebus indigebant, quae: 2, 35, 5; si mons erat ascendendus, facile ipsa loci natura periculum repellerebat, quod ex locis superioribus qui antecesserant suos ascendentes protegebant: I, 79, 2. ipse eo

gnita locorum natura ponti castrisque praesidio sex (c) cohortes relinquit (c): I, 41, 2; fugientes . . . prosequi uetuit, . . . quod loci naturam ignorabat: V 9, 8; mittitur L. Decidius . . . , qui loci naturam perspiciat: I, 66, 3; — castra erant ad bellum ducendum aptissima naturâ loci et (Markland: natura et loci *codd.*) munitione et maris propinquitate et aquae et salis copia: 2, 37, 5; quod multum natura loci confidebant: III 9, 3; quod undique loci natura Heluetii continentur (nerentur *Ciace.*): I 2, 3; facile se loci natura defensuros dicunt, quod prope ex omnibus partibus flumine et palude circumdata unum habeat et perangustum aditum: VII 15, 5; idque (oppidum) natura loci sic munitur, ut magnum ad ducendum bellum daret facultatem: I 38, 4; oppidum et natura loci et manu munitum paucis diebus . . . expugnatum cognouerant: III 23, 2; cum et loci natura et manu munitissimis castris sese teneret: V 57, 1; pars ea, quae ad arcem pertinet, loci natura et uallo altissimo (uallo alt. *Kraff.*: ualle altissima *codd.*; *edd.*) munita longam et difficilem habet oppugnationem: 2, 1, 3; hoc explorato loco Curio castra Vari conspici . . . admodum munita natura loci, una ex parte ipso oppido Utica, altera a theatro . . . substructionibus (c) eius operis maximis: 2, 25, 1; qua . . . fiducia et opere et natura loci munitissima castra expugnari posse confidimus? 2, 31, 2; est autem oppidum et loci natura et γ colle (uallo *Oehler*) munitum: 3, 9, 2; oppida incendi oportere, quae non munitione et loci natura ab omni sint periculo tuta: VII 14, 9; — Caesar consilium capit ex loci natura. erant enim . . . : 3, 43, 1; ut . . . reliqua pro loci natura, pro ui tempestatum illis essent aptiora et accommodatiora: III 13, 7; regiones secutus quam potuit acquissimas pro loci natura XIII milia passuum complexus . . . munitiones . . . perfecit: VII 74, 1; ¶ hominum et locorum notitia et usu eius prouinciae nactus aditus ad ea cōnanda: 1, 31, 2; ¶ ibi se rursus isdem oportunitatibus loci (loci oport. β ; loci *del. Ciace.*) defendebant: III 12, 4; factum est oportunitate loci . . . et superiorum pugnam exercitatione, ut: III 19, 3; quod propius Romanos accessisset, persuasum loci oportunitate, qui se ipse sine (*Beutl.*; ipse ut *Kran.*: ipsum *codd.*; *Schn.*. *Fr.*. *Db.*; ipsius *Em. Hoffm.*; ipsa *coni. Db.*) munitione defenderet: VII 20, 3; constituunt . . . bellum ad Herdam propter ipsius loci oportunitatem gerere: I, 38, 4; adeo loci oportunitate profecit, uti ad Pompeium lit-

teras mitteret: 3, 23, 3; coniectans eum Aegyptum iter habere propter necessitudines regni (CC) reliquasque eius loci oportunitates: 3, 106, 1; ¶ portus: III 9, 6 *u. insulae*; ¶ nulla coacta manu loci praesidio freti in siluas paludesque confugiunt: VI 5, 7; ¶ qui propinquitatem loci uideret (uiderent β): VII 19, 3; ¶ eum hae (c) (cohortes) perexiguo intermisso loci (*del. Np.*) spatio inter se constitissent: V 15, 4; temporibusque rerum et spatiis locorum et (c) custodiarum uaria (c) diligentia (c) animaduersa (*u. CC*): 3, 61, 3; ¶ uada: III 9, 6 *u. insulae*.

β): locorum peritos adhibent; ex (c) his superiorum castrorum situs munitionesque cognoscunt: VII 83, 1; ¶¶ quantum loci: II 8, 3 *u. b)* occupare.

e) *abl.*: z) *causae*: cum . . . hostes loco et numero, uostri uirtute confiderent: VII 50, 1.

β) *instr.*: neque in eo quod probauerant consilio permuere, ut se loco superiore defenderent, . . . potuerunt: VI 40, 6; ¶ deiecto praesidio potitus loco duas ibi legiones conlocauit: VII 36, 7.

γ) *limitat.*: erat Romanis nec loco nec numero aequa contentio: VII 48, 4.

δ) *separ.*: loco cedere *u. cedo p. 499 e)* (3 *loc.*); ¶ (ut eorum nemo consisteret omnesque conuersi non solum loco excederent (cederent *Ciace.*), sed: 3, 93, 5; ¶ nostri. cum undique premerent, . . . deiecti sunt loco: VII 51, 1; ¶ loco depellere *u. depello p. 861 sq. A.* (3 *loc.*); ¶ loco excedere *u. excedere p. 1196 sq. b)* (6 *loc.*); ¶ Caesaris impetum exciperent neue (c) se loco mouerent: 3, 92, 1; quorum impetum noster equitatus non tulit, sed paulatim (c) loco motus cessit: 3, 93, 3; ¶ si nostros loco depulsos (β) uidisset: VII 49, 2.

e) *loci*: aequo (aequiore, aequissimo) loco *u. aequus p. 197 B. a)* z) β) γ) (8 *loc.*); ¶ alieno loco cum equitatu Heluetiorum proelium committunt: I 15, 2; ¶ subsequi non poterant, atque alii alio loco resistebant: 2, 39, 6; haec reperiebant remedia, ut alio loco ignes facerent, *alio excubarent*: 3, 50, 2; *u. praeterea alius p. 232 (3 loc.)*; ¶ (quod si iniquitatem loci timeret, datum iri (c) iam aequo (iam aequo *Madu.*; tamen aliquo *O.*) loco pugnandi facultatem: 1, 71, 4; ¶ duobus praeterea locis pugnatum est. . . uno loco Volcacius Tullus . . . (legionem) loco depulit; altero Germani (extra *add. Dt.*) munitiones nostras egressi compluribus interfectis sese . . .

incolumes receperunt: 3, 52, 2; ¶ ut . . . locis apertis exercitum duceret: I 41, 4; — ut equitum mille etiam apertioribus locis VII milium <e> Pompeianorum impetum . . . sustinere auderent: 3, 84, 4; ¶ quarum (fossarum) interiore campestribus ac demissis <dim. X> locis aqua . . . compleuit: VII 72, 3; ¶ locis certis horrea constituit: 3, 42, 4; ¶ multis in ciuitatibus harum rerum exstructos *cumulos locis consecratis <cons. loc. β> conspicari licet: VI 17, 4; ¶ necessario pacem iniquo loco et leniter <e> decliui castra fecerant <e>: VII 83, 2; ¶ etsi (equitatus) deiecit <dielectis af; disiectis h; dieictis el> atque inferioribus locis constiterat: 1, 46, 3; ¶ demissis <e> locis: VII 72, 3 u. campestribus l.; ¶ duobus locis: (VII 61, 4 u. tribus) eodem tempore duobus praeterea locis pugnatum est: 3, 52, 1; ¶ ipsum erat oppidum Alesia <e> in <positum in R.Schn.> colle summo admodum edito loco: VII 69, 1; ibique prope flumen edito natura loco castra posuit: 3, 37, 4; edito loco, qui appellatur Petra aditumque habet nauibus mediocrem atque eas a quibusdam protegit uentis, castra communit: 3, 42, 1; ¶ cum est animaduersum a uenatoribus, quo se recipere consuerint, omnes eo loco aut ab radicibus subruunt aut accidunt arbores: VI 27, 4; erat eo loco fossa pedum <e> XV et uallum: 3, 63, 1; duplicem eo loco fecerat uallum: 3, 63, 3; nona Caesaris legio . . . castra eo loco posuit: 3, 66, 2; quod eo loco plures erat legiones habiturus: 3, 66, 4; 67, 5 u. I) (z) propugnare; manendum eo loco et rem proelio committendam: 3, 74, 2; ¶ eodem loco: 2, 33, 4 u. quo l.; ¶ iis <e> expedito loco actuaria nauigia relinquit: 1, 27, 6; ¶ ut locis frigidissimis neque uestibus praeter pelles habent <e> quiequam . . . et lauarentur <e> in fluminibus: IV 1, 10; ¶ locis maxime frumentariis: I 10, 2 u. patentibus; ¶ hoc loco, his locis u. **hic** p. 1130 extr. (1 loc.); ¶ loco idoneo: II 8, 3 u. oportuno l.; Sabinus idoneo omnibus rebus <reb. omn. β> loco castris sese <e> tenebat: III 17, 5; legiones ex castris eduxit aciemque idoneo loco constituit: VII 53, 1; ad Asparagium Dyrachinorum peruenit atque ibi idoneo loco castra ponit: 3, 30, 7; progressus milia passuum III loco <in loco N> idoneo et occulto omnem exercitum equitatumque conlocavit: 3, 38, 1; ipse idoneis <idoneos aI> locis funditores instruxit: 3, 46, 2; ¶ militibus autem ignotis locis, impeditis manibus . . . simul et de <e> manibus desiliendum et in fluctibus consisten-

dum et cum hostibus erat pugnandum: IV 24, 2; ¶ ut numquam illis locis maiores <e> aquas fuisse constaret: 1, 48, 1; ¶ impedito loco, impeditis (-tioribus) locis u. **impeditus** p. 64 B. a) (3 loc.); ¶ legionem X. <e . . . paulum e> progressam inferiorem constituit loco siluisque occultat: VII 45, 5; inferioribus locis: 1, 46, 3 u. deiectis; ¶ iniquo loco u. **iniquus** p. 171 A. a) z) (12 loc.); — (impeditos in agmine et sub sarcinis <infirmiore <e> animo add. eodd.: plur. eodd.: iniquiore loco Vith.: u. CC> adoriri cogitabant: III 24, 3;) primos prohibere ascensu atque iniquissimo nostris <β> nostrorum z. loco proelium committere coeperunt: V 32, 2; ¶ quod multis locis apud eos aerariae secturaeque <e> sunt: III 21, 3; expulsi et multis locis Germauiæ triennium nagati ad Rhenum peruenierunt: IV 4, 2; saxa multis locis praerupta iter impediabant: 1, 68, 2; — Romanorum manus tantis munitionibus distinctur nec facile pluribus locis occurrit: VII 84, 3; (scaphas) in litore pluribus locis separatim disposuit: 3, 24, 1; ¶ Rhodanus . . . non nullis locis uado transiit: I 6, 2; ¶ cum illi . . . notissimis locis audacter tela coeherent et equos insuafactos incitant: IV 24, 3; ¶ occulto loco: V 32, 1 u. oportuno l.; 3, 38, 1 u. idoneo l.; ¶ imperat, ut paulo tumultuosius omnibus <in add. Nbed> locis peruagentur <af; peruagarentur h; Schn.; uagarentur z; rell. ebd.>: VII 45, 1; equitatumque omnibus locis inceniendi timoris causa ostentare coeperunt: VII 55, 9; omnibus locis fit caedes: VII 67, 7; taleae . . . in terram infodiebantur mediocribusque intermissis spatiis omnibus locis disserebantur: VII 73, 9; pugnatur uno tempore omnibus locis <occurrit add. β>, atque omnia temptantur: VII 84, 2; Pompeius . . . magnam ex Asia . . . Phoenice, Aegypto classem coegerat, magnam omnibus locis aedificandam curauerat: 3, 3, 1; postquam non modo hordeum pabulumque omnibus locis herbaeque desectae, sed etiam frons <e> . . . deficiebat: 3, 58, 5; ¶ loco pro castris ad aciem instruemdam natura oportuno atque idoneo . . . fossam obduxit <e>: II 8, 3; in siluis oportuno atque occulto loco . . . Romanorum aduentum expectabant: V 32, 1; Noniodunum erat oppidum Haeduorum ad ripas Ligeris oportuno loco positum: VII 55, 1; castra opportunis locis erant posita ibique castella <VIII castellaque R.Monge> XXIII facta: VII 69, 7; ¶ magno cum periculo provinciae futurum, ut homines bellicosos . . . locis patentibus maximeque frumentariis

finitimos haberet: I 10, 2; — hostes ... in foro ac locis patentioribus (patentibus ζ) cuneatim constiterunt: VII 28, 1; ¶ pluribus locis *u.* multis locis; ¶ cum ... eos in eo loco, quo tum (e) essent, suum aduentum expectare iussisset: I 27, 2; quo loco (quorum ae) qui celeriter arma capere potuerunt paulisper nostris restiterunt: IV 14, 4; centuriones ex eo quo stabant loco recesserunt suosque omnes remouerunt: V 43, 6; paulo (e) supra eum locum, quo ante exercitum traduxerat, facere pontem instituit: VI 9, 3; magistratns ... gentibus cognationibusque hominum ... quantum et (e) quo loco uisum est agri (o) attribuunt: VI 22, 2; posteroque die productos eodem loco, quo superioribus diebus constiterat (constituerat *Paul*), in acie conlocat: 2, 33, 4; ne quo (neque γ) loco erumperent Pompeiani ac nostros post tergum adorirentur: 3, 44, 4; — portae quibus locis uidetur eruptionis causa in muro relinquuntur: 2, 15, 4; ¶ quodam loco turri adacta et (om. ζ) contingente (contingentes ζ) uallum ... centuriones recesserunt: V 43, 6; ¶ quid quoque loco faciendum esset prouidere (e): V 33, 3; ¶ remotis locis: VII 1, 4 *u.* siluestribus l.; ¶ semotis locis *u. ib.*; conloquium petunt et id, si fieri possit, semoto a militibus loco: 1, 84, 1; ¶ Cassiellaunus ... paulum .. ex uia excedebat locisque impeditis ac siluestribus sese (e) occultabat: V 19, 1; (VI 34, 2 *u. a*) offerre; ¶ indictis inter se principes Galliae conciliis (e) siluestribus ac remotis (semotis?) locis queruntur de Acconis morte: VII 1, 4; siluestri loco castris (e) positus (e) ... in occulto restitit: VII 35, 2; ¶ loco superiore: (VI 40, 6 *u. ζ*); noua re perterritus locis superioribus consistit (Ciaec.: constitit *codd.*; *cdl.*) aciemque instruit: 1, 65, 1; ¶ ad committendum proelium alienum esse tempus arbitratus suo se loco continuit: IV 34, 2; eo die ... utrique sese (se in ζ) suo loco continent: V 50, 1; — hic ... auxilia expectabant et suis locis bellum in hiemem ducere cogitabant: 1, 61, 3; ubi illum suis locis se tenere animum (e) aduertit, reducto in castra exercitu aliud sibi consilium capiendum existimauit: 3, 41, 2; cum erant loca Caesari capienda, etsi prohibere Pompeius totis copiis ... non constituerat, tamen suis locis (tamen subito *Paul*) sagittarios funditoresque (e) mittebat: 3, 44, 6; aciemque instruxit primo (e) suis locis pauloque a castris Pompei longius: 3, 84, 2; relinquebatur, ut se suis (suisque *h*¹) locis oppido teneret: 3, 109, 2; ¶ existimabant

tribus (duobus *Göler*) locis transire legiones: VII 61, 4; ¶ quod flumen uno omnino loco pedibus ... transiri potest, eo cum uenisset: V 18, 1; si reliquam partem hiemis uno (in *add. recec.*: *Dt.*) loco legiones contineret: VII 10, 1; quid hominum (e) milibus LXXX (e) uno loco interfectis propinquis ... nostris animi fore existimatis: VII 77, 8; uno loco Volcacijs Tullus impetum legionis sustinuit cohortibus tribus atque eam loco depulit; altero ... : 3, 52, 2.

tertiam aciem Caesar, quae quiescuerat et se ad id tempus loco tenuerat, procurrare (e) iussit: 3, 94, 1.

¶ *e. praep.*: *z*) ab: pedestresque copias paulum ab eo loco abductas (*Paul*; abditas *AQ ζ* ; *add.*: abditas *BM*) in locis superioribus constituunt: VII 79, 2; ¶ pronuntiari (e) iusserunt, ne quis ab loco discederet: V 34, 1; ¶ ab eo loco in fines Ambianorum peruenit: II 15, 2; ¶ sublatis ancoris circiter milia passuum septem ab eo loco progressus (est *add. Frig.*) ... naues constituit: IV 23, 6.

ζ) ad: adpellit ad eum locum, qui appellatur Anquillaria: 2, 23, 1; ¶ omnes Neruii confertissimo agmine ... ad eum locum conuenerunt: II 23, 4; ¶ acieque triplici instructa ad eum locum uenit: I 49, 1; Varonem ... ad conloquium uenturum atque una uisurum, quem ad modum (*Elbert.*: una nis utrumque admodum *codd.*; eudem uisurum, quem ad locum *Hell.*) tuto legati uenire ... possent: 3, 19, 3.

ad eum locum, qui appellabatur Palaeste (e), ... milites exposuit: 3, 6, 3; ¶ Octogesam. ... id erat oppidum positum ad Hiberum. ... ad eum locum fluminis nauibus iunctis pontem imperant fieri: 1, 61, 4.

(hic locus aequo fere spatio a (e) castris Ariouisti et Caesaris (castr. utriusque ζ) aberat. eo, ut erat dictum, ad conloquium uenerunt: I 43, 1; (V 18, 1 *u. e*) ϵ) uno l.): VII 61, 1 *u. b*) petere; ¶ ¶ *q u o* (= quem ad locum) adire: 1, 49, 2 *u. a*) praebere; ¶ adpellere: VII 60, 4 *u. b*) petere; ¶ aditus est: II 16, 5 *u. f*) η) $\zeta\zeta$) coicere.)

γ) circum: quas (legiones) Narbone circumque ea loca hiemaudi causa disposuerat: 1, 37, 1.

δ) citra: pauloque citra (N; circa O, *l pr.*) eum locum (morati *add. recec.*; *Dt.*) alii comprehensis collibus munitiones perfecerunt: 3, 46, 6.

ϵ) de: ut de locis superioribus haec decliua et deuexa cernebantur: VII 88, 1; ¶

cum de loco et (de *add. al; Db.*) tempore eius rei controversia inferretur: 1, 86, 2.

☞ **ex**: **αζ**): ut neque ex inferiore loco sat commodè tela adigi (*Madu.; Hold.: adici coll.; rell. edd.*) possent et: III 14, 4; uti ex locis superioribus in litus telum adigi posset: IV 23, 3;

☞ praeda ex omnibus locis agebatur: VI 43, 2; milites . . . ex inferiore loco aduersus clium (c) incitati cursu praecipites Pompeianos egerunt (gerunt *ahl*) et terga uertere coegerunt: 3, 46, 5;

☞ partem (obsidum) ex longinquioribus locis accessitam (c. paucis c) diebus sese daturos (c) dixerunt: IV 27, 6; ☞ ex superioribus locis, quae (om. a) Caesaris castris erant coniuncta, cernebant (-bantur *Oh*) . . . nouissimos illorum premi uehementer: 1, 64, 1;

☞ cogere: 3, 46, 5 u. agere; ☞ quod . . . paucitatem eorum ex loco superiore cognoscere . . . potuerint: VII 20, 6; ☞ e loco superiore in nostros uenientes tela coiciebant: I 26, 3; equites uero ex loco superiore in auersos (c) tela coiciebant: 1, 79, 3;

☞ proelium committere: V 9, 3 u. prohibere; ☞ (ut se ex loco mouere (β; commouere **z**; *edd.*) non possent: III 15, 3;) ☞ milites . . . Atrebatas . . . celeriter ex loco superiore in flumen compulerunt: II 23, 1;

☞ ex loco superiore quae res in nostris castris (c) gererent conspicuatis: II 26, 4; ☞ hostes protinus ex eo loco ad flumen Axonam contenderunt: II 9, 3;

☞ copias ex locis superioribus in campum deducit (ducit a; *Np., Db.*): 2, 40, 4; ☞ paulum ex eo loco degreditur: 1, 72, 4; ☞ (statuunt, ut X milia hominum delecta ex omnibus copiis (β; locis **z**; *Fr., Db.*) in oppidum mittantur (submittantur β; *Schn.*): VII 21, 2;)

☞ M. Antonius . . . cum cohortibus XII descendens ex loco superiore cernebat: 3, 65, 2; omnes . . . ex superioribus locis in planitiem descendere . . . iussit: 3, 98, 1;

☞ discedere ex loco u. **discedo** p. 924 (β) (*l. loc.*): (I 28, 4 u. a) uacare; ☞ (ducere: 2, 40, 4 u. deducere;)

☞ nostros ex superiore insequentes loco uerebantur: 3, 51, 7;

☞ mittere ex loco u. **ex** p. 1169 (*l. loc.*); ☞ mouere u. *ib.* (β *loc.*); ☞ neque quisquam est . . . qui . . . quo ex loco oriatur (ea silua) acceperit: VI 25, 4;

☞ Caesar ex eo loco quintis castris Gergoniam peruertit: VII 36, 1;

☞ ut, si eam paludem Romani per-rumpere conarentur, haesitantes premerent ex loco superiore: VII 19, 2; rursus illi ex loco superiore nostros premebant: 1, 45, 3;

☞ VIII milia passuum ex eo loco procedit:

3, 76, 3; ☞ (duae legiones) profligatis

Veromanduis (c) . . . ex loco superiore in ipsis fluminis ripis proflabantur u. *CC*: II 23, 3;

☞ progredi ex loco u. **ex** p. 1171 (3 *loc.*);

☞ illi equitatu atque essedis ad flumen progressi ex loco superiore nostros prohibere et proelium committere coeperunt: V 9, 3;

☞ cum . . . illi castra defenderent fortissime[que] T. Pulione (c) . . . e eo loco propugnante: 3, 67, 5;

☞ facile erat ex castris C. Trebonii atque omnibus superioribus locis prospicere in urbem: 2, 5, 3;

☞ quod ex locis superioribus qui antecesserant suos ascendentes protegebant: 1, 79, 2;

☞ ex superiore *Kreyssig*; superiori *coll.; Db.* pugnans loco integrosque semper defatigatis submittens . . . nostros uicit: 3, 40, 2;

☞ recedere (remouere): V 43, 6 u. e) ε) quo loco;

☞ hostes neque a (c) fronte ex inferiore loco subuenientes intermittere . . . uulit: II 25, 1;

☞ quod ex loco superiore terga uertere aduersarios coegissent: 1, 47, 3.

☞): ad montes se conuertit . . . atque ex his locis Ambraciam uersus iter facere coepit: 3, 36, 5;

☞ neque prius fugere destiterunt, quam ad flumen Rhenum milia passuum ex eo loco circiter quinque (*CC*) peruenerunt (c): 1 53, 1;

quae (naues) ex eo loco a (c) milibus passuum octo nento tenebantur: IV 22, 4.

☞): cognoscit non longe ex eo loco oppidum Cassiuelkani abesse: V 21, 2.

☞): plerique nouas sibi ex loco religiones fingunt: VI 37, 8.

(εε): unde (= quo ex loco) discesserant: I 28, 4 u. a) uacare;

☞ egredi (progredi β): V 35, 3 u. i) αζ) reuerti;

☞ profugere: III 20, 1 u. 9) αζ) gerere;

☞ (colles ac loca superiora,) unde erat propinquus despectus in mare: III 14, 9.)

i) in e. acc.: αζ): a litore discesserant ac se in superiora loca abdiderant: V 8, 6;

☞ in unum locum cogere u. **in** p. 88 sq. (5 *loc.*); ☞ mulieres (eos) . . . in eum locum coniecisse, quo propter paludes exercitui aditus non esset: II 16, 5;

☞ nuntiauerunt manus cogi, exercitum (exercitus *B²*) in unum locum con- duci: II 2, 1;

☞ in unum locum conferre u. **in** p. 89 (5 *loc.*); ☞ neque exercitum sine magno commentu atque molimento (c) in unum locum contrahere (sc) posse: 1 31, 3;

☞ omnes, qui arma ferre possent, unum in locum conuenirent: IV 19, 2; eo cum uenisset, ciuitatibus milites imperat certumque in locum conuenire iubet: V 1, 6; eo cum uenisset,

maiores iam <e> undique in eum locum copiae Britannorum conuenerant: V 11, 8; ¶ dum cupidius instat, in locum delatus <Paul; Hold.: deiectus X; *rell. cdl.*> inferiorem <inferiorem deiectus β> concidit <e>: V 44, 12; ¶ se in castra recipere conati iniquum <om. β> locum demiserunt dimiserunt *Mh*: VI 40, 6; ubi neminem in aequum locum sese demittere <dimittere X> . . . uiderunt: VII 28, 2; ¶ cum Vereingetorix nihilo magis <e> in aequum locum descenderet <-erit h>: VII 53, 2; ¶ hae <e> (casae) celeriter ignem . . . in omnem locum castrorum <castrorum locum β> distulerunt: V 43, 2; ¶ utrique sese <e> suo loco continent: Galli, quod . . . expectabant; Caesar, si forte timoris simulatione hostes in suum locum elicere posset: V 50, 3; ¶ ex totis ripis in unum atque angustum locum tela iaciebantur: 1, 50, 2; ¶ concilioque in eum locum Galliae indicto . . . quaestionem habere instituit: VI 41, 1; ¶ exercitum in aciem aequum in locum produxit: 3, 56, 1; ¶ in locum iniquum (-iorem) progredi *u. in p. 97 (3 loc.)*: ¶ nacti enim spatium se in loca superiora receperunt: 1, 51, 6; ¶ qui uulnera acceperant, neque acie excedere neque in locum tutum referri poterant: 2, 41, 7; ¶ cum in eum locum, unde erant egressi <progressi β>, reuerti coeperant: V 35, 3; ¶ ut summissis in eundem locum cohortibus defessos reciperet: 1, 45, 8; ¶ uenit in eum locum, quem Caesar delegit: 1, 84, 2.

ββ): equitibusque delectis iter in ea loca facere coepit, quibus in locis esse Germanos <e> audiebat: IV 7, 1.

(γγ): ille idoneum locum in agris nactus . . . ibi aduentum expectare Pompei eo que omnem belli rationem conferre constituit <u. CC>: 3, 81, 3; ¶ eo . . . sedecim milia expedita cum omni equitatu Ariouistus misit: I 49, 3; ¶ huc . . . conueniunt: VI 13, 10 *u. 9) zz*) considerare.)

9) in c. abl.; zz): dies circiter XXV in eo loco commemoratus: V 7, 3; ¶ cum in loco aequo atque aperto confligeretur: 1, 71, 1; ¶ huic permisit . . . , uti in his locis legionem hiemandi causa conlocaret: III 1, 3; ¶ ultra eum locum, quo in loco Germani considerant, circiter passus sescentos ab his, castris idoneum locum delegit: I 49, 1; cognouit, quo in loco hostium copiae consedisent: V 9, 1; certo anni <e> tempore in finibus Carnutum . . . considunt in loco consecrato. huc omnes undique . . . conueniunt: VI 13, 10; ¶

reliquos . . . in fugam coiciunt ac ne in locis quidem superioribus consistere patiuntur: III 6, 2; VII 28, 1 *u. e) ε*) loc. patentiorebus; ut . . . rursus in locis superioribus consistent: 1, 79, 4; ex iniquo progressi loco in summo constiterant: 3, 51, 6; ¶ pedestresque copias paruum ab eo loco abductas in locis superioribus constituunt: VII 79, 2; ¶ se <in add. β> suo loco continent: V 50, 1 *u. e) ε*) suo loco; (VII 10, 1 *ib. uno l.*;) ¶ esse in loco *u. in p. 118 (6 loc.)*: ¶ expectare: I 27, 2 *u. e) ε*) quo loco; ¶ Corus, qui magnam partem omnis temporis in his <his z; *Frig., Dh.*> locis <β; om. z> flare consuevit: V 7, 3; ¶ cum intellexeret in iis <hiis B> illis β; his *AQM*> locis sibi bellum gerendum, ubi paucis ante annis L. Valerius Praeconinus legatus exercitu pulso interfectus esset atque unde L. Manlius <e> proconsul . . . profugisset: III 20, 1; dum <e> haec in his <e> locis geruntur: V 22, 1; ¶ nocturnaue in locis desertis concilia habebant: V 53, 4; ¶ copias omnes in loco edito atque aperto <aperto A> instruxerunt: VII 18, 3; acieque in <del. Paul> locis idoneis instructa <structa X> . . . antesignanos procurere . . . iubet: 1, 43, 3; ¶ fugientium multitudine . . . portae castrorum occupantur atque iter impeditur, pluresque in eo loco sine uulnere quam in proelio aut <in add. Paul> fuga intereunt: 2, 35, 3; ¶ fere fit, quibus quisque in locis miles inuenerauerit, ut multum earum regionum consuetudine moueatur: 1, 44, 3; ¶ sic neque in loco manere ordinesque seruare neque procurere . . . tutum uidebatur: 2, 41, 6; ¶ morari *u. in p. 121 sq. (3 loc.)*; ¶ insidias equitum conlocauit quo in loco superioribus fere diebus nostri pabulari consueuerant <e>: 3, 37, 5; ¶ frumentum his in <in his β> locis in hiemem prouisum non erat: IV 29, 4; ¶ pugnare *u. in p. 123 (3 loc.)*: ¶ fenestrasque quibus in locis uisum est ad tormenta mittenda in struendo <e> reliquerunt: 2, 9, 8; ¶ neque longius anno remanere uno in loco colendi <β; incolendi z; *add.*> causa licet: IV 1, 7; ¶ leniusque casura pila sperabat in loco retentis militibus, quam si ipsi immissis telis occurrissent <e>: 3, 92, 2; ¶ (struere: 1, 43, 3 *u. instruere*;) ¶ expeditae cohortes nonissimum agmen claudiebant † pluresque <pluribusque *Gol.*> in locis campestribus subsistebant: 1, 79, 1; ¶ comites familiaresque eius angusto in loco paulisper equitum nostrorum uim sustinuerunt: VI 30, 3.

ββ) = ὄν ἐν ἡ. in μ. 127 in loco (5 loc.): I 27, 2 u. e) ε) quo loco.

γγ) uerba in loco causam indicant: equitum uero operam neque in loco palustri desiderari debuisse et illic <c> fuisse utilem, quo sint profecti: VII 20, 4.

δδ) : unum in locum conuenirent . . . hic Romanorum aduentum exspectare atque ibidem <Paul; ibi X: cdd.> decertare constituisse: IV 19, 3; ¶ locum castris deligit.

. . . ibi per certos exploratores in singula diei tempora quae ad Auaricum gererentur <c> cognoscebat et <c> quid fieri uellet imperabat: VII 16, 2; ¶ ipsi (miles) idoneum locum nacti reliquam noctis partem ibi con-

fecerunt: 3, 28, 6; ¶ ibi conlocauit: VII 36, 7 u. e) β); idoneum locum nactus ibi <sibi af> copias conlocauit: 3, 30, 5; ¶

considerare: II 4, 1 u. d) z) fertilitas: VI 24, 2 u. b) occupare; ¶ continere: 3, 51, 8 zb. communique; ¶ (decertare: IV 19, 3 u. s. hic); ¶ exspectare: 3, 81, 3 u.

η) γγ); ¶ facere: VII 69, 7 u. e) ε) oportuno l.; ¶ imperare: VII 16, 2 u. cognoscere; ¶ ibidem: IV 19, 3 u. s. hic; ¶¶ qua erat egressus: 3, 23, 1 u. b) tenere;

¶¶ ubi constitissent: I 13, 7 u. a) capere; III 4, 4 u. b) relinquere; paulum <c> ex eo loco cum legione progressus, ubi constiterat, euentum pugnae exspectabat: VII 49, 3; ¶ ubi

bellum gesserat: II 35, 3 u. e) β); III 9, 6 u. d) z) insulae; ¶ ubi interfectus esset: III 20, 1 u. zz) gerere; ¶ perficere, relinquere: VI 35, 6 u. ε).

ε) infra: transeunt Rhenum . . . triginta milibus passuum infra eum locum, ubi pons erat perfectus praesidiumque a <c> Caesaris relictum: VI 35, 6.

z) inter: postridie terram attingit Germaniorum <CC>. saxa inter et (attingit. inter Germaniorum saxa et *Em. Hoffm.*) alia loca periculosa quietam nactus stationem . . . ad eum locum, qui appellabatur Palaeste <c>, . . . milites exposuit: 3, 6, 3.

λ) intra: XV milia passuum *in circuitu amplectus hoc spatio palubatur; multaque erant intra eum locum manu sata: 3, 44, 3.

μ) supra: VI 9, 3 u. e) ε) quo l.; hanc super <c> contignationem . . . latericulo adstruxerunt supraque eum locum II tigna transversa iniecerunt: 2, 9, 2.

ν) ultra: I 49, 1 u. η) zz) considerare; Caesar <c> paulo ultra eum locum castra transtulit: 3, 66, 4.

B. tesl.; a) = libri uel narrationis locus,

pars: quoniam ad hunc locum peruentum est, non alienum esse uidetur de . . . proponere: VI 11, 1.

b) = condicio, status, fortuna: saepe in eum locum uentum est tanto in omnes partes dimisso equitatu, ut ubi *Freundenberg* [non] modo uisum ab se Ambrogium in fuga circumspicerent <c> captiui nec plane etiam abisse ex conspectu contenderent (u. *CC*): VI 43, 4; ¶ cum ex equitum et calonum fuga quo in loco res esset quantoque in periculo . . . et legiones et imperator uersaretur cognouissent: II 26, 5.

e) = ordo, gradus, numerus, munus, instar: z) obi.: cuius legationis Nannicus et Veruloctius principem (a: principum *zh* locum obtinebant: I 7, 3; eo tum statu res erat c., ut longe principes haberentur c.). Haedui, secundum locum dignitatis Remi obtinerent: VI 12, 9; ita minima castra inclusa maioribus castelli (<lis *ah*) atque arcis locum obtinebant: 3, 66, 5; ¶ cum ipse eum locum amicitiae apud eum teneret: I 20, 4; in hoc <c> tractu oppidi pars erat regiae exigua . . . et theatrum coniunctum domui, quod <del. *EHfm.*: *Db.* arcis tenebat locum: 3, 112, 8.

β) abl.; zz): (nihil minus tamen agi posse de compositione, ut luce non remitterentur, neque hanc rem illi esse <O> *Mada.*: illis esse c.: esse *Ald.*; *cdd.*) impedimento. Libo (impedimento. Libo *Mada.*: impedimenti loco O: impedimenti loco. Ille *Steph.*; *cdd.*) impedimenti loco. Illi *Abl.*): 3, 17, 4; ¶ habere loco u. habeo p. 1106 D. (7 loc.).

ββ): alii, quod pridie nocte conelamatum esset in Caesaris castris, argumenti sumebant loco non posse clam exiri: 1, 67, 2; — Commium Atrebatem cum equitatu custodis loco in Menapiis relinquit: VI 6, 1; hoc se ignominiae laturos loco (loco lat. β), si inceptum oppugnationem reliquissent: VII 17, 6;

reliquos obsidum loco secum ducere decreuerat: V 5, 4; quos (principes Hispaniae) illi <om. *Na*; *Np.*; *Pl.*) euocauerant et secum in castris habebant obsidum loco: 1, 74, 5; datur obsidis loco Caesari filius Afranii: 1, 81, 2; — ut . . . sibi quisque etiam poenae loco grauius imponeret labores: 3, 71, 2.

γ) c. praep.; zz) in locum: quod eorum (Romanorum) aduentu . . . Diuiciacus frater in antiquum locum gratiae atque honoris sit restitutus: I 18, 8; ¶ in eorum locum Remi successerant: VI 12, 7.

ββ) in loco: pollicitum <c> se <c> in cohortis praetoriae loco decimum legionem habitu-

rum, ad equum rescribere: I 42, 6; se in hostium habiturum loco, qui non ex <c> uestigio ad castra "Cornelia" naues traduxisset <c>: 2, 25, 6.

d) = dignitas, auctoritas, honor, ordo: huic Caesar pro eius uirtute atque in se beneuolentia . . . maiorum locum restituerat: V 25, 2; ¶ non nullos signiferos ignominia notauit ac loco mouit <monuit a : 3, 74, 1; ¶ omnibusque annis de loco <§; Schn., Db.; locis z; rell. edd. > summis simultatibus contendebant: V 44, 2; — quem (Viridomarum) Caesar . . . ex humili loco <om. §. ad summum dignitatem perduxerat <prod. Oud. >: VII 39, 1; — (cecidit) Q. Fulginius ex primo hastato <Fulg. primus hastatus <Vascos. > legio- nis XIII., qui propter eximiam uirtutem ex inferioribus ordinibus in eum locum perue- nerat: I, 46, 4.

e) = stirps, genus, familia: erat unus iustus Neriuis, nomine Vertico, loco natus honesto: V 45, 2; quod erant honesto loco nati et instructi liberaliter: 3, 61, 1; — cum pater familiae industriore loco natus decessit: VI 19, 3; — erat in Carnutibus summo loco natus Tasgetius, cuius <c> maiores in sua ciuitate regnum obtinuerant: V 25, 1; Eporedorix Haeduius, summo loco natus adulescens et summae domi potentiae, et una Viridomarus, pari aetate et gratia, sed genere dispari: VII 39, 1; ¶ hic summo in Aruernis ortus loco et magnae habitus auctoritatis . . . inquit: VII 77, 3.

f) = facultas, copia, ansa: z) subi.: cui rationi contra homines barbaros atque imperitos locus fuisset: I 40, 9; qua (ciuitate) traducta locum consistendi Romanis in Gallia non fore: VII 37, 3; hostes uiderunt ea . . . ita reflecta, ut nullus <rece.: Steph.; nullus O> perfidiae neque eruptioni <-nis O> locus esset nec quicquam omnino relinqueretur, qua . . . noceri posset: 2, 16, 1; sentiunt totam urbem . . . circumuiri <c> posse, sic ut ipsis consistendi in suis munitionibus locus non esset: 2, 16, 2.

§) obi.: itaque, dum locus comminus <communis O> pugnandi daretur, aequo animo singulas binis nauibus obiebant: 1, 58, 4; ductisque nostris paulatim nauibus et <c> artificio gubernatorum et mobilitati nauium locus dabatur: 2, 6, 2; ¶ quem locum tuae probandae <dik; pro laude X; Fr. > uirtutis <pro laude uirtutis tuae §> expectas <§; spectas z; Schn., Db., Fr. >: V 44, 3; ¶ sin autem locum tenere uellent, nec uirtuti locus reli- quebatur neque . . . poterant: V 55, 4; neque

etiam paruulo detrimento illorum locum <eos add. §> relinqui uidebat <locum illum relinqui uolebat Lambin. >: V 52, 1; ne minimo <mini- mum Plugg. > quidem casu <casui §> locum relinqui debuisset: VI 42, 1; orare (se) atque obsecrare, si qui locus misericordiae relinquatur, ne ad ultimum supplicium progredi necesse habeat <c>: 1, 84, 5.

Adiect.: accliuus: III 19, 1; aequus (ae- quior, aequissimus) u. uol. I. p. 197 (14 loc.); alienus: I 15, 2; aliqui: I 34, 1; (1, 71, 4;) 1, 84, 5; 3, 44, 4; alius (-a): VII 33, 3; (1, 71, 4;) 2, 9, 4; 39, 6; 3, 6, 3; 50, 2; alter: 3, 52, 2; angustus: VI 30, 3; (VII 44, 3;) 1, 50, 2; anti- quus: I 18, 8; apertus (-a): I 41, 4; II 18, 3; 19, 5; VII 18, 3; 1, 71, 1; apertiora: 3, 84, 4; asper (-a): 1, 66, 4; 3, 42, 5; (49, 4;) campestris: VII 72, 3; 86, 4; 1, 79, 1; certus (-a): V 1, 6; 3, 42, 4; coniuincta: 1, 64, 1; consecratus (-a): VI 13, 10; 17, 4; decliuus: IV 33, 3; VII 83, 2; 1, 45, 5; 79, 3; deiectus (-a): 1, (45, 4;) 46, 3; de- missa: VII 72, 3; 3, 49, 5; directus: 1, 45, 4; deserta: V 53, 4; duo: (VII 61, 4;) 3, 52, 1; edi- tus (editora) u. uol. I. p. 989 (6 loc.); (eius modi: 1, 79, 4;) expeditus: 1, 27, 6; fertilis- sima: VI 24, 2; finitima: (VII 2, 5;) VII 7, 4; frigidissima: IV 1, 10; fructuosissimus: I 30, 3; maxime frumentaria: I 10, 2; honestus: V 45, 2; 3, 61, 1; humilis: VII 39, 1; idoneus (-a) u. uol. II. p. 29 et 30 (19 loc.); ignota: IV 24, 2; impeditus (-a, -ior) u. uol. II. p. 64 (3 loc.); inferior ib. p. 163 (6 loc.); iniquus (-ior, -issimus) ib. p. 171 sq. (20 (21 loc.); industrius: VI 19, 3; integra: 1, 49, 2; longinquiora: IV 27, 6; medius: I 34, 1; IV 19, 3; minimus: VI 42, 1 (?); montuosa: 1, 66, 4; 3, 42, 5; 49, 4; multa: III 21, 3; IV 4, 2; 1, 68, 2; cf. plura; munitus: V 9, 4; 21, 4; VII 16, 1; maxime necessaria: 3, 112, 7; non nulla: I 6, 2; nota (-issima): VI 34, 3; IV 24, 3; nullus: 2, 16, 1; 3, 36, 2; occultus: V 32, 1; 3, 38, 1; omnis: V 43, 2; VII 57, 4; 69, 5; 3, 106, 3; omnia: II 27, 2; III 3, 2; 14, 9; VI 43, 2; (VII 21, 2;) VII 25, 1; 45, 1; 55, 9; 67, 7; 73, 9; 84, 2; 1, 67, 3; 2, 5, 3; 3, 3, 1; 58, 5; oportunitus (-a, -issimus): I 30, 3; II 8, 3; V 32, 1; VII 55, 1; 69, 7; paluster (-ria): VII 20, 4; 3, 49, 5; patentia (-iora): I 10, 2; VII 28, 1; periculosa: 3, 6, 3; peridoneus: 2, 24, 2; plura: VII 84, 3; 3, 24, 1; 85, 2; praeceps: IV 33, 3; praeruptus (-a): VII 86, 4; 1, 45, 4; primus: II 11, 1; princeps: I 7, 3; proximus: 3, 65, 2; (ali)qui u. aliqui; quidam: V 43, 6; quisque: V 33, 3; 3, 43, 2; reliqua: VI 25, 5; remota: VII 1, 4; secun-

du: VI 12, 9; **semotus:** (VII 1. 4:) 1, 84, 1; **siluestris** (-ia): V 19, 1; VI 34, 2; VII 1, 4; 35, 2; (44, 3;) **summus:** II 23, 5; V 25, 1; VII 39, 1; 77, 3; 3, 51, 6; **superior** (-a): I 10, 4; 23, 3; 25, 2; 26, 3; II 23, 1. 3; 26, 4; III 3, 2; 4, 2; 6, 2; 14, 9; 25, 1; IV 23, 3; V 8, 6; 9, 3; VI 40, 6; VII 19, 2; 20, 6; 51, 2; 79, 2; 88, 1; 1, 49, 5; 45, 3; 47, 3; 51, 6; 64, 1; 65, 1; 79, 2. 3. 4; 2. 5. 3; 40, 4; 3, 40, 2; 51, 7; 65, 2; 98, 1; **suus** (-a): IV 31, 2; V 50, 1. 3; VII 80, 1; 81, 4; 1, 61, 3; 3, 41, 2; 44, 6; 84, 2; 109, 2; **temperatiora:** V 12, 6; **tertius:** 1, 83, 1; **tria:** VII 61, 4; **tutus:** 2, 41, 7; (3, 73, 5;) 3, 106, 3; **uacuus:** VII 25, 4; **unus:** I 24, 3, 4; 34, 3; II 2, 4; 5, 4; 25, 1; III 16, 2; IV 1, 7; 19, 2; V 18, 1; VI 10, 1; 17, 3; VII 9, 5; 10, 1; 77, 8; 1, 50, 2; 71, 3; 3, 23, 1; 52, 2; 73, 1.

Notione translata nunquam plurali usus est Caesar; itaque V 44, 2 recte in § scriptum uidetur de loco.

longe u. longus extr.

longinquitas: eius rei moram temporisque longinquitatem timebat: I, 29, 1.

longinquus. A. de loco (= remotus):

a) pos.: quod si ea, quae in longinquis nationibus geruntur, ignoratis, respicite finitimam Galliam: VII 77, 16.

b) comp.: calones ad longinquoires ciuitates dimittebat: 1, 52, 4; multae longinquoires ciuitates ab Afranio desciscunt: 1, 60, 5; ¶ partem (obsidum) ex longinquoirebus locis arcessitam (e) paucis (e) diebus sese daturus (e) dixerunt: IV 27, 6; ¶ relinquebatur, ut ex longinquoirebus regionibus Galliae . . . naues essent expectandae: 1, 29, 2; ¶ ut . . . pecore ex (e) §; *Db.*) longinquoirebus uicis adacto extremam famem sustentarint (e): VII 17, 3.

B. de tempore (= diuturnus): commodissimum uisum est . . . Procellum . . . et propter fidem et propter linguae Gallicae scientiam, qua multa iam Ariouistus longinqua (qua multum Ar. longa iam *Clauca*.) consuetudine utebatur (quorum amicitia iam (o) ariouistus longinqua (longa *h*) consuet. utebatur. et propter fid. et pr. ling. gall. scientiam §), . . . ad eum mittere: 147, 4; ¶ in quo si non (e) praesens periculum, at certe longinqua (longa *efik*) obsidione fames esset timenda (e: V 29, 7; ¶ se confidere munitionibus oppidi, si celeriter succurratur; longinquam oppugnatiorem sustinere non posse: 3, 80, 3.

Longinus u. Cassius 3. p. 456.

longitudo. A. subi. huius est longitudo lateris . . . septingentorum milium: V 13, 5.

B. c. praep.: at in longitudinem a. in p. 104 §) 12 loc.

b) propter l.: cum (e) propter longitudinem agninis minus (e) facile (e) omnia (o) per se obire et . . . prouidere possent: V 33, 3.

longurius. A. subi. in quibus ad recipiendum crates directae CC longurisque longurisque a; §; obiecti obiecti §; et institutae fossae magno impedimento fuerunt u. CC: 3, 46, 5.

B. obi.: obicere (obtegere): 3, 46, 5 u. A.; ¶ a castris (e) longuriis, musculos (e) falces reliquaque, quae eruptionis causa parauerat §; -erant z: *Schn.* . profert: VII 84, 1.

C. dal.: erant magno usui falces praeaeutae insertae CC adfixaeque longuriis (longuris X; *Hobl.* : III 14, 5.

D. abl.: haec directae materia (e) iniecta contexebantur ac (e) longuriis longuris §; eratibusque consternebantur: IV 17, 8; ¶ (cupae) delapsae ab (e) lateribus longuriis fuscis ab opere remouentur: 2, 11, 2.

longus. A. de loco, spatio; a) pos. : z) non additur, quanta sit rei longitudo: longo circuitu easdem omnes iubet petere regiones: VII 45, 3; ¶ longo itinere ab his circumducti ad portum perueniunt: I, 28, 4; ¶ quod ipse aberat longius, naues interim longas aedificari in flumine Ligeri (e) . . . iubet: III 9, 1; ad haec cognoscenda . . . C. Volusenum cum nauis longa (longa naue §) praemittit: IV 21, 1; nauibus circiter LXXX onerariis coactis . . . quod satis esse ad duas transportandas legiones existimabat quod . . . quot DE; quicquid §) praeterea nauium longarum habebat, (id *abl.* §) quaestori (e), legatis praefectisque distribuit: IV 22, 3; naues longas, quarum et species erat (e) barbaris inusitator et motus ad usum expeditior, paulum remoueri ab onerariis nauibus et remis incitari et ad latus apertum hostium constitui atque inde . . . hostes propelli . . . iussit: IV 25, 1; cf. § 2; scaphas longarum nauium, item speculatoria nauigia militibus compleri iussit: IV 26, 4; uno tempore et longas naues, quibus Caesar exercitum transportandum curauerat quasque in aridum subduxerat, aestus complebat §; *Schn.*; -uerat z; *rell. *abl.** et onerarias . . . tempestas adllicebat: IV 29, 2; sescentas eius generis cuius supra demonstrauimus naues et longas XXVIII inuenit instructas structas *Hart.*) neque multum abesse ab eo, quin

paucis diebus deduci possint <e>: V 2, 2; uectoriis grauibusque nauigiis non interuiso remigandi labore longarum nauium cursum adaequarunt <e>: V 8, 4; Cato in Sicilia naues longas ueteres reficiebat, nouas ciuitatibus imperabat: 1, 30, 4; naues longas Arelate numero XII facere instituit. quibus effectis armatisque <e> diebus <e> XXX . . . adductisque Massiliam his D. Brutum praeficit: 1, 36, 4, 5; Massilienses . . . naues longas expellunt numero XVII, quarum erant XI tectae: 1, 56, 1; naues longas X Galitanis ut facerent imperauit, complures praeterea [in] Hispali faciendas curauit: 2, 18, 1; huius aduentum L. Caesar filius cum X longis nauibus ad Clupeam praestolans . . . ueritus[que] nauium multitudinem ex alto refugerat: 2, 23, 3; hunc secutus Marcus Rufus quaestor nauibus <longis add. Ciacc.> XII, quas praesidio onerariis nauibus Curio ex Sicilia eduxerat: 2, 23, 5; interim aduentu longarum nauium Curio pronuntiam onerariis nauibus iubet: 2, 25, 6; neque illi . . . ex portu prodire sunt ausi, cum Caesar omnino XII naues longas praesidio duxisset, in quibus erant constratae <Vrsin.: constructae N> III <Vrsin.: ille af; illi Nhl>: 3, 7, 2; III cohortes Orici . . . reliquit isdemque custodiam nauium longarum tradidit, quas ex Italia transduxerat: 3, 39, 1; ex utraque parte naues longas adgressus, quae erant deligatae ad terram atque inanes, III ex his abduxit <f; add. Oahl>, reliquas incendit: 3, 40, 4; eo partem nauium longarum conuenire, frumentum . . . comportari imperat: 3, 42, 2; eodem naues, quas demonstrauimus . . . militibus completas quasque ad Dyrrachium naues longas habebat mittit: 3, 62, 3; Caesar . . . cum legione . . . equitibusque DCCC et nauibus longis Rhodiis X et Asiaticis paucis Alexandriam peruenit: 3, 106, 1; magna multitudine naues longas occupare hostes conabantur; quarum erant L. auxilio missae ad Pompeium proelioque in Thessalia facto domum redierant, illae triremes <redierant, quadriremes Paul> omnes et quinqueremes aptae instructaeque omnibus rebus ad nauigandum; praeter has XXII, quae praesidii causa Alexandriae esse consuerant, constratae <constructae B; contractae O> omnes; quas si occupauissent, classe Caesari <e> crepta . . . mare totum in sua potestate haberent: 3, 111, 2—4; ¶ Rheus . . . longo spatio per fines Nauitium <e>, Heluetiorum, . . . Treuerorum citatus fertur: IV 10, 3; neque uero idem profici longo itineris spatio, . . . ac si coram de omnibus conditionibus disceptetur: 1, 24, 6; ¶ non longe <N>:

longo <add. > a castris progressi spatio, ut celebrem receptum haberent, angustiore <ego; angustius <add. > pabulabantur <e>: 1, 59, 2; ¶ ut non longo inter se spatio castra facerent: 1, 87, 4; cogebantur Corcyra atque Acarnania longo interiecto nauigationis spatio pabulum supportare: 3, 58, 4; castraque Cleopatrae non longo spatio ab eius castris distabant: 3, 103, 2.

¶ additur, quanta sit longitudo: (diebus XXV aggerem latum <longum Rüstow, Güler> pedes CCCXXX, altum pedes LXXX exstruxerunt: VII 24, 1; ¶ musculum pedes <ped. ahl; pedum f> LX <XL cont. Np.: XX Göl.> longum . . . facere instituerunt: 2, 10, 1; ¶ taleae <taliae uel talie zh> pedem longae . . . in terram infodiebantur: VII 73, 9; ¶ ¶ duae primum trabes in solo aequae longae <a; longe ful> distantes inter se pedes III collocantur: 2, 10, 2.

b) comp.: longiore circuitu custodias stationesque equitum uitabant: 1, 59, 3; ¶ cohortibus . . . longiore itinere circumductis: III 26, 2; Caesari circuitu maiore iter erat longius: 3, 30, 4; ¶ has trabes <e> paulo longiores atque eminentiores, quam extremi parietes erant, effecerunt <e>: 2, 9, 3.

c) sup.: ex castris proficiscuntur . . . longissimo agmine maximisque impedimentis: V 31, 6.

B. de tempore; a) pos.; z) e. subst.: (consuetudo: 147, 4 u. longinquus B. consuetudo; ¶ copia hoc infrequentiores imponuntur, quod multi . . . defecerant longumque iter ex Hispania ¶[magnum] numerum deminuerat <e>: 3, 2, 3; ¶ hac satis longa interiecta mora: 3, 69, 1; ¶ in quo si non <e> praesens periculum, at certe longinqua <longa efik> obsidione fames esset timenda <e>: V 29, 7; ¶ pars ea, quae ad arcem pertinet, loci natura . . . munita longam et difficilem habet oppugnationem: 2, 1, 3; ¶ uiderunt ea, quae diu longoque <diu et que del. Paul> spatio refici non posse sperassent, paucorum dierum opera et labore . . . refecta: 2, 16, 1; et longo interposito spatio cum diuturnitas oppugnationis neglegentiores Octavianos effecisset, nacti occasionem . . . inruperunt: 3, 9, 6; satis longo spatio temporis a Dyrrachinis proelii intermisso: 3, 84, 1.

¶ praedicat. est: longum esse perterritis Romanis Germanorum auxilium expectare: VI 8, 1; id propter anni tempus longum atque impeditum uidebatur: 1, 29, 2.

b) comp.: quod . . . neque hostibus diutina

laetitia <e> neque ipsis longior dolor relinquatur: V 52, 6; * iter: 3, 30, 4 u. A. b) iter; ¶ milites non longiore oratione cohortatus <e>, quam uti suae pristinae virtutis memoriam retinerent: II 21, 2; * dum de condicionibus inter se agunt longiorque consulto ab Ambrogio instituitur sermo sermo ab A. inst. β): V 37, 2.

†. trsl. (pertinet ad ea, quae aut locorum aut temporum intervallo remota sunt): ut quam diutissime longioris fugae consilium occultaret: 3, 102, 3; ¶ itaque se, quod in longiorem diem conlaturus fuisset <e>, repraesentaturum <e> et proxima nocte . . . castra moturum: I 40, 14.

longe. A. de intervallo locorum: a) longe (longius, longissime) ab: z) pos.; zz) e. verbis: qui (Santones) non longe a Tolosatium finibus absunt: I 10, 1; neque longe ab oppido castra Vercingetorigis aberant (vercingetorigis habebat β): VII 26, 2; ¶ non longe <N>; longo *edd.*) a castris progressi spatio, ut celerem receptum haberent, angustiore <ego>; angustius *codd.*; *edd.*) pabulabantur <e>: 1, 59, 2; ¶ non reiecti et relegati longe a <e> ceteris aut ferro aut fame intereant: V 30, 3.

β) *absol.*: Rhenum transierunt non longe a mari: IV 1, 1; (VII 26, 2 u. zz) abesse;) supraque eum locum II tigna transuersa iniecerunt non <Steph.> ut non O;) longe ab extremis parietibus: 2, 9, 2; * omnes equitatus <o> peditatusque copias Treuerorum tria milia passuum longe ab <e> suis castris concessisse: V 47, 5; locum castris deligit . . . munitum ab Anarico longe milia (miliam *AQ*) passuum XVI: VII 16, 1; (VII 79, 1 u. β) β) *comperit minus V et XX milibus longe <del. Ciacc.> ab Vtica eius copias abesse: 2, 37, 3.*

β) *comp.; zz) e. verbis:* abesse u. **absum B. a) p. 45 (4 loc.) et p. 46 extr. et p. 17 (3 loc.);** ¶ quod <CC> se longius a <Voss.> om. *codd.*) portibus committere non audent: 3, 25, 5; ¶ relinquatur, ut neque longius ab agmine legionum discedi Caesar pateretur et: V 19, 3; ¶ cum paulo longius a castris processisset: IV 32, 3; Romanos . . . magno cum <e> periculo longius longius magno e. per. h) a <e> castris processuros: VII 14, 7; qui [ad]aquandi causa longius a castris processerant: 1, 66, 1; ¶ nostris copiis, quae longius a <e> castris progrediebantur: VII 73, 1; illi (Alranius Petreusque) non diu commorati nec longius ab infimo colle progressi copias in castra reduerunt: 1, 42, 4; extra

cotidianam consuetudinem longius a uallo esse aciem Pompei progressam: 3, 85, 3.

β) *absol.*: neque longius ab eo *Ald.*; Oceano X milibus passuum LXXX in Oceanum [*Ald.*: Rhenum X] influit: IV 10, 2; non <del. Frig.> longius β; longe z; *Fr.* mille passibus ab nostris munitionibus <a nostr. mun. quam mille pass. β> consistunt: VII 79, 1; aciemque instruxit primo e suis locis pauloque a castris Pompei longius: 3, 84, 2.

γ) *superl.*: Belgae . . . a cultu atque humanitate provinciae longissime absunt: II 1, 3; ad eam partem munitionum ducit, quae pertinebat <O>; -bant :; *Np. Db.*, ad mare longissimeque a maximis castris Caesaris aberat [*rec.*: aberant O; *Np. Db.*]: 3, 62, 2.

b) *longe ex:* cognoscit non longe ex eo loco oppidum Cassinellani abesse: V 21, 2.

e) *non addit, praepos.:* z) *pos.; zz) longe lateque u. late p. 413 β) (4 (5) loc.).*

β) *non additur late:* neque iam longe abesse (Belgarum copias) ab . . . exploratoribus . . . cognouit: II 5, 4; ¶ (duae primae trabes in solo aequae longae <a>; longe [*hd.*] distantes inter se pedes III conlocantur: 2, 10, 2; ¶ hanc <e> (siluam) longe introrsus pertinere: VI 10, 5.

β) *comp.:* abesse u. **absum p. 45 A. (7 loc.);** ¶ longius delatus aestu <e> . . . sub sinistra Britanniam relictam conspexit: V 8, 2; ¶ quas (legiones) longius discessisse ex captiuis cognouerant: VI 39, 4; ¶ (euocare: VI 34, 4 u. seuocare;) ¶ reliquas legiones, quae longius hiemabant, subsequi iubet: 1, 37, 2; ¶ cum . . . facerent neque nostri longius, quam . . . loca aperta pertinebant, cedentes insequi audent: II 19, 5; tenere insecuti longius fugientes in locum iniquum progrediuntur: 1, 45, 2; ¶ quod longius erat agger petendus: 1, 42, 1; ¶ qui paulo longius aggeris petendi causa processerant: II 20, 1; magnopere ut longius progrediretur <procederet β> orabant: IV 11, 1; sese non longius milibus passuum quattuor aquationis causa processurum eo die dixit: IV 11, 4; (Sugambri) inuitati praeda longius procedunt: VI 35, 7; dispersosque, cum longius necessario procederent, adoriebatur: VII 16, 3; temptandas sibi provincias longiusque procedendum existimabat: 3, 34, 1; ¶ si quo erat longius prodeundum aut celerius recipiendum: I 48, 7; ¶ producta longius acie circumuenire nostros . . . contendebant: 1, 58, 1; ex his longius productam unam (nauem) quinqueremem et minores duas in angustiis portus cepit: 3,

100, 2; † profectum longius (Caesarem) reperit: VI 35, 7; † ne longius progredieretur (procederet β) orabant: IV 11, 1; constituit non progredi longius: VI 29, 1; diffidens . . . Caesarem fidem seruaturum, quod longius cum *add.* β) progressum audiebat: VI 36, 1; contineant milites, ne studio pugnandi aut spe praedae longius progrediuntur: VII 45, 8; longius progressus, cum agger altiore aqua contineri non posset, rates duplices . . . conlocabat: I, 25, 6; qui pabulatum longius progressi erant: I, 48, 4; Petreius atque Atrianus . . . perficiendi operis causa longius progrediuntur: I, 73, 3; progresso ei (Varroni) paulo longius literae a Gadibus redduntur: 2, 20, 2; quibus ex locis cum longius esset progressus (Curio): 2, 41, 1; temptandam sibi Achaïam ac paulo longius progrediendum existimabat Caesar: 3, 55, 1; alii (milites) lignandi pabulandi-que causa longius progrediebantur: 3, 76, 2; † nostri . . . eos (hostes) in fugam dederunt, neque longius prosequi potuerunt: IV 26, 5; eos (hostes) fugientes longius Caesar prosequi uetuit: V 9, 8; longius prosequi (persequi *ik*: noluit *add.* β) ueritus . . . eodem die ad Ciceronem peruenit: V 52, 1; neque longius fugientes (hostes) prosequi . . . poterant: 2, 41, 4; insequentes nostros, ne longius prosequerentur, Sulla reuocauit: 3, 51, 2; † pecora . . . propter bellum finitimae ciuitates longius remouerant: I, 48, 6; † longius impeditioribus locis secuti paucos ex suis deperdidissent: III 28, 4; † praedae cupiditas multos longius reuocabat (*Paul*: euocabat *X*; *edd.*): VI 34, 4; † hoc itinere est fons, quo (quod) mare succedit longius, lateque (longe ut lateque *Paul*) is locus restagnat (<et *Paul*): 2, 24, 4.

γ) *superl.*: qui (Nerui) maxime feri inter ipsos habeantur longissimeque (longissimoque *AQB*) absint: II 4, 8; † his quam longissime possent progredi (β; *Schn., Db.*; proficisci *f*; egredi *z*; *rell. edd.*) iussis: VII 35, 4.

B. de tempore; longius = diutius: daturum se operari, ne longius triduo a (c) castris absit: VII 9, 2; † cum longius eam rem ductum iri existimarent: VII 11, 4; milites . . . dolere hostem ex manibus dimitti, bellum (non *add. O*: *Np.*) necessario longius duci: I, 64, 3; longius bellum ductum (ductu *add*) iri existimans: 3, 42, 3; † neque longius auno remanere uno in loco colendi (β; incolendi *z*; *edd.*) causa licet: IV 1, 7; † frumentum (o) se (o) exigue dierum XXX ha-

bere (c), sed paulo etiam longius tolerare (tollerari *BMQ*; tolerari *plur. edd.*) posse pariendo: VII 71, 4.

C. *trsl.*; a) *pos.*; z) *longe alius*: ac longe aliam esse nauigationem in concluso mari atque in . . . Oceano: III 9, 7; qui longe alia ratione ac reliqui Galli bellum gerere (c) coeperunt (c): III 28, 1; docet longe alia ratione esse bellum gerendum, atque antea gestum sit (o): VII 14, 2; longe aliud sibi capiendum consilium, atque antea senserat, intellegebat: VII 59, 3.

β) *longe e. superl.*: huius est ciuitatis longe amplissima auctoritas omnis orae maritimae: III 8, 1; — Sueborum gens est longe maxima et bellicosissima Germanorum omnium: IV 1, 3; — a Bibracte, oppido Haedunorum longe maximo et copiosissimo, non amplius milibus passuum XVIII aberat: I 23, 1; — apud Heluetios longe nobilissimus fuit et ditissimus Orgetorix: I 2, 1; — Carmonenses, quae est longe firmissima totius provinciae ciuitas: 2, 19, 5; — hic dies nostris longe granissimus fuit: V 43, 5; — ex iis (c) omnibus longe sunt humanissimi qui Cantium incolunt: V 14, 1; — maximus: I 23, 1 *u.* copiosissimus; IV 1, 3 *u.* bellicosissimus; ac longe maximam eam res attulit dimicationem: 3, 111, 2; — nobilissimus: I 2, 1 *u.* ditissimus; — cuius rei sunt longe peritissimi Aquitani: III 21, 3.

ut longe principes haberentur Haedui, secundum locum dignitatis Remi obtinerent: VI 12, 9.

haec ciuitas longe plurimum totius Galliae equitatu ualet: V 3, 1.

γ) *longe abesse*: si id non fecissent, longe iis fratrum nomen populi Romani aditutum: I 36, 5.

b) *comp.*: neque longius abesse, quin proxima nocte Sabinus clam ex castris exercitum educat: III 18, 4; recte auguraris (c) de me . . . nihil a me abesse longius crudelitate: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 2; † quod longius eius amentiam progredi uidebat: V 7, 2.

c) *superl.*: I 1, 3 *u.* A. a) γ).

C. **Considius Longus**: Hadrumetum perfrugerat. id oppidum C. Considius Longus unius legionis praesidio tuebatur: 2, 23, 4.

loquor. Forma: locuntur *in bl. extat* 3, 15, 6.

A. *intr.*; a) *absol.*: Caesar loquendi finem fecit (c): I 46, 2; crebraque inter se colloquia milites habebant, neque ullum interim telum peru pactiones loquentium traieciatur: 3, 19, 1; eum Furnium nostrum tantum uidissem neque loqui neque audire meo commodo potuissem:

ap. *Cic. ad Att.* IX 6, 1; ¶ bona restituit iis, quos liberius locutos hanc poenam tulisse cognouerat: 2, 21, 2; — qui (legati) cum . . . se . . . ad pedes proficissent suppliciterque locuti flentes pacem petissent: I 27, 2.

b) **e. praep.;** **α)** apud: apud quos Ambiorix ad <in β> hunc modum locutus est: V 27, 1; cf. **B.** pauca.)

β) **enm:** Dumnorigi custodes ponit, ut . . . quibuscum loquatur <loquitur *B.M.* scire possit: I 20, 6; cum . . . se Libo cum Bibulo coniunxisset, loquuntur ambo ex nauibus cum *M.* <e> Aeilio <e> et Statio Murco legatis: 3, 15, 6; uelle se de maximis rebus cum Caesare loqui, si sibi <e> facultas detur: 3, 15, 6.

γ) **de u. de p.** 816 sq. (*S. loc.*)

δ) **inter se:** milites uero palam inter se loquebantur, quoniam talis occasio uictoriae dimitteretur, etiam cum uellet Caesar, sese non esse pugnatos: 1, 72, 4.

ε) **pro:** locutus est pro his Diniciacus Haeduus: I 31, 3.

e) **sequ. orat. obl.:** qui (legati) ad hunc modum locuti, non (se) existimare Romanos sine ope diuina <e> bellum gerere . . . se suaque omnia eorum potestati permittere dixerunt: II 31, 2, 3; loquitur <in consilio *abl.* X: *plur. cdd.*; in concilio *recc.*; *Np.*: *del. Paul.*; *Hobl.*) palam (Labienus), quoniam Germani adpropinquare dicantur, sese . . . castra moturum: VI 7, 6; in eandem sententiam loquitur Scipio: Pompeio esse in animo . . . : 1, 1, 4; audiente utroque exercitu loquitur Afranius: non esse aut ipsis aut militibus suscensendum, quod . . . : 1, 84, 3(—5); *praeterea* I 31, 3 —16; V 27, 2—11; 1, 72, 4; 2, 17, 2; (36, 2); 3, 15, 6.

B. transit.: multa suppliciter <simpliciter *Kindsch.*> locutus est <est *I det.*; *om. O.*>, ut de sua atque omnium salute debebat, silentioque ab utrisque militibus auditus: 3, 19, 3; quem ingressum in sermonem Pompeius interpellauit et loqui plura prohibuit: 3, 18, 3; ¶ pauca apud eos loquitur <locutus *Claec.*; queritur *add. Halbertsma*>, quod sibi . . . gratia relata non sit pro suis . . . beneficiis; dimittit omnes incolumes: 1, 23, 3; pauca apud eos de lenitate sua locutus . . . omnes conseruauit: 3, 98, 2.

lorica. *Scriptum est* lorica *in α* V 10, 6, *in β* VII 72, 4, *in γ* VII 86, 5.

huic (nullo) loricae pinnasque adiecit grandibus ceruis eminentibus ad commissuras pluteorum atque aggeris <e>. qui <ut β> ascensum hostium tardarent: VII 72, 4; — turres contabulantur, pinnae loricaeque ex cratibus

attexuntur: V 10, 6; — falcebus uallum ac loricae rescindunt: VII 86, 5.

libenter u. libenter.

Lucani: in Lucanis Brutiisque per legatos suos ciuium Romanorum dilectus habebat (Cato): 1, 30, 4.

Q. Lucanius: Q. Lucanius, eiusdem ordinis, fortissime pugnans, dum circumuento filio subuenit, interficitur: V 35, 7.

L. Lucecius: Vibullius . . . adhibito Libone et L. Lucecio <luccio> et Theophane, quibuscum communicare de maximis rebus Pompeius consueuerat, de mandatis Caesaris agere instituit: 3, 18, 3.

Luceria: Pompeius his rebus cognitis, quae erant ad Corinium gestae, Luceria proficiscitur Canusium atque inde Brundisium: 1, 24, 1.

Lucesco (lucesco): Caesar, ubi luxit illuxit *O.*, omnes . . . ad se produci iubet: 1, 23, 1.

Lucilius Hirrus u. Hirrus *p. 1199.*

Lucius u. L. *p. 397 sq.*

Lucretius. 1. Q. Lucretius: Caesar i nuntiatur Salmonenses . . . cupere ea facere, quae uellet, sed a Q. Lucretio lucretio *O.* senatore et Attio Pacligno prohiberi, qui id oppidum VII cohortium praesidio tenebant: 1, 18, 1; Lucretius <lucretius *O.*> et Attius de muro se deiecerunt: 1, 18, 3.

2. Lucretius Vespillo: erant <α>: erat *Offl.* Oriei Lucretius Vespillo <Glant. bispillo *abl.*; uispillo *f.*> et Minucius Rufus cum Asiaticis nauibus XVIII, quibus iussu D. Laelii praerant <*P. Mamul.*: -rat *codd.*>: 3, 7, 1; neque illi sibi confisi ex portu prodire sunt ausi: 3, 7, 2.

Lucretius. (*Cf. Glück p. 89.*)

Lucretium Cadurcum, summae hominem audaciae, eum parte copiarum in Rutenos mitti (Vercingetorix): VII 5, 1; interim Lucretius <β> lucretius <α> Cadureus in Rutenos missus eum ciuitatem Aruernis conciliat: VII 7, 1; cf. § 2(—5); his rebus comparatis represso iam Lucretio et remoto, quod intrare intra praesidia periculosum putabat, in Heluios proficiscitur: VII 8, 1.

luctus: re cognita tantus luctus excepit, ut urbs ab hostibus capta . . . uideretur: 2, 7, 3; ¶ plena erant omnia timoris et luctus: 2, 41, 8.

ludus: gladiatoresque, quos ibi Caesar in ludo habebat, ad forum productos <e> Leuitulus *spe* libertatis confirmat: 1, 14, 1.

Lugotorix: nostri . . . capto etiam nobili

duce Lugotorige <cingetorige β> suos incolumes reduxerunt: V 22, 2.

Luna: eadem nocte accidit, ut esset luna plena, qui dies maritimos aestus maximos in Oceano efficere consuevit: IV 29, 1; non esse fas Germanos superare, si ante nonam <nonam QB²β> lunam <luna nonam h> proelio contendissent: I 50, 5.

Luna: (Germani) deorum numero eos solos ducunt, quos cernunt et quorum aperte opibus iuuantur, Solem et Vulcanum et Lunam: VI 21, 2.

Iunter u. Iinter.

Rutilius Lupus: L. Manlius praetor Alba <c> cum cohortibus sex profugit, Rutilius <rutilius al> Lupus praetor Tarracina <c> cum tribus; quae <c> . . . relicto praetore signa ad Curium transferunt: 1, 24, 3; quorum cognito aduentu Rutilius Lupus, qui Achaia missus a Pompeio obtinebat, Isthmum <c> praemunire instituit, ut Achaia Fufium prohiberet: 3, 55, 2.

Lusitani: ut . . . pedem referre et loco excedere non turpe existimarent † cum <a Paul> Lusitanis reliquisque barbaris *barbaro* genere quodam <CC> pugnae adsueta: 1, 44, 2; qui erant pabulandi aut frumentandi causa progressi, hos leuis armaturae Lusitani peritique earum regionum caetrati citerioris Hispaniae consecrabantur; quibus erat procliue tramare flumen, quod consuetudo eorum omnium est, ut sine ntribus ; Ald.: utrisque s> ad exercitum non eant: 1, 48, 7.

Lusitania: quorum . . . tertius (Petreius) ab Ana Vettonum agrum Lusitaniamque pari numero legionum obtinebat: 1, 38, 1; Petreius ex Lusitania per Vettesones cum omnibus copiis ad Afranium proficiscitur: 1, 38, 2; equites auxiliaeque toti <Steph.: totius uel totius codd.> Lusitaniae a Petreio . . . imperantur: 1, 38, 3.

Lutetia. *Codices partim lutetia, partim lutecia, alii luetia, alii lucecia uidentur exhibere. Compluribus autem locis cognosci non posse uidetur, utrum e an t litteram exarare uoluerit librarius. Lutetiam existit in a VI 3, 4, in A VII 58, 5; luteciam in α (lutenciam in Qⁿ) VI 3, 4; luetia(m) omnibus locis in f, praeterea in h VII 57, 1 et 58, 5. 6, luceciam in a VII 57, 1 et 58, 5. 6 (bis?). Quid in rell. codd. existet, parum uidetur constare: Holder quidem testatur lueticia (-am, -ae) inueniri in AQB VII 57, 1 et 58, 3. 6 (bis), in BQ VII 58, 5; Frig. VII 57, 1 in B inueniri lucecia dicit: de rell. locis tacet; uerum tamen ex silentio eius colligi potest. lutetia cum in α sibi uideretur uisum esse. Ex Dibueri uerbis quid singulis*

locis in singulis codd. scriptum sit, non perspicitur.

concilio Galliae primo uere . . . indicto . . . concilium Lutetiam Parisiorum transfert: VI 3, 4; Labienus . . . cum III legionibus Lutetiam proficiscitur. id est oppidum Parisiorum, quod <c> positum est <c> in insula fluminis Sequanae: VII 57, 1; Metiosedum <c> peruenit. id est oppidum Senonum in insula Sequanae <c> positum, ut paulo ante de Lutetia <lutetiam (om. de) ik> Ald.; u. CC> diximus: VII 58, 3; exercitum traducit (Labienus) et secundo flumine ad Lutetiam iter facere coepit: VII 58, 5; hostes . . . Lutetiam incendi <incendunt β> pontesque eius oppidi rescindi iubent; ipsi profecti <c> a palude ad <c> ripas Sequanae e regione Lutetiae contra Labieni castra consistunt: VII 58, 6.

Lutum: (hoc lutum <hic lutus E. Bachrens> atque macellum *μακρόν*: exire memento, Memmius ista macella licet, Caesar luta dicat: *Caper (gramm. Lat. VII p. 101 ed. Keil).*)

eamque contabulationem summam lateribus lutoque constrauerunt, ne quid ignis hostium nocere posset: 2, 9, 3; — ut trabes erant in capreolis collocatae, lateribus <in lateribus s> et <recec.; om. s> luto <lutoque Ald., Np., Dt.> musculus, ut ab igni, qui ex muro iaceretur, tutus esset, contegitur: 2, 10, 5; — quidquid est contignatum cratibus constermitur, crates luto <que add. O^{hl}> integuntur: 2, 15, 2; — (milites, cum toto tempore frigore <luto frigore β> et adsidiuis imbribus tardarentur <c>, tamen: VII 24, 1.)

Lux. A. subi.: at <ad codd.> lucem multum per se pudorem omnium oculis, multum etiam tribunorum militum et centurionum praesentiam <praesentium O^{af}> adferre <at luce multum posse pudorem omnium sub oculis, metum etiam . . . Paul> at luce multum per se pudorem (pud. om. Ciacc.) omnium oculos, multum . . . Ciacc., Koch): 1, 67, 4; ¶ cum lux adpeteret <adparet b>; edd. uell., . . . se ad suos receperunt: VII 82, 2; ¶ longius delatus aestu <c> orta luce sub sinistra Britanniam relictam conspexit: V 8, 2.

B. abi.: a) luce: legionem X. eodem iugo <luce Paul> mittit: VII 45, 5; 1, 67, 4 u. A.

b) prima luce: prima luce, cum summus mons a Labieno teneretur . . . Considius . . . accurrit: 1 22, 1; prima luce confirmata re ab exploratoribus omnem equitatum . . . praemisit: II 11, 3; prima luce productis omnibus copiis . . . quid hostes consilii caperent expectabat: III 24, 1; secunda inita <c> cum soluisset uigilia, prima luce terram attingit: V 23, 6;

promuntur prima luce ituros iter *Claud.*: V 31, 4; prima luce sic ex castris proficiuntur, ut: V 31, 6; prima luce hostium equitatus ad castra accedit: V 50, 4; sese . . . postero die prima luce castra moturum: VI 7, 6; principes . . . prima luce cotidie (c) ad se conuenire (o) iubebat: VII 36, 3; prima luce magnum numerum impeditentorum . . . produci . . . iubet: VII 45, 2; prima luce et nostri omnes erant transportati et hostium acies cernebatur: VII 62, 1; prima luce ex superioribus locis . . . cernebatur . . . nouissimos illorum premi uehementer: 1, 64, 1; prima luce postridie constituunt proficisci: 1, 67, 6; tertio die prima luce exercitum uado traducit: 3, 37, 1; accessere (del. *Em. Hoffm.*) subito prima luce Pompeiani (exercitus aduentus extitit *add.*: *Em. Hoffm.*: *del. Np.*): 3, 63, 6; Caesar prima luce omnes eos . . . arma proicere iussit: 3, 98, 1; postero (c) die luce prima monet castra: V 49, 5; et luce prima missis ad eos ab Otacilio equitibus . . . se defenderunt: 3, 28, 6.

C. e. praep.: cum a prima luce ad horam

octauam pugnaretur (pugnasset β): V 35, 5; hoc idem postero die a prima luce faciunt totumque in ea re diem consumunt: 1, 81, 3.

haec quoque per exploratores ante lucem in tanta propinquitate castrorum ad hostes deferuntur: VI 7, 9.

uno fere tempore sub lucem (luce a) hostibus nuntiat in castris Romanorum praeter consuetudinem tumultuari et . . .: VII 61, 3; ille ex castris prima uigilia egressus prope confecto sub Incem itinere post montem se occultauit: VII 83, 7.

luxuria: in castris Pompei uidere licuit . . . non nullorum tabernacula protecta hedera, multaque praeterea, quae nimiam luxuriam et uictoriae fiduciam designarent: 3, 96, 1; — at hi miserrimo ac patientissimo exercitu Caesaris luxuriam obiciebant, cui semper omnia ad necessarium usum defuissent: 3, 96, 2; (Nernios) nihil pati uini reliquarumque rerum ad luxuriam pertinentium (ad luxuriam pertinentium *add. B²*: *Schn.*, *Db.*, *Hold.*; *om. z*; *rell. edd.*) inferri: II 15, 4.

M

M. = Marcus. *Omniibus belli ciuilibis locis, 27 numero, in a (?), hoc praenomen per notam (m.) uidetur scriptum esse (3, 36, 3 in a inuenitur in pro m.); discrepant codd. in B. G. — Compendium (m. uel m.) inueniri uidetur in X his locis: 12, 1 (m. messala); 21, 4; 35, 4 (m. messala); V 24, 3 (sed marcum in B²); V 46, 1; VI 6, 1; quibus locis addendi sunt 12, 1 (ubi codd. habent p. m. (p. m. Q; publico marco B²M²) pisone, unde perperam effluerant Pupio Marco Pisone Oudendorp., M. Pupio Pisone Holder,) et 135, 4 (quo loco l. errore ecaratum est in X pro m.). Marcus exstat in z. m. in β VII 81, 6; marcus est in z. m. in h, omissum est praenomen in a VII 50, 4; marco (marcum) in z, omissum in β IV 1, 1 et VII 90, 4; mareum in M²h, marium in z, m. in B², om. in a 147, 4. Plene uidetur scriptum esse in X his locis: 153, 8; III 7, 4; VI 1, 1; VII 42, 5. (Errore in z scriptum est m. pro marcius 2, 23, 5, m. pro m. 3, 15, 6.) Compendium m. etiam in cod. *Med. Cic. ep. ad fam.* VII 5, 2 et in *Gellii codd.* V 13, 6 exstat.*

Additum est praenomen M. his nominibus: (Acilius 3, 15, 6;) Antonius VII 81, 6; 1, 2, 8; 11, 4; 18, 2; 3, 26, 1; 40, 5; 65, 2; Aristius VII 42, 5; Bibulus 3, 5, 4; 7, 1; 31, 3; Calpidius 1, 2, 3; Cato 1, 30, 2; Coelius Rufus 1, 2, 4; 3, 20,

1; Cotta 1, 30, 2; Crassus (pater) I 21, 4; IV 1, 1 (c); 3, 31, 3; Crassus (filius) V 24, 3; 46, 1; VI 6, 1; Faunius (c) 3, 36, 3, 6; Gallus u. Trebius; † Ithinius (u. C.) ap. *Cic. ad fam.* VII 5, 2; Iuncus (c) ap. *Gell.* V 13, 6; Lepidus 2, 21, 5; Marcellus 1, 2, 2; Messala 12, 1; 35, 4; Metellius (c) 147, 4; 53, 8; Octavius 3, 5, 3; 9, 1; Opinius 3, 38, 4; Petronius (c) VII 50, 4; Piso 12, 1 (c); 35, 4 (c); Plotius (c) 3, 19, 6; Pomponius 3, 101, 1; Rufus u. Coelius; (2, 23, 5;) Rutilus u. Semprouius; Saeratiuir 3, 71, 1; Semprouius Rutilus (c) VII 90, 4 (c); Silanus VI 1, 1; (Titius (c) 147, 4;) Trebius Gallus III 7, 4; Varro 2, 17, 1; 21, 4.

M a. mille.

M. Manius. *Quibus locis hoc praenomen ab editoribus receptum est loquuntur . . . cum M. (Ersia.) Acilio (macilio hl; m. acilio a) et Statio Marco legatis: 3, 15, 6, et huius officio oppidoque M. Acilius (Manius Acilius Achaintrius; Acilius Faera.; caniniannus) legatus praerat: 3, 39, 1.*

Macedo(nes): huc Dardanos, Bessos . . . item Macedones, Thessalos ac reliquarum gentium et ciuitatum (equites) adiecerat: 3, 1, 6.

Macedonia: legiones (Pompeius) effecerat . . . VIII: . . . unam ex Creta et Macedonia ex ueteranis militibus, qui dimissi a superiori-

bus imperatoribus in his prouinciis conde-
rant: 3, 4, 1; ex Macedonia CC (equites) erant,
quibus Rhaseypolis ⟨e⟩ praeerat, excellenti uir-
tute: 3, 4, 4; Pompeius erat eo tempore in Can-
dania itaque ex Macedonia in hiberna Apol-
loniam Dyrrachiumque habebat: 3, 11, 2; ipse
(Scipio) iter in Macedoniam parare incipit
paucisque post diebus est profectus: 3, 33, 2;
Cn. Domitium Caluim cum legionibus dua-
bus, XI. et XII., et equitibus D in Macedo-
niam proficisci iussit; cuius prouinciae ab ea
parte, quae libera appellabatur, Menedemus,
princeps earum regionum, missus legatus om-
nium suorum excellentis studium profitebatur:
3, 34, 3, 4; eodemque tempore Domitius in Macedo-
niam uenit: 3, 36, 1; cf. *qu. sqq.*; hic (Scipio)
nullo in loco Macedoniae moratus magno im-
petu tetendit ⟨e⟩ ad Domitium: 3, 36, 2; M.
Fauonium ad flumen Aliacmonem ⟨e⟩, quod
Macedoniam ⟨macedoniam h⟩ a Thessalia diui-
dit, . . . reliquit: 3, 36, 3; ¶ Caesar postquam
Pompeium ad Asparagium esse cognouit, eodem
cum exercitu profectus . . . tertio die ⟨mace-
doniam *add. O.*; *del. Forchh.*; in Macedoniam
Np.) ad Pompeium peruenit iuxtaque eum
castra posuit: 3, 41, 1; ¶ haec cum . . . gere-
ntur Scipionemque in Macedoniam uenisse
constaret: 3, 57, 1; Pompeius per Candaniam
iter in Macedoniam expeditum habebat: 3, 79,
2; utrum auertendae suspicionis causa Pom-
peius proposuisset (edictum), . . . an nouis
dilectibus, si nemo premeret, Macedoniam
tenere conaretur, existimari non poterat: 3,
102, 3.

maceria: fossamque ⟨e⟩ et maceriam
⟨a; materiam zh⟩ sex ⟨u⟩ in altitudinem pedum
praeduxerant ⟨prod. β; perd. D⟩: VII 69,
5; — non nulli relictis equis fossam transire
et maceriam ⟨materiam z⟩ transcendere
conantur: VII 70, 5.

macerō: unum hoc maceror ac ⟨e⟩ doleo
tibi deesse, Terenti: *ap. Suet. uit. Terent. 5.*

machinatio: irridere (Aduatuei) . . .,
quod tanta machinatio ab ⟨e⟩ tanto spatio
instrueretur ⟨institueretur β⟩: II 30, 3;
— qui tantae altitudinis machinationes
tanta celeritate promouere possent ⟨u. CC⟩:
II 31, 2; ¶ hoc opus . . . inopinantibus
hostibus machinatione nauali ⟨mach. nau.
del. Paul.⟩, phalangis subiectis, ad turrim hos-
tium admovent: 2, 10, 7; — haec cum
machinationibus inmissa in flumen ⟨e⟩
defixerat festucisque ⟨e⟩ adgerat: IV 17, 4.

macies: corruptis equis macie conandum

sibi aliquid Pompeius de eruptione existimauit:
3, 58, 5.

maestus: ii, qui ab ⟨e⟩ Alesia ⟨e⟩ pro-
cesserant, maesti prope uictoria desperata se
in oppidum receperunt: VII 80, 9.

Magetobriga. Cf. *Gliick p. 121—131*;
u. CC.

ut semel (Ariouistus) Gallorum copias proelio
uicerit, quod proelium factum sit ad Mageto-
brigam ⟨admagetobrige *AQ*; admagetobriae
(*B*)*M*, a *corr.*; admagetobrio *h*; ad magetobriam
f; *Schn.*, *Np.*: Admagetobrigae *Fr.*, *Hold.*): I
31, 12.

magis. A. non sequitur quam aut abl.
comp.: a) non additur abl. mensurae; z):
quod est magis ueri simile: III 13, 6.

β): si, id quod magis futurum confidat
⟨debat β⟩, relictis impedimentis suae saluti
consulant: VII 66, 5; communi enim ⟨e⟩ fit
uitio naturae, ut inuisitatis ⟨e⟩ atque incogni-
tis rebus magis confidamus uehementiusque
extereamur: 2, 4, 4.

b) **add. abl. mensurae; z) eo u. uol. II.**
p. 346 3. A. et C. (6 + 2 loc.).

β) hoc: quo minus dimicare uellet moue-
batur, atque hoc etiam magis, quod . . . non
multum . . . *uictoria inuare poterat: 1, 82, 3;
hoc uero magis properare Varro: 2, 20, 1.

γ) **nihilō:** cum Vercingetorix nihilō magis
⟨*Vascosan.*: nihil ominus *ABMβ*; nichilominus
Q⟩ in aequum locum descenderet: VII 53, 2.

B. sequitur quam (uel abl. comp.); a) quam:
se ita a patribus . . . didicisse, ut magis uir-
tute contenderent quam dolo aut ⟨*Dr.*?; uirtute
quam dolo contend. aut *coll.*; *rell. edd.*; *u. CC*⟩
insidiis niterentur: I 13, 6; Ariouistum . . .
magis ratione et consilio quam uirtute uicisse:
I 40, 8; instructo exercitu magis ut loci natura
deiectusque ⟨e⟩ collis et necessitas temporis
quam ut rei militaris ratio atque ordo postu-
labat: II 22, 1; se magis consuetudine ⟨mansue-
tudine *Hart.*⟩ sua quam merito eorum ciuita-
tem conseruaturum: II 32, 1; mercatoribus est
aditus magis eo ⟨eo magis β⟩, ut quae bello
ceperint quibus uendant habeant, quam quo
ullam rem ad se importari desiderent: IV 2, 1;
si sibi magis honorem tribuere quam ab se
salutem accipere uideantur: VII 20, 7; quod
perterritus miles in ciuili dissensione timori
magis quam religioni consulere conseruit ⟨e⟩:
1, 67, 3; Caesar magis eos pro nomine et uetu-
state quam pro meritis in se ciuitatis conser-
uans . . . relinquit: 2, 22, 6; milites . . . magis
de reliqua fuga quam de castrorum defensione
cogitabant: 3, 95, 3; quid . . . bono ciui magis

conuenit quam abesse a ciuilibus controuersiis? *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 2*; id erat eius modi, ut magis optandum quam sperandum putarem: *ap. Cic. ad Q. fr. II 10 (12), 4.*

b) abl. compar.: inter aures unum cornu existit excelsius magisque directum his quae nobis nota sunt cornibus: VI 26, 1.

[**Falso:** quid fieri oporteret non minus comode ipsi sibi (magis *abl. §*) praescribere quam ab aliis doceri poterant: II 20, 3.]

maxime. 1. = *μάλιστα*: **A. non additur quam (uel quam possum); a) c. adiect.** (**respondet superlatiuo**): qui eo tempore principatum . . . obtinebat ac maxime plebi acceptus erat: I 3, 5; quarum omnium rerum maxime admirandum uidebatur, quod Germani . . . obtulerant (c): VI 42, 3; — quibus rebus nox maxime aduersaria esse: 2, 31, 7; — quod *ut* huius modi militum consiliis omnium (Clark: otium *codl.*; *edd.*; *u. CC*) maxime contrarium esse arbitrarentur: 2, 30, 1; — qui (Neruii) maxime feri inter ipsos habeantur (c) longissimeque absint: II 4, 8; — ut homines bellicosos . . . locis patentibus maximeque frumentariis limitibus haberet: I 10, 2; iracundia et temeritas, quae maxime illi hominum generi est innata: VII 42, 2; — ut maxime necessario tempore ciuitati subueniat: VII 32, 2; Caesar loca maxime necessaria complexus noctu praenuntii (c): 3, 112, 7; — quae quidem res ad negotium conficiendum maxime maximae *B²* fuit oportuna (oportunitati §): III 15, 4.

b) c. uerb.: monuitque, ut (c) rei militaris ratio, maxime (que *add. §*, ut maritima res postularent, . . . ad nutum . . . omnes res ab iis (c) administrarentur: IV 23, 5; — admirari: VI 42, 3 *u. a*) admirandus; — deorum maxime Mercurium colunt: VI 17, 1; — huic legioni (o) Caesar et (c) indulerat praecipue et propter uirtutem confidebat maxime: I 40, 15; cui (legioni) (quam *add. M pr.* (q̄ua), *B²Q²a*; *edd.*; quod *add. A Q²B³, M corr.*; *del. Clark.*; cui qu. max. conf. *del. Paul*; *Hold.*) maxime confidebat: I 42, 5; perterritis hostibus, quod equitatu, qua maxime parte exercitus confidebat (Lips.; quo maxima parte exere. confidebat z; quo maxime confidebant §), erant pulsī: VII 68, 3; peditum eam partem, cui maxime confidebat, Saburrae submisit: 2, 40, 1; ut . . . eam partem, cui maxime (atque maximam partem cui f) confidebat (fidebat *bf.*), perterritum animum (c) aduertit: 3, 94, 5; — ut quisque acerbissime crudelissimeque dixit, ita (quam *add. codl.*; *Np.*; *del. Kindscher*) maxime ab inimicis Caesaris conlaudatur:

I, 2, 8; — unum esse illud (o) tempus (c), quo maxime contendi conueniat: VII 85, 2; — nostris militibus cunctantibus, maxime propter altitudinem maris, . . . inquit: IV 25, 3; — quibus (iumentis) maxime Galli delectantur gallia delectatur §: IV 2, 2; — ex quibus (ferarum generibus) quae maxime differant a (c) ceteris et memoriae (c) prodenda uideantur, haec sunt: VI 25, 5; — exercitus animos alienos esse a Crione maximeque opus esse in conspectum (c) exercitum (?) venire: 2, 27, 3; — atque hoc maxime (om. §) ad uirtutem excitari putant, metu mortis neglecto: VI 14, 5; — id ea maxime ratione fecit, quod noluit eum locum . . . uacare: I 28, 1; — uxores habent deni duodenique inter se communes (o) et maxime fratres cum fratribus parentesque cum liberis: V 14, 4; — Longinum . . . in Thessaliam, Caluissium . . . in Aetoliam misit; maxime (que *add. rece.*) eos, quod erant propinqua regione, de re frumentaria ut prouiderent hortatus est: 3, 34, 2; — innasci: VII 42, 2 *u. a*) innatus; — maxime ad superiores munitiones laboratur: VII 85, 4; illi omnia perpeti parati maxime a re frumentaria laborabant: 3, 9, 5; — ut auctoritatem, qua ille maxime apud exteras nationes niti uti *NO* uidebatur, minueret: 3, 43, 4; — maxime frumenti comectusque (c) inopia permotus . . . in prouinciam reuerti contendit: III 6, 4; Cassiuellanus . . . uastatis finibus, maxime etiam permotus defectione ciuitatum (c) legatos . . . mittit: V 22, 3; non neglegenda existimabant, maximeque haec re permouebantur, quod: V 28, 1; — ea, quae maxime ad pacem pertinere uiderentur, ageret: 3, 49, 2; — ad spem conficiendi negotii maxime probabat (probat f) coactis nauibus mare transire: I, 29, 1; — (memoriae proderet: VI 25, 5 *u. differre*) — bellum parare et maxime ea, quae ad usum nauium pertinent, prouidere instituit: III 9, 3; — qui mitterentur non reperiabantur, maximeque timoris causa pro se quisque id munus legationis recusabat: 4, 33, 1; — sed eius (lateris) angulus (alter maxime ad (c) Germanium spectat: V 13, 6; — haec a custodiis (c) classium loca maxime uacabant: 3, 25, 5; — cum ageretur apud Caesarem isque maxime uellet pro communi amico . . . controuersias regum componere: 3, 109, 1.

c) pertinet ad enuntiatum superius, sequitur quod: quanto erat in dies grauior atque asperior oppugatio, et maxime quod . . . res ad paucitatem defensorum peruenerat, tanto: V 15, 1; idque adeo laud scio mirandissime sit

cum <om. β> compluribus aliis de causis tum maxime, quod qui <e> uirtute belli omnibus gentibus praeferebantur, tantum se eius opinionis deperdidisse . . . grauissime dolebant: V 51, 5; fuit haec oratio non ingrata Gallis et <om. β> maxime, quod ipse animo non defece- rat tanto accepto incommodo neque se . . . ab- diderat et conspectum multitudinis fugerat: VII 30, 1; ut . . . iter in prouinciam conuerteret, id <e> ne <e> metu <e> quidem necessario faciendum <e> existimabat, cum *quod infamia . . . impediabat, tum maxime, quod abiuncto <e> Labieno atque . . . legionibus . . . uehementer timebat: VII 56, 2; aegre retentis Domitianis militibus est factum, ne proelio contenderetur et maxime, quod riuus difficilibus ripis . . . progressus nostrorum impediabat: 3, 37, 3.

B. additur quam (possum): a) quam maxime: (I 42, 5 u. A. b) confidere;) in his administrandis rebus quam maxime concursari et cum simulatione agi timoris iubet: V 50, 5; (1, 2, 8 u. A. b) conlaudare;) conatur tamen eos . . . circummunire, ut quam maxime repentinis eorum eruptiones demoretur: I, 81, 5; iterque accelerat, ut quam maxime ex fuga perterritos adoriri posset: 2, 39, 6; locumque (iussit) in omnes partes quam maxime impediiri <-dire a>: 3, 46, 1; (Pompeius, ut equitatum suum pulsum uidit . . ., aliis quoque <Np.: aliisque af; aliisque quam maxime hl> diffusis acie excessit: 3, 94, 5.)

b) quam maxime possum: castra . . . angustiis uiarum quam maxime potest contrahit: V 49, 7; ut . . . quam latissimas regiones praesidiis teneret Caesarisque copias quam maxime posset distineret: 3, 44, 2.

Cum . . . tum maxime u. cum p. 799 A. extr. et B. extr.

(2. = ²αἰτί; in Aulereis Lexoniisque, reliquis item <in add. β> ciuitatibus, quae proxime <af> maximae B¹M¹; maxime A Qh; Fr., Db.) bellum fecerant, in hibernis collocauit: III 29, 3; ipsi manu facta cum iis <e>, quos nuper <maximi add. ; maxime f²; Db.; del. Np.. Dt.) liberauerant, in proxima Octauii castra intruperunt: 3, 9, 6.)

magister. A. mag. nauis = ναύαρχος, ναύκληρος; horum fuga nauium onerariarum magistris incitabat <inuitabat Paul>: pauci lenunculi ad officium imperiique conueniebant: 2, 43, 3; ¶ magistrisque imperat nauium, ut primo uespere omnes scaphas ad litus adpulsas habeant: 2, 43, 1.

B. trsl. = διδάσκαλος: ut est rerum omnium magister usus: 2, 8, 3.

magistratus. A. = munus publicum: **a) obi.:** Conuictolitanis Haedius, cui magistratum adiudicatum a Caesare <a caesare adsignatum β> demonstrauimus, . . . colloquitur: VII 37, 1; ¶ quod, cum singuli magistratus antiquitus creari . . . consuessent, duo <nunc add. Pramm.> magistratum gerant et se uterque eorum legibus creatum esse <e> dicat: VII 32, 3; cuius frater Valetiacus proximo anno eundem magistratum gesserit: VII 32, 4; ¶ (inire: 3, 20, 1 u. c.); ¶ his domi . . . amplissimos magistratus mandauerat atque eos extra ordinem in senatum legendos curauerat: 3, 59, 2; ¶ quod legibus Haedorum iis <e>, qui summum magistratum obtinerent, excedere ex finibus non liceret: VII 33, 2.

b) dat.: conuocatis eorum principibus . . ., in bis Diuiciaco et Lisco, qui summo magistratui <-tu a> praererat *Ellebodius*; praerant X: *Holl.:* u. CC), quem uergobretum appellant Haedui, qui creator annuus et uitae necesse in suos habet potestatem: I 16, 5.

c) gen.: M. Coelius Rufus praetor . . . initio magistratus <inito magistratu Hot.> tribunal suum iuxta C. Trebonii, praetoris urbani, sellam collocauit: 3, 20, 1.

B. = qui munere publico fungitur; a) subi.: **2):** sed magistratus ac principes in annos singulos gentibus cognationibusque hominum . . . quantum . . . usum est agri attribuunt <atr. agri β> atque anno post alio transire cogunt: VI 22, 2; cum . . . multitudinem . . . hominum ex agris magistratus cogere: I 4, 3;

¶ (Capuae primum sese <esse Ouhl> confirmant (magistratus?) et colligunt dilectumque colonorum . . . habere instituunt: I, 14, 4); ¶ hunc Marcellus collega et plerique magistratus consecuti sunt: I, 14, 2; ¶ cum singuli magistratus antiquitus creari atque regiam potestatem annum <annuum β> obtinere consuessent: VII 32, 3; ¶ (conuenire: VII 55, 4 u. c.); ¶ darent operam magistratus, ne quid res publica detrimenti caperet: I, 7, 5; ¶ in pace nullus <nullis A Qz> est communis magistratus: VI 23, 5; edictumque praemittit, ad quam diem magistratus principesque omnium ciuitatum sibi esse praesto Cordubae uellet: 2, 19, 1; ¶ cum bellum ciuitas aut inlatum defendit aut infert, magistratus, qui ei bello praesint et

<Cluice.; ut colli.: cld.> uitae necisque habeant potestatem, deliguntur: VI 23, 4; (ha-

bere instituant: I, 14, 4 *u.* sese confirmate: \S magistratus quae uisa sunt occultant quaeque $\langle e \rangle$ esse ex usu indicauerunt multitudini produnt: VI 20, 3; \bullet obtinere: VII 32, 3 *u.* consuesse; \bullet occultare: VI 20, 3 *u.* iudicare; \bullet esse non nullos, . . . qui priuati $\langle -ti \text{ Ciarr.} \rangle$ plus possint *e* quam ipsi $\langle \text{ipse Ciacc.} \rangle$: magistratus: I 17, 1; \S praesesse: VI 23, 4 *u.* habere; \bullet prodere: VI 20, 3 *u.* iudicare; \bullet cum resisteret Sernilius consul reliquique magistratus: 3, 21, 1.

\S quod a magistratu Haedunorum accusaretur: I 19, 1.

b) praed.: magistratus creari: VII 32, 3 *u.* **a) z)** consuesse; cum leges duo ex una familia uino utroque non solum magistratus creari uetarent, sed etiam in senatu esse prohiberent: VII 33, 3.

c) apposil.: Comiectolitanem magistratum magnamque partem senatus ad eum commisisse: VII 55, 4.

d) obiect.: (creare: VII 32, 3 *u.* **a) z)** consuesse; VII 33, 3 *u.* **b) z)** deligere: VI 23, 4 *u.* **a) z)** habere; \S (Suessiones,) fratres consanguineosque suos, qui eodem iure et $\langle e \rangle$ idem legibus utantur, unum imperium unumque imperium unumque *om.* \S magistratum cum ipsis habeant: II 3, 5; \bullet Comiectolitanem, qui per sacerdotes more ciuitatis intermissis $\langle \text{intromisissis Duns.} \rangle$ intermixtis *Bos.* magistratibus esset creatus, potestatem obtinere iussit: VII 33, 4.

(e) dat.: niderit: VI 20, 3 *u.* **a) z)** iudicare; VI 22, 2 *ib.* attribueret.)

f) gen.: in illa magistratum $\langle \text{magistratus af; -stratu h} \rangle$ controuersia alter pro Comiectolitani, alter pro Coto . . . pugnauerunt $\langle e \rangle$: VII 39, 2; \bullet in se iura magistratum commutari, ne ex praetura et consulatu, ut semper, sed $\langle e \rangle$ per paucos . . . electi in prouincias mittantur: I, 85, 9; \bullet magnarum initia rerum, quae occupatione magistratum et imperiorum $\langle \text{Paul; temporum cold.; edh.} \rangle$ sollicitam Italiam habebant, celerem . . . exitum habuerunt: 3, 22, 4; \bullet celeriter adulescentibus et oratione magistratus et praemio deductis: VII 37, 6.

g) e. praep.: obsides ciuitatum $\langle e \rangle$ Bibracte ad magistratum deducendos curauerunt: VII 55, 6; \bullet habent legibus sanctum, si quis $\langle e \rangle$ quid de re publica . . . acceperit $\langle e \rangle$, uti ad magistratum deferat $\langle e \rangle$: VI 20, 1.

Magius: reducit ad eum deprensus $\langle e \rangle$ ex itinere N. *Pericon;* gn. *ad en. cold.*

Magius Cremona *cremonae No.* praefectus fabrum Cn. Pompei, quem Caesar ad eum remittit cum mandatis: I, 24, 4, 5; magno opere admirabatur Magium, quem ad Pompeium cum mandatis miserat, ad se non remitti: I, 26, 2; N. Magium *Pericon;* magnum *M.* Pompei praefectum, deprehendi, scilicet *e* $\langle \text{et} \rangle$ meo instituto usus sum et eum statim misum feci: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 2; Pompeius est Brundisii: misit ad me N. Cn. *M.* Magium magnum *M.* de pace: quae uisa sunt respondi: *ap. Cic. ad Att.* IX 13 A, 1.

magnificus: funera sunt pro cultu Gallorum magnifica et sumptuosa: VI 19, 4.

magnitudo. **A. subi.:** multum ad hanc rem probandam adiuuat adulescentia, magnitudo animi, superioris temperis *acc.*: superioris animi, temporis *NOB.*: prouentus, fiducia rei bene gerendae: 2, 38, 2; \bullet operum magnitudo et continens omnium dierum labor . . . perficendi spatium non dabat: 3, 63, 4; \S neque quanta esset insulae magnitudo . . . reperire *e* poterat: IV 20, 4; eadem est feminae marisque natura *statura Paul.*, eadem forma magnitudoque cornuum: VI 26, 3; \bullet conatus est Caesar reficere pontes, sed nec magnitudo fluminis permittebat neque: I, 50, 1; \bullet quae facilia ex difficilissimis animi magnitudo *e* $\langle \text{ine} \rangle$ redegerat *Brat.*: II 27, 5; \bullet sed magnitudo operum, altitudo muri atque turrium, multitudo tormentorum omnem administrationem tardabant *O.*: 2, 2, 5.

B. obi.: quanto $\langle e \rangle$ opere eorum animi magnitudinem admiraretur, quos $\langle e \rangle$ non castrorum munitiones, non altitudo montis . . . tardare potuisset, tanto opere licentiam . . . reprehendere: VII 52, 3; \bullet nec *e* minus se in *e* milite modestiam et *e* continentiam *e* quam uirtutem atque animi magnitudinem desiderare: VII 52, 4; \bullet non se hostem uereri, sed angustias itineris magnitudinem siluarum . . . timere dicebant: I 39, 6.

C. dat. (gen.: timebat tantae magnitudini $\langle \text{-inis Old.} \rangle$ fluminis $\langle \text{-ini O.} \rangle$ exercitum obicere: I, 64, 4.

D. abl.: **a) causae:** reliqui uulneribus ex proeliis et labore ac magnitudine itineris confecti consequi non potuerant. 3, 106, 2; \bullet hae $\langle e \rangle$ (caesae) celeriter ignem comprehenderunt et uenti magnitudine in omnem locum castrorum $\langle o \rangle$ distulerunt: V 43, 2; \bullet subito ui uentorum ui uenti. *I det., pe. edd.* iumentorum *O.* et aquae magnitudinis

pons est interruptus (interrutus *h*) et reliqua multitudo equitum interclusa: I, 40, 3;

• Lentulus aeris alieni magnitudine et . . . regum appellandorum largitionibus mouetur: I, 4, 2;

• magnitudine operum . . . et celeritate Romanorum permoti legatos . . . mittunt: II 12, 5;

• ut sint reliquis documento et magnitudine poenae perterreant alios: VII 4, 10;

• cum aut (<*e*> aere alieno aut magnitudine tributorum aut iniuria potentiorum premuntur: VI 13, 2;

• (redigere: II 27, 5 *u. A.* redigere);

• cumque ignis magnitudine uenti latius serperet: 3, 101, 6;

• quod illis prohibere erat facile cum ipsius fluminis natura atque aquae magnitudine. tum <*e*> quod: I, 50, 2.

b) *instr.*: summae diligentiae summam imperii seueritatem addit, magnitudine supplicii dubitantes cogit: VII 4, 9;

• si quando magnitudine operis forte superati . . . suis fortunis (<*o*> desperare (<*o*> coeperant: III 12, 3;

• igne nautas dominosque nauium interfecit magnitudine poenae reliquos terreri deterrere *Oh!* sperans: 3, 8, 3.

c) *limitat.*: harum (alcium) est consimilis capris figura . . . , sed (<*e*> magnitudine paulo antecedunt: VI 27, 1;

• hi sunt magnitudine paulo infra elephantos: VI 28, 1.

d) *qualitat.*: quae res . . . et uires alit et immani corporum magnitudine homines efficit (<*e*>: IV 1, 9; alii immani magnitudine

(magnitudine immani *z*) simulacra habent (<*e*>: VI 16, 4;

• siluam esse ibi (<*o*> infinita magnitudine: VI 10, 5;

• qui ingenti magnitudine corporum Germanos . . . esse praedicabant: I 39, 1; quae (silua) ingenti magnitudine per medios fines Treuerorum . . . ad initium Remorum pertinet: V 3, 4;

• alias deinceps pari magnitudine rates iungebat: I, 25, 8;

• in hac sunt insula domicilia Aegyptiorum et uicus oppidi magnitudine: 3, 112, 3.

E. e. *praep.*: prorae (erant) admodum erectae, atque item puppes, ad magnitudinem fluctuum tempestatumque adcommo-

datae: III 13, 2; — pedum XV fossam fieri iussit . . . fossasque ad eandem magnitudinem perfici iubet: I, 42, 1.

multa . . . de mundi ac terrarum magnitudine . . . disputant et iuuentuti tradunt: VI 14, 6.

nam plerumque omnibus (<*e*> Gallis praee-

magnitudine corporum suorum breuitas nostra contemptui est: II 30, 4.

pro magnitudine periculi bellum parere . . . instituunt: III 9, 3.

quod naues propter magnitudinem nisi in alto constitui non poterant: IV 24, 2;

multarumque gentium fines propter magnitudinem attingit (silua): VI 25, 3; quibus propter magnitudinem castrorum perpetuo esset isdem (<*e*> in uallo permanendum:

VII 41, 2; erat a septentrionibus collis, quem propter magnitudinem circuitus opere circumplecti non potuerant (<*e*> nostri: VII 83,

2; desperatis campestribus locis propter magnitudinem munitionum loca praeurpta . . . temptant: VII 86, 4.

magnopere. *Inuenitur* magno opere *in hl* I, 44, 1, *in B^h* I 38, 2 (*recep. Fr.*), *in h* VII 57, 4, *in B^h (f)* II 5, 2, *in f* IV 26, 1; *reliquis 9 locis in A* :) *exstat* magnopere.

tametsi magnopere admirabatur Magium . . . ad se non remitti: I, 26, 2;

• ipse Diuiciacum Haeduum magnopere cohortatus docet, quanto opere rei publicae . . . intersit manus hostium distineri: II 5, 2;

• magnopere sese confidere demonstrat . . . fore, ut: I, 26, 4;

• eosque magnopere hortatur, ut . . . configant: 2, 3, 3;

• perpetuum esse paludem, quae . . . illum omnem locum magnopere impediret: VII 57, 4;

• per litteras Trebonio magnopere mandauerat, ne . . . pateretur: 2, 13, 3;

• in itinere congressi magnopere ne longius progrediretur (<*e*>) orabant: IV 11, 1; Vbii . . . magnopere orabant, ut sibi auxilium ferret, quod grauiter . . . premerentur: IV 16, 5;

• nostri tamen . . . magnopere perturbabantur (<*M^z*; perturbantur *z*): IV 26, 1;

• id ne accideret, magnopere sibi praecaendum Caesar existimabat: I 38, 2;

• ut . . . ordines suos non magnopere (<*e*>) seruarent, rari dispersique pugnarent: I, 44, 1;

• ut . . . VII milium Pompeianorum impetum . . . sustinere auderent neque magnopere eorum multitudine terrerentur: 3, 84, 4;

• Caesar neque satis militibus perterritis confidebat . . . et *†* relictis munitionibus magnopere rei frumentariae timebat: 3, 74, 3;

• ne ob eam rem aut suae magnopere uirtuti tribueret aut ipsos despiceret: I 13, 5.

magnus. I. *Forma*: optimus, maximus, ut mediam i litteram, quae ueteribus u fuerat, acciperent C. primum Caesaris inscriptione traditur factum: *Quintil. inst. or.* I 7, 21.

Maximus *exstat in AB* V 10, 2, *in BM*

VII 68, 3. in B V 37, 4 et 43, 1; reliquis *63* locis editores receperunt maximus, nulla codicum discrepantia indicata.

II. Signif. A. = μέγας; a) pos.; z) c. subst.; summaque erat vasto atque aperto mari. magnis aestibus, raris mari magno, aestibus raris *BM*) ac prope nullis portibus difficultas nauigandi: III 12, 5; — qui, etsi CC magno aestu — nam aestu nati *h pr.*: aestu nā *h corr.*: aestu fatigati, nam *Ol* ad meridiem reserat perducta — tamen . . . paruerunt: 3, 95, 1; ¶ magnum ire agmen aduerso flumine: VII 61, 3; ¶ reliquum spatium . . . mons continet magna altitudine: I 38, 5; Pharus est in insula turris magna altitudine, mirificis operibus exstructa: 3, 112, 1; ¶ eum e cupidum . . . imperii, magni animi, magnae inter Gallos auctoritatis cognouerat: V 6, 1; hostium impetum magno animo sustineant: VII 10, 3; descendente . . . cohortantur, magno sit animo: 2, 33, 2; ¶ (ascensus: 2, 34, 1 u. uallis;) ¶ qua ex re fieri, uti earum rerum memoria magnam sibi auctoritatem magnosque spiritus in re militari sumerent: II 4, 3; quod erat ciuitas magna inter Belgas auctoritate atque hominum (<) multitudine praestabat: II 15, 1; quorum aduentu magna cum auctoritate et magna cum hominum multitudine bellum gerere conantur: III 23, 4; magnae auctoritatis: V 6, 1; 35, 6; 54, 2; VII 77, 3 u. **auctoritas** p. 366 c); legati Romae fuerant magnamque apud patrem Ptolomaeum auctoritatem habuerant: 3, 109, 4; regem ut in sua potestate haberet Caesar efficit magnam *Vase.*; magnamque *O*;) regium nomen apud suos auctoritatem habere existimans: 3, 109, 6; ¶ magnos equitatus magnaue auxilia expectabant: 4, 61, 3; eum . . . cognouit, copias Petrei cum exercitu Afranii esse coniunctas, magna auxilia conuenisse, magna esse in spe atque expectari (magnam esse spem atque expectationem *Claec.*): 2, 17, 3; nuntiant magna auxilia equitum peditumque . . . Vticam venire, 2, 26, 2.

ciuitates . . . magnis adfectae beneficiis eum diligebant: 4, 61, 3; quod magna esse Pompei beneficia et magnas clientelas in citiore provincia sciebat: 2, 48, 7.

fit magna caedes: VII 70, 5; 88, 3; Pompeiani magna caele nostrorum . . . adpropinquabant non mediocri terrore inlato reliquis cohortibus: 3, 65, 4; ¶ magnam calamitatem pulsos accepisse: I 31, 6; depopulata Gallia Cimbris magnaue inlata calamitate . . . excesserunt: VII 77, 14; ¶ ut magno acci-

dit casu, ut in ipsam incautum etiam . . . incideret . . . sic magnae fuit fortunae omni militari instrumento . . . erepto . . . ipsum effugere mortem: VI 30, 2; quod saepe in bello paruis momenti magni casus intercederent: I 24, 1; in exiguo tempore magnoque casu totius exercitus salus constitit: 3, 14, 3; ¶ pons e enim ipsius magnam circuitum habebat: I, 63, 2; magno circuitu u. **circuitus** p. 529 *ctr.* et 539 *63 loc.*; ¶ magnis quinque ciuitatibus ad amicitiam adiunctis: I, 60, 5; ¶ Pompeius . . . magnam ex Asia Cycladibusque insulis, Coreyra, . . . Aegypto classem coegerat, magnam omnibus locis aedificandam curauerat: 3, 3, 1; ¶ summa auctoritantiuitas erat in Haeduis magnaue eorum erant e clientelae: VI 12, 2; 2, 18, 7 u. beneficia; ¶ hominem summae potentiae et magnae cognationis: VII 32, 4; ¶ comitatus: I 34, 3; 1, 51, 1 u. comiteatus; erant . . . instructi liberaliter magnoque comitatu et multis iumentis uenerant: 3, 61, 1; ¶ neque exercitum sine magno comiteatu comitatu *Claec.* atque molimento emolumento *ut simil.* X in unum locum contrahere se posse: I 34, 3; nuntiatu Afranio magnos comiteatus *Verobd.*; comiteatus *coll.* . . . ad flumen constitisse: 1, 51, 1; ¶ paucis diebus magna erat rerum facta commutatio: 1, 52, 3; (magna celeriter commutatio rerum: 1, 60, 4;) fortuna . . . paruis momenti magnas rerum commutationes efficit: 3, 68, 1; ¶ (concursum: VII 48, 1 u. cursus;) quibus literis . . . Romani perlatis magni domum concursus ad Afranium magnaue gratulationes fiebant: 1, 53, 3; ¶ (Volusenus;) uir et consilii magni et uirtutis: III 5, 2; ¶ contemptio: 3, 60, 2 u. offensio; ¶ magnaue inter eos existit controuersia controuersia orta est *afik.*: V 28, 2; si paruo labore magnas controuersias tollere . . . possint: 1, 9, 1; magnaue inter eos in consilio fuit controuersia: 3, 82, 5; ¶ magna cum contumelia uerborum nostros ad pugnam euocant: V 58, 2; magna uerborum contumelia interrogans: 3, 74, 4; ¶ eum se maior *om.* 5 pars agnibus in magnum conuallum demississet *c.*: V 32, 2; 2, 27, 4 u. uallis; ¶ ne pabuli quidem satis magna copia suppetebat: I 16, 2; quorum (principum) magnam copiam in castris habebat: I 16, 5; uti . . . locum . . . domicilio ex magna copia deligerent: I 30, 3; nauium magnam copiam . . . pollicebantur: IV 16, 8; cuius (taxi magna in Gallia Germaniacaue copia est: VI 34, 5; cuius pecoris magna

erat copia a (e) Mandubiis compulsa (a mand. comp. copia β): VII 71, 7; multum erat frumentum prouisum . . . ; magna copia pabuli suppetebat: I, 49, 1; remigum, gubernatorum magna copia suppetebat (u. CC): 2, 4, 1; eius (generis radicis) erat magna copia: 3, 48, 2; — ex quibus (cinitatibus) exercitum magnasque copias coegerat: III 17, 2; magnis copiis coactis equitatuque . . . agmen nostrum adorti: III 20, 3; haec ciuitas longe plurimum totius Galliae equitatu ualet magnasque habet copias peditum: V 3, 1; animum (e) aduertit ad alteram fluminis ripam magnas esse copias hostium instructas: V 18, 2; (quantasuis (magnas etiam *add. zb*; *Np.*; etiam magnas *add. u.* copias (etiam *add. Schn.; Dt., Hdd.*) Germanorum sustineri posse nuntius hibernis: V 28, 1; certior factus est magnas Gallorum copias . . . conuenisse: V 53, 6; Treueri magnis coactis peditatus equitatusque copiis Labienum . . . adoriri parabant: VI 7, 1; magnisque coactis copiis aduersarios suos . . . expellit: VII 4, 4; magnae ex finitimis cinitatibus copiae conuenierunt: VII 57, 2; illum adesse cum magnis copiis: 2, 36, 3; 3, 81, 2 u. exercitus; Ptolomaeus . . . magnis copiis cum sorore Cleopatra bellum gerens: 3, 103, 2; ¶ Allobroges crebris . . . dispositis praesidiis magna cum (om. A^Q) cura et diligentia suos fines tuentur: VII 65, 3; ¶ luc magno cursu contenderunt: III 19, 1; praemissis equitibus magno cursu (β ; *Schn.*; concursu z; *rell. edd.*; (conuersu .i. concursu B¹)) eo contenderunt: VII 48, 1; hunc (e) magno cursu concitatos iubet occupare: 1, 70, 4.

tempus uero colloquio non dare . . . magnam pacis desperationem adferbat: 1, 11, 3; ¶ bis magno cum detrimento repulsi: VII 83, 1; uideri proelium defugisse (e) magnum detrimentum adferbat: 1, 82, 2; magnisque ultro inlatis detrimentis eos . . . reiciebant: 2, 2, 6; si accepto magno detrimento ab oppugnatione castrorum discedimus: 2, 31, 3; non . . . recordabantur, quam paruulae saepe causae . . . magna detrimenta intulissent: 3, 72, 4; ¶ magna difficultate adficebantur, qua ratione ad exercitum peruenire posset: VII 6, 2; magnam haec res Caesari difficultatem ad consilium capiendum adferbat: VII 10, 1; erat in magnis Caesari (e) difficultatibus res: VII 35, 1; quae res magnas difficultates exercitui Caesaris attulit: 1, 48, 3; erat res in magna difficultate. summisque angustiis rerum necessarium premebantur: 3, 15, 3; Pompeianis magnam P. Mamt.: magna *coll.*; res ad receptum difficultatem adferbat: 3, 51, 6; ¶

magnamque res diligentiam requirebat: VI 31, 3; VII 65, 3 u. cura; hanc ego . . . multos per annos magna diligentia defendi: 3, 61, 3; ¶ qua ex parte (CC) homines bellandi cupidi magno dolore adficebantur: I 2, 4; magno esse Germanis dolori Ariouisti mortem (CC): V 29, 3; quae etsi magno cum dolore omnes ferebant: VII 15, 2; magno dolore Haedui ferunt (e) se deiectos principatu: VII 63, 8; ut magno cum dolore infidelitatis suspicionem sustinere uiderentur: 2, 33, 1.

(emolumentum: I 34, 3 u. commectus); ¶ cum XXV cohortibus magnoque equitatu contra hostem proficiscitur: VI 7, 4; hic magnos equitatus magnaue auxilia expectabant: 1, 61, 3; ¶ qui (Larisaei) magnis ¶ exercitiibus Scipionis tenebantur (magis exercitiibus Sc. ten. *Hort.*; magnis beneficiis Sc. t. *Koch.*; magnis coerciti copiis Sc. ten. *Madu.*; qui . . . teneb. *del. Paul.*): 3, 81, 2; auctis copiis Pompei duobusque magnis exercitiibus coniunctis . . . spes uictoriae augetur: 3, 82, 2; ¶ expectatio: (2, 17, 3 u. auxilia); magna utrinque multitudo conuenit, magnaue erat expectatio eius rei: 3, 19, 4; Scipio suspicatio fore, ut . . . aut inuitus dimicare cogereetur aut magna cum infamia castris se contineret (CC), qui magna (cum *add. 2 dett.*; *Dt.*) expectatione uenisset, temere progressus turpem habuit exitum: 3, 37, 4.

natura loci sic muniebatur, ut magnam ad ducendum bellum daret facultatem: I 38, 4; — his rebus et suam rem familiarem auxisse et facultates ad largiendum magnas comparasse: I 18, 4; alteri non magnis facultatibus . . . celeriter quod habuerunt consumpserunt: VII 17, 2; ¶ fama: 3, 36, 1 u. opinio; ¶ quod apud eos magnae sunt ferrariae: VII 22, 2; ¶ magna fiducia ad nostras naues procedunt: 1, 56, 3; ¶ omnes, qui aderant, magno fletu auxilium a Caesare petere coeperunt: I 32, 1; 2, 12, 4 (*Np.* 5) u. misericordia; ¶ propter crebras commutationes aestuum minus magnos ibi fluctus (fluctus ibi β) fieri cognouerat: V 1, 2; ¶ fortuna: VI 30, 2 u. casus; ¶ magnamque fructum suae pristinae lenitatis omnium iudicio Caesar ferebat: 1, 74, 7.

ipsum esse Dumnorigem, summa audacia, magna apud plebem propter liberalitatem gratia: I 18, 3; ¶ magni domum concursus ad Afranium magnaue gratulationes fiebant: 1, 53, 3.

ad eos (e) magnus adulescentium numerus disciplinae causa concurrat, magnoque hi sunt

apud eos honore: VI 13, 4; quos ille postea magno in honore habuit: I, 77, 2; pecus *CC.* uero, cuius rei summa erat ex Epiro copia, magno in honore habebant: 3, 47, 7.

Germanos . . . ad se magnis iacturis pollicitationibusque perduxerant: VII 2, 2; id silentio noctis conati non magna iactura suorum sese *<c>* effecturos sperabant *<c>*: VII 26, 2; magnis enim iacturis sibi quisque eorum animos conciliabat: 3, 112, 10; * magno coorto imbro *<c>* non inutilem hanc ad capiendum consilium tempestatem arbitratus est *<c>*: VII 27, 1; * Gallis magno ad pugnam erat impedimento, quod: I 25, 3; institutae fossae magno impedimento fuerant: 3, 46, 5; — uenerant eo . . . equites ex Gallia cum multis carris magnisque impedimentis: I, 51, 1; † in magno impetu maris atque aperto . . . omnes fere . . . habent uectigales *u. CC.*: III 8, 1; congressus impari numero magnos impetus legionum equitatusque sustinet: I, 40, 6; — magno impetu *u. impetus p. 80 §) (I loc.)*; * ex eo concursu nauium magnum esse incommodum acceptum: V 10, 3; dispersosque . . . adoriebatur magnoque incommodo adiciebat: VII 16, 3; satis esse magna utrimque incommoda accepta: 3, 10, 4; quae res nota erat Pompeio . . . magnisque nostris attulerat incommodum: 3, 63, 5; † infamia: 3, 37, 4 *u. expectatio*;

† magnam Caesarem iniuriam facere, qui suo aduentu uectigalia sibi deteriora faceret: I 36, 4; † ut nostri magna inopia necessarium rerum conflicterentur: I, 52, 3; meminerant ad Alesiam magnam se inopiam perperos, multo etiam maiorem ad Auaricum maximarum [se] gentium uictores discessisse *(u. CC. : 3, 47, 6)*; † cum *<c>* in dextro cornu legio duodecima et non magno ab *<om. u. ea om. §)* intervallo septima constitisset: II 23, 4; ut numquam conferti, sed rari magnisque intervalis proeliarentur: V 16, 4; * et magno itinere confecto *<del. Np.>* ad oppidum Nouiodunum contendit: II 12, 1; itaque admodum magnis diurnis nocturnisque itineribus confectis contra omnium opinionem ad Ligerim *<c>* uenit: VII 56, 3; magnis itineribus *u. iter p. 370 §) et 371 (II loc.)*.

laetitia: 3, 87, 7 *u. spes*; * qui plurimos ex his (uris) interfecerunt *<c>* . . . magnam ferunt laudem: VI 28, 3.

cum magnae *<magna A(9)>* manus eo conuenissent: V 8, 6; subitoque oppressis lignatoribus magna manu ad castra oppugnatum *c.* uenerunt: V 26, 2; magnam manu Germanorum conductam Rhenum transisse: V 27, 8;

magna manu Eburones, Neruii, Aduatuui . . . legionem oppugnare incipiunt: V 39, 3; et magna coacta manu in prouinciam Narbonem uersus eruptionem *CC.* facere contendit: VII 7, 2; † haec . . . ut ab hominibus doctis magna cum misericordia fletuque pronuntiantur: 2, 12, 4 (*Np.* 5); * molimentum: I 31, 3 *u. comteatus*; † iniquam exiguum *§; Schn.* loci ad declinitatem fastigium magnum habet momentum: VII 85, 4; hoc pugnae tempus magnum attulit nostris ad salutem momentum: I, 51, 6; ita paruae res magnum in utramque partem momentum habuerunt: 3, 70, 2; * ut milium VI . . . addito circuitu magnaue ad uadum *CC.* fluminis mora interposita eos . . . consequerentur: I, 61, 8; * in Galliam magnum eorum multitudinem uenire populo Romano periculosum uidebat: I 33, 3; magnam multitudinem eorum fugientium conciderunt *u. CC. : II 11, 4*; armorum magna multitudine de muro in fossam . . . iacta: II 32, 4; magnaue praeterea multitudine undique ex Gallia perditorum hominum latronumque conuenerat *c. : III 17, 4*; quorum aduentu magna cum auctoritate et magna cum hominum multitudine bellum gerens conantur: III 23, 4; Vsiptes Germani et *c.* item Teneteri magna cum multitudine hominum flumen Rhenum transierunt: IV 1, 1; his rebus celeriter magna multitudine *<tudo A(9)* peditatus equitatusque coacta ad castra uenerunt: IV 31, 5; cum magna multitudine hostium premeretur: V 37, 5; ut magna multitudine circumfusa . . . stirps ac nomen ciuitatis tollatur: VI 31, 8; magna praeterea multitudine calorum, magna uis inuentorum . . . sequitur: VI 36, 3; quorum cum magna multitudine conuenisset: VII 48, 3; ut ne magna quidem multitudine, si ita accidat, . . . munitionum praesidia circumfundi possent: VII 71, 1; equites . . . magna multitudine circumfusa . . . iter impedire incipiunt: I, 63, 3; C. Trebonius magnam inuentorum atque hominum multitudinem ex omni prouincia leuocat: 2, 1, 4; ut . . . magna multitudine nauium et tutius et facilius in Siciliam receptus daretur: 2, 30, 3; magna utriusque multitudine conuenit: 3, 19, 4; leuis armaturae magna multitudine missa . . . munitiones impediabat: 3, 45, 3; magnaue multitudine sagittariorum ab utraque parte circumfundebatur: 3, 63, 6; pluribus uis pugnabatur, et magna multitudine naues longas occupare hostes conabantur: 3, III, 2; * magnisque cum locum munitionibus firmat: VI 29, 3; Pompeius noctu magnis adlitis munitionibus reliquis diebus turres exstruxit: 3, 51, 1; tanetsi erant muni-

tiones castrorum magnae: 3, 67, 1; ¶ quod magnis muneribus datis gladiatoriae familiae reliquias ⟨e⟩ habebat: 3, 21, 4.

contra haec Pompeius nautes magnas onerarias . . . adornabat: 1, 26, 1; scaphas nauium magnarum circiter LX cratibus pluteisque contexit: 3, 24, 1; ¶ ut amissis circiter ⟨e⟩ XL nauibus reliquae tamen refici posse (sine *add. Plugg.*) magno negotio uiderentur: V 11, 2; ¶ ab ea parte magnus numerus hostium cadebat: V 34, 2; — ad eos ⟨e⟩ magnus adolescentium numerus disciplinae causa concurrat: VI 13, 4; — quaerit ex perfugis causam, quorum magnus ad eum cotidie numerus confluebat: VII 44, 2; — quo satis magnus hominum pecorisque numerus conuenerit: V 21, 2; magnus undique numerus celeriter conuenit: VI 31, 9; cotidie enim magnus undique nauium numerus conueniebat: 3, 47, 4; — hominum est infinita multitudo creberrimaque aedificia . . . , pecorum ⟨pecoris β⟩ magnus numerus ⟨numeris ingens β⟩: V 12, 3; (sagittariosque omnes, quorum erat permagnus ⟨magnus AQ⟩ numerus in Gallia ⟨in gallia numerus β⟩, conquiri . . . iubet: VII 31, 4; ¶) erant . . . complures adolescentes et magnus numerus equitum Romanorum et decurionum: 1, 23, 2; — inter singulas legiones impedimentorum magnum numerum intercedere: II 17, 2; — itaque magnus eorum cotidie numerus ad Caesarem perfugiebat: 1, 78, 2; aduersa Caesarem proelia fecisse, magnum numerum ab eo militum ad Afranium perfugisse ⟨prof. O⟩: 2, 18, 3; — hac re significari magnum numerum ciuitatum suam uim sustinere non posse ⟨potuisse β⟩: IV 3, 1; — se cohortesque amplius XXX magnumque numerum senatorum atque equitum Romanorum in periculum esse uenturum: 1, 17, 2; — magno numero nauium adpulso . . . sua deportabant omnia ⟨o⟩: III 12, 3; — (Dumnorigem) magnum numerum equitatus suo sumptu semper alere et circum se habere: I 18, 5; magno pecoris atque hominum numero capto: VI 3, 2; magnus numerus capitur atque interficitur: VII 88, 7; — coemere: VII 55, 3 *u. mittere*; — cogere *u. cogo p. 582 (β loc.)*; — magnoque numero iumentorum in flumine supra atque infra constituto traducit exercitum: 1, 61, 6; — (longumque iter ex Hispania ⟨magnum *add. coll.*; *coll.*: *ego del.*) numerum deminuerat ⟨Nhl: dimin. Oaf⟩: 3, 2, 3; ¶ — desiderati sunt . . . equites pauci, calonum atque iumentorum non magnus numerus: 1, 54, 6; — magnum numerum frumenti commentatusque diripit: VII 38, 9; — praeterea

magnum numerum ex Thessalia . . . Epiroque ⟨e⟩ supplementi nomine in legiones distribuere: 3, 4, 2; — magnum ibi numerum uersum ediscere dicuntur: VI 14, 3; — hoc spatio magno cratium, scalarum, harpagonum numero effecto . . . ad . . . munitiones accedunt: VII 81, 1; — habere *u. habeo p. 1398 (5 loc.)*; — magnum iis numerum obsidum imperat: IV 22, 2; imperat magnum numerum obsidum: VII 90, 2; — magnum numerum sagittariorum, magnum Albicorum . . . imponunt: 1, 56, 2; magnum numerum leuis armaturae et sagittariorum . . . in . . . naues acturias imposit: 3, 62, 2; — multae praenestae sudes, magnus muralium pilorum numerus instituitur: V 40, 6; — pabulatores . . . adgressi ⟨iam *add. Na*; quam *add. Ohl: del. Np.*) magnum ⟨permagnus *Paul*⟩ numerum iumentorum atque hominum intercipiunt: 1, 55, 1; — interficere *u. interficio p. 211 (β loc.)*; — huc magnum numerum eorum huius belli causa in Italia atque Hispania coemptum ⟨AQβ; coemptus *BM*; coemptos *M: Fr.*⟩ miserat: VII 55, 3; — quos (Suebos) Vbii ⟨e⟩ . . . insecuti magnum ex his ⟨ex his magnum β⟩ numerum occiderunt *u. CC*: I 54, 1; hostes impeditos nostri in flumine adgressi magnum eorum numerum occiderunt: II 10, 2; quos (hostes) . . . milites nostri consecuti magnum numerum eorum occiderunt: III 19, 4; hostes . . . terga uerterunt magnusque eorum numerus est occisus: IV 37, 4; hostes in fugam dat . . . magnumque ex iis ⟨e⟩ numerum occidit atque omnes armis exiit: V, 51, 5; — prima luce magnum numerum impedimentorum ⟨CC⟩ ex castris mulorumque produci . . . iubet: VII 45, 2; — magnus ibi numerus pecoris repletus, multique in fuga sunt comprehensi atque interfecti: V 21, 6; — magno hostium numerum pauci sustinere: 1, 51, 5; — — (milites) Morini . . . non ita magno suorum numero circumsteterunt: IV 37, 1; — harpagones parauerant magnoque numero pilorum, tragularum reliquorumque telorum se instruxerant: 1, 57, 2; — magno pecoris atque hominum numero potitur: VI 6, 1; multos ex fuga dispersos exceperunt, magno pecoris numero . . . potiuntur: VI 35, 6; — — interim Teutomatus . . . cum magno equitum suorum numero ⟨num. eq. suor. β⟩ et quos ex Aquitania conduxerat ad eum peruenit: VII 31, 5; P. Crassum cum cohortibus legionariis duodecim et magno numero equitatus in Aquitaniam proficisci iubet: III 11, 3; — ut . . . ex magno remigum propugnatorumque numero pars

ad scopulos adlisa interficeretur, pars: 3, 27, 2; ut ex magno Gallorum equitum equitatus β numero non nullos Gallieis e rebus laeue natura coebat: VI 7, 7; tanta erat . . . contentio, qui potissimum ex magno numero conscenderent, ut multitudine atque onere non nulli deprimerentur: 2, 43, 4.

magnam tamen haec res illis offensionem et contemptionem ad omnes attulit: 3, 60, 2; ¶ quam rem et paucis contigisse et a romanis *add. B² §* pro magnis (maximis β) hominum $\langle CC \rangle$ officiis consuesse tribui docebat: 1, 43, 4; ¶ militibus . . . impeditis manibus, magno et grani onere armorum oppressis \langle pressis β ; *del. Madu.* . . . de e manibus desiliendum . . . erat: IV 21, 2; ¶ nuntiatum est adesse Scipionem cum legionibus e magna \langle et *add. V.* opinione et fama omnium: 3, 36, 1; ¶ conatur opus magnam et multorum dierum propter altitudinem maris: *ap. Cic. ad Att.* IX 14, 1; — castra magnis operibus munire . . . instituit: 1, 18, 4; illi cum tumultum, pro quo pugnatum est, magnis operibus munierunt e : 1, 47, 4; omnia enim flumina . . . Caesar aut auerterat aut magnis operibus obstruxerat: 3, 49, 4; aditus duos . . . magnis operibus praemuniuit: 3, 58, 1; — magno opere *u. magnopere*.

palus erat non magna inter nostrum atque hostium exercitum: II 9, 1; ¶ Comietolitaeum $\langle e \rangle$ magistratum magnamque partem senatus ad eum conuenisse: VII 55, 4; — perexigua pars illius exercitus superest; magna pars deperit: 3, 87, 3; — pelles . . . quarum propter exiguitatem magna est corporis pars aperta: IV 1, 10; — clariore uoce, ut magna pars militum exaudiret: V 30, 1; — interfectos esse legatos duo $\langle e \rangle$ magnamque partem exercitus interisse demonstrat: V 38, 3; horum omnium pars magna in fossis . . . oppressa . . . sine ullo uulnere interit (interit *abl*): 3, 71, 2; — cuius rei magnam partem laudis atque existimationis ad Libonem peruenturam: 1, 26, 4; — tertio die magna iam pars operis Caesaris $\langle CC \rangle$ processerat: 1, 82, 1; — paruis renouum $\langle e \rangle$ tegimentis utuntur, magna corporis parte nuda: VI 21, 5; — cohortesque secum abducere $\langle e \rangle$ conatus $\langle a \rangle$ magna parte militum deseritur: 1, 15, 3; — eos impeditos et inopinantes adgressus magnam partem eorum \langle cor, part. *af* \rangle concidit: II 2, 3; — huc Caesar . . . suorum atque exercitus impedimentorum magnam partem contulerat: VII 55, 2; — magna parte militum connecta uulneribus: V 15, 1;

ut . . . subleuati . . . alii ab aliis magnam partem itineris confecerunt: 1, 68, 2; — magnam partem diei consumere *u. consumo p. 703 etc. 701 § loc.*; — perterritis oppidanis, quorum magna pars erat ad bellum ad h. erat β euocata: VII 58, 4; — commemorat . . . ut magnam partem Italiae beneficio atque auctoritate eorum suam fecerit: 2, 32, 1; — quarum rerum magnam partem temporis e breuitas . . . impediabat: II 20, 2; — quarum (insularum) pars magna a feris barbarisque nationibus incolitur: IV 10, 4; — transire conantes insecuti gladiis magnam partem eorum impeditam intercecerunt: II 23, 1; magna parte exercitus nostri interfecta multo minorem superesse . . . partem: V 55, 1; quarum cohortium milites . . . tuba conspicuus suam esse praedicans praedam magnam partem eorum interfecti iussit; paucos . . . remisit: 2, 41, 2; — labefacta magna parte muro labefacto magna ex parte muro *Chae.*: 2, 22, 1; — cognouerat enim magnam partem equitatus ab iis e . . . trans Mosam missam: IV 9, 3; magnam partem equitatus ad eum insequendum mittit (misit β): V 7, 6; — equitum \langle Ap.: equitatum *coll.* magnam *f. Np.*; magnamque *coll.* partem \langle lenis armaturae *add. V.* ad explorandum iter Domitii . . . praemisit: 3, 38, 2; — subito consilium protectionis ceperant magna \langle in *add. a* \rangle parte impedimentorum et sarcinarum relicta: 3, 76, 2; — magnam partem Galliae \langle gallorum β : in officio tenuit: V 51, 1; — ut magnam partem clientium ab Haednis ad se traducerent: VI 12, 3; — equitum magnam partem flumen traiecit: 1, 55, 1; — — haec eo facilius magnam partem aestatis faciebant, quod: III 12, 5; qui (Corus) magnam partem omnis temporis in his e locis e flare consueuit: V 7, 3; — — qui cum magnae partis harum $\langle e \rangle$ regionum tum etiam Britanniae imperium obtinuerit: II 1, 7; — et aquae magna parte aqua magnam partem *Clark.* et pabulatione libera prohibitori hostes uidebantur: VII 36, 5; — — reperit consules Dyrrachium profectos eum magna parte exercitus: 1, 25, 2; — magna ex (ex magna?) parte *u. ex p. 1193 sq. E. (1 5) loc.*; — — ex magna parte Morinorum ad eum legati uenerunt: IV 22, 1; — ¶ magnam imperatam Asiae, Syriae regibusque omnibus . . . et liberis Aethiopiae populis praenuntiam exegerat, magnam *Abd.* magnas *coll.* societates eorum prouinciarum, quas ipse obtinebat, sibi numerare coegerat: 3, 3, 2, quo facto ciuitatibus tycomisque magnas impera-

uerat pecunias (copias *O*): 3, 31, 2; ¶ periculum: (139, 2 *u.* usum habere;) erat magni periculi res tantulis (c) copiis iniquo loco dimicare: V 49, 6; tum magno erat in periculo res: 1, 79, 3; id (c) si fecissent, magno eorum capitis periculo futurum: 3, 102, 6; magno cum periculo *u.* cum *p.* 771 (7 loc.); magna, id (c) quod necesse erat accidere, totius exercitus perturbatio facta est: IV 29, 3; ¶ planities erat magna et in ea tumultus terrenus satis grandis: I 43, 1; qui uicus positus in ualle non magna adiecta planitie altissimis montibus undique continetur: III 1, 5; ¶ pollicitationes: III 18, 2 et 26, 1 *u.* praemia; VI 12, 2 *u.* iacturae; ¶ tum magni ponderis saxa . . . in muro collocabant *c*: II 29, 3; in castris Pompei uidere licuit . . . magnum (magnas *B*) argenti pondus expositum: 3, 96, 1; aeris magno pondere ad militarem usum in naues imposito: 3, 103, 1; ¶ quo (itinere) magno cum periculo magnisque eum (om. β) portoriis mercatores ire consuerant (c): III 1, 2; ¶ incolumesque cum magna praeda eodem ponte in castra reuertuntur: I, 55, 3; ¶ mittuntur ad Caesarem confestim a (c) Cicerone litterae magnis propositis praemiis, si pertulissent (u. *CC.*: V 40, 1; magna proponit iis (c), qui occiderint, praemia: V 58, 5; Domitius ad Pompeium in Apuliam peritos regionum magno proposito praemio eum litteris mittit: 1, 17, 1; — cui (Antiocho) magna Pompeius praemia tribuit (uerat?): 3, 4, 5; praemiaque rei pecuniariae magna (his) tribuerat: 3, 59, 2; — — exsules damnatosque tota Gallia magnis praemiis ad se alligere coepit: V 55, 3; — ut magnis praemiis pollicitationibusque suos excitarent: III 26, 1; — huic magnis praemiis pollicitationibusque persuadet, uti (c) ad hostes transeat: III 18, 2; hic (c) seruo spe libertatis magnisque persuadet praemiis, ut litteras ad Caesarem deferat: V 45, 3; tum cuidam ex equitibus Gallis magnis praemiis persuadet (suadet β), uti ad Ciceronem epistulam deferat (*CC.*: V 48, 3; — magno se illum praemio remuneraturum: I 44, 13; — — non sine magna spe magnisque praemiis domum propinquosque reliquisset: I 44, 2; ¶ magno sibi esse (om. *hl*) praesidio posse, si: 2, 8, 1.

ita magnarum initia rerum . . . celerem et facilem exitum habuerunt: 3, 22, 4; (51, 6 *u.* difficultas;) ¶ ex magnis rupibus nactus planitiem in hac (c) . . . aciem instruit: 1, 70, 3.

(magnae societates: 3, 3, 2 *u.* pecunia;)

¶ magna adlectus sollicitudine hoc nuntio Caesar . . . legiones . . . educit: VII 40, 1; ¶ has (lintres) magno sonitu remorum incitatas in eandem partem mittit (o): VII 60, 4; ¶ cum . . . reliquae . . . legiones magnum spatium (magno spatio *a*) abessent: II 17, 2; incredibili celeritate magno spatio paucis diebus confecto: III 29, 2; ¶ magnam se habere spem . . . Ariouistum finem iniuriis facturum: I 33, 1; magnamque in spem ueniebat . . . fore, uti pertinacia desisteret: I 42, 3; non sine magna spe magnisque praemiis (se) domum propinquosque reliquisset: I 44, 2; 2, 17, 3 *u.* auxilia; magna spe et laetitia omnium discessum est: 3, 87, 7; ¶ spiritus: II 4, 3 *u.* auctoritas; ¶ secunda uigilia magno cum strepitu ac tumultu castris egressi: II 11, 1; ¶ magno militum studio paucis diebus opus (o) efficitur: VI 9, 4; haec magno studio agebat: 1, 30, 4.

quod magna subito erat (om. *BM*; erat subito β) coorta tempesta: VII 61, 1; ¶ erat . . . terror ex superioribus proeliis magnus: 2, 36, 1; magnamque nostris terrorem iniecit: 3, 23, 2; ¶ magnum in timorem Afranius Petreiusque perueniunt: 1, 61, 2; in castris Curionis magnus (omnium) incessit timor: 2, 29, 1; magnusque incesserat timor sagittarum: 3, 44, 7; ¶ tumultus: II 11, 1 *u.* strepitus; reliquas (cohortes) . . . aduerso flumine magno tumultu proficisci imperat: VII 60, 3.

trans uallem (magnam *add.* β ; *Schn.*) et riuum multitudinem hostium conspicatur: V 49, 5; quod satis magna (magnae β) ualles intercedebat (bant β): VII 47, 2; facit idem Curio, atque una ualle (atque conualle *Paul*) non magna interiecta suas uterque copias instruit: 2, 27, 4; erat uallis inter duas acies, ut supra demonstratum est, non ita magna (*Ciacc.*; magno *codd.*), at (*Ciacc.*; aut *O*;) difficili et arduo ascensu: 2, 34, 1; ¶ magna uis eorum (urorum) est (est eorum *aef*) et magna uelocitas: VI 28, 2; ¶ secundo magnoque uento ignem operibus inferunt: 2, 14, 1; Cassius . . . magno uento et secundo completas onerarias naues taeda . . . in Pomponianam classem immisit: 3, 101, 2; ¶ esse homines ferus magnaeque (que om. β) uirtutis: II 15, 5; III 5, 2 *u.* consilium; ¶ magna uis eorum (urorum) est (est eorum *aef*): VI 28, 2; praeteruectosque Dyrrachium magna ui uenti nihilo setius sequebatur: 3, 26, 3; in occupandis praesidiis magna ui uterque nitabatur (c): 3, 45, 1; — magna praeterea multitudo eorum,

magna uis iumentorum . . . sequitur: VI 36, 3; ex minoribus nauibus magna uis eminus missa telorum multa nostris . . . uulnera inferebant (<-bat?>): 2, 6, 3; eodemque tempore uis magna pulueris cernebatur: 2, 26, 2; aquae et salis copia, cuius magna uis iam ex proximis erat salinis eo congesta: 2, 37, 5; ¶ ex ipsa re magnam capio uoluptatem: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 2; ¶ hoc cum uoce magna dixisset: IV 25, 4; Fabius . . . magna uoce Varum nomine appellans requirebat: 2, 35, 1; crebro magna uoce pronuntiaret: 3, 19, 2; ¶ qui (Remi) magno nobis usui ad bellum gerendum erant: II 9, 5; una erat magno usui res praeparata a uostris: III 14, 5; tamen magno sibi usui <usui sibi β> fore arbitrabatur, si: IV 20, 2; quae res magno usui nostris fuit: IV 25, 1; ad haec sustinenda magno usui fuisse tormenta <tomenta *Hotom.*>: VII 41, 3; inuentum est magno esse usui posse, si: 2, 8, 3; — qui ex urbe amicitiae causa Caesarem secuti <magnum periculum miserabantur, quod *add. AQB²β*> non magnum <periculum miserabantur *add. B¹*> in re militari usum habebant: I 39, 2; qui magnum in castris usum habebant, milites centurionesque quique <e> equitatu praecerant: I 39, 5; Rebilus, legatus Caesaris, quem Curio secum ex Sicilia duxerat, quod magnum habere usum in re militari sciebat, . . . inquit: 2, 34, 4; magnum <*Ciccc.*: hunc *codl.*; *edd.*> usum rei militaris habebant: 3, 110, 6.

β) sine subst.: erant per se magna quae gesserant equites: 2, 39, 4; — magnum enim quod adferebant uidebatur, et Caesarem id summe sciebant cupere: 3, 15, 8; ¶ suorumque tormentorum usum <e>, quibus ipsi magna sperauissent <superau. *O.*, *spatii propinquitate interire: 2, 16, 3; ¶ cuiusque auctoritas in his regionibus magni <magna *f?*> habebatur: IV 21, 7; — magni interest *a. interest p. 221 sq. (3 loc.)*.

b) comp.; α) non add. abl. mensurae: ut numquam illis locis maiores <maioris *abl*> aquas fuisse constaret: I, 48, 1; ¶ quattuor reliquas <legiones *add. B²β*> in castra maiora reduxit: I 49, 5; paulumque a maioribus castris <*om. β*> progressus aciem instruxit: I 50, 1; fossamque duplicem duodenum pedum a maioribus castris ad minora perduxit: VII 36, 7; raros milites . . . ex maioribus castris in minora traducit: VII 45, 7; ita minora castra inclusa maioribus castelli <-lis *abl*> atque arcis locum obtinebant: 3, 66, 5; nostri . . . primo in maiora castra, post etiam in castellum . . . irruerunt:

3, 67, 6; in castellum, quod erat inclusum maioribus castris, irruerunt: 3, 67, 6; ¶ Caesari circuito maiore iter erat longius: 3, 30, 4; ¶ id tamen se celeriter maioribus commodis sanaturum <sanaturum *coni. Schu.*: VII 29, 5; ¶ cum maiore in dies contemp-tione Indutiomarus ad castra accederet: V 58, 1; ¶ maiores iam <e> undique in eum locum copiae Britannorum conuenerant: V 11, 8; ut, si quid esset in bello detrimenti acceptum, non modo id breui tempore sarciri <e>, sed etiam maioribus augeri <adaugeri β> copias posset: VI 1, 3; prius quam essent maiores eo coaetae copiae: VII 56, 1; maioribus enim coactis copiis reuersuros (Romanos): VII 66, 4; ¶ nam maiore commisso delicto igni <e> atque omnibus tormentis necat: VII 4, 10; ¶ ueritus, ne . . . deiecti <*CC*> uiderentur maiusque detrimentum caperetur: 3, 46, 4; sibi que ipsos multitudinem atque angustiis maius attulisse detrimentum, quam ab hoste acceperant: 3, 72, 3; ¶ eandem nacti tempestatem maiore cum fiducia ad alteram turrim <e> . . . pugnaverunt: 2, 14, 5; (3, 25, 2 *a. β*) *δδ*); ¶ maioribus itineribus Apolloniam petere coepit: 3, 11, 2; ¶ cum maiores manus hostium adiunctis Germanis conuenissent: V 29, 1; ¶ multis de causis Caesar maiorem Galliae motum exspectans . . . instituit: VI 1, 1; ipse maiorem Galliae motum exspectans . . . consilia inibat: VII 43, 5; ¶ ne maior multitudo Germanorum Rhenum traduceret: I 31, 16; IV 20, 4 *a. nauis*: maiorem multitudinem ad <e> arma <e> concitant: VII 42, 6; ¶ quod eo loco plures erat legiones habiturus, relicto interiore uallo maiorem adiecerat munitionem: 3, 66, 4; ¶ neque qui essent ad maiorum <maiozem *E; Kraft.*> nauium <nauigium β> multitudinem idonei portus reperire <e> poterat: IV 20, 4; ¶ maiori tamen parti placuit . . . castra defendere: III 3, 4; cum se maior <*om. β*> pars agminis in magnam conuallem demisisset <e>: V 32, 2; agri culturae non student, maiorque pars eorum uictus in . . . carne consistit: VI 22, 1; ne maiorem aestatis partem flumine impediretur: VII 35, 1; ¶ ut . . . alias regiones partesque peteret non maiore equitum praesidio quam quattuor: VI 43, 6; ¶ nuntianerunt puluerem maiorem, quam consuetudo ferret, in ea parte uideri: IV 32, 1; ¶ nec maiore ratione bellum administrari posse: VII 21, 1; ¶ ubi quae <ubique *α*; ubi β> ubicunque *DE; Ap., DL¹⁸*> maior atque industrius incidit res: VII 3, 2; ¶ ut maiore spatio temporis interiecto militum

mentes sanarentur: 2, 30, 3; ¶ maioremque spem maturitate frumentorum proponi uidebant: 3, 49, 6; ¶ quo facilius hostibus timoris det <e> suspicionem, maiore strepitu et tumultu, quam populi Romani fert consuetudo, castra moueri iubet: VI 7, 8; ¶ hinc, si qua maior opprimerat uis, propugnabant: 2, 8, 2.

β) **add. abl. mensurae; zz) hoc:** bellum parare . . . instituunt, hoc maiore spe, quod multum natura loci confidebant: III 9, 3.

ββ) **multo:** multo maior alacritas studiumque pugnandi maius exercitui iniectum est: I 46, 4; ¶ hostes postero die multo maioribus coactis copiis castra oppugnant: V 40, 3; ¶ meminerant (milites) ad Alesiam magnam se in opiam perpeccos, multo etiam maiorem ad Auaricum maximarum [se] gentium uictores discessisse <u. CC>: 3, 47, 6; ¶ studium: I 46, 4 u. alacritas; Trebonius ea, quae sunt amissa, multo maiore militum studio administrare et reficere instituit: 2, 15, 1.

γγ) **quo:** id quo <β> id quod z; et quo *Np.* maiore faciant animo, copias se omnes pro castris habiturum: VII 66, 6; ¶ Labienus . . . captiuos . . . omnes productos ostentationis, ut uidebatur, causa, quo maior perfugae fides haberetur, . . . interfecit: 3, 71, 4; ¶ at <e> etiam ut media nocte proficiscamur addunt, quo maiorem, credo, licentiam habeant qui peccare contentur: 2, 31, 7; ¶ expediti naues conseederent, quo maior numerus militum posset imponi: 3, 6, 1; ¶ ut, quo maior uis aquae se incitauisset, hoc artius inligata <e> tenerentur: IV 17, 7.

δδ) **tanto:** quantoque eius amplius processerat temporis, tanto erant alacriores ad custodias qui classibus praecerant maioremque fiduciam prohibendi habebant: 3, 25, 2.

e) **superl.: z) non additur quam (polest):** qui dies maritimos aestus maximos in Oceano efficere consuevit: IV 29, 1; ¶ quod est oppidum apud eos maximae <magnae h> auctoritatis: VII 55, 4; ex suis necessariis quos habet maximae auctoritatis legatos . . . mitteret: 3, 109, 3; ¶ hi (asseret) maximis ballistis missi per III ordines cratium in terra defigebantur: 2, 2, 2; ¶ una aestate duobus maximis bellis confectis: I 54, 2; labore et patientia (se) maximum bellum confecisse: 3, 47, 6; ¶ Caesarisque in se beneficia exponit, quae erant maxima: 1, 22, 3; quod sibi a parte <e> eorum gratia relata non sit pro suis in eos maximis beneficiis: 1, 23, 3; quarum (Hispaniarum) erat altera maximis

beneficiis Pompei deuincta: 1, 29, 3; ¶ cohortes LX ex maximis castris praesidiisque deductas . . . ducit: 3, 62, 2; quae (pars) . . . longissime . . . a maximis castris Caesaris aberat <e>: 3, 62, 2; ¶ hostes maximo clamore . . . turres testudinesque agere . . . coeperunt: V 43, 3; ¶ neque maximi comemeatus <Broald.: comitatus codd.> . . . in castra peruenire poterant: 1, 48, 4; ¶ si sine maximo detrimento legiones <e> Caesaris sese recepissent: 3, 45, 6; ¶ ac longe maximam ea res attulit dimicationem: 3, 111, 2; ¶ nonem oppositis legionibus maximoque equitatu: VI 36, 2; ¶ quod ex *Gallis ei maximam fidem habebat: I 41, 4; ¶ legiones a praesidio . . . interclusas maximum flumen distinebat: VII 59, 5; ¶ Sueborum gens est longe maxima et bellicosissima Germanorum omnium: IV 1, 3; meminerant (milites) ad Alesiam magnam se inopiam perpeccos, multo etiam maiorem ad Auaricum maximarum [se] gentium uictores discessisse: 3, 47, 6; ¶ ex castris proficiscuntur . . . longissimo agmine maximisque impedimentis: V 31, 6; ¶ (epistulam) recitat maximeque omnes laetitiam adficiet: V 48, 9; ¶ deductis . . . in locupletissimas urbes in hiberna legionibus maximas largitiones fecit: 3, 31, 4; ¶ publice <CC> maximam putant esse laudem quam latissime a suis finibus uacare <e> agros <e>: IV 3, 1; qui diutissime impuberes permanserunt, maximam <maxime A> inter suos ferunt laudem: VI 21, 4; ciuitatibus maxima laus est quam latissime <e> circum se uastatis finibus solitudines habere: VI 23, 1; ¶ (certior factus est) montes . . . qui impenderent, a maxima multitudine Sedunorum et Veragrorum teneri: III 2, 1; cum undique <e> flamma torrentur maximeque telorum multitudine premerentur: V 43, 4; ¶ intellegebant maximas nationes, quae proelio contendissent, pulsas superatasque esse: III 28, 2; ¶ ut eo die maximus numerus hostium uulneretur atque interficeretur <u. CC>: V 43, 5; ¶ quam rem et paucis contigisse et <a romanis add. Bβ> pro magnis <maximis β> hominum <CC> officiis consuesse tribui docebat: I 43, 4; ¶ quae ciuitas in Gallia maximam habet opinionem uirtutis: VII 59, 5; quae (ciuitates) maximam uirtutis opinionem habebant: VII 83, 4; ¶ quae quidem res ad negotium conficiendum maxime <maximae β> fuit oportuna <oportunitati β>: III 15, 4; ¶ a Bibracte, oppido Haeduorum longe maximo et copiosissimo, non amplius milibus passuum XVIII

aberat: I 23, 1; quod est oppidum maximum Sequanorum: I 38, 1; oppidum Auaricum, quod erat maximum munitissimumque in <c> finibus Biturigum: VII 13, 3; † hac audita pugna maxima pars Aquitaniae sese Crasso dedit: III 27, 1; neque multum frumento, sed maximam partem lacte atque pecore uiuunt: IV 1, 8; quorum (Eburonum) pars maxima est inter Mosam ac <c> Rhenum: V 24, 4; ibi L. Cotta pugnans interficitur cum maxima parte militum: V 37, 4; (equitatu, qua maxime parte exercitus confidebant <Lips.; quo maxima p. exerc. confidebat & quo maxime confidebant &), erant puls: VII 68, 3; quorum (inimicorum) ipse maximam partem illo adfinitatis tempore iniunxerat Caesari <c>: 1, 4, 4; cuius operis maxima parte effecta . . . reuertuntur: 1, 18, 6; † apertos cuniculos . . . pice seruefacta et maximi ponderis saxis morabantur: VII 22, 5; † praesidia: 3, 62, 2 u. castra; † (Auximo Caesar progressus <sic rec.; maximo caes. progressu &) omnem agrum Picenum percurrit: 1, 15, 1; † uelle se de maximis rebus cum Caesare loqui: 3, 15, 6; quibuscum communicare de maximis rebus Pompeius consueuerat: 3, 18, 3; † quae (silua) est totius Galliae maxima: VI 29, 4; † ne res maximae spei maximaque utilitatis eius iracundia impediuntur: 3, 16, 3; † castra . . . conspicit . . . munita . . . altera (ex parte) a theatro, quod est ante oppidum, substructionibus (substrat. Na: substract. *Ofid*) eius operis maximis: 2, 25, 1; † superiore nocte maxima coorta tempestate prope omnes naues adlictas . . . esse: V 10, 2; † ut se ex maximo timore colligerent: 3, 65, 2; † itinera duo, quae . . . ad portum ferebant, maximis delixis trabibus atque iis <c> praecutis praesaepit: I, 27, 4; † ipsi erant transcendendae ualles maximae ac difficillimae: 1, 68, 2; † septimo oppugnationis die maximo coorto uento . . . coeperunt: V 43, 1; † hunc ad quaestus pecuniae mercaturasque habere uim maximam arbitrantur: VI 17, 1; frumenti uim maximam ex Thessalia . . . comparauerat: 3, 5, 1; † utilitas: 3, 16, 3 u. spes. **β)** **additur quam (possum); αα) quam maximus:** ut quam plurimos colles quam maximo <maxime α> circuitu occuparet: 3, 45, 1; † (constituerunt) iumentorum et carrum quam maximum numerum coecere, sementes quam maximas facere: I 3, 1; † imperat, ut quam latissime possint <possent Aq> uagentur et <ut beh> quam maximum hostibus terrorem inferant: V 18, 3.

ββ) **quam maximum (-is, sim.) potest (possunt):** maturat . . . proficisci et quam maximis potest itineribus in Galliam ulteriorem contendit: I 7, 1; suis inopinantibus quam maximis potest itineribus Viennam peruenit: VII 9, 3; † quam maximas manus possunt <poss. man. β> cogunt <c>: V 39, 1; † prouinciae toti quam maximum potest militum numerum imperat: I 7, 2; † quam quas *Db. errore;* qui *l'* maximas potuerunt pecunias mutuati . . . ad Pompeium transierunt: 3, 60, 5; † oppidani saxa quam maxima possunt uectibus promouent: 2, 11, 1.

B. maior(es) = πρεσβύτερος (πρόγοροι); α) = πρεσβύτερος; 1. adiecti: heredes erant scripti ex duobus filiis maior et ex duabus *filibus* ea, quae aetate antecedebat: 3, 108, 3.

2. **ni subst. maiores natu (= πρεσβύτεροι, γεραιέροι):** omnes maiores natu ex oppido egressi manus ad Caesarem tendere et uoce significare coeperunt . . .: II 13, 2; maiores natu, quos una cum pueris mulieribusque in aestuaria ac paludes coniectos <collectos N> dixeramus, . . . cum uictoribus nihil impeditum, metis nihil tutum arbitrarentur, omnium . . . consensu legatos ad Caesarem miserunt seque ei dederunt <dederunt β> et in commemoranda ciuitatis calamitate ex secentis ad tres senatores . . . sese redactos esse dixerunt: II 28, 1, 2; (Germani) omnibus principibus maioribusque natu adhibitis ad eum in castra uenerunt: IV 13, 4; *cf. qu. sqq.*

β) maiores = οι πρόγοροι; α) subi.: (mei consilii est) facere, quod nostri maiores nequaquam pari bello Cimbrorum Teutonumque fecerunt; qui in oppida compulsi ac simili inopia subacti eorum corporibus, qui aetate ad bellum inutiles <ο> uidebantur, uitam tolerauerunt neque se hostibus tradiderunt <hostibus se tr. β>: VII 77, 12; — cuius β; huius α; *Frig.*) (Tasgetii) maiores in sua ciuitate regnum obtinuerant: V 25, 1; cuius (Canarini) frater Moritasgus aduentu in Galliam Caesaris cuiusque maiores regnum obtinuerant <moritasgus ante cuiusque mai. r. obt. ante aduentum caes. in galliam α>: V 51, 2.

ita Heluetios a maioribus suis institutos esse, uti obsides accipere, non dare consueuerunt: I 14, 7; — quod Germanorum consuetudo [haec] sit a maioribus tradita, quicumque bellum inferant, resistere neque deprecari: IV 7, 3.

β) obi.: compellere, subigere: VII 77, 12 u. α) facere.

γ) ger.: hinc Caesar pro eius uirtute . . .

maiorum locum restituerat: V 25, 2; — de Accone . . . grauiore sententia pronuntiat more <pronuntiat amore *BM*; pronuntiat ac more *M²*> maiorum supplicium sumpsit: VI 14, 2.

δ) *e. praep.*: reliquas . . . ciuitates sollicitant, ut in ea libertate, quam a maioribus acceperint <β; *Fr.*: -rant *z*; *vell. edl.*>, permanere quam Romanorum seruitutem perferre malint <ε>: III 8, 4; in acie praestare interfici, quam non ueterem belli gloriam libertatemque, quam a maioribus acceperint <β; acceperant *z*>, recuperare: VII 1, 8; — se ita a patribus maioribusque suis didicisse, ut magis uirtute contenderent <ο> quam dolo aut insidiis niterentur: I 13, 6.

[Falso: magnus *pro Magius bis in eod. Med. u. Magius*; ipsi manu facta eum iis <ε>, quos nuper <maximi *add. z*; maxime *f²*; *Db.*; *del. Np., Dt.*: nuperrime *Oehl.*; manumissos *recc.*] liberauerant, in proxima Octauii castra inruperunt <u. *CC*>: 3, 9, 6.]

maiestas: Alexandriae . . . concursum ad se fieri uidet, quod fasces anteferrentur. in hoc omnis multitudo maiestatem regiam minui praedicabat: 3, 106, 4; ¶ nulla tamen uox <ο> est <ο> ab <ε> iis audita populi Romani maiestate et superioribus uictoriis indigna: VII 17, 3.

Maius: XV. Kal. Maias ex itinere: *ap. Cic. ad Att. X 8 B. 2.*

malacia: tanta subito malacia <malatia *AM*; malicia *a'e*> ac <ε> tranquillitas exstitit, ut se <maues> ex loco mouere <ε> non possent: III 15, 3.

maleficium. **A. gen.**: se non maleficium causa ex prouincia egressum, sed uti se a contumeliis inimicorum defenderet: I, 22, 5.

B. e. praep.: **a) ab**: finitimis imperauit, ut ab iniuria et maleficio se suosque prohiberent: II 28, 3; ¶ neque homines inimico animo data facultate per prouinciam itineris faciundi temperatos ab iniuria et maleficio existimabat: I 7, 5.

b) sine: (legio) sese . . . Hispalim <ε> recepit atque in foro et porticibus sine maleficio consedit: 2, 20, 4; — sibi esse in animo sine ullo maleficio iter per prouinciam facere: I 7, 3; — (obsides dent) Heluctii, ut sine maleficio et iniuria transeant: I 9, 4.

(**Mallius u. L. L. Manlius.**)

malo. **A. non sequitur quam**: **a) additur obi.**: (si pace uti uelint <si pacem mallent β>, iniquum esse de stipendio recusare: I 14, 4.)

b) additur inf.: quibus saluis atque incolumibus rem obtinere malebat: 1, 72, 3.

B. sequitur quam: **a) iuliu.**: regnum illum Galliae malle Caesaris concessu quam ipsorum habere beneficio: VII 20, 2; — ciuitates sollicitant, ut in ea libertate, quam a maioribus acceperint <ε>, permanere quam Romanorum seruitutem perferre malint <β; mallent *z*; *edl.*>: III 8, 4.

b) acc. e. inf.: cum (Androsthene) se uictoriae Pompei comitem esse mallet quam socium Caesaris in rebus aduersis: 3, 80, 3; nihil enim malo quam et me mei similem esse et illos sui: *ap. Cic. ad Att. IX 16, 2.*

c) inf. et acc. e. inf.: qui (inimici) . . . recusarent atque omnia permisceri mallent <uellent *f*> quam imperium exercitusque dimittere: 1, 32, 5; his eos supplicis <a?; supplices *Oehl.*; *Np., Db.*> male <malis *O*; *Np., Db.*> haberi <N; habere *cd*; *Np., Db.*; *om. O*> Caesar et <om. *Ohl*> necessariam subire deditionem quam proelio decertare malebat: 1, 81, 5.

d) nom. e. inf.: debebunt Pompeium hortari, ut malit mihi esse amicus quam iis, qui et illi et mihi semper fuerunt inimicissimi: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 2.*

malus. **A.**: qui (funes) antennas ad malos destinabant <φ^a; distinebant *ABMh*>: III 14, 6.

B.: nostrarum turrium altitudinem . . . commissis suarum turrium malis <alis *Ciacc.*> adaequabatur: VII 22, 4.

malus *ni subst.*; (**A. mase.**: quo . . . † latorum <odd.; soluta malorum *Kindsch.*> audacia numquam ante descensum <ε> est: 1, 5, 3.)

B. neutr. malum: **a) dat.**: praesenti malo aliis malis remedia dabantur <remediabantur *uel* medebantur *Madu.*>: 1, 81, 3; — his tautis malis haec subsidia succurrebant, . . . quod . . . : 3, 70, 1.

b) abl.: 1, 81, 3 *u. a)*; Massilienses <-sibus *abl*> omnibus defessi <-sis *a*> malis . . . sese dedere sine fraude constituerunt: 2, 22, 1; — (1, 81, 5 *u. malo B. e)*) — quo malo perterriti subito oppidani saxa . . . promouent: 2, 11, 1.

male. **A. pos.**: ubi tantos suos labores et apparatus male caecidisse uiderunt: 2, 15, 1; ¶ quibuscumque exercitus dicto audiens non fuerit, aut male re gesta fortunam defuisse aut: I 40, 12; (postulauit etiam L. Afranium proditionis exercitus Acutius . . . , quod <bellum male *add. Koch*> gestum in Hispania diceret

(*u. CC*): 3, 83, 2; ¶ uti equitatu agmen aduersariorum male haberet et carperet: 1, 63, 2; his eos suppliciiis (*a?*: supplices *Ofhl.*: *Np., Db.*) male (malis *O.*: *Np., Db.*) haberi (<*Nā*; habere *ed.*; *Np., Db.*: *om. O.*: Caesar . . . quam proelio decertare malebat: 1, 81, 5.

B. comp.: sed peius victoribus Sequauis quam Haeduis uictis accidisse: 131, 10.

mancipium: (uarie etiam scriptitatum est manepium, aucupium, manubiae, si quidem C. Caesar per i scripsit, ut apparet ex titulis ipsius: *Vel. Long. (gramm. Lat. ed. Keil VII p. 67)*) aequo animo mancipia atque impedimenta in Italia (milites) relinquere: 3, 6, 1.

mando. A. = imperare; a) alqd: iure iurando ne quis enuntiaret, nisi quibus communi consilio mandatum esset, inter se sanxerunt: 130, 5; ¶ (his datis (<*add. RSchn.*; *om. codd.*; <*edd.*>) mandatis cum ab (<*c*>) se dimittit: II 5, 3; — haec eadem centurionibus tribunisque militum mandabant, ut per eos ad Caesarem deferrentur (<*c*>): VII 17, 8.

b) ut: his (Procillo et Metio) mandauit, ut quae diceret Ariouistus cognoscerent et ad se referrent: 147, 5; huic (Voluseno) mandat, ut (<uti β>) exploratis omnibus rebus ad se quam primum reuertatur: IV 21, 2; mandat, ut crebros exploratores in Suebos mittant quaeque apud eos gerantur cognoscant: VI 10, 3; discedentibus (equitibus Vercingetorix) mandat, ut suam quisque eorum ciuitatem adeat omnesque (<*e*>), qui . . . arma ferre possint (<β>: possent α), ad bellum cogant: VII 71, 2; mandat, ut Libonem de concilianda pace hortetur; in primis ut ipse cum Pompeio conloqueretur postulat: 1, 26, 3.

c) ne: Caesar enim per litteras Trebonio magnopere mandauerat, ne per uim oppidum expugnari pateretur: 2, 13, 3.

d) sequ. continet.: huic mandat, Remos reliquosque Belgas adeat atque in officio continet Germanosque . . ., si per uim manibus flumen transire conentur, prohibeat: III 11, 2.

B. = frudere: his domi ob has causas amplissimos magistratus mandauerat: 3, 59, 2; ¶ neque fas esse existimant ea litteris mandare, cum in reliquis fere (<*o*>) rebus . . . Graecis litteris (<*o*>) utantur: VI 14, 3; ¶ se fugae mandare *u. fuga* p. 1311 **C. a)** (*l. loc.*).

mandatum. A. obi.: acceptis mandatis Roscius . . . Capuam peruenit . . . postulatam Caesaris renuntiat: 1, 10, 1; quos . . . Pompeius erat adhortatus, ne noua Caesaris officia

ueterum suorum beneficiorum . . . memoriam expellerent, quibus mandatis acceptis Massilienses portas Caesari clauerant: 1, 34, 4; • dare *u. do* p. 943 (*l. loc.*): • deferre *u. defero* p. 843 **B. b)** α (*l. loc.*): • habere se a Pompeio ad eum priuati priuatum *Nac.* officii mandata demonstrat: 1, 8, 2; • cum ad eos oratoris modo Caesaris ad eos imperatoris *Madu.* mandata deferret perferret β: IV 27, 3; quod sua mandata perferre non oportuno tempore ad Pompeium uererentur: 3, 57, 2; • haec eodem tempore Caesaris mandata referebantur et legati ab Haeduis . . . ueniebant: 137, 1; haec ad eum mandata Clodius refert: 3, 57, 5; • illi deliberata *re* respondent scriptaque ad eum mandata per eosdem remittunt (*sic Hot.*; per eos remittunt *Ofhl.*; *Db.*; mandata permittunt *Na.*; mandata remittunt *Np., Dt.*), quorum haec erat summa: 1, 10, 2.

B. genef.: mandatorum summa *u. hic* p. 1487 **B. a)** (*l. loc.*).

C. abl.: profectum aliquid (<*c*>) Vibullii (<*c*>) mandatis existimabatur: 3, 15, 8.

D. c. praep.; a) cum: mittere, remittere cum mandatis *u. cum* p. 770 **β.** (*l. loc.*).

e) de: non minus necessarium esse existimauit de repentino aduentu Caesaris Pompeium fieri certiorum, uti ad id consilium capere posset, quam (<*Ciace.*; antequam *codd.*; <*edd.*>) de mandatis agi (<inciperet *abl. codd.*; inciperetur *Np.*; <*edd.*; <*del. Ciacc.*>): 3, 11, 1; adhibito Libone . . . de mandatis Caesaris agere instituit: 3, 18, 3.

e) in: postulauit deinde (<*c*>) eadem, quae legatis in mandatis dederat: 143, 9.

(Mandubrācius u. Mandubrācius.)

Mandubii. (*Cf. Glück p. 133.*)

Mesiam, quod est oppidum Mandubiorum, iter facere coepit: VII 68, 1; pecus, cuius magna erat copia a (<*c*>) Mandubiis (<manduuiis α) compulsa (a mand. comp. copia β, uiritim distribuit: VII 71, 7; Mandubii, qui eos oppido receperant, cum liberis atque uxoribus exire coguntur, hi . . . VII 78, 3; *cf. § 4.*

Mandubrācius. *In A* V 20, 3 *est* mandubrātium, quod receperunt *Schn. et Fr.*, probat *Glück p. 132–134. Sed mandubrācius est in α V 20, 1 et 1, in BMQ V 20, 3, in AB^a V 22, 5; mandubragio est in BMQ V 22, 5; mandubrācius in β V 20, 1, in b V 20, 1, in a V 20, 3; mandubrātius(?) in a (mandrusbātius in f) V 20, 1; mandubrācium in h V 20, 3; mandubrācio in h V 22, 5.*

ex qua (Trinobantium ciuitate) Mandubracius adulescens Caesaris fidem secutus ad eum in continentem [Galliam] uenerat, cuius pater in ea ciuitate regnum obtinuerat <e> interfectusque erat a Cassiuellauno, ipse fuga mortem uitauerat: V 20, 1; petunt (Trinobantes), ut Mandubracium ab iniuria Cassiuellauni defendat atque in ciuitatem mittat, qui praesit imperiumque obtineat: V 20, 3; his <e> Caesar imperat obsides XL frumentumque exercitui Mandubraciumque ad eos mittit: V 20, 4; interdicat atque imperat Cassiuellauno, ne Mandubracio neu Trinobantibus noceat <bellum faciat β>: V 22, 5.

mane: Varus postero <postera O> die mane legiones ex castris educit: 2, 27, 4; ¶ castris positis postero die mane copias ante frontem castrorum instruit <det.; struit >: 3, 37, 1; ¶ (omnia excogitantur, quare nec sine periculo maneatur <mane eatur Hart>) et languore militum et uigiliis periculum augeatur <u. CC>: V 31, 5; ¶ postridie eius diei mane tripertito milites <e> equitesque in expeditionem misit: V 10, 1; ¶ media nocte silentio profectus ad hostium castra mane peruenit: VII 18, 2; ¶ postridie eius diei mane . . . Germani frequentes . . . ad eum in castra uenerunt: IV 13, 4; Caesar . . . parua parte noctis itinere intermisso mane Dyrachium uenit: 3, 41, 5.

maneo. A. propr.; a) opp. discedere; z) abs.: facilem esse rem, seu maneant seu proficiscantur, si modo unum omnes sentiant: V 31, 2; (omnia excogitantur, quare nec sine periculo maneatur <mane eatur Hart>) et languore militum et uigiliis periculum augeatur <u. CC>: V 31, 5.)

β) additur, ubi maneatur: reliqui, qui domi manserunt <remanserunt h; remanserint af>, se atque illos alunt: IV 1, 5; ¶ totam hiemem ipse ad exercitum manere decreuit: V 53, 3; ¶ sic neque in loco manere ordinesque seruare neque procurrare . . . tutum uidebatur: 2, 41, 6; ¶ cum superioris etiam ordinis non nulli . . . manendum eo loco et rem proelio committendam existimarent: 3, 74, 2.

b) opp. folii, dirui: interea manerent indutiae, dum ab illo rediri posset: 3, 16, 5; ¶ quod superioris anni munitiones integrae manebant: VI 32, 5; ¶ ita complures dies inania <add. Math.; om. codd.; add.; uacua add. Ciacc. > manserant castra; munitiones quidem omnes integrae erant: 3, 66, 7.

B. trsl.: manere in amicitia, fide, officio al. u. in p. 135 (5 loc.).

(manibiae u. mancipium.)

(Manilius u. I. L. Manlius.)

manipularis: L. Fabius <e>, centurio <om. β> legionis VIII., . . . tres suos nactus manipulares atque ab iis subleuatus murum ascendit, hos <os β> ipse rursus singulos exceptans in murum extulit: VII 47, 7; M. Petronius (centurio) . . . manipularibus suis, qui illum secuti <a> erant, . . . inquit: VII 50, 4; centuriones Marsi duo ex castris Curionis <e> cum manipularibus suis XXII ad Attium Varum perferunt: 2, 27, 1; sequimini me, inquit, manipulares mei qui fuistis et uestro imperatori quam consueuistis <Ciacc.; constituistis codd.; add.> operam date: 3, 91, 1.

manipulus. A. subi.: ut paucis mutatis centurionibus idem ordines manipuli constarent: 2, 28, 1.

B. obi.: fens Petreius manipulos circumit militesque appellat: 1, 76, 1; ¶ si continere <contineri β> ad signa manipulos uellet <β; uellent z; Fr.>, ut instituta ratio et consuetudo exercitus Romani postulabat, locus ipse <o> erat praesidio barbaris: VI 31, 6; ¶ (reliquas copias . . . misit † captis quibusdam cohortibus <maniplis singulis demptis cohortibus conl. Np.>: VII 35, 3; ¶ centurionibusque nominatim appellatis reliquos cohortatus milites <del. Eussu.> signa inferre et manipulos laxare iussit: II 25, 2.

C. e. praep.: hinc celeriter deieci se in signa <in signa se β> manipulosque coiciunt: VI 40, 1.

Manius u. M.: p. 506.

I. L. Manlius. In z inuenitur mallius, quod receperunt codd.; in af est manlius, in h manilius, quorum alterutrum, cum etiam Orosii codd. (V 23, 4) partim manlius, partim manilius habeant et in Liuii epitome (lib. 90) idem nominatur L. Manlius, sine dubio probandum est. Quod in Plutarchi codd. (Sert. 12, 4) scriptum exstat Ἰόλλιος (ortum illud errore ex Μόλλιος), nullius est momenti; nam et Manlii et Mallii Graecis sunt Μόλλιος. Veri similis tamen uidetur, eum et collicum z scriptura et Plutarchi illud Ἰόλλιος propius ad Manlii quam ad Manilii nomen accedat et Manlius exstet in Liuii perioccha, h. l. cum codd. af scribendum esse Manlius.

cum intellegeret (P. Crassus) in iis <e> locis sibi bellum gerendum, . . . unde L. Manlius

proconsul impedimentis amissis profugisset: III 20, 1.

2. L. Manlius Torquatus: L. Manlius praetor Alba (albam *O.*) cum cohortibus sex profugit: I, 24, 3; quo (Oricum) cum uenisset, L. Torquatus, qui iussu Pompei oppido praerat praesidiumque ibi Parthinorum habebat, conatus portis clausis oppidum defendere, cum Graecos . . . arma capere iuberet, illi autem se . . . pugnuros negarent, . . . portas aperuit et se atque oppidum Caesari dedit incolumisque ab eo conseruatus est: 3, 11, 3. 4.

mansuefacio: (uri) adsuescere ad homines et mansuefieri (AQ³; mansueti fieri *BM*; *Aim., Fr.*) ne paruuli quidem excepti possunt: VI 28, 4.

mansuetudo. **A. obi.:** audire: II 31, 4 *u. C.*

B. abl.: se magis consuetudine (mansuetudine *Hart*) sua quam merito eorum ciuitatem conseruaturum: II 32, 1; ¶ petere . . . etiam pro his Haeduos, ut sua *om.* β) clementia ac mansuetudine in eos utatur: II 14, 5.

C. c. praep.: si forte pro sua clementia ac mansuetudine, quam ipsi ab aliis audirent, statuisset Aduatucos esse conseruandos: II 31, 4.

(mansuetus u. mansuefacio.)

(Mantinea: qui (Laelius) commentus Bylilide atque Amantia (Vasros.; mantinea *coll.*) importari in oppidum prohibebat: 3, 40. 5.)

(manubiae u. mancipium.)

manus. **A. propr.;** **a) subi.:** impeditis manibus: IV 24, 2 *u. b)* impedire.

b) obi.: tantaque inter eos dissensio existit, ut manum conseruere atque armis dimicare conentur: I, 20, 4; ¶ militibus autem ignotis locis, impeditis manibus . . . cum hostibus erat pugnandum: IV 24, 2; ¶ hic <e> casus . . . gladium educere conanti dextram moratur manum: V 44, 8; ¶ quae (mulieres) in <e> proelium proficiscentes (milites *add. B* β) passis (passi *b*) manibus fleutes implorabant: I 51, 3; pueri mulieresque ex muro passis manibus suo more pacem ab Romanis petierunt: II 13, 3; matres familiae . . . pectore nudo prominentes passis manibus obstabantur <e> Romanos, ut: VII 47, 5; ¶ omnes maiores natu . . . manus ad Caesarem tendere et uoce significare coeperunt: II 13, 2; Haedui manus tendere et <e> deditionem significare et proiectis armis mortem deprecari incipiunt (<u. CC>): VII 40, 6; quae (matres familiae) paulo ante Romanis de muro (de *m. om.* β) manus tendebant: VII 48, 3; ut omnis inuen-

tus . . . omnesque superioris <e> aetatis cum liberis atque uxoribus . . . aut . . . ad caelum manus *om. a* tenderent aut . . . ante simulacra proiecti uictoriam ab dis exposcerent: 2, 5, 3; hostes . . . ad legatos atque exercitum supplices manus tendunt: 2, 14, 4 (12, 1 *Np.*).

c) abl.; **z):** ut ipsis consistendi in suis munitionibus locus non esset, cum paene inaedificata [in] muris ab exercitu nostro moenia uiderentur ac telum manu coeueretur: 2, 16, 2; ¶ quibusnam manibus aut quibus uiribus . . . tanti oneris turrim <e> in muro <e> sese conlocare *posse* confiderent *u. CC*: II 30, 4; ¶ ille . . . resistere ac se manu defendere . . . coepit: V 7, 8; ¶ manibus sagulisque <e> terram exhaurire cogebantur <e>: V 12, 3; ¶ cum Caesar signa fugientium manu prenderet et consistere iuberet: 3, 69, 4; ¶ reperti sunt complures nostri milites <e>, qui in phalanga <e> insilirent et <e> scuta manibus reuellerent: I 52, 5; ¶ sic nostros contempserunt, ut . . . alii uallum manu scindere, alii fossas complere inciperent: V 51, 1; ¶ et uoce et manibus uniuersi ex uallo . . . significare coeperunt, ut: I, 86, 2; ¶ ne pulcherrimam prope totius Galliae <e> urbem . . . suis manibus succendere cogentur: VII 15, 1.

β): multi ut diu iactato brachio praecoptarent scutum (scuta *e* AQ; scute *B*) manu emittere: I 25, 4.

d) c. praep.; **z) ex:** e manu emittere: I 25, 4 *u. c)* β) emittere. *—*

β) inter: pedalis lignis . . . porticus integebantur, atque haec agger inter manus proferebatur: 2, 2, 3.

γ) per: non nullae de muris <e> per manus demissae <e> sese <e> militibus <e> tradebant: VII 47, 6; ¶ relinquit animus Sextium grauius acceptis mulieribus <e> aegre per manus traditus (<R>Schu.; tractus *N*; <add. N> seruatur: VI 38, 4; quidam . . . Gallus per (qui per β; <Schu. N>) manus seni ac picis traditas glebas in ignem e regione turris proiebat, . . . concidit: VII 25, 2; saxa . . . iter impediabant, ut arma per manus necessario traderentur (<trader. B>) militesque inermes <e> subleuati- que alii ab aliis magnam partem itineris conficerent: I, 68, 2.

B. frsl.; **a) proxime accedit ad nūm propriam;** **z) = potestas:** ex manibus dimittere *u. ex p. H80 (I loc.)*; ¶ hominem honestissimum prouinciae Galliae . . . ereptum e ex β) manibus hostium sibi restitutum uidebat (<e>): I, 53, 6; ut Tentonatus (<e> . . .

uix se ex manibus praedantium militum eriperet: VII 46, 5.

β) = propinquitās: ut paene uno tempore et <e> ad siluas et in flumine et iam <om. β> in manibus nostris <et iam in m. n. del. Paul> hostes uiderentur: II 19, 7.

γ) manus dare (de uictis): tandem dat Cotta <precibus add. Deiter> permotus manus <manum A>: superat sententia Sabini: V 31, 3.

δ) = fortitudo: quoniam fieret dimicandi potestas, ut saepe cogitauissent, neu suam neu <Elberl.: ne usu manu O>: ne usu manuque edd.) reliquorum opinionem fallerent: 3, 86, 5.)

ε) = hominum opera: oppidum et natura loci et manu munitum paucis diebus . . . expugnatum cognouerant: III 23, 2; cum et loci natura et manu <om. l> munitissimis castris sese teneret: V 57, 1; ¶ multaque erant intra eum locum manu sata, quibus <fl>: manus atque a quibus af; manu facta quibus O> interim iumenta pasceret: 3, 44, 3.

β) manus ferrea (= harpago) u. ferreus p. 1294 (3 loc.).

ε) manus = copiae. exercitus. exercitus pars: ζ) subi.: se abdere: V 8, 6 u. conuenire; ¶ adesse: V 27, 8 u. transire; ¶ adferre: VI 35, 3 u. esse; ¶ si noua manus Sueborum cum ueteribus copiis Ariouisti sese coniunxisset: I 37, 4; ¶ cum magnae <magna A(ρ)> manus eo conuenissent, multitudine nauium perterritae . . . disceserant ac se in superiora loca abdidert: V 8, 6; cum maiores manu hostium adiunctis Germanis conuenissent: V 29, 1; ¶ discedere: V 8, 6 u. conuenire; ¶ erat, ut supra demonstrauius, manus certa nulla, non oppidum, non praesidium <e>, quod se armis defenderet, sed in <o> omnes partes dispersa multitudo: VI 34, 1; dissipatis ac perterritis hostibus . . . manus erat nulla, quae paruam modo causam timoris adferret: VI 35, 3; ¶ fugere: VI 8, 1 u. β) adoriri; ¶ Romanorum manus tantis munitionibus distinctur nec facile pluribus locis occurrit: VII 84, 3; ¶ progredi: VII 61, 5 u. β) mittere; ¶ magnam manum Germanorum conductam Rhenum transisse; banc adfore biduo: V 27, 8; ¶ (quaeque <quaque Np., Db.> pars <β> parti ζ; parte rec.: pr. edd.; Db.) hostium <o> confertissima est <manus est Db.> uisa inrumpit <e>: V 44, 4.)

β) obi.: ut tantis copiis tam exiguum manum praesertim fugientem atque impeditam adoriri non audeant: VI 8, 1; ¶ cogere u. cogo

p. 582 (6 loc.); ¶ conducere: V 27, 8 u. ζ) transire; ¶ uti aduersariorum manus diduceret <deduc. Of>: 3, 40, 2; ¶ dimittendae plures manus diducendique erant milites: VI 34, 5; ¶ distinere u. **distinco** A. p. 934 (5 loc.); ¶ ipsi manu facta cum iis <e>, quos nuper [maximi] liberauerant, in proxima Octauii castra inruperunt: 3, 9, 6; ¶ (impedire: VI 8, 1 u. adoriri;) ¶ praesidio . . . relicto et parua manu Metiosedum uersus missa, quae tantum progredere-tur <β>; -diatur ζ; edd.; -diebatur O>), quantum naues processissent, reliquas copias contra Labienum duxerunt: VII 61, 5; ¶ perter-rere: V 8, 6 u. ζ) conuenire.

γ) abl.: magna manu Eburones, Nernii . . . legionem oppugnare incipiunt: V 39, 3; ¶ naues . . . incendit, quod tam late tueri parua manu non poterat: 3, 111, 6; ¶ subitoque oppressis lignatoribus magna manu ad castra oppugnatum <oppugnanda β> uenerunt: V 26, 2.

Adiect.: certa: VI 34, 1; dextra: V 44, 8; exigua: VI 8, 1; ferrea(e) u. uol. I. p. 1294 (3 loc.); impedita: VI 8, 1; magna(e): V 8, 6; 26, 2; 27, 8; 39, 3; VII 7, 2; maiores: V 29, 1; maximae: V 39, 1; (nostrae: II 19, 7;) noua: I 37, 4; nulla: VI 5, 7; 34, 1; 35, 3; parua: VII 61, 5; 3, 111, 6; plures: VI 34, 5; (suae: VII 15, 4) supplices(?): 2, 11, 4.

Marcellinus u. Lentulus 2. p. 452 (et Marcellus I.)

1. (C. Claudius) Marcellus: Philippus et Cotta <marcellus O>: Philippus et Marcellinus collega *Pighius*; *Kindsch.*; Paullus et Marcellus *Pontagathus*; consules *coni. Xp.*; prioris anni consules *Hug*) priuato consilio praetereuntur neque eorum sortes deiciuntur: 1, 6, 5.)

2. C. (Claudius) Marcellus: refertur etiam de rege Iuba, ut socius sit atque amicus; Marcellus consul <Madu.; non ζ; uero rec.: edd.) passurum in praesentia negat: 1, 6, 4; hunc (Lentulum consulem) Marcellus collega et plerique magistratus consecuti sunt: 1, 14, 2; praeerat . . . nauibus . . . Rhodiis C. Marcellus cum C. Coponio <e>: 3, 5, 3.

3. M. (Claudius) Marcellus: dixerat aliquis leniorem sententiam, ut primo M. Marcellus, ingressus in eam orationem, non oportere ante de ea re ad senatum referri, quam dilectus tota Italia habiti . . . essent . . . : 1, 2, 2; Marcellus perterritus conuiciis a sua sententia discessit: 1, 2, 5.

Marcus. I. Ancus Marcius et Mar-

cius Rex: ab Aneo Marcio sunt Marci Reges, quo nomine fuit mater: *ap. Sueton.* 6.

2. Marcinius Rufus: hunc secutus Marcius (*Np.*; *m. eodl.*) Rufus quaestor nauibus XII, quas praesidio onerariis nauibus Curio ex Sicilia eduxerat, postquam in litore relictam nauem conspexit, hanc remulco *e* abstraxit; ipse ad [c.] Curionem cum classe redit: 2, 23, 5; Curio Marcium (*Oa(?)hl.*; martium (*a?)f*) Viticam nauibus praemittit: 2, 24, 1; his rebus cognitis Marcius (*martius* ?) Rufus quaestor in castris relictus a Curione cohortatur suos, ne animo deficiant: 2, 43, 1; *cf. qu. sqq.*

Marcoman(n)i: Germani suas copias castris eduxerunt generatimque constituerunt (*e*) paribus (*e*) interuallis, Harudes (*e*), Marcomanos (*marcomannos B.M.?*), Triboces (*e*), Vangiones, Nemetes, Sedusios, Suebos: I 51, 2.

Marcus u. M. p. 505 sq.

mare. A. subi.: a): adiacere: 2, 1, 2 *u. B.* adigere; ¶ quod his locis erat uadusum mare: 1, 25, 5; ¶ hoc itinere est fons, quo (*e*) mare succedit longius: 2, 24, 4.

b): summaque erat uasto atque aperto mari, magnis aestibus, raris (*mari magno*, aestibus raris *BM*) ac prope nullis portibus difficultas nauigandi: III 12, 5.

B. obi.: duabus ex partibus . . . una erat proxima portui . . . altera ad portum (*e*), qua (*e*) est aditus ex Gallia atque Hispania, ad id mare, quod adigitur (*Madu.*; adigit *O.*; adiacet *Np.*; *edd.*: uergit *Ciac.*) ad ostium Rhodani: 2, 1, 2; ¶ (concludere: III 9, 7 *u. G. e*); ¶ ita (*e*) montibus angustissime (*Paul*; angustis *X. eodl.*) mare continebatur, uti: IV 23, 3; ¶ extruso mari aggere ac molibus: III 12, 3; ¶ quo facilius omne Hadriaticum mare **ab* extremis Italiae partibus regionibusque Graeciae in potestate haberet: 1, 25, 3; classe Caesari (*e*) crepta portum ac mare totum in sua potestate haberent: 3, 111, 4; ¶ quod insuetus nauigandi mare timeret: V 6, 3; ¶ maxime probabat coactis nauibus mare transire et Pompeium sequi, prius quam ille sese transmarinis auxiliis confirmaret: 1, 29, 1; ut mare transire Caesarem prohiberet, eiusque rei causa omni ora maritima classem disposerat: 3, 5, 2; mare transisse (*ire f*) cum legionibus Caesarem: 3, 33, 1.

C. acc. pend. ex adiect.: P. Crassus adulescens cum legione septima proximus mare Oceanum in Audibus hiemabat (*e*): III 7, 2.

(D. dat.: influere: IV 1, 1 *u. G. a*) longe.)

E. gen.: nostris militibus cunctantibus, maxime propter altitudinem maris: IV 25, 3;

conamur opus magnum et multorum dierum propter altitudinem maris: *ap. Cic. ad Att.* IX 14, 1; ¶ in magno impetu maris atque aperto *u. CC* . . . omnes fere, qui eo mari uti consuerunt, habent uectigales: III 8, 1; ¶ castra erant ad bellum ducendum aptissima natura loci (*e*) . . . et maris propinquitate: 2, 37, 5.

F. abl.: Massilia enim fere tribus ex (*e*) oppidi partibus mari adluitur; reliqua quarta est, quae aditus habeat ab terra: 2, 1, 3; ¶ mari uti: III 8, 1 *u. E.* impetus: ¶ sicuti (*Bibulus*) mari portibusque Caesarem prohibebat, ita ipse omni terra earum regionum prohibebatur: 3, 15, 1.

G. c. praep.: a) a: ut . . . abduetum illum a mari . . . pari condicione belli secum decertare cogeret: 3, 78, 3; ¶ neque a mari Dyrrachioque discedere uolebat: 3, 44, 1; ¶ Rhenum transierunt non longe a mari, quo (*cui* ?) Rhenus influit: IV 1, 1; neque longius a mari passibus CCC (castra) aberant: 3, 66, 3; ¶ cuius fines a maritimis ciuitatibus flumen diuidit, quod appellatur Tamesis, a mari circiter milia passuum LXXX: V 11, 8.

b) ad: omnia enim flumina atque omnes riuos, qui ad mare pertinebant (*perfluebant Hell.*), Caesar aut auerterat aut . . . obstruxerat: 3, 49, 4; ad eam partem munitionum ducit, quae pertinebat (*O.*; *-bant* ?; *Np. Db.*) ad mare: 3, 62, 2; ¶ comitatu equitum XXX ad mare peruenit: 3, 96, 1; ¶ exercitum reducit ad mare: V 23, 1.

ad Cantium, quod esse ad mare supra demonstrauimus: V 22, 1; 2, 4, 2 *u. B.* adigere: ut ad mare II (*e*) cohortes nonae legionis excubuerant (*nostrae cohortis nonae leg. excubiae erant Madu.*): 3, 63, 6; ¶ cohortibus decem ad mare relictis: V 9, 1.

c) contra: itaque contra mare transuersum (*conuersum Paul*) uallum . . . nondum perfecerat: 3, 63, 5.

d) in mare: id autem est iugum directum eminens in mare: 2, 24, 3; ¶ in longitudinem passuum DCCC in mare iactis molibus . . . cum oppido coniungitur: 3, 112, 2; ¶ (influere: IV 1, 1 *u. a*) longe: ¶ unde erat propinquus despectus in mare: III 14, 9.

e) in mari: paulo facit humiliores (naues), quam quibus in nostro mari uti consueuimus: V 1, 2; (naues facit) paulo latiores (*e*), quam quibus in reliquis utimur maribus (*in rel. mar. uti adsuenerant* ?): V 1, 2; ¶ ac longe

aliam esse navigationem in concluso <uastissimo add. *afi*> mari atque in uastissimo <om. β > atque <om. *A(2)*> apertissimo <om. *A(1)*> Oceano perspiciebant <e>: III 9, 7.

(f) per mare: inter duos uallos, qua perfectum opus non erat, <per mare add. *codd.*: *Np.*: *Di.*: Pompeiani e *Paul.*; *del. Nicas.*> nauibus expositi <expositis *O.*>; nauibus expos. *del. Di.*> in auersos <e> nostros impetum fecerunt: 3, 63, 8.)

g) secundum mare: cum animaduertisset Pompeium extra munitiones egressum [castra] secundum mare manere <add. *Paul.*: *om. codd.*: *edd.*>, ut . . . haberet, commutata ratione belli . . . castra iuxta Pompeium muniri <e> iussit <u. *CC.*>: 3, 65, 4.

maritimus. *Inuenitur* maritimus in *zh* IV 23, 5, in *BAlh* III 16, 1, in *AQB* V 14, 1, in *ABM* V 12, 2, in *AQB²* V 12, 5, in *a* IV 29, 1, in *h* II 34; (in reliquis libris uidetur exstare maritimus.) In *X inueniri uidetur* maritimus III 8, 1.5; IV 20, 3; V 11, 8. In *B. Ciu.* maritimus habet a 9 locis: 3, 5, 2 (ora); 5, 4; 11, 2; 17, 4; 24, 4; 28, 6; 34, 1; 78, 4.6; maritimus 3, 5, 2 (oppidis) et 3, 39, 1; *reliqui B. Ciuilis codd. quid habeant non constat.*

A. = quod ad mare pertinet: ut esset luna plena, qui dies maritimos aestus maximos in Oceano efficere consuevit: IV 29, 1; ¶ remitterent ipsi de maritimis <marinis *f*> custodiis: 3, 17, 4; ¶ toti tamen officio maritimo *M. Bibulus* praepositus cuncta administrabat: 3, 5, 4; ¶ ut maritimae res postularent: IV 23, 5.

B. = ad mare situs: quae sunt maritimae ciuitates Oceanumque attingunt: II 34; cuius fines a maritimis ciuitatibus flumen diuidit, quod appellatur *Tamesis*, a mari circiter milia passuum *LXXX*: V 11, 8; ¶ hiemare *Dyrachii* <e>, *Apolloniae* <e> omnibusque oppidis maritimis constituerat: 3, 5, 2; ¶ huius est ciuitatis longe amplissima auctoritas omnis orae maritimae regionum earum: III 8, 1; omni ora maritima celeriter ad suam sententiam producta: III 8, 5; quo proelio bellum *Venotorum* totiusque orae maritimae confectum est: III 16, 1; neque iis ipsis quicquam praeter oram maritimam atque eas regiones, quae sunt contra *Gallias*, notum est: IV 20, 3; omni ora maritima classem disposuerat: 3, 5, 2; ne *Caesar* orae maritimae ciuitates occuparet: 3, 11, 2; ut equitibus per oram maritimam <ora maritima *N.*> ab *Antonio* dispositis aquari prohiberentur: 3, 24, 4; qui (equites) eam partem orae maritimae adseruabant: 3, 28, 6; deducta *Orico*

legione, quam tuendae orae maritimae causa <om. *f*> posuerat: 3, 34, 1; deductis orae maritimae praesidiis *Caesar* . . . III cohortes *Orici oppidi* tuendi causa reliquit: 3, 39, 1; si . . . se <e> omni maritima ora excludere conaretur: 3, 78, 4; si ab ora maritima *Oricoque* <e> discedere uolet: 3, 78, 6;

¶ *Britanniae* pars interior <e> ab iis incolitur, quos natos in insula ipsa <e> memoria proditum dicunt, maritima pars ab iis, qui . . . ex *Belgio* transierunt <e>: V 12, 2; ¶ nascitur ibi plumbum album in mediterraneis regionibus, in maritimis ferrum: V 12, 5; sunt humanissimi qui *Cantium* incolunt, quae regio est maritima omnis: V 14, 1.

Marius: cum *Cimbris* et *Tentonis* a *C. Mario* pulsus non minorem laudem exercitus quam ipse imperator meritus uidebatur: I 40, 5.

[commodissimum uisum est . . . *Procellum* . . . mittere et *M. B²*: *marium* α ; *marcum* *Al²f^b*; *om. A*] *Metium* <e>: I 47, 4.]

Marrucini: per fines *Marrucinatorum*, *Frentanorum*, *Larinatum* in *Apuliam* peruenit: I, 23, 5; ad eos *Curio* equitatum et duas *Marrucinatorum* cohortes mittit: 2, 34, 3.

Mars. A.: maxime *Mercurium* colunt. . . post hunc *Apollinem* et *Martem* et *Ionem* et *Minerum*. de his eandem fere quam reliquae gentes habent opinionem: *Apollinem* morbos depellere, . . . *Martem* bella regere <gerere *h*>. huic, eum proelio dimicare constituerunt, ea, quae bello ceperint <e>, plerumque deuouent: VI 17, 2. 3. Cf. *qu. sqq.*

B.: ut, qui propinquitatem loci nideret <e>, paratos prope aequo *Marte* ad dimicandum existimaret <e>: VII 19, 3.

(Marsia: duae sunt *Albae*, alia ista quam nouimus in *Aricia* <*Marsia conl. Np.*> et alia hic in *Italia* <*Latio conl. Np.*>: *ap. Pomp. comm. art. Don. (gramm. Lat. V p. 141 ed. Keil.)*

Marsi: *Domitius* per se circiter XX cohortes *Alba* <*Albam Güler*>, ex *Marsis* et *Paelignis*, finitimis ab regionibus coegerat: 1, 15, 7; ab his primo *Marsi* dissentire incipiunt: 1, 20, 3; cf. *qu. sqq.*; proxima nocte centuriones *Marsi* duo ex castris *Curionis* <e> cum manipularibus suis *XXII* ad *Attium Varum* per fugiunt: 2, 27, 1; † neque enim ex *Marsis* *Paelignisque* ueniebant, ut qui superiore nocte in contuberniis commilitesque nonnulli grauiora sermones militum dubia durius accipiebantur <*sic codd.*: *u. CC.*>: 2, 29, 4.

Martius: (completur urbs † et ius < α ; campus *Martius Hell.*> comitium tribunis <e>),

centurionibus <e>, euocatis <e>: 1,3,3; ¶
a. d. VII. Idus Martias Brundisium ueni: *ap.*
Cic. ad Att. IX 13 A, 1. [Cf. **Marcus.**]

mas: eadem est feminae marisque
natura <statura *Paul*>, eadem forma magni-
tudoque cornuum: VI 26,3.

Massilia. Cf. *Ed. Rouby. Le siège de*
Marseille. Par. 1875 (Spectateur militaire
1874); J. Gilles, Marseille 49 ans avant Jésus-
Christ. Par. 1875; Stoffel, Histoire de Jules
César. Guerre civile. Par. 1887. I. p. 77-79.

cognoscit . . . profectum item Domitium ad
occupandam Massiliam nauibus actuariis sep-
tem: 1,34,2; cf. § 3; qui (Albici) . . . montes
. . . supra Massiliam incolebant: 1,34,4; cf. § 5;
euocat ad se Caesar Massilia <Of; Massilium
ahl> XV primos: 1,35,1; cf. § 3.5; haec dum
inter eos aguntur, Domitius nauibus Massiliam
peruenit atque ab iis <e> receptus urbi praefi-
citur: 1,36,1; cf. *qu. sqq.*; quibus iniuriis per-
motus Caesar legiones tres Massiliam adducit:
1,36,4; cf. *qu. sqq.*; quibus (nauibus) effectis
. . . adductisque Massiliam his D. Brutum
praeficit; C. Trebonium legatum ad oppugna-
tionem Massiliae relinquit: 1,36,5; hae (naues)
ad insulam, quae est contra Massiliam, stationes
obtinebant: 1,56,3; qui (Trebonius) ad oppugna-
tionem Massiliae relictus erat: 2,1,1; Massilia
enim fere tribus ex <o> oppidi <del. *Clauc.*>
partibus mari adluitur: 2,1,3; haec adiuncta ad
reliquas naues cursum Massiliam uersus per-
ficit: 2,3,3; at ex reliquis (nauibus) una praem-
issa Massiliam huius nuntii perferendi gratia
cum iam adpropinquaret urbi, omnis sese mul-
tudo <e> effudit: 2,7,3; cum Caesarem ad
Massiliam detineri cognouit: 2,17,3; pedibus-
que Narbonem atque inde Massiliam peruenit.
ibi . . . : 2,21,5.

Cf. *omnia, quae* 2,1—2,16 et 2,22 *narrantur.*

Massiliensis. I. adiect.: cognoscit . . .
praemissos etiam legatos <del. *Clauc.*> Mas-
silienses domum, nobiles <domi nobiles *Clauc.*>
adulescentes, quos . . . : 1,34,3.

2. **ui subst.:** quibus mandatis acceptis Mas-
silienses portas Caesari clausuerant . . . : 1,34,4;
cum his agit, ne initium inferendi belli a <e>
Massiliensibus oriatur: 1,35,1; dum haec ad
Herdam geruntur, Massilienses usi L. Domitii
consilio naues longas expediunt . . . : 1,56,1;
ita cognito hostium aduentu suas naues ex
portu educunt, cum Massiliensibus confidunt:
1,57,2; hi modo digressi <e> a Massiliensibus
recentem eorum <e> pollicitationem animis con-
tinebant: 1,57,4; ipsi Massilienses et celeritate
mauium et scientia gubernatorum confisi nostros

eludebant . . . : 1,58,1.(2); eo die naues Mas-
siliensium cum iis <e>, quae sunt captae, in-
tereunt VIII: 1,58,1; L. Nasidius . . . L.
Domitio Massiliensibusque subsidio missus freto
Siciliae . . . peruehitur: 2,3,1; praemissaque
clam nauicula Domitium Massiliensesque <sis-
que a. de suo aduentu certiores facit . . . : 2,
3,3; Massilienses post superius incommodum
ueteres . . . naues referant summaque in-
dustria armamentum . . . : 2,4,1; Tauroenta, quod
est castellum Massiliensium, . . . perueniunt:
2,4,5; dextra pars attribuitur Massiliensibus,
sinistra Nasidio: 2,4,5; ad eas (naues), quae
factae erant Arelate per Caesarem, captivae
Massiliensium accesserant sex: 2,5,1; commisso
proelio Massiliensibus res nulla ad uirtutem
defuit . . . : 2,6,1; ex Massiliensium classe V
sunt depressae, III captae, una cum Nasid-
ianis profugit: 2,7,2; Massilienses tamen nihilo
setius ad defensionem urbis reliqua apparare
coeperunt. 2,7,4; temptauerunt hoc idem
Massilienses tempt. h. i. *Mass. del. Paul*)
postero die . . . : 2,14,5; omnibus arboribus
longe lateque in finibus Massiliensium ex-
cisis et conuectis: 2,15,1; frumenti magnum
numerum coegit, quod Massiliensibus, item
quod Afranio Petroque <e> mitteret: 2,18,1;
Massilienses <-sibus *ahl*> omnibus defessi <-sis
a> madis, rei frumentariae ad summam inopiam
adducti, bis proelio nauali <o> superati . . .
sese dedere sine fraude constituunt: 2,22,1;
paucis ante diebus L. Domitius cognita Mas-
siliensium <-ibus *af*> uoluntate . . . profectus
est: 2,22,2; Massilienses arma tormentaque ex
oppido . . . proferrunt, naues ex portu nauali-
busque educunt, pecuniam ex publico tradunt
. . . : 2,22,5.

Cf. *omnia, quae* 1,34—36, 1,56—58, 2,1—
16, 2,22 *narrantur.*

matara: non nulli inter caros raedasque
mataras <mataras *Glück p. 134—136*> ac tra-
gulas subiciebant <abicieb. *Clauc.*> nostrosque
uulnerabant: 1,26,3.

mater. A. subi.: (capere: VII 26,3 a.
B. dedere) ¶ ubi (matres familiae) eos
in sententia perstare uiderunt, . . . conclamare
et significare de fuga Romanis coeperunt:
VII 26,4; matres familiae . . . suos obstari
et more Gallico passum <sparsum > capillum
ostentare liberosque in conspectum proferre coe-
perunt: VII 48,3; ¶ conclamare: VII
26,4 a. coepisse; ¶ quod apud Germanos
ea <e> consuetudo esset, ut matres familiae
eorum sortibus et <e> uaticinationibus decla-
rarent, utrum proelium committi ex usu esset

nece. eas ita dicere: I 50, 4, 5; ¶ nam ab Anco Marcio sunt Marcii Reges, quo nomine fuit mater: *ap. Suet.* 6; ¶ flere: VII 26, 3 *u.* petere; ¶ matres familiae de muro uestem argentumque iactabant et pectore nudo prominentes passis manibus obstabantur (o) Romanos: VII 47, 5; ¶ obstestari: VII 47, 5 *u.* iactare; VII 48, 3 *u.* coepisse; ¶ ostentare: VII 48, 3 *u.* coepisse; ¶ (pandere: VII 47, 5 *u.* iactare); ¶ cum matres (matris A¹) familiae repente in publicum procurrerunt procurrerant (s) flentesque proiectae ad pedes suorum omnibus precibus petierunt (petierunt (s), ne: VII 26, 3; ¶ procurrere: VII 26, 3 *u.* petere; ¶ proferre: VII 48, 3 *u.* coepisse; ¶ prominere: VII 47, 5 *u.* iactare; ¶ significare: VII 26, 4 *u.* coepisse; ¶ matres familiae, quae paulo ante Romanis de (e) muro (e) manus tendebant: VII 48, 3; ¶ non nullae de muris (e) per manus demissae (e) sese (e) militibus (o) tradebant: VII 47, 6; ¶ uidere: VII 26, 4 *u.* coepisse.

B. obi.: (Dumnorigem) huius potentiae causa matrem in Biturigibus (e) homini illic nobilissimo ac potentissimo collocasse: I 18, 6; ¶ (petierunt (matres familiae), ne se et communes liberos hostibus ad supplicium dederent, quos (quas *Dbece*) ad capiendam fugam naturae et virium infirmitas impediret: VII 26, 3;) ¶ demittere: VII 47, 6 *u.* A. tradere; ¶ (impedire: VII 26, 3 *u.* dedere); ¶ proicere: VII 26, 3 *u.* A. petere.

(C. dat.: (matres familiae) obstabantur (o) Romanos, ut sibi parcerent, neu, sicut Auarici fecissent, ne a (e) mulieribus quidem atque infantibus abstinerent: VII 47, 5.)

D. gen.: instructa classe omnium seniorum, matrum familiae, uirginum precibus et fletu excitati . . . naues conscendunt: 2, 4, 3.

E. c. praep.: (Dumnorigem) sororem ex matre et propinquas suas nuptum in alias ciuitates collocasse: I 18, 7.

materia. *Nom.* materia *quinquies inuenitur*, materies *nusquam*; *acc.* materiam III 29, 1; 2, 1, 4; 37, 4; materiem *in* x, materiam *in* s VII 24, 4; *gen.* materiae *bis* materiaei *nusquam*; *abl.* materia *ter* *in* X. *quinquies in* : materia *in* x, materie *in* s IV 17, 8.

A. subi.: diebus decem, quibus materia coepta erat comportari, omni opere ponte (s) effecto: IV 18, 1; ¶ quod et ab incendio lapis et ab ariete materia defendit: VII 23, 5; ¶ aquae et salis copia, cuius magna

uis iam ex proximis erat salinis eo congesta. non materia (salinis. ea congesta non materia *af*) multitudine arborum . . . deficere poterat: 2, 37, 6; ¶ materia cuiusque generis ut in Gallia est praeter fagum atque (e) abietem: V 12, 5; ¶ posse: VII 23, 5 *u.* B. distrahere; 2, 37, 6 *u.* A. deficere.

B. obi.: omnem eam materiam, quae erat caesa, conuersam ad hostem collocabat et pro uallo ad utrumque latus exstruebat: III 29, 1; quibus (nanibus) effectis . . . diebus XXX, a (e) qua die materia caesa est: 1, 36, 5; ¶ comportare *u.* **comporto** *p.* 625 (3 *loc.*): ¶ huc frumentum comportare, [castra munire,] materiam conferre coepit: 2, 37, 4; ¶ collocare, conuertere: III 29, 1 *u.* caedere; ¶ quae (materia) perpetuis trabibus *pedum *quadragenum plerumque introrsus reuincta neque perrumpi neque distrahi potest: VII 23, 5; ¶ exstruere: III 29, 1 *u.* caedere; ¶ alii faces atque aridam materiam (materiam x; *edd.*) de muro in aggerem eminus iaciebant: VII 24, 4; ¶ haec directa materia (materie s) iniecta contexebantur (conteg.?): IV 17, 8; ¶ perrumpere, reuincire: VII 23, 5 *u.* distrahere.

C. gen.: ictum firmitas materiae sustinet: 2, 11, 1; ¶ ubi aut spatium inter muros aut imbecillitas materiae postulare uideretur, pilae interponuntur, trauersaria tigna iniciuntur: 2, 15, 2.

D. abl.: materia contexere (contegere?): IV 17, 8 *u.* B. inicere; ¶ (turres excitare: V 40, 2 *u.* E.; ¶ (carinae ac prima (e) statumina ex (af; et *Ohl: om. N; Xp., Dt.*) leui materia fiebant: 1, 54, 2;) ¶ (nauibus) parum clauis aut materia atque armamentis instructis ad reliquas armandas reficiendasque utuntur: 1, 36, 2; ¶ apertos cuniculos praeusta et praeacuta materia et pice feruefacta et maximi ponderis saxis morabantur: VII 22, 5; ¶ quae grauissime adflictae (o) erant naues, earum materia atque aere ad reliquas reficiendas utebatur: IV 31, 2.

E. c. praep.: noctu ex (ea s) materia, quam munitionis causa comportauerant (e), turres admodum (CC) centum XX excitantur: V 40, 2; ¶ facere ex *u.* **ex** *p.* 1181 B. a) x) (3 *loc.*): ¶ aggerem . . . facere instituerunt aequa fere altitudine (e) atque ille congesticius ex materia fuerat agger: 2, 15, 1.

[Falso materiam scriptum est in *zh* pro maceriam VII 69, 5.]

materior: erat eodem (e) tempore et

materiari et frumentari et tantas munitiones fieri (tueri *Schn.; Db.*) necesse deminutis nostris copiis (a): VII 73, 1.

maternus: amitae meae Iuliae maternum genus ab regibus ortum, paternum cum diis immortalibus coniunctum est: *ap. Suet.* 6.

Matisco: Q. Tullium Ciceronem et P. Sulpicium Caionem (c) et Matisconem in Haeduis ad Ararim rei frumentariae causa conlocat: VII 90, 7.

matrimonium: Dumnorigi . . . filiam suam in matrimonium dat: I 3, 5; Dumnorigis . . . ex ea ciuitate Orgetorigis filiam in matrimonium duxerat: I 9, 3.

Matrona: Gallos ab Aquitanis Garumna flumen, a Belgis Matrona et Sequana diuidit: I 1, 2.

maturesco a. frumentum p. 1312 B. a) (2 (3) loc.).

maturitas: maioremque spem maturitate frumentorum proponi uidebant: 3, 49, 6; ¶ neque (frumenta) multum a maturitate aberant: 1, 48, 5.

matureo. A. intrans: quibus rebus Caesar uehementer commotus maturandum sibi existimauit: I 37, 4; quibus rebus cognitis Caesar maturandum sibi censuit: VII 56, 1.

B. transit; a) sequ. obi.: atque horum (c) discessu maturari (fhk; maturandi a: admaturari z; *edd.*) defectionem ciuitatis existimabat: VII 54, 2; ¶ iam nero eo magis illi maturandum iter existimabant: 1, 63, 1.

b) sequ. inf.: maturat ab urbe proficisci: I 7, 1; — flumen Axonam . . . exercitum traducere maturauit: II 5, 4.

maturus. A. = ματῦρος: etsi in his locis, quod omnis Gallia ad septentriones (c) uergit, maturae sunt hñemes: IV 20, 1.

B. = πέπων, ὄρατος: frumenta a. **frumentum p. 1312 B. a)** (3 loc.).

mature. A. = ἐν ζατῦρῶ: neque Bibulus impeditis nauibus dispersisque remigibus satis mature occurrit: 3, 7, 3.

B. = ματῦρῶ; a) comp. z): quibus rebus cognitis Caesar . . . maturius sibi de bello cogitandum putauit: VI 2, 3; — si (c) maturus ex hibernis educeret (si . . . educeret *om. af*), ne ab re frumentaria duris subuectionibus laboraret: VII 10, 1.

β): Caesar . . . maturius paulo, quam tempus anni postulabat, in hiberna in Sequanos exercitum deduxit: I 54, 2; — illi necessario maturius, quam constituerant, castra ponunt: 1, 65, 3; — Caesar, ne grauiori bello

occurreret, maturius, quam consuerat (c), ad exercitum proficiscitur: IV 6, 1.

b) superl.: quibus rebus quam maturissime occurrendum putabat: I 33, 4.

Mauretania. *Codd.* 1, 6, 3 *omnes uidentur habere mauritania (quod omni. locis recep. add.);* 1, 39, 3 et 60, 5 (et in B. Aler. et B. Afr) l. habet mauretania.

tota Italia dilectus habeatur: Faustus Sulla prope (CC) in Mauretiam mittatur (mittitur z): 1, 6, 3; audierat Pompeium per Mauretiam cum legionibus iter in Hispaniam facere: 1, 39, 3; exstinctis rumoribus de auxiliis legionum, quae cum Pompeio per Mauretiam uenire dicebantur: 1, 60, 5.

maxime a. p. 509 sqq.

Q. Fabius Maximus: bello superatos esse Aruernos et Rutenos ab Q. Fabio Maximo (maximo *BM.*): I 45, 2.

(meatus: Galli . . . omnia uada ac ¶ salus (meatus *Madv.*) eius paludis obtinebant: VII 19, 2.)

(Meletodunum a. Metiosedum.)

medeor: ad hunc modum distributis legionibus facillime inopiae rei (add. *RSchn.*) frumentariae sese mederi posse existimauit: V 24, 6; ¶ (praesenti malo aliis malis remedia dabantur remediabantur uel medebantur *Madv.*): 1, 81, 3.)

mediocris: qui (locus) . . . aditum . . . habet nauibus medioerem: 3, 42, 1; ¶ inopiam excusare . . . et difficultates auctionandi proponere etiam medioeris est animi: 3, 20, 3.)

* Saburram . . . cum medioeribus copiis missum Vitae adpropinquare: 2, 38, 1; * non medioerem sibi diligentiam adhibendam intellegebat: II 20, 1; * castris prope oppidum positis (c) medioeribus circum se interuallis separatim singularum ciuitatum (c) copias conlocauerat: VII 36, 2; * intra (c) (erates) medioeri latitudine fossam . . . obducit: 3, 16, 1; * neue . . . muldis . . . secundis proeliis unum aduersum et bellum medioere opponeret: 3, 73, 2; * subiens et ad inferiorem partem fluminis oblique agebantur . . . et aliae item supra pontem medioeri spatio: IV 17, 10; medioeri spatio relicto Pulio pilum in hostes immittit (c): V 14, 6; colles medioeri interiecto spatio . . . oppidum cingebant: VII 69, 1; talaria . . . in terram intodiebantur (c) medioeribusque (que *om. p.*) intermissis spatiis omnibus locis discebantur: VII 73, 9; ¶ Pompeiani . . . castris Marcellini adpropinquabant non medioeri terrore inlato reliquis cohortibus: 3, 65, 1.

mediocriter: tantus subito timor omnem exercitum occupavit, ut non mediocriter omnium mentes animosque perturbaret: I 39, 1.

Mediomatrici. Cf. *Glück p. 137 sq.*

Rhenus . . . longo spatio per fines Nantuatium ⟨e⟩, Heluetiorum, Sequanorum, Mediomatricum ⟨-icorum β⟩, Tribocorum ⟨om. β⟩, Treuerorum citatus fertur: IV 10, 3; imperant . . . Ambianis, Mediomatriciis, Petrocoriis, Neruiis, Morinis, Nitiobrogibus quina milia ⟨v. β⟩: VII 75, 3.

mediterraneus: nascitur ibi plumbum album in mediterraneis regionibus, in maritimis ferrum: V 12, 5.

medius. A. = in medio situs: aliquem locum medium utriusque ⟨utrisque Ciacc.⟩ conloquio deligeret: I 34, 1; hunc (locum) esse selectum medium fere regionum earum, quas Suebi obtinerent: IV 19, 3; ¶ in finibus Carnutum, quae regio totius Galliae media habetur, consistunt: VI 13, 10.

B. = media pars (rei). Cf. *O. Riemann. RPh. V p. 104—107.*

duplici acie instituta, auxiliis in mediam aciem coniectis ⟨e . . . exspectabat: III 24, 1; sagittarii funditoresque media continebantur acie, equitatus latera cingebat: I, 83, 2; mediam aciem Scipio cum legionibus Syriacis tenebat: 3, 88, 1; reliquas inter aciem ⟨acies af⟩ mediam ⟨medias f⟩ cornuaque interiecerat: 3, 88, 3; sinistro cornu Antonium, dextro P. Sullam, media ⟨in media O⟩ acie Cn. Domitium praeposuerat: 3, 89, 2; ¶ tantum ab equitum suorum auxilio aberant, . . . ut eos superioribus perterritis proeliis in medium reciperent agmen: I, 79, 5; ¶ ipsos se . . . ex media caede fugisse ⟨CC⟩: VII 38, 5; ¶ recordari debere, qua felicitate ⟨e⟩ inter medias hostium classes . . . incolumes essent transportati: 3, 73, 3; ¶ interim in colle medio triplicem aciem instruxit: I 24, 2; a medio fere colle in longitudinem ⟨e⟩ . . . sex pedum murum . . . praeduxerant: VII 46, 3; Afranius copias educit et in medio colle sub castris constituit: I, 41, 2; ¶ in hoc medio cursu est insula, quae appellatur Mona: V 13, 3; ¶ quae (silua) ingenti magnitudine per medios fines Treuerorum a flumine Rheno ad initium Remorum pertinet: V 3, 4; hoc (castellum) fere est in mediis Eburonum finibus: VI 32, 4; ¶ est bos cerui figura, cuius a media fronte inter aures unum cornu existit: VI 26, 1; ¶ per medios hostes perripunt: VI 40, 4; simul in medios hostes inrupit: VII 50, 5; ¶

medio fere itinere equites a Fabio missi quanto res in periculo fuerit exponunt: VII 41, 2; procul equitatu viso ex medio itinere proiectis sarcinis fugiebant: I, 59, 5; ¶ iubet media nocte legionem proficisci: V 46, 2; quibus rebus cognitis media nocte silentio profectus ad hostium castra mane peruenit: VII 18, 2; Galli . . . media nocte ⟨med. nocte om. β⟩ silentio ex castris egressi ad campestris munitiones accedunt: VII 81, 1; at ⟨e⟩ etiam ut media nocte proficiscamur addunt: 2, 31, 7; — media circiter nocte (circiter media nocte ⟨mediam noctem β⟩) u. **circiter** p. 529 B. (3 loc.); — Eporedorix cognito Litaueici consilio media fere ⟨om. a⟩ nocte rem ad Caesarem defert: VII 39, 3; — res disputatione ad mediam noctem perducitur: V 31, 3; — ut . . . ante mediam noctem ad portas castrorum clamor oreretur ⟨e⟩: V 53, 1; Cenabenses paulo ante mediam noctem silentio ex oppido egressi flumen transire coeperunt: VII 11, 7; — de media nocte u. **de** p. 822 2. (5 loc.); — idoneam tempestatem nactus ⟨e⟩ paulo post mediam noctem naues soluit: IV 36, 3; ¶ quorum mediam orationem ⟨media oratione hl⟩ interrumpunt subito undique tela immissa: 3, 19, 6; ¶ in hoc fere medio spatio tumultus erat paulo editior: I, 43, 1; Caesar . . . a medio fere spatio suos per Antonium . . . cohortatus tuba signum dari . . . iussit: 3, 46, 4; cursum represserunt et ad medium fere spatium constiterunt: 3, 93, 1.

nono genere pugnae perterritis nostris per medios audacissime perripuerunt: V 15, 4.

mehercule: gaudeo mehercule uos significare litteris, quam ualde probetis ea, quae apud Corfinium sunt gesta: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 1.*

Meldi(-ae?): cognoscit LX naues, quae in Meldis factae erant, tempestate reiectas cursum tenere non potuisse ⟨u. CC⟩: V 5, 2.

melior u. bonus p. 421 sq. B. condicio et tempus.

Mel(1)odunum u. Metiosedum.

membrum; militibus . . . impeditis manibus, magno . . . onere armorum oppressis ⟨e⟩ . . . cum hostibus erat pugnandum, cum illi . . . omnibus membris expeditis ⟨expediti BM: *Db., Fr.*⟩ notissimis locis audacter tela coicerent: IV 24, 3; ¶ quorum (simulacrorum) contexta uiminibus membra uiuis hominibus complent: VI 16, 4.

memini. A. = reminisci: quod . . . alio se ⟨e⟩ in hiberna consilio uenisse (Galba) meminerat, aliis occurrisse rebus uiderat: III

6, 4; hortaturque (Litanicicum atque eius fratres, ut se liberos et imperio natos meminerint: VII 37, 2; recordabantur enim (milites) eadem <e> se . . . in Hispania perpressos labore et patientia maximum bellum confecisse; meminerant ad Alesiam magnam se inopiam perpressos . . . uictores discessisse: 3, 47, 6.

B. = mentionem fecisse: eundem Achillam, cuius supra meminimus, omnibus copiis praefecit <e>: 3, 108, 2.

memor: Auxinatibus agit gratias sequae eorum facti memorem fore pollicetur: I, 13, 5; sed memores eorum praeceptorum, quae paulo ante ab suis acceperant, hoc animo decertabant (Massilienses), ut: 2, 6, 1.

memoria. A. propr.: a) = recordatio: **z) subi.:** debere: *ap. Gell.* V 13, 6 u. **β)** retinere; **¶** quorum in consilio omnium uestrum consensu pristinae residere uirtutis <uirt. resid. **β)** memoria uidetur: VII 77, 4.

β) obi.: delere: *ap. Gell.* V 13, 6 u. retinere; **¶** quod si ueteris contumeliae obliuisci uellet, num etiam recentium iniuriarum . . . memoriam <AQ> memoria MC β) deponere posse <posset AQ>? I 14, 3; obsecrare milites coepit, ne primam <Of>: prima *Oahl*; primi *b*: *Scal.* sacramenti, quod apud Domitium . . . dixissent, memoriam deponerent: 2, 28, 2; **¶** ne noua Caesaris officia ueterum suorum beneficiorum in eos memoriam expellerent: I, 34, 3; **¶** ne committeret, ut is locus . . . ex calamitate populi Romani . . . nomen caperet aut memoriam proderet <memoria proderetur *Faern.*, *Vrsin.*>: I 13, 7; **¶** milites non longiore oratione cohortatus <e>, quam uti suae pristinae uirtutis memoriam retinerent, . . . signum dedit: II 21, 2; Labienus milites cohortatus, ut suae pristinae uirtutis et <tot add. **β)** secundissimorum proeliorum retinerent memoriam <mem. ret. **β)ap. Gell. V 13, 6.**

γ) abl.; **zz)**: ut neque beneficii neque amicitiae memoria moueretur <ego>: -rentur *X*; *edd.*: VII 76, 2; — qua ex re fieri, uti earum rerum memoria magnam sibi auctoritatem magnosque spiritus in re militari sumerent: II 4, 3.

ββ): quod memoria tenebat L. Cassium consulem occisum exercitumque eius ab Heluetiis pulsam et sub iugum missam: I 7, 4; quod eas res, quas legati Heluetii commemorassent, memoria teneret: I 14, 1; unum

elocutus, ut memoria tenerent milites ea, quae pridie sibi *e* confirmassent, sequi sese iubet: 2, 31, 5.

γγ): accidit in-pectantibus nobis quod dignum memoria uiuum praetereundum non existimauimus: VII 25, 1.

δδ): neque adhuc hominum memoria repertus est quisquam, qui . . . mori *e* recusaret: III 22, 3.

b) = uis (facultas) reminiscendi (memoriae): fere plerisque accidit, ut praesidio litterarum diligentiam in perdi-cendo ac memoriam remittant: VI 14, 4; **¶** quod nolint) eos, qui discunt *e*, litteris confisominus memoriae studere: VI 14, 4.

c) = (posteritatis memoria.) posteritas: quae ferarum genera maxime differant a *e* ceteris et memoriae **β** prodenda uideantur, haec sunt: VI 25, 5; quibus rebus neque tum respondendum Caesar existimauit neque nunc ut memoriae memoria *b* prodantur <N>: -datur *O*>) satis causae putamus: 3, 17, 1.

B. trsl.: a) = fama: Britanniae pars interior <e ab iis <e incolitur, quos natos in insula ipsa **β**; ipsi **z**; *edd.* memoria proditum dicunt: V 12, 1; (VI 25, 5 u. A. c.)

b) = aetas, tempora: hominum memoria (= *is temporibus, quorum homines meminuerunt, quae amplectitur hominum memoria*): III 22, 3 u. A. a) **γ) δδ)**; **¶** hic pagus unus, cum domo exisset, patrum nostrorum memoria L. <um d. exisset patr. n. memoria, L. plur. *edd.* Cassium consulem interfecerat et eius exercitum sub iugum miserat: I 12, 5; factum (esse) eius hostis periculum patrum nostrorum memoria: I 40, 5; solosque esse, qui patrum nostrorum memoria omni Gallia uexata Teutonos Cimbrosque intra fines <o suos ingredi prohibuerint <e>: II 4, 2; confines erant hi Senonibus ciuitatemque patrum memoria coniunxerant: VI 3, 5; **¶** apud eos fuisse regem nostra etiam memoria Diuiciacum, totius Galliae potentissimum: II 4, 7.

ac paulo supra hanc memoriam serui et clientes . . . una crenabantur: VI 19, 4.

Menander: tu quoque tu in summis <e>, o <e> dimidiatae Menander, poneris, et merito, puri sermonis amator: *ap. Suet. uita Terent.* 5.

Menapii. III 28, 1 *in* **U** scriptum est menapique (II 4, 9 *in* **af** menapios, *in* **Q** manepios).

quindecim milia (polliceri) Atrebatas, Ambianos decem milia, Morinos XXV milia, Me-

napios VII milia (<VIII. *af.*: <VIII. *h.*>); Caletos X milia: II 4, 9; socios sibi ad id bellum Osismos, Lexouios, Namnetes, Ambiliatos ambianos (ξ), Morinos, Dialbintes, Menapios adseiscunt: III 9, 10; quod omni Gallia pacata Morini uni *add. Paul*) Menapiique supererant, qui in armis essent: III 28, 1; *cf. qu. sqq.* III 28 et 29; ad Rhenum peruenerunt, quas regiones Menapii incolebant et (bi β) ad utramque ripam fluminis agros, aedificia uicosque habebant: IV 4, 2; *cf. § 3*; cum neque ui contendere propter inopiam nauium neque clam transire propter custodias Menapiorum possent: IV 4, 4; insecios inopinantesque Menapios oppresserunt: IV 4, 5; *cf. § 6*; prius quam ea pars Menapiorum, quae citra Rhenum (e) erat, certior fieret: IV 4, 7; *cf. qu. sqq.*: in Menapios atque in eos pagos Morinorum, ab quibus ad eum legati non uenerant, (exercitum) ducendum (e) dedit: IV 22, 5; Q. Titurius et L. Cotta legati, qui in Menapiorum fines legiones duxerant, omnibus eorum agris nastatis, frumentis succisis, aedificiis (e) incensis, quod Menapii se omnes in densissimas siluas abdiderant, se (o) ad Caesarem receperunt: IV 38, 3; cum undique bellum parari uideret, Neruios, Adnatucos, (ac *add. z*) Menapios adiunctis Cisrhenanis omnibus Germanis esse in armis: VI 2, 3; erant Menapii propinqui Eburonum finibus, perpetuis paludibus silisque muniti, qui uni ex Gallia de pace ad Caesarem legatos numquam miserant, cum his . . . : VI 5, 4; *cf. qu. sqq.*: ne desperata salute aut se in Menapios (menapiis β) abderet aut: VI 5, 5; ipse cum legionibus expeditis quinque in Menapios proficiscitur, illi . . . : VI 5, 6; *cf. § 7*; quibus rebus coacti Menapii legatos ad eum pacis petendae causa mittunt: VI 6, 2; *cf. § 3*; Commium Atrebatem cum equitatu custodis loco in Menapiis relinquit: VI 6, 4; Caesar postquam ex Menapiis in Treueros uenit, . . . constituit: VI 9, 1; T. Labienum cum legionibus tribus ad Oceanum uersus in eas partes, quae Menapios attingunt, proficisci iubet: VI 33, 1.

mendacium: ut, si peracto consulatu (e) Caesaris (e) non profectus (e) esset, nulla tamen mendacii religione obstrictus uideretur: I, 11, 2; ¶ nuntios tota ciuitate Haeduorum dimittit; eodem (in eodem β) mendacio de caede equitum et principum permouet (N; permonet N; permanet *B²k; Abl.*): VII 38, 10.

Menedemus: cuius provinciae (i. e. Macedoniae) ab ea parte, quae libera appellabatur, Menedemus, princeps earum regionum, missus

legatus omnium suorum excellens studium profitebatur: 3, 34, 4.

mens. **A. = animus (mentes militum = milites): a) subi.**: ut ad bella suscipienda Gallorum alacer ac promptus est animus, sic mollis ac minime resistens ad calamitates perferendas mens eorum est: III 19, 6; ¶ quorum (Allobrogum) mentes nondum (o) ab (e) superiore bello resedissee (residissee *B*; redisse *MQ*) sperabat: VII 64, 7.

b) obi.: hac oratione habita mirum in modum conuersae sunt omnium mentes: I 41, 1; noua religio iuris iurandi spem . . . sustulit mentesque militum conuertit: I, 76, 5; ¶ omnium oculis mentibusque ad pugnam intentis . . . peruenerunt: III 26, 2; ¶ omnia enim plerumque, quae absunt, uehementius hominum mentes perturbant: VII 84, 5; ¶ reliqua, quae ad eorum sanandas mentes pertinere arbitrabatur, commemorat: I, 35, 2; ut maiore spatio temporis interiecto militum mentes sanarentur: 2, 30, 3.

B. = cogitatio: a) obi.: sic omnino (omnium β) animos timor praecoccupauerat (e), ut paene alienata mente deletis omnibus copiis equitatum (tantum *add. β*) se ex fuga recepisse dicerent: VI 41, 3; ¶ tantus subito timor omnem exercitum occupauit, ut non mediocriter omnium mentes animosque perturbaret: I 39, 1.

b) abl.: totus et mente et animo in bellum Treuerorum et Ambiorigis insistit: VI 5, 1; — tanta erat summae (e) rerum expectatio, ut alius in aliam partem mente atque animo traheretur, quid . . . Lentulo, quid reliquis accideret: I, 21, 6.

c) e. praep.: id quem ad modum fieri possit non nulla mihi in mentem ueniunt et multa reperiri possunt: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 1.

mensis. *Genet. plur. mensium inuenitur in AQM²β VI 18, 2, in B²M²β I 5, 3, in af 2, 14, 4; mensum in z I 5, 3, in M²B² VI 18, 2, in hl 2, 14, 4; mensuum (quod recepit Hld.) in B¹ VI 18, 2 ibi O 2, 14, 4).*

A. subi.: multi iam menses erant (transierant *recc.*) et hiems praecipitauerat, neque Brundisio naues . . . ueniebant: 3, 25, 1.

B. acc. temp.: cum multos menses castris se ac paludibus tenuisset neque sui potestatem fecisset: I 40, 8.

C. genet.: trium mensium (e) molita cibaria sibi quemque domo efferre iubent: I 5, 3; ¶ (legem promulgauit, ut sexenni die (<P. Manu*l.*; sexies septi dies : : sex mensium die <Voss.)

sine usuris creditae pecuniae solvantur: 3, 20, 4; ¶ dies natales et mensium *e* et annorum initia sic observant, ut noctem dies subsequatur: VI 18, 2; ¶ ita multorum (itaque duorum *Kindsch.*) mensium *e* labor hostium perfidia et ni tempestatis puncto temporis interit: 2, 14, 4.

D. abl.: octavo (duodecimo) mense: 1, 5, 2 *u. E.*; ¶ quod paucis mensibus ante Harudum milia hominum *CC* XXIII ad eum venissent: 131, 10; quae gens paucis ante mensibus ultro ad Caesarem legatos miserat: 3, 80, 1; quam (sororem Cleopatram) paucis ante mensibus per suos propinquos atque amicos regno expulserat: 3, 103, 2.

E. e. praep.: quod illi turbulentissimis superioribus temporibus tribuni plebis post (*om. codd.*; *add. Du.*) octo (octavo *f. Ald., Ap.*; duodecimo *Caev., Db.*) denique menses (mense *Ald.*; *Caev., Np., Db.*; *u. CC*), variarum (*e*) actionum respicere ac timere consuerant (*e*): 1, 5, 2.

mensura: neque mensuras itinerum noverunt: VI 25, 1; ¶ certis ex aqua mensuris breviores esse quam in continenti noctes (*o*) videbamus: V 13, 4.

mentio: mentionem facere ales (rei) *u. facio p. 1271 (3 loc.).*

mercator. A. subi.: (adire: IV 20, 3 *u. E.*) ¶ cognoscere: IV 5, 2 *u. B.*; ¶ minimeque ad eos mercatores saepe commeant (mercatores committant *Bergk.*) atque en, quae ad effeminandos animos pertinent, important: 11, 3; ¶ (congregari: 139, 1 *u. dicere*); ¶ iter per Alpes, quo magno cum periculo magnisque cum (*om. β*) portoris mercatores ire consueverant (consueverant *af*), patefieri volebat: III 1, 2; ¶ (Galli ac mercatores) saepe numero sese cum his congressos ne uultum quidem atque aciem oculorum dicebant (*om. Fr., Db.*) ferre potuisse: 139, 1; ¶ ut, qui sub uallo (*e*) tenderent mercatores, recipiendi sui facultatem non haberent: VI 37, 2; ¶ importare: 11, 3 *u. commicare*; (IV 2, 1 *u. C.*) ¶ (inferre: II 15, 4 *u. C.*) ¶ ire: III 1, 2 *u. consuesse*; ¶ (perferre: IV 21, 5 *u. E.*) ¶ (posse: 139, 1 *u. dicere*); ¶ Gallorum ac mercatorum, qui ingenti magnitudine corporum Germanos . . . esse praedicabant: 139, 1; ¶ pronuntiare: IV 5, 2 *u. B.*; ¶ (se recipere,) tendere: VI 37, 2 *u. habere*; ¶ uenire: IV 5, 2 *u. B.*; ¶ nullumque ad eos mercatores uenitiant: IV 3, 3.

B. obi.: est enim hoc Gallicae consuetudinis, ut . . . mercatores in oppidis vulgus circumstet quibusque ex regionibus ueniant quasque ibi res cognouerint pronuntiare cogant; cogant *z*; *edd.*: IV 5, 2; ¶ uocatis euocatis; *White* ad se undique mercatoribus: IV 20, 4.

C. dat.: nullum aditum *o*, esse ad eos *e* mercatoribus; nihil pati uini . . . interit: II 15, 4; mercatoribus est aditus magis *o*, eo, ut quibus uendant habeant, quam quo ullam rem ad se importari desiderent: IV 2, 1; ¶ neque iis ipsis (*i. e.* mercatoribus) quicquam praeter oram maritimam . . . notum est: IV 20, 3; ¶ (uendere: IV 2, 1 *u. aditus est*).

D. gen.: ex percontatione nostrorum uocibusque Gallorum ac mercatorum . . . timor omnem exercitum occupauit: 139, 1.

E. e. praep.: consilio eius cognito et per mercatores perlato ad Britannos: IV 21, 5.

neque enim temere praeter mercatores illo adit (illo adiit *z*; adit ad illos; *z* quisquam: IV 20, 3.

mercatura: hunc (Mercurium) ad quaestus pecuniae mercaturasque habere uini maximam arbitrantur: VI 17, 1.

mercennarius: hunc Dardanos, Bessos partim mercenarios *afh*; (mercenarios *Oh?*), partim imperio aut gratia comparatos . . . adiecerat: 3, 4, 6.

merces. A.: factum esse, uti ab Aruernis Sequanisque Germani mercede accesserentur (accesserentur mercede *a*: 131, 4.

B.: (legem promulgauit,) qua mercedes habitationum annuas conductoribus donauit: 3, 21, 1.

Mercurius: deorum *Paul.* deum *X. edd.* maxime Mercurium colunt. huius sunt plurima simulacra, hunc omnium inuentorem artium ferunt, hunc ad quaestus pecuniae mercaturasque habere nim maximum arbitrantur. post hunc Apollinem . . . : VI 17, 1.

mercator. A. stipendia mer.: sic se complures annos illo imperante meruisse, ut nullam ignominiam acciperent: VII 17, 5.

B. dignum esse: cum Cimbris et Teutonibus a C. Mario pulsus non minorem laudem exercitus quam ipse imperator meritis uidebatur: 140, 5; ¶ ne quis . . . ex eo quod mererat (eo quod mer. *del. Apit.* *Valb.* odio ciuitatis motus existat: VI 5, 2; ¶ quae meruissent praemia ab se deuicta Gallia expectarent: VI 31, 1.

C. mereri e. aduerb. ἐπιτιμῶν, ἐτιμῶν τιμῶν: bene, optime mereri *u. bene p. 125*

a) et b) (3 + 4 loc.); ¶ ita se omni tempore de populo Romano meritis esse, ut paene in conspectu exercitus nostri agri uastari . . . non debuerint: I 11, 3; hoc et feci <e> saepe et saepius mihi facturus uideor: ita de me merearis: *ap. Cic. ad Att.* IX 6 A; ¶ quem Caesar, ut erat de se meritis et de re publica, . . . ab octauis ordinibus ad principium se traducere pronuntiavit: 3, 53, 5.

meritum. A. = dignitas; a) abl.: se magis consuetudine <mansuetudine *Hart.*> sua quam merito eorum ciuitatem conseruaturum: II 32, 1; quod cum merito eius a se fieri intellegebat, tum <e> magni interesse arbitrabatur . . . : V 4, 3.

b) e. praep.: Ciceronem pro eius merito legionemque conlaudat: V 52, 3.

B. = beneficium; a) subi.: sunt leuiores: 2, 32, 10 u. c) z).

b) obi.: discedentibus his breuiter sua in Haeduos merita exposuit: quos et quam humiles accepisset . . . et quam in fortunam quamque in amplitudinem † deduxisset <et in eam fort. amplitudinemque duxisse †>: VII 54, 3, 4; ¶ sua in illos merita proponit: VII 71, 3.

c) e. praep.; z) de: qui de meis in nos meritis praedicaturus <*Steph.*: praedicaturus *coll.*> non sum, quae sunt adhuc et mea uoluntate et uestra exspectatione leuiores: 2, 32, 10.

‡) pro: (sese) Caesari pro eius meritis gratiam referre: V 27, 11; huius opera Commii . . . fideli atque utili superioribus annis erat usus . . . Caesar; quibus ille pro meritis <pro quib. mer. †> ciuitatem eius immunem esse iusserat . . . : VII 76, 1; Caesar magis eos pro nomine et uetustate quam pro meritis in se ciuitatis conseruans duas ibi legiones praesidio relinquit: 2, 22, 6.

C. = culpa: eo grauius (se) ferre, quo minus merito populi Romani accidissent: I 14, 1.

merito = iure: tu quoque tu in summis <e>, o <e> dimidiare Menander, poneris, et merito, puri sermonis amator: *ap. Suet. uita Terent.* 5.

meridianus: nacti occasionem meridiani temporis discessu <meridiano tempore discessus *Clae.*> eorum . . . in proxima Octauii castra irruerunt: 3, 9, 6; — accessum est ad Britanniam omnibus nauibus meridiano fere tempore: V 8, 5; subito meridiano tempore, cum alius discessisset, alius ex diutino labore in ipsis operibus quieti se dedisset, arma uero omnia reposita contactaque essent, portis se † foras rumpunt: 2, 14, 1; Caesar meridiano

fere tempore signo profectionis dato exercitum educit: 3, 76, 3.

meridies. A. diei partem significat; a) subi.: cum iam meridies <ad meridiem †> adpropinquare uideretur: VII 83, 8; ¶ aduendi tempus definiunt, cum meridies <Q; *uett. edd.*: meridie *ABM*‡; *Schn.*> esse uideatur: VII 83, 5.

b) abl.: sed meridie . . . repente ex omnibus partibus <e> ad pabulatores aduolauerunt: V 17, 2; Teutomatus . . . subito in tabernaculo oppressus, ut <ubi N> meridie conqueuerat: VII 46, 5; (VII 83, 5 u. a).

c) e. praep.: z) a: cum a meridie prope ad solis occasum dubia uictoria pugnaretur: VII 80, 6.

‡) ad: (VII 83, 8 u. a); †) magno aestu — nam ad meridiem res erat producta: 3, 95, 1.

‡) circiter: circiter meridiem exercitum in castra reduxit: I 50, 2.

B. caeli regionem signif.: huius lateris alter angulus, qui est ad Cantium, . . . ad orientem solem, inferior ad meridiem spectat: V 13, 1.

meritum u. mereo p. 563.

merx: frumenti quod inuentum est in publicum conferunt; reliquas merces commeatusque ad obsidionem urbis . . . reseruant: I, 36, 3.

M. (Valerius) Messala: is M. Messala [et] M. <e> Pisone consulibus . . . coniurationem nobilitatis fecit . . . : I 2, 1; quoniam M. Messala <messalla B>, M. <e> Pisone consulibus senatus censuisset, uti: I 35, 4.

Messana: L. Nasidius . . . freto Siciliae . . . peruehitur adpulsisque Messanam nauibus atque inde propter repentinum terrorem principum ac senatus fuga facta ex naualibus eorum *unam* deducit: 2, 3, 2; cum esset Caesaris classis diuisa in duas partes, dimidiae parti praecesset P. Sulpicius praetor Vibone <e> . . . dimidiae M. Pomponius ad Messanam, prius Cassius ad Messanam <prius Cass. ad Mess. *om. af*> nauibus aduolauit, quam Pomponius de eius aduentu cognosceret: 3, 101, 1; tantusque eo facto timor incessit, ut cum esset legio praesidio Messanae, uix oppidum defenderetur . . . sed oportunissime nuntiis adlatis oppidum est <e> defensum: 3, 101, 3, 4.

(**messis**: (tribuni pl.) de sua salute septimo die cogitare coguntur, quod illi turbulentissimi superioribus temporibus tribuni pl. † octo denique menses uariarum actionum <peracta denique messe nefariorum actionum *Hell.*> respicere ac timere conseruant <e>: 1, 5, 2.)

met (nosmet): quasi uero, inquit ille, . . . non necesse sit nobis Gergoniam contendere et cum Aruernis nosmet coniungere: VII 38, 7.

L. (Caecilius) Metellus: subicitur etiam L. Metellus tribunus plebis ab inimicis Caesaris, qui hanc rem distrahit reliquasque res, quaeumque agere instituerit, impediatur. cuius cognito consilio . . . : 1, 33, 3.

metior u. frumentum p. 1339 (3 loc).
Metiosedum. VII 58, 2 metiosedum est in a corr., *fk*, (metiosedum in a pr.), metiosedum in h², melloidum in *AQ* (B^h), melloidum in B corr., *M* (melloidum in a²); 58, 6 metiosedo in β , melloidum in *AQ* (bellidum in *Q* pr.), am&clo done in B², am & done in *M*, am&clo done in B²: 60, 1 metiosedo in *AQ*², am&clodone in *M* pr., amelloidone in *M* corr., am&clodone in B: 61, 5 manu metiosedum in *AQ*², manu etiosedum in B. manu et losedum in *M*. — *Np. et Fr. scripserunt Melodunum; Vielh. Caesarem scripsisse Meclotodunum opinatur.*

eodem quo uenerat itinere Metiosedum $\langle e \rangle$ peruenit. id est oppidum Senonium in insula \langle silua add. *ABM* \rangle Sequanae \langle sequane *AQ*; sequana *BM*² \rangle positum: VII 58, 2, 3; hostes recognita ab iis, qui \langle *AQ*²; qui a *BM* \rangle Metiosedo $\langle e \rangle$ fugerant \langle profugerunt β ; *Schn.* \rangle , Lutetiam incendi $\langle e \rangle$. . . iubent: VII 58, 6; naues, quas Metiosedo \langle *AQ*²; a m. *BM* \rangle deduxerat, singulas equitibus Romanis attribuit: VII 60, 1; parua manu Metiosedum uersus missa . . . reliquas copias contra Labienum duxerunt: VII 61, 5.

M. Metius: commodissimum uisum est . . . Procillum . . . ad eum (Ariouistum) mittere et M. \langle B²; om. a: marium α ; marcum *M²fh* \rangle Metium \langle *M²fh*; titium *ABM*²; titum *Q*; mettium *B²a* \rangle , qui hospitio Ariouisti utabatur: 147, 4; cf. § 5. 6; item M. Metius \langle mettius *B²* \rangle repertus et ad eum reductus est: 153, 8.

meto: dispersos depositis armis in metendo occupatos subito adorti: IV 32, 5.

metor: eum . . . Pompeius constitisset castraque metari iussisset: 3, 13, 3.

Metropolis: castra moenit et Metropolim uenit: 3, 80, 6.

Metropolitae: Metropolitae primo $\langle e \rangle$. . . isdem permoti rumoribus portas clauerunt murosque armatis compluerunt, sed postea casu ciuitatis Gomphensium $\langle e \rangle$ cognito . . . portas aperuerunt, quibus diligentissime conseruatis conlata fortuna Metropolitum cum casu

Gomphensium nulla Thesaliae fuit ciuitas . . . quin Caesari parerent *CC*: 3, 81, 1, 2.

metus. A. = timor: a) subi.: Scipionem eadem spes . . . impellit. . . simul iudiciorum metu: 1, 4, 3.

b) obi.: at lucem multum per se luce multum posse *Paul* pudorem . . . multum \langle metum *Paul* etiam tribunorum mil. . . praesentiam adferre: 1, 67, 4 \rangle . * ut Germanis metum iniceret: IV 19, 4. * hoc maxime $\langle e \rangle$ ad uirtutem excitari putant, metu mortis neglecto: VI 14, 5. * ne omnino metum relictus sui barbaris tolleretur: VI 29, 2; metus $\langle e \rangle$ cinitate tollatur: 1, 9, 5.

c) abl.: α) causae: Cassiuellaunus . . . omnibus $\langle e \rangle$ uis $\langle e \rangle$. . . essedarios ex siluis emittebat et magno cum periculo nostrorum equitum cum iis confligebat atque hoc metu latius uagari prohibebat: V 19, 2; nam ut . . . iter in prouinciam conuerteret, id ne metu quidem $\langle e \rangle$ ut ne metu quidem α ; ut nemo tunc quidem β necessario faciendum $\langle e \rangle$ existimabat: VII 56, 2; ut . . . alii ex add. *codd.*; *Np.*, *Db.*; *del. Dt.* metu etiam signa dimitterent: 3, 69, 4.

β) instr.: huius modi res aut pudore aut metu tenentur \langle tolluntur *Kindsch.* \rangle ; quibus rebus nox \langle lux *Kindsch.* \rangle maxime aduersaria est: 2, 31, 7.

γ) separat.: si paruo labore . . . omnem Italiani metu liberare possint: 1, 9, 1.

d) c. praep.: α) (ex: 3, 69, 1 u. c) α).

β) sine: de Germanorum discessu . . . certiores facti sine metu trans Rhenum in suos uicos remigrauerant $\langle e \rangle$: IV 4, 6; licere illis incolumibus $\langle a \rangle$ per se . . . quaecumque in $\langle e \rangle$ partes uelint sine metu proficisci: V 41, 6.

B. metu = metu oblato, timore iniecto: principes Galliae sollicitare . . . hortari coepit, uti $\langle e \rangle$ in continenti remanerent; metu territare \langle m. t. om. β \rangle : non sine causa fieri, ut Gallia omni nobilitate spoliaretur: V 6, 5; (19, 2 u. A. c) α).

meus: amicitiae meae Iuliae matrum genus ab regibus ortum . . . est: *ap. Suet.* 6; * cum Furnium nostrum tantum uisidsem neque loqui neque audire meo commodum potuissem: *ap. Cic. ad Att.* IX 6 A. * quid ergo mei consilii est? VII 77, 12; rationem consilii mei accipite: 3, 86, 2. * meum factum probari abs te triumpho gaudio $\langle e \rangle$: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 2; si non fortunae obsecutus uideberis . . . nec causam sentias . . . sed meum aliquid factum condemnauisse: *ap. Cic. ad Att.* X 8 B, 1. * festinationi meae breuitatiq; litterarum ignosces: *ap. Cic. ad Att.*

IX 6 A: ¶ scilicet meo \et meo *M:* et *del. Man.* instituto usus sum et cum statim missum feci: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 2; ¶ sequimini me, inquit, manipulares mei qui fuistis: 3, 91, 1; ¶ qui de meis in uos meritis praedicaturus (<e>) non sum, quae sunt adhuc et mea uoluntate et uestra expectatione leniora: 2, 32, 10; ¶ uestrum uobis beneficium remitto, mihi meum nomen restituite (<af> restituite nomen *Obl; Db.*, ne ad contumeliam honorem dedisse uideamini: 2, 32, 14; ¶ ego certe meum rei publicae atque imperatori officium praestitero: IV 25, 3; ¶ iam duo praefecti fabrum Pompei in meam potestatem uenerunt: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 2; ¶ ego fratribus atque omnibus meis propinquis interfectis dolore prohibeor: VII 38, 3; ¶ consilio uestro utar libenter et hoc libentius, quod mea sponte facere constitueram, ut quam lenissimum me praerberem: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 1; ¶ frustra, inquit, meae uitae subuenire conamini, quem iam sanguis uiresque deficiunt: VII 50, 6; ut explorato et uitae meae testimonio et amicitiae indicio neque tutius neque honestius reperies quicquam quam: *ap. Cic. ad Att.* X 8 B, 2; ¶ uoluntas: 2, 32, 10 *u.* meritum.

miles. A. **subi. a):** (abigere: VII 17, 3 *u.* carere) ¶ (accedere: 3, 110, 3 *u.* E. colligere;) ¶ (accipere: IV 37, 3 *u.* occidere; V 9, 7 *u.* expellere; 1, 45, 2 *u.* progredi;) ¶ admodum fuit militum uirtus laudanda, qui nectoriis grauibusque nauigiis non intermisit remigandi labore longarum nauium cursum adaequarunt (<-quauerint >): V 8, 4; ¶ (adferre: 1, 87, 2 *u.* adire; cum (milites?) laboris sui periculique testimonium adferre uellent, milia sagittarum circiter XXX in castellum coniecta Caesari renuntiauerunt (<del. Db., Dt.: remunerauerunt *Nofhl.* remun. a: numerauerunt *Claec.*: enum. *Koch.*): 3, 53, 4) ¶ (adiciere: V 9, 7 *u.* capere;) ¶ (adigere: VII 17, 3 *u.* carere.) ¶ totis uero castris milites circulari . . . centuriones (<e>) tribunosque militum adire atque obsecrare, ut per eos Caesar certior fieret, ne labori suo neu periculo parceret: 1, 64, 3; quascumque postea controuersias inter se milites habuerunt, sua sponte ad Caesarem in ius in ius *Gulielmus:* intus :; euntes *Hart.*) adierunt (adferunt *Hart.*): 1, 87, 2; ¶ adnare: 2, 44, 1 *u.* peruenire; ¶ ueque finem prius sequendi (milites) fecerunt, quam muro oppidi portisque adpropinquarunt (<-arent >): VII 47, 3; nostri milites . . . constiterunt, ne consumptis uiri-

bus adpropinquarent: 3, 93, 1; ¶ nostri milites dato signo cum infestis pilis (<e>) procucurrissent (<procucurrissent *Ol.*) atque animum aduertissent (<animadu. *Ol.* *Np.* *Dt.*) non concurri a Pompeianis, . . . eorum represserunt: 3, 93, 1; ¶ agere: (VII 52, 1 *u.* iudicare;) illius denique exercitus milites (officium suum praestitisse), qui per se de concilianda pace egerint, qua in re omnium suorum uitae consulendum putarint: 1, 85, 2; — milites . . . et ex inferiore loco aduersus clium (<e>) incitati cursu praecipites Pompeianos egerunt gerunt *abl.*) et terga uertere coegerunt: 3, 46, 5; ¶ (animaduertere: 3, 93, 1 *u.* aduertere;) ¶ quo liberius a (<e>) periculo milites aquarentur: 3, 66, 6; ¶ (omnesque (milites?) se iam (<iam se *Obl.* ab equitatu circumueniri arbitrabantur: 2, 34, 6;) ¶ (arcessere: 3, 110, 5 *u.* consuescere;) ¶ ardere: 3, 90, 4 *u.* E. a) dare; ¶ arripere: V 33, 6 *u.* G. b) quisque; ¶ milites positos scalis muros ascendunt, sed moniti a Brundisinis, ut nullum caecum fossasque cauant, subsistunt: 1, 28, 4; ¶ (milites . . . obsecrare, . . . ne . . . parceret: paratos esse sese, posse et audere (<posse et aud. *del. Paul.*) ea transire flumen, qua traductus esset equitatus: 1, 64, 3;) ¶ andire: I 39, 7 *u.* ferre; (VII 47, 2 *u.* E. retinere; 2, 12, 1 *ib.* auertere;) ¶ (augere: 3, 110, 5 *u.* consuescere.)

at milites legionis septimae testudine facta et (<om. >) aggere ad munitiones adiecto locum ceperunt: V 9, 7; (VII 46, 5 *u.* G. a) manus;) 1, 44, 1 *ib.* pugna; 3, 76, 2 *u.* relinquere; milites . . . soluerunt impetique facto in Cassianam classem quinqueremes (<e>) duas . . . ceperunt: 3, 101, 6; ¶ ut complures dies frumento milites carucrunt et pecore ex (<e>) longinquo-ribus uicis adacto (<abacto *Claec.*) extremam famem sustentarint (*White.*; <-rent *codl.*; *edd.*): VII 17, 3; ¶ cauere: 1, 28, 4 *u.* ascendere; ¶ (eo magis timidos perterrent milites alii perterrent milites alii *Kass.* cuneo facto ut celeriter prurpant consentent, . . . reliquos seruari posse confidunt; alii, ut in iugo consistant atque eundem omnes ferant easum: VI 40, 2, 3;) ¶ sinistro cornu milites, cum ex uallo Pompeium adesse et suos fugere cerne- rent, . . . sibi consulabant: 3, 69, 4; ¶ totis uero castris milites circulari et dolere hostem ex manibus dimitti: 1, 64, 3; ¶ cum sua quisque miles circumspiceret, quid secum portare posset (<-sit >), quid ex instrumento hibernorum relinquere cogeretur: V 31, 4; ¶ circumuehi: 3, 63, 6 *u.* iacere;

¶ (circumuenire: III 6, 2 *a.* interficere) * (et uoce et manibus uniuersi (milites?) ex uallo, ubi constiterant, significare coeperunt, ut statim dimitterentur: I, 86, 2;) * hunc ex primo ordine pauci Caesaris consecuti milites consistere coegerunt: I, 13, 3; ueteranae legionis milites . . . tractandis condicionibus et simulatione deditiois extracto primo noctis tempore gubernatorem in terram nauem eicere cogunt: 3, 28, 5; 46, 5 *a.* agere; * cogitare: (2, 34, 6 *a.* (G. a) animus;) 3, 95, 3 *a.* E. perterrere; ¶ cognoscere: VII 38, 2 *a.* (C.); (2, 12, 1 *a.* E. auertere) libenter etiam (milites) ex perfugis cognoscebant (audiebant) / equos eorum tolerari: 3, 19, 3; * cohortari: VI 40, 4 *a.* F. a) praepone; discedentem . . . uniuersi cohortantur, . . . (ne) dubitet . . . suam fidem uirtutemque experiri: 2, 33, 2; * ipsi (milites) . . . in locum iniquum progressi rursus resistentes (<e>) hostes redintegrato proelio in fugam coniecerunt dederunt ? : II 23, 2; (milites) ex hominum milibus amplius triginta . . . plus tertia parte interfecta reliquos perterritos in fugam coiciunt: III 6, 2; milites legionis VIII. (VIII. *del. Tirul. Db.*) subito conspirati (constipati *Faern.*) pila coniecerunt: 3, 46, 5; ¶ (committere: II 21, 2 *a.* E. perturbare;) ¶ legionis nonae et decimae milites . . . pilis emissis . . . Atrebatas . . . celeriter ex loco superiore in flumen computulerunt: II 23, 1; ¶ illi (milites) subito ex omnibus partibus euolauerunt murumque celeriter compleuerunt: VII 27, 3; (3, 63, 6 *a.* iacere;) ¶ tegimenta galeis milites ex uiminibus facere atque aggerem iubet comportare: 3, 62, 1; ¶ (tantaque inter eos (milites?) dissensio existit, ut manum conserere atque armis dimicare conentur: I, 20, 1;) ¶ (conciliare: I, 85, 2 *a.* agere;) * conclamant legionis XIII. . . milites . . . sese paratos esse imperatoris sui tribunorumque plebis iniurias defendere: I, 7, 7; Caesar . . . contionatus apud milites . . . conclamantibus omnibus, imperaret quod uellet, quodcumque imperauisset se aequo animo esse facturos . . . naues soluit: 3, 6, 2; ¶ cum ad arma milites concurrissent uehementer ibi pugnatum esset: III 22, 1; I, 41, 1 *a.* (G. a) pugna; ¶ (conferre: II 25, 1 *a.* esse impedimento;) ¶ conficere: (VI 39, 1 *a.* exaudire) I, 68, 2 *a.* E. subleuare; ipsi (milites) idoneum locum naeti reliquam noctis partem ibi confecerunt: 3, 28, 6; (3, 47, 6 *a.* recordari;) * confidere: VI 40, 2 *a.* censere;) * confirmare: 2, 34, 5 *a.* tenere; ¶ conflictari:

3, 28, 5 *a.* putare; * protinusque omnes (milites?) lucibus usi centurionibus tribunisque militum in altissimos montes . . . confugerunt: 3, 95, 4;) * milites . . . ita inter se per tribunos (<e>) militum . . . conloquuntur: I, 20, 1; * cum reliqua administrarentur centurionibus et paucis militibus intromissis, qui arma iumentaque conquirent: VII 12, 1; milites . . . procedunt et quem quisque in castris notum aut municipem habebat conquirat atque euocat: I, 74, 1; * milites equitesque conscendere naues (<e>) iubet: V 7, 4; his paratis rebus milites silentio naues conscendere iubet: I, 27, 5; cum omnes milites naues conscendissent: I, 27, 6; contionatus apud milites, . . . impedimenta in Italia reliquerunt, ipsi expediti naues conscenderunt: 3, 6, 1; milites . . . sua sponte naues conscenderunt et a terra soluerunt: 3, 101, 6; * consequi: III 19, 1 *a.* occidere: (VII 17, 3 *a.* existimare;) I, 13, 3 *a.* cogere: I, 61, 8 *a.* J. h); ¶ conserere: I, 20, 1 *a.* conari;) * conseruare: I, 81, 3 *a.* F. a) suscitare; * (legionem effecerat) unam ex Creta et Macedonia ex ueteranis militibus, qui dimissi a superioribus imperatoribus in his prouinciis conserauerant: 3, 4, 1; * milites, ut in sinistra parte acie constiterant, . . . compulerunt: II 23, 1; IV 21, 2 *a.* pugnare; (VI 10, 3 *a.* censere;) VII 52, 1 *a.* E. retinere; (I, 86, 2 *a.* coepisse;) sed nostri milites . . . uero periti ac superioribus pugnis exercitati sua sponte eursum represserunt et ad medium fere spatium constiterunt: 3, 93, 1; (neque uero diutius qui in uallo constiterant (milites?) multitudinem telorum sustinere poterant, sed confecti uulneribus locum reliquerunt: 3, 95, 4;) * conspirare: 3, 46, 5 *a.* coicere;) ¶ consuescere: I, 67, 3 *a.* E. perterrere; (hi milites?) regum (<e>) amicos ad mortem (<e>) deponere, hi (<e>) bona locupletum diripere, stipendii (<e>) augendi causa regis domum obsidere, regno expellere *alios*, *alios* accessere uetere quodam Alexandrini exercitus instituto conserauerant: 3, 110, 5;) * consulere: I, 67, 3 *a.* E. perterrere; I, 85, 2 *a.* agere;) sinistro cornu milites . . . eodem quo uenerant receptu *Cass.*, receptu *codl.* sibi consulabant: 3, 69, 1; * (consumere: 3, 93, 1 *a.* adpropinquare;) * deiectis *at*; disiectis *zib. add.* . . . ut diximus, antennis . . . milites summa ui transcendere in hostium naues contendebant. III 15, 1; quibus ex nauibus cum essent expositi milites ciceret trecenti atque in castra contenderent, Morini . . . non ita magno suorum numero cir-

cumsteterunt <stiterunt *M^a*>: IV 37, 1; ¶ milites disponit . . . perpetuis vigiliis stationibusque, ut contingant inter se atque omnem munitionem expleant: I, 21, 3; ¶ interim sub musculo milites uectibus infima saxa turris . . . conuellunt: 2, 11, 3; ¶ dum milites, quos imperauerat, conuenirent: I 7, 6; 8, 1 *u.* II, a) perducere; ciuitatibus milites imperat certumque in locum conuenire iubet: V 1, 6; ¶ modo conscripti (milites?) atque usus militaris imperiti ad tribunalium militum centurionesque ora conuertunt; quid ab his praecipiatu expectant: VI 39, 2; ¶ atque *c*) nostris militibus cunctantibus, maxime propter altitudinem maris, . . . inquit: IV 25, 3.

in fugam dare: II 23, 2 *u.* coicere; ¶ milites . . . ita inter se . . . conloquuntur: . . . debere se suae salutis rationem habere: 1, 20, 2; ¶ (tanta militum uirtus . . . fuit, ut . . . non modo \ddagger demigrandi restinguendi *Ciuce* causa de uallo decederet nemo, sed paene ne respiceret quidem quisquam, ac tum omnes acerrime fortissimeque pugnarent: V 43, 4); ¶ ex Gabiniianis militibus, qui iam in consuetudinem Alexandrinae uitae ac licentiae uenerant et nomen disciplinamque populi Romani dediderant <*Abd.*; *dedicerant O*; *didicerant*> uxoresque duxerant, ex quibus plerique liberos habebant: 3, 110, 2; ¶ cum illi (milites) orbe facto sese defenderent: IV 37, 2; 1, 6, 2 *u.* F, a) persuadere; (1, 7, 7 *u.* clamare; milites . . . haec prima missis ad eos ab Otacilio equitibus . . . se defenderunt: 3, 28, 6; 40, 6 *u.* E. mittere: 3, 110, 4 *u.* G, a) consensus; ¶ defetisci: VII 88, 6 *u.* esse defesum; ¶ deicere: III 15, 1 *u.* contendere; ¶ si omnino turris concideret, non posse posset *fh*: possent *N*: milites contineri, quin spe *c*) praedae in urbem irumperent urbemque delerent: 2, 12, 4 (*Np.* 5); ¶ (demigrare: V 43, 4 *u.* decedere); ¶ deponere: 2, 28, 2 *u.* E. obsecrare; (3, 76, 2 *u.* relinquere; ¶ (deposcere: 3, 110, 5 *u.* consuescere); ¶ desilire: IV 24, 2 *u.* pugnare: (25, 3 *u.* *c*)) ¶ cum militibus regis conloqui coeperunt eosque hortari, ut suum officium Pompeio praestarent <staret *NO*>: neue eius fortunam despicerent <ret *NO*>: 3, 103, 4; ¶ destringere: I 25, 2 *u.* facere); ¶ non irridicule quidam ex militibus decimae legionis dixit: I 42, 6; milites Domitianos sacramentum apud se dicere iubet: 1, 23, 5; 2, 28, 2 *u.* E. obsecrare; ¶ (dimicare: 1, 20, 1 *u.* conari); ¶ dimittere:

(3, 49, 2 *u.* G, a) uox: 3, 97, 1 *u.* E. occipare; ¶ (diripere: 3, 31, 4 *u.* E. confirmare; 3, 80, 6 *u.* F, a) concedere; 3, 110, 5 *u.* consuescere); ¶ praeterea accidit, quod fieri necesse erat, ut uulgo milites ab signis discederent: V 33, 6; milites, qui lignationis munitionisque causa in siluas discessissent: V 39, 2; milites in itinere ab eo discedunt ac domum reuertuntur: 1, 12, 2; 13, 4 *u.* G, a) pars; Caesar conquiri milites, qui ab eo discesserant, . . . iubet: 1, 16, 1; neque ab eo prius Domitiani milites discedunt, quam: 1, 22, 2; (3, 47, 6 *u.* memuisse); ¶ (discere: 3, 110, 2 *u.* dediscere); ¶ (discere: I 25, 2 *u.* facere; III 15, 1 *u.* contendere); ¶ dolere: 1, 64, 3 *u.* circulari; ¶ ipsi (milites) transire flumen non dubitauerunt: II 23, 2; ¶ ducere: 3, 110, 2 *u.* dediscere.

efficere: IV 35, 3 *u.* occidere; quantum labore atque itinere legionarii milites efficere poterant: V 19, 3; ¶ (reliqui (milites?) se in castra recipiunt, unde erant egressi: V 37, 4); 2, 35, 5 *u.* indigere; ¶ (emittere: I 25, 2 *u.* perfringere; II 23, 1 *u.* compellere); ¶ (eniti: 2, 34, 5 *u.* E. subleuare); ¶ (enumerare: 3, 53, 4 *u.* adferre); ¶ milites . . . dato signo ex castris erumperent atque omnem spem salutis in uirtute ponerent: III 5, 3; ¶ esse Corfinii: 1, 20, 1 *u.* facere; — esse penes: 1, 76, 4 *u.* E. producere; — esse in castello: 3, 53, 3 *ib.* mulherare; — esse dicto audientem: I 39, 7 *u.* ferre; — nisi crebris subsidiis ac totius diei labore milites essent (fuisset?) defessi: VII 88, 6; — (esse paratos: VII 19, 5 *u.* E. uidere; 1, 7, 7 *u.* clamare; 1, 64, 3 *u.* audere; 1, 71, 2 *u.* G, a) animus); — esse participes: 3, 82, 1 *u.* uelle; — cognoscit non decimum quemque (quemquam $\frac{2}{3}$ esse reliquum $\frac{1}{3}$ relictum $\frac{2}{3}$ militem sine uulnere: V 52, 2; — (esse praedam: 2, 44, 2 *u.* E. remittere; — ubi suos urgeri signisque in unum locum conlatis duodecimae legionis confertos milites sibi ipsos ad pugnam esse impedimento uidit: II 25, 1; — alieno esse animo: 1, 6, 2 *u.* F, a) persuadere; — milites tamen omnes in armis esse iussit (iuss. esse *b*): 3, 109, 3; — in hoc erant numero complures Pompei milites: 3, 103, 5; ¶ euocare: 1, 74, 1 *u.* conquirere; ¶ euolare: VII 27, 3 *u.* complere; ¶ exaudire: V 30, 1 *u.* G, a) pars; interim confecta frumentatione milites nostri clamorem exaudiunt: VI 39, 1; (VII 47, 2 *u.* E. retinere); elare, ut milites exaudirent, Tuemini, inquit, castra: 3, 94, 6; ¶ excedere: 1, 44, 2 *u.* E. pre-

mere; ¶ milites certiores facit, paulisper intermitterent proelium ac tantum modo tela missa exciperent seque ex labore refecerent (reciperent *a'*): III 5, 3; duasque naues cum militibus . . . scaphis lintribusque reprehendunt, reprehensas (deprehendunt, deprehensas *o*), excipiunt (militēs: I, 28, 4; ¶ sub uesperum

(*c'*) Caesar portas claudi militesque ex oppido exire iussit: II 33, 1; uniuersique, et oppidani et milites, obuam gratulantes Antonio exierunt: I, 18, 2; ¶ existimare: VI 8, 3 *u. C.*; sed (militēs) elati spe celeris uictoriae . . . nihil adeo arduum sibi esse (om. *z*) existimauerunt (existimabant *z'*), quod non uirtute consequi possent: VII 47, 3; id ipsum sui fallendi causa milites ab hostibus factum existimabant: VII 50, 2; (licentiam eorum se) adrogantiamque reprehendere, quod plus se quam imperatorem de uictoria atque exitu rerum sentire existimarent: VII 52, 3; Labienus milites cohortatus, ut suae pristinae uirtutis . . . retinerent memoriam (mem. ret. *z*) atque ipsum Caesarem, cuius ductu saepe numero hostes superassent (asset *B'*), praesentem (*c*) adesse existimarent: VII 62, 2; 1, 44, 2 *u. E.* premere; ¶ (militēs locum ceperunt) eosque ex siluis expulerunt paucis uulneribus acceptis: V 9, 7; (3, 110, 5 *u. consuescere*) ¶ explere: I, 21, 3 *u. contingere*; ¶ indignantes milites (indignatis militibus *a*) Caesar, quod conspectum suum hostes perferre (*c*) possent . . . , et signum proelii exposcentes edocet: VII 19, 4; 3, 90, 4 *u. F. a*) dare; ¶ exspectare: VI 39, 2 *u. conuertere*; atque omnes milites intenti (omnium militum int. animi *z*; *Schn.*) pugnae (*o*) prouentum exspectabant: VII 80, 2; 1, 86, 1 *u. F. b*) iucundus; ¶ exstare: V 18, 5 *u. ire*; ¶ (militēs) diebus XXV aggerem . . . altum pedes LXXX extruxerunt: VII 24, 1; ¶ extrahere: 3, 28, 5 *u. cogere*); ¶ (exnere: III 6, 3 *u. se recipere*.)

ea (phalange) disiecta gladiis districtis in eos impetum fecerunt (militēs): I 25, 2; (militēs) quod iussi sunt faciunt ac subito omnibus portis eruptione facta neque cognoscendi quid fieret neque sui colligendi hostibus facultatem relinquunt: III 6, 1; (IV 37, 2 *u. defendere*; V 9, 7 *u. capere*; VI 40, 2 *u. censere*;) VII 17, 3 *u. adpropinquare*; dimulgato Domitii consilio milites, qui erant Corfinii, primo (*c*) uesperti secessionem faciunt: 1, 20, 1; (41, 4 *u. E.* prohibere;) 1, 51, 1 *u. F. a*) imperare; (2, 13, 4 *u. ferre*;) 2, 15, 1 *u. instituire*; (3, 6, 2 *u. conclamare*;) omnes fere milites aut ex coactis aut . . . ex coriis tunicas aut tegumenta fecerunt, quibus tela nitarent: 3,

44, 7; 62, 1 *u. comportare*; (3, 101, 6 *u. capere*; ¶ non fore dicto audientes milites neque propter timorem signa laturos: I 39, 7; (militēs . . . confirmat: quod detrimentum . . . sit acceptum, hoc aequiore animo ferendum (*c*) docet, quod: V 52, 6; VI 10, 3 *u. censere*: 1, 86, 1 *u. F. b*) incundus; quod se facturos milites minabantur, aegreque tunc sunt retenti, quin (*in*) oppidum intrumperent, grauiterque eam rem tulerunt: 2, 13, 4; 28, 3 *u. E.* obscurare; (3, 31, 4 *u. G. a*) uox;) militesque adhortatus, ut aequo animo laborem ferrent: 3, 41, 5; sed tamen haec singulari patientia milites ferebant: 3, 47, 6; 73, 2 *u. E.* terrere; 3, 101, 6 *ib.* relinquere; — ferri: 2, 12, 1 *u. E.* auertere; ¶ fugere: 3, 71, 4 *u. solere*; ¶ (fundere: III 6, 3 *u. se recipere*.)

gerere: (3, 46, 5 *u. agere*;) (3, 97, 1 *u. E.* occupare); ¶ gratulari: I, 18, 2 *u. exire*, habere: I 39, 5 *u. E.* perturbare; V 33, 6 *u. G. b*) quisque; VI 8, 3 *u. C.*; (1, 20, 2 *u. debere*;) 1, 74, 1 *u. conquirere*; 1, 87, 2 *u. adire*; crebraque inter se colloquia milites habebant, neque ullum interim telum per fractiones loquentium traieciatur: 3, 19, 1; pecus (*C'*) uero . . . magno in honore (militēs) habebant: 3, 17, 7; milites . . . ueriti, ne angustiis intercluderentur, cum extra et intus hostem haberent, . . . sibi consulebant: 3, 69, 1; 110, 2 *u. dediscere*; ¶ illi . . . administrantibus M. Antonio et Fufio Caleno multum ipsis militibus hortantibus neque ullum periculum pro salute Caesaris recusantibus . . . naues solunt: 3, 26, 1.

simul manibus circumuecti milites (*del. Paul'*) in exteriorem (*c*) uallum tela iaciebant, fossaeque (fossasque *Paul'*) aggere complebantur (plebant *Paul'*: 3, 63, 6; ¶ (incendere: IV 35, 3 *u. se recipere*); ¶ ad proelium egressi Curionis milites his (*c*) rebus indigebant, quae: 2, 35, 5; ¶ indignari: VII 19, 1 *u. exposcere*; ¶ centurionibusque nominatim appellatis reliquos cohortans milites (*del. Euss.*) signa inferre et manipulos laxare iussit: II 25, 2; (2, 2, 6 *u. reicere*); ¶ milites nostri pristini diei perfidia incitati in castra intruperunt: IV 11, 3; ne sub ipsa protectione milites (*in*) oppidum intrumperent: 1, 27, 3; 2, 12, 4 *u. delere*; 2, 13, 1 *u. ferre*; ¶ ins equi: II 23, 1 *u. interficere*; 1, 45, 2 *u. progredi*; ¶ insillire: I 52, 5 *u. E.* reperire; ¶ (militēs) aggerem noni generis . . . facere instituerunt: 2, 15, 1; ¶ cum . . . premerentur (militēs) suaeque omnia impedimenta atque omnes fortunas conflagrare intellegerunt: V 13, 4; ¶ milites . . . Atrebatos transire

conantes insecuti gladiis magnam partem eorum impeditam interfecerunt: II 23, 1; eos . . . undique circumuentos interficiunt milites: III 6, 2; cf. coicere III 6, 2; 2, 13, 3 *u. E.* permonere; 3, 28, 6 *u. se* recipere; * in-terrire: 1, 64, 7 *u. E.* sublenare; * in-termittere: III 5, 3 *u. excipere*; V 8, 4 *u. adaequare*; 3, 96, 1 *u. mittere*; * interpellare: 2, 33, 1 *u. E.* permonere; * in-tererascere: 1, 44, 3 *u. E.* monere; * ea celeritate atque eo *c.* impetu milites ierunt, cum capite solo ex aqua exstant, ut: V 18, 5; (1, 87, 2 *u. adire*; 3, 31, 1 *u. G. a*) nox) * cupiditatemque militum reprehendit, quod sibi ipsi indicauissent, quo procedendum aut quid agendum uideretur: VII 52, 1; * iurare: 1, 76, 3 *u. E.* producere.

taxare: II 25, 2 *u. inferre*; * lignari: 3, 76, 2 *u. progredi*; * milites uero palam inter se loquebantur, quoniam talis occasio uictoriae dimitteretur, etiam cum uellet Caesar, sese non esse pugnuros: 1, 72, 4; 3, 19, 1 *u. habere.*

meminerant milites ad Alesiam magnam se inopiam perpressos, multo etiam maiorem ad Auaricum maximarum [se] gentium uictores discessisse *u. CC*): 3, 47, 6; * optime mereri: 1, 72, 2 *u. E.* uulnerare; * mi-nari: 2, 13, 4 *u. ferre*; * mittere: (125, 2 *u. perfringere*); nostri milites . . . paruo . . . intermisso temporis spatio ac rursus renouato cursu pila miserunt celeriterque . . . gladios strinxerunt: 3, 93, 1; (95, 3 *u. E.* perterrere.)

nancisci: 1, 74, 1 *u. procedere*; 3, 28, 6 *u. conficere*; * (milites) si sese interfici nolent, arma ponere iusserunt: IV 37, 1; * numerare: 3, 53, 4 *u. adferre.*

obsecrare: 1, 64, 3 *u. adire*; * obsidere: 3, 110, 5 *u. consuescere*; * quos impeditos *c.* integri uiribus milites nostri consecuti magnum numerum eorum occiderunt: III 19, 4; quos tanto spatio secuti (nostri milites), quantum *c.* cursu et uiribus efficere potuerunt, complures ex iis occiderunt: IV 35, 3; nostri milites paucis uulneribus acceptis complures ex his occiderunt: IV 37, 3; * occurrere: 3, 92, 2 *u. E.* retinere; * omittere: 3, 95, 3 *ib.* perterrere); * opponere: 3, 73, 2 *u. E.* terrere; * Caesar . . . milites cohortatus est, ut beneficio fortunae uterentur castraque oppugnarent: 3, 95, 1.

pubulari: 3, 76, 2 *u. progredi*); * (et Cenabensi *c.*) caede et labore operis incitati . . . non mulieribus, non infantibus pepererunt milites?); VII 28, 4); * qui (milites),

etsi magno aestu — nam (aestu fatigati, nam *ol* ad meridiem res erat perducta — tamen ad omnem laborem animo parati imperio paruerunt: 3, 95, 1; * reliquos . . . in fugam coiciunt ac ne in locis quidem superioribus consistere patiuntur milites): III 6, 2; * ubi (milites) . . . suam uirtutem inuisi fore perfoluerunt . . . aggerem nomi generis . . . facere instituerunt: 2, 15, 1; * milites e loco superiore pilis missis *emissis Ciacc.*) facile hostium phalangem perfrigerunt: 1 25, 2; * perfrugere: 2, 18, 3 *u. G. a*) numerus; cum paene cotidie a Pompeio ad Caesarem perfrugerent, uulgo uero uiuersi *(del. Ciacc.)* in Epiro atque Aetolia consecrpti milites: 3, 61, 2; * ut potius in siluis Gallorum uita quam legionarius miles periclitetur *(-taretur $\frac{3}{2}$: VI 31, 8; * perire: VI 40, 8 *u. G. a*)* pars; * milites . . . conloquuntur: obsideri se a Caesare . . . ducem suum Donitium, cuius spe atque fiducia permanserint . . . fugae consilium capere: 1, 20, 2); * (perpeti: 3, 47, 6 *u. recordari et meminisse*); * per-rumpere: (VI 40, 2 *u. censere*); VI 40, 4 *u. F. a*) praepone; * persequi: V 10, 1 *u. E.* mittere; * (perterrere: III 6, 2 *u. coicere*); * inecolmesque (milites) ad unum omnes in castra perueniunt: VI 40, 4; 40, 8 *u. G. a*) pars; milites dato signo celeriter ad munitionem perueniunt eamque transgressi trinīs castris potiuntur: VII 46, 4; reliqui (milites) ad Caesarem perueniunt, atque una cum iis depressus L. *c.* Pupius . . . adducit: 1, 13, 4; (milites) longo itinere ab his circumducti ad portum perueniunt: 1, 28, 4; ut pauci milites patresque *c.* familiae milites tribunique militum *Paul*, qui aut gratia aut misericordia ualere aut *ad* naues adnare possent, recepti in Sicilia incolas peruenirent, reliquae copiae . . . 2, 44, 1; * petere: (II 20, 1 *u. E.* accessere); V 33, 6 *u. G. b*) quisque; VI 8, 3 *u. C.*; sui laboris milites semper euentu belli praemia petiuerunt: 2, 32, 10; * ponere: III 5, 3 *u. erumpere*; IV 37, 1 *u. nolle*; (1, 28, 4 *u. ascendere*); * portare: V 31, 4 *u. circumspicere*; * quod (milites) superioribus proeliis exercitati quid fieri oporteret non minus commode ipsi sibi praescribere quam ab aliis doceri poterant: II 20, 3; quo facilius milites) gladiis uti possent: II 25, 2; uti . . . diutius sub pellibus milites contineri non possent: III 29, 2; IV 35, 3 *u. occidere*; V 19, 3 *u. efficere*; V 31, 4 *u. circumspicere*; (VII 47, 3 *u. existimare*); VII 52, 1 *u. E.* retinere; (1, 64, 3 *u. audere*; 2, 12, 4 *u. delere*; 2, 44, 4 *u. per-*

uenire; 3, 2, 2 *u.* E. transportare; (3, 95, 4 *u.* consistere;) ¶ potiri: VII 46, 4 *u.* peruenire; stetisse per Trebonium, quo minus oppido potirentur (milites) uidebatur: 2, 13, 4; (quibus rebus effectis cohortatus milites docuit, quantum usum haberet . . . potiri oppido pleno atque opulento: 3, 80, 5;) ¶ praedari: VII 46, 5 *u.* G. a) manus; ¶ praepone: 3, 73, 2 *u.* E. terrere; ¶ praescribere: II 20, 3 *u.* posse; ¶ praestare: VI 8, 3 *u.* C.; reliquos enim omnes officium suum praestitisse: *se*, qui . . .; exercitum suum, qui . . .; illius denique exercitus milites, qui: 1, 85, 2; 3, 103, 4 *u.* despiciere; ¶ probare: VI 40, 4 *u.* proficisci; ¶ procedere: II 20, 1 *u.* E. arcessere; (VII 52, 1 *u.* iudicare;) quorum discessu liberam nacti milites conloquiorum facultatem uulgo procedunt: 1, 74, 1; ¶ procurrere: 1, 44, 1 *u.* G. a) pugna; primo Afraniani milites (mane *Kündsch.*) uisendi causa lacti ex castris procurrerant contumeliosisque uocibus prosequebantur (perseq. *f.*: nostros sequebantur *Kündsch.*): 1, 69, 1; 3, 93, 1 *u.* aduerrere; ¶ (prodere: IV 25, 3 *u.* C.) ¶ (in contuberniis centuriones militesque *Il. Schneider*; in contub. commilitesque *codl.*) non nulli grauiora proferebant (add. *Heller*: 2, 29, 4;) ¶ (quae (mulieres) in proelium proficiscentes (milites *add. B²*; passis manibus flentes implorabant: 151, 3;) hoc ueteres non probant milites, quos sub uexillo una profectos docuimus: VI 40, 4; VII 38, (1.) 2 *u.* C.; ¶ progredi: II 23, 2 *u.* coicere; his (c) (*i. e.* militibus equitibusque) aliquantum itineris progressis . . . equites a Q. Atrio . . . uenerunt: V 10, 2; (VII 40, 4 *u.* E. permouere;) monet, ut contineant milites, ne studio pugnandi aut spe praedae longius progrediantur: VII 45, 8; nonae (c) legionis milites elati studio, dum sarcire acceptum detrimentum uolunt, temere insecuti longius fugientes in locum iniquum progrediuntur et sub montem (c) . . . succedunt: 1, 45, 2; eius milites, quod ab opere integris munitionibus uacabant, alii lignandi pabulandique causa longius progrediebantur, alii: 3, 76, 2; ¶ properare: V 33, 6 *u.* G. b) quisque; 2, 39, 3 *u.* C.; ¶ (eos fugientes longius Caesar prosequi (milites) uentit: V 9, 8;) 1, 69, 1 *u.* procurrere; cum electi (lacti *Paul*) milites circiter CXX uoluntarii (uoluntariae *hl.* eiusdem centuriae sunt prosecuti: 3, 91, 3; ¶ pugnare: (III 24, 5 *u.* E. efficere;) militibus autem . . . impeditis manibus, magno et graui onere armorum oppressis (pressis β ; *del. Abadi.* simul et de (c) nauibus desiliendum et in fluctibus

consistendum et cum hostibus erat pugnandum: IV 24, 2; interim nostri milites impetum hostium sustinuerunt atque amplius horis quattuor fortissime pugnaverunt: IV 37, 3; V 43, 4 *u.* decedere; (VII 45, 8 *u.* progredi: 1, 44, 1 *u.* G. a) pugna: (1, 72, 4 *u.* loqui; 2, 28, 3 *u.* E. obsecrare; (2, 41, 3 *u.* F. a) desse;) ¶ putare: 1, 85, 2 *u.* agere; ueteranae legionis milites item *Of*; idem *Nahl*; itidem *Heins.* conflictati et tempestatis et sentinae uitii neque ex pristina uirtute remittendum aliquid putauerunt et (c : 3, 28, 5.

sic omnibus hostium copiis fuis armisque exutis (milites) se in (c) castra (c) munitionesque (c) suas recipiunt: III 6, 3; (nostri milites) omnibus longe lateque aedificiis incensis se in castra receperunt: IV 35, 3; (V 37, 4 *u.* egredi; VII 52, 1 *u.* E. retinere;) hinc se recipere cum uellent milites, rursus illi ex loco superiore nostros premebant: 1, 45, 3; (ueteranae legionis milites non nullis eorum interfectis incolumes se ad nostros receperunt: 3, 28, 6; ¶ recordabantur enim (milites) eadem (c) se superiore anno in Hispania perpressos labore et patientia maximum bellum confecisse: 3, 17, 6; ¶ recusare: VII 19, 5 *u.* E. uidere; 3, 26, 1 *u.* hortari; non, illis (illi *Clark.*) hordeum cum daretur, non legumina recusabant: 3, 17, 7; ¶ (redintegrare: II 23, 2 *u.* coicere;) ¶ referre: 1, 41, 2 *u.* E. premere; ¶ se reficere: III 5, 3 *u.* excipere; militesque (que *om. a¹*) ex nocturno labore sese reficere iussit: VII 83, 7; ¶ refugere: 3, 95, 3 *u.* E. perterrere; ¶ eruptiones fiebant . . . ignesque aggeri . . . inferebantur; quae facile nostri milites repellebant magnisque ultro inlatis detrimentis eos, qui eruptionem fecerant, in oppidum reiciebant: 2, 2, 6; ¶ relinquere: III 6, 1 *u.* facere; V 31, 4 *u.* circumspicere; contentus apud milites, . . . aequo animo mancipia atque impedimenta in Italia relinquerent: 3, 6, 1; alii (milites), quod subito consilium protectionis ceperant magna parte impedimentorum et sarcinarum reiecta, ad haec repetenda inuitati propinquitate superiorum castrorum depositis in contubernio armis ualium relinquebant: 3, 76, 2; (95, 4 *u.* consistere;) ¶ (remigare: V 8, 4 *u.* adaquare;) ¶ (remittere: 3, 28, 5 *u.* putare;) ¶ renouare: 3, 93, 1 *u.* mittere;) ¶ renouare, renuntiare: 3, 53, 4 *u.* adferre;) ¶ repellere: 2, 2, 6 *u.* reicere; ¶ (repetere: 3, 76, 2 *u.* relinquere;) ¶ reprehendere: 1, 28, 4 *u.* excipere; ¶ reprimere: 3, 93, 1 *u.* consistere; ¶ resistere: 2, 31, 6 *u.*

(G. a) animus.) ¶ (respicere, restinguere: V 43, 4 u. decedere;) ¶ milites non longiore oratione (est *add. B²*) cohortatus, quam uti suae pristinae uirtutis memoriam retinerent: II 21, 2; VII 62, 2 u. existimare; ¶ reuellerere: I 52, 5 u. E. reperire; ¶ reuertii: 1, 12, 2 u. discedere.

sarcire: 1, 45, 2 u. progredi; ¶ (sentire: VII 52, 3 u. existimare;) ¶ sequi: IV 35, 3 u. occidere; (VII 47, 3 u. adpropinquare;) 1, 6, 2 u. F. a) persuadere; (1, 69, 1 u. procurrare;) 2, 34, 5 u. tenere; (3, 76, 3 u. E. impedire;) ¶ seruare: 1, 44, 1 u. (G. a) pugna; ¶ (significare: 1, 86, 2 u. coepisse;) ¶ solere: 1, 67, 4 u. E. continere; solerentne ueterani milites fugere: 3, 71, 4; ¶ soluere: 3, 101, 6 u. conscendere; ¶ (milites) expediti naues conscenderent . . . omniaque ex uictoria et ex sua liberalitate sperarent: 3, 6, 1; ¶ stringere: 3, 93, 1 u. mittere; ¶ (submouere: VI 40, 8 u. G. a) pars;) ¶ subsistere: 1, 28, 4 u. ascendere; ¶ succedere: 1, 45, 2 u. progredi; ¶ reliquum erat certamen positum in uirtute, qua nostri milites facile superabant: III 14, 8; VII 24, 1 u. E. tardare; VII 62, 2 u. existimare; ¶ supportare: 2, 15, 3 u. E. tegere; ¶ sustentare: VII 17, 3 u. carere; ¶ sustinere: II 21, 2 u. E. perturbare; IV 37, 3 u. pugnare; 2, 33, 1 u. E. permouere; (3, 95, 4 u. consistere.)

tenere: VI 8, 3 u. C.; ille unum elocutus, ut memoria tenerent milites ea, quae pridie sibi (c) confirmassent, sequi sese (c) iubet et praecurrit ante omnes: 2, 34, 5; (3, 111, 1 u. J. e) tenere;) ¶ (tractare: 3, 28, 5 u. cogere;) ¶ tradere: 1, 76, 1 u. E. obsecrare; ¶ transeendere: III 15, 1 u. contendere; ¶ transgredi: VII 46, 4 u. peruenire; ¶ transire: II 23, 2 u. dubitare; (1, 64, 3 u. audere;) ante id tempus nemo aut miles aut eques a Caesare ad Pompeium transierat: 3, 61, 2; ¶ tribuere: VII 53, 1 u. E. permouere; ¶ (tueri: 3, 39, 2 u. II. b.))

uacare: 3, 76, 2 u. progredi; ¶ ualere: 2, 44, 1 u. peruenire; ¶ uelle: (IV 25, 3 u. C.) 1, 45, 2 u. progredi; 1, 45, 3 u. se recipere; 1, 84, 3 u. F. a) suscensere; (3, 53, 4 u. adferre;) Scipionis milites cohortatur, ut parta iam uictoria praedae ac praemiorum uelint esse participes: 3, 82, 1; ¶ uenire: 1, 77, 1 u. E. remittere; 3, 69, 4 u. consulere; 3, 110, 2 u. dediscere; ¶ uereri: 3, 69, 4 u. habere; ¶ uersari: 3, 110, 1 u. (G. a) consensus; ¶ ubi tantos suos labores . . . male cecidisse

uiderunt . . . , aggerem noui generis . . . facere instituerunt (milites): 2, 15, 1; 39, 3 u. C.; ¶ uideri: 2, 33, 1 u. E. permouere; ¶ (uisere: 1, 69, 1 u. procurrare;) ¶ uitare: 3, 44, 7 u. facere; ¶ (uiuere: 3, 49, 2 u. (G. a) nox;) ¶ uti: II 25, 2 u. posse; 3, 95, 1 u. oppugnare; (3, 95, 4 u. confugere;) ¶ uulnerare: I 52, 5 u. E. reperire.

b) a c. pass.: cum summo studio a militibus administraretur: IV 31, 3; ¶ silentioque ab utrisque militibus auditus (est): 3, 19, 3; ¶ circumueniri: 2, 35, 2 u. interfici; ¶ haec (tragula) . . . tertio die a quodam milite conspiciitur, dempta ad Ciceronem deferretur: V 48, 8; ¶ desereri: 1, 15, 3 u. G. a) pars; ¶ (impediri: 3, 46, 1 u. E. tegere;) ¶ parsque ibi . . . a militibus, pars . . . ab equitibus est interfecta: VII 28, 3; Fabius a proximis militibus circumuentus interficitur (interf. circ. a?): 2, 35, 2; ¶ (intermitti: VII 24, 2 u. E. hortari;) ¶ (obduci: 3, 46, 1 *ib.* tegere;) ¶ cum . . . omnes uiuae ab Afranianis militibus equitibusque obsiderentur . . . , imperat militibus Caesar: 1, 54, 1; ¶ quod . . . equites . . . eius ¶ angustis portis atque his a (c) Caesaris militibus occupatis ad insequendum tardabantur: 3, 70, 1; ¶ (pugnari: III 22, 4 u. a) concurrere;) ¶ (restitui: I, 87, 1 u. J. k); ¶ (uiolari: 3, 98, 2 u. F. a) commendare.

c) abl. abs.: cupidissimis omnibus: VII 40, 4 u. E. permouere; ¶ ne quis inermibus imprudentibusque militibus ab latere impetus fieri posset: III 29, 1.

B. praedicat: hi (c) . . . milites se esse legionarios dicunt: VII 20, 10; (2, 35, 1 u. J. f) unus;) ¶ equidem me Caesaris militem dici uolui: 2, 32, 14.

C. uocatiuus: (desilite, inquit, commilitones (z; milites z; *add.*), nisi uultis aquilam hostibus prodere: IV 25, 3;) habetis, inquit, milites, quam petistis facultatem: hostem impedito atque iniquo loco tenetis; praestate eandem nobis duobus uirtutem, quam saepe numero imperatori praestitistis, atque (c) illum (c) adesse (o) existimate: VI 8, 3; Litauiacus . . . conuocatis subito militibus lacrimans Quo proficiscimur, inquit, milites? . . . haec ab his (c) cognoscite: VII 38, 1. 2; uidetisne, inquit, milites, captiuorum orationem cum perfugis conuenire? . . . proinde ad praedam, ad gloriam properate, ut iam de praemiis uestris . . . cogitare incipiamus: 2, 39, 3; non frustrabo uos, milites: *ap. Diomed. art. gramm. I p. 100 Keil.*

D. appositio: I 39, 5 *u.* **E. perturbare:** I, 18, 2 *u.* **A. a) exire.**

E. obiect.: (abripere: I, 64, 7 *u.* subleuare.)

¶ Vibullius . . . milites ab eo accipit, ipsum dimittit: I, 15, 4; 3, 103, 5 *u.* traducere;

(adducere: VII 4, 7 et 31, 4 *u.* **G. a) numerus;**) ¶ adficere: V 48, 9 *ib.* conuentus;

¶ adhortari *u.* **adhortor p. 161 c) d) e) (3 loc.);** ¶ his Antonianos milites admiscuerat: 3, 4, 2;

¶ adoriri: VII 22, 4 *u.* occupare; ¶ aduefacere: I, 44, 2 *u.* premere;

¶ animaduertere: VII 45, 7 *u.* traducere; ¶ appellare: V 33, 2 *u.*

G. a) officium; I, 76, 1 *u.* obsecrare; — 2, 28, 3 *ib.*;

¶ ab opere renocandi (erant) milites, qui paulo longius aggeris petendi causa processerant arcessendi: II 20, 1;

¶ Caesar scalas parari militesque armari iubet: I, 28, 2; ¶ audite Romanos milites: VII 20, 8;

¶ omnis administratio belli consistit militesque auersi a proelio ad studium audiendi et cognoscendi feruntur: 2, 12, 1 (*Np.* 2);

¶ auferre: I, 64, 7 *u.* subleuare.

sed plerosque (milites) ii, qui receperant, celant noctuque per uallum emittunt: I, 76, 4;

¶ circumducere: I, 28, 4 *u.* **A. a) peruenire;**

¶ (circumsistere: IV 37, 1 *ib.* contendere;) ¶ his (e) (militibus) circumuentis . . . legionem oppugnare incipiunt:

V 39, 3; (VI 40, 8 *u.* **G. a) pars;** 2, 34, 6 *u.* **A. a) arbitrari;**) ¶ coercere: I, 67, 4 *u.* continere;

¶ cogere: V 31, 4 *u.* **A. a) circumspicere;** ¶ cohortari *u.* **cohortor p. 596 b) α) αα) et β) γγ) (7 † 1 loc.);**

(huc accedebant (milites?) collecti ex praedonibus latronibusque: 3, 110, 3;)

¶ (conciliare: 3, 112, 10 *u.* **G. a) animus;**) ¶ conficere: (V 45, 1 *u.* **G. a) pars;**) fore, ut duplicato cursu Caesaris milites examinarentur

(*Ad.*; existimarentur quod *Oafh.*; existimarent quod *l*) et lassitudine conficerentur: 3, 92, 2; 95, 3 *u.* perterrere; (3, 95, 4 *u.* **A. a) consistere;**)

Caesar milites cohortatus [est], etsi totius diei continenti labore erant confecti . . ., seclusit: 3, 97, 4;

¶ confirmare: (VII 53, 3 *u.* **G. a) animus;**) et confirmandorum militum causa diripiendas his ciuitates dedit: 3, 31, 4; *u.* **praeterea confirmo p. 616 β) (3 loc.);**

¶ conflictare: 3, 28, 5 *u.* **A. a) putare;** ¶ conlaudatis militibus . . . quid fieri uelit ostendit: V 2, 3; Caesar milites Attianos conlaudat, Pupium dimittit: I, 13, 5;

¶ necessario angustius milites conlocauit: V 23, 5; (2, 33, 4 *u.* producere;)

¶ conquirere: I, 16, 1 *u.* **A. a) discedere;** I, 77, 1 *u.*

remittere; ¶ conscribere: (VI 39, 2 *u.* **A. a) conuertere;**) 3, 61, 2 *ib.* perfergere;

¶ magnamque res diligentiam requirebat non in summa exercitus tuenda . . ., sed in singulis militibus conseruandis: VI 34, 3;

postero die contione habita . . . milites consolatur et confirmat: V 52, 5; VII 19, 6 *u.* reducere;

¶ conspicari: 2, 44, 2 *u.* remittere; ¶ interim milites legionum duarum . . . proelio nuntiato cursu incitato incitati

(*Hoto.*) in summo colle ab hostibus conspiciiebantur: II 26, 3; quos (milites) ubi Afranius procul uisos (*del. Ciacc.*, cum Petreio conspexit: I, 65, 1;

¶ (constipare: 3, 46, 5 *u.* **A. a) coicere;**) ¶ (constituere: 2, 33, 4 *u.* producere;)

¶ quibus rebus coerceri milites et in officio contineri soleant: I, 67, 4; 2, 12, 4 *u.* **A. a) delere;** *u.* **praeterea contineo p. 711 αα) (1 loc.);**

¶ Litanicus accepto exercitu . . . conuocatis subito militibus . . . inquit: VII 38, 1.

uelintne . . . eductos ex hibernis milites aut (e) ad Ciceronem aut ad Labienum deducere: V 27, 9; Caesar . . . milites in proxima municipia deducit: I, 32, 1; legati milites ex opere deducunt (*did. Nā*), oppugnatione desistunt: 2, 13, 1;

¶ itaque infirmiores milites ex omnibus centuriis deligi iubet, quorum aut animus aut uires uidebantur sustinere non posse: I, 64, 5; eoque milites delectos impositus: 3, 24, 1;

(deprehendere: I, 28, 4 *u.* **A. a) excipere;**) ¶ desiderare *u.* **desidero p. 869 B. a) (3 loc.);**

¶ dimittendae plures manus diducendique erant milites: VI 31, 5; (2, 13, 1 *u.* deducere;)

¶ dimittere: (I, 86, 2 *u.* **A. a) coepisse;**) 3, 4, 1 *ib.* considerare; ¶ dispergere: I, 44, 1 *u.* **G. a) pugna;**

¶ milites disponit non certis spatiis intermissis, . . . sed perpetuis uigiliis stationibusque: I, 21, 3;

¶ docere: II 20, 3 *u.* **A. a) posse;** 3, 80, 5 *ib.* potiri; ¶ (ducere: 3, 31, 4 *u.* **G. a) uox.)**

edocere: VII 19, 4 *u.* **A. a) exposcere;** ¶ educere: V 27, 9 *u.* deducere; ¶ efferre: VII 47, 3 *u.* **A. a) existimare;** I, 45, 2 *ib.* progredi;

¶ cum . . . hostes nostros milites alacriores ad pugnandum effecissent (sset β): III 24, 5;

¶ eligere: 2, 44, 2 *u.* remittere; 3, 91, 3 *u.* **A. a) prosequi;** ¶ emittere: I, 76, 4 *u.* celare;

¶ exanimare: 3, 92, 2 *u.* conficere; ¶ excipere: (I, 28, 4 *u.* **A. a) excipere;**) I, 64, 7 *u.* subleuare;

¶ exercere: II 20, 3 *u.* **A. a) posse;** 3, 93, 1 *ib.* consistere;

¶ expedire: 3, 6, 1 *ib.* sperare; ¶ exponere *u.* **expono p. 1231**

z) (*S. loc.*): ¶ exterrere: 1, 41, 4 u. prohibere.

itaque convocatis centurionibus celeriter milites certiores facit, paulisper intermitteret proelium: III 5, 3; ¶ (fallere: VII 50, 2 u. A. a) existimare; ¶ ferre: 2, 12, 1 u. auertere; ¶ frustrare: *ap. Diomed.* (*l. p. 400 Keil*) u. C. *extr.*

cum . . . Caesar . . . excubaret militesque hortaretur, ne quod omnino tempus ab opere intermitteretur: VII 24, 2; (3, 73, 2 u. terrere;) 3, 103, 4 u. A. a) despiciere.

(immittere: II 33, 6 u. intromittere); ¶ quibus (militibus) ad sequendum impeditis . . . procedit: 3, 76, 3; ¶ imperare u. **impero** *p. 76 B.* (*4 (6) loc.*); ¶ implorare: I 51, 3 u. A. a) proficisci; ¶ imponere: 3, 6, 1 u. (4. a) numerus; *praeterea u. impono* *p. 82 A. b) β*) (*3 loc.*); ¶ incitare: (II 26, 3 u. conspiciere;) IV 14, 3 u. A. a) inrumpere; (VII 28, 4 *ib.* parcere;) 3, 46, 5 *ib.* agere; ¶ (deprensis *e*) nauibus circiter *o*) quinquaginta . . . atque eo militibus impositis *β*;) iniectis z; *edit.*) . . . oppido potitur: VII 58, 4; ¶ accidit, . . . ut non nulli milites . . . repentino equitum aduentu interciperentur *inter-*ficerentur *β*); V 39, 2; ¶ intercludere: 3, 69, 4 u. A. a) habere; ¶ interficere u. **interficio** *p. 210 sq.* (*5 (9) loc.*); IV 37, 1 u. A. a) nolle; ¶ refractis portis . . . atque intromissis *in-*missis *β*) militibus nostris sectionem eius oppidi . . . uendidit: II 33, 6; VII 12, 4 u. A. a) conquirere; ¶ inuitare: 3, 76, 2 *ib.* relinquere; ¶ (iubere: III 6, 1 *ib.* facere.)

mane tripertito milites *milite* z) equitesque in expeditionem misit, ut eos, qui fugerant, persequerentur: V 10, 1; etiam Cingulo . . . legati ueniunt quaeque imperauerit se cupidissime facturos pollicentur; milites imperat: mittunt: 1, 15, 2; Lissum expugnare conatus defendentibus ciuibus Romanis . . . militibusque, quos praesidii causa miserat Caesar, . . . re infecta inde discessit: 3, 40, 6; ¶ monere: 1, 28, 4 u. A. a) ascendere; ¶ fere fit, quibus quisque in locis miles inueterauerit, ut multum *milium* *a*?) earum regionum consuetudine moueatur: 1, 44, 3.

militesque appellat, neu se neu Pompeium *e*, imperatorem suum, aduersariis ad supplicium tradant obsecrat: 1, 76, 1; Quintilius circumire *e*) aciem Curionis atque obsecrare milites coepit, ne primam *e*) sacramenti, quod apud Domitium . . . dixissent, memoriam deponerent neu contra eos arma ferrent, qui eadem

essent usi fortuna . . . , neu pro his pugnarent, a quibus *eum* contumelia per fugae appellarentur: 2, 28, 2, 3; ¶ (obsidere: 1, 20, 2 u. A. a) permanere); ¶ milites occupatos in opere in op. occ. *β*) adoriebantur: VII 22, 4; Caesar castris potitus a militibus contendit, ne in praeda occupati reliqui negotii gerendi facultatem dimitteret: 3, 97, 1; ¶ opprimere: IV 24, 2 u. A. a) pugnare.

adhortatus milites, ne necessario tempore itineris labore permoneantur, cupidissimis omnibus progressus milia passuum XXV . . . impedit: VII 40, 4; confirmatis militibus, ne ob hanc causam animo permouerent neu, quod iniquitas loci attulisset, id uirtuti *e*) hostium *e*) tribuerent . . . , legiones . . . eduxit: VII 53, 1; ne grauius permoti milites et defectionis odio et contemptione *e*) sui et diutino labore omnes puberes interficerent: 2, 13, 3; qua oratione permoti milites crebro etiam dicentem *e*) interpellabant, ut magno cum dolore infidelitatis suspicionem sustinere uiderentur: 2, 33, 1; ¶ (hic uero nulla munitio est, quae perterritos (milites?) recipiat: VI 39, 2;) (calones) eo magis timidos perterrent milites *CC*): VI 40, 1; quod perterritus miles in ciuili dissensione timori magis quam religioni consulere consuerit *e*): 1, 67, 3; Caesar neque satis militibus perterritis confidebat spatiumque interponendum ad recreandos animos putabat *et*: 3, 74, 3; nam qui *ex* acie refugerant *f*) milites et animo perterriti et lassitudine confecti missis *omissis Paul*) plerique armis signisque militaribus magis de reliqua fuga quam de castrorum defensione cogitabant: 3, 95, 3; ¶ paulatim etiam *ii* *e*), qui magnum in castris usum habebant, milites centurionesque *CC*) . . . , perturbabantur: I 39, 5; milites . . . cohortatus . . . , uti . . . retinerent neu perturbarentur animo hostiumque impetum fortiter sustinerent, . . . proelii committendi signum dedit: II 21, 2; ¶ uti . . . neque hoc neque superiore anno ulla *e*) omnino nauis, quae milites portaret, desideraretur: V 23, 3; ¶ praemittere: 2, 44, 2 u. remittere; ¶ (praecooperare: 2, 34, 6 u. G. a) animus); ¶ premere: IV 24, 2 u. A. a) pugnare; ut (milites), cum undique *e*) flamma torrerentur maximaque telorum multitudine premerentur, . . . fortissime pugnarent: V 43, 4; ut (milites) . . . , si premerentur, pedem referre et loco excedere non turpe existimarent ¶ cum Lusitanis reliquisque barbaris *barbaro* genere quodam pugnae adsueti: 1, 44, 2; ¶ centuriatum producti milites idem iurant: 1, 76,

3; edieunt, penes quem quisque sit Caesarimiles, ut producat (N.; producatur O; *Np.*, *Di.*); productos palam in praetorio interficiunt: 1, 76, 4; (posteroque die milites? productos eodem loco, quo superioribus diebus constituerat (constituerat *Paul.*), in acie collocat: 2, 33, 4); ¶ ne in opere faciundo milites repentino hostium incursum exterrerentur atque opere prohiberentur: 1, 41, 4.

recipere: (VI 39, 2 *u.* perterrere; 1, 76, 4 *u.* celare); 2, 44, 1 *u.* A. a) peruenire: ¶ sic milites consolatus (consolatos *z*) eodem die reducit in castra: VII 19, 6; ¶ huic rei quod satis esse visum est militum reliquit (relinquit *B*): V 2, 3; hos (milites) cum legione una praesidio castris relinquit: 1, 64, 6; milites, qui ex uteribus legionibus erant relicti praesidio nauibus ex numero aegrorum, ignominiam non tulerunt: 3, 101, 6; quos (milites) . . . Gabinus Alexandriam traduxerat belloque confecto apud Ptolomaeum . . . reliquerat: 3, 103, 5; Alexandriae . . . e nave egrediens clamorem militum audit, quos rex in oppido praesidii causa reliquerat: 3, 106, 4; — V 52, 2 *u.* A. a) esse reliquum; ¶ Caesar qui milites aduersariorum (mil. adu. qui *Ohl*) in castra per tempus colloqui uenerant, summa diligentia conquiri et remitti iubet: 1, 77, 1; quarum (quorum *Ohl*) cohortium (b: cohortes O; milites (-tum *Ohl*; milites militum *af*) postero die ante oppidum Iuba conspicatus suam esse praedicans praedam magnam partem eorum interfici iussit, paucos electos in regnum remisit (praemisit *Hart.*): 2, 41, 2; ¶ reperti sunt complures nostri milites (om. *β*), qui in phalanga (e) insilirent et (e) scuta manibus reuellerent et desuper uulnerarent (et des. uuln. *del. Dittenb.*): I 52, 5; ¶ reliquarum legionum milites (milites leg. *Schu.*) non exaudito audito (β) sono tubae . . . tamen a (e) tribunis militum legatisque . . . retinebantur: VII 47, 2; reprehendit, quod . . . (milites) indicauissent neque signo recipiendi dato (o) constitissent neque a (e) tribunis militum legatisque retineri potuissent: VII 52, 1; aegre retentis Domitianis militibus est factum, ne proelio contenderetur: 3, 37, 3; leuisque casura pila sperabat in loco retentis militibus, quam si ipsi inmissis telis occurrissent - occurrissent *a; Np., Di.*): 3, 92, 2; — 2, 13, 4 *u.* A. a) ferre; ¶ (Caesari erant) ab opere reuocandi milites: II 20, 1.

ne Varus quidem Attius dubitat copias producere, sine sollicitandi milites (militis *af* sive sollic. milit. *om. hl* sine aequo loco dimi-

candi deur occasio, ne facultatem praetermittat: 2, 33, 5; ¶ pauci O. paucis *O*; ex his militibus (arma in flumine : ablati flumine *Db.*: arrepti in flumine O. uel fluminis abrepti *Abd.*: abr. uel fl. *Np., Di.* ab equitatu excipiuntur ac subleuantur; interit tamen nemo: 1, 64, 7; ut arma per manus necessario traderentur militesque inermes e subleuantique alii ab aliis magnam partem itineris conficerent: 1, 68, 2; (ut in ascensu nisi subleuati a suis primi (militis?) non facile emitterent: 2, 34, 5); ¶ hos (milites) subsecuti calones equitesque eodem impetu militum uirtute seruantur: VI 40, 5.

milites, cum toto tempore frigore (e et assiduis imbribus tardarentur A³; tradarentur *O*; tradarentur *EM*, tamen continentis labore omnia haec superauerunt: VII 21, 1; 52, 3 *u.* G. a) animus; ¶ sub tecto (e miles dextra ac sinistra muro tectus textus *hl*), aduersus plutei obiecta (e), operi quaecumque sunt usui sine periculo supportat: 2, 15, 3; fossam tectis militibus obduci iussit locumque in omnes partes quam maxime impediri: 3, 46, 1; ¶ nuntio allato omnes eorum (eor. omni. *β*) milites in potestate Caesaris teneri concurrunt: VII 33, 1; ¶ coaetoque in unum locum exercitu contionem apud milites habuit hortatusque est, ne ea . . . graniter ferrent neue his rebus terrerentur multisque secundis proeliis unum aduersum et id mediocre opponerent (praepos. *Paul.* : 3, 73, 1, 2; ¶ torrere: V 43, 1 *u.* premere; ¶ Caesar . . . raros milites, ne (β); qui *z* ex oppido animaduenterentur (-retur *β*), ex maioribus castris in minora traducit: VII 45, 7; in hoc erant numero complures Pompei milites, quos ex eius exercitu acceptos in Syria (e Gabinus Alexandriam traduxerat: 3, 103, 5); ¶ nuntiatum . . . paulo infra milites nauibus transportari: VII 61, 3; has (naues) perfectas carris iunctis deuchit . . . militesque his (e) nauibus flumen transportat continentemque ripae collem improuiso occupat: 1, 51, 3; tantum nauium reperit, ut anguste XV milia (LX cohortes *cont. Np.* legionariorum (-rium *af*) militum, DC *Claue.*; D *O*; equites *reue.*; milites *O*. transportari *Di.*; -are *O.*; *Np., Db.* possent: 3, 2, 2; Antonius . . . plerasque naues in Italiam remittit ad reliquos milites equitesque transportandos: 3, 29, 2; ¶ nuntios . . . mittit, quibus regionibus exercitum exposuisset et quid qui *af* militum transuexisset: 3, 29, 1.

(quos enim sic animo paratos uideat (β); uideret *z*), ut nullum pro sua laude periculum

recusent: VII 19, 5; 1, 65, 1 *u.* *conspicere*; ¶ (uincere: I, 86, 1 *u.* **E. b**) *incundus*); ¶ (mer. de se *Offl*; de se meritos *I. Np., Dt.*) milites (cur uuln. . . . milites *om. a* ? 1, 72, 2; uulnerantur tamen complures, . . . centuriones militesque non nulli: 3, 19, 6; in castello nemo fuit omnino (omnium *f*) militum, quin (qui non *Of*) uulneretur: 3, 53, 3.

F. dat.: **a)** *pendet ex uerbis*: omnes conseruauit militibusque suis commendauit, ne qui eorum uiolaretur: 3, 98, 2; ¶ ea praeda militibus concessa: VI 3, 2; oppidum . . . expugnauit et ad diripiendum militibus concessit: 3, 80, 6; ¶ *confidere*: 3, 74, 3 *u.* **E.** *perterrere*; ¶ *praemia* propositis militibusque signum dedit: VII 27, 2; 3, 31, 4 *u.* **E.** *confirmare*; 3, 47, 7 *u.* **A. a)** *recusare*; hac habita oratione exposcentibus militibus et studio pugnae ardentibus tuba signum dedit: 3, 90, 4; ¶ *ne* militibus quidem ut defessis neque equitibus ut . . . labore confectis studium ad pugnandum uirtusque deerat: 2, 41, 3; ¶ scuto ab nouissimis uni (*del. Vieh.*) militi (*del. cens. Dt.*) detracto . . . in primam aciem processit: II 25, 2; ¶ militibus aequa facta aestimatione pecuniam pro his rebus dissoluit (soluit *O*): 1, 87, 1; ¶ *praedam* militibus donat, exercitum Ligerim (*c*) traducit: VII 11, 9; ¶ (esse impedimento: II 25, 1 *u.* **A. a)** *esse impedimento*;) legatos esse: V 24, 5 *u.* *praesesse*; ¶ quaeque ad eam rem usui sint militibus imperat: VII 11, 5; imperat militibus Caesar, ut naues faciant: 1, 54, 1; ¶ cuius (*c*) aduentu spe inlata militibus ac redintegrato animo . . . hostium impetus tardatus est: II 25, 3; ¶ *diem* iustare, quo die frumentum militibus metiri oporteret: I 16, 5; ¶ nostris militibus spem minuit: V 33, 5; ¶ qua aut telis (*Forchh.*: eis :; ui *Np., Dt.*) militibus aut igni operibus noceri posset: 2, 16, 1; ¶ mittit rogatum, ut sibi militibusque parcat: V 36, 1; ¶ alieno esse animo in Caesarem milites neque iis (his *codl.*) posse persuaderi, uti eum defendant aut sequantur saltem: 1, 6, 2; ¶ militibus in contione agros ex suis possessionibus pollicetur, quaterna (*c*) in singulos iugera: 1, 17, 4; ¶ his militibus Q. Titurium Sabinum et L. Aurunculeium Cottam legatos praesesse (esse *β*) iussit: V 24, 5; ¶ equites . . . omnibus in locis pugnant (*c*), quo (*c*) se legionariis militibus praerferrent (*u. CC*): II 27, 2; ¶ (milites) inter se cohortati duce C. Trebonio . . . qui iis erat praepositus, per medios hostes

perrumpunt: VI 40, 4; ¶ (milites consolatur . . . , quod beneficio deorum immortalium et uirtute eorum expiatio incommodo neque hostibus diutina laetitia (*c*) neque ipsis longior dolor relinquatur: V 52, 6; ¶ non esse aut ipsis aut militibus suscensendum, quod fidem erga imperatorem summ Cn. Pompeium conseruare uoluerint (*O*?: noluerunt :): 1, 84, 3; ¶ non nullae de muris (*c*) per manus demissae sese militibus (militibus se *β*) tradebant: VII 47, 6; (3, 39, 2 *u.* **II. b**.)

b) *pend. ex adiect.*: (arduus: VII 47, 3 *u.* **A. a)** *existimare*); ¶ id uero militibus fuit pergratum et incundum . . . , ut qui aliquid (aliqui :) iusti (uicti *Ohl*) incommodi expectauissent, ultro praemium missionis ferrent: 1, 86, 1.

G. genet.: **a)** *pendet ex subst.*: (adrogantia: VII 52, 3 *u.* *animus*); ¶ *animus*: V 43, 4 *u.* *uirtus*; (quanto opere (*c*) eorum (*i. e.* militum) animi magnitudinem admiraretur, quos (*β*; quod *z*) non castrorum munitiones, non altitudo montis, non murus oppidi tardare potuisset, tanto opere licentiam adrogantiamque reprehendere: VII 52, 3; satis ad Gallicam ostentationem minuendam militumque animos confirmandos factum existimans: VII 53, 3; 80, 2 *u.* **A. a)** *exspectare*; 1, 64, 5 *u.* **E.** *deligere*; omnium esse militum paratissimos animos: 1, 71, 2; sed praecoccupatus animus Attianorum militum timore (*hl*: tempore *af*: timore tempore *O*) et fuga et caede suorum nihil de resistendo cogitabat: 2, 34, 6; (3, 74, 3 *u.* **E.** *perterrere*); quo (spatio temporis) satis perspectum habere militum (*om. l*; militem *f*) animum (*N*: *om. O*;) uideretur: 3, 84, 1; magnis enim iacturis sibi quisque eorum (militum) animos conciliabat: 3, 112, 10; ¶ quae (tela) ille obtectus armis militum uitauit: 3, 19, 6; ¶ (commemorat, quo sit eorum (*i. e.* militum) usus studio ad Corfinium Caesar, ut magnam partem Italiae beneficio atque auctoritate eorum suam fecerit: 2, 32, 1.)

clamor: 3, 106, 4 *u.* **E.** *relinquere*; ¶ (cohortes: 2, 44, 2 *ib.* *remittere*; 3, 2, 2 *ib.* *transportare*); ¶ operis munitione et militum concursu et telis repulsi hoc conatu destiterunt: 18, 4; ut ultro militum concursu ac uocibus sibi parcere (*o*) cogeretur: V 40, 7; 3, 110, 4 *u.* *consensus*; ¶ conloquia militum interrumpit: 1, 75, 2; ¶ si quis a domino prehenderetur, consensu (concurso *Ald.*) militum eripiebatur, qui nim suorum, quod in simili culpa uersabantur, ipsi pro suo periculo defendebant: 3, 110, 4; ¶ quod *id*

huius modi militum consiliis omnium maxime contrarium esse arbitrantur: 2, 30, 1; ¶ quorum pars deprehensa in conspectu nostrorum militum cum cruciatu necabatur: V 45, 1; (VII 19, 4 u. A. a) exposcere; ◀ (contemptio: 2, 13, 3 u. E. permouere); ◀ dimisso consilio contionem aduocat militum: 2, 32, 1; ¶ hos omnes productos a contumeliis militum conuiciisque prohibet: 1, 23, 3; ¶ ille perlectam in conuentu militum recitat maximaque omnes laetitia adiecit: V 48, 9; ¶ quoniam . . . (non) facile totum corpus <e> corona militum cingeretur: VII 72, 2; ¶ Caesar contione aduocata temeritatem cupiditatemque militum <tem. mil. cupiditatemque β> reprehendit: VII 52, 1.

satis esse magna utrimque incommoda accepta . . . se morte Curionis et detrimento Africani <e> exercitus tanto militumque deditioe ad Curictam <e>: 3, 10, 5; ¶ ut potius in nocendo aliquid praetermitteretur <e>, . . . quam cum aliquo militum detrimento noceretur: VI 34, 7; ¶ quod facere Pompeius discessu militum non potuit: 3, 76, 3; ◀ (dux: 1, 20, 2 u. A. a) permanere.)

ut primus excursus usque militum infringeret: 3, 92, 2; ¶ exercitatio: III 19, 3 u. uirtus.

(fides: 2, 33, 2 u. A. a) cohortari); ¶ (fortunae: V 43, 4 u. A. a) intellegere.)

(impedimenta: V 43, 4 u. A. a) intellegere); ¶ (imperator: 1, 7, 7 u. A. a) conelamare; 1, 84, 3 u. F. a) suscensere); ¶ cum . . . fortiter . . . impetum nostrorum militum sustinerent: II 11, 4; diutius nostrorum militum impetum hostes ferre non potuerunt: IV 35, 2; hostes paulisper morati militum nostrorum impetum non tulerunt: V 21, 5; neque nostrorum militum uictorum <β> uictorumque α) impetum sustinere potuerunt: VII 62, 8; tertia (pars) uacabat <e> ad incursum atque impetum militum relicta: 1, 82, 4; ◀ incursum: 1, 82, 4 u. impetus; ◀ Trinobantibus defensis atque ab omni militum iniuria prohibitis: V 21, 1; Brundisium Pompeianorum militum iniuriis . . . permoti Caesaris rebus fauebant: 1, 28, 1; ¶ ne militum introitu et nocturni temporis licentia oppidum diriperet: 1, 21, 2.

ne nocturnis quidem temporibus ad laborem militum intermissis: V 11, 6; ut militum laborem subleuaret: VI 32, 5; nisi patefactis summo militum sudore <labore β> ad fines Aruernorum peruenit: VII 8, 2; summo labore militum Caesar continuato diem noctemque opere in flu-

mine auertendo huc iam deduxerat <e> rem. ut: 1, 62, 1; (61, 3 u. A. a) adire: 2, 32, 10 <β> petere); ◀ (omnia excogitantur, quare nec sine periculo maneat et languore langore *Mgh* militum et uigiliis periculum augeatur <u. CC>: V 31, 5; ◀ (licentia: VII 52, 3 u. animus.)

tanta fuit in castris capiendis celeritas, ut Tentomatus <e> . . . uix se ex manibus praedantium militum eriperet: VII 46, 5; ¶ noua religio iuris iurandi spem . . . sustulit mentesque militum conuertit: 1, 76, 5; ut maiore spatio temporis interiecto militum mentes sanarentur: 2, 30, 3; ◀ milia: 3, 2, 2 u. E. transportare; ◀ quo minus multitudine militum legionariorum pro hostium numero ualebat: I 51, 1; ipsos se inter multitudinem militum occultasse: VII 38, 5.

provinciae toti quam maximum potest militum numerum imperat: I 7, 2; certum numerum militum ad se celeriter adduci iubet <e>: VII 4, 7; ut deminutae copiae redintegrarentur, imperat certum numerum militum ciuitatibus, quem et quam ante diem in castra adduci uelit: VII 31, 4; quo minore numero militum munitiones defendi <e> possent: VII 73, 2; magnum numerum ab eo militum ad Afranium per fugisse <prof. Of>: 2, 18, 3; expediti naues conscenderent, quo maior numerus militum posset imponi <u. CC>: 3, 6, 1; numero militum praestabant: 3, 44, 5; cum ipsi numero equitum militumque <peditumque f> praestarent: 3, 47, 2; integras atque incolumes copias Caesar <e> inferiore <ores Oahl> militum <tes at> numero continebat: 3, 47, 3; in quibus erat legio nona multis amissis centurionibus deminutoque <e> militum numero: 3, 67, 3; ut dato nomine militum essent <e> numero: 3, 110, 4.

et in appellandis cohortandisque militibus imperatoris et in pugna militis officia praestabat: V 33, 2; ¶ contra opinionem enim militum famamque omnium uideri proelium <e> defugisse <e> magnum detrimentum adferebat: 1, 82, 2.

ut magna pars militum exaudiret: V 30, 1; ibi L. Cotta pugnant interficitur cum maxima parte militum: V 37, 4; quod magna parte militum confecta uulneribus res ad paucitatem defensorum perueniret: V 45, 1; militum pars horum uirtute summotis hostibus praeter spem incolumis in castra peruenit, pars a barbaris circumuenta periit: VI 40, 8; non nulla pars militum domum discedit: 1, 13, 4; cohortesque secum abducere <e> conatus a magna parte militum desertum: 1, 15, 3; 2, 41, 2 u. E. remittit.

tere; ¶ enim . . . paucitatem militum ex castrorum exiguitate cognoscerent: IV 30, 1; barbari nuntios . . . dimiserunt paucitatemque nostrorum militum suis praedicauerunt: IV 31, 5; non illi paucitatem nostrorum militum . . . causae fuisse cogitabant: 3, 72, 2; his copiis fides Achillas paucitatemque militum Caesaris despicens occupabat Alexandriam: 3, 111, 1; ¶ (periculum: I, 64, 3 u. A. a) adire; ¶ (praemium: 2, 39, 3 u. C.); ¶ praesidiumque ab eo militum petierat: 3, 80, 1; ¶ genus erat pugnae militum illorum, ut magno impetu primo procurerent (concurrerent *hl*), audacter locum caperent, ordines suos non magnopere (e) seruarent, rari dispersique pugnarent: I, 44, 1.

ut suae ac militum salutem consulat: V 27, 7; quod ad militum salutem pertineat: V 36, 2; sperare (se) ab eo de sua ac militum salute impetrari posse: V 36, 3; ¶ neque se unquam abuti militum sanguine: 3, 90, 3; ¶ his difficultatibus . . . erant subsidio scientia atque usus militum: II 20, 3; ¶ sermones militum dubii (e) durius accipiebantur (u. CC): 2, 29, 4; ¶ diuturni laboris detrimentum (e) solertia et uirtute militum breui reconciliatur: 2, 15, 4; ¶ singulari militum studio in summa omnium (o) rerum inopia circiter sescentas . . . naues . . . inuenit instructas: V 2, 2; nota atque instituta ratione magno militum studio paucis diebus opus (o) efficitur: VI 9, 4; Caesar summo studio militum ante ortum solis in castra peruenit: VII 41, 5; quorum (militum) studio et uocibus excitatus Caesar . . . experiendum indicat: I, 64, 4; ea, quae sunt amissa, multo maiore militum studio administrare et reficere instituit: 2, 15, 1; (32, 1 u. auctoritas); ita spei Curionis militum studia non decrant: 2, 39, 5; usus singulari militum studio . . . oppidum . . . expugnauit: 3, 80, 6; ¶ sudor: VII 8, 2 u. labor.

(tela: I 8, 4 u. concursus); ¶ temeritas: VII 52, 1 u. cupiditas.

tribanus militum; (z) subi.; (zz): (accurrere: III 5, 2 u. β); ¶ (adferre: I 39, 3 u. dicere); ¶ (adseruare: I, 21, 4 u. γ) circummittere; ¶ (agere: (I 41, 2 u. η) δδ); III 14, 3 u. δ) constare; ¶ (cauere: I, 21, 4 u. γ) circummittere; ¶ cognoscere: III 14, 4 u. δ) constare; ¶ compluresque tribuni militum et centuriones ad Caesarem ueniunt seque ei commendant: I, 71, 4; ¶ concurrerant legati, centuriones tribuni militum: I, 71, 2; ¶ confirmare: 2, 21, 1 u. δ) agere; ¶ (confugere:

3, 95, 4 u. ζ); ¶ (conloqui: I, 20, 1 u. η) δδ); ¶ (hic (timor) primum ortus est a tribuni militum, praefectis reliquisque, qui ex urbe amicitiae causa Caesarem secuti non magnum (e) in re militari usum habebant; quorum alius alia causa inlata (allata *Ciace*), quam sibi ad proficiscendum necessariam esse diceret, petebat, ut eius uoluntate discedere liceret; non nulli pudore adducti, ut timoris suspicionem uitarent, remanebant: I 39, 3); ¶ docere: (III 5, 2 u. β); V 28, 3 u. existimare); quantasuis [magnas etiam] copias Germanorum sustineri posse munitis hibernis docebat (tribuni militum et centuriones: V 28, 4); ¶ L. Aurunculeius compluresque tribuni militum et primorum ordinum centuriones nihil temere agendum . . . existimabant (docebat β): V 28, 3; ¶ (facere: VII 42, 5 u. ζ); ¶ (hi (tribuni militum?) neque uultum fingere neque interdum lacrimas tenere poterant: I 39, 4); ¶ (inferre: I 39, 3 u. dicere; incerto nunc etiam (o) exitu uictoriae . . . (septimae legionis tribuni) post tergenum hostium legionem ostenderunt signaque intulerunt: VII 62, 6); ¶ insistere: III 14, 3 u. δ) constare; ¶ (interficere: 3, 104, 2 u. β); ¶ (abditu in tabernaculis (tribuni militum?) aut suum fatum querebantur aut eum familiaribus suis commune periculum miserabantur: I 39, 4); ¶ (obseruare: I, 21, 4 u. γ) circummittere; ¶ (occurrere: III 5, 2 u. β); ¶ (ostendere: VII 62, 6 u. inferre); ¶ (petere: I 39, 3 u. dicere; III 7, 3 u. γ) dimittere); ¶ (posse: I 39, 4 u. fingere); ¶ (proficisci: I 39, 3 u. dicere); ¶ (queri: I 39, 4 u. miserari); ¶ remanere: (I 39, 3 u. dicere); I, 77, 2 u. ε) zz) numerus; ¶ satis facere: I 41, 3 u. η) γγ); ¶ Sabinus quos in praesentia tribunos militum circum se habebat et primorum ordinum centuriones se sequi iubet: V 37, 1; hoc idem reliqui iurant legati, tribuni (af); hos tribuni *Ohl: Db.*) militum centurionesque sequuntur: 3, 13, 4; ¶ idem ius iurandum adigit Afranium; subsequuntur (adigit. afranium subseq. *Oah*) tribuni militum centurionesque: I, 76, 3; ¶ (tenere: I 39, 4 u. fingere); ¶ (uenire: I, 71, 4 u. commendare; 2, 21, 1 u. δ) agere; ¶ (uitare: I 39, 3 u. dicere).

β) a e. pass.: administrari: IV 23, 5 u. γ) conuocare; ¶ praecipere: VI 39, 2 u. ι) ββ); ¶ reliquarum legionum milites . . . a (c) tribuni militum legatisque . . . retinebantur: VII 47, 2; reprehendit, quod . . .

neque . . . constitissent neque a ⟨c⟩ tribunis militum legatisque retineri potuissent: VII 52, 1.

β) **appositio**: Baculus . . . et item C. Volusenus, tribunus militum, uir et consilii magni et uirtutis, ad Galbam accurrunt ⟨occurrunt β⟩ atque unam esse spem salutis docent: III 5, 2; eo die Q. Laberius ⟨labienus β⟩ Durus, tribunus militum, interficitur: V 15, 5; M. Aristium, tribunum militum, iter ad legionem facientem . . . ex oppido Camillono ⟨c⟩ educunt: VII 42, 5; Achillam . . . et L. Septimium, tribunum militum, ad interficiendum Pompeium miserunt: 3, 104, 2.

γ) **obi**: (abdere: I 39, 4 *u. z*) **zz**) miserari;) ¶ (adducere: I 39, 3 *ib. dicere*;) ¶ milites circulari . . .; centuriones ⟨c⟩ tribunosque militum adire atque obsecrare, ut per eos Caesar certior fieret: I, 64, 3; ¶ centuriones singillatim tribunosque militum appellat: V 52, 4; ¶ tribunos (tribunum *Ne*; trib. *ahl*) militum et praefectos ⟨praefectum *Ne*; praefect. *ahl*) circummittit atque hortatur, non solum ab eruptionibus caueant, sed etiam singulorum hominum occultos exitus adseruent ⟨obseruent *hl*⟩: I, 21, 4; ¶ cogere: VI 7, 8 *u. conuocare*;

¶ interim legatis tribunisque militum conuocatis . . . quae fieri uellet ostendit monuitque, . . . ad nutum et ad tempus omnes res ab iis administrarentur: IV 23, 5; Labienus noctu ⟨c⟩ tribunis militum primisque ordinibus conuocatis ⟨coactis β⟩ quid sui ⟨o⟩ sit consilii proponit: VI 7, 8; ¶ desiderauit . . . tribunos militum et centuriones XXXII: 3, 71, 1; ¶ praefectos tribunosque militum complures in finitimas ciuitates frumenti ⟨commeatusque petendi *add. β(?)*⟩ causa dimisit: III 7, 3; his (legatis tribunisque militum) dimissis et uentum et aestum . . . nactus secundum . . . progressus: IV 23, 6;

¶ (educere: VII 42, 5 *u. β*;) ¶ habere: V 37, 1 *u. z*) **zz**) sequi; quos (tribunos militum centurionesque) ille postea magno in honore habuit; centuriones in ⟨c⟩ priores ⟨c⟩ ordines, equites Rom. ⟨eq. r. *ahl*⟩; tribunos *Voss.*) in tribunatium restituit honorem: I, 77, 2; ¶ hortari: I, 21, 4 *u. circummittere*; ¶ (interficere: V 15, 5 *u. β*;) ¶ (mittere: 3, 104, 2 *u. β*;) ¶ tribunos militum monuit, ut paulatim sese legiones coniungerent: II 26, 1; IV 23, 5 *u. conuocare*;

¶ obsecrare: I, 64, 3 *u. adire*; ¶ omnes senatores senatorumque liberos, tribunos militum equitesque Romanos ad se produci iubet: I, 23, 1; ¶ (restituere: I, 77, 2 *u. habere*.)

δ) **dat.**: gratias agit . . . tribunis militum

centurionibusque, qui eo praesidii causa uenerant, quod eorum consilia sua uirtute confirmassent (*e.*: 2, 21, 1; ¶ neque satis Bruto, qui classi praerat, uel tribunis militum centurionibusque, quibus singulae naues erant attributae, constabat, quid agerent aut quam rationem pugnae insisterent. rostro enim noceri non posse cognouerant: III 14, 3, 4; ¶ haec eadem centurionibus tribunisque militum mandabant, ut per eos ad Caesarem deferrentur ⟨c⟩: VII 17, 8.

ε) **genet.**; **zz**): ex numero tribunorum militum centurionumque non nulli sua uoluntate apud eum remanserunt: I, 77, 2; ¶ lucem multum per se pudorem omnium oculis, multum etiam tribunorum militum et centurionum praesentiam ⟨praesentium *Oaf*⟩ adferre ⟨*u. CC*⟩: I, 67, 4; ¶ (horum (tribunorum militum?) uocibus ac timore paulatim etiam . . . milites . . . perturbabantur: I 39, 5;) ¶ quorum (centurionum tribunorumque mil.) egregiam fuisse uirtutem testimonio Ciceronis cognouerat: V 52, 4.

(ββ) quorum alius: I 39, 3 *u. z*) **zz**) dicere.)

ζ) **abl.**: protinusque omnes ducibus usi centurionibus tribunisque militum in altissimos montes . . . confugerunt: 3, 95, 4.

η) **c. praep.**; **zz**) **ab**: hic (timor) primum ortus est a tribunis militum, praefectis reliquisque, qui: I 39, 2; ¶ a tribunis militum reliquisque [sed et] equitibus Romanis atque euocatis equos sumit: VII 65, 5; simul a tribunis militum centurionibusque ⟨tribus militum centurionibus *f*⟩ mutuas pecunias sumpsit: I, 39, 3.

θθ) **ad**: modo conscripti atque usus militaris imperiti ad tribunum (tribunos *bf*) militum centurionesque ora conuertunt: quid ab his praecipiatu expectant: VI 39, 2.

ι) **cum**: deinde reliquae legiones cum tribunis ⟨per tribunos *Bβ*⟩ militum et primorum ordinum centurionibus ⟨centuriones *Bβ*⟩ egerunt, uti ⟨per eos *add. Bβ*⟩ Caesari satisfacere: I 41, 3.

κ) **por.**: princepsque decima legio per tribunos militum ei gratias egit: I 41, 2; (II, 3 *u. γγ*) = milites . . . ita inter se per tribunos ⟨tribunum *N*⟩ militum centurionesque atque honestissimos sui generis colloquantur: I, 20, 1; deferri: VII 17, 8 *u. δ*) mandare: = certior fieri: I, 61, 3 *u. γ*) adire; = satisfacere: I 41, 3 *u. γγ*).

λ) (uigiliae: V 31, 5 *u. languor*;) ¶ uirtus: (II 21, 2 *u. A. a*) retinere;) factum est . . .

uirtute militum et superiorum pugnatum exercitatione, ut: III 19, 3; qua in re admodum fuit militum uirtus laudanda: V 8, 4; tanta militum uirtus atque ea praesentia animi fuit, ut: V 43, 4; (V 52, 6 u. F. a) relinquere; calones o) equitesque eodem impetu militum uirtute seruantur: VI 40, 5; singulari militum nostrorum uirtuti consilia cuiusque <c> modi Gallorum occurrant: VII 22, 1; (62, 2 u. A. a) existimare; 2, 15, 1 *ib.* perdolescere; 2, 15, 4 u. sollertia; (2, 33, 2 u. A. a) cohortari; *is* uirtute militum confusus scaphas . . . contexit: 3, 24, 1; ¶ et militum uires inopia frumenti deminuerat: 1, 52, 2; 64, 5 u. E. deligere; uis: 3, 92, 2 u. excursus; ¶ (summae se iniquitatis condemnari debere, nisi eorum *i. e.* militum) uitam sua laude habeat cariorem: VII 19, 5; ¶ cognita militum uoluntate Arimimum . . . proficiscitur: 1, 8, 1; largitione militum uoluntates redemit: 1, 39, 4; ¶ ut . . . etiam nostrorum militum uocibus non nihil carperetur: III 17, 5; (cum . . . hostes nostros milites afacriores ad pugnandum effecissent <c> atque omnium uoces audirentur: III 24, 5; V 40, 7 u. concursus; 1, 64, 4 u. studium; non nullae militum uoces cum audirentur, sese, contra hostem si ducerentur, ituros, contra ciuem et consulem arma non laturos: 3, 31, 4; crebraeque uoces militum in uigiliis conloquiisque audiebantur, prius se cortice ex arboribus uicturos, quam Pompeium e manibus dimissuros: 3, 49, 2; ¶ usus: II 20, 3 u. scientia; ¶ postea quam in uulgus militum <equitum *h*> elatum est: 1, 46, 4; ¶ cum et propter uulnera militum et propter sepulturam occisorum nostri . . . eos sequi non potuissent: I 26, 5.

b) **ex pron.:** nemo militum: 3, 53, 3 u. E. uulnerare; ¶ accedit . . . , ut . . . quae . . . quisque eorum (militum) carissima haberet, ab impeditum petere atque arripere properaret: V 33, 6; ¶ quid militum: 3, 29, 4 u. E. transuere; ¶ quod militum: V 2, 3 u. E. relinquere.

II. **abl.:** a) (noctu militibus ac sagittariis in terram <c> expositis praesidium equitum deiecit: 3, 23, 2; ¶ ea legione, quam secum habebat, militibusque, qui ex prouincia conuenerant, . . . murum . . . fossamque perducit: 1, 8, 1; ¶ (Caesar hostibus in pugna occupatis militibus <que *add. codd.*; *del. Scal.*) expositis Pharum <c> prehendit: 3, 112, 5; ¶ testibus se militibus uti posse, quanto studio pacem petisset . . . : 3, 90, 2.

b) scaphas longarum nauium, item specu-

latoria nauigia militibus compleri iussit: IV 26, 4; (completur urbs † et ius <militibus *coni. Np.*> comitum <c> tribunis <c>, centurionibus <c>, euocatis <c>: 1, 3, 3;) turrim <c> . . . opposuit et militibus compleuit tuendamque ad omnes repentinos casus tradidit: 3, 39, 2; eodem naues, quas demonstrauius aggere et leuis armaturae militibus completas . . . , mittit: 3, 62, 3.

J. **e. praep.;** a) ab: ne quam noctu oppidani a <c> militibus iniuriam acciperent: II 33, 1; ¶ nulla tamen uox est ab iis <ex iis uox est *β*> audita populi R. maiestate . . . indigna: VII 17, 3; ¶ contendere: 3, 97, 1 u. E. occupare; ¶ (desiderare: VII 52, 4 u. h); ¶ ab his (militibus) primo Marsi dissentire incipiunt: 1, 20, 3; ¶ conloquium petunt . . . semoto a militibus loco: 1, 84, 1.

b) **ad:** mittere ad: 3, 28, 6 u. A. a) defendere; ¶ (ad unum omnes: VI 40, 4 u. A. a) peruenire; milites ad unum omnes interficiuntur: 2, 42, 5.)

c) **ante:** praecurrere ante omnes: 2, 34, 5 u. A. a) tenere.)

d) **apud:** Caesar apud milites contionatur: 1, 7, 1; Caesar . . . contionatus apud milites . . . naues soluit: 3, 6, 1; — contionem habere apud: 3, 73, 1 u. E. terrere; ¶ quae res apud milites largitiones auxit: 3, 112, 10.

e) **cum:** una cum iis deprehensus . . . adducitur: 1, 13, 4 u. A. a) peruenire; ¶ liberius cum militibus regis conloqui coeperunt: 3, 103, 4; ¶ duasque naues cum militibus, quae ad moles Caesaris adhaeserant, scaphis lintribusque reprehendunt, reprehensas <deprehendunt, deprehensas *O*> excipiunt: 1, 28, 4; ¶ quam (oppidi partem) Caesar cum militibus tenebat: 3, 111, 1; ¶¶ (atque <ut qui *codd.*> iis <*om. codd.*> superioris necessitudo contubernii <superiore nocte in contuberniis *codd.*> cum militibusque nonnullis grauior erat <committesque nonnulli grauiora *codd.*> *Inc. Müller:* 2, 29, 4.)

f) **ex:** audire ex: VII 17, 3 u. a) audire; ¶ quas (legiones) ex Pompeianis militibus confecerat: 3, 107, 1; ¶ milia XX in armis habebat. haec constabant ex Gabinianis militibus, qui iam in consuetudinem Alexandrinae uitae ac licentiae uenerant: 3, 110, 2; ¶ efficere ex: 3, 4, 1 u. A. a) considerare; ¶¶ pauci ex: 1, 64, 7 u. E. subleuare; ¶ quidam ex: I 42, 6 u. A. a) dicere; ¶ uti unus esse <c> ex eius mili-

tibus . . . uideretur: 2, 35, 1; * (ex quibus (militibus) L. Petrosidius . . . occiditur: V 37, 5.)

g) in e, acc.: in singulos: 1, 17, 1 *u. F. a)* polliceri.

h) in e, abl.: nec <e> minus se in [?; ab *z;* *edd.*] milite modestiam et *e,* continentiam <e> quam uirtutem atque animi magnitudinem desiderare: VII 52, 4; * tantum fuit in militibus studii, ut . . . magna . . . mora interposita eos, qui de tertia uigilia exissent, ante horam diei VIII. consequerentur: 1, 64, 8.

i) inter: inter eos: 1, 20, 4 *u. A. a)* conari; — inter se: VI 40, 4 *u. F. a)* praepone; 1, 20, 1 *u. A. a)* conloqui; 1, 21, 3 *ib.* contingere; 1, 72, 4 *ib.* loqui; 1, 87, 2 *ib.* adire; 3, 19, 1 *ib.* habere.)

k) penes: addit etiam, ut * quae <quod> ; *edd.* quisque eorum . . . amiserit, quae sint penes milites suos, iis <e>, qui amiserant, restituantur (<Paul. restituat *codd.*; restituitur *Steph.; edd.*): 1, 87, 1.

l) sine: quod (nauis) erat sine militibus: 3, 14, 2.

[**Falso:** ut . . . adulescentes atque expeditos ex antesignanis electos mutatis (<sic *Madu.*; electis milites *codd.*; milites *del. Ap.; edd.*) ad pernicitatem armis inter equites procliari inberet: 3, 84, 3.]

Milites . . . equites: II 27, 2; V 7, 4; 10, 4; VI 40, 5; VII 28, 3; 1, 51, 1; 64, 3. (7); 2, 41, 3; 3, 2, 2; 29, 2; 47, 2; 61, 2; 71, 1; — milites ac sagittarii: 3, 23, 2.

Adiect.: Afraniani: 1, 54, 1; 69, 1; alacriores: III 24, 5; (alii: VI 40, 2; 1, 68, 2; 3, 76, 2); Antoniani: 3, 4, 2; Attiani: 1, 13, 5; 2, 34, 6; complures: I 52, 5; 1, 80, 5; 3, 103, 5; 106, 5; conferti: II 25, 1; cupidissimi: VII 40, 4; decimus quisque: V 52, 2; defessi: VII 88, 6; 2, 41, 3; defecti: 3, 21, 1; Domitiani: 1, 22, 2; 23, 5; 3, 37, 3; electi: 2, 41, 2; 3, 91, 3; expediti: 3, 6, 1; Gabiniani: 3, 110, 2; (imperiti: VI 39, 2) imprudentes: III 29, 1; incolumes: VI 40, 4; 2, 44, 1; 3, 28, 6; inermes: III 29, 1; 1, 68, 2; infirmiores: 1, 61, 5; intenti: VII 80, 2; lacti: 1, 69, 1; (3, 91, 3) legionarius, -ii: VI 34, 8; 142, 5; 51, 1; II 27, 2; V 19, 3; VII 20, 10; 3, 2, 2; nemo: (V 13, 4; 3, 53, 3) 3, 61, 2; non nulli: V 39, 2; (2, 29, 1) 3, 19, 6; (nostri: I 52, 5; II 11, 1; 33, 6; III 14, 8; 17, 5; 19, 1; 24, 5; IV 14, 3; 25, 3; 31, 5; 35, 2; 37, 3; V 21, 5; 33, 5; 45, 1; VI 39, 1; VII 22, 1; 62, 8; 2, 2, 6; 3, 72, 2; 93, 1) omnes: (V 13, 4; 48, 9) VI 40, (3, 14); VII (40, 1) 13, 1; 80, 2;

1, 27, 6; 71, 2; 2, (34, 5, 6); 42, 5; 3, (6, 2); 44, 7; 76, 1; (95, 1; 109, 3; parati: VII 19, 5; 1, 7, 7; 61, 3; 3, 95, 1; participes: 3, 82, 1; pauci: VII 12, 1; 1, 13, 3; 61, 7; 2, 41, 1, 2; periti: 3, 93, 1; plerique: 1, 76, 1; 3, 95, 3; (119, 2) Pompeiani: 1, 28, 1; 3, 107, 1; primi: 2, 34, 5; proximi: 2, 35, 2; quidam: (I 42, 6) V 48, 8; quisquam: V 13, 4; (52, 2); quisque: V 31, 4; (33, 6); 52, 2; 1, 41, 3; (74, 1) 76, 4; rari: VII 45, 7; 1, 41, 1; reliquus, -i: V 52, 2; — II 25, 2; (V 37, 4; VI 10, 2; 1, 13, 4; 3, 29, 2; Romani: VII 20, 8; singuli: VI 34, 3; (1, 17, 4) (sui: 1, 87, 1; 3, 98, 2); timidi: VI 40, 1; ueterani: 3, 4, 1; 71, 4; ueteres: VI 40, 4; uictores: VII 62, 8; uniuersi: (1, 86, 3; 2, 33, 2) 3, 61, 2; unus: II 25, 2; 2, 35, 1; uoluntarii: 3, 91, 3; utriusque: 3, 19, 3.

Numer.: CXX: 3, 91, 3; CC: 1, 16, 5; 3, 99, 1; CCC: IV 37, 1; DCC: VII 51, 4; DCCCCLX: 3, 71, 1; XV milia (20): 3, 2, 2.

militaris (cohortem) postea duplici stipendio, frumento, ueste *e,* cibariis *e* militaribusque donis amplissime donauit: 3, 53, 6; * ut et militare institutum seruaretur et quam serissime *e* eius profectio cognosceretur, conclamari iussit: 3, 75, 2; * magnae fuit fortunae omni militari instrumentum, quod circum se habebat, erepto . . . ipsum effugere mortem: VI 30, 2; * signum dari iubet et uasa militari *militaria codd.*) more conclamari: 1, 66, 2; uasisque militari (<-ribus *a*) more conclamatis progressus milia passuum III . . . exercitum . . . conlocauit: 3, 38, 1; exercitum eum militari more ad pugnam cohortaretur: 3, 90, 1.

nolite, obsecro, committere, quod ante in exercitu Caesaris non accidit, ut rei militaris dedecus admittatur: 3, 64, 1; — ardere Galliam tot contumeliis acceptis sub populi Romani imperium reductam superiore gloria <-orem gloriam [?] rei militaris extincta <-tam [?]: V 29, 4; — centuriones . . . ne ante portam (<portam *BM.* rei militaris laudem <laudem rei militaris *h.* laudis militaris *a*> amitterent, fortissime pugnautes conciderunt: VI 10, 7; — instructo exercitu magis ut loci natura . . . quam ut rei militaris ratio atque ordo postulabat: II 22, 1; ut <e> rei militaris ratio, maxime *e* ut maritimae res postulerent: IV 23, 5; — summamque scientiam rei militaris habere existimabantur: III 23, 5; propter singularem scientiam rei militaris ad eum est honorem euocatus: CC: VII 57, 3; — uita omnis in uenationibus atque in studiis rei militaris consistit: VI 21, 3; — nullo etiam

nunc usu rei militaris percepto: VI 40, 6; erant cum Achilla cae copiae, ut neque numero neque genere hominum neque usu rei militaris contemnendae uiderentur: 3, 110, 1; magnum (Ciace.: hunc :; edl.) usum rei militaris habebant: 3, 110, 6; ¶ neque enim . . . alia de causa . . . submissos duces rei militaris peritos: 1, 85, 6; seu quid a peritioribus rei militaris desiderari uidebatur: 3, 61, 3; qui rei militaris peritissimus habebatur: I 21, 4; ¶ qui ex urbe amicitiae causa Caesarem secuti non magnum in re militari usum habebant: I 39, 2; uti . . . magnam sibi auctoritatem magnosque spiritus in re militari sumerent: II 4, 3; multum cum in omnibus rebus tum in re militari potest fortuna: VI 30, 2; quem Curio secum ex Sicilia duxerat, quod magnum habere usum in re militari sciebat: 2, 34, 4; qui . . . intra praesidia Pompei fuissent neque operam in re militari praestitissent: 3, 83, 3.

armis abiectis signisque militaribus relictis se ex (c) castris eiecerunt: IV 15, 1; ut iure iurando ac fide sanciantur petunt conlatis militaribus signis, quo (c) more eorum grauissima (c) caerimonia (c) continetur (c): VII 2, 2; tectis insignibus suorum occultatisque signis militaribus raros milites . . . traducit: VII 45, 7; signa militaria LXXIII ad Caesarem referuntur: VII 88, 4; cum . . . signa eius militaria atque arma Capuae essent compressa (c): 3, 21, 5; signaque sunt militaria sex relata: 3, 53, 2; signaque sunt militaria amissa XXXII: 3, 71, 2; milites . . . missis plerique armis signisque militaribus . . . de reliqua fuga . . . cogitabant: 3, 95, 3; signaque militaria ex proelio ad Caesarem sunt relata CLXXX et aquilae VIII: 3, 99, 4; ¶ (uasa: 1, 66, 2 u. mos;) ¶ modo conscripti atque usus militaris imperiti ad tributum militum centurionesque ora conuertunt: VI 39, 2; — Pompeius . . . aeris magno pondere ad militare usum in naues imposito . . . Pelusium peruenit: 3, 103, 1.

militia: ne (c) suis sint ad detrectandam militiam receptacula: VII 14, 9; ¶ suos liberos, nisi cum adoleuerunt, ut munus militiae sustinere possint, palam ad se adire non patiuntur: VI 18, 3; — druides . . . militiae uacationem omniumque rerum habent immunitatem (u. CC): VI 14, 1.

mille. I. Forma. Singularis mille plerumque plene scriptus esse uidetur in X et s; sed \mathcal{X} inuenitur in h corr. et l² 2, 35, 6; M. CC tos in a exstare dicit Erig. . CC (omisso M) Holder VII 46, 1 (eodem loco in AQ scriptum est mil CC teste Hold.); additum est M a

Napoleone I 38, 5 post pedum, a Köchlyo 1, 39, 2 post hominum; mil. est in Nahl 2, 24, 4.

Pluralis (milia, milium, milibus) saepe in codicibus aut omnibus aut quibusdam compendio indicatur. Compendiorum autem uel notarum tria (uel quattuor) inueniuntur genera; nam aut lineola super numerorum notas posita significatur milia, aut littera m̄. (uel m̄. uel M. uel \mathcal{X}) aut tribus litteris mil. (uel mil). Atque lineola quidem in B. Gall. libris supra adposita inuenitur in X (in uuo B errore omisa est) VII 64, 1; \overline{V} . est in zh. \overline{V} . mil. (mil?) in a IV 12, 1; item in Q² inuenitur eius modi lineola, quae omisa est in ABM VII 75, 3. 4; 76, 3; praeterea exstat in β , omisa est in α VII 75, 3 (\overline{X} . β : decem α) et 83, 4; \overline{II} . est in β , $\infty \infty$ in B pr. (quod perperam intellectum in BM demutatum est in XX, omisum in AQ) VII 75, 5; — in β inuenitur lineola, in α plene scriptum est milia II 4, 9 (bis?) et VII 64, 4 et VII 74, 1; \overline{XII} . et \overline{V} . exstat in β , duodena milia et quina milia in α VII 75, 3; \overline{XV} . in β , quindecim milium in α II 30, 2; lineola est in β , milia in BMQ. mil. in A II 4, 9; lineola in h (?). milia in α II 29, 4; lineola in a, milia in rel. (?) II 4, 9 et VII 90, 3; lineola in a, milibus in rel. (?) VII 68, 2; lineola in h. milium in α V 42, 4; \overline{C} . in h. C. mil in a, centum milium in α V 13, 7; \overline{X} . in h. \overline{X} . mil in a, \overline{X} . m̄ in AQ, X. in B¹M¹ (in B supra adpositum est m. in M milia) VII 21, 2; VIII. est in QB²M², VIII in AB¹M¹, milibus VIII. in β VII 76, 3; ¶ littera m̄. (uel m̄) uel \overline{M} reperitur in α VII 40, 4; 60, 1; 69, 3 (VII 40, 4 in a est mil (in h milia?); VII 60, 1 et 69, 3 in β milia uidetur exstare); VII 21, 2 et 69, 6 m̄. est in AQ (quod VII 69, 6 omisum est in B¹M¹; in (a?)h inuenitur mil; quid VII 21, 2 in rel. eodd. scriptum sit. supra dixi); — — $\infty \infty$ in B pr. exstare VII 75, 5 supra commemorauit; ¶ mil est in β , milia (milium, milibus) in α VII 79, 2; III 26, 6; V 32, 1; mil est in a. milium in α , mille in h II 33, 7; mil in a, milia in M², milibus in rec. milium (falso) in α V 53, 7; mil in B²h. milib. in a. omis. in α II 13, 2; mil in h. (milia in α ?) I 49, 3; mil (an mil?) in AB. milibus in a (milia in QMh?) I 2, 5; mil (uel mil.?) esse in A II 4, 9, in a IV 12, 1 et V 13, 7 et VII 21, 2 et 40, 4, in h(a?) VII 69, 6 supra dixi; ¶ (milia est in B² β . om. in α II 4, 5; milibus in a, milia in zh I 53, 1; milia in BM², milium in AQ VII 16, 1;) ¶ plene uidetur scriptum esse in X milia his 45 locis: I 4, 2; 8, 1; 21, 1; 22, 5; 26, 5; 27, 4; 29, 2 (ter); 29, 3; 31. 5. 10; 48, 5; II 4, 5. 7. 9 (ter).

10; 6,1; 11,4; 16,1; IV 1,4; 3,2; 23,6; 37,2; V 9,2; 11,8; 13,2,6; 27,9; 46,1; 47,1,5; 49,1,5; 53,1; VI 35,5; VII 31,1; 38,1; 39,3; 66,2; 70,1; 71,3; 75,2; milium *his 13 locis*: I 15,1; 29,3 (*ubi Db. errore millia scripsit*); 31,5; 41,4; III 17,5; IV 14,1; 15,3; V 2,3; 5,3; 13,5; 49,7; VII 3,3; 28,5; milibus *his 24 loc.*: I 15,5; 23,1; 25,6; 41,5; 48,1,2; II 7,3,4; 28,2; 33,5; III 6,2; IV 10,2; 11,1,4; 22,4; V 8,1; 19,1; 24,7; VI 7,3; 29,4; 35,6; 36,2; VII 37,7; 77,8.

Plurimis belli civilis locis non satis ex editorum apparatu critico potest cognosci, quid in singulis codd. extet. Lineola videtur inveniri in fhl, omissa esse in a 3,4,3; in h plerumque lineola supra adposita milia indicari Db. dicit 2,23,2; in cod. f semper fore videtur inveniri mille (pro milia et sim.). cf. 1,48,3; 54,3; 61,4; 2,39,2; 3,26,4; 36,2; 37,2; saepius compendio (mil. uel mil?) usos esse librarios commemorat Db., ut 3,37,2; 84,4; 97,3; in eiusdem aut in Nipperdei editione commemoratur mil. (an mil?) exstare in ahl 1,61,4 et 64,8 et 3,89,2, in ahl 2,23,2, in hl 1,54,3, in al 2,39,2, in a 3,2,2 (omiss. in h) et 38,1 et 63,4 et 76,3 et 106,2; (milia est in a, nulla in rell. 1,39,2; in h bis omissum esse milia 2,18,4 dicit Db.; 3,84,4 in hl est mille, in a milia (pro milium). Cf. ZG. 1885, JB. XI p. 198.

II. Signif.; A. sing.; a) ni adiectivi: exercitum . . . reducit suis omnibus praeter Fabium incolumibus, ex numero aduersariorum circiter DC interfectis ac mille (*om. af; ∞ h int. uers. cad. m., l², Paris. 5768; CC Of; multis E. Hoffm.*) vulneratis (*deuulneratis l²*): 2,35,6; † huic optimi generis hominum (M *add. Köchly*) ex Aquitanis . . . adiecerat: 1,39,2; † cum . . . ipse ab hostium castris non longius mille et quingentis passibus abesset: I 22,1; quod mons † suberat (*aberat Prammer*) circiter mille passuum (passus?; spatium *add. Dt.*): I 25,5; locus erat castrorum . . . paulatim ab imo adclinis circiter passus mille: III 19,1; et mille passuum intermisso spatio castra communit: VI 7,4; oppidi murus (c) a (c) planitie . . . recta regione, si nullus amfractus intercederet, mille CC (mille *om. (a?)h*) passus aberat: VII 46,1; non longius (c) mille (D *ih; Ald.*) passibus ab nostris munitionibus (a nostr. mun. quam mille pass. β) consistunt: VII 79,1; abest directo itinere ab Utica paulo amplius passus (pass. *Nahl*) mille (mil. *Nahl*): 2,21,4; † quod (spatium) est non amplius pedum M (*add. Napol.; Hold.*) sescentorum: I 38,5.

b) ni subst.: ut equitum (equites O; I.) mille etiam apertioribus locis VII milium (c) Pompeianorum impetum, cum esset usus, sustinere auderent neque magnopere eorum multitudine terrentur: 3,84,4; † (1,39,2 u. a) homines; 2,35,6 *ib.* aduersarii.

B. plur.: a) subi.: ad duo (a *pr. f.* duorum O. a *corr., hl; Np., Db.*) milia (*codd.*; milium *Np., Db.*) numero (*om. f.*) ex Pompeianis caecidisse reperiebamus: 3,53,1; ex Pompeiano exercitu circiter milia XV caecidisse uidebantur: 3,99,3; † si (c) se tot hominum milia cum hostibus coniunxerint, quorum salutem neque propinqui negligere neque ciuitas leui momento aestimare posset: VII 39,3; † milia XX in armis habebat. haec constabant ex Gabinianis militibus . . . : 3,110,2; † circiter hominum milia sex . . . sine timore perterriti, ne armis traditis supplicio adficerentur, siue spe salutis inducti, quod in tanta multitudine dediticiorum suam fugam aut occultari aut omnino ignorari posse existimarent, prima nocte e castris Heluetiorum egressi ad Rhenum finesque Germanorum contenderunt: I 27,4; † conuenire: III 26,6 u. g) z) numerus; celeriter ad clamorem hominum circiter milia sex conuenerunt: IV 37,2; VII 64,1 u. e); 3,88,4 u. b); † (connertere *ib.*); † (egredi: I 27,4 u. contendere); † esse: (I 29,2 u. g) β); summa omnium fuerunt ad milia CCCLXVIII: I 29,3; equitum milia erant sex (erant VI milia a), totidem numero pedites: I 48,5; (V 13,6 u. g) β); erant . . . legiones Afranii III . . . equitumque (c) utriusque provinciae (CC) circiter V milia: I 39,1; erant praeterea cuiusque generis hominum milia circiter VI cum seruis libertisque (c.: I 51,2; 3,88,4 u. b); in his erant legionibus hominum milia tria CC (mil. III CC a): 3,106,2; erant (c) praeterea equitum milia duo: 3,110,5; † existimare: I 27,4 u. contendere; † V milia passuum proxima intercedere (intercedere O) itineris campestris, inde excipere loca aspera et montuosa: I 66,4; † milia hominum delecta LXXX (XXXX *Göl.*) una secum LXXX delecta secum β) interitura demonstrat: VII 71,3; † ex eo proelio circiter hominum milia CXXX superfluerunt eaque tota nocte continenter ierunt . . . in fines Lingonum die quarto peruenerunt: I 26,5; † posse: 3,2,2 u. d) transportare; † superesse: I 26,5 u. ire; † (tradere: I 27,4 u. contendere); † horum primo circiter milia XV Rhenum transisse: I 31,5; † quod

paucis mensibus ante Harudum milia hominum *(del. Ciacc.)* XXIII ad eum uenissent, quibus locus ac sedes pararentur: I 31, 10; ex Pompeiano exercitu . . . in deditionem uenerunt amplius milia XXIII: 3, 99, 3; uideri: 3, 99, 3 *u. cadere.*

b) praedictat.: ex his qui arma ferre possent, (erant) ad milia nonaginta duo: I 29, 2; haec *(A. Em. Hoffm.: Db., Dt. Illd.: hae BM²; Np. Schm., Fr.)* erant armata *(Np., Em. Hoffm., Db., Dt.: armatae N: Schm., Fr., Illd.)* circiter milia LX: V 49, 1; haec erant milia *(numero milia hl)* XLV, euocatorum circiter duo, quae ex beneficiariis superiorum exercituum ad eum conueniant *(conuenterant O:)*; quae tota acie disperserat *(dispertierat?)*: 3, 88, 4.

c) appositio: Orgetorix ad iudicium omnem suam familiam, ad hominum milia decem, undique coegit: I 4, 2; omnes equites, XV milia *(om. B)* numero, celeriter conuenire iubet: VII 64, 1.

d) obiect.: castellis enim XXIII effectis XV milia passuum *in* circuitu amplexus hoc spatio pabulabatur: 3, 44, 3; Pompeius . . . aeris magno pondere . . . in naues imposito duobusque milibus hominum armatis . . . Pelusium peruenit: 3, 103, 1; *u. praeterca armatus p. 310 (3 loc.)*; cogere: I 4, 2 *u. e)*; cogunt equitum duo milia Sugambri: VI 35, 5; coactis equitum milibus VIII *(z; milibus om. AB³P; VIII. QB²M²)* et peditum circiter CCL CCXXX *AQ; Fr.: CXXXX B; CCXL M; Db.: CCL z; Oros., Flor., Polyacn.)* haec in Haeduorum finibus recensabantur, numerusque inibatur: VII 76, 3; milia sagittarum circiter XXX centum ac triginta *Sut. Caes. 68)* in castellum coniecta *(contexta a)* Caesari numerauerunt *(Ciacc.; renumerauerunt NOfhl; Np.; remuner. a: remnant. reue. t?); Db., Dt.: enumer. Koch):* 3, 53, 4; XIII milia *(e)* passuum complexus . . . munitiones . . . perfecit: VII 74, 1; 3, 63, 4 *u. e)* z) munitiones; bos *(e)* posse conficere armata milia centum: II 4, 5; Condrusos, Eburones, Caerosos *(e)*, Caemanos *(e)* . . . arbitrari (se) ad XL milia conficere posse; *an polliceri?)*: II 4, 10; deligere *u. deligo p. 853 A. a) (3 loc.)*; dispersgere *(dispertire?)*: 3, 88, 1 *u. b)*; disponere: VII 34, 1 *u. mittere;* ducere: VII 37, 7 *u. mittere;* ex quibus (pagis) quotannis singula milia armatorum bellandi causa ex *(e)* finibus educent: IV 1, 4; eligere: II 4, 5 *u. polliceri;* enumerare: 3, 53, 4 *u. coicere;* expedit: I

49, 3 *u. mittere;* habere *u. habeo p. 1397 (1 loc.);* Haeduis Segusianisque . . . decem milia peditum imperat: VII 64, 4; imperant Haeduis atque *(e)* eorum clientibus . . . milia XXXV; parem numerum Aruernis . . . Sequanis, Senonibus, Biturigibus, Santonis, Rutenis, Carnutibus duodena milia *(XII. z; Bellouacis decem (z; X. z); [totidem Lemouicibus;] octona Pictonibus et Turo- nis (e) et Parisiis et Heluetiis; sena Andibus (s. A. Em. Hoffm.: Db., Hold.; Dt.: senonibus X), Ambianis, Mediomatriciis, Petrocoriis, Neruiis, Morinis; Nitiobrogibus quinque (quiua z) milia (V. z); Aulercis Cenomanis (e) totidem; Atrebatibus III; Veliocassis (e) totidem; Lemouicibus (e) et (e) Aulercis (e) Eburouicibus (e) terna (om. z); Rauracis et Bois (e) bina; XXX uniuersis ciuitatibus, quae . . . Aremoricae (e) appellantur (u. CC): VII 75, 2—4; (inducere: I 27, 4 *u. a)* contendere; Caesar . . . circiter tribus milibus hostium *(om. z)* ex nouissimo agmine interfectis altero die ad Alesiam castra fecit: VII 68, 2; quid hominum *(e)* milibus LXXX LXXX z; XXXX *(Gül.)* uno loco interfectis propinquis consanguineisque nostris animi fore existimatis: VII 77, 8; (legere: II 4, 5 *u. polliceri);* eo circiter hominum numero *(om. fh)* sedecim milia *(mil XVI. h)* expedita cum omni equitatu Ariouistus misit: I 49, 3; statuunt, ut X milia *(e)* hominum delecta ex omnibus copiis *(e)* in oppidum mittantur *(submittantur z; Schm.):* VII 21, 2; cohortatus Haeduos, ut . . . equitatum . . . omnem et peditum milia X *(X. milia a)* sibi celeriter mitterent, quae in praesidiis rei frumentariae causa disponeret: VII 34, 1; placuit, ut *(e)* Litauecus decem illis milibus, quae Caesari ad bellum mitterentur, praeficeretur atque ea ducenda *(ea traducenda Pluyg.: eo ducenda Paul)* curaret: VII 37, 7; rogati tamen ab Commo pro eius hospitio (Bellouaci) duo milia *(uma add. z; edd.; duo milia om. AQ)* miserunt: VII 75, 5; numerare: 3, 53, 4 *u. coicere;* occisis ad hominum milibus *(milia DEf)* quattuor reliqui in oppidum reiecti sunt: II 33, 5; (perterrere: I 27, 4 *u. a)* contendere; Bellouacos . . . posse conficere armata milia centum; pollicitos ex eo numero electa *(lecta z; milia add. B²z)* sexaginta: II 4, 5; (Suessiones) oppida habere numero XII. polliceri milia armata quinquaginta; totidem Neruios . . . quindecim milia Atrebates, Ambianos decem milia, Morinos XXV milia, Menapios VII milia *(VIII. af; Oros.; VIII. h)*, Caletos X milia,*

Velioeasses <e> et Veromanduos totidem, Aduatucos <e> XVIII <e> milia: II 4, 7. (8) 9; 4. 10 u. conficere; ciues Romanos eius provinciae sibi ad rem publicam administrandam HS <e> CLXXX et argenti pondo <O> p. x. XX milia, tritici modium <H>otom.; modios <edd>; <edd>. CXX milia polliceri coegit: 2, 18, 4; * Caesar legiones in Hispaniam praemiseraat praeterm. l) [ad] VI [milia]; auxilia peditum V milia <conic. Np.> peditum nulla <a flid>, equitum III milia, quae omnibus superioribus bellis habuerat, et parem ex Gallia numerum <a. CC>: 1, 39, 2; † recensere: VII 76, 3 u. cogere; † captiuorum circiter XX milia <milia. XX. h> Haeduis Aruernisque reddidit <reddidit β>: VII 90, 3; † qui (Cimbri Teutonique) . . . custodiam <e> ex suis ac praesidium <e> sex milia hominum una reliquerunt: II 29, 4; Labieno in continenti <e> cum tribus legionibus et equitum milibus duobus relicto . . . ipse soluit: V 8, 1; Cassinellaunus . . . dimissis amplioribus copiis milibus circiter quattuor essedoriorum relictis . . . seruabat: VI 19, 1; * (renumerare: 3, 53, 4 u. coicere;) * submitttere: VII 21, 2 u. mittere; Iuba . . . II milia Hispanorum et Gallorum equitum . . . et peditum . . . partem . . . Saburrae submittit <Nht. -misit Oaf; <edd>.: 2, 40, 1; * tenere: V 13, 2 u. e) pertinere; eius munitionis, quae ab Romanis instituebatur, circuitus XI <X β> milia <om. B²M¹; mil h: milium <befk> passuum tenebat <patebat cont. Dc>: VII 69, 6; * traducere: VII 37, 7 u. mittere; * tantum nauium reperit, ut anguste XV milia <LX cohortes cont. Np.: a. CC> legionariorum <e> militum, DC <e> equites <e> transportari <Dc>: -are O; Np., Db.) possent: 3, 2, 2. e) acc. spatii (mensurae): z) milia passuum: z z); ab his castris oppidum Remorum nomine Bibrax aberat milia passuum octo: II 6, 1; cum . . . ab eo oppido Caesar cum exercitu circiter milia <om. z; milib. a; mil B²h> passuum quinque abesset: II 13, 2; inueniebat ex captiuis <e> Sabini flumen a <e> castris suis non amplius milia passuum decem abesse: II 16, 1; quorum alter milia passuum circiter quinquaginta, alter paulo amplius ab <e> iis <e> absit: V 27, 9; cuius hiberna aberant ab eo milia passuum XXV: V 46, 1; cum ab hibernis Ciceronis milia passuum abesset circiter LX <milia pass. LX (XL h) abesset β>: V 53, 1; copias . . . continisse neque longius milia <M²; milium z; mil a; milibus <recc> passuum octo ab hibernis suis afuisse <fuisse β>: V 53, 7; cum milia passuum circiter XXX <XL β> ab Ger-

gonia abesset: VII 38, 1; 1, 16, 2 u. esse; id erat oppidum positum ad Hiberum miliaque mil. V <edd>. passuum a castris aberat XXX <Göl. XX O>: Np., Db.; positum ab Hiberno milia V passuum; a castris aberat XX <F. Hofm. >: 1, 61, 4; hic locus abest a Clupeis <CC> passuum pass. <edd>: passibus f. XXII milia . . . XXII. h: XXII mil. <rell. c>: 2, 23, 2; cum ab eo milia passuum XX afuisset <c>: 3, 36, 2; * has (naues) perfectas carris iunctis denegit noctu milia <e> passuum a castris XXII: 1, 51, 3; † pontes effecerat duos distantes inter se milia passuum III: 1, 40, 1; * (esse: V 13, 6 u. g) β); V 53, 7 u. abesse; qui (pons) erat aberat <Hd. ab oppido milia passuum circiter III: 1, 16, 2> . . . * qui (tines) in longitudinem milia mil. AB; milibus a passuum CXXL, in latitudinem CLXXX patebant: 12, 5; ante id <e> oppidum planities circiter milia passuum <am. p. z. III in longitudinem patebat: VII 69, 3; 49, 6 u. d) tenere) quam (planitiem) intermissam collibus tria milia passuum in longitudinem in long. om. β patere supra demonstrauius: VII 70, 1; quam (planitiem) in longitudinem III quattuor z; tria B² milia passuum <mil. pass. III. β> patere demonstrauius: VII 79, 2; * ea legione . . . milia passuum XVIII <v> murum in altitudinem pedum sedecim fossamque perducit: 18, 1; * hoc pertinet <latu tenet β> circiter milia passuum quingenta: V 13, 2; * (positum esse: 1, 61, 1 u. abesse;) * procedere: V 47, 1 u. progredi; duplicatoque eius diei itinere VIII milia passuum passuum a: ex eo loco procedit: 3, 76, 3; * sublati ancoris circiter milia passuum septem ab eo loco progressus est <add. Frig> . . . naues constituit: IV 23, 6; ipse noctu progressus milia passuum circiter <e> XII hostium copias conspicatus est: V 9, 2; eo die milia passuum XX procedit <progreditur β>: V 17, 1; et circiter milia passuum quattuor progressus . . . multitudinem hostium conspicatur: V 49, 5; cupidissimis omnibus progressus milia passuum <p. ABM; pas a> XXV . . . moratur: VII 40, 1; naues . . . singulas equitibus Rom. attribuit et prima confecta uigilia III milia passuum secundo flumine silentio progredi . . . iubet: VII 60, 1; milia enim <aa addend. p. (passuum)?> progressi III . . . montem excelsum capiunt: 1, 80, 2; progressus milia <mil. al; mille f> passuum passus <af> VI equites conuenit: 2, 39, 2; uasisque militari <e> more conclamatis progressus milia passuum III <mil. III pass. a> loco idoneo . . . exer-

citum equitatumque collocavit: 3, 38, 1; Caesar . . . Pompeianis occurrere coepit et progressus milia passuum VI aciem instruxit: 3, 97, 3; ¶ hi nouissimos adorti et multa milia passuum persecuti magnam multitudinem . . . conciderunt: II 11, 4; ¶ una ex parte a Suebis circiter milia passuum sescenta (centum ζ) aeri uacare dicuntur: IV 3, 2.

ζ): certior factus hostes sub monte consedisse milia passuum ab ipsius castris octo . . . misit: I 21, 1; hostes sequitur et milia passuum tria ab eorum castris castra ponit: I 22, 5; cuius fines a maritimis ciuitatibus flumen diuidit, quod appellatur Tamesis, a mari circiter milia passuum LXXX: V 11, 8; circiter milia passuum X ab Romanis trinis castris Vercingetrix consedit: VII 66, 2; — docet omnes equitatus $\langle o \rangle$ peditatusque copias Treuerorum tria milia passuum longe ab $\langle e \rangle$ suis castris consedis: V 47, 5; locum castris deligit . . . munium ab Auarico longe milia (miliū ΔQ) passuum XVI: VII 16, 1; ¶ neque prius fugere destiterunt, quam ad flumen Rhenum milia (milibus a) passuum ex eo loco circiter quinque (quinquaginta *Oros.*: *Np.*, *Dh.*) peruenierunt $\langle e \rangle$: I 53, 1; ¶ nacti portum, qui appellatur Nymphaeum, ultra Lissum milia (milibus *Hesemb.*) passuum III, eo naues introduxerunt: 3, 26, 4.

ζ) milia (*om. uoce* passuum): 1, 80, 2 *u. z*) *zz*) progredi.

Δ) dat.: parare: I 31, 10 *u. a*) uenire; ¶ praeficere: VII 37, 7 *u. d*) mittere.

α) genet.; α) pend. ex subst.: (una ex parte leniter adeliuis aditus $\langle e \rangle$ in latitudinem $\langle e \rangle$ non amplius ducentorum pedum (ducentorum milium pedum *B²*; pedum *CC.* ζ) relinquebatur: II 29, 3;) ¶ cum esset inter bina castra campus circiter milium passuum VI (*III pr. edd.*): 3, 37, 2; ¶ castra: V 49, 7 *u. \zeta*); ¶ ut milium amplius quinquaginta (*XC Göl.*) circuitu locis apertis exercitum duceret: I 41, 4; tantum fuit in militibus studii, ut milium VI ad iter addito [ad uadum] circuitu . . . consequerentur: 1, 64, 8; sex milium circuitu in oppidum peruenit $\langle e \rangle$: 2, 24, 4; ¶ equitatus: I 15, 1 *et* V 5, 3 *u. numerus*; ¶ ut equitum mille etiam apertioribus locis VII milium (mille *hl*; milia *a* Pompeianorum impetum . . . sustinere audent: 3, 84, 4; ¶ quod oppidum a Corfinio VII milium interuallo abest: 1, 18, 1; sex milium passuum (passus *af*) interuallo a Saburra conserat: 2, 38, 3; ¶ celeriter octo milium itinere confecto . . . peruenit: IV 14, 1; ¶ minus horis

tribus milium + passuum ($\langle \bar{p}.$ α ; pedum *Napol.*) XV in circuitu (circuitum α ; *Fr.*) munitionem perfecerunt (decem milium in circuitu munitionem pedum XV perfecerunt ζ): V 42, 4; quod quot *hl*) milium (*ego*; milia *fh*; mil. *a*) passuum in circuitu XVII, XVIII *l*) munitiones (*del. Oud.*; *edd.*; munitione *Clark.*) erat complexus: 3, 63, 4; ¶ equitatumque omnem, ad numerum quattuor milium, . . . praemittit: I 15, 1; eorum, qui domum $\langle e \rangle$ redierunt, censu habito . . . repertus est numerus milium (millia *Dh. errore*) C et decem: I 29, 3; nunc esse in Gallia ad centum et XX milium numerum: I 31, 5; capitum numerus ad eum relatus est milium (mille *h*) quinquaginta trium: II 33, 7; ex milium L numero (ex num. mil. L ζ), quae ex Aquitania Cantabrisque conuenisse constabat, uix quarta parte relicta: III 26, 6; eodem equitatus $\langle o \rangle$ totius Galliae conuenit, numero milium quattuor: V 5, 3; ¶ (salus: VII 39, 3 *u. a*) coningere; ¶ cum Viridoux contra eum duorum (ζ ; duum α ; *edd.*) milium spatio consedisset: III 17, 5; castra . . . cum essent inter flumina duo, Sicorim et Cingam, spatio milium XXX: 1, 48, 3; confecto iam labore exercitu XVI milium spatio constitit: 2, 41, 1; ¶ quo ex portu commodissimum in Britanniam traiectum esse cognouerat, circiter milium passuum XXX (transmissum *add. codd.*; *del. Faernus*; transmissu *Paul*; *u. CC*) a continenti: V 2, 3; ¶ postea uallo passuum ($\langle \bar{p}.$ ζ ; pedum α ; *Np.*; duodecim *add. B²\zeta*) in circuitu (circuitum *BM*) quindecim milium crebrisque castellis circumniti oppido sese continebant: II 30, 2.

ζ) esse *c. genet.*: quarum omnium rerum (*CC*) summa erat capitum Heluetiorum milium (*ego*; milia *X*; *edd.*) CCLXIII, Tulingorum milium (milia *X*; *edd.*) XXXVI, Latouicorum $\langle e \rangle$ XIII, Rauracorum XXIII, Boiorum XXXII: I 29, 2; quorum (equitum) erat V milium numerus, cum ipsi non amplius octingentos $\langle e \rangle$ equites haberent: IV 12, 1; cum hostium numerus capitum CCCXXX (CCCXL *Oros.*) milium fuisset: IV 15, 3; huius est longitudo lateris, ut fert $\langle o \rangle$ illorum $\langle e \rangle$ opinio, septingentorum milium: V 13, 5; hoc (latus) (huic ζ) milium (*ego*; milia *X*; *edd.*) passuum octingentorum (DCCC *ego*; octingenta *X*; *edd.*) in longitudinem esse existimatur (arbitrantur *ae*): V 13, 6; ita omnis insula est in circuitu uicies centum (centenum *Dt.*) milium passuum: V 13, 7; castra . . . etsi erant exigua per se, uix hominum milium septem: V 49, 7; quod spatium est milium passuum (*om. \zeta*) circiter cen-

tum LX: VII 3, 3; ex omni <c> numero, qui fuit circiter milium XL <XL milia β>: VII 28, 5; cohortes in acie LXXX <CC> constitutas habebat, quae summa erat <om. cl. milium <milia O; mil. abl> XXII: 3, 89, 2.

h) abl.; α) instr.: qui (Boi et Tulingi) hominum milibus circiter XV agmen hostium elaudabant et nouissimis praesidio erant: I 25, 6; † harrum tamen omnium legionum hiberna . . . milibus passuum centum continebantur: V 24, 7; † quem Caesar . . . donatum <donauit numum Ebn. Hoffm.> milibus <militibus α> CC . . . ab octauis ordinibus ad primipilum se traducere pronuntiauit: 3, 53, 5.

β) meusurae: transeunt Rhenum nauibus ratibusque triginta milibus passuum infra eum locum, ubi: VI 35, 6; † et milibus passuum duobus ultra eum castra fecit: I 48, 2.

certior factus est Ariouisti copias a nostris milibus passuum quattuor et uiginti abesse: I 41, 5; castra promouit et milibus passuum sex a Caesaris castris sub monte conedit: I 48, 1.

γ) abl. coup.: amplius milibus . . . **α) u. amplius** p. 256 (6 loc., except. VII 73, 6); † neque longius ab eo <c> milibus passuum LXXX in Oceanum <c> inluit: IV 10, 2; tamen sese non longius milibus passuum quattuor . . . processurum eo die dixit: IV 11, 4; † comperit minus V et XX milibus longe ab Vtica eius copias abesse: 2, 37, 3.

i) c. praep.; α) ab: et a <c> milibus passuum minus duobus castra posuerunt: II 7, 3; quae (naues) ex eo loco a <c> milibus passuum octo uento tenebantur: IV 22, 4; in siluis oportuno atque occulto loco a milibus passuum circiter duobus <miß pass circiter duorum β> Romanorum aduentum expectabant: V 32, 1; positis castris a milibus passuum quindecim auxilia Germanorum expectare constituunt: VI 7, 3; suberant enim montes atque a milibus passuum V itinera difficilia atque angusta excipiebant: I, 65, 3.

β) ad u. ad p. III *extr. et* 112 3, 53, 1; 14, 2; 29, 2, 3; II 4, 10; (1, 39, 2.)

γ) cum: V 8, I u. d) relinquere.

δ) ex: ex hominum milibus LX uix ad quingentos, qui arma ferre possent, sese redactos esse dixerunt: II 28, 2; ex hominum milibus amplius triginta . . . plus tertia parte interfecta reliquos perterritos in fugam coiecit: III 6, 2.

ε) in: nullum eius modi casum expectans, quo . . . in milibus passuum tribus offendi posset, . . . mittit: VI 36, 2.

Milia = milia passuum: I 11, 1; (II 39, 2.)

III 17, 5; IV 14, 1; V 13, 5; VI 29, 4; 1, 18, 1; 48, 3; 61, 8; 80, 2; 2, 21, 4; 37, 3; 41, 1.

milia = milia hominum: I 15, 1; 29, 2, 3; 31, 5; II 4, 5, 7, 9, 10; (33, 7.) III 26, 6; (IV 12, 1.) V 5, 3; 49, 1; VII 28, 5; 37, 7; 75, 2, 3, 4, 5; 83, 4; 3, (53, 1) 88, 4; 89, 2; (99, 3; 110, 1.

milia = milia sestertium: 3, 53, 5.

Milia armatorum: IV 1, 4; capitum: I 29, 2; IV 15, 3; captiuorum VII 90, 3; equum (VII 64, 1 et) u. **eques** p. 1032 sq. (12 loc.); essedariorum: V 19, 1; *ap. Philarg. ad Verg. Georg.* III 204; enocorum: 3, 88, 4; hominum u. **homo** p. 1598 sq. (19 loc.); hostium: VII 68, 2 <c>; militum: 3, 2, 2; modium: 2, 18, 4 <c>; passuum: I 2, 5; 8, 1; 15, 5; 21, 1; 22, 5; 23, 1; 41, 5; 48, 1, 2; 53, 1; II 6, 1; 7, 3, 4; 11, 4; 13, 2; 16, 1; 30, 2 <c>; IV 3, 2; 10, 2; 11, 1, 4; 22, 4; 23, 6; V 2, 3; 9, 2; 11, 8; 13, 2, 6, 7; 24, 7; 27, 9; 32, 1; 42, 4; 46, 1; 47, 1, 5; 49, 5; 53, 1, 7; VI 7, 3; 35, 6; 36, 2; VII 3, 3 <c>; 16, 1; 38, 1; 40, 4; 60, 1; 66, 2; 69, 3, 6; 70, 1; 74, 1; 79, 2; 1, 16, 2; 40, 1; 54, 3; 61, 4; 65, 3; 66, 4; 2, 23, 2; 38, 3; 39, 2; 3, 26, 4; 36, 2; 37, 2; 38, 1; 44, 3; 63, 4; 76, 3; 97, 3; **pedum:** VII 34, 1; 64, 4; 76, 3; 1, 39, 2; **pedum:** (II 30, 2 <c>) 1, 82, 4; Pompeianorum: 3, 81, 4; (*cf.* 3, 53, 1; 99, 3) **pondo:** 2, 18, 4; **sagittarum:** 3, 53, 4; (sagittariorum: 3, 4, 3); — (Germanorum: I 31, 5); Harudum: I 31, 10; Helueticorum, Tulingorum, Latouicorum <c>, Rauracorum, Boiorum: I 29, 2.

Adiect.: armata u. **armatus** p. 310 (3 loc.); **delecta:** VII 71, 3; **electa** <c>: II 4, 5; **expedita:** I 49, 3; **illa:** VII 37, 7; **lecta** <c>: II 4, 5; **multa:** II 11, 4; *ap. Philarg. ad Verg. Georg.* III 204; **proxima:** 1, 66, 4; **tot:** VII 39, 3.

Numer.: **II** u. **duo** p. 974 sq. (13 (11) loc.), **III:** I 22, 5; V 47, 5; VI 36, 2; VII 68, 2; 69, 3; 70, 1; 79, 2 <c>; 1, 16, 2; 39, 2; 3, 4, 3; 26, 1; 38, 1; 106, 2; **III:** I 15, 1; II 33, 5; IV 11, 4; V 5, 3; 19, 1; 49, 5; VII 60, 1; 75, 3; 1, 40, 1; 80, 2; **V:** I 53, 1(2); II 13, 2; IV 12, 1; IV 75, 3; 1, 39, 1, 2 <c>; (61, 4); 65, 3; 66, 4; **VI:** I 27, 4; 48, 1, 5; II 29, 4; IV 37, 2; 1, (39, 2) 51, 2; 61, 8; 2, 24, 1; 38, 3; 39, 2; 3, 37, 2; 97, 3; **VII:** II 4, 9 <c>; IV 23, 6; V 49, 7; 1, 18, 1; 3, 4, 3; 81, 4; **VIII:** I 21, 1; II 6, 1; 7, 4; IV 14, 1; 22, 1; V 53, 7; VII 76, 3; 3, 76, 3; **VIII:** II 4, 9 <c>; **X** u. **decem** p. 826 (12 loc.); **XI:** VII 69, 6 <c>; **XII:** IV 11, 1; V 9, 2; (VII 75, 3); **XIII:** I 29, 2; VII 74, 1; **XV:** I 25, 6; 31, 5; II 4, 9; 30, 2; V 42, 4 <c>; VI 7, 3; VII 61, 1; 3, 2, 2(2); 41, 3; 99, 3; **XVI:** I 49, 3; VII 16, 1; 2, 41, 1; **XVII:** 3, 65, 1; **XVIII:** I 23, 1; **XVIII:** I 8, 1; II 4, 9;

XX: V 47, 1; VII 90, 3; **(1, 61, 4):** 2, 18, 4; 3, 36, 2; 110, 1; **XXII:** 1, 54, 3; 2, 23, 2; 3, 89, 2; **XXIII:** 1 29, 2; **XXIII:** I 31, 10; 41, 5; 3, 99, 3; **XXV:** II 4, 9; V 46, 1; VII 40, 4; 2, 37, 3; **XXX:** III 6, 2; V 2, 3; VI 35, 6; VII 38, 1 <e>; 75, 4; 1, 48, 3; 61, 4 <e>; 3, 53, 4; **XXXII:** I 29, 2; **XXXV:** VII 75, 2; **XXXVI:** I 29, 2; **XL:** H 4, 10; VII 28, 5; 38, 1 <e>; **XLV:** 3, 88, 4; **L:** I 41, 4; 53, 1 (?); II 4, 7; III 26, 6; V 27, 9; **LIII:** II 33, 7; **LX:** II 4, 5; 28, 2; V 49, 1; 53, 1; VII 83, 4; **LXXX:** IV 10, 2; V 11, 8; VII 71, 3; 77, 8; **LXXXII:** I 29, 2; **C:** II 4, 5; IV 3, 2 <e>; V 24, 7; **CX:** I 29, 3; VII 77, 8 (?); **CXX:** I 31, 5; 2, 18, 4; **CXXX:** I 26, 5; **CLX:** VII 3, 3; **CLXXX:** I 2, 5; **CC:** (II 29, 3;) 3, 53, 5; **CCXL:** I 2, 5; **(VII 76, 3;) CCL:** VII 76, 3; **CCLXIII:** I 29, 2; **CCCLXVIII:** I 29, 3; **CCCXXX(X):** IV 15, 3; **D:** V 13, 2; VI 29, 4; **DC:** IV 3, 2 <e>; **DCC:** V 13, 5; **DCCC:** V 13, 6; **[XX]:** V 13, 7.

singula milia: IV 1, 4; bina: VII 75, 3 (?); terna: VII 75, 3; quina: I 15, 5; VII 75, 3 (?); sena: I 15, 5; VII 75, 3 <e>; octona: VII 75, 3; duodena: VII 75, 3 <e>.

MCC: VII 46, 1; **MD:** I 22, 1; **MDC:** I 38, 5 <e>; **MMCC:** 3, 106, 2.

Milia . . . perterrifi . . . inducti: I 27, 4.

Milo: nuntius ad Milonem missis, qui Clodio interfecto eo <e> nomine erat damnatus, atque eo in Italiam euocato, quod magnis muneribus datis gladiatoriae familiae reliquias <e> habebat, sibi coniunxit atque eum in Thurinum ad sollicitandos pastores praemisit: 3, 21, 4; interim Milo dimissis circum municipia litteris se ea, quae faceret, iussu atque imperio facere Pompei, quae mandata ad se per Vibullium delata essent, quos ex aere alieno laborare arbitrabatur sollicitabat. apud quos cum proficere nihil posset, quibusdam solutus ergastulis Cosam <CC> in agro Thurino <CC> oppugnare coepit. . . . lapide ictus ex muro periit: 3, 22, 1, 2.

minae: sic uocibus consulis, terrore praesentis exercitus, minis amicorum Pompei perique compulsi inuiti et coacti Scipionis sententiam sequuntur: 1, 2, 6.

Minerua: (Galli) maxime Mercurium colunt . . .; post hunc Apollinem et Martem et Iouem et Mineruam. de his eandem fere quam reliquae gentes habent opinionem: Apollinem morbos depellere, Mineruam operum atque artificiorum initia tradere: VI 17, 2; constabat Elide in templo Mineruae . . . simulacrum Victoriae, quod ante ipsam Mineruam collocatum esset et ante ad simulacrum Mineruae spectauisset, ad ualuas se templi limenque conuertisse: 3, 105, 2.

ministro: uix ut iis <e> rebus, quas constituisent, collocandis atque administrandis <ministrandis > tempus daretur: III 4, 1.

minor. -ari: ne . . . milites omnes puberes interficerent, quod se facturos minabantur: 2, 13, 4.

minor, minimus: minus, minime u. paruus.

Minucius. 1. L. Minucius Basilus u. Basilus p. 400 sq.

2. Minucius Rufus: erant <e> Orici Lucretius Vespillo <e> et Minucius <-tius a> Rufus cum Asiaticis nauibus XVIII, quibus iussu D. Laelii praerant <P. Manul.; -rat codl.>, M. Bibulus . . . : 3, 7, 1; sed neque illi sibi confisi ex portu prodire sunt ausi . . ., neque Bibulus . . . : 3, 7, 2.

minuo. A. transit.: ut reliquorum imperatorum res aduersae auctoritatem minuunt, sic huius ex contrario dignitas incommodo accepto in dies augebatur: VII 30, 3; ut auctoritatem, qua ille maxime apud exterarum nationes niti uidebatur, minueret: 3, 43, 4; ¶ (nam etiam Caesaris beneficium † mutauerat <minuerat Ciacc.> consuetudo: 2, 29, 3;) ¶ quibus rebus controuersias minui posse sperarent: V 26, 4; sed principes regionum atque pagorum inter suos ius dicunt controuersiasque minuunt: VI 23, 5; ¶ ea inuentus exercendae ac desidiae <desidiam A Q> minuendae causa fieri praedicant: VI 23, 6; ¶ quibus opibus ac neruis non solum ad minuendam gratiam, sed paene ad perniciem suam uteretur: I 20, 3; id tulit <o> factum grauiter Indutiomarus, suam gratiam inter suos minui: V 4, 4; ¶ quod fasces anteferrentur. in hoc omnis multitudo maiestatem regiam minui praedicabat: 3, 106, 4; ¶ satis ad Gallicam ostentationem minuendam . . . factum existimans: VII 53, 3; ¶ (quod consilium) et nostris militibus spem minuit et hostes <e> ad pugnam <e> alacriores <e> effecit <e>: V 33, 5; ut spem eorum (nostri) minuerent: 3, 48, 2; ¶ paulum ex eo loco degreditur, ut timorem aduersariis minuat <muniat a¹l>: 1, 72, 4; hoc . . . ad timorem nouarum tabularum tollendum minuendumque <-ue conl. Db.> . . . esse aptissimum existimauit: 3, 1, 3; ¶ ut . . . his defensoribus earum rerum uis minueretur: IV 17, 10.

B. intrans.: quod rursus minuente aestu naues in uadis adflictaerentur: III 12, 1.

mirificus: Pharus est in insula turris magna altitudine, mirificis operibus exstructa: 3, 112, 1.

miror. A. absol.: eius rei quae causa esset miratus ex ipsis quaesit: I 32, 2; admiratus <miratus Paul; Hodd.> quaerit ex perfugis causam: VII 44, 2.)

B. alqd: idque adeo haud scio mirandumne sit: V 54, 5.

mirus: haec oratione habita mirum in modum conuersae sunt omnium mentes: I 41, 1; ¶ sibi autem mirum uideri, quid in sua Gallia . . . Caesari . . . negotii esset: I 34, 4.

miser. A. = miserandus, misericordia dignus; a) adiect.: unam ut in miseris rebus spem reliquam salutis esse arbitratus: 2, 42, 1; ¶ hoc esse miseriores et grauiorem fortunam Sequanorum quam reliquorum, quod: I 32, 4; ¶ at hi miserrimo ac patientissimo <Ald.; potentissimo codd.> exercitu Caesaris luxuriam obieiebant, cui semper <CC> omnia ad necessarium usum defuissent: 3, 96, 2.

b) ui subst.: ut in miseros ac supplices usus misericordia uideretur: II 28, 3.

B. = exiguus, tenuis: quid uos, inquit, hanc <om. A> miseram ac tenuem sectaminum praedam, quibus licet iam esse fortunatissimos <v>?: VI 35, 8.

miseratio: nulli omnium has partes uel querimoniae uel miseracionis minus conuenisse: I, 85, 1.

misericordia. A. = *ἔλεος*; a) obi.: plerumque in summo periculo timor misericordiam non recipit: VII 26, 4.

b) dat.: orare atque obsecrare, si qui locus misericordiae relinquatur, ne ad ultimum supplicium progredi necesse habeat <v>: I, 81, 5.

c) ubi; z) causae: datur petentibus uenia dissuadente primo Vercingetorige, post concedente et precibus ipsorum et misericordia uulgi: VII 15, 6; indutiarum quodam genere misericordia facto aduentus Caesaris expectatur: 2, 13, 2; mouebatur etiam misericordia ciuium, quos interficiendos uidebat: I, 72, 3; VII 28, 6 u. d).

β) instr.: haec noua sit ratio uincendi, ut misericordia et liberalitate nos muniamus: ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 1; — ut in miseros ac supplices usus misericordia uideretur: II 28, 3.

d) c. praep.: ne qua in castris ex <om. β> eorum <a> concursu et misericordia uulgi seditio oreretur: VII 28, 6; ¶ sic omnium ordinum partes in misericordia constitisse, ipsos duces a pace abhorruisse: I, 85, 3.

B. = misericordia conceitata: accidit, ut pauci milites patresque familiae, qui aut gratia aut

misericordia ualerent . . . in Siciliam incolumes peruenirent: 2, 41, 1; ¶ haec atque eiusdem generis complura ut ab hominibus doctis magna cum misericordia fletuque pronuntiantur: 2, 12, 4 (Np. 5).

miseror: miserantur communem Galliae fortunam: VII 1, 5; ¶ hi . . . , ut extremo uitae tempore homines facere conseruunt, aut suam mortem miserabantur aut parentes suos commendabant: 2, 11, 8; ¶ (reliquisque, qui ex urbe amicitiae causa Caesarem secuti magnum periculum miserabantur, quod add. A¹Q(B²β non magnum periculum miserabantur add. B² in re militari usum habebant: I 39, 2;) cum familiaribus suis commune periculum miserabantur rebantur A¹α: I 39, 4.

missio: ut, qui aliquid <v> iusti <v> incommodi expectauissent, ultro praemium missionis ferrent: I, 86, 1.

missu: hunc conspicatae naues, quae missu <iuusu O; Paul> Bruti consuetudine cotidiana ad portum excubabant, sublatis ancoris sequi coeperunt: 2, 22, 3; duas uenisse legiones missu Caesaris cognoscunt: VI 7, 2; C. Arpincius . . . et Q. Iunius . . . , qui iam ante missu <iuusu I det.; missi A> Caesaris ad Ambiorigem uentitate conseruat conseruunt M: -rant A²; conseruauerant β: V 27, 1.

(Mithilae u. Mytilenae.)

(mitigo: Caesar . . . praesentem inopiam quibus poterat subsidiis <subsidium a¹> tutabatur <mitigabat com. Ib.>: I, 52, 4.)

mitissime: tamen quam mitissime potest legatos appellat: VII 43, 4.

mitto. (I. Forma: missit scriptum est in B¹ I 24, 1; 49, 3; 50, 2; II 2, 1; misserunt in B¹ I 27, 1; mississe in B VI 32, 1; mississet in A V 17, 2; mississent in (A¹)B: II 28, 1; reliquis (32) locis belli Gallici et omnibus (20) locis belli ciuilibis (et uno epistularum loco) in omnibus codd. uideatur inueniri misit, miserat, misisse, sim.)

II. Signif.: I. propr.: A. = *πέμπειν*; a) non additur auxilio, subsidio, praesidio; z) add. obiect.: zz) appellatiuum: adulescentem: I 47, 4 u. ββ) n) Metium: VII 87, 1 ib. Brutum); ¶ auxilia u. auxilium p. 395 (8 loc.).

confirmant legatosque de pace primorum ordinum centuriones ad Caesarem mittunt (milites): I, 74, 3; reliquae copiae missis ad Varum noctu legatorum numero centurionibus sese ei dederunt: 2, 41, 1; ¶ Cicero . . . septimo die . . . quinque cohortes frumen-

tatum in proximas segetes mittit <om. β>, quas inter et castra minus omnino collis intererat <misit add. β>: VI 36, 1, 2; u. (praeterea) **co-**
hōrs p. 590 extr. et 591 (6 (15) loc.); ¶

fuit antea tempus, cum . . . Galli . . . propter hominum multitudinem agrigue inopiam trans Rhenum colonias mitteret: VI 24, 1; ¶

copias u. **copia** p. 737 (3 (4) loc.); (VII 5, 1 u. β) **a**) Lucretium; 2, 38, 1 *ib.* Saburram.)

hanc (epistolam) Gracis conscriptam literis mittit: V 48, 4; ¶ equites Treueri . . . qui auxilii causa a <c> ciuitate ad Caesarem missi <miss. ad caes. β> nenerant: II 24, 4; cum . . . (nostri) una ex parte <CC> Hispanis equitibus emissis <missis β> equestri proelio superiores fuissent: V 26, 3; u. praeterea **eques**

p. 1029 (10 (13) loc.); — (V 27, 1 u. β) **a**) Arpineium; 2, 18, 2 *ib.* Gallonium; ¶ equitatum u. **equitatus** p. 1045 (12 (22) loc.): ¶ (equos: VII 55, 3 u. numerum);

¶ memoria tenebat L. Cassium consulem occisum exercitumque eius ab Heluetiis pulsum et sub iugum missum: I 7, 4; hic pagus . . . L. Cassium consulem interfecerat et eius exercitum sub iugum miserat: I 12, 5; ¶

neque iam longe abesse (Belgarum copias) ab iis quos miserat exploratoribus et ab Remis cognouit: II 5, 4; mandat (Vbiis), ut crebros exploratores in Suebos mittant quaeque apud eos gerantur cognoscant: VI 10, 3.

(cum . . . signa eius militaria atque arma Capuae essent comprehensa et familia Neapoli uisa, quae proditionem oppidi appareret <sic Dt.; uisaeque proditione oppidi apparere :; missa, quae proditionem opp. appareret F. Hofm.; Db.; u. CC>: 3, 21, 5); ¶ (familiarem: V 27, 1 u. β) **a**) Arpineium; I, 26, 3 *ib.* Caninium; 2, 18, 2 *ib.* Gallonium; 3, 57, 1 *ib.* Clodium; ¶ filium: (I 47, 4 *ib.* Metium) quodque ei et <om. β> filius et fratris filius a <c> Caesare remissi <missi AM> essent, quos Aduatuci obsidum numero missos apud se in . . . catenis tenuissent: V 27, 2; 3, 4, 3 u. β) **a**) Saldam; CC Tarcondarius Castor et Domnilaus ex Gallograecia dederant; horum alter una uenerat, alter filium miserat: 3, 4, 5; ¶

frumentum: V 20, 4 u. obsides; (Varro) frumenti magnum numerum coegit, quod Massiliensibus, item quod Afranio Petreioque <c> mitteret: 2, 18, 1; ¶ funditores: 3, 44, 6 u. sagittarios.

CC (equites) ex Syria a Commageno Antiocho, cui magna Pompeius praemia tribuit, missi erant, in his <tribuit. Missi erant in his O.> plerique hippotoxotae: 3, 4, 5; ¶ (eo

circiter hominum numero <c> sedecim milia expedita cum omni equitatu Ariouistus misit: I 49, 3; VII 5, 1 u. β) **a**) Lucretium; statuunt, ut X milia <c> hominum delecta ex omnibus copiis <c> in oppidum mittantur <submittantur β> <Schm.>: VII 21, 2; 3, 104, 2 u. β) **a**) Achillam.)

hoc inito consilio totius exercitus impedi-
menta ad Labienum in Treueros <in Tr. del. Schambach> mittit duasque ad eum legiones <o> proficisci iubet: VI 5, 6; (reliquas copias cum omnibus impeditis, ut consueuerat, misit † captis quibusdam cohortibus: VII 35, 3); ¶ post paulo tamen internuntiis ultro citroque missis quae ignorabant . . . cognoscunt: I, 20, 4; ¶ interpretem: V 36, 1 u. β) **a**) Pompeium.

legationem u. **legatio** p. 417 β) (3 (4) loc.); ¶ legatos (πρεσβυται) u. **legatus** p. 420—422 (63 (66) loc.); ¶ legatum (ἱποστράτηγον) u. **legatus** p. 427 sq. (11 (12) loc.); ¶ legionem u. **legio** p. 437 sq. (10 (22) loc.); ¶

conquirit (Labienus) etiam lintres <huntres α>; has magno sonitu remorum incitatas in eandem partem mittit <mitt. in eand. p. β>: VII 60, 4; ¶ cum litteras ad senatum miserit <-rat a>, ut omnes ab exercitibus discederent: 1, 9, 3; (17, 1 u. γ) peritos; u. praeterea **litterae** p. 469 (1 loc.)

(hostes) parua manu Metiosedum uersus missa, quae tantum progrediretur <c>, quantum naues processissent, reliquas copias contra Labienum duxerunt: VII 61, 5; ¶ milia u.

mille p. 604 (5 loc.); ¶ milites u. **miles** p. 583 (3 loc.); ¶ leuis armaturae magna multitudine missa tormentisque pro-

latis munitiones impediabat (Pompeius): 3, 45, 3; ¶ sua . . . beneficia commemorauit, quod rex appellatus esset a senatu, quod amicus, quod munera amplissime <tam amplissima B> <amplissima?> missa: I 43, 4.

eodem (Pompeius) naues, quas demonstraui-

mus aggere et leuis armaturae militibus completas, quasque ad Dyrrachium naues longas habebat, mittit: 3, 62, 3; ¶ (necessarium: 1, 26, 3 u. β) **a**) Caninium; regemque hortatus est, ut ex suis necessariis quos haberet maxi-

mae auctoritatis legatos ad Achillam mitteret: 3, 109, 3; ¶ nobilissimos: I 7, 3 u. γ) nobilissimos; ¶ huc magnum numerum eorum huius belli causa in Italia atque Hispania coemptum <AQ>; coemptus BM;

coemptos M; Pr.) miserat: VII 55, 3; (VI 33, 2 u. β) **a**) Trebonium; ¶ Caesar ad Lingonas litteras nuntiosque misit, ne eos fru-

gones litteras nuntiosque misit, ne eos fru-

mento . . . iuuarent: I 26, 6; Iccius Renus . . . nuntium (nuntios *White*) ad eum mittit, nisi subsidium sibi submittatur (mittatur β), sese diutius sustinere non posse: II 6, 4; ad quos (Sugambros) cum Caesar nuntios misisset, qui postularent . . ., responderunt: IV 16, 3; Cassiellaunus ad Cantium . . ., quibus regionibus quattuor reges praeerant . . ., nuntios mittit atque his (e) imperat: V 22, 1; mittuntur ad Caesarem confestim a (e) Cicerone litterae (nuntiique *add. Eussn.*) magnis propositis praemiis, si pertulissent; obsessis omnibus uis missi intercipiuntur: V 40, 1; quanto erat in dies grauior . . . oppugnatio . . ., tanto crebriores litterae nuntiique ad Caesarem mittebantur (a Cicerone): V 45, 1; Caesar acceptis litteris . . . statim nuntium in Bellouacis ad M. Crassum quaestorem (e) mittit; . . . iubet: V 46, 1; alterum (nuntium) ad C. Fabium legatum mittit, ut . . . legionem adducat: V 46, 3; (Labienu) oratione Indutiomari cognita, quam in concilio habuerat, nuntios (om. β) mittit (circummittit β) ad finitimas ciuitates equitesque undique euocat: V 57, 2; Caesar nuntii ad ciuitatem Haedurosum missis, qui . . . docerent . . ., castra ad Gergouiam mouet (e): VII 41, 1; (Coelius) clam nuntii ad Milonem missis . . . atque eo in Italiam euocato . . . sibi coniunxit: 3, 21, 4; (Antonius) pontones Lissi relinquit . . . nuntiosque ad eum celeriter mittit, quibus regionibus exercitum exposuisset: 3, 29, 4; ille (Antonius) missis ad Caesarem nuntii unum diem sese castris tenuit: 3, 30, 6; Androstenes . . . ad Scipionem Pompeiunum nuntios mittit, ut sibi subsidio ueniant . . .: 3, 80, 3; (Rhodi) portu recepti non erant missisque ad eos nuntii, ex (e) his locis discederent, contra uoluntatem suam (e) naues soluerant (e): 3, 102, 7; Pothinus, cum ad Achillam nuntios (nuntians *a'*) mitteret hortareturque, ne negotio desisteret . . ., deprehensis . . . internuntiis a Caesare est interfectus: 3, 112, 11.

maxima pars Aquitaniae sese Crasso dedit (e) obsidesque ultro misit (obtulit β): III 27, 1; eo duae omnino ciuitates ex Britannia obsides miserunt, reliquae neglexerunt: IV 38, 4; illi (Trinobantes) imperata celeriter fecerunt, obsides ad numerum frumentumque (e) miserunt: V 20, 4; eodem Carnutes legatos obsidesque mittunt: VI 4, 5; (V 27, 2 *a.* filium.)

altera ex parte Gabalos proximosque pagos Aruernorum in Heluios, item (in *add. ac*) Rutenos Cadurcosque ad fines Volcarum Arcomicorum depopulandos mittit: VII 61, 6; ¶ tum demum Ariouistus partem suarum copia-

rum, quae castra minora oppugnaret, misit: I 50, 2; cognouerat enim magnam partem equitatus ab iis (e) aliquot diebus ante praedandi frumentumque causa ad Ambiuaritos trans Mosam missam: IV 9, 3; magnam partem equitatus ad eum insequendum mittit misit β retrahique imperat imperauit *beckf.*: V 7, 6; nulla fuit ciuitas, quin ad id *CC* tempus partem senatus Cordubam cordubae *O.* mitteret: 2, 19, 2; — (III 1. 1 *a.* β) *a*) Galbam: VII 5, 1 *ib.* Lueterium); ¶ (Suebos) iis (e) nationibus, quae sub eorum sint (e) imperio, denuntiare, ut auxilia peditatus equitatusque mittant: VI 10, 1; ¶ cohortatus Haeduos, ut . . . equitatum . . . omnem et peditum milia X sibi celeriter mitterent: VII 31, 1; subsidio DC equites . . . peditesque CCC mittuntur a Varo, quos auxilii causa rex Iuba paucis diebus ante Vticam miserat: 2, 25, 3; nuntiant magna auxilia equitum peditumque ab rege missa Vticam uenire: 2, 26, 2; ¶ (praefectum: 2, 38, 1 *a.* β) *a*) Saburrum: 3, 101, 2 *ib.* Achillam); ¶ (Carnutes) praesidium Cenabi tuendi causa, quod eo mitterent (in eo mitterent *M.*; inmitterent *Fr.*; committerent *h.*), comparabant: VII 11, 4; cum . . . legati nemissent, qui praesidio missa pollicerentur earum gentium ciuitates imperata facturas, . . . misit: 3, 31, 2; ¶ in reliquis prouinciis praetores (praetorii *Pighius*) mittuntur (a. *CC*): 4, 6, 6; ¶ (primos: II 3, 1 *a.* β) *a*) Iccium); ¶ (principem: 3, 31, 4 *ib.* Menedenum.)

has (tiresmes) . . . sperans intercipi posse quadrirems V ad eas misit: 3, 21, 2.

sagittariosque omnes . . . conquiri et ad se mitti iubet: VII 31, 4; etsi prohibere Pompeius totis copiis et dimicare non constituerat, tamen suis locis sagittarios funditoresque (que *om. Nhl*) mittebat: 3, 44, 6; ¶ (soror: I 53, 4 *a.* uxor); ¶ nisi subsidium sibi submittatur (mittatur β ; *Flod.*), sese diutius sustinere non posse: II 6, 4; Caesar . . . laborantibus submittit (subsidium suum. *N.*; subsidia mittit *Claue.*; auxilium summittit *DEK.*: VII 85, 1.

(tribunum: 2, 19, 1 *a.* β) *a*) Cassium: 3, 101, 2 *ib.* Achillam); ¶ hac re cognita Caesar mittit complures equitum turmas eo de (eo de *ei.* *Abd.*; eodem β ; eisdem *z.* media nocte; imperat, ut: VII 45, 1.

duae fuerunt Ariouisti uxores, una Sueba (e) natione . . ., altera Norica, regis Voconis (e) soror, quam in Gallia duxerat, a fratre missam (missa *h.*): I 53, 1.

3) **nom. propr.:** a) **hominum:** ipsi (amici regis) clam consilio inito Achillam [in], praefectum regium, [singium] singulari hominem audacia, et L. Septimium, tribunum militum, ad interficiendum Pompeium miserunt: 3, 104, 2; — Andeumborium <e>: II 3, 1 u. Iccium; — Antistium: VII 90, 6 u. Caninium; — ab Arimino M. Antonium cum cohortibus V Arretium mittit: 1, 11, 4; mittit eo M. Antonium cum legionis <e> XIII. <e> cohortibus V: 1, 18, 2; — mittitur ad eos conloquendi causa <conl. causa om. 3> C. Arpineius <e>, eques Romanus, familiaris Q. Titurii, et Q. Lunius ex Hispania quidam, qui iam ante missu <missi a> Caesaris ad Ambiorigem uentitäre consuerat <uerant 3>: V 27, 1; — Attius ad Antonium deductus petit <e>, ut ad Caesarem mitteretur: 1, 18, 3; — mittit caesar mittit 3) primo <e> Brutum adolescentem cum cohortibus Caesar <om. 3>, post cum aliis C. Fabium legatum: VII 87, 1; — ille (Caesar) ad eum Sex. Caesarem mittit atque huic (legionem) tradi iubet: 2, 20, 7; — itaque eo Q. <e> Calenum misit eique <e> Sabinum et Cassium cum cohortibus adiungit: 3, 55, 1; — L. Cassium Longinum cum legione tironum . . . atque equitibus CC in Thessaliam ire <f. Paul. in thessalum ire Nahl. in thessaliam Abd. <edd.>, C. Calusium Sabinum cum cohortibus V paucisque equitibus in Aetoliam iussit <Paul. misit codd.; cdd.>: 3, 34, 2; — C. Antistium Regium in Ambiuaretos, T. Sextium in Bituriges, C. Caninium Rebilum in Rutenos cum singulis legionibus mittit: VII 90, 6; itaque Caninium Rebilum legatum, familiarem *necessariumque* Scribonii Libonis, mittit ad eum conloqui causa: 1, 26, 3; — Caesar . . . in Epirum rei frumentariae causa Q. Tillium et L. Canuleium legatum <-tos f> misit: 3, 42, 3; — L. Cassium: 3, 34, 2 u. Calusium; — itaque duabus legionibus missis in ulteriorem Hispaniam cum Q. Cassio, tribuno plebis, ipse . . . magnis itineribus progreditur <e>: 2, 19, 1; — non oblitus pristini instituti Caesar mittit ad eum A. Clodium, suum atque illius familiarem: 3, 57, 1; — eos domum remittit et cum iis <e> una Commium . . . mittit: IV 24, 7; — quem (P. Crassum) eum legione una miserat ad Venetos, Venellos <e>, Osismos, Coriosolitas <e>, Esuuios <e>, Aulereos, Redones <e>: II 34; — certior factus . . . omnium . . . esse Iguinorum optimam erga se uoluntatem Curionem cum tribus cohortibus, quas Pisauri et Arimini <e> habebat, mittit: 1, 12, 1; mittit in Sardiniam cum legione a Valerium legatum, in Siciliam

Curionem pro praetore <e> cum legionibus II <e>: 1, 30, 2; — mittitur L. Decidius Saxa cum paucis, equi loci naturam perspicat: 1, 66, 3; — a quo (rege) missi Dioscorides et Serapion . . . ad Achillam peruenerunt. quos ille . . ., prius quam . . . cuius rei causa missi essent cognosceret, corripit atque interfici iussit: 3, 109, 4. 5; — Fabium: VII 87, 1 u. Brutum; — Faustum: 1, 6, 3 u. Sullam; — cum Furium nostrum tantum uidissem . . ., praerire tamen non potui, quin et scriberem ad te et illum mitterem gratiasque agerem: *ap. Cic. ad Att.* IX 6 A; — Ser. Galbam cum legione duodecima et parte equitatus in Nantuates <e>, Veragros Sedunosque misit. . . causa mittendi fuit, quod iter per Alpes . . . pateferi uolebat: III 1, 1. 2; — Gaiumque Gallonium, equitem Romanum, familiarem Domitii, qui eo procurandae hereditatis causa uenerat missus a Domitio, oppido Gadibus praefecit: 2, 18, 2; — Gallum: III 7, 4 u. Terrasidium; — Hirrum: 3, 82, 5 u. Lucilium; — Remi . . . ad eum legatos Iccium <siccium X> et Andeumborium <e>, primos ciuitatis <e>, miserunt: II 3, 1; — Iunium: V 27, 1 u. Arpineium; — itaque T. Labienum legatum in Treueros . . . cum equitatu mittit <misit a>: III 11, 1; Caesar postero die T. Labienum legatum cum iis <e> legionibus, quas ex Britannia reduxerat, in Morinos . . . misit: IV 38, 1; (quod abiuncto <e> Labieno atque iis legionibus, quas una miserat, uehementer timebat: VII 56, 2;) eo, quo Labienum miserat, contendit: VII 87, 3; — Longinum: 3, 34, 2 u. Calusium; — oporteretne Lucii <luci 3> Herri, quod is a Pompeio ad Parthos <e> missus esset, proximis comitiis praetoris absentis rationem haberi: 3, 82, 5; — coacto exercitu Lucretium Cadurcum, summae hominem audaciae, cum parte copiarum in Rutenos mittit (Vereingetorix): VII 5, 1; interim Lucretius Cadureus in Rutenos missus eam ciuitatem Aruernis conciliat: VII 7, 1; — Lupum: 3, 55, 2 u. Rutilium; — magnopere admirabatur Magium, quem ad Pompeium cum mandatis miserat, ad se non remitti: 1, 26, 2; Pompeius est Brundisii; misit ad me N. <e> Magium <magnum M> de pace: *ap. Cic. ad Att.* IX 13 A, 1; — petunt, ut Mandubracium . . . defendat atque in ciuitatem mittat, qui praesit . . .: V 20, 3; his <e> Caesar imperat obsides XL . . . Mandubraciumque ad eos mittit: V 20, 4; — cuius prouinciae ab ea parte, quae libera appellabatur, Menedemus, princeps earum regionum, missus legatus omnium suorum excellens studium profite-

batur: 3, 34, 4; — commodissimum uisum est C. Valerium Procillum, C. Valerii Cabri filium, summa uirtute et humanitate adulescentem, . . . ad eum mittere et (una *add. B^a(?)*) M. (c) Metium (titium *ABM*; titum *Q*: mettium *B^a*): I 47, 4; — iuita (c) aestate in ulteriorem (c) Galliam qui deduceret Q. Pedium legatum misit: II 2, 1; (eo cum a Q. Pedio praetore cum legione * * *, lapide iectus ex muro perit (eo cum Q. Ped. pr. missa legione lap. ict. ex m. p. *F. Hofm.*): 3, 22, 2; — Q. Titurium . . . interpretem suum Cn. Pompeium ad eum mittit rogatum, ut: V 36, 1; — Procillum: I 47, 4 *u.* Metium; — Rebilum: VII 90, 6; 1, 26, 3 *u.* Caninium; — Reginum: VII 90, 6 *ib.*; — Rufum *u.* Vibullium; — Rutilius Lupus, qui Achaiam missus a Pompeio obtinebat, Isthmum (c) praemunire instituit: 3, 55, 2; — Sabinum: III 11, 4 *u.* Titurium; — 3, 34, 2 *u.* Caluissium; — audit iudam . . . restitisse in regno, Saburram, eius praefectum, cum mediocribus copiis missum Vticae adpropinquare: 2, 38, 1; — ad eundem numerum Cotys (c) ex Thracia dederat et Sada lam (c) filium (una *add. Paul*) miserat: 3, 4, 3; — Saxam: 1, 66, 3 *u.* Decidium; — Septimium: 3, 104, 2 *u.* Achillam; — Serapionem: 3, 109, 4. 5 *u.* Dioscoridem; — Sextium: VII 90, 6 *u.* Caninium; — (Silium: III 7, 4 *u.* Terrasidium); — ad senatum refertur: tota Italia dilectus habeatur; Faustus Sulla prope (pro praetore *P. Man.*) in Mauretiam mittatur (mittitur): 1, 6, 3; — quo in numero est (erat *Alid.*) T. Terrasidius missus in Esumios (c), M. Trebius Gallus in Coriosolitas (c), Q. Velanius cum T. Silio (c) in Venetos: III 7, 4; — Tiliium: 3, 42, 3 *u.* Camuleum; — (Titium: I 47, 4 *u.* Metium; —) Q. Titurium Sabinum legatum cum legionibus tribus in Venellos (c), Coriosolitas Lexouiosque mittit: III 11, 4; — Trebium: III 7, 4 *u.* Terrasidium; — (cum Caesar pabulandi causa tres legiones atque omnem equitatum cum C. Trebonio legato misisset: V 17, 2;) C. Trebonium cum pari legionum numero ad eam regionem . . . depopulandam mittit: VI 33, 2; Valerium: I 47, 4 *u.* Metium; — 1, 30, 2 *u.* Curionem; Caralitanis simul ad se Valerium mitti audierunt, . . . Cottam ex oppido cecidit: 1, 30, 3; — mittit P. Vatinius legatum ad ripam ipsam fluminis, qui . . . ageret et crebro magna uoce pronuntiaret, liceretne ciuibus ad ciues de pacto (c) legatos mittere: 3, 19, 2; — Velaniam: III 7, 4 *u.* Terrasidium; — maxime ad superiores munitiones laboratur, quo Vercassiuella-

num missum (*om. M*) demonstrauimus: VII 85, 4; — incidit in Vibullium Rufum missum a Pompeio in agrum Picenum confirmatorum hominum causa: 1, 15, 4; cognoscit missum in Hispaniam *add. Alid.; Dt.; om. eodd.; Np. Ib.*, a Pompeio Vibullium (c) Rufum: 1, 31, 1; L. Vibullii Rufi, quem a Pompeio missum in Hispaniam (hispania) demonstratum est: 1, 38, 1; hunc (L. Vibullium Rufum) pro suis beneficiis Caesar idoneum iudicauerat, quem cum mandatis ad Cn. Pompeium mitteret: 3, 10, 2; — cum C. Volusenus missus cum equitatu ad (c) castra uenisset: VI 41, 2.

b) populorum: Caduceos, Gabalos: VII 64, 6 *u.* *zz*) pagos; — ab (c) dextra (a) parte alio ascensu eodem tempore Haeduos (AQ?) ad haeduos *BM* mittit: VII 45, 10; subito sunt Haedui nisi . . . quos Caesar ab (c) dextra parte alio ascensu manus distinendae causa miserat: VII 50, 1; — Rutenos: VII 64, 6 *u.* *zz*) pagos.

γγ) adiect. et pronom.: a) adiect. (partic.): compluribus singillatim, qui comiectus petendi (cum comiectu *ad* comiectu petito *Bergk*) causa missi erant, absentibus (c): III 2, 3; — ne ex praetura et consulatu, ut semper, sed (c) per paucos probati et electi in prouincias mittantur: 1, 85, 9; et sua sponte multi in disciplinam conueniunt et a parentibus propinquisque mittuntur: VI 14, 2; — Heluctii . . . legatos ad eum mittunt nobilissimos ciuitatis: 1, 7, 3; — (paucos: 1, 66, 3 *u.* *zz*) a) Decidium; — Domitius ad Pompeium in Apuliam peritos regionum magno proposito praemio cum litteris mittit, qui petant atque orent, ut sibi subueniat: 1, 17, 1; — primos: II 3, 1 *u.* *zz*) a) Iecium.

b) pronom.: ex (c) suis legatis (CC) aliquem ad se mitteret: I 47, 1; — tu ad me alium mitte, quem ornem: *ap. Cic. ad fam.* VII 5, 2; — quorumque opera cognouerit (c) Tasgetium interfectum, hos comprehensos ad se mittere (Plancum iubet): V 25, 4; — qui ab eo missi erant, . . . liberis cum militibus regis colloqui coeperunt: 3, 103, 4; amici regis . . . iis (c), qui erant ab eo missi, palam liberaliter responderunt: 3, 104, 1; — probat rem senatus de mittendis legatis; sed qui mitterentur non reperiebantur: 1, 33, 1.

δδ) enunfiatum, quod obiecti munere fungitur: ex quibus qui hoc spatio dierum conualuerant, circiter trecenti, sub uexillo una mittuntur: VI 36, 3; luce prima missis ad eos ab Otacilio equitibus . . . circiter CCCC qui- que eos armati ex praesidio secuti sunt, se

defenderunt: 3, 28, 6; quos haberet maximae auctoritatis: 3, 109, 3 *u. z.*) necessariis; — qualis esset natura montis et qualis *<c>* in circuitu ascensus qui cognoscerent *<a pr.: cognosceret X>* misit: 1, 21, 1; interim ad praefectos, qui . . . autecesserant, mittit, qui nuntiarent, ne hostes proelio lacerarent: IV 11, 6.

↳ subaudiendum est *object.*: *z.*) non sequi. ut uel *acc. e. inf.*: III 1, 2 *u. z.*) (↳) a) Galbam: (qui (Vbii) uni ex Transrhenanis ad Caesarem legatos *<om. ↳>* miserant, amicitiam fecerant. obsides dederant: IV 16, 5; V 40, 1 *u. z.*) *z.*) uuntios; ad reliquas legiones mittit priusque omnes in unum locum cogit, quam: VII 9, 5; trans Rhenum in Germaniam mittit ad eas ciuitates, quas . . . pacauerat, equitesque ab his accessit: VII 65, 4; milites imperat; mittunt: 1, 15, 2; eodem fere tempore missi ad Pompeium *<a pompeio a: edd.>* reuertuntur: 1, 18, 6; ad quos legati mitterentur, his auctoritatem attribui *<c>* timoremque eorum, qui mitterent, significari *<c>*: 1, 32, 8; his pontibus pabulatum mittebat: 1, 40, 1; postulatis Caesaris cognitis missuros (se) ad Pompeium, atque illum reliqua per se acturum: 3, 16, 5

↳ sequitur a) ut: ad T. Sextium legatum . . . misit, ut cohortes . . . celeriter educeret et . . . constitueret: VII 49, 1; statimque (Curio) in Siciliam misit, uti duae legiones reliquosque equitatus ad se mitteretur: 2, 37, 4; ad eum Pompeius misit, ut pro . . . amicitia patris Alexandria reciperetur atque illius opibus . . . tegetetur: 3, 103, 3.

b) *acc. e. inf.*: tum uero omni interclusus itinere (Varro) ad Caesarem mittit, paratum se esse legionem . . . tradere: 2, 20, 7.

b) additur: auxilio, praesidio, subsidio: auxilio mittere *u. auxilium p. 392 7)* (*3 loc.*): * his (impedimentis) una legio missa praesidio est: 3, 75, 1; ¶ tertiana aciem *<partem B²↳>* laborantibus nostris subsidio misit: I 52, 7; — duabusque missis subsidio cohortibus a Caesare atque his *<c>* priuim legionum duarum, . . . perruerunt: V 15, 4; Caesar Labienum cum cohortibus sex *<a>* subsidio laborantibus mittit: VII 86, 1; cohortibusque caetratis *<P. Manut.; centuriatis codd.>* subsidio missis scienter in duas partes sese distribuunt: 1, 55, 2; — Haedui de consilio legatorum . . . copias equitatus pediatatusque Biturigibus mittunt: VII 5, 3; — eodemque tempore his rebus subsidio DC equites Numidae *<c>* ex oppido peditesque CCCC mittuntur a Varo: 2, 25, 3; — Nu-

midas et Cretas sagittarios et funditores Baleares *<que add. B²↳>* subsidio oppidanis mittit: II 7, 1; — T. Labienus . . . decimam legionem subsidio nostris misit: II 26, 4; quas (legiones) C. Fabius ulteriore ponte subsidio nostris miserat: 1, 40, 7; — L. Nasidius ab Cn. Pompeio cum classe nauium XVI . . . L. Domitio Massiliensibusque subsidio missus freto Siciliae . . . peruehitur: 2, 3, 1.

B. = *ἰσχυῆρα, ἀγχιῆρα: a*) = iacere, coicere: asseres enim pedum XII cuspidibus praefixi atque hi maximis ballistis missi per III ordines cratium in terra defigebantur: 2, 2, 2; ¶ milites e loco superiore pilis missis *<emissis Ciacc.>* facile hostium phalangem perfringerunt: I 25, 2; medioeri spatio relicto Pulio pilum in hostes immittit *<mittit ↳>* atque unum . . . traicit: V 44, 6; nostri milites . . . paruo . . . intermisso temporis spatio ac rursus renouato cursu pila miserunt celeriterque . . . gladios strinxerunt: 3, 93, 1; (Pompeiani) et tela missa exceperunt et impetum legionum tulerunt et ordines *<c>* conseruauerunt pilisque missis ad gladios redierunt: 3, 93, 2; ¶ nostri primo . . . fortiter repugnare *<c>* neque ullum frustra telum ex loco superiore mittere: III 4, 2; milites certiores facit, paulisper intermitterent proelium ac tantum modo tela missa exciperent: III 5, 3; ut neque ex inferiore loco satis commode tela adigi *<c>* possent et missa a *<c>* Gallis grauius acciderent: III 14, 4; cum . . . non timide pugnaretur telaque ex loco superiore missa non frustra acciderent (↳; accedere *AQB*; accederent *M*): III 25, 1; sub ipsis radicibus montis constiterant, ut nullum frustra telum in eos mitteretur: 1, 45, 6; simul ex minoribus nauibus magna uis eminus missa telorum multa nostris [de improuiso] imprudentibus atque impeditis uulnua inferebant *<-bat?>*: 2, 6, 3; ne aut tela tormentis immissa *<missa Ohl>* tabulationem perfringerent aut saxa ex catapultis latericium discenterent: 2, 9, 3; uullum ex muro, nullum a nostris mittitur telum: 2, 13, 2; qui (tumulus) tantum aberat a nostro castello, ut telum tormentumque *<Ohl>* tormentum *a*; tormento *recc.*; *Np. Db.*) missum adigi non posset: 3, 51, 8; tela missa exceperunt . . . pilisque missis ad gladios redierunt: 3, 93, 2; ¶ fenestrasque . . . ad tormenta mittenda in struendo *<c>* reliquerunt: 2, 9, 8; 3, 51, 8 *u. telum*; ¶ Gallus periculum ueritus, ut erat praeceptum, tragulam mittit: V 48, 7; ¶ uim telorum: 2, 6, 3 *u. telum*.

(b) = ni immittere: si arborum trunci siue naues *<trabes RSchn.>* deiiciendi operis causa

⟨e⟩ essent a barbaris immissae (Cince.: missae X; *edl.*): IV 17, 10.)

C. = διαλέειν, ἀπολέειν, dimittere, emittere, missum facere: a) alqd: milites et animo perterriti et lassitudine confecti missis omissis Paul) plerique armis signisque militaribus . . . de . . . fuga . . . cogitabant: 3, 95, 3.

b) alqm: (secunda uigilia silentio equitatum 'dimittit' (S; *Schn.*: emittit M²: *Fr.*, *Db.*: mittit z; *rell. edd.*): VII 71, 5; — complures: III 2, 3 u. A. a) z) 77) a) complures;) ¶¶ Lentulus Spinther . . . facta potestate ex oppido mittitur (emittitur Paul): 1, 22, 2; ¶¶ misso ad uesperum senatu omnes, qui sunt eius ordinis, a Pompeio euocantur: 1, 3, 1; ¶¶ iam duo praefecti fabrum Pompei in meam potestatem uenerunt et a me missi sunt: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 2; N. Magium (c), Pompei praefectum,prehendi; scilicet ⟨e⟩ meo instituto usus sum et eum statim missum feci: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 2.

2. *trsl.*; A. = edere: haec Scipionis oratio . . . ex ipsius ore Pompei mitti uidebatur: 1, 2, 1; ¶ Afranianos contra multis rebus sui timoris signa misisse (emisisse Paul; dedisse *Malu.*; edidisse *Kindsch.*; u. *CC.*: 1, 71, 3.

(B. = omittere: qua ex frequentia T. Labienus prodit; † summissa oratione loqui de pace atque altercari cum Vatinius incipit (*sic codd.*; *Np.*; sed missa orat. de pace loqui atque . . . *Terpstra*; *Kran.*: sed missa or. d. p. loqui elate atque . . . *Di.*: [summissa oratione] loqui de p. atque . . . *Db.*: sed omissa orat. de p. altercari . . . *Oud.*): 3, 19, 5.)

[Falso: Caesar frustra diebus aliquot consumptis, ne reliquum tempus amittat (*Np.*: mittat *Nahl*; omittat *O*), . . . proficiscitur: 1, 33, 4; — cur etiam secundo proelio aliquos ex suis amitteret (O²: mitteret *N*)? 1, 72, 2.]

Additur A. quo alqd mittatur: ad u. **ad** p. 98–102 (108 (110) *loc.*) — (contra: VI 9, 2; —) in u. **in** p. 93 *sq.* (38 (43) *loc.*): *praeterea* VII 60, 4; 1, 70, 4; — sub (iugum): 1, 7, 4; 12, 5; — trans: IV 9, 3; V 55, 1; VI 24, 1; VII 65, 4; — uersus: VII 61, 5; ¶ *Arretium et sim.*: 1, 11, 4; 2, 19, 2; 25, 3; ¶ *eo u.* **eo uol.** II. p. 342 *sq.* (10 (11) *loc.*): — eodem u. **eodem uol.** II. p. 28 (3 (4) *loc.*): — huc: VII 55, 3; 2, 25, 3; — quo: VII 85, 4; 87, 3; — ultro citroque: I 42, 4; 1, 20, 4.

B. unde: ab: 1, 11, 4; 25, 2; (VII 45, 10; 50, 1); — ex u. **ex** p. 1169 (17 *loc.*): ¶ *Neapoli*: 3, 21, 5.)

C. quo consilio: ad u. **ad** p. 132 (6 *loc.*);

praeterea VII 37, 7; — causā: II 24, 4; III 2, 3; IV 9, 3; (17, 10); V 6, 2; 17, 2; 27, 1; 54, 3; VI 4, 2; 6, 2; 9, 6; VII 50, 1; 1, 15, 4; 26, 3; 2, 18, 2; 25, 3; 3, 22, 3; 40, 6; 42, 3; 109, 5; — de u. **de** p. 819 *sq.* legatos mittere (15 *loc.*): *praeterea ap. Cic. ad Att.* IX 13 A, 1; — gratiā: VII 43, 2; — in: V 10, 1; VI 14, 2; 2, 41, 2; ¶ *supinum*: I 11, 2; IV 32, 1; V 36, 1; VI 32, 1; 36, 2; VII 5, 2; 1, 40, 1; ¶ qui e. coniectiuo: I 7, 3; 21, 1; 24, 1; 34, 1; 49, 3; 50, 2; II 2, 1; 3, 1; 35, 1; III 11, 4; IV 11, 6; 16, 3; V 1, 7; 20, 3; VI 9, 6; VII 34, 1; 41, 1; 61, 5; 1, 3, 7; 17, 1; 66, 3; 3, 19, 2; 21, 5; *ap. Cic. ad fam.* VII 5, 2; — ut *ad* coniectiuus imperatiuus hortatiuus: I 9, 2; 26, 6; 47, 1; III 8, 5; V 10, 1; 46, 3; VII 49, 1; 1, 9, 3; 2, 25, 3; 37, 4; 3, 23, 3; 80, 1, 3; 102, 7; 103, 3; ¶ *cum* mandatis litteris: I 35, 1; 1, 26, 2; 3, 10, 2; — 1, 17, 1; ¶ *alqm* legatum propraetore, legatorum *ul* obsidum numero: I 7, 3; (47, 1); II 3, 1; 1, 74, 3; 3, 34, 4; 109, 3; — (1, 6, 3; — V 27, 2; 2, 41, 1.

D. quo itinere: per: 1, 61, 1; ¶ *alio* ascensus: VII 45, 10; 50, 1; magno circuitu: 1, 61, 1; breuiore itinere: 1, 43, 4; eodem iugo: 3; VII 45, 5; his pontibus, posteriore ponte: 1, 40, 1, 7.

E. quid nuntietur: I 42, 1; 47, 1; II 6, 4; V 3, 5; 2, 20, 7; 3, 23, 3; 29, 4; 80, 3.

F. cui alqd mittatur: II 6, 4 (c); (V 27, 2); VI 9, 2; 32, 1; VII 34, 1; 63, 7; (85, 1); 2, 18, 1; auxilio, praesidio, subsidio alicui mittere: I 18, 10; 52, 7; II 7, 1; 26, 4; IV 37, 2; VII 5, 3; 86, 1; 1, 40, 7; 2, 3, 1; 25, 3; 3, 75, 1.

Aduerbia: amplissime(?) 1, 43, 4; celeriter: III 8, 3; VII 34, 1; 1, 43, 4; 3, 29, 1; clam: 3, 21, 4; confestim: V 40, 1; eminus: 1, 26, 3; frustra: III 4, 2; 1, 45, 6; iterum: I 35, 1; numquam (III 28, 1); VI 5, 4; prope: 1, 6, 3; publice: VII 55, 4; saepe: 1, 42, 4; (semper: 1, 61, 1); statim: IV 27, 1; V 16, 1; 2, 37, 4; *ad Att.* IX 7 C, 2; tuto: 3; 19, 2; ultro: III 27, 1; IV 27, 5; 3, 80, 1; *cf.* ultro citroque; unquam: III 28, 1; una: IV 21, 7; VI 36, 3; VII 56, 2; (75, 5); 3, 1, 3 (c); undique: III 1, 4.

mobilis: quod (Galli) sunt in consiliis capiendis mobiles et nouis plerumque rebus student: IV 5, 1.

mobilitate: omnes fere Gallos nouis rebus studere et ad bellum mobilitate celeriterque excitari: III 10, 3.

mobilitas. A. propr.: ita mobilitatem equitum, stabilitatem pedum in proclis

praestant: IV 33, 3; ¶ diductisque nostris paulatim nauibus et artificio gubernatorum *et* mobilitati nauium locus dabatur: 2, 6, 2.

B. trsl.: qui mobilitate et leuitate animi nouis imperiis studebant: II 1, 3.

moderate: qui (Trebonius) *his* temporibus clementer et moderate in s (moderata eius :) dicendum existimabat: 3, 20, 2.

moderor. A.: uti in declini ac praecipiti loco incitatos equos sustinere et breui moderari ac flectere . . . consuerint: IV 33, 3.

B.: ne tanta multitudine confusa nec moderari (ne emoderari x) nec discernere suos . . . possent: VII 75, 1.

modestia: nec (e) minus se in (s; ab x; *codl.*) milite modestiam et continentiam (et cont. *om. s*) quam uirtutem atque animi magnitudinem desiderare: VII 52, 4.

modius: ciues Romanos eius provinciae sibi . . . tritici modium (Hot.; modios *codl.; edl.*) CXX milia polliceri coegit: 2, 18, 4; ¶ iamque ad denarios (e) L in singulos modios amona peruenerat: 1, 52, 2.

modo. A. = tantum. solum. tantum modo: a) non additur non; z) modo (non addita coniunctione); xx) e. subst.: neque (e) erat omnium quisquam, qui aspectum modo (om. s) tantae multitudinis sustineri posse arbitraretur: VII 76, 5; ¶ nado . . . inuento pro rei necessitate oportuno, ut brachia modo atque umeri ad sustinenda arma liberi ab aqua esse possent: VII 56, 4; ¶ illi ubi praeter spem quos (modo *add. Hart.*) fugere credebant infestis signis ad se ire uiderunt (e), impetum modo (del. Hart.: an nostrorum?) ferre non potuerunt: VI 8, 6; ¶ nulla interposita mora sauciorum modo et aegrorum habita ratione *impedimenta* omnia (e) silentio . . . praemisit: 3, 75, 1.

(s) **e. adiect. (numeral.):** manus erat nulla, quae paruam modo causam timoris adferret: VI 35, 3; ne paruam modo detrimentum in contentione propter iniquitatem loci accideret (e): VII 52, 2; ¶ Cicero ad haec unum modo respondit: V 41, 7.

(y) **e. aduerb.:** (inuitato genere tormentorum permoti barbari constitentur ac paulum modo *add. codl.; edl.:* ego *del.:* an scribent, etiam?) pedem rettulerunt: IV 25, 2; ¶ ad eas (arbores) se adplicant atque ita paulum (paulo B¹; paululum *Aim.*) modo reclinatae quietem capiunt: VI 27, 3; si uero alteri paulum (paululum O) modo tribuisset fortuna, non esse

usurum condicionibus pacis eum, qui superior uideretur: 3, 10, 7.

(d) **e. pronom.:** cuius modo (Ald.; cuius modi *codl.*; cuiuscuius *Grut.*) rei nomen reperiri poterat, hoc satis esse ad cogendas pecunias uidebatur: 3, 32, 2.

(e) **e. uerb.:** nam de equibus hostium, quin nemo eorum progredi modo (om. s) extra agmen audeat, ne (e) ipsos quidem (e) debere dubitare: VII 66, 6; ¶ perfacile esse . . . pabulationibus . . . Romanos prohibere, aequo modo animo sua ipsi frumenta corrumpant aedificiaque incendant: VII 64, 3; — orabant, ut sibi auxilium ferret . . .; uel si id facere occupationibus rei publicae (e) prohiberetur, exercitum modo Rhenum transportaret: IV 16, 6.

(s) **si modo:** magno sibi usui (o) fore arbitratur, si modo insulam adisset, (s; adisset et x; *Schn. Np. Hold.*) genus hominum perspexisset, loca, portus, aditus cognouisset: IV 20, 2; facilem esse rem, seu maneant seu proficiscantur, si modo unum omnes sentiant ac probent: V 31, 2.

b) additur non; z) non modo . . . sed: populi Romani hanc esse consuetudinem, ut socios atque amicos non modo sui nihil perdere, sed gratia, dignitate, honore auctiores uelit esse: I 43, 8.

(s) **non modo . . . , sed etiam u. etiam p. 1150 e) (5 loc.).**

(y) **non modo (non) . . . , sed ne quidem:** propter frigora . . . non modo frumenta in agris matura non erant, sed ne pabuli quidem satis magna copia suppetebat: I 16, 2; — ut instar muri hae saepes munimentum (e) praerberent, quo non modo non (del. a²; *Schn. Fr. Dt., Hold.*) intrari, sed ne perspicere quidem posset (B²; possit x): II 17, 4; — tanta militum uirtus . . . fuit, ut . . . non modo † demigrandi causa de nullo decederet nemo, sed paene ne respiceret quidem quisquam, ac tum omnes acerrime fortissimeque pugnarent: V 43, 4; ¶ ac non modo defesso ex pugna excedeui, sed ne saucio quidem . . . sui recipienda facultas dabatur: III 4, 4.

B. modo = paulo ante: modo conscripti atque usus militaris imperiti ad tribunum militum centurionesque ora conuertunt: VI 39, 2; — (credebant: VI 8, 6 u. A. a) x) xx) impetum;) — atque hi modo digressi (degressi a *z/fhl*) a Massiliensibus recentem eorum (e) pollicitationem animis continebant: 1, 57, 4; — qui modo sibi timuerant, hos tutissimus portus recipiebat: 3, 27, 1; — saepe in eum

locum uentum est . . . , ut modo <ik: non modo X> uisum ab se Amborigem in fuga circumspicerent <e> captiui: VI 43, 4.

Non tantum (sed etiam) *nusquam existat in Caesaris scriptis.*

modus. A. = μέτρον (mensura): earum (nauium) modum formamque demonstrat <monstrauit β>: VI 2; — neque quisquam agri modum certum aut fines habet proprios: VI 22, 2.

B. = ἰσότης (genus, ratio): a) genef.: uno enim excepto, quem alius modi atque omnes natura finxit, suos quisque habet caros: in *Anticat. priore ap. Prisc. inst.* VI 36, 82; VII 20 *extr.*; XIII 12; ¶ (cuius modi <Ald.: cuius modi *codd.*; cuiuseius *Grut.*> rei nomen reperiri poterat, hoc satis esse ad cogendas pecunias uidebatur: 3, 32, 2; ¶ singulari militum nostrorum uirtuti consilia cuiusque modi <huiuscemodi β> Gallorum occurrant: VII 22, 1; ¶ eius modi u. **eius modi** p. 1001 (II *loc.*); ¶ huius modi u.

huius modi p. 1543 (I *loc.*); ¶ (huiusce modi: VII 22, 1 u. cuiusque modi.)

b) abl.; α): cum ad eos oratoris modo Caesaris mandata <ad eos imperatoris mandata ik; *Madu.*> deferret <perferret β>: IV 27, 3; — haec (igna) eum machinationibus inmissa in flumen <e> defixerat festucisque <e> adegerat, non sublicae modo directe ad perpendicularum, sed prone ac fastigate: IV 17, 4.

β): hoc cum esset modo pugnatum continenter horis quinque: I, 46, 1; temptemus, hoc modo si possumus <Petrarcha>: possumus *codd.*; *Klotz.*, *Wsbj.*) omnium uoluntates recuperare et diuturna uictoria uti: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 1; ¶ qui <e> propter ueteres inimicitias nullo modo cum Haednis coniungi poterant: VI 12, 7; ¶ Vereingetorix, cum ad suos redisset, prodicionis insimulatus, quod castra . . . mouisset, quod . . . ; tali modo accusatus ad haec respondit: VII 20, (1) 2; ueteres . . . naues refecerant . . . piscatorias quo adiecerant atque contexerant . . . ; has sagittariis tormentisque compleuerunt. tali modo instructa classe . . . naues descendunt: 2, 4, (2) 3; . . . tali dum pugnatur modo, lente atque paulatim proceditur: 1, (79) 80, 1; . . . tali modo uastatis <laetis β; *Flod.*> regionibus <religionibus β; legionibus *Flod.*> exercitum Caesar . . . reducit: VI 44, 1.

erant sententiae, quae conandum omnibus modis castraque Vari oppugnanda censerent: 2, 30, 1; omnibus modis huic rei studendum, ut pabulatione et <e> conuictu Romani pro-

hibeantur <e>: VII 14, 2; ¶ testibus se militibus uti posse . . . , quibus modis ad Oricum cum Libone de mittendis legatis contendisset: 3, 90, 2.

c) e. praep.; α) ad: ad eundem (hunc) modum, quem ad modum u. **ad** p. 112 *extr.* et 113 (II *loc.*).

β) in u. **in** p. 113 *sq. f.* (3 *loc.*).

Quo modo non existat *ap. Caes.*

moenia. I. Forma: Caesar . . . , rigas . . . pluratino semper numero dicebas putat, sicut [circa] arma et moenia et comitia et inimicitias: *ap. Gell.* XIX 8, 4.

II. Signif.: A. moenia oppidi: a) obi.: reliquis partibus simul ex et *Cicce.* terra scallis et <ex O> classe <telis ex classe *Paul.*> moenia oppidi temptans . . . nostros uicit: 3, 40, 2.

b) dat.: extruso mari aggere ac molibus atque his <e> oppidi moenibus adaequatis . . . desperare coeperant: III 12, 3; ¶ ubi uero (turrin) moueri et adpropinquare moenibus <muris β> uiderunt: II 31, 1; apertos cuniculos . . . morabantur moenibusque adpropinquare prohibebant <haec omnium om. *BM.*>: VII 22, 5; ¶ ubi circumiecta multitudine hominum totis moenibus undique in murum lapides iacti coepti sunt murusque defensoribus nudatus est: II 6, 2.

c) abl.: post horam nonam oppidum altissimis moenibus oppugnare adgressus ante solis occasum expugnauit: 3, 80, 6; ¶ neque se . . . pati posse C. Caesarem . . . tantis rebus gestis oppido moenibusque prohiberi: I, 13, 1.

B. = agger, opera: ut ipsis consistendi in suis munitionibus locus non esset, cum paene inaeificata [in] muris ab exercitu nostro moenia <media a(?)> uiderentur ac telum manu coiceretur: 2, 16, 2.

moles. A. subi.: efficere: 3, 40, 1 u. B. obicere.

B. obi.: si . . . extruso mari aggere ac molibus atque his <isdem β> oppidi moenibus adaequatis suis fortunis <α> desperare <α'> coeperant: III 12, 3; ¶ qua fauces erant angustissimae portus, moles <molem *bf*> atque aggerem ab utraque parte floris iaciebat, quod his locis erat uadosum mare: I, 25, 5; haec insula . . . a superioribus regibus <e> in longitudinem passuum DCCCC in mare iactis molibus angusto itinere ut ponte cum oppido coniungitur: 3, 112, 2; ab utroque portus cornu moles <-is *Bail.*> iacimus: *ap. Cic. ad Att.* IX 14, 1; ¶ eodemque tempore ex <et *al*> altera

parte mole tenui naturali (naturaliter *Np.*) obiecta, quae (*Madu.*; *Np.*; molem tenuit naturalem obiectamque *codd.*) paene insulam oppidum effecerat, quattuor biremes . . . in interioriorem portum (e) tradaxit: 3, 40, 4; ¶ (tenere: 3, 40, 4 u. obicere.)

C. genef.: rates duplices quoque (e) uersus pedum XXX e regione molis conlocabat: 1, 25, 6.

D. abl.: (molibus coniungere: 3, 112, 2 u. **B. iacere;**) ¶ extrudere: III 12, 3 *ib.* adaequare; ¶¶ traducere mole: 3, 40, 4 *ib.* obicere.

E. c. praep.: quae (naues) ad moles Caesaris adhaeserant: 1, 28, 4.

(molestia: animi est ista mollitia (β; molestia α), non uirtus, paulisper inopiam (o) ferre non posse: VII 77, 5.)

moleste: populi Romani exercitum hiemare atque inueterascere in Gallia moleste ferebant: II 1, 3.

molimentum: neque exercitum (se) sine magno commeatu atque molimento (*Faern.*; emolumento β; *Fr.*; emulomento *AB. Qeorr.*; emolomento *M.*; emulumento *Qpr.*; emolimento *f.* (*Schn.*) in unum locum contrahere posse: I 34, 3.

mollio: quicquid huc (e) circuitus (c) ad molliendum (moliendum *MQC*) clium accesserat, id spatium (e) itineris augebat (c): VII 46, 2.

mollis. A. de loco (= leniter adeliuis): has (columellas) inter se capreolis molli fastigio coniungunt: 2, 10, 3; ¶ (naues) in litore molli atque aperto deligatas ad ancoras (c) relinquebat: V 9, 1.

B. de animo (= imbecillus): ut ad bella suscipienda Gallorum alacer ac promptus est animus, sic mollis ac minime resistens ad calamitates perferendas mens eorum est: III 19, 6.

mollitia (-ties): animi est ista mollitia (β; molestia α), non uirtus, paulisper inopiam (o) ferre non posse: VII 77, 5; ¶ cui rei propter animi mollitiam studere omnes uideret, quod diutius laborem ferre non possent: VII 20, 5.

molo: trium mensium (c) molita cibaria sibi quemque domo efferre iubent: I 5, 3.

momentum. A. obi.: hoc pugnae tempus magnum attulit nostris ad salutem momentum: nacti enim spatium se in loca superiora receperunt: 1, 51, 6; — iniquum (exiguum β; *Schn.*) loci ad decliuitatem fastigium magnum habet momentum: VII 85, 4; ita

paruae res magnum in utramque partem momentum habuerunt: 3, 70, 2.

B. abl.: fortuna . . . paruis momentis magnas rerum commutationes efficit: 3, 68, 1; ¶ quod saepe in bello paruis momentis magni casus intercederent: 1, 21, 1; ¶¶ tantum . . . Brutus celeritate nauis enisus est, ut paruo momento antecederet: 2, 6, 4; ¶¶ tot hominum milia . . . , quorum salutem neque propinqui neglegere neque ciuitas leui momento aestimare posset: VII 39, 3.

Mona: in hoc medio cursu est insula, quae appellatur Mona: V 13, 3.

moneo. A. alqm: quos (gladiatores) postea monitus ab suis, quod ea res omnium iudicio reprehendebatur, circum familias (c) conuentus Campaniae custodiae causa (*Lentulus*) distribuit: 1, 14, 5.

B. alqd: Fabius . . . Varum nomine appellans requirebat, ut unus esse (c) ex eius militibus et monere aliquid uelle (uelle aliquid a: *Np.*) ac dicere uideretur: 2, 35, 1.

C. sequ. acc. e. inf.: singulas cohortes . . . opposuit et quid fieri uellet ostendit monuitque eius diei uictoriam in earum cohortium uirtute constare: 3, 89, 3.

D. sequ. ut: Dumnorigem ad se uocat . . . ; monet, ut in reliquum tempus omnes suspensiones nitet: I 20, 6; tribunos militum monuit, ut paulatim sese legiones coniungerent et conuersa signa in hostes inferrent: II 26, 1; (se) monere, orare Titurium pro hospitio, ut suae ac militum salutis consulat: V 27, 7; si adire non possit, monet, ut tragulam cum epistula . . . intra munitionem castrorum abiciat: V 48, 5; L. Minucium Basilum cum omni equitatu praemittit . . . ; monet, ut ignes in castris fieri prohibeat: VI 29, 5; Brutum . . . copiis praeficit (c); hunc monet, ut in omnes partes equites quam latissime peruagentur; datum se operam, ne: VII 9, 2; legatisque . . . quid fieri uelit (c) ostendit; in primis monet, ut contineant milites, . . . proponit: VII 45, 8; milites . . . muros ascendunt, sed moniti a Brundisinis, ut uallum caecum fossasque caueant, subsistunt: 1, 28, 4; illos secreto castigauit, quod quaestui equites haberent, monuitque, ut ex sua amicitia omnia exspectarent et ex praeteritis suis officiis reliqua sperarent: 3, 60, 1.

E. sequ. coniuctiuus: legatis tribunisque militum conuocatis . . . quae fieri uellet ostendit monuitque, ut (c) . . . maritimae res postularent, ut quae . . . haberent, ad nutum et ad tempus omnes res ab iis administrarentur: IV 23, 5.

monimentum: pecunias monimentaue, quae ex fano Herculis conlata erant in priuatum domum, referri in templum iubet: 2, 21, 3.

mons. *Acc. plur. montis inuenitur in codd. al 1, 70, 2, in a corr. 3, 95, 4; montes in omnibus codd. uidetur exstare s. rell. locis.*

A. subi.: abesse: I 25, 5 *u. subesse;* ¶ cingere: 3, 36, 5 *u. F. b)* se conuertere; ¶ reliquum spatium . . . , qua flumen intermitit, mons continet magna altitudine: I 38, 5; ¶ mons *<om. α; Fr., Db.>* Cebenna, qui Aruernos ab Heluiis discludit: VII 8, 2; ¶ diuidere: I 8, 1 *u. F. b)* perducere; ¶ est in finibus: IV 10, 1 *u. F. e)* profluere; — est inter: I 2, 3 *u. E.;* erat excelsissimus: 1, 70, 4 *u. F. f)* mittere; — erat sine aqua: 3, 97, 2 *u. C. relinquere;* ¶ etsi mons *<β; om. z; Fr., Db.>* Cebenna . . . durissimo tempore anni altissima niue iter impediēbat: VII 8, 2; indignitas rei et oppositus mons Cebenna uiarumque difficultas impediēbat: VII 56, 2; ¶ mons autem altissimus impendebat: 16, 1; III 2, 1 *u. C. tenere;* ¶ pertinere: 3, 95, 4 *u. F. f)* confugere; ¶ pedem referre et, quod mons † suberat *<aberat Pramm.>* circiter mille passuum *<spatio add. Dt.²; an aberat circ. m. passus?>*, eo se recipere coeperunt: I 25, 5; suberat enim montes atque a milibus passuum V itinera difficilia atque angusta excipiebant: 1, 65, 3; ¶ quos non siluae montesque texerunt, ab equitatu sunt intercepti: VII 62, 9.

B. appos.: circa montem Amanum: 3, 31, 1; — mons Cebenna *<c>*: VII 8, 2 *et* 56, 2; — monte Iura: I 2, 3; inter montem Iuram: I 6, 1; ad montem Iuram: I 8, 1; — ex monte Vosego: IV 10, 1; ¶ ad Pyrenaeos montes: I 1, 7.

C. obi.: quod montem gladiis destrietis ascendissent: 1, 47, 3; si mons erat ascendendus, facile ipsa loci natura periculum repellebat, quod ex locis superioribus qui antecesserant suos ascendentes protegebant: 1, 79, 2; ¶ attingere: 1, 70, 2 *u. petere;* ¶ capto monte et succedentibus nostris Boi et Tulingi . . . nostros . . . circumuenire *<c>* . . . coeperunt: I 25, 6; uehementiusque peragitati ab equitatu montem excelsum capiunt ibique una *<?>* fronte contra hostem castra munimur: 1, 80, 2; ¶ montem opere circummunire instituit: 3, 97, 2; ¶ auxilia conlocari ac totum montem hominibus compleri *<u. Cc>* . . . iussit: I 21, 2; ¶ hunc (montem) murus circumdatus arcem efficit et cum op-

pido coniungit: I 38, 6; ¶ qui (Albici) in eorum fide antiquitus erant montesque supra Massiliam incolebant: 1, 34, 4; ¶ hos montes intrare cupiebant *<Np.>* intra se recipiebant *codd.:* intrasse cupiebant *Elhoffm.:* hos intra montes se recipiebant *Abd. ,* ut equitatum ellugerent Caesaris: 1, 65, 4; ¶ dicit montem, quem a Labieno occupari uoluerit, ab hostibus teneri: I 22, 2; Labienus . . . monte occupato *<montem occupat a. nostros expectabat proelioque abstinebat: I 22, 3; erat in celeritate omne positum certamen, utri prius angustias montesque occuparent: 1, 70, 1; hunc (montem) <huc hl> magno cursu concitatos iubet occupare, eo consilio, uti ipse eodem omnibus copiis contenderet: 1, 70, 4; ¶ opponere: VII 56, 2 u. A. impedire;* ¶ si priores montes, quos petebant, attingissent: 1, 70, 2; hunc (montem) cum obliquo itinere caetrati peterent: 1, 70, 5; ut . . . omnes . . . protinus incitati fuga montes altissimos peterent: 3, 93, 5; ¶ Pompeiani, quod is *<his h>* mons erat sine aqua, diffisi ei loco relicto monte uniuersi † iuris *<Iugis Hassius; Cc>* eius *<eis Clark., Db.>* Larisam uersus se recipere coeperunt: 3, 97, 2; ¶ hunc montem flumen subleuebat: 3, 97, 4; ¶ cum summus mons a [L.] Labieno teneretur: I 22, 1; montem, quem a Labieno occupari uoluerit, ab hostibus teneri: I 22, 2; Caesar cognouit et montem a suis teneri et Helucios castra mouisse: I 22, 4; certior factus est . . . omnes noctu discessisse montesque, qui impenderent, a maxima multitudine Sedumorum et Veragrorum teneri: III 2, 1.

D. genet.: quos *<c>* non castrorum munitiones, non altitudo montis, non murus oppidi tardare potuisset: VII 52, 3; ¶ Labienum . . . cum duabus legionibus . . . summum iugum montis ascendere iubet: I 21, 2; 3, 97, 2 *u. C. relinquere;* ¶ qualis esset natura montis et qualis *<c>* in circuitu ascensus qui cognoscerent *<c>* misit: I 21, 1; a medio fere colle in longitudinem *<c>*, ut natura montis ferebat, . . . murum . . . praeduxerant Galli: VII 46, 3; ¶ ut radices *<cius add. Bzaf>* montis ex utraque parte ripae fluminis contingant: I 38, 5; erat e regione oppidi collis sub ipsis radicibus montis . . . ex omni parte circumcisus: VII 36, 5; ab infimis *<infirmis a>* radicibus montis intermissis circiter passibus CCCC castra facere constituit: 1, 11, 3; copias suas ad infimas montis radices produciunt: 1, 42, 2; sub ipsis radicibus montis consistenterant: 1, 45, 6, Pompeius, qui castra in colle habebat,

ad infimas radices montis aciem instruebat: 3, 85, 1.

E. abl.: undique loci natura Heluetii continentur: una ex parte flumine Rheno . . . , altera ex parte monte Iura altissimo, qui est inter Sequanos et Heluetios: I 2, 3; — qui vicus positus in ualle non magna adiecta planitie altissimis montibus undique continetur: III 1, 5; cuius loci haec erat natura atque <e> ita <adeo ζ> montibus angustissime <Paul: angustis N; ehl.: montium angustis f> mare continebatur, uti: IV 23, 3.

(praesidiis montibus dispositis: 1, 72, 5 u. F. g) disponere.)

F. c. praep.: a) ab: munitione flumen a monte seclusit: 3, 97, 4.

b) ad: Cassius cognito Scipionis aduentu . . . ad montes se conuertit, qui Thessaliam cingunt: 3, 36, 5; ¶ a lacu Lemanno . . . ad montem Iuram, qui fines Sequanorum ab Heluetiis diuidit, . . . murum . . . perducit: I 8, 1; ¶ Aquitania a Garumna <e> flumine ad Pyrenaeos montes . . . pertinet: I 1, 7.

(eodem contendere: 1, 70, 4 u. C. occupare;) ¶ (eo se recipere: I 25, 5 u. A. subesse.)

c) aduersus: gladiis dextris impetum aduersus montem in cohortes faciunt: 1, 46, 1.

d) circa: Scipio detrimendis quibusdam circa montem Amanum acceptis imperatorem se appellauerat: 3, 31, 1.

e) ex: cum ipsi ex montibus in uallem decurrerent et tela coicerent: III 2, 4; ¶ Mosa profluit ex monte Vosego, qui est in finibus Lingonum: IV 10, 1; ¶ tempestas . . . ex omnibus montibus niues proluit <profuit f>: 1, 48, 2.

f) in c. acc.: paucis amissis sese in proximos montes conferunt: 1, 51, 5; ¶ protinusque omnes . . . in altissimos montes, qui ad castra pertinebant, confugerunt: 3, 95, 4; ¶ ex eo loco III caetrarum cohortes in montem, qui erat in conspectu omnium excelsissimus, mittit: 1, 70, 4; ¶ qui (Heluetii) in montem sese receperant: I 25, 6; alteri se, ut coeperant, in montem receperunt <a. CC>: I 26, 1; ¶ L. Domitius ex castris in montem refugiens . . . est interfectus: 3, 99, 4.

g) in c. abl.: omnes eos, qui in monte considerant <qui montem conscenderant O>, ex superioribus locis in planitiem descendere . . . iussit: 3, 98, 1; ¶ Pompeiani in quodam monte constituerunt: 3, 97, 4; ¶ Caesar praesidiis in <reec.: om. O>: Np.) montibus dispositis . . . castra communit: 1, 72, 5; ¶ positum esse in monte u. in p. 123 (3 loc.).

(ibi muniunt: 1, 80, 2 u. C. capere.)

h) inter: unum (iter erat) per Sequanos, angustum et difficile, inter montem Iuram et flumen Rhodanum, uix qua singuli carri ducebantur: I 6, 1.

i) intra: se recipere intra m.: 1, 65, 4 u. C. intrare.)

k) post: prope confecto sub lucem itinere post montem se occultauit: VII 83, 7.

l) sub montem: in locum iniquum progrediuntur et sub montem <monte N>, in quo erat oppidum positum Herda, succedunt: 1, 45, 2.

m) sub monte: hostes sub monte condisse milia passuum ab ipsius castris octo: I 21, 1; milibus passuum sex a Caesaris castris sub monte consedit: I 48, 1.

Adiect.: altissimus, -i: I 2, 3; 6, 1; VII 36, 1; — III 1, 5; 3, 93, 5; 95, 4; (angusti: IV 23, 3;) excelsus, -issimus: 1, 80, 2; — 1, 70, 4; omnes: 1, 48, 2; proximi: 1, 51, 5; quidam: 3, 97, 4; summus: I 22, 1; totus: I 24, 2; ¶ magna altitudine: I 38, 5.

(monstro: earum (nani) modum formamque demonstrat <monstrauit ζ>: V 1, 2.)

montans. 1. adiect.: neque multum Albici nostris uirtute cedebant, homines asperi et montani et <e> exercitati in armis: 1, 57, 3.

2. ui subst.: praemisera . . . CCCC <e> optimi generis hominum ex Aquitanis montanisque, qui Galliam prouinciam attingunt: 1, 39, 2; ¶ ab scientia gubernatorum atque artificis ad uirtutem montanorum confugebant: 1, 58, 2.

montuosus: V milia passuum proxima intercedere <e> itineris campestris, inde excipere loca aspera et montuosa: 1, 66, 4; quod sunt loca aspera ac <e> montuosa: 3, 42, 5; ut <e> erant loca montuosa et ¶ ad specus angustiae uallium, has <aspera, angustas uallium fauces Paul> praesaepserat: 3, 49, 4.

(monumentum u. monimentum.)

mora. A. subi.: nullam exoriri moram posse, quo minus, cum uenisset, si imperata non faceret ad nutum, e uestigio diriperentur: 2, 12, 3 (Np. 4).

B. obi.: neque nero Pompeius cognito consilio eius moram ullam ad insequendum intulit: 3, 75, 3; Pompeius <e> primi diei mora inlata et reliquorum dierum frustra labore suscepto . . . quarto <e> die finem sequendi fecit: 3, 77, 3; ¶ interim Pompeius hac satis longa interiecta mora et re nuntiata V <e> legiones <e> . . . subsidio suis duxit: 3,

69, 1; ¶ interponere *u.* **interpono** **B. a)** *p.* 223 (5 *loc.*); ¶ etsi . . . maxime probabat coactis nauibus mare transire . . . tamen eius rei moram temporisque longinquitatem timebat: 1, 29, 1.

C. genet.: spem nacti morae (more *Oa*) discessu (disc. more *f*) nostrorum equitum iter facere incipiunt: 1, 80, 3.

D. abl.: quod mora reliquorum spatium nactum illum effugere nolebat: V 58, 4; ¶ latum ab X tribunis plebis contra dicentibus inimicis, Catone uero acerrime repugnante et pristina consuetudine dicendi mora dies extrahente (atonem . . . repugnantem . . . extrahentem *Ox*), ut: 1, 32, 3.

E. c. praep.: qui se suaque omnia sine mora dederunt: II 15, 2; (tum suo more (suo more *del. RSchm.*; sine mora *Hart.*) conclamauerunt, uti (c) aliqui ex nostris ad colloquium prodiret: V 26, 4; paucas cohortes relinquit; † hora X. subsequi pabulatores equitesque reuocari iubet (sine mora reuocari pabul. equitesque subsequi iubet *Köchly; u. CC*): 1, 80, 4.)

morbus: (habent opinionem) Apollinem morbos depellere: VI 17, 2; ¶ Bibulus multos dies terra prohibitus et grauiore morbo ex frigore ac labore implicitus, cum neque curari posset neque susceptum officium deserere uellet, uim morbi sustinere non potuit. eo mortuo: 3, 18, 1; ¶ qui sunt adfecti grauioribus morbis . . . pro uictimis homines immolant: VI 16, 2.

(**mordeo:** M. Tullius et C. Caesar mordeo memordi, pungo pepugi, spondeo speondi dixerunt: *Gell.* VI (VII) 9, 15.)

Morini: Ambianos (polliceri) decem milia, Morinos (morenos *BM*) XXV milia: II 4, 9; socios sibi ad id bellum Osimos, Lexouios, Namnetes, Ambiliatos (c), Morinos, Diablintes (c), Menapios adsciscunt: III 9, 10; quod omni Gallia pacata Morini (uni *abl. Paul* Menapiique supererant, qui in armis essent: III 28, 1; *cf.* III 28, 29; ipse cum omnibus copiis in Morinos proficiscitur, quod inde erat breuissimus in Britanniam traiecit: IV 21, 3; *cf. qu. sqq.*; ex magna parte Morinorum ad eum legati uenierunt: IV 22, 1; *cf. qu. sqq.*; reliquum exercitum . . . Sabino et . . . Cottae legatis in Menapios atque in eos pagos Morinorum, a (c) quibus ad eum legati non uenerant, ducendum (c) dedit: IV 22, 5; milites . . . Morini, quos Caesar in Britanniam proficiscens pacatos reliquerat, spe praedae adducti primo non ita magno suorum numero circumsteterunt . . .

IV 37, 1; T. Labienum . . . in Morinos, qui rebellionem fecerant, misit. qui, cum propter siccitates (c) paludum quo se reciperent non haberent, quo perfugio (o) superiore anno erant (c) usi, omnes (c) fere (c) in potestatem Labieni peruenerunt (c): IV 38, 1, 2; ex quibus (legionibus) unam in Morinos ducendam C. Fabio legato dedit: V 24, 2; imperant . . . sena (c) (milia) Andibus (c), Ambianis, Medionatricis, Petrocoriis, Neruiis, Morinis: VII 75, 3; quibus ille (c) pro (o) meritis ciuitatem eius (Commii) immunem esse iusserat, infra legesque reddiderat atque (c) ipsi Morinos (quae ipse morinis *AQ*) attribuerat: VII 76, 1.

morior: Orgetorix mortuus est. neque abest suspicio . . . quin ipse sibi mortem conseruerit: I 4, 3 (4); neque adhuc hominum memoria repertus est quisquam, qui eo interfecto, cuius se amicitiae deuouisset, mori (mortem) recensaret: III 22, 3; omnibus druidibus praestet unus . . .; hoc mortuo . . . si qui ex reliquis excellit dignitate, succedit: VI 13, 9; Bibulus . . . grauiore morbo . . . implicitus . . . uim morbi sustinere non potuit. eo mortuo ad neminem unum summa imperii redit: 3, 18, 2; hanc (aquilam) ego, inquit, et uiuus multos per annos magna diligentia defendi et nunc moriens eadem fide Caesari restituo: 3, 64, 3; faciam, inquit (Crastinus), hodie, imperator, ut aut uiuo mihi aut mortuo gratias agas: 3, 94, 3.

Moritasgus: Cauarinum, quem Caesar apud eos regem constituerat, cuius frater Moritasgus aduentu in Galliam Caesaris cuiusque maiores regnum obtinuerant (moritasgus ante cuiusq. mai. r. obt. ante aduentum caes. in galliam *a*), interficere publico consilio conati . . . expulerunt: V 51, 2.

moror. 1. intrans.: **A.** = cessare, cunctari, diutius commemorari; **a)** abs.: illo tamen (c) potius utendum consilio, si res cogat atque auxilia morentur, quam . . . pacis subeundam condicionem: VII 78, 2; ¶ quod . . . omnia litora a Pompeianis tenebantur classesque ipsius, quas hieme in Sicilia, Gallia, Italia fecerat, morabantur: 3, 42, 3; ¶ Fabius, ut imperator erat, non ita multum moratus in itinere cum legione occurrit: V 47, 3; ¶ cum uallis aut locus decliuis suberat neque ii (c), qui antecesserant, morantibus (laborantibus *Claue*) opem ferre poterant: 1, 79, 3.

b) in aliqua re: si impediuntis (b) pedites *X; abd.* suis auxilium ferant (Romani) atque in eo morentur, iter facere (c) non posse: VII 66, 5; ¶ interiores . . . diutius in his

rebus administrandis morati prius suos discessisse cognouerunt, quam: VII 82, 4.

(e) in alqo loco: hic (Scipio) nullo in loco Macedoniae moratus magno impetu tetendit <e> ad Domitium: 3. 36. 2.)

B. = uersari. commorari: a) additur, quo loco: z) ad: Scipio biduum in <add. uett.: om. coll.: Np.> castris statius moratus ad flumen . . . Aliaconem, tertio die . . . exercitum uado traducit: 3, 37, 1; ¶ dum <e> paucos dies ad Vesontionem rei frumentariae comemeatusque causa moratur: I 39, 1.

β) apud: (hostes) paulisper apud oppidum morati agrosque Remorum depopulati . . . ad castra Caesaris . . . contenderunt: II 7, 3; ¶ neque nostros exercitus propter frumenti <o> inopiam diutius apud se morari posse confidebant: III 9, 5.

γ) citra: nostri . . . quietissime se receperunt pauloque citra <circa O. l. pr.> eum locum <morati add. rec.: Dt.> aliis comprehensis collibus munitiones perfecerunt: 3, 46, 6.)

δ) in u. in p. 121 sq. (7 loc.).

(ε) castris statius: 3, 37, 1 u. z.)

ζ) ibi u. ibi p. 13 (3 loc.).

h) abs.: hostes paulisper morati militum nostrorum impetum non tulerunt seseque alia <o> ex parte oppidi eiecerunt: V 21, 5; — his (Bellonaeis) persuaderi ut diutius morarentur neque suis auxillium ferrent non poterat: II 10, 5; — (Pompeius filius) Lissum expugnare conatus defendentibus ciuibus Romanis . . . militibusque, quos praesidii causa miserat Caesar, triduum moratus paucis in oppugnatione amissis re infecta inde discessit: 3, 40, 6; — cum et propter uulnera militum et propter sepulturam occisorum nostri triduum morati eos sequi non potuissent: I 26, 5.

2. transit. (= tardare, impedire): A. ulqm:

a): omnem equitatum, qui nouissimum agmen moraretur, praemisit: II 11, 3; (1, 63, 3 u. C.) ¶ sed exercitum Caesaris uiarum difficultates tardabant, Afranii copias equitatus Caesaris insequens morabatur: 1, 70, 1.

b): non hos (Sugambrorum equites) palus in <e> bello latrociniisque natos, non siluae morantur: VI 35, 7; — Caesar (Africanos) . . . rursus conantes progredi insequitur et moratur: 1, 65, 2; — ne haec quidem res <om. abef; Np.> Curionem ad spem <ad spem del. Ciacc.> morabatur <-bantur be: Np.>: 2, 39, 6.

B. alqd: apertos <CC> cuniculos praecusta et praecuta materia et pice feruefacta et maximi ponderis saxis morabantur moenibusque

adpropinquare prohibebant <haec omnia om. BM>: VII 22, 5; ¶ (Curio) praemittit equites, qui primum impetum sustineant ac morentur: 2, 26, 3; ¶ agmen Haeduorum conspicatus immisso equitatu iter eorum moratur atque impedit: VII 40, 4; 1, 63, 3 u. C.; ¶ auertit hic <e> casus uaginam et gladium educere conanti <e> dextram moratur manum, impeditumque <e> hostes circumstant: V 44, 8; ¶ ut, quidquid intercederet temporis, id morari reditum in Italiam uideretur: 3, 82, 2; ¶ ut, quidquid intercederet temporis, hoc omne <omni af; homini Oht; omnibus Paul> uictoriam <-ia O:> morari uideretur <u-teretur O:>: 2, 39, 5.

C. omisso obiecto: equites . . . sese ad nouissimum agmen ostendunt et magna multitudine circumfusa morari atque iter <iter atque Paul> impedire incipiunt: 1, 63, 3.

Additur: sub armis: 1, 41, 2; ¶ diutius: II 10, 5; III 9, 5; VII 82, 4; interea, quoad . . .: V 24, 8; non ita multum: V 47, 3; paulisper: II 7, 3; V 21, 5; 1, 41, 2; ¶ unum diem: 1, 16, 1; biduum: VII 9, 1; 3, 37, 1; triduum: I 26, 5; 3, 40, 6; paucos dies u. dies p. 894 z) (4 loc.).

mors. A. subi.: magno esse Germanis dolori Ariouisti mortem <sortem Cluuerius> et superiores nostras uictorias: V 29, 3.

B. obi.: Orgetorix mortuus est, neque abest suspicio . . . quin ipse sibi mortem conscuerit: I 4, 4; quorum (solduriorum) haec est condicio, ut <e> . . ., si quid his <e> (quorum se amicitiae dederint) per uim accidat, aut eundem casum uia ferant aut sibi mortem consciscant: III 22, 2; ¶ Haedui . . . proiectis armis mortem deprecari incipiunt: VII 40, 6; ¶ magnae fuit fortunae . . . raedis equisque comprehensis ipsum effugere mortem <del. Ciacc.>: VI 30, 2; ¶ hi (qui uulnera acceptant) de sua salute desperantes, ut extremo uitae tempore homines facere consuerunt, aut suam mortem miserabantur aut: 2, 41, 8; ¶ persequamnr eorum mortem, qui indignissime interierunt: VII 38, 8; ¶ neque adhuc . . . repertus est quisquam, qui eo interfecto, cuius se amicitiae deuouisset, mori <mortem β> recusaret: III 22, 3; ¶ ipse fuga mortem uitauerat: V 20, 1.

C. dat.: qui se ultro morti offerant, facilius reperiantur <e>, quam qui dolorem patienter ferant: VII 77, 5.

D. gen.: hoc maxime <e> ad uirtutem excitari putant, metu mortis neglecto: VI 14, 5;

¶ neque is sum, inquit, qui grauiissime ex uobis mortis in *abd.* ꝑ periculo terrear: V 30, 2.

E. abl.; a): satis esse magna utrimque incommoda accepta . . . : se morte Curionis et detrimento Africani *e* exercitus tanto: 3, 10, 5;

¶ neque hominum morte memoria deleri debet: *ap. Gell.* V 13, 6; ¶ quorum omnium gratiam atque amicitiam eius morte redimere posset: I 44, 12; ¶ seu morte sua Romanis satis facere seu uiuum tradere uelint: VII 89, 2.

b): edocet, quanto detrimento et quot uiro- rum fortium morte necesse sit constare uictoriam: VII 19, 4.

F. c. praep.; a) ad: hi regum *e* amicos ad mortem *e* morem *N:* deprecere . . . consuerant: 3, 110, 5.

b) de: addunt etiam de Sabini morte: V 41, 4; ¶ Alexandriae de Pompei morte cognoscit: 3, 106, 4; ¶ principes Galliae . . . queruntur de Acconis morte; posse hunc casum ad ipsos recidere: VII 1, 4.

ad Cicerouis *e* hiberna aduolant *e* non- dum ad eum fama de Titurii morte perlata: V 39, 1; — illo incommodo de Sabini morte perlato omnes fere Galliae ciuitates de bello consultabant: V 53, 4; — cum pater familiae industriore loco natus decessit, eius propinqui conueniunt et, de morte *e* morte *del. Ciucc.* si res in suspicionem uenit, de uxoris . . . quaestionem habent: VI 19, 3.

c) post: post eius mortem nihilo minus Heluetii id, quod constituerant, lacere conantur: I 5, 1; in primis hoc uolunt persuadere non interire animas, sed ab aliis post mortem transire ad alios: VI 14, 5.

mos. A. sing.; a) abl. modi; z) c. adiect.: quae (casae) more Gallico stramentis erant tectae: V 43, 1; matres familiae . . . suos obstetari et more Gallico passum *e* capillum ostentare liberosque in conspectum proferre coeperunt: VII 48, 3; ¶ militari more *u. militaris p. 598 (3 loc.):* ¶ pueri mulieresque ex muro passis manibus suo more pacem ab Romanis petierunt: II 13, 3; tum suo more *e* suo more *del. R. Schn.*; sine mora *Hart.* conclamauerunt, uti *e* aliqui ex nostris ad colloquium prodiret: V 26, 4; tum uero suo more uictoriam conclamant atque ululatum tollunt: V 37, 3; conclamant omnis multitudo et suo more armis concepat, quod facere in eo consuerant *e*, cuius orationem adprobant: VII 21, 1; — Suebos . . . more suo concilio

habito nuntios in omnes partes dimisisse: IV 19, 2.

z) c. gen.: qui Conuictolitauis) per sacer- dotes more ciuitatis intermissis magistrati- bus esset creatus: VII 33, 4; ¶ armatum concilium indicit *e* hoc more Gallorum est initium belli: V 55, 2; quibus clientibus) more Gallorum nefas est etiam in extrema fortuna deserere patronos: VII 49, 7; ¶ de Accone . . . grauiore sententia pronuntiat more pro- nuntiat amore *BM* maiorum supplicium sumpsit: VI 44, 2; ¶ negat se more et exemplo populi Romani posse iter ulli per prouinciam dare: I 5, 3; ¶ quaeque ibi *e* naues imprudentia aut tempestate paulum suo cursu decesserunt, has more praedonum diripere consuerunt: 3, 112, 3.

(7) om. adiect. uel genet.: signum dari iubet et uasa militari *e* militaria *cochl.* more conclamari: 1, 66, 2.)

b) abl. causae: iure iurando ac fide sanc- tiatur petunt conlatis militaribus signis, quo *z*; quod *z*: more eorum grauiissima caerimonia continetur *e* -imae -niae -nentur *z*: VII 2, 2.

B. plur.: a) abl.; z): moribus suis Orge- torigen ex uinculis causam dicere coegerunt: I 4, 1; ¶ neque eorum (Sueborum) mori- bus turpius quicquam aut inertius habetur quam ephippiis *e* uti: IV 2, 4.

z): ipsi (Vbi) propter propinquitatem [quod] Gallicis sunt moribus aduefacti: IV 3, 3.

b) c. praep.: non alienum esse uidetur de Galliae Germaniaeque moribus et quo differant hae nationes inter sese proponere: VI 11, 1; ¶ quorum (*i. e.* Scruiorum) de natura mori- busque Caesar *e* cum quaereret, sic re- periebat: II 45, 3.

[Falso: cum incertis rumoribus *e* moribus *z.* seruiant: IV 5, 3; hi regum rerum *N:* amicos ad mortem *e* morem *N:* deprecere . . . consuerant: 3, 110, 5.]

Mosa. Cf. *Düntz: c. Caesars Bericht über den Lauf der Maas (Abh. N 1847 p. 53-60). Dederich, Julius Caesar am Rhein. Paderborn 1870. § 1 et 5.*

cognouerat enim magnam partem equitatus . . . ad Ambinaritos trans Mosam missam: IV 9, 3; Mosa profluit ex monte Vosego, qui est in finibus Lingonum, et parte quadam ex Rheno recepta, quae appellatur Vacalus, insulam [quae] efficit Batanorum [in Oceanum influit] neque longius ab eo *e* milibus passuum LXXX in Oceanum *e* influit: IV 10, 1, 2; ii, qui frumen-

tandi causa ierant <e> trans Mosam, nondum redierant <u. CC>: IV 12, 1; cum ad confluentem Mosae <Mosellae Cluuerius> <et Rheni add. X: edd.: del. Bergk> peruenissent, se in flumen praecipitauerunt: IV 15, 2; quam (partem equitatus) supra commemoravi praedandi frumentandique causa Mosam transisse: IV 16, 2; in Eburones, quorum pars maxima est inter Mosam ac <et β> Rhenum: V 24, 4; ipse cum reliquis tribus <e> ad flumen Scaldem <Sabim Steph.>, quod influit in Mosam <Calbem, quod influit in Mosellam Bergk>, extremasque Arduennae partes ire constituit: VI 33, 3.

(**Mosella u. Mosa** IV 15, 2 et VI 33, 3.)

motus. **A. propr.:** quarum (nauium longarum) et species erat <e> barbaris inusitator et motus ad usum expeditior: IV 25, 1; ¶ quae <e> (maritimae res) eelerem atque instabilem motum haberent: IV 23, 5; ¶ et nauium figura et <e> remorum motu et inusitato genere tormentorum permoti barbari constituerunt: IV 25, 2; ¶ multa praeterea de sideribus atque eorum motu . . . disputant et iuentuti tradunt: VI 14, 6.

B. trsl.: **a) = inclinatio, fluctuatio:** se quoque ad motus fortunae mouere coepit: 2, 17, 3.

b) = seditio, tumultus, rebellio; z) subi.: quod tanti motus Galliae exstiterant: V 53, 3; ne quis aut <e> ex huius iracundia aut ex . . . odio ciuitatis motus exsistat: VI 5, 2; ¶ ne quis ab his subito motus oreretur <e>: VI 9, 5.

β) obi.: multis de causis Caesar maiorem Galliae motum exspectans . . . dilectum habere instituit: VI 1, 1; ipse maiorem Galliae motum exspectans, ne ab omnibus ciuitatibus <e> circumstiteretur, consilia inibat: VII 43, 5; ¶ quod, cum ipse abesset, motum Galliae uerebatur: V 5, 4.

γ) abl.: addunt . . . retineri urbano motu Caesarem neque in tantis dissensionibus ad exercitum uenire posse: VII 1, 2.

δ) e. praep.: **αα)** de: iam de Haeduum defectione et <e> secundo Galliae motu rumores adferebantur: VII 59, 1; ¶ neque ullum fere . . . tempus . . . intercessit, quin aliquem de consiliis <e> ac motu Gallorum nuntium acciperet: V 53, 5.

ββ) propter: cum constituisset <e> hiemare <e> in continenti propter repentinos Galliae motus: V 22, 4.

moueo. **1. = (ex) loco mouere, promouere, amouere; A. propr.:** **a):** castra u. castra p. 162 (22 loc.): ¶ quorum in-

petum noster equitatus non tulit, sed paulatim <recc.; paulo a¹; paulum Ofht> loco motus cessit: 3, 93, 3; ¶ (rates: 1, 25, 7 u. 2. A.):

¶ (quibusnam manibus aut quibus uiribus praesertim homines <e> tantulae staturae . . . tanti oneris turrim <turrem β> in muro <uros z> sese conlocare <posse add. Dt.²; turrim motros sese Dölner: Dt.¹> confiderent? II 30, 4; ¶ ubi uero moueri (turrim) et adpropinquare moenibus <e> uiderunt: II 31, 1.

b): tanta . . . tranquillitas exstitit, ut (naues) se ex loco mouere <β; commouere α; edd.> non possent: III 15, 3; Pompeius suis praedixerat, ut <e> Caesaris impetum exciperent neue <e> se loco mouerent: 3, 92, 1.

B. trsl.: non nullos signiferos ignominia notauit ac loco mouit <monuit α>: 3, 74, 1.

2. = quaterere, concutere, agitare; A. propr.: has (rates) quaternis ancoris ex IIII angulis destinabat <e>, ne fluctibus mouerentur: 1, 25, 7.

B. trsl.: **a) = inclinare:** haec (Varro) omnibus ferebat sermonibus neque se in ullam partem mouebat: 2, 17, 2; postea uero, cum . . . cognouit . . . atque haec ad eum . . . inflatus Afranius perscribebat <e>, se quoque ad motus fortunae mouere coepit: 2, 17, 3.

b) = animum ales commouere; z): (si quos aduersum proelium et fuga Gallorum commoueret <moueret A¹>, hos . . . reperire posse: I 40, 8; ¶ neque illud me mouet, quod ii, qui a me dimissi sunt, discessisse dicuntur, ut mihi rursus bellum inferrent: ap. Cir. ad Att. IX 16, 2.

β): tanta . . . Galliae consensio fuit . . . ut neque beneficiis neque amicitiae memoria (Cominius) moueretur <ego; mouerentur X; edd.> omnesque et animo et opibus in id bellum incumberent: VII 76, 2; ¶ quod fere fit, quibus quisque in locis miles inueterauerit, ut multum earum regionum consuetudine moueatur: 1, 44, 3; ¶ Catonem ueteres inimicitiae Caesaris incitant . . . Lentulus aeris alieni magnitudine et spe exercitus ac prouinciarum et regum appellandorum largitionibus mouetur . . . Scipionem eadem spes prouinciae . . . impellit: 1, 4, 2 (3); ¶ mouebatur (Caesar) etiam misericordia ciuim, quos interficiendos uidebat: 1, 72, 3.

γ): (Caesar) eisdem [de] causis, quae sunt cognitae, quo minus dimicare uellet mouebatur: 1, 82, 3.

Mouere (castra, se) ex (loco): I 15, 1; III 15, 3; VII 8, 5; 3, 85, 2; **loco:** 3, 92, 1; 93, 3; — 3, 74, 1; — ab oppido: 3, 80, 6; ¶ ad Ger-

gouiam: VII 41, 1; in Haeduos: VII 53, 3; in *e* Aueruos uersus: VII 8, 5; — in ullam partem: 2, 17, 2; propius alqm: IV 9, 1; VII 48, 1; 20, 1.

Adverb.: multum: 1, 44, 3; statim: 3, 80, 6; ¶ maiore strepitu ac tumultu: VI 7, 8.

(mulculus): a *e* castris *CC* longurios, musculos (*AQ*: mulculos *BM*), falces, reliqua- que, quae eruptionis causa parauerat *e*, profert: VII 84, 1.)

mulier. **A. subi.:** flere, implorare (pandere): I 51, 3 *u. B.* imponere; ¶ pueri mulieresque ex muro passis manibus suo more pacem . . . petierunt: II 13, 3; ¶¶ nominatim ratio confecta erat, qui numerus domo exisset eorum, qui arma ferre possent, et item separatim pueri, senes mulieresque: I 29, 1.

B. obi.: (Neruios) mulieres quique per aetatem ad pugnam inuitiles *e* niderentur, in eum locum coniexisse, quo . . . exercitui aditus non esset: II 16, 5; ¶ pueris mulieribusque in muro dispositis *(depos. ab)* . . . ipsi . . . in proxima Octauii castra iruperunt: 3, 9, 6; ¶ eo mulieres imposuerunt, quae in *e* proelium proficiscentes *(milites add. B)* passis manibus flentes implorabant, ne se in seruitutem Romanis traderent: I 51, 3.

C. dat.: non aetate confectis, non mulieribus, non infantibus pepercerunt: VII 28, 4.

D. gen.: praesectis omnium mulierum crinibus tormenta effecerunt: 3, 9, 3; ¶ reliqua multitudine puerorum mulierumque . . . passim fugere coepit: IV 14, 5.

E. abl.: abstinere: VII 47, 5 *u. F. a*).

F. c. praep.; **a) ab:** obstabantur Romanos, ut sibi parcerent neu, sicut Anarici fecissent, ne a *(om. β)* mulieribus quidem atque infantibus abstinere: VII 47, 5.

b) cum: quos una cum pueris mulieribusque in aestuaria ac paludes coniectos *e* dixeramus: II 28, 1.

mulio: deque his (mulis) stramenta detrahi mulionesque *(calonesque f)* cum cassidibus equitum specie ac simulatione collibus circumuehi iubet, his paucos addit equites. . . longo circuitu easdem omnes iubet petere regiones: VII 45, 2, 3.

multiplico: itaque res alienum prouinciae eo biennio multiplicatum est: 3, 32, 5.

multitudo. **A. — (magnus) numerus** (*genet. aut additur aut ex his, quae antecedunt, intellegendus est*); **a) subi.;** **α):** (ad)probare: VII 21, 1 *u. B. a) α)* conclamare; ¶ ne de improviso aut noctu ad *e* munitiones hostium multitudo *(mult. host. β)* aduolaret

aut interdiu tela in nostros operi destinatos coicere possent posset *β*): VII 72, 2;

(arbitrari: V 11, 10 *u. B. a) α)* conuertere; ¶ circumfundi *u. circumfundo A. p. 533 (3 loc.)*:

¶ at reliqua multitudo puerorum mulierumque . . . passim fugere coepit: ad quos consectandis Caesar equitatum misit: IV 14, 5; ¶ nam cum *(namque β; Flod.)* tanta multitudo lapides ac tela coicere *(coiciebant β; Flod.)*, in *(cut in β; Flod.)* muro consistendi potestas erat *(esset β; Flod.)* nulli: II 6, 3; VII 72, 2 *u. aduolare*:

¶ conclamare, conerepare, consuesse: VII 21, 1 *u. B. a) α)* conclamare; ¶ interim omnis ex fuga Suessionum multitudo in oppidum proxima nocte conuenit: II 12, 4; magna- que praeterea multitudo undique ex Gallia perditorum hominum latronumque conuenerat conueniant *MQ*): III 17, 4; quorum cum magna multitudo conuenisset: VII 48, 3; (VII 63, 6 *u. B. d)* suffragia; ¶ quo cum esset postero die uentum, magna utrimque multitudo conuenit: 3, 19, 4; ¶ *(conuertere: V 44, 10 u. B. a) α)* conuertere;

¶ *(hominum in Britannia) est infinita multitudo creberrimae aedificia . . . pecorum e* magnus numerus *(numerus ingens β)*: V 12, 3; tanti erant antiquitus in oppido omnium rerum ad bellum apparatus tantaque multitudo *(amplitudo Paul)* tormentorum, ut:

2, 2, 1; ¶ *(facere: VII 21, 1 u. B. a) α)* conclamare; ¶ fugere: IV 14, 5 *u. coepisse*;

¶ posse: V 42, 4 *u. b)* cognoscere: VII 72, 2 *u. aduolare*; ¶ equites . . . uniuersi procurrerunt *e* omnisque multitudo sagittario- rum se profudit: 3, 93, 3;

¶ magna praeterea multitudo calorum, magna uis iumentorum, quae in castris subsederant *(subsederat β; Schn.)*, facta potestate sequitur: VI 36, 3; ¶ magnitudo operum, altitudo muri atque tur- rium, multitudo tormentorum omnem admini- strationem tardabat *(-bant O)*: 2, 2, 5;

¶ in Galliam magnam eorum (Germanorum) mul- titudinem venire populo Romano periculosum uidebat: I 33, 3.

β) a c. pass.: ne a multitudine equitum dextrum cornu circumueniretur: 3, 89, 3; ¶ neque ab tanta multitudine confecta tela conferti *e* uitare *e* poterant: V 35, 1; ¶ frumenta non solum a *β*; *Schn., Hohl., DL²; om. α; red. add.*) tanta multitudine iumentorum atque hominum *(hom. iumentorumque mult. β)* consumebantur, sed etiam: VI 13, 3; ¶ M. Petronius *e*, . . . cum portas excidere conatus esset, a *(om. β)* multitudine oppressus . . . inquit: VII 50, 1;

¶ si illi a multi-

tudine hostium premantur: IV 33, 2; hoc cum esset modo pugnatum . . . nostrique grauius a multitudine premerentur: I, 46, 1; ¶ (certior factus est) montes . . . qui impenderent, a maxima multitudine Sedunorum et Veragrorum teneri: III 2, 1.

b) **obi.**: circumfundere u. **circumfundo** A. p. 533 (3 loc.) ¶ ubi circumfusa multitudo hominum totis moenibus undique in murum lapides iaci coepti sunt: II 6, 2; ¶ cogere u. **cogo** p. 582 (3 loc.); ¶ qua quidem ex re hominum multitudo cognosci potuit (pot. cogn. β): V 42, 4; ¶ conuertere: V 49, 3 u. B. b) conuertere; ¶ hi nouissimos adorti . . . magnam multitudinem eorum (CC) fugientium conciderunt: II 11, 1; ¶ multis utrimque interfectis maiorem multitudinem ad arma (β; Schm.: armatorum z; *rell. edd.*) concitant: VII 42, 6; ¶ ne tanta multitudo confusa nec moderari nec discernere suos . . . possent: VII 75, 1; ¶ (consectari: IV 14, 5 u. a) z) coepisse; ¶ trans uallem (magnam *add.* β) et riuum multitudinem hostium conspicatur: V 49, 5; ¶ erat . . . manus certa nulla, . . . non praesidium (e), quod se armis defenderet, sed in (o) omnes partes dispersa multitudo: VI 31, 1; ¶ C. Trebonius magnam inuenturam atque hominum multitudinem ex omni provincia euocat (Cicacc.: uocat *edd.*; *edd.*): 2, 1, 4; ¶ armorum magna multitudo de muro in fossam . . . iacta . . . pace sunt usi: II 32, 4; ¶ aquae magnitudine pons est interruptus et reliqua multitudo equitum interclusa: I, 40, 3; ¶ sine ullo periculo tantam eorum multitudinem nostri interfecerunt, quantum fuit diei spatium: II 11, 6; ¶ leuis armaturae magna multitudo missa . . . munitiones impediabat: 3, 45, 3; ¶ quantum quisque multitudinem in communi Belgarum concilio ad id bellum pollicitus sit (e): II 4, 4; ¶ quod quingentis equitibus tantam multitudinem equitum propulerant: I 15, 3; ¶ neque uero diuinus qui in nallo constiterant multitudinem telorum sustinere potuerunt: 3, 95, 4; ¶ ne maior multitudo Germanorum Rhenum traducatur: I 31, 16; ne quam multitudinem hominum amplius trans Rhenum in Galliam traduceret: I 35, 3; quod multitudinem Germanorum in Galliam traducat, id se sui muniendi . . . causa facere: I 41, 6; ¶ ad onera ac (β; ad z; Np.) multitudinem inuentorum transportandam paulo latiores e (facit naues): V 1, 2; ¶ ueritus[que]

nauium multitudinem ex alto refugerat: 2, 23, 3; ¶ (uocare: 2, 1, 4 u. euocare.)

c) **dat.**: neque ullos in Gallia uacare agros, qui dari tantae praesertim multitudini sine iniuria possint: IV 8, 2; ¶ exponere: VII 38, 4 u. B. c) exponere; ¶ quod pontis atque itinerum angustiae multitudini (β; multitudinis z; *edd.*) fugam intercluserant: VII 11, 8.

d) **gen.**: tantae multitudinis aditu (aduentu β) perterriti . . . demigrauerunt: IV 4, 3; ¶ neque (e) erat omnium quisquam, qui aspectum modo (om. β) tantae multitudinis sustineri posse arbitraretur: VII 76, 5; ¶ (fuga: VII 11, 8 u. e); ¶ studium: VII 20, 5 u. B. d).

e) **abl.**: z) **causae**: sibi que ipsos multitudo atque angustiis maius attulisse detrimentum, quam ab hoste acceperant: 3, 72, 3; — (consumi: VI 43, 3 u. a) β) consumi; — ut . . . magna multitudo nauium et tutius et facilius in Siciliam receptus daretur: 2, 30, 3; — castra erant ad bellum ducendum aptissima . . . aquae et salis copia, cuius magna nis . . . erat . . . eo congesta non materia multitudo arborum, non frumentum, cuius erant plenissimi agri, deficere poterat: 2, 37, 6; — tanta erat completis litoribus contentio, qui potissimum ex magno numero conscenderent, ut multitudo atque onere non nulli deprimerentur: 2, 43, 4; — hostes (e) in fugam coniecti se ipsi multitudo impediunt: VII 70, 3; hac (ac *apl*) fugientium multitudo ac turba portae castrorum occupantur atque iter impeditur: 2, 35, 3; hominum (eorum Cicacc.) enim multitudo receptus impediabatur: 3, 61, 2; — (multitudine oppressus: VII 50, 4 u. a) β) opprimi; — cum magnae manus eo conuenissent, multitudo nauium perterritae . . . discesserant: V 8, 6; tirones enim multitudo nauium perterriti . . . se Otacilio dederunt: 3, 28, 4; — quod (hostes) tantum multitudo poterant: II 8, 4; — quod erat ciuitas magna inter Belgas auctoritate atque hominum (omnes B²β) multitudo praestabat: II 15, 1; — a dextro cornu uehementer multitudo suorum nostram aciem premebant: I 52, 6; (II 21, 4 u. β) complere; cum (Petrosidius) magna multitudo hostium premeretur: V 37, 5; cum undique (e) flamma torrerentur maximaque telorum multitudo premerentur: V 43, 4; cum . . . nostros multitudo premi uiderent: VII 80, 4; — dum longius a (e) munitione aberant (o) Galli (o),

plus multitudine telorum proficiebant: VII 82, 1; — multa huc minora nauigia addunt, ut ipsa multitudine nostra classis terreatur, magnum numerum sagittariorum, magnum Albicorum . . . imponunt: 1, 56, 2; ut . . . VII milium Pompeianorum impetum . . . sustinere auderent neque magnopere eorum multitudine terrentur: 3, 84, 4; — quo (<e>) minus multitudine militum legionariorum pro hostium numero ualebat: 1, 51, 1; quodque Pompeius multitudine equitum ualebat: 3, 43, 2; — multitudine sagittarum atque omnis generis <omni genere > multitudine telorum multos uulneratos: VII 41, 3.

β) instr.: ut ne magna quidem multitudine . . . munitionum praesidia circumfundi possent: VII 74, 1; — cum multitudine hostium castra compleri, [nostras <e>] legiones premi et paene circumuentas teneri . . . uidissent: II 24, 4; cum . . . omnia fere superiora loca multitudine armorum completa conspicerentur: III 3, 2; — multitudine telorum ex turribus propugnantes deturbant: VII 86, 5; — dari: 2, 30, 3 u. α) dari; — (equites . . . sese ad nouissimum agmen ostendunt et magna multitudine circumfusa morari atque iter <CC> impedire incipiunt: 1, 63, 3) 3, 45, 3 u. α) mittere; — occupari: 2, 35, 3 u. α) impedire; simul enim diductis copiis pluribus uis pugnabatur, et magna multitudine naues longas occupare hostes conabantur: 3, 111, 2; — posse: II 8, 4 u. α) posse; — premere u. α) premere (<loc.>); — proficere: VII 82, 1 u. α) proficere;

reliquis audacissime transire conantes multitudine telorum reppulerunt: II 40, 3; — circumuentum teneri: II 24, 4 u. α) complere; — terrere: 1, 56, 2 u. α) terrere; — (ut magna multitudine circumfusa pro tali facinore stirps ac nomen ciuitatis tollatur: VI 31, 8); — alteram nauem . . . pluribus <multis l> adgressus nauibus . . . labore et multitudine telorum nostros uicit: 3, 40, 2.

γ) limitat.: (Aquitaniam,) quae pars, ut ante dictum est, et regionem latitudine et multitudine hominum † ex tertia parte Galliae <e> est aestimanda: III 20, 1; — posse (II 8, 4) et praestare (II 15, 1) et ualere (1, 51, 1; 3, 43, 2) u. α) (posse, praestare, ualere).

δ) e. praeq.; α) ad: neque qui essent ad maiorum <maiores E> nauium <nauigium > multitudine <multitudines a¹f¹; multitudinis a²f²h> idonei portus reperire <e> poterat: IV 20, 4.

β) cum: cum eorum exiguus numerus cum tanta multitudine Numidarum conferretur: 2,

39, 4; — * ne cum tanta multitudine uno tempore confligendum sit: II 5, 2; — *

quod cum tanta multitudine hostium . . . nisi aequo loco . . . legato dimicandum non existimabat: III 17, 7.

quorum aduentu magna cum auctoritate et magna cum > hominum multitudine bellum gerere conantur: III 23, 4; — Vsipectes Germani et <e> item Teneteri magna cum > multitudine hominum flumen Rhenum transierunt: IV 1, 1.

γ) ex: uti autem ipsos multitudine non bona cum angustiis loci et odore faetro ex multitudine cadauerum, . . . tum: 3, 49, 3.

δ) in e. abl.: quod in tanta multitudine dediticiorum suam fugam aut occultari aut omnino ignorari posse existimarent: I 27, 1.

ε) inter: ipsos se inter multitudinem militum occultasse: VII 38, 5; (cf. B. e) δ).

ζ) prae: animaduertit collem . . . nudatum hominibus, qui superioribus diebus uix prae multitudine cerni poterat (<uerat?>): VII 11, 1.

η) pro: pro multitudine autem hominum et pro gloria belli atque fortitudinis angustos se fines habere arbitrabantur: I 2, 5.

θ) propter: Caesar primo et propter multitudinem hostium et propter eximiam opinionem uirtutis proelio supersedere statuit: II 8, 1; etsi propter multitudinem et ueterem belli gloriam paucitatemque nostrorum se tuto dimicaturos existimabant: III 21, 2; fuit antea tempus, cum . . . Galli . . . propter hominum multitudinem agrigue inopiam trans Rhenum colonias mitterent: VI 21, 1.

B. = vulgus, populus, amicus exercitus: α) subi. z): (adprobare: VII 21, 1 u. α) conclamare;) ¶ (arbitrari: V 41, 10 u. α) conuertere;) ¶ (cognoscere: 2, 7, 3 u. α) effundere;) ¶ conclamat <clamat > omnis multitudo et suo more armis conerpat, quod facere in eo consuerunt <uerunt > cuius orationem adprobant: VII 21, 1; ¶ ut . . . interscinderent, omnis uero ex castris multitudo ad restringendum concurreret: VII 24, 5; ¶ conferre: I 17, 2 u. α) deterrere; ¶ (conuiesse: VII 21, 1 u. α) conclamare;) * Acco . . . iubet in oppida multitudinem continere: VI 4, 1; ¶ ad hunc se confestim a Pulione omnis multitudo conuertit; illum ueruto <e> transixum <e> arbitrantur <e>: V 44, 10; ¶ debere: I 17, 2 u. α) deterrere; ¶ omnis sese multitudo <ad cognoscendum add. Oll> effudit: 2, 7, 3; ¶ erat in oppido <e> multitudo insolens belli diuturnitate otii: 2, 36, 1; ¶ (accere: VII 21, 1 u. α) con-

clamare; ¶ suaque esse eius modi imperia, ut non minus haberet iuris in se multitudo quam ipse in multitudinem: V 27, 3; ¶ in hoc omnis multitudo maiestatem regiam minui praedicabat: 3, 106, 4; ¶ (restringere: VII 24, 5 *u.* concurrere.)

3) consurgunt . . . suumque auxilium pollicentur atque a *e* multitudine conlaudantur: VI 23, 7; ¶ opprimi: VII 50, 1 *u.* A. a) 3) opprimi.

b) obi.: hostes ab se discessisse omnemque ad eum multitudinem conuertisse: V 49, 3; ¶ hos seditiosa atque improba oratione multitudinem deterrere, ne frumentum conferant, quod [praestare] debeant: I 17, 2.

c) dat.: eadem, quae Litaueis pronuntianerat, multitudini exponunt: VII 38, 4; ¶ intercludere: VII 11, 8 *u.* A. c): ¶ magistratus quae uisa sunt occultant, quaeque *e* esse ex usu indicauerunt, multitudini produnt (ex usu indicauerunt multitudinis), produnt *Kraff.*: VI 20, 3.

d) genet.: crebrae continuis diebus ex concursu multitudinis concitationes fiebant: 3, 106, 5; ¶ in conspectu multitudinis omnibus cruciatibus adfectus necatur: V 56, 2; quod ipse animo non defecerat . . . neque se in occultum abdiderat et conspectum multitudinis agerat: VII 30, 1; ¶ (fuga: VII 11, 8 *u.* A. c): ¶ impetuque multitudinis in C. Trebonium facto . . . cum de tribunali deturbauit: 3, 21, 2; ¶ ne is *e* multitudinis studio ad dimicandum impelleretur: VII 20, 5; ¶ conueniunt undique frequentes, multitudinis suffragiis *ik*: frequentes multitudines, suffragiis *X* res permittitur: VII 63, 6.

e) c. praep.: z) ab: sperare (se) a multitudine impetrari posse, quod ad militum salutem pertineat: V 36, 2.

2) ex: Pulio pilum in hostes immittit *e* atque unum ex multitudine procurrentem traicit: V 44, 6.

7) in c. acc.: eius rei culpam in multitudinem contulerunt 3; coniecerunt z; *coll.*: IV 27, 1; ¶ ius in: V 27, 3 *u.* a) z) habere.

8) intra: illi . . . silentio adgressi *e* uniuersi *Xp.*: uniuersas *coll.*, intra *Oh.*: inter *Vapf.* multitudinem sagittas coiciebant (silentio adducti in uniuersos intra munitionem sag. coic. *Paul.*): 3, 50, 1.

C. = pluralis: num tu harum rerum natura accidere arbitraris, quod unam terram ac plures terras et . . . imperium et imperia dicamus, neque quadrigas in unam *e* nominis figuram

redigere neque harenam multitudinis appellatione (in mult. appellationem *Gron.*) conuertere possimus? *ap. Gell.* XIX 8, 8.

(Multitudines: VII 63, 6.)

Constructio *κατὰ σύνεσιν*: II 6, 3; (IV 14, 5; V 14, 10; VII 21, 1; VII 72, 2 *e*).

Adiect.: (ali)qua: I 35, 3; (frequentes: VII 63, 6); infinita: V 12, 3; insolens (belli): 2, 36, 1; (ipsa: 1, 56, 2;) magna *u.* **magnus** *p.* 522 (*19 loc.*); maior: I 31, 16; (IV 20, 4;) VII 42, 6; maxima: III 2, 1; V 43, 4; omnis: II 12, 4; V 41, 10; 49, 3; VII 21, 1; 24, 5; 2, 7, 3; 3, 80, 3; 93, 3; 106, 4; quanta: II 4, 4; reliqua: IV 14, 5; 1, 40, 3; tanta: I 15, 3; 27, 4; II 5, 2; 6, 3; 11, 6; III 17, 7; IV 4, 3; 8, 2; V 35, 4; VI 43, 3; VII 75, 1; 76, 5; 2, 2, 1; 39, 4.

multo. -are: exposuit, quos et quam humiles (Haeduos) accepisset, compulsos *e* in oppida, multatos agris, omnibus ereptis copiis (sociis 3), . . . obsidibus summa cum contumelia extortis: VII 51, 4; — unam fore tabellam, qui liberandos omni periculo censerent, alteram, qui capitis damnarent, tertiam, qui pecunia (-niam *Oa!*) multarent: 3, 83, 4.

multus. 1. adiect.: A. pertinet ad numerum (= magnus numerus, magna copia); a) posit.; z) subst. additur plurali numero: (aduersarii: 2, 35, 6 *u.* 2. A. a) z) zz) sese recipere *et* 2. A. a) 3) uulnerare;) ¶ cuius pater regnum in Sequanis multos annos obtinuerat: 13, 4; cum tantopere de potentatu inter se multos annos contenderent: I 31, 4; multos annos a finitimis exagitati: II 29, 5; quos (exercitus) contra se multos iam annos aluerint: 1, 85, 5; qui principatum in ciuitate *e* multis annis (multos annos *Wsbq.*) obtinuerat: 3, 59, 1; hanc (aquilam) . . . unius multos per annos magna diligentia defendi: 3, 64, 3; ¶ hos cum Suebi multis saepe bellis experti . . . expellere non potuissent: IV 3, 4; ¶ multisque capitibus Oceanum influit: IV 10, 5; ¶ uenerant eo . . . equites ex Gallia cum multis carris magnisque impedimentis: 1, 51, 1; ¶ multis de causis Caesar statuit sibi Rhenum esse transeundum: IV 16, 1; multis de causis Caesar maiorem Galliae motum expectans . . . instituit: VI 1, 1; eius rei multas adferunt causas: VI 22, 3; ¶ in quibus erat legio nona multis amissis centurionibus: 3, 67, 3; ¶ multis in ciuitatibus harum rerum extractos *cumulos . . . conspiciari licet: VI 17, 4; multae longinquiores ciuitates ab Afranio desciscunt et Caesaris amicitiam sequuntur: 1, 60, 5; ¶ damnati: 3, 110, 3 *u.* exsules;

¶ quem (equitatum) multis ante diebus eo praemisera: VII 9, 4; Bibulus multos dies terra prohibitus . . . sustinere non potuit: 3, 18, 1; conamur opus magnum et multorum dierum: *ap. Cic. ad Att.* IX 14, 1; ¶ equi: (2, 39, 5 u. spolia) quam maximas potuerunt pecunias mutuati . . . multis coemptis equis ad Pompeium transierunt: 3, 60, 5; ¶ omnes (¶; *Schn.*; multos x; *Fr., Db. del. Whitte: Np., D., Hld.*) equites Haeduum interfectos: VII 38, 5; 2, 39, 5 u. spolia) ¶ multi praeterea captiis damnati exsulesque conuenerant: 3, 110, 3; ¶ submersamque nauem remulco multisque contendens funibus adduxit: 3, 40, 1; ¶ Galli: I 25, 4 u. 2, A, a) x) x) iacitare; (VII 13, 2 *ib.* §) amittere: (3, 2, 3 *ib.* x) x) deficere;) ¶ multaque in ea (silua) genera ferarum nasci constat: VI 25, 5; ¶ hinc se flectit sinistrorsus . . . multarumque gentium fines propter magnitudinem attingit: VI 25, 3; ¶ (homines: 2, 39, 5 u. spolia) ¶ (tamen tot < tam multis §. incommodis conflictati multis uulneribus acceptis resistebant: V 35, 5;) ¶ (inimici: V 25, 3 u. 2, A, a) x) §§); ¶ in plures diffuit (& partes multis ingentibusque insulis effectis: IV 10, 4; ¶ magnoque comitatu et multis iumentis uenerant: 3, 61, 1; ¶ Diuiciacus multum < multum af) eum lacrimis Caesarem complexus obsecrare coepit: I 20, 1; ¶ multis locis u. **locus** p. 482 (3 loc.); ¶ (itaque multis (Massiliensibus?) interfectis reliquos . . . reppulerunt: 2, 14, 6;) ¶ cum multos menses castris se . . . tenuisset: I 40, 8; ita multorum < itaque duorum *Kindsch.*) mensium < e) labor hostium perfidia . . . puncto temporis interit: 2, 14, 4; multi iam menses erant . . . neque Brundisio naues . . . ueniebant: 3, 25, 1; ¶ hi nouissimos adorti et multa milia passuum prosecuti magnam multitudinem . . . conciderunt: II 11, 4; multa milia equitum atqueessedariorum habet: *Philargyr., ad Verg. Georg.* III 204; ¶ multa huc minora nauigia addunt, ut ipsa multitudine nostra classis terreatur: 1, 56, 2; ¶ nobiles: 1, 44, 12 u. principes; ¶ hos (Numidas) adorti magnam eorum numerum interficiunt; multi perterriti profugiunt: 2, 38, 5; ¶ eo fama iam praecurrerat & . . . de proelio Dyrrachino, quod multis auxerat < e) partibus: 3, 80, 2; quoniam numero multis partibus esset inferior: 3, 81, 3; ¶ quod si eum interfecerit, multis sese nobilibus principibusque populi Romani gratum esse facturum: 1, 44, 12; ¶ Gallis . . . provinciarum

propinquitas multa ad copiam largitur, paulatim aduefacti superari multisque uicti procliis ne se quidem ipsi cum illis uirtute comparant: VI 24, 6; hortatusque est, ne . . . his rebus terrentur multisque secundis procliis unum aduersum et id mediocre opponerent: 3, 73, 2; ¶ secundum ea multae res cum hortabantur: I 33, 2; multae res ad hoc consilium Gallos hortabantur: III 18, 6; et si multis iam rebus perfidiam Haeduum & perspectam habebat: VII 51, 2; Africanos contra multis rebus sui timoris signa misisse *CC*: 1, 71, 3; et si multis necessariisque rebus in Italiam & renocabatur: 2, 18, 7; ¶ multa praeterea spolia ¶ proferebantur, capti homines equique *Cicero*: equites *cohl.* producebantur: 2, 39, 5; ¶ multae praestae sudes, magnus muralium pilorum numerus instituitur: V 40, 6; ¶ cum . . . alii multis telis coniectis defensores uallo munitionibusque depellerent: III 25, 1; ¶ easque (turres) multis tormentis et omni genere telorum completas ad opera Caesaris adpellebat: 1, 26, 1; ¶ auxiliis equitatuque comparato, multis praeterea uiris fortibus Tolosa et Narbone (& . . . nominatim enocatis . . . exercitum introduxit: III 20, 2; ¶ suas copias Arionistus multis et (& inlatis et acceptis multueribus in castra reduxit: I 50, 3; cum circumuentus multis uulneribus acceptis cecidisset & : IV 12, 6; tamen tot & tam multis §. incommodis conflictati multis uulneribus acceptis resistebant: V 35, 5; M. Petronius . . . sibi desperans multis iam & uulneribus acceptis . . . inquit: VII 50, 4; prospectu tenebris adeptum multa utrinque uulnera accipiuntur: VII 81, 5; multis ubique uulneribus acceptis . . . se ad suos receperunt: VII 82, 2; — P. Sextio Baculo (& , fortissimo uiro, multis grauibisque uulneribus confecto: II 25, 1; quod primum hostium impetum multis ultra uulneribus inlatis fortissime sustinuerunt: V 28, 4; magna nis enimis missa telorum multa nostris . . . impeditis uulnera inferebant: 2, 6, 3.

§) subst. singulari numero: hae reuincuntur (& introrsus & et multo aggerere uestiuntur: VII 23, 2; ¶ multum erat frumentum prouisum et connectum superioribus temporibus, multum ex omni provincia comparabatur; magna copia pabuli suppetebat: 1, 49, 1; ¶ ad alteram turrin & aggerentique eruptione pugnaverunt multumque ignem intulerunt: 2, 14, 5; ¶ etsi res erat multae operae ac laboris: V 11, 5; ¶ pudor: 1, 67, 4 u. 2, B, a) x) §§).

b) comparat.: (qui complures & cum plures

codl.; *Hold.*) annos Sueborum uim sustinuerunt: IV 4, 1; ¶ hoc ubi uno auctore ad plures permanauerat atque alius alii tradiderat, plures auctores eius rei uidebantur: 2, 29, 2; ¶ nam plura castella Pompeius pariter distindendae manus causa temptauerat: 3, 52, 1; ¶ Tarraco <e> aberat longius; quo spatio plures rem posse casus recipere intellegebant: 1, 78, 4; ¶ prius quam plures ciuitates conspirarent: III 10, 3; coactus est aliter . . . exercitum in hibernis conlocare legionesque in plures ciuitates distribuere: V 24, 1; ¶ illi pluribus submissis <e> cohortibus repelluntur: V 15, 5; expeditae cohortes nouissimum agmen claudabant pluresque <pluriquesque Ciacc.; pluribusque Terpstra: u. CC> in locis campestribus subsistebant: 1, 79, 1; ¶ postremo et plures <complures O> intermittere dies et praeter consuetudinem omnium noctu *instituerant pabulari: 1, 59, 3; ¶ hoc mortuo aut <e> si qui ex reliquis (druidibus) excellit dignitate, succedit, aut, si sunt plures pares <par. plur. §>, . . . contendunt: VI 13, 9; ¶ (hostes: IV 26, 3 u. 2. A. b) z) zz); ¶ quibus accidit rebus, ut pluribus dimissi <Steph.: dimissis codl.; Ciacc.> itineribus <del. Ciacc.> a Caesare ad Domitium et a Domitio ad Caesarem nulla ratione iter conlicere possent: 3, 79, 5; ¶ quod instituto Caesaris semper duae <o> legiones pro castris excubabant <e> pluresque <duaeque ik> partitis temporibus erant in opere: VII 24, 5; quod eo loco plures erat legiones habiturus: 3, 66, 4; ¶ Romanorum manus tantis munitionibus distinetur nec facile pluribus locis occurrat: VII 84, 3; (1, 79, 1 u. cohortes) eas (scaphas) in litore pluribus locis separatim disposuit: 3, 24, 1; ut mouendis castris pluribusque aduendis locis commodiore re <o> frumentaria uteretur: 3, 85, 2; ¶ dimittendae plures manus diducendique erant milites: VI 34, 5; ¶ (compluribus <compluribus B> cum pluribus A) nauibus fractis reliquae cum <om. §> essent . . . ad nauigandum inutiles: IV 29, 3; producta longius acie circumuenire nostros aut pluribus nauibus adoriri singulas . . . contendebant: 1, 58, 1; alteram nauem . . . pluribus <multis l> adgressus nauibus . . . labore et multitudine telorum nostros nicit: 3, 40, 2; ¶ in plures diffluit <e> partes multis ingentibusque insulis collectis: IV 10, 4; ¶ eruptionem ex oppido pluribus portis summa ui facere conabantur: VII 73, 1; ¶ Gallis magno ad pugnam erat impedimento, quod pluribus eorum scutis uno icu pilorum transfixis . . . neque euellere neque

. . . pugnare poterant: I 25, 3; ¶ quod unam terram ac plures terras . . . dicamus: *ap. Gell.* XIX 8, 8; ¶ haec cum pluribus uerbis flens a Caesare peteret: I 20, 5; ¶ simul enim diductis copiis pluribus uis pugnabatur, et magna multitudine naues longas occupare hostes conabantur: 3, III, 2.

e) superl.; z) plurimi: ut quisque est genere copiosusque <e> amplissimus, ita plurimos circum <e> se ambactos clientisque habet <e>: VI 15, 2; ¶ quod et naues habent Veneti plurimas . . . et: III 8, 1; ¶ cuius imperatoris ductu . . . rem publicam felicissime gesserint plurimaque proelia secunda fecerint: 1, 7, 6; ¶ huius sunt plurima <plura A> simulacra: VI 17, 1; ¶ qui plurimos ex his (uris) interfecerunt <e> . . . , magnam ferunt laudem: VI 28, 3.

§) quam plurimi: nouis rebus studebat et quam plurimas ciuitates suo beneficio habere obstrictas uolebat: I 9, 3; ¶ relinquebatur, ut extremam rationem belli sequens quam plurimos colles occuparet: 3, 44, 2; magna ui uterque nitebatur: Caesar, ut quam angustissime Pompeium contineret, Pompeius, ut quam plurimos colles quam maximo circuitu occuparet: 3, 45, 1; ¶ naues in Venetiam . . . quam plurimas possunt cogunt: III 9, 9; legatis imperat, . . . uti quam plurimas *possint hieme naues aedificandas neteresque reficiendas curent <e>: V 1, 1; Labieno scribit, ut quam plurimas possit <e> iis legionibus, quae sint <e> apud eum, naues instituat: V 11, 4.

B. pertinet ad tempus (= magna pars): multo denique die per exploratores Caesar cognouit: I 22, 4; ¶ ad multam <mediam Plutarch.> noctem etiam ad impedimenta pugnatum est: I 26, 3; quos equitatus apertissimis campis consecutus . . . multa nocte se in castra recepit <e>: III 26, 6; quos ille multa iam nocte silentio <e> ex <e> fuga <e> exceptit: VII 28, 6.

C. pertinet ad usum (= frequens): commodissimum usum est . . . Procillum . . . et propter fidem et propter linguae Gallicae scientiam, qua multa iam Ariouistus longinqua consuetudine utebatur <quorum unicitia iam arionistus longinqua consuetudine utebatur et propter fidem et propter linguae Gallicae scientiam §>, . . . ad eum mittere: I 47, 4.

2. ui subst.: A. mase. (plur.); n) posit.; z) subi.; zz): tantis excitati praemiis et sua sponte multi in disciplinam conueniunt et a parentibus propinquisque mittuntur. magnum ibi numerum uersuum ediscere dicuntur: VI 14, 3; ¶ multi ex suis finibus egressi se

suaque omnia alienissimis crediderunt: VI 31, 4; ¶ cae <e> ipsae copiae hoc infrequitiores [copiae] imponuntur, quod multi Gallicis <pr. edd.: galli codit. > tot bellis defecerant: 3, 2, 3; ¶ (dicuntur ediscere: VI 14, 3 u. conuenire;) ¶ magna pars (illius exercitus) deperit . . . ; multos autumni pestilentia in Italia consumpsit, multi domum discesserunt, multi sunt relicti in continent: 3, 87, 3; ¶ (ediscere: VI 14, 3 u. conuenire;) ¶ egredi: VI 31, 4 u. credere; ¶ Gallis magno . . . erat impedimento, quod . . . (non) satis commode pugnare poterant, multi ut diu iactato brachio praecoptarent scutum <e> manu emittere et nudo corpore pugnare: 1 25, 4; ¶ multi ex Italia ad Cn. Pompeium proficiscebantur, alii, ut . . . , alii, ne . . . uiderentur: 1, 53, 3; ¶ ex numero aduersariorum . . . mille <e> uulneratis, qui omnes discessu Curionis multique praeterea per simulationem uulnerum ex castris in oppidum propter timorem sese recipiunt: 2, 35, 6; ¶ multi praeterea in finitimas ciuitates refugerunt: 3, 99, 3.

β) **abl. abs.:** tertium iam hunc annum regnantem inimici β; inimicis *Np., Dt.*; inimicis iam α; inimicissimi *Paul; Hodd.* palam multis β; multis palam α; *edd.* ex ciuitate <et iis add. α; *Np., Dt.*; necis *Oul.*; caedis *Davis.* auctoribus <cum add. α; *Np., Fr., Dt.* interfecerunt <u. *CC.*>: V 25, 3.

β) **obi.:** eorum impetum Galli sustinere non potuerunt atque in fugam coniecti multis amissis se ad agmen receperunt: VII 13, 2; ¶ multi ex duabus legionibus, quae sunt traditae a Caesare, arcessuntur <e>: 1, 3, 2; ¶ magnus ibi numerus pecoris repertus multique in fuga sunt comprehensi atque interfecti: V 21, 6; ¶ consumere: 3, 87, 3 u. α) **zz)** discedere; ¶ celeriter contraque omnium opinionem confecto itinere multos in agris inopiantes deprehendit; eorum indicio ad ipsum Ambiorigem contendit: VI 30, 1; ¶ multos ex fuga dispersos excipiunt, magno pecoris numero . . . potiuntur: VI 35, 6; ¶ euocare: (VI 34, 4 u. senocare;) multi undique ex ueteribus Pompei exercitibus spe praeciorum atque ordinem euocant: 1, 3, 2; ¶ interficere u. **interficio** p. 211 C. (5 loc.); ¶ mittere: VI 14, 3 u. α) **zz)** conuenire; ¶ relinquere: 3, 87, 3 *ib.* discedere; ¶ praedae euipiditas multos longius senocabat <*Paul.* euocabat *X; edd.*>: VI 31, 4; ¶ multitudine sagittarum atque omnis <e> generis <e> telorum multos uulneratis: VII 11, 3; (ex numero

aduersariorum circiter DC interfectis ac mille <om. plur. *edd.*: *℥ h. ind. uers. cad. m. l.*; *Paris. 5768*; *CC. Oe.* multis *E. Hoffm.* uulneratis <deuulneratis *l.*: 2, 35, 6;) Pompeius . . . sagittarios funditoresque mittebat, quorum magnum habebat numerum, multique ex nostris uulnerabantur: 3, 41, 6.

γ) **genet.:** eorum indicio: VI 30, 1 u. β) deprehendere.

δ) **e. praep.:** quod ea res ad multos pertinebat: VII 43, 3.

b) **compar.:** α) **subi.:** zz) hostes . . . incitatis equis impeditos adoriebantur, plures paucos circumsistebant: IV 26, 3; ¶ pluresque in eo loco sine uulnere quam in proelio aut fuga intereunt: 2, 35, 3.

β) **β):** quod pluribus praesentibus eas res iactari nolebat: 1 18, 1.

β) **obi.:** (dimittere: 3, 79, 5 u. 1. A. b) itinera;) ¶ postea quam agros . . . Gallorum homines feri ac barbari adamassent, traductos plures: 1 31, 5.

γ) **genet.:** eorum impulsu: V 25, 4 u. δ).

δ) **e. praep.:** hoc ubi uno auctore ad plures permanerat atque alius alii tradiderat, plures auctores eius rei uidebantur: 2, 29, 2; ¶ ueritus, quod ad plures <res *abl. Plugg.*> pertinebat, ne ciuitas eorum impulsu deficeret: V 25, 4.

B. **neutr.:** a) **sing.:** α) **posit.:** zz) **subi.:** neque multum abesse ab eo, quin paucis diebus deduci (manes) possint: V 2, 2; neque multum affuit, quin etiam castris expellerentur: 2, 35, 4; ¶ eum . . . neque multum aestatis superasset atque id facile extrahi posse intellexeret: V 22, 4; neque multum ad solis occasum temporis <om. *Of.*> supererat <supererat temp. *Nl.*>: 3, 51, 7.

β) **obi.:** multum cum in omnibus rebus tum in re militari potest fortuna: VI 30, 2; multum fortunam in repentino hostium aduentu potuisse iudicauit, multo etiam amplius, quod paene ab ipso nullo . . . barbaros auertisset: VI 42, 1. (2;) lucem <luce *Paul.*> multum per se <luce multum posse *Paul.*> pudorem omnium oculis, multum <metum *Paul.*> etiam tribunorum militum et centurionum praesentiam <praesentium *Of.*> adferre: 1, 67, 4; ¶ sic et ad subeundum periculum et ad uitandum multum <tumultum β> fortuna ualuit: VI 30, 4; multum ad terrendos nostros ualet clamor, qui . . . existit <e>: VII 51, 1; magnum in timorem . . . perueniunt . . . quod multum Caesar equitatu ualebat: 1, 61, 2.

β) **compar.:** zz) plus quam; plus, quam

pollicitus esset, Caesarem <e> facere: I 42, 6; ¶ esse non nullos, quorum auctoritas apud plebem plurimum ualeat, qui priuatim plus possint <e>, quam ipsi magistratus: I 17, 1; ¶ quod plus se quam imperatorem de uictoria atque exitu rerum sentire existimarent: VII 52, 3.

nec quemquam ex eo plus quam se doloris capere: I 20, 2.

β) non sequ. quam: a) obi.: plusque animo prouidere et praesentire existimabatur: VII 30, 2; ¶ dum longius a <e> munitione <e> aberant Galli, plus multitudine telorum proficiebant: VII 82, 1; ¶ esse non nullo se Caesaris beneficio adfectum . . . sed plus communi libertati tribuere: VII 37, 4; ¶ utrum apud eos pudor atque officium an timor plus <om. z; cdd.> ualeret: I 40, 14.

b) genet.: possessiones redemi easque postea pluris (plus MB²) uenditas: ap. *Diomed. art. gramm. I 368 Keil.*

γ) superl. (obi.): sese pro Caesaris in se beneficiis plurimum ei confiteri debere: V 27, 2; ¶ qui in re publica iudiciisque tum plurimum pollebant <u. CC>: I, 4, 3; sanctitas regnum, qui plurimum inter homines pollent: ap. *Suet. 6*; ¶ non esse dubium, quin totius Galliae plurimum Heluetii possent: I 3, 7; Dumnorix gratia et largitione apud Sequanos plurimum poterat: I 9, 3; cum ipse gratia plurimum domi atque in reliqua Gallia, ille minimum propter adulescentiam posset: I 20, 2; qui (Haedui) et sua uirtute et populi Romani hospitio atque amicitia plurimum ante in Gallia potuissent: I 31, 7; tamen se plurimum uerbis posse: III 9, 6; quae (fortuna) plurimum potest cum in reliquis rebus tum praecipue in bello: 3, 68, 1; ¶ esse non nullos, quorum auctoritas apud plebem plurimum ualeat, qui priuatim plus possint <e>, quam ipsi magistratus: I 17, 1; plurimum inter eos Bellouacos et uirtute et auctoritate et hominum numero ualere: II 4, 5; quo <e> (equitatu Sotiates) plurimum ualebant: III 20, 3; haec ciuitas longe plurimum totius Galliae equitatu ualeat magnasque habet copias peditum: V 3, 1; magni interesse arbitrabatur eius auctoritatem inter suos quam plurimum ualere, cuius tam egregiam in se uoluntatem perspexisset: V 4, 3.

b) plural.; z) posit.; zz) subi.: designare: 3, 96, 1 u. β) uidere; ¶ sed multa Caesarem tamen (tamen multa caes. β) ad id bellum incitabant: iniuria <e> retentorum equitum Romanorum, rebellio facta post dedicationem, defectio datis obsidibus, tot ciuitatum

<e> coniuratio, in primis ne . . . reliquae nationes sibi idem licere arbitraentur: III 10, 1. (2); ¶ posse: ap. *Cic. ad Att. IX 7 C, 1 u. β)* reperire.

β) obi.: multa rumore adfingebantur <Np. > multarum rumore orat fingebant a; multa rumore fingebant f; multa rumor fingeat *Ohl*; multa rumor adfingebat <*Steph. & Db., Dl.*>: 1, 53, 2; ¶ simul animaduertit multa undique portari atque agi plenissimis uis, quae repentinum tumultus timore ex agris in urbem conferantur: 2, 25, 2; ¶ et multa uirtuti eorum concedens rem totam distulit: 3, 60, 1; ¶ conferre: 2, 25, 2 u. agere; ¶ multa a <e> Caesare in eam sententiam dicta sunt: I 45, 1; ¶ multa praeterea de sideribus atque eorum motu, de . . . deorum immortalium <e> uii <o> ac potestate disputant et iuentuti tradunt: VI 14, 6; ¶ multa praeterea generatim ad anaritim excogitabantur: 3, 32, 1; ¶ fingere: 1, 53, 2 u. adfingere;

¶ Gallis . . . transmarinarum rerum notitia multa ad copiam atque usus <e> largitur: VI 24, 5; ¶ multa suppliciter locutus est: 3, 19, 3; ¶ portare: 2, 25, 2 u. agere; ¶ Arionistis ad postulata Caesaris pauca respondit, de suis uirtutibus multa praedicauit: I 44, 1; ¶ id quem ad modum fieri possit non nulla mihi in mentem ueniunt et multa reperiri possunt: ap. *Cic. ad Att. IX 7 C, 1*; ¶ multaque (frumentaue *Paul*) erant intra eum locum manu sata, quibus iuterim iumenta pasceret: 3, 44, 3; ¶ tradere: VI 14, 6 u. disputare; ¶ in castris Pompei uidere licuit . . . non nullorum tabernacula protecta hedera, multaque praeterea, quae nimiam luxuriam et uictoriae fiduciam designarent: 3, 96, 1.

γγ) abl.: quibus pasceret: 3, 44, 3 u. β) serere.)

β) compar.: quem ingressum in sermonem Pompeius interpellauit et loqui plura prohibuit: 3, 18, 3.

3. ni aduerb. (= ualde, frequenter, diu); A. pos.; a) multum: neque frumenta in † hibernis erant neque <ex hibernis erant nouaque *E. Hoffm.*> multum a maturitate aberant: 1, 48, 5; ¶ adinuare u. **adiuno** p. 167 sq. (5 loc.); ¶ quod multum expedito <e> itinere antecesserat Caesar: 3, 75, 3; ¶ neque multum Albici nostris uirtute cedebant: 1, 57, 3; neque multum cedebant uirtute nostris <u. CC>: 2, 6, 3; ¶ quod multum natura loci adfingebant: III 9, 3; quibus (auxiliaribus) ad pugnam non multum Crassus confidebat: III 25, 1; ¶ cum . . . omnia

trepidantius . . . ageret . . . multumque cum suis consiliandi causa secreto praeter consuetudinem colloqueretur: I, 19, 2; * multum autem ab actu lapidum . . . uiminea tegimenta galeis imposita defendebant: 3, 63, 7; ¶ differre *u.* **differo** *p.* 905 **B. a)** V 14, 1; VI 21, 1; 28, 5; ¶ multumque sunt in uenationibus: IV 1, 8; * illi . . . administrantibus M. Antonio et Pubio Caleno multum ipsis militibus hortantibus . . . naues solunt: 3, 26, 1; ¶ quod spatii *breuitate etiam in fugam coniectis aduersariis non multum ad summam *uictoria inuare poterat: I, 82, 3; ¶ quod (genus radicis) admixtum lacte <e> multum inopiam lenabat: 3, 48, 1; ¶ Fabius . . . non ita multum moratus in itinere cum legione occurrit: V 47, 3; ¶ fere sit, quibus quisque in locis miles inueterauerit, ut multum <militum a?> earum regionum consuetudine moueatur: I, 44, 3; ¶ quod Rhenum attingunt multumque ad eos mercatores uentitant: IV 3, 3; ¶ neque multum frumento, sed maximam partem lacte atque peore uiuant: IV 1, 8.

b) multo; **z)** *e. comparat.*: castra a cohortibus . . . industrie defendebantur, multo etiam acrius a Thracibus barbarisque auxiliis: 3, 95, 2; ¶ multum fortunam . . . potuisse iudicauit, multo etiam amplius, quod . . . auertisset: VI 42, 2; ¶ pons <e> enim ipsius magnam circuitum habebat, ut multo breuiore itinere illi ad Hiberum peruenire possent: I, 63, 2; ¶ *de proelio ad Dyrachium facto elatius <Ciacc.: latius *coll.*: *edd.*) inflatusque multo, quam res erat gesta, fama pererebuerat <e>: 3, 79, 4; ¶ alterum (iter erat) per prouinciam nostram, multo facilius atque expeditius: I 6, 2; ¶ multo etiam grauius quod sit destitutus queritur <u. CC.>: I 16, 6; qui iam ante inimico in nos animo <o> fuisset, multo grauius hoc dolore exarsit: V 4, 4; haec si grauius aut acerba uideantur, multo illa grauius aestimari <e> debere <e>, liberos, coniuges in seruitutem abstrahi, ipsos interfici: VII 14, 10; ¶ (Suebi Vbios) uectigales sibi fecerunt ac multo humiliiores infirmioresque redegerunt: IV 3, 4; ¶ erat multo inferior numero nauium Brutus: I, 57, 1; * inflatus (<latius>: 3, 79, 4 *u.* elatus; ¶ maior *u.* **magnus** *p.* 531 §5) (I (5) *loc.*): ¶ magna parte exercitus nostri interfecta multo minorem superesse . . . partem: V 55, 1.

§) *e. verb.*: ut . . . quibus in pugna uitae periculum accideret <e>, non ita multo se reli-

quorum ciuim fatum antecedere existimarent: 2, 6, 1.

γ) *e. aduerb. (post)*: neque multo post Caesar . . . deductis quibusdam cohortibus ex praesidiis eodem uenit: 3, 65, 3; neque multo post de proelio facto in Thessalia cognitum est: 3, 101, 7.

B. comp. (plus): ex hominum milibus amplius triginta . . . plus tertia parte interfecta reliquos perterritos in fugam coiciunt: III 6, 2.

[Falso: compluribus cum pluribus *O.* iam lapidibus . . . subductis . . . pars eius turris concidit: 2, 11, 4; *cf.* I. **A. b)** annos IV 4, 1.]

mulus: prima luce magnum numerum impedimentorum (iumentorum *Ciacc.*) ex castris mulorumque produci deque his *Duuis.*, neque hiis (*uel* iis) §; atque iis *Ciacc.*; *Fr.* stramenta detrahi <*uerba*: mulorumque prod. . . stramenta *om.* z) malionesque cum cassidibus equitum specie . . . collibus circumuicti iubet: VII 45, 2.

L. Munatius Plancus. *In AQ scriptum est manacium (teste Hold.: munacium teste Frig.: Db. munacium in Q, manacium in A esse dicit), in BM municium, in § munatium* V 24, 3.

his (legionibus) M. Crassum quaestorem <e> et L. Munatium Plancum et C. Trebonium legatos praefecit: V 21, 3; L. Plancum cum legione ex Belgio celeriter in Carnutes proficisci iubet ibique huiusmodi . . . : V 25, 4; cuius aduentu nuntiato L. Plancus, qui legionibus praerant, . . . locum capit superiore diuersamque aciem in duas partes constituit, ne ab equitate circumueniri posset: I, 40, 5; *cf.* § 6. 7.

mundus: multa praeterea de sideribus atque eorum motu, de mundi ac terrarum magnitudine, de rerum natura . . . (druides) disputant et inuentum tradunt: VI 14, 6.

municipes. **A.**: neque se neque reliquos municipales pati posse C. Caesaris imperatorem . . . oppido moenibusque prohiberi: I. 13, 1.

B.: quem quisque in castris notum aut municipem habebat, conquirat atque euocat: I, 74, 1.

municipium. **A. subi.**: *erant* . . . municipia etiam diuersis <aduersis *I det.*: *Np.*> partibus coniecta <*u. CC.*>: 2, 29, 1; ¶ uos enim uestrumque factum, inquit, omnia <o> deinceps municipia sunt secuta: 2, 32, 2.

B. obi.: coniungere: 2, 29, 1 *u. A.*

C. genet.: duumviris municipiorum omnium imperat, ut naues conquirant Brundisiumque deducendas curent: 1, 30, 1; ¶ diffusus municipii <municipium N> voluntati <Steph. >-tatis; -tate O> Thermus cohortes ex urbe reducit: 1, 12, 2; confusus municipiorum voluntatibus Caesar cohortes . . . ex praesidiis deducit <c>: 1, 12, 3; ¶ cum quosdam eius municipii sollicitare t: 3, 22, 3.

D. e. praep.: pecuniae a municipiis exiguntur: 1, 6, 8.

Milo dimissis circum municipia litteris . . . quos ex aere alieno laborare arbitrabatur sollicitabat: 3, 22, 1.

et ex finitimis municipiis frumentum comportare . . . instituit: 1, 18, 4; ¶ (erat) magnus numerus equitum Romanorum et decurionum, quos ex municipiis Domitius euocauerat: 1, 23, 2.

milites in proxima municipia deducit; ipse ad urbem proficiscitur: 1, 32, 1.

munimentum: effecerant, ut instar muri haec saepes munimentum <acf> munimentis z; Fr.; munimenta iis Kösch; Hold.; munimenta (p; Xp., Dh., Dt.²) praebent, quo non modo non intrari, sed ne perspicere quidem posset <c>: II 17, 4.

munio. A. = munitionem efficere, exstruere (abs.): neque erat facile nostris uno tempore propugnare et munire: 3, 45, 3; 67, 2 u. **munio B.**

B. = munitionibus atque operibus firmare: L. Staberius <c> . . . aquam comportare in arcem atque eam munire . . . coepit: 3, 12, 1; ¶ Fauonium <c> ad flumen Abaemonem . . . reliquit castellumque ibi muniri iussit: 3, 36, 3; ¶ castra u. **castra p. 462 sq. (21 loc.);** ¶ (ad hunc collem?) munendum <locum add. β; Schm., Dh.> omnes a Vercingetorige euocatos: VII 44, 5; ¶ quoad legiones conlocatas <c> munitaque hiberna cognouisset: V 24, 8; quantasuis . . . copias Germanorum sustineri posse munitis hibernis docebant: V 28, 4; ¶ singulaque latera castrorum singulis attribuit legionibus munitenda: 1, 42, 1; ¶ locum u. **locus p. 175 sq. (5 (S) loc.);** ¶ (Veneti reliquaeque ciuitates) his initiis consilii oppida muniunt, frumenta ex agris in oppida comportant: III 9, 8; Iguuium Thermum praetorem cohortibus V tenere, oppidum munire: 1, 12, 1; Lissum obtinebant, quod oppidum iis <c> antea Caesar attribuerat muniendumque curauerat: 3, 29, 1; ¶ cum legio Caesaris nona praesidium quoddam occupauisset et munire coepisset, huic

loco propinquum et contrarium collem Pompeius occupauit nostrosque opere prohibere coepit: 3, 45, 2; ¶ ripa autem erat acutis sudibus praefixisque <c> munita: V 18, 3; ¶ oppidum autem Britanni uocant, cum siluas impeditas uallo atque fossa muniunt <ierint M²a>: V 21, 3; ¶ illi eum tumultum . . . magnis operibus muniuerunt <add> muniuerunt f; Xp., Dh.) praesidiumque <c> ibi posuerunt: 1, 47, 4.

C. = tueri, tegere, defendere; a) alqd: dextrum cornu eius riuus quidam impeditis ripis muniabat: 3, 88, 5; ¶ quae res et latus unum castrorum ripis fluminis muniabat et post eum quae essent <c> tuta ab hostibus reddebat: II 5, 5; ¶ idque (oppidum) natura loci sic muniabatur, ut magnam adducendum bellum daret facultatem: I 38, 4; ¶ ubi uero ea pars turris, quae erat perfecta, tecta atque munita <tecto munita Paul> est ab omni ictu hostium: 2, 9, 5.

b) atque; z): erant Menapii propinqui Eburonum finibus, perpetuis paludibus siluisque muniti: VI 5, 4; ¶ quibus (Aruernis) oppressis inopinantibus, quod se Cebenna ut muro munitis existimabant: VII 8, 3; sed celeriter ciues Romani ligneis effectis turribus his <c> sese muniuerunt: 3, 9, 3.

β): quod multitudinem Germanorum in Galliam traducat, id se sui <suos h> muniendi, non Galliae impugnandae <c> causa facere: I 44, 6; ¶ haec noua sit ratio uincendi, ut misericordia et liberalitate nos muniamus: ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 1.

D. = aggere exstrueto efficere: Labienus primo uineas agere, crateribus atque aggere paludem explere atque iter munire conabatur: VII 58, 1.

munitus ut adiect. (= tutus); A) posit.: castra Vari conspicit . . . admodum munita natura loci, una ex parte ipso oppido Utica, altera a <del. Paul> teatro . . . substructionibus <c> eius operis maximis, aditu ad castra difficili et angusto: 2, 25, 1; ¶ erat e regione oppidi collis sub ipsis radicibus montis egregie munitus atque ex omni parte circumciscus: VII 36, 5; ¶ se in siluas abdiderunt locum nacti <c> egregie et natura et opere munitum: V 9, 4; locum reperit egregie natura atque opere munitum: V 21, 4; et locum castris deligit paludibus siluisque munitum: VII 16, 1; ¶ sua omnia in unum oppidum egregie natura munitum contulerunt: II 29, 2; cf. § 3; quod oppidum et natura loci et manu munitum paucis diebus . . . expugnatum cognouerant: III 23,

2; cognoscit non longe ex eo loco oppidum Cassinellauni abesse siluis paludibusque munitum: V 21, 2; est autem oppidum et loci natura et † colle (uallo *Oehl.*) munitum: 3, 9, 2; * huius quoque spatii pars ea, quae ad arcem pertinet, loci natura et uallo altissimo (*Kraff.*; ualle altissima *coll.*; *edd.*) munita longam et difficilem habet oppugnationem: 2, 1, 3.

intra haec tegimenta abditi atque muniti (milites) parietes lateribus exstruebant: 2, 9, 6.

B. superl.: Labienus cum et loci natura et manu (*om. h.*) munitissimis (<-muis *AQB*) castris sese teneret, de suo ac legionis periculo nihil timebat: V 57, 1; qua . . . fiducia et opere et natura loci munitissima castra expugnari posse confidimus? 2, 31, 2; * oppidum Auaricum, quod erat maximum munitissimumque in <e> finibus Biturigum: VII 13, 3; † eamque oppidi partem, quae munitissima uideretur, occupant: 1, 20, 3.

munitio. (*Cf. Gölz. II p. 247, 249.*)

A. = ὁ *χαρτισμός*, ἡ *χαρτισσις*, τὸ *χειρίζειν* (muniendi actus uel labor); **a)** obi.: impedire u. **B. c)** impedire.

b) dat.: quod magna parte diei consumpta munitioni castrorum tempus relinquere uolebat: V 9, 8.

c) gen.: munitionis causa: (V 40, 2 u. **B. e)** †); qui ad alteram partem oppidi, ut supra demonstrauimus, munitionis causa conueniant: VII 48, 1; † (speciem munitionis praebere: 3, 67, 2 u. **D.**)

d) abl.: quae copiae nostros terrent <e> et munitione <munitiones a> prohiberent: 1 49, 3.

e) c. praep.; **z)** ad: omnes illo ad munitionem †; *Schn., Hold., Dt.*; illo munitionum **z;** *rell. edd.*; munitionum *del. Krau.*) copiae traducuntur: VII 45, 6.

†) **in c. abl.:** imprudentibus nostris atque occupatis in munitione castrorum subito se ex siluis eiecerunt: V 15, 3.

B. = id quod muniendo efficitur, opera, nallum; a) subi.; **z):** (abesse: 3, 62, 2 u. **e)** **z)** pars;) † aegre portas nostri teneant; reliquos aditus locum ipse per se munitioque defendit: VI 37, 5; † hic nero nulla munitio est, quae perterritos recipiat: VI 39, 2; coniunctam esse: 3, 68, 3 u. **e)** prouerere; complures dies *munia* manserant castra; munitiones quidem omnes integrae erant: 3, 66, 7; tametsi erant munitiones castrorum magnae, tamen . . . Pompeianos ex uallo deturbauit: 3, 67, 4; † interpellare:

3, 70, 2 u. **e)** perducere; * quod superiorum anni munitiones integrae manebant: VI 32, 5; * pertinere: (3, 62, 2 u. **e)** **z)** pars;) munitionem, quam quae *abl.* pertinere pertingere *Oehl.* a castris ad flumen supra demonstrauimus, dextri Caesaris cornu <e> cohortes ignorantia loci sunt secutae: 3, 68, 2; * posse: VII 52, 3 u. tardare; VII 73, 2 u. **e)** defendere; * cum loci natura et tum *E. Hoffm.*) munitio castrorum aditum prohibebant, tum <O: adiri tunc . . . adiri tunc prohibebat *E. Hoffm.*: 2, 35, 5; * recipere: VI 39, 2 u. esse; † quanto opere eorum animi magnitudinem admiraretur, quos <e> non castrorum munitiones, non altitudo montis, non murus oppidi tardare potuisset: VII 52, 3.

†) **z):** quod (milites) ab opere integris munitionibus uacabant: 3, 76, 2.

b) praed.: cum portam quaerere castrorumque eam munitionem esse arbitrarentur: 3, 68, 2.

c) obi.: Pompeius noctu magnis additis munitionibus reliquis diebus turres exstruxit: 3, 54, 1; † relicto interiore uallo maiorem adiecerat <obiecerat *Ol.*> munitionem: 3, 66, 4; † institutas turres, testudines munitionesque hostium admiratur: V 52, 2; * pars . . . regiae . . . et theatrum . . . quod arcis tenebat locum . . . has munitiones insequentibus auxit diebus, ut pro muro obiectas haberet: 3, 112, 8; † equitum partem . . . circumire exteriores munitiones . . . iubet: VII 87, 4; † ex <e> his superiorum castrorum situs munitionesque cognoscunt: VII 83, 1; † quod <e> milium <ego> milia . . . *edd.*) passum in circuitu XVII munitiones <del. *Oud.*; *edd.*: munitione *Clark.* erat complexus: 3, 63, 4; * transversum nallum, qui has duas munitiones coniungeret <*Idel.* *Chace.*; contingeret *O.: Paul.*>, nondum perfecerat: 3, 63, 5; 68, 3 u. prouerere; * contingere: 3, 63, 5 u. coniungere; * deducere: VII 72, 2 u. reducere; † ad haec rursus opera addendum Caesar putauit, quo minore numero militum munitiones defendi <def. *mun.* †> possent: VII 73, 2; * dicere: III 26, 2 u. **g)** †) **z)** peruenire; * efficere: 3, 44, 4 u. perducere; * altero (loco) Germani <extra *abl. Id.* munitiones nostras egressi intra *mun.* nostr. ingressi *Paul.*> compluribus interfectis sese ad suos incolumes receperunt: 3, 52, 2; † in iis operibus . . . milites disponit . . . perpetuis uigiliis stationibusque, ut contingant inter se

atque *c*) omnem munitionem expleant: I, 21, 3; ¶ facere: I 10, 3 *u. d*) praeficere; erat eodem *c*) tempore et materiari et frumentari et tantas munitiones fieri (tueri *Schu.*; *Db.*) necesse deminutis nostris *c*) copiis: VII 73, 1; ¶ habere: (3, 44, 4 *u. perducere*); 3, 112, 8 *u. augere*; ¶ illi impediendae (impediente *a*^N reliquae *Forchh.*; rei quae :; rei *O*) munitionis (munitiones *a*^V) causa (*O*: *Forchh.*; fiebat causa *af*; causa fiebat *hl*; *pr. add.*; — rei [quae munitionis fiebat] causa *Faern.*; *Np.*) hora circiter VIII. . . legiones educunt (*c*): I, 82, 1; primum sagittariis funditoribusque circumiectis, postea levis armaturae magna multitudine missa tormentisque prolatis munitiones (munitionem *Paul*) impediabat: 3, 45, 3; ¶ instituire: VII 69, 6 *u. e*) *z*) circuitus; I, 83, 4 *u. perficere*; ¶ (iungere: 3, 44, 4 *u. perducere*); ¶ obicere: 3, 112, 8 *u. augere*; ¶ ex castello in castellum perducta munitione circumvallare Pompeium instituit: 3, 43, 2; ut nostri perpetuas munitiones † uidebant (*O*: habebant *Hotomanni col.*; *Dt.*; uolebant *Madu.*; iungebant *Faern.*; perpetua munitione providebant *Koch*; *Db.*) perductas (munitiones perducebant *Ciaer.*) ex castellis in proxima castella (perducta ex cast. i. pr. cast. *del. Koch*; *Db.*), . . . ita illi interiore spatio perpetuas munitiones efficiebant, sed illi operibus uincebant: 3, 44, 4. (5); (Pompeius) ab angulo castrorum sinistro munitionem ad flumen perduxerat circiter passuum CCC: 3, 66, 6; munitiones enim a castris ad flumen perductae (productae *O*) expugnatis iam castris Pompei propriam (*CC*) expeditamque (*c*) Caesaris uictoriam interpellauerunt: 3, 70, 2; ¶ cum neque opus (*c*) hibernorum munitionesque plene essent perfectae: III 3, 1; (Neruij) minus horis tribus milium pedum (*Nap.*; p. *z*; passuum *edd. plur.*) XV in circuitu (*c*) munitionem perfecerunt (decem milium in circuitu munitionem pedum XV perfecerunt *β*): V 42, 4; prius quam munitiones ab (*c*) Romanis perficiantur: VII 71, 1; his rebus perfectis . . . XIII milia passuum complexus pares (*β*; pari *z*) eiusdem generis munitiones, diuersas ab his, contra exteriorem hostem perfecit: VII 74, 1; obideri se a Caesare; opera munitionesque prope esse perfectas: I, 20, 2; postero die munitiones institutas Caesar parat perficere: I, 83, 4; pauloque citra eum locum aliis comprehensis collibus munitiones (nostri) perfecerunt: 3, 46, 6; castra . . . *muniri iussit, qua perfecta munitione animaduersum est: 3, 66, 1; ¶ Galli, nisi perfergerint munitiones, de

omni salute desperant: VII 85, 3; ¶ nulla munitione perrupta . . . se ad suos receperunt: VII 82, 2; ¶ illi animaduerso (*c*) nullo castrorum tota nocte munitiones proferunt castraque castris conuertunt: I, 81, 3; ¶ prohibere: (I 49, 3 *u. A. d*); neque munitiones Caesaris prohibere poterat: 3, 44, 1; ¶ his (munitionibus) prorutis (*Faern.*; proruptis *X*) prius in hostium castris constituerunt, quam: III 26, 3; cum esset animaduersum coniunctam (coniuncta *N*;) esse flumini (munitionem), prorutis (*Ciaer.*; *uel* perruptis *uel* potiti); prout his *O*;) munitionibus defendente nullo transcenderunt: 3, 68, 3; ¶ reliquas omnes munitiones ab ea fossa pedes (*CC*) quadringentos (pedibus CCC *β*) reduxit (deduxit *β*): VII 72, 2; ¶ (Caesar † relictis legionibus (relictis munitionibus cum legionibus *Köchly*) subsequitur: I, 80, 4); relictis munitionibus sese in castra Cornelia recepit: 2, 37, 3; (Caesar neque satis militibus perterritis confidebat . . . *et* † relictis (retentis *Ciaer.*; relictis *Paul*) munitionibus magnopere rei frumentariae timebat: 3, 74, 3; ¶ sequi: 3, 68, 2 *u. a*) *z*) pertinere; ¶ transgredi: VII 46, 4 *u. g*) (*β*) *zz*) peruenire; ¶ (tueri: VII 73, I *u. facere*); ¶ (uidere: 3, 44, 4 *u. perducere*.)

d) *dat.*: prius suos discessisse cognouerunt, quam munitionibus adpropinquarent: VII 82, 4; Pompeius insidias timens . . . munitionibus adpropinquare aliquamdiu non audebat: 3, 70, 1; ¶ ei munitioni, quam fecerat, T. Labienum legatum praefecit: I 10, 3.

e) *gen.*; *z*): eius munitionis, quae ab Romanis instituebatur, circuitus XI (*c*) milia (*c*) passuum tenebat: VII 69, 6; ¶ legionarii interioris munitionis defensores . . . tormentis cuiusque generis telisque (*CC*) terrebant: 3, 63, 6; ¶ (fossae: 3, 71, 2 *u. g*) *η*) opprimere); ¶ Caesar haec genera munitionis instituit: VII 72, 1; ¶ desperatis campestribus locis propter magnitudinem munitionum loca praerupta . . . temptant: VII 86, 4; ¶ clamore ab ea parte munitionis (eruptionis *β*) sublato: III 22, 4; omni exercitu ad utramque partem munitionum (-ionis *β*) disposito: VII 80, 1; cohortes LX ex maximis castris praesidiisque deductas ad eam partem munitionum ducit, quae pertinebat (*O*: -bant :; *Np.*, *Db.*) ad mare longissimeque a maximis castris Caesaris aberat (*rec.*; aberant *O*: *Np.*, *Db.*): 3, 62, 2; ¶ munitiones . . . perfecit, ut ne magna quidem multitudine, si ita accidat † eius discessu, munitionum praesidia circumfundi possent: VII 74, 1; ¶ animad-

uersum est uitium munitionis, quod supra demonstratum est, atque inter duos uallos, qua perfectum opus non erat, . . . expositi in auersos <e> nostros impetum fecerunt atque ex utraque munitione delectos terga uertere coegerunt: 3, 63, 8.

β) ex <e> materia, quam munitionis causa a comportauerant <e>, turres . . . excitantur: V 40, 2; (1, 82, 1 u. e) impedire.)

γ) illo munitionum: VII 45, 6 u. A. e) z.)

δ) abl.; z) causae: neque idcirco Caesar opus intermittit confusio praesidio legionum trium et munitione fossae: 1, 42, 3; se confidere munitionibus oppidi, si celeriter succurratur: 3, 80, 3; ¶ Romanorum manus tantis munitionibus distinetur: VII 84, 3; ¶ castra erant ad bellum ducendum aptissima natura loci et <Markland>; natura et loci <codl.> munitione <mutazione a ead. m. corr.>: 2, 37, 5; ¶ erat nona et inusitata belli ratio cum tot castellorum numero tantoque spatio et tantis munitionibus et toto obsidionis genere, tum: 3, 47, 1; ¶ oppida incendi oportere, quae non munitione et loci natura ab omni sint periculo tuta: VII 14, 9.

β) instr.: circumuallare: 3, 43, 2 u. e) perducere; ¶ complecti: 3, 63, 4 u. e) complecti; ¶ commodissimum esse statuit omnes naues subduci et cum castris una munitione coniungi: V 11, 5; ¶ et <e> ii, qui munitionibus continebantur, et ii, qui ad auxilium conueniant: VII 80, 4; ¶ (defendere: VII 20, 3 u. g) λ.) ¶ in extremo ponte turrim . . . constituit praesidiumque . . . ponit magnisque eum locum munitionibus firmat: VI 29, 3; ¶ (providere: 3, 44, 4 u. e) perducere;) ¶ operis munitione et militum concursu et telis repulsi hoc conatu destiterunt: 18, 4; ¶ tamen munitione flumen a monte seclusit, ne noctu aquari Pompeiani possent, quo perfecto opere . . . : 3, 97, 4.

γ) separat.: cum alii <e> fossas compleverunt, alii multis telis confectis defensores uallo munitionibusque depellerent: III 25, 1.

δ) qualit.: alter conuersus in contrariam partem erat nullus humiliore paulo munitione: 3, 63, 2.

g) e. praepr.; z) ab: dum longius *a munitione <ad munitionem z> aberant Galli . . . aber. g. ab mun. β): VII 82, 1; ¶ desperata salute copias a munitionibus reducunt: VII 88, 5; ¶ colle exteriori occupato non longius <e> mille passibus ab nostris muni-

tionibus a nostr. mun. quam mille pass. β) considunt: VII 79, 1.

β) ad; zz): accedere ad m. u. **accedo** A. a) β) p. 70 (1 loc.); ¶ milites . . . testudine facta et <e> aggere ad munitiones adiecto <adaeto Ciacc. locum ceperunt: V 3, 7; ¶ ne de improviso aut noctu ad \AM²: aut BMPQ; in β) munitiones hostium <o> multitudo aduolaret aut interdum tela in nostros operi destinatos coicere possent <e>: VII 72, 2; ¶ celeriter ad eas quas diximus munitiones peruenerunt: III 26, 2; milites dato signo celeriter ad munitionem perueniant eamque transgressi trinis castris potuntur: VII 46, 1.

(quo missum: VII 85, 4 u. δδ) laborare;) (eodem i. e. ad munitiones) naues . . . mittit: 3, 62, 3.)

ββ): qua minime arduus ad nostras munitiones ascensus nidelatur: II 33, 2.

γγ): Germani acrius usque ad munitiones <uros β> sequuntur <persequuntur β>: VII 70, 4.

δδ): cum animaduertissent . . . cohortes nostras ad munitiones excubare, silentio adgressi <aduersi abl; om. f> uniuersi intra multitudinem <silentio adducti in uniuersos intra munitionem Paul> sagittas coiciebant: 3, 50, 1; ¶ uno die VI proeliis factis, tribus ad Dyrachium, tribus ad munitiones: 3, 53, 1; ¶ maxime ad superiores munitiones laboratur, quo Vereassiuellanum missum demonstraui-mus: VII 85, 4; ¶ ad eas munitiones Caesar Lentulum Marcellinum quaestorem cum legione VIII. positum habebat: 3, 62, 4; ¶ cum acerrime ad munitiones <munitionem β> pugnaretur: V 44, 3.

γ) de: 3, 69, 3 u. δ) praecipitare.

δ) ex: nostros . . . ex utraque munitione delectos <delectos e> delectos a terga uertere coegerunt: 3, 63, 8; ¶ plerique ex his, ne in angustias inciderent, ex <add. Np.> X <de decem Ochl> pedum munitione se <Np.> munitionesse a; munitionis se <fl> in fossas praecipitabant <P. Mamul>; praecipitant <codl.>: 3, 69, 3; ¶ (procedere: V 44, 1 u. t) procedere;) ¶ utrumque clamore sublato excipit rursus ex uallo <ualle β> atque omnibus munitionibus clamor: VII 88, 2.

z) extra: egredi u. **egredior** p. 1002 γγ) (1 loc.); ¶ procedit extra munitiones <β>; procedit ex castris munitiones z: V 44, 1; uix agmen nonissimum extra munitiones processerat: VII 8, 1; ¶ non illi . . . aucipitem

terrorem intra extraque munitiones . . . causae fuisse cogitabant: 3, 72, 2.

ζ) in e. acc.: (adnolare: VII 72, 2 u. ζ) ζζ): ¶ agger ab uniuersis in munitionem (munitione ζ) coniectus et ascensum dat Gallis et: VII 85, 6; ¶ sic omnibus hostium copiis fassis armisque exutis se in castra munitionesque se intra munitiones ζ) suas recipiunt: III 6, 3; silentio exercitum eduxit et se in antiquas munitiones cepit: 3, 54, 2.

η) in e. abl.: ipse in munitione pro castris con-sedit; eo duces producuntur: VII 89, 4; ¶ reliqui sese confirmant tantum, ut in munitionibus consistere audeant speciemque defensorum praebeant: VI 38, 5; desperata expugnatione castrorum, quod nostros iam constitisse in munitionibus uidebant: VI 41, 1; ut ipsis consistendi in suis munitionibus locus non esset: 2, 16, 2; ¶ quid ergo? Romanos (e) in (om. AQ) illis ulterioribus munitionibus animine (e) causa cotidie exerceri putatis? VII 77, 10; ¶ pars magna in fossis munitionibusque (munitionis Clauer.) et fluminis ripis oppressa . . . interit (e): 3, 71, 2.

seu quid in munitionibus perfectum non erat, seu quid a peritoribus rei militaris desiderari uidebatur: 3, 61, 3.

θ) intra: si adire non possit, monet, ut tragulam cum epistula ad ammentum deligata intra munitionem (munitiones ζ) castrorum abiciat: V 48, 5; ¶ uallumque ex castris ad aquam ducere incipiunt, ut intra munitionem et (ut a; om. b) sine timore et sine stationibus aquari possent: 1, 73, 3; ¶ nostris nero etiam de (e) uallo deductis propius accedunt et tela intra munitionem ex omnibus partibus coiciunt: V 51, 2; 3, 50, 1 u. ζ) δδ) excubare; ¶ Labienus suos intra munitionem (munitiones cf) continebat: V 57, 4; ¶ militesque omnes intra uallum castrorum uall. castr. Ofhl; castrorum a; castra munitionem b; castrorum munitionem b'c; Np.) continuit: 3, 76, 1; ¶ non minus qui intra munitiones erant perturbantur Galli (u): VII 70, 6; ¶ ipsi . . . propugnabant nostrosque intra munitiones ingredi prohibebant: V 9, 6; 3, 52, 2 u. e) egredi; ¶ ne intra munitionem opprimeretur: 3, 69, 3; ¶ recipere, se recipere u. **infra** p. 226 x) (3 loc.); ¶ Vercingetorix ab radicibus collis suos intra munitiones reduxit: VII 51, 4; ¶ frumenta (CC) enim, quae fuerant intra munitiones sata, consumperant: 3, 58, 3; ¶ terror: 3, 72, 2 u. ε) e'c'r.

ι) per: hostes undique circumuenti . . . se

per munitiones deicere (eicere R'Schn.) et fuga salutem petere contenderunt (e): III 26, 5.

κ) pro: cratesque pro munitione obiectas propulerunt: 3, 46, 3.

λ) sine: quod propius Romanos accessisset, persuasum loci oportunitate, qui se ipse sine (ipse sine Bentl.; ipse ut Kran.; ipsum codd.: Schn., Fr., Db.) ipsius Em. Hoffm.; ipsa coni. Db.) munitione defenderet: VII 20, 3.

C. = materia quaeque ad munitiones per-ficiendas necessaria sunt (?): qui (milites) lignationis munitionisque causa in siluas discessissent: V 39, 2.

D. = munitores, munitentes: reliquit . . . cohortes duas, quae speciem munitorum (uel munitientum ego; munitionis codd.: edl.) praebarent: 3, 67, 2.)

Adiect.: antiquae: 3, 54, 2; campestris: VII 81, 1; 83, 8; diuersae: VII 74, 1; duae: 3, 63, 5; exteriores: VII 87, 4; humilior: 3, 63, 2; integrae: VI 32, 5; 3, 66, 7; 76, 2; interior: 3, 63, 6; magnae: VI 29, 3; 3, 54, 1; 67, 4; maior: 3, 66, 4; (nostrae: II 33, 2; VII 79, 1; 3, 52, 2); nulla: VI 39, 2; VII 82, 2; omnis: 1, 21, 3; omnes: VII 72, 2; 88, 2; 3, 66, 7; pares: VII 74, 1; perpetuae: 3, 44, 4 (bis); reliqua, -ae: 1, 82, 1; — VII 72, 2; (suae: III 6, 3; 2, 16, 2); superiores: VII 85, 4; tantae: VII 73, 1; 84, 3; 3, 47, 1; ultiores: VII 77, 10; una: V 11, 5; utraque: 3, 63, 8.

munitor: 3, 67, 2 u. **munitio** D.

munus. A. = officium, negotium; a) obi.: uel pro hospitio regis Nicomedis uel pro horum necessitate, quorum res (CC) agitur, defugere (refugere Hort.) hoc munus, M. Iunee (e), non potui: ap. Gell. V 13, 6; ¶ electos ex omnibus legionibus fortissimos uiros . . . Caesar ei classi attribuerat, qui sibi id munus depoposcerant: 1, 57, 1; ¶ in nauibus exeubans neque ullum laborem aut munus despiciens: 3, 8, 4; ¶ maximeque timoris causa pro se quisque id munus legationis recusabat: 1, 33, 1; ¶ refugere u. defugere; ¶ cum adoleuerat, ut munus militiae sustinere possit: VI 18, 3.

b) gen.: id muneris: 1, 57, 1 u. a) deponere.

c) abl.: quidam . . . Gallus . . . seui ac pieis traditas glebas in ignem . . . proiciebat: . . . concidit, hunc ex proximis unus iacentem transgressus eodem illo munere fugebatur: VII 25, 3.

B. = hndi gladiatorii: quod magnis muneribus datis gladiatoriae (-toribus a, sed ual.

m. corr.) familiae reliquias ⟨e⟩ habebat: 3, 21, 4.

C. = donum: sua . . . beneficia commemoravit ⟨e⟩, quod rex appellatus esset a senatu, quod amicus, quod munera amplissime tam amplissima *B²?*; an amplissima? missa: 143, 4; ¶ (etiam Caesaris beneficium ¶ mutauerat ⟨beneficia imminuerat *Madu. (Iurinius)* consuetudo, qua offerrentur munera *add. Oehler; Db.*; munerum consuetudo, quae off. *E. Hoffm.*; [qua offerrentur] *Dt.*): 2, 29, 3; ¶ conati sunt . . . Volusenum interficere, . . . ut cum munere aliquo perfugisse ad Pompeium uiderent: 3, 60, 4.

muralis: (magno usui erant) faeces praecutae insertae adfixaeque longuriis, non ab simili forma muralium ⟨ruralium *Ne*⟩ faecium: III 14, 5; ¶ multae praecustae sudes, magnus muralium pilorum numerus instituitur: V 40, 6; ex uallo ac turribus traieci pilis muralibus interibant ⟨e⟩: VII 82, 1.

Staius Murcus: loquuntur ambo ex nauibus cum M. ⟨e⟩ Acilio ⟨e⟩ et Statio ⟨statio *f*⟩ Murco legatis, quorum alter oppidi muris, alter praesidiis terrestribus praerant: 3, 15, 6; cf. § 7. 8; certior ab Acilio et Murco per litteras factus de postulatis Libonis et Bibuli legionem relinquit; ipse Oricum reuertitur: 3, 16, 2.

murus. Cf. *Göl. P. p. 7: de muris Gallicis u. de Caumont in Extr. du Bull. monumental public à Caen 1868; A. Eberz, ZAW. 1847 p. 597—601; JJ. 73, 59—62; G. Lahnweyer, JJ. 71, 511—521; J. Lattmann, JJ. 73, 252—263 et Ph. 15, 638—661; Lipsius Poliorc. III 5 p. 149—151 (ed. a. 1605); R. Mengy, Ph. 31, 547—550; A. Zestermann, JJ. 83, 509—518.*

A. ubi: alio ascensu eodem tempore Haednos ⟨AQ?⟩ ad haednos ⟨BM⟩ mittit, oppidi murus ⟨mittit ad opp. muros AQ; mittit opp. muros B(M)?⟩; Murus oppidi ⟨?⟩ a ⟨e⟩ planitie atque initio ascensus . . . mille CC passus aberat: VII 46, 1; ¶ hunc (montem) murus circumdatus areem efficit et cum oppido coniungit: 138, 6;

¶ muri autem omnes Gallici hac fere forma sunt ⟨muris aut. omnibus gallicis hac f. f. est ⟨?⟩: VII 23, 1; ¶ posse: VI 35, 9 u. B. cingere, quos ⟨e⟩ non castrorum munitiones, non altitudo montis, non murus ⟨muros BM⟩ oppidi tardare potuisset: VII 52, 3; tardare: VII 46, 3 u. B. praeducere.

B. obl.: eos . . . in oppidum dimittit, portas murosque adseruari iubet: 1, 21, 2; ¶ ascendere u. **uscendo** p. 311 (6 loc.). ¶

si prius, quam murum aries attigisset, se dedidissent ⟨e⟩: II 32, 1; ¶ praesidiū tantum est, ut ne murus numerus *zh:* ne murus *acdfk:* quidem cingi possit neque quiquam egredi extra munitiones audeat: VI 35, 9; ¶ circumdare: 138, 6 u. A. coniungere: ¶ portas claudere, murum complere coeperunt: VII 12, 5; subito ex omnibus partibus euolauerunt murumque celeriter compleuerunt: VII 27, 3; Metropolitanæ . . . portas clauserunt murosque armatis compleuerunt: 3, 81, 1; ¶ totum autem murum ex omni parte turribus contabulauerunt: VII 22, 3; ¶ cum is ⟨e (agger) murum hostium pacis contingeret: VII 24, 2; ¶ non datur libera muri ⟨del. Ciacc. defendendi. claudi *hl.* facultas ⟨u. CC⟩: 2, 11, 3; ¶ iis ⟨e⟩, qui primi murum ascendissent ⟨exceedissent ⟨?⟩, praemia proposuit: VII 27, 2; ¶ (labefacere): 2, 22, 1 u. D. pars; ¶ ubi circumiecta multitudine hominum totis moenibus undique in murum lapides iaci coepti sunt murusque defensoribus nudatus est: 11 6, 2; ¶ interea ea legione . . . milia (millium? passuum XVIII ⟨e⟩ murum in altitudinem pedum sedecim fossamque perducit: 18, 1; ¶ a medio fere colle in longitudinem ⟨e⟩, ut natura montis ferebat, ex grandibus saxis sex pedum murum, qui ⟨quo ⟨?⟩ nostrorum ⟨e⟩ impetum tardaret ⟨tardarent ⟨?⟩, praeduxerant Galli: VII 46, 3; ¶ muros, portas, classem ⟨e⟩ reficiebant: 1, 31, 5; ¶ testudine facta portas succendunt ⟨CC⟩ murumque subruunt: II 6, 2.

C. dat.: ubi nero moueri (turrin) et adpropinquare moenibus muris ⟨?⟩ uiderunt: 11 31, 1; cum iam muro turres adpropinquassent ⟨turris -asset ⟨?⟩: VII 18, 1; neque finem prius sequendi fecerunt, quam muro oppidi ⟨opp. mur. ⟨?⟩ portisque adpropinquarunt ⟨arent ⟨?⟩: VII 47, 3; ¶ Curio castra Vari ⟨e⟩ conspexit muro oppidoque coniuncta: 2, 25, 1; ¶ muris est forma: VII 23, 1 u. A. esse; ¶ ut ipsis consistendi in suis munitionibus locus non esset, cum pacis inaedificata ⟨aedif. O⟩ muris ⟨*Gemoll:* in muris *codd.; add.*⟩ ab exercitu nostro moenia uiderentur: 2, 46, 2; ¶ quorum alter oppidi muris ⟨oppidis maritimis *Paul.*⟩, alter praesidiis terrestribus praerant: 3, 15, 6.

D. gen.: id (oppidum) . . . propter latitudinem fossae murique altitudinem paucis defen-
ditibus expugnare non potuit: II 12, 2; sic ut prope summam muri argetisque altitudinem acerni armorum adaequantur ⟨e⟩: II 32, 1, sic

deinceps omne opus contextitur. dum insta muri altitudo expleatur compleatur (§): VII 23, 4; magnitudo operum. altitudo muri atque turrium . . . omnem administrationem tardabat: 2, 2, 5;

aggerem noui generis . . . ex latericiis duobus muris senum pedum crassitudine atque eorum murorum contignatione *Np.*: *ionem codd.* facere instituerunt: 2, 15, 1; ¶ effecerant. ut instar muri hae sacpes munimentum *e* praerberent: II 17, 4; ¶ Massilienses . . . deiecta turri, labefacta magna parte muri labefacto magna ex parte muro *Ciace.* . . . sese dedere sine fraude constituunt: 2, 22, 1.

E. abl.: a) *instr.*: sentiunt totam urbem, qua sit aditus ab terra, muro turribusque circummuniri *Aicardus*: *Np.*. *Dh.*: circumiri *codd.*: *Dt.* posse: 2, 16, 2; ¶ quem locum duplici altissimo muro munierant *runt aef*: II 29, 3; quod se Cebenna ut muro munitos existimabant: VII 8, 3; ¶ tardare: VII 46, 3 *u. B.* praeducere; ¶ sub tecto *e* miles dextra ac sinistra muro tectus *textus H* . . . supportat: 2, 15, 3.

b) *separat.*: hostes re noua perterriti muro turribusque deiecti in foro . . . constituerunt: VII 28, 1; ¶ (deoluere: 2, 11, 1 *u. F. e*) praecipitare; ¶ (praecipitare: VII 50, 3 *u. F. b*) praecipitare; 2, 11, 1 *u. F. e*) praecipitare; ¶ (prohibere: 2, 14, 3 *u. F. b*) prohibere; ¶ (tendere: 2, 5, 3 *u. F. e*) tendere.)

c) *loci*: eodemque tempore toto muro clamore sublato duabus portis . . . eruptio fiebat: VII 24, 3; ubi neminem in aequum locum sese demittere *e*. sed toto undique muro circumfundi uiderunt: VII 28, 2.

F. c. praep.: a) *ad:* z): quem *e* (musculum) a turri latericia ad hostium turrim murumque perducerent: 2, 10, 1; ¶ quos (captiuos) Caesar ad murum producendos crauerat: 3, 81, 1.

§): Germani acrius usque ad munitiones muros § sequuntur persequuntur §): VII 70, 4; ¶ superiorem partem collis usque ad murum oppidi densissimis castris compleuerat: VII 46, 3.

γ): Brundisium neni: ad murum castra posui: *ap. Cic. ad Hl.* IX 13 l. 1.

b) *de*: Lentulus Spinther de muro cum uigiliis custodibusque nostris conloquitur: 1, 22, 1; ¶ Lucretius et Attius de muro se deiecerunt: 1, 18, 3; ¶ non nullae de muris (muro §) per manus demissae dimissae z. sese *e* militibus tradebant: VII

47, 6; ¶ cupas taeda ac pice refertas incedunt easque de muro in musculum (de m. in musc. *del. Eussn.* deuoluunt: 2, 11, 2; ¶ alii faces atque arilam materiem *e*) de muro in aggerem eminens iaciebant: VII 24, 4; armorum magna multitudine de muro in fossam . . . iacta: II 32, 4; ¶ matres

familiae de muro uestem argentumque iactabant et pectore nudo prominentes passis manibus obtestabantur *e*) Romanos: VII 47, 5; ¶ L. Fabius centurio quique una murum ascenderant *e*) circumuenti atque interfecti de §: *om. z.* *Np.*. *Dt.*. *Hld.*) muro praecipitabantur praecipitantur §; *Schn.*): VII 50, 3; ¶ nostri . . . arripiunt . . . fit in hostes impetus [eorum], sed de *add. E. Hoffm.*; e *abl. Ciare.* *Np.*: *om. codd.*: *Dt.*) muro sagittis tormentisque fugientes persequi prohibentur: 2, 14, 3; ¶ quae (matres familiae) paulo ante Romanis de muro de m. *om. §* manus tendebant: VII 48, 3.

e) *ex*: parique condicione ex muro ac turribus bellandi data: 2, 16, 3; ¶ (deoluere: 2, 11, 1 *u.* praecipitare;) ¶ ut ab igni, qui ex muro iaceretur, tutus esset: 2, 10, 5; ¶ lapide iectus ex muro perit *e*): 3, 22, 2; ¶ (Aduatu) primum inridere ex muro atque increpitare uocibus: II 30, 3; ¶ nullum ex muro, nullum a nostris mittitur telum: 2, 13, 2; ¶ pueri mulieresque ex muro passis manibus suo more pacem ab Romanis petierunt: II 13, 3; ¶ oppidani saxa . . . uocibus promouent praecipitataque e *ego. om. codd.*; *edd.*) muro in musculum deuoluunt: 2, 11, 1; ¶ (prohibere: 2, 14, 3 *u. b*) prohibere;) ¶ hostes ex muro ac turribus subuoluuntur: 2, 11, 3; ¶ ut . . . cum liberis atque uxoribus † publicis (ex publ. *rec.*) custodiis quae (uel custodiisque) aut muro *codd.*: aut supplicis ex muro *coni. Np.*: [publicis custodiisque] aut in muro *Db.* (in muro *F. Hoffm.*); publicisque custodiis aut ex muro *Abl.*: *Dt.*) ad caelum manus tenderent aut: 2, 5, 3.

aggerem noui generis . . . ex latericiis duobus muris senum pedum crassitudine atque eorum murorum contignatione *e*) facere instituerunt: 2, 15, 1.

d) *extra*: quae (itiner) extra murum ad portum ferebant: 1, 27, 4.

e) *in e. acc.*: tres suos nactus manipulares atque ab iis subleuatis murum ascendit, hos *e*) ipse rursus singulos exceptans in murum extulit: VII 47, 7; ¶ ubi . . . undique in murum lapides iaci coepti sunt: II 6, 2.

f) in e. abl.: collocare in muro *u. in* p. 115 (3 loc.); ¶ in muro consistendi potestas erat (e' nulli: II 6, 3; ¶ (pueris mulieribusque in muro dispositis depositis ah) . . . inruerunt: 3, 9, 6; ¶ Antiochia . . . bis tantus exercitus clamor et signorum sonus exauditus est, ut in muris armata ciuitas discurreret: 3, 105, 3; ¶ disponere *u. in* p. 117 (5 loc.); ¶ (inaedificare: 2 16, 2 *u. C. inaedificare;*) ¶ portae quibus locis uidetur eruptionis causa in muro relinquuntur: 2, 15, 4.

(in muro: 2, 5, 3 *u. c.*) tendere.)

g) inter: ubi aut spatium inter muros aut imbecillitas materiae postulare uideretur, pilae interponuntur: 2, 15, 2.

h) intra: intra oppida ac muros (murosque β) compelluntur: VII 65, 2.

i) iuxta: Caesar . . . ad oppidum constitit iuxtaque murum castra posuit: 1, 16, 4.

k) pro: hanc (e) (siluam) . . . pro nativo muro obiectam Cheruscos ab Suebis Suebosque ab Cheruscis . . . prohibere: VI 10, 5; has munitiones insequentibus auxit diebus, ut pro muro obiectas haberet: 3, 112, 8.

l) sub e. acc.: (quibus uiribus praesertim homines (o) tantulae staturae . . . tanti oneris turrim (e) in muro (Q? β; muros z sese collocare (sub muros esse conlaturos *Vielh. u. CC*) confiderent? II 30, 4; ¶ illi sub murum se recipiunt ibique musculum turrimque latericiam libere incedunt: 2, 11, 4; ¶ submotis sub murum cohortibus . . . facilis est nostris receptus datus: 1, 46, 2.

m) sub e. abl.: eorum ut quisque primus uenerat, sub muro consistebat: VII 48, 2; hostem . . . se . . . ad oppidum Herdani recipere et sub muro consistere cogit: 1, 45, 1; ¶ sub muro quae (e) muroque β pars collis ad orientem solem (e) spectabat, hunc omnem locum copiae Gallorum complebant: VII 69, 5; si ibi (e) pro castello ac receptaculo turrim ex latere sub muro fecissent: 2, 8, 1; 14, 1 *u. I)* se recipere.)

Adiect.: altissimus: II 29, 3; duo: 2, 15, 1; duplex: II 29, 3; Gallici: VII 23, 1; latericiei: 2, 15, 1; natiuus: VI 10, 5; omnes: VII 23, 1; totus: VII 22, 3; 21, 3; 28, 2.

musculus. Cf. *Rustow² p. 141 sqq.; Cod. II² p. 258 sqq.*

A. subi.: tutus esset: 2, 10, 5 *u. B.* conterege.

B. obi.: ut trabes erant in capreolis collocatae, lateribus (in lateribus β) et (pcc., om.) luto musculus (lis a'f, ut ab igni, qui ex muro

iaceretur, tutus esset, contegitur *u. CC*: 2, 10, 5; ¶ musculus ex turri latericia a nostris telis tormentisque defenditur: 2, 11, 3; ¶ musculum pedes e LX XI, *cont. Np.*: XX *Cod.* longum ex materia bipedali, quem quae a'f a turri latericia ad hostium turrim murumque perducerent, facere instituerunt: 2, 10, 1; Caesar castris munitis scalas musculosoque ad repentinam oppugnationem fieri et erates parari iussit, quibus rebus effectis . . . : 3, 80, 4; ¶ illi sub murum se recipiunt ibique musculum turrimque latericiam libere incedunt: 2, 14, 4; ¶ a castris (β; *Schn.*: a om. z; eratis *Vrs.; abd.*: e castris *P. Man.*; rastos *Glor.* longioris, musculos *AQ*: mucleos *BM²*, falces, reliquaque, quae eruptionis causa parauerat (β; erant z; *Schn.*: profert: VII 84, 1; ¶ perducere: 2, 10, 1 *u. facere;* ¶ proferre: VII 84, 1 *u. parare;* ¶ has (columnellas) . . . coniungunt, ubi tigna, quae musculi tegendi causa ponant, collocantur: 2, 10, 3.

C. gen.: quicquid incidit, fastigio musculi elabitur: 2, 11, 1; ¶ musculum . . . facere instituerunt: cuius musculi haec erat forma: 2, 10, 1; ¶ ad extremum musculi tectum (tectique a'f trabesque extremas quadratas regulas . . . deligunt: 2, 10, 4.

D. e. praep.: a) in e. acc.: oppidani saxa . . . uectibus prominent praecipitataque (e) muro in musculum deuoluunt: 2, 11, 1; cupस्ताda ac pice refertas incendunt easque de muro in musculum deuoluunt: 2, 11, 2.

b) sub e. abl.: interim sub musculo milites uectibus infima saxa turris hostium . . . conuellunt: 2, 11, 3.

c) super: quadratas regulas . . . deligunt, quae lateres, qui super musculo *P. Man.*: musculos *codl.; del. Np.* struantur, continent: 2, 10, 1.

mutatio: castrorum autem mutatio quid habet nisi turpem fugam et desperationem omnium et alienationem exercitus? 2, 31, 1; ¶ Massilienses . . . graui etiam pestilentia conflictati ex diutina conclusione et mutatione nictus . . . constituent: 2, 22, 1.

mutilus: alces magnitudine paulo antecedunt (capras) mutilaeque sunt cornibus: VI 27, 1.

mutuo. A. = rem in aliam rem conuertere, efficere, ut res aliqua fiat alia: (nam etiam Caesaris beneficia imminuerat *Madu. Auri-nius*); beneficium mutauerat *codl.; abd.* consuetudo, qua offerrentur: 2, 29, 3; ¶ (constitum *u. consilium* p. 61 (5 loc.))

¶ simul perfecto ponte celeriter fortuna mutatur: 1, 59, 1; ¶ iter: 1, 70, 1 *u.* B. iter; ¶ (quid iniquitas loci habeat incommodi proponit; hoc una celeritate posse vitari (β; mutari z; *edd.*: VII 45, 9;)) ¶ omniaque sunt subito mutata: 3, 69, 1.

B. = ales rei loco aliam rem eligere, sumere, capere: ut . . . adulescentes atque expeditos ex antesignanis electos (*Madu.*: electis z; *edd.*) mutatis (*Madu.*: milites *codd.*: *del. Np.*: *edd.* ad pernicietatem arumis (*suspectum Quid.*) inter equites proeliari iuberet: 3, 81, 3; ¶ legiones eas transduxerat . . . , quas . . . Corfinio receperat Caesar, adeo ut paucis mutatis centurionibus idem ordines manipulique constarent: 2, 28, 1; ¶ consilium *u.* **consilium** *p.* 674 (3 *loc.*): ¶ uti ipse eodem . . . contenderet et mutato itinere iugis Octogesam perueniret: 1, 70, 4; ¶ continuato nocte ac die itinere atque † omnibus copiis mutatis ad celeritatem iumentis ad Pompeium contendit: 3, 11, 1; ¶ qui (Rufus) sententiam Calidii paucis iere mutatis

rebus (uerbis *uett. edd.*: *del. Ciacc.*) sequebatur: 1, 2, 4.

mutuo: quam maximas potuerunt pecunias mutuati, proinde ac . . . frandata restituere uellent, multis coemptis equis ad Pompeium transierunt: 3, 60, 5.

mutuus: simul a tribunis militum centurionibusque mutuas pecunias sumpsit; has exercitui distribuit: 1, 39, 3; a publicanis . . . pecuniam exegerat et ab isdem insequentis anni mutuam praeceperat: 3, 31, 2; ciuibus Romanis . . . certae pecuniae imperabantur, mutuasque illas ex senatus consulto (*Aldus*: mutuasque ex illo se consulto *codd.*) exigi dictitabant: 3, 32, 6.

(**mutuo**: Pompeius . . . pecunia societatis sublata et a quibusdam priuatis (mutuo *adl. Ciacc.*) sumpta . . . Pelusium peruenit: 3, 103, 1.)

Mytilenae: uocatis ad se Amphipoli hospitibus . . . cognito Caesaris aduentu ex eo loco discessit et Mytilenas (mithilas z) paucis diebus uenit: 3, 102, 4.

N

N. = **Numerius.** Cf. **Cn.** *p.* 563 *extr.* et 564. *Tribuitur hoc praenomen uni Magio.*

nam. 1. **coniunctio causalis ne!** explicatiua: is pagus appellabatur Tigurinus; nam omnis ciuitas Heluetia in quattuor pagos diuisa est *u. CC*): I 12, 4; interim cotidie Caesar Haeduos frumentum, quod essent publice polliciti, flagitare. nam propter frigora . . . non modo frumenta in agris matura non erant, sed ne pabuli quidem satis magna copia suppetebat . . . : I 16, (1.) 2; reperiebat etiam in quaerendo Caesar, quod proelium equestre aduersum paucis ante diebus esset factum, initium eius fugae factum a Dumnorige atque eius equitibus; nam equitatu, quem auxilio Caesari Haedui miserant, Dumnorig praeraat: I 18, 10; his omnibus rebus unum repugnabat, quod Diuiciaci fratris summum in populum Romanum studium, summam in se uoluntatem . . . cognouerat: nam ne eius supplicio Diuiciaci animum offenderet uerebatur: I 19, 2; diutius cum sustineret nostrorum impetus non possent, alteri se . . . in montem receperunt, alteri ad impedimenta . . . se contulerunt. nam hoc toto proelio . . . auersum (c) hostem uidere nemo potuit (*u. CC*): I 26, (1.) 2; Caesar . . . suis . . . imperauit, ne quod omnino telum in hostes reicerent. nam etsi sine ullo *o.* periculo legionis . . . proelium

fore uidebat, tamen committendum non putabat, ut pulsus hostibus dici posset eos ab (c) se per fidem in conloquio circumuentos: I 46, (2.) 3; ubi circumiecta multitudine . . . undique in murum lapides iaci coepti sunt murusque defensoribus nudatus est, testudine facta . . . murum . . . subruunt. quod tum facile fiebat. nam cum (namque β; *Flod.*) tanta multitudo lapides ac tela coicerent (coiciebant β; *Flod.*), in (ut in β; *Flod.*) muro consistendi potestas erat (esset β; *Flod.*) nulli: II 6, (2.) 3; pro his Diuiciacus — nam post discessum Belgarum dimissis Haeduorum copiis ad eum renerat — facit uerba: II 14, 1; trans id flumen omnes Nervios consedissee aduentumque ibi Romanorum expectare una cum Atrebatibus (c) et Veromanduis, finitimis suis — nam his utrisque persuaserant, uti eandem belli fortunam experirentur: II 16, (2.) 3; ratio ordoque agminis aliter se habebat, ac Belgae ad Nervios detulerant. nam quod hostibus (c) adpropinquabat, consuetudine sua Caesar sex legiones expeditas ducebat . . . : II 19, (1.) 2; milites . . . cursu ac lassitudine exanimatos uulneribusque confectos Atrebatas — nam his (c) ea pars obuenerat — celeriter . . . in flumen compulerunt: II 23, 1; quibusnam manibus aut quibus uiribus praesertim homines tantulae staturae — nam ple-

rumque omnibus *e* Gallis prae magnitudine corporum suorum breuitas nostra contempti est — tanti oneris turrim *e* in muro *e* sese conlocare *posse* (*CC* confiderent: II 30, 1; tanta subito malacia *e* ac (*e*) tranquillitas existit, ut (naues) se ex loco mouere *e* non possent, quae quidem res ad negotium conficiendum maxime (*e*) fuit oportuna *e*; nam singulas nostri consecrati expugnaverunt: III 15, (3--5); quo proelio bellum Venetorum totiusque orae maritimae confectum est, nam cum omnis iuuentus, omnes etiam grauioris aetatis . . . conuenerant, tum nauium quod ubique fuerat in (*o*) unum locum coegerant; quibus amissis reliqui neque quo se reciperent neque quem ad modum oppida defenderent habebant: III 16, (1--3); ciuitatesque omnes se statim Titurio dederunt, nam ut ad bella suscipienda Gallorum alacer ac promptus est animus, sic mollis ac minime resistens ad calamitates preferendas mens eorum est: III 19, (5, 6); qui longe alia ratione ac reliqui Galli bellum gerere (*e*) coeperunt (*e*), nam (*om. §*) quod intellegebant maximas nationes, quae proelio contendissent, pulsas superatasque esse, continentesque siluas ac paludes (*e*) habebant, eo se suaque omnia contulerunt: III 28, (1, 2); at reliqua multitudo puerorum mulierumque — nam namque §) cum omnibus suis domo excesserant Rhenumque transierant — passim fugere coepit: IV 14, 5; naues longas . . . paulum remoueri . . . et remis incitari et ad latus apertum hostium constitui . . . atque inde fundis, sagittis, tormentis hostes propelli ac submoneri iussit; quae res magno usui nostris fuit, nam et nauium figura et (*e*) remorum motu et inusitato genere tormentorum pernoti barbari constititerunt ac paulum [modo] pedem rettulerunt: IV 25, (1, 2); itaque ad omnes casus subsidia comparabat, nam et frumentum ex agris cotidie in castra conferebat, et quae grauissime adfectae erant naues, earum materia atque aere ad reliquas reficiendas utebatur et . . . iubebat: IV 31, 2; suos ab hostibus premi atque aegre sustinere et conferta legione ex omnibus partibus tela coici animaduertit, nam quod omni ex reliquis partibus demesso frumento pars (*o*) una erat reliqua, suspicati hostes huc nostros esse uenturos noctu in siluis delituerant; tum dispersos depositis armis in metendo occupatos subito adorti . . . reliquos . . . perturbauerant, simul equitatu atque essedis circumdederant: IV 32, (3, 4, 5); quem (locum) domesticis belli, ut uidebatur (*e*), causa (*o*) iam ante praeparauerant; nam crebris arboribus succisis omnes introitus erant pra-

clusi: V 9, 4, 5; quod consilium, etsi in eius modi casu reprehendendum non est, tamen incommode accidit; nam et nostris militibus spem minuit et hostes *e* ad pugnam *e* alacriores *e* effecit *e*: V 33, (1, 5); at barbaris consilium non defuit, nam duces eorum tota acie pronuntiarunt *e* iusserunt, ne quis ab loco discederet . . . : V 31, 1; §) erant et uirtute et numero studio *Vllb.* pugnandi pares nostri, tametsi tamen etsi §); nam etsi *Vllb.* ab duce et a fortuna deserebantur, tamen omnem spem salutis in uirtute ponebant et quotiens *CC* quaeque cohors procurrerat *e*, ab ea parte magnus numerus hostium cadebat: V 31, 2; qua quidem ex re hominum multitudo cognosci *a* potuit; nam minus horis tribus milium pedum *e* XV *e*) in circuitu *e* munitionem perfecerunt: V 42, 1; quod tanti motus Galliae existerant, totam hiemem ipse ad exercitum manere decreuit, nam illo incommodo de Sabini morte perlato omnes fere Galliae ciuitates de bello consultabant . . . : V 53, 3, 4; Labienus . . . magno numero interfecto . . . paucis post diebus ciuitatem recepit (*e*), nam Germani, qui auxilio ueniebant, percepta Trenerorum fuga sese domum receperunt (*e*: VI 8, 7); in omni Gallia eorum hominum, qui aliquo *e* sunt numero atque honore, genera sunt duo; nam plebes paene senorum habetur loco . . . : VI 13, 1; magnoque hi (druides) sunt apud eos honore, nam fere de omnibus controuersiis publicis priuatisque constituunt . . . : VI 13, (1, 5); Germani multum ab hac consuetudine differunt, nam neque druides habent, qui rebus diuinis praesint, neque sacrificiis student . . . : VI 21, 1; multum eum in omnibus rebus tum in re militari potest fortuna, nam *ad* magno accidit casu, ut in ipsum incautum etiam atque imparatum incidere . . . sic maguae fuit fortunae omni militari instrumento . . . erepto raedis equisque comprehensis ipsam effugere mortem: VI 30, 2; magnamque res diligentiam requirebat non in summa exercitus tuenda — nullum enim poterat uulneris *a* perterritis ac dispersis periculum accidere — sed in singulis militibus seruandis, quae tamen ex parte res ad salutem exercitus pertinebat, nam et praedae cupiditas multos longius *senocabat* et siluae incertis occultisque (*e*) itineribus (*e*) confertos adire prohibebant: VI 31, (3, 4); celeriter ad omnes Galliae ciuitates fama perturrit, nam ubi quae (*e*) maior atque industrius incidit res, clamore per agros regionesque significant; hunc (*e*) alii deinceps excipiunt et proximis tradunt; ut tum accidit, nam quae

Cenabi oriente sole gesta essent, ante primam confectam uigiliam in finibus Aruernorum audita sunt: VII 3, 2, 3; summae diligentiae summam imperii seueritatem addit, magnitudine supplicii dubitantes cogit; nam maiore commisso delicto igni $\langle e \rangle$ atque omnibus tormentis necat, leuiore de causa auribus desectis aut singulis effossis oculis domum remittit: VII 4, (9.) 10; magna difficultate adiciebatur, qua ratione ad exercitum peruenire posset. nam si legiones in prouinciam arcesseret, se absente in itinere proelio dimicaturas intellegebat; si ipse ad exercitum contenderet, ne iis $\langle e \rangle$ quidem eo tempore, qui quieti $\langle e \rangle$ uiderentur, suam salutem recte committi uidebat: VII 6, (2.) 3, (4.) aggerem apparare, uineas agere, turres duas constituere coepit; nam circumuallare loci natura prohibebat: VII 17, 1; singulari militum nostrorum uirtuti consilia cuiusque $\langle e \rangle$ modi Gallorum uirtutebant, ut est summae genus sollertiae atque ad omnia imitanda . . . aptissimum. nam et laqueis falces auerterbant . . . et aggerem cuniculis subtrahebant . . . : VII 22, (1.) 2; id tamen (incommodum) se celeriter maioribus commodis sanaturum $\langle CC \rangle$; nam quae ab reliquis Gallis ciuitates dissentirent, has sua diligentia adiuncturum atque unum consilium totius Galliae effecturum: VII 29, (5.) 6; haec ab his $\langle e \rangle$ cognoscite, qui ex ipsa caede fugerunt; nam ego fratribus atque omnibus meis propinquis interfectis dolore prohibeor quae gesta sunt pronuntiare: VII 38, 3; haec cogitanti accidere uisa est facultas bene gerendae $\langle o \rangle$ rei. nam cum in minora castra operis perspiciendi causa uenisset, animaduertit . . . : VII 44, 1 *sqq.*; maturandum sibi censuit, . . . ut prius, quam essent maiores eo coactae copiae, dimicaret. nam ut . . . iter in prouinciam conuerteret, id $\langle e \rangle$ ne $\langle e \rangle$ metu $\langle e \rangle$ quidem necessario faciundum existimabat $\langle n. CC \rangle$: VII 56, (1.) 2; neque iam ut aliquid acquireret . . . , sed ut incolumem exercitum Agedincum reduceret cogitabat. namque (nam cum (cumque a^1) β) altera ex $\langle o \rangle$ parte Bellouaci . . . instabant, alteram $\langle e \rangle$ Camulogenus parato atque instructo exercitu tenebat; tum $\langle \beta \rangle$; cum $\langle z \rangle$ legiones a praesidio atque impedimentis interclusas maximum flumen distinebat: VII 59, (3.) 5; suas quoque copias in tres partes distribuunt. nam praesidio e regione castrorum relicto et parua manu Metiosedum uersus missa . . . reliquas copias contra Labienum duxerunt: VII 61, (4.) 5; proinde *in* agnaine impeditos adorianur $\langle e \rangle$. si impedimentis suis auxilium ferant atque in eo morentur, iter facere $\langle e \rangle$ non posse; si . . .

relictis impedimentis suae saluti consulant, et usu rerum necessariarum et dignitate spoliatum iri. nam de equitibus hostium, quin nemo eorum progredi modo $\langle e \rangle$ extra agmen atdeat, ne $\langle e \rangle$ ipsos quidem debere dubitare: VII 66, (4—) 6; (atque ego hanc sententiam probarem — $\langle nam \text{ add. } \beta \rangle$ tantum apud me $\langle ap. \text{ me tantum } \beta \rangle$ dignitas potest —, si nullam praeterquam uitae nostrae iacturam fieri uiderem: VII 77, 6; β cuius rei si exemplum non haberemus, tamen libertatis causa institui et posteris prodi pulcherrimum iudicarem. nam quid illi simile bello fuit? VII 77, 13; Caesar exploratis regionibus . . . magno . . . circuitu nullo certo itinere exercitum ducit $\langle e \rangle$. nam quae $\langle hl \rangle$; namque *Oafh*) itinera ad Hiberum atque Octogesam pertinebant, castris hostium oppositis tenebantur: I, 68, 1; relinquebatur, ut . . . equitatum repellerent, eo summo repente incitati cursu sese in ualles uniuersi demitterent $\langle e \rangle$ atque ita transgressi rursus in locis superioribus consisterent. nam tantum ab equitum suorum auxilio aberant, . . . ut eos superioribus perterritos proeliis in medium reciperent agmen ultroque eos tuerentur: I, 79, (4.) 5; id nero militibus fuit pergratum et incundum, ut ex ipsa significatione cognosci potuit, ut, qui aliquid $\langle e \rangle$ iusti $\langle e \rangle$ incommodi expectauissent, ultro praemium missionis ferrent. nam cum de loco et tempore $\langle e \rangle$ eius rei controuersia inferretur, et uoce et manibus uniuersi ex uallo . . . significare coeperant, ut statim dimitterentur: I, 86, (1.) 2; eodem Brutus contendit aucto nauium numero. nam ad eas, quae factae erant Arelate per Caesarem, captiuae Massiliensium accesserant sex: 2, 5, 1; neque erat quisquam omnium, quin *in* eius diei casu suarum omnium fortunarum euentum consistere existimaret. nam et honesti ex iuuentute et cuiusque aetatis amplissimi $\langle e \rangle$. . . naues conscenderant: 2, 5, (4.) 5; Trebonius ea, quae sunt amissa, multo maiore militum studio administrare et reficere instituit. nam ubi tantos suos labores et apparatus male cecidisse uiderunt . . . , aggerem noui generis . . . facere instituerunt: 2, 15, 1; hi siue uere quam habuerant opinionem ad eum perferunt, siue etiam auribus Vari seruiunt, — nam quae $\langle namque \text{ af} \rangle$ uolumus, ea credimus libenter, et quae sentimus ipsi, reliquos sentire speramus — confirmant quidem certe: 2, 27, 2; (in castris Curionis magnus \dagger omnium incessit timor animis. is $\langle Foss. Db. \rangle$; timor; nam is (his af ; iis hl) *uold.*; *Dt.*: timor; [nam] is $\langle Np. \rangle$ uariis $\langle uarus \text{ Oaf} \rangle$ hominum sermonibus celeriter augetur. unus quisque enim . . . : 2, 29, 1;)

erat civile bellum . . . ; legiones eae (c), quae paulo ante apud aduersarios fuerant: nam etiam Caesaris beneficia (c) imminerat (c) consuetudo, qua offerrentur (u. CC): 2, 29, 3; castrorum autem mutatio quid habet nisi turpem fugam et desperationem omnium et alienationem exercitus? nam neque prudentes (c) suspicari oportet sibi parum credi neque improbos scire sese timeri: 2, 31, 4; desinite ergo de compositione loqui; nam nobis nisi Caesaris capite relato pax esse nulla potest: 3, 19, 7; fiebat aequitate decreti et humanitate Trebonii (c), . . . ut reperiri non possent (c), a quibus initium appellandi nasceretur, nam fortasse inopiam excusare et calamitatem aut propriam suam aut temporum queri et difficultates autionandi proponere etiam medioeris est animi; integras uero tenere possessiones qui se debere fateantur cuius animi aut cuius impudentiae est? 3, 20, (2.) 3; haec eodem fere tempore Caesar atque Pompeius cognoscunt, nam praeteruectas Apolloniam Dyrrachiumque naves uiderant, † ipsi iter secundum eas terra (c) derexerant, sed quo essent [ae] delatae primis diebus ignorabant, cognitaque re diuersa sibi ambo consilia capiunt: 3, 30, 1. (2.) nuntiatum est adesse Scipionem cum legionibus (c) magna opinione et fama omnium; nam plerumque in nouitate fama rem antecedit (u. CC): 3, 36, 1; erat noua et inusitata belli ratio cum tot castrorum numero . . . et toto obsidionis genere, tum etiam reliquis rebus, nam quicumque alterum obsidere conati sunt, percussos atque infirmos hostes . . . continuerunt, cum ipsi numero equitum militumque praestarent; . . . at (c) tum integras atque incolumes copias Caesar (c) inferiore (c) militum numero continebat, cum illi omnium rerum copia abundarent; cotidie enim . . . : 3, 47, (1.) 2. (3.) Pompeianis magnam (c) res ad receptum difficultatem adferebat, nam ex iniquo progressi loco in summo constiterant . . . : 3, 51, 6; eodem tempore duobus praeterea locis pugnatum est — nam plura castralla Pompeius pariter distingendae manus causa temptauerat, ne ex proximis praesidiis succurri posset — a uno loco . . . , altero: 3, 52, 1. (2.) quos Pompeius, quod . . . nouum et praeter consuetudinem acciderat, omnia sua praesidia circumduxit atque ostentauit, nam ante id tempus nemo aut miles aut eques a Caesare ad Pompeium transierat: 3, 61, (1.) 2; quae res . . . magnam . . . nostris attulerat incommodum, nam ut ad mare Il (c) cohortes nome legionis excubuerant, accessere subito . . . Pompeiani (u. CC) . . . : 3, 63, (5.) 6;

neque eum prima opinio fefellit, nam et peruenit prius quam Pompeius sentire posset et . . . celeriter adgressus Pompeianos ex uallo deturbauit: 3, 67, 4; neque uero Pompeiani huic rei defuerunt, nam et tela missa exceperunt et impetum legionum tulerunt et ordines c. conseruauerunt pilis missis ad gladios redierunt: 3, 93, 2; qui, etsi magno aestu — nam aestu nati *h. pr.*; aestu nã *h. cat. m.*; aestu fatigati, nam *Ol.* ad meridiem res erat perducta — tamen ad omnem laborem animo parati imperio paruerunt: 3, 95, 1; castra a cohortibus, quae ibi praesidio erant relictas, industrie defendebantur, multo etiam acrius a Thracibus barbarisque auxiliis, nam qui *cc.* acie refugerant milites et animo perterriti et lassitudine confecti missis plerique armis signisque militariibus . . . de . . . fuga . . . cogitabant: 3, 95, (2.) 3; neque multo post de proelio facto in Thessalia cognitum est, ut ipsis Pompeianis fides fieret: nam ante id tempus fingi a legatis amicisque Caesaris arbitrabantur: 3, 101, 7; amittae meae Iuliae maternum genus ab regibus ortum, paternum cum diis immortalibus coniunctum est, nam ab Anco Marcio sunt Marci Reges, quo nomine fuit mater; a Venere Iulii, cuius gentis familia est nostra: *ap. Suet.* 6; uel pro hospitio regis Nicomedis uel pro horum necessitate, quorum *de* re agitur, refugere *c.* hoc munus . . . non potui, nam neque hominum morte memoria deleri debet, quin a proximis retineatur, neque clientes sine summa infamia deseri possunt: *ap. Gall.* V 13, 6.

2. **aditur interrogatus:** quibusnam manibus aut quibus uiribus praesertim homines (o) tantulae staturae . . . tanti oneris furrin (c) in muro *c.* sese collocare *posse* confiderent: H 30, 4; * hi perpetuas inter se controuersias habebant, quinaam (uter alteri β) anteferretur: V 41, 2; * temptandum *Caesar* existimauit, quidnam Pompeius propositi aut uoluntatis ad dimicandum haberet: 3, 84, 1; * quoniam haec omnia nisi ad suam perniciem pertinere? I, 9, 1.

Nammeius. Cf. Glück p. 110.

cuius legationis Nammeius nameius *b.* nampraenus *f.* et Verueloetus principem (c) locum obtinebant: I 7, 3.

Nammetes. Cf. Glück p. 110.

socios sibi ad id bellum Osismos, Lexonios, Nammetes (nammetos *A.*), Ambiliatos (c), Morinos, Diablintes (c), Menapios adseiscunt: H 9, 10; (quae ciuitates) . . . Aremoricae (c) appellantur, quo sunt in numero Cotiosolites (c), Redones (c), Ambibarii (c), Caleses (c), Osismi,

veneti *add.* 2) + Lemouices (*del. Db.*: Lexouii *Np.*: *Dt.*: Nannetes *Fr.*), Venelli (Veneti, Vnelli *Schn.*): VII 75, 4.)

namque. (*Semper. ut videtur. ante uocales.*)

id ne accideret magnopere sibi praecauendum Caesar existimabat. namque omnium rerum, quae ad bellum usui erant, summa erat in eo oppido facultas (c: I 38, (2.) 3; (II 6, 3 u. **nam** 1.); haec eo facilius magnam partem aestatis faciebant, quod nostrae naues tempestatibus detinebantur summaque erat . . . difficultas nauigandi. namque ipsorum nanes ad hunc modum factae armataeque erant: III (12, 5); 13, 1; (IV 14, 5 u. **nam** 1.); quibus rebus perturbatis nostris . . . tempore opportunissimo Caesar auxilium tulit; namque eius aduentu hostes constiterunt, nostri se (c) ex timore receperunt: IV 34, 1; haec eadem ratio est in summa totius Galliae: namque omnes ciuitates in (o) partes (o) diuisae sunt duas: VI 11, 5; VII 59, 5 u. **nam** 1.; ((erant) . . . municipia etiam diuersis partibus coniuncta: namque (neque enim *codd.*) ex Marsis Paelignisque ueniebant ii (ut *codd.*), qui superiore nocte perforgerant (om. *codd.*) — sic h. l. *constituunt Terpstra et E. Hoffm.*: 2, 29, 4; at (c) etiam ut media nocte proficiscamur addunt, quo maiorem, credo, licentiam habeant qui peccare conentur, namque huius modi res aut pudore aut metu tenentur; quibus rebus nox maxime aduersaria est: 2, 31, 7; his erat rebus effectum, ut equitum mille . . . VII milium Pompeianorum impetum . . . sustinere auderent neque magnopere eorum multitudine terrentur. namque (itaque?) etiam per eos dies proelium secundum equestre fecit: 3, 84, (4.) 5; Pompeius quoque, ut postea cognitum est, suorum omnium hortatu statuerat proelio decertare. namque (atque?) etiam in consilio superioribus diebus dixerat, prius quam concurreret acies, fore, uti exercitus Caesaris pelleretur (c): 3, 86, 1; ex Pompeiano exercitu . . . in deditionem uenerunt amplius milia XXIII. namque etiam cohortes, quae praesidio in castellis fuerant, sese Sullae dederunt: 3, 99, 3; scribentium ad te existimauit et pro nostra beneuolentia petendum, ne quo progredereis proclinata (c) iam re, quo integra etiam progrediendum tibi non existimasses. namque et amicitiae grauiorem iniuriam feceris et tibi minus commode consulueris, si; *ap. Civ. ad Att.* X 8 B. 1.

{**Falso:** nam quae (l: namque *Oafh*) itinera ad Hiberum atque Octogesam pertinebant, castris hostium oppositis tenebantur: 1, 68, 1.]

nanciscor. **Forma:** nancisceretur 3, 85, 2; nacti erant VI 35, 10; *reliquis locis participio usus est Caesar.* Nactus *inuenitur in codd. A et Bpr.* VII 9, 4; *in Bpr.* (nactus in A) IV 36, 3 et VII 32, 1 et VII 67, 5; *in Bpr.* IV 23, 6 et IV 35, 1 et V 9, 4. *His 7 locis Frig. et Hohl. receperunt nactus (-i); Np. et Dt.* IV 23, 6 et 35, 1 *scripserunt nactus, reliquis 5 locis nactus. Reliquis 9 belli Gallici locis in omnibus codd. uidetur exstare nactus; in bello ciuili omnibus (31) locis omnes codd. uidentur exhibere nactus, quam formam semper receperunt Schn. et Db.*

A. sequ. obiect.: a) alqd: dilectoque habito duas legiones (Attius Varus) effecerat hominum et locorum notitia et usu eius prouinciae nactus aditus ad ea conanda: 1, 31, 2; ¶ aestum: IV 23, 6 u. neutum; ¶ illi (Caesariani) . . . uacti austrum naues soluunt: 3, 26, 1; ¶ haec nactus appellationis causam Quiutilius circumire aciem Curionis atque obscrare milites coepit, ne: 2, 28, 2; ¶ summamque ibi copiam frumenti et reliqui comteatus nactus (c) exercitum . . . reficit (c): VII 32, 1; exercitum traduxit frumentumque in agris et pecoris copiam nactus repleto his rebus exercitu iter . . . facere instituit: VII 56, 5; ¶ Pompeius, iam cum intra uallum nostri uersarentur, equum nactus detractis insignibus imperatoris (c) . . . se ex castris eiecit: 3, 96, 3; ¶ quorum discessu liberam nacti milites colloquiorum facultatem uulgo procedunt: 1, 74, 1; si quando nostri facultatem nacti ferreis manibus iniectis nauem (c) religauerant: 2, 6, 2; ¶ frumentum: VII 56, 5 u. copiam; ¶ Bibulus . . . inanibus (nauibus) occurrit et nactus circiter XXX in eas indiligentiae (c) suae ac doloris iracundiam (c) erupit omnesque incendit: 3, 8, 3; hic (Libo) repentino aduentu naues onerarias quasdam nactus incendit et unam frumento onustam abduxit: 3, 23, 2; ¶ qui (Ariouistus) nauiculam deligatam ad ripam nactus ea profugit: 1 53, 3; ¶ quinque intermissis diebus alteram noctem subnubilam nactus . . . tertia inita uigilia silentio exercitum eduxit: 3, 54, 2; ¶ cum diuturnitas oppugnationis negligenterios Cicianos effecisset, (cuius Romani) nacti occasionem meridiani temporis discessu (meridiano tempore discessus *Ciace.*) eorum . . . in proxima Octauii castra iruperunt: 3, 9, 6; in itinere ut aliquam occasionem dimicandi nancisceretur: 3, 85, 2; ¶ Germani quam nacti erant praedam in oculo relinquunt: VI 35, 10; ¶ quod mora reliquorum spatium nactum illum (Indutio-

marum) effugere volebat: V 58, 4; hoc pugnae tempus magnum attulit nostris ad salutem momentum: nacti enim spatium se in loca superiora receperunt: 1, 51, 6; Pompeius annuum spatium ad comparandas copias nactus . . . magnam . . . classem coegerat: 3, 3, 1; sese subito proripiunt . . . et spem nacti morae (more *Oa*) discessu (disc. more *f* nostrorum equitum iter facere incipiunt: 1, 80, 3; saxa inter et alia loca periculosa quietem nactus stationem . . . milites exposuit: 3, 6, 3; (subsidium: VII 67, 5 *a. b*) ingum): his constitutis rebus nactus idoneam ad nauigandum tempestatem tertia lere nigilia (naues) soluit: IV 23, 1; ipse idoneam tempestatem nactus (c) paulo post mediam noctem naues soluit: IV 36, 3; tandem idoneam nactus (naet. idon. β) tempestatem milites equitesque descendere naues (c) iubet: V 7, 4; (Massilienses) eandem nacti tempestate maiore cum fiducia ad alteram turrim (c) . . . pugnauerunt multumque ignem intulerunt: 2, 14, 5; 1. Domitius . . . nauibus III comparatis . . . nactus turbidam tempestatem profectus est: 2, 22, 2; et uentum et aestum uno tempore nactus (c) secundum . . . sublatis ancoris: IV 23, 6; (Massilienses) nacti idoneum uentum ex portu exeunt: 2, 4, 5; Caesar Brundisium ad suos exieris scripsit, nacti idoneum uentum ne occasionem nauigandi dimitterent: 3, 25, 4; Cassius . . . secundum nactus uentum onerarias naues . . . praeparatas ad incendium inmisit: 3, 101, 5.

b) loenn: (legionisque (c) decimae, quae cum erat, continuo (Göler; contionatus *eodd.*; *Schn.* *Np.*, *Fr.*; e *linom* nactus *Heller*; *Hold.*) signa constituit (c): VII 47, 1; Afranius . . . collem quendam nactus ibi constitit: 1, 70, 3; tandem Germani ab dextro latere summum ingum (suorum subsidium *Paul*) nacti (c) hostes loco depellunt: VII 67, 5; (hostes) se in siluas abdiderunt locum nacti (c) egregie et natura et opere inuitum: V 9, 1; idoneum locum n. u. **idoneus** *p.* 29 (5 *loc*): (Caesar) ex magnis rupibus nactus planitiem in hac (c) contra hostem aciem instruit: 1, 70, 3; nostri . . . nacti portum, qui appellatur Nymphaeum, . . . eo naues introduxerunt: 3, 26, 4.

c) alqm: deinde adiutores quosdam consilii (c) sui nactus ex regis amicis exercitum . . . Alexandriam euocauit: 3, 108, 2; haec et superiorum annorum consuetudine ab (c) nobis (c) cognouerant (c) et quosdam (quos clam *Fr.*: quos *Whitte*; *U.*) de exercitu nacti (β ; *Schn.*: habebant α ; *rell. abd.*: cap-

tuos ab his docebantur: V 42, 2; ibi inde β nactus (c) recentem equitatum . . . in Lingones contendit: VII 9, 4; tamen nactus (c) equites circiter XXX . . . legiones in acie . . . constituit: IV 35, 4; tamen idoneus nactus homines, per quos ea, quae nellet, . . . perferrentur, petit ab utroque: 1, 9, 1; L. Fabius (c) centurio (c) . . . tres suos nactus manipulares atque ab iis subleuatus murum ascendit: VII 47, 7; (Haedui) nacti obsides, quos Caesar apud eos deposuerat, horum supplicio dubitantes terant: VII 63, 3; nostri . . . ne frustra reliquos expectarent, duas nacti turmas exceperunt: 3, 38, 4.

(Pompeius) eadem celeritate paucos suos ex fuga nactus nocturno itinere non intermisso comitatu equitum XXX ad mare peruenit: 3, 96, 4.

B. seqq. dupl. acc.: nacti uacuas ab imperiis Sardiniam Valerius, Curio Siciliam cum exercitibus eo perueniant *u. CC*: 1, 31, 1; prius Cassius . . . aduolauit, quam Pompeius de eius aduentu cognosceret, perturbatumque cum nactus nullis custodiis . . . onerarias naues . . . in Pompeioniam (c) classem inmisit: 3, 101, 2.

Nantuates. III 1, 1 *scriptum est* in nantuates *in M*, in nantuatis *in B.M.P.*, inantuatis *in A.Q.B.*; III 1, 4 in antuatis *est in X*; III 6, 5 in antuatis *in zh.* in antuatis *in a*, in antuatos *in B*; IV 10, 3 nantuatum *habent A.Q.* nantuatum *B.* nantuatum *M.* nactu *h.* nemetum *af.*

cum in Italiam proficisceretur Caesar, Ser. Galbam cum legione XII. et parte equitatus in Nantuates, Veragros Sednosque misit, qui a (c) finibus Allobrogum et lacu Lemanno et flumine Rhodano ad summam Alpes pertinent: III 1, 1; cf. § 2—4; constituit cohortes duas in Nantuatis collocare: III 1, 4; incolentem legionem in Nantuates, inde in Allobroges perduxit: III 6, 5; Rhenus . . . longo spatio per fines Nantuatum, Heluetiorum, Sequanorum, Mediomatricum (c), Tribocorum (c), Treuerorum citatus fertur: IV 10, 3.

Narbo: auxiliis equitatuque comparato, multis praeterea uiris fortibus Tolosa et Narbone (narbonae α ; careasone et narbona β), quae sunt ciuitates Galliae provinciae finitimae [ex] his regionibus, nominatim euocatis in Scythiam (c) fines exercitum introduxit: III 20, 2; Lucretius . . . magna coeeta manu in provinciam Narbonem . . . nam β uersus eruptionem (c) lacere contendit, qua re nuntiata Caesar

omnibus consiliis anteuertendum existimauit, ut Narbonem (-nam β) proficisceretur. eo cum uenisset, timentes confirmat, praesidia in Rutenis prouincialibus, Voleis Aereomicis, Tolosatibus circumque Narbonem (-nam β), quae loca hostibus erant finitima, constituit: VII 7, 2—4; quas (legiones) Narbone (Cabillonae *Ciarr.*) circumque ea loca hiemandi causa dispo-nerat: 1, 37, 1; Tarracoe discedit pedibusque Narbonem (-nam *Ob*) atque inde Massiliam peruenit: 2, 21, 5.

nascor. **A.** propr.: a) de hominibus: z) **ex. in:** uxores habent deni duodenique inter se communes et maxime fratres cum fratribus parentesque cum liberis; sed qui (c) sunt ex iis nati, eorum habentur liberi, quo (c) primum uirgo (c) quaeque deducta (c) est (c): V 14, 5; ¶ Britanniae pars interior (c) ab iis incolitur, quos natos in insula ipsa (β ; ipsi z; *edd.*) memoria proditum dicunt: V 12, 1; non hos palus in (del. *DL*¹; *Db.*) bello latrociniiisque natos (notos *P*²), non siluae morantur: VI 35, 7.

β) **natus** (amplissima) familia, genere, loco: alterum (esse) Cotum, antiquissima familia natum atque ipsum hominem summae potentiae et magnae cognationis: VII 32, 4; quorum erat princeps Litanicus atque eius fratres (c), amplissima familia nati adulescentes: VII 37, 1; ¶ (interficitur) Piso Aquitanus, amplissimo genere natus: IV 12, 4; ¶ loco honesto, illustriore, summo *u. locus p. 491 c*) (5 *loc.*).

γ) **imperio natus:** hortaturque, ut se liberos et (in *add. QM*²) imperio natos meminerint: VII 37, 2.

b) **de bestiis:** multaque in ea (silua) genera ferarum nasci constat: VI 25, 5; quin etiam iumentis . . . importatis non utuntur, sed quae sunt apud eos nata . . . , haec . . . summi ut sint laboris efficiunt: IV 2, 2.

c) **de rebus, quae natura signantur:** nascitur ibi plumbum album in mediterraneis regionibus, in maritimis ferrum: V 12, 5.

B. trsl.: a): ab eo flumine pari adfluente (c) collis nascebatur aduersus huic et contrarius: II 18, 2.

b): ne qua oriatur pecuniae cupiditas, qua ex re factiones dissensionesque (dissensionesque *M*) nascuntur: VI 22, 3; ¶ fiebat . . . humanitate Trebonii (c). . . ut reperiri non possent (c), a quibus initium appellandi nasceretur: 3, 20, 2; ¶ ne profectio nata ab (c) timore defectiois similisque (c) fugae uideretur: VII 43, 5.

Nasidianus: sed Nasidianae naues nullo usui fuerunt celeriterque pugna excesserunt . . . : 2, 7, 1; ex Massiliensium classe (naues) V sunt depressae, III captae, una cum Nasidianis profugit: 2, 7, 2.

Nasidius: L. Nasidius ab Cn. Pompeio cum classe nauium XVI . . . L. Domitio Massiliensibusque subsidio missus freto Siciliae imprudente atque inopinante Curione pernehitur adpulsisque Messanam nauibus . . . ex naualibus eorum *unam* deducit: 2, 3, 1, 2; *cf.* § 3; aduentus enim L. Nasidii summa spe et uoluntate ciuitatem compleuerat: 2, 4, 4; nacti idoneum uentum ex portu exeunt et Tauroenta . . . ad Nasidium perueniunt: 2, 4, 5; *cf. qu. sqq.*; dextra pars attribuitur Massiliensibus, sinistra Nasidio: 2, 4, 5; *cf. Nasidianus.*

Nasua: pagos centum Sueborum ad ripas Rheni consedissee, qui Rhenum transire conarentur; his praesee Nasuam et Cimerium fratres: I 37, 3.

natalis: dies natales et mensium (c) et annorum initia sic obseruant, ut noctem dies subsequatur: VI 18, 2.

natio. **A. subi.: a):** multa Caesarem . . . incitabant . . . , in primis, ne hac parte neglecta reliquae nationes sibi idem licere arbitrarentur: III 10, 2; ¶ confidere: III 27, 2 *u.* negligere; ¶ contendere: III 28, 2 *u.* **B.** pellere; ¶ (dare: II 35, 1 *u.* **b**); ¶ non alienum esse uidetur de Galliae Germaniaeque moribus et quo differant haec nationes inter sese proponere: VI 11, 1; ¶ natio est omnium (z: *Aim.*; omnis β ; *Np., Pr.*) Gallorum admodum dedita religionibus: VI 16, 1; Suebos . . . copias cogere atque iis (c) nationibus, quae sub eorum sint (sunt β) imperio, denuntiare, ut auxilia peditatus equitatusque mittant: VI 10, 1; ¶ (existimari: IV 10, 5 *u.* **b**) incoli; ¶ facere: (II 35, 1 *u.* **b**); III 27, 2 *u.* negligere; ¶ habere: IV 20, 4 *u.* incolere; ¶ incolere: II 35, 1 *u.* **b**) mitti; neque quanta esset insulae magnitudo neque quae aut quantae nationes incolerent neque quem usum belli haberent aut quibus institutis uterentur . . . reperire (c) poterat: IV 20, 4; ¶ mittere: VI 10, 1 *u.* esse; ¶ paucae ultimae nationes anni tempore confisae . . . hoc (c) facere neglexerunt: III 27, 2; ¶ uiuere: IV 10, 5 *u.* **b**) incoli; ¶ uti: IV 20, 4 *u.* incolere.

b): quarum (insularum) pars magna a feris barbarisque nationibus incolitur, ex quibus sunt, qui (quae?) piscibus atque (c) ouis aniuum uiuere existimantur: IV 10, 4, 5; ¶ uti ab

iis (his *codd.*) nationibus, quae trans Rhenum incolerent, mitterentur legati ad Caesarem, qui (quae *B²*) se obsides daturas, imperata facultas pollicerentur: II 35, 1.

B. ubi.: quod eas quoque nationes adire et regiones cognoscere volebat: III 7, 1; ¶

ne ex his nationibus auxilia in Galliam mittantur ac tantae nationes coniungantur: III 11, 3; ¶ (dedere: VI 16, 1 *u. A. a*) esse;

¶ intellegebant maximas nationes, quae proelio contendissent, pulsas superatasque esse: III 28, 2.

C. dat.: denuntiare: VII 10, 1 *u. A. a*) esse.

D. abl.: duae fuerunt Arioniſti uxores, una Sueba natione: I 53, 4.

E. e. praep.: a) ad: legatos, quod nomen ad (apud *cf.*) omnes nationes sanctum inuolatumque semper fuisse: III 9, 3; tantum esse nomen atque opinionem eius (e) exercitus . . . hoc nouissimo proelio facto etiam ad ultimas Germanorum nationes: IV 16, 7.

b) apud: ut auctoritatem, qua ille maxime apud exteras nationes niti uidebatur, minueret: 3, 43, 4; (*cf. a*) III 9, 3.)

c) ex: P. Crassum . . . in Aquitaniam proficisci iubet, ne ex his (e) nationibus auxilia in Galliam mittantur: III 11, 3; — IV 10, 5 *u. A. b*).

d) in e. abl.:

si ea, quae in longinquis nationibus geruntur, ignoratis: VII 77, 16.

natiuus: hanc (e) (siluam) longe introrsus pertinere et pro natio muro obiectam Cheruscis ab Suebis . . . prohibere: VI 10, 5.

natura. A. locorum: a) additur genet. loci (locorum) *u. locus p. 178 sq. (25 loc.)*.

b) non additur genet. loci (z): id (frumentum) erat perexiguum cum ipsius agri natura, quod sunt loca aspera ac (e) montuosa . . . , tum quod: 3, 42, 5; ¶ ut secundum naturam fluminis procumberent: IV 17, 3; quod illis prohibere erat facile cum ipsius fluminis natura atque erat magnitudine, tum quod: I, 50, 2; ¶ qualis esset natura montis et qualis (e) in circuitu ascensus: I 21, 1; a medio fere colle in longitudinem (e), ut natura montis ferebat, . . . murum . . . praeduxerant Galli: VII 46, 3.

β): ibique prope flumen edito natura loco castra posuit: 3, 37, 4; ¶ loco pro castris ad aciem instruendum natura opportuno atque idoneo, quod . . . , fossam obduxit (e): II 8, 3; ¶ procul ab aqua et natura iniquo loco castra ponunt: I, 81, 1;

¶ sua omnia in unum oppidum egregie natura munitum contulerunt: II 29, 2; se in siluas abdiderunt locum nacti (e) egregie et natura et opere munitum: V 9, 1; locum reperit egregie natura atque opere munitum: V 21, 4; ¶ insula natura triquetra triquadra (triquadra) β; utriusque (e) (est): V 13, 1.

B. natura rerum: ut ex magno Gallorum equitum (e) numero non nullos Gallicis (e) rebus fauere natura cogebat: VI 7, 7; — tanta erat operis firmitudo atque ea rerum natura, ut: IV 17, 7; — uno enim excepto, quem alius modi atque omnes natura finxit, suos quisque habet caros: *ap. Prisc. inst.* VI 36, 82; VII 20 *extr.*: XIII 12; ¶ num tu harum rerum natura accidere arbitraris, quod unam terram ac plures terras et urbem et urbes et imperium et imperia dicamus, neque quadrigas in unam (e) nominis figuram redigere . . . possimus? *ap. Gell.* XIX 8, 8; — omnes autem homines natura libertati (e) studere (e) et condicionem seruitutis odisse: III 10, 3; ¶ multa praeterea de sideribus atque eorum motu, de mundi ac terrarum magnitudine, de rerum natura, de deorum immortalium (e) ni (e) ac potestate disputant et inuentuti tradunt: VI 14, 6.

C. natura animantium: a) bestiarum: eadem est feminae marisque natura (statura *Paul, recte ut uideatur*, eadem forma magnitudineque communis: VI 26, 3.

b) hominum: z) = corporis uires: ut . . . infinito labore suscepto . . . paene naturam studio uincerent: VI 13, 5; ¶ se et communes liberos . . . , quos ad capiendam fugam naturae et uirium infirmitas impediret: VII 26, 3.

β) = ingenium, mores: custodiarum uaria (e) diligentia animaduersa, prout cuiusque eorum, qui negotiis praerant, aut natura aut studium ferebat: 3, 61, 3; ¶ communi . . . fit uitio naturae, ut inuisitatis (e) atque incognitis rebus magis confidamus uehementiusque exterreamur: 2, 4, 1; ¶ quorum de natura moribusque Caesar (e) cum quaereret, sic reperiebat: II 15, 3.

naturalis: ex (e) altera parte mole tenui naturali (naturaliter *Np.*, obiecta *contic.*, *Np. Mada.*; molem tenui naturalem obiectam *codd.*; *Db.*, *Dl.*), quae (e) paene insulam oppidum efflecerat, quattuor biremes subiectis scutulis . . . in interiori portum (e) traduxit (*u. CCN*): 3, 40, 4.

naturaliter: quod est quaedam animi incitatio atque alacritas naturaliter innata om-

nibus: 3, 92, 3; ¶ (objectus: 3, 40, 4 *u.*
naturalis.)

natu(s) u. maiores natu *p.* 531 2.
 (3 *loc.*)

naualis. 1. adiect.: coactis omnibus
 copiis castra naualia de improviso adoriantur
 atque oppugnant: V 22, 1; ¶ hoc opus . . .
 inopinantibus hostibus machinatione nauali,
 phalangis subiectis, ad turrim hostium ad-
 mouent: 2, 10, 7; ¶ Massilienses <e> . . .
 bis proelio nauali <nau proel. *u.*: *Np.*: *It.*>
 superati . . . constituunt: 2, 22, 1; ¶ sic
 uno tempore et de nauali pugna Sabinus et
 de Sabini uictoria Caesar est <e> certior factus:
 III 19, 5.

2. *ui* subst. **naualia.** **A. obi.:** tueri: 3,
 111, 6 *u.* **C. ep.**

B. dat.: duabus ex partibus . . . una erat
 proxima portui <e> naualibusque: 2, 1, 2.

C. c. praep.: a) ad: theatrum . . . arcis
 tenebat locum aditusque habebat ad portum
 et ad reliqua <regia *Morus*; regiaie *Paul*>
 naualia: 3, 112, 8.

b) *ex*: **L.** Nasidius . . . adpulsis . . . Mes-
 sanam nauibus atque inde propter repentinum
 terrorem principum ac senatus fuga facta ex
 naualibus <nauibus *O*; *pr.* *edd.*> eorum *unam*
 dedecit: 2, 3, 2; ¶ Massilienses . . .
 naues ex portu naualibusque educunt: 2, 22,
 5; ¶ Massilienses . . . ueteres ad eundem
 numerum ex naualibus productas naues refer-
 ent: 2, 4, 1.

c) *in*: omnesque eas naues et reliquas, quae
 erant in naualibus, incendit, quod tam late
 <quod naualia *Paul*> tueri parua manu non
 poterat: 3, 111, 6.

naufragium: tempestas . . . naues Rhodias
 adflixit, ita ut ad unam omnes . . . elide-
 rentur et naufragio interirent: 3, 27, 2.

naucula: nauiculam parulam conscendit
 cum paucis suis; ibi ab Achilla et Septimio
 interficitur: 3, 104, 3; — qui (Ari-
 onistus) nauiculam deligatam ad ripam
 nactus ea profugit: I 53, 3; — praemissa-
 que <permissaque *a*> clam nauicula Domitium
 Massiliensesque de suo aduentu certiores facit:
 2, 3, 3.

nauigatio: longe aliam esse nauiga-
 tionem in concluso mari atque in uastissimo
 <e> atque <e> apertissimo <e> Oceano perspie-
 bant <e>: III 9, 7; ¶ nauigationem im-
 peditam propter inscientiam locorum pauci-
 tatemque portuum sciebant <u. *CCN*>: III 9, 1;
 quod Cornus <e> uentus nauigationem impedi-
 bat: V 7, 3; — quod propinqua die aequinoctii

infirmis nauibus hiemi nauigationem subicien-
 dam non existimabat: IV 36, 2; ¶ cogebantur
 Coreyra atque Acarnania longo inter-
 iecto nauigationis spatio pabulum suppor-
 tare: 3, 58, 4; ¶ uti ex <e> tanto nauium
 numero tot nauigationibus neque hoc ne-
 que superiore anno ulla <e> omnino nauis, quae
 milites portaret, desideraretur: V 23, 3; ¶
 ne anni tempore a <om. β > nauigatione ex-
 cluderetur, quod aequinoctium suberat: V
 23, 5; — biduoque et nocte in <*Claec.*: noctibus
 tribus *codd.*; *edd.*> nauigatione consumptis
 adpellit: 2, 23, 1.

nauigium: ex his unum ipsius nauigium
 contendit et fugere persenerauit
 auxilioque tempestatis <e> ex conspectu abiit
 <abit *Old*>, duo perterrita concursu nostrarum
 nauium sese in portum receperunt: 2
 22, 4; ¶ multa huc minora nauigia ad-
 dunt, ut ipsa multitudine nostra classis ter-
 reatur: 1, 56, 2; — scaphas longarum nauium,
 item speculatoria nauigia militibus compleri
 iussit: IV 26, 4; — his cum funes . . . com-
 prehensi adductique erant, nauigio remis in-
 citato praeerumpebantur <e>: III 14, 6; — hos
 . . . reuocare constituit, cum omnes milites
 naues conscendissent, atque iis <e> expedito
 loco actuaria nauigia relinquit: 1, 27, 6; —
 has (naues) scaphis minoribusque nauigiis
 compluribus submissis <summisso *a*; sumptis
O> Otacilius Crassus . . . expugnare parabat:
 3, 28, 2; ¶ qui uectoriis grauibisque nauigiis
 non intermisso remigandi labore longarum
 nauium cursum adaequarunt <-auerint β >:
 V 8, 4.

[**Falso:** qui essent ad maiorum nauium <nauigium
 β > multitudinem idonei portus: IV 20, 4.]

nauigo: naues habent Veneti plurimas,
 quibus in Britanniam nauigare consuerunt:
 III 8, 1; — etesiis tenebatur, qui nauiganti-
 bus Alexandria sunt <funt ν : flant *Paul*>
 aduersissimi uenti: 3, 107, 1; — XII nauibus
 amissis reliquis ut nauigari (nauigare β)
 satis <*add.* *RSchm.*; *om.* *X*: *edd.*> commode
 posset effectit: IV 31, 3.

summaque erat uasto atque aperto mari,
 magnis aestibus, raris ac prope nullis portibus
 difficultas nauigandi: III 12, 5; — (Ca-
 lenus legionibus equitibusque Brundisii in naues
 impositis, ut erat praecceptum a Caesare, quan-
 tum <quam tum *l det.*; *Faern.*> nauium facul-
 tatem habuit <cum primum nauigandi facul-
 tatem habuit *Claec.*>, naues soluit: 3, 14, 1.)
 — ad suos seuerius scripsit, nacti idoneum uen-
 tum ne occasionem nauigandi dimitterent,

sine ad litora Apolloniatum *sine ad Labacium* cursum derigere atque eo naues eicere *e-*possent: 3, 25, 4; ¶ quod insuetus nauigandi mare timeret: V 6, 3.

naues longas . . . , quarum erant L auxilio missae ad Pompeium . . . , illae triremes omnes et quinqueremes aptae instructaeque omnibus rebus ad nauigandum: 3, 111, 3; — Laelius tempore anni commodiore usus ad nauigandum onerariis nauibus Coreyra Dyrachioque aquam suis supportabat: 3, 100, 3; — nactus idoneam ad nauigandum tempestatem tertia fere uigilia (naues *abl.* β) soluit: IV 23, 1; compluribus (e) nauibus fractis reliquae cum (e) essent fimbis, ancoris reliquisque armamentis amissis ad nauigandum inuitiles: IV 29, 3; reliquas (naues) paratas ad nauigandum atque omnibus rebus instructas inuenit: V 5, 2.

nauis. 1. **Forma:** *Acc. sing.* nauim *exstat in af* 2, 6, 2, *quo loco abl. receperunt nauem*; 3, 40, 1 *Np. et Dn. scripserunt nauim, quamquam in O: inuenitur nauem. Reliquis quoque 7 locis* (2, 6, 4; 23, 5; 3, 28, 5; 39, 2; 40, 2, 3; 96, 4) *in O: exstat nauem.* — *Abl. sing.* nauis *est in X IV 25, 4. 5; 26, 1; 27, 3; naue in z* 1, 58, 4; 2, 32, 12; 3, 106, 4; nauis *in z*, naue *in β* IV 21, 1. 9; 26, 2. — (**Nom. plur.** nauis *exstat in hl* 2, 6, 4.) — *Acc. pl.* nauis *inuenitur in al* 1, 56, 1; *in a* IV 25, 1; V 11, 4; 1, 26, 1; 2, 4, 1; 5, 5; 22, 5; 3, 111, 2; (1, 28, 3 *Dn. errore respicit nauis.*) *Reliquis 23 belli Gallici et 51 belli civilis locis omnes codd. habere uidentur naues.* (IV 23, 1 *in z scriptum est soluit, in β naues soluit; IV 29, 4 naues est in z, eas in β.*)

H. Signif.; A. subi.; a): huc accedebant XVIII (VIII A) onerariae naues: IV 22, 4; ad eas (naues), quae factae erant Arelate per Caesarem, captivae Massiliensium accesserant sex: 2, 5, 1; ¶ adhaerescere: 1, 28, 4 *u.* **B. a)** excipere; ¶ non enim has (naues) aut conspectus patriae aut propinquorum praecipua ad extremam uitae periculum adire cogebant: 2, 7, 1; ¶ adpropinquare *u.* **adpropinquo p. 178 β) (2 (3) loc.):** ¶ (amittere: IV 29, 3 *u.* **B. a)** frangere;) ¶ (qua re animaduersa quae proximae ei loco ex Bruti classe naues erant in eas impeditas impetum faciunt celeriterque ambas depriment: 2, 6, 6;) ¶ (attingere: IV 23, 2 *u.* **F. d)** attingere.)

sed (e) ex iis (his β) (nauibus) onerariae duae eosdem quos reliquae (β; reliqui z; *abl.*) portus (portus quos reliquae β) capere non

potuerunt et paulo infra delatae sunt: IV 36, 1; V 23, 1 *u.* **B. a)** remittere; 3, 28, 1 *u.* consistere; ¶ cum singulas binas ac ternas naues circumsteterant circumstiterant β: III 15, 1; ¶ hunc conspiciat naues, quae missu Bruti consuetudine cotidiana ad portum excubabant, sublatis ancoris sequi coeperunt: 2, 22, 3; ¶ (cognoscere: 2, 23, 1 *u.* se recipere,) ¶ (se commouere: III 15, 3 *u.* se mouere;) ¶ (conficere: 3, 28, 1 *u.* consistere;) ¶ illae (naues triremes) adeo grauiter inter se incitatae conflixerunt, ut uehementissime utraque ex concursu laborarent, altera nero praefracto (e) rostro tota confabefieret: 2, 6, 5; ¶ accedebat, ut cum saeuire uentus coepisset et se saeuire uentus coepisset et *om.* β; et se *om.* z uento dedissent (naues), et tempestatem ferrent facilius et in nadis consistentem tutius et ab aestu relictae (β; rei relictae z nihil saxa et cautes (e) timerent: III 13, 9; 14, 2 *u.* proficisci; nostrae naues duae tardius cursu confecto in noctem coniectae cum ignorarent, quem locum reliquae cepissent, contra Lissum in ancoris constiterunt: 3, 28, 1; ¶ conspiciatque naues triremes (nauis triremis hl) duae nauem D. Bruti, quae ex insigni (e) facile agnoscere (cre af) poterat, duabus ex partibus sese in eam incitauerunt (e) uerant *codd.; abl.*: 2, 6, 4; 22, 3 *u.* coepisse; ¶ consenuisse: 3, 111, 3 *u.* **B. a)** occupare; ¶ (Gallis nauibus,) quas ex Pictonibus (e) et Santonis reliquisque pacatis regionibus conuenire iusserat: III 11, 5; huc naues undique ex finitimis regionibus . . . iubet conuenire: IV 21, 4; dum reliquae naues eo conuenirent, ad horam nonam in ancoris exspectauit: IV 23, 1; (atque omnes (naues?) ad portum Itim conuenire iubet: V 2, 3;) et partem nauium longarum conuenire . . . imperat: 3, 42, 2; 47, 4 *u.* **D. a)** numerus, se dare: III 13, 9 *u.* consistere; ¶ quaeque ibi (Oehl.; quae qui ubique a; quaeque ubique fhl; quaeque O); quaeque ibi eumque *Np.; Dn.; Dn.*: naues imprudentia aut tempestate paulum suo cursu decesserunt, has more praedonum diripere consuerunt: 3, 112, 3; ¶ cum (et *abl.* β) equites et naues et frumentum Romanis deesse intellexerunt: IV 30, 1; ¶ (deicere: IV 17, 10 *u.* **B. a)** immittere;) ¶ non nullae tempestate deperierant naues: V 23, 2; ¶ deportare: 1, 27, 1 *u.* **B. a)** remittere; ¶ deprimere: 2, 6, 6 *ib.* deprimere; ¶ derigere: 3, 30, 1 *u.* **B. a)** uidere.)

neque enim naues erant aliae, quibus re-

portari possent: IV 29, 4; quarum (nauium) erant XI tectae: I, 56, 1; Cassius . . . omnes naues incendit XXXV <del. Ciacc., e quibus erant XX constratae (rosi constratae ab; rostratae Nol.: 3, 101, 2; - in quibus erant: 2, 3, 1 u. B. a) classis; 3, 7, 2 u. B. a) ducere; omnesque eas naues et reliquas, quae erant in naualibus, incendit: 3, 111, 6; - Alexandriae esse: 3, 111, 3 u. B. a) occupare; (Orici esse: 3, 7, 1 u. C. a) pracesse; - nauium quod ubique fuerat in < a. unum locum coegerant: III 16, 2; - erant inanes: 3, 10, 4 u. B. a) abducere; inutilis: IV 29, 3 ib. frangere; proxima: 2, 6, 6 u. A. a) animaduertere; satis esse: IV 22, 3 u. B. a) contrahere; sed Nasidianae naues nullo usui fuerunt celeriterque pugna excesserunt: 2, 7, 1; - quod (nauis) erat sine militibus: 3, 14, 2; ¶ excedere: 2, 7, 1 u. (usui) esse; ¶ ipsorum naues ad hunc modum factae armataeque erant: carinae aliquanto platiore quam nostrarum nauium, quo facilius uada ac decessum aestus excipere possent: III 13, 1; ¶ excubare: 2, 22, 3 u. coepisse; ¶ (expectare: VII 60, 1 u. progredi;) ¶ quorum rerum omnium nostris nauibus casus erat <erant > extimescendus <extimescendi >: III 13, 9.

impetum facere: 2, 6, 6 u. A. a) animaduertere; ¶ Ferre: III 13, 9 u. consistere; ¶ fieri u. B. a) facere.

habere: I, 58, 3 u. B. a) grauitas; (neque ullus flare uentus poterat, quin (naues?) aliqua ex parte secundum cursum haberent <b; haberet O.: 3, 17, 1.)

(ancoras iacere: IV 28, 3 u. petere;) ¶ ignorare: 3, 28, 1 u. consistere; ¶ se incitare: 2, 6, 4 u. conspicari; ¶ eo die naues Massiliensium cum his <his O.), quae sunt captae, intereunt VIII <Massiliensium Domitiique sunt captae VI, intereunt VIII Paul ingeniose: I, 58, 1; ut (naues) ad unam omnes constratae numero XVI eliderentur et naufragio interirent: 3, 27, 2.

laborare: 2, 6, 5 u. colligere.

tanta . . . tranquillitas existit, ut (naues) se ex loco mouere < >; commouere z; cdd.) non possent: III 15, 3.

(nauigare: IV 29, 3 u. B. a) frangere; reliquas (naues) paratas ad nauigandum atque omnibus rebus instructas inuenit: V 5, 2; quarum (nauium) erant L auxilio missae ad Pompeium . . . illae triremes omnes et quinque-remes aptae instructaeque omnibus rebus ad nauigandum: 3, 111, 3;) ¶ neque enim his

(nauibus) nostrae rostro nocere poterant — tanta in his <his N) erat firmitudo: III 13, 8.

una ex his (nauibus), quae perseuerauit neque imperio Caleni obtemperauit, quod erat sine militibus prinatoque consilio administrabatur, delata <-leta a Oricum atque a Bibulo expugnata est: 3, 14, 2; ¶ hae <haec h; haec O) (naues) ad insulam, quae est contra Massiliam, stationes obtinebant: I, 56, 3; ¶ offedere: 3, 8, 2 u. prouehi.

(naues totae (erant) factae ex robore ad quantum uim et contumeliam perferendam: III 13, 3; 2, 7, 3 u. B. a) praemittere;) ¶ perseuerare: 3, 14, 2 u. obtemperare; ¶ ut perpaucae (naues) ex omni numero noctis interuentu ad terram peruenerint <peruenerent acf; -erunt O): III 15, 5; quae (naues) omnes incolumes ad <c) continentem peruenerunt: IV 36, 4; 13, 9, 1 et 106, 1 u. F. d) z) peruenire;) ¶ quae tamen (naues) ancoris iactis cum fluctibus complerentur, necessario aduersa nocte in altum proiectae continentem petierunt: IV 28, 3; quae (naues) omnes citiorem Hispaniam petierunt: 2, 7, 2; ¶ portare: V 23, 3 u. B. a) numerus; ¶ posse: III 13, 1 u. excipere; III 13, 6 u. D. a) onus; III 13, 8 u. nocere; III 15, 3 u. mouere; IV 22, 4 u. uenire; quod naues propter magnitudinem nisi in alto constitui non poterant: IV 21, 2; IV 28, 2 u. proficisci; IV 36, 4 u. capere; V 2, 2 u. B. a) deducere; V 5, 2 ib. reicere; V 11, 2 ib. reficere; 2, 6, 1 u. conspicari; 3, 2, 2 u. B. a) reperire; 3, 24, 2 ib. uidere; ¶ praeteruehi: 3, 30, 1 u. B. a) uidere; ¶ quae (manus) tantum progredere <c), quantum naues processissent: VII 61, 5; ¶ nauesque triremes duas, quas Brundisii faciendas curauerat, per causam exercenlorum remigum ad fauces portus prodire iussit: 3, 24, 1; ¶ circiter CXX <ducentas XX z; Hodd.) naues eorum paratissimae atque omni genere armorum ornatae profectae <progressae Oros.; Ciacc.) ex portu <e portu prof. > nostris aduersae constiterunt: III 14, 2; tanta tempestas subito coorta est, ut nulla earum (nauium) cursum tenere posset, sed aliae eodem, unde erant profectae, referrentur, aliae . . . deciderunt: IV 28, 2; cognoscit LX naues . . . eodem, unde erant profectae, reuertisse: V 5, 2; ¶ ex Massiliensium classe (naues) V sunt depressae, III captae, una cum Nasidianis profugit: 2, 7, 2; ¶ progredi: (III 14, 2 u. proficisci; III milia passuum secundo flumine silentio progredi (naues?) ibique se expectari <-tare f) inbet: VII 60, 1;) 3, 24, 2 u. B. a) uidere; ¶ pro-

uehi: IV 28,3 *u.* petere; serius a terra pro-
uectae (prof. *b*) naues neque usae nocturna
aura in redeundo offenderunt: 3,8,2.

reliquae Caesaris naues (cognita *add. R. Sch.*
eius fuga se Hadrumetum receperunt: 2,23,
4; ¶ redire: (3,8,2 *u.* pronehi;) 3,111,
3 *u.* B. a) occupare; ¶ relinquere: 2,
25,7 *u.* transire;) ¶ reuertii: V 5,2 *u.*
proficisci; 1,27,1 *u.* B. a) remittere.

sequi: 2,22,3 *u.* coepisse; ¶ naues
XVIII, de quibus supra demonstratum est,
quae equites sustulerant, ex superiore portu
leni uento soluerunt: IV 28,1; ¶ onerariis
nauibus . . . , quae stabant ad Vticam
numero circiter CC: 2,25,6; ¶ supportare:
3,47,4 *u.* D. a) numerus.

cursum tenere: IV 28,2 *u.* proficisci: V 5,
2 *u.* B. a) recere; ¶ timere: III 13,9
u. consistere; ¶ tollere: IV 28,1 *u.* soluere;
(2,22,3 *u.* coepisse; 2,25,7 *u.* transire;) harum
(horum *a*) altera nauis (nauium *Paul*)
CCXX e legione tiromm sustulerat, altera ex
ueterana paulo minus CC: 3,28,3; ¶
(temporis puncto sublatis ancoris omnes (naues?)
Vticam relinquunt (*Old*: reliquerunt *af*) et quo
imperatum est transeunt: 2,25,7); ¶

(transportare: IV 16,8 *u.* D. a) copia: IV
22,3 *u.* B. a) contrahere; IV 29,2 *u.* B. a) sub-
ducere; 3,2,2 *ib.* reperire; 3,29,2 *ib.* remittere.)

quae (naues) ex eo loco a *c* milibus pas-
sum octo uento tenebantur, quo minus in em-
dem portum uenire possent: IV 22,4; neque
Brundisio naues legionese ad Caesarem uenie-
bant: 3,25,1; ¶ uideri: V 11,2 *u.* B. a)
reficere; ¶ nti: 3,8,2 *u.* pronehi.

b): impeditis nauibus: 3,7,3 *u.* B. a)
impedire; omnibus nauibus ad unam incolu-
mibus milites exposuit: 3,6,3; propinqua
die aequinoctii infirmis nauibus hiemi nauiga-
tionem subiendam non existimabat: IV
36,2.

B. accens: **a**) **obl**: an paenitet uos, quod
. . . ex portu sinuque aduersariorum CC naues
oneratas (onerarias *b*; *Np.*) abduxerim (*Cicero*:
Ut.; addux. *v*; *Np.*, *Uth.*): 2,32,12; hic repentino
aduentu naues onerarias quasdam nactus in-
cendit et unam frumento onustam abduxit (ab-
ducit *l*): 3,23,2; submersamque nauem (nauim
l: *Np.*, *Uth.*) remiis multisque contendens
fimbis abduxit (*add. uell.*: adduxit *v*; *add.*:
3,40,1; ita ex utraque parte naues longas ad-
gressus, quae erant deligatae (delegatae *u.* ad
terram atque inanes, III ex his abduxit *bf*:
add. add.: reliquis incendit: 3,40,4; ¶ ab-
trahere: 2,23,5 *u.* relinquere; ¶ biduum

tempestate retentis nauibusque aliis additis
actuariis in Ciliciam . . . peruenit: 3,102,5;
¶ adducere: 1,36,5 *u.* C. a) praeficere; toto
flumine Ilibero naues conquiri et Octogesam
(*Hobom.*: conquirere totogesma *N*): conquirere
et Octogesam *O*; *add.* adduci iubent: 1,61,4;
(2,32,12 *et* 3,40,1,4 *u.* abducere;) ¶ quod
rursus minuente aestu naues in uadis adlic-
tarentur: III 12,1; ita uno tempore et longas
naues . . . aestus complebat (¶ compleuerat
x: *add.*) et onerarias . . . tempestas afflictabat:
IV 29,2; ¶ affligere *u.* **adffigo** *p.* 158
sq. (3 *loc.*); ¶ adgredi *u.* **adgredior**
p. 160 *d*) (3 *loc.*); ¶ (Massilienses) ueteres
. . . naues refecerant . . . piscatoriasque ad-
iecerant atque contexerant, ut essent ab icu
telorum remiges tuti: 2,4,2; ¶ hac (nau)
adiuncta ad reliquas naues cursum Massiliam
uersus periecit: 2,3,3; ¶ administrare:
3,14,2 *u.* A. a) obtemperare; ¶ Massi-
liensis . . . producta longius acie circumuenire
nostros aut pluribus nauibus adoriri singulas
. . . contendebant: 1,58,1; ¶ contra haec
Pompeius naues magnas onerarias, quas in
portu Brundisino deprehenderat, adornabat:
1,26,1; ¶ adpellere *u.* **adpello** *p.* 175
(3 *l*) *loc.*); ¶ adplicatisque nostris ad
terram nauibus (circiter XL *h. l.* *add. Np.*:
Ut. . . . naues . . . immisit: 3,101,5; ¶
naues interim longas aedificari in flumine
Ligeri *a*) . . . iubet: III 9,1; V 1,1 *u.* reficere;
¶ agnoscere: 2,6,4 *u.* A. a) conspiciari; ¶
amittere *u.* **amitto** *p.* 251 (1 *loc.*); ¶
armare *u.* **armo** *p.* 310 *A.* (5 *loc.*); ¶
attribuere *u.* **attribuo** *p.* 362 *sq.* (3 *loc.*);
capere *u.* **capio** *p.* 445 (2) (1 *loc.*); ¶
circumsistere: III 15,1 *u.* A. a) circum-
sistere; ¶ cogere: 2,7,1 *ib.* adire;
u. praeterea **cogo** *p.* 582 (6 *loc.*); ¶
coicere: 3,28,1 *u.* A. a) consistere; ¶
flamma ab utroque cornu compressa (*rec.*:
compressa *N*): compressae (*Pluyg.*) naues sunt
(*com. af*) combustae quinque: 3,101,5; ¶
in insula frumento nauibusque comparatis
bellum duci non difficile existimabat: 2,18,6;
L. Domitius . . . nauibus III comparatis,
ex quibus duas familiaribus suis attribuerat, unam
ipse descenderat, . . . profectus est: 2,23,2;
¶ compellere: 1,58,4 *u.* D. a) pars; ¶
complere: IV 29,2 *u.* adlictare; *u.* praeterea
compleo *p.* 621 *A. b*) (6 *loc.*); ¶ com-
prehendere: 3,101,5 *u.* comburere; ¶
conningere: V 11,5 *u.* subducere; deprehen-
sis *c*) nauibus circiter quinquaginta circ.
L. *om.* (¶) celeriterque connectis atque eo mili

tibus impositis (β; iniectis z; *edd.*) . . . oppido potitur: VII 58, 4; 3, 39, 2 *u.* obicere; ¶ conlabefacere: 2, 6, 5 *u.* **A. a)** colligere; ¶ conquirere: 1, 30, 1 *u.* deducere; 1, 61, 4 *u.* adducere; ¶ conscendere *u.* **conscendo** *p.* 663 *sq.* (10 *loc.*); ¶ nam singulas (naues) nostri consecrati expugnauerunt: III 15, 5; ¶ conspicari: 2, 6, 4 *u.* **A. a)** conspicari; ¶ conspiciere: 2, 23, 5 *u.* relinquere; ¶ consternere (naues constratae) *u.* **consterno** *p.* 685 (4 (5) *loc.*); *cf.* **D. a)** classis 2, 3, 1; ¶ constituere *u.* **constituo** *p.* 686 (3 *loc.*); ¶ (constituere: 3, 7, 2 *u.* ducere); ¶ contegere: 2, 4, 2 *u.* adicere; ¶ eadem de causa (naues) minus commode copulis (e) continebantur: III 13, 8; ut se cum II legionibus Gades conferret, naues frumentumque omne ibi contineret: 2, 18, 6; ¶ nauibus circiter octoginta (β; *Oros.*; octingentis octoginta z) onerariis coactis contractisque (constratisque *Em. Hoffm.; Dh.; om. Fr.*), quod (quot *edd. pr.; Dh., Np.*) satis esse ad duas transportandas legiones existimabat quod quot *DE*; quicquid (β; praeterea nauium longarum habebat, (id *add.* β) quaestori quaestoribus β), legati praefectisque distribuit: IV 22, 3; ¶ ac iam conuersis in eam partem nauibus, quo (e) uentus ferebat, tanta subito malacia ac (e) tranquillitas exstitit, ut: III 15, 3.

neque multum abesse ab eo, qui paucis diebus deduci (naues) possint (possent *reec. pr. add.; Frig.*) V 2, 2; his (is z) (nauibus) deductis . . . duobus commentibus exercitum reportare (e) instituit (e): V 23, 2; naues, quas Metiosedo (e) deduxerat, singulas equitibus Romanis attribuit: VII 60, 1; daunuris municipiorum omnium imperat, ut naues conquirant (impirant *f*) Brundisiumque deducendas eurent: 1, 30, 1; onerarias naues, quas ubique (nbi a) possunt, deprehendunt atque in portum deducunt: 1, 36, 2; L. Nasidius . . . freto Sicilliae . . . peruehitur adpulsisque Messanam nauibus . . . ex nauibus (nauibus *O; pr. add.*) eorum unam (O; nauem *N; om. :*) deducit: 2, 3, 2; ¶ deferre *u.* **defero** *p.* 843 *d)* (3 *loc.*); ¶ ut . . . aliae (naues) ad inferiorem partem insulae . . . magno suo (e) cum periculo deicerentur: IV 28, 2; ¶ deligare *u.* **deligo** *p.* 852 (5 *loc.*); ¶ certas sibi deposcit naues Domitius atque has colonis pastoribusque . . . complet: 1, 56, 3; ¶ deprehendere *u.* **deprehendo** *p.* 865 *b)* (3 (4) *loc.*); ¶ deprimere *u.* **deprimo** *p.* 865 *sq.* (3 *loc.*); ¶ desiderare *u.* **desidero** *p.* 870 *b)* z)

(3 *loc.*); ¶ quod nostrae naues tempestatibus detinebantur (detenebantur *IBM*): III 12, 5; ¶ has (naues) perfectas carris iunctis deiecit noctu milia passuum a castris XXII: 1, 51, 3; ¶ diductisque (ded. *Offh*) nostris paulatim nauibus et (e) artificio gubernatorum et mobilitati nauium locus dabatur: 2, 6, 2; ¶ diripere: 3, 112, 3 *u.* **A. a)** decedere; ¶ distribuere: IV 22, 3 *u.* contrahere; huc accedebant XVIII (VIII *d*) onerariae naues, . . . has equitibus distribuit (tribuit β): IV 22, 4; ¶ cum Caesar omnino XII naues longas praesidio duxisset, in quibus erant constratae (Vrsin.; constructae *N;*) III (Vrsin.; ille *af;* illi *Nhd*): 3, 7, 2.

educere *u.* **eduo** *p.* 991 (4 *loc.*); ¶ efficere: 1, 36, 5 *u.* **C. a)** praeficere; ¶ eicere *u.* **eicio** *p.* 1001 *C.* (3 *loc.*); ¶ elicere: 3, 100, 2 *u.* producere; ¶ elidere: 3, 27, 2 *u.* **A. a)** interire; ¶ (ue occasionem nauigandi dimitteret, siue ad litora Apolloniatum siue ad Labacium cursum dirigere atque eo naues eicere (Nhd.; eligere *N;*) possent: 3, 25, 4); ¶ duasque naues cum militibus, quae ad moles Caesaris adhaeserant, scaphis linitibusque reprehendunt, rephensas (deprehendunt, deprehensas *O*) excipiunt: 1, 28, 4; ¶ expedire: 1, 56, 1 *u.* tegere; naeti idoneum uentum ex portu exeunt et Tauronta . . . perueniunt ibique naues expediunt: 2, 4, 5; ¶ expugnare *u.* **expugno** *p.* 1236 (5 *loc.*); ¶ quas (naues) cum aliquandiu Caesar frustra exspectasset: V 23, 5; relinquebatur, ut ex longinrioribus regionibus Galliae Picenique et a freto naues essent exspectandae: 1, 29, 2.

ad celeritatem onerandi subductionisque (e) paulo facit humiliores (naues), quam quibus in nostro mari uti consueuimus: V 1, 2; ad onera ac (e) multitudinem iumentorum transportandam paulo latiores (altiores β) (facit naues), quam: V 1, 2; has (naues) omnes actuaris imperat fieri, quam ad rem multum humilitas adiuvat (e): V 1, 3; *u.* praeterea **facio** *p.* 1252 (12 *loc.*); ¶ compluribus (enim pluribus *AB;* cum pluribus β) nauibus fractis reliquae cum (om. β) essent fumibus, ancoris reliquisque armamentis amissis ad nauigandum inuitiles: IV 29, 3.

habere *u.* **habeo** *p.* 1397 *sq.* (5 *loc.*); ¶ immittere *u.* **immitto** *p.* 54 *sq.* **A. b)** (3 *loc.*); ¶ impedire: 2, 6, 6 *u.* **A. a)** animaduertere; neque Bibulus impeditis (impedimentis *af*) nauibus dispersisque remigibus satis mature occurrit: 3, 7, 3; sic belli rationem

esse diuisam, ut illi classe (c) naues auxilia-
que sua impedirent, ipse ut aqua terraque eos
prohiberet: 3, 17, 3; ¶ imperare: 1, 30, 4
u. reficere; ¶ incendere u. **incendo**

p. 145 (6 loc.); ¶ (naues longas) remis
incitari et ad latus apertum hostium con-
stitui . . . iussit: IV 25, 1; 2, 6, 5 u. **A. a**) con-
fligere; ¶ Labieno scribit, ut quam pluri-
mas possit (β; posset z; *edd.*) iis legionibus,
quae *sint apud eum, naues instituat: V 11,
4;

¶ singulari militum studio in summa
omnium (o) rerum inopia circiter sescentas
eius generis cuius supra demonstrauimus naues
et longas XXVIII inuenit instructas (struc-
tas *Hartx*): V 2, 2; u. *prueterca* **instruo**
p. 192 **C. a**) (4 loc.); ¶ intercipere: 3,
24, 2 u. uidere;

¶ nacti portum . . . eo
naues introduxerunt: 3, 26, 4; ¶ in-
uenire u. **inuenio** p. 229 (β) (3 loc.); ¶
Heluetii ea spe deieci nauibus iunctis rati-
busque compluribus factis . . . si perrumpere
possent conati . . . telis repulsi hoc conatu
destiterunt: 18, 4; ad eum locum fluminis nauibus
iunctis pontem imperant fieri legionesque
duas flumen Sicorim transducunt: 1, 61, 4.

(si arborum trunci siue naues (trabes *RSchn.*)
deiciendi operis causa (c) essent a barbaris
inmissae (*Ciace.*; missae X; *edd.*): IV 17, 10;) eodem
naues (del. *Ciace.*), quas demonstrauimus
aggere et leuis armaturae militibus com-
pletas quasque ad Dyrrachium naues longas
habebat mittit: 3, 62, 3; 111, 3 u. occupare.

nancisci: 3, 8, 3 u. **C. a**) occurrere; 3, 23, 2
u. abducere.

aequo animo singulas binis nauibus obieci-
bant: 1, 58, 4; faucibusque portus nauem one-
rariam submersam obiecit et huic alteram con-
iunxit: 3, 39, 2; ¶ his interfectis nauibusque
eorum occupatis . . . (Vsipetes et Tene-
teri) flumen transierunt: IV 4, 7; magna multi-
tudo naues longas occupare hostes conabantur;
quarum erant L auxilio missae ad Pompeium
proelioque in Thessalia facto domum redierant,
illae triremes (redierant, quadriremes
Paul) omnes et quinqueremes, aptae instruc-
taeque omnibus rebus ad nauigandum; praeter
has XXII, quae praesidii causa Alexandriae
esse consueverant, constractae (constructae *P*;
contractae *O*) omnes; quas si occupauissent,
classe Caesari (c) crepta portum ac mare totum
in sua potestate haberent: 3, 111, 2, 3, 4; ¶
onerare: 2, 32, 12 u. abducere.

dum in his locis Caesar nauium paran-
darum causa moratur: IV 22, 1; ¶ omnesque
incolomes naues perduxit: V 23, 6; ¶

perficere: 1, 54, 3 u. deuohere; ¶ (pol-
liceri: IV 16, 8 u. **D. a**) copia; ¶ alteram
nauem. quae erat ad custodiam ab Aelio po-
sita, pluribus multis l. adgressus nauibus
. . . nostros uicit: 3, 40, 2; ¶ praemit-
tere: (IV 21, 1 u. **F. d**) (β);) ex reliquis (nauibus
una praemissa Massiliam huius muniti per-
ferendi gratia cum iam adpropinquaret urbi,
omnis sese multitudo effudit c: 2, 7, 3; ¶
secundum nactus uentum onerarias naues [cir-
citer XL] praeparatas ad incendium im-
misit: 3, 101, 5; ¶ producere: 2, 4, 1 u.
reficere; Vatinius . . . scaphis elicit naues
Laelianas atque ex his longius productam unam
quinqueremem et minores duas in angustiis
portus cepit: 3, 100, 2; ¶ protegere: 3,
42, 1 u. **E. a**) *extr.*

is naues nostras interiori in portum (*Ciace.*
partem *edd.*) post oppidum reduxit et ad
terram deligauit: 3, 39, 2; ¶ referre: IV
28, 2 u. **A. a**) proficisci; ¶ omnia deerant,
quae ad reficiendas naues (eas β) erant
usui (usui sunt β): IV 29, 4; quae grauissime
afflictae erant (erant afflictae β) naues, earum
materia atque aere ad reliquas reficiendas ute-
batur: IV 31, 2; legatis imperat. . . uti quam
plurimas *possint hieme naues (naues hieme
h) aedificandas ueteresque reficiendas curent
(β; curarent z; *edd.*): V 1, 1; ut amissis cir-
citer (c) XL nauibus reliquae tamen refici
posse magno negotio uiderentur: V 11, 2; exerci-
tum reducit ad mare, naues inuenit refectas:
V 23, 1; (23, 4 u. remittere;) Cato in Sicilia
naues longas ueteres reficiebat, nouas ciuitati-
bus imperabat: 1, 30, 4; onerarias naues . . .
deducunt, parum clauis aut materia atque ar-
mamentis instructis ad reliquas armandas re-
ficiendasque utuntur: 1, 36, 2; Massilienses post
superius incommodum ueteres ad eundem nume-
rum (u. *CC*) ex naualibus productas naues
refecerant summaque industria armauerant: 2,
4, 1; has (naues) superioribus diebus refecerat
atque omnibus rebus instruxerat: 2, 5, 1; huius
aduentum L. Caesar filius cum X longis nauibus
ad Clupeam (c) praestolans, quas naues
Yticae ex praedonum bello subductas P. Attius
reficiendas huius belli causa curauerat. . .
refugerat: 2, 23, 3; uti ad Pompeium litteras
mitteret, naues reliquas, si uellet, subduci et
refici iuberet: sua classe auxilia sese Caesaris
prohibiturum: 3, 23, 3; ¶ (regere: III 13,
6 u. **D. a**) onus;) ¶ ibi cognoscit LX
naues, quae in Melidis factae erant, tempestate
refectas cursum tenere non potuisse: V 5, 2;
23, 4 u. remittere; ¶ si quando nostri

refecerant summaque industria armauerant: 2,
4, 1; has (naues) superioribus diebus refecerat
atque omnibus rebus instruxerat: 2, 5, 1; huius
aduentum L. Caesar filius cum X longis nauibus
ad Clupeam (c) praestolans, quas naues
Yticae ex praedonum bello subductas P. Attius
reficiendas huius belli causa curauerat. . .
refugerat: 2, 23, 3; uti ad Pompeium litteras
mitteret, naues reliquas, si uellet, subduci et
refici iuberet: sua classe auxilia sese Caesaris
prohibiturum: 3, 23, 3; ¶ (regere: III 13,
6 u. **D. a**) onus;) ¶ ibi cognoscit LX
naues, quae in Melidis factae erant, tempestate
refectas cursum tenere non potuisse: V 5, 2;
23, 4 u. remittere; ¶ si quando nostri

facultatem nacti ferreis manibus iniectis nauem <e> religauerant, undique suis laborantibus succurrebant: 2, 6, 2; (neque ligandi atque aquandi neque naues ad terram deligandi <Plugg.; religandi *coll.*; *coll.*) potestas fiebat: 3, 15, 2; ¶ relinquare: III 13, 9 u. A. a) consistere; ad hostes contendit eo minus ueritus nauibus, quod in litore molli atque aperto deligatas ad ancoras <e> relinquebat: V 9, 1; postquam in litore relictam nauem conspexit, hanc remulco <e> abstraxit: 2, 23, 5; ipse Lissum profectus naues onerarias XXX a M. Antonio relictas intra portum adgressus omnes incendit: 3, 40, 5; ¶ uti . . . ex iis (nauibus), quae inanes ex continenti ad eum remitterentur, . . . perpaucae locum caperent, reliquae fere omnes reicerentur <β>; reicerentur α): V 23, 4; naues a consulibus Pyrrachio remissae, quae priorem partem exercitus eo deportauerant, Brundisium reuertuntur: 1, 27, 1; expositis militibus naues eadem nocte Brundisium a Caesare remittuntur, ut reliquae legiones equitatusque transportari possent: 3, 8, 1; expositis <e> omnibus copiis Antonius . . . plerasque naues in Italiam remittit ad reliquos milites equitesque transportandos; pontones, quod est genus nantium Gallicorum, Lissi relinquit: 3, 29, 2(3); ¶ naues longas . . . paulum remoueri ab onerariis nauibus . . . iussit: IV 25, 1; ¶ sed tantum nantium reperit, ut anguste XV milia <CC> legionariorum militum. DC <e> equites <recc.; milites α> transportari <Dt.; -re *coll.*; *Np.*, *Db.*> possent: 3, 2, 2; ¶ reprehendere: 1, 28, 4 u. excipere; ¶ iniecta manu ferrea et retenta utraque naue diuersi pugnabant atque in hostium naues transcendebant: 1, 58, 4; ¶ se in portum recipit nauisque omnes reuocat: 3, 14, 2.

nactus idoneam ad nauigandum tempestatem tertia fere uigilia <naues *all.* β> soluit: IV 23, 1; ipse idoneam tempestatem nactus <e> paulo post mediam noctem naues soluit: IV 36, 3; ipse . . . ad <e> solis occasum <e> naues soluit: V 8, 2; Pompeius sub noctem naues soluit: 1, 28, 3; Caesar, ut Brundisium uenit, contionatus apud milites . . . II. Non. Ian. naues soluit <soluunt *Na.*>: 3, 6, 2; Calenus legionibus equitibusque Brundisii in naues impositis, ut erat praeceptum a Caesare, quantum <quam tum *1 det.*; *Faern.*> nantium facultatem habebat <cum primum nauigandi facultatem habuit *Ciace.*>, naues soluit: 3, 11, 1; illi . . . administrantibus M. Antonio et Fufio Caleno . . . nacti austrum naues solunt: 3,

26, 1; contra uoluntatem suam <suas α> naues soluerant <*Vase.*; soluerunt *Nhl.*; *coll.*; soluerent *af.*>: 3, 102, 7; ¶ struere: V 2, 2 u. instruere; ¶ longas naues, quibus Caesar exercitum transportandum curauerat <u. *CC.*> quasque in aridum subduxerat, aestus complebat <e>: IV 29, 2; commodissimum esse statuit omnes naues subduci et cum castris una munitione coniungi: V 11, 5; subductis nauibus castrisque egregie munitis easdem copias quas <e> ante praesidio nauibus relinquit <e>: V 11, 7; subductis nauibus concilioque Gallorum Samarobriuae peracto . . . coactus est . . . distribuere: V 24, 1; quas naues Uticae ex praedonum bello subductas P. Attius reficiendas huius belli causa curauerat: 2, 23, 3; naues reliquas, si uellet, subduci et refici iuberet: 3, 23, 3; ¶ submergere: 3, 39, 2 u. obicere; 3, 40, 1 u. abducere.

Massilienses uisi L. Domitii consilio naues longas expediunt numero XVII, quarum erant XI tectae: 1, 56, 1; ut . . . ex pellibus, quibus erant tectae naues, nocturnum excipere rorem cogerent: 3, 15, 4; ¶ tenere: IV 22, 4 u. A. a) nenire; ¶ se in hostium habiturum loco qui non ex uestigio ad castra Cornelia ³naues traduxisset <*ego.*; corneliana traduxisset *af.*; corneliana uela duxisset *Ohl.*; uela direx. *Steph.*; *Np.*; Cornelia naues traduxissent *Paul.*>: 2, 25, 6; 3, 39, 1 u. D. a) custodia; ¶ tribuere: IV 22, 4 u. distribuere.

quae (naues) cum adpropinquarent Britanniae et ex castris uiderentur: IV 28, 2; (nantium,) quae cum annotinis priuatisque, quas sui quisque commodi causa <e> fecerat, amplius octingentae mo <una β> erant uisae tempore <uisae. timore β>: V 8, 6; has (naues) triremes) cum audacius progressas Libo uidisset, sperans intercepti posse quadriremes V ad eas misit: 3, 24, 2; praeteruertas Apolloniam Dyrrachiumque naues uiderant, † ipsi iter secundum eas terra <*I det.*; terras *O.*> derexerant <uiderant ipsi, ut iter secundo austro derexerant *Paul.*>: 3, 30, 1.

(b) **accus.** significat, quo conuertatur alqd: naues aduare: 2, 41, 1 u. F. b) α) admare.)

(C. dat.; a) pendet ex uerbis: quae (quadriremes) cum nauibus nostris adpropinquassent <*recc.*; propinqu. *O.*>, nostri ueterani in portum refugiebant: 3, 24, 2; ¶ coniungere: 3, 39, 2 u. B. a) obicere; ¶ cum omnis Gallicis nauibus spes in uelis armamentisque consisteret: III 14, 7; ¶ iis <e> autem inuitis . . . non potest esse propter angustias nauibus introitus in portum: 3, 112,

4; ¶ qui nostris nauibus periculum intulerant, de suo timere cogebantur: 3, 27, 1; ¶ nocere: III 13, 8 u. A. a) nocere; ¶ obicere: 1, 58, 4 u. B. a) obicere; ¶ Bibulus . . . sperans alicui se parti onustarum nauium occurrere posse inanibus occurrit et nactus circiter XXX in eas indiligentiae <c> suae ac doloris iracundiam <c> eripit omnesque incendit: 3, 8, 3; ¶ sic omnibus rebus instructa classe magna fiducia ad nostras naues procedunt, quibus praecerat D. Brutus: 1, 56, 3; praecerat Aegyptiis nauibus Pompeius filius, Asiaticis D. Laelius et C. Triarius, Syriacis C. Cassius, Rhodiis C. Marcellus cum C. Coponio <c>, Liburnicae atque Achaicae classi <c> Scribonius Libo et M. Octanius: 3, 5, 3; erant <a> erat *rell.*) Orici Lucretius Vespillo <c> et Minucius Rufus cum Asiaticis nauibus XVIII, quibus iussu D. Laelii praecerant <P. Manut. rat *codd.*>, M. Bibulus cum nauibus CX Coryrae: 3, 7, 1; ¶ D. Brutum adulescentem elassi Gallicisque nauibus . . . praeficit <praeficit β>: III 11, 5; praesidio nauibusque <β> *Np., Dt.*; que *om. α; rell. edd.*) Q. <om. β> Atrium praeficit: V 9, 1; quibus (nauibus) effectis armatisque diebus XXX . . . adductisque Massiliam his D. Brutum praeficit: 1, 36, 5; ¶ interim aduentu longarum nauium Curio pronuntiari <ego; -are *codd.*; *edd.*> onerariis nauibus iubet: 2, 25, 6; ¶ <propinquare: 3, 24, 2 u. adpropinquare;> ¶ uereri: V 9, 1 u. B. a) relinquere.

b) pendet ex gerund.: III 13, 9 u. A. a) extimescere.

c) pendet ex subst.: hunc secutus Marcus <c> Rufus quaestor nauibus <longis *add. Ciacc.*> XII, quas praesidio onerariis nauibus Curio ex Sicilia eduxerat: 2, 23, 5; — cohortibus decem ad mare relictis et equitibus trecentis, qui praesidio nauibus essent: V 9, 1; — easdem copias quas <quae β> ante praesidio nauibus <fuerant *add. β*> relinquit <hk; reliquit *α; edd.*>: V 11, 7; qui (milites) ex ueteribus legionibus erant relictis praesidio nauibus ex numero agrorum: 3, 101, 6.

D. genet.; a) pendet ex subst.: Pompeius . . . aduentu nauium profectioem parare incipit: 1, 27, 2; 2, 25, 6 u. C. a) pronuntiare; ¶ aes: IV 31, 2 u. B. a) reficere; ¶ carinae aliquanto plures (erant) quam nostrarum nauium: III 13, 1; <cf. corpus 1, 51, 2;> ¶ Massilienses et celeritate nauium et scientia gubernatorum confisi nostros cludebant: 1, 58, 1; tantum . . . Brutus celeritate nauis cuius est, ut paruo momento antecederet: 2, 6, 1; ¶

L. Nasidius . . . cum classe nauium XVI. in quibus paucae erant aeratae constratae *Paul.*, L. Domitio Massiliensibusque subsidio missus freto Siciliae . . . peruehitur: 2, 3, 1; Libo profectus ab Orico eua classe cui praecerat nauium L. Brundisium uenit: 3, 23, 1; ¶ ex eo concursu nauium magnum esse incommodum acceptum: V 10, 3; duo (nauigia) perterrita concursu nostrarum nauium sese in portum receperunt: 2, 22, 4; ¶ nauium magnam copiam ad transportandum exercitum pollicebantur: IV 16, 8; <haec quo facilius Pompeio probari possent, omnes suas terrestres urbiumque nauiumque *coni. Np.: Db.* copias dimissurum <dimissurus *afh*> *codd.*; *Np.: haec omnia del. Hug.*>: 3, 10, 10;) ¶ carinae ac prima <c> statumina ex <c> leui materia fiebant; reliquum corpus nauium uiminibus contextum coriis tegebatur: 1, 51, 2; ¶ qui uectoriis grauiusque nauigiis non intermisso remigandi labore longarum nauium cursum adaequarunt <c>: V 8, 4; ¶ isdemque (cohortibus) custodiam nauium longarum tradidit, quas ex Italia transduxerat: 3, 39, 1; ¶ <has (naues) . . . Otacilius . . . expugnare parabat; simul de deditione eorum <curum *Paul.*> agebat et incolumitatem deditis pollicebatur: 3, 28, 2;) ¶ omnes (naues) incendit eodemque igne nauas dominosque nauium interfecit: 3, 8, 3; ¶ et ex euentu nauium suarum <hl. *Ciacc.*> et ex eo, quod obsides dare intermiserant, . . . suspicabatur: IV 31, 1; ¶ Romanos neque ullam facultatem habere nauium neque: III 9, 6; (magno numero nauium adpulso, cuius rei summam facultatem habebant: III 12, 3;) 3, 14, 1 u. B. a) soluere; ¶ et nauium figura et <c> remorum motu . . . permoti barbari consulerunt: IV 25, 2; ¶ eorum (nauium) modum formamque demonstrat <c>: V 1, 2; ¶ <naues faciant, cuius generis cum superioribus annis usus Britanniae docuerat: 1, 51, 1;> pontones, quod est genus nauium Gallicarum, Lissi relinquit: 3, 29, 3; ¶ tarditate et grauitate nauium impediabantur: factae enim subito ex unida materia non euident usum celeritatis habebant <*Quil.*; habuerant *O.*>: 1, 58, 3; ¶ quo commodius ab impetu nauium incendiisque defenderet: 1, 25, 10; ¶ cum neque ui contendere propter inopiam nauium neque clam transire . . . possent: IV 4, 4; neque certum inueniri poterat, obtinende Brundisii causa ibi remansisset . . . an inopia nauium ibi restitisset: 1, 25, 3; <hoc unum <inopia nauium *add. codd.*; *del. Hotom.*> Caesari ad celeritatem conficiendi belli detruit: 3, 2, 2;) ¶

¶ magistrisque imperat nauium, ut primo uespere omnes scaphas ad litus adpulsas habeant: 2, 43, 1; horum fuga nauium onerariarum magistros incitabat: pauci lenuenci . . . conueniebant: 2, 43, 3; ¶ materia: IV 31, 2 u. B. a) reficere; ¶ diductisque <e> nostris paulatim nauibus et artificio gubernatorum et mobilitati nauium locus dabatur: 2, 6, 2; ¶ modus: V 1, 2 u. forma; ¶ naues longas, quarum et species erat <om. α> barbaris inusitatio et motus ad usum <usus ad motum Ciacc.> expeditior: IV 25, 1; ¶ neque qui essent ad maiorum <maiores E> nauium <nauium β> multitudinem idonei portus reperire <e> poterat: IV 20, 4; cum magnae manus eo conuenissent, multitudine nauium perterritae . . . discesserant: V 8, 6; neritus[que] nauium multitudinem ex alto refugerat: 2, 23, 3; ut . . . magna multitudine nauium et tutius et facilius in Sicilia receptus daretur: 2, 30, 3; tirones enim multitudinem nauium perterriti . . . se Otacilio dederunt: 3, 28, 4; ¶ nauitae: 3, 8, 3 u. dominus; ¶ magno numero nauium adpulso . . . sua deportabant omnia <o>: III 12, 3; sic accidit, uti ex <e> tanto nauium numero tot nauigationibus neque hoc neque superiore anno ulla <nulla β> omnino nauis, quae milites portaret, desideraretur: V 23, 3; erat multo inferior numero nauium Brutus: 1, 57, 1; eodem Brutus contendit aucto nauium numero: 2, 5, 1; itaque ex eo numero nauium nulla desiderata est: 2, 7, 2; cotidie enim magnus undique nauium numerus conueniebat, quae commeatum supportarent: 3, 47, 4; ¶ tantas tempestates Oceani tantisque impetus uentorum sustineri <e> ac tanta onera nauium regi uelis non satis commode posse <om. β> arbitrabantur: III 13, 6; ¶ magno numero Albicorum . . . interfecto partem <partim h> nauium deprimunt, non nullas cum hominibus capiunt, reliquas in portum compellunt: 1, 58, 4; 3, 8, 3 u. C. a) occurrere; 3, 42, 2 u. A. a) conuenire; ¶ scaphas longarum nauium, item speculatoria nauigia militibus compleri iussit: IV 26, 4; scaphas nauium magnarum <longarum?> circiter LX cratibus pluteisque contextit: 3, 21, 1; ¶ species: IV 25, 1 u. motus; ¶ (statumen: 1, 54, 2 u. corpus) ¶ tarditas: 1, 58, 3 u. granitas; ¶ ea, quae ad usum nauium pertinent, prouidere institunt: III 9, 3; ut . . . his ereptis omnis usus nauium uno tempore eriperetur: III 14, 7.

b) pendet ex numeral.: quarum XI: 1, 56, 1 u. B. a) tegere; ¶ L: 3, 111, 3 *ib.* occu-

pare; ¶ altera: 3, 28, 3 u. A. a) tollere; ¶ nulla: IV 28, 2 *ib.* proficisci.

c) pendet ex neutro pronominum nel adiectiuorum: (quicquid nauium: IV 22, 3 u. B. a) contrahere); ¶ quid ubique habeat frumenti et <e> nauium ostendit: 2, 20, 8; ¶ quod: III 16, 2 u. A. a) esse; IV 22, 3 u. B. a) contrahere; ¶ tantum: 3, 2, 2 u. B. a) reperire.

E. abl.; a) instr.: accessum est ad Britanniam omnibus nauibus meridiano fere tempore: V 8, 5; ¶ nauibus adgredi: 3, 40, 2 u. B. a) ponere; ¶ adoriri: 1, 58, 1 *ib.* adoriri; ¶ prius Cassius ad Messanam nauibus aduolauit, quam Pompeius de eius aduentu cognosceret: 3, 101, 1; ¶ frumenti quod subito potuerunt nauibus auexerunt: VII 55, 8; ¶ simul nauibus circumuerti milites in exteriorem <e> uallum tela iaciebant: 3, 63, 6; ¶ ne nauibus nostri circumuenirentur: 3, 63, 3; ¶ exponere: (3, 6, 3 u. A. b); inter duos uallos, qua perfectum opus nou erat, <per mare add. codd.; Np., Dt.; del. Nicas.; Pompeiani Paul> nauibus expositi <expositis O>; nauibus expos. del. Dt.) in auersos <e> nostros impetum fecerunt: 3, 63, 8; confestimque ad Pharum nauibus milites exposuit: 3, 111, 6; ¶ ut neque pedestri itinere neque nauibus commeatu iuuari possint: 2, 32, 12; ¶ naues habent Veneti plurimas, quibus in Britanniam nauigare consuerunt: III 8, 1; XII nauibus amissis reliquis ut nauigari <nauiare β> *satis commode posset efficit: IV 31, 3; ¶ Domitius nauibus <cum nauibus Paul; an nauibus VII?> Massiliam peruenit: 1, 36, 1; ipse iis <his O> nauibus, quas M. Varro quasque Gaditani iussu Varronis fecerant, Tarraconem <e> paucis diebus peruenit: 2, 21, 4; ¶ tamen se plurimum nauibus posse: III 9, 6; ¶ Curio Marcium Vticam nauibus praemittit: 2, 24, 1; ¶ cognoscit . . . profectum etiam Donitium ad occupandam Massiliam nauibus actuariis septem: 1, 34, 2; ¶ paucis intermissis diebus rursum cum <equitatum> nauibus ad se intra munitiones recipit <recepit h>: 3, 58, 2; ¶ reportare: IV 29, 4 u. A. a) esse; obsecrant, ut in Sicilia nauibus reportentur: 2, 43, 1; ¶ sequi: 2, 23, 5 u. C. e); ¶ (subicere: IV 36, 2 u. A. b); ¶ quod <frumentum> flumine Arare nauibus subuexerat: I 16, 3; ¶ ut cogerentur sicuti reliquum commeatum, ita ligna atque aquam Corcyra <-ram Noahl> nauibus onerariis supportare: 3, 15, 3; frumentumque exercitui nauibus supportabat (Pom-

peius): 3, 44, 1; Laelius tempore anni commodiore usus ad nauigandum onerariis nauibus Coreyra Dyrrachioque aquam suis supportabat: 3, 100, 3; quibus est rebus effectum, uti tuto frumentum auxiliaque nauibus *om.* *Nl.* ad eum supportari possent: 3, 112, 6; ¶ si per uim nauibus flumen transire conentur: III 11, 2; sed nauibus transire <se *add.* *β*> neque satis tutum esse arbitrabatur, neque: IV 17, 1; transeunt Rhenum nauibus ratibusque: VI 35, 6; maxime probat coactis nauibus mare transire et Pompeium sequi: 1, 29, 1; ¶ transportare: IV 29, 2 *u. B. a*) subducere; nuntiatur . . . paulo infra milites nauibus transportari: VII 61, 3; has (naues) perfectas carris iunctis deuēbit . . . militesque his (his *hl*) nauibus flumen (flumine *a'*) transportat: 1, 51, 3; ¶ hic uenientem Vticam nauibus Tuberonem portu atque oppido prohibet: 1, 31, 3; ¶ ad celeritatem onerandi subductionisque <*e*> paulo facit humiliores (naues), quam quibus in nostro mari uti consueuimus: V 1, 2; paulo latiores <*e*> (facit naues), quam quibus in reliquis utimur maribus (in rel. mar. uti ad-sueuerat *β*): V 1, 2; (nauibus) parum clauis aut materia atque armamentis instructis ad reliquas armandas reficiendasque utuntur: 1, 36, 2.

erant eius modi fere situs oppidorum, ut . . . neque pedibus aditum haberent . . . neque nauibus: III 12, 1; elito loco, qui appellatur Petra adituque habet nauibus mediocrem atque eas a quibusdam protegit uentis: 3, 42, 1; ut libere pabulari <*e*> posset nec minus aditum nauibus haberet: 3, 65, 4.

b) separ.: (desilire: IV 21, 2 *u. F. e*) ¶ qui nauī <ex naue *β*> egredi ac se barbaris committere non audeat: IV 21, 9; nostros nauibus egredi prohibebant: IV 21, 1.

F. e. praep.; a) ab: naues longas . . . paulum remoueri ab onerariis nauibus . . . iussit: IV 25, 1.

b) ad; z): accedere ad: 2, 5, 1 *u. A. a*) accedere; ¶ adiungere ad: 2, 3, 3 *u. B. a*) adiungere; ¶ ut pauci milites patresque familiae, qui aut gratia aut misericordia ualerent aut ad <(Cicero): Paul; *om. coll.; cld.*> naues adnare (adiungere *f*) possent, . . . peruenirent: 2, 41, 1; ¶ notisque <*e*> itineribus ad naues decurrunt: 1, 28, 3; ¶ mittere: 3, 21, 2 *u. B. a*) uidere; ¶ procedere: 1, 56, 3 *u. C. a*) praessee; ¶ ipse ad naues renertitur: V 11, 1.

β): (naues) ad unam omnes: 3, 6, 3 *u. A. b*); 3, 27, 2 *u. A. a*) interire.

γ): nauibus circiter LXXX *e* onerariis coactis . . . (has) distribuit *e*. huc accedebant XVIII onerariae naues: IV 22, 4; — multa huc minora nauigia addunt, ut ipsa multitudine nostra classis terreat: 1, 56, 2.)

(e) aduersus: plenus spei bonae atque animi aduersus eos (eos *hd*) proficiscitur: 2, 5, 2.)

d) cum; z): ipse hora diei circiter *ca.* quarta cum primis nauibus Britanniam attigit: IV 23, 2; ¶ esse cum: 3, 7, 1 *u. C. a*) praessee; ¶ peruenire *e*: 1, 36, 1 *u. E. a*) peruenire; M. Octavius cum his his *coll.* quas habebat nauibus Salomas peruenit: 3, 9, 1; Caesar . . . cum legione . . . equitibusque DCCC et nauibus longis Rhodiiis X et Asiaticis paucis Alexandriam peruenit: 3, 106, 1; ¶ praestolari: 2, 23, 3 *u. B. a*) relicere; ¶ profugere: 2, 7, 2 *u. A. a*) profugere.

β): ad haec cognoscenda . . . C. Volusenum cum nauī longa (longa naue *β*) praemittit: IV 21, 1.

γ): cum his nauibus nostrae classis *e* eius modi congressorum erat <*e*>, ut una celeritate et pulsa remorum <*e*> praestaret: III 13, 7.

δ): V 8, 6 et 1, 58, 4 *u. cum p. 706 A. e*.)

e) de: simul et de *om.* *β*) nauibus desiliendum et in fluctibus consistendum . . . erat: IV 21, 2; ¶ de quibus (nauibus) supra demonstratum est: IV 28, 1.

f) ex; z): nostri . . . minersi ex *e* *β*) nauī desilierunt (desilierunt *β*): IV 25, 5; ¶ egredi *u. egredior p. 1002 sq. b*) *β*) *β*) (1 *loc.*); ¶ quibus ex nauibus cum essent expositi milites circiter trecenti: IV 37, 1; 3, 63, 8 *u. E. a*) exponere; ¶ loquuntur ambo ex nauibus cum . . . legatis: 3, 45, 6; ¶ ex minoribus nauibus magna nis eunius missa telorum multa nostris . . . uulnera inferebant: 2, 6, 3; ¶ minusque peritis gubernatoribus utebantur, qui repente ex onerariis nauibus erant producti: 1, 58, 3; ¶ se ex nauī <ex nauī se *β*> profecit atque in hostes aquilam ferre coepit: IV 25, 4.

β): una *e* (nauibus): 2, 7, 3 *u. B. a*) praemittere; 2, 22, 2 *ib.* comparare; ex his (nauibus) unum ipsius nauigium . . . ex conspectu abiit <*e*>, duo . . . sese in portum receperunt: 2, 22, 4; 3, 11, 2 *u. A. a*) obtemperare; 3, 100, 2 *u. B. a*) producere; ¶ duae: IV 36, 1 *u. A. a*) capere; 2, 22, 2 *u. B. a*) comparare; 2, 22, 1 *u. una*; ¶ III: 3, 40, 1 *u. B. a*) abducere; ¶ XX: 3, 101, 2 *u. A. a*) esse; ¶ per-paucae: V 23, 4 *u. B. a*) remittere.

γ): hos item (adi *add.* *hd.*) ex proximis

[primis] nauibus cum conspexissent, subsecuti hostibus adpropinquarunt <e>: IV 25, 6; alius alia ex nauī quibuscumque signis occurrerat se adgregabat: IV 26, 1.

δ): turribus autem excitatis tamen has altitudo puppium ex barbaris nauibus superabat: III 14, 4.

ε): naues longas . . . constitui atque inde fundis, sagittis, tormentis hostes propelli ac submoueri iussit: IV 25, 1.)

g) in e. acc.: α): reliquos atque ipsum Octauium in naues confugere coegerunt: 3, 9, 7; ¶ tandem idoneam <o> nactus tempestatem milites equitesque conscendere <in add. α; cdd.; om. β> naues iubet: V 7, 4; ¶ imponere u. **impono** p. 82 b) z) (3 loc.): ¶ milites summa ui transcendere in hostium naues contendebant: III 15, 1; 1, 58, 4 u. **B. a)** retinere.

ζ): erumpere in: 3, 8, 3 u. **C. a)** occurrere; ¶ sese incitare: 2, 6, 4 u. **A. a)** conspicari; ¶ impetum facere: 2, 6, 6 u. **A. a)** animaduertere.

η): eo imponere (iniecere α; cdd.): VII 58, 4 u. **B. a)** coniungere; expediti naues conscenderent, quo maior numerus militum posset imponi: 3, 6, 1.)

θ) in e. abl.: z): esse in: III 13, 8 u. **A. a)** nocere; 2, 3, 1 u. **D. a)** classis; 3, 7, 2 u. **B. a)** ducere; ¶ grauissima hieme in nauibus excubans: 3, 8, 4; ¶ alteram nauem . . . pluribus ad gressus nauibus, in quibus ad libram <in qu. altiōres Cūae> fecerat turres, . . . nostros uicēt: 3, 40, 2.

ι): naues magnas onerarias . . . adornabat. ibi turres cum ternis tabulatis erigebat: I, 26, 1.)

κ) praeter: praeter has: 3, III, 3 u. **B. a)** occupare.

λ) secundum: 3, 30, 1 u. **B. a)** uidere.)

μ) super: super quas (naues) <qua P. Manut.> turrim <e> effectam ad ipsum introitum portus opposuit et militibus compleuit tuendamque . . . tradidit: 3, 39, 2.

Adiect.: actuariae u. uol. I. p. 92 (4 loc.); aduersae: III 14, 2; Aegyptiae: 3, 5, 3; aeratae: 2, 3, 1; aliae: IV 26, 1; — IV 28, 2 (bis): 29, 4; 3, 102, 5; altera: 2, 6, 5; 3, 28, 3 (bis): 39, 2; 40, 2; ¶ altiōres: V 1, 2; ¶ ambae: 2, 6, 6; annotinae: V 8, 6; aptae: 3, III, 3; Asiaticae: 3, 5, 3; 7, 1; 106, 1; barbarae: III 14, 4; captinae: 2, 5, 1; certae: 1, 56, 3; complures: III 15, 2; IV 29, 3; 2, 18, 1; constrictae u. **consterno** p. 685 (5 loc.): fru-

mentaria: 3, 96, 4; Gallicae: III 11, 5; 14, 7; 3, 29, 3; humiliores: V 1, 2; impeditae: 2, 6, 6; 3, 7, 3; inanes: V 23, 4; 3, 8, 3; 40, 4; incolumes: IV 36, 4; V 23, 6; 3, 6, 3; infirmae: IV 36, 2; instructae: V 5, 2; 1, 36, 2; 3, III, 3; inutiles: IV 29, 3; Laelianae: 3, 100, 2; latiores: V 1, 2; longa(e) u. **longus** p. 491 sq. (22 loc.): magnae: 1, 26, 1; 3, 24, 1 (?); maiores: IV 20, 4; minores: 2, 6, 3; 3, 100, 2; Nasidianae: 2, 7, 1, 2; nonnullae: V 23, 2; 1, 58, 4; (nostrae: III 12, 5; 13, 1, 8, 9; 14, 2; 1, 56, 3; 2, 6, 2; 22, 4; 3, 24, 2; 27, 1; 28, 1; 39, 2; 101, 5;) nouae: 1, 30, 4; nulla: IV 28, 2; ¶ (V 23, 3;) 2, 7, 2; 32, 12; omnes: IV 36, 4; V 1, 3; (2, 3;) 8, 5; 10, 2; 11, 5; 13, 1; 23, 4, 6; 1, 29, 1; 2, 7, 2; (25, 7;) 3, 6, 3; 8, 3; 14, 2; 27, 2; 40, 5; 101, 2; 111, 3 (bis): 111, 6; onerariae: IV 22, 3, 4; 25, 1; 29, 2; 36, 4; 1, 26, 1; 36, 2; 58, 3; 2, 23, 5; 25, 6; (32, 12?;) 43, 3; 3, 15, 3; 23, 2; 39, 2; 40, 5; 100, 3; 101, 2, 5; onustae: 3, 23, 2; — 3, 8, 3; ornatissimae: III 14, 2; paratae: V 5, 2; paratissimae: III 14, 2; paucae: 2, 3, 1; 3, 106, 1; perpaucae: III 15, 5; V 23, 4; piscatoriae: 2, 4, 2; pleraeque: 3, 29, 2; plures: ¶ (IV 29, 3;) 1, 58, 1; 3, 40, 2; plurimae: III 8, 1; 9, 9; V 1, 1; 11, 4; primae: IV 23, 2; (25, 6;) priuatae: V 8, 6; proximae: IV 25, 6; 2, 6, 6; quadriremes: 3, (24, 2) 111, 3 <e>; quaedam: 3, 23, 2; quinqueremis, -es: 3, 100, 2; — 3, 111, 3; reliquae: IV 23, 4; 29, 3; 31, 2, 3; 36, 4; V 5, 2; 11, 2; 23, 4; 1, 36, 2; 58, 4; 2, 3, 3; 7, 3; 23, 4; 3, 23, 3; 28, 1; 40, 4; 111, 6; Rhodiae: 3, 5, 3; 27, 2; 106, 1; (rostratae: 3, 101, 2; suae: IV 31, 1; 1, 57, 2; 3, 17, 3; (102, 7;) Syriacae: 3, 5, 3; tectae: 1, 56, 1; totae: 2, 6, 5; — III 13, 3; triremes: 2, 6, 4; 3, 24, 1; (101, 6?;) 111, 3 <e>; ueteres: V 1, 1; 1, 30, 4; 2, 4, 1; ulla: V 23, 3; utraque: 1, 58, 4; 2, 6, 5.

Numeri: I: 2, 3, 2 <e>; 7, 2, 3; 22, 2; 3, (6, 3;) 14, 2; 23, 2; (27, 2;) 100, 2; II u. **duo** p. 975 (7 loc.): III: 2, 22, 2; IIII: 2, 7, 2; 3, 7, 2; 40, 4; V: 2, 7, 2; 3, (24, 2;) 101, 5; VI: 1, 58, 4 <e>; 2, 5, 1; VII: 1, 31, 2 (36, 1?); VIII: 1, 58, 4; X: 2, 18, 1; 23, 3; 3, 106, 1; XI: 1, 56, 1; XII u. **duodecim** p. 978 (4 loc.): XVI: 2, 3, 1; 3, 27, 2; XVII: 1, 56, 1; XVIII: IV 22, 4; 28, 1; 3, 7, 1; XX: 3, 101, 2; XXII: 3, 111, 3; XXVIII: V 2, 2; XXX: 3, 8, 3; 40, 5; XXXV: 3, 101, 2; XL: V 11, 2 (3, 101, 5?); L: VII 58, 4; 3, 23, 1; 111, 3; LX: V 5, 2; 23, 4; LXXX: IV 22, 3 <e>; CX: 3, 7, 1; CC: 2, 25, 6; 32, 12; CCXX: III 14, 2; DC: V 2, 2; DCCC: V 8, 6; (DCCCLXXX: IV 22, 3.)

singulae: III 14, 3; 15, 1, 5; VII 60, 1; 1,

58, 1.4; binac: III 15, 1; 1, 58, 4; ternac: III 15, 1.

nauo: cum pro se quisque in conspectu imperatoris etiam in *⟨e⟩* extremis suis rebus operam nauare cuperet: II 25, 3.

Naupactus: Caluissius . . . summa omnium Actolorum receptus uoluntate, praesidiis *⟨a⟩* praesidiis *Np.*; *Dh.*) aduersariorum Calydone et Naupacto deiectis *⟨Ciacc.: relictis : Np. Dh.⟩* omni Actolia potitus est: 3, 35, 1.

nausea: tirones enim multitudine nauium perterriti et salo nauseaque *⟨salona usiaque ahl⟩* confecti iure iurando accepto . . . se Otacilio dederunt: 3, 28, 4.

nauta: quod neque ancorae funesque *sustinerent neque nautae gubernatoresque uim tempestatis pati possent: V 10, 2; ¶ remiges ex prouincia institui *⟨e⟩*, nautas gubernatoresque comparari iubet: III 9, 1; — omnes (naues) incendit eodemque igne nautas dominosque nauium interfecit: 3, 8, 3; ¶ labore et perseuerantia nantarum [et] uim tempestatis superari posse sperabat: 3, 26, 3.

nauticus: scientia atque usu nauticarum rerum reliquos *⟨ed. pr.: rerum nauticarum ceteros β; rerum om. z.⟩* antecedunt: III 8, 1.

I. ne. I. ne e. conī. = modus prohibitiuus; A. e. conī. praes.: imperat, si sustinere non possit *⟨e⟩*, deductis cohortibus eruptione pugnet *⟨e⟩*; id nisi necessario ne faciat: VII 86, 2; uelle Pompeium se Caesari purgatum; ne ea, quae rei publicae causa egerit, in suam contumeliam uertat: 1, 8, 3.

B. e. conī. impf.: quod improniso unum pagum adortus esset, . . . ne ob eam rem aut suae magnopere uirtuti tribueret aut ipsos despiceret: 1 13, 5; qua re ne committeret, ut: 1 13, 7; 26, 6 *u. p. 729 γγ)* munitus; 1 35, 3 *u. p. 728 ββ)* postulare; 1 42, 4 *et* 43, 9 *u. p. 721 n)* postulare; si forte . . . statuisset Aduaticos esse conseruandos, ne se armis despoliaret: II 31, 4; VII 15, 4 *u. p. 724 n)* procumbere; concurrebant legati, centuriones tribunisque militum: ne dubitare proelium committere: 1, 71, 2; 3, 25, 4 *u. p. 721 n)* scribere; 3, 102, 6 *u. p. 721 b)* munitus.

II. uoluntatem et consilium significat; A. non additur ut; a) non respondet alia particula; z) non pendet ex certis quibusdam nocibus, sed ad totum enuntiatum pertinet; zz) non sequitur pronomen indelin. quis; a) e. conī. praes.: docet, quanto opere rei publicae . . . intersit manus hostium distineri, ne cum tanta multitudine uno tempore colligendum sit: II 5, 2; Crassum . . . in Aqu-

tanium proficisci iubet, ne ex his nationibus auxilia in Galliam mittantur ac tantae nationes coniungantur: III 11, 3; hanc (epistolam) Graecis conscriptam litteris mittit, ne intercepta epistula nostra ab hostibus consilia cognoscantur: V 48, 4; petunt atque orant, ut *⟨om. β⟩* sibi *⟨o⟩* pareat, ne communi odio Germanorum innocentes pro nocentibus poenas pendant: VI 9, 7; in primis monet, ut contineant milites, ne studio pugnandi aut spe praedae longius progrediantur: VII 45, 8; Vercingetorix iubet *⟨o⟩* portas claudi, ne castra uidentur: VII 70, 7; *ne* autem *⟨e⟩* cum periculo ex castris egredi cogatur *⟨cogantur e; Fr.⟩*, diem XXX pabulum frumentumque habere *⟨o⟩* omnes connectum iubet: VII 74, 2; 1, 8, 3 *u. I. A.*; HS LX . . . Domitio reddit, ne continerit in uita hominum quam in pecunia fuisse uideatur, etsi . . . constabat: 1, 23, 4; Caesar frustra diebus aliquot consumptis, ne reliquum tempus amittat *⟨Np.: mittit Nahl; dimittat Paul. infectiis, quae agere destinauerat, . . . proficiscitur: 1, 33, 4; Caesar in campis exercitum refecit ⟨b; refecit O; . . . ne defessum proelio obiciat: 1, 65, 2; in se iura magistratum commitari, ne ex praetura et consulatu, ut semper, sed ⟨e⟩ per paucos probati et electi in prouincias mittantur: 1, 85, 9; super lateres coria inducuntur, ne cauilibus aqua immissa lateres diluere possit ⟨b; posset O; edh. : 2, 10, 6; coria autem, ne rursus igni ac liquidibus corrumpantur, centonibus conteguntur: 2, 10, 6; an non, uti corporis uulnera, ita exercitus incommoda sunt tegenda, ne spem aduersariis augeamus? 2, 31, 6; mihi meum nomen ⟨o⟩ restituite, ne ad contumeliam honorem dedisse uideamini: 2, 32, 11; ne Varns quidem [Attius] dubitai copias producere, siue sollicitandi milites ⟨e siue aqua loco dimicandi detur occasio, ne facultatem praetermittat: 2, 33, 5.*

b) e. conī. impf.: 1 1, 2 *u. p. 725 δδ)* se eripere; noluit cum locum, unde Heluctii discesserant, uacare, ne propter bonitatem agrorum Germani . . . in Heluctiorum fines transirent et finitimi Galliae prouinciae Allobrogibusque essent: 1 28, 4; Caesar . . . maturandum sibi existimauit, ne, si nona manus Sueborum cum ueteribus copiis Ariouisti sese coniunxisset, minus facile resisti posset: 1 37, 1; ne diutius comaeatu prohiberetur, ultra eum locum . . . castris idoneum locum delegit: 1 19, 1; caestella constituit ibique tormenta collocauit, ne, cum aciem instruxisset, hostes . . . ab lateribus pugnantes suos circumuenire possent: II 8, 1; quae (quisque) prima signa conspexit, ad haec con-

stitit, ne in quaerendis ⟨e⟩ suis ⟨e⟩ pugnandi ⟨o⟩ tempus dimitteret: II 21, 6; multa Caesarem . . . incitabant: . . . tot ciuitatum coniuratio, in primis, ne hac parte neglecta reliquae nationes sibi idem licere arbitrarentur: III 10, 2; cohortibus . . . longiore itinere circumductis, ne ex hostium castris conspici possent: III 26, 2; Caesar, ne grauiori bello occurreret, maturius, quam consueerat ⟨e⟩, ad exercitum proficiscitur: IV 6, 1; sese idcirco ab suis discedere . . . noluisse, quo facilius ciuitatem in officio contineret, ne omnis nobilitatis discessu plebs propter imprudentiam laberetur: V 3, 6; tamen, ne aestatem in Treueris consumere cogeretur omnibus ad Britannicum bellum rebus ⟨o⟩ comparatis, Indutiomarum ad se . . . venire iussit: V 4, 1; quas cum aliquamdiu Caesar frustra exspectasset, ne anni tempore a ⟨e⟩ nauigatione excluderetur, quod aequinoctium suberat, necessario angustius milites conlocauit . . . : V 23, 5; haec prius illi detrahenda auxilia existimabat, quam ipsum bello lacesseret, ne desperata salute aut se in Menapios ⟨e⟩ abderet aut cum Transrhennanis congredi cogeretur ⟨conaretur E: congrederetur Hartz⟩: VI 5, 5; centuriones . . . , ne ante partam ⟨e⟩ rei militaris laudem ⟨o⟩ amitterent, fortissime pugnantes conciderunt: VI 40, 7; summam imperii se consulto nulli discedentem tradidisse, ne is ⟨e⟩ multitudinis studio ad dimicandum impelleretur ⟨inpelletur z⟩: VII 20, 5; 26, 5 u. p. 727 εε) b) timor; non ignorans, quanta ex dissensionibus incommoda oriri consueissent, ne tanta et tam coniuncta populo Romano ciuitas . . . , ad nim atque arma descenderet ⟨z; discederet z⟩ atque ea pars, quae minus sibi ⟨e⟩ confideret, auxilia a Vercingetorige accesseret, huic rei praeuertendum existimauit: VII 33, 1; itaque, ne id accideret, siluestri loco castris ⟨e⟩ positus ⟨e⟩ . . . in occulto restitit: VII 35, 2; Vercingetorigis re cognita, ne contra suam uoluntatem dimicare cogeretur, magnis itineribus antecessit: VII 35, 6; ipse maiorem Galliae motum exspectans, ne ab omnibus ciuitatibus ⟨e⟩ circumstaretur, consilia inibat, quem ad modum a ⟨e⟩ Gergouia discederet ac rursus omnem exercitum contraheret, ne ⟨nee Nitsche⟩ profectio nata ab ⟨e⟩ timore defectionis similisque ⟨efk; Schn.; similis z; rell. edd.⟩ fugae uideretur: VII 43, 5; tectis insignibus suorum occultatisque signis militaribus raros milites, ne ⟨z; qui z⟩ ex oppido aduernerentur ⟨-retur z; qui ex opp. non aduernerentur conl. Oudl.: u. CC⟩, ex maioribus castris in minora traducit: VII 45, 7; cum ⟨e⟩ sine duce et sine

equitatu deprehensis hostibus exploratam uictoriam dimisisset, ne ⟨neque h⟩ paruum modo detrimentum in contentione propter iniquitatem loci accideret ⟨acciperet z⟩: VII 52, 2; eos retinendos non censuit ⟨e⟩, ne aut inferre iniuriam uideretur aut daret ⟨z; Schn., Db.; dare z; rell. edd.⟩ timoris aliquam ⟨o⟩ suspicionem: VII 54, 2; huc illi stipites demissi ⟨e⟩ et ab infimo reuincti, ne renelli possent, ab ramis eminebant: VII 73, 3; non omnes ⟨e⟩, qui arma ferre possent, . . . conuocandos statuunt, sed certum numerum cuique ciuitati ⟨e⟩ imperandum, ne tanta multitudine confusa nec moderari ⟨ne emoderari z⟩ nec discernere suos nec ⟨ne AQ⟩ frumentandi ⟨e⟩ rationem ⟨e⟩ habere possent: VII 75, 1; has (rates) quaternis ancoris ex IIII angulis destinabat ⟨e⟩, ne fluctibus mouerentur: 1, 25, 7; has (rates) terra atque aggere integebat, ne ⟨om. O1: ut O2b⟩ aditus atque incursus ⟨CC⟩ ad defendendum impediretur: 1, 25, 9; quo facilius impetum Caesaris tardaret, ne sub ipsa protectione milites *in oppidum irumperent, portas obstruit . . . : 1, 27, 3; Plancus . . . locum capit superiorem diuersamque aciem . . . constituit, ne ab equitatu circumueniri posset: 1, 40, 5; castra facere constituit et, ne in opere faciundo milites repentino hostium incursu exterrerentur atque opere prohiberentur, uallo muniri uetuit: 1, 41, 4; Caesar, ne semper magno circuiitu per pontem equitatus esset mittendus, . . . fossas . . . facere instituit: 1, 61, 1; centonesque insuper iniecerunt, ne aut tela tormentis immissa ⟨e⟩ tabulationem perfringerent aut saxa . . . latericium discuterent: 2, 9, 3; (10, 6 u. a); ne per uim oppidum expugnari pateretur, ne grauius permoti milites et defectionis odio et contemptione ⟨e⟩ sui et diutino labore omnes puberes interficerent: 2, 13, 3; hoc uero magis properare Varro, ut cum legionibus quam primum Gades contenderet, ne itinere aut traiectu intercluderetur: 2, 20, 1; statuerat enim prius hos ⟨e⟩ iudicio populi debere restitui, quam suo beneficio gratia aut arrogans in praeripiendo ⟨e⟩ populi beneficio ⟨o⟩ uideretur: 3, 1, 6; maioribus itinibus Apolloniam petere coepit, ne Caesar orae maritimae ciuitates occuparet: 3, 11, 2; ob eam causam (Bibulum) colloquium uitasse, ne res maximae spei maximaeque utilitatis eius iracundia impediretur: 3, 16, 3; ab hoc profectus initio, ne frustra ingressus turpem causam uideretur, legem promulgauit: 3, 20, 4; cuius aduentu cognito Pompeius, ne duobus circumcluderetur exercitibus, ex eo loco discedit: 3,

30, 7; nostri cognitis [hostium] insidiis, ne frustra reliquos expectarent, duas nocti turmas exceperunt: 3, 38, 4; insequentes nostros, ne longius prosequerentur <progrederentur N>, Sulla reuocauit: 3, 51, 2; Sulla . . . liberatis suis hoc fuit contentus neque proelio decertare uoluit, . . . ne imperatorias sibi partes sumpsisse uideretur: 3, 51, 5; plura castella Pompeius pariter destinendae manus causa temptauerat, ne ex proximis praesidiis succurri posset: 3, 52, 1; dextrum cornu . . . terrore equitum animaduerso, ne intra munitionem opprimeretur, ea <e> parte, quam <e> pronerat <e>, sese recipiebat: 3, 69, 3; ac plerique ex his, ne in angustias inciderent, ex X pedum munitione <e> se in fossas praecipitabant <P. Manut.: praecipitant *codd.*>: 3, 69, 3; cum eius necessarii fidem implorarent Pompei, praestaret, quod proficiscenti recepisset <e>, ne per eius auctoritatem deceptus uideretur: 3, 82, 5; nostri milites . . . sua sponte cursum represserunt et ad medium fere spatium constiterunt, ne <ut non O> consumptis uiribus adpropinquarent: 3, 93, 1; munitione flumen a monte seclusit, ne noctu avari Pompeiani possent: 3, 97, 4; Caesar . . . persequendum sibi Pompeium existimauit, quas-cumque <e> in partes <e> se <e> ex fuga recepisset, ne rursus copias comparare <araret a> alias et bellum renouare posset: 3, 102, 1.

§2) sequitur pron. indefinitum: a): (omnes) aditum eorum <e> sermonemque defugiunt, ne quid ex contagione <e> incommodi accipiant: VI 13, 7; quod legibus Haeduorum iis <e>, qui summum magistratum obtinerent, excedere ex finibus non liceret, ne quid de iure <e> aut de <e> legibus eorum deminuisse uideretur, ipse in Haeduos proficisci statuit: VII 33, 2; eam (contabulationem) in parietes instruxerunt ita, ut capita tignorum extrema parictum structura tegerentur, ne quid emineret, ubi ignis hostium adhaeresceret: 2, 9, 1; eamque contabulationem summam lateribus lutoque constrauerunt, ne quid ignis hostium nocere posset: 2, 9, 3; iucriis mulieribusque in muro dispositis <depos. *ab.*>, ne quid cotidiana consuetudinis desideraretur, ipsi . . . iruperunt: 3, 9, 6.

b): C. Fabium legatum <e> et L. Minucium Basilum <e> cum legionibus duabus in Remis conlocat, ne quam a <e> finitimis Bellouacis calamitatem accipiant: VII 90, 5; Pompeius in suas provincias proficisceretur, ne qua <neque O> esset armorum causa: I, 2, 3;

magni interesse arbitrabatur quam primum oppido potiri cohortesque ad se in castra traducere, ne qua aut largitionibus aut animi con-

firmatione aut falsis nuntiis commutatio fieret uoluntatis: I, 21, 1; — his constitutis rebus et consilio cum legatis et quaestore communicato, ne quem diem iugnae praetermitteret, opportunissima <e> res accidit: IV 13, 4; — quibus in <e> castellis <e> interdiu stationes ponebantur <e>, ne qua subito eruptio fieret: VII 69, 7; — Caesar scalas parari militesque armari iubet, ne quam <neque O> rei gerendae facultatem dimittat <tant O>: I, 28, 2; — cum ad oppidum Senonum Vellaunodunum uenisset, ne quem <neque h> post se hostem relinqueret, quo <quod MQ: *am* et *quod?*> expeditiore re frumentaria uteretur, oppugnare instituit: VII 11, 1; — siluas caedere instituit, et ne quis inermibus imprudentibusque militibus ab latere impetus fieri posset, omnem eam materiam, quae erat caesa, conuersam ad hostem conlocabat et pro uallo . . . extruebat: III 29, 1; — sub uesperum <e> Caesar portas claudi militesque ex oppido exire iussit, ne quam noctu oppidani a <e> militibus iniuriam acciperent: II 33, 1; — <legionesque pro castris constituit, ne qua subito inruptio ab hostium pedatu fiat <ne . . . fiat *ab. Paul.*>: VII 70, 2;) — omnibus hiernis Caesaris oppugnandis hunc esse dictum diem, ne qua legio alteri <e> legioni subsidio uenire posset: V 27, 5; — ut nostri perpetuas munitiones & uidebant perductas ex castellis in proxima castella, ne quo <neque a> quod ne quo *Em. Hoffm.*> loco erumperent Pompeiani ac nostros post tergum abirentur <timebant *abl. codd.*>: *Em. Hoffm.: del. Faernus*>, ita illi interiore spatio perpetuas munitiones efficiebant, ne quem <neque N> locum <ne quo loco O> nostri intrare atque ipsos a tergo circumuenire possent: 3, 44, 1; — Cauarinum cum equitatu Senonum secum proficisci iubet, ne quis aut <*om. §*> ex huius iracundia aut ex eo quod meruerat odio ciuitatis motus existat: VI 5, 2; firmo in Treneris ad pontem praesidio <e> relicto, ne quis ab his subito motus oreretur <e>, reliquas copias equitatumque traducit: VI 9, 5; — monet, ut ignes in castris fieri prohibeat, ne qua eius aduentus procul significatio fiat: VI 29, 5; — omnemque aciem suam raelis et carris circumdederunt, ne qua spes in fuga relinqueretur: I 51, 2; — ipse . . . in manibus excubans neque ullum laborem aut munus despiciens neque <ne quod *Oudl.: Np.: Dh.*> subsidium expectans, si in Caesaris complexum <expectanti Caesaris in conspectum *Np.: Dh.*> uenire posset, < . . . >: 3, 8, 4; — oppidum, quod a <e> se teneri non posse iudicabant, ne cui

(A); quo *BMQ*: quoi *Oud.*; *Np.*, *Ill.*) esset usui Romanis, incenderunt: VII 55, 7.

z) pendet ex certis uocibus: zz) imperandi, hortandi, orandi, sim.: a) uerbis: adhortari u. **adhortor e** p. 161 (3 loc.): ¶ cum his agit, ne initium inferendi belli a <c> Massiliensibus oriatur: I, 35, 1; de ditione omnes iam <c> palam loquebantur et cum P. Attio agebant, ne sua pertinacia omnium fortunas perturbari uellet: 2, 36, 2; ¶ cohortari u. **cohortor** p. 595 sq. (z) et p. 597 (z) (2 + 3 (4) loc.): ¶ Caesar . . . a militibus contendit, ne in praeda occupati reliqui negotii gerendi facultatem dimitterent: 3, 97, 1; ¶ deprecari: II 31, 4 u. petere; ¶ hortari u. **hortor** p. 1516 (z) et p. 1517 sq. (z) (1 (z) + 2 loc.): ¶ imperare u. **impero** p. 75 (7) (4 loc.): ¶ quae (mulieres) in proelium proficiscentes <c> passis manibus flentes implorabant, ne se in seruitutem Romanis traderent: I 51, 3; ¶ interdicere omnibus, ne quemquam interficiant: VII 40, 4; ¶ Caesar enim per litteras Trebonio magnopere mandauerat, ne per nim oppidum expugnari pateretur, ne: 2, 13, 3; ¶ mittit qui nuntiant, ne hostes proelio lacerarent, et si ipsi lacerarentur, sustinerent, quoad ipse . . . accessisset: IV 11, 6; ¶ Diniacius multis cum lacrimis Caesarem complexus obsecrare coepit, ne quid granius in fratrem statueret: I 20, 1; 1, 84, 5 u. orare; ¶ qui (legati) in itinere congressi magnopere ne longius progredederetur <procederet (z)> orabant: IV 11, 1; comprehendunt utrumque et orant, ne sua dissensione et pertinacia rem in summum periculum deducant: V 31, 1; (Eporedorix) orat, ne patiatu ciuitatem praemis adulescentium consiliis ab amicitia populi Romani deficere: VII 39, 3; itaque se uictos confiteri: orare atque obsecrare, si qui locus misericordiae relinquatur, ne ad ultimum supplicium progredi necesse habeat <ill; habeant *Oaf*: *edd.*>: 1, 84, 5; ¶ unum (se) petere ac deprecari: si forte . . . statuisset Aduatuos esse conseruandos, ne se armis despoliaret: II 31, 4; interea ne propius se castra moueret (legati) petierunt <petierunt *af*>: IV 9, 1; minuersi ab eo ne id fieret petebant: VII 17, 4; flentesque proiectae ad pedes suorum (matres familiae) omnibus precibus petierunt <petierunt (z)>, ne se et communes liberos hostibus ad supplicium dederent, quos . . . VII 26, 3; petit ab utroque, quoniam Pompei mandata ad se detulerint, ne grauentur sua quoque ad eum postulata deferre: 1, 9, 1; scribendum ad te existimaui et pro nostra

beneuolentia petendum, ne quo progredederis proclinata <c> iam re, quo integra etiam progrediendum tibi non existimasses: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; quod ne facias pro iure nostrae amicitiae a te peto: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; ¶ Arionistus postulauit, ne quem peditem ad colloquium Caesar adduceret: I 42, 4; postulauit deinde <c> eadem, quae legatis in mandatis dederat: ne aut Haeduis aut eorum sociis bellum inferret; obsides redderet; si nullam partem Germanorum domum remittere posset, at ne quos amplius Rhenum transire pateretur: I 43, 9; ¶ Labienus, ut erat ei praeceptum a Caesare, ne proelium committeret, nisi ipsius copiae prope hostium castra uisae essent, ut undique . . . impetus fieret, . . . proelio . . . abstinebat: I 22, 3; ¶ proeumbunt omnibus Gallis ad pedes Bituriges, ne pulcherrimam prope totius Galliae <o> urbem . . . suis manibus succedere cogentur: VII 15, 4; ¶ duces eorum tota acie pronuntiarum <Fr.: -are z; *rell. edd.*> iusserunt, ne quis ab loco discederet: V 34, 1; ¶ Caesar Brundisium ad suos seuerius scripsit, nacti idoneum uentum ne occasionem nauigandi dimitterent, siue . . . siue . . . possent: 3, 25, 4.

b) uerbis et nominibus coniuuatis: cognoscit . . . arcem captam esse . . . nuntiosque dimissos ad eos, qui se . . . in limitimas ciuitates recepisse dicerentur, ne Antiochiam adirent: 3, 102, 6.

(z) nitendi, prouidendi, sancendi, sim.: a) uerbis: liceretne ciuibus ad ciues . . . legatos mittere . . . praesertim cum id agerent, ne ciues cum ciuibus armis decertarent? 3, 19, 2; ¶ cauere: VII 2, 2 u. sancire; ¶ Labienus de suo . . . periculo nihil timebat, ne quam occasionem rei bene gerendae dimitteret cogitabat: V 57, 1; ¶ sanctissimo iure iurando confirmari oportere, ne tecto recipiatur, ne ad liberos, ne ad parentes, ad uxorem <c> aditum habeat, qui non bis <c> per agmen hostium perequitarit <c>: VII 66, 7; ¶ id ne accideret, magnopere <c> sibi praecauendum Caesar existimabat: I 38, 2; ¶ (statuebat), quod longius eius amentiam progredi uidebat, prospiciendum <(z); perspicendum *ABM*>, ne quid sibi ac rei publicae nocere posset: V 7, 2; ¶ quem turpiter se ex fuga <c> recipientem ne qua ciuitas suis finibus recipiat a me prouisum est: VII 20, 12; ¶ iure iurando ne quis enuntiaret, nisi quibus communi consilio mandatam esset, inter se sanxerunt: I 30, 5; quoniam in praesentia obsidibus cauere inter se non possint <c>, ne

res efferatur, at <c> iure iurando ac fide sanciatu-
ri petunt, conlatis militaribus signis . . . ,
ne factio initio belli ab reliquis deserantur: VII
2, 2.

b) subst.: dare operam *u. do p. 913*: VII
9, 2; I, 5, 3; I, 7, 5.

77) faciendi, efficiendi: a) uerbis: id ne
fieri posset, obsidione atque circummunitione
oppidi <o> fiebat: I, 19, 4; aegre retentis Do-
mitianis militibus est factum, ne proelio con-
tenderetur: 3, 37, 3; ¶ id ne accidat, pos-
situm in eius diligentia atque auctoritate: VII
32, 5.

b) subst.: (reliquas munitiones reduxit,) id
hoc consilio, quoniam . . . esset . . . com-
plexus nec facile . . . cingeretur, ne de im-
prouiso aut noctu ad <c> munitiones hostium
<o> multitudo aduolare aut interdum tela in
nostros operi destinatos coicere possent <posset
β>: VII 72, 2; ¶ idque <β> *Db.*: itaque α;
rell. add.) eius rei causa antiquitus institutum
uideatur, ne quis ex plebe contra potentio-
rem auxilium egeret: VI 11, 4.

δδ) impediendi, recusandi, sim.: continere,
ne: VII 45, 8 *u. p. 718 a*); ¶ hos scditiosa
atque improba oratione multitudinem deter-
rere, ne frumentum conferant: I 17, 2; Cae-
sarem uel auctoritate sua atque exercitus uel
recenti uictoria uel nomine populi Romani de-
terrere posse, ne maior multitudo Germanorum
Rhenum traducatur: I 31, 16; ¶ omnes
clientes obaeratosque suos . . . conduxit; per
eos, ne causam diceret, se eripuit: I 4, 2;

¶ (nam ut *(ne Elberk.; Np.)* commutato con-
silio iter in provinciam conuerteret, id ne metu
<ut nemo non tum *Np.*> quidem necessario
faciendum <c> existimabat, cum quod *(Steph.;
om. codd.; add.)* infamia atque indignitas rei
et oppositus mons Cebenna uiarumque difficul-
tas impediēbat, tum maxime quod: VII 56,
2; ¶ praecauere: I 38, 2 *u. ββ) a*) praec-
cauere; ¶ cum . . . reliqui in labore pari
aere periculo ne unus omnes antecederet recu-
sare: 3, 82, 5.

εε) timendi; a) uerbis: cum alius <c> alii
subsidiū ferret <c> neque timerent, ne
auersi <e> ab hoste circumuenirentur: II 26, 2;
timere Caesarem ereptis <c> ab eo duabus
legionibus, ne ad eius periculum reseruare et
retinere eas ad urbem Pompeius uideretur: I,
2, 3; (3, 44, 4 *u. p. 722 b*) locus; hoc enim
superioribus diebus timens Caesar, ne nauibus
nostri circumuenirentur, duplicem eo loco fece-
rat uallium: 3, 63, 3; timens Domitio, ne ad-
uentu Pompei praecoccuparetur, ad eum omni

celeritate . . . ferebatur: 3, 78, 2; timens, ne a
multitudine equitum dextrum cornu circum-
ueniretur, celeriter ex tertia <c> acie singulas
cohortes detraxit: 3, 89, 3; ¶ nam ne eius
supplicio Diuiciū animum offenderet uere-
batur: I 19, 2; uereri se, ne per insidias ab
eo circumueniretur: I 42, 4; coniurandi has esse
causas: primum, quod uerentur, ne omni
paena Gallia ad eos exercitus noster adnecre-
tur: II 1, 2; ueritus <indutiomarus ueritus β>,
ne ab omnibus desereretur, Indutiomarus . *om.*

β> legatos ad Caesarem mittit: V 3, 5; ueritus,
quod ad plures pertinebat, ne ciuitas eorum
impulsu deficeret: V 25, 4; ueritus, ne noctu
ex oppido profugerent, duas legiones in armis
excubare iubet: VII 11, 6; ubi . . . (hostes)
uiderunt, ueriti, ne omnino spes fugae tolle-
retur, abiectis armis <o> ultimas oppidi partes
. . . petuerunt: VII 28, 2; quos . . . excepit
(Vercingetorix) ueritus, ne qua in castris ex
<c> eorum concursu et misericordia uulgi seditio
oreretur: VII 28, 6; qua re animaduersa reliqui
ne circumuenirentur <Oβ> circum. *ABM; add.*)
ueriti se fugae mandant: VII 67, 6; (Galli)
ueriti, ne ab latere aperto ex superioribus cas-
tris eruptione circumuenirentur, se ad suos
repperunt: VII 82, 2; tamen ueritus, ne mili-
tum introitu et nocturni temporis licentia oppi-
dum diriperetur, eos, qui uenerant, conlaudat
atque . . . dimittit, portas . . . adseruari iubet:
I, 21, 2; illi exaudito clamore ueriti, ne noctu
impediti sub onere confligere cogerentur aut ne
ab equitatu Caesaris in angustiis tenerentur,
iter supprimunt: I, 66, 2; quod cum animad-
uertisset Caesar, ueritus, ne non reducti, sed
deiecti <CC> uiderentur maiusque detrimentum
caperetur, . . . tuba signum dari . . . iussit:
3, 46, 4; milites . . . ueriti, ne angustiis inter-
cluderentur, eum extra et intus hostem habe-
rent, . . . sibi consulēbant: 3, 69, 4; — Labienus
. . . ueritus, ne <om. β> *Np.*, si <β> *om. α;
Fr., Db.*) ex hibernis <si *add. Db.*> fugae <si
add. Fr.> similem profectioem facisset, <ut
add. α; Np.> hostium impetum sustinere non
<om. *Np.*> posset, . . . remittit: V 47, 4; ueritus-
que, ne ille Italiam dimittendam non existi-
maret, exitus . . . Brundisini portus impedire
instituit: I, 25, 4; 3, 46, 4 *u. s.*

b) subst. et uerbis conuenientis: magnam
difficultatem ad consilium capiendum ad-
ferebat, si reliquam partem huius uno loco
legiones contineret, ne stipendiariis Haeduorum
expugnatis cuncta Gallia deficeret . . . ; si <sin
β> maturius ex hibernis educeret, ne ab re
frumentaria duris subuentionibus laboraret: VII

10, 1; erat in magnis Caesari <β; *Schn. Db.*: caesaris z; *rell. cdd.*) difficultatibus res, ne maiorem aestatis partem flumine impediretur: VII 35, 1; ¶ amici regis . . . sine timore adducti, ut postea praedicabant, sollicitato exercitu regio ne Pompeius Alexandriam Aegyptumque occuparet, sine despecta eius fortuna . . . palam liberaliter responderunt: 3, 101, 1; — (hominum milia sex) sine timore perterriti, ne armis traditis supplicio adficerentur, sine . . . inducti . . . contenderunt: I 27, 4; quo (?) timore perterriti Galli, ne ab equitatu Romanorum uitae praecooperarentur, consilio destiterunt: VII 26, 5; — magnum in timorem Afranius Petreiusque perueniunt, ne omnino frumento pabuloque intercluderentur: I 61, 2.

b) respondet alia particula; z) ut; zz): multi ex Italia ad Cn. Pompeium proficiscebantur, alii, ut principes talem nuntium attulisse, alii, ne euentum belli expectasse aut <ut *fld*> ex omnibus nonissimi uenisse uiderentur: I 53, 3; his de causis uterque eorum celebritati studebat, et suis ut esset auxilio et ad opprimendos aduersarios ne occasione <e> temporis deesset: 3, 79, 1; — sed ne omnino metum reditus sui barbaris tolleret atque ut eorum auxilia tardaret, reducto exercitu partem ultimam pontis . . . rescindit: VI 29, 2.

ββ): neque nunc id (se) agere, ut ab illis abductum exercitum teneat ipse, . . . sed ne illi habeant quo contra se uti possint: I 85, 11; ¶ non minus se id contendere et laborare, ne ea, quae dixissent, emutiarerent, quam uti ea, quae uellent, impetrarent: I 31, 2; ¶ simul denuntiavit, ut essent animo parati in posterum et, quoniam fieret dimicandi potestas, ut saepe cogitauissent, ne <neu *Elberl.*> suam neu <sic *Elberl.*: ne usu nam *Oafh*; ne usu manumque (?) *cdd.*; ne suam omniumque *Murbil.*) reliquorum opinionem fallerent: 3, 86, 5; ¶ petere atque orare: VI 9, 7 u. p. 718 a).

γγ): eius rei multas adferunt causas: ne <quod neque β> assidua consuetudine capti studium belli gerendi agrī cultura commutent; ne latos fines parare studeant potentiores atque humiliores possessionibus expellant; ne accuratius ad frigora atque aestus uitandos aedificent; ne qua <neque *Ma*> oriatur pecuniae cupiditas, qua ex re factiones dissensionesque nascuntur; ut animi aequitate plebem contineant, cum: VI 22, 3, 4; ¶ obsidesque uti inter sese dent perficit <e>: Sequani, ne itinere Heluetios prohibeant, Helueti, ut sine maleficio et iniuria

transeant: I 9, 4; ¶ tali instructa acie tenere uterque propositum uidebatur: Caesar, ne <abl. *Np.*: ut *add. uett. cdd.*> nisi coactus proelium committeret <mittere *Oaf*: non committere *hl*; non committeret *uett. cdd.*>, ille, ut opera Caesaris impediret: I 83, 3.

β) neue, neu; zz): oppida incendi oportere, quae non munitione et loci natura ab omni sint periculo tuta, ne <β; neu z; *cdd.*> suis sint ad detrectandum militiam receptacula, neu Romanis proposita ad copiam commeatus praedamque tollendam: VII 14, 9; fidem ab imperatore de Petrei atque Afranii uita petunt, ne quod in se scelus concepissem neu suos prodidisse uideantur: I 74, 3.

ββ): ne quid iis <e> noceatur neu quis inuitus sacramentum <e> dicere cogatur, a Caesare cauetur: I 86, 4; ¶ (concilio conuocato consolatus cohortatusque est, ne se admodum animo demitterent, ne <neue *bf*; *Schn.*> perturbarentur incommodo: VII 29, 1;) ¶ omnes conseruauit militibusque suis ecommendauit, ne qui <quis *b*> eorum uiolaretur neu quid sui desiderarent: 3, 98, 2; ¶ ad extremam <e> orationem <e> confirmatis militibus, ne ob hanc causam animo permouerentur neu, quod iniquitas loci attulisset, id uirtuti <e> hostium <e> tribuerent . . . legiones . . . eduxit: VII 53, 1; ¶ denuntiare: 3, 86. 5 u. z) ββ) denuntiare; ¶ hortatusque est, ne ea, quae accidissent, grauius ferrent neue his rebus terrentur multisque secundis proclis unum aduersum et id medioere opponerent <praepon. *Paul*>: 3, 73, 2; cum ad Achillam nuntios mitteret hortareturque, ne negotio desisteret neue <neu *N*> animo deliceret: 3, 112, 11; ¶ interdicat atque imperat Cassiuellauno, ne Mandubraccio neu Trinobantibus noceat <bellum faciat β>: V 22, 5; ¶ Quintilius circumire aciem Curionis atque obsecrare milites coepit, ne primam <e> sacramenti, quod apud Domitium atque apud se quaestorem dixissent, memoriam deponerent neu contra eos arma ferrent, qui eadem essent uti fortuna eademque in obsidione perpassi, neu pro his pugnarent, a quibus cum contumelia perfugae appellarentur: 2, 28, 2, 3; ¶ Segni Condrusique . . . legatos ad Caesarem miserunt oratum, ne se in hostium numero duceret neue omnium Germanorum . . . unam esse causam iudicaret: VI 32, 1; ¶ haec esse, quae ab eo postularet: primum, ne quam multitudinem hominum amplius trans Rhenum in Galliam traduceret; deinde obsides . . . redderet Sequanisque permitteret, ut . . .

reddere illis liceret; neue Haeduos iniuria lac-
ereseret neue his sociisque eorum bellum inferret:
I 35, 3; ¶ (Pompeius suis praedixerat,
ut <ne Nhl; neu O> Caesaris impetum exciperent
neue (<neque hl> se loco mouerent aciem-
que eius distralli paterentur: 3, 92, 1.)

γ) milites . . . centuriones <c> tribunosque
militum adire atque obsecrare, ut per eos Cae-
sar certior fieret, ne labori suo neu peri-
culo parceret: I 64, 3; ¶ Caesar ad Lin-
gonas litteras nuntiosque misit, ne eos
frumento neue alia re iuuarent: I 26, 6.

γ) quod: duabus de causis . . . , quarum
una <c> erat, quod auxilia contra se Treueris
miserant, altera, ne ad eos Ambiorix <a> recep-
tum <o> haberet: VI 9, 2.

B. uti ne: tantumque a uallo eius prima
acies aberat, uti ne telum <c> tormentumue <c>
adigi <CC> posset: 3, 56, 1.

[Falso: VII 75, 1 u. p. 720; neque <ego: ne
Nahl; nec ead.> quibus rationibus superare
possent, sed quem ad modum uti uictoria de-
berent cogitabant: 3, 83, 5.]

ne . . . aut: VII 33, 2; 45, 8; I, 53, 3; 2, 20,
1; ne (. . .) aut . . . aut: I 43, 9; VII 54, 2;
2, 9, 3; 3, 1, 6; — I 13, 5; VI 5, 2, 5; VII 72,
2; I, 21, 1 (ter); ¶ ne . . . ne: 3, 56, 1;
¶ ne . . . ac (atque): III 11, 3; VI 22, 3; VII
33, 1; I, 41, 4; 3, 44, 4 (bis); — (V 7, 2; 38, 2;
VI 22, 3; VII 33, 1; I, 25, 9; 2, 10, 6) ¶
ne . . . et: I 28, 4; 3, 102, 1; (V 31, 1; VII
26, 3; 28, 6; 33, 1; I, 2, 3; 21, 2; 85, 9); ne
. . . et (= sed ut): IV 11, 6; ¶ ne . . .
que: VII 43, 5; (I, 61, 2) 3, (16, 3) 46, 4; 73, 2;
— ne . . . que (= sed ut): I, 19, 1; ¶ ne
. . . nec . . . nec . . . nec: VII 75, 1; ¶ ne
. . . ne: VII 29, 1; VII 66, 7 (ter); VI 22, 3
(quater); — ne . . . aut ne: I, 66, 2; ¶ ne
. . . neu . . . neu: I 35, 3; 2, 28, 2, 3.

2. ne . . . quidem. Cf. H. Grossmann,
De particulis ne . . . quidem, P. I. *Pr. Allen-
stein* 1884. (p. 9 et tab. III.)

A. non antecedit non modo, sed; a) sin-
gulae uoces interpositae sunt; z) substant.:
qui . . . milites . . . continisset ac ne calo-
nem quidem quemquam extra munitionem
egredi passus esset: VI 36, 1; sese unis
Suebis concedere, quibus ne dii quidem im-
mortales pares esse possint <c>: IV 7, 5;
deorum numero . . . ducunt . . . Solem et Vul-
canum et Lammam, reliquos ne fama quidem
<nec fama dim.> acceperunt: VI 21, 2; id ne
metu quidem <recc.; uell. ead.> Steph.; id ne tum
quidem *Abhis*; ut ne metu quidem z; *Pl., Hll.*;
ut nemo tunc quidem β; ut nemo tum quidem

Fr.; ut non nemo tunc quidem *Claec.*; *Schn.*;
Hll.; ut nemo non tum quidem (*Claec.*); *Np., Dll.*;
necessario faciendum <c> existimabat: VII 56, 2;
— ne militibus quidem ut defessis neque equi-
tibus ut paucis et <c> labore confectis studium
ad pugnandum uirtusque debeat: 2, 41, 3; —
mulieribus: VII 47, 5 a. b); — praesidii
tantum est, ut ne murus numerus *Ab.*; ne
murus *afk* quidem cingi possit neque quis-
quam egredi extra munitiones audeat: VI 35,
9; — sese ne obsidibus quidem datis pacem
Arionisti redimere potuisse <c>: I 37, 2; — cuius
consensui ne orbis quidem terrarum possit ob-
sistere: VII 29, 6; — sese cum his congressos
ne uultum quidem atque aciem oculorum
dicebant ferre potuisse: I 39, 1.

tantumque esse eorum omnium furorem, ut
ne Suesiones quidem, fratres consanguineos-
que suos, . . . detertere potuerint, quin cum
his consentiret: II 3, 5; — ne nec *af* Varus
quidem <Attius *abl. O.*; *ead.*; *ego del.*> dubitat
copias producere: 2, 33, 5; — ne Vorenus
quidem sese <c> uallo continet, sed . . . subse-
quitur: V 44, 5.

β) adiect.: munitiones . . . perfecti, ut ne
magna quidem multitudine . . . munitionum
praesidia circumfundi possent: VII 74, 1; — ne
minimo <minimum *Plagg.*> quidem casu <c>
locum relinquere debuisset: VI 12, 1; — in his
rebus circiter dies X consumit ne nocturnis
quidem temporibus ad laborem militum inter-
missis: V 14, 6; ipse Cicero, cum tenuissima
maletudine esset, ne nocturnum quidem sibi
tempus ad quietem relinquebat: V 10, 7;

(uri) mansuefieri <c> ne paruuli quidem ex-
cepti possunt: VI 28, 4; — propter iniquitatem
loci . . . ne primum quidem posse <a> im-
petum suum sustineri existimabant: III 2, 1;
ut ne primum <*Claec.*; unum X; *ead.*> quidem
nostrorum impetum ferrent ac <et β> statim
terga uerterent: III 19, 3; — quod se Cebenna
ut muro munitos existimabant ac ne singulari
quidem <om. β> unquam homini eo tempore
anni semitae paterant: VII 8, 3; (unus:
III 19, 3 u. primus.)

γ) pronom.: ne <nec *af*> haec quidem res
<c> Curionem ad spem morabatur <c>: 2, 39,
6; — haec <c> (ratione) ne ipsam quidem spe-
rare nostros exercitus capi posse: I 10, 9; de
equitibus hostium, quin nemo eorum progredi
modo <c> extra agmen audeat, ne ipsos quidem
debere <*sic β*; *Schn.*> et ipsos quidem non debere
z; *plur. ead.* dubitare: VII 66, 6; — ne id qui-
dem Caesar ab se impetrari posse dixit: IV 9, 2;
si ipse ad exercitum contenderet, ne iis <his z>

Salm. quidem eo tempore, qui . . . quieti et uiderentur, suam salutem recte committi uidebat: VII 6, 1; ne eo quidem tempore quisquam loco cessit, sed circumuenti omnes interfectique sunt: VII 62, 7; cum litteras ad senatum miserit, ut omnes ab exercitibus discederent, ne id quidem impetrauisset (*O*; impetrauisset *z*): I, 9, 3; nunc . . . ne se quidem ipsi cum illis uirtute comparant: VI 24, 6; — qui (uentus belli) qualis sit futurus, ne uos quidem dubitatis: 2, 32, 10.

δ) uerb.: quarum rerum illo tempore nihil factum, ne *Na*: nec *flil* cogitatum quidem (*u. CC*): I, 7, 5; — et noctu ne (*Idet.*; *Steph.*; neque *O*): conclamatis quidem uasis flumen transiit *e*: 3, 37, 4.

ε) aduerb.: ubi ne tum quidem eos prodire intellexit, . . . exercitum in castra reduxit: I 50, 2; ne (*om. af*) tum quidem insecutis hostibus tertio die . . . pontem (*e*) refecit *z*: VII 53, 4; (56, 2 *u. z*) metu.)

η) plures uoces interpositae sunt: reliquos . . . in fugam coiciunt ac ne in locis quidem superioribus consistere patiuntur: III 6, 2; — obtestabantur Romanos, ut sibi parcerent, ne, sicut Auarici fecissent, ne a (*om. ζ*) mulieribus quidem atque infantibus abstinerent: VII 47, 5; — quod soli ne in oculo quidem queri neque auxilium implorare auderent: I 32, 1; — ut, si quid aduersi accidisset, ne ad conandum quidem sibi quicquam reliqui fore uiderent: 2, 5, 5.

B. non modo (non) . . . sed ne . . . quidem a. modo p. 62^z γ) (*A loc.*)

ne . . . quidem . . . neque: I 32, 4; VI 35, 9; 2, 41, 3; ne . . . quidem . . . atque: I 39, 1; III 4, 4; VII 47, 5; — ne quidem ac (= sed): III 19, 3 *e*: V 43, 4.

3. **-ne. A. non respondet alia particula interrogatiua: a) in interrogatione directa:** quid ergo? Romanos β: romanorum animos z) in illis ulterioribus munitionibus animine ζ; sine z: *Fr.*) causa cotidie exerceri putatis? VII 77, 10; proximaque respiciens signa Viletisne, inquit, milites, captiuorum orationem cum per fugis conuenire? 2, 39, 3.

b) in interrogat. obliqu.: Labienus . . . captiuos . . . magna uerborum contumelia interrogans, solerentne ueterani milites fugere, in omnium conspectu interfecit: 3, 71, 4; — mittit P. Vatinius . . . qui . . . magna uoce pronuntiaret, liceretne ciuibus ad ciues de pace tuto (*e*) legatos mittere: 3, 19, 2; — deinde *de* imperatoris fide (*e*) quaerunt, rectene se illi sint commissuri: 1, 74, 2; — idque adeo haud scio

mirandunne sit: V 51, 5; — — ipsorum esse consilium, uelintne prius quam finitimi sentiant eluctos ex hibernis milites aut (*om. ζ*) ad Ciceronem aut ad Labienum deducere: V 27, 9; — magnaue inter eos in consilio fuit controuersia, oporteretne Lucilli (*e*) Hirri . . . proximis conitiis praetoriis absentis rationem haberi: 3, 82, 5.

B. respondet alia particula interrogatiua: a) an u. an p. 257 b) (*5 loc.*)

b) ne: neque interesse, ipsosne interficiant impedimentisne exuant: VII 14, 8.

c) utrum: ut . . . declararent, utrum proclium committi ex usu esset necne: I 50, 1.

Neapolis: cum . . . signa eius (Coelii) militaria atque arma Capuae essent compresa et familia Neapoli uisa, quae proditionem oppidi appareret *sic Dt.*: N., uis atque proditio oppidi appareret *Np.*: N. uisaeque proditione oppidi apparere *O*: N. uisae proditionem opp. apparere *Kran.*: N., missa, quae proditionem opp. appareret *F. Hofm.*; *Db.*: 3, 21, 5.

nec u. neque.

necessarius. A. de rebus; a) = quo carere non possumus; z) attribut.: Caesar loca maxime necessaria complexus (*ampl. N*) noctu praemuniit (*e*): 3, 112, 7; ¶ Caesar necessarius rebus imperatis ad cohortandos milites . . . decucurrit (*e*): II 21, 1; si . . . (Romani) relictis impedimentis suae saluti consulant, et usu rerum necessariorum (*necessarium BM*) et dignitate spoliatum iri: VII 66, 5; ut nostri magna inopia necessariorum rerum conflictarentur, illi omnibus abundante rebus: I, 52, 3; erat res in magna difficultate, summisque angustiis rerum necessariorum premebantur: 3, 15, 3; se domo patriaque expulsos omnibus necessariis egere rebus: 3, 32, 4; neque . . . aut ignominia (*e*) amissarum nauium aut necessariorum rerum inopia ex portu insulae expelli potuit: 3, 100, 4; ¶ (nostros) necessarii uictus inopia coactos fugere atque ad Herdam reuerti: I, 69, 1; ¶ ut facile existimari posset nihil eos de euentu eius diei timuisse, qui non necessarias conquirent uoluptates: 3, 96, 1; ¶ at hi miserrimo ac patientissimo (*e*) exercitu Caesaris luxuriam obieciabant, cui semper omnia ad necessarium usum (*uictum rec.*; *prob. Voss.*) defuissent: 3, 96, 2.

β) praedicat.: Vibullius (*e*) expositus Corcyrae non minus necessarium esse existimauit de repentino aduentu Caesaris Pompeium fieri certiore, . . . quam: 3, 11, 1.

b) = quod uitari non potest: qui (Pom-

peius) omnibus rebus imparatissimus non necessarium bellum suscepisset: I, 30, 5; ¶ his eos suppliciiis (e) male (e) haberi (e) Caesar et (e) necessariam subire deditionem quam proelio decertare malebat: I, 81, 5; ¶ praestare arbitratur unum locum, qua necessarius nostris erat egressus, quam omnia (e) litora ac portus custodia clausos teneri (e; u. CC): 3, 23, 1; ¶ pecunia ad necessarios sumptus conrogata . . . discessit: 3, 102, 4.

e) = gravis, instans (zwingend, dringend): quorum alius alia causa inlata, quam sibi ad proficiendum necessariam esse diceret, petebat, ut: I 39, 3; ¶ quin etiam quod necessariam (necessario *recc.*; *Schn., Np., Fr.*) rem coactus (necessaria *re rec.*; *Dh.*; necessario rem [coactus] *Puerm.*) Caesari enuntiavit, intellegere sese, quanto id cum periculo fecerit: I 17, 6; Plancus . . . necessaria re coactus locum capit superiorem: I, 40, 5; etsi multis necessariis rebus in Italiam (e) renocabatur: 2, 18, 7; ¶ quod . . . tam necessario tempore, tam propinquis hostibus ab iis (e) non sublegetur: I 16, 6; veniunt (e) oratum, ut maxime necessario tempore civitati subveniat: VII 32, 2; adhortatus milites, ne necessario tempore itineris labore permoveantur: VII 40, 4.

B. de hominibus; a) adiect.: quod . . . arma . . . cum hominibus necessariis et consanguineis contulerint queruntur: I, 71, 2.

b) ni subst.: eum eius necessari (necessari a) fidem implorarent Pompei: 3, 82, 5; ¶ eodem tempore, quo Haedui, Ambarri, necessarii et consanguinei Haedorum, Caesarem certiore faciant . . . : III, 4; Caninium Rebilum legatum, familiarem necessariumque (que *om. O.*) Scribonii Libonis, mittit ad eum colloqui causa: I, 26, 3; ¶ omnes amici consulunt, necessarii Pompei atque eorum, qui veteres inimicitias cum Caesare gerebant, in senatum coguntur; quorum nocibus et concursu . . . : I, 3, 4; ¶ Caesar mittit ad eum A. Clodium, suum atque illius familiarem, quem ab illo traditum initio et commendatum in suorum necessariorum numero habere instituerat: 3, 57, 1; ¶ regemque hortatus est, ut ex (om. f.) suis necessariis quos haberet maxime auctoritatis legatos ad Achillam mitteret: 3, 102, 3.

necessario: (addere: 3, 49, 5 u. cogere) ¶ ita necessario atque ex tempore capto consilio Pompeius tumulum quemdam occupavit: 3, 51, 8; ¶ quin etiam quod necessariam (necessaria *M.*; necessario *recc.*; *Puerm.*; *Schn., Np., Frig.*) rem coactus (*del. Puerm.*) Caesari

enuntiavit, intellegere sese, quanto id cum periculo fecerit: I 17, 6; ita illi necessario loca sequi demissa (e) ac palustria et puteos fodere cogebantur atque hunc laborem ad cotidiana opera addebant: 3, 49, 5; ut . . . obsesso Scipione necessario illum suis auxilium ferre cogeret: 3, 78, 4; ¶ saepe flauerant venti, quibus necessario committendum existimabat: 3, 25, 1; ¶ quoniam tantum esset necessario spatium (spatio *z.*; spatium *necc.* *esset* *z.*) complexus: VII 72, 2; ¶ quibus (limbus) abscisis (e) antennae necessario concidebant: III 14, 7; ¶ necessario angustius milites conlocavit: V 23, 5; ¶ neque ad explorandum idoneum locum castris neque ad progrediendum data facultate consistunt necessario et procul ab aqua et natura iniquo loco castra ponunt: I, 81, 1; ¶ neutrum horum (fluminum) transiri poterat, necessarioque omnes his angustis continebantur: I, 18, 3; ¶ res tamen ab Afraniis (e) hinc erat necessario deducta (ducta *Np.*), ut: I, 70, 2; ¶ quo necessario descensuros existimabat: I, 81, 5; ¶ necessario sententia desistunt: VI 4, 2; ¶ milites circulari et dolere hostem ex manibus dimitti, bellum (non *add. O.*; *Np.*) necessario longius duci: I, 64, 3; ¶ tum demum (e) necessario Germani suas copias castris eduxerunt: I 51, 2; ¶ enuntiare: I 17, 6 u. cogere; ¶ depositis armis auxiliisque, quibus nunc confiderent, necessario populi senatusque iudicio fore utrumque contentum: 3, 10, 9; ¶ id (e) ne (e) metu (e) quidem necessario faciendum (e) existimabat: VII 56, 2; erat a septentrionibus collis, quem propter magnitudinem circuitus opere circumplecti non poterant (e) nostri: necessario (que *add. z.*; *Schn.*) pacis iniquo loco et leniter (e) declini castra fecerant (z.; *Schn.*; fecerunt *z.*; *rell. add.*): VII 83, 2; imperat, si sustinere non possit (e), deductis cohortibus eruptione pugnet (e); id nisi necessario ne faciat: VII 86, 2; ¶ eius modi sunt tempestates (e) consecutae, uti opus necessario intermitteretur: III 29, 2; ¶ occupare: 3, 51, 8 u. capere; ¶ petere: IV 28, 3 u. prouehi; pabulum secari (e) non posse; necessario dispersos hostes ex aedificiis petere: VII 14, 1; ¶ illi necessario maturius, quam constituerant, castra ponunt: I, 65, 3; 81, 1 u. consistere; ¶ dispersosque, cum longius necessario procederent, adoriebatur: VII 16, 3; ¶ quae tamen (uines) micoris factis cum fluctibus completerentur, necessario aduersa nocte in altum prouectae

continentem petierunt ⟨c⟩: IV 28, 3; ¶ ipse enim necessario etesiis tenebatur: 3, 107, 1; ¶ saxa . . . iter impediabant, ut arma per manus necessario ⟨-aria a'⟩ traderentur: 1, 68, 2; ¶ cum propius erat necessario uentum, . . . ad uirtutem montanorum confugiebant: 1, 58, 2.

neccesse. A. **neccesse est;** a) subiect. est pronom. (omiss. infini.): huic ⟨CC⟩ quoque accidit, quod fuit neccesse, ut non nulli milites . . . interciperentur ⟨c⟩: V 39, 2.

b) subi. est. infini.: VII 73, 1 u. e).

c) subiect. est acc. e. infi.: saepe . . . consilia incunt, quorum eos in ⟨c⟩ uestigio paciter neccesse est: IV 5, 3; magna, id ⟨om. ζ⟩ quod neccesse erat accidere, totius exercitus perturbatio facta est: IV 29, 3; praeterea accidit, quod fieri neccesse erat, ut uulgo milites ab signis discederent: V 33, 6; interim eam partem uulgi neccesse erat et ab latere aperto tela recipi ⟨recipere ζ⟩: V 35, 2; quae sit neccesse accidere uictis: VII 14, 10; edocet, quanto detrimento et quot uirorum fortium morte neccesse sit constare uictoriam: VII 19, 4; erat eodem ⟨c⟩ tempore et materiari et frumentari et tantas munitiones fieri ⟨tueri *Schn.*; *Db.*⟩ neccesse ⟨om. it⟩ deminutis ⟨c⟩ nostris ⟨o⟩ copiis: VII 73, 1; castra . . . uallo muniri uetuit, quod eminere et procul uideri neccesse erat: 1, 41, 4; quibusdam de causis, quas commemorari neccesse non est, eo loco excesserat: 3, 66, 6; magna pars ⟨exercitus⟩ deperit, quod accidere tot proclis fuit neccesse: 3, 87, 3.

d) dat. e. infini.: z) additur infi.: quasi uero, inquit ille, consilii sit res ac non neccesse sit nobis Gergouiam contendere et cum Aruernis nosmet coniungere: VII 38, 7; Caesari ad saucios deponendos . . . praesidium urbibus relinquendum neccesse erat adire ⟨ire *Wal'*⟩ Apolloniam: 3, 78, 1.

ζ) subaudiend. est infi.: his rebus tantum temporis tribuit, quantum erat properanti neccesse: 3, 78, 2.

B. neccesse habeo: orare (se) atque obsecrare, si qui locus misericordiae relinquatur, ne ad ultimum supplicium progredi neccesse habeat ⟨*hl*⟩; habeant ⟨*Ouf*⟩; *add.*): 1, 84, 5.

necessitas. A. = *ἀνάγκη*; instructo exercitu magis ut loci natura delectusque ⟨c⟩ collis et necessitas temporis quam ut rei militaris ratio atque ordo postulabat: II 22, 1; ¶ si qua esset imposita dimicandi neccessitas: 3, 77, 1; ¶ qua neccessitate adductus Diuicius auxiliū petendi causa Romam ad senatum profectus imperfecta ⟨c⟩

re redierat: VI 12, 5; — qua neccessitate et ignominia permotus Libo discessit: 3, 24, 4; — quod abesse a periculo uiderentur neque ulla neccessitate neque imperio continerentur: II 11, 5; ¶ uado per equites inuento pro rei neccessitate oportuno: VII 56, 4.

B. = *χρεία*: id ⟨c⟩ bellum se suscepisse ⟨o⟩ non suarum neccessitatum ⟨-tatum *BM*⟩; *Xp.*, *Fr.*), sed communis libertatis causa demonstrat: VII 89, 1.

C. = *ὀϊζυρία*: uel pro hospio regis Nicomedis uel pro horum neccessitate, quorum de re agitur, refugere ⟨c⟩ hoc munus . . . non potui: *ap. Gell.* V 13, 6; equidem ⟨et quidem *Non.*⟩ mihi uideor ⟨uidetur *Non.*⟩ pro nostra ⟨om. *Non.*⟩ neccessitate non labore, non opera, non industria defuisse: *ap. Gell.* XIII 3, 5; *cf. Non. p.* 351.

necessitudo: (aeque ⟨neque *codd.*⟩ enim ex Marsis Paelignisque ueniebant atque ⟨ut qui *codd.*⟩ iis ⟨om. *codd.*⟩ superioris neccessitudo contubernii ⟨superiore nocte in contuberniis *codd.*⟩ cum militibusque nonnullis grauior erat ⟨commilitesque nonnulli grauiora *codd.*⟩ — *Sic h. l. constit. Iac. Müller*: 2, 29, 4; — neccessitudinem quidem sibi nihilo minorem cum Caesare intercedere: 2, 17, 2; ¶ docebat ⟨c⟩ etiam, quam ueteres quamque iustae causae neccessitudinis ipsis cum Haeduis intercederent: I 43, 6; ¶ semper se rei publicae commoda priuatis neccessitudinibus habuisse potiora: 1, 8, 3; ¶ Scipionem eadem spes prouinciae atque exercituum impellit, quos se pro neccessitudine partituro eum Pompeio arbitrabatur ⟨c⟩: 1, 4, 3; — coniectans eum (Pompeium) *in Aegyptum iter habere propter neccessitudines regni: 3, 106, 1.

neene: ut . . . declararent, utrum proelium conmitti ex usu esset neene: I 50, 4.

neco: quorum (nuntiorum) pars deprehensa in conspectu nostrorum militum eum cruciatu necabatur ⟨necabantur *Wlf*⟩: V 45, 1; ¶ itaque omni senatu necato reliquos sub corona uendidi: III 16, 4.

item L. Lentulus comprehenditur ab rege et in custodia necatur: 3, 101, 3; — is (Valerius Procillus) . . . de se . . . consultum dicebat, utrum igni statim necaretur ⟨cremaretur *Ca*⟩ an in aliud tempus reseruaretur: I 53, 7.

id esse consilium Caesaris, ut, quos in conspectu Galliae interficere nereretur, hos omnes in Britanniam traductos necaret: V 6, 5; — qui ex iis nouissimus conuenit ⟨uenit ζ⟩, in con-

spectu multitudinis omnibus cruciatibus affectus necatur: V 56, 2; — magnitudine supplicii dubitantes cogit. nam maiore commisso delicto igni <e> atque omnibus tormentis necat: VII 4, 10.

necubi: discedentem . . . univarsi cohortantur, magno sit animo, necubi ne ubi *hi*; nec ibi *f*; ne *O*; neu *O*²; *Paul* dubitet proclium committere et suam fidem virtutemque experiri: 2, 33, 2; castra ponebat <e> dispositis exploratoribus, necubi efflecto ponte Romani copias traderent: VII 35, 1.

nefarius: non praetereunda oratio Critognati videtur <o> propter eius singularem et <ac β> nefariam crudelitatem: VII 77, 2; ¶ an dubitamus, quin nefario facinore admissio Romani iam ad nos interficiendos concurrant? VII 38, 8; ¶ quid enim est illis optatus, quam uno tempore et nos circumvenire et nos nefario scelere obstringere? 2, 32, 3.

(nefarie: ut tribunos plebis iniuria <Faen.: in ea re *codd.*; nefarie *Kindsch.*> ex civitate expulsos in suam dignitatem restitueret: 1, 22, 5.)

nefas: quibus (clientibus) more Gallorum nefas est etiam in extrema fortuna deserere patronos: VII 40, 7.

neglego (= non euro). A. = omittere, spernere; a) alqd: praeterea salutis causa rei familiaris commoda neglegenda: VII 14, 5; ¶ nihil hunc <e> se absente pro sano facturum arbitratus, qui praesentis imperium neglexisset: V 7, 7; ¶ atque hoc maxime <e> ad virtutem excitari putant, metu mortis neglecto: VI 14, 5; ¶ nolite hos <e> uestro auxilio exspoliare <e>, qui <e> uestrae salutis causa suum periculum neglexerunt: VII 77, 9; ¶ neque saepe accidit, ut neglecta quispiam religione aut capta apud <e> se <e> occultare aut posita tollere auderet: VI 17, 5; ¶ ut eo neglecto sacramento, quo tenemini, respiciat illud, quod deditione ducis . . . sublatum est: 2, 32, 9; ¶ tot hominum milia . . . , quorum salutem neque propinqui neglegere neque civitas levi momento aestimare posset: VII 39, 3.

etsi ab hoste ea dicebantur, tamen non neglegenda existimabant: V 28, 1.

b) e. inf.: paucae ultimae nationes . . . hoc <e> facere neglexerunt: III 27, 2; ¶ eo duae omnino civitates ex Britannia obsides miserunt, reliquae neglexerunt: IV 38, 1.

B. = inultum imponiturque ferre, dimittere: se Haeduorum iniurias non neglectu-

rum: I 35, 4; 36, 6; ¶ ne hac parte neglecta reliquae nationes sibi idem licere arbitrarentur: III 10, 2.

neglegens: cum diuturnitas oppugnationis negligentiores Octavianos effecisset: 3, 9, 6.

nego. A. = *οὐ γάρτα* (sequi. acc. e. inf.): negat se more et exemplo populi Romani posse iter ulli per provinciam dare et, si uim facere conentur, prohibitorum ostendit: I 8, 3; ¶ Cotta se ad armatum hostem iturum negat atque in eo perseverat <e>: V 36, 4; Caesar . . . imperavit; si ita fecissent, fines eorum se violaturum negavit: VI 32, 2; Lentulus sententiam Calpurnii pronuntiatum se omnino negavit: 1, 2, 5; refertur etiam de rege Inba, ut socius sit atque amicus; Marcellus consul passurum in praesentia negat: 1, 6, 1; L. Torquatus . . . cum Graecis . . . arma capere iuberet, illi autem se <om. a> contra imperium populi Romani pugnaturus <esse add. *rec.*; *Np.*, *Bl.*; *om.* *O.*> negarent, . . . portas aperuit: 3, II, 1; obsides ab Apolloniatis exigere coepit, illi vero daturos se negare neque portas consuli praeceluros negare sibi iudicium sumptuos contra atque omnis Italia . . . indicauisset: 3, 12, 2.

B. = *ἀναγρησθαι, ἀναγέειν*: postea quam id obstinate sibi negari uidit: V 6, 4; ubi id a Caesare negatum et, palam si colloqui nellent, concessum est: I 81, 2; ¶ non facile Gallis Gallis negare potuisse: V 27, 6.

negotiator: duobusque milibus hominum armatis, partim quos ex familiis societatum delegerat, partim a negotiatoribus coegerat, . . . Pelusium peruenit: 3, 103, 1.

negotior: consensu omnium Antiochenium civiumque Romanorum, qui illic negotiantur, arcem <e> captam esse: 3, 102, 6; ¶ negotiandi causa *n. causa* p. 491 (3 loc.).

negotium. I. Forma. *Codices semper habere videntur negotium (nisi quod in Q V 38, 4 scriptum est negoticii) et negotiari; sed VII 3, 1 in B constat negotiandi.*

II. Signif.: A. = munus, res; a) subi.: I 34, 4 *n. e*).

b) praed.: ut . . . si quando quid Pompeius tardius aut consideratius faceret, minus esse negotium dici, sed illum delectari imperio . . . dicerent: 3, 82, 3.

c) obi.: conficere negotium *n. conficēio* p. 611 (8 loc.); ¶ conclamant omnes occasionem negotii bene gerendi amittendam non esse: III 18, 5; ne in praeda occupati reliqui negotii gerendi facultatem dimitterent: 3, 97, 1.

d) dat.: non deest negotio Curio suosque hortatur, ut: 2, 41, 3; ¶ conlaudatis militibus atque iis, qui negotio praefuerant: V 2, 3; prout cuiusque eorum, qui negotiis praecerant, aut natura aut studium ferebat: 3, 61, 3; ¶ exercitus equitatusque equitibus Romanis administrantibus, quos ei negotio praefecerat, celeriter transmittitur: VII 61, 2; duas legiones suas antecedere, reliquas subsequi iussit. . . . eique negotio Q. Fuffum Caletum legatum praeficit: 1, 87, 4.

e) gen.: sibi autem mirum uideri, quid in sua Gallia . . . ant Caesari aut omnino populo Romano negotii esset: I 34, 4.

f) abl.: multa a <e> Caesare in eam sententiam dicta sunt, quare negotio desistere non posset: I 45, 1; cum ad Achillam nuntios mitteret . . . , ne negotio desisteret: 3, 112, 11.

g) c. praep.: quod plerumque iis <e> accidere consentit, qui in ipso negotio consilium capere coguntur: V 33, 1.

B. = difficultas, labor: **a) gen.:** nihil esse negotii <-tio M> subito oppressam legionem . . . interfici posse *ull.* β: V 38, 4; qui prior has angustias occupauerit, ab hoc hostem prohiberi prohibere <)> nihil esse negotii: 1, 66, 4; ¶ neque esse quiequam negotii, cum prima legio in castra uenisset reliquaque legiones magnum spatium abessent, hanc sub sarcinis adoriri: II 17, 2.

b) abl. (c. praep.): ut amissis circiter <e> XL nauibus reliquae tamen refici posse <sine *ull. Phryg.*> magno negotio uiderentur: V 11, 2.

C. = mandatum: dat negotium Senonibus reliquisque Gallis, qui finitimi Belgis erant, uti ea, quae apud eos gerantur, cognoscant sequae de his rebus certiore faciant: II 2, 3.

Nemetes. Cf. *Glück p. 16 sq.*

Germani suas copias castris eduxerunt generatimque constituerunt <e> paribus <e> interuallis, Harudes <e>, Marcomanos <e>, Triboces <e>, Vangiones, Nemetes, Sedusios, Suebos: I 51, 2; (Rhenus) longo spatio per fines Nantuatium <nemetum *af.*> namnetum *h.*>, Heluetiorum, Sequanorum, Mediomatricum <e>, Tribocorum, Treuerorum citatus fertur: IV 10, 3; oritur (Hercynia silua) ab Heluetiorum et Nemetum et Rauracorum finibus: VI 25, 2.

nemo. A. non sequitur quin: **a) subj.:** quod illo licente <dicente β> contra liceri licere <: dicere β> audeat nemo: I 18, 3; quorum progredi ausus est nemo: V 43, 6; nam de equibus hostium, quin nemo eorum progredi modo <*om.* β> extra agmen audeat, ne <e> ipsos

quidem debere dubitare: VII 66, 6; ¶ ut eorum nemo consisteret omnesque conuersi non solum loco excederent, sed protinus incitati fuga montes altissimos peterent: 3, 93, 5; ¶ neminem secum sine sua pernicie contempsisse: I 36, 6; ¶ ut . . . non modo . . . de nullo decederet nemo, sed paene ne respiceret quidem quisquam, ac tum omnes acerrime fortissimeque pugnarent: V 43, 4; ¶ refractis portis, cum iam defenderet nemo: II 33, 6; ¶ ubi neminem in aequum locum sese demittere <dimittere X>, sed toto undique muro circumfundi uiderunt: VII 28, 2; ¶ exercitui . . . tantus incessit . . . dolor . . . , ut nemo aut tribuni aut centurionis <e> imperium desideraret et sibi quisque etiam poenae loco grauiore imponeret labores simulque omnes auderent cupiditate pugnandi: 3, 74, 2; ¶ (dicere: I 18, 3 *u. audere*); ¶ proxima nocte aquandi causa nemo egreditur ex castris: 1, 81, 4; ¶ reliquum quidem in terris esse neminem, quem non superare possint: IV 7, 5; ¶ si quid ei a Caesare grauius accidisset, cum ipse eum locum amicitiae apud eum teneret, neminem existimaturum non sua uoluntate factum: I 20, 4; (ut . . . iter in prouinciam conuerteret, id ne metu quidem *recc.*: ut ne metu quidem <: ut nemo tunc quidem β; ut nemo tunc quidem *Fr.*: ut non nemo tunc quidem *Ciace.*: *Schn., Db.*: ut nemo non tum quidem (*Ciace.*) *Xp.*) necessario faciendum <e> existimabit: VII 56, 2; ¶ pauci ablati <e> flumine ab equitatu excipiuntur ac subleuantur; interit tamen nemo: I, 64, 7; ¶ liceri: I 18, 3 *u. audere*; ¶ hoc toto proelio . . . auersum <e> hostem uidere nemo potuit <potuit nemo ϑ>: I 26, 2; ¶ utrum auertenda suspitionis causa Pompeius proposuisset (edictum), . . . an nouis dilectibus, si nemo premeret, Macedoniam tenere conaretur, existimari non poterat: 3, 102, 3; ¶ progredi: V 43, 6 *et* VII 66, 6 *u. audere*; ¶ hunc laborem recusabat nemo, quod eum omnium laborum finem fore existimabant, si hostem Hiberno intercludere . . . potuissent: 1, 68, 3; ¶ sic uti <e> omnino pugnandi causa resisteret nemo: V 51, 5; ¶ quod si praeterea nemo sequatur, tamen se cum sola decima legione iturum: I 40, 15; ¶ his <e> superatis aut relitu interclusis neminem postea belli inferendi causa in Britanniam transitorium confidebant: IV 30, 2; nam ante id tempus nemo aut miles aut eques a Caesare ad Pompeium transierat: 3, 61, 2; ¶ uidere: I 26, 2 *u. posse*.

b) obi.: proximo die . . . uniuersas ad aquam copias educunt, pabulatum emittitur mittitur *O*) nemo: 1, 81, 4; ¶ quod neminem dignitate secum exaequari uolebat: 1, 4, 1; ¶ hoc qui postulare reperiebatur nemo: 3, 20, 4.

e) dat.: si id sit factum, se nociturum nemini: 1, 85, 12.

d) c. praep.: eo mortuo ad neminem unum summa imperii redit, sed separatim suam quisque classem ad arbitrium suum administrabat: 3, 18, 2.

B. nemo est, quin: nemo est tam (tam *om. z*; tam est *Fr.*) fortis, quin (qui non *bk.*) rei nouitate perturbetur (u. *CC*): VI 39, 3; nemo erat adeo tardus aut fugiens laboris, quin statim castris exeuntem atque occurrendum putaret: 1, 69, 3; in castello nemo fuit omnino (omnium *f*) militum, quin (qui non *Of*; qui *Ab*) uulneretur: 3, 53, 3.

nemo miles, eques: 3, 61, 2; nemo unus: 3, 18, 2; ¶ nemo . . . et (= sed): 3, 71, 2; — nemo . . . que (= sed): 3, 93, 5.

(**nemo non:** VII 56, 2 u. **nemo A. a**) existimare.)

nequaquam: hunc ad egrediendum (c) nequaquam idoneum locum (loc. neq. idon. β) arbitratus . . . expectauit: IV 23, 4; — (mei consilii est) facere, quod nostri maiores nequaquam pari bello Cimbrorum Teutonumque fecerunt: VII 77, 12; — Caesaris copiae nequaquam erant tantae, ut iis (c), extra oppidum si esset dimicandum, confideret: 3, 109, 2.

neque, nec. 1. Forma: *Ante a litteram* neque: a: II 25, 1 (om. β); (V 48, 8 et VII 52, 1 in β); 3, 44, 1; 100, 3; ab: II 22, 1; V 3, 3; 16, 1; 35, 4; 48, 8 (a β); VI 9, 6; VII 52, 1 (a β); 1, 22, 2; 44, 4; abest: 14, 4; accessurum: 1, 11, 3; acie: 2, 41, 7; ad: III 28, 1; V 2, 4; VII 77, 3; 1, 50, 1; 81, 1 *bis*; adeo: 1, 8, 3; adfectum: 1, 31, 3; adhuc: III 22, 3; aditum: I 43, 5; (adsidua: VI 22, 3 β ;) aggeres: VII 87, 5; agri: IV 1, 6; aliqua: 1, 85, 5; aliter: V 29, 2; VI 11, 4; amicitiae: VII 76, 2; amplius: 3, 10, 3; ancorae: V 10, 2; animo: 1, 84, 4; ante: 1, 11, 2; 3, 100, 4; arma: IV 11, 2; audere: 3, 43, 4; audierant: II 25, 5; audire: *ap. Cic. ad Att. IX 6 A*; auxilia: VI 9, 6; auxilium: I 31, 7; 32, 4; ¶ nec *usquam*.

b: neque belli: IV 22, 2; bello: I 14, 9; beneficiis: VII 76, 2; Bibulus: 3, 7, 3; Brundisio: 3, 25, 1; ¶ nec *usquam*.

c: neque causam: I 43, 5; certa: II 22, 1; certum: 1, 25, 3; ciuitas: VII 39, 3; ciuitates: 1, 48, 4; clam: IV 1, 1; clientes: *ap.*

Gall. V 13, 6; cognoscendi: III 6, 1; cohortationes: 2, 42, 1; comiectus: III 3, 2; commissum: I 11, 2; commissurum: VII 47, 7; (conclamatis: 3, 37, 1;) condiciones: IV 13, 1; conloqui: 1, 85, 3; conloquium: I 42, 5; consequi: 3, 75, 3; consilii: IV 14, 2; consistendi: V 17, 1; contra: II 3, 2; corpore: 1, 84, 1; creditae: 3, 1, 2; cuiusquam: VII 75, 5; curari: 3, 18, 1; ¶ nec causam: *ap. Cic. ad Att. X 8 B. 1*; ¶ neque contra *z*, nec contra β : II 13, 2.

d: neque dant: V 14, 6; de: I 35, 2; 41, 3; III 3, 1; VII 43, 4; denuntiatione: 3, 9, 2; deprecari: IV 7, 3; diem: V 38, 1; diiudicari: V 44, 11; distrahi: VII 23, 5; diurno: VII 9, 4; druides: VI 21, 1; dubitare: I 17, 1; ¶ nec dabit: VII 62, 4; de: VII 21, 1; discernere: VII 75, 1; docendi: 1, 5, 1.

e: neque eam: III 2, 3 β ; tam *z*: VI 10, 6; eius: I 53, 6; emi: I 16, 6; enim: I 31, 11; II 17, 4; III 13, 8; IV 20, 3; 20, 4; VII 77, 15; 1, 85, 6; (86, 2?; 2, 29, 4?; 3, 51, 2?; *ad Att. IX 16, 3*; eorum: I 36, 5; III 9, 6; IV 2, 4; 1, 6, 5; eos: VI 11, 4; equites: 1, 45, 4; equitibus: 2, 41, 3; erat: 2, 5, 4; 3, 45, 3; eruptioni: 2, 16, 1; esse: II 47, 2; (esset: 1, 2, 3;) etiam: V 52, 1; 1, 5, 1; euellere: I 25, 3; eum: 3, 67, 4; ex: I 16, 6; III 11, 4; V 28, 3; VI 34, 6; (2, 41, 7 *h*;) 3, 28, 5; (excusat: 3, 16, 3;) exercitum: I 34, 3; expectant: 1, 6, 6; ¶ neque eburones *z*; nec eburones *at*; ne *eb. h*: V 29, 2; neque erat *z*; nec erat β : VII 76, 5.

f: neque facultas: 3, 60, 5; fas: VI 11, 3; ferae: VI 28, 2; finem: V 17, 3; VII 47, 3; 66, 4; firmiter: IV 26, 1; flumen: VII 5, 4; fore: 3, 10, 7; fortunam: VII 61, 2; fossae: VII 87, 5; (fronte: II 25, 1;) frumenta: 1, 48, 5; frustra: 3, 92, 3; ¶ nec facile: VII 25, 1; 72, 2 (ne *at*); 81, 3; ferre: VII 20, 11; nec (ne *At*) frumentandi (c): VII 75, 1; fuit: VII 28, 3; 40, 2.

g: neque genere: 3, 110, 1.

h: neque (haec: *ap. Suet. ult. Ter. 5*;) hanc: I 31, 11; 3, 17, 4; harenam: *ap. Gall. XIX 8, 8*; has: IV 22, 2; (hi: 1, 79, 3;) his: I 36, 5 (iis *plur. ebl*); (II 14, 1 β ; iis *z*;) VI 13, 7; 1, 6, 2 (iis *ebl*); hoc: V 23, 3; homines: I 7, 5; homini: VI 28, 2; hominum: *ap. Gall. V 13, 6*; honestius: *ap. Cic. ad Att. X 8 B. 2*; honos: VI 13, 7; hos: VII 77, 3; hostes: VI 7, 5; hostibus: V 52, 6; hostis: III 28, 3; hostium: III 11, 1; ¶ (ne (nec *af*, haec quidem: 2, 39, 6.)

i: neque ibi: 3, 96, 4; id: V 27, 3; 3, 99, 2; idcirco: 1, 42, 3; ii: 1, 48, 1; (hi *Os*): 1, 79, 3;

(iis *\ plur. add.*; his *X*): I 36, 5; iis *\ his β* : III 11, 1; iis *\ his *Qaf**: IV 20, 3; (VII 45, 2; iis *\ add.*; his **): 1, 6, 2; illi *\ III* **): 3, 7, 2; illos: 3, 61, 1; illud: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 2; imperator: VII 1, 7; imperio: II 11, 1, 5; V 2, 4; 3, 14, 2; improbos: 2, 31, 4; in: I 45, 2; V 8, 5; VI 14, 4; 40, 6; VII 1, 2; 20, 4; 29, 2; 2, 11, 6, 7; 3, 71, 3 (*bis?*); (*ap. Suet. ait. Terent.* 5;) incolumi: VI 41, 3; indutiarum: 1, 85, 3; insequi: V 16, 1; inter: VII 23, 3; interdum: I 39, 4; interesse: VII 14, 8; ipsae *\ i hl*): 3, 61, 1; ipse: VI 7, 5; ipsis: V 52, 6; ipsos *\ ipsis *zh**: I 44, 9; is: V 30, 2; iter: 3, 13, 2; ¶ *nee nusquam.*

j: neque iam: II 5, 4; IV 13, 1; VII 59, 4; iumentis: 1, 80, 2; iure iurando: I 31, 9; ¶ *nee iam*: VII 20, 11; 44, 1; 85, 6.

l: neque legatos: II 15, 6; 3, 17, 5; legiones: VII 1, 7; lignandi: 3, 15, 2; (loco: 3, 41, 4; locum *ib.*;) longe: VII 26, 2; longius: III 18, 4; IV 1, 7; 10, 2; 26, 5; V 19, 3; 53, 7; 2, 41, 1; 3, 66, 3; loqui: *ap. Cic. ad Att.* IX 6, 1; ¶ *nee loco*: VII 48, 4; longius: 1, 42, 1.

m: neque magnopere: 3, 81, 4; maximi: 1, 48, 4; mensuras: VI 25, 1; minus: 3, 32, 6; multo: 3, 65, 3; 101, 7; multum: IV 1, 8; V 2, 2; 14, 1; 22, 4; 1, 48, 5; 57, 3; 2, 6, 3; 35, 4; 3, 51, 7; munitiones: 3, 44, 1; ¶ *nee magnitudo*: 1, 50, 1; maiore: VII 21, 1; minimam: 1, 70, 5; minus: VII 31, 1; 3, 65, 4; *nee \ non β* : minus: VII 52, 1; *nee moderari* *\ β* : *ne emoderari *z**: VII 75, 1.

n: neque naves: 3, 15, 2; nauibus: III 12, 1; 2, 32, 12; nautae: V 10, 2; noctem: V 38, 1; nocturno: VII 9, 4; nostri: II 19, 5; nostrorum: VII 62, 8; nostros: II 10, 4; III 9, 5; numero: 3, 110, 1; nunc: 1, 85, 5. II: 3, 17, 1; ¶ *nee (necessarii*: 1, 69, 1;) numero: VII 48, 4.

o: neque obsides: I 31, 7; obsidibus: I 31, 9; omni: 1, 86, 2; operam: 3, 83, 3; opus *\ (e)*: III 3, 1; ordines: IV 26, 1; 1, 71, 3; ordinibus: 3, 101, 2; ¶ *nee nusquam.*

p: neque pareat: V 7, 7; pedestri: 2, 32, 12; pedibus: III 12, 1; perfectae: I 47, 1; periculum: 3, 17, 5; perrumpi: VII 23, 5; pollicitationibus: 3, 9, 2; populi: I 40, 3; 15, 1; IV 17, 1; portas: 3, 12, 2; post: IV 22, 2; V 17, 5; preces: 2, 42, 1; priores: IV 7, 3; pro: *ap. Charis. (I p. 126 Keil)*; seruae neque procurere *\ hl*; seruant. quae procurere *af*): 2, 41, 6; proditores: 1, 76, 2; proelio: IV 16, 2; 3, 51, 5; propinqui: VII 39, 3; propter: I 39, 7; III 13, 8; prudentes *\ prudentes*

(-is) **): 2, 31, 4; ¶ *nee plane*: VI 43, 4; pontes: 1, 51, 1; prius: VI 37, 2; VII 25, 4; ¶ *neque* *\ nec β* : prius: I 53, 1; (*neu* *\ ne *h**; *nee a*) propius: V 34, 3.)

q: neque quadrigas: *ap. Gell.* XIX 8, 8; quae: IV 20, 4; quam: VI 37, 6; quanta: IV 20, 4; (quattuor: 3, 7, 2;) quem: IV 20, 4; quemadmodum: III 16, 3; quemquam: VI 23, 2; qui: IV 20, 4; quid: II 22, 1; quietis: VI 27, 2; quisquam: VI 22, 2; 3, 69, 4; neque *\ ne *l**) quisquam: VI 35, 9; quo: III 16, 3; VI 37, 6; ¶ *nee quemquam*: I 20, 2; quicquam: 2, 16, 1; ¶ *neque* *\ α* ; *nee β*) quisquam: VI 25, 4; neque *\ (ne *Nahl.* nec *add.*) quibus*: 3, 83, 5. *q*: neque recte: VII 80, 5; recusandi: V 6, 2; recusatos: I 31, 7; regredi: 3, 45, 5; reliquos: 1, 13, 1; rem publicam: 3, 90, 3; resistere: 2, 41, 2; ¶ *nee* *\ (neque *f*) ratio*: IV 1, 6.

s: neque sacrificiis: VI 21, 1; saepe: VI 17, 5; salutem: I 42, 5; satis: III 14, 3; IV 17, 1; 3, 74, 3; se: I 45, 1; II 3, 2; VII 30, 1 (?); 77, 12; 1, 13, 1; 32, 8; 2, 17, 2 (*bis*): 3, 36, 6; 90, 3; (*neue* *\ Oaf*; *neque hl*) se: 3, 92, 1;) senatus: 1, 1, 3; si: VI 27, 2; sibi: I 33, 4; V 56, 1; 1, 76, 2; 3, 12, 2; 15, 5; signa: I 40, 12; IV 26, 1; 1, 71, 3; signo: VII 52, 1; sine: I 14, 2; 31, 3; 1, 41, 4; 2, 32, 2; sinistra: I 25, 3; solum: I 18, 6; stipendium: I 45, 2; suae: IV 17, 1; suam: I 40, 3; 45, 1; VI 8, 1; suarum: 1, 35, 3; submissos: 1, 85, 6; subsidia: 1, 45, 4; subsidio: III 3, 2; neque *\ (ne quod *Np.*, *Db.*) subsidium*: 3, 8, 4; sui: I 40, 8; III 6, 1; V 17, 1; 1, 35, 3; suis: II 10, 5; suo: 1, 19, 3; superiore: V 23, 3; susceptum: 3, 18, 1; ¶ *nee sine*: V 31, 5; 1, 71, 4; solis: VII 21, 3; stultitia: VII 77, 9.

t: neque tam: I 44, 9; (III 2, 3;) tamen: IV 7, 3; V 55, 2; VII 63, 8; tanti: 2, 31, 8 *bis*: tanto: VII 45, 4; temere: 3, 87, 2; tempus: (III 3, 1;) 3, 60, 1; timerent: II 26, 2; timuisse: I 41, 3; tormento: 2, 9, 4; tot: 1, 85, 6 (?); tributa: VI 14, 1; tum: 3, 17, 1; tutius: *ap. Cic. ad Att.* X 8 B, 2; ¶ *nee* *\ (tractu*: 3, 112, 8;) tribunis: 1, 5, 1.

u: neque ulla: II 11, 5; IV 29, 2 *\ (nequa *BM*)*; 32, 1; VI 36, 1; 3, 72, 4; ullam: I 32, 3; II 15, 6; III 9, 6; 3, 17, 6; ullos: IV 8, 2; ullum: II 25, 1; III 4, 2; V 53, 5; VII 36, 4; 3, 8, 4; 19, 1; 26, 1; ullus: 3, 47, 4; usae: 3, 8, 2; usu: 3, 110, 1; ut: I 22, 1; ¶ *neque* *\ (β* ; *nee α) unquam*: I 41, 3.

v: neque vero: 1, 21, 5 *\ (eo *s*)*; 24, 6; 71, 1; 2, 6, 3; 25, 5; 3, 26, 3; 51, 2; 75, 3; 93, 2; 94, 3; 95, 4; verum: IV 8, 1; uestitus: IV 1, 10; ui: IV

4,4; uictoriam: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 1*; uiderant: II 12,5; uultum: I 39,4; ¶ (ne (nee af) Varus quidem: 2,33,5;) nec <h corr., f?; om. al. h pr.: neque?> uehementius: 2,41,4; uero: 3,87,6; uires: VII 85,6; uirtuti: V 35,4.

Cf. de formis neque et nec Np. Spiriteg. crit. in Cornel. Nep. p. 31.

II. Signif.; **I.** non respondet alia particula copulatiua; **A.** neque sequitur sed, neque additur enim, iam, tamen, uero, neque in enuntiatio negativo reperitur quisquam, nullus, umquam; **a)** neque semel positum; **z)** antecedit alia negatio; **zz)** non: quod fratres <c> Haeduos appellatos diceret, non se tam barbarum neque tam imperitum esse rerum, ut non sciret neque bello Allobrogum proximo Haeduos Romanis auxilium tulisse neque . . . : I 44,9;

¶¶ tempus uero colloquio non dare neque accessurum polliceri magnam pacis desperationem adferebat: I, 11, 3; quoniam reliqui crudelitate odium effugere non potuerunt neque uictoriam diutius tenere praeter unum L. Sullam, quem imitaturus non sum: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 1*; — illi non diu commorati nec longius ab infimo colle progressi copias in castra reducunt: I, 42, 4; ¶ concedendum non putabat, neque homines inimico animo . . . temperaturos ab iniuria et maleficio existimabat: I 7, 5; ¶ fuit haec oratio non ingrata Gallis et <c> maxime, quod ipse animo non defecerat tanto accepto incommodo neque se in occultum abdiderat et conspectum multitudinis fugerat: VII 30, 1; ¶ non nulli etiam Caesari nuntiabant <c>, cum . . . insisset, non fore dicto audientes milites neque propter timorem signa laturus: I 39, 7; quod non fore dicto audientes neque signa laturi dicuntur, nihil se ea re commoueri: I 40, 12; ¶¶ non enim aliter finiri potest, neque mensuras itinerum nouerunt: VI 25, 1; rescripserat sese rem in summum periculum deducturum non esse, neque suo consilio aut uoluntate Domitium se in oppidum Cornifium contulisse: I, 19, 3; si uero alteri paulum modo tribuisset fortuna, non esse usurum condicionibus pacis eum, qui superior uideretur, neque fore aequa parte contentum, qui se omnia habiturarum confideret: 3, 19, 7.

¶¶ non nulli etiam Caesari nuntiabant <c>, cum . . . insisset, non fore dicto audientes milites neque propter timorem signa laturus: I 39, 7; quod non fore dicto audientes neque signa laturi dicuntur, nihil se ea re commoueri: I 40, 12; ¶¶ non enim aliter finiri potest, neque mensuras itinerum nouerunt: VI 25, 1; rescripserat sese rem in summum periculum deducturum non esse, neque suo consilio aut uoluntate Domitium se in oppidum Cornifium contulisse: I, 19, 3; si uero alteri paulum modo tribuisset fortuna, non esse usurum condicionibus pacis eum, qui superior uideretur, neque fore aequa parte contentum, qui se omnia habiturarum confideret: 3, 19, 7.

¶¶ nihil: priuati ac separati agri apud eos nihil est, neque longius anno remanere uno in loco colendi <c> causa licet: IV 1, 7; Aurunculeius compluresque . . . centuriones nihil tenere agendum neque ex liberis iniussu

Caesaris discedendum existimabant <c>: V 28, 3; nihil se propter inscientiam leuitatemque <c> uulgi grauius de ciuitate iudicare neque quicquam *abl. Plugg.* de sua in Haeduos beneuolentia deminueret: VII 43, 4; nihil adeo arduum sibi esse existimauerunt, quod non uirtute consequi possent, neque finem prius sequendi fecerunt, quam muro . . . adpropinquarunt <c>: VII 47, 3.

¶¶ nullus: egressi nullo certo ordine neque imperio . . . fecerunt, ut: II 11, 1; Cassius . . . perturbatum . . . eum nactus nullis custodiis neque ordinibus certis . . . onerarias naues . . . immisit: 3, 101, 2; quod unum genus tegimenti aliis locis erant experti nullo telo neque tormento traici posse: 2, 9, 4; hostes uiderunt ea . . . ita relecta, ut nullus <reue.; Steph.; nullius O.> perfidiae neque eruptioni <nis O> locus esset nec quicquam omnino relinqueretur: 2, 16, 1; ¶ sibi nullam cura iis amicitiam esse posse, si in Gallia remanerent; neque uerum esse, qui suos fines tueri non potuerint, alienos occupare: IV 8, 1.

¶¶ ne . . . quidem: ne militibus quidem ut defessis neque equitibus ut . . . labore confectis studium ad pugnandum uirtusque decrat: 2, 11, 3; quod soli ne in occulto quidem queri neque auxilium implorare audent: I 32, 4.

¶¶ neque: neque suae neque populi Romani dignitatis esse statuebat: IV 17, 1; ¶ neque suam neque populi Romani consuetudinem pati, uti optime ueritos <c> socios desereret; neque se iudicare Galliam potius esse Arionisti quam populi Romani: I 45, 1.

¶¶ nolle: nolite hos <c> uestro auxilio exspoliare <c>, qui uestrae salutis causa summum periculum neglexerunt, nec stultitia ac temeritate uestra aut animi <o> imbecillitate omnem Galliam prosternere et perpetuae seruituti subicere <c>: VII 77, 9.

¶¶ numquam: hoc nomen obtinuit atque ita se postea salutari passus est <abl. Madu.; om. codd.; ebd., sed <codd.; Bergk; Madu.; neque Np.; ebd.> in litteris numquam <Bergk; Madu.; quas ; ebd.> scribere <sed neque in litteris praescribere Paul> est solitus neque in fascibus insignia laureae praetulit: 3, 14, 3.

¶¶ non antecedit alia negatio; zz) neque ad locum enuntiatum pertinet; ¶) subiectum enuntiatorum item est; coniunguntur a) praesentia; aa): in illum <c> uniuersi <o> tela coiciunt neque dant regrediendi <c> facultatem

tatem: V 44, 6; . . . in reliquis provincias praetores mittuntur & u. CCN. neque expectant, . . . ut de eorum imperio ad populum feratur, paludatique notis nuncupatis exeunt: I, 6, 6; contra hostem castra muniunt neque inuentis onera deponunt: I, 80, 2; (prodit Libo atque <b²: Alh.; neque O.) excusat Bibulum, quod is . . . inimicitias . . . habebat etiam priuatas cum Caesare: 3, 16, 3.)

bb) si nim faciat neque pareat, interfici iubet: V 7, 7.

cc) quod Germanorum consuetudo [haec] sit . . . , quicumque bellum inferant resistere neque deprecari: IV 7, 3; Caesarem . . . debere et studium et iracundiam suam rei publicae dimittere neque adeo grauiter irasci inimicis, ut <c>: I, 8, 3; erat iniqua condicio . . . polliceri se in prouinciam iturum neque ante quem diem iturus *esset definire: I, 11, 2; debere utrumque pertinaciae finem facere et ab armis discedere neque amplius fortunam periclitari: 3, 10, 3; — sese in eius fidem ac potestatem venire neque <neq β> contra populum Romanum armis contendere: II 13, 2; retineri urbano motu Caesarem neque in tantis dissensionibus ad exercitum venire posse: VII 1, 2; illum a Caesare obsideri neque audere proelio dimicare: 3, 43, 4.

b) imperf.: aa) quod dictum <CC> Haedui grauiter ferebant neque <tamen neque (neque tamen?) Citec.> recusandi aut deprecandi causa legatos ad Caesarem mittere audebant: V 6, 2; illi autem hoc acrius instabant neque regredi nostros patiebantur: 3, 45, 5.

bb) cum alius <aliis Deif> alii subsidium ferret <ferrent β> neque timerent, ne auersi <c> ab hoste circumuenerentur: II 26, 2; Iuba . . . magnam partem eorum interfici iussit . . . , cum Varus suam fidem ab eo laedi quereretur neque resistere auderet: 2, 44, 2; † ut equitum mille . . . VII milium Pompeianorum impetum . . . sustinere auderent neque magnopere eorum multitudine terrentur: 3, 84, 4; † his persuaderi, ut diutius morarentur neque suis auxilium ferrent, non poterat: II 10, 5; (Ambiorix pronuntiarum iubet, ut procul tela coiciant neu <ne h: nec a> propius accedant et quam in partem Romani impetum fecerint cedant: V 34, 3;) Pompeius suis praedixerat, ut <ne Nhl; neu O> Caesaris impetum exciperent neque <neque hl> se loco mouerent aciemque eius distrahi paterentur: 3, 92, 1.

c) perf.: aa) nostri acriter in eos impetu facto reppulerunt neque finem sequendi fecerunt, quoad . . . egerunt: V 17, 3; subsidio suis ierunt colleque ceperunt neque no-

strorum militum uictorum <c> impetum sustinere potuerunt: VII 62, 8; qui . . . eorum corporibus, qui aetate ad bellum inutiles <o> uidebantur, uitam tolerauerunt neque se hostibus tradiderunt <hostibus se tr. β>: VII 77, 12; Sulla . . . liberatis suis hoc fuit contentus neque proelio decertare uoluit, . . . ne . . . uideretur: 3, 51, 5; equitatumque praemisit ad nouissimum agmen demorandum, neque consequi potuit: 3, 75, 3; † una ex his (nauibus), quae perseuerant neque imperio Caleni obtemperauit, . . . expugnata est: 3, 14, 2.

bb) quam (partem) supra commemorauit praedandi frumentumque causa Mosam transisse neque proelio interfuisse: IV 16, 2.

cc) paucos dies ibi morati neque flumen transire ausi domum reuertuntur: VII 5, 4; sed seorsum a terra procietae naues neque usae nocturna aura in redeundo offenderunt: 3, 8, 2.

d) perf.: aa) quod properans noctem diei coniunxerat neque iter intermiserat: 3, 13, 2.

bb) cum multos menses castris se ac paludibus tenuisset neque sui potestatem fecisset: I 40, 8; † nelle se de iis <c> rebus, quae inter eos agi coeptae neque perfectae essent, agere cum eo: I 47, 1; sententiasque de singulis ferrent, qui Romae remansissent quique intra praesidia Pompei fuissent neque operam in re militari praestitissent: 3, 83, 3.

c) fut.: se suosque omnes in officio futuros <c> neque ab amicitia populi Romani defecturos confirmant: V 3, 3; maioribus enim coactis copiis (Romanos) reuersuros neque finem bellandi facturos: VII 66, 4; se sibi consilium capturum neque senatus auctoritati obtemperaturum: I, 1, 3.

j) diuersa tempora; aa) druides a bello abesse conserunt neque tributa una <unquam β> cum reliquis pendunt: VI 14, 1.

bb) excitari se Auaricensibus premiis neque commissurum, ut prius quisquam murum ascenderet: VII 47, 7.

2) subiecta sunt diuersa; coniunguntur a) praesentia; aa) Philippus et Cotta <u. CC> priuato consilio praetereuntur neque eorum sortes deiciuntur: I, 6, 5; Afranius Petreiusque . . . copias suas . . . producunt et proelio lacessunt, neque idcirco Caesar opus intermittit <intermisit Nat>: I, 42, 3; atque ego cum ex ipsa re magnam capio uoluptatem, tum meum factum probari abs te triumpho gaudio <c>. neque illud me mouet, quod . . . : *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 2.

bb) praestare <c . . . Gallorum quam Romanorum imperia perferre <c.; neque dubitare [debeant], quin, si Heluetios superauerint Romani, . . . Haeduis libertatem sint erepturi: I 17, 4; longum esse perterritis Romanis Germanorum auxilium expectare, neque suam pati dignitatem, ut . . . adoriri non audeant: VI 8, 1; cognitum compertumque sibi alieno esse animo in Caesarem milites, neque his <iis edd.> posse persuaderi, uti: 1, 6, 2; legatos ad Pompeium de compositione mitti oportere; neque se reformidare, quod in senatu Pompeius paulo ante dixisset: 1, 32, 8; necessitudinem quidem sibi nihilo minorem cum Caesare intercedere; neque se ignorare, quod esset officium legati: 2, 17, 2; nihilo minus tamen agi posse de compositione, ut haec non remitterentur, neque hanc rem illi <c> esse *impedimento: 3, 17, 4; Domitium cum legionibus adesse neque se praesidium, ubi constitutum esset, sine auxilio Scipionis tenere posse: 3, 36, 6.

b) **impl.**; **aa)**: locus ipse <o> erat praesidio barbaris, neque ex occulto insidiandi et dispersos circumueniendi singulis deerat audacia: VI 34, 6; haec procul ex oppido uidebantur, ut erat a Gergonia despectus in castra, neque tanto spatio certi quid esset explorari poterat: VII 45, 4; tormentisque prolatis munitiones impediēbat; neque erat facile nostris uno tempore propugnare et munire: 3, 45, 3; ¶ cum nullis aut locus decliuus suberat neque ii - hi O.), qui antecesserant, morantibus opem ferre poterant, equites uero ex loco superiore . . . tela coieiebant, tum magno erat in periculo res: 1, 79, 3; ¶ quod in conspectu omnium res gerebatur neque recte ac <aut h: Fr.> turpiter factum <c> celari poterat <β; om. z>: VII 80, 5.

bb): cum alius <c> alii subsidium ferret <c> neque timerent: II 26, 2 u. ¶) **b)** **bb)**; cum in his angustiis res esset atque omnes uiae ab Afraniis . . . obsiderentur nec pontes perfici possent, imperat: 1, 51, 1; cum fides tota Italia esset angustior neque creditae pecuniae soluerentur, constituit: 3, 1, 2; ¶ quod certe inde decedendum esset Afranio nec sine aqua permanere posset: 1, 71, 4; ¶ sic fortuna . . . utrumque uersauit, ut alter alteri inimicus auxilio salutique esset neque diiudicari posset, uter utri uirtute antefendus uideretur: V 44, 14; ¶ lenibus atque utinam scriptis adiuncta foret uis, comica ut nequato uirtus polleret honore cum Graecis uenē <Roth; neque uald. plur.; neque in EZ; edd.> hae despectus parte iaceres! ap. Sueton. uel.

Tarent. 5; ¶ qui censebat, ut Pompeius in suas prouincias proficisceretur, ne qua neque O.) esset armorum causa: 1, 2, 3.)

c) **perf.**: accessum est ad Britanniam omnibus nauibus meridiano fere tempore, neque in eo loco hostis est uisus: V 8, 5; reliquas cohortes . . . ad legionem Pompei . . . duplici acie eduxit, neque eum prima opinio fecellit: 3, 67, (3.) 4; (1, 70, 5 u. c) **aa).**)

d) **ppf.**: ad quarum initium siluarum cum Caesar o peruenisset castraque munire instituisset neque hostis interim uisus esset, . . . subito . . . euolauerunt: III 28, 3.

c) **tempora diuersa; aa)**: legiones expeditas quattuor equitatumque omnem ex castris eduxit, nec fuit spatium tali tempore ad contrahenda castra: VII 40, (1.) 2; equitatus Caesaris in cohortes impetum facit *Ohl.*; fecit *h: Xp., Dl.: om. af)*; nec minimam nimiam *af)* partem temporis equitum nim caetrati sustinere potuerunt, omnesque ab iis <c> circumuanti . . . interficiuntur: 1, 70, 5.

bb): Orgetorix mortuus est, neque abest suspicio, . . . quin ipse sibi mortem consciuerit: 14, 4.

cc): intellexit ultro ad se ueniri, altera ex parte Senones Carnutesque conscientia facinoris instigari <c>, altera Nernios Aduatucosque bellum Romanis parare, neque sibi uoluntariorum copias defore, si . . . progredi coepisset: V 56, 1.

dd): Romanos aut inopiam non laturos aut magno cum <c> periculo longius a <c> castris processuros; neque interesse, ipsosne interficiant impedimentisne exuant: VII 14, (7.) 8.

cc): CCXX <c> naues eorum . . . nostris aduersae constituerunt; neque satis Bruto . . . uel tribunis militum . . . constabat, quid agerent: III 14, (2.) 3; reperit . . . Pompeium remanere Brundisii cum cohortibus uiginti; neque certum inueniri poterat, obtinendae Brundisii causa ibi remansisset . . . an inopia nauium ibi restitisset: 1, 25, (2.) 3; ¶ postquam id difficilius <c> uisum est neque facultas perficiendi dabatur, . . . transierunt: 3, 60, 5.

ff): multi iam menses erant et hiems praecipitauerat, neque Brundisio naues legionesque . . . ueniebant: 3, 25, 1.

gg): cum summus mons a Labieno teneretur, ipse ab hostium castris non longius mille et quingentis passibus abesset neque, ut postea ex captiuis comperit, aut ipsius aduentus aut Labieni cognitus esset: I 22, 1.

hh): significare coeperunt, ut statim dimitte-

rentur; neque (neque enim?) omni interposita fide firmum esse posse, si in aliud tempus differretur: I, 86, 2.

ii): Caesar epistularum ad Ciceronem Neque, inquit, pro cauto ac diligente se castris continuit: *Charis. ed. Kriil I p. 126.*

§) particula copulativa (que) ad totum enuntiatum pertinet, negatio ad singulas neces: §) subiectum enuntiatorum idem est; coniunguntur a) praesentia; aa): Mosa . . . parte quadam ex Rheno recepta, quae appellatur Vacalus, insulam [quae] efficit Bataurorum [in Oceanum influunt] neque longius ab eo <c> milibus passuum LXXX in Oceanum <c> influit: IV 10, (1.) 2; longe sunt humanissimi qui Cantium incolunt, quae regio est maritima omnis, neque multum a <c> Gallica differunt consuetudine: V 14, 1; statuunt, ut X milia <c> hominum delecta ex omnibus copiis <c> in oppidum mittantur <c>, nec solis Biturigibus communem salutem committendam censent: VII 21, (2.) 3; Romanorum manus tantis munitionibus distinetur nec facile pluribus locis occurrit: VII 84, 3.

bb): licentiam (eorum se) adrogantiamque reprehendere, quod . . . existimarent; nec <non §) minus se in <c> milite modestiam et <c> continentiam <c> quam uirtutem atque animi magnitudinem desiderare: VII 52, (3.) 4.

b) impf.; aa): et in Galliam magnam eorum multitudinem venire populo Romano periculosum uidebat, neque sibi homines ferocis ac barbaros temperaturos <c> existimabat, quin . . . contenderent: I 33, (3.) 4; navigationem impeditam propter inscientiam locorum paucitatemque portuum sciebant, neque nostros exercitus propter frumenti <o> inopiam diutius apud se morari posse confidebant: III 9, (4.) 5; quas tamen difficultates patienter atque aequo animo ferebant neque sibi nudanda litora et relinquendos portus existimabant: 3, 15, 5; haec (castra) siluam quandam contingebant neque longius a mari passibus CCC aberant: 3, 66, 3; ¶ cum . . . hostibus spes uictoriae redintegraretur, eo magis, quod densis pluteis turrium uidebant nec facile adire apertos ad auxiliandum animaduertebant: VII 25, 1.

bb): quoniam . . . hanc sibi populoque Romano gratiam referret, ut in colloquium venire inuitatus granaretur neque de communi re *discendum sibi et cognoscendum putaret: I 35, 2; sic omnino <c> animos timor praecoenpauerat <c>, ut paene alienata mente deletis omnibus copiis equitatum <antum add. §) se

ex fuga recepisse dicerent neque incolomi exercitu Germanos castra oppugnaturus fuisse contenderent: VI 41, 3; saepe in eum locum uentum est, ut . . . Ambiorigem . . . circumspicerent captiui nec plane etiam abisse ex conspectu contenderent: VI 43, 4; Pompeium extra munitiones egressum . . . ut libere pabulari <c> posset nec minus aditum nauibus haberet: 3, 65, 4; 3, 84, 4 u. az) §) b) bb).

c) perf.; aa): ita proelium restitutum est, atque omnes hostes terga uerterunt, neque <nec §) prius fugere destiterunt, quam ad flumen Rhennum . . . peruenerunt <c>: I 53, 1; nostri . . . eos in fugam dederunt, neque longius prosequi potuerunt, quod: IV 26, 5; ¶ hostes, ubi . . . spem se fefelisse intellexerunt neque nostros in locum iniquiore progredi pugnandi causa uiderunt atque ipsos res frumentaria deficere coepit, . . . constituerunt: II 10, 4.

bb): certior factus est magnas Gallorum copias . . . oppugnandi sui causa conuenisse neque longius milia <c> passuum octo ab hibernis suis afuisse <c>: V 53, (6.) 7.

b) diuersa tempora: haec (tragula) casu ad turrim <c> adhaesit neque ab <c> nostris biduo animaduersa tertio die a quodam milite conspicitur, dempta ad Ciceronem defertur: V 48, 8; in castra inrumpere conantur, nec prius sunt uisi . . . , quam castris adpropinquarent: VI 37, 2; omnibus interfui proeliis neque temere incognitam rem pronuntio <pronuntiatio hl; pronuntiatio Paul>: 3, 87, 2.

§) subiecta enuntiatorum diuersa sunt; coniunguntur a) praes.: itaque annos non nulli XX <c> in disciplina permanent. neque fas esse existimant ea litteris mandare: VI 14, 3; facta potestate ex oppido mittitur, neque ab eo prius Domitiani milites discedunt, quam . . . deducatur: I, 22, 2; ¶ uincite, inquit, si ita uultis . . . ; neque is sum, inquit, qui grauissime . . . mortis periculo <c> terrear: V 30, (1.) 2.

b) impf.; aa): nostros ex superiore insequentibus loco uerebantur; neque multum ad solis occasum temporis supererat: 3, 51, 7; ¶ longius prosequi ueritus, quod siluae paludisque intercedebant neque etiam paruulo detrimento illorum locum <c> relinqui uidebat: V 52, 1.

bb): cum se illi identidem in siluas . . . recipere ac rursus ex silua in nostros impetum facerent neque nostri longius, quam quem ad finem porrecta [ae] loca aperta

pertinebant, eedentes insequi auderent: II 19, 5.

c) perf.: exanimato altero *c*) successit tertius et tertio quartus, nec prius ille est a propugnatoribus uacuis relictus locus, quam . . . finis est pugnandi factus: VII 25. (3.) 4; nos enim uestrumque factum, inquit, omnia *c*) deinceps municipia sunt secuta, neque sine causa et Caesar amicissime de uobis et illi grauissime indicauerunt: 2, 32, 2; cuius aduentus Pompeianus compressit nostrosque firmavit, ut se . . . colligerent, neque multo post Caesar . . . eodem uenit: 3, 65, (2.) 3; interfectus est etiam fortissime pugnans Crastinus . . . gladio in os aduersum coniecto, neque id fuit falsum, quod ille in pugnam proficiscens dixerat: 3, 99, (1.) 2; praeterea duae sunt depressae *c*) triremes, neque multo post de proelio facto in Thessalia cognitum est: 3, 101, (6.) 7.

d) diuersa tempora; aa): multis in einitibus harum rerum exstructos *cumulos . . . conspicari licet; neque saepe accidit, ut neglecta quispiam religione aut capta apud *c*) se *c*) occultare aut posita tollere auderet, granissimumque . . . : VI 17, (4.) 5; pluresque in eo loco sine uulnere quam in proelio aut fuga intereunt, neque multum aluit, quin etiam castris expellerentur, ac . . . : 2, 35, (3.) 4; haec (animi incitationem atque alacritatem) non reprimere, sed augere imperatores debent; neque frustra antiquitus institutum est, ut signa undique concinerent clamoremque uniuersi tollerent: 3, 92, 3.

bb): pugnatum est utrimque fortissime atque acerrime; neque multum Albici nostris uirtute eedebant: 1, 57, 3; itaque aēs alienam prouinciae eo biennio multiplicatum est, neque minus ob eam causam ciuibus Romanis eius prouinciae . . . certae pecuniae imperabantur, mutuasque . . . : 3, 32, (5.) 6.

cc): cum constituisset *c*) hiemare *c*) in continenti propter repentinos Galliae motus neque multum aestatis superesset atque id facile extrahi posse intellegeret: V 22, 1; ¶ quoniam tantum esset necessario *a*) spatium *c*) complexus nec *(ne ak)* facile totum opus *c*) corona militum ciungeretur: VII 72, 2.

dd): consolatus cohortatusque est (Vercingetorix). . . fuit haec oratio non ingrata Gallis. . . simul in spem ueniebant . . . ; et sic sunt animo consternati *(CC)* . . . , ut omnia . . . sibi patiēda *c*) existimarent, nec minus, quam est pollicitus, Vercingetorix animo labo-

rabat, ut reliquas ciuitates adiungeret: VII (29—) 31, 1.

e) modi diuersi: quibus angustiis ipse Caesar . . . prematur docet, neque longius abesse, quin proxima nocte Sabinus clam ex castris exercitum educat: III 18, 4; ¶ secentas eius generis . . . naues et longas XXVIII inuenit instructas *c* neque multum abesse ab eo, quin paucis diebus deduci possint: V 2, 2.

¶) neque is: quod legionem neque eam *(§)*; tam *x*) plenissimam . . . propter paucitatem despiciebant: III 2, 3.

b) neque his positum: *z*) antecedit alia negatio: *zz*) non: Haeduis se obsides redditurum non esse neque his *(coll.)*; iis *(plur. coll.)* neque eorum sociis iniuria *c*) bellum inlaturum, si: I 36, 5; docent sui iudicii rem non esse; neque se neque reliquos municipes pati posse C. Caesarem imperatorem . . . oppido moenibusque prohiberi: 1, 13, 1; ¶ postulat *c*), ut iurent omnes se exercitum ducesque non deserturos neque prodituros neque sibi separatim a reliquis consilium capturos: 1, 76, 2.

¶) nihil: nihil, inquit, de eorum sententia dicturus sum, qui turpissimam seruitutem conditionis nomine appellant, neque hos habendos ciuium loco neque ad concilium adhibendos *(a)* censeo: VII 77, 3.

¶) negare: obsides ab Apolloniatibus exigere coepit, illi uero daturus se negare neque portas consuli praeduros neque sibi iudicium sump-turos contra atque omnis Italia . . . indicauisset: 3, 12, 2.

¶) non antecedit alia negatio: coniunguntur inter se *zz*) enuntiatorum partes; ¶) substantiua: Ambiorix statim cum equitatu in Aduatucos . . . proficiscitur neque noctem neque diem intermittit, pediatumque sese *(c)* subsequi iubet: V 38, 1; magna uis eorum (urorum) est *(a)* et magna uelocitas, neque *(et neque §)* homini neque ferae, quam conspexerunt *c*), pareunt: VI 28, 2; intellegere se diuisum esse populum *Romanum* in partes duas *(a)*, neque sui iudicii neque suarum esse uirtum decernere *c*), utra pars iustiore habent causam: 1, 35, 3; prohiberi (se) aqua, prohiberi ingressu, neque corpore laborem neque animo ignominiam ferre posse: 1, 84, 1.

¶) uerba: *a*) praes., mutilaeque sunt cornibus et crura sine nodis articularisque *c*) habent, neque quietis causa procumbunt neque, si quo afflictas casu coniderint, erigere sese *(c)* ac *(§)*; aut *x*; *(coll.)* subleuare possunt: VI

27, (1.) 2; ¶ totis <o> trepidatur castris atque alius ex alio causam tumultus quaerit; neque quo signa ferantur neque quam in partem quisque conueniat prouident: VI 37, 6; ¶ cum Furnium nostrum tantum uidissem neque loqui neque audire meo commodo potuissem: *ap. Cic. ad Att.* IX 6 A; — cum . . . accidisset ac iam . . . conspicerentur neque subsidio ueniri neque commectus supportari interclusis itineribus possent: III 3, 2; intellexit frustra tantum laborem sumi neque hostium fugam captis oppidis reprimi neque his <his β> noceri posse: III 14, 1; una tu harum rerum natura accidere arbitraris, quod unam terram ac <c> plures terras et urbem et urbes et imperium et imperia dicamus, neque quadrigas in unam nominis figuram redigere neque harenam multitudinis appellatione conuertere possimus? *ap. Gell.* XIX 8, 8; — ipsi autem suos ordines <c> scrutare neque ab signis discedere <conserant *add. Paul* neque sine graui causa eum locum, quem ceperant, dimitti consuerant <c> oportere: I, 41, 4.

b) perf.: se suaque omnia in fidem atque in <c> potestatem populi Romani permittere, neque se cum Belgis reliquis <o> consensisse neque contra populum Romanum <c> coniuurasse, paratosque esse . . . : II 3, 2.

c) ppt.: quibus populus Romanus ignouisset neque in provinciam redegisset neque stipendium imposuisset: I 45, 2; cupiditatem militum reprehendit, quod sibi ipsi iudicauissent, quo procedendum . . . uideretur, neque signo recipiendi dato <o> constitissent neque ab <a β> tribunis militum legatisque retineri potuissent: VII 52, 1.

d) gerund.: omnia litora a Caesare tenebantur, neque ligandi atque <neque *Ol*> aquandi neque naues ad terram <deligandi potestas fiebat: 3, 15, 2.

e) tempora diuersa: Laelius . . . aquam suis supportabat neque a proposito deterrebat, neque ante proelium in Thessalia factum cognitum aut ignominia <-niam *ll*> amissarum nauium aut necessariorum rerum inopia ex portu insulae expelli potuit: 3, 100, 3, 4.

6) aduerb. et subst.: accidisse igitur his . . . , uti . . . id cupidissime petant, quod paulo ante contempserint, neque nunc se illorum humilitate <*Adl.*; humanitate *coll.*> neque aliqua temporis oportunitate postulare, quibus rebus opes augeantur suae; et eos exercitus, quos contra se multos iam annos aluerint, uelle dimitti: 1, 85, (4.) 5.

β) tota enuntiata: summum esse Vercinge-

torigem ducem, nec de eius fide dubitandum nec maiore ratione bellum administrari posse: VII 21, 1.

c) neque ter positum: neutrum horum (fluminum) transiri poterat necessarioque omnes his angustiis continebantur, neque ciuitates, quae ad Caesaris amicitiam accesserant, frumentum supportare neque ii <supportarent quod hi <*uel* ii *af*>, qui pabulatum longius progressi erant, interclusi fluminibus reuerti neque uaximi commectus <c>, qui ex Italia Galliaque ueniebant, in castra peruenire poterant: 1, 48, (3.) 4.

B. aut sequitur sed, aut additur enim, iam, tamen, uero, aut quisquam, nullus, unquam in enuntiatio negatio inuenitur; a) neque . . . sed; z) neque semel positum; zz) non antecedit alia negatio: magnum numerum equitatus (Dumnorigem) . . . semper alere et circum se habere, neque solum domi, sed etiam apud finitimas ciuitates largiter posse: I 18, 6.

sese pro Caesaris in se beneficiis plurimum ei confiteri debere, quod . . . ; neque id, quod fecerit <c> de oppugnatione castrorum, aut iudicio aut uoluntate sua fecisse, sed coactum ciuitatis; suaque . . . : V 27, (2.) 3; ¶ cum <c> equitatu nihil possent — neque enim ad hoc tempus ei rei student, sed quicquid possunt, pedestribus ualent copiis: II 17, 4; agri culturae non student, maiorque pars eorum uictus in lacte <c>, caseo <c>, carne consistit, neque quisquam agri modum certum aut fines habet proprios, sed magistratus ac principes in annos singulos gentibus cognationibusque hominum . . . quantum . . . usum est agri attribunt atque . . . cogunt: VI 22, (1.) 2; hic uenientem Vticam nauibus Tuberonem portu atque oppido prohibet neque adfectum ualetudine filium exponere in terram <c> patitur, sed sublatis ancoris excedere eo loco cogit: 1, 31, 3; ¶ parsque ibi . . . a militibus, pars iam egressa portis ab equitibus est interfecta, nec fuit quisquam, qui praedae studeret; sic <sed *D.*; *Paul*> et Cenabensi <c> caede et labore operis incitati non actate confectis, non mulieribus, non infantibus pepercerunt: VII 28, 3, 4; Pompeius . . . se ex castris eiecit protinusque . . . Larisam contendit, neque ibi constitit, sed eadem celeritate . . . ad mare peruenit nauemque frumentariam descendit: 3, 96, (3.) 4; ¶ peditatu, quem antea habuerat <c>, se fore contentum diei neque fortunam temptaturum aut acie <c> dimicaturum, sed, quoniam abundet equitatu, perfacile esse factu fru-

mentationibus pabulationibusque Romanos prohibere: VII 61, 2; ¶ omnes aut de honoribus suis aut de praemiis pecuniae aut de persequendis inimicitii agebant neque *(epo: ne NO^{abl}; nec add.)* quibus rationibus superare possent, sed quem ad modum uti uictoria deberent cogitabant: 3, 83, 5; ¶ alius insuper ordo additur, ut idem illud interuallum seruetur neque inter se contingant trabes, sed paribus ³intermissis spatiis singulae singulis saxis interiectis arte contineantur: VII 23, 3; tum *(c)* Labienus . . . longe aliud sibi capiendum consilium . . . intellegebat, neque iam ut aliquid adquireret proclioque hostes lacesseret, sed ut incolumem exercitum Agedineum reduceret cogitabat: VII 59, (3) 4; — quae tamen omnia et se tulisse patienter et esse laturum; neque nunc id agere, ut ab illis abductum exercitum teneat ipse, quod tamen sibi difficile non sit, sed ne illi habeant, quo contra se uti possint: 1, 85, 11; *u. praeterea b) ð) 2) p. 759 (4 loc.)*.

2) *antecedit alia negatio*: non uirtute neque in acie uicisse Romanos, sed artificio quodam et scientia oppugnationis: VII 29, 2; ¶ tibi minus commode consulueris, si non fortunae obsecutus uideberis . . . nec causam secutus . . . , sed meum aliquod factum condemnauisse: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; ¶ neque longius anno remanere uno in loco colendi *(c)* causa licet, neque multum frumento, sed maximam partem lacte atque pecore uiuunt: IV 1, (7) 8; (II 17, 4 et VI 22, 2 *u. zz.)*

2) *neque bis positum*: 1, 85, 5 *u. A. b) 2) zz) C)*.

7) *neque ter positum*: his de causis aguntur omnia raptim *(c)* atque turbate; nec docendi Caesaris propinquis eius spatium datur nec tribunis plebis sui periculi deprecandi neque etiam extremi iuris [intercessione] retinendi . . . facultas tribuitur, sed de sua salute septimo die cogitare coguntur: 1, 5, 1, 2.

b) *neque enim, neque iam, neque tamen, neque nero*; z) *neque enim*; zz) *neque semel positum u. enim p. 1011* II 17, 1; (IV 29, 4; V 52, 1; VII 77, 15; *ad Att. IX 16, 3; u. praeterea ð) zz)* 3, 51, 2; — 1, 86, 2 *u. A. a) 2) zz) 2) c) h)*.

2) *neque bis positum*: futurum esse paucis annis, uti . . . omnes Germani Rhenum transirent; neque enim conferendum esse Gallicum cum *(u. CC)* Germanorum agro, neque

hanc consuetudinem uictus cum illa comparandam: I 31, 11; ut una celeritate . . . (mostra classis) praestaret, reliqua . . . illis essent . . . accommodatiora, neque enim iis *(c)* nostrae rostro nocere poterant — tanta in iis *(c)* erat firmitudo — neque propter altitudinem facile telum aliegebatur et . . . : III 13, (7) 8; quae omnia fere Gallis erant incognita, neque enim temere praeter mercatores illo *(c)* adit *(c)* quisquam neque iis his *(Quf)* ipsis quicquam praeter oram maritimam . . . notum est: IV 29, 3.

77) *neque ter positum*: se et eos exercitus, quos contra se multos iam annos adierint, uelle dimitti, neque enim sex legiones alia de causa missas in Hispaniam septimanque ibi conscriptam, neque ³ tot tantasque classes paratas neque submissos duces rei militaris peritos, nihil horum . . . : 1, 85, (5) 6.

2) *neque iam u. iam p. 8 ceter. et p. 9 (5) (6) loc.)*.
7) *neque tamen*: V 55, 2 *u. c) 2) zz)* ciuitas; Haedui . . . queruntur fortunae commutationem et Caesaris indulgentiam *(a)* in se requirunt, neque tamen suscepto bello summi consilium ab *(c)* reliquis separare audent: VII 63, 8.

ð) *neque nero*; zz) *non sequitur sed*; a) *neque semel positum*: hortatur, non solum ab eruptionibus caueant, sed etiam singulorum hominum occultos exitus obseruent *(c)*, neque nero *(Faern. de uel. libror; eo uol.)* tam remisso ac languido animo quisquam omnium fuit, qui ea nocte conuenerit: 1, 21, (4) 5; interesse rei publicae et *(c)* communis salutis se cum Pompeio conloqui; neque uero idem profici longo itineris spatio, cum per alios condiciones ferantur, ac si coram . . . disceptetur: 1, 21, (5) 6; erat occasio bene gerendae rei, neque uero id *(c)* Caesarem fugiebat tanto sub oculis accepto detrimento perterritum exercitum sustinere non posse: 1, 71, 1; cuius aduentu facile sunt repulsi Pompeiani, neque uero *(enim Paul)* conspectum aut impetum nostrorum tulerunt, primisque deiecti reliqui se nerterunt et loco cesserunt: 3, 51, (4) 2; hoc laudans Pompeius idem iurauit; nec uero ex reliquis fuit quisquam, qui iurare dubitaret: 3, 87, 6; nostri milites . . . rursus renouato cursu pila miserunt celeriterque . . . gladiis strinxerunt, neque uero Pompeiani luere rei defuerunt *(erant af)*: 3, 93, (1) 2; sustinere Pompeiani non potuerunt atque uniuersi terga uerterunt, neque uero Caesarem refellit, quin ab iis *(c)* cohortibus . . . initium uictoriae oriretur *(c)*: 3, 94, (2) 3.

b) *neque uero* . . . neque: si quando nostri

... nauem ⟨e⟩ religauerant, undique suis laborantibus succurrebant. neque uero coniuncti Albici e) comminus pugnando e) deficiebant neque multum cedebant uirtute nostris (u. CC): 2, 6, (2.) 3.

β) sequitur sed: concurrunt equites inter se; neque uero primum impetum nostrorum Numidae ferre potuerunt, sed interfectis circiter CXX reliqui se in castra . . . receperunt: 2, 25, 5; idem auster inerebant ⟨e⟩ nostrisque praesidio fuit. neque uero ille ob eam causam conatu desistebat, sed labore et perseverantia nauarum ⟨e⟩ uim tempestatis superari posse sperabat: 3, 26, (2.) 3; celeriter ex conspectu castrorum discessit. neque uero Pompeius cognito consilio eius moram ullam ad insequendum intulit, sed ꝑ eadem ⟨eodl. : Dt. : eodem die Paul; u. CC⟩ spectans, si in itinere impeditos perterritos deprehendere posset, exercitum e castris eluxit equitatumque praemisit: 3, 75, (2.) 3; milites . . . magis de reliqua fuga quam de castrorum defensione cogitabant. neque uero diutius qui in uallo constiterant multitudinem telorum sustinere potuerunt, sed confecti uulneribus locum reliquerunt, protinusque . . . confugerunt: 3, 95, (3.) 4.

e) neque quisquam. neque nullus. neque unquam: z) neque quisquam: zz) sequitur qui (quin): multarumque gentium fines propter magnitudinem attingit (Hercynia silua); neque ⟨nec β) quisquam est huius Germaniae, qui se ut [audisse aut] adisse ad initium eius ⟨e⟩ siluae dicat . . . aut quo ex loco oriatur acceperit: VI 25, (3.) 4; nec fuit quisquam, qui praeciae studeret: VII 28, 3; omnes alacres et fiduciae ⟨e⟩ pleni ad Alesiam proficiscuntur neque ⟨nec β) erat omnium quisquam, qui aspectum modo ⟨om. β) tantae multitudinis sustineri posse arbitraretur: VII 76, 5; neque uero ⟨e⟩ tam remisso ac languido animo quisquam omnium fuit, qui ea nocte conquirerit: 1, 21, 5; Pompeius idem iurauit; nec uero ex reliquis fuit quisquam, qui iurare dubitaret: 3, 87, 6; ¶ facile erat . . . prospicere in urbem, ut omnis iuuentus . . . omnesque superioris aetatis . . . ante simulacra proiecti uictoriam ab dis exposcerent. neque erat quisquam omnium, quin ⟨qui non θ) in eius diei casu suarum omnium fortunarum euentum consistere existimaret: 2, 5, (3.) 4; ¶¶ quorum (solduriorum) haec est condicio, ut ⟨e⟩ . . ., si quid his ⟨e⟩ per uim accidat, aut eundem casum una ferant aut sibi mortem consciscant; neque adhuc hominum memoria repertus est quisquam, qui eo interfecto, cuius se ami-

citiae deuouisset, mori ⟨e⟩ recusaret: III 22, (2.) 3.

β) non sequitur pron. relat.; ¶) masc.; ¶) subj.: neque enim temere praeter mercatores illo adit ⟨illo adit z; Frig.: adit ad illos β) quisquam neque: IV 20, 3; — (excitari se Auaricensis praemiis neque commissurum, ut prius quisquam murum ascenderet: VII 47, 7; —) praesidii tantum est, ut ne murus ⟨e⟩ quidem cingi possit neque ⟨ne A) quisquam egredi extra munitiones audeat: VI 35, 9; — ut . . . etiam signa dimitterent, neque quisquam omnino ⟨omnium Manut.⟩ consisteret ⟨consistere a): 3, 69, 4; — reliqui resistebant, nec dabat suspicionem fugae quisquam: VII 62, 4; — egredi: VI 35, 9 u. audere; — neque quisquam agri modum certum aut fines habet proprios: VI 22, 2.

scire se illa esse uera, nec quemquam ex eo plus quam se doloris capere: I 20, 2; — hoc proprium uirtutis existimant expulsos ⟨e⟩ agris finitimos cedere neque quemquam prope ⟨e⟩ audere consistere: VI 23, 2; — VII 20, 11 u. b).

b) genet.: se suo nomine . . . bellum gesturos dicebant neque cuiusquam imperio obtemperaturos: VII 75, 5; — simili omnem exercitum inopia premi, nec iam uires sufficere cuiusquam ⟨cuiquam uoce.⟩ nec ferre operis laborem posse: VII 20, 11.

β) neutr.: neque iis ⟨e⟩ ipsis quicquam praeter oram maritimam . . . notum est: IV 20, 3; — inter singulas legiones impedimentorum magnum numerum intercedere neque esse quicquam negotii, cum prima legio in castra uenisset . . ., hanc sub sarcinis adoriri: II 17, 2; ¶ quod . . . suum familiarem et hospitem ereptum e manibus hostium sibi restitutum uidebat ⟨e⟩ neque eius calamitate de tanta uoluptate et gratulatione quicquam fortuna deminuerat ⟨e⟩: I 53, 6; (nihil se propter inscientiam leuitatemque ⟨e⟩ uulgi grauius de ciuitate iudicare neque ⟨quicquam add. Plugg.⟩ de sua in Haeduos beneuolentia deminere: VII 43, 4); — neque eorum moribus turpius quicquam aut inertius habetur quam ephippiis ⟨e⟩ uti: IV 2, 4; — hostes uiderunt ea . . . ita resecta, ut nullus ⟨e⟩ perfidiae neque eruptioni locus esset nec quicquam omnino relinquere-tur, qua aut telis ⟨e⟩ militibus aut igni operibus noceri posset: 2, 16, 1.

β) neque nullus: zz) non respondet neque: neque uerum esse, qui suos fines tueri non potuerint, alienos occupare; neque illos in Gallia uacare agros, qui dari tantae praeser-

tim multitudini sine iniuria possint: IV 8, (1.) 2; — suos enim quisque opprimi et circumueniri non patitur, neque, aliter si faciat (faciant §), ullam inter suos habet (habent f; habeant k; haberet M; habeat *Idol.*) auctoritatem: VI 11, 4; — nullum tempus intermiserunt, quin trans Rhenum legatos mitterent, ciuitates sollicitarent, pecunias pollicerentur, . . . dicerent, neque tamen ulli ciuitati Germanorum persuaderi potuit, ut Rhenum transiret: V 55, 2; — proinde ac si uirtute uicissent neque ulla commutatio rerum posset accidere, per orbem terrarum . . . uictoriam eius diei concelebrabant (c): 3, 72, 4; — (neque enim unquam <§; *Schu., Db.*; ulla z; *rell. edd.*) alia condicione bella gesserunt: VII 77, 15; 3, 17, 6 u. spes; — principes . . . cotidie ad se conuenire iubebat, seu quid communicandum seu quid administrandum uideretur, neque ullum fere diem intermittebat, quin equestri proelio . . . periclitaretur (c): VII 36, (3.) 4; — ita uno tempore et longas naues . . . aestus complebat (c) et onerarias . . . tempestas adllictabat, neque (nequa *BM*) ulla nostris facultas aut administrandi aut auxiliandi dabatur: IV 29, 2; — quod longius progressum (c) audiebat neque ulla de reditu eius fama adferebatur: VI 36, 1; — neque uero Pompeius cognito consilio eius moram ullam ad insequendum intulit: 3, 75, 3; — haec omnibus ferebat sermonibus neque se in ullam partem mouebat: 2, 17, 2; — multum ipsis militibus hortantibus neque ullum periculum pro salute Caesaris recusantibus nacti austrum naues soluunt: 3, 26, 1; — quem (c) ubi Caesar intellexit praesentis . . . inopia uitandae causae omnem orationem instituisse neque ullam spem aut condicionem pacis adferre, . . . sese recepit: 3, 17, 6; — rem esse in angusto uidit neque ullam esse subsidium, quod submitti posset: II 25, 1; — legione . . . una frumentatum missa, quae appellabatur septima, neque ulla ad id tempus belli suspicione interposita: IV 32, 1; — nostri primo integris uiribus fortiter repugnare (c) neque ullum frustra telum ex loco superiore mittere: III 4, 2; crebraque inter se colloquia milites habebant, neque ullum interim telum per pactiones loquentium traieciabatur: 3, 19, 1; — nocturnaque in locis desertis concilia (ciuitates) habebant, neque ullum fere totius hiemis tempus sine sollicitudine Caesaris intercessit, quin: V 53, (1.) 5; — cotidie enim magnus mulique multum numerus conueniebat, quae commentum supportarent, neque ullus illare uentus poterat, quin aliqua ex parte

secundum cursum haberent (c): 3, 47, 1; — cum ab his saepius quaereret neque ullam omnino nocem exprimere posset, idem Diuiciamus Haedius respondit: I 32, 3.

§) respondet alterum neque; quibus ita est interdictum, . . . his omnes decedunt, . . . ne quid ex contagione (c) incommodi accipiant, neque his petentibus ius redditur neque honos ullus communicatur: VI 13, 7; — ipse . . . in nauibus excubans neque ullum laborem aut munus despiciens neque (ne quod *Quid.*: *Np., Db.*) subsidium expectans, si in Caesaris complexum expectanti Caesari in conspectum *Np., Db.* uenire posset . . . : 3, 8, 1; — quod abesse a periculo uiderentur neque ulla necessitate neque imperio continerentur: II 11, 5.

?) neque unquam: protinus quae undique conueniant auxilia discesserunt neque post id tempus unquam summis nobiscum copiis hostes contenderunt: V 17, 5; — “ (druides a bello abesse conueniunt neque tributa una (unquam §) eorum reliquis pendunt: VI 11, 1); — Romani . . . quid uolunt nisi . . . quos fama nobiles potentesque bello cognouerunt, . . . his aeternam iniungere seruitutem? neque enim unquam (z; *Schu., Db.*; ulla z; *rell. edd.*) alia condicione bella gesserunt: VII 77, 15; — testibus se militibus nisi posse . . . , quibus modis ad Oricum cum Libone de mittendis legatis contendisset, neque se unquam abuti militum sanguine neque rem publicam alterutro exercitu priuare uoluisse: 3, 90, (2.) 3; — ¶ Morini Menapiique supererant, qui in armis essent neque ad eum unquam legatos de pace misissent: III 28, 1.

2. respondet alia particula copulatiua: A. neque; a) neque . . . neque; opponuntur inter se z) singulae uoces; zz) subst.: quod solus neque iure intrando neque obsidibus teneretur (u. *CC*): I 31, 9; erant eius modi fere situs oppidorum, ut . . . neque pedibus aditum haberent . . . neque nauibus: III 12, 1; neque noctem neque diem: V 38, 1 u. L. A. b) §) zz) 2); neque homini neque feræ: VI 28, 2 *ib.*; erat Romanis nec loco nec numero aequa contentio: VII 48, 4; Labienus, postquam neque aggeres neque fossae nisi (c) hostium sustinere poterant, . . . Caesarem . . . facit (c) certiore: VII 87, 5; neque sui iudicii neque suarum esse uirum: I, 35, 3; quod in equitum incursis sustinerent conlatisque in unum locum signis conferti neque ordines neque signa seruarent: I, 71, 3; eos neque collo-

quii neque indutiarum iura seruasse et homines imperitos . . . crudelissime interfecisse: I, 85, 3; — (neque in litteris . . . neque in fascibus: 3, 71, 3 *u. p.* 716 11);) neque (se) corpore laborem neque animo ignominiam ferre posse: t, 81, 4; quod . . . expiato incommodo neque hostibus diutina lachrima (c) neque ipsis longior dolor relinquatur: V 52, 6; † Curio ubi perterritis omnibus neque cohortationes suas neque preces audiri intellegit, . . . iubet: 2, 42, 1; — an paenitet uos, quod . . . eo . . . illos compulerim, ut neque pedestri itinere neque nauibus comœatu inuari possint? 2, 32, 12; — illum, cum (c) neque aditum neque causam postulandi instam haberet, beneficio ac liberalitate sua ac senatus ea praemia consecutum: I 43, 5; conuentum Salonis cum neque pollicitationibus neque denuntiatione (onibus *hl*) periculi permouere posset, oppidum oppugnare instituit: 3, 9, 2; — tanta uniuersae Galliae consensio fuit . . . pristinae belli laudis recuperandae, ut neque beneficiis neque amicitiae memoria moueretur omnesque (que *om. h*) et animo et opibus in id bellum incumberent: VII 76, 2; — sic neque agri cultura nec (neque *f*) ratio atque (neque *C*) usus belli intermittitur: IV 1, 6; — qua re neque tanti sum animi, ut sine spe castra oppugnanda censeam, neque tanti timoris, ut ipse (spe *Ciarc.*) deficiam, atque . . . arbitror: 2, 31, 8.

ββ) pronom. et subst.: sibi quidem persuaderi . . . eum neque suam neque populi Romani gratiam repudiaturum: I 40, 3; multa a (c) Caesare in eam sententiam dicta sunt, quare negotio desistere non posset: (et *add. x*; *Schn., Np., D.*) neque suam neque populi Romani consuetudinem pati, uti . . . desereret: I 45, 1.

γγ) adiect.: nactus (c) recentem equitatum . . . neque diurno neque nocturno itinere intermisso . . . in Lingones contendit: VII 9, 4; tu explorato et uitae meae testimonio et amicitiae iudicio neque tutius neque honestius reperies quicquam quam ab omni contentione abesse: *ap. Cic. ad Att. X 8 B. 2*; † sic accidit, uti . . . tot navigationibus neque hoc neque superiore anno ulla (nulla β) omnino nauis, quae milites portaret, desideraretur, at . . . : V 23, 3.

δδ) aduerb.: quibus rebus neque tum respondendum Caesar existimauit neque nunc ut memoriae prodantur (N; -datur :) satis causae putamus (u. *CC*): 3, 17, 1; (1, 85, 5 *u. p.* 755 6).

εε) uerba; a) praes.: aa): Gallis . . . erat impedimento, quod . . . , cum ferrum se inflexisset (c), neque euellere neque sinistra impedita satis commode pugnare poterant: I 25, 3; hi neque uultum fingere neque interdum lacrimas tenere poterant: I 39, 4; cum neque ui contendere propter inopiam nauium neque clam transire propter custodias Menapiorum possent: IV 4, 4; at ii (c), qui in iugo constiterant (c) . . . neque in eo quod probauerant consilio permanere . . . neque eam quam prodesse (c) aliis uim celeritatemque uiderant imitari potuerunt (c), sed: VI 40, 6; sed neque longius fugientes prosequi neque (ego: *om. a/hol*; *nec add.*) uehementius equos incitare poterant: 2, 41, 4; — sic neque in loco manere ordinesque seruare neque (seruarent, quae *af*) procurrere et casum subire tutum uidebatur: 2, 41, 6; † quod, cum neque emi neque ex agris sumi *possit (frumentum), . . . ab iis (c) non subleuctur: I 16, 6; quae (materia) . . . introrsus reuincta neque perumpi neque distrahi potest: VII 23, 5; † ii (c), qui uulnera acceperant, neque (ex *add. h*) acie excedere neque in locum tutum referri poterant: 2, 41, 7.

bb): nam neque druides habent, qui rebus diuinis praesint, neque sacrificiis student: VI 21, 1.

cc): id esse facile, quod neque legiones audeant absente imperatore ex hibernis egredi neque imperator sine praesidio ad legiones peruenire possit (c): VII 1, 7; † neque quo signa ferantur neque quam in partem quisque conueniat (contendat?) prouident: VI 37, 6.

dd): *Libo neque legatos Caesaris recipere neque periculum praestare eorum, sed totam rem ad Pompeium recedere: 3, 17, 5; † praeterea se neque sine exercitu in eas partes Galliae uenire audere, quas Caesar possideret, neque exercitum sine magno comœatu atque molimento (c) in unum locum contrahere posse: I 34, 3; se plurimum nauibus posse [quam], Romanos neque ullam facultatem habere nauium neque eorum locorum, ubi bellum gesturi essent, uada, portus, insulas nouisse (nosse β): III 9, 6; Germanos neque priores populo Romano bellum inferre neque tamen recusare, si lacessantur, quin armis contendant: IV 7, 3; † nam neque prudentes (delt.: prudentis :) suspicari oportet sibi parum credi neque improbos seire sese timeri: 2, 31, 4; — duabus de causis, quod neque in uulgum (CC, disciplinam elferri uelint neque

eos, qui discunt <e>, litteris confisos minus memoriae studere: VI 14, 4; — ut neque subsidia ab lateribus submitti neque equites laborantibus usui esse possent: I, 45, 4; ¶ tot hominum milia . . ., quorum salutem neque propinqui negligere neque ciuitas leui momento aestimare posset: VII 39, 3.

b) **impf.**; **aa**): quod (Caesar) neque colloquium interposita causa tolli uolebat neque salutem suam Gallorum equitatu committere audebat: I 42, 5; quod hi neque ad concilia ueniebant neque imperio parebant Germanosque Transrhenum sollicitare dicebant: V 2, 4; hoc neque ipse transire habebat <o> in animo neque hostes transituros existimabat: VI 7, 5; tempus autem <o> erat difficillimum, quo neque frumenta † in hibernis erant neque (ex hibernis erant nouaque *E. Hoffm.*) multum a maturitate aberant ac <e> ciuitates exinanitae: I, 48, 5; Pompeius neque a mari Dyrrachioque discedere uolebat . . . neque munitiones Caesaris prohibere poterat, nisi proelio decertare uellet: 3, 44, 1.

bb): quibus amissis reliqui neque quo se reciperent neque quem ad modum oppida defenderent habebant: III 16, 3; cum neque curari posset neque susceptum officium deserere uellet: 3, 18, 1; sed eo deceptum, quod neque commissum a se intellegeret, quare timeret, neque sine causa timendum putaret: I 11, 2; quod neque ancorae funesque sustinerent neque nautae gubernatoresque nimis tempestatis pati possent: V 10, 2; quod neque insequi cedentes possent neque ab signis discedere audent: V 16, 1.

c) **perf.**: quae <e> (cohortes) fugientes conspiciatae neque illos suo aduentu confirmare potuerunt neque ipsae <ipsi *hl* hostium impetum tulerunt: 3, 61, 1; ¶ ut non sciret neque bello Allobrogum proximo Haednos Romanis auxilium tulisse neque ipsos <ipsis *zh*> in his contentionibus, quas Haedui secum . . . habuissent, auxilio populi Romani usos esse: I 44, 9; qui (legati) doceant neque auxilia ex sua ciuitate <ex sua ciuit. aux. §> in Treueros missa neque ab se fidem laesam: V 19, 6.

d) **ppf.**: magnitudine operum, quae neque uiderant ante Galli neque audierant: II 12, 5; ¶ cum neque opus <tempus *B* §> hibernorum munitionesque plene essent perfectae neque de frumento reliquoque commentu satis esset prouisum: III 3, 1.

e) **ful.**: confirmare sese neque legatos missuros neque ullam condicionem pacis accep-

turos: II 15, 6; ¶ Caesarem (se) arbitrari profectum in Italiam; neque aliter Carnutes interficiendi Tasgetii consilium fuisse capturos, neque nec *a*); ne *b*): Elurones, si ille adesset, tanta contemptione *e* nostri ad castra uenturos esse: V 29, 2.

j) **gerundium et gerundium**: eruptione facta neque cognoscendi quid fieret neque sui colligendi hostibus facultatem relinquunt: III 6, 1; magnoque *e* eorum numero <o> interfecto neque sui colligendi neque consistendi aut ex essedis *e* desiliendi neque consistendi . . . desil. *om.* *19*) facultatem dederunt: V 17, 4; neque consilii <consilium §> habendi neque arma capiendi spatio dato perturbantur: IV 14, 2; ¶ tum uero neque ad explorandum idoneum locum castris neque ad progrediendum data facultate consistunt: I, 81, 1; ¶ hoc facto proelio Caesar neque iam sibi legatos audiendos neque condiciones accipiendas arbitrabatur: IV 13, 1.

z) **tota enuntiata**: I, 5, 1 *u.* I. B. a) §); nam neque hominum morte memoria deleri debet, quin a proximis retineatur, neque clientes sine summa infamia deserunt: *ap. Gell.* V 13, 6; ¶ sin autem locum tenere uellent, nec uirtuti locus relinqueretur neque ab tanta multitudine coniecta tela conferti uitare <a confertis uitari §> poterant: V 35, 4; conatus est Caesar reficere pontes, sed nec magnitudo fluminis permittebat neque ad ripam dispositae cohortes aduersariorum perlicii patiebantur: I, 50, 1; ¶ sed neque III <*Jur.*: III *af*: quattuor *Nh*> sibi confisi ex portu prodire sunt ausi, . . . neque Bibulus impeditis uauibus dispersisque remigibus satis mature occurrit: 3, 7, 2, 3.

I 31, 11; III 13, 8; IV 20, 3 *u.* I. B. b) z) §); sed uauibus transire <se *add.* §> neque satis tutum esse arbitrabatur neque suae neque populi Romani dignitatis esse statuebat: IV 17, 1.

b) **neque . . . neque . . . neque**: erant cum Achilla *e*ae copiae, ut neque numero neque genere hominum neque usu rei militaris contemnendae uiderentur: 3, 110, 1; ¶ neque certa subsidia conlocari neque quid in quaque parte opus esset prouideri neque ab uno omnia imperia administrari poterant: II 22, 1; nostri tamen, quod neque ordines seruare neque firmiter insistere neque signa subsequi poterant atque alius alia ex uauibus quibuscumque signis occurrerat se adgregabat,

magnopere perturbabantur: IV 26, 1; ne tanta multitudi-
ne confusa nec moderari (ne emoderari z: nec discernere suos nec (ne A Q) frumentandi rationem (z: frumenti rationem f: *Abd., Schn., Db.*: frumentationem z) habere possent: VII 75, 1; 1, 48, 4 u. 1. A. c): ¶ quod neque post tergum hostem relinquere uolebat neque belli gerendi propter anni tempus facultatem habebat neque has tantularum (c: rerum occupationes (sibi *abd.* z) Britanniae antependas indicabat: IV 22, 2; ¶ se neque (B²z: *Np., Dt.*: nec z: *rell. edd.*) umquam dubitasse neque timuisse neque de summa belli suum iudicium, sed imperatoris esse existimasse: I 41, 3; 1, 85, 6 u. 1. B. b) z) ¶): ¶ coactos esse . . . iure iurando ciuitatem obstringere sese neque obsides repetituros neque auxilium a populo Romano imploratos neque recusatos, quo minus perpetuo sub illorum ditione atque imperio essent: I 31, 7.

c) neque . . . neque . . . neque . . . neque: uocatis (c) ad se undique mercatoribus neque quanta esset insulae magnitudo neque quae aut quantae nationes incolerent neque quem usum belli haberent aut quibus instituti uterentur neque qui essent ad maiorum nauium multitudinem idonei portus reperire (c) poterat: IV 20, 4.

B. neque . . . et: hostes neque a (om. z) fronte ex inferiore loco subeuntes intermittere et ab utroque latere instare et rem esse in angusto nidi: II 25, 1; u. *praeterea et p. 1139 cetr. et III 0 (II loc.)*.

[Falso: Afraniani . . . contumeliosis . . . uocibus prosequerentur (nos nec *abd. h.*: nec *abd. aef.*: nostros *Morus: Db.*: *del. Ald.*): necessarii nielus inopia coactos fringere: 1, 69, 1; — ne quo (neque: loco erumperent: 3, 44, 4; perpetuas munitiones efficiebant, ne quem (neque:) locum nostri intrare . . . possent: 3, 44, 4; — ne (nec *af.*) Varus quidem [Attius] dubitat: 2, 33, 5; ne (nec *af.*: haec quidem res (c) Curionem . . . morabatur: 2, 39, 6; — eius rei multas adferunt causas: ne quod neque (z) adsidua consuetudine capti studium belli gerendi agrum cultura commutent: ne . . . ne . . . ne qua (neque *Ma: Aim.*) oriatur pecuniae cupiditas: VI 22, 2, 3; — noctu ne (<*Steph.*: neque *O.*) conclamatis quidem uasis flumen transiit (c): 3, 37, 4; — magnum numerum . . . malorum . . . produci deque his (<*Dauis.*: neque hiis *ul* iis z) stramenta detrahi . . . iubet: VII 45, 2; — in hoc tractu (<*Fuern.*: nec tractu *coll.*: haec tractu *Np.*: nec tractus *E. Hfm.: Db.*) quaedam pars

erat regiae (regia *O.*: *E. Hfm.: Db.*) exigua: 3, 112, 8.]

Neque . . . aut: (III 14, 3; IV 2, 4; 20, 4 (*bis*); V 6, 2; 17, 4; VI 22, 2; (27, 2); VII 64, 2; 77, 9; 80, 5 (c); 1, 19, 3; 3, 8, 4; 17, 6; 51, 2; — neque aut . . . aut: I 22, 1; IV 29, 2; V 27, 3; VI 17, 5; 25, 4; 2, 16, 1; 3, 100, 4; ¶ ne . . . nec . . . nec . . . nec: VII 75, 1; ¶ nec . . . atque (ac): I 34, 3; IV 1, 6; VI 27, 2 (c); (VII 77, 9; VII 80, 5 (c); 1, 21, 5; 3, 15, 2; — neque . . . et: I 7, 5; 35, 2; (53, 6); VI 34, 6; VII 30, 1; 77, 9; 2, 41, 6; 3, 15, 5; — neque . . . que: III 3, 1 (*bis*); V 10, 2 (*bis*): VII 52, 1; (59, 4); 1, 85, 6 (*bis*); 2, 41, 6; 3, 25, 1; 100, 4.

Particula copulatiua ni aduersat.: (neque . . . atque: IV 26, 1; 2, 31, 8; neque . . . et: (V 34, 3 (c); 1, 85, 3; neque . . . que: (V 2, 4); 1, 6, 6; 70, 5; 3, 51, 2; (74, 3; 92, 1 (c).)

ut (*finale*) . . . neque: II 10, 5; (V 34, 3 (c); (I, 2, 3); 3, 92, 1; *ap. Suet. uit. Ter.* 5 (c).

neque etiam: V 52, 1; 1, 5, 1; (1, 58, 3)

neque = et . . . non: I 7, 5; IV 1, 8; (VII 47, 3); 1, 42, 4; u. *praeterea p. 751 sqq. z*).

neque = neque tamen, sed non: I 47, 1; II 19, 5; IV 26, 5; V 6, 2; (V 8, 5; VII 5, 4; 23, 3; 45, 4; 62, 8; 76, 2; (77, 12); 1, 11, 2; (35, 3); 42, 3; 2, 44, 2; 3, 25, 1; 75, 3; 83, 3; *ap. Gell.* XIX 8, 8.

nequedum: minus exercitatus remigibus minusque peritis gubernatoribus utebantur, qui repente ex onerariis nauibus erant producti nequedum etiam neque etiam diua *O*) uocabulis armamentorum (c) cognitis (nequedum . . . cognitis *del. Paul.*: 1, 58, 3.

ne . . . quidem u. p. 729 sqq.

nequiquam. A. = frustra: si cunctetur (senatus) atque agat lenius, nequiquam eius (*i. e. Pompei*) auxilium, si postea uelit, senatum imploraturum: 1, 1, 4.

B. = temere: ut non nequiquam (nequiquam *B¹f.*) tantae uirtutis homines iudicari deberet (deberent *X*) ausos esse (ausi quod essent z *corr.*) transire latissimum flumen: II 27, 5.

Neruius: quem (Baenulum) Neruio proelio compluribus confectum uulneribus diximus: III 5, 2.

Neruius. -ii: A. sing.: erat unus intus Neruius, nomine Vertico, loco natus honesto, qui . . . : hic . . . : V 45, 2.

B. plur.: (Suessiones) polliceri milia armata quinquaginta: totidem Neruios (neruos *A pr.*), qui maxime feri inter ipsos habeantur longissimeque absint: II 4, 8; eorum (Ambianorum)

fines Neruii attingebant: II 15, 3; *cf. qu. sqq.*: trans id flumen (Sabim) omnes Neruios con-sedis aduentumque ibi Romanorum expectare una cum Atrebatibus <e> et Veromanduis, finitimis suis: II 16, 2; *cf. qu. sqq.*: quidam ex his . . . nocte ad Neruios peruen-runt: II 17, 2; *cf. qu. sqq.*: Neruii antiquitas, cum equitatu nihil possent — neque enim ad hoc tempus ei rei student, sed quicquid possunt, pedestribus ualent copiis — quo facilius finitimorum equitatum, si praedandi causa ad eos uenissent, impedirent, teneris arboribus incisus atque inflexis <e> crebrisque <e> in latitudinem ramis enatis <e> et rubis sentibusque interiectis effecerant, ut instar muri hae saepes munimentum <e> praeberent: II 17, 4; his rebus cum iter agminis nostri impediretur, non omittendum sibi <e> consilium Neruii existimauerunt: II 17, 5; ratio ordoque agminis aliter se habebat, ac Belgae ad Neruios detulerant: II 19, 1; omnes Neruii confertissimo agmine duce Boduognato . . . ad eum locum contenderunt: II 23, 4; *cf. § 5*; hoc proelio facto et prope ad interuicium gente ac nomine Neruiorum redacto: II 28, 1; *cf. qu. sqq.*: cum (Aduatuci) omnibus copiis auxilio Neruiis uenirent: II 29, 1; se id, quod in Neruiis <neruios B²>; Fr.) fecisset, facturum: II 32, 2; *cf. omnia, quae* II 15, 3 — 28, 3 *narrantur*; ex quibus (legionibus) unam . . . ducendam Fabio . . . dedit, alteram in Neruios Q. Ciceroni: V 24, 2; re demonstrata Aduatucisque concitatis postero die in Neruios peruenit hortaturque . . . : V 38, 2; facile hac oratione Neruiis <neruis A> persuadet: V 38, 4; *cf. § 39, 1*; magna manu Eburones, Neruii, Aduatuci atque horum omnium socii et <e> clientes legionem oppugnare incipiunt: V 39, 3; duces principesque Neruiorum . . . conloqui (cum Cicerone) sese uelle dicunt: V 41, 1; ab hac spe repulsi Neruii nullo pedum X <e> et fossa pedum XV hiberna cingunt: V 42, 1; *cf. qu. sqq.*: scribit Labieno, . . . cum legione ad fines Neruiorum ueniat: V 46, 4; uenit magnis itineribus in Neruiorum fines. ibi . . . : V 48, 2; *cf. omnia, quae* V 38 — 52 *narrantur*: intellexit . . . Neruios Aduatucosque bellum Romanis parare: V 56, 1; hac re cognita omnes Eburorum et Neruiorum quae conuenerant copiae discedunt: V 58, 7; cum umlique bellum parari uideret, Neruios, Aduatucos, Menapios <e> adiuuatis Cisrhenanis omnibus Germanis esse in armis: VI 2, 3; proximis quattuor coactis legionibus de improviso in fines Neruiorum contendit: VI 3, 1; *cf. § 2. 3*; per Arduennam siluam, quae est totius Galliae maxima atque ab <e> ripis Rheni

finibusque Treuerorum ad Neruios <Remos Bergk> pertinet: VI 29, 4; imperant . . . sena <e> (milia) Andibus <e>, Ambianis, Mediomatrici, Petrocoriis, Neruiis, Morinis: VII 75, 3.

neruus. A. propr.: hoc ali <Abbas> hoc alii z; alii hoc $\frac{z}{2}$ staturam, alii uires <Abbas> <hd>; alii hoc uires $\frac{z}{2}$; alii hoc uires <Sohn>; alii uires z; [alii] uires <Paul> neruosque confirmari putant: VI 21, 4.

B. trsl.: quibus opibus ac neruis non solum ad minuendam gratiam, sed paene ad perniciem suam uteretur: I 20, 3.

neu, neue. I. Forma. *Aut uocales et h) semper (S (10) locis) inuaniunt neue, aut consonantes IS (23) locis neu, uuo (VI 20, 1) neue, uuo (3, 92, 1) in af neue, in hl neque.*

II. Signif.: **A. antecedit ne u. ne p.** 728 sq. (I 4 (15) loc.).

B. antecedit ut: a) pendent ex uerbis ut et neu: milites non longiore oratione <est <hd>, B²> cohortatus, quam uti suae pristinae uirtutis memoriam retinerent neu perturbarentur animo hostiumque impetum fortiter sustinerent, . . . signum dedit: II 21, 2; ¶ simul denuntiauit, ut essent animo parati in posterum, et quoniam fieret dimicandi potestas, ut saepe cogitauissent, ne suam neu <neu s. n. Elberl. > ne usu manue U(?) <hd>: ne usu manu <Ostf> ne suam omniumque <Paul> reliquorum opinionem fallerent: 3, 86, 5; ¶ cum militibus regis conloqui coeperunt eosque hortari, ut suum officium Pompeio praestarent <praestaret NO>: neue eius fortunam despericerent <ret NO>: 3, 103, 4; ¶ obsecrauerant, ut suis fortunis consulat neu se ab hostibus diripi patiatur <sic $\frac{z}{2}$ >; consulat neue ab hostibus diripiantur <BMQ> <Np., Fr.>; cons. neue ab omnibus diripiantur A; cons. ne ab host. diripiantur <Dill.>: VII 8, 4; ¶ obtestabantur Romanos, ut sibi parcerent neu, sicut Auarici fecissent, ne a <e> mulieribus quidem atque infantibus abstinerent: VII 47, 5; obtestaturque <e>, ut suae salutis rationem habeant neu se optime <o> de communi libertate meritum hostibus <o> in cruciatum dedant: VII 71, 3; ¶ Pompeius suis praedixerat, ut <ne Nhl> neu <O> Caesaris impetum exciperent neue <neque hl> se loco mouerent aciemque eius distrahi paterentur: 3, 92, 1; ¶ Ambiorix pronuntiari iubet, ut procul tela coiciant neu <ne h> ne a) propius accedant et quam in <o> partem Romani impetum fecerint cedant: V 34, 3; ¶ civitates . . . habent legibus sanctum, si quis <am. $\frac{z}{2}$ > quid de re publica . . . fama acceperit <im $\frac{z}{2}$ >, uti ad

magistratum deferat (deferant β) neutre cum quo alio communicet (<nicent β): VI 20, 1.

b) non antecedit unde pendent ut et neu: publicae . . . agebantur, ut, si . . . nanes deiciendi operis causa (<e) essent . . . immissae (<e), his defensoribus earum rerum uis minueretur neu ponti nocerent: IV 17, 10; (pares (<e) eiusdem generis munitiones . . . contra exteriorem hostem perfecit, ut ne magna quidem multitudinis . . . munitionum praesidia circumfundi possent; ac ne (*Lippert: Dt.: ne om. codd.*; ut *h:* aut *za:* neu *Atl.: Schu.:* ne autem *Hand; Db.* cum periculo ex castris egredi cogatur, dierum XXX pabulum frumentumque habere (<e) omnes coniectum iubet: VII 71, 2;) has munitiones insequentibus auxit diebus, ut pro muro obiectas haberet neu dimicare inuitus cogeretur: 3, 112, 8; lenibus atque utinam scriptis adiuncta foret uis, comica ut aequato uirtus polleret honore cum Graecis neutre *Roth;* neque *codd. plur.;* neque in *EZ; edd.* hac despectus parte iaceres! *ap. Suet. uit. Terent. 5.*

C. antecedit coniunctius (imperat.): ne . . . traduceret; deinde obsides . . . redderet Sequanisque permetteret, ut quos illi haberent . . . reddere illis liceret, neutre Haeduos iniuria laequeret neutre his sociisque . . . ne *Faern.: White* eorum bellum inferret: I 35, 3; praecipit atque interdicit, unum omnes petant (<e) Indutionarum *e* neu quis quem (quisquam alium β) prius uulneret, quam illum interfectum uiderit (<e): V 58, 4; interea manerent indutiae, dum ab illo rediri posset, neutre ne uel *a* alter alteri noceret: 3, 16, 5.

D. neu . . . neu: (praeterea oppida incendi oportere, quae non . . . ab omni sint periculo tuta, ne β ; neu *z;* *edd.* suis sint ad detrectandam militiam receptacula, neu Romanis proposita ad copiam commeatus praedamque tollendam: VII 14, 9.)

militesque appellat, neu se neu Pompeium (<e; *CC* imperatorem suum aduersariis ad supplicium tradant obsecrat: 1, 76, 1.

neue . . . que: (I 35, 3; VII 14, 9; 3, 86, 5 (<e); 3, 73, 2; ¶ *neue . . . que* (= *sed*): II 21, 2; 3, 92, 1; — *neue . . . et* (= *sed*): V 34, 3.

neuter. 1. adiect.: castra . . . cum essent inter flumina duo. Sicorim et Cingam, spatio milium XXX, neutrum horum transiri poterat: 1, 48, 3.

2. ut subst.: **A. sing.:** principes uero esse earum partium Cn. Pompeium et C. Caesarem. . . qua re paribus eorum beneficiis parem se quoque uoluntatem tribuere debere et neutrum eorum contra alterum iuuare aut urbe aut (<e)

portibus recipere: 1, 35, 5; ¶ VII 63, 7 *u. B.*

B. plur.: palus erat non magna inter nostrum atque hostium exercitum . . . ubi neutri transeundi initium faciunt, . . . Caesar suos . . . reduxit: II 9, 2; ¶ reliquis oppidi partibus sic est pugnatum, ut aequo proelio discederetur et neutri pellerentur: 3, 112, 7; ¶ quae fuit causa, quare toto abessent bello et neutris (<e) neutri (β) auxilia mitterent: VII 63, 7.

(neutiquam: nam ut . . . iter in provinciam conuerteret, id ne metu quidem (<recc.: *Steph.:* ut ne metu quidem *z:* ut nemo tunc quidem β ; id neutiquam *Heller*) necessario faciendum (<e) existimabat: VII 56, 2.)

neq (genet.): (tertium iam hunc annum regnantem inimici palam multis ex ciuitate auctoribus interfecerunt (<sic β ; inimicis iam multis palam ex ciuitate et iis necis (*pro et iis*) *Oud.*) auctoribus eum interfecerunt *z;* *u. CC*): V 25, 3; ¶ uitae necisque potestatem habere *u. habeo p. 1398 extr. et 1399 (3 loc.).*

Nicomedes: uel pro hospitio regis Nicomedis uel pro horum necessitate, quorum de re (<e) agitur, refugere (<e) hoc munus, M. Iunce (<e), non potui: *ap. Gell. V 13, 6.*

nihil. A. ut subst.: **a) non pendet genitinas ex uoce nihil, neque additur adiectiuum: z) non sequitur nisi: zz) subi.:** recte auguraris (<e) de me — bene enim tibi cognitus sum — nihil a me abesse longius crudelitate: *ap. Cic. ad Att. IX 16, 2;* ¶ *constare:* VII 5, 6 *u. B. a) constare;* ¶ omnibus frugibus (<e) amissis domi nihil erat, quo (<qui *B¹*) fauam tolerarent: I 28, 3; elati . . . superiorum temporum secundis proeliis nihil adeo arduum sibi esse (*om. β*) existimauerunt (<existimabant β), quod non uirtute consequi possent, neque . . . fecerunt: VII 47, 3; sed tamen nihil est, quod potius faciamus: *ap. Cic. ad Att. IX 14, 1;* — quod, unde agger omnino comportari posset, nihil erat reliquum: 2, 15, 1; — Dolabella tuo nihil scito mihi esse iuendius: *ap. Cic. ad Att. IX 16, 3;* eum uictoribus nihil impeditum, uictis nihil tutum arbitrentur: II 28, 1; dilectus circa (<e) urbem intermittuntur; nihil citra Capuam tutum esse omnibus uidetur: 1, 14, 4; ¶ *posse:* III 21, 3 *u. $\beta\beta$*) proficere; ¶ *uideri:* I, 14, 4 *u. esse extr.:* 3, 87, 7 *u. $\beta\beta$*) confirmare.

$\beta\beta$) obi.: tribuni militum et . . . centuriones nihil temere agendum neque ex hibernis in-

iussu Caesaris discedendum existimabant (c): V 28, 3; ¶ arbitrari: II 28, 1 u. 22) esse; ¶ plebes paene seruorum habetur loco, quae nihil audet (O; aut et A; habet MC; *Aim.: Fr.*) per se (per se nihil audet β), nullo (c) adhibetur consilio (c): VI 13, 1; quibus omnibus (o) rebus sublatus nihil contra se regem ausurum (O; nisurum; ; *Db.*) existimabat: 2, 37, 2; ¶ ne se in hostium numero duceret . . . ; nihil se de bello cogitauisse, nulla Ambiorigi auxilia misisse: VI 32, 1; sed praecoccupatus animus Attianorum militum timore (c) . . . et caede suorum nihil de resistendo cogitabat, omnesque . . . arbitrabantur: 2, 34, 6; ¶ infirmitatem Gallorum ueritus . . . nihil his committendum existimauit: IV 5, 1; — magna parte diei consumpta, cum . . . pugnaretur, nihil (nihil o h), quod ipsis esset indignum, committebant: V 35, 5; ¶ quod de re tanta et a tam perito imperatore (et *add. a*) nihil frustra confirmari uidebatur: 3, 87, 7; ¶ nihil, inquit, de eorum sententia dicturus sum, qui turpissimam seruitutem deditiois nomine appellat, neque . . . censeo: VII 77, 3; ¶ efficere: 3, 57, 2 u. proficere; ¶ existimare: VII 47, 3 u. 22) esse; ¶ facere u. **facio** p. (1262 *extr.*) 1263: IV 1, 9; V 7, 7; VII 43, 1; (3, 57, 2) *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; ¶ nihil enim malo quam et me mei similem esse et illos sui: *ap. Cic. ad Att. IX 16, 2*; ¶ (niti: 2, 37, 2 u. audere); ¶ cum (c) equitatu nihil possent: II 17, 4; ¶ ubi diligentia nostrorum nihil his rebus profici posse intellexerunt: III 21, 3; statuisse imperatorem, si nihil in oppugnatione oppidi profecissent (profecisset β), triduo exercitum deducere: VII 20, 11; apud quos eum proficere nihil posset: 3, 22, 2; sese omnia de pace expertum (experta N) nihil adhuc effecisse; *id* (eff.; *id add. Madu.*; profecisse, idque *add. (Ciacc.) Paul; om. coll.; vld.*) arbitrari uitio factum eorum, quos esse auctores eius rei uoluisset: 3, 57, 2; ubi nihil profici equitatu cognouit: 3, 58, 2; ¶ tum denum Titurinus, (ut *add. β*) qui nihil ante prouidisset, trepidare et concursare: V 33, 1; ¶ nihil Sequani respondere, sed in eadem tristitia taciti permanere (c): 132, 3; ¶ quod deditioe facta obsidibusque acceptis nihil de bello timendum existimauerat: III 3, 1; nihil timentibus nostris, quod legati eorum paulo ante a Caesare discesserant . . . , impetu facto: IV 12, 1; Labienus . . . de suo ac legionis periculo nihil timebat: V 57, 1; ut facile existimari posset nihil eos de euentu eius diei timuisse:

3, 96, 1; ¶ in se (etiam *add. Na; vld.*) actatis excusationem nihil ualere, quod (quin *Madu.* superioribus belli probati ad t obtinentes exercitus euocentur: 1, 85, 9.

β) sequitur nisi: inter se coniurant, nihil nisi communi consilio acturos eundemque omnes fortunae exitum esse laturos: III 8, 3; ¶ sese tamen hoc esse . . . animo, ut nihil nisi hiberna recusent atque hanc inueterasceret consuetudinem nolint: V 41, 5; ¶ relinquebatur Caesari nihil nisi (ni f) uti equitatu agmen aduersariorum male haberet et carperet: 1, 63, 2; ¶ nos nihil de eo percontationibus (c) reperiebamus, nisi certis ex aqua mensuris breuiores esse quam in continenti noctes (o) uidebamus (om. β : V 13, 4.

b) nihil e. genetiuo: sed priuati ac separati agri apud eos nihil est: IV 1, 7; ¶ ut . . . publice iurare cogent nihil se (esse M) contra Sequanos consilii inituros: VI 12, 4; ¶ nihil horum (uorum a) ad pacandas Hispanias, nihil ad usum prouinciae prouisum: 1, 85, 7; ¶ nihil esse negotii subito oppressam legionem, quae cum Cicerone hiemet, interlic: V 38, 4; qui prior has angustias occupauerit, ab hoc hostem prohiberi (b); prohibere v) nihil esse negotii: 1, 66, 4; ¶ sibi praeter agri solum nihil esse reliqui: I 11, 5; — qui . . . nihil ad celeritatem sibi reliqui fecerunt: II 26, 5; ¶ ut alii adesse copias Iubae dicerent, alii cum legionibus instare Varum iamque se pulnerem uenientium cernere, quarum rerum nihil omnino acciderat: 2, 43, 2; — quarum rerum a nostris propter paucitatem fieri nihil poterat: III 4, 4; haec . . . expiata . . . Gracchorum casibus docet; quarum rerum illo tempore nihil factum, ne (Na; nec *Ohl*) cogitatum quidem: 1, 7, 5; — animaduertit Caesar unos (c) ex omnibus Sequanos nihil earum rerum facere, quas ceteri facerent: 132, 2; doceant nihil earum rerum publico factum consilio: V 1, 7; — (Neruios) nihil pati uini reliquarumque rerum ad (c) luxuriam (c) pertinentium (c) inferri: II 15, 4; ¶ quibus ad consilia capienda nihil spatii dandum existimabat: IV 13, 3; ¶ populi Romani haec esse consuetudinem, ut socios . . . non modo sui nihil deperdere, sed gratia, dignitate, honore auctiores uelit esse: 113, 8; ¶ uini: II 15, 4 u. rerum *extr.*

c) nihil e. adiectiu.: si nihil esset (nil sit β) durius, nullo enim periculo ad proximum legionem peruenturos: V 29, 6; ¶ si . . . uideberis . . . metum aliquod factum condenu-

nauisse; quo mihi grauius abs te nil (nihil *M*; *Hshy*.) accidere potest: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; *(VII 43, 4 u. B. a) iudicare.*

B. ni aduerbiū; a) nihil (= non, minime): cogitare: *VI 32, 1 et 2, 34, 6 u. A. a) z) β*; ¶ quod non fore dicto audientes neque signa laturi dicantur, nihil se ea re commoueri: *I 40, 12*; ¶ id eane de causa, quam legatis pronuntiatur (c), an perfidia adducti fecerint, quod nihil nobis constat, non uidetur pro certo esse ponendum (c): *VII 5, 6*; ¶ hi propter propinquitatem (o) et celeritatem (o) hostium nihil iam Caesaris imperium expectabant (spectabant β): *II 20, 4*; ¶ nihil se propter inscientiam leuitatemque (et leuitatem β) ungi grauius de ciuitate iudicare neque (quiequam *add. Pluyg.*) de sna in Haeduos beneuolentia deminuere: *VII 43, 4*; ¶ [leuitate armorum et cotidiana exercitatione nihil iis (his z; ex his β) noceri posse: *V 34, 4*]; ipsi uero nihil (nichil *Q*: non β) nocitum iri: *V 36, 2*; tirones . . . iure iurando accepto nihil iis (his *codl.*) nocituros hostes se Otacilio dederunt: *3, 28, 4*; ¶ quae res etsi nihil ad leuandas iniurias pertinere uidebantur, tamen: *1, 9, 1*; ¶ accedebat, ut . . . ab aestu relictæ (c) nihil saxa et cautes (c) timerent: *III 13, 9*.

b) nihilo; z) nihilo magis: legiones ex castris eduxit aciemque idoneo loco constituit, cum Vercingetorix nihilo (nichilo *Q*) magis (*Vascosan.*; minus *codl.*) in aequum locum descenderet, . . . exercitum reduxit: *VII 53, (1.) 2*.

β) nihilo minor: necessitudinem quidem sibi nihilo minorem cum Caesare intercedere; neque . . . : *2, 17, 2*.

γ) nihilo minus: post eius mortem nihilo minus Heluetii id, quod constituerant, facere conantur: *15, 1*; hac spe lapsus Indutiomarus nihilo minus copias cogere, exercere, a finitimis equos parare, exsules damnatosque . . . ad se allicere coepit: *V 55, 3*; (*VII 53, 2 u. z*); bellumque inferri (c) Allobrogibus iubet. . . (ac *add. Ciacc.*) nihilo minus clandestinis nuntiis legationibusque Allobrogis (c) sollicitat: *VII 64, (5.) 7*; si hoc sibi remitti uellent, remitterent ipsi de maritimis custodiis; si illud tenerent, se quoque id retenturum, nihilo minus tamen agi posse de compositione, ut haec non remitterentur, neque hanc rem illi (c) esse impedimento (c): *3, 17, 4*; conatus tamen nihilo minus est aliis rationibus per colloquia (u. *CC*) de pace agere: *3, 18, 5*.

δ) nihilo sequius: ut, cum . . . iuberet,

alii † dimissis equis eundem cursum confugerent (*sic codl.*: nihilo sequius eundem cursum conficerent *M. Haupt*; u. *CC*) alii [ex] metu etiam signa dimitterent: *3, 69, 4*.)

ε) nihilo setius: sedecim milia . . . Arionitus misit, quae copiae nostros . . . munitione prohiberent, nihilo setius Caesar, ut ante constituerat, duas acies hostem propulsare, tertiam opus perlicere iussit: *I 49, (3.) 4*; . . . ac nihilo setius sublicae et ad inferiorem partem fluminis oblique agebantur . . . et: *IV 17, 9*; his adductis . . . consolatus Indutiomarum hortatusque est, uti in officio maneret, nihilo (nihil β) tamen setius principibus Treuerorum ad se conuocatis hos (c) singillatim Cingetorigi conciliauit: *V 4, 3*; dabat operam, ut in officio Dumnorigem contineret, nihilo tamen setius omnia eius consilia cognosceret (re *AQβ*): *V 7, 3*; re cognita tantus luctus excepit, ut urbs ab hostibus capta eodem nestigio uideretur, Massilienses tamen nihilo setius (segnius *bp*) ad defensionem urbis reliqua apparare cooperunt: *2, 7, (3.) 4*; praeternectosque Dyrrachium magna ui uenti nihilo setius (segnius *O*) sequebatur: *3, 26, 3*.

[Falso: *In BM saepius scriptum est nihil pro nostri.*]

Nihil . . . neque: *V 28, 3*; *VII 43, 4*; *47, 3*; *77, 3*; nihil . . . ne . . . quidem: *1, 7, 5*; ¶ nihil . . . que (= neque): *II 15, 4*; (*VII 43, 4*); nihil . . . et (= neque): *III 13, 9*; ¶ nihil . . . que (= sed): *2, 34, 6*; ¶ nihil iam: *II 20, 4*; ¶ nihil praeter: *III 15, 5*; ¶ (etiam nihil: *1, 85, 9*); ¶ nihil earum rerum u. p. *774 b*); ¶ Dolabella nihil est iucundius: *ap. Cic. ad Att. IX 16, 3*.

nihilominus u. nihil p. 775 γ) (5 loc.).

nimis: is locus praesidio ab his non nimis (minus *B¹(?)*) firmo tenebatur, tamen silentio (non nimis tamen firmo tenebatur, silentio *Hotom.*; *simil. Schu.*): *VII 36, 6*.

nimius: accidisse igitur his, quod plerumque hominum (ibus *O*) nimia pertinacia atque arrogantia accidere soleat, uti: *1, 85, 4*; ¶ in castris Pompei uidere licuit . . . non nullorum tabernacula protecta hedera multaque praeterea, quae nimiam luxuriam et uictoriae fiduciam designarent: *3, 96, 1*; ¶ factum imprudentia Biturigum et nimia obsequentia reliquorum, uti hoc incommodum acciperetur: *VII 29, 1*.

[Falso: nimiam pro minimam *in af 1, 70, 5.*]

nisi. A. conuincio condicional.; a) e. ind.: desilite, inquit, commilitones (c), nisi nullis aequilam hostibus prodere: *IV 25, 3*.

b) e. coni.; z) praes.: nisi omnia consentiant inter se, non potest fieri, ut nominis similitudo sit: *ap. Pompei. comm. art. Don. (gramm. Lat. ed. Keil V p. 198).*

nuntium . . . mittit, nisi subsidium sibi submittatur <mittatur :; *Flod.*>, sese diutius sustinere non posse: II 6, 4; pro uita hominis nisi <*fl;* *Aim.*; *om. a;* non nisi *z)* hominis uita <*AQ?*; uita hominis *BM;* *Aim.*; *Fr.*> reddatur, non posse <aliter *add. ?*> deorum immortalium numen placari arbitrantur: VI 16, 3; — summae se iniquitatis condemnari debere, nisi eorum uitam sua <*o*> laude habeat cariorum: VII 19, 5; ¶ qui nisi decedat atque exercitum deducat ex his regionibus, sese illum non pro amico, sed pro <*e*> hoste habiturum: I 44, 11; — non posse (se) eius imperia diutius sustinere, nisi <si *add. BQ,* *A corr., M corr., Np., Fr., Db., Hld.*; *om. A pr., M pr., ?;* *Schn., Dt.*> quid in Caesare populoque Romano sit auxilii, omnibus Gallis idem esse faciendum, quod Heluetii fecerint: I 31, 14.

β) perf.: Galli, nisi perfregerint munitiones, de omni salute desperant; Romani, si rem obtinuerint, finem laborum omnium expectant: VII 85, 3; ¶ obsides . . . ad certam diem adduci iubet, nisi ita fecerint, sese bello ciuitatem persecuturum demonstrat: V 1, 8; mittit, qui petant atque urent, ut sibi subueniat. . . . quod nisi fecerit, se cohortesque amplius XXX magnamque numerum senatorum atque equitum Romanorum in periculum esse uenturum: 1, 17, (1.) 2.

γ) impf.: Pompeius neque . . . discedere uolebat, . . . neque munitiones Caesaris prohibere poterat, nisi proelio decertare uellet: 3, 44, 1.

δ) ppl.; zz): erat ei praecceptum a Caesare, ne proelium committeret, nisi ipsius copiae prope hostium castra uisae essent: I 22, 3.

ββ): fit protinus hac re audita ex castris Gallorum fuga, quod nisi crebris subsidiis ac totius diei labore milites essent <fuissent?> defessi, omnes hostium copiae deleri potuissent: VII 88, (5.) 6; ¶ ut . . . uix oppidum defenderetur, et nisi eo ipso tempore quidam nuntii de Caesaris uictoria . . . essent allati, existimabant plerique futurum fuisse, uti amitteretur: 3, 101, 3.

B. ni aduerbii; a) spectat ad negationem; z) ne: iure iurando ne quis enuntiaret, nisi quibus communi consilio mandatam esset, inter se sanxerunt: I 30, 5; imperat, si sustinere non possit, deductis cohortibus eruptione pugnet

<*e* : id nisi necessario ne faciat: VII 86, 2; tali instructa acie tenere uterque propositum uidebatur: Caesar, ne nisi *Xp.*; ut nisi *rec.*; *act.* *abd.*; nisi *O.*> coactus proelium committeret <committere *haf;* non committere *hl:* non committeret *act.* *abd.*>, ille, ut opera Caesaris impediret: I, 83, 3.

β) nihil u. nihil p. 771 ?) (1 loc.).

γ) non: ipsum erat oppidum Alesia <*e*> in colle summo admodum edito loco, ut nisi obsidione expugnari non posse <posse non *?*> uideretur: VII 69, 1; iurant se nisi uictorem in castra non reuersurum: 3, 87, 6; — quod naues propter magnitudinem nisi in alto constitui non poterant: IV 24, 2; de re publica nisi per concilium loqui non conceditur: VI 20, 3; * eius rei testimonium <*e*> esse, quod nisi rogatus non uenerit: I 44, 6; I, 83, 3 *u. z)*; adeoque erat impedita uallis, ut in ascensu nisi subleuati a suis primi non facile enterentur: 2, 34, 5; ¶ quod cum tanta multitudine hostium . . . nisi aequo loco aut oportunitate aliqua data legato dimicandum non existimabat: III 17, 7; * snos liberos, nisi cum adoleuerunt, ut munus militiae sustinere possent, palam ad se adire non patiantur: VI 18, 3.

δ) nullus: sed deditiois nullam esse conditionem nisi armis traditis: II 32, 2; nobis nisi Caesaris capite relato pax esse nulla <non *O*> potest: 3, 19, 7.

ε) nunquam: extremum atque ultimum senatus consultum, quo nisi paene in ipso urbis incendio atque in <*om. f*> desperatione omnium salutis † latorum audacia nunquam ante descensum <*e*> est: I, 5, 3.

ζ) uctare: quod ab opere singulisque legionibus singulos legatos Caesar discedere nisi munitis castris uetuerat: II 20, 3.

b) antecedit uox interrogatiua: Romani uero quid petunt <*CC*> aliud aut quid uolunt nisi inuidia adducti quos fama nobiles potentesque bello cognouerunt, horum in agris ciuitatibusque consistere atque his aeternam intingere senitatem? VII 77, 15; castrorum autem mutatio quid habet nisi turpem fugam et desperationem omnium et alienationem exercitus? 2, 31, 4; quoniam haec omnia nisi ad suam perniciem pertinere? I, 9, 1.

(e) nisi si: I 31, 14 u. A. b) z) cetr.)

Nitiobriges (-brogos?). *In A* nitiobriges fuit VII 7, 2, nitiobroges tribus reliquis *loris uidetur fuisse. Nam VII 7, 2 in nitiobriges cecit in BMQa, in nitiobriges in A. in nitiobriges in h; VII 31, 5 nitiobrogum est in*

*ABMPah*², nitiobrogum in *Q.* nitiobrigum in *h.* nitiobrugum in *MP.*: VII 46,5 nitiobrogum uidetur inueniri in *N.*: VII 75,3 nitiobrigibus est in *B pr.*, nithiobrigibus in *h.* nitiobrogibus in *AM.*, nithiobrogibus in *af.* nitiobrugibus in *Q.* — *Reliqui scriptores Nitiobriges hunc populum dicere uidentur. Sed cf. Plin. IV 109.*

progressus in Nitiobriges et Gabalos ab utrisque obsides accipit ⟨*c*⟩: VII 7,2; Teutomatus ⟨*c*⟩, Olloniconis ⟨*c*⟩ filius, rex Nitiobrigum ⟨*c*⟩, cuius pater ab senatu nostro amicus erat appellatus, cum magno equitum suorum numero ⟨*o*⟩ et quos ex Aquitania conduxerat ad eum (Vercingetorigem) peruenit: VII 31,5; ut Teutomatus ⟨*c*⟩, rex Nitiobrigum ⟨*c*⟩, subito in tabernaculo oppressus . . . uix se ex manibus praedantium militum eriperet: VII 46,5; imperant . . . sena (milia) Andibus ⟨*sena* And. *Em. Hoffm.*; senonibus *N.*), Ambianis, Mediomatricis, Petrocoriis, Neruiis, Morinis; Nitiobrogibus quinque ⟨*quina* milia *z.*; *N.* β): VII 75,3.

nitor. (trsl.) *A.* = contendere, moliri, laborare: *a* abs.: ((nostri) non eadem alacritate ac studio, quo in pedestribus uti proeliis consuerant, utebantur ⟨*nitebantur* *k.* *Schn.* *Np.*): IV 24,4; tamen uirtute et patientia (nostri) nitebantur atque omnia uulnera sustinebant: I, 45,6.

b) alqd: (quibus omnibus rebus ⟨*o*⟩ sublatus nihil contra se regem ausurum ⟨*O*⟩ uisurum: *s.* *Db.*) existimabat: 2, 37, 2.)

c) *e. inf.*: (gladiis caespites ⟨*c*⟩ circumcidere, manibus sagulisque ⟨*c*⟩ terram exhaurire cogebantur ⟨β⟩; *Schn.*, *Hld.*: nitebantur *recc.*; *Np.*, *Db.*: uidebantur *z.*; *Fr.*): V 42,3; perrumpere nituntur (barbari): VI 37,10.

d) *ut*: in occupandis praesidiis magna ui uterque nitebatur ⟨*N.*⟩ uidebatur: *s.* utebatur *O.*: Caesar, ut quam angustissime Pompeium contineret, Pompeius, ut quam plurimos colles quam maximo circuito occuparet: 3, 45, 1.

e) *ad*: quantum (Haedui) gratia, auctoritate, pecunia ualent, ad sollicitandas ciuitates nituntur ⟨*utuntur* *RSchn.*⟩: VII 63,2.

B. = alqa re confidere: ut auctoritatem, qua ille maxime apud exteras nationes niti ⟨*uti* *AO*⟩ uidebatur, minueret: 3, 43,4; — se ita a patribus maioribusque suis didicisse, ut magis uirtute contenderent ⟨*o*⟩ quam dolo aut insidiis niterentur: I 13,6.

nix: discussa ⟨*discissa* β⟩ niue sex in altitudinem pedum ⟨*in* altit. pedum VI β⟩ atque ita uis patefactis . . . ad fines Aruernorum peruenit: VII 8,2; — (tempesta) ex

omnibus montibus niues ⟨*niuis* *O*⟩ proluit ⟨*profluit* *f*⟩ ac summas ripas fluminis superauit: I, 48,2; ¶ etsi mons ⟨*c*⟩ Cebenna . . .

durissimo tempore anni altissima niue iter impediabat, tamen discussa ⟨*c*⟩ niue . . . peruenit: VII 8,2; ¶ quod Iäger ex niuibus creuerat, ut omnino uado non posse transiri ⟨*c*⟩ uideretur: VII 55,10.

nobilis. *A.* fama: (dux: V 22,2 *u. B. a*) *z*) dux); ¶ Romani . . . quid uolunt nisi inuidia adducti quos fama nobiles potentesque bello cognouerunt, horum in agris ciuitatibusque considerare atque his aeternam iniungere seruitutem? VII 77,15.

B. genere; *a*) adieet.; *z*) pos.: praemissos etiam legatos Massilienses domum, nobiles adulescentes: I, 34,3; ¶ capto etiam nobili duce Lugotorige ⟨*c*⟩: V 22,2.

β) *superl.*: (Dumnorigem) matrem in Biturigibus homini illic nobilissimo ac potentissimo conlocasse: I 18,6; ¶ tres nobilissimi Haedui capti ad Caesarem perducentur: VII 67,7; ¶ apud Heluetios longe nobilissimus fuit et ditissimus Orgetorix: I 2,1.

b) *ni* *subst.*: *z*) pos.: quod si eum interfecerit, multis sese nobilibus principibusque populi Romani gratum esse facturum. id se ab ipsis per eorum nuntios certum habere, quorum omnium gratiam atque amicitiam eius morte redimere posset: I 44,12; — plerique, eum . . . iniuria potentiorum premuntur, sese ⟨*o*⟩ in seruitutem dicant ⟨*addicunt* *Sim.*⟩ nobilibus, quibus in hos ⟨*Nobilibus* in hos *AQ.*⟩ nobilibus; quibus in hos *DL.*²: *Db.*, *Hld.*: quibus *om. rell.*⟩ eadem omnia sunt iura, quae dominis in seruos: VI 13,2,3.

β) *superl.*: (Haeduos) coactos esse Sequanis obsides dare nobilissimos ciuitatis ⟨*nob. ciu. del. Vielh.*⟩: I 31,7; ¶ nominatim ex omnibus ciuitatibus nobilissimo quoque euocato: I, 39,2; ¶ (Heluetii) legatos ad eum mittunt nobilissimos ciuitatis: I 7,3; ¶ Ariouistum . . . obsides nobilissimi cuiusque liberos poscere: I 31,12.

nobilitas. *A.* = nobile genus: Petraeus ⟨*c*⟩, summae nobilitatis adulescens, suis ac suorum opibus Caesarem enixe iuuabat: 3, 35,2; ¶ Iccius Remus, summa nobilitate et gratia inter suos, . . . nuntium . . . mittit: II 6,4.

B. = homines nobiles: omnis noster equitatus, omnis nobilitas interiit ⟨*periiit* *h.*⟩: VII 38,2; ¶ (Haeduos) omnem nobilitatem, omnem senatum, omnem equitatum amisisse: I 31,6; — omni nobili-

tate Haeduum interfecta tantum potentia antecesserant, ut: VI 12, 3; ¶ regni cupiditate inductus coniurationem nobilitatis fecit et civitati persuasit, ut: I 2, 1; — ne omnis nobilitatis discessu plebs propter imprudentiam laboraret: V 3, 6; ¶ non sine causa fieri, ut Gallia omni nobilitate spoliaretur: V 6, 5.

nocco. A. neque dativus neque neutr. pronom. (uel adiect.) additur: rostro enim noceri non posse cognouerant: III 14, 4; ut potius in nocendo aliquid praetermitteretur (omitteretur β), . . . quam cum aliquo militum detrimento noceretur (noceret A^Q): VI 34, 7.

B. additur neutrum pronominis (adiiectiu):
a) nihil u. nihil p. 775 B. a) (β loc.).

b) quid: (statuebat) quod longius eius (Dumnorigis) amentiam progredi uidebat, prospiciendum (e), ne quid sibi ac rei publicae nocere (noceri a) posset: V 7, 2; ne quid iis (eis codd.) noceretur neu quis inuitus sacramentum (e) dicere cogatur, a Caesare cauetur: I, 86, 4; ne quid ignis hostium nocere posset: 2, 9, 3.

c) tantum: relinquebatur, ut . . . tantum in agris uastandis incendiisque faciendis hostibus noceretur, quantum: V 19, 3.

C. non additur neutr. pron. (uel adiect.): additur dativus; a): intellexit . . . neque hostium fugam captis oppidis reprimi neque iis (e) noceri posse: III 14, 1; ¶ neque (Caesarem debere) adeo grauius irasci inimicis, ut (e), cum illis nocere se speret, rei publicae nocent: 1, 8, 3; ¶ ut . . . nec quicquam omnino relinqueretur, qua aut telis (Forehh.; eis v; ab eis N; uis O; ni I det.: Np. Dt.) militibus aut igni (-nis O) operibus noceri (-re O) posset: 2, 16, 1; ¶ neque enim iis (e) (nauibus) nostrae rostro nocere poterant: III 13, 8; ¶ ut . . . his defensoribus earum rerum uis minueretur neu ponti nocerent: IV 17, 10.

b): interea manerent indutiae, . . . neue alter alteri noceret: 3, 16, 5; ¶ si id sit factum, se nociturum nemini: I, 85, 12; ¶ interdicat atque imperat Cassiuellauno, ne Mandubracio neu Trinobantibus nocent (bellum faciat β): V 22, 5.

nocens: ne communi odio Germanorum innocentes pro nocentibus poenas pendant: VI 9, 7.

noctui. A. non opponitur interdum: militesque ex oppido exire iussit, ne quam noctu oppidani a (e) militibus iniuriam acciperent: II 33, 1; ¶ Pompeius noctu

magnis additis munitioibus reliquis diebus turres extruxit: 3, 54, 1; ¶ munitione flumen a monte secludit, ne noctu avari Pompeiani possent: 3, 37, 4; ¶ cogere: VI 7, 8 u. conuocare; ¶ quaecumque ad proximi diei oppugnationem opus sunt, noctu comparantur: V 40, 5; ¶ quod pridie noctu conclamatum esset in Caesaris castris: I, 67, 2; ¶ ueriti, ne noctu impediti sub onere conflagrare cogerentur: 1, 66, 2; ¶ paucis diebus interpositis noctu insidias equitum conlocauit: 3, 37, 5; ¶ Labienus noctu (nocte β) tribunis militum primisque ordinibus conuocatis coactis β) quid sui sit (e) consilii proponit: VI 7, 8; ¶ suspecti hostes huc nostros esse uenturos noctu in siluis delituerant: IV 32, 1; ¶ has naues) perfectas carris iunctis deuexit noctu milia passuum a castris XXII: 1, 54, 3; ¶ consilium capit omnem ab (e) se equitatum noctu dimittere (demittere z.): VII 71, 1; ¶ ex ea parte uici, quam Gallis concesserat, omnes noctu discessisse: III 2, 1; ¶ plerosque ii (e), qui receperant, celant noctuque per uallum emittunt: 1, 76, 4; ¶ noctu . . . turres admodum centum XX excitantur: V 40, 2; ¶ et noctu nocte N militibus ac sagittariis in terram (e) expositis praesidium equitum deiecit: 3, 23, 2; ¶ iamque hoc (e) facere noctu apparabant, cum: VII 26, 3; plerique censebant, ut noctu iter facerent: 1, 67, 1; ¶ magnum numerum leuis armaturae et sagittariorum aggerenque omnem noctu in scaphas et naues actuarias imponit: 3, 62, 2; ¶ aegre ad noctem oppugnationem sustinent, noctu (nocte β) ad unum omnes desperata salute se ipsi interficiunt: V 37, 6; ¶ reliquae copiae missis ad Varum noctu legatorum numero centurionibus sese ei dediderunt: 2, 41, 1; ¶ praeter consuetudinem omnium noctu instituerant pabulari: 1, 59, 3; ¶ pons, qui fuerat tempestate interruptus, paene erat reiectus; hunc nocte (a; noctu O/hd; Db.) perfici iussit: 1, 41, 1; ¶ ut . . . ille latebris aut (e) saltibus se eriperet et (ut β) noctu occultatus (occupatus β) alias regiones partemque peteret: VI 43, 6; ¶ Caesar loca maxime necessaria complexus noctu (nocte β) praemonuit (e): 3, 112, 7; ¶ Indutiomarus . . . noctu profugit copiasque omnes in Treueros reuertit: V 53, 2; ueritus, ne noctu ex oppido profugerent, duas legiones in armis excubare iubet: VII 11, 6; ¶ ipse noctu progressus milia passuum circiter (e) XII hostium copias conspicatus est: V 9, 2; ¶

et noctu ne <e> conclamatis quidem uasis flumen transiit <e>: 3, 37, 4.

B. opponitur interdiu, u. interdiu p. 207 (5 loc.).

nocturnus. **A. non opponitur diurnus:** serius a terra prouectae naues neque usae nocturna aura in redeundo offenderunt: 3, 8, 2; ¶ nocturnaue in locis desertis concilia habebant: V 53, 4; ¶ postea quam ex nocturno fremitu uigiliisque de profectioe eorum <e> senserunt: V 32, 1; ¶ nocturno itinere non intermisso . . . ad mare peruenit: 3, 96, 4; ¶ militesque ex nocturno labore sese reficere iussit: VII 83, 7; ¶ nocturnaue proelia esse uitanda: 1, 67, 3; certior factus . . . de nocturno proelio: 2, 40, 1; ¶ accidit, ut . . . ex pellibus, quibus erant tectae nanes, nocturnum excipere rorem cogerentur: 3, 15, 1; ¶ in his rebus circiter dies X consumit ne nocturnis quidem temporibus ad laborem militum intermissis: V 11, 6; — nulla pars nocturni temporis ad laborem intermittitur: V 10, 5; Cicero . . . ne nocturnum quidem sibi tempus ad quietem relinquebat: V 40, 7; ne militum introitu et <in Ciacc.> nocturni temporis licentia oppidum diriperetur: 1, 21, 2.

B. opponitur diurnus, u. diurnus p. 910 (5 loc.).

nodus: (alces) crura sine nodis articulisque <e> habent: VI 27, 1. (Cf. qu. sqq.)

nolo. **A. e. inf.:** nolite, obsecro, committere, . . . ut rei militaris dedecus admittatur, incolumemque ad eum deferre (aquilam): 3, 64, 4; ¶ (officium suum praestitisse sc.) qui etiam bona condicione, et loco et tempore aequo, confluere noluerit <Ald. noluerint >: 1, 85, 2; ¶ a quibus discedere nolebat: I 16, 3; sese idcirco ab suis discedere atque ad eum venire noluisse, quo facilius ciuitatem in officio contineret: V 3, 6; si ab ora mariuina Oricoque <e> discedere nollet: 3, 78, 6; ¶ noli, inquit, existimare, Pompei, hunc esse exercitum, qui Galliam Germaniamque deuicerit: 3, 87, 2; ¶ nolite hos <e> uestro auxilio exspoliare <spoliare h>, qui <e> uestrae salutis causa suum periculum neglexerunt, nec stultitia ac temeritate uestra aut animi imbecillitate <e> omnem Galliam prosternere et perpetuae seruituti subicere <addicere β; Schm.>: VII 77, 9; ¶ (longius prosequi noluit add. β) ueritus . . . omnibus suis incolumibus copiis <e> eodem die ad Ciceronem peruenit: V 52, 1; ¶ quod saepius fortunam tempore

tare Galba nolebat: III 6, 4; ¶ uenire: V 3, 6 u. discedere.

B. e. nom. e. inf.: (Anlerei Lexouique) senatu suo interfecto, quod auctores belli esse nolebant. portas clausurunt: III 17, 3.

C. e. acc. e. inf.: quod pluribus praesentibus eas res laetari nolebat, celeriter concilium dimittit: I 18, 1; id ea maxime ratione fecit, quod noluit eum locum, unde Heluetii discesserant, uacare: I 28, 4; qui ut <BQ; om. AMβ> Germanos diutius in Gallia uersari noluerant <nolent β>, ita populi Romani exercitum hiemare atque inueterascere in Gallia moleste forebant: II 1, 3; si sese <se si β> interficere nolent, arma ponere iusserunt: IV 37, 1; ut nihil nisi hiberna recusent atque hanc inueterascere consuetudinem nolint: V 41, 5; quod mora reliquorum spatium nactum illum effugere nolebat: V 58, 4; interea ueterem exercitum, <ueteri exercitu Ellberl.> duas Hispanias confirmari . . . , auxilia, equitatum parari, Galliam Italianamque temptari se absente nolebat: 1, 29, 3.

nomen. **A. propr. (ὄνομα): a) subi.:** si id non fecissent, longe iis <e> fraternum nomen populi Romani futurum: 136, 5; ¶ (legatos,) quod nomen ad <apud ef> omnes nationes sanctum intiolatumque semper fuisse: III 9, 3; Caesaris autem erat in barbaris nomen obscurius: 1, 61, 3; satis esse: 3, 32, 2 u. e) reperire; ¶ magnam[que] regium nomen apud suos auctoritatem habere existimans: 3, 109, 6; ¶ posse, uideri: 3, 32, 2 u. e) reperire.

b) praed.: impedimenta . . . Aduatucam contulit. id castelli nomen est: VI 32, 3.

c) obiect.: (accipere: 3, 112, 1 u. capere;) ¶ ne committeret, ut is locus, ubi constitissent, ex calamitate populi Romani et internecone exercitus nomen caperet aut memoriam proderet: I 13, 7; Pharus est in insula turris magna altitudine . . . , quae nomen ab insula cepit <coepit fhl; accepit a; edd.>: 3, 112, 1; ¶ fugitiuis omnibus nostris certus erat Alexandria receptus certaue uitae condicio, ut dato nomine militum essent <e> numero: 3, 110, 4; ¶ Pompeius eo proelio imperator est appellatus. hoc nomen obtinuit atque ita se postea salutaris passus *est. sed <neque Np.; edd.> in litteris numquam <Bergh: quas codd.; edd.> scribere est solitus neque in fascibus insignia laurae praetulit: 3, 71, 3; ¶ prope ad interneconem gente ac nomine <gente agnomine BM> Neruorum redacto: II 28, 1; ¶ cuius modo <e> rei nomen reperiri poterat, hoc satis esse ad cogendas pecunias uidebatur: 3, 32, 2; ¶

mibi meum nomen restituite *af*: restituere nomen *Obl. Db.*, ne ad contumeliam honorem dedisse uideamini: 2, 32, 14; ¶ scribere: 3, 71, 3 *u.* obtinere: ¶ ciuitates uictae nomen atque imperium absentis Pompei *Dauis. om. eodl.* timebant: 1, 61, 3; ¶ ut magna multitudine circumfusa pro tali facinore stirps ac nomen ciuitatis tollatur: VI 34, 8.

d) abl.: quantas pecunias ab uxoribus dotis nomine acceperunt (*c.*: VI 19, 1); ¶ Fabius Paelignus quidam . . . magna uoce Varum nomine appellans requirebat: 2, 35, 1; — Condrosos, Eburones, Caerosos . . . Caemanos (*c.*), qui uno nomine Germani appellantur: II 4, 10; *u. praeterea appello p. 286 B. a) (3 loc.)*; ¶ ab Anco Mareio sunt Marci Reges, quo nomine fuit mater: *ap. Suet.* 6.

ab his (*c.*) castris oppidum Remorum, nomine Bibrax, aberat milia passuum octo: II 6, 1; erat unus intus Neruius, nomine Vertico: V 45, 2; erat in procuratione regni propter aetatem pueri nutricius eius, eunuchus, nomine Pothinus: 3, 108, 1.

(= *specie, simulatione*) suos ab se liberos abstractos obsidum nomine dolebant: III 2, 5; ex reliquis captiuis toto exercitui capita singula praedae nomine distribuit: VII 89, 5; magnum numerum ex Thessalia, Bocoitia, Achaia Epiroque (*c.*) supplementi nomine in legiones distribuerat: 3, 1, 2.

B. trsl.; a) grammat. = nomen substantiui: num tu harum rerum natura accidere arbitraris, quod unam terram ac plures terras . . . dicamus, neque quadrigas in unam? nomen figuram redigere . . . possimus? *ap. Gell.* XIX 8, 8; — (nisi omnia consentiant inter se, non potest fieri, ut nominis similitudo sit: *ap. Pompei. comm. art. Don. (gramm. Lat. cl. Keil V p. 198.)*)

b) = (nominis claritas.) fama, gloria: tantum esse nomen (apud eos *abl.* ?) atque opinionem eius exercitus (exercitus Romani ?) Arionisto pulso et hoc nouissimo proelio facto etiam ad ultimas Germanorum nationes, uti opinione et amicitia populi Romani tuti esse possent: IV 16, 7; ¶ nomen capere: I 13, 7 *u. A. e)* capere; — qui (Cabiniani milites) iam in consuetudinem Alexandrinae uitae ac licentiae uenerant et nomen disciplinamque populi Romani dedidicerant (*Ald.*: didicerant ?): 3, 110, 2; ¶ Caesarem uel auctoritate sua atque exercitus uel recenti uictoria uel nomine populi Romani detertere posse, nec: I 31, 16; ¶ huius (*c.*) te paene principum copiae atque inuentorem bene de nomine ac

dignitate populi Romani meritum esse existimare debemus: *ap. Cæ. Brut.* 253; — Caesar magis eos pro nomine et uetustate quam pro meritis in se ciuitatis conseruans duas ibi legiones praesidio relinquit: 2, 22, 6.

c) = crimen, causa: qui Milo Clodio interfecto eo (*Scal.*: eius *eodl.*: caedis *Paul.* nomine erat damnatus: 3, 21, 4.

d) suo nomine = sua sponte: Dumnorigem odisse etiam suo nomine Caesarem et Romanos: I 18, 8; quod se suo nomine atque arbitrio cum Romanis bellum gesturos *c.* dicerent ? (*Schn.*: dicebant *z.*; *coll. obl.*: VII 75, 5.

(= suo arbitrio) praeseis autem Scipionem suo nomine exercitui, ut praeter auctoritatem uires quoque ad coercendum haberet: 3, 57, 3.

e) nomine ales (= iussa; au = nomine subscripto): erat edictum Pompei nomine Amphipoli propositum, uti omnes . . . iurandi causa conuenirent: 3, 102, 2.

nominatim: centurionibusque nominatim appellatis reliquos cohortatus milites signa inferre et manipulos laxare iussit: II 25, 2; ¶ tabulae repertae sunt, quibus in tabulis nominatim ratio confecta erat, qui numerus domo exisset . . . : I 29, 1; ¶ auxiliis equitatuque comparato, multis praeterea uiris fortibus Tolosa et Narbone *c.* . . . nominatim euocatis in Sotiatium *c.* fines exercituum introduxit: III 20, 2; his adductis, in iis filio *c.* propinquisque eius omnibus, quos nominatim euocauerat: V 4, 2; Eporedorix Haedus . . . et una Viridomarus . . . in equitum numero conueniant nominatim ab eo euocati: VII 39, 1; equitum III milia . . . habuerat et parem ex Gallia numerum . . . nominatim ex omnibus ciuitatibus nobilissimo quoque euocato: I, 39, 2; et honesti ex inuentute et cuiusque aetatis amplissimi *c.* nominatim euocati atque obserati naues condescerant: 2, 5, 5.

nomino. A.: collis ab summo aequaliter decliuis ad flumen Sabim, quod supra nominauimus, uergebat: II 18, 1.

B.: taleae . . . in terram infodiebantur . . . quos stimulos nominabant: VII 75, 9.

non. 1. non respondet alia negatio: **A.** non opponitur aliud enuntiat membrum; **a)** non additur enim; **z)** in enuntiatu non interrogatiuis; pertinet **zz)** ad subst. (*c.* praep.): quaerunt, recte se illi sint commissuri, et quod non ab initio fecerint armaque (arma qui *a*; arma *f*; arma quod *Obl.* cum hominibus necessariis et consanguineis contulerint quaerunt: I, 71, 2.

¶) ad adiect.: **a)** pos.: cetant magno usui

falces praecutae insertae adfixaeque longuriis, non absimili forma muralium falcium: III 14, 5; ¶ si se inuito Germanos in Galliam transire non aequum existimaret: IV 16, 4; ¶ quoniam ad hunc locum peruentum est, non alienum esse uidetur . . . proponere: VI 11, 1; ¶ uti autem ipsos ualetudine non bona: 3, 49, 3; ¶ bellum duci non difficile existimabat: 2, 18, 6; ¶ hic locus abest a Clupeis passuum XXII milia <e> habetque non in commodam <-da aff> aestate stationem et duobus eminentibus promunturiis continetur: 2, 23, 2; ¶ fuit haec oratio non ingrata Gallis et <om. β> maxime, quod: VII 30, 1; ¶ ut non iniquo loco posse dimicari uideretur: 3, 85, 3; ¶ magno coorto imbres <e> non inutilem hanc ad capiendum consilium tempestatem arbitratur est <est om. β; Schm.> . . . suosque <suos quoque β; Schm.> . . . iussit: VII 27, 1; ¶ (non longo . . . spatio: 1, 59, 2 u. εε) a) longe;) duas legiones suas antecedere, reliquas subsequi iussit, ut non longo inter se spatio castra facerent: 1, 87, 4; castraque Cleopatrae non longo spatio ab eius castris distabant: 3, 103, 2; ¶ quorum alteri, quod nullo studio agebant, non multum adiuuabant, alteri non magnis facultatibus . . . celeriter quod habuerunt consumpserunt: VII 17, 2; il silentio noctis conati non magna iactura snorum sese <e> effecturos sperabant <e>: VII 26, 2; cum <e> in dextro cornu legio duodecima et non magno ab <e> ea <e> interuallo septima constitisset: II 23, 4; desiderati sunt . . . equites pauci, calorum atque iumentorum non magnus numerus: 1, 51, 6; palus erat non magna inter nostrum atque hostium exercitum: II 9, 1; qui niens positus in ualle non magna adiecta planitie altissimis montibus undique continetur: III 1, 5; una ualle <conuale Paul> non magna interiecta suas uterque copias instruit: 2, 27, 4; qui . . . Caesarem secuti non magnum in re militari usum habebant: I 39, 2; ¶ P. Crassus . . . non mediocre sibi diligentiam adhibendam intellegebat: III 20, 1; iamque Pompeiani . . . adpropinquabant non mediocri terrore inlato reliquis cohortibus: 3, 65, 1; ¶ qui omnibus rebus imparatissimus <e> non necessariam bellum suscepisset: 1, 30, 5; ut facile existimari posset nihil eos de euentu eius diei timuisse, qui non <quin O> necessarias conquirent uoluptates: 3, 96, 1; ¶ quod sua mandata perferre non oportuno tempore ad Pompeium nererentur: 3, 57, 2.

b) compar.: aa) sequi. quam: milites non longiore oratione <est add. E²> cohortatus,

quam uti suae pristinae uirtutis memoriam retinerent: II 21, 2; ¶ ut . . . alias regiones partesque peteret non maiore equitum praesidio quam quattuor: VI 43, 6; ¶ cum Cimbris et Teutonibus a C. Mario pulsus uon minorem laudem exercitus quam ipse imperator meritus uidebatur: I 40, 5; quae quidem res Caesari non minorem quam ipsa uictoria uoluptatem attulit: I 53, 6; non minore animo ac fiducia, quam <qua add. Paul> ante dimicauerant, naues conscendunt: 2, 4, 3.

bb) non sequitur quam: hunc . . . palus difficilis . . . eugebat non latior pedibus quinquaginta: VII 19, 1.

γγ) ad numeral.: legione <o> producta cognoscit non decimum quemque <quemquam β> esse reliquum <relictum β> militem sine uulnere: V 52, 2.

δδ) ad pronom.: renuntiauerunt non eadem esse diligentia ad decumana porta castra munita facilemque aditum habere: III 25, 2; non <omnes h> eadem alacritate ac studio, quo in pedestribus uti proeliis consuerant, utebatur: IV 24, 4; factae enim subito ex umida materia non eundem usum celeritatis (naues) habebant <Oul.: habuerant O.>: 1, 58, 3.

εε) ad aduerbia: a) posit.: quod non adeo sit imperitus rerum, ut: V 27, 4; ¶ ingressus in eam orationem, non oportere ante <antea a> de ea re ad senatum referri, quam dilectus tota Italia habiti . . . essent: 1, 2, 2; ¶ non facile u. facile p. 1249 a) β) γγ) (S loc.); ¶ quod non fere ante autunnum Elauer nado transiri solet: VII 35, 1; ¶ cum . . . tela . . . ex loco superiore missa non frustra acciderent <β; accedere(nt) z>: III 25, 1; ¶ quod cum fieret, non inridicule quidam ex militibus decimae legionis dixit: I 42, 6; ¶ non ita u. ita p. 351 2. (A loc.); ¶ qui non longe a Tolosatium finibus absunt: I 10, 1; Rhenum transierunt non longe a mari: IV 1, 1; cognoscit non longe ex eo loco oppidum Cassiuellani abesse: V 21, 2; alias non longe <: longo add.> a castris progressi spatio, ut celerem receptum haberent, angustiore <ego> angustius <add.: add.> pabulabantur <O>: pabulantur <:>: 1, 59, 2; II tigna transuersa iniecerunt non <Steph.; ut non <> longe ab extremis parietibus: 2, 9, 2; ¶ ut . . . audacter locum caperent, ordines suos non magno opere <magno opere h> seruarent, rari dispersique pugnant: I 44, 1; ¶ tantis subito timor omnium exercitum occupauit, ut non medioeriter omnium mentes animosque perturbaret: I 39, 1; ¶ quibus ad pugnam non multum Crassus con-

fidebat: III 25, 1; alteri, quod nullo studio agebant, non multum adiuvabant: VII 17, 2; spatii breuitate etiam in fugam coniectis aduersariis non multum ad summam victoria iuuare poterat: I, 82, 3; ¶ (milites . . . dolere hostem ex manibus dimitti, bellum <non add. O; Np.> necessarium longius duci: I, 61, 3; ¶ ut non nequiquam tantae uirtutis homines iudicari deberet <c> ausos <c> esse <c> transire latissimum flumen . . . : II 27, 5; ¶ is locus praesidio ab his non nimis firmo tamen <c> tenebatur: VII 36, 6; ¶ ac tanta onera nauium regi uelis non satis commode posse <om. β> arbitrabantur: III 33, 6; ¶ cum item ab hostibus constanter ac non timide pugnaretur: III 25, 1.

b) comp.; aa) sequitur quam: quod non longius hostes aberant, quam quo telum adigi <c> posset: II 21, 3; colle exteriore occupato non <del. Frig.> longius <β; longe α; Fr.> mille passibus ab nostris munitionibus <a nostr. mun. quam mille passibus β> consistunt: VII 79, 1; ¶ intellegere sese . . . eam rem non minus ex usu terrae Galliae quam populi Romani accidisse: I 30, 2; non minus se id contendere et laborare, ne ea, quae dixissent, emuniarentur, quam uti . . . impetrarent: I 31, 2; non minus libenter sese <se libenter β> recusaturum populi Romani amicitiam quam adpetierit: I 44, 5; quid fieri oporteret non minus commode ipsi sibi <magis add. β> praescribere quam ab aliis doceri poterant: II 20, 3; nec <non β> minus se in <c> milite modestiam et continentiam <et cont. om. β> quam uirtutem atque animi magnitudinem desiderare: VII 52, 4; praesertim cum non minus esset imperatoris consilio superare quam gladio: I, 72, 2; Vibullius <c> expositus Corcyrae non minus necessarium esse existimauit de repente aduentu Caesaris Pompeium fieri certiore, uti ad id consilium capere posset, quam <Ciacce.; antequam α; ebd.> de mandatis agi <inciperet add. eod.; inciperetur Np.; Db., Du.; del. Ciacce.>: 3, 11, 1; — suaque esse eius modi imperia, ut non minus haberet iuris in se multitudo quam ipse in multitudinem: V 27, 3; ¶ his rebus adducti non prius Viridouicem reliquosque duces ex consilio dimittunt, quam ab his sit concessum: III 18, 7; ita perterritos egerunt, ut non prius fuga desisterent, quam in conspectum <c> agminis nostri uenissent: IV 12, 2; perspecto uerbis situ . . . de oppugnatione <c> desperauit, de obsessione <uerba desper. de obsess. om. α> non prius agendum constituit, quam rem frumentariam expedisset: VII 36, 1.

bb) non sequitur quam: inueniebat . . . Sabim flumen a <c> castris suis non amplius milia passuum decem abesse: II 16, 1; reliquum spatium, quod est non non est af. amplius pedum mille sescentorum: I 38, 5; aditus in latitudinem <c> non amplius ducentorum <o> pedum relinquebatur: II 29, 3; cum ipsi non amplius octingentos equites haberent: IV 12, 1; nostri non amplius XX omnibus sunt proelii desiderati: 3, 53, 2; in eo proelio non amplius CC milites desiderauit: 3, 99, 1; u. praeterca **amplius** p. 256 extr. I 15, 5; 23, 1; IV 11, 1; VII 73, 6; (1, 82, 4) — cum se bis expertos dicerent, Arioniſti bello et Tenetorum transitu; non esse amplius fortunam temptaturos temptandam β): V 55, 2; ¶ cum . . . ipse ab hostium castris non longius mille et quingentis passibus abesset: I 22, 1; tamen sese non longius milibus passuum quattuor . . . percursorum eo die dixit: IV 11, 4; iamque ab eo non longius bidui <o> uia aberant: VI 7, 2; — constituit non progredi longius: VI 29, 1; VII 79, 1 u. aa) longius; ¶ non minus qui intra munitiones erant perturbantur Galli <o>: VII 70, 6.

cc) ad uerba: a) non additur ut, neque si, neque quasi: nolite, obsecro, committere, quod ante in exercitu Caesaris non accidit, ut rei militaris dedecus admittatur: 3, 61, 1; ¶ haec ad eum mandata Clodius refert, ac primis diebus . . . libenter auditis reliquis ad colloquium non admittitur: 3, 57, 5; ¶ (ut Lentulus consul) . . . protinus <non add. Halbertsma> a aperto sanctiore aeriario ex urbe profugeret: I, 14, 1; ¶ quantum ei facultatis dari potuit, qui nauī <c> egredi ac se barbaris committere non auderet: IV 21, 9; qui dimicare non ausi turpiter se in castra receperint: VII 20, 6; haec . . . loca maxime uacabant, quod <quom Np.> se longius a portibus committere non audent <bant f>: 3, 25, 5; quod Pompeius . . . munitionibus adpropinquare aliquandiu non audebat equitesque eius . . . tardabantur: 3, 70, 1; ¶ audire: VII 47, 2 u. exaudire.

cedere: V 56, 3 u. discedere; ¶ tamen eos retinendos non censuit <β; Schu.; constituit α; rell. eod.>: VII 51, 2; ¶ (neque enim ex Marsis Paclignisque ueniebant Vticam, qui non [superiore nocte] tuto a Vari in Curionis castra commicarent <sic Du.>: 2, 29, 1; ¶ quod pridie superioribus locis occupatis proelium non commiserunt: I 23, 3; ¶ (completere: VII 75, 5 u. conferre; ¶ (concertare: VI 5, 3 u. contendere; ¶

cum . . . procurrissent atque animum <e> aduertissent non concurreri a Pompeianis: 3, 33, 1; ¶ Ambiorix copias suas iudicione non conduxerit, . . . an tempore exclusus . . . dubium est: VI 31, 1; ¶ ex his Bellouaci suum numerum non contulerunt (z; complenerunt z; *edd.*): VII 75, 5; ¶ quod ciuitatem temere ad suscipiendum bellum adduci posse non confidebant: VII 37, 6; ¶ eum uultus Domitii cum oratione non consentiret atque omnia trepidantius . . . ageret . . . multumque cum suis . . . secreto . . . conloqueretur, concilia commentusque hominum fugeret, res diutius tegi . . . non potuit: I, 19, 2; ¶ constituere: (VII 54, 2 *u. censere*;) etsi prohibere Pompeius totis copiis et dimicare non constituerat: 3, 44, 6; ¶ quod pro explorato habebat Ambiorigem proelio non esse contenturum (z; concertaturum *AM*; *edd.*; concertaturum tenturum *BM*): VI 5, 3; ¶ cunctari: III 23, 7 *u. existimare*.

ut se sub ipso uallo constipauerant recessumque primis ultimi non dabant: V 43, 5; nostri cedentes usque <e> ad <e> castra insecuti <e> sui colligendi <o> facultatem non dederunt: VII 80, 8; non datur libera muri defendendi <e> facultas *u. CC*: 2, 11, 3; sed operum magnitudo et continens omnium dierum labor . . . perficiendi spatium non dabat: 3, 63, 4; ¶ (nam de equitibus hostium, quin nemo eorum progredi modo <e> extra agmen audeat, ne ipsos quidem debere z; *Schn.*; et *del. Whitt.*; *Bl.*) ipsos quidem non debere z; *rell. edd.*) dubitare: VII 66, 6; ¶ Afranianus contra multis rebus sui timoris signa misisse: quod suis non subuenissent, quod de colle non decederent (<O²; recederent *ON*), quod uix equitum incursum sustinerent: I, 71, 3; ¶ cum . . . quaereret Caesar, quam ob rem Ariouistus proelio non decertaret: I 50, 4; ¶ at barbaris consilium non defuit: V 34, 1; (copias se omnes pro castris habiturum et terrori <terrorem *bik*> hostibus <hostium z> futurum <non defuturum z>: VII 66, 6;) L. Lentulus consul senatui reique <que *om. ahl*> publicae se non defuturum pollicetur, si: 1, 1, 2; Pompeio esse in animo rei publicae non deesse, si senatus sequatur: I, 1, 1; (sin timore defugiant, illis <illi O> se oneri non futurum <defuturum O> et per se rem publicam administraturum: I, 32, 7;) ita spei Curionis militum studia non deerant: 2, 39, 5; non deest negotio Curio suosque hortatur, ut: 2, 41, 3; ¶ (<derigere>: 2, 25, 6 *u. traducere*;) ¶ Petreius uero non deserit sese: I, 75, 2; Labienus procedit iurat-

que se eum non deserturum eundemque casum subiturum: 3, 13, 3; ¶ illi finitimos Germanos sollicitare et pecuniam polliceri non desistunt: VI 2, 1; non desistit (<recc.: destitit *X*; *edd.*) tamen atque in agris habet dilectum egentium ac perditorum: VII 4, 3; de re frumentaria Boios atque Haeduos adhortari non destitit (<distitit z; desistit z>): VII 17, 2; ¶ sese suas exercitusque fortunas in dubium non deuocaturum et postero die . . . castra moturum: VI 7, 6; ¶ Cingetorigem, . . . quem supra demonstrauius Caesaris secutum fidem ab eo non discessisse (<cessisse z>), hostem iudicat (<e>: V 56, 3; hortatur Curionem Cn. Domitius . . . ut . . . contendat, et se ab eo non discessurum pollicetur: 2, 42, 3; ille a uallo <e> non discedere perseuerauit: 3, 37, 2; ¶ haec si enuntiata Ariouisto sint, non dubitare, quin de omnibus obsidibus . . . supplicium sumat: I 31, 15; se cum sola decima legione iturum, de qua non dubitaret, sibi que eam praetoriam cohortem futuram: I 40, 15; ipsi transire flumen non dubitauerunt et . . . coniecerunt: II 23, 2; uix agmen . . . processerat, cum Galli . . . flumen transire et iniquo loco committere proelium non dubitant: VI 8, 1; <uehementer <o> huic illos <o> loco timere nec iam aliter sentire, uno colle ab <e> Romanis occupato si alterum amisissent, quin <non dubitari quin z> paene circumuallati . . . uiderentur: VII 41, 4;) sed Caesar confisus fama rerum gestarum infirmis auxiliis proficisci non dubitauerat acque <Np.: atque *edd.*> omnem sibi locum tutum fore existimans: 3, 106, 3; ¶ (<ducere>: 2, 25, 6 *u. traducere*.)

quibuscumque exercitus dicto audiens non fuerit: I 40, 12; et missis ad Caesarem . . . legatis, cum is omnem <o> ad se senatum venire iussisset, dicto audientes non fuerunt: V 51, 3; — mulieres . . . in eum locum coniecis, quo propter paludes exercitui aditus non esset: II 16, 5; qui cogitasset <e> haec posse in itinere accidere atque ob eam causam perfectionis auctor non fuisset: V 33, 2; et propter . . . et quod in eo peccandi Germanis causa non esset: I 47, 4; respondit: non esse consuetudinem populi Romani <ullam *add. z*> accipere ab hoste armato condicionem: V 41, 7; quoniam ad id tempus facultas conloquendi non fuerit atque ipse <e> Brundisium sit uenturus: I, 24, 5; non esse fas Germanos superare, si: I 50, 5; in occultis ac reconditis templi, quo praeter sacerdotes adire fas non est: 3, 105, 4; qua (ciuitate) traducta locum consistendi Romanis in Gallia non fore: VII 37, 3; post id

tempus non fore potestatem: V 51, 3; — illis se oneri non futurum: I, 32, 7 *a. desse*; — hoc cum in speciem varietatemque opus deformare non est alternis trabibus ac saxis, . . . tum: VII 23, 5; qui si alienius iniuriae sibi conscius fuisset, non fuisse difficile cauere: I 11, 2; neque nunc id (se) agere, ut . . . exercitum teneat ipse, quod tamen sibi difficile non sit, sed: I, 85, 11; id autem difficile non est, cum . . . ualeamus: 3, 86, 4; non esse dubium, quin totius Galliae plurimum Heluetii possent: I 3, 7; ubi nostros non esse inferiores intellexit: II 8, 3; quibusdam de causis, quas commemorari necesse non est, eo loco excesserat: 3, 66, 6; oppida incendi oportere, quae non munitione et loci natura ab omni sint periculo tuta: VII 14, 9; (3, 26, 4 *a. B. e) z) [2]*); — — amittendam non esse: III 18, 5 *a. B. e) [2]*); non esse faciendum, imitaturus non sum, passus non est, perfectum non erat (*bis*), praedicaturus non sum, pronisum non erat, non esse pugnaturus, recepti non erant, relata non sit, reprehendendum non est, secuti non sunt, non esse . . . suscensendum, transeundum non erat, non esse uenturum, uisa non est, uisa non sint *a. facere, imitari, pati, vell.*; non esse amplius . . . temptaturus (*e*): V 55, 2 *a. eē) b) bb)* amplius *extr.*; ¶ ac (at [2]; *Schn., Fr., Db.*) reliquarum legionum milites non exaudito (audito [2]) sono tubae . . . tamen . . . retinebantur: VII 47, 2; ¶ (Massilienses . . . nostros eludebant impetusque eorum decipiebant (A_p.; excipiebant *codl.*; non excipiebant *Kran.; Db.*): I, 58, 1); ¶ ad hunc modum locuti non (se *add. B*[2]) existimare Romanos sine ope diuina (*e*) bellum gerere: II 31, 2; Ambiorix copias suas iudicio non conduxerit, quod proelio dimicandum non existimaret (D; *Paul.*; existimarit X; *edd.*), an: VI 31, 1; tum uero dubitandum non existimauit, quin . . . proficisceretur: II 2, 5; accidit inspectantibus nobis, quod dignum memoria nisum praetereundum non existimauimus: VII 25, 1; scribendum ad te existimaui . . . ne quo progredieris proclinata (*e*) iam re, quo integra etiam progrediendum tibi non existimasses: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; quod . . . hiemi navigationem subiciendum non existimabat: IV 36, 2; qui hanc temptandum fortunam non existimabant: VII 4, 2; — — non euenietandum existimauit, quin pugna decertaret: III 23, 7; etsi ab hoste ea dicebantur, tamen non neglectanda existimabant, maximeque . . . permouebantur: V 28, 1; cum . . . impediretur, non omittendum (sibi *add. [2]*) consilium Nerui

existimauerunt: II 17, 5; non praetermittendum tantum *e* commodum existimauerunt: VII 55, 1; tamen id sibi contendendum aut aliter non traducendum exercitum existimabat: IV 17, 2; ¶ Caesar non expectandum sibi statuit, dum: I 11, 6.

proelio decertare . . . quod eo tempore statuerat non esse faciendum (*fac. n. e. stat. hl*): 3, 44, 1; ¶ militum nostrorum impetum non tulerunt seseque alia ex *a)* parte oppidi eiecerunt: V 21, 5; Romanos aut inopiam non laturos aut magno cum *e)* periculo longius . . . processuros: VII 11, 7; (3, 31, 4 *a. B. e) z) [2]*); ¶ non frustrabo nos, milites: *ap. Diomed. art. gramm. l. p. 100 Keil.* qui et [2] cum propter siccitates *e)* paludum quo se reciperent non haberent: IV 38, 2.

reuersus ille euentus belli non ignorans (ignarus *M²; pr. edd.*) unum . . . questus . . . indicauit: VI 12, 1; tamen non ignorans, quanta ex dissensionibus incommoda oriri consueverunt, . . . existimauit: VII 33, 1; ¶ odium effugere non potuerunt neque uictoriam diutius tenere praeter unum L. Sullam, quem imitaturus non sum: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 1*; ¶ cum id non impetrassent, petebant: IV 11, 2; ¶ (quod deditione facta nostros praesidia deductibus non inducturos *B*[2]) aut denique indiligentius seruaturus crediderant: II 33, 2; ¶ de Cicerone te uideo quiddam scripsisse, quod ego non intellexi: *ap. Cic. ad Q. fr. II 10, 12, 4*; ¶ septimo die, cum iter non intermitteret, ab exploratoribus certior factus est: I 11, 5; qui uictoris gratibusque nauigiis non intermisso remigandi labore longarum nauium cursum adaequauerunt (*e*): V 8, 4; interea, quoad fides esset data . . . non intermissuros consules Pompeiumque dilectus: I, 10, 4; nocturno itinere non intermisso comitatu equitum XXX ad mare peruenit: 3, 96, 1.

sed isdem de causis Caesar . . . proelio (amplius *add. O*) non laeessit et (del. *Paul.*) eo die tabernacula statui passus non est: I, 81, 2; ¶ qui illius patientiam paene obsessionem appellabant, si quidem ex castris egredi non liceret (*a. CC*): VI 36, 2; quod legibus Haeduorum iis, qui summum magistratum obtinerent, excedere ex finibus non liceret: VII 33, 2.

se Haeduorum iniurias non neglecturum: I 35, 4 et 36, 6; V 28, 1 *a. existimare*; ¶ ipsi uero nihil (non [2]) nocitum iri, inque eam (in quam [2]) rem se suam fidem interponere: V 36, 2.

cum . . . constaret, non oblitus pristini in-

stituti Caesar mittit ad eum *A. Clodium*: 3, 57, 1; ¶ *omittere*: II 17, 5 *u. existimare cetr.*: ¶ *si ipse . . . non praescriberet . . . non oportere se a populo Romano in suo iure impediri*: I 36, 2; *ut ipsi concedi non oporteret, si . . . impetum faceret, sic item nos esse iniquos, quod*: I 44, 8; *expectari diutius non oportere, quin ad castra iretur*: III 24, 5; 1, 2, 2 *u. εε) α) ante.*

praestare <c> omnes perferre acerbitates quam non civibus Romanis, qui Cenabi . . . interissent, parentarent <-are Ciacc.>: VII 17, 7; ¶ *capitis poenam iis, qui non paruerint <paruerunt A(1)>*, constituit: VII 71, 6; ¶ *(nimum ad se omnino <o> importari non sinunt <patiuntur β>*: IV 2, 6; ¶ 1, 81, 2 *u. lacessere*; ¶ *confirmari oportere, ne tecto recipiatur, ne ad liberos, ne ad parentes, ad uxorem <c> aditum habeat, qui non bis <om. A(1)β> per agmen hostium perequitarit <β>*; *-tasset z; cdd.*: VII 66, 7; ¶ *seu quid in munitionibus perfectum non erat*: 3, 61, 3; *inter duos nallos, qua perfectum opus non erat*: 3, 63, 8.

non haec omnia fortuito <fortuitu A¹MB²> aut sine consilio accidere potuisse: VII 20, 2; — *ubi . . . sentiunt . . . parique condicione ex muro ac turribus bellandi data se uirtute <CC> nostris adaequare non posse intellegunt*: 2, 16, 3; — *quo omnino Caesar adire non poterat*: 1, 49, 2; — *iis impellentis, quae secum agere ac portare non poterant, . . . depositis*: II 29, 4; — *quod equites cursum tenere atque insulam capere non poterant <Lipsius> potuerunt X*: IV 26, 5; *sed <om. β> ex iis <c> (manibus) onerariae duae eisdem quos reliquae <c> portus <o> capere non poterunt et paulo infra delatae sunt*: IV 36, 4; — *et quoniam in praesentia obsidibus cauere inter se non possint <β> possent z*, *ne res efferatur, at <β> aut z; ut Abl.; cdd.* iure iurando . . . sancitur petunt: VII 2, 2; — *quem (collem) propter magnitudinem circuitus opere circumplecti non poterant <poterant β> nostri*: VII 83, 2; — *reliqui uulneribus ex proeliis et labore ac magnitudine itineris confecti consequi non poterant*: 3, 106, 2; — *quoniam ciuitati consulere non possent <bdik> possent rel.*: V 3, 5; — *condiciones pacis, quoniam antea conuenire non potuissent, . . . a populo peti debere*: 3, 10, 8; — *cum se suaque ab iis defendere non possent*: III 2; *a quibus se defendere traditis armis non possent*: II 31, 5; — *(defugere u. refugere)*: — *multa a <c> Caesar in eam sententiam dicta sunt, quare*

negotio desistere non posset: I 45, 1; — *effugere: ap. Cic. ad Att. IX 7, C. I u imitari*; — *qui per acetum in armis esse non poterant*: V 3, 4; *iis autem inuitis, a quibus Pharus <c> tenetur, non potest esse propter angustias nauibus introitus in portum*: 3, 112, 4; *qui tamen pares esse nostro exercitui non potuerint*: I 40, 7; *uidetisne . . . exiguas esse copias missas, quae paucis equitibus pares esse non potuerint <erunt O>*: 2, 39, 3; — *hos cum Suebi . . . propter amplitudinem grauitatemque ciuitatis finibus expellere non potuissent*: IV 3, 4; — *id (oppidum) . . . propter latitudinem fossae murique altitudinem paucis defendentibus expugnare non potuit*: II 12, 2; — *si impedimentis <c> suis auxilium ferant atque in eo morentur, iter facere <confici β> non posse*: VII 66, 5; *quod facere Pompeius discessu militum non potuit*: 3, 76, 3; — *cum ii, qui flumen transissent, suis auxilium ferre non possent*: I 13, 5; *diutius nostrorum militum impetum hostes ferre non potuerunt ac terga uerterunt*: IV 35, 2; *impetum modo(?) ferre non potuerunt*: VI 8, 6; *cum laborem <aut add. β> Np.) belli aut fugae ferre non posset*: VI 31, 5; *quod diutius laborem ferre non possent*: VII 20, 5; *animi est ista mollitia <c>, non uirtus, paulisper inopiam <o> ferre non posse*: VII 77, 5; *cum (pars) altera <c> alteri auxilium ferre non posset*: 3, 72, 2; — *cum a <c> proximis impetrare non possent, ultiores temptant*: VI 2, 2; — *quod ea <c> non posse introrumpere uidebantur*: V 51, 4; — *qua (uia) Sequanis inuitis propter angustias ire non poterant*: I 9, 1; — *lis cum sua sponte persuadere non possent <poterant X>*: I 9, 2; — *portare*: II 29, 4 *u. agere*; — *praeterire tamen non potui, quin: ap. Cic. ad Att. IX 6 A*; — *pro horum necessitate, quorum de <c> re agitur, refugere <defugere Carrio> hoc munus, M. Iunce <c>, non potui: ap. Giell. V 13, 6*; — *quod repentinae Gallorum coniurationi resistere non potuerit*: V 27, 4; *an, qui incolumes resistere non potuerunt, perditii resistent <CC>? 2, 32, 6*; — *(secare: VII 14, 4 u. infra secari)*; — *cum et propter uulnera militum et propter sepulturam occisorum nostri triduum morati eos sequi non potuissent*: I 26, 5; *quod non nulli cum probarent, periculi causa sequi non potuerunt: ap. Cic. ad Att. X 8 B, 2*; — *quoniam, inquit, me una uobiscum seruare non possum*: VII 50, 4; — *at illi itinere totius noctis confecti subsequi non poterant, atque alii alio loco resistebant*: 2, 39, 6; — *diutius cum sustinere nostrorum impetus non possent <u. CC>*: I 26, 1;

non posse <se *add. Plugg.*> eius imperia diutius sustinere <sustineri *B:*> I 31, 13; nisi subsidium sibi submitatur <*c*>, sese diutius sustinere non posse: II 6, 4; magnum numerum civitatum suam vim sustinere non posse potuisse <*z*>: IV 3, 1; eorum impetum Galli sustinere non potuerunt atque in fugam coniecti . . . se . . . receperunt: VII 13, 2; quorum aut animus aut vires uidebantur sustinere non posse: I, 64, 5; ut non posse <possent *af*> inopiam diutius sustinere confiderent: I, 69, 2; neque uero id <*e*> Caesarem fugiebat tanto sub oculis accepto detrimento perterritum exercitum sustinere non posse: I, 71, 1; Bibulus . . . cum neque curari posset neque susceptum officium deserere uellet, vim morbi sustinere non potuit: 3, 18, 1; se confidere munitionibus oppidi, si celeriter succurratur; longinquam oppugnationem sustinere non posse: 3, 80, 3; sustinere Pompeiani non potuerunt atque uniuersi terga uerterunt: 3, 94, 2; — tenere: IV 26, 5 *u. capere*; cognoscit LX naues . . . tempestate reiectas cursum tenere non potuisse atque eodem, unde erant profectae, reuertisse: V 5, 2; ubi propositum tenere non potuit: 3, 42, 1; — (transire: VII 55, 10 *u. infra* transiri); — neque uerum esse, qui suos fines tueri non potuerint, alienos occupare: IV 8, 1; sine quibus urbem atque Italiam tueri non potest: 2, 32, 2; naues . . . incendit, quod tam late <quod naualia *Paul*> tueri parua manu non poterat: 3, 111, 6.

unum se esse . . . qui adduci non potuerit, ut: I 31, 8; — sine illis non posse agi de compositione: I, 26, 5; — hos a se coerceri non posse: I 17, 5; confici: VII 66, 5 *u. s. facere*; — cum agger altiore aqua contineri non posset: I, 25, 6; si omnino turris concidisset, non posse <posset *fh*> milites contineri, quin: 2, 12, 4 (*Np.* 5); — dissimulari: I, 19, 2 *u. tegi*; argumenti sumebant loco non posse clam exiri <exire *B*>: I, 67, 2; — sed utrum incertendae suspicionis causa Pompeius proposuisset (edictum) . . . , an nonis dilectibus . . . Macedoniam tenere conaretur, existimari non poterat: 3, 102, 3; — nuntiabantur haec eadem Curioni, sed aliquandiu fides fieri non poterat: 2, 37, 1; nisi omnia consentiant inter se, non potest fieri, ut nominis similitudo sit: *ap. Pompei. (gramm. Lat. cl. Keil V p. 198)*; — quibus (impedimentis) amissis bellum geri non possit: VII 14, 8; — ut uero ex litteris ad senatum referretur, impetrari non potuit: I, 1, 1;

rostrum enim noceri non posse cognouerant: III 14, 4; — his persuaderi, ut diutius morarentur neque suis auxilium ferrent, non pote-

rat: II 10, 5; — pro uita hominis nisi *fle*; non nisi *z*: hominis *u. uita* reddatur, non posse <aliter *add. z*> deorum immortalium numen placari arbitrantur: VI 16, 3; — cum propter publicas occupationes poni non potuissent: 3, 108, 4; — quae diu longoque spatio refici non posse sperassent: 2, 16, 1; — quod pridie eius diei Germani retineri non potuerant (*Scal.*: poterant *X; Np. Fr., Db.*), quin: I 47, 2; — pabulum secari <secare *z*> non posse: VII 14, 4; — (sustineri: I 31, 13 *u. s. sustinere*); — res diutius tegi dissimularique non potuit: I, 19, 2; — quod (oppidum) a *e* se teneri non posse indicabant: VII 55, 7; — cuius rei opinio tolli non poterit: 3, 18, 4; — Uiger ex nubibus creuerat, ut omnino uado non posse transiri <ire *z*> uideretur: VII 55, 10.

qui de meis in uos meritis praedicaturus <*Steph.*: praedicaturus: non sum: 2, 32, 10; ¶ ac <apud quos *z*; *Schn.*> nariis dictis sententiis <*o*> . . . non praeterenda oratio Critognati uidetur uid. or. crit. *z*>: VII 77, 2; ¶ praetermittere: VII 55, 1 *u. existimare echr.*; ¶ re frumentaria (se) non premi: V 28, 5; ¶ hoc ueteres non probant milites: VI 40, 1; hoc consilium Caesaris plerisque non probatur: I, 72, 4; ¶ progredi: VI 29, 1 *u. ee*) *h*) *hb*) longius; ¶ frumentum his in <*o*> locis in hiemem prouisum non erat: IV 29, 4; ¶ quoniam talis occasio uictoriae dimitteretur, etiam cum uellet Caesar, sese non esse pugnaturus: I, 72, 4; ¶ leporem et gallinam et anserem gustare fas non putant: V 12, 6; hospitem <*e*> uiolare <*e*> fas non putant: VI 23, 9; — tamen committendum non putabat, ut: I 16, 3; Caesar . . . concedendum non putabat: I 7, 4; Domitius tum quoque sibi dubitandum non putauit, quin: 3, 37, 2; reliquam partem exercitus, quod paulo aberat longius, non putat expectandam <exercendam *z*>: V 46, 4.

(recedere: I, 71, 3 *u. decedere*) ¶ quod plerumque in summo periculo timor misericordiam non recipit: VII 26, 4; qui, cum . . . uenissent, oppido ac portu recepti non erant, missisque ad eos nuntiis . . . naues soluerant: 3, 102, 7; ¶ in acie praestare interfici, quam non ueterem belli gloriam libertatemque . . . recuperare: VII 1, 8; ¶ non recusare se, quin nullius usus imperator existimaretur, si: 3, 45, 6; ¶ quod sibi a parte <*e*> eorum gratia relata non sit pro suis . . . beneficiis: I, 23, 3; ¶ magnopere admirabatur Magium, quoniam ad Pompeium . . . miserat, ad se non remitti: I, 26, 2; ¶ sed qui mitterentur

non reperiebantur, maximeque: I, 33, 1; ¶ quod consilium etsi in eius modi casu reprehendendum non est, tamen: V 33, 4; 3, 51, 4 u. uideri; ¶ non respuit condicionem Caesar, iamque . . . arbitrabatur: I 42, 2; ¶ (retinere: VII 54, 2 u. censere.)

qui . . . secuti non sunt, in desertorum . . . numero ducuntur: VI 23, 8; ¶ in se uno non seruari, quod sit omnibus datum semper imperatoribus: I, 85, 10; ¶ (sinere: IV 2, 6 u. pati;) ¶ solere: VII 35, 1 u. esse) a) fere; ¶ (duriusque cotidie tempus ad transportandum lenioribus <CC> uentis exspectabant <non spectabat Np.>: 3, 25, 3;) ¶ (statuere: I II, 6 u. exspectare; 3, 44, 1 u. facere;) ¶ agri culturae non student, maiorque pars eorum uictus in laete . . . consistit: VI 22, 1; ¶ qui inter annos XIII tectum non subissent: I 36, 7; ¶ eos accusat, quod . . . tam propinquis hostibus ab iis non subleuetur: I 16, 6; ¶ subuenire: I, 71, 3 u. decedere; ¶ non esse aut ipsis aut militibus susceusendum: I, 84, 3.

quos non siluae montesque tlexerunt, ab equitate sunt infecti: VII 62, 9; ¶ et leni Africo proeuctus media circiter nocte uento intermisso cursum non tenuit, et longius delatus aestu orta luce . . . conspexit: V 8, 2; itaque perturbatis antesignanis legio . . . locum non tenuit <locum continuit NOr> atque in proximum collem sese recepit: I, 44, 5; quoniam propositum non tenuerat: 3, 65, 4; ¶ traducere: IV 17, 2 u. existinare *extr.*; se in hostium habiturum loco, qui non ex uestigio ad castra Cornelia *naues traduxisset <Cornelia naues trad. ego; corneliana trad. af; corneliana uela duxisset Ohl; Corneliana uela direxisset Steph.; Np.>: 2, 25, 6; ¶ quia . . . flumen ei transeundum non erat: 3, 30, 4.

uterque cum equitatu ueniret: alia ratione sese <e> non esse uenturum: I 42, 4; a <e> quibus ad eum legati non uenerant: IV 22, 5; cum . . . uideret . . . Senones <e> ad imperatum non uenire et cum Carnutibus finitimisque ciuitatibus consilia communicare: VI 2, 3; an, quod ad diem non uenerunt, de eorum fide constantiaque dubitatis? VII 77, 10; ¶ Consilium timore perterritum quod non uidisset pro uiso sibi renuntiauisse: I 22, 4; ¶ colloquendi Caesari causa uisa non est: I 47, 2; multaque in ea (silua) genera ferarum nasci constat, quae reliquis in locis uisa non sint: VI 25, 5; — (V 51, 4 et VII 55, 10 et I, 64, 5 u. posse <introrumpere et transiri et sustinere>) —

id eam de causa . . . an perfidia adducti fecerint, . . . non uidetur pro certo esse ponendum <β> proponendum z; Np.>: VII 5, 6; cuius consilium reprehendendum non <non repr. hl> uidetur: 3, 51, 4; — non praetereunda . . . uidetur: VII 77, 2 u. praetere.

b) ut . . . non; aa): quod consuetudo eorum omnium est, ut sine uestibus ad exercitum non eant: I, 48, 7; — qua pulsa impedimentisque direptis futurum, ut reliquae contra consistere non auderent: II 17, 3; — sed fiebat aequitate decreti . . . , ut reperiri non possent <Steph.; posset> , a quibus initium appellandi nasceretur: 3, 20, 2; — neque suam pati dignitatem, ut tantis copiis tam exiguum manum . . . adoriri non audeant: VI 8, 1.

bb): ita se omni tempore de populo Romano meritos esse, ut paene in conspectu exercitus nostri agri uastari, liberi eorum in seruitutem abduci, oppida expugnari non debuissent: I 11, 3; in Rhodanum influit incredibili lenitate, ita ut oculis in utram partem fluat iudicari non <uix Anim.> possit: I 12, 1; ita nostri acriter <o> in hostes . . . impetum fecerunt itaque hostes repente celeriterque procurrerunt, ut spatium pila in hostes coiciendi non daretur: I 52, 3; haec Caesar ita administrabat, ut condiciones pacis dimittendas non existimaret: I, 26, 2.

cc): ad pabulatores aduolauerunt, sic uti ab signis legionibusque non <del. Velh.> absterent <abstererent Velh.>: V 17, 2; sentiunt totam urbem . . . muro . . . circummuniri <e> posse, sic ut ipsis consistendi in suis munitionibus locus non esset: 2, 16, 2.

dd): non se tam barbarum neque tam imperitum esse rerum, ut non sciret neque bello Allobrogum proximo Haeduos Romanis auxiliium tulisse neque . . . : I 44, 9.

ce): ipse autem Arionistus tantos sibi spiritus, tantam adrogantiam sumpserat, ut ferendus non uideretur: I 33, 5; tanta subito malacia ac <e> tranquillitas exstitit, ut se ex loco mouere <e> non possent: III 15, 3; tantus fuit . . . terror, ut ea nocte, cum C. Volusenus missus cum equitatu ad <e> castra uenisset, fidem non faceret adesse cum incolum Caesarem exercitu: VI 41, 2; — qui (tumulus) tantum aberat a nostro castello, ut telum tormentumue <e> missum adigi non posset: 3, 51, 8; his rebus tantum fiduciae ac spiritus Pompeianis accessit, ut non de ratione belli cogitarent, sed nicias iam sibi <e> uiderentur: 3, 72, 1.

ff): eius modi sunt tempestates consecutae, uti opus necessario intermitteretur et continuatione imbrum diutius sub pellibus milites con-

tineri non possent: III 29, 2; * ea celebritate atque eo <om. (z) impetu milites ierunt . . . , ut hostes impetum legionum atque equitum sustinere non possent ripasque dimitterent ac se fugae mandarent: V 18, 5; * nec prius sunt nisi . . . , quam castris adpropinquarent, usque eo, ut qui sub nullo tenderent mercatores recipiendi sui facultatem non haberent: VI 37, 2; ¶ (huc iam deduxerat rem, ut equites . . . possent atque auderent flumen transire, pedites uero . . . cum altitudine aquae tum etiam rapiditate fluminis ad transeundum impedirentur <O: non impediri, z>: I, 62, 2;) res . . . huc erat . . . deducta, ut . . . impedimenta totius exercitus cohortesque in castris relictas seruire non possent: I, 70, 2.

gg): aciem instructam habuit, ut, si uellet Arionistis proelio contendere, ei potestas non deesset: I 48, 3; primipilo . . . numeribus confecto, ut iam se sustinere non posset: II 25, 1; genus erat pugnae militum illorum, ut . . . rari dispersique pugnarent, si premerentur, pedem referre et loco excedere non turpe existimarent: I, 44, 2; nihilo minus tamen agi posse de compositione, ut haec non remitterentur: 3, 17, 4.

c) si non; aa): si <om. (z) illorum munitis confirmari non potestis omni aditu praescepto, his utimini testibus: VII 77, 11; * si qui aut priuatus <c> aut populus eorum decreto non stetit, sacrificiis interdicunt: VI 13, 6.

bb): praestare <c>, si iam principatum Galliae obtinere non possint <Holl.: possent X>, Gallorum quam Romanorum imperia perferre <c>: I 17, 3; persuadet, uti . . . epistolam deferat. . . si adire non possit, monet, ut tragulum . . . intra munitionem castrorum abiciat: V 48, 5; imperat, si sustinere non possit <X; Schm.: posset recec.; rell. edd.>, deductis cohortibus eruptione pugnet <(z); pugnaret z; edd.>; id nisi necessario ne faciat: VII 86, 2; ante certam diem Caesar exercitum dimittat; si non faciat, eum aduersus rem publicam facturum uideri: I, 2, 6, 7; ¶ (Arionistum) obsides . . . poscere et in eos omnia exempla cruciatusque edere, si qua res non ad nutum aut ad uoluntatem eius facta sit: I 31, 12.

cc): (si . . . non possent: I 17, 3 u. (z);) si [id] ita fecisset, sibi populoque Romano perpetuam . . . amicitiam cum eo futuram; si non impetraret, sese . . . Haeduum iniurias non neglecturum: I 35, 4; si ipse populo Romano non praescriberet, quem ad modum suo iure uteretur, non oportere se a pop. R. in suo iure impediri: I 36, 2; (Caesar sese suo loco continet,)

ut extra malleum pro castris proelio contenderet; si id efficere fieri (z) non posset, ut exploratis itineribus . . . transiret: V 50, 3; (VII 86, 2 u. (z);) nullam exoriri moram posse, quo minus, cum uenisset, si imperata non facerent -ret af' ad nutum, e uestigio diriperentur: 2, 12, 3 -Xp. 4; recordari debere, qua felicitate <c> . . . omnes incolumes essent transportati, si non transportatis in abd; transportati, sin f; omnia caderent secunda, fortunam <c> esse industria <c> subleuandam: 3, 73, 4; * neque (se) iis <c> neque eorum sociis iniuria bellum inlaturum, si . . . stipendium . . . quotannis penderet; si id non fecisset, longe iis <c> fraternum nomen populi Romani futurum: I 36, 5; ut, si peracto consulatu <c> Caesaris non <c> profectus <c> esset, nulla tamen mendacii religione obstrictus uideretur <a. CC: I, 11, 2; Gaditanos principes . . . denuntiauisse Gallonio, ut . . . excederet Gadibus; si id non fecisset, *se sibi <c> consilium capturos: 2, 20, 3.

dd): cuius rei si exemplum non habere-mus, tamen libertatis causa institui et posteris prodi pulcherrimum iudicarem <tot. hoc emunt. om. (z)>: VII 77, 13.

d) quasi non: quasi uero, inquit ille, consilii sit res ac non necesse sit nobis Gergouiam contendere: VII 38, 7; quid proficimus, si accepto magno detrimento ab oppugnatione castrorum discedimus? quasi non et <c> felicitas rerum gestarum exercitus beneuolentiam imperatoribus et res aduersae odia concilient <Holl.: colligent af; colligant edd.: 2, 31, 3.

4) ad praepos.: non sine magna spe magnisque praemiis domum (se) propinquosque reliquisse: I 44, 2; metu <c> territare <c>: non sine causa fieri, ut Gallia omni nobilitate spoliaretur: V 6, 5; quod non sine summo timore et desperatione id factum uidebatur: V 33, 5.

(z) in emutialis interrogatiuis: an non, uti corporis uulnera, ita exercitus incommoda sunt tegenda, ne spem aduersarius augeamus? 2, 31, 6; an uero in Hispania res gestas Caesaris non audistis? duos pulsos exercitus, . . . duas receptas provincias? 2, 32, 5; an non audistis <b; exaudistis N(ou)l> ex iis <c>, qui per causam ualetudinis remanserunt, cohortes esse Brundisii factas? 3, 87, 1; * nonne extremam pati fortunam paratos proiecit ille? non <Holl.: nonne af; edd. sibi clam nobis salutem fuga petiuit? non <hl; nonne af; edd. proditi per illum Caesaris beneficio estis conseruati? 2, 32, 8.

(I 50,4 et VI 31,1 u. z) §) a) decertare et conducere.)

b) non enim u. **enim** p. 1011 sq. (3 loc.).

B. opponitur aliud membrum: a) non . . . sed: z) negationi non additur modo uel solum: opponuntur inter se zz) subst. (et pron.): non hostem auctorem (scilicet, sed rem spectare <expectare BM>: V 29,3; ob eam causam spatia <e> omnis temporis non numero dierum, sed noctium finiunt: VI 18,2; non uirtute neque in acie uicisse Romanos, sed artificio quodam et scientia oppugnationis: VII 29,2; ¶ id <e> bellum se suscepisse <o> non suarum necessitatum <e>, sed communis libertatis causa demonstrat: VII 89,1; ¶ erat . . . manus certa nulla, non oppidum, non praesidium <Georr.: praedium rell.>, quod se armis defenderet, sed in <o> omnes partes dispersa multitudo: VI 34,1; ¶ sese illum non pro amico, sed pro om. z; edd.) hoste habiturum: I 44,11; quibus esset persuasum non ab hoste, sed ab homine amicissimo Ambiorige consilium datum: V 31,6; ¶ item <e> populum Romanum uictis non ad alterius praescriptum, sed ad suum arbitrium imperare consuesse: I 36,1; ¶ non sese Gallis, sed Gallos sibi bellum intulisse: I 44,3; putares non ab illis Catonem, sed illos a Catone deprehensos: ap. Plin. epist. III 12,3.

§§) aduerb.: haec . . . defixerat festucisque <e> adegerat, non sublicae modo directe ad perpendicularum, sed prone ac fastigate: IV 17,4.

§§) uerba: eius rei testimonium <e> esse, quod nisi rogatus non uenerit et quod bellum non intulerit, sed <inlatum add. Ciacc.> defenderit: I 44,6; in primis hoc uolunt persuadere, non interire animas, sed ab aliis post mortem transire ad alios: VI 14,5; quorum primum impetum equites hostium non tulerunt, sed admissis <e> equis ad suos refugerunt: 2, 34,3; Caesar ueritus, ne non reducti, sed deiecti NO; reiecti edd.) uiderentur maiusque detrimentum caperetur: 3,46,4; quo pudore adducti et fortasse non se liberari, sed in aliud tempus reseruari arbitrati discedere a nobis . . . constituerunt: 3,60,3; hanc (alacritatem) non reprimere, sed augere imperatores debent: 3,92,3; quorum impetum noster equitatus non tulit, sed paulatim <e> loco motus cessit: 3,93,3; milites . . . ignominiam non tulerunt, sed sua sponte naues conscenderunt et a terra soluerunt impetuque facto . . . ceperunt: 3,104,6; tibi minus commode consulueris, si non fortunae obsecutus uideberis . . . nec causam

secutus . . ., sed meum aliquod factum condemnauisse: ap. Cic. ad Att. X 8 B. 1.

§§) plures enuntiatorum partes: non se hostem uereri, sed angustias itineris et <e> magnitudinem siluarum . . . aut rem frumentariam, ut satis commode supportari posset, timere dicebant: I 39,6; quin etiam iumentis . . . [Germani] importatis <e> non utuntur, sed quae sunt apud eos nata, . . . haec cotidiana exercitatione summi ut sint laboris efficiunt: IV 2,2; interiores plerique frumenta non serunt, sed lacte et carne uiuunt pellibusque sunt uestiti: V 14,2; magnamque res diligentiam requirebat non in summa exercitus tuenda, . . . sed in singulis militibus conseruandis: VI 34,3; Galli concilio principum indicto non omnes <e>, qui arma ferre possent, ut censuit Vercingetorix, conuocandos statuunt, sed certum numerum cuique ciuitati <e> imperandum: VII 75,1; his rebus tantum fiduciae . . . Pompeianis accessit, ut non de ratione belli cogitarent, sed uicisse iam sibi <e> uiderentur: 3,72,1; non denique communes belli casus recordabantur <e>, quam paruulae saepe causae . . . magna detrimenta intulissent . . ., sed proinde ac si uirtute uicissent neque ulla commutatio rerum posset accidere, per orbem terrarum . . . uictoriam eius diei concelebrabant: 3,72,4; quid ergo? syngraphae non sunt, sed <non sunt? Sed Np.> res aliena est: ap. Iul. Rufinian. § 8 (rhet. Lat. min. ed. Halm p. 40); ¶ transisse Rhenum sese non sua sponte, sed rogatum et accersitum a Gallis: I 44,2; ¶ milites disponit non certis spatiis intermissis, ut erat superiorum dierum consuetudo, sed perpetuis uigiliis stationibusque: 1,21,3; ¶ se non maleficii causa ex provincia egressum, sed uti se a contumeliis inimicorum defenderet: 1,22,5.

§) non modo (solum) . . . sed: zz): non modo . . ., sed etiam u. **etiam** p. 1150 e) (5 loc.); non modo . . ., sed et non modo (non) . . . sed ne . . . quidem u. **modo** p. 628 b) z) et §) (1 + 1 loc.).

§§) non solum . . . sed: a): non solum . . ., sed etiam u. **etiam** p. 1116 c) et p. 1150 f) (7 + 7 loc.).

b) non solum . . ., sed: quibus opibus ac neruis non solum ad minuendam gratiam, sed paene ad perniciem suam uteretur: I 20,3; (frumenta non solum a <e> tanta multitudinis iumentorum atque hominum <hom. iumentorumque mult. §> consumebantur, sed etiam <om. §> anni tempore atque imbribus proenbuerant: VI 13,3) exposuit . . ., quam <e> in fortunam

quamque (e) in (e) amplitudinem (Haeduos) † deduxisset (e), ut non solum in pristinum statum redissent, sed omnium temporum dignitatem et gratiam antecessisse viderentur: VII 54, 4; non solum urbibus, sed paene necis castellisque singulis *singuli* cum imperio praeficiebantur: 3, 32, 3; ut eorum nemo consisteret omnesque conuersi non solum loco excederent (cederent *Ciace.*), sed protinus incitati fuga montes altissimos peterent: 3, 93, 5.

b) non . . . at u. at p. 320 B. a) V 29, 7; VII 2, 2; 3, 25, 3) et B. b).

c) non additur particula aduersatiua: z) antecedit membrum illud, quod opponitur negativo; opponuntur inter se zz) subst.: amicitiam populi Romani sibi ornamento et praesidio, non detrimento esse oportere: I 41, 5; quod aestium tempus instantis belli, non quaestionis esse arbitratur (e): VI 4, 3; occasiois esse rem (rem esse 2), non proclii: VII 45, 9; animi est ista mollitia (2; molestia z), non uirtus, paulisper inopiam (o) ferre non posse: VII 77, 5.

2) uerba: ita Heluetios . . . institutos esse, uti obsides accipere, non dare consuerint: I 14, 7; qui portus ab Africa tegebatur, ab austro non erat tutus: 3, 26, 4; † id se sui muniendi, non Galliae impugnandae (opugnandae 2) causa facere: I 44, 6.

7) plures enuntiatorum partes: qui, si per te liceat, perendino die cum proximis libernis coniuncti communem cum reliquis belli casum sustineant, non reiecti et relegati longe a (e) ceteris aut ferro aut fume intereant: V 30, 3; constituerat signa inferentibus resistere (desistere x), prior proelio non laessere: I 82, 5; sese, contra hostem si ducerentur, ituros, contra eum et consulem arma non laturos: 3, 31, 1.

2) antecedit membrum negatiuum: conclamant omnes occasione negotii bene gerendi amittendam non esse, ad castra iri oportere: III 18, 5.

2. respondet alia negatio; A. antecedit; a) nisi . . . non u. nisi p. 778 7) (S. 9. loc.).

b) nemo (e) non: si quid ei a Caesare grauius accidisset, . . . neminem existimaturum non sua uoluntate factum: I 20, 4; (nam ut conmutato consilio iter in provinciam comerteret, id (e) ne metu quidem (ut nemo non tum quidem (*Ciace.*) *Out.*, *Xp.*) necessario faciendum (e) existimabat: VII 56, 2.)

c) nullus . . . non: ut praeter Haeduos et Remos . . . nulla fere ciuitas fuerit non suspecta nobis: V 51, 4; † (V 40, 5 et VI 34, 1 u. B. a) z); † quo edicto . . . promulgato nulla fuit ciuitas, quin . . . mitteret,

non cuius Romanus paulo notior, quin ad diem conueniret: 2, 19, 2; (quarum rerum illo tempore nihil factum, ne cogitatum quidem: nulla lex promulgata, non cum populo agi coeptum, nulla secessio facta *abd. eodl.*; *del. Xp. u. CC*: I, 7, 5.)

d) ne . . . non: exitus, ne *om.* 2; *Xp.*, si 2; *om.* z; *Fr.*, *Ith.* ex libernis si *abd. Ith.* fugae si *abd. Fr.* similem protectionem fecisset, ut *abd. z*; *Xp.*: *om.* 2 hostium impetum sustinere non *om.* *Xp.* posset: V 47, 4; acritusque, ne ille Italiam dimittendam non existimaret, exitus . . . portus impedire instituit: I, 25, 4; 3, 46, 4 u. p. 803 77).

e) nemo . . . qui non: nihil . . . quod non: reliquum quidem in terris esse neminem, quem non superare possint: IV 7, 5;

nihil adeo arduum sibi esse existimauerunt, quod non uirtute consequi possent: VII 47, 3.

B. sequitur: a) non (anaphora): z) non bis positum: nulla pars nocturni temporis ad laborem intermittitur; non aegris, non uulneratis facultas quietis datur: V 40, 5; erat . . . manus certa nulla, non oppidum, non praesidium (*Georr.*: praedium *rell.*), quod se armis defenderet, sed in (o) omnes partes dispersa multitudo: VI 34, 1; non hos palus in (CC) bello latrocinisque natos, non siluae morantur: VI 35, 7; castra erant . . . aptissima aquae et salis copia, cuius magna nis iam ex proximis erat salinis eo congesta, non materia (salinis. ea congesta non materia *af*) multitudine arborum, non frumentum . . . deficere poterat: 2, 37, 6; non, illis (illi *Clark.*) hordeum cum (quin *Paul.*) daretur, non legumina recusabant: 3, 47, 7.

2) non ter positum: sic (sed *D.*) et Cenabensi (e) caede et labore operis incitati non actate confectis, non mulieribus, non infantibus pepercerunt: VII 28, 4; quanto opere eorum animi magnitudinem admiraretur, quos (2; quod z) non castrorum munitiones, non altitudo montis, non murus oppidi tardare potuisset, tanto opere . . . : VII 52, 3; equidem mihi uideor pro nostra necessitate non labore, non opera, non industria defuisse (u. *CC*): *ap. tiell.* XIII 3; *cf. Non. p. 351.*

7) non saepius positum: non illi paucitatem nostrorum militum, non iniquitatem loci atque angustias praecoepatis castris et ancipitem (angustias, non praecoec. castris ancipitem *Cluue.*) terrorem intra extraque munitiones, non absisum in duas partes exercitum, cum altera (e) alteri auxilium ferre non posset, causae fuisse cogitabant, non ad haec addebant non

[ex] concursu aeri <e> facto, non proelio dimi-
caturum . . . non denique communes belli casus
recordabantur <e>: 3, 72, 2. 4.

b) neque: suos enim quisque opprimi et cir-
cumueniri non patitur, neque, aliter si faciat
<e>, ullam inter suos habet auctoritatem: VI
11, 4; non uirtute neque in acie uicisse Roma-
nos, sed artificio quodam et scientia oppugna-
tionis: VII 29, 2; *u. praeterea neque p. 715*
xx) (ll. loc.) et p. 751 b) x) xx) (3. loc.)

c) non nemo, non nihil, non nullus non
numquam u. nonnemo, nonnihil, non-
nullus, nonnumquam.

[Falso: saepe in eum locum uentum est . . .
ut modo <il: non modo X> usum ab se Am-
borigem in fuga circumspicerent <e> captiui:
VI 43, 4; Marcellus consul <Mulu.: non > pas-
surum in praesentia negat: I, 6, 4; acerbitatem
inimicorum docet, qui <e> quod ab altero <altero-
rum a; altero non hl> postulerent, in se re-
sarent: 1, 32, 5; tenere uterque propositi-
uidebatur: Caesar, ne <Np.: om. > nisi coac-
tus proelium committeret <committere af: non
committere hl>, ille, ut opera Caesaris impe-
diret: 1, 83, 3; reliquas cohortes, numero
XXXIII, in quibus erat legio nona <non af>
multis amissis centurionibus: 3, 67, 3.]

ac non: III 4, 4; 5, 1; 25, 1; VII 38, 7; —
(II 29, 4; III 13, 6; IV 21, 9; 26, 5; V 18, 5; 33,
2; VII 17, 2; 2, 32, 2; 3, 57, 5; 93, 1; 102, 7) ¶
et non: III 29, 2; V 8, 2; 1, 81, 2; 2, 42, 3; —
(I 47, 4; II 23, 4; IV 38, 4; V 12, 6; 54, 3; VI 2,
1; 8, 1; 11, 4; VII 66, 6; 1, 44, 2; 3, 31, 4; 44, 6;
63, 4) — ¶VII 66, 6; ¶ que non: V 43,
5; — (I 11, 2; III 18, 7; V 17, 2; VI 7, 2. 6; VII
23, 5; 1, 1, 2; 19, 2; 70, 2; 76, 2; 2, 16, 3; 23, 2;
3, 13, 3; 103, 2.)

non . . . atque (= neque): IV
24, 4; (VI 11, 2; VII 48, 4) 2, 4, 3; 3, 72, 2; ¶
non . . . et (= neque): (I 31, 2) V 30, 3; 33, 3.
5; VII 14, 9; 3, 72, 2; ¶ **non . . . que:**
(V 28, 1; 1, 33, 1; 3, 70, 1) — (= neque): I 44,
2; VII 1, 8; 62, 9; 1, 10, 4; (3, 58, 5.)

non . . . atque (= sed): IV 35, 2; V 5, 2;
VII 4, 3; 13, 2; 1, 19, 2; 44, 5; 2, 39, 6; 3, 94, 2;
¶ **non . . . et** (= sed): II 23, 2; IV 36, 4; (V
8, 2) VI 2, 3; 7, 6; 1, 32, 7; ¶ **non . . . que**
(= sed): V 18, 5; 21, 5; (VI 22, 1) 1, 74, 2; 2,
41, 3; 3, 13, 3; (102, 7.)

etiam . . . non: (IV 2, 2) 1, 72, 4; 82, 3; (*ap.*
Cic. ad Att. X 8 B, 1; — quoque . . . non: 3,
37, 2.)

non . . . aut (= aut): I 31, 12; (V 30, 3)
VII 20, 2; 1, 84, 3; 2, 7, 1; ¶ (aut (= aut))
. . . non: III 17, 7; VI 31, 5; 1, 64, 5.)

Nonae: Caesar ut Brundisium uenit . . .,
II. Non. Ian. naues soluit: 3, 6, 2.

nonaginta: numeroque cohortes CX
XC *Ciac.*) expleuerat: 3, 88, 3; ¶ (ut
miliu[m] amplius quinquaginta <XC Göl.) cir-
cuitu locis apertis exercitum duceret: I-II, 4) ¶
(quid hominu[m] <e> milibus LXXX <L²M²β;
LXXX x> uno loco interfectis propinquis
consanguineisque nostris animi fore existimatis:
VII 77, 8; ¶ — ex his qui arma ferre possent
(erant) ad milia nonaginta duo <x; .XCII.
h; om. a>: I 29, 2.)

nondum: Pompeius nondum Thessaliae
adpropinquabat: 3, 80, 4; ¶ etsi non-
dum eorum consilia cognouerat: IV 31, 1;
¶ itaque nondum hieme confecta . . . in fines
Neruiorum contendit: VI 3, 1; ¶ ampliores
copias, quae nondum conuenerant, expecta-
bant: V 50, 2; hanc enim (legionem) initio
tumultus euocauerat; reliquae nondum conue-
nerant *ful:* uenerant *Na: Np., Dt.*): 1, 7, 7; ¶
ad Ciceronis hiberna <o> aduolant <e> nondum
ad eum fama de Titurii morte perlata: V 39,
1; ¶ nondum opere castrorum perfecto
equites ex statione nuntiant: 2, 26, 2; uallum,
qui has duas munitiones coniungeret <e>, non-
dum perfecerat: 3, 63, 5; ¶ qua de causa
discederent, nondum perspexerat: II 11, 2;
¶ simul ad se Valerium mitti audierunt, non-
dum profecto ex Italia sua sponte Cottam ex
oppido eiciunt: 1, 30, 3; ¶ quod ii, qui
frumentandi causa ierant <e> trans Mosam,
nondum redierant *u. CC:* IV 12, 1; ¶
Allobrogas <e> sollicitat, quorum mentes non-
dum ab superiore bello <a sup. b. nond. β>
resedissee (residissee *B;* redisse *M()*) spera-
bat: VII 64, 7; ¶ ad eam partem peruenit,
quae nondum flumen transierat: I 12, 2; ¶
uenire: (1, 7, 7 *u. conuenire;*) cum stipendium
. . . flagitarentur, cuius illi diem nondum
uenisse dicerent: 1, 87, 3; ¶ quod non-
dum bono animo in populum Romanum
uiderentur: I 6, 3.

nongenti: eo biduo Caesar cum equiti-
bus DCCCC, quos sibi <e> praesidio relique-
rat, in castra peruenit: 1, 41, 1; — haec insula . . .
a superioribus *regibus in longitudinem pas-
sum DCCCC in mare iactis molibus angusto
itinere *ut ponte cum oppido coniungitur: 3,
112, 2; ¶ duobus his . . . proeliis Caesar
<e> desiderauit milites DCCCCLX: 3, 71, 1.

nonne: uosne uero I. Domitium an uos
Domitius deseruit? nonne extremam pati for-
tunam paratos proiecit ille? non <Oll: nonne
af; edd.> sibi clam uobis salutem fuga petiuit?

non <hl; nonne af; cdd.> prodiit per illum Caesaris beneficio estis conseruati? 2, 32, 8.

(**non nemo:** nam ut . . . iter in promoniam conuerteret, id ne metu quidem /sic rece.; ut ne metu quidem z; ut nemo tunc quidem β; ut non nemo tunc quidem Ciaccron.; Schn., Db.) necessario faciendum e existimabat: VII 56, 2.)

non nihil: ut iam non solum hostibus in contemtionem Sabinus ueniret, sed etiam nostrorum militum uocibus non nihil carperetur: III 17, 5.

(**non nisi:** quod, pro uita hominis nisi <fh; Aim.; non nisi z; om. a hominis o> uita reddatur, non posse aliter add. β deorum immortalium numen placari arbitrantur: VI 16, 3.)

non nullus. I. adiect.: A. sing.: esse non nullo se Caesaris beneficio adfectum: VII 37, 4; ¶ frumenti copiam legionarii non nullam <Gryphius; nonnulli codd. habebant, . . . caetrati auxiliaresque nullam: 1, 78, 1; ¶ deserit a suis Varus; non nulla pars militum domum discedit; reliqui: 1, 13, 4; submotis sub murum cohortibus ac non nulla parte propter terrorem in oppidum compulsus facilis est nostris receptus datus: 1, 46, 2.

B. plur.: a) e. appellat.: centuriones, quorum non nulli ex inferioribus ordinibus reliquarum legionum uirtutis causa in superiores erant ordines huius legionis traducti, . . . conciderunt: VI 40, 7; sed ex numero tribunorum militum centurionumque non nulli sua uoluntate apud eum remanserunt: 1, 77, 2; compluresque milites, etiam non nulli centuriones, interficiuntur: 1, 80, 5; (in contuberniis centuriones militesque <H. Schneider; in contub. commilitesque codd.> nonnulli grauiora proferebant <add. Heller>: 2, 29, 4;) uulnerantur tamen complures, in his Cornelius Ballus, M. Plotius, L. Tiburtius, centuriones militesque non nulli: 3, 19, 6; ¶ missas legationes ab non nullis ciuitatibus ad Germanos: IV 6, 3; inuentis non nullis ciuitatibus iure iurando inter se confirmant: VI 2, 2; haec (fama) ciuitates non nullas ab eius amicitia auertebat: 3, 79, 4; ¶ item reliquis itineribus non nullae cohortes in agmen Caesaris, aliae <aliam z> in equites incidunt: 1, 21, 4; ¶ <commilites: 2, 29, 4 u. centuriones et milites;> ¶ ut ex magno Gallorum equitum <equitatus β> numero non nullos <gallos add. z; Schn.> Gallicis rebus fauere natura cogebat: VI 7, 7; ¶ <legionarii: 1, 78, 1 u. A. copia;> ¶ ut multitudine atque onere non nulli <denunculi

deprimerentur, reliqui . . . tardarentur: 2, 43, 4; ¶ Rhodanus . . . non nullis locis nado transitur: 16, 2; ¶ matres familiae . . . obtestabantur . . . Romanos . . . non nullae de muris e per manus demissae dimissae z sese . . . militibus o traiebant: VII 47, 6; ¶ huic CC quoque accidit, . . . ut non nulli milites . . . repente equitum aduentu intericerentur e: V 39, 2; <aeque neque codd.> enim ex Marsis Paclignisque ueniebant atque ut qui codd. iis om. codd. superioris necessitudo contubernii superiore nocte in contuberniis codd.) cum militibusque nonnullis grauior erat <commilitesque nonnulli grauiora codd. — Sic h. l. constit. Iv. Müller>: 2, 29, 4; cf. centuriones 2, 29, 4; 3, 19, 6 u. centuriones; ¶ quod et captiuorum magnum numerum habebat et non nullae tempestate deperierant naues: V 23, 2; partem partim hl nauium deprimumt, non nullas cum hominibus capiuit, reliquas in portum compellunt: 1, 58, 4; ¶ ac non nullae eius rei praetermissae occasiones Caesaris uidebantur: 3, 25, 1; ¶ postea quam non nulli principes ex ea ciuitate . . . ad Caesarem uenerunt: V 3, 5; ¶ quo in consilio <e> . . . prope iam desperata salute non nullae huius <e> modi sententiae dicebantur, ut: III 3, 2, 3; ¶ sermones militum dubii <X; dubius P; dubia aflh> durius accipiebantur, non nulli etiam ab iis <his codd.>, qui diligentiores uideri uolebant, fingebantur: 2, 29, 4; ¶ hac habita contione non nullos signiferos ignominia notant ac loco mouit: 3, 74, 1; ¶ tribuni: 1, 77, 2 u. centuriones; ¶ ac non nullae militum uoces cum audirentur: 3, 31, 4; ¶ Calenus Delphos, Thebas, [et] Orchomenum uoluntate ipsarum ciuitatum recepit, non nullas urbes <del. Ciacc.> per uim expugnant, reliquas ciuitates circummissis legationibus amicitiae Caesaris <e> conciliare studebat: 3, 55, 3.

b) e. nom. propr.: quod ab non nullis Gallicis sollicitarentur: II 1, 3; cf. 2. a) β) II 1, 4; <VI 7, 7 u. a) equites;> VII 70, 6 u. 2. A. b) pertertere.

2. n̄ subst.: A. masc.: a) subi.; z): cogitare: 1, 22, 6 u. b) pertertere; ¶ fit magna caedes: non nulli relictis equis fossam transire et maceriam <e> transcendere conantur: VII 70, 5; conari, consulere: 1, 22, 6 u. b) pertertere; ¶ ac non nulli protinus eodem cursu in oppidum contenderunt: 2, 35, 4; ¶ <deserere: II 25, 1 u. excedere;> ¶ si, ut <e> cogitata praecleari eloqui possent, non nulli studio et usu elaborauerunt: ap.

Civ. Brut. 253; ¶ esse non nullos, quorum auctoritas apud plebem plurimum valeat, qui priuatum plus possint <e> quam ipsi magistratus: I 17, 1; ¶ reliquos esse tardiores et non nullos ab <e> nouissimis deserto <1; desertos *vell.*> proelio excedere *acie ac tela uitare . . . iudit <u. CC>: II 25, 1; ¶ cum superioris etiam ordinis <superiores . . . ordines *Ord.*> non nulli ratione permoti mandandi eo loco et rem proelio committendam existimarent: 3, 74, 2; ¶ facere: 3, 1, 5 u. b) restituere; ¶ inrumpere: VII 70, 6 u. b) perterrere; ¶ non nulli etiam Caesari nuntiarant renuntiabant *B²*: I 39, 7; ¶ offerre: 3, 1, 5 u. b) restituere; ¶ itaque annos non nulli XX <e> in disciplina permanent: VI 14, 3; ¶ posse: I 17, 1 u. esse; *ap. Civ. Brut.* 253 u. elaborare; *ap. Civ. ad Att.* X 8 B, 2 u. probare; ¶ quod non nulli eum probarent comprob. *M¹*, periculi causa sequi non potuerunt: *ap. Civ. ad Att.* X 8 B, 2; ¶ non nulli iudicium ueriti profugerunt, quibus eum aqua atque igni interdixisset: VI 44, 3; ¶ <relinquere: VII 70, 5 u. conari>; ¶ non nulli pudore ad ducti, ut timoris suspicionem uitarent, remanebant: I 39, 3; ¶ renuntiare: I 39, 7 u. nuntiare; ¶ repugnare: 3, 67, 6 u. b) interficere; ¶ de quibus insulis non nulli scripserunt dies continuos XXX sub bruma esse noctem: V 13, 3; ¶ sequi u. probare; ¶ et <quod> non nulli inter carros raedasque matras ac trigulas subiciebant nostrosque uulnerabant: I 26, 3; ¶ <sufficere: 3, 1, 5 u. b) restituere>; ¶ transcendere, transire: VII 70, 5 u. conari; ¶ uereri: VI 44, 3 u. profugere; ¶ uitare: I 39, 3 u. remanere; II 25, 1 u. excedere; ¶ uulnerare: I 26, 3 u. subicere.

§): dicuntur etiam ab non nullis sententiae, ut: I, 3, 7; ¶ quod ab non nullis Gallis sollicitarentur . . .; ab non nullis etiam, quod in Gallia a potentioribus . . . uulgo regna occupabantur: III, 4.

b) obi.: adducere: I 39, 3 u. a) z) remanere; ¶ compluribus interfectis cupidius insecuti non nullos ex suis amiserunt: V 15, 2; ¶ cogere: I, 22, 6 u. perterrere; ¶ damnare: 3, 1, 4 u. restituere; ¶ et non nullis eorum interfectis incolumes se ad nostros receperunt: 3, 28, 6; inruperunt et quod eo pulsa legio sese receperat, non nullos ibi repugnantes interfecerunt: 3, 67, 6; ¶ permouere: 3, 74, 2 u. a) z) existimare; ¶ perturbantur Galli: ueniri <e> ad se confestim

existimantes ad arma conclamant; non nulli perterriti in oppidum inrumpunt: VII 70, 6; adeo esse perterritos non nullos, ut suae uitae durius consilere cogitent <*Ciace.*; cogantur z; *coll.*: conentur *Madu.*>: I, 22, 6; ¶ itemque praetoribus tribunisque plebis rogationes ad populum ferentibus non nullos ambitus Pompeia lege damnatos . . . in integrum restituit, qui se illi initio ciuilibus belli obtulerant, si sua opera in bello uti uellet, proinde aestimans, ac si usus esset, quoniam sui fecissent <*Beroull.*; suffecissent *codd.*> potestatem: 3, 1, 4, 5; ¶ et non nullis uulneratis eum de tribunali deturbauit: 3, 21, 2.

c) dat.: idem hoc L. Lentulo . . . et P. Lentulo consulari ac non nullis aliis acciderat Rhodi; qui eum <e> . . . sequerentur . . . : 3, 102, 7; ¶ interdicere: VI 44, 3 u. a) z) profugere.

d) gen.: quorum auctoritas: I 17, 1 u. a) z) esse; ¶ uidere licuit . . . L. etiam Lentuli et non nullorum tabernacula protecta hedera: 3, 96, 1.

B. neutr.: id quem ad modum fieri possit non nulla mihi in mentem ueniunt et multa reperiri possunt: *ap. Civ. ad Att.* IX 7 C, 1; ¶ <in contuberniis centuriones militesque <in contuberniis commilitisque *codd.*> non nulli grauiora: sermones militum: dubia durius accipiebantur, nonnulla <nonnulli *codd.*> etiam ab iis, qui diligentiores uideri uolebant, fingebantur <*Sic Il. Schneider*>: 2, 29, 4.)

non numquam: Heluetii . . . audacius subsistere non numquam et <subsistere, non numquam ex *Whitte; Fr.*> nouissimo agmine proelio nostros lacessere coeperunt: I 15, 3; ¶ uadis Rhodani, qua minima altitudo fluminis erat, non numquam interdium, saepius noctu si perumpere possent conati: I 8, 4; ac non <om. Q> numquam opera nostra Galli temptare atque eruptionem ex oppido pluribus portis summa ui facere conabantur: VII 73, 1; ¶ si sunt plures pares, suffragio druidum <adlegitur *add.* §>, non numquam etiam armis de principatu contendunt: VI 13, 9; ¶ cernebatur . . . nouissimos illorum preni uehementer ac non numquam <ac nunc quam *hl*> subsistere <*Vascos.*; sustinere z; *codd.*> extremum agmen atque *iter interrumpi, alias inferri <CC> signa: I, 64, 1.

nonus: ad horam nonam in ancoris expectauit: IV 23, 4; ut, eum . . . eo . . . post horam nonam diei Caesar peruenisset, ante mediam noctem ad portas castrorum clamor oreretur <e>: V 53, 1; tantum fuit in militibus

studii, ut . . . eos, qui de tertia vigilia existent, ante horam diei VIII. „VIII uel nonam *codd.*“ *Db.*: III. *Gül.*: consequerentur: I, 64, 8; hora circiter VIII. „VIII uel IX uel nona *O;*“ *Db.*: signo dato legiones elueunt *e*): I, 82, 1; usus singulari militum studio eodem quo uenerat die post horam nonam oppidum altissimis moenibus oppugnare adgressus ante solis occasum expugnauit: 3, 80, 6; ¶ Legionis nonae et decimae milites . . . Atrebatas . . . celeriter ex loco superiore in flumen compulerunt: II 23, 1; Caesar . . . cohortatus suos legionem nonam (non eam *P*; nouam *Na*) subsidio ducit: I, 45, 1; sed nonae (nouae *Naf*) legionis milites elati studio . . . in locum iniquum progrediuntur: I, 45, 2; cum legio Caesaris nona (noua *O*) praesidium quoddam occupasset et munire coepisset: 3, 45, 2; (non recusare se, quin nullius usus imperator existimaretur, si sine maximo detrimento legiones (legio nona *Ciace.*; legio *Np.*) Caesaris sese recessissent (-set *Ciace.*; *Np.*) inde, quo temere essent progressae (esset progressa *Ciace.*; *Np.*): 3, 45, 6; milites legionis VIII. (VIII. *del. Grut.*; *Db.*; sono *Faern.*) subito conspirati pila coniecerunt et . . . : 3, 46, 5; ad eas munitiones Caesar Lentulum Marcellinum quaestorem cum legione VIII. positum habebat: 3, 62, 4; ut ad mare II (Foreh.; nostrae *r*; *Np.*) cohortes nonae legionis (nona legiones *a*; IX^{na} leg. *h*; non leg. *l*; nona legione *f*) excubuerant (CC): 3, 63, 6; superioribus diebus nona (non *a*; IX^a *h*) Caesaris legio, cum se obiecisset Pompeianis copiis atque opere (*e*) . . . circummuniuit, castra eo loco posuit: 3, 66, 2; reliquis cohortes, numero XXXIII, in quibus erat legio nona (non *af*) multis amissis centurionibus dimiutoque militum numero, . . . eluxit: 3, 67, 3; Caesar superius institutum seruans X. legionem in dextro cornu, nonam (non iam *a*; IX *h*) in sinistro collocauerat, tametsi . . . : 3, 89, 1; ¶ (non esse fas Germanos superare, si ante nonam (nonam *QB²*) lunam proelio contendissent: I 50, 5.)

Noreia: qui (Boi) trans Rhenum incoluerant et in agrum Noricum transierant Noreiam-que oppugnauerunt (-bant *Kraff.*): I 5, 4.

Noricus: ager Noricus: I 5, 4 *a. Noreia*; ¶ eo triduo legio VIII. ad eum uenit . . . equitesque ab rege Norico circiter CCC: I, 48, 5; ¶ duae fuerunt Ariouisti uxores, una Sueba natione . . . , altera Norica (norici *B²a¹*), regis Noricionis (*e*) soror . . . : I 53, I.

nos *u. ego B. p. 1000 sq.*

nosco: hanc unam gratiam potens

tiamque nouerunt (Galli): VI 15, 2; ¶ neque (Romanos) eorum locorum, ubi bellum gesturi essent, uada, portus, insulas nouisse (nosse *?*): II 9, 6; ¶ ut, si ueniat, sum quisque locum teneat et nouerit: VII 80, 1; ¶ neque mensuras itinerum nouerunt (Germani): VI 25, 1; ¶ hunc facilem et cotidianum nouisse sermonem nunc pro relicto est habendum *u. CC: ap. Cic. Brut.* 253; ¶ (duae sunt Albae, alia ista, quam nouimus in † Aricia et alia hic in † Italia; *gramm. Lat. I p. 111 et. Keil.*)

nosmet *u. -met p. 565.*

noster. A. non additur aliud adiectiuum: I. adiect. a) **e. appell.**: a dextro cornu uehementer multitudine suorum nostram aciem premebant: I 52, 6; — equitatus hostium ab utroque cornu circumire aciem nostram et auersos (*e*) proterere incipit: 2, 41, 5; equitesque Pompei . . . se turmatim explicare aciemque nostram a latere aperto circumire coeperunt: 3, 93, 3; ¶ sed nostro aduentu permoti Britanni hunc toti bello . . . praefecerant: V 11, 9; — celeritate aduentus nostri et discessu suorum neque consilii habendi neque arma capiendi spatio dato perturbantur: IV 14, 2; ¶ his rebus cum iter agminis nostri impediretur: II 47, 5; in itinere agmen nostrum (nostrorum *?*) adorti . . . commiserunt: III 20, 3; ut non prius fuga desisterent, quam in conspectum (*e*) agminis nostri uenissent: IV 12, 2; ¶ ut omni tempore . . . principatum Haedui tenuissent, prius etiam quam nostram amicitiam adpetissent: I 43, 7; quod ne facias, pro iure nostrae amicitiae a te peto: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; ¶ omnem Galliam respiciamus, quam ad nostrum auxilium (consilium *AQ*) concitauimus: VII 77, 7.

scribendum ad te existimari et pro nostra beneuolentia petendum, ne: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; ¶ amplitudo cornuum et figura et species multum a (*e*) nostrorum bouum cornibus differt: VI 28, 5; ¶ plerumque omnibus (*e*) Gallis prae magnitudine corporum suorum breuitas nostra contemptui est: II 30, 4.

qui (tumulus) tantum aberat a nostro castello, ut: 3, 51, 8; ¶ quod (flumen) esse post nostra castra demonstratum est: II 9, 3; eadem . . . celeritate aduerso colle ad nostra castra . . . contenderunt: II 19, 8; cum . . . hostes in nostris castris uersari uidissent: II 24, 2; quae res in nostris castris (castr. nostr. *a(h?)*) gererentur conspicuatur: II 26, 1; ¶ cum multitudinē hostium castra compleri, [nostras

add. z: *Fr.*; *del. Np.*) legiones (castra compl. nostra, leg. a²; *Db.*; *Dt.*; castr. nostra compl., nostras leg. B²; *Schu.*) premi et paene circumventas teneri . . . vidissent: II 24, 4; ¶ cum his navibus nostrae classis (classis B²M¹) eius modi congressus erat (e), ut una celeritate et pulsu remorum (e) praestaret: III 13, 7; multa huc minora nauigia addunt, ut ipsa multitudine nostra classis terreatur: I 56, 2; ¶ (ut ad mare II (Forchh.: nostrae :; *Np.*) cohortes nonae legionis excubuerant (CC): 3, 63, 6; ¶ — cum animaduertissent . . . nocte cohortes nostras ad munitiones excubare: 3, 50, 1; ¶ quid hominum (e) milibus LXXX (e) uno loco interfectis propinquis consanguineisque nostris animi fore existimatis: VII 77, 8; ¶ ab iisdem nostra consilia quaeque in castris gerantur hostibus enuntiat: I 17, 5; ne intercepta epistula nostra ab hostibus consilia cognoscantur: V 48, 4; ¶ quod homines barbari et nostrae consuetudinis imperiti bellum populo Romano fecissent: IV 22, 1; ¶ hic dies de nostris controuersiis indicabit: V 44, 3; ¶ erat eodem (e) tempore et materiari et frumentari et tantas munitiones fieri necesse deminuit nostris copiis (cop. nostr. β): VII 73, 1; — Ariouisti copias a nostris milibus passuum quattuor et uiginti abesse: I 41, 5; ¶ Spinther de muro cum uigiliis custodibusque nostris colloquitur: 1, 22, 1.

diligentiam quidem nostram (uestram A) aut, quem ad finem adhuc res (om. *Nhl*) processit, fortunam (processit fortuna *Nhl*) cur praeteream? 2, 32, 11.

ipsi conferatissima acie reiecto nostro equitatu phalange facta sub primam nostram aciem successerunt: I 24, 5; quorum impetum noster equitatus non tulit, sed . . . : 3, 93, 3; — postea uero quam equitatus noster in conspectum uenit: IV 37, 4; equites hostium essedariiue aeriter proelio cum equitatu nostro (non B²M¹) in itinere conflixerunt: V 15, 1; cum equitatus noster liberius praecandandi (o) uastandique causa se in agros ciecerat (e): V 19, 2; equitatus autem noster ab utroque latere . . . summa (e) in (e) iugum uirtute conititur . . . : I 46, 3; cernebatur equitatus nostri proelio nouissimos illorum premi: 1, 64, 1; nuntiantur aquatores ab equitatu premi nostro: 1, 73, 2; ¶ impetumque in nostros equites fecerunt: II 19, 6; hostes, ubi primum nostros equites conspexerunt . . . , impetu facto celeriter nostros perturbauerunt: IV 12, 1; lenius (e) quam

proelio lacessere coeperunt: V 17, 1; magno cum periculo nostrorum equitatus ad castra accedit proeliumque cum nostris equitibus committit: V 50, 4; qui suis . . . succurreret et nostrorum equitum impetus sustineret: VII 80, 3; spem nacti morae discessu nostrorum equitum iter facere incipiunt: I, 80, 3; eodemque tempore equitatus eius nostris equitibus adpropinquabat: 3, 69, 1; — equites nostri: I 53, 3 u. 2. a) z) interficere; equites nostri cum funditoribus sagittariisque flumen transgressi cum hostium equitatu proelium commiserunt: II 19, 4; eodem tempore equites nostri lenisque armaturae pedites . . . aduersis hostibus occurrebant: II 24, 1; in eo proelio ex equitibus nostris interficiuntur quattuor et septuaginta: IV 12, 3; comites familiaresque eius angusto in loco paulisper equitum nostrorum uim sustinuerunt: VI 30, 3; (aquilifer . . . conspicatus † equites (perterritos *Paul*) nostros . . . inquit: 3, 64, 3; ¶) persuasi equitibus nostris . . . ut . . . dextrum Caesaris cornu ab latere aperto adgrederentur . . . : 3, 86, 3; ¶ qui tamen pares esse nostro exercitui non potuerunt: I 40, 7; hac (e) (ratione) ne ipsum quidem sperare nostros exercitus capi posse: I 40, 9; eorum dierum consuetudine itineris nostri exercitus perspecta: II 17, 2; ubi prima impedimenta nostri exercitus ab iis . . . uisa sunt: II 19, 6; neque nostros exercitus propter frumenti (o) inopiam diutius apud se morari posse confidebant: III 9, 5; (principes) aduentu nostri exercitus perterriti ad Caesarem uenerunt: V 3, 5; — ut paene in conspectu exercitus nostri (nisi h) agri uastari, liberi eorum in seruitutem abduci, oppida expugnari non debuerint: I 11, 3; quod uererentur, ne omni pacata Gallia ad eos exercitus noster adduceretur: II 1, 2; primo aduentu exercitus nostri crebras ex oppido excursionses faciebant: II 30, 1; magna parte exercitus nostri interfecta multo minorem superesse . . . partem: V 55, 1; cum paene inaedificata [in] muris ab exercitu nostro moenia uiderentur: 2, 16, 2; — palus erat non magna inter nostrum atque hostium exercitum: II 9, 1.

cuius gentis familia est nostra: *ap. Suct.* 6; ¶ ut ipsi concedi non oporteret, si in nostros fines impetum faceret, sic: I 44, 8; — depopulata Gallia Cimbri . . . finibus quidem (om. β) nostris aliquando excesserunt atque alias terras petierunt (e): VII 77, 14; ¶ fortuna: 2, 32, 11 u. diligentia.

quod omnibus fere Gallicis <α> bellis hostibus nostris inde subministrata auxilia intellegebat: IV 20, 1.

qui minus facile eam rem in *add. BM* imperio nostro consequi poterant: II 1, 4; ¶ (murum, qui <ε> nostrorum <nostrum z; *Holl.*) impetum tardaret <ε>, praeduxerant: VII 46, 3; ¶ Cassiuellaunus . . . itinera nostra seruabat: V 19, 1.

reuertuntur legatisque nostris renuntiant: VII 5, 5; ¶ (nostrae legiones: II 24, 4 *u. castra*;) ¶ et ille suam dignitatem et nos nostram libertatem recuperabimus: 3, 91, 2; ¶ qui ipsorum lingua Celtae, nostra Galli appellantur: II 1, 1.

(mei consilii est) facere quod nostri maiores nequaquam pari bello Cimbrorum Teutonumque fecerunt: VII 77, 12; ¶ ut paene uno tempore et <ε> ad siluas et in flumine et iam <ε> in manibus nostris hostes uiderentur <u. CC>: II 19, 7; ¶ (naues) facit humiliores, quam quibus in nostro mari uti consueuimus: V 1, 2; ¶ apud eos fuisse regem nostra etiam memoria Diuiciacum: II 4, 7; ¶ cum . . . fortiter . . . impetum nostrorum militum sustineret: II 11, 4; qua (uirtute) nostri milites facile superabant: III 14, 8; ut iam non solum hostibus in contempatione Sabinus ueniret, sed etiam nostrorum militum uocibus non nihil carperetur: III 17, 5; cum sua cunctatione atque opinione timoris <timidiores X> hostes nostros milites alacriores <ε> pugnandum effecissent: III 24, 5; atque <at β> nostris militibus cunctantibus . . . inquit: IV 25, 3; barbari nuntios . . . dimiserunt paucitatemque nostrorum militum suis praedicaerunt: IV 34, 5; diutius nostrorum militum impetum hostes ferre non potuerunt: IV 35, 2; interim nostri milites impetum hostium sustinuerunt atque . . . fortissime pugnauerunt et . . .: IV 37, 3; nam et nostris militibus spem minuit et hostes <ε> ad pugnam <ε> alacriores <ε> effecit <ε>: V 33, 5; pars deprehensa in conspectu nostrorum militum cum cruciati necabatur: V 45, 1; collem ceperunt neque nostrorum militum uictorum <β> uictorumque z) impetum sustinere potuerunt: VII 62, 8; quae facile nostri milites repellebant . . .: 2, 2, 6; non illi paucitatem nostrorum militum, non iniquitatem loci . . . causae fuisse cogitabant: 3, 72, 2; sed nostri milites dato signo cum infestis pilis <ε> procurrissent . . ., cursum represserunt . . .: 3, 93, 1; — refractis portis . . . atque intronmissis <inmissis β> militibus nostris . . . uendidit: II 33, 6; quos impeditos <ε> in-

tegris uiribus milites nostri consecuti magnum numerum eorum occiderunt: III 19, 4; milites nostri pristini diei perfidia incitati in castra irruerunt: IV 14, 3; hostes paulisper morati militum nostrorum impetum non tulerunt: V 21, 5; interim confecta frumentatione milites nostri non *BM* clamorem exaudiunt: VI 39, 1; singulari militum nostrorum uirtuti consilia cuiusque <ε> modi Gallorum occurrebant: VII 22, 1; ¶ qua mihiue arduus ad nostras munitiones ascensus uidebatur: II 33, 2; non longius <ε> mille passibus ab nostris munitionibus <a nostr. mun. quam nulle pass. β> consistunt: VII 79, 1; — altero (loco) Germani <extra> munitiones nostras egressi . . . sese ad suos incolumes receperunt: 3.52.2.

quod nostrae naues tempestatibus detinebantur: III 12, 5; carinae aliquanto planiores (erant) quam nostrarum nauium: III 13, 1; quarum rerum omnium nostris nauibus casus erat <ε> extimescendus <ε>: III 13, 9; magna fiducia ad nostras naues procedunt: 1.56.3; diductisque <ε> nostris paulatim nauibus et artificio gubernatorum et mobilitati nauium locus dabatur: 2, 6, 2; unum ipsius nauigium . . . ex conspectu abiit, duo perterrita concursu nostrarum nauium sese in portum receperunt: 2, 22, 4; qui nostris nauibus periculum intulerant, de suo timere cogebantur: 3, 27, 1; Cassius . . . profectus est Vibonem adplicatisque nostris <nostris *Oud.*> ad terram nauibus [propter eundem timorem] pari atque antea ratione <egerunt. Cassius *add.* z; *Oud.*> . . . onerarias naues [circiter XI] praeparatas ad incendium immisit: 3, 101, 5; quae cum nauibus nostris adpropinquassent: 3, 21, 2; is naues nostras <nostris *af*> interiorem in portum <ε> . . . reduxit et . . .: 3, 39, 2; — neque enim iis <ε> (nauibus) nostrae rostro nocere poterant: III 13, 8; circiter CCXX <ε> naues eorum paratissimae atque omni genere armorum ornatae profectae <α> ex <ε> portu nostris aduersae constiterunt: III 14, 2; ¶ equidem mihi uideo pro nostra <om. *Non.*> necessitate non labore, non opera, non industria defuisse. *ap. Gall. XII, 3; cf. Non. p. 351.*

qua <quam *BM*;> quam A; quia Q; qua β; qua nostrum *Pr.*; *Holl.*) erat nostrum opus <β> *Sch.*; opus erat z; *odd.* intermissum: VII 71, 5; — ac non nunquam opera nostra <H. *BM*;> Galli temptare . . . conabantur: VII 73, 1.

patrum nostrorum memoria *u. memoria p. 558 B. b) (i. loc.)*. ¶ (pedites: II 21, 1 *u. equites nostri*) ¶ propinqui

... nostri: VII 77, 8 *u.* consanguinei; quibus (clientibus) etiam a propinquis nostris opem ferre institimus: *ap. Gall.* V 13, 6; * flumine Rhodano, qui provinciam nostram ab Heluetiis diuidit: I 2, 3; alteram (iter erat) per provinciam nostram: I 6, 2; cum id nuntiatum esset, eos per provinciam nostram iter facere conari: I 7, 1; praesertim cum Sequanos a provincia nostra Rhodanus diuideret: I 33, 4; cum iter in (per *B^a*; *om. h*) provinciam nostram atque Italiam facerent: II 29, 4; provinciam suam haec (o) esse Galliam, sicut (e) illam nostram: I 44, 8.

equites Treueri ... desperatis nostris rebus (om. *z*) domum contenderunt: II 21, 4.

cuius amicus in civitate sua regnum obtinuerat, amicus ab (e) senatu nostro appellatus: IV 12, 4; cuius pater ab senatu nostro amicus erat appellatus: VII 31, 5; * simul atque (Salmonenses) signa nostra uiderunt: I 18, 2.

quod illis licentiam timor augeat noster (nostris *hl*), his studia deminuat: 2, 31, 4; * et nostrarum turrium altitudinem ... adaequabant: VII 22, 4.

quae cum nauibus nostris adpropinquassent, nostri ueterani in portum refugiebant, illi ... incautius sequebantur: 3, 21, 2; * uigiliae: I, 22, 1 *u.* custodes; * si nullam praeterquam uitae nostrae iacturam fieri uiderem: VII 77, 6.

b) c. nom. propr.: cum Furnium nostrum tantum uidissem neque loqui neque audire meo commodo potuissem: *ap. Cic. ad Att.* IX 6, 1.

2. u. subst.; a) subst.; z): nostri, ut superioribus diebus suus (e) cuique erat locus attributus, ad munitiones accedunt: VII 81, 4; prius quam telum (adigi) posset aut nostri propius accederent: 2, 31, 6; * (addere: 3, 41, 4 *u.* nidere); * adgredi: II 9, 1 *u.* transire; II 10, 2 *u.* occidere; * (administrare: IV 29, 2 *u.* e) z) dare); * nostri ... eo naues introduxerunt ... leniusque tempestatis quam classis periculum aestimauerunt (existimauerunt?): 3, 26, 4; * (agere: VII 88, 3 *u.* gerere); * (nostri) compluribus interfectis cupidius insecuti non nullos ex suis amiserunt: V 15, 2; (VII 51, 1 *u.* b) premere; 3, 37, 7 et 46, 6 *u.* a) z) se recipere); * arbitrari: I, 44, 4 *u.* b) perturbare; * arripere: 2, 14, 3 *ib.* permouere; * cum celeriter nostri arma cepissent uallumque ascendissent atque una ex parte (u. CC) Hispanis equitibus emissis (missis *z*) equestri proelio superiores fuissent: V 26, 3; nostri

autem, quod iniquo loco atque impari congressi numero (quod *add. hl*) quinque horis proelium sustinuissem, quod montem gladiis destitit (Nal; distr. *fh*) ascendissent: I, 47, 3; * equestribus proeliis quid hostis uirtute posset et quid nostri auderent periclitabatur (e): II 8, 2; cum ... impetum facerent neque nostri longius ... cedentes insequi auderent: II 19, 5; quod neque insequi cedentes possent neque ab signis discedere auderent (nostri): V 16, 1; * (audire: III 26, 4 *u.* coepisse); * (auxiliari: IV 29, 2 *u.* e) z) dare.)

cadere: I, 46, 4 *u.* b) uulnerare; * nostri celeriter arma cepertunt eosque in siluas repulerunt: III 28, 4; (V 22, 2 *u.* reducere); V 26, 3 *u.* ascendere; I, 44, 4 *u.* censere; I, 58, 4 *u.* deprimere; 3, 38, 1 *u.* deducere; * ipsi autem (nostri) suos ordines (ordine *hl*) seruare neque ab signis discedere (consuerant *add. Paul*) neque sine graui causa eum locum, quem ceperant, dimitti censuerant (consuerant *Of; Np.*) oportere: I, 44, 4; * quem (collem) propter magnitudinem circuitus opere circumplecti non potuerant (poterant *z*) nostri: VII 83, 2; * circumuenire: (II 10, 3 *u.* interficere); illi ... perpetuas munitiones efficiebant, ne quem (e) locum nostri intrare atque ipsos a tergo circumuenire possent: 3, 41, 4; * tum uero clamore ab ea parte audito nostri (nihil *ApB*) redintegratis uiribus ... acrius impugnare coeperunt: III 26, 4; * (nostri) impetum ... in cohortes faciunt paucisque deiectis reliquos sese conuertere cogunt: I, 46, 1; nostri ... , quod ex loco superiore terga uertere aduersarios coegissent atque in oppidum compulsi: 1, 47, 3; * cohortari: IV 25, 5 *u.* desilire; * (coicere: I 52, 3 *u.* facere; 3, 37, 7 *u.* se recipere); * se colligere: 3, 65, 2 *u.* b) firmare; * (hostes (nostri *Jurinius; Np. Fr.*) proelium committunt: VII 88, 1); * ut nostri omnibus partibus superiores fuerint atque eos (e) in siluas collesque compulerint: V 15, 1; I, 47, 3 *u.* cogere; I, 58, 4 *u.* deprimere; * (comprehendere: 3, 46, 6 *u.* perficere); * cum inrumpere nostri conarentur, illi castra defenderent: 3, 67, 5; * nostri celeriter ad arma concurrunt, uallum conscendunt: V 39, 3; * cum ... hostes loco et numero, nostri uirtute confiderent: VII 50, 1; * ut nostri magna inopia necessariorum rerum conflictarentur, illi omnibus abundarent rebus: I, 52, 3; * congregari: I, 47, 3 *u.* ascendere; * conscendere: V 39, 3 *u.*

concurrere; ¶ consecrari: III 15, 5 *u.* expugnare; ¶ consequi: I 53, 3 *u.* interficere; ¶ VII 80, 8 *u.* dare; ¶ consistere: IV 26, 5 *u.* dare; quod nostros iam constitisse in munitionibus uidebant: VI 41, 1; quod sub ipsis radicibus montis (nostri) constiterant, ut nullum frustra telum in eos mitteretur: I, 45, 6; ¶ consuesse: IV 21, 4 *u.* b) perterere; I, 44, 4 *u.* censere; quo in loco superioribus fere diebus nostri pabulari consueuerant (<auerant *a*; *Np.*, *Dl.*): 3, 37, 5; ¶ (consumere: I, 46, 1 *u.* b) premere; ¶ conuerti: I, 64, 2 *ib.* propellere; ¶ cum Sotiates (<*c*) . . . putarent, nostri (nihil *MB* autem quid sine imperatore et sine reliquis legionibus adulescentulo duce efficere possent perspicere cuperent: III 21, 1.

nostri, simul in arido constiterunt, suis omnibus consecutis in hostes impetum fecerunt atque eos in fugam dederunt neque longius prosequi potuerunt, quod: IV 26, 5; item ex reliquis partibus nostri cedentes usque ad (<*pr.* *edd.*: usque in *z*; *Fr.*; ad *β*) castra insecuti (<consecuti *β*) sui colligendi facultatem (<*o*) non dederunt: VII 80, 8; ¶ quod delitioe facta nostros praesidia deducturos (<non inducturos *B²β*) aut denique indiligentius (<*c*) seruatuos crediderant: II 33, 2; reliquos omnes earum turmarum (nostri) aut interfecerunt aut captos ad Domitium dederunt: 3, 38, 4; ¶ (deicere: I, 46, 1 *u.* cogere; ¶ quem locum nostri castris delegerant: II 18, 1; ¶ nostri . . . compluribus interfectis longius impeditoribus locis secuti paucos ex suis deperdiderunt (<disperdiderunt *a*): III 28, 4; ¶ (deponere: IV 32, 5 *u.* b) perturbare; ¶ (nostri) magno numero Albicorum et pastorum interfecto partem (<partim *hl*) nauium deprimumt, non nullas cum hominibus capiunt, reliquas in portum compellunt: I, 58, 4; ¶ tum nostri cohortati (<hortati *A*) inter se, ne tantum dedecus admitteretur, uniuersi ex (<*c*) manu desilierunt (<desilierunt *β*): IV 25, 5; ¶ desistere: II 11, 6 *u.* se recipere; ¶ (destringere: I, 46, 1 *u.* b) premere; I, 47, 3 *u.* ascendere; ¶ discedere: V 16, 1 *u.* audere; I, 44, 4 *u.* censere; I, 47, 3 *u.* existimare; 3, 46, 6 *u.* se recipere; ¶ disponere: VII 81, 4 *u.* proterere.

efficere: III 21, 1 *u.* cupere; ¶ reliquis copiis subsecuti nostros nauibus egressi prohibebant: IV 21, 1; ¶ (emittere: V 26, 3 *u.* ascendere; VII 88, 3 *u.* gerere; ¶ intellectum est nostros propter grauitatem armorum (<*c*) . . . minus aptos esse ad huius

generis hostem: V 16, 1; ubi nostros non esse inferiores intellexit: II 8, 3; ¶ (erant <esse *Dh.*: et uirtute et numero studio *Dauis.*) pugnandi pugnando *N*; *Np.*: pugnantium *Dh.* pares, nostri tanetsi pares nostri, tanetsi *Np.*, *Schn.*, *Fr.*: V 31, 2; ¶ parati in armis erant: II 9, 1 *u.* transire; superiores esse: V 15, 1 *u.* compellere; V 26, 3 *u.* ascendere; ¶ (excidere: 3, 67, 6 *u.* inrumpere; ¶ nostri cognitis ¶ hostium insidiis, ne frustra reliquos expectarent, duas nacti turmas (<hostium turmas *Ad.*) exceperunt: 3, 38, 4; ¶ (*excubare*: 3, 50, 2 *u.* reperire; ¶ ut se utrique superiores discessisse existimarent: Afraniani, quod . . . cogissent, nostri autem, quod . . . compulissent: 4, 47, 1, 3; (3, 26, 4 *u.* aestimare; ¶ nam singulas nostros consecuti expugnauerunt: III 15, 5; ¶ expectare: 3, 38, 4 *u.* excipere.

ita nostros acriter (<*o*) in hostes signo dato impetum fecerunt itaque hostes repente . . . procurrerunt, ut spatium pila in hostes cociendi non daretur: I 52, 3; IV 26, 5 *u.* dare; nostros in eos impetu facto repperunt neque finem sequendi fecerunt, quoad: V 17, 3; (22, 2 *u.* reducere; ¶ necessario (<*c*) (nostri) paene in quo loco . . . castra fecerant (<*β*; *Schn.*; fecerunt *z*; *cell.* *edd.*): VII 83, 2; I, 46, 1 *u.* b) premere; (3, 37, 6 *u.* ferre; 3, 50, 2 *u.* reperire; ¶ (nostri) eo occurrere et auxilium ferre: III 4, 2; sed nostros fortiter impetum eorum tulerunt celeriterque ad suos quisque ordines rediit (<*c*) atque ultro uniuersi in hostes impetum fecerunt: 3, 37, 6; ¶ fugere: I, 69, 1 *u.* b) prosequi; 2, 42, 2 *u.* peruenire; 3, 61, 1 *u.* c) z) submittere.

nostros omissis (<emissis *β*) pilis gladiis remgerunt (<agunt *β*): VII 88, 3.

habere: (3, 44, 4 *u.* uidere; 3, 46, 6 *u.* se recipere.

iacere: 3, 48, 2 *u.* c) z) obiectare; ¶ celeriter nostros (<nostri *cel.* *β*) clamore sublato pila in hostes immittunt: VI 8, 6; ¶ impugnare: III 26, 4 *u.* coepisse; ¶ (sese incitare: 2, 14, 3 *u.* b) peruenire; ¶ (inducere: II 33, 2 *u.* deducere; ¶ ingredi: V 9, 6 *u.* b) prohibere; ¶ (inire: I, 58, 4 *u.* pugnare; 2, 6, 2 *u.* religare; ¶ iniri: II 27, 1 *u.* redintegrare; ¶ inrumpere: 3, 67, 5 *u.* conari; sed tamen nostros uirtute uicerunt excisoque crio primo in maiora castra, post etiam in castellum . . . inruerunt et . . . non nullos ibi repugnantes interfecerunt: 3, 67, 6; ¶ insequi: II 19, 5 *u.* audere; Sotiates (<*c*) . . . equitatu suo pulso atque in-

sequentibus nostris subito pedestres copias . . . ostenderunt: III 20, 4; V 15, 2 *u.* amittere; V 16, 1 *u.* audere; VII 80, 8 *u.* dare; 1, 64, 2 *u.* b) propellere; 3, 51, 2 *ib.* reuocare; 3, 51, 7 *ib.* uereri; ¶ insistere: IV 26, 1 *u.* b) perturbare; ¶ (instituire: 3, 44, 4 *u.* uidere;) ¶ reliquos omnes equitatu consecuti (consecuti equites β) nostri interfecerunt: I 53, 3; nostri . . . primos <e>, qui transierant, equitatu circumuentos interfecerunt: II 40, 3; II 11, 6 *u.* se recipere; (III 28, 4 *u.* deperdere; V 15, 2 *u.* amittere; V 22, 2 *u.* reducere; 1, 58, 4 *u.* deprimere; 2, 14, 6 *u.* repellere; 3, 37, 7 *u.* se recipere;) 3, 38, 4 *u.* deducere; (3, 46, 6 *u.* se recipere;) 3, 67, 6 *u.* intrare; ¶ intrare: 3, 44, 4 *u.* circumuenire; ¶ nostri . . . nacti portum . . . eo naues introduxerunt: 3, 26, 4; ¶ (iungere: 3, 44, 4 *u.* uidere.)

laborare: I 52, 7 *u.* e) z) mittere; VII 67, 4 *u.* b) premere; VII 70, 2 et 3, 64, 1 *u.* e) z) submittere;

¶ interiectisque aliquot diebus nostris languentibus atque animo remissis subito . . . portis se foras † rumpunt: 2, 14, 1. (metere: IV 32, 5 *u.* b) perturbare; ¶

minuere: 3, 48, 2 *u.* e) z) obiectare; ¶ nostri *om.* *MQ.* non *M.* primo integris uiribus fortiter repugnare (propugnare β) neque ullum frustra telum ex loco superiore mittere: III 4, 2; (V 26, 3 *u.* ascendere;) ¶ cum et propter uulnera militum et propter sepulchra occisorum nostri triduum morati eos sequi non potuissent: I 26, 5; ¶ munire: 3, 45, 3 *u.* e) β) facilis.

nancisci: 1, 51, 6 *u.* se recipere; 2, 6, 2 *u.* religare; 3, 26, 4 *u.* introducere; 3, 38, 4 *u.* excipere; ¶ niti: (IV 24, 4 *u.* b) perterere;) tamen uirtute et patientia (nostri) nitebantur atque omnia uulnera sustinebant: 1, 45, 6.

itaque, dum locus communis <e> pugnandi daretur, aequo animo singulas binis nauibus obiciebant (nostri): 1, 58, 4; ¶ hostes impeditos nostri in flumine adgressi magnum eorum numerum occiderunt: II 10, 2; ¶ acies instructa a nostris, qui castra occupauerant, cernebatur: 3, 69, 1; ¶ occurrere: III 4, 2 *u.* ferre; ¶ (omittere: VII 88, 3 *u.* gerere.)

pabulari: (VII 18, 1 *u.* uenire;) 3, 37, 5 *u.* consuesse; ¶ sed ut superioris temporis contentione <e> nostri omnem remisserant, ita proximi diei casu admoniti omnia ad defensionem parauerant: 2, 14, 6; ¶ alius comprehensis collibus munitiones perfecerunt: 3, 46, 6; ¶ cum . . . nostros . . . defatigarent, quibus propter magnitudinem ea-

strorum perpetuo esset isdem <e> in uallo permanendum: VII 41, 2; ¶ persequi: 2, 14, 3 *u.* b) prohibere; ¶ tum uero ad summam desperationem nostri perueniunt et partim fugientes ab equitatu interficiuntur, partim integri procumbunt: 2, 42, 2; ¶

nostri tametsi <e> ab duce et a fortuna deserbantur, tamen omnem spem salutis <o> in uirtute ponebant: V 34, 2; ¶ posse: I

26, 5 *u.* morari; III 21, 1 *u.* cupere; IV 26, 1 *u.* b) perturbare; IV 26, 5 *u.* dare; V 16, 1 *u.* audere; VII 83, 2 *u.* circumplecti; 2, 14, 3 *u.* b) permouere; 3, 44, 4 *u.* circumuenire; ¶ diu cum esset pugnatum, impeditis castrisque nostri potiti sunt: I 26, 4; ¶ proce-

edere: 1, 15, 6 *u.* e) z) esse (receptum); ¶ procumbere: (II 27, 1 *u.* redintegrare;) 2, 42, 2 *u.* peruenire; ¶ neque nostros in locum iniquiorem progressi pugnandi causa uide-

rent: II 10, 4; 3, 51, 2 *u.* b) reuocare; ¶ prohibere: VII 36, 5 *u.* tenere; ¶ propugnare: III 4, 2 *u.* mittere; 3, 45, 3 *u.* e) β) facilis; ¶ prosequi: IV 26, 5 *u.* dare; (3,

51, 2 *u.* b) reuocare;) ¶ (nostri) fundis librilibus sudibusque, quas in opere dispo-

nerant, ac <e> glandibus Gallos <o> proter-

erant: VII 81, 4; ¶ (prouidere: 3, 44, 4 *u.* uidere;) ¶ pugnare: (II 10, 4 *u.* pro-

gredi; VII 81, 4 *u.* b) terrere; 1, 58, 4 *u.* obicere;) (nostri) obiciebant atque iniecta manu ferrea et retenta utraque naue diuersi pug-

nabant atque in hostium naues transcendebant: 1, 58, 4; (3, 37, 4 *u.* d) studium.)

ita sine ullo periculo tantum eorum multitudinem nostri interfecerunt, quantum fuit diei spatium, sub occasumque scelis sequi (*B*β; *om.* z; *add.*) destiterunt seque in castra, ut erat imperatum, receperunt: II 11, 6; nostri ad unum omnes incolumes perpaucis uulneratis ex tanti belli timore . . . se in castra receperunt: IV 15, 3; (nostri) aliis submissis subsidiis terga uertere seque ad signa legionum recipere coguntur: 1, 43, 5; hoc pugnae tempus magnum attulit nostris ad salutem momentum: nacti enim spatium se in loca superiora receperunt: 1, 51, 6; ex his circiter LXX interfectis, reliquis in fugam coniectis (nostri *add.* V) duobus amissis in castra se receperunt: 3, 37, 7; funditores instruxit, ut praesidio nostris se recipientibus essent: 3, 46, 2; nostri uero, qui satis habebant sine detrimento discedere, compluribus interfectis V omnino suorum amissis quietissime se receperunt: 3, 46, 6; — cius aduentu hostes constiterunt, nostri se ex timore (ex timore se *h.* se *om.* *af*) receperunt: IV 34, 1; ¶ ut

nostri, etiam qui vulneribus confecti pro-
buisent, scutis innixi proelium redintegra-
rent: II 27, 1; ¶ nostri eruptione facta
multis eorum interfectis, capto etiam nobili
duce Lugotorige *e* suos incolumes reduxe-
runt: V 22, 2; ¶ illi . . . instabant neque
regredi nostros patiebantur, quod timore
adducti locum relinquere uidebantur: 3, 45, 5; *
si quando nostri facultate nacti ferreis mani-
bus iniectis nauem *e* religauerant: 2, 6, 2;
¶ relinquere: 3, 45, 5 *u.* regredi; * re-
mittere: 2, 14, 6 *u.* parare; * nostri . . .
reliquos audacissime transire conantes multitu-
dine telorum reppulerunt: II 10, 3; III 28,
4 *u.* capere; V 17, 3 *u.* facere; nostri multis
interfectis reliquos infecta re in oppidum reppu-
lerunt: 2, 14, 6; ¶ quibus rebus nostri usu
docti haec reperiebant remedia, ut alio loco
ignes facerent, alio exubarent: 3, 50, 2; *
repugnare: III 4, 2 *u.* mittere; ¶ rursus
(iis uel his *add.* §) resistentibus nostris
add. ¶) consuetudine *ad* sua ad pedes desi-
luerunt: IV 12, 2; 3, 63, 8 *u.* b) premere; ¶
¶ (retinere: 1, 58, 4 *u.* pugnare); * renerti:
1, 69, 1 *u.* b) prosequi.

sequi: I 26, 5 *u.* morari; II 11, 6 *u.* se reci-
pere; III 28, 4 *u.* deperdere; V 17, 3 *u.* facere;
¶ seruare: II 33, 2 *u.* deducere; IV 26, 1 *u.* b)
perturbare; 1, 44, 4 *u.* censere; * subse-
qui: IV 26, 1 *u.* b) perturbare; * succe-
dere: I 25, 6 *u.* b) adgredi; * sustinere:
1, 45, 6 *u.* niti; 1, 47, 3 *u.* ascendere.

quem (collem) si tenerent nostri, et aquae
magna parte et pabulatione libera prohiberi
hostes uidebantur: VII 36, 5; * nihil
timentibus nostris . . . impetu facto celeriter
nostros perturbauerunt: IV 12, 1; nostri usi for-
tunae beneficio tamen impetum classis time-
bant: 3, 26, 4; ¶ tollere: VI 8, 6 *u.* in-
mittere); ¶ transendere: 1, 58, 4 *u.*
pugnare; ¶ hanc (paludem) si nostri
transirent hostes expectabant; nostri autem,
si ab illis initium transeundi fieret, ut im-
peditos adgredierentur, parati in armis erant:
II 9, 1; qui (ealones) ab *e* decimana porta ac
(*e*) summo iugo collis nostros uictores flumen
transisse (transire §; *Schn.*, *Fr.* conspexerunt:
II 21, 2; ¶ aegre portas nostri nihil *BM*;
nostri portas *h*-tuerunt: VI 37, 5.

uenire: I 26, 3 *u.* c) ¶) coicere; suspicati
hostes huc nostros esse uenturos noctu in sil-
uis delituerant: IV 32, 4; Vereingtorigem . . .
eo profectum, quo nostros postero die pabu-
latum uenturos arbitraretur: VII 18, 1; *
iam eum intra uallum nostri uersarentur: 3,

96, 3; ¶ terga uertere: 1, 43, 5 *u.* se
recipere: 1, 47, 2 *u.* b) cogere: 3, 63, 8 *u.* c) ¶)
capere; * quod (nostri) summi periculum in
aliena uident uirtute *e* constare: VII 84, 4;
(atque ut nostri qui *add.* *Vase.* perpetuas
munitiones § uidebant *coll.*: habebant
Abbaniani coll. *Dr.* iungebant *Ferro.*: abde-
bant *Wibor.*: instituabant *Paul.*: perpetua muni-
tione prouidebant *Koch.* *Db.* productas ex ca-
stellis in proxima castella producta ex *e*, in
pr. cast. *uicis coll.* *Koch.* *Db.*, ne quo loco
erumperent Pompeiani ac nostros post tergum
adorirentur timebant *add.* *coll.* *db.* *Fisco.* . .
ita illi . . . perpetuas munitiones efficiebant: 3,
14, 1; ¶ uideri: VII 36, 5 *u.* tenere:
VII 67, 1 *u.* b) premere: 3, 15, 5 *u.* regredi;
* uincere: 3, 67, 6 *u.* irumpere; * uti:
IV 24, 4 *ibis.* *u.* b) perterere: nostri *Al.* *om.*
coll. cum *e* minus exercitatis remigibus
minusque peritis gubernatoribus utebantur, . . .
tum etiam tarditate et grauitate nauium im-
pediebantur: 1, 58, 3; 3, 26, 4 *u.* timere.

§) a *e*, pass.: haec (tragula) . . . adhaesit
neque ab a § nostris biduo animaduersa
tertio die a quodam milite conspicitur: V 18, 8;
* cerni: 3, 69, 1 *u.* z) occupare; * qui
uia procurarent leuis armaturae *e* circum-
ueniebantur atque interficiebantur ab nostris:
2, 31, 3; * nullo ab nostris dato responso
. . . discedunt: V 58, 3; ¶ musculi ex
turri latericia a nostris telis tormentisque de-
fenditur: 2, 11, 3; * ut . . . pars ad
scopulos allisa interficeretur, pars ab nostris
detraheretur *db.*: distrah. . . : 3, 27, 2;
* quantum rerum a nostris propter paucitatem
fieri nihil poterat: III 1, 1; * interfici:
2, 31, 3 *u.* circumueniri; * nullum ex muro,
nullum a nostris mittitur telum: 2, 15, 2; ¶
etsi, quantum ratione prouideri poterat, ab
nostris occurreretur: VII 16, 3; * ex-
ploratores hostium . . . inopinautes . . . ab
nostris opprimuntur: VII 61, 1; * una
erat magno usui res praeparata a nostris:
III 11, 5; * eadem ratione qua pridie ab
nostris (a nostr. ead. rat. q. pr. §) resistitur:
V 40, 1; ¶ cum iam pecus atque extrema
impedimenta ab nostris tenerentur: III 29, 2.

7) *abl.* *abs.*: imprudentibus nostris: V
15, 3 *u.* b) occupare; * cum . . . hostes
acris instarent languidioribus que nostros
uallum scindere . . . coepissent: III 5, 1
b) *obi.*: adaequare: 2, 16, 3 *u.* c) z) ad-
aequare; * adducere: 3, 15, 5 *u.* a) z)
regredi; * (adaequare: 1, 16, 1 *u.* c) ¶)
coicere); * capto monte et succedentibus

nostris Boi (<e>) et Tulingi . . . ex itinere nostros *ab latere aperto adgressi circumuenire (<Qh; circumuenere <rell.>) . . . coeperunt: I 25, 6; ¶ admonere: 2, 14, 6 u. a) z) parare; ¶ hi (<e>) nostros disiectos adorti proelium renouant: III 20, 4; IV 32, 5 u. perturbare; 3, 44, 4 u. a) z) uidere; ¶ auertere: 3, 63, 8 u. e) z) <extr.>

circumdare: IV 32, 5 u. perturbare; ¶ (circumire: 1, 44, 4 <ib.>) ¶ circumuenire: I 25, 6 u. adgredi; Massilienses . . . producta longius acie circumuenire nostros aut pluribus nauibus adoriri singulas . . . contendebant: 1, 58, 1; timens Caesar, ne nauibus nostri (<nostris a>) circumuenirentur, duplicem . . . fecerat nullum: 3, 63, 3; ¶ cogere: 1, 43, 5 u. a) z) se recipere; quod (Afrani) . . . locum tumulumque tenuissent . . . et nostros primo congressu terga uertere coegerunt: 1, 47, 2; 69, 1 u. prosequi; 3, 63, 8 u. e) z) <extr.> ¶ (conficere: II 27, 1 u. a) z) redintegrare; ¶ quae res et hostes ad insequendum tardabat et nostros spe auxilii confirmabat: VII 67, 4; 3, 64, 1 u. e) z) submittere; ¶ conflictare: 1, 52, 3 u. a) z) conflictari; ¶ conspicari: 3, 64, 1 u. e) z) submittere; ¶ ac sic nostros contempserunt, ut . . . fossas complere inciperent: V 51, 4; ¶ quae (tempestates) et nostros in castris continerent et hostem a pugna prohiberent: IV 34, 4; ¶ conuerrere: 1, 64, 2 u. propellere.

hostes . . . aciem . . . iniquo loco constituunt, nostris uero etiam de (<e>) nullo deductis propius accedunt: V 51, 2; ¶ cum crebro (<o>) integri defessis succederent nostrosque adsiduo labore defatigarent: VII 41, 2; ¶ cum . . . pugnaretur ac non solum uires, sed etiam tela nostros (<N. Heinsius; nostris X; Schm., Holl.) deficerent: III 5, 1; nostros (<nostris a>) uires lassitudine deficiebant: 2, 41, 7; ¶ deicere: VII 51, 1 u. premere; 3, 63, 8 u. e) z) <extr.> ¶ si nostros loco depulsos (<pulsos β>) nidisset: VII 49, 2; ¶ deserere: V 34, 2 u. a) z) ponere; ¶ nostri non amplius XX omnibus sunt proeliis desiderati: 3, 53, 2; ¶ desperare: II 24, 4 u. A. 1. a) res; ¶ destinare: VII 72, 2 u. e) ε) coicere; ¶ disicere: III 20, 4 u. adoriri; ¶ dispersis in opere nostris subito . . . euolauerunt et in nostros impetum fecerunt: III 28, 3; IV 32, 5 u. perturbare; ¶ docere: 3, 50, 2 u. a) z) reperire.

Massilienses . . . scientia gubernatorum confisi nostros eludebant impetusque eorum decipiebant (<Np.; excipiebant <coll.>): 1, 58, 1; ¶

equites . . . magna cum contumelia uerborum nostros ad pugnam euocant: V 58, 2; ¶ Labienus . . . monte occupato nostros expectabat: I 22, 3.

cuius aduentus Pompeianos compressit nostrosque firmauit, ut se ex maximo timore colligerent: 3, 65, 2.

impedire: 1, 58, 3 u. a) z) uti; 2, 6, 3 u. e) z) inferre; ¶ incitare: 1, 45, 6 u. e) z) esse (receptum); ¶ Heluetii . . . itinere conuerso nostros a nouissimo agmine insequi ac lacessere coeperunt: I 23, 3; hostem insolenter atque acriter nostros insequentem supprimit: 1, 45, 1; ¶ commentibus nostros intercludere instituit (<e>): III 23, 6; ¶ interficere: (IV 32, 5 u. perturbare;) 2, 42, 2 u. a) z) peruenire.

Heluetii . . . nouissimo agmine proelio nostros lacessere coeperunt: I 15, 3; 23, 3 u. insequi.

occupare: IV 32, 5 u. perturbare; at illi intermisso spatio imprudentibus nostris atque occupatis in munitione castrorum subito se ex siluis eiecerunt: V 15, 3; ¶ ut duces aduersariorum . . . beneficio fortunae ad nostros opprimendos uenerunt: 1, 40, 7.

pellere: VII 49, 2 u. depellere; ¶ nostri repentina fortuna permoti arma quae possunt arripiunt; alii ex castris sese incitant: 2, 14, 3; ¶ quae copiae nostros terrerent (<perterrent B²>) et munitione prohiberent: I 49, 3; quibus rebus nostri perterriti atque huius omnino generis (<o>) pugnae imperiti non eadem alacritate ac studio, quo in pedestribus uti proeliis consueverant, utebantur (<nitebantur I det.; Schm., Np.): IV 24, 4; nono genere pugnae perterritis (<pertemptis ABM; peremptis Q>) nostris per medios audacissime perruperunt: V 15, 4; hi similitudine armorum uehementer nostros perterruerunt: VII 50, 2; ¶ at hostes . . . impetu facto celeriter nostros perturbauerunt: IV 12, 1; nostri tamen, quod neque ordines seruare neque firmiter insistere neque signa subsequi poterant, . . . magnopere perturbabantur (<M²> perturbantur z): IV 26, 1; tum dispersos (nostros) depositis armis in metendo occupatos subito adorti paucis interfectis reliquos incertis ordinibus perturbauerant, simul equitatu atque essedis circumdederant: IV 32, 5; quibus rebus perturbatis nostris nouitate pugnae tempore opportunissimo Caesar auxilium tulit: IV 34, 1; inopinantes nostri re noua perturbantur: VI 37, 3; haec tum ratio nostros perturbauit insuetos huius generis pugnae: circumiri enim sese ab aperto latere procurrentibus singulis arbitra-

bantur: I, 44, 4; * nostri, cum undique premerentur, XLVI centurionibus amissis deieci sunt loco: VII 51, 1; si qua in parte nostri laborare aut grauius premi uidebantur: VII 67, 4; cum suos pugna <c> superiores esse <c> Galli <a> confiderent et nostros multitudine premi uiderent: VII 80, 4; qua ex parte nostros premi intellexerant, iis <c> auxilio ex ulterioribus castellis deductos submittebant: VII 81, 6; rursus illi ex loco superiore nostros premebant: I, 45, 3; hoc cum esset modo pugnatum continenter horis quinque nostrique grauius a multitudine premerentur, consumptis omnibus telis gladiis dextricis <c> impetum aduersus montem in cohortes faciunt: I, 46, 1; Pompeiani hoc insolentius atque audacius nostros premere et instare coeperunt: 3, 46, 3; cum omnibus rebus nostri premerentur atque aegre resisterent <-tere a>, animaduersum est: 3, 63, 8; ¶ prohibere: I 49, 3 a. perterere; ut . . . agros Remorum popularentur . . . commeatuque nostros prohiberent: II 9, 5; IV 24, 1 a. a) z) egredi; optimum factu esse duxerunt rebellione facta frumento commeatuque nostros prohibere: IV 30, 2; illi equitatu atque essedis ad flumen progressi ex loco superiore nostros prohibere et proelium committere coeperunt: V 9, 3; ipsi ex siluis rari propugnabant nostrosque intra munitiones ingredi prohibebant: V 9, 6; hic consedit nostrosque transitu prohibere instituit: VII 57, 4; fit in hostes impetus <eorum add. O.; Dc.; nostrorum Paul>, sed de muro fugientes persequi prohibentur <nostri>: 2, 11, 3; propinquum . . . collem Pompeius occupauit nostrosque opere prohibere coepit <a. CC>: 3, 45, 2; ¶ cernebatur . . . uniuersarum cohortium impetu <impetum z> nostros propelli, dein rursus conuersos conuerso z) insequi: I, 64, 2; ¶ Afraniani . . . procurrebant contumeliosisque uocibus prosequabantur <nos nec add. h; nec add. afl>; nostros Morus; Db.; del. Ald>; necessarii uictus inopia coactos fugere atque ad Herdam reuerti: I, 69, 1; ¶ subito clamore sublato . . . fundis, sagittis, lapidibus nostros de uallo proturbare <pert. Ma> reliquaue . . . parant administrare: VII 81, 2.

remittere: 2, 14, 1 a. a) z) languere; ¶ cum paulum ab legionibus nostros remouissent: V 16, 2; ¶ quod prius in tumultum Afraniani uenerant, nostri repelluntur: I, 43, 5; colloquia militum interruptit, nostros repellit a castris, quos deprendit <c> interficit: I, 75, 2; ¶ sed insequentes nostros, ne longius progredierentur <N> prosequerentur z) add.), Sulla reuocauit: 3, 51, 2.

nostri . . . auxilium ferre, sed hoc superari, quod: III 1, 3.

itaque tempore commutato tempestas et nostros nostras f. texit et naues Rhodias adflixit: 3, 27, 2; ¶ terrere: I 49, 3 a. perterere; multum ad terrendos nostros ualet clamor, qui post tergum pugnantibus exstitit <c>: VII 81, 1.

Si per decliue sese reciperent, nostros ex superiore insequentes loco merebantur: 3, 51, 7; ¶ uidere: VII 49, 2 a. depellere; ¶ labore et multitudine telorum nostros uicit: 3, 40, 2; ¶ non nulli inter carros traedasque matras ac fragulas subiciebant nostrosque uulnerabant: I 26, 3; (IV 15, 3 a. a) z) se recipere); nostri in primo congressu circiter LXX ceciderunt, . . . uulnerantur -ratur af amplius DC: I, 16, 1.

e) dat.; pendet z) ex uerbis: ubi . . . se uirtute nostris <uirtutem nostris Mulu.; au uirtute nostros?> adaequare non posse intellegant: 2, 16, 3; ¶ adferre: I, 51, 6 a. a) z) se recipere; quae res nota erat Pompeio . . . magnunque nostris attulerat -lit V.; incommodum: 3, 63, 5; eadem res celeritate insequentium tardata nostris salutem attulit: 3, 70, 2; ¶ cum iam nostris <NO?; nostri z> remissione uento adpropinquasset <Iascos.; -assent O.>: 3, 26, 2; ¶ praesidio legionum addito nostris <et nostris β> animus <ψ> animis z> augetur; hostes <et hostes β>: VII 70, 3; ¶ neque multum Albici nostris uirtute cedebant: I, 57, 3; neque multum <Albici> cedebant uirtute nostris <a. CC>: 2, 6, 3; ¶ neque ulla nostris facultas aut administrandi aut auxiliandi dabatur: IV 29, 2; — <locum: I, 58, 4 a. a) z) obicere> facilis est nostris receptus datus: I, 16, 2; equitatus autem noster . . . commodiore ac tutiorem nostris receptum dat: I, 16, 3; — <spatium dare: I 52, 3 a. a) z) facere>; ¶ <deficere: III 5, 1 a. b) deficere>; ¶ cum iam nostris <c> remissione uento adpropinquasset <c>, idem auster increbuit <c> nostrisque praesidio fuit: 3, 26, 2; 46, 2 a. a) z) se recipere; — quae res magno usui nostris fuit: IV 25, 1; — qua necessarius nostris erat egressus: 3, 23, 1; — haec nostris erat receptus, quod eo incitati studio inconsultius processerant: I, 45, 6; — quod unum nostris erat telum: 3, 63, 7; ¶ magna uis eminus missa telorum multa nostris <le improuiso> imprudentibus atque impeditis uulnera inferebant <-bat?>: 2, 6, 3; ¶ magnunque nostris terrorem iniecit: 3, 23, 2; ¶ ter-

tiam aciem <e> laborantibus nostris subsidio misit: I 52, 7; Labienus . . . decimam legionem subsidio nostris misit: II 26, 4; quas (legiones) C. Fabius ulteriore ponte subsidio nostris miserat: I, 40, 7; ¶ ex hoc (genere radicis) effectos panes, cum in colloquiis Pompeiani famem nostris obiecerent, uulgo in eos iaciebant, ut spem eorum minuerent: 3, 48, 2; ¶ qui celeriter arma capere potuerunt, paulisper nostris restiterunt: IV 14, 4; ¶ laborantibus nostris Caesar Germanos submittit: VII 70, 2; 81, 6 u. b) premere; Marcellinus * * * cohortes subsidio nostris laborantibus submittit <submitit f> ex castris; quae fugientes conspiciat neque illos suo aduentu confirmare potuerunt neque: 3, 64, 1; ¶ nec iam arma nostris nec uires suppetunt: VII 85, 6.

β) ex adiect.: neque erat facile nostris uno tempore propugnare et munire: 3, 45, 3; ¶ hic dies nostris longe grauissimus fuit: V 43, 5; ¶ luna plena, qui dies maritimos aestus maximos in Oceano efficere consuevit, nostrisque id erat incognitum: IV 29, 1; ¶ atque iniquissimo nostris <β> nostrorum α) loco proelium committere coeperunt: V 32, 2; ¶ secundiore equitum proelio nostris Caesar suos in castra reduxit: II 9, 2.

cum . . . hostes loco et numero, nostri uirtute confiderent, subito sunt Haedui uisi ab <e> latere nostris aperto: VII 50, 1.

γ) e. gerund.: VII 41, 2 u. a) α) permanere.

δ) genit.: agmen: III 20, 3 u. 1. a) agmen; ¶ alacritas: 3, 37, 4 u. studium; ¶ iamque Pompeiani magna caede nostrorum castris Marcellini adpropinquabant: 3, 65, 1; ¶ conspectus: 3, 51, 2 u. impetus; ¶ ubi diligentia nostrorum nihil his rebus profici posse intellexerunt: III 21, 3; ¶ diutius cum sustinerent nostrorum impetus non possent <u. CC>: I 26, 1; ut ne primum quidem nostrorum impetum ferrent: III 19, 3; murum, qui <quo β> nostrorum <nostrum X; Hold.> impetum tardaret <tardarent β>, praeduxerant: VII 46, 3; quod . . . comminus tum diu steterunt et nostrorum impetum sustinuerunt: I, 47, 2; 1, 58, 1 u. b) eludere; ¶ 2, 11, 3 *ib.* prohibere; ¶ neque uero primum impetum nostrorum Numidae ferre potuerunt: 2, 25, 5; Numidae integri celeritate impetum nostrorum effugiebant: 2, 41, 6; neque uero conspectum aut impetum nostrorum tulerunt: 3, 51, 2; ¶ Libo discessit a Brundisio obsessionemque nostrorum omisit: 3, 24, 4; ¶ propter . . . ueterem belli gloriam paucitatemque nostrorum se tuto dimicaturos existimabant: III 24, 2; ¶

ex percussione nostrorum uocibusque Gallorum ac mercatorum . . . timor omnem exercitum occupauit: I 39, 1; ¶ riuus difficilibus ripis subiectus castris Scipionis progressus nostrorum impediabat; quorum studium alacritatemque pugnandi cum cognouisset Scipio: 3, 37, 3. 4.

e) e. praep.: α) ab: haec et superiorum annorum consuetudine ab nobis <a nostris β> cognouerant <-uerunt β> et: V 42, 2.

β) ad: adequitare ad n.: I 46, 1 u. ζ) coicere; ¶ incolumes se ad nostros receperunt: 3, 28, 6.

γ) eum: paruulisque proeliis cum nostris contendebant: II 30, 1.

δ) de: pauci de nostris cadunt: I 15, 2.

e) ex: conclamauerunt, uti <e> aliqui ex nostris ad colloquium prodiret: V 26, 4; ¶ multique ex nostris uulnerabantur: 3, 44, 6.

ζ) in e. acc.: e loco superiore in nostros uenientes tela coiciebant: I 26, 3; nuntiatum est equites Ariouisti propius tumulum accedere et ad <om. β> nostros adequitare, lapides telaque in nostros coicere: I 46, 1; Germani retineri non potuerant <e>, quin in nostros tela coicerent: I 47, 2; ut . . . ex tumulo tela in nostros coicerent et pila intercepta remitterent: II 27, 4; ne . . . interdiu tela in nostros operi destinatos coicere possent <e>: VII 72, 2; ¶ mittere: 1, 45, 6 u. a) α) consistere; ¶ (remittere: II 27, 4 u. coicere); ¶ qua adrogantia . . . interdixisset impetum que *ut in nostros eius equites fecissent: I 46, 4; cum . . . illi identidem . . . ex silua <e> in nostros impetum facerent: II 19, 5; dispersis in opere nostris subito ex omnibus partibus siluae euolauerunt et in nostros impetum fecerunt: III 28, 3; ululatum tollunt impetuque in nostros facto ordines perturbant: V 37, 3; nauibus exposti <e> in auersos <Faern.> aduersos α) nostros <nostris a?> impetum fecerunt atque ex utraque munitione deiectos terga uertere coegerunt: 3, 63, 8; legio Pompeiana . . . resistere conabatur atque ultro in nostros impetum faciebat: 3, 69, 2.

B. additur aliud adiect. (numer.); a) complures: reperti sunt complures nostri milites <om. β>, qui in phalanga <e> insilirent et . . . : I 52, 5; ¶ subfossis <e> equis compluribusque nostris deiectis reliquos in fugam coniecerunt: IV 12, 2.

b) duo: nostrae naues duae tardius cursu confecto in noctem coniectae cum ignorarent . . . , in ancoris constiterunt: 3, 28, 1.

e) omnis; α) omnis noster equitatus,

omnis nobilitas interit (periit *h*): VII 38, 2; omnisque noster equitatus eas cohortes est secutus: 3, 68, 3; ¶ fugitiuis omnibus nostris certus erat Alexandriae receptus certaue uitae condicio, ut . . . : 3, 110, 4; ¶ omnes nostras pabulationes frumentationesque obseruabat: VII 16, 3.

β): (nostri ad unum omnes incolomes per paucis vulneratis ex tanti belli timore . . . se in castra receperunt: IV 15, 3); ¶ dnm haec geruntur, nostris omnibus occupatis qui erant in agris reliqui discesserunt (u. CC): IV 34, 3; — prima luce et nostri omnes erant transportati et hostium acies cernebatur: VII 62, 1; ¶ in ea re omnium nostrorum intentis animis: III 22, 1.

d) primus: phalange facta sub primam nostram aciem successerunt: I 24, 5; ¶ uti inter nouissimum hostium agmen et nostrum primum non amplius . . . senis milibus passuum interesset: I 15, 5.

e) superior: magno esse Germanis dolori Ariouisti mortem et superiores nostras uictorias: V 29, 3.

(D) uniuersi: IV 25, 5 u. A. 2. a) z) desilire; 3, 37, 6 u. p. 822 ferre.)

notitia: quod . . . Gallis . . . provinciarum (CC) propinquitas et transmarinarum rerum notitia multa ad copiam atque usum (c) laegitur: VI 24, 5; ¶ intra annum uero uicesimum Ieminae (niri add. Nitsche) notitiam habuisse in turpissimis habent rebus: VI 21, 5; ¶ hominum et locorum notitia et usu eius provinciae naetus aditus ad ea conanda: I, 31, 2; — ab his liberaliter ipse appellatus et quadam notitia Septimii productus . . . naniculam paruulam conscendit: 3, 104, 3.

noto: nonum in re publica introductum exemplum queritur, ut tribunicia intercessio armis notaretur (uetaretur *Madu*) atque opprimeretur: I, 7, 2; ¶ non nullos signiferos ignominia notauit ac loco mouit: 3, 71, 1.

notus. I. adiect.; A. pos.: cornu existit excelcius magisque directum his quae nobis nota sunt cornibus: VI 26, 1; ¶ Caesar (c) desiderauit milites DCCCCLX et equites *** Tnticanum Gallum, senatoris filium, notos equites Romanos C. Fleginatem Placentia . . . (u. CC): 3, 71, 1; ¶ apud eos magna nota ferriariae atque omne genus emiculatorum notum atque usitatum est: VII 22, 2; ¶ reuocantur notisque (noctisque *N*) itineribus ad naues decurrunt: I, 28, 3; ¶ haec loca nicinitatibus erant nota: VI 31, 4; ¶ nota atque instituta ratione magno militum

studio paucis diebus opus (o) efficitur: VI 9, 4; ¶ quae res nota erat Pompeio, delata per Allobrogas perugas: 3, 63, 5; ¶ (semita: V 19, 2 u. uia); ¶ Hereniam siluam, quam Eratostheni et quibusdam Graecis fama notam (siluam, quae erat hosteni . . . nota β) esse uideo: VI 24, 2; ¶ hostes uero notis omnibus uadis, ubi . . . egredientes conspexerant, incitatis equis impeditos adoriebantur: IV 26, 2; ¶ omnibus (omnes β) uis (notis add. β; *Schn.*, *Db.* semitisque essedarios ex siluis emittebat: V 19, 2.

neque iis ipsis quicquam praeter oram maritimam . . . notum est: IV 20, 3.

B. comp.: nulla fuit ciuitas, quin . . . mitteret, non eius Romanus paulo notior, quin ad diem conueniret: 2, 19, 2.

C. superl.: cum illi . . . omnibus membris expeditis (c) notissimis locis audacter tela coicerent: IV 24, 3.

2. ni subst.: quem quisque in castris notum aut municipem habebat, conquirat atque euocat: I, 74, 1; ¶ hi suos notos hospitesque quaerebant, per quem quisque eorum aditum commendationis haberet ad Caesarem: I, 74, 5.

nouem. A. non additur alius numerus: eius imperatoris ducta VIII (a; nouem *Db.*) annis rem publicam felicissime gesserint plurimaeque proelia secunda fecerint, omnem Galliam Germaniamque pacauerint: I, 7, 6; ¶ signaque militaria ex proelio ad Caesarem sunt relata (LXXX et aquilae VIII: 3, 99, 1; ¶ Hereniac (c) siluae . . . latitudo nouem dierum iter expedito patet: VI 25, 1; diebusque in ea re consumptis VIII naues . . . reuertuntur: I, 27, 1; ¶ nullum eius modi casum expectans, quo nouem oppositis legionibus (leg. oppos. a) maximoque equitatu . . . offendi posset: VI 36, 2; (legiones habere sese paratas X (IX *Np.*): I, 6, 2;) legiones effecerat ciuium Romanorum VIII: V ex Italia . . . unam ex Cilicia (c) . . . unam ex Creta et Macedonia . . . duas ex Asia: 3, 4, 1; ¶ polliceri . . . Menapios VIII milia (VIII *af*; *Oros.*: VIII. *h*; VII milia *z*; *add.*): II 4, 9; ¶ eo die naues Massiliensium emi uis, quae sunt captae, intereunt VIII (u. CC): I, 58, 1; ¶ (Nerni nullo pedum X (β; *Oros.*: IX *IBM*; *add.*; XI *Q*) et fossa pedum (c) XV hiberna cingunt: V 42, 1.)

(B. decem (et) nouem: milia passuum XVIII (ego; decem nouem *N*; *add.*; decem et nouem *C*; *Pr.*) unum . . . perducit: I 8, 1; polliceri . . . Adnatos (c) XVIII milia

⟨.XVIII. β; decem et VIII milia *BMQ*; decem et nouem milia *A*⟩: II 4, 9.)

Nouiodunum. *A.* Biturigum: ille oppidum Biturigum positum in uia Nouiodunum ⟨bitur. pos. i. u. nouiod. (nobiiodunum *a*) β; *om. z*; Bitur. pos. in uia *del. Oud., Fr.*⟩ oppugnare instituerat. quo ex oppido . . . VII 12, 2; *cf. qu. sqq. c. 12 et 13*; Vercingetorix tot continuis incommodis Vellaunoduni, Cenabi, Nonioduni acceptis suos ad concilium conuocat: VII 14, 1.

B. *Haeduorum:* Noniodunum ⟨nouiodunum *BMQ*; Nouio dinum *Qpr.*⟩ erat oppidum Haeduorum ad ripas Ligeris oportuno loco positum. huc . . . VII 55, 1; *cf. § 2-4*; interfectis Nouioduni ⟨nouiodunum *B*¹; -dunus *B*²⟩ custodibus quique eo negotiandi ⟨aut itineris *add. β; Schn.*⟩ causa commenerant pecuniam atque equos inter se partiti sunt: VII 55, 5; *cf. § 6. 7.*

C. *Suessionum:* in lines Suessionum . . . exercitum duxit et magno itinere confecto ⟨*CC*⟩ ad oppidum Nouiodunum contendit: II 12, 1; *cf. § 2-5 et 13, 1.*

nouitas. *A. abl.:* uis magna pulueris cernebatur, et uestigio temporis primum agmen erat in conspectu. nouitate rei Curio per motus praemittit equites: 2, 26, 3; ¶ deprendis ⟨*e*⟩ nauibus circiter ⟨*e*⟩ quinquaginta ⟨*e*⟩ celeriterque . . . militibus impositis ⟨*e*⟩ et rei nouitate perterritis oppidanis . . . sine contentione oppido potitur: VII 58, 4; ¶ quibus rebus perturbatis nostris ⟨in *add. Schenkli*⟩ nouitate pugnae tempore opportunissimo Caesar auxilium tulit: IV 34, 1; nemo est tam ⟨*e*⟩ fortis, quin rei nouitate perturbetur ⟨*u. CC*⟩: VI 39, 3.

B. c. praep.: nam plerumque in nouitate ⟨*rei add. Dt.*⟩ fama rem ⟨*add. Ciacc.; Np.; om. codd.; Dt.*⟩ antecedit ⟨*codd.; Dh., Dt.; excedit Np.*⟩ fama antecellit ⟨*Madu.*⟩: 3, 36, 1; *(cf. A. IV 34, 1.)*

nouus. *A. propr.:* discedere a nobis et nouam temptare fortunam nouasque amicitias experiri constituerunt: 3, 60, 3; ¶ ita et nouam et repente collectam auctoritatem tenebant: VI 12, 8; ¶ is ⟨*e*⟩ locus aberat a nouis Pompei castris circiter passus quingentos: 3, 67, 2; ¶ ueteribus clientelis restitutis, nouis per Caesarem ⟨*per Caesarem, nouis Vichl.*⟩ comparatis: VI 12, 6; ¶ Caesar . . . suspicatus, aliquid noui ⟨*nouum β*⟩ a barbaris initum consilii: IV 32, 2; cum ex significatione Gallorum noui aliquid ab iis iniri consilii ⟨*cons. iniri β*⟩ intellexissent: VII 12, 6; ¶ legio VIII. ad eum uenit color-

tesque ex nouis Galliae dilectibus XXII: I, 18, 5; copias undique omnes ex nouis dilectibus ⟨*dilectis l*⟩ ad se cogi iubet: 1, 24, 2; quas (legiones) ex nouo dilectu confecerat atque in itinere compleuerat: 1, 25, 1; utrum auertendae suspicionis causa Pompeius proposuisset (edictum), . . . an nouis dilectibus, si nemo premeret, Macedoniam tenere conaretur, existimari non poterat: 3, 102, 3; ¶ fortuna: 3, 60, 3 *u. amicitiae*; ¶ (tempus autem ⟨*a*⟩) erat difficillimum, quo neque frumenta † in hibernis erant neque (ex libernis erant nonaque *E. Hoffm.*) nullum a maturitate aberant: 1, 48, 5; ¶ qui mobilitate et leuitate animi nouis imperiis studebant: II 1, 3; ¶ Caesar duas legiones in citeriore Gallia nouas conscripsit: II 2, 1; ¶ non esse fas Germanos superare, si ante nouam ⟨*nouam QB²β*⟩ lunam proelio contendissent: I 50, 5; ¶ si noua manus Sueborum cum ueteribus copiis Ariouisti sese coniunxisset: I 37, 4; ¶ Cato in Sicilia naues longas ueteres reficiebat, nouas ciuitatibus imperabat: 1, 30, 4; ¶ ne noua Caesaris officia ueterum suorum beneficiorum in eos memoriam expellerent: 1, 34, 3; ¶ haec noua sit ratio uiuendi, ut misericordia et liberalitate nos muniamus: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 1*; ¶ plerique nouas sibi ex loco religiones fingunt: VI 37, 8; crudelitas in supplicio, noua religio iuris iurandi spem praesentis deditiois sustulit: 1, 76, 5; relinquitur noua religio ⟨*om. a*⟩, ut eo neglecto sacramento, quo tenemini, respiciatis illud, quod deditioe ducis et capitis deminutione sublatum est: 2, 32, 9; ¶ cupiditate regni adductus nouis rebus studebat: I 9, 3; cum intellexeret omnes fere Gallos nouis rebus studere et ad bellum mobiliter celeriterque excitari: III 10, 3; quod sunt in consiliis capiendis mobiles et nouis plerumque rebus student: IV 5, 1; — (esse Dumnorigem) summa audacia, magna apud plebem propter liberalitatem gratia, cupidum rerum nouarum: I 18, 3; quod eum ⟨*e*⟩ cupidum rerum nouarum, cupidum imperii, magni animi, magnae inter Gallos auctoritatis cognouerat: V 6, 1; ¶ hoc . . . ad timorem nouarum tabularum tollendum minuendumque . . . esse aptissimum existimauit: 3, 1, 3; — (leges) duas promulgauit, unam, qua . . . donauit, aliam tabularum nouarum: 3, 21, 1.

B. trsl. a) posit. (= inusitatus, inauditus): nouum in re publica introductum exemplum queritur, ut tribunicia intercessio armis . . . opprimeretur: 1, 7, 2; ¶ nouo genere

pugnae perterritis (<r> nostris . . . perruperunt: V 15,4; in se noui generis imperia constitui: I, 85,8; aggerem noui generis atque inauditum ex latericiis duobus muris . . . facere instituerunt: 2, 15,1; in nouo genere belli nouae ab utrisque bellandi rationes reperiebantur: 3, 50,1; ¶ erat noua et inusitata belli ratio: 3, 47, 1; 50, 1 u. genus; cf. A. ratio; ¶ incernes cum infulis se porta foras uniuersi proripiunt, ad legatos . . . supplices manus tendunt, qua noua re oblata omnis administratio belli consistit: 2, 12, 1 (Np. 2); quos ubi Afranius procul uisos . . . conspexit, noua re perterritus locis superioribus consistit: 1, 65, 1; — hostes re noua perterriti . . . in foro . . . cumeatim constiterunt: VII 28, 1; inopinantes nostri re noua perturbantur: VI 37, 3; sed re noua perturbatus maioribus itineribus Apolloniam petere coepit: 3, 11, 2; ¶ noua atque inusitata specie commoti legatos ad Caesarem de pace miserunt: II 31, 1.

quodque nouum et praeter consuetudinem acciderat: 3, 61, 1.

b) superl. (= extremus, ultimus). Cf. O. Ricmann, RPh. V 103—105.

1. adiect.; z) e. subst.: equitatu praemisso, qui nouissimum agmen carperet (<aperet Of>) atque impediret: 1, 78, 5; — expeditae cohortes nouissimum agmen claudabant: 1, 79, 1; — de media nocte missus equitatus nouissimum agmen consequitur: VII 88, 7; statimque egressus et nouissimum agmen consecutus celeriter ex conspectu castrorum discessit: 3, 75, 2; — equitatumque praemisit ad nouissimum agmen demorandum, neque consequi potuit: 3, 75, 3; — qui cupidius nouissimum agmen insecuti alieno loco . . . proelium committunt: I 15, 2; — omnem equitatum, qui nouissimum agmen moraretur, praemisit: II 11, 3; — cum ab equitatu nouissimum agmen premeretur: 1, 70, 3; ¶ Heluetii . . . audacius subsistere non nunquam et nouissimo agmine proelio nostros lacessere coeperunt: I 15, 3; ¶ Heluetii . . . itinere conuerso nostros a nouissimo agmine insequi ac lacessere coeperunt: I 23, 3; — equites . . . repente sese ad nouissimum agmen ostendunt: 1, 63, 3; pugnatur acriter ad nouissimum agmen: 1, 80, 5; ii (<r>), quos ad nouissimum agmen equorum reficiendorum causa substitisse demonstratum est: 2, 42, 5; — circiter tribus milibus hostium (<r>) ox nouissimo agmine interfecit altero die ad Alesiam castra fecit: VII 68, 2; quae (legiones) in nouissimo agmine praesidio impedimentis fuerant: II 26, 3; — uti

inter nouissimum hostium agmen et nostrum primum non amplius . . . senis milibus passuum interesset: I 15, 5.

uix agmen nouissimum extra munitiones processerat: VI 8, 1.

tantum esse nomen . . . eius (<c> exercitus . . . hoc nouissimo proelio facto etiam ad ultimas Germanorum nationes, uti: IV 16, 7.

2) sine subst.: qui ex iis nouissimus conuenit (<uenit β>), . . . omnibus cruciatibus adfectus necatur: V 56, 2; alii, ut principes talem nuntium attulisse, alii, ne . . . ex omnibus nouissimi uenisse uidentur: 1, 53, 3.

2. ui subst.; z) obi.: hi nouissimos adorti et multa milia passuum prosecuti magnam multitudinem eorum fugientium conciderunt: II 11, 4;

¶ consecutus equitatus nouissimos (<nouissimos a pr. > nouissimo a corr. > proelio detinebat: 3, 75, 4;

¶ subito se ostenderunt nouissimosque premere et primos prohibere ascensu . . . coeperunt: V 32, 2; cerebatur equitatus nostri proelio nouissimos illorum premi uehementer ac non nunquam subsistere (<Vascos. > sustinere ; <edd. >) extremum agmen: 1, 64, 1.

2) dat.: qui . . . agmen hostium claudabant et nouissimis praesidio erant: I 25, 6.

γ) e. praep.: reliquos esse tardiores et non nullos ab (<a B? >) nouissimis deserto (<c> proelio excedere <acie > u. CC) ac tela uitare: II 25, 1; scuto ab nouissimis unū militi detracto . . . in primam aciem processit: II 25, 2.

nox. A. subi.: de quibus (<in> Elusn.) infulis non nulli scriperunt dies continuos XXX sub bruma esse noctem: V 13, 3; — huius modi res aut pudore aut metu tenentur; quibus rebus nox maxime aduersaria est: 2, 31, 7; — certis ex aqua mensuris breuiores esse quam in contini noctes (<noct. qu. i. cont. β> uidebamus (<r>): V 13, 4; ¶ cum finem opugnandi nox fecisset: II 6, 4; ¶ etsi totius diei contini labore erant confecti noxque iam suberat: 3, 97, 4.

B. obi.: quod properans noctem diei coniunxerat neque iter interniserat: 3, 13, 2; ¶ biduoque et nocte in (<Ciuec> noctibus tribus ; <edd. > nauigatione consumptis adpellit: 2, 23, 1; ¶ dum ea . . . conferuntur, nocte intermissa (<nocte int. spuria italico > circiter hominum milia sex . . . prima nocte e castris Heluetiorum egressi ad Rhenum . . . contenderunt: I 27, 4; proficiscitur neque noctem neque diem intermittit: V 38, 1; ¶ quinque intermissis diebus alteram (<del. Ciuec>) noctem subnubilam naactus . . . tertia inita uigilia

silentio exercitum eduxit: 3, 51, 2; ¶ dies natales et mensium <e> et annorum initia sic observant, ut noctem dies subsequatur: VI 18, 2.

C. acc. temporis: ipse ad ancoram unam <a> una *fl.* noctem <ego> nocte s; una nocte *edd.* constitit: 3, 102, 4; ¶ diem noctemque *u. dies p. 591 d*) (3 (5) *loc.*); ¶ quibus litteris circiter media nocte <mediam noctem β> Caesar adlatis suos facit certiores: V 49, 4.

D. genet.: {tribusque horis <noctis *add. eodd.*: *del. Güler*> exercitui ad quietem datis castra ad Gergouiam mouet <c>: VII 41, 1;} ¶ ut perpaucae (naues) ex omni numero noctis interuentu ad terram peruenierint <c>, cum ab hora fere quarta usque ad solis occasum pugnaretur: III 15, 5; ¶ illi itinere totius noctis confecti subsequi non poterant: 2, 39, 6; ¶ spatia <e> omnis temporis non numero dierum, sed noctium finiunt: VI 18, 2; ¶ {ex eo proelio circiter hominum milia CXXX superfuerunt eaque tota nocte continenter ierunt <nullam partem noctis itinere intermisso *add. X, et plur. edd. cum sequentibus ea coniungentes: del. Dt. Köchly*>; in fines Lingonum die quarto peruenierunt <u. CC>: I 26, 5;} consumitur uigiliis reliqua pars noctis: V 31, 4; cum in omnibus locis consumpta iam reliqua parte noctis pugnaretur: VII 25, 1; idoneum locum nacti reliquam noctis partem ibi confecerunt et luce prima missis . . . equitibus . . . se defenderunt: 3, 28, 6; Caesar . . . parua parte noctis itinere intermisso mane Dyrrachium uenit: 3, 41, 5; ¶ id silentio noctis conati non magna iactura suorum sese <e> effecturos sperabant <c>: VII 26, 2; silentio noctis Caesar ex castris egressus . . . defecto praesidio potitus loco duas ibi legiones collocauit: VII 36, 7; ¶ extracto primo noctis tempore gubernatorem in terram nauem eicere cogunt: 3, 28, 5.

E. abl.: a) nocte: quidam ex his . . . nocte ad Neruios peruenierunt: II 17, 2; aegre ad noctem oppugnationem sustinent, noctu <nocte β> ad unum omnes desperata salute se ipsi interficiunt: V 37, 6; loquitur . . . sese . . . postero die prima luce castra moturum . . . Labienus noctu <nocte α> tribunis militum primisque ordinibus conuocatis <c> quid sui sit <α> consilii proponit: VI 7, (6.) 8; pons . . . paene erat reffectus; hunc nocte <a> noctu *fl.*: *Db.* perferri iussit: I, 41, 1; equites missi nocte iter conficiunt: 2, 38, 4; cum animaduertissent ex ignibus nocte <noctu *Paul*> cohortes nostras ad munitiones excubare: 3, 50, 1; Pompeius noctu

<nocte?> magnis additis munitionibus reliquis diebus turres extruxit: 3, 51, 1; pauci ordinis senatorii . . . nocte fuga salutem petierunt: 3, 97, 5.

b) additur die: continuato nocte ac die <noctem ac diem *Paul*> itinere . . . ad Pompeium contendit: 3, 11, 1; itaque die ac nocte <diem ac noctem?> continuato itinere ad eum peruenit: 3, 36, 8.

c) additur adiectiuum (*uel numer.*): quae (naues) . . . necessario aduersa nocte in altum pronectae continentem petierunt <c>: IV 28, 3; ¶ tantus fuit . . . terror, ut ea nocte eum C. Volusenus missus eum equitatu ad <c> castra uenisset, fidem non faceret adesse eum in eolumi Caesarem exercitu: VI 41, 2; neque uero <e> tam remisso ac languido animo quisquam omnium fuit, qui ea nocte conqueuerit: 1, 21, 5; — ea tota nocte: I 26, 5 *u. D. pars*; ¶ eadem nocte accidit, ut esset luna plena: IV 29, 1; expositis militibus naues eadem nocte Brundisium a Caesare remittuntur: 3, 8, 1; ¶ media nocte *u. medius p. 556 (8 loc.)*; ¶ quos equitatus apertissimis campis, consecutus . . . multa nocte se in castra recepit <c>: III 26, 6; quos ille multa iam nocte silentio <c> ex <c> fuga <e> exceperit: VII 28, 6; ¶ circiter hominum milia sex . . . prima nocte e castris Heluetiorum egressi ad Rhenum . . . contenderunt: I 27, 4; (1, 81, 4 *u. proxima n.*); equitatum omnem prima nocte ad castra hostium mittit: 2, 38, 3; *impedimenta* omnia <c> silentio prima nocte <noctis *h. pr.*> ex castris Apolloniam praemisit: 3, 75, 1; postero die Caesar simuliter praemissis prima nocte impedimentis de quarta uigilia ipse egreditur: 3, 77, 1; ¶ se . . . proxima nocte de quarta uigilia castra moturum: I 40, 11; interim omnis ex fuga Suesionum multitudo in oppidum proxima nocte conuenit: II 12, 4; neque longius abesse, quin proxima nocte Sabinus clam ex castris exercitum educat: III 18, 4; sub uesperum Caesar intra hanc fossam legiones reducit atque ibi sub armis proxima nocte conquiescit, postero die . . . : I, 41, 6; hoc idem postero die a prima luce faciunt totumque in ea re diem consumunt. . . . proxima <*Paul*> prima *O*; *edd.* nocte aquandi causa nemo egreditur ex castris; proximo <postero *N*> die . . . : I, 81, (3.) 4; posteroque die . . . castra ponit . . . proxima nocte centuriones Marsi duo . . . ad Attium Varum perfugiunt: 2, (26, 1) 27, 1; ¶ nuntiant superiore nocte maxima coorta tempestate prope omnes naues adflictae atque in litus <c> eiectas esse: V 10, 2; (aeque <neque *eodd.*> enim

ex Marsis Paelignisque ueniebant, ut qui superiore nocte *perfugerant* (*u. CC*): 2, 29, 4; ¶ tota nocte: I 26, 5 *u. D.* pars; illi animaduerso (*e*) uitio castrorum tota nocte munitiones proferunt: 1, 81, 3; ¶ omni hoc itinere una nocte equitatu confecto . . . Menapios oppresserunt: IV 4, 5; nocte una intromissis equitibus . . . omnes suos custodiis intra castra continuit: V 58, 1; (3, 102, 4 *u. C.*)

F. e. praep.; a) ad: illi aegre ad noctem oppugnationem sustinent: V 37, 6; ¶ res disputatione ad mediam noctem perducitur: V 31, 3; ¶ ad multam noctem (*μίσθας νύκτας Plut.*) etiam ad impedimenta pugnatum est: I 26, 3.

b) ante: ut, cum . . . eo . . . post horam nonam diei Caesar peruenisset, ante mediam noctem ad portas castrorum clamor oreretur (*e*): V 53, 1; Cenabenses paulo ante mediam noctem silentio ex oppido egressi illum transire coeperunt: VII 11, 7.

c) de nocte, de media nocte *u. de p.* 822 2. (6 *loc.*)

d) in noctem: nostrae naues duae lardius cursu confecto in noctem coniectae . . . in ancoris constiterunt: 3, 28, 1; — spe enim conciliendi negotii prope in noctem rem deduxerant (*x*); duxerant *O; Np., Dl.*: 3, 51, 7.

e) post: ipse idoneam tempestatem naues soluit: IV 36, 3.

f) sub: Pompeius sub noctem naues soluit: 1, 28, 3.

[*Falso*: reuocantur notisque (*noctisque N*;) itineribus ad naues decurrunt: 1, 28, 3.]

(noxia) noxia: supplicia eorum, qui in furto aut in (*om. β*) latrocinio aut aliqua (*alia RSchm.*) noxia (*A¹Quf; Np., noxia BAll; vell. edd.*) sint comprehensi, gratiora dis immortalibus esse arbitrantur: VI 16, 5.

nubo: ipsum ex Heluetiis uxorem habere, sororem ex matre et propinquas suas nuptum in alias ciuitates conlocasse: I 18, 7.

nudo. **A. corpus**: ut Teutomatus (*e*) . . . subito in tabernaculo oppressus, ut meridie conquiret, superiore corporis parte (*parte corp. β*) nudata (*nuda β*) uulnerato equo uix se ex manibus praedantium militum eriperet: VII 46, 5.

B. locum (= deductis copiis defensoribus spoliare); a) non add. *abl.*: at totis (*β*; attonitis *α*) fere (*castris h. l. habet β*) a fronte et ab sinistra parte nudatis castris . . . Neruii . . . ad eum locum contenderunt: II 23, 4; Vercingetorix iubet (*o*) portas claudi, ne castra

nudentur: VII 70, 7; ¶ neque sibi nudanda litora et relinquendos portus existimabant: 3, 15, 5; ¶ interim eam partem nudari necesse erat et ab latere aperto tela recipi (*recipere β*): V 35, 2.

b) add. *abl.*: animaduertit collem, qui ab hostibus tenebatur, nudatum hominibus, qui superioribus diebus uix prae multitudine comi poterat: VII 44, 1; ¶ ubi . . . undique in murum lapides iaci coepti sunt murusque defensoribus nudatus est: II 6, 2; ¶ et (*e*) quaecumque (*e*) pars castrorum nudata defensoribus premi uidebatur, eo occurrere et auxilium ferre: III 4, 2.

C. trsl. (= spoliare): Sullam nudata non data *f*) omnibus rebus tribunicia potestate tamen intercessionem liberam reliquisse: 1, 7, 3.

nudus. **A. propr.**: pellibus aut paruis renouum (*e*) tegimentis utuntur, magna corporis parte nuda: VI 21, 5; ut Teutomatus (*e*) . . . ut meridie conquiret, superiore corporis parte nudata (*parte corp. nuda β*) uulnerato equo uix se ex manibus praedantium militum eriperet: VII 46, 5; ¶ matres familiae . . . pectore nudo prominentes passis manibus obstabantur (*o*) Romanos: VII 17, 5.

B. = sento non tectus, apertus: multi ut . . . praeciparent scuta (*e*) e (*e*) manu emittere et nudo corpore pugnare: I 25, 4.

nullus. **Forma**: *Datiuus* nulli II 6, 3; 35, 4; VII 20, 5; 1, 79, 5; 85, 1; — nullo (*α*; nulli *β*) consilio: VI 13, 1; nullo usui (*om. usu? abl.*) 2, 7, 1; — *genet.* nullius (2, 16, 4; 3, 45, 6; — *ablat.* defendente nullo: 3, 68, 3; (nullo hoste III 6, 5.)

A. non additur nisi, praeter, praeterquam, non; a) neque qui, quin neque sed sequitur; *α*) add. *subst.*; *αα*) singulari numero: nullum aditum esse ad eos (nullum esse aditum ad hos *β*) mercatoribus; nihil pati uini . . . inferri: II 15, 4; ¶ oppidi murus (*e*) . . . recta regione, si nullus am fractus intercederet, mille CC passus aberat: VII 46, 4; ¶ sibi nullam eum iis (*e*) ancitiam esse posse, si in Gallia remaneret: IV 8, 1; ¶ cum ei rei nullum reperiretur auxilium: III 15, 2; nihil horum ad pacandas Hispanias, nihil ad usum provinciae prouisum, quae propter diuturnitatem pacis nullum auxilium desiderarit: 1, 85, 7; ¶ plebes pacis seniorum habetur loco, quae nihil (*o*) audet (*e*) per se, nullo (*α*; *Aim.*: nulli *β*) adhibetur consilio (*concilio β*): VI 13, 4; ¶ sed nulla (*his add. β*) feramentorum copta, quae esset (sunt

β) ad hunc usum idonea, . . . cogebantur <e>: V 42, 3; frumenti copiam legionarii non nullam <Gryphius; nonnulli *codd.*> habebant, . . . castrati auxiliaresque nullam <om. O>: I, 78, 1; ¶ (disciplina: IV 1, 9 *n.* officium;) ¶ nulla interposita dubitatione legiones . . . ex castris educit: VII 40, 1; ¶ ut nullum paulo fortius factum latere posset: III 14, 8; ¶ ac nullo hoste prohibente aut iter demorante incolumem legionem . . . in Allobroges perduxit: III 6, 5; ¶ sic se complures annos illo imperante meruisse, ut nullam ignominiam acciperent <e>, nusquam infecta <e> re discederent: VII 17, 5; ¶ imperium se a <e> Caesare per conditionem nullum desiderare, quod habere victoria posset <e>: VII 20, 7; II 11, 1 *et* I, 51, 2 *n.* ordo; ¶ ut altissimis fluminibus atque impeditissimis itineribus nullum acciperet incommodum: 3, 77, 2; ¶ atrocina nullam habent infamiam, quae extra fines cuiusque ciuitatis fiunt: VI 23, 6; ¶ sibi esse in animo sine ullo maleficio iter per prouinciam facere, propterea quod aliud iter haberent nullum: I 7, 3; magnoque circuitu nullo certo itinere exercitum ducit <e>: I, 68, 1; ¶ (quarum rerum illo tempore nihil factum, ne cogitatum quidem; <nulla lex promulgata, non cum populo agi coeptum, nulla secessio facta *add. codd.; del. Np.*>: I, 7, 5;) ¶ hostes uiderunt ea . . . ita relecta, ut nullus <Steph.; nullius > perfidiae neque eruptioni <nis O> locus esset nec quicquam omnino relinqueretur, qua . . . noceri posset: 2, 16, 1; hic nullo in loco Macedoniae moratus magno impetu tetendit <e> ad Domitium: 3, 36, 2; ¶ illi nulla coacta manu loci praesidio freti in siluas paludesque confugiunt: VI 5, 7; ¶ qui <e> propter ueteres inimicitias nullo modo cum Haeduis coniungi poterant: VI 12, 7; ¶ nullam exoriri moram posse, quo minus, cum uenisset, si imperata non facerent ad nutum, e uestigio diriperentur: 2, 12, 3 (*Np.* 4); — recepto Caesar Orico nulla interposita mora Apolloniam proficiscitur: 3, 12, 1; itaque nulla interposita mora sauciorum modo et agrorum habita ratione *impedimenta* . . . Apolloniam praemisit: 3, 75, 1; ¶ multis undiq̄ue uulneribus acceptis nulla munitione perrupta . . . se ad suos receperunt: VII 82, 2; ¶ itaque ex eo numero nauium nulla desiderata est: 2, 7, 2; an paenitet nos, quod saluum atque incolumem exercitum nulla omnino naue desiderata traduxerim? 2, 32, 12; ¶ cuius rei nulla est occultatio: VI 21, 5; ¶ quod a pueris nullo officio aut disciplina aduefacti

nihil omnino contra uoluntatem faciant: IV 1, 9; ¶ egressi nullo certo ordine neque imperio: II 11, 1; erant praeterea cuiusque generis hominum milia circiter VI . . . , sed nullus ordo, nullum imperium certum, cum suo quisque consilio uteretur: I, 51, 2; tota auxilia regis impedita ac perturbata, quod nullo ordine et sine timore iter fecerant, in fugam coiciunt <e>: 2, 26, 4; ¶ (hominum milia CXXX superfuerunt eaque tota nocte continenter ierunt [nullam partem noctis itinere intermisso]; in fines Lingonum die quarto peruenerunt: I 26, 5;) si nullam partem Germanorum domum remittere posset, at ne quos amplius Rhenum transire pateretur: I 43, 9; nulla pars nocturni temporis ad laborem intermittitur; non aegris, non uulneratis facultas quietis datur: V 40, 5; constituerat nullam partem belli in Hispaniis relinquere: 2, 18, 7; hac habita oratione nullam in partem ab exercitu Curionis fit significatio: 2, 28, 4; ¶ si nihil <e> esset <e> durius, nullo cum periculo ad proximam legionem peruenturos: V 29, 6; nullum enim poterat uinersis a perterritis ac dispersis periculum accidere: VI 34, 3; se nullum periculum communis salutis causa recusare: VII 2, 1; quos cum sic animo <o> paratos uideat <e>, ut nullum pro sua laude periculum recusent: VII 19, 5; ¶ sed potestatem eius rei (se) nullam habere: 3, 16, 4; ¶ confirmatur <e> opinio barbaris . . . nullum esse intus praesidium: VI 37, 9; ne cuncta Gallia deficeret, quod nullum amicis in eo praesidium uideret <e> positum <o> esse <e>: VII 10, 1; ¶ Pompeius enim nullo proelio pulsus uestri facti prauiudicio demotus Italia excessit: 2, 32, 2; ¶ tanta diligentia omnes . . . continuit, ut nulla ratione ea res enuntiarī aut ad Treueros perferri posset: V 58, 1; quibus interclusis exercitu Caesaris auxilium ferri nulla ratione poterat: I, 70, 2; quibus accidit rebus, ut . . . nulla ratione iter conficere possent: 3, 79, 5; **ille* nulla ratione ad pugnam eliei posse Pompeium existimans hanc sibi commodissimam belli rationem indicauit, uti: 3, 85, 2; — quod nobis quidem nulla ratione factum a Pompeio uidetur <e>: 3, 92, 3; ¶ ut, si peracto consulatu <e> Caesaris <e> non <e> profectus <e> esset, nulla tamen mendacii religione obstrictus uideretur: I, 11, 2; ¶ at Cotta . . . nulla in re communi saluti deerat: V 33, 2; omnia experti Galli, quod res nulla successerat, postero die consilium cepērunt <e> . . . profugere: VII 26, 1; interclusis omnibus itineribus nulla <in *add. a*> re ex prouincia atque Italia subleuari poterat: VII 65,

4; ¶ nullo ab nostris dato responso, ubi uisum est, sub uesperum . . . discedunt: V 58, 3; ¶ contra in dissensione *c*: nullam se salutem perspicere: V 31, 2; ¶ (secessio: 1, 7, 5 *u. lex*); ¶ Haedui primis *c*: nuntiis ab Litaueo acceptis nullum sibi ad cognoscendum spatium relinquunt: VII 42, 1; Caesar Pompeianis . . . intra *c*: nullum compulsis nullum spatium perterritis *dari oportere existimans milites cohortatus est, ut: 3, 95, 1; ¶ quorum alteri, quod nullo studio agebant, non multum adiunabant, alteri non magnis facultatibus . . . celeriter quod habuerunt consumpserunt: VII 17, 2; ¶ ut nullum frustra telum in eos mitteretur: 1, 45, 6; quod unum genus tegimenti aliis locis erant experti nullo telo neque tormento traici posse: 2, 9, 4; nullum ex muro, nullum a nostris mittitur telum: 2, 13, 2; ¶ hoc animo decertabant, ut nullum aliud tempus ad conandum habituri uiderentur et quibus in pugna uitae periculum accideret *c*, non ita multo se reliquorum ciuium fatum antecedere existimarent: 2, 6, 1; ¶ tertium (latus) est contra septentriones, cui parti nulla est obiecta terra; sed eius angulus *alter maxime ad *c*: Germaniam spectat: V 13, 6; ¶ summa difficultate rei frumentariae adfecto exercitu . . . nulla tamen uox est ab iis (ex iis uox est β) audita populi Romani maiestate et superioribus uictoriis indigna: VII 17, 3; ¶ at ii, qui in iugo constituerant, nullo etiam nunc usu rei militaris percepto neque . . . in . . . consilio permanere . . . neque . . . initari potuerunt: VI 40, 6; sed Nasidianae naues nullo usui (usu?) fuerunt celeriterque pugna excesserunt: 2, 7, 1; non recusare se, quin nullius usus imperator existimaretur, si sine maximo detrimento legiones Caesaris sese receperunt: 3, 45, 6.

$\beta\beta$ plural: nihil se de bello cogitauisse, nulla Amborigi auxilia misisse: VI 32, 1; (praemisera . . . auxilia peditum V milia *Np.*; peditum nulla *z*): 1, 39, 2; ¶ Cassius . . . aduolauit . . . perturbatumque cum nactus nullis custodiis neque ordinibus certis . . . onerarias naues . . . in Ponponianam *c*: classem inuasisit: 3, 101, 2; ¶ castra . . . etsi erant exigua per se, . . . praesertim nullis cum impedimentis, tamen . . . quam maxime potest contrahit: V 49, 7; ¶ Numidae enim *c*: quadam barbara consuetudine nullis ordinibus passim conserant: 2, 38, 4; 3, 101, 2 *u. custodiae*; ¶ summaque erat uasto atque aperto mari, magnis aestibus, raris (uari magno, aestibus raris *B/M*) ac prope nullis por-

tibus difficultas nauigandi: III 12, 5; ¶ ut eorum (tormentorum) uim nullae contextae niminibus uineae sustinere possent: 2, 2, 1.

β ni subst.: *zz* subi.: prorutis *c* munitionibus defendente nullo transcederunt: 3, 68, 3.

$\beta\beta$ dat.: ex litteris Caesaris dierum *c*: quindecim supplicatio decreta est, quod ante id tempus accidit nulli: II 35, 4; ¶ Caesar respondit: nulli omnium has partes uel querimoniae uel miserationis minus conuenisse: 1, 85, 1; ¶ nam cum (namque β tanta multitudo lapides ac tela coicerent (coiuebant β), in (ut in β) muro consistendi potestas erat (esset β nulli (nulla *a*); II 6, 3; nullis *c*: est: VI 23, 5 *u. b*) β magistratus; ¶ summam imperii se consulto nulli discedentem tradidisse, ne is . . . impelleretur: VII 20, 5.

($\beta\beta$) genet.: 2, 16, 1 *u. z*) *zz* locus.)

b) sequitur *z*) qui, quin; *zz*) qui: Cicero . . . nullum eius modi casum (causam *MQ*) expectans, quo nouem oppositis legionibus . . . in milibus passuum tribus offendi posset, . . . mittit *c*: VI 36, 2; ¶ dissipatis ac perterritis hostibus, ut demonstrauimus, manus erat nulla, quae paruam modo causam timoris adferret: VI 35, 3; ¶ hic uero nulla munio est, quae perterritos recipiat: VI 39, 2.

$\beta\beta$ quin: quo edicto tota prouincia peruulgato nulla fuit ciuitas, quin (quae non *O*) ad [id] tempus partem senatus Cordubam *c* mitteret, non cuius Romanus paulo notior, quin ad diem conueniret: 2, 19, 2; conlata fortuna Metropolitum cum casu Gomphensium nulla Thessaliae fuit ciuitas praeter Larisaeos *c*, qui \dagger magnis exercitibus Scipionis tenebantur, quin Caesari pareret atque imperata faceret (*D.*; pareret . . . faceret *;* *Np.*, *Dh.*): 3, 81, 2; ¶ equitum . . . quorum nulli ex itinere excedere licebat, quin ab equitatu Caesaris exciperetur: 1, 79, 5; ¶ Treneri uero atque Indutionarus totius hiemis nullum tempus interniserunt, quin trans Rhenum legatos mitterent, ciuitates sollicitarent, pecunias pollicerentur, . . . dicerent . . . neque tamen ulli ciuitati Germanorum persuaderi potuit, ut: V 55, 1. (2) nullum intercedebat tempus, quin extremi eum equitibus proeliarentur: 1, 78, 5.

β sed: docet se nullum extraordinarium honorem adpetisse, sed expectato legitimo tempore consulatus eo fuisse contentum, quod omnibus ciuibus pateret: 1, 32, 2; ¶ in pace nullus (nullis *MQ*) est communis magistratus, sed principes regionum atque pagorum inter suos ius dicunt controuersiasque

minuant: VI 23, 5; ¶ erat, ut supra demonstrauimus, manus certa nulla, non oppidum, non praesidium (<e>), quod se armis defenderet, sed in (<o>) omnes partes dispersa multitudo: VI 34, 1; ¶ tanta tempestas subito coorta est, ut nulla earum (nauium) cursum tenere posset, sed aliae eodem, unde erant profectae, referrentur, aliae . . . deicerentur: IV 28, 2; ¶ commisso proelio Massiliensibus res nulla ad uirtutem defuit, sed memores eorum praeceptorum . . . hoc animo decertabant, ut: 2, 6, 1.

B. nullus nisi, nullus praeter(quam), nullus non: a) nullus nisi: sed deditiois nullam esse conditionem nisi armis traditis: II 32, 2; ¶ nam nobis nisi Caesaris capite relato pax esse nulla (<non O>) potest: 3, 19, 7.

b) nullus praeterquam: ego hanc sententiam probarem . . ., si nullam praeterquam uitae nostrae iacturam fieri uiderem: VII 77, 6.

(c) nullus praeter: 3, 81, 2 u. A. **b) z) ββ);** V 54, 4 u. d.)

d) nullus . . . non: ut praeter Haeduos et Remos . . . nulla fere ciuitas fuerit non suspecta nobis: V 54, 4.

[Falso: uti ex (<e>) tanto nauium numero tot navigationibus neque hoc neque superiore anno ulla (<nulla β>) omnino nauis, quae milites portaret, desideraretur: V 23, 3.]

(Ac nullus: III 6, 5; 12, 5) ¶ nullus . . . et: 2, 6, 1; — nullus . . . que: 2, 7, 1; ¶ nullus . . . aut: III 6, 5; IV 1, 9; V 58, 1; ¶ nullus . . . neque: II 11, 1; 2, 9, 4; 16, 1; 3, 101, 2; nullus . . . non (. . . non): V 40, 5; VI 34, 1; 41, 7, 5; 2, 19, 2; — nullus . . . nihil: II 15, 4; — nullus . . . nusquam: VII 17, 5; — nihil . . . nullus: VI 13, 1; 32, 1; ¶ nullus . . . nullus: 1, 51, 2; 2, 13, 2; (1, 7, 5;) ¶ nullum enim: VI 34, 3; ¶ nullum aliud: I 7, 3; 2, 6, 1.

num: num tu harum rerum natura accidere arbitraris, quod unam terram ac plures terras et urbem et urbes et imperium et imperia dicamus, neque quadrigas in unam nominis figuram redigere neque harenam in multitudinis appellationem (<e>) conuertere possimus? *ap. Gell.* XIX 8, 8; ¶ quod si ueteris contumeliae obliuisci nellet, num (<non f>) etiam recentium iniuriarum . . . memoriam deponere posse (<posset A?>) I 14, 3.

numen: pro uita hominis nisi (<e>) hominis (<o>) uita reddatur, non posse (<aliter add. β>) deorum immortalium numen placari arbitrantur: VI 16, 3.

numero. A. (prop.) = numerum inire,

zillen: constabat Elide in templo Mineruae repetitis atque numeratis (<ego; enumeratis z; add.) diebus, quo die proelium secundum Caesar fecisset, simulacrum Victoriae . . . se . . . conuertisse: 3, 105, 2; ¶ cum laboris sui periculique testimonium adferre uellent, milia sagittarum circiter XXX in castellum coniecta Caesaris numerauerunt (<Ciace; renumerauerunt z; Np.; renuntiauerunt rece.; Db. It.); 3, 53, 4.

B. (trsl.) = soluere. zahlen: magnam imperatam . . . Achaiae populis pecuniam exegerat, magnam (<Add.; magnas eodl.) societates earum prouinciarum . . . sibi numerare coegerat: 3, 3, 2.

numerus. A. propr.: a) = ἀριθμός, ἀριθμός: z) subi.: ab ea parte magnus numerus hostium cadebat: V 34, 2; ¶ ad eos (<e>) magnus adulescentium numerus disciplinae causa concurrat: VI 13, 4; ¶ quaerit ex perfugis causam, quorum magnus ad eum cotidie numerus confluebat: VII 44, 2; ¶ † captis quibusdam cohortibus, uti (<e>) numerus legionum constare uideretur: VII 35, 3; ¶ quo satis magnus hominum pecorisque numerus conuenerit: V 21, 2; magnus undique numerus celeriter conuenit: VI 34, 9; cotidie enim magnus undique nauium numerus conueniebat, quae comaeatium supportarent: 3, 47, 4; ¶ (depopulari: VI 33, 2 u. δ) ββ) b) mittere;) ¶ nunc esse in Gallia ad centum et XX milium numerum: I 31, 5; hominum est infinita multitudo creberrimae aedificia . . ., pecorum magnus numerus (<pecoris numerus ingens β>): V 12, 3; sagittariosque omnes, quorum erat permagnus (<magnum A?>) numerus in Gallia (<in gallia numerus β>), conquiri . . . iubet: VII 31, 4; erant . . . praeterea filius Domitii aliique complures adulescentes et magnus numerus equitum Romanorum et decurionum: 1, 23, 2; — (nostros equites,) quorum erat V milium (<V z>) numerus, cum ipsi non amplius octingentos equites haberent: IV 12, 1; cum hostium numerus capitum CCCXXX (<e>) milium fuisset: IV 15, 3; ex omni (<e>) numero, qui fuit circiter milium (<o>) XL: VII 28, 5; ¶ nominatim ratio confecta erat, qui numerus domato exisset eorum, qui arma ferre possent: I 29, 1; ¶ inter singulas legiones impedimentorum magnum numerum intercedere: II 17, 2; ¶ itaque magnus eorum (caetratorum auxiliariumque) cotidie numerus ad Caesarem perfugiebat: 1, 78, 2; aduersa Caesarem proelia fecisse, magnum numerum ab eo militum ad Afranium

per fugisse (prof. *Of.*: 2, 18, 3; ¶ operuenire (VII 31, 5) et proficisci (III 11, 3) u. d) (z) a); ¶ hac re significari magnum numerum ciuitatum suam uim sustinere non posse (potuisse z): IV 3, 1; 3, 6, 1 u. z) imponere; ¶ (soluere: V 8, 2 u. z) relinquere; ¶ sustinere: IV 3, 1 u. posse; ¶ quem numerum barbarorum ad castra uenisse constabat: III 6, 2; se cohortesque amplius XXX magnumque numerum senatorum atque equitum Romanorum in periculum esse uenturum: 1, 17, 2; ¶ uideri: VII 35, 3 u. eonstare.

z) obi.: certum numerum militum ad se celeriter adduci iubet (e): VII 4, 7; imperat certum numerum militum ciuitatibus, quem et quam ante diem in castra adduci uelit: VII 31, 4; ¶ magno numero nauium ad pulso . . . sua deportabant omnia (u: III 12, 3; ¶ magnum numerum equitatus suo sumptu semper alere et circum se habere: I 18, 5; ¶ augere u. **augeo** p. 375 b) (3 loc.): ¶ magno pecoris atque hominum numero capto . . . in deditionem uenire . . . coegit: VI 3, 2; equitatus nouissimum agmen consequitur; magnus numerus capitur atque interficitur, reliqui ex fuga in ciuitates discedunt: VII 88, 7; ¶ constituerunt . . . iumentorum et carrorum quam maximum numerum coemere, sementes quam maximas facere: I 3, 1; huc magnum numerum equorum huius belli causa in Italia atque Hispania coemptus (A(z); coemptus BM; coemptos M²; Fr.) miserat: VII 55, 3; ¶ cogere u. **cogo** p. 582 (3 loc.): ¶ (complere: VII 75, 5 u. conferre.) ¶ ex his Bellouaci sum numerum non contulerunt (z; compleuerunt z; ebl.): VII 75, 5; — praesertim cum eorum (equitum) exiguus numerus cum tanta multitudine Numidarum conferretur: 2, 39, 4; ¶ magnoque numero iumentorum in flumine supra atque infra constituto traducit exercitum: 1, 61, 6; ¶ falsum ab his equitum numerum deferri, quorum stipendium auerterent: 3, 59, 1; ¶ eae ipsae copiae hoc infrequentiores imponuntur, quod . . . longum . . . iter ex Hispania (magnum ebl. z; ebl.: ejo del.) numerum deminuerat (Nll: dimin. af): 3, 2, 3; reliquas cohortes, numero XXXIII, in quibus erat legio nona multis amissis centurionibus deminutoque (l; diminutoque Oafh) militum numero: 3, 67, 3; ¶ demonstrare: 3, 4, 6 u. explere; ¶ desiderati sunt eo die sagittarii circiter CC, equites pauci, calorum atque iumentorum (Eassn.; impedimentorum z; ebl.: non magnus

numerus: 1, 51, 6; ¶ magno coacto **equitum** numero ex finitimis ciuitatibus in omnes partes dimittit: VI 43, 1; ¶ magnum continuo magnum z; *Schn.* numerum frumenti commeatuque diripit: VII 38, 9; ¶ praeterea magnum numerum ex Thessalia, Bocoia, Achaia Epiroque e supplementi nomine in legiones distribuerat: 3, 4, 2; ¶ his Caesar numerum obsidum, quem ante e imperauerat, duplicauit: IV 36, 2; duplicatoque earum cohortium numero, quas cum Q. Titurio amiserat, . . . docuit: VI 1, 4; ¶ magnum ibi numerum ueruum ediscere dicuntur: VI 14, 3; ¶ Galli . . . magno cratium, scalarum, harpagonum numero effecto . . . ad . . . munitiones accedunt: VII 81, 1; ¶ equitum peditumque certum numerum a ciuitatibus Siciliae exigebat: 1, 30, 4; ¶ atque eum quem supra demonstrauimus numerum expleuerat: 3, 4, 6; (88, 3 u. 7) ¶ ¶ c) cohortes.) ¶ habere u. **habeo** p. 1308 (5 (6) loc.): ¶ imperare u. **impero** B. p. 76 sq. (7 loc.): ¶ magnum numerum sagittariorum, magnum Albicorum . . . imponunt: 1, 56, 2; expediti naues conscenderent, quo maior numerus militum posset imponi u. C¹: 3, 6, 1; magnum numerum leuis armaturae et sagittariorum . . . in scaphas et naues actuarias imponit: 3, 62, 2; ¶ multae praenatae sudes, magnus muralium pilorum numerus instituitur: V 40, 6; ¶ magnum numerum iumentorum atque hominum interciperit: 1, 55, 1; ¶ interficere u. **interficio** p. 211 (10 loc.): ¶ mittere: VII 55, 3 u. coemere; ¶ occidere u. **magnus** p. 524 (5 loc.): ¶ (parare: 1, 39, 2 u. praemittere.) ¶ praemiserat . . . auxilia peditum V milia *contv. Np.*: peditum nulla z; equitum III milia, *quae* omnibus superioribus bellis habuerat, et parem ex Gallia numerum, quam (quamquam af: quem O; Db.) ipse pauceraat (parauerat O; Db.): 1, 39, 2; ¶ prima luce magnum numerum impedimentorum ex castris mulorumque produci . . . iubet: VII 45, 2; ¶ ab his (e), qui emerant, capitum numerus ad eum relatus est milium quinquaginta trium: II 33, 7; ¶ ipse cum quinque legionibus et pari numero equitum, quem in continenti reliquerat (relinquebat z), . . . soluit: V 8, 2; ¶ eorum, qui domum (e) redierant, . . . repertus est numerus milium C et decem: I 29, 3; magnus ibi numerus pecoris repertus, multique in fuga sunt comprehensi atque intercepti: V 21, 6; ¶ magnum hostium numerum pauci sustinuerunt

1, 51, 5; ¶ hic dies . . . hunc habuit euentum, ut . . . maximus numerus hostium <hostium numerus *f*: *Steph.*> uulneretur atque interficeretur: V 43, 5.

γ) **abl.**; **zz**) **causae**: cum . . . hostes loco et numero, nostri uirtute confiderent: VII 50, 1.

β) **instr.**: (milites) Morini . . . non ita magno snorum numero circumsteterunt: IV 37, 1; ¶ ita congressus impari numero magnos impetus legionum equitatusque sustinet: 1, 40, 6; quod iniquo loco atque impari congressi numero <numero quod *hl*> quinque horis proelium sustinuisset: 1, 47, 3; ¶ integras atque incolumes copias Caesar <*c*> inferiore <-ores *Oahl*> militum <-tes *a'*> numero continebat: 3, 47, 3; ¶ quo minore numero militum munitiones <*o*> defendi possent: VII 73, 2; ¶ spatia <*e*> omnis temporis non numero dierum, sed noctium finiuunt: VI 18, 2; ¶ harpagones paraerant magnoque numero pilorum, tragularum reliquorumque telorum se instruxerant: 1, 57, 2; ¶ Vettonum agrum Lusitaniamque pari numero legionum obtinebat: 1, 38, 1; ¶ magno pecoris atque hominum numero potitur: VI 6, 1; multos ex fuga dispersos excipiunt, magno pecoris numero, cuius sunt cupidissimi barbari, potiuntur: VI 35, 6.

γγ) **limitat.**; **a**) **erant** cum Achilla *eae copiae, ut neque numero neque genere hominum neque usu rei militaris contemnendae uiderentur: 3, 110, 1; ¶ quod et numero militum praestabant et: 3, 44, 5; cum ipsi numero equitum militumque praestarent: 3, 47, 2; ¶ plurimum inter eos Bellouacos et uirtute et auctoritate et hominum numero ualere: II 4, 5.

β) **erat** Romanis nec loco nec numero aequa contentio: VII 48, 4; ¶ erat multo inferior numero uauitum Brutus: 1, 57, 1; quoniam numero multis partibus esset inferior: 3, 84, 3; ¶ erat noua et inusitata belli ratio cum tot castellorum numero tantoque spatio . . . tum etiam reliquis rebus: 3, 47, 1; ¶ (erant <esse *Db.*> et uirtute et ¶ numero <studio *Vieth.*; *u. CC.*> pugnandi (pugnando *Nb.*; *Np.*; pugnantium *Db.*) pares: V 34, 2.)

γ) **c**) **reliquis** cohortes, numero XXXIII, . . . ad legionem Pompei . . . eduxit: 3, 67, 3; reliquis inter aciem mediam cornuaque interiecerat numeroque cohortes <numerumque cohortium *Paul*> CX <XC *Craec.*> expleuerat: 3, 88, 3; ¶ eodem equitatus <*o*> totius Galliae conuenit numero milium quattuor:

V 5, 3; ¶ omnes equites, XV milia <*om. B*> numero, celeriter conuenire iubet: VII 64, 1; sed hi (equites) erant numero CC, reliqui in itinere substiterant: 2, 41, 3; ¶ eo circiter hominum numero <*om. fl*> sedecim milia expedita cum omni equitatu Ariouistus misit: I 49, 3; ¶ haec erant milia <numero milia *hl*> XLV, euocatorum circiter duo: 3, 88, 4; ¶ equitum milia erant sex. totidem numero pedites uelocissimi ac fortissimi: I 48, 5; ¶ ad duo <*af*> duorum *O, a corr., hl; Np., Db.*> milia <: milium *Np., Db.*> numero <*om. f*> ex Pompeianis cecidisse reperiebamus: 3, 53, 1; ¶ sagittarios Creta, Lacedaemone, ex Ponto atque Syria reliquisse ciuitatibus III milia <*om. v*> numero habebat: 3, 4, 3.

quas (naues) postea Labienus faciendas euerauerat numero LX: V 23, 4; naues longas Arclate numero XII facere instituit: 1, 36, 4; Massilienses . . . naues longas expediunt numero XVII, quarum erant XI tectae: 1, 56, 1; onerariis nauibus . . . quae stabant ad Vticam numero circiter CC: 2, 25, 6; ut ad unam omnes constratae numero XVI eliderentur et naufragio interirent: 3, 27, 2; ¶ oppida sua omnia, numero ad duodecim, . . . incendunt: I 5, 2; oppida (Suessiones) habere numero XII, polliceri milia armata quinquaginta: II 4, 7.

saepe numero *u. saepenumero.*

δδ) **deorum numero** **deere**: deorum numero eos solos ducunt, quos cernunt et quorum aperte opibus inuuantur, Solem et Vulcanum et Lunam: VI 21, 2.

δ) **e. praep.**; **zz**) **ad**: ad quemuis numerum ephippiatorum equitum quamuis pauci adire audent: IV 2, 5; ¶ illi imperata celeriter fecerunt, obsides ad numerum frumentumque <*e*> miserunt: V 20, 4; ¶ ad numerum, ad eundem numerum *u. ad p. III et II 2 c*) (3 + 2 *loc.*)

β) **cum**; **a**) **Teutomatus** <*e*> . . . cum magno equitum suorum numero <num. eq. s. β> et quos ex Aquitania conduxerat ad eum peruenit: VII 31, 5; — P. Crassum cum cohortibus legionariis duodecim et magno numero equitatus in Aquitaniam proficisci iubet: III 11, 3; — soluere: V 8, 2 *u. β*) relinquere.

γ) **c**) **C. Trebonium** cum pari legionum numero ad eam regionem . . . depopulandam mittit: VI 33, 2.

γγ) **de**: de numero eorum omnia se habere explorata Remi dicebant: II 4, 4; ¶ diffidens de numero dierum Caesarem fidem seruaturum: VI 36, 1.

δδ) **ex; a):** duces hostium LX milia $\langle c \rangle$ ex omni numero deligunt: VII 83, 4; ¶ pollicitos ex eo numero electa $\langle c \rangle$ milia $\langle \beta \rangle$ sexaginta: II 4, 5; ¶ quartae aciei quam instituerat sex cohortium *Faern.*; ex cohortibus *af*; ex cohortium numero *Ohl; Dh.*), dedit signum: 3, 93, 4.

b): legatosque ex suo numero ad Caesarem mittunt: I, 20, 5; ¶ ut . . . interirent et ex magno renigum propugnatorumque numero pars ad scopulos adlisa interficeretur, pars ab nostris detraheretur $\langle c \rangle$: 3, 27, 2; — ex milium L numero \langle ex num. mil. L $\beta \rangle$, quae ex Aquitania . . . conuenisse constabat, uix quarta parte relicta: III 26, 6.

c): Segni Condruisique ex gente et numero Germanorum, . . . legatos ad Caesarem miserunt: VI 32, 1.

d): ut ex magno Gallorum equitum \langle equitatus $\beta \rangle$ numero non nullos \langle gallos *add. x* \rangle Gallicis rebus fauere natura cogebat: VI 7, 7; sed ex numero tribunorum militum centurionumque non nulli sua uoluntate apud eum remanserunt: I, 77, 2; ¶ itaque ex eo numero nauium nulla desiderata est: 2, 7, 2; ¶ pauci ex tanto numero se incolumes $\langle o \rangle$ in castra recipiunt: VII 88, 4; ¶ ut perpaucae ex omni numero noctis interuentu ad terram peruenirent $\langle c \rangle$: III 15, 5; oppido positur perpaucis ex hostium numero desideratis: VII 11, 8; ¶ tanta erat completis litoribus contentio, qui potissimum ex magno numero conscenderent, ut: 2, 43, 4; milites, qui ex ueteribus legionibus erant relictis praesidio nauibus ex numero aegrorum, ignominiam non tulerunt: 3, 101, 6; ¶ uti ex $\langle c \rangle$ tanto nauium numero tot nauigationibus neque hoc neque superiore anno ulla \langle nulla $\beta \rangle$ omnino nauis, quae milites portaret, desideraretur: V 23, 3.

e): ex numero aduersariorum circiter DC interfectis ac mille $\langle c \rangle$ uulneratis: 2, 35, 6; ¶ denique ex omni \langle eo *add. \beta* \rangle ; omni ex *Kr.; Dt.* numero . . . uix DCCC . . . incolumes ad Vercingetorigem peruenierunt: VII 28, 5; (DCCC ex seruis suis pastorumque suorum \langle suarum *a* \rangle numero \langle *add. E. Hoffm.; Dh.; om. codd.* \rangle ; — ex seruis pastoribusque suis suorumque *Lips.; Dt.; u. (C)* coegerat: 3, 4, 4.)

f): erant . . . ex equitum numero: 3, 59, 1 *u. B. a).*

EE) in numero: Eporedorix Haeduus . . . et una Viridomarus . . . in equitum numero conueniant nominatim ab eo euocati: VII 39, 1; ¶ qui ex his secuti non sunt, in desertorum ac proditorum numero ducuntur:

VI 23, 8; ne se in hostium numero duceret: VI 32, 1; ¶ esse in numero *u. in p. 139 2)* \langle 6 *loc.* \rangle ; ¶ reductos in hostium numero habuit: I 28, 1; Caesar mittit ad eum A. Clodium, . . . quem ab illo traditum initio et commendatum in suorum necessariorum numero habere instituerat: 3, 57, 1; ¶ praefectos tribunosque militum complures in finitimas ciuitates frumenti $\langle c \rangle$ causa dimisit; quo in numero est T. Terrasidius missus in Esuuios $\langle c \rangle$. . . : III 7, (3.) 4.

ζζ) pro: quod $\langle c \rangle$ minus multitudine militum legionariorum pro hostium numero ualebat: I 51, 1.

b)=denumeratio: haec in Haedunorum finibus recensentur, numerusque inibatur \langle inibatur *BM* \rangle : VII 76, 3.

B. 1rst.; **a)=locus:** erant apud Caesarem \langle in *add. f; Dt.*; ex *hl. om. a* \rangle equitum numero Allobroges II fratres: 3, 59, 1; fugitiuis omnibus nostris certus erat Alexandriae receptus certaque uitae condicio, ut dato nomine militum essent numero; si \langle esset numero si *NOaf* \rangle esse numero; quorum si *hl* \rangle quis a domino prehenderetur, . . . eripiebatur: 3, 110, 4; ¶ habere numero *u. habeo 3. D. p. 1406 sq. (3 loc.)*; ¶ quos Aduatuci obsidum numero missos apud se in . . . catenis tenuissent: V 27, 2; reliquae copiae missis ad Varum noctu legatorum numero centurionibus sese ei dederunt: 2, 41, 1.

b)=dignitas: in omni Gallia eorum hominum, qui \langle in *add. \beta* \rangle aliquo sunt numero atque honore, genera sunt duo: VI 13, 1.

[Falso: ut ne murus \langle numerus *zh* \rangle ; ne murus *afk* \rangle quidem cingi possit: VI 35, 9.]

Numerus aduersariorum: 2, 35, 6; adulescentium: VI 13, 4; aegrorum: 3, 101, 6; Albicorum: 1, 56, 2; 58, 4; leuis armaturae: 3, 62, 2; auxiliarium: 1, 78, 2; barbarorum: III 6, 2; caetratorum: 1, 78, 2; calorum: 1, 51, 6; capitum: II 33, 7; captiuorum: V 23, 2; carrorum: I 3, 1; castrorum: 3, 17, 1; centurionum: 1, 77, 2; ciuitatum: IV 3, 1; clientium: I 4, 2; cohortium: VII 4; (3, 93, 4 $\langle c \rangle$); comitatus: VII 38, 9; cratium: VII 81, 1; decurionum: 1, 23, 2; deorum: VI 21, 2; desertorum: VI 23, 8; dierum: VI 18, 2; 36, 1; equitatus: I 18, 5; III 11, 3; VI 7, 7 $\langle c \rangle$; equitum: 1, 17, 2; 23, 2; *u. praeterea eques p. 1053 (15 loc.)*; equorum: VII 55, 3; frumenti: VII 38, 9; 2, 18, 1; funditorum: 3, 44, 6; Germanorum: VI 32, 1; harpagonum: VII 81, 1; hominum *u. homo p. 1510 (5 loc.)*; hostium *u. hostis*

p. 1539 (16 loc.); impedimentorum: II 17, 2; VII 45, 2; (1, 51, 6;) impiorum: VI 13, 7; iumentorum *u.* **iumentum** *p.* 390 (5 loc.); legatorum: 2, 41, 1; legionum: VI 33, 2; VII 35, 3; 1, 38, 1; militum *u.* **miles** *p.* 590 (11 loc.); mulorum: VII 45, 2; nauium *u.* **nauis** *p.* 711 (6 loc.); necessariorum: 3, 57, 1; noctium: VI 18, 2; Numidarum: 2, 38, 5; obaeratorum: I 4, 2; obsidum: IV 22, 2; 36, 2; V 27, 2; VII 90, 2; pastorum: 1, 58, 4; (3, 4, 4;) pecoris: V 12, 3 (c); 21, 2, 6; VI 3, 2; 6, 1; 35, 6; peditum: 1, 30, 4; 2, 28, 4; perfugarum: VII 44, 2; pilorum: V 40, 6; 1, 57, 2; proditorum: VI 23, 8; propugnatorum: 3, 27, 2; remigum: 3, 27, 2; sagittariorum: VII 31, 4; 1, 56, 2; 3, 44, 6; 62, 2; scalarum: VII 81, 1; sceleratorum: VI 13, 7; senatorum: 1, 17, 2; seruorum: 3, 82, 3; (snorum: IV 37, 1; VII 48, 2;) telorum: 1, 57, 2; tracularum: 1, 57, 2; tribunorum: 1, 77, 2; uersuum: VI 14, 3.

Adiect.: aliqui: VI 13, 1; certus: VII 4, 7; 31, 4; 75, 1; 1, 30, 4; exiguus: 2, 39, 4; falsus: 3, 59, 4; idem: 2, 4, 1; 3, 4, 3; impar: 1, 40, 6; 47, 3; inferior: 3, 47, 3; ingens (c): V 12, 3; magnus *u.* **magnus** *p.* 523—525 (63 loc.); maior: 3, 6, 1; maximus: I 3, 1; 7, 2; V 43, 5; minor: VII 73, 2; omnis: III 15, 5; VII 28, 5; 83, 4; par: V 8, 2; VI 33, 2; VII 75, 2; 1, 38, 1; 39, 2; permagnus: VII 31, 4; quinis: IV 2, 5; suus: VII 75, 5; 1, 20, 5; tantus: V 23, 3; VII 88, 4.

Numida(c): Caesar . . . Numidas et Cretas sagittarios et funditores Baleares <que *add. B²*> subsidio oppidanis mittit: II 7, 1; *Caesar* . . . omnem equitatum et leuis armaturae Numidas, funditores sagittariosque pontem tradidit: II 10, 1; cum . . . calones, equites, funditores, Numidas diuersos dissipatosque in omnes partes fugere uidissent: II 24, 4; eodemque tempore his rebus subsidio DC equites Numidae <-diae *af*> ex oppido peditesque CCCC mittuntur a Varo, quos auxilii causa rex Iuba paucis diebus ante Vticam miserat: 2, 25, 3; neque uero primum impetum nostrorum Numidae ferre potuerunt, sed interfectis circiter CXX reliqui se in castra ad oppidum receperunt: 2, 25, 5; equites . . . inopinantes hostes adgre-diuntur. Numidae enim (c) quadam barbara consuetudine nullis ordinibus passim conserant: 2, 38, 4; *cf.* § 5; erant per se magna, quae gesserant equites, praesertim cum eorum exiguus numerus cum tanta multitudine Numidarum conferretur: 2, 39, 4; cum cohortes ex acie procurrissent, Numidae integri celeritate im-

petum nostrorum effugiebant rursusque ad ordines suos se recipientes circumbant et ab acie excludabant: 2, 41, 6.

nummus: (quem Caesar, ut erat de se meritis et de re publica, donatum <donauit numum *Em. Hoffm.*> milibus CC conlaudatumque <*Dt.*; atque *codd.*> ab octauis ordinibus ad primipilum se traducere pronuntiavit: 3, 53, 5;) ¶ (Britanni) utuntur [aut aere] aut nummo aureo <aereo β ; *Schn.*; aut nummo aureo *del. plur. edd.*; *u.* CC> aut taleis <c> ferreis ad certum pondus examinatis pro nummo <pro nummo *om. β* >: V 12, 4.

numquam. **A.** non additur negatio, neque sequitur particula aduers.: quod ante id tempus accidit numquam <*u.* CC>: 1, 6, 7; ¶ numquam ante hoc tempus exercitum populi Romani Galliae prouinciae finibus egressum <fines ingressum β >: I 44, 7; ¶ tanta enim tempestas cooritur, ut numquam illis locis maiores (c) aquas fuisse constaret: 1, 48, 1; ¶ qui uni ex Gallia de pace ad Caesarem legatos numquam miserant: VI 5, 4; ¶ at Curio numquam se amisso exercitu, quem a Caesare . . . acceperit (c), in eius conspectum reuersurum confirmat: 2, 42, 4; ¶ ita se postea salutari passus est <*add. V.*>, sed (z: *Bergk.*; neque *Np.*; *edd.*) in litteris numquam <*Bergk.*; quas z; *edd.*> scribere est solitus neque in fascibus insignia laureae praetulit: 3, 71, 3.

B. a) numquam . . . nisi: decurritur ad illud extremum atque ultimum senatus consultum, quo nisi paene in ipso urbis incendio atque in desperatione omnium salutis † latorum audacia numquam ante descensum <*Kohl.*; discessum z> est: 1, 5, 3.

b) non numquam *u.* **non numquam** *p.* 812.

c) numquam . . . sed: accedebat huc, ut numquam conferti, sed rari magnisque interuallis proeliarentur: V 16, 4; sibi numquam placuisse Anaricum defendi, cuius rei testes ipsos haberet, sed factum imprudentia Biturigum . . ., uti hoc incommodum acciperetur: VII 29, 4.

nunc. *Cf. Knoke, Pr. Bernburg 1881 p. 5. 9.*

A. non additur etiam; **a)** in narrat.: fuit antea tempus, cum Germanos Galli uirtute superarent. . . nunc, quod (z; quoniam β ; quoque *N*; *Schn.*, *Db.*; quidem *rece.*; *Aim.*; *Np.*) in eadem inopia, egestate patientiaeque <CC> Germani permanent, eodem . . . cultu corporis utuntur, Gallis autem . . . transmarinarum rerum notitia multa ad copiam . . . largitur,

paulatim adsuefacti superari . . . ne se quidem ipsi cum illis uirtute comparant: VI 24, (1.) 5, 6; ¶ hunc facilem et cotidianum nouisse sermonem nunc pro relicto est habendum (<u. CC>): *ap. Cic. Brut.* 253; ¶ disciplina in Britannia reperta atque inde in Galliam translata esse (<e>) existimatur, et nunc qui diligentius eam rem cognoscere uolunt, plerumque illo discendi causa proficiscuntur: VI 13, (11.) 12; ¶ quibus rebus neque tum respondendum Caesar existimauit neque nunc ut memoriae prodantur (<N>; -datur :) satis causae putamus (<u. CC>): 3, 17, 1; ¶ hanc ego, inquit, et niuis multos per annos magna diligentia defendi et nunc moriens eadem fide Caesari restituo: 3, 64, 3.

b) in or. obl.: quae tamen omnia et se tulisse patienter et esse laturum; neque nunc id agere, ut ab illis abductum exercitum teneat ipse, . . . sed ne illi habeant: 1, 85, 14; ¶ depositis armis auxiliisque, quibus nunc confiderent, necessario populi senatusque iudicio fore utrumque contentum: 3, 10, 9; ¶ horum primo circiter milia XV Rhenum transisse; postea quam agros . . . adamassent, traductos plures; nunc esse in Gallia ad centum et XX milium numerum: 1 31, 5; apud eos fuisse regem . . . Diuiciacum . . .; nunc esse regem Galliam: II 4, 7; ¶ quod, cum singuli magistratus antiquitus creari . . . consensissent, duo (<nunc add. *Præm.*>) magistratum gerant: VII 32, 3; ¶ quibus quoniam pro pietate (<e>) satis fecerit, habere nunc se rationem officii pro beneficiis Caesaris: V 27, 7; ¶ quod Ariouistus . . . occupauisset et nunc de altera parte tertia Sequanos decedere iuberet: 1 31, 10; ¶ neque nunc se illorum humilitate (<e>) neque aliqua temporis oportunitate postulare, quibus rebus opes augeantur suae: 1, 85, 5; ¶ perperos (se) omnium rerum inopiam, nunc uero paene ut feras (<e>) circummunitis prohiberi aqua, prohiberi ingressu, neque corpore labore neque animo ignominiam ferre posse: 1, 84, 4.

B. etiam nunc u. etiam p. 112 b).

nuncupo: paludatque uotis nuncupatis exeunt: 1, 6, 6.

nuntio. Nunciata *inuenitur in B^o* II 32, 3; nunciatur (-tum, -ta) *in B^o* I 23, 2 et 38, 1 et II 29, 1; nunciatio *in A* 154, 1; nunciauerunt *in Q* IV 32, 1. *Reliquis locis in omnibus eodd. uidetur scriptum esse nuntiare (littera t.)*

A. sequ. obiect. a) subst.: cuius aduentu nuntiato l. Placens . . . locum caput superiorum: 1, 40, 5; ¶ milites . . . proelio nun-

tiato cursu incitato in summo colle ab hostibus conspiciiebantur: II 26, 3; hoc proelio nuntiato *u. hie p. 113 sq. (3 loc.)*; ¶ hac pugna nuntiata, cum . . . nictis nihil tutum arbitrentur. . . legatos ad Caesarem miserunt: II 28, 1; Adnatuei . . . hac pugna nuntiata ex itinere domum reueterunt: II 29, 1; ¶ re nuntiata (<nuntiata *Paul.*> *Ill.*) ad suos cilli se *add. β*) quae imperarentur facere dixerunt: II 32, 3; ¶ eo signa legionis inlata (<Caes.> signo leg. inlato :; *Xp., D.*) speculatores Caesari renuntiarunt (<rem nuntiarunt *Xp.*>: 3, 67, 1); interim Pompeius hac satis longa interiecta mora et re nuntiata V <e> legiones (<e>) ab opere deductas (<e>) subsidio suis duxit: 3, 69, 1; — ea res per fugitiuos L. Aemilii . . . hostibus nuntiat: I 23, 2; M. Antonius . . . ea re nuntiata cum cohortibus XII descendens . . . comeditur: 3, 65, 2; — his rebus in Italiam Caesari (<caesar *h. Fr.*>) nuntiatis . . . profectus est: VII 6, 1; — Morini (milites nostros) . . . circumsteterunt ac, si sese (<e>) interfici nollent, arma ponere iusserunt. . . qua re nuntiata Caesar omnem ex castris equitatum suis auxilio misit (<e>): IV 37, (1.) 2; ciuitatibus milites imperat certumque in locum conuenire iubet. qua re nuntiata Pirustae (<e>) legatos ad eum mittunt: V 1, (6.) 7; Dumnorix . . . donum discedere coepit. qua re nuntiata Caesar . . . omnibus rebus postpositis magnam partem equitatus ad eum insequendum mittit (<e>): V 7, (5.) 6; Lucetius in prouinciam Narbonem (<e>) uersus eruptionem facere contendit. qua re nuntiata Caesar omnibus consiliis antenertendum existimauit, ut Narbonem (<e>) proficisceretur: VII 7, (2.) 3; Cenabenses . . . ex oppido egressi flumen transire coeperunt. qua re per exploratores nuntiata Caesar (<β>; caesari <α>) . . . oppido potitur: VII 11, (7.) 8; copias omnes in loco edito atque aperto instruxerunt. qua re nuntiata Caesar celeriter sarcinas conferri, arma expediri iussit: VII 18, (3.) 4; duae se acies ab duobus lateribus ostendunt, una a (<e>) primo agmine iter impedire coepit. qua re nuntiata Caesar suum quoque equitatum tripertito diuisum contra hostem ire iubet: VII 67, (1.) 2; — quibus rebus (1, 12 et 13) Romam Romae /) nuntiatis tantus repente terror inuasit, ut: 1, 14, 1; quibus rebus (1, 74) nuntiatis Afranius (<Kindsch.>: afranio O.; *edd.*) ab instituto opere discedit: 1, 75, 1; ¶ hoc tumultu nuntiato Marcellinus ^{4 4 4} cohortes subsidio nostris laborantibus submittit: 3, 61, 1.

b) prou.: hoc primum proelium *Paul.*) Caesari ad Herdan nuntiat: 1, 59, 1; ¶ Caes-

sari cum id nuntiatum esset, eos per provinciam nostram iter facere conari, maturat ab urbe proficisci: I 7, 1; ¶ nuntiabantur haec eadem Curioni, sed aliquamdiu fides fieri non poterat: 2, 37, 1.

B. sequitur de: priusque omnes (legiones) in unum locum cogit, quam de eius aduentu Aruernis nuntiarī posset: VII 9, 5.

C. sequ. acc. e. inf.: a) aet. verbi nuntiandi: hi constanter omnes nuntiauerunt manus cogi, exercitum (exercitus *B² G*) in unum locum conduci: II 2, 4; ii, qui pro portis castrorum in statione erant, Caesari nuntiauerunt (renuntiauerunt *β*) puluerem maiorem, quam consuetudo ferret, in ea parte uideri, quam in partem legio iter fecisset: IV 32, 1; Caesaremque adesse cum legionibus duabus nuntiat (Vibullius): I, 15, 6; equites ex statione nuntiant magna auxilia equitum peditumque ab rege missa Vticam uenire: 2, 26, 2; (Vibullius) ad Pompeium contendit, ut (Opt²; et *ahl*; *edd.*) adesse Caesarem nuntiare (¶; nuntiauit *Np.*; *Dt.*; nuntiat *Db.*): 3, 11, 1; ¶ equites . . . uenerunt, qui nuntiant superiore nocte maxima coorta tempestate prope omnes naues adflictas atque in litus (e) eiectas esse: V 10, 2; ¶ non nulli etiam Caesari nuntiant (recc.; *Np.*); renuntiant *B² β*; nuntiarant *z*; plur. *edd.*), cum castra moueri ac signa ferri iussisset, non fore dicto audientes milites neque propter timorem signa laturus: I 39, 7; huic (Commio) imperat, quas possit adeat ciuitates . . . seque (e) celeriter eo (o) uenturum nuntiat: IV 21, 8.

b) pass. uerbi nuntiandi: conantibus, prius quam id effici posset, adesse Romanos nuntiat: VI 4, 1; uno fere tempore sub lucem hostibus nuntiat in castris Romanorum praeter consuetudinem tumultuari et magnum ire agmen aduerso flumine sonitumque remorum in eadem parte exaudiri (audiri *β*) et paulo infra milites nauibus transportari: VII 61, 3; interim Caesari nuntiat Sulmonenses . . . cupere ea facere, quae uellet, sed a Q. Lucretio senatore et Attio Paeligno prohiberi: I, 18, 1; nuntiat (antur *a¹*) Afranio magnos conueatus (e), qui iter habebant (habebant *ll*) ad Caesarem, ad flumen constitisse: I, 51, 1; ¶ cum tridui uiam processisset, nuntiatum est ei Ariouistum cum suis omnibus copiis ad occupandum Vesontionem . . . contendere triduique uiam a (e) suis finibus processisse (e): I 38, 1; dum haec in colloquio geruntur, Caesari nuntiatum est equites Ariouisti propius tumulum accedere et ad (e) nostros adequitare, lapides

telaque in nostros coicere: I 46, 1; cum ad eum frequentes ciuitatum (e) legationes (e) conuenire coepissent, nuntiatum est adesse Scipionem cum legionibus (e) magna opinione et fama omnium: 3, 36, 1; ¶ I 7, 1 u. A. b).

D. sequitur nom. c. inf.: haec consiliantibus iis (e) nuntiantur (nuntiat *O*) aquatores ab equitatu premi nostro, qua re cognita: I, 73, 2; subito exercitus regius equitatusque omnis uenire Alexandriam nuntiat: 3, 109, 1; ¶ Caesar enim aduentare iam iamque et (om. *Of*) adesse eius equites falso nuntiantur (batur *D*): I, 14, 1; eodem fere tempore pons in Hiberno prope effectus nuntiatur et in Sicori uadum reperiebatur: 1, 62, 3; ¶ hoc adeo (e) celeriter fecit, ut (om. *ahl*) simul adesse (abisse *M. Haupt*; *Np.*) et uenire (uenisse *O*) nuntia retur: 3, 36, 3.

E. sequ. interrog. obl.: cum septimae legionis (a septima legione *z*) tribunis esset nuntiatum (nunt. ess. *β*), quae in sinistro cornu gererent, post tergum hostium legionem ostenderunt: VII 62, 6.

F. sequ. ne et coniunct. imperat.: ad praefectos . . . mittit qui nuntiant, ne hostes proelio lacesserent, et si ipsi lacesserentur, sustinerent, quoad ipse cum exercitu propius accessisset: IV 11, 6.

nuntius. I. Forma: nuncio est in *AQ* VII 40, 1; nuncios in *Qa* VI 34, 8; nuntius (-os) in *O* V 57, 2 et VI 30, 2.

II. Significatio: **A. = is, qui nuntiat;** a) subiect.: dicere: 2, 36, 3 u. uenire; ¶ nuntiis ad ciuitatem Haeduorum missis, qui suo beneficio conseruatos docerent, quos iure belli interficere potuisset: VII 41, 1; ¶ hortari: 2, 36, 3 u. uenire; ¶ mittuntur ad Caesarem confestim a (e) Cicerone litterae (nuntiique *add. Eussn.*) magnis propositis praemiis, si (CC) pertulissent: V 40, 1; VII 8, 4 u. d) perferri; ¶ ad quos cum Caesar nuntios misisset, qui postularent, eos, qui sibi Galliaeque bellum intulissent, sibi dederent, responderunt: IV 16, 3; ¶ isdem ducibus usus, qui nuntii ab Iccio (e) uenerant: II 7, 1; postea quam certiores nuntii de exercitu Romanorum uenerint (uenerant *M*; *pr. edd.*; uenerunt *a*): VI 10, 4; haec cum agerentur, nuntii praemissi ab rege Iuba uenerunt, qui illum adesse eum magnis copiis dicerent et de custodia ac defensione urbis hortarentur: 2, 36, 3.

b) obi.: (deprehendere: V 45, 1 u. c); ¶ dimittere u. **dimitto** **A.** p. 916 (8 loc.); ¶ mittere u. **mitto** p. 616 et 617 (16 loc.);

¶ (necare: V 45, 1 u. c.); ¶ praemittere: 2, 36, 3 u. a) venire; itaque praemissis nuntiis ad Cn. Domitium Caesar ei <e> scripsit et quid fieri uellet ostendit: 3, 78, 5.

c) gen.: tanto crebriores litterae nuntiique ad Caesarem mittebantur; quorum pars deprehensa in conspectu nostrorum militum cum cruciati necabatur: V 45, 1.

d) abl.: his nuntiis litterisque commotus Caesar duas legiones in citeriore Gallia nouas conscripsit: II 2, 1; ¶ haec se certis (haec secretis *Obl.*) nuntiis, certis auctoribus comperisse: 2, 18, 3; ¶ si <e> illorum nuntiis confirmari non potestis omni aditu praesaepto, his utimini testibus adpropinquare eorum aduentum: VII 77, 11; ¶ hunc . . . quae fieri uellet litteris nuntiisque edocuit: 3, 108, 2; ¶ Indutiomari Treueri nuntiis impulsu suos concitauerunt: V 26, 2; ¶ ii . . . primo exaudito clamore, inde etiam crebris nuntiis incitati, oppidum a Romanis teneri, praemissis equitibus magno cursu <e> eo contenderunt: VII 48, 1; ¶ celeriter haec fama ac <om. &> nuntiis <del. >, nuntii X; *Ibid.*, *Id.* ad Vercingetorigem perferuntur <ferunt &>: VII 8, 4; iamque Caesaris in Hispania res secundae in Africam nuntiis ac <e> litteris perferbantur: 2, 37, 2; ¶ nihilo minus clandestinis nuntiis legationibusque Allobrogas <e> sollicitat: VII 61, 7; ¶ Fabius finitimarum ciuitatum animos litteris nuntiisque temptabat: 1, 40, 1.

e) c. praep.; z) cum: exit cum nuntio Crassus: V 46, 3.

§) ex: eadem fere, quae ex nuntiis litterisque <que om. &> cognouerat, coram perspicit: V 11, 2.

7) per: id se ab ipsis per eorum nuntios compertum habere: 1, 41, 12; ¶ Labienus . . . Caesarem per nuntios facit <o> certiorum, quid faciendum existimet: VII 87, 5.

B. = id, quod nuntiat; a) subi.: venire: VI 10, 4 u. A. a) venire.

b) obi.: accipere u. **accipio** p. 79 xx) (3 loc.); ¶ adferre u. **adfero** p. 155 b) (7 loc.); ¶ Metropolim uenit, sic ut nuntios <nuntius &> expugnati oppidi famamque <que om. f> antecederet <antecedere a>: 3, 80, 6; ¶ Iccius Remus . . . nuntium <nuntios *Ibid.*> ad eum mittit: nisi subsidium sibi submittatur <e>, sese diutius sustinere non posse: II 6, 4; ¶ perferre: VII 8, 4 u. A. d) perferri; quibus litteris nuntiisque Romanam perlatis magni domum concursus ad Afranium . . . fiebant: 1, 53, 3; ex reliquis (nuntibus

una praemissa Massiliam huius nuntii perferendi gratia cum iam adpropinquaret urbi, omnis sese multitudo . . . effudit: 2, 7, 3.

e) abl.: magna adfectus sollicitudine hoc nuntio Caesar . . . legiones expeditas quattuor . . . elucit: VII 40, 1; ¶ ne qua aut largitionibus aut animi confirmatione aut falsis nuntiis commutatio fieret uoluntatis: 1, 21, 1; cf. A. d).

d) c. praep.: neque ullum . . . tempus . . . intercessit, quin aliquem de consiliis <e> ac motu Gallorum nuntium acciperet. in his ab L. Roscio <e> . . . certior factus est: V 53, (51) 6.)

Nuntii . . . litterae u. **litterae** <del. >: — nuntii legationesque: V 53, 4; VII 61, 7; — fama . . . nuntii: VI 30, 2; VII 8, 4; 3, 80, 6.

Adiect.: aliqui: V 53, 5; alter: V 46, 3; certi: 2, 18, 3; certiores: VI 10, 1; clandestini: VII 61, 7; crebri: VII 48, 1; crebriores: V 45, 1; falsi: 1, 21, 1; (hic 5 loc.); primi trini &: VII 12, 1; quidam: 3, 101, 3; talis: 1, 53, 3.

nuper: factum etiam nuper (eius hostis periculum) in Italia seruili tumultu: I 10, 5; ¶ ipsi manu facta cum iis <e>, quos nuper <maximi abl. &> nuperrime <del. > liberauerant, in proxima Octauii castra irruerunt: 3, 9, 6; ¶ qui (Allobroges) nuper pacati <parati *MBH*> erant: 1, 6, 2; ¶ Haedui (ueniebant) questum, quod Harudes, qui nuper in Galliam transportati essent, fines eorum popularentur: 1, 37, 2; ¶ eo supplemento, quod nuper ex Italia uenerat, relicto Agedinci: VII 57, 1.

nusquam: sic se complures annos illo imperante meruisse, ut nullam ignominiam acciperent, nusquam infecta <e> re discederent: VII 17, 5.

nutricius: erat in procuratione regni propter aetatem pueri nutricius eius, eumuehus nomine Pothimus. is . . . : 3, 108, 1; (Pothinus <nutricius pueri et procurator regni, in parte (partem a: partes b) Caesaris *add. eodl.*; *Np.*, *Id.*; *del. P. II/m.*, *Id.*, cum ad Achillam nuntios mitteret . . . a Caesare est interfectus: 3, 112, 11.)

nutus. A. propr.: centuriones . . . nutu uocibusque hostes, si introire uellent, uocare coeperunt: V 43, 6.

B. frsl.: ad nutum u. **ad** p. 112 d) (3 loc.).

Nymphaeum: nacti portum, qui appellatur Nymphaeum <nymphaeum a>, ultra Lissum milia passuum III, eo naues introduxerunt: 3, 26, 1; cf. *qu. sqq.*

O

o: tu quoque, tu in summis, o <Steph.: tu in summisso A; tam submisso DEZ; non tam summisso BCFG> dimidiare Menander, poneris: ap. Suet. *vita Terent.* 5.

ob: ob eam causam (10 loc.); ob eas causas (1 loc.); ob hanc causam (1 loc.); ob has causas (2 loc.); quam ob causam (1 loc.) u. **causa** p. 495 γ) (15 loc.); ¶ ob eam rem u. **is** p. 263 (3 loc.); ob easque res ex litteris Caesaris dierum <e> quindecim supplicatio decreta est: II 35, 4; — quam ob rem (I 33) placuit ei, ut ad Ariouistum legatos mitteret: I 34, 1; — cum ex captiuis quaereret Caesar, quam ob rem Ariouistus proelio non decertaret, hanc reperiebat causam: I 50, 4; ¶ (hoc cum in <ob Holom.> speciem varietatenuque opus deforme non est . . . , tum: VII 23, 5;) ¶ (sed tanta erat . . . contentio . . . , ut . . . non nulli (lemmuli) deprimerentur, reliqui hoc timore <ob timorem hl> propius adire tardarentur: 2, 43, 4.)

obaeratus: omnes clientes obaeratosque suos, quorum magnum numerum habebat, eodem conduxit; per eos ne causam diceret se eripuit: I 4, 2.

obe. u. occ.

obduco: ab utroque latere eius collis transversam fossam obduxit <duxit §> circiter passuum quadringentorum: II 8, 3; Caesar . . . intra has (crates) mediocri latitudine fossam tectis militibus obduci iussit locumque in omnes partes quam maxime impediri: 3, 46, 1.

obeo: cum <e> propter longitudinem agminis minus facile <Aldus: minus facere z; non facile §; minus Fr.> omnia per se <per se omnia §> obire et . . . providere possent, iusserunt: V 33, 3.

obf. u. off.

obicio. A. = opponere, ponere contra: a) propr.: z) = aut sui defendendi aut hostes adgrediendi causa opponere; zz) res: quod pro ullo carros obiecerant <abiec. BLM> et e loco superiore in nostros venientes tela coiecebant: I 26, 3; ¶ Pompeiani hoc insolentius . . . instare coeperunt cratesque pro munitione obiectas propulerunt, ut fossas transcenderent: 3, 46, 3; ¶ (Pompeius) obstructis <extractis Ohl; Wölffel; Dt.; destructis comi. Oud.> omnibus <rebus add. Np.> castrorum portis <partibus Wölffel; Dt.> et <fossis add. Ciacc.> ad impediendum obiectis <obtectis terra

Heins.: obtectis Wölffel; Dt.) ericiis <add. Freudenberg; Db.: obicibus add. Paul; om. rell.> . . . exercitum eduxit: 3, 54, 2; erat obiectus portis ericius: 3, 67, 5; ¶ (fossas: 3, 54, 2 u. ericium;) ¶ quibus ad recipiendum

crates directae <e> longuriique obiecti <obtecti :> et institutae fossae magno impedimento fuerunt: 3, 46, 5; ¶ has munitiones insequentibus auxit diebus, ut pro muro obiectas haberet neu dimicare inuitus cogeretur: 3, 112, 8; ¶ aequo animo singulas (naues) binis nauibus obiciebant: 1, 58, 4; faucibusque portus nauem onerariam submersam obiecit: 3, 39, 2; ¶ (obices: 3, 54, 2 u. ericium;) ¶ (siluam) hanc <§; ac z> longe introrsus pertinere et pro natiuo muro obiectam Cheruscis ab Suebis Suebosque ab Cheruscis [iniuriis incursionibusque] prohibere: VI 10, 5.

§) homines: quam ob causam cunctum equitatum, sagittarios funditoresque omnes <in add. V.> sinistro cornu obiecerat <adiecerat?>: 3, 88, 5; ¶ superioribus diebus nona Caesaris legio, cum se obiecisset Pompeianis copiis . . . , castra eo loco posuit: 3, 66, 2.

§) obiectum esse = natura positum esse e regione uel ante (alqd), vorgelagert sein, vorliegen: insula u. **insula** p. 193 C. (3 loc.); ¶ ex <e> altera parte mole tenui naturali obiecta, quae <Ap., Madu.,> molem tenuit naturaliter obiectamque ;> paene insulam oppidum effecerat, quattuor biremes . . . traduxit <u. CC>: 3, 40, 4; ¶ (ad Aeginium, quod est adiectum appositumque <Madu.: obiectum oppositumque ;> quod est oppidum oppositum Np.> Thessaliae, Caesaris uenienti occurrit: 3, 79, 7;) ¶ silua: VI 10, 5 u. z) zz) silua; in castra irumpere conantur, nec prius sunt nisi obiectis ab ea parte siluis, quam castris adpropinquarent: VI 37, 2; ¶ tertium (latus) est contra septentriones; cui parti nulla est obiecta terra: V 13, 6.

b) trsl.: tantis subito difficultatibus obiectis ab animi uirtute auxilium petendum uidebat: VII 59, 6; ¶ non . . . recordabantur, quam paruulae saepe causae uel falsae suspicionis uel terroris repentini uel obiectae religionis magna detrimenta intulissent: 3, 72, 4.

B. = exponere, proiecere: timebat tantae magnitudini <-inis Ohl> fluminis <-ini O²> exer-

aitum obicere: 1, 61, 4; Caesar in campis exercitum reficit (*e*), ne defessum proelio obiciat: 1, 65, 2; ¶ legatum . . . sese magno etiam periculo ad eum missurum et hominibus feris obiecturum existimabat: 1, 47, 3; ¶ ut ipsa fortuna illum (Domitium) obicere Pompeio uideretur: 3, 79, 3.

C. = opprobrio dare: at hi miserrimo ac patientissimo (*e*) exercitu (exercitui *Oz*; *Db.*) Caesaris luxuriam obiciebant, cui semper omnia ad necessarium usum defuissent: 3, 96, 2.

obiectatio: idque ita esse cum ex aliorum obiectationibus (obiectionibus *a pr.*), tum etiam ex domestico iudicio atque animi conscientia intellegebant: 3, 60, 2.

obiecto: cum in colloquiis Pompeiani famem nostris obiectarent: 3, 48, 2.

obiectus, us: sub tecto (texto *NObt*) miles dextra ac sinistra muro tectus (textus *ht*), aduersus plutei obiectu (<*Adl.*: obiecto >) operi quaecumque sunt usui sine periculo supportat: 2, 15, 3.

(**oblex:** 3, 54, 2 *u. obicio A. a) z) zz)* ericium.)

obitus: hi post eorum obitum multos annos a finitimis exagitati . . . delegerunt: II 29, 5.

obliquus: hunc cum obliquo itinere eatrati peterent: 1, 70, 5; ¶ ante (β; *om.* z) hos (β; quos z; *plur. ead.*) obliquis (M^zβ; obliquos z) ordinibus in quincuncem dispositis serobes trium (<*e*) in altitudinem pedum (<*e*) fodiebantur (<*o*): VII 73, 5.

oblique: publicae et ad inferiorem partem fluminis oblique (obliquae *Mzf*) agebantur . . . et: IV 17, 9.

obliuiscor: quod si ueteris contumeliae obliuisci uellet, num etiam recentium iniuriarum . . . memoriam deponere posse? II 13, 3; ¶ cohortatus Haebuos, ut controuersiarum ac dissensionis (dissensionum β) obliuiscerentur: VII 34, 1; ¶ non oblitus pristini instituti Caesar mittit ad eum A. Clodium: 3, 57, 1.

obp. u. oppono.

obs. Forma: opsides *inuenitur in A* VII 11, 2 et 55, 2, *in B'* (obpides *in A*) II 45, 1, *in Q* III 23, 2; *opseisis in A* III 24, 2; *reliquis locis omnes eod. habere uidentur* obsides, obsidere, obscurare, obstruere, *sim.*

(**obsenro:** illum uento transfixum arbitrantur (<*sic* β; illum uero obscurantur (opinantur *Fr.*) occisum: V 44, 11.)

obscurus: Caesaris autem erat in barbaris nomen obscurus: 1, 64, 3.

obsecro. A. abs.: nolite, obsecro (quaeso *N*), committere, quod ante in exercitu Caesaris non accidit, ut rei militaris delectus admittatur, incolumemque (aquilam) ad eum deferre: 3, 64, 1.

B. alqm: nam et honesti ex iuuentute et cuiusque aetatis amplissimi (<*e*) nominatim euocati atque obsecrati naues conscenderant: 2, 5, 5.

C. ut: a) alqm. ut: quem (Vercingetorigem) perterriti omnes Aruerni circumasistunt atque obsecrant, ut suis fortunis consulat neu se ab hostibus diripi patiatur (<*sic* β; consulat neu ab hostibus diripiatur z; *Np. Fr.*: cons., ne ab hostibus diripiatur *Ditt.*: VII 8, 4; conclamant Haebui et Litauicem obsecrant, ut sibi consulat: VII 38, 6; milites . . . centuriones (<*e*) tribunosque militum adire atque obsecrare, ut per eos Caesar certior fieret, ne labori suo neu periculo parceret: 1, 64, 3.

b) non add. obi.: cum eo de salute sua *agit*, orat atque obsecrat, ut sibi parcat: 1, 22, 3; illi orant atque obsecrant, ut in Siciliam nauibus reportentur: 2, 43, 1.

D. ne: Diuiciacus multis cum lacrimis Caesarem complexus obsecrare coepit, ne quid grauius in fratrem statueret: I 20, 1; Quintilius circumire aciem Curionis atque obsecrare milites coepit, ne primam (<*e*) sacramenti, quod apud Domitium . . . dixissent, memoriam deponerent neu contra eos arma ferrent, qui eadem essent usi fortuna eademque in obsidione perpassi, neu pro his pugnarent, a quibus *eum* contumelia perfugae appellarentur: 2, 28, 3; ¶ itaque se uictos confiteri: orare atque obsecrare, si qui locus misericordiae relinquantur, ne ad ultimum supplicium progredi necesse habeat (<*ht*: habeant *af*; *ead.*): 1, 84, 5.

E. neu: militesque appellat, neu se neu Pompeium [absentem] imperatorem suum aduersariis ad supplicium tradant obsecrat: 1, 76, 1; VII 8, 4 *u. C. a); 2, 28, 3 u. D.*

obsequatio: factum imprudentia Biturigum et nimia obsequentia reliquorum, uti hoc incommodum acciperetur: VII 29, 4.

obsequor: tibi minus commode consulneris, si non fortunae obsecutus uideberis (<*Wsbj.*; ut deberes *ead.*: uideberis *Viet.*: fueris, ut debes *ed. Jenson.*); *ap. Cic. ad Att.* X 8 B, 1.

obseruo. A. = uq̄er: (ut *add.* β) dies natales et mensium (<*e*) et amorum initia sic (Galli) obseruant (obseruent *ht*), ut noctem dies subsequatur: VI 18, 2; ¶ hortatur, non solum ab eruptionibus caueant, sed etiam singulorum hominum occultos exitus obseruent

⟨hl: adseruent af; cdd.⟩: I, 21, 4; ¶ omnes nostras pabulationes frumentationesque obseruabat (Vercingetorix): VII 16, 3.

B. = rationem habere: si iudicium senatus obseruari oporteret, liberam debere esse (Galliam): I 45, 3; ¶ quo praeepto ab iis diligentissime obseruato . . . hostes uelocissime refugiebant: V 35, 1.

obses. A. subi.: (se) non dubitare, quin de omnibus obsidibus, qui apud eum sint, grauissimum supplicium sumat: I 31, 15; eorumque obsides esse apud Ariouistum ac Sequanos intellegebat: I 33, 2; ¶ (uenire: V 4, 1 u. F. a).)

B. obi.: accipere u. **accipio** p. 77 a) z) (2 (?) loc.) et p. 78 z) (1 (?) loc.); ¶ quibus pacem atque amicitiam petentibus liberaliter respondet ⟨c⟩ obsidesque ad se adduci iubet: IV 18, 3; his Caesar numerum obsidum, quem ante imperauerat, duplicauit eosque in continentem adduci iussit: IV 36, 2; u. praeterea **adduco** p. 118 z) (1 loc.); ¶ (arcessere: IV 27, 6 u. D. pars;) ¶ huc Caesar omnes obsides Galliae, frumentum, pecuniam publicam, suorum atque exercitus impedimentorum magnam partem contulerat: VII 55, 2; (conferre, conquirere: I 27, 4 u. poscere;) ¶ custodire: VI 4, 4 u. tradere; ¶ dare u. **do** p. 916 sq. (24 loc.); ¶ (ipse ⟨c⟩ imperat reliquis ciuitatibus obsides diemque ⟨Hotom.; Np., Fr., Dt.: denique X; Schm., Db.; dedendique E. Hoffm.⟩ ei rei ⟨ei rei om. E. Hoffm.⟩ constituit ⟨diem add. codd.; Schm., Db., E. Hoffm.⟩): VII 64, 1; ¶ obsides ciuitatum ⟨c⟩ Bibracte ad magistratum deducendos euraerunt: VII 55, 6; ¶ nacti obsides, quos Caesar apud eos deposuerat, horum supplicio dubitantes territant: VII 63, 3; ¶ L. Staberius ⟨c⟩ . . . arcem . . . munire obsidesque ab Apolloniatis exigere coepit: 3, 12, 1; ¶ exposuit, quos et quam humiles accepisset, compulso in oppida, multatos agris, omnibus ereptis copiis ⟨c⟩, imposito stipendio, obsidibus summa eum contumelia extortis: VII 54, 4; ¶ habere: I 35, 3 u. reddere; ¶ imperare u. **impero** p. 77 (7 loc.); ¶ mittere u. **mitto** p. 617 (1 loc.); ¶ nancisci: VII 63, 3 u. deponere; ¶ maxima pars Aquitaniae sese Crasso dedit ⟨c⟩ obsidesque ultro misit (obtulit β): III 27, 1; ¶ eo postquam Caesar peruenit, obsides, arma, seruos, qui ad eos perflugissent, poposcit, dum ea conquiruntur et conferuntur: I 27, 3, 4; quod erat ciuitas magna inter Belgas auctoritate atque hominum ⟨c⟩ multitudine praesta-

bat, sescentos obsides poposcit: II 15, 1; ¶ quod per eos suos se obsides, quos Crasso dedissent, recuperaturos existimabant: III 8, 2; ¶ deinde obsides, quos haberet ab Haeduis, redderet: I 35, 3; Haeduis se obsides redditurum non esse: I 36, 5; obsides redderet: I 43, 9; aduentu Caesaris facta commutatione rerum obsidibus Haeduis redditis . . . Sequani principatum dimiserant: VI 12, 6; ¶ quod ibi impedimenta exercitus, obsides ciuitatum, litteras publicas . . . relinquebat: V 47, 2; ¶ si uelit suos recipere ⟨c⟩, obsides sibi ⟨om. β⟩ remittat: III 8, 5; ¶ sese neque obsides repetituros neque: I 31, 7; ¶ reliquos omnes obsidibus, armis, perflugis traditis in deditioem accepit: I 28, 2; bis (obsidibus) traditis omnibusque armis ex oppido conlatis . . . in fines Ambianorum peruenit: II 15, 2; obsidibus imperatis centum hos Haeduis custodiendos tradit ⟨tradidit a⟩: VI 4, 4; (VII 12, 4 u. D. pars;) ¶ (uelle: VI 9, 7 u. D. b).)

C. praedicati loco: Caesar obsidibus acceptis primis ciuitatis atque ipsius Galbae regis duobus filiis . . . accepit: II 13, 1; ut . . . traducerent obsidesque ab iis ⟨c⟩ principum filios acciperent: VI 12, 4; ¶ principumque liberos obsides ad se adduci iussit: II 5, 1; ¶ coactos esse Sequanis obsides dare nobilissimos ciuitatis ⟨u. CC⟩: I 31, 7; qui adduci non poterit, ut iurare aut liberos suos obsides daret: I 31, 8; ¶ Ariouistum . . . crudeliter imperare, obsides nobilissimi eiusque liberos poscere et in eos omnia exempla cruciatusque edere: I 31, 12.

D. genet.; a): obsidum loco u. **locus** p. 490 β) β) β) (3 loc.); ¶ suos ab se liberos abstractos obsidum nomine dolebant: III 2, 5; ¶ magnum iis ⟨c⟩ numerum obsidum imperat: IV 22, 2; 36, 2 u. B. adducere; imperat magnum numerum obsidum: VII 90, 2; — quos Aduatuei obsidum numero missos apud se in seruitute et catenis tenuissent: V 27, 2; ¶ obsidesque imperauit; quorum illi partem statim ⟨stat. p. β⟩ dederunt, partem ex longinquiore locis arcessitam ⟨c⟩ paucis ⟨c⟩ diebus sese daturus ⟨c⟩ dixerunt: IV 27, 6; parte iam obsidum tradita cum reliqua administrarentur ⟨c⟩: VII 12, 4; ¶ supplicium: VII 63, 3 u. B. deponere.

b): si amplius obsidum ⟨obsidium AQ⟩ uelit dari, ⟨sive β; uellet, dare z⟩ pollicentur: VI 9, 7.

E. abl.: iure iurando inter se confirmant obsidibusque de pecunia cauent: VI 12, 2; quo-

niam in praesentia obsidibus cauere inter se non possint <e>, ne res efferatur: VII 2, 2; ¶ quod solus neque iure iurando neque obsidibus teneretur <u. CC>: I 31, 9.

F. e. praep.: a) cum: Indutionarum ad se cum ducentis obsidibus uenire iussit: V 4, 1.

b) de: I 31, 15 u. A. esse.

(e) in e. acc.: I 31, 12 u. C. cetr.)

d) in e. abl.: his (obsidibus) adductis, in iis filio <filiis β> propinquisque eius omnibus, quos nominatim euocauerat: V 4, 2.

Adiect. (numm.): omnes: I 31, 15; VII 55, 2; (sui: III 8, 2); ¶ XL: V 20, 4; C: VI 4, 4; CC: V 4, 1; DC: II 15, 1; VII 11, 2.

obsessio: Libo discessit a Brundisio obsessionemque <obsidion. O> nostrorum omisit: 3, 24, 4; ¶ qui illius patientiam pacis <plane a> obsessionem appellabant: VI 36, 2; ¶ respecto urbis situ . . . de oppugnatione <β> expugnatione α; add.) desperauit, de obsessione <desper., de obsess. β> om. α; Schm.) non prius agendum constituit, quam rem frumentariam expedisset: VII 36, 1.

obsideo. A. propr.: a) = obsidione clausum tenere; α) alqd; hi <e> . . . stipendii <e> augendi causa regis domum obsidere . . . conuerant: 3, 110, 5; ¶ postero die Curio obsidere Viticam ualloeque circummunire instituit: 2, 36, 1.

β) alqm: (ut ne magna quidem multitudine, si ita accidat, † eius discessu <artius obsessa Hell.) munitionum praesidia circumfundi possent: VII 74, 2); ¶¶ ut, si . . . Apolloniam Oricumque oppugnare et se <e> omni maritima ora excludere conaretur, obsessio Scipione necessario illum suis auxilium ferre cogeret: 3, 78, 4; ¶¶ nam quicumque alterum obsidere conati sunt, perculsos atque infirmos hostes . . . aut aliqua offensione permotos continuerunt: 3, 47, 2; — (hos) repugnantes diem noctemque obsident: VII 42, 6; — cum fama per orbem terrarum pererebuisset, illum a Caesare obsideri neque audire proelio dimicare: 3, 43, 4; — at ii <e>, qui Alesiae obsidebantur. . . concilio coacto de exitu suarum fortunarum <a> consultabant: VII 77, 1; qua significatione qui in oppido obsidebantur de suo aduentu cognoscere possent: VII 81, 2; — obsideri se a Caesare; opera munitionesque prope esse perfectas: 1, 20, 2.

b) = occupatum tenere: circumfundi noctu equitatum Caesaris atque omnia loca atque itinera obsidere <-eri O>: 1, 67, 3; ¶ animaduertit . . . hostem et uagari et uias ob-

sidere: III 23, 7; tutius esse arbitrabantur obsessis uis commeatu intercluso sine ullo <e> uulnere uictoria potiri: III 24, 2; obsessis omnibus uis missi interceptantur: V 40, 1; cum . . . omnes uiae ab Afranianis militibus equitibusque obsiderentur: 1, 54, 1.

B. trsl. = premere, urgere: tandem (Afranianis) omnibus rebus obsessi, quartum iam diem sine pabulo retentis iumentis, aquae, lignorum <e>, frumenti inopia, colloquium petunt: 1, 84, 1.

obsidio. A. propr.: a) subi.: reliquas merces commeatuque ad obsidionem urbis, si <O; om. †> accidat <O; -dant †>: si ita accidat Reshm.), reseruant: 1, 36, 3.

b) obi.: Galli . . . obsidionem relinquunt, ad Caesarem . . . contendunt: V 49, 1.

c) gen.: causa autem obsidionis haec fere esse consuevit, ut frumento hostes prohiberent: 3, 47, 3; ¶ erat noua et inusitata belli ratio cum tot castellorum numero tantoque spatio et tantis munitionibus et toto obsidionis genere, tum etiam reliquis rebus: 3, 47, 1.

d) abl.: in quo si non <c> praesens periculum, at <e> certe longinqua <longa cfik> obsidione fames esset timenda <pertimescenda cfik>: V 29, 7.

ipsum erat oppidum Alesia <e> in colle summo . . . , ut nisi obsidione expugnari non <a> posse uideretur: VII 69, 1; — id ne fieri posset, obsidione atque circummunitione oppidi <ego; opp. circ. †; add.) fiebat: 1, 19, 4; — siue cum (hostem) ex paludibus siluisque clicere siue obsidione premere posset: VII 32, 2; Octavius quinque castris oppidum circumdedit atque uno tempore obsidione et oppugnationibus eos premere coepit: 3, 9, 4.

quoniam obsidione liberatum Ciceronem sciebat: V 49, 6.

e) e. praep.: qui a prima obsidione ad Ciceronem perfugerat: V 45, 2.

ad obsidionem: 1, 36, 3 u. a).

qui (Parthi) paulo ante M. Crassum imperatorem interfecerant et M. Bibulum in obsidione habuerant: 3, 31, 3; ¶ ne . . . contra eos arma ferrent, qui eadem essent usi fortuna eademque in obsidione perpassi: 2, 28, 3.

B. trsl.: ut Vibios obsidione (cf. § 1) liberaret: IV 19, 1.

obsigno: tabulae testamenti . . . alterae eodem exemplo relictas atque obsignatae Alexandriae proferebantur: 3, 108, 4; ¶ [iulgo totis castris testamenta obsignabantur: 1 39, 5.]

obsisto: cuius (Galliae) consensui ne orbis quidem terrarum possit obsistere: VII 29, 6.

(**obspicio:** quorum alter accepto vulnere occupatus (sopitus *JFGron.*: obspitus *Davis.*) per suos pro occiso sublatus . . . est: 3, 109, 5.)

obstinate: postea quam id obstinate sibi negari uidit: V 6, 4.

obstringo. A. = obligare: (Haeduos coactos esse) iure iurando ciuitatem obstringere sese neque obsides repetituros neque auxilium a populo Romano imploratuos neque reensatuos, quo minus perpetuo sub illorum ditione atque imperio essent: I 31, 7; — quam plurimas ciuitates suo beneficio habere obstrictas uolebat: 19, 3; ¶ praecooccupatum sese legatione ab Cn. Pompeio, teneri obstrictum fide: 2, 17, 2.

B. = capere, irrefire: ut, si peracto consulatu (c) Caesaris (c) non (c) profectus (c) esset, nulla tamen mendacii religione obstrictus uideretur: 1, 11, 2; ¶ quid enim est illis optatius, quam uno tempore et nos circumuenire et uos nefario scelere obstringere? 2, 32, 3.

obstruo: omnia enim flumina atque omnes riuos, qui ad mare pertinebant, Caesar aut auerterat aut magnis operibus obstruxerat: 3, 49, 4; ¶ simul ex omnibus partibus castra altiore nullo muniri (c) portasque obstrui . . . iubet: V 50, 5; ut obstructis in speciem portis singulis ordinibus caespitum, quod ea (c) non posse introrumpere uidebantur, alii uallum manu scindere, alii fossas complere inciperent: V 51, 4; Fabium discessu eorum duabus relictis portis obstruere ceteras pluteosque nullo addere: VII 41, 4; quo facilius impetum Caesaris tardaret, ne sub ipsa protectione milites in oppidum intrumperent, portas obstruit, uicos plateasque inaedificat, [ac] fossas transversas uis praeducit: 1, 27, 3; alteram noctem subnubilam nactus obstructis (obstruxit a; extructis *Ohl*; *Wölfel*; *Dt.*) omnibus (rebus *add. Np.*) castrorum portis (partibus *Wölfel*; *Dt.*) et ad impediendum obiectis *ericis* . . . exercitum eduxit: 3, 54, 2.

obt. Forma: In X (uel) uidetur scriptum esse obtegere 3, 19, 6; (46, 5;) 54, 1; obtemperare IV 21, 5; 1, 1, 3; 35, 1; obtestari VII 4, 5; 47, 5; 48, 3; 71, 3; 3, 108, 3; (in § IV 25, 3 (c)); obtinere VII 37, 4; 1, 25, 3; 30, 2; 31, 2; 38, 1; 56, 3; 83, 1; 85, 8; 2, 17, 2; 3, 3, 2; 29, 1; 53, 2; 55, 2; 59, 1; 66, 5; obtestatio 1, 7, 1; (obtulit in § III 27, 1 (c).)

Sed obtemperare inuenitur in AB VII 75,

5; (in AQ I 33, 4;) in a 3, 14, 2; optinere in X (?) I 1, 5; 3, 4; 17, 3; 114, 7; in B § VII 19, 2; in AQu VII 32, 3; in AQB IV 19, 3; V 20, 3; in AQB² 13, 5; in Aa I 7, 3; in AB VII 85, 3; in AQ I 3, 6; IV 12, 4; VI 12, 9; VII 33, 2, 4; in A I 18, 9; V 25, 1; VII 66, 4; 83, 3; in A corr. VII 4, 1; in B I 35, 4; in Q V 20, 1; 54, 2; VI 12, 4; in a 1, 72, 3; 85, 9; 3, 71, 3; 111, 6; — optuli in X (?) II 21, 1; IV 12, 6; in Ab VI 42, 3; in B VII 87, 5; in a 3, 1, 5.

obtego: (quibus ad recipiendum crates derectae (c) longurriique (longurique) obiecti (obiecti) et institutae fossae magno impedimento fuerunt: 3, 46, 5;) ¶ Pompeius . . . turres exstruxit et in altitudinem pedum XV effectis operibus uineis eam (omnem *Paul*) partem castrorum (om. *Nl*) obtexit: 3, 54, 1; (obstructis (extractis *Ohl*; *Wölfel*; *Dt.*) omnibus castrorum portis (partibus *Wölfel*; *Dt.*) et ad impediendum obiectis (obiectis *Wölfel*; *Dt.*) *ericis* (add. *Freudenberg*; *Db.*; om. *rell.*) . . . exercitum eduxit: 3, 54, 2.)

quorum mediam (c) orationem (c) interrumpunt subito undique tela immissa; quae ille (Vatinius) obtestus armis militum uitauit: 3, 19, 6.

obtempero: se sibi consilium capturum neque senatus auctoritati obtemperatum: 1, 1, 3; ¶ imperio a. **imperium** p. 69 b) (3 loc.); ¶ debere eos Italiae totius auctoritatem sequi potius quam unius hominis uoluntati obtemperare: 1, 35, 1.

[**Falso:** neque sibi homines feros ac barbaros temperatuos (obtemperatuos *X*) existimabat, quin . . . contenderent: I 33, 4.]

obtestor. A. alqm: matres familiae . . . suos obtestari et more Gallico . . . liberos . . . in conspectum proferre coeperunt: VII 48, 3.

B. (alqm.) ut: qui decimae legionis aquilam ferebat, contestatus (obtestatur §) deos, ut ea res legioni feliciter eneniret, Desilite, inquit: IV 25, 3; (Vercingetorix) dimittit quoque (c) uersus legationes; obtestatur, ut, in fide maneam: VII 4, 5; matres familiae . . . pectore nudo prominentes passis manibus obtestabantur Romanos (rom. obt. §), ut sibi parcerent neu, sicut Anarici fecissent, ne a (c) mulieribus quidem atque infantibus absterent: VII 47, 5; (Vercingetorix) sua in illos merita proponit obtestaturque (que om. §), ut suae salutis rationem habeant neu se optime (o) de communi libertate meritum hostibus (o) in cruciatum dedant: VII 71, 3; haec uti fierent per omnes deos perque (per quae *flu*) foedera, quae Romae fecisset, eodem testa-

mento Ptolomaeus populum Romanum obtestabatur: 3, 108, 3.

C. neu: VII 47, 5 et 71, 3 u. B.

obtineo. A. = possidēre, in potestate habere, (occupatum) tenere, praeesse: a): agrum: 1, 38, 1 u. b) Lusitaniam; ¶ haec (castra) C. Antistius Reginus et C. (c) Caninius Rebilus legati cum duabus legionibus obtinebant: VII 83, 3; ¶ in se (c) aetatis excusationem nihil ualere, quod (CC) superioribus bellis probati ad ¶ obtinendos exercitus euocentur: 1, 85, 9; ¶ qui (Diuiciacus) cum maguae partis harum (o) regionum tum etiam Britanniae imperium obtinuerit: II 4, 7; petunt, ut Mandubraticum . . . in ciuitatem mittat, qui praesit imperiumque obtineat: V 20, 3; ¶ cuius legationis Namineus et Verucloetius principem (a); principum (h) locum obtinebant: I 7, 3; eo tum statu res erat, ut longe principes haberentur (o) Haedui, secundum locum dignitatis Remi obtinerent: VI 12, 9; — acies erat Afraniana duplex legionum V, tertium (Ciacc.; tertia s) in subsidiis locum alariae cohortes obtinebant (cohortis obtinebat h): 1, 83, 1; — ita minora castra inclusa maioribus castelli (lis ah) atque arcis locum obtinebant: 3, 66, 5; ¶ quod legibus Haeduorum iis (c), qui summum magistratum obtinerent, excedere ex finibus non liceret: VII 33, 2; ¶ neque se ignorare, quod esset officium legati, qui fiduciarum operam (proninciam Ciacc.) obtineret (u. CC): 2, 17, 2; ¶ quam (partem) Gallos obtinere dictum est: I 1, 5; ¶ cum singuli magistratus antiquitus creari atque regiam potestatem annum (annuum β) obtinere consuessent: VII 32, 3; ¶ qui (Dumnorix) eo tempore principatum in ciuitate obtinebat (optineret A¹) ac maxime plebi acceptus erat: I 3, 5; si iam principatum Galliae obtinere (Haedui non possint (c): I 17, 3; Vereingetorix, . . . cuius pater principatum Galliae totius obtinuerat et ob eam causam, quod regnum adpetebat, a (c) ciuitate erat interfectus (c: VII 4, 1; Abucelli filii, qui principatum in ciuitate (ciuitatem Nal) multis annis obtinuerat: 3, 59, 1; ¶ uti quicumque Galliam proninciam obtineret, . . . Haeduos . . . defenderet: I 35, 4; quod (Attius) paucis ante annis ex (c) praetura eam proninciam obtinuerat: 1, 31, 2; in se noui generis imperia constitui, ut idem ad portas urbanis praesideat (c) rebus et duas bellicosissimas pronincias absens tot annos (c) obtineat: 1, 85, 8; magnam (c) (pecuniam) societates earum proninciarum, quas ipse obtinebat, sibi

numerare coegerat: 3, 3, 2; ¶ hunc (locum) esse delectum medium fere regionum earum, quas Suebi obtinerent: IV 19, 3; ¶ Castico, Catamantaloedis filio, Sequano, cuius pater regnum in Sequanis multos annos obtinuerat et a senatu . . . amicus appellatus erat: I 3, 4; cuius auus in ciuitate sua regnum obtinuerat, amicus ab (c) senatu nostro appellatus: IV 12, 4; cuius pater in ea ciuitate regnum obtinuerat (tennerat β) interfectusque erat a Cassinellauno: V 20, 1; cuius (c) maiores in sua ciuitate regnum obtinuerant: V 25, 1; Cauarinum, quem Caesar apud eos regem constituerat, cuius frater Moritasgus aduentu in Galliam Caesaris cuiusque maiores regnum obtinuerant: V 51, 2; ¶ hae (c) (naues) ad insulam, quae est contra Massiliam, stationes obtinebant: 1, 56, 3; ¶ generatimque distributi [in ciuitates] (Galli) omnia uada ac ¶ saltus eius (salicta eius Heller; transitus conl. Np.; u. CC) paludis (certis custodiis add. β; Schu.) obtinebant: VII 19, 2.

b): qui (Rutilius Lupus) Achaiam missus a Pompeio obtinebat: 3, 55, 2; ¶ Valerius Flaccus, L. filius, eius, qui praetor Asiam obtinuerat: 3, 53, 2; ¶ quorum unus Hispaniam citeriorem (tribus legionibus, alter alteriorem a saltu Castulonensi ad Anam duabus legionibus, tertius ab Ana Vettonum agrum Lusitaniamque pari numero legionum obtinebat: 1, 38, 1; ¶ Sardiniam obtinebat M. Cotta, Siciliam M. Cato; Africam sorte Tubero obtinere debebat: 1, 30, 2.

c): conuentus ciuium Romanorum, qui Lissum obtinebant, quod oppidum iis antea Caesar attribuerat . . . , Antonium recipit: 3, 29, 1.

B. = occupare: quod ipse suae ciuitatis imperium obtenturus esset: I 3, 6; ¶ ut . . . partem finitimi agri per uim occupatam (c) possiderent Galliaeque totius principatum obtinerent: VI 12, 1; ¶ (Dumnorigem) si quid accidat Romanis, summam in spem per Heluetios regni obtinendi uenire: I 18, 9.

C. = relinquere (id. quod possidemus): esse non nullo se Caesari beneficio adfectum, sic tamen, ut iustissimum apud eum causam obtinuerit: VII 37, 1; ¶ id sibi ad praesentem obtinendum libertatem satis esse: VII 66, 1; ¶ Pompeius eo proelio imperator est appellatus, hoc nomen obtinuit atque (hoc nomine abstinit neque Paul; u. CC) ita se postea saluari passus est: 3, 71, 3; ¶ Comietolitaneum, qui per sacerdotes more ciuitatis . . . esset creatus, potestatem obtinere iussit: VII 33, 1; ¶ principatum: I 17, 3 u. A. princi-

patum; ¶ Galli, nisi perfregerint munitiones, de omni salute desperant; Romani, si rem obtinerint, finem laborum omnium expectant: VII 85, 3; quibus (ciuibus) saluis atque incoluibus rem obtinere malebat: 1, 72, 3; naues longas occupare hostes conabantur. . . sed rem obtinuit Caesar: 3, 111, 6.

neque certum inueniri poterat, obtinendine Brundisii causa ibi remansisset (Pompeius) . . . an inopia nauium ibi restitisset: 1, 25, 3.

obtrectatio: a quibus (inimicis) deductum ac deprauiatum Pompeium queritur inuidia atque obtrectatione (obtract. *O*) laudis suae: 1, 7, 1.

obuenio: nam his (e) ea pars obuenerat: II 23, 1; quae cuique ciuitati pars castrorum ab initio obuenerat: VII 28, 6; legati, quibus hae partes ad defendendum obuenerant (uenerant *A*) VII 81, 6; ¶ Scipioni obuenuit Syria, L. Domitio Gallia: 1, 6, 5.

obuiam: Sulmonenses portas aperuerunt inuersisque, et oppidani et milites, obuiam gratulantes Antonio exierunt: 1, 18, 2; ¶ Vercingetorix, ubi de Caesaris aduentu cognouit, oppugnatione (e) desistit (e) atque obuiam Caesari proficiscitur: VII 12, 1; ¶ cumeatim constituerunt hoc animo, ut, si qua ex parte obuiam (contra *add. X; Np. Schm., Db.; del. Faern.*) ueniretur, acie instructa depugnarent: VII 28, 1.

occasio. **A. snbi.:** erat occasio bene gerendae rei: 1, 71, 1; breuem consulendi esse occasionem: V 29, 1; ¶ uideri: 3, 25, 1 **u. B.** praetermittere.

B. obi.: conclamant omnes occasionem (occassionem *B*) negotii bene gerendi amittendam non esse; ad castra iri oportere: III 18, 5; ¶ sine sollicitandi milites (e) sine acquo loco dimicandi detur occasio, ne facultatem praetermittat: 2, 33, 5; ¶ dimittere *u. dimitto p. 918 §2 (1 loc.):* ¶ cum diuturnitas oppugnationis negligentiores Octavianos effecisset, naeti occasionem meridiani temporis discessu (meridiano tempore discessus *Ciccc.*) eorum . . . in proxima Octauii castra iruperunt: 3, 9, 6; in itinere ut aliquam occasionem dimicandi nancisceretur: 3, 85, 2; ¶ ac non nullae eius rei praetermissae occasiones Caesari uidebantur: 3, 25, 1; ¶ at hostes sine fide tempus atque occasionem fraudis ac doli quaerunt: 2, 14, 1; ¶ sinus ad dimicandum parati, non facile occasionem postea reperierunt: 3, 85, 4.

C. dat.: uterque eorum celeritati studebat, et suis ut esset auxilio *et* ad opprimendos ad-

uersarios ne occasione (fhl; occasione *a*) temporis deesset: 3, 79, 1.

D. gen.: occasiois esse rem (rem esse *β*), non proelii: VII 45, 9.

E. abl.: hac impulsu occasione . . . audacius de bello consilia inire incipiunt: VII 1, 3; ¶ fore . . . , ut duces aduersariorum occasione et beneficio fortunae ad nostros opprimendos uterentur: 1, 40, 7.

occasus (solis). **A. tempus significat;** **a) abl.:** acriter utrimque usque ad uesperum pugnatum est. solis occasu suas copias Ariouistus . . . in castra reduxit: 150, 3; V 8, 2 *u. b) α) αα).*

b) e. praep.; α) ad; αα): ipse . . . ad (om. *β*) solis occasum (occasu *β*) naues soluit: V 8, 2.

ββ): cum a meridie prope ad solis occasum dubia uictoria pugnaretur: VII 80, 6; producitur (e) res, aciesque ad solis occasum continentur: 1, 83, 3; neque multum ad solis occasum temporis supererat: 3, 51, 7.

γγ): cum ab hora fere quarta usque ad solis occasum pugnaretur: III 15, 5.

δ) aute: post horam nonam oppidum altissimis moenibus oppugnare adgressus ante solis occasum expugnauit: 3, 80, 6.

η) sub: sub occasumque (occasu *aefk*) solis sequi (e) destiterunt seque in castra . . . receperunt: II 11, 6.

B. caeli regionem significat: ut . . . aliae (naues) ad inferiorem partem insulae, quae est propius solis occasum (u. *CC*), magno suo (e) cum periculo deicerentur: IV 28, 2; ¶ Aquitania . . . spectat inter occasum solis et septentriones: I 1, 7.

occido. **A.:** alterum (latus) nergit ad Hispaniam atque occidentem solem: V 13, 2.

B.: Cottaeque et Titurii calamitatem, qui in eodem occiderint castello (in eo castello occiderint *β*; in eodem cast. conederint *Paul*), ante oculos ponunt: VI 37, 8; — (dum cupidus instat (Vorenus), in locum *delatus inferiorem (o) concidit (occidit *M; Fr.*): V 44, 12.)

occido. **A.:** L. (e) Petrosidius aquilifer . . . aquilam intra uallum proiecit, ipse pro castris fortissime (o) pugnaus occiditur: V 37, 5; ¶ quartae cohortis omnibus centurionibus occisis signiferoque (e) interfecto, signo amisso, reliquarum cohortium omnibus fere centurionibus aut uulneratis aut occisis: II 25, 1; ¶ memoria tenebat L. Cassium consullem occisum exercitumque eius ab Heluetiis pulsum: I 7, 4; ¶ Scdulus (e), dux et princeps Lemouicum (e), occiditur: VII 88,

4; ¶ fuerunt <e> duae filiae: harum <e> altera occisa, altera capta est: I 53,4; ¶ occisis ad hominum milibus quattuor reliqui in oppidum reiecti sunt: II 33,5; ¶ magnum numerum u. **magnus** p. 521 (5 loc.); ¶ principem: VII 88,4 u. ducentem.

B.: Cassium: I 7,4 u. A. consulens; — Indutiomarus: V 58,5 u. D.; — Petrosidum: V 37,5 u. A. *isit.*; — Pulionem: V 44,11 u. C. illum; — Sedulium: VII 88,4 u. A. ducentem.

C.: quorum alter accepto uulnere occupatus per suos pro occiso sublatus, alter <acc. uulu. . . subl., alter *om. af*> interfectus est: 3, 109, 5; ¶ quos . . . secuti . . . complures ex iis <e> occiderunt: IV 35,3; et paucis uulneribus acceptis complures ex his occiderunt: IV 37,3; ¶ illum ueruto transixum arbitratur <sic β> illum uero obscurantur (opinantur *Fr.*) occisum α; *Pr.*: illum ueruto arbitratur occisum *plur. edd.*: V 44,11; ¶ redeuntes equites quos possunt consecantur atque occidunt: V 58,6.

D.: cum et propter uulnera militum et propter sepulturam occisorum nostri triduum morati eos sequi non potuissent: I 26,5; ¶ magna proponit iis <e>, qui occiderint (*Indutiomarus*), praemia: V 58,5.

occultatio: intra annum uero uicesimum feminae notitiam habuisse in turpissimis habentibus; cuius rei nulla est occultatio, quod <u. CC>: VI 21,5.

oculto. A. propr.; a): reliqua pars scrobis ad occultandas insidias uiminibus ac uirgultis <e> intgebatur <e>: VII 73,7; ¶ (siluae incertis occultisque <occultatisque in β> itineribus confertos adire prohibebant: VI 34,4;) ¶ legionem ³X. . . paulum progressam inferiore constituit loco siluisque occultat: VII 45,5; ¶ tectis insignibus suorum occultatisque signis militaribus raris milites . . . traducit: VII 45,7.

b): Cassiellaunus . . . paulum . . . ex uia excedebat locisque impeditis ac siluestribus sese <se β> occultabat: V 19,1; qui proximi <e> Oceano fuerunt, hi <his β> *Np.* insulis <Aβ> in siluis *BM*; in insulis *Qf* sese occultauerunt, quas aestus efficere consuerunt <e>: VI 31,3; si qui etiam in praesentia se <om. h> occultassent: VI 43,3; ipsos se inter multitudinem militum occultasse: VII 38,5; ille . . . prope confecto sub Ineem itinere post montem se occultauit: VII 83,7.

c): ut . . . ille (*Ambiorix*) latebris aut <ae dk> *Schu.*; siluis aut *add. β>*; *Schu.*) saltibus

se eriperet et <ut β> noctu occultatus <occupatus β> alias regiones partesque peteret: VI 43,6.

d): neque saepe accidit, ut neglecta quispian religione aut capta apud se apud se *om. β>* occultare aut posita tollere auderet: VI 17,5; ¶ agger ab uniuersis in munitionem <e> coniectus . . . ea, quae in terra terram *Ndik* occultauerant Romani, contegit: VII 85,6.

B. frsl. (= celare, dissimulare): ut quam diutissime longioris fugae consilium occultaret (*Pompeius*): 3, 102,3; ¶ in tanta multitudine delitiorum suam fugam aut occultari aut omnino ignorari posse: I 27,4; ¶ si . . . haec explorata habeamus, quae de exercitus alienatione dicuntur, . . . quanto haec dissimulari <P> -are α; *Np., Db.* et occultari <-are O> quam per nos confirmari praestet? 2, 31,5; ¶ magistratus quae uisa sunt occultant, quaeque <e> esse ex usu iudicauerunt, multitudini produnt: VI 20,3.

occultus. 1. ni adiect.; a) pos.: non solum ab eruptionibus caueant, sed etiam singulorum hominum occultos exitus obseruent <e>: I, 21,4; ¶ siluae incertis occultisque <occultatisque in β> itineribus confertos adire prohibebant: VI 34,4; ¶ in siluis oportuno atque occulto loco . . . Romanorum aduentum expectabant: V 32,1; progressus milia passuum III loco <in loco N> idoneo et occulto omnem exercitum equitatumque conlocauit: 3, 38,1; (105,4 u. 2. B.)

b) comp.: ignesque fieri prohibuit, quo occultior esset eius aduentus: 3, 30,5.

2. ni subst.; A. sing.:

a) ex occulto: neque ex occulto insidians et dispersos circumueniendi singulis decrat audacia: VI 34,6.

b) in occultum: quod ipse animo non defecebat . . . neque se in occultum abdiderat et conspectum multitudinis fugerat: VII 30,1.

c) in occulto u. in p. II 2 g) (7 loc.).

B. plur.: Pergamini in occultis <locis add. Paul> ac reconditis <NObt; cognitis af> templi <recc.; templis α>, quo praeter sacerdotes adire fas non est, quae Graeci *adita* appellant, tympana somerunt: 3, 105,1.

occulite. A. pos.: quid <e> quoque <e> pacto agi placeat occulte inter se constituerunt: VII 83,5; ¶ Petreius cum paucis equitibus occulte ad exploranda loca proficiscitur: I, 66,3.

B. superl.: ipse diuerso itinere quam potuit occultissime reliquis cohortes . . . eduxit: 3, 67,3.

occupatio: neque has tantularum <e> rem occupationes <sibi *abd.* §> Britanniae antependas indicabat: IV 22, 2; ¶ ita magnarum initia rerum, quae occupatione magistratum et imperiorum <Paul: temporum: : *edd.*> sollicitam Italiam habebant, celerem et facilem exitum habuerunt: 3, 22, 4; — si id facere occupationibus rei publicae <§> populi Romani <: *Fr., Db.*> prohiberetur: IV 16, 6; ¶ tabulae testamenti . . . , cum propter publicas occupationes poni non potuissent, apud Pompeium sunt depositae: 3, 108, 4.

occupo. A. = potiri, capere: a) propr.: z): atque omnibus eorum aedificiis occupatis reliquam partem hiemis se eorum copiis aduerunt (Vsipetes et Teneteri): IV 4, 7; ¶ (agrum: I 31, 10 et VI 12, 4 u. partem:) ¶ (angiportum: 3, 70, 1 u. portam;) ¶ angustias u. **angustiae** p. 260 h) (3 loc.): ¶ paucisque intermissis diebus eadem <haec *abd. Nohl*> (castra) Pompeius occupauerat: 3, 66, 4; acies instructa a nostris, qui castra occupauerant, cernebatur: 3, 69, 1; ¶ ne Caesar orae maritimae ciuitates occuparet: 3, 11, 2; ¶ collem u. **collis** p. 601 *extr. et* 602 (7 loc.): cf. praesidium 3, 45, 2; ¶ Romanos non solum iterum causa, sed etiam perpetuae possessionis culmina Alpium occupare conari . . . sibi persuasum habebant: III 2, 5; ¶ neque uerum esse, qui suos fines tueri non potuerint, alienos occupare: IV 8, 1; ¶ Libo . . . Brundisium uenit insulamque, quae contra portum Brundisium est, occupauit: 3, 23, 1; ¶ (Caesar praecepto <Oul.: praefecto occupato: : profectus occupato *Aeb. Stat.*: profectiois occup. *Hol.*: praecoccupato *Abd. nep.: edd.*> itinere ad Dyrrachium finem propterandii facit: 3, 13, 5;) ¶ a Sasonis <: : sasonis *recc.*: *Np., Db.*> ad Curiei <Momm.: corici *NO*: Oriem *Np.; Db.*> portum <portus, *Np., Db.*> stationes litoraue omnia longe lateque classibus occupauit: 3, 8, 4; ¶ loca (-um) u. **locus** p. 476 (5 loc.): ¶ montem u. **mons** C. p. 631 (1 loc.): ¶ nauas u. **nauis** p. 705 (3 loc.): ¶ huc Caesar . . . contendit occupatoque oppido ibi praesidium conlocat: I 38, 7; ¶ quod Arionistus . . . tertiam . . . partem agri Sequani, qui esset optimus totius Galliae, occupauisset: I 31, 10; ut . . . partem finitimi agri per uim occupatam <-atum §> possiderent Galliaeque totius principatum obtinerent: VI 12, 4; Marsi . . . eam . . . oppidi partem, quae munitissima uideretur, occupant: 1, 20, 3; (quo facilius omne Hadriaticum mare ab <*abd. Paul;*> occupatis

abd. Plugg.) extremis Italiae partibus regionibusque Graeciae in potestate haberet: 1, 25, 3; ¶ centuriones . . . gladii destructis portas occupauerunt suosque omnes incolomes receperunt: VII 12, 6; (quod . . . equites . . . eius angustiis atque his <angustis portis atque his *abd.*: angustis portisque *Abd.*; angiportis atque uis *Landygraf*: portis *del. Np.*> a <e> Caesaris militibus occupatis ad insequendum tardabantur: 3, 70, 1;) ¶ (portus: 3, 8, 1 u. litora;) ¶ in occupandis praesidiis magna ui uterque nitebatur <e>: 3, 45, 1; cum legio Caesaris nona praesidium quoddam <praesidio collem *Ciace.*> occupauisset et munire coepisset, huic loco propinquum et contrarium collem Pompeius occupauit: 3, 45, 2; ¶ (regiones: 1, 25, 3 u. partes;) ¶ persuadet Castico . . . , ut regnum in ciuitate sua occuparet, quod pater ante habuerat: I 3, 4; et regno occupato <*del. Ciace.*> per tres potentissimos . . . populos totius Galliae sese potiri posse sperant: I 3, 8; quod in Gallia a potentiorebus atque iis <e>, qui ad conducendos homines facultates habebant, ungo regna occupabantur: II 1, 4; ¶ C. Fabium . . . praemittit celeriterque saltus Pyrenaeos occupari <-are *Paul*> iubet, qui eo tempore ab L. Afranio legato praesidiis tenebantur: 1, 37, 1; ¶ stationes: 3, 8, 4 u. litora; ¶ quotienscumque sit decretum, darent operam magistratus . . . factum . . . in ui tribunicia, in seessione populi, templis locisque editioribus occupatis: 1, 7, 5; ¶ quem (tumulum) si occupauisset Caesar et communisset <e>: 1, 43, 2; unius legionis antesignanos procurrere atque eum tumulum occupare iubet: 1, 43, 3; Pompeius tumulum quendam occupauit: 3, 51, 8; ¶ (uias: 3, 70, 1 u. portas.)

§): sollicitato exercitu regio ne Pompeius Alexandriam Aegyptumque occuparet: 3, 104, 1; — qui (Attius) . . . iu Africam peruenerat atque eam sponte uacuum occupauerat: 1, 31, 2; — cum omnem Galliam (Germani) occupauissent, ut ante Cimbrici Teutonique fecissent: I 33, 4.

Alexandriam: 3, 104, 1 u. s. Aegyptum; his copiis fidens Achilles paucitatemque militum Caesaris despiciens occupabat Alexandriam praeter eam <e> oppidi partem, quam Caesar cum militibus tenebat: 3, 111, 1; — ipse . . . Pisaurum, Fanum, Anconam singulis cohortibus occupat: 1, 11, 4; — profectum item Domitium ad occupandam <-dum *O*> Massiam nauibus actuariis septem: 1, 34, 2; — Ariouistum cum suis omnibus copiis ad occu-

pandum Vesontionem . . . contendere: I 38, 1.

γ) : quorum alter accepto vulnere occupatus (sopitus *J. F. Gron.*; obsopitus *Paulis.*; *del. Madu.*) per suos pro occiso sublatus, alter (acc. vuln. occ. p. s. p. o. subl., alter *om. af.*) interfectus est: 3, 109, 5.

h) *trsl.*: sic omnino (omnium γ; *Schn.*) animos timor praecoccupauerat (occupauerat γ), ut paene alienata mente . . . equitatum tantum (ε) se ex fuga recepisse dicerent: VI 41, 3; ¶ tantus subito timor omnem exercitum occupavit, ut non mediocriter omnium mentes animosque perturbaret: I 39, 1.

B. = **explere, implere**: (collis) tantum . . . in latitudinem patebat, quantum loci acies instructa occupare (tenere γ poterat: II 8, 3; ¶ non enim amplius pedum milibus duobus a castris castra distabant: † hinc (horum *Paul.*) duas partes acies occupabant duae, tertia uacabat (uagabatur *Ohl.*) ad incursum atque impetum militum relicta: 1, 82, 4; ¶ fugientium multitudine ac turba portae castrorum occupantur atque iter impeditur: 2, 35, 3.

C. = **distinere (semper pte. occupatus)**: dum haec geruntur, nostris (hostes nostris *Hug.*) omnibus occupatis qui erant in agris reliqui (quae erant in agr. relicta *Göl.*; *u. CC.*) discesserunt: IV 34, 3.

occupatus in aliqua re *u. in p. 135* (s. *loc.*)

[**Falso**: ut . . . ille latebris aut saltibus (ε) se cripere et (ut γ) noctu occultatus (occupatus γ) alias regiones partesque peteret: VI 43, 6.]

occurro. A. propr.: a) animo non infesto; z) alicui: eodem tempore equites nostri leuisque armaturae pedites, . . . cum se in castra reciperent, aduersis hostibus occurrerant: II 24, 1; ¶ Bibulus . . . sperans alicui se parti onustarum nauium occurrere posse inanibus occurrit: 3, 8, 3; ¶ alius alia ex nauibus quibuscumque signis occurreret se adgregabat: IV 26, 1.

(Donitius) ad Aeginium . . . Caesari uenienti occurrit: 3, 79, 7; ¶ ex castris sibi legiones alias occurrere . . . iussit: 3, 98, 3.

in alteram partem item cohortandi causa profectus pugnantibus occurrit: II 21, 1.

β) **omisso datiuo**: Fabius . . . non ita multum moratus in itinere cum legione occurrit: V 47, 3.

γ) **aliquo (= nuxillo currere)**: quaecumque (ε) pars castrorum uulnata defensoribus preui uidebatur, eo (nostris) occurrere et auxilium

ferre: III 4, 2; ut quo primum occurreretur γ; *Schn.*; curreretur z; *rell. add.* aut cui rei ferretur auxilium uix ratio iniri posset: VII 24, 4.

b) **animo infesto**: z) alicui: Afranius . . . legiones III (ε) equitatumque omnem tradidit duabusque (que *om. alibi*) Fabianis occurrit legionibus: 1, 49, 4; ¶ parti nauium: 3, 8, 3 *u. a)* z) nauibus: ¶ leuisque casura pila sperabat in loco retentis militibus, quam si ipsi inmissis telis occurrissent occurrissent a; *Np. Dt.*: 3, 92, 2.

Caesar . . . III secum legiones duxit commodioreque itinere Pompeianis occurrere coepit: 3, 97, 3; ¶ (Pompeius) castra mouit breuiore itinere se occurrere ? ei posse sperans: 3, 41, 4; ¶ tanta rerum commutatio est facta, ut nostri, etiam qui uulneribus confecti procebuissent, . . . proelium redintegrarent, tum (om. γ) calones perterritos hostes conspicati etiam inermes armatis occurrunt (occurrerent γ; *Schn., Np.*: II 27, 1; — hostes terga uertunt (ε; fugientibus (que *add. a*) equites occurrunt: VII 88, 3.

β) **abs.**: Romanorum manus tantis munitioibus distinctur nec facile pluribus locis occurrit: VII 84, 3; nemo erat adeo . . . fugiens laboris, quin statim castris exeundum atque occurrendum putaret: 1, 69, 3; neque Bibulus impeditis nauibus dispersisque remigibus satis mature occurrit: 3, 7, 3.

B. *trsl.*: a) = **inuenire, incidere in**: Caesar, ne grauiori bello occurreret, maturius, quam conserat (ε, ad exercitum proficiscitur: IV 6, 1; ¶ alio se (ε) in liberna consilio uenisse inuenierat, alius (se *add. h.*) occurrisse rebus uiderat: III 6, 4.

b) = **obsistere, anteuertere**: quibus rebus quam maturissime occurrendum putabat: I 33, 1; ¶ singulari militum nostrorum uirtuti consilia cuiusque (ε) modi Gallorum occurrerant: VII 22, 1.

etsi, quantum ratione prouideri poterat, ab nostris occurrebatur, ut incertis temporibus diuersisque itineribus iretur: VII 16, 3.

c) = **in mentem uenire**: utrisque (utrimque *B.*) ad animum (ad omnia *ib.*; *Abt.*: id animo *Fr.*) occurrit unum esse illud tempus (illud ε, t. praeficit γ, quo maxime contendere conueniat: VII 85, 2.

[**Falso**: pugnatur uno tempore omnibus locis (occurrit *add. γ*) atque omnia temptantur: VII 84, 2.]

occurro: illum uento transfixum arbitrantur (γ; illum uero obscurantur occisum z), gladio comminus rem gerit Vorenus (uorenus

gl. rem comm. gerit β; — illic uero obscursat gladio comminusque rem gerit uereus *rece.*; *pr. ead.*; illic uero obscursat ocuis gladio comminusque rem gerit Voreus *Schn.*: V 41, 11.)

Oceanus. A. acc.: Oceanum attingere u. **attingo** p. 361 (3 loc.): (cf. D.); ¶ (in flumine Ligeri, quod influit in <om. β> Oceanum: III 9, 1;) ¶ P. Crassus adolescens cum legione septima proximus mare Oceanum < mari oceano *rece.* > in Audibus *hiemabat: III 7, 2.

B. dat.: (Rhemus) ubi Oceano adpropinquat <β>; adpropinquauit z; *add.*), in plures diffluit <e> partes: IV 10, 4; ¶ qui proximi <hinc proximi β> Oceano <oceanum *ik*> fuerunt, hi <e> insulis <e> sese occultauerunt, quas aestus efficere consuerunt <e>: VI 31, 3.

C. gen.: Aquitania a Garumna <e> flumine ad Pyrenaeos montes et eam partem Oceani, quae est ad Hispaniam, pertinet: I 1, 7; ¶ tantas tempestates Oceani tantosque impetus uentorum sustineri <e> non satis commode posse <e> arbitrabantur: III 13, 6.

D. abl.: † eorum una pars, quam Gallos obtinere dictum est, initium capit a flumine Rhodano. continetur Garumna <e> flumine, Oceano, finibus Belgarum, attingit etiam <oceanum fin. belgarum attingit. etiam X> ab Sequanis et Heluetiis flumen Rhenum: I 1, 5.

E. c. praep.; a) ab: (Mosa . . . parte quadam ex Rheno recepta, quae appellatur Vacalns, insulam [quae] efficit Batauorum [in Oceanum influit] neque longius ab eo <Ald.: Oceano X> milibus passuum LXXX in Oceanum <Ald.: Rhenum X> influit: IV 10, 2.)

b) ad: equites auxiliaque . . . Celtiberiae, Cantabris barbarisque omnibus, qui ad Oceanum pertinent, ab Afranio imperantur: I, 38, 3; ¶ Labienum cum legionibus tribus ad Oceanum uersus in eas partes, quae Menapios attingunt, proficisci iubet: VI 33, 1.

c) in e. acc.: influere u. in p. 92 (3 loc.).

d) in e. abl.: luna plena, qui dies maritimos aestus maximos in Oceano efficere consueuit: IV 29, 1; ¶ longe aliam esse nauigationem in concluso <uastissimo *add. afi*> mari atque in uastissimo <om. β> atque <om. A*U*β> apertissimo <om. A*Q*; Fr.> Oceano perspiciebant <respiciebant β>: III 9, 7.

Oeclum. Cf. *Bertraud, les rois romains en Gaule, in Rev. archéol. 1863 p. 311; Heller, Ph. 22 p. 142.*

ab Oeelo <oeoelo M; oaeolo a>, quod est

<oppidum *add. R.Schn.*> citerioris prouinciae extremum, in fines Vocontiorum ulterioris prouinciae die septimo peruenit: I 10, 5.

(ocuis u. occurso)

(Octacilius u. Otacilius.)

Octauiani: cum diuturnitas oppugnationis neglegentiores Octauianos effecisset, nacti occasionem meridiani temporis discessu eorum . . . in proxima Octauii castra intruperunt . . . omnibusque eos castris expulerunt et magno numero interfecto reliquos atque ipsum Octauium in naues confugere coegerunt: 3, 9, 6, 7.

M. Octauius: praerat . . . Liburnicae atque Achaicae classi Scribonius Libo et M. Octauius: 3, 5, 3; discessu Liburnarum <CC> ex Illyrico M. Octauius cum iis <e> quas habebat nauibus Salonas peruenit. ibi concitatis Dalmatis reliquisque barbaris Issam <e> a Caesaris amicitia auertit. conuentum Salonis cum neque pollicitationibus neque denuntiatione <e> periculi permouere posset, oppidum oppugnare instituit: 3, 9, 1, 2; quorum cognita sententia Octauius quinque castris oppidum circumdedit atque uno tempore obsidione et oppugnationibus eos premere coepit: 3, 9, 4; ipsi . . . in proxima Octauii <-aui a> castra intruperunt . . . omnibusque eos castris expulerunt et magno numero interfecto reliquos atque ipsum Octauium in naues confugere coegerunt: 3, 9, 6, 7; tantis detrimentis acceptis <e> Octauius desperata oppugnatione oppidi Dyrrachium sese ad Pompeium recipit <e>: 3, 9, 8.

octauus: (haec senatus consulto perscribuntur a. d. VII. <VIII O*l*; Ciacc.> Id. Ian.: 1, 5, 4;) ¶ cum a prima luce ad horam octauam pugnaretur <e>: V 35, 5; ¶ alia in parte diuersae duae legiones, undecima et octaua, . . . proeliabantur: II 23, 3; L. Fabius <e>, centurio <om. β> legionis VIII., . . . tres suos nactus manipulares . . . murum ascendit: VII 47, 7; ¶ mittit eo M. Antonium cum legionis <legione Nhl; -nibus Of> XIII. <Fossius; VII N*O*> cohortibus V: 1, 18, 2;) eo triduo legio VIII. ad eum uenit: 1, 18, 5; legionem . . . nonam in sinistro (cornu) collocauerat . . . et huic sic *adiunxerat octauam, ut paene unam <om. hl> ex duabus efficeret, atque alteram alteri praesidio esse iusserat: 3, 89, 1; ¶ (quod illi turbulentissimi superioribus temporibus tribuni plebis post <add. Dt.> octo <octauo f; Ald. N*p*.; duodecimo Ciacc.; Db.> denique menses <mense Ald.; N*p*., Db.> uariarum <stuarum *rece.*; N*p*., Db.> actionum respicere ac timere consuerant <e>: 1, 5, 2;) ¶ quem Caesar . . . ab octauis ordinibus ad primi-

pilum (primum pilum *Ald.*) se traducere pronuntiauit: 3, 53, 5.

octingenti: eum ipsi non amplius octingentos (DCCC *a*; CCCC^{us} *f*; M.CCC *b*) equites haberent: IV 12, 1; ipse cum legionibus expeditis IIII et equitibus DCCC in fines Treuerorum proficiscitur: V 2, 4; Haeduis Segusiavisque . . . decem milia pedum imperat; huc addit equites DCCC (octingentos *BM*): VII 61, 4; DCCC (equites) ex seruis suis pastorumque suorum numero coegerat: 3, 4, 4; quarum erat summa ueteranarum (norum *Ora*) trium legionum uniusque tirouum et equitum DCCC: 3, 29, 2; Caesar . . . cum legione . . . equitibusque DCCC . . . Alexandriam peruenit: 3, 106, 1; ¶ hoc (latus) (huic β) milia passuum octingenta in longitudinem esse existimatur (arbitrantur β): V 13, 6; ¶ (nauibus circiter LXXX β ; *Oros.*: octingentis octoginta *A corr.*, *BM*; octingentis octingenta *A pr.*; DCCC. LXXX *Q*) onerariis coactis: IV 22, 3; ¶ nauium, quae cum amotinis priuatisque . . . amplius octingentae (DCCCC. *af*; DC *Oros.*) uno erant uisae tempore: V 8, 6.

ex omni (e) numero . . . uix DCCC (octoginta *Orosius*), qui primo clamore audito se ex oppido eiecerant (e), . . . ad Vercingetorigem peruenient: VII 28, 5.

octo. A. non additur alius numerus: (castra oportunitis locis erant posita ibique castella (posita VIII castellaque *R. Mouge*) uiginti tria facta: VII 69, 7; ¶ Fauonium (e) ad flumen Aliaconem . . . eum cohortibus VIII (IV *Ciarc.*) praesidio impediementis legionum (e) reliquit: 3, 36, 3; ¶ quod dierum † XXII (VIII *Göl.*) ab Herda frumentum iussi erant efferre: 1, 78, 1; ¶ (ipse cum reliquis tribus (VIII β) (legionibus) ad flumen Scaldem (CC) . . . ire constituit: VI 33, 3; ¶ menses: 1, 5, 2 *a*.

octauus (mensis); ¶ hostes sub monte condisse milia passuum ab ipsis castris octo: I 21, 1; ab his (e) castris oppidum Remorum nomine Bibrax aberat milia passuum octo: II 6, 1; quae castra . . . amplius milibus passuum octo in latitudinem patebant: II 7, 4; celeriter octo milium itinere confecto: IV 11, 1; quae (naues) ex eo loco a (e) milibus passuum octo uento tenebantur: IV 22, 4; copias . . . conuenisse neque longius milia (M^o; milium α ; milibus *recc.*) passuum octo ab hibernis suis afuisse (e): V 53, 7; coactis equitum milibus VIII (β ; milibus *om.* *AB²M¹*; VIII. *QB²M²*) et pedum circiter CCL (e) haec in Haeduorum finibus recensentur: VII 76, 3;

duplicatoque eius diei itinere VIII milia (mil. *a*) passuum ex eo loco procedit: 3, 76, 3.

(B. additur alius numerus *a. duodeseptuaginta. duodetriginta. duodeuiginti p. 979 et 980.*)

Octodurus. Cf. *Glück p. 133; F. de Sauley, Rev. arch. N. S. III p. 139 sqq.; IV p. 1 sqq.* constituit (Galba) . . . ipse cum reliquis eius legionis cohortibus in uico Veragrorum, qui appellatur Octodurus (octodorus *B^a*), hiemare, qui uicus positus in ualle non magna adiecta planitie altissimis montibus undique continetur: III 1, 4, 5; cf. *qu. sqq. e.* 1—6.

octogeni: quae (turres) pedes LXXX inter se distant: VII 22, 4.

Octogesam. Cf. *Rud. Schacider, Herda, Berl. 1886, p. 36 sqq; Stoffel, Hist. de J. César I, p. 272 sq.*

toto flumine Hiberno naues conquiri et Octogesam (Hottom.: conquirere totogesma *N*; conquirere et octogesam *O*; *edd.*) adduci iubent, id erat oppidum positum ad Hiberum miliaque (mil. *V^a*) passuum a castris aberat XXX (*Göl.*; XX α ; *Np., Db.*): 1, 61, 4; nam quae (e) itinera ad Hiberum atque Octogesam (otogesam *Nahl*) pertinebant, castris hostium oppositis tenebantur: 1, 68, 1; uti ipse . . . mutato itinere iugis Octogesam (otogesam *al*; octogesam *a²/fb*) perueniret: 1, 70, 4.

octogies: ciues Romanos eius provinciae sibi ad rem publicam administrandam HS (CII) (C) CLXXX (LXXX *O*) et argenti pondo (e) XX milia . . . polliceri coegit: 2, 18, 4.

octoginta. A. non add. alius numerus: erant . . . legiones Afraniae III . . . praeterea scutatae ceterioris provinciae et caetratae [ulterioris Hispaniae] cohortes circiter LXXX: 1, 39, 1; cohortes in acie LXXX (LXX *b*; LXXV *Np.*) constitutas habebat, quae summa erat milium XXII: 3, 89, 2; ¶ neque longius ab eo milibus passuum LXXX in Oceanum inluit: IV 10, 2; cuius fines a maritimis ciuitatibus flumen diuidit, quod appellatur Tamesis, a mari circiter milia passuum LXXX: VII, 8; milia hominum deleta LXXX (XXXX *Göl.*) una secum (LXXX. deleta secum β) interitura demonstrat: VII 71, 3; quid hominum (e) milibus LXXX (B²M² β ; LXXX α ; XXXX *Göl.*) uno loco interfectis propinquis . . . nostris animi fore existimatis? VII 77, 8; ¶ nauibus circiter LXXX (β ; *Oros.*: octingentis octoginta α) onerariis coactis: IV 22, 3; ¶ aggerem latum pedes CCXXX, altum pedes LXXX (XXXX *Göl.*) exstruxerunt: VII 21, 1; (quae (turres) pedes LXXX inter se dista-

rent: VII 72, 4;) aggerem in altitudinem pedum LXXX extruit: 2, 1, 4.

(denique ex omni <e> numero . . . uix DCCC <octoginta Orosius> . . . incolumes ad Vercingetorigem peruenerunt: VII 28, 5;) ex his circiter LXXX interfectis . . . in castra se receperunt: 3, 37, 7.

B. add. alius numerus: signaque militaria ex proelio ad Caesarem sunt relata CLXXX et aquilae VIII: 3, 99, 4.

octoni: imperant . . . octona (milia) Pictonibus et Turonis <e> et Parisiis et Heluetiis: VII 75, 3; ¶ huius generis octoni ordines ducti <e> ternos inter se pedes distabant: VII 73, 8.

oculus. A. propr.: a) **subi.:** at luce <Ciacc.; ad lucem > multum per se pudorem <del. Ciacc. ?> omnium oculos <Ciacc.; oculis >, multum etiam tribunorum militum et centurionum praesentiam <praesentium Oraf> adferre (at lucem mult. p. se pud. omn. oculis *edd.*; at luce multum posse pudorem omnium sub oculis, metum *Paul*): 1, 67, 4; ¶ omnium oculis mentibusque ad pugnam intentis celeriter ad . . . munitiones peruenerunt: III 26, 2.

b) **obi.:** quattuorque ex una cohorte centuriones oculos amiserunt: 3, 53, 3; ¶ leniore de causa auribus desectis aut singulis effossis oculis domum remittit: VII 4, 10; ¶ intendere: III 26, 2 *u. a.*

c) **gen.:** sese . . . ne uultum quidem atque aciem oculorum dicebant ferre potuisse: I 39, 1.

(d) **dat.:** 1, 67, 4 *u. a.*)

e) **abl.:** quod (flumen) . . . in Rhodanum influit incredibili lenitate, ita ut oculis in utram partem fluat iudicari non possit: I 12, 1.

f) **c. praep.:** cum sub oculis omnium ac pro castris dimicaretur: V 16, 1; pastoresque Domitii <e> spe libertatis excitati sub oculis domini <dominis *hl*> suam probare operam studebant: 1, 57, 4; (1, 67, 4 *u. a.*;) neque uero id <e> Caesarem fugiebat, tanto sub oculis accepto detrimento perterritum exercitum sustinere non posse: 1, 71, 1.

B. trsl.: Cottaque et Titurii calamitatem, qui in eodem <e> occiderint castello <o>, ante oculos ponunt: VI 37, 8.

odi: omnes autem homines natura libertati <e> studere <e> et condicionem seruitutis odisse: III 10, 3; ¶ fauere et cupere (Dumnorigem) Heluetiis propter eam adfinitatem, odisse etiam suo nomine Caesarem et Romanos: I 18, 8.

odium. A. obi.: quasi non et <e> felicitas rerum gestarum exercitus beneuolentiam imperatoribus et res aduersae odia concilient <Oll; colligent *af*; colligant *edd.*>: 2, 31, 3; ¶ quoniam reliqui crudelitate odium effugere non potuerunt: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 1; ¶ merere: VI 5, 2 *u. C.*

B. abl.: orant, ut <e> sibi pareat <o>, ne communi odio Germanorum innocentes pro nocentibus poenas pendant: VI 9, 7; ¶ ne per uim oppidum expugnari pateretur, ne grauius permoti milites et defectionis odio et contemptione <e> sui et diutino labore omnes puberes interficerent: 2, 13, 3.

C. c. praep.: ne quis aut <e> ex huius iracundia aut ex eo quod meruerat odio ciuitatis motus existat <u. CC>: VI 5, 2.

odor: uti autem ipsos ualetudine non bona cum angustiis loci et odore taetro ex multitudine cadauerum . . . , tum: 3, 49, 3.

offendo. A. = laedere: ne eius supplicio Diuiciaci animum offenderet uerebatur: I 19, 2.

B. = improbare alqd in alqo: at, credo, [si] Caesarem probatis, in <N; iam > me offenditis: 2, 32, 10.

C. = calamitatem accipere: serius a terra prouectae naues neque usae nocturna aura in redeundo offenderunt: 3, 8, 2; ¶ nullum eius modi casum expectans, quo notum oppositis legionibus maximoque equitatu, dispersis ac paene deletis hostibus in milibus passuum tribus offendi posset: VI 36, 2; non . . . recordabantur . . . , quotiens uel ducis uitio uel culpa tribuni in exercitu <exercitum *N*> esset offensus: 3, 72, 4.

offensio. A.: petit atque hortatur, ut sine eius offensione animi uel ipse de eo causa cognita statuatur uel ciuitatem statuere iubeat: I 19, 5.

B.: magnam tamen haec res illis offensionem et contemptiorem ad omnes attulit <intulit *ll*>: 3, 60, 2.

C.: quicumque alterum obsidere conati sunt, percussos atque infirmos hostes adorti aut proelio superatos aut aliqua <alia *Kraff.*> offensione permotos continuerunt: 3, 47, 2.

offero. A. alqm, alqd = παραφέρειν, παραδίδόρα: a) alqm; z): coactis ¶ una XL <e> cohortibus, quas ex proximis praesidiis deductas fors obtulit: VII 87, 5; ¶ maxima pars Aquitaniae sese Crasso dedit obsidesque ultro misit <obtulit β; detulit *l*>: III 27, 1; ¶ Caesar necessariis rebus imperatis ad cohortandos milites, quam <in *adh. X; edd.*>

ego del.) partem fors obtulit, decurritur <e>: II 21, 1; ¶ Germani frequentes omnibus principibus maioribusque natu adhibitis ad eum in castra uenerunt. . . quos sibi Caesar oblatos gauisus <β> grauius α) illos <CC> retineri iussit: IV 13, 6.

β) se: quoniam sit fortunae <a> cedendum, ad utramque rem se illis offerre, seu morte sua Romanis satis facere seu uiuum tradere uelint: VII 89, 2; non nullos ambitus . . . damnatos . . . in integrum restituit, qui <quod Ciacc.> se illi initio <e> ciuiliis belli obtulerant, si sua opera in bello uti uellet: 3, 1, 5.

b) alqd: quod Germani . . . ad castra Romanorum delati optatissimum Ambiorigi beneficium obtulerant <A(?)> *Ald.*, *Schn.*; obtulerant beneficium β; benef. obtulerunt <A(?)QB: plur. add.; benef. obtinuerunt M>: VI 42, 3; Caesaris beneficia imminuerat <Jurinius>; beneficium mutauerat α) consuetudo, qua offerrentur <offerrentur Nū>; munera *add. Oehler; Db.*: munerum consuetudo, quae off. *E. Hoffm.*; [qua offerrentur] *Dt.*: 2, 29, 3; ¶ Petreius atque Afranius oblata facultate in castra sese referunt: 1, 72, 5; ¶ (munera: 2, 29, 3 u. beneficium); ¶ omnium consensu ad eum defertur imperium, qua oblata potestate omnibus his ciuitatibus obsides imperat: VII 4, 7; ¶ ubi cuique <e> aut ualles abdita aut locus siluestris aut (locis siluestribus β) palus impedita spem praesidii aut salutis aliquam offerebat, consererat: VI 34, 2; hac <add. *HJMüller; om. N; add.*> oblata <oblecta M>; obiecta M> spe <oblata tanta spe Paul> Germani . . . praedam in occulto relinquunt, ipsi . . .: VI 35, 10; ¶ sic terror oblatas <recc.>; terrore oblato α; *add.*) a duobus, crudelitas in supplicio, noua religio iuris iurandi spem praesentis deditionis sustulit: 1, 76, 5.

B. se offerre et offerri = occurrere: a) se: frater . . . incitato equo se hostibus obtulit atque interfecit <a> est: IV 12, 6; qui se ultro morti offerant facilius reperiuntur <e> quam qui dolorem patienter ferant: VII 77, 5; *futurem*, ut . . . ii <e>, qui ante dimicare timuissent, ultro se proelio offerrent: 3, 73, 6.

b) offerri: hostes . . . ad legatos atque exercitum supplices manus tendunt, qua noua re oblata omnis administratio belli consistit: 2, 12, 1 (*Np.* 2).

officina: armorum officinas in urbe instituerant: 1, 31, 5.

officium. A. notione obiectina = munus, negotium, beneficium; a) = munus (negotium), quod uel susceptum uel mandatum tueri (uel

conficere) debemus (Pflicht): α) eorum, qui imperium (magistratum, legationem) obtinent (= Stellung): αα) praed. neque se ignorare, quod esset officium legati -to *h pr.* α, qui fiduciarium operam obtineret *u. CC*: 2, 17, 2.

β) obi.: Bibulus . . . grauiore morbo . . . implicatus, cum neque curari posset neque susceptum officium deserere uellet, nim morbi sustinere non potuit: 3, 18, 1.

γγ) dat.: controuersias regum ad populum Romanum et ad se, quod esset consul, pertinere existimans atque eo magis officio suo conuenire, quod superiore consulatu cum patre Ptolomaeo . . . societas erat facta: 3, 107, 2; ¶ III cohortes Orici oppidi tuendi causa reliquit isdemque custodiam nauium longarum tradidit. . . huic officio oppidoque M. Aelius <e> legatus praecerat: 3, 39, 1; ¶ toti tamen officio maritimo M. Bibulus praepositus cuncta administrabat: ad hunc summa imperii respiciebat: 3, 5, 4; naues . . . Brundisium a Caesare remittuntur, ut reliquae legiones equitatusque transportari possent. huic officio praepositus erat Fufius Calenus legatus, qui celeritatem in transportandis legionibus adhiberet: 3, 8, (1.) 2.

δ) eorum, qui alterius imperio parere debent (= fides, obsequium): αα) ab: cur hunc (Ariouistum) tam tenere quisquam ab officio discessurum indicaret? 140, 2.

β) in: in officio continere *u. confiteo p. 713 e* (*1 loc.*); ¶ se suosque omnes in officio futuros <confirmat *abl.* β> neque ab amicitia populi Romani defecturos confirmant: V 3, 3; ¶ consolatus Indutiomarum hortatusque est, uti in officio maneret: V 4, 2; ¶ Cingetorigi, quem ab initio permansisse in officio demonstrauimus, principatus atque imperium est traditum: VI 8, 9; ¶ Caesar principibus cuiusque ciuitatis ad se euocatis <e> . . . magnam partem Galliae <gallorum β> in officio tenuit: V 54, 1.

γ) aliorum: αα) obi.: qui ab eo missi erant, confecto legationis officio liberius cum militibus regis colloqui coeperunt: 3, 103, 4; ¶ Afranius et Petreius et Varro, legati Pompei, . . . officia inter se partiuntur, uti Petreius . . . cum omnibus copis ad Afranium proficiscatur, Varro . . . ulteriorem Hispaniam tuatur: 1, 38, 1. (2); ¶ ego certe meum rei publicae atque imperatori officium praestitero: IV 25, 3; in appellandis cohortandisque militibus imperatoris et in pugna militis officia praestabat (Cotta): V 33, 2; reliquos enim omnes offi-

cium suum praestitisse: se <Ald.; om. codd.>, qui . . . ; exercitum suum, qui . . . ; illius denique exercitus milites, qui: 1, 85, 2; cum militibus regis conloqui coeperunt eosque hortari. ut suum <si uim a> officium Pompeio praestarent <praestaret NO>: 3, 103, 4.

β) dat.: sed satis iam fecisse (se) officio satisque supplicii tulisse: 1, 84, 3.

γ) gen.: quibus quoniam pro pietate <c> satis fecerit, habere nunc se rationem officii pro beneficiis Caesaris: V 27, 7.

δ) abl.: quod <c> a pueris nullo officio aut disciplina adsuefacti nihil omnino contra uoluntatem faciant: IV 1, 9.

ε) c. praep.: celeriter equitatus ad cotidianum itineris <del. Ciae.> officium reuertitur: 1, 80, 4; — pauci lenuncii ad officium imperiumque <que om. a> conueniebant: 2, 43, 3.

β) = munus, quod uitro offerimus et praestamus, beneficium (Gefälligkeit, Dienstleistung): α) subi.: quos . . . Pompeius erat adhortatus, ne noua Caesaris officia ueterum suorum beneficiorum in eos memoriam expellerent: 1, 31, 3.

β) obi.: exercitum cum militari more ad pugnam cohortaretur suaque in eum perpetui temporis officia <-ium a> praedicaret, in primis commemorauit: 3, 90, 1.

γ) gen.: habere se a Pompeio ad eum priuati <priuatim Nae> officii mandata demonstrat: 1, 8, 2; ¶ uos autem incerta <c> uictoria Caesarem secuti diiudicata iam belli fortuna uictum sequamini, cum uestri officii praemia percipere debeat? 2, 32, 6.

δ) c. praep.: α) ex: monuitque, ut ex sua amicitia omnia exspectarent et ex praeritis suis officiis reliqua sperarent: 3, 60, 1.

β) pro: quam rem et paucis contigisse et pro magnis <et a romanis pro maximis (B²) β> hominum <omnino Paul; post paucis transponit Kran.> officiis consuesse tribui docebat: 1 43, 4; quos (Haeduos et Remos) praecipuo semper honore Caesar habuit, alteros pro uetere ac perpetua erga populum Romanum fide, alteros pro recentibus Gallici belli officiis: V 51, 4.

B. notione subiectiua (= Pflichtgefühl, officii conscientia): ut quam primum intellegere posset, utrum apud eos pudor atque officium an timor plus <c> ualeret: 1 40, 14; ¶ facere (eos) arroganter, cum aut de officio imperatoris desperare aut praescribere uiderentur <c>: 1 40, 10.

Ollouiconis: interim Teutomatus <c>, Ollouiconis <allouiconis β> filius, rex Nitobrogum,

. . . cum magno equitum suorum numero et quos ex Aquitania conduxerat ad eum (Vercingetorigem) peruenit: VII 31, 5.

omitto. A. propr.: nostri omissis <emissis β> pilis gladiis rem gerunt <c>: VII 88, 3.

B. trsl.: his rebus cum iter agminis nostri impediretur, non omittendum <obmittend. Ak> <sibi add. β; Schn., Np., Dt.> consilium Nerui existimauerunt <c>: II 17, 5; ¶ Libo discessit a Brundisio obsessionemque <obsidion. O> nostrorum omisit: 3, 24, 4; ¶ qua ex frequentia T. Labienus prodit; † summissa oratione loqui de pace atque altercari cum Vatinius incipit <sic codd.; Np.: sed omissa orat. de p. altercari . . . Owl.>: 3, 19, 5; ¶ itaque in praesentia Pompei sequendi rationem omittit, in Hispaniam proficisci constituit: 1, 30, 1; ¶ cohortatus Haeduos, ut . . . omnibus omissis <his uel iis add. codd.; Schn., Fr., Db.; del. Beroald.> rebus huic bello seruirent: VII 34, 1.

ut potius in nocendo aliquid praetermitteretur <omitteretur β>, . . . quam cum aliquo militum detrimento noceretur: VI 34, 7.

omnino. A. = plane, prorsus; a) auzet uim negationis: suisque imperauit, ne quod omnino telum in hostes reicerent: I 46, 2; cum . . . milites . . . hortaretur, ne quod omnino tempus ab opere intermitteretur: VII 24, 2; 1, 61, 2; VI 29, 2; VII 28, 2 u. β) γ); ¶ Lentulus sententiam Calidii pronuntiatum se omnino negauit: 1, 2, 5; ¶ sie uti <c> omnino pugnandi causa resisteret nemo: V 51, 5; sed in castello nemo fuit omnino <omnium f> militum, quin <qui non Of> uulneretur: 3, 53, 3; ¶ neque se cum Belgis reliquis consensisse neque contra populum Romanum <omnino add. β; Flod.> conitrasse: II 3, 2; ¶ quod <c> a pueris nullo officio aut disciplina adsuefacti nihil omnino contra uoluntatem faciant: IV 1, 9; quod unde agger omnino <post nihil transponit Terpstra> comportari posset, nihil erat reliquum, omnibus arboribus longe lateque in finibus Massiliensium excisis et coniectis: 2, 15, 1; quarum rerum nihil omnino acciderat: 2, 43, 2; ¶ [uinum ad se omnino <omn. ad se β> importari non sinunt <patiuntur β>: IV 2, 6;] Liger ex niuib. creuerat, ut omnino uado non posse transiri <-ire β> uideretur: VII 55, 10; quo omnino Caesar adire non poterat: 1, 49, 2; ¶ an paenitet uos, quod saluum atque incolumem exercitum nulla omnino nane desiderata traduxerim? 2, 32, 12; ¶ ut nullus <c> perfidiae . . . locus esset nec quicquam omnino

relinqueretur, qua . . . noceri posset: 2, 16, 1; — ut . . . signa dimitterent neque quisquam omnino <omnium *Manut.*> consisteret: 3, 69, 4; ¶ cum ab his saepius quaereret neque ullam omnino nocem exprimere posset: I 32, 3; uti ex <e> tanto nauium numero tot navigationibus neque hoc neque superiore anno ulla <nulla β> omnino nauis, quae milites portaret, desideraretur: V 23, 3.

b) in enuntiato non negatiuo: z): praeter consuetudinem omnium <omnium *Paul*> noctu *institaerant pabulari: 1, 59, 3.

β): quae quidem ego aut omnino falsa aut certe minora opinione esse confido: 2, 31, 5; ¶ quibus rebus nostri perterriti atque huius omnino generis <o> pugnae imperiti non eadem alacritate . . . utebantur <c>: IV 24, 4.

γ): docent, si omnino turris concidisset, non posse <c> milites contineri, quin . . . inuenerent: 2, 12, 4 (*Np.* 5); ¶ quod . . . suam fugam aut occultari aut omnino ignorari posse existimarent: I 27, 4; ¶ magnum in timorem Afranius Petreiusque perueniunt, ne omnino frumento pabuloque intercluderentur: 1, 61, 2; ¶ ne omnino metum reditus sui barbaris tollerent: VI 29, 2; neriti, ne omnino spes fugae tolleretur: VII 28, 2.

B. = si omnia animo complectimur, in uniuersum; additur a) numeris: erat omnino in Gallia ulteriore legio una: 17, 2; quod flumen uno omnino loco pedibus, atque hoc aegre, transiri potest: V 18, 1; quas inter (segetes) et castra unus omnino collis intererat: VI 36, 2; ¶ erant omnino itinera duo, quibus itineribus domo exire possent: I 6, 1; eo duae omnino ciuitates ex Britannia obsides miserunt, reliquae neglexerunt: IV 38, 4; ¶ nostri . . . compluribus interfectis V omnino suorum amissis quietissime se receperunt: 3, 46, 6; ¶ castra mouet . . . VII omnino dies ad Corfinium commemoratus: 1, 23, 5; ¶ cum Caesar omnino XII naues longas praesidio duxisset: 3, 7, 2; ¶ diebus omnino XVIII <c> trans Rhenum consumptis: IV 19, 4.

quod omnino biduum supererat, cum exercitui frumentum metiri oporteret: I 23, 1.

b) atis uocibus: sibi autem mirum uideri, quid in sua Gallia . . . aut Caesari aut omnino populo Romano negotii esset: I 31, 4; (quam rem et paucis contigisse et pro magnis <c> hominum <omnino *Paul*> officis consuesse tribui docebat: I 43, 4) sic omnino <omnium β> *Schn.* animos timor praecupauerat <ocupauerat β>, ut: VI 41, 3; 2, 15, 1 a. A. a) nihil; prius ad

continentem nisus <c> est Caesar, quam de eius aduentu fama omnino <om. f> in eas regiones perferretur: 3, 7, 3.

omnis. 1. Forma. *Acc. plur.* omnis *his locis in his codd. inueniri editores dicunt:* III 8, 3 et VI 31, 1 et VII 16, 3 et 29, 3 in *N(2)*; VII 9, 2 in *za*; VI 31, 1 in *AQ2*; I 51, 1 et VI 43, 4 et VII 18, 3 in *z*; VII 14, 4 in *Aqa*; VII 10, 2 et 36, 1 in *Ba*; II 3, 4 in *B2β*; II 5, 4 in *B2a*; V 53, 2 in *Bp*; V 2, 3 in *afk*; IV 13, 6 et VI 27, 4 et 35, 4 et VII 17, 7 et 45, 3 et 1, 85, 2 in *a*; II 1, 1 (et V 19, 2) in *h*; 141, 3 in *B2*: *ap. Prisc.* VI 36. *Reliquis locis (65 belli Gallici, 38 belli ciuilitis) omnes codd. uidentur habere omnes.*

II. Signif.; 1. non additur pronomen neque adi. reliquus: A. ui adiectiui; a) singulari numero; z) pertinet ad singula subst.; zz) appellatiua; a) additur subst.: Caesar paene omni acie perterrita . . . legionem nonam subsidio ducit: 1, 45, 1; omnis Vari acies terga uertit seque in castra recepit: 2, 34, 6; ¶ si <c> illorum multitudine confirmari non potestis omni aditu praesaepto: VII 77, 11; ¶ magnitudo operum, . . . multitudo tormentorum omnem administrationem tardabat: 2, 2, 5; qua noua re oblata omnis administratio belli consistit: 2, 12, 1 (*Np.* 2); ¶ Auximo <c> Caesar progressus <c> omnem agrum Picenum percurrit: 1, 15, 1; ¶ magnum numerum . . . sagittariorum aggeremque omnem nocti in scaphas . . . imponit: 3, 62, 2; ¶ quod omnem apparatus belli, tela, arma, tormenta ibi collocauerat: 3, 41, 1.

cum uideat omne ad se bellum translatum: VII 8, 4.

erat in celeritate omne positum certamen: 1, 70, 1; ¶ nam omnis ciuitas Heluetia in quattuor pagos diuisa est <a. CC>: I 12, 4; unum se esse ex omni ciuitate Haeduorum, qui: I 31, 8; cum prope omnis ciuitas eo conuenisset: VII 33, 3; — ciuitatem esse omnem <omn. esse a> in armis: VII 32, 5; ¶ ab oppido et ponte et commentu omni, quem in oppidum contulerant <rat *abl*>, se interclusurum aduersarios confidebat: 1, 43, 2; ¶ neque honestius reperies quicquam quam ab omni contentione abesse: *ap. Cic. ad Att.* X 8 B. 2; — ut superioris temporis <superiore tempore *Claec.*> contentionem <contempt. *Obl*> nostri omnem remisserant, ita proximi diei casu admoniti omnia ad defensionem parauerant: 2, 11, 6; ¶ quos ex omni copia singuli singulos suae <o> salutis causa delegerant: I 48, 5.

quae res omnem dubitationem aduentus legionum expulit: V 48, 10.

(Haeduos) omnem nobilitatem, omnem senatum, omnem equitatum amisisse: I 31, 6; eo . . . sedecim milia expedita cum omni equitatu Arionistus misit: I 49, 3; omnem equitatum et leuis armaturae Numidas, funditores sagittariosque pontem traducit: II 10, 1; omnem equitatum, qui nouissimum agmen moraretur, praemisit: II 11, 3; qui (praefecti) eum omni equitatu antecesserant: IV 11, 6; Caesar omnem ex castris equitatum suis auxilio (<o>) misit: IV 37, 2; cum Caesar pabulandi causa tres legiones atque omnem equitatum cum C. Trebonio legato misisset: V 17, 2; prope cotidie cum omni equitatu Indutiomarus sub castris eius nagabatur: V 57, 3; subito Labiennus duabus portis omnem equitatum emittit: V 58, 4; Minucium (<e>) Basilum cum omni equitatu praemittit: VI 29, 4; quod cum omni equitatu discessisset: VII 20, 1; discit cum omni equitatu Litaniccum ad sollicitandos Haeduos profectum: VII 54, 1; fingato omni equitatu Vercingetorix copias (<e>) reduxit: VII 68, 1; consilium capit omnem ab (<e>) se equitatum noctu dimittere (<e>): VII 71, 1; cum . . . legiones . . . flumen transissent impedimenta (<in>menta) et omnis equitatus sequeretur: I 40, 3; ad hos opprimendos cum omni equitatu tribusque legionibus Afranius . . . proficiscitur: I 51, 4; — equitatumque omnem, ad numerum quattuor milium, quem ex omni pronvincia . . . coactum habebat, praemittit: I 15, 1; equitatumque omnem ante se mittit: I 21, 3; equitatumque omnem et peditum milia X sibi celeriter mitterent: VII 34, 1; legiones expeditas quattuor equitatumque omnem ex castris educit: VII 40, 1; legiones III (<e>) equitatumque omnem traiecit: I 40, 4; legiones reuocat, equitatum omnem conuenire iubet: I 82, 2; equitatuque omni fere incolumi . . . magnum peditum numerum interficiunt: 2, 26, 4; simul ab sinistro cornu P. Attii equitatus omnis et una leuis armaturae (<e>) interiecti complures . . . cernebantur: 2, 34, 2; equitatum omnem prima nocte ad castra hostium mittit: 2, 38, 3; eo legiones XII, equitatum omnem uenire iusserat: 3, 2, 1; subito exercitus regius equitatusque omnis uenire Alexandriam nuntiatur: 3, 109, 1; ¶ tantus subito timor omnem exercitum occupauit, ut: I 39, 1; in conspectu Caesaris atque omnis exercitus res gerebatur: III 14, 8; omnemque exercitum discessisse cognoscunt: VI 35, 7; simili omnem exercitum inopia premi, nec iam uires sufficere cuiusquam: VII 20, 11; consilia

inibat, quem ad modum . . . rursus omnem exercitum contraheret (<e>): VII 43, 5; Caesar omni exercitu ad utramque partem munitionum (<e>) disposito . . . equitatum ex castris educi (<e>) . . . iubet: VII 80, 1; postero die omnem exercitum intra fossam continet: I 42, 1; granis autumnus . . . omnem exercitum ualitudine temptauerat: 3, 2, 3; atque idem omnis exercitus iurat: 3, 13, 4; sic . . . exercitum constiuebat, ut tertia acies uallum contingeret, omnis quidem instructus exercitus telis ex nallo abiectionis (<e>) protegi posset: 3, 56, 2; quo minus omnis deleteretur exercitus: 3, 70, 1; — exercitui (<exercitu Np.>) quidem omni tantus inaccessit ex incommodo dolor: 3, 74, 2; ¶ quin paene circumuallati atque omni exitu et pabulatione interclusi uiderentur: VII 44, 4.

neque omni interposita fide firmum esse posse: I, 86, 2; ¶ omnis fortuna: III 8, 3 u. B. a) z) zz) 3) ferre; ¶ quod omni ex reliquis partibus demesso frumento pars (<o>) una erat reliqua: IV 32, 4; consumpto omni frumento . . . consultabant: VII 77, 1; quod Afranius paene omne frumentum ante Caesaris aduentum Herdam conuenerat: I, 48, 5; — frumentum omne, praeterquam (<e>) quod secum portaturi erant, comburunt: I 5, 3; quod ibi impedimenta exercitus, obsides ciuitatum, litteras publicas frumentumque omne, quod eo . . . deuexerat, relinquebat: V 47, 2; frumentum omne ad se referri iubet: VII 71, 6; ut . . . naues frumentumque omne ibi contineret: 2, 18, 6; frumentumque omne conquisitum . . . comportarat: 3, 42, 5.

circiter CCXX (<e>) naues eorum paratissimae atque omni genere armorum ornatissimae . . . nostris aduersae constiterunt: III 14, 2; quod apud eos magnae sunt ferrariae atque omne genus cuniculorum notum atque usitatum est: VII 22, 2; multitudine sagittarum atque omnis generis (<omni genere β>) telorum multos uulneratos: VII 41, 3; easque (turres) multis tormentis et omni genere telorum completas ad opera Caesaris adpellebat: I, 26, 1; Caesaris exercitus ¶ cum optima ualitudine summaque aquae copia utebatur, tum commeatus omni genere praeter frumentum abundabat: 3, 49, 6. ubi uero ea pars turris . . . munita est ab omni ictu hostium: 2, 9, 5; ¶ Trinobantibus . . . ab omni militum iniuria prohibitis: V 21, 1; ¶ magnae fuit fortunae omni militari instrumento, quod circum se habebat, crepto . . . ipsum effugere mortem: VI 30, 2; ¶ ita omnis insula est in circuitu uicis centum milium passuum: V 13, 7;

¶ omni ad Hiberum intercluso itinere . . . castra communit: I, 72, 5; tum vero omni interclusus itinere ad Caesarem mittit: 2, 20, 7; ¶ omnis iuventus, omnes etiam grauioris aetatis . . . eo conuenerant: III 16, 2; ut omni iuventus, quae in oppido remanserat, omnesque superioris aetatis cum liberis atque parvulis . . . ad caelum manus tenderent: 2, 5, 3.

ad omnem laborem animo parati imperio paruerunt: 3, 95, 1; ¶ celeriter ignem comprehenderunt et uenti magnitudine in omnem locum castrorum (castrorum locum ζ) distulerunt: V 43, 2; infirmis auxiliis proficisci non dubitauerat acque (Np.: atque *codl.*) omnem sibi locum tutum fore existimans: 3, 106, 3.

quo facilius omne Hadriaticum mare . . . in potestate haberet: 1, 25, 3; ¶ interim omnis ex fuga Suessionum multitudo in oppidum . . . conuenit: II 12, 4; ad hunc se confestim a Pulione omnis multitudo conuertit: V 44, 10; hostes ab se discessisse omnemque ad eum multitudinem conuertisse: V 49, 3; conclamat omnis multitudo et suo more armis conerepat: VII 21, 1; ut . . . interscinderent, omnis uero ex castris multitudo ad restringendum concurreret: VII 24, 5; omnis sese multitudo (ad cognoscendum *add. Ohl*) effudit: 2, 7, 3; Androthenes . . . omnem ex agris multitudinem seruorum ac liberorum in oppidum cogit: 3, 80, 3; equites . . . uniuersi procurerunt (e) omnisque multitudo sagittariorum se profudit: 3, 93, 3; in hoc omnis multitudo maiestatem regiam minui praedicabat: 3, 106, 4; ¶ milites disponit . . . , ut contingant inter se atque (aeque *fh*) omnem (om. l. munitionem expleant: I, 21, 3.

natio omnis: VI 16, 1 u. b) z) ζ) a) Galli; ¶ omnis nobilitas: I 31, 6 u. equitatus; ne omnis nobilitatis discessu plebs propter imprudentiam laberetur: V 3, 6; non sine causa fieri, ut Gallia omni nobilitate spoliaretur: V 6, 5; omni nobilitate Haednorum interfecta: VI 12, 3; (omnis noster equitatus, omnis nobilitas interit (perit *h*): VI 38, 2;) ¶ ut perpaucæ ex omni numero noctis interuentu ad terram peruenerint (e: III 15, 5; denique ex omni (eo *add. \zeta*; omni ex *Kv., D.* numero, qui fuit circiter milium XL, nix DCCC . . . incolumes ad Vereingetorigem peruenerunt: VII 28, 5; duces hostium LX milia (e) ex omni numero deligunt: VII 83, 4.

eo cum de improviso celerisque omni conuiuium *B; Flod.*) opinione uenisset: II 3, 1; ¶ quæ . . . cum omni opere coniunctæ nim fluminis exciperent: IV 17, 9; diebus decem . . .

omni opere ponte ζ effecto exercitus traducitur: IV 18, 1; sic deinceps omne opus concluditur: VII 23, 4; ¶ huius est ciuitatis longe amplissima auctoritas omnis orae maritimæ regionum earum: III 8, 1; omni ora maritima celeriter ad suam sententiam perducta: III 8, 5; cuiusque rei causa omni ora maritima classem disposuerat: 3, 5, 2; si . . . se

(e) omni maritima ora excludere conaretur: 3, 78, 4; ¶ quem (e) ubi Caesar intellexit praesentis periculi atque inopiae uitandæ causa omnem orationem rationem (*Offh*) instituisse: 3, 17, 6.

capilloque sunt promisso atque omni parte corporis rasa praeter caput et labrum superius: V 14, 3; tum ex omni parte lapidibus coniectis deturbati turrisque succensa est: V 43, 7; speculatoribus in omnes partes (omnem partem ζ) dimissis explorat: V 49, 8; totum autem murum ex omni parte turribus contabulauerant: VII 22, 3; nec prius . . . quam restincto aggere atque omni (ca *add. z*; ex *Ciace.*: om. ζ ; *Schn.*) parte summotis hostibus finis est pugandi factus: VII 25, 4; erat e regione oppidi collis . . . egregie munitus atque ex omni parte circumciscus: VII 36, 5; exploratores hostium, ut omni fluminis parte erant dispositi, inopinantes . . . ab nostris opprimuntur: VII 61, 1; Pompeius . . . uincis eam omnem (*Paul*) partem castrorum obtexit: 3, 51, 1; ¶ pecuniam omnem omnique ornamenta ex fano Herculis in oppidum Gades contulit: 2, 18, 2; ¶ quæ (oppida) non munitione et loci natura ab omni sint periculo tuta: VII 14, 9; qui liberandos omni periculo censerent: 3, 83, 4; ¶ (omnis pons: IV 18, 1 u. opus;) ¶ stipendiumque equitum fraudabant et praedam omnem omnem auertebant: 3, 59, 3; ¶ (omne praesidium: II 14, 5 u. B. a) z) zz) η) ponere;) ¶ equitatumque omnem ad numerum quattuor milium, quem ex omni prouincia et Haednis atque eorum sociis coactum habebat, praemittit: I 15, 1; quod omnem prouinciam conuenire intellegebat: 1, 30, 3; multum (frumentum) ex omni prouincia comportabatur: 1, 49, 1; magnam iumentorum atque hominum multitudinem ex omni prouincia euocat: 2, 1, 1; consentire omnem citeriorem prouinciam: 2, 17, 3; - prouinciam omnem in sua et Pompei uerba ius iurandum adlegebat: 2, 18, 5; prouinciam enim omnem Caesaris rebus fauere cognouerat: 2, 18, 6.

quod fuit illis comandum atque omni ratione efficiendum: 1, 65, 5; qua re omni ratione esse interdum perurpendum: 1, 67, 5;

Caesar a *e* superioribus consiliis depulsus omnem sibi commutandam belli rationem existimavit: 3, 73, 1; eoque omnem belli rationem conferre constituit: 3, 81, 3; ¶ libera *(sint add. Velh.)* comitia atque omnis res publica senatui populoque Romano permitatur: 1, 9, 5.

cum . . . recentes defessis succederent omnemque Galliae salutem in illo uestigio temporis positam arbitrarentur: VII 25, 1; Galli, nisi perfrerint munitiones, de omni salute desperant: VII 85, 3; ¶ omnis senatus: I 31, 6 *n. equitatus*; Caesar Remos cohortatus . . . omnem senatum ad se convenire . . . iussit: II 5, 1; itaque omni senatu necato reliquos sub corona uendidit: III 16, 4; cum is omnem ad se *(ad se omni. §)* senatum uenire iussisset: V 54, 3; — in Haeduos proficisci statuit senatumque omnem et quos inter controversia esset ad se Decetiam euocauit: VII 33, 2; ¶ atque inferiore omni spatio uacuo relicto superiorem partem collis . . . castris compleuerant: VII 46, 3; ¶ cum in una uirtute omnis spes salutis *(om. §)* eonsisteret: II 33, 4; erumperent atque omnem spem salutis in uirtute ponerent: III 5, 3; cum omnis Gallicis nauibus spes in uelis armamentisque eonsisteret: III 14, 7; omni spe impetrandi adempta: V 6, 4; Cassiuellanus . . . omni deposita spe *(spe depos. §)* contentionis . . . itinera nostra seruabat: V 19, 1; tamen omnem spem salutis *(salutis spem §)* in uirtute ponebant: V 31, 2; quod omnem spem hostes in celeritate ponebant: V 39, 4; quod omnem rei frumentariae fluminisque Hiberi spem dimiserant: 1, 73, 1; — suosque hortatur, ut spem omnem in uirtute reponant: 2, 41, 3.

ita se omni tempore de populo Romano meritos esse, ut: I 11, 3; ut omni tempore totius Galliae principatum Haedui tenuissent: I 43, 7; Bellouacos omni tempore in fide atque amicitia ciuitatis Haeduae *(o)* fuisse: II 14, 2; qui *(corus)* magnam partem omnis temporis in his *(e)* locis *(e)* flare consuevit: V 7, 3; ob eam causam spatia *(spatium §)* omnis temporis non numero dierum, sed noctium finiunt: VI 18, 2; ¶ ipse omni terra *(ipse ora maritima Paul)* earum regionum prohibebatur: 3, 15, 1.

uita omnis in uenationibus atque in studiis rei militaris consistit: VI 21, 3; ¶ ut . . . his ereptis omnis usus nauium uno tempore eriperetur: III 14, 7.

b) *anteceedit subst.*: post hoc opus in occulto a III. acie fiebat, sic omne *(opus add. /)* prius est perfectum, quam: 1, 41, 5.

§) *nom. propr.*: Calnisius . . . summa omnium Aetolorum receptus noluntate, praesidiis aduersariorum Calydone et Naupacto deiectis *(e)* omni Aetolia potitus est: 3, 35, 1; ¶ quem *(locum)* ex omni Gallia oportunitissimum ac fructuosissimum iudicassent: I 30, 3; cum omnem Galliam occupauissent: I 33, 4; qua arrogantia in enloquio Arionistus usus omni Gallia Romanis interdixisset: I 46, 4; ne omni pacata Gallia ad eos exercitus noster adduceretur: II 1, 2; qui patrum nostrorum memoria omni Gallia uexata Teutonos Cimbrosque intra fines suos ingredi prohibuerint: II 4, 2; his rebus gestis omni Gallia pacata tanta huius belli ad barbaros opinio perlata est, uti: II 35, 1; quod omni Gallia pacata Morini *(uni add. Paul)* Menapiique supererant: III 28, 1; quod omnis Gallia ad septentriones *(e)* uergit: IV 29, 1; omnem esse in armis Galliam *(o. gall. esse i. a. §)*: V 41, 3; in omni Gallia eorum hominum, qui aliquo *(e)* sunt numero . . . genera sunt duo: VI 13, 1; in consilio capiendi omnem Galliam respiciamus, quam ad nostrum auxilium conieitauimus: VII 77, 7; nolite . . . temeritate uestra aut animi imbecillitate *(o)* omnem Galliam prosternere et perpetuae seruituti subicere *(e)*: VII 77, 9; — Gallia est omnis diuisa in partes tres: 11, 1; Caesarem . . . deterere posse . . . Galliamque omnem ab Arionisti iniuria posse defendere: I 31, 16; si Gallia omnis cum Germanis consentiret *(consentiat §)*: V 29, 6; ¶ uti . . . Varro cum iis *(e)* quas habebat legionibus omnem ulteriorem Hispaniam tueatur: 1, 38, 2; ¶ si paruo labore magnas controversias tollere atque omnem Italianam metu liberare possint: I, 9, 1; neque *(se)* sibi indicium sumpturos contra atque omnis Italia populusque Romanus iudicauisset: 3, 12, 2.

§) *pertinet ad plura (bina) subst.*: quod omnem comaeatum totiusque belli apparatus eo contulisset: 3, 41, 3; ¶ ad eum omni *(omne omnem?) a)* celeritate et studio ineitatus ferebatur: 3, 78, 2; ¶ loco idoneo et occulto omnem exercitum equitatumque conlocauit: 3, 38, 1; — exercitus . . . equitatusque omnis: 3, 109, 1 *u. z) zz) a)* equitatus; ¶ *(omni exitu et pabulatione: VII 44, 4 u. z) zz) a)* exitus; ¶¶ cuius imperatoris ductu . . . omnem Galliam Germaniamque pacauerint: 1, 7, 6.

b) *plural. num.*: z) *pertinet ad singula subst.*; zz) *appellat.*; a) *additur substant.*: praestare *(e)* omnes perferre acerbitates, quam: VII 17, 7; ¶ quae *(urbs)* posita in

altissimo monte omnes aditus difficiles habebat: VII 36, 1;

postero die omnibus eius uici aedificiis incensis in provinciam reuerti contendit: III 6, 4; atque omnibus eorum aedificiis occupatis reliquam partem hiemis se eorum copiis aluerunt: IV 4, 7; deinde omnibus longe lateque aedificiis incensis se in castra receperunt: IV 35, 3; omnes uici atque omnia aedificia, quae quisque conpexerat, incendebantur, pecora interficiebantur *add. §.*, praeda ex omnibus locis agebatur: VI 43, 2; itaque uastatis omnibus eorum agris, uiciis aedificiisque incensis Caesar *(c)*, exercitum reduxit *(c)*: III 29, 3; omnibus eorum agris uastatis, frumentis succis, aedificiis *(que add. §.)* incensis . . . se . . . receperunt: IV 38, 3; omnes alarios *(alarios omnes § in* conspectu hostium pro castris minoribus constituit: I 51, 1; omnes amici consulum, necessarii Pompei atque eorum, qui ueteres inimicitias cum Caesare gerebant, in senatum coguntur; quorum . . . : 1, 3, 4; qui una cum Q. Sertorio omnes annos fuerant: III 23, 5; omnibusque annis de loco *(c)* summis simultatibus contendebant: V 44, 2; omnes eo loco aut ab radicibus subruunt aut accidunt arbores: VI 27, 4; nihil erat reliquum omnibus arboribus longe lateque in finibus Massiliensium excisis et coniectis: 2, 15, 1;

his traditis omnibusque armis ex oppido conlatis . . . in fines Ambianorum peruenit: II 15, 2; — armisque omnibus ex oppido traditis in dedicationem Suessiones accepit: II 13, 1; cum alius discessisset, alius . . . quieti se dedisset, arma uero omnia reposita contactaque essent: 2, 14, 1; arma omnia priuata ac publica in domum Gallonii contulit: 2, 18, 2; hunc omnium inuentorem artium ferunt: VI 17, 1; in summo iugo duas legiones . . . et omnia auxilia conlocari . . . iussit *(u. CC)*: I 24, 2; desperatis omnibus auxiliis portas aperuit: 3, 11, 4.

equites auxiliaque . . . Celtiberiae, Cantabris barbarisque omnibus, qui ad Oceanum pertinent, ab Afranio imperantur: 1, 38, 3; quod omnibus fere Gallicis bellis *(bellis gallicis §)* hostilibus nostris inde subministrata auxilia intellegebat: IV 20, 1; quod in omnibus bellis singulari eius opera fuerat usus: V 25, 2; praemiserat . . . equitum III milia, quae omnibus superioribus bellis habuerat: 1, 39, 2; quorum opera Caesar omnibus Gallicis *(gallis Ouhl)* bellis *(om. l)* optima fortissimaque erat usus: 3, 59, 1.

frumentum ex finitimis regionibus atque ex

add. O'; *add.*; in *abl. om. l* omnibus castellis in urbem conuexerant: 1, 34, 5; item Lisso Parthini-que et omnibus castellis quod esset frumenti conquiri iussit *(u. CC)*: 3, 42, 4; erat ex omnibus castris, quae summum undique iugum tenebant, despectus: VII 80, 2; omnibus-que eos castris expulerunt: 3, 9, 7; itaque ad omnes casus subsidia comparabat: IV 31, 2; seque ad eruptionem atque omnes casus comparant: VII 79, 4; turrim *(c)* . . . militibus compleuit tuendamque ad omnes repentinos casus tradidit: 3, 39, 2;

cum omnibus de caudis Caesar pacatam Galliam existimaret: III 7, 1; infirmiores milites ex omnibus centuriis deligi iubet: 1, 61, 5; quartae cohortis omnibus centurionibus occisis: II 25, 1; reliquarum cohortium omnibus fere centurionibus aut uulneratis aut occisis: II 25, 1; hoc casu aquila conseruatur omnibus primae cohortis centurionibus interfectis praeter principem priorem: 3, 64, 4; se . . . eo fuisse contentum, quod omnibus ciuibus pateret: 1, 32, 2;

omnes Galliae ciuitates ad se oppugnandum *(c)* uenisse ac contra se castra habuisse: I 44, 3; eodem equitatus *(c)* totius Galliae conuenit . . . principesque ex omnibus ciuitatibus: V 5, 3; omnes fere Galliae ciuitates de bello consultabant: V 53, 4; nocte una intromissis equitibus omnium finitimarum ciuitatum *(c)* . . . tanta diligentia omnes suos . . . continuit: V 58, 1; in Gallia non solum in omnibus ciuitatibus atque in omnibus pagis partibus *(del. Davis. Np. Fr.)*, sed paene etiam in *(§; om. x: Np.)* singulis domibus factiones sunt: VI 11, 2; namque omnes ciuitates in partes diuisae *(c)* sunt *(c)*, duas *(c)*; VI 11, 5; celeriter ad omnes Galliae ciuitates fama perfertur: VII 3, 2; ipse maiorem Galliae motum expectans, ne ab omnibus ciuitatibus *(om. §)* circumsi-teretur, consilia inibat: VII 43, 5; nominatim ex omnibus ciuitatibus nobilissimo quoque euocato: 1, 39, 2; ad quam diem magistratus principesque omnium ciuitatum sibi esse praesto Cordubae uellet: 2, 19, 1; — ciuitatesque omnes se statim Titurio dederunt: III 19, 5; ibi in omnibus collibus expositas hostium copias armatas conspexit: IV 23, 2; atque omnibus eius ingi collibus occupatis, qua disspici poterat, horribilem speciem praebat: VII 36, 2; his rebus et feriis Latinis comitiisque omnibus perticiendis *(c)* XI dies tribuit: 3, 2, 1; ut *(c)* omnibus in uita commodis una cum his *(c)* fruantur: III 22, 2; si coram de omnibus condicionibus

disceptetur: I, 24, 6; ¶ ut . . . omnia eius consilia cognosceret *c*: V 7, 3; Caesar omnibus consiliis anteuertendum existimauit, ut Narbonem proficisceretur: VII 7, 3; ¶ fere de omnibus controuersiis publicis priuatisque constituunt: VI 13, 5; fore, uti per colloquia omnes controuersiae componantur: I, 9, 6; ¶ ut de finibus suis cum omnibus copiis exirent: I 2, 1; ipse triduo intermisso cum omnibus copiis eos sequi coepit: I 26, 6; postquam omnes Belgarum copias in unum locum coactas ad se uenire uidit: II 5, 4; omnibus uicis aedificisque . . . incensis ad castra Caesaris omnibus copiis contenderunt: II 7, 3; Caesar equitatu praemisso subsequebatur omnibus copiis: II 19, 1; subito omnibus copiis pro-uolauerunt impetumque in nostros equites fecerunt: II 19, 6; cum omnibus copiis auxilio Neruis uenirent: II 29, 1; omnibus copiis repente *c*: ex oppido eruptionem fecerunt: II 33, 2; sic omnibus hostium copiis fuis armisque exutis se . . . recipiunt: III 6, 3; productis omnibus copiis . . . quid hostes consilii cape-re expectabat: III 21, 1; ipse omnes copias castris eduxit: IV 13, 6; ipse cum omnibus copiis in Morinos proficiscitur: IV 21, 3; imperat, uti coactis omnibus copiis castra naualia de improviso adoriantur: V 22, 1; cum omnes ad eum Treuerorum copiae uenissent conuenissent *z*: V 47, 4; docet omnes equitatus peditatusque *z*: ped. equitatusque *BMQ*: copias Treuerorum tria milia passuum longe ab *e* suis castris consedis: V 47, 5; ad Caesarem omnibus copiis contendent: V 49, 1; hac re cognita omnes Eburonum et Neruiorum quae conueniant copiae discedunt: V 58, 7; sic omnino *olanium* *z*: animos timor praecoccupauerat *e*, ut paene alienata mente deletis omnibus copiis equitatum tantum *e* se ex fuga recepisse dicerent: VI 41, 3; statuunt, ut X milia hominum delecta ex omnibus copiis *z*; locis *z*: *Fv. Db.* in oppidum mittantur *e*: VII 21, 2; atque omnes illo ad *e* munitionem *e* copiae traduntur: VII 45, 6; exposuit, quos et quam humiles accepisset, . . . multatos agris, omnibus ereptis copiis sociis *z*, imposito stipendio: VII 34, 4; inde *e* cum omnibus copiis ad Caesarem peruenit: VII 62, 10; cum omnibus copiis ad Alesiam peruenient: VII 79, 1; omnes hostium copiae deleri potuissent: VII 88, 6; ad se cum omnibus copiis uenire: I, 19, 1; uti Petreius ex Lusitania per Vettones cum omnibus copiis ad Afranium proficiscatur: I, 38, 2; postero die omnibus copiis triplici instructa acie ad Herdam proficiscitur: I, 41, 2; duabus

auxiliaribus cohortibus Herdae praesidio relictis omnibus copiis Sicorim transeunt: I, 63, 1; albente caelo omnes copias castris educit: I, 68, 1; atque omnes copiae paucis praesidio relictis cohortibus exeunt rectoque ad Hiberum itinere contendunt: I, 69, 4; uti ipse eodem omnibus copiis contenderet et . . . Octogesam perueniret: I, 70, 4; rex omnibus *af*: cum omnibus *hl*; *Db.* copiis *z* sequebatur: 2, 38, 3; Curio cum omnibus copiis quarta nigilia exierat cohortibus V castris praesidio relictis: 2, 39, 1; se in regnum cum omnibus copiis recepit: 2, 44, 3; continuato nocte ac die itinere atque omnibus copiis *add. eodl.*: *del. Np.*; omnibus oppidis *Lips.*: *Db.*: omnibus coponis *Madu.*: omnibus hospitibus *Paul*; *h. l. del. Abd.* mutatis ad celeritatem iumentis ad Pompeium contendit, ut *e* adesse Caesarem omnibus copiis *h. l. add. Abd.* nuntiaret *e*: 3, 11, 1; expositis *e* omnibus copiis Antonius, quarum erat summa . . . , plerasque naues in Italiam remittit: 3, 29, 2; Pompeius . . . discedit omnibusque copiis ad Asparagium Dyrrachinorum peruenit: 3, 30, 7; eductis omnibus copiis acie instructa decernendi potestatem Pompeio fecit: 3, 41, 1; postero die omnibus copiis magno circuitu difficili angustoque itinere Dyrrachium profectus est: 3, 41, 3; hoc consedit loco atque cum communiuit omnesque ibi copias continuit: 3, 51, 8; ipse ut omnibus copiis Domitium adgrederetur: 3, 78, 6; pulsum fugere Caesarem paene omnibus copiis amissis: 3, 79, 4; eundem Achillam, cuius supra meminimus, omnibus copiis praefecit *e*: 3, 108, 2; — noctu profugit copiasque omnes in Treueros reducit: V 53, 2; copias omnes in loco edito atque aperto instruxerunt: VII 18, 3; copias se omnes pro castris habituros: VII 66, 6; copias omnes, quas pro oppido collocauerat, in oppidum recipit *e*: VII 71, 8; copias undique omnes ex nouis dilectibus ad se cogi iubet: I, 24, 2; ¶ omnibus coponis: 3, 11, 1 *u.* copiis: ¶ quod . . . Sequanis . . . omnes cruciatus essent perferendi: I 32, 5; in conspectu multitudinis omnibus cruciatibus adfectus necatur: V 56, 2.

haec uti fierent per omnes deos perque foedera . . . Ptolomaeus populum Romanum obstabatur: 3, 108, 3; ¶ Cicero, qui omnes per omnes *z* superiores dies praecceptis Caesaris . . . milites in castris continuisset: VI 36, 1; omnibus deinceps diebus Caesar exercitum in aciem . . . produxit: 3, 56, 1; continens omnium dierum labor . . . perficiendi spatium non dabat: 3, 63, 4; ¶ praestare uisum est tamen omnes difficultates per-

peti quam: VII 10, 2; ¶ omnium superiorum dimicationum fructum in eo die atque hora docet consistere: VII 86, 3.

omnes (z; *Scho.*; multos z; *del. Whittius; Xp., Dt., Hodd.*) equites Haednorum interfectos, quod conlocuti cum Aruernis dicerentur: VII 38, 5; omnes equites, XV milia numero, celeriter conuenire iubet: VII 64, 1; — at equites Haedui ad Caesarem omnes reuertuntur: V 7, 9; equites plerumque omnes tela intra uallum coiciebant: V 57, 3; ¶ commodissimum esse statuit omnibus equis Gallis equitibus detractis eo legionarios (o) milites legionis decimae . . . imponere: I 42, 5; ¶ essedarii: V 19, 2 u. β) uiae; ¶ lictoresque habent in urbe et (c) Capitolio priuati (c) contra omnia uetustatis exempla: 1, 6, 7.

sibi omnes fere finitimos esse inimicos ac suae uirtuti inuidere: II 31, 5; ¶ omnia enim flumina atque omnes riuos, qui ad mare pertinebant, Caesar aut auerterat aut magnis operibus obstruxerat: 3, 49, 4; ¶ non expectandum sibi statuit, dum omnibus fortunis sociorum consumptis in Santonos Heluetii peruenirent: II 11, 6; (cum . . . premerentur suaeque omnia impedimenta atque omnes fortunae conflagrare intellegerent: V 43, 4); ¶ quod omnibus frugibus (Mz; fructibus AQB) amissis domi nihil erat, quod famem tolerarent: I 28, 3; ¶ ipse autem consumptis omnibus longe lateque frumentis summis erat in angustiis: 3, 47, 5.

qui uirtute belli omnibus gentibus praeferabantur: V 54, 5.

circumitis (c) omnibus hibernis . . . inuenit: V 2, 2; omnibus hibernis Caesaris oppugnandis hunc esse dictum diem: V 27, 5; ¶ omnes autem homines natura libertati (c) studere (c) et condicionem seruitutis odisse: III 10, 3; ¶ (omnibus hospitibus: 3, 14, 1 u. copiiis) ¶ atque omnes hostes terga uerterunt: I 53, 1.

reliquas copias cum omnibus impedimentis, ut consueuerat, misit: VII 35, 3; hos continuo in itinere adorti omnibus impedimentis exiunt: VII 42, 6; quinque eiusdem legionis reliquas (cohortes) de media nocte cum omnibus impedimentis . . . proficisci inoperat: VII 60, 3; ponti castrisque praesidio sex (c) cohortes relinquit (c) atque omnia impedimenta: 1, 41, 2; — sauciorum modo et aegrorum habita ratione impedimenta (O in marg.; om. : omnia (omni NObt) silentio . . . Apolloniam praemisit: 3, 75, 1; ¶ in se uno non seruari, quod sit omnibus datum semper impera-

toribus: 1, 85, 10; ¶ neque ab uno omnia imperia administrari poterant: II 22, 1; ¶ omnes iniuriae: V 1, 7 u. rationes; ¶ crebris arboribus succis omnes introitus erant praecclusi: V 9, 5; ¶ interclusis omnibus itineribus nulla re ex prouincia . . . subleuari poterat: VII 65, 1; ¶ atque omnibus undique conquestis inuentis in castra deportant: 1, 60, 3; omnia sarcinaria iumenta interfici iubent: 1, 81, 6; ¶ ut omnes iuniores Italiae coniurarent: VII 1, 1; uti omnes eius prouinciae iuniores, Graeci ciuesque Romani, iurandi causa conuenirent: 3, 102, 2; ¶ omnia diuina humanaque iura *del. Grut.* permiscerunt: 1, 6, 8.

quod eum omnium laborum finem fore existimabant, si . . . potuissent: 1, 68, 3; — Romani, si rem obtinuerint, finem laborum omnium expectant: VII 85, 3; ¶ interim ab omnibus legatis quaestoreque, quibus quaestoribusque quibus X; quibusque *Em. Hoffm.* legiones tradiderat, certior factus est: V 25, 5; ¶ Caesar in Belgis omnium legionum hiberna constituit: IV 38, 4; impedimenta omnium legionum Aduaticum contulit: VI 32, 3; electos ex omnibus legionibus fortissimos uiros . . . ei classi attribuerat: 1, 57, 1; receptisque omnibus in una castra legionibus suum cum Scipione honorem partitur: 3, 82, 1; ¶ praesidiis enim dispositis omnia litora a Caesare tenebantur: 3, 15, 2; quod tanta diligentia omnia litora a Pompeianis tenebantur: 3, 42, 3; ¶ equites uero . . . omnibus in locis pugnant (c): II 27, 2; cum . . . iam omnia fere superiora loca multitudine armatorum completa conspicerentur: III 3, 2; praeda ex omnibus locis agebatur: VI 13, 2; (VII 21, 2 u. omnes copiae) cum in omnibus locis consumpta iam reliqua parte noctis pugnaretur: VII 25, 1; facile erat ex castris C. Trebonii atque omnibus superioribus locis prospicere in urbem: 2, 5, 3; omnibus locis u. *locis p. 182 (7 loc.)*.

omnes maiores natu ex oppido egressi manus ad Caesarem tendere . . . coeperunt: II 13, 2; ¶ Massilienses (c) omnibus defessi malis, rei frumentariae ad summam inopiam adducti . . . sese dedere . . . constituunt: 2, 22, 1; ¶ paulum in aquam progressi omnibus membris expeditis (expediti BM: IV 21, 3; ¶ munitio allato omnes eorum (cor. omu. β) milites in potestate Caesaris teneri concurrunt: VII 13, 4; atque omnes milites intenti omnium militum int. animi β; *Scho.*) pugnae (c) prouentum expectant: VII 80, 2; cum

omnes milites naues conscendissent: I 27, 6; omnium esse militum paratissimos animos: I, 71, 2; atque omnes fere milites . . . tunicas aut tegimenta fecerant: 3, 44, 7; — milites ad unum omnes interficiuntur: 2, 42, 5; militesque omnes intra uallum <e> castrorum continuit: 3, 76, 1; milites tamen omnes in armis esse iussit: 3, 109, 3; ¶ omnibus modis huic rei studendum, ut: VII 14, 2; erant sententiae, quae conandum omnibus modis castraque Vari oppugnanda censerent, quod id <om. eodl.: add. Clark.: in Clark.; Dt.> huius modi militum consiliis omnium <Clark.; otium :; eodl.> maxime contrarium esse arbitrantur: 2, 30, 1; ¶ tempestas . . . ex omnibus montibus niues proluit: 1, 48, 2; ¶ praesectis omnium mulierum crinibus tormenta effecerunt: 3, 9, 3; ¶ uos enim uestrumque factum, inquit, omnia <fhl.: omnia, inquit Na.; eodl.> deinceps municipia sunt secuta: 2, 32, 2; — duumiris municipiorum omnium imperat, ut naues conquirant: 1, 30, 1; ¶ excipit rursus ex uallo <e> atque omnibus munitionibus clamor: VII 88, 2; — munitiones quidem omnes integrae erant: 3, 66, 7; ¶ muri autem omnes Gallici hac fere forma sunt <muris aut. omnibus gallicis haec f. f. est β>: VII 23, 1.

quod nomen ad omnes nationes sanctum inuolatumque semper fuisset: III 9, 3; ¶ accessum est ad Britanniam omnibus nauibus meridiano fere tempore: V 8, 5; maxima coorta tempestate prope omnes naues adflictae atque in litus <e> eiectas esse: V 10, 2; commodissimum esse statuit omnes naues subduci et cum castris una munitione coniungi: V 11, 5; quo fere omnes ex Gallia naues adpelluntur: V 13, 1; omnesque incolones naues perduxit: V 23, 6; quod omnibus coactis nauibus Pompeius praesentem facultatem insequendi sui ademerat: 1, 29, 1; ad eum locum . . . omnibus nauibus ad unam incolonibus milites exposuit: 3, 6, 3; Cassius . . . naues . . . immisit atque omnes naues incendit XXXV, e quibus erant XX constratae <e>: 3, 101, 2; — se in portum recipit nauesque omnes renocat: 3, 14, 2.

(se) non dubitare, quin de omnibus obsidibus, qui apud eum sint, grauissimum supplicium sumat: I 31, 15; huc Caesar omnes obsides Galliae, frumentum, pecuniam publicam, suorum atque exercitus impedimentorum magnam partem contulerat: VII 55, 2; ¶ hienare Dyrrachii <e>, Apolloniae <e> omnibusque oppidis maritimis constituerat: 3, 5, 2; (II, 1 u. omnes copiae;) — quorum op-

pidia omnia in potestate eius essent: I 32, 5; ¶ conuocato consilio <e> omniumque <omnium A> ordinum ad id consilium <e> adhibitis centurionibus uehementer eos incensauit: I 40, 1; sic omnium ordinum partes in misericordia constitisse: 1, 85, 3; ¶ pecuniam omnem omniaque ornamenta ex fano Herculis in oppidum Gades contulit: 2, 18, 2.

primo per omnes partes peregritant: IV 33, 1; ut nostri omnibus partibus superiores fuerint: V 15, 1; haec in omnibus Eburonum partibus gerebantur: VI 35, 1; in omnibus partibus incendia conspiciuntur: VII 15, 2; quae (praesidia) ex ipsa coacta <e> provincia ab L. Caesare legato ad omnes partes opponebantur: VII 65, 1; pugnatur una <tunc add. β; Schn.> omnibus in <om. a> in omnibus b> partibus: VII 67, 3; (3, 54, 2 u. portae;) compluresque milites huius <in uis Madu.> urbis omnibus partibus interficiebantur: 3, 106, 5; — dispersis in opere nostris subito ex omnibus partibus siluae euolauerunt: III 28, 3; conferta legione ex omnibus partibus tela coici animaduertit: IV 32, 3; repente ex omnibus partibus <om. α> ad paulatorem aduolauerunt: V 17, 2; tela intra munitionem ex omnibus partibus coiciunt: V 51, 2; postea *dispecta paucitate ex omnibus partibus impetum faciunt: VI 39, 4; illi subito ex omnibus partibus euolauerunt: VII 27, 3; iam ex omnibus partibus subito Antonianae scaphae . . . se in hostes incitauerunt: 3, 24, 3; cum suos ex omnibus partibus uulnerari uideret: 3, 45, 4; u. praeterea ex p. 1176 sq. (8 loc.); — in omnes partes u. in p. 102 (II loc.); ¶ frumentum omne . . . comburunt, ut . . . paratiores ad omnia pericula subeunda essent: I 5, 3; ¶ Vercingetoris <e> omnibus interruptis eius fluminis pontibus ab altera fluminis <e> parte <α> iter facere coepit: VII 34, 3; ¶ subito omnibus portis eruptione facta: III 6, 1; Caesar omnibus portis eruptione facta equitatuque emissio celeriter hostes in fugam dat <α>: V 51, 5; obstructis <extructis Oehl; Wölffel; Dt.> omnibus (rebus add. Xp.) castrorum portis <partibus Wölffel; Dt.> . . . exercitum eduxit: 3, 54, 2; ¶ quietam nactus stationem et portus omnes timens <timentes a>, quod teneri ab aduersariis arbitrabantur, . . . milites exposuit: 3, 6, 3; ¶ uno tempore praesidii omnibus deductis et oppugnatione dimissa . . . contionem . . . habuit: 3, 73, 1; ¶ ille omnibus primo precibus <omn. prec. primo β> petere contendit, ut: V 6, 3; Catuulcus . . . omnibus precibus detestatus Ambiorigem

... se exanimavit: VI 31, 5; flentesque proiec-
tae ad pedes suorum omnibus precibus petie-
runt <c>, ne: VII 26, 3; flentes omnibus preci-
bus orabant <c>, ut: VII 78, 4; ¶ nostri
non amplius XX omnibus sunt proeliis desi-
derati: 3, 53, 2; omnibus interfui proeliis: 3,
87, 2; ¶ his <c> adductis, in iis filio <filiis
β> propinquisque eius omnibus, quos nomi-
natim euocauerat: V 4, 2; ¶ errare, si
qui in bello omnes secundos rerum prouen-
tus expectent: VII 29, 3; ¶ dimisit <c>
enim circum omnes propinquas prouincias
atque inde auxilia euocauit: 3, 112, 6; ¶
quo <c> lege communi omnes puberes <et
add. z> armati conuenire consuerunt <c>: V
56, 2; ne ... milites ... omnes puberes inter-
ficerent: 2, 13, 3.

paratos (se) ... omnibus rationibus <om.
β> de iniuriis satis facere: V 1, 7; 1, 26, 2 u.
res; ¶ frumentum commentumque ab Asia
atque omnibus regionibus, quas tenebat,
comportari imperat: 3, 42, 2; Volusenus per-
spectis regionibus <om. a; rebus Paul> om-
nibus <om. β> ... quinto die ad Caesarem
reuertitur: IV 21, 9; ¶ omnibus rebus
ad protectionem comparatis diem dicunt; qua
die ad ripam Rhodani omnes conueniant: 16,
4; cui summam omnium rerum fidem habebat:
I 19, 3; Heluetii omnium rerum inopia adducti
legatos ... miserunt: I 27, 1; namque omnium
rerum, quae ad bellum usui erant, summa erat
in eo oppido facultas <c>: I 38, 3; Sabini
idoneo omnibus rebus <reb. omn. β> loco castris
sese <c> tenebat: III 17, 5; hostes ... despe-
ratis omnibus rebus ... fuga salutem petere
contenderunt: III 26, 5; qui omnibus rebus
subito perterriti ... perturbantur: IV 14, 2;
mandat, ut <c> exploratis omnibus rebus ad
se quam primum reuertatur: IV 21, 2; monuit-
que, ... ad nutum et ad tempus omnes res
ab iis administrarentur: IV 23, 5; singulari
militum studio in summa omnia rerum <rer.
omn. β> inopia circiter seseutas ... naues
... inuenit instructas: V 2, 2; ne aestatem in
Treueris consumere cogereetur omnibus ad Bri-
tannicum bellum rebus <omn. reb. ad br. b. β>
comparatis: V 4, 1; reliquas (naues) paratas ad
nauigandum atque omnibus rebus instructas
inuenit: V 5, 2; Caesar intermissa protectione
atque omnibus rebus postpositis ... mittit:
V 7, 6; druides ... militiae uacationem om-
niumque rerum habent immunitatem <u. CC>:
VI 14, 1; in desertorum ... numero ducuntur,
omniumque his rerum postea fides derogatur:
VI 23, 8; multum cum in omnibus rebus tum

in re militari potest fortuna: VI 30, 2; quam
(ciuitatem) ipse semper aluisset omnibusque
rebus ornasset: VII 33, 1; cohortatus Haeduos,
ut ... omnibus omnis his *uel iis add. cold.:*
Schn., Fr., Dts. del. Broudd. rebus huic bello
seruirent: VII 34, 1; Sullam nudata omnibus
rebus tribunicia potestate intercessionem
liberam reliquisse: 1, 7, 3; eum recipiant exer-
citusque eius omnibus rebus iuant: 1, 15, 1;
tamen omnibus rebus rationibus *Ciacc.* in eo
perseuerandum putabat: 1, 26, 2; qui (Pompeius)
omnibus rebus imparatissimus <N> imperatissi-
mus <O>; imperitissimus <P>; imparatissimis
add.;> non necessarium bellum suscepisset: 1,
30, 5; exercitus Afranii omnium rerum abund-
dabat copia: 1, 49, 1; ut nostri magna inopia
necessariarum rerum conflictarentur, illi omni-
bus abundarent rebus superioresque haberen-
tur: 1, 52, 3; sic omnibus rebus instructa classe
magna fiducia ad nostras naues procedunt: 1,
56, 3; tandem omnibus rebus obsessi, quantum
iam diem sine pabulo retentis iumentis, aquae,
lignorum <c>, frumenti inopia, conloquium <c>
petunt: 1, 81, 1; perpercos (se esse) omnium
rerum inopiam: 1, 84, 4; tanti erant antiquitus
in oppido omnium rerum ad bellum apparatus:
2, 2, 1; antecedeat testudo ... conuoluta
(enoluta *Old*) omnibus rebus, quibus ignis iac-
tus et lapides defendi possent: 2, 2, 4; has
(naues) ... refecerat atque omnibus rebus in-
struxerat: 2, 5, 1; quae res omnium rerum <om.
f> copia compleuit exercitum: 2, 25, 7; conuen-
tus cinium Romanorum ... Antonium recepit
<c> ... omnibusque rebus inuit: 3, 29, 1; se ... ex-
pulsos omnibus necessariis egere rebus: 3, 32, 4;
cum illi omnium rerum copia abundarent: 3,
47, 3; ¶ 51, 2 u. portae; hi cognitis omnibus
rebus, seu quid in munitionibus perfectum non
erat, seu quid a peritioribus rei militaris de-
siderari uidebatur, temporibusque rerum et
spatiis locorum ... mimaduersis ... haec
ad Pompeium omnia detulerunt <c>: 3, 61, 3;
cum omnibus rebus nostri premerentur: 3, 63,
8; quibus rebus effectis cohortatus milites docuit,
quantum usum haberet ad subleuandam om-
nium rerum inopiam potiri oppido pleno: 3, 80,
5; Caesar omnibus rebus <om. h> relictis per-
sequendum sibi Pompeium existimauit: 3, 102,
1; quarum (nauium) erant L auxilio missae ad
Pompeium ... illae triremes <CC> omnes et
quinqueremes, aptae instructaeque omnibus rebus
ad nauigandum: 3, 111, 3; ut tuo consilio, gra-
tia, dignitate, ope omnium rerum uti possim:
ap. Cic. ad Att. IX 6, 1; ut tuis consiliis atque
opibus ... in omnibus rebus utar: *ap. Cic. ad*

Att. IX 16, 3; — rebus omnibus: (IV 21, 9 *u.* regiones;) III 17, 5 *et* V 2, 2 *u. s.* omnes res; ut . . . his deducto exercitu rerum omnium inopia pereundum uideretur: VI 43, 3; ut est rerum omnium magister usus: 2, 8, 3; quod de consilii sententia summam belli rerumque omnium Pompeio permiserint: 3, 16, 4; ¶ omnes riuos: 3, 49, 4 *u. flumina.*

sagittariosque omnes, quorum erat permagnus numerus (<g>) in Gallia, conquiri et ad se mitti iubet: VII 31, 4; ¶ (imperat,) ut primo uespere omnes scaphas ad litus adpulsas habeant: 2, 43, 1; ¶ reperiebat T. Ampium . . . eius . . . rei causa senatores omnes ex prouincia euocasse (<g>): 3, 105, 1; ¶ haec omnibus ferebat sermonibus: 2, 17, 2; ¶ ciues Romani . . . ad extremum auxilium descenderunt seruosque omnes pueros liberauerunt et praeseotis omnium mulierum crinibus tormenta effecerunt: 3, 9, 3; ¶ omnibus sociis: VII 54, 4 *u. omnes copiae*; ¶ monet, ut in reliquum tempus omnes suspiciones uitet: I 20, 6.

consumptis omnibus telis gladiis destrictis (<g>) impetum . . . faciunt: 1, 46, 1; ¶ ut non solum in pristinum statum redissent, sed omnium temporum dignitatem et gratiam antecessisse uiderentur: VII 54, 4; omnium temporum iniurias inimicorum in se commemorat: 1, 7, 1; ¶ igni (<g>) atque omnibus tormentis excruciatas interficiunt: VI 19, 3; maiore commisso delicto igni (<g>) atque omnibus tormentis necat: VII 4, 10.

hostes uero notis omnibus uadis . . . incitatis equis impeditos adoriebantur: IV 26, 2; ¶ obsessis omnibus uis missi intercipiuntur: V 40, 1; cum in his angustiis res esset atque omnes uiae ab Afranianis . . . obsiderentur: I, 54, 1; ¶ omnes uici: VI 43, 2 *u. aedificia*; ¶ uirtute et patientia nitebantur atque omnia uulnera sustinebant: 1, 45, 6.

b) antecedit substantiuum: nec minimam partem temporis equitum uim caetrati sustinere potuerunt omnesque ab iis (<g>) circumuenti . . . interficiuntur: 1, 70, 5; ¶ Labienus (<g>) cum ab eo impetrasset, ut sibi captiuos tradi iuberet, omnes productos (<g>) . . . commilitones appellans . . . in omnium conspectu interfecit: 3, 71, 4; ¶ tanta ui in Pompei equites impetum fecerunt, ut eorum nemo consisteret omnesque conuersi non solum loco excederent, sed protinus incitati fuga montes altissimos peterent: 3, 93, 5; ¶ hostes in fugam dat . . . magnumque ex iis (<g>) numerum occidit atque omnes armis exiit: V 51, 5;

¶ ad reliquas legiones mittit priusque omnes in unum locum cogit, quam: VII 9, 5; ¶ hoc ueteres non probant milites, quos . . . una profectos docuimus. itaque . . . per medios hostes perrumpunt incolumesque ad unum omnes in castra perueniunt: VI 40, 4; VII 40, 4 *et* 3, 6, 2 *u. B. a) z) zz) ꝑꝑ)*; — V 48, 9 *u. B. a) z) ꝑꝑ)* adficere; ¶ Curio ¶ pronuntiarum onerariis nauibus iubet, . . . se in hostium habiturum loco qui non ex (<g>) uestigio ad castra ¶ Cornelia ¶ naues traduxisset (<g>), qua pronuntiatione facta temporis puncto sublatis ancoris omnes Vticam relinquunt (<g>) et quo imperator est transeunt: 2, 25, (6) 7; Bibulus . . . inanibus (nauibus) occurrit et . . . in eas ¶ diligetiae suae ac doloris iracundiam (<g>) erupit omnesque incendit: 3, 8, 3; tempestas . . . naues Rhodias adflixit. ita ut ad unam omnes constratae numero XVI eliderentur et naufragio interiret: 3, 27, 2; naues onerarias XXX a M. Antonio relictas intra portum adgressus omnes incendit: 3, 40, 5; (erant) praeter has (nauis) XXII, quae praesidii causa Alexandriae esse consuerant, constratae (<g>) omnes: 3, 111, 3; ¶ idem principes ciuitatum . . . ad Caesarem reuerterunt petieruntque, ut . . . ; ea re impetrata sese omnes flentes Caesari ad pedes proiecerunt: I 31, (1) 2.

ꝑꝑ) nom. propr.: a) add. subst.: Calusius . . . summa omnium Aetolorum receptus uoluntate . . . omni Aetolia potitus est: 3, 35, 1; ¶ quem perterriti omnes Aruerni circumstint atque obsecrant, ut: VII 8, 4; ¶ omnes Belgas, quam tertiam esse Galliae partem dixeramus, contra populum Romanum coniurare obsidesque inter se dare: II 1, 1; quod si fecerit, Haeduorum auctoritatem apud omnes Belgas amplificatorum: II 14, 6; ¶ omnes uero se Britanni uitro (<g>) inficiunt: V 14, 2; ¶ nisi (<g>) quid in Caesare . . . sit auxilii, omnibus Gallis idem esse faciendum, quod: I 31, 14; nam plerumque omnibus (<hominibus rece.; Np.) Gallis (<gallicis Mq>) prae magnitudine corporum suorum breuitas nostra contemptui est: II 30, 4; cum intellegeret omnes fere Gallos nouis rebus studere et ad bellum mobiliter celeriterque excitari: III 10, 3; natio est omnium (<omnis ꝑ; Fr., Np.) Gallorum admodum dedita religionibus: VI 16, 1; procumbunt omnibus Gallis ad pedes Bituriges, ne pulcherrimam prope totius Galliae (<o>) urbem . . . suis manibus succendere cogentur: VII 15, 4; quae (uictoria) iam esset sibi atque omnibus Gallis explorata: VII 20, 7; — Galli se omnes ab Dite patre prognatos praedicant: VI

18,1; ¶ futurum esse paucis annis, uti omnes ex Galliae finibus pellerentur atque omnes Germani Rhenum transirent: I 31,11; Nernios, Aduatucos, Menapios <c> adiunctis Cisrhenanis omnibus Germanis esse in armis: VI 2,3; (quod, ut supra demonstrauimus, minime homines <Dauis.; omnes X: *edd.*; omnium Lips.: *del. Apit.*) Germani agri culturae student: VI 29,1;) ne se in hostium numero duceret neue omnium Germanorum, qui essent citra Rhenum, unam esse causam iudicaret: VI 32,1; — Sueborum gens est longe maxima et bellicosissima Germanorum omnium: IV 1,3; ¶ omniumque esse Iguuinorum optimam erga se noluntatem: 1,12,1; ¶ quod Menapii se omnes in densissimas siluas abdiderant: IV 38,3; ¶ trans id flumen omnes Neruios consedissee aduentumque ibi Romanorum exspectare: II 16,2; omnes Neruii confertissimo agmine . . . ad eum locum contenderunt: II 23,4; ¶ fit ab Vbiis certior Suebos omnes in <o> unum locum copias cogere atque . . . denuntiare: V 10,1; referunt: Suebos omnes, postea quam . . . uenerint, cum omnibus suis sociorumque copiis . . . ad extremos fines se recepisse: VI 10,4.

b) antecedit subst.: cum Galli . . . iniquo loco committere proelium non dubitant. quae fore suspicatus Labienus, ut omnes citra flumen eliceret, . . . plaecide progrediebatur: VI 8,(1)2; ¶ T. Labienum . . . in Morinos . . . misit. qui cum propter siccitates <c> paludum quo se recipere non haberent, . . . omnes fere <omnes fere *om.* §) in potestatem Labieni perueniret <uenerunt §): IV 38,(1)2.

§) perfert ad plura subst.: omnibus uicis aedificiisque, quo <§; *Flod.*; quos z; *edd.*; adire potuerant <poterant §; *Flod.*>, incensis ad castra Caesaris omnibus copiis contenderunt: II 7,3; omnibus uicis aedificiisque incensis frumentisque succis <c> se . . . recepit: IV 19,1; (III 29,3 et IV 38,3 *u. z*) *zz*) a) agri) ¶ cognoscit consensu omnium Antiochensium <antiochensium *coll.*> ciuimque Romanorum, qui illic negotiarentur, arcem <c> captam esse: 3,102,6; ¶ trans flumen Apsum <c> positis castris eo copias omnes auxiliaque conduxit: 3,13,6; ¶ ciues: 3,102,6 *u.* Antiochenses; ¶ a Pompeio littenis per omnes prouincias ciuitatesque dimissis <de proelio ad Dyrrachium facto . . . fama percrebuerat <c>: 3,79,4; ¶ L. Cotta legatus omnes cohortes ordinesque adhortans fundam . . . uulneratur: V 35,8; ¶ omnes enim colles ac loca superiora, inde erat propin-

quus despectus in mare, ab exercitu tenebantur: III 14,9; ¶ quorum ad arbitrium iudiciumque summa omnium rerum consiliorumque redeat: VI 11,3; ¶ Haednos a <c> Caesare in seruitutem redactos omnes omnes redactos § indignitates contumeliasque perferre: II 14,3; ¶ copiae: 3,13,6 *u.* auxilia; ¶ cruciatus: I 31,12 *u.* exempla; ¶ dynastae: 3,3,2 *u.* reges; ¶ equites: 1,23,1 *u.* senatores; ¶ Ariouistum . . . obsides . . . poscere et in eos omnia exempla cruciatusque edere: I 31,12; ¶ (filii: V 4,2 *u. z*) *zz*) a) propinqui) ¶ (frumenta: IV 38,3 *u. z*) *zz*) a) agri) ¶ quibus submotis omnes sagittarios funditoresque destituti incermes sine praesidio interfecti sunt: 3,93,5; — quam ob causam cunctum equitatum, sagittarios funditoresque omnes sinistro cornu obiecerat (? : 3,88,5; ¶ indignitates: II 14,3 *u.* contumelias; ¶ circumfundi noctu equitatum Caesaris atque omnia loca atque itinera obsidere: 1,67,3; ¶ liberi: 1,23,1 *u.* senatores; qui de seruis liberisque omnibus ad impuberes supplicium sumit et ad unum <omnes *abd. b*> interfecit: 3,14,3; ¶ praestare arbitrabatur unum locum . . . quam omnia <Ciae.: omnium *coll.* litora ac portus custodia clausos <C> teneri <c>: 3,23,1; — a Sasonis <: salonis *recc.*; *Np., Db.*> ad Curici <Momm.: corici *NOapl.*; corcei *h.*; Oricum *Np., Db.*> portum <portus, *Np., Db.*> stationes litoraque omnia longe lateque classibus occupauit: 3,8,4; est certior factus portus <portum *Naf*> litoraque omnia classibus aduersariorum teneri: 3,11,1; ¶ loca: III 11,9 *u.* colles; 1,67,3 *u.* itinera; ¶ omnibus principibus maioribusque natu adhibitis: IV 13,4; ¶ tali modo instructa classe omnium seniorum, matrum familiae, uirginum precibus et fletu excitati . . . naues descendunt: 2,4,3; ¶ (meatus: VII 19,2 *u.* uada) ¶ (necessarii: 1,3,1 *u. z*) *zz*) a) amici) ¶ obaerati: 14,2 *u.* clientes; ¶ ordines: V 35,8 *u.* cohortes; ¶ in omnibus pagis partibusque: VI 11,2 *u. z*) *zz*) a) omnes ciuitates; ¶ omnibus pollicitationibus ac praemiis deposedunt, qui belli initium <c> faciunt <c>: VII 1,5; ¶ populi: 3,3,2 *u.* reges; ¶ portus: (3,8,4;) 3,11,1 et 23,1 *u.* litora; ¶ praemia: VII 1,5 *u.* pollicitationes; ¶ principes: IV 13,1 *u.* maiores; ¶ prouinciae: 3,79,4 *u.* ciuitates; ¶ (quae-stores: V 25,5 *u. z*) *zz*) a) legati) ¶ res: VI 11,3 *u.* consilia; ¶ magnam im-

peratam Asiae, Syriae regibusque omnibus et dynastis et tetrarchis et liberis Aethiopiae populis pecuniam exegerat: 3, 3, 2; ¶ sagittarii: 3, 88, 5 et 93, 5 *u.* funditores; ¶ (salicta, saltus: VII 19, 2 *u.* nada;) ¶ semitae: V 19, 2 *u.* uiae; ¶ ubi luxit, omnes senatores senatorumque liberos, tribunos militum equitesque Romanos ad se produci iubet: 1, 23, 1; ¶ seniores: 2, 4, 3 *u.* matres; ¶ serui: 3, 14, 3 *u.* liberi; ¶ stationes: 3, 8, 4 *u.* litora; ¶ tetrarchae: 3, 3, 2 *u.* reges; ¶ (transitus: VII 19, 2 *u.* uada;) ¶ tribuni: 1, 23, 1 *u.* senatores; ¶ generatimque distributi [in ciuitates] omnia nada ac † saltus eius (salicta eius *Heller*; meatus eius *Mada*.; transitus *coni. Np.*) paludis (eius paludis *unc. includ. Dt.*) . . . obtinebant: VII 19, 2; ¶ Cassiuellanus . . . omnibus (omnes uel -is β) uis (notis *add. β*; *Schn., Ib.*) semitisque essedarios ex siluis emittebat: V 19, 2; ¶ uici: II 7, 3 et IV 19, 1 *u.* aedificia; (III 29, 3 *u.* α) ζζ) α) agri;) ¶ uirgines: 2, 4, 3 *u.* matres.

B. uī substantiui; **a)** non sequitur pron. relatiuum; **α)** mase. (omnes): ζζ) subi.; β) nominatiuus: facile erat . . . prospicere in urbem, ut omnis iuuentus, quae in oppido remanserat, omnesque superioris aetatis cum liberis atque uxoribus . . . ad caelum manus tenderent aut templa deorum immortalium adirent et ante simulacra proiecti uictoriam ab dis exposcerent: 2, 5, 3; ¶ agere: 1, 74, 2 *u.* 77) agere; de deditioe omnes palam (e) loquebantur et cum P. Attio agebant, ne sua pertinacia omnium fortunas perturbari uellet: 2, 36, 2; postremo omnes aut de honoribus suis aut de praemiis pecuniae aut de persequendis inimicitis agebant *neque quibus rationibus superare possent, sed quem ad modum uti uictoria deberent cogitabant: 3, 83, 5; ¶ praeoccupatus animus Attianorum militum . . . nihil de resistendo cogitabat, omnesque se iam (iam se *Obl*) ab equitatu circumueniri arbitrabantur: 2, 34, 6; ¶ exercitui quidem omniantantus incessit ex incommodo dolor . . . , ut nemo . . . centurionis (e) imperium desideraret et sibi quisque . . . grauiores imponeret labores simulque omnes arderent cupiditate pugnandi: 3, 74, 2; ¶ itaque omnes uno consilio Domitium productum in publicum circumsistunt et custodiunt legatosque ex suo numero ad Caesarem mittunt: 1, 20, 5; ¶ cogitare: 3, 83, 5 *u.* agere; ¶ conelamant omnes occasionem negotii bene gerendi amittendam non esse: III 18, 5; ¶ confidere: VII

15, 2 *u.* ferre; ¶ protinusque omnes (omnibus *f*) ducibus usi centurionibus tribunisque militum in altissimos montes . . . confugerunt: 3, 95, 4; ¶ omnibus rebus ad perfectionem comparatis diem dicunt, qua die ad ripam Rhodani omnes conueniant: I 6, 4; atque omnes ad portum Itium conuenire iubet: V 2, 3; ¶ custodire: 1, 20, 5 *u.* circumsistere; ¶ quibus ita (e) est interdictum, . . . his (ab his β) omnes decedunt (discedunt *bei*): VI 13, 7; ¶ (desperare: V 37, 6 *u.* interficere;) ¶ cum litteras ad senatum miserit, ut omnes ab exercitibus discederent, ne id quidem impetrauisset (e): 1, 9, 3; discedant in Italia omnes (omn. in it. *hl*) ab armis: 1, 9, 5; ¶ quo paratiores essent ad insequendum omnes: 1, 81, 2; ¶ exposcere: 2, 5, 3 *u.* adire; ¶ cum suo quisque consilio uteretur atque omnes sine timore iter facerent usi (O: usu α) superiorum temporum atque itinerum licentia: 1, 51, 2; ¶ censent . . . , ut in iugo consistant atque eundem omnes ferant casum: VI 40, 3; quae etsi magno cum dolore omnes ferebant, tamen hoc sibi solacii proponebant, quod . . . confidebant (sperabant β): VII 15, 2; ¶ tanta uinerae Galliae consensus fuit . . . , ut (Commius) neque beneficiis neque amicitiae memoria *moueretur omnesque (que *om. h*) et animo et opibus in id bellum incumberent: VII 76, 2; ¶ illi . . . noctu (e) ad unum omnes desperata salute se ipsi interficiunt: V 37, 6; ¶ postulat (e), ut iurent (uenirent *af*) omnes se exercitum ducesque non deserturos neque prodituros neque sibi separatim a reliquis consilium capturos: 1, 76, 2; ¶ loqui: 2, 36, 2 *u.* agere; ¶ mittere: 1, 20, 5 *u.* circumsistere; ¶ omnem equitatum emittit; praecipit atque interdicat, proteritis (e) hostibus . . . unum omnes petant (β: -terent α; *add.*) Indutionarum (e): V 58, 4; cum unum omnes peterent, . . . Indutionarius interficitur: V 58, 6; ¶ cum . . . priores . . . exaudito clamore perturbatis ordinibus omnes (omne *Eussn.*) in fuga sibi praesidium ponerent: II 11, 5; ¶ facilem esse rem, seu maneant seu profiscantur, si modo unum omnes sentiant ac probent: V 31, 2; multitudinis (e) suffragiis res permittitur ad unum omnes Vercingetorigem probant imperatorem: VII 63, 6; ¶ omnes alacres et fiduciae (e) pleni ad Alesiam profiscantur, neque (e) erat omnium quisquam, qui: VII 76, 5; ¶ proponere: VII 15, 2 *u.* ferre; ¶ ut . . . paene ne respiceret quidem quisquam ac tum

omnes acerrime fortissimoque pugnarent: V 43, 4; ¶ relinquere: 2, 25, 7 *u. A. b) z) zz) b) naues; tantusque terror incidit eius exercitui . . . , ut paene omnes ex *e*, Epiro finitimisque regionibus signa relinquerent, complures arma proicerent: 3, 13, 2; ¶ ut re confecta omnes curam et diligentiam remittunt: 2, 13, 2; ¶ sentire: V 31, 2 *u. probare; ¶ sperare: VII 15, 2 u. ferre; ¶ tendere: 2, 5, 3 u. adire; ¶ transire: 2, 25, 7 u. A. b) z) zz) b) naues; ¶ uti: 1, 51, 2 u. facere; 3, 95, 4 u. confugere.**

B) acc.: certior factus est ex ea parte uici, quam Gallis concesserat, omnes noctu discessisse: III 2, 1; ¶ inter se conuerant, nihil nisi communi consilio acturos eundemque omnes (*Ciace.*; omnis X; *edd.*) fortunae exitum esse laturos: III 8, 3; ¶ dierum XXX pabulum frumentumque habere omnes (*omn. hab. β*) conuectum iubet: VII 74, 2; ¶ existimabant tribus locis transire legiones atque omnes perturbatos defectione Haednorum fugam parare: VII 61, 4; ¶ longo circuitu eadem omnes iubet petere regiones: VII 45, 3; ¶ quod si fecisset, quietem Italiae, pacem provinciarum, salutem imperii (*e*) uni omnes acceptam relaturos: 3, 57, 4; ¶ hac (*e*) re ad consilium (*e*) delata ubi omnes ideam sentire intellexit, postera diem pugnae constituit: III 23, 8; ¶ cui rei propter animi mollitiem studere omnes uideret, quod diutius laborem ferre non possent: VII 20, 5.

C) a e. pass.: ab omnibus circumstisti: VII 43, 5 *u. A. b) z) zz) a) ciuitates; ¶ ueritus, ne ab omnibus desereretur. Indutiomarus <a> legatos ad Caesarem mittit: V 3, 5; ¶ ut . . . prius . . . eius aduentus ab omnibus <A Q β>; hominibus *BM: Schn., Fr., Db., Hold.*> uideretur, quam fama ac nuntius <e> adferretur: VI 30, 2.*

D) abl. abs.: Caesar . . . confionatus apud milites . . . conclamantibus omnibus, imperaret quod uellet, . . . nanes soluit: 3, 6, 2; ¶ adhortatus milites, ne . . . itineris labore permoueantur, cupidissimis omnibus progressus . . . agmen Haednorum conspicatus immisso equitatu iter eorum moratur atque impedit interdicitque omnibus, ne quemquam interficiant: VII 40, 4; ¶ Crassus . . . cohortatus suos omnibus cupientibus ad hostium castra contendit: III 24, 5.

E) dat. c. gerund.: dandam omnibus operam, ut acceptum incommodum uirtute sarciretur: 3, 73, 5.

β) obi.: ille (epistulam) perfectam in con-

uentu militum recitat maximaque omnes laetitia adficit: V 48, 9; ¶ probata re atque omnibus iure irauido *e* adactis . . . duae se acies . . . ostendunt: VII 67, 1; ¶ panico enim uetere atque hordeo corrupto omnes alebantur: 2, 22, 1; ¶ cum . . . reliqui in labore pari ac periculo ne unus omnes antecederet recusarent: 3, 82, 5; ¶ ne eo quidem tempore quisquam loco cessit. sed circumuenti omnes interfectique sunt: VII 62, 7; ¶ (ut nostri omnibus partibus superiores fuerint atque eos *A Q β*); omnes *BM: Frig.* in siluis collesque compulerunt: V 15, 1; ¶ pauca apud eos de lenitate sua locutus, quo minore essent timore, omnes conserua uit: 3, 98, 2; ¶ neutrum horum (fluminum) transiri poterat, necessarioque omnes his angustiis continebantur: 1, 48, 3; ¶ pauca apud eos loquitur . . . ; dimittit omnes incolumes: 1, 23, 3; ¶ dimittit *o* ad finitimas ciuitates nuntios Caesar *o*; omnes euocat <β>; ad se uocat *z*; *edd.*> spe praedae ad diripiendo Eburones: VI 34, 8; ad Germanos peruenit fama diripi Eburones atque ultro omnes ad praedam euocari: VI 35, 4; ad hunc muniendum locum <e> omnes (homines *Ditt.*) a Vereingetorige euocatos: VII 44, 5; ¶ uno enim excepto, quem adius modi atque omnes natura finxit, suos quisque habet caros: *ap. Prisc. inst.* VI 36 *et saepius*; ¶ interficere: VII 62, 7 *u. circumuenire; ¶ futurum esse paucis annis, uti omnes ex Galliae finibus pellerentur atque omnes Germani Rhenum transirent: I 31, 11; tantum profecerunt, ut equestri proelio commisso pellerent omnes compluresque interficerent: 3, 75, 5; ¶ tali timore (tempore β) omnibus perterritis confirmatur <e> opinio barbaris, . . . nullum esse intus praesidium: VI 37, 9; Curio ubi perterritis (-itus *a*) omnibus neque cohortationes suas neque preces audiri intellegit, . . . proximis colles capere uiuersos . . . iubet: 2, 42, 1; itaque perterritis omnibus sibi quisque consulebat: 2, 43, 3; ¶ perturbare: VII 61, 4 *u. zz) β) parare; ¶ (quod erat ciuitas magna inter Belgas auctoritate atque hominum <omnes B β> multitudine praestabat: II 15, 1; ¶ Domitium . . . profectis omnibus fugae consilium capere: 1, 20, 2; 2, 5, 3 u. zz) β) adire; ¶ recordari (cos) debere, qua felicitate <e> inter medias hostium classes oppletis . . . litoribus omnes incolumes essent transportati: 3, 73, 3; ¶ (uocare: VI 31, 8 *u. euocare.*)**

77) dat.: tantum apud homines barbaros

ualuit esse aliquos repertos principes inferendi belli tantumque omnibus (omnium β; *Flod.*) uoluntatum (AQM²; uoluntatem BM; uoluntatis β; *Flod.*) commutationem attulit, ut praeter Haeduos et Remos . . . nulla fere ciuitas fuerit non suspecta nobis: V 51, 4; ¶ primum agunt gratias omnes omnibus, quod sibi perterritis pridie peperissent: I, 74, 2; omnibus generatim gratias agit: ciuibus Romanis, quod . . . ; Hispanis, quod . . . ; Gaditanis, quod . . . ; tribunis . . . , quod . . . : 2, 21, 1; ¶ quod omnibus constabat hiemari (e) in Gallia oportere: IV 29, 1; ¶ est quaedam animi incitatio atque alacritas naturaliter innata omnibus, quae (qui *recc.*: *Nuern.*) studio pugnae incenditur (incenduntur *recc.*: *Faern.*): 3, 92, 3; ¶ interdicere: VII 40, 4 u. αα) β); ¶ omnibus his resistitur omnibusque oratio consulis, Scipionis, Catonis opponitur: I, 4, 1; ¶ perfacile esse, cum uirtute omnibus praestarent, totius Galliae imperio potiri: I 2, 2; ¶ nihil citra Capuam tutum esse omnibus uidetur: I, 14, 4.

δδ) γενετ.: α); tantus subito timor omnem exercitum occupauit, ut non mediocriter omnium mentes animosque perturbaret: I 39, 1; at omnium impeditis animis (an. imp. β) Dumnorix . . . domum discedere coepit: V 7, 5; etsi omnium animi ad ulescendum ardebant: VI 34, 7; sic omnino (omnium β; *Schn.*) animos timor praecoccupauerat (occupauerat β), ut: VI 41, 3; fit gratulatio inter eos, atque omnium animi ad laetitiam excitantur: VII 79, 3; in castris Curionis magnus omnium (ordinum *H. Schneider*) inessit timor animis, is (Voss.; *Db.*: timor, nam is (his *af*; iis *hl*) *codd.*; *Dl.*) uariis hominum sermonibus celeriter augetur: 2, 29, 1; atque omnium animi intenti esse ad pacem uidebantur: 3, 19, 4; ¶ omnium consensu ad eum defertur imperium: VII 4, 7; omnium consensu hac sententia probata . . . urbes Biturigum incenduntur: VII 15, 1; ¶ quod in conspectu omnium res gerebatur: VII 80, 5; cohortes in montem, qui erat in conspectu omnium excelsissimus, mittit: I, 70, 4; Labienus . . . captiuos . . . interrogans, soleantne ueterani milites fugere, in cunium conspectu interfecit: 3, 71, 4; ¶ postremo et plures intermittere dies et praeter consuetudinem omnium (omnino *Paul*) noctu *instituerant pabulari: I, 59, 3; ¶ castrorum autem mutatio quid habet nisi turpem fugam et desperationem omnium et alienationem exercitus? 2, 31, 4; ¶ hisque omnium domus patent: VI 23, 9; ¶ Caesar primum

suo, deinde omnium ex conspectu (ex consp. *del. Ciacc.*) remotis equis, ut aequato omnium (del. *Scal.*) periculo spem fugae tolleret, cohortatus suos proelium commisit: I 25, 1; ¶ ne Vorenus quidem sese (e) uallo continet, sed omnium ueritus existimationem subsequitur: V 41, 5; ¶ contra opinionem enim militum famamque omnium (hominum *Paul*) uideri proelium (e) defugisse (e) magnum detrimentum adferebat: I, 82, 2; nuntiatum est adesse Scipionem cum legionibus (e) magna opinione et fama omnium: 3, 36, 1; ¶ Fortunae: 2, 36, 2 u. αα) β) agere; ¶ quod ea res omnium iudicio reprehendebatur: I, 11, 5; cum esse omnium (omn. esse *h*) iudicio inferiores uiderentur: I, 47, 2; magnumque fructum suae pristinae lenitatis omnium iudicio Caesar ferebat, consiliumque eius a cunctis probabatur: I, 71, 7; ¶ *magnaue spe et laetitia omnium discessum est: 3, 87, 7; ¶ (litora: 3, 23, 1 u. A. b) β) litora;) ¶ mentes: I 39, 1 u. animi; hac oratione habita mirum in modum conuersae sunt omnium mentes: I 41, 1; omnium oculis mentibusque ad pugnam intentis . . . peruenerunt: III 26, 2; cum sub oculis omnium ac pro castris dimicaretur: V 16, 1; *luce multum per se pudorem omnium *oculos, multum etiam tribunorum militum et centurionum praesentiam (e) adferre: I, 67, 4; ¶ celeriter contraque omnium opinionem confecto itinere multos . . . inopinantes deprehendit: VI 30, 1; admodum magnis diurnis nocturnisque itineribus confectis contra omnium opinionem ad Ligerim (e) uenit: VII 56, 3; commutata omnium et uoluntate et opinione consensu summo (Hotom.; suo : an suorum omnium?) constituit Curio, . . . proelio rem committere: 2, 33, 3; 3, 36, 1 u. fama; auctis copiis Pompei . . . pristina omnium confirmatur opinio et spes uictoriae augetur: 3, 82, 2; ¶ periculum: I 25, 1 u. equi; ¶ (portus: 3, 23, 1 u. A. b) β) litora;) ¶ petieruntque, uti sibi secreto [in occulto] de sua omniumque salute eum eo agere liceret: I 31, 1; hic diffusis suae atque omnium salutis inermis ex tabernaculo prodit: VI 38, 2; quo nisi pacem in ipso urbis incendio atque in desperatione omnium salutis . . . nunquam ante descensum (e) est: I, 5, 3; multa suppliciter locutus est, ut de sua atque omnium salute debebat: 3, 19, 3; ¶ spes: 3, 87, 7 u. laetitia; ¶ summa omnium fuerunt ad milia CCCLXVIII: I 29, 3; ¶ sed tantus fuit omnium terror, ut alii adesse copias iubae dicerent, alii . . . : 2, 43, 2; ¶

ad hunc propter iustitiam prudentiamque summam <e> totius belli omnium uoluntate deferri: II 4, 7; V 54, 4 *u. 77*) adferre; Curio summa omnium uoluntate Ignuium recipit: I, 12, 2; 2, 33, 3 *u. opinio*; temptenus, hoc modo si possimus <e> omnium uoluntates recuperare: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 1*; ¶ cum . . . omnium uoces audirentur, expectari diutius non oportere: III 24, 5.

8) nulli omnium (hominum *b*) has partes uel querimoniae uel miserationis minus conuenisse: I, 85, 1; ¶ neque <e> erat omnium quisquam, qui . . . arbitraretur: VII 76, 5; neque uero <e> tam remisso ac languido animo quisquam omnium fuit, qui ea nocte conqueuerit: I, 21, 5; neque erat quisquam omnium, quin . . . existimaret: 2, 5, 4; (ut . . . signa dimitterent neque quisquam omnino <omnium *Manut.*) consisteret: 3, 69, 4.)

9) minime omnium: VI 29, 1 *u. A. b*) z) 2) Germani.

εε) *c. praep.*: maguam tamen haec res illis offensionem et contemptionem ad omnes attulit: 3, 60, 2.

ille unum elocutus, ut memoria tenerent milites ea, quae pridie sibi <e> confirmassent, sequi sese <e> iubet et praecurrit ante omnes: 2, 34, 5.

ne euentum belli expectasse aut <e> ex omnibus nouissimi uenisse uiderentur: I, 53, 3; — principesque ex omnibus bellum (se) facturos pollicentur: VII 2, 1; — animaduertit Caesar unos <e> ex omnibus Sequanos nihil earum rerum facere, quas ceteri facerent: I 32, 2.

constabat inter omnes . . . : VII 44, 3.

β) *neutr.*; *zz*) *subi.*: ut omnia contra opinionem acciderent <acciderant *ABM*; accederent β>: III 9, 6; omnia enim secundissima nobis, aduersissima illis accidisse uidentur: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; ¶ si non omnia eaderent secunda: 3, 73, 4; ¶ nisi omnia consentiant inter se: *ap. Pompei. comm. art. Don. (gramm. Lat. ed. Keil V p. 198)*; ¶ cui (exercitui) semper omnia ad necessarium usum defuissent: 3, 96, 2; ¶ timide atque ut cum omnia deficere uiderentur: V 33, 1; ¶ qui . . . interrogatus omnia sibi *osso* ad bellum apta ac parata confirmasset: I, 30, 5; ut quam integerrima essent ad pacem omnia: I, 85, 2; erant plena laetitia et gratulatione omnia: I, 71, 7; plena erant omnia timoris et huius: 2, 41, 8; omniaque erant tumultus, timoris, fugae plena <pleni

ab>: 3, 69, 4; ¶ uideri: V 33, 1 *u. deficere*: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1 u. accidere*.

2) *obi.*: agere *u. argo p. 218 z) (1 loc.)*; ¶ accidit, ut . . . clamore et fletu omnia complerentur: V 33, 6; ¶ qui se uobis omnia debere iudicant: 2, 32, 4; ¶ [omnia excogitantur, quare nec sine periculo maneatur et . . . periculum augeatur: V 31, 5;] ¶ (constituunt, ut . . . excedant atque omnia prius experiantur <expediantur *z*, quam ad <e> Critognati sententiam <e> descendant <e>: VII 78, 1;) ¶ experiri *u. experior p. 1230 2) (5 loc.)*; ¶ de numero eorum omnia se habere explorata Remi dicebant: II 4, 4; ¶ monuitque, ut ex sua amicitia omnia expectarent et ex praeteritis suis officiis reliqua sperarent: 3, 60, 1; ¶ neque fore aequa parte contentum, qui se omnia habiturum confideret: 3, 10, 7; (*cf.* explorare; ¶ acies instructa . . . cernebatur, omniaque subito mutata: 3, 69, 1; ¶ cum <e> propter longitudinem agminis minus <e> facile <e> omnia per se <per se omnia β> obire . . . possent: V 33, 3; ¶ ut superioris temporis contentionem <e> nostri omnem remiserant, ita proximi diei casu admoniti omnia ad defensionem parauerant: 2, 14, 6; ¶ sed tamen ad omnia se descendere paratum atque omnia pati rei publicae causa: I, 9, 5; ¶ qui iniuici) . . . omnia permisceri mallent quam imperium exercitusque dimittere: I, 32, 5; ¶ illi omnia perpeti parati maxime a re frumentaria laborabant: 3, 9, 5; ¶ proinde omnia in uictoria posita <esse *adh. 2*> existimarent: V 34, 1; ¶ praepararet ad se cum exercitu venire omniaque posthaberet <*Att.*; omniaque post ea quae haberet >: 3, 33, 1; ¶ ut omnia postponere uideretur: VI 3, 4; ¶ expediti naues conscenderunt . . . omniaque ex uictoria et ex sua liberalitate sperarent: 3, 6, 1; ¶ pugnatur uno tempore omnibus locis <e> atque omnia temptantur: VII 81, 2.

77) *genet.*: omnium maxime: 2, 30, 1 *u. A. b*) z) *zz*) a) modi.

δδ) *c. praep.*: sed tamen ad omnia se descendere paratum . . . rei publicae causa: I, 9, 5.

b) sequitur pron. relativum: z) *masc.*; *zz*) *omnes*, qui; 90) hac oratione ab Dimiciaco habita omnes, qui aderam, magno fletu auxilium a Caesare petere coeperunt: I 32, 1; atque omnes, qui arma terre possent, unum in locum conuenirent: IV 19, 2; huc omnes undique, qui controuersias habent, conueniunt eorumque decretis iudicibus parent: VI 13, 10.

3) misso ad nesperum senatu omnes, qui sunt eius ordinis, a Pompeio euocantur: I, 3, 1.

6) omnes fere, qui eo mari uti consuerunt, habent uectigales: III 8, 1; mandat, ut suam cuique eorum ciuitatem adeat omnesque (que m. 5), qui per aetatem arma ferre possint (5; possent z), ad bellum cogant: VII 71, 2; Galli concilio principum indieto non omnes eos add. Np., Dt.: hos add. z; Schn., Fr., Hold.; om. 5), qui arma ferre possent, . . . conuocandos statuunt, sed: VII 75, 1.

66) omnes, in quibus: cum omnis inuentus, omnes etiam grauioris aetatis, in quibus aliquid consilii aut dignitatis fuit, eo conueniant. tum: III 16, 2.

77) omnium, qui: maiores natu . . . omnium, qui supererant, consensu legatos ad Caesarem miserunt: II 28, 2.

88) ab omnibus, qui: dato inre iurando ab omnibus, qui aderam, tempore eius rei constituto ab concilio e) disceditur: VII 2, 3.

9) neutr.: zz) omnia, quae: 3): et omnia deerant, quae ad reficiendas naues (e) erant (e) usui o: IV 29, 4; omnia enim plerumque, quae absunt, uehementius hominum mentes perturbant: VII 84, 5.

3): omniaque, quae (omnia quaeque X) postulassent, ab (e) se fore parata: IV 6, 3.

6): omniaque, quae 3): omnia quaeque z) unius cordi fuisse arbitrantur, in ignem inferunt: VI 19, 4.

3): ut est summae gens sollertiae atque ad omnia inuitanda et efficienda, quae a (e) quoque traduntur (tradantur afk), aptissimum: VII 22, 1: ut omnia, quae imperarentur, sibi patienda et perferenda add. 5; Schn. (Db.) existimarent: VII 30, 4.

2. additur aut pronomen aut adiectiuum reliqui: A. pronomen: a) non sequitur relatiuum: z) hic: Ariouistus his omnibus diebus exercitum castris continuit: I 48, 4; — sub muro quae muroque A) pars collis ad orientem solem (e) spectabat, hunc omnem locum copiae Gallorum compleuerat: VII 69, 5; — alterum gens est equitum, hi, cum est usus atque aliquod bellum incidit . . ., omnes in bello uersantur: VI 15, 1; — id esse consilium Caesaris, ut, quos in conspectu Galliae interficere uereretur, hos omnes in Britanniam traductos necaret: V 6, 5; — ut, quidquid intercederet temporis, hoc omne (omni af: homini Ohl) uictoriam (ia O:) morari uideretur (uteretur O:): 2, 39, 5; u. praeterea hic p. 1477 — 1489 7) (35 loc.).

3) idem: quibus in hos eadem omnia sunt intra, quae dominis in seruos: VI 13, 3.

7) ille: quae (palus) influeret in Sequanam atque illum omnem locum magnopere impediret: VII 57, 4; ¶ naues longas . . ., quarum erat L auxilio missae ad Pompeium . . . illae triremes (quadriremes (pro illae tr.) Paul) omnes et quinqueremes: 3, III, 3.

8) is: (denique ex omni (eo add. ah²) numero, qui fuit circiter milium XL (o), uix DCCC . . . ad Vercingetorigem peruenerunt: VII 28, 5;) u. praeterea is p. 309 sq. 9) (10 loc.).

8) qui: zz) pertinent haec uerba ad certa quaedam subst.: 3): ex iis (e) omnibus longe sunt humanissimi, qui Cantium incolunt, quae regio est maritima omnis: V 14, 1; ¶ in castris Heluetiorum tabulae repertae sunt . . ., quibus in tabulis nominatim ratio confecta erat, qui numerus domo exisset eorum, qui arma ferre possent et item separatim pueri, senes mulieresque, quarum omnium rerum (rationum Paul: numerorum Walther: quorum omnium Pramm.; u. CC: summa erat capitum Heluetiorum = milium CCLXIII: I 29, (1.) 2; quarum omnium rerum maxime admirandum uidebatur, quod: VI 42, 3; — quibus omnibus rebus permoti equites Treueri (e) . . . domum contenderunt: II 24, 4; quibus omnibus rebus hostes inuitati copias traducunt: V 51, 1; quibus omnibus rebus (rebus omn. a; Np., Dt.) sublatum nihil contra se regem ausurum (e) existimabat: 2, 37, 2; — quarum rerum omnium nostris nauibus casus erat (e) extimescendus (e): III 13, 9.

3): delectisque (e) defensoribus, qui omnes scaphis excepti refugerunt (Ciacc.; refugerant 3; add.), eam nauem expugnauit: 3, 40, 3; ¶ quod si eum interfecerit, multis sese nobilibus principibusque populi Romani gratum esse facturum . . .; quorum omnium gratiam atque amicitiam eius morte redimere posset: I 44, 12; ¶ naues soluit, quae omnes incolomes ad (e) continentem peruenerunt: IV 36, 4; ex Massiliensium classe (naues) V sunt depressae, IIII captae, una cum Nasidianis profugit; quae omnes eiteriorem Hispaniam petiuerunt: 2, 7, 2; ¶ tirones . . . se Otacilio dederunt; qui omnes ad eum perducti (e) . . . crudelissime interficiuntur: 3, 28, 4; ¶ (Morinos . . .; qui . . . omnes: IV 38, 2 u. p. 913 b).)

66) non pertinet ad certum aliquod subst.: 3) mase.: a) subi.: dimissis nuntiis ad Ceutrones, Grudios, Leuacos, Pleumoxios, Geidum-

nos, qui omnes sub eorum imperio sunt (continebantur §), quam maximas manus (o) possunt cogunt (c): V 39, 1; ¶ Curio exercitum . . . reducit suis omnibus . . . incolumibus, ex numero aduersariorum circiter DC interfectis ac mille uulneratis; qui omnes discessu Curionis multique praeterea per simulationem uulnerum . . . in oppidum . . . sese recipiunt: 2, 35, 6.

b) **obi.**: Britanniae pars . . . maritima ab iis (c) (incolitur), qui praedae . . . causa ex Belgio transierunt (c), qui omnes fere iis (CC) nominibus ciuitatum appellantur, quibus orti ex ciuitatibus eo perueniunt: V 12, (1.) 2; ¶ ut . . . ex magno remigum propugnatorumque numero pars ad scopulos adlisa interficeretur, pars ab nostris detraheretur (c); quos omnes conseruatos Caesar domum remisit: 3, 27, 2.

§) **neutr.**: a) **subi.**: quae omnia fere Gallicis erant incognita: IV 20, 2.

b) **obi.**: quae omnia ab his diligenter ad diem facta sunt: II 5, 1; ¶ quae tamen omnia ei se tulisse patienter et esse laturum: 1, 85, 11.

ζ) **mens**: ego fratribus atque omnibus meis propinquis interfectis dolore prohibeor . . . pronuntiare: VII 38, 3.

η) **noster u. noster p.** 832 sq. e) (8 loc).

θ) **suis; zz) c. subst.**: θ) **sing.**: Germani suas copias castris eduxerunt . . . omnemque aciem suam raedis et carris circumdederunt: I 51, 2; ¶ Orgetorix ad iudicium omnem suam familiam, ad hominum milia decem, undique cogit: I 4, 2.

§) **plur.**: Heluetii cum omnibus suis carris secuti impedimenta in unum locum contulerunt: I 24, 4; ¶ et omnes clientes obaeratosque suos, quorum magnum numerum habebat, eodem conduxit: I 1, 2; ¶ nuntiatum est ei Ariouistum cum suis omnibus copiis ad occupandum Vesontionem . . . contendere: I 38, 1; omnibus suis incolumibus copiis (om. §) eodem die ad Ciceronem peruenit: V 52, 1; Suebos omnes . . . cum omnibus suis sociorumque copiis, quas coegissent, . . . se recepisse: VI 10, 4; [haec quo facilius Pompeio probari possent, omnes suas terrestres urbiumque (nauiumque *coni. Np.*) copias dimissuram (dimissurus *afh*): 3, 10, 10]; ¶ quae gens . . . legatos miserat, ut suis omnibus facultatibus uteretur: 3, 80, 1; ¶ huc omnes suas fortunas exercitus Romanorum contulit: VI 35, 8; neque erat quisquam omnium, qui *in* eius diei casu suarum omnium fortunarum

euentum consistere existimaret: 2, 5, 4; ¶ cum . . . premerentur suaque omnia impedimenta atque omnes fortunas conflarrare intellegerent: V 43, 4; ¶ oppida sua omnia, numero ad duodecim, nicos ad quadringentos, reliqua priuata aedificia incendunt, frumentum omne . . . comburunt: 15, 2; ¶ quos Pompeius . . . omnia sua praesidia (sua *repetit a* circumduxit: 3, 61, 1.

§) sine subst.: θ) **masc.**: a) **subi.**: se suosque omnes in officio futuros confirmat *add.* §) neque ab amicitia populi Romani defecturos confirmauit: V 3, 3; ¶ nostri, simul in arido constiterunt, suis omnibus consecutis in hostes impetum fecerunt: IV 26, 5; ¶ omnibus suis incolumibus: V 52, 1 u. zz) §) **copiae**: Curio exercitum in castra reducit suis omnibus praeter Fabium incolumibus: 2, 35, 6; ¶ his constitutis rebus (omnibus *add.* §) suis inopinantibus quam maximis potest itineribus Viennam peruenit: VII 9, 3.

b) **obi.**: tanta diligentia omnes suos custodiis intra castra continuit, ut: V 58, 1; — ibi copias collocauit suosque omnes castris (c) continuit: 3, 30, 5; ¶ centuriones . . . portas occupauerunt suosque omnes incolumes receperunt: VII 12, 6; ¶ tertiae cohortis centuriones ex eo quo stabant loco recesserunt suosque omnes remouerunt: V 43, 6.

c) **gen.**: consensu suorum omnium: 2, 33, 3 u. p. 920 opinio; — itaque omnium suorum consensu Curio reliquas copias expectare et bellum ducere parabat: 2, 37, 6; ¶ Pompeius quoque, ut postea cognitum est, suorum omnium hortatu statuerat proelio decertare: 3, 86, 1; ¶ Menedemus, princeps earum regionum, missus legatus omnium suorum excellens studium profitebatur: 3, 34, 4; ¶ illius denique exercitus milites (officium suum praestitisse), qui per se de concilianda pace egerint, qua in re omnium suorum uitae consulendum putarint: 1, 85, 2; ¶ praestare uisum est tamen omnes difficultates perpeti quam tanta contumelia accepta omnium suorum uoluntates alienare: VII 10, 2.

d) **c. praep.**: nam (c) cum omnibus suis domo excesserant Rhenumque transierant: IV 14, 5.

§) **neutr. (obi.)**: sua omnia conferre u. **confero p.** 638 A. b) (1 loc.): ¶ multi ex suis finibus egressi se suaque omnia alienissimis crediderunt: VI 31, 1; ¶ qui se sua-

que omnia sine mora dederunt: II 15, 2; itaque se <om. β> suaque <sua β> omnia Caesari dederunt <dederunt α>: III 16, 4; ¶ nuntios dimisisse, uti de oppidis demigrarent, liberos, uxores suaque omnia in siluis deponerent: IV 19, 2; ¶ magno numero nauium adpulso . . . sua deportabant omnia <omn. sua deport. β> seque in proxima oppida recipiebant: III 12, 3; ¶ finibus suis excesserant suaque omnia exportauerant seque in . . . siluas abderant: IV 18, 4; ¶ qui <e> dicerent <e> se suaque omnia in fidem atque in <e> potestatem populi Romani permittere: II 3, 2; qui . . . se suaque omnia eorum potestati permittere dixerunt: II 31, 3.

1) nos: quorum in consilio omnium nostrum consensu pristinae residere <o> uirtutis memoria uidetur: VII 77, 4.

b) sequitur pron. relatiuum: omnes ii, qui u. is p. 335 sq. bb) (7 loc.).

B. reliqui omnes: a) additur subst.: haec genera munitionis instituit . . . reliquas omnes munitiones ab ea fossa pedes quadringentos <pedibus CCCC β> reduxit <deduxit β>: VII 72, (1.) 2; ¶ ante id <e> oppidum planities circiter milia passuum III in longitudinem patebat. reliquis ex omnibus partibus colles . . . oppidum cingebant: VII 69, (3.) 4; ¶ (Dumnorigem) complures annos portoria reliquaque omnia Haeduorum uectigalia paruo pretio redempta habere: I 18, 3; ¶¶ Remi . . . legatos . . . miserunt, qui <e> dicerent <e> se suaque omnia in fidem atque in <e> potestatem populi Romani permittere. . . reliquos omnes Belgas in armis esse: II 3, (2)–4.

b) non add. subst.: α: uti . . . ex iis (nauibus), quae inanes ex contiuenti ad eum remitterentur, . . . perpaucae locum caperent, reliquae fere omnes reicerentur <β> reicerentur α: V 23, 4.

β): nulli omnium has partes uel querimoniae uel miserationis minus conuenisse. reliquos enim omnes officium suum praestitisse: se, qui . . . ; exercitum suum, qui . . . ; illius denique exercitus milites, qui: 1, 85, 2

reductos in hostium numero habuit; reliquos omnes obsidibus, armis, per fugis traditis in deditionem accepit: I 28, 2; — celeriter sibi Senones, . . . Andos reliquosque omnes, qui Oceanum attingunt, adiungit <β> adiungunt α: VII 4, 6; — *unus *fugit M. Opimius, praefectus equitum; reliquos omnes earum turmarum aut interfecerunt

aut captos ad Domitium deduxerunt: 3, 38, 4; — perpauci . . . sibi salutem repperunt. in his fuit Arionistus, qui nauiculam . . . nactus ea profugit; reliquos omnes equitatu consecuti <consecuti equites β> nostri interfecerunt: I 53, 3.

omnes = nihil nisi: VII 29, 3.

onerarius: nauibus circiter octoginta <e> onerariis coactis contractisque <CC>: IV 22, 3; huc accedebant XVIII onerariae naues: IV 22, 4; naues longas . . . paulum remoueri ab onerariis nauibus . . . iussit: IV 25, 1; uno tempore et longas naues . . . aestus complebat <e> et onerarias . . . tempestas adflictabat: IV 29, 2; ex iis <e> onerariae duae eodem quos reliquae <e> portus <o> capere non potuerunt: IV 36, 4; contra haec Pompeius naues magnas onerarias, quas in portu Brundisino deprehenderat, adornabat: I, 26, 1; onerarias naues, quas ubique possunt, deprehendunt atque in portum deducunt: I, 36, 2; qui (remiges gubernatoresque) repente ex onerariis nauibus erant producti: I, 58, 3; quas (naues) praesidio onerariis nauibus Curio ex Sicilia eduxerat: 2, 23, 5; aduentu longarum nauium Curio *prontiari onerariis nauibus iubet: 2, 25, 6; (2, 32, 12 u. onero;) horum fuga nauium onerariarum magistros incitabat pauci lenuiculi . . . conueniebant: 2, 43, 3; ut cogereur sicuti reliquum comitatum ita ligna atque aquam Corcyra <e> nauibus onerariis supportare: 3, 15, 3; hic repentiū aduentu naues onerarias quasdam nactus incendit et unam frumento onustam abduxit: 3, 23, 2; faucibusque portus nauem onerariam submersam obiecit et huic alteram coniunxit: 3, 39, 2; Lissum profectus naues onerarias XXX a M. Antonio relictas intra portum adgressus omnes incendit: 3, 40, 5; Laelius . . . onerariis nauibus Corcyra Dyrrachioque aquam suis supportabat: 3, 100, 3; Cassius . . . magno nento et secundo completas onerarias naues taeda et pice et stuppa . . . in Pomponianam classem immisit: 3, 101, 2; secundum nactus uentum onerarias naues [circiter XL] praeparatas ad incendium immisit: 3, 101, 5.

onero: ad celeritatem onerandi *subductionisque paulo facit humiliores (naues): V 1, 2; ¶ an paenitet uos, quod . . . ex portu sinuque aduersariorum CC naues oneratas <onerarias b; Np.> abduxerim <e>: 2, 32, 12.

omus. A. propr.: a) subi.: posse: III 13, 6 u. b) gerere.

b) obi.: castra muniunt neque iumentis onera deponunt: I, 80, 2; ¶ impeditis hostibus propter ea quae ferebant onera subito . . .

eruptionem fieri iubet: III 19, 2; ¶ quorum erant . . . corpora insueta ad onera portanda: I, 78, 2; ¶ tanta onera nauium regi uelis non satis commode posse <om. β> arbitrabantur: III 13, 6; ¶ ad onera ac <c> multitudinem iumentorum transportandam paulo latiores <c> (facit naues): V 1, 2.

e) gen.: quibusnam manibus aut quibus uiribus praesertim homines <o> tantulae staturae . . . tanti oneris turrim <c> in muro <c> sese conlocare posse confiderent: II 30, 4.

d) abl.: ut multitudine atque onere non nulli (lenunculi) deprimerentur: 2, 43, 4; ¶ militibus autem . . . impeditis manibus, magno et graui onere armorum oppressis <pressis β>; del. Madu.) . . . cum hostibus erat pugandum: IV 24, 2.

e) e. praep.: propter onera: III 19, 2 u. b) ferre; ¶ ueriti, ne noctu impediti sub onere configere cogerentur: 1, 66, 2.

B. trsl.; a) obi.: his (ciuitatibus) grauiora onera iniungebat: 2, 18, 5.

b) dat.: sin timore defugiant, illis <illi O> se oneri non futurum <defuturum O> et per se rem publicam administraturum: 1, 32, 7.

c) gen.: druides . . . militiae uacationem omnium rerum <onerum C. F. Heinrich> habent immunitatem <u. CC>: VI 14, 1.)

onusus: Bibulus . . . sperans alicui se parti onustarum nauium occurrere posse in anibus occurrit: 3, 8, 3; naues onerarias quasdam nactus incendit et unam frumento onustam abduxit: 3, 23, 2.

opera. A. = labor, contentio: etsi res erat multae operae ac laboris: V 11, 5; ¶ uiderunt ea, quae diu longoque spatio refici non posse sperassent, paucorum dierum opera et labore ita refecta, ut: 2, 16, 1.

B. = industria, studium, officium, munus (Thätigkeit, Dienstleistung); a) subi.: equitum uero operam neque in loco palustri desiderari debuisse et illic <β>; illis <u> fuisse utilem, quo sint profecti: VII 20, 4.

b) obi.: dare operam u. do p. 943 (7 loc); ¶ desiderare: VII 20, 4 u. a); ¶ cum pro se quisque in conspectu imperatoris etiam in <c> extremis suis rebus operam nauare cuperet: II 25, 3; uestro imperatori quam consueuistis operam date <nauate Paul>: 3, 91, 1; ¶ neque se ignorare, quod esset officium legati, qui fiduciariam operam obtineret <u. CC>: 2, 17, 2; ¶ qui . . . intra praesidia Pompei fuissent neque operam in re militari praestitissent: 3, 83, 3; ¶ sub oculis domini <c> suam probare operam studebant: 1, 57, 4.

e) abl.; z): eos, quorum opera plebem concitatum existimabant: VII 13, 2; ¶ eius enim opera <ope NO>; castellum magna ex parte conseruatum esse constabat: 3, 53, 5; ¶ cuius opera sine uestro sanguine tantum exercitum uictorem faue <paene abl. β>; Schu.) consumptum uidetis: VII 20, 12; ¶ quorumque opera cognouerit <c> Tasgetium interfectum, hos comprehensos ad se mittere (iubet): V 25, 4; ¶ quod eius opera stipendio liberatus esset: V 27, 2; ¶ cuius opera proditum exercitum C. Antonii demonstraui-mus: 3, 67, 5; ¶ quod in omnibus bellis singulari eius opera fuerat usus: V 25, 2; huius opera Commii . . . fidei atque utili superioribus annis erat usus in Britannia Caesar <u. CC>: VII 76, 1; qui se illi initio <c> ciuili belli obtulerant, si sua opera in bello <in b. del. Ctaec.> uti uellet: 3, 1, 5; homines, quorum opera Caesar omnibus Gallicis <c> bellis optima fortissimaque erat usus: 3, 59, 1.

β): equidem mihi uideor pro nostra necessitate non labore, non opera, non industria defuisse <. . . uidetur . . . non labor . . . uel uideor . . . non labori, non operae . . . Quicherat>: ap. Gell. XIII 3.

[Falso: cum (legio) se obieciisset Pompeianis copiis atque opere <opera NObl>, ut demonstraui-mus, circummuniret: 3, 66, 2.]

M. Opimius: unus fugit <Roscher> in his fuit a; add.) M. Opimius, praefectus <c> equitum <c>: 3, 38, 4.

opinio. I. Forma: oppinio inuenitur in a 11 35, 1; in AQB(x?) VII 59, 5; in AQ II 3, 1; S, 1; 24, 4; III 3, 2; 18, 1; 25, 1; IV 16, 7 bis; V 13, 5; VII 56, 3; in A III 24, 5; VII 83, 4; in a 3, 29, 3.

II. Signif.: A. = existimatio, (expectatio, suspitio) ἔπιόλησις; a) subi.: neque cum prima opinio fecellit: 3, 67, 4; tantum se opinionem fecellisse, ut a quo genere hominum uictoriam sperasset, ab eo initio fugae facto pacis proditum uideretur: 3, 96, 4; ¶ huius est longitudo lateris, ut fert illorum <cornu fert β> opinio, septingentorum milium: V 13, 5; ¶ posse: 3, 18, 4 u. b) tollere.

b) obi.: Curio ad superiorem spem addita praesentis temporis opinione hostes fugere arbitratus copias . . . deducit <c>: 2, 40, 4; ¶ <omnibus perterritis confirmatur <adfirmatur β> opinio barbaris, ut ex captiuo audierant, nullum esse intus praesidium: VI 37, 9; ¶ multumque eorum opinionem adiuuabat, quod . . . uidebant: 1, 69, 2; ¶ Labienus suos . . . continebat timorisque opinionem quibuscumque

poterat rebus augebat: V 57, 4; ¶ quo facto commutata omnium et uoluntate et opinione . . . constituit Curio . . . proelio rem committere: 2, 33, 3; ¶ confirmare u. **confirmo** p. 647 b) z) (3 loc.): ¶ si forte Pompeius uacuum existimans Italiam eo traiecisset exercitum, quae opinio erat edita in uulgus: 3, 29, 3; ¶ unus quisque enim opiniones fingebat et ad id, quod ab alio audierat, sui aliquid timoris addebat: 2, 29, 1; ¶ de his eandem fere quam reliquae gentes habent opinionem: Apollinem morbos depellere . . .: VI 17, 2; hi sine uere quam habuerant opinionem ad eum perferunt, siue: 2, 27, 2; ¶ tantamque opinionem timoris praebuit, ut iam ad nullum castrorum hostes accedere auderent: III 17, 6; ut . . . auxiliares . . . lapidibus telisque subministrandis . . . speciem atque opinionem pugnantium praebent: III 25, 1; ¶ sed haec eius diei praefertur <praeferebatur?> opinio, ut se utriusque superiores discessisse existimarent: 1, 47, 1; ¶ cuius rei opinio tolli non poterit, cum in Italiam . . . reductus existimabor: 3, 18, 4.

e) **abl.**: z): qua opinione adductus Varus . . . mane legiones ex castris educit: 2, 27, 4; — cum sua cunctatione atque opinionem timoris <timidiores X> cum spe cunctantiores atque opinione timidiores <Linker> hostes nostros milites alacriores ad pugnandum effecissent <-sset β>: III 24, 5; — quod haec de Vercingetorige usu <e> uentura opinione praeeperat: VII 9, 1.

β): etsi opinione trium legionum deiectus ad duas *reciderat: V 48, 1.

γ): eo eum de improviso celeriusque omni <omnium E: Flod.> opinione uenisset: II 3, 1; — quae quidem ego aut omnino falsa aut certe minor opinione esse confido: 2, 31, 5; — cum . . . minus opinione sua efficeret <e>: 3, 21, 1; (opinionem timidiores: III 24, 5 u. z).)

d) **c. praep.**; z) contra u. **contra** p. 719 C. (4 loc.).

β) praeter: cum tantum repentini periculi praeter opinionem <opinationem A> accidisset: III 3, 2; quod praeter opinionem consuetudinemque acciderat: 1, 45, 1.

B. = bona existimatio, fama, gloria: a) **subi.**: Treueri, quorum inter Gallos uirtutis opinio est <opin. est uirt. β> singularis: II 24, 4; — tantum esse nomen <apud eos add. β> atque opinionem eius exercitus <exercitus romani β> Ariouisto pulso et hoc nouissimo proelio facto etiam ad ultimas Germanorum

nationes, uti opinione et <opin. et del. Vielh.> amicitia populi Romani tuti esse *possent: IV 16, 7.

b) **obi.**: actis copiis Pompei . . . pristina omnium confirmatur opinio et spes uictoriae augetur: 3, 82, 2; ¶ deperdere: V 54, 5 u. e); ¶ ne suam neu <neu suam neu Elberl.: ne usu manue l? : edd.; ne usu manu Orafh> reliquorum opinionem fallerent: 3, 86, 5; ¶ habere u. **habeo** p. 1398 (VI 24, 3; VII 59, 5; VII 83, 4); ¶ his rebus gestis omni Gallia pacata tanta huius belli ad barbaros opinio perlata <prolata A> est, uti: II 35, 1; ¶ ut famam opinionemque hominum teneret: 3, 56, 2.

c) **genet.**: qui uirtute belli omnibus gentibus praeferebantur, tantum se eius opinionis deperdisse, ut populi <e> Romani <e> imperia perferrent, grauissime dolebant: V 54, 5.

d) **abl.**: opinione tutus: IV 16, 7 u. a); ¶ nuntiatum est adesse Scipionem cum legionibus <e> magna <et add. I.> opinione et fama omnium: 3, 36, 1.

e) **c. praep.**; z) **ad**: magni interesse etiam in reliquum tempus ad opinionem Galliae existimans, tantas uideri Italiae facultates, ut: VI 1, 3.

β) **contra**: contra opinionem enim militum famamque omnium uideri proelium <e> defugisse <e> magnum detrimentum adferebat: 1, 82, 2.)

γ) **propter**: Caesar primo et propter multitudinem hostium et propter eximiam opinionem uirtutis proelio supersedere statuit: II 8, 1.

Opiniones: 2, 29, 1; ¶ **opinio** . . . fama: 1, 82, 2; 3, 36, 1; 56, 2; nomen atque opinio: IV 16, 7; species atque opinio: III 25, 1; ¶ **opinio** huius belli: II 35, 1; eius diei: 1, 47, 1; eius exercitus: IV 16, 7; iustitiae, bellicae laudis: VI 24, 3; trium legionum: V 48, 1; populi Romani: IV 16, 7; pugnantium: III 25, 1; cuius rei: 3, 18, 4; praesentis temporis: 2, 40, 4; timoris: III 17, 6; 18, 1; 24, 5 <e>; V 57, 4; uirtutis: II 8, 1; 24, 4; VII 59, 5; 83, 4; ¶ *sequitur acc. e. inf.*: VI 17, 2; 37, 9.

Adiect.: (ea: V 54, 5; eadem: VI 17, 2;) eximia: II 8, 1; (haec: III 18, 1; 1, 47, 1;) magna: 3, 36, 1; maxima: VII 59, 5; 83, 4; omnis: II 3, 1; prima: 3, 67, 4; pristina: 3, 82, 2; (quae: 2, 27, 4; 3, 29, 3;) singularis: II 24, 4; (sna: 3, 21, 1; 86, 5;) summa: VI 24, 3; tanta: II 35, 1; III 17, 6; IV 16, 7.

(**opinor**: illum ueruto transfixum arbitrantur <sic β> illum uero arbitrantur <N> obscu-

rantur α ; opiantur *Fr.*; *Holl.*) occisum α ; *edd.*: V 44, 11.)

oportet. A. e. acc. c. inf.: damnatum poenam sequi oportebat, ut igni cremaretur: I 4, 1; (intellexit) diem instare, quo die frumentum militibus metiri oporteret: I 16, 5; biduum supererat, cum exercitui frumentum metiri oporteret: I 23, 1; si quid ille se vellet, illum ad se venire oportere: I 34, 2; non oportere se \langle sese *AQ* \rangle a populo Romano in suo iure impediri: I 36, 2; amicitiam populi Romani sibi ornamento et praesidio, non detrimento esse oportere: I 44, 5; si antiquissimum quodque tempus spectari \langle spectare *AQ* \rangle oporteret: I 45, 3; si iudicium senatus observari oporteret, liberam debere esse Galliam: I 45, 3; quid fieri oporteret non minus commode ipsi sibi praescribere \langle e \rangle quam ab aliis doceri poterant: II 20, 3; uicos atque aedificia incendi oportere: VII 14, 5; praeterea oppida incendi oportere, quae non . . . ab omni sint periculo tuta: VII 14, 9; legatos ad Pompeium de compositione mitti oportere: I, 32, 8; ipsi autem suos ordines \langle e \rangle seruare neque ab signis discedere \langle consuerant *add. Paul* \rangle neque sine graui causa eum locum, quem ceperant, dimitti censuerant \langle consuerant *Of?*: *Np.* \rangle oportere: I, 44, 4; neque pudentes \langle e \rangle suspicari oportet sibi parum credi neque improbos scire sese timeri: 2, 31, 4; id interesse rei publicae \langle sic *Madu.*; interea et rei publicae ν ; *edd.* \rangle et ipsis placere oportere: 3, 10, 9; magna . . . fuit controuersia, oporteretne Lucilii \langle e \rangle Hirri . . . proximis comitiis praetorius absentis rationem haberi: 3, 82, 5; Caesar . . . nullum spatium perterritis dari \langle ego; dare ν ; *edd.* \rangle oportere existimans milites cohortatus est, ut: 3, 95, 1; cum ab eorum consiliis abesse te debere \langle te debere *om. codd.*; *edd.*: te debere *uel* te oportere *addend. cens. Wshg.* \rangle iudicasti: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1.*

B. e. inf. pass.: ut ipsi concedi non oporteret, si in nostros fines impetum faceret, sic item nos esse iniquos, quod: I 41, 8; [quod erat insigne, cum ad arma concurrere oporteret: II 20, 1;] conclamant omnes occasionem negotii bene gerendi amittendam non esse, ad castra iri oportere: III 18, 5; cum . . . omnium uoces audirentur, expectari diutius non oportere, quin ad castra iretur: III 24, 5; omnibus constabat hiemari \langle β; hiemare α \rangle in Gallia oportere: IV 29, 4; conclamant equites sanctissimo iure iurando confirmari oportere, ne: VII 66, 7; ingressus in eam orationem, non oportere ante de ea re ad senatum referri, quam dilectus tota Italia habiti . . . essent: I, 2, 2.

C. e. inf. act.: I 16, 5 et 23, 1 et I 44, 4 (et 3, 10, 9 et 95, 1) *u. A.*; (IV 29, 4 *u. B.*)

D. abs.: paucis clam conuocatis alio loco, alio tempore atque oportuerit fratrem a fratre remittatum: VII 33, 3.

oportunitas. I. Forma: *In cod. B aut semper aut plerumque uidetur scriptum esse oportunitas et oportunus, reliqui eod. plurimis locis oportun. haberi uidentur. Holl. quibem oportun. inueniri testatur in X III 12, 4 et 15, 4 et IV 22, 2; in Q? IV 13, 4; in AQ III 17, 7 et IV 34, 1 et V 32, 1 et VII 20, 1, 3 et VII 69, 7; in A VII 23, 5 et 55, 1 et 56, 4; etiam I 30, 3 et II 8, 3 et III 19, 3 et VI 29, 4 oportun. exstare in X ex Holderi silentio uidetur colligi posse. In cod. a eadem formam inueniri his locis Np. dicit: 1, 85, 5; 2, 34, 4; 3, 23, 3; 36, 8; 57, 2; 101, 1; 106, 1.*

II. Signif.: A. propr. = oportunitas loci *u. locus p. 479 sq. (6 loc.).*

B. trsl.: a) oportunitas temporis; α) additur genet. temporis: neque nunc se illorum humilitate \langle e \rangle neque aliqua temporis oportunitate postulare, quibus rebus opes augeantur suae: I, 85, 5; — Basilum . . . praemitit, si quid celeritate itineris atque oportunitate temporis proficere possit: VI 29, 4; — quid dubitas uti temporis oportunitate? 2, 34, 4.

β) non additur genet. temporis: quod eius discessu Romani tanta oportunitate et celeritate uenissent: VII 20, 1; — III 17, 7 *u. b).*

b) = commoditas, commodum: cum tanta multitudine hostium . . . nisi aequo loco aut oportunitate aliqua data legato dimicandum non existimabat: III 17, 7; — (hoc opus) ad utilitatem et defensionem urbium summam habet oportunitatem: VII 23, 5; ¶ quae quidem res ad negotium conficiendum maxime fuit oportuna \langle maximae fuit oportunitati β \rangle : III 15, 4.

oportunus. A. propr., de loco: a) posit.: loco oportuno (-is -is) *u. locus p. 482 (1 loc.);* ¶ uado per equites inuento pro rei necessitate oportuno, ut brachia modo atque esse possent: VII 56, 4.

b) superl.: uti . . . locum . . . deligerent, quem ex omni Gallia oportunissimum ac fructuosissimum iudicassent: I 30, 3.

B. trsl.: a) de tempore: α) pos.: ad eum peruenit tam oportuno tempore, ut: 3, 36, 8; quod sua mandata perferre non oportuno tempore ad Pompeium uerentur: 3, 57, 2.

β) superl.: perturbatis nostris nouitate pugnae

tempore oportunissimo (<ime B¹) Caesar auxili-
lium tulit: IV 34, 1.

b) de rebus = commodus, secundus: quae
quidem res ad negotium conficiendum maxime
fuit oportuna (<maximae fuit oportunitati β):
III 15, 4; oportunissima (<β; opportunissime
z) res (<delend. cens. Np.; oportunissime ea
res Schenkl) accidit, quod postridie . . . Ger-
mani frequentes . . . in castra uenerunt: IV
13, 4.

oportune: hoc <e> sibi Caesar satis
oportune (<sat. oport. caesar β) accidisse
arbitratus . . . imperat: IV 22, 2; † (opor-
tunissime accidit: IV 13, 4 u. **oportunus**
extr.) — sed oportunissime nuntiis adlati
oppidum est (<oppidum fuit codd.: oppidumst
Np.; fuit del. Madu.) defensum: 3, 101, 4.

oppidanus. 1. adiect.: ex perfugis
<profugis f> quibusdam oppidanis audit Iubam
. . . restitisse in regno: 2, 38, 1.

2. ni subst.: A. subi.: ne quam noctu oppi-
dani a <e> militibus iniuriarum acciperent: II
33, 1; † capere: VII 12, 5 u. conspiciere;
† celare: II 33, 2 u. facere; † claudere,
coepisse. complere: VII 12, 5 u. conspiciere;
† comprehendere: VII 13, 2 u. C. perter-
rere; † L. Torquatus. . . cum Graecos . . .
arma capere iuberet, illi autem se . . . pugna-
tuos negarent, oppidani autem etiam sua sponte
Caesarem recipere conarentur, . . . portas
aperuit: 3, 11, 4; † quem simul atque oppi-
dani conspexerunt atque in spem auxilii
uenerunt, clamore sublato arma capere, portas
claudere, murum complere coeperunt: VII 12,
5; † quod deditioe facta nostros . . . in-
diligentius <e> seruatuos crediderant (oppi-
dani): II 33, 2; † dedere: VII 13, 2 u. C.
perterrere; † deuoluere: 2, 11, 1 ib.;
(oppidani) cupas taeda ac pice refertas incen-
dunt easque de muro in musculum deuoluunt:
2, 11, 2; † Sulmonenses . . . portas ape-
ruerunt uniuersique, et oppidani et milites, ob-
uiam gratulantes Antonio exierunt: 1, 18, 2,
† quorum opera plebem concitament existima-
bant (oppidani): VII 13, 2; † illi (oppi-
dani) ante inito . . . consilio . . . partim cum
iis (his X: partim sumptis Hug) quae retine-
rant et celauerant armis, partim scutis ex cor-
tice factis aut uiminibus intextis, quae subito
. . . pellibus induxerant, . . . omnibus copiis
repente <e> ex oppido eruptionem fecerunt:
II 33, 2; † gratulari: 1, 18, 2 u. exire;
† incendere: 2, 11, 2 u. deuoluere; † in-
ducere (inire, intexere): II 33, 2 u. facere;
† id ubi uident (oppidani), mutant consilium:

2, 11, 2; † perducere: VII 13, 2 u. C.
perterrere; † posse (praecipitare): 2,
11, 1 ib.; † producere: VII 13, 2 ib.;
† promouere: 2, 11, 1 ib.; † recipere:
3, 11, 4 u. conari; † (referere: 2, 11, 2
u. deuoluere); † retinere: II 33, 2 u.
facere; † (tollere,) uenire: VII 12, 5
u. conspiciere; † uidere: 2, 11, 2 u. mutare.

B. appositio: 1, 18, 2 u. A. exire.

C. obi.: (euocare: VII 58, 4 u. perterrere);
† quibus profligatis rursus oppidani perter-
riti comprehensos eos . . . ad Caesarem per-
dixerunt (<produxerunt β; Fr.) seseque ei de-
diderunt: VII 13, 2; rei nouitate perterritis
oppidanis, quorum magna pars erat <o> ad
bellum euocata, . . . oppido potitur: VII 58, 4;
quo malo perterriti subito oppidani saxa quam
maxima possunt uectibus promouent praeci-
pitateque *e muro in musculum deuoluunt: 2,
11, 1.

D. dat.: Numidas et Cretas sagittarios et
funditores Baleares <e> subsidio oppidanis
mittit: II 7, 1.

E. genet.: pars (oppidanorum): VII 58, 4 u.

C. perterrere.

oppidum. A. subi.: ab his <e> castris
oppidum Remorum, nomine Bibrax, aberat
milia passuum octo: II 6, 1; cognoscit non longe
ex eo loco oppidum Cassiuellauni abesse siluis
paludibusque munitum: V 21, 2; Sulmonenses,
quod oppidum a Corfinio VII milium inter-
uallo abest. cupere ea facere, quae uellet: 1,
18, 1; 61, 4 u. D. ponere; † idque (<idem-
que Paul) (oppidum) natura loci sic munie-
batur, ut magnam ad ducendum bellum daret
facultatem: I 38, 4; † ut . . . liberi eorum
in seruitutem abduci, oppida expugnari non
debuerint: I 11, 3; † defendere: VI
34, 1 u. esse; † erat, ut supra demon-
strauimus, manus certa nulla, non oppidum,
non praesidium <e>, quod se armis defenderet:
VI 34, 1; VII 69, 1 u. D. ponere; — quorum op-
pida omnia in potestate eius essent: I 32,
5; — ad oppidum Auaricum, quod erat ma-
ximum munitissimumque in <a β> finibus
Biturigum atque agri fertilissima regione, pro-
fectus est: VII 13, 3; est autem oppidum et
loci natura et † colle (uallo Oehl.) munitum:
3, 9, 2; praeterea oppida incendi oportere, quae
non munitione et loci natura ab omni sint
periculo tuta: VII 14, 9; id (oppidum) . . .
oppugnare conatus, quod uacuum ab defen-
soribus esse audiebat: II 12, 2; — ne <e> suis
sint ad detrectandam militiam receptacula,
neu Romanis proposita ad copiam comneatus

praedamque tollendam: VII 14, 9, 10; — usi esse: VII 55, 7 *u. D.* tenere; ¶ quod (oppidum) cum ex omnibus in circuitu partibus altissimas rupes deiectusque (<c>) haberet: II 29, 3; III 12, 1 *u. D.* ponere; ¶ posse: VII 55, 7 *u. D.* tenere; VII 69, 1 *u. D.* ponere; ¶ uideri: VII 69, 1 *ib.*

B. praed.: a): extremum oppidum Allobrogum est proximumque Helvetiorum finibus Genaua (<c>): I 6, 3; ab <oppido add. Walther> Ocelo, quod est oppidum (<Rschm.: om. X et ead.>) citerioris prouinciae extremum, in fines Vocontiorum . . . peruenit: I 10, 5; Ariouistum . . . ad occupandum Vesontionem, quod est oppidum maximum Sequanorum, contendere: I 38, 1; VII 55, 1 *u. D.* ponere; Lituicum Bibracte (<c>) ab Haednis receptum, quod est oppidum apud eos maximae auctoritatis: VII 55, 4; 57, 1 et 58, 3 *u. D.* ponere; protinusque Alesiam, quod est oppidum (<oppidum est a>) Mandubiorum, iter facere coepit: VII 68, 1; 1. 61, 4 *u. D.* ponere; (3, 79, 7 *u. D.* opponere;) Gomphos peruenit, quod est oppidum primum Thessaliae uenientibus ab Epiro: 3, 80, 1.

b): oppidum autem Britanni uocant, cum siluas impeditas uallo atque fossa munitur: quo incursionis (<c>) hostium uitandae (<c>) causa conuenire consuerunt: V 21, 3.

C. appositio; a): a Bibracte, oppido Haednorum longe maximo et copiosissimo, non amplius milibus passuum XVIII aberat: I 23, 1; — Buthrotum oppidum: 3, 16, 1 *u. D.* opponere; — Gorgobinam, Boiorum oppidum: VII 9, 6 *u. D.* oppugnare; Oricum oppidum: 3, 39, 1 *u. D.* tueri.

b): ex oppido Alesia: VII (69, 1) 79, 3; ad oppid. Auaricum: VII 13, 3; in oppidum Bratuspantium: II 13, 2; ex oppido Cauillono: VII 42, 5; oppidum Cenabum: VII 11, 6; in oppidum Corfinium: 1, 19, 3; oppido Gadibus: 2, 18, 2; in oppidum Gades *ib.*; ex oppido Gergouia: VII 4, 2; ad opp. Gergouiam: VII 31, 2; inter opp. Herdam: 1, 43, 1; ad opp. Herdam: 1, 45, 1; oppidum Herda: 1, 45, 2; ad opp. Nomiadunum: II 12, 1; (ab *oppido Ocelo: I 10, 5;) ad opp. Senonum Vellaunodunum: VII 41, 1; ipso oppido Vtica: 2, 25, 1.

D. obl.: adicere, adponere: 3, 79, 7 *u. D.* opponere; ¶ ut . . . nix oppidum defenderetur, et nisi . . . nuntii de Caesaris uictoria . . . essent allati, existimabant plerique futurum fuisse, uti amitteretur: 3, 101, 3; ¶ Lassum obtinebant, quod oppidum iis (<c>) antea Caesar attribuerat munitumque curante-

rat: 3, 29, 1; ¶ neque hostium fugam captis oppidis reprimi: III 14, 1; ¶ quod flumen Dubis (<c>) ut circino circumductum paene totum oppidum cingit: I 38, 4; reliquis ex omnibus partibus colles mediocri interiecto spatio pari altitudinis fastigium oppidum egebant: VII 69, 4; ¶ Octauius quinis castris oppidum circumdedit: 3, 9, 4; ¶ reliquis diebus oppidum uallo castellisque circummunire (<N: circumuenire >; <obl.>) instituit: 1, 18, 6; ¶ (circumvallare: VII 11, 1 *u. oppugnare*;) ¶ oppidum . . . expugnauit et ad diripiendum militibus concessit: 3, 80, 6; ¶ etiam Cingulo, quod oppidum Labienus constituerat suaque pecunia exaedificauerat, . . . legati ueniunt: 1. 15, 2; ¶ quod oppidum Cenabum pons fluminis Ligeris contingebat (<β: continebat >; <Np. D.>): VII 11, 6; ¶ L. Torquatus . . . portas aperuit et se atque oppidum Caesari dedit (<dedit O>): 3, 11, 4; ¶ defendere *u. defendo* p. 810 sq. β) (5 loc.: cf. p. 811 b); ¶ cunctis oppidis castellisque desertis sua omnia in unum oppidum . . . contulerunt: II 29, 2; ¶ diripere *u. diripio* p. 920 B. a) (3 loc.); ¶ quae (moles) paene insulam oppidum effecerat: 3, 40, 4; ¶ exaedificare *u.* 1, 15, 2 *u. constituere*; ¶ expugnare *u. expugno* p. 1236 sq. (10 loc.); ¶ uti eodem usi consilio oppidis suis uicisque exustis una cum iis (<c>) proficiscantur: 15, 4; ¶ (Suessiones) oppida habere numero XII: II 4, 7; — (gratias agit) ciuibus Romanis, quod oppidum in sua potestate studuissent habere: 2, 21, 1; ¶ incendere *u. incendio* p. 115 (5 loc.); ¶ (inrumperet: 1, 27, 3 et 2, 13, 4 *u. H. i)* inrumperet;) ¶ munire *u. munitio et munitus* p. 663—665 (3 + 1 (+ 1) loc.): I 38, 4 *u. A. dare*; ¶ obicere: 3, 79, 7 *u. opponere*; ¶ huc Caesar . . . contendit occupatoque oppido ibi praesidium collocat: I 38, 7; ¶ erat ad Buthrotum (<c>), oppidum oppositum (<oppid. oppos. Oud.: oppidum eodd.: oppositum marg. Vascos.: <Np., Dn., Dn.> Coreyrae: ibi (<ubi af>) certior . . . factus de postulatis Libonis . . . legionem relinquit: 3, 16, 1, 2; (ad Aeginium (<c>), quod est adiectum appositumque (<sic Madu.: obiectum oppositumque >; obiectum [oppositum-que] Em. Hoffm.: <Dn., Dn.> quod est oppidum oppositum <Np.> Thessaliae, Caesari uenienti occurrit: 3, 79, 7;) ¶ id (oppidum) ex itinere magno impetu Belgae oppugnare coeperunt: II 6, 1; id (oppidum) ex itinere oppugnare conatus . . . propter latitudinem fossae . . . paucis

defendentibus expugnare non potuit: II 12, 2; cf. § 3; Cassus ex itinere oppidum Sotiatium <e> oppugnare coepit: III 21, 2; inde profectus Gorgobinam, Boiorum oppidum, . . . oppugnare instituit: VII 9, 6; altero die cum ad oppidum Senonum Vellaunodunum uenisset, . . . oppugnare instituit eoque <β> idque z; *edd.*) biduo circumvallauit: VII 11, 1; ille oppidum Biturigum positum in uia Nouiodunum <bitur. pos. i. u. nouiod. β>; *om. z*; Bitur. pos. in uia *uicis includ. Oud., om. Fr.*) oppugnare instituerat: VII 12, 2; (M. Octavius) conuentum Salonis cum . . . permouere (non) posset, oppidum <oppidum b> oppugnare instituit: 3, 9, 2; post horam nonam oppidum altissimis moenibus oppugnare adgressus ante solis occasum expugnauit: 3, 80, 6; ¶ erant eius modi fere situs oppidorum, ut posita in extremis lingulis promunturiisque neque pedibus aditum haberent . . . neque nauibus: III 12, 1; ille oppidum Biturigum positum in uia Nouiodunum <bitur. p. in u. nouiod. om. z> oppugnare instituerat: VII 12, 2; Nouiodunum erat oppidum Haedunorum ad ripas Ligeris oportuno loco positum: VII 55, 1; Lutetiam proficiscitur. id est oppidum Parisiorum, quod positum est <quod et est om. β> in insula fluminis Sequanae: VII 57, 1; Metiosedum <e> peruenit. id est oppidum Senonum <item *add. Nitsche*> in insula <e> Sequanae <sequane AQ; sequana BMβ> positum, ut paulo ante de Lutetia diximus <u. CC>: VII 58, 3; ipsum erat oppidum Alesia <om. β> in <positum in *RSchn.*> colle summo admodum edito loco, ut nisi obsidione expugnari non posse <posse non β> uideretur: VII 69, 1; — sub montem <e>, in quo erat oppidum positum Herda, succedunt: 1, 45, 2; naues . . . Octogesam <e> adduci iubent. id erat oppidum positum ad Hiberum miliaque <mil. V :> passuum a castris aberat XXX <*Gül.*: XX : : *Np., Db.*>: 1, 61, 4; ¶ hostibus eadem de causa spei potiuendi oppidi discessit: II 7, 2; ¶ proponere: VII 14, 10 u. A. esse <receptacula>; ¶ quod eo oppido recepto ciuitatem Biturigum se in potestatem redacturum confidebat: VII 13, 3; <recepto Firmo <oppido *cod. Ursini*: l2; Aesculo *All.*; *Np., Dt.*> expulsioque Lentulo Caesar . . . iubet: 1, 16, 1; ¶ ipsos oppida uicosque, quos incenderant, restituere iussit: I 28, 3; ¶ si id oppidum retinuissent: VII 21, 3; ¶ crebris nuntiis incitati oppidum a Romanis teneri <opp. a R. teneri *del. Phay.*> . . . magno cursu <e> eo contenderunt: VII 48, 1; oppidum, quod a <e> se teneri non posse iudicabant, ne cui <e> esset usui Ro-

manis, incenderunt: VII 55, 7; Auximum . . . proficiscitur; quod oppidum Attius cohortibus introductis tenebat: 1, 12, 3; Asculum Picenum proficiscitur. id oppidum Lentulus Spinther X cohortibus tenebat: 1, 15, 3; qui <Lucretius et Attius> id oppidum VII cohortum praesidio tenebant: 1, 18, 1; ¶ Cordubae conuentus . . . cohortes duas . . . tuendi oppidi causa apud se retinuit: 2, 19, 4; Hadrumetum *profugerat. id oppidum C. Considius Longus unius legionis praesidio tuebatur: 2, 23, 4; Caesar . . . III cohortes Orici oppidi tuendi causa reliquit: 3, 39, 1.

E. dat.: quem <pontem> oppido castrisque coniunctum habebat: 1, 40, 4; Curio castra Vari <e> conspicit muro oppidoque coniuncta: 2, 25, 1; ¶ defensores oppido idonei delinguntur: VII 15, 6; ¶ qui <Iccius> tum oppido praecerat <*DEk*; praefuerat X; *edd.*>: II 6, 4; Oricum proficiscitur, quo cum uenisset, L. Torquatus, qui iussu Pompei oppido praecerat praesidiumque ibi Partbinorum habebat, . . . portas aperuit: 3, 11, 3, 4; loquuntur . . . cum M. Acilio et Statio Mureo legatis, quorum alter oppidi muris <oppidis maritimis *Paul*>, alter praesidiis terrestribus praecerat: 3, 15, 6; huic officio oppidoque M. Acilius <e> legatus praecerat: 3, 39, 1; ¶ Gaiumque Gallonium . . . oppido Gadibus praefecit: 2, 18, 2.

F. genet.: Carmonenses, quae est longe firmissima totius <oppidi *add. a*> provinciae ciuitas, deductis tribus in arcem oppidi <om. a(f)> cohortibus a Varrone praesidio per se cohortes eiecit <e>: 2, 19, 5; ¶ id ne fieri posset, obsidione atque circummunitione oppidi <ego; opp. circ. s; *edd.*> fiebat: 1, 19, 4; ¶ in hac sunt insula domicilia Aegyptiorum et uicus oppidi magnitudine: 3, 112, 3; ¶ his <e> <molibus> oppidi moenibus adacquatis: III 12, 3; moenia oppidi temptans: 3, 40, 2; ¶ se confidere munitionibus oppidi, si celeter succurratur; longinquam oppugnationem sustinere non posse: 3, 80, 3; ¶ oppidi murus <murus oppidi β> a planitie . . . mille CC passus aberat: VII 46, 1; superiorem partem collis usque ad murum oppidi densissimis castris compleuerant: VII 46, 3; neque finem prius sequendi fecerunt, quam muro oppidi <opp. muro β> portisque adpropinquarunt <e>: VII 47, 3; quos <e> non castrorum munitiones, non altitudo montis, non murus oppidi tardare potuissent: VII 52, 3; 3, 15, 6 u. E. praecesse; ¶ obsidio: 1, 19, 4 u. circummutio; ¶ utraque re oppidorum oppugnatione impediatur: III 12, 2; quae ad oppugnationem per-

tinebant oppidi (oppidi pertinebant §; *Schn.*): VII 19, 6; si nihil in oppugnatione oppidi (*om. h*) profecissent (e): VII 20, 11; Octavius desperata oppugnatione oppidi Dyrrachium sese . . . recipit (e): 3, 9, 8; (89, 3 *u.* munitiones); ¶ alia ex parte oppidi Adiatunus . . . eruptionem facere conatus: III 22, 1; seseque alia (o) ex parte oppidi eiecerunt: V 21, 5; castris ad eam partem oppidi positis: VII 17, 1; qua esset aditus ad alteram partem oppidi (opp. part. §): VII 44, 3; qui ad alteram partem oppidi . . . munitionis causa conuenerant: VII 48, 1; altera castra ad alteram oppidi partem ponit: 1, 18, 5; eamque oppidi partem, quae munitissima uidebatur, occupant: 1, 20, 3; occupabat Alexandriam praeter eam (dett.; praeterea a) oppidi partem, quam Caesar . . . tenebat: 3, 111, 1; — ultimas oppidi partes (portas *Paul*) . . . petiuerunt: VII 28, 2; (Massilia enim fere tribus ex (ex tribus *Np.*, *Di.*; oppidi *add.* ; *edd.*: *del. Ciacc.*) partibus mari adluit: 2, 1, 3; ¶ reliquis oppidi partibus sic est pugnatum, ut: 3, 112, 7; ¶ Lutetiam incendi (e) pontesque eius oppidi rescindi iubent: VII 58, 6; ¶ quidam ante portam oppidi Gallus . . . picis . . . glebas in ignem . . . proiebat: VII 25, 2; (28, 2 *u.* partes;) VII 47, 3 *u.* murus; ¶ cum . . . (esset) familia Neapoli uisa, quae proditorem oppidi appareret (sic *Di.*; uisaeque proditorem oppidi apparere : *u. CC.*): 3, 21, 5; ¶ erat e regione oppidi collis: VII 36, 5; ¶ sectionem eius oppidi uniuersam Caesar uendidit: II 33, 6; ¶ erant eius modi fere situs oppidorum, ut: II 12, 1; ¶ in hoc tractu (*Paern.*; nec tractu *edd.*; hae tractu *Np.*; nec tractus *Elhoffm.*; *Db.*) oppidi pars erat regiae (regia *O.*; *Db.*, *Elhoffm.*) exigua: 3, 112, 8.

G. abl.; a) uallo . . . crebrisque castellis circummuniti oppido sese (e) continebant: II 30, 2; ¶ castra . . . conspicit . . . admodum munita natura loci, una ex parte ipso oppido Utica, altera: 2, 25, 1; ¶ legiones . . . intromittit atque oppido (-dum *a.* potitur: VII 11, 8; sine contentione oppido potitur: VII 58, 4; magni interesse arbitrabatur quam primum oppido potiri: 1, 21, 1; stetisse per Trebonium, quo minus oppido potirentur, uidebatur: 2, 13, 4; deouit, quantum usum haberet ad subleuandam omnium rerum inopiam potiri oppido pleno atque opulento, simul reliquis ciuitatibus huius urbis exemplo inferre terrorem: 3, 80, 5; ¶ paratosque (se) esse . . . imperata facere et oppidis recipere et frumento ceterisque rebus iuuare: II 3, 3; Mandubii,

qui eos oppido receperant, cum liberis atque uxoribus exire coguntur: VII 78, 3; (Apolloniates ad Caesarem legatos mittunt oppidoque recipiunt: 3, 12, 3; qui cum . . . in insulam uenissent, oppido ac portu recepti non erant: 3, 102, 7; ¶ relinqueretur, ut se suis locis oppido teneret: 3, 106, 2; Pompeius se oppido tenet: *ap. Cic. ad Att.* IX 14, 1; ¶ quos Caesar . . . diligentissime conseruauit suisque finibus atque oppidis uti iussit: II 28, 3.

b) hiemare Dyrrachii (*Steph.*; dyrrachium *NO.*); Apolloniae *O.*; -nia : omnibusque oppidis maritimis constituerat: 3, 5, 2; — (continuato nocte ac die itinere atque omnibus copiis *add. edd.*: *del. Xp.*; omnibus oppidis *Lips.*; *Db.*; *u. CC.* mutatis ad celeritatem iumentis ad Pompeium contendit: 3, 11, 1.)

c) constituunt, ut ii (e), qui ualitudine aut aetate inutiles sint (e bello, oppido excedant: VII 78, 1; ¶ (fugere: 3, 29, 1 *u.* II. g) z) fugere; ¶ neque se . . . pati posse (Caesarem imperatorem . . . tantis rebus gestis oppido moenibusque prohiberi: 1, 13, 1; hic uenientem Uticam nauibus Tuberonem portu atque oppido prohibet: 1, 31, 3.

H. e. praep.; a) ab: z) cum . . . ab eo oppido Caesar cum exercitu circiter milia (e passuum quinque abesset: II 13, 2; neque longe ab oppido castra Vercingetorigis aberant (vercingetorix habebat §: VII 26, 2; cohortes V praemissae a Domitio ex oppido pontem fluminis interrompebant, qui aberat (Abl.: erat : *edd.*) ab oppido milia passuum circiter III: 1, 16, 2; ¶ ab oppido et ponte et commentu omni, quem in oppidum contulerant (e), se interelusurum aduersarios confidebat: 1, 43, 2; ¶ oppidum . . . expugnauit . . . statimque ab oppido castra mouit et Metropolim uenit: 3, 80, 6; ¶ (ab oppido Oculo . . . peruenit: I 10, 5 *u.* B. a) ¶ sese depopulatis agris non facile ab oppidis uim hostium prohibere: I 11, 4; ¶ ab oppido autem decliuus locus ueni fastigio uergebat in longitudinem passus circiter CCC: 1, 45, 5.

§) longe a: VII 26, 2 *u.* z) abesse.

b) ad: z) cum ad oppidum accessisset castraque ibi poneret: II 13, 3; ¶ celeriter uincis ad oppidum actis: II 12, 5; duabus ex partibus aggerem, uincas turresque ad oppidum agere instituit: 2, 1, 1; ¶ magno itinere confecto (C) ad oppidum Nouiodunum contendit: II 12, 1; ¶ sex (legiones) ipse in Aruernos ad oppidum Gergouiam secundum

flumen Elauer duxit: VII 34, 2; ¶ Caesar ad oppidum Anaricum . . . profectus est: VII 13, 3; ¶ hostem . . . terga uertere seque ad oppidum Ilerdam recipere . . . cogit: 1. 45, 1; reliqui se in castra ad oppidum receperunt: 2, 25, 5; ¶ uenire: VII 11, 1 u. D. opponere.

β): Caesar legionibus transductis ad oppidum constitit iuxtaque murum castra posuit: 1, 16, 4.

γ): qui id oppidum . . . tenebant, mittit eo M. Antonium cum . . . cohortibus V: 1, 18, 2; ¶ ibi certior factus . . . reliquit: 3, 16, 2 u. D. opponere; — ponere: II 13, 3 u. α) accedere.)

e) ante u. **ante** p. 276 b) (6 loc.).

d) apud: paulisper apud oppidum morati: II 7, 3.

e) cum: hunc (montem) murus circumdatus arcem efficit et cum oppido coniungit: I 38, 6; haec insula . . . angusto itinere *ut ponte cum oppido coniungitur: 3, 112, 2.

f) de: uti de oppidis demigrarent: IV 19, 2.

g) ex: z): raris milites, ne <e> ex oppido animaduertenterentur <-retur β), ex maioribus castris in minora traducit: VII 45, 7; ¶ omnibusque armis ex oppido conlatis ab eo loco in fines Ambianorum peruenit: II 15, 2; ¶ conspicati ex oppido caedem et fugam suorum . . . copias . . . reducit: VII 88, 5; ¶ M. Aristium . . . fide <o> data ex oppido Cauilono educunt: VII 42, 5; dat tuba signum suis Vercingetorix atque ex oppido educit: VII 81, 3; Varus praesidium, quod introduxerat, ex oppido educit ac profugit: 1, 13, 2; ¶ egredi u. **egredior** p. 1002 a) β) ββ) (3 loc.): ¶ sua sponte Cottam ex oppido eieciunt: 1, 30, 3; — qui primo clamore audito se ex oppido eiecerant <β; Fr., Db.; eiecerunt z; rell. edd.): VII 28, 5; qui longius aberant . . . sese <e> ex oppido eiecerunt: VII 47, 4; ¶ portas claudi militesque ex oppido exire iussit: II 33, 1; ¶ expellitur ex oppido Gergouia: VII 4, 2; ut Gallonium ex oppido expellerent, urbem insulamque Caesari seruarent: 2, 20, 2; ¶ Otacilius sibi timens ex <Np.; om. eodd.; Db.) oppido fugit: 3, 29, 1; ¶ tertio die missis ex oppido legatis de deditione . . . iubet: VII 11, 2; facta potestate ex oppido mittitur <emittitur Paul): 1, 22, 2; subsidio DC equites Numidae <e> ex oppido peditesque CCCC mittuntur: 2, 25, 3; ¶ ex eo oppido pons ad Heluetios pertinet: I 6, 3; ¶ cohortes V praemissae a Do-

mitio ex oppido pontem fluminis interrompebant: 1, 16, 2; ¶ Massilienses arma tormenta ex oppido, ut est imperatum, proferunt: 2, 22, 5; ¶ profugere u. **ex** p. 1171 (3 loc.); ¶ cum ex oppido eruptione pugnaretur, foris tantae copiae . . . cernerentur: VII 76, 5; ¶ quo ex oppido cum legati ad eum uenissent: VII 12, 3; prius quam subsidio ex oppido ueniri posset <uenire possent β): VII 36, 7; ¶ haec procul ex oppido uidebantur, ut erat a Gergouia despectus in castra: VII 45, 4.

β): erat ex oppido Alesia despectus in campum: VII 79, 3; ¶ eruptio u. **ex** p. 1171 sq. (3 loc.); (VII 76, 5 u. α) pugnare); ¶ crebras ex oppido excursiones faciebant: II 30, 1.

γ): armisque omnibus ex oppido traditis in deditionem Suessiones accepit: II 13, 1.

h) extra: ut iis (copiis), extra oppidum si esset dimicandum, confideret: 3, 109, 2.

i) in oppidum; z): omnem ex agris multitudinem seruorum ac liberorum in oppidum cogit portasque praecudit: 3, 80, 3; ¶ exposuit, quos et quam humiles accepisset, compulsos in oppida, multatos agris: VII 54, 4; qui in oppida compulsi ac simili inopia subacti . . . uitam tolerauerunt: VII 77, 12; submotis sub murum cohortibus ac non nulla parte propter terrorem in oppidum compulsis facilis est nostris receptus datus: 1, 46, 2; quod . . . terga uertere aduersarios coegissent atque in oppidum compulissent: 1, 47, 3; ¶ oppida muniunt, frumenta ex agris in oppida comportant: III 9, 8; ¶ conferre u. **in** p. 89 (6 loc.); ¶ non nulli protinus eodem cursu in oppidum contenderunt: 2, 35, 4; ¶ interium omnis ex fuga Suessionum multitudo in oppidum proxima nocte conuenit: II 12, 4; iubet in oppida multitudinem conuenire: VI 4, 1; ¶ eos, qui uenerant, conlaudat atque in oppidum dimittit, portas murosque adseruari iubet: 1, 21, 2; ¶ qui comteatus Byllide <e> atque Amantia <e> importari in oppidum prohibebat <prohibeat Np.): 3, 40, 5; ¶ non nulli perterriti in oppidum inrumpunt: VII 70, 6; ne sub ipsa protectione milites in <add. Paul; om. v; edd.) oppidum inrumperent, portas obstruit: 1, 27, 3; aegreque tunc sunt retenti, quin in <ego; om. v; edd.) oppidum inrumperent: 2, 13, 4; ¶ inuehi: 2, 44, 3 u. uehi; ¶ statuunt, ut X milia hominum delecta . . . in oppidum mittantur <submittantur β; Schm.): VII 21, 2; ¶ sex milium circuitu in oppidum peruenit <-niunt Nhl):

2, 24, 4; ¶ copias omnes, quas pro oppido collocauerat, in oppidum recipit <?; *Fr.*; recepit *z*; *rell. codd.*: VII 71, 8; — se recipere *u.* **in p.** 97 (5 *loc.*): ¶ silentio exercitum in oppidum reducit: 2, 35, 7; ¶ reliqui in oppidum reiecti sunt: II 33, 5; eos, qui eruptionem fecerant, in oppidum reiciebant: 2, 2, 6; ¶ repulsus in oppidum tamen . . . impetrauit: III 22, 4; multis interfectis reliquis infecta re in oppidum reppererunt: 2, 14, 6; ¶ ita re infecta in oppidum reuerterunt: VII 82, 4; Lentulus ut in oppidum reuertere liceat petit: 1, 22, 6; ¶ submittere: VII 21, 2 *u.* mittere; ¶ ipse equo in oppidum uectus <inuctus *Ciace.*> . . . quae fieri uellet Vticae constituit: 2, 44, 3.

β) pecuniam . . . in oppidum Gades contulit; eo sex cohortes praesidii causa ex provincia misit: 2, 18, 2; ¶ Nouiodunum erat oppidum Haeduorum ad ripas Ligeris . . . positum. huc Caesar omnes obsides . . . contulerat; huc magnum numerum eorum . . . miserat. eo cum Eporedorix Viridomarusque uenissent: VII 55, 2—4; ¶ cognoscit non longe . . . oppidum Cassiellauni abesse . . . , quo satis magnus hominum pecorisque numerus conuenerit: V 21, 2; 21, 3 *u.* B. h.)

κ) in oppido; α): esse *u.* **in p.** 118 (3 *loc.*); ¶ expugnato in itinere oppido Parthinorum, in quo Pompeius praesidium habebat: 3, 41, 1; ¶ quos (milites) rex in oppido praesidii causa reliquerat: 3, 106, 4; ¶ facile erat . . . prospicere in urbem, ut omnis iuuentus, quae in oppido remanserat, omnesque superioris aetatis . . . ad caelum manus tenderent: 2, 5, 3; ¶ (armorum) circiter parte tertia . . . celata atque in oppido retenta: II 32, 4.

ζ) in oppido = ὄν ὄντες ἐν τῇ πόλει *u.* **in p.** 127 (3 *loc.*). (γ): ibi collocat: I 38, 7 *u.* D. occupare; — ibi habebat: 3, 11, 3 *u.* E. praeesse.)

δ) inter: erat inter oppidum Herdam et proximum collem <Fascos>; in oppido Herda et proximo colle *codd.* . . . planitia <?>: 1, 43, 1.

η) intra: Heluii . . . intra oppida ac muros <muosque β> compelluntur: VII 65, 2.

θ) per: ex castris cohortes per oppidum crebro submittebantur: I, 45, 7.

ι) post: is naues nostras interiore in portum <?> post oppidum reduxit: 3, 39, 2.

π) pro: copias omnes, quas pro oppido collocauerat, in oppidum recipit <?>: VII 71, 8.

ϑ) prope: Vercingetorix castris prope oppidum positus <?> . . . separatim singularum ciuitatum <?> copias collocauerat: VII 36, 2;

exercitum <?> Vticam ducit et prope oppidum castra ponit: 2, 26, 1.

Oppida nominantur haec: Alesia: VII 68, 1; 69, 1. 3. 4; 70, 6; 71, 8 (*bis*); 73, 1; 76, 5; 78, 1. 3; 79, 3. 4; 80, 9; 81, 2. 3; 82, 4; 84, 1; 88, 5; Alexandria: 3, 106, 4; 109, 2 (*bis*); 111, 1; 112, 2. 7. 8; Apollonia: 3, 12, 3; Asculum Picenum: 1, 15, 3 (*bis*); Auaricum: VII 13, 3 (*bis*); 15, 6; 17, 1; 19, 6; 20, 11; 21, 2. 3; 25, 2; 26, 1. 2; 28, 2. 5; Auximum: 1, 12, 3; 13, 1. 2; Bibracte: I 23, 1; VII 55, 4; Bibrax: II 6, 1. 4; 7, 2. 3; 10, 4; Bratuspantium: II 13, 2 (*ter*) 3; 15, 2; Brundisium: 1, 27, 3; *ap. Cic. ad Att.* IX 14, 1; Buthrotum: 3, 16, 1; Caralis: 1, 30, 3; (Carmo: 2, 19, 5); Cautilonum: VII 42, 5; Cenabum: VII 11, 5—9 (*sexies*); Cingulum: 1, 15, 2; Corduba: 2, 19, 4; Corfinium: 1, 16, 2 (*bis*); 3. 4; 18, 5. 6; 19, 1. 3. 4; 20, 3; 21, 1. 2 (*bis*); 22, 2. 6; Gades: 2, 18, 2 (*bis*); 20, 2; Genaua <?>: 1, 6, 3 (*bis*); Gergouia: VII 4, 2; 34, 2; 36, 2. 5. 7; 44, 3; 45, 4. 7; 46, 1. 3; 47, 3. 4; 48, 1 (*bis*); 52, 3; Gomphi: 3, 80, 1. 3 (*bis*); 5. 6 (*ter*); Gorgobina: VII 9, 6; Hadrumetum: 2, 23, 4; Hispalis: 2, 21, 1; Iguuium: 1, 12, 1; Herda: 1, 40, 4; 43, 1. 2 (*bis*); 45, 1. 2. 5. 7; 46, 2; 47, 3; Lissus: 3, 29, 1 (*bis*); Lutetia: VII 57, 1; 58, 6; Massilia: 2, 1, 1 (3); 2, 1. 6 (*bis*); 5, 3; 13, 3. 4 (*bis*); 14, 6; 22, 5; Messana: 3, 101, 3. 4; Metiosedum <?>: VII 58, 3. 4; Neapolis: 3, 21, 5; Nouiodunum: II 12, 1. 2. 4. 5; 13, 1; — VII 12, 2. 3. 6; — 55, 1. 7; (Ocelum: I 10, 5 <?>); Octogesa: 1, 61, 4; Oricum: 3, 11, 3 (*bis*); 4; 15, 6 (?); 39, 1 (*bis*); 2; 40, 2. 4. 5; Rhodus: 3, 102, 7; Saloniae: 3, 9, 2 (*bis*); 4. 8; (Sulmo: 1, 18, 1 (*bis*); Vellaunodunum: VII 11, 1. 2; Vesontio: I 38, 1—7 (*quinquies*); Vtica: 1, 31, 3; 2, 21, 4; 25, 1 (*ter*); 3. 5; 26, 1. 4; 35, 4. 6. 7; 36, 1; 44, 2. 3. *Cf. urbs cetr.*

Oppidum Aduatuorum: II 29, 2; 30, 1. 2; 32, 4 (*bis*); 33, 1. 2. 5. 6; Allobrogum: I 6, 3; Biturigum: VII 12, 2; 13, 3; Boiorum: VII 9, 6; Cassiellauni: V 21, 2. 5; Haeduorum: I 23, 1; VII 55, 1. 4; Mandubiorum: VII 68, 1; 78, 3; Parisiorum: VII 57, 1; Parthinorum: 3, 41, 1; Remorum: II 6, 1; 10, 4; Senonum: VII 11, 1; 58, 3; Sequanorum: I 38, 1; Sotiatium <?>: III 21, 2; 22, 1. 4; 23, 2; Suessionum: II 12, 1. 4; Thessaliae: 3, 80, 1; ¶ oppida Aduatuorum: II 29, 2; Ambarrorum: I 11, 4; (Eburonum: VI 31, 1); Gallorum: IV 5, 2; VII 11, 9; 77, 12; Haeduorum: I 11, 3; VII 51, 4; Heluetiorum: 1, 5, 2; 28, 3; Heluorum: VII 65, 2; Latouicorum: 1, 5, 4; 28, 3; Neruorum: II 28, 3;

Rauracorum: I 5, 4; Remorum: II 3, 3; Senonum: VI 4, 1; Sequanorum: I 32, 5; Sueborum: IV 19, 2; Suessionum: II 4, 7; Tulingorum: I 5, 4; 28, 3; Vbiorum: VI 10, 2; Venetorum et orae maritimae: III 9, 8 (*bis*); 12, 1. 2. 3 (*bis*); 14, 1 (*bis*); 16, 3.

Adiect.: complura: III 14, 1; copiosissimum: I 23, 1; cuncta: II 29, 2; extremum: I 6, 3; 10, 5 (*c*); (ipsum: VII 69, 1; 2, 25, 1); maritima: 3, 5, 2; *15, 6; maximum: I 23, 1; 38, 1; VII 13, 3; munitum: II 29, 2; III 23, 2; V 21, 2; 3, 9, 2; munitissimum: VII 13, 3; omnia: I 5, 2; 32, 5; 3, 5, 2; (II, 1); opulentum, plenum: 3, 80, 5; primum: 3, 80, 1; proximum, -a: I 6, 3; III 12, 3; (sua: I 5, 2. 4; II 28, 3); totum: I 38, 4; tuta: VII 14, 9; uacuum: II 12, 2; unum: II 29, 2; ¶ maximae auctoritatis: VII 55, 4; altissimis moenibus: 3, 80, 6.

XII: I 5, 2; II 4, 7.

Oppius: Caesar Oppio, Cornelio sal.: *ap. Civ. ad Att.* IX 7 C; Caesar Oppio, Cornelio <que *add. Petrarca, edd. pr., Schütt.*> sal.: *ap. Civ. ad Att.* IX 13 A, 1.

oppleo: recordari (eos) debere, qua felicitate <*e*> inter medias hostium classes oppletis non solum portibus, sed etiam litoribus omnes incolumes essent transportati: 3, 73, 3.

oppo. **Forma**: obponebantur *scriptum est in A pr.* VII 65, 1; — obprimendae *in A* III 2, 2; obprimeretur *in a* 1, 7, 2; obpugnatione *in AB* VI 39, 4; obpugnationis *in B pr.* V 43, 1; obpugnare (-nandi, -naturum) *in B* VII 11, 1; II 6, 4; V 56, 5; obpugnare *in a* 3, 78, 4; (opugnati *in a* 2, 13, 1; opugnare *in B* II 6, 1) *reliquis locis* opponere, opprimere, oppugnatione, oppugnare *in codd. uidetur exstare.*

Signif.: **A. propr.**: **a) = obicere (defendendi causa), ἀντιτάττειν**: ex his (cohortibus) quartam (aciem) instituit equitatuque opposuit: 3, 89, 3; ¶ quae <*e*> itinera ad Hiberum atque Octogesam pertinebant, castris hostium oppositis tenebantur: I, 68, 1; ¶ huic suos Caesar equites opposuit: 3, 75, 5; ¶ nullum eius modi casum exspectans, quo nonem oppositis <expositis *AQ*> legionibus <leg. oppos. *a*> maximoque equitatu, . . . paene deletis hostibus . . . offendi posset: VI 36, 2; ¶ praesidia cohortium duarum et uiginti, quae ex ipsa coacta <*e*> prouincia ab L. Caesare legato ad omnes partes opponebantur: VII 65, 1; ¶ super quas turrim <*e*> effectam ad ipsum introitum portus opposuit et militibus compleuit: 3, 39, 2.

ut (Pompeius) nenientibus in itinere se opponeret, [et] si imprudentes ex insidiis adoriri posset: 3, 30, 2.

b) oppositus = situs contra: (equitesque eius ¶ angustis portis <angustiis oppositis *Wölff.*; *u. CC*> . . . ad insequendum tardabantur: 3, 70, 1;) ¶ indignitas rei et oppositus mons Cebenna uiarumque difficultas impediabat: VII 56, 2; ¶ erat ad Buthrotum <*e*>, oppidum oppositum <oppid. oppos. *Oud.*; oppidum &: oppositum (*omissa uoce oppidum*) *Vascos.*: *edd.*> Coreyrae: 3, 16, 1; ¶ ad Aeginium, quod est adiectum appositumque <*Madu.*: obiectum oppositumque &: obiectum [oppositumque] *E. Hoffm.*; *Dh.*: *Dt.*>, quod est oppidum oppositum *Np.*> Thessaliae, Caesari uenienti occurrit: 3, 79, 7.)

B. trsl.: **a) = ἀντιτάττειν**: (quae (tribunicia intercessio) superioribus annis sine <*add. Hottom.*> armis esset restituta <quae sup. ann. armis esset opposita *F. Hoffm.*>: 1, 7, 2;) ¶ omnibus his resistitur omnibusque oratio <*om. a*> consulis, Scipionis, Catonis opponitur: 1, 4, 1.

b) = comparare: hortatusque est, ne ea, quae accidissent, grauitur ferrent neue his rebus tererentur multisque secundis proeliis unum aduersum et id medioere opponerent <praeponerent *Paul*>: 3, 73, 2.

oppositus ni adiectiui **u. oppono** **A. b). opportunitas, opportunus (-e) u. oportunitas, oportunus. -e.**

opprimo. **A. propr.** = **premo** grauare et impedire, obruere: militibus autem ignotis locis, impeditis manibus, magno et graui onere armorum oppressis <pressis β; *del. Madu.*; *Hold.*> . . . de nauibus desiliendum . . . et cum hostibus erat pugnandum: IV 24, 2; ¶ horum omnium pars magna in fossis munitionibusque et fluminis ripis oppressa suorum in <*om. F.*> terrore ac fuga sine ullo uulnere interit <*e*>: 3, 71, 2; ¶ plerique *ex X* pedum munitione se in fossas praecipitabant, primisque oppressis reliqui per horum corpora salutem sibi atque exitum pariebant: 3, 69, 3; — Germani . . . reliqui se in flumen praecipitauerunt atque ibi timore, lassitudine, ui fluminis oppressi perierunt: IV 15, 2.

B. trsl.: **a) = grauitur premere et uexare**: se . . . ex prouincia egressum . . . , ut se et populum Romanum factione <*e*> paucorum oppressum in libertatem uindicaret: I, 22, 5; — suos enim quisque opprimi et circumueniri non patitur: VII 11, 4; — hos (Numidas) oppressos somno et dispersos adorti magnam eorum numerum interficiunt: 2, 38, 5.

b) = superare, prosternere, delere: z) alqm: aduersarios: 3, 79, 1 *u. c)* aduersarios; ¶ dextrum cornu . . . terrore equitum animaduerso, ne intra munitionem opprimeretur, . . . sese recipiebat: 3, 69, 3; ¶ hanc legionem sperans Caesar se opprimere posse . . . reliquit in opere cohortes duas: 3, 67, 2; ¶ M. Petronius . . . centurio, cum portas excidere conatus esset, a *(om. β)* multitudinē oppressus ac sibi *(c)* desperans . . . inquit: VII 50, 4; ¶ ad hos opprimendos cum omni equitatu tribusque legionibus Afranius de nocte proficiscitur imprudentesque . . . adgreditur: I, 51, 4; ¶ debere se suspicari simulata Caesarem amicitia, quod exercitum *(CC)* in Gallia habeat, sui opprimendi causa habere: I 44, 10.

β) alqd: ut tribunicia intercessio armis notaretur *(CC)* atque *(potestas add. Hell.)* opprimeretur: 1, 7, 2.

c) = subito supernuenire: uterque eorum celeritati studebat, et suis ut esset auxilio *et* ad opprimendos aduersarios ne occasione *(c)* temporis deesset: 3, 79, 1; ¶ exploratores hostium . . . inopinantes . . . ab nostris opprimuntur: VII 61, 1; ¶ ut subito Galli belli renouandi legionisque opprimendae consilium caperent: III 2, 2; nihil esse negotii subito oppressam legionem, quae cum Cicerone hiemet, interfici: V 38, 4; ¶ subitoque oppressis lignatoribus (Ambiorix et Catuolcus) magna manu ad castra oppugnatum *(c)* uenerunt: V 26, 2.

quibus (Aruernis) oppressis inopinantibus . . . equitibus imperat, ut: VII 8, 3; — insecios inopinantesque Menapios oppresserunt (Vsi-petes et Tencteri): IV 4, 5; ¶ ut Teutomatus *(c)*, rex Nitiobrogum, subito in tabernaculo oppressus, ut meridie conuenerat, . . . uix se ex manibus praedantium militum eriperet: VII 46, 5; ¶ ut duces aduersariorum occasione et beneficio fortunae ad nostros opprimendos uerterentur: I, 40, 7.

huc se referebant; hinc *(ante)* propugnabant *(transponit Paul)*, si qua maior oppresserat uis, propugnabant: 2, 8, 2.

oppugnatio. Cf. *Rüstow*² p. 138. III sqq.; *Göler II* p. 260 sqq.

A. = προσβολή και πολιορκία: a) subi.: quanto erat in dies grauior atque asperior oppugnatio . . . , tanto crebriores litterae . . . ad Caesarem mittebantur: V 45, 1.

b) obiect: Octauianus desperata oppugnatione *(expugnatioe Paul)* oppidi Dyrrachium sese . . . recipit *(c)*: 3, 9, 8; ¶ castris ante

oppidum positus diei tempore exclusus in postero oppugnationem differt quaeque ad eam rem usui sint militibus imperat: VII 41, 5; ¶ si acerbius inopiam ferrent, se dimissurum oppugnationem: VII 47, 4; praesidiis omnibus deductis et oppugnatione dimissa . . . contionem . . . habuit: 3, 73, 1; ¶ huius quoque spatii pars ea, quae ad arcem pertinet, . . . longam et difficilem habet oppugnationem: 2, 1, 3; ¶ utraque re oppidorum oppugnatio impedi-batur: III 12, 2; his tot rebus impedita oppugnatione milites . . . tamen . . . omnia haec superauerunt: VII 24, 1; ¶ hoc se ignominiae laturos *(o. loco)*, si inceptam oppugnationem reliquissent: VII 17, 6; ¶ illi aegre ad noctem oppugnationem sustinent: V 37, 6; longinquam *(que add. a)* oppugnationem (se) sustinere non posse: 3, 80, 3.

c) gen.: septimo oppugnationis die maximo coorto nento . . . coeperunt: V 43, 1; ¶ cum diurnitas oppugnationis negligentiores Octauianos effecisset: 3, 9, 6; ¶ [hic fuit oppugnationis exitus: 3, 9, 8]; ¶ scientia: VII 29, 2 *u. B.*

d) abl.: z) Octauianus quinque castris oppidum circumdedit atque uno tempore obsidione et oppugnationibus eos premere coepit: 3, 9, 4.

β) oppugnatione desistere u. desisto p. 571 a) (3 loc.).

e) e. praep.: z) ab: Vercingetorix, ubi de Caesaris aduentu cognouit, *(ab add. β)* oppugnatione desistit *(β; destitit z; chl.)*: VII 12, 1; ¶ quid proficimus, si accepto magno detrimento ab oppugnatione castrorum discedimus? 2, 31, 3; ¶ desperata re hostes suos ab oppugnatione *(ab opp. suos β)* re-duxerunt: V 26, 3.

β) ad: zz): reliquaue, quae *(c)* ad oppugnationem pertinebant oppidi *(oppidi pertinebant β; Schn.)*, administrare instituit: VII 19, 6; crates proicere, fundis, sagittis, lapidibus nostros de uallo proturbare *(c)* reliquaue, quae *(c)* ad oppugnationem pertinent, parant *(c)* administrare: VII 81, 2.

ββ): turres uincasque ad oppugnationem urbis agere . . . instituit: 1, 36, 4; ¶ quaecumque ad proximi diei oppugnationem opus sunt, noctu comparantur: V 40, 5; — milites iis *(c)* rebus indigebant, quae ad oppugnationem castrorum erant usui: 2, 35, 5; ¶ Caesar castris munitis scalas musculosque ad repentinam oppugnationem fieri et crates parari iussit: 3, 80, 4; ¶ C. Trebonium legatum ad oppugnationem Massiliae relinquit: 1, 36,

5; C. Trebonius legatus, qui ad oppugnationem Massiliae relictus erat: 2, 1, 1.

γ) de: perspecto urbis situ . . . de oppugnatione (ξ; expugnatione α; edd.) desperavit, de obsessione (uerba desper. de obsess. habent ξ; om. α et Schn.) non prius agendum constituit, quam rem frumentariam expedisset: VII 36, 1; ¶ neque id, quod fecerit (fecerint ξ) de oppugnatione castrorum, aut iudicio aut uoluntate sua fecisse: V 27, 3; ¶¶ tum primum adlato nuntio de oppugnatione Vellaunoduni: VII 11, 4.

δ) in e. abl.: Lissum expugna re conatus defendentibus ciuibus Romanis . . . militibusque . . . triduum moratus paucis in oppugnatione amissis re infecta inde discessit: 3, 40, 6; ¶ statuisse imperatorem, si ni hil in oppugnatione oppidi profecisset (ξ; profecissent α; edd.), triduo exercitum deducere: VII 20, 11.

B. = oppugnandi ratio, ars: Gallorum eadem atque Belgarum oppugnatio est haec: ubi (est. haec ubi BM; est. Ac ubi AQ; est. hac ubi B²; est. At ubi ξ) circumiecta multitudine . . . muris . . . defensoribus nudatus est, . . . subruunt: II 6, 2; ¶ non uirtute neque in acie uicisse Romanos, sed artificio quodam et scientia oppugnationis, cuius rei fuerint ipsi imperiti: VII 29, 2.

oppugno. A. alqd; a) additur obi.; α): tum demum Ariouistus partem suarum copiarum, quae (ut ξ) castra minima oppugnaret (-rent h), misit: I 50, 2; Cassiuellaunus . . . iis (e) (regibus) imperat, uti coactis omnibus copiis castra naualia de improviso adoriantur atque oppugnent: V 22, 1; magna manu ad castra oppugnatum (oppugnanda ξ) uenerunt: V 26, 2; u. praeterca castra p. 464 (S loc.); ¶ omnibus hibernis Caesaris oppugnandis hunc esse dietum diem: V 27, 5; Caesaris reliquorumque hiberna oppugnari: V 41, 3; ¶ tamen hunc (locum) duabus ex partibus oppugnare contendit: V 21, 4; ¶ oppidum u. oppidum p. 338 sq. (S loc.).

ξ): ut . . . , si Apolloniam Oricumque (Pompeius) oppugnare (expugnare f) . . . conaretur, obsesso Scipione necessario illum suis auxilium ferre cogeret: 3, 78, 4; — (Milo) Cosam (Consentiam Paul) in agro Thurino (Comp-sam in a. Hirpino F. Hofm.) oppugnare (exp. N) coepit: 3, 22, 2; — Gorgobinam, Boiorum oppidum, . . . (Vercingetorix) oppugnare instituit: VII 9, 6; — qui (Boi) . . . in agrum Noricum transierant Noreiamque oppugnarant (-abant Kraff.): I 5, 4; ille oppidum Biturigum (e) positum (e) in (e) uia (e) Noniodunum

(e) oppugnare instituerat: VII 12, 2; — Oricum: 3, 78, 4 u. Apolloniam; — Vellaunodunum: VII 11, 1 u. b).

b) omisso obiecto: cum finem oppugnandi nox fecisset: II 6, 4; castris munitis uineas agere quaeque ad oppugnandum usui erant comparare coepit: II 12, 3; V 26, 2 u. a) castra; cum ad oppidum Senonum Vellaunodunum uenisset, . . . oppugnare instituit: VII 11, 1.

B. alqm: magna manu Eburones, Neruii, Aduatuci atque horum omnium socii et (e) clientes legionem oppugnare incipiunt: V 39, 3.

quod multitudinem Germanorum in Galliam traducat, id se sui muniendi, non Galliae impugnandae (oppugnandae ξ) causa facere: I 44, 6; ¶ omnes Galliae ciuitates ad se oppugnandum (expugnandum ξ) uenisse ac contra se castra habuisse: I 44, 3; magnas Gallorum copias . . . oppugnandi sui causa conuenisse: V 53, 6.

ops. A. sing.: cum uallis . . . suberat neque i (e), qui antecesserant, morantibus (laborantibus Ciacc.) opem ferre poterant: 1, 79, 3; quibus (clientibus) etiam a propinquis nostris opem ferre instituimus: ap. Gell. V 13, 6; ¶ (eius enim opera (ope NOx) castellum magna ex parte conseruatum esse constabat: 3, 53, 5; ¶ — ut tuo consilio, gratia, dignitate, ope omnium rerum uti possim: ap. Cic. ad Att. IX 6 A; ¶ non (se) existimare Romanos sine ope diuina (deorum ξ) bellum gerere: II 31, 2.

B. plur.; a) = auxilium: deorum numero eos solos dicunt, quos cernunt et quorum aperte opibus iuuantur: VI 21, 2.

b) = facultates, copiae, potentia; α) subi.: et celeritate et copiis docuit, quid populi Romani disciplina atque opes (opus M) possent: VI 1, 4.

ξ) obi.: ut animi aequitate plebem contineant, cum suas quisque opes cum potentissimis aequari uideat: VI 22, 4; ¶ neque nunc se . . . postulare quibus rebus opes augeantur suae: 1, 85, 5.

γ) abl.; αα): ut, si . . . superauissent, uel domesticis opibus uel externis auxiliis de salute urbis confiderent: 2, 5, 5.

ξξ): (se (si α) uero, ut operibus (opibus α) ant eire (anteiri Ox) studuerit, sic iustitia et aequitate uelle superare: 1, 32, 8; ¶ — iuuari: VI 21, 2 u. a); Petraeus (e), summae nobilitatis adulescens, suis ac suorum opibus Caesarem enixe iuuabat: 3, 35, 2; — in illa magi-

stratum <c> controuersia alter pro Conuictolitaui, alter pro Coto summis opibus pugnauerat <β>; uerant α; *edl.* : VII 39, 2; — quod quorum in finibus bellum geratur, eorum opibus subleuentur: VII 14, 6; — quorum auxiliis atque opibus, si qua bella incidant, sustentare conserint: II 14, 6; — ut . . . illius (Ptolomaei) opibus <operibus a> in calamitate tegetur: 3, 103, 3; — quibus opibus ac neruis non solum ad minuendam gratiam, sed paene ad perniciem suam uteretur: I 20, 3; tu uelim mihi ad urbem praesto sis, ut tuis consiliis atque opibus, ut conserui, in omnibus rebus utar: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 3.

77): ut . . . omnes . . . et animo et opibus in id bellum incumberent: VII 76, 2.

optimus, -e u. bonus, bene p. 421—23.

opto: id erat eius modi, ut magis optandum quam sperandum putarem: *ap. Cic. ad Q. fr.* II 10 (12), 4; — quoniam fere dimicandi potestas, ut saepe cogitauissent <optauissent *Davis.*>: 3, 86, 5.

optatus: quid enim est illis optatus quam . . . nos circumuenire et uos nefario scelere obstringere? 2, 32, 3; ¶ ad castra Romanorum delati optatissimum Ambiorigi beneficium <o> obtulerant <c>: VI 42, 3.

opulentus: docuit, quantum usum haberet ad subleuandam omnium rerum inopiam potiri oppido pleno atque opulento: 3, 80, 5.

opus, -eris. A. ab *πραε*. = opera, labor, munus, negotium, ἡ ἐργασία, ἐργασία. *ἐπιπέδευμα*; a) obi.: summo labore militum Caesar continuato diem noctemque opere in flumine auertendo huc iam *deduxerat rem, ut: 1, 62, 1; ¶ castra facere constituit et, ne in opere faciundo milites repentino hostium incurso exterrerentur atque opere prohiberentur, uallo muniri uetuit: 1, 41, 4; prima et secunda acies in armis . . . permanebat; post hos <hoc α> opus in occulto a III. acie fiebat: 1, 41, 4; ¶ Afranius Petreiusque terrendi causa atque operis impediendi copias suas . . . producant: 1, 42, 2; tenere uterque propositum uidebatur: Caesar, ne . . . proclium committeret <c>, ille, ut opera Caesaris impediret: 1, 83, 3; ¶ instituere u. B. a) β) instituere; ¶ eius modi sunt tempestates <o> consecutae, uti opus necessario intermitteretur: III 29, 2; neque ideo Caesar opus intermittit <intermisit *Nat.*> confusus . . . munitione fossae: 1, 42, 3; ¶ uallum . . . ad aquam ducere incipiunt, ut . . . sine stationi-

bis aquari possent. id opus inter se Petreius atque Afranius partiuntur: 1, 73, 3; ¶ perficere: III 3, 1 u. B. a) β) perficere; ¶ perspicere: VII 44, 1 *ib.* perspicere.

b) dat.: ne . . . tela in nostros operi destinatos coicere possent <c>: VII 72, 2; ¶ miles . . . operi quaecumque sunt usui sine periculo supportat: 2, 15, 3.

c) gen.: α): nec iam uires sufficere cuiusquam nec ferre operis laborem posse: VII 20, 11; Cenabensi <c> caede et labore operis incitati non . . . infantibus pepercerunt: VII 28, 4; ¶ in praesentia <c> similem rationem operis instituit: 1, 42, 1.

β): uti autem ipsos ualitudine non bona cum angustiis loci et odore taetro . . . et cotidianis laboribus insuetos operum, tum: 3, 49, 3.

d) abl.; α): magno (quanto, tanto) opere u. **magnopere, quantopere, tantopere.**

β): se <si α> uero, ut operibus <opibus α> anteire <anteiri α> studuerit, sic iustitia et aequitate uelle superare: 1, 32, 8.

γ): prohibere: 1, 41, 4 u. a) facere; cum legio Caesaris nona praesidium quoddam occupauisset et munire coepisset, . . . contrarium collem Pompeius occupauit nostrosque opere prohibere coepit: 3, 45, 2.

e) e. praep.: α) ab: celeriter ab opere deductis legionibus aciem instruit: 2, 26, 3; Pompeius . . . V legiones ab opere deductas <sic *Np.*> V^{ta} legione ab op. deducta *af.*: V <uel V^{ta}> legione ab opere deductam <Oht> subsidio suis duxit: 3, 69, 1; ¶ quam quisque ab opere in partem casu deuenit: II 21, 6; ¶ quod ab opere singulisque legionibus singulos legatos Caesar discedere nisi munitis castris uetuit: II 20, 3; ¶ ne quod omnino tempus ab opere intermitteretur: VII 24, 2; ¶ ab opere reuocandi (erant) milites: II 20, 1; Caesar ab opere legiones reuocat, . . . aciem instruit: 1, 82, 2; ¶ quod (milites) ab opere <operibus N> integris munitionibus uacabant: 3, 76, 2; (est etiam genus radices inuentum ab iis, qui fuerant ¶ ualeribus <fuerant uacui ab operibus *Koch.*> uacabant ab operibus *E. Hoffm.*): 3, 48, 1.)

β) ad: puteos fodere cogebantur atque hunc laborem ad cotidiana opera addebant: 3, 19, 5.

γ) in e. abl.; αα): in his operibus consiliisque biduum consumitur: 1, 82, 1; ¶ quod instituto Caesaris semper duae <o> legiones pro castris excubabant <c> pluresque partitis temporibus erant in opere: VII 21, 5; ¶

ad nostra castra atque eos, qui in opere occupati erant, contenderunt: II 19, 8; milites occupatos in opere (in op. occ. β) adoriebantur: VII 22, 4; ¶ suosque (c) languidius in opere uersari iussit: VII 27, 1; diem noctemque in opere uersantur: VII 77, 11.

β) cum in opere singulas legiones appellaret: VII 17, 4; — dispersis in opere nostris subito . . . impetum fecerunt: III 28, 3.

B. concret. = id quod labore et opera efficitur: a) opus (opera) militum (plerumque = munitiones, arger, *sim.*); z) subi.: quae circum essent opera: 2, 10, 1 u. β) tueri; ¶ (procedere: 1, 82, 1 u. δ) pars.)

β) obi.: hoc opus (= musculum) . . . perficiunt subitoque inopinantibus hostibus machinatione nauali, phalangis subiectis, ad turrim hostium admonent, ut aedificio iungatur: 2, 10, 7; ¶ audire: II 12, 5 u. δ) magnitudo; ¶ quoniam tantum esset necessario (o) spatium (c) complexus nec (c) facile totum corpus (opus *afik*; *Schn.*: om. *h*) corona militum cingeretur: VII 72, 2; ¶ conamur opus

magnam et multorum dierum propter altitudinem maris: *ap. Cic. ad Att.* IX 14, 1; ¶ (conficere: 3, 97, 5 u. perficere); ¶ si

arborum trunci siue naues (CC) deiciendi (disiciendi *Geyer*) operis (= pontis) causa (c) essent a barbaris *immissae: IV 17, 10; ¶ derigere: VII 27, 1 u. perficere; ¶ interim legiones sex (c), quae primae (c) uenerant, opere dimenso (dimisso β) castra

munire coeperunt: II 19, 5; ¶ turres . . . ad opera Caesaris adpellebat, ut rates perumperet atque opera (del. *Paul*) disturbaret: 1, 26, 1;

¶ efficere u. **efficio** p. 994 (4 loc.); ¶ facere u. **facio** p. 1252 sq. (4 loc.); ¶ impedire u. **A. a)** impedire;

¶ opere instituto fit equestre proelium: VII 70, 1; 1, 75, 1 u. ζ) z z) discedere; ¶ qua erat nostrum opus (sic β ; *Schn.*; qua (quam *BM*); quiam *A*; quia *P*; qua nostrum *Fr.*; *Illd.*) opus erat z; *rell. edd.*) intermissum, . . . equitatum dimittit (c): VII 71, 5; ¶ iungere: 2, 10, 7 u. adiuuere;

¶ murum . . . fossamque perducit, eo opere perfecto praesidia disponit, castella communit: I 8, 2; duas acies hostem propulsare, tertiam opus perficere iussit: I 49, 4; cum neque opus (tempus *B²*) hibernorum munitionesque plene essent perfectae: III 3, 1; (Caesar promota turri derectisque (zh); perfectisque *afik*; *Whitte*) operibus, quae facere instituerat, . . . iussit: VII 27, 1;)

obsideri se a Caesare; opera munitionesque prope esse perfectas: 1, 20, 2; opus in occulto

a III. acie fiebat, sic omne (opus *add. f*) prius est perfectum, quam intellexeret ab Afranio castra muniri: 1, 41, 5; erat difficile eodem tempore rapidissimo flumine opera perficere et tela uitare: 1, 50, 3; id opus inter se Petreius atque

Afranius partiuntur ipsique perficiendi (ahl; -iendi *Obf*) operis causa longius progrediuntur: 1, 73, 3; ad ea perficienda opera C. Trebonius . . . uimina materiamque comportari iubet: 2, 1, 4; hoc opus omne tectum uineis ad ipsam

turrim perficiunt: 2, 10, 7; captam (se) suam urbem uidere, opera perfecta, turrim subrutam: 2, 12, 3 (*Np.* 4); nondum opere castrorum perfecto equites . . . nuntiant: 2, 26, 2; inter duos

uallos, qua perfectum opus non erat, . . . impetum fecerunt: 3, 63, 8; munitione flumen a monte seclisit. . . quo (iam *add. Ald.*) perfecto (confecto *h*) opere illi de deditione missis legatis agere coeperunt (c): 3, 97, 5;

¶ cum in minora castra operis perspicendi causa uenisset: VII 44, 1; ¶ tegere: 2, 10, 7 u. perficere; ¶ non numquam opera nostra (u^a *BM*) Galli temptare atque eruptionem . . . facere conabantur: VII 73, 1; ¶ ubi ex ea turri quae circum essent opera tueri

se posse sunt (o) confisi: 2, 10, 1; ¶ uidere: II 12, 5 u. δ) magnitudo.

γ) dat.: quae deesse operi uidebantur, perficiuntur: V 40, 2; ¶ hostes . . . secundo magnoque uento ignem operibus inferunt: 2, 14, 1; ¶ ut . . . (nihil) relinqueretur, qua aut telis (c) militibus aut igni (-nis *O*) operibus noceri (-re *O*) posset: 2, 16, 1; ¶ legati milites ex opere deducunt (diduc. *v*), oppugnatione desistant; operibus (operis *Na*) custodias

relinquunt: 2, 13, 1.

δ) gen.: tanta erat operis (= pontis) firmitudo atque ea rerum natura, ut: IV 17, 7; ¶ magnitudine operum, quae neque uiderant ante Galli neque audierant, et celeritate Romanorum permoti legatos ad Caesarem de deditione mittunt: II 12, 5; si quando magnitudine operis forte superati . . . suis fortunis (o) desperare (o) coeperant: III 12, 3; sed magnitudo operum, altitudo muri atque turrium, multitudo tormentorum omnem administrationem tardabat: 2, 2, 5; sed operum magnitudo et continens omnium dierum labor . . . perficiendi spatium non dabat: 3, 63, 4;

¶ operis munitione et militum concursu et telis repulsi hoc conatu destiterunt: I 8, 4; ¶ oppidum uallo castelisque circummunire (c) instituit, cuius operis maxima parte effecta . . . reuertuntur: 1, 18, 6; prope dimidia parte operis a Caesare effecta . . . naues . . . reuertuntur: 1, 27, 1; tertio die

magna iam pars operis Caesaris (<ri *Paul*) processerat: 1, 82, 1; ab legionariis, qui dextram partem operis administrabant: 2, 8, 1; ¶ exitus administrationesque Brundisini portus impedire instituit. quorum operum haec erat ratio: 1, 25, 4; ¶ castra . . . conspicit . . . admodum munita natura loci, una ex parte ipso oppido Vlica, altera a theatro, quod est ante oppidum, substructionibus (<substrat. *Na*; substract. *Ofhl*) eius operis maximis: 2, 25, 1.

ε) **abl.**; αζ): nona Caesaris legio, cum se obiecisset Pompeianis copiis atque opere (<opera *NOhl*), ut demonstrauimus, circummuniret, castra eo loco posuit: 3, 66, 2; montem opere circummunire instituit: 3, 97, 2; — quem (collem) propter magnitudinem circuitus opere circumplecti non potuerant nostri: VII 83, 2; — castra magnis operibus munire . . . instituit: 1, 18, 4; illi eum tumulum . . . magnis operibus munierunt (<): 1, 47, 1; — se in siluas abdiderunt locum nacti egregie et natura et opere munitum: V 9, 4; locum reperit egregie natura atque opere munitum: V 21, 4; qua . . . fiducia et opere et natura loci munitissima castra expugnari posse confidimus? 2, 31, 2; — omnia eum flumina atque omnes riuos . . . Caesar aut auerterat aut magnis operibus obstruxerat: 3, 49, 4; — Pompeius siue operibus Caesaris permotus siue etiam quod . . . constituerat, aduentu nauium profectioem parare incipit: 1, 27, 2; — aditus duos . . . magnis operibus praemuniuit castellaque his locis posuit: 3, 58, 1.

ζ) quantum opere processerant et castra proferant, tanto aberant ab aqua longius: 1, 81, 3; — ut nostri perpetuas munitiones instituebant (<), ita illi interiore spatio perpetuas munitiones efficiebant. . . sed illi operibus uinebant: 3, 44, 5.

η) turres toto opere circumdedit: VII 72, 4; — (disponere: 1, 21, 3 a. ζ) εε) disponere.)

θ) **e. praep.**; αζ) **ab**: *Afranius ab instituto opere discedit seque in castra recipit: 1, 75, 1; ¶ (cupae) delapsae ab lateribus longiis furcisque ab opere remouentur: 2, 11, 2.

ι) **ad**: pluteos ad alia opera abduxerunt: 2, 9, 5; ¶ ad haec rursus opera addendum Caesar putauit: VII 73, 2; ¶ turres . . . omni genere telorum completas ad opera Caesaris adpellebat (<-labat *Oac*): 1, 26, 1; ¶¶ cum is (agger) murum hostium paene contingeret et (<) Caesar ad opus consuetudine

excubaret militesque hortaretur, ne quod omnino tempus ab opere intermitteretur: VII 24, 2.

κ) **cum**: quae (sublicae) pro ariete subiectae et cum omni opere coniunctae uim fluminis exciperent: IV 17, 9.

λλ) **ex**: deducere ex: 2, 13, 1 a. η) relinquere.

εε) **in e. abl.**: meridiano tempore, cum alius discessisset, alius ex diutino labore in ipsis operibus quieti se dedisset: 2, 14, 1; ¶ fundis librilibus sudibusque, quas in opere disposuerant, . . . Gallos (<) proterrent: VII 81, 4; ipse in (<: *om.* : *Np.*) iis (<) operibus, quae facere instituerat, milites disponit: 1, 21, 3; ¶ reliquit in opere cohortes duas: 3, 67, 2.

β) **opus (opera) artificum**: hoc cum in speciem uarietatemque opus (= murus) deforme non est alternis trabibus ac saxis . . . tum ad utilitatem et defensionem urbium summam habet oportunitatem: VII 23, 5; ¶ sic deinceps omne opus contexitur, dum iusta muri altitudo expleatur (<): VII 23, 4; ¶ (habent opinionem) Mineruam operum atque artificiorum iuitia tradere: VI 17, 2; ¶ Pharos est in insula turris magna altitudine, mirificis operibus extracta: 3, 112, 1.

[Falso: pecora, quod secundum poterat esse inopiae (<in opere *O*.) subsidium: 1, 48, 6.]

Adiect.: alia: 2, 9, 5; cotidiana: 3, 49, 5; deforme: VII 23, 5; (ipsa: 2, 14, 1) magnum, -a: *ad Att.* IX 14, 1; — 1, 18, 4; 47, 4; 3, 49, 4; 58, 1; *cf. magnopere*: mirifica: 3, 112, 1; nostrum, -a: VII 71, 5 (<); — VII 73, 1; omne: IV 17, 9; 18, 1; VII 23, 4; 1, 41, 5; 2, 10, 7; quanto (<tanto) opere = quantopere, tantopere; totum: VII 72, 2 (<) et 4; ¶ multorum dierum: *ad Att.* IX 14, 1.

opus est. A. abs.: huic permisit, si opus esse arbitraretur, uti . . . confocaret: III 1, 3; sese, cum opus esset, signum proclii daturum et quod rem postulare cognouisset imperaturum: 2, 40, 3.

B. additur a) nominat.: si quid ipsi a Caesare opus esset, sese ad eum neutrum fuisse: I 31, 2; neque quid in quaque parte opus esset prouideri neque ab uno omnia imperia administrari poterant: II 22, 1; — quaecumque ad proximi diei oppugnationem opus sunt, noctu comparantur: V 40, 5.

b) abl.; αζ): quid mihi, inquit, aut uita aut ciuitate opus est, quam beneficio Caesaris habere nidebor? 3, 18, 1.

β): ut praesidium quam amicissimum, si quid opus facto esset, haberet: I 12, 5.

c) (acc. e.) inf.; z): opus esse ipsos <et ipsos β; *Schn.*> antecedere ad confirmandam firmitatem: VII 51, 1; ¶ maximeque opus esse in conspectum <c> exercitus <ego; exercitum :; *abd.*; exercitui *Pluyg.*: *del. Paul*> venire et colloquendi dare facultatem: 2, 27, 3.

β) intellegend. est (acc. e.) inf.: ut, si quo opus esset, subsidio duci possent: II 8, 5.

ora (maritima). A. regionem significat; a) subi.: (nota est: IV 20, 3 u. e) praeter.)

b) obi.: deducta Orico legione, quam tuenda e orae maritimae causa posuerat: 3, 34, 1.

c) gen.: ne Caesar orae maritimae ciuitates occuparet: 3, 11, 2; ¶ qui (equites) eam partem orae maritimae adseruabant: 3, 28, 6; ¶ deductis orae maritimae praesidiis Caesar . . . III cohortes Orici oppidi tuendi causa reliquit: 3, 39, 1.

d) abl.: si . . . se <c> omni maritima ora excludere conaretur: 3, 78, 4; ¶¶ omni ora maritima classem disposuerat: 3, 5, 2.

e) e. praep.: si ab ora maritima Oricoque <c> discedere nollet: 3, 78, 6.

ut equitibus per oram maritimam <per ora maritima N:> ab Antonio dispositis aquari prohiberentur: 3, 24, 4.

neque his ipsis quicquam praeter oram maritimam . . . notum est: IV 20, 3.

B. = qui oram maritimam incolunt: omni ora maritima celeriter ad suam sententiam perducta communem legationem . . . mittunt: III 8, 5; — tueri u. A. b); ¶ huius est ciuitatis longe amplissima auctoritas omnis orae maritimae regionum earum: III 8, 1; — quo proelio bellum Venetorum totiusque orae maritimae confectum est: III 16, 1.

oratio (= uerba, uoces; *contio*); A. subi.: uidetisne . . . captiuorum orationem cum perlugis conuenire? 2, 39, 3; ¶ legati . . . uenerunt, quorum haec fuit oratio: IV 7, 2; — fuit haec oratio non ingrata Gallis: VII 30, 1; ¶ uideri: VII 77, 2 u. B. praeterire: 1, 2, 1 *ib.* mittere.

B. obi.: quod facere in eo consuerunt <c>, cuius orationem adprobant: VII 21, 1; ¶ a Cingetorige atque eius propinquis oratione Indiomari cognita, quam in concilio habuerat, nuntios <c> mittit <c>: V 57, 2; ¶ (haec habita contione <oratione h¹> non nullos signiferos ignominia notauit: 3, 74, 1;) u. *praeterita habeo* 2. p. 1401 sq. (8 loc.); ¶ quem <c> ubi Caesar intellexit praesentis peri-

culi atque inopiae nitandae causa omnem orationem <rationem *Ofh¹*> instituisse: 3, 17, 6; ¶ cuius orationem Caesar interpellat: 1, 22, 5;

¶ quorum mediam orationem <media oratione h¹> interrumpunt subito undique tela inmissa: 3, 19, 6;

¶ haec Scipionis tela . . . ex ipsius ore Pompei mitti uidebatur: 1, 2, 1; ¶ Labienus prodit; sed is omissa <sic *Madu.*; prodit, summissa :; sed missa *Terpstra*: sed superbissima *Fleischer*> oratione [loqui] de pace [atque] altercari cum Vatinius incipit <u. *CC*>: 3, 19, 5; ¶ omnibus his resistitur omnibusque oratio <om. a> consulis, Scipionis, Catonis opponitur: 1, 4, 1;

¶ percepta oratione <accepta ratione β> eorum Caesar obsides imperat: VI 8, 8; ¶ uariis dictis <o> sententiis . . . non praetereunda oratio Critognati uidetur <uid. or. crit. β> propter eius singularem et <c> nefariam crudelitatem: VII 77, 2; ¶ cuius orationem legati domum referunt: 1, 35, 3.

C. gen.: crudelitas eius <orationis?>: VII 77, 2 u. B. praeterire; ¶ sed exitus fuit orationis: IV 8, 1; ¶ Caesar initio orationis sua senatusque in eum beneficia commemorauit <praedicauit *B²β*>: I 43, 4.

B. abl.: hac oratione adducti inter se fidem et ius iurandum dant: I 3, 8; tum demum Liciscus oratione Caesaris adductus quod antea tacerat proponit: I 17, 1; (VII 37, 6 u. deducere;) — idoneos homines deligebat, quorum quisque aut oratione subdola aut amicitia facillime capere posset <AQ: capi posset β; posset *BM*>: VII 31, 2; — milites non longiore oratione <est *add. B²β*> cohortatus, quam uti . . . retinerent, . . . signum dedit: II 21, 2; — oratione confirmatis: VII 53, 1 u. E. ad; cuius oratione confirmatus Lentulus . . . petit: 1, 22, 6; — celeriter adulescentibus et oratione magistratus et praemio deductis <adductis *Faern.*>: VII 37, 6; — Caesar hac oratione Liscum Dumno- rigem . . . designari sentiebat: I 18, 1; — hos seditiosa atque improba oratione multitudinem deterrere: I 17, 2; — (simili ratione <oratione *Paul*> ibi Vercingetorix . . . conuocatis suis clientibus facile incendit <facere intendit β>: VII 4, 1;) — (summissa oratione loqui: 3, 19, 5 u. B. omittere;) — quorum oratione permotus Varus . . . profligit: 1, 13, 2; qua oratione permoti milites crebro etiam dicentem <c> interpellabant: 2, 33, 1; cum superioris etiam ordinis non nulli ratione <oratione *F.*> permoti . . . rem proelio committendam existimarent: 3, 74, 2; — facile hac oratione Neruis persuadet: V 38, 4; — Caesar Remos

cohortatus liberaliterque oratione prosecutus . . . iussit: II 5, 1.

E. c. praep.: hac habita contione et ad extremam orationem (ad extremum oratione β; *Schn.*; oratione *om. Clark.*) confirmatis militibus . . . legiones . . . eduxit: VII 53, 1.

cum uultus Domitii cum oratione non consentiret: I, 19, 2.

dixerat aliquis leniorem sententiam, ut primo M. Marcellus, ingressus in eam orationem (rationem f), non oportere ante . . . ad senatum referri, quam: I, 2, 2.

Verba atque orationem habere: 2, 18, 5.

Adiect.: extrema: VII 53, 1; improba: I 17, 2; ingrata: VII 30, 1; longior: II 21, 2; media: 3, 19, 6; omnis: 3, 17, 6; seditiosa: I 17, 2; (similis: VII 4, 1;) subdola: VII 31, 2; (submissa: 3, 19, 5.)

orator: hunc illi e naui egressum, cum ad eos oratoris modo Caesaris mandata (ad eos imperatoris mandata *ik; Madu.*) deferret (perferret β), comprehenderant: IV 27, 3.

orbis. A. militum: cum illi (milites) orbe facto sese defenderent: IV 37, 2; ¶ cum quaequam (om. β) cohors ex orbe excesserat atque impetum fecerat, hostes uelocissime refugiebant: V 35, 1; — iusserunt pronuntiarī (c), ut impedimenta relinquerent atque in orbem consisterent: V 33, 3.

B. terrarum: cuius consensui ne orbis quidem terrarum possit obsistere: VII 29, 6; ¶ per orbem terrarum fama ac litteris uictoriam eius diu concelebrabant (c): 3, 72, 4; cum fama per orbem terrarum percrebuisset: 3, 43, 4.

Orchomenus: Calenus Delphos, Thebas, [et] Orchomenum (Ald.; orchomenum z; orchomeum h¹) noluntate ipsarum ciuitatum (c) recepit: 3, 55, 3.

Orcynia (silua): Hercyniam (c) siluam, quam Eratostheni et quibusdam Graecis fama notam esse uideo, quam illi Orcyniam (orcyniam h; *Aim.*) appellant: VI 24, 2.

(ordeum u. hordeum.)

ordinatim: fastigate (fastigato z) atque ordinatim structo tecto (Oud.; *om. codd.*; u. CC): 2, 10, 5.

ordo. Cf. *Büstow* p. 5. 6.

1. propr. = στωιχος, στωιχος; A. rerum: n) **subi.:** huius generis (i. e. stipitum) octoni ordines ducti (β; iuncti z) ternos inter se pedes distabant: VII 73, 8; ¶ quini erant (β; *om. z*) ordines (stipitum) coniuuncti inter se atque implicati (complic. β): VII 73, 4. perturbatumque cum nactus nullis custo-

diis neque (nauium?) ordinibus certis (neque ord. cert. *del. Paul* . . . onerarias naues . . . in Pomponianam (c) classem immisit: 3, 101, 2.

b) **obi.:** his (trabibus et saxis) conlocatis et coagmentatis (c) alius insuper ordo additur: VII 23, 3; ¶ complicare, coniungere: VII 73, 4 u. a) esse; ¶ ante (c) hos (c) obliquis (M²β; obliquos z) ordinibus in quinquecunc dispositis scrobes trium (c) in altitudinem (c) pedum fodiebantur: VII 73, 5; ¶ ducere: VII 73, 8 u. a) distare; ¶ implicare: VII 73, 4 *ib.* esse; ¶ (iungere: VII 73, 8 *ib.* distare; ¶ alternis trabibus ac saxis, quae rectis lineis suos ordines seruauit: VII 23, 5.

e) **abl.:** obliquis ordinibus: VII 73, 5 u. b) disponere; ¶ obstructis in speciem portis singulis ordinibus caespitum: V 51, 4.

d) **c. praep.:** asseres enim pedum XII cuspidibus praefixi atque hi maximis ballistis missi per IIII ordines cratium in terra defigebantur: 2, 2, 2.

B. hominum (militum), τὰς αὐτῶν: a) **subi.:** z): cum primi ordines hostium transfixi pilis (c) concidissent, tamen acerrime reliqui resistebant: VII 62, 4.

β) **abl. abs.:** paucis interfectis reliquos incertis ordinibus perturbauerant: IV 32, 5; — Numidae enim (c) quadam barbara consuetudine nullis ordinibus passim conederant: 2, 38, 4.

b) **obi.:** dat suis signum Saburra, aciem constituit et circumire ordines atque hortari incipit: 2, 41, 2; ¶ impetum legionum tulerunt et ordines (suos *add. Nhl*) conseruarunt (ordines suos seruauerunt?): 3, 93, 2; ¶ ut intra siluas aciem ordinesque constituerant: II 19, 6; ¶ hortari: 2, 41, 2 u. circumire; ¶ (cum) priores . . . exaudito clamore perturbatis ordinibus omnes in fuga sibi praesidium ponerent: II 11, 5; (cesserant) ipso terrore eorum et strepitu rotarum ordines plerumque perturbant: IV 33, 1; impetuque in nostros facto ordines perturbant: V 37, 3; ¶ quod (nostri) neque ordines seruare neque firmiter insistere neque signa subsequi poterant: IV 26, 1; ut (milites illi) . . . nudacter locum caperent, ordines suos non magnopere (c) seruarent, rari dispersique pugnarent: I, 44, 1; ipsi autem (nostri) suos ordines (ordine h¹) seruare neque ab signis discedere . . . conseruarunt (c) oportere: I, 44, 4; quod . . . conferti (Afraiani) neque ordines neque signa seruarent: I, 71, 3; sic ne-

que in loco manere ordinesque seruare neque <seruarent. quae *af*> procurrere . . . tutum uidebatur: 2, 41, 6; 3, 93, 2 *u. conseruare*; ¶ transfigere: VI 62, 4 *u. a) z).*

c) e. praep.: Numidae . . . impetum nostrorum effugiebant rursusque ad ordines suos se recipientes circumibant <e> et ab acie excludabant: 2, 41, 6; ¶ nostri fortiter impetum eorum tulerunt celeriterque ad suos quisque ordines rediit <f; Dt.; redit *afh; Np., Db.*>: 3, 37, 6.

ut . . . acies (aduersariorum) . . . distenderetur atque in suis ordinibus dispositi <dispositis *a*> dispersos adorirentur <e>: 3, 92, 2.

2. trsi.: A. coner.: a) = centuria (inde metonym. etiam ipsos centuriones et locum, quem obtinent centuriones, significat; z) = centuria: zz) subi.: ut paucis mutatis centurionibus idem ordines manipuli que constarent: 2, 28, 1.

β) obi.: L. Cotta legatus omnes cohortes ordinesque adhortans . . . uulneratur: V 35, 8; ¶ L. Pupius, primi pili centurio, adducitur, qui hunc eundem ordinem in exercitu Cn. Pompei antea duxerat <ante adduxerat *f*>: 1, 13, 4; quod (Septimius) bello praedonum apud eum ordinem duxerat: 3, 104, 3; ¶ (III) caetratorum cohortes <ordines *h*> in montem . . . mittit: 1, 70, 4.)

γ) gen.: primorum (omnium) ordinum centuriones *u. β) ββ).*

δδ) e. praep.: hunc ex primo ordine pauci Caesaris consecuti milites consistere coegerunt: 1, 13, 3; — V 44, 1 *u. β) zz).*

ε) = locus (gradus), quem obtinent centuriones (Officierstelle, Charge, Rangklasse): zz) dat.: erant in ea legione fortissimi uiri centuriones, qui primis <iam primis β; priuissiam *Fr.*> ordinibus adpropinquarent: V 44, 1; ¶ 1, 77, 2 *u. γ) ε).*

ζ) gen.: conuocato consilio <e> omniumque ordinum ad id consilium <e> adhibitis centurionibus: I 40, 1; reliquae legiones cum <e> tribunis <e> militum et primorum ordinum centurionibus <e> egerunt: I 41, 3; L. Aurnunculeius compluresque tribuni militum et primorum ordinum centuriones nihil temere agendum . . . existimabant <e>: V 28, 3; Sabinus quos in praesentia tribunos militum circum se habebat et primorum ordinum centuriones se sequi iubet: V 37, 1; legatosque de pace primorum ordinum centuriones ad Caesarem mittunt: 1, 74, 3; ¶ multi undique ex ueteribus Pompei exercitibus spe praemiorum atque ordinum euocantur: 1, 3, 2.

cum superioris etiam ordinis <superiores . . . ordines *manuunt Oud.*> non nulli . . . rem proelio committendam existimarent: 3, 74, 2; ¶ Baluentio, qui . . . primum pilum duxerat <e>, . . . femur . . . traiecit. Q. Lucanius, eiusdem ordinis, . . . interficitur: V 35, 7.

ζζ) e. praep.; η) ab: quem (Scaeuam centurionem) Caesar . . . ab octauis ordinibus ad primipilum <primum pilum *Ald.*> se traducere pronuntiauit: 3, 53, 5.

θ) ex: Q. Fulginius (primus hastatus) . . . , qui propter eximiam uirtutem ex inferioribus ordinibus in eum locum peruenerat: 1, 46, 4; ¶ centuriones, quorum non nulli ex inferioribus ordinibus reliquarum legionum uirtutis causa in superiores erant ordines huius legionis traducti: VI 40, 7; ¶ Fabius Paelignus quidam ex infimis ordinibus de exercitu Curionis . . . requirebat: 2, 35, 1.

ι) in e. acc.: VI 40, 7 *u. θ);* ¶ centuriones in priores ordines <in pr. ord. *Ciace.*; ampliores ordines z: ampliori ordini *Lips.*>, equites Romanos <tribunos *Iossius*> in tribuniciam restituit honorem: 1, 77, 2.

κ) = centuriones: zz) subi.: constare: 2, 28, 1 <sec. *Rüst. p. 5 sq. e) u. z) zz)*>; ¶ <existimare: 3, 74, 2 *u. β) ββ) extr.*>

cum a Cotta primisque ordinibus acriter resisteretur: V 30, 1.

λλ) obi.: adhortari: V 35, 8 <sec. *Rüst.) u. z) ββ)*>; ¶ Labienus noctu <e> tribunis militum primisque ordinibus conuocatis <coactis β> quid sui sit <e> consilii proponit: VI 7, 8.

μμ) gen.: (in castris Curionis magnus omnium <ordinum *H. Schneider*>) incessit timor: 2, 29, 1.)

n) = homines eiusdem dignitatis: z): erant complures honesti adulescentes, senatorum filii et ordinis equestris: 1, 51, 3.

ο) : cum in fanum uentum esset <uenisset *Paul*> adhibitis compluribus ordinis senatorii <*Ohl*; senatorii ordinis *V.; Np., Dt.; af totum h. loc. om.*>, quos aduocauerat Scipio: 3, 33, 1; — pauci ordinis senatorii, qui se cum iis <e> coniuerant, nocte fuga salutem petierunt: 3, 97, 5; — erant quinque ordinis senatorii, <*Dauis.*; quinquaginta ordines *codd.*; quinquaginta: ordinis senatorii *Elloffm.*> L. Domitius, P. Lentulus Spinther, L. Caecilius Rufus, Sex. Quintilius Varus quaestor, L. Rubrius: 1, 23, 2; — — placere sibi . . . tabellas dari ad iudicandum iis, qui ordinis essent senatorii: 3, 83, 3; — misso ad uespe-

rum senatu omnes, qui sunt eius ordinis, a Pompeio euocantur: 1, 3, 1.

γ): sic omnium ordinum partes in misericordia constitisse, ipsos duces a pace abhoruisse: 1, 85, 3.

B. abstr.: α) = *κόσμος, ἐταξία, σὺνταξίς*; ζ) **subi.:** ζζ): erant praeterea cuiusque generis hominum milia circiter VI cum seruis libertisque <e>; sed nullus ordo, nullum imperium certum, cum suo quisque consilio uteretur: 1, 51, 2; † sed ratio ordoque agminis aliter se habebat ac Belgae ad Neruios detulerant: II 19, 1; † instructo exercitu magis ut . . . necessitas temporis quam ut rei militaris ratio atque ordo postulabat: II 22, 1.

ββ): egressi nullo certo ordine neque imperio, cum sibi quisque primum itineris locum peteret . . ., fecerunt, ut: II 11, 1; — quod nullo ordine et sine timore iter fecerant: 2, 26, 4.

β) **abl.:** (suos ordines <ordine *hl*> seruare: 1, 44, 4 **u. A. b)** seruare.)

γ) **e. praep.:** his . . . amplissimos magistratus mandauerat atque eos extra ordinem <ordines *a corr.*> in senatum legendos curauerat: 3, 59, 2.

b) = **dignitas u. A. b) α) et β);** — superioris ordinis non nulli: 3, 74, 2 **u. A. a) β) ββ) extr.**

Adiect.: alius: VII 23, 3; amplior(es): 1, 77, 2 <e>; certus, -i: II 11, 1; — 3, 101, 2; equester: 1, 51, 3; (hic: 1, 13, 4; idem: V 35, 7; 1, 13, 4; 2, 28, 1); incerti: IV 32, 5; inferiores: VI 40, 7; 1, 46, 4; infimi: 2, 35, 1; (is: 1, 3, 1) nullus, -i: II 11, 1; 1, 51, 2; 2, 26, 4; — 2, 38, 4; 3, 101, 2; obliqui: VII 73, 5; octaui: 3, 53, 5; octoni: VII 73, 8; omnes: I 40, 1; V 35, 8; 1, 85, 3; primus, -i: 1, 13, 3; — I 41, 3; V 28, 3; 30, 1; 37, 1; 44, 1; VI 7, 8; VII 62, 4; 1, 74, 3; — priores: I, 77, 2 <e>; quattuor: 2, 2, 2; quini: VII 73, 4; (reliqui: VII 62, 4) senatorius: 1, 23, 2; 3, 33, 1; 83, 3; 97, 5; singuli: V 51, 4; (sui: VII 23, 5; 1, 41, 1, 4; 2, 41, 6; 3, 37, 6; 92, 2; 93, 2 <e>); superior, -ores: 3, 74, 2; — VI 40, 7.

(**Orfius u. Itinius.**)

Orgetorix. (*In cod. A semper orgetorix scriptum esse dicit Np., sed errare uidetur.*)

apud Helueticos longe nobilissimus fuit et ditissimus Orgetorix: I 2, 1; *cf. qu. sqq.* § 1—3; his rebus adducti et auctoritate Orgetorigis permoti constituerunt ea, quae ad proficiscendum pertinent, comparare: I 3, 1; [ad eas res faciendas] Orgetorix [deligitur, is] sibi lega-

tionem ad ciuitates suscepit: I 3, 3; *cf.* § 4—8; moribus suis Orgetorigem ex uinculis <e> causam dicere coegerunt; damnatum poenam sequi oportebat, ut igni cremaretur: I 4, 1; die constituta causae dictionis <CC> Orgetorix ad iudicium omnem suam familiam . . . undique coegit: I 4, 2; *cf. qu. sqq.*: cum ciuitas ob eam rem incitata armis ius suum exsequi conaretur multitudinemque hominum ex agris magistratus cogent, Orgetorix mortuus est, neque abest suspicio, . . . quin ipse sibi mortem conscuerit: I 4, 3, 4; *cf.* 5, 1; Dumnorix . . . Helueticis erat amicus, quod ex ea ciuitate Orgetorigis filiam in matrimonium duxerat: I 9, 3; ibi Orgetorigis filia <filiae *B²*> atque unus e filiis captus est: I 26, 4.

(**Oricius:** si ab ora maritima Oricoque <Np.: coriciaque *z*; oriciaque *O*; *Dh.*: coreyraque *O²*; *V.*) discedere nollet: 3, 78, 6.)

Orium. *Cf. Stoffel, Histoire de Jules César I (HI:) 345 sq.*

erant <e> Orici Lucretius Vespillo <e> et Minucius Rufus cum Asiaticis nauibus XVIII: 3, 7, 1; (hoc confecto negotio (Bibulus) a Sasonis <: salonis *rece.*: *Np.* *Dh.*) ad Curici <Momm.: corici *NOql*; coreyi *h*; orici *rece.*: *Orium Np.* *Dh.*) portum stationes <portus, stationes *Np.* *Dh.*) litoraue omnia longe lateque classibus occupauit: 3, 8, 4; (Caesar) expositis militibus eodem die Orium <orscum *a²hl*> proficiscitur. quo cum uenisset, L. Torquatus, qui iussu Pompeii oppido praecerat praesidiumque ibi Partinorum <e> habebat, conatus portis clausis oppidum defendere, cum . . . oppidani . . . sua sponte Caesarem recipere conarentur, . . . portas aperuit et se atque oppidum Caesari dedit: 3, 11, 3, 4; recepto Caesar Orium nulla interposita mora Apolloniam proficiscitur. quo cum uenisset, L. Torquatus, qui iussu Pompeii cognitis his rebus, quae erant Orici atque Apolloniae gestae <e>, Dyrachio timens . . . eo . . . contendit: 3, 13, 1; (nauis) una . . . delata Orium <oreum *a¹*> atque a Bibulo expugnata est: 3, 14, 2; Bibulus, ut supra demonstratum est, erat <erat *l. om. a*> cum classe ad Orium: 3, 15, 1; ipse (Caesar) Orium reuertitur: 3, 16, 2; *cf. qu. sqq.*: Libo profectus ab Orium cum classe . . . nauium L. Brundisium uenit: 3, 23, 1; Caesar . . . deducta Orium <origo *ah²*> legione . . . temptandas sibi prouincias . . . existimabat: 3, 31, 1; deductis orae maritimae praesidiis Caesar . . . III cohortes Orici oppidi tuendi causa reliquit: 3, 39, 1; *cf. qu. sqq.*: Cn. Pompeius filius, qui classi Aegyptiae praecerat, ad <del. *Claec.*> Orium uenit: 3, 40, 1; *cf.* § 2—5; si Apolloniam Oriumque oppugnare et se <e>

omni maritima ora excludere conaretur (Pompeius): 3, 78, 4; praesidioque Apolloniae cohortibus (cohortium *N*) IIII, Lissi I, III Orici relictis . . . iter facere coepit: 3, 78, 5; si ab ora maritima Oricoque (<*Np.*: coriciaque *z*; oriciaque *O*; *Db.*: coreyraque *O*²; *I*.) discedere nollet (Caesar): 3, 78, 6; testibus se militibus uti posse . . . , quibus modis ad Oricum cum Libone de mittendis legatis contendisset: 3, 90, 2.

orior. **I. Forma:** oreretur *zh*, oriretur *Q²a*: VII 28, 6; oreretur *AQBh* (?), oriretur *MA²B²a*: VI 9, 5; oreretur *z*, oriretur *A²Q²M²β*: V 53, 1; oreretur *hl*, oriretur *af*: 3, 94, 3.

II. Signif.; **A. propr.:** **a**) = ἀνατέλλειν, de sole: quae Cenabi oriente sole gesta essent, ante primam confectam uigiliam in finibus Aruernorum audita sunt: VII 3, 3; ¶ Belgae . . . spectant in septentriones et orientem solem: I 1, 6; huius lateris alter angulus . . . ad orientem solem, inferior ad meridiem spectat: V 13, 1; quae (<*c*> pars collis ad orientem solem (<*om.* β) spectabat: VII 69, 5; ¶ longius delatus aestu (<*e*> orta luce sub sinistra Britanniam relictam conspexit: V 8, 2; ¶ (in fines Lingunum die quarto <orto *Hug*> peruenerunt: I 26, 5.)

b) = ἀρχεσθαι (initium capere), de fluminibus, siluis, finibus: oritur (Hercynia silua) ab Heluetiorum et Nemetum et Rauracorum (<*c*> finibus . . . , pertinet ad fines Dacorum: VI 25, 2; — Belgae ab extremis Galliae finibus oriuntur, pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni: I 1, 6; ¶ Rhenus autem oritur ex Lepontiis, qui Alpes incolunt: IV 10, 3; — neque quisquam est . . . , qui se aut adisse (<*e*> ad initium eins siluae dicat . . . aut quo ex loco oriatur acceptit: VI 25, 4.

c) ortum esse = γηγόνεσθαι, de hominibus (et ciuitatibus): amiae meae Iuliae maternum genus ab regibus ortum . . . est: *ap. Suet.* 6; — plerosque Belgas esse ortos a (<*c*> Germanis: II 4, 1; ¶ qui omnes fere iis (<*CC*> nominibus ciuitatum appellatur, quibus orti ex ciuitatibus eo peruenerunt: V 12, 2; ¶ hic summo in Aruernis ortus loco et magnae habitus auctoritatis . . . inquit: VII 77, 3.

B. trsl.; **a**) **abs.:** clamor oritur *u. clamor* *p. 556 sq. (3 loc.);* ¶ (magnaue inter eos existit controuersia (<controuersia orta est *afik*>: V 28, 2;) sed celeriter est inter eos de principatu controuersia orta: 3, 112, 10; ¶ ne qua (<*e*> oriatur pecuniae cupiditas, qua ex re factiones dissensionesque nascuntur: VI 22, 3; ¶ simul eorum, qui cum impedi-

mentis ueniebant, clamor fremitusque oriebatur: II 24, 3.

b) oriri ab: initium oritur *u. initium* *p. 172 a*) (*3 loc.*); ¶ firmo in Treueris . . . praesidio (<*o*> relicto, ne quis ab his subito motus oreretur: VI 9, 5; ¶ hic (timor) primum ortus est a tribunus militum, praefectis reliquisque, qui: I 39, 2.

c) oriri ex: non ignorans, quanta ex dissensionibus incommoda oriri consuessent: VII 33, 1; ¶ ueritus, ne qua in castris ex (<*om.* β) eorum concursu (<concurso eorum β) et misericordia uulgi seditio oreretur: VII 28, 6.

d) oriri alqa re: VII 28, 6 *u. c*).

(**oriens:** VII 69, 5 *u. orior* **A. a**.)

ornamentum. **A. coner.:** pecuniam omnem omniaque ornamenta ex fano Herculis in oppidum Gades contulit: 2, 18, 2.

B. abstr.: amicitiam populi Romani sibi ornamento et praesidio, non detrimento esse oportere: I 44, 5; urbem, quae et (<β; *Schn.*; *om. z*; *rell. edd.*) praesidio et ornamento sit ciuitati (<ciuitatis β): VII 15, 4.

ornatus: quorum in aedibus fanisque posita et honori erant et ornatu: *ap. Gell.* IV 16, 8.

orno: quam (ciuitatem) ipse semper aluisset omnibusque rebus ornasset: VII 33, 1; ¶ ad me alium mitte, quem ornem: *ap. Cic. ad fam.* VII 5, 2.

ornat(issimus): circiter CCXX (<*e*> naues eorum paratissimae atque omni genere armorum ornatissimae . . . nostris aduersae constiterunt: III 14, 2.

oro. **A. abs.:** consolatus rogat, finem orandi (<orandi finem *a*> faciat: I 20, 5.

B. oro, ut; a): (se) monere, orare Titurinum pro hospitio, ut snae ac militum salutem consulat: V 27, 7.

b): Vbii autem . . . magnopere orabant, ut sibi auxilium ferret, quod graniter ab Suebis premerentur; uel, si id facere . . . prohiberetur, exercitum modo Rhenum transportaret: IV 16, 5, 6; (Vbii) petunt atque orant, ut (<*om.* β) sibi parcat (<parcat sibi β), ne communi odio Germanorum innocentes pro nocentibus poenas pendant: VI 9, 7; cum legati ad eum uenissent oratum, ut sibi ignosceret suaeque uitae consuleret, . . . iubet: VII 12, 3; legati ad eum principes Haeduorum ueniunt (<nenerunt β) oratum, ut maxime necessario tempore ciuitati subueniat: VII 32, 2; hi (Mandubii) . . . flentes omnibus precibus orabant (<β; orant *Schn., Db.*), ut se in seruitutem receptos cibo iuuarent: VII 78, 4; Domitius ad Pompeium . . . peritos re-

gionum . . . mittit, qui petant atque orent, ut sibi subueniat: I, 17, 1; cum eo (Lentulus) de salute sua agit, orat atque obsecrat, ut sibi parcat: I, 22, 3; (hostes) uniuersi se ad pedes proiciunt; orant, ut aduentus Caesaris expectetur. captam suam urbem uidere; opera perfecta, turrim subrutam: itaque ab defensione desistere: 2, 12, 2. 3 (*Np.* 3. 4); illi orant atque obsecrant, ut in Siciliam nauibus reportentur: 2, 43, 1.

C. oro, ne u. ne p. 723 (*4 loc.*); *u. praetera* D. VI 32, 1.

D. sequitur ne — neue: Segni Condrusique . . . legatos ad Caesarem miserunt oratum, ne se in hostium numero duceret neue omnium Germanorum . . . unam esse causam iudicaret: VI 32, 1.

E. sequ. coniunctiuus: IV 16, 6 et VI 9, 7 *u.* **B. b).**

ortus: Caesar summo studio militum ante ortum solis in castra peruenit: VII 41, 5.

os. A. = στόμα: haec Scipionis oratio . . . ex ipsius ore Pompei mitti uidebatur: I, 2, 1.

B. = πρόσωλον: modo conscripti atque usus militaris imperiti ad tribunalum militum centurionesque ora conuertunt: VI 39, 2; ¶ interfectus est etiam fortissime pugnans Crastinus, . . . gladio in os aduersum coniecto: 3, 99, 1; — L. Cotta legatus omnes cohortes ordinesque adhortans in <om. β> aduersum <aduersus β> os <hos β> funda uulneratur: V 35, 8.

Oscenses: interim Oscenses et Calagurritani, qui erant cum <cum del. Ciacc.> Oscensibus contributi, mittunt ad eum legatos seseque imperata facturos pollicentur, hos . . . : I, 60, 1.

Osismi. Haec forma inuenitur in X II 34, in A Q² III 9, 10, in h VII 75, 4; — ossismi est in α VII 75, 4, in BM III 9, 10; — (osissimi est in α VII 75, 4.)

quem (P. Crassum) cum legione una miserat ad Venetos, Venellos <c>, Osismos, Coriosolitas <c>, Esuuios <c>, Aulercos, Redones <c>, quae sunt maritimae ciuitates Oceanumque attingunt: II 34; (Veneti) socios sibi ad id bellum Osismos, Lexouios, Namnetes, Ambiliatos <c>, Morinos, Diablintes <c>, Memapios adsciscunt: III 9, 10; quae (ciuitates) Oceanum attingunt quaeque eorum consuetudine Aemoriae <c> appellantur, quo sunt in numero Coriosolites, Redones, Ambibarii, Caletes, Osismi, <uenci add. β>, † Lemonices <Lexouii Np.; Dt.; Namnetes Fr.>, Venelli <Veneti, Vuelli Schm.>: VII 75, 4.

ostendo. A. propr.: a) adsciscit obi.; z): (Litauicus) ostendit ciues Romanos, qui eius praesidii fiducia una erant: VII 38, 9; ¶ (Sotiates) primum equestre proelium commiserunt, deinde . . . subito pedestres copias, quas in conualle in insidiis collocauerant, ostenderunt: III 20, 4; ¶ incerto etiam <co> nunc exitu uictoriae . . . (tribuni) post tergum hostium Legionem ostenderunt signaque intulerunt: VII 62, 6.

β): rarique (hostes) se ostendere . . . coeperunt: V 17, 1; (hostes) ex utraque parte eius uallis subito se <om. β> ostenderunt: V 32, 2; postero die in tres partes distributo equitatu duae se acies ab duobus lateribus ostendunt: VII 67, 1; eodemque tempore equitatus ad caestres munitiones accedere et reliquae copiae pro castris sese ostendere coeperunt: VII 83, 8; equites . . . repente sese ad nouissimum agmen ostendunt: I, 63, 3.

b) adsciscit nom. (acc. ?) e. inf.: Trallibus <c> in templo Victoriae . . . palma <palnam Paul> per eos dies [in tecto] inter coagmenta lapidum ex pauimento exstitisse ostendebatur: 3, 105, 5.

B. trsl.; sequitur a) obi.: erant hae <c> difficultates belli gerendi, quas supra ostendimus: III 10, 1; ¶ Pompeius eadem illa, quae per Scipionem ostenderat, agit: I, 6, 1.

b) acc. e. inf.: rogat, finem orandi faciat; tanti eius apud se gratiam esse ostendit <del. Ciacc.>, uti: I 20, 5; controuersias regum ad populum Romanum et ad se . . . pertinere existimans . . . ostendit sibi placere regem Ptolomaeum atque eius sororem Cleopatram exercitus, quos haberent, dimittere: 3, 107, 2; ¶ negat se more . . . populi Romani posse iter ulli per prouinciam dare et, si uim facere conentur, prohibitorium ostendit: I 8, 3; ea condicione, quae a Caesare ferretur, se usuros ostendebant (legati): IV 11, 3.

c) interrog. obi.; z) con. praes.: quae in eo reprehendat <-dit M> ostendit; . . . proponit: I 20, 6; iubet, quid sui consilii sit ostendit: I 21, 2; quid ubique habeat frumenti et <c> nauium ostendit: 2, 20, 8. (¶ 7).

β) con. pl.: commonefacit . . . et ostendit, quae separatim quisque de eo apud se dixerit: I 19, 4.

γ) con. impl.: quaeque in Treueris gererentur ostendit (Cingetorix): V 3, 3; regem hortatus est, ut . . . legatos ad Achillam mitteret et quid esset suae uoluntatis ostenderet: 3, 109, 3; quid fieri uellet (uelit) ostendit *u. facio* p. 1262 99) (6 loc.); legatis tribunisque mili-

tum conuocatis et ⟨e⟩ quae ex Voluseno cognouisset ⟨e⟩ et quae fieri uellet ostendit: IV 23, 5.

Monstrandi uerbo Caesar nusquam uidetur usus esse.

ostentatio. A. propr.: his paucos addit equites, qui latius ⟨cautius §⟩ ostentationis causa uagentur ⟨e⟩: VII 45, 3.

B. trsl.: Scipionem eadem spes . . . impellit, . . . simul iudiciorum metus, adulatio atque ostentatio sui et potentium, qui in re publica iudiciisque tum plurimum pollebant ⟨metus atque ostentatio sui et potentiae, qua . . . pollebat *Madu.*⟩: 1, 4, 3; ¶ satis ad Gallicam ostentationem minuendam . . . factum existimans in Haeduos mouit castra: VII 53, 3; ¶ Labienus . . . captiuos . . . omnes productos ostentationis, ut uidebatur, causa, quo maior perfugae fides haberetur, . . . interfecit: 3, 71, 4.

ostento. A. propr.: matres familiae . . . suos obstetari et more Gallico passum ⟨sparsum §⟩ capillum ostentare liberosque in conspectum proferre coeperunt: VII 48, 3; ¶ ipsi . . . praesidia custodiasque ad ripas Ligeris disponere equitatumque omnibus locis iniiciendi timoris causa ostentare coeperunt: VII 55, 9; ¶¶ addunt etiam de Sabini morte; Ambiorigem ostentant fidei faciundae ⟨e⟩ causa: V 41, 4; — quos (Roucillum et Egum) Pompeius . . . omnia sua praesidia circumduxit atque ostentauit: 3, 61, 1.

B. trsl.: ut . . . qui iniquitatem condicionis perspiceret, inani simulatione (Gallos) sese ostentare cognosceret: VII 19, 3; ¶ cum

Lentulus aetatis honorem ostentaret, Domitius urbanam gratiam dignitatemque iactaret ⟨proferret f⟩: 3, 83, 1.

ostiarium: columnaria, ostiaria, frumentum, milites, arma, remiges, tormenta, uecturae imperabantur: 3, 32, 2.

ostium: altera (pars erat) ad portam ⟨e⟩, qua ⟨e⟩ est aditus ex Gallia atque Hispania, ad id mare, quod adigitur ⟨*Madu.*; adigit s; adiacet *edd.*⟩ ad ostium Rhodani: 2, 1, 2.

Otacilius u. Crassus p. 752.

otiosus: Pompeius annum spatium . . . nactus, quod uacuum a bello atque ab hoste otiosum ⟨uacuum . . . otiosus *Ciace.*⟩ fuerat: 3, 3, 1.

otium. A. propr.: (erant sententiae, quae conandum omnibus modis castraque Vari oppugnanda censerent, quod id ⟨*om. codd.*; *add. Clark.*⟩ huius modi militum consiliis omnium ⟨*Clark.*; otium s; quod in huiusm. mil. cons. otium *edd.*⟩ maxime contrarium esse arbitrantur: 2, 30, 1.)

B. trsl. = pax: erat in oppido ⟨e⟩ multitudo insolens belli diurnitate otii: 2, 36, 1; ¶ si qua hominum aequitate res ad otium deduci posset: 1, 5, 5; id sibi ad praesentem obtinendam libertatem satis esse; ad reliqui temporis pacem atque otium parum profici: VII 66, 4.

[*Falso:* qui se illi initio ⟨*Steph.*; in otio ⟨*uel ocio codd.*⟩ civilis belli obtulerant: 3, 1, 5.]

ouum: ex quibus sunt qui piscibus atque ⟨qui *add. §*⟩ ouis autum uiuere existimantur: IV 10, 5.

P

P. = Publius. *Plene uidetur scriptum esse publius in X I 52, 7; II 34; III 5, 2; 8, 5; 20, 1; publicum in BM³, pullium in AQ VII 90, 7; publicus in z, .P. in a (s?) III 7, 2; publicus est in z, omissum est (p.) in § III 11, 3 et VI 38, 1 et (sed pullium in Q) IV 22, 6; nota (p. uel P. uel p.) uidetur inueniri in X II 25, 1 (et I 2, 1) in a (s?) 2, 23, 1, 3; 34, 2; 36, 2; 3, 1, 1; 19, 2; 51, 1; 89, 2; 101, 1; 102, 7; p. est in AQ, omissum est in BM³ I 21, 4; p. in a (f?), omiss. in hl 1, 23, 2; p. constat in h. non exstat in za VII 1, 1.*

Additur hoc praenomen his nominibus: Attius Varus: 2, 23, 1, 3; 34, 2; 36, 2; Baculus u. Sextius; (Clodius: VII 1, 1 ⟨e⟩) Consilius: I 21, 4 ⟨e⟩; Crassus: I 52, 7; II 31; III 7, 2; 8, 5; II,

3 ⟨e⟩; 20, 1; Lentulus Spinther: 1, 23, 2 ⟨e⟩; Lentulus consularis: 3, 102, 7; (Piso: I 2, 1) Rufus u. Sulpicius; Seruilus: 3, 1, 1; Sextius Baculus: II 25, 1 ⟨e⟩; III 5, 2; VI 38, 1 ⟨e⟩; Spinther u. Lentulus; Sulla (Sylla): 3, 51, 1; 89, 2; Sulpicius Rufus: IV 22, 6 ⟨e⟩; VII 90, 7; 3, 101, 1; Varus u. Attius; Vatinius: 3, 19, 2.

p. (p̄) u. passus. pes. pondo. populus, (praetor,) (praefectus,) res publica.

pabulatio. A. obi.: omnes nostras pabulationes frumentationesque obseruabat: VII 16, 3.

B. abl.: quin . . . omni exitu et pabulatione interclusi uiderentur: VII 44, 4; ¶ (premere: 1, 78, 1 u. prohibere;) ¶ satis

habebat in praesentia hostem rapinis, pabulationibus <del. Paul> populationibusque prohibere <u. CC>: I 15, 4; omnibus modis huius rei studendum, ut pabulatione et <β> aut <α>; ac Fr., Db.) comenatu Romani prohibeantur <prohiberentur β>: VII 14, 2; (nostri) et aquae magna parte et pabulatione libera prohibitori hostes uidebantur: VII 36, 5; perfacile esse factu frumentationibus pabulationibusque Romanos prohibere: VII 64, 2; prohibebantur <Paul>; premebantur <α>; <edd.> Afraniani pabulatione, aquabantur aegre: I, 78, 1; uti pabulatione Pompeium prohiberet equitatumque eius ad rem gerendam inutilem efficeret: 3, 43, 3; quo facilius equitatum Pompeianum . . . conlinceret et pabulatione prohiberet: 3, 58, 1.

C. c. praep.: quos (seruos) in pabulatione paucis ante diebus exceperat: VII 20, 9.

pabulator: paucas cohortes relinquit; † hora X. subsequi pabulatores equitesque reuocari iubet <reliquas hora X. subsequi, pabulatores equitesque reuoc. iub. Hölff.>; sine mora reuocari pabulatores equitesque subsequi iubet Köchly: I, 80, 4; † qui inopinantes pabulatores et sine ullo dissipatos timore adgressi magnum numerum iuuentorum atque hominum intercipiunt: I, 55, 1; † huc cum cotidiana consuetudine egressae <Jurinius>; congressae <edd.>; congressis F. Hofm.) pabulatoribus praesidio propiore <e> ponte legiones Fabianae duae flumen transissent: I, 40, 3; † repente ex omnibus partibus <e> ad pabulatores aduolauerunt: V 17, 2.

pabulor: (illi) non longe <N>; longo <edd.> a castris progressi spatio, ut celerem receptum haberent, angustiore <ego>; angustius <α>; <edd.> pabulabantur <O>; pabulantur <α>: I, 59, 2; XV milia passuum in circuitu amplexus hoc spatio pabulabatur (Pompeius): 3, 44, 3; praeter consuetudinem omnium (Afraniani) noctu instituerant pabulari: I, 59, 3; quo in loco superioribus fere diebus nostri pabulari consueuerant <e>: 3, 37, 5; Pompeium extra munitiones egressum, ut libere pabulari <fabulari <abl>; populari N> posset: 3, 65, 4; † pabulandi causa u. **causa p. 191 (5 loc.)**; equitatumque per causam pabulandi emissum confestim decumana porta in castra se recipere iussit: 3, 76, 1; † quo nostros postero die pabulatum uenturos arbitraretur: VII 18, 1; his pontibus pabulatum mittebat: I, 40, 1; qui pabulatum longius progressi erant: I, 48, 4; uniuersas ad aquam copias educunt, pabulatum emittitur <mittitur O> nemo: I, 81, 4.

pabulum. A. subi.: postquam non modo hordeum pabulumque omnibus locis herbaeque descetae, sed etiam frons <Cellar.> fructus <edd.>; frondes <Farrn.> ex arboribus deficiebat <-bant N>; <Farrn.>: 3, 58, 5; † posse: VII 14, 4 u. B. secare.

B. obi.: cognouit Vercingetorigem consumpto pabulo castra mouisse: VII 18, 1; † desecare: 3, 58, 5 u. A.; † dierum XXX pabulum frumentumque habere omnes <omn. hab. β> conuectum iubet: VII 73, 2; † pabulum <pabulum M> secari secare <e> non posse; necessario dispersos hostes ex aedificiis petere: VII 14, 4; † cogebantur Coreyra atque Acarnania longo interiecto navigationis spatio pabulum supportare: 3, 58, 4; cf. qu. sqq.

C. gen.: non modo frumenta in agris matura non erant, sed ne pabuli quidem satis magna copia esse inciperet: I 16, 2; cum primum pabuli copia esse inciperet: II 2, 2; (frumentum) multum ex omni prouincia comportabatur; magna copia pabuli suppetebat: I, 49, 1; † quod castra mouisset, factum inopia pabuli: VII 20, 3; inopia pabuli adducti . . . omnia sarcinaria iumenta interfici iubent: I, 81, 6; erat summa inopia pabuli, adeo ut foliis ex arboribus strictis et teneris harundinum radicibus contusis equos alerent; frumenta enim . . . : 3, 58, 3.

D. abi.: ne omnino frumento pabuloque intercluderentur: I, 61, 2.

E. c. praep.: quantum iam diem sine pabulo retentis iumentis: I, 81, 1.

(paciscor: dextris umeris exsertis animaduertebantur, quod insigne † pacatum <N>; <Vidh.>; pacatorum Klusmann, Georges>; pacis Gallis Koch>; pacatis <Abl.>; pactum <Holl.>; <DP.> esse consueat: VII 50, 2.)

paco. A.: Caesar . . . in Germaniam mittit ad eos ciuitates, quas superioribus annis pacauerat: VII 65, 4; † hac <e> parte Galliae pacata totus et mente et animo in bellum . . . insistit: VI 5, 1; † quas (naues) ex Pictonibus et Santonis reliquisque pacatis regionibus conuenire insserat: III 11, 5.

B.: inter fines Heluetiorum et Allobrogum, qui nuper pacati <pacati M&h> erant, Rhodanus fluit: I 6, 2; † Morini, quos Caesar in Britanniam proficiscens pacatos reliquerat: IV 37, 1.

C.: ne omni pacata Gallia ad eos exercitus noster adduceretur: II 1, 2; his rebus gestis omni Gallia pacata tanta huius belli ad barbaros opinio perlata est, uti: II 35, 1; enim omnibus de causis Caesar pacatam Galliam

existimaret: III 7, 1; quod omni Gallia pacata Morini Menapiique supererant, qui in armis essent: III 28, 1; cuius imperatoris ductu . . . omnem Galliam Germaniamque pacauerint: 1, 7, 6; pacem ex Gallia numerum, quam (quamquam *af*; quem *O: Db.*) ipse pacauerat (parauerat *O: Db.*): 1, 39, 2; ¶ Germaniam: 1, 7, 6 *u.* Galliam; ¶ nihil horum ad pacandas Hispanias, nihil ad usum provinciae prouisum, quae propter diuturnitatem pacis nullum auxilium desiderarit: 1, 85, 7; quod duas Hispanias bellicosissimorum hominum peritissimis atque exercitatissimis ducibus pacauissent: 3, 73, 3.

pacatus (ui adiectiui). **A. pos.:** ne iis (e) quidem eo tempore, qui quieti (qui eo temp. pacati *z*; *Ald.*: qui *om. AB³*) uiderentur, suam salutem recte committi uidebat: VII 6, 4; ¶ (dextris numeris exsertis animadnertebantur, quod insigne † pacatum (u. **pa-eiscor**) esse conseruat: VII 50, 2.) *Cf. paco* **A.** regio III 11, 5; **B.** IV 37, 1; **C.** Gallia III 7, 1.

B. superl.: quam (legionem) L. Roscio in pacatissimam et quietissimam partem ducendam dederat: V 24, 7.

pacio: crebraque inter se colloquia milites habebant, neque ullum interim telum per pactiones loquentium traieciatur: 3, 19, 1.

[Falso: ut se et populum Romanum factione (pactione *hl*) paucorum oppressum in libertatem uindicaret: 1, 22, 5.]

(Pactius: primipilo P. Sextio Baculo (baccio *B³*; pactio *z*) . . . multis grauibusque uulneribus confecto: II 25, 1.)

paetum: quid (e) quoque (Q: *Ald.*; quoquo *ABMa*; quo *h*) pacto agi placeat occulte inter se constituunt: VII 83, 5; (nt, si pacto Caesar stetisset, ipse non profectus esset (sic *Vich.*; ut, si pacto conseruato a Caesare non profectus esset *Hug*; ut, si peracto cons. caesaris cons. praefectus esset *z*): 1, 11, 2.)

Padus: quam (legionem) proxime trans Padum conscripserat: V 24, 4.

Paelignus. *Codd. semper uidentur habere pelignus.*

nuntiator Sulmonenses . . . cupere ea facere, quae nellet, sed a Q. Lucretio senatore et Attio Paeligno prohiberi, qui . . . : 1, 18, 1; — Fabius Paelignus quidam ex infimis ordinibus de exercitu Curionis primum agmen fugientium consecutus magna uoce Varum nomine appellans requirebat: 2, 35, 1; ¶ Domitius per se circiter XX cohortes Alba, ex Marsis et Paelignis, finitimis ab regionibus

eoegerat: 1, 15, 7; † neque enim ex Marsis Paelignisque ueniebant: 2, 29, 4.

(Paemani: Condrusos, Eburones, Caerosos (e), Caemanos (z; *Oros.*; paemanos *z*; *edd.*), qui uno nomine Germani appellantur, (se) arbitrari ad XL milia (conficere posse): II 4, 10.)

paene. **Forma:** *Si quid dandum est Holderi silentio, duobus locis* (I 20, 3 et V 43, 4) *in omnibus codd. (X) inuenitur paene, reliquis locis aut omnes codd. aut complures habent pene. Omnibus belli civilis locis in cod. a exstare pene testatur Np.; 1, 5, 3 in ahl scriptum esse pene dicit Db. — Poene est in A I 11, 3; 38, 4; VII 77, 8; 83, 2; in h 3, 56, 1.*

A. e. subst.: a): castella: 3, 32, 3 *u.* **B.** singuli; ¶ quae (moles) paene insulam (codd.: *edd.*; paeneinsulam *Dt.*) oppidum effecerat: 3, 40, 4; ¶ huius (e) te paene principem copiae atque inuentorem bene de nomine ac dignitate populi Romani meritum esse existimare debemus: *ap. Cic. Brut.* 253; ¶ qui illius patientiam paene (plane *a*) obsessionem appellabant: VI 36, 2; ¶ cum stipendium ab legionibus paene seditione facta flagitarentur (e): 1, 87, 3; ¶ plebes paene seruorum habetur loco: VI 13, 1; ¶ (quod penes eos (paene in eo *ik*; *Np.*; paene ex eo *Em. Hoffm.*), si id oppidum retinissent, summam uictoriae constare intellegebant: VII 21, 3;) ¶ uici: 3, 32, 3 *u.* **B.** singuli.

b): perpressos (se) omnium rerum inopiam, nunc uero paene ut feras (Fossius; feminas *edd.*) circummunitos prohiberi aqua, prohiberi ingressu: 1, 84, 4; ¶¶ si paene in ipsis cadaueribus proelio decertare cogentur: VII 77, 8; ¶ ita se omni tempore de populo Romano meritis esse, ut paene in conspectu exercitus nostri . . . oppida expugnari non debuerint: I 11, 3; ¶ quod nisi paene in ipso urbis incendio atque in desperatione omnium salutis . . . numquam ante descensum (e) est: 1, 5, 3; ¶ in Gallia non solum in omnibus ciuitatibus atque in omnibus pagis partibusque (CC), sed paene etiam in (z; *om. z; Np.*) singulis domibus factiones sunt: VI 11, 2; ¶ quibus opibus ac neruis non solum ad minuendam gratiam, sed paene ad perniciem suam uteretur: I 20, 3; ¶ multum fortunam . . . potuisse iudicauit, multo etiam amplius, quod paene ab ipso uallo portisque castrorum barbaros auertisset: VI 42, 2; ¶ ita sine periculo legionum et paene sine uulnere bellum conficiemus: 3, 86, 4.

B. e. adiect.: scio me, inquit, paene incre-

dibilem rem polliceri: 3, 86, 2; ¶ neces-
sario <e> paene iniquo loco et leniter <e> de-
clini castra fecerant <e>: VII 83, 2; ¶
Caesar paene omni acie perterrita . . . legio-
nem nonam subsidio ducit: 1, 45, 1; Afranius
paene omne frumentum . . . Ilerdani conuexe-
rat: 1, 48, 5; ut paene omnes ex <e> Epiro fini-
timsque regionibus signa relinquenter: 3, 13, 2;
pulsam fugere Caesarem paene omnibus copiis
amissis: 3, 79, 4; ¶ singuli: VI 11, 2 u.
A. b) domus; non solum urbibus, sed paene
uicis castellisque singulis <om. Db.> singuli
<add. Oehler; om. codd.; Np., Dt.> cum imperio
praeficiebantur: 3, 32, 3; ¶ flumen Dubis
<e> ut circino circumductum paene totum
oppidum cingit: 1, 38, 4; ¶ ut paene uno
tempore et <e> ad silvas et in flumine et iam
<e> in manibus nostris hostes uiderentur <u.
CC>: II 19, 7; huic (legioni) sic adiuuauerat <e>
octauam, ut paene unam <om. ul> ex duabus
efficeret: 3, 89, 1.

C. e. aduerb.: cum paene cotidie a Pou-
peio ad Caesarem perferent: 3, 61, 2.

D. e. uerbis: ut paeue alienata mente de-
letis omnibus copiis equitatum tantum <e> se
ex fuga recepisse dicerent: VI 41, 3; ¶ quin
paene circumuallati atque omni exitu et
pabulatione interclusi uidentur: VII 44, 4; ¶
eum . . . legiones premi et paene circum-
uentas teneri . . . uidissent: II 21, 4; ¶
ut paene bellum confectum uideretur: 1, 53,
2; ¶ cuius opera . . . tantum exercitum
uictorem fame <paene add. β; Schm.> con-
sumptum uidetis: VII 20, 12; ¶ cum is
murum hostium paene contingeret: VII 24,
2; ¶ ut paene terga conuertant: 1, 80,
5; ¶ nullum eius modi casum exspectans,
quo . . . dispersis ac paene deletis hostibus
. . . offendi posset: VI 36, 2; ¶ his (fossis)
paene effectis magnum in timorem Afranius
Petreisque perueniunt: 1, 61, 2; ¶ cum
paene inaedificata [in] muris ab exercitu
nostro moenia uiderentur: 2, 16, 2; ¶ in-
tercludere: VII 44, 4 u. circumuallare; ¶
quibus rebus paene perfectis aduentu Curio-
nis cognito queritur: 1, 30, 5; ¶ ut a quo
genere hominum uictoriam sperasset, ab eo
initio fugae facto paene proditus uideretur:
3, 96, 4; ¶ pons, qui fuerat tempestate
interruptus, paene <neque Ciacc.> erat refe-
ctus: 1, 41, 1; ¶ ut . . . non modo . . . de
uallo decederet nemo, sed paene ne respice-
ret quidem quisquam: V 43, 4; ¶ ut paene
castris Pompei legiones subiceret <subicere
Oald>: 3, 56, 1; ¶ ut . . . qui se summam

a <e> Caesare gratiam inituros putarent, paeue
naturam studio uincerent: VI 43, 5.

paeninsula: mole <e> tenui <e> naturali
<e> obiecta <e>, quae <e> paene iusulam <codd.;
edd.: paeninsulam Hofm.> oppidum effecerat:
3, 40, 4.)

paenitet. Forma: penitere scriptum
est in A Q³ IV 5, 3, in a 2, 32, 12. 14.

A.: saepe . . . consilia inenit, quorum eos
in uestigio paenitere uocasse est: IV 5, 3;
uos me imperatoris nomine appellauistis, cuius
si uos paenitet, uestrum nobis beneficium
remitto: 2, 32, 14.

B.: an paenitet uos, quod <quia f>
saluum atque incolumen exercitum . . . tra-
duxerim? quod classem hostium primo impetu
adueniens profligauerim? quod bis per biduum
equestri proelio superauerim? quod ex portu
sinuque aduersariorum CC naues oueratas ab-
duxerim <e> eoque illos compulerim, ut: 2, 32,
12.

pagus. Cf. F. Dahn, *Die Könige der Ger-
manen I. p. 10 sqq.; AI sq.; Mommsen, Die
keltischen pagi (Hermes XVI p. 449 sq.)*

A. regionem significat: eius pagi, qui
appellatur: I 27, 4 u. **B. b)** appellare; -
(pagos habere, ex quibus educunt: IV 1,
4 *ib.* habere); ¶ principes . . . pago-
rum: VI 23, 5 u. **B. d)** principes; ¶ in
quattuor pagos diuisa: I 12, 4 u. **B. e) γ)**;
— in omnibus pagis: VI 11, 2 u. **B. e) δ).**

**B. eos significat, qui certam aliquam re-
gionem incolunt; a) subi.:** (ueniebant questum)
pagos centum Sueborum ad ripas Rheni con-
sedisse, qui Rhenum transire conarentur:
I 37, 3; ¶ hic pagus unus, cum
domo exisset, patrum nostrorum memoria
L. Cassium consullem interfecerat et eius
exercitum sub iugum miserat: I 12, 5.

b) obi.: quod improuiso unum pagum ador-
tus esset: I 13, 5; ¶ is pagus appella-
batur Tigurinus: I 12, 4; hominum milia sex
eius pagi, qui Verbigenus appellatur, . . . egressi
ad Rhenum . . . contenderunt: I 27, 4; ¶
hi (Suebi) centum pagos habere dicuntur, ex
quibus quotannis singula milia armatorum bel-
landi causa ex <suus ex β> finibus educunt:
IV 1, 4; ¶ Gabalos proximosque pagos
Aruernorum in Helmos . . . mittit: VII 61, 6.

e) dat.: his (Sueborum pagis) praeesse
Nasum et Cimberium fratres: I 37, 3.

d) genet.: homines eius pagi: I 27, 4 u. **b)**
appellare; ¶ sed principes regionum
atque pagorum inter suos ius dicunt controuer-
siasque minuunt: VI 23, 5.

e) c. praep.; z) ab: reliquum exercitum . . . legatis in Menapios atque in eos pagos Morinorum, ab (a f) quibus ad eum legati non uenerant, ducendum (deducendum β) dedit: IV 22, 5.

β) ex: ex quibus (pagis) educunt: IV 1, 4 u. b) habere.

γ) in pagos: (de)ducere: IV 22, 5 u. z); † nam omnis ciuitas Heluetia in quattuor pagos (partes uel pagos af) diuisa est (u. CC): I 12, 4.

δ) in pagis: in Gallia non solum in omnibus ciuitatibus atque in omnibus pagis partibusque (partibusque del. Davis.; Np., Fr.), sed paene etiam in (e) singulis domibus factiones sunt: VI 11, 2.

Palaeste. Cf. *Stoffel, Hist. de Jules César I p. 329 sq.*

postridie terram attingit Germaniorum (CC). saxa inter et alia loca periculosa quietam naetus stationem . . . ad eum locum, qui appellabatur Palaeste (Glandorp.; pharsalia codd.), omnibus nauibus ad unam incolumibus militis exposuit: 3, 6, 3.

palam: suos liberos, nisi cum adoleuerunt, . . . palam ad se adire non patiuntur: VI 18, 3;

† conloquium petunt . . . semoto a militibus loco. ubi id a Caesare negatum et, palam si conloqui uellent, concessum est: I, 84, 2;

† iamque inter se palam de praemiis ac de (e) sacerdotiis contendebant in annosque consulatum definebant: 3, 82, 4; † iam de sacerdotio Caesaris Domitius, Scipio Spintherque (e) Lentulus cotidianis contentionibus ad grauissimas uerborum contumelias palam descenderunt (-erant Ioss.): 3, 83, 1; † (Caesar . . . rem totam distulit (rem palam dispulit Ciacc.), illos secreto castigauit: 3, 60, 1); † uterque . . . exercitum educunt, Pompeius clam et noctu, Caesar palam atque interdiu: 3, 30, 3;

† tertium iam hunc anum regnantem inimici palam multis ex ciuitate auctoribus interfecerunt (sic β; inimicis iam multis palam ex ciuitate et iis auctoribus eum interfecerunt z; u. CC): V 25, 3; productos palam in praetorio interficiunt: I, 76, 4; † loquitur [in coasilio] palam, . . . sese . . . postero die priua luce castra moturum: VI 7, 6; milites uero palam inter se loquebantur . . . sese non esse pugnatos: I, 72, 4; itaque de deditioe omnes (in add. z; iam Ioss.; Dt.; om. O) palam loquebantur et cum P. Attio agebant: 2, 36, 2; † Caesarem adierunt palamque de eorum iniuriis sunt questi: 3, 59, 4; † amici regis . . .

iis (e), qui erant ab eo missi, palam liberaliter responderunt eumque ad regem uenire iusserunt; ipsi clam consilio inito Achillam . . . ad interficiendum Pompeium miserunt: 3, 104, 1. (2); † ille ignominia et dolore permotus palam se proficisci ad Caesarem simulauit; clam nuutiis ad Milonem missis . . . eum in Thurinum . . . praemisit: 3, 21, 4.

(multis palam auctoribus: V 25, 3 u. s. interficere.)

palma. A. = *παλάμη*; a) propr.: quod ubi sine recusatione fecerunt passisque palmis proiecti ad terram flentes ab eo salutem petierunt: 3, 98, 2.

b) trsl.: est bos cerui figura, cuius a media fronte inter aures unum cornu existit . . . ; ab eius summo sicut (se ut R. Steph.) palmae ramique (rami quam β; que om. Aim.; Whitte) late diffunduntur (diffundunt β; R. Steph.): VI 26, 2.

B. = *γοίμηξ*: Trallibus in templo Victoriae . . . palma (palmam Paul) per eos dies [in tecto] inter coagmenta lapidum ex pavimento exstitisse ostendebatur: 3, 105, 5; † (VI 26, 2 u. A. b.)

paludatus: neque exspectant, . . . ut de eorum imperio ad populum feratur, paludati-que uotis nuncupatis exeunt. consules (exeunt consules z): 1, 6, 6.

palus. A. subi.: hunc (collem) ex omnibus fere partibus palus difficilis atque impedita cingebat non latior pedibus quinquaginta: VII 19, 1; † palus (paulus B¹M¹Q¹) erat non magna inter nostrum atque hostium exercitum: II 9, 1; cum animaduertisset perpetuum esse paludem, quae influeret in Sequanam atque illum omnem locum magnopere impediret: VII 57, 4; † longius prosequi ueritus (e), quod siluae paludesque intercedebant: V 52, 1; palus, quae perpetua (perpetua quae β; Oud.) intercedebat, Romanos ad insequendum tardabat: VII 26, 2; † non hos palus (paludes Paul) in bello latrociniisque natos, non siluae morantur: VI 35, 7; † ubi cuique (e) aut ualles abdita aut locus siluestris aut (locis siluestribus β) palus impedita (paul impedita A) spem praesidii aut salutis aliquam offerebat, consererat: VI 34, 2; † tardare: VII 26, 2 u. intercedere.

B. obi.: Labienus . . . cratibus atque aggere paludem explere atque iter munire conabatur: VII 58, 1; † quod intellegebant . . . continentibus siluas ac paludes (quas add. β) habebant, eo se suaque omnia contulerunt: III 28, 2; † (palus impedita: VI 34, 2 et

VII 19, 1 *u. A.* offerre et cingere; ¶ si eam paludem Romani perrumpere conarentur: VII 19, 2; ¶ (proicere, prospicere: VII 58, 6 *u. E. a*); ¶ hanc (paludem) si nostri transirent, hostes expectabant: II 9, 1.

C. gen.: omnia uada ac † saltus eius <salicta eius *Heller*; transitus eius *coni. Np.*; *u. CC*) paludis <eius paludis *unc. includ. Dt.*; certis custodiis *add. β*; *Schn.*) obtinebant: VII 19, 2; ¶ qui <e> cum propter siccitates <siccitatem *β*> paludum quo se recipere non haberent, quo perfligio <e> superiore <a> anno <a> erant <e> usi: IV 38, 2.

D. abl.; a): quod prope ex omnibus partibus flumine et palude circumdata (urbs) unum habeat et perangustum aditum: VII 15, 5; ¶ cognoscit non longe ex eo loco oppidum Cassiuellauni abesse siluis paludibusque munitum: V 21, 2; erant Menapii . . . perpetuis paludibus siluisque muniti: VI 5, 4; locum castris deligit paludibus siluisque munitum: VII 16, 1; ¶ (praesaepire, protegere: VII 58, 6 *u. E. a*); ¶ cum multos menses castris se ac paludibus tenuisset: I 40, 8.

b) intermissa: VII 17, 1 *u. E. a*.

E. e. praep.; a) ab: castris ad eam partem oppidi positus Caesar, quae intermissa a <del.?*?*> flumine et a paludibus <et palude *β*> aditum . . . angustum habebat: VII 17, 1; ¶ ipsi profecti a <ab *h*> palude <*β*> prospecta palude *α*; proiecta pal. *Np.*; praesepi pal. *Em. Hoffm.*; *Db.*; protecti pal. *Ciace.*) ad ripas <in ripas *h*; in ripa *a*; ac ripis *Ciace.*> Sequanae <e> regione Lutetiae contra Labieni castra considunt: VII 58, 6.

b) ex: siue eum (hostem) ex paludibus siluisque elicere siue obsidione premere posset: VII 32, 2.

c) in e. acc.; α): quos (maiores natu) una cum pueris mulieribusque in aestuaria ac paludes coniectos <collectos *X*> dixeramus: II 28, 1; ¶ illi nulla coacta manu loci praesidio freti in siluas paludesque confugiunt suaque eodem conferunt: VI 5, 7; ¶ quorum pars in Arduennam siluam, pars in continentes paludes profugit: VI 31, 2.

(*β*): eo(*d*em) (se) conferunt (contulerunt): III 28, 2 et VI 5, 7 *u. B.* habere et *E. e*) *α*) confugere.)

d) propter: mulieres quique per aetatem ad pugnam inutiles <e> uiderentur, in eum locum coniecisse, quo propter paludes <paludis *AQB*> exercitui aditus non esset: II 16, 5.

paluster: equitum uero operam neque in

loco palustri desiderari debuisse et: VII 20, 4; ita illi necessario loca sequi demissa <e> ac palustria et puteos fodere cogebantur: 3, 49, 5.

pando: matres familiae . . . suos obstetari et more Gallico passum <pansum *Q²*; sparsum *β*: capillum ostentare . . . coeperunt: VII 48, 3; ¶ passis manibus *u. manus p. 541 b*) (*β loc.*): ¶ quod ubi siue recusatatione fecerunt passisque palmis proiecti ad terram flentes ab eo salutem petuerunt: 3, 98, 2.

panicum: (pecus <panicum *R. Steph.* uero, cuius rei summa erat ex Epiro copia, magno in honore habebant: 3, 47, 7;) — Massilienses . . . graui . . . pestilentia conflictati ex diutina conclusione et mutatione uictus — panicum enim uetere atque hordeo corrupto omnes alebantur, quod ad huius modi casus antiquitus paratum in publicum contulerant: 2, 22, 1.

panis: (panium Caesar de analogia libro II. dici debere ait: *Charis. art. gramm. I p. 141 Keil*; cf. *ibid. p. 90.*)

ex hoc (genere radicis) effectos panes, cum in conloquiis Pompeiani famem nostris obiectarent, uulgo in eos iaciebant: 3, 48, 2; ¶ id (genus radicis) ad similitudinem panis effugebant <ego> efficiebant: *edd.*; *haec omnia del. Vietl., Paul*): 3, 48, 1.

par. A. = ἴσος, ὅμοιος; a) non sequitur atque aut qui: ab eo flumine pari adeliuitate <decliuitate *B²β*> collis nascebatur: II 18, 2;

¶ Eporedorix Haeduus, summo loco natus adulescens et summae domi potentiae, et una Viridomarus, pari aetate et gratia, sed genere dispari: VII 39, 1;

¶ (mei consilii est) facere quod nostri maiores nequaquam pari bello Cimbrorum Teutonumque fecerunt: VII 77, 12;

¶ qua re paribus eorum beneficii parem se quoque uoluntatem tribuere debere et neutrum eorum contra alterum iuuare: I, 35, 5;

¶ dum pari certamine res geri potuit, magnum hostium numerum pauci sustinere: I, 51, 5;

¶ ubi hostes . . . sentiant . . . parique condicione ex muro ac turribus bellandi data se uirtute nostris adaequare non posse intellegunt: 2, 16, 3; ut . . . abductum illum a mari . . . pari condicione belli secum decertare cogeret: 3, 78, 3;

¶ decliuitas: II 18, 2 *u. adeliuitas*;

¶ colles medioeri interiecto spatio pari altitudinis fastigio oppidum cingebant: VII 69, 1;

¶ gratia: VII 39, 1 *u. aetas*;

¶ item equites Ariouisti pari intervallo constiterunt: I 43, 2; Germani suas copias castris eduxerunt gene-

ratimque constituerunt (instituerunt *B²β*) paribus (paribusque *B²β*) interuallis, Harudes (e), Marcomanos (e), Triboccos (e), . . . Suebos: I 51, 2; trabes derectae . . . paribus interuallis, distantes inter se binos pedes, in solo conlocantur: VII 23, 1; ¶ cum . . . reliqui in labore pari ac periculo ne unus omnes antecederet recusarent: 3, 82, 5; ¶ his perfectis conlocatisque alias deinceps pari magnitudine rates iungebat: 1, 25, 8; ¶ his rebus perfectis . . . pares (β; pari α; paris *Oud.*; *Np.*, *Hold.*) eiusdem generis munitiones, diuersas ab his, contra exteriorem hostem perfecit: VII 74, 1; ¶ Labienum cum legionibus tribus . . . proficisci iubet; C. Trebonium cum pari legionum numero ad eam regionem . . . depopulandam mittit: VI 33, 2; imperant Haeduis . . . milia XXXV; parem numerum Aruernis: VII 75, 2; quorum unus Hispaniam citeriorem *tribus legionibus, alter ulteriorem* . . . duabus legionibus, tertius . . . Vettonum agrum Lusitaniamque pari numero legionum obtinebat: 1, 38, 1; praemiserat . . . equitum III milia, *quae* omnibus superioribus bellis habuerat, et parem ex Gallia numerum: 1, 39, 2; ¶ [equestris autem proelii ratio et cedentibus et insequentibus *par* atque *idem* periculum inferebat: V 16, 3;] 3, 82, 5 *u.* labor; ¶ ut . . . (non) inter se contingant trabes, sed paribus intermissis (e) spatiis singulae singulis saxis interiectis arte contineantur: VII 23, 3; ¶ uoluntas: 1, 35, 5 *u.* beneficia.

hoc unum esse tempus de pace agendi, dum sibi uterque confideret et pares ambo uiderentur: 3, 10, 7; ¶ hoc mortuo aut (e) si qui ex reliquis excellit dignitate, succedit, aut, si sunt plures pares (par. plur. β), suffragio druidum (e), uon numquam etiam armis de principatu contendunt: VI 13, 9.

b) sequitur α) atque: quos . . . postea in parem (ed. *Junt.*: partem X) iuris libertatisque conditionem (α: conditione αh), atque ipsi erant, receperunt: I 28, 5; ¶ adplicatisque nostris ad terram nauibus [propter eundem timorem] pari atque antea ratione [egerunt. cassius] secundum nactus uentum . . . naues . . . inmisit: 3, 101, 5; ¶ sed pari spatio transmissus atque ex Gallia est in Britanniam: V 13, 2.

β) qui: ipse cum quinque legionibus et pari numero equitum, quem in continenti reliquerat (relinquebat β), . . . soluit: V 8, 2.

B. *par alei* = ἀντίπαλος: uidetisne . . . exiguas esse copias missas. quae paucis equitibus pares esse non potuerint? 2, 39, 3; ¶

sese unis Suebis concedere, quibus ne dii quidem immortales pares esse possint (e): IV 7, 5.

qui (Germani) tamen pares esse nostro exercitui non potuerint: I 40, 7; — † erant et uirtute et numero pugnandi pares. nostri tametsi (pares nostri. tametsi *Np.*; *Fr.*; *u.* *CC*): V 34, 2.

pariter: plura castella Pompeius pariter destinendae manus causa temptauerat, ne ex proximis praesidiis succurri posset: 3, 52, 1.

paratus *u. p.* 988 sq.

parce: frumentum parce et paulatim metiri instituit: VII 71, 8.

pareo. A. = *paree uti*: frumentum (o) se (o) exigue dierum XXX habere, sed paulo etiam longius tolerare (e) posse parcendo: VII 71, 4.

B. = *abstinere. uti nolle*: milites . . . centuriones (e) tribunosque militum . . . obsecrare, ut per eos Caesar certior fieret, ne labori suo neu periculo parceret: 1, 64, 3.

C. = *incolumem conseruare alqm*; **a)**: ciuibus parcere: 3, 10, 6 *u. b)* *extr.*; ¶ (uri) neque homini neque ferae, quam conspexerunt (e), parant: VI 28, 2; ¶ Cenabensi (e) caede et labore operis incitati non aetate confectis, non mulieribus, non infantibus pepercerunt: VII 28, 4; ¶ militibus: V 36, 1 *u. b)*; ¶ rei publicae: 3, 10, 6 *ib.*

b): mittit rogatum, ut sibi militibusque parcat: V 36, 1; petunt atque orant, ut (om. β) sibi parcat (parc. sibi β), ne communi odio Germanorum innocentes pro nocentibus poenas pendant: VI 9, 7; obtestabantur Romanos, ut sibi parcerent, neu, sicut Auarici fecissent, ne a (e) mulieribus quidem atque infantibus abstinere: VII 47, 5; cum eo de salute sua agit, orat atque obsecrat, ut sibi parcat: 1, 22, 3; agunt gratias omnes omnibus, quod sibi perterritis pridie pepercerunt: eorum se beneficio uiuere: 1, 74, 2; proinde sibi (ciuibus *Paul*) ac rei publicae parcerent: 3, 10, 6.

D. = *ualetudini consulere*: ut (Cicero) ultro militum concursu ac uocibus sibi parcere (parc. sibi β) cogeretur: V 40, 7.

parens. A. sing.: Afranii etiam filius adulescens de sua ac parentis sui salute cum Caesare per Sulpicium legatum agebat: 1, 74, 6.

B. plur.: uxores habent deni duodenique inter se communes (o) et maxime fratres cum fratribus parentesque cum liberis: V 14, 4; ¶ et sua sponte multi in disciplinam conueniunt et a parentibus propinquisque mittuntur: VI 14, 2; ¶ hi . . . , ut extremo uitae tem-

pore homines facere consuerunt, aut suam mortem miserabantur aut parentes suos commendabant: 2, 41, 8; ¶ ne tecto recipiatur, ne ad liberos, ne ad parentes, ad uxorem <e> aditum habeat, qui non bis <e> per agmen hostium perequitarit <e>: VII 66, 7.

parento: praestare <e> omnes perferre acerbitates quam non ciuibus Romanis, qui Cenabi perfidia Gallorum interissent, parentent <parententur A; parentare Ciacc.>: VII 17, 7.

pareo. A. abs.: cum . . . eos (Heluetios) in eo loco, quo tum essent, suum aduentum expectare iussisset, paruerunt: I 27, 2; si uim faciat (Dumnorix) neque pareat, interfici iubet: V 7, 7; capitis poenam iis, qui non paruerint <paruerunt A Q¹>, constituit: VII 71, 6.

B. alei: huc omnes undique, qui controuersias habent, conueniunt eorumque (i. e. druidum) decretis iudiciisque parent: VI 13, 10; ¶ quod hi (Treueri) neque ad concilia ueniebant neque imperio parebant: V 2, 4; qui (militis) . . . ad omnem laborem animo parati imperio paruerunt: 3, 95, 1.

nulla Thessaliae fuit ciuitas . . . quin Caesari pareret atque imperata faceret <edd. uett.; Dk.; parerent . . . facerent x; Np., Db.>: 3, 81, 2; — inuiti summae spei adulescentes Eporedorix et Viridomarus Vercingetorigi parent: VII 63, 9.

paries. A. subi.: has trabes <e> paulo longiores atque eminentiores, quam extremi parietes erant, effecerunt <e>: 2, 9, 3.

B. obi.: cum inter eam <interea x> contignationem parietes exstruerentur: 2, 9, 3; intra haec tegimenta additi atque muniti parietes lateribus exstruebant: 2, 9, 6.

C. gen.: patebat haec (turre) quoque <e> uersus pedes XXX, sed parietum crassitudo pedes V: 2, 8, 2; ¶ storias autem ex funibus ancorariis tres in <ad Paul> longitudinem parietum turris latas III pedes fecerunt: 2, 9, 4; ¶ structura 2, 9, 1 u. D. extr.

D. e. praep.: supraque eum locum II tigna transversa iniecerunt [ut] non longe ab extremis parietibus: 2, 9, 2.

ubi turris altitudo perducta est ad <Abd.; ut x> tabulationem <Abd.; -ionis x>, eum <Abd.; causa x> in parietes instruxerunt <erant Nhl; intra parietes incluserant Ciacc.> ita, ut capita tignorum extrema parietum structura tegerentur: 2, 9, 1.

pario: exitum sibi: 3, 69, 3 u. salutem; ¶ centuriones . . . ne ante partam <portam

BM> rei militaris laudem <laud. rei mil. h; laudis militaris a> amitterent, fortissime pugnantem coniderunt: VI 40, 7; ¶ perpauci . . . lintribus inuentis sibi salutem reppererunt <pepererunt Heinsius; Np.>: 153, 2; primisque oppressis reliqui per horum corpora salutem sibi atque exitum pariebant: 3, 69, 3; ¶ hostes maximo clamore sicuti <insecuti quasi β> parta iam atque explorata uictoria . . . uallum ascendere coeperunt: V 43, 3; munitiones . . . ad flumen perductae expugnatis iam castris Pompei propriam <prope iam Foss.; partam iam (Ciacc.) Plugg.> expeditamque <ue om. NOfhl; Foss.> Caesaris uictoriam interpellauerunt: 3, 70, 2; siue ipsorum perturbatio siue error aliquis siue etiam partam <partem a> iam <una add. a¹> praesentemque uictoriam interpellauisset: 3, 73, 5; Scipionis milites cohortatur, ut parta iam uictoria praedae ac praemiorum uelint esse particeps: 3, 82, 1.

Parisii: concilio Galliae primo uere . . . indicto, eum . . . concilium Lutetiam Parisiorum <parisaeorum BM> transfert. confines erant hi Senonibus ciuitatemque patrum memoria coniunxerant, sed ab hoc consilio afuisse existimabantur: VI 3, 4, 5; celeriter sibi Senones, Parisios, Pictones, Cadurcos, Turonos, Aulercos, Lemonices, Andos, reliquosque omnes, qui Oceanum attingunt, (Vercingetorix) adiungit <e>: VII 4, 6; cf. qu. sqq.: quattuor legiones in Senones Parisiosque <parasiosque BM> Labieno ducendas dedit: VII 34, 2; Lutetiam proficiscitur. id est oppidum Parisiorum <parasiolorum B>, quod <ae> positum est <e> in insula fluminis Sequanae: VII 57, 1; imperant . . . octona (milia) Pictonibus et Turonis <e> et Parisiis et Heluetiis: VII 75, 3.

paro. A. = παρασχεῖν, εἰσιμαῖν;
a) e. obiecto; x) obi. est subst.: bellum u. **bellum p. 406 (6 loc.):** ¶ barbari . . . legatos . . . dimittere, coniurare, obsides inter se dare, copias parare coeperunt: III 23, 2; ¶ Caesar castris munitis scalas musculosque ad repentinam oppugnationem fieri et crates parari iussit. quibus rebus effectis . . . : 3, 80, 4; ¶ reliquisque <e> diebus turres ad altitudinem <e> nulli, falces testudinesque, quas idem captini docuerant, parare ac facere coeperunt: V 42, 5; ¶ existimabant . . . omnes perturbatos defectione Haeduorum fugam parare: VII 61, 4; ¶ hi manus ferreas atque harpagones parauerant magnoque numero pilorum, tragularum reliquorumque telorum se instruxerunt: I, 57, 2; ¶ ipse iter in Macedoniam parare incipit paucisque post diebus

est profectus: 3, 33, 2; ¶ manus ferreas: 1, 57, 2 *u.* harpagones; ¶ dum in his locis Caesar nauium parandarum causa moratur: IV 22, 1; ¶ Pompeius . . . aduentu nauium profectionem parare incipit: 1, 27, 2; ¶ his paratis rebus (1, 27, 3. 4) milites silentio naues conscendere iubet: 1, 27, 5; tegimenta galeis milites ex uiminibus facere atque aggerem iubet comportare. his paratis rebus magnum numerum leuis armaturae . . . in scaphas . . . imponit: 3, 62, 2; ¶ Caesar scalas parari militesque armari iubet: 1, 28, 2; ¶ testudines (turres): V 42, 5 *u.* falces.

β) **obi.** est neutr. pl. pronominis (adiect.): dum haec parat atque administrat: 1, 37, 1; ¶ omnia haec iam pridem contra se parari: 1, 85, 8; ¶ nostri . . . proximi diei casu admoniti omnia ad defensionem parauerant: 2, 14, 6; ¶ a (*om. z; edd.*) castris (*cratis Irsin. plur. edd.; rastos Glar.*) longurios, musculos <e>, falces, reliquaque, quae <reliqua quaeque BMQ> eruptionis causa parauerat <β; -erant z; Schn.>, profert: VII 84, 1; huc ea, quae parauerant, conferunt: VII 86, 4.

hortaturque eos, ne animo deficiant quaeque usui ad defendendum oppidum sint parent: 1, 19, 1.

γ) **se parare:** Fabium . . . pluteos . . . uallo addere et se in posterum diem similemque <similem ad β; Schn.> casum apparare <parare β; Schn.>: VII 41, 4.

δ) **e. inf.:** his rationibus auxilia Galliae expectare et bellum parat administrare (adm. par. β): VII 71, 9; (Galli) crates proicere, fundis, sagittis, lapidibus nostros de uallo proturbare <pert. Ma; deturb. hñk> reliquaque, quae <e> ad oppugnationem pertinent, parant <parent β> administrare: VII 81, 2; ¶ Treueri magnis coactis . . . copiis Labienum cum una legione, quae in eorum finibus hiemabat <e>, adoriri parabant: VI 7, 1; ¶ omnium suorum consensu Curio reliquas copias expectare et bellum ducere parabat: 2, 37, 6; ¶ has (naues) . . . Otacilius Crassus, qui Lissi praecrat, expugnare <.X. add. a> parabat: 3, 28, 2; ¶ expectare: VII 71, 9 *u.* administrare; 2, 37, 6 *u.* ducere; ¶ postero die munitiones institutas Caesar parat perficere; illi uadum fluminis Sicoris temptare, si transire possent: 1, 83, 4; ¶ proicere, proturbare: VII 81, 2 *u.* administrare.

Β. = *χιῶσαι*: interea . . . duas Hispanias confirmari . . . auxilia, equitatum parari, Galliam Italianque temptari se absente nolebat: 1, 29, 3; neque enim sex legiones alia de

causa missas in Hispaniam septimamque ibi conscriptam neque † tot tantasque classis paratas <tantaque auxilia parata *coni. Np.*; cohortes alasque paratas *Madu.*> neque submissos duces rei militaris peritos: 1, 85, 6; ¶ copiam: 1, 78, 2 *u.* frumentum; ¶ Indutiorum nihil minus copias cogere, exercere, a finitimis equos parare, exules damnatosque . . . ad se allicere coepit: V 55, 3; ¶ ne latos fines parare studeant potentiores *atque humiliores possessionibus expellant: VI 22, 3; ¶ frumenti copiam legionarii non nullam <e> habebant, . . . caetrati auxiliaresque nullam; quorum erant et facultates ad parandum <paradium :> exiguae et: 1, 78, 2; ¶ Massilienses . . . panico . . . uetere atque hordeo corrupto omnes alebantur, quod ad huius modi casus antiquitus paratum in publicum contulerant: 2, 22, 1; ¶ quibus (iumentis) maxime Galli <e> delectantur <e> quaeque impenso <impenso β> parant pretio: IV 2, 2; ¶ quod . . . Harudum milia hominum XXIII ad eum uenissent, quibus locus ac sedes pararentur: I 31, 10; ¶ (praemisera . . . auxilia peditum V milia . . . et parem ex Gallia numerum, quam <quamquam af; quem O; Db.> ipse pacauerat <parauerat O; Db.>, nominatim . . . nobilissimo quoque euocato: 1, 39, 2;) ¶ panicum: 2, 22, 1 *u.* hordeum; ¶ sedes: I 31, 10 *u.* locum.

paratus (uī adiectiui). **A.** = perfectus; **a) abs.:** omniaque, quae <omnia quaeque X> postulassent, ab <e> se fore parata: IV 6, 3.

b) paratus ad: reliquas (naues) paratas ad nauigandum atque omnibus rebus instructas inuenit: V 5, 2; ¶ qui . . . interrogatus omnia sibi esse ad bellum apta ac parata confirmauisset: 1, 30, 5.

B. = promptus, propensus; **a) paratus ad u. ad p. 130 sq. γ) (9 loc.).**

b) e. inf.: sese paratos esse portas aperire quaeque imperauerit facere et L. Domitium uiuum eius potestati <e> tradere: 1, 20, 5; ¶ neque se . . . contra populum Romanum couirasse, paratosque esse et obsides dare et imperata facere et oppidis recipere et frumento ceterisque rebus iuuare: II 3, 3; ¶ si iterum experiri uelint <e>, se iterum paratum esse decertare: I 44, 4; ¶ conclamant . . . milites . . . sese paratos esse imperatoris sui tribunorumque plebis iniurias defendere: 1, 7, 7; ¶ sed tamen ad omnia se descendere paratum atque omnia pati rei publicae causa: 1, 9, 5; ¶ facere: II 3, 3 *u.* dare; V 1, 7 *u.* satisfacere; 1, 20, 5 *u.* aperire; ¶

iuuare: II 3, 3 u. dare; ¶ pati: I, 9, 5 u. descendere; nome extremam pati fortunam paratos proiecit ille? 2, 32, 8; ¶ illi omnia perpeti parati maxime a re frumentaria laborabant: 3, 9, 5; ¶ recipere: II 3, 3 u. dare; ¶ qui (legati) doceant nihil earum rerum publico factum consilio seseque paratos esse *demonstrent omnibus rationibus <e> de iniuriis satis facere: V 1, 7; ¶ tradere: I, 20, 5 u. aperire; (Varro) ad Caesarem mittit paratum se <se N(ost)ri> esse legionem cui inserit tradere: 2, 20, 7; ¶ paratos esse sese, posse et audere <posse et audere del. Paul> ea transire flumen, qua traductus esset equitatus: 1, 64, 3.

c) sic paratus, ut: Galli . . . omnia uada . . . obtinebant, sic animo parati, ut, si eam paludem Romani perumpere conarentur, haesitantes premerent: VII 19, 2; quos cum sic animo paratos <par. an. β> uideat <e>, ut nullum pro sua laude periculum recuset: VII 19, 5; (Afranius) se . . . in castra recipit sic paratus, ut uidebatur, ut quicumque accidisset casus, hunc quieto et aequo animo ferret: I, 75, 1.

C. = ad pugnandum paratus; a) pos.: altera ex <o> parte Bellouaci . . . instabant, alteram <altera β> Camulogenus parato atque instructo exercitu tenebat: VII 59, 5; ¶ legiones habere sese paratas X <IX Np.>: 1, 6, 2. nostri autem, si ab illis initium transeundi fieret, ut impeditos adgrederentur, parati in armis erant: II 9, 1; ¶ 1, 64, 3 u. B. b) extr.; ¶ simul denuntiavit, ut essent animo parati in posterum: 3, 86, 5.

b) superl.: omnium esse militum paratissimos animos: 1, 71, 2; ¶ circiter CCXX <e> naues eorum paratissimae atque omni genere armorum ornatissimae profectae <o> ex <e> portu nostris aduersae constituerunt: III 14, 2.

pars. I. Forma: Gen. plur.: Caesar in analogicis: harum partum: Charis. art. gramm. I p. 141 Keil; sed partium est in codd. 1, 35, 4, partum nusquam. — Acc. plur. partis VI 34, 1 in X exstare dicit Hold.; Frig. h. l. partis dicit inueniri in A Q β, partes in BM; praeterea partis est in α VI 43, 1, in AB VI 33, 3, in A Q VI 32, 3, in a (teste Np.) I 1, 1; reliquis 23 locis belli Gallici in X uidetur exstare pars.

In B. Ciuiti 12 locis acc. pl. reperitur; duobus locis (1, 85, 1 et 3) in a est partis, reliquis uidetur esse partes; ceteri codd. quid habeant editorum nemo indicat. (Acc. sg. partim est in hl 1, 58, 4.)

II. Signif.: I. μέρος (partio, membrum);

A. propr.: a) subi.: z): abesse: V 46, 4 u. c) z) exspectare; 3, 62, 2 u. g) β) z) ducere; ¶ equitum partem se <sic β, sed bedik se partem; se om. z sequi, partem circumire exteriores munitiones et ab tergo hostes adoriri iubet: VII 87, 4; ¶ ne tanta . . . ciuitas . . . ad . . . arma descenderet <c> atque ea pars, quae minus sibi <c> confideret, auxilia a Vercingetorige arcesseret <accesseret BM>: VII 33, 1; ¶ etsi <e> pars aliqua circumuenta ceciderit, at reliquos seruari posse confidunt: VI 40, 2; ¶ uariis diebus <o> sententiis, quarum <quorum β> pars deditioem, pars, dum uires suppetent, eruptionem censebat: VII 77, 2; ¶ circumire: VII 87, 4 u. adoriri; ¶ quorum (Neruiorum) pars *ab aperto latere legiones circumuenire, pars summum castrorum locum petere coepit: II 23, 5; ¶ (cognoscere: 3, 38, 2 u. c) z) praemittere); ¶ repentina ruina pars eius turris cecidit, pars reliqua consequens procumbebat: 2, 11, 4; ¶ confidere: VII 33, 1 u. arcessere; ¶ fore, uti pars cum parte ciuitatis confligat: VII 32, 5; ¶ quod illa pars equitatus Vsiptum et Tenterorum . . . post fugam suorum se trans Rhenum in fines Sugamborum receperat seque cum iis coniunxerat: IV 16, 2; ¶ consequi: 2, 11, 4 u. concidere; ¶ maiorque pars eorum uictus in lacte, caseo <e> carne <e> consistit: VI 22, 1; ¶ contingere: VI 29, 2 u. c) z) rescindere; ¶ partem copiarum ex provincia supplementumque . . . in Heluos . . . conuenire iubet: VII 7, 5; cum . . . cognouissent . . . Conuictolitanum magistratum magnamque partem senatus ad eum conuenisse: VII 55, 4; eo partem nauium longarum conuenire, frumentum . . . comportari imperat: 3, 42, 2; ¶ maxima pars Aquitaniae sese Crasso deditit <dedit A Q> obsidesque ultro misit <obtulit β>: III 27, 1; ¶ cum se maior <om. β> pars agminis in magnam conuallem dimisisset <dimisisset X>, ex utraque parte eius uallis subito se <e> ostenderunt: V 32, 2; ¶ perexigua pars illius exercitus superest; magna pars deperit: 3, 87, 3; ¶ (dimittere u. demittere); ¶ deseritur a suis Varus; non nulla pars militum donum discedit; reliqui . . . : 1, 13, 4; ¶ ultimas oppidi partes <portas Paul> continenti <e> impetu <e> petierunt parsque ibi, cum angusto exitu portarum se ipsi premerent, a militibus, pars iam egressa portis ab equitibus est intercepta: VII 28, 3; ¶ in hoc tractu <uarn.> nec tractu :; haec tractu Np., nec tractus

EHoffm.: Db.) oppidi pars erat regiae (regia *O; Ib., EHoffm.*) exigua, in quam ipse habitandi causa initio erat inductus: 3. 112. 8; — quae (pars) est ad Hispaniam: I 1, 7 u. g) β) β) pertinere; prius quam ea pars Menapiorum, quae citra Rhenum (qui in suis sedibus *add.* β) erat (zh: erant a), certior fieret: IV 4, 7; — in Eburones, quorum pars maxima est inter Mosam ac (e) Rhenum, . . . misit: V 24, 4; — est propius solis occasum: IV 28, 2 u. g) β) α) deicere; — — pelles . . . , quarum propter exiguitatem magna est corporis pars aperta: IV 1. 10; — a dextro cornu, quod eam partem (part. eam β) minime firmam hostium esse animaduverterat, proelium commisit: I 52, 2; reliquam esse: I 12, 2 u. e) α) traducere; ¶ ut magna pars militum exaudiret: V 30, 1; ¶ (explorare: 3, 38, 2 u. e) α) praemittere;) ¶ non abscisum (abscisum I.) in duas partes (partis I.) exercitum, cum altera (N: alter α) alteri auxilium ferre non posset, causae fuisse cogitabant: 3, 72, 2; ¶ (cognouerat enim magnam partem equitatus ab iis (e) aliquot diebus ante praedandi frumentandique causa ad Ambuaritos trans Mosam missam: IV 9, 3; 16, 2 u. interesse;) ¶ huius quoque spatii pars ea, quae ad arcem pertinet, loci natura et *uallo *altissimo munita longam et difficilem habet oppugnationem: 2, 1, 3; ¶ quae pars ciuitatis Heluetiae insignem calamitatem populo Romano intulerat, ea princeps poenas persoluit: I 12, 6; ¶ (magnam partem equitatus ad eum insequendum mittit (misit β) retrahique imperat (e): V 7, 6;) ¶ illa pars equitatus . . . , quam supra commemorauimus praedandi frumentandique causa Mosam transisse neque proelio interfuisse, . . . se . . . receperat: IV 16, 2; ¶ interfectos esse legatos duo (e) magnamque partem exercitus interisse demonstrat: V 38, 3; horum omnium pars magna in fossis munitioibusque et fluminis ripis oppressa suorum in terrore ac fuga sine ullo uulnere interiit (interit *ahl*): 3, 71, 2; ¶ mittere: III 27, 1 u. dedere; ¶ nam his (e) ea pars (aciei?) obuenerat: II 23, 1; quae cuique ciuitati pars castrorum ab initio obuenerat: VII 28, 6; ¶ offerre: III 27, 1 u. dedere; ¶ tum demum Ariouistus partem suarum copiarum, quae (ut β) castra minora oppugnaret (rent *bl*), misit: I 50, 2; ¶ perire: VI 40, 8 u. peruenire; ¶ persoluere: I 12, 6 u. inferre; ¶ pertinere: 2, 1, 3 u. habere; 3, 62, 2 u. g) β) α) ducere ¶ militum pars horum uirtute

summotis hostibus praeter spem incolumis in castra peruenit, pars a barbaris circumuenta perit: VI 40, 8; — cuius rei magnam partem laudis atque existimationis ad Libonem peruenturam: 1, 26, 4; ¶ petere: II 23, 5 u. coepisse; ¶ posse: 3, 72, 2 u. ferre; ¶ (praedari: IV 9, 3 u. frumentari; IV 16, 2 u. interesse;) ¶ tertio die magna iam pars operis Caesaris (ri *Paul*) processerat: 1, 82, 1; ¶ procumbere: 2, 11, 4 u. concidere; ¶ (proficisci: 1, 25, 2 u. g) γ) α); ¶ sibi quemque consulere iussit. quorum pars in Arduennam siluam, pars in continentes paludes profugit: VI 31, 2; ¶ se recipere: IV 16, 2 u. coniungere; — recipere: V 35, 2 u. e) α) nudare; ¶ cum pars hominum in agris remaueret, pars etiam in castra uentitaret: IV 32, 1; isdem sublicis, quarum pars inferior integra remanebat, pontem reficere coepit: VII 35, 4; 3. 97, 3 u. e) α) remittere; ¶ sequi: VII 87, 4 u. adoriri; ¶ sub muro quae (muroque β) pars collis ad orientem solem (e) spectabat (quae pars collium in circuitu uacabat *Ciace.*), hunc omnem locum copiae Gallorum compleuerant: VII 69, 5; ¶ quin . . . magna parte exercitus nostri interfecta multo minorem superesse dicerent partem: V 55, 1; 3, 87, 3 u. deperire; ¶ cum legionibus tribus . . . ad eam partem peruenit, quae nondum flumen transierat: I 12, 2; IV 16, 2 u. interesse; ¶ non enim amplius pedum milibus duobus ab castris castra distabant: † hinc (= huius spatii?) duas partes acies occupabant duae; tertia uacabat (uagabatur *Ohl*) ad incursum atque impetum militum relicta: 1, 82, 4; ¶ uentitare: IV 32, 1 u. remanere; ¶ uideri: III 4, 2 u. e) α) premere; quaeque (quaque *Np.: Db.*) pars (β; parti α; parte *recc.; pr. edd.; Db.*) hostium (host. pars β) confertissima est (manus est *Db.*) uisa, inrumpit (eam inrumpit β): V 44, 4; Marsi . . . eam . . . oppidi partem, quae munitissima uideatur, occupant: 1, 20, 3.

β) a e. pass.: cohortesque secum abducere (e) conatus a (*add. (recc.) Scal.*) magna parte militum deseritur: 1, 15, 3; ¶ cuius provinciae ab ea parte, quae libera appellabatur, Menedemus, princeps earum regionum, missus legatus omnium suorum excellens studium profitebatur: 3, 34, 4.

γ) abl. abs.: pellibus aut paruis renonum (e) tegimentis utuntur, magna corporis parte nuda: VI 21, 5; VII 46, 5 u. e) α) nudare; ¶ exigua parte aestatis reliqua Caesar . . . in Britanniam proficisci contendit (o): IV 20, 1.

b) praed.: omnes Belgas, quam tertiam esse Galliae partem dixeramus, . . . conirrare: II 1, 1; 3, 112, 8 *u. a) z)* esse; ¶ (Aquitania,) quae pars *<del. Dt.>* ut ante dictum est, et regionum latitudine et multitudine hominum † ex *<pro Metzger>* tertia parte Galliae *<gallia AQB>* est aestimanda *<hominum est tertia pars G. aestim. (ul existimanda Hux.; Dt.)>* III 20, 1.

c) necis; z) obi.: adlidere: 3, 27, 2 *u. detrahere;* ¶ qui (equites) eam partem orae maritimae adseruabant: 3, 28, 6; ¶ appellare: IV 10, 1 *u. recipere;* 3, 34, 4 *u. a) β);* ¶ arcessere: IV 27, 6 *u. dare;* ¶ attribuire: III 1, 6 *u. relinquere;* VII 34, 2 *ib.,* dextra pars (nauium?) atriluitur Massiliensibus, sinistra Nasidio: 2, 4, 5; ¶ fossas . . . facere instituit, quibus partem aliquam Sicoris auerteret: I, 61, 1; ¶ ut eam partem insulae caperet, qua optimum esse egressum superiore aestate cognouerat: V 8, 3; ¶ celare: II 32, 4 *u. retinere;* ¶ circumuenire: VI 40, 2 *u. a) z)* cadere; VI 40, 8 *ib.* peruenire; ¶ inferiore omni spatio naeno relicto superiorem partem collis usque ad murum oppidi densissimis castris compleuerant: VII 46, 3; ¶ concedere: III 1, 6 *u. relinquere;* III 2, 1 *u. g) ε) zz)* discedere; ¶ eos impeditos et inopinantes adgressus magnam partem eorum *<cor. part. af>* concidit: I 12, 3; ¶ hinc Caesar . . . suorum atque exercitus impedimentorum magnam partem contulerat: VII 55, 2; ¶ quod magna parte militum confecta uulneribus res ad paucitatem defensorum peruenerat: V 45, 1; — ut . . . subleuati . . . alii ab aliis magnam partem itineris conficerent: 1, 68, 2; reliquam noctis partem ibi confecerunt: 3, 28, 6; ¶ partem (diei, noctis) consumere *u. consumo p. 701 (5 loc.);* ¶ obsidesque imperauit; quorum illi partem statim *<stat. part. β>* dederunt, partem ex longinquioribus locis arcessitam paucis *<c>* diebus sese daturus *<esse add. β>* dixerunt: IV 27, 6; ¶ quae (naues) priorem partem exercitus eo deportauerant: I, 27, 1; ¶ deprehendere: V 45, 1 *u. necare;* ¶ magno numero Allicorum et pastorum infecto partem *<partim hl>* nauium deprimunt, non nullas cum hominibus capiunt, reliquas in portum compellunt: 1, 58, 4; ¶ ut . . . ex magno remigum propugnatorumque numero pars ad scopulos adlisa interficeretur, pars ab nostris detraheretur *<del.; distrah. a>*: 3, 27, 2; ¶ parte circiter tertia exercitus bi diuo dimissa . . . iussit:

1, 87, 4; ibi reliqua pars exercitus dimissa est: 1, 87, 5; ¶ cuius operis maxima parte effecta . . . reuertuntur: 1, 18, 6: prope dimidia parte operis a Caesare effecta . . . naues . . . reuertuntur: 1, 27, 1; ¶ quorum (oppidanorum) magna pars erat ad bellum ad b. erat β euocata: VII 58, 4; ¶ reliquam partem exercitus, quod paulo aberat longius, non putat exspectandam *<exercendam β>*: V 46, 4; ¶ certiozem facere: IV 4, 7 *u. a) z)* esse citra; ut (Caesar) magnam partem Italiae beneficio atque auctoritate eorum suam fecerit: 2, 32, 1; ¶ quarum rerum magnam partem temporis *<c>* breuitas et successus e. hostium impediēbat: II 20, 2; Atrebates . . . transire conantes insecuti gladiis magnam partem eorum impeditam interfecerunt: II 23, 1; **(VII 73, 7 u. integere);** ¶ incolere *u. incolo p. 150 A. a) (1 loc.);* ¶ quorum (inimicorum) ipse maximam partem illo adfinitatis tempore iniunxerat Caesari *c):* 1, 4, 4; ¶ (in)rupte: V 44, 4 *u. a) z)* uideri; ¶ reliqua pars serobis ad occultandas insidias uiminibus ac uirgultis *<β; uin-culis z>* integebatur *<β; tegebatur AQ; impediēbatur BM>*: VII 73, 7; ¶ interficere *u. interficio p. 211 (6 (7) loc.);* ¶ nulla pars nocturni temporis ad laborem intermit-titur: V 40, 5; ¶ Massilienses . . . deiecta turri, labefacta magna parte muri labefacto magna ex parte muro *Ciace)* . . . sese dedere . . . constituunt: 2, 22, 1; ¶ (tertiā aciem *<partem B²β>* laborantibus nostris subsidio misit: 152, 7;) *u. praeterea mitto p. 617 ct) 618 (1, 6 loc.);* ¶ munire: 2, 1, 3 *u. a) z)* habere; 2, 9, 5 *u. perficere;* ¶ quorum (nuntiorum) pars deprehensa in conspectu nostrorum militum cum cruciatu necabatur *<necabantur Qbf>*: V 45, 1; ¶ nudare: III 4, 2 *u. premere;* interim eam partem (exercitus) nudari necesse erat et ab latere aperto tela recipi *<recipere β>*: V 35, 2; ut Tentonatus . . . subito in tabernaculo oppressus, ut meridie conquieuerat, superiore corporis parte *<p. corp. β>* nudata *<nuda β>* uulnerato equo uix se ex manibus praedantium militum eriperet: VII 46, 5; ¶ uincis eam partem castrorum *<om. N>* obtexit: 3, 51, 1; **<obstructis <extructis Oht; Wölffcl; Dt.> omnibus castrorum portis <partibus Wölffcl; Dt.> et ad impediendum obiectis <obtectis Wölffcl; Dt.> cricis <om. Wölffcl; Dt.> . . . exercitum eduxit: 3, 51, 2;>** ¶ occupare *u. occupo p. 879 sq. (1 loc.);* — 1, 82, 4 *u. a) z)* uacare; ¶ Caesar . . . ad cohortandos milites, quam *<in add. X; add.:*

del. Kron.) partem fors obtulit, decucurrit <e>: II 21, 1; ¶ opprimere: 3, 71, 2 u. a) z) interire; ¶ hac <ac A(OB)> parte Galliae pacata . . . in bellum . . . Ambiorigis insistit: VI 5, 1; ¶ ubi uero ea pars turris, quae erat perfecta, tecta atque munita <lecto munita Paul> est ab omni iectu hostium: 2, 9, 5; ¶ ut (Pompeius) equitatum suum pulsum uidi atque eam partem, cui maxime atque maxime partem cui f) confidebat <fidebat bf>, perterritam animum aduertit: 3, 94, 5; ¶ ultimas oppidi partes <portas Paul> continenti <continuo β> impetu <om. β> petiuerunt parsque ibi . . . est interfecta: VII 28, 2; ¶ se neque sine exercitu in eas partes Galliae uenire audere, quas Caesar possideret, neque: I 34, 3; ut . . . partem finitimi agri per uim occupatam <occupatum β> possiderent: VI 12, 4; ¶ Scipio . . . equitum <Np.: equitatum O:> magnam <f> magnamque <Oahl> partem <leuis armaturae add. I.> ad explorandum iter Domitii et cognoscendum praemisit: 3, 38, 2; ¶ et quaecumque <sic β> ut quaeque z; add.) pars castrorum nudata defensoribus premi uidebatur, eo occurrere et auxilium ferre: III 4, 2; ¶ dextrum cornu . . . ea <munitionum?)> parte, quam prouenerat <Np.: sed ea parte iam Davis., quam prouenerat iam Ciacc. Oniec.: ex parte qua <quam Ohl> prouenerat O;), sese recipiebat: 3, 69, 3; ¶ capilloque sunt promisso atque <del. Miller> omni parte corporis rasa praeter caput et labrum superius: V 14, 3; ¶ Mosā profluit ex monte Vosego . . . et parte quadam ex Rheno recepta, quae appellatur Vacalus, insulam [quae] efficit Batauorum: IV 10, 1; ¶ duas ibi legiones reliquit et partem auxiliorum: I 49, 5; alteram partem eius uici Gallis [ad hiemandum] concessit, alteram uacua ab his <e> relictam cohortibus attribuit: III 1, 6; quos equitatus . . . consecutus ex milium I numero <o> . . . uix quarta parte relicta . . . se . . . recepit <e>: III 26, 6; equitatus partem illi attribuit, partem sibi reliquit: VII 34, 2; I, 82, 4 u. a) z) uacare; Caesar . . . constituerat nullam partem belli in Hispaniis relinquere: 2, 18, 7; quod subito consilium profectiois ceperant magna <in add. a¹> parte impedimentorum et sarcinarum relicta: 3, 76, 2; ¶ si nullam partem Germanorum domum remittere posset: I 43, 9; Caesar copias suas diuisit partemque legionum in castris Pompei remanere iussit, partem in sua castra remisit, IIII secum legiones duxit: 3, 97, 3; ¶ partem ultimam

pontis, quae ripas Vbiorum contingebat, in longitudinem pedum ducentorum rescindit: VI 29, 2; ¶ armorum magna multitudine de muro . . . iacta . . . et tamen circiter parte tertia, ut postea perspectum <e> est, celata atque in oppido retenta: II 32, 4; ¶ Iuba . . . peditum eam partem, cui maxime confidebat, Saburrae submittit <e>: 2, 40, 1; ¶ tegere: (VII 73, 7 u. integere); 2, 9, 5 u. perficere; ¶ magnam partem Galliae <gal-lorum β> in officio tenuit: V 54, 1; Achilles . . . occupabat Alexandriam praeter eam <detl.: praeterea O>; praeterea eam <Vielh.> oppidi partem, quam Caesar cum militibus tenebat: 3, 111, 1; ¶ parte iam obsidum tradita . . . equitatus hostium procul uisus est: VII 12, 4; ¶ certior factus est tres iam partes copiarum Heluetios id flumen traduxisse, quartam fere <uero β> partem citra flumen Ararim reliquam esse: I 12, 2; ibi uadis reper-tis partem suarum copiarum <o> traducere <e> conati sunt: II 9, 4; — tantum potentia antecesserant, ut magnam partem clientium ab Haeduis ad se traducerent: VI 12, 3; ¶ eodem die equitum magnam partem flumen traiecit: I, 55, 1; Caesar Germanos leuis armaturae equitumque partem flumen traiecit: I, 83, 5; ¶ a Pirustis <e> finitimam partem provinciae incursionibus nastari audiebat: V 1, 5.

β) acc. temporis: haec eo facilius magnam partem aetatis faciebant, quod: III 12, 5; <corus,> qui magnam partem omnis temporis in his <e> locis <e> flare consueuit: V 7, 3; ¶ ne maiorem aetatis partem flumine impediretur: VII 35, 1; ¶ nec minimam <nimiam af> partem temporis equitum uim castrati sustinere potuerunt: I, 70, 5; ¶ <tota nocte continenter ierunt [nullam partem noctis itinere intermisso]; in fines Lingonum die quarto peruenerunt: I 26, 5; ¶ Caesar . . . parua parte <paruam partem?)> noctis itinere intermisso mane Dyrrachium uenit: 3, 11, 5; ¶ omnibus eorum aedificiis occupatis reliquam partem hiemis se eorum copiis aluerunt: IV 4, 7; si reliquam partem hiemis uno loco legiones contineret: VII 10, 1.

γ) acc. aduerbialis: magnam partem: VII 36, 5 u. I) γ); ¶ neque multum frumento, sed maximam partem lacte atque pecore uiuunt: IV 1, 8; ¶ submotis sub murum cohortibus ac non nulla parte <non nullam partem Paul> propter terrorem in oppidum compulsis facilis est nostris receptus datus: I, 46, 2.

d) dat.: confidere: 2, 40, 1 *u. c)* **α)** submittere; 3, 94, 5 *ib.* perterrere; ¶ auxilium ferre: 3, 72, 2 *u. a)* **α)** ferre; ¶ Bibulus . . . sperans alieni se parti onustarum nauium occurrere posse inanibus occurrit: 3, 8, 3; ¶ maiori tamen parti plaeuit . . . castra defendere: III 3, 4; ¶ cum esset Caesaris classis diuisa in duas partes, dimidiae parti praeeset P. Sulpicius praetor Vibone *(c)* ad fretum, dimidiae M. Pomponius ad Messanam: 3, 101, 1.

e) gen.; α): qui eum magnae partis harum *(o)* regionum tum etiam Britanniae imperium obtinuerit: II 4, 7; ¶ Catuolcus, rex dimidiae partis Eburonum, . . . se exanimauit: VI 31, 5.

β): Gallia est omnis diuisa in partes tres, quarum unam incolunt Belgae, aliam *(alteram Hotom.)* Aquitani, tertiam qui . . . Celtae . . . appellantur: I 1, 1.

f) abl.; α) eausae: equitatu, qua maxime parte exercitus confidebant *(Lips.:* quo maxuma parte exere. confidebant *α)*; quo maxime confidebant **β)**, erant pulsī: VII 68, 3.

β) instr.: neque fore aequa parte contentum, qui se omnia habiturum confideret: 3, 10, 7.

(magna parte militum describitur: 1, 15, 3 u. a) β.)

γ) separat.: et aquae magna parte *(aqua magnum partem Clark.)* et pabulatione libera *(nostri)* prohibitori hostes uidebantur: VII 36, 5.

δ) loci: ut *(exploratores)* omni fluminis parte erant dispositi: VII 61, 1; compluresque milites huius urbis omnibus partibus interficiebantur: 3, 106, 5; ¶ qua *(parte?)* est egressus: V 8, 3 *u. c)* **α)** capere; ¶ reliquis oppidi partibus sic est pugnatum, ut: 3, 112, 7.

ε) temporis: parua parte noctis: 3, 41, 5 *u. c)* **β)** paruum partem.

ζ) aduerb. (2): non nulla parte submotis: 1, 46, 2 *u. c)* **γ)** non nullam partem.

g) c. praep.; α) ab: collis . . . passus circiter ducentos infimus apertus, ab *(c)* superiore parte siluestris: II 18, 2; clamore ab ea parte munitionis *(eruptionis β)* sublato: III 22, 4.

β) ad; αα): ut . . . aliae *(naues)* ad inferiorem partem insulae, quae est propius solis occasum, magno suo cum periculo deicerentur: IV 28, 2; ¶ cohortes LX . . . ad eam partem munitionum ducit, quae pertinebat *(O; -bant v; Np., Db.)* ad mare longissimeque a maximis castris Caesaris aberat *(rec.; aberant v; Np., Db.)*: 3, 62, 2; ¶ ad flumen

Scaldem *(CC . . .)* extremasque Arduennae partes ire constituit: VI 33, 3; ¶ peruenire: I 12, 2 *u. a)* **α)** transire.

ββ): Belgae . . . pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni: I 1, 6; Aquitania a Garumna *(c)* flumine ad Pyrenaeos montes et eam partem Oceani, quae *(qua BM)* est *(om. Q²β; Aim.)* ad Hispaniam, pertinet: I 1, 7.

γγ): sublicae et ad inferiorem partem fluminis oblique agebantur . . . et: IV 17, 9.

δδ): eo occurrere et auxilium ferre: III 4, 2 *u. c)* **α)** premere; ¶ eodem naues . . . mittit: 3, 62, 3; ¶ huc nostros esse uenturos: IV 32, 4; ¶ quo cum paucis equitibus profectum Amborigem audiebat: VI 33, 3.

γ) cum; αα): repperit consules Dyrrachium profectos cum magna parte exercitus: I, 25, 2.

ββ): ibi L. Cotta pugnans interficitur cum maxima parte militum; reliqui . . .: V 37, 4; ¶ Ser. Galbam cum legione duodecima et parte equitatus in Nantuates *(c)* . . . misit: III 1, 1; Lucretium . . . cum parte copiarum in Rutenos mittit: VII 5, 1.

γγ): configere cum: VII 32, 5 *u. a)* **α)** configere.

δ) de: quod Arionistus . . . nunc de altera parte tertia Sequanos decedere iuberet: I 31, 10.

ε) ex; αα): **(Vercingetorix ex arce (parte β) Alesiae suos conspicatus ex oppido egreditur: VII 81, 1;)** ¶ certior factus est ex ea parte uici, quam Gallis connesserat, omnes noctu discessisse: III 2, 1; ¶ subito ex omnibus partibus siluae euolauerunt: III 28, 3; ¶ ex omnibus urbis partibus orto clamore: VII 47, 4; ¶ ex magna parte Morinorum ad eum legati uenerunt: IV 22, 1.

alia ex parte oppidi Adiatunus . . . eruptionem facere conatus: III 22, 1.

ββ): quae tamen ex parte *(?)* res ad salutem exercitus pertinebat: VI 34, 3.

(γγ): ex tertia parte Galliae est aestimanda: III 20, 1 *u. b.)*

δδ): magna ex parte *u. ex p. 1193 sq. E. (I (δ) loc.)*.

ζ) in c. acc.; αα): uenire in: I 31, 3 *u. c)* **α)** possidere.

ββ): abscidere in duas partes: 3, 72, 2 *u. a)* **α)** ferre; ¶ *(Rhenus)* ubi Oceano adpropinquat *(c)*, in plures diffinit *(β; defluit α; edd.)* partes multis ingentibusque insulis effectis: IV 10, 4; ¶ distribuere *u. dis-*

tribuo p. 935 sq. B. (4 loc.); ¶ diuidere u. **diuido** p. 939 sq. A. h) (1 (6) loc.).

1) in e. abl.: ut in sinistra parte acie constiterant: II 23, 1; ¶ haec in omnibus Eburonum partibus gerebantur: VI 35, 1; (Pothinus <nutricius pueri et procurator regni, in parte (partem a; partes h¹) Caesaris add. *coll.*: *Np.*, *Dl.*; *del. F Hofm.*: *Dh.*), cum ad Achillam nuntios mitteret . . . , a Caesare est interfectus: 3, 112, 11.)

9) praeter: praeter eam . . . partem: 3, 111, 1 u. c) z) tenere.

(t) pro: III 20, 1 u. h).)

B. per **emphasin dictum**; a) = pars terrae, pars finium, ora, regio, tractus (**Landstrich**): z) subi.: † eorum <CC> una pars, quam Gallos obtinere dictum est, initium capit a flumine Rhodano, continetur Garumna <c> flumine, Oceano, finibus Belgarum, attingit etiam <oceanum fin. belg. attingit. etiam X> ab Sequanis et Heluetiis flumen Rhenum, uergit ad septentriones: I 1, 5; VI 33, 1 u. 7) 77) proficisci; ¶ initium capere: I 1, 5 u. attingere; ¶ quod omni ex reliquis partibus demesso frumento pars una <una pars β> erat reliqua: IV 32, 4; ¶ uergere: I 1, 5 u. attingere.

β) obi.: (Aquitaniam,) quae pars <del. Diuter>, ut ante dictum est, et regionum latitudine et multitudine hominum ex tertia parte Galliae <gallia AQB> est aestimanda <hominum est tertia pars Galliae aest. (uel existimanda) Hug; *Dl.*: pro tertia parte Galliae est aest. *Metzger*; u. CC): III 20, 1; ¶ appellare: 3, 34, 4 u. A. a) β) mittere; ¶ continere: I 1, 5 u. z) attingere; ¶ (multa Caesarem incitabant): tot ciuitatum coniuratio, in primis ne hac parte neglecta reliquae nationes sibi idem licere arbitrantur: III 10, 2; ¶ obtinere: I 1, 5 u. z) attingere; ¶ (oc. eupare: 1, 25, 3 u. 7) z); ¶ pacare: VI 5, 1 u. A. e) z) pacare; ¶ ut . . . noctu occultatus <c> alias regiones partesque peteret: VI 43, 6; ¶ possidere: I 34, 3 u. A. e) z) possidere.

7) c. praep.; z) ab: quo facilius omne Adriaticum mare *ab <add. Paul; occupatis Phryg.> extremis Italiae partibus regionibusque Graeciae in potestate haberet: 1, 25, 3.

β) ex: uenire ex: IV 22, 1 u. A. g) ε) z) uenire; ¶ IV 32, 4 u. z) *extr.*

77) in e. acc.: quam (legionem) L. Roscio in pacatissimam et quietissimam partem ducendam dederat: V 24, 7; ¶ in eam partem ituros atque ibi futuros Heluetios, ubi

eos Caesar constituisset: I 13, 3; ¶ licere illis incolumibus . . . discedere et quascumque in <β; om. z> partes uelint sine metu proficisci: V 41, 6; Labienum . . . ad Oceanum uersus in eas partes, quae Menapios attingunt, proficisci iubet: VI 33, 1; ¶ persequendum sibi Pompeium existimauit, quascumque in partes <quacumque (quacumque a) in parte af> se <om. Ohl¹> ex fuga recepisset: 3, 102, 1; ¶ uenire: I 34, 3 u. A. e) z) possidere.

qui uideant, quas in partes hostes iter faciant: I 15, 1; nuntiauerunt puluerem maiorem, quam consuetudo ferret, in ea parte uideri, quam in partem legio iter fecisset: IV 32, 1.

δ) in e. abl.; 9): in Gallia non solum in omnibus ciuitatibus atque in omnibus pagis partibusque <partibusque *del. Dauis.*; *Np.*, *Fr.*>, sed pacne etiam in <c> singulis domibus factiones sunt: VI 11, 2; ¶ gerere: VI 35, 1 u. A. g) 1) gerere.

8): in ea parte uideri: IV 32, 1 u. 77) *extr.*

b) = locus (**Stelle**, **Punct**); z) subi.: obuenire: II 23, 1 u. A. a) z) obuenire; legati, quibus haec partes ad defendendum obueniant <uenerant AQ>: VII 81, 6; ¶ quae <qua N: *Oud.*> minime uisa pars firma est <min. p. f. esset β>, huc concurritur: VII 84, 2.

β) obi.: capere: V 8, 3 u. A. e) z) capere; ¶ (defendere: VII 81, 6 u. z) obuenire.)

7) abl.: ea parte . . . se recipiebat: 3, 69, 3 u. A. e) z) prornere; ¶ restincto aggere atque omni <ea add. z; ex *Clae.*; *edd.*; *om. β; Schn.*> parte submotis hostibus finis est pugnandi factus: VII 25, 4; omni fluminis parte dispositi: VII 61, 1 u. A. f) δ) omni p.; — ut nostri omnibus partibus superiores fuerint atque eos <c> in siluas collesque compulerint: V 15, 1; ¶ (qua (parte?): V 8, 3 u. A. e) z) capere); ¶ et reliquis partibus † simul ex terra scalis et classe moenia oppidi temptans: 3, 40, 2.

δ) c. praep.; z) ab: clamore ab ea parte audito nostri . . . acrius impugnare coeperunt: III 26, 4; — quotiens <quo Paul> quaeque cohors procurerat <c>, ab ea parte magnus numerus hostium cadebat: V 34, 2; — ab ea parte . . . sublato: III 22, 4 u. A. g) z); ¶ binis utrimque fibulis ab extrema parte distinebantur <c>: IV 17, 6.

β) ad: (huc concurritur: VII 84, 2 u. z) uideri.)

77) ex; 9): tum ex omni parte lapidibus coniectis deturbati <coniectis> succensa est: V 43, 7; ¶ euolare: III 28, 3 u. A. g) ε)

zz) euolare; illi subito ex omnibus partibus euolauerunt: VII 27, 3; ¶ oriri: VII 47, 4 u. A. g) ε) zz) oriri; ¶ (submouere: VII 25, 4 u. B. b) γ) omni p.;) ¶ uenire: 3, 37, 4 u. δδ) redire.

β) totum autem murum ex omni parte turribus contabulauerant: VII 22, 3; ¶ legati . . . qua ex parte nostros premi intellexerant, his <c> auxilio ex ulterioribus castellis deductos submittebant: VII 81, 6; ¶ (quid quaque ex parte geratur: VII 85, 1 u. εε) ϑ) gerere.)

δδ) in c. acc.: neque quo signa ferantur neque quam in partem quisque conueniat prouident: VI 37, 6; ¶ (quam [in] partem fors obtulit decucurrit: II 21, 1 u. A. e) z) offerre;) ¶ quam quisque ab opere in partem casu deuenit quaeque prima <a> signa conspexit, ad haec constitit: II 21, 6; ¶ (quod aut quam in partem aut quo consilio ducerentur sibi quaerendum . . . putarent: I 40, 1;) ¶ cohortes . . . secum in eam partem proficisci . . . iussit: IV 32, 2; ¶ flumen transiit <c> atque in eandem partem, ex qua uenerat, rediit <c> ibique prope flumen edito natura loco castra posuit: 3, 37, 4.

procul tela coiciant . . . et quam in (in quam β) partem Romani impetum fecerint, cedant: V 34, 3; hi quaecumque in partem impetum fecerant, hostes loco cedere cogebant 2, 41, 4; ¶ iter facere: IV 32, 1 u. 2. A. e) ε).

εε) in c. abl.; ϑ): neque quid in quaque parte opus esset prouideri (poterat): II 22, 1; ¶ Germani una in parte confertis turmis in hostes <c> impetum fecerunt eosque propulerunt: VII 80, 6; ¶ Caesar idoneum locum nactus quid quaque in (β; Fr.; qua ex z; quaque ex *rell. edd.*) parte geratur cognoscit: VII 85, 1; ¶ si qua in parte nostri laborare aut grauius premi uidebantur, eo signa inferri <a> Caesar aciemque conuerti <c> inebat: VII 67, 4; ¶ item alia in parte diuersae duae legiones . . . in ipsis fluminis ripis praehabantur: II 23, 3; ¶ pugnatur una <c> omnibus in <om. a> — in omnibus b) partibus: VII 67, 3; ¶ cum 2 legionae 3 legiones aliae alia in parte hostibus resisterent: II 22, 1.

β): u. in p. 127 (3 loc.).

ϑ): (ibi castrum posuit: 3, 37, 4 u. δδ) redire.)

e) = rufa pars, portio (Antheil): uiri <c> quantas pecunias ab uxoribus dotis nomine acceperunt <c>, tantas ex suis bonis aestima-

tionem factam cum dotibus communicant . . . uter <c> eorum uita superauit e, ad eum pars utriusque cum fructibus fructu β) superiorum temporum peruenit: VI 19, 2; ¶ aequa parte contentum: 3, 10, 7 u. A. f) β); ¶ militibus . . . agros . . . pollicetur, quaterna <c> in singulos iugera et pro rata parte centurionibus euocatisque: 1, 17, 4.

C. trsl.: a) = factio; z) subi.: zz): neque sui iudicii neque suarum esse uirium decernere <c>, utra pars iustiore habet causam: 1, 35, 3.

ββ): responsum est ab altera parte A. Varronem profiteri: 3, 19, 3.

β) dat.: municipia etiam diuersis <aduersis Np.> partibus (erant) coniuncta: 2, 29, 4.

γ) gen.: principes uero esse earum partium Cn. Pompeium et C. Caesarem: 1, 35, 4.

δ) c. praep.: omnes (Galliae) ciuitates in partes diuisae sunt duas . . . in duas part. β). cum Caesar in Galliam uenit, alterius factionis principes erant Haedui, alterius Sequani: VI 11, 5; (12, 1) intellegere se diuisum esse populum Romanum in partes duas <duas part. a: Np., Dt.>: 1, 35, 3.

b) = munus, officium, propositum; z) subi.: sic omnium ordinum partes in misericordia constitisse: 1, 85, 3; ¶ nulli omnium has partes uel querimoniae uel miserationis minus conuenisse: 1, 85, 1; ¶ aliae enim sunt legati partes atque imperatoris: 3, 51, 4.

β) obi.: certasque cuique partes ad custodiam urbis attribuit: 1, 17, 3; ¶ ne imperatorias sibi partes sumpsisse uideretur: 3, 51, 5.

2. = latus, regio (Seite, Richtung); A. propr.; a) subi.: duabus ex partibus. . . una erat proxima portui <c> naualibusque, altera ad portum <Dederich; Dt.; partem; Np., Db.>, qua <quae afh> est aditus ex Gallia atque Hispania: 2, 1, 2; Massilia enim fere tribus ex <ex tribus *recc. (?)*; Np., Dt.: oppidi *add. eodd.*: *edd.*; *del. Cracc.*) partibus mari adluitur; reliqua quarta est, quae aditum habeat ab terra: 2, 1, 3; castris ad eam partem oppidi positae Caesar, quae inmissa a flumine et a <om. β> paludibus <palude β> aditum . . . angustum habebat, . . . coepit: VII 17, 1; ¶ obuenire: II 23, 1 u. 1. A. a) z) obtinere; ¶ easque (storias) ex tribus partibus, quae ad <qua af> hostes uergebant <urgebant f> perurgebant z), . . . religauerunt: 2, 9, 1; (id iugum est) paulo leniore <c> fastigio ab ea parte, quae ad Vtiem uergit: 2, 21, 3.

b) obi.: qui (legionarii) dextram partem operis

administrabant: 2, 8, 1; ¶ attribuere: 2, 4, 5 u. 1. A. c) z) attribuere; ¶ intermittere: VII 17, 1 u. a) habere; ¶ ac rursus aliam in partem fugam (aliam partem fuga *Ciacc.*) petebant: II 24, 1; ¶ namque (e) altera ex parte (ex alt. p. β) Bellouaci . . . instabant, alteram (altera β) Camulogenus parato atque instructo exercitu tenebat: VII 59, 5.

c) dat.: tertium (latius) est contra septentriones; cui parti nulla est obiecta terra: V 13, 6.

d) abl.: intellexit ultro ad se ueniri, altera ex parte Senones Carnutesque conscientia facinoris instigari, altera Neruios Aduatucosque bellum Romanis parare: V 56, 1; ut . . . una ex parte ipsi (ipsi ex parte β), altera Aruerni se circumstiterent: VII 5, 5; castra . . . conspicit . . . admodum munita natura loci, una ex parte ipso oppido Vtica, altera a theatro . . . : 2, 25, 1; ¶ (idque ex (om. hl) omnibus partibus ab eo flagitabatur: I, 71, 1) ¶ (qua est aditus: 2, 1, 2 u. a) esse); — (qua parte . . . confertissima manus est uisa, inrumpit: V 44, 4 u. 1. A. a) z) uideri); ¶ ((continentur) una ex parte flumine Rheno . . . ; altera ex parte monte Iura . . . ; tertia lacu Lemanno et flumine Rhodano: I 2, 3.)

e) c. praep.; z) ab: quod sibi a parte (aperte *Oacl*) eorum gratia relata non sit pro suis . . . beneficiis: I, 23, 3; u. *praeterea ab* p. 38 (14 (15) loc.).

β) ad: qui ad alteram partem oppidi . . . munitionis causa conuenerant: VII 48, 1; ¶ qua esset aditus ad alteram partem oppidi (opp. part. β): VII 44, 3; u. *praeterea ad* p. 118 (8 loc.).

γ) ex: z): quo facilius omne Hadriaticum mare ab extremis Italiae partibus regionibusque Graeciae in potestate haberet atque ex utraque parte bellum administrare posset: I, 25, 3; ¶ repente ex omnibus partibus (β; om. z) ad pabulatores aduolauerunt: V 17, 2; ¶ conferta legione ex omnibus partibus tela coici animaduertit: IV 32, 3; V 43, 7 u. 1. B. b) δ) γ) z) coicere; tela intra munitionem ex omnibus partibus coiciunt: V 51, 2; ¶ seseque alia ex (ex alia β) parte oppidi eiecerunt: V 21, 5; ¶ conspicit atque naues triremes duae nauem D. Bruti . . . duabus ex partibus sese in eam incitauerunt: 2, 6, 4; iam ex omnibus partibus subito Antonianae scaphae signo dato se in hostes incitauerunt: 3, 24, 3; ¶ atque ex utraque parte pontem instituit, (institutum *Ofhl*) biduo perficit: 1, 54, 4; ¶ si qua ex parte

obniam [contra] ueniretur: VII 28, 1; ¶ cum suos ex omnibus partibus uulnerari uideret: 3, 45, 4.

postea *dispecta paucitate ex omnibus partibus impetum faciunt: VI 39, 4.

β) u. *ex* p. 1176—78 (39 (40) loc.).

δ) in c. ace.: (is naues nostras (e) interiore in portum (<*Ciacc.codd.*) post oppidum reduxit: 3, 39, 2; ¶ (quattuor

biremes . . . in interiorem portum (<*Ciacc.codd.*; *Np.*, *Dt.*) traduxit: 3, 40, 4; ¶¶ L. Plancus . . . locum capit superiorem diuersamque aciem in duas partes (in duas part. *detend.* uideatur *Ciacc.*) constituit:

I, 40, 5; u. *praeterea in* p. 102 sq. a) et p. 103 (β) (22 (25) + 5 loc.).

ε) in c. abl.: et in altera parte fluminis Q. Titurium . . . relinquit (e): II 5, 6; ¶ nuntiauerunt puluerem maiorem, quam consuetudo ferret, in ea parte uideri, quam in partem legio iter fecisset: IV 32, 1.

ζ) per: primo per omnes partes perequunt: IV 33, 1.

B. trsl.; a) propius accedit ad notionem propriam: in aliam, nullam, ullam, utramque partem u. *in* p. 109 sq. b) (7 loc.); ¶ (in utraque parte *ib.* V 29, 6; 30, 1.)

b) = ratio, respectus, modus (*Hinsicht*, *Beziehung*); z) abl.: lenibus atque utinam scriptis adiuncta foret uis, comica ut aequato uirtus polleret honore cum Graecis neue (<*Roth*; neque *codd.*; neque in *edd.*) hac despectus parte iaceres! *ap. Suet. uit. Terent.* 5; ¶ eo fama iam praecurrerat (e) . . . de proelio Dyrrachino, quod multis auxerat (auxerant *Ofhl*) partibus: 3, 80, 2; quoniam numero multis partibus esset inferior: 3, 84, 3; ¶ omnibus partibus: V 15, 1 u. 1. B. b) γ) omnibus part.

β) c. praep.: magna ex parte, qua ex parte u. *ex* p. 1193 sq. E. (5 (6) loc.). (in hac parte: *ap. Suet. u. z)* hac parte.) [Falso: quos . . . postea in parem (partem X) iuris libertatisque condicionem (a; conditione z)] atque ipsi erant, receperunt: I 28, 5.]

Pars . . . pars: II 23, 5; IV 27, 6; 32, 1; VI 31, 2; 40, 8; VII 28, 3; 34, 2; 77, 2; 87, 4; 2, 11, 4; 3, 27, 2; (87, 3) 97, 3; — (pars cum parte: (V 55, 1) VII 32, 5) — pars . . . non nullae . . . reliquae: I, 58, 4.

Pars aciei: II 23, 1; aestatis: III 12, 5; IV 20, 1; VII 35, 1; agrinis: V 32, 2; agri: I 31, 10; VI 12, 4; aquae: VII 36, 5 (<*CC*

morum: II 32, 4; A trebatum: II 23, 1; auxili-
 orum: I 49, 5; belli: 2, 18, 7; Britanniae:
 V 12, 1; castrorum: III 4, 2; VII 28, 6; 3, 51,
 1; ciuitatis: I 12, 6; VII 32, 5; (33, 1); clien-
 tium: VI 12, 3; collis: (II 18, 2); VII 46, 3;
 69, 5; copiarum u. **copia(e)** p. 739 (5 loc.);
 corporis u. **corpus** p. 746 sq. (1 loc.);
 diei: V 9, 8; 35, 5; 58, 2; Eburorum: V 24,
 4; VI 31, 2, 5; 35, 1; equitatus u. **equitatus**
 p. 1048 (6 loc.); equitum u. **equus** p. 1033
 sq. (1 loc.); exercitus u. **exercitus** p. 1211
 (9 (10) loc.); existimationis: 1, 26, 4; flu-
 minis u. **flumen** p. 1319 (5 loc.); Galliae:
 I (1, 1); 34, 3; II 1, 1; III 20, 1; V 51, 1 (c); VI
 5, 1; (Gallorum: V 54, 1 (c)); Germano-
 rum: I 43, 9; Heluetiorum: I 12, 2, 3; hie-
 mis: IV 4, 7; VII 10, 1; hominum: III 6, 2;
 IV 32, 1; hostium: I 52, 2; (III 26, 6); V 44,
 4; (VII 28, 3); impedimentorum: VII 55, 2;
 3, 76, 2; inimicorum: 1, 4, 4; insulae,
 -arum: IV 28, 2; V 8, 3; — IV 10, 4; Italiae:
 1, 25, 3; 2, 32, 1; itineris: 1, 68, 2; laudis:
 1, 26, 4; legionum: 3, 97, 3; litoris: 1, 25, 5;
 Menapiorum: IV 4, 7; militum: (II 21, 1)
 u. **praeterea miles** p. 590 (7 loc.); Morino-
 rum: IV 22, 1; munitionis, -num: III 22,
 4 (c); — VII 80, 1 (c); 3, 62, 2; muri: 2, 22,
 1; nauium: 1, 58, 4; 3, 8, 3; 42, 2; Nerui-
 orum: II 23, 5; noctis u. **nox** p. 839 (1 (5)
 loc.); nuntiorum: V 45, 1; obsidum: IV 27,
 6; VII 12, 4; Oceani: I 4, 7; operis u. **opus**
 p. 956 sq. (1 loc.); oppidanorum: VII 58, 4;
 oppidi u. **oppidum** p. 941 (10 (11) loc.);
 orae: 3, 28, 6; peditum: 2, 40, 1; pontis:
 IV 18, 2; VI 29, 2; propugnatorum: 3, 27, 2;
 prouinciae: V 1, 5; 3, 31, 4; regiae: 3, 112,
 8 (?); regionum: II 4, 7; remigum: 3, 27, 2;
 rerum: II 20, 2; Rheni: I 1, 6; (IV 10, 1); sar-
 cinarum: 3, 76, 2; scrobis: VII 73, 7; sena-
 tus: VII 55, 4; 2, 19, 2; sententiarum: VII
 77, 2; Sicoris: 1, 61, 1; siluae: III 28, 3;
 spatii: 2, 1, 3; publicarum: VII 35, 4; tem-
 poris: V 7, 3; 40, 5; 1, 70, 5; turris: 2, 9, 5;
 II, 4; uallis: V 32, 2; uici: III 1, 6; 2, 1;
 uictus: VI 22, 1; urbis: VII 47, 4; 3, 106, 5;
 — — horum omnium: 3, 71, 2.

Adiect.: (aduersae: 2, 29, 4;) aequa: 3,
 10, 7; alia, -ae: II 22, 1; 24, 3; 1, 21, 6; u. **praeterea**
ulius p. 232 (7 loc.); aliqua u. **ali-**
quis p. 228 (1 loc.); cf. qua; altera: 1, 2, 3;
 31, 10; 3, 72, 2 (bis); u. **praeterea alter** p. 239
 sq. et p. 241 cetr., 242 (13 + 3 (6) loc.); aperta:
 IV 1, 10; certae: 1, 17, 3; confertissima: V
 44, 4; contraria: IV 17, 7; 1, 69, 1; 3, 63, 2;
 dextra u. **dexter** p. 882 (1 loc.); dimidia:

VI 31, 5; 1, 27, 1; 3, 101, 1 (bis); diuersae: 2,
 29, 4; duae u. **duo** p. 975 sq. (13 loc.);
 (eadem: VII 60, 4; 61, 3; 3, 37, 4;) exigua:
 IV 20, 1; 3, 112, 8; extrema, -ae: IV 17, 6; —
 VI 33, 3; 1, 25, 3; finitima: V 1, 5; firma: I
 52, 2; VII 81, 2; imperatoriae: 3, 51, 5; in-
 columis: VI 40, 8; inferior: I 1, 6; IV 17, 5,
 9; 28, 2; (V 12, 1;) VII 35, 4; integra: VII 35,
 4; interior: V 12, 1; (3, 39, 2; 40, 4;) (libera:
 3, 34, 4;) magna: I 16, 6; V 9, 8; 35, 5; 58, 2;
 2, 31, 8; 3, 53, 5; 57, 3; u. **praeterea magnus**
 p. 525 sq. (35 loc.); maior u. **magnus**
 p. 530 (1 loc.); maritima: V 12, 2; maxima
 u. **magnus** p. 533 (6 (7) loc.); minima: 1,
 70, 5; minor: V 55, 1; multae: 3, 80, 2; 84,
 3; munitissima: 1, 20, 3; 2, 1, 3; non nulla:
 1, 13, 4; 46, 2; nuda: VI 21, 5; VII 46, 5 (c);
 nulla u. **nullus** p. 844 (1 (5) loc.); omnis
 u. **omnis** p. 898 (6 (8) loc.); omnes u. **om-**
nis p. 908 (15 (16) + 8 + 11 loc.); **praeterea**
 VI 11, 2; pacatissima: V 24, 7; parua: 3,
 41, 5; perexigua: 3, 87, 3; plures: IV 10, 4;
 (pnceps: I 12, 6;) prior: 1, 27, 1; pro-
 xima: 2, 1, 2; (aliqua: VII 28, 1; 67, 4; quae-
 cumque: III 4, 2; V 41, 6; 2, 41, 4; 3, 102, 1;
 quaedam: IV 10, 1; quaeque: II 22, 1; VII
 85, 1;) quarta: I 12, 2; III 26, 6; 2, 1, 3; quiet-
 issima: V 24, 7; rata: 1, 17, 4; reliqua,
 -ae: I 12, 2; IV 4, 7; 20, 1; 32, 4; V 31, 4; 46,
 4; VII 10, 1; 25, 1; 73, 7; 1, 87, 5; 2, 1, 3; 11, 4;
 3, 28, 6; — IV 32, 4; VI 37, 4; VII 69, 4; 80, 8;
 3, 40, 2; 112, 7; sinistra: II 23, 1, 4; 2, 4, 5;
 3, 94, 4; superior: II 18, 2; VII 46, 3, 5; tertia:
 I 1, 1; 2, 3; 31, 10 (bis) (52, 7;) II 1, 1; 32, 4;
 III 6, 2; 20, 1; 1, 82, 4; 87, 4; tres: I 1, 1; 12,
 2; VI 32, 3; VII 61, 4; 67, 1; 2, 1, 3; 9, 4; u-
 cina: III 1, 6; uilla: 2, 17, 2; ultima, -ae: VI
 29, 2; — VII 28, 2; una: I 1, 1, 5; 2, 3; II 29,
 3; IV 3, 2; 32, 4; V 26, 3; VII 5, 5; 80, 6; 2, 1,
 2; 25, 1; 3, 45, 3; uita: I 12, 1; 1, 35, 3; uita-
 que: 1, 38, 5; II 8, 3; IV 18, 2; V 29, 6; 30, 1;
 32, 2; VII 80, 1; 1, 25, 3, 5; 45, 4; 54, 4; 86, 3;
 2, 24, 3; 3, 40, 4; 63, 6; 70, 2.

Parthi: finitimis hostibus Parthis (partis
 /h; parhis a) post se relictis, qui paulo ante
 M. Crassum imperatorem interfecerant et M.
 Bibulum in obsidione habuerant, legiones equi-
 tesque ex Syria deduxerat: 3, 31, 3; quod is
 (Lucilius Hirrus) a Pompeio ad Parthos (arthos
 Nahl) missus esset: 3, 82, 5.

Parthicus: retineri legiones II, quae ab
 se simulatione Parthici (partici a) belli sint
 abductae: I, 9, 4; summamque (c) in sollici-
 tudinem (c) ac timorem (c) Parthici (parthici
 a (?)) belli prouincia cum uenisset ac non nullae

militum uoces cum audirentur, sese, contra hostem si ducerentur, ituros, contra . . . consensum arma non laturos: 3, 31, 4.

Parthini: qui (L. Torquatus) iussu Pompei oppido praerat praesidiumque ibi Parthi-
norum (partin. *codl.*) habebat: 3, 11, 3; cf. *qu. sqq.*; Caesar . . . expugnato in (e) itinere oppido Parthi-
norum (f; partinorum *ahl*), in quo Pompeius praesidium habebat, . . . ad Pompeium peruenit: 3, 41, 1; item † Lisso Parthinis-
que (l?; partinisque *afh*) et omnibus castellis quod esset frumenti conquiri iussit: 3, 42, 4; Pompeius . . . superioribus diebus praedae loco Parthinos habuerat frumentumque omne conquisitum spoliatis effossisque eorum domibus . . . comportarat: 3, 42, 5.

particeps: ad Pompeium transierunt cum iis (e), quos sui consilii participes habebant: 3, 60, 5; † Scipionis milites cohortatur, ut parta iam uictoria praedae ac praemiorum uelint esse participes: 3, 82, 1.

partim: quod ab non nullis Gallis sollicitarentur, partim qui, ut (e) Germanos diutius in Gallia uersari noluerant (nolent *β*), ita populi Romani exercitum . . . inueterascere in Gallia moleste ferebant, partim qui mobilitate et leuitate animi nouis imperiis studebant: II 1, 3; illi . . . partim cum iis (e), quae retinuerant et celauerant armis, partim scutis ex cortice factis aut uiminibus intextis . . . eruptionem fecerunt: II 33, 2; petere contendit, ut in Gallia relinqueretur, partim quod insuetus nauigandi mare timeret, partim quod religionibus impediri (o) sese diceret: V 6, 3; ad summam desperationem nostri perueniunt et partim fugientes ab equitatu interficiuntur, partim (partem a) integri procumbunt: 2, 42, 2; huc Dardanos, Bessos partim mercenarios, partim imperio aut gratia comparatos, item Macedones . . . adiecerat: 3, 4, 6; duobusque milibus hominum armatis, partim quos (quos part. *Ciace.*) ex familiaris societatum delegerat, partim a negotiatoribus coegerat, . . . Pelusium peruenit: 3, 103, 1.

[Falso: partem (partim *hl*) nauium depriment, non nullas cum hominibus capiunt: I, 58, 4.]

(Partini u. Parthini.)

partior: reliquas copias . . . misit † captis (partitis *Vielh.*; ita partitis *P. Thomas*) quibusdam cohortibus, uti (e) numerus legionum constare uideretur: VII 35, 3; † Caesar partitis copiis cum C. Fabio legato (e) et M. Crasso quaestore . . . adit (e) triper-
tito: VI 6, 1; † (Epedorix Viridomar-

que) pecuniam atque equos inter se partiti sunt: VII 55, 5; † prius quam plures ciuitates conspirarent, partiendum putauit: III

10, 3; partito exercitu T. Labienum cum legionibus tribus ad Oceanum uersus . . . proficisci iubet, C. Trebonium cum pari legionum numero . . . mittit, ipse cum reliquis tribus (e) . . . ire constituit: VI 33, 1(-3); Scipionem eadem spes provinciae atque exercitum impellit, quos se pro necessitudine partiturum cum Pompeio (quae secum pro nec. partiturum Pompeium *Ciace.*) arbitrabatur (e): 1, 4, 3; † receptisque omnibus in una castra legionibus suum cum Scipione honorem partiturum classicumque apud eum cani et alterum illi iubet praetorium tendi: 3, 82, 1; †

Afranium et Petreius et Varro, legati Pompei, . . . officia inter se partiuntur, uti Petreius . . . cum omnibus copiis ad Afranium proficiscatur, Varro . . . ulteriore Hispaniam tueatur: 1, 38, 2; † id opus inter se Petreius atque Afranium partiuntur: 1, 73, 3; † pecuniam: VII 55, 5 u. equos: † (pro-
uincias: 1, 4, 3 u. exercitum); † instituto Caesaris semper duae (o) legiones pro castris exuebant (e) pluresque partitis temporibus erant in opere: VII 24, 5.

parum: cui rei parum diligenter ab iis (e) erat prouisum: III 18, 6; † neque pudentes (e) suspicari oportet sibi parum credi: 2, 31, 4; † onerarias naues . . . deducunt, parum clauis ad materiam atque armamentis instructis ad reliquas armandas reficiendasque utuntur: 1, 36, 2; † ad reliqui temporis pacem atque otium parum profici: VII 66, 4.

paruulus. A. propr.: nauiculam paruulam conscendit: 3, 104, 3.

B. trsl.: a) = leuis, mediocris: non denique communes (e) belli casus recordabantur (e), quam (quamque *Ciace.*) paruulae saepe causae uel falsae suspicionis uel terroris repentini uel obiectae religionis magna detrimenta intulissent: 3, 72, 4; † neque etiam paruulo detrimento illorum locum (e) relinqui uidebat: V 52, 1; † paruulisque proeliis cum nostris contendebant: II 30, 1; eo die paruulis equestribus proeliis ad aquam factis utrique sese (e) suo loco continent: V 50, 1.

b) = nou multorum annorum, pullus, paruulus: mansuefieri (e) ne paruuli quidem excepti possunt (uri): VI 28, 4; † (a paruus (β; ab paruulis *z; codl.*; apparuulis *A*) labori ac duritiae student (Germani): VI 21, 3.)

paruus. **A. positivus:** a) propr.: quae (iumenta) sunt apud eos nata, parua (β; *Np., Dt. 2*; praua α; *rell. edd.*) atque deformia, haec cotidiana exercitatione summi ut sint laboris efficiunt: *IV 2, 2*; ¶ pellibus aut paruis renonum (c) tegimentis utuntur, magna corporis parte nuda: *VI 21, 5*; ¶ quam (turrim) primo ad repentinos incursum humilem paruaque fecerunt: *2, 8, 1*.

b) trsl.: α) = medioeris, modicus: manus erat nulla, quae parua modo causam timoris adferret: *VI 35, 3*; ¶ ne paruum modo detrimentum in contentione . . . accideret (c): *VII 52, 2*; ¶ si paruo labore magnas controuersias tollere . . . possint: *1, 9, 1*; ¶ parua manu Metiosedum uersus missa . . . reliquas copias contra Labienum duxerunt: *VII 61, 5*; quod tam late (quod naualia *Paul*) tueri parua manu non poterat: *3, 111, 6*; ¶ momentum u. **momentum B. p. 632 (3 loc.)**; ¶ *Caesar . . . parua parte (paruum partem?)* foetis itinere intermisso mane Dyrrachium uenit: *3, 41, 5*; ¶ (*Dumnorigem*) portoria reliquaque omnia Haeduorum uectigalia paruo pretio redempta habere: *118, 3*; ¶ ita paruae res magnam in utramque partem momentum habuerunt: *3, 70, 2*; ¶ paruoque spatio intermisso . . . conclamari iussit: *3, 75, 2*; paruoque intermisso temporis spatio ac rursus renouato cursu pila miserunt: *3, 93, 1*.

β) (ad aetatem pertinet) = puerulus: a paruis (β; ab paruulis α; *edd.*; apparuulis A) labori ac duritiae student (*Germani*): *VI 21, 3*.

B. comp. minor: a) ui adiectiui; α) propr.; α) c. appellat.: cum in minora castra operis perspicendi causa uenisset: *VII 44, 1*; quem minoribus castris praesidio reliquerat: *VII 49, 1*; ita minora castra inclusa maioribus castelli (-lis *ak*) atque arcis locum obtinebant: *3, 66, 5*; — partem suarum copiarum, quae (c) castra minora oppugnaret, misit: *150, 2*; omnes (o) alarios . . . pro castris minoribus constituit: *151, 1*; quae (cohortes) ex castris minoribus eductae cum *T. Sextio* legato ceperant locum (o) superiorem: *VII 51, 2*; reliquas cohortes . . . ad legionem *Pompei* castraque (minora *add. v*; *edd.*; *del. Hug*) duplici acie eduxit: *3, 67, 3*; — fossamque duplicem . . . a maioribus castris ad minora perduxit: *VII 36, 7*; raras milites . . . ex maioribus castris in minora traducit: *VII 45, 7*; ¶ complures praeterea minores obiectae (c) insulae existimantur: *V 13, 3*; *V 13, 2 u. ββ*; ¶ multa huc minora nauigia addunt: *1, 56, 2*; has (naues) scaphis minoribusque nauigiis compluribus submissis *Otaclius* . . . expugnare

parabat: *3, 28, 2*; ¶ ex minoribus nauibus magna uis eminus missa telorum multa nostris . . . uulnera inferebant: *2, 6, 3*; — scaphis elicit naues *Laelianas* atque ex his longius productam unam quinquagemem et minores duas in angustiis portus cepit: *3, 100, 2*.

ββ) c. nom. propr.: qua ex parte est *Hibernia* (insula *add. β*, dimidio minor, ut existimatur, quam *Britannia*: *V 13, 2*.

β) trsl.: αα) = angustior, tenuior, breuior: α) non additur abl. mensurae: non minore animo ac fiducia, quam (qua *add. Paul*: ante dimicauerant, naues consendant: *2, 4, 3*; ¶ interiore spatio minorem circuitum habebant: *3, 44, 5*; ¶ copia u. β) c) copia; ¶ fiducia: *2, 4, 3 u. animus*; ¶ *Vercingetorix* minoribus *Caesarem* itineribus (itin. caes. β) subsequitur: *VII 16, 1*; legionemque unam minoribus itineribus subsequi iussit: *3, 102, 1*; ¶ cum . . . non minorem laudem exercitus quam ipse imperator meritus uidebatur: *140, 5*; ¶ ut exploratis itineribus minore cum (om. β) periculo uallem riuumque transiret: *V 50, 3*; ¶ quae quidem res *Caesari* non minorem quam ipsa uictoria uoluptatem attulit: *I 53, 6*.

quae quidem ego aut omnino falsa aut certe minima opinione esse confido: *2, 31, 5*.

β) additur abl. mensurae: a) multo: magna parte exercitus nostri interfecta multo minorem superesse . . . partem: *V 55, 1*.

b) nihilo: necessitudinem quidem sibi nihilo minorem cum *Caesare* intercedere: *2, 17, 2*.

c) quo: (*Caesari* iis ciuitatibus, quae ad eius amicitiam accesserant, quod (*Steph.*: quo *codd.*) minor erat frumenti copia, pecus imperabat: *1, 52, 4*; cogebantur . . . pabulum supportare, quodque (*del.*: quoque ; ; *Dt.*) erat eius rei minor copia, hordeo adaugere: *3, 58, 4*); ¶ ad haec rursus opera addendum *Caesar* putauit, quo minore numero militum munitiones defendi possent: *VII 73, 2*; ¶ circumuallare *Pompeium* instituit, haec spectans (c), . . . quo minore periculo undique frumentum comaeumque exercitui supportare posset: *3, 43, 2*; ¶ pauca apud eos de lenitate sua locutus, quo minore essent timore, omnes conseruauit: *3, 98, 2*.

ββ) = minor natu: interim filia minor *Ptolomaei* regis . . . ad (c) *Achillam* sese ex regia traiecit: *3, 112, 9*.

b) ni subst.; α) sequ. genet.: eo sibi minus dubitationis dari, quod: *114, 1*; — suaque esse eius modi imperia, ut non minus ha-

beret iuris in se multitudo quam ipse in multitudinem: V 27, 3.

β) non sequi. geneti.: cum . . . minus opinione sua efficeret (-cere *ahl*): 3, 21, 1; ¶ quod <P. Manut.; quo X: *Schn., Fr., Hld.*> minus multitudine militum legionariorum pro hostium numero ualebat: I 51, 1; cum per se minus ualerent, . . . Ariouistum sibi adiunxerant: VI 12, 2.

C. superl. **minimus**: a) adiect.: qua minima altitudo fluminis erat: I 8, 4; ¶ ne minimo <minimum *Plugg.*> quidem casu <casui β> locum relinquere debuisset: VI 42, 1; ¶ nec minimam <uimiam *af*> partem temporis equitum uim caetrati sustinere potuerunt: 1, 70, 5.

b) u. subst.; z): ut quam minimum spatii ad se colligendos armandosque <c> Romanis daretur: III 19, 1.

β): cum ipse gratia plurimum domi atque in reliqua Gallia, ille minimum propter adulescentiam possidet: I 20, 2.

minus (aduerb.). A. u. comparatiui; a) sequitur quam; z) non minus quam u. non p. 789 b) (7 loc.).

β) nec minus quam: nec minus, quam est pollicitus, Vercingetorix animo laborabat, ut: VII 31, 1; nec <nou β> minus se in <c> milite modestiam . . . quam uirtutem . . . desiderare: VII 52, 4.

b) non sequitur quam; z) additur negatio: non minus qui intra munitiones erant perturbantur Galli <o>: VII 70, 6; — (Vibullius <c> *expositus Coreyrae non minus necessarium esse existimauit . . . Pompeium fieri certiorum . . . [ante]quam de mandatis agi [inciperet] <u. CC>: 3, 11, 1;) ¶ neque minus ob eam causam ciuibus Romanis . . . certae pecuniae imperabantur: 3, 32, 6; ut libere pabulari <c> posset nec minus aditum nauibus haberet: 3, 65, 4; ¶ nulli omnium has partes uel querimoniae uel miserationis minus conuenisse: 1, 85, 1.

β) non additur negatio; zz) additur abl. mensurae; 2) eo minus: ad hostes contendit eo minus ueritus nauibus, quod: V 9, 1.

2) nihilo minus u. nihil p. 775 γ) (5 (6) loc.).

ε) paulo minus: u. ββ) 2) extr. (2 loc.).

2) quo minus: atque eo grauius (eas res se) ferre, quo minus merito populi Romani accidissent: I 14, 1.

Coniunctionem quo minus u. s. u. **quo minus**.

β) non additur abl. mensurae; minus

pertinet 2) ad adiect.: minus exercitatus, minus peritus: 1, 58, 3 u. B. a) exercitatus; ¶ propter crebras commutationes aestuum minus magnos ibi fluctus <o> fieri cognouerat: V 1, 2; ¶ qui se ex bis minus timidos existimari uolebant: I 39, 6.

2) ad numeral.: a <c> milibus passuum minus duobus castra posuerunt: II 7, 3; nam minus horis tribus milium pedum <c> XV <c> in circuitu <c> munitionem perfecerunt: V 42, 4; comperit minus V et XX milibus longe ab Vtica eius copias abesse: 2, 37, 3; ¶ eo die milites sunt paulo <paulum z> minus septingenti <milites paulo minus .DCC. sunt β> desiderati: VII 51, 4; harum altera nauis CCXX e legione tironum sustulerat, altera ex ueterana paulo minus CC: 3, 28, 3.

ε) ad aduerb. u. B. b).

B. = non ita (multum), parum; pertinet a) ad adiect.: intellectum est nostros propter grauitatem armorum <c> . . . minus aptos esse ad huius generis hostem: V 16, 1; ¶ quod ualetudine minus commoda utebatur: 3, 62, 4; ¶ nostri cum <quo *af*; qui *Nhl*; quom *Elberl.*; *Xp.*> minus exercitatus remigibus minusque peritis gubernatoribus utebantur, . . . tum: 1, 58, 3; ¶ quod <c> minus idoneis equis utebantur: VII 65, 5; ¶ minus peritus: 1, 58, 3 u. exercitatus.

b) ad aduerb.: illi perterriti uirtute equitum minus libere, minus audacter uagabantur: 1, 59, 2; ¶ eadem de causa minus commode copulis <c> continebantur: III 13, 8; animaduertit . . . ob eam causam minus commode frumentum commeatumque sibi supportari: III 23, 7; et amicitiae grauiorem iniuriam feceris et tibi minus commode consulueris, si: *ap. Cic. ad Att. X 8 B. 1*; ¶ minus facile u. facile p. 1248 β) zz) (4 loc.); ¶ fiebat, ut et minus late uagarentur et minus facile finitimis bellum inferre possent: I 2, 4; ¶ minus libere: 1, 59, 2 u. audacter.

e) ad uerba: ne . . . ea pars, quae minus sibi <c> confideret, auxilia a Vercingetorige arcesseret: VII 33, 1; ¶ eo autem frumento, quod flumine Arari <c> nauibus subuexerat, propertea uti minus poterat, quod: I 16, 3; ¶ <cum <c> propter longitudinem agminis minus facile <sic *Aldus*; minus facere z; non facile β; minus *Fr.*> omnia per se obire et . . . prouidere possent: V 33, 3;) ¶ quod neque in uulgum disciplinam efferri uelint neque eos, qui discunt <c>, litteris confisos minus memoriae studere: VI 14, 4.

C. = nou: eo consilio, ut, si possent, castel-

lum . . . expugnarent pontemque interseinderent, si minus potuissent <del. Hot., agros Remorum popularentur: II 9, (4) 5; uti aut iterum conloquio diem constitueret aut, si id minus uellet, ex <c> suis legatis aliquem ad se mitteret: I 47, 1.

minime. A. uñ superlat.; a) e. adiect.: qua minime arduus ad nostras munitiones ascensus uidebatur: II 33, 2; ¶ quod eam <o> partem minime firmam hostium esse animaduuerat: I 52, 2; quas (cohortes) minime firmas ad dimicandum esse existimabat: VII 60, 2; quae minime uisa pars firma est <min. p. f. esset β>, huc concurrit: VII 84, 2.

b) e. uerb.: quod, ut supra demonstrauius, minime homines <Davis.; omnes X; edd.; omnium Lips.; del. Apitz.> Germani agri culturae student: VI 29, 1.

B. = nequaquam, nullo modo: quod a cultu atque humanitate provinciae longissime absunt minimeque ad eos mercatores saepe comitant <mercat. comitant Bergk>: I 1, 3; ¶ mollis ac minime resistens ad calamitates preferendas mens eorum est: III 19, 6; — (ut . . . iter in provinciam conuerteret, id ne metu quidem <Steph.; ut ne metu quidem α; ut nemo tunc quidem β; id minime tum quidem Davis.> necessario faciundum existimabat: VII 56, 2.)

pasco: multaue erant intra eum locum manu sata, quibus interim iumenta pasceret 3, 44, 3.

passim: Numidae enim <c> quadam barbara consuetudine nullis ordinibus passim conederant: 2, 38, 4; ¶ reliqua multitudo puerorum mulierumque . . . passim fugere coepit: IV 14, 5.

passus. In B. Gall. plerumque plene uidetur scriptum esse passus, passuum, passibus; sed p̄ inuenitur in α (passuum in β) VII 69, 3, p̄ in AB, P in M, paš in a (passuum in Qh?) VII 40, 4; p̄ in α, pedu in B², (passuum om. in β) V 42, 4; <p (= pedum) in β, pedum in α II 30, 2.)

pass. uel pass. (uel similiter) scriptum exstat in β (passuum in α) IV 3, 2; V 13, 7; 32, 1; 53, 1; VII 79, 2; in a II 18, 2 (= passus); VII 40, 4 (= passuum); in h VII 69, 6 (= passuum); — (passum est in Apr., passuum in rell. I 23, 1; passerum in Apr. I 15, 5;) passuum om. fh VII 3, 3.

In B. Cin. fere constanter pro genct. in f scriptum esse passus dicit Db. ad I, 40, 1; idem cod. habet passibus (pro passuum) I, 54, 3; 61, 4; 2, 23, 2; — pass. (uel paš.) est in Nahl pro

passus (an passibus?) 2, 24, 4; pass. in Oahl pro passuum 2, 23, 2; item, ut uidetur, 3, 37, 2 et 97, 3; pass. (= passuum) in hl 1, 54, 3 et 61, 4; in ah 2, 38, 3 (passus errore in fl); in a 3, 38, 1 et 63, 4; pass. (= passuum) in h, passus in apl 2, 39, 2; passum pro passuum in a 3, 76, 3; — omiss. est passuum in af 1, 43, 1. — Plene scriptum est in α, si quid tribuendum est Dübneri silentio, passus 3, (66, 6 et) 67, 2; passuum 1, 16, 2; (45, 5;) 65, 3; 66, 4; 3, 44, 3; 112, 2; passibus 1, 41, 3; 3, 66, 3.

A. obi.: ab infimis radicibus montis intermissis circiter passibus CCCC castra facere constituit: 1, 41, 3.

B. acc. spatii (mensurae); a): I 25, 5 u. C. c) spatium; hic <c> locus ab hoste circiter passus sescentos . . . aberat: I 49, 3; oppidi murus a <c> planitie atque initio ascensus recta regione . . . mille CC passus aberat: VII 46, 1; abest directo itinere ab Vtica paulo amplius passus <pass. Nahl; passibus?> mille <mil. Nahl>: 2, 24, 4; is <c> locus aberat a nouis Pompei castris circiter passus quingentos: 3, 67, 2; ¶ (perducere: 3, 66, 6 u. C. c) munitio); ¶ ab oppido autem decliuus locus *leni fastigio uergebat in longitudinem <ne hl> passus <ego; passuum α; edd.> circiter CCCC: 1, 45, 5.

b): locus erat castrorum editus et paulatim ab imo adcliuus circiter passus mille: III 19, 1; ¶ collis nascebatur . . . passus <passibus B²> circiter ducentos <ducentis B²> infimus apertus, ab superiore parte siluestris: II 18, 2.

c): ultra eum locum . . . circiter passus sescentos ab his, castris idoneum locum delegit: I 49, 1.

d. gen.: u): transuersam fossam obduxit <c> circiter passuum quadringentorum: II 8, 3; ¶ (in longitudinem passuum CCCC: 1, 45, 5 u. B. a) uergere.)

b): milia; α): (esse: V 13, 6 u. δ) ββ); ¶ renuntiat: V milia passuum proxima intercedere <intercedere O:> itineris campestris: 1, 66, 4.

β): castellis enim XXIII effectis XV milia passuum *in circuitu amplexus <compl. Paul> hoc spatio pabulabatur: 3, 44, 3; ¶ regiones secutus quam potuit acquissimas . . . XIII milia passuum complexus . . . munitiones . . . perfecit: VII 74, 1; 3, 44, 3 u. amplecti; quod <c> milium <ego; milia α; edd.; Clark.> passuum in circuitu XVII munitiones <del. Oud.; edd.; munitione Clark.> erat complexus: 3, 63, 1; ¶ hoc pertinet <latius tenet β> circiter milia passuum quingenta: V 13, 2; eius

munitionis . . . circuitus XI ⟨e⟩ milia passuum tenebat ⟨patebat *coni. Dt.*⟩: VII 69, 6.

γ): Ariouisti copias a nostris milibus ⟨milia *ego*⟩ passuum quattuor et uiginti abesse: I 41, 5; *u. praeterea mille e) α) p. 605–607 (32 (35) + 8 loc.)*.

δ) αα): cum esset inter bina castra *e*campus circiter milium passuum VI: 3, 37, 2; ¶ sex milium passuum ⟨passus *hfl*⟩ interuallo a Saburra conederat: 2, 38, 3; ¶ (minus horis tribus milium pedum ⟨*Napol.*: passuum *edd.*; *p̄. α*⟩ XV in circuitu ⟨e⟩ munitionem perforerunt ⟨decem milium in circuitu munitionem pedum XV perforerunt β; *u. CC*⟩: V 42, 4; 3, 63, 4 *u. β*) complecti; ¶ quo ex portu commodissimum in Britanniam traiecitum esse cognouerat, circiter milium passuum XXX [transmissum] a continenti: V 2, 3; ¶ (postea uallo pedum ⟨α; *Schn.*, *Np.*; *p̄. β*; passuum *plur. edd.*⟩ XII ⟨*B²β*; *Schn.*, *Np.*; *om. α et plur. edd.*⟩ in circuitu quindecim milium erebrisque castellis circummuniti oppido sese continebant ⟨*u. CC*⟩: II 30, 2.)

ββ): hoc (datus) ⟨huic β⟩ milium ⟨*ego*: milia *X*; *edd.*⟩ passuum *octingentorum in longitudinem esse existimatur ⟨arbitrantur *ae*⟩: V 13, 6; ita omnis insula est in circuitu uicies centum milium passuum: V 13, 7; quod spatium est milium passuum ⟨*om. bdfhk*⟩ circiter centum LX: VII 3, 3.

ε) αα): harum tamen omnium legionum hiberna . . . milibus passuum centum continebantur: V 24, 7.

ββ): (cum . . . ab eo oppido Caesar . . . circiter milia ⟨*om. α*; *uilib. a*; *mit h*⟩ passuum quinque abesset: II 13, 2;) *u. praeterea mille p. 609 h) β) (4 loc.)*.

γγ): amplius milibus passuum . . . *u. amplius p. 256 (4 loc.); praeterea* (inueniebat) Sabim flumen a ⟨e⟩ castris suis non amplius milia ⟨milibus?⟩ passuum decem abesse: II 16, 1; ¶ neque longius ab *eo milibus passuum LXXX in *Oceanum influit: IV 10, 2; sese non longius milibus passuum quattuor aquationis causa processurum: IV 11, 4; copias . . . conuenisse neque longius milibus ⟨*recc.*: milium α; *mit a*; milia *M²*; *edd.*⟩ passuum octo ab hibernis suis afuisse ⟨fuisse β⟩: V 53, 7.

ζ): a milibus passuum . . . *u. mille p. 609 i) α) (5 loc.)*.

nullum eius modi casum exspectans, quo . . . in milibus passuum tribus offendi posset: VI 36, 2.

c): haec insula . . . a superioribus regibus ⟨e⟩

in longitudinem passuum DCCCC in mare iactis molibus . . . cum oppido coniungitur: 3, 11, 2; ¶ ab angulo castrorum sinistro munitionem ad flumen perduxerat circiter passuum ⟨*ego*; passus α; *edd.*⟩ CCCC: 3, 66, 6; ¶ erat inter ⟨e⟩ oppidum ⟨e⟩ Ilerdam ⟨e⟩ et proximum ⟨e⟩ collem ⟨e⟩ . . . planitia ⟨e⟩ circiter passuum ⟨*om. af*⟩ CCC: 1, 43, 1; ¶ pedem referre et, quod mons † suberat ⟨aberat *Pr.*⟩ circiter mille passuum ⟨spatio *add. Dt.*; *Hold.*; *om. X*; *rell. edd.*; an quod mons aberat e. m. passus?⟩, eo se recipere coeperunt: I 25, 5; et mille passuum intermisso spatio castra communit: VI 7, 4.

D. abl.: amplius passibus M: 2, 24, 4 *u. B. a)* abesse; ¶ cum . . . ab hostium castris non longius mille et quingentis passibus abesset: I 22, 1; non ⟨*del. Fr.*⟩ longius ⟨β; longe α; *Fr.*⟩ mille passibus ab nostris munitionibus ⟨a nostr. mun. quam mille passibus β⟩ considunt: VII 79, 1; neque longius a mari passibus CCC aberant: 3, 66, 3.

legionem Caesar, quam equis deuexerat ⟨e⟩, passibus ducentis ab eo tumultu constituit: I 43, 2.

pastor. A. subi.: pastoresque Domitii ⟨*Db.*; *indomiti codd.*; *Np.*, *Dt.*⟩ spe libertatis excitati sub oculis domini ⟨dominis *hl*⟩ suam probare operam studebant: 1, 57, 4.

B. obi.: adducere: 1, 56, 3 *u. E.*; ¶ seruos, pastores ⟨seruos pastores *Pluyg.*⟩ armat ⟨Pompeius⟩ atque iis ⟨e⟩ equos attribuit; ex his circiter CCC equites conficit: 1, 24, 2; ¶ excitare: 1, 57, 4 *u. A.*; ¶ eum in Thuringum ad sollicitandos pastores praemisit: 3, 21, 4.

C. dat.: iis attribuit: 1, 24, 2 *u. B. armare.*

D. gen.: magno numero Albicorum et pastorum interfecto partem ⟨e⟩ nauium deprimum: 1, 58, 4; DCCC ex seruis suis pastorumque suorum ⟨suorum a ante *corr.*⟩ numero ⟨*add. E. Hoffm.*; *Db.*: *om. codd.*; — ex seruis pastoribusque suis suorumque *Lips.*; ⟨*Np.*⟩ *Dt.*; ex seruis suis pastoribusque amicorumque suorum *Madu.*; ex seruis pastoribusque suis *Ciac.*⟩ coegerat: 3, 4, 4.

E. abl.: has (naues Domitius) colonis pastoribusque, quos secum adduxerat, complet: 1, 56, 3.

F. c. praep.: cogere ex: 3, 4, 4 *u. D.*; ¶ conficere ex: 1, 24, 2 *u. B. armare.*

patefacio. A.: portis patefactis eo die pace sunt usi (Aduatuci): II 32, 4.

B.: causa mittendi fuit, quod iter per Alpes, quo magno cum periculo magnisque cum ⟨e⟩

portoriis mercatores ire consuerant, patefieri uolebat: III 1, 2; ¶ discussa <c> niue sex <o> in altitudinem <c> pedum atque ita uisus <uis ita h> patefactis summo militum sudore <c> ad fines Aruernorum peruenit: VII 8, 2.

C.: ipse cum . . . signa eius militaria atque arma Capuae essent comprehensa <c> . . . , patefactis consilio exclusus Capua . . . consilio destitit: 3, 21, 5.

pateo. A. = apertum esse (trsl.): a): qui quacumque <c> de causa ad eos uenerunt, ab <c> iniuria prohibent, sanctos habent, hisque omnium domus patent uetusque comunicatur: VI 23, 9; ¶ quod se Cebenna ut muro munitos existimabant ac ne singulari quidem <c> umquam homini eo tempore anni semitae paterant: VII 8, 3.

b): se nullum extraordinarium honorem adpetisse, sed exspectato legitimo tempore consulatus eo fuisse contentum, quod omnibus ciuibus pateret: 1, 32, 2.

B. = pertinere, extendi, porrigi: a) non additur in latitudinem, in longitudinem: (eius munitionis, quae ab Romanis instituebatur, circuitus XI <X ζ> milia passuum tenebat <patebat cont. Dt.): VII 69, 6; ¶ crassitudo: 2, 8, 2 u. turris; ¶ huius Hercyniae <c> siluae . . . latitudo nouem dierum iter expedito patet: VI 25, 1; ¶ ad extremum musculi tectum . . . quadratas regulas IIII patentes digitos defigunt: 2, 10, 4; ¶ ut eius fossae <om. ζ> solum <om. ΔQ> tantundem pateret, quantum summae <c> fossae <c> labra distarent <c>: VII 72, 1; ¶ patebat haec (turris) quoque <c> uersus pedes XXX, sed parietum crassitudo pedes V: 2, 8, 2.

b) patere in latitudinem u. in p. 103 sq. ζ) (5 loc.); patere in longitudinem u. in p. 104 (5 loc.).

patens (ui adiectiui): intellegebat magno cum periculo provinciae futurum, ut homines bellicosos, populi Romani inimicos, locis patentibus maximeque frumentariis finitimos haberet: I 10, 2; — muro turribusque deiecti in foro ac locis patentioribus <patentibus ζ> cuneatim constiterunt: VII 28, 1.

pater. A. propr.: a) suble: adnare: 2, 44, 1 u. peruenire; ¶ adpetere: VII 4, 1 u. obtinere; ¶ cum pater familiae <familias Aim.> industriore loco natus decessit, eius propinqui conueniunt: VI 19, 3; ¶ cuius (L. Caesaris) pater Caesaris erat legatus: I, 8, 2; ¶ persuadet Castico . . . , ut regnum in ciuitate sua occuparet, quod pater ante ha-

buerat: I 3, 4; ¶ nasci: VI 19, 3 u. decedere; ¶ persuadet Castico, Catamantaloedis filio, Sequano, cuius pater regnum in Sequanis multos annos obtinuerat et a senatu populi Romani amicus appellatus erat: I 3, 4; cuius pater in ea ciuitate regnum obtinuerat <tenuerat ζ> interfectusque erat a Cassiuellauno: V 20, 1; Vereingetorix, . . . cuius pater principatum Galliae totius obtinuerat et ob eam causam, quod regnum adpetebat, a <c> ciuitate erat interfectus <interdictus hik>: VII 4, 1; ¶ accidit, ut pauci milites patresque patri-que < > familiae, qui aut gratia aut misericordia ualerent aut <ad> naues adnare possent, recepti in Siciliam incolumes peruenirent: 2, 44, 1; ¶ posse: 2, 44, 1 u. peruenire; ¶ tenere: V 20, 1 u. obtinere; ¶ ualere: 2, 44, 1 u. peruenire.

b) appos.: z): hi (milites) . . . Ptolomaeum patrem in regnum reducerant: 3, 110, 6.

ζ): in testamento Ptolomaei patris beredes erant scripti <c> ex duobus filiis maior et ex duabus filiabus ea, quae aetate antecedebat: 3, 108, 3.

γ): quos (milites) . . . Alexandriam traduxerat belloque confecto apud Ptolomaeum, patrem pueri, reliquerat: 3, 103, 5; qui aumbo . . . magnam . . . apud patrem Ptolomaeum auctoritatem habuerant: 3, 109, 4; ¶ superiore consulatu cum patre Ptolomaeo et lege et senatus consulto societas erat facta: 3, 107, 2.

c) obi.: appellare: I 3, 4 u. a) obtinere: cuius Teutomati pater ab senatu nostro amicus erat appellatus: VII 31, 5; ¶ cuius (Procelli) pater a C. Valerio Flacco ciuitate donatus erat: I 47, 4; ¶ interficere: V 20, 1 et VII 4, 1 u. a) obtinere; ¶ recipere: 2, 44, 1 u. a) peruenire; ¶ (reducere: 3, 110, 6 u. b) z.).

d) genet.: filiumque puerili aetate in publico in conspectu patris adsistere turpe ducunt: VI 18, 3; ¶ ad eum (Ptolomaeum) Pompeius misit, ut pro hospitio atque amicitia patris Alexandria reciperetur: 3, 103, 3; ¶ patrum (nostrorum) memoria u. **memorin** p. 558 B. b) (4 loc.); ¶ propinqui: VI 19, 3 u. n) decedere; ¶ (testamentum: 3, 108, 3 u. b) ζ.).

e) e. praep.: se ita a patribus maioribusque suis didicisse: I 13, 6.

(relinquere apud: 3, 103, 5 u. b) γ); auctoritatem habere apud: 3, 109, 4 ib.)

societatem facere eum: 3, 107, 2 u. b) γ).

B. Dis pater: Galli se omnes ab Dite patre prognatos praedicant: VI 18, 1.

(C. patres = maiores u. **memoria** p. 558
B. b) (A loc.)

paternus: amitae meae Iuliae maternum genus ab regibus ortum, paternum cum diis immortalibus coniunctum est: *ap. Suet.* 6; ¶ huic et paternum hospitium cum Pompeio et simulatas cum Curione intercedebat: 2, 25, 4.

patiens u. p. 1021.

patientia. A. = *ααρεσία*: recordabantur . . . se superiore anno . . . labore et patientia maximum bellum confecisse: 3, 47, 6; — tamen uirtute et patientia nitebantur atque omnia uulnera sustinebant: 1, 45, 6; — sed tamen haec singulari patientia milites ferebant: 3, 47, 6; ¶ in eadem inopia, egestate patientiaque <Aldus; patientia, qua ante *Hell.*; *Hold.*; patientia qua *codd.*; *Schn.*, *Fr.*, *Db.*> Germani permanent: VI 21, 4.

B. = *ἐνπέθεια*: eorum <o> permotus uocibus, qui illius patientiam paene obsessionem appellabant: VI 36, 2.

C. = *πρεσόντης, γιλοφροσύνη*: patientiam proponit suam, cum de exercitibus dimittendis ultro <c> postulauisset; in quo iacturam dignitatis atque honoris ipse facturus esset: 1, 32, 4.

patior. A. = ferre, perferre: fortunam u. **fortuna** p. 1326 b) (3 loc.); ¶ quod neque ancorae funesque *sustinerent neque nautae gubernatoresque nimis tempestatis pati possent: V 10, 2.

ut omnia, quae imperarentur, sibi patienda <et perferenda *add.* β; *Schn.*; *prob. Db.*> existimarent: VII 30, 4; sed tamen ad omnia se descendere paratum atque omnia pati rei publicae causa: 1, 9, 5.

B. = sinere, concedere; a) sequitur acc. c. inf.; z) act.: zz): (Allobroges sese) ui coacturos, ut per suos fines eos ire paterentur: I 6, 3; a Sequanis impetrat, ut per fines suos Heluetios ire patiantur: I 9, 4; ne quos amplius Rhenum transire pateretur: 143, 9; quod suos liberos, nisi cum adoleuerunt, . . . palam ad se adire non patiuntur (Galli): VI 18, 3; qui (Cicero) . . . ne calouem quidem quemquam extra munitionem egredi passus esset: VI 36, 1; orat, ne patiatur ciuitatem prauis adulescentium consiliis ab amicitia populi Romani deficere: VII 39, 3; aut ipse propius accedat aut se patiatur accedere: 1, 9, 6; illi autem hoc acrius instabant neque regredi nostros patiebantur: 3, 45, 5.

β): reliquos . . . in fugam coieunt ac ne in locis quidem superioribus consistere patiuntur: III 6, 2; hic (Attius) . . . Tuberonem

portu atque oppido prohibet neque adfectum ualitudine filium exponere in terra <c> patitur, sed . . . eogit: 1, 31, 3.

γγ): uel sibi agros attribuant uel patiantur eos tenere <tenere eos β>, quos armis possederint: IV 7, 4.

β) pass.: zz): quod nero ad amicitiam populi Romani attulissent, id iis <c> eripi quis pati posset? I 43, 8; (Neruios) nihil pati uini reliquarumque rerum ad <c> luxuriam <c> pertinentium <c> inferri: II 15, 4; [uinum ad se omnino <omnino ad se β> importari non sinunt <patiuntur β>: IV 2, 6;] suos enim quisque opprimi et circumueniri non patitur: VI 11, 4; obsecrant, ut suis fortunis consulat neu se ab hostibus diripi patiatur <sic β; consulat nene ab hostibus diripiantur z; cons., ne ab hostibus diripiantur *Ditt.*>: VII 8, 4; neque se neque reliquos municipes pati posse C. Caesarem imperatorem bene de re publica meritum tantis rebus gestis oppido moenibusque prohiberi: 1, 13, 1; cur uulnerari pateretur optime meritos de se milites? 1, 72, 2; eo die tabernacula statui passus non est: 1, 81, 2; Trebonio magnopere mandauerat, ne per nimis oppidum expugnari pateretur: 2, 13, 3; hoc nomen obtinuit atque ita se postea salutaris passus est <*add. F.*>, sed <neque *Np.*; *edd.*> in litteris numquam <*Bergk*; quas z; *edd.*> scribere est solitus . . . : 3, 71, 3; Pompeius suis praedixerat, ut <c> Caesaris impetum exeeperent . . . aciemque eius distrahi paterentur: 3, 92, 1.

ββ): conatus est Caesar reficere pontes, sed nec magnitudo fluminis permittebat neque ad ripam dispositae cohortes aduersariorum perfici patiebantur: 1, 50, 1.

γγ): relinquebatur, ut neque longius ab agmine legionum discedi Caesar pateretur et: V 19, 3; qui si improbasset, cur ferri passus esset <pass' a>? si <et si *ahl*> probasset, cur . . . prohibuisset? 1, 32, 3.

b) sequitur ut: neque suam neque populi Romani consuetudinem pati, uti optime meritos <c> sociois desereret: I 45, f; neque suam pati dignitatem, ut tantis copiis tam exiguum manum . . . adoriri non audeant: VI 8, 1.

c) abs. (subaudiendus est acc. c. inf.); z): refertur etiam de rege Iuba, ut socius sit atque amicus; Marcellus *consul passurum in praesentia negat: 1, 6, 4.

β): Caesar . . . secutus hostes <c>, quantum diei tempus est passum, circiter tribus milibus <c> ex nouissimo agmine interfectis altero die ad Alesiam castra fecit: VII 68, 2; hanc [in]super confignationem, quantum tectum plutei ac

uinearum passum est, latericulo adstruxerunt: 2, 9, 2; ubi quantum storiarum demissio patiebatur, tantum elenarant <c>: 2, 9, 6.

patien(tissimus): at hi miserrimo ac patientissimo <Ald.; potentissimo codd.> exercitui <c> Caesaris luxuriam obiecebant, cui semper omnia ad necessarium usum defuissent: 3, 96, 2.

patienter: qui se ultro morti offerant, facilius reperiuntur <c>, quam qui dolorem patienter ferant: VII 77, 5; quae tamen omnia et se tulisse patienter et esse laturni: 1, 85, 11; quas tamen difficultates patienter atque aequo animo ferebant: 3, 15, 5.

patria: non enim has aut conspectus patriae aut propinquorum praecepta ad extremum uitae periculum adire cogebant: 2, 7, 1; ¶ se domo patriaque expulsos omnibus necessariis egere rebus: 3, 32, 4.

patrius: (Nernios) incusare reliquos Belgas, qui se populo Romano dedidissent <c> patriamque <et patriam β> uirtutem proiecissent: II 15, 5.

patronus: principes nero esse earum partium Cn. Pompeium et C. Caesarem, patronos ciuitatis: 1, 35, 4; ¶ quibus (clientibus) more Gallorum nefas est etiam in extrema fortuna deserere patronos: VII 40, 7.

patrons: (Vercingetorix) prohibetur <del. Ald.> a <c> Gobannitione, patro suo, reliquisque principibus . . . , expellitur ex oppido Gergouia: VII 4, 2.

pauci. 1. adieet.; A.: futurum esse paucis annis, ut: I 31, 11; ubi paucis ante (antea a) annis L. Valerius . . . interfectus esset: III 20, 1; quod paucis ante annis ex <c> praetura eam prouinciam obtinuerat: 1, 31, 2; ¶ ut paucis mutatis centurionibus idem ordines manipuli que constarent: 2, 28, 1; ¶ cum paucis conlocuti clientibus suis . . . conati sunt . . . Volusenum interficere: 3, 60, 4; ¶ omnes copiae paucis praesidio relicti cohortibus exeunt: 1, 69, 4; praesidio impedimentis paucas cohortes relinquit: 1, 80, 4; ¶ illi imperata faciunt et paucis diebus intermissis referunt: VI 10, 4; Pompeius, ubi nihil profici equitatu cognouit, paucis intermissis diebus rursus eum nauibus . . . recipit: 3, 58, 2; (Caesar) castra transtulit paucisque intermissis diebus eadem <c> Pompeius occupauerat: 3, 66, 4; — ibi . . . castra posuit. paucis diebus interpositis noctu insidias equitum conlocauit: 3, 37, 5; paucos dies morari u. **dies** p. 894 α) (1 loc.); — a quibus cum paucorum dierum iter abesset: IV 7, 2;

— hostes uiderunt ea, quae diu longoque spatio refici non posse sperassent. paucorum dierum opera et labore ita relecta, ut: 2, 16, 1; — paucis diebus u. **dies** p. 900 sq. β) β) (9 (10) loc.); — paucis ante diebus u. **ante** p. 275 β) (4 loc.); — quos auxilii causa rex Iuba paucis diebus ante Vticam miserat: 2, 25, 3; — paucis post diebus (diebus post paucis) u. **dies** p. 902 δδ) (7 loc.); ¶ quo in loco cum paucis equitibus esse dicebatur: VI 30, 1; quo cum paucis equitibus profectum Ambiorigem audiebat: VI 33, 3; his paucos addit equites: VII 45, 3; ii <c> (equites) . . . magnum hostium numerum pauci sustinere: 1, 51, 5; desiderati sunt eo die sagittarii circiter CC, equites pauci, calorum atque impedimentorum non magnus numerus: 1, 51, 6; Petreius cum paucis equitibus occulte ad exploranda loca proficiscitur: 1, 66, 3; cum . . . praetoria cohorte caetratorum barbarisque equitibus paucis, beneficiariis suis, . . . improviso ad uallum aduolat: 1, 75, 2; uidetisne . . . exiguae esse copias missas, quae paucis (diebus *abd. a*) equitibus pares esse non poterint? 2, 39, 3; ne militibus quidem ut defessis neque equitibus ut paucis et <om. af> labore confectis studium ad pugnandum . . . deerat: 2, 41, 3; hortatur Curionem Cn. Domitius . . . cum paucis equitibus circumsisitens, ut: 2, 42, 3; Sabinum cum cohortibus V paucisque equitibus in Aetoliam misit: 3, 31, 2; ¶ ipse arcano cum paucis familiaribus suis (suis fam. f) conloquitur: 1, 19, 2; ¶ pauci lenunculi (lenunculi *Cicero. cod.*) ad officium imperiumque conueniebant: 2, 43, 3; ¶ paucis mensibus ante, paucis ante mensibus u. **mensis** p. 561 D. (3 loc.); ¶ centurionibus et paucis militibus intromissis: VII 12, 4; hunc ex primo ordine pauci Caesaris consecuti milites consistere coegerunt: 1, 13, 3; pauci <O²> paucis <c> ex his militibus . . . ab equitatu excipiuntur: 1, 64, 7; ut pauci milites patresque (patrisque <c>) familiae . . . in Siciliam incolentes peruenirent: 2, 41, 1; quarum cohortium milites . . . Iuba conspiciatus . . . magnam partem eorum interfici iussit, paucos electos in regnum praemisit: 2, 41, 2; ¶ paucae ultimae nationes . . . hoc <c> facere neglexerunt: III 27, 2; ¶ Nasidius . . . cum classe nauium XVI, in quibus paucae erant acatae, . . . peruehitur: 2, 3, 1; Caesar . . . cum . . . nauibus longis Rhodiis X et Asiaticis paucis Alexandriam peruenit: 3, 106, 1; ¶ patres familiae: 2, 41, 1 u. milites; ¶ in magno impetu maris atque

aperto, paucis portibus interiectis, quos tenent ipsi, omnes fere . . . habent uectigales: III 8, 1; ¶ qui (Rufus) sententiam Calidii paucis fere mutatis rebus <uerbis *codd. uett.*; *del. Ciacc.*> sequebatur: 1, 2, 4; ¶ secundum flumen paucae stationes equitum uidebantur: II 18, 3; ¶ bucinatore in castris et paucis ad speciem tabernaculis <-li a> relictis . . . exercitum . . . reducit: 2, 35, 7; ¶ et <c> paucis turmis praesidio ad impedimenta dimissis reliquos equites ad latera disponit: VI 8, 5; ¶ uerba: 1, 2, 4 u. res; paucis cum esset in utramque partem uerbis disputatum: 1, 86, 3; ¶ et paucis uulneribus acceptis complures ex bis occiderunt: IV 37, 3; eosque ex siluis expulerunt paucis uulneribus acceptis: V 9, 7.

B.: ii . . . pauci: 1, 51, 5 u. **A.** equites; ¶ eadem celeritate paucos suos ex fuga nactus . . . ad mare peruenit: 3, 96, 4; nauiculam paruulam conscendit cum paucis suis: 3, 104, 3.

2. ui subst.: **A. mase.:** **a) subi.:** ad quemuis numerum ephippiatorum equitum quamuis pauci adire audent: IV 2, 5; ¶ proelium committunt, et pauci de nostris cadunt: I 15, 2; ¶ coniungere: 3, 97, 5 u. petere; ¶ id (oppidum) . . . propter . . . muri . . . altitudinem paucis defendentibus expugnare non potuit: II 12, 2; ¶ euadere: III 19, 4 u. **b) relinquere;** ¶ pauci ex proelio elapsi <β> lapsi α; *Np.*> . . . ad T. Labienum . . . perueniunt atque eum de rebus gestis certiore faciant: V 37, 7; ¶ pauci ordinis senatorii, qui se cum iis <c> coniunxerant, nocte fuga salutem petiuerunt: 3, 97, 5; ¶ pauci ex tanto numero se incolumes <ο> in castra recipiunt: VII 88, 4.

b) obi.: paucis amissis sese in proximos montes conferunt: 1, 51, 5; triduum moratus paucis in oppugnatione amissis re infecta inde discessit: 3, 40, 6; ¶ plures paucos circumstiebant: IV 26, 3; ¶ cum . . . ciuitas . . . conuenisset docereturque paucis <doceretur perpaucis *AQ*> clam conuocatis . . . fratrem a fratre renuntiatum: VII 33, 3; ¶ impetum . . . in cohortes faciunt paucisque deiectis <delectis *a*> reliquos sese conuertere cogunt: 1, 46, 1; ¶ compluribus interfectis longius impeditioribus locis secuti paucos ex suis deperdiderunt <disperdiderunt *af*>: III 28, 4; ¶ paucis interfectis reliquos incertis ordinibus perturbauerunt: IV 32, 5; paucisque utrinque interfectis Caesar loca maxime necessaria complexus noctu praemuniit <c>: 3, 112, 7; ¶ reliquos equites <c> consecrati

paucos, qui ex fuga euaserant, reliquerunt: III 19, 4.

c) dat.: quam rem et paucis contigisse et: I 43, 4.

d) genet.: (quo . . . † latorum <*codd.*; paucorum *coni. Np.*> audacia numquam ante descensum <*e*> est: 1, 5, 3;) ¶ ut potius priuato paucorum et latronum quam regio consilio susceptum bellum uideretur: 3, 109, 6; ¶ ut se et populum Romanum factione <factione *hl*> paucorum oppressum in libertatem uindicaret: 1, 22, 5.

e) c. praep.: relictis in itinere cum paucis incidit in Vibullium Rufum: 1, 15, 4; — mittitur L. Decidius Saxa cum paucis, qui loci naturam perspicat <-iant *O*>: 1, 66, 3.

(ut) per paucos probati et electi in prouinciis mittantur: 1, 85, 9.

B. neut.; **a) obi.:** pauca addere u. **addo** *p. 147 B. a) α) αα) et δδ) (1 + 3 loc.);* ¶ pauca eiusdem generis addit cum excusatione Pompei coniuncta: 1, 8, 4; ¶ pauca apud eos loquitur, *queritur <(locutus queritur *Paul*)>, quod sibi a parte eorum gratia relata non sit: 1, 23, 3; consurgere iussit et pauca apud eos de lenitate sua locutus . . . omnes conseruauit: 3, 98, 2; ¶ (paucis mutatis: 1, 2, 4 u. **1. A. res;**) ¶ Ariouistus ad postulata Caesaris pauca respondit, de suis uirtutibus multa praedicauit: I 44, 1.

b) abl.: ipse equo in oppidum uectus . . . paucis <(diebus *add. codd.*; *del. Jurin.*; paucis diebus *del. Paul*)> quae fieri uellet Vticae constituit atque imperauit: 2, 44, 3.

paucitas. A. subi.: non illi paucitatem nostrorum militum . . . causae fuisse cogitabant: 3, 72, 2.

B. obi.: cum . . . paucitatem militum ex castrorum exiguitate cognoscerent: IV 30, 1; quod et paucitatem eorum ex loco superiore cognoscere et uirtutem despiciere potuerint: VII 20, 6; ¶ his copiis fidens Achilles paucitatemque militum Caesaris despiciens occupabat Alexandriam: 3, 111, 1; ¶ postea dispecta <*Paul*; *Hold.*; despecta *X. edd. rel.*> paucitate ex omnibus partibus impetum faciunt: VI 39, 4; ¶ barbari nuntios . . . dimiserunt paucitatemque nostrorum militum suis praedicauerunt: IV 34, 5.

C. e. praep.; **a) ad:** magna parte militum confecta uulneribus res ad paucitatem defensorum peruenerat: V 45, 1.

b) propter: legionem neque eam <c> plenissimam detractis cohortibus duabus et compluribus singillatim . . . absentibus <c> propter pauci-

tatem despiciabant: III 2, 3; quarum rerum a nostris propter paucitatem fieri nihil poterat: III 4, 4; nauigationem impeditam propter inscientiam locorum paucitatemque portuum sciebant (<u. CC>): III 9, 4; etsi propter multitudinem et ueterem belli gloriam paucitatemque nostrorum se tuto dimicaturos existimabant: III 24, 2; cum essent infirmi ad resistendum propter paucitatem hominum crebris confecti uulneribus: 3, 9, 3.

pauimentum: palma per eos dies [in tecto] inter coagmenta lapidum ex pauimento existisse ostendebatur: 3, 105, 5.

paulatim. A. = sensim: a) de tempore: (Galli) paulatim (qui paulatim *Aim.*) adsuefacti superari . . . ne se quidem ipsi cum illis uirtute comparant: VI 24, 6; ¶ imperat, ut simulatione timoris paulatim cedant ac pedem referant: 2, 40, 3; quorum impetum noster equitatus non tulit, sed paulatim (<recc.; paulo a¹; paulum *flh*) loco motus cessit: 3, 93, 3; ¶ paulatim circumuentus interfecit: V 37, 2; ¶ tribunos militum monuit, ut paulatim sese legiones coniungerent et conuersa signa in hostes inferrent: II 26, 1; ¶ paulatim autem Germanos consuescere Rhenum transire . . . populo R. periculosum uidebat: I 33, 3; ¶ diductisque (<ded. *Ofh*) nostris paulatim nauibus . . . mobilitati nauium locus dabatur: 2, 6, 2; ¶ aurigae interim paulatim (<paulum *β*) ex proelio excedunt: IV 33, 2; ¶ frumentum parce et paulatim metiri instituit: VII 71, 8; ¶ horum uocibus ac timore paulatim etiam ii (<e>) . . . perturbabantur: I 39, 5; ¶ tali dum pugnatur modo, lente atque paulatim proceditur: 1, 80, 1; ¶ pedem referre: 2, 40, 3 u. cedere; ¶ ubi paulatim retorqueri agmen ad dextram (<c>) conspexerunt: 1, 69, 3.

b) de loco (= molliter, leniter): collis . . . in (<c>) fronte (<c>) leniter fastigatus (<c>) paulatim ad planitiem redibat: II 8, 3. locus erat castrorum editus et paulatim ab imo adeliuis circiter passus mille: III 19, 1; — scrobes . . . fodiebantur paulatim angustiore ad infimum fastigio: VII 73, 5.

B. = singillatim, singuli (deinceps): rursus coniuatione facta paulatim ex castris discedere et (<c>) suos clam ex agris deducere coeperunt: IV 30, 2.

paulisper: animi est ista mollitia (<c>), non uirtus, paulisper inopiam (<in. paul. *β*) ferre non posse: VII 77, 5; ¶ paulisper intermitterent proelium: III 5, 3; ¶ itaque

paulisper apud oppidum morati . . . contenderunt: II 7, 3; hostes paulisper morati militum nostrorum impetum non tulerunt: V 21, 5; ibi paulisper sub armis moratus facit aequo loco pugnandi potestatem: 1, 41, 2; ¶ hic paulisper est pugnatum: 3, 67, 5; ¶ qui celeriter arma capere potuerunt, paulisper nostris restiterunt: IV 14, 4; ¶ angusto in loco paulisper equitum nostrorum uim sustinuerunt: VI 30, 3; paulisper una proelium sustineat: VI 38, 3.

(Paulus: Philippus et Cotta Paulus et Marcellus *Terpstra*: u. CC.) priuato consilio praetererunt ueque eorum sortes deiciuntur: 1, 6, 5.)

paululum: quod is collis . . . paululum ex planitie editus tantum . . . patebat, quantum: II 8, 3; ¶ duobusque interfectis reliquos a porta paulum (<paululum *β*) submonit: VII 50, 5.

paulum. 1. ui subst.: A. subi.: paululumque (<paululumque *f*) afuit (<f: adfuit *l*: fuit *a*: abfuit *Oh*), quin Varum interficeret: 2, 35, 2; ¶ ut . . . paeue naturam studio uincerent semperque paulum ad summam felicitatem defuisse uideretur: VI 43, 5.

B. obi.: quod ibi paulum frumenti reliquerant: 1, 78, 3; ¶ si uero alteri paulum (<paululum *O*) modo tribuisset fortuna, non esse usurum condicionibus pacis eum, qui superior uideretur: 3, 10, 7.

C. c. praep.: ita pugnans post paulum (<paululum *afk*) concidit: VII 50, 6.

2. ui aduerbi: A. paulum: a) e. uerbis: pedestresque copias paulum (<paulo *AQ*; paululum *af*, ab eo loco abductas (<*Paul*: abditas *AQβ*; *add.*: additas *BM*: adductas *N*) in locis superioribus constituunt: VII 79, 2; ¶ quaeque (<c>) ibi (<c>) naues imprudentia aut tempestate paulum (<paulo *a*) suo cursu decesserunt: 3, 112, 3; ¶ ille in sua sententia persecrat et paulum (<paululum *O*) ex eo loco degreditur: 1, 72, 4; ¶ aurigae interim paulatim (<paulum *β*) ex proelio excedunt: IV 33, 2; Cassiuellanus . . . itinera nostra seruabat paulumque ex uia excedebat: V 19, 1; ¶ paulum quidem intermissa flamma . . . centuriones recesserunt: V 43, 6; ¶ (quorum impetum noster equitatus non tulit, sed paulatim (<recc.; paulo a¹; paulum *flh*) loco motus cessit: 3, 93, 3) ¶ tum praemisissis paulum impedimentis . . . inquit: VI 8, 3; ¶ paulumque a maioribus castris (<c>) progressus aciem instruxit: I 50, 1; cum illi aut ex arido aut paulum in aquam pro-

gressi . . . tela coicerent: IV 24, 3; legionem *X. eodem iugo mittit et <om. ζ> paulum <paulo a. c> paululum f> progressam inferiore constituit loco: VII 45, 5; ipse paulum <paululum af> ex eo loco cum legione progressus . . . euentum pugnae expectabat: VII 49, 3; naues soluit paulumque a portu progressus litteras a Caesare accipit: 3, 14, 1; ¶ paulum <paululum a> legiones Caesar, quas pro uallo constituerat, promoueri iubet: VII 70, 5; ¶ uno interfecto reliquos paulum propellit: V 44, 11; ¶ ad eas (arbores) se adplicant atque ita paulum paulo B> paululum Aim. modo reclinatae quietem capiunt: VI 27, 3; ¶ barbari constituerunt ac paulum modo add. X: edd.; ego del.; au etiam? pedem rettulerunt: IV 25, 2; ¶ naues longas . . . paulum remoueri ab onerariis nauibus . . . iussit: IV 25, 1; cum paulum ab legionibus nostros remouissent <a. CC>: V 16, 2; ¶ duobusque (hostibus) interfectis reliquos a porta paulum <paululum ζ> submouit: VII 50, 5; ¶ cuius <c> adueutu spe inlata militibus . . . paulum <paululum a> hostium impetus tardatus est: II 25, 3.

b) e. adiect.: tigna bina sesquipedalia paulum ab imo praeacuta . . . inter se iungebat: IV 17, 3.

(c) e. aduerb.: paulum minus: VII 51, 4 a. B. a) minus; paulum supra: VI 9, 3 u. B. b) supra.)

B. paulo; a) e. comparatiuo: quae (legio) pro subsidio paulo aequiore loco constiterat: VII 51, 1; ¶ (paulo altiores: V 1, 2 u. latiores;) ¶ quorum alter milia passuum circiter quinquaginta, alter paulo amplius ab <c> iis <c> absit: V 27, 9; abest delecto itinere ab Vtica paulo amplius passus <c> mille <c>: 2, 24, 4; ¶ in hoc fere medio spatio tumultus erat paulo editior: 1, 43, 1; ¶ p. eminentiores: 2, 9, 3 u. longiores; ¶ ut nullum paulo fortius factum latere posset: III 14, 8; ¶ et paulo [quam] sunt eiusdem generis [et] ceteris humaniores <a. CC>: IV 3, 3; ¶ ad celeritatem onerandi subductionisque (naues) paulo facit humiliores, quam quibus . . . uti consueuimus: V 1, 2; — alter . . . erat uallus humilior paulo munitione: 3, 63, 2; ¶ quod paulo incautius custodias in muro dispositas nidebat: VII 27, 1; ¶ (naues) ad opera ac <c> multitudinem iumentorum transportandam paulo latiores <altiores ζ> (facit), quam: V 1, 2; ¶ id autem est iugum . . . utraque ex parte praeruptum atque asperum, sed tamen

paulo leniore <leuiore Oaf> fastigio ab ea parte, quae ad Vticam uergit: 2, 24, 3; ¶ has trabes <c> paulo longiores atque eminentiores, quam extremi parietes erant, effecerunt <c>: 2, 9, 3; — qui paulo longius aggeris petendi causa processerant: II 20, 1; cum paulo longius a castris processisset: IV 32, 3; progressu ei paulo longius litterae a Gadibus redduntur: 2, 20, 2; temptandam sibi Achaiam ac paulo longius progrediendum existimabat: 3, 55, 1; — quod paulo aberat longius: V 46, 4; frauentium <o> se <c> exigue dierum XXX habere <c>, sed paulo etiam longius tolerare <c> posse parcendo: VII 71, 4; aciemque instruxit primo <c> suis locis pauloque a castris Pompei longius: 3, 84, 2; ¶ duobus maximis bellis confectis maturius paulo, quam tempus anni postulabat, in hiberna . . . exercitum deduxit: 154, 2; ¶ eo die milites sunt paulo <paulum z> minus septingenti milites paulo minus .DCC. sunt ζ> desiderati: VII 51, 4; altera (nauis sustulerat) ex ueterana (legione) paulo minus CC: 3, 28, 3; ¶ nulla fuit ciuitas, quin . . . mitteret, non cuius Romano paulo notior, quin ad diem conueniret: 2, 19, 2; ¶ pauloque habuit post id factum Caesar quietiorem Galliam <galliam quietiorem ζ>: V 58, 7; ¶ a quibus cum paulo tardius esset administratum: IV 23, 2; ¶ imperat, ut paulo tumultuosius omnibus locis uagentur <c>: VII 45, 1.

b) e. nocibus, in quibus notio comparatiuo similis inest: z) aduerb. et praepos.: Cenabenses paulo ante mediam uocem silentio ex oppido egressi flumeu transire coeperunt: VII 11, 7; paulo ante tertiam uigiliam est auimaduersum fumare aggerem: VII 24, 2; — u. praeterea ante p. 275 c) z) (12 loc.); ¶ pauloque citra <circa Ol pr.> eum locum alii comprehensis collibus munitiones perfecerunt: 3, 46, 6; ¶ hi sunt magnitudine paulo infra elephantos: VI 28, 1; — duae (naues) eosdem . . . portus <o> capere non potuerunt et paulo infra delatae sunt: IV 36, 4; nuntiator . . . magnum ire agmen aduerso flumine . . . et paulo infra milites nauibus transportari: VII 61, 3; ¶ idoneam tempestatem nactus paulo post mediam noctem naues soluit: IV 36, 3; — Libo . . . ad Pompeium proficiscitur. paulo post renuntiat: 1, 26, 5; — ipse post paulo <paulo post af> post paulum recē; <Whitte> silentio egressus . . . eum locum petit: VII 60, 4; ab his primo Marsi dissentire incipiunt . . . post paulo tamen internuntiis . . . missis . . . de L. Domitii fuga cognoscunt:

1, 20, 4; † his constitutis rebus paulo *<efk>*; *Hesenberg.*; paulum *α* (*X??*); *edd.* supra eum locum . . . facere pontem instituit: VI 9, 3; ac paulo supra hanc memoriam serui et clientes . . . una cremabantur: VI 19, 4; † post . . . Caesar paulo ultra eum locum castra transtulit: 3, 66, 4.

β) **uerbis:** harum (alcium) est consimilis capris figura et uarietas pellium, sed magnitudine paulo anteedunt: VI 27, 1; † (legionem *X. . . . mittit et *<e>*) paulum (paulo *AQa*; paululum *f*) progressam inferiore constituit loco: VII 45, 5.)

pauor: prius quam se hostes *<o>* ex terrore *<pauore β>* ac fuga reciperent: II 12, 1.

pax. A. subi.: desinit ergo de compositione loqui; nam nobis nisi Caesaris capite relato pax esse nulla *<non O>* potest: 3, 19, 7.

B. obi.: accipere: 3, 57, 4 *u. referre*; † conciliare *u. concilio B. p. 628 (3 loc.)*; † constituerunt . . . cum proximis ciuitatibus pacem et amicitiam confirmare: I 3, 1; his rebus pax confirmata . . . leni uento soluerunt: IV 28, 1; † facere *u. facio p. 1255 c* (*4 loc.*); † malle: I 44, 4 *u. D.*; † qui (legati) cum enim in itinere conuenissent . . . suppliciterque locuti flentes pacem petissent: I 27, 2; pueri mulieresque ex muro passis manibus suo more pacem ab Romanis petierunt: II 13, 3; neque condiciones accipiendas arbitrabatur ab iis *<e>*, qui per dolum atque insidias petita pace ultro bellum intulissent: IV 13, 1; quibus (legatis) pacem atque amicitiam petentibus liberaliter respondet *<e>* obsidesque ad se adduci iubet: IV 18, 3; in petenda *<impetenda BM>* pace eius rei culpam in multitudinem contulerunt *<e>* et . . . ut ignosceretur petierunt: IV 27, 4; cum ultro in continentem legatis missis pacem ab se petissent: IV 27, 5; quibus rebus coacti Menapii legatos ad eum pacis petendae *<pet. pac. a>* causa mittunt: VI 6, 2; — testibus se militibus uti posse, quanto studio pacem petisset: 3, 90, 2; † sese ne obsidibus quidem datis pacem Ariouisti redimere potuisse *<e>*: I 37, 2; † quod si fecisset, quietem Italiae, pacem prouinciarum, salutem imperii *<e>* uni omnes acceptam relato: 3, 57, 4.

C. gen.: sese neque legatos missuros neque ullam condicionem pacis accepturos: II 15, 6; illo tamen *<e>* potius utendum consilio . . . quam aut *<e>* deditiois aut *<e>* pacis subeundam condicionem: VII 78, 2; hanc unam atque extremam esse pacis condicionem: I, 85, 12; quem ubi Caesar intellexit . . . neque ullam

spem aut condicionem pacis adferre: 3, 17, 6; — ut condiciones pacis dimittendas non existimaret: 1, 26, 2; non esse usum condicionibus pacis eum, qui superior uideretur: 3, 10, 7; condiciones pacis, quoniam antea conuenire non potuissent, Romae ab senatu et a populo peti debere: 3, 10, 8; † tempus uero colloquio non dare . . . magnam pacis desperationem adferbat: I, 11, 3; † nihil horum ad pacandas Hispanias, nihil ad usum prouinciae prouisum, quae propter diuturnitatem pacis nullum auxilium desiderarit: I, 85, 7; † spes: 3, 17, 6 *u. condicio*.

D. abl.: si pace uti uelint *<si pacem mallet β>*, iniquum esse de stipendio recusare: I 44, 4; portis patefactis eo die pace sunt usi: II 32, 4.

E. c. praep.: a) ab: omnium ordinum partes in misericordia constitisse, ipsos duces a pace abhorruisse: 1, 85, 3.

b) ad: ea, quae maxime ad pacem pertinere uiderentur, ageret: 3, 19, 2; † omnium animi intenti esse ad pacem uidebantur: 3, 19, 4.

ut quam integerrima essent ad pacem omnia: 1, 85, 2; id sibi ad praesentem obtinendam libertatem satis esse; ad reliqui temporis pacem atque otium parum profici: VII 66, 4.

c) de: hoc unum esse tempus de pace agendi, dum pares ambo uiderentur: 3, 10, 7; conatus tamen nihilo minus est aliis rationibus per colloquia de pace agere: 3, 18, 5; † † summissa oratione loqui de pace atque alterari cum Vatinius incipit *<sic eod. Np.:* sed missa orat. de pace loqui atque *Terpstra*; *Kran.*; sed missa or. d. p. loqui elate atque *Dt.*; [summissa oratione] loqui de p. atque *Dh.*; sed ommissa oratione de p. alterari *Oud.*): 3, 19, 5; † Pompeius . . . misit ad me N. *<e>* Magium *<e>* de pace: *ap. Cic. ad Att. IX 13 1. 1.*; † legatos mittere de pace *u. de p. 820 (7 (8) loc.)*; † unus *<e>* ex iis, qui legati de pace ad Caesarem uenerant: II 6, 4; eodem die legati ab hostibus missi ad Caesarem de pace uenerunt: IV 36, 1.

sese omnia de pace expertum *<experta N>* nihil adhuc *<effecisse>*: 3, 57, 2.

d) in pace: in pace nullus *<nullis AQβ>* est communis magistratus: VI 23, 5.

pecco: quo maiorem, credo, licentiam habeant, qui peccare conentur: 2, 31, 7; — quod in eo peccandi Germanis causa non esset: I 47, 4.

(Pectones u. Pictones.)

pectus: matres familiae . . . pectore

nudo prominentes passis manibus obstabantur <o> Romanos: VII 47, 5; — ut . . . pedites . . . tantum modo umeris ac summo pectore exstarent <e>: 1, 62, 2.

pecuarius: cohortemque postea duplici stipendio, frumento, ueste, cibariis <Cuiac.; frumento uespeciariis uel frumentum specuariis >; frumentariis, pecuariis *Wölffcl. Dt.*: frumentoque et pecuariis *Hell.*) militaribusque donis amplissime donant: 3, 53, 6.)

pecunia. **A. subi.**: HIS LX . . . Domitio reddit, . . . etsi eam pecuniam publicam esse <esse publ. h> constabat datamque a Pompeio in stipendium: 1, 23, 4; 2, 20, 8 *u. B.* tradere.

B. obi.: uiri <e> quantas pecunias ab uxibus dotis nomine acceperunt <acceperint fh>, tantas ex suis bonis aestimatione facta cum dotibus communicant: VI 19, 1; ¶ cuius modo <c> rei nomen reperiri poterat, hoc satis esse ad cogendas pecunias nidebatur: 3, 32, 2; ¶ communicare: VI 19, 1 *u. accipere*; ¶ conferre *u. confero p. 637 (3 loc.)*; ¶ et pecunia ad necessarios sumptus conrogata . . . discessit: 3, 102, 4; ¶ credere: 3, 1, 2 *et* 20, 4 *u. soluere*; ¶ ad senatum referitur . . . pecunia uti ex aerario Pompeio detur: 1, 6, 3; 23, 4 *u. A.*; ¶ a <e> publicanis suae prouinciae debitam biennii pecuniam exegerat: 3, 31, 2; ¶ deponere: 3, 33, 1 *u. tollere*; ¶ militibus aequa facta aestimatione pecuniam pro his rebus dissoluit <soluit O>: 1, 87, 1; ¶ distribuere: 1, 39, 3 *u. sumere*; ¶ exigere *u. exigo p. 1217 sq. (5 loc.)*; ¶ imperare *u. impero p. 77 (6 loc.)*; ¶ quam <quas Db. typhothetarum errore; qui l> maximas potuerunt pecunias mutuati . . . ad Pompeium transierunt: 3, 60, 5; ¶ magnam imperatam . . . Achaiae populis pecuniam exegerat, magnam <Ald.; magnas codd.> societates earum prouinciarum, quas ipse obtinebat, sibi numerare coegerat: 3, 3, 2; ¶ pecuniam atque equos inter se partiti sunt: VII 55, 5; ¶ (Treueri atque Indutiomarus) nullum tempus intermiserunt, quin . . . ciuitates sollicitarent, pecunias pollicerentur: V 55, 1; illi (Indutiomari propinqui) finitimos Germanos sollicitare et pecuniam polliceri non desistunt: VI 2, 1; (Vercingetorix) horum principibus pecunias, ciuitati autem imperium totius prouinciae pollicetur: VII 64, 8; pecunias, quas erant in publicum Varroni ciues Romani polliciti, remittit <-ti af>: 2, 21, 2; cum (Coelius) . . . equitibus . . . Caesaris Gallis atque Hispanis . . . pecu-

niam polliceretur: 3, 22, 3; ¶ a publicanis . . . pecuniam exegerat et ab isdem insequentis anni mutuam praeceperat: 3, 31, 2; ¶ cum Lentulus consul ad aperiendum aerarium nenisset ad pecuniam <que add. hl> Pompeio <pompeii hl> ex senatus consulto proferendam: 1, 14, 1; ¶ pecunias monumentaque, quae ex fano Herculis conlata erant in priuatum domum, referri in templum iubet: 2, 21, 3; ¶ remittere: 2, 21, 2 *u. polliceri*; ¶ cum fides tota Italia esset angustior neque creditae pecuniae soluuerentur: 3, 1, 2; legem promulgauit, ut sexenni <c> die <c> sine usuris creditae pecuniae soluatur <-uerentur?>: 3, 20, 4; ¶ simul a tribunis militum centurionibusque mutuas pecunias sumpsit, has exercitui distribuit: 1, 39, 3; 3, 103, 1 *u. tollere*; 3, 105, 1 *u. D. a)* summa; ¶ tota Italia . . . arma imperantur, pecuniae a municipiis exiguntur, e fanis tolluntur: 1, 6, 8; Ephesi a fano Dianae depositas antiquitus pecunias Scipio tolli iubebat: 3, 33, 1; Pompeius . . . pecunia societatis sublata et a <e> quibusdam priuatis sumpta <mutuo sumpta Ciacc.> et aeris magno pondere ad militarem usum in naues imposito . . . Pelusium peruenit: 3, 103, 1; reperiebat T. Ampium <c> conatum esse pecunias tollere Epheso ex fano Dianae: 3, 105, 1; ¶ relatis ad eum publicis cum fide rationibus quod penes eum est pecuniae tradit <-didit f>: 2, 20, 8; Massifienses . . . ut est imperatum, . . . pecuniam ex publico tradunt: 2, 22, 5.

C. dat.: haec res Ephesiae pecuniae salutem attulit: 3, 33, 2; — ita duobus temporibus Ephesiae pecuniae Caesar auxilium tulit: 3, 105, 1.

D. gen.; a): ne qua oriatur pecuniae <regnandi Hart.> cupiditas, qua ex re factiones dissensionesque nascuntur: VI 22, 3; ¶ fructus: VI 19, 2 *u. ratio*; ¶ omnes aut de honoribus suis aut de praemiis pecuniae aut de persequendis inimicitii agebant: 3, 83, 5; ¶ hunc ad quaestus pecuniae mercaturasque habere uim maximam arbitrantur: VI 17, 1; ¶ huius omnis pecuniae coniunctim ratio habetur fructusque seruantur: VI 19, 2; ¶ reperiebat T. Ampium conatum esse pecunias tollere Epheso . . . eiusque rei causa senatores omnes ex prouincia euocasse, ut his testibus in summa <summam Nhl; sumenda Ciacc.> pecuniae <-nia Ciacc.> uteretur: 3, 105, 1.

b): quod pecuniae: 2, 20, 8 *u. B.* tradere.

E. abl.: quod oppidum Labienus constituerat suaque pecunia exaedificauerat: 1, 15, 2;

¶ unam fore tabellam, qui liberandos omni periculo censerent, alteram, qui capitis damnarent, tertiam, qui pecunia (-niam *Quaest.*) militarent: 3, 83, 4; ¶ Coniucitolitanis . . . sollicitatus ab Aruernis pecunia . . . colloquitur: VII 37, 1; ¶ quantum gratia, auctoritate, pecunia (auctoritate pecuniae *a*) valent, ad sollicitandas ciuitates nituntur (<CC>): VII 63, 2.

F. c. praep.: iure iurando inter se confirmant obsidibusque de pecunia (obsidibusque et pec. *Ciacc.*) cauent: VI 2, 2.

HS LX . . . Domitio reddit, ne continentior in uita hominum quam in pecunia fuisse uideatur: 1, 23, 4.

(qui praeter imperatas pecunias suo etiam priuato compendio seruiebant: 3, 32, 4.)

Adiect.: certae: 3, 32, 6; (ea: 1, 23, 4;) Ephesia: 3, 33, 2; 105, 1; (haec: VI 19, 2;) magna, -ae: 3, 3, 2 (*bis*); — 3, 31, 2; maximae: 3, 60, 5; mutua, -ae: 3, 31, 2; — 1, 39, 3; 3, 32, 6; omnis: VI 19, 2; 2, 18, 2; publica: VII 55, 2; 1, 23, 4; quantae: VI 19, 1; (sua: 1, 15, 2;) tantae: VI 19, 1.

pecuniarius: (cohortemque postea duplici stipendio, frumento, ueste, cibariis (<*Ciacc.*> frumento uespeciariis uel frumentoue speciariis *x*; frumentoque et pecuniariis *Koch*) militaribusque donis amplissime donauit: 3, 53, 6;) ¶ his . . . agros . . . in Gallia ex hostibus captos praemiaque rei pecuniariae magna tribuerat locupletesque ex egentibus fecerat: 3, 59, 2.

pecus, oris. (**A. subi.:** esse, posse: 1, 48, 6 *u. B.* remouere.)

B. obi.: ut complures dies frumento milites caruerint et pecore ex (<*cCiacc.*> extremam famem sustentarint: VII 17, 3; ¶ Cassiuelanus . . . pecora atque homines ex agris in siluas compellebat: V 19, 1; (VII 71, 7 *u. B.* distribuere;) ¶ Vbiis imperat, ut pecora deducant: VI 10, 2; ¶ pecus, cuius magna erat copia a (<*cβ*>), uiritum distribuit: VII 71, 7; ¶ non illi (<*cR. Steph.*> nero, cuius rei summa erat ex Epiro copia, magno in honore habebant: 3, 47, 7; ¶ Caesar iis ciuitatibus . . . , quod (<*cadd. β*), praeda ex omnibus locis agebatur: VI 43, 2;) ¶ pecora, quod secundum

poterat esse inopiae (<*b*: in opere *z*) subsidium, propter bellum finitimae ciuitates longius remonerant: 1, 48, 6;

¶ inopia adductos (se) clam ex castris exisse, si quid frumenti aut pecoris in agris reperire possent (<*c*>): VII 20, 10;

¶ cum iam pecus atque extrema impedimenta ab nostris tenerentur: III 29, 2.

C. gen.: a): frumentumque in agris et pecoris copiam nactus repleto his rebus exercitu iter . . . facere instituit: VII 56, 5; 71, 7 *u. B.* distribuere; (3, 47, 7 *ib.* habere;) ¶ hominum est infinita multitudo . . . , pecorum (<pecoris *β*>) magnus numerus numerus ingens (*β*): V 12, 3; quo satis magnus hominum pecorisque numerus conuenerit: V 21, 2; magnus ibi numerus pecoris repertus (est): V 21, 6; magno pecoris atque hominum numero capto atque ea praeda militibus concessa . . . (Neruios) in deditionem uenire . . . coegit: VI 3, 2; aedificia uicosque incendit, magno pecoris atque hominum numero potitur: VI 6, 1; multos ex fuga dispersos excipiunt, magno pecoris numero, cuius sunt cupidissimi barbari, potiuntur: VI 35, 6.

b): si quid pecoris: VII 20, 10 *u. B.* reperire.

c): pecoris cupidissimi: VI 35, 6 *u. a) c.ctr.*

D. abl.: pecore famem sustentare: VII 17, 3 *u. B.* adigere; ¶ neque multum frumento, sed maximam partem lacte atque pecore uiuunt: IV 1, 8.

pedalis: itaque pedalibus lignis coniunctis inter se porticus itegebantur: 2, 2, 3; ¶ transtra (erant) ex (<*c*

pedes. **A. subi.:** tanta erat horum (peditum) exercitatione celeritas, ut iulis sublenati equorum (<CC>) cursum adaequarent: 148, 7; ¶ (cedere: 2, 40, 3 *u. E.* copiae;) ¶ si qui grauiore uulnere accepto equo deciderat, circumstebant (pedites): 148, 6; ¶ hi (pedites), si quid erat durius, concurrebant: 148, 6; ¶ consuesse: VII 65, 4 *u. C.* accessere; ¶ (si . . . (pedites?) relictis impedimentis suae saluti consulant, et usu rerum necessariorum et dignitate spoliatum iri: VII 66, 5;) ¶ equitum milia erant sex, totidem numero pedites uelocissimi ac fortissimi: 148, 5; qui (pedites) cum iis (<*c*

uero tantum modo umeris ac summo pectore exstarent < b; extare v; *Np.*. *Db.* > et cum altitudine aquae tum etiam rapiditate fluminis ad transeundum [non] impedirentur: I, 62, 2; ¶ si † pedites < X; *edd.*; impedimentis b: pedites impedimentis *Koch* > suis auxilium ferant atque in eo mourentur, iter facere < conlici β > non posse: VII 66, 5; ¶ eodem tempore equites nostri leuisque armaturae pedites, . . . cum se in castra reciperent, aduersis hostibus occurrebant ac rursus aliam in partem < CC > fugam petebant: II 24, 1; ¶ proeliari: VII 65, 4 *u.* C. arcessere; ¶ (pedem referre: 2, 40, 3 *u.* E. copiae;) ¶ (relinquere: VII 66, 5 *u.* consulere;) ¶ (transire: 1, 62, 2 *u.* exstare;) ¶ (uenire: 2, 26, 2 *u.* E. auxilia.)

(B. praedic.: ex essedis desiliunt et pedibus < pedites β > proeliantur: IV 33, 1.)

C. obi.: postulauit, ne quem peditem ad colloquium Caesar adduceret: I 42, 4; ¶ equitesque ab his arcessit et leuis armaturae pedites, qui inter eos proeliari consuerant: VII 65, 4; ¶ (cogere: VII 76, 3 *u.* E. milia;) ¶ quos (pedites) ex omni copia singuli singulos suae salutis causa delegerant: I 48, 5; ¶ (disponere: VII 34, 1 *u.* E. milia;) ¶ (exigere: 1, 30, 4 *ib.* numerus;) ¶ (habere: V 3, 1 *ib.* copiae; 1, 39, 2 *ib.* milia;) ¶ impedire: 1, 62, 2 *u.* A. exstare; ¶ (imperare: VII 64, 4 *u.* E. milia;) ¶ (instruere: 2, 40, 3 *ib.* copiae;) ¶ (interficere: 2, 26, 4 *ib.* numerus;) ¶ mittere *u.* **mitto** *p.* 618 (*A. loc.*); ¶ (praemittere: 1, 39, 2 *u.* E. milia;) ¶ (recensere: VII 76, 3 *u.* E. milia;) ¶ (spoliare: VII 66, 5 *u.* A. consulere;) ¶ (subleuare: I 48, 7 *ib.* adaequare;) ¶ (submittere: 2, 40, 1 *u.* E. pars.)

D. dat.: (confidere: 2, 40, 1 *u.* E. pars;) ¶ (imperare: 2, 40, 3 *ib.* copiae;) ¶ praeficere: VII 64, 5 *ib.* milia.

E. gen.: eorum (equitum et leuis armaturae peditum) aduentu . . . a tribunis militum . . . atque euocatis equos sumit Germanisque distribuit: VII 65, 5; ¶ magna auxilia equitum peditumque ab rege missa Vticam uenire: 2, 26, 2; ¶ celeritas: I 48, 7 *u.* A. adaequare; ¶ haec ciuitas longe plurimum totius Galliae equitatu ualet magnasque habet copias peditum: V 3, 1; Saburra copias equitum peditumque instruit atque his imperat, ut simulatione timoris paulatim cedant ac pedem referant: 2, 40, 3; ¶ equitatum . . . omnem et peditum milia X sibi celeriter mitterent,

quae in praesidiis rei frumentariae causa disponderet: VII 34, 1; Haeduis Segusiauisque . . . decem milia peditum imperat; huc addit equites octingentos. bis praeficit fratrem Eporedorigis: VII 64, 4, 5; coactis equitum milibus < e > VIII et peditum < pedum *BM* > circiter CCL haec in Haeduorum finibus recensentur: VII 76, 3; Caesar legiones in Hispaniam praemisera[ad] VI [milia], auxilia peditum V milia < *Np.*; peditum nulla *codd.* >, equitum III milia, quae < om. *Np.*, *Dt.* > omnibus superioribus bellis babuerat, et parem ex Gallia numerum: 1, 39, 2; ¶ equitum peditumque certum numerum a ciuitatibus Siciliae exigebat: 1, 30, 4; tota auxilia regis . . . in fugam coiciunt equitatuque omni fere incolumi . . . magnum peditum numerum interficiant: 2, 26, 4; ¶ Iuba . . . II milia . . . equitum . . . et peditum eam partem, cui maxime confidebat, Saburrae submittit < e >: 2, 40, 1; ¶ ita mobilitatem equitum, stabilitatem peditum in proeliis praestant: IV 33, 3.

F. c. praep.: ad eos (pedites) se equites recipiebant: I 48, 6.

cum bis (peditibus) in proeliis nersabantur (equites): I 48, 5.

pedester. A.: cum < e > equitatu nihil possent — neque enim ad hoc tempus ei rei student, sed quicquid possunt, pedestribus ualent copiis: II 17, 4; ipse eo pedestribus copiis contendit: III 11, 5; equitatu suo pulso . . . subito pedestres < pedestris β > copias, quas in conualle in insidiis conlocauerant, ostenderunt: III 20, 4; fugientes < e > (equites) usque ad flumen, ubi Vercingetorix cum pedestribus copiis consederat, persequuntur: VII 67, 5; qui (Cauarillns) post defectionem Litauiici pedestribus copiis praefuerat: VII 67, 7; equitatu . . . educto omnem eam planitiem . . . complent pedestresque copias paulum < e > ab eo loco *abductas in locis superioribus constituunt: VII 79, 2.

B.: pedestria esse itinera concisa aestuariis: III 9, 4; ut neque pedestri itinere neque nauibus commente iuuari possint: 2, 32, 12; ¶ non eadem alacritate ac studio, quo in pedestribus uti proeliis consuerant, utebantur < CC >: IV 24, 4.

peditatus. A. subi. a): cum equitatu . . . proficiscitur (Ambiorix) . . . peditatumque sese < e > subsequi < sequi *A* > iubet: V 38, 1.

b): (legiones pro castris constituit, ne qua subito irruptio ab hostium peditatu fiat < ne . . . fiat . . . *add.* X; *edd.*; *del.* *Paul* >: VII 70, 2.)

B. obi.: at Indutiomarus equitatum peditatumque cogere . . . instituit: V 3, 4; ¶ habere: VII 64, 2 u. D.

C. gen.: ut auxilia peditatus equitatusque mittant: VI 10, 1; ¶ docet omnes equitatus peditatusque <A²>; ped. equitatusque *BMQ*; *Fr., Db., Dl.* copias Treuerorum tria milia passuum longe ab <c> suis castris condisse: V 47, 5; Treueri magnis coactis peditatus equitatusque copiis Labienum . . . adoriri parabant: VI 7, 1; Haedui . . . copias equitatus peditatusque subsidio Biturigibus mittunt: VII 5, 3; *cf. qu. sqq.*; cum . . . foris tantae copiae equitatus peditatusque cernerentur: VII 76, 5; ¶ celeriter magna multitudine peditatus equitatusque coacta ad castra uenerunt: IV 34, 5.

D. abl.: peditatu, quem antea habuerat <habuerit aef>, se fore contentum dicit: VII 64, 2; ¶ sed peditatu dumtaxat procul ad speciem utitur, equites in aciem mittit <c>: 2, 41, 2.

Q. Pedius: duas legiones . . . conscripsit et inita <c> aestate in ulteriorem <c> Galliam qui deduceret Q. Pedium legatum misit: II 2, 1; his <c> Q. Pedium et L. Aurunculeium Cottam legatos praefecit: II 11, 3; eo cum <tum N> a Q. <aque a> Pedio praetore cum legione * * *, lapide ictus ex muro periit <c> eo cum Q. Ped. pr. missa legione lap. ict. ex m. periit *P. Hofm.; u. CC*: 3, 22, 2.

peius u. male B. p. 537 (1 loc.).

(Pelignus u. Paelignus.)

pellis. A. subi.: pelles (erant) pro uelis alutaeque tenuiter confectae, hae <CC> siue propter lini <o> inopiam atque eius usus inscientiam <c> siue eo <c> . . . , quod tantas tempestates Oceani tantosque impetus uentorum sustineri <c> ac tanta onera nauium regi uelis non satis commode posse <c> arbitrabantur: III 13, 6.

(B. obi.: habere: IV 1, 10 u. E. b).)

C. gen.: pelles . . . , quarum propter exiguitatem magna est corporis pars aperta: IV 1, 10; — harum (aleium) est consimilis capris figura et uarietas pellium: VI 27, 1.

D. abl.: quae (scuta) subito, ut temporis exiguitas postulabat, pellibus induxerant: II 33, 2; ¶ tegere: 3, 15, 4 u. E. a); ¶ interiores . . . lacte et carne uiuunt pellibusque sunt uestiti: V 14, 2; ¶ et pellibus aut paruis renonum <c> tegimentis utuntur, magna corporis parte nuda: VI 21, 5.

E. c. praep.; a) ex: accidit, ut difficilioribus usi tempestatibus ex pellibus, quibus erant

tectae naues, nocturnum excipere rorem cogentur: 3, 15, 4.

b) praeter: ut locis frigidissimis neque uestitus praeter pelles <pellis X> haberent habeant *DE; edd. pr.* quicquam . . . et lauarentur <lauantur X> in fluminibus: IV 1, 10.

c) sub: uti . . . continuatione imbrum diutius sub pellibus <suppellibus *BMa*> milites contineri non possent: III 29, 2; — ibique . . . sub pellibus hiemare constituit. hoc idem Pompeius fecit: 3, 13, 5.

pello. A. = expellere: (recepto Firmo *CC*) expulsoque <recepto Firmo ex itinere pulsoque *EHoffm.*> Lentulo Caesar conquiri milites . . . iubet: 1, 16, 1; ¶ futurum esse paucis annis, uti omnes ex Galliae finibus pellerentur atque omnes Germani Rhenum transirent: I 31, 11; ¶ si nostros loco depulsos <pulsos β > uidisset: VII 49, 2.

B. = uincere, fugare; a) cum hostium acies <acies host. a> a <om. β > sinistro cornu pulsa atque in fugam coniecta <c> esset: I 52, 6; ¶ eas omnes copias a se uno <uno a se β > proelio pulsas <fusas *B² β* > ac superatas esse: I 44, 3; ¶ equitatum u. **equitatus** p. 1016 (3 loc.); ¶ his (equitibus nostris) facile pulsas ac proturbatis <perturbatis *B² β* > incredibili celeritate ad flumen decurrerunt: II 19, 7; ¶ exercitum u. **exercitus** p. 1209 (*sq.*) (5 loc.); ¶ hostes u. **hostis** p. 1532 (1 loc.); ¶ qua (legione) pulsa impedimentisque directis futurum, ut reliquae contra consistere non auderent: II 17, 3; quod eo pulsa <pulso *l*> legio sese receperat: 3, 67, 6; ¶ intellegebant maximas nationes, quae proelio contendissent, pulsas superatasque esse: III 28, 2.

b): Haeduos . . . magnam calamitatem pulsos accepisse: I 31, 6; — Heluii sua sponte eum finitimis proelio congressi pelluntur et . . . intra oppida . . . compelluntur: VII 65, 2; — Romanos pulsos superatosque, castris impedimentisque eorum hostes potitos ciuitati renuntiauerunt: II 24, 5; — — cum Cimbris et Teutonis a C. Mario pulsas non minorem laudem exercitus quam ipse imperator meritus uidebatur: I 40, 5; — Centrones et Graioceci <c> et Caturiges . . . itinere exercitum prohibere conantur, compluribus his <c> proeliis pulsas . . . in fines Vocontiorum . . . peruenit: I 10, 5.

c): tantum esse nomen . . . eius <c> exercitus Arionisto pulso . . . , uti: IV 16, 7; — fama percerebriat pulsum fugere Caesarem paene omnibus copiis amissis: 3, 79, 4; — Pom-

peius enim nullo proelio pulsus uestri facti praeiudicio demotus Italia excessit: 2, 32, 2.

d): ut aequo proelio discederetur et neutri pellerentur <repell. f>: 3, 112, 7; — ut equestri proelio commisso pellerent omnes compluresque interficerent: 3, 75, 5; — qui <c> cum iis una fuerant, quos primo hostium impetu pulsos dixeram: II 24, 1.

(peluis: ue illa quidem ratio recepta est, quam C. Caesar ponit in femininis, ut puppin, restim, peluim <puluim *cod.*; puppi, resti, pelui *Np.*> * * *: *Charis. art. gramm.* I p. 122, 30 *Keil.*)

Pelusium: Pompeius deposito adeundae Syriae consilio . . . Pelusium peruenit. ibi . . . : 3, 103, 1; (Pothinus) exercitum a Pelusio <pulesio :> clam Alexandriam euocauit: 3, 108, 2.

pendo. **A. propr.** (= soluo): si in eo manerent, quod conuenisset, stipendiumque quotannis penderent: I 36, 5; quod (stipendium) sua uoluntate ad id tempus pependerint <perpenderint *B*¹: dependerint *B*²§>: I 44, 4; quod (stipendium) Aduaticis finitimis suis pendere consuesset: V 27, 2; ¶ druides a bello abesse consuerunt neque tributa una <unquam §> cum reliquis pendunt: VI 14, 1; ¶ quid <§> quod *AQB*; quot *M*) in annos singulos uectigalis populo Romano Britannia penderet constituit: V 22, 4.

B. trsl.: orant, ut <c> sibi parcat <o>, ne communis odio Germanorum innocentes pro nocentibus poenas pendant: VI 9, 7.

penes: quod penes eos <paene in eo *ik.*: *Np.*; paene ex eo *Em. Hoffm.*>, si id oppidum retinuisent, summam uictoriae constare intellegebant: VII 21, 3; ¶ edicunt, penes quem quisque sit Caesaris miles, ut producat <c>: 1, 76, 4; addit etiam, ut *quae quisque eorum in bello amiserit, quae sint penes milites suos, iis <c>, qui amiserint <c>, *restituantur: 1, 87, 1; quod penes eum est pecuniae tradit: 2, 20, 8.

penitus: Suebos . . . cum omnibus suis sociorumque copiis, quas coegissent, penitus ad extremos fines se receperit: VI 10, 4.

(pensio: legem promulgauit, ut sexenni die <*sic P. Mamur.*; sexies seni dies *codl.*; sex pensionibus *Ald.*; *u. CC*> sine usuris creditae pecuniae soluantur (?): 3, 20, 4.)

per. **I. Conlocatio**: multos per annos: 3, 64, 3; quorum per fines <per fines quorum *af*>: I 28, 1; *reliquis locis (50 fere numero) praepositio per primum obtinet locum*: per fines Haeduorum, per suos fines, per fines suos, per eorum fines, *sim.*

II. Signif.: **1. de loco**; **A.** = *διὰ τῶν* (= ab altera parte extrema usque ad alteram partem): **a)** per mediam aliquam rem (= durch); **z)** pendet ex uerbis: itinere (non) intermisso per fines Haeduorum in Lingones contendit: VII 9, 4; ¶ asseres enim pedum XII cuspidibus praefixi atque hi maximis ballistis missi per IIII ordines cratium in terra defigebantur: 2, 2, 2; ¶ (Rhenus) longo spatio per fines Nantnatum <c>, Heluetiorum, Sequanorum, Mediomatricum <c>, Tribocorum <c>, Treuerorum citatus fertur: IV 10, 3; ¶ quod (flumen) per fines Haeduorum et Sequanorum in Rhodanum influit: I 12, 1; ¶ ire per fines *u. eo p. 1017 a) γ* (*1 loc.*); ¶ (castra ex Biturigibus mouet in <§> per α; *om. Fr., Db.*; per Boios in *Vielh.*) Aruernos uersus: VII 8, 5; ¶ ¶ qui non bis <c> per agmen hostium perequitarit <§> -tasset z; *edl.*): VII 66, 7; ¶ nouo genere pugnae perterritis <c> nostris per medios audacissime percurrerunt: V 15, 4; per medios hostes percurrunt: VI 40, 4; ¶ quae (silua Arduenna) ingenti magnitudine per medios fines Treuerorum a flumine Rheno ad initium Remorum pertinet: V 3, 4; ¶ pauci . . . incertis itineribus per siluas ad T. Labienum legatum in hiberna perueniunt: V 37, 7; et per fines Marrucinorum, Frentanorum, Larinatium in Apuliam peruenit: 1, 23, 5; celeriter Petreius per Vettones ad Afranium peruenit: 1, 38, 4; ¶ ipse . . . ad bellum Ambiorigis profectus <profectus *del. Faern.*; profecturus *Th. Bentl.*: proficiscens *Voss.*> per Arduennam siluam . . . L. Minucium Basilum cum omni equitatu praemittit: VI 29, 4; ¶ proficisci: (VI 29, 4 *u. praemittere*); uti Petreius ex Lusitania per Vettones cum omnibus copiis ad Afranium proficiscatur: 1, 38, 2; ut . . . coniuncto exercitu cum Domitio per Illyricum Italiae subsidio proficisceretur: 3, 78, 4; ¶ ex castris cohortes per oppidum crebro submittebantur: 1, 45, 7; ¶ Heluetii iam per angustias et fines Sequanorum suas copias traduxerant: I 11, 1; quod per fines Sequanorum Heluctios traduxisset: I 19, 1; ¶ quae (auxilia legionum) cum Pompeio per Mauretanium uenire dicebantur: 1, 60, 5.

(inter duos uallos, qua perfectum opus non erat, † per mare <*codl.*; *Np., Dt.*; *del. Nicas.*; Pompeiani *Paul.* per mare = per mare uecti esse censet *Hand Turs. IV 430*) nauibus expositi <expositis *Ox.*; nauibus *expos. del. Dt.*> in auersos <c> nostros impetum fecerunt: 3, 63, 8.)

β) *pendet ex subst.*: negat se more et exemplo populi Romani posse iter ulli per provinciam dare: I 8, 3; tutum *(se add. β)* iter per *(suos add. β)* fines daturum: V 27, 10; — erant omnino itinera duo, quibus . . . exire possent: unum per Sequanos . . . , alterum *(iter add. A Q)* per provinciam nostram: I 6, 1; qua proximum iter in ulteriorem Galliam per Alpes erat: I 10, 3; — iter facere per *u. facio p. 1270 (uers. 31—51, 9 (10) loc.)*: — Pompeius per Candauiam iter in Macedoniam expeditum habebat: 3, 79, 2; — quod iter per Alpes . . . patefieri volebat: III 1, 2; — quod eo inuito iter per provinciam per nim temp-tassent: I 14, 3; ¶ relinquebatur una per Sequanos uia: I 9, 1.

b) = per summam aliquam rem, per rei superficieem (über — hin (weg)); z) *pendet ex uerbis*: quod angusto itinere (equitatus) per aggeres ascendebat *(-derat Ciacc.)*: 3, 69, 2; ¶ hostes undique circumuenti . . . se per munitiones deicere *(eicere RSchm.)* et fuga salutem petere ¶ contenderunt: III 26, 5; ¶ plerosque ii *(c)*, qui receperant, celant noctuque per uallum emittunt: I, 76, 4; ¶ ne semper magno circuitu per pontem equitatus esset mittendus: I, 61, 1; ¶ uti . . . per temonem pereurrere et in iugo insistere *(consistere a)* et se inde *(o)* in curru citissime recipere consuerint: IV 33, 3; ¶ si per decliue sese recipere, nostros ex superiore insequentes loco uerebantur: 3, 51, 7; ¶ per eorum corpora reliquos audacissime transire conantes multitudine telorum repulerunt: II 10, 3.

β) *pend. ex subst. e. uerbis coniectis*: erat per decliue receptus *(receptum NO)*: 3, 45, 4; — primisque oppressis reliqui per horum corpora salutem sibi atque exitum pariebant: 3, 69, 3.

B. = *ἀνά, κατά*: dimissis per agros nuntiis sibi quemque consulere inssit: VI 31, 2; ubi quae *(c)* maior atque industrior incidit res, clamore per agros regionesque significant: VII 3, 2; ¶ Caesar significatione per castella fumo facta . . . eodem uenit: 3, 65, 3; ¶ a Pompeio literis per omnes provincias ciuitatesque dimissis *(demissis Oal)* fama percrebruerat: 3, 79, 4; ¶ quod se per *(quod semper at)* litora celeriter in oppidum (equitatus) recepit *(recipit afh)*: 2, 26, 4; ¶ per manus tradere *u. manuus p. 512 γ)* *(3 loc.)*: ¶ ut equitibus per oram maritimam *(ora maritima N)* ab Antonio dispositis aquari prohiberentur: 3, 21, 4; ¶ cum fama per

orbem terrarum percrebruisset: 3, 43, 4; per orbem terrarum fama ac litteris uictoriam eius diei concelebrabant *(-brant Opl)*: 3, 72, 4; ¶ primo per omnes partes peregritant et tela coiciunt: IV 33, 1; ¶ Caesar dispositis per uias *(uiam N)* cohortibus impetum eius sustinuit: 3, III, 1.

2. de tempore; A. significat totum tempus expleri: hanc (aquilam) . . . minus multos per annos magna diligentia defendi: 3, 61, 3; ¶ auster, qui per biduum flauerat, in Africum se uertit: 3, 26, 5; ¶ Cicero, qui omnes *(per omnes β)* superiores dies praeceptis Caesaris . . . milites in castris continisset: VI 36, 1.

B. significat aliquid incidere in tempus aliquod (= inter, innerhalb): an paenitet nos . . . , quod bis per biduum equestri proelio superauerim? 2, 32, 12; ¶ *(per concilium: VI 20, 3 u. 3. A. c) z)* ¶ namque etiam per eos dies proelium secundum equestre fecit: 3, 84, 5; ¶ palma per eos dies *(in tecto)* inter coagmenta lapidum ex panimento exstitisse ostendebatur: 3, 105, 5; ¶ qui *(o)* milites aduersariorum in castra per tempus colloqui uenerant: 1, 77, 1.

3. *frstl.*; A. = opera, auxilio; a) per *alqo* (= adiuvante alqo, hominum opera): nisi eo ipso tempore quidam nuntii de Caesaris uictoria per dispositos equites essent allati: 3, 101, 3; tabulae testamenti unae per legatos eius Roman *(c)* erant allatae: 3, 108, 4; ¶ legatosque deprecandi causa ad Caesarem mittunt; ad eum *(mittunt ad eum BM)* per Haednos: VI 4, 2; ¶ princepsque decima legio per tribunos militum ei gratias egit: I 41, 2; Afranii etiam filius adulescens de sua ac parentis sui salute cum Caesare per Sulpicium legatum agebat: 1, 74, 6; testibus se militibus uti posse . . . , quae per Vatinium in colloquiis, quae per A. Clodium *(c)* cum Scipione egisset: 3, 90, 2; ¶ cognoscere per exploratores *u. explorator p. 1232 C. c)* *(7 loc.)*: — hac res statim Caesar per speculatores cognita . . . exercitum . . . continuit: II 11, 2; — per quos (Brundisinos) res cognita Caesar . . . iubet: I, 28, 2; ¶ Caesar . . . suos per Antonium, qui ei legioni praeerat, cohortatus tuba signum dari . . . inssit: 3, 46, 4; ¶ ueteribus clientelis restitutis, nouis per Caesarem *(rest. p. Caes., nouis Fächl.)* comparatis . . . , reliquis rebus eorum gratia dignitateque *(c)* amplificata Sequani principatum dimiserant: VI 12, 6; ¶ id se ab ipsis per eorum nuntios compertum habere: I 41, 12;

postea quam per <om. AQ> exploratores pontem fieri comperissent: IV 19, 2; postquam per Vbios exploratores comperit Suebos sese <e> . . . recepisse: VI 29, 1; ¶ frumentumque omne conquisitum spoliatis effossisque eorum donibus per equites comportarat <e>: 3, 42, 5; ¶ celeriter confecto per suos dilectu . . . docuit: VI 1, 4; ¶ quanto haec dissimulari <e> et occultari quam per nos confirmari praestet? 2, 31, 5; ¶ celeriter missis legatis per suos principes inter se coniurant: III 8, 3; ¶ cotidianis interpretibus remotis per C. Valerium Troneillum <e> . . . cum eo conloquitur: I 19, 3; milites . . . inter se per tribunos <tribunum N:> militum centurionesque atque honestissimos sui generis conloquuntur: 1, 20, 1; ¶ (conquirere: 3, 42, 5 u. comportare); ¶ qui (Conuictolitaui) per sacerdotes more ciuitatis intermissis magistratibus esset creatus: VII 33, 4; ¶ quod, cum ipse gratia plurimum domi atque in reliqua Gallia, ille minimum propter adulescentiam posset, per se creuisset: I 20, 2; ¶ haec eadem centurionibus tribunisque militum mandabant, ut per eos ad Caesarem deferrentur <ferantur β>: VII 17, 8; haec quoque per exploratores ante lucem in tanta propinquitate castrorum ad hostes deferuntur: VI 7, 9; quae res nota erat Pompeio, delata per Allobrogas perfugas: 3, 63, 5; — haec ad Antonium statim per Graecos deferuntur: 3, 30, 6; — quae mandata ad se per Vibullium <e> delata essent: 3, 22, 1; ¶ (effodere: 3, 42, 5 u. comportare); ¶ ne ex praetura et consulatu, ut semper, sed <e> per paucos probati et electi in pronicias mittantur: 1, 85, 9; ¶ omnes clientes obaeratosque suos . . . eodem conduxit; per eos, ne causam diceret, se eripuit: I 4, 2; ¶ quam (sororem) paucis ante mensibus per suos propinquos atque amicos regno expulerat: 3, 103, 2; ¶ itinere exquisito per Diuiciacum . . . profectus est: I 41, 4; ¶ constituit, ut arbitri darentur; per eos fierent aestimationes possessionum et rerum: 3, 1, 2; si quis appellauisset de aestimatione et de solutionibus, quae per arbitrum fierent: 3, 20, 1; — crebrae etiam <e> per Albicos eruptiones fiebant ex oppido, ignesque aggeri et turribus inferebantur: 2, 2, 6; — nam ad eas (naues), quae factae erant Arelate per Caesarem, captivae Massiliensium accesserant sex: 2, 5, 1; — certiore fieri per exploratores u. **explorator** p. 1233 (A loc.); milites . . . centuriones <e> tribunosque militum adire atque obsecrare, ut per eos Caesar certior fieret, ne

labori suo . . . parceret: 1, 64, 3; Caesarem per nuntios facit <e> certiore, quid faciendum existimet: VII 87, 5; ¶ cum per alios condiciones ferantur: 1, 24, 6; ¶ hi suos notos hospitesque quaerebant, per quem quisque eorum aditum commendationis haberet ad Caesarem: 1, 74, 5; — per M. Silanum, C. Antistium Reginum, T. Sextium legatos dilectum habere instituit: VI 1, 1; in Lucanis Bruttisque per legatos suos ciuium Romanorum dilectus habebat: 1, 30, 4; — habere provinciam: 1, 22, 4 u. venire; ¶ iufferi: 2, 2, 6 u. facere (eruptiones); ¶ uadoque per equites inuento . . . exercitum traduxit: VII 56, 4; ¶ Cassinellaunus . . . legatos per Atrebatem Commium de deditioe ad Caesarem mittit: V 22, 3; ¶ qua re per exploratores nuntiata Caesar <e> legiones . . . intromittit: VII 11, 8; ea res per fugitios L. Aemilii . . . hostibus nuntiatur: I 23, 2; ¶ summam in spem per Heluetios regni obtinendi (eum) venire: I 18, 9; ¶ (occupari: 3, 109, 5 u. tolli); ¶ Pompeius eadem illa, quae per Scipionem ostenderat, agit: 1, 6, 1; ¶ idoneos nactus homines, per quos ea, quae uellet, ad eum perferrentur: 1, 9, 1; consilio eius cognito et per mercatores perlato ad Britannos . . . legati ueniunt: IV 21, 5; interim ad Labienum per Remos incredibili celeritate de uictoria Caesaris fama perfertur: V 53, 1; ¶ qui se per uos perisse existimant: 2, 32, 4; ¶ regno occupato per tres potentissimos ac firmissimos populos totius Galliae sese potiri posse sperant: 1, 3, 8; ¶ probari: 1, 85, 9 u. eligi; ¶ uoune <e> . . . proditi per illum Caesaris beneficio estis conseruati? 2, 32, 8; ¶ itemque per equites dispositos aqua prohibere classarios instituit: 3, 100, 2; ¶ quod per eos suos se obsides . . . reciperatos existimabant: III 8, 2; reseruat Haeduis atque <e> Aruernis, si per eos ciuitates recipere posset: VII 89, 5; ¶ Aetolia, Acarnania, Amphiloichis per Cassium Longinum et <e> Caluissium Sabinum . . . receptis . . . longius progrediendum existimabat: 3, 55, 1; ¶ si per populum Romanum stipendium remittatur et dediticii subtrahantur: I 44, 5; — illi deliberata re respondent scriptaque ad eum mandata per eosdem remittunt <Hotom.; per eos remittunt flul; Db.; permittunt Na: remittunt Np., Dt.>: 1, 10, 2; ¶ restituere: VI 12, 6 u. comparare; ¶ legiones cum tribunis militum et primorum ordinum centurionibus egerunt, uti <per eos add. B²β> Caesari satis facerent: I 41, 3; ¶ (spo-

liari: 3, 42, 5 *u.* comportare: ¶ subleuari: 1, 22, 4 *u.* uenire: ¶ subtrahi: 1 44, 5 *u.* remitti; ¶ quorum alter accepto uulnere occupatus (sopitus *J. F. Gron.*: ob-sopitus *Dauis.*: *del. Muhl.*) per suos pro occiso sublatus, alter (acc. uuln. occ. p. s. p. o. subl., alter *om. af.*) interfectus est: 3, 109, 5; ¶ item per Treueros uenisse (eum) Germanis (e) in amicitiam cognouerat: VI 5, 4; quod per eum in collegium pontificum uenerat, quod provinciam Hispaniam ex praetura habuerat, quod in petitione consulatus erat subleuatus: 1, 22, 4.

b) **c. uerb. obtestandi (= deorum auxilio):** haec uti *fiert*, per omnes deos perque (per quae *fiert*) foedera, quae Romae fecisset, eodem testamento Ptolomaeus populum Romanum obtestabatur: 3, 108, 3.

c) **per alqd; z):** de re publica nisi per concilium loqui non conceditur: VI 20, 3; ¶ fore, uti per conloquia omnes controuersiae componantur: 1, 9, 6; conatus tamen nihilo minus est aliis rationibus per conloquia (CC) de pace agere: 3, 18, 5; ¶ ea res est Heluetiis per indicium enuntiata: 14, 1; ¶ non nullae (matres familiae) de muris (e) per manus demissae (dimissae z) sese (e) militibus (o) tradebant: VII 47, 6; (relinquit animus Sextium . . .; acre per manus traditus (R*Schn.*: tractus *X.* *edd.*) seruatur: VI 38, 4.)

β): praestaret, quod proficiscenti recepisset. ne per eius auctoritatem deceptus uideretur: 3, 82, 5; ¶ eos neque conloquii neque indutiariam iura seruasse et homines imperitos et per conloquium deceptos crudelissime interfecisse: 1, 85, 3; ¶ committendum non putabat, ut pulsus hostibus dici posset, eos ab se per fidem (perfide *Pluyg.*; cf. *Usener JJ. II 7, 74; Paulus, Württemb. Korresp. Blatt 1886 p. 480*) in conloquio circumuentos: 146, 3.

γ): doluisse se, quod populi (e) Romani (e) beneficium (e) sibi per contumeliam ab inimicis extorqueretur: 1, 9, 2; ¶ sibi praestare . . . quamuis fortunam a populo Romano pati quam ab his per cruciatum (cruciatu β) interfici, inter quos dominari consuessent: II 31, 6; ¶ qui per dolum atque insidias petita pace ultro bellum intulissent: IV 13, 1; — uereri se, ne per insidias ab eo circumueniretur: 142, 4; ¶ Caesar enim per litteras Trebonio magnopere mandauerat, ne per uim oppidum expugnari pateretur: 2, 13, 3; ibi (e) certior ab Aelio et Murco per litteras factus de postulatis Libonis et Bibuli

legionem relinquit: 3, 16, 2; ¶ imperium se a e) Caesare per proditionem nullum desiderare, quod habere uictoria posset e) : VII 20, 7; ¶ indutiisque per scelus uiolatis suam uirtutem irrisui fore perdoluerunt: 2, 15, 1; ¶ praestare dicebant per uirtutem in pugna belli fortunam experiri quam desertos et circumuentos ab suis grauisimum supplicium perpeti: 2, 30, 2; ¶ si quid illi e) per uim accidat: III 22, 2; mandauerat, ne per uim oppidum expugnari pateretur: 2, 13, 3; non nullas urbes per uim expugnant. reliquas ciuitates circummissis legationibus amicitiae (*Facrn.*; -tia : *edd.* Caesaris : *Caesari N; edd.*) conciliare studebat: 3, 55, 3; ut . . . partem finitimi agri per uim occupatam (e) possiderent: VI 12, 4; quod eo inuito iter per provinciam per uim temptassent: 114, 3; si per uim nauibus flumen transire conentur: III 11, 2;

d) **per se; z) = sua sponte, suo arbitrio, sine alterius ope; zz) de hominibus; legati . . . nihil iam Caesaris imperium expectabant (e), sed per se quae uidebantur administrabant: II 20, 4; illis se oneri non futurum et per se rem publicam administraturum: 1, 32, 7; ¶ illius denique exercitus milites (officium suum praestitisse), qui per se de concilianda pace egerint: 1, 85, 2; (se) postulatis Caesaris cognitis missuros ad Pompeium, atque illum reliqua per se acturum hortantibus ipsis: 3, 16, 5; ¶ plebes paene seruorum habetur loco, quae nihil audet (habet *MC.* *Lim.*: *Fr.*) per se (per se nihil audet β) : VI 13, 1; ¶ simul ipse Cordubae conuentus per se portas Varroni clausit, custodias uigiliasque in turribus muroque disposuit, cohortes duas . . . retinuit: 2, 19, 3; ¶ cum his (cohortibus) ad Domitium . . . peruenit . . . Domitius per se circiter XX cohortes . . . coegerat: 1, 15, 7; ¶ disponere: 2, 19, 3 *u.* claudere; ¶ (Carmoniensium ciuitas) deductis tribus in arcem oppidi (e) cohortibus a Varrone praesidio per se cohortes eiecit (O²; iniecit *O¹*) portasque praeclosit: 2, 19, 5; ¶ cum (e) propter longitudinem agminis minus (e) facile (e) omnia per se (per se omnia β) obire et quid quoque loco faciendum esset prouidere (scire β) possent: V 33, 3; ¶ postulabat Caesar, ut legatos sibi ad Pompeium sine periculo mittere liceret, idque ipsi fore recipere aut acceptos per se ad eum perducerent: 3, 17, 2; ¶ praeccludere: 2, 19, 5 *u.* dicere; ¶ prouidere: V 33, 3 *u.* obire; ¶ retinere: 2, 19, 3 *u.* claudere; ¶ scire: V**

33,3 u. obire); ¶ reliqua, ut poterant, incommoda per se (per se incomm. O) sustinebant: 3,9,5; ¶ cum per se minus ualerent, . . . Germanos atque Ariouistum sibi adiunxerant: VI 12,2.

β) de rebus: aegre portas nostri tuerent; reliquos aditus locus ipse per se munitione que defendit: VI 37,5; — at (ad *codd.*) luce (Ciacc.; lucem ?; *cdd.*) multum per se pudorem omnium oculos (Ciacc.; oculis ?; *cdd.*), multum etiam tribunorum militum et centurionum praesentiam (praesentium O^{af}) adferre (u. CC): 1,67,4; — turris tectum per se ipsum pressioribus (e) ex contiguatione prima suspendere ac tollere coeperunt: 2,9,5.

β) per se = si ipsam rem spectamus, nulla aliarum rerum ratione habita: haec (castra), etsi erant exigua per se, uix hominum milium septem, praesertim nullis cum impedimentis, tamen angustiis uiarum quam maxime potest contrahit: V 49,7; — Bellouaci autem (e) defectione Haeduorum cognita, qui iam (e) ante erant (erant ante β) per se infideles, manus cogere . . . coeperunt: VII 59,2; — erant per se magna quae gesserant equites, praesertim cum eorum exiguus numerus cum tanta multitudine Numidarum conferretur, haec tamen ab ipsis inflatius commemorabantur: 2,39,4.

B. = propter; a): per aetatem u. **aetas** p. 203 e) (3 loc.); ¶ crebraque inter se colloquia milites habebant, neque ullum interim telum per pactiōnes loquentium traieciatur: 3,19,1; ¶ cum primum per anni tempus potuit, ad exercitum contendit: III 9,2.

b): is enim erat annus, quo per leges ei (cum b) consulem fieri liceret: 3,1,1; ¶ quod antea de colloquio postulasset, id per se fieri licere: I 42,1; licere illis incolumibus per se (per se inc. β) ex hibernis discedere et quascumque in (e) partes uelint sine metu proficisci: V 41,6; ¶ qui, si per te liceat, perendino die cum proximis hibernis coniuncti communem cum reliquis belli casum sustineant, non . . . intendant: V 30,3.

e): cognouit per (recc. ?; om. x) Afranium stare, quo minus proelio dimicaretur: 1,41,3; quod stetisse per Trebonium, quo minus oppido potirentur, uidebatur (-bantur af): 2,13,4.

d): per causam u. **causa** p. 496 1. B. (4 loc.); ¶ qui omnes discessu Curionis multique praeterea per simulationem uul-

nerum ex castris in oppidum propter timorem sese recipiunt: 2,35,6.

C. **respondet ablatiue modi, u. 3. A. c) γ).**

Repetita est praepositio per *semel*: per omnes deos perque foedera: 3,108,3; non repetita 5 + 2 + 3 + 1 loc. (per dolum atque insidias; per angustias et fines; per agros regionesque; per M. Silanum, C. Antistium Reginum, T. Sextium legatos.)

peragito: milia enim progressi III uehementiusque peragitati ab equitatu montem excelsum capiunt: 1,80,2.

perago: concilioque Gallorum Samarobriuae peracto . . . coactus est: V 24,1; peragit concilium Caesar equitesque imperat ciuitatibus: VI 4,6; ¶ † si peracto (protracto *Ikell.*) consulatu (cons. *Nafh*; cos. 1: proconsulatu *Gland.*; postulatu *EHoffm.*) Caesaris (Caesar *EHoffm.*) non (cons. *Nafh*; cons. non *h*; om. *EHoffm.*) profectus (N; praefectus x) esset (peracto caesaris consulatu pompeius profectus non esset O²; *Oud.*; si peracto delectu non profectus esset *Ickell.*; si peracto consilio n. p. e. *Kran.*; u. CC): 1,11,2; ¶ ipse (e) conuentibus Galliae citerioris peractis in Illyricum proficiscitur: V 1,5; his (e) confectis rebus conuentibusque (conuentisque AQ) peractis in citeriorem Galliam reuertitur: V 2,1.

perangustus: quod (urbs) prope ex omnibus partibus flumine et palude circumdata unum habeat et perangustum aditum: VII 15,5; (ut (e) erant loca montuosa et † ad specus angustiae (et aditus perangusti *Dt.*; u. CC) uallium: 3,49,4.)

percello: quicumque alterum obsidere conati sunt, percusso atque infirmos hostes [adorti] aut proelio superatos aut aliqua offensione permotos continuerunt: 3,47,2.

percipio. A. = capere, sibi parare: cohortatus, ut aliquando pro tantis laboribus fructum uictoriae perciperent: VII 27,2; ¶ cum uestri officii praemia percipere debeatis: 2,32,6; ¶ ii . . . nullo etiam nunc usu rei militaris percepto (del. *Ciacc.*) neque in . . . consilio permanere . . . neque . . . imitari potuerunt: VI 40,6; qui cotidiana consuetudine usum quoque eius generis procliorum perciperent: 3,84,3.

B. = audire, cognoscere: Germani, qui auxilio ueniebant, percepta Treuerorum fuga sese domum receperunt (e): VI 8,7; ¶ percepta (accepta β) oratione (ratione β) eorum Caesar obsides inperat: VI 1,8.

percontatio: nos nihil de eo percon-

tationibus (percontat. β; percontati omnino *Ciacc.*) reperiebamus: V 13, 4; ¶ ex percontatione (percont. h) nostrorum uocibusque Gallorum ac mercatorum . . . timor omnem exercitum occupauit: I 39, 1.

percrebresco: cum fama per orbem terrarum percrebuisse (bf; percrebuisse *ahl?*), illum a Caesare obsideri neque andere proelio dimicare: 3, 43, 4; *de proelio ad Dyrrachium facto *elatius inflatusque multo, quam res erat gesta, fama percrebuerat (fl; percrebuerat *ahl?*), pulsum fugere Caesarem paene omnibus copiis amissis: 3, 79, 4.

(percontatio u. percontatio.)

percurro: uti . . . per temonem percurrere et in iugo insistere (consistere a) . . . consuerint: IV 33, 3; ¶ Auximo (c) Caesar progressus (c) omnem agrum Picenum percurrit: 1, 15, 1.

percutio: unum ex multitudine procurrentem traicit; quo percusso et (c) exanimato hunc scutis protegunt hostes (c): V 44, 6.

perdisco: fere plerisque accidit, ut praesidio litterarum diligentiam in perdiscendo ac memoriam remittant: VI 14, 4.

perdo: an qui incolumes resistere non poterunt, perditii resistent? 2, 32, 6.

perditus uī adiect. (subst.): magnaque praeterea multitudo undique ex Gallia perditorum hominum latronumque conuenerat (c): III 17, 4.

in agris habet dilectum egentium ac perditorum: VII 4, 3.

perdolesco: ubi . . . indutiis . . . per scelus uiolatis suam uirtutem irrisui fore perdolescunt: 2, 15, 1.

perduco. A. = διάγειν, προσάγειν, promouere; a) propr.: (itaque uastatis omnibus eorum agris . . . Caesar (c) exercitum reduxit (β; perduxit α): III 29, 3; ¶ postulabat Caesar, ut legatos sibi ad Pompeium sine periculo mittere liceret, . . . aut acceptos per se ad eum perducerent: 3, 17, 2; ¶ nullo hoste prohibente . . . incolumem legionem in Nantuates (c), inde in Allobroges perduxit: III 6, 5; ¶ musculum pedes LX longum ex materia bipedali, quem (c) aflu) a turri latericia ad hostium turrim murumque perducerent, facere instituerunt: 2, 10, 1; ¶ prima luce terram attingit omnesque incolumes naues perduxit: V 23, 6; ¶ qui (tirones) omnes ad eum perducti (O; producti A) contra eruditionem iuris iurandi in eius conspectu (c) crudelissime interficiuntur: 3, 28, 4.

tres nobilissimi Haeduī capti ad Caesarem

perducuntur (prod. Fr.); Cotus . . . et Cauacillus . . . et Eporedorix: VII 67, 7; ¶ oppidani . . . comprehensos eos, quorum opera plebem concitatum existimabant, ad Caesarem perduxerunt (produxerunt Qβ; Fr.): VII 13, 2.

b) trsl.: α): Germanos atque Ariouistum sibi adiunxerant eosque ad se magnis iacturis pollicitationibusque perduxerant: VI 12, 2.

β): u. αα p. 126 (1 loc. except. 2, 9, 1.)

B. = trahere, extrahere (μυζύειν): ad meridiem res erat perducta: 3, 95, 1; res disputatione ad mediam noctem perducitur: V 31, 3.

C. = τείρειν, (ὀζοδομαίειν) facere, insituere: fossam (-as) u. fossa p. 1329 B. (3 (4) loc.); ¶ (fossamque (c) et maccrariam (materiam α) sex in altitudinem pedum praeduxerant (prod. β; per. D; M. Miller): VII 69, 5; ¶ munitionem (-nes) u. munitione p. 667 (4 loc.); ¶ ea legione, quam secum habebat, . . . milia passuum XVIII (c) murum in altitudinem pedum sedecim fossamque perducit: 18, 1; ¶ (musculum: 2, 10, 1 u. A, a) musculum; ¶ ubi (c) turris altitudo perducta (perfecta h pr.) est ad (Ald.; ut α) contabulationem (Ald.; -ionis α) eam (Ald.; causa α) in parietes instruxerunt (c) ita, ut: 2, 9, 1.

perendinus: qui, si per te liceat, perendino die cum proximis hibernis coniuncti communem cum reliquis belli casum sustineant: V 30, 3.

pereo. A. = interfici: (omnis noster equitatus, omnis nobilitas interit (perit h: VII 38, 2; ¶ militum pars . . . incolumis in castra peruenit, pars a barbaris circumuenta perit: VI 40, 8; ¶ duae fuerunt Ariouisti uxores . . . , utraque (β; Schn., Db., Hold., Hug; utraeque α; vell. ead.), in ea fuga perit; (β; perierunt α; ead.; perit; fuerunt Hug; Hold.) duae filiae: harum altera occisa, altera capta est: 153, 1.

Germani . . . reliqui se in flumen praecipitauerunt atque ibi timore, lassitudine, uī fluminis oppressi perierunt: IV 15, 2; ¶ (Milo) lapide ictus ex muro perit (recc.; ead. perit α): 3, 22, 2; ¶ ut, si qui etiam in praesentia se occultassent, tamen his . . . rerum omnium inopia pereundum uideretur: VI 13, 3.

B. = incidere in calamitatem: qui se per uos perisse existimant: 2, 32, 4.

perequito: equitatus . . . noster . . . inter duas acies perequitas commodiorem ac tutiorem nostris receptum dat: 1, 46, 3; ne

ad liberos, ne ad parentes, ad uxorem ⟨e⟩ aditum habeat, qui non bis ⟨om. A(ℓ)⟩ per agmen hostium perequitarit ⟨ℓ; -tasset α; edd.⟩: VII 66,7; primo per omnes partes perequitant (essedarii) et tela coiciunt: IV 33,1.

perexiguus. **A.:** perexigua pars illius exercitus superest; magna pars deperit: 3,87,3; ¶ cum hae ⟨e⟩ (cohortes) perexiguo intermisso loci spatio inter se constitissent: V 15,4.

B.: id (frumentum) erat perexiguum cum ipsius agri natura, . . . tum ⟨e⟩, quod: 3,42,5.

perfacilis: perfacile esse, cum uirtute omnibus praestarent, totius Galliae imperio potiri: 12,2; — perfacile factu (factum *MCh*) esse illis probat conata perficere, propterea quod: I 3,6; sed quoniam abundet equitatu, perfacile esse factu (factum *a*²) frumentationibus pabulationibusque Romanos prohibere: VII 64,2.

perfero. **A. = adferre, deferre (nuntiare):** interim consilio eius cognito et per mercatores perlato ad Britannos . . . legati ueniunt: IV 21,5; ¶ famam *u. fama p. 1279 b*) (7 *loc.*); ¶ nam illo in eodem modo de Sabini morte perlato omnes fere Galliae ciuitates de bello consultabant: V 53,4; ¶ mittuntur ad Caesarem confestim a ⟨e⟩ Cicerone litterae (nuntii *add. Eussn.*) magnis propositis praemiis, si (qui *H. J. Müller*) perlississent: V 40,1; quibus litteris nuntiisque Romanam perlatis magni domum concursus ad Afranium magnaue gratulationes fiebant: 1,53,3; ¶ cum (Commius) ad eos oratoris modo Caesaris mandata deferret (perferret ℓ): IV 27,3; quod sua mandata perferre non oportuno tempore ad Pompeium uererent: 3,57,2; ¶ nuntium (-ios) *u. nuntius p. 861 sq. B. b*) (3 *loc.*); ¶ his rebus gestis . . . tanta huius belli ad barbaros opinio perlata (pro-lata *A*) est, uti: II 35,1; hi siue uere quam habuerant opinionem ad eum perferunt, siue etiam auribus Vari seruiunt, . . . confirmant quidem certe: 2,27,2; ¶ ut nulla ratione ea res enuntiarum aut ad Treueros perferri posset: V 58,1; eae res in Galliam Transalpinam celeriter perferuntur: VII 1,2; iamque Caesaris in Hispania res secundae in Africanam nuntii ac ⟨e⟩ litteris perferrebantur: 2,37,2.

idoneos nactus homines, per quos ea, quae uellet, ad eum perferrentur, petit ab utroque: 1,9,1; celeriter hae fama ac ⟨om. ℓ⟩ nuntiis (recc.: nuntii *X: Hold., Lt.*) ad Ver-

cingetorigem perferunt (perferunt ℓ): VII 8,4.

B. = perpeti, tolerare: praestare ⟨e⟩ omnes perferre acerbitates quam non ciuibus Romanis . . . parentarent: VII 17,7; ¶ mollis ac minime resistens ad calamitates perferendas mens eorum est: III 19,6; ¶ indignantes milites . . . quod conspectum suum (sui *A*) hostes perferre (ferre ℓ) possent tantulo spatio interiecto: VII 19,4; ¶ Haeduos a ⟨e⟩ Caesare in seruitutem redactos omnes (omnes red. ℓ) indignitates contumeliasque perferre: II 14,3; naues totae factae ex robore ad quamuis uim et contumeliam perferendam: III 13,3; ¶ quod . . . Sequanis . . . omnes cruciatus essent perferendi: I 32,5; ¶ praestare ⟨e⟩, si iam principatum Galliae (Haedui) obtinere non possint ⟨e⟩, Gallorum quam Romanorum imperia perferre (praefere *af; Np., Db.*): I 17,3; tantum se eius opinionis deperdidisse, ut populi Romani (ℓ; a populo Romano α; *edd.*) imperia perferrent (praef. *Ma*¹), grauissime dolebant (Galli): V 54,5; ¶ indignitates: II 14,3 *u. contumelias*; ¶ ut in ea libertate, quam a maioribus acceperint ⟨e⟩, permanere quam Romanorum seruitutem perferre malint ⟨e⟩: III 8,4; ¶ uim: III 13,3 *u. contumeliam*. ut (homines insueti laboris) omnia, quae imperarentur, sibi patienda (et perferenda *add. ℓ; Schn. Db.*) existimarent: VII 30,4.

perficio. **A. aliquid; a) pertinet ad concreta; z) additur obiect.; zz) subst.:** fossasque ad eandem magnitudinem perfici iubet: 1,42,1; ¶ munitiones (-nem) *u. munitio p. 667 (8 loc.)*; ¶ imperat . . . , ut naues faciant. . . has perfectas carris iunctis deuehit noctu milia passuum . . . XXII: 1,54,3; ¶ opus (opera) *u. opus p. 955 sq. (14 loc.)*; ¶ ubi uero ea pars turris, quae erat perfecta, tecta atque munita est ab omni ictu hostium: 2,9,5; ¶ infra eum locum, ubi pons erat perfectus: VI 35,6; si esset in perficiendis pontibus periclitandum: VII 56,1; pons, qui fuerat tempestate interruptus, paene erat reffectus; hunc nocte ⟨e⟩ perfici iussit: 1,41,1; conatus est Caesar reficere pontes, sed nec magnitudo fluminis permittebat neque ad ripam dispositae cohortes aduersariorum perfici patiebantur: 1,50,1; cum in his angustiis res esset . . . nec pontes perfici possent: 1,54,1; ex utraque parte pontem instituit, (institutum *Ofhl*) biduo perficit: 1,54,4; simul perfecto ponte celeriter fortuna mutatur: 1,59,1; perfecto ponte, . . . expedita re frumentaria, . . . multae

longinquoeres ciuitates ab Afranio desceiscunt: 1, 60, 5; ¶ rates duplices . . . conlocabat. . . his perfectis conlocatisque alias deinceps pari magnitudine rates iungebat: 1, 25, 8; ¶ his rebus (= munitionis generibus) perfectis . . . pares <e> eiusdem generis munitiones . . . contra exteriorem hostem perfecit: VII 74, 1; ¶ (turrin: 2, 9, 5 u. partem; ¶ contra mare transuersum uallum, qui has duas munitiones coniungeret <e>. nondum perfecerat: 3, 63, 5.

§) pronom. (uel tetum enuntiatum): seu quid in munitionibus perfectum non erat, seu quid a peritiore rei militaris desiderari uidebatur: 3, 61, 3; ¶ quae deesse operi uidebantur perficiuntur: V 40, 2.

§) subaudiendum est obiect.: sed operum magnitudo et continens omnium dierum labor . . . perficiendi spatium non dabat: 3, 63, 4.

b) pertinet ad abstract.: z) additur obiect.: zz) subst.: cuius rei opinio tolli non poterit, cum in Italiam, ex qua profectus sum, reductus existimabor bello perfecto. ab iis (his v: existimabor. bello perfecto ab iis *edd.*) Caesar haec facta cognouit, qui sermone interfuerunt: 3, 18, 4, 5; ¶ comitia: 3, 2, 1 u. res; ¶ perfaile factu <e> esse illis probat conata perficere: 13, 6; ¶ haec adiuncta ad reliquas naues cursum Massiliam uersus perficit: 2, 3, 3; ¶ ferias: 3, 2, 1 u. res; ¶ quae iudicia aliis audientibus iudicibus, aliis sententiam ferentibus singulis diebus erant perfecta: 3, 1, 4; ¶ partem: 2, 9, 5 u. A. a) z) zz) partem; ¶ uelle se de iis <e> rebus, quae inter eos agi coepit neque perfectae essent, agere cum eo: I 47, 1; quibus rebus paene perfectis aduentu Curionis cognito queritur: 1, 30, 5; his rebus et feriis Latinis comitiisque omnibus perficiendis <perfaciendis af: perficiendis Nh> XI dies tribuit: 3, 2, 1.

§) pronom. inuentum est magno esse usui posse, si haec esset in altitudinem turris elata. id haec ratione perfectum est: 2, 8, 3.

§) subaudiendum est obiect.: celeriter adulescentibus et oratione magistratus et praemio deductis . . . ratio perficiendi quaerebatur: VII 37, 6; conati sunt . . . Volusenum interficere. postquam id difficilius <Ost> facilius a; facinus NOhl; facinus difficilius Paul) uisum est neque facultas perficiendi dabatur: 3, 60, 5.

(satis et ad laudem et ad utilitatem profectum <perfectum AQt> arbitratus: IV 19, 1.)

B. ut: obsidesque uti inter sese dent perficit <perfecit MC>: I 9, 4; quibus rebus perfectum est, ut altissimis fluminibus atque impeditissimis

iteribus nullum acciperet incommodum: 3, 77, 2.

perfidia: etsi multis iam rebus perfidiam Haeduorum haec. perf. caesar § perpectam habebat: VII 54, 2; — renuntiant se Biturigum perfidiam ueritos reuertisse, quibus id consilii fuisse cognouerint, ut si flumen transissent, una ex parte ipsi, altera Aruerni se circumstiterent: VII 5, 5; ¶ ut nullus <Steph.: nullus v> perfidiae neque eruptioni <-nis O locus esset: 2, 16, 1; ¶ id eam de causa, quam legatis pronuntiarunt <e>, an perfidia adducti fecerint, . . . non uidetur pro certo esse ponendum e: VII 5, 6; — milites nostri pristini diei perfidia incitati in castra intrerunt: IV 14, 3; — ciuibus Romanis, qui Cenabi perfidia Gallorum interissent: VII 17, 7; ita multorum mensium <e> labor hostium perfidia et ui tempestatis puncto temporis interiit: 2, 14, 4; — mane eadem et <om. § perfidia et simulatione usi Germani <simul. et perf. germani usi § frequentes . . . in castra uenerunt: IV 13, 4.

(**perfidie:** committendum non putabat, ut pulsus hostibus diei posset eos ab se per fidem <perfidie (Hot.) Pluyg.) in colloquio circumuentos: I 46, 3.)

(**perfluo:** omnia enim flumina atque omnes riuos, qui ad mare pertinebant <perfluebant Hell.) Caesar aut auerterat aut: 3, 49, 4.)

perfringo: Galli, nisi perfringerint munitiones, de omni salute desperant: VII 85, 3; ¶ milites . . . pilis missis facile hostium phalangem perfringerunt. ea disiecta . . . : 125, 2; ¶ ne aut tela tormentis immissa <e> tabulationem <tribulationem af; tabulatum Paul> perfringerent aut saxa ex catapultis latericium disicerent: 2, 9, 3.

perfuga. A. obi. neu pro his pugnarent, a quibus eum contumelia perfugae appellarentur: 2, 28, 3; ¶ reliquos omnes obsidibus, armis, perfugis traditis in deditionem accepit: 128, 2.

B. dat.: quo maior perfugae (<e. Labieno> eorum fugae *con. Ciacc.*) fides haberetur: 3, 71, 4.

C. gen.: (ad hoc consilium Gallos hortabatur) superiorum dierum Sabini eumtatio, perfugae confirmatio: III 18, 6; ¶ numerus: VII 44, 2 u. D. c) *extr.*

D. e. praep.: a) ab: his <e> rebus cognitis a captiuis perfugisque <perf. captiuisque §> Caesar . . . iussit: V 18, 4.

b) eum: uidetisne . . . captiuorum orationem

cum perfugis <profugis *bf*> conuenire? 2, 39, 3.

c) ex: ex perfugis <profugis *bf*> quibusdam oppidanis audit Iubam . . . restitisse in regno: 2, 38, 1; ¶ quibus rebus cognitis ex perfugis et <*om. h*> captiuis <q. reb. ex perf. et capt. cognitis β > Caesar haec genera munitionis instituit: VII 72, 1; libenter etiam ex perfugis <profugis *b*> cognoscebant <audiebant *f*> . . . iumenta interisse: 3, 49, 3; ¶ admiratus quaerit ex perfugis <profugis *a*> causam, quorum magnus ad eum cotidie numerus confluebat: VII 44, 2.

d) per: quae res nota erat Pompeio, delata per Allobrogas perfugas: 3, 63, 5.

e) pro: qui ubi pro perfuga ad eos uenit: III 18, 3.

perfugio. A. additur, quo; a) ad alqm *u. ad p. 103 (9 (10) loc)*

(b): Litanicus cum suis clientibus . . . Gergouiam profugit <perfugit β >: VII 40, 7; — L. Caesar . . . pedibus Hadrumetum profugerat <*Oud.*: profugerat α ; *edd.*>: 2, 23, 3.)

(B. absol.: † neque enim ex Marsis Paellignisque ueniebant, ut qui superiore nocte <perfugerant *add. Terpstra*; ad Varum perfug. *conl. Np.*>: 2, 29, 4.)

perflugium: qui cum propter siccitates <*c*> paludum quo se reciperent non haberent, quo perfugio superiore anno erant usi <*sic β* ; *Schn.*: quo superiore anno perfuerant usi α ; quo superiore anno perfugio fuerant usi *Weissenborn: Np., Fr., Db.*: quo sup. a. perf. erant usi *Dt., Hohl.*>: IV 38, 2.

Pergamum: deductis Pergamum atque in locupletissimas urbes in hiberna legionibus maximas largitiones fecit: 3, 31, 4; Pergamique <que *om. rece.*; *Np., Dt.*> in occultis ac reconditis <*c*> templi <*c*> . . . tympana sonuerunt: 3, 105, 4.

pergo: (cum uterque utrimque perrexisset <*Paul*; exisset α >) exercitus, in conspectu fereque e regione *Caesaris castra ponebat <*Vielh.*; ponebant α ; *u. CC*>: VII 35, 1; ¶ laeti ut explorata uictoria . . . ad castra pergunt: III 18, 8.

pergratus: id uero militibus fuit pergratum et incundum . . . , ut qui aliquid <*c*> iusti <*c*> incommodi expectauissent, ultro praemium missionis ferrent: 1, 86, 1.

periclitor. A. = temptare, experiri: a) alqd: cur denique fortunam periclitaretur: 1, 72, 2; debere utrumque . . . ab armis discedere neque amplius fortunam periclitari: 3, 10, 3.

b) sequ. interrog. obl.: cotidie tamen equestribus proeliis quid hostis uirtute posset et quid nostri auderent periclitabatur <periclitatur *B¹*: sollicitationibus exquirebat *B² β* >: II 8, 2; neque ullum fere diem intermittebat, quin equestri proelio interiectis sagittariis quid in quoque esset animi ac uirtutis suorum periclitaretur < β ; *Schn., Db.*; perspiceret *rece.*; *Np., Fr., Dt.*²; perspiceretur α ; *Dt.*¹, *Hohl.*>: VII 36, 4.

B. = in periculum uenire: ut potius in siluis Gallorum uita quam legionarius miles periclitetur <periclitaretur β >: VI 34, 8; ¶ si esset in perficiendis pontibus periclitandum: VII 56, 1.

periculosus: saxa inter et alia loca periculosa quietam nactus stationem . . . milites exposuit: 3, 6, 3.

intrare intra praesidia periculosum putabat: VII 8, 1; — in Galliam magnam eorum multitudinem uenire populo Romano periculosum uidebat: I 33, 3.

periculum. I. Forma: periculum *inuenitur in AQB* IV 21, 1; *reliquis locis in omnibus codd. periculum uidetur exstare.*

II. Signif. A. = *πεῖρα*: factum <esse *add. A¹*> eius hostis periculum patrum nostrorum memoria . . . , factum etiam nuper in Italia seruili tumultu: I 40, 5; ad haec cognoscenda, prius quam periculum faceret, . . . C. Volusenum . . . praemittit: IV 21, 1.

B. = $\chi\rho\delta\iota\nu\rho\varsigma$; a) subi.: cum tantum repentini periculi praeter opinionem accidisset: III 3, 2; nullum enim poterat uniuersis a perterritis ac dispersis periculum accidere: VI 34, 3; ut . . . quibus in pugna uitae periculum accideret <-rat *NO*>, non ita multo se reliquorum ciuium fatum antecedere existimarent: 2, 6, 1; ¶ quod summ periculum in aliena uident uirtute <*c*> constare: VII 84, 4; ¶ posse: VI 34, 3 *u. accidere.*

b) obi.: omnium ex conspectu remotis equis, ut aequato omnium <*del. Scal.*> periculo spem fugae tolleret: I 25, 1; ¶ leuiusque tempestatis quam classis periculum aestimauerunt <existimau.?*>*: 3, 26, 4; ¶ augere: <V 31, 5 *u. f t*>); quodcumque addebatur subsidio <-dii *Paul*>, id . . . terrorem et periculum augebat <adangebat *O*>: 3, 64, 2; ¶ nec tribunis plebis sui periculi deprecandi neque etiam extremi iuris [intercessione] retinendi . . . facultas tribuitur: 1, 5, 1; ¶ ut <*c*>, si essent hostes pulsus, celeritate periculum effugerent: IV 35, 1; ¶ existimare: 3, 26, 4 *u. aestimare*; ¶ [equestris autem proelii

ratio et cedentibus et insequentibus par atque idem periculum inferebat: V 16, 3; qui nostris nauibus periculum intulerant, de suo timere cogebantur: 3, 27, 1; ¶ (qui ex urbe amicitiae causa Caesarem secuti <magnum periculum miserabantur, quod *add. A Q(B) §*) non magnum <periculum miserabantur *add. B¹*) in re militari usum habebant: I 39, 2; cum familiaribus suis commune periculum miserabantur: I 39, 4; ¶ qui uestrae salutis causa suum periculum neglexerunt: VII 77, 9; ¶ (pertimescere: V 29, 7 *u. timere*;) ¶ *Libo neque legatos Caesaris recipere neque periculum praestare eorum, sed totam rem ad Pompeium reicere: 3, 17, 5; ¶ profitentur Carnutes se nullum periculum communis salutis causa recusare: VII 2, 1; quos (milites) cum sic animo paratos <e> uideat <c>, ut nullum pro sua laude periculum recusent <recusarent *aliq. recc.*; recussasent *A*>: VII 19, 5; multum ipsis militibus hortantibus neque ullum periculum pro salute Caesaris recusantibus . . . naues soluunt: 3, 26, 1; ¶ si mons erat ascendendus, facile ipsa loci natura periculum repellat: 1, 79, 2; ¶ ut . . . paratiores ad omnia pericula subeunda essent: I 5, 3; VI 30, 4 *u. uitare*; ¶ in quo si non <c> praesens periculum, at <c> certe longinqua <c> obsidione famae esset timenda <pertimescenda *befik*>: V 29, 7; ¶ Gallus periculum ueritus, ut erat praeceptum, tragulam mittit: V 48, 7; (Caelius) exclusus Capua et periculum ueritus, quod conuentus arma ceperat atque eum hostis loco habendum existimabat, consilio destitit: 3, 21, 5; ¶ sic et ad subeundum periculum et ad uitandum multum <tumultum §> fortuna nauit: VI 30, 4; ut (Afraniani), si priores montes . . . attingissent, ipsi periculum uitarent, impedimenta . . . seruare non possent: I, 70, 2; eorum, qui tanta pericula uitasse . . . uidebantur: I, 74, 7; paulumque auit <c>, quin Varum interficeret; quod ille periculum sublato ad eius conatum seuto nitauit: 2, 35, 2; quem <c> (Libonem) ubi Caesar intellexit praesentis periculi atque inopiae uitandae causa omnem orationem <c> instituisse: 3, 17, 6; Domitius . . . hostium beneficio periculum uitauit: 3, 79, 7.

c) dat.: (eripere: IV 12, 5 *u. I) e*;) ¶ ne labori suo neu periculo parceret: 1, 61, 3.

d) gen.; a): conuentum Salonis cum neque pollicitationibus neque denuntiatione <omnibus *hl*> periculi permonere posset, oppidum oppugnare instituit: 3, 9, 2; ¶ quoniam prope ad finem laborum ac periculorum esset

peruentum: 3, 6, 1; ¶ pro magnitudine periculi bellum parare . . . instituunt: III 9, 3; ¶ proinde habet rationem posteritatis et periculi sui <*u. CC*>: 1, 13, 1; ¶ cum laboris sui periculique testimonium adferre uellent: 3, 53, 4.

§): quod non nulli cum probarent, periculi causa sequi non potuerunt: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 2.*

γ): tantum periculi: III 3, 2 *u. a)* accidere.

δ): erat magni periculi res tantulis <c> copiis iniquo loco dimicare: V 49, 6.

e) abl.; a): repente periculo exterriti sinistras sagis inuoluunt gladiosque destringunt: 1, 75, 3; ¶ neque is sum, inquit, qui grauissime ex uobis mortis <in *add. §*> periculo terrear: V 30, 2; ¶ deposcunt, qui belli initium faciunt <faciat §> et sui capitis periculo Galliam in libertatem uindictent <uindictet §>: VII 1, 5.

§): (Romanos . . . magno eum <*om. a; Xp. Dt., Hll.*> periculo longius a <e> castris processuros: VII 14, 7;) id <c> si fecissent, magno eorum capitis <capiti?> periculo futurum <ad-futurum *a*>: 3, 102, 6; ¶ (ut exploratis itineribus minore eum <*om. §*> periculo uallem riuumque transiret: V 50, 3;) quo minore periculo undique frumentum commeatumque exercitui supportare posset: 3, 43, 2; ¶ sui capitis periculo: VII 1, 5 *u. a*).

γ): unam fore tabellam, qui liberandos omni periculo censerent, alteram, qui capitis damnarent: 3, 83, 4.

f) e. praep.; a) ab: quod abesse a periculo uiderentur: II 11, 5; ¶ quo liberius a <ac sine *Obl*> periculo <quo liberius [ac sine periculo] *Paul*> milites aquarentur: 3, 66, 6; — quae (oppida) non munitione et loci natura ab omni sint periculo tuta: VII 14, 9.

§) ad: non enim has (naues) aut conspectus patriae aut propinquorum praecepta ad extremum uitae periculum adire cogebant: 2, 7, 1; ¶ timere Caesarem, . . . ne ad eius periculum reseruare et retinere eas (legiones) ad urbem Pompeius uideretur: 1, 2, 3.

γ) cum: ne autem <c> eum periculo ex castris egredi cogatur: VII 74, 2.

magno (minore, nullo, quanto) cum periculo *u. cum p. 771 sq. (I² loc.)*.

δ) de: ab eo de periculis Ciceronis legionisque cognoscitur <cognoscit §>: V 45, 5; ¶ Labienus . . . de suo ac legionis periculo nihil timebat: V 57, 1; 3, 27, 1 *u. b)* inferre.

e) ex: hic cum fratri intercluso ab hostibus

auxilium ferret, illum ex ⟨*om.* β⟩ periculo eripuit: IV 12,5; parentes suos commendabant, si quos ex eo ⟨*suo af*⟩ periculo fortuna seruare potuisset: 2,41,8.

ζ) in *c. aec.*: orant, ne sua dissensione et pertinacia rem in summum periculum deducant: V 31,1; uestrae . . . uitae prospiciam, quos cupiditate gloriae adductus in periculum deduxi: VI 50,4; sese rem in summum periculum deducturum non esse: 1,19,3; † se cohortesque amplius XXX magnumque numerum senatorum atque equitum Romanorum in periculum esse uenturum: 1,17,2.

η) in *c. abl.*: esse in periculo *u. in p. 131 extr.* (5 *loc.*); † cum . . . quo in loco res esset quantoque in periculo ⟨*impericulo ABM*⟩ et castra et legiones et imperator uersaretur cognouissent: II 26,5; qui sunt adfecti grauioribus morbis quique in proeliis periculisque uersantur: VI 16,2.

(in ⟨*e*⟩ periculo terrear: V 30,2 *u. e*) ζ); plerumque in summo periculo timor misericordiam non recipit: VII 26,4; cum . . . reliqui in labore pari ac ⟨*atque f*⟩ periculo ne unus omnes antecederet recusarent: 3,82,5.

θ) *pro*: si quis a domino prehenderetur, consensu militum eripiebatur, qui uim suorum, quod in simili culpa uersabantur, ipsi pro suo periculo defendebant: 3,110,4.

ι) *sine*: quoniam propius accessisset seque id sine periculo facere posse existimaret ⟨*e*⟩: I 42,1; commeatus ab Remis reliquisque ciuitatibus ut sine periculo ad eum portari possent ⟨*e*⟩ efficiebat: II 5,5; [omnia excogitantur, quare nec sine periculo maneat ⟨*mane eatur Hartz.*⟩ et languore militum et uigiliis periculum augetur: V 31,5;] seu quis Gallus seu Romanus ⟨*e*⟩ uelit ante horam tertiam ad se transire, sine periculo licere: V 51,3; ut . . . ipsi sine periculo ac timore Hiberum copias traducerent: I,65,4; miles . . . operi quaecumque sunt usui, sine periculo supportat: 2,15,3; sua sponte, dum sine periculo liceret, excederet Gadibus: 2,20,3; postulabat Caesar, ut legatos sibi ad Pompeium sine periculo mittere liceret: 3,17,2; (66,6 *u. z*); i) sine periculo legionum et paene sine uulnere bellum conficiemus: 3,86,4; † se . . . quaecumque bella geri uellet, sine ullo eius labore et periculo confecturum: I 44,13; etsi sine ullo periculo ⟨*peric. ullo β*⟩ legionis ⟨*-oni Ciacc.*⟩ delectae cum ⟨*e*⟩ equitatu proelium fore uidebat: I 46,3; ita sine ullo periculo tantam eorum multitudinem nostri interfecerunt, quantum fuit diei spatium: II 11,6; harum omnium rerum facultates sine

ullo periculo pons Ilerdae praebebat et loca trans flumen integra: 1,49,2; ita tuto ac sine ullo uulnere ac periculo sex tabulata exstruxerunt: 2,9,8.

Adiect.: commune: I 39,4; extremum: 2,7,1; (idem: V 16,3;) lenius(?): 3,26,4; magnum: (I 39,2;) V 49,6; I,79,3; 3,102,6; *u. praetera cum p. 771 (7 loc.)*; minus: V 50,3; 3,43,2; nullum: V 29,6; VI 34,3; VII 2,1; 19,5; omne: VII 14,9; 3,83,4; omnia: I 5,3; par: (V 16,3;) 3,82,5; praesens: V 29,7; 3,17,6; quantum: I 17,6; II 26,5; V 47,5; 48,2; 52,3; VI 39,1; VII 41,2; repentinum: III 3,2; 1,75,3; summum: V 31,1; VII 26,4; 32,3; 1,19,3; (suum: V 57,1; VII 77,9; 84,4; 1,5,1; 13,1; 61,3; 3,27,1; 53,4; 110,4;) tanta: 1,74,7; ullum: I 44,13; 46,3; II 11,6; 1,49,2; 2,9,8; 3,26,1.

peridoneus: quod is locus peridoneus castris habebatur: 2,24,2.

peritus. *A. absol.*; *a) pos.*: (nostri) minus exercitatis remigibus minusque peritis gubernatoribus utebantur: 1,58,3; † de re tanta et a tam perito imperatore nihil frustra confirmari uidebatur: 3,87,7; † nostri milites . . . usu periti ac superioribus pugnis exercitati sua sponte cursum represserunt: 3,93,1.

b) superl.: quod duas Hispanias bellicosissimorum hominum peritissimis atque exercitatis-simis ducibus pacauissent: 3,73,3.

B. peritus ales rei: Galli . . . locorum peritos adhibent; ex ⟨*e*⟩ his superiorum castrorum situs munitionesque cognoscunt: VII 83,1; † Domitius ad Pompeium in Apuliam peritos regionum magno proposito praemio . . . mittit: I,17,1; hos leuis armaturae Lusitani peritique earum regionum castrati ceterioris Hispaniae consectabantur: 1,48,7; † neque enim sex legiones alia de causa missas in Hispaniam . . . neque submissos duces rei militaris peritos: 1,85,6; — seu quid in munitionibus perfectum non erat, seu quid a peritoribus rei militaris desiderari uidebatur: 3,61,3; — qui (Considius) rei militaris peritissimus habebatur et in exercitu L. Sullae et postea in M. Crassi fuerat: I 21,4; — (cuniculis actis,) cuius rei sunt longe peritissimi Aquitani: III 21,3.

perlego: ille perlectam (epistolam) in conuentu militum recitat: V 48,9; † literis perlectis Domitius dissimulans in consilio pronuntiat Pompeium celeriter subsidio uenturum: 1,19,1.

perluo: quod et promiscue in fluminibus perluantur et: VI 21, 5.

permagnus: quorum (sagittariorum) erat permagnus <magnus *AQ*> numerus in Gallia <in gallia numerus β >: VII 31, 4.

permanceo. A. propr.: a) de hominibus: cum . . . nostros . . . defatigarent, quibus propter magnitudinem castrorum perpetuo esset isdem in uallo permanendum: VII 41, 2; ¶ Britanniae . . . maritima pars ab iis <e> (incolitur), qui . . . ex Belgio transierunt <e> et bello inlato ibi permanserunt <remanserunt β > atque agros colere cooperunt: V 12, 2.

ducem suum Domitium, cuius spe atque fiducia permanserint, proiectis omnibus fugae consilium capere: 1, 20, 2.

b) de rebus: hae permanserunt aquae dies complures: 1, 50, 1.

B. trsl.: a): qui diutissime impuberes permanserunt, maximam inter suos ferunt laudem: VI 21, 4.

quod certe inde decedendum esset Afranio nec sine aqua permanere posset: 1, 71, 4.

b) permancere in alqa re u. in p. 135 sq. (8 (9) loc.).

permano: hoc ubi uno auctore ad plures permanuerat atque alius alii tradiderat, plures auctores eius rei uidebantur: 2, 29, 2.

permisceo. A. (propr.): sic cum suis fugientibus permixti, quos non siluae montesque texerunt, ab equitatu sunt interfecti: VII 62, 9.

B. trsl.: omnia diuina humanaque iura <del. *Grul.*> permiscuntur: 1, 6, 8; — inimicorum, qui . . . omnia permisceri mallent quam imperium exercitusque dimittere: 1, 32, 5.

permitto. A. = παραδίδορα (überlassen, übertragen); a): comitia: 1, 9, 5 u. rem publicam; ¶ seseque <e>, si Caesar permitteret, ad eum in castra uenturum, suas ciuitatisque fortunae eius fidei permisurum: V 3, 7; ¶ conueniunt undique frequentes, multitudinis <ik>, frequentes multitudines. X) suffragiis res permittitur: VII 63, 6; ¶ libera <sint *add. Vclh.*> comitia atque omnis res publica senatui populoque Romano permittatur: 1, 9, 5; ¶ maiores . . . copiae Britannorum conueniant summa imperii bellicae administrandi communi consilio permissa Cassiuellauno: V 11, 8; Commius reliquiae <e> duces, quibus summa imperii permessa erat: VII 79, 1; Domitius . . . urbi praeficitur; summa ei belli administrandi permittitur: 1, 36, 1; quod de consilii <consulum *Ellert.*> sententia sum-

ma <summa *Ol* belli rerumque omnium Pompeio permiserint: 3, 16, 1.

b): legatos . . . miserunt, qui . . . se suaque omnia eorum (Romanorum) potestati permittere dixerunt: II 31, 3; qui dicerent se suaque omnia in fidem atque in <e> potestatem populi Romani permittere: II 3, 2.

B. = ἐγτέρατ, ἐάρ (erlauben); a) alqd; ea re permessa diem concilio constituerunt: I 30, 5.

b) ut: obsides . . . redderet Sequanisque permitteret, ut quos illi haberent uoluntate eius reddere illis liceret: I 35, 3; huic permisit, si opus esse arbitraretur, uti in his locis legionem hiemandi causa conlocaret: III 1, 3.

c) abs: seseque <e>, si Caesar permitteret, ad eum in castra uenturum: V 3, 7; — conatus est Caesar reficere pontes, sed nec magnitudo fluminis permittebat neque ad ripam dispositae cohortes aduersariorum perfici patiebantur: 1, 50, 1.

(permoneo: nuntius tota ciuitate Haeduorum dimittit; eodem <in eodem β > mendacio de caede equitum et principum permouet <recc.: permouet X; permancet *B²k; Ald.*>: VII 38, 10.)

permoneo. A. = grauius animo commouere; a) de uniuerso totius animi motu; z) non additur abl. causae: tandem dat Cotta <precibus *add. Veiter.*> permotus manus; superat sententia Sabini: V 31, 3.

β) additur abl. causae: conuentum Saloni cum neque pollicitationibus neque denuntiatione <-onibus *hl*> periculi permouere posset, oppidum oppugnare instituit: 3, 9, 2; ¶ qua oratione permoti milites crebro etiam dicentem <e> interpellabant, ut magno cum dolore infidelitatis suspicionem sustinere uiderentur: 2, 33, 1; ¶ maximeque hac re permouebantur (legati), quod: V 28, 1.

b) de certis quibusdam grauioribus animi motibus; z) = perturbare, obstupescere: confirmatis militibus, ne ob hanc causam animo permouerentur, . . . legiones . . . eduxit: VII 53, 1.

celeritate: II 12, 5 u. B. celeritate; ¶ defectione: V 22, 3 u. B. defectione; ¶ et nauium figura et reniorum motu et inusitato genere tormentorum permoti barbari constiterunt ac paulum [modo] pedem retulerunt: IV 25, 2; ¶ nostri repentina fortuna permoti arma quae possunt arripiant: 2, 14, 3; ¶ genere, motu: IV 25, 2 u. figura; ¶ quicumque alterum obsidere conati sunt, percussos atque infirmos hostes

*[adorti] aut proelio superatos aut aliqua (alla *Kraff.*) offensione permotos continuerunt: 3, 47, 2.

β) = **exacerbare, irritare**: ne grauius permoti milites et defectionis odio et contentione (contentione β) sui et diutino labore omnes puberes interficerent: 2, 13, 3; ¶ Brundisini Pompeianorum militum iniuriis atque ipsius Pompei contumeliis permoti Caesaris rebus fanebant: 1, 28, 1; ¶ ille (Coelius) ignominia et dolore permotus palam se proficisci ad Caesarem simulauit: 3, 21, 4; ¶ ignominia: 3, 21, 4 *u. dolore*; ¶ iniuriis: 1, 28, 1 *u. contumeliis*; 1, 36, 4 *u. B. iniuriis*; ¶ adhortatus milites, ne necessario tempore itineris labore permoueantur: VII 40, 4; 2, 13, 3 *u. contemptione*; ¶ (Litaucicus) nuntios tota ciuitate Haeduum dimittit; eodem (in eodem β) mendacio de caede equitum et principum permouet (*rec.*; permonet X; permanet (*B'*)k; *Adl.*): VII 38, 10; ¶ odio: 2, 13, 3 *u. contemptione*; ¶ rebus: 3, 59, 4 *u. B. rebus*.

B. = adducere, impellere (*semper particip.*): sed nostro aduentu permoti Britannii bunc toti bello imperioque praefecerant: V 11, 9; ¶ his rebus adducti et auctoritate Orgetorigis permoti constituerunt (Heluetii): I 3, 1; ¶ his rumoribus (β; rebus α; *edd.*) atque auditionibus permoti de summis saepe rebus consilia ineunt (Galli): IV 5, 3; ¶ (Suesiones) magnitudine operum . . . et celeritate Romanorum permoti legatos ad Caesarem de deditione mittunt: II 12, 5; ¶ Cassiellaunus . . . tot detrimentis acceptis, uastatis finibus, maxime etiam permotus defectione ciuitatum (ε), legatos . . . mittit: V 22, 3; ¶ etsi te nihil . . . imprudenter facturum iudicaram, tamen permotus hominum fama scribendum ad te existimaui: *ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1*; ¶ qua necessitate et ignominia permotus Libo discessit: 3, 24, 4; ¶ simul infamia duarum legionum permotus . . . rem ad arma deduci studebat (Pompeius): 1, 4, 5; ¶ quibus iniuriis permotus Caesar legiones tres Massiliam adducit: 1, 36, 4; ¶ maxime frumenti comaeatusque (ε) inopia permotus . . . in prouinciam reuerti contendit (Galba): III 6, 4; ¶ magnitudine: II 12, 5 *u. celeritate*; ¶ necessitate: 3, 24, 4 *u. ignominia*; ¶ nouitate rei Curio permotus praemittit equites: 2, 26, 3; ¶ Pompeius siue operibus Caesaris permotus siue etiam quod . . . excedere constituerat, . . . incipit: 1, 27, 2; ¶ quorum oratione per-

motus Varus . . . profugit: 1, 13, 2; 3, 74, 2 *u. ratione*; ¶ precibus: V 31, 3 *u. A. a) α*; quorum ille (Vercingetorix) precibus permotus castra ex Biturigibus mouet: VII 8, 5; ¶ cum superioris etiam ordinis non nulli ratione (oratione I.) permoti . . . rem proelio committendam existimarent: 3, 74, 2; ¶ quibus omnibus rebus permoti equites Treueri (ε) . . . desperatis nostris rebus (om. β) domum contenderunt: II 24, 4; (IV 5, 3 *u. auditionibus*;) his rebus permotus Q. Titurius . . . ad eum mittit: V 36, 1; quibus rebus permotus Caesar Brundisium ad suos seuerius scripsit: 3, 25, 4; quibus illi (equites) rebus permoti uniuersi Caesarem adierunt: 3, 59, 4; ¶ rumoribus: IV 5, 3 *u. auditionibus*; Metropolitae primo (ε) eodem usi consilio isdem permoti rumoribus portas clauerunt: 3, 81, 1; ¶ (Cicero) simul eorum permotus uocibus (permot. uoc. eor. β), qui illius patientiam paene obsessionem appellabant, . . . mittit (ε): VI 36, 2.

permulceo: eorumque (principum) animis permulsis et confirmatis equitatuque imperato bellum cum Germanis gerere constituit: IV 6, 5.

permulti: erant enim circum castra Pompei permulti editi atque asperi coll'es: 3, 43, 1.

perniciēs: quoniam haec omnia nisi ad suam perniciem pertinere? 1, 9, 4; -- quibus opibus ac neruis non solum ad minuendam uteretur: I 20, 3; ¶ neminem secum sine sua pernicie (perniciae A; perneciae *Bpr.*) contendisse: I 36, 6.

perniciosus: quotienscumque sit decretum, darent operam magistratus, ne quid res publica detrimenti caperet, . . . factum in perniciosis legibus: 1, 7, 5.

pernicitas: ut . . . adulescentes atque expeditos ex antesignanis electos (*Madu.*; electis α; *edd.*) mutatis (*Madu.*; milites α; *del. Np.*; *edd.*) ad pernicitatem armis (*suspectum Oud.*) inter equites proeliari iuberet: 3, 84, 3.

perpauci. 1. **adiect.**: equites ex proelio perpauci se recipiunt: 2, 42, 5; ¶ ut (naues) perpauciae ex omni numero noctis interuentu ad terram peruenerint (ε): III 15, 5; ut . . . ex iis (nauibus), quae inanes ex continenti ad eum remitterentur . . . perpauciae locum capeant, reliquae fere omnes reicerentur (ε): V 23, 4; ¶ ex quibus (principibus) perpaucos (paucos A(β)), quorum in se fidem per-

spexerat, relinquere in Gallia, reliquos obsidum loco secum ducere decreuerat: V 5, 4.

2. ui subst.; A. subi.: ibi perpauci aut uiribus confisi tranare <tra(n)su(n)tare ?> contenderunt aut lintribus inuentis sibi salutem reppererunt <pepererunt *Heinsius; Np.*: I 53, 2; — mons autem altissimus impendebat, ut facile perpauci prohibere possent: I 6, 1; — (nostri . . . duas naeti turmas exceperunt, quarum perpauci fuga se ad suos receperunt <quarum perp. f. se ad s. rec. *add. Freudenberg; Db.; om. codd.; Np.*; quarum perp. f. salutem sibi reppererunt *add. Kraffert, Hell., Dt.*: 3, 38, 4.)

B. obi.: oppido potitur perpaucis ex hostium numero desideratis, quin cuncti <e> cape-reur: VII 11, 8; ¶ nostri ad unum omnes incolumes perpaucis uulneratis ex tanti belli timore . . . se . . . receperunt: IV 15, 3.

perpendicularum: haec (tigna) cum machinationibus inmissa in flumen <-mine ?> deflexerat festucisque <e> adegerat, non sublicae modo derecte ad perpendicularum, sed prone <e> ac fastigata <e>: IV 17, 4.

perpetior: praestare uisum est tamen omnes difficultates perpeti quam: VII 10, 2; ¶ satis (se) . . . supplicii tulisse: per-pessos omnium rerum inopiam; nunc uero paene ut feras <e> circummunitos prohiberi aqua, prohiberi ingressu, neque corpore labore neque animo ignominiam ferre posse: I, 81, 4; meminerant (milites) ad Alesiam magnam se inopiam perpressos, multo etiam maiorem ad Anaricum maximarum <se *add. codd.; Db.; del. Davis.*> gentium uictores discessisse: 3, 47, 6; ¶ praestare dicebant per uirtutem in pugna belli fortunam experiri quam desertos et circumuentos ab suis grauissimum supplicium perpeti: 2, 30, 2.

neu contra eos arma ferrent, qui eadem essent usi fortuna eademque in obsidione per-pessi: 2, 28, 3; recordabantur enim eadem <eamdem *Nahl*> se superiore anno in Hispania <inopiam *add. Nl?*> perpressos labore et patientia maximum bellum confecisse: 3, 47, 6; ¶ illi omnia perpeti parati maxime a re frumentaria laborabant: 3, 9, 5.

perpetuus. 1. adiect.: **A. de loco:** perpetuae fossae quinos pedes altae ducebantur: VII 73, 2; ¶ ut nostri perpetuus munitiones † uidebant <perpetua munitione prouidebant *Koch; Db.*> productas ex castellis in proxima castella <perducta ex c. in pr. cast. *uicis incl. Koch; Db.*>, . . . ita illi interiore spatio perpetuas munitiones efficiebant: 3, 41,

4; ¶ erant Menapii propinqui Eburonum finibus, perpetuis paludibus silisque muniti: VI 5, 4; et palus, quae perpetua <perpetua, quae ?> intercedebat, Romanos ad insequendum tardabat: VII 26, 2; cum animaduertisset perpetuum esse paludem, quae influeret in Sequanam atque illum omnem locum magnopere impedit: VII 57, 4; ¶ siluae: VI 5, 4 *u.* paludes; ¶ milites disponit non certis spatii intermissis, . . . sed perpetuis uigiliis stationibusque <perp. stationibus *l.*>, ut contingant inter se atque aequae *fid.* omnem munitionem expleant: I, 21, 3; ¶ (trabes derectae † perpetuae <XIII pedum *R. Meng.*> in longitudinem paribus interuallis distantes inter se binos pedes in solo collocantur: VII 23, 1;) quae (materia) perpetuis trabibus pedum quadragenum plerumque introrsum reuincta neque perumpi neque distrabi potest: VII 23, 5;

¶ uigiliae: I, 21, 3 *u.* stationes.

B. de tempore: si [id] ita fecisset, sibi populoque Romano perpetuam gratiam atque amicitiam cum eo futuram: I 35, 1; ¶ hi perpetuas inter se contouersias habebant: V 44, 2; ¶ quos (Haeduos) praecipuo semper honore Caesar habuit pro uetere ac perpetua erga populum Romanum fide: V 54, 1; ¶ gratia: I 35, 4 *u.* amicitia; ¶ qua rei familiaris iactura perpetuum imperium libertatemque se <e> consequi uideant: VII 64, 3; ¶ Romanos non solum itinerum causa, sed etiam perpetuae possessionis culmina Alpium occupare conari: III 2, 5; ¶ uolite . . . animi imbecillitate <u> omnem Galliam prosternere et perpetuae seruituti subicere <e>: VII 77, 9; quae (finitima Gallia) in prouinciam redacta . . . securibus subiecta perpetua premitur seruitute: VII 77, 16; ¶ exercitum cum militari more ad pugnam cohortare suaque in eum perpetui <perpetuum *a*> temporis officia <-um *a*> praedicaret: 3, 90, 1; ¶ suam innocentiam perpetua uita, felicitatem <uitae felicitate *za.*> perpetuam uitae felicitatem *b*> Heluetiorum bello esse perspectam: I 40, 13.

2. ui subst.: in perpetuum *u.* **in p. 105 c)** (3 *loc.*).

perpetuo: neque (se) recensaturos, quo minus perpetuo sub illorum dieione atque imperio essent: I 31, 7; — cum . . . nostros . . . defatigarent, quibus propter magnitudinem castrorum perpetuo esset isdem in uallo permanendum: VII 41, 2.

perquiro: aditus uiasque in Suebos perquirit: VI 9, 8.

perrumpo. A. propr. (= *perfringere*): quae (materia) perpetuis trabibus +pedum quadragenum plerumque introrsus reuincta neque perrumpi neque distrahi potest: VII 23, 5.

B. trsl. (= *penetrare per*): a) *transit.*: (his munitionibus) prorutis (<Furn.: proruptis X; perruptis *recc.*) prius in hostium castris constiterunt, quam: III 26, 3; multis undique vulneribus acceptis nulla munitione perrupta . . . (Galli) se ad suos receperunt: VII 82, 2; ¶ si eam paludem Romani perrumpere conarentur: VII 19, 2; ¶ (Pompeius) turres . . . ad opera Caesaris appellebat, ut rates perrumperet atque opera (<del. Paul>) disturbaret: I, 26, 1.

b) *intr.*: z) *per*: (equites hostium essedarii-que) nouo genere pugnae perterritis (<e>) uostris per medios audacissime perruperunt seque inde incolumes receperunt: V 15, 4; (ueteres milites) inter se cohortati duce C. Trebonio . . . per medios hostes perrumpunt incolumes-que . . . in castra perueniunt: VI 40, 4.

β) *abs.*: Heluetii . . . nauibus iunctis ratibusque compluribus factis, alii uadis Rhodani . . . si perrumpere possent conati . . . telis repulsi hoc conatu destiterunt: I 8, 4; confirmatur (<e>) opinio barbaris . . . nullum esse intus praesidium. perrumpere nituntur: VI 37, (9.) 10; alii cuncto facto ut celeriter perrumpant censent: VI 40, 2; qua re omni ratione esse interdiu perrumpeudum: I, 67, 5.

perscribo. A. = *accurate scribere, litteris narrare*: a) *alqd.*: Labienus . . . litteras Caesari remittit (<e>), quanto cum periculo legionem . . . educturus esset; rem gestam in Eburonibus perscribit; docet . . . : V 47, 5.

haec Afranius Petreiusque et eorum amici pleniora etiam atque uberiora Romam ad suos perscribebant: I, 53, 1; cum . . . haec ad eum elatius (<Ciac.: latius ; <edd.>) atque inflatus Afranius perscribebat (<praescr. a/l>): 2, 17, 3.

b) *sequi. acc. e. inf.*: (Cicero) perscribit in litteris hostes ab se discessisse omnemque ad eum multitudinem conuertisse: V 49, 3.

B. = *in tabulas publicas referre*: de reliquis rebus senatus consulta perscribuntur (<praescrib. Oe>): I, 6, 5; — haec senatus consulto (<senatus consulta Elberl.>) perscribuntur a. d. VII. Id. Ian.: I, 5, 4.

persequor. A. propr.: a) *alqm.*: in ipsum Caesarem hostes (<hostis z; hostium B²β>) equitatu (<equitatum AQB²β>) persequentem (<insequentem a²h>) incidit: I 53, 5; (hostes) fugientes (<que add. β>) usque ad flumen, ubi

Vereingetorix . . . conederat, persequuntur (<secuntur ABM>) compluresque interficiunt: VII 67, 5; fit in hostes impetus [eorum], sed *de muro sagittis tormentisque fugientes persequi prohibentur*: 2, 14, 3.

Caesar omnibus rebus relictis persequendum sibi Pompeium existimauit, quascumque in partes (<e>) se (<e>) ex fuga recepisset: 3, 102, 1.

postridie . . . mane tripartito milites (<e>) equitesque in expeditionem misit, ut eos, qui fugerant, persequerentur: V 10, 1.

b) *omisso obiecto*: hostes . . . coartantur (<e>). Germani acrius usque ad munitiones (<e>) sequuntur (<persecuntur β>): VII 70, 4.

B. trsl.; a) = *adgredi. uexare*: nisi ita fecerint, sese bello ciuitatem persecutorum demonstrat: V 1, 8; ¶ si pacem populus Romanus cum Heluetiis faceret, in eam partem ituros . . . Heluetios, ubi eos Caesar . . . esse uoluisset; sin bello persequi perseueraret, reminisceretur . . . pristinae uirtutis Heluetiorum: I 13, 4.

b) = *uleisei*: postremo omnes aut de honoribus suis aut de praemiis pecuniae aut de persequendis inimicitii (<inimicis O>) agebant: 3, 83, 5; ¶ hortatur (Haeduos), ut simili ratione, atque ipse fecerit, suas iniurias persequantur: VII 38, 10; ¶ proinde, si quid in nobis animi est (<o>), persequamur eorum mortem, qui indignissime interierunt atque hos latrones interficiamus: VII 38, 8.

perseuerantia: labore et perseuerantia nautarum [et] uim (<nautarum impetum Paul>) tempestatis superari posse sperabat: 3, 26, 3.

perseuero. A. absol.: naues omnes reuocat. una ex his, quae perseuerauit neque imperio Caleni obtemperauit, a Bibulo expugnata est: 3, 14, 2.

B. pers. in alqa re: ille in sua sententia perseuerat: I, 72, 4; ¶ Cotta se ad armatum hostem iturum negat atque in eo perseuerat (<constitit β>): V 36, 4; ut condiciones pacis dimitteudas non existimaret. ac tametsi . . . tardabat, tamen omnibus rebus in eo perseuerandum putabat: I, 26, 2.

C. e. inf.: ille (Scipio) a uallo (<e>) non discedere perseuerauit: 3, 37, 2; ¶ unum ipsius nauigium contendit et fugere perseuerauit . . . duo . . . sese in portum receperunt: 2, 22, 4; ¶ si uo bello persequi perseueraret: I 13, 4.

persoluo: quae pars ciuitatis Helnetiae insignem calamitatem populo Romano intulerat, ea princeps poenas persoluit: I 12, 6.

perspicio. A. propr.; a) = *oculis pene-*

trare: collis nascebatur . . . ab ⟨e⟩ superiore parte siluestris, ut non facile introrsus perspicī posset ⟨e⟩: II 18, 2; ¶ ut instar mari haec saepes munimentum ⟨e⟩ praeberent, quo ⟨quod a⟩ non modo non intrari, sed ne perspicī quidem posset ⟨e⟩: II 17, 4.

b) = accurate inspicere, oculis perlustrare alqd: mittitur L. Decidius Saxa cum paucis, qui loci naturam perspicat (-iant O): I, 66, 3; ¶ cum in minora castra operis perspicendi causa uenisset, animaduertit ⟨e⟩: VII 44, 1; ¶ Volusenus perspectis regionibus ⟨om. a⟩ omnibus ⟨e⟩ . . . ad Caesarem reuertitur quaeque ibi perspexisset renuntiat: IV 21, 9; ¶ Gergoniam peruenit equestrique eo die proelio leui facto perspecto urbis situ . . . de oppugnatione ⟨e⟩ desperauit: VII 36, 1; ad Alesiam castra fecit. perspecto urbis situ perterritisque hostibus . . . Alesiam ⟨e⟩ circumuallare instituit: VII 68, 3.

c) = oculis animaduertere; z): eadem fere, quae ex nuntiis litterisque ⟨e⟩ cognouerat, eorū perspicit: V 11, 2; ¶ quae: IV 21, 9 u. **b)** regiones.

z): (armorum) circiter parte tertia, ut postea perspectum ⟨compertum Bz⟩ est, celata atque in oppido retenta: II 32, 4.

B. (trsl.; a) alqd: sibi . . . persuaderi cognitū suis postulatis atque aequitate condicionum (et condicione B^h) perspecta cum neque . . . ueque . . . repudiaturum: I 40, 3; ¶ satis longo spatio temporis a Dyrrachinis proelii intermisso, quo ⟨e⟩ satis perspectum ⟨perspectis a¹; perfectum f⟩ habere militum ⟨om. l; militem f⟩ animum ⟨N; I; om. O⟩ uideretur, . . . Caesar existimauit: 3, 84, 1; ¶ quidam ex his, ut postea ex captiuis cognitum est, eorum dierum consuetudine itineris nostri exercitus perspecta nocte ad Nervios peruenerunt: II 17, 2; ¶ suam innocentiam perpetua nita, felicitatem ⟨Riccius: uitae felicitate za; perpetuam uitae felicitatem h⟩ Heluetiorum bello esse perspectam: I 40, 13; ¶ perpaucos, quorum in se fidem perspexerat, relinquere . . . decreuerat: V 5, 4; ¶ his cognitū et Litaueici fraude perspecta Haedni manus tendere . . . incipiunt: VII 40, 6; ¶ si modo insulam adisset ⟨e⟩, genus hominum perspexisset, loca, portus, aditus cognouisset: IV 20, 2; ¶ ut, qui propinquitatem loci uideret ⟨e⟩, (Gallos) paratos prope aequo Marte ad dimicandum existimaret ⟨e⟩, qui iniquitatem condicionis perspiceret, inani simulatione sese ostentare cognosceret: VII 19, 3; ¶ innocentiam: I 40, 13 u. felicitatem; ¶

etsi multis iam rebus perfidiam Haeduorum haed. perf. caesar z) perspectam habebat atque . . . existimabat, tamen: VII 54, 2; ¶ hac re perspecta Crassus . . . ad hostium castra contendit: III 23, 5; ¶ cuius tam egregiam in se uoluntatem perspexisset: V 4, 3.

b) sequ. acc. e. inf.; z): Veneti reliquaeque ciuitates longe aliam esse navigationem in concluso mari atque in nastissimo ⟨e⟩ atque ⟨e⟩ apertissimo ⟨e⟩ Oceano perspiciebant respiciebant z): III 9, 7.

z): contra in dissensione (-nem z) nullam se salutem perspicere: V 31, 2.

c) sequ. interrog. obl.: quod qua de causa discederent nondum perspexerat: II 11, 2; cum Sotiates . . . putarent, nostri autem quid sine imperatore et sine reliquis legionibus adulescentulo duce efficere possent perspicī cuperent: III 21, 1; (neque ullum fere diem intermittebat, quin equestri proelio . . . quid in quoque esset animi ac uirtutis suorum periclitaretur z; perspiceret recs.: Np., Fr., Dt. z; perspiceretur z; Dp., Hdd.): VII 36, 4.)

[Falso: (statuebat), quod longius eius amentiam progredi uidebat, prospiciendum ⟨Qz; perspiciendum ABM; H^hite), ne quid sibi ac rei publicae nocere posset: V 7, 2.]

persto: ubi eos in sententia (praesentia A) prestare ⟨praestare A^QB¹f⟩ uiderunt: VII 26, 4.

persuadeo. A. = πρῶτῶν: a) propr. (i. e. uerbis); z) alei: his (Sequanis) cum sua sponte persuadere (Heluetii non possent ⟨poterant X⟩, legatos ad Dumnorigem Haedum mittunt, ut eo deprecatore a Sequanis impetrarent: I 9, 2; facile haec oratione Neruiis persuadet (Ambiorix): V 38, 4.

z) alei alqd: ciuitati persuasit (Orgetorix), ut . . . exirent. . . id hoc facilius eis persuasit, quod: I 2, 3.

z) alei, ut; zz): (Orgetorix) ciuitati persuasit, ut de finibus suis cum omnibus copiis exiret: I 2, 1; neque tamen ulli ciuitati Germanorum persuaderi potuit, ut Rhenum transiret: V 55, 2; ¶ tum cuidam ex equitibus Gallis magnis praemiis persuadet (suadet z), uti (ut Q) ad Ciceronem epistolam deferat (ref. Paul): V 48, 3; persuasi equitibus nostris . . . ut, cum propius sit accessum, dextrum Caesaris cornu ab latere aperto adgrederentur et circumuenta ab tergo acie prius perturbatum exercitum pellerent, quam a nobis telum in hostem iaceretur: 3, 86, 3; ¶ finitimis: I 5, 1 u. z); ¶ (Sabinus) idoneum quendam hominem et cal-

lidum delegit. Gallum . . . huic magnis praemiis pollicitationibusque persuadet, uti <ut β> ad hostes transeat: III 18, 2; ¶ alieno esse animo in Caesarem milites neque iis <his *codl.*> posse persuaderi, uti cum defendant aut sequantur saltem: 1, 6, 2; ¶ hic (Vertico) <huic *blk*> seruo spe libertatis magnisque persuadet praemiis, ut litteras ad Caesarem deferat: V 45, 3.

β): Allobrogibus sese uel persuasuros . . . existimabant uel ui coacturos, ut per suos fines eos ire paterentur: I 6, 3; — his (Bello-uacis) persuaderi, ut diutius morarentur neque suis auxilium ferrent, non poterat: II 10, 5; — (Heluetii) persuadent Rauracis et Tulingis <e> et Latonicis <e> finitimis <e>, uti eodem usi consilio oppidis suis uicisque exstis una cum iis <e> proficiscantur: I 5, 4; — nam his utrisque (Atrebatibus et Veromanduis) persuaserant (Neruii), uti eandem belli fortunam experirent: II 16, 3.

γγ): in eo itinere (Orgetorix) persuadet Castico, Catamantaloedis filio, Sequano, . . . ut regnum in ciuitate sua occuparet, quod pater ante habuerat: I 3, 4; — itemque Dumnorigi Haedno, fratri Diuiciaci, qui . . . maxime plebi acceptus erat, ut idem conaretur persuadet <del. *Hotom.*>: I 3, 5.

b) trsl. (non uerbis, sed alia ratione): quod propius Romanos accessisset, persuasum loci oportunitate, qui se ipse <e> sine <e> munitione defenderet: VII 20, 3.

B. = *πίστιν ἐμπροσθεν* (sequ. acc. e. inf.); a) alei: sic ex castris proficiscuntur, ut quibus esset persuasum non ab hoste, sed ab homine amicissimo Ambiorige <CC> consilium datum: V 31, 6; ¶ sibi quidem persuaderi <-dere A> cognitis suis postulatis . . . eum neque suam neque populi Romani gratiam repudiaturum: I 40, 3; Romanos . . . occupare conari et ea loca finitimae <finitima *Vossius; Fr., Db.*> provinciae adiungere sibi persuasum habebant: III 2, 5; postremo quis hoc sibi persuaderet sine certa spe <e> Ambiorigem ad eius modi consilium descendisse? V 29, 5.

b) non additur datiuus: in primis hoc uolunt persuadere (druides) non interire animas, sed ab aliis post mortem transire ad alios: VI 14, 5.

perterrefacio: Veneti reliquaeque item ciuitates cognito Caesaris aduentu <certiores facti *add. X: del. edd.*; perterrefacti *Paul*>, simul quod quantum in se facinus admisissent intellegebant, . . . bellum parare . . . instituunt: III 9, 3.

perterreo. a): Caesar paene omni acie perterrita . . . cohortatus suos legionem nonam subsidio ducit: 1, 45, 1; ¶ quibus rebus perterritis animis aduersariorum Caesar . . . instituit: 1, 61, 1; quae res eorum perterritos animos confirmauit: 2, 36, 3; ¶ quibus rebus perterritos <-tis a; -tns t> cines <-ibus N> Romanos <rom. *codl.*> eius prouinciae . . . coegit: 2, 18, 4; ¶ eorum fuga reliquum esse equitatum perterritum: I 18, 10; quod recenti proelio perterritum (equitatum) esse existimabat: IV 13, 6; ¶ equites u. **eques** p. 1029 (3 loc.); ¶ neque . . . Caesarem fugiebat tanto sub oculis accepto detrimento perterritum exercitum sustinere non posse: 1, 71, 1; perterrito etiam tum exercitu princeps Labienus procedit: 3, 13, 3; ¶ hominum milia sex . . . siue timore perterriti, ne armis traditis supplicio adficerentur, siue spe salutis inducti . . . contenderunt: I 27, 4; ¶ hostes (hostem) u. **hostis** p. 1532 (7 loc.); ¶ cum magnae manus eo conuenissent, multitudine nauium perterritae . . . discesserant: V 8, 6; ¶ milites u. **miles** p. 584 (5 loc.); ¶ ex his unum ipsius nauigium . . . ex conspectu abuit, duo perterrita concursu nostrarum nauium sese in portum receperunt: 2, 22, 4; ¶ oppidanos u. **oppidanus C.** p. 936 (3 loc.); ¶ ut (Pompeius) . . . eam partem, cui maxime confidebat, perterritam animum <e> aduertit: 3, 94, 5; ¶ postea quau non nulli principes ex ea ciuitate et familiaritate <e> Cingetorigis adducti et aduentu nostri exercitus perterriti ad Caesarem uenerunt: V 3, 5; ¶ tirones enim multitudine nauium perterriti et salo <e> nausaeque <e> confecti . . . se Otacilio dederunt: 3, 28, 4.

b): quem perterriti omnes Aruerni circumstant atque obsecrant: VII 8, 4; — quo <?> timore perterriti Galli, ne ab equitatu Romanorum uiae praecoccuparentur, consilio destiterunt: VII 26, 5; VII 70, 6 u. e) non nulli; — qui (Germani) omnibus rebus subito perterriti et celeritate aduentus nostri et discessu suorum neque consilii habendi neque arma capiendi spatio dato perturbantur . . . : IV 14, 2; — tantae multitudinis aditu <aduentu β> perterriti (Menapii) ex iis <e> aedificiis . . . demigrauerunt: IV 4, 3; — Numidas: 2, 38, 5 u. e) multi; — seu quod timore perterritos Romanos discedere a se existimarent: I 23, 3; longum esse perterritis Romanis Germanorum auxilium exspectare: VI 8, 1; — quos (Suebos) Vbii <e>, qui proximi Rhenum incolunt, per-

territos [senserunt,] insecuti magnum <e> ex his <e> numerum occiderunt <u. CC>: 154, 1.

e): Caesar Pompeianis ex fuga intra <e> nullum compulsis nullum spatium perterritis *dari oportere existimans milites cohortatus est, ut: 3, 95, 1.

d): quos nbi Afranius... conspexit, noua re perterritus locis superioribus *consistit: 1, 65, 1; — tum <e> timore perterritus Cassius cognito Scipionis aduentu... ad montes se conuertit: 3, 36, 5; — cognouit... Considium timore perterritum quod non uidisset pro uiso sibi renuntiauisse: 122, 4; — ille (Cotta) perterritus, quod omnem proninciam consentire intellegebat, ex Sardinia... profugit: 1, 30, 3; — Marcellus perterritus conuiciis a sua sententia discessit: 1, 2, 5; — quibus rebus perterritus Varro, cum... sese Italicam <e> uenturum praemisisset <e>, certior... factus est praclusas esse portas: 2, 20, 6.

e): alique aliam in partem perterriti ferebantur: 1124, 3; ut... magnitudine poenae perterreant alios: VII 4, 10; ¶ illi perterriti uirtute equitum minus libere, minus audacter uagabantur: 1, 59, 2; ¶ hos (Numidas) oppressos somno... adorti magnum eorum numerum interficiunt; multi perterriti profugiunt: 2, 38, 5; ¶ perturbantur Galli: ueniri <e> ad se confestim existimantes ad arma conclamant; non nulli perterriti in oppidum inrumpunt: VII 70, 6; adeo esse perterritos non nullos, ut suae uitae durius consulere *cogit: 1, 22, 6; ¶ nostros u. **noster** p. 828 (4 loc.); ¶ omnes u. **omnis** p. 918 (3 loc.); ¶ ex hominum milibus amplius triginta... plus tertia parte interfecta reliquos perterritos in fugam coiciunt: III 6, 2; compluribusque nostris (equitibus?) deiectis reliquos in fugam coniecerunt atque ita perterritos egerunt, ut: IV 12, 2; ¶ (calones) se in signa manipulosque coiciunt; eo magis timidos perterrent milites <perterrent. Milites Eussner>: VI 40, 1.

qui longius aberant, repentino tumultu perterriti, cum hostem <e> intra portas esse existimarent, sese <e> ex oppido eiecerunt: VII 47, 4.

f): nullum enim poterat uniuersis *a perterritis ac dispersis periculum accidere: VI 34, 3; hic uero nulla munio est, quae perterritos recipiat: VI 39, 2; agunt gratias omnes omnibus, quod sibi perterritis pridie pepercissent: 1, 74, 2; equites sequi iubet sese iterque accelerat, ut quam maxime ex fuga perterritos adoriri posset: 2, 39, 6; si *in itinere impeditos

<et *abl.* I.> perterritos deprehendere posset: 3, 75, 3.

perpinesco: in quo si non <e> praesens periculum, at <e> certe longinqua <e> obsidione fames esset timenda <perpinescenda *bdefik*>: V 29, 7.)

perpinae: debere utrumque perpinae finem facere et ab armis discedere neque amplius fortunam periclitari: 3, 10, 3; ¶ accidisse igitur his quod plerumque hominum nimia perpinae atque arrogancia accidere soleat, uti: 1, 85, 4; — orant, ne sua dissensione et perpinae rem in summum periculum deducant: V 31, 1; — eum P. Attio agebant, ne sua perpinae omnium fortunas perturbari nellet: 2, 36, 2; — — fore, uti perpinae desisteret: I 42, 3.

perpinea. A. propr.: a) pertinere ad u. **ad** p. 113 (15 loc.).

b) non additur ad: hoc pertinet <latus tenet §> circiter milia passuum quingenta: V 13, 2; — (siluam) hanc <§; ac z> longe introrsus pertinere: VI 10, 5.

B. trsl.: a) pertinere ad u. **ad** p. 129 sq. (13 loc.) et p. 133 (4 loc.).

b) e. aduerb.: quod... tam diu se impune iniurias *intulisse admirarentur, eodem perpinea: 114, 4; — haec omnia Caesar eodem illo perpinea arbitrabatur, ut tridui mora interposita equites eorum, qui abessent, reuenterentur: IV 11, 4; ¶ quoniam haec omnia nisi ad suam perniciem perpinea? 1, 9, 4.

Pertinere a... ad u. **ab** p. 12 (5 loc.); — ex... ad: 16, 3; — per: V 3, 4.

perpingo: munitionem, quam <quae *abl*> pertinere <perpingere *Old*> a castris ad flumen supra demonstrauimus: 3, 68, 2.)

perpurbatio: siue ipsorum perpurbatio siue error aliquis siue etiam fortuna partam iam praesentemque uictoriam interpellauisset: 3, 73, 5; ¶ compluribus nauibus fractis... magna, id <e> quod necesse erat accidere, totius exercitus perpurbatio facta est: IV 29, 3.

perpurbatio. A. propr. (= ordines turbare):

a) *obl.* est subst.: itaque perpurbatis antesignanis legio... locum non <e> tenuit <e>: 1, 44, 5; ¶ equites[que] committunt proelium et... tota auxilia regis impedita ac perpurbata, quod nullo ordine et sine timore iter fecerant, in fugam coiciunt <e>: 2, 26, 1; ¶ (his [equitibus] facile pulsatis ac perpurbatis <perpurbatis *B²§*; turbatis *f*>) incredibili celeritate ad flumen decurrerunt: II 19, 7; ¶ persuasi equitibus nostris... ut... circum-

uenta ab tergo acie prius perturbatum exercitum <om. O> pellerent, quam: 3, 86, 3; ¶ ordines *u.* **ordo** *p.* 962 **B. b)** (3 *loc.*).

b) obi. est pron.: nostros *u.* **noster** *p.* 828 (*sq.*) (6 *loc.*); ¶ dispersos ... subito adorti paucis interfectis reliquos incertis ordinibus perturbauerant <-erunt *bf*>: IV 32, 5.

B. trsl.: a) = euertere: cum P. Attio agebant, ne sua pertinacia omnium fortunas perturbari uellet: 2, 36, 2.

b) = animum ales confundere; x) obi. est subst.; **xx):** tantus subito timor omnem exercitum occupauit, ut non mediocriter omnium mentes animosque perturbaret: I 39, 1; ¶ horum uocibus ac timore paulatim etiam ii <e>, qui magnum in castris usum habebant, milites centurionesque quique <B²5>; ut quisque *x*> equitatu praerant, perturbabantur: I 39, 5; ¶ postero die duces aduersariorum perturbati, quod omnem rei frumentariae fluminisque Hiberi spem dimiserant, de reliquis rebus consultabant: 1, 73, 1; ¶ atque hostibus primo aspectu perturbatis incolumem exercitum traduxit: VII 56, 4; ¶ illi (legati) repentina re perturbati ... non neglegenda existimabant: V 28, 1; ¶ mentes: I 39, 1 *u.* animos; omnia enim plerumque, quae absunt, uehementius hominum mentes perturbant: VII 84, 5; ¶ milites: I 39, 5 *u.* centuriones; milites non longiore oratione cohortatus <e>, quam uti suae pristinae uirtutis memoriam retinerent neu perturbarentur animo ... , signum dedit: II 21, 2.

β): non minus qui intra munitiones erant perturbantur Galli <galli pert. β; *Schn.*>; ... non nulli perterriti in oppidum inrumpunt: VII 70, 6.

γγ): Pompeius ... re noua perturbatus maioribus itineribus Apolloniam petere coepit: 3, 11, 2; ¶ Cassius ... aduolauit ... perturbatumque eum (Pomponium) nactus nullis custodiis neque ordinibus certis ... onerarias naues ... in Pomponianam <e> classem immisit: 3, 101, 2.

β): existimabant tribus locis transire legiones atque omnes perturbatos defectione Haeduorum fugam parare: VII 61, 4; ¶ nemo est tam <e> fortis, quin rei nouitate perturbetur <u. CC>: VI 39, 3; ¶ ¶ ii, qui ... habebant ... quique ... praerant: I 39, 5 *u.* **xx)** centuriones.

postero die concilio conuocato consolatus cohortatusque est, ne se admodum animo demitterent, ne perturbarentur incommodo: VII 29, 1.

e) perturbari = perterritum dubitare: qui (Germani) omnibus rebus subito perterriti et celeritate aduentus nostri et discessu suorum neque consilii habendi neque arma capiendi spatio dato perturbantur, copias aduersus hostem ducere <e> an castra defendere an fuga salutem petere praestaret: IV 14, 2.

peruagor: hunc monet, ut in omnes partes equites quam latissime peruagentur: VII 9, 2; hac re cognita Caesar mittit complures equitum turmas eo <e> de <e> media nocte; imperat, ut paulo tumultuosius omnibus locis peruagentur <af>; peruagarentur *h*; uagarentur *x*; *edd.*): VII 45, 1.

peruehor: interim L. Nasidius ... freto Siciliae imprudente atque inopinante Curione peruehitur <proueh. *Dederich*>: 2, 3, 1.

peruenio. **A. propr.;** a) peruenire ad *u.* **ad** *p.* 104 *sq.* (42 *loc.*).

b) peruenire in u. in *p.* 95 (28 *loc.*).

e) Alexandriam, sim.: Caesar ... cum legione ... equitibusque DCCC et nauibus longis Rhodiis X et Asiaticis paucis Alexandriam peruenit: 3, 106, 1; ¶ his datis mandatis Brundisium cum legionibus VI peruenit: 1, 25, 1; ab urbe proficiscitur Brundisiumque peruenit. eo legiones XII, equitatum omnem uenire <conuen. *Paul*> iusserat: 3, 2, 1; ¶ acceptis mandatis Roscius cum <fhl; a a; *edd.*> Caesare Capuam peruenit ibique consules Pompeiumque inuenit: 1, 10, 1; ¶ (Vibullius) cum his ad Domitium Ahenobarbum Corfinium magnis itineribus peruenit: 1, 15, 6; ¶ biduum tempestate retentus ... in Ciliciam <siciliam *a*¹> atque inde Cyprum peruenit. ibi ... : 3, 102, 5; ¶ Caesar ex eo loco quintis castris Gergouiam peruenit: VII 36, 1; ¶ coniuncto exercitu Caesar Gomphos peruenit: 3, 80, 1; ¶ eodemque die Larisam peruenit: 3, 98, 3; ¶ Domitius nauibus Massiliam peruenit: 1, 36, 1; Tarracone discedit pedibusque Narbonem atque inde Massiliam peruenit. ibi ... : 2, 21, 5; ¶ silentio e castris tertia uigilia egressus eodem quo uenerat itinere Metiosedum <e> peruenit: VII 58, 2; ¶ Narbonem: 2, 21, 5 *u.* Massiliam; ¶ uti ipse eodem omnibus copiis contenderet et mutato itinere iugis Octogesam perueniret: 1, 70, 4; ¶ Pompeius deposito adeundae Syriae consilio ... Pelusium peruenit. ibi ... : 3, 103, 1; ¶ M. Octavius cum iis <e> quas habebat nauibus Salonas peruenit. ibi ... : 3, 9, 1; ¶ ipse iis <e> nauibus, quas ... Gaditani ... fecerant, Tarraconem <-nam *af*> paucis diebus peruenit. ibi ... : 2, 21, 4;

¶ ex portu exennt et Tauroenta . . . ad Nasidium perueniunt ibique naues expediunt: 2, 4, 5; ¶ Coelius profectus, ut dictitabat, ad Caesarem peruenit Thurios, ubi cum . . . : 3, 22, 3; ¶ suis inopinantibus quam maximis potest itineribus Viennam peruenit. ibi . . . : VII 9, 3.

d) domum: cum sibi quisque primum itineris locum peteret et domum peruenire properaret: II 11, 1.

e) eo, huc: eo u. **is** p. 343 (7 loc.); ¶ huc biduo peruenit: VII 11, 5; — III 19, 1 u. f).

f) subaudiendum est, quo quis peruenit: huc magno cursu contenderunt, ut quam minimum spatii ad se colligendos . . . Romanis daretur, exanimatique peruenerunt: III 19, 1; reliquas cohortes . . . ad legionem Pompei castraque minora . . . eduxit neque eum prima opinio fefellit. nam et peruenit, prius quam Pompeius sentire posset, et: 3, 67, 4.

B. trsl.; a) peruenire ad alqm., ad alqd u. **ad** p. 127 (7 loc.).

b) peruenire in u. **in** p. 107 (6 loc.).

Peruenit auona (ad uel in): 1, 52, 2; com-
meatus: 1, 48, 4; existimatio: 1, 26, 4; fama:
VI 35, 4; laus: 1, 26, 4; (nauis: III 15, 5; IV
36, 4); pecunia: VI 19, 2; res: V 45, 1; VII
6, 1; res publica: ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 2.

Peruenire ad Labienum in hiberna: V 37, 7;
(3, 41, 1); ad Domitium Corfinium: 1, 15, 6;
2, 4, 5; — ab Ocelo: I 10, 5; II 15, 2; — ex eo
loco: VII 36, 1; ex inferioribus ordiibus: 1,
46, 4; ex fuga: 1, 31, 2; inde: VII 62, 10; 2,
21, 5; 3, 102, 5; — per: V 37, 7; 1, 23, 5; 38, 4;
— trans: VI 35, 4.

Aduerb.: celeriter: III 26, 2; VII 46, 4; 1,
38, 4.

peruulgo: quo edicto tota prouincia per-
uulgato nulla fuit ciuitas, quin . . . mitteret:
2, 19, 2.

pes. A. propr.; a) obi.: tandem uulneri-
bus defessi (Galli) et pedem referre et . . .
eo se recipere coeperunt: I 25, 5; inusitato ge-
nere tormentorum permoti barbari constiterunt
ac paulum [modo] pedem rettulerunt: IV 25, 2;
ut (militis illi) . . . , si premerentur, pedem re-
ferre et loco excedere non turpe existimarent:
1, 44, 2; Saburra copias equitum peditumque
instruit atque his imperat, ut simulatione timo-
ris paulatim cedant ac pedem referant: 2, 40, 3.

b) abl.: quod illi . . . ex essedis desilirent
et pedibus dispari proelio contenderent
(u. CC): V 16, 2; ¶ L. Caesar filius . . .
ex alto refugerat adpulsaque ad proximum litus

trireme . . . pedibus Hadrumetum (e) pro-
fugerat (O: Oud.; perfugerat s; cdd.): 2,
23, 3; ¶ Tarracone discedit pedibusque

Narbonem atque inde Massiliam peruenit: 2,
21, 5; ¶ equestribus proelii saepe ex equis
desiliunt ac pedibus proeliantur: IV 2, 3;
(essedarii) ex essedis desiliunt et pedibus (pe-
dites β) proeliantur: IV 33, 1; ¶ quod
flumen uno omnino loco pedibus, atque hoc
aegre, transiri potest: V 18, 1.

erant eius modi fere situs oppidorum, ut . . .
neque pedibus aditum haberent . . . neque
nauibus: III 12, 1.

e) e. praep.: z) ad: consuetudine (o) sua
ad pedes desiluerunt: IV 12, 2; ¶ pro-
cumbunt omnibus Gallis ad pedes Bituriges,
ne . . . eogerentur: VII 15, 4; ¶ (se)
proicere ad pedes u. **ad** p. 106 extr., 107
(4 loc.).

(β) in: hostes ex omnibus partibus siguo
dato decurrere, lapides (in pedes B²β)
gaesaque (e) in uallum coicere: III 4, 1.)

B. trsl. (mensuram significat); a) obi.: con-
firmandi et stabiliendi causa singuli ab infimo
solo pedes (III. add. β) terra exculebantur,
reliqua pars scrobis ad occultandas in-
sidias uiminibus ac uirgultis (e) integebatur
(e): VII 73, 7.

b) acc. mensurae; pendet z) ex uerbis:
distare u. **disto** C. p. 934 sq. (4 loc.): ¶
(fodere: VII 73, 5 u. e) z) scrobes; ¶
patebat haec (turre) quoque (e) uersus pedes
XXX, sed parietum crassitudo pedes (pedum
O) V: 2, 8, 2; ¶ reliquas omnes munitiones
ab ea fossa pedes (passus Guischard) quadri-
gentos (pedibus CCCC β) reduxit (deluxit
β): VII 72, 2; ¶ (renunciare: VII 23, 5
u. e) z) trabes.)

β) ex adiect.: altus: VII 24, 1 u. latus; per-
petuae fossae quinos pedes altae ducebantur:
VII 73, 2; ¶ diebus XXV aggerem latum
(longum con. Rüstow, Güler) pedes CCCXXX.
altum pedes LXXX (XXXX Güler) extruxe-
runt: VII 24, 1; duas fossas quindecim (om. I)
pedes (pedum h) latas eadem altitudine per-
duxit: VII 72, 3; storiis autem ex funibus an-
corariis tres in longitudinem parietum turris
latas III pedes fecerunt: 2, 9, 4; ¶ lon-
gus: (VII 24, 1 u. latus;) ante haec taleae (e)
pedem longae ferreis hamis infixis (e) totae in
terram infodiebantur: VII 73, 9; musculum pe-
des (rccc.; ped. abl; pedum f) LX (XI. con.
Np.; XX Güler) longum ex materia bipedali . . .
facere instituerunt: 2, 10, 1.

e) genet.: z): una ex parte leniter adliuis

ad itus (additus β) in latitudinem (altitudinem α) non amplius ducentorum pedum (pedum. CC B²β) relinquebatur: II 29, 3; ¶ post eas (e) aggerem ac nullum XII pedum extruxit: VII 72, 4; aggerem in altitudinem pedum LXXX extruxit: 2, 1, 4; ¶ asseres enim pedum XII cuspidibus praefixi . . . per III ordines cratium in terra defigebantur: 2, 2, 2; ¶ inque eis (trabibus) columnellae pedum in altitudinem V defiguntur: 2, 10, 2; ¶ aggerem noui generis . . . ex latericiis duobus muris senum pedum crassitudine . . . facere instituerunt: 2, 15, 1; ¶ castra in altitudinem (dine X) pedum XII uallo fossaque duodeviginti pedum muniri (e) iubet: II 5, 6; Nerui uallo pedum X (β; Oros.; IX ABM; cdd.; XI Q) et fossa pedum (p̄. α) XV hiberna cingunt: V 42, 1; fossamque duplicem duodenum pedum a maioribus castris ad minora perduxit: VII 36, 7; fossam pedum XX derectis lateribus duxit: VII 72, 1; contra hostem pedum (pedes l) XV fossam fieri iussit: 1, 41, 4; fossas pedum (pedes l) XXX in latitudinem complures facere instituit: 1, 61, 1; erat eo loco fossa pedum (pedes s) XV et uallum (uallus Ald.) contra hostem in altitudinem pedum (pedes f) X, tantundemque eius nulli agger in latitudinem (altitud. NO) patebat: 3, 63, 1; ¶ tigna bina . . . intervallo pedum duorum inter se iungebat: IV 17, 3; duo ad eundem modum iuncta (e) intervallo pedum quadragenum (.XL. β) ab inferiore parte . . . statuebat: IV 17, 5; ¶ partem ultimam pontis, quae ripas Vbiorum contingebat, in longitudinem pedum ducentorum rescindit: VI 29, 2; ¶ fossamque (e) et maeriam (materiam zh) sex in altitudinem (in alt. VI β) pedum praeduxerant (e): VII 69, 5; ¶ non enim amplius pedum milibus duobus ab castris castra distabant: 1, 82, 4; minus horis tribus milium pedum (Nap.; Hold.; Dt.²: p̄. α; passuum rell. cdd.) XV in circuitu (circuitum α; Fr.) munitionem perfecerunt (decem milium in circuitu munitionem pedum XV perfecerunt β): V 42, 4; ex (add. Np.) X (de decem Oehl.) pedum munitione (e) se in fossas praecipitabant (e): 3, 69, 3; ¶ milia passuum XVIII (e) murum in altitudinem pedum sedecim fossamque perducit: 1, 8, 1; a medio fere colle in longitudinem (e), ut natura montis ferebat, ex grandibus saxis sex pedum murum . . . praeduxerant Galli: VII 46, 3; ¶ discussa (e) niue sex in altitudinem pedum (in altitudinem (e) pedum VI β) atque ita uis patefactis . . . ad fines Aruernorum peruenit: VII 8, 2; ¶

et in altitudinem pedum XV effectis operibus uineis eam partem castrorum obtexit: 3, 54, 1; ¶ rates duplices quoque (e) uersus pedum (p. aflū (compenulio); om. el) XXX e regione molis conlocabat: 1, 25, 6; ¶ scrobes trium in altitudinem (e) pedum fodiebantur (scrob. in alt. trium pedum fod. h; fodieb. scrob. in alt. pedum trium a; scrobes tres in altitudinem pedes fodiebantur α; cdd.): VII 73, 5; ¶ ab eo intermisso spatio pedum DC alter conuersus in contrariam partem erat uallus: 3, 63, 2; ¶ antecedeat testudo pedum LX aequandi loci causa: 2, 2, 4; ¶ trabes derectae † perpetuae (XIII pedum R. Menge) in longitudinem paribus intervalis . . . in solo conlocantur: VII 23, 1; quae (materia) perpetuis trabibus pedum quadragenum (Hotom.; pedes quadragenos X; cdd.) plerumque introrsus reuincta neque perrumpi neque distrahi potest: VII 23, 5; ¶ uallum: II 5, 6 u. fossa; postea uallo pedum (α; Schn., Np., Hld., Dt.²: p̄. β; passuum Fr., Db., Dt.¹) XII (B²β; Schn., Np.; om. α; rell. cdd.) in circuitu (e) quindecim milium crebrisque castellis circummuniti oppido sese (e) continebant: II 30, 2; V 42, 1 u. fossa; VII 72, 4 u. agger; castra muniri (e) uallo pedum XII: 1, 61, 4; 3, 63, 1 u. fossa.

β): quod (spatium) est non amplius pedum mille sescentorum: I 38, 5; fluminis erat altitudo pedum circiter (circiter pedum β) trium: II 18, 3.

d) abl.: hunc . . . palus . . . cingebat non latior pedibus quinquaginta: VII 19, 1.

pedibus CCCC deduxit: VII 72, 2 u. b) z) redncere.

pestilentia. A. morbum significat: Massilienses . . . crebris eruptionibus fusi, graui etiam pestilentia conflictati ex diutina conclusione et mutatione uictus, . . . sese dedere sine fraude constituunt: 2, 22, 1.

B. = caeli (et locorum) grauitas: multos autumni pestilentia in Italia consumpsit: 3, 87, 3.

petitio: quod in petitione consulatus erat subleuatus: 1, 22, 4.

peto. I. Forma: petiuit est in α 2, 32, 8; petistis in X VI 8, 3; petiuerunt in X IV 27, 4 et VII 28, 2, in α 2, 7, 2 et 32, 10 et 3, 97, 5; petierunt in X I 30, 4 et 31, 1 et II 13, 3; petierunt in zh, petiuerunt in af IV 9, 1; petierunt in AQβ, petiuerunt in M, petiuerunt in B VI 8, 6; petierunt in α, petiuerunt in β IV 28, 3 et VII 26, 3 et 77, 14; petiuerunt in ahl, petierunt in f 3, 98, 2;

petierint in X V 41, 8; petisse in X 144, 5; petierat in : 3, 80, 1; petisset in : 3, 90, 2; petissent in X 127, 2 et IV 13, 5 et 27, 5.

II. Signific.; semper = capere *vel* consequi conor; **A.** corporis virium contentione; **a)** locum, regionem (= peruenire studeo ad); **z):** quae (naues) . . . necessario aduersa nocte in altum proeuctae continentem petierunt <c>: IV 28, 3; ¶ ut domo emigrent (Galli), aliud domicilium, alias sedes remotas a Germanis petant: I 31, 14; ¶ locum *u.* **locus** p. 476 (4 loc.); ¶ montem, montes *u.* **mons** p. 634 C. (3 loc.); ¶ partem: II 24, 1 *u.* **e)** **β)** fugam; partes: VI 43, 6 *u.* regiones; abiectis <o> armis ultimas oppidi partes <portas Paul> continenti continuo **β)** impetu <om. **β)u. partes; ¶ ut . . . (Ambiorix) noctu occultatus <c> alias regiones partesque peteret non maiore equitum praesidio quam quattuor: VI 43, 6; longo circuitu easdem omnes iubet petere regiones: VII 45, 3; ¶ sedes: I 31, 14 *u.* domicilium; ¶ cum . . . ipsi densiores siluas peterent: III 29, 2; (hostes) in fugam coniecti proximas siluas petierunt <c>: VI 8, 6; ¶ Cimbri . . . finibus quidem <c> nostris aliquando excesserunt atque alias terras petierunt <c>: VII 77, 14.**

β): quae (naues) omnes citiorem Hispaniam petiuerunt: 2, 7, 2.

Pompeius . . . maioribus itineribus Apolloniam petere coepit: 3, 11, 2; — erat unum iter, Ilerdam si renenti uellent, alterum, si Tarraconem peterent: 1, 73, 2.

γ) (= incolendi causa deligere): domicilia Gallorum, qui uitandi aestus causa plerumque siluarum ac <c> fluminum petunt propinquitates: VI 30, 3.

b) alqd (= adgredi): praecipit . . . unum omnes petant <β> -terent α; *add.*) Indutiomarus <om. **β)**

c) alqd; **α)** obiect. est subst. concret. (= adporture): qui paulo longius aggeris petendi causa processerant, (erant) arcessendi: II 20, 1; quod longius erat agger petendus: 1, 42, 1; ¶ detractis cohortibus duabus et compluribus singillatim, qui comitatus petendi causa <comitatu petito Bergk> missi erant, absentibus <om. α; *add.*>: II 2, 3; (praefectos tribunosque militum complures in finitimas ciuitates frumenti <comitatusque petendi *add.* (a?) h> causa dimisit: III 7, 3; ¶ pa-

bulum secari <c> non posse; necessario dispersos hostes ex aedificiis petere: VII 14, 4.

accidit, ut . . . discederent, quaeque <c> quisque eorum carissima haberet, ab impediendis petere atque arripere properaret: V 33, 6.

β) obi. est subst. abstr. (= quaerere, sequi): ac rursus aliam in partem fugam (aliam partem fuga *Ciace.*) petebant (equites peditesque): II 24, 1; ¶ fuga salutem petere *u.* **fuga** p. 1345 E. a) (6 loc.).

B. animi contentione: **a)** precibus (= orare); **z)** absol.: Boios petentibus Haeduis, quod egregia uirtute erant cogniti, ut in finibus suis conlocarent concessit: I 28, 5; cum id, quod antea petenti denegasset, ultro polliceretur: I 42, 2; (II 12, 5 *u.* **δ)**); quod contra, atque esset dictum et ipsi petissent, proelium pridie commisissent: IV 13, 5; libenter Caesar petentibus Haeduis dat ueniam excusationemque accipit: VI 4, 3; quibus ita <c> est interdictum, hi <c> numero . . . sceleratorum habentur, . . . neque his petentibus ius redditur neque honos ullus communicatur: VI 13, 7; datur petentibus (Biturigibus) uenia dissuadente primo Vercingetorige, post concedente et precibus ipsorum et misericordia uulgi: VII 15, 6.

β) alqd; **z):** amicitiam populi Romani sibi ornamento et praesidio, non detrimento esse oportere, † idque se hac <ea *BM; add.*> spe petisse (ideoque se eam petisse *Zucker*): I 44, 5; quibus (legatis) pacem atque amicitiam petentibus liberaliter respondet <c>: IV 18, 3; ut undique ad eum legationes concurrerent, gratiam atque amicitiam publice priuatimque peterent: V 55, 4; ¶ auxilium *u.* **auxilium** p. 392 **β)** (1 loc.; *excipiendus est locus* VII 59, 6); ¶ (comitatus petere: III 2, 3 *u.* **A. e)** **z)** comitatus) ¶ tandem omnibus rebus obsessi . . . conloquium <-quia *af*> petunt et id, si fieri possit, semoto a militibus loco: I, 84, 1; ¶ quod legati eorum paulo ante a Caesare discesserant atque is <c> dies indutiis erat ab his (iis **β)** petitus: IV 12, 1; ¶ his prouocati <c> sermonibus (milites) fidem ab imperatore de Petrei atque Afranii uita petunt: 1, 74, 3; ¶ gratiam: V 55, 4 *u.* amicitiam; ¶ (ius: VI 13, 7 *u.* **α)**); ¶ pacem *u.* **pax** p. 1029 (7 loc.); ¶ quae gens paucis ante mensibus ultro ad Caesarem legatos miserat . . . praesidiumque ab eo militum petierat: 3, 80, 1; ¶ sese habere quasdam res, quas ex communi consensu ab eo petere uellent: 130, 1; ¶ ubi . . . passis . . . palmis proiecti ad terram

flentes ab eo salutem petierunt, consolatus consurgere iussit: 3, 98, 2.

⚡: haec cum pluribus uerbis flens a Caesare peteret, Caesar eius dextram-prendit: I 20, 5;

⚡ (id: I 44, 5 u. **xx**) amicitiam; ⚡ sperare (se) pro eius iniustitia quae petierint impetraturos: V 41, 8; ⚡ unum (se) petere ac deprecari . . . , ne: II 31, 4.

7) **de**: postea quam (non nulli principes) . . . de suis priuatim <priuatis ⚡> rebus ab eo petere coeperunt: V 3, 5.

⚡ ut: petit atque hortatur, ut sine eius offensione animi uel ipse de eo causa cognita statuatur uel ciuitatem statuere iubeat: I 19, 5; (28, 5 u. **z**); (totius fere Galliae legati, principes ciuitatum,) petierunt, uti sibi concilium totius Galliae . . . indicere idque Caesaris uoluntate facere liceret <u. CC> . . . ea re permissa . . . : I 30, 4; (idem principes reuerterunt) petieruntque, uti sibi secreto [in occulto] de sua omniumque salute cum eo agere liceret. ea re impetrata . . . : I 31, 1; quorum (tribunorum militum, praefectorum reliquorumque . . .) alius alia causa inlata . . . petebat, ut eius uoluntate discedere liceret: I 39, 3; legatos . . . mittunt et petentibus Remis, ut conseruarentur, impetrant: II 12, 5; petere non solum Bellouacos, sed etiam pro his Haeduos, ut sua <e> clementia ac mansuetudine in eos ntatur: II 14, 5; (Sotiates) legatos ad Crassum mittunt seque in deditionem ut recipiat petunt. qua re impetrata . . . : III 21, 3; legati . . . orabant. cum id non impetrassent, petebant, uti ad . . . equites . . . praemitteret eosque pugna prohiberet sibi ut <uti f> potestatem faceret in Vbios legatos mittendi: IV 11, 2; (hostes) in petenda pace eius rei culpam in multitudinem contulerunt <e> et propter imprudentiam ut ignosceretur petierunt: IV 27, 4; ille (Dumnorix) omnibus primo precibus <omn. prec. primo ⚡> petere contendit, ut in Gallia reliqueretur: V 6, 3; (Trinobantes legatos mittunt;) petunt, ut Mandubracium ab iniuria Cassinellauni defendat atque in ciuitatem mittat: V 20, 3; (Vbii legatos mittunt;) petunt atque orant, ut <om. ⚡> sibi parcat <parcat sibi ⚡>, ne communi odio Germanorum innocentes pro nocentibus poenas pendant: VI 9, 7; ((Carnutes) quoniam in praesentia obsidibus cauere inter se non possint <e>, ne res efferatur, at <⚡> inter se a²: *Alid.*; *add.*; aut **z**) iure iurando ac fide sanciantur petunt: VII 2, 2;) petunt a Vercingetorige Haedui, ut <om. M> ad se ueniat rationesque belli gerendi communicet. re impetrata . . . : VII 63, 4; Domitius ad Pompeium . . . peritos regionum . . . mittit, qui

petant atque orent, ut sibi subueniat: 1, 17, 1; Attins ad Antonium deductus petiit (<Procksch> petiit **z**; *add.*), ut ad Caesarem mitteretur: 1, 18, 3; cuius oratione confirmatus Lentulus ut in oppidum reuertenti liceat petiit; . . . facta potestate discedit: 1, 22, 6; petiit ab his omnibus, ut se frumento iuent. pollicentur: 1, 60, 3; in primis a te peto, quoniam confido me celeriter ad urbem uenturum, ut te ibi uideam: *ap. Cie. ad Att.* IX 6 A.

ε) sequitur coniunctiuus: simul ab Cn. <e> Pompeio proconsole petit <petiit?>, quoniam ipse ad urbem cum imperio . . . remaneret <e>, quos ex Cisalpina Gallia consul <e> sacramento rogauisset, ad signa conuenire et ad se proficisci iuberet: VI 1, 2; 9, 7 u. **δ**); VII 2, 2 *ib.*

⚡ **peto**, ne u. **ne p.** 723 sq. (7 loc.).

b) alia ratione (= expetere, postulare, optare); z: tantis subito difficultatibus obiectis ab animi uirtute auxilium petendum uidebat: VII 59, 6; ⚡ alii domos bonaque eorum, qui in castris erant Caesaris, petebant: 3, 82, 4; ⚡ condiciones pacis, quoniam antea conuenire non potuissent, Romae ab senatu et a populo peti debere: 3, 10, 8; ⚡ domos: 3, 82, 4 u. bona; ⚡ habetis, inquit, milites, quam petistis facultatem: VI 8, 3; ⚡ (ius: VI 13, 7 u. **a**) **z**); ⚡ testibus se militibus uti posse, quanto studio pacem petisset: 3, 90, 2; ⚡ sui laboris milites semper euentu belli praemia petiuerunt: 2, 32, 10.

⚡: accidisse igitur his . . . , uti eo recurrant et id cupidissime petant, quod paulo ante contemperint: 1, 85, 4.

Romani uero quid petunt <adpetunt Paul> aliud aut quid uolunt nisi inuidia adducti quos . . . potentes . . . cognouerunt, horum in agris ciuitatibusque considerare atque his aeternam iniungere seruitutem: VII 77, 15.

Petere atque arripere: V 33, 6; — **petere ac deprecari**: II 31, 4; petere atque hortari: I 19, 5; p. atque orare: VI 9, 7; 1, 17, 1; (IV 11, 1. 2); — p. atque nelle: VII 77, 15.

petere ab: V 33, 6; VII 59, 6; u. *praeterea ab p.* 18 (19 (20) loc.); **petere ex**: VII 14, 4; — II 13, 3.

petere longo circuitu: VII 45, 3; **continenti impetu**: VII 28, 2 <e>; **obliquo itinere, maioribus itineribus**: 1, 70, 5; 3, 11, 2; ⚡ **noctu**: VI 43, 6; **nocte**: 3, 97, 5; ⚡ **ex communi consensu**: I 30, 4; **per dolum atque insidias**: IV 13, 1; ⚡ **fletu**(te)s: I 20, 5; — I 27, 2; VII 26, 3; 3, 98, 2; **magno fletu**: I 32, 1; **suo more**: II 13, 3; **omnibus**

precibus: V 6, 3; VII 26, 3; quanto studio: 3, 90, 2; pluribus uerbis: I 20, 5.

Adverb.: continuo ⟨e⟩: VII 28, 2; cupidissime: 1, 85, 4; longius: 1, 42, 1; necessario: VII 14, 4; plerumque: VI 30, 3; protinus: 3, 93, 5; publice priuatimque: V 55, 4; semper: 2, 32, 10; simul: VI 1, 2; ultro: IV 27, 5(?) ; 3, 80, 1(?).

Petra. Cf. W. Möhring, *GP. Kreuznach 1858 p. 18–21.*

edito loco, qui appellatur Petra aditumque habet nauibus mediocrem atque eas a quibusdam protegit uentis, castra communit: 3, 42, 1; cf. 42, 2—54; 56; 58—74.

Petraeus: Petraeus ⟨M. Haupt; petreus cod. Ciacc.; petreius s⟩, summae nobilitatis adulescens, suis ac suorum opibus Caesarem enixe iuuabat: 3, 35, 2.

Petreius. Genetiuī forma uidetur esse Petreii etiam in a (1, 39, 1; 74, 3; 2, 17, 3).

aduentu L. Vibullii Rufi . . . Afranius et Petreius et Varro, legati Pompei, quorum unus . . . , alter . . . , tertius ab Ana Vettonum agrum Lusitaniamque pari numero legionum obtinebat, officia inter se partiuntur, uti Petreius ex Lusitania per Vettones cum omnibus copiis ad Afranium proficiscatur, Varro . . . ulteriorem Hispaniam tueatur: 1, 38, 1, 2; his rebus constitutis equites auxiliaque toti ⟨e⟩ Lusitaniae a Petreio . . . imperantur: 1, 38, 3; quibus coactis celeriter Petreius per Vettones ad Afranium peruenit, constituuntque communi consilio bellum ad Ilerdam . . . gerere: 1, 38, 4; erant, ut supra demonstratum est, legiones Afranii III, Petrei duae: 1, 39, 1; quo cognito a Petreio et Afranio ex aggere atque eratibus . . . Afranius . . . legiones III ⟨e⟩ equitatumque omnem traiecit: 1, 40, 4; Afranius Petreiusque ⟨petroniusque a⟩ terrendi causa atque operis impediendi copias suas . . . producent et proelio lacessunt: 1, 42, 2; cf. § 4; erat inter ⟨e⟩ oppidum ⟨e⟩ Ilerdam ⟨e⟩ et proximum ⟨r⟩ collem ⟨e⟩, ubi castra Petreius ⟨petreius a⟩ atque Afranius habebant, planitia ⟨e⟩: 1, 43, 1; haec Afranius Petreiusque et eorum amici pleniora etiam atque uberiora Romam ad suos perscribebant: 1, 53, 1; his paene effectis magnam in timorem Afranii Petreiusque perueniunt: 1, 61, 2; cf. qu. sqq.; cum de tertia uigilia Petreius atque Afranius castra mouissent: 1, 63, 3; quos ubi Afranius procul uisus cum Petreio conspexit, noua re perterritus . . . consistit ⟨e⟩: 1, 65, 1; cf. § 3 sqq.; postero die Petreius cum paucis equitibus occulte ad exploranda loca proficiscitur: 1, 66, 3; cf. § 4; disputatur in

consilio a ⟨e⟩ Petreio atque Afranio et tempus protectionis quaeritur: 1, 67, 1; Petreius atque Afranius oblata facultate in castra sese referunt: 1, 72, 5; id opus inter se Petreius atque Afranius partiuntur ipsique perficiendi ⟨e⟩ operis causa longius progrediuntur: 1, 73, 3; cf. 74, 1; fides ab imperatore de Petrei atque Afranii uita petunt: 1, 74, 3; Petreius uero non deserit sese: 1, 75, 2; cf. qu. sqq.; quibus rebus confectis flens Petreius manipulos circumit militesque appellat: 1, 76, 1; cf. § 2, 3; Petreius atque Afranius cum stipendium ab legionibus paene seditione facta ilagitarentur ⟨e⟩, . . . Caesar ut cognosceret postulatum est ⟨e⟩: 1, 87, 3; (cognouit) copias Petrei cum exercitu Afranii esse coniunctas: 2, 17, 3; frumenti magnum numerum coegit, quod Massiliensibus, item quod Afranio Petreioque ⟨pompeioque O⟩ mitteret: 2, 18, 1. Cf. omnia, quae 1, 38—55 et 1, 59—87 narrantur.

[Falso petreius scriptum est in : (pro Petraeus) 3, 35, 2 in dicit (pro Petronius) VII 50, 4.]

Petrocorii: imperant . . . † Senonibus ⟨X; sena (milia) Andibus Em. Hoffm.; Db⟩, Ambianis, Mediomatricis, Petrocoris, Neruiis, Morinis; Nitobrogibus quina milia ⟨V ½⟩: VII 75, 3.

Petronius: M. Petronius ⟨pretor a¹; petreius dicit⟩, eiusdem legionis centurio, cum portas excidere conatus esset, a ⟨e⟩ multitudine oppressus ac sibi ⟨e⟩ desperans . . . inquit: VII 50, 4; cf. qu. sqq. (§ 4—6).

Petrosidius: ex quibus L. ⟨om. ½⟩ Petrosidius aquilifer, cum . . . premeretur, aquilum intra uallum proiecit, ipse pro castris fortissime ⟨o⟩ pugnans occiditur: V 37, 5.

phalanga: hoc opus . . . perficiunt subitoque . . . machinatione nauali ⟨mach. nau. del. Paul⟩, phalangis subiectis, ad turrim hostium admovent: 2, 10, 7.

phalanx. A. obi.: ea (phalange) disiecta gladiis dstrictis in eos impetum fecerunt: 1 25, 2; ¶ ipsi confertissima acie ⟨conf. acie del. Paul⟩ reiecto nostro equitatu phalange facta sub primam nostram aciem successerunt: 1 24, 5; Germani celeriter ex consuetudine sua phalange facta impetus gladiorum exceperunt: 1 52, 4; ¶ milites e loco superiore pilis missis facile hostium phalangem pertregerunt: 1 25, 2.

B. e. praep.: reperti sunt complures nostri milites, qui in phalanga ⟨ego; phalanga B²; phalangas x; add.⟩ insilirent et scuta manibus reuellerent et desuper uulnerarent ⟨u. CC⟩: 1 52, 5.

(phanum u. fanum.)**Pharos u. Pharus.**

(Pharsalia: ad eum locum, qui appellabatur Palaeste *(Glandorp.: pharsalia codd.)*, omnibus nauibus ad unam incolumibus milites exposuit: 3, 6, 3.)

Pharus: confestimque ad Pharus nauibus milites exposuit: 3, 111, 6; Pharus est in insula turris magna altitudine, mirificis operibus exstructa; quae nomen ab insula cepit *(e)*: 3, 112, 1; *cf.* § 2, 3; iis *(e)* autem inuitis, a quibus Pharus *(pharos Nh)* tenetur, non potest esse propter angustias nauibus introitus in portum: 3, 112, 4; hoc tum ueritus Caesar hostibus in pugna occupatis militibus[que] expositis Pharus *(pharon Nhl)* prehendit atque ibi praesidium posuit: 3, 112, 5.

Philippus. 1.: Philippus et Cotta *(Philippus et Marcellinus collega Kindsch.; u. CC)* priuato consilio praetereuntur neque eorum sortes deiciuntur: 1, 6, 5.

2.: de Fausto impedit Philippus *(phylippus a)*, tribunus plebis: 1, 6, 4.

Phoenice: Pompeius . . . magnam ex Asia Cycladibusque insulis, Corcyra, Athenis, Ponto, Bithynia, Syria, Cilicia, Phoenice, Aegypto classem coegerat, magnam omnibus locis aedificandam curauerat: 3, 3, 1.

Phoenices: isdem fere temporibus Cassius cum classe Syrorum et Phoenicum et Cilicum in Siciliam uenit: 3, 101, 1.

Picenum: dilectumque toto Piceno circummissis senatoribus habebat *(Attius)*: 1, 12, 3; a quo factus Vibullius certior, quae res in Piceno gererentur, milites ab eo accipit: 1, 15, 4; relinquebatur, ut ex longinquiore regionibus Galliae Picenique et a freto naues essent expectandae: 1, 29, 2.

Picenus: Auximo *(e)* Caesar progressus *(e)* omnem agrum Picenum *(picenatum f)* percurrit: 1, 15, 1; *cf. qu. sqq.*; incidit in Vibullium Rufum missum a Pompeio in agrum Picenum confirmandorum hominum causa: 1, 15, 4.

cum his duabus *(legionibus)* Asculum Picenum proficiscitur. id oppidum . . . : 1, 15, 3.

Pictones: *(Gallicis nauibus,)* quas ex Pictonibus *(pectonibus X; Hold.: cf. VIII 26, 1)* et Santonis reliquisque pacatis regionibus conuenire iusserat: III 11, 5; celeriter sibi Senones, Parisios, Pictones, Cadurcos, Turonos, Aulercos, Lemouices, Andos reliquosque omnes, qui Oceanum attingunt, adiungit *(e)*: VII 4, 6; imperant . . . octona *(milia)* Pictonibus et Turonis *(e)* et Parisiis et Heluetiis: VII 75, 3.

pietas: non facile Gallos Gallis negare po-

uisse, praesertim cum de recuperanda communi libertate consilium initum uideretur. quibus quoniam pro pietate *(Q; proprietate ABM?)* satis fecerit, habere nunc se rationem officii pro beneficiis Caesaris: V 27, 7.

pignus: a tribunis militum centurionibusque mutuas pecunias sumpsit; has exercitui distribuit. quo facto duas res consecutus est, quod pignore animos centurionum deuinxit et largitione militum uoluntates redemit: 1, 39, (3.) 4.

pila: ubi aut spatium inter muros aut imbecillitas materiae postulare uideretur, pilae interponuntur, trauersaria tigna iniciuntur: 2, 15, 2.

pilum. *Cf. v. Göler, Die Kämpfe bei Dyrrhachium u. Pharsalus. Karlsr. 1854 p. 142 sqq.; 2II p. 220—222; Rüstow² p. 12 sq.; Köchly, über das römische pilum, Verh. d. 21. Philol.-Vers. Lpz. 1863; J. Quicherat, Le pilum de l'infanterie romaine. Par. 1866. (Extr. des Mémoires de la soc. impér. des antiquaires de France.) Cf. Rev. crit. II p. 77—80.*

A. subi.: leuiusque casura pila sperabat *(pilas parebat a)* in loco retentis militibus quam si ipsi immisissis telis occurrissent *(e)*: 3, 92, 2.

B. obi.: ut spatium pila in hostes *(in h. pila β)* coiciendi non daretur: I 52, 3; milites legionis VIII. subito conspirati pila coniecerunt: 3, 46, 5; ¶ *emittere u. emitto p. 1008 B. (3 loc.);* ¶ *mediocri spatio relicto Pulio pilum in hostes immittit (mittit β)* atque unum ex multitudine procurrentem traicit: V 44, 6; celeriter *(o)* nostri clamore sublato pila in hostes immittunt: VI 8, 6; ¶ *intercipere:* II 27, 4 *u. remittere;* ¶ *mittere u. mitto p. 624 B. a) (4 loc.);* ¶ *nostri omissis (emissis β) pilis gladiis rem gerunt (e):* VII 88, 3; ¶ *reiectis (relictis B²β) pilis comminus gladiis pugnatum est:* I 52, 4; ¶ *ut . . . qui superessent ut ex tumultu tela in nostros coicerent et pila (pilaque h) intercepta remitterent:* II 27, 4.

C. gen.: pluribus eorum sentis uno ictu pilorum transfixis et conligatis, cum ferrum se iuflexisset *(infixisset X)*, neque euellere neque sinistra impedita satis commode pugnare poterant: I 25, 3; ¶ *multae praeustae sudes, magnus muralium pilorum numerus instituitur:* V 40, 6; harpagones parauerant magnoque numero pilorum, tragularum reliquorumque telorum se iustruxerant: 1, 57, 2.

D. abl.: ex uallo ac turribus traieci pilis muralibus interibant *(e)*: VII 82, 1; ¶ *cum*

primi ordines hostium transfixi pilis (β; *Schn.*; telis z; *rell. add.*) concidissent: VII 62, 4.

nostri milites dato signo cum infestis pilis (om. *hl.*; signis N; *Ciacc.*) procurrissent atque animum advertissent non concurrere a Pompeianis, . . . cursum represserunt: 3, 93, 1.

[**Falso:** milites . . . ex inferiore loco aduersus elium (P. Mam.) pilum *codd.*; tumulum *Faern.*] incitati cursu praecipites Pompeianos egerunt (e): 3, 46, 5.]

pilus. A. = triariorum manipulus: a) obi.: (qui (Baluentius) superiore anno primum pilum duxerat (deduxerat β): V 35, 6;) ¶ primum pilum ducere u. **duco** p. 961 (γ) (3 loc.).

b) **gen.:** P. Sextius Baeculus, primi pili centurio, . . . et item C. Volusenus . . . ad Galbam adcurrunt (e): III 5, 2; depressus (e) L. (e) Pupius, primi pili centurio, adducitur, qui hunc eundem ordinem in exercitu Gn. Pompei antea duxerat (ante adduxerat f: 1, 13, 4; ex Afranianis interficiuntur T. Caecilius, primi pili centurio, et praeter eum centuriones III: 1, 46, 5.

c) **e. praep.:** quem Caesar . . . ab octauis ordinibus ad primipilum (primum pilum *Ciacc.*) se traducere pronuntiauit: 3, 53, 5.

(**B.** = pili centurio: in his primipilo (primo pilo β) P. Sextio Baeculo (e), fortissimo viro, multis grauibusque uulneribus confecto: II 25, 1.)

pinna: huic (nallo) loricae pinnaeque adiecit: VII 72, 4; — turres contabulantur, pinnae loricaeque (e) ex eratibus attextuntur: V 40, 6.

(piratae u. Pirustae.)

Pirustae: quod a Piristis (piratis a¹; pyratibus h) finitimam partem provinciae incursumibus uastari dicebatur: V 1, 5; qua re nuntiata Pirustae (pyratae β; pirustatae φ¹) legatos ad eum mittunt, qui doceant . . . : V 1, 7.

Pisaurum: Pisaurum (pisarum a¹), Fanum, Anconam singulis cohortibus occupat: I, 11, 4; Curionem cum tribus cohortibus, quas Pisauri et Arimini (e) habebat, mittit: 1, 11, 1.

pisentorius: ueteres . . . naues refecerant . . . piscatoriasque adiecerant atque contexerant . . . : has sagittariis tormentisque compleuerunt (u. CC): 2, 4, 2.

piscis: ex quibus sunt qui piscibus atque (e) ouis animum uiuere existimantur: IV 10, 5.

Piso. I. L. Piso: A.: Caesar . . . etiam priuatas iniurias ultus est, quod eius socii L. Pisonis amum, L. Pisonem legatum, Tigurini eodem proelio quo Cassium interfecerant: I 12, 7.

B.: is dies erat a. d. V. Kal. April. L. Pisone, A. Gabinio consulibus: I 6, 4; 12, 7 u. A.; pollicetur L. Piso censor sese iturum ad Caesarem: 1, 3, 6; cf. *qu. sqq.*

[**Falso** I 35, 4 u. 2.]

2. M. (Pupius) Piso: is M. Messala (et) M. p. m. X: Pupio Marco *Orul.*: M. Pupio *Hobl.*: *Dr.*²; publico marco *B²M²* Pisone consulibus . . . coniurationem nobilitatis fecit: I 2, 1; quoniam M. Messala, M. (Ciacc.): I. X. Pisone consulibus senatus censuisset, uti: I 35, 4.

3. Piso Aquitanus: interficiuntur LXXIII, in his (e) uir fortissimus Piso Aquitanus, amplissimo genere natus, cuius auius in ciuitate sua regnum obtinuerat, amicus ab senatu nostro appellatus: IV 12, 4; cf. § 5, 6.

pix: apertos cuniculos praecusta et praecusta materia et pice feruefacta et maximi ponderis saxis morabantur: VII 22, 5; — alii . . . pice[m] reliquasque (e) res, quibus ignis excitari potest, fundebant: VII 24, 4;

* quidam ante portam oppidi Gallus per (e) manus seui ac pice[m] traditas glebas (globos *Ber.*) in ignem . . . proiebat: VII 25, 2; ¶ Cassius . . . completas onerarias naues taeda et pice et stuppa reliquisque rebus, quae sunt aptae (e) ad incendia, in Pomponianam classem immisit: 3, 101, 2; — cupas taeda ac pice repletas incendunt easque de muro in museum deuoluunt: 2, 11, 2.

pl. u. plebs.

Placentia: Caesar desiderauit milites DCCCCLX et equites * * Tuticamum Gallum, senatoris filium, notos equites Romanos C. Fleginatem Placentia . . . (Np.: DCCCCLX et notos equites r. flegmatem tuticamum gallum, senatoris filium, c. flegmatem placentia): 3, 71, 1.

placeo. A. = ἀρέσκειν: condiciones pacis . . . ab senatu et a populo peti debere, id interesse (sic *Madu.*; debere, interea et: *add.*) rei publicae et ipsis placere oportere, si (Madu.: oportere, si *add.*) uterque in contione statim iurauisset se triduo proximo exercitum dimissurum: 3, 10, 9.

B. = δοξάζειν; sequi. a) **inf.:** maiori tamen parti placuit hoc reseruato (e) ad extremum casum consilio interim rei euentum experiri et castra defendere: III 3, 4.

b) **acc. e. inf.:** deliberatur (e) de Anarico in communio concilio, incendi placeat (β; placeret z; *add.*) an defendi: VII 15, 3; sibi nunquam placuisse Anaricum defendi: VII 29, 4; reliqua qua ratione agi placeat constituunt: VII 37, 7; quid (qui β) quoque (e) pacto agi pla-

cent occulte inter se constituunt: VII 83,5; L. Domitius in consilio placere sibi bello confecto ternas tabellas dari ad indicandum iis <c>, qui ordinis essent senatorii belloque una cum ipsis interfuisent, sententiasque de singulis ferrent <ferri Paul>, qui Romae remansissent quique . . . praestitissent: 3, 83,3; ostendit sibi placere regem Ptolomaeum atque eius sororem Cleopatram exercitus, quos haberent, dimittere et de controversiis iure apud se potius quam inter se armis disceptare: 3, 107,2.

c) ut: quam ob rem placuit ei, ut ad Ariouistum legatos mitteret: I 34,1; placuit, ut <uti §; Schm.> Litanicus decem illis milibus, quae Caesari ad bellum mitterentur, praeficeretur atque ea † ducenda curaret fratresque eius ad Caesarem praecurrerent: VII 37,7.

d) coniunctus: 3, 83,3 u. b).

placide: eadem usus simulatione itineris placide progrediebatur: VI 8,2.

placo: pro uita hominis nisi <c> hominis <o> uita reddatur, non posse <aliter add. §> deorum immortalium numen placari arbitrantur: VI 16,3.

Planeus u. Munatius.

plane: ut . . . Ambiorigem . . . circumspicerent captiui nec plane etiam abisse ex conspectu contenderent: VI 43,4; † prius quam plane legiones explicari et consistere possent: 2, 26,4; † prius . . . constiterunt quam plane ab his <c> uideri aut quid rei gereretur cognosci posset: III 26,3.

planities. Forma: *Vtrum planities an planicies in codd. plerumque exstet, parum constat. Planities probatur Schneidero, Friggellio, Dübnero, planicies Nipperdeio, Dintero, Holdero; mili planicies nullo modo ferri posse uidetur. Nulla librorum discrepantia indicata Np. et Hold. cdiuerunt planicies (-em) I 43,1 et II 8,3; Hold. dicit planicies esse in AQB VII 69,3; planicies esse in AQ, planities in B II 8,3 et VII 46,1 et 51,3 et 70,1 et 79,2 idem testatur; III 1,5 in Baf est planitie, in A teste Np. planiciae, teste Hold. planitiae. In B. Ciu. I, 43,1 in abl inueniri planicia dicit Db., cui repugnat Np., cum in cod. a planitia exstare dicit. Duobus reliquis locis (I, 70,3 et 3, 98,1) in a uidetur scriptum esse planities.*

A. subi.: planities erat magna et in ea tumulus terrenus satis grandis: I 43,1; erat inter oppidum Herdam et proximum collem <Vascos.; in oppido Herda et proximo colle > . . . planitia <planities edd.> circiter passuum

CCC: 1, 43,1; † patere u. in p. 104 uersu 15-22 (3 loc.).

B. obi.: qui uicos positus in ualle non magna adiecta planitie altissimis montibus undique continetur: III 1,5; † ubi primum (legiones) planitiem attigerunt: VII 51,3; † postero die equitatu ex castris educto omnem eam planitiem, quam in longitudinem III <c> milia passuum patere demonstrauius, complent: VII 79,2; † fit equestre proelium in ea planitie, quam intermissam collibus tria milia passuum in <c> longitudinem <c> patere supra demonstrauius: VII 70,1; † Caesar . . . ex magnis rupibus nactus planitiem in hac <Steph.; hanc > contra hostem aciem instruit: 1, 70,3.

C. c. praep.; a) ab: oppidi murus <c> a <§; ab BM; edd.; at AQ> planitie atque initio ascensus recta regione . . . mille CC passus aberat: VII 46,1.

b) ad: collis . . . leniter fastigatus <c> paulatim ad planitiem redibat: II 8,3.

c) ex: quod is collis, ubi castra posita erant, paululum ex planitie editus tantum aduersus in latitudinem patebat, quantum: II 8,3.

d) in c. acc.: omnes . . . ex superioribus locis in planitiem descendere . . . iussit: 3, 98,1; † (1, 70,3 u. B. nancisci.)

e) in c. abl.: esse in: I 43,1 u. A.; † fit proelium: VII 70,1 u. B. intermittere; † instruere: 1, 70,3 ib. nancisci.

planus: aperto <§; om. α> ac plano litore naues constituit: IV 23,6; † carinae (erant) aliquanto planiores quam nostrarum nauium: III 13,1.

platea: portas obstruit, uicos plateasque inaedificat, [ac] fossas transversas uis praeducit: 1, 27,3; (ut . . . cum liberis atque uxoribus † publicis custodiis quae (uel custodiisque) aut muro (ex plateis uestibulisque aut ex muro Veth.) ad caelum manus tenderent: 2, 5,3.)

plebs. A. Romana (semper tribunus plebis); tribunus est a) subi.; α: (tribuni plebis) de sua salute septimo die cogitare coguntur: 1, 5,2; † profugium statim ex urbe tribuni plebis seseque ad Caesarem conferunt: 1, 5,5; † Ariminum . . . proficiscitur ibique tribunos plebis, qui ad eum confugerant, conuenit: 1, 8,1; † quod illi turbulentissimi superioribus temporibus tribuni plebis post octo <CC> denique menses uariarum <c> actionum (toto den. emenso spatio suarum act. Momms.) respicere ac timere con-

sucrant (consuerat *afh*): 1, 5, 2; ¶ dent operam consules, praetores, tribuni plebis (pr., tr. pl. *abl*: P. R. tr. pl. *Obef*) quique *pro cons.* (c) sicut (c) ad urbem, ne quid res publica detrimenti capiat: 1, 5, 3; ¶ (deprecari: 1, 5, 1 u. e.); ¶ distrahere: 1, 33, 3 u. c) z); ¶ itemque praetoribus tribunisque (PR. (uel P. R.) trib. z) plebis rogationes ad populum ferentibus non nullos . . . damnatos . . . in integrum restituit: 3, 1, 4; ¶ impedire: 1, 6, 4 et 33, 3 u. c) z); ¶ intercedere: 1, 2, 8 *ib.*; ¶ profugere: 1, 5, 5 u. conferre; ¶ huic . . . similtas cum Curione intercedebat, quod tribunus plebis legem promulgauerat, qua lege regnum Iubae publicauerat: 2, 25, 4; ¶ respicere: 1, 5, 2 u. consuesse; ¶ (retinere: 1, 5, 1 u. e.); ¶ timere: 1, 5, 2 u. consuesse.

β): latum ab X tribunis plebis (ab octribus plebis a; ab X trib.; pplis f) . . . , ut sui ratio absentis haberetur: 1, 32, 3.

b) praedic.: 2, 25, 4 u. a) z) promulgare.

c) apposit.; z) nom.: intercedit M. Antonius, Q. Cassius, tribuni plebis: 1, 2, 8; de Fausto impedit Philippus, tribunus plebis: 1, 6, 4; subicitur etiam L. Metellus, tribunus plebis, ab inimicis Caesaris, qui hanc rem distrahat reliquasque res, quascumque agere instituerit, impedit. cuius cognito consilio . . . : 1, 33, 3.

β) *abl.*: duabus legionibus missis in ulteriorem Hispaniam cum Q. Cassio, tribuno plebis, ipse cum (c) DC equitibus . . . progreditur (c): 2, 19, 1; ¶ et de imperio Caesaris et de amplissimis uiris, tribunis plebis, grauissime acerbissimeque decernitur: 1, 5, 4.

d) *obi.*: iniuria in eripiendis legionibus (c) praedicat, crudelitatem et insolentiam in eircum scribendis tribunis plebis: 1, 32, 6; ¶ cogere: 1, 5, 2 u. a) z) cogitare; ¶ conuenire: 1, 8, 1 *ib.* confugere; ¶ se . . . ex prouincia egressum . . . , ut tribunos plebis iniuria ex ciuitate expulsos in suam dignitatem restitueret: 1, 22, 5; ¶ subicere: 1, 33, 3 u. e) z).

e) *dat.*: nec tribunis plebis sui periculi deprecandi neque etiam extremi iuris [intercessione] retinendi . . . facultas tribuitur: 1, 5, 1.

f) *gen.*: consilium: 1, 33, 3 u. e) z); ¶ litteris . . . Caesaris (c) consulibus redditis aegre ab his impetratum est summa tribunorum plebis contentione, ut in senatu recitarentur: 1, 1, 1; ¶ sese paratos esse imperatoris sui tribunorumque plebis iniurias defendere: 1, 7, 7.

z) e. praep.: cum, de u. c) β).

B. aliorum populorum: a) *subi.*: (admittere: VII 42, 4 u. b) impellere); ¶ andere (habere): VI 13, 1 u. b) habere; ¶ ne omnis nobilitatis discessu plebs pleps a propter imprudentiam laberetur: V 3, 6; ¶ reuerti: VII 42, 4 u. b) impellere.

b) *obi.*: adhibere: VI 13, 1 u. habere; ¶ eos, quorum opera plebem concitatum existimabant: VII 13, 2; ¶ ut animi aequitate plebem contineant, cum suas quisque opes cum potentissimis aequari uideat: VI 22, 4; ¶ nam plebs (plebs *Aimoin.*) paene seruorum habetur loco, quae nihil audet (Q; aut et A; habet MC; *Aim.*; Fr.) per se (per se nihil audet β), nullo (z; *Aim.*; nulli β) adhibetur consilio (concilio β): VI 13, 1; ¶ adiuuat rem proclinatam (c) Conuictolitanis plebemque (que *om.* β) ad furorem impellit, ut facinore admissio ad sanitatem reuerti pudeat (pudeat reuerti β): VII 42, 4.

c) *dat.*: qui eo tempore principatum in ciuitate obtinebat ac maxime plebi acceptus erat: I 3, 5.

d) e. praep.; z) *apud*: esse non nullos, quorum auctoritas apud plebem plurimum ualeat, qui priuatum plus possint (c), quam ipsi magistratus: I 17, 1; ¶ ipsum esse Dumnorigem, summa audacia, magna apud plebem propter liberalitatem gratia: I 18, 3.

β) *ex*: ne quis ex plebe contra potentioerem auxilii egeret: VI 11, 4.

[Falso: completur urbs † et ius comitium tribunis, centurionibus, euocatis (*Lips. & Oud.*: tr. pl. centurio euocat z): 1, 3, 3.]

plenus. A. = refertus, repletus; a) *prop.*: z) e. *gen.*: zz) *pos.*: (ille idoneum locum in agris nactus (plenis frumentorum *add. Keryel; Db.*: copia frumentorum *addendum censet Np.*): 3, 81, 3; ¶ erat plena (plane a) lictorum et † imperiorum (apparitorum *Forehh.*; interpretum *Paul*) prouincia, differa praefectis (c) atque exactoribus: 3, 32, 4.

β) *superl.*: non materia multitudine arborum, non frumentum, cuius erant plenissimi agri, deficere poterat: 2, 37, 6.

β) *abs.*; zz) *pos.*: docuit, quantum usum haberet ad subleuandam omnium rerum inopia potiri oppido pleno atque opulento: 3, 80, 5.

β) *superl.*: animaluerit multa undique portari atque agi plenissimis niis: 2, 25, 2.

b) *trsl.*: omnes alacres et fiduciae (fiducia β) pleni ad Alesiam proficiscuntur: VII 76, 5; — suos cohortatus . . . plenus spei

bonae atque animi aduersus eos ⟨e⟩ profiscitur (Brutus): 2, 5, 2; ¶ omnia erant plena . . . u. **omnis** p. 921 *extr.* (3 *loc.*).

B. = **integer**: eadem nocte accidit, ut esset luna plena: IV 29, 1.

quod legionem neque eam ⟨z; tam z⟩ plenissimam, detractis cohortibus duabus et compluribus singillatim . . . absentibus ⟨e⟩, propter paucitatem despiciebant: III 2, 3.

C. **plenior** = **auctus**: haec Afranius Petreiusque et eorum amici pleniora etiam atque uberiora Romam ad suos perscribebant: 1, 53, 1.

plene: cum neque opus ⟨e⟩ bibernorum munitionesque plene ⟨plena A(B?)⟩ essent perfectae neque: III 3, 1.

plerique. **A.** **ni adiectiui**: **a)**: CC (equites) ex Syria a Commageno Antiocho . . . missi erant, in bis plerique hippotaxotae: 3, 1, 5; ¶ hunc Marcellus collega et plerique magistratus consecuti sunt: 1, 14, 2;

¶ mercatores: IV 5, 3 u. **B.** **a)** **z)** respondere; ¶ qui ex acie refugerant milites et animo perterriti et lassitudine confecti missis plerique armis signisque militaribus . . . de . . . fuga . . . cogitabant: 3, 95, 3; ex Gabinianis militibus, qui iam in consuetudinem Alexandrinae uitae ac licentiae uenerant . . . uxoresque duxerant, ex quibus plerique liberos habebant: 3, 110, 2;

¶ *expositis* omnibus copiis Antonius . . . plerasque naues in Italiam remittit: 3, 29, 2; ¶ uiatores: IV 5, 3 u. **B.** **a)** **z)** respondere.

b): plerosque Belgas esse ortos a ⟨e⟩ Germanis . . .: II 4, 1; ¶¶ (Britanni) interiores plerique frumenta non serunt, sed lacte et carne uiuunt pellibusque sunt uestiti: V 14, 2.

B. **ui subst.**: **a)** **mase.**: **z)** **subi.**: in consilio . . . dixerat . . . id cum essent plerique admirati ⟨mirati B⟩, . . . inquit: 3, 86, 2; ¶ disputatur in consilio . . . plerique censebant, ut noctu iter facerent: 1, 67, 1; ¶ plebes paene seruorum habetur loco . . .; plerique, cum ant ⟨e⟩ aere alieno aut magnitudine tributorum aut iniuria potentiorum premuntur, sese ⟨o⟩ in seruitutem dicant ⟨addicunt *Aim.*⟩ nobilibus: VI 13, 2;

¶ hae copiae . . . in citeriore Gallia sunt relectae, et plerique sunt ex coloniis ⟨e⟩ Transpadanis: 3, 87, 5; ¶ at plerique existimant, si acrius insequi uoluisset, bellum eo die potuisse finire ⟨e⟩: 3, 51, 3; nisi eo ipso tempore quidam nuntii . . . essent allati, existimabant plerique futurum fuisse, uti oppidum amitteretur: 3, 101, 3; ¶ fingere: (IV 5,

3 u. respondere;) alius castra iam ⟨o⟩ capta pronuntiat, alius . . . uictores barbaros uenisse contendit; plerique nouas sibi ex loco religiones fingunt Cottaque et Titurii calamitatem . . . ante oculos ponunt: VI 37, (7.) 8; ¶ (incidere: 3, 69, 3 u. praecipitare;) ¶ **ponere**: VI 37, 8 u. fingere; ¶ dextrum cornu . . . sese recipiebat, ac plerique ex his, ne in angustias inciderent, ex X pedum munitione ⟨e⟩ se in fossas praecipitabant ⟨P. *Maud.*: praecipitant:): 3, 69, 3; ¶ remittere: VI 14, 4 u. γ); ¶ est enim ⟨e⟩ hoc Gallicae consuetudinis, uti ⟨e⟩ et uiatores etiam inuitos consistere cogant et . . . quae-rant et mercatores in oppidis uulgus circum-sistat quibusque ex regionibus ueniant . . . pronuntiare cogat ⟨e⟩. his . . . auditionibus permoti . . . consilia ineunt, quorum eos . . . paenitere necesse est, cum incertis rumoribus ⟨e⟩ seruiant et plerique incerta, ut eorum auribus seruiant, et plerumque *Ciace.* ad uoluntatem eorum ficta respondeant: IV 5, 3;

¶ nocibus consulis, terrore praesentis exercitus, minis amicorum Pompei plerique compulsi inuiti et coacti Scipionis sententiam sequuntur: 1, 2, 6; ¶ (municipia etiam diuersis partibus (erant) coniuncta; aequae *coni.* *Np.*; *Madu.*; neque *codd.*; *Dt.*; plerique *H. Schneider*) enim ex Marsis Paelignisque ueniebant: 2, 29, 4.)

¶ **obi.**: sed plerosque ii ⟨e⟩, qui receperant, celant noctuque per nallum emittunt: 1, 76, 4; ¶ cogere, compellere: 1, 2, 6 u. z) sequi; ¶ emittere: 1, 76, 4 u. celare; ¶ (premere: VI 13, 2 u. z) dicare.)

¶ **dat.**: quod fere plerisque accidit, ut praesidio literarum diligentiam in perdiscendo ac memoriam remittant: VI 14, 4; ¶ quorum uocibus et concursu terrentur infirmiores, dubii confirmantur, plerisque uero libere decernendi potestas eripitur: 1, 3, 5; ¶ hoc consilium Caesaris plerisque non probabatur: 1, 72, 4.

b) **neutr.**: ut celeritate reliquas res conficeret, qua pleraque erat consecutus: VII 12, 3.

plerumque: accidere: III 26, 4 et V 33, 1 et 3, 32, 5 u. consuesse; 1, 85, 4 u. solere; ¶ nam plerumque in nouitate ⟨rei *add. Dt.*⟩ fama rem ⟨*add. Ciace.*; *Np.*: *om. codd.*; *Dt.*⟩ antecedit ⟨*codd.*; *Db.*, *Dt.*: excedit *Np.*⟩ fama antecellit *Madu.*; nam pler. rei nouitatem fama antecedit *Paul.*: 3, 36, 1; ¶ quod illi etiam consulto plerumque cederent et . . . ex esse-dis desilirent et pedibus dispari proelio contenderent ⟨u. *CC.*⟩: V 16, 2; ¶ equites plerum-

que omnes tela intra uallum eiciebant: V 57, 3; ¶ nostri redintegratis viribus, quod plerumque in spe victoriae accidere consuevit, acrius impugnare coeperunt: III 26, 1; quo plerumque genere in proeliis uti consueverunt: IV 24, 1; quod plerumque iis *om.* §. accedere <accedere *BMQ*> consuevit, qui in ipso negotio consilium capere coguntur: V 33, 1; accedebant ad haec grauissimae usurae, quod in bello plerumque accidere consuevit uniuersis imperatis pecuniis: 3, 32, 5; ¶ contendere, desilire: V 16, 2 *u.* cedere; ¶ huic (Marti), cum proelio dimicare constituerunt, ea, quae bello ceperint <c>, plerumque deuotient: VI 17, 3; ¶ nam plerumque omnibus <CC> Gallis prae magnitudine corporum suorum breuitas nostra contemptui est: II 30, 4; ¶ (excedere: 3, 36, 1 *u.* antecedere); ¶ ut plerumque in calamitate ex amicis inimici existunt: 3, 104, 1; ¶ (cum incertis rumoribus <c> seruiant et plerique <cum incerta, ut eorum auribus seruiant et plerumque *Ciacc.* ad uoluntatem eorum ficta respondeant: IV 5, 3;) ¶ ipso terrore equorum et strepitu rotarum ordines plerumque perturbant: IV 33, 1; omnia enim plerumque, quae quae pler. a) absunt, uehementius hominum mentes perturbant: VII 84, 5; ¶ qui (Galli) nitandi aestus causa plerumque siluarum ac <c> fluminum petunt propinquitates: VI 30, 3; ¶ qui diligentius eam rem cognoscere uolunt, plerumque illo discendi causa proficiscuntur: VI 13, 12; ¶ quod plerumque in summo periculo timor misericordiam non recipit <recepit *A*>: VII 26, 4; ¶ quae (materia) perpetuis trabibus pedum quadragenum plerumque introrsus renicta neque perumpi neque distrali potest: VII 23, 5; ¶ accidisse igitur his, quod plerumque hominum <-ibus *O*> nimia pertinacia atque arrogantia accidere solet, uti: 1, 85, 4; ¶ quod sunt in consiliis capiendis mobiles et nois plerumque rebus student: IV 5, 4; ¶ quibuscum <c> saepe numero Heluetii congressi non solum in suis <c>, sed etiam in illorum <c> finibus plerumque superarint <superassent *B²§*>: 140, 7; ¶ uti: IV 21, 1 *u.* conuesse; quod sunt loca aspera ac <c> montuosa ac plerumque frumento utuntur importato: 3, 32, 5.

Pleumoxii: confestim dimissis munitis ad Ceutrones, Gradios, Leuacos, Pleumoxios (pleumoximos *BM*), Geidumnos, qui omnes sub eorum (Neruiorum) imperio sunt <contineban-

tur §, quam maximas manus <c> possunt cogunt <c>: V 39, 1.

Plotius: unuerantur tamen complures, in his Cornelius Balbus, M. Plotius (plocius *Nactl*), L. Tiburtius, centuriones militesque non nulli: 3, 19, 6.

plumbum: nascitur ibi plumbum album in mediterraneis regionibus: V 12, 5.

(pluries: expeditae cohortes nouissimum agmen claudebant pluresque pluriesque *Ciacc.* in locis campestribus subsistebant: 1, 79, 1; cf. *Reisig-Haase p. 213. not. 257.*)

plus, plures, plurimi, plurimum u. multus.

pluteus. A. subi.: uti uno tempore agger, plutei, testudo, turris, tormenta flammam <c> conciperent et prius haec omnia consumerentur, quam: 2, 14, 2.

B. obi.: ubi uero ea pars turris . . . munita est ab omni ictu hostium, pluteos ad alia opera abduxerunt: 2, 9, 5; ¶ Fabium . . . (portas) obstruere ceteras pluteosque uallo (ualle *BM*) addere: VII 41, 4; ¶ (consumere: 2, 14, 2 *u.* A.); ¶ quod deustos pluteos turrium <del. *Köeldy*> uidebant nec facile adire apertos ad auxiliandum animaduertebant: VII 25, 1.

C. gen.: huic loricae pinnasque adiecit grandibus ceruis eminentibus ad commissuras pluteorum atque aggeris aggeres <c>: VII 72, 1; ¶ miles dextra ac sinistra muro tectus <c>, aduersus plutei obiectu <del. obiecto *edd.*> operi quaecumque sunt usui sine periculo supportat: 2, 15, 3; ¶ hanc super <c> contignationem, quantum tectum plutei ac uinearum passum est, latericulo adstruxerunt: 2, 9, 2.

D. abl.: scaphas nauium magnarum circiter LX cratibus pluteisque contextit: 3, 21, 1; ¶ has rates) . . . a fronte atque ab utroque latere cratibus ac pluteis protegobat: 1, 25, 9.

poeculum: haec amorum cornua studiosae conquisita ab labris argento circumcludent atque in amplissimis epulis pro poculis utuntur: VI 28, 6.

poena. A. (prop.) multa merces: a Pirustis <c> finitimam partem prouinciae incursionibus nastari audiebat . . . abditos inter ciuitates dat, qui litem aestiment poenamque constituent: V 1, (5) 9.

B. (trsl.) = *τιμωρία*, *τίμις*, *δίκη*; a) subi.: druides sacrificiis interdiciunt, haec poena apud eos est grauissima: VI 13, 6; ¶

damnatum poenam sequi oportebat, ut igni cremaretur: I 4, 1.

b) **obi.**: si quod est admissum ⟨o⟩ facinus, si caedes facta, si de hereditate, de finibus controversia est, idem decernunt ⟨e⟩, praemia poenasque constituunt: VI 13, 5; capitis poenam iis, qui non paruerint ⟨e⟩, constituit: VII 71, 6; ¶ bona restituit iis ⟨e⟩, quos liberius locutos hanc poenam tulisse cognoverat: 2, 21, 2; ¶ orant, ut ⟨e⟩ sibi pareat ⟨o⟩, ne communi odio Germanorum innocentes pro nocentibus poenas pendant: VI 9, 7; ¶ quae pars civitatis Helvetiae insignem calamitatem populo Romano intulerat, ea princeps poenas persolvit: I 12, 6; ¶ tametsi ⟨e⟩ pro veteribus Helvetiorum iniuriis populi Romani ab his poenas bello repetisset: I 30, 2.

c) **gen.**: ut . . . sibi quisque etiam poenae loco grauiore imponeret labores: 3, 74, 2; ¶ magnitudine supplicii dubitantes cogit; nam maiore commisso delicto igni ⟨e⟩ atque omnibus tormentis necat, leuiore de causa auribus desectis aut singulis effossis oculis domum remittit, ut sint reliquis documento et magnitudine poenae perterreant alios: VII 4, 10; igne nautas dominosque nauium interfecit magnitudine poenae reliquos terri (deterrere *Ohl*) sperans: 3, 8, 3; ¶ contaminati facinore et . . . timore poenae exterriti consilia clam de bello inire incipiunt: VII 43, 3.

(**pollen**: haec pollis, pollinis, sic Charisius; Probus autem et Caesar hoc pollen, pollinis declinauerunt: *Prise. inst.* VI 66.)

polleo: lenibus atque utinam scriptis adiuncta foret uis, comica ut aequato uirtus polleret honore cum Graecis: *ap. Suet. uil. Terent.* 5.

qui in re publica iudiciisque tum plurimum pollebant ⟨u. CC⟩: 1, 4, 3; regum, qui plurimum inter homines pollent: *ap. Suet.* 6.

pollex: transtra (erant) . . . confixa elauis ferreis digiti pollicis crassitudine: III 13, 4.

polliceor. **A. sequ. obiecl.**; **a) subst.**: (Domitius) militibus in contione agros ex suis possessionibus pollicetur, quaterna ⟨*Glar.*; XL *codd.*⟩ in singulos iugera et pro rata parte centurionibus euocatisque: I, 17, 4; ¶ iis ⟨e⟩ auxilium suum pollicitus, si ab Suebis premerentur, haec ab iis cognouit: IV 19, 1; consurgunt ii, qui et causam et hominem probant, summaque auxilium pollicentur: VI 23, 7; ¶ nauium magnam copiam ad transportandum exercitum pollicebantur (Vbii): IV 16, 8; ¶ interim cotidie Caesar Haeduos frumentum, quod essent publice polliciti, flagitare: I 16, 1;

¶ horum principibus pecunias, ciuitati autem imperium totius prouinciae pollicetur (Vercingetorix): VII 64, 8; ¶ simul (Otaclius) de deditione eorum agebat et incolumitatem deditis pollicebatur: 3, 28, 2; ¶ (iugera: 1, 17, 4 u. agros) ¶ milia u. mille *p. 601 sq. (3 (II) loc.)*; ¶ (ciues Romanos eius prouinciae sibi . . . tritici modium ⟨*Hot.*; modios) CXX milia polliceri coegit: 2, 18, 4; ¶ quod . . . quantam quisque multitudinem in communi Belgarum concilio ad id bellum pollicitus sit ⟨esset β⟩ cognouerint ⟨e⟩: II 4, 4; ¶ pecuniam (-ias) u. **pecunia** *p. 1031 sq. (5 loc.)*; ¶ scio me, inquit, paene incredibilem rem polliceri: 3, 86, 2; ¶ triticum: 2, 18, 4 u. modios.)

b) **pron.**: cum id, quod antea petenti dencasset (Ariouistus), ultro polliceretur: I 42, 2; ¶ illud: V 27, 10 u. **B. a) z)**; ¶ uti ea, quae polliceantur, facturos intellegat: I 14, 6; quoad fides esset data Caesarem facturum quae polliceretur: I, 10, 4.

B. sequ. acc. e. inf. a) futuri; z): animos uerbis confirmauit pollicitusque est sibi eam rem curae futuram: I 33, 1; plus, quam pollicitus esset, Caesarem ⟨e⟩ facere: pollicitum se ⟨esse B²β⟩ in cohortis ⟨se *add.* β⟩ praetoriae loco decimam legionem habiturum, ad equum rescribere: I 42, 6; uti ab iis ⟨e⟩ nationibus, quae trans Rhennum incoherent, mitterentur ⟨o⟩ legati ad Caesarem, qui ⟨quae B²β⟩ se obsides daturas, imperata facturas pollicerentur: II 35, 1; legati uenerunt, qui se . . . excusarent . . . seque ea, quae imperasset, facturos pollicerentur ⟨β; pollicentur α⟩: IV 22, 1; hostes . . . legatos de pace miserunt; obsides daturus quaeque imperasset ⟨sese *add.* β⟩ facturos ⟨esse *add.* α; *edd.*⟩ polliciti sunt: IV 27, 1; Trinobantes . . . legatos ad Caesarem mittunt pollicenturque sese ei dedituros atque imperata facturos: V 20, 2; illud se polliceri et iure iurando confirmare tutum ⟨se *add.* β⟩ iter per ⟨suos *add.* β⟩ fines daturum: V 27, 10; profiterentur Carnutes se nullum periculum communis salutis causa recusare principesque ex omnibus bellum facturos pollicentur: VII 2, 1; eo legati ab Arucnis missi quae imperaret se facturos pollicentur: VII 90, 2; L. Lentulus consul senatui reique publicae se non defuturum ⟨defensurum f⟩ pollicetur, si audacter ac ⟨e⟩ fortiter sententias dicere uelint; sin Caesarem respiciant . . . se sibi consilium capturum neque . . . obtemperaturum: I, 1, 2 (3); pollicetur L. Piso censor sese iturum ad Caesarem, item L. Roscius praetor, qui de his rebus eum doceant: 1, 3, 6;

erat iniqua condicio . . . polliceri se in prouinciam iturum neque ante quem diem iturus *esset definire: 1, 11, 2; tempus uero conloquio non dare neque accessurum polliceri magnam pacis desperationem adferebat: 1, 11, 3; etiam Cingulo . . . ad eum legati ueniunt quaeque imperauerit se cupidissime facturos pollicentur. milites imperat; mittunt: 1, 15, 2; interim Oscenses et Calagurritani . . . mittunt ad eum legatos seseque imperata facturos pollicentur: 1, 60, 1; Caesar ex eo tempore. dum ad flumen Varum ueniatur, se frumentum daturum pollicetur: 1, 87, 1; hortatur Curionem Gn. Domitius . . . , ut . . . contendat, et se ab eo non discessurum pollicetur: 2, 42, 3; hos sequuntur Byllidenses, Amantini et reliquae finitimae ciuitates totaque Epiros et legatis ad Caesarem missis quae imperaret facturos pollicentur: 3, 12, 4; eum . . . ex Thessalia Aetoliaque legati uenissent, qui praesidio misso pollicerentur earum gentium ciuitates imperata facturas: 3, 34, 2.

β) Auximatibus agit gratias seque eorum facti memorem fore pollicitur: 1, 13, 5; Coelius Rufus . . . , si quis appellauisset de aestimatione et de solutionibus . . . , fore auxilio pollicebatur <pollicetabatur h¹>: 3, 20, 1.

b) praesentis: legati ueniunt, qui pollicentur <pollicerentur β> obsides dare atque imperio populi Romani obtemperare: IV 21, 5; VI 9, 7 u. C.

C. abs.: plus, quam pollicitus esset, Caesarem facere <c>: 142, 6; quibus auditis liberaliter pollicitus hortatusque, ut in ea sententia permanerent, eos domum remittit: IV 21, 6; si amplius obsidum uelit <β; Fr., Dt.> dari, <β; uellet, dare z; plur. ead.> pollicentur (Vbii): VI 9, 7; nec minus, quam est pollicitus, Vercingetorix animo laborabat, ut: VII 31, 1; petit ab his omnibus, ut se frumento iuuent. pollicentur, atque . . . deportant: 1, 60, 3; illi orant atque obsecrant, ut in Sicilianis nauibus reportentur. pollicetur (Marcus) magistrisque imperat nauium, ut . . . omnes scaphas ad litus adpulsas habeant: 2, 43, 1.

pollicitatio. A. obi.: hi modo digressi <c> a Massiliensibus recentem eorum <Ob²P²; eodem x> pollicitationem animis continebant: 1, 57, 4.

B. abi.: laborabat, ut reliquas ciuitates adiungeret atque earum principes <sic β; Schn.; atque eas z; rell. ead.> donis pollicitationibusque <β; bonis pollicitationibus z; Fr., Ub.> adlicebat <adlicebat Aaf; Schn.>: VII 31, 1;

¶ omnibus pollicitationibus ac praemiis deponunt, qui belli initium <c> faciant <c>: VII 1, 5; ¶ cohortatus, ut magnis praemiis pollicitationibusque suos excitarent: III 26, 1; ¶ hos praemiis pollicitationibusque incitant: 1, 56, 2; ¶ hunc <incitatum add. : Np., Db.> incitatum a <obl. Völk.; Db.> suis et regis inflatum <am. O.; del. Focchh.> pollicitationibus quae fieri uellet litteris mutisque edocuit: 3, 108, 2; ¶ Germanos atque Ariouistum sibi adiunxerant eosque ad se magnis iacturis pollicitationibusque perduxerant: VI 12, 2; ¶ conuentum Salonis eum neque pollicitationibus neque denuntiatione <-onibus hl> periculi permouere posset, oppidum oppugnare instituit: 3, 9, 2; ¶ huic magnis praemiis pollicitationibusque persuadet, uti: III 18, 2.

Pompeianus. 1. adi.: ab isdem (est) acies Pompeiana a sinistra parte [erat] circumita atque initium fugae factum: 3, 91, 4; ¶ ut progrediretur a castris suis collibusque Pompeianis aciem subiceret: 3, 84, 2; ¶ eum se (nona Caesaris legio) obiecisset Pompeianis copiis atque opere <c> . . . circummuniret: 3, 66, 2; ¶ ex finitimis regionibus quas potest contrahit cohortes ex dilectibus Pompeianis: 1, 15, 5; ¶ quo facilius equitatum Pompeianum ad Dyrrachium contineret et pabulatione prohiberet: 3, 58, 1; ¶ hoc idem fere atque eadem de causa Pompeiani exercitus duces faciebant: 1, 40, 2; (accessere <del. Em. Hoffm.> subito prima luce Pompeiani <exercitus aduentus extitit add. : Em. Hoffm.; del. Np.>: 3, 63, 6); ex Pompeiano exercitu circiter milia XV cecidisse uidebantur, sed in deditionem uenerunt amplius milia XXIII: 3, 99, 3; ¶ legio Pompeiana <pompeiana legio Ohl> celeris <c> spe subsidii confirmata ab decumana porta resistere conabatur <c> . . . : 3, 69, 2; ¶ Brundisini Pompeianorum <pompeiorum a> militum iniuriis atque ipsius Pompei contumeliis permoti Caesaris rebus fauebant. itaque cognita Pompei protectione concursantibus illis atque in ea re occupatis uulgo ex tectis significabant: 1, 28, 1, 2; legiones sibi alias ex Asia adduci iussit, quas ex Pompeianis militibus conueceat: 3, 107, 1; ¶ M. Varro . . . diffidens Pompeianis rebus amicissimos <c>, ueteris homo potentiae, Pompeianis rebus studebat: 3, 35, 2.

2. ui subst.: quod tanta diligentia omnia litora a Pompeianis tenebantur: 3, 42, 3; ne quo <c> loco erumperent Pompeiani ac nostros post

tergum adorirentur: 3, 44, 4; *cf. qu. sqq.* §. 4, 5; Pompeiani hoc insolentius atque audacius nostros premere et instare coeperunt cratesque promissione obiectas propulerunt, ut fossas transcenderent (*u. CC*): 3, 46, 3; praecipites Pompeianos egerunt (*e*) et terga uertere coegerunt: 3, 46, 5; *cf. qu. sqq.* §. 5, 6; cum in colloquiis Pompeiani famem nostris obiectarent: 3, 48, 2; *cf. qu. sqq.* et 49, 3, 5; cuius aduentu facile sunt repulsi Pompeiani: 3, 51, 1; *cf. §. 2*; Pompeianis magnam (*e*) res ad receptum difficultatem adferebat: 3, 51, 6; *cf. §. 6, 7*; ad duo (*e*) milia numero ex Pompeianis cecidisse reperiebamus, euocatos centurionesque complures: 3, 53, 1; accessere subito . . . Pompeiani (*cf. I. exercitus*): 3, 63, 6; inter duos uallos, qua perfectum opus non erat, Pompeiani (*Paul*: per mare ; *Np.*, *Dt.*: *del. Nicas.*) nauibus expositi (*expositis O*: nauibus *expos. del. Dt.*) in auersos (*e*) nostros impetum fecerunt . . . : 3, 63, 8; iamque Pompeiani magna caede nostrorum castris Marcellini adpropinquabant . . . : 3, 65, 1; cuius aduentus Pompeianis compressit: 3, 65, 2; sinistro cornu, ubi erat ipse, celeriter adgressus Pompeianos ex uallo deturbauit: 3, 67, 4; *cf. §. 5*; his rebus tantum fiducia ac spiritus Pompeianis accessit, ut non de ratione belli cogitarent, sed uicisse iam sibi (*e*) uiderentur: 3, 72, 1; *cf. §. 2-4*; ut equitum mille etiam apertioribus locis VII milium (*e*) Pompeianorum impetum . . . sustinere auderent: 3, 84, 4; nostri milites . . . cum . . . animum aduertissent non concurriri a Pompeianis, . . . cursum represserunt: 3, 93, 1; neque uero Pompeiani huic rei defuerunt (*e*): 3, 93, 2; *cf. qu. sqq.*: cohortes sinistrum (*e*) cornu pugnantibus (*e*) etiam tum ac resistentibus in acie Pompeianis circumierunt eosque a tergo sunt **adortae*: 3, 93, 6; sustinere Pompeiani non potuerunt atque uniuersa terga uerterunt: 3, 94, 2; Caesar Pompeianis ex fuga intra (*e*) uallum compulsis nullum spatium perterritis **dari oportere existimans milites cohortatus est*, ut: 3, 95, 1; Pompeiani, quod is mons erat sine aqua, diffisi ei loco relicto monte uniuersi . . . Larisam uersus *se* recipere coeperunt: 3, 97, 2; Caesar . . . IIII secum legiones duxit commodioreque itinere Pompeianis occurrere coepit: 3, 97, 3; qua re animaduersa Pompeiani in quodam monte constituerunt: 3, 97, 4; munitione flumen a monte secluserunt, ne noctu aquari Pompeiani possent: 3, 97, 4; *cf. §. 5 (et 98, 1-3)*; neque multo post de proelio facto in Thessalia cognitum est, ut ipsis Pompeianis fides fieret: 3, 101, 7; *cf. qu. sqq.*

[Falso: Cassius . . . onerarias naues . . . in

Pomponianam (*O²*: pompeianam *z*) classem immisit: 3, 101, 2.]

Pompeius. 1. *adi.*: non nullos ambitus Pompeia lege damnatos illis temporibus, quibus in urbe (*e*) praesidia legionum Pompeius habuerat, . . . in integrum restituit: 3, 1, 4.

2. *subst.*: **A. Cn. Pompeius (Magnus).** *Praenomen Cn. additur his locis*: Cn. Pompeius 1, 14, 3; Cn. Pompei VII 6, 1; 1, 13, 4; 24, 4; Cn. Pompeium 1, 35, 4; 53, 3; 84, 3; 3, 10, 2 (*bis*); Cn. Pompeio, M. Crasso consulibus (*sic z*; Pompeio et Crasso consulibus *β*) IV 1, 1; ab Cn. (*a*; *gneo A(*; *negeo B.M.*; *C. h¹*) Pompeio proconsule VI 1, 2; a Cn. Pompeio 1, 30, 5; ab Cn. Pompeio 2, 3, 1; 17, 2.

a) nominat. Pompeius *erstat his locis*: VII 4.

1, 2, 1 (Pompeiusque); 2, 3 (*bis*); 3, 1 (laudat Pompeius (*promptos Pantagathus, Cornelissen*) atque . . . confirmat); 4, 4 (ipse Pompeius); 6, 1; 9, 5; 14, 3; 19, 3; 24, 1; 26, 1; 27, 2; 28, 3; 29, 1; 32, 8; 33, 2; 34, 3.

2, 32, 2.

3, 1, 4; 3, 1; 4, 5; 11, 2; 13, 1, 3, 6; 18, 3 (*bis*): 29, 3; 30, 1, 2, 3, 4, 7; 41, 1, 4; 42, 1, 5; 43, 2; 44, 1, 6; 45, 1, 2, 6; 51, 8; 52, 1; 54, 1; 56, 1, 2; 58, 2, 5; 61, 1; 66, 4; 67, 4; 69, 1; 70, 1; 71, 3; 75, 3; 76, 2, 3; 77, 3; 78, 3, 6; 79, 2; 80, 4; 82, 1, 3; 84, 1; 85, 1; 86, 1; 87, 6; 88, 1 (ipse erat Pompeius); 88, 3; 92, 1; 94, 5; 96, 3; 102, 3; 103, 1, 3; 104, 1.

ap. Cic. ad Att. IX 13 A. 1; IX 14, 1.

b) genet. (Forma pompeii *inuenitur in z* <popei in *a*, pompeii in *h teste Fr.*, pompeii in *h teste Hold.*) VII 6, 1; in *a* 1, 2, 6; 3, 2, 4; 29, 3; 30, 1; 3, 19, 1; 22, 1; 56, 1; 67, 3; 70, 2; 79, 6; 80, 3; 81, 3; (82, 2?) 82, 5; 83, 1, 3; 84, 2; 85, 2, 3; 87, 1; 88, 1; 93, 3 (*bis*). 5; 96, 1; 97, 3; 103, 5; 106, 4; *reliquis (20) locis uidetur scriptum esse pompeii. Quid reliqui belli civilis codd. habeant ignoramus.*)

Erstat genetibus his locis: VII 6, 1.

1, 2, 1 (ipsius . . . Pompei); 2, 6; 3, 2, 4; 8, 4; 9, 1; 13, 4; (14, 1 *u. e*); 24, 4; 28, 1 (ipsius Pompei); 28, 2; 29, 3; 30, 1; 38, 1; 61, 3 (ciuitates uictae nomen atque imperium absentis Pompei <*Dauis*: *om. codd.*) timebant, quae in amicitia manserant <popei *add. codd.*: *del. Dauis.*) magnis adfectae beneficiis eum diligebant).

2, 18, 5, 7.

3, 10, 1; 11, 3; (16, 4 <Pompeii *add. codd.*: *Np.*: *del. Elberl.*) summam <suam *Lips.*: *Porchh.*) suam <*om. codd.*: *Np.*: *add. Kran.*)

esse ac fuisse semper uoluntatem, ut componeretur <c> atque ab armis discederetur; 19, 1; 22, 1 (se) ea, quae faceret, iussu atque imperio facere Pompei, quae <pompeioque a> mandata ad se per Vibullium <c> delata essent; 25, 3; 41, 5; 43, 1; 56, 1; 67, 2, 3; 70, 2; 78, 2; 79, 6; 80, 3; 81, 3; 82, 2, 5; 83, 1, 3; 84, 2; 85, 2, 3; 87, 1; 88, 1; 93, 3 (bis); 96, 1; 97, 3; 102, 2; 103, 5; 106, 4.

ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 2 (bis); priore loco in *MP* pompeium.

e) **datiuus:** 1, 1, 4; 6, 3; 11, 1 <pompeio af: pompeii hl.>

(2, 18, 1 (Petreioque <pompeioque O.>))

3, [10, 10;] 16, 4; 41, 1; 63, 5; 79, 3; 103, 4.

d) **accus.:** 1, 7, 1, 4; 8, 3, 4; 10, 1 (Pompeiumque); 10, 3, 4 (Pompeiumque); 17, 1; 18, 6 (missi ad Pompeium <Ofhl; missi a pompeio a; edd.) reuertuntur); 19, 1; 25, 2; 26, 2, 5; 29, 1; 32, 8; 35, 4; 39, 3; 53, 3; 76, 1 (neu se neu Pompeium <Na; pompeium absentem Ofhl: [Pompeium] Terpstra; Db.), imperatorem suum, aduersariis ad supplicium tradant obsecrat); 84, 3.

3, 9, 8; 10, 2 (bis); 11, 1 (bis); 16, 5; 17, 2, 5; 23, 3; 29, 1; 41, 1 (bis); 3; 43, 2, 3; 45, 1; 49, 2; 57, 2; 60, 4, 5; 61, 2, 3; 65, 4 (bis); 69, 4; 79, 6; 80, 3 (Pompeiumque); 83, 2; 84, 5; 85, 2 (Pompeium <pompeius a?>); 89, 2; 102, 1, 7; 104, 2; 106, 1 (Pompeium om. l); 108, 4; 111, 3.

ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 1, 2.

e) **uocat.:** 3, 87, 2.

f) **abl.:** IV 1, 1; VI 1, 2 (ab Cn. Pompeio proconsule).

1, 3, 1; 4, 3; 8, 2; 15, 4; (18, 6 u. d); 23, 4; 24, 5; 26, 3; 30, 5; 32, 3 (ipso consule Pompeio); 34, 1; 38, 1; 60, 5.

2, 3, 1; 17, 2; 25, 4.

3, (5, 3 Coponio <pomponio ; pompeio Oh¹); 33, 1; 55, 2; 61, 2; 79, 4; 82, 5; 92, 3.

Ad hunc Pompeium pertinent IV 1, 1; VI 1, 2, 4; VII 6, 1; — 1, 1, 4; 2, 1 (bis); 3 (bis); 6; 3, 1 (bis?); 2, 4; 4, 3, 4 (5); 6, 1, (2); 3; 7, 1, 4; 8, 2, 3, 4 (bis); 9, 1 (—) 5 (6); 10, 1, (2); 3, 4; (11, 1 — 3); 13, 4; 14, 1, 3; 15, 4; 17, 1 (2); 18, 6; 19, 1, 3 (4); 23, 4; 24, 1, (2); 4, 5 (6); 25, 2 (— 4); 26, 1, 2, 3, (4); 5; 27, 2 (— 6); 28, 1, 2, 3; 29, 1 (bis); 3; 30, 1, 5; 32, 3 (— 6). 8 (bis); 33, (1); 2; 34, 1, 3; 35, (1); 4 (5); 38, 1 (bis); 39, 3; 53, 3; 60, 5; 61, 3; 76, 1; 84, 3; — 2, 3, 1; 17, 2; 18, 5, 7; 25, 4; 32, 2; — 3, 1, 4; 3, 1 (— 4, 4); 4, 5 (6 — 5, 4); 9, 8; 10, 1, 2 (bis) (— 9) (10); 11, 1 (bis); 2, 3; 13, 1, (2); 3, 6; 16, 4 (bis); 5; 17, 2, 5; 18, 3 (bis) (4); 19, 1; 22, 1; 23, 3; 25, 3; 29, 1, 3; 30, 1, 2, 3, 4, (5); 7; 33, 1 (2); 41, 1 (quater); (2); 3, 4, 5; 42, 1, (2); 5; 43, 1, 2 (bis); 3, (4); 41, 1 (— 5).

6; 45, 1 (bis); 2, (3); 5, 6; 49, 2; 51, 8; 52, 1; 54, 1 (2); 55, 2; 56, 1 (bis); 2; 57, 2 (3); 58, 2, 5; 60, 4, 5; 61, 1, 2 (bis); 3; (62, 1—3); 63, 5; 65, 4 (bis); 66, 4 (6); 67, 2, 3, 4; 69, 1, 4; 70, 1, 2; 71, 3, 4; 75, 3; 76, 2, 3; 77, 3; 78, 2, 3, 6; 79, (1); 2, 3, 4, 6 (bis); 80, 3 (bis); 4; 81, 3; 82, 1, 2, 3, 5 (bis); 83, 1, 2, 3; 84, 1, 2, 5; 85, 1, 2 (bis); 3; 86, 1 (— 5); 87, 1, 2, 6; 88, 1 (bis); 3 (— 5); 89, 2; 92, 1, (2); 3; 93, 3 (bis); 5; 94, 5 (— 7); 96, 1, 3 (4); 97, 3; 102, 1, 2, 3 (— 6); 7; 103, 1, 3, 4, 5; 104, 1, 2 (3); 106, 1, 4; 108, 4; 111, 3; — ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 1, 2 (ter); 13 A, 1; 14, 1.

B. Cn. Pompeius filius: (equites) D ex Gabinianis Alexandria, Gallos Germanosque, . . . Pompeius filius cum classe adduxerat: 3, 4, 4; praerat Aegyptiis nauibus Pompeius filius: 3, 5, 3; quibus cognitib rebus Cn. Pompeius filius, qui classi Aegyptiae praerat, ad Oriem uenit: 3, 40, 1; cf. *qu. sqq.* § 1—6.

C. Cn. Pompeius: Cf. *Np. Phil. I p. 670.*

his rebus permotus Q. Titurius . . . interpretem suum Cn. Pompeium ad eum mittit rogatum, ut: V 36, 1.

M. Pomponius Pomponianus: cum esset Caesaris classis diuisa in duas partes, dimidia parti praesesset P. Sulpicius . . . dimidiae M. Pomponius ad Messanam, prius Cassius ad Messanum (prius cass. ad mess. om. af) nauibus aduolauit, quam Pomponius de eius aduentu cognosceret, perturbatumque eum nactus nullis custodiis neque ordinibus certis . . . onerarias naues . . . in Pomponianam (<P²; pompeianam O.> classem inmisit atque omnes naues incendit XXXV: 3, 101, 1, 2.

[Falso: praerat . . . nauibus . . . Rhodiis C. Marcellus cum C. Coponio <Ursin.: pomponio afh²; pompeio Oh¹): 3, 5, 3.]

pondo: ciues Romanos eius provinciae sibi ad rem publicam administrandam HS <c> CLXXX et argenti pondo <O: .p. :> XX milia . . . polliceri coegit: 2, 18, 4.

pondus. A. propr. (= *σταθμός, σίζωρα*): utuntur aut aere aut nummo aureo <aereo ζ: aut taleis c> ferreis ad certum pondus examinatis pro nummo <pro nummo om. ζ: u. CC>: V 12, 4.

B. IrsL: a) = grauitas. βέρος: tum magni ponderis saxa et praecautas trabes in muro collocabant <c>: II 29, 3; apertos cuniculos praensta et praecauta materia et pice feruificta et maximi ponderis saxis morabantur: VII 22, 5; ¶ huc cum se consuetudine reclinauerunt (alces), infirmas arbores pondere adfligunt atque una ipsae concidunt: VI 27, 5.

b) = *uis, copia*, πλῆθος: in castris Pompei uidere licuit . . . magnum argenti pondus expositum: 3, 96, 1; ¶ Pompeius . . . pecunia societatis sublata et a ⟨e⟩ quibusdam priuatis sumpta et aeris magno pondere ad militarem usum in naues imposito . . . Pelusium peruenit: 3, 103, 1.

pono. A. = collocare, constituere; a) *propr.*; pertinet z) ad res; zz): Caesar . . . aditus duos . . . magnis operibus praemuniuit castellaque his locis posuit ⟨impos. O⟩: 3, 58, 1; ¶ castra u. **castra** p. 461 sq. (28 loc.); ¶ alteram nauem, quae erat ad custodiam ab Acilio posita, pluribus adgressus nauibus . . . nostros uicit: 3, 40, 2; ¶ milites positos scalis muros ascendunt: 1, 28, 4; ¶ tabulae testamenti unae per legatos eius Romam ⟨e⟩ erant allatae, ut in aerario ponerentur — hae, cum propter publicas occupationes poni non potuissent, apud Pompeium sunt depositae: 3, 108, 4; ¶ has (columnellas) inter se capreolis molli fastigio coniungunt, ubi tigna, quae musculi tegendi causa ponant, collocentur: 2, 10, 3.

ββ): isti ⟨e⟩, quorum in aedibus fanisque posita et honori erant et ornatu: *ap. Gell.* IV 16, 8; — neque saepe accidit, ut neglecta quispiam religione aut capta apud ⟨e⟩ se ⟨e⟩ occultare aut posita tollere auderet: VI 17, 5.

β) ad terras et oppida (positum esse = situm esse): zz): auxilia ex Britannia, quae contra eas regiones posita est, accessunt ⟨haec omnia om. β⟩: III 9, 10; ¶ quod Gallia sub septentrionibus, ut ante dictum est, posita est: I 16, 2.

ββ): oppidum u. **oppidum** p. 939 (7 (8) loc.); ¶ qui nicus positus in ualle non magna adiecta planitie altissimis montibus undique continetur: III 1, 5; ¶ perspecto urbis situ, quae posita in altissimo monte omnes aditus difficiles habebat: VII 36, 1.

γ) ad homines: zz) = constituere: iis ⟨e⟩ centurionibus, quos in statione ad praetoriam portam ⟨ad praetorium af⟩ posuerat: 3, 94, 6; ¶ Caesar . . . deducta Orico legione, quam tuendae orae maritimae causa posuerat, . . . existimabat: 3, 34, 1; (62, 4 u. quaestorem); ¶ ibi praesidium ponit et in altera parte fluminis Q. Titurium Sabinum legatum cum sex cohortibus relinquit ⟨e⟩: II 5, 6; in extremo ponte turrim . . . constituit praesidiumque cohortium duodecim pontis tuendi causa ponit: VI 29, 3; illi eum tumulum . . . munierunt ⟨e⟩ praesidiumque ⟨que om.

Naf⟩ ibi posuerunt: 1, 47, 4; Pharum ⟨e⟩prehendit atque ibi praesidium posuit: 3, 112, 5; ¶ ad eas munitiones Caesar Lentulum Marcellinum quaestorem cum legione VIII. positum habebat: 3, 62, 4; ¶ quibus in castellis ⟨in quibus (om. cast.) bdhik⟩ interdiu stationes ponebantur ⟨dispon. β⟩, ne qua subito eruptio fieret: VII 69, 7.

ββ) = adponere, dare: Dumnorigi custodes ponit, ut quae agat, quibuscum loquatur scire possit: I 20, 6.

b) *trsl.*; z) = reponere (plerumque positum esse = contineri, niti): Caesar . . . unum communis salutis ⟨communi salutis f; *Schn., Fr.*: communi salute β⟩ auxilium in celeritate ponebat ⟨ponebant AM⟩: V 48, 1; ¶ reliquum erat certamen positum in uirtute: III 14, 8; erat in celeritate omne positum certamen, utri prius angustias montesque occuparent: 1, 70, 1; ¶ (cum) priores . . . exaudito clamore perturbatis ordinibus omnes ⟨omne *Eussu.*⟩ in fuga sibi praesidium ponent ⟨sumerent h⟩: II 11, 5; ne cuncta Gallia deficeret, quod nullum amicis ⟨om. a⟩ in eo praesidium uideret ⟨AQB; *Schn., Hold., Dt.*²: uideretur M; *rell. ead.*⟩ positum esse ⟨praes. pos. uideret β⟩: VII 10, 1; ¶ nec fuit spatium . . . ad contrahenda castra, quod res posita in celeritate uidebatur: VII 40, 2; ¶ cum Sotiates ⟨e⟩ superioribus uictoriis freti in sua ⟨om. B⟩ uirtute totius Aquitaniae salutem positam putarent: III 21, 1; si Gallia omnis cum Germanis consentiret ⟨e⟩, unam esse in celeritate positam salutem: V 29, 6; cum . . . recentes defessis succederent omnemque Galliae salutem in illo uestigio temporis positam arbitrarentur: VII 25, 1; ¶ erumperent atque omnem spem salutis in uirtute ponerent: III 5, 3; nostri . . . omnem spem salutis ⟨sal. spem β⟩ in uirtute ponebant: V 34, 2; quod omnem spem hostes in celeritate ponebant: V 39, 4.

proinde omnia in uictoria posita ⟨esse *add. β⟩* existimarent: V 34, 1; ¶ id ne accidat, positum in eius diligentia atque auctoritate: VII 32, 5.

β) = numerare: tu quoque tu in summis, o ⟨*Steph.*: tu in summisso *cod. reg.*⟩ dimidiate Menander, poneris, et merito, puri sermonis amator: *ap. Suet. uita Terent.* 5.

γ) = proponere: Cottaque et Titurii calamitatem . . . ante oculos ponunt: VI 37, 8; ¶¶ id eam de causa, quam legatis pronuntiarunt ⟨e⟩, an perfidia adducti fecerint, . . . non uidetur pro certo esse ponendum

⟨β; proponendum z; *Np., Hodd., Dt.*²): VII 5, 6.

B. = abicere, deponere: ac, si ⟨o⟩ sese ⟨e⟩ interfici nollent, arma ponere iusserunt: IV 37, 1.

Ponere ad u. ad p. 121 *extr. et* 122 (8 *loc.*); ante oculos: VI 37, 8; ante oppidum: VII 11, 5; contra eas regiones: III 9, 10; e regione: VII 35, 1, 2; in (aedibus, monte, *sim.*) u. in p. 122 *sq.* (13 (14) *loc.*); iuxta: 1, 16, 4; 3, 41, 1; prope (flumen, oppidum): VII 36, 2; 2, 26, 1; 3, 37, 4; sub septentrionibus: 1, 16, 2; trans flumen: 3, 13, 6; — procul ab aqua: 1, 81, 1; — (edito, eo, idoneo, iniquo, oportuno, siluestri) loco: VII 35, 2; 55, 1; (69, 1;) 1, 81, 1; 3, 30, 7; 37, 4; 66, 2; (his, oportunis) locis: VII 69, 7; 3, 58, 1; — ibi u. ibi p. 11 (8 *loc.*); ubi: II 8, 3; ¶ ponere, positum esse in alga re (*trsl.*) u. in p. 136 (11 *loc.*); ¶ ad custodiam: 3, 40, 2; in statione: 3, 91, 6; ¶ pro certo: VII 5, 6.

Adverb.: interdiu: VII 69, 7; necessario **maturnis**: 1, 65, 3.

pons. De ponte a Caesare in Rheno flumine facto cf. *M. Jähns p. 365 sq.*; praeterca *Thomann, Pr. Zürich 1874 p. 8 sqq.*; *Rud. Maxa in ÖZ 1880 p. 481 sqq.*; *Wirth in BB. 1880 p. 297 sqq.*; *ibid. 1881 p. 24 sqq.*; *R. Schneider in BPhW. 1884 p. 161 sqq.*; *A. Schleussinger, Studie zu Caesars Rheinbrücke, Münch. 1884*; (cf. *Heller, Ph. A. XIV p. 531 sqq.*; *R. Meuge, PhR. V p. 524 sqq.*); *Widmann in Gymnasium 1885 p. 367 sqq.*; *R. Meuge in Ph. XLIV p. 279 sqq.*

A. subi.: cohortes V praemissae a Domitio ex oppido pontem fluminis interrompebant, qui aberat ⟨*Ald.*⟩ erat z; *edd.*⟩ ab oppido milia passuum circiter III: 1, 16, 2; ¶ (coeptus est: IV 18, 4 u. **B. a)** institueret); ¶ quod oppidum Cenabum pons fluminis Ligeris contingebat ⟨β; continebat z; *Np., Dt.*³): VII 11, 6; ¶ in Sicori ⟨e⟩ flumine pontes effecerat duos distantes inter se milia passuum III: 1, 40, 1; ¶ esse: 1, 7, 2 u. **B. a)** rescindere; in eo flumine pons erat, ibi praesidium ponit: II 5, 6; (1, 16, 2 u. abesse); ¶ pons (post *Ox*) enim ipsius magnum circuitum habebat: 1, 63, 2; ¶ (eodem fere tempore pons in Hiberno prope effectus nuntiabatur: 1, 62, 3); ¶ ex eo oppido pons ad Heluctios pertinet: I 6, 3; ¶ cum . . . omnes uiae ab Afraniis . . . obsiderentur nec pontes perfici possent: 1, 54, 1; ¶ harum omnium rerum facultates sine ullo periculo pons Herlae

praebat et loca trans flumen integra: 1, 49, 2.

B. accusat.: **a) obi.**: coniungere: 1, 40, 4 u. E. traicere; ¶ (diebus decem . . . omni opere ⟨ponte β⟩ effecto exercitus traducitur: IV 18, 1;) u. praeterca **efficio** p. 994 (4 (5) *loc.*); ¶ facere u. **facio** p. 1253 (6 *loc.*); ¶ habere: 1, 40, 4 u. E. traicere; ¶ ex eo tempore, quo pons institui coeptus est: IV 18, 4; ex utraque parte pontem instituit, (institutum *Ofhl.* biduo perficit: 1, 51, 4; ¶ interrompere u. **interrumpo** p. 224 A. (6 *loc.*); ¶ ut . . . castellum . . . expugnarent pontemque interseinderent: II 9, 4; ¶ perficere u. **perficio** p. 1052 *sq.* (8 *loc.*); ¶ (dispositis exploratoribus, nocturno effecto (reflecto *Vöhl.*) ponte Romani copias traducunt: VII 35, 1;) isdem publicis, quarum pars inferior integra remanebat, pontem reficere coepit. celeriter effecto opere . . . : VII 35, 4; tertio die ad flumen Elauer ⟨e⟩ pontem β; *Schn.*: pontes z; *edd. rell.*⟩ reficere fecit *af.* effecti *hk*⟩ coque atque β exercitum traducit (duxit β): VII 53, 4; reflecto reflecto A ponte, quem superioribus diebus hostes resciderant, exercitum traducit: VII 58, 5; pons, qui fuerat tempestate interruptus, paene (neque *Ciuv.* erat reflectus; hunc nocte ⟨e⟩ perfici iussit: 1, 41, 1; conatus est Caesar reficere pontes, sed nec magnitudo fluminis permittebat neque ad ripam dispositae cohortes aduersariorum perfici patiebantur: 1, 50, 1; ¶ pontem, qui erat ad Genauam, iubet rescindi: 1, 7, 2; se in Galliam recepit pontemque rescidit: IV 19, 4; unus eorum pontium, quos Vercingetorix rescindendos curauerat: VII 35, 2; reflecto ponte, quem superioribus diebus hostes resciderant: VII 58, 5; hostes . . . Lutetiam incendi (incendunt β) pontesque eius oppidi rescindi iubent: VII 58, 6; ¶ in extremo ponte turrim . . . constituit praesidiumque cohortium duodecim pontis tuendi causa ponit magnisque cum locum munitionibus firmat: VI 29, 3.

(b) acc. loci (suspensus ex praepos. trans): traducere: II 10, 1 u. E. traducere.)

C. dat.: ut . . . his defensoribus earum rerum nis minueretur neu ponti nocerent: IV 17, 10; ¶ ponti castrisque praesidio sex ⟨e⟩ cohortes relinquit ⟨e⟩: 1, 11, 2.

D. gen.: **a)**: quod pontis atque itinerum angustiae multitudini ⟨e⟩ fugam intercluserant: VII 11, 8; ¶ ad utramque partem pontis firmo praesidio relicto: IV 18, 2; reducto exercitu partem ultimam pontis . . . rescidit:

VI 29, 2; † rationem pontis hanc instituit: IV 17, 2.

b): castris <e> positis <e> e regione unius eorum pontium, quos: VII 35, 2.

E. abl.: haec insula . . . in mare iactis mobilibus angusto itinere ut <Kraff.: et v: edd.) ponte <ang. it. et p. del. Schambach> cum oppido coniungitur: 3, 112, 2; † his <is a> pontibus pabulatum mittebat: 1, 40, 1; quas (legiones) C. Fabius ulteriore ponte subsidio nostris miserat: 1, 40, 7; † incolumesque cum magna praeda eodem ponte in castra reuertuntur: 1, 55, 3; † omnem equitatum et leuis armaturae Numidas, funditores sagittariosque ponte <RSehn.: pontem X; edd.) traducit: II 10, 1; VII 53, 4 (et 58, 5) u. B. reficere; † celeriter suo <suos l> ponte Afranius, quem oppido castrisque coniunctum habebat, legiones III <e> equitatumque omnem traiecit: 1, 40, 4; † cum cotidiana consuetudine egressae <e> pabulatoribus praesidio propiore ponte legiones <Xp.: proprio re legiones a; proprio legiones fhl; [propiore ponte] legiones Db.) Fabianae duae flumen transissent: 1, 40, 3.

F. c. praep.: **a) ab:** ab oppido et ponte et comteatu omni . . . se interclusurum aduersarios confidebat: 1, 43, 2; † celeriter Domitiani a ponte repulsi se in oppidum receperunt: 1, 16, 3.

b) ad: z): firmo in Treueris ad pontem praesidio <praes. ad p. z> relicto . . . reliquas copias . . . traducit: VI 9, 5.

z): ibi cum antecursoribus Caesaris proelio commisso . . . se . . . receperunt: 1, 16, 3; † ponere: II 5, 6 u. A. esse.

e) in ponte: atque in extremo ponte turrim <e> . . . constituit: VI 29, 3.

d) per: ne semper magno circuitu per pontem equitatus esset mittendus: 1, 61, 1.

e) supra: sublicae et ad inferiorem partem fluminis oblique agebantur . . . et aliae item supra pontem medioeri spatio: IV 17, 10.

Adiect.: ambo: 1, 48, 2; duo: 1, 40, 1; extremus: VI 29, 3; (hi: 1, 40, 1; idem: 1, 55, 3; omnis: IV 18, 1); omnes: VII 34, 3; propior: 1, 40, 3 <e>; (suus: 1, 40, 4.) ulterior: 1, 40, 7; unus: VII 35, 2.

pontifex: quod per eum in collegium pontificum uenerat: 1, 22, 4.

ponto: pontones, quod est genus nauium Gallicarum, Lissi relinquit: 3, 29, 3; (cf. 3, 40, 5 naues onerarias XXX.)

Pontus: Pompeius . . . magnam ex Asia Cycladibusque insulis, Corcyra, Athenis, Ponto,

Bithynia, Syria, Cilicia, Phoenice, Aegypto classem coegerat: 3, 3, 1; sagittarios Creta, Lacedaemone, ex Ponto atque Syria reliquisque ciuitatibus III milia numero habebat: 3, 4, 3.

populatio: Caesar . . . satis habebat in praesentia hostem rapinis, pabulationibus populationibusque <populationibus del. Oud.: pabulationibus del. Not.) prohibere: I 15, 4.

populor: agros u. **ager** p. 208 **b)** (<Iloc.); † quod Harudes . . . fines eorum popularentur: I 37, 2.

pōpulus. In codicibus AQB (et M?) plerumque uerba populus Romanus (-li -ni, -lo -no, -lum -num) notata, non perscripta esse uidentur: usi autem sunt librarij litteris p r (uel PR uel p. r. uel P. R. uel .P.R.), sed ita, ut plerumque lineola (- uel -) aut super utramque litteram aut super alteram utram aut super ambas (PR uel similiter) addita sit. In cod. B (raro in Q) non raro casus indicatur littera i aut o aut ū super uersum adscripta; non nunquam super notam P. R. adiectae sunt litterae li ni, lo no, lū nū. VI 7, 8 in ABM exstat pri (= populi Romani). In cod. A inuenitur V 27, 4 populus roman; in eodem cod. I 35, 2 pōp. rōm. (an rom.?) et V 3, 3 populi .r.; in BQ V 3, 3 populi r̄; in AQ I 19, 2 populū .r.; in z V 54, 5 .pr. et V 41, 5 pōp. r. (populumque romanum in z); in h I 44, 7 popls r̄. et VI 7, 8 .p̄. r̄.; in a scriptum est V 29, 4 proprium (pro populi Romani) et VI 7, 8 prefert (pro his uerbis: populi Romani fert). Reliquis belli Galliei locis quod exstat in libris a et h nemo editorum indicat. In primi libri belli Galliei capitibus 42 prioribus Holder. cum reliquis locis accuratissime typis expresserit, quibus notis codicum AQB librarij usi sint, nullam (si a tribus locis I 30, 2 (bis) et 35, 2 discesseris) scripturae discrepantiam significauit; sed cum minime ueri simile sit, in prioribus illis 42 capitibus belli Galliei nusquam, reliquis locis fere semper librarios usos esse nota, non dubito, quin incuria et negligentia Holder illud indicare omiserit. De belli ciuili codicum scriptura nihil constat nisi 3, 12, 2 in a esse p. r. et 1, 9, 2 in v reperiri pro (= populi Romani).

A. pertinet ad populum Romanum: **a) additur adiect. Romanus; z) subi.:** **zz):** (accipere: V 41, 7 u. d) **zz)** consuetudo; † (cauere: I 14, 2 u. esse); † item <e> populum Romanum uictis non ad alterius praescriptum, sed ad suum arbitrium imperare consuesse: I 36, 1; † qui (populus R.) si alicuius iniuriae sibi conscius fuisset, non fuisse difficile cauere: I 14, 2; — eius rei po-

pulum Romano esse testem: I 14, 7; ¶ si pacem populus Romanus cum Heluetiis faceret: I 13, 3; ¶ quibus populus Romanus ignouisset neque in provinciam rede-gisset neque stipendium imposuisset: I 45, 2; ¶ imperare: I 36, 1 *u.* consuesse; ¶ imponere: I 45, 2 *u.* ignoscere; ¶ intellegere: I 14, 2 *u.* β) decipere; ¶ neque (se) sibi iudicium sumptuosum contra, atque omnis Italia populusque Romanus iudicauisset: 3, 12, 2; ¶ posse: V 27, 4 *u.* β) superare; ¶ putare: I 14, 2 *u.* β) decipere; ¶ redigere: I 45, 2 *u.* ignoscere; ¶ timere: I 14, 2 *u.* β) decipere; ¶ uelle: I 43, 8 *u.* δ) **xx**) consuetudo; ¶ se prius in Galliam uenisse quam populum (-lus *h*) Romanum: I 44, 7; ¶ uti: I 36, 2 *u.* γ) **xx**) praescribere.

β) non oportere se <e> a populo Romano in suo iure impediri: I 36, 2.

β) obi.: sed eo deceptum (populum R.), quod neque commissum a se intellegeret, quare timeret, neque sine causa timendum putaret: I 14, 2; ¶ intellegere se diuisum esse populum Romanum <Rom. om. O> in partes duas <o>: 1, 35, 3; ¶ haec uti fierent, per omnes deos perque <e> foedera, quae Romae fecisset, eodem testamento Ptolomaeus populum Romanum <ptolomaeus pater NO> obtestabatur: 3, 108, 3; ¶ opprimere: 1, 22, 5 *u.* uindicare; ¶ quod non adeo sit imperitus rerum, ut suis copiis populum Romanum <populus romanū A> superari <se superare β> posse confidat: V 27, 4; ¶ se . . . ex provincia egressum . . . , ut se et populum Romanum factione <factione h> paucorum oppres-sum in libertatem uindicaret: 1, 22, 5; ¶ qua uoce et quo senatus consulto populus Romanus ad arma sit uocatus: 1, 7, 5.

γ) dat.; **xx**): ne tanta et tam coniuncta populo Romano ciuitas . . . ad uim atque arma descenderet <e>: VII 33, 1; ¶ (Neruios) increpitare atque incusare reliquos Belgas, qui se populo Romano deditissent <A²: deditissent a; deditissent zh>: II 15, 5; ¶ sibi autem mirum uideri, quid in sua Gallia . . . aut Caesari aut omnino populo Romano negotii esset: I 34, 4; si [id] ita fecisset, sibi populo-que Romano perpetuam gratiam atque amicitiam cum eo futuram: I 35, 4; ¶ quod homines barbari et nostrae consuetudinis imperiti bellum populo Romano fecissent: IV 22, 1; ciuitatem ignobilem atque humilem Eburonum sua sponte populo Romano bellum facere ausam uix erat credendum: V 28, 1; ¶ quae pars ciuitatis Heluetiae insignem cala-

mitatem populo Romano intulerat, ea princeps poenas persoluit: I 12, 6; — (Bello-uacos) impulsos ab suis principibus . . . et ab Haeduis defecisse et populo Romano bellum intulisse: III 4, 3; Germanos neque priores populo Romano bellum inferre neque tamen recusare, si laessantur, quin armis contendant: IV 7, 3; ¶ Caesar . . . quid <e> in annos singulos uectigalis populo Romano Britannia penderet constituit: V 22, 4; ¶ libera sint *add.* *Nielh.*) comitia atque omnes res publica senatui populoque Romano permittatur: 1, 9, 5; ¶ (id interesse rei publicae <Mada. interea et rei publicae v; *add.*: interea et populo Rom. *Pluyg.* et ipsis placere oportere, si: 3, 10, 9;) ¶ si ipse populo Romano non praescriberet, quem ad modum suo iure uteretur: I 36, 2; ¶ quoniam . . . hanc sibi populoque Romano gratiam referret, ut in colloquium uenire inuitatus graueretur: I 35, 2.

β) coniunctus: VII 33, 1 *u.* **xx**) coniungere; ¶ in Galliam magnam eorum (Germanorum) multitudinem uenire populo Romano periculosum uidebat: I 33, 3.

δ) gen.; **xx**): qui et sua uirtute et populi Romani hospitio atque amicitia plurimum ante in Gallia potuissent: I 31, 7; Ariouistum se consue cupidissime populi Romani amicitiam adpetisse: I 40, 2; quod uero ad amicitiam populi Romani attulissent, id iis <e> eripi quis pati posset? I 43, 8; amicitiam populi Romani sibi ornamento et praesidio, non detrimento esse oportere: I 44, 5; non minus libenter <o> sese <e> recusaturum populi Romani amicitiam, quam adpetierit: I 44, 5; uti opinione et amicitia populi Romani tuti esse possent <e>: IV 16, 7; se suosque omnes in officio futuros <e> neque ab amicitia populi Romani defecturos confirmauit: V 3, 3; ne patiarum ciuitatem prauis adulescentium consiliis ab amicitia populi Romani deficere: VII 39, 3; ¶ Haeduos ceterosque amicos populi Romani defenderet: I 35, 4; ¶ neque ipsos <e> in his contentio-nibus . . . auxilio populi Romani usos esse: I 44, 9; ¶ quoniam tanto suo populi-que Romani beneficio adfectus . . . hanc sibi populoque Romano gratiam referret: I 35, 2; in spem ueniebat pro suis tantis populi-que Romani in eum beneficiis cognitis suis postulatis fore, uti pertinacia desisteret: I 42, 3; doluisse se, quod populi Romani beneficium <P. R. beneficium d. pro beneficio v> sibi per contumeliam ab inimicis extorqueretur: 1, 9, 2; ¶ ne committeret, ut is locus, ubi constitissent,

ex calamitate populi Romani et internecione exercitus nomen caperet: I 13, 7; ¶ populi Romani hanc esse consuetudinem, ut socios atque amicos non modo sui nihil deperdere, sed gratia, dignitate, honore auctiores uelit esse: I 43, 8; neque suam neque populi Romani consuetudinem pati, uti optime meritos <e> socios desereret: I 45, 1; hi consuetudine populi Romani loca capere, castra munire, comaeatibus nostros intercludere instituunt: III 23, 6; non esse consuetudinem populi Romani <ullam add. β> accipere ab hoste armato condicionem: V 41, 7; maiore strepitu et tumultu, quam populi Romani fert consuetudo, castra moueri iubet: VI 7, 8; ¶ finitimisque (se) imperaturum, ne quam dediticiis populi Romani iniuriam inferrent: II 32, 2; ¶ certior factus est omnes eas ciuitates in dicionem <β> *Np.*, *Dt.*; deditiōnem α; *rell. edd.*) potestatemque populi Romani esse <o> redactas: II 34; ¶ nauibus transire . . . neque suae neque populi Romani dignitatis esse statuebat: IV 17, 1; te . . . bene de nomine ac dignitate populi Romani meritum esse existimare debemus: *ap. Cic. Brut.* 253; ¶ docuit, quid populi Romani disciplina atque opes <opus M> possent: VI 1, 4; qui (militēs) iam in consuetudinem Alexandrinae uitae ac licentiae uenerant et nomen disciplinamque populi Romani dedidicerant <Ald.: didicerant α>: 3, 110, 2; ¶ negat se more et exemplo populi Romani posse iter ulli per provinciam dare: I 8, 3; ¶ numquam ante hoc tempus exercitum populi Romani Galliae provinciae finibus <e> egressum <e>: I 44, 7; ita populi Romani exercitum biemare atque inueterascere in Gallia moleste ferebant: II 1, 3; et posse et audere populi Romani exercitum Rhenum transire: IV 16, 1; ¶ dice- rent se suaque omnia in fidem atque in <om. β> potestatem populi Romani permittere: II 3, 2; quas possit, adeat ciuitates horteturque, ut <e> populi Romani fidem sequantur: IV 21, 8; ¶ eum neque suam neque populi Romani <om. h> gratiam repudiaturum: I 40, 3; ¶ hospitium: I 31, 7 u. amicitia; ¶ (Dumnorigem) imperio populi Romani non modo de regno, sed etiam de ea quam habeat gratia desperare: I 18, 9; quod in tanto imperio populi Romani turpissimum sibi et rei publicae esse arbitrabatur: I 33, 2; populi Romani iustissimum esse in Gallia imperium: I 45, 3; populi Romani imperium Rhenum finire: IV 16, 4; qui polliceantur <e> obsides dare atque imperio populi Romani obtemperare: IV 21, 5; ardere Galliam tot contumeliis acceptis sub populi Romani im-

perium redactam: V 29, 4; qui iam ante se populi Romani imperio subiectos dolerent: VII 1, 3; cum Graecos . . . arma capere iuberet, illi autem se contra imperium populi Romani pugnaturus negarent: 3, 11, 4; — tantum se eius opinionis deperdidisse, ut populi Romani <.pr. β> a populo Romano α; *edd.*) imperia perferrent <e>, grauissime dolebant: V 54, 5; ¶ reminisceretur et ueteris incommodi populi Romani et pristinae uirtutis Heluetiorum: I 13, 4; ¶ magno cum periculo prouinciae futurum, ut homines bellicosos, populi Romani inimicos, locis patentibus . . . finitimos haberet: I 10, 2; ¶ tametsi <e> pro ueteribus Heluetiorum iniuriis populi Romani <pop. *It. del. Pr.*> ab his poenas bello repetisset: I 30, 2; ¶ nulla tamen uox <o> est <o> ab <e> iis audita populi Romani maiestate et superioribus uictoriis indigna: VII 17, 3; ¶ eo grauius ferre, quo minus merito populi Romani accidissent <e>: I 14, 1; ¶ mos: I 8, 3 u. exemplum; ¶ multis sese nobilibus principibusque populi Romani gratum esse facturum: I 44, 12; ¶ Caesarem uel auctoritate sua . . . uel nomine populi Romani deterrere posse, ne: I 31, 16; louge iis <e> fraternum nomen populi Romani afuturum: I 36, 5; 3, 110, 2 u. disciplina; *ap. Cic. Brut.* 253 u. dignitas; ¶ (si id facere occupationibus rei publicae <β> populi Romani α; *Frig., Db.*) prohiberetur, exercitum modo Rhenum transportaret: IV 16, 6; ¶ opes: VI 1, 4 u. disciplina; ¶ opinio: IV 16, 7 u. amicitia; ¶ potestas: II 3, 2 u. fides; II 34 u. dicio; ¶ principes: I 44, 12 u. nobiles; ¶ cuius pater . . . a senatu populi Romani amicus appellatus erat: I 3, 4; ¶ eam rem non minus ex usu terrae Galliae quam populi Romani accidisse: I 30, 2.

ββ) neque se iudicare Galliam potius esse Ariouisti quam populi Romani: I 45, 1.

ε) c. praep.; αα) ab: sese neque obsides repetituros neque auxilium a populo Romano imploratuos: I 31, 7; ¶ sibi praestare . . . quamuis fortunam a populo Romano pati, quam . . . interfici: II 31, 6; ¶¶ (imperia perferre: V 54, 5 u. δ) αα) imperium *extr.*)

ββ) ad: controuersias regum ad populum Romanum et ad se, quod esset consul, pertinere existimans . . . ostendit sibi placere . . . : 3, 107, 2.

γγ) contra: omnes Belgas . . . contra populum Romanum coniurare: II 1, 1; neque se cum Belgis reliquis consensisse neque contra populum Romanum <omnino add. β> coniu-

rasse: II 3, 2; ¶ neque <e> (sese) contra populum Romanum armis contendere: II 13, 2.

δδ) de: ita se omni tempore de populo Romano meritos esse, ut: II, 3.

εε) erga: (quos praecipuo semper honore Caesar habuit) pro uetere ac perpetua erga populum Romanum fide: V 51, 1.

ζζ) in e. acc.: quod nondum bono animo in populum Romanum uiderentur: I 6, 3; sese tamen hoc esse in Ciceronem populumque Romanum <cicerone pōp. r. ζζ> animo, ut: V 41, 5; ¶ quod Diuiciaci fratris summum in populum Romanum <om. CM> studium . . . cognouerat: I 19, 2.

ηη) in e. abl.: nisi <e> quid in Caesare populo Romano sit auxilii: I 31, 14.

θθ) per: si per populum Romanum stipendium remittatur et delicti subtrahantur: I 44, 5.

ι) non additū Romanus: ζ) subī.: doluisse se, quod . . . in urbem retraheretur, cuius absentis rationem haberi proximis comitiis populus iussisset: I, 9, 2.

β) gen.: eum se <e> uti populi beneficio prohibuisset? I, 32, 3; ne . . . arrogans in praeripiendo <praecip. β> populi beneficio <benef. pr. pop. αf> uideretur: 3, 1, 6; ¶ statuerat enim prius hos <e> iudicio populi debere restitui, quam suo beneficio uideri receptos <e>: 3, 1, 6; necessario populi senatusque iudicio fore utrumque contentum: 3, 10, 9; ¶ quotienscumque sit decretum, darent operam magistratus, ne . . . , factum in perniciosis legibus, in uis tribunicia, in secessione populi templis locisque editioribus occupatis: I, 7, 5.

γ) e. praep.: condiciones pacis . . . Romae ab senatu et a populo peti debere: 3, 10, 8.

neque expectant, . . . ut de eorum imperio ad populum feratur: I, 6, 6; praetoribus <e> tribunisque <e> plebis rogationes ad populum ferentibus non nullos . . . damnatos . . . in integrum restituit: 3, 1, 4.

(quarum rerum illo tempore nihil factum, ne cogitatum quidem; [nulla lex promulgata, non cum populo agi coeptum, nulla secessio facta *add. eodl.; del. Np.*]: I, 7, 5.)

B. ad alios populos pertinet: a) subī.: si qui aut priuatus <priuati β> aut populus eorum (druidum) decreto non stetit, sacrificiis interdicitur: VI 13, 6.

b) obi.: ciuitatem esse omnem in armis; diuisum senatum, diuisum populum, suas <in suas *ib.; Seal.*> cuiusque eorum clientelas <u. CC>: VII 32, 5.

c) dat.: magnam imperatam Asiae, Syriae regibusque omnibus et dynastiis et tetrarchis et liberis Aethiopiae populis pecuniam exegerat: 3, 3, 2; ¶ tributis quibusdam populis <hl> publicis *af. eodl.* priuatisque praemiis reliquos in posterum bona spe complet: 2, 21, 2.

d) e. praep.: regno occupato per tres potentissimos ac firmissimos populos totius Galliae sese potiri posse sperant: I 3, 8.

(populus: C. Caesar de analogia II: fagos, populos, ulmos: *ap. Charis. art. gramm. I p. 130 Keil.*)

porrigo: eum . . . nostri (non) longius, quam quem ad finem porrecta ac *add. N; Schn.;* porrecta ac *del. A. Hug.; Dt.;* *Hobl.;* prata ac *Paul. loca aperta u. CC* pertinebant, cedentes insequi audent: II 19, 5.

porro: neque (se) id, quod fecerit <e> de oppugnatione castrorum, aut iudicio aut uoluntate sua fecisse, sed coactu ciuitatis . . . ciuitati porro hanc fuisse belli causam, quod . . . resistere non potuerit: V 27, 4.

porta. A. obi.: eos, qui uenerant, . . . in oppidum dimittit (remittit?), portas murosque adseruari iubet: I, 21, 2; ¶ aperire u. aperio *p. 283 (I loc.);* ¶ Curio castra Vari *e* conspicit muro oppidoque coniuncta ad portam, quae appellatur bellica <Bellica *Hart;*> 2, 25, 1; ¶ ego reliquas portas circumueo et castrorum praesidia confirmo: 3, 94, 6; ¶ claudere u. claudio *p. 560 sq. (8 loc.);* ¶ defendere: II 33, 6 u. refringere); ¶ cum portas excidere conatus esset: VII 50, 4; ¶ Caesar <e> legiones, quas expeditas esse iusserat, portis incensis intromittit: VII 11, 8; ¶ obstruere u. obstruo *p. 871 (5 loc.);* ¶ gladiis dstrictis portas <-tis *M^a*> occupauerunt: VII 12, 6; (equitesque eius angustiis atque his angustiis portis atque his *eodl.* angustiis portisque *Ald.*; portis *del. Np.*; angustis atque uis *Landgraf*) a <e> Caesaris militibus occupatis ad insequendum tardabantur: 3, 70, 1; ¶ hac <e> fugientium multitudine ac turba portae castrorum occupantur atque iter impeditur: 2, 35, 3; ¶ portis patefactis eo die pace sunt usi: II 32, 4; ¶ abiectis armis <e> ultimas oppidi partes <portas *Paul*> continenti <e> impetu <e> petierunt: VII 28, 2; ¶ Carmonensium ciuitas per se cohortes cecit <e> portasque praecclusit: 2, 19, 5; certior ab suis factus est praecclusas esse portas: 2, 20, 6; illi uero (obsides) daturus se negare neque portas consuli praecclusuros: 3, 12, 2; Androsthones <e>, praetor Thessaliae,

omnem ex agris multitudinem . . . in oppidum cogit portasque <que *om. f.*> praeccludit: 3, 80, 3; ¶ cum portam quaerent castrorumque eam munitionem esse arbitrantur: 3, 68, 2; ¶ muros, portas, classem <*e*> reficiebant: 1, 34, 5; ¶ postridie eius diei refractis portis, cum iam defenderet nemo, atque intrōmissis <*e*> militibus nostris sectionem eius oppidi uniuersam Caesar uendidit: II 33, 6; ¶ Fabium discessu eorum duabus relictis portis obstruere ceteras: VII 41, 4; hostes . . . se ipsi multitudine impediunt atque angustioribus portis relictis <relecti *Paul. u. CC*> coartantur <*e*>: VII 70, 3; portae, quibus locis uidetur, eruptionis causa in muro relinquuntur: 2, 15, 4; ¶ testudine facta portas <portis *Flod.*> succedunt <succedunt *Flod.; Schn., Np., Db.*> [portas] succedunt *Dt.*¹) murumque subruunt: II 6, 2; ¶ aegre portas nostri <nostri portas *h*> tuentur; reliquos aditus locus ipse per se munitioque defendit: VI 37, 5.

B. dat.: neque finem prius sequendi fecerunt, quam muro <*o*> oppidi portisque adpropinquarunt <arent *β*>: VII 47, 3; ¶ erat obiectus portis <portae *Gül.*> ericius: 3, 67, 5.

C. gen.: cum angusto exitu portarum se ipsi premerent: VII 28, 3.

D. abl.; pendet a) ex uerbis: reliquas (legiones) de quarta uigilia compluribus portis eductas eodem itinere praemisit: 3, 75, 2; ¶ parsque ibi, cum angusto exitu portarum se ipsi premerent, a militibus, pars iam egressa portis ab equitibus est intercepta: VII 28, 3; ¶ Pompeius . . . decumana porta se ex castris eiecit <deiecit *f*>: 3, 96, 3; ¶ cum celeriter nostri arma cepissent . . . atque una ex parte <atque decumana porta *Paul.*> Hispanis equitibus emissis <missis *β*> equestri proelio superiores fuissent: V 26, 3; (51, 5 *u. b*) eruptio;) subito Labienus duabus portis omnem equitatum emittit: V 58, 4; ¶ subito meridiano tempore . . . portis se <*del. Apitx, Kreyss., Dt.*> † foras rumpunt <erumpunt *rece.; cdd.*> proripiunt <*con. Dt.*>: 2, 14, 1; hostes . . . inermes cum infulis se <infulsisse *af*> porta foras uniuersim proripiunt: 2, 11, 4 (12, 1 *Np.*); ¶ equitatumque per causam pabulandi emissum confestim decumana porta in castra se recipere inssit: 3, 76, 1; ¶ (portis tardari: 3, 70, 1 *u. A.* occupare.)

b) ex subst.: est aditus: 2, 1, 2 *u. E. b*) *z*) esse; ¶ subito omnibus portis eruptione facta . . . relinquunt: III 6, 1; subito duabus

portis eruptionem fieri iubet: III 19, 2; tum Caesar omnibus portis eruptione facta equitatumque emissis celeriter hostes in fugam dat <*o*>: V 51, 5; eodemque tempore toto muro clamore sublato duabus portis ab utroque latere turrium eruptio fiebat: VII 24, 3; non numquam . . . (Galli . . . eruptionem ex oppido pluribus portis summa ui facere conabantur: VII 73, 1.

E. e. praep.; a) ab; z): quod paene ab ipso uallo portisque castrorum barbaros auertisset: VI 42, 2; ¶ qui (calones) ab <*om. z.; e Frig.*> decumana porta ac <*e*> summo iugo collis nostros uictores flumen transisse <*e*> conspexerant: II 24, 2; ¶ duobusque interfectis reliquos a porta paulum <*e*> submouit: VII 50, 5.

β): ab decumana porta *u. ab p. 38* (3 *loc.*)

b) ad; z): ab iis <*e*> cohortibus, quae erant in statione <*e*> ad portas, defenduntur: 1, 75, 3; duabus ex partibus . . . una erat proxima portui uualibusque, altera ad portam <*Dederich; Dt.*> partem *z;* *Np., Db.*>, qua <quae *afh*> est aditus ex Gallia atque Hispania: 2, 1, 2; ¶ Pompeius se oppido tenet. nos ad portas castra habemus: *ap. Cic. ad Att. IX* 14, 1; ¶ ut . . . ante mediam noctem ad portas castrorum clamor oreretur <*e*>: V 53, 1; ¶ quos (centuriones) in statione ad praetoriam portam <ad praetorium *af*> posuerat: 3, 94, 6; ¶ ut idem ad portas urbauis praesideat <*Ald.; praesidia codd.*> rebus et duas bellicosissimas prouincias absens . . . obtineat: 1, 85, 8.

β): castra . . . conspicit . . . ad portam: 2, 25, 1 *u. A.* appellare.

γ): (hic (= ad portas?) paulisper est pugnatum: 3, 67, 5.)

e) ante: (centuriones . . . ne ante partem <portam *BJ*> rei militaris laudem amitterent, fortissime pugnantes conciderunt: VI 40, 7;) quidam ante portam oppidi Gallus per <*e*> manus seni ac picis traditas glebas in ignem . . . proiebat: VII 25, 2.

d) in e. abl.: capit arma a proximis atque in porta consistit: VI 38, 2; ¶ cum iam esset agmen in portis: 3, 85, 4.

e) intra: cum hostem <*e*> intra portas esse existimarent: VII 47, 4.

f) pro: qui pro <por *B¹*> portis castrorum in statione erant: IV 32, 1.

[**Falso:** frumentumque omne conquisitum . . . per equites <importa *add. a;* in porta *add. fh*> comportarat: 3, 42, 5.]

Adiect.: (angustae: 3, 70, 1;) angusti-

ores: VII 70, 3; bellica (Belica): 2, 25, 1; ceterae: VII 41, 4; complures: 3, 75, 2; decumana: II 24, 2; III 25, 2; (V 26, 3;) VI 37, 1; 3, 69, 2; 76, 1; 96, 3; duae: III 19, 2; V 58, 4; VII 24, 3; 41, 4; omnes: III 6, 1; V 51, 5; 3, 54, 2; plures: VII 73, 1; praetoria: 3, 94, 6; reliquae: 3, 94, 6; ultimae: VII 28, 2.

porticus. A.: (legio nernacla) sese . . . Hispalim <e> recepit atque in foro et porticibus <-ubus O> sine maleficio consedit: 2, 20, 4.

B.: pedibus lignis coniunctis inter se porticus integebantur atque haec agger inter manus proferebatur: 2, 2, 3.

porto. A. obi. est subst.: et commeatu ab Remis reliquisque ciuitatibus ut sine periculo ad eum portari possent <posset z; Np.> efficiebat: II 5, 5; ¶ frumentum omne, praeterquam <c> quod secum portaturi erant, comburunt: I 5, 3; ¶ iis <c> impedimentis, quae secum agere ac portare non poterant, citra flumen Rhenum depositis: II 29, 4; ¶ uti . . . neque hoc neque superiore anno ulla <c> omnino nauis, quae milites portaret, desideraretur: V 23, 3; ¶ caetrati auxiliariesque . . . , quorum erant . . . corpora insueta ad onera portanda: I, 78, 2.

B. obi. est adiect. uel pron.: animaduertit multa undique portari atque agi plenissimis uis, quae repentinum tumultus timore ex agris in urbem conferantur: 2, 25, 2; ¶ cum sua quisque miles circumspiceret, quid secum portare posset <c>, quid ex instrumento hibernorum relinquere cogeretur: V 31, 4.

portorium: (Dunnorigem) complures annos portoria reliquaque omnia Haeduum uectigalia paruo pretio redempta habere, propterea quod illo licente <c> contra liceri <c> audeat nemo: III 8, 3; ¶ quo (itinere) magno cum periculo magnisque cum <om. β> portoriis mercatores ire consuerant <c>: III 1, 2.

portus. A. subi.; a): neque qui essent ad maiorum nauium <c> multitudinem idonei portus reperire <c> poterat: IV 20, 4; erat tutus: 3, 26, 4 u. B. tegere; ¶ qui modo sibi timuerant, hos tutissimus portus recipiebat <reiciebat NO>: 3, 27, 1.

b) abl. abs.: summaque erat uasto atque aperto mari, magnis aestibus, raris < mari magno, aestibus raris BM> ac prope nullis portibus difficultas nauigandi: III 12, 5.

B. obi.: appellare: 3, 26, 4 u. nancisci; ¶ (naues) onerariae duae eodem <duos add. A> quos reliquae <β> reliqui z; ead. > portus <eod.

port. quos rel. β capere non potuerunt et paulo infra delatae sunt: IV 36, 4; ¶ claudere: 3, 23, 1 u. tenere; ¶ si modo insulam adisset <c>, genus hominum perspexisset, loca, portus, aditus cognouisset: IV 20, 2; ¶ haec insula obiecta Alexandriae portum efficit: 3, 112, 2; ¶ classe Caesari <c> erepta portum ac mare totum in sua potestate haberent: 3, 111, 4; ¶ intericere: III 8, 1 u. tenere; ¶ nacti portum, qui appellatur Nymphaeum, ultra Lissum milia passuum III, eo naues introduxerunt: 3, 26, 4; ¶ neque (Romanos) eorum locorum, ubi bellum gesturi essent, uada, portus, insulas nouisse <nosse β>: III 9, 6; ¶ (occupare): 3, 8, 4 u. F. b) γ): ¶ qua felicitate <c> inter medias hostium classes oppletis non solum portibus, sed etiam litoribus omnes incolumes essent transportati <c>: 3, 73, 3; ¶ neque sibi nudanda litora et relinquendos portus existimabant: 3, 15, 5; ¶ qui portus ab Africo tegebatur, ab austro non erat tutus: 3, 26, 4; ¶ in magno impetu maris atque aperto paucis portibus interiectis, quos tenent ipsi, omnes fere, qui eo mari uti consuerunt, habent uectigales: III 8, 1; Sulpicium Rufum legatum cum eo praesidio, quod satis esse arbitrabatur, portum tenere <tucri RSchm.>

iussit: IV 22, 6; quietam nactus stationem et portus omnes timens <timentes a>, quod teneri ab aduersariis arbitrabantur <-batur rec.>, . . . milites exposuit: 3, 6, 3; est certior factus portus <portum Na> litoraque omnia classibus aduersariorum teneri: 3, 14, 1; praestare arbitrabatur unum locum, qua necessarius nostris erat egressus, quam omnia <Ciare.> omnium <> litora ac portus custodia clausos <ant delend. aut classium scribend. eus. Ciare.> teneri <rec.> tucri <> custodia classis tucri Paul>: 3, 23, 1; ¶ timere: 3, 6, 3 u. tenere; ¶ tucri: IV 22, 6 u. tenere; (Labieno relicto,) ut portus tueretur et rem <c> frumentariam <c> prouideret: V 8, 1; 3, 23, 1 u. tenere.

C. dat.: insulam obiectam portui Brundisino tenuit: 3, 100, 1; ¶ duabus ex partibus . . . una erat proxima portui <portu a> naualibusque: 2, 1, 2.

D. gen.: administratio: I, 25, 4 u. exitus; ¶ (nauem) quinqueremem et minores duas in angustiis portus cepit: 3, 100, 2; ¶ ab utroque portus cornu moles iacimus: ap. Cic. ad Att. IX 14, 1; ¶ exitus administrationesque <C> Brundisium portus impedire instituit: I, 25, 4; ¶ fauces u. fauces p. 1285 (β loc.); ¶ turrim obiectam ad

ipsum introitum portus opposuit: 3, 39, 2; ¶ nauigationem impeditam propter inscientiam locorum paucitatemque portuum sciebant <u. CC>: III 9, 4.

E. abl.: hic uenientem Vticam nauibus Tuberonem portu atque oppido prohibet: 1, 31, 3; sicuti mari portibusque <que *om. l.*> Caesarem prohibebat, ita: 3, 15, 1; ¶ se . . . debere . . . neutrum eorum contra alterum iuare aut urbe aut <e> portibus <portibus *a*; portibus *O*> recipere: 1, 35, 5; oppido ac portu recepti non erant: 3, 102, 7.

F. c. praep.: **a) ab:** paulumque a portu progressus litteras a Caesare accipit: 3, 14, 1; ¶ quod se longius a <*Voss.; om. codd.*> portibus committere non auderent: 3, 25, 5.

b) ad; z): omnes ad portum Itium conuenire iubet: V 2, 3; ¶ aditus autem atque itinera duo, quae extra murum ad portum ferebant, . . . trabibus . . . praesaeperit: 1, 27, 4; ¶ Caesar ad portum Itium cum legionibus peruenit: V 5, 1; longo itinere ab his circumducti ad portum perueniunt: 1, 28, 4.

quod (theatrum) arcis tenebat locum aditusque habebat ad portum et ad *regia naualia: 3, 112, 8.

β): quae (naues) . . . consuetudine cotidiana ad portum excubabant: 2, 22, 3; ¶ eodemque tempore pugnatum est ad portum: 3, 111, 2.

γ): hoc confecto negotio a Sasonis <ι; salonis *rece.*; *Np., Db.*> ad Curici <*Momms.; corici NOajl.*; coryci *h*; orici *rece.*; Oricum *Np.; Db.*> portum stationes <portus, stationes *Np.; Db.*> litoraue omnia longe lateque classibus occupauit: 3, 8, 4.

e) contra: insulamque, quae contra portum Brundisinum est, occupauit: 3, 23, 1.

d) ex; z): an paenitet uos, . . . quod ex portu sinuque aduersariorum CC naues oneratas abduxerim <*Ciace.; Dt.*; addux. *ι*; *Np., Db.*>: 2, 32, 12; ¶ naues ex portu educere *u. educo p. 991* naues 1, 57, 2; 2, 22, 5; 3, 26, 2; ¶ uacti idoneum uentum ex portu exeunt: 2, 4, 5; ¶ neque . . . aut ignominia <e> amissarum nauium aut necessarium rerum inopia ex <*om. f.*> portu insulaque expelli potuit: 3, 100, 4; ¶ neque illi <e> sibi confisi ex portu prodire sunt ausi: 3, 7, 2; ¶ circiter CCXX <e> naues eorum . . . profectae ex portu <e port. prof. β> nostris aduersae constituerunt: III 14, 2; ¶ naues XVIII . . . ex superiore portu leni uento soluerunt: IV 28, 1.

β): quo ex portu commodissimum in Britanniam traiectum esse cognouerat: V 2, 3.

e) in portum; z): partem <e> nauium deprimunt, . . . reliquas in portum compellunt: 1, 58, 4; ¶ onerarias naues . . . deprehendunt atque in portum deducunt: 1, 36, 2; ¶ equitesque in ulteriorem portum progredi . . . iussit: IV 23, 1; ¶ ex his unum ipsius nauigium . . . ex conspectu abiit, duo perterrita concursu nostrarum nauium sese in portum receperunt: 2, 22, 4; quo cognito se in portum recipit <recep. *Of*>: 3, 14, 2; ¶ is naues nostras interiores in portum <*Ciace.; partem codd.*> post oppidum reduxit: 3, 39, 2; ¶ nostri ueterani in portum refugiebant: 3, 24, 2; ¶ quattuor biremes subiectis scutulis impulsas uectibus in interiorem portum <*Ciace.; partem codd.; Np., Dt.*> traduxit <u. CC>: 3, 40, 4; ¶ uento tenebantur, quo minus in eundem portum uenire possent: IV 22, 4.

β): non potest esse propter angustias nauibus introitus in portum: 3, 112, 4.

γ): eo introduxerunt: 3, 26, 4 *u. B.* nancisci; ¶ eodem equitatus totius Galliae conuenit: V 5, 3; ¶ quo simul atque intro est iitum: 3, 26, 5.

l) in portu; z): quas (naues) in portu Brundisino deprehenderat: 1, 26, 1.

β): ibi cognoscit LX naues . . . cursum tenere non potuisse: V 5, 2.

z) intra: naues onerarias XXX a M. Antonio relictas intra portum adgressus omnes iucendit: 3, 40, 5.

Adiect.: Brundisinus: 1, 25, 4; 26, 1; 3, 23, 1; 100, 1; (idem: IV 22, 4; iidem: IV 36, 4; idonei: IV 20, 4; interior: 3, 39, 2; 40, 4; Itius: V 2, 3; 5, 1; nulli: III 12, 5; omnes: 3, 6, 3; — 3, 14, 1; 23, 1; pauci: III 8, 1; rari: III 12, 5; superior: IV 28, 1; tutus: 3, 26, 4; tutissimus: 3, 27, 1; ulterior: IV 23, 1.

posco. A. subi. sunt homines: (Caesar) obsides, arma, seruos, qui ad eos perflugissent, poscit: I 27, 3; ¶ fidem reliquis interponere, ius iurandum <*del. Eussner*> poscere, ut quod esse ex usu Galliae intellexissent, communi consilio administrarent: V 6, 6; ¶ Arionistum . . . obsides nobilissimi cuiusque liberos poscere: I 31, 12; ¶ obsides: I 27, 3 *u. arma*; (I 31, 12 *u. liberos*;) quod erat ciuitas magna inter Belgas auctoritate atque hominum <e> multitudine praestabat, sescentos obsides poscit: II 15, 1; ¶ seruos: I 27, 3 *u. arma*.

B. subi. est res (usus): addunt ipsi et

adtingunt rumoribus Galli, quod res poscere uidebatur: VII 1, 2; ¶ ad quos se celeriter, cum usus est (poscit β), recipiunt: IV 2, 3.

possessio. A. abstr. (τὸ ζιζιλιόγητα, τὸ ζιζιλιόγηται): filia minor Ptolomaei regis uacuum possessionem regni sperans ad (e) Achillam sese ex regia traiecit: 3, 112, 9; quod si decessisset (e) et liberam possessionem Galliae sibi tradidisset: I 44, 13; ¶ Romanos non solum iterum causa, sed etiam perpetuae possessionis culmina Alpium occupare conari: III 2, 5.

B. coner. (= ζιλιύω, ἀγορεύω): a) subi.: esse: 3, 1, 2 u. e).

b) obi.: Allobroges, qui trans Rhodanum uicos possessionesque habebant, fuga se ad Caesarem recipiunt et demonstrant sibi praeter agri solum nihil esse reliqui: I 11, 5; qui habeant domicilium aut possessionem in Hispania (niam z): 1, 86, 3; ¶ C. Caesar: possessiones redemi easque postea pluris (e) uenditas: ap. Dionel. art. gramm. I 368 (Keil); ¶ integras uero tenere possessiones qui se debere fateantur, cuius animi aut cuius impudentiae est? 3, 20, 3.

c) gen.: per eos (arbitros) fierent aestimationes possessionum et rerum, quanti quaeque earum ante bellum fuisset, atque eae (e) creditoribus traderentur: 3, 1, 2.

d) abl.: ne . . . potentiores . . . humiliores possessionibus expellant: VI 22, 3.

e) e. praep.: z) ex: militibus in contione agros ex suis possessionibus pollicetur: 1, 17, 4.

β) in e. acc.: cur in suas possessiones ueniret? I 44, 8.

possideo: Successiones suos esse finitimos; fines (B²β; Schu., Hodd.; om. z et uell. add.) latissimos feracissimosque agros possidere (poss. agr. af): II 4, 6; ¶ se neque sine exercitu in eas partes Galliae uenire audere, quas Caesar possideret, neque: I 34, 3; ut . . . partem finitimi agri per uim occupatam (tum β) possiderent (Sequani): VI 12, 4.

possido: uel sibi agros attribuant uel patiantur eos (o) tenere, quos armis possederint: IV 7, 4.

possum. 1. uerbum plenum ac instum est (= ualere, pollere); coniungitur A. e. acc. (neutr.): multum fortunam in repentino hostium aduentu potuisse indicauit, multo etiam amplius, quod paene ab ipso uallo portisque castrorum barbaros auertisset: VI 42, 1, 2; ¶ cum ipse gratia plurimum doni atque in reliqua Gallia, ille minimum propter

adulescentiam posset: I 20, 2; ¶ multum u. **multus** p. 658 B. a) z) ββ) (3 loc.); — esse non nullos, quorum auctoritas apud plebem plurimum ualeat, qui prinatum plus possint: 119; posent M²β, quam ipsi magistratus: I 17, 1; plurimum u. **multus** p. 659 7) (6 loc.); ¶ cum (e) equitatu (Neruii nihil possent — neque enim ad hoc tempus ei rei student, sed quicquid possunt, pedestribus ualent copii: II 17, 4; ¶ hic quantum in bello fortuna possit et quantos adferat casus cognosci potuit: VI 35, 2; cum quantum in bello fortuna posset iam ipsi incommodis suis satis essent documento: 3, 10, 6; ¶ quicquid: II 17, 4 u. nihil; ¶ intellecturum, quid inuicti Germani . . . uirtute possent: I 36, 7; quae ciuitates quantaque in armis essent et quid in bello possent: II 1, 1; equestribus procliis quid hostis uirtute posset (posset uirtute a) et quid nostri auderent periclitabatur (e): II 8, 2; et celeritate et copiis docuit, quid populi Romani disciplina atque opes possent: VI 1, 4; exposuit (e), quid iniquitas loci posset: VII 52, 2; ¶ ut, si quid possent, de indutiis fallendo impetrarent: IV 13, 5; ¶ quod (hostes) tantum multitudine poterant: II 8, 4; atque ego haec sententiam probarem — (nam add. β) tantum apud me (ap. me tantum (multum ik) β) dignitas potest, si . . . uiderem: VII 7, 6.

B. e. aduerb.: neque solum doni, sed etiam apud finitimas ciuitates largiter posse (Dum-norigem): I 18, 6.

2. uerbum auxiliare: A. additur infinitiuis; a) non additur particula non; z) adduntur inf. aef.; zz) singuli: qui cogitasset (e) haec posse in itinere accidere: V 33, 2; nullum enim poterat uniuersis a perterritis ac dispersis periculum accidere: VI 34, 3; non haec omnino fortuito aut sine consilio accidere potuisse: VII 20, 2; proinde ac si uirtute uicissent neque ulla commutatio rerum posset accidere: 3, 72, 4; quo mihi grauius abs te nil (e) accidere potest: ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1; ¶ omnibus uicis aedificiisque, quo (e) adire poterant (poterant β; Flod.), incensis: II 7, 3; uicos atque aedificia incendi oportere hoc spatium [a boia] quoque uersus (e), quo pabulandi causa adire posse uideantur: VII 14, 5; ¶ quo facilius omne Hadriaticum mare . . . in potestate haberet atque ex utraque parte bellum administrare posset: 1, 25, 3; ¶ qui (milites patresque familiae) aut gratia aut misericordia ualere aut (ad) naues aduare (adinuare f) possent: 2, 11, 1; ¶ ut quam

maxime ex fuga perterritos adoriri posset: 2, 39, 6; si imprudentes ex insidiis adoriri posset (possit *a*): 3, 30, 2; ¶ ut intra munitionem et sine timore et sine stationibus aquari possent: 1, 73, 3; ne noctu aquari Pompeiani possent: 3, 97, 4.

qui celeriter arma capere potuerunt, paulisper nostris restiterunt: IV 14, 4; reuertantur, ut rursus communicato consilio . . . aliud initium belli (o) capere possint (z; *Np.*; possent z; *plur. edd.*): VI 33, 5; idoneos homines deligebat, quorum quisque aut oratione subdola aut amicitia facillime capere posset (sic *AQ.*; capi posset z; posset *BM.*): VII 31, 2; necessarium esse existimaui de repentino aduentu Caesaris Pompeium fieri certiore, uti ad id consilium capere posset: 3, 11, 1; ¶ (censere: 2, 32, 4 *u.* sentire;) ¶ ne . . . hostes, quod tantum multitudine poterant, ab lateribus pugnantes suos circumuenire possent: II 8, 4; ¶ qua significatione qui in oppido obsidebantur de suo aduentu cognoscere possent: VII 81, 2; ¶ ne de improviso aut noctu ad (e) munitiones hostium multitudo aduolaret aut interdum tela in nostros operi destinatos coicere possent (posset z): VII 72, 2; ¶ ut tuto ab repentino hostium incursu etiam singuli commeari possent: VII 36, 7; ¶ hos (eos z) posse conficere armata milia centum: II 4, 5; Caesar in eam spem uenerat, se sine pugna et sine uulnere suorum rem conficere posse: 1, 72, 1; ut pluribus dimissi (e) itineribus a Caesare ad Domitium et a Domitio ad Caesarem nulla ratione iter conficere possent: 3, 79, 5; cum in spem uenero de compositione aliquid me posse (*Lamb.*; *om. codd. et edd.*) conficere (aliq. me confic. *del. Vrsin.*; *Bait.*): *ap. Cic. ad Att.* IX 13 A, 1; ¶ quae (cohortes) fugientes conspicatae neque illos suo aduentu confirmare potuerunt neque ipsae (e) hostium impetum tulerunt: 3, 64, 1; ¶ quibusnam manibus . . . homines tantulae staturae . . . tanti oneris turrin (e) in muro (e) sese conlocare posse (add. *Dt.*²) confiderent: II 30, 4; ¶ reliquas copias Heluetiorum ut consequi posset: I 13, 1; qui minus facile eam rem (in *add. BM.*) imperio nostro consequi poterant: II 1, 4; nihil adeo arduum sibi esse existimauerunt, quod non uirtute consequi possent: VII 47, 3; equitatumque praemisit ad nouissimum agmen demorandum, neque consequi potuit: 3, 75, 3; ¶ neque exercitum sine magno commeatu . . . in unum locum contrahere (se) posse: I 34, 3.

negat se more et exemplo populi Romani

posse iter ulli per prouinciam dare: I 8, 3; ¶ Caesarem . . . deterrere posse . . . Galliamque omnem ab Ariouisti iniuria posse defendere: I 31, 16; ¶ non materia multitudinis arborum, non frumentum . . . deficere poterat: 2, 37, 6; ¶ quod si ueteris contumeliae obliuisci uellet, num etiam recentium iniuriarum . . . memoriam (e) deponere posse (posset *AQ.*)? I 14, 3; ¶ si (in itinere impeditos (et *add. V.*) perterritos deprehendere posset: 3, 75, 3; ¶ Caesarem . . . nomine populi Romani deterrere posse, ne: I 31, 16; ut ne SueSSIONES quidem . . . deterrere potuerint, quin: II 3, 5; ¶ super lateres coria inducuntur, ne canalibus aqua immissa lateres diluere possit (b; posset *z. edd.*): 2, 10, 6.

cum . . . nostri . . . quid sine imperatore et sine reliquis legionibus adulescentulo duce efficere possent perspicere cuperent: III 21, 1; (nostri milites) tanto spatio secuti quantum (e) cursu et uiribus efficere potuerunt: IV 35, 3; quantum labore atque itinere legionarii milites efficere poterant: V 19, 3; quantumcumque itineris equitatu efficere poterat, cotidie progrediebatur: 3, 102, 1; ¶ si forte timoris simulatione hostes in suum locum elicere posset: V 50, 3; ¶ ut cogitata praeclare eloqui possent non nulli studio et usu elaborauerunt: *ap. Cic. Brut.* 253; ¶ neque omni interposita fide firmum esse posse, si in aliud tempus differretur: 1, 86, 2; ut braccia modo atque uueri ad sustinenda arma liberi ab aqua esse possent: VII 56, 4; sese unis Suebis concedere, quibus ne dii quidem immortales pares esse possint (posset *AQ.*; *Fr., Dt.*¹): IV 7, 5; uti opinione et amicitia populi Romani tuti esse possent (*Whitte.*; possint X; *edd.*): IV 16, 7; — si suam gratiam Romani uelint, posse iis utiles esse amicos: IV 7, 4; — sibi nullam cum iis (e) amicitiam esse posse, si in Gallia remaneret: IV 8, 1; nobis nisi Caesaris capite relato pax esse nulla (non O) potest: 3, 19, 7; pecora, quod secundum poterat esse inopiae (e) subsidium, . . . remouerant: 1, 48, 6; — trauersaria tigna inciduntur, quae firmamento esse possint (-unt *f.*): 2, 15, 2; est animaduersum . . . magno sibi esse (om. *hl.*) praesidio posse, si: 2, 8, 1; inuentum est magno esse usui posse, si: 2, 8, 3; ¶ quo facilius (naues?) uada ac decessum aestus excipere possent: III 13, 1; ¶ erant omnino itinera duo, quibus itineribus domo exire possent: I 6, 1; ¶ nullam exoriri moram posse, quo minus . . . diriperentur: 2, 12, 3 (*Np.* 4); ¶ cum ab his saepius quaereret

neque ullam omnino nocem exprimere posset: I 32, 3.

(fabulari: 3, 65, 4 u. pabulari:) ¶ quoniam propius accessisset seque id sine periculo facere posse existimaret (< e : I 42, 1; neque enim aliter facere poterit: *ap. Cir. ad Att.* IX 16, 3; — uti . . . , quod commodo rei publicae facere posset, Haeduos . . . defenderet: I 35, 4; scribit Labieno, si rei publicae commodo facere possit (< a: *Fr.*: posset z; *rell. edd.*: poss. fac. z), . . . ueniat: V 46, 4; Labienum Treboniumque hortatur, si rei publicae (< c) commodo facere possint, ad eam (< c) diem reuertantur: VI 33, 5; ¶ qui numerus domo exisset eorum, qui arma ferre possent: I 29, 1; ex his qui arma ferre possent ad milia nonaginta duo (erant): I 29, 2; ex hominum milibus LX uix ad quingentos, qui arma ferre possent, sese redactos esse dixerunt: II 28, 2; omnes, qui arma ferre possent, unum in locum conuenirent: IV 19, 2; omnesque (< e), qui per aetatem arma ferre possint (< z; possent z), ad bellum cogant: VII 71, 2; non omnes (< c), qui arma ferre possent, ut censuit Vercingetorix, conuocandos statuunt: VII 75, 1; — saepe numero sese cum his congressos ne uultum quidem atque aciem oculorum dicebant ferre potuisse: I 39, 1; VII 19, 4 u. perferre; nec iam uires sufficere cuiusquam nec ferre operis laborem posse: VII 20, 11; quo facilius subsidium prouinciae ferre (< z; ferri z; *edd.*) posset: VII 66, 2; cum uallis . . . suberat neque ii (< c), qui antecesserant, morantibus open ferre poterant: I, 79, 3; neque (se) corpore *laborem neque animo ignominiam ferre posse: I, 84, 4; neque uero primum impetum nostrorum Numidae ferre potuerunt: 2, 25, 5; ¶ (finire: 3, 51, 3 u. z) zz) finire;) ¶ neque ullus flare uentus poterat, quin . . . haberent (< c): 3, 47, 4.

imperium se a (< c) Caesare per proditionem nullum desiderare, quod habere uictoria posset (< possit z): VII 20, 7; satis esse magna utrumque incommoda accepta, quae pro disciplina et praeceptis habere possent (< sint *Naf.*): 3, 10, 4.

(impetrare: V 36, 3 u. z) zz) impetrari;) ¶ his rebus fiebat, ut et minus late uagarentur et minus facile finitimus bellum in ferre possent: I 2, 4; ¶ quod neque insequi cedentes possent neque ab signis discedere audent: V 16, 1; ¶ se . . . castra moturum, ut quam primum intellegere posset, utrum . . . officium an timor plus (< c) uideret: I 40, 11; ¶ ut spatium intercedere posset, dum milites . . . conuenirent: I 7, 6; ¶ (ab his fit initium retinendi Sili) (< c) atque Velanii (< et si

quos intercipere potnerunt *add.* z : III 8, 2;) ¶ qui nuntii suo beneficio conseruatos docerent, quos iure belli interficere potuisset: VII 41, 1; ¶ inuenire: I, 25, 3 u. z) zz) inueniri; ¶ quod spatii breuitate etiam in fugam coniectis aduersariis non multum ad summam uictoria iuuare poterat: I, 2, 3.

res gerebatur, ut nullum paulo fortius factum latere posset: III 14, 8.

facillime inopiae rei frumentariae sese mederi posse existimant: V 24, 6; ¶ neque nostros exercitus propter frumenti inopiam diutius apud se morari posse confidebant: III 9, 5.

nauigare: IV 31, 3 u. z) zz) nauigari; ¶ non facile Gallos Gallis negare potuisse: V 27, 6; ¶ neque enim iis e nostrae rostro nocere poterant: III 13, 8; statuebat . . . prospiciendum (< c), ne quid sibi ac rei publicae nocere (< ri a) posset: V 7, 2; eamque contabulationem . . . luto . . . constrauerunt (< c), ne quid ignis hostium nocere posset: 2, 9, 3.

(se) unum consilium totius Galliae effecturum, cuius consensui ne orbis quidem terrarum possit (< posset?) obsistere: VII 29, 6;

¶ tantum . . . patebat, quantum loci acies instructa occupare tenere z) poterat: II 8, 3; ¶ Bibulus . . . sperans alicui se parti onstarum nauium occurrere posse inanibus occurrerit: 3, 8, 3; castra mouit breuiore itinere se occurrere ei posse sperans: 3, 41, 4; ¶ hanc legionem sperans Caesar se opprimere posse . . . reliquit: 3, 67, 2.

cum animaduertisset Pompeium extra munitiones egressum, ut libere pabulari (fabulari *abl.*; populari *N*) posset nec minus aditum nauibus haberet (< re *Vell.*): 3, 65, 4;

¶ quod uero ad amicitium populi Romani attulissent, id iis (< c) cripi quis pati posset? I 43, 8; quod neque anchorae funesque sustinerent neque nauatae gubernatoresque nim tempestatis pati possent: V 10, 2; neque se neque reliquos municipes pati posse C. Caesarem . . . oppido . . . prohiberi: I, 13, 1; ¶ indignantes milites Caesar, quod conspectum suum hostes perferre (< ferre z) possent tantulo spatio intercepto, . . . edocet: VII 19, 1; ¶ quod certe inde decedendum esset Afranio nec sine aqua permanere posset: I, 71, 4; ¶ conuentum Salonis cum ueque pollicitationibus neque denuntiatione (< c) periculi permouere posset, . . . instituit: 3, 9, 2;

¶ alii uadis Rhodani . . . si perumpere posset conati . . . telis repulsi hoc conatu destiterunt: I 8, 4; ¶

quod neque legiones audeant absente imperatore ex hibernis egredi neque imperator sine praesidio ad legiones peruenire possit (β; posset z): VII 1,7; magna difficultate adiciebatur, qua ratione ad exercitum peruenire posset: VII 6,2; pons (c) enim ipsius magnam circuitum habebat, ut multo breuiore itinere illi ad Hiberum peruenire possent: I,63,2; ¶ cum sua quisque miles circumspiceret, quid secum portare posset (possit β), quid . . . relinquere cogeret: V 31,4; ¶ totius Galliae sese potiri posse sperant: I 3,8; ¶ ut esset, ubi tegumenta praependere possent: 2,9,3; ¶ id se facile ex humilitate sua probare posse: V 27,4; ¶ L. Minucium (c) Basilum cum omni equitatu praemittit, si quid celeritate itineris atque oportunitate temporis proficere possit (k; *Np.*; posset *X. rell. edd.*): VI 29,4; apud quos cum proficere nihil posset: 3,22,2; ¶ mons autem altissimus impendebat, ut facile perpauci prohibere possent: I 6,1; castella communit, quo facilius, si se inuito transire conarentur, prohibere possit (posset *M^h. Fr.*): I 8,2; Pompeius neque . . . discedere uolebat, . . . neque munitiones Caesaris prohibere poterat: 3,44,1; ¶ non (se) existimare Romanos sine ope diuina (c) bellum gerere, qui tantae altitudinis machinationes tanta celeritate promouere (et ex propinquitate pugnare *add. B²β*) possent (promouerent, ut ex prop. pugn. poss. *Ciacc.*): II 31,2; ¶ nostri . . . eos in fugam dederunt, neque longius prosequi potuerunt, quod equites cursum tenere atque insulam capere non potuerant (*Lipsius*; potuerunt *X.*): IV 26,5; ¶ (pugnare: II 31,2 *u. promouere.*)

posse hunc casum ad ipsos recidere (hunc cas. ad i. rec. posse β) demonstrant: VII 1,4; ¶ reservatis Haeduis atque (c) Arnernis, si per eos ciuitatis recipere (*A¹QB¹h.*; recup. *MB²*; recuperari *a*) posset: VII 89,5; ¶ quo spatio plures rem posse casus recipere intellegebant: I,78,4; ¶ sese ne obsidibus quidem datis pacem Ariouisti redimere potuisse (potuissent *MB²β*): I 37,2; quorum omnium gratiam atque amicitiam eius morte redimere posset: I 44,12; ¶ si nullam partem Germanorum domum remittere posset, at ne . . . pateretur: I 43,9; ¶ si quos . . . commoueret, hos (hoc z), si quaerent, reperire (*B²a*; reperiri *zh*) posse: I 40,8; neque qui essent . . . idonei portus reperire (iri *AQB^a*) poterat: IV 20,4; circumfunduntur ex reliquis hostes (o) partibus, si quem aditum reperire possint (β; possent z; *edd.*):

VI 37,4; inopia adductos (se) clam ex castris exisse, si quid frumenti aut pecoris in agris reperire possent (possint β): VII 20,10.

Dumnorigi custodes ponit, ut quae agat, quibuscum loquatur scire possit (posset *a'*): I 20,6; ¶ prius ad hostium castra peruenit, quam quid ageretur Germani sentire possent (possent sentire β; IV 14,1; quid irati grauius † de uobis sentire (grauius uobis censere *Paul*) possunt, quam ut eos prodatis, qui: 2,32,4; peruenit prius quam Pompeius sentire posset: 3,67,4; ¶ parentes suos commendabant, si quos ex eo (c) periculo fortuna seruare potuissent: 2,41,8; ¶ reliquum quidem in terris esse neminem, quem non superare possint: IV 7,5; V 27,4 *u. β*) zz) superari; neque quibus rationibus superare possent, sed quem ad modum uti uictoria deberent cogitabant: 3,83,5; ¶ circumuallare Pompeium instituit . . . , quo minore periculo undique frumentum commeatunque exercitui supportare possent: 3,43,2; ¶ suos liberos, nisi cum adoleuerunt, ut munus militiae sustinere possint, palam ad se adire non patiuntur: VI 18,3; legatos mittunt subsidium rogatum, quo facilius hostium copias sustinere possint (zh; possent *af*): VII 5,2; castra munire instituerunt, quo facilius repentinos hostium impetus sustinerent (sustinere possent β): VII 29,7; collem ceperunt neque nostrorum militum uictorum (c) impetum sustinere potuerunt: VII 62,8; postquam neque aggeres neque fossae uim (c) hostium sustinere poterant: VII 87,5; nec minimam partem temporis equitum uim caetrati sustinere potuerunt: I,70,5; tanta (erat) multitudo (CC) tormentorum, ut eorum uim nullae contextae uiminibus uineae sustinere possent: 2,2,1; neque uero diutius qui in uallo constiterant multitudinem telorum sustinere potuerunt: 3,95,4.

quos (c) non castrorum munitiones, non altitudo montis, non murus oppidi tardare potuisset: VII 52,3; ¶ tenere: II 8,3 *u. occupare*; tanta tempestas subito coorta est, ut nulla earum cursum tenere posset: IV 28,2; sacramento quidem uos tenere qui potuit, cum: 2,32,9; neque se praesidium, ubi constitutus esset, sine auxilio Scipionis tenere posse: 3,36,6; ¶ frumentum (o) se (o) exigue dierum XXX habere, sed paulo etiam longius tolerare (*A¹β*; *Schn. . . Hodd., Dt.²*; tollerari *BMQ¹*; tollerari *rell. edd.*) posse parcendo: VII 71,4; ¶ cum intellexerent et posse et audere populi Romani exercitum Rhenum transire: IV 16,1; explorat, quo commodissime (c) itinere

uallem transire (sic ζ ; *Np.*, *Schn.*; ualles transire z; ualles transiri *plur. edd.*) possit (posset ζ): V 49, 8; huc iam deduxerat rema, ut equites, etsi difficulter atque aegre fiebat, possent tamen atque auderent flumen transire, pedites uero tantum modo umeris ac summo pectore exstarent (b; extare ν ; *Np.*, *Db.*): 1, 62, 1, 2; paratos esse sese; posse et audere (posse et aud. *del. Paul.*) ea transire flumen, qua tractatus esset equitatus: 1, 64, 3; illi uadum fluminis Sicoris temptare, si transire possent: 1, 83, 4; Caesari circuitu maiore iter erat longius, aduerso flumine, ut uado transire posset: 3, 30, 4; ¶ (transportare: 3, 2, 2 u. ζ) zz) transportari; ¶ ex ea turri quae circum essent opera tueri se posse sunt cutisi: 2, 10, 1.

quae (naues) . . . uento teuebantur, quo minus in eundem portum uenire possent: IV 22, 4; omnibus hibernis Caesaris oppugnandis hunc esse dictum diem, ne qua legio alteri (e) legioni subsidio uenire posset: V 27, 5; tribus horis Aduatucam uenire (conuenire a) potestis (ueniri potest *ib.*): VI 35, 8; retineri urbano motu Caesarem neque in tantis dissensionibus ad exercitum uenire posse: VII 1, 2; (36, 7 u. ζ) zz) ueniri;) ipse . . . in nauibus excubans neque ullum laborem aut minus despiciens neque (ne quod *Oud.*; *Np.*, *Db.*) subsidium exspectans, si in Caesaris complexum (expectanti Caesaris in conspectum *Np.*; *Db.*) uenire posset (ueniret *f.*): 3, 8, 4; ¶ hoc toto proelio . . . auersum (e) hostem uidere nemo potuit (potuit nemo *Q.*): I 26, 2; ¶ neque ab tanta multitudine coniecta tela conferti uitare (a confertis nitari ζ) poterat: V 35, 4; ¶ eo autem frumento . . . propterea uti minus poterat, quod: I 16, 3; manipulos laxare iussit, quo facilius gladiis uti possent: II 25, 2; ne illi habeant, quo contra se uti possint: 1, 85, 11; testibus se militibus uti posse, quanto studio pacem petisset: 3, 90, 2; a te peto . . . ut te ibi uideam, ut tuo consilio, gratia, dignitate, ope omnium rerum uti possim: *ap. Cic. ad Att.* IX 6 A.

$\zeta\zeta$) adduntur plures infinitiui: tot hominum milia . . . quorum salutem neque propinqui negligere neque ciuitas leui momento aestimare posset: VII 39, 3; ¶ cum Furnium nostrum tantum uidissem neque loqui neque audire meo commodo potuissem: *ap. Cic. ad Att.* IX 6 A; ¶ perpetuas munitiones efficiebant, ne quem (neque *N.*) locum nostri intrare atque ipsos a tergo circumuenire possent: 3, 44, 4; ¶ quod et paucitatem

eorum ex loco superiore cognoscere et uirtutem despiciere potuerint: VII 20, 6; ¶ persequendum sibi Pompeium existimauit, . . . ne rursus copias comparare (araret a) alias et bellum renouare posset: 3, 102, 1; ¶ Scipionem ea esse auctoritate, ut non solum libere quae probasset exponere, sed etiam ex magna parte compellare (*Nahl.*; *tere edd.* atque errantem regere *corr. f.* posset: 3, 57, 3; ¶ cum neque ui contendere propter inopiam nauium neque clam transire propter custodias Menapiorum possent: IV 4, 4; ¶ prius quam illi aut conuenire aut profugere possent: VI 3, 2; ¶ quod . . . imperium et imperia dicamus, neque quadrigas in unam nominis figuram redigere neque harenam multitudinis appellatione (CC) conuenterere possumus: *ap. Gell.* XIX 8, 8; ¶ ne occasionem nauigandi dimitterent, siue ad litora Apolloniatum siue ad Labeatium cursum derigere atque eo naues eicere (*Ald.*; eligere ν) possent: 3, 25, 4; ¶ despiciere: VII 20, 6 u. cognoscere; ¶ ne tanta multitudo confusa nec moderari (ne emoderari z) nec discernere suos nec frumentandi (e) rationem (e) habere possent: VII 75, 1; ¶ eicere: 3, 25, 4 u. derigere; ¶ cum . . . ad hostem proficisci constituisset, siue cum ex paludibus siluisque elicere siue obsidione premere posset: VII 32, 2; ¶ (eligere: 3, 25, 1 u. derigere;) ¶ (emoderari: VII 75, 1 u. discernere;) ¶ neque, si quo afflictae casu conciderunt, erigere sese (e) ac (ζ ; aut z; *edd.*) subleuare possunt (alces): VI 27, 2; ¶ quod . . . neque euellere neque sinistra impedita satis commode pugnare poterant (Galli): I 25, 3; ¶ copias cogere . . . coeperunt, si ab (e) re frumentaria Romanos excludere aut adductos inopia in (e) prouinciam (e) expellere (prouincia excludere ζ) possent (*uerba*: aut add. inop. ex prou. exp. *del. Morus*; *Schn.*, *Db.*, *Holl.*): VII 55, 9; ¶ Varronem . . . uisurum (e), quem (e) ad modum tuto legati uenire et quae uellent exponere posset: 3, 19, 3; 57, 3 u. compellare; ¶ (exstare: 1, 62, 2 u. zz) transire;) ¶ hi neque multum fingere neque interdum lacrimas tenere poterant: I 39, 4; ¶ habere: VII 75, 1 u. discernere; ¶ ii (e), qui in iugo constiterant (e), . . . neque in eo quod probauerant consilio permanere . . . neque eam, quam prodesse (e) aliis uim celebritatemque uiderant, imitari potuerunt (ζ ; potuerant z): VI 10, 6; ¶ (equites) neque longius fugientes prosequi neque (e) uehementius equos incitare poterant: 2, 44, 1; ¶

nostrī tamen, quod neque ordines seruare neque firmiter insistere neque signa subsequi poterant, . . . magnopere perturbabantur <e>: IV 26, 1; ¶ eum omnium laborum finem fore existimabant, si hostem Hiberno intercludere et frumento <c> prohibere potuissent: 1, 68, 3; ¶ intrare: 3, 44, 4 u. circumuenire; ¶ petit . . ., ne grauentur sua quoque ad eum postulata deferre, si paruo labore magnas controuersias tollere atque omnem Italiam metu liberare possint: 1, 9, 1; ¶ loqui: *ap. Cie. ad Att.* IX 6 A u. audire; ¶ moderari: VII 75, 1 u. discernere; ¶ negligere: VII 39, 3 u. aestimare; ¶ eum <quod β> propter longitudinem agminis minus <e> facile <e> omnia <o> per se obire et quid quoque loco faciendum esset prouidere <scire β> possent poterant *ik*): V 33, 3; ¶ permanere: VI 40, 6 u. imitari; ¶ neque ciuitates . . . frumentum supportare neque ii <supportarent quod hi (<uel ii> af)>, qui pabulum longius progressi erant, interclusi fluminibus reuerti neque maximi commeatus <e>, qui ex Italia Galliae ueniebant, in castra peruenire poterant: 1, 48, 4; ¶ premere: VII 32, 2 u. elicere; ¶ profugere: VI 3, 2 u. conuenire; ¶ prohibere: 1, 68, 3 u. intercludere; ¶ prosequi: 2, 41, 4 u. incitare; ¶ prouidere: V 33, 3 u. obire; ¶ pugnare: 1 25, 3 u. euellere; ¶ temptemus hoc modo si possimus <Petraecha; possumus *codl.*: *Klot.*, *Wsbq.*> omnium uoluntates recuperare et diuturna uictoria uti: *ap. Cie. ad Att.* IX 7 C, 1; ¶ redigere: *ap. Gell.* XIX 8, 8 u. conuertere; ¶ regere: 3, 57, 3 u. compellere; ¶ renouare: 3, 102, 1 u. comparare; ¶ reuerti: 1, 48, 4 u. peruenire; ¶ <scire>: V 33, 3 u. obire; ¶ seruare: IV 26, 1 u. insistere; ¶ subleuare: VI 27, 2 u. erigere; ¶ subsequi: IV 26, 1 u. insistere; ¶ supportare: 1, 48, 4 u. peruenire; ¶ tenere: 1 39, 4 u. fingere; ¶ tollere: 1, 9, 1 u. liberare; ¶ transire: IV 4, 4 u. contendere: 1, 62, 1 u. αζ) transire; ¶ uenire: 3, 19, 3 u. exponere; ¶ uti: *ap. Cie. ad Att.* IX 7 C, 1 u. recuperare.

β) adduntur infinitiui passiuū; ζζ) singuli: ¶ abici u. adigi; ¶ quod ciuitatem temere ad suscipiendum bellum adduci posse non confidebant: VII 37, 6; ¶ ¶ adici u. adigi; ¶ quod non longius hostes aberant, quam quo telum adigi <Madu.; adici α> abici β) posset: II 21, 3; ut neque ex inferiore loco satis commode tela adigi <Madu.; adici X> posset et missa ab <e> Gallis grauius acciderent:

III 14, 4; ita . . . mare continebatur, uti ex locis superioribus in litus telum adigi posset: IV 23, 3; prius quam telum adigi <Faern.; adici *cod. Ursini; Dt.*; abici γ; *Np., Db.*> posset aut nostri propius accederent: 2, 34, 6; tantumque a uallo eius prima acies aberat, uti ne telum tormentumne <Steph.; telo tormentone γ; *edd.*> adigi <codl.: *Steph.*; adici *Scal.*; *edd.*> posset <tela tormentaue adigi possent *Ciace.*>: 3, 56, 1; ¶ nec maiore ratione bellum administrari posse: VII 21, 1; ¶ nihilo minus tamen agi posse de compositione: 3, 17, 4; ¶ quae <manis D. Bruti> ex insigni <e> facile agnosci <-ere af> poterat: 2, 6, 4; ¶ uti . . . prius haec omnia consumerentur, quam quem ad modum accidisset animaduerti posset: 2, 44, 2.

haec <e> ne ipsum quidem sperare nostros exercitus capi posse: 1 40, 9; (VII 31, 2 u. α) ζζ) capere; ¶ summa exercitus salua locum, quem petant, capi posse: 1, 67, 5; ¶ quod in conspectu omnium res gerebatur neque recte ac <aut h: *Pr.*> turpiter factum <β; om. α> celari poterat <β; om. α; poterat celari *conl. Db.*>: VII 80, 5; ¶ qui <collis> superioribus diebus uix prae multitudine cerni poterat: VII 44, 1; ¶ praesidium tantum est, ut ne murus <ut numerus α; ut ne murus β> quidem eingi possit: VI 35, 9; ¶ munitiones . . . perfecit, ut ne magna quidem multitudine . . . munitionum praesidia circumfundi possent: VII 74, 1; ¶ sentiunt totam urbem, qua sit aditus ab terra, muro turribusque circummuni <Aecardus; *Np., Db.*: circummuni γ; *Dt.*> posse: 2, 16, 2; ¶ diuersaque aciem . . . <Plaucus> constituit, ne ab equitatu circumueniri posset: 1, 40, 5; ¶ qua quidem ex re hominum multitudo cognosci potuit <pot. cogn. β>: V 42, 4; hic quantum in bello fortuna possit et quantos adferat casus cognosci potuit: VI 35, 2; ut ex ipsa significatione cognosci potuit: 1, 86, 1; ¶ quod unde agger omnino comportari posset, nihil erat reliquum: 2, 15, 1; ¶ arbitratu id bellum celeriter confici posse eo exercitum adduxit <e>: III 28, 1; ¶ qui <e> propter ueteres inimicitias nullo modo cum Haeduis coniungi poterant: VI 12, 7; ¶ cohortibus . . . longiore itinere circumductis, ne ex hostium castris conspici possent: III 26, 2; ¶ Bibulus . . ., cum neque curari posset neque susceptum officium deserere uellet, uim morbi sustinere non potuit: 3, 18, 1.

neque ullos in Gallia uacare agros, qui dari tantae praesertim multitudini sine iniuria pos-

sint: IV 8,2; quantum ei facultatis dari potuit, qui naui <e> egredi . . . non auferret: IV 21,9; ¶ neque multum abesse ab eo, quin paucis diebus deduci (naues) possint <possent *recc.*; *Frig.*>: V 2,2; sperans . . . imperitos homines inopia cibariorum adductos ad iniquam <e> pugnandi condicionem posse deduci: VI 10,2; expectabat . . . responsa, si qua hominum aequitate res ad otium deduci posset: 1,5,5; ¶ ad haec rursus opera addendum Caesar putauit, quo minore numero militum munitiones defendi <def. mun. β> possent: VII 73,2; antecedeat testudo . . . conuoluta <e> omnibus rebus, quibus ignis iactus et lapides defendi possent: 2,2,4; ¶ hos <e> omnes cotidie ab equitibus <e> deleri <β> diligi *AQM.*; deligi *B.*; deiici *cont. Oud.*> posse: VII 14,4; omnes hostium copiae deleri potuissent: VII 88,6; ¶ neque hominum morte memoria deleri debet, . . . neque clientes sine summa infamia deserui possunt: *ap. Gell.* V 13,6; ¶ (despici: VII 36,2 *u.* despici); ¶ committendum non putabat, ut pulsus hostibus dici posset eos . . . circumuentos: I 46,3; ¶ ut . . . esset neque diiudicari posset, uter utri uirtute anteferendus uideretur: V 44,14; ¶ ut non iniquo loco posse dimicari <dimicare *a*> uideretur: 3,85,3; ¶ omnibus eius iugi collibus occupatis, qua despici <*V. Hell.*; *Holl.*; despici *X.*; *rell. edd.*> poterat, horribilem speciem praebebat: VII 36,2; ¶ duabus legionibus . . . relictis, ut, si quo opus esset, subsidio duci possent: II 8,5.

prius quam id effici posset: VI 4,1; ¶ sperans Scipionem ad pugnam elici posse: 3,38,1; nulla ratione ad pugnam elici <eligi *a*> posse Pompeium existimans: 3,85,2; ¶ picem reliquasque <e> res, quibus ignis excitari potest, fundebant: VII 24,4; ¶ in castris Pompei uidere licuit . . . multa . . . , quae nimiam . . . uictoriae fiduciam designarent, ut facile existimari posset nihil eos . . . timuisse: 3,96,1; ¶ neque (Laelius) . . . inopia ex portu insulae expelli potuit: 3,100,4; ¶ neque tanto spatio certi quid esset explorari poterat: VII 45,4; ¶ qua . . . fiducia et opere et natura loci munitissima castra expugnari posse confidimus? 2,31,2; ¶ cum . . . neque multum aestatis superesset atque id facile extrahi posse intellegeret: V 22,4.

ferri: (VII 66,2 *u.* α) αα) ferre); quibus interelusus exercitu Caesaris auxilium ferri nulla ratione poterat: 1,70,2; ¶ id fieri posse, si . . . introduxerint: II 5,3;

quarum rerum a nostris propter paucitatem fieri nihil poterat: III 4,4; ne quis inermibus imprudentibusque militibus ab latere impetus fieri posset: III 29,1; id ne fieri posset, obsidione . . . fiebat: 1,19,4; conloquium petunt et id, si fieri possit, semoto a militibus loco: 1,81,1; id quem ad modum <eo cum admodum *M*> fieri possit, non nulla mihi <e> in mentem ueniunt et multa reperiri possunt: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C. 1; ¶ non enim aliter finire potest: VI 25,1; plerique existimant, si acrius insequi uoluisset, bellum eo die potuisse finire <*hl.*; *Db.*; finire *af.*; *Np.*, *It.*>: 3,51,3.

dum pari certamine res geri potuit: 1,51,5.

V primis diebus, quibus haberi senatus potuit: 1,5,4.

ne id quidem Caesar ab se impetrari posse dixit: IV 9,2; sperare (se) a multitudine impetrari posse, quod ad militum salutem pertinere: V 36,2; sperare <se *add.* β> ab eo de sua ac militum salute impetrari <impetrare *AQk.*; *Schn.*> posse: V 36,3; ¶ expediti naues conscenderent, quo maior numerus militum posset imponi <quo . . . imponi *del. Paul.*>: 3,6,1; ¶ ut . . . cui rei ferretur auxilium uix ratio iniri posset: VII 24,4; ¶ has (triremes) cum audacius progressas Libo uidisset, sperans intercipi posse quadrirems V ad eas misit: 3,24,2; ¶ quod re frumentaria intercludi posse confiderent, nostros . . . lacessere coeperunt: I 23,3; ¶ (nihil esse negotii subito oppressam legionem, quae cum Cicerone hietet, interfici; se ad eam rem <interfici posse; ad eam rem se β> proficitur adiutorem: V 38,4); ¶ neque certum inueniri <ire *Paul.*> poterat, obtinendine Brundisii causa ibi remansisset . . . an inopia nauium ibi restitisset: 1,25,3; ¶ ex quo iudicari posse <posset *X.*; *Holl.*>, quantum haberet in se boni constantia: I 40,6; ¶ an paenitet nos, quod . . . eo . . . illos compulerim, ut neque pedestri itinere neque nauibus comitatu inueniri possint? 2,32,12.

quibus rebus controuersias minui posse sperarent: V 26,4; ¶ (mutari: VII 45,9 *u.* uitari.)

XII nauibus amissis reliquis ut nauigare <nauigare β> *satis* commode posset efficit: IV 31,3; ¶ noceri: III 14,1 *u.* β) noceri; [lenitate armorum et cotidiana exercitatione nihil iis <e> noceri posse: V 34,4] (ut nihil omnino relinqueretur, qua aut telis <e> militibus aut igni operibus noceri posset: 2,16,1; ¶ priusque omnes in unum locum cogit, quam

de eius aduentu Aruernis nuntiari posset
 <potuisset a pr.>: VII 9, 5.

nullum eius modi casum exspectans, quo . . .
 in milibus passuum tribus offendit posset, . . .
 mittit <c>: VI 36, 2.

cum . . . omnes uiae . . . obsiderentur uec
 pontes perfici posset: I 54, 1; ¶ collis
 nascebatur . . . ab <c> superiore parte siluestris,
 ut non facile introrsus perspicere posset <PB²§;
 possit ABM>: II 18, 2; ¶ neque tamen
 ulli ciuitati Germanorum persuaderi potuit,
 ut: V 55, 2; alieno esse animo in Caesarem
 milites neque iis <c> posse persuaderi, uti: I,
 6, 2; ¶ comneatus ab Remis reliquisque
 ciuitatibus ut sine periculo ad eum portari
 possent <B²§; Flod.: posset z; Np.> efficiebat:
 II 5, 5; ¶ [haec quo facilius Pompeio pro-
 bari possent: 3, 10, 10]; ¶ ubi diligentia
 nostrorum nihil his rebus profici posse intel-
 lexerunt: III 21, 3; ¶ sic . . . exercitum
 constituabat, ut tertia acies uallum contingeret,
 omnis quidem instructus exercitus telis ex
 uallo abiectis <c> protegi posset: 3, 56, 2; ¶
 quantum diligentia prouideri poterat, pro-
 uidebatur: VI 34, 7; quantum ratione prouideri
 poterat, ab nostris occurrebatur: VII 16, 3.

manerent indutiae, dum ab illo rediri
 posset: 3, 16, 5; ¶ ut amissis circiter <c>
 XL nauibus reliquae tamen refici posse magno
 negotio uiderentur: V 11, 2; ¶ (reperiri:
 I 40, 8 et IV 20, 4 u. z) zz) reperire;) cuius
 modo <c> rei nomen reperiri poterat: 3, 32, 2;
 id <c> quem <c> ad modum fieri possit, non
 nulla mihi <c> in mentem ueniunt et multa
 reperiri possunt: ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 1;
 ¶ neque enim naues erant aliae, quibus repor-
 tari possent: IV 29, 4; ¶ ne . . . minus
 facile resisti posset: I 37, 4; duplicem . . .
 fecerat uallum, ut, si ancipiti proelio dimica-
 retur, posset resisti: 3, 63, 3; ¶ reprehendit,
 quod . . . neque ab <c> tribunis militum lega-
 tisque retineri potuissent: VII 52, 1; ¶
 stipites . . . ab infimo reuincti, ne reuelli
 possent, ab ramis eminebant: VII 73, 3.

at reliquos seruari posse confidunt: VI 40,
 2; ¶ quod (Caesar) . . . nulla re ex pro-
 uincia atque Italia subleuari poterat: VII
 65, 4; ¶ neque ullum esse subsidium, quod
 submitti posset: II 25, 1; ¶ plura castella
 Pompeius . . . temptauerat, ne ex proximis
 praesidiis succurri posset: 3, 52, 1; ¶
 ut suis copiis populum Romanum superari
 <se superare §> posse confidat: V 27, 4; labore
 et perseverantia nautarum [et] uim <nautarum
 impetum Paul> tempestatis superari posse spe-

rabat <se uim t. superare p. sperabant O>: 3,
 26, 3; ¶ (se) rem frumentariam, ut satis
 commode supportari posset, timere dicebant:
 I 39, 6; quibus est rebus effectum, uti tuto fru-
 mentum auxiliaque nauibus ad eum supportari
 possent: 3, 112, 6; ¶ ne primum quidem
 posse impetum suum <imp. s. posse §> susti-
 neri <sustinere BM> existimabant: III 2, 4;
 quantasuis <c> copias Germanorum sustineri
 posse munitis hibernis docebant: V 28, 4; neque
 <c> erat omnium quisquam, qui aspectum modo
 <c> tantae multitudinis sustineri <-nere BMk>
 posse arbitraretur: VII 76, 5.

(tolerari: VII 71, 4 u. z) zz) tolerare;) ¶
 quod unum genus tegimenti aliis locis erant
 experti nullo telo neque tormento traici posse:
 2, 9, 4; ¶ quod flumen uno omnino loco
 pedibus, atque hoc aegre, transiri potest: V
 18, 1; (V 49, 8 u. z) zz) transire;) neutrum
 horum (fluminum) transiri poterat: I, 48, 3; ¶
 tantum nauium reperit, ut anguste XV milia
 legionariorum <c> militum, DC <c> equites <c>
 transportari <uett. edd.: Dt.; -are z; Np.
 Db.> possent <u. CC>: 3, 2, 2; naues . . . re-
 mittuntur, ut reliquae legiones equitatusque
 transportari possent: 3, 8, 1.

ex castris egressus, prius quam subsidio ex
 oppido ueniri posset <uenire possent §>: VII
 36, 7; posse prius ad angustias ueniri, quam
 sentiretur <c>: I, 67, 1; ¶ uitari: V 35, 4
 u. z) zz) uitare; hoc una celeritate posse uitari
 <§; mutari z; edd.: euitari Paul>: VII 45, 9.

§) plures: adaugeri: VI 1, 3 u. augeri;
 ¶ neque certa subsidia conlocari neque quid in
 quaque parte opus esset prouideri neque ab
 uno omnia imperia administrari poterant:
 II 22, 1; ¶ ut, si quid esset in bello de-
 trimenti acceptum, non modo id breui tempore
 sarciri <§; Hold., Dt.²; resarciri z; rell. edd.;
 resarcire Kraff.>, sed etiam maioribus augeri
 <adaugeri §> copiis posset: VI 1, 3; ¶
 prius . . . constiterunt, quam plane ab his <c>
 uideri aut quid rei gereretur cognosci posset:
 III 26, 3; ¶ sperans Pompeium aut Dyr-
 rachium compelli aut <ut acf> † ab eo inter-
 cludi posse: 3, 41, 3; ¶ conlocari: II 22,
 1 u. administrari; ¶ quae (materia) . . .
 plerumque introrsus reuincta neque perumpi
 neque distrahi potest: VII 23, 5; ¶ eos
 accusat, quod, cum neque emi neque ex agris
 sumi possit <D; posset X; edd.>, tam necessario
 tempore . . . ab iis <c> non subleuetur: I 16,
 6; ¶ tanta diligentia omnes . . . contumit,
 ut nulla ratione ea res enuntiari aut ad
 Treueros perferri posset: V 58, 1; ¶ quod

. . . suam fugam aut occultari aut omnino ignorari posse existimarent: I 27, 4; ¶ Caesarem duobus exercitibus et locorum angustiis facile intercludi posse frumentoque prohiberi: I, 17, 1; 3, 41, 3 u. compelli; ¶ ut instar muri hae saepes munimentum <e> praebent, quo non modo non <CC> intrari, sed ne perspicī quidem posset <B²β>; possit z): II 17, 4; ¶ frustra tantum laborem sumi neque hostium fugam captis oppidis reprimi neque iis noceri posse: III 14, 1; ¶ occultari: I 27, 4 u. ignorari: ¶ perferri: V 58, 1 u. enuntiari; ¶ perumpi: VII 23, 5 u. distrahi; ¶ perspicī: II 17, 4 u. intrari; ¶ prohiberi: I, 17, 1 u. intercludi; ¶ prouideri: II 22, 1 u. administrari; ¶ tantas tempestates Oceani tantosque impetus uentorum sustineri <sustinere z> ac tanta onera nauium regi uelis non satis commode posse <om. β> arbitrabantur: III 13, 6; ¶ reprimi: III 14, 1 u. noceri; ¶ (resarciri,) sarciri: VI 1, 3 u. augeri; ¶ sumi: I 16, 6 u. emi; ¶ cum . . . neque subsidio ueniri neque commentus supportari interclusis itineribus possent: III 3, 2; ¶ sustineri: III 13, 6 u. regi; ¶ ueniri: III 3, 2 u. supportari; ¶ uideri: III 26, 3 u. cognosci.

γ) adduntur infin. act. et pass.: sed aduascere ad homines et mansuefieri <AQβ>; mansueti fieri *BM*; *Aim.*; *Fr.*) ne paruuli quidem excepti possunt (uri): VI 28, 4; ¶ (augeri: VI 1, 3 u. β) β) augeri;) ¶ prius quam plane legiones explicari et consistere possent: 2, 26, 4; ¶ quod . . . quid fieri oporteret non minus commode ipsi sibi <magis add. β> praescribere quam ab aliis doceri poterant: II 20, 3; ¶ praeruptus locus erat, . . . ut neque subsidia ab lateribus submitti neque equites laborantibus usui esse possent: I, 45, 4; ¶ qui uulnera acceperant, neque acie excedere neque in locum tutum referri poterant: 2, 41, 7; ¶ explicari: 2, 26, 4 u. consistere; ¶ (mansueti fieri,) mansuefieri: VI 28, 4 u. aduascere; ¶ praescribere: II 20, 3 u. doceri; ¶ referri: 2, 41, 7 u. excedere; ¶ (resarcire: VI 1, 3 u. β) β) augeri;) ¶ submitti: I, 45, 4 u. esse.

h) additur non (non posse): quoniam reliqui crudelitate odium effugere non potuerunt neque victoriam diutius tenere praeter munus L. Sullam, quem imitaturus non sum: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C, 1.

Labiennus . . . ueritus, no, si <ne, si *Schou.*

ne z; si β) ex hibernis fugae similem profectioem fecisset, hostium impetum sustinere non posset <ueritus, si . . . fecisset, ut z>; *om. β*) host. imp. sust. posset *Np. Dtl.*: V 47, 4; ¶ quod naues propter magnitudinem nisi in alto constitui non poterant: IV 24, 2; — ipsum erat oppidum Alesia <e> in colle summo . . . , ut nisi obsidione expugnari non posse <posse non β> uideretur: VII 69, 1; ¶ si adire non possit, monet, ut tragulam . . . intra munitionem castrorum abiciat: V 48, 5; — si id efficere <fieri β> non posset: V 50, 3; — praestare <e>, si iam principatum Galliae obtinere non possint <*Hotom.*: possent X>, Gallorum quam Romanorum imperia perferre <e>: I 17, 3; — imperat, si sustinere non possit <X>; *Schn.*; possent *rece.*: *rell. add.*), deductis cohortibus eruptione pugnet <e>: VII 86, 2; ¶ si <om. β> illorum nuntiis confirmari non potestis omni aditu praescepto, his utimini testibus: VII 77, 11; — fieri: V 50, 3 u. *supra* efficere; ¶ tanta . . . exstitit, ut se ex loco mouere <β>; commouere z>; *add.*) non possent: III 15, 3; — res . . . huc erat . . . deducta, ut . . . impedimenta totius exercitus cohortesque in castris relictas seruare non possent: I, 70, 2; — prinipilo . . . uulneribus confecto, ut iam se sustinere non posset: II 25, 1; eo . . . , ut hostes impetum legionum atque equitum sustinere non possent: V 18, 5; ¶ tantum aberat a nostro castello, ut telum tormentumue <e> missum adigi non posset: 3, 51, 8; — uti . . . diutius sub pellibus milites contineri non possent: II 29, 2; — ita ut oculis in utram partem fluat iudicari non possit: II 2, 1; fiebat . . . humanitate Trebonii <e>, . . . ut reperiri non possent <*Steph.*: possent z>, a quibus initium appellandi nasceretur: 3, 20, 2; u. *praeterea non p. 795—798 (79 loc.)*.

B. intellegendus est infinitiuis; a): ipse, cum primum per anni tempus potuit, ad exercitum contendit: III 9, 2; Brutum . . . classi praeficit et, cum primum possit <ego>: possent X; *add.*), in Venetos proficisci iubet: III 11, 5.

b): ob eam causam (se) quam diu potuerit tenuisse: I 17, 6.

c) z): consedit et quam acquissimo loco potest <potest loco β> castra communit: V 49, 6; regiones secutus quam potuit acquissimas pro loci natura . . . munitiones . . . perfecit: VII 74, 1; ¶ quam maximum (-as, -a, -is) potest u. *magnus p. 531 ββ) (6 loc.)*; ¶ naues in Venetiam . . . quam plurimas possunt cogunt: III 9, 9; legatis imperat, . . . uti quam

plurimas possint <ego; possent X; edd.) hieme naues acidificandas ueteresque reficiendas curent <β; curarent α; edd.: V 1, 1; Labieno scribit, ut quam plurimas possit <β; posset α; edd.) iis legionibus . . . naues instituat: V 11, 4.

β): re frumentaria quam celerrime potuit comparata . . . ad Ariouistum contendit: I 37, 5; ¶ equitibus imperat, ut quam latissime possint <possent AQM²; Schn.) uagentur et <ut beh) quam maximum hostibus terrorem inferant: VII 8, 3; ¶ his <e) quam longissime possent progredi <e) iussis . . . coepit: VII 35, 4; ¶ castra . . . angustias uiarum quam maxime potest contrahit: V 49, 7; relinquatur, ut . . . quam latissimas regiones praesidiis teneret Caesarisque copias quam maxime posset distineret: 3, 44, 2; ¶ tamen quam mitissime potest legatos appellat: VII 43, 4; ¶ quam proxime potest hostium castris castra communit: 1, 72, 5; ¶ haec quam potest demississime <demississ. codd.) et subiectissime exponit: 1, 84, 5; ¶ diuerso itinere quam potuit occultissime reliquas cohortes . . . eduxit: 3, 67, 3.

δ): nostri . . . arma quae possunt arripiunt: 2, 14, 3; — huic imperat, quas possit adeat ciuitates: IV 21, 8; — ex finitimis regionibus quas potest contrahit cohortes: 1, 15, 5; — frumenti quod subito potuerunt nauibus auerunt, reliquum . . . corruerunt: VII 55, 8; — onerarias naues, quas ubique <ubi a) possunt, deprehendunt: 1, 36, 2; — praesentem inopiam quibus poterat subsidiis <subsidium a²) tutabatur <CC): 1, 52, 4; ¶ redeuntes equites quos possunt consecantur atque occidunt: V 58, 6.

e): coercendum atque deterrendum quibuscumque rebus posset Dumnorigem statuebat: V 7, 1; Labienus . . . timoris . . . opinionem quibuscumque poterat rebus augebat: V 57, 4.

f): ipse equo uulnerato deiectus, quoad potuit, fortissime restitit: IV 12, 5.

g): eo consilio, ut, si possent, castellum . . . expugnarent pontemque intersederent; si minus potuissent, agros Remorum popularentur: II 9, 4, 5; Massilienses . . . remos transcurrentes detergere <Oh²; deterrere :), si possent, contendebant: 1, 58, 1; ¶ (si quid possent: IV 13, 5 u. 1. A. si quid.)

h): reliqua, ut poterant, incommoda per se sustinebant: 3, 9, 5.

post. 1. aduerb.; A. respondet primo (-um): datur petentibus uenia dissuadente

primo Vercingetorige, post concedente et precibus ipsorum et misericordia uulgi: VII 15, 6; quod re integra primo incendendum Auaricum, post deserendum censuerat: VII 30, 2; mittit primum <AQaf; primo BMh; edd.) Britum adulescentem cum cohortibus Caesar <o), post eum aliis C. Fabium legatum; postremo ipse . . . adducit: VII 87, 1; nostri . . . uicerunt excisoque ericio primo <primum?) in maiora castra, post etiam in castellum . . . intruperunt: 3, 67, 6; ¶ ab his primo <-um?) Marsi dissentire incipiunt . . .; post paulo tamen interuentis ultro citroque missis . . . de L. Domitii fuga cognoscunt: 1, 20, 3, 4.

B. non respondet primo (-um); a) additur abl. mensurae; α) subst.: hi rursus in uicem anno post in armis sunt, illi domi remanent: IV 1, 5; magistratus . . . in annos singulos gentibus cognationibusque hominum . . . quantum . . . uisum est agri <o) attribuunt atque anno post <post annum Aim.) alio transire cogunt: VI 22, 2; ¶ biduo post Ariouistus ad Caesarem legatos mittit <o): I 47, 1; ¶ paucis post diebus (diebus post paucis) u. dies p. 902 δδ) (7 loc.).

β) adiect.: cuius aduentus Pompeianos compressit . . . neque multo post Caesar . . . deducit quibusdam cohortibus ex praesidiis eodem uenit: 3, 65, 3; duae sunt depressae <e) triremes. neque multo post de proelio facto in Thesalia cognitum est: 3, 101, 7; ¶ Libo . . . ad Pompeium proficiscitur. paulo post renuntiat: 1, 26, 5; ¶ mittit. ipse post paulo <paulo post af; post paulum recee; uett. edd.) silentio egressus . . . petit: VII 60, 4; (1, 20, 4 u. A. extr.)

b) non additur abl. mens.: milites certiores facit, paulisper intermitterent proelium . . .; post dato signo ex <e) castris erumpent: III 5, 3; superioribus diebus nona Caesaris legio . . . castra eo loco posuit . . . post mutato consilio . . . Caesar <e) paulo ultra eum locum castra transtulit: 3, 66, 4.

2. praep.; A. de loco; a) e. subst.: quod (flumen) esse post nostra castra demonstratum est: II 9, 3; ¶ post eas <postea af(h?) > (fossas) aggerem ac uallum XII pedum extruxit: VII 72, 4; ¶ post eas (legiones) totius exercitus impedimenta conlocarat: II 19, 3; ¶ prope confecto sub lucem itinere post montem se occultauit: VII 83, 7; ¶ naues nostras interiorum in portum <e) post oppidum reduxit: 3, 39, 2; ¶ animaduersum est . . . cohortes quasdam . . . esse post siluam: 3, 66, 1; ¶ ne . . . Pom-

pelani . . . nostros post *tergum* adorirentur: 3, 44, 4; — Germani post *tergum* <terga *af*; *posterga a*; *postergum B*; post *ergum Q*> clamore audito . . . se ex castris eiecerunt: IV 15, 1; — repente post <hostium *add. Paul*> *tergum* <*postergum B*; post *hergum Q*¹> equitatus cernitur: VII 88, 3; — multum ad terrendos nostros ualet clamor, qui post *tergum* <*postergum BQ*> pugnantibus exstitit <*e*>: VII 84, 4; — post *tergum* <*ergum BQ*> hostium legionem ostenderunt: VII 62, 6; — neque post *tergum* <*postergum Q*; post *ergum B*> hostem relinquere uolebat: IV 22, 2.

b) c. pron.: quae res . . . post eum quae essent <erant *β*; *Flod.*> tuta ab hostibus reddebat: II 5, 5; ¶ prima et secunda acies in armis . . . permanebat; post *hos* <*rec.*; hoc *z*> opus in occulto a III. acie fiebat: I, 41, 4; ¶ ne quem post se <posset *a*> hostem relinqueret: VII 11, 1; finitimis hostibus Parthis post se <posse *a*> relictis . . . legiones . . . deduxerat: 3, 31, 3; — equites, cum post se <*β*; *om. z*; *Frig.*> legiones uiderent, praecipites hostes egerunt: V 17, 3.

B. de tempore; a) c. subst.: (Caesarem iniebat) rebellio facta post *deditionem*, defectio datis obsidibus: III 10, 2; ¶ qui (Cauarillus) post *defectionem* Litanicei *pedestribus* copiis praefuerat: VII 67, 7; ¶ post diem *u. dies p. 903 g*) (3 *loc.*); ¶ nam post *discessum* Belgarum dimissis Haedurum copiis ad eum reuerterat: II 14, 1; tantus fuit etiam post *discessum* hostium terror, ut: VI 41, 2; ¶ panloque habuit post id factum Caesar quietiorem Galliam <*o*>: V 58, 7; ¶ illa pars . . . post *fugam* suorum se trans Rhenum . . . receperat: IV 16, 2; ¶ ut, cum . . . eo . . . post horam nonam diei Caesar peruenisset, ante *mediam* noctem . . . clamor oreretur <*e*>: V 53, 1; eodem quo *uenerat* die post horam nonam oppidum altissimis moenibus oppugnare adgressus ante *solis* occasum expugnauit: 3, 80, 6; ¶ Massilienses post *superius* incommodum ueteres . . . naues *refecerant*: 2, 4, 1; ¶ quod illi turbulentissimi superioribus temporibus tribuni plebis post <*om. codd.*; *add. Dl.*> octo denique *menses* uariarum actionum respicere ac *timere* conserauerat <*u. CC*>: 1, 5, 2; ¶ post eius mortem *nililo* minus Heluctii id, quod constituerant, *facere* conantur: I 5, 1; non *interire* animas, sed ab aliis post mortem *transire* ad alios: VI 14, 5; ¶ paulo post *mediam* noctem *naues* soluit: IV 36, 3; ¶ hi post *corum* obitum multos annos a finitimis exagi-

tati . . . *delegerunt*: II 29, 5; ¶ *principes* Britanniae, qui post *proelium* <factum *add. β*> ad Caesarem <*e*> conuerant: IV 30, 1; ¶ neque post id tempus unquam *summis* nobiscum copiis *hostes* contenderunt: V 17, 5; seu quis Gallus seu <*e*> Romanus uelit ante horam *tertiam* ad se *transire*, sine *periculo* licere; post id tempus non fore *potestatem*: V 51, 3.

b) c. adi.: ita pugnant post paulum <paulum *afk*> *concedit*: VII 50, 6; (60, 4 *u. l. B. a*) *β*).

C. de ordine ac dignitate: maxime Mercurium colunt . . .; post hunc Apollinem et Martem et Iouem et Mineruam: VI 17, 2.

[Falso: pons <post *X*> enim ipsius magnum circuitum habebat: 1, 63, 2; omniaque post-baberet <*Ald.*; omniaque post ea quae haberet *z*>: 3, 33, 1.]

postea. A. absol.: postea *uero* quam Caesarem ad Massilium detineri cognouit . . . quaeque postea *acciderant*, de angustiis ad Herdam rei frumentariae, *acceptit*: 2, 17, 3; ¶ ut postea *cognitum* est (cognouit) *u. cognosco l. p. 571 (1 loc.)*; ¶ ut postea *comperit* (compertum est) *u. comperio A. p. 619 (3 loc.)*; ¶ quas (naues) postea Labienus *faciendas* curauerat: V 23, 4; ¶ qui . . . *secuti* non sunt, in desertorum . . . numero *ducuntur*, omniumque his rerum postea *fides* derogatur: VI 23, 8; ¶ quos postea, *monitus* ab suis . . . *circum* familias <*e*> *contentus* Campaniae *custodiae* causa *distribuit*: 1, 14, 5; ¶ *cohortem*que postea *duplici* stipendio, *frumento*, *ueste* <*e*>, *cibariis* <*e*> *militaribus*que *donis* amplissime *donauit*: 3, 53, 6; ¶ qui (Considius) . . . in exercitu L. Sullae et postea in M. Crassi fuerat: I 21, 4; ¶ (duas fossas . . . *perduxit*; . . . post eas <postea *af(h?)*> *aggerem* ac *uallum* XII *pedum* *extruxit*: VII 72, 4; ¶ (tribuni *militum* *centuriones*que) non *nulli* sua *uoluntate* apud eum *remanserunt*, quos *ille* postea *magno* in honore *habuit*: 1, 77, 2; quascumque postea *contronensias* inter se *milites* habuerunt, sua *sponte* ad Caesarem in *ius* <*e*> *adierunt*: 1, 87, 2; ¶ (illi ante *inito*, ut <postea *add. Pramm.*> *intellectum* est, *consilio* . . . *eruptionem* fecerunt: II 33, 2; ¶ *hoc* nomen *oblinit* atque ita se postea *salutari* *passus est*, sed <*e*> in litteris *numquam* *scribere* est *solitus* neque in *fascibus* *insignia* *laureae* *praetulit*: 3, 71, 3; ¶ *circiter* parte *tertia*, ut postea *perspectum* <compertum *β*> est, *celata*: II 32, 4; ¶ *amici* *regis* . . . *timore* *adducti*, ut postea *praedicabant*,

sollicitato exercitu regio ne Pompeius Alexandriam Aegyptumque occuparet, . . . palam liberaliter responderunt: 3, 104, 1; ¶ quibus illi agros dederunt quosque postea in parem <e> iuris libertatisque condicionem <e>, atque ipsi erant, receperunt: I 28, 5; ¶ castigato Scipione a Faunio, ut postea confecto bello reperiebamus: 3, 57, 5; non facile occasionem postea reperimus: 3, 85, 4; ¶ hunc (collem) . . . communit. huc legionem postea transiecit <e> atque ex utraque parte pontem instituit: 1, 54, 4; ¶ his <e> superatis . . . neminem postea belli inferendi causa in Britanniam transiurum confidebant: IV 30, 2; ¶ si cunctetur (senatus) atque agat lenius, nequam eius (i. e. Pompei) auxilium, si postea uelit, senatum imploraturum: 1, 1, 4; ¶ possessiones redemi easque postea <om. B> pluris (plus MB²) uenditas: *ap. Diomed. art. gramm. I 368 Kcil.*

B. antecedit aliae uoces, quibus tempus significatur; a) primo (-um): I 31, 5 *u. posteaquam A. a)*; redisse primo legiones credunt, quas longius discessisse ex captiuis cognouerant; postea *dispecta paucitate ex omnibus partibus impetum faciunt: VI 39, 4; quam (turrim) primo ad repentinos incursus humilem paruumque fecerunt. . . postea uero . . . inuentum est magno esse usui posse, si haec esset in altitudinem turris elata: 2, 8, 1. 3; Pompeius enim primo ignorans eius consilium . . . angustiis rei frumentariae compulsus discessisse existimabat; postea per exploratores certior factus postero die castra mouit: 3, 41, 4; Metropolitae primo <a¹; primum *fhI; edd.* eodem usi consilio . . . portas clausurunt murosque armatis compleuerunt, sed postea casu ciuitatis Gomphensis <e> cognito . . . portas aperuerunt: 3, 81, 1; ¶ primum <primo?> sagittariis funditoribusque circumiectis, postea lenis armorum magna multitudine missa tormentisque prolatis munitiones impediabat: 3, 45, 3; (81, 1 *u. supra* (primo . . . postea).)

b) aliae uoces: quod quos aliquamdiu inermes <e> sine causa timuissent, hos postea armatos ac uictores superassent: I 40, 6; ¶ ac primo aduentu exercitus nostri crebras ex oppido excursions faciebant paruulisque proeliis cum nostris contendebant; postea uallo pedum XII <e> in circuitu quindecim milium crebrisque castellis circummuniti oppido sese <e> continebant: II 30, (1.) 2.

C. sequitur a) quam u. posteaquam. (b) enim: 2, 17, 3 u. posteaquam A. b.) posteaquam. A. antecedit a) primo:

Morini . . . spe praedae adducti primo non ita magno suorum numero (milites) circumsteterunt . . . postea uero quam equitatus noster in conspectum uenit, hostes abiectis armis terga uerterunt: IV 37, 1. 4; ille omnibus primo precibus <omn. prec. primo β> petere contendit, ut in Gallia relinqueretur. . . postea quam id obstinate sibi negari uidit, omni spe impetrandi adempta principes Galliae <e> sollicitare <e>, senocare <e> singulos <e> hortarique coepit, uti: V 6, 3. 4; ¶ horum primo <primum Δ> circiter milia XV Rhenum transisse; postea quam agros et cultum et copias Gallorum homines feri ac barbari adamasent, traductos plures: I 31, 5.

b) initio: M. Varro in ulteriore Hispania initio . . . diffidens Pompeianis rebus auicissime de Caesare loquebatur; . . . postea uero quam <Paul; cum x; edd.> Caesarem ad Massiliam detineri cognouit . . . quaeque postea acciderant, de angustiis ad Ilerdam rei frumentariae, accepit atque haec ad eum *elatus atque inflatus Afranius perscribebat <praescr. afl>, se quoque ad motus fortunae mouere coepit: 2, 17, 1. 3.

B. non antecedit nox, qua tempus significatur; a) e. ind. pf.: postea quam in uulgus militum elatum est, qua adrogantia in colloquio Ariouistus usus omni Gallia Romanis interdixisset . . . multo maior alacritas studiumque pugnandi maius exercitui injectum est: I 46, 4; bellum parare instituit. sed <et β> postea quam non nulli principes ex ea ciuitate . . . ad Caesarem uenerunt et de suis priuatum <e> rebus ab eo petere coeperunt, . . . legatos ad Caesarem mittit: V 3, 5; at hostes, postea quam ex nocturno fremitu uigiliisque de profectioe eorum <e> senserunt, collocatis insidiis bipertito in siluis . . . Romanorum aduentum expectabant et <e> . . . coeperunt: V 32, 1; dum longius . . . aberant <o> Galli, plus multitudine telorum proficiebant; postea quam propius successerunt <-rant a: accesserunt *R.Schn.*>, aut se <e> stimulis inopinantes induebant aut . . . transfodiebantur aut . . . interibant <e>: VII 82, 1.

b) e. con. (or. obl.): Suebos omnes, postea quam certiores nuntii de exercitu Romanorum uenerint <uenerant *M; pr. edd.*; uenerunt a>, cum omnibus . . . copiis, quas coegissent, penitus ad extremos fines se recepisse: VI 10, 4; ¶ Suebos, postea quam per exploratores pontem fieri comperissent, more suo concilio habito nuntios in omnes partes dimisisse: IV 19, 2.

posteritas: proinde habeat rationem po-

steritatis <potestatis Koch; paucitatis Hoff.;
posteri status Hell.; in posterum ciuitatis
E. Hoffm.) et <rationem, dum potestas sit,
Jurin.) periculi sui: 1, 13, 1.

posterus. 1. **adiect.:** ubi omnes idem
sentire intellexit, posterum diem pugnae
constituit: III 23, 8; Fabium . . . se in posterum
diem similemque <similem ad β; Schn.) casum
appareare <parare β; Schn.): VII 41, 4; totius
diei pugna atque itineris labore defessi rem in
posterum diem distulerunt: 1, 65, 5.

postero die **u. dies** p. 897 sq. ββ) (39 loc.);
† (status: 1, 13, 1 **u. posteritas.)**

2. **ui subst.;** **A. sing.;** **a) masc.** (subaudiend.
est dies) diei tempore exclusus in poste-
rum <diem add. Pflugg.) oppugnationem differt:
VII 11, 5; denuntiavit, ut essent animo parati
in posterum <diem add. Cobet): 3, 86, 5.

b) neutr.: laudat promptos <Pantagathus;
Pompeius x; add.) atque in posterum confir-
mat, segniores <c) castigat: 1, 3, 1; tribuit
quibusdam populis <c) priuatisque praemiis
reliquis in posterum bona spe complet: 2, 21, 2.

B. plur. masc.: cuius rei si exemplum non
haberemus, tamen libertatis causa institui et
posteris prodi pulcherrimum iudicarem
<cuius rei . . . iudicarem om. β): VII 77, 13.

postremo. **A. in enumerandis rationi-
bus aut factis:** rem esse testimonio, quod pri-
mum hostium impetum . . . sustinuerint; re
frumentaria non premi; interea . . . conuentura
subsidia; postremo quid esse <c) leuius aut
turpius, quam auctore hoste de summis rebus
capere consilium? V 28, 6; non hostem auctorem
(se), sed rem spectare; subesse Rhenum; magno
esse Germanis dolori Ariouisti mortem et supe-
riores nostras uictorias; ardere Galliam . . .
superiore <c) gloria <c) rei militaris exstincta
<c). postremo quis hoc sibi persuaderet sine
certa spe <c) Ambiorigem ad eius modi consi-
lium descendisse? V 29, 5; rationem esse habendam
dicunt, . . . ut Caesar ab exercitu inter-
cludatur, id esse facile, quod neque legiones
audeant . . . egredi neque imperator sine prae-
sidio ad legiones peruenire possit <c). postremo
in acie praestare interfici, quam non ueterem
belli gloriam libertatemque . . . recuperare: VII
1, 8; scribendum ad te existimauit et . . . pe-
tendum, ne quo progredieris proclinata <c)
iam re, quo integra etiam progrediendum tibi
non existimasses, namque et amicitiae grauiorem
iniuriam feceris et tibi minus commode con-
sulueris. . . postremo quid uiro bono et quieto
et bono tui magis conuenit quam abesse a
civilibus controuersiis? ap. Cic. ad Att. X 8 B,

2; † mittit primum <primo BMh; add.;
Brutum adulescentem cum cohortibus Caesar
<a), post cum aliis C. Fabium legatum, po-
stremo ipse, cum uehementius pugnaretur,
integros <c) subsidio adducit: VII 87, 2; illi
perterriti . . . minus audacter uagabantur, alias
non longe <c) a castris progressi . . . palula-
bantur <c), alias longiore circuitu custodias
stationesque equitum uitabant aut . . . fugie-
bant, postremo et plures intermittere dies et
praeter consuetudinem omnium noctu institu-
erant palulari: 1, 59, 3.

**B. in comprehendendis iis, quae dicta sunt
(= quid multa? omnino):** erant sententiae,
quae conandum omnibus modis castraque Vari
oppugnanda censerent, quod . . . arbitrarentur;
postremo praestare dicebant <del. Grut.) per
uirtutem in pugna belli fortunam experiri, quam
desertos et circumuentos ab suis grauissimum
supplicium perpeti: 2, 30, 2; iam de sacerdotio
Caesaris Domitius, Scipio Spintherque Lentulus
. . . ad grauissimas uerborum contumelias palam
descenderunt. . . postulauit etiam L. Afrani-
um proditiōnis exercitus Acutius <c) Rufus
apud Pompeium . . . et L. Domitius in con-
silio dixit placere sibi . . . postremo omnes
aut de honoribus suis aut de praemiis pecuniae
aut de persequendis inimicitias agebant neque
. . . : 3, 83, 5.

posthabeo: properaret ad se cum exer-
citu uenire omniaque posthaberet <Ald.;
omniaque post ea quae haberet ;: omniaque
reliqua posthaberet Paul): 3, 33, 1.

postpono: Caesar intermissa protectione
atque omnibus rebus postpositis . . .
mittit: V 7, 6; † ut omnia postponere
<post ponere Hald.) uideretur, concilium . . .
transfert: VI 3, 4.

postquam. **A. c. ind. perf.;** in apodosi
sequ. **a) praes.:** nostros . . . lacessere coepe-
runt, postquam id animum aduertit, copias
suas Caesar in proximum collem subleuit
<-xit?) equitatumque misit: I 24, 1; Caesar
postquam per Vbios exploratores comperit
Suebos sese <c) in siluas recepisse, . . . con-
stituit non progredi longius: VI 29, 1; Labienus
primo . . . iter munire conabatur, postquam
id difficilium confieri <c) animaduertit <animum
adu. β), silentio et castris . . . egressus . . . Me-
tiosedum <c) peruenit: VII 58, 2; (2, 23, 5 **u. b).**)

b) perf.: I 24, 1 **u. n);** eo postquam Caesar
peruenit, obsides, arma, seruos, qui ad eos
perflugissent, poposcit: I 27, 3; postquam omnes
Belgarum copias in unum locum coactas ad se
uenire uidit neque iam longe abesse . . . co-

gnouit, lumen Axonam . . . exercitum traducere maturauit atque ibi castra posuit: II 5, 4; quod postquam barbari fieri animaduuerunt, expugnatis compluribus nauibus . . . fuga salutem petere contenderunt (contendebant β): III 15, 2; Caesar postquam ex Menapiis in Treueros uenit, duabus de causis Rhenum transire constituit: VI 9, 1; (29, 1 et VII 58, 2 u. a.); Marcius (c) Rufus quaestor, . . . postquam in litore relictam nauem conspexit, hanc remulco (c) abstraxit; ipse rediit (ego; redit : edd.): 2, 23, 5; Caesar, postquam Pompeium ad Asparagium esse cognouit, eodem cum exercitu profectus . . . tertio die [macedoniam] ad Pompeium peruenit iuxtaque eum castra posuit et . . . fecit: 3, 41, 1; primum conati sunt praefectum equitum C. Volusenum interficere . . .; postquam id difficilis (c) uisum est neque facultas perficiendi dabatur, quam maximas potuerunt pecunias mutuati . . . ad Pompeium transierunt: 3, 60, 5.

e) impl.: III 15, 2 u. b).

B. c. ind. impl.: Labienus, postquam neque aggeres neque fossae uim (c) hostium sustinere poterant, . . . Caesarem . . . facit (o) certior: VII 87, 5; cogeabant Coreyra . . . pabulum supportare . . . hordeoque) adaugere . . . sed postquam non modo hordeum pabulumque omnibus locis herbaeque desectae, sed etiam frons (c) ex arboribus deficiebat, . . . existimauit: 3, 58, 5; 60, 5 u. A. b).

postremo u. p. 1119 sq. . . .

postridie. A. non add. genet.: (postero die (postridie β) cum duabus legionibus in occulto restitit: VII 35, 2;) haec uincit (c) in consilio sententia, et prima luce postridie constitunt proficisci: I, 67, 6; impositae, ut supra demonstratum est, legiones VII. postridie (postpridie O) terram attigit Germiniorum (c): 3, 6, 2; tertio die . . . castra posuit et postridie (postera die N; postero die P) eductis omnibus copiis . . . decernendi potestatem Pompeio fecit: 3, 41, 1.

hunc (consulem) Marcellum collega et plerique magistratus consecuti sunt Cn. Pompeius pridie eius diei (postridie Idus Ciacc.) ex urbe profectus iter ad legiones habebat: I, 13, 3.)

B. adduntur uerba eius diei u. dies p. 896 (7 loc.).

postulatum (semper numero plur.); A. obiect.: postulatis cognitis u. cognosco p. 573 (3 loc.); ¶ quoniam Pompei mandata ad se detulerint, ne grauentur sua quoque ad eum postulata deferre: I, 9, 1; ¶

acceptis mandatis Roscius Capuam peruenit ibique consules Pompeiumque inuenit; postulata Caesaris renuntiat (nuntiat f): I, 10, 1.

B. dat.: exspectabatque suis lenissimis (Nb; leuissimis O) postulatis responsa: I, 5, 5.

C. c. praep.: Ariouistus ad postulata (postolata A) Caesaris pauca respondit: I 44, 1.

ibi (c) certior ab Acilio et Murco per litteras factus de postulatis Libonis et Bibuli legionem relinquit: 3, 16, 2; — conuenirent, ut de eorum postulatis cognosceret: IV 11, 5.

postulo. A. = flagitare, poscere (subi. sunt homines); a) sequitur (z) obi.; (zz) subst.: Romam (se) ad senatum uenisse auxilium postulatum: I 31, 9; ¶ (L. Piso censor et L. Roscius praetor) sex dies ad eam rem conficiendam spatii postulant (-labant l): I, 3, 6; ¶ (Bellouacis esse) pollicitos . . . electa (c) (milia) sexaginta totiusque belli imperium sibi postulare: II 4, 5.

β) pron.: postulauit (postolauit B') deinde (c) eadem, quae legatis in mandatis dederat: I 43, 9; ¶ itaque hoc qui postularet reperiebatur nemo: 3, 20, 4; ¶ quod antea de conloquio postulasset (postol. BM), id per se fieri licere: I 42, 1; acerbiter inimicorum docet, qui (c) quod ab altero (alterorum a; altero non hl) postularent, in se recusarent: I, 32, 5; — haec esse, quae ab eo postularet: I 35, 2; omniaque, quae (omnia quaeque X) postulassent, ab (c) se fore parata: IV 6, 3.

β) de: patientiam proponit suam, cum de exercitiis dimittendis ultro (l; ultra afh) postulauisset; in quo iacturam . . . honoris ipse facturus esset: I, 32, 4.

γ) enuntiatum; (zz) enunt. relatiuum: neque nunc se illorum humilitate (c) neque aliqua temporis oportunitate postulare, quibus rebus opes auangerent suae: I, 85, 5.

β) ut: placuit ei, ut legatos mitteret, qui ab eo postularent (postulant Ciacc.), uti aliquem locum medium utriusque conloquio deligeret: I 34, 1; Ariouistus ex equis ut (ut ex equis β) conloquerentur et praeter se denos ut (om. β; del. Pr.) ad conloquium adducerent (-ret z) postulauit: I 43, 3; erat iniqua condicio postulare, ut Caesar Arimino excederet atque in prouinciam reuerteretur, ipsum et prouincias et legiones † alienas tenere; exercitum Caesaris uelle dimitti, dilectus habere: I, 11, 1; mandat, ut Libonem de concilianda pace hortetur; in primis ut ipse cum Pompeio conloqueretur postulat: I, 26, 3; pro quibus rebus hortatur ac postulat, ut rem publicam

suscipiant atque una secum administrent: I, 32, 7; (Petreius) postulat <O²; *pr. edd.*; postulant π >, ut iurent <uenirent *af*> omnes: I, 76, 2; Petreius atque Afranius, cum stipendium ab legionibus paene seditione facta flagitarentur <Ald.; -retur π ; *FHofm.*>, . . . Caesar ut cognosceret postulatum est <est *om. a*; postularunt *FHofm.*>: I, 87, 3; interim (Libo et Bibulus) postulant, ut sint indutiae, atque ab iis <c> impetrant: 3, 15, 7; postulabat Caesar, ut legatos sibi ad Pompeium sine periculo mittere liceret, idque ipsi fore recipere aut acceptos per se ad eum perducerent: 3, 17, 2.

77) **ne (neue):** haec esse, quae ab eo postuletur: primum ne quam multitudinem hominum amplius trans Rhenum in Galliam traduceret; deinde obsides . . . redderet Sequanisque permitteret, ut . . .; neue Haeduos iniuria lacerasset neue . . . bellum inferret: I 35, 3; *u. praeterca ne p. 724 a) (3 (2) loc.*

88) **conuictinus:** I 35, 3 *u. 77*); postulant . . ., ne aut Haeduis aut eorum sociis bellum inferret; obsides redderet: I 43, 9; cum . . . nuntios misisset, qui postulerent, eos, qui sibi Galliaeque bellum intulissent, sibi dederent: IV 16, 3; 3, 17, 2 *u. 82*).

89) **acc. c. inf.:** cur sui quicquam esse imperii aut potestatis trans Rhenum postulare? IV 16, 4.

b) **abs.:** illum (Ariouistum), eum <c> neque aditum neque causam postulandi iustam haberet, beneficio ac liberalitate . . . senatus ea praemia consecutum: I 43, 5.

B. = requirere (subi. sunt res); a): maturius paulo, quam tempus anni postulabat, in hiberna . . . exercitum deduxit: I 54, 2.

b) **sese,** cum opus esset, signum proelii daturum et quod rem postulare cognouisset imperatorum: 2, 40, 3.

c) **ubi** aut spatium inter muros aut imbecillitas materiae postulare uideretur, pilae interponuntur: 2, 15, 2.

d) **instructo exercitu magis ut loci natura delectusque <delectusque X> collis et necessitas temporis quam ut rei militaris ratio atque ordo postulabat:** II 22, 1; quae (scuta) subito, ut temporis exiguitas postulabat, pellibus induxerant: II 33, 2; monuitque, ut <uti β > rei militaris ratio, maxime <que *add.* β > ut maritimae res postulerent, . . . ad nuntum et ad tempus omnes res ab iis administrarentur: IV 23, 5; si continere <c> ad signa manipulos uellet <c>, ut instituta ratio et consuetudo exercitus Romani po-

stulabat, locus ipse <o> erat praesidio barbaris: VI 34, 6.

C. = accusare: postulauit etiam L. Afranium proditionis exercitus Acutius <c> Rufus apud Pompeium: 3, 83, 2.

Postumus: huic (Lentulo Marcellino), quod uoletudine minus commoda utebatur. Fuluium Postumum <postumium *Of*> adiutorem submiserat: 3, 62, 4.

potens. I. adiect.: **A. attribut. (superlat.):** (at hi miserrimo ac patientissimo <Ald.; potentissimo π >) exercitui <c> Caesaris luxuriam obieiebant, eui semper omnia ad necessarium usum defuissent: 3, 96, 2; ¶ (Dumnorigem) huius potentiae causa matrem in Biturigibus <c> homini illic nobilissimo ac potentissimo conlocasse: I 18, 6; ¶ regno occupato per tres potentissimos ac firmissimos populos totius Galliae sese potiri posse sperant: I 3, 8.

B. praedicat. (posit.): quos fama nobiles potentesque bello cognouerunt: VII 77, 15.

2. **ui subst.:** **A. posit.:** Scipionem . . . impellit . . . iudiciorum metus, adulatio atque ostentatio sui et potentium, qui in re publica iudiciisque tum plurimum pollebant <ostentatio sui atque adulatio potentium *Viell.*; i. metus atque ostentatio sui et potentiae, qua . . . pollebat *Madu.*>: I, 4, 3.

B. comp.; a) sing.: ne quis ex plebe contra potentiores auxilium egeret: VI 11, 4.

b) **plur.:** ne latos fines parare studeant potentiores atque <HJMüller: potentioresque X; *edd.*> humiliores <potentiores humilioresque *Paut*> possessionibus expellant: VI 22, 3; ¶ quod in Gallia a potentioribus atque iis <c>, qui ad conducendos homines facultates habebant, uulgo regna occupabantur: II 1, 4; ¶ cum aut <c> aere alieno aut magnitudine tributorum aut iniuria potentiorum premuntur: VI 13, 2.

C. superl.; a) sing.: apud eos fuisse regem nostra etiam memoria Diuiciacum, totius Galliae potentissimum, qui eum magnae partis harum regionum, tum etiam Britanniae imperium obtinuerit: II 4, 7.

b) **plur.:** ut animi aequitate plebem contineant, cum suas quisque opes eum potentissimis aequari uideat: VI 22, 4.

potentatus: hi eum tantopere de potentatu inter se multos annos contenderent: I 31, 4.

potentia. A. obi.: (Dumnorigem) odisse . . . Romanos, quod eorum aduentu potentia eius diminuta et Diuiciacus frater in anti-

quum locum gratiae atque honoris sit restitutus: I 18, 8; ¶ ut quisque est genere copiisque amplissimus, ita plurimos circum *(c)* se ambactos clientesque habet *(c)*. hanc unam gratiam potentiamque nonerunt: VI 15, 2.

B. gen.; (a): ostentatio potentiae: I, 4, 3 *u. potens 2. A.)*

b): Vereingetorix, . . . summae potentiae adulescens, cuius pater principatum Galliae totius obtinuerat: VII 4, 1; Cotum, antiquissima familia natum atque ipsum hominem summae potentiae et magnae cognationis: VII 32, 4; Eporedorix Haeduius, summo loco natus adulescens et summae domi potentiae, et una Viridomarum, pari aetate et gratia: VII 39, 1; — Hegesaretos *(c)*, ueteris homo potentiae, Pompeianis rebus studebat: 3, 35, 2.

e): (Dumnorigem non solum) domi, sed etiam apud finitimas ciuitates largiter posse, atque huius potentiae causa matrem in Biturigibus *(c)* bomini illic nobilissimo ac potentissimo conlocasse: I 18, 6.

C. abl.: proeliis uero compluribus factis secundis . . . tantum potentia antecesserant (Sequani), ut . . . Galliae . . . totius principatum obtinerent: VI 12, 3.

D. c. praep.: quas (duas legiones) ab itinere Asiae Syriaeque ad suam potentiam dominatumque conuerterat (Pompeius): I, 4, 5.

potestas. A. = uis, dicio, imperium, manus; a) subi.: esse: IV 16, 4 *u. d) β).*

b) obi.: habere *u. habeo p. 1398 sq. (1 loc.);* ¶ Sullam nudata *(non data f)* omnibus rebus tribunicia potestate tamen intercessionem liberam reliquisse: I, 7, 3; ¶ cum singuli magistratus antiquitus creati atque regiam potestatem annum *(annuum β)* obtinere consensent: VII 32, 3; Coniectolitanum, qui per sacerdotes more ciuitatis intermissis magistratibus esset creatus, potestatem obtinere iussit: VII 33, 4; ¶ omnium consensu ad eum defertur imperium, qua oblata potestate omnibus his ciuitatibus obsides imperat, . . . iubet *(c)*, . . . constituit: VII 4, 7; ¶ (nouum in re publica introductum exemplum queritur, ut tribunicia intercessio armis notaretur atque *(potestas add. Hell.)* opprimeretur: I, 7, 2.)

c) dat.: se suaque omnia eorum potestati permittere dixerunt: II 31, 3; ¶ sese paratos esse . . . L. Domitium uiuum eius potestati *(in eius potestatem Ohl)* tradere: I, 20, 5.

d) gen.; α): (habeat rationem potestatis: I, 13, 1 *u. posteritas.)*

β): eur sui quicquam esse imperii aut potestatis trans Rhenum postularet? IV 16, 4.

e) c. praep.; α) de: multa praeterea . . . de deorum immortalium ui *(de ui deorum β)* ac potestate dispartant et iuentuti tradunt: VI 14, 6.

β) in c. acc.: qui dicerent se suaque omnia in fidem atque in *(om. β)* potestatem populi Romani permittere: II 3, 2; ¶ qui (Morini) . . . omnes *(om. β)* fere *(om. β)* in potestatem Labieni peruenierunt *(uenerunt β; conuen. Q):* IV 38, 2; demonstrauimus L. Vibullium *(c)* Rufum, Pompei praefectum, bis in potestatem peruenisse Caesaris: 3, 10, 1; ¶ in pot. redigere *u. in p. 107 (3 loc.);* ¶ tradere: I, 20, 5 *u. c);* ¶ uenire *u. in p. 108 sq. (6 loc.).*

γ) in c. abl.: esse in potestate *u. in p. 134 extr. et sq. (3 loc.);* ¶ in (sua) potest. habere *u. habeo p. 1401 δδ) (5 loc.);* ¶ nuntio allato, omnes *(o)* eorum milites in potestate Caesaris teneri, concurrunt ad Aristium: VII 43, 1.

B. = facultas, oecasio, copia, uenia; a) subi.: aciem instructam habuit, ut, si uellet Ariouistus proelio contendere, ei potestas non deesset: I 48, 3; ¶ nam eum *(namque β; Flod.)* tanta multitudo lapides ac tela coicerent *(coiciebant β; Flod.),* in *(ut in β; Flod.)* muro consistendi potestas erat *(esset β; Flod.)* nulli *(nulla a):* II 6, 3; post id tempus non fore potestatem: V 51, 3; (I, 13, 1 *u. posteritas.)*

b) obi.: constituit Curio, cum primum sit data potestas, proelio rem committere: 2, 33, 3; ¶ plerisque uero libere decernendi potestas eripitur: 1, 3, 5; ¶ facere *u. facio p. 1255 sq. b) (17 (15) loc.).*

dicio (deditio α) potestasque: II 34; fides atque (ac) potestas: II 3, 2; I 3, 2; imperium (aut) potestas: IV 16, 4; (VII 4, 7; 2, 32, 9;) uis ac potestas: VI 14, 6.

Adiect.: aliena: 2, 32, 9; (annua: VII 32, 3; nulla: 3, 16, 4; regia: VII 32, 3; tribunicia: I, 7, 3; — (mea *scmel;* sua *sexies*).

Pothinus: erat in procuracione regni propter aetatem pueri nutricius eius, eunuchus nomine Pothinus *(photinus a)*. is . . . 3, 108, 1 *(et 2);* haec dum apud hostes geruntur, Pothinus *(hl; plato pothinus a¹; photinus Of),* [nutricius pueri et procurator regni, in parte *(c)* Caesaris], cum ad Achillam nuntios mitteret . . . , indicatis deprehensisque internuntiis a Caesare est interfectus: 3, 112, 11.

potior. A. e. abl.: a): carris: I 26, 4 *u. impedimentis*; ¶ castris *u. castra p. 469 a) (6 loc.)*; ¶ diu cum esset pugnatum, impedimentis castrisque (carrisque Paul) nostri potiti sunt: I 26, 4; Romanos pulsos superatosque, castris impedimentisque eorum hostes potitos ciuitati renuntiauerunt: II 24, 5; ¶ imperio *u. imperium p. 72 ε) (2) (3) loc.)*; ¶ Caesar . . . deiecto (c) praesidio potitus Ioeo duas ibi legiones conlocauit: VII 36, 7; ¶ magno pecoris atque hominum numero potitur: VI 6, 1; magno pecoris numero, cuius sunt euipidissimi barbari, potiuntur: VI 35, 6; ¶ oppido *u. oppidum p. 941 G. (5 loc.)*; ¶ tutius esse arbitrabantur obsessis uis comteatu intercluso sine ullo (c) uulnere uictoria potiri: III 24, 2.

b): Caluisius . . . summa omnium Aetolorum receptus uoluntate, praesidiis (c) aduersariorum Calydone et Naupacto deiectis (c) omni Aetolia potitus est: 3, 35, 1.

B. e. gen.: regno occupato (del. Ciacc.) per tres potentissimos ac firmissimos populos totius Galliae sese potiri (imperio add. A²; Vclh.) posse sperant: I 3, 8.

C. (e. aec.) gerundium: eos, qui in spem (qui spe Ciacc.) potiundorum (potiendorum B²; potendorum a) castrorum uenerant, undique circumuentos interficiunt: III 6, 2; ¶ (oppida incedi oportere, . . . ne (sint) . . . Romanis proposita ad copiam comteatus praedamque tollendam (potiendam Madu.): VII 14, 9;) ¶ et hostibus eadem de causa spes potiundi (potiendi Apr., B²) oppidi discessit: II 7, 2.

potior, -ius: semper se rei publicae commoda priuatis necessitudinibus habuisse potiora: I, 8, 3; ¶ sibi semper primam (rei publicae add. recc.: cdd.; P. R. a: om. Nflid; reipubl. prim. uett. cdd.) fuisse dignitatem uitaeque potiore: I, 9, 2.

potius, potissimum. A. comp.: a) non sequitur quam: nihil est, quod potius faciamus: ap. Cic. ad Att. IX 14, 1.

b) sequi. quam: neque se iudicare Galliam potius esse Ariouisti quam populi Romani: I 45, 1; optimum esse domum suam quemque reuerti, . . . ut potius in suis quam in alienis finibus decertarent: II 10, 4; quantum diligentia prouideri poterat, prouidebatur, ut potius in nocendo aliquid praetermitteretur (omitteretur β), . . . quam cum aliquo militum detrimento noceretur (noceret A Q): VI 34, 7; (Caesar) omnes euocat (c) spe praedae ad diripiendos

Eburones, ut potius in siluis Gallorum uita quam legionarius miles periclitetur (c): VI 34, 8; cur enim potius Haedui de suo iure et de legibus ad Caesarem disceptatorem quam Romani ad Haeduos ueniant? VII 37, 5; illo tamen (c) potius utendum consilio, . . . quam aut (c) deditiois aut (c) pacis subeundam condicionem: VII 78, 2; debere eos Italiae totius auctoritatem sequi potius quam unius hominis uoluntati obtemperare: I, 35, 1; quod esset acceptum detrimenti, cuiusuis potius quam suae culpa debere tribui: 3, 73, 4; sibi placere regem Ptolomaeum atque . . . Cleopatram . . . de controuersiis iure apud se potius quam inter se armis disceptare: 3, 107, 2; regem ut in sua potestate haberet Caesar effecit magnam regium nomen apud suos auctoritatem habere existimans et ut potius priuato paucorum et latronum quam regio consilio susceptum bellum uideretur: 3, 109, 6.

B. superl.: tanta erat completis litoribus contentio, qui potissimum ex magno numero conscenderent, ut . . . non nulli deprimerentur: 2, 43, 4.

PR. u. praefectus, praetor (populus).

prae. A. comparatur res cum re: plerumque omnibus (hominibus recc.: Np., Hdd., D²) Gallis (c) prae magnitudine corporum suorum ueritas nostra contemptui est: II 30, 4.

B. causam significat: animaduertit collem . . . nudatum hominibus, qui superioribus diebus uix prae multitudine cerni poterat: VII 44, 1.

praeaeuo, -cutus: truncis arborum aut (CC) admodum firmis ramis abscisis atque horum delibratis ac praeaeutis caeuminibus perpetuae fossae . . . ducebantur: VII 73, 2; ¶ (erant magno usui) falces praeaeutae insertae adfixaeque longuriis: III 14, 5; ¶ apertos cuniculos praeusta et praeacuta materia et pice feruifecta . . . morabantur: VII 22, 5; ¶ huc teretes stipites . . . ab summo praeacuti et praecuti demittebantur (c): VII 73, 6; fossas transuersas uis praeduceit atque ibi sudes stipitesque praeacutos deligit: I, 27, 3; ¶ tigna bina sesquipedalia paulum ab imo praeacuta . . . inter se iungebat: IV 17, 3; ¶ magni ponderis saxa et praeacutas trabes in muro conlocabant (c): II 29, 3; aditus autem . . . maximis defixis trabibus atque eis praeacutis praesaepit: I, 27, 4.

praeebo. A. suppedire: harum omnium rerum facultates sine ullo periculo pons Herdae praeebat et loca trans flumen

integra: I, 49, 2; ¶ effecerant, ut instar muri hae saepes munimentum <e> praebent: II 17, 4.

B. = efficere, excitare: tantamque opinionem timoris (Sabinus) praebuit, ut iam ad uallum castrorum hostes accedere audent: III 17, 6; 25, 1 *u.* speciem; ¶ cum . . . auxiliares . . . lapidibus telisque subministrandis et ad <e> aggerem caespitibus comportandis speciem atque opinionem pugnantium praebent: III 25, 1; reliqui sese confirmant tantum, ut in munitionibus consistere audeant speciemque defensorum praebant: VI 38, 5; (Vercingetorix) omnibus eius iugi collibus occupatis . . . horribilem speciem praebat <u. CC>: VII 36, 2; reliquit in opere cohortes duas, quae speciem munimentum <ego; munitionis s; edd.> praebent: 3, 67, 2.

C. se praebere = se praestare: mea sponte facere constitueram, ut quam lenissimum me praebere: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 1.*

praecaueo: id ne accideret, magnopere <e> sibi praecaueendum Caesar existimabat: I 38, 2.

praecedo: Heluetii quoque reliquos Gallos uirtute praecedunt <preced. AQB>: I 1, 4.

praecipis. **A.** pertinet ad homines: calones . . . praedandi causa egressi . . . praecipites fugae sese mandabant: II 24, 2; ¶ equites . . . praecipites hostes egerunt: V 17, 3; milites . . . praecipites Pompeianos egerunt <gerunt *ahl*> et terga uertere coegerunt: 3, 46, 5.

B. pertinet ad loca: uti in declini ac praecipiti loco incitatos equos sustinere . . . conserunt: IV 33, 3.

praecipitum: non enim has (naues) aut conspectus patriae aut propinquorum praecipita ad extremum uitae periculum adire cogebant: 2, 7, 1; ¶ quo praecipito ab iis <e> diligentissime obseruato . . . hostes uelocissime refugiebant: V 35, 1; ¶ memores eorum praecipitorum, quae paulo ante ab suis acceperant, hoc animo decertabant, ut: 2, 6, 1; ¶ qui (Cicero) omnes <e> superiores dies praecipitis Caesaris cum <e> summa diligentia milites in castris continisset: VI 36, 1; ¶ satis esse magna utrimque incommoda accepta, quae pro disciplina et praecipitis habere possent <e>, ut reliquos casus timerent: 3, 10, 4.

[Falso: erat . . . prouincia differta praefectis <Ald.; praecipitis s; praekonibus Paul>] atque exactoribus: 3, 32, 4.]

praecido: funes . . . praerumpabantur <e>. quibus abscisus <praecisis β> antennae necessario concidebant: III 14, 7.

praecipio. **A.** = ante capere, ante occupare; **a) propr.:** statuerat enim prius hos <e> iudicio populi debere restitui quam suo beneficio uideri receptos <e>, ne . . . arrogans in praecipiendo <praecip. fl> populi beneficio <benef. pr. pop. af> uideretur: 3, 1, 6; ¶ Caesar praecipito <Ciac.; praefecto occupato s; praecoccupato *Ald. nep.*> profectus occupato *Ach. Stat.*; profectiois occup. *Hot.*) itinere ad Dyrrachium finem properandi facit: 3, 13, 5; ¶ a publicanis . . . pecuniam exegerat (Scipio) et ab isdem insequentis anni mutuum praecipit <percep. O>: 3, 31, 2.

b) trsl. (= animo anticipare): iam animo uictoriam praecipiebant: 3, 87, 7; ¶ quod haec de Vercingetorige usu <usus *ah*> uentura (Caesar) opinione praecipit <percepit *Mh*>: VII 9, 1.

B. = praescribere, imperare; **a) absol.:** Labienus, ut erat ei praecipitum a Caesare, ne proclium committeret, nisi ipsius copiae . . . uisae essent, . . . nostros expectabat: I 22, 3; Gallus periculum ueritus, ut erat praecipitum, tragulam mittit: V 48, 7; milites . . . ab <e> tribunis militum legatisque, ut erat a Caesare praecipitum, retinebantur: VII 47, 2; Calenus legionibus equitibusque Brundisii in naues impositis, ut erat praecipitum a Caesare, . . . naues soluit: 3, 14, 1; nostri milites . . . pila miserunt celeriterque, ut erat praecipitum a Caesare, gladios strinxerunt: 3, 93, 1.

b) sequitur α) obi.: modo conscripti . . . ad tribunalum militum centurionesque ora conuertunt: quid ab his praecipitatur expectant: VI 39, 2.

β) enuntiatum αα) interrogat.: (Indutiomarus) quae fieri uelit praecipit <β; praecipit α>: V 56, 5; et quid a quoque fieri uelit <uellet *af*; uellit *a corr.*> praecipit <-cepit *af*>: 3, 62, 3.

ββ) finale: Labienus . . . equitatum emittit; praecipit atque interdicit, proterritis <e> hostibus atque in fugam coniectis . . . unum omnes petant <β; -terent α; edd.> Indutiomarus <e>, neu quis <e> quem <e> prius uulneret, quam illum interfectum uiderit <e>: V 58, 4; — ne . . . committeret: I 22, 3 *u. a).*

praecipito. **A.** transit. (= decere); **a):** eodem tempore L. Fabius centurio quique una murum ascenderant circumuenti atque interfecti de <β; *om. α; Np., Dt., Hodd.*> muro praecipitabantur <-tantur *afik*>

Schn.): VII 50, 3; ¶ oppidani saxa quam maxima possunt uectibus promouent praecipitataque e (<ego: de *Paul.*: *om.*: & *edd.*) muro in musculum deuoluunt: 2, 11, 1.

b): reliqua fuga desperata . . . reliqui se (<del. *Vscner*) in flumen praecipitauerunt: IV 15, 2; plerique ex his, ne in angustias inciderent, ex (<add. *Np.*) X (<de decem *Oehl.*) pedum munitione se (<*Np.*; munitionesse *a*: munitionis se *rell.*; se del. *Vscner*) in fossas praecipitabant (<*P. Mamut.*; praecipitant *z*): 3, 69, 3.

B. intrans. (= ad linem uergere): multi iam menses erant et hiems praecipitauerat, neque Brundisio naues . . . ueniebant: 3, 25, 1.

praecipuus: quos (Haeduos et Remos) praecipuo semper honore Caesar habuit: V 54, 4.

praecipue: huic legioni Caesar et indulserat (<huic caes. leg. indul. β) praecipue (<-uae *A¹B¹*) et propter uirtutem confidebat maxime: I 40, 15; quod (<e) semper Haednorum ciuitati praecipue (<-uae *B*) indulserat: VII 40, 1; ¶ quae (fortuna) plurimum potest eum in reliquis rebus tum praecipue in bello: 3, 68, 1.

praecclare: ut (<e) cogitata praecclare eloqui possent, non nulli studio et usu elaborauerunt: *ap. Cic. Brut.* 253.

praeccludo: crebris arboribus succisis omnes introitus erant praecclusi: V 9, 5; ¶ portas *u. porta p. III S sq. A. (1 loc.)*.

praeco: praeconibusque circummissis pronuntiarum (hostes) iubent: V 51, 3; ¶ erat plena lictorum et apparitorum (<e) prouincia, differa praefectis (<add.; praecceptis *z*; praeconibus *Paul.*) atque exactoribus, qui . . . : 3, 32, 4.

Praeconinus: ubi paucis ante annis L. Valerius Praeconinus legatus exercitu pulso interfectus esset: III 20, 1.

praecurro. **A.** = *προϊσχύειν*: milites nostri clamorem exaudiunt; praecurrunt equites; . . . cognoscunt: VI 39, 1; — placuit, ut . . . fratres . . . eius ad Caesarem praecurrerent: VII 37, 7; — Curio . . . milites . . . sequi sese iubet et praecurrit ante omnes: 2, 34, 5; ¶ Gomphos peruenit . . . sed eo fama iam praecurrerat (<*β, h corr.*; praecurrerat *a, h pr.*; *edd.*), de proelio Dyrrachino: 3, 80, 2.

B. = *προσάγειν*: ut, si quid (<e) etiam de sua salute ab Haeduis iniretur consilii, celeritate praecurreret: VII 9, 4.

[Fulso: tertiam aciem Caesar . . . procurrere

<*edd. pr.*: praecurrere :; praecurrere *O* iussit: 3, 91, 1.]

praeda. **A. subi.**: illorum esse praedam atque illis reseruari (<e) quaecumque Romanis reliquissent: V 34, 1.

B. praed.: quarum cohortium milites . . . luba conspicatus suam (sua *f*) esse praedicans praedam praede *a*: praedae *f*. magnam partem eorum interfici iussit: 2, 14, 2.

C. obi.: praeda ex omnibus locis agebatur: VI 43, 2; ¶ stipendiumque equitum fraudabant et praedam omnem domum auertebant (<aduert. *l*): 3, 59, 3; ¶ magno pecoris atque hominum numero capto atque ea praeda militibus concessa . . . in deditionem uenire . . . cogit: VI 3, 2; ¶ Germani . . . cum ea praeda, quam in siluis deposuerant, . . . sese receperunt: VI 41, 1; ¶ Galli cohortati inter se, ne speratam (paratam aut insperatam tantam *Ciace.*) praedam ex manibus dimitterent: VI 8, 1; ¶ oppidum diripit atque incendit, praedam militibus donat: VII 14, 9; ¶ quantam (<-tae *h*) praedae faciendae . . . facultas daretur, si Romanos castris expulissent, demonstrauerunt: IV 31, 5; ¶ Germani quam nacti erant praedam in occulto relinquunt: VI 35, 10; ¶ (protiri: VII 14, 9 *u. tollere*); ¶ relinquere: VI 35, 10 *u. nancisei*; ¶ quid uos, inquit, hanc (<om. *A*) miseram ac tenuem sectamini praedam, quibus licet iam esse fortunatissimi (<e)? VI 35, 8; ¶ sperare: VI 8, 1 *u. dimittere*; ¶ oppida incendi oportere, . . . ne (<e) . . . (sint) Romanis proposita ad copiam comiectus praedamque tollendam (<del. *Ciace.*; potiendam *Madu.*): VII 14, 9.

D. dat.: nec fuit quisquam, qui praedae studeret: VII 28, 3; ¶ in duas partes sese distribuunt, alii ut praedae praesidio sint, alii ut uenientibus resistent: 1, 55, 2.

E. gen. a): praedae cupiditas multos longius (seuocabat: VI 34, 4; ¶ huc equitatum mittit, ut diriperet atque haberet loco praedae: 2, 25, 3; Pompeius superioribus diebus praedae loco Parthibus habuerat: 3, 42, 5; ¶ ex reliquis captiuis toto exercitui (<e) capita singula praedae nomine distribuit: VII 89, 5; ¶ Morini . . . spe praedae adducti . . . (militum) circumsteterunt: IV 37, 1; (Caesar) omnes euocat (< β ; ad se uocat *z*; *edd. plur.*) spe praedae ad diripiendos Eburones: VI 31, 8; ne (militum) studio pugnandi aut spe praedae longius progrediantur: VII 45, 8; non posse (<e) milites contineri, quin spe (<*h*: se *z*) praedae in urbem intromperent: 2, 42, 4 (*Np.* 5).

b): incolitur . . . maritima pars (Britanniae) ab iis <e>, qui praedae <u. CC> ac belli inferendi causa ex Belgio transierunt <e>: V 12, 2.

c): Scipionis milites cohortatur, ut parta iam uictoria praedae ac praemiorum uelint esse participes: 3, 82, 1.

F. abl.: inuitati praeda longius procedunt: VI 35, 7.

G. e. praep.: **a) ad:** ad Germanos peruenit fama diripi Eburones atque ultro omnes ad praedam euocari: VI 35, 4; ¶ proinde ad praedam, ad gloriam properate: 2, 39, 3. (VII 14, 9 u. C. tollere).

b) cum: sese recipere cum pr.: VI 41, 1 u. C. deponere; — incolumesque cum magna praeda eodem ponte in castra reuertuntur: 1, 55, 3.

c) in e. abl.: ne in praeda occupati reliqui negotii gerendi facultatem dimitterent: 3, 97, 1.

praedico. **A. = profiteri, (palam uel magna uoce) commemorare (hervorheben); a) abs.:** (amici regis) timore adducti, ut postea praedicabant: 3, 104, 1.

b) sequitur z) obi.: Caesar initio orationis sua senatusque in eum beneficia commemorauit <praedicauit B²>: I 43, 4; ¶ acerbiter inimicorum docet . . . iniuriam in eripiendis legionibus <e> praedicat, crudelitatem et insolentiam in circumscribendis tribunis plebis; condiciones a se laetas . . . commemorat: 1, 32, 6; ¶ exercitum cum militari more ad pugnam cohortaretur suaque in eum perpetui <perpetuum a> temporis officia <-ium a> praedicaret, in primis commemorauit: 3, 90, 1; ¶ interim barbari nuntios . . . dimiserunt paucitatemque nostrorum militum suis praedicaerunt et . . . demonstraerunt: IV 34, 5.

§) acc. e. inf.: qui (Galli ac mercatores) ingenti magnitudine corporum Germanos, incredibili uirtute atque exercitatione in armis esse praedicabant: I 39, 1; Galli se omnes ab Dite patre prognatos praedicant idque ab <e> druidibus prolitum dicunt: VI 18, 1; ea (latrocinia) iuuentutis exercendae ac desidia minuendae causa fieri praedicant (Germani): VI 23, 6; saepe ex tribunali praedicauit (Varro) aduersa Caesarem proelia fecisse, magnum numerum ab eo militum ad Afranium perfugisse: haec se . . . comperisse: 2, 18, 3; quarum cohortum milites . . . Iuba conspicatus suam esse praedicans praedam . . . iussit: 2, 44, 2; Alexandriae . . . concursum ad se fieri nidet, quod fascēs

anteferrentur. in hoc omnis multitudo maiestatem regiam minui praedicabat: 3, 106, 4.

B. = gloriari; a) de: Ariouistus ad postulata Caesaris pauca respondit, de suis uirtutibus multa praedicauit: I 44, 1; qui de meis in uos meritis praedicaturus <Steph. > praedicaturus > non sum: 2, 32, 10; haec tamen ab ipsis inflatus commemorabantur, ut de suis homines laudibus libenter (licenter Paul) praedicant: 2, 39, 4.

b) alqd: multa: I 44, 1 u. a).

c) e. acc. e. inf.: VI 18, 1 u. A. b) §).

[Falso: utrisque ad animum occurrit unum esse illud tempus (illud e. t. praedicat §), quo maxime contendendi conueniat: VII 85, 2.]

praedico: Pompeius suis praedixerat, ut <ne Nhl> Caesaris impetum exciperent neue <neque hl> se loco mouerent aciemque eius distrahi paterentur: 3, 92, 1.

(praedium: erat . . . manus certa nulla, non oppidum, non praesidium <Q corr. > praedium *rell.*), quod se armis defenderet: VI 34, 1.)

praedo: liceretne cinibus ad ciues . . . legatos mittere, quod etiam fugitiuis ab saltu Pyrenaeo praedonibus <que om. b; Dauis. > licuisset: 3, 19, 2; ¶ quas naues Uticae ex praedonum bello subductas P. Attius reficiendas . . . curauerat: 2, 23, 3; (Septimius) bello praedonum apud eum ordinem duxerat: 3, 104, 3; — has (naues) more praedonum diripere consuerunt: 3, 112, 3; ¶ huc accedebant collecti ex praedonibus latronibusque Syriae Ciliciaeque prouinciae finitimarumque regionum: 3, 110, 3.

praedor: ut Teutomatus <e> . . . uix se ex manibus praedantium militum eriperet: VII 46, 5; — quos spes praedandi studiumque bellandi ab agri cultura et cotidiano labore reuocabat: III 17, 4; — quo facilius finitimorum equitatum, si praedandi causa ad eos uenissent <-et Ald.; Fr. >, impedirent: II 17, 4; calones . . . praedandi causa egressi . . . praecipites fugae sese mandabant: II 24, 2; magnam partem equitatus ab iis <e> aliquot diebus ante praedandi frumentandique causa ad Ambinaritos trans Mosam missam: IV 9, 3; quam (partem equitatus) supra commemorauit praedandi frumentandique causa Mosam transisse: IV 16, 2; (Britanniae . . . maritima pars ab iis (incolitur), qui praedae <praedandi Kraff. > ac belli inferendi causa ex Belgio transierunt <e>: V 12, 2;) cum equitatus noster liberius praedandi uastandique <nastandi praedandique §> causa se in agros eiecerat <e>: V 19, 2; (cum . . . equitibus Caesaris Gallis atque Hi-

spanis, qui eo praesidii (<P. Mamur.; praedandi x) causa missi erant, pecuniam polliceretur: 3, 22, 3.)

praeduco: fossamque <que om. β> et maceriam <materiam x> sex <o> in altitudinem pedum (copiae Gallorum) praeduxerant <prod. β; perd. D>: VII 69, 5; uicos plateasque inaedificat, [ac] fossas transversas uis praeducit: 1, 27, 3; ¶ maceriam: VII 69, 5 u. fossam; ¶ a medio fere colle in longitudinem <e>, ut natura montis ferebat, ex grandibus saxis sex pedum murum . . . praeduxerant <perdux. M> Galli: VII 46, 3.

praefectura: cunctae earum regionum praefecturae libentissimis animis enim recipiunt exercitumque eius omnibus rebus iuuant: 1, 15, 1.

praefectus. De praefectis u. Madvig, *Quelques remarques sur les officiers dits praefecti pendant les derniers temps de la république romaine: RPh. 2 (1878) p. 177—187.*

A. praefectus equitum; a) additur equitum u. eques p. 1031 (7 loc.).

b) non additur uox equitum: interim ad praefectos, qui cum omni equitatu antecesserant, mittit qui nuntiarent, ne hostes proelio lacesserent, et si ipsi lacesserentur, sustinerent, quoad ipse cum exercitu propius accessisset: IV 11, 6.

B. praefectus fabrum; a) additur genet. fabrum: reducitur ad eum depresso ex itinere N. <e> Magius Cremona, praefectus fabrum Cn. Pompei, quem Caesar ad eum remittit: 1, 24, 4; iam duo praefecti fabrum Pompei in meam potestatem uenerunt et a me missi sunt, si uolent grati esse, debebunt Pompeium hortari, ut: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 2.*

b) non additur fabrum: N. Magium <Perixon.; magnum M>, Pompei <pompeium M> praefectum, deprehendi, scilicet meo instituto usus sum et eum statim missum feci: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C, 2; demonstrauimus L. Vibullium <e> Rufum, Pompei praefectum <fabrum add. P. Mamur.>, his in potestatem peruenisse Caesaris atque ab eo esse dimissum: 3, 10, 1.*

C. ulii praefecti; a) Romanorum; x): qui praesunt negotiis bellicis: hic (timor) primum ortus est a tribunis militum, praefectis reliquisque, qui ex urbe auiciliae causa Caesarem secuti non magnum in re militari usum habebant; quorum . . . : I 39, 2; is . . . praefectos tribunosque militum complures in finitimas ciuitates frumenti causa dimisit: III 7, 3; quod <e> praeterea nauium longarum habebat, quae-

stori <e>, legatis praefectisque distribuit: IV 22, 3; tribunos <e> militum et praefectos praefectum Ne: praefect. *abl.* circummittit atque hortatur, non solum ab eruptionibus caueant, sed etiam . . . obseruent <e>: 1, 21, 4.

β) qui praesunt aliis negotiis: erat plena licitorum et imperiorum <et apparitorum Forehh.> prouincia, differta praefectis <?; sic *Ald.*; praepceptis x; praekonibus *Paul*) atque exactoribus, qui . . . : 3, 32, 4.

b) aliorum populorum: coactis equitum milibus <e> VIII et pedum circiter CCL <e> haec . . . recensebantur, numerusque inibat; praefecti constituebantur; Commio Atrebatii, Viridomaro et Eporedorigi Haeduis, Vercassiuellauno Aruerni . . . summa imperii traditur <praef. constituebantur commius atrebas, uiridomarus et eporedorix hedui; uercassiuellauno . . . traditur β>: VII 76, 3; audit Iubam . . . restitisse in regno, Saburram, eius praefectum, cum medioeribus copiis missum Vticae adpropinquare: 2, 38, 1; ipsi clam consilio inito Achillam [in], praefectum regium, [singulum] singulari hominem audacia, et L. Septimium . . . ad interficiendum Pompeium miserunt: 3, 104, 2.

[Falso: cognoscit missum a Pompeio Vibullium Rufum, quem paucis ante diebus Corfinio captum ipse dimiserat; praefectum item <dimiserat praefectum; item *alib?*>: 1, 31, 1, 2.]

praefero. A. = praese ferre, ante ferre: **a) propr.:** neque in fascibus insignia laureae (Pompeius) praetulit: 3, 71, 3; ¶ (multa praeterea spolia proferebantur <Hobom.; praef. x; *edd.*), capti homines equique <e> producebantur: 2, 39, 5.)

b) trsl.: sed haec eius diei praefertur <-ferre-batur?> opinio, ut se uicque superiores discessisse existimarent: Afraniani, quod . . . nostri autem, quod . . . : 1, 47, 1.

B. = autepone, praepone: (praestare <e>, si iam principatum Galliae obtinere non possint <e>, Gallorum quam Romanorum imperia perferre <xh: praeferre *af; Np.del. Np.*; u. CC) se legionaris militibus praeferrant: II 27, 2.

praeficio. Additur datus A. appellatini: Britanni hunc (Cassiuelanum) toti bello imperioque praefecerant: V 11, 9; ¶ castris u. castru p. 166 uers. I, sqq. (1 loc.); ei legioni

castrisque Q. Tullium Ciceronem praeficit (praeficit *h* (β *sec. Hodd.*)): VI 32, 6; altera castra . . . ponit; his castris Curionem praefecit (-ficit *ego*): I, 18, 5; ¶ D. Brutum adulescentem classi Gallicisque nauibus . . . praeficit (-fecit β): III 11, 5; ¶ copiis *u.* **copiae** *p.* 738 *c*) (β *loc.*): ¶ omnem equitatum . . . praemisit; his (eique β) Q. Pedium et L. Aurenuleium Cottam legatos praefecit: II 11, 3; ¶ (Vercingetorix) decem milia peditum imperat; huc addit equites octingentos. his praeficit fratrem Eporedorigis: VII 61, (4) 5; ¶ imperio: V 11, 9 *u.* bello; ¶ Caesar singulis legionibus singulos (del. *A. Miller*) legatos et quaeostorem praefecit (praefecit *M¹*; praefecit *M²*): I 52, 1; *u.* **praeterea legio** *p.* 441 *extr. et 442* (5 *loc.*): ¶ ei loco praesidioque C. Volcacium (c) Tullum (c) adulescentem praefecit: VI 29, 3; ¶ placuit, ut (c) Litanicus decem illis milibus, quae Caesari ad bellum mitterentur, praeficeretur atque ea ¶ ducenda (eo ducenda *Paul*; ea traducenda *Pluyg.*) curaret: VII 37, 7; 64, 5 *u.* equitibus; ¶ ei munitioni, quam fecerat, T. Labienum legatum praefecit: I 10, 3; ¶ nauibus *u.* **nauis** *p.* 709 *C. a*) (β *loc.*): ¶ exercitus equitatusque equitibus Romanis administrantibus, quos ei negotio praefecerat, celeriter transmittitur: VII 61, 2; eique negotio Q. Fufium Calenum legatum praefecit: 1, 87, 4; ¶ Gaïumque Gallonium, equitem Romanum, familiarem Domitii, qui eo . . . uenerat missus a Domitio, oppido Gadibus praefecit: 2, 18, 2; ¶ peditibus: VII 64, 5 *u.* equitibus; ¶ ei praesidio nauibusque (β ; *Np.*, *Dt.*; que *om. vell.*) Q. (om. β ; nauibus quintum α) Atrium praefecit: V 9, 1; VI 29, 3 *u.* loco; ¶ prouinciae Q. (que *N;*) Cassium praefecit; huic III legiones attribuit: 2, 21, 3; ¶ uicis: 3, 32, 3 *u.* urbi; ¶ Domitius nauibus Massiliam peruenit atque ab iis (c) receptus urbi praefecitur; summa ei belli administrandi permittitur: 1, 36, 1; non solum urbibus, sed paene uicis castellisque singulis (om. *Db.*) singuli (add. *Oehler*; *om. codd.*; *Np.*, *Dt.*) cum imperio praeficiebantur: 3, 32, 3.

B. nom. propr.: Gadibus: 2, 18, 2 *u.* A. oppido; ¶ Crassum Samarobrinae praefecit (-fecit *edd. pr.*; *Fr.*) legionemque ei (c) attribuit: V 47, 2.

C. pronom.: his: II 11, 3 *u.* A. equitatu; VII 61, 5 *ib.* equitibus.

[Falso: ut, si peracto cons. caesaris cons. (cons. non *h*) praefectus esset (*sic codd.*; *u.* *CC*): 1, 11, 2; Caesar praecepto (praefecto

occupato α) itinere ad Dyrrachium finem proferendi facit: 3, 13, 5.]

praefigo. A.: ripa autem erat acutis sudibus praefixisque (que *om. BM*; *Np.*, *Fr.*, *Db.*, *Dt.*) munita, eiusdemque generis sub aqua defixae sudes flumine tegebantur: V 18, 3.

B.: asseres enim pedum XII cuspidibus praefixi . . . per III ordines cratium in terra defigebantur: 2, 2, 2.

praefringo: illae (triremes) adeo grauiiter inter se incitatae conflixerunt, ut uehementissime utraque ex concursu laborarent, altera nero praefracto (<*NO^{hl}*; praefecto *a*; praesecto *f*; praernpto *O¹*) rostro tota conlabefieret: 2, 6, 5.

praegredior: (duabus legionibus missis in ulteriorem Hispaniam cum Q. Cassio . . . ipse cum (om. *af*; *Np.*) DC equitibus magnis itineribus progreditur (praegr. *Oll*; *Paul*): 2, 19, 1; cum se magnis itineribus extenderet et praegressos (progressos *O¹*) consequi cuperet: 3, 77, 3.

praeiudicium: his ducibus repudiatis Corfiniensem ignominiam, [in] Italiae fugam (fuga an α), Hispaniarum deditionem, [in] Africa belli praeiudicia, sequimini! (ignominiam, an It. fugam, an H. d., A. b. pr., sequimini? *E. Hoffm.*) 2, 32, 13; ¶ Pompeius enim nullo proelio pulsus uestri facti praeiudicio demotus Italia excessit: 2, 32, 2.

(praeiudico: qui de meis in uos meritis praedicaturus (<*Steph.*; praediucaturus α) non sum: 2, 32, 10.)

praemetuo: Caesar cum iniquo loco pugnari hostiumque augeri (o) copias uideret, praemetuens suis ad T. Sextium legatum . . . misit: VII 49, 1.

praemitto. A. sequitur obiect.; a) alqm; α) appellat.: adulescentes: 1, 34, 3 *u.* legatos; ¶ Caesar legiones in Hispaniam praemiseraat (praeterm. *l*) [ad] VI [milia], auxilia peditum (praemis. VI. ad illa auxilia ped. *E. Hoffm.*) V milia (<*contec. Np.*; peditum nulla α), equitum III milia, quae omnibus superioribus bellis habuerat, et parem ex Gallia numerum (<*sic R. Menge*; *u.* *CC*): 1, 39, 2; ¶ his rebus cognitissimos exploratores centurionesque praemittit, qui locum idoneum (o) castris deligant: II 17, 1; ¶ cohortes V praemissae a Domitio ex oppido pontem fluminis interrompebant: 1, 16, 2; ¶ equitatum

u. equitatus *p.* 1046 (9 (10) *loc.*); ¶ equites *u.* **eqnes** *p.* 1029 *extr. et 1030* (4 (6) *loc.*); ¶ barbari consilio Romanorum

cognito praemisso equitatu et essedariis reliquis copiis subsecuti nostros . . . prohibebant: IV 24, 1; ¶ exploratores: (I 21, 4 u. β) Considium;) II 17, 1 u. centuriones; ¶ impedimenta u. **impedimentum** p. 55 b) (3 loc.); ¶ (cognoscit) praemissos etiam legatos <del. Ciacc.> Massilienses domum, nobiles adulescentes <u. CC>: 1, 34, 3; 37, 1 u. β) Fabium; ¶ legiones u. **legio** p. 438 sq. (3 (4) loc.); ¶ quarum cohortium milites . . . Iuba conspiciatus suam esse praedicans praedam magnam partem eorum interfici iussit, paucos electos in regnum praemisit <Hartx; remisit x; add.>: 2, 44, 2; ¶ nuntii praemissi ab rege Iuba venerunt, qui illum adesse cum magnis copiis dicerent et de custodia ac defensione urbis hortarentur: 2, 36, 3; itaque praemissis nuntiis ad Cn. Domitium Caesar ei <e> scripsit et quid fieri uellet ostendit: 3, 78, 5; ¶ Scipio ad sequendum paratus equitum <Ap.> equitatum x) magnam <f; magnamque ahl> partem <leuis armaturae add. V.> ad explorandum iter Domitii et cognoscendum praemisit: 3, 38, 2.

β) **nom. propr.**: Basilum u. Minucium; — una cum his legatis Commius Atrebas uenit, quem supra demonstrauit a Caesare in Britanniam praemissum: IV 27, 2; — P. <e> Considius . . . cum exploratoribus praemittitur: I 21, 4; — dum haec parat atque administrat, C. Fabium legatum cum legionibus III . . . in Hispaniam praemittit. . . reliquas legiones . . . subsequi iubet: 1, 37, 1; — Curio Marcium <e> Vticam nauibus praemittit; ipse eodem . . . proficiscitur: 2, 24, 1; — (quem <Magium> Caesar ad eum <Pompeium> remittit <praem. Kindsch.> cum mardatis 'his: 1, 24, 5); — clam nuntiis ad Milonem missis . . . atque eo in Italiam euocato . . . sibi coniunxit atque cum in Thurinum ad sollicitandos pastores praemisit: 3, 21, 4; — ipse . . . ad bellum Ambiorigis profectus <CC> . . . L. Minucium <e> Basilum cum omni equitatu praemittit: VI 29, 4; — ad haec cognoscenda . . . idoncum esse arbitratus C. Volusenum cum nauis longa <longa naue β> praemittit: IV 21, 1.

h) atq; edictumque praemittit, ad quam diem magistratus principesque omnium ciuitatum sibi esse praesto Cordubae uellet: 2, 19, 1; ¶ nauem: (IV 21, 1 u. a) β) Volusenum;) ex reliquis (nauibus) una praemissa Massillam huius nuntii perferendi gratia cum iam adpropinquaret urbi, omnis sese multitudo . . . effudit: 2, 7, 3; ¶ (Nasidius) cursum Massilium uersus perficit praemissaque <per-

missaque a) clam nauicula Domitium Massiliensesque de suo aduentu certiores facit: 2, 3, 3.

e) **enuntiatum**: cohortatus Haeduos de supportando conueatu praemittit ad Boios, qui de suo aduentu doceant hortenturque, ut: VII 10, 3.

B. non additur obiect.; a): petebant, uti ad eos equites, qui agmen antecessissent, praemitteret eosque pugna prohiberet: IV 11, 2.

b): Varro, cum itinere conuerso sese Italicam <Faernus; italicam x) uenturum praemisisset <Lips.; pronuntiasset Faern.; promississet x; cum it. conu. equites Italicam praemis. Ciacc.>, certior ab suis factus est praeculus esse portas: 2, 20, 6.

praemium. A. obi.: (attribuere: 2, 21, 2 u. tribuere); ¶ Conuictolitauis Haeduos . . . sollicitatus ab Aruernis pecunia cum quibusdam adulescentibus conloquitur . . . cum his praemium <primum Nb> communicat hortaturque, ut: VII 37, 2; ¶ Caesar . . . sua senatusque in eum <Ariouistum> beneficia commemorauit <e>, quod rex appellatus esset . . . quod amicus, quod munera amplissima <e> missa; . . . illum . . . beneficio ac liberalitate sua ac senatus ea praemia consecutum: 143, 5; ¶ si quod est admissum <o> facinus, si caedes facta, si de hereditate, de finibus controuersia est, idem <druides> decernunt <e>, praemia poenasque constituunt: VI 13, 5; ¶ huic bello seruirent eaque <e> quae <e> meruissent praemia ab se deuicta Gallia exspectarent: VII 34, 1; — ¶ id uero militibus fuit pergratum . . . ut qui aliquid <e> iusti <e> incommodi exspectauissent, ultro praemium missionis ferrent: 1, 86, 1; ¶ mereri: VII 34, 1 u. exspectare; ¶ uos autem incerta <e> uictoria Caesarem secuti diiudicata iam belli fortuna uictum sequamini, cum uestri officii praemia percipere debeatis? 2, 32, 6; ¶ sui laboris milites semper euentu belli praemia petinerunt: 2, 32, 10; ¶ mittuntur ad Caesarem confestim a <e> Cicero litterae magnis propositis praemiis, si <qui HLMüller; si qui Paul> pertulissent: V 40, 1; <Labienuis> magna proponit iis <e>, qui occiderint <Indutiomarum>, praemia: V 58, 5; iis <e>, qui primi murum ascendissent <e>, praemia proposuit: VII 27, 2; Domitius ad Pompeium . . . peritos regionum magno proposito praemio cum litteris mittit: 1, 17, 1; ¶ tributis <attrib. Flugg.> quibusdam populis <hl> publicis af; add. priuatisque <publice pri-

natinque *Ciace.*) praemiis reliquos in posterum bona spe complet: 2, 21, 2; CC (equites) ex Syria a Commagene Antiocho, cui magna Pompeius praemia tribuit (<-uerat?), missi erant: 3, 4, 5; his . . . agros . . . in Gallia ex hostibus captos praemiaque rei pecuniariae magna tribuerat locupletesque ex egentibus fecerat: 3, 59, 2.

B. gen.: multi undique ex ueteribus Pompei exercitibus spe praemiorum atque ordinum euocantur: 1, 3, 2.

Scipionis milites cohortatur, ut parta iam uictoria praedae ac praemiorum uelint esse participes: 3, 82, 1.

C. abl.: Indutiomarus . . . exsules damnatosque tota Gallia magnis praemiis ad se allicere coepit: V 55, 3;

† celeriter adulescentibus et oratione magistratus et praemio deductis (adductis *Faern.*) . . . ratio perficiendi quaerebatur: VII 37, 6; † omnibus pollicitationibus ac praemiis deposcunt, qui belli initium <e> faciant <e>: VII 1, 5;

† praemiis excitare u. **excito** p. 1200 b) x) (*β loc.*): † hos praemiis pollicitationibusque incitant: 1, 56, 2;

† huic magnis praemiis pollicitationibusque persuadet, ut <e> ad hostes transeat: III 18, 2; hic <e> seruo spe libertatis magnisque persuadet praemiis, ut litteras ad Caesarem deferat: V 45, 3; cuidam ex equitibus Gallis magnis praemiis persuadet (<suadet β), uti ad Ciceronem epistolam deferat: V 48, 3;

† magno se illum praemio remuneraturum: I 44, 13; † (<suadere: V 48, 3 u. persuadere.)

D. e. praep.: omnes aut de honoribus suis aut de praemiis pecuniae aut de persequendis inimicitii agebant: 3, 83, 5; — proinde ad praedam, ad gloriam properate, ut iam de praemiis uestris et de referenda gratia cogitare incipiamus: 2, 39, 3; — iamque inter se palam de praemiis <practuris *Markland:* prouinciis *Kraff.:* imperiis *Paul*) ac de <e> sacerdotiis contendebant: 3, 82, 4.

non sine magna spe magnisque praemiis domum propinquosque (se) reliquisse: I 44, 2.

praemuniō: Caesar . . . aditus duos . . . magnis operibus praemuniuit (<perm. *O*) castellaque his locis posuit: 3, 58, 1; † Caesar loca maxime necessaria complexus noctu praemuniit (<*Np.;* *Db.:* praemunit *hl;* *Dt.:* praemuniti *a;* muniti *f*): 3, 112, 7.

Lupus, qui Achaia . . . obtinebat, Isthmum (<sthumum *af;* stumum *Nhl*) praemunire instituit, ut Achaia Fufium prohiberet: 3, 55, 2.

praecoocupo. A. = antea oocupare;

a) propr.: non illi . . . iniquitatem loci atque angustias praecoocupatis castris et ancipitem (<angustias, non praecoocupatis castris ancipitem *Ciace.*) terrorem . . . causae fuisse cogitabant: 3, 72, 2;

† Curio . . . proximos colles capere uniuersos . . . iubet. hos quoque praecoocupat missus a Saburra equitatus: 2, 42, 1; † (Caesar praecocepto (<*Ciace.;* praefecto occupato *z*: praecoocupato *Ald. nep.*) itinere ad Dyrachium finem properandi facit: 3, 13, 5;) † ne ab equitatu Romanorum uiae praecoocuparentur: VII 26, 5.

b) trsl.; x) = (ante) capere, corripere: sic omnino (<omnium β; *Schn.*) animos timor praecoocupauerat (<occupauerat β), ut paene alienata mente . . . dicentur: VI 41, 3; sed praecoocupatus animus Attianorum militum timore (<*hl;* tempore *af*) et fuga et caede suorum nihil de resistendo cogitabat: 2, 34, 6.

z) = conciliare, obstringere: praecoocupatum sese legatione (<nem *a^l*) ab Cn. Pompeio, teneri obstructum fide: 2, 17, 2.

B. = opprimere: timens Domitio, ne aduentu Pompei praecoocuparetur, ad eum omni celeritate . . . ferebatur: 3, 78, 2.

praecoopto: multi (Galli) ut diu iactato braccio praecooptarent scuta <e> e <e> manu emittere et nudo corpore pugnare: I 25, 4.

praeparo: falces: III 14, 5 u. rem; † (hostes) se in siluas abdiderunt locum nacti egregie . . . munitum, quem domestici belli, ut uidebatur <e>, causa <o> iam ante praeparauerant; nam crebris arboribus succisis omnes uitroitus erant praecclusi: V 9, 4 (5); †

Cassius . . . secundum nactus uentum onerarias naues [circa XL] praeparatas ad incendium immisit: 3, 101, 5; † una erat magno usui res praeparata a nostris, falces praecutae insertae adfixaeque longuriis: III 14, 5; — re frumentaria praeparata (<comparata *b;* *prob. Oud.*) confirmatisque militibus . . . temptandum Caesar existimauit: 3, 84, 1.

tandem ea, quae a Vercingetore ad eruptionem praeparata erant (<*Ald.;* praeparauerant *X*), proferunt: VII 82, 3.

praependeo: easque (storias) ex tribus partibus . . . in <e> eminentibus <e> trabibus circum turrim <e> praependentes religauerunt: 2, 9, 4; † ut esset, ubi tegimenta praependere (<-d-re?) possent ad defendendos ictus ac repellendos: 2, 9, 3.

praepono. A. alqm acie rei: sinistro cornu Antonium, dextro P. Sullam, media (<in media *O*) acie (<*an mediae acie?*) Cn. Domitium praeposuerat: 3, 89, 2; † hi-

bernis Labienum praeposuit: I 54, 3; ¶ ueteres milites . . . duce C. Trebonio, equite Romano, qui iis <e> erat praepositus, . . . percurrunt: VI 40, 4; ¶ toti tamen officio maritimo M. Bibulus praepositus cuncta administrabat: ad hunc summa imperii respiciebat: 3, 5, 4; huic officio praepositus erat Fuffius Calenus legatus: 3, 8, 2.

B. non additur dativus: 3, 89, 2 *u. A. aciei.*

praecipio: ne aut ingratus in referenda gratia aut arrogans in praecipiendo <praecip. fl> populi beneficio <benef. pr. pop. af> uideatur: 3, 1, 6.

praerumpo: his (faleibus) cum funes, qui antennis ad malos destinabant <e>, comprehensi adductique erant, nauigio remis incitato praerumpébantur prorump. §. quibus abscisis <praecisis §> antennae necessario concedebant: III 14, 6.

praeruptus (ni adiect.): id autem est iugum derectum, eminens in mare, utraque ex parte praeruptum atque asperum, sed tamen paulo leniore <e> fastigio ab ea parte, quae ad Vticam uergit: 2, 24, 3;

¶ interiores desperatis campestribus locis propter magnitudinem munitionum loca praerupta † ex <atque ex §> ascensu temptant: VII 86, 4; praeruptus <del. Madu.> locus erat, utraque ex parte derectus <deiectus Vich.>: I 45, 4; ¶ erat inter Labienum atque hostem difficili transitu flumen ripisque praeruptis: VI 7, 5; ¶ ipsi erant transcendendae ualles maximae ac difficillimae; saxa multis locis praerupta iter impediabant: I 68, 2.

praesaepio: si <e> illorum nuntiis confirmari non potestis omni aditu praesaepito <praerepto a>: VII 77, II; aditus autem atque itinera duo . . . maximis delixis tabibus atque eis praecautis praesaepit: I 27, I; ut <e> erant loca montuosa et † ad specus angustiae uallium, has <aditus perangusti uallium, has Dt.²: aspera, angustias uallium [has] Paul> subleis in terram demissis <e> praesaepserat terramque adgesserat <e>, ut aquam contineret <e>: 3, 49, 4; ¶ (ipsi profecti a palude <§> prospecta palude z; praesepti pal. *Em. Hoffm.: Db.*) ad <e> ripas <e> Sequanae . . . considunt: VII 58, 6.)

praeseribo: qui summum timorem in . . . angustias . . . itineris conferrent <e>, facere arroganter, cum aut de officio imperatoris desperare aut praescribere <ei add. *Eiass.*> uiderentur <auderent B²§>: I 40, 10.

si ipse populo Romano non praescriberet, quem ad modum suo iure uteretur: I 36,

2; (milites) superioribus proeliis exercitati quid fieri oporteret non minus commode ipsi sibi magis *add. §* praescribere quam ab aliis doceri poterant: II 20, 3.

[Falso: haec ad eum *elatius atque inflatus Afranius perscribebat praeser. *af*]: 2, 17, 3.

praescriptio: ut honesta praescriptione rem turpissimam tegerent: 3, 32, 1.

praescriptum: duas legiones suas antecedere, reliquas subsequi iussit. hoc eius praescripto ex Hispania ad Varum flumen esset factum: I 87, 5;

¶ aliae enim sunt legati partes atque imperatoris, alter omnia agere ad praescriptum, alter libere ad summam rerum consulere debet: 3, 51, 4; — populum Romanum uictis non ad alterius praescriptum, sed ad suum arbitrium imperare consuesse: I 36, I.

praesecco: ciues Romani . . . praeseccis omnium mulierum crinibus tormenta effecerunt: 3, 9, 3.

praesens. 1. adiect.: A. pertinet ad homines: a) (centuriones, tribuni pl.: I 67, 4 *u. praesentia A. a)*) ¶ Ariouistus) exercitu suo praesente conelamauit:

I 47, 6; sic uocibus consulis, terrore praesentis <del. *Dauis.*> exercitus . . . plerique . . . coacti Scipionis sententiam sequuntur: I 2, 6.

b) ipsum Caesarem, cuius ducta saepe numero hostes superassent, praesentem <om. §> adesse existimarent: VII 62, 2; ut Caesar praesens constituerat: 3, 20, 1; — commonefacit, quae ipso praesente in concilio [Gallorum] de Dumnorige sint dicta: I 19, 4; nihil hunc <e> se absente pro sano facturum arbitratus, qui praesentis imperium neglexisset: V 7, 7; ¶ quod pluribus praesentibus eas res inactari uolebat: I 18, 1; — is <e> se praesente de se ter sortibus <e> consultum dicebat: I 53, 7.

B. pertinet ad res: terror oblatu a duobus, crudelitas in supplicio, noua religio iuris iurandi spem praesentis deditiois sustulit: I 76, 5;

¶ omnibus coactis nauibus Pompeius praesentem facultatem insequendi sui ademerat: I 29, 1; ¶ amonia creuit; quae fere res non solum inopia praesenti <*Dauis.*: praesentis v; *add.*: inopia *del. Ciacc.*: inopia non solum pr. *Ellebodius*>, sed etiam futuri temporis timore ingrauescere consuevit: I 52, 1; ipse praesentem inopiam quibus poterat subsidiis tutabatur <CC>: I 52, 4; quem <e> ubi Caesar intellexit praesentis periculi atque inopiae uitandae causa omnem orationem <e> instituisse: 3, 17, 6; ¶ id sibi ad praesen-

tem obtinendam libertatem satis esse; ad reliqui temporis pacem atque otium parum profici: VII 66, 4; ¶ et praesenti malo aliis malis remedia dabantur (medebantur uel remediabantur *Madu.*): 1, 81, 3; ¶ in quo si non (e) praesens periculum, at (e) certe longinqua obsidione fames esset timenda: V 29, 7; 3, 17, 6 u. inopla; ¶ (tempus: 1, 52, 1 *ib.*;) Curio ad superiore spem addita praesentis temporis opinione . . . copias . . . deducit (e): 2, 40, 4; ¶ sine ipsorum perturbatio siue error aliquis siue etiam fortuna partam (partem *af*) iam (una *add. a*¹) praesentemque uictoriam interpellauisset: 3, 73, 5.

(2. u. subst.: in praesentia u. in p. 131.)

praesentia. A. propr.; a) = τὸ παρόντιον, ἡ παρουσία; 'luce multum per se pudorem omnium *oculos, multum etiam tribunorum militum et centurionum praesentiam (praesentium *Oaf*) adferre (u. *CC*): 1, 67, 4.

b) = ὁ παρόντων χρόνος; (quod longius erat agger petendus, in praesentia (praesentiam *bhl*) similem rationem operis instituit: 1, 42, 1; ¶ in praesentia (= ἐν τῷ παρόντι) u. in p. 131 (8 *loc.*).

B. trsl.: tanta militum uirtus atque ea praesentia animi fuit, ut: V 43, 4.

praesentio: Senones . . . Cauarinum . . . interficere publico consilio conati, cum ille praesensisset ac (e) profugisset, . . . expulerunt: V 54, 2; plusque animo prouidere et praesentire (Vercingetorix) existimabatur, quod . . . ceusuerat: VII 30, 2.

praesertim. A. u. causali; a) additur cum u. cum p. 793 b) (6 *loc.*).

b) non additur cum: ueritus, ne (e) . . . hostium impetum sustinere non (e) posset, praesertim quos recenti uictoria efferrī seiret: V 47, 4; ¶ neque suam pati dignitatem, ut tantis copiis tam exiguum manum praesertim fugientem atque impeditam adoriri non audeant: VI 8, 1; neque . . . Caesarem fugiebat . . . perterritum exercitum sustinere non posse, praesertim circumdatum undique equitatu (equitatum *Oaf*), cum in loco aequo atque aperto confligeretur: 1, 71, 1; — cum tanta multitudine hostium, praesertim eo absente, qui summam imperii teneret, nisi aequo loco aut oportunitate aliqua data legato dimicandum non existimabat: III 17, 7; — neque (e) erat omnium quisquam, qui aspectum modo (e) tantae multitudinis sustineri posse arbitraretur, praesertim ancipiti proelio: VII 76, 5; ¶ quibusnam manibus aut quibus uiribus praesertim ho-

mines (hom. praes. β) tantulae staturae . . . tanti oneris turrin (e) in muro (e) sese conlocare *posse* confiderent (u. *CC*): II 30, 4; neque ullos in Gallia uacare agros, qui dari tantae praesertim multitudini sine iniuria possint: IV 8, 2; castra . . ., etsi erant exigua per se, uix hominum milium septem, praesertim nullis cum impedimentis, tamen angustiis uiarum quam maxime potest contrahit: V 49, 7.

B. u. condicionali: erant per se magna, quae gesserant equites, praesertim cum eorum exiguus numerus cum tanta multitudine Numidarum conferretur (feritur?): 2, 39, 4; III 17, 7 (et VII 76, 5 et IV 8, 2) u. A. b).

praesideo: in se noui generis imperia constitui, ut idem ad portas urbanis praesideat (*Al.*; praesidia τ) rebus et duas bellicosissimas prouincias absens tot annos (e) obtineat: 1, 85, 8.

praesidium. A. = auxiliium, subsidium, tutela, custodia; βοι, θεια; a) subi.: esse: 3, 28, 4 u. d) β); ¶ (uideri: VII 10, 1 u. b) pono.)

b) obi.: legionesque pro castris constituit. . . praesidio legionum addito nostris (e) animus (e) augetur: VII 70, 3; ¶ cum . . . priores . . . perturbatis ordinibus omnes (onne *Eusn.*) in fuga sibi praesidium (subsidium *ik*) ponerent: II 11, 5; ne . . . cuncta Gallia deficeret, quod nullum amicis in eo praesidium uideret (*AQB*; *Schn., Hold., Dt.*; uideretur *M; rell. cdd.*) positum esse (praes. pos. uideret β): VII 10, 1; ¶ sperare: V 41, 5 u. d) β).

e) dat.: (Carmonensium ciuitas) deductis (an ductis uel inductis?) tribus in arcem oppidi (o) cohortibus a Varrone praesidio per se cohortes eiecit (O²; iniecit O): 2, 19, 5; ¶ paucis turnis praesidio ad impedimenta dimissis (an missis (uel praemissis?)) reliquos equites ad latera disponit: VI 8, 5; ¶ reliquas cohortes VII (in *add. a; Np., Dt.*) castris propinquisque castellis praesidio disposuerat: 3, 88, 4; ¶ ducere(?): 2, 19, 5 u. deducere; cum Caesar omnino XII naues longas praesidio duxisset: 3, 7, 2; ¶ quas (naues) praesidio onerariis nauibus Curio ex Sicilia eduxerat: 2, 23, 5; ¶ huc cum cotidiana consuetudine egressae (*Jurinius*; congressae *codd.*) pabulatoribus praesidio propiore (e) ponte legiones Fabianae duae flumen transissent: 1, 40, 3; ¶ qui (Boi et Tulingi) . . . agmen hostium clauderant et nouissimis praesidio erant: I 25, 6; amicitiam populi Romani sibi ornaumento et

praesidio, non detrimento esse oportere: I 44, 5; duae legiones, quae proxime conscriptae erant, totum agmen clauderant praesidioque impediuntis erant: II 19, 3; milites legionum duarum, quae in nouissimo agmine praesidio impediuntis fuerant: II 26, 3; cohortibus decem ad mare relictis et equitibus trecentis, qui praesidio nauibus essent: V 9, 1; easdem copias quas <quae β> ante praesidio nauibus <fuerant add. β> relinquit <e>: V 11, 7; locus ipse erat <er. ipse β> praesidio barbaris: VI 34, 6; urbem, quae et <β> *Schn.*; *om. α*; *rell. edd.* praesidio et ornamento sit ciuitati <ciuitatis β>: VII 15, 4; Labienus eo supplemento, quod nuper ex Italia uenerat, relicto Agedinci, ut esset impediuntis praesidio, . . . Lutetiam proficiscitur: VII 57, 1; in duas partes sese distribuunt, alii ut praedae praesidio sint, alii ut uenientibus resistent: I, 55, 2; est animaduersum ab legionariis . . . magno sibi esse <om. hl> praesidio posse, si ibi <e> pro castello ac receptaculo turrim ex latere sub muro fecissent: 2, 8, 1; (castra ad flumen Apsum ponit in finibus Apolloniatium, † ut castellis uigiliisque bene merita ciuitates tutae essent praesidio <codl.; praesidio del. P. Manut.; edd.; prouidet (pro praesidio) uel simile uerbum substituendum cens. Schnelle; sine praesidio Madu.; ut cast. uigiliisque b. mer. ciuitati esset praesidio Faern.; ut uicis castellisque bene merita ciuitatis esset praesidio Ciuce.; castellis uicisque bene mer. ciuitatis ut esset praesidio Paul): 3, 13, 5; idem auster increbruit <e> nostrisque praesidio fuit: 3, 26, 2; idoneis locis funditores instruxit, ut praesidio nostris se recipientibus essent: 3, 46, 2; alteram (legionem) alteri praesidio esse iussit: 3, 89, 1; etiam cohortes, quae praesidio in <om. N> castellis fuerant, sese Sullae dederunt: 3, 99, 3; ut, cum esset legio praesidio Messanae, uix oppidum defenderetur: 3, 101, 3; † inducere (?): 2, 19, 5 u. deducere; † mittere(?): VI 8, 5 u. dimittere; his (impediuntis) una legio missa praesidio est: 3, 75, 1; † praemittere(?): VI 8, 5 u. dimittere; † postridie eius diei Caesar praesidium <praesidio B²> utrisque castris quod satis esse uisum est reliquit: I 51, 1; u. praeterea castra p. 466 b) (S (9) loc.); — impediuntis u. impedimentum p. 59 c) (3 loc.); — nauibus praesidio rel. V 11, 7 u. s. esse; qui (milites) ex ueteribus legionibus erant relictis praesidio nauibus ex numero nequorum: 3, 101, 6; — ipse cognita locorum natura ponti castrisque praesidio sex cohortes (ex cohortis N²) relinquit <Obl.; reliquit a)>: 1, 11, 2; —

eo biduo Caesar cum equitibus DCCCC, quos sibi <O. f?> ibi *abl*) praesidio reliquerat, in castra peruēit: 1, 41, 1; — praesidioque Apolloniae cohortibus <cohortium N²; Paul. III, Lissi I, III Orici relictis <cto Paul> . . . iter facere coepit: 3, 78, 5; duabus auxiliariibus cohortibus Herdae praesidio relictis omnibus copiis Sicorim transeunt: 1, 63, 1; — duas ibi legiones praesidio relinquit <reliquit a? f>: 2, 22, 6; castra a cohortibus, quae ibi praesidio erant relictae, industrie defendebantur: 3, 95, 2; — praesidio relinquere <non additur cui neque ubi>: (II 29, 4 u. B. b) z) relinquere: qui in <a¹; om. zh; edd.) praesidio <praesidio del. Paul> contra castra Labieni <β> contra Labienum z) erant relictis: VII 62, 8; Caesar impediuntis in proximum collem † deductis duabus <e> legionibus praesidio relictis secutus hostes <e> . . . castra fecit: VII 68, 2; omnes copiae paucis praesidio relictis cohortibus exeunt: 1, 69, 4.

d) genet.: z): ostendit ciues Romanos, qui eius praesidii fiducia una erant: VII 38, 9; † ubi cuique <e> aut ualles abdita aut locus <e> siluestris <e> aut palus impedita spem praesidii aut <praesidiaue a> salutis aliquam offerebat, consererat: VI 34, 2.

β): hic <e> cognosci licuit, quantum esset hominibus praesidii in animi firmitudine: 3, 28, 4; † errare eos dicunt, si quicquam ab his <e> praesidii sperent, qui suis rebus diffidunt: V 41, 5.

γ): praesidii causa u. causa p. 488 sq. (7 loc.).

e) abl.: neque idcirco Caesar opus intermitit <e> confisus praesidio legionum trium et munitione fossae: 1, 42, 3; † illi nulla coacta manu loci praesidio freti in siluas paludesque confugiunt: VI 5, 7.

ante . . . quam . . . exercitus conscripti essent, quo praesidio tuto et tutus? libere senatus quae uellet decernere aunderet: 1, 2, 2; fere plerisque accidit, ut praesidio litterarum diligentiam in perdiscendo ac memoriam remittant: VI 14, 4.

f) c. praep.: quibus (equitibus) submotis omnes sagittarii funditoresque destituti inermes sine praesidio <destituti, inermes, sine pr. Ob.; destituti [inermes] suo praes. Paul> interfecti sunt: 3, 93, 5.

B. = milites, qui custodiae causa loco alio positi sunt: manus: γ γορρά, γορροί; a) subi.; z): defendere: VI 31, 1 u. esse; † erat, ut supra demonstrauimus, manus certa nulla, non oppidum, non praesidium <Q corr.:

praedium *X*), quod se armis defenderet: VI 34, 1; — confirmatur *<c>* opinio barbaris . . . nullum esse intus praesidium: VI 37, 9; — praesidii tantum est: VI 35, 9 *u. d*) *β*); — satis esse: I 51, 1 *u. b*) *z*) relinquere: IV 22, 6 *u. d*) *β*); ¶ posse: VII 74, 1 *u. b*) *z*) circumfundere; ¶ uideri: I 51, 1 *ib.* relinquere.

β): (Calvisius . . . summa omnium Aetolorum receptus uoluntate. praesidiis *<a>* praesidiis *Np., Db.*) aduersariorum Calydone et Naupacto deiectis *<Ciacc.; relictis z; Np. Db.*) omni Aetolia potitus est: 3, 35, 1.)

b) *acc.:* *z*) *obiect.:* munitiones . . . perfecit, ut ne magna quidem multitudine . . . munitionum praesidia circumfundi possent: VII 74, 1; ¶ cogere: VII 65, 1 *u. prouidere;* ¶ qui (Carnutes) . . . praesidium Caenabi tuendi causa quod eo mitterent (in eo mitterent *M*; immitterent *Fr.*), comparabant: VII 11, 4; ¶ ego reliquas portas circueo et castrorum praesidia confirmo: 3, 94, 6; ¶ occupatoque oppido ibi praesidium conlocat: I 38, 7; ut equitatum effugerent Caesaris praesidiisque in angustiis conlocatis exercitum itinere prohiberent, ipsi . . . Hiberum copias traducerent: 1, 65, 4; ¶ praesidia in Rutenis prouincialibus, Volcis Arecomicis, Tolosatibus circueo Narbonem . . . constituit: VII 7, 4; ¶ quas Caesaris *<c>* esse amicas ciuitates arbitrabatur, his grauiora onera iniungebat praesidiaque eo deducebat: 2, 18, 5; [haec quo facilius Pompeio probari possent, omnes suas terrestres urbiumque copias dimissurum *<dimissurns afh>* *codd.:* *Np.;* *<omnes suas terrestres copias urbiumque praesidia deducturum Paul>*: 3, 10, 10]; *u. praeterea deduco p. 835 b*) *z*) (3 *loc.*): ¶ deicere *u. deicio p. 848 b*) (4 *loc.*): ¶ disponere *u. dispono p. 931* (6 *loc.*): ¶ Varus praesidium, quod introduxerat, ex oppido educit ac profugit: 1, 13, 2; ¶ gratias agit . . . Hispanis, quod praesidia expulissent: 2, 21, 1; ¶ habere *u. habeo p. 1399* (4 *loc.*); ¶ (immittere: VII 11, 4 *u. comparare*); ¶ (quod deditione facta nostros praesidia deducturos *<non inducturos B²β* aut denique indiligentius *<c>* seruaturus crediderat: II 33, 2); ¶ introducere: 1, 13, 2 *u. educere;* ¶ mittere: VII 11, 4 *u. comparare;* cum . . . legati uenissent, qui praesidio misso pollicerentur earum gentium ciuitates imperata facturas: 3, 34, 2; ¶ opponere: VII 65, 1 *u. prouidere;* ¶ quae gens . . . legatos miserat, ut suis omnibus

facultatibus uteretur, praesidiumque ab eo militum petierat: 3, 80, 1; ¶ ibi praesidium ponit et in altera parte fluminis Q. Titurium . . . cum sex cohortibus reliquit *<c>*: II 5, 6; in extremo ponte turrim . . . constituit praesidiumque cohortium duodecim pontis tuendi causa ponit magnisque eum locum munitionibus firmat: VI 29, 3; illi eum tumulum . . . magnis operibus munierunt *<c>* praesidiumque *<que om. Naf>* ibi posuerunt: 1, 47, 4; Pharnum *<c>* prehendit atque praesidium posuit: 3, 112, 5; ¶ ad hos omnes casus prouisa erant *<erant prouisa β>* praesidia cohortium duarum et uiginti, quae ex ipsa coacta *<A²β; Schm., Db., Hold.; om. BM. rell. cdd.>* prouincia ab L. Caesare legato ad omnes partes opponebantur: VII 65, 1; ¶ Caesar praesidium *<-dio B²β>* utrisque castris quod satis esse uisum est reliquit: I 51, 1; qui (Cimbri Teutonique) . . . impedimentis . . . citra flumen Rhenum depositis custodiam *<custodiae B²β>* ex suis ac praesidium *<praesidio B²β; Schm.;* praesidia *Q*) sex milia hominum ua reliquerunt: II 29, 4; animaduertit . . . hostem . . . uias obsidere et castris satis praesidii relinquere: III 23, 7; Caesar ad utramque partem pontis firmo praesidio relicto in fines Sugambrorum contendit *<c>*: IV 18, 2; Labienus . . . praesidio quinque cohortium *<V. coh. praes. β; praes. coh. quinque cdd. uett.;* *Db.)* impedimentis relicto cum XXV cohortibus magnoque equitatu contra hostem proficiscitur: VI 7, 4; firmo in Treueris ad pontem praesidio *<pr. ad pont. β>* relicto . . . reliquas copias equitatumque traducit: VI 9, 5; infra eum locum, ubi pons erat perfectus praesidiumque *<c>* Caesaris relictum: VI 35, 6; nam praesidio e regione castrorum relicto et parua manu Metiosedum uersus missa . . . reliquas copias contra Labienum duxerunt: VII 61, 5; proximo die praesidio in castris relicto uniuersas ad aquam copias educunt: 1, 81, 4; Caesar ad . . . socios confirmandos, praesidium urbibus relinquendum necesse erat adire *<c>* Apollonium: 3, 78, 1; (praesidioque Apolloniae cohortibus *<cohortium N^x; Paul>* IIII, Lissi I, III Orici relictis *<-cto Paul>*) . . . iter facere coepit: 3, 78, 5.)

β) *acc. pendet ex praepositione uerbi compositi:* quos Pompeius . . . omnia sua praesidia *<sua repetit a>* circumduxit atque ostentauit: 3, 61, 1.

c) *dat.:* quorum (legatorum) alter oppidi muris *<oppidis maritimis Paul>*, alter praesidii terrestribus praeeerat: 3, 15, 6; ¶ Caesar

... cohortibus decem ad mare relictis et equitibus trecentis, qui praesidio nauibus essent, ... contendit. ... ei (Kraff.; et X; edd.) praesidio nauibusque (S; Np., Dt.; que om. z et rell. edd.) Q. (om. S) Atrium praefecit (Jecerat Ciacc.): V 9, 1; praesidiumque cohortium duodecim ... ponit magnisque eum locum munitionibus firmat. ei loco praesidioque C. Volcacium (c) Tullum (c) adulescentem praefecit: VI 29, 3.

d) genet.; z): (praesidii fiducia: VII 38, 9 u. A. **d) z)** fiducia.)

β): satis praesidii: III 23, 7 u. **b) z)** relinquere; ¶ praesidii tantum est, ut ne (c) murus (c) quidem cingi possit neque quisquam egredi extra munitiones audeat: VI 35, 9.

e) abl.; z): confisus praesidio: 1, 42, 3 u. A. **e).**

β): (detinere: VII 69, 7 u. tenere;) ¶ sed is locus praesidio ab his, non nimis firmo tamen (o), tenebatur: VII 36, 6; haec eadem (castella) noctu excubitoribus ac firmis praesidiis tenebantur (detineb. β): VII 69, 7; qui (Q. Lucretius senator et Attius Paelignus) id oppidum VII cohortium praesidio tenebant: 1, 18, 1; qui (saltus Pyrenaei) eo tempore ab L. Afranio legato praesidiis tenebantur: 1, 37, 1; (2, 23, 4 u. tueri); hos (colles) primum praesidiis tenuit castellaque ibi communiit (c): 3, 43, 1; relinquebatur, ut ... quam latissimas regiones (Pompeius) praesidiis teneret: 3, 44, 2; ¶ id oppidum C. Considius Longus unius legionis praesidio tenebatur (tenebat?): 2, 23, 4.

γ): ut ... alias regiones partesque peteret uon maiore equitum (equitatum B^{ta}) praesidio quam quattuor, quibus solis uitam suam committere audebat: VI 43, 6.

δ): destituti suo praesidio: 3, 93, 5 u. A. **l).**

f) c. praep.; z) ab): legiones a praesidio atque impedimentis interclusas maximum flumen distinebat: VII 59, 5.

β) cum): Sulpicium Rufum legatum cum eo praesidio, quod satis esse arbitrabatur, portum tenere (tueri R^{Schn.}) iussit: IV 22, 6; (erat aeger in (β; Schn., Fr.; cum z; rell. edd.) praesidio relictus P. (c) Sextius Baenus: VI 38, 1.)

γ) ex): missis ad eos ab Otacilio equitibus ... circiter CCCC quique eos armati ex praesidio secuti sunt: 3, 28, 6.

δ) sine): quod neque legiones audeant absente imperatore ex hibernis egredi neque imperator sine praesidio ad legiones peruenire possit (c): VII 1, 7; (3, 13, 5 u. A. **e) esse; 3, 93, 5 u. A. l).**

C. = locus munitus (qui copiis tenetur): *quodator;* (a) **subi.):** esse: VI 31, 1 u. B. **a)** esse.)

b) acc.; z): munire: 3, 45, 2 u. occupare; ¶ in occupandis praesidiis magna ui uterque nitebatur (c): 3, 45, 1; cum legio Caesaris nona praesidium quoddam (praesidio collem Ciacc.) occupauisset et munire coepisset, huic loco propinquum et contrarium collem Pompeius occupauit: 3, 45, 2; ¶ neque se praesidium, ubi constitutus esset, sine auxilio Scipionis tenere posse: 3, 36, 6.

β): circumducere: 3, 61, 1 u. B. **b) β).**

c) dat.): praesesse: 3, 15, 6 u. B. **c).**

d) gen.): qui (M. Antonius) proximum locum praesidiorum tenebat: 3, 65, 2.

e) e. praep.; z) ab): qui tamen fontes a quibusdam praesidiis aberant longius: 3, 49, 5; ¶ intercludere: VII 59, 5 u. B. **l) z).**

β) ex): deducere cohortes ex praesidiis u. **deduco** p. 835 **b) δ)** cohortes (A loc.); ¶ unum, quod cohortes ex statione et praesidio essent emissa e, questus: VI 12, 1; ¶ plura castella Pompeius pariter distinendae manus causa temptauerat, ne ex proximis praesidiis succurri posset: 3, 52, 1.

γ) in e. abl.; zz): equitatum omnem et peditem milia X sibi ... mitterent, quae in praesidiis rei frumentariae causa disponderet: VII 34, 1; ¶ consensisse Gaditanos principes cum tribus cohortium, quae essent ibi in praesidio: 2, 20, 2; ¶ Hirrum cum sex cohortibus, quas ibi in praesidio habuerat, excipit: 1, 15, 5; ¶ in praesidio relinquere u. **in** p. 124 *med.* (3 loc.).

ββ): ubi constitutus esset: 3, 36, 6 u. **b)** tenere.

δ) intra): sententiasque de singulis ferrent, qui Romae remansissent quique intra praesidia Pompei fuissent neque operam in re militari praestitissent: 3, 83, 3; ¶ quod intrare (Lucretius) intra praesidia periculosum putabat: VII 8, 1.

[Falso: 1, 85, 8 u. **praesideo.**]

Adiect.): amicissimum: 1, 42, 5; crebra: VII 65, 3; firmum (-a): IV 18, 2; VI 9, 5; VII 36, 6; VII 69, 7; magnum: 2, 8, 1; maius: VI 43, 6; maxima: 3, 62, 2; nullum: VI 37, 9; VII 10, 1; omne (-nia): II 11, 5 (?); 3, 61, 1; 73, 1; proxima: VII 87, 5; 3, 52, 1; quoddam (quaedam): 3, 45, 2; — 3, 49, 5; (suum (-a): 3, 93, 5 (?); 3, 61, 1;) terrestria: 3, 15, 6.

praesto sum): qui (Ambiorix et Catuolcus) cum ad fines regni sui Sabino Cottaeque

praesto fuissent frumentumque in hiberna comportauissent: V 26, 2; edictumque praemittit, ad quam diem magistratus principesque omnium ciuitatum sibi esse praesto Cordubae nellet: 2, 19, 1; tu uelim mihi ad urbem praestosis, ut tuis consiliis atque opibus . . . in omnibus rebus utar: *ap. Cic. ad Att. IX 16, 3.*

praesto, -are. A. intrans.; a) = antecellere, meliorem, superiorem esse: cum his nauibus nostrae classi <c> eius modi congressus erat <c>, ut una celeritate et pulsu remorum <incitatione *add. β*> praestaret: III 13, 7; — quod erat ciuitas magna inter Belgas auctoritate atque hominum <omnes *B²β*> multitudine praestabat: II 15, 1; — illi (Pompeiani) operibus uincebant, quod et numero militum praestabant et: 3, 44, 5; hostes . . . continuerunt, cum ipsi numero equitum militumque praestarent: 3, 47, 2.

perfacile esse, cum uirtute omnibus (Heluetii) praestarent, totius Galliae imperio potiri: I 2, 2.

b) praestat = melius, praestantius est; α) sequitur quam: hos seditiosa atque improba oratione multitudinem detertere, ne frumentum conferant, quod debeant; praestare, si <*sic Heller; Hold., Dt.²*> quod praestare debeant, si X; *Np., Fr., Db.*; quod praestare debeat, si *Herzog; Schm.*; [quod] praestare [debeant], si *Lippert*; quod praestare dicant, si *Faerm.* iam principatum Galliae obtinere non possint <possent X>, Gallorum quam Romanorum imperia perferre <praeferre *af; Np., Db.*> neque dubitare [debeant], quin: I 17, 2, 3; sibi praestare, si in eum casum deducerentur, quamuis fortunam a populo Romano pati quam ab his <c> per cruciatum <c> interfici, inter quos dominari consuissent: II 31, 6; postremo in acie praestare interfici quam non ueterem belli gloriam libertatemque, quam a maioribus acceperint <c>, recuperare: VII 1, 8; praestare uisum est tamen omnes difficultates perpeti quam tanta contumelia accepta omnium suorum uoluntates alienare: VII 10, 2; praestare <β; praestaret α> omnes perferre acerbitates quam non ciuibus Romanis, qui Cenabi perfidia Gallorum interissent, parentarent <-tare *Ciace.*>: VII 17, 7; postremo praestare dicebant per uirtutem in pugna belli fortunam experiri quam desertos et circumuentos ab suis grauissimum supplicium perpeti: 2, 30, 2; quod si iam haec explorata habeamus, quae de exercitus alienatione dicuntur, . . . quanto haec dissimulari <β; -are *rell.*>, *Np., Db.* et occultari <-are O> quam per nos confirmari <dissimulare . . . occultare . . . con-

firmare *Paul*> praestet? 2, 31, 5; quod praestare arbitrabatur unum locum . . . quam omnia <c> litora ac portus custodia clausos <classis *Paul*> teneri <*recc.*; tueri α; *Paul*>: 3, 23, 1.

β) non sequitur quam: perturbantur, eopiasne aduersus hostem ducere <educere β> an castra defendere an fuga salutem petere praestaret: IV 14, 2.

B. transit.; a) = cauere, spondere: postulabat Caesar, ut legatos sibi ad Pompeium sine periculo mittere liceret, idque ipsi fore recipere . . . *Libo neque legatos Caesaris recipere neque periculum praestare eorum: 3, 17, (2.) 5.

b) = exsequi, facere, seruare, exhibere: qui (Vertico) a prima obsidione ad Ciceronem perugerat summamque <*Paul; Hold., Dt.²*> suamque X; *rell. cdd.* ei fidem praestiterat: V 45, 2;

¶ ita mobilitatem equitum, stabilitatem peditum in proeliis praestant (essedarii): IV 33, 3;

¶ officium u. officium p. 890 sq. γ) ζζ) (*A loc.*); ¶ qui . . .

intra praesidia Pompei fuissent neque operam

in re militari praestitissent: 3, 83, 3;

¶ stabilitatem: IV 33, 3 u. mobilitatem;

¶ hostes etiam in extrema spe salutis tantam

uirtutem praestiterunt, ut: II 27, 3; praestate

eandem uobis ducibus uirtutem, quam saepe

numero imperatori praestitistis: VI 8, 4.

cum . . . fidem implorarent Pompei, praestaret, quod proficiscenti recepisset, ne per eius auctoritatem deceptus uideretur: 3, 82, 5.

(c) = suppeditare: frumentum: I 17, 2 u. A. b) α.)

[Falso: ubi eos in sententia perstare <praestare *AQB²f*> uiderunt: VII 26, 4.]

praestolor: huius aduentum L. Caesar filius cum X longis nauibus ad Clupeam praestolaus . . . ueritus[que] nauium multitudinem ex alto refugerat: 2, 23, 3.

praesum. A. additur dat.; a) magistratus, qui ei bello praesint et <*Ciace.*: ut X: *cdd.*> uitae necisque habeant potestatem, delinguntur: VI 23, 4;

¶ cui (castello) praecerat Q. Titurius legatus: II 9, 4;

¶ quibus (castris hostium) praecerat Saburra: 2, 38, 3;

quaerit, quis castris ad Bagradam praesit;

respondent Saburram: 2, 39, 2;

¶ classis u. classis p. 559 C. (*6 loc.*);

¶ qui (Cauarillus) post defectionem Litanici pedestribus copiis praefuerat: VII 67, 7;

¶ his autem omnibus druidibus praestet unus, qui

summam inter eos habet auctoritatem: VI 13,

8; ¶ equitatu u. equitatus p. 1047

C. (*1 loc.*); ¶ ex Macedonia CC (equites)

erant, quibus Rhaseypolis <c> praecerat: 3, 4, 4; ¶ praeesse autem (Scipionem) suo nomine exercitui, ut praeter auctoritatem vires quoque ad coercendum haberet: 3, 57, 3; ¶ qui

(Planens) legionibus praecerat: 1, 40, 5; qui (Antonius) ei legioni praecerat: 3, 46, 4; ¶

Diuiciaco et Lisco, qui summo magistratui praerat <Ellebodius> praecerant X; *Hobl.; defend. Mowat et Serrure*, quem uergobretum appellant Haedui, qui . . . uitae necisque in suos habet potestatem: I 16, 5; ¶ his militibus Q. Titurium Sabinum et L. Aurunculeium Cottam legatos praeesse <esse β> iussit: V 24, 5; ¶ loquuntur . . . cum M. Acilio <c> et

Statio Mureo legatis, quorum alter † oppidi muris <oppidis maritimis Paul>, alter praesidiis terrestribus praecerat: 3, 15, 6; ¶

navibus u. **nauis** p. 709 C. a) (3 loc.); ¶ conlaudatis militibus atque iis, qui negotio praefuerant: V 2, 3; prout cuiusque eorum, qui negotiis praecerant, aut natura aut studium ferebat: 3, 61, 3; ¶ huic officio oppidoque

M. <c> Acilius <c> legatus praecerat: 3, 39, 1; ¶ oppido u. **oppidum** p. 940 E. (4 loc.):

¶ his (Sueborum pagis) praeesse Nasum et Cimerium fratres: I 37, 3; ¶ cum esset

Caesaris classis diuisa in duas partes, dimidiae parti praesesset P. Sulpicius praetor Vibone <nem N> ad fretum, dimidiae M. Pomponius ad Messanam: 3, 101, 1; ¶ praesidiis:

3, 15, 6 u. muris; ¶ quibus regionibus quattuor reges praecerant, Cingetorix, Carullius, Taximagnum, Segouax: V 22, 1; ¶ neque

druides habent, qui rebus diuinis praesint: VI 21, 1; — C. Fulvium Citam, honestum equitem Romanum, qui rei frumentariae <causa add. β> inssu Caesaris praecerat, interficiunt: VII 3, 1; ¶ (urbi: 3, 12, 1 u. B. a) *extr.*)

b): his <c> (Venetis) praecerat Viridoux ac summam imperii tenebat eorum omnium einitatum: III 17, 2.

c): qui (Vatinius) Brundisio <-sui *recte, recte, ni fallor*> praecerat: 3, 100, 2.

B. non additur datus; a) additur, ubi quis praesit: Brundisii: 3, 100, 2 u. A. c); — qui (Otaellius Crassus) Lissi praecerat: 3, 28, 2. Cf. 3, 26, 2 et 3, 101, 1 (Dyrachii, Vibone.)

eius <c> aduentu audito L. Staberius <c>, qui Ibi (urbi *Kindscher*) praecerat, . . . coepit: 3, 12, 1.

b) *absol.*: petunt, ut Mandubracium . . . in ciuitatem mittat, qui praesit imperiumque obtinet: V 20, 3.

praeter. A. propr. (vorbei an): postredie

Lexie, Cassar. 11.

eius diei praeter castra Caesaris suas copias traduxit: I 48, 2.

B. *trsl.*: a) = *ausser*; z) = *αλλ' ἄρα, ἄρα*; zz) pertinet ad negationem: Allobroges . . . demonstrent sibi praeter agri solum nihil esse reliqui: I 11, 5; ¶ in occultis ac reconditis templi, quo praeter sacerdotes adire fas non

(nulli Paul est, quae Graeci *οὐρα* appellant: 3, 105, 4; *ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 1 u. β*) reliqui; ¶ ut praeter Haeduos et Remos . . . nulla fere ciuitas fuerit non suspecta nobis: V 54, 4; nulla Thessaliae fuit ciuitas praeter Larisaeos <c> . . . , quin Caesari pareret <c> atque imperata faceret <c>: 3, 81, 2; 105, 4 u. non; ¶ ut locis frigidissimis neque uestitus praeter pelles haberent quicquam <om. β> . . . et: IV 1, 10; neque enim temere praeter mercatores illo <c> adit <c> quisquam neque iis <c> ipsi quicquam praeter oram maritimam atque eas regiones, quae sunt contra Gallias, notum est: IV 20, 3.

β) pertinet ad aliam uocem: frumentum omne, praeterquam <praeter B², *recte, ni fallor*> quod secum portaturi erant, comburunt: 15, 3; capilloque sunt promisso atque omni parte corporis rasa praeter caput et labrum <et labr. *del. Hart*> superius: V 14, 3; harum tamen omnium legionum hiberna praeter eam, quam L. Roscio in pacatissimam et quietissimam partem ducendam dederat, milibus passuum centum continebantur: V 24, 7; Curio exercitum in castra reducit suis omnibus praeter Fabium incolembus: 2, 35, 6; comiectus omni genere praeter frumentum abundabat: 3, 49, 6; hoc casu aquila conseruatur omnibus primae cohortis centurionibus interfectis praeter principem priorem: 3, 64, 4; ¶ materia cuiusque generis ut in Gallia est praeter fagum atque <et β> abietem: V 12, 5; ¶ cum reliqui praeter Senones, Carnutes <senonas et carnatus β> Treucrosque uenissent: VI 3, 4; quoniam reliqui crudelitate odium effugere non potuerunt neque uictoriam diutius tenere praeter unum L. Sullam: *ap. Cic. ad Att. IX 7 C. 1.*

β) = *απόσ* (*abgesehen von*): Arionistus ex equis ut colloquerentur et praeter se denos ut <c> ad colloquium adduceret <c> postulauit: I 43, 3; ex Afraniis interficiuntur T. Caecilius, primi pili centurio, et praeter eum centuriones IIII, milites amplius CC: 1, 46, 5; legiones effecerat ciuium Romanorum VIIII . . . praeterea magnum numerum . . . supplementi nomine in legiones distribuere; his Antonianos milites admiscerat, praeter has expectabat

75

cum Scipione ex Syria legiones II: 3, 4, (1. 2.) 3; qui praeter imperatas pecunias suo etiam priuato compendio seruiabant: 3, 32, 4; praesesse autem suo nomine (Scipionem) exercitui, ut praeter auctoritatem vires quoque ad coercendum haberet: 3, 57, 3; Achilles . . . occupabat Alexandriam praeter eam <dellet>; praeterea λ : praeterea eam *Vellh.*) oppidi partem, quam Caesar cum militibus tenebat: 3, 111, 1; naues longas occupare hostes conabantur; quarum erant L auxilio missae ad Pompeium . . .; praeter has XXII, quae praesidii causa Alexandriae esse consuerant: 3, 111, 3.

b) = *contra*. *παρά*: praeter consuetudinem *u.* **consuetudo** *p.* 697 *extr.* et 698 (5 *loc.*): ¶ cum tantum repentini periculi praeter opinionem <opinationem A> accidisset: III 3, 2; Caesar paene omni acie perterrita, quod (?) praeter opinionem consuetudinemque acciderat, cohortatus suos legionem nonam subsidio ducit: 1, 45, 1; ¶ ubi praeter spem quos fugere credebant infestis signis ad se ire uiderunt <e>: VI 8, 6; militum pars horum uirtute submotis hostibus praeter spem incolumis in castra peruenit: VI 40, 8; quod haec praeter spem acciderant eius: 3, 70, 1.

praeterea: si quid ille se uelit, illum ad se uenire oportere. praeterea se neque sine exercitu in eas partes Galliae uenire audere, quas Caesar possideret, neque . . .: I 34, 3; quod si praeterea nemo sequatur, tamen se cum sola decima legione iturum: I 40, 15; his <e> paucis diebus Aulerci Eburouices Lexouique . . . se <e> . . . cum Viridouice coniunxerunt; magnaque praeterea multitudo undique ex Gallia perditorum hominum latronumque conuenerat <e>: III 17, 4; auxilium equitatumque comparato, multis praeterea uiris fortibus Tolosa et Narbone <e> . . . nominatim euocatis in Sotiatium <e> fines exercitum introduxit: III 20, 2; quod satis esse ad duas transportandas legiones existimabat quod <quicquid β > praeterea nauium longarum habebat <u. CC>: IV 22, 3; in hoc medio cursu est insula, quae appellatur Mona. complures praeterea minores obiectae <e> insulae existimantur: V 13, 3; quod consilium . . . incommode accidit <cecidit?> . . . praeterea accidit, quod fieri necesse erat, ut uulgo milites ab signis discederent . . .: V 33, 6; in primis hoc uolunt persuadere non interire animas . . . multa praeterea de sideribus atque eorum motu, de mundi ac terrarum magnitudine, de rerum natura, de deorum immortalium <e> ui <o> ac potestate disputant et iuuentuti tradunt: VI 14, 6; qui hoc spatio dierum conualuerant . . .

sub uexillo una mittuntur; magna praeterea multitudo calorum, magna uis iumentorum . . . sequitur: VI 36, 3; pabulum secari <e> non posse; necessario dispersos hostes ex aedificiis petere: hos <e> omnes cotidie ab equitibus <e> deleri <e> posse. praeterea salutis <CC> causa rei familiaris commoda neglegenda; uicos atque aedificia incendi oportere . . . praeterea oppida incendi oportere, quae non . . . ab omni sint periculo tuta: VII 14, 5, 9; legiones habere sese paratas X; praeterea cognitum compertumque sibi alieno esse animo in Caesarem milites: 1. 6, 2; erant quinque <e> ordinis <e> senatorii <e> . . . praeterea filius Domitii alique complures adulescentes et magnus numerus equitum Romanorum et decurionum: 1, 23, 2; erant . . . legiones Afranii III, Petrei duae, praeterea scutatae citerioris prouinciae et caetratae [ulterioris Hispaniae] cohortes circiter LXXX equitumque utriusque prouinciae circiter V milia: 1, 39, 1; uenerant eo sagittarii ex Rutenis, equites ex Gallia cum multis carris magnisque impedimentis . . . erant praeterea cuiusque generis hominum milia circiter VI cum seruis libertisque <e>: 1, 51, 2; naues longas X Gaditanis ut facerent imperauit, complures praeterea [in] Hispali faciendas curauit: 2, 18, 1; qui omnes discessu Curionis multique praeterea per simulationem uulnerum . . . in oppidum propter timorem sese recipiunt: 2, 35, 6; haec tamen ab ipsis inflatius commemorabantur . . . multa praeterea spolia *proferebantur, capti homines equique <e> producebantur: 2, 39, 5; legiones effecerat . . . VIII. . . praeterea magnum numerum ex Thessalia, Boeotia, Achaia Epiroque <e> supplementi nomine in legiones distribuerat; his Antonianos milites admiscuerat. praeter has exspectabat . . .: 3, 4, 2; acerbissime imperatae pecuniae tota prouincia exigebantur. multa praeterea generatim ad auaritiam excogitabantur: 3, 32, 1; ciuibus Romanis . . . pecuniae imperabantur . . . , publicanis . . . insequentis anni uectigal promutuum. praeterea Ephesi a fano Dianae depositas antiquitus pecunias Scipio tolli iubebat: 3, 33, 1; eodem tempore duobus praeterea locis pugnatum est: 3, 52, 1; in castris Pompei uidere licuit . . . non nullorum tabernacula protecta hederam multaque praeterea, quae nimiam luxuriam et uictoriae fiduciam designarent: 3, 96, 1; ex Pompeiano exercitu circiter milia XV cecidisse uidebantur, sed in deditionem uenerunt amplius milia XXIII. multi praeterea in finitimas ciuitates refugerunt: 3, 99, 3; milites . . . quinqueremes <e> duas, in quarum altera erat Cas-

sus, ceperunt . . . praeterea <praeteriit a> duae sunt depressae <c> triremes: 3, 101, 6; milia XX in armis habebat. haec constabant ex Gabiniauis militibus . . . huc accedebant collecti ex praedonibus latronibusque Syriae Ciliciaeque prouinciae finitimarumque regionum multi praeterea <multi. Praeterea l> capitis damnati exsulesque conuenerant . . . hi . . . conserant. erant <om. Nohl> praeterea equitum milia dno: 3, 110, (2.) 3. 5; (Achillas . . . occupabat Alexandria praeter eam <detl.> praeterea x; praeterea eam <Vielh.> oppidi partem, quam Caesar cum militibus tenebat: 3, 111, 1.)

praetereo. A. propius accedit ad uim propriam, de tempore (= transire, abire, effluere): qui Alesia obsidebantur, praeterita die, qua auxilia <o> suorum exspectauerant, . . . consultabant: VII 77, 1.

monuitque, ut . . . ex praeteritis suis officiis reliqua sperarent: 3, 60, 1; ¶ monet, ut in reliquum tempus omnes suspiciones uitet; praeterita se Diuiciaco patri condonare dicit: I 20, 6.

B. trsl.; a) alqm (= negligere, rationem non habere): Philippus et Cotta <marcellus O>; — Philippus et Marcellinus collega <Pighius> Kindsch.; Paulus et Marcellus <Pantagathus> consules <conl. Np.> prioris anni consules <Hug> priuato consilio praetereuntur neque eorum sortes deiciuntur: 1, 6, 5.

b) alqd (= silentio praetermittere): diligentiam quidem nostram aut, quem ad finem adhuc res <om. Nhl> processit, fortunam <processit fortuna Nhl> cur praeteream? 2, 32, 11; ¶ non praetereunda oratio Critognati uidetur <uid. or. erit. §> propter eius singularem et <c> nefariam crudelitatem: VII 77, 2.

accidit inspectantibus nobis quod dignum memoria uisum praetereundum <praetermittendum ik> edd. uett.) non existimauimus: VII 25, 1.

c) sequ. quin: eum . . . properarem . . . praeterire tamen non potui, quin et scriberem ad te et illum (Furnium) mitterem gratiasque agerem: ap. Cic. ad Att. IX 6 A.

praetermitto. A. = dimittere, non ufi; **a):** Eporedorix Viridomarusque . . . non praetermittendum tantum <instans tantum §> e modum existimauerunt: VII 55, 4; ¶ ne quem diem pugnae praetermitteret: IV 13, 4; ¶ ne Varus quidem [Attius] dubitat copias prodncere, siue sollicitandi milites siue . . . dimicandi detur occasio, ne facultatem praetermittat: 2, 33, 5; ¶ non nullae eius rei

praetermissae occasiones Caesari uidebantur: 3, 25, 1.

b): ut potius in nocendo aliquid praetermitteretur <mitteretur §> . . . quam cum aliquo militum detrimento noceretur <c>: VI 54, 7.

B. = omittre, negligere (c. inf.): reliqua studio itineris conficiendi quaerere praetermittit: 2, 39, 3.

praeterquam: ego hanc sententiam probarem, . . . si nullam praeterquam uitae nostrae iacturam fieri uiderem: VII 77, 6; — frumentum omne, praeterquam praeter B² quod secum portaturi erant, comburunt: I 5, 3.

praeteruehor: illi . . . naues soluunt atque altero die Apolloniam dyrrachium <add. x> Dyrrachiumque <add. edd. uett.; del. Elbert.> praeteruehuntur: 3, 26, 1; — praeteruectosque Dyrrachium magna uenti nihilo setius sequebatur: 3, 26, 3; — nam praeteruectas <-missas f> Apolloniam Dyrrachiumque naues uiderant: 3, 30, 1.

praetor. A. Romanorum: **a) subi.; x):** (agere: 1, 8, 4 u. e) x): ¶ (conlocare: 3, 20, 1 ib.); ¶ dent operam consules, praetores, tribuni plebis <pr., tr. pl. ahl> P. R. tr. pl. Obef> quique pro coss. <c> sint <c> ad urbem, ne quid res publica detrimenti capiat: 1, 5, 3; ¶ (demonstrare: 1, 8, 4 u. e) x); ¶ itemque praetoribus tribunisque <PR. uel P. R.> trib. x) plebis rogationes ad populum ferentibus non nullos ambitus . . . damnatos . . . in integrum restituit: 3, 1, 4; ¶ (munire: 1, 12, 1 u. e) §); ¶ (polliceri: 1, 3, 6 et 3, 20, 1 u. e) x); ¶ (postulare: 1, 3, 6 ib.); ¶ (praeesse: 3, 101, 1 ib.); ¶ (profugere: 1, 24, 3 ib.); ¶ (suscipere: 3, 20, 1 ib.); ¶ (tenere: 1, 12, 1 u. e) §); ¶ (uenire: 3, 22, 2 u. e) §). **§):** dici a praetore: 2, 21, 5 (et teneri a pr.: 3, 22, 2) u. e) §).

b) praed.: in eo fuit numero Valerius <c> Flaccus, L. filius, eius, qui praetor Asiam obtinuerat: 3, 53, 2.

c) appos.; x) nom.: pollicetur L. Piso censor sese iturum ad Caesarem, item L. Roscius praetor, qui de his rebus eum doceant: sex dies ad eam rem conficiendum spatii postulant: 1, 3, 6; eadem fere . . . praetor Roscius agit cum Caesare sibi Pompeium commemorasse demonstrat: 1, 8, 4; L. Manlius praetor Alba <c> cum cohortibus sex profugit, Rutilius Lupus praetor Tarracina <c> eum tribus: 1, 24, 3; isdem temporibus M. Coelius Rufus praetor

causa debitorum suscepta initio magistratus tribunal suum iuxta C. Trebonii, praetoris urbani, sellam collocavit et . . . fore auxilio pollicebatur: 3, 20, 1; cum esset Caesaris classis diuisa in duas partes, dimidia parti praeesset P. Sulpicius praetor Vibone <e> ad fretum, dimidia M. Pomponius ad Messanam: 3, 101, 1.

β) acc.: certior factus Iguuium Thermum praetorem cohortibus V tenere, oppidum munire: 1, 12, 1.

γ) genet.: 3, 20, 1 u. z).

δ) abl.: seseque dictatorem dictum a M. Lepido praetore <PR. uel P. R. s> cognoscit: 2, 21, 5; eo cum a Q. <aque a> Pedio praetore cum legione * * * <eo cum Q. Pedius praetor cum legione uenisset Kraff.: ea cum a Q. Pedio praetore cum legione teneretur Gland.>, lapide ictus ex muro periit <eo cum Q. Pedio pr. missa legione lap. ict. ex m. periit F. Hofm.>: 3, 22, 2.

d) obi.: in reliquis prouinciis praetores <praetorii Pighius> mittuntur <u. CC>: 1, 6, 6; † L. Manlius praetor Alba <e> cum cohortibus sex profugit. Rutilius Lupus praetor Tarracina <e> cum tribus; quae procul equitatum Caesaris conspicatae . . . relicto praetore <relictis praetoribus Basiner> signa ad Curium transfertur: 1, 24, 3.

e) e. praep.: (cum praetore mittere: 3, 22, 2 u. e) δ).

Labienuum legatum pro praetore <propere Hot.> cum duabus legionibus . . . summum iugum montis ascendere iubet: 1, 21, 2; Faustus Sulla propere <pro praetore P. Man.> in Mauretanium mittatur <mittitur s>: 1, 6, 3; mittit in Sardiniam cum legione una Valerium legatum, in Siciliam Curionem pro praetore <N; pro PR. hl: prop. R. a: pro populo romano f> cum legionibus II <c>: 1, 30, 2.

B. aliarum ciuitatum (= στρατιγός, ταγός): itaque Androsthenes, praetor Thessaliae, . . . omnem ex agris multitudinem seruorum ac liberorum in oppidum cogit portasque praeccludit et . . . nuntios mittit: 3, 80, 3.

praetorius. 1. adiect.: A. = ad praetorem (magistratum) pertinens: fuit controversia, oporteretue Lucilii <c> Hirri . . . proximis comitiis praetorius absentis rationem haberi: 3, 82, 5; † prouinciae priuatis decernuntur, duae consulares, reliquae praetoriae <u. CC>: 1, 6, 5.

B. = ad imperatorem pertinens: se cum sola decima legione iturum, . . . sibi que eam praetoriam cohortem futuram: I 40, 15; (Caesarem) pollicitum <esse add. B²> se in cohortis

<in cohortis se β> praetoriae loco decimam legionem habiturum, ad equum rescribere: 1, 42, 6; armat familiam: cum hac et praetoria cohorte <praetorium cohortem Oa> caetratorum . . . ad uallum aduolat: 1, 75, 2;

† (pecunias monumentaque, quae ex fano Herculis conlata erant in priuatam <praetoriam Paul> domum, referri in templum iubet: 2, 21, 3;) † quos <centuriones> in statione ad praetorium portam <ad praetorium af> posuerat: 3, 94, 6.

2. ni subst.: A. mase. praetorii: illum (Pompeium) delectari imperio et consulares praetoriosque seruorum habere numero: 3, 82, 3; — in reliquis prouinciis praetores <praetorii Pighius> mittuntur <u. CC>: 1, 6, 6.

B. neutr. praetorium; a) obi.: suum cum Scipione honorem partitur classicumque apud eum cani et alterum illi iubet praetorium tendi: 3, 82, 1.

b) e. praep.: (quos <centuriones> in statione ad praetorium portam <ad praetorium af> posuerat: 3, 94, 6.)

haec cum dixisset (Pompeius), se in praetorium contulit . . . cumentum exspectans: 3, 94, 7; — fit celeriter concursus in praetorium: 1, 76, 1.

productos palam in praetorio interficiunt: 1, 76, 4.

praetura: (iamque inter se palam de praemiis <praeturis Markland> ac de <c> sacerdotiis contendebant in annosque consulatum definebant: 3, 82, 4;) † quod (Lentulus Spinther) prouinciam Hispaniam ex praetura <praefectura a> habuerat: 1, 22, 4; quod (Attius Varus) paucis ante annis ex <O> et s) praetura eam prouinciam obtinuerat: 1, 31, 2; in se iura magistratum commutari, ne ex praetura et consulatu, ut semper, sed <c> per paucos probati et electi in prouincias mittantur: 1, 85, 9; quod is (Bibulus) . . . inimicitias . . . habebat etiam priuatis cum Caesare ex aedilitate et praetura <consulatu Beroald.> praetura consulatuque Paul) conceptas <conc. et praeterea l>: 3, 16, 3.

praeuerto: ne tanta et tam coniuncta populo Romano ciuitas, quam ipse semper . . . ornasset, ad uim atque arma descenderet <c> atque ea pars, quae minus sibi <c> confideret, auxilia a Vercingetorige arcesseret, huic rei praeuertendum existimauit: VII 33, 1, 2.

(praeuero) praestus: apertos cuniculos praesta et praecuta materia et pice fernefacta . . . morabantur: VII 22, 5; † huc teretes stipites feminis crassitudine ab

summo praecuti et praeusti demittebantur <c>: VII 73, 6; ¶ multae praecustae sudēs, magnus muralium pilorum numerus instituitur: V 40, 6.

(prandium: caetrati auxiliaresque . . . quorum erant et facultates ad parandum <prandium > exiguae et: 1, 78, 2.)

(pratium: cum . . . nostri (non) longius, quam quem ad finem porrecta <ae add. X; prata ac Paul; u. CC> loca aperta pertinebant, cedentes insequi audent: II 19, 5.)

prauus: orat, ne patiatur ciuitatem prauis adulescentium consiliis ab amicitia populi Romani deficere: VII 39, 3; ¶ (quae iumenta) sunt apud eos nata, parua <?; Np., Dt.²; praua >; v. ell. edd.) atque deformia, haec cotidiana exercitatione summi ut sint laboris efficiunt: IV 2, 2.)

preces u. prex.

prehendo, prendo. A. = comprehendere: haec cum pluribus uerbis flens a Caesare peteret, Caesar eius dextram prendit: I 20, 5; ¶ fugitiuis omnibus nostris certus erat Alexandriae receptus certaue uitae condicio, ut dato nomine militum essent numero; si <esset numero si NOf; esse numero; quorum si hl> quis a domino prehenderetur <compreh. f; prehendebatur O>, consensu <concursu Ahd.> militum eripiebatur: 3, 110, 4; ¶ cum Caesar signa fugientium manu prenderet <prehend. I> et consistere iuberet: 3, 69, 4.

B. = celeriter occupare: Caesar hostibus in pugna occupatis militibus[que] expositis Pharon <pharon Nhl> prehendit <compreh. O> atque ibi praesidium posuit: 3, 112, 5.

premo. A. propr.: (militibus autem . . . magno et graui onere armorum oppressis <pressis ?; del. Madu.> . . . erat pugnandum: IV 24, 2.)

cum angusto exitu portarum se ipsi premerent: VII 28, 3.

B. trsl. = uexare, urgere; a) add. obi.; z): (hostes) a dextro cornu uehementer multitudine suorum nostram aciem premebant: I 52, 6; ¶ cum ab equitatu nouissimum agmen premeretur, ante se hostem uideret: 1, 70, 3; ¶ nuntiantur aquatores ab equitatu premi nostro: 1, 73, 2; ¶ Octauius quinis castris oppidum circumdedit atque uno tempore obsidione et oppugnationibus eos (ciues Rom.) premere coepit: 3, 9, 1; ¶ si illi (oscedarib) a multitudine hostium premantur: IV 33, 2; ¶ simili omnem exercitum inopia premi, nec iam uires sufficere cuiusquam nec ferre operis laborem posse: VII 20, 11; ¶ cum

. . . ad hostem proficisci constitisset, siue cum ex paludibus siluise elicere sine obsidione premere posset: VII 52, 2; ¶ cum multitudine hostium castra <nostra add. ?> compleri, <nostras add. z> legiones premi et paene circumuentas teneri . . . uiderent: II 24, 4; ¶ cum undique <?; ubique z; Fr.> flamma torrerentur maximaque telorum multitudine premerentur (milites: V 43, 4; ut milites illi) si premeretur, pedem ferre et loco excedere non turpe existimarent: 1, 44, 2; ¶ et quaecumque <sic ?; ut quaeque z; edd.> pars castrorum nudata defensoribus premi uidebatur, eo occurrere et auxilium ferre: III 4, 2.

?): ut, si eam paludem Romani perumpere conarentur, haesitantes premerent ex loco superiore: VII 19, 2; — quod <Nsi petes et Teneteri> ab <c> Suebis complures annos exagitati bello premebantur et agri cultura prohibebantur: IV 1, 2; — quod <Teneteri> . . . a <c> Germanis premebantur: VII 63, 7; — <Nbi . . . orabant, ut sibi auxilium ferret, quod grauius ab Suebis premerentur: IV 16, 5; iis <Nbiis> auxilium suum pollicitus, si ab Suebis premerentur: IV 19, 1.

(?): prohibebantur Paul; premebantur >; edd.) Afraniani pabulatione, aquabantur aegre: 1, 78, 1.)

o): erat res in magna difficultate, summisque angustiis rerum necessariorum premebantur: 3, 15, 3.

e): quae <intima> Galliae in prouinciam redacta iure et legibus commutatis securibus subiecta perpetua premitur seruitute: VII 77, 16

z): quibus angustiis ipse Caesar a Venetis prematur <premebatur ac> docet: III 18, 3; cum <Petrosidius> magna multitudine hostium premeretur: V 37, 5.

l): nostros u. noster p. 829 (< loc.); ¶ hostes . . . subito se <c> ostenderunt nouissimosque premere et primos prolibere ascensu . . . coeperunt: V 32, 2; cernebatur equitatus nostri proelio nouissimos illorum premi uehementer: 1, 61, 1; ¶ plerique, cum aut <c> aere alieno aut magnitudine tributorum aut iniuria potentiorum premitur, sese <c> in seruitutem dicant nobilibus: VI 13, 2; ¶ re frumentaria <se> non premi: V 28, 5; ¶ suos ab hostibus premi atque aegre sustinere . . . animaduerit: IV 32, 3.

b) abs.: utrum auertendae suspicionis causa Pompeius proposuisset (edictum) . . . an nouis dilectibus, si nemo premeret, Macedonia

tenere conaretur, existimari non poterat: 3, 102, 3.

Preui aere alieno: VI 13, 2; angustiis: III 18, 3; 3, 15, 3; bello (?): IV 1, 2; iniuria: VI 13, 2; inopia: VII 20, 11; magnitudine tributorum: VI 13, 2; multitudine (hostium, suorum, telorum): I 52, 6; II 24, 4; V 37, 5; 43, 4; VII 80, 4; obsidione: VII 32, 2; 3, 9, 4; (onere armorum: IV 24, 2;) oppugnationibus: 3, 9, 4; (pabulatione: I, 78, 1;) proelio: 1, 64, 1; re frumentaria: V 28, 5; omnibus rebus: 3, 63, 8; seruitute: VII 77, 16.

Aduerb.: audacius: 3, 46, 3; grauiter: IV 16, 5; grauius: VII 67, 4; 1, 46, 1; insolentius: 3, 46, 3; uehementer: I 52, 6; 1, 64, 1; undique: (V 43, 4;) VII 51, 1.

preudo *u.* **prebendo.**

(**pressio** *u.* **pressio.**)

pressio: rursusque alia pressione (prensione : — aliam pressionem *O*) ad aedificandum sibi locum expediebant: 2, 9, 6; — turris tectum per se ipsam pressionibus (prensionibus *Obil*) ex contignatione prima suspendere ac tollere coeperunt: 2, 9, 5.

pretium: quibus (iumentis) maxime Galli (e) delectantur (e) quaeque impenso (impenso *β*) parant pretio: IV 2, 2; — (Dumnorigem) complures annos portoria reliquaque omnia Haeduum uectigalia paruo pretio redempta habere: I 18, 3.

(**prex.**) **preces.** **A. propr. (= rogatio):**

a) obi.: ubi (Curio) perterritis omnibus neque cohortationes suas neque preces audiri intellegit: 2, 42, 1.

b) dat.: uti et rei publicae iniuriam et suum dolorem eius uoluntati ac precibus condonet: I 20, 5.

c) abl.: **z)** causae: praesertim cum magna ex parte eorum precibus adductus bellum susceperit: I 16, 6; — omnium seniorum, matrum familiae, uirginum precibus et fletu excitati, extremo tempore ciuitati subuenirent, . . . naues ascendunt: 2, 4, 3; — tandem dat Cotta (precibus *add. Deiter*) permotus manus; superat sententia Sabini: V 31, 3; quorum ille precibus permotus castra ex Biturigibus mouet: VII 8, 5; — — datur petentibus uenia dissuadente primo Vereingetorige, post concedente et precibus ipsorum et misericordia uulgi: VII 15, 6.

β) instr.: hi . . . flentes omnibus precibus orabant (*β*; orant *z*; *Schn., Db.*), ut se in seruitutem receptos cibo iuarent: VII 78, 4; — ille omnibus primo precibus (omn. prec. primo

β) petere contendit, ut in Gallia relinquere-tur: V 6, 3; flentesque proiectae ad pedes suorum omnibus precibus petierunt (<uerunt *β*), ne se . . . dederent: VII 26, 3.

B. = detestatio: Catuuoletus . . . omnibus precibus detestatus Amborigem . . . taxo . . . se exanimauit: VI 31, 5.

pridem: omnia haec iam pridem contra se parari: 1, 85, 8.

pridie. **A. non additur genet.:** quod pridie superioribus locis occupatis proelium non commisissent: I 23, 3; postridie eius diei mane . . . Germani frequentes . . . ad eum in castra uenerunt . . . sui purgandi (o) causa, quod contra, atque esset dictum et ipsi petissent, proelium pridie commisissent: IV 13, 5; postero die . . . hostes . . . lenius (e) quam pridie nostros equites proelio lacessere coeperunt: V 17, 1; hostes postero die . . . fossam complent. eadem ratione qua pridie ab nostris (a nostr. ead. r. q. pr. *β*) resistitur: V 40, 4; quod pridie noctu conclamatum esset in Caesaris castris: 1, 67, 2; agunt gratias omnes omnibus, quod sibi perterritis pridie pepercissent: 1, 74, 2; memoria tenerent milites ea, quae pridie sibi (e) confirmassent: 2, 34, 5.

B. add. genet.: quod pridie eius diei (u. *CC*) Germani retineri non poterant (e), quin in nostros tela coicerent: I 47, 2; hunc . . . plerique magistratus consecuti sunt. Cn. Pompeius pridie eius diei (postridie *Ind. Ciacc.*) ex urbe profectus iter ad legiones habebat: 1, 14, 3.

primipilus: reliquarum cohortium omnibus fere centurionibus aut uulneratis aut occisis, in his primipilo (primo pilo *β*) P. Sextio Baculo (e), fortissimo uiro, multis grauiusque uulneribus confecto, ut iam se sustinere non posset: II 25, 1; quem (Scaeuam centurionem) Caesar, ut erat de se meritis et de re publica, . . . ab octauis ordinibus ad primipilum (primum pilum *Ald. nep.*) se traducere pronuntianit: 3, 53, 5.

primo, primum, primus *u.* **prior.**

princeps. **1. adiect.** **A. attrib.:** legatos . . . mittunt nobilissimos ciuitatis, cuius legationis Nanneius et Verucloetius principem (a¹: principum *zh*; *defend. RMenge*) locum obtinebant: I 7, 3.

B. praed. **a):** multi . . . ad Cn. Pompeium proficiscerantur, alii, ut principes talem nuntium attulisse, alii, ne . . . ex omnibus nouissimi uenisse uiderentur: 1, 53, 3; — princepsque decima legio per tribunos militum ei gratias egit . . . deinde reliquae legiones cum tribunis militum et primorum ordinum cen-

turionibus egerunt, uti: I 41, 2, 3; — principesque ex omnibus bellum (se) facturos pollicentur (Carnutes): VII 2, 1; — princeps in haec uerba iurat ipse (Petreius); idem ius iurandum adigit Afranium: I, 76, 3; — quae pars ciuitatis Helnetiae insignem calamitatem populo Romano intulerat, ea princeps poenas persoluit: I 12, 6; — perterrito etiam tum exercitu princeps Labienus procedit iuratque: 3, 13, 3.

b): eo tum statu res erat ⟨e⟩, ut longe principes haberentur Haedui (haed. hab. β), secundum locum dignitatis Remi obtinerent: VI 12, 9.

2. subst. Cf. G. Braumann. *Die Principes der Gallier und Germanen bei Caesar und Tacitus*. Pr. Berlin, Friedr. Wilt. Gymn 1883.

A. = homo nobilis(simus); primores ciuitatis; a) subi.; z): (duces principesque Neruiorum) addunt etiam de Sabini morte; Ambiorigem ostentant fidei faciundae ⟨e⟩ causa: V 41, 4; ¶ (agere: I 31, 1 u. petere); ¶ magistratus ac principes in annos singulos gentibus cognationibusque ⟨e⟩ hominum . . . quantum et quo loco uisum est agri attribuunt (attrib. agri β) atque anno post alio transire cogunt: VI 22, 2; ¶ (Britanni) suos remigrare ⟨o⟩ in agros iusserunt, principesque undique conuenire (conuenere β) et se ciuitatesque suas Caesari commendare coeperunt (commendarunt β): IV 27, 7; itaque (principes Britanniae) rursus coniuratione facta paulatim ex castris discedere et ⟨e⟩ suos clam ex agris deducere coeperunt: IV 30, 2; posteaquam non nulli principes ex ea (Treuerorum) ciuitate et familiaritate ⟨e⟩ Cingetorigis adducti et aduentu nostri exercitus perterriti ad Caesarem uenerunt et de suis prinatim (priuatis β) rebus ab eo petere coeperunt: V 3, 5; ¶ cogere: VI 22, 2 u.tribuere; ¶ cum (principes Britanniae) . . . paucitatem militum ex castrorum exiguitate cognoscerent: IV 30, 1; ¶ (duces principesque Neruiorum) facta potestate eadem, quae Ambiorix cum Titurio uenerat, commemorant: V 41, 2; ¶ commendare: IV 27, 7 u. coepisse; ¶ quod (principes Britanniae) his ⟨e⟩ superatis . . . uenimen postea belli inferendi causa in Britanniam transitarum confidebant: IV 30, 2; ¶ principes Britanniae . . . inter se conlocuti . . . optimum factu ⟨e⟩ esse duxerunt rebellionem facta frumento commentuque nostros prohibere et rem in hiemem producere: IV 30, 1, 2; (V 41, 1 u. dicere); ¶ consensisse Gaditanos principes cum tribunis cohortium . . .

ut Gallonium ex oppido expellerent, urbem insulamque Caesari seruarent. hoc inito consilio denuntiauisse Gallonio, ut . . . excederet Gadibus: si id non fecisset, sibi e consilium capturos: 2, 20, 2, 3; ¶ (totius fere Galliae legati, principes ciuitatum,) ea re permissa diem concilio constituerunt et iure iurando ne quis enuntiare . . . inter se sanxerunt: I 30, 5; ¶ bello Heluetiorum confecto totius fere Galliae legati, principes ciuitatum, ad Caesarem gratulatum conuenierunt: I 30, 1; IV 27, 7 u. coepisse; principes Britanniae, qui post proelium ⟨e⟩ ad Caesarem (ca quae iusserat caesar facienda β) conuenierunt: IV 30, 1; eodem equitatus ⟨o⟩ totius Galliae conuenit . . . principesque ex omnibus ciuitatibus; ex quibus perpaucos (paucos AQ), quorum in se fidem perspexerat, relinquere in Gallia, reliquos obsidum loco secum ducere decreuerat: V 5, 3, 4; principesque earum ciuitatum ⟨e⟩, quos sibi ad consilium ⟨o⟩ capiendum delegerat, prima luce cotidie ⟨e⟩ ad se conuenire iubebat (iub. com. β): VII 36, 3; ¶ deducere: IV 30, 2 u. coepisse; ¶ (deficere: V 51, 1 u. d) uocare; ¶ demonstrare: VII 1, 4 u. queri; ¶ denuntiare: 2, 20, 3 u. consentire; ¶ deposcere: VII 1, 5 u. queri; ¶ dicere: II 14, 3 u. β) impelli; duces principesque Neruiorum . . . conloqui sese nelle dicunt: V 41, 1; (duces principesque Neruiorum) errare eos dicunt, si quiequam . . . praesidii sperent: V 41, 5; in pace nullus (nullis AQβ) est communis magistratus, sed principes regionum atque pagorum inter suos ius dicunt controuersiasque minuunt: VI 23, 5; ubi quis ex principibus in concilio dixit (dixerit AIm.) se ducem fore, qui sequi uelint profiteantur, consurgunt ii ⟨e⟩, qui: VI 23, 7; VII 1, 4 u. queri; ¶ discedere: IV 30, 2 u. coepisse; ¶ ducere: IV 30, 1 u. conloqui; ¶ esse: I 31, 1 u. reueri; edictumque praemittit, ad quam diem magistratus principesque omnium ciuitatum sibi esse praesto Cordubae uellet: 2, 19, 1; ¶ existimare: VII 4, 2 u. β) prohiberi; ¶ expellere: 2, 20, 2 u. consentire; ¶ facere: I 30, 4 u. petere; quorum (Vbiorum) si principes ac senatus sibi iure iurando fidem fecisset (fecissent M²Q²; Fr.): IV 11, 3; 30, 1 u. conuenire; 30, 2 u. coepisse et conloqui; V 41, 4 u. addere; ¶ flere: I 31, 2 u. proicere; ¶ (gratulari: I 30, 1 u. conuenire); ¶ (duces principesque Neruiorum,) qui aliquem sermonis aditum causamque amicitiae cum Cicerone habebant: V 41, 1; I, 74, 5 u. quaerere; ¶ (impe-

trare: I 31, 2 *u.* proicere;) ¶ (indicere: I 30, 4 *u.* petere; VII 1, 4 *u.* queri;) ¶ (inire: 2, 20, 3 *u.* consentire;) ¶ principes Britanniae . . . , cum equites <e> et naues et frumentum Romanis deesse intellexerent: IV 30, 1; ¶ minuere: VI 23, 5 *u.* dicere; ¶ miserari: VII 1, 5 *u.* queri; ¶ (orare: VII 32, 2 *u.* uenire;) ¶ ostentare: V 41, 4 *u.* addere; ¶ petierunt (legati, principes ciuitatum), uti sibi concilium totius Galliae in diem certam indicere idque <del. Hart> Caesaris uoluntate facere <del. Hart> liceret: I 30, 4; principes . . . reuerterunt petieruntque, uti sibi secreto [in occulto] de sua omniumque salute eum eo agere liceret: I 31, 1; V 3, 5 *u.* coepisse; ¶ (producere: IV 30, 2 *u.* conloqui;) ¶ profiteri: 3, 34, 4 *u.* e) z); ¶ (prohibere: IV 30, 2 *u.* conloqui;) ¶ (ca re impetrata (principes ciuitatum) sese omnes fentes Caesari ad pedes proiecerunt: I 31, 2;) ¶ hi (principes Hispaniae) suos notos hospitesque quaerebant, per quem quisque eorum aditum commendationis haberet ad Caesarem: 1, 74, 5; ¶ indictis inter se principes Galliae conciliis <e> siluestribus ac remotis locis queruntur de Aconis morte; posse <o> hunc casum ad ipsos recidere demonstrant; miserantur communem Galliae fortunam; omnibus pollicitationibus ac praemiis deponunt, qui belli initium <e> faciunt <e>. . . <eius add. §; Ald. in primis rationem esse habendam dicunt, prius quam eorum clandestina consilia efferantur, ut: VII 1, 4–6; ¶ (Dumnorix) principes Galliae sollicitare, senocare ; reuocare *AQM*) singulos <pr. galliae singulos sollicitare, reuocare §> hortarique coepit, uti <e> in continenti remanerent; metu terrire <m. terr. om. §: V 6, 4, 5; ¶ idem principes ciuitatum, qui ante fuerant <fuerant del. Scal. > qui ante fuer. del. Ciacc.), ad Caesarem reuerterunt: I 31, 1; ¶ sancire: I 30, 5 *u.* constituere; ¶ seruare: 2, 20, 2 *u.* consentire; ¶ uenire: V 3, 5 *u.* coepisse; legati ad eum principes Haeduorum ueniunt <uenerunt §> oratum, ut: VII 32, 2. §) a c. pass.: expelli: VII 4, 2 *u.* prohiberi; ¶ idem hoc fit a principibus Hispaniae, quos illi <e> euocauerant et secum in castris habebant obsidum loco: 1, 74, 5; ¶ Bellouacos . . . impulsos ab suis principibus, qui dicerent Haeduos . . . omnes indignitates . . . perferre, . . . populo Romano bellum intulisse: II 14, 3; ¶ prohibetur <om. Nik: Ald. > a <e> Gobannitione, patruo suo, reliquisque principibus, qui hanc temptandam fortunam

non existimabant, expellitur ex oppido Gerouia: VII 4, 2.

b) praedicat: eum quibusdam adolescentibus conloquitur, quorum erat princeps Litauecus atque eius fratres <frater fl>, amplissima familia nati adolescentes: VII 37, 1.

c) appositio: z) nomin.: I 30, 1 *u.* a) z) conuenire; Sedulius <§; remustum z>, occiditur: VII 88, 4; Menedemus, princeps earum regionum, missus legatus omnium suorum excellens studium profitebatur: 3, 34, 4.

§) acc.: per C. Valerium Troucillum <e>, principem Galliae prouinciae, familiarem suum, cui summam omnium rerum fidem habebat, eum eo conloquitur: I 19, 3.

?) abl.: C. Valerio Domnotauo <e>, . . . principe ciuitatis, compluribusque aliis interfectis intra oppida . . . compelluntur (Helmi): VII 65, 2.

d) obi.: accusare: I 16, 5 *u.* conuocare; ¶ adducere: V 3, 5 *u.* a) z) coepisse; ¶ Germani frequentes omnibus principibus maioribusque natu adhibitis . . . in castra uenerunt: IV 13, 4; ¶ laborabat, ut reliquas ciuitates adiungeret atque earum principes <sic §; Schn. > atque eas z; *rell. ead.*) donis <e> pollicitationibusque <e> alliciebat <allicebat *Aaf: Schn.*>: VII 31, 1; ¶ (cohortari: V 54, 1 *u.* uocare;) ¶ conciliare: V 4, 3 *u.* conuocare; ¶ conuocatis eorum principibus . . . grauitate eos accusat: I 16, 5; nihilo <e> tamen setius principibus Treuerorum ad se conuocatis hos <eos §> singillatim Cingetorigi conciliant: V 4, 3; ¶ deligere: VII 36, 3 *u.* a) z) conuenire; ¶ ut procul in uia dispositis familiaribus suis principibusque ciuitatum disparandos deducendosque ad suos curaret <CC>: VII 28, 6; ¶ ducere: V 5, 4 *u.* a) z) conuenire; ¶ euocare: IV 6, 5 et V 54, 1 *u.* uocare; 1, 74, 5 *u.* a) §) fieri; ¶ habere: 1, 74, 5 *ib.*; ¶ hortari: V 6, 4 *u.* a) z) remanere; ¶ principes ciuitatis, Eporedorix et Viridomarus, insimulati proditionis ab Romanis indicta causa interfecti sunt: VII 38, 2; interficere: VII 65, 2 *u.* e) ?); ¶ mittere: 3, 34, 4 *u.* e) z); ¶ occidere: VII 88, 4 *ib.*; ¶ (Germani frequentes omnibus principibus . . . adhibitis . . . uenerunt. . . quos sibi Caesar oblatos gauisus <e> illos <illico *Beryk*> retineri iussit: IV 13, 6;) ¶ perterrere: V 3, 5 *u.* a) z) coepisse; ¶ iubet arma tradi, principes produci: VII 89, 3; ¶ relinquere: V 5, 4 *u.* a) z) conuenire; ¶ retinere: IV

13,6 *u.* offerre; † (reuocare,) seuocare, sollicitare: V 6,4 *u.* a) z) remanere; † territare: V 6,5 *ib.*; V 54,1 *u.* uocare; † principibus Galliae euocatis (β); ad se euocatis (*teger*; uocatis z) Caesar ea, quae cognouerat, dissimulanda sibi existimauit: IV 6,5; Caesar principibus cuiusque ciuitatis ad se euocatis (uocatis β) alios (c; alias X; *edd.*) territando, cum (*delend. cens. Oud.*) se seire quae fierent denuntiaret, alios (c; alias X; *edd.*) cohortando (*sic Atl.*; denuntiaret *om.* β; *Oud.*; eum se sc. q. f. al. coh. denuntiaret z; cum sciret deficere, alias coh. β), magnam partem Galliae (c) in officio tenuit: V 54,1.

e) dat.; z): (licet: I 30,4 et 31,1 *u.* a) z) petere;) † horum principibus pecunias, ciuitati autem imperium totius prouinciae pollicetur: VII 64,8; † (uideri: VI 22,2 *u.* a) z) attribuere.)

β): (fidem habere: I 19,3 *u.* e) β).)

γ): quod si eum interfecerit, multis sese nobilibus principibusque populi Romani gratum esse facturum: I 44,12.

l) genet.; z): quorum (nobilium principumque) omnium gratiam atque amicitiam eius morte redimere posset: I 44,12; † eorumque (principum Galliae) animis permulsis et confirmatis . . . bellum cum Germanis gerere constituit: IV 6,5; † eodem (c) mendacio de caede equitum et principum permouet (c): VII 38,10; † Galli concilio principum indicto . . . statuunt: VII 75,1; † (consilia: VII 1,6 *u.* a) z) queri;) † conuocatis eorum principibus, quorum magnam copiam in castris habebat, in his Diuiciaco et Laisco: I 16,5; † fides: V 54,4 *u.* a) z) conuenire; † ut . . . obsides . . . ab iis (c) principum filios acciperent: VI 12,4; † L. Nasidius . . . adpulsis . . . Messanam nauibus atque inde propter repentinum terrorem principum ac senatus fuga facta ex nauibus eorum nauem deducit: 2,3,2; † gratia: I 44,12 *u.* amicitia; † Caesar Remos cohortatus . . . omnem senatum ad se conuenire principumque liberos obsides ad se adduci iussit: II 5,1; † id se ab ipsis (nobilibus principibusque) per eorum nuntios compertum habere: I 44,12.

β): quisque: I, 74,5 *u.* a) z) quaerere.

g) e. *prinop.*; z) ab; compertum habere: I 44,12 *u.* l) z) *extr.*

β) ad: (recidere ad: VII 1,4 *u.* a) z) queri.)

γ) ex: ex quibus perpaucos: V 54,4 *u.* a) z) conuenire; = quis ex: VI 23,7 *ib.* dicere.

δ) in: in his: I 16,5 *u.* f) z) copia.

e) per: (Veneti finitimique) celeriter missis legatis per suos principes inter se coniurant: III 8,3; † conloqui per: I 19,3 *u.* e) β).

ζ) pro: locutus est pro his (principibus ciuitatum) Diuiciacus Haedus: I 31,3.

B. = dux, caput; a) subli.: (cedere, discedere, sequi: V 56,3 *u.* e).)

b) praed.: legatos . . . mittunt; cuius legationis Diuico princeps fuit, qui bello Cassiano dux Heluetiorum fuerat: I 13,2; in omnibus ciuitatibus . . . factiones sunt earumque factionum principes sunt = sunt principes β qui summam auctoritatem eorum iudicio habere existimantur, quorum ad arbitrium iudiciumque reata summa omnium rerum consiliorumque redeat: VI 11,3; alterius factionis principes erant Haedui, alterius Sequani: VI 12,1; principes uero esse earum partium Cn. Pompeium et C. Caesarem, patronos ciuitatis: 1,35,4.

c) appos.: Cingetorigem, alterius principem factionis, generum suum, quem supra demonstrauimus Caesaris secutum fidem ab eo non discessisse (cessisse β), hostem indicat (c): V 56,3.

(d) obi.: indicare: V 56,3 *u.* e).)

e) genet.: (arbitrium iudiciumque: VI 11,3 *u.* b).) † (principum locum: I 7,3 *u.* l. A.)

C. = auctor, inuentor; a) praed.: consilii principem esse *u.* **consilium** p. 675 d) z) (*l. loc.*); † esse aliquos (aliq. esse b) repertos principes inferendi belli (bell. inf. β): V 54,4.

b) appos.: huius (*Jahn*; cuius *codl.*) (e) paene principem copiae atque inuentorem bene de nomine ac dignitate populi Romani meritum esse existimare debemus: *ap. Cic. Brut.* 253.

D. centurio principum: hoc casu aquila conseruatur omnibus primae cohortis centurionibus interfectis praeter principem priorem: 3, 64,4.

Dux et princeps: VII 88,4; duces principesque: V 41,1; equitatus principesque: V 5,3; equites et principes: VII 38,10; magistratus (ac) principes: VI 22,2; 2,19,1; nobiles principesque: I 44,12; principes ac senatus: (II 5,1) IV 11,3; 2,3,2.

Principes (principes) adulescentium: VII 37,1; inferendi belli: V 51,4; ciuitatis (-um): I 30,1; 31,1; V 51,1; VII 28,6; 31,1 (c); 36,3; 38,2; 65,2; 2,19,1; consilii *u.* **consilium** p. 675 d) z) (*l. loc.*); copiae: *ap. Cic. Brut.* 253; factionis (-um): V 56,3; VI 11,

3; 12, 1; legationis: I 13, 2; partium: I, 35, 4; populi Rom.: I 44, 12; Galliae prouinciae: I 19, 3; earum regionum: 3, 34, 4; regionum atque pagorum: VI 23, 5; — Allobrogum: VII 64, 8; (Bellouacorum: II 14, 3;) Britanniae: IV 30, 1; Galliae: IV 6, 5; V 6, 4; VII 1, 4; — (I 19, 3;) Haeduorum: (I 16, 5;) VII 32, 2; Hispaniae: I, 74, 5; Lemouicium <e>: VII 88, 4; Neruiorum: V 41, 1; Treuerorum: V (3, 5;) 4, 3; Vbiorum: IV 11, 3; (Venetorum et finitimorum: III 8, 3.)

Adiect.: alii <e> . . . alii <e>: V 54, 1; Gaditani: 2, 20, 2; idem: I 31, 1; multi: I 44, 12; non nulli: V 3, 5; omnes: I (31, 2;) 44, 12; IV 13, 4; perpauci: V 5, 4; (prior: 3, 64, 4;) reliqui: V 5, 4; VII 4, 2; singuli: V 6, 4; (sui: II 14, 3; III 8, 3.)

principatus. **A. obi.:** obsidibus Haeduis redditis, ueteribus clientelis <e> restitutis . . . Sequani principatum dimiserant <a miserant Paul>: VI 12, 6; ¶ ut (Sequani) . . . partem finitimi agri . . . possiderent Galliaeque totius principatum obtinerent: VI 12, 4; *u. praeterca obtineo p. 873 (4 loc.);* ¶ harum (factionum) alterius principatum tenere Haeduos, alterius Aruernos: I 31, 3; ut omni tempore totius Galliae principatum Haedui tenuissent: I 43, 7; ¶ Cingetorigi . . . principatus atque imperium est traditum: VI 8, 9.

B. abl.: magno dolore Haedui ferunt <e> se deiectos <sed eiectus B.M> principatu: VII 63, 8.

C. c. praep.: in ea ciuitate duo de principatu inter se contendebant, Indutiomarus et Cingetorix: V 3, 2; si sunt plures pares, suffragio druidum <adlegitur add. §>, non nunquam etiam armis de principatu contendunt: VI 13, 9; ¶ his erat inter se de principatu contentio: VII 39, 2; ¶ sed celeriter est inter eos de principatu controuersia orta: 3, 112, 10.

prior (prius, prius quam), primus (primum, primo).

I. compar. prior (adiect.); A. pertinet ad locum; a) ui adiect.: interiores, dum ea, quae . . . praeparata <e> erant, proferunt, priores fossas explent, . . . cognouerunt: VII 82, 3.

b) ui subst.: hi nouissimos adorti . . . magnam multitudinem . . . considerunt, cum ab extremo agmine ad quos uentum erat . . . impetum nostrorum militum sustinerent, priores, quod abesse a periculo uiderentur neque ulla necessitate neque imperio continerentur, exaudito clamore perturbatis ordinibus omnes in fuga sibi praesidium ponerent: II 11, (4.) 5.

B. pertinet ad tempus; a) ui attributi: (Philippus et Cotta <consules con. Np. > priores anni consules Hug) priuato consilio praetercuntur: 1, 6, 5;) ¶ prioris com meatus expositis militibus: V 23, 4; ¶ sublata priore lege duas promulgauit: 3, 21, 1; ¶ centuriones in priores ordines <in pr. ord. Ciuce>; ampliores ordines a: ampliori ordini Lips., equites Romanos in tribunicium restituit honorem: 1, 77, 2; ¶ prioris sacramenti mentionem faciunt: 2, 32, 7.

b) ui praedicati: Germanos neque priores populo Romano bellum inferre neque: IV 7, 3; qui prior has angustias occupauerit, ab hoc hostem prohiberi <e> nihil esse negotii: 1, 66, 4; res tamen ab Afraniis huc erat necessario deducta, ut, si priores montes, quos petebant, attingissent, . . . impedimenta . . . seruare non possent: 1, 70, 2; confecit prior iter Caesar: 1, 70, 3; constituerat signa inferentibus resistere <e>, prior proelio non lacessere: I, 82, 5.

C. pertinet ad ordinem uel dignitatem: (huc cum cotidiana consuetudine egressae <e> pabulatoribus praesidio propiore ponte legiones <sic Np. > proprio re legiones a: proprio legiones Jhl; priores legiones Kran.) Fabianae duae flumen transissent: 1, 40, 3;) ¶ quae (naues) priorem partem exercitus eo deportauerant: 1, 27, 1; ¶ aquila conseruatur omnibus primae cohortis centurionibus interfectis praeter principem priorem: 3, 64, 4.

prius (aduerb.); 1. = πρότερον; A. non sequitur quam: neque (se) commissurum, ut prius quisquam murum ascenderet: VII 47, 7; — atque omnia prius experienda arbitror: 2, 31, 8; — erat in celeritate omne positum certamen, utri prius angustias montesque occuparent: 1, 70, 1; — quod prius in tumultum Afraniani uenerant, nostri repelluntur: 1, 43, 5.

B. sequitur quam; a) non sequitur uerbum: se prius <sepius h: superius A> in Galliam uenisse quam populum Romanum: I 44, 7.

b) sequitur uerbum; cf. Kitt, GPr. Braunsberg 1875 p. 17 sq.; Ilg, Württemb. Korrespond. Blatt 33, S. 463–69; x) **prius . . . quam xx)** e. ind. (perf.): neque <e> prius fugere destiterunt (hostes), quam ad flumen Rhenum . . . peruenierunt <h>; peruenient x; Hold.; peruenirent a¹; -nirent a²): I 53, 1; nec prius ille est a propugnatoribus uacuis relictus locus, quam restincto aggere . . . finis est pugnandi factus: VII 25, 4; neque finem prius <prius finem Schn.> sequendi fecerunt, quam muro <o> oppidi portisque adpropinquarunt <-arent §>: VII 47, 3.

§) c. conit.: a) praes.: constituunt, ut . . .

omnia prius experiantur expediuntur α , quam ad $\langle c \rangle$ Critognati $\langle c \rangle$ sententiam c descendant $\langle \text{Abdus} \rangle$ descendant ζ : discendant α : VII 78, 1; neque ab eo prius Domitiani milites discedunt, quam in conspectum Caesaris deducatur: 1, 22, 2.

b) perf.: (I 53, 1 u. $\alpha\alpha$): non prius Viridovicem reliquosque duces ex concilio dimittunt, quam ab his sit concessum, arma c , uti $\langle c \rangle$ capiant $\langle c \rangle$ et ad castra contendant: III 18, 7; neu quis quem \langle quisquam alium ζ prius vulneret, quam illum interfectum uiderit $\langle \text{Aq. Bpr.} \rangle$; uideret B corr. : $\text{M}\zeta$: V 58, 4.

c) imperf.: (I 53, 1 u. $\alpha\alpha$): his proratis $\langle c \rangle$ prius in hostium castris constiterunt, quam plane ab his $\langle c \rangle$ uideri aut quid rei gereretur cognosci posset: III 26, 3; prius ad hostium castra peruenit, quam quid ageretur Germani sentire possent \langle poss. sent. ζ \rangle : IV 14, 1; V 58, 4 u. **b**); haec prius illi detrahenda auxilia existimabat, quam ipsum bello $\langle c \rangle$ lacesseret: VI 5, 5; magno accidit casu, ut in ipsum incautum etiam . . . incideret priusque eius aduentus ab hominibus $\langle c \rangle$ uideretur, quam fama ac nuntius \langle aduentus $\text{abd.} \zeta \rangle$ adferretur: VI 30, 2; nec prius sunt uisi obiectis ab ea parte siluis, quam castris adpropinquarent: VI 37, 2; ad reliquas legiones mittit priusque omnes in unum locum cogit, quam de eius aduentu Aruernis nuntiari posset \langle potuisset a pr. : VII 9, 5; 47, 3 u. α \rangle ; interiores . . . prius suos discessisse cognouerunt, quam munitionibus adpropinquarent: VII 82, 4; sic omne (opus) prius est perfectum, quam intellegeretur ab Afranio castra muniri: 1, 41, 5; posse prius ad angustias ueniri, quam sentiretur \langle rentur \rangle : 1, 67, 1; uti . . . prius haec omnia consumerentur, quam quem ad modum accidisset animaluerti posset: 2, 14, 2; quod prius ad continentem uisus \langle usus \rangle est Caesar, quam de eius aduentu fama omnino in eas regiones perferretur: 3, 7, 3; persuasi equitibus nostris, . . . ut . . . circumuenta ab tergo acie prius perturbatum exercitum pellerent, quam a nobis telum in hostem iaceretur: 3, 86, 3; prius Cassius ad Messanam \langle prius cass. ad mess. om. af. nauibus aduolauit, quam Pomponius de eius aduentu cognosceret: 3, 101, 1.

d) ppt.: ut omni tempore totius Galliae principatum Haedui tenuissent, prius etiam, quam nostram amicitiam adpetissent: I 43, 7; ut non prius fuga desisterent, quam in conspectum $\langle c \rangle$ agminis nostri uenissent: IV 12, 2; de obsessione $\langle c \rangle$ non prius agendum constituit, quam rem frumentariam expellisset: VII 36, 1.

3) priusquam, semper c. coni.: $\alpha\alpha$ praes.: uelintne, prius quam finitimi sentiant, . . . milites . . . ad Labienum deducere: V 27, 9; ac prius quam id faciat, castra Labieni se oppugnaturum: V 56, 5; in primis rationem esse habendam dicunt, prius quam eorum clandestina consilia efferantur, ut Caesar . . . intercludatur: VII 1, 6; Verciugetorix, prius quam munitiones ab c Romanis perficiantur, consilium capit omnem . . . equitatum noctu dimittere c : VII 71, 1; hunc collem celeriter, prius quam ab aduersariis sentiat, conueniunt: 1, 51, 4.

33) impf.: itaque prius quam quicquam conaretur, Diuiciacum ad se uocari iubet: I 19, 3; Caesar, prius quam se hostes c ex terrore $\langle c$ ac fuga reciperent, in fines Suessionum . . . exercitum duxit: II 12, 1; prius quam plures ciuitates conspirarent, partiendum sibi ac latius distribuendum exercitum putauit: III 10, 3; prius quam ea pars Menapiorum . . . certior fieret, flumen transierunt: IV 4, 7; ad haec cognoscenda, prius quam \langle prius qui Ciacr. periculum $\langle c$ faceret, . . . C. Volusenum . . . praemittit: IV 21, 1; et prius quam illi aut conuenire aut profugere possent, . . . in deditionem uenire atque obsides sibi dare coegit: VI 3, 2; conantibus, prius quam id effici posset, adesse Romanos nuntiat: VI 4, 1; ex castris egressus, prius quam subsidio ex oppido ueniri posset \langle uenire possent ζ \rangle , . . . potitus loco duas ibi legiones collocauit: VII 36, 7; Caesar etsi . . . maxime probabat coactis nauibus mare transire et Pompeium sequi, prius quam ille sese transmarinis auxiliis confirmaret, tamen: 1, 29, 1; equites[que] committunt proelium et, prius quam plane legiones $\langle \text{CC} \rangle$ explicari et consistere possent, tota auxilia regis . . . in fugam coiciunt $\langle c \rangle$: 2, 26, 4; itaque prius quam telum adigi $\langle c \rangle$ posset aut nostri propius accederent, omnis Vari acies terga uertit: 2, 31, 6; peruenit, prius quam Pompeius sentire posset: 3, 67, 1; milites docuit, quantum usum haberet . . . id fieri celeriter, prius quam auxilia concurrerent: 3, 80, 5; dixerat, prius quam concurrerent acies, fore, uti exercitus Caesaris pelleretur $\langle c \rangle$: 3, 86, 1; quos ille, cum in conspectum eius uenissent, prius quam audiret \langle audiret Oafh. om. l. aut cuius rei causa missi essent cognosceret, corripit atque interfici iussit: 3, 109, 5.

37) ppf.: se . . . ciuitatem conseruaturum, si, prius quam murum aries attigisset, se dedidissent $\langle c \rangle$: II 32, 1; ut, prius quam essent maiores $\langle c \rangle$ coactae copiae, dimicaret: VII 56, 1.

2. = *μᾶλλον*, potius: statuerat enim prius hos *Οἱ*: hoc *αἴ*l) iudicio populi debere restitui, quam suo beneficio uideri receptos (receptas *hl*: 3, 1, 6; crebraeque uoces militum in uigiliis conloquiisque audiebantur, prius se cortice ex arboribus uicturos, quam Pompeium e manibus diuissuros: 3, 49, 2.

II. superl. **primus**. A. = princeps, *πρῶτος*: (opponitur secundo tertio reliquis) a) pertinet ad locum: 1. ui adiectiui: z) attribut.: phalange facta sub primam nostram aciem successerunt: I 24, 5; Romani conuersa signa bipertito intulerunt: prima et secunda acies, ut uictis ac submotis resisteret, tertia, ut ueniens sustineret: I 25, 7; primam et secundam aciem in armis esse *e*), tertiam castra munire iussit: I 49, 2; in primam aciem processit: II 25, 2; prima et secunda acies in armis, ¶ ut ab initio constituta erat, permanebat; post hos *e*) opus in occulto a III. acie fiebat: 1, 41, 4; sed primam aciem quaternae cohortes ex V legionibus tenebant: 1, 83, 2; tantumque a uallo eius prima acies aberat, uti: 3, 56, 1; ¶ uti inter nonissimum hostium agmeu et nostrum primum non amplius . . . senis milibus passuum interesset: I 15, 5; una (acies) a *e*) primo agmine iter impedire coepit: VII 67, 1; uestigio temporis primum agmen erat in conspectu: 2, 26, 2; Fabius Paellignus . . . primum agmen fugientium consecutus: 2, 35, 1; cum primum agmen Pompei procul cerneretur: 3, 41, 5; ¶ ut simul Domitiani exercitus puluis cerneretur et primi antecursores Scipionis uiderentur: 3, 36, 8; ¶ ubi prima impedimenta nostri exercitus . . . uisa sunt: II 19, 6; ¶ neque esse quiequam negotii, cum prima (primum *h*) legio in castra uenisset reliquaeque legiones magnum spatium abessent, hanc sub sarcinis adoriri: II 17, 2; ¶ cum sibi quisque primum itineris locum peteret: II 11, 1; ¶ hora . . . quarta cum primis nauibus Britanniam attingit: IV 23, 2; (hos item ex proximis (primis *add. X; Schn., Fr.: del. Hot.; rell. edd.; primi Madu.*) nauibus cum conspexissent, subsecuti hostibus adpropinquarunt *e*): IV 25, 6; ¶ Gomphos peruenit, quod est oppidum primum Thessaliae ueniuntibus ab Epiro: 3, 80, 1; ¶ cum primi ordines hostium transfixi pilis *e*) concidissent: VII 62, 4; hunc ex primo ordine pauci Caesaris cosecuti milites consistere coegerunt: 1, 13, 3; ¶ (calones in proximum (primum *z*) tumulum procurrunt: VI 40, 1; ¶ qui cum essent progressi primaeque turmae turbae *af*) insidias intraissent: 3, 38, 3.

β) ui praedicati: hi (Segusiaui) sunt extra prouinciam trans Rhodanum primi: I 10, 5; (3, 80, 1 *u. z*) oppidum; ¶ haec cum dixisset (Cra-tinus), primus ex dextro cornu procurrit: 3, 91, 3; — legiones sex (*om. z*), quae primae (ante β) uenerant, . . . castra munire coeperunt: II 19, 5.

2. ui subst.; z) subi.: ut, cum primi eorum (hostium) cecidissent (*om. z*), proximi iacentibus insisterent: II 27, 3; ¶ (conspicere: IV 25, 6 *u. 1. z*) nauis; ¶ adeoque erat impedita uallis, ut in ascensu nisi subleuati a suis primi (<mis *h*¹) non facile eniterentur: 2, 34, 5; ¶ ubi . . . conspexerunt iamque primos superare regionem castrorum animu aduerterunt: 1, 69, 3; ¶ primos (primosque β), qui transierant, equitatu circumuentos interfecerunt: II 10, 3.

β) obi.: circumuenire: II 10, 3 *u. z*) transire; ¶ neque . . . impetum nostrorum tulerunt, primisque deiectis reliqui se uertuerunt: 3, 51, 2; ¶ interficere: II 10, 3 *u. z*) transire; ¶ primisque oppressis reliqui per horum corpora salutem sibi atque exitum pariebant: 3, 69, 3; ¶ nouissimosque premere et primos prohibere ascensu . . . coeperunt: V 32, 2; ¶ subleuare: 2, 34, 5 *u. z*) emiti.

γ) dat.: ut se sub ipso uallo constipauerant (hostes) recessumque primis ultimi non dabant: V 43, 5.

δ) gen.: per horum corpora: 3, 69, 3 *u. z*) opprimere.

b) pertinet ad tempus; z) attribut.: hostibus primo aspectu perturbatis incolumem exercitum traduxit: VII 56, 4; ¶ qui primo clamore audito se ex oppido eiecerant *e*): VII 28, 5; primo exaudito clamore, inde etiam crebris nuntiis incitati . . . magno cursu *e*) eo contenderunt: VII 48, 1; ¶ impetum modo ferre non potuerunt ac primo concursu in fugam coniecti proximas siluas petierunt *e*): VI 8, 6; primo concursu ab *e*) dextro cornu . . . hostes *e*) pelluntur *e*): VII 62, 3; ¶ nostri in primo congressu circiter LXX ceciderunt: 1, 46, 4; quod . . . nostros primo congressu terga uertere coegissent: 1, 47, 2; ¶ turris tectum per se ipsum pressio-nibus *e*) ex contignatione prima suspendere ac tollere coeperunt: 2, 9, 5; ¶ primis diebus *u. dies p. 901 (4 loc.)*; Pompeius *e*) primi diei mora inlata et reliquorum dierum frustra labore suscepto . . . quarto *e*) die finem sequendi fecit: 3, 77, 3; ¶ ut primus excursus uisque militum infringeretur: 3, 92,

2; ¶ (hora: 1,20,1 u. B. b) uesper; ¶ quos primo hostium impetu pulsos dixeram: II 24,1; ne primum quidem posse impetum suum (imp. suum posse β) sustineri (e) existimabant: III 2,4; ut ne primum (Ciacc.; unum X; *edd.*) quidem nostrorum impetum ferrent: III 19,3; quod primum hostium impetum multis ultra uulneribus infatis fortissime sustinuerint: V 28,4; ac uix primum impetum cohors in statione sustinet: VI 37,3; neque uero primum impetum nostrorum Numidae ferre potuerunt: 2,25,5; praemittit equites, qui primum impetum sustineant ac morentur: 2,26,3; an paenitet uos . . . , quod classem hostium primo impetu adueniens profligauerim? 2,32,12; quorum primum impetum equites hostium non tulerunt: 2,34,3; primoque impetu unam ex his *quadriremibus . . . ceperunt: 3,24,3; Achilles . . . occupabat Alexandriam . . . primo impetu domum eius (Caesaris) intrumpere conatus: 3,111,1; ¶ Iux u. **lux** p. 501—506 B. b) et C. (20 loc.); ¶ obsecrare milites coepit, ne primam (Of; prima O^zahl; primi b; *Scal.*; *del.* Ciacc.) sacramenti, quod apud Domitium atque apud se quaestorem dixissent, memoriam deponerent: 2,28,2; ¶ Haedui primis (trinis β) nuntiis ab (e) Litaueico acceptis nullum sibi ad cognoscendum spatium relinquunt: VII 42,1; ¶ neque eum prima opinio fefellit: 3,67,4; ¶ sacramentum: 2,28,2 u. memoria; ¶ carinae ac prima (Np.; primum α) statumina ex (af; et *Ohl.*; *om.* Ned; Np., *Del.*) leui (primum statumen aluci *Elhoffm.*; atque ima statumina ex l. *Paul.*) materia fiebant; reliquum corpus nauium uiminibus contextum coriis integebatur: 1,54,2; ¶ simulatione deditiois extracto primo noctis tempore gubernatorem in terram nauem eicere cogunt: 3,28,5; ¶ quae Cenabi oriente sole gesta essent, ante primam confectam uigiliam in finibus Aruernorum audita sunt: VII 3,3; et prima confecta uigilia III milia passuum . . . progredi . . . iubet: VII 60,1; ille ex castris prima uigilia egressus prope confecto sub lucem itinere post montem se occultauit: VII 83,7.

β) **ui praedientis**: iis (e), qui primi (primo B) murum ascendissent (exceedissent β), praenitia proposuit: VII 27,2; procurrere: 3,91,3 et uenire: II 19,5 u. a) l. β); eorum ut quisque primus uenerat, sub muro consistebat: VII 48,2; ¶ quam quisque ab opere in partem casu deuenit quaeque prima signa (signa prima β) conspexit, ad haec constitit: II 21,6.

c) **pertinet ad ordinem uel dignitatem**: 1. **ui adiect.**: 2) **attribut.**: duabusque missis subsidio cohortibus a Caesare atque iis his (Np.) primis legionum duarum: V 15,4; hoc casu aquila conseruatur omnibus primae cohortis centurionibus interfectis praeter principem priorem: 3,64,4; ¶ nostri in primo congressu circiter LXX ceciderunt, in his Q. (e) Fulginius ex primo hastato (Fulg. primus hastatus *Vascos.*) legionis XIII: 1,46,4; ¶ cum a Cotta primisque ordinibus acriter resisteretur: V 30,1; qui (centuriones) primis (iam primis β; *Schn.*; primis iam *Fe.*) ordinibus adpropinquarent: V 44,1; Labienus noctu (e) tribunis militum primisque ordinibus conuocatis (e) quid sui sit (o) consilii proponit: VI 7,8; primorum ordinum centuriones u. **ordo** p. 963 2. A. a) β) β) centuriones (4 loc.); ¶ pilus u. **pilus** p. 1089 (8 loc.).

β) **ui praed.**: sibi semper primam (rei publicae *add. rece. et edd.*: P. R. *add. a;* *om.* *Nfhl.*; *Hot.*; *Madu.*; reipubl. prim. *nett. edd.*) fuisse dignitatem (sibi semp. rempublicam fuisse dignitatem *Phygg.*) uitaeque potioem: 1,9,2; — quarum (legionum) una (om. *hl.*) prima, altera tertia appellabatur: 3,88,1.

2. **ui subst.**: legatos Iecium (e) et Andecuborum (c), primos ciuitatis (suae *add. B^z;* *Flod.*) miserunt: II 3,1; Caesar obsidibus acceptis primis ciuitatis atque ipsius Galbae regis duobus filiis . . . ducit: II 13,1; euocat ad se Caesar Massilia (Of; massiliam *ahl.*; massiliae *rec.*) XV primos, cum his agit: 1,35,1; ¶ in primis (imprimis) u. **in** p. 139 *extr. et 110* (11 loc.).

B. **ui partitua**: (opponitur aliis eiusdem rei partibus; prima nox = prima noctis pars, initium noctis) cf. O. *Riemann.*, *RIb.* V 103—107; a) **pertinet ad locum**: primos Eburonum fines aduenit: VI 35,6.

b) **pertinet ad tempus**: ac primo aduentu exercitus nostri crebras ex oppido excursionses faciebant . . . ; postea: II 30,1; Calpurnius primo aduentu summa omnium Aetolorum receptus uoluntate . . . omni Aetolia potitus est: 3,35,1; ¶ prima luce, luce prima, a prima luce u. **lux** p. 501—506 B. b) et C. (20 loc.); ¶ prima nocte u. **nox** p. 840 c) (1 (5) loc.); ¶ qui a prima obsidione ad Cicronem perfigerat: V 45,2; ¶ concilio Galliae primo uere . . . indicto: VI 13,1; ¶ milites . . . primo (f; *Paul.*; prima *ahl.*; *edd.*) uesperis secessionem faciunt: 1,20,1; magistrisque im-

perat nauium, ut primo uespere omnes scaphas ad litus adpulsas habeant: 2, 43, 1.

prĭmum (aduerb.): 1. = zuerst (*πρῶτον, ἀρχή*): **A.** non additur cum, ubi, quam: **a)** enumerantur res uel argumenta: sequuntur **z)** singulae uoces; **zz)** deinde u. **deinde** **B.** p. 850 (6 loc.).

ζζ) inde: hos (colles) prĭmum praesidiis tenuit castellaque ibi *communii. inde, ut loci cuiusque natura ferebat, ex castello in castellum perducta munitione circumuallare Pompeium instituit: 3, 43, 1. 2.

77) post u. **post** p. 1144 **A.** (3 (?) loc.).

δδ) postea: prĭmum <primo?> sagittariis funditoribusque circumiectis, postea leuis armaturae magna multitudine missa . . . munitiones impediēbat: 3, 45, 3; (Metropolitae primo <a¹: prĭmum z; *edd.*) eodem usi consilio . . . portas clauserunt murosque armatis compleuerunt, sed postea casu ciuitatis Gomphensis <e> cognito . . . portas aperuerunt: 3, 81, 1.)

εε) tum: id aliquot de causis acciderat, ut subito Galli belli renouandi . . . consilium caperent: prĭmum, quod legionem neque eam <e> plenissimam . . . propter paucitatem despiciēbant, tum etiam, quod propter iniquitatem loci . . . ne prĭmum quidem posse impetum suum sustineri <e> existimabant; accedebat, quod suos ab se liberos abstractos obsidum nomine dolebant: III 2, 3—5.

ζζ) enuntiatā: hic (timor) prĭmum ortus est a tribunis militum, praefectis reliquisque, qui . . . non magnum <e> in re militari usum habebant. . . horum uocibus ac timore paulatim etiam ii <e>, qui magnum in castris usum habebant, . . . perturbabantur: I 39, 2, 5; eos incusauit: prĭmum quod aut quam in partem aut quo consilio ducerentur sibi quaerendum aut cogitandum putarent: I 40, 1; *cf. qu. sqq.*; ubi . . . turrim <e> procul constitui uiderunt, prĭmum irridere ex muro atque increpitare uocibus, quod tanta machinatio ab <e> tanto spatio instrueretur <e>. . . ubi uero moueri et adpropinquare moenibus <e> uiderunt, . . . legatos . . . miserunt: II 30, 3; 31, 1; duae prĭmum traves in solo . . . conlocantur . . . : 2, 10, 2; *cf. qu. sqq.*; prĭmum conati sunt praefectum equitum C. Volusenum interficere . . . postquam id difficilius <e> nisum est . . . , ad Pompeium transierunt: 3, 60, 4, 5; 84, 2 u. **prĭmo** **A.** 1); ab his enim prĭmum equitatus est pulsus, ab isdem factae caedes sagittariorum ac funditorum, ab isdem acies Pompeiana a sinistra parte [erat] circumita atque initium fugae factum: 3, 94, 4.

b) non enumerantur res uel argumenta: quorum in fines prĭmum Romani exercitum introduxissent, ad eos defendendos undique conuenirent: II 10, 4; naues in Venetiam, ubi Caesarem prĭmum <esse *add.* z; *edd.*> bellum gesturum constabat, quam plurimas possunt cogunt: III 9, 9; qui sunt ex iis <e> nati, eorum habentur liberi, quo <quibus ζ> prĭmum <primo Bζ> uirgo quaeque deducta est <uirgines quaeque ductae sunt ζ>: V 14, 5; ut quo prĭmum occurreretur <ζ> *Schn.*: curreretur z; *rell. edd.*) aut cui rei ferretur auxilium uix ratio iniri posset: VII 24, 4; hoc prĭmum <?> proelium *Paul*) Caesari ad Ilerdam nuntiatur; simul perfecto ponte celeriter fortuna mutatur: 1, 59, 1; Alexandriae de Pompei morte cognoscit atque ibi prĭmum e naue egrediens clamorem militum audit: 3, 106, 4.

B. prĭmum additur uocibus cum, ubi, — quam: **a)** cum prĭmum: his rebus celeriter administratis ipse, cum prĭmum per anni tempus potuit, ad exercitum contendit: III 9, 2; (Calenus legionibus equitibusque Brundisii in naues impositis, ut erat praeceptum a Caesare, quantum nauium facultatem habebat <cum prĭmum nauigandi facultatem habuit *Ciacc.*>, naues soluit: 3, 14, 1;) ¶ ipse, cum prĭmum pabuli copia esse inciperet, ad exercitum uenit: II 2, 2; — Brutum . . . classi . . . praeficit <e> et, cum prĭmum posset <possit?>, in Venetos proficisci iubet: III 11, 5; — constituit Curio, cum prĭmum sit data potestas, proelio rem committere: 2, 33, 3.

b) ubi prĭmum: at hostes, ubi prĭmum nostros equites conspexerunt . . . impetu facto celeriter nostros turbauerunt: IV 12, 1; legiones, ubi prĭmum planitiem attigerunt, infestis contra hostes <e> signis constiterunt: VII 51, 3; Vibullius . . . , ubi prĭmum e re uisum est <e re uisumst *Elbert.*; *Np.*; rursus *codd.*> reuersus est 2 *dett.*>, adhibito Libone <e> . . . agere instituit: 3, 18, 3; — quae (classis) ubi conuenit ac prĭmum ab hostibus uisa est, . . . naues . . . constiterunt: III 14, 2.

c) quam prĭmum: ut quam prĭmum intellegere posset, utrum apud eos pudor atque officium an timor plus <e> ualeret: I 40, 14; huic mandat, ut <e> exploratis omnibus rebus ad se quam prĭmum reuertatur: IV 21, 2; C. Trebonium legatum relinquit, ipse ut quam prĭmum iter faceret <conficeret ζ> *Schn.*; u. *CC*): VII 11, 3; magni interesse arbitrabatur quam prĭmum oppido potiri cohortesque ad se in castra traducere: 1, 21, 1; hoc uero magis proparare Varro, ut cum legionibus quam prĭmum

Gades contenderet: 2, 20, 1; ut quam primum se cum Antonio coniungeret: 3, 30, 2; ut aut illum quam primum traiceret quod habet Brundisii copiarum cogamus aut exitu <e> prohibeamus: *ap. Cic. ad Att. IX 14, 1.*

2. = zum ersten Mal (*τὸ πρῶτον*): qui tum primum adlato nuntio de oppugnatione Vellaunoduni . . . praesidium Cenabi tuendi causa . . . comparabant: VII 11, 4; primumque eo tempore Galli castra munire instituerunt <u. CC>: VII 30, 4; Capnae primum sese <e> confirmant et colligunt: 1, 14, 4.

primo. A. sequuntur certae quaedam uoces; a) post u. post 1. A. p. 113 extr. et 114 (5 loc.).

b) postea u. postea p. 117 B. a) et (5) loc.).

c) postea quam u. posteaquam p. 117 extr. et 118 (3 loc.).

d) postquam: Labienus primo uineas agere, cratibus atque aggere paludem explere atque iter munire conabatur. postquam id difficultius confieri <e> animaduertit <e>, silentio . . . egressus . . . Metiosedum peruenit: VII 58, 1, 2.

e) inde: VII 48, 1 u. primus p. 1208 A. b) α) clamor.

l) aliae uoces: aciemque instruxit primo <Na>: primum b; V.; *Db.*: primum *Oyhl*) suis locis pauloque a castris Pompei longius, continentibus uero diebus, ut progredere a castris suis collibusque Pompeianis aciem subiceret: 3, 84, 2; ¶ crebris Pompei litteris castigabantur, quoniam primo uenientem Caesarem non prohibuissent, *at reliquos eius exercitus impeditent: 3, 25, 3.

g) tota enuntiatia: Caesar primo . . . proelio supersedere statuit, cotidie tamen equestribus proeliis . . . periclitabatur <e>. ubi nostros non esse inferiores intellexit, . . . tormenta conlocauit. . . hoc facto . . . sex legiones . . . in acie constituit: II 8, 1-5; nostri primo integris nribus fortiter repugnare <e> . . . cum iam amplius horis <o> sex continenter pugnaretur ac non solum uires, sed etiam tela nostros <e> deficerent, . . . adcurrunt <e>: III 4, 2; 5, 1, 2; genus hoc est ex essedis pugnae: primo per omnes partes perequitant et tela coiciunt atque ipso . . . strepitu rotarum ordines plerumque perturbant, et cum se inter equitum turmas insinuauerunt, ex essedis desiliunt et pedibus <e> proeliantur. aurigae interim . . . IV 33, 1, 2; dixerat aliquis leniorem sententiam, ut primo <primum?> M. Marcellus, ingressus in eam orationem . . .; ut M. Caelidius, qui cen-

sebat . . .; ut M. Rufus, qui . . . sequebatur: 1, 2, 2-4; genus erat pugnae militum illorum, ut magno impetu primo procurerent (concurrerent *hl*), audacter locum caperent. . . rari dispersique pugnarent; si premerentur, pedem referre . . . non turpe existimarent: 1, 41, 1, 2; ac primo Afraniani milites uisendi causa facti ex castris procurabant contumeliosisque uocibus proquebantur nostros . . . sed ubi paulatim retorqueri agmen . . . conspexerunt . . . nemo erat adeo tardus . . . quin: 1, 69, 1, 3.

B. non sequuntur certae uoces aut tota enuntiatia: (V 13, 5 u. primum p. 1212 A. b);) ubi tempus alterius contabulationis uidebatur, tigna item ut primo <-ma l> tecta extremis lateribus instruebant: 2, 9, 7.

pristinus. A. = prior, superior: Catone . . . acerrime repugnante et pristina consuetudine dicendi mora dies extrahente (catonem . . . repugnantem . . . extrahentem): 1, 32, 3; Allobroges . . . seu pristina sua consuetudine, quod una in Gallia bella gesserant, seu gloria elati cuncta . . . exposuerunt: 3, 79, 6; ¶ hoc unum ad pristinam fortunam Caesari (caes. ad pr. fort. *h*) defuit: IV 26, 5; ¶ non obliuis pristini instituti Caesar mittit ad eum A. Clodium: 3, 57, 1; ¶ tanta uniuersae Galliae consensio fuit libertatis uindicandae et pristinae belli laudis recuperandae, ut: VII 76, 2; ¶ auctis copiis Pompei . . . pristina omnium confirmatur opinio et spes uictoriae augetur: 3, 82, 2; ¶ nona religio iuris iurandi . . . rem ad pristinam belli rationem redegit: 1, 76, 5; ¶ ut non solum in pristinum statum redissent, sed omnium temporum dignitatem et gratiam antecessisse uiderentur: VII 51, 4; ¶ reminisceretur et ueteris incommodi populi Romani et pristinae uirtutis Heluetiorum: I 13, 4; milites non longiore oratione cohortatus <e>, quam uti suae pristinae uirtutis memoriam retinerent: II 21, 2; hortatur, ut pristinum uirtutem retineat: V 48, 6; milites cohortatus, ut suae pristinae uirtutis et secundissimorum <e> procliorum retinerent memoriam <o>: VII 62, 2; quorum in consilio omnium uestrum consensu pristinae residere uirtutis (uirt. resid. *z*) memoria uideatur: VII 77, 4; ueteranae legionis milites . . . neque ex pristina uirtute remittendum aliquid putauerunt et <e>: 3, 28, 5.

B. hesternus: milites nostri pristini diei perfolia incitati in castra iruperunt: IV 14, 3; ¶ magnumque fructum suae pristinae lenitatis omnium iudicio Caesar ferebat: 1, 71, 7.

priuatus. 1. ut adiectiuum: uicos ad qua-

dringentos, reliqua priuata aedificia incendunt: 15, 2; cf. *RSebn. in BPhW. IV 1381*;
 ¶ sed priuati ac separati agri apud eos nihil est: IV 1, 7;

¶ arma omnia priuata ac publica in domum Gallonii contulit: 2, 18, 2;
 ¶ qui praeter imperatas pecunias suo etiam priuato compendio seruebant: 3, 32, 4;

¶ Philippus et Cotta (u. CC) priuato consilio praetercuntur neque eorum sortes deiciuntur: 1, 6, 5; (nauis) erat sine militibus priuatoque consilio administrabat: 3, 14, 2; ut potius priuato paucorum et latronum quam regio consilio susceptum bellum uideretur: 3, 109, 6;

¶ fere de omnibus controuersiis publicis priuatasque constituunt (druides): VI 13, 5;

¶ pecunias monumentaque, quae ex fano Herenlis conlata erant in priuatam (praetoriam Paul) domum, referri in templum iubet: 2, 21, 3;

¶ inimicitiasque habebat (Bibulus) etiam priuatas cum Caesare ex aedilitate et praetura (CC) conceptas: 3, 16, 3;

¶ qua in re Caesar non solum publicas, sed etiam priuatas iniurias ultus est: I 12, 7;

¶ nauium, quae cum annotis priuatisque, quas sui quisque commodi (o) causa (e) fecerat, amplius octingentae uno (e) erant uisae tempore (e): V 8, 6;

¶ semper se rei publicae commoda priuatis necessitudinibus habuisse potiora: 1, 8, 3;

¶ habere se a Pompeio ad eum priuati (priuatim Nae) officii mandata demonstrat: 1, 8, 2;

¶ (praemia: 2, 21, 2 u. 2. B. b.);

¶ cum in reliquis fere (o) rebus, publicis priuatisque rationibus (del. Miller), Graecis litteris (o) utantur: VI 14, 3;

¶ res: V 3, 5 u. **priuatum**;

¶ (druides) sacrificia publica ac priuata procurant: VI 13, 4.

2. **ui subst.**: A. **sing.**: si qui (quis C; Aim.) aut priuatus (priuati §) aut populus eorum decreto non stetit, sacrificiis interdicunt: VI 13, 6;

¶ sacramento quidem nos tenere qui potuit (Domitius), cum proiectis fascibus et deposito imperio priuatus et captus ipse in alienam uenisset potestatem? 2, 32, 9.

B. **plur.**: a) **subi.**: lictoresque habent in urbe et (P. Man.; ex s) Capitolio priuati (Steph.; priuatim s) contra omnia netustatis exempla (u. CC): 1, 6, 7; 2, 18, 5 u. d) **extr.**;

¶ (stare: VI 13, 6 u. A.)

b) **dat.**: prouinciae priuatis decernuntur, duae consulares, reliquae praetoriae: 1, 6, 5;

¶ tributis (attributis Pluygers) quibusdam populis (hl; publicis af; edd.) priuatisque (publice priuatimque Ciacc.) praemiis reliquos in posterum bona spe complet: 2, 21, 2.

c) **gen.**: bona: 2, 18, 5 u. d) **extr.**

d) **e. praep.**: quas (naues) Igili et in Cosano a priuatis coactas seruis, libertis, colonis suis compleuerat: 1, 34, 2; — Pompeius . . . pecunia societatis sublata et a (om. Oaf) quibusdam priuatis sumpta . . . Pelusium peruenit: 3, 103, 1.

iudicia in priuatos reddebat, qui (reddebat; qui Db.; Dt.) uerba atque orationem aduersus rem publicam habuissent; eorum (habuissent, eorum Db.; Dt.) bona in publicum addicebat: 2, 18, 5.

priuatum: (habere: 1, 6, 7 u. **priuatus**

2. B. a) habere: 1, 8, 2 u. **priuatus** 1. officium;) eadem ratione priuatim ac publice quibusdam (quibus quaedam O;) ciuitatibus (del. Paul) habitis honoribus Tarracone discedit: 2, 21, 5;

¶ postea quam non nulli principes . . . ad Caesarem uenerunt et de suis priuatim (priuatis §) rebus ab eo petere coeperunt: V 3, 5; ut undique ad eum legationes concurrerent, gratiam atque amicitiam publice priuatimque peterent: V 55, 4;

¶ esse non nullos, quorum auctoritas apud plebem plurimum ualeat, qui priuatim (priuati Ciacc.) plus possint (e) quam ipsi magistratus: I 17, 1;

¶ (tribuere: 2, 21, 2 u. **priuatus** 2. B. b.)

priuo: neque (se) rem publicam alterutro exercitu priuare uoluisset: 3, 90, 3.

pro. I. Conlocatio: pro quibus meritis (sic z; edd.; pro quibus meritis §): VII 76, 1; (pro quibus rebus: 1, 32, 7); — *rell. locis praepos. primum semper obtinet locum*: pro castris minoribus et simil. 2 locis; pro communi amico, pro his rebus, *sim. 14 loc.*;

pro portis castrorum et *sim. 12 loc.*; pro rei necessitate et *sim. 9 loc.*; pro magnis hominum officiis, pro Caesaris in se beneficiis, pro iis quas acceperint iniuriis, pro suis tantis populique Romani in eum beneficiis, *sim. 11 loc.*

II. Signific.: A. **propr.**, de loco (= πρὸ, ἐμπροσθεν); a) = ante; indicatur **castra** ubi quid factum sit: pro castris u. **castra** p. 479 o) (16 loc. *exe.* I 48, 3);

¶ (pro munitione: 3, 46, 3 u. B. b) §) **zz** obicere;) ¶ copias omnes, quas pro oppido conlocauerat, in oppidum recipit (e): VII 71, 8; ¶ ii, qui pro portis castrorum in statione erant, Caesari nuntiauerunt (e): IV 32, 1; ¶ paulum legiones Caesar, quas pro uallo constituerat, promoueri iubet: VII 70, 5.

§) quo quid motum, ductum sit: dies continuos quinque Caesar pro castris suas copias produxit: I 48, 3.

b) = in. in priore (antiore) rei parte

(vorn auf): hac re pro suggestu pronuntiata . . . proficiscitur: VI 3, 6.

B. trsl.; a) = ἐπιέξ (defendendi, tuendi causa): pacem ab Romanis petierunt, pro his Diuiciacus . . . facit uerba: II (13, 3;) 14, 1; ¶ petere non solum Bellouacos, sed etiam pro his (iis *BM*) Haeduos, ut sua clementia . . . in eos utatur: II 14, 5; ¶ in illa magistratum <e> controuersia alter pro Conuictolitani, alter pro Coto summis opibus pugnauerant <pugnaerat β>: VII 39, 2; eum tumulum, pro quo pugnatum est, magnis operibus munierunt: I, 47, 4; neu pro his pugnarent, a quibus *cum* contumelia perfugae appellarentur: 2, 28, 3; ¶¶ quos cum sic animo paratos <o> uideat <e>, ut nullum pro sua laude periculum recusent: VII 19, 5; multum ipsis militibus hortantibus neque ullum periculum pro salute Caesaris recusantibus . . . naues soluunt: 3, 26, 1.

b) = ἀντί; x) = loco (uice) ales; xx) pendet ex uerbis: pelles (erant) pro uelis alutaeque tenuiter confectae: III 13, 6; his (alciibus) sunt arbores pro cubilibus: VI 27, 3; ¶ omnem eam materiam, quae erat caesa, conuersam ad hostem conlocabat et pro uallo ad utrumque latus exstruebat: III 29, 1; ¶ qui sunt adfecti grauioribus morbis . . . aut pro uictimis homines immolant aut se immolatuos uouent: VI 16, 2; ¶ locus est pro his Diuiciacus Haeduus: I 31, 3; ¶ ne . . . innocentes pro nocentibus poenas pendant: VI 9, 7; ¶ homines immolant . . . , quod, pro uita hominis nisi <e> hominis <o> uita reddatur, non posse <e> deorum immortalium numen placari arbitrantur: VI 16, 3; ¶ utuntur aut aere aut nummo aereo <aereo β> u. *CC*) aut taleis <e> ferreis ad certum pondus examinatis pro nummo <pro nummo *om.* β>: V 12, 4; haec (cornua urorum) . . . ab labris argento circumcludunt atque in amplissimis epulis pro poculis utuntur: VI 28, 6.

ββ) pro consule, pro praetore: dent operam consules, praetores, tribuni plebis quique pro <*om.* x; *add. Pantagathus*> *COSS.* <*cons. ahl*; consules *Oef*; proconsules *Mauit.*> sint <sunt *Ohl*; *om. acf*> ad urbem, ne: 1, 5, 3; ¶ pro praetore u. **praetor** p. 1191 e) (2 (3) *loc.*).

γγ) = ancorae pro funibus ferreis catenis (erant) reuinctae: III 13, 5.

β) = ut, nunquam, quasi; δς; xx) pendet ex uerbis: quae (legio) pro subsidio paulo aequiore loco constitierat: VII 51, 1; ¶ pro uallo exstruere: III 29, 1 u. x) xx) exstruere; ¶ magno sibi esse praesidio posse, si ibi <*om. Ohl*> pro castello ac receptaculo

turrim ex latere sub muro fecissent: 2, 8, 1; ¶ habere pro u. **habeo** p. 1407 *extr. et 1408 (5 loc.)*; ¶ quod pro uallo carros obiecerant: I 26, 3; hanc <e> (siluam) . . . pro natio muro obiectam Cheruscis ab Suebis Suebosque ab Cheruscis [iniuriis incursionibusque] prohibere: VI 10, 5; Pompeiani . . . instare coeperunt cratesque pro munitione obiectas propulerunt, ut fossas transcenderent: 3, 46, 3; has munitiones insequentibus auxit diebus, ut pro muro obiectas haberet: 3, 112, 8; ¶ id eane de causa . . . an perfidia adducti fecerint, . . . non uidetur pro certo esse ponendum <β> proponendum x; *Np., Hald.*): VII 5, 6; ¶ quae (sublicae) pro ariete <pariete *Victorius*> subiectae et cum omni opere coniunctae uim fluminis exciperent: IV 17, 9.

ββ) non pendet ex certis uerbis: cum (Caesar) . . . maxime uellet pro communi amico atque arbitro <-trio *a*> controuersias regum componere: 3, 109, 1; — Caesar epistularum ad Ciceronem Neque, inquit, pro tanto ac diligente se castris continuit: *Charis. ed. Keil* I p. 126; — quorum alter accepto uulnere occupatus <*CC*> per suos pro occiso sublatus, alter <alter . . . subl. *om. af*> interfectus est: 3, 109, 5; — qui ubi pro perfuga ad eos uenit: III 18, 3; — qui (milites) uim suorum, quod in simili culpa uersabantur, ipsi pro suo periculo defendebant: 3, 110, 4; — nihil hunc <e> se absente pro sano facturum arbitratus, qui praesentis imperium neglexisset: V 7, 7; — Considium timore perterritum quod non uidisset pro uiso sibi renuntianisse: I 22, 4.

γ) = compensandi causa: militibus aequa facta aestimatione pecuniam pro his rebus dissoluit (soluit *O*): 1, 87, 1; ¶ (esse: III 13, 6 u. x) xx) esse;) ¶ reddere: IV 16, 3 *ib.* reddere.

III 13, 5 u. x) γγ).

e) = δία, propter, gratia; x) pendet ex uerbis: (conlaudare: V 52, 3 u. d) x) xx) pro merito; ¶ sese pro Caesaris in se beneficiis plurimum ei confiteri debere: V 27, 2; ¶ quam rem et paucis contigisse et pro magnis <et a romanis pro maximis (*B*) β> hominum (omnino *Paul*) officiis consensue tribui docebat: 1, 43, 4; ¶ consensue enim deos immortales, . . . quos pro scelere eorum uleisci uelint, his secundoiores interdum res . . . concedere: 1, 14, 5; ne . . . uleiscendi Romanos pro iis <his x> quas acceperint <acceperant *af*> iniuriis occasionem dimittant: V 38, 2.

β) pendet ex subst.: ut aliquando pro tantis

laboribus fructum victoriae perciperent: VII 27, 2; ¶ et ciuitati sese consulere . . . et Caesari pro eius meritis gratiam referre: V 27, 11; quod sibi a parte <e> eorum gratia relata non sit pro suis in eos maximis beneficiis: 1, 23, 3; ¶ Haeduos et Remos, quos praecipuo semper honore Caesar habuit, alteros pro uetere ac perpetua erga populum Romanum fide, alteros pro recentibus Gallici belli officiis: V 54, 4; ¶ habere nunc se rationem officii pro beneficiis Caesaris: V 27, 7; ¶ tametsi <e> pro ueteribus Heluetiorum iniuriis populi Romani ab his poenas bello repetisset: I 30, 2.

γ) pend. ex adiect.: (erant) Vticenses pro quibusdam Caesaris in se beneficiis illi amicis-simi: 2, 36, 1.

δ) non pendet ex certis quibusdam uocibus: (pro . . . beneficiis: I 42, 3 u. d) α) αα) pro beneficiis: 3, 10, 2 *ib.*: ¶ pro . . . beneuolentia: V 25, 2 u. p. uirtute; ¶ ut magna multitudine circumfusa pro tali facinore stirps ac nomen ciuitatis tollatur: VI 34, 8; ¶ quibus ille pro meritis <pro quib. mer. β> ciuitatem eius immunem esse iusserat, iura legesque reddiderat atque <e> ipsi Morinos attribuerat: VII 76, 1; Caesar magis eos (Mas-silienses) pro nomine et uetustate quam pro meritis in se ciuitatis conseruans duas ibi legiones praesidio relinquit <e>: 2, 22, 6; ¶ huic Caesar pro eius uirtute atque in se beneuolentia . . . maiorum locum restituerat: V 25, 2.

δ) = *κατά*: α) = secundum: αα) e. subst.: ad eum (Ptolomaeum) Pompeius misit, ut pro <eius *add.* O> hospitio atque amicitia patris Alexandria reciperetur atque illius opibus in calamitate tegeretur: 3, 103, 3; ¶ magnamque in spem ueniebat, pro suis tantis populi-que Romani in eum beneficiis cognitis suis postulatis fore, uti pertinacia desisteret: I 42, 3; hunc pro suis beneficiis Caesar idoneum iudicauerat, quem cum mandatis ad Cn. Pompeium mitteret: 3, 10, 2; ¶ scribendum ad te existimauit et pro nostra beneuolentia petendum, ne quo progredereris: *ap. Cic. ad Att. X 8 B. 1*; ¶ si forte pro sua clementia ac mansuetudine . . . statuisset Aduaticos esse conseruandos: II 31, 4; ¶ Caesarem quoque pro sua dignitate debere et studium et iracundiam suam rei publicae dimittere: 1, 8, 3; ¶ pro hospitio u. **hospitium** *p. 1518 cetr. et 1519 (4 loc.)*; ¶ quod ne facias, pro iure nostrae amicitiae a te peto: *ap. Cic. ad Att. X 8 B. 1*; ¶ sperare <se

add. β) pro eius iustitia, quae petierint, im-petraturos: V 41, 8; ¶ (quem locum tuae probandae <*dik*; pro laude X; *Fr.*) uirtutis <pro laude uirt. tuae β> exspectas <β> spectas α; *Schn., Db., Fr.*): V 44, 3;) ¶ pro magnitudine periculi bellum parare . . . instaurant: III 9, 3; ¶ pro . . . mansuetudine: II 31, 4 u. p. clementia; ¶ Cice-ronem pro eius merito legionemque conlaudat: V 52, 3; ¶ ut . . . reliqua pro loci natura, pro ni tempestatum illis essent aptiora et accommodatiora: III 13, 7; ¶ uel pro hospitio regis Nicomedis uel pro horum necessitate, quorum de <e> re <e> agitur, refugere <e> hoc munus . . . non potui: *ap. Gell. V 13, 6*; equidem mihi uideor pro nostra necessitate non labore, non opera, non industria defuisse: *ap. Gell. XIII 3*; ¶ Scipionem eadem spes prouinciae atque exercituum impellit, quos se pro necessitudine partituum cum Pompeio arbitratur <CC>: 1, 4, 3; ¶ militibus . . . agros . . . pollicetur, quaterna <e> in singulos ingera et pro rata parte centurionibus euocatis-que: 1, 17, 4; ¶ quibus quoniam pro pietate <P> proprietate *ABM*β) satis fecerit, habere nunc se rationem officii pro beneficiis Caesaris: V 27, 7; ¶ ut . . . quae . . . in Gallia gererentur <e> cognosceret consilium-que pro tempore et pro re <se M> caperet: V 8, 1; pro quibus rebus hortatur ac postulat, ut rem publicam . . . una secum administrent: 1, 32, 7; ¶ pro tempore: V 8, 1 u. p. re; ¶ pro . . . ui: III 13, 7 u. p. natura.

β) pro se: cum pro se quisque in conspectu imperatoris etiam in <e> extremis suis rebus operam nauare cuperet: II 25, 3; maxime-que timoris causa pro se quisque id munus legationis recusabat: 1, 33, 1.

β) = si ratio habetur, *ὅς πρὸς, ὅς ἐν*: regiones secutus quam potuit aequissimas pro loci natura XIII milia passuum complexus . . . munitiones . . . perfecit: VII 74, 1; — pro multitudine autem hominum et pro gloria belli atque fortitudinis angustos se fines habere arbitrabantur: I 2, 5; — funera sunt pro cultu Gallorum magnifica et sumptuosa: VI 19, 4; — minus multitudine militum legionariorum pro hostium numero ualebat: I 51, 1; — uado per equites inuento pro rei necessitate oportuno, ut brachia modo atque umeri ad sustinenda arma liberi ab aqua esse possent: VII 56, 4.

[Falso: doluisse se, quod populi Romani beneficium <P. R. beneficium d; pro beneficio α> sibi pro contumeliam . . . extorqueretur: 1, 9, 2.]

Repetita est praepositio: pro tempore et pro re: V 8, 1; pro multitudine autem hominum et pro gloria belli atque fortitudinis: I 2, 5; — uel pro hospitio regis . . . uel pro horum necessitate: *ap. Gell.* V 13, 6; — non pro amico, sed pro *⟨om. z; plur. ead.⟩* hoste habiturum: I 44, 11; — magis . . . pro nomine et uetustate, quam pro meritis . . . ciuitatis: 2, 22, 6; — (alter pro, alter pro: V 54, 4; VII 39, 2;) — pro loci natura, pro ui tempestatum: III 13, 7;

† **non repetita est praep.:** pro castello ac receptaculo: 2, 8, 1; pro sua clementia ac mansuetudine: II 31, 4; pro cauto ac diligente: *ap. Charis.* I 126; — pro communi amico atque arbitro: 3, 109, 1; pro hospitio atque amicitia patris: 3, 103, 3; pro eius uirtute atque in se beneuolentia: V 25, 2; — pro disciplina et praeceptis: 3, 10, 4; pro nomine et uetustate: 2, 22, 6.

probo. A. = laudare, comprobare, assentiri; (probari = placere: a) sequitur obiect.: z) alqd; zz) obi. est subst.: consurgunt ii, qui et causam et hominem probant . . . atque a *⟨e⟩* multitudine conlaudantur: VI 23, 7; † consilium u. **consilium** p. 674 (7 loc.); IV 21, 7 u. uirtutem; † cum his mihi res *est, qui eruptionem probant: VII 77, 4; † meum factum probari abs te triumpho gaudio *⟨e⟩*: *ap. Cic. ad Att.* IX 16, 2; † hunc cum reliquis rebus locum probat *⟨probari⟩* Q¹M²; probabat β), tum *⟨e⟩* quod: VI 32, 5; † probata re atque omnibus iure iurando *⟨e⟩* adactis postero die . . . duas se acies . . . ostendunt: VII 67, 1; probat rem senatus de mittendis legatis: 1, 33, 1; multum ad hanc rem probandam adiuuat adolescentia, magnitudo animi *⟨o⟩*, superioris temporis prouentus, fiducia rei bene gerendae: 2, 38, 2; † omnium consensu hac *⟨ae BM; haec af⟩* sententia probata . . . urbes Biturigum incenduntur: VII 15, 1; atque ego hanc sententiam probarem, . . . si . . . uiderem: VII 77, 6; † cuius et uirtutem et consilium probabat: IV 21, 7.

β) obi. est pronom. (uel numerale): gaudeo meherecule nos significare litteris, quam ualde probetis ea, quae apud Corfinium sunt gesta: *ap. Cic. ad Att.* IX 7 C. 1; † hoc ueteres non probant milites: VI 40, 4; — [haec quo facilius Pompeio probari possent, omnes suas terrestres urbiumque copias dimissurum *⟨e; u. CC⟩*: 3, 10, 10;] † quod non nulli cum probarent *⟨comprob. M^{1⟩}*, periculi causi sequi non potuerunt: *ap. Cic. ad Att.* X 8 B. 2; — Scipionem ea esse auctoritate, ut non solum libere quae probasset exponere, sed etiam . . .

compellare *⟨e⟩* . . . posset: 3, 57, 3; † facilem esse rem, . . . si modo unum omnes sentiant ac probent: V 31, 2.

γ) alqm: hominem: VI 23, 7 u. z) zz) causam; † at, credo, [si] Caesarem probatis, in *⟨e⟩* me offenditis: 2, 32, 10; † in se iura magistratum commutari, ne ex praetura et consulatu, ut semper, sed *⟨M^{1⟩}*: fit *af; sit M^{1⟩}* per paucos probati et electi in prouincias mittantur: 1, 85, 9; in se aetatis excusationem nihil ualere, † quod quom *Np.*; quin *Madu.* superioribus bellis probati fracti uel debilitati *Heller*; prostrati *Kraff.* ad obtinendos *⟨conficiendos Paul⟩* exercitus euocentur: 1, 85, 9.

γ) dupl. acc.: ad unum omnes Vercingetorigem probant imperatorem: VII 63, 6.

δ) sequitur infin.: Caesar etsi ad spem conficiendi negotii maxime probabat *⟨probat f⟩* coactis nauibus mare transire et Pompeium sequi, . . . tamen: I, 29, 1.

ε) intellegendum est obi.: latum ab X tribunis plebis . . . , ut sui ratio absentis haberetur ipso consule Pompeio; qui si improbasset, cur ferri passus esset *⟨e⟩*? si probasset, cur *⟨e⟩* se *⟨e⟩* uti populi beneficio prohibuisset? I, 32, 3.

B. = praestare (efficere, ut probetur): pastoresque Domitii *⟨e⟩* spe libertatis excitati sub oculis domini *⟨e⟩* suam probare operam studebant: 1, 57, 4; † quem locum tuae probandae *⟨dik; pro laude z; Fr.⟩* uirtutis *⟨pro laude uirtutis tuae β⟩* expectas *⟨β; spectas z; Schn., Db., Fr.⟩*: V 41, 3.

C. = demonstrare, argumentis confirmare; sequi. a) obi.: id se facile ex humilitate sua probare posse: V 27, 4.

b) acc. c. inf.: perfacile factu *⟨e⟩* esse illis probat *⟨illis probat del. Notom.⟩* conata perficere: I 3, 6.

procedo. A. propr.: a) absol.: quorum discessu liberam nacti milites colloquiorum facultatem uulgo procedunt: I, 71, 1; † perterrito etiam tum exercitu princeps Labienus procedit iuratque se cum non deserturum: 3, 13, 3; † commeatus et qui frumenti causa processerant tuto ad se recipit: 1, 54, 5; † tali dum pugnatur modo, lente atque paulatim proceditur, crebroque, ut sint auxilio suis, subsistunt: 1, 80, 1.

b) additur z) spatium: neque *⟨e⟩* quisquam est . . . , qui se aut *⟨e⟩* adisse ad initium eius *⟨e⟩* siluae dicat, cum dierum iter LX processerit, aut: VI 25, 4; † longius u.

longe p. 498 c) β) (6 loc.): longius a castris

u. **longe** p. 497 (β) ζζ) (β loc.): ¶ eo die milia passuum XX procedit <progreditur β>: V 47, 1; duplicatoque eius diei itinere VIII milia <mil. a> passuum ex eo loco procedit: 3, 76, 3; ¶ parua manu . . . missa, quae tantum progredereetur <e>, quantum naues processissent: VII 61, 5; ¶ cum tridui uiam processisset: I 38, 1; Ariouistum . . . contendere triduique uiam a <om. β> suis finibus processisse <B²β>; profecisse x; cdd.; u. CC): I 38, 1.

β) unde procedatur: ζζ) ab: ii, qui ab Alesia <qui alesiae β> processerant, maesti . . . se in oppidum receperunt: VII 80, 9.

ββ) ex: (V 44, 4 u. γ) ββ); 3, 76, 3 u. x) milia.

γ) quo procedatur: ζζ) ad: magna fiducia ad nostras naues (Massilienses) procedunt: 1, 56, 3.

ββ) extra: haec cum <e> dixisset (Pulio), procedit extra munitiones <sic β>; ex castris munitiones x) quaeque pars <β>; parti x) hostium confertissima est uisa, inrupit <e>; procedit ex castris munitionisque qua parte acies host. conf. est u., inr. *Nelb.*): V 44, 4; uix agmen nouissimum extra munitiones processerat, cum: VI 8, 1.

γγ) in: scuto ab nouissimis uni militi detracto . . . in primam aciem processit: II 25, 2.

δδ) eo, quo: hac nostris erat receptus, quod eo incitati studio inconsultius processerant: 1, 45, 6; ¶ cupiditatem militum reprehendit, quod sibi ipsi indicauissent, quo procedendum aut quid agendum uideretur: VII 52, 1.

δ) quo consilio: aquationis causa: IV 11, 4; frumenti causa: 1, 54, 5; — [ad]aquandi causa: 1, 66, 1; aggeris petendi causa: II 20, 1.

B. trsl.: a) de opere iisque, qui in opere faciendo occupati sunt: tertio die magna iam pars operis Caesaris <ri Paul> processerat: 1, 82, 1; ¶ sed quantum opere (Afrani) processerant et castra protulerant, tanto aberant ab aqua longius: 1, 81, 3.

b) de tempore: quantoque eius <del. Koch> amplius processerat temporis, tanto erant alacriores: 3, 25, 2.

c) de rebus: diligentiam quidem nostram aut, quem ad finem adhuc res <om. Nhl> processit, fortunam <processit fortuna Nhl> cur praeteream? 2, 32, 11.

Aduerb.: inconsultius: 1, 45, 6; lente: 1, 80, 1; longius 9 loc.; necessario: VII 16, 3; paulatim: 1, 80, 1; uulgo: 1, 74, 1.)

C. Valerius Procillus: (cotidianis

interpretibus remotis per C. Valerium Troucillum <Hold.; troaucillum zb; traucillum A corr., af; Procillum Manut.; cdd.>, principem Galliae prouinciae, familiarem suum, cui summam omnium rerum fidem habebat, cum eo conloquitur: I 19, 3; commodissimum uisum est C. <om. β> Valerium <ual h; uL B²a> Procillum <X: troucillum f>, C. Valeri <conualeri MQ> Caburi filium, summa uirtute et humanitate adulescentem, cuius pater a C. Valerio Flacco ciuitate donatus erat, et propter fidem et propter linguae Gallicae scientiam, qua multa iam Ariouistus longinqua consuetudine utebatur <u. codd.>, et quod in eo peccandi Germanis causa non esset, ad eum mittere: I 47, 4; cf. § 5. 6; C. Valerius <ual h> Procillus <X: troucillus f>, cum a custodibus in fuga trinis catenis uinctus traheretur, in ipsum Caesarem hostes <e> equitatu <e> persequentem incidit: I 53, 5; cf. § 6. 7.

proclino: adiuuat rem proclinatam <inclinatam β> Conuictolitauis plebemque <e> ad furorem impellit: VII 42, 4; ne quo progredereis proclinata <CM; inclinata al.> iam re, quo integra etiam progrediendum tibi non existimasses: ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1.

procliuus: quibus erat procliuē tranare flumen: 1, 48, 7.

proconsul: unde L. Manlius <e> proconsul impedimentis amissis profugisset: III 20, 1; ¶ simul ab Cn. Pompeio proconsule petit . . . quos ex Cisalpina Gallia *consul sacramento rogauisset, . . . ad se proficisci iuberet: VI 1, 2.

procul. A. = πρόχωθεν: cum . . . id frater, qui iam proelio excesserat, procul a uimaduertisset <animum aduertisset Mfi>: IV 12, 6; fuga totius exercitus procul animaduersa sese incolumes in castra conferunt: 2, 42, 5; ¶ cum primum agmen Pompei procul cerneretur: 3, 41, 5; ¶ Ambiorix pronuntiare iubet, ut procul tela coiciant neu <e> propius accedant: V 34, 3; ¶ cum procul Ambiorigem suos cohortantem conspexisset: V 36, 1; signa legionum duarum procul ab utrisque conspiciuntur: 1, 40, 7; ¶ barbari signa procul conspiciati oppugnatione desistunt: VI 39, 4; quae (cohortes) procul equitatum Caesaris conspicatae . . . signa ad Curium transferunt: 1, 24, 3; ¶ fumi incendiorum procul uidebantur: V 48, 10; equitatus hostium procul uisus est: VII 12, 4; haec procul ex oppido uidebantur, ut erat a Gergouia despectus in castra, neque tanto spatio certi quid esset explorari poterat: VII 45, 4; castra . . .

uallo muniri uetuit, quod eminere et procul uideri necesse erat: I, 41, 4; aut aliquo accepto detrimento aut procul equitatu uiso . . . fugiebant: I, 59, 3; quos ubi Afranius procul uisus <del. Ciacc.> cum Petreio conspexit: I, 65, 1; ¶ sed peditatu dumtaxat procul ad speciem utitur, equites in aciem immittit <c>: 2, 41, 2.

monet, ut ignes in castris fieri prohibeat. ne qua eius aduentus procul significatio fiat: VI 29, 5.

B. = πόρρω: a) procul ab: postero die procul a castris hostes in collibus constituerunt: V 17, 1; — consistunt necessario et procul ab aqua et natura iniquo loco castra ponunt: I, 81, 1.

b) non additur ab: ubi uineis actis aggere exstrueto turrim <c> procul constitui uiderunt: II 30, 3; — ut procul in uia dispositis familiaribus suis principibusque ciuitatum disparandos deducendosque ad suos curaret: VII 28, 6.

procumbo. A. de hominibus: a): procumbunt omnibus Gallis ad pedes Bituriges, ne pulcherrimam prope totius Galliae <o> urbem . . . succendere eogerentur: VII 15, 4.

b): ut nostri, etiam qui uulneribus confecti procubuissent <-erant f>, seutis innixi proelium redintegrarent: II 27, 1; ad summam desperationem nostri perueniunt et partim fugientes ab equitatu interficiuntur, partim integri procumbunt: 2, 42, 2.

B. de bestiis: neque quietis causa (alces) procumbunt neque, si quo adflictae casu ceciderunt, erigere sese <c> ac <c> subleuare possunt: VI 27, 2.

C. de rebus: a): frumenta . . . anni tempore atque imbris procubuerant: VI 43, 3.

b): compluribus <c> iam lapidibus ex illa <c> quae suberat turri subductis repentina ruina pars eius turris cecidit, pars reliqua consequens procumbebat: 2, 11, 4; ¶ haec (tigna) cum machinationibus inmissa in flumen <c> delixerat . . . non publicae modo derecte <c> ad perpendicularum, sed prone <c> ac fastigate <c>, ut secundum naturam fluminis procumberent: IV 17, 4.

procuratio: amici regis, qui propter aetatem eius in procuratione <uratione u: Np., Dt.> erant regni, . . . liberaliter responderunt: 3, 104, 1; erat in procuratione regni propter aetatem pueri nutricius eius, eunuchus, nomine Pothinus: 3, 108, 1.

(procurator: Pothinus, nutricius pueri et procurator regni, in parte <c> Caesaris uult: Np., Dt.; del. FHofm; Db., cum ad Achil-

lam nuntios mitteret, . . . a Caesare est interceptus: 3, 112, 11.)

procurro: qui (Gallionius) eo procurandae hereditatis causa uenerat: 2, 18, 2; ¶ illi druides rebus diuinis inter-unt, sacrificia publica ac primata procurant, religiones interpretantur: VI 13, 4.

procurro. A. abs.: a): eodem tempore tertiam aciem Caesar, quae quiescuerat et se ad id tempus loco tenuerat, procurrere <obl. pr.: praecurrere v: praecurrere Ob> iussit: 3, 94, 1; — acieque in locis idoneis instructa <c> unius legionis antesignanos procurrere atque eum tumultum occupare iubet: 1, 43, 3; — et quotiens quo Paul quaeque cohors

procurrere <procurrere p; Schm., ab ea parte magnus numerus hostium cadebat: V 34, 2; illae <ille ul> illae v: illi O; Np., Dt. > cohortes celeriter procurrere <procurr. Obl> infestisque signis . . . impetum fecerunt: 3, 93, 5; ¶ eodem tempore equites ab

sinistro Pompei cornu, ut erat imperatum, uniuersi procurrere <procurrere Obl> omnisque multitudo sagittariorum se profudit: 3, 93, 3; ¶ ita nostri acriter <o> in hostes signo dato impetum fecerunt itaque hostes repente celeriterque procurrere, ut: 152, 3; ¶

genus erat pugnae militum illorum, ut magno impetu primo procurrere <concurrerent hl>, audacter locum caperent, ordines suos non magnopere <c> seruarent, rari dispersique pugnarent: 1, 44, 1; sed nostri milites dato signo cum infestis pilis <om. hl> signis N; Ciacc.> procurrissent <procurrissent Obl> atque animum aduertissent non concurrere a Pompeianis, . . . cursum represserunt: 3, 93, 1.

b): (Crastinus) primus ex dextro cornu procurrit <procurrit O>: 3, 94, 3.

c): relictis ab his <equitibus> qui una procurrere leuis armaturae <-ra v> circumueniebantur atque intericiebantur ab nostris: 2, 34, 3; ¶ circumiri enim sese ab aperto latere procurrere singulis arbitrabantur: 1, 44, 4; ¶ (Pulio pilum in hostes immittit <c> atque unum ex multitudine procurrentem traiecit: V 44, 6.)

d): Sic neque in loco manere ordinesque seruare neque <seruarent, quae a p> procurrere et casum subire tutum uidebatur: 2, 41, 6.

B. additur. a) uide procurratur: z) ab: 3, 93, 3 u. A. a) equites.

β) ex u. ex p. 1170 et loc.

γ) hinc: hinc ad repellendum et prosequendum hostem procurrebant: 2, 8, 2.

b) quo: z) extra: unamque cohortem, quae

temere ante ceteras extra aciem procurrerat, seclusam ab reliquis circumueniunt: I, 55, 3.

β) in: iamque . . . apparabant, cum matres familiae repente in publicum procurrerunt <procurrerant β>: VII 26, 3; ¶ calones in proximum <primum β> tumultum procurrunt: VI 40, 1.

γ) quo: V 34, 2 u. A. a) cohorts.

prodeo. A. de singulis hominibus: hic (Baculus) diffisus suae atque omnium salutis inermis ex tabernaculo prodit; uidet . . . : VI 38, 2; — qua ex frequentia T. Labienus prodit, . . . altercari cum Vatinius incipit: 3, 19, 5; — euocantur illi ad colloquium; prodit Libo atque <e> excusat Bibulum: 3, 16, 3; ¶ tum suo more conclamauerunt, uti <e> aliqui ex nostris ad colloquium prodiret: V 26, 4.

B. de militibus: ubi ne tum quidem eos (hostes) prodire intellexit, . . . exercitum in castra reduxit: I 50, 2; ¶ sed rationem consilii mei accipite, quo firmiore animo in <om. s; an ad?> proelium <proelio Nhl> prodentis: 3, 86, 2; ¶ si quo erat longins prodeundum aut celerius recipiendum: I 48, 7.

C. de nauibus et classium duceibus: sed neque illi <Jurin.; III af; quattuor Nhl> sibi confisi ex portu prodire sunt ausi, . . . neque Bibulus . . . satis mature occurrit: 3, 7, 2; ¶ nauesque triemes duas . . . per causam exercendorum remigum ad fauces portus prodire iussit: 3, 24, 1.

proditio. A. (subi.) obi.: cum . . . signa eius militaria . . . Capuae essent comprehensa et familia Neapoli uisa, quae proditionem oppidi appareret <sic Dt.; neapoli uisaque proditione oppidi appareret s; Neapoli, uis atque proditio oppidi appareret Np.; N. uisa proditionem opp. apparere Kran.; N. missa, quae proditionem opp. appareret F. Hofm.; Dh.; Neap., ut uis atque proditio opp. appareret Plugg.; Neap. uisa esset proditionem opp. apparere Koch; Neap. inssa[que] prod. opp. apparere Paul>: 3, 21, 5.

B. gen.: proditionis insimulare u. **insimulo** p. 185 sq. (3 loc.); ¶ postulauit etiam L. Afranium proditionis exercitus Acutius <e> Rufus apud Pompeium: 3, 83, 2.

C. e. praep.: imperium se a <e> Caesare per proditionem nullum desiderare, quod habere uictoria posset <e>: VII 20, 7.

proditor: qui ex his secuti non sunt, in desertorum ac proditorum numero ducuntur: VI 23, 8.

prodo. A. = tradere, edere, patefacere: a) non additur memoria(e): cuius rei si exem-

plum non haberemus, tamen libertatis causa institui et posteris prodi pulcherrimum iudicarem <cuius rei . . . iudicarem om. β>: VII 77, 13; ¶ ne committeret, ut is locus . . . ex calamitate populi Romani et interecione exercitus nomen caperet aut memoriam proderet <memoria proderetur Faern.>: I 13, 7.

Galli se omnes ab Dite patre prognatos praedicant idque ab <ex β> druidibus proditum dicunt: VI 18, 1; ¶ magistratus quae uisa sunt occultant, quaeque <e> esse ex usu iudicauerunt multitudini produnt: VI 20, 3.

b) memoriae, memoria prode u. **memoria** p. 558 A. e) et B. a) (3 loc.).

B. = deserere, destituere, proicere: desilite, inquit, commitiones <e>, nisi uultis aequam hostibus <om. h> prodere: IV 25, 3; ¶ iurent omnes se exercitum ducesque non deserturos neque prodituros neque sibi separatim a reliquis consilium capturos: 1, 76, 2; cuius (Pulionis) opera proditum exercitum C. Antonii demonstrauius: 3, 67, 5.

quid irati grauius † de uobis sentire possunt, quam ut eos prodatis, qui se uobis omnia debere iudicant: 2, 32, 4; ¶ (Cato) queritur in contione sese proiectum ac proditum a Cn. Pompeio: 1, 30, 5; desertos enim se ac proditos a uobis dicunt. . . uosne uero L. Domitium an uos Domitius deseruit? nonne extremam pati fortunam paratos proiecit ille? non <e> sibi clam uobis salutem fuga petiuit? non <e> proditi per illum Caesaris beneficio estis conseruati? 2, 32, 7, 8; ¶ ne quod in se scelus concepisset ueu suos prodidisse uideantur: 1, 74, 3; ¶¶ ut a quo genere hominum uictoriam sperasset, ab eo initio fugae facto paene proditus uideretur: 3, 96, 4.

produco. A. = *πρόγειν*, (*ἔξάγειν*) *παριστάνα*: a) = in conspectu (hominum) adducere; obi. est α) appellat.: Labienus <e>, cum ab eo impetrauisset, ut sibi captiuos tradi iuberet, omnes productos <Steph.; reductos α> ostentationis, ut uidebatur, causa . . . in omnium conspectu interfecit: 3, 71, 4; casu ciuitatis Gomphensis <e> cognito ex captiuis, quos Caesar ad murum producendos curauerat: 3, 81, 1; ¶ ipse in munitione pro castris cedit; eo duces producuntur: VII 89, 4; ¶ equites: 1, 23, 1 u. senatores; (2, 39, 5 u. equos); ¶ arma conferri <proferri β>, equos <iumenta Kellerbauer> produci, obsides dari iubet: VII 12, 3; multa praeterea spolia † proferebantur, capti homines equique <Ciacc.; equitesque α> producebantur: 2, 39, 5; ¶

gladiatoresque, quos ibi Caesar in ludo habebat, ad forum productos <deductos *Nz*; *Np.*> Lentulus *spe* libertatis confirmat: 1, 14, 4; ¶ homines: 2, 39, 5 *u.* equos; ¶ (impedimenta: VII 45, 2 *u.* numerum;) ¶ missis ex oppido legatis de deditioe arma conferri <proferri β >, iumenta produci, sescentos obsides dari iubet: VII 11, 2; 12, 3 *u.* equos; (45, 2 *u.* numerum;) ¶ (Caesar) munitiones . . . hostium admiratur; legione producta <producta legione β > cognoscit non decimum quemque <e> esse reliquum <e> militem sine vulnere: V 52, 2; ¶ liberos: 1, 23, 1 *u.* senatores; ¶ milites *u.* **miles** *p.* 581 *extr. et* 585 (3 (4) *loc.*): ¶ (mulos: VII 45, 2 *u.* numerum;) ¶ Massilienses post superius incommodum veteres ad eundem numerum ex nauibus productas naues refecerant: 2, 4, 1; ¶ prima luce magnum numerum impedimentorum (<iument. *Ciace.*>) ex castris mulorumque produci deque <e> his <e> stramenta detrahi . . . iubet <uerba mulorumque . . . stramenta *om.* α >: VII 45, 2; ¶ iubet arma tradi, principes produci: VII 89, 3; *cf.* duces; ¶ Caesar . . . omnes senatores senatorumque liberos, tribunos militum equitesque Romanos ad se produci iubet: 1, 23, 1; *cf.* 7) hos omnes; ¶ audite (inquit) Romanos milites, producit seruos, quos in pabulatione . . . exceperat et fame . . . exercitauerat: VII 20, 9; ¶ tirones . . . iure iurando accepto . . . se Otacilio dederunt, qui omnes ad eum perducti <O; producti *Nz*> contra religionem iuris iurandi in eius conspectu <e> crudelissime interficiuntur: 3, 28, 4; ¶ tribunos: 1, 23, 1 *u.* senatores.

β) **nom. propr.:** (tres nobilissimi Haedui capti ad Caesarem perducuntur <produc. *Fr.*> Cotus . . . et Cauarillus . . . et Eporedorix: VII 67, 7) — itaque omnes uno consilio Domitium productum in publicum circumstant: 1, 20, 5.

γ) **pron.:** oppidani perterriti comprehensos eos, quorum opera plebem concitatum existimabant, ad Caesarem perduxerunt <prodixerunt *Q* β ; *Fr.*>: VII 13, 2; produuntur ii <A; hii *Q*; hii *BM*; *Np.*, *D.*>, quos ille edocuerat, quae dici uellet: VII 38, 4; ¶ hos omnes productos a contumeliis militum conuiciisque prohibet: 1, 23, 3.

h) = ex castris educere; α): copias *u.* **copia** *p.* 737 (7 *loc.*); ¶ omnibus deinceps diebus Caesar exercitum in aciem <omnium deinceps caesar exercituum aciem *O*> aequum in locum produxit, si Pompeius proelio decer-

tare uellet, ut: 3, 56, 1; ¶ Domitius tum quoque sibi dubitandum non putauit, quin productis legionibus proelio decertaret: 3, 37, 2; ¶ (numerum: VII 45, 2 *u.* **a**) α) numerum. β): constituit . . . proelio rem committere, posteroque die productos eodem loco, quo superioribus diebus constiterat, in acie conlocat: 2, 33, 4.

c) = prouehere, promouere: Vatinius . . . scaphis elicit naues Laelianas atque ex his longius productam unam quinqueremem et minores duas in angustiis portus cepit: 3, 100, 2.

d) = commouere (alqm. ut prodeat) (?), elicere (?): (Pompeius) ab his liberaliter ipse appellatus et quadam notitia Septimii productus . . . nauiculam paruulam conscendit: 3, 104, 3.

e) = traducere (?): minus exercitatis remigibus minusque peritis gubernatoribus utebantur, qui repente ex onerariis nauibus erant producti <traducti?>: 1, 58, 3.

B. = $\mu\lambda\acute{\iota}\nu\epsilon\upsilon\sigma$. extendere, distendere, dilatere; **a):** Massilienses . . . quoad licebat latiore uti <e> spatio, producta longius acie circumuenire nostros aut pluribus nauibus adoriri singulas . . . contendebant: 1, 58, 1.

b): optimum factu esse duxerunt . . . rem in hiemem producere: IV 30, 2; producit tum <e> res, aciesque ad solis occasum continentur: 1, 83, 3.

(C. = $\tau\epsilon\acute{\iota}\nu\epsilon\iota\nu$, $\acute{o}\lambda\zeta\omicron\delta\omicron\mu\epsilon\acute{\iota}\nu$, facere: fossamque <e> et maceriam <materiam α > sex <e> in altitudinem pedum praeduxerant <prod. β >: VII 69, 5.)

Producere ad u. ad *p.* 105 *sq.* (5 (6) *loc.*); — in aciem aequum in locum: 3, 56, 1; in publicum: 1, 20, 5; — rem in hiemem: IV 30, 2; — eo: VII 89, 4; — pro castris: 148, 3; ¶ **ex u. ex** *p.* 1170 (3 *loc.*).

Aduerb.: centuriatim: 1, 76, 3; longius: 1, 58, 1; 3, 100, 2; repente: 1, 58, 3.

proelior. A.: (essedarii) cum se inter equitum turmas insinuauerunt, ex essedis desiliunt et pedibus <pedites β > procliantur: IV 33, 1; ¶ (duae legiones) proligatis Veromanduis <e>, quibuscum erant congressae, ex loco superiore in ipsis fluminis ripis procliantur: II 23, 3.

(Suebi) equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus procliantur: IV 2, 3; ¶ Curio nunquam se amisso exercitu . . . reuersurum confirmat atque ita proclians interficitur: 2, 42, 4; ¶ accedebat huc, ut nunquam illi conferti, sed rari magnisque internallibus procliantur: V 16, 4.

B.: nullum intercedebat tempus, quin extremi cum equitibus proeliarentur: I, 78, 5.

C. inter equites u. inter p. 201 a) (3 loc.).

proelium. A. subi.: a): si quos aduersum proelium et fuga Gallorum commoueret (moueret 11): I 40, 8; ¶ etsi sine ullo periculo (o) legionis (ni *Ciacc.*) delectae (commissum *add. B. 2*) cum equitatu proelium fore uidebat: I 46, 3; ¶ proelium fit u. **facio** p. 1271 sq. (20 (21) loc.); ¶ unum hoc proelium superest; quo confecto et ille suam dignitatem et nos nostram libertatem recuperabimus: 3, 91, 2.

b) abl. abs.: reliquis oppidi partibus sic est pugnatum, ut aequo proelio discederetur et neutri pellerentur: 3, 112, 7; ¶ neque (e) erat omnium quisquam, qui aspectum modo (e) tantae multitudinis sustineri posse arbitraretur, praesertim ancipiti proelio, cum ex oppido eruptione pugnaretur, foris tantae copiae . . . cernerentur: VII 76, 5; ¶ cur etiam secundo proelio aliquos ex suis amitteret (e)? 1, 72, 2; — ubi neutri transeundi initium faciunt, secundiore equitum proelio nostris Caesar suos in castra reduxit: II 9, 2.

B. obi.: eo fama iam praecurrerat (e), quam supra docuimus, de proelio Dyrrachino, quod multis auxerat (auxerant *Oflit*) partibus: 3, 80, 2; ¶ neque ante proelium in Thessalia factum cognitum . . . ex portu insulae expelli potuit: 3, 100, 4; ¶ committere u. **committo** 2. **A. a)** p. 609 sq. (34 (35) loc.); ¶ conficere: 3, 91, 2 u. **A. a)** superesse; ¶ contra opinionem enim militum famamque omnium uideri proelium defugisse (*Hotom.*: proelio diffug. s) magnum detrimentum adferebat: 1, 82, 2; ¶ non nullos ab (e) nouissimis deserto (A; desertos *BMQ*; *Fr.*; desperato *Paul*: deserto loco *Klussmann*) proelio excedere (acie (add. *Oud.*) ac tela uitare: II 25, 1; ¶ quarum (legionum) aduentu proelium dirimitur ac suas uterque legiones reducit in castra: 1, 40, 7; ¶ facere u. **facio** p. 1271 sq. (24 (25) loc.); ¶ milites certiores facit, paulisper intermitterent proelium . . . seque ex labore reficerent: III 5, 3; ¶ hoc proelio trans Rhenum nuntiatio Suebi . . . domum reuertii coeperunt: I 54, 1; milites . . . proelio nuntiatio cursu incitato in summo colle ab hostibus conspiciebantur: II 26, 3; Cassiellannus hoc proelio nuntiatio tot detrimentis acceptis . . . legatos . . . mittit: V 22, 3; hoc primum (proelium *Paul*) Caesari ad Herdam nuntiatur: I, 59, 1;

¶ opponere (praepondere): 3, 73, 2 u. **C. extr.:** ¶ Heluetii . . . rursus instare et

proelium redintegrare coeperunt: I 25, 6; (militēs) rursus (e) resistentes hostes redintegrato proelio in fugam coniecerunt (e): II 23, 2; ut nostri, etiam qui uulneribus confecti procubuissent, scutis innixi proelium redintegrarent (redint. proel. *Q*): II 27, 1; ¶ hi (e) nostros disiectos adorti proelium renouarunt: III 20, 4; ¶ ita proelium restitutum est: I 53, 1; restituto proelio ac repulsis hostibus eo, quo Labienum miserat, contendit: VII 87, 3; ¶ (centuriones eius cohortis, quae in statione erat,) paulisper una proelium sustinent: VI 38, 3; quod (nostri) iniquo loco atque impari congressi numero (e) quinque horis proelium sustinuissent: 1, 47, 3; ¶ nocturnaue proelia esse uitanda: 1, 67, 3.

C. dat.: proelio rem committere u. **committo** p. 611 **B. a)** (3 loc.); ¶ proelio (iis) interesse u. **intersum** p. 221 **B. a)** (3 loc.); ¶ Caesar . . . exercitum refecit (e), ne defessum proelio obiciat: 1, 65, 2; ¶ **futurum*, ut . . . ei, qui ante dimicare timuissent, ultro se proelio offerrent: 3, 73, 6; ¶ hortatusque est, ne . . . his rebus terrerentur multisque secundis proelii unum aduersum et id mediocre opponerent (praepon. *Paul*): 3, 73, 2.

D. genet.; a): superius . . . institutum . . . seruabat, ut . . . expeditos . . . inter equites proeliari iuberet, qui cotidiana consuetudine usum quoque eius generis proeliorum perciperent: 3, 84, 3; ¶ milites cohortatus, ut suae pristinae uirtutis et (tot *add. 2*; *Schn.*) secundissimorum proeliorum retinerent memoriam (mem. ret. *2*) . . . dat signum proelii: VII 62, 2; ¶ [equestris autem proelii ratio et cedentibus et insequentibus par atque idem periculum inferebat: V 16, 3;] uno die VI proelii factis, . . . cum horum omnium ratio haberetur (iniretur *Ciacc.*), ad duo (e) milia (e) numero ex Pompeianis cecidisse reperiebamus: 3, 53, 1; ¶ indignantes milites . . . et signum proelii exposcentes edocet: VII 19, 4; Labienus milites cohortatus . . . dat signum proelii: VII 62, 2; sese, cum opus esset, signum proelii daturum: 2, 40, 3.

b): occasionis esse rem (rem esse *2*), non proelii: VII 45, 9.

E. abl.: a) causae: accidere: 3, 87, 3 u. **d)** tot proelii; ¶ (appellare: 3, 71, 3 u. **d)** eo proelio; ¶ X. legionem in dextro cornu, nonam in sinistro conlocauerat, tametsi erat Dyrrachinis proelii uehementer attenuata

⟨erat . . . attenuata *Noll*; erant attenuatae *af*): 3, 89, 1; ¶ quantum iam apud eos (Gallos) hostes uno proelio auctoritatis essent consecuti sentiebat: IV 13, 3; ¶ (desiderare: 3, 53, 2 *u. d*) omnibus proel.; 3, 71, 1 *ib. duobus pr.*) ¶ elati spe celeris uictoriae et hostium fuga et ⟨e⟩ superiorum temporum secundis proeliis nihil adeo arduum sibi esse ⟨e⟩ existimauerunt ⟨e⟩. quod: VII 47, 3; ¶ frangi: I 31, 7 *u. b*) frangere; ¶ quod fuit roboris duobus proeliis Dyrrachinis interii: 3, 87, 5; ¶ quod (equitatum) recenti proelio perterritum esse existimabat: IV 13, 6; ut eos (equites) superioribus perterritos proeliis in medium reciperent agmen: 1, 79, 5; ¶ quo proelio sublato Heluetii . . . nouissimo agmine proelio ⟨*del. Grut.*⟩ nostros lacessere coeperunt: I 15, 3.

b) instr.: (pro explorato habebat Ambiorigem proelio non esse contenturum ⟨*β*; concertaturum *AQM*²; *add.*; concertaturum tenturum *BM*): VI 5, 3;) ¶ quo proelio bellum Venetorum totiusque orae maritimae confectum est: III 16, 1; ¶ equites hostium essedariiue acriter proelio cum equitatu nostro in itinere conflixerunt: V 15, 1; ¶ Heluii sua sponte cum finitimis proelio congressi ⟨*sis B*⟩ pelluntur: VII 65, 2; ¶ consequi: IV 13, 3 *u. a*) consequi; ¶ contendere *u. contendo* *p. 707 extr. et 708 (13 loc.)*; ¶ decertare *u. decerto* *B. p. 828 sq. (8 loc.)*; ¶ equitatus nouissimos ⟨*nouissimo a corr.*⟩ proelio detinebat ⟨*distinebat Ciacc.*⟩: 3, 75, 4; ¶ dimicare *u. dimico* *B. p. 911 sq. (8 loc.)*; ¶ quod (milites) superioribus proeliis exercitati quid fieri oporteret . . . ipsi sibi praescribere ⟨e⟩ . . . poterant: II 20, 3; ¶ (exquirere: II 8, 2 *u. periclitari*;) ¶ cum his Haeduos . . . armis contendisse, quibus proeliis calamitatibusque fractos . . . coactos esse . . . : I 31, 7; ¶ frudere: I 44, 3 *u. superare*; ¶ quo proelio sublato Heluetii . . . audacius subsistere non nunquam et nouissimo agmine proelio ⟨*del. Grut.*⟩ nostros lacessere coeperunt: I 15, 3; nuntiarent, ne hostes proelio lacesserent et si ipsi lacesserentur, sustinerent, quoad: IV 11, 6; lenius ⟨e⟩ quam pridie nostros equites proelio lacessere coeperunt: V 17, 1; neque iam ut aliquid adquireret proelioque hostes lacesseret . . . cogitabat: VII 59, 4; Afranius Petreiusque . . . copias suas ad infimas montis radices producunt et proelio lacessunt: 1, 42, 2; isdem de causis Caesar . . . proelio ⟨*amplius add. O*⟩ non lacessit: 1, 81, 2; constituerat signa inferentibus resistere ⟨e⟩,

prior proelio non lacessere: 1, 82, 5; ¶ compluribus his ⟨e⟩ proeliis pulsus . . . in fines Vocontiorum . . . peruenit: I 10, 5; 44, 3 *u. superare*; Pompeius enim nullo proelio pulsus uestri facti praecindicio demotus Italia excessit: 2, 32, 2; ¶ cotidie tamen equestribus proeliis quid hostis uirtute posset et quid nostri auderent periclitabatur \ sollicitationibus exquirebat *B²β*): II 8, 2; neque ullum fere diem intermittebat, quin equestri proelio interiectis sagittariis quid in quoque esset animi ac uirtutis snorum periclitaretur ⟨*β*; *Schn. Db.*: perspiceret *rece.*: *Np. Fr., Dt.²*: perspiceretur *z; Dt.¹, Hodd.*: VII 36, 4; ¶ (perspicere: VII 36, 4 *u. periclitari*;) ¶ cernebatur equitatus nostri proelio nouissimos illorum premi uehementer: 1, 64, 1; ¶ ita ancipiti proelio diu atque acriter pugnatum est: I 26, 1; ¶ eas omnes copias a se uno ⟨*uno a se β*⟩ proelio pulsas ⟨*insas B²β*⟩ ac superatas esse: I 41, 3; hostes proelio superati . . . legatos de pace miserunt: IV 27, 1; Massilienses ⟨e⟩ . . . bis proelio nauali ⟨*nau. proel. a: Np., Dt.*⟩ superati . . . sese dedere sine fraude constituunt: 2, 22, 1; an paenitet uos . . . , quod bis per biduum equestri proelio superauerim? 2, 32, 12; quicumque alterum obsidere conati sunt, percussos atque infirmos hostes [adorti] aut proelio superatos . . . continuerunt: 3, 47, 2; ¶ ut semel (Ariouistius) Gallorum copias proelio uicerit, quod proelium factum sit ad Magetobrigam ⟨e⟩: I 31, 12; (Galli) paulatim adsuefacti superari multisque uicti proeliis ne se quidem ipsi cum illis uirtute comparant: VI 24, 6; quos ⟨e⟩ (Boios) ibi ⟨e⟩ Heluetico proelio uictos ⟨*uictor AQ*⟩ Caesar conlocauerat: VII 9, 6.

cum . . . Hispanis equitibus emissis ⟨e⟩ equestri proelio superiores fuissent: V 26, 3.

c) separat.: Labienus . . . nostros expectabat proelioque abstinere: I 22, 3; ¶ (diffugere: 1, 82, 2 *u. B. defugere*;) ¶ excedere *u. excedo* *p. 1197 β*) (*1 loc.*); ¶ Caesar primo et propter multitudinem hostium et propter eximiam opinionem uirtutis proelio supersedere statuit: II 8, 1.

d) temp.: duobus his unius diei proeliis Caesar ⟨e⟩ desiderauit milites DCCCCLX et equites ⟨e⟩ * * * : 3, 71, 1; ¶ Pompeius eo proelio imperator est appellatus: 3, 71, 3; Caesar existimabat eo proelio excellentissimam uirtutem Crastini fuisse: 3, 99, 2; ¶ quod eius soceri L. Pisonis auum, L. Pisonem legatum, Figurini eodem proelio quo Cassium

interfecerant: I 12, 7; ¶ equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: IV 2, 3; ¶ hoc proelio: I 26, 2 u. toto pr.; his proeliis: 3, 71, 1 u. duobus pr.; ¶ quem (Baculum) Neruico proelio compluribus confectum uulneribus diximus: III 5, 2; ¶ nostri non amplius XX omnibus sunt proeliis desiderati: 3, 53, 2; ¶ quo: I 12, 7 u. eodem pr.; ¶ cuius mentionem superioribus proeliis fecimus: VI 38, 1; ¶ magna pars (illius exercitus) deperit, quod accidere tot proeliis fuit, necesse: 3, 87, 3; ¶ nam hoc toto proelio, cum ab hora septima ad uesperum pugnatum sit, auersum <e> hostem uidere nemo potuit: I 26, 2.

F. e. praep.: a) a: militesque auersi a proelio ad studium audiendi et cognoscendi feruntur: 2, 12, 1 (*Np.* 2); ¶ Caesar suos a proelio <a proel. suos af> continebat: I 15, 4.

satis longo spatio temporis a Dyrrachinis proeliis intermisso: 3, 84, 1.

b) ad: quod ad proelium egressi Curionis milites iis rebus indigebant, quae: 2, 35, 5; ¶ prodire: 3, 86, 2 u. e); ¶ quae (mulieres) in <ad β> proelium proficiscentes <milites add. B²β> passis manibus flentes implorabant: I 51, 3.

c) de: differendum est, inquit, iter in praesentia nobis et de proelio cogitandum, sicut <c> semper depoposcimus, animo simus <c> ad dimicandum parati: 3, 85, 4; ¶ neque multo post de proelio facto in Thessalia cognitum est: 3, 101, 7; ¶ Iuba certior factus a Saburra de nocturno proelio II milia . . . equitum . . . Saburrae submittit <c>: 2, 40, 1.

simul a Pompeio litteris per omnes provincias ciuitatesque dimissis <c> de <add. Scal.; om. v.; edd.> proelio ad Dyrrachium facto *elatius inflatusque multo, quam res erat gesta, fama percrebuerat <c>: 3, 79, 4; 80, 2 u. L. augere; ¶ litterae: 3, 79, 4 u. fama.

d) ex: z): pauci ex proelio elapsi <β; lapsi z; *Np.*> . . . ad T. Labienum . . . perueniunt: V 37, 7; ¶ aurigae interim paulatim <c> ex proelio excedunt: IV 33, 2; ¶ ¶ (labi: V 37, 7 u. elabi); ¶ equites ex proelio perpauci se recipiunt: 2, 42, 5; ¶ signaque militaria ex proelio ad Caesarem sunt relata CLXXX et aquilae VIII: 3, 99, 4; ¶ ex eo proelio circiter hominum milia CXXX superfuerunt: I 26, 5.

β): erat in oppido . . . terror ex superioribus proeliis magnus: 2, 36, 1; — reliqui uulneribus ex proeliis et labore ac magnitudine

itineris confecti consequi non potuerant: 3, 106, 2.

e) in e. acc.: quo firmiore animo in <om. v.; ad?> proelium <proelio *Nhl*> prodeatis: 3, 86, 2; ¶ proficisci: I 51, 3 u. b) proficisci.

f) in e. abl.; z): cum his in proeliis uersabantur: I 48, 5; qui sunt adfecti grauioribus morbis quique in proeliis periculisque uersantur, aut pro uictimis homines immolant aut se immolaturus nonent: VI 16, 2.

β): u. in p. 131 (8 loc.).

γ): crebraque ob eam causam proelia fiebant, in his (proeliis?) cum legio Caesaris nona praesidium quoddam occupauisset et munire coepisset, . . . Pompeius . . . nostros . . . opere prohibere coepit: 3, 45, 2.

g) post: qui (principes) post proelium <factum add. β> ad Caesarem <c> conuenerant: IV 30, 1.

Adiect. et numer.: aduersum (-a) u. **aduersus** p. 189 B. a) (4 loc.); aequum: 3, 112, 7; aliquot: III 1, 4; anceps: I 26, 1; VII 76, 5; (1, 40, 7); 3, 63, 3; complura: I 10, 5; VI 12, 3; cotidiana: I 1, 4; crebra: 3, 45, 1; dispar: V 16, 2; duo: 3, 71, 1; 87, 5; Dyrrachinum (-na): 3, 80, 2; 84, 1; 87, 5; 89, 1; equestre (-ria) u. **equestre** p. 1039 sq. (18 loc.); Helueticum: VII 9, 6; leue: VII 36, 1; 53, 2; mediocre: 3, 73, 2; multa: VI 24, 6; 3, 73, 2; nauale: 2, 22, 1; Neruicum: III 5, 2; nocturnum (-na): 1, 67, 3; 2, 40, 1; nouissimum: IV 16, 7; nullum: 2, 32, 2; omnia: 3, 53, 1. 2; 87, 2; paruula: II 30, 1; V 50, 1; pedestria: IV 24, 4; plurima: 1, 7, 6; recens: IV 13, 6; secundum (-a): III 1, 4; VI 12, 3; VII 47, 3; 53, 2; 1, 7, 6; 72, 2; 3, 73, 2; 84, 5; 105, 2; secundius: II 9, 2; secundissima: VII 62, 2; sex: 3, 53, 1; superiora: II 20, 3; VI 38, 1; 1, 79, 5; 2, 36, 1; tot: 3, 87, 3; totum: I 26, 2; tria: 3, 53, 1 (*bis*); unum: I 44, 3; IV 13, 3; 3, 73, 2; 91, 2.

profectio. A. subi.: n. profectio nata ab <c> timore defectionis similis <similisque *efk*; *Schm.*> fugae uideretur: VII 43, 5; — fecerunt, ut consimilis fugae profectio uideretur: II 11, 1.

B. obi.: itaque cognita Pompei profectio concursantibus illis atque in ea re occupatis uulgo ex tectis significabant: 1, 28, 2; ut . . . quam serissime <*Scal.*; suetissime v> eius profectio cognosceretur: 3, 75, 2; ¶ in tertium annum profectioem <-nes B¹> lege confirmant <conferunt *Kričala*; constituunt *Pramm.*>: I 3, 2; ¶ Allobroges . . . cuncta, ut

erant aeta, exposuerunt et Caesaris profectio-
nem (prof. caes. *l.*, aduentum (Oahl: et
aduentum *f*) Pompei docuerunt: 3, 79, 2;
¶ his rebus fugae similem profectio-
nem efficit (β; effecit *z*; *edd.*; *u. CC*): VI 7, 8; ¶
ueritus, ne (c), si (c) ex hibernis fugae simi-
lem profectio-
nem fecisset, hostium impetum
sustinere non (c) posset: V 47, 4; ¶ qua re
nuntiata Caesar intermissa profectio-
ne atque omnibus rebus postpositis . . . mittit: V 7, 6;
¶ Pompeius . . . aduentu nauium profectio-
nem parare incipit: 1, 27, 2.

C. gen.: qui cogitasset (c) haec posse in
itinere accidere atque ob eam causam profectio-
nem auctor non fuisset: V 33, 2; ¶
quod subito consilium profectio-
nem ceperant magna parte impedimentorum et sarcinarum
relieta: 3, 76, 2; ¶ meridiano fere tempore
signo profectio-
nem dato exercitum educit: 3,
76, 3; signo iam profectio-
nem dato tabernaculis-
que detensis (c) animum aduersum est: 3, 85,
3; ¶ disputatur in consilio a (c) Petreio
atque Afranio et tempus profectio-
nem quaeritur: 1, 67, 1.

D. c. praep.: omnibus rebus ad profectio-
nem comparatis diem dicunt: I 6, 4.

eadem de profectio-
nem cogitans, quae
ante senserat, legiones . . . eduxit: VII 53, 1;
— postea quam (hostes) ex nocturno fremitu
uigiliisque de profectio-
nem eorum (cuius β) sen-
serunt: V 32, 1.

ne sub ipsa profectio-
nem milites *in oppi-
do inrumperent: 1, 27, 3.

profero. A. propr.: a) = in conspectum
ferre, promere; z): missis ex oppido legatis
de deditione arma conferri (proferri β), iumenta
produci, seseentos obsides dari iubet: VII 11,
2; arma conferri (proferri β), equos produci,
obsides dari iubet: VII 12, 3; Massilienses arma
tormenta-
que ex oppido, ut est imperatum, proferunt,
naues ex portu naualibusque educunt,
pecuniam ex publico tradunt: 2, 22, 5; ¶
(crates: VII 84, 1 *u. falcēs*) Caesar receptui
suorum timens crates ad extremum tumulum
contra hostem proferri et aduersas locari . . .
iussit: 3, 46, 1; ¶ a castris (sic β; *Sch.*;
castris *z*; cratis *Vrsin.*; ac crates *Lips.*; e
castris *P. Mau.*; rastro *Glar.*; ac rastro
Steph.) longurios, musculos (A*Q*); mulculos
*BM*β), falcēs reliqua-
que, quae eruptionis
causa parauerat (β; -erant *z*; *Sch.*), profert
(Vercingetorix): VII 84, 1; ¶ matres familiae
. . . suos obstari et more Gallico passum (c)
capillum ostentare liberosque in conspectum
proferre coeperunt: VII 48, 3; ¶ longurios,

musculos: VII 84, 1 *u. falcēs*; ¶ cum
Lentulus consul ad aperendum aerarium uen-
isset ad pecuniam que *abd. hl* Pompeio
(pompeii *hl*: ex senatus consulto profere-
ndam: 1, 14, 1; ¶ multa praeterea spolia profer-
ebantur *Hob.*: praef. *z*; *edd.*), capti ho-
mines equique (c) producebantur: 2, 39, 5; ¶
¶ tabulae testamenti . . . alterae eodem
exemplo relictae atque obsignatae Alexandriae
proferebantur: 3, 108, 4; ¶ tormenta:
2, 22, 5 *u. arma*; (Pompeius) primum sagittariis
funditoribusque circumiectis, postea leuis ar-
maturae magna multitudine missa tormentis-
que prolatis munitiones impedi-
ebat: 3, 45, 3.

β): interiores, dum ea, quae a Vercinge-
torige ad eruptionem praeparata erant
(*Abd.*, praeparauerant *X*), proferunt, . . . cog-
nauerunt: VII 82, 3; — reliqua, quae . . .
parauerat: VII 84, 1 *u. z*) falcēs.

b) = longius ferre, porro portare: pedali-
bus lignis coniectis inter se porticus intege-
bantur, atque hac agger inter manus profere-
batur: 2, 2, 3.

c) = promouere: quantum opere processe-
rant et castra protulerant, tanto aberant ab
aqua longius: 1, 81, 3; ¶ illi animaduerso
(c) nitio castrorum tota nocte munitiones
proferunt castraque castris conuertunt (CC):
1, 81, 3.

(B. trsl.: in contuberniis centuriones milites-
que *H. Schneider*; in contub. commilitesque
codd. nonnulli grauiora proferebant (*abd.*
Heller): sermones militum dubii durius acci-
piantur: 2, 29, 4.)

proficior. (A. = procedere: nuntiatum est
ei Ariouistum . . . ad occupandum Vesontionem
. . . contendere triduum niam a (om. β) suis
finibus processisse (B²β; proficisse *z*; *edd.*;
u. CC): 138, 1.)

B. = efficere, adsequi; a) additur acc.
nentr.: et profectum aliquid (-quod *hl*)
Vibullii (c) mandatis existimabatur: 3, 15, 8;
¶ neque uero idem proficere longo itineris spatio,
cum per alios condiciones ferantur, ac si coram
de omnibus condicionibus disceptetur: 1, 21, 6;
¶ nihil *u. nihil p. 773 (I (5) loc.)*; ¶
dum longius a (c) munitione aberant (c) Galli
(c), plus multitudine telorum proficiebant:
VII 82, 1; ¶ at (c) uero quid proficimus,
si accepto magno detrimento ab oppugnatione
castrorum discedimus? 2, 31, 3; — L. Minucium
Basilum cum omni equitatu praemittit, si
quid celeritate itineris atque oportunitate tem-
poris proficere possit (c): VI 29, 1; ¶ huic
suos Caesar equites opposuit expeditosque ante

signanos admiscuit CCCC; qui tantum profecerunt, ut equestri proelio commisso pelletterent omnes . . . : 3, 75, 5.

b) additur aduerb.: et adeo loci oportunitate profecit, uti ad Pompeium litteras mitteret . . . : 3, 23, 3; ¶ ad reliqui temporis pacem atque otium parum profici: VII 66, 4; ¶ satis et ad laudem et ad utilitatem profectum (perfectum *a* *q*?) arbitratus: IV 19, 4.

proficiscor. I. propr.; A. abs.; a); iubet media nocte Legionem proficisci celeriterque ad se venire: V 46, 2.

b) Antonius cum cohortibus et Attio eodem die, quo profectus erat, reuertitur: I, 18, 3; — de quarta uigilia, ut dixerat, profectus est (Caesar): I 41, 4; media nocte silentio profectus ad hostium castra mane peruenit: VII 18, 2; Caesar confusus fama rerum gestarum infirmis auxiliis proficisci non dubitauerat: 3, 106, 3; — paucis ante diebus L. Domitius . . . nauibus III comparatis, ex quibus . . . unam ipse conscenderat, nactus turbidam tempestatem profectus est (est *om. hl*): 2, 22, 2; — praestaret quod proficiscenti (Lucilio Hirro) recepisset: 3, 82, 5; — ut (Pompeius), si peracto consulatu (cons. *Nafh*; eos. *l*) Caesaris non (cons. *Nafh*; eos. non *h*) profectus (Nd; praefectus *t*) esset (peracto caesaris consulatu, pompeius profectus non (om. *Oi*) esset *O in ras.*; *Oul.*), nulla tamen mendacii religione obstrictus uideretur: I, 11, 2; — ipse (Scipio) iter in Macedoniam parare incipit paucisque post diebus est profectus: 3, 33, 2.

e) qui in classe erant proficisci propebant, horum fuga . . . : 2, 43, 3; ¶ facilem esse rem, seu maneant seu proficiscantur, si modo unum omnes sentiant: V 31, 2; haec uincit (e) in consilio sententia, et prima luce postridie constituunt proficisci: I, 67, 6; at (e) etiam ut media nocte proficiscamur addunt: 2, 31, 7.

d) constituerunt ea, quae ad proficiscendum pertinerent, comparare: I 3, 1; quorum alius alia causa inlata, quam sibi ad proficiscendum necessariam esse diceret, petebat, ut: I 39, 3.

B. additur a) nihil nisi aduerbium: (Caesarem) profectum longius reperiunt omnemque exercitum discessisse cognoscunt: VI 35, 7; ¶ Vereingetorix, ubi de Caesaris aduentu cognouit, . . . obuiam Caesari proficiscitur: VII 12, 1; ¶ hoc ueteres non probant milites, quos sub nexillo una profectos docuimus: VI 40, 4.

b) quo quis proficiscatur; **z)** ad u. ad p. 106 (21 (22) loc.).

β) ad . . . uersus: Labienum cum legionibus tribus ad Oceanum uersus in eas partes, quae Menapios attingunt, proficisci iubet: VI 33, 1.

γ) aduersus: (Brutus) plenus spei bonae atque animi aduersus eos (cas *Oul*) proficiscitur: 2, 5, 2.

δ) contra: Labienus . . . praesidio (a) quinque cohortium impedimentis relicto cum XXV cohortibus magnoque equitatu contra hostem proficiscitur: VI 7, 4.

ε) in u. in p. 96 (32 loc.); ¶ in alteram partem item cohortandi causa profectus pugnantibus occurrit: II 21, 4; cohortes, quae in stationibus erant, secum in eam partem proficisci . . . iussit: IV 32, 2; licere illis . . . ex hibernis discedere et quascumque in (β; *om. z*) partes uelint sine metu proficisci: V 41, 6.

ζ) trans: ii, qui frumentandi causa ierant (erant β) trans Mosam (profecti *add. β*), nondum redierant: IV 12, 1.

ι) Narbonem. Romam, sim.: recepto Caesare Orico nulla interposita mora Apolloniam proficiscitur: 3, 12, 1; — cognita militum uoluntate Ariminum cum ea legione proficiscitur: 1, 8, 1; — cum his duabus (legionibus) Asculum Picenum proficiscitur: I, 15, 3; — Caesar cohortes legionis XIII. ex praesidiis deducit (e) Auximumque proficiscitur: 1, 12, 3; — Pompeius his rebus cognitis . . . Luceria proficiscitur Canusium atque inde Brundisium: 1, 24, 1; — Cenabum Carnutum proficiscitur: VII 11, 3; — reperit consules Dyrrachium profectos cum magna parte exercitus, Pompeium remanere Brundisii: 1, 25, 2; itaque postero die omnibus copiis magno circuitu difficili angustoque itinere Dyrrachium profectus est: 3, 41, 3; — biduumque Cordubae commoratus Gades proficiscitur: 2, 21, 2; — ipse (Cn. Pompeius filius) Lissum profectus naves onerarias XXX . . . incendit: 3, 40, 5; — Labienus eo supplemento . . . relicto Agedine . . . cum III legionibus Lutetiam proficiscitur: VII 57, 1; — Caesar omnibus consiliis anteuertendum existimauit, ut Narbonem proficisceretur: VII 7, 3; — ille (Caesar) expositis militibus eodem die Oricum (orseum *a?hl*) proficiscitur: 3, 11, 3; — Diuiciacus auxilii petendi causa Romam ad senatum profectus infecta (e) re redierat: VI 12, 5; — Cassiusque ad Sulpicianam inde classem profectus est (est *om. f*) Vibonem: 3, 101, 4.

(cum . . . inita hieme in <om. A Q> Illyri- cum profectus esset: III 7, 1.)

g) eo, eodem, illo, quo: zz) eo: eo proficiscitur cum legionibus: V 21, 4; cognovit . . . ipsum cum equitatu expeditisque . . . insidiarum <insidiandi β> causa eo <om. β> profectum, quo nostros postero die pabulatum uenturos arbitraretur: VII 18, 1.

β) eodem: ipse eodem, unde redierat, proficiscitur: V 11, 7; ipse (Curio) eodem cum exercitu proficiscitur biduque iter progressus ad flumen Bagradam peruenit: 2, 24, 1; Caesar postquam Pompeium ad Asparagium esse cognouit, eodem cum exercitu profectus . . . tertio die [macedoniam] ad Pompeium peruenit: 3, 41, 1.

γγ) illo: qui diligentius eam rem cognoscere uolunt, plerumque illo <illos A¹; ad illos A²> discendi causa proficiscuntur: VI 13, 12.

δδ) quo: ipse cum reliquis tribus <e> ad flumen † Scaldem . . . extremasque Arduennae partes ire constituit, quo cum paucis equitibus profectum Ambiorigem audiebat: VI 33, 3; equitum nero operam . . . illic <β; illis z> fuisse utilem, quo sint profecti: VII 20, 4; Littauecus . . . conuocatis subito militibus lacrimans Quo proficiscimur, inquit, milites? VII 38, 1, 2.

e) unde quis proficiscatur; z) ab: ipsi (hostes) profecti a palude <β; pr. ab p. h; prospecta palude z; profecta pal. Np.; praesepti pal. Em. Hoffm.; Db.; protecti pal. Ciacc.> ad <e> ripas <e> <ae ripis Ciacc.> Sequanae et regione Lutetiae contra Labiani castra consistunt: VII 58, 6; † Caesar cum id nuntiatum esset, eos per provinciam nostram iter facere conari, maturat ab urbe proficisci: I 7, 1; Caesar frustra diebus aliquot consumptis . . . ab urbe proficiscitur atque in ulteriorem Galliam peruenit: I 33, 4; dictaturaque se abdicat et ab urbe proficiscitur Brundisiumque peruenit: 3, 2, 1.

quod sine iumentis impedimentisque † ad iter <ab Herda Paul> profectos (nostros) uidebant: I, 69, 2; — Libo profectus ab Orico cum classe . . . nauium I. Brundisium uenit: 3, 23, 1.

β) ex u. ex p. 1171 (12 loc.).

γ) Lucerin: I, 24, 1 u. b) t) Clausium.

δ) inde, unde; zz) inde u. inde p. 155 z) (1 loc.).

β) unde: Heluetios, Tulingos, Latouicos <e> in fines suos, unde erant profecti, reuerti iussit: I 28, 3; tanta tempestas subito coorta est, ut . . . aliae (naues) eodem, unde erant

profectae, referrentur, aliae . . . deicerentur: IV 28, 2; ibi cognoscit LX naues . . . tempestate reiectas cursum tenere non potuisse atque eodem, unde erant profectae, reuertisse: V 5, 2.

δ) quo itinere: z) per u. per p. 1040 (3 loc.).

β): magno circuitu difficili angustoque itinere: 3, 41, 3 u. b) t) Dyrrachium: — quinque eiusdem legionis reliquas (cohortes) de media nocte cum omnibus impedimentis aduerso (auerso a) fluminae magno tumultu proficisci imperat: VII 60, 3; quod diuerso ab ea regione itinere profectum (Caesarem) uidebat: 3, 41, 4.

e) quo consilio: z) ad; zz) subst.: ipse, cum maturescere frumenta inciperent, ad bellum Ambiorigis profectus <profectus del. Faern.: profecturus Th. Bentl.: proficiscens Voss.> per Arduennam siluam . . . L. Minucium Basilum cum omni equitatu praemittit: VI 29, 4; † (ad iter: I, 69, 2 u. e) z) extr.): † quae (mulieres) in <ad β> proelium proficiscentes <milites add. B²β> passis manibus flentes implorabant, ne: I 51, 3.

β) e. gerund. u. ad p. 133 (9 loc.).

β) in: in proelium: I 51, 3 u. z) zz); † neque id fuit falsum, quod ille in pugnam proficiscens dixerat: 3, 99, 2.

γ) causa: insidiarum <insidiandi β> causa: VII 18, 1 u. b) g) zz); † cohortandi e.: II 21, 4 u. b) ε); — discendi causa: VI 13, 12 u. b) g) γ); — quin . . . ad Caesarem auxilii ferendi causa proficiscatur: III 18, 4; frumentandi e.: IV 12, 1 u. b) ζ); — auxilii petendi e.: VI 12, 5 u. b) t) Romam.

t) quo comite; z) cum u. cum p. 761 sq. (31 loc.); † persuadent Rauracis et Tulingis et Latouicis <e> finitimis <e>, uti eodem usi consilio oppidis suis uicisque exustis una cum iis <his X> proficiscantur: I 5, 4.

β) abl.: postero die omnibus copiis tripliciter instructa acie ad Herdam proficiscitur: I, 41, 2; 3, 41, 3 u. a) b) t) Dyrrachium; cognoscit . . . profectum item Domitium ad occupandam Massiliam nauibus actuariis septem: I, 31, 2.

2. trsl.: (Coelius) ab hoc profectus <profectus Grad.> initio . . . legem promulgauit, ut: 3, 20, 4.

Adduntur aduerbia et similia: celeriter: V 25, 4; clam (?): I, 6, 7; (item: I, 31, 2;) longius: VI 35, 7; (maturius: IV 6, 1; nondum: I, 30, 3;) obuiam: VII 12, 1; occulte: I, 66, 3; (plerumque: VI 13, 12; rursus: VI

43, 1; statim: V 38, 1; una: I 5, 4; VI 40, 4; ¶ subsidio: 3, 78, 4; ¶ longissimo agmine: V 31, 6; infirmis auxiliis: 3, 106, 3; maximis impedimentis: V 31, 6; magno tumultu: VII 60, 3; — silentio: VII 18, 2; — triplici instructa acie: 1, 41, 2; ¶ sine iumentis impedimentisque: 1, 69, 2; sine metu: V 41, 6; sub uexillo: VI 40, 4; ¶ postridie: 1, 67, 6; pridie: 1, 14, 3; — eodem (postero, quo. duodecimo) die: (II 2, 5; VI 3, 6; 1, 18, 3; 41, 2; 66, 3; 3, 11, 3; 41, 3; prima luce: V 31, 6; 1, 67, 6; media nocte: V 46, 2; VII 18, 2; 2, 31, 7; — ab X. legionis cohortatione: II 25, 1; de nocte: 1, 51, 4; de media nocte: VII 60, 3; de III. (IV.) uigilia: I 12, 2; 41, 4; — paucis ante (post) diebus: 2, 22, 2; 3, 33, 2; ¶ inita hieme: III 7, 1; nulla interposita mora: 3, 12, 1; cf. II 35, 3; III 23, 1; IV 6, 1; V 1, 5; VI 3, 6; 5, 6; 6, 4; 44, 3; VII 6, 1; 8, 1; 10, 4; 13, 3; 90, 1; 1, 11, 2; 32, 1; 78, 4; 2, 22, 2; 3, 78, 4.

Subieci. sunt naues III 14, 2; IV 28, 2; V 5, 2; *reliquis locis pertinet ad homines (equites. legiones. nautos).*

profiteor. A. additur a) obi.: Menedemus, princeps earum regionum. missus legatus omnium suorum excellens studium profitebatur: 3, 34, 4.

b) dupl. acc.: nihil esse negotii subito oppressam legionem . . . interfici: se ad eam rem (interfici posse; ad eam rem se *ae*) profitetur adiutorem: V 38, 4.

c) acc. e. inf.: his rebus agitatatis profitentur Carnutes se nullum periculum communis salutis causa recusare principesque ex omnibus bellum facturos pollicentur: VII 2, 1; cum se uel principes eius consilii fore profiterentur (adulescentes: VII 37, 6; responsum est ab altera parte A. Varronem profiteri se *altero die ad colloquium uenturum atque una uisurum quem ad modum (Elberl.; uis utrumque admodum *s*) tuto legati uenire . . . possent: 3, 19, 3.

B. intellegend. est acc. e. inf.: ubi quis ex principibus in concilio dixit se ducem fore, qui sequi uelint profiteantur, consurgunt ii (e), qui: VI 23, 7.

profligo: an paenitet uos, . . . quod classem hostium primo impetu adueniens profugauerim? quod bis per biduum equestri proelio superauerim? 2, 32, 12; ¶ Galli (equites) . . . in fugam coniecti multis amissis se . . . receperunt. quibus profligatis rursus oppidani perterriti . . . sese . . . ei dederunt: VII 13, 2; ¶ duae legiones . . . profligatis Veromanduis (e), quibuscum erant congressae,

ex loco superiore in ipsis fluminis ripis proeliabantur: II 23, 3.

profluo: Mosa profluit ex monte Vosego: IV 10, 1.

profugio. A. absol.; a): ex Massiliensium classe (naues) V sunt depressae, III captae, una cum Nasidianis profugit: 2, 7, 2.

b): illi: VI 3, 2 u. e); ¶ multi: 2, 38, 5 *ib.*: ¶ non nulli iudicium ueriti profugerunt: VI 44, 3.

c): prius quam illi (Neruii) aut conuenire aut profugere possent, magno . . . hominum numero capto . . . in deditionem uenire . . . coegit: VI 3, 2; — hos (Numidas) . . . dispersos adorti magnum eorum numerum interficiunt; multi perterriti profugiunt: 2, 38, 5.

d): Caesar . . . reperiēbat T. Ampium conatum esse pecunias tollere Epheso ex fano Dianae, . . . sed interpellatum aduentu Caesaris profugisse: 3, 105, 1; — qui (Ariouistus) nauiculam deligatam ad ripam nactus ea profugit: I 53, 3; — Senones . . . Cauarinum . . . interficere publico consilio conati, cum ille praesensisset ac (et *h. om. a*) profugisset (*om. a*), usque ad fines insecuti regno domoque expulerunt: V 54, 2; — Indutiomarus, qui postero die castra Labieni oppugnare decreuerat, noctu profugit copiasque omnes in Treueros reducit: V 53, 2; — cuius aduentu cognito diffusus municipii uoluntati (e) Thermus cohortes ex urbe reducit (educ. *Ald.*) et profugit: 1, 12, 2; — quorum oratione permotus Varus praesidium. quod introduxerat, ex oppido educit ac profugit: 1, 13, 2.

B. additur a) quo quis profugiat: z) ad: fratres Litaieci cum comprehendi iussisset, paulo ante repperit ad hostes fugisse (profugisse *z*; *Schn.*): VII 40, 3.

z) in u. **in** p. 96 sq. (3 loc.).

7) Gergoniam. Hadrumetum: Litaiecus cum suis clientibus . . . Gergoniam profugit (perfugit *z*): VII 40, 7; — L. Caesar filius . . . ex alto refugerat adpulsaque ad proximum litus trireme . . . pedibus Hadrumetum profugerat (O; (*Oud.*) perfugerat *z*; *edd.*): 2, 23, 3.

b) unde: z) ab: (a Metiosedo: VII 58, 6 u. 7) *extr.*)

z) ex u. **ex** p. 1171 (7 loc.).

7) Alba. simil.: L. Manlius praetor Alba (albam *s*) cum cohortibus sex profugit, Rutilius Lupus praetor Tarracina (tarrachina *Nahl.*: tarracinam O) cum tribus: 1, 24, 3; — quorum cognita uoluntate clam profugit Apollonia Staberius (e): 3, 12, 3; — hostes re cognita ab

iis <e>, qui Metiosedo <sic β; qui melloduno A Q; qui ametclodone B M> fugerant <profugerant β; Schn.>, Lutetiam incendi <e> . . . iubent: VII 58, 6.

δ) unde: in iis <e> locis, . . . unde L. Manlius <e> proconsul impedimentis amissis profugisset: III 20, 1.

profundo: eodem tempore equites . . . univrsi procucurrerunt <e> omnisque multitudinis sagittarum se profudit: 3, 93, 3.

prognatos: Galli se omnes ab Dite patre prognatos praedicant: VI 18, 1; ¶ ipsi (Aduatuci) erant ex Cimbris Teutonisque prognati <procreati h'k>: II 29, 4.

progredior. A. propr.: a) absol.: z): Scipio . . . equitum Np.; equitatum i) magnam[que] partem ad explorandum iter Domitii . . . praemisit. qui cum essent progressi primaeque turmae insidias intraissent: 3, 38, 3; ¶ centuriones . . . nutu uocibusque hostes, si introire uellent, uocare coeperunt; quorum progredi ausus est nemo: V 43, 6; ¶ nauesque triremes duas . . . per causam exercendorum remigum ad fauces portus prodire iussit. has cum audacius progressas Libo uidisset, . . . misit: 3, 21, 2.

β) duabus legionibus missis in ulteriorem Hispaniam cum Q. Cassio . . . ipse (Caesar) cum <e> DC equitibus magnis itineribus progreditur <praegr. Obhl>: 2, 19, 1; — Labienus . . . eadem usus simulatione itineris placide progrediebatur: VI 8, 2; quorum studium alacritatemque pugnandi cum cognouisset Scipio, suspicatus fore, ut postero die aut inuitus dimicare coeretur aut magna eum infamia castris se contineret, . . . temere progressus turpem habuit exitum: 3, 37, 4.

γ) Caesar . . . rursus conantes progredi insequitur et moratur: I, 65, 2.

δ) hunc scutis protegent hostes <e>, in illum <e> univrsi tela <o> coiciunt neque dant regrediendi <progrediendi β> facultatem: V 44, 6; tum nero neque ad explorandum idoneum locum castris neque ad progrediendum data facultate consistunt necessario: I, 81, 1.

b) additur z) spatium; zz) aliquantum, paulum, tantum: milites <e> equitesque in expeditionem misit. . . iis <z; his (hiis) β; Np., Schn., Dl.) aliquantum itineris progressis . . . equites a Q. Atrio . . . uenerunt: V 10, 2; ¶ paulum u. paulum p. 1026 extr. et 1027 (5 loc.); ¶ parua manu . . . missa, quae tantum progredieretur <β; progrediat z;

edd.; -diebatur Q), quantum naues processissent: VII 61, 5.

β) longe, longius, longissime: alias non longe N; longo rece.; edd. a castris progressi spatio, ut celerem receptum habent. angustiore <ego; angustius i; edd. pabulabantur <e>, alias: I, 59, 2; ¶ longius u. longe p. 499 β) (II loc.); longius ab u. p. 497 sq. (3 loc.); ¶ his <e> quam longissime possent progredi β; Schn., Dl.; egredi z; plur. edd.: proficisci f) iussis . . . coepit: VII 35, 4.

γγ) iter, milia passuum, niam: ipse eodem cum exercitu proficiscitur biduique iter progressus ad flumen Bagradam peruenit: 2, 21, 1; — aliquantum itineris: V 10, 2 u. zz) aliquantum; ¶ milia (passuum) . . . u. mille p. 606 sq. (10 loc.); ¶ (Vsipectes et Tencteri) reueriti se in suas sedes . . . simulauerunt et tridui uiam progressi rursus reuerterunt: IV 4, 4.

(δδ) longo spatio: 1, 59, 2 u. ββ); ¶ legionem X. <e> eodem iugo mittit et <om. β> paulum <paulo A Qa> progressam inferiore constituit loco: VII 45, 5.)

εε) Caesar . . . quantumcumque itineris equitatu efficere poterat, cotidie progrediebatur: 3, 102, 1.

ζ) quo: zz) ad: illi (hostes) equitatu atque essedis ad flumen progressi ex loco superiore nostros prohibere . . . coeperunt: V 9, 3.

ββ) extra: de equitibus hostium, qui nemo eorum progredi modo <om. β> extra agmen audeat, ne <e> ipsos quidem debere dubitare: VII 66, 6.

γγ) in u. in p. 97 (6 loc.).

δδ) quo: si sine maximo detrimento legiones <legio nona Ciacc.; legio Np.) Caesaris sese recepissent <-sset Ciacc.; Np.) inde, quo temere essent progressae <esset progressa Ciacc.; Np.)>: 3, 45, 6.

η) unde: zz) ab u. ab p. 13 (7 loc.); cf. longius a p. 497 sq. (3 loc.).

ββ) ex u. ex p. 1171 (1 loc.).

γγ) Auximo: Auximo Caesar progressus <sic rece.; maximo caes. progressu i) omnem agrum Picenum percurrit: I, 15, 1.

δδ) unde: rursus, cum in eum locum, unde erant egressi <progressi β>, reueriti coeperunt, . . . circumueniebantur: V 35, 3.

θ) ubi: quibus ex <in Paul> locis cum longius (Curio) esset progressus, . . . constitit: 2, 41, 1.

ε) quo itinere: naues . . . singulas equitibus Romanis attribuit et prima confecta uigilia III

milia passuum secundo flumine silentio progredi ibique se *expectare iubet: VII 60, 1.

ζ) quo consilio: qui erant pabulandi aut frumentandi causa progressi, hos leuis armaturae Lusitani . . . consecrabantur: 1, 48, 7; — eius milites, quod ab opere integris munitionibus uocabant, alii lignandi pabulandique causa longius progrediebantur, alii: 3, 76, 2; — Petreius atque Afranius . . . perficiendi operis causa longius progredimur, quorum discessu: 1, 73, 3; — neque nostros in locum iniquiorem progredi pugnandi causa uiderunt: II 10, 4.

neque ii, qui pabulatum longius progressi erant, interclusi fluminibus reuerti . . . poterant: 1, 48, 4.

ι) quo comite: cum equitibus: 2, 19, 1 u. a) ζ).

ipse paulum <panlulum af> ex eo loco cum legione progressus, ubi constiterat, euentum pugnae expectabat: VII 49, 3.

B. trsl.: quod longius eius amentiam progredi uidebat: V 7, 2; ¶ orare atque obsecrare, . . . ne ad ultimum supplicium progredi necesse habeat <hl: habeant af; edd.>: 1, 84, 5; ¶ (existimaui) pro nostra beneuolentia petendum, ne quo progredereis proclinata <e> iam re, quo integra etiam progrediendum tibi non existimasses: ap. Cic. ad Att. X 8 B, 1.

Naues progredi dicuntur 3, 24, 2; reliquis locis ad homines pertinet (sed ad nauigantes IV 23, 6; VII 60, 1; 3, 14, 1.)

Aduerb. et simil.: audacius: 3, 24, 2; cotidie: 3, 102, 1; longe, -ius, -issime: V 7, 2; u. praeterea supra A. b) z) ζ) (16 loc.); placide: VI 8, 2; temere: 3, 37, 4; 45, 6; ¶ silentio: VII 60, 1; — extra cotidianam consuetudinem: 3, 85, 3; — equitatu atque esse dis: V 9, 3; — cupidissimis omnibus: VII 40, 4; — noctu: V 9, 2; prima confecta uigilia: VII 60, 1.

progressus: riuus difficilibus ripis subiectus castris Scipionis progressus nostrorum impediabat: 3, 37, 3; ¶ (Auximo Caesar progressus <sic rece.: maximo caesar progressu> omnem agrum Picenum percurrit: 1, 15, 1.)

prohibeo. A. = εἰργειν, ἀκλῆειν, arere. impedire; a) additur nihil nisi obiect.: z) alqd: cum loci natura et <tum E. Hoffm.> munitio castrorum aditum prohibebant, tum quod <O: adiri tunc quod> ; adiri tunc prohibebat, quod E. Hoffm.) ad proelium egressi Curionis milites

illis rebus indigebant, quae: 2, 35, 5; ¶ exitum: ap. Cic. ad Att. IX 14, 1 u. b) z) exitu; ¶ (cum omnium laborum finem fore existimabant, si hostem Hiberio intercludere et frumento <O: frumentum> prohibere potuissent: 1, 68, 3;) ¶ neque (Pompeius) munitiones Caesaris prohibere poterat, nisi proelio decertare uellet: 3, 44, 1; (cf. b) z) munitione I 49, 3.)

conatus est Caesar reficere pontes, sed uec magnitudo fluminis permittebat neque . . . cohortes aduersariorum perfici patiebantur; quod illis prohibere erat facile cum ipsius fluminis natura atque aquae magnitudine, tum <e> quod: 1, 50, 2.

ζ) alqm: sua classe auxilia <esse add. a> sese Caesaris prohibitarum: 3, 23, 3; ¶ qui prior has angustias occupauerit, ab hoc hostem prohiberi <Ob> ; prohibere> nihil esse uegotii: 1, 66, 4; ¶¶ (qui classibus praerant) crebris Pompei litteris castigabantur, quoniam primo uenientem Caesarem non prohibuissent, *at reliquos eius exercitus impediens: 3, 25, 3; ¶ illi (hostes) . . . ex loco superiore nostros prohibere et proelium committere coeperunt: V 9, 3.

b) additur et quis et unde prohibeatur; z) alqm aliqua re: agricultura: IV 1, 2 u. cultura; ¶ aqua u. aqua p. 293 d) (3 (-4) loc.); ¶ nouissimosque premere et primos prohibere ascensu . . . (hostes) coeperunt: V 32, 2; ¶ quas (naues longas) si (hostes) occupauissent, . . . mare totum in sua potestate haberent, commeatu auxiliisque Caesarem prohiberent: 3, 111, 4; ¶ commeatu u. commeatus p. 606 extr. et 607 (5 loc.); ¶ causa transeundi fuit, quod (Vspetes et Tencteri) ab <e> Suebis complures annos exagitati bello premebantur et agri cultura prohibebantur: IV 1, 2; ¶ ab utroque portus cornu moles iacimus, ut aut illum <illum aut conī. Wslg.> quam primum traicere quod habet Brundisii copiarum cogamus aut exitu <Asc. pr.: exitum M; edd. pr.> prohibeamus: ap. Cic. ad Att. IX 14, 1; ¶ (Heluetii) fere cotidianis proeliis cum Germanis contendunt, cum aut <a add. Aim.> suis finibus eos prohibent aut ipsi in eorum finibus bellum gerunt: 1, 4; ¶ quoniam abundet equitatu, perfacile esse factu frumentationibus pabulationibusque Romanos prohibere: VII 64, 2; ¶ frumento u. frumentum p. 1311 extr. et 1342 (4 loc.); ¶ (iniuriis incursionibusque: VI 10, 5 u. B. extr.) ¶ perpersos <se> omnium rerum inopiam;

nunc uero paene ut feras <e> circummunitos prohiberi aqua, prohiberi ingressu: I 81, 4; ¶ itinere u. iter p. 371 e) γ) (3 loc.): ¶ mari: 3, 15, 1 u. terra; ¶ neque se . . . pati posse C. Caesarem imperatorem . . . tantis rebus gestis oppido moenibusque prohiberi: I 13, 1; ¶ quae copiae nostros terrent <e> et munitione (munitiones a) prohiberent: I 49, 3; ¶ ne . . . milites repentino hostium incursu exterrerentur atque opere prohiberentur: I 41, 4; contrarium collem Pompeius occupauit nostrosque opere prohibere coepit: 3, 45, 2; ¶ oppido: I 13, 1 u. moenibus; hic (Attius Varus) uenientem Viticam nauibus Tuberone portu atque oppido prohibet neque adfectum ualetudine filium exponere in terra <e> patitur: I 31, 3; ¶ (ora: 3, 15, 1 u. terra;) ¶ pabulatione (-nibus) u. pabulatio p. (972 extr. et) 973 (7 loc.); ¶ quem (collem) si tenerent nostri, et aquae magna parte (aqua magnam partem Clark.) et pabulatione libera prohiberi hostes uidebantur: VII 36, 5; ¶ Caesar suos a proelio continebat ac satis habebat in praesentia hostem rapinis <del. Pr.>, pabulationibus <del. Voss.> populationibusque <populationibus del. Oud.> prohibere: I 15, 4; ¶ portu (-ibus): I 31, 3 u. oppido: 3, 15, 1 u. terra; ¶ petebant, uti ad eos equites, qui agmen antecessissent, praemitteret eosque pugna prohiberet: IV 11, 2; ¶ rapinis: I 15, 4 u. populationibus; ¶ hoc decreto eum (Coelium praetorem) consul <ab add. f> senatu prohibuit et contionari conantem de rostris deduxit: 3, 21, 3; ¶ Bibulus . . . sicuti mari portibusque <que om. l> Caesarem prohibebat, ita ipse omni terra <ipse ora maritima Paul> earum regionum prohibebatur: 3, 15, 1; sic belli rationem esse diuisam, ut illi classe <e> naues auxiliaque sua impedirent, ipse ut aqua terraque eos prohiberet: 3, 17, 3; Bibulus multos dies terra prohibitus et grauiore morbo . . . implicitus . . . uim morbi sustinere non potuit: 3, 18, 1; ¶ hic consedit (Camulogenus) nostrosque transitu prohibere instituit: VII 57, 4.

Rutilius Lupus . . . Isthmum <e> praemunire instituit, ut Achaia Fulium <fluuium a> prohiberet: 3, 55, 2.

β) alqm ab aliqua re: limitimis imperauit, ut ab iniuria et maleficio se suosque prohiberent: II 28, 3; ¶ secutae sunt . . . tempestates, quae et nostros in castris continerent et hostem a pugna prohiberent: IV 34, 4.

γ) alqd ab aliquo: Ambarri . . . Caesarem cert-

tiorem faciunt. sese depopulatis agris non facile ab oppidis uim hostium prohibere: I 11, 4.

e) additur inlin. uel acc. c. inf.: z) actinum uerbi prohibendi: zz) additur inf. et obiect.: reperiebat . . . solos . . . esse (Belgae, qui patrum nostrorum memoria omni Gallia uexata Teutonum Cimbroisque intra fines <e> suos ingredi prohibuerint <prohibuissent β : II 4, 2; (Menauii) eis Rhenum dispositis praesidiis Germanos transire prohibebant: IV 4, 3; barbari . . . reliquis copiis subsecuti nostros nauibus egredi prohibebant: IV 24, 1; ipsi (hostes) ex siluis rari propugnabant nostrosque intra munitiones ingredi prohibebant: V 9, 6; siluae incertis occultisque <e> itineribus <e> confertos adire prohibebant: VI 34, 4; (Galli) apertos cuniculos praensta . . . materia et pice feruefacta et maximi ponderis saxis morabantur moenibusque adpropinquare prohibebant <apertos . . . prohibebant om. BM.: VII 22, 5; si (Pompeius legem) probasset, cur se <cursum ahl> uti populi beneficio prohibuisset? I 32, 3; hiemare Dyrrachii . . . constituerat, ut mare transire Caesarem prohiberet: 3, 5, 2; quem (Vibullium) ingressum in sermonem Pompeius interpellauit et loqui plura prohibuit: 3, 18, 3.

ββ) additur inlin., subaudiendum est obiectum: Cassinellaunus . . . magno cum periculo nostrorum equitum cum his <e> confligebat atque hoc metu latius uagari prohibebat: V 19, 2; castris ad eam partem oppidi positis Caesar . . . aggerem apparare, uineas agere, turres duas constituere coepit; nam circumvallare loci natura prohibebat: VII 17, 1.

γγ) additur acc. c. inf.: cum leges duo ex una familia uiuo utroque non solum magistratus creari uetarent, sed etiam in senatu esse prohiberent: VII 33, 3; ¶ monet, ut ignes in castris fieri prohibeat: VI 29, 5; suosque omnes castris <e> continuit ignesque fieri prohibuit, quo occultior esset eius aduentus: 3, 30, 5; D. Laelium relinquit <ego: reliquit γ: edd.>, qui commentus Byllide <e> atque Amantia <e> importari in oppidum prohibeat <Np.: prohibebat γ; Db., Dd.: 3, 40, 5; ¶ adiri: 2, 35, 5 u. a) z) aditum.

δδ) inE. pass. omisso subi. Mandubii orabant <e>, ut se in seruitutem receptos cibo inuarent. Caesar dispositis in uallo custodiis <e> recipi prohibebat: VII 78, 5.

ζ) passiuum uerbi prohibendi c. inf.: si id facere occupationibus rei publicae <e> prohiberetur, exercitum modo Rhenum transportaret: IV 16, 6; ego fratribus atque omnibus meis propinquis interfectis dolore prohibeor quae

gesta sunt pronuntiare: VII 38, 3; nostri . . . de muro sagittis tormentisque fugientes persequi prohibentur: 2, 14, 3; accessit, ut equitibus per oram ⟨e⟩ maritimam ⟨e⟩ ab Antonio dispositis aequari prohiberentur <-retur (Libo) Paul): 3, 24, 4.

d) subaudiendus est infim. additur obiect.: huic (Labieno) mandat, . . . contineat Germanosque . . ., si per uim nauibus flumen transire conentur, prohibeat: III 11, 2; — Caesari nuntiatum S ulmonenses . . . cupere ea facere, quae nellet, sed a Q. Lucretio senatore et Attio Paeligno prohiberi: I, 18, 1; ¶ Ambiorix copias suas iudicio non conduxerit . . . an tempore exclusus et repentino equitum ⟨e⟩ aduentu prohibitus . . . dubium est: VI 31, 1; — (Procillum et Metium) conantes dicere prohibuit et in catenas coniecit: I 47, 6; — similitudine ibi Vereingetorix . . . conuocatis suis clientibus facile incendit <facere intendit ζ>. cognitio eius consilio ad arma concurritur. prohibetur ⟨om. Nik; Add.: Oul.⟩ a ⟨e⟩ Gobannitione, patruo suo, reliquisque principibus . . . expellitur ex oppido Gergouia: VII 4, 2.

e) absol.: erant omnino itinera duo, quibus itineribus domo exire possent: unum per Sequanos, angustum et difficile, . . . uix qua singuli carri ducerentur; mons autem altissimus impendebat, ut facile perpauci prohibere possent: I 6, 1; castella communit, quo facilius, si se inuito transire conarentur, prohibere possit ⟨e⟩: I 8, 2; negat se more et exemplo populi Romani posse iter ulli per prouinciam dare, et si uim facere conentur, prohibiturum ostendit: I 8, 3; ac nullo hoste prohibente aut iter demorante incolumem legionem . . . in Allobroges perduxit: III 6, 5; tanto erant alacriores ad custodias qui classibus praecerant maioremque fiduciam prohibendi habebant: 3, 25, 2; cum erant loca Caesari capienda, etsi prohibere Pompeius totis copiis et dimicare non constituerat, tamen . . . sagittarios funditoresque ⟨e⟩ mittebat: 3, 44, 6.

B. = ἀσφάλειαν παρῆχειν, tueri, defendere: hos omnes productos a contumeliis militum conuiciisque prohibet: I, 23, 3; ¶ Trinobantibus defensis atque ab omni militum iniuria prohibitis . . . Cassi . . . sese Caesari dedunt: V 21, 1; qui quaecumque ⟨e⟩ de causa ad eos uenerunt, ab ⟨om. ζ> iniuria prohibent, sanctos . . . que add. ζ) habent: VI 23, 9; ¶ hanc ⟨e⟩ (siluam) . . . pro natio muro obiectam Cheruscos ab Suebis Suebosque ab Cheruscis [iniuriis incursionibusque] prohibere (Cheruscos Suebosque prohibere Paul): VI 10, 5.

Prohibere . . . continere: I 15, 4; (III 11, 2;

IV 34, 4; 3, 30, 5; 58, 1;) prohib. . . impedire: 3, 17, 3; 25, 3; proh. . . intercindere: 1, 17, 1; 68, 3; uetare . . . pr.: VII 33, 3.

Leges prohibent: VII 33, 3; loci natura: VII 17, 1; 2, 35, 5; munitio castrorum: 2, 35, 5; silua(e): VI 10, 5; 34, 4.

Adverb.: diutius: I 49, 1; facile: I 6, 1; 11, 4; facilius: I 8, 2; 3, 58, 1.

proicio. A. propr.; a) = iacere, coicere; z) alqd: Petrosidius aquilifer . . . aquilam intra uallum proiecit, ipse pro castris fortissime <ο> pugnans occiditur: V 37, 5; ¶ (Galli) subito clamore sublato . . . crates proicere, fundis, sagittis, lapidibus nostros de uallo proturbare reliquaque, quae ad oppugnationem pertinent, parant ⟨e⟩ administrare: VII 81, 2; ¶ quidam ante portam oppidi Gallus per <qui per ζ; Schm.⟩ manus seui ac picis traditas glebas <globos Ber.⟩ in ignem e regione turris proiciebat, . . . concidit: VII 25, 2; ¶ (sic . . . exercitum constituebat, ut . . . omnis . . . instructus exercitus telis ex uallo abiectis <proiect. a; adact. Jurin.⟩ protegi posset: 3, 56, 2.)

ζ) se proicere; proiectus: (qui aquilam ferebat) se ex nani <ex nani se ζ> proiecit atque in hostes aquilam ferre coepit: IV 25, 4; ¶ qui (legati) cum eum (Caesarem) in itinere conuenissent seque ad pedes proiecissent suppliciterque locuti flentes pacem petissent: I 27, 2; (principes ciuitatum) ea re impetrata sese omnes flentes Caesari ad pedes proiecerunt: I 31, 2; ubi hostes ad legatos exercitumque peruenierunt, uniuersi se ad pedes proiciunt; orant, ut: 2, 12, 2 (Np. 3); — cum matres familiae repente . . . procurrerent flentesque proiectae ad pedes suorum omnibus precibus petierunt ⟨e⟩, ne: VII 26, 3; — Caesar prima luce omnes eos, qui in monte conederant, . . . descendere atque arma proicere iussit. quod ubi sine recusatione fecerunt passisque palmis proiecti ad terram flentes ab eo salutem petierunt, consolaturo consurgere iussit: 3, 98, 2; ¶ facile erat . . . prospicere in urbem, ut omnis iuuentus . . . omnesque superioris aetatis cum liberis atque uxoribus . . . templa deorum immortalium adirent et autem simulacra proiecti uictoriam ab dis exposcerent: 2, 5, 3.

b) = abicere: arma u. arma p. 306 b) (A loc.); ¶ procul equitatu uiso ex medio itinere proiectis sarcinis fuebant: I, 59, 3.

c) proiectus = obiectus, praeciueus: ipsi profecti a palude <ζ> prospecta palude z; proiecta pal. Np.: obiecta pal. Th. Bentl.)

ad ⟨e⟩ ripas ⟨e⟩ Sequanae e regione Lutetiae contra Labieni castra considunt: VII 58, 6.)

B. trsl. (= deserere, prodere): a) aliqñd: fascies: 2, 32, 9 u. b); ¶ (Neruios) increpitare atque incusare reliquos Belgas, qui se populo Romano dedidissent ⟨e⟩ patriamque ⟨e⟩ uirtutem proiecissent ⟨praeiec. B²⟩: II 15, 5.

b) alqm: ducem suum Domitium, cuius spe atque fiducia permanserint, proiectis omnibus fugae consilium capere: 1, 20, 2; — (Cato) queritur in contione sese proiectum ac proditum a Cn. Pompeio, qui . . . : 1, 30, 5; — desertos † enim se ac proditos a uobis dicunt et prioris sacramenti mentionem faciunt. uosne uero L. Domitium an uos Domitius deseruit? nonne extremam pati fortunam paratos proiecit ille? non ⟨e⟩ sibi clam nobis salutem fuga petiuit? non ⟨e⟩ proditi per illum Caesaris beneficio estis conseruati? sacramento quidem uos tenere qui potuit (Domitius), cum proiectis fascibus et deposito imperio priuatus et captus ipse in alienam uenisset potestatem: 2, 32, 7—9.

proinde. A. = itaque, quam ob rem:
a) in orat. recta: an dubitamus, quin . . . Romani iam ad nos interficiendos concurrant? proinde, si quid in nobis animi est ⟨o⟩, persequamur eorum mortem, qui indignissime interierunt, atque hos latrones interficiamus: VII 38, 8; — frustra, inquit, meae uitae subuenire conamini, quem iam sanguis uiresque deficiunt. proinde abite, dum est facultas, uosque ad legionem recipite: VII 50, 6; uidetisne, inquit, milites, . . . abesse regem, exiguas esse copias missas, quae paucis equitibus pares esse non poterint? proinde ad praedam, ad gloriam properate, ut iam de praeniis uestris . . . cogitare incipiamus: 2, 39, 3.

b) in orat. obl.: illorum esse praedam atque illis reseruari ⟨e⟩ quaecumque Romani reliquisent; proinde omnia in uictoria posita ⟨e⟩ existimarent: V 34, 1; maioribus enim coactis copiis reuersuros (Romanos) neque finem bellandi facturos. proinde in agmine impeditos adoriantur ⟨M²; adoriantur BM¹Q; adorirentur Aβ; Np., Schm., Hald.⟩: VII 66, 4; neque se . . . pati posse C. Caesarem imperatorem . . . oppido moenibusque prohiberi; proinde habeat rationem posteritatis et periculi sui: 1, 13, 1; Pompeius enim rescripserat sese rem in summum periculum deducturum non esse neque suo consilio . . . Domitium se in oppidum Corlinium contulisse; proinde, si qua fuisset facultas, ad se cum omnibus copiis ueniret: 1, 19, 4; neque nunc id (se) agere, ut

ab illis abductum exercitum teneat ipse, . . . sed ne illi habeant quo contra se uti possint. proinde, ut esset dictum, provincis excederent exercitumque dimitterent: 1, 85, 12; satis esse magna utrimque incommoda accepta. . . proinde sibi ac rei publicae parcerent. cum . . . : 3, 10, 6.

B. = perinde, aeque (ac) u. ac p. 68 (3 loc.).

prolatio: quibus in rebus prolationem diei donationem esse dicebant ⟨u. CC⟩: 3, 32, 5.

proluo: tanta enim tempestas coortur, ut nunquam illis locis maiores ⟨e⟩ aquas fuisse constaret. tum autem ex omnibus montibus nives proluit ⟨profluit f⟩ ac summas ripas fluminis superauit: 1, 48, 2.

promineo: matres familiae de muro uestem argentumque iactabant et pectore nudo prominentes passis manibus obstabantur ⟨o⟩ Romanos, ut: VII 47, 5.

promiscue: cuius rei nulla est occultatio. quod et promiscue in fluminibus perlauntur et: VI 21, 5.

promitto: capilloque (Britanni) sunt promisso atque omni parte corporis rasa praeter caput et labrum superius: V 14, 3.

[Falso: cum (Varro) itineris uento sese Italicam ⟨e⟩ uenturum praemisisset ⟨Lips.; promississet⟩: 2, 20, 6.]

(promontorium, promunturium u. promunturium.)

promoueo: eodem die castra promouit et milibus passuum sex a Caesaris castris . . . conedit: 1, 48, 1; ¶ paulum ⟨paululum o⟩ legiones Caesar, quas pro uallo constituerat, promoueri iubet: VII 70, 5; ¶ qui (Romani) tantae altitudinis machinationes tanta celeritate promouere ⟨et ex propinquitate pugnare add. B²⟩; promouerent, ut ex prop. pugn.

¶ quo malo perterriti subito oppidani saxa quam maxima possunt uectibus promouent praecipitataque e muro in musculum deuoluunt: 2, 11, 1; ¶ postero die Caesar promotam turri derectisque ⟨e⟩ operibus . . . iussit: VII 27, 1.

promptus: ut ad bella suscipienda Gallorum alacer ac promptus est animus, sic: III 19, 6.

¶ laudat (Pompeius) promptos ⟨Pantagathus; pompeius⟩: add. u. CC) atque in posterum confirmat, seniores ⟨f; seniores N Oahl⟩ castigat atque incitat: 1, 3, 1.

promulgo: legem u. lex p. 451 extr. et 455 (1 loc.).

promunturium: hic locus (Anquillaria)

... habet . . . non incommodam <e> aestate stationem et duobus eminentibus promunturiis <l: promuntoriis af: promuntoriis h> continetur: 2, 23, 2; ¶ erant eius modi fere situs oppidorum, ut posita in extremis lingulis promunturiisque <promuntoriisque M> neque pedibus aditum haberent . . . neque nauibus: III 12, 1.

promuntius: ciuibus Romanis . . . pecuniae imperabantur, mutuasque illas <c> ex <e> senatus consulto exigī dicitabant; publicanis, ut in Syria <c> fecerant, insequentis anni uectigal promuntium: 3, 32, 6.

prone: haec (tigna) cum machinationibus immissa in flumen <c> defixerat *festucisque adegerat, non sublicae modo derecte ad perpendicularium, sed prone <Q>: pronae ABM: prona V.) ac fastigate <c>, ut secundum naturam fluminis procumberent: IV 17, 4.

pronuntiatio: Curio *pronuntiarī onerariis nauibus iubet, . . . se in hostium habiturum loco, qui non ex uestigio ad castra Cornelia <c> *naucs traduxisset <c>. qua pronuntiatione facta temporis puncto sublatis ancoris omnes . . . quo imperatum est transeunt: 2, 25, 7.

[Falso: 3, 87, 2 u. **pronuntio** A. b) z.)]

pronuntio. A. = (palam uel magna uoce) dicere, proferre, nuntiare; a) abs.: neque uero Caesarem fefellit, quin ab iis <c> cohortibus . . . initium uictoriae oreretur <c>, ut ipse in cohortandis militibus pronuntiauerat: 3, 94, 3.

b) additur z) obiect.: z) subst.: id eane de causa, quam legatis pronuntiarunt <pr. edd.: pronuntiarint z: pronuntiauerint β>, an perfidia adducti fecerint, . . . non uidetur pro certo esse ponendum <c>: VII 5, 6; ¶ omnibus interfui proclis neque temere incognitam rem pronuntio <pronunciatio hl: pronuntiabo Paul>: 3, 87, 2.

β) pron.: haec ut intellegatis, inquit, a me sincere pronuntiarī, audite Romanos milites: VII 20, 8; — haec atque eiusdem generis complura ut ab hominibus doctis magna cum misericordia fletuque pronuntiantur: 2, 12, 4 (Np. 5); ¶ producantur ii <c>, quos ille edocuerat, quae dici uellet, atque eadem, quae Litaicens pronuntiauerat, multitudini exponunt: VII 38, 4; — hi (serui) (ii A¹; illi QA²; hic β) iam ante <c> edocti <c>, quae interrogati pronuntiant, milites se esse legatione dicunt: VII 20, 10.

γγ): dolore prohibeor quae gesta sunt pronuntiare: VII 38, 3.

β) acc. e. inf.: alius castra <o> iam capta pronuntiat, alius deleto exercitu atque imperatore uictores barbaros uenisse contendit: VI 37, 7.

γ) interrog. obl.: est enim hoc Gallicae consuetudinis, uti . . . mercatores in oppidis uulgus circummisistat quibusque ex regionibus ueniant quasque ibi res cognouerint pronuntiare cogit <c>: IV 5, 2; mittit P. Vatinius legatum ad ripam ipsam fluminis, qui ea, quae maxime ad pacem pertinere uiderentur, ageret et <ageret. is Paul> crebro magna uoce pronuntiaret <-anit Paul>, liceretne ciuibus ad ciues de pace tuto <c> legatos mittere . . . praesertim cum id agerent, ne ciues cum ciuibus armis decerarent? 3, 19, 2.

B. = edicere (de magistratibus et ducibus), publice nuntiare; a) additur obiect.: (iter: V 31, 4 u. b); ¶ hac re pro suggestu pronuntiaua <nuntiata A pr.> eodem die . . . proficiscitur: VI 3, 6; ¶ de Accone, qui princeps eius consilii fuerat, grauiore sententia pronuntiaua more <pronuntiat amore BM; pronuntiat ac more M> maiorum supplicium sumpsit: VI 44, 2.

b) additur acc. e. inf.: superat sententia Sabini. pronuntiatua prima luce ituros (iter Ciacc.): V 31, 4; V 34, 1 (et 4) u. e); praeconibusque circummissis pronuntiarī iubent (hostes), seu quis Gallus seu <c> Romanus uelit ante horam tertiam ad se transire, sine periculo licere; post id tempus non fore potestatem: V 51, 3; his rebus confectis in concilio <consilio A Q> pronuntiat (Indutiomarus) accessitum se a Senonibus et Carnutibus aliisque compluribus Galliae ciuitatibus; huc <c> iturnm <c> per fines Remorum eorumque agros populaturum ac, prius quam id faciat, castra Labieni oppugnaturum: V 56, 4, 5; litteris perfectis Domitius dissimulans in consilio <c> pronuntiat Pompeium celeriter subsidio uenturum hortaturque: I, 19, 1; (cum (Varro) itinere conuerso sese Italicam <Faern.: italicam z> uenturum praemisisset <Lips.: promississet z; pronuntiasset Faern.>: 2, 20, 6); interim aduentu longarum nauium Curio pronuntiarī <uett. edd.; -iare z; edd.> onerariis nauibus iubet, . . . se in hostium habiturum loco, qui non ex uestigio ad castra Cornelia <c> *naucs traduxisset <c>. qua pronuntiatione facta . . . : 2, 25, 6; quem (Scaeuam centurionem) Caesar . . . ab octauis ordinibus ad principulum se traducere pronuntiauit: 3, 53, 5.

c) additur ut, ne, coniuuetiuus: (Titurinus et Cotta) iusserunt pronuntiarī <bh; Frig.;

pronuntiare α ; *rell. edd.*), ut impedimenta relinquerent atque in orbem consistent: V 33, 3; qua re animaduersa Ambiorix pronuntiarum iubet, ut procul tela coiciant neu (ne h ; nec a) propius accedant et quam in $\langle o \rangle$ partem Romani impetum fecerint cedant; [leuitate armorum et cotidiana exercitatione nihil iis $\langle o \rangle$ noceri posse;] rursus se ad signa recipientes insequantur: V 34, 3, 4; ¶ duces eorum tota acie pronuntiarum $\langle \beta \rangle$; *Fr.*; -are α ; *rell. edd.*) iusserunt, ne quis ab loco discederet: illorum esse praedam atque illis reseruati $\langle c \rangle$ quaecumque Romani reliquissent; proinde omnia in uictoria posita $\langle c \rangle$ existimarent: V 34, 1.

C. = referre ad senatum, sententias rogare: Lentulus sententiam Calidii pronuntiarum se omnino negauit: 1, 2, 5.

prope, propius, proxime. *De forma proxime et proxime cf. propior.*

A. de loco (= in propinquo, non procul); $\alpha\alpha\beta$) *extr.* prope se.

β) additur accusatiuus (praepos.): nisi ipsius copiae prope hostium castra nisae essent: I 22, 3; ¶ ibique prope flumen edito natura loco castra posuit: 3, 37, 4; ¶ Vercingetorix castris prope oppidum \langle pro oppido k) in monte \langle in monte β ; *Schn.*; *(Db.) om. α ; plur. edd.*) positus . . . separatim singularum ciuitatum $\langle c \rangle$ copias conlocauerat: VII 36, 2; exercitum $\langle o \rangle$ Vticam ducit et prope oppidum castra ponit: 2, 26, 1; ¶ cum prope Dyrrachium Pompeius constitisset: 3, 13, 3; ¶ hoc proprium uirtutis existimant expulsos $\langle c \rangle$ agris limitibus cedere neque quemquam prope \langle se *add.* β) audere consistere \langle considerare *Paul*) : VI 23, 2.

b) comp.; $\alphaaccedo *p. 69 α) (7 loc.)*; ¶ ut . . . non nulli (lenunculi) deprimerentur, reliqui hoc $\langle c \rangle$ timore $\langle c \rangle$ propius adire tardarentur: 2, 43, 4; ¶ postea quam propius successerunt \langle accesser. *R. Schn.*) : VII 82, 1; ¶ cum propius erat necessario uentum, . . . ad uirtutem montanorum confugiebant: 1, 58, 2.$

β) c. **acc.**: propius tumulum (Ambiorigem, Romanos) accedere u. **accedo** *p. 69 α) (3 loc.)*; ¶ ut . . . (naues) aliae ad inferiorem partem insulae, quae est propius solis occasum, . . . deicerentur: IV 28, 2; ¶ interea ne propius se castra moueret petierunt $\langle c \rangle$: IV 9, 1; cognouit Vercingetorigem consumpto pabulo castra mouisse propius Aua-

ricum: VII 18, 1; quod castra propius Romanos mouisset: VII 20, 1.

c) superl.: omni ad Hiberum intercluso itinere quam proxime potest hostium castris castra communit: 1, 72, 5.

B. de tempore: (a) compar.: comiteatus omni genere praeter frumentum abundabat; † quibus cotidie melius subterrere *ahl*; subterrere *f*; subcedere *Op*; cuius cotidie propius succedere tempus *Hell.*) . . . uidebant: 3, 49, 6.)

b) superl. (= nuper, paulo ante): quam (legionem) proxime conscripserat, legiones) proxime conscriptate) u. **conseribo** *B. p. 66 f*: I 24, 2; II 8, 5; 19, 3; V 24, 4; VI 32, 5; ¶ (exercitum) in Aulereis Lexoniisque, reliquis item \langle in *add.* β) ciuitatibus, quae proxime \langle acsi k) : maxime *B. M.*: maxime *A. Q. M. h) ; *Fr., Db.*) bellum fecerant, in hiberuis conlocant: III 29, 3.*

C. 1rstl. = fere, paene: a) additur iam u. **iam** *p. 7 sq. (6 loc.)*.

b) non additur iam: uox prope additur α) substantiuus c. praep.: quoniam prope ad finem laborum ac periculum esset peruentum: 3, 6, 1; — hoc proelio facto et prope ad interuentionem gente ac nomine Neruiorum redacto: II 28, 1; — cum a meridie prope ad solis occasum dubia uictoria pugnaretur: VII 80, 6; — spe enim conficiendi negotii prope in noctem rem duxerant $\langle c \rangle$: 3, 51, 7.

β) adiectiuus: ut . . . paratos prope aequo Marte ad dimicandum existimaret $\langle c \rangle$: VII 19, 3; dorsum esse eius iugi prope aequum: VII 44, 3; eum una ex parte prope aequum aditum haberet: 3, 45, 3; ¶ prope dimidia parte operis a Caesare effecta . . . naues . . . reuertuntur: 1, 27, 1; ¶ exploratus: VII 15, 2 u. δ) explorare; ¶ Trinobantes, prope firmissima earum regionum ciuitas, . . . legatos . . . mittunt: V 20, 1; ¶ summaque erat uasto atque aperto mari, magnis aestibus, raris ac prope nullis portibus difficultas nauigandi: III 12, 5; ¶ maxima coorta tempestate prope omnes naues adfectas . . . esse: V 10, 2; quod prope ex omnibus partibus flumine et palude circumdata unum habeat . . . aditum: VII 15, 5; cum prope omnis ciuitas conuenisset: VII 33, 3; ¶ ne pulcherrimam prope totius Galliae \langle galliae totius β) urbem . . . suis manibus succedere cogentur: VII 15, 4; ¶ sic ut prope summam \langle summa *AB*) muri uigetisque altitudinem

acerui armorum adaequarent <c>: II 32, 4; ¶ (totus: VII 15, 4 u. pulcherrimam.)

γ) **aduerbio**: interim prope cotidie cum omni equitatu Indutiomarus sub castris eius uagabatur: V 57, 3.

δ) **uerbis**: summa imperii traditur Camulogeno Aulero, qui prope confectus aetate tamen propter singularem scientiam rei militaris ad eum est honorem euocatus: VII 57, 3; prima uigilia egressus prope confecto sub lucem itinere post montem se occultauit: VII 83, 7; ¶ qui ab <c> Alesia <c> processerant, maesti prope uictoria desperata se in oppidum receperunt: VII 80, 9; ¶ eodem fere tempore

pons in Hiberno prope effectus nuntiabatur et in Sicori uadum reperiebatur: I, 62, 3; ¶ quod se prope <q. se pr. β; om. z; Fr.; se prope om. Db., Dt.†) explorata uictoria celeriter amissa recipiendos confidebant <c>: VII 15, 2; ¶ obsideri se a Caesare; opera munitionesque prope esse perfectas: I, 20, 2.

propello. A. alqd (= protrudere, euertere): Pompeiani hoc insolentius . . . instare coeperunt cratesque pro munitione obiectas propulerunt: 3, 46, 3.

B. alqm (= subiuuare, repellere, in fugam eiecere; a): naues longas . . . constitui atque inde fundis, sagittis, tormentis hostes propelli ac submoneri iussit: IV 25, 1; Germani una in parte confertis turmis in hostes <c> impetum fecerunt eosque propulerunt: VII 80, 6; ¶ Heluetii, quod quingentis equitibus tantam multitudinem equitum propulerant <propulerunt M>, . . . nostros lacessere coeperunt: I 15, 3.

b): (equites) in duas partes sese distribuunt, alii ut praedae praesidio sint, alii ut uenientibus resistent atque eos propellant: I, 55, 2; ¶ cernebatur . . . uniuersarum cohortium impetu <impetum z> nostros propelli, dein rursus conuersos <c> insequi: I, 64, 2; ¶ gladio comminus rem <o> gerit Vorenus <o> atque uno interfecto reliquos paulum propellit: V 44, 11.

propere: (Labienum legatum pro praetore <legatum prope Hot.) cum duabus legionibus . . . summum iugum montis ascendere iubet: I 21, 2; ¶ Faustus Sulla prope <pro praetore P. Man. > in Mauretiam mittatur <mittitur z>: I, 6, 3; (paucas cohortes relinquit; † hora X. subsequi pabulatores equitesque <equites prope Paul> reuocari iubet: I, 80, 4.)

propereo. A. absol.: Caesar praecepto <c> itinere ad Dyrrachium finem properandi facit: 3, 13, 5; his rebus tantum temporis tribuit,

quantum erat properanti necesse: 3, 78, 2; cum Furnium nostrum tantum uidissem neque loqui neque audire meo commodo potuissem, properarem atque essem in itinere praemissis iam legionibus, praeterire tamen non potui, quin: *aj. Cic. ad Att. IX 6 A*; — tantusque terror incidit eius (Pompei) exercitui <c>, quod properans noctem diei coniunxerat neque iter intermiserat, ut: 3, 13, 2; — hoc uero magis properare Varro, ut cum legionibus quam primum Gades contenderet: 2, 20, 1.

B. **additur a)** ad: Pompeius quoque de Caesaris consilio coniectura iudicans ad Scipionem properandum sibi <om. h> existimabat . . . : 3, 78, 6.

proinde ad praedam, ad gloriam properate: 2, 39, 3.

b) **in**: quod (Caesar) in Italiam Illyricumque properabat: II 35, 2.

e) **inlin.**: accidit, ut . . . discederent, quaeque <c> quisque eorum carissima haberet, ab impedimentis petere atque arripere properaret: V 33, 6; ¶ cum sibi quisque primum itineris locum peteret et domum peruenire properaret: II 11, 1; ¶ qui in classe erant, proficisci properabant. horum fuga . . . : 2, 43, 3; ¶ Scipionem properantem sequi litterae sunt consecutae a M. Fanonio: 3, 36, 6; ¶ properaret ad se cum exercitu venire omniaque posthaberet <c>: 3, 33, 1.

propinquitas. A. propr.; a) **subi.**: propinquitas castrorum celerem superatis ex fuga receptum dabat: I, 82, 5; ¶ Gallis autem prouinciarum <prouinciae rom. Elbert.> propinquitas et transmarinarum rerum notitia multa ad copiam atque usum <c> largitur: VI 24, 5.

b) **obi.**: qui (Galli) uitandi aestus causa plerumque siluarum ac <c> fluminum petunt propinquitates: VI 30, 3; ¶ ut, qui propinquitatem loci nideret <uiderent β>, paratos prope aequo Marte ad dimicandum existimaret <arent β>: VII 19, 3.

(c) **gen.**: spatio propinquitatis: 2, 16, 3 u. d.)

d) **abl.**: ita se a caetratis equitibusque defendunt castrorum propinquitatem confisi: I, 75, 3; ¶ suorumque tormentorum usum <usu hl>, quibus ipsi magna sperauissent, spatii propinquitatem <Madu.> spatio propinquitatis z: *edd.* interire . . . intellegunt: 2, 16, 3; ¶ ad haec repetenda inuitati propinquitatem superiorum castrorum . . . uallum relinquebant: 3, 76, 2.

castra erant ad bellum ducendum aptissima

natura loci et ⟨o⟩ munitione et maris propinquitate et aquae et salis copia: 2, 37, 5.

e) **c. praep.:** (qui tantae altitudinis machinationes tanta celeritate promouere et ex propinquitate pugnare *add. B²β*: promouerent, ut ex prop. pugn. *Ciac.*) possent: II 31, 2.)

haec quoque per exploratores ante lucem in tanta propinquitate castrorum ad hostes deferuntur: VI 7, 9.

hi **propter** propinquitatem et celeritatem ⟨cel. et prop. β⟩ hostium nihil iam Caesaris imperium expectabant ⟨c⟩: II 20, 4; et ipsi (Vbii) propter propinquitatem [quod] Gallicis sunt moribus aduefacti: IV 3, 3.

B. trsl. (= cognatio): de numero eorum (Belgarum) omnia se habere explorata Remi dicebant, propterea quod propinquitatibus adfinitatibusque coniuncti . . . cognouerint ⟨c⟩: II 4, 4.

(**propinquo:** quae cum nauibus nostris adpropinquassent ⟨*recc.* (?); propinqu. s⟩): 3, 24, 2.)

propinquus. 1. adiecf. A. de loco:
a) **non additur datiuus:** reliquas cohortes VII ⟨in *add. a; Np., Dl.*⟩ castris propinquisque castellis praesidio disposuerat: 3, 88, 4; † quoniam tam propinqua sint castra: VI 40, 2; † colles ac loca superiora, unde erat propinquus despectus in mare: III 14, 9; † eos accusat, quod . . . tam necessario tempore, tam propinquis hostibus, ab iis ⟨c⟩ non subleuetur: I 16, 6; † dimisit ⟨c⟩ enim circum omnes propinquis provincias atque inde auxilia euocauit: 3, 112, 6; † maxime eos, quod erant propinqua ⟨*praepinguis Kraff.*⟩ regiones, de re frumentaria ut prouiderent hortatus est: 3, 34, 2.

b) **additur datiuus:** in Carnutes, Andes, Turones, quaeque ⟨c⟩ ciuitates propinquaee iis ⟨c⟩ locis erant, ubi bellum gesserat, legionibus in hiberna ⟨c⟩ deductis: II 35, 3; † cum legio Caesaris nona praesidium quoddam occupauisset . . . huic loco ⟨*huic loco del. Ciac.*⟩ propinquum et contrarium collem Pompeius occupauit: 3, 45, 2; † erant Menapii propinqui Eburonum finibus: VI 5, 4.

B. de tempore: quod propinqua die aequinoctii infirmis nauibus hiemi navigationem subiciendam non existimabat: IV 36, 2.

2. ut substant.; **A. masc.;** a) **sing.:** his copiis Vercassiuellannum Aruernum, unum ex quattuor ducibus, propinquum ⟨*quum B*⟩ Vercingetorigis, praeficiunt: VII 83, 6.

b) **plur.:** z) **subi.:** z z): adiungere, cauere: VI 2, 2 *u. desistere;* † comitari: VI 8, 8 *u. excedere;* † confirmare: VI 2, 2 *u. desistere;* † cum pater familiae inlustriore loco natus decessit, eius propinqui conueniunt ueniunt *M*, et de morte si res in suspicionem uenit, de uxoribus in seruilem modum quaestionem habent, et si certum est, igni ⟨c⟩ atque omnibus tormentis excruciatas interficiunt: VI 19, 3; † decertare: VII 77, 8 *u. γ*): † interfecto Indutimaro . . . ad eius propinquos a Treueris imperium defertur, illi finitimos Germanos sollicitare et pecuniam polliceri non desistunt. cum a ⟨c⟩ proximis impetrare non possent, ultiores temptant. inuentis non nullis ciuitatibus iure iurando inter se confirmant obsidibusque de pecunia cauere; Ambiorigem sibi societate et foedere adiungunt: VI 2, 1, 2; † (docere: 1, 5, 1 *u. γ*): † cum his ⟨c⟩ propinqui Indutimari, qui defectionis auctores fuerant, comitari eos ex ciuitate excesserunt ⟨β; excesserant z⟩: VI 8, 8; † (excruciare,) habere: VI 19, 3 *u. conuenire;* † impetrare: VI 2, 2 *u. desistere;* † interficere: VI 19, 3 *u. conuenire;* † (inuenire: VI 2, 2 *u. desistere*) † tot hominum milia . . . quorum salutem neque propinqui negligere neque ciuitas leui momento aestimare posset: VII 39, 3; † polliceri: VI 2, 1 *u. desistere;* † posse: VI 2, 2 *ib.*; VII 39, 3 *u. negligere;* † sollicitare, temptare: VI 2, 1, 2 *u. desistere.*

β) **a c. pass.:** et sua sponte multi in disciplina conueniunt et a parentibus propinquisque mittuntur: VI 14, 2.

γ) **obiecf.:** his ⟨c⟩ (obsidibus) adductis, in iis filio (filiis β) propinquisque eius omnibus, quos nominatim euocauerat. . . hortatus . . . est: V 4, 2; † cogere: VII 77, 8 *u. γ*): † euocare: V 4, 2 *u. adducere;* † nam ego fratribus atque omnibus meis propinquis interfectis dolore prohibeor quae gesta sunt pronuntiare: VII 38, 3; † non sine magna spe magnisque praemiis domum propinquisque (se) reliquisse: I 41, 2.

γ) **dat.:** nec docendi Caesaris propinquis eius spatium datur: 1, 5, 1; † quid hominum ⟨c⟩ milibus LXXX ⟨c⟩ uno loco interfectis ⟨quid *add. β*⟩ propinquis consanguinicisque nostris animi fore existimatis, si paene in ipsis cadaueribus proelio decertare cogentur? VII 77, 8.

δ) **gen.:** non enim has aut conspectus pa-

triae aut propinquorum praecepta ad extremum uitae periculum adire cogebant: 2, 7, 1.

ε) e. praep.: ζζ) a: a Cingetorige atque eius propinquis oratione Indutiomari cognita . . . nuntios <c> mittit <c>: V 57, 2; ¶ quibus (clientibus) etiam a propinquis nostris opem ferre institimus: *ap. Gell.* V 13, 6.

ββ) ad: deferre ad: VI 2, 1 u. ζ) ζζ) desistere.

γγ) per: rex erat Ptolomaeus . . . magnis copiis cum sorore Cleopatra bellum gerens, quam paucis ante mensibus per suos propinquos atque amicos regno expulerat: 3, 103, 2.

B. femin.: (Dumnorigem) sororem ex matre et propinquis suas nuptum in alias ciuitates conlocasse: I 18, 7.

propior. proximus. I. Forma: proximus uidetur exstare in α (X?) VI 35, 5 et VII 67, 7; exstat (secund. Holderi testimonium) in AQB V 28, 5 et VI 8, 6, in AQ VI 31, 3, in B VI 3, 1 et VII 25, 3 et VII 68, 2, in B¹ I 54, 1; secund. *Np.* in AB VII 3, 2; reliquis belli Gallici locis (36) in X uidetur inueniri proximus; item in bello civili omnes codd. uidentur habere proximus omnibus (26) locis. — *Aduerbium* proxime scriptum est in BQ VI 32, 5 (et V 24, 4?), in B¹ II 19, 3; proxime in X (?) I 24, 2 et II 8, 5, in α 1, 72, 5.

II. Signif.: A. de loco; a) compar.: huc cum cotidiana consuetudine egressae <c> pabulatoribus praesidio propiore ponte legiones <sic Np.; priores legiones Kran.; proprio <regiones a; proprio legiones fhl; [propiore ponte] legiones Db.) Fabianae duae flumen transissent: 1, 40, 3.

b) superl.: 1. adiect.: ζ) non additur dat. uel accen.; ζζ) attribut.: celeriter . . . ignibus significatione facta ex proximis castellis eo concursus est: II 33, 3; cohortes III ex proximo castello deducit: VII 87, 4; ut nostri perpetuas munitiones † uidebant perductas ex castellis in proxima castella <u. CC>: 3, 44, 4; ¶ in proxima Octauii castra intruerunt: 3, 9, 6; ¶ (constituerunt) cum proximis ciuitatibus pacem et amicitiam confirmare: I 3, 1; ¶ Caesar suas copias in proximum collem subducit: I 22, 3; copias suas Caesar in proximum collem subducit: I 24, 1; Caesar impedimentis in proximum collem † deductis . . . secutus hostes <c> ad Alesiam castra fecit: VII 68, 2; erat inter oppidum Ilerdam et proximum collem <Fasos.; in oppido Ilerda et proximo colle α> . . . planitia <c>: I, 43, 1; legio . . . in proximum collem sese recepit: 1, 44, 5; Caesar quoque in proximo colle castra ponit: 1, 65, 5; Curio . . . proximos colles

capere uniuersos . . . iubet: 2, 42, 1; ¶ considunt et proximam fossam cratibus integunt: VII 79, 4; ¶ interea et ex proximis hibernis et a Caesare conuentura subsidia: V 28, 5; cum aliquid calamitatis in proximis hibernis esset acceptum: V 29, 1; qui . . . perendino die cum proximis hibernis coniuuncti communem cum reliquis belli casum sustineant: V 30, 3; equites circiter quadringentos ex proximis hibernis cogit <c>: V 46, 4; ¶ (hostes: II 27, 3 u. 2.;) ¶ qua proximum iter in ulteriorem Galliam per Alpes erat: I 10, 3; ¶ nullo cum periculo ad proximam legionem peruenturos: V 29, 6; nondum hieme confecta proximis quattuor coactis legionibus . . . in fines Neruiorum contendit: VI 3, 1; ¶ ex alto refugerat adpulsaque ad proximum litus trirème . . . pedibus Hadrumetum † profugerat: 2, 23, 3; ¶ qui proximum locum praesidorum tenebat: 3, 65, 2; ¶ V milia passuum proxima intercedere <c> itineris campestris: 1, 66, 4; ¶ Fabius a proximis militibus circumuentus interficitur: 2, 35, 2; ¶ sese in proximos montes conferunt: 1, 51, 5; ¶ milites in proxima municipia deducit: 1, 32, 1; ¶ hos item ex proximis [primis] nauibus cum conspexissent: IV 25, 6; ¶ sua deportabant omnia <o> seque in proxima oppida recipiebant: III 12, 3; ¶ altera ex parte Gabalos proximosque pagos Aruernorum in Heluios . . . mittit: VII 64, 6; ¶ quas (cohortes) ex proximis praesidiis deductas fors obtulit: VII 87, 5; ne ex proximis praesidiis succurri posset: 3, 52, 1; ¶ cuius (salis) magna us iam ex proximis erat salinis eo congesta: 2, 37, 5; ¶ quinque cohortes frumentatum in proximas segetes mittit <c>: VI 36, 2; ¶ reliqua . . . quaerere praetermittit proximaque respiciens signa Videtisne, inquit, milites: 2, 39, 3; ¶ reliqui sese fugae mandarunt atque in proximas siluas <silu. prox. af> abdiderunt: I 12, 3; in fugam coniecti proximas siluas petierunt <c>: VI 8, 6; ¶ calones in proximum <primum β> tumulum procurrunt: VI 40, 1.

ββ) ui praedicati: et ab iis <c>, qui cessarant, et ab iis <c>, qui proximi steterant, circumueniebantur: V 35, 3.

β) additur ζζ) datiuus; a): quae proximae ei loco ex Bruti classe naues erant: 2, 6, 6; ¶ extremum oppidum Allobrogum est proximumque Heluetiorum finibus Genaua <c>: I 6, 3; ¶ una (pars) erat proxima portui <c> naualibusque, altera: 2, 1, 2.

b): proximique (Belgae) sunt Germanis, qui

trans Rhenum incolunt: I 1, 4; — qui (Remi) proximi Galliae ex Belgis sunt: II 3, 1; — in fines Suessionum, qui proximi Remis erant, exercitum duxit: II 12, 1; — cogunt equitum duo milia Sugambri, qui sunt proximi Rheno: VI 35, 5; — Labienum legatum in Treueros, qui proximi flumini (om. β) Rheno sunt, cum equitatu mittit: III 11, 1.

c) qui proximi (hinc proximi β) Oceano (oceanum β) fuerunt, hi (his β ; *Np.*) insulis (c) sese occultauerunt: VI 31, 3.

$\beta\beta$) **aceus.** P. Crassus adulescens cum legione septima proximus mare Oceanum (proximus Oceano *Ciac.*) in (c) Andibus hiemabat: III 7, 2; ¶ quos Vbii (*Ithenanus*; ubi X) qui proximi Rhenum incolunt, perterritos [senserunt] inscuti magnum ex his numerum occiderunt: I 54, 1.

2. ut subst.: ut, cum primi eorum (hostium) cecidissent, proximi iacentibus insisterent atque ex eorum corporibus pugnarent: II 27, 3; ¶ ubi quae maior . . . incidit res, clamore . . . significant; hunc (c) alii deinceps excipiunt et proximis tradunt: VII 3, 2; ¶ capit arma a proximis atque in porta consistit: VI 38, 2; — cum *a proximis impetrare non possent, ultiores temptant: VI 2, 2; — — hunc ex proximis unus iacentem transgressus eodem illo munere fungebatur: VII 25, 3.

B. de tempore a) praeterito: cuius frater Valetiacus proximo anno eundem magistratum gesserit: VII 32, 4; ¶ neque bello Allobrogum proximo Haeduos Romanis auxilium tulisse: I 44, 9; ¶ qui (Cotus) controuersiam cum Coniucolitani proximis comitiis habuerat: VII 67, 7; ¶ sed ut superioris temporis contentionem (c) nostri omnem remiserant, ita proximi diei casu admoniti omnia ad defensionem praeauerant: 2, 14, 6.

b) futuro: quas legationes Caesar . . . inita proxima aestate (initio proximae aestatis β) ad se reuerti iussit: II 35, 2; ¶ doluisse se, quod . . . in urbem retraheretur, cuius absentis rationem haberi proximis comitiis populus iussisset: I 9, 2; fuit controuersia, oporteretne Lucilii (c) Hirri . . . proximis comitiis praetoriis absentis rationem haberi: 3, 82, 5; ¶ proximo die instituto suo Caesar e (c) castris utriusque copias suas eduxit: I 50, 1; quaecumque ad proximi diei oppugnationem opus sunt, noctu comparantur: V 40, 5; proximis diebus habetur extra urbem senatus: I, 6, 1; proximo (postero *N*) die praesidio in castris relicto iunuersas ad aquam copias educunt: I, 81, 4; ¶

proxima nocte u. **nox** p. 540 c) (6 loc.); ¶ si uterque in contione statim iurauisset se triduo proximo exercitum dimissurum: 3, 10, 9.

C. trsl. (= propinqui): nam neque hominum morte memoria deleri debet, quin a proximis retineatur, neque clientes sine summa infamia deseriri possunt: *ap. Gell.* V 13, 6.

propius u. prope.

propino. A. propr.: erat edictum Pompeii nomine Amphipoli propositum, uti omnes eius prouinciae iuniores . . . iurandi causa conuenirent, sed utrum auertendae suspicionis causa Pompeius proposuisset, . . . an nonis dilectibus, si nemo premeret, Macedoniam tenere conaretur, existimari non poterat: 3, 102, 2, 3; ¶ oppida incendi oportere, quae non . . . ab omni sint periculo tuta, ne (c) suis sint ad detrectandam militiam receptacula neu Romanis proposita ad copiam commentus praedamque tollendam (CC): VII 14, 9; ¶ Caesari omnia uno tempore erant agenda: uexillum proponendum, [quod erat insigne cum ad arma concurrere oporteret.] . . . : II 20, 1.

B. trsl.; a) = ponere, exponere, spem ostendere, promittere: praemium (-a) u. **praemium** A. p. 1170 (4 loc.).

b) = ante oculos ponere, ostendere: etsi summa difficultas faciendi (c) pontis proponebatur: IV 17, 2; ¶ quae etsi magno cum dolore omnes ferebant, tamen hoc sibi solacii proponebant, quod . . . confidebant (c): VII 15, 2; ¶ maioremque spem maturitate frumentorum proponi uidebant: 3, 49, 6.

c) = ad eligendum proponere, optionem dare: sed ex propositis consiliis duobus explicitus (c) uidebatur Herdam reuerti: 1, 78, 3.

d) = sibi (animo) proponere, constituere: (erat enim iter a proposito diuersum, contrariamque in (c) partem iri uidebatur: 1, 69, 1) confecto iusto itinere eius diei, quod proposuerat Caesar, tractu quoque exercitu . . . conseedit: 3, 76, 1.

consecutus id, quod animo proposuerat, Caesar receptui cani (c) iussit: VII 47, 1.

e) exponere, narrare, commemorare; additur α) obiect.; $\alpha\alpha$): consilium: 1, 78, 3 u. c); ¶ nam fortasse inopiam excusare et calamitatem aut propiam suam aut temporum queri et difficultates auersionandi proponere etiam medioeris est animi: 3, 20, 3; ¶ (Vercingetorix) sua in illos merita proponit: VII 71, 3; ¶ iniurias inimicorum commemorat, docet . . . patientiam proponit suam,

cum de exercitibus dimittendis ultro <e> postulauisset; . . . acerbiter inimicorum docet . . . iniuriam in eripiendis legionibus praedicat, . . . commemorat: I, 32, 4; ¶ postero die contione habita rem gestam proponit, milites consolatur et confirmat; . . . docet: V 52, 5; ¶ qui ubi pro perfuga ad eos uenit, timorem Romanorum proponit, . . . docet: III 18, 3; ¶ legati ad Caesarem mittantur, qui uoluntatem senatus ei proponant: I, 3, 7.

ββ): tum demum Liscus oratione Caesaris adductus quod antea tacuerat proponit: I 17, 1.

β) de alia re: non alienum esse uidetur de Galliae Germaniaeque moribus et quo differant hae nationes inter sese proponere: VI 11, 1.

γ) pro certo: id eane de causa, quam legatis pronuntiarunt <e>, an perfidia adducti fecerint, . . . non uidetur pro certo esse ponendum <β>; proponendum α; *Np., Hold., Dt.:*: VII 5, 6.)

δ) interrog. obl.: . . . ostendit; quae ipse intellegat, quae ciuitas queratur proponit; monet . . .; dicit: I 20, 6; Labienus noctu <e> tribunis militum primisque ordinibus conuocatis <e> quid sui sit <sit sui β> consilii proponit: VI 7, 8; 11, 1 u. β); (VII 5, 6 u. γ); ostendit; in primis monet . . .; quid iniquitas loci habeat incommodi <inc. hab. β> proponit: VII 45, 9.

propositum. A. obi.: habere: 3, 84, 1 u. B.; ¶ tali instructa acie tenere uterque propositum uidebatur: Caesar, *ne* nisi coactus proelium committeret <e>, ille, ut opera Caesaris impediret: I, 83, 3; Pompeius interclusus Dyrrachio, ubi propositum tenere non potuit, secundo usus consilio edito loco . . . castra communit: 3, 42, 1; commutata ratione belli, quoniam propositum non tenuerat, castra . . . muniri iussit: 3, 65, 4.

B. gen.: temptandum *Caesar* existimauit, quidnam Pompeius propositi aut uoluntatis ad dimicandum haberet: 3, 84, 1.

C. = e. praep.; a) ab: Laelius . . . Coreyra Dyrrachioque aquam suis supportabat neque a proposito deterrebatur: 3, 100, 3; ¶¶ erat enim iter a proposito diuersum, contrariamque in <e> partem iri uidebatur: 1, 69, 1.

b) ad: ad propositum reuertat: *ap. Cic. ad Att.* IX 6 A.

(proprietas: quibus quoniam pro pietate <Q>; proprietate *ABM*?) satis fecerit, habere nunc se rationem officii: V 27, 7.)

proprius. A. propr.: inopiam excusare et calamitatem aut propriam suam aut temporum queri . . . etiam mediocrius est animi: 3, 20,

3; ¶ neque quisquam agri modum certum aut fines habet proprios, sed: VI 22, 2.

B. trsl.: a): hoc proprium uirtutis existimant expulsos <e> agris finitimos cedere: VI 23, 2.

b): munitiones . . . ad flumen productae expugnatis iam castris Pompei propriam <prope iam *recc.*; *Voss.*; partam iam *Plugg.*> expeditamque <que *om. NOfhl*; *Voss.*> Caesaris uictoriam interpellauerunt: 3, 70, 2.

[Falso: cum . . . egressae <*Jurinius*; congressae >] pabulatoribus praesidio propiore ponte legiones <*sic Np.*; proprio <legiones a>; proprio legiones *fh*!; [propiore <ponite>] legiones *Db.*> Fabianae duae flumen transissent: 1, 40, 3.]

propter. Conlocatio: quarum propter exiguitatem: IV 1, 10.

(Dumnorigem) fauere et cupere Heluetiis propter eam adfinitatem: I 18, 8; ¶

cum . . . ille minimum propter adulescentiam posset: I 20, 2; ¶ amici regis, qui propter aetatem eius in procuratione <e> erant regni: 3, 104, 1; erat in procuratione regni propter aetatem pueri nutricius eius: 3, 108, 1; ¶ propter altitudinem u. **altitudo** p. 244 A. *extr. et B. extr. (2 + 3 loc.)*; ¶ hos

(Vbios) cum Suebi multis saepe bellis experti propter amplitudinem grauitatemque ciuitatis finibus expellere non potuissent: IV 3, 4;

¶ pr. angustias u. **angustiae** p. 261 A. d) (3 loc.); ¶ pecora . . . propter bellum finitimae ciuitates longius remouerant: 1, 48, 6;

¶ ne propter bonitatem agrorum Germani . . . in Heluetiorum fines transirent: I 28, 4; ¶ pr. celeritatem: II 20, 4 u. pr. propinquitatem;

¶ quod propter crebras commutationes aestuum minus magnos ibi <o> fluctus fieri cognouerat: V 1, 2; ¶ non

praetereunda oratio Critognati uidetur <o> propter eius singularem et <e> nefariam crudelitatem: VII 77, 2; ¶ cum neque ui

contendere propter inopiam nauium neque clam transire propter custodias Menapiorum possent: IV 4, 4; ¶ quae (provincia) propter

diuturnitatem pacis nullum auxilium desiderarit: I, 85, 7; ¶ animaduertit suas

copias propter exiguitatem non facile diduci <e>; III 23, 7; pelles . . . quarum propter exiguitatem magna est corporis pars aperta: IV

1, 10; ¶ Rhenumque antiquitus traductos (Belgas) propter loci fertilitatem ibi condesisse: II 4, 1; ¶ commodissimum uisum

est C. Valerium Proculum . . . et propter fidem et propter linguae Gallicae scientiam, qua multa iam Ariouistus longinqua consue-

tudine utebatur (quorum amicitia iam <o> ariouistis longinqua <c> consuetudine utebatur, et propter fid. et pr. l. gall. scient. §) et quod in eo peccandi Germanis causa non esset, ad eum mittere et M. <c> Metium <c>: I 17, 4; ¶ nam propter frigora, quod Gallia sub septentrionibus . . . posita est. non modo frumenta in agris matura non erant, sed ne pabuli quidem satis magna copia suppetebat: I 16, 2; ¶ etsi propter multitudinem et ueterem belli gloriam paucitatemque nostrorum se tuto dimicaturos existimabant: III 24, 2; ¶ pr. grauitatem: IV 3, 4 u. pr. amplitudinem; intellectum est nostros propter grauitatem armorum <armaturae §> . . . minus aptos esse ad huius generis hostem: V 16, 1; ¶ culpam in multitudinem contulerunt <c> et propter imprudentiam ut ignosceretur petierunt: IV 27, 4; ne omnis nobilitatis discessu plebs propter imprudentiam laberetur: V 3, 6; ¶ qui <c> propter ueteres inimicitias nullo modo cum Haeduis coniungi poterant: VI 12, 7; ¶ quod <c> propter iniquitatem loci . . . ne primum quidem posse <o> impetum suum sustineri existimabant: III 2, 4; ne paruum modo detrimentum in contentione propter iniquitatem loci accideret <c>: VII 52, 2; ¶ pr. inopiam u. **inopia** p. 178 sq. (5 loc.); ¶ pr. inscientiam u. **inscientia** p. 182 A. et C. (3 loc.); ¶ ad hunc propter iustitiam prudentiamque summam <§; Hold., Dt.²; suam α; rell. edd.) totius belli <summam add. α; edd. plur.> omnium uoluntate deferri: II 4, 7; ¶ id (oppidum) ex itinere oppugnare conatus . . . propter latitudinem fossae murique altitudinem paucis defendentibus expugnare non potuit: II 12, 2; etsi summa difficultas faciendi <c> pontis proponebatur propter latitudinem, rapiditatem altitudinemque illuminis: IV 17, 2; ¶ nihil se propter inscientiam leuitatemque <et leuitatem §> nulgi grauius de ciuitate iudicare neque de sua in Haeduos beneuolentia deminere: VII 43, 4; ¶ ipsum esse Dumnorigem, . . . magna apud plebem propter liberalitatem gratia: I 18, 3; ¶ eum <c> propter longitudinem agminis minus <c> facile <c> omnia <o> per se obire et . . . prouidere possent: V 33, 3; ¶ pr. magnitudinem u. **magnitudo** p. 516 (5 loc.); ¶ cui rei propter animi mollietiam studere omnes uideret, quod diutius laborem ferre non possent: VII 20, 5; ¶ cum constituisset <c> hiemare <hiemem §> in continenti propter repentinos Galliae motus <agere add. §>: V 22, 4; ¶ pr. multi-

tudinem u. **multitudo** p. 650 9) (3 loc.); ¶ coniectans eum (Pompeium) *in Aegyptum iter habere propter necessitudines regni <regum Pluyg.> reliquasque eius loci oportunitates: 3, 106, 1; ¶ tabulae testamenti . . . cum propter publicas occupationes poni non potuissent, apud Pompeium sunt depositae: 3, 108, 4; ¶ impeditis hostibus propter ea quae ferebant onera subito . . . eruptionem fieri iubet: III 19, 2; ¶ Caesar primo et propter multitudinem hostium et propter eximiam opinionem uirtutis proelio supersedere statuit: II 8, 1; ¶ constituuntque communi consilio bellum ad Herdam propter ipsius loci oportunitatem gerere: 1, 38, 4; 3, 106, 1 u. pr. necessitudines; ¶ mulieres . . . in eum locum coniecisse, quo propter paludes exercitui aditus non esset: II 16, 5; ¶ pr. paucitatem u. **paucitas** p. 1024 sq. (5 loc.); ¶ hi propter propinquitatem et celeritatem <cel. et prop. §> hostium nihil iam Caesaris imperium expectabant <c>: II 20, 4; ipsi propter propinquitatem [quod] Gallicis sunt moribus adsuefacti: IV 3, 3; ¶ pr. prudentiam: II 4, 7 u. pr. iustitiam; ¶ pr. rapiditatem: IV 17, 2 u. pr. latitudinem; ¶ pr. scientiam: 147, 4 u. pr. fidem; qui prope confectus aetate tamen propter singularem scientiam rei militaris ad eum est honorem euocatus <CC>: VII 57, 3; ¶ cum et propter uulnera militum et propter sepulturam occisorum nostri triduum morati eos sequi non potuissent: I 26, 5; ¶ cum propter siccitates <siccitatem §> paludum quo se recipere non haberent: IV 38, 2; quod eo anno frumentum in Gallia propter siccitates angustius prouenerat: V 24, 1; ¶ neque belli gerendi propter anni tempus facultatem habebat: IV 22, 2; id propter anni tempus longum atque impeditum uidebatur: 1, 29, 2; ¶ submotis sub murum cohortibus ac non nulla parte propter terrorem in oppidum compulsis facilis est nostris receptus datus: 1, 46, 2; L. Nasidius . . . adpulsis . . . Messanam nauibus atque inde propter repentinum terrorem principum ac senatus fuga facta ex nauibus eorum nauem <c> deducit: 2, 3, 2; ¶ non fore dicto audientes milites neque propter timorem signa laturos: I 39, 7; qui omnes discessu Curionis multaque praeterea per simulationem uulnerum ex castris in oppidum propter timorem sese recipiunt: 2, 35, 6; (adplicitisque nostris ad terram nauibus <circiter XL h. l. add. Np., Dt.> [propter eundem timorem add. codd.; Np., Db., Dt.; del. Hoffm.; Kran.] pari atque antea ratione [egerunt. cas-

sius] secundum nactus uentum . . . naues . . . immisit: I 3, 101, 5; ¶ huic legioni Caesar et indulserat <huic caesar leg. induls. §> praecipue et propter uirtutem confidebat maxime: I 40, 15; qui (Fulginius) propter eximiam uirtutem ex inferioribus ordinibus in eum locum peruenerat: I 46, 4; hi propter uirtutem non solum apud Caesarem in honore erant, sed etiam apud exercitum cari habebantur: 3, 59, 3; ¶ pr. uulnera: I 26, 5 u. pr. sepulturam.

Repetita est praepositio *his locis*: et propter . . . et propter: I 26, 5; 47, 4; II 8, 1; (neque propter . . . neque propter: IV 4, 4;) ¶ non repetita est: propter . . . atque: III 13, 6; propter . . . et: II 20, 4; VII 43, 4 <e>; — (propter . . . que: II 4, 7; 12, 2; III 9, 4; IV 3, 4; VI 24, 1; VII 43, 4 <e>; 3, 106, 1;) propter . . . et . . . que: III 24, 2; (propter . . . — . . . que: IV 17, 2.)

Respondet praepositioni propter conuuetio quod: I 47, 4; III 13, 6; 1, 45, 6.

propterea. A. propterea quod: horum omnium fortissimi sunt Belgae, propterea quod a cultu atque humanitate provinciae longissime absunt minimeque ad eos mercatores saepe comeant atque . . . important proximique sunt Germani: I 1, 3; perfacile factu <e> esse illis probat conata perficere, propterea quod ipse suae ciuitatis imperium obtenturus esset: I 3, 6; alterum (iter erat) per provinciam nostram, multo facilius atque expeditius, propterea quod inter fines Heluetiorum et Allobrogum . . . Rhodanus fluit isque non nullis locis nado transitur: I 6, 2; sibi esse in animo . . . iter per provinciam facere, propterea quod aliud iter haberent nullum: I 7, 3; (Dumnorigem) complures annos portoria reliquaque omnia Haeduorum uectigalia paruo pretio redempta habere, propterea quod illo licente <e> contra liceri <e> audeat nemo: I 18, 3; scire se illa esse uera, nec quemquam ex eo plus quam se doloris capere, propterea quod, cum ipse gratia plurimum domi atque in reliqua Gallia, ille minimum propter adulescentiam posset, per se creuisset: I 20, 2; ad multam noctem etiam ad impedimenta pugnatum est, propterea quod pro uallo carros obiecerant et e loco superiore in nostros uenientes tela coiciebant et . . . uulnerabant: I 26, 3; tametsi <e> pro ueteribus Heluetiorum iniuriis populi Rom. ab his poenas bello repetisset, tamen eam rem nou minus ex usu terrae Galliae quam populi Rom. accidisse, propterea quod eo consilio florentissimis rebus domos suas Heluetii reliquissent, uti toti Gal-

liae bellum inferrent imperioque potirentur . . . I 30, (2.) 3; non minus se id contendere et laborare, ne ea, quae dixissent, enuntiarentur, quam uti ea, quae uellent, impetrarent, propterea quod, si enuntiatum esset, summum in cruciatum se uenturos uiderent: I 31, 2; peius uictoribus Sequanis quam Haeduis uictis accidisse, propterea quod Ariouistus, rex Germanorum, in eorum finibus consedisset tertiamque partem agri Sequani . . . occupauisset et nunc de altera parte tertia Sequanos decedere iuberet, propterea quod paucis mensibus ante Harudum milia hominum XXIII ad eum uenissent, quibus locus ac sedes pararentur: I 31, 10; hoc esse miseriores . . . fortunam Sequanorum quam reliquorum, quod soli ne in occulto quidem queri neque auxilium implorare audent absentisque Ariouisti crudelitatem uelut si coram adesset horrerent, propterea quod reliquis tamen <e> fugae facultas daretur, Sequanis uero, qui intra fines suos Ariouistum recepissent, . . . omnes cruciatu essent perferendi: I 32, (4.) 5; idque (oppidum) natura loci sic muniebatur, ut magnam ad ducendum bellum daret facultatem, propterea quod flumen Dubis <e> ut circino circumductum paene totum oppidum cingit, reliquum spatium . . . qua flumen intermittit, mons continet magna altitudine . . . I 38, 4. (5. 6); ex quo indicari posse <e>, quantum haberet in se boni constantia, propterea quod quos aliquamdiu inermes <e> sine causa timuissent, bos postea armatos ac uictores superassent: I 40, 6; de numero eorum omnia se habere explorata Remi dicebant, propterea quod propinquitatibus adfinitatibusque coniuncti quantam quisque multitudinem in communi Belgarum concilio ad id bellum pollicitus sit <esset §>, cognouerint <-uerant §>: II 4, 4; cuniculis . . . actis, cuius rei sunt longe peritissimi Aquitani, propterea quod multis locis apud eos aerariae secturaeque <CC> sunt: III 21, 3; (Vbi) paulo [quam] sunt eiusdem generis [et] ceteris humaniores, propterea quod Rhenum attingunt multumque ad eos mercatores uentitant et ipsi propter propinquitatem [quod] Gallis sunt moribus adsuefacti: IV 3, 3; intellectum est . . . equites . . . magno cum periculo proelio <e> dimicare, propterea quod illi etiam consulto plerumque cederent et . . . ex essedis desillirent et pedibus dispari proelio contenderent <u. CC>: V 16, 2; id silentio noctis conati non magna iactura suorum sese <e> effecturos sperabant <e>, propterea quod neque longe ab oppido castra Vercingetorigis <e> aberant <e> et palus . . . Romanos ad insequen-

dum tardabat: VII 26, 2; summam ⟨e⟩ suam esse . . . uoluntatem, ut compoueretur ⟨e⟩ . . ., sed potestatem eius rei nullam habere, propterea quod de consilii sententia summam belli rerumque omnium Pompeio permiserint: 3, 16, 4; quod nobis quidem nulla ratione factum a Pompeio uidetur ⟨e⟩, propterea quod est quaedam animi incitatio atque alacritas naturaliter innata omnibus, quae studio pugnae incenditur. hanc . . . : 3, 92, 3.

B. propterea . . . quod: eo autem frumento, quod flumine Arari ⟨e⟩ nauibus subuexerat, propterea uti minus poterat, quod iter ab Arari Heluetii auerterant, a quibus discedere nolebat: I 16, 3.

propugnator: nec prius ille est a propugnatoribus uacuis relictus locus, quam . . . finis est pugnandi factus: VII 25, 4; ¶ ut . . . ex magno remigum propugnatorumque numero pars ad scopulos adlisa interficeretur, pars ab nostris detraheretur ⟨e⟩; quos omnes conseruatos Caesar domum remisit: 3, 27, 2.

propugno. A. abs.: quorum aduentu et Remis cum spe defensionis studium propugnandi accessit et: II 7, 2; — nostri ⟨om. A Q⟩ primo integris uiribus fortiter repugnare ⟨propugnare β⟩ neque ullum frustra telum ex loco superiore mittere: III 4, 2; neque erat facile nostris uno tempore propugnare et munire: 3, 45, 3.

B. additur, unde propugnatur: a) ex ipsi (hostes) ex siluis rari propugnabant nostrosque intra munitiones ingredi prohibebant: V 9, 6; — cum . . . illi castra defendenter fortissime[que] T. Pullione ⟨e⟩, cuius opera proditum exercitum C. Antonii demonstrauimus, e ⟨eo f⟩ loco propugnante: 3, 67, 5; — multitudine telorum ex turribus propugnantes turbabant: VII 86, 5.

b) hinc: huc se referebant; hinc, si qua maior opprresserit uis, propugnabant ⟨referebant, si qua maior oppr. uis; hinc propugn. Paul⟩; hinc ad repellendum et prosequendum hostem procurrebant: 2, 8, 2.

propulso. A.: Caesar, ut ante constituerat, duas acies hostem propulsare, tertiam opus perficere iussit: I 49, 4.

B.: quod fere ⟨o⟩ ante Caesaris aduentum quotannis accidere solebat, uti aut ipsi iniurias inferrent aut inlatas propulsarent: VI 15, 1.

prora: ipsorum naues ad hunc modum factae armataeque erant: . . . prorae admodum erectae atque item puppes, ad magnitudinem

fluctuum tempestatumque adcommodatae: III 13, (1.) 2.

proripio: ubi Caesaris castra posita . . . animam aduerterunt, sese subito proripiunt hora circiter sexta eiusdem diei et . . . iter facere incipiunt: 1, 80, 3; cum hostes urbis direptione perterriti inermes cum infulis se ⟨infulsisse af⟩ porta foras uniuersi proripiunt, ad legatos atque exercitum supplices manus tendunt: 2, 11, 4 (12, 1 Np.); interiectisque aliquot diebus nostris languentibus atque animo remisissis subito meridiano tempore . . . portis se ⟨del. Apit; Dt.⟩ foras † rumpunt ⟨erumpunt recce.; edd.⟩: proripiunt conl. Dt.; 2, 14, 1.

(prorumpo: nauigio remis incitato (funes) praerumpentur ⟨prorump. β. : III 14, 6; 26, 3 u. proruo.)

proruo: atque his ⟨iis A⟩ (munitionibus) proruitis ⟨Faern.⟩ proruptis X) prius in hostium castris constituerunt, quam: III 26, 3; cum esset animaduersum coniunctam coniuncta N;⟩ esse flumini (munitionem), proruitis Ciacc.; prout his aql; prout is h) munitionibus defendente nullo transcederunt: 3, 68, 3; ¶ dextrum cornu, quod erat a sinistro seclusum, . . . ea parte, quam proruerat ⟨Np.; sed ea parte iam Davis., quam proruerat iam Ciacc. conice.; ex parte qua (quam Ohl) proruebat eodd.), sese recipiebat: 3, 69, 3.

prosequor. A. propr.: a) animo beneuolo: haec cum dixisset (Crastinus), primus ex dextro cornu procurrit atque eum electi milites circiter CXX uoluntarii ⟨uoluntariae hl; uoluntarie N) eiusdem centuriae sunt prosequuti: 3, 91, 3; ¶ ipse (Iuba) equo in oppidum uectus prosequentibus compluribus senatoribus, quo in numero erat Ser. Sulpicius et Licinius Damasippus, . . . imperauit: 2, 44, 3.

b) animo infesto; z) non additur longius: hinc ad repellendum et prosequendum hostem procurrebant: 2, 8, 2; ¶ hi nonissimos adorti et multa milia passuum prosequuti magnam multitudinem eorum fugientium conciderunt ⟨u. CC): II 11, 4.

β) additur longius u. longe p. 499 β) (5 loc.).

B. 1stl.: Caesar Remos cohortatus liberalliterque oratione prosequutus omnem senatum ad se conuenire . . . iussit: II 5, 1.

primo Afranii milites uisendi causa laeti ex castris procurrebant contumeliosisque uocibus prosequabantur ⟨perseq. f) nostros ⟨Morus; Db.; nos nec h; nec aql; nos

O; del. Ald.: Np., Dt.:) necessarii uictus inopia coactos fugere atque ad Ilerdam reuerti: 1, 69, 1.

prospectus. A. prospectu tenebris adempto multa utrimque uulnera accipiuntur: VII 81, 5; — cum . . . saepibus . . . densissimis . . . interiectis prospectus impediretur *(u. CC)*: II 22, 1.

B.: iis *(e)* aliquantum itineris progressis, cum iam extremi essent in prospectu, equites a Q. Atrio . . . uenerunt: V 10, 2.

prospicio. A. propr.: facile erat ex castris C. Trebonii atque omnibus superioribus locis prospicere in urbem, ut omnis inuentus . . . omnesque superioris aetatis . . . ad caelum manus tenderent aut templa . . . adirent et . . . uictoriam ab dis exposcerent: 2, 5, 3.

(ipsi profecti a palude *(β; prospecta palude z; proiecta pal. Np.; u. CC)* . . . contra Labieni castra consistunt: VII 58, 6.)

B. trsl.: a) e. dat.: postridie eius diei . . . rei frumentariae prospiciendum existimauit: I 23, 1; ¶ quoniam, inquit, me una uobiscum seruare non possum, uestrae quidem certe uitae prospiciam: VII 50, 4.

b) ne: statuebat, quod longius eius amentiam progredi uidebat, prospiciendum *(Qβ; prospiciendum ABM)*, ne quid sibi ac rei publicae nocere posset: V 7, 2.

prosterno: nolite . . . stultitia ac temeritate uestra aut animi *(o)* imbecillitate omnem Galliam prosternere et perpetuae seruituti subicere *(e)*: VII 77, 9.

prosum: qui in iugo constiterant *(e)* . . . neque in eo quod probauerant consilio permanere . . . neque eam, quam prodesse *(pro-fuisse β)* aliis uim celeritatemque uiderant, imitari potuerunt *(e)*: VI 40, 6.

protego. A. propr.: has (rates) terra atque aggere integebat . . . a fronte atque ab utroque latere cratibus ac pluteis protegabat: 1, 25, 9; ¶ in castris Pompei uidere licuit . . . Lentuli et non nullorum tabernacula protecta hedera: 3, 96, 1.

B. trsl. (= tueri): a) alqm: ut . . . omnis quidem instructus exercitus telis ex nullo abiectis *(e)* protegi posset: 3, 56, 2; ¶ ipsi (hostes) profecti a palude *(β; prospecta palude z; protecti pal. Ciacc.)* ad *(e)* ripas *(ac ripis Ciacc.)* Sequanae . . . contra Labieni castra consistunt: VII 58, 6.)

quod ex locis superioribus qui antecesserant suos ascendentes protegabant: 1, 79, 2; ¶ Pulio . . . unum ex multitudine procurrentem traicit; quo percusso et *(e)* exanimato hunc

scutis protegent hostes, in illum uniuersi tela *(β; proteguunt, in hostem tela uniuersi z; cdd.)* coiciunt: V 44, 6.

b) alqd ab alqa re: edito loco, qui appellatur Petra aditumque habet nauibus mediocrem atque eas a quibusdam protegit uentis: 3, 42, 1.

protero: equitatus hostium ab utroque cornu circumire aciem nostram et auersos *(aduersos Oaf)* proterere incipit: 2, 41, 5.

proterreo: praecipit atque interdicit, proterritis *(perterritis M²β)* hostibus atque in fugam coniectis . . . unum omnes petant *(e)* Indntiomarum: V 58, 4; ¶ nostri . . . fuudis librilibus sudibusque, quas in opere disposerant, ac *(β; om. z; Fr.)* glandibus Gallos *(β; gallos glandibus z; gallos grandibus pr. cdd.; Fr.)* proterrent *(pert. pr. cdd.)*: VII 81, 4.

protinus: coepisse: VII 68, 1 *u. facere;* ¶ equites interueniunt protinusque eodem illo quo uenerant cursu . . . in castra inrumpere conantur: VI 37, 1; ¶ Pompeius . . . acie excessit protinusque se in castra equo contulit et . . . inquit: 3, 94, 5; ¶ locum reliquerunt protinusque omnes . . . in altissimos montes . . . confugerunt: 3, 95, 4; ¶ hostes protinus ex eo loco ad flumen Axonam contenderunt: II 9, 3; ac non nulli protinus eodem cursu in oppidum contenderunt: 2, 35, 4; Pompeius . . . se ex castris eiecit protinusque equo citato Larisam contendit: 3, 96, 3; ¶ ex hac fuga protinus quae undique conuenerat auxilia discesserunt V 17, 5; ¶ Vercingetorix copias *(e)* . . . reduxit protinusque Alesiam . . . iter facere coepit celeriterque . . . : VII 68, 1; fit protinus hac re audita ex castris Gallorum fuga: VII 88, 5; ¶ inrumpere: VI 37, 1 *u. conari;* ¶ Domitianas enim cohortes protinus a Corfinio in Siciliam miserat *(u. CC)*: 1, 25, 2; ¶ ad Auximum . . . amissis cohortibus protinus ex fuga in Africam peruenerat: 1, 31, 2; ¶ ut . . . omnes . . . conuersi non solum loco excederent, sed protinus incitati fuga montes altissimos peterent: 3, 93, 5; ¶ tantus repente terror inuasit, ut, cum Lentulus consul ad aperiendum aerarium uenisset . . . protinus aperto sanctiore aerario ex urbe profugeret: 1, 14, 1; ¶ eundem, cum Siciliam recepisset, protinus in Africam traducere exercitum iubet: 1, 30, 2.

protraho: ut, si peracto *(protracto Hell.)* consulatu *(e)* Caesaris non *(e)* profectus *(e)* esset: 1, 11, 2.)

proturbo: his (equitibus) facile pulsus ac proturbatis ⟨z; perturbatis B²⟩ incredibili celeritate ad flumen decucurrerunt: II 19, 7; ¶ (Galli) subito clamore sublato . . . fundis, sagittis, lapidibus nostros de uallo proturbare ⟨pert. MA⟩ reliquaue . . . parant ⟨e⟩ administrare: VII 81, 2.

prouehor. A. propr.: naues soluit, et leni Africo prouectus ⟨profectus recc.⟩ media circiter nocte uento intermisso cursum non tenuit: V 8, 2; — (interim L. Nasidius . . . freto Siciliae imprudente atque inopinante Curione peruehit ⟨proueh. Dederich⟩: 2, 3, 1; ¶ sed serius a terra prouectae ⟨prof. b⟩ naues neque usae nocturna aura in redeundo offenderunt: 3, 8, 2; — quae tamen (naues) ancoris iactis cum fluctibus completerentur, necessario aduersa nocte in altum prouectae continentem petierunt ⟨c⟩: IV 28, 3.

(B. trsl.): ab hoc profectus ⟨prouectus Grul.⟩ initio, ne frustra ingressus turpem causam uideretur, legem promulgauit, ut: 3, 20, 4.)

prouenio: quod eo anno frumentum in ⟨c⟩ Gallia ⟨in Gallia om. Flod.⟩ propter siccitates angustius prouenerat: V 24, 1.

prouentus: multum ad hanc rem probandam adiuuat adulescentia, magnitudo animi, superioris temporis ⟨recc.; superioris animi, temporis NOX⟩ prouentus, fiducia rei bene gerendae: 2, 38, 2; ¶ errare, si qui in bello omnes secundos rerum prouentus expectent: VII 29, 3; omnes milites intenti omnium militum int. animi β; Schu.⟩ pugnae prouentum ⟨pr. pugn. β; pugnae euentum pr. edd.⟩ expectabant: VII 80, 2.

prouideo. A. = praesentire, ante uidere: a) additur obi.; z): conspiciataeque naues ⟨c⟩ triremes ⟨c⟩ duae nauem D. Bruti . . . sese in eam incitauerunt. sed tantum re prouisa Brutus celeritate nauis enisus est, ut paruo momento antecederet: 2, 6, 4.

β): id (frumentum) erat perexiguum cum ipsius agri natura . . . , tum ⟨c⟩ quod Pompeius haec prouiderat ⟨Ald.; prouidebat v⟩ et . . . frumentum . . . omne . . . comportarat: 3, 42, 5; ¶ (nihil: V 33, 1 u. B. a) z) β): ¶ plusque animo prouidere et praesentire (Vercingetorix) existimabatur, quod . . . censuerat: VII 30, 2; ¶ quantum: VII 16, 3 u. B. b).

b) additur acc. e. inf.: orat, ne patiatu cuitatem . . . delicare, quod futurum prouideat ⟨BM; prouiderat AQβ⟩, si: VII 39, 3; quibus ad sequendum impeditis, quod fore prouiderat, Caesar ⟨ego; imp. Caesar, quod fore prouid. v;

edd.⟩ meridiano fere tempore . . . exercitum educit: 3, 76, 3.

c) additur interrog. obl. u. B. a) δ).

B. = prospicere, consulere, curare, comparare: a) additur z) obi.: zz) subst.: frumentum u. **frumentum** p. 1339 (3 loc.); ¶ ad hos omnes casus prouisa erant ⟨er. prou. β⟩ praesidia cohortium duarum et uiginti: VII 65, 1; ¶ re frumentaria comparata ⟨prouisa β⟩ castra mouet: II 2, 6; itaque re frumentaria prouisa, auxiliis equitatuque comparato, multis praeterea uiris fortibus . . . euocatis . . . exercitum introduxit: III 20, 2; Labieno . . . relicto, ut portus tueretur et rem frumentariam ⟨M; re frumentaria AQB; rei frumentariae β; Aldus; Schu.⟩ re frumentariae Hold.; de re frum. Viehh.⟩ prouideret: V 8, 1; his cognitis rebus rem frumentariam prouidet, castris idoneum locum deligit: VI 10, 2.

β): (Veneti reliquaue item ciuitates) bellum parare et maxime ea, quae ad usum nauium pertinent, prouidere instituunt: III 9, 3; ¶ tum demum Titurius, ⟨ut ald. β⟩ qui nihil ante prouidisset, trepidare et concursare: V 33, 1; nihil horum ad pacidas Hispanias, nihil ad usum provinciae prouisum, quae propter diuturnitatem pacis nullum auxilium desiderarit: 1, 85, 7; ¶ (quantum: VI 34, 7 et VII 46, 3 u. b).)

β) datiuus: inopia cibariorum, cui rei parum diligenter ab iis ⟨his X⟩ erat prouisum: III 18, 6; — rei frumentariae: V 8, 1 u. z) zz) rem frument.

γ) de aliqua re u. de p. 817 (2 (3) loc).

δ) interrog. obl.: neque quid in quaque parte opus esset prouideri neque ab uno omnia imperia administrari poterant: II 22, 1; cum ⟨c⟩ propter longitudinem agminis minus ⟨c⟩ facile ⟨c⟩ omnia ⟨o⟩ per se obire et quid quoque loco faciendum esset prouidere ⟨scire β⟩ possent Sabinus et Cotta: V 33, 3; neque quae signa ferantur neque quam in partem quisque conueniat prouident: VI 37, 6.

ε) ne: quem (exercitum) turpiter se ex fuga ⟨c⟩ recipientem ne qua ciuitas suis finibus recipiat a me prouisum est: VII 20, 12; ¶ (ut nostri perpetuas munitiones ¶ uidebant ⟨perpetua munitione prouidebant Koch; Db.⟩ perductas ex castellis in proxima castella ⟨perducta ex c. in pr. east.⟩ Koch; Db.⟩, ne quo ⟨neque v⟩ loco erumperent Pompeiani ac nostros post tergum adorirentur [timebant], ita illi: 3, 44, 4.

b) absol.: ut in eius modi difficultatibus quantum diligentia prouideri poterat prouide-

batur: VI 34, 7; etsi quantum ratione prouideri poterat ab nostris occurrebatur: VII 16, 3.

prouincia. I. Forma: *In eod. non nullis interdum scriptum est prouintia.*

II. Signif.: 1. = imperii pars; A. pertinet ad prouincias populi Romani: a) non cogitandum est de certis quibusdam prouinciis; z) obi.: prouinciae priuatis decernuntur, duae consulares, reliquae praetoriae (duae . . . praetoriae *del. Pantagathus*): 1, 6, 5; ¶ partiri: 1, 4, 3 u. §) *extr.*

§) gen.: Massilienses . . . auxilium prouinciarum et exercituum desperatis, quos in Caesaris potestatem uenisse cognouerant, sese dedere sine fraude constituunt: 2, 22, 1; ¶ quod si fecisset, quietem Italiae, pacem prouinciarum, salutem imperii <e> uni omnes acceptam relatuos: 3, 57, 4; ¶ Gallis autem prouinciarum (prouinciae *Ciacc.*; prouinciae Rom. *Elberling*; *om. Ald.*) propinquitas et transmarinarum rerum notitia multa ad copiam atque usus <e> largitur: VI 24, 5; ¶ Lentulus . . . spe exercitus ac prouinciarum et regum appellandorum largitionibus mouetur: 1, 4, 2; Scipionem eadem spes prouinciae atque exercituum impellit, quos se (quae secum *Ciacc.*) pro necessitudine partiturum cum Pompeio (part. Pompeium *Ciacc.*) arbitratur <e>: 1, 4, 3.

γ) e. praep.: z) circum: dimisit (<Scal.: deaucti >) enim circum omnes propinquas prouincias atque inde auxilia euocauit: 3, 112, 6.

§§) de: iamque inter se palam de praemiis (prouinciis *Kraff.*; u. CC) ac de <e> sacerdotiis contendeabant: 3, 82, 4.)

γγ) ex: inde euocauit: 3, 112, 6 u. z.)

δδ) in e. acc.: in reliquis prouinciis praetores mittuntur (u. CC): 1, 6, 6; in se iura magistratum commutari, ne ex praetura et consulatu, ut semper, sed <e> per paucos probati et electi in prouincias mittantur: 1, 85, 9; ¶ quibus (Aruernis et Rutenis) populus Romanus ignouisset neque in prouinciam redegisset neque stipendium imposuisset: 1 45, 2; respicite finitimam Galliam, quae in prouinciam redacta iure et legibus commutatis securibus subiecta perpetua premitur seruitute: VII 77, 16.

εε) per: simul a Pompeio litteris per omnes prouincias ciuitatesque dimissis (demissis *Oal*) *de proelio ad Dyrrachium facto . . . fama percrebuerat <e>: 3, 79, 4.

b) significantur certae quaedam prouinciae: z) Gallia; z) Gallia Cisalpina: ab Ocelo, quod est **oppidum* (<add. *RSchn.*) citerioris

prouinciae extremum, in fines Vocontiorum ulterioris prouinciae die septimo peruenit: I 10, 5; — quod a Pirustis <e> finitimam partem prouinciae incursonibus uastari audiebat: V 1, 5; ¶ dilectum tota prouincia habere instituit: VII 1, 1.

§§) Gallia Narbonensis; ¶ additur Gallia u. **Gallia** p. 1362 C. (7 (S) loc.).

§) nominatur prouincia nostra u. **noster** p. 819 a) (6 loc.).

§) neque Gallia neque nostra additur: a) dat.: (Romanos conari) ea loca finitimae (finitima *Iossius*; *Fr., Db.*) prouinciae adiungere sibi persuasum habebant: III 2, 5; ¶ cum Caesar in Sequanos . . . iter faceret, quo facilius subsidium prouinciae ferre (§; ferri z; *edd.*) posset: VII 66, 2; ¶ prouinciae toti quam maximum potest militum numerum imperat, — erat omnino in Gallia ulteriore legio una: I 7, 2; ¶ Haeduis Segusiaisque, qui sunt finitimi (ei *add. zh*; finitimae a; finitimi *Np.*) prouinciae, decem milia pedum imperat: VII 64, 4.

b) *genet.*: finitimi: VII 64, 4 u. a) *extr.*; ¶ quod a cultu atque humanitate prouinciae longissime absunt: 11, 3; ¶ ciuitati autem imperium totius prouinciae pollicetur: VII 64, 8; ¶ intellegebat magno cum periculo prouinciae futurum, ut homines bellicosos . . . locis patentibus maxime frumentariis finitimis haberet: I 10, 2; ¶ propinquitas: VI 24, 5 u. a) §) propinquitas; ¶ in fines Vocontiorum ulterioris prouinciae die septimo peruenit: I 10, 5.

c) abl.: prouincia excludere: VII 55, 9 u. d) cc) expellere.)

d) e. praep.; aa) ex: quem (equitatum) ex omni prouincia et Haeduis atque eorum sociis coactum habebat: I 15, 1; quae (praesidia) ex ipsa coacta (<AQ; *om. BM. Np., Fr., Dt.*) prouincia ab L. Caesare legato ad omnes partes opponebantur: VII 65, 1; ¶ ea legione, quam secum habebat, militibusque, qui ex prouincia conuenerant, . . . murum . . . fossamque perducit: I 8, 1; partem copiarum ex prouincia supplementumque, quod ex Italia adduxerat, in Heluios . . . conuenire iubet: VII 75, 5; ¶ Trebonius magnam iumentorum atque hominum multitudinem ex omni prouincia euocat (<*Ciacc.*; uocat z; *edd.*): 2, 1, 4; ¶ (expellere: VII 55, 9 u. cc) expellere;) ¶ interclusis omnibus itineribus nulla re ex prouincia atque Italia subleuari poterat: VII 65, 4; ¶ (uocare: 2, 1, 4 u. euocare.)

(praesidia: VII 65, 1 u. s. cogere;) — naues

... aedificari . . . , remiges ex provincia institui (instituit β), nautas gubernatoresque comparari iubet: III 9, 1; ¶¶ (inde . . . contenderent: I 33, 4 u. cc) exire.)

bb) extra: ab Allobrogibus in Segusianos (c) exercitum ducit. hi sunt extra provinciam trans Rhodanum primi: I 10, 5.

cc) in c. acc.: si legiones in provinciam arcesseret: VII 6, 3; ¶ Caesarem inopia frumenti coactum in provinciam contendisse confirmabant: VII 59, 1; ¶ ut commutato consilio iter in provinciam converteret: VII 56, 2; ¶ neque sibi . . . temperaturos (c) existimabat, quin . . . in provinciam exirent atque inde in Italiam contenderent: I 33, 4; ¶ si ab (c) re frumentaria Romanos excludere aut adductos inopia in provinciam (in prou. *Nicasius Ellebodus*; provincia β; ex provincia z) expellere (excludere β) possent (uerba aut add. inop. ex prou. exp. del. *Morus*; *Schn.*, *Db.*, *Holt.*): VII 55, 9; ¶ fugere in provinciam Romanos Galliaque excedere: VII 66, 3; ¶ maxime frumenti commeatuque (c) inopia permotus . . . omnibus eius uici aedificiis incensis in provinciam reuerti contendit: III 6, 4; ¶¶ magna coacta manu in provinciam Narbonem uersus eruptionem (irruptionem *Hart.*) facere contendit: VII 7, 2.

dd) in c. abl.: qui non longe a Tolosatum finibus absunt, quae ciuitas est in provincia: I 10, 1.

ee) per: sibi esse in animo sine ullo maleficio iter per provinciam facere: I 7, 3; neque homines inimico animo data facultate per provinciam itineris faciendi temperaturos ab iniuria et maleficio existimabat: I 7, 5; negat se more et exemplo populi Romani posse iter ulli per provinciam dare: I 8, 3; quod eo inuito iter per provinciam per uim temptassent: I 14, 3.

γγ) spectat ad utramque provinciam: proinde, ut esset dictum, provinciis excederent exercitumque dimitterent: I, 85, 12; ¶ se non maleficii causa ex provincia (extra provinciam O) egressum, sed uti: I, 22, 5; ¶ erat iniqua condicio postulare, ut Caesar Arimino excederet atque in provinciam reuerteretur, ipsum et provincias et legiones alienas tenere: I, 11, 1.

β) Hispania; αz) pertinet ad Hispaniam ceteriorem; β) additur Hispania: quod provinciam Hispaniam ex praetura habuerat: I, 22, 4.

β) non additur Hispania, u. ceterior provincia p. 538 (l. loc.: I, 39, 1 - 2, 21, 4);

Lexie, Caesar, II.

praeterea: multum (frumentum) ex omni provincia comportabatur: I, 49, 1.

β) pertinet ad Hispaniam anteriorem: β) subi.: provinciam enim omnem Caesaris rebus fauere cognouerat: 2, 18, 6.

β) obi.: provinciam omnem in sua et Pompei uerba ius iurandum adigebat: 2, 18, 5.

Γ) dat.: provinciae Q. (c) Cassium praeficit: 2, 21, 3.

Δ) gen.: quibus rebus perterritos (c) ciues Romanos eius provinciae sibi . . . tritici *modium CXX milia polliceri coegit: 2, 18, 4; ¶ neque se ignorare, quod esset officium legati . . . , quae uires suae, quae uoluntas erga Caesarem totius provinciae: 2, 17, 2; tanta ac tam secunda in Caesarem uoluntas provinciae reperiebatur: 2, 20, 1; ¶¶ Carmonenses, quae est longe firmissima totius (oppidi *add.* a) provinciae ciuitas: 2, 19, 5.

Ε) abl.: dilectum habuit tota provincia: 2, 18, 1; quo edicto tota provincia peruulgato nulla fuit ciuitas, quin . . . mitteret: 2, 19, 2.

Ϟ) c. praep.: eo sex cohortes praesidii causa ex provincia misit: 2, 18, 2.

γγ) significatur uniuersa Hispania: β) subi.: desiderare: I, 85, 7 u. Γ) usus.

β) obi.: in se noui generis imperia constituit, ut idem ad portas urbanis praesideat (c) rebus et duas bellicosissimas provincias absens tot annos (c) obtineat: I, 85, 8; magnam imperatam . . . Aethiopiae populis pecuniam exegerat, magnam (c) societates earum provinciarum, quas ipse obtinebat, sibi numerare coegerat: 3, 3, 2; ¶ an uero in Hispania res gestas Caesaris non audistis? duos pulsos exercitus, duos superatos duces, duas receptas provincias? 2, 32, 5; ¶ erat iniqua condicio postulare, ut Caesar Arimino excederet atque in provinciam reuerteretur, ipsum et provincias et legiones ꝑ alienas (absentem *Paul.*) tenere: I, 11, 1.

Γ) genef.: erant . . . scutatae ceterioris provinciae (cit. prou. del. *Np.*; *Db.*, *Dt.*) et caetratae (ulterioris Hispaniae *add. codd.*; del. *Np.*) cohortes circiter LXXX equitumque (c) utriusque provinciae (utr. pr. del. *Np.*; *Db.*, *Dt.*) circiter V milia: I, 39, 1; ¶ societates: 3, 3, 2 u. β) obtinere; ¶ nihil horum ad pacandam Hispaniam, nihil ad usum provinciae prouidum, quae propter diuturnitatem pacis nullum auxilium desiderarit: I, 85, 7.

Δ) abl.: provinciis excedere: I, 85, 12 u. z) γγ)

Ε) c. praep.: erat iniqua condicio . . . polli-

ceri se in provinciam iturum neque ante quem diem iturus *esset definire: 1, 11, 2; ¶ (Calidius) censebat, ut Pompeius in suas provincias proficisceretur, ne qua (e) esset armorum causa: 1, 2, 3; proficiscatur Pompeius in suas provincias: 1, 9, 5.

7) **aliae provinciae: 8) snbi.:** ille perterritus, quod omnem provinciam consentire intellegebat, ex Sardinia in Africam profugit: 1, 30, 3; ¶ erat plena (plane a) lictorum et † imperiorum (apparitorum *Forchh.*) provincia. differta praefectis (e) atque exactoribus: 3, 32, 4; ¶ summamque in sollicitudinem ac timorem (Elberl.: summaque in sollicitudine ac timore *codl.*) Parthici belli provincia (ciam a) cum venisset: 3, 31, 4.

8) **obi.:** Caesar me, quem sibi carissimum habuit, provinciam (cias Paul) Siciliam atque Africam, sine quibus urbem atque Italiam tueri non potest, nostrae fidei commisit: 2, 32, 2; ¶ ex fuga in Africam pervenerat atque eam . . . occupauerat, . . . quod paucis ante annis ex (e) praetura eam provinciam obtinuerat: 1, 31, 2; 3, 3, 2 u. (z) ¶¶ 8) obtinere; ¶ quod finitimas frumentariasque provincias in potestatem redegerant: 3, 73, 3; ¶ Caesar . . . deducta Orico legione . . . temptandas sibi provincias longiusque procedendum existimabat: 3, 34, 1.

6) **dat.:** equitesque toti provinciae imperauerat: 3, 31, 2.

9) **gen.:** itaque aes alienum provinciae eo biennio multiplicatum est: 3, 32, 5; ¶ neque minus ob eam causam civibus Romanis eius provinciae, sed in singulos conuentus singulasque civitates, certae pecuniae imperabantur: 3, 32, 6; ¶ huc accedebant collecti ex praedonibus latronibusque Syriae Ciliciaeque provinciae finitimarumque regionum: 3, 110, 3; ¶ Domitium Calvinum . . . in Macedoniam proficisci iussit, cuius provinciae ab ea parte, quae libera appellabatur, Menedemus, princeps earum regionum, missus legatus omnium suorum excellens studium profitebatur: 3, 34, 4; ¶ praedones: 3, 110, 3 u. latrones; ¶ item a (e) publicanis suae provinciae debitam biennii pecuniam exegerat: 3, 31, 2; ¶ societates: 3, 3, 2 u. (z) ¶¶ 8) obtinere; ¶ hominum et locorum notitia et usu eius provinciae nactus aditus ad ea conanda: 1, 31, 2.

erat edictum Pompei nomine Amphipoli positum, uti omnes eius provinciae inniores, Graeci civesque Romani, iurandi causa convenirent: 3, 102, 2.

6) **abl.:** interim acerbissime imperatae pe-

culniae tota provincia exigebantur: 3, 32, 1.

8) **e. praep.:** a) ex: reperiebat T. Ampium conatum esse pecunias tollere Epheso ex funo Dianae eiusque rei causa senatores omnes ex provincia evocasse (e): 3, 105, 1; ¶ haec in contione questus ex provincia fugit: 1, 30, 5.

b) in e. abl.: legiones effecerat . . . VIII: . . . unam ex Creta et Macedonia ex veteranis militibus, qui dimissi a superioribus imperatoribus in his (iis P. Man.) provinciis con-sederant: 3, 4, 1; ¶¶ Tubero, cum in Africam venisset, invenit in provincia cum imperio Attium Varum: 1, 31, 2.

c) **sine:** sine quibus: 2, 32, 2 u. 8) committere.

B. pertinet ad provincias aliorum populorum: provinciam suam hanc esse (esse hanc (z) Galliam, sicut (ut (z) illam nostram: I 44, 8.

(2. = manus, officium, partes: neque se ignorare, quod esset officium legati, qui fiduciarum operam (provinciam *Ciac.*) obtineret, quae vires suae, quae voluntas erga Caesarem totius provinciae: 2, 17, 2.)

Adiect.: † alienae: 1, 11, 1; bellicosissimae: 1, 85, 8; ceterior u. **ceterior** p. 538 (5 loc.): consulares: 1, 6, 5; differta: 3, 32, 4; duae: 1, 6, 5; 85, 8; 2, 32, 5; (fiduciaria: 2, 17, 2;) finitima(e): III 2, 5 (e); 3, 73, 3; frumentariae: 3, 73, 3; (ipsa: VII 65, 1; libera: 3, 31, 4; nostra u. **noster** p. 319 a) (6 loc.): omnis: I 15, 1; 1, 30, 3; 49, 1; 2, 1, 4; 17, 3; 18, 5, 6; omnes: 3, 79, 4; 112, 6; plena: 3, 32, 4; praetoriae: 1, 6, 5; propinquae: 3, 112, 6; reliquae: 1, 6, 5, 6; (Romana: VI 24, 5; (sua(e): I 44, 8; 1, 2, 3; 9, 5; 3, 31, 2;) tota: I 7, 2; VII 1, 1; 64, 8; 2, 17, 2; 18, 1; 19, 2, 5; 21, 4; 3, 31, 2; 32, 1; ulterior: I 10, 5; utraque: 1, 39, 1.

provincialis: praesidia in Rutenis provincialibus, Volcis Arecomicis, Tolosatibus . . . constituit: VII 7, 4.

pronoco: his pronocati (atis *fl.*) sermonibus (milites) fidem ab imperatore de Petrei atque Afranii vita petunt: I, 74, 3.

pronolo: ubi prima impedimenta nostri exercitus ab iis (e), qui in silvis (e) abdito latebant, visa suut, . . . subito omnibus copiis pronolauerunt impetumque in nostros equites fecerunt: II 19, 6.

prout: custodiarum varia (e) diligentia animaduversa, prout cuiusque eorum, qui nego-

tiis praerant, aut natura aut studium ferebat
(*u. CC*): 3, 61, 3.

[**Falso:** cum esset animaduersum coniunctam
(*e*) esse flumini (munitionem), proruti- *Ciac.*:
prout his *af*; prout is *h* munitionibus defendente
nullo transcendunt: 3, 68, 3.]

proximus u. propior.

proxime u. prope.

(**prudens:** nam neque prudentes (*cod.*
Fr.; prudentis *bfd*; prudentes *Oa*) suspicari
oportet sibi parum credi neque improbos scire
sese timeri: 2, 31, 4; equites missi nocte iter
conficiunt, imprudentes atque (*O*?: imprudentes-
que atque *N*?; *Db.*; prudentisque ad *af*: pruden-
tes atque *h*; et prudentis atque *O*?) inopinantes
hostes adgrediuntur: 2, 38, 4.)

prudentia: ad hunc propter iustitiam prudentiamque summam (*?*; *Hll.* *Dt.*?, *White*; suam
z; *edd. rell.*) totius belli (summam *add. z*:
plur. edd.; summa *White*) omnium uoluntate
deferri: II 4, 7.

Ptiani: maxima pars Aquitaniae . . . ob-
sides . . . ultro misit (*e*); quo in numero fuerunt
Tarbelli, Bigerriones, Ptiani (*ABQ²a²*; pacianii
Q; pthiani *h*; sani *a*), Vocates, Tarusates, Elu-
sates (*e*), Gates, Ausci, Garumini, Sibuzates,
Cocosates: III 27, 1.

Ptolomaeus. *Codd. semper fere habent*
ptolom(a)eus (*uel* ptholom.)

1. **pater:** quos (Gallos Germanosque) ibi
(Alexandriae) A. Gabinius praesilii causa apud
regem Ptolomaeum reliquerat: 3, 4, 4; (ad eum
(*i. e.* Ptolomaeum) Pompeius misit, ut pro ho-
spitio atque amicitia patris Alexandria reciperetur:
3, 103, 3;) in hoc erant numero complures
Pompei milites, quos ex eius exercitu acceptos
in Syria Gabinius Alexandriam traduxerat bello-
que confecto apud Ptolomaeum, patrem pueri,
reliquerat: 3, 103, 5; controuersias regum ad
populum Romanum et ad se . . . pertinere existi-
mans atque eo magis officio suo conuenire,
quod superiore consulatu cum patre Ptolomaeo
e lege et senatus consulto societas erat facta:
3, 107, 2; in testamento Ptolomaei patris heredes
erant scripti ex duobus filiis maior et ex dua-
bus *filiabus ea*, quae aetate antecedeat, haec
uti fierent, per omnes deos perque (*e*) foedera,
quae Romae fecisset, eodem testamento Pto-
lomaeus populum Romanum obstabatur: 3, 108,
3; *cf.* § 4; missi Dioscorides et Scapion, qui
ambo legati Romae fuerant magnamque apud
patrem Ptolomaeum auctoritatem habuerant:
3, 109, 4; (*cf.* 110, 5;) inueterauerant hi omnes
compluribus Alexandriae bellis, Ptolomaeum
patrem in regnum reduxerant: 3, 110, 6; interim

filia minor Ptolomaei regis uacua possessionem
regni sperans ad *e* Achillam sese ex regia
traiecit: 3, 112, 9.

2. **filius:** ibi casu rex erat *om. af* Pto-
lomaeus, puer aetate, magnis copiis cum sorore
Cleopatra bellum gerens, quam . . . : 3, 103, 2;
cf. qu. sqq. § 2—4: 104, 1, 3; 105, 4; controuersias
regum ad populum Romanum et ad se . . .
pertinere existimans . . . ostendit sibi placere
regem Ptolomaeum atque eius sororem Cleo-
patram exercitus, quos habere, dimittere et
de controuersis iure apud se potius quam inter
se armis disceptare: 3, 107, 2; *cf.* 108, 1, 2, 3;
109, 1, 3, 4, 6; (110, 5; 112, 11.)

Ptolomais: eodemque die Antiochia . . .
bis tantus exercitus clamor et signorum sonus
exauditus est, ut in muris armata ciuitas dis-
curreret, hoc idem Ptolomaeide (ptholomaeide *a*)
accidit: 3, 105, 3.

(**pubes**) **pubis:** (Caesar declinat pubis
puberis, quidam, ut Probus, pubes puberis,
quidam puber puberis: *Prisc. inst.* VI
65 *in.*)

1. **adi.:** ciues Romani . . . ad extremum auxi-
lium descenderunt seruosque omnes puberes
(*buberes a*) liberauerunt: 3, 9, 3.

2. **ui subst.:** armatum concilium indicit (*e*),
huc more Gallorum est initium belli; quo (quod
?) lege communi omnes puberes (et *add. z*:
armati conuenire consuerunt (coguntur *?*); qui
ex iis nouissimus conuenit (uenit *?*), in cons-
pectu multitudinis omnibus cruciatibus adfec-
tus necatur: V 56, 2; ne grauius permoti milites
et defectionis odio et contemptione (*e*) sui et
diutino labore omnes puberes interficerent: 2,
13, 3.

publicanus: ciuibus Romanis . . . pecu-
niae imperabantur . . . ; publicanis, ut in
Syria (*Steph.*; in sorte *v*) fecerant, insequentis
anni uectigal promutuam: 3, 32, 6; * item
a (ad *a*; ab *Np.*, *Dt.*) publicanis suae pro-
uinciae debitam biennii pecuniam exegerat
et ab isdem insequentis anni mutuum praeceperat:
3, 31, 2.

publico: (Indutiomarus) in eo concilio Cin-
getorigem . . . hostem iudicat (*e*) bonaque
(*que om. ?*) eius publicat: V 56, 3; quaestio-
nem de bonis directis decernunt, Litaeci fra-
trumque bona publicant: VII 43, 2; *
(Curio) tribunus plebis legem promulgauerat,
qua lege regnum Iubae publicauerat: 2, 25, 1.

publicus. 1. **adiect.:** arma omnia pri-
uata ac publica in domum Gallonii contulit:
2, 18, 2; * nihil eorum rerum publico fac-
tum consilio: V 4, 7; Seneca . . . Cauium

... interficere publico consilio conati, cum ille ... profugisset, ... insecuti ... expulerunt: V 54, 2; nihil publico factum consilio demonstrant: VII 43, 1; ¶ fere de omnibus controuersiis publicis priuatisque constituunt (druides): VI 13, 5; ¶ (facile erat ... prospicere in urbem, ut omnis iuuentus, quae <custodiis add. Np.; publicis custodiis add. E. Hoffm.) in oppido remanserat, omnesque superioris <e> aetatis cum liberis atque uxoribus ¶ publicis custodiis quae <uel custodiisque> aut muro <codd.; aut supplicis ex muro conu. Np.; [publicis custodiisque] aut in muro Db.: publicisque custodiis aut ex muro Ald.: Dt.; ex publicis aedificiis tectisque aut ex muro Hell.; u. CC) ad caelum manus tenderent aut: 2, 5, 3; ¶ qua in re Caesar non solum publicas, sed etiam priuatas iniurias ultus est: 112, 7; ¶ quod ibi impedimenta exercitus, obsides ciuitatum, litteras publicas frumentumque omne ... relinquebat: V 47, 2; ¶ hae (tabulae testamenti) cum propter publicas occupationes (Romae in aerario) poni non potuissent, apud Pompeium sunt depositae: 3, 108, 4; ¶ huc Caesar omnes obsides Galliae, frumentum, pecuniam publicam ... contulerat: VII 55, 2; HS <e> LX ... Domitio reddit, ... etsi eam pecuniam publicam esse <esse publ. h> constabat datamque a Pompeio in stipendium: 1, 23, 4; ¶ (tributis quibusdam populis <hl: publicis af; add.> priuatisque praemiis reliquos in posterum bona spe complet: 2, 21, 2; ¶ cum in reliquis fere <o> rebus, publicis priuatisque rationibus <del. Miller>, Graecis litteris <o> utantur: VI 14, 3; relatis ad eum publicis cum fide rationibus quod penes eum est pecunia tradit: 2, 20, 8; ¶ res publica u. **respublica**; ¶ illi (druides) rebus diuinis intersunt, sacrificia publica ac priuata procurant, religiones interpretantur: VI 13, 4.

2. ut subst.: **publicum** A. = τὸ κοινόν, τὸ δημόσιον; a) = aerarium; Massilienses arma tormentaque ex oppido, ut est imperatum, proferunt, ... pecuniam ex publico tradunt: 2, 22, 5; ¶ eorum bona in publicum addicebat: 2, 18, 5; — pecunias, quas erant in publicum Varroni ciues Romani polliciti, remittit: 2, 21, 2; ¶ HS <e> LX, quod aduexerat Domitius atque in publico deposuerat, ... Domitio reddit: 1, 23, 4.

b) = horrea publica: frumenti quod inuentum est in publicum conferunt; reliquas merces commeatuque ad obsidionem urbis ... reseruant: 1, 36, 3; panico enim uetere atque

hordeo corrupto omnes alebantur, quod ad huius modi casus antiquitus paratum in publicum contulerant: 2, 22, 1.

B. = τὸ γαρεγόρ: itaque omnes uno consilio Domitium productum in publicum circumstant et custodiunt: 1, 20, 5; — iamque ... apparabant, cum matres familiae repente in publicum procurrerunt <-erant β> flentesque ... petierunt <e>: VII 26, 3; — qui plurimos ex his (uris) interfecerunt, relatis in publicum cornibus, quae sint testimonio, magnam ferunt laudem: VI 28, 3; ¶ filiumque puerili aetate in publico in conspectu patris adsistere turpe ducunt: VI 18, 3.

publice. A. = publica auctoritate, iussu populi: quorum alter agros Volcarum Arcemicorum et Heluiorum <e> publice iis concesserit, alter: 1, 35, 4; ¶ eadem ratione priuatum ac publice quibusdam <quibus quaedam Os> ciuitatibus <del. Paul> habitis honoribus Tarracone discedit: 2, 21, 5; ¶ qui sunt adfecti grauioribus morbis quique in proeliis periculisque uersantur, . . . pro uictimis homines immolant ... , publiceque eiusdem <eius β> generis habent instituta sacrificia: VI 16, 3; ¶ tantum ... antecesserant, ut ... obsides .. ab iis <e> principum filios acciperent et publice iurare cogere nihil se contra Sequanos consilii inituros: VI 12, 4; ¶ legatos ad Vercingetorigem de pace et amicitia <e> concilianda publice missos: VII 55, 4; ¶ ut undique ad eum legationes concurrerent, gratiam atque amicitiam publice priuatumque peterent: V 55, 4; ¶ interim cotidie Caesar Haeduos frumentum, quod essent publice polliciti, flagitare: I 16, 1; ¶ (tributis quibusdam populis <hl; publicis af; add.> priuatisque <publice priuatumque Ciacc.> praemiis reliquos in posterum bona spe complet: 2, 21, 2.)

(B. (priuatum ac) publice = (et priuatis et) rei publicae: 2, 21, 2 et 5 u. A. habere et tribuere; — publice <rei publicae RSchm.> maxime putant esse laudem quam latissime a suis finibus uacare <e> agros: IV 3, 1.)

Publius u. P. p. 971 sq.

pudeo, pudet: plebem ad furorem impellit, ut facinore admissa ad sauitatem reuerti pudeat <pudeat reuerti β>: VII 42, 4; ¶ nam neque pudentes <cod. Vrs.; prudentis bfh; prudentes Oa> suspicari oportet sibi parum credi neque improbos scire sese timeri, quod illis licentiam timor augeat noster, his <suspicio add. Ciacc.> studia deminuat <e>: 2, 31, 4.

pudor: ut quam primum intellegere posset, utrum apud eos pudor atque officium an timor plus *(e)* ualeret: I 40, 14; ¶ at *(ad s)* luce *(Ciacc.; Paul; lucem s; edd.)* multum per se *(posse Kindsch.; Paul)* pudorem omnium oculos *(Ciacc.; oculis s; edd.; sub oculis Paul)*, multum *(metum Paul)* etiam tribunorum militum et centurionum praesentiam *(praesentium O'af)* adferre: I 67, 4; ¶ non nulli pudore adducti, ut timoris suspicionem uitarent, remanebant: I 39, 3; quo pudore adducti . . . discedere a nobis . . . constituerunt: 3, 60, 3; — namque huius modi res aut pudore aut metu tenentur, quibus rebus nox maxime aduersaria est: 2, 31, 7.

puer. A. subi.: pueri mulieresque ex muro passis manibus suo more pacem ab Romanis petierunt: II 13, 3; ¶¶ quibus in tabulis nominatim ratio confecta erat, qui numerus domo exisset eorum, qui arma ferre possent, et item separatim *(an addend. erant numerati?)* pueri, senes mulieresque: I 29, 1.

B. appos.: ibi casu rex erat *(om. af)* Ptolemaeus, puer aetate: 3, 103, 2.

C. obi.: **(colligere,)** **(coicere:** II 28, 1 u. E.) ¶ pueris mulieribusque in muro dispositis *(depos. ah)*, ne quid cotidianae consuetudinis desideraretur, ipsi . . . irruerunt: 3, 9, 6.

D. gen.: erat in procuratione regni propter aetatem pueri nutricius eius, eunuchus, nomine Pothinus: 3, 108, 1; ¶ at reliqua multitudo proerum mulierumque . . . passim fugere coepit: IV 14, 5; ¶ **(Pothinus <nutricius pueri et procurator regni, in parte <e> Caesaris add. codd.; del. FIlfm.; Db.), . . . a Caesare est interfectus: 3, 112, 11;** ¶ quos (milites) . . . Gabinus Alexandriam traduxerat belloque confecto apud Ptolomaeum, patrem pueri, reliquerat: 3, 103, 5.

E. c. praef.: quod *(CC)* a pueris nullo officio aut disciplina aduefacti nihil omnino contra uoluntatem faciant: IV 1, 9.

quos (maiores natu) una eum pueris mulieribusque in aestuaria ac paludes coniectos *(collectos X)* dixeramus: II 28, 1.

puerilis: filiumque puerili aetate in publico in conspectu patris adistere turpe ducunt: VI 18, 3.

pugna. A. obi.: hac audita pugna maxima pars Aquitaniae sese Crasso dedit: III 27, 1; ¶ hoc proelio facto . . . maiores natu . . . hac pugna nuntiata *(hac p. nunt. del. Kraff.)*, cum uictoribus nihil impeditum, uictis nihil tutum arbitrarentur, . . . legatos . . .

miserunt: II 28, 1; Aduatucae . . . hac pugna nuntiata ex itinere domum reuerterunt: II 29, 1.

B. dat.: posterum diem pugnae constituit: III 23, 8.

C. gen.: ne quem diem pugnae praetermitteret: IV 13, 1; ¶ quod diuturnitate pugnae hostes defessi proelio excedebant: III 4, 3; ¶ euentum pugnae expectabant: VII 19, 3; ¶ factum est . . . uirtute militum et superiorum pugnarum exercitatione, ut: III 19, 3; ¶ genus *(hoc erat test)* pugnae u. **genus p. 1372 C. a)** *(4 loc.)*; quibus rebus nostri perterriti atque huius omnino generis pugnae pugn. gen. *(s)* imperiti non eadem alacritate . . . utebantur: IV 21, 4; nouo genere pugnae perterritis *(e)* nostris per medios audacissime perruerunt: V 15, 4; toto hoc in genere pugnae, cum sub oculis omnium ac pro castris dimicaretur, intellectum est: V 16, 1; genus erat pugnae militum illorum, ut . . . pedem referre . . . non turpe existimarent. ¶ cum Lusitanis reliquisque barbaris barbaro *(add. F. Hofm.; Db.; om. codd.; Xp.)* genere quodam *(barbaro quod. gen. (om. barbaris) Hell.; Dt.)* pugnae aduefacti: 1, 44, 2; haec tum ratio nostros perturbauit insuetos huius generis pugnae: 1, 44, 4; ¶ **(equites . . . omnibus in locis ¶ pugnans. <pugnae s> quo <om. s> se legionariis militibus praeferrunt: II 27, 2;)** ¶ quibus rebus perturbatis nostris nouitate pugnae tempore oportunissimo Caesar auxilium tulit *(u. CC)*: IV 31, 1; ¶ omnes *(e)* milites *(e)* intenti *(e)* pugnae pronentum *(pr. pugn. s; pugnae euentum pr. edd.)* expectabant: VII 80, 2; ¶ neque satis . . . constabat, quid agerent aut quam rationem pugnae insisterent: III 14, 3; ¶ simul et cursu et spatio pugnae defatigati *(e)* non facile recentes atque integros sustinebant: VII 48, 4; ¶ expositibus militibus et studio pugnae ardentibus tuba signum dedit: 3, 90, 4; est quaedam animi incitatio atque alacritas naturaliter innata omnibus, quae studio pugnae *(pugnandi Paul)* incenditur: 3, 92, 3; ¶ hoc pugnae tempus magnum attulit nostris ad salutem momentum: 1, 51, 6.

D. abl.: a) totius diei pugna atque itineris labore defessi rem in posterum diem distulerunt: 1, 65, 5; ¶¶ non euictandum existimauit, quin pugna decertaret: III 23, 7;

nostris milites . . . usu periti ac superioribus pugnis exercitationi sua sponte cursum repraesentur: 3, 93, 1.

b) **(neque uero coniuncti Albici <e> comminus pugnando <pugna Ohn> deficiebant:**

2, 6, 3; — cum suos pugna <pugnae β> superiores esse <e> Galli <o> confiderent: VII 80, 4.

e): pugna ut excedant et cum Ambiorige una conloquantur: V 36, 3; Nasidianae naues nullo usui fuerunt celeriterque pugna exeserunt: 2, 7, 1; ¶ ad eos equites, qui agmen antecessissent, praemitteret eosque pugna prohiberet: IV 11, 2.

E. c. praep.: a) ab: quae (tempestates) et nostros in castris contineret et hostem a pugna prohiberet: IV 34, 4.

b) ad: exercitum eum militari more ad pugnam cohortaretur: 3, 90, 1; ¶ sperans Scipionem ad pugnam elici posse: 3, 38, 1; nulla ratione ad pugnam elici <eligi a> posse Pompeium existimans hanc sibi commodissimam belli rationem iudicavit, uti: 3, 85, 2; ¶ equites . . . magna cum contumelia uerborum nostros ad pugnam euocant: V 58, 2.

hostes <hostem β> ad pugnam <AQβ; Np., Schn., Hold.; pugnandum BM; Fr., Db., Dt.> alacriores effecit <alacriorem fecit β>: V 33, 5; ¶ omnium oculis mentibusque ad pugnam intentis . . . perueniunt: III 26, 2; ¶ mulieres quique per aetatem ad pugnam inutiles <esse add. B²β> uiderentur, in eum locum coniecisse, quo: II 16, 5.

quibus <auxiliariibus> ad pugnam non multum Crassus confidebat: III 25, 1; ¶ Gallis magno ad pugnam erat impedimento, quod . . . neque euellere neque . . . satis commode pugnare poterant: I 25, 3; ubi . . . confertos milites sibi ipsos ad pugnam esse impedimento uidit: II 25, 1.

c) de: Ariouistum . . . desperantes iam de pugna et dispersos subito adortum . . . uicisse: I 40, 8; ¶ sic uno tempore et de nauali pugna Sabinus et de Sabini uictoria Caesar est <e> certior factus: III 19, 5.

d) ex: non modo defesso ex pugna excedendi, sed ne saucio quidem . . . facultas dabatur: III 4, 4.

e) in e. acc.: neque id fuit falsum, quod ille in pugnam proficiscens uixerat: 3, 99, 2.

D) in e. abi.: hoc animo decertabant, ut . . . quibus in pugna uitae periculum accideret <-rat NO>, non ita multo se reliquorum ciuium fatum antecedere existimarent: 2, 6, 1; ¶ praestare dicebant per uirtutem in pugna belli fortunam experiri, quam: 2, 30, 2; ¶ Caesar hostibus in pugna oecupatis militibus[que] expositis Pharam <e> prehendit: 3, 112, 5; ¶ et in appellandis cohortandisque

militibus imperatoris et in pugna militis officia praestabat: V 33, 2.

atque hoc horridiores <e> sunt in pugna aspectu: V 14, 2.

z) sine: Caesar in eam spem uenerat, se sine pugna et sine uulnere suorum rem conficere posse: 1, 72, 1.

Adiect.: naualis: III 19, 5; superiores: III 19, 3; 3, 93, 1.

pugno. A. propr.: a) indicatur, quis pugnet <actiuum>; z): centuriones . . . ne ante partam <e> rei militaris laudem <o> amitterent, fortissime pugnantem condeierunt: VI 40, 7; ¶ comites familiaresque eius . . . paulisper equitum nostrorum uim sustinuerunt. his pugnantibus illum in equum quidam ex suis intulit <e>: VI 30, 4; ¶ tanta rerum commutatio est facta, ut nostri, etiam qui uulneribus confecti procubuisse, scutis innixi proelium redintegrarent, tum <om. β> calones . . . etiam inermes armatis occurrerunt <occurrerent β; Schn., Np.>, equites uero, ut turpitudinem fugae uirtute delerent, omnibus in locis † pugnant <z; Fr., Db., Hold.; pugnae β; Schn.; pugnarunt Fiedh.; Dt.>, quo <om. β; Schn.: pugnant quo del. Np.; pugnando Madu.> se legionariis militibus praeferrent: II 27, 2; — equites hostium essedariique acriter proelio cum equitatu nostro . . . conflixerunt . . . impetuque in eos facto, qui erant in statione pro castris conlocati, acriter pugnaverunt: V 15, 3; ¶ potitum se <C> esse hostium castris, expulsisse ac superasse pugnantem: 3, 73, 5; ¶ interim nostri milites impetum hostium sustinuerunt atque amplius horis quattuor fortissime pugnaverunt: IV 37, 3; genus erat pugnae militum illorum, ut . . . rari dispersique pugnant: 1, 44, 1; milites uero palam inter se loquebantur . . . etiam eum uellet Caesar, sese non esse pugnaturus: 1, 72, 4; obsecrare milites coepit, ne . . . pro his pugnarent, a quibus cum contumelia perfugae appellarentur: 2, 28, 3.

β): Gallis magno ad pugnam erat impedimento, quod . . . neque sinistra impedita satis commode pugnare poterant, multi ut diu iactato bracchio praecoeparent scuta <e> e <e> manu emittere et nudo corpore pugnare: I 25, 3, 4; ¶ L. Torquatus . . . eum Graecos . . . arma capere iuberet, illi autem se <om. a> contra imperium populi Romani pugnaturus negarent, . . . portas aperuit: 3, 11, 4; ¶ (Massilienses) eandem naeti tempestatem maiore cum fiducia ad alteram turrin <e> aggeremque eruptione pugnaverunt: 2, 14, 5; ¶ (qui

(Romani) tantae altitudinis machinationes tanta celeritate promouere (et ex propinquitate pugnare *add. B²*; promouerent, ut ex prop. pugn. *Ciac.*) possent: II 31, 2.)

7) ibi L. Cotta pugnans interficitur cum maxima parte militum: V 37, 4; ¶ interfecit est etiam fortissime pugnans Crastinus: 3, 99, 1; ¶ imperat (Labieno), si sustinere non possit <c>, deductis cohortibus eruptione pugnet <β> pugnaret *z*; *add.*; id nisi necessario ne faciat: VII 86, 2; ¶ Q. Lucretius . . . fortissime pugnans, dum circumnento filio subuenit, interficitur: V 35, 7; ¶ ita pugnans post paulum cecidit (M. Petronius) ac suis saluti fuit: VII 50, 6; ¶ L. <c> Petrosidius aquilifer . . . aquilam intra uallum proiecit, ipse pro castris fortissime pugnans <pugn. fort. β> occiditur: V 37, 5; ¶ (Pompeius filius) ut ex superiore <c> pugnans loco integrosque semper defatigatis submittens . . . multitudine telorum nostros uicit: 3, 40, 2.

δ) multum ad terrendos nostros ualet clamor, qui post tergum pugnantibus existit <c>: VII 84, 4; (nostri) iniecta manu ferrea et retenta utraque naue diuersi pugnabant atque in hostium naues transcendebant: 1, 58, 4; ¶ ut . . . paene ne respiceret quidem quisquam, ac tum omnes acerrime fortissimeque pugnant: V 43, 4; ¶ cohortes sinistrum cornu pugnantibus (impugnantibus *Oraf*) etiam tum ac resistentibus in acie Pompeianis circumierunt eosque a tergo sunt adortae: 3, 93, 6; ¶ ut, cum primi eorum cecidissent, proximi iacentibus insisterent atque ex eorum corporibus pugnant: II 27, 3; ¶ ne . . . hostes, quod tantum multitudinem poterant, ab lateribus pugnantes suos circumnecare possent: II 8, 4; eorum ut quisque primus uenerat, sub muro consistebat suorumque pugnantium numerum augebat: VII 48, 2.

ε) in alteram partem item cohortandi causa profectus pugnantibus occurrit: II 21, 4; cum alius alij subsidium ferret (ferrent β) neque timerent, ne auersi ab hoste circumnecarentur, audacius resistere ac fortius pugnare coeperunt: II 26, 2; cum . . . auxiliares . . . lapidibus telisque subministrandis et ad <c> aggerem caespitibus comportandis speciem atque opinionem pugnantium praebent: III 25, 1; (V 31, 2 *u. b*) β) ββ) α) numerus; V 35, 5 *u. b*) z) ββ) b).

b) passiuum et gerund.; z) pass.; zz) praes.; α) ind.: pugnatur una (tunc *add. β; Schm.*) omnibus in partibus: VII 67, 3; pugnatur uno tempore omnibus locis: VII 84, 2; tali dum pugnatur modo, lente atque paulatim proce-

ditur: I, 80, 1; pugnatur acriter ad nouissimum agmen, adeo ut paene terga conuertat: 1, 80, 5.

b) inf.: pugnatumque ab hostibus ita acriter est, ut a uiris fortibus in extrema spe salutis iniquo loco contra eos, qui ex <c> uallo turribusque tela iacerent, pugnari debuit: II 33, 1; cum iniquo loco pugnari hostiumque augeri (<α>) copias uideret: VII 49, 1.

ββ) imperf.: α) ind.: sic cotidie utrumque eminus fundis, sagittis reliquisque telis pugnabatur: 1, 26, 1; hoc pugnabatur loco et propter angustias iniquo et quod sub ipsis radicibus montis conisterant, ut nullum frustra telum in eos mitteretur: 1, 45, 6; simul enim deductis copiis pluribus uis pugnabatur: 3, 111, 2.

b) coniuunct.: cum iam amplius horis o. sex continenter pugnaretur: III 5, 1; cum ab hora fere quarta usque ad solis occasum pugnaretur: III 15, 5; cum item ab hostibus constanter ac non timide pugnaretur: III 25, 1; cum a prima luce ad horam octauam pugnaretur (pugnassent β) pugnaretur: V 44, 3; cum in omnibus locis consumpta iam reliqua parte noctis pugnaretur: VII 25, 1; cum acerrime comminus pugnaretur (β; *om. z*), hostes loco et numero, nostri uirtute confiderent, subito sunt Haedui uisi: VII 50, 1; accipiti proelio, cum ex oppido eruptione pugnaretur, foris tantae copiae equitatus peditatusque cererentur: VII 76, 5; cum a meridie prope ad solis occasum dubia uictoria pugnaretur: VII 80, 6; postremo ipse, cum uehementius pugnaretur, integros (<c> subsidio adducit: VII 87, 2.

77) perf.: α) ind.: ita accipiti proelio diu atque acriter pugnatum est: I 26, 1; ad multam noctem etiam ad impedimenta pugnatum est: I 26, 3; acriter utrumque usque ad uesperum pugnatum est: I 50, 3; reiectis (relictis *B²*) pilis comminus gladii pugnatum est: I 52, 4; acriter in eo loco pugnatum est: II 10, 2; pugnatumque ab hostibus ita acriter est, ut a uiris fortibus . . . pugnari debuit: II 33, 4; pugnatum est diu atque acriter: III 21, 1; pugnatum est ab utrisque acriter: IV 26, 1; ita uario certamine pugnatum est: I, 46, 4; illi cum tumultum, pro quo pugnatum est, magnis operibus munierunt (<c>: I, 47, 4; cum Massiliensibus colligunt, pugnatum est utrumque fortissime atque acerrime: I, 57, 3; eodem tempore duobus praeterea locis pugnatum est: 3, 52, 1; hic paulisper est pugnatum, cum irumpere nostri conarentur, illi castra defenderent: 3, 67, 5; eodemque tempore pugnatum est ad portum,

ae longe maximam ea res attulit dimicationem: 3, 111, 2; reliquis oppidi partibus sic est pugnatum, ut aequo proelio discederet: 3, 112, 7.

b) conl.: hoc toto proelio, cum ab hora septima ad uesperum pugnatum sit, auersum hostem uidere nemo potuit: I 26, 2.

δδ) ppf. (conl.): diu cum esset pugnatum, impedimentis castrisque nostri potiti sunt: I 26, 4; cum ad arma milites concurrissent uehementerque ibi pugnatum esset: III 22, 4; hoc cum esset modo pugnatum continenter horis quinque: 1, 46, 1.

β) gerundium et gerundinum; αα) gerundium: militibus . . . simul et de *e* nauibus desiliendum et in fluctibus consistendum et cum hostibus erat pugnandum: IV 24, 2.

ββ) gerundium; α) genet.: quorum studium alacritatemque *e* alacritatem studiumque *Paul*) pugnandi cum cognouisset Scipio: 3, 37, 4; ¶ quod . . . tumultum . . . tenuissent, quae causa pugnandi fuerat, et nostros primo congressu terga uertere coegissent: 1, 47, 2; ¶ sperans barbaros . . . ad iniquam *e* in aliquam β) pugnandi condicionem posse deduci: VI 10, 2; ¶ ut . . . omnes arderent *e* in *add. af*) cupiditate pugnandi: 3, 74, 2; ¶ datum iri *e* iam *aequo loco pugnandi facultatem: 1, 71, 4; ¶ nec prius ille est a propugnatoribus uacuis relictus locus, quam . . . finis est pugnandi factus: VII 25, 4; ¶ dum locus comminus *e* communis *O*;) pugnandi daretur: 1, 58, 4; ¶ († erant *e* esse *Db.*) et uirtute et numero *e* studio *Davis.*) pugnandi *e* pugnando *Nb. Np., Schn.*; pugnantium *Db. ex Dinteri coniect.*) pares *e* u. CC): V 34, 2; ¶ aciem instruxit, hostibus *e* hostibusque *Bβ*) pugnandi potestatem fecit: I 50, 1; cum . . . cotidie . . . productis copiis pugnandi potestatem faceret: III 17, 5; ibi paulisper sub armis moratus facit aequo loco pugnandi potestatem. potestate facta . . . : 1, 41, 2; ¶ multo maior alacritas studiumque pugnandi maius exercitui iniectum est: I 46, 4; (V 34, 2 *u. numerus*;) contineant milites, ne studio pugnandi aut spe praedae longius progrediantur: VII 45, 8; 3, 37, 4 *u. alacritas*; ¶ ne in quaerendis *e* suis *e* pugnandi tempus *e* temp. pugn. β) dimitteret: II 21, 6.

neque nostros in locum iniquiorem progredi pugnandi causa uiderunt: II 10, 4; sic uti *e* omnino pugnandi causa resisteret nemo: V 51, 5.

b) ad pugnandum: cum sua cunctatione atque opinione timoris *e* timidiores *X*) hostes nostros milites alacriores ad pugnandum

e pugnam *f*) effecissent *e* u. CC): III 24, 5; *e* nostris militibus spem minuit et hostes *e* hostem β) ad pugnam *e* ad *Qβ*;) pugnandum *BM; Fr., Db., Dt.*) alacriores fecit *e* alacriorem fecit β): V 33, 5; ¶ ne militibus quidem ut defessis neque equitibus ut paucis et *e* om. *af*) labore confectis studium ad pugnandum uirtusque decrat: 2, 41, 3.

(c) dat.: pugnando pares: V 34, 2 *u. a)* numerus.)

b) abl.: II 27, 2 *u. a)* α) equites; — neque uero coniuncti Albici comminus pugnando *e* pugna *Old*) deficiebant neque multum cedebant uirtute nostris *e* u. CC): 2, 6, 3.

B. trsl.: in illa magistratum *e* controversia alter pro Coniuctolituai, alter pro Coto summis opibus pugnauerat *e* pugnauerat β): VII 39, 2.

Pugnare contra alqm: II 33, 4; 3, 11, 4; eum alqo: IV 24, 2; pro alqo: VII 39, 2; 1, 47, 4; 2, 28, 3.

Aduerb. et simil.: acriter (acerrime) *u. acriter a) et c) p. 82 sq. (8 + 1 loc.);* comminus: I 52, 4; VII 50, 1; 1, 58, 4 *e*; 2, 6, 3; commode: I 25, 3; constanter: III 25, 1; continenter: III 5, 1; 1, 46, 1; (cotidie: 1, 26, 1; diu: I 26, 1, 4; III 21, 1;) eminus: 1, 26, 1; fortius, fortissime *u. fortiter p. 1325 B. et C. (1 + 7 loc.);* (item: III 25, 1; paulisper: 3, 67, 5; simul: 3, 111, 2;) timide: III 25, 1; uehementer, -tius: III 22, 4; VII 87, 2; (una: VII 67, 3;) ut: II 33, 4; (utrimque: I 50, 3; 1, 26, 1; 57, 3.)

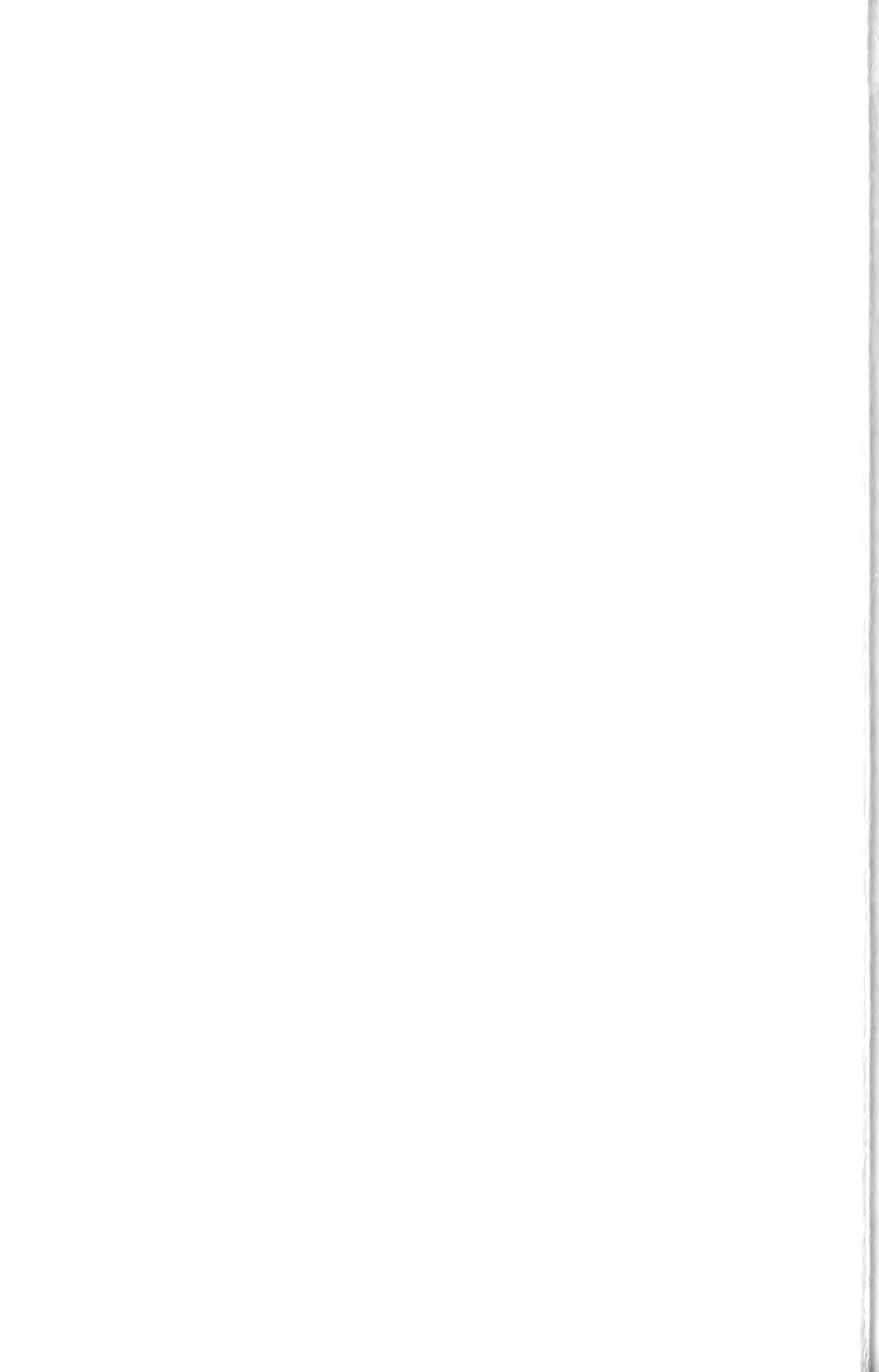
nario certamine: 1, 46, 4; nudo corpore: I 25, 4; hoc (tali) modo: 1, 46, 1; 80, 1; summis opibus: VII 39, 2; ancipiti proelio: I 26, 1; dubia uictoria: VII 80, 6; — maiore cum fiducia: 2, 14, 5; ¶ gladiis: I 52, 4; fundis, sagittis, telis: 1, 26, 1; — eruptione: VII 76, 5; 86, 2; 2, 14, 5; ¶ diuersi: 1, 58, 4; rari dispersique: 1, 44, 1; ¶ sic, ut aequo proelio discederetur: 3, 112, 7.

pulcher: procumbunt omnibus Gallis ad pedes Bituriges, ne pulcherrimam prope totius Galliae *e* urbem, quae et *e* praesidio et ornamento sit ciuitati *e*, suis manibus succedere cogerent: VII 15, 4.

cuius rei si exemplum non haberemus, tamen libertatis causa institui et posteris prodi pulcherrimum indicarem *e* totum hoc enuntiat. om. β): VII 77, 13.

(P. Clodius) Pulcher: Caesar Pulchro: *ad Clod. ap. Cic. de dom. sua* 22.

Puleio: 3, 67, 5 *u. Pulio.*



64
01
111111

111111

1

Vol. 2.

NAME OF BORROWER

(111111)

ET

